

BIBL. NAZ.
VII. Emmanuele III

RACCOLTA
VILLAROSA

45

NAPOLI

594829

Kacc. 9.11.145

Quid videbis in Salamis, nisi
Choras Castrorum, Can.

828467

DE MATERIIS
TRIBUNALIVM
S. INQUISITIONIS.
SEV DE REGVLIS MVLTPLICIBVS

Pro forma, quae cum Matrio, p. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

PRAEMISSIS TREDECIM PROLEGOMENIS
de origine, & progressu dictorum Tribunalium etiam in spe-
cie; maxime huius nostri Melitensis.

Opus vti pecunia, & tempore sua eruditione elaboratum. DD. In-
quisitorum, & quatuor Consultorum Sanctae Inquisitionis, nro. P. alio
Iudices, & Ministri, & quatuor Tribunalium, valde vole.

TOMVS TERTIVS.

LIBROS QVINGENTOS, ET SEXVINGENTOS COMPREHENDENS.

AVCTORE R. P. SEBASTIANO SALELLES
de Societate IESV Theologiae moralis Professore. Atque
Sanctae Inquisitionis Consultore.

AD SANCTISS. DOM. NOSTRVM PP.

ALEXANDRVN SEPTIMVM.

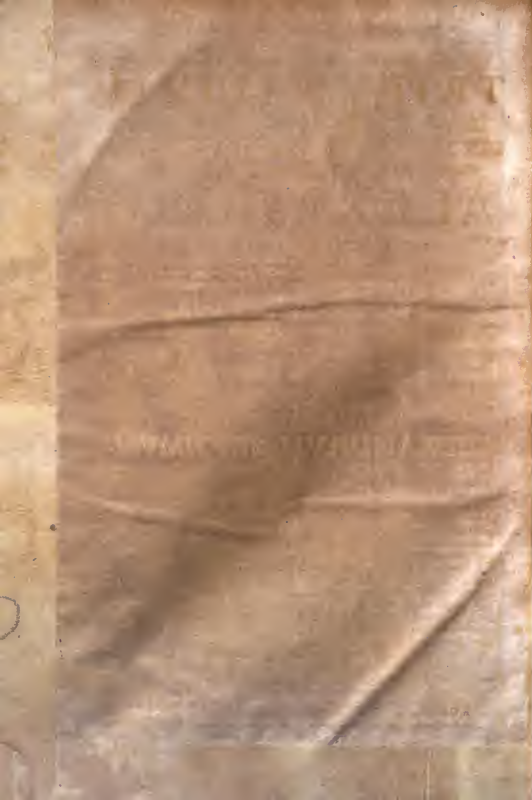

ROMAE.

Apud Thomassum Colibij.

M D. C. LVI.

SVPERIORVM PERMISSV.

SANCTISSIMO D. N. ALEXANDRO SEPTIMO.

Triplici sermo, quod terris, coeloque venerabile caput præcingit, si non excellentia, saltem numero paria penderem tributa; postquam duo nuper volumina posteritati mandavi te patrocinante, tertium de Materijs Tribunalium Sacre Inquisitionis tuo pariter sub patrocinio publicæ luci expono. Neque enim extremum hoc maiestati tuæ vœtigal persolvere distuli, quasi tergeminum præstolaretur diadema imponendum, cum antea meritum, quam dignitas frontem coronauerit. Sapientia, virtus, & per ancipites gestarum rerum vices, probata semper, & constans foelicitas eum decora coronarum attexerent, veluti, qui ludicra in arena rudimenta militiæ condiscens vera certamina auguratur, Vaticanis infulis præludebant. Dispar siquidem virtutis, & dignitatis condicio, hæc inuenit, illa dignos facit. Et sanè quid a teneris annis styli toties exercitus candor tuorum morum imago, sententiarum gravitas, argutiarum Lepos, quid perpetuus musarum cultus, quid grauiorum disciplinarum studium ostendunt, nisi tibi collataneam, sapientiam adeo soletiam ingenij præstantiæ attemperasti, ut doctrinarum cura, quæ alijs labor, tibi voluptas, & lusus videretur. Tanta ergo dicendi gloria insignis tantæ scientiæ lumine illustratus, tot denique præstantissimarum rerum comprehensione elarus dubios contemplatores relinquis, sapientiæ alumnorum ne, aut patronum nostra ætas ediderit; tantumque mentis aciem illius splendor perstringit, ut vetustissimæ familiæ decora, insularum numerus, Pontificum consanguinitas, armis, & toga clarissimi Heroes, nunquam tamen intermissa generose proles series penitus excidant è memoria. Qui sua satis luce diues emendicatis avorum opibus communicat potius, quam inde hauriat splendorem; hæredes industrios imitatus, qui non alieno, sed suo discescunt; nisi quantum sanguinis claritas, quam fortuna dederat, opere probatur. Sapientes amas, quia tibi consimiles; etiam scelerata aliorum gesta vitij proprijs æstimantur, tu sapientissimorum virorum æstimationem tua sapientia metiris. Ita si temporum vetustate, vel bellorum furoribus, vel magnarum incuria squalidior Palladis vultus est visus, quemadmodum olim totibus Barbarorum moribus Barbaram pariter conditionem literæ induerunt; tam Sapienti Principe non secus, ac sub Cæsare ad illam sua gratia non iam mentito fuso, sed nativo colore redibit; Alij cum Pallade nati non cum eadem adolevere; seu quia ante mentis imbecillia in illius fulgorem obtutum figere non potuerunt veluti degeneres reiecti; seu quia proles periclitæ nascentes eadem celeritate, qua ortum duxere moriuntur. At vero eodem cum sapientia partu edi-

tus in locum tantum illa, quantum tu ætate excreuisti, nisi tamen ea suo maior in orto, vel infans visa est grandescere. Sed quæ par virtuti tuæ dicendi copia poterit inueniri, quæ sapientiæ, vel comes est, vel antesignana? Magnum est probitate, ac innocentia sibi venerationem à familiaribus conciliare, maius ab ignotis, & regione distitis populis, maximum ab hostibus. Tuarum siquidem laudum præcones non solum virtute præstantissimi viri, aut tecum necessitudinis vinculo coniuncti, quorum testimonia sæpè amor, & beneuolentia facit suspecta, aut nostræ fidei sectatores fuere, quorum pietas alienæ pietatis augeat famam, sed Christianæ Religionis desertores, hæresis affectuæ, qui cum nullis domitos, armis, & æternis septemtrionis niuib. circumuallatos, omnibus inaccessos conatibus sese iactarent inuidios, vna virtutis tuæ flamma, niubus liquaris, quasi aggeribus ruptis ad tuos pedes vitæ procubuerit. Neque enim aliter Hercules ille hydram suam gemini semper capitis liarede valentior, & opem è vulneribus trahentem, quam face debellauit. Non illa fuit virtutis conditio, quæ vulgaribus insita peccatoribus solitudines amat, & secretos recessus velut inermis aliorum conspectum, ac hostium impetum formidet. Nec illa patriæ Religionis natura, quæ nullis obnoxia casibus securitatem suam à periculorum fuga metitur, sed eam Principis virtutis dorem sortitus in Germania, Melitæ, Romæ, hostiam perfidiam, ac impudentiam oppugnasti, quasi exigua tibi gloriæ accessio fieret in illa victoria, in qua periculis non occurritur, sed expectantur. Nec mirum si tanta rerum felicitas accessit, quando virtutis est, vel inter calamitates esse felicem. Non opus es aggressus, quod non confeceris, non dissidium fuit, quod non composueris, non errores, quos non deleueris, non tanta gerendorum varietate tam inconstans fortune alea, quam non stabili generosi peccatoris clauo confixeris. Alij felicitate spoliati, quia abusi, ideo fortasse eam pauci assequuntur, quia omnes amant, dum nesciunt amare. Nec illa tuo insedit animo Ducum temeritas, quos cum victoriarum numerus supra mortalium penè conditionem extulisset, palmis insolefcentes, in ipso secundarum rerum euentu fortuna destituit. Ita scilicet ardua vicisti, quasi amissurus, nec vnquam tam in altum fortis benignitas euexit, vt quidquam de animi demissione detraxerit. At quando tam felici rerum cursu mortales antecesseras, Vicaria Numinis potestate tibi imposita Deum æmulari debueras. Nec dubium, quia dignitate tanta iure donaret, quando illa sponte sua se potius, quam tu illam deposceres; quando populorum obsequia, & amor magnæ virtutis testes in Pontificem merito delectum virum comprobarent, quando deniquè ta fortuna te supremum imperium es aspiciatus, vt mihi iam ad vitæ occasum vergenti nihil, vel ad mei, vel ad orbis terrarum felicitatem supersit optandum; cum satis, superque futurum rear te vnum vidisse imperantem. Tanta ergo sapientia, virtute, & felicitate ditatus exigui huius voluminis paupertatem excipere ne dedigneris, dum illud nominis tui charactere impressum nullas non diuitias præfert, vel ipsis Regibus inuidendas, Beabitur profecto tuo patrocinio, & in parentem prolis huius felicitas redundabit, dum ea tibi è cælo tradita dignitas, quæ beatus potest efficere.

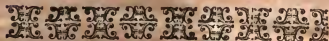
GOSIVINVS NICKEL

SOCIETATIS IESV PRAEPOSITVS GENERALIS.

Cum Die 12. Nouembris 1649. à P. Florentio de Montmorencij, id temporis nostræ Societatis Vicarium Generalem agente (præuia nonnullorum Theologorum nostrorum recognitione, & approbatione) fuerit P. Sebastiano Salelles eiusdem Societatis Sacerdoti concessa facultas in lucem edendi Secundum, & Tertium Tomum de Materijs Tribunalium Fidei, si ita ijs, ad quos pertinebat, visum fuisset; hisce nostris litteris eandem facultatem confirmamus, & quatenus opus sit, pariter impertimur.

Datum Romæ 12. Iunij. 1656.

Gosuinus Nickel.

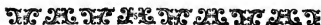
Vniuersum hunc Librum Tertium, Quartum, Quintum, & Sextum, de Materijs Tribunalium Fidei, legi, & nihil in eo Catholicæ Fidei, Sacris Canonibus, aut bonis moribus repugnans inueni. In fidem Datum in Conuentu Sancti Saluatoris in Vnda. Die 17. Augusti 1652.

*Fr. Modestus Procurator Generalis Sancti Francisci
Min. Conuentualium, Sanctæ Romanæ Inquisitionis
Consultor, & Qualificato.*

Imprimatur.

Si videbitur Reuerendiss. P. Mag. Sac. Pal. Apostol.

M. A. Oddus Epif. Hier. Vicefg.

Imprimatur.

*F. Georgius Rainoldus Mag. & Reuerendiss. P. Ray-
mundi Capisucchi, Sacri Pal. Apost. Mag. Socius,
Ordinis Predicatorum.*

I N D E X

CVIVSQUE TITVLI

CAPITVLM.

Et Regularum Quinti Libri de Materijs Tribunalium Fidei, seu de Regulis multiplicibus, pro formando quouis eorum Ministro, præstetim Consultore, quoad abiurationem errorum Catholicæ Fidei oppositorum; Vbi de annexis abiurationi antecedenter, vt de sententia, maximè definitiua, & de requisitis ad eam; de innocentie reorum declaratione; de purgatione canonica, &c. Consequenter verò de alijs modis terminandi causas fidei alique vbi abiuratione, vt in relapsis, negatijs, pertheacibus, &c.

CAPVT I.

De sententia præcipuè definitiua contra inquisitos in materia fidei apud Tribunalia Sancti Officii, & de omnibus ad valorem, & iustitiam eius requisitis.

Quid, & quoduplex sententia? quomodo requisita pro expeditione causarum Sanctissima Inquisitionis?

REGVLA CCCLXXI.

Qualiter a Iudice, vel Inquisitore proferri debeat sententia, ut sit valida, & iusta?

REGVLA CCCLXXII.

An alia circumstantia requisita? ut scilicet, in sententijs maxime S. Officii, ut sint valide, & iustæ?

REGVLA CCCLXXIII.

CAPVT II.

De duplici modo expediendi causas S. Officii, nempe vel per sententiam absolutoriam reorum, vel per canonicam purgationem ab eis faciendam.

Reis S. Officii in quibus casibus beneficium sententia absolutoria impetrendum, ut scilicet?

REGVLA CCCLXXIV.

Qualiter, & a quonam sententia absolutoria in fauorem S. Officii proferri debeat?

REGVLA CCCLXXV.

Quid canonica purgatio? ubi nam, & qualiter iniungenda in causa hæresis? ubi item, & cur etiam omnino?

REGVLA CCCLXXVI.

CAPVT III.

De modis expediendi causas Tribunalium S. Inquisitionis per abiurationem de natura, & definitione, & de speciebus istius; de requisitis item ad ipsam expediendam in comuni.

Quanam sententia, seu definitio abiurationis, & num. hæc sit pena inquisitis in S. Officio iniungenda?

REGVLA CCCLXXVII.

Quo tempore consuetudo abiurandi incipit? Abiuratio item quando, & a quo dicitur, multisque et etiam, seu species, & qualis, nam huiusmodi?

REGVLA CCCLXXVIII.

Abiuratio publicè, an fieri debeat? & quanam lingua? & an in seipsum? quid item contineri debeat?

REGVLA CCCLXXIX.

Abiuratio quibus, an personis iniungenda? in qua item alius? & a quonam Iudice potest iniungi?

REGVLA CCCLXXX.

Qualisnam probatio requisita, ut abiuratio iniungatur? quid si reus noluit abiurare? Abiuratio vero quousque, & quando absoluerenda?

REGVLA CCCLXXXI.

CAPVT IV.

De aliquibus modis in particulari terminandi processum, seu expediendi causas fidei in S. Officio, per abiurationes, aut de leui, aut de vehementi, aut de violenta suspensione, aut de formali.

Quanam hæresis suspensio inducit ad abiurationem de leui? & scilicet hæc item qualiter sit abiurantiem effici?

REGVLA CCCLXXXII.

Quando suspensio de hæresi aut diffamatio simul, & suspensio iniungenda abiuratio, & purgatio? quando item ipse panis relapsorum contrahat?

REGVLA CCCLXXXIII.

Quid de modo terminandi processum fidei in causis violentæ suspensionis? qualiter sit suspensio de hæresi in S. Officio expediendus?

REGVLA CCCLXXXIV.

*Quis, & quotuplex dicatur relapsus? quomodo hæretici relapsi penitentis causa sine ab-
suratione terminatur?*

REGVLA CCCCXI.

An aliquando relapsus penitens ad abjurationem, & reconciliationem possit admitti ob defectum alicuius requisiti?

REGVLA CCCCXII.

Quinam hæretici impenitentes non relapsi? & an hi cum abjuratione, & reconciliatione expediri possint? vel secus?

REGVLA CCCCXIII.

Quid de modo undecimo faciendo processum hæretici pertinacis, seu impenitentis relapsi sine abjuratione, & reconciliatione in foro sitit bene tamen in foro poli, si conuersatur?

REGVLA CCCCXIV.

C A P V T V I I .

De vltimis tribus modis 12. 13. & 14. terminandi causas S. Officij sine abjuratione aliqua, aut cum ea condemnando hæreticum negatum, & contumaciter absentem, vel fugitiuum, ac memoriam hæretici iam defuncti.

Quis, & quotuplex hæreticus negatus? Quanam item conditiones requirantur ut talis completa coeferatur?

REGVLA CCCCXV.

Hæretici primi gradus totaliter negati quomodo expediendi? semper ne cum relaxatione? seu potius aliquando cum abjuratione, & reconciliatione?

REGVLA CCCCXVI.

Qualis expeditio de hæreticis 2. gradus ex parte negatiuis, seu diminutis relaxandi ne? an vero ad abjurationem cogendi?

REGVLA CCCCXVII.

Quid de hæreticis 3. gr. dus, negatiuis quoad solam intentionem? num expediendi cum abjuratione? an aliquando cum relaxatione?

REGVLA CCCCXVIII.

De modo 1. terminandi causas fidei circa contrarios hæreticos contumaciter absentes, vel fugitivos, quid decidendum?

REGVLA CCCCXIX.

Quid si absens, vel fugitiuus tantum sit indicatus de hæresi, aut eius fautor, expediendus ne cum relaxatione? an potius aliquando cum abjuratione?

REGVLA CCCCXX.

An Inquisitor possit inquirere, aut ultra progressi contra reos Sancti Officij iam mortuos? & qualiter expedienda causa circa ipsos?

REGVLA CCCCXXI.

C A P V T V I I I .

De expeditione Causarum S. Officij pro Conscientiarum foro, seu de vsu iurisdictionis Inquisitorum in eo, vel immediate per se ipsos, vel mediate delegando eam alijs, aut secus. Ac de modo, quo confessorij in materijs, seu casibus Sanctæ Inquisitionis occurrentibus se gerere debent.

An Inquisitores possint extra suam iurisdictionem in foro poli, absolviendo Sacram. ut liter reos Sancti Officij, aut d. ligari eam similiter alijs confessorijs? vel secus?

REGVLA CCCCXXII.

Rei ex caus. fidei carceratis presentibus Confessorium, concedi d. ne aliquando an etiam dandum, licet non petant? & ad quem finem?

REGVLA CCCCXXIII.

Circa d. elos in Sancto Officio carceratos, maxime si sint impenitentes, seu negatiui, quid agere debes confessorius? quasnam item ex eis alioquin potest?

REGVLA CCCCXXIV.

Cum hæreticis in carcere Sancti Officij, aut extra eum existentibus, quomodo confessorius se gerere debes, maxime quoad absolutivem?

REGVLA CCCCXXV.

Quanam expeditio à Confessorio adhibenda circa s. ilegos, & habentes pactum quoduis cum damone, praesertim quoad absolutivem sacramentalem.

REGVLA CCCCXXVI.

Quid de Polygamis, vel male sententibus de Sacramento Matrimonij? an à confessorio absolutio tribuenda, & neganda?

REGVLA CCCCXXVII.

Quomodo Confessorius in Penitentis Sacramento circa suos penitentes Sacramentum sollicitantem, & personam sollicitatam se gerere debet?

REGVLA CCCCXXVIII.

Expeditio in reliquis materijs Sancti Officij à Confessorio pro foro poli quanam exhibenda? & qualiter cum penitentibus quoad illas se gerere debet?

REGVLA CCCCXXIX.

LIBER QVINTVS DE MATERIIS TRIBUNALIVM FIDEI. SEV DE REGVLIS MVLTIPPLICIBVS PRO FORMANDO.

*Quous eorum Ministro, praesertim Consultore, quoad abiurationem errorum Catho-
lica Fidei oppositorum; Vbi de annexis abiurationi antecedenter, & de sen-
tentia, maxime definitiua, & de requisitis ad eam. De innocentia reo-
rum declaratione, de purgatione canonica, &c. Consequenter Ve-
ro de alijs modis terminandi causas S Inquisitionis absque
ulla abiuratione, sed cum sola poena condigna, & in
relapsis, negatiuis, pertinacibus, &c.*

P R O O E M I V M.

PROPONIT Nobis Scriptura Sacra, lib. Iosue, cap. 7. casum rarum, ac
tremendum pro praesenti instituto, seu pro formando huius Quinti Libri
Prooemio, non nihil meo iudicio conducenrem. Nimirum, acceperat Iosue
ab Archangelo Michael e caelestis militum Principe, exequutionique
mandauerat stratagemam illud inauditum, fortissimam Hierichuntinorum
Vrbem oppugnandis seu verius absque pugna vi a capiendi, choraeas agenti-
um potius, vt ait S. Chrysost. homil. 23. in Ephesiam, quam bellantium.
more, septem diebus, illam totam circum circa semel quotidie Exercitu
Israelitico obeunte, & Arcam Foederis Domini cum clangore septem tu-

barum à Sacerdotibus edito reuerenter circumferendo; septima die, ad dictum clangorem,
& ad simultaneam omnium Israelita: uni vociferationem, moenia eius diuinitus vsque ad so-
lum totaliter sponte corruerunt. Deinde sic iam debellatis Hierichuntinis, ipse Iosue cun-
ctis Israelitis strictissimè præceperat, ne quis de præda quidquam attingeret, sed illis omni-
bus, & rebus eorum occasione, & combustione Interemptis (exceptis i. ahab, & spectantibus
ad eam, exceptis item metallis auri, argenti, & ferri in thesauris Domini reponendis) tota
ciuitas concremata, & solo æquata, nunquam in posterum reedificanda; Deo Optimo
Max. consecraretur, vt in sacrificium pro victoria ipsi Deo soli tribuenda. Despecto nihilo-
minus eo præcepto, Achan filius Charmi, de Tribu Iuda, concupiscentia ductus, de spolijs
tria furtiuit, pallium coecineum, ducentos siclos argenti, & regulam autem quinquaginta
siclorum; hæcque abscondit in terra contra medium tabernaculi sui. Quo facto iratus est
valde Dominus contra vniuersum Israel, dixitque ei, Anathema in medio tui est Israel; non
poteris stare coram hostibus tuis (sicut iam expertus tunc fuerat, in expeditione parue Vi-
bis Hai, terga venientibus Israelitis, & occisis 36. ex eis) donec delazar ex te, qui hoc cõ-
taminatus est seclè, &c. Quare iussu ipsius Dei emissæ fors, de more, per omnes Tribus, ce-
cidit super Tribum Iuda, & in ea super familiam Zare, & in hac super Achan filium Charmi;
quem vti sacrilegum fœderatissimum, seu probabiliter inih; vti hæreticum anathematizatu
(quippe Anathema apud Concilia Oecumenica, & Sacros Canones propriè hæreticis tribui-
tur) malè de rebus sacris, seu Deo dicatis sentientem, coram omnibus constitutum, Iosue tã-
quam verus Iudex, seu Inquisitor, inducens ipsum ad confitendum, & simul ad abiurandum,
ac detestandum crimen patratum, sic alloquutus est. Filium, da gloriam Domino Deo Is-
rael, & confitere. Circa hunc loquendi modum, *Da gloriam Deo*, variè sentiunt sacri expo-
sitores; nam aliqui volunt, teste Nicolao Setario, viro doctissimo nostræ Societatis Iesu, in
cap. 7. Iosue, quæst. 25. esse formulam obligandi homines Sacramento. Maldonatus verò in

cap. 9. Ioannis, ubi vers. 24. idem modus loquendi habetur, ipsum declarans persequentia verba. Modus, inquit, eloquendi Hebreis vsitatus, quo solebant Rei tanquam per Deum adiurari, solemniter interrogari, admoniti his verbis, stare se eorum Deo, reuerendam sibi eius esse Maiestatem; ne ergo eorum illo mentirentur, qui omnia probè sciret; quasi iudicantes illum esse ignarum humanarum rerum, quæ magna in Deum erat iniuria: huic potius il. f. honorem deferrent, vt confrenda ipsius reuerentia, veritate, ostenderent se credere nihil illum ignorare: sic ergo dicebant, *Da gloriam Deo*. Hactenus ille, & egregie quidem. Fusius explicat ex doctrina S. Augustini in Psalm 94. & 95. idem S. carius citatur: *Da gloriam Deo, de gloria*, quæ ipsi Deo provenit ex quavis confessione criminis veridica, siue fortissimi iudicialis, siue æterni sacramentalis, & præcipuè intelligitur de ea, quæ secum coniunctam habet eiusdem criminis abiurationem, seu detestationem; sine hac enim cum confessio ad salutem animæ nihil contenti profit, nequaquam hic per eam Deo gloriam dabit; tametsi aliunde, ex punitione, & damnatione eiusdem contentis ob delictum confesum, aliquæ ipsi Deo gloria proveniat. Verum, quidquid sit de varijs sententijs dictis circa modum loquendi Iosue ad Achane, Fili mi, da gloriam Deo, & confitere; quidquid de alijs confessionibus privatis cum abiuratione, & detestatione criminum coniunctis; quis dubitet debere peculiariter intelligi de confessionibus, & abiurationibus, seu detestationibus hæresum publicis, ac iudiciali apud Tribunalia sanctissimæ Inquisitionis fieri solitis? Cum per sic ibi contentes, & abiurantes, maximè Deo Opt. Max. glorificetur: Inno ad huc præcipue effectum (licet etiam ad alios postea declarandos) talis modus confitendi, & abiurandi adinventus sine dubio, & perpetuo in S. Officio executus, vt gloria, & honor ipsius Dei in immensum augeatur, & extirpara hæretica prauitate, fides Catholica magis magisque exaltetur. De hac itaque iudica abiuratione, tanquam de re valde propria Nostræ Sacri Tribunalis, in nullo alio, siue Ecclesiastico, siue Seculari vllatenus vsu recepta, nobis futurus est sermo in hoc Quinto Libro Nostræ Operis de Materijs Tribunalis Fidei, seu de Regulis multiplicibus pro formando quouis eorum Ministro, præsertim Consultore, vt hic sic formatus circa eam in Congregatione, & alibi privatum, DD. Inquisitoribus consilium, seu suffragium ferre possit. In quo equidem non exigua reperitur difficultas, imo in toto negotio pertractandi, & expediendi causas S. Officii, nihil fortè difficilius, quam debitum abiurationis gradum vnivulque assignare, aut eum absque vlla abiuratione expedire. Hinc spatio 38. annorum, quo licet immeritis, munus Consultoris in hoc Meliteni Tribunali S. Inquisitionis exercui, sæpius circa hoc punctum assignande abiurationis, quam circa quodvis aliud, DD. Consultores in Congregatione diffidantes vidi. Curandum ergo nobis pro viribus ingenio nostro, huic materie abiurationis lumen afferre, & cunctas, quæ ad ipsam spectant, diligenter perscrutari. Inchoandum tamen ab ijs, quæ ei quocumque autecedunt, vt facilius ad ipsam, & ad consequentia ei consequenter progrediamur.

C A P V T I.

De sententia, præcipuè definitiva, contra inquisitos in materia fidei apud Tribunalia S. Officii, & de omnibus ad valorem, & iustitiam eius requisitis.

P R O O E M I O L V M.

ACCEDEMVS iam ad expeditionem causarum criminalium S. Officii, & modos, seu formas expediendi eas, iniungendo vnivulque ex inquisitis gradum abiurationis debitum, & penam delicto proportionatam, seu innocentem declarando. Nam quamvis in Decreto de infligenda tortura, iuxta votum Congregationis, seu Consultorum edito, apud nostrum saltem Tribunal Melitense S. Inquisitionis, contineatur abiuratio, & pena, quibus reus torturatus expediri debet, si nihil noua consideratione dignum ex tortura emerferit, idque nè sæpius cogenda sit Congregatio absque necessitate, & cum superuacua fatigatione, ac dispendio DD. Consultorum; communiter tamen ad formandam, & ferendam sententiam definitiuam cum gradu abiurationis debito, & pena iusta, supponitur tortura infligenda, casu, quo reus perquiri debet, & processus eius prorsus absolutus, ac conclusus. Itaque cum sub fine præcedentis libri deuentum sit nobis ad complementum processus, & ad conclusum eius, ordo executionis, cui iugiter addidimus, posuit, vt de expeditione causarum agamus, ac prius de sententia hoc capite.

*Quid, & quotuplex sententia? & quo modo requisita pro expeditione causarum.
Sanctæ Inquisitionis?*

REGVLA CCCLXXI.

Sententia est applicatio Iuris ad particulare factum ab habete iurisdictionem: sic in comuni definita diuiditur, in absolutoriam, de qua infra, & cõdemnatoriam rursus diuiditur in definitiuam, & interlocutoriam. Dicitur interlocutoria, quæ nõ super principali, sed super alijs questionibus profertur inter principium, & finem causæ: definitiua uero dicitur, quæ principalem questionem decidit: simpliciter requiritur sententia, ad decidendas causas hereticorum. Quamquam decisio hæc in istis causis fidei non est tanta, ut transeat vñquã sententia in rem iudicatam, sed semper est locus Inquisitori refutandi de uo processum, & discutiendi eas. Sententia tamen in materia heresis non est ferenda, sed lata, seu declaratoria pœnæ.

Definitionem sententiæ in cõmuni propositam ex D. Thom. in 4. dist. 35. asserunt Syluester, verb. sententia, in princip. & cum hoc Ant. Soufa, lib. 2. Aphor. cap. 36. num. 1. Vbi sic etiam eam definit: sententia est Iudicis præceptum non naturæ, non iuri, non bonis moribus contrarium: ut vtraque definitio ex terminis ipsius per se constet.

Verum pro maiori declaratione, ac pro emittenda omnino æquiuocatione, aduertendum, non esse hic nobis sermonem de sententia, quatenus hoc nomen pro opinione, aut sensus significatione communiter accipitur, iuxta l. hac consil. 185. §. 2. cum humana, c. qui testam. facere possunt, & l. si adibus, ff. de damno infecto. Sed loquimur de sententia, prout sumitur pro arbitrio Iudicis, quo controuersiam diiudicat, & extremum ei finem imponit, secundum gloss. cap. cum olim, de testib. & Abb. cap. ab eo, qui, num. 10. extra de sequest. poss. & fruct. Hinc congruè eam definiunt Canonistæ: Sententia est iudicialis definitio controuersie finem imponens. Ita Hostien. tit. de sent. nu. 1. Speculator, eod. tit. lib. 2. par. 3. & cum alijs relatis Sygism. Scacc. de sent. & de re iudic. gloss. 14. quest. 1. nu. 1.

Ex prædictis deducit Carena, 3. par. tit. 11. §. 1. nu. 3. cum Cyno, in l. placet, nu. 3. C. de pedan. Iudicibus, & Bart. l. nec quicquam, §. vbi decretum, num. 6. ff. de offic. Proconsul. qualiter Decretum differat à sententia. Nam Decretum est considerata Indicia, vel Inquisitori: prouiso, sed circa absolutionem, vel condemnationem: Sententia uero est pronuntiatio Iudicis, aut Inquisitoris continens absolutionem, vel condemnationem. Ita etiam Sygism. Scacc.

loco citato, num. 47 & seqq.

Hinc apparet clarè diuisio illa sententiæ in absolutoriam, & condemnatoriam: de illa agemus capite sequenti; de hac in presenti agimus. Diuiditur item in validam, & inuálidam; in iustam, & iniustam: quoniam autem sit valida, & quæ inuálida; quoniam item iusta, & quæ iniusta, patebit ex duabus Regulis post hanc immediatè proponendis. Diuisio autem sententiæ in definitiuam, & interlocutoriam, valdè celebris, & cõmunis est, iuxta Iason. l. nec quicquam, §. vbi decret. rum, ff. de offic. Proconsul. Kebuff. in tit. de senten. exequat. præfat. num. 3. ad Regias Gallie Constitutiones, & iuxta alios ab ijs adductos.

Definitiones vtriusque sententiæ definitiue, & interlocutorie, in Regula expressè, atteruntur à Sygism. verb. sententia, 3. & 4. quibus quid rei clarè exprimitur. Sed clarius per sequentia verba Carena, vbi supra. §. 2. nu. 4. Definitiuæ, inquit, est, quæ rotam causam terminat: interlocutoria, uero, quæ definit incidentia, & emergentia articula, dum adhuc principale negotium pendet. Ita ille.

Certum autem est, in crimine heresis, vel apostasie requiri sententiam, nec posse puniri hæreticum, vel apostatam, neque eius causam decidi, nisi sententia precedente. Cap. fin. §. iubemus, de heret. in 6. & tradit cum Farinac. de heret. quest. 185. §. 10. nu. 162. Soufa lib. 2. Aphor. cap. 36. §. 1. nu. 3.

Quamquam certissimum etiam est, definitionem talium causarum, quibus expeditur illis nunquam transire in rem iudicatam. Constat manifestè ex Bulla Pij V. Sanctæ Memoriz incip. Inter multiplices curas, & tradunt Symanc. de Carhol. Institut. r. 60. num. 13. Rojas tract. de heret. par. 2. assert. 49. & cum alijs Pegna 3. part. Direct. com. 20. ment. 37. vers. sed quid si absoluitur. Disposicio autem dicitur Bullæ Pontificiæ respicere causas, & Officij non solum presentes, & futuras, sed etiam præteritas; Vnde sublata fuit controuersia, quæ prius circa hoc exarabat inter DD.

Hinc benè concludit citat. Pegna, per sequentia verba. Arque ex his, inquit, penitus reseruitur opinio Conradi Brunii, lib. 4. de heret. cap. 8. in fine. asserentis, hæretico prodesse exceptionem, vel iudicatam nullis ergo definitiuarum absolutoriarum sententiarum exceptionibus obstantibus, quoties nouæ probationes, aut indicia acceperint, de eodem crimine, & inquisito, & condemnario fieri poterit. Ita ille.

Reseruitur pari modo opinio Decij, consil. 137. incip. Diligenter pro tenore iudei, quod Brunus. sententis

Verum prædicta doctrina æquè locum habet in sententijs S. Officij condemnatorijs, atque in absolutorijs; nimirum, quod sicut ex superuenienti probatione delicti remouetur absolutio, ita ex superuenienti probatione innocentie auferri debet condemnatio.

- demnatio; quia par est ratio in utroque casu, ut egregie docent Scacc. de sentent. & re iudic. Glos. 14. quest. 7. num. 162. & Caltrus Palao, tract. 4. par. 1. disp. 8. pun. 11. § 4. num. 10. Vbi sic inferit, quod probationes superuenientes coniungi possint cum antiquis probationibus, quando ob istarum infirmitatem reus fuit absolutus ab instantia iudicii. Quod si reus se habet, causa quo probationes antiquae simul etiam sublatæ, & iudicia prima euacuata per totorum, ut adhectit bene Carena relaq. §. 5. num. 15. & nos alibi attigimus.
- 36 Tandem sub finem nostræ Regulæ agitur de qualitate sententiarum in causis fidei, quod non sit sententia ferenda, sed lata per leges Canonicas, id est, declaratoria facti, & ideo incurrat, ut tradunt Concil. in Lucerna Inquisitor. vbi b. sententia, Farinac. de heret. quest. 185. §. 10. num. 168. & Soula, lib. 2.
- 37 Aphorism. cap. 36. num. 4. Qui num. 5. cum eod. Farinac. nu. 164. & cum Decian. crim. lib. 5. cap. 18. num. 15. sic addit, in huiusmodi, inquit, sententiis declaratorijs explicandum est, quod talis talis crimen commisit, ratione cuius talem incurrit pœnam, & sic non dicitur in ea: Excommunicamus, aut priuamus, sed excommunicatum, vel priuatum declaramus. Ita ille, & hic finis Regulæ.

Qualiter a Iudice, vel Inquisitore proferri debeat sententia, ut sit valida, & iusta?

REGVLA CCCLXXII.

- 38 **N**on potest deueniri ad prolationem sententiæ, maxime in causis fidei, sine citatione delinquentis præcedente; & ferri debet in scriptis; alias ex utroque capite erit iniusta, & nulla, præsertim si sit condemnatoria, siue definitiua, siue interlocutoria. Proferendæ autem sententiæ materio propriæ regionis sermone; in die iuræ, & non in nocte; nisi forte Inquisitores agendorum multitudinem fuerint coacti id nocturno præstare. Non requiritur, ut per se ipsos eas proferant, si id sufficit, si per Notarios, aut alios. Nequit tandem Inquisitor ferre sententiam contra criminiosum sibi cognitum, nisi talis iuridicè probetur. Teneatur verò aliqua via, quoad potest, sibi cognitum innocentem libertate, licet nocens probetur, &c.

- 39 **D**e necessitate, & obligatione citandi reum, priusquam proferatur aliqua contra ipsum sententia condemnatoria, ad huius validitatem, & iustitiam diximus iam alibi, & ostendimus esse de iure naturali, & positivo, ac valde conforme diuino: Vnde hic, ne in proprio loco omnino prætermisissæ videamur, idem solum confirmabimus auctoritate aliquorum Doctorem.

- Non possit itaque Iudicem, aut Inquisitorem deuenire ad huiusmodi sententias ferendas, sine speciali citatione reorum, ut eos gaudent, docent Ludou. Param de origin. Sanctæ Inquisitionis, lib. 3. quest. 4. nu. 19. Farinac. de heret. quest. 185. §. 10. nu. 155.
- 39 Vbi cum Pegna, 3. par. Direct. comment. 40. num. 165. verò rursus cum decretum, affirmar non sufficere si citetur reus ad audiendum, quid Iudex, aut Inquisitor velit, sed esse necessariam citationem specialem, ad audiendam sententiam. Ita etiam Caltr. Palao, tract. 4. disp. 8. pun. 5. num. 4. Scacc. de iud. lib. 1. cap. 88. nu. 1. & Soula, lib. 2. Aphorism. cap. 36. num. 28.
- 40 Quod autem Pegna, & Soula locis citatis, aiunt, debere reum citatum audire sententiam stando, & nudo capite, quoad hoc secundum omnino concedo cum eis, non verò quoad primum. Nam licet certum constet, quod non solum auditur sedendo, ut bene affirmar ipse Pegna, potest tamen audire genibus flexis maiori cum humilitate, & submissione. Arque sic est stylus nostri Tribunalis Melitensis Sanctæ Inquisitionis, vti sepe in praxi vidi.
- 41 Circa illud de ferenda sententia in scriptis, alioquin erit nulla, conueniunt fere omnes Doctores citati, Pegna ibid. versic. Præterea in scriptis ferri debet, Farina. dict. §. 10. num. 166. Et quamvis non desit aliquis, teste Carena citando, qui quod dictum de inualiditate, nisi feratur in scriptis, ad solam sententiam condemnatoriam applicet; bene tamen ipse Farinac. extendit ad absolutoriam, & addit, quod sit in scriptis redigenda, & postea publicanda: neque, propterea valeret, si primò Iudex, vel Inquisitor pronunciat, & postea illa in scriptis redigeretur, etiam de mandato iudicis, l. sclaris, & l. 2. C. de sentent. ita ampliat.
- 42 Farinac. Imò generaliter de quavis sententia esse intelligendum affirmat Scacc. de sentent. & re iudic. glos. 12. per totam, ut adducit Carena, 3. par. tit. 1. §. 4. num. 8.
- 43 Dein vniuersaliter loquendo, quæcumque sententiæ tam ciuiles, quam criminales, proferri solent vulgari, & materno sermone in omnibus fere mundi regionibus, ut sigillatim pro earum præcipuis ex diuersis Scriptis ostendit Carena vbi supra, §. 3. n. 7. pro Germania ex Ludou. Gillhauf, in eius Arbore ciuili, & criminali; pro Saxonia ex decisionibus Berlich pro Regnis Franciæ ex Arrestis Papponij Gallica lingua impressis; pro Ducatu Sabaudia ex Arrestis Illius Senarus; pro Regnis Hispaniarum, ex praxi seculari, & Ecclesiastica, Suar. de Paz, & sic pro alijs. Ab hac vetò vniuersalitate excipitur Italia cum Insulis adiacentibus, & cum hac Melitensi sequente leges, & stylum Regni Siculi, vbi vsus iam ab antiquo obtinuit, vixque sententiæ tam in ciuilibus, quam in criminalibus, latino sermone ferantur. Quem Ital. & vsum ait Scacc. de sentent. & re iudic. glos. 14. quest. 28. nu. 1. esse

- esse stationabiles, eo quod legibus, & sacris
Constitutionibus latine scripta fiant indicia
ergo æquum est, ut sententia etiam latino
sermone feratur. ita illi. Addens bene
non esse de necessitate sententias, quod hac
lingua potius, quam alia materna feratur.
43 Nihilominus in quibuscunque partibus
Christianitatis, etiam Italia, & Insulorum
adhaerentium, ac nostræ Melitenis, sententiarum
Tribunalium S. Inquisitionis profecti con-
fuerunt, & profertur semper non lati-
no, sed sermone regionis materno, aut alio
vulgari ibi magis proportionato (hoc addi-
dit, quod id fiat in hoc loco non lingua Me-
litensi, sed Italica, &c.) Atque ob eam ra-
tionem ait idem Scaccia, num. 6. ut ab om-
nibus tam peritis, quam imperitiis contra-
ta in sententia intelligatur, & sic per ea
rubor condemnatis, ac alia presentibus ti-
46 mer maior iniiciatur. Hinc in sententijs
condemnationis, quod cum Pegna, 3. par.
Direct. comment. 40. veri, postremo, ad-
notat bene Soula, lib. 2. Aphorism. cap. 36.
num. 25. exprimendi sunt speciales errores,
de quibus delinquentes notantur, ac etiam
diligens criminum innotificatio, ut citatio-
nes, admonitiones, confessiones, probationes
legitimas, induciæ ad penitentiam, com-
petentes, obduraus in erroribus eorum.
47 Animus. Et præter alia ad iustum proces-
sum: conficiendum requisita, tempus, quo
quisque hæreticus penitens in hæresi perma-
nuit, ut cum eodem Pegna comment.
44. ipse Soula num. 26. addit.
48 Certe item sunt, quæ sequuntur in Regu-
la, nempe ferendas esse sententias in die,
& non in nocte; excepto quando ad hoc a-
stringeretur Inquisitores ob multitudinem
agendorum: docent Comens. in Lucerna
Inquis. verb. sententia, nu. 9. Farinac. dict.
49 5. 10. nu. 163. & Soula lib. 2. Aphorism. c. 3.
nu. 6. Addentes non requiri, dum ille pro-
feratur, ut Inquisitores pro tribunali sedeant,
(quamquam convenientius, si sedentes sint
cum suo Tribanali, id est vna cum suis Con-
sultoribus, ita Pegna, 3. par. Direct. comm.
50 40. & alij.) Neque etiam requiri, ut per
se ipsos iudicent Inquisitores eas profertant, &
recitent; sed sufficere, si per Notarium, aut
per alios id præstent, ita idem Pegna dict.
comment. 40.
51 Efficax autem ratio ostendit illud, nullo
scilicet modo posse ab Inquisitore condem-
nari illum, quem certo scire commississe de-
lictum contra fidem, si hoc iuridice non
probetur: quia privata noticia indicis non
est sufficiens testimonium in iudicio, ex cap.
si Sacerdos, de offic. iud. ord. & assert. Sou-
la dict. cap. 36. num. 15.
52 De vltima Regule nostre particula tra-
ctant S. Thom. 2. 2. quest. 84. art. 6. ad 3.
& quest. 67. art. 2. ibique eius commentatores,
Caictanus, Salom. & alij, Soto de iust. lib. 5.
quest. 4. art. 2. Atque ut communis, & ve-
randa doctrina recipitur ab eis, quod Inquisi-
tor, casu, quo quem scit certo esse innocen-

tem, conuincitur de aliquo crimine contra
fidem teneatur, qua poterit, via licita eam
liberare, ut differendo expeditionem cau-
se, examinando de nouo testes, admonen-
do, ut à falsâ testificatione desistant, indica-
do in noceui viam, qua se defendat; et si est
iudex inferior, remittendo causam ad superi-
53 orem. Nihilominus Inquisitor, si nullo
modo valeat illum liberare, & cogatur ferre
sententiam, debet iudicare secundum allega-
ta, & probata. ita præter auctores cita-
tos cum ipso D. Thom. dict. art. 2. Soula,
54 lib. 2. Aphorism. cap. 36. num. 26. & 17. Ad-
dit autem num. 18. Facta omni morali dili-
gentia, ut innocens liberetur, non teneatur
Inquisitor cedere officio suo, cum nulla sit
lex aut iustitia, aut ea aritatis, quæ ad hoc
obliget. Hæc ille, in quibus iam presentem
Regulam claudo.

*An alia circumstantia requiratur, vel feratur, in
sententijs, maxime si. J. si. y. et si sit
v. d. d. & infra?*

REGULA CCCLXXIII.

- 55 **T**amet si sententia condemnatoria,
hæretici relapsi, aut impænitenti cor-
am Iudice laico, cui statim relaxatus est,
proferri solet, sicque fieri sit cōuenientius;
absque huius tamen præsentia censetur illa
56 valida, & iusta. Crimina item in sententijs
maximè S. Officii, expitimi debent cum tali
cautela, & moderatione, ut audientes non
discent ea committere, & præsentium fide-
57 lium aures non offendantur. Nec est, cur
interrogetur reus, post lectam ei sententiã,
58 an delicta contenta in ipsâ patrauerit? Casu
denique quo hæreticus cōfessus esset ho-
micidium, pro quo à Iudice seculari puniri
potest pœna mortis, coram Inquisitore,
nequaquam hic in sententia contra illum,
tale delictum exprimere debet, &c.

- 59 **E**t dinandus de Castro Palao tract. 4.
disput. 2. p. 11. peculiariter discutit
hoc dubium, an sententia condemnatoria
hæretici impœnitentis in præsentia Iudicis
secularis fieri debeat, ita, ut alias pronun-
ciata nullius sit valoris? Pro parte affir-
mante adducit diuersa ex iure, ut ex cap. ad
abolendam, extra de hæret. vbi habetur si-
miles tradendos esse, & relinquendos Cu-
ria seculari pœna debita puniendos: ergo
ipsa curia debet assistere, cum non appareat
60 aliter posse fieri. Manifestius ex cap. ex-
communicamus, S. damnati, eod. tit. ibi,
damnati (nempe hæresi) præsentibus secu-
laribus potestatis, aut eorum balliuis re-
linquantur animaduersione debita punien-
di; & ex cap. nouimus, de verbor. significat.
vbi agitur de clerico degradando, & curie
seculari tradendo, atque expresse ibi dici-
tur, quod eius degradatio sit celebranda,
sa

- Sæcularis potestate profinere, ut ei remissionem*
ergo remissio, seu sententia remissionis erit
nulla facta contra formam, & nec dum præ-
scriptum Iudici Ecclesiastico; hicque graui-
ter peccare videtur ipsam omittendo, ar-
gumento ex l. cum hi, §. si prator, ff. de trã-
61. sac. & ex cap. quia propter, de electio. Nō
desinat, quā hanc partem tuerentur, quos ra-
tio nomine citat Carena par. 3. tie 11. §. 7.
num. 32.
62. Verū ipse Carena benè adheret Pegne
9. par. Direct. commen. 48. nu. 2 to. verfic.
ad præsentē, & Castro Palao citato, resolu-
tibus absque dicta præsentia posse valide
proferri sententiam. Ratio efficax est; quia
dissoluitur contrarium fundamentum, quia
quauis negari non possit esse nullas sen-
tentias prolatis non seruata forma, & rō-
do substantiali à iure præscripto, ut contin-
git in casibus d. q. 1. cum hi, & cap. quia,
propter: præsentia tamen Iudicis sæcularis
non est de forma substantiali, sed omnino
accidentalit sententia, quæ contra hæreticū
imponentem ab Inquisitore profertur.
63. Cum hic ex vi officij sui habeat potestatem,
& iurisdictionem ad eam proferendam, &
non ex vi præsentie dictæ, quæ tantum ex-
postulatur à iure ad debitā sine mora exe-
cutionem sententiæ, & non ad tribuendā
64. ipsi validitatem. Iudex enim Sæcularis in
causâ hæresis, ut potè Ecclesiasticæ, nullo
modo se intromittit; ergo eius præsentia,
dam sententia contra hæreticum profertur,
non requiritur, ut forma substantialis pro
ea validanda, sed ut mere accidentalit pro
ipsa quam primum exequenda. Vnde si non
possit, aut nolit Iudex laicus præsens esse,
eo absente, poterit Inquisitor sententiam
proficere & per Notarium intimare, ac eius
potestati relinquere
65. Plura videas apud Castrum Palao; qui ta-
men sub finem num. 13. benè addit, si Iudex
Iudex laicus prolationi sententiæ præsens
esse potest, non esse licitum Inquisitori dum
profert sententiam, eius præsentiam subter-
fugere; nam Iura citata cap. excommunica-
mus, de hæreticis, & cap. nouimus, de ver-
bor. signif. ad minus id conuenire viden-
tur; debet ergo ille, saltem quoties prolatu-
rus est sententiam contra reum Curie se-
culari relaxandum, vocare ad eam audien-
dam Iudicem laicum cum suis Ministris, ut
hic possit, uti tenetur, eam statim, modo ex-
plicando à nobis lib. seq. executioni mā-
dare, & illum debita animadversione puni-
66. re. Quod si ipse id exequi renuat, vel ali-
quo modo d. recidit, vel indirecte impedire,
presumat, ipso facto tanquam fautor hære-
ticorum excommunicatur, & contra eundē
uti talem procedendum est. Ita Comen-
in Lucerna, vtrb. exequutio, num. 1. 2. &
13. Pegna 9. par. Direct. comment. 48. verfic.
sed cum Inquisitor, & Sousa lib. 2. Aphor.
cap. 36. num. 4.
67. Distinguit R. gula præcedenti, in sententiis
condemnatoriis esse exprimenda crimina,
de quibus noratur reus; & non addimus ef-
feld præstandum eodem tali cautela, ut sit in
adhibitionem, & non in destructionem,
ut qui addunt, dicant simulā committat;
ut eum Paulo Garcia peti: ipsam citaco op-
tini & aduertit Carena dict. tit. 11. §. 7. nu.
68. 23. It. num. 27. addens sic ait: Septimò,
magna cautela, & modestia viuendum est in
publicis sententijs legendis, nec omnia
propria nomina delictorum exprimenda,
nec lingua blasphemiarum verbis, maximò
si horren da sint, tum vt decor tanto Tribu-
nali debitos obseruetur, tum ne audientis
fidelium aures offendantur. Hec ille.
69. Omitti autem debet quædam expressio er-
rorem, seu criminum in sententijs absolu-
torijs, ut docent Pegna 3. par. Direct. cō-
ment. 37. verfic. Attendentes quod tu &
adducit ibi in confirmationem verba In-
structionis Madriliæ, & Castro Palao dic.
disp. 8. pun. 11. nom 8. post harinac. d. q.
hæret. quæst. 185. §. 10. num. 175. quia talis
expressio nullus est vtilitatis, & contra,
videtur posse damnum absolendo asserere,
nempe suspicionem saltem audientibus ge-
70. nerare. Post prolationem verò sententiæ
condemnatoriæ, non est interrogandus reus
ab Inquisitore, an crimina, seu errores
in ea expressis commiserit, quia talis inter-
rogatio superuacanea est, ac nullius momē-
ti. It. a contra Eymericum, qui oppositum
tenuit, 3. par. in octauo modo terminandi
processum, num. 19. docent Pegna, ibi, cō-
ment. 44. verfic. Interrogabit eum, Sousa dic.
cap. 36. num. 27. & Carena vbi supra, n. 19.
71. Tandem, si casu reus, & materia fidei cō-
sistatur coram Inquisitore homicidium,
pro quo puniri possit à Iudice laico poena
mortis, tenetur ille non exprimere in sen-
tentia tale delictum, sicut nec vlla acta sui
processus concernentia hoc delictum ho-
miciidij Iudici laico communicare. Post
Albertin. de agnosce. assert. quæst. 85. nn.
70. tradunt ver. certum Sousa, ibid. nn. 18.
& Carena dict. §. 7. num. 25.
72. Videbatur hic discutendum, qualiter
intelligenda clausula illa, in sententijs pro-
latis ab Inquisitoribus vulgari sermone, sic
apponi solet. Reseruando à Noi l'autorità
d'accrefcere, & firmare, & conuenire, & im-
metere, & condonare, in tutto, & in parte,
le sudette pene, & penitente. In qua Insi-
gne continetur Inquisitorum privilegium,
ut ait Pegna dict. comment. 44. fed. de hoc
opportunitus infra. Atque dicta sint satis
pro capite isto primo.

CAPVT II.

De duplici modo expediend. causa: S. Officij, nempe vel per sententiam absolutoriam reorum, vel per canonicam purgationem ab eis faciendam.

PROOEMIOLVM.

ACTVM à nobis capite precedenti de sententijs in genere pro expediendis delinquentibus S. Officij, seu causis eorum; nunc sequitur de eisdem sententijs in specie agamus, & expendamus diuersos modos terminandi processus illo uni, assignatis sigillationi varijs abiurationum, & poenarum gradibus, unicuique pro statu causæ propriæ insigendis, prout partim ex capitulis sequentibus, partim ex libro v. timo cum plenè innotebit. Vel absque vlla abiuratione, & poena, aut poenitentia; idque duobus modis, vel per sententiam absolutoriam ab Inquisitore in fauorem reorum S. Inquisitoris ostendendam; vel per purgationem canonicam ab ipsis iudice præstandam. Atque de utroque in hoc capite tractamus, cum alibi h. c. in proprium locum, merito remiserimus: priorem sententiæ absolutoriæ duabus Regulis, posteriorem verò purgationis canonice, quod hæc hodiè vix viqueum sit vlt recepta (causa statim assignabitur) vnica tantum expedicimus.

Reis S. Officij in quibus casibus beneficium sententia absolutoria impertitendum, vel scilicet?

REGVLA CCCLXXIV.

Absoluantur quilibet rei, maximè Sancti Officij, per sententiam, quoties reperti sunt prorsus immunes ab ijs criminibus, de quibus iudicati fuerant, si non conuincantur confessione propria, nec facti euidencia, nec testibus legitimè productis, nec aliter, & indicia contra eos appositæ indicij fauorabilibus, vel alia via, vt per torturam, euacuata maneant. Secus, si sint conuicti; aut indicia non totaliter euacuata existant. Preterea item à Iudice, aut Inquisitore sententia absolutoria pro reis, præcipue S. Officij, casu quo ex parte facti, secundum quod probatur, est æquale dubiū. Similiter, si ex parte iuris sit æquæ probabiles opiniones.

Communis est omnium doctrina, apud quæcunque Tribunalia etiam Sanctæ Inquisitionis vsu recepta, accusatore, vel fisco non probante, reum absolui debere, & liberum per sententiam declarari. Tunc illi non probant, quando iste nec confessione propria, nec facti euidencia, nec legitima testium productione, vt per se patet, nec alio modo conuincitur. Item quando licet reus sit indicatus de delicto, vt de hæresi, indicia tamen ista delicti per contraria indicia innocentie, euacuata maneant, l. Diuus, & ibi gloss. in verb. existimatur, ff. de in integr. restit. l. non solum, in princ. ff. de ritu nup. cap. accedens, de crim. fal. cap. tuam, extra de spons. Ex quibus clare constat, quod vna præsumtio tollatur per aliam, & similiter vnum indicium per aliud

oppositum, docentque Mascar. de præsumpt. lib. 3. conclus. 1234. Menoch. de præsumpt. lib. 1. quæst. 29. & cum alijs ab ipso citatis. Farinacc. crimin. quæst. 38. num. 110. Affirmans ibi, num. 112. cum Bart. in l. non solum, §. sed probari, ff. de non. oper. nunc. quando duæ inuicem contrariæ concurrunt præsumptiones, videlicet delicti, & innocentie, (idem dicito de indicij, quia par est ratio) semper esse præferendam, & præsumptionem exclusiuam delicti: ergo tunc per sententiam absolutiū est reus.

Euacuantur etiam indicia per torturam, vt iam alibi tractatum, & consequenter pro reo, seu pro indicato de hæresi sic torto sententia absolutoria à Iudice, aut ab Inquisitore præferenda est, maximè si ipse reus pro eius prolatione instet apud Iudicem, seu Inquisitorem. Quamuis enim non desint, qui id negent, & asserant etiam post torturam inflictam, tali reo esse indicendam purgationem canonicam. Ita Repertor. Inquisitor. ver. b. Purgatio, vers. an hæretico, & verb. tortura, vers. sed notandū, & Squillacen. tract. de Fide Cathol. cap. 31. nu. 1. vers. si verò non confiscatur: sententiam, tamen illorum Auditorum non admittentes alij, vt Pegna, 3. par. Direct. comment. 39. Sigism. Scaccia, tract. de indicio causarum, cap. 95. num. 1. vers. si non constat, & Param. de orig. S. Inquisitionis lib. 3. quæst. 4. num. 6. persistunt in eo, quod reus post torturam, si nihil ex ea emerferit sit absolendus, & liberandus.

Verum Simanc. de Cathol. instit. tit. 56. num. 17. Decian. in tract. crim. lib. 5. cap. 48. num. 22. Ioann. Rojas, tract. de hæresi, par. 3. num. 306. & cum alijs ab ipso relatis Farinacc. de hæresi quæst. 185. §. 8. nu. 118. bene sub distinctione respondent, quod sit absolvendus per sententiam, & liberandus reus, aut de hæresi indiciatus, quoties suis

- sufficiens tortus, & per torturam indicia
 15 satis purgavit. Secus, si tortura non fuit
 sufficiens ad ea purganda (idem à fortiori
 dicito, casu quo per propriam confessionem,
 vel per eundem manifestum, vel per legiti-
 mos testes, vel aliter conuincitur reus.)
 16 Sed est nè hoc in iungenda purgatio, quā-
 do non sit sufficiens tortus? De hoc o-
 portunitus dicemus infra in 3. Regula huius
 capituli, ubi in partem negantem inclinabi-
 17 mus. Nunc solum addendum opinionem
 tenentium pro indicenda reo purgatione,
 postquam fuit tortus, vocari à Simanco ci-
 rato crueleme, iniustam, & laqueis plenā.
 18 Sed debet intelligi de casu, quo fuit infir-
 mitas ei sufficiens tortura ad purganda indi-
 cia; nam alias, si sit insufficiens, iustitieri
 probabiliter potest dicta opinio, ut ait ibid.
 Farinacc.
 19 Sequitur dicendum de parte posteriori
 nostræ Regulæ, & cum res sit clara, & om-
 ninò certā, breui expedietur, relatis souse
 verbis lib. 2. Aphorism. cap. 3. 6. num. 1. Quā-
 do dux, inquit, opiniones ex parte iuris
 sunt æquæ probabiles, illam sequi debent
 Inquisitores, & quicunque Iudices in cri-
 minalibus in ferendo sententiam, quæ ma-
 gis fauet reo, cum in dubio ipsi laudandum
 sit; regul. 2. de reg. iur. in 6. ubi Dynus.
 20 Ita ille resoluit. Et similem resolutionem
 statim num. 12. adiungit sic. Si ex parte,
 inquit, facti, secundum quod probatur, de-
 betur æquæ dubium, absolvens est reus;
 Boer. in addit. ad Dyn. dict. Reg. 2. lit. A.
 Hactenus Antonius Soula, nec quicquam
 dictis addendam occurrir.

*Qualiter, & a quonam sententia absolutoria
 in fauorem reorum Summi Officii
 proferri debeat?*

REGVLA CCCLXXV.

- 21 **P**er sententiam absolutoriam reus San-
 ctissimæ Inquisitionis nunquam rati-
 oniter innocens declarari debet, sed absol-
 uendus solummodo ab instantia iudicii, e-
 uacuatis indicij huc usque contra eum pro-
 ductis; unde si de nouo alia indicia postea
 producantur, reassumitur eadem causa fidei,
 22 & expenditur. Potest tamen adiungi, ut
 plurimum in sententia absolutoria, decla-
 ratio innocentie inquisiti in materia fidei,
 ubi testes reperti sunt falsi, vel illi suam de-
 positionem in fauorem illius piosus reuo-
 cauerunt, aut aliunde de tali innocentia.
 23 consistit. Attento denique rigore iuris pro-
 babilius censetur posse per Inquisitorem,
 & per Episcopum separatim sententiam ab-
 solutoriam proferri, tutius tamen est, ut si-
 mul tam proferant.

- 24 **S**upponendum primò, quia Iudex a-
 liorum Tribunalium, ubi peruenit ad

conclusum, & tulit sententiam definitiuā,
 siue condemnatoriam, siue absolutoriam,
 regulariter loquendo, sicut non potest am-
 plius penam inquisitam condemnati delin-
 quentis augere, vel minuire, l. mortis, f.
 ille, fer. ff. de pen. l. prima, §. fin. autem
 ff. ad Turpil. l. Iudex postquam, ff. de re-
 iud. & auct. Farinac. ex mente omnium,
 quest. 27. crimin. num. 61. ita neque potest
 absoluti, & liberati delinquentis, ob non
 probatum delictum, nouis superue necti-
 bus eius probationibus, eandem causam
 reassumere, & ad condemnandum illum
 25 procedere. Ratio assignatur ibi pro pri-
 ci casu à Farinac. & est pari modo efficax
 pro secundo, quia cum Iudex functus sit ob-
 scio suo, & ad definitiuam sententiam per-
 uenerit, non sunt amplius eius partes, de e-
 dem causa iterum iudicare, nisi denuo à
 Principe Iudex constituatur.
 26 Verum apud Tribunalia S. Inquisitionis
 multo aliter res haberi; nam idem Inqui-
 sitor, qui causam alicuius inquisiti peregit
 in materia fidei, & non probato delicto, seu
 euacuatis indicij, sententiam definitiuam
 absolutoriam protulit, si noua emergent
 indicia, nouæque probationes, potest eius-
 dem inquisiti causam pertractare, & ad co-
 demnandum eum procedere, ut dictum su-
 pra, & ostensum, ac ostendit magis argu-
 mento sumpto à paritate rationis, uti pag.
 27 lo antè. Quia sicut habet potestatem In-
 quisitor post sententiam condemnatoriam
 augendi, & minuendi penam reo iam con-
 demnato, ex vi privilegij insignis, ut vocat
 ipsum Pegna, 3. par. Direct. comment. 44.
 concessi DD. Inquisitoribus à Còcilio Nar-
 bonen. cap. 7. quodcumque clausula in senten-
 tijs condemnatorijs vulgari sermone appo-
 ni solita *Ryferuando à Noi fauorid*, &c.
 infra lib. 6. à Nobis expendendum remissi-
 28 mus: Ita sine dubio potest idem Inquisi-
 tor causam inquisiti iam per sententiam ab-
 soluti, & liberati ob defectum probationis,
 emergentibus nouis indicij, & probationi-
 bus, reassumere, & ad condemnationem
 eius peruenire. Hoc supposito,
 29 Pars prima presentis Regulæ iam ex se
 clarè innotescit, quod in crimine hæresis
 indicatus de eo, si indicia purgetur, non
 est absolvens tanquam innocens, nec in
 sententia eius innocentia declaranda; sed ab-
 solutio debet esse solum ob non probatum
 delictum, seu ab instantia iudicii, ut dieitur.
 Ira Eymer. in Direct. par. 3. num. 153. Peg-
 na ibi, comment. 37. Signific. Seace. tract.
 de iudicijs causar. cap. 9. num. 1. Lud. Pa-
 rani de orig. S. Inquisit. l. 3. quest. 4. n. 1
 & cum alijs ab ipso relatis à Farina. de hæres.
 quest. 185. §. 10. nu. 172. quibus addo Sou-
 lam lib. 2. Aphorism. cap. 37. num. 3. & Care-
 nam par. 3. tit. 11. §. 8. nu. 33. quid ut cer-
 tum tradunt, & in praxi Sacror. Fidei Tri-
 30 bunalium ubique receptum. Atque prædi-
 ctam doctrinam bene extendunt Simanc.
 cathol. iustit. tit. 18. num. 20. & Farinacc.
 dict.

dict. 5. 10. num. 100. ad rem defunctum, ob defectum probationis absolutum; vt si noue adfuit probationes, accusari denuo possit.

31. Extenditur item eadem doctrina ad eum casum, quod possit idem Inquisitor, nonis superuenientibus probationibus reasumere causam alicuius delinquentis, & condemnare ipsum ad maiorem abiectionem, & poenam, quem prius ab ea ob defectum probationum liberauerat, iniuncta tantum minori, cum citatis Simanc. & Farinac. Soufa dict. cap. 37. num. 6. tradit his

33. verbis. Si reus, inquit, propter precedenti probationes vehementem heresia suspicionem abiurauit, & noue probationes adueniant, circa hereticos actus ante abiectionem commissos, procedi debet contra illum, ac si lata sententia non esset, & coniungantur probationes. Ita ille equidem bene; sed nos melius, & clarius.

33. Addit autem idem Soufa, n. 7. nullo citato auctore, ex proprio mare sic. Abiurata, inquit, vehementi heresia suspicione, si dentur noue probationes non plenè conuincentes nonorum lapsam post dictam abiectionem commissorum, de iuris rigore tales probationes coniungi possunt cum precedentibus ad vnam constitutam probationem, cum sententia non transeat in rem iudicatam: Haec tamen hoc pradicari non vidi. Hæc est Soufa sententia, quam omnino approbo, & ad praxim reduci posse iudico.

34. Quod autem ait sententiam in S. Officio non transire in iudicatum, omnino verum est, & tradunt Simanc. cathol. Inst. tit. 60. num. 13. Ioan. Rojas, de heret. 2. par. assert. 49. & ibid. de Priuilegijs Inquisitorum, num. 449. Carena, 2. par. tit. 11. §. 5. n. 14. ac alij, constatque ex Rescripto Pij V. incip. Inter multiplices, & adducitur in fine Directorij.

35. Circa augmentum item poenæ, nouis indicij, & probationibus aduenientibus, illud diligenter aduertendum, quod quando reus in materia fidei ob defectum probationum condemnatus fuit ad solam poenam extraordinariam, vel arbitriam, si plena probatio posita adueuerit, poena ordinaria puniri debeat, modo prima po-

36. na exequuta non sit. Si verò iam fuit exequuta, fiat compensatio in secunda. Docent Rojas de heret. par. 2. assert. 50. n. 391. & Farinac. de heret. quest. 185. §. 13. n. 799. & quest. 4. num. 10. tom. 1.

37. Sed quid, si poena infligenda ex vi nouæ probationis plena, ordinaria ultimi supplicij? Tunc prima poena etiam si corporalis, vt fustigationis, haud minuet secundam, neque ista compensatur cum prima, sed tota ordinaria iniungenda, considerata circumstantia criminis, personæ, loci, & temporis, cum talis poena ordinaria non sit diuisibilis. Ita Marant. in pract. tit. de Inquisit. num. 101. Farinac. dict. q. 4.

Tom. II.

num. 10. verif. fed ad prædicta, & Soufa dict. 38 cap. 37. num. 9. Atque hæc à nobis infra libro isto, & sequenti magis expendenda, hic obiter tacta, vt connexa aliquo modo cum ijs, quæ diximus de absoluitio reo per Inquisitorem ob delictum non probationum, seu ab instantia indicij, ipsum in sententia nullo modo innocentem declarando.

39. Nihilominus, quod aliquando dictus reus S. Officij possit, & debeat, si ipse requirat, innocens pronunciari, audiamus à Francisco Pegna, 3. par. Direct. comment. 37. verif. quod verò, n. 143. id egregie sic ostendente. Quod verò, inquit, paulo ante dicebam cum Eymérico, videlicet, neminem esse pronuntiandum innocentem, aut immunem in sententia absolutoria; tunc non crediderem procedere, quando per testes falsos fuit conuictus, aut per iniquos, & maleuolos, & inimicos capitales, vel conspiratores delatus, qui posita penitentia ducti dixerant, se falso detulisse, aut falsum testimonium contra de-

40. latum dixisse testem. Hoc enim casum cum constet de manifesta innocentia delati, & de aperta iniquitate testium, & delatorum, optimè poterit in sententia absolutoria pronunciari insons, & penitus immunis, vt etiam Eymericus ipse indicat faciendum in decimo secundo modo processum terminandi, num. 208. in fine. Hæc Pegna, quem magis recentiores sequuntur, vt Sacca de sent. & re iud. glof. 14. quest. 7. num. 160. Farinac. de heret. q. 185. §. 10. num. 173. Soufa lib. 2. Aphor. cap. 37. num. 1. Castr. Palas tract. 4. disp. 8. pun. 1. num. 9. & alij.

41. Bene tamen aduertit idem Pegna sub finem dict. num. 143. contingere posse, vt testes, & denunciatores retractent summum, eo quod corrupti fuerint prece, aut pretio per delatum, vel per confanguineos, & amicos eius; & in tali casu abstinendum est à declarando reo innocente.

42. Sed quid si indebitè, vbi non est locus, Inquisitor pronunciet reum insonem in sententia absolutoria? Adhuc nihilominus, aduenientibus nouis indicij, & probationibus, poterit iterum per eundem Inquisitorem iudicari, & condemnari. Ita ob eam rationem, quod nulla sententia in Tribunalibus S. Inquisitionis transeat in rem iudicam, tradit idem Pegna loco citato cum Luca Pegna in Lvnica, verò, num. C. de sentent. aduersus Fiscum lib. 10. & cum Ioanne Rojas, tract. de heret. par. 2. assert. 49.

43. Superest discutiendum dubium circa posterio rem partem nostre Regule, an Inquisitor, & Episcopus separatim ferre sententiam absolutoriam possint, siue definitiuam, qua totaliter reus absoluitur, siue interlocutoriam, qua absoluitur à tortura, vel alio actu penali? Non parum controuersum est hoc apud scriptores, ex quibus aliqui, vt Carena 3. par. tit. 11. §. 2.

B

num.

nam, 33. verfic. an autem possit, unico ver-
bo resoluitur nihil breuiter, affirmando,
quod sic. Aliqui verò, vt Castr. Palao, tract.
4. disp. 8. pun. 13. à num. 19. pluribus expen-

44 dunt. Præmittit primo ipse Castrus cum
Simanc. cathol. inquit, tit. 3. num. 3. esse cer-
tum, in Tribunalibus S. Inquisitionis Hi-
spaniarum id non posse fieri, vt Inquisitor,
sine Episcopo, aut eius Delegato, & è con-
tra, sententiam absolutoriam ferat: atque
hoc patet ex varijs instructionibus missis
ad Inquisitores particulares, quas ipsi fer-
uare debent: quia iuxta eorum tenorem.
Inquisitor Generalis iurisdictionem illis
tribuit.

45 Præmittit item ego, esse certum, quod
apud nostrum Tribunal Melitense seruetur
oppositum, nempe quod possit, & soleat
D. Inquisitor sine D. Episcopo, vel Dele-
gato eius, circa quosvis inquisitos S. Officij
incolas Istarum Insularum, exceptis Reli-
giosis Hierosolymitanis, & confratribus eor-
um, sententiam tam cõdemnatoriã, quã
absolutoriam valide, & licite ferre. Fun-
datur ista consuetudo in illo Breui Aposto-
lico à nobis in Prolegomenis relato, quo
D. Petrus Duzzina Fidei Inquisitor fuit in
istò loco constitutus, ibi sic disponitur. Ita
tamen, quod ubi contingat procedi con-
tra fratres, & milites predictos, &c. proce-
das vna cum Episcopo Melitensi, &c. quo-
ad alios verò præfatos per te ipsam, iuxta

46 formam sacrorum Canonum, &c. Neque
circa hoc potest esse vlla dubitatio, cum
iam per spatium octoginta sex annorum,
suerit ita prædicatum, sciente, & non con-
tradicens Episcopo Melitensi. His vt cer-
tis sic præmissis:

47 Attenro rigore iuris, multò probabilius
est, quod possit Inquisitor sine Episcopo,
aut Delegato eius, & è contra Episcopus
sine isto valide, & licite sententiam profer-
re. Ratio efficax est, quia id eis competit
ex vi iuris antiqui, vt omnes concedant; à
quo recedendum non est, nisi expresse in-
ueniatur obstatum per ius nouum, secon-
dum I. sancti. C. de testamen. l. præcipimus,
de appellat. authent. de non alienan.
aut permuran. rebus Eccles. S. in cap. ad

48 nostram. de regul. At iure nouo in Clemen-
ti. Multorum, de hæres. non corrigitur an-
tiquum, nisi solum quoad sententiam cõ-
demnatoriam, ibi, neque ad sententiam.
procedere contra eos, & nulla sit mentio in
textu de liberatoria; ergo hæc ab altera-
tione eorum sine altero proferri poterit. Con-
firmatur ex Rescripto Vrbani IV. incip.
per cunctis, S. si vero, cuius nemine Pena
claudus, cum in eo tantum sit sermo de
cõdemnatoria. Ita gloss. in dist. Clemen-
tium Pena, 3. par. direct. comment. 97. q. 48.
Iul. Clar. præct. crim. S. hæresis, num. 5. Lu-
do. Molin. tract. 5. de iustit. disp. 28. n. 25.
& Farinac. cum alijs per ipsum telatis de
hæres. quæst. 186. S. 3. num. 60.

49 Nihilominus ex vi rationis oppositum,

vt tutius, & magis æquitate conforme, effi-
ci in praxi seruandum, vt sententia quævis
absolutoria sit valida, & licita, tenetur be-
nè idem Pena cum Eym. loco citato, verfic.
ex his omnibus, Vmbert. Locat. judicial.
Inquis. quæst. 19. Rojas singul. 27. n. 7. Ioan.
Azor. 1. par. lib. 8. cap. 18. quæst. 16. Anton.
Soula, lib. 2. Aphor. cap. 37. & præter alios,
quos citat, Castr. Palao, tract. 4. disp. 8. pun.
50 13. num. 19. & 20. sub finem. Fundamen-
tum valde firmum huius doctrinæ est, quia
ex dispositione inris in cap. per hoc, de
hæret. in 6. communicatio processus inter
Inquisitorem & Episcopum, prærequiritur
ad sententiam, vt ambo simul perpendant,
ne committatur aliquis error in ea ferenda,
videlicet condemnando eum, qui de-
bet absolui, vel è contra absolendo illum,
qui venit condemnandus; ergo æque ad
vttramque condemnatoriam, & absolutoriam
51 processus. Ergo ab utroque simul Episco-
po, & Inquisitore sententia absolutoria
proferri debet, & neuer sine altero ad eius
prolationem, sed subscriptionem deuonire.
Vide plura apud Castrum Palao.

*Quid canonicè purgatio obnoxii, & qualiter
iniungenda in causa hæresis? ubi
item, & cur eius omittat?*

REGULA CCCLXXVI.

52 Purgatio canonica est de crimine ob-
noxii in innocentia offensio, secundum
53 formam à iure præscriptam. Inducenda
autem diffamatio de hæresi cum maiori, vel
minori numero: rom. purgatorium, solem-
ni præfatio inramenda, & in vno, vel plu-
ribus locis, arbitrio iudicis, pro qualitate
54 diffamationis, & diffamati. Quod si hic
ex malitia recuset se purgare, vel si ig. pur-
gatione deficiat, puniendus vt hæreticus.
55 & admittendus, si recondigliari petat. Desi-
non est iniungenda purgatio canonica,
ubi constat de delicto per notorietatem, &c.
& similiter in alijs casibus exprimens
56 Imò propterea omittenda purgatio, vel za-
ro ad eam deueniendum, eo quod sit pe-
riculosa, sed ad alia iuris remedia consu-
piendum.

57 V Aldè celebris olim fuit materia ista
canonicæ purgationis, quandoquid-
dem præter diuersa iuris canonici loca, in
quibus sæpè eius sit mentio in decretalibus
de eadem extat integer titulus per sexde-
cim capita, ex varijs Rescriptis Summorum
Pontificum, & decisionibus Conciliorum
58 distributis. Ex quibus constat fuisse prius
in vñ dictam purgationem circa diuersa
crimina, vt simonij, adulterij, incestus, &c.
postea tamen desijt talis vñ in reliquis,
præterquam in crimine hæresis, vt abundè
tradit

- tradit ex Simanca citando, num. 1. Franciscus Peña, 3. par. Direct. comment. 38. vers. & cum in omnibus, & ex eo Farinac. q. 194. §. 3. num. 64.
- 59 Propositum à nobis in Regula purgationis canonice definitionem adducunt Simanc. cathol. instit. tit. 56. n. 3. Peña, 2. part. Direct. comment. 14. vers. est autem purgatio, Soufa lib. 2. Aphor. cap. 38. num. 1. & alij communiter, nec adhibent ullam ei 60 declarationem cum ex se pateat. Solum notandum, quod tradatur terminis adeo generalibus, ut se extendat ad purgationem omnem, siue à iudice indicatam, siue ab ipso purgando assumptam, vel requisitam.
61. Circa personas autem, quæ se purgarunt, audi Simancam ibid. num. 5. erudite sic loquentem: Neque tantum, inquit, privati homines hæc purgatione uti sunt, sed multi etiam Pontifices Maximi, de grauioribus criminibus infamati, quamuis à nemine iudicari possent, nihilominus ex charitate ad auferendam subditorum offensionem, designati non sunt publice, solemniterque seiplos nonnunquam purgare. Ve enim B. Augustin. lib. de Bono viduitatis scriptum reliquit, nobis necessaria est vita 62 nostra, alijs fama nostra. Quamobrem Paschalis I. Damasus, Symmachus, & quidam alij Pontifices Maximi eotam populo solemniter purgati sunt. Et Leo III. coram Carolo Magno, Gregorius VII. coram Henrico IV. Sixtus III. coram Valentia. no, & Pelagius I. coram Narsete publice quoque purgati fuisset traduntur. Aug. loc. cit. c. 23. cap. mandatis, cap. auditum, 2. q. 5. Platina, & ceteri authores in annalibus Pontificum, Albertus Pighius, lib. 6. hiebat. Eccle. cap. 17. Brunus lib. 4. de hæret. cap. 11. Hæc ille.
63. Verum restringendo nos ad solam purgationem alicui à iudice indicendam, & tantum ob crimen hæresis, tunc ab Inquisitore solo, vel ab Episcopo, ut probabilior tenet sententia in rigore iuris, aut rutilus ab utroque simul (Eadem enim hic circa illud est controversia, quæ circa sententiam absolutariam Regula præcedenti fuit decisa, secundum Soufam citatum. n. 11 ex Peña ibid. vers. hæc quidem) iniungi potest alicui canonice purgatio, quando ille in provincia, ciuitate, aut oppido est solummodo diffamatus, vel indicatus de hæresi. Deducitur clarè ex cap. Inter sollicitudines, extra de purg. canon. & docent Peña, 3. par. Direct. comment. 14. ac Soufa ibid. numer. 2. cum Simanc. vbi supra, num. 6.
- 65 Si quis in pluribus locis est diffamatus de hæresi, satisfacere debet in uno, ubi maior est diffamatio, per purgationem, in alijs vero per prædicationem, si hæptus ad hoc, laudando publice fidem, & e contrario errores detestando; Patet hoc fecundum Tom III.
- ex dict. cap. Inter sollicitudines, ibi. Principias inlupet et districtè, ut in prædicta, & alijs villis circumpositis profiteatur, & prædicet fidem catholicam, ac confundat, & 66 detestetur hæreticam prauitatem: Ac tradunt Eymer. 3. par. Direct. in 1. modo terminandi processum, num. 150. ibique Peña, comment. 38. & 2. par. dict. comment. 14. sed bene remittunt id arbitrio iudicio.
- 67 Diffamato de hæresi purgando, ad exequendam iuridice purgationem, adiunguntur compurgatores, viri catholici, ac probate vite eiusdem status saltem in genere cum reo, & qui ab antiquo tempore illum 68 nouerint. Omnes solemniter inamentum emittunt, sicut & ipse reus: hic iurat se nunquam tenuisse talem hæresin; illi vero, ut muneri suo satisfaciant, similiter iurant se credere, quod reus verum inrauerit, cum dixit se nunquam aut commississe, aut disseca, ob quæ infamia laborat. Constat hæc fere omnia ex dict. cap. inter sollicitudines, & adducunt ut cetera Peña cod. comment. 14. Farinac. de hæres. quæst. 194. §. 4. num. 66. & Soufa, ibid. num. 3. & 4.
- 69 Quoad numerum compurgatorum, quauis pro casu graui, de quo agitur in dict. cap. inter sollicitudines, assignetur ibi quatuordecim; possunt tamen esse pauciores, vel plures, secundum numerum locorum, in quibus reus fuit diffamatus, & secundam qualitate infamæ, & persone diffamata. Nam, ut optime docent Peña, 3. par. dict. comment. 14. Decian. crim. lib. 5. cap. 48. num. 18. & Farinac. de hæres. quæst. 194. §. 3. num. 59. non est omnibus æqualiter iniungenda purgatio, sed maior, vel minor, attentis circumstantiis persone, & quantitate suspicionis, & diffamationis. Cum enim in materia hæresis duplex distingui solat diffamatio, vel leuis, vel vehemens; ita purgatio (quod bene ex mente omnium Doctorem notat Carena, 3. par. tit. 11. §. 9. num. 50.) duplex necessarii distinguenta, alla de leui, alia de vehemenni, iam per se patet pauciores requiri compurgatores ad illam de leui, quam ad hanc de vehemenni. Quot nam verò hic, & nunc in casibus particularibus occurrentibus assignari debeant, ab auctoribus citatis, & ab alijs, prædixit, & arbitrio iudicis regulato remittitur. Ita Soufa lib. 2. Aphor. cap. 38. num. 4. & 9.
- 73 Circa illa verba dict. cap. inter sollicitudines, nempe: ita tamen, ut familiaritatem hæreticorum abiuret, excitat Peña dict. comment. 14. dubium non leuis considerationis, an præter purgationem canonicam iniungi possit purgatio abiuratio, vel pena aliqua? Ex proposito textu videtur clarè deduci pars affirmans, cum is, qui iam se purgauerat, cogatur abiurare ob familiaritatem cum hæreticis. Et quidem quod 74 ex tali familiaritate oriatur tanta hæresis suspicio, ut ratione huius indicij possit pur-

gatio canonica, bene docent Ioan. Rojas, in singul. fidei, singul. 3. nu. 3. & sing. 3. 1. 1. num. 3. ac Sousa dict. cap. 38. num. 18. & probatur cap. 1. de cohab. Cler. ac mul. cap. ex parte, de offic. ordin. & cap. inter sollicitudines, de purgatione canon.

- 75 Pro completa resolutione: dico primo, & approbo cum citato Peña, interpretatio. nem Panhormitani in dict. cap. inter sollicitudines, num. 3. affirmantis, propter infamiam, graue scandalum, & vehementem suspicionem ex dictis testium obortam, purgationem fuisse iudicandam; tursus, quia reus ille scienter cum hæreticis familiaritatem inierat, quæ legitimè probata erat, coactus est abiurare, non quidem illas hæreses, de quarum suspitione iam purgatus erat, sed solam familiaritatem cum hæreticis inuitam. Ita totidem ferè verbis Peña.

- 76 Quo cum, & cum Smanco. cathol. instit. tit. 56. num. 18. è contra reprobo vti falsam, & nimis seuam doctrinam Cardinalis, in Clem. 1. de vfuris, §. sanè, quæst. 13. n. 12. & aliorum defendentium, quod reus vehementer suspectus prius sit torquendus, & ubi nihil confitetur, purgatio ei iniungenda, & post purgationem tandem abiurare compellatur.

- 77 Dico secundo. Si talis, & tanta sit facta purgatio à diffamato de peculiari crimine hæresis, vt ipso nullatenus deficiente in purgatione, fuerit totaliter sublata infamia, & consequenter sublatus effectus eius, nec alio modo exet aliqua suspicio contra eum de alio delicto fidei catholicæ opposito, non solum est absolueendus, & liber declarandus; sed poterit etiam ad omnes honores, dignitates, & officia promoueri, nec amplius debet molestari, nisi noua indicia superueniant. Concordant circa hoc ferè omnes Doctores, & tradunt præcipuè Peña, 3. par. Direct. comment. 38. vers. Hispani quodam, Decian. ubi supra, num. 18. Gabriel consil. lib. 1. consil. 160. num. 11. & cum alijs ab ipso citatis Farinac. de hæres.

- 78 quæst. 194. §. 3. num. 44. Patet à simili ex tortura, per quam, vt diximus supra, si prorsus euacuatur indicia producta contra eum in materia fidei persistentem in, negatus circa factum, manet hic absolutus, & omnino liber, nec potest amplius molestari, nisi superuenientibus nouis indicij: ergo pari modo in purgatione.

- 80 Dico tertio. Præter casum expressum in cap. inter sollicitudines, de purgat. canon. iuxta interpretationem dict. Panhormitani, quem etiam admittunt Syluester, de strigib. lib. 3. cap. 4. pon. 9. Tabic. in summ. verb. Inquisit. §. 18. & Ludou. Param. de orig. §. Officij in se ptimo modo terminandi processum lib. 3. quæst. 4. à nu. 36. nimitum, si diffamatus sit reus de vno crimine contra fidem, & propter ea cogatur purgare se, & de alio crimine sit suspectus, atque hinc indicatur ad abiurandum, ita

vt ob diuersa delicta in eodem reo simul purgatio, & abiuratio reperiantur: Præter hæc, inquam, casum, ob idem crimen hæresis, de quo reus est diffamatus, & compellitur se purgare, si purgatio non fuerit omnino perfecta, nec potuerit infamia in totum auferri, iniungenda ei abiuratio, vel aliqua poena, vt suspensio. Docent vt certum Peña 3. par. Direct. comment. 14. Farinac. dict. §. 3. num. 42. & Sousa, lib. 1. Aphor. cap. 38. num. 6. Ostenditur eodem argumento à simili, quod tortura infligitur reo ad purganda indicia, & quando non est tanta, vt possint purgari, iniungitur illi aliqua abiuratio, vel poena: ergo pari modo, &c.

- 83 Sed quid de reo diffamato de hæresi, qui seculari se purgare, aut in ipsa purgatione deficit? Copiosissime præ cæteris de hoc Farinac. de hæres. quæst. 194. §. 3. à nu. 46. vsque ad 55. referens quatuor diuersorum auctorum sententias, quæ cum inter se videantur oppositæ, ipse conatur eas saltem ex parte in concordiam reducere, & ostendere, quod non discordant à Constit. Martini V. incip. inter cunctas, quæ omnia apud ipsum videas. Nobis omiffa tanta prolixitate sufficit adducere doctrinam magis communem, & receptam cum eod. Farinac. dict. §. 3. & cum Soula dict. cap. 38. num. 15. sic eam tradente. Deficienti, inquit, in purgatione canonica, vel nolenti se purgare, ea poena imponitur, quæ imponenda foret, si conuinceretur; dummodo hoc faciat ex malitia; si autem ex negligentia, tunc vt infamis, & bannitus ab omnibus habeatur, & insuper excommunicetur. Quod si in excommunicatione per annum perseueret, vt hæreticus condemnatur. Hæcenus ille. Verum si iste reus se submittat, & petat reconciliari, admitteendus est, & non relaxandus brachio seculari: ita iidem Farin. & Soula.

- 85 Potest autem talis reus diffamatus de hæresi, cui indicitur purgatio, & non vult eam exequi, confugere, intra terminum legitimum, ad remedium appellationis. Nam, vt iam libro precedenti attigimus, à decreto canonice purgationis iudicæ cuius reo Sancti Officij appellari licet, à termino ad se purgandum præfixo. Tradunt vti certum Peña 3. par. Direct. comment. 38. Decian. crim. lib. 5. cap. 48. Farinac. dict. §. 3. num. 63. & Soula, ibid. num. 14.

- 86 Quoad circumstantiam loci, non desinit proferre vnum verbum; scilicet, quod debeat fieri purgatio canonica in occulto coram solis inquisitoribus, ac notarijs, nisi reus sit publicè diffamatus, nam tunc publica esse potest, & sic fieri oportet. Ita, idem Peña dict. comment. 38. versic. sed in hac difficultate, & Soula citatus, numer. 15.

- 87 Superest videndum, in quibus casibus sit

fit ostendenda purgatio canonica. Primo, non indicitur in criminibus per se notoribus, aut probatis vel per propriam confessionem reorum, vel per legitimam productionem testium, vel aliter; quia tunc statim proceditur ad condemnationem. Ita Simanc. cathol. instit. tit. 36. n. 6. Peña 3. par. Direct. comment. 39. Farinac. dict. §. 3. n. 57. & Soula ibidem, num. 8.

88¹ Omittitur item purgatio, quando reus per torturam, hæresis suspicionem purgavit; cum enim ad hunc effectum fuerit sufficienter tortus, esset nimis rigorosum, sequito iam effectu, aliam purgationem illi iniungere. Hanc doctrinam ut veram præter citatos num præcedenti Doctores, tradunt Decian. in tract. crim. lib. 5. cap. 48. num. 32. Rojas de hæres. par. 2. numer. 306. Sigism. Scaccia, tract. de iudic. caus. cap. 97. num. 1. & alij, quos refert Farinac. de hæres. quest. 185. §. 8. à num. 126. usque ad 128. ubi hinc inde eam discentit, & resoluit prout traditum, vocans cum Simanca contrariam crudelem, iniustam, & laqueis plenam.

89 Nequaquam etiam indicenda purgatio canonica, casu quo licet reus sit diffamatus, vel suspectus de hæresi, talis tamen diffamatio, vel suspicio non est probabilis, seu actu haud probatur, vel requiritur. Ita

glos. in cap. excommunicamus, il primo, §. qui autem, de hæret. & ibi Hostien. n. 1; & cum alijs ab ipso relatis Farin. de hæres. quest. 194. §. 3. num. 56.

90 Tandem vniuersaliter loquendo ex doctrina DD. mente, qui hac de re tractant, ad hoc medium purgationis canonice pro erucanda veritate in causis fidei rarissime deveniendum est, quippe periculosum valde; fragile, fallax, & incertum; cum ab aliorum opinione, & voluntate pendeat.

91 Imò sicut usus eius pro alijs criminibus, ut dixi, iam diù desijt, ita pro crimine hæresis omnino desinere deberet; & quidem quoad supremum omnium Urbis Tribunal S. Inquisitionis, prorsus desisse, & ab aula

92 receisisse affirmat Farin. dict. §. 3. n. 64. Atque quoad nostrum Meliten, quod illius vestigia in omnibus sequitur, pariter hoc verum est, me teste oculato 38 annorum spatio; edus toto hoc tempore nullus reus fuerit expeditus per canonicam purgationem.

93 Ex hæcens traditis complete tractata apparet materia ista purgationis canonice; siquid superest dicebatur alibi, & explicabitur qualiter post purgationem reus non sit relapsus, nisi relabatur in eandem hæresim, à qua se purgauerat: interim vide Param ubi supra, num. 5.

C A P V T I I I.

De modis expediendi causas Tribunalium S. Inquisitionis per abiurationem: de natura; & definitione, ac speciebus istius; de requisitis item ad ipsam exequendam in communi.

P R O O E M I O L V M:

EX tredecim modis terminandi processus contra inquisitos in S. Officio, sex expediendi causas fidei, quos communiter proponunt cum Eymér. in 3. par. Direct. à n. 147. Francisc. Peña ibi, à comment. 37. Soula lib. 2. Aphorism. à cap. 40. Carena par. 3. toto tit. 11. & alij; primum, & secundum expendimus capite præcedenti: Tertium ait Eymericus exequi per tormenta; de quo nihil nos hic, cum iam satis dixerimus suo loco libro præcedenti. Verum quod plures ex reliquis modis abiurationem in se contineant, atque ab ea præcipuum huic quinto libro nostri operis subiectum tribuatur; opportunum duxi aliqua prius ipsius abiurationis propria in communi tractare, contenta scilicet in proposito titulo huius tertij capitis, ut sic ad dictos modos terminandi processum in causis fidei tradendos via facilius aperiatur.

*Quanam essentia, seu definitio abiurationis?
& num hæc sit pena inquisiti in S. Officio infligenda?*

REGVLA CCCLXXVII.

Sic communiter exprimi, ac definiri solet abiuratio: est sollemnis hætesum detestatio, cum assertione Catholice veritatis, & obligatione iuramento, & penamunita permanendi in fide catholica. In qua definitione nonnullæ particule videntur esse omnino essentielles, ac substantiales ipsi abiurationi; nonnullæ verò acci-

Tom. III.

dentariæ, aut saltem integrales ex vi iuris positivi. Quo attento, probabilius censetur, quod secundum istas, abiuratio sit poena reo S. Inquisitionis iniungenda; non tamen secundum illas, quæ de iure naturalis, & dinino eidem tribuuntur.

Circa hanc abiurationis materiam, quæ ad eam propria est nostrorum Tribunalis S. Inquisitionis, ut nullus eius usus apud vllum aliud reperiat, pauca admodum, & ea non ita distinctè adducunt Doctores, qui de ipsa tractant, nempe Zanchin. tract.

B 3 de

- de heret. cap. 10. num. 1. & ibid. Campag. Repertor. Inquisitor. & Locutus in opere iudiciali, Bernardinus Comeus in lucerna, verb. abiuratio, Petrus Godofred. in lib. 2. C. de heret. Albertin. traçt. de agnos. assert. quæst. 30. num. 66. & seq. Simanc. de Cathol. Inst. tit. 1. idem in Enchiridio, tit. 53. Rojas in singularib. fidei, singul. 1. idem traçt. de hæres. par. 2. assert. 41. n. 331. & Peña 3. part. Direc. comment. 40. n. 161. vbi citat prædictos auctores, & alios in cap. accusatus, de heret. in 6. quib. addo Soufam, & Carenam paulo ante adductos.
7. Notandum initium à declaratione nominis, vt de natura, & quidditate rei facilius innotescat. Secundum Ambrosium, Calepinum, & Thesaurum linguæ Latine, nomen, abiuratio, à verbo, abiuro, seu à participio eius, abiuratum, derivatur: abiurare autem idem significat, quod rem creditam perituro negare, ex Seru. & Plau. Hinc, abiurata pecunia, idest perituro alioi abnegata: abiurare creditum ait Salust. in Catil. de Sempronio. Sumitur item abiurare pro simpliciter negare, & inficiari, teste Budeo. (Alias significationes vide apud dictum Thesaurum.)
- Virg. 8. Aeneid.
- Abscissasque bonas, abiurataque rapina.*
Hoc est, contra ius retentæ, ait ibi Seru. consequenter abiuratio significabit ipsum actum abiurandi, seu negandi perituro rem creditam, aut simpliciter actum inficiandi.
9. Prædicto autem modo nomen, & significatio ab iurationis aliquibus tantum speciebus, seu gradibus eius quadrat apud Tribunal S. Officii, nimirum de leni, & de vehementi; nam reus de hæresi suspectus abiurans in alterutro ipsorum, absolute etiam cum iuramento negat, se ei ad hæresim. At gradui, seu speciei ab iurationis de formali nequaquam quadrare potest, cum ad eam supponatur, quod reus ipse suam hæresim, seu formalem, mentis errore judicialiter
10. confessus fuerit. Vnde merito ad comprehendendum omnes eius gradus, seu species, definitur à Doctores per terminos vniuersaliores detestationis, &c. vt patet ex definitione à nobis proposita, quam tradunt præcipue Peña, dict. comment. 40. num. 161. Farinac. de hæres. quæst. 194. §. 1. num. 1. Soufa lib. 2. Aphorif. cap. 40. num. 1. Carena citato tit. 12. §. 1. & Tralimera lib. 3. de Polygamia, quæst. 1. num. 17.
11. Colligitur manifestè dicta definitio ex cap. Ego Berengarius, de consecr. dist. 2. ex cap. ad abolendam, §. illos quoque, extra de heret. ex cap. super eo, & cap. accusatus, de heret. in 6. item ex cap. inter sollicitudines,
12. extra de purga canon. atque ex alijs. Eam declarat citatus Carena, dict. §. 1. num. 2. perpenfis singulis particulis, exemplificans in abiuratione solemnī ab hæresiarcha Berengario facta (hanc nos in 3. lib. suo loco agentes de isto hæresiarcha proposuimus) coram vniuerso Concilio 109. Episcopo-

rum Romæ coacto, anno Domini 1019. sub Nicolao Secundo, primæ partienq. *solennis detestatio*, exemplum ibi, *Anathemati. zo omnem hæresim, præcipue, &c.* secundæq. *verò, cum assertionis Calibolis veritatis, ibi, consensio autem S. Romana, & Apostolica. Basilica, &c.* & *corde profitemur, &c.* De pñq. exemplum tertie, & *obligationis iuramento, &c.* ibi, *quod si ergo ipse aliquando, &c.*

13. Sed nos easdē definitionis adductæ particulas multo aliter expendimus pro decisione dubij, quod hic agitandum occurrit, ad capiendam complete naturam, & essentiam abiurationis; num scilicet ista sit pœna reo S. Officii ab Inquisitore infligenda? Dissident circa hoc inter se DD. alij negant, alij affirmant. De negantibus sic ait Carena dict. tit. 12. §. 4. num. 9. Non defuerunt, inquit, viri docti, qui existimare abiurationem non esse pœnam, sed signum, quod Ecclesia requirit à fidei suspecto de hæresi; quo declaratur publicè, & protestatur, quod nunquam hæresibus adhasit, sed semper in Catholica veritate permansit; & ab hæretico, ut fiat cum verè esse pœnitentem. Ita ille.
15. Ad hanc autem partem negantem confirmandam, solū n. ad iuratur ab eo vsus receptus tempore Eymetici, abiurandi prius, quam sententia ferretur. vt patet ex 3. par. Direc. in rubr. de 4. modo terminandi processum fidei, num. 163. & 165. ergo abiuratio secundum Eymen. non est pœna, quia alias sententia præcessisset, & per hanc, si illa esset pœna, inflicta fuisset reo S. Officii pro executione legis, quam pœnam assignat delinquentibus, & infligi præcipià iudice, seu Inquisitore per sententiam. Ita Wesemb. tit. de pœnis, num. 5.
16. Verum ipse Carena num. 11. parti affirmanti adheret, & citat pro ea Penam 3. p. Direc. comment. 41. num. 166. vers. Verumtamen Romæ, Soufa lib. 2. Aphor. cap. 40. num. 7. & Farinac. de hæres. quæst. 194. §. 1. num. 1. qui non expresso id traçtant, sed obiter ad aliud propositum affirmant abiurationem esse pœnam, quæ inter pœnas numerandam: ostendit idem Caren. num. 12. ex contrario vsu, qui nunc vbiq. viget, vt dicitur postea, prius sententiam proferendā, & postea abiurandi. Deducit item ex formulis sententiarum, quibus Tribunalia S. Officii Hispaniarum, & Italie vtuntur: vide eas apud ipsum, nec ibi inuenies, quod abiuratio vocetur pœna, sed tantum, quod reus condemnatur ad abiurandum.
18. Dato autem, quod abiuratio, sit pœna, bene infert in de Carena loco citat. num. 14. cum Diana par. 4. traçt. 8. resol. 64. vers. sed an, Regulares abiurantes de leui reddi inhábiles ad gradus, & dignitates Religiosas ex vi Decreti emanati à S. Congregatione S. Officii Vrbs de consensu Vrban. VIII. quæ inhábilitas pronuntiat illis propter iniūctam à Sancto Officio pœnam, vel pœnitentiam, nisi sit salutaris.

Adhuc

19 Adhuc tamen ex his, & ex alijs prædictis non conuincitur, imò inefficaciter probatur pars illa affirmans, quòd abiuratio sit pœna. Quare hinc inde pro capacitate ingenij nostri re bene perpenſa, multis ab hinc ac hinc partem negantem amplexus
 20 sum, in eaque semper mansi, ac multoties in nostra S. Congregatione S. Officij Melitensi pro obſcra occasione, defendi, annuſibus Illuſtriſſimis DD. Inquiſitoribus, & DD. meis Conſultoribus, ob vim rationis, quam aducebam, licet à poſſiore, vel ab inconuenienti, nempe, quia ſi dicas abiurationem eſſe pœnam, cogeri concedere, quòd ſit ei locus gratiæ, & quòd poſſit omitti, ac reo condenari, ſicut ſit ſæpius in alijs pœnis; ſed hoc eſt inconueniens, & abſurdum, quòd reus S. Officij non deſectetur errores contra fidem catholicam, ergo &c.

21 Præter rationem item dictam, auctoritate etiam pars iſta negans ſtabilita fuit; nam ultra viros doctos, quos tacito nomine allegat Carena, vt vidimus, & ultra, Illuſtriſſimos DD. Inquiſitores, ac DD. meos Conſultores Sacr. Theologiæ, vel I. V. DD. egregios, qui eam approbarunt, vt dixi, eandem defendit abſolutè Praxis illa m. ſ. quæ circumſertur, cap. 4. cuius auctorem, audio fuiſſe Eminentiffimum Cardinalem Arigonum, omni ſcientiarum genere ornatiffimum. Atque hæc viſque talis fuit meus ſenſus in reſoluoendo propoſito dubio.

22 Verùm nunc re meliùs perſpecta, iudico, niſi fallor, reperiſſe modum conciliandi prædictas duas partes contrarias, affirmantem, & negantem: nam cum in tradita ex communi omnium definitione, ſeu deſcriptione abiurationis, aliquæ eius parti culæ, vt per ſe patet, ſint ei omnino intrinſecæ, & eſſentiales ex natura rei, & ex vi iuris naturalis, ac diuini, vt quòd ſit deſectatio hæreſum, cum aſſertione catholice veritatis, & obligatione permanendi

23 in fide catholica: quòd antem ſit ſolemnis, & iuramento, ac pœna munita, particulæ ſunt accidentariæ, vel integrales, eandem à iure poſitiuo citato, & infra citando tribuunt; ex parte iſtarum poſteriorum concedi poſſeſt, & libenter concedo, quòd abinatio ſit pœna: nam nullum eſt inconueniens, nulla repugnantia, quòd abiuratio ſine tanta ſolemnitate, & ſine iuramento fiat, & quòd locus gratiæ detur, ita, vt ſi abiurans in S. Officio hæreſim, denuò eam amplectatur, licet ſit verè relapſus, non contrahat tamen pœnam relapſorum, ſed minorem, aut nullam, prout magis expediens iudicabitur.

24 At ex parte illarum priorum neque admitti, nec viſto modo vquam admittam, quòd abiuratio ſit pœna in ſiſta, ob hanc efficaciam rationem à priori; quia ex ſe, & ex natura rei, eo ipſo, quòd reus S. Officij reconciliari vult cum Deo, & cum Eccleſia, deſectari debet errores contra fidem

catholicam, & in hac permanendi promiſſionem exhibere, & repugnat aliter fieri: etiamſi ab Inquiſitore nulla ei pœna iniungatur: imò in tali deſectatione, & promiſſione, eſſentialiter diſta reconciliatio conſiſtit. Hæc quidem, ſicut in Tribunali ſacramentalis confeſſionis reconciliatio cum Deo, & Eccleſia deſectationem peccatorum, & propoſitum, ſeu promiſſionem recedendi ab eis, vt quid intrinſecum, & eſſentiale continet, nec vllus dicit talem deſectationem eſſe pœnam, aut pœnitentiam inſiſtam; ita pari modo in Tribunali S. Officij, &c. Sic viri docti tam domeſtici, quam externi, quos conſului, vna mecum de abiuratione ſentiunt, præcipue Illuſtriſſimus D. Inquiſitor Io. Baptiſta Gorius Pannelinus, qui noſtrum S. Officij Tribunal iam per ſeptennium integrum ſumma prudentia, & reſtitutione gubernauit. Atque hic ſinis Regulæ.

Quo tempore conſuetudo abiurandi incipit? Abiuratio item quando, & à quo diuiſa in multiplices gradus, ſeu ſpecies, & quales ſnam huiusmodi?

REGULA CCCLXXVIII.

- 27 **P** Rorsus incertum de prima origine conſuetudinis abiurandi errores contra fidem diuinam; & quidem ſi loquamur de abiuratione, attentis ſolis partibus ei eſſentialibus, vt dictum Regula præcedenti, videtur illa ſine dubio temporalem æterni Verbi Incarnationem præceſſiſſe; attentis verò vtriſque ſimul accidentarijs, & eſſentialibus, nequaquam ante tempora I. Concilij Nicæni vſus ipſius cenſetur inchoatus.
- 28 Neque item conſtat, quandonam, & à quo proderit diuiſio abiurationis; certum tamen eſt, eam diuidi in quadruplicem gradum, ſive ſpeciem: nimirum, de leui, & de vehementi, de violenta item hæreſis ſuſpicionem, ac de formali, ſecundum quatuor diſpoſitiones, quæ in quouis reo S. Officij reperiiri poſſunt, vt magis de vnaquaque exponetur.

- 29 **E** X mente Ludo. Parami deſendens, vt vidimus in 1. Proleg. noſtri operis initio, originem Tribunalium S. Officij à lapſu, & condemnatione primorum Parentum Adami, & Euz eſſe inueniam; conſequenter videtur dicendum, tunc etiam, vſum abiurandi inchoaſſe. Sed ſicut quoad primum ei nõ acquieuiſimus, immo ex iniſſo Cenſorum didi operis ipſum reſutauimus; ita etiam quoad hoc ſecundum eundem reiſcimus, ſi intelligi debet de abiuratione formata, & iuridica, qualis in Tribunalibus S. Inquiſitionis fieri ſola.
- 30 Negari tamen non poteſt, quòd parentes primi, ſi in hæreſim, ſeu inſidelitatem lapſi

- lapis sunt (hoc incertum, & respectu Adam probabilius pars negans, ut alibi in Pro. eg. attigimus) eam detestati fuerint, & ab ipsa semper recedere promiserint, quæ sunt intrinsecæ, & essentialis partes ab iuramento; & propterea secundum istas diximus in Regula, abiurandi consuetudinem ante tempus Incarnationis Verbi incepisse.
- 31 Quis enim ignorat, multos de populo Israelitico in idololatriam lapsos, eam detestando, ac perpetuo fugere promittendo, seu, quod idem est, ipsam abiutendo, cum Deo vero reconciliatos fuisse? ut patet ex diuersis locis Scripturæ sacræ, ac precipue ex lib. Danielis.
- 32 Verum loquendo de abiuratione luridicæ, prout fit in Tribunalibus S. Officii, comprehendente simul cum dictis partibus essentialibus solemnitate peculiaris, ac iuramentum, & iniunctionem pœnæ, aneliquissimum etiam eius usus, quidquid aliter dicant nonnulli vetustatis ignari, & Ecclesiæ catholicæ hostes. Tradunt præsertim Peña 3. par. Direct. comment. 40. vers. abiuratio res est, & Carena dict. tit. 1. n. 3. ostenduntque manifestè ex prima Nicæna Synodo, cap. 8. vbi sic.
- 34 Si qui voluerint venire ad Ecclesiam Catholicam ex Nouatianis, placuit Sancto Concilio, ut ordinentur, & sic maneant in Clero. Ante omnia autem hanc habere ab eis confessionem, quam per scripturam exigii oportet, ut farciantur se cum omni consensu Ecclesiæ Catholicæ, & Apostolicæ statuta obseruatos, id est cõmunicatos se, & his, qui fortè secundas nuptias experti sunt; quibus tamen lapsis pœnitentiæ modus, & tempus adscriptum est, ut in omnibus sequantur ea, quæ in Ecclesia Catholica, & Apostolica obseruantur. Hæc ibi.
- 35 Fit etiam mentio abiurationis in Concilio Ephesino, opera Cælestini Primi celebrato, & in Concilio Laodiceno, sub Liberio, cap. 7. atque alibi multoties ab alijs Concilijs, & à Sanctis Patribus usurpatam, & usu receptam videmus abiurationem. Leo item papa, teste Gratiano, in cap. fals. inberitum, & in cap. Donatum, 1. quest. 7. præcipit, ut nullus hæreticus ad vnionem cum Ecclesiâ admittatur, nisi prius hæretici redeuntibus obseruare. Sic Hieronymo de Praga in Concilio Constantiensi, sess. 19. sic Berengario in Concilio Romano, sub Nicolao II. & habetur in cap. Ego Berengarius, de Confecra. dist. 2. & alibi Peña, dict. comment. 40. vers. eiusdem abiurationis, qui de fine instituendi abiurationem prosequitur sic.
- 37 Fuit verò, inquit, olim salubriter institutus abiurationis usus, ob continuas, frequentesque hæreticorum fraudes, & intercurrentias: ut abiurationis robore adacti, & quasi vinculo constricti, & alligati cogerentur in Catholicæ Ecclesiæ vnitatem permanere, ne liberum eis esset impune, quoties vellent, recedere, ac Ecclesiam deludere, ut graniter, & verè confluit Leo Primus epist. 48. cuius summi est, Relatione Sancti Fratris, & refert Conradus Brunus, lib. 3. de hæret. cap. 6. Ita ille de fine abiurationis: vide circa hoc eruditissimum Trasmieram vbi supra, num. 14. & 17. qui perdoctè, ut solet, ibi ostendit, abiurationem esse remedium præfatiuum.
- 38 Præterea nequaquam innotescit quo tempore abiuratio diuini coeperit in varios gradus, seu species, nec villas Doctorum id attingit, neque ex Concilijs, aut scriptis citatis expressè colligitur: cum in eis solum videatur esse sermo abiurationis de formali; nam hæretici formales existerunt Hieronymus de Praga, Berengarius, & alij, qui per illa coacti sunt abiurare. In id tamen facile inclinandum videtur, ab eisdem scilicet fuisse diuisam in varias species, à quibus fuit inuenta, seu instituta.
- 39 Gradus autem, seu species eius, communiter ab omnibus scriptoribus quatuor assignantur, iuxta quatuor status, seu dispositiones, in quibus reus S. Inquisitionis potest inueniri: Nam ille vel est hæreticus propriè, & formalis, & cognitus talis per propriam confessionem; & tunc abiuratur de formali, sique constituitur prima, & præcipua species abiurationis de formali. Vel item est tantum suspectus de hæresi; & cum hæc suspicio possit esse triplex, iuxta qualitatem indicatorum concurrentium, nempe violenta, vehemens, & lenis; tres inde insurgunt abiurationis species, videlicet abiuratio de suspitione violenta, abiuratio de vehemētī, & abiuratio de leui. Ita Eymet. 3. par. Direct. à num. 161. & ibi Peña à comment. 40. Farinat. de hæres. quest. 188. n. 23. Sousa lib. 1. Aphor. c. 40. num. 1. Castr. Palau. par. t. tract. 4. pon. t. Carena dict. tit. 11. §. 3. & Trasmieracitat. num. 19.
- 41 Diuisio autem prædicta abiurationis in quatuor illas species, tametsi speculatiue loquendo, communis sit omnium, & verax in praxi tamen tres tantum admittuntur, nempe de formali, de vehemētī, & de leui; quarta de violenta suspitione hodie iam non est in usu apud supremum vniuersæ Christianæ Reip. Generalis Romanæ Inquisitionis Tribunal, sicut nec apud alia, maxime apud nostrum Melitenē spatio 39. annorum frequenter in eum munus Consultoris exercens nullum vnquam inquisitum de violenta suspitione abiurantem vidi. Quantumcumque.
- 42 que enim quis sit de hæresi violentè suspectus, tantum de vehemētī abiurare debet, licet condemnatur ad penam ordinariam, quasi esset hæreticus formalis, ut infra videbimus. Tradunt idem: Peña ibidem, Farinat. quest. 187. §. 4. num. 51. & Carena dict. §. 3. n. 6. quibus addo Lind. Param. de Orig. S. Inquisitionis; quest. 4. n. 1.

cum seqq. & Martinum del Rio, disc. mag. lib. 7. sect. 12. vers. si verò datum. quibus Regula finitur.

Abjuratio publicis ne, anferretur facienda? quoniam lingua? & an in scriptis: quid iterum continere debet?

REGULA CCCLXXIX.

43 **S** Pontè comparentes in S. Officio siue hæretici, siue de hæresi suspecti semper secrete abiurant: quoad denunciatores verò, si sint notorii, eorum abiuratio de formali, vel de vehementi semper sit publice: ac abiuratio de leui, vt plurimum, secrete facienda. Vt vlgari item lingua omnibus communi, & in scriptis, seu confecto publico

46 **C** Oncordant circa primū omnes DD. quod abiuratio iniungenda, quæcumque sit, hæreticis, aut de hæresi suspectis sponte in S. Officio comparentibus, sufficit si fiat in loco secreto, præsentibus solummodo DD. Inquisitore ordinario, Notario, ac duobus testibus, vt legitima, seu iudicialis existat. Ita Farinac. de hæres. qu. 194. num. 8. Rojas de hæres. par. 2. n. 173. Disp. p. 4. tract. 8. t. col. 81. vers. item ad delucidationem, Carena par. 2. tit. 18. §. 1. nu. 9. patetque ex vñ ipso quotidiano.

47 Predicto casu excepto spontanea compactionis, abiuratio de formali ab hæreticis denunciatis semper fieri debet in loco publico coram multis. Patet ex D. Guidone, Fulcodio, q. 15. ad Inquisitor. vbi sic Quod inquit, nihil est, quod magis tendat in gloriam nominis Christiani, & opprobrium hæreticæ prauitatis hac publica abiuratione.

48 hac ille. Eymer. 3. par. direct. in 8. modo terminandi processum, nu. 189. vbi ait, quod hac abiuratio fieri debeat in aliquo magno festo, populo, Curatis, & alijs inuitatis (de spectaculis publicis à S. Officio fieri solitis nos infra) Pegna ibi, comment. 42. vers. adueniente autem die, Farinac. de hæres. q. 194. nu. 3. & etiam alijs Carena, ibid. 49 §. 6. num. 21. Ex quo de hoc textus expressus in cap. ad abolendam, §. præterea, ibi, publice, extra de hæreticis.

50 Quoad abiurationem autem de vehementi regulariter est ista etiam facienda est publice ex vñ textus allegati, & docent communiter DD. præcipue Rojas, vbi supra. Begua 3. par. direct. co. num. 40. vers. tamen verò, & Carena direct. §. 6. n. 24. si neque vñ receptum est in Tribunalibus S. Officii tum Ita-

51 lia, tum Hispaniæ, & conitatur formula sententiæ contra suspectum de hæresi vehementer, quam affert Paulus Garzias, in la orden de processar, fol. 35. ibi, le mandamos abiurar, y que abiure publicamente de vehementi los errores, &c.

52 Dixi regulariter, vt exciperem aliquos casus; nam si inquisitus non sit publice suspectus, potest ei arbitrio inquisitorum secreta abiuratio iniungi, secundum Eymer. 3. par. direct. in 5. modo terminandi processum, num. 166. ibi, & abiurabit publice, vel secrete, secundum quod est suspectus publice, vel secrete, & affert Carena cita lo. ei

53 adhærens. Potest item suspecto de hæresi vehementer indici secreta abiuratio de vehementi, qui tamen esset iam legitimis indicij præuentus, ex se non vocatus, nec citatus in S. Officio comparuit. Probat ibid. num. 16. Carena ex addit. Roland. à Valle, conf. 63. num. 7. & seq. vol. 3. vbi postquam

54 firmanit, ex causa Inquisitoribus bene visa, posse ipsos indicere abiurationem de vehementi secretam; ait iustas causas ad id agendum esse posse spontaneam comparitionem in carceribus, sene autem, & nobilitatem, ita Carena, quem videas quæso.

55 Quid tandem circa abiurationem de leni? ista è contra vt plurimum sit secreta. Ita Simanc. de Cathol. instit. tit. 1. num. 24. Farin. de hæres. q. 194. num. 10. Genaens in prax. Archiep. Neap. cap. 84. num. 9. Pegna 3. par. Direct. comment. 40. vers. tamen

56 vero. Imò in fine vers. seq. sic ait: Mitius est, vt dixi, vt ea semper in priuato fiat, & occulto. Quanquam Eymer, vt ipsemet vñ gna ibi refert, tenet, aliquando esse iniungendam publicè, aliquando secreto, id quod secundum Concilia Biterren. c. 19. & Narbon. cap. 6. vbi sic.

57 Omnes verò faciat culpæ suæ, clero, & populo vocatis, publice confiteri, & abiurare, atque iurare, prout in mandatis apostolicis, & statutis Domini Romani plenius continetur: nisi vbi culpæ leuitas, & scandalum exigat rigori etiam huic quicquid ostenderet detrahendum. hac ibi, & addit idem

58 Pegna. Quod, inquit, Eymer. sequimus, nunc publice, ratione publicæ suspensionis, nunc secreto propter secretam suspensionem dequit hanc abiurationem faciendam, ita ille, quæ distinctio valde placet.

59 Et quidem quod supremum Hispaniæ Tribunal S. Inquisitionis, & alia ei subiecta, vt Siculum, secundum eam procedant in abiuratione de leui publica, vel secreta iniungenda, clarè deduco ex catalogis, quos legi, eorum qui Panhormi in actibus publicis S. Officii cum abiuratione de leui profuerunt præter alios, vt ibi addebatur, qui secreto intra Palatium Inquisitorum abiurauerant, quia ipsorum suspicio de hæresi erat secreta, (vel ob aliam fortè causam statim exprem-

60 dam) in nostro item Tribunali Meliten. vidi non semel abiurationem de leni publice fieri in Ecclesia Santissimæ Annuntiatæ, alia secrete-

secreto in cubiculo Illustriss. Inquisitoris:
61 atque hunc vsum abiurandi de leui duplici modo fecere, vel publice, videtur approbare Carena dict. §. 6. num. 28. quandoquidem ibi affirmans quod hæc abiuratio sit facienda secreto, addit particulam, *regulariter*, limitatiam: subiungit tamen bene pro complemento huius materiz ipse Carena per sequentia verba:

62 In tota tamen hac re maxima prudentia vri debent Inquisitores, & diligenter considerare qualitates delicti, personarum, & precipue scandali: non tamen debet Inquisitor in vilo casu cogere confessorum sollicitantem ad abiurandum de vehementi publice, ne laici ex hoc ad sacramento Penitentiz terrantur: sed ea abiuratio ad summum fieri debet eorum Inquisitoribus, Consultoribus Ecclesiasticis, & alijs Sacerdotibus, &
63 Coratis. hoc ille: Quod pari modo notauit prius Cast. Palas tract. 4. disp. 9. pun. 1. num. 2. nec audiendus est vilo modo Can. ceta de hæret. cap. 1. nu. 65. vbi vult abiurationem Confessorij sollicitantis faciendam esse publice.

64 Præterea, cum abiurationes regulariter fieri solent publice coram populo, ideo quod sint faciendæ idiomate vulgaris, & cûctis audientibus intelligibili, volunt omnes DD. ita Eym. 3. par. Direct. in 4. modo terminandi processum, nu. 164. ibi, prædicta autem abiuratio in vulgaris, vt ab omnibus intelligatur, Farinac. de hæres. q. 194. num. 18. & Caren. dict. tit. 1. §. 7. nu. 31.

65 Quod item in scriptis, seu per authenticam scripturam, siue confectio Instrumento publico debeat fieri abiuratio, patet ex Cõcil. Narbon. cap. 6. ibi, & de singulis fiant publica instrumenta, culpas abiurationis, promissionis, &c. & assert Pegna dict. commen. 40. versum iam vt constat, Farinac. dict. q. 194. num. 15. Soula lib. 2. Aphorif. c. 40. num. 6. & Caren. dict. §. 7. num. 32. & 33.

66 Addunt autem iidem Pegna, Farinac. & Soula, quod abiuratio si scripta debeat ab ipso abiurante subscribi: quod si scribere iste nesciat, subscribat ab Inquisitore, &

67 a Notario. Sed bene resoluit Carena ibid. nu. 34. distinguendo de Tribunalib. S. officij, nam in illis Hispaniz, casu quo abiurans nescit scribere, ait cum Paulo Garzia, in prax. fol. 36. subscriptionem fieri a Notario, & ab vno ex Inquisitoribus.

68 At in Tribunalibus Italiz nullam tunc apponi subscriptionem, sed per abiurantem presente Notario insine scripturæ fieri signum Crucis, quod etiam seruatur in nostro Tribunali Meliten.

69 Deinde abiuratio iuridica debet in se plura continere. Primò assertionem fidei catholice: deducitur clarè ex abiuratione Berengarij, ibi, *Cognosco veram, & catholicam*, ac ibi, *consensio autem S. Romana, & Apostolica S. di*; & ex alijs abiurationum formulis traditis ab Eym. 3. par. Direct. 70 a num. 163. & ab alijs scriptoribus. Dicta

verò fidei catholice assertio seriè debet cum expresso iuramento, luxta cap. quoties 1. quæst. 7. & tradit idem Eymeric. ibi, *item iuramus tridere corde*, &c. Pegna commen. 40. versum in quo tamèn, & cum pluribus, quos citat Farinac. de hæres. quæst. 194. numer. 16.

71 Secundo, continere debet abiuratio detestationem omnium, & quarumcunque hæresum in genere; & illius in specie hæresis, de qua abiurans reperitur inquisitus. Deducitur etiam ex eadem abiuratione Berengarij, ibi, *Anathematizo omnem hæresim, & præcipue eam, de qua hærenus infamatus sum*; & ex alijs abiurationum formis, quas proponit Eym. loc. cit. & ibi docet Pegna, commen. 40. & Soula, dict. cap. 40.

72 num. 9. Nec sufficit, si abiurans dicat, *scilicet* esse Lutheranum, vel Calvinistam, & quod detestetur in cõmuni errores Lutheranismi vel Calvinismi; sed debet eos in particulari exprimere, in quos lapsus fuit. ita cum prædictis auctoribus, & alijs tradit Carena, dict. §. 8. nu. 36.

73 Ratio autem, cur in abiuratione apponere debet abiurans clausulam illam, quarumcunque hæresum in genere, hæc assignatur ab ipso, præcipue a Carena ibid. quia omnes hæreses habent inter sese quandam connexionem, ratio nec eius probans in vna, reliquas omnes tunc tenet detestari, vt cû Deo, & cum Ecclesia se complete reconciliet, seq. verum eius filium demonstret: atque hanc generalem clausulam esse exprimidam in abiurationibus de formalis, & de vehementi, nullus est auctorum, qui id nõ concedat.

74 Sed quid in abiuratione de leui? non defuerunt olim, qui teneant eam Eym. in ea non esse exprimidam clausulam illam, detestandi omnes in cõmuni hæreses: quia ipse Eym. eam omisit in formula abiurationis de leui, quam tradit 3. par. Direct. in 4. modo terminandi processum, cum expresserit in formulis abinrandi de vehementi, & de violenta suspicione, circa modum quintum, & sextum terminandi processum.

75 Quin & Pegna ibi, commen. 40. versum & dicit hæc, ait se in Sancto vniuersalis Romanæ Inquisitionis Officio legens diuersas formulas abiurationis de leui, assertuatas in illius Archino, inuenisse hanc generalem detestationem omitti quandoque solitam, quandoque verò apponi.

76 Verum quidquid sit de tempore antiquo, hodie tamen verius est, & receptum, ab omnibus auctoribus, quod in quavis abiuratione de leui debeat exprimi detestatio generalis omnium hæresum. Ita idem Pegna loc. cit. addens ibi, quod hoc teneat Reuerendissimus D. Petrus Duzina Sanctæ Inquisitionis Romanæ Assessor (hic primus, vt dixi in Proleg. nostrum Tribunal Meliten. in forma, in qua nunc est, fundavit) & quod Reuerendiss. P. Fr. Thomas Zobbius eiusdem S. Inquisitionis Commissarius

farius affirmaret iam hoc servari perpetuo in supremo illo Tribunali, ita etiam Farin. quæst. 194. num. 13. Diana par. 4. tract. 8. 78 resol. 18. Atque eandem esse stylium supremi Tribunalis Hispaniæ, & consequenter aliorum, quæ ei subijciuntur, docet Acuña de confess. solæ, quæst. 24. num. 22.

79 Tandem continere debet abiuratione promissionem iuram de non committendo amplius errores, & delicta, ob quæ reus S. Officij, ad abiurandum condemnatur. Patet ex formula propoſita ab Eymer. 3. part. Direct. in quinto modo terminandi processum, ibi, *Item iuro, & promitto, quod talia, propter quæ me habuisti suspectum, &c.*

80 nunquam faciam. Item de a dimpendis, & sustinendis penis & penitentis sibi iniunctis, sub pena subiacendi sacrorum Canonum dispositioais, idem Eymer loc. cit. ibi, *quod si aliquid de prædictis fecero, &c.* Item promissionem denunciandi quosvis hæreticos, vel suspectos de hæresi. Ita Pegna comment. 47. num. 176. Sousa lib. 3. Aphor. capit. 4. num. 10. & Catena dict. S. 2. num. 39. Atque his absoluta Regula.

*Abiuratio quibusnam personis iniungenda
in qua sita aetate? & a quonam iudice
potest iniungi?*

REGULA CCCLXXX.

81 **H**æreticis quibuscunque ab hæresi redeuntibus, aut de ea suspectis in S. Officio iniungi debet abiuratio, nec minus ab illa, ratione alicuius privilegij, eximi potest, cuiusvis sit status, gradus, conditionis, atque dignitatis quantumvis proximitatis. Quoad aetatem verò censentur habiles ad abiurandum non solum puberes, sive mares, sive feminae, & maiores annis 14. & 12. sed etiam impuberes, ac minores, imò, & in puerili ætate adhuc existeres, dummodo in hac materia sint dolī capaces.

82 Abiuratio item, ut sit iudicata, & sciat, iniungenda est à iudice competente, nempe ab Episcopo, & Inquisitore simul, & non ab uno sine altero, ex vi iuris communis, attempto tamen iure peculiari, seu diplomate Pontificio alicuius loci, vel vfu, legitime recepto, aliquando à solo Inquisitore.

83 **A** gemus ista per caput integrum, & longissimum, percutis singulis reatens errorum contra fidem catholicam, de hæreticis particularibus, aut suspectis de hæresi, an, & qualiter, sed in quo gradu abiurari debeant? Nunc tantum in communis loquutionis, & vulgaris fidei affirmacionis quibusvis personis cuiusvis status, & conditionis, & quacunque dignitate insignitis, hæresis infectis, & ab ea ad fidem redeuntibus, aut de hæresi suspectis, iniungendam, esse in S. Officio abiurationem. Traduat

percipue Pegna 1. par. Direct. comment. 49. ver. his ita positus. Farin. cum alijs, quos citat, de hæresi, q. 194. S. 2. num. 24. Sousa lib. 3. Aphor. cap. 40. numer. 30. Vnde bene.

87 ait, nec dari privilegium personam aliquam ab abiuratione excusans, & Caronæ dict. 24. §. 2. num. 49. Quæ merito extendit ad quævisque Imperiali etiam dignitate ornatum, ne dum minore.

88 Ad illud autem à Sousa peculiariter expressum, scilicet, non dari privilegium personam aliquam ab abiuratione excusans, occurrit addendum, consequenter loquendo ad tradita per nos supra, quod non possit dari, aut concedi alicui tale privilegium, si de abiuratione, solummodo partes essentielles sit forma; quia repugnat, quod velit hæreticus redire, ac reconciliari cum Ecclesia Catholica, & non detestetur seu (quod idem est) abiuret hæresim præteritam; si tamen sit sermo de abiuratione secundæ, partes ipsi excidende præteritæ, tertium eis postea concedi, & dari dicimus privilegium, i. ut si de factis nunc non datur, & inde efficaciter ostenditur, quæ iura, & Concilia de abiuratione loquentia videntur terminis generalibus, & indefinitis, ergo generaliter, & indefinite pro quibuscunque personis intelligi debent. 1. 2. Specialiter, si de legat. præstat. Pegna loc. cit.

90 Sequitur videndum, in quam aetate abiuratio habeat locum, & an ab illa aliqui excusentur ratione illius, & quidem impuberibus, & de complementibus iam annos 14. in masculis, & 12. in feminis, res est clara, quod debeant abiurare. Patet ex definitivis verbis Concilij Tolosan. capit. 1. tum ibidem Vniuersi tam mares, quam feminae, masculis 14. annos, & supra, feminis à 12. abierit omnem hæresim excommunicatam (sc. aduersus), sanctam, & catholicam Romanam & celestem, & fidem orthodoxam, quibuscunque nominibus, censentur Concilij, item Barc. 1a, cap. 21. sic ex eadem verbis (ubi ibi).

91 Proinde certum est, quod impuberes iniungam proximo nulla abiuratio fieri iniungenda; quia etas illa non videtur apta ad crimen hæresis committendum. Et cum communi consensum doceat Catena dict. §. 97. ubi ex his. Clar. in præf. §. fin. quæst. 101. in primis, refert, quod dñatus Medinacensis fuit absolutus quendam infidem in, quoniam tunc condemnatus erat, non capite, quia incompenum fuit, cum tempore condemnationis non fuisse absolutus, & per annos; quanto magis de his fuisse absolutus, & per annos, & per annos, vel quinquaginta annorum complevisset, etiam si vias rationis iam adisset.

92 Contrauersa itaque sub modo restat circa pueros, seu impuberes proximos puberibus, & circa totum, cum de cetero, & quoniam nonem annorum. Pro parte negati, quod huiusmodi impuberibus non sit iniungenda abiuratio, manifeste facient testimonia adducta Conciliorum Tolosan. & Barcen. atque per eandem efficaciam.

- tionem efformare possumus cū Pegna dict. 40. comment. 40. vers. sed iudicio meo. Quia tamen si eundem iuris doctores, teste gloss. in l. impubere, ff. de furtis, & in l. 1. C. de donat. & in l. pupillus, ff. de regulis iuris, & in §. pupillus, verbo, proximus, insit. de inutil. caput, incipiant impuberes esse doli capaces, multatulus in decimo anno cum dimidio; & femina in nono cum dimidio; idque verum sit quoad alia crimina, vt furta, homicidia, &c. quæ ex se sūt materialia, & crassiora non videtur tamen habere locum prædicta doctrina quoad crimina hæresis, cum hoc ex sua natura sit spirituale, & in actu mentis interno complicatur: ergo maior requiritur ætas, vt quis respectu eius sit doli capax, & abjurare teneatur.
- 95 Nihilominus partem affirmantem cum dicto Pegna, Sosa lib. 2. Aphor. cap. 40. num. 4. & 15. Carena, dict. §. 9. num. 44. & cum alijs amplectimur; nimirum postquam quandoque ininiqui abjuracionem impubertatibus, si innotescat ex indicij conuentibus, quod fuerit doli capax circa delictū hæresis, quod commisit, aut præsumitur commisit, ætatis circumstantijs qualitate personæ, ingenij, & articuli, contra quem erant, an sit ex illis, quos conetur scire, valdeus, & alijs similibus.
- 96 Ad id probandum adducit Pegna instructionem Valadolensē ex Hispani idiomate in Latinum conuersam per ipsū, quæ cap. 12. circa hoc sic moderate disponit. Item constituantur, inquit, ex minoribus ætate discretionis tam masculis, quam feminis, non teneantur publice abjurare, nisi post dictos annos discretionis, qui est annus 12. in masculinis, & 14. in feminis. hæc ibi. Ex quibus deducit Pegna ante annos discretionis posse pueros abjurare non publice, sed secreto. Hæc autem abjuratio an debeat esse de formali, vel de vehementi, aut de leui, discutit idem Pegna hoc loco, & tandem in l. id declinat, quod possint pueri etiam de formali abjurare. sed non cap. sequenti oppositæ tractabimus.
- 98 Restat hic examinandum, a quonam iudice sit abjuratio iniungenda: de hoc iam facta à nobis lib. præcedenti tractatum. & de sufficienter ostensum, qualiter DD. Episcopi, iuxta dispositionem Clemen. 1. §. propter, de hæret. in c. vel per se ipsos, vel per suos Vicarios seu Commissarios vna simul cum DD. Inquisitoribus apud Tribunalis S. Officij iurisdictionem exercere incipiant ab intelligendis tormentis (aut saltem à carceratione, si carcer sit ita durus, vt magis ad penam quam ad custodiam inferuire videatur) dein pari modo vna simul in tribunale gradu abjuracionis; & postea remota sententia de definitiua præloquantur ita, vt ex prædictis nec Episcopus sine Inquisitoribus, nec Inquisitor sine Episcopo quidquam valide præstare queat: Ita Syl. theteticus in m. 101. simane, Cathol. Ind. tit. 34. num. 25. de 37.

Clar. in pract. crim. §. hæresis, num. 5. E. mer. 3. par. Direct. quest. 47. num. 1. & ibi Peña, comment. 96. ac alij.

- 100 Quamvis autem in dict. Clemen. concederetur Episcopis, seu locorum Ordinarijs, vt quavis eorum sine Inquisitore contra delatum in materia fidelis posset citare, & arrestare, sine capere, ac tunc custodie mancipare, ponendo etiam in compedibus, vel manibus ferreis, si ei visum fuerit faciendum, nec non inquirere contra illum, ac processum formare: prædicta tamen omnia quoad Tribunalis S. Officij Hispaniarum, illis postea sublata fuerunt per Bullas peculiares summorum Pontificum, per quas Episcopi, & alij Ordinarij ininquirant, vt hæ Inquisitoribus relinquunt, neque in eis se intromittant. Dictarum Bullarum, & dispositio, nis in ipsis contentæ meminerunt Molina, tract. 5. de iust. disp. 28. numer. 13. & post alios Trasmiera lib. 3. de polyg. quest. 18. numer. 3.
- 101 Qui ibi exprimit modum auferendi ab eis iurisdictionem circa illa: nempe, quod auocauerit Papa Sixtus IV. causas S. Officij ad se, & postea delegauit eas Generali Inquisitori Hispaniarum, & particularibus Inquisitoribus per ipsum creatis, cum moderatione tamen dicta (hanc ipse indicat ibid. num. 14.) quod teneantur communicare Episcopis, seu Ordinarijs, aut ipsorum Vicarijs præcipuas causas partes, & ex voto ipsorum decisio, ac subscriptio ad torturam intelligendam; imò ad carcerationem dumtaxat carceris, modo dictæ, ad gradum abjuracionis assignandum; & ad prolationem sententiarum definitiue decernere. Causas itaque vigentes sic auocandi? & delogandi eruditè adducit ipse Trasmiera ibid. à num. 3. vsque ad 13. quem legas quæso, & non pariterbit.
- 103 Præter hæc talis communicationis, de qua sæpius audiueram, non achueab sine alio apud Tribunal S. Inquisitionis Regni Siculi inopinato hinc oculis vidi. Nam dum Panormi tempore Congregationis Provincialis vix per 15. dies mansi, ab illusterrimis DD. Inquisitoribus Transieræ, Braccæ, & Chetoribus ter ad sacrum eorum Consistorium secretum admodum honorifice admissus fui; post ab ipsis rogatus secundæ vice illos accessi? & inter alia, dum ageretur de causâ grauissima cuiusdam vetule, quæ pactum expulsum cum demone diu habuerat; & ab eo ad districta loca delata fuerat. Interfuit etiam tunc vir doctissimus, & religiosissimus P. Magister Vincentius Cád. de de Illustrissima Familia Sancti Dominici non vt Consultori, sicut alias (nam prædictorum spatio minus Consultoris ibi huiusmodi exercuit) sed vt Index; seu vt Commissarius illius Episcopatus dictæ gentis ouis erat. Tandem cum Inter Episcopos totius Regni Siculi, & Inquisitores conuocati, vt pro tractandis, & decidendis maiori cum exactioe, & sacre

- re causis fidei vni, idemque vir doctissimus, ac valde practicus, eis nomine illorum semper, vt iudex, assistat, ac vices vniuersiueque ipsorum gerat. Vnde dictus Magister Candia post subscriptionem DD. Inquisitorum coram me subscripserunt, &c.
- 105 Quoad reliqua verò Tribunalia S. Officij, præter illa Hispaniarum, consuetudine legitima præscriptum est, vt soli Inquisitores, de causis hæresis cognoscant, cum moderatone tamen expressa in dict. Clem. 1. §. propterea, quod circa carcerationem nimis duram, circa tormenta infligenda, circa aburationem assignandam, & sententiam definitiuam, Inquisitor cum Episcopo, seu Ordinario communicare teneatur, nec vnus sine alio quicquam valide agere possit. Ita Sanchez. tract. de hæret. cap. 40. dub. 3. n. 15 & post alios Castr. Palau. tract. 4. disp. 8. pun. 14. num. 16. Vbi peculiariter loquitur de indicenda aburatione de vehementi, & à fortiori idem erit, si sit indicenda aburatio de formali, vt ipse Castr. Palau. num. 17. docet ex communi omnium;
- 107 Sed quid, si quis aliquam scdam, vt Mahometismum, corde, aut saltem actu tantum externo amplexus est, & postea se sponte non præuenit coram Inquisitore præsentat, poterit ne ab isto solo, sine Episcopo, aut Commissario eius, reconciliari iniuncta aburatione debita? Molina tract. 5. de iust. disp. 28. num. 16. vers. idem dicitur.
- 108 dum, affirmanter respondet; eo, quod hæc reconciliatio, & aburationis iniunctio sit secreto, & sante spontanea eius comparsione non est dubitandum, quod sit hoc modo reconciliandus: ergo non requiritur Episcopi, seu Ordinarij consultatio, ne dum iurisdicatio ad hunc effectum.
- 109 Verum partem negantem, cui ad hæc, vti certam, & iuri conformem valde merito tuetur idem Castr. Palau. dict. nu. 17. Primo, quia in dict. Clem. 1. & in cap. per hoc, de hæret. in 6. absolute, & generaliter absque vlla distinctione inter sponte comparentem, & declarum, seu præuentum, disponitur, vt inquisitor nihil decernat de ibi expressis sine Episcopo, neque hic similiter sine illo; & vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus. Item quia hæreticus, aut suspectus de hæresi sponte compars in Sancto Officio, si post aburationem, & reconciliationem ibi acceptam re-labatur denuò in hæresim, sine dubio penas re-lapsorum, mortis scilicet, confiscationis bonorum, &c. contrahit (de hoc nos infra ex professo) sicut si fuisset prius denunciatus, aut præuenitus; ergo &c. vbi enim concurret eadem ratio, debet etiam concurrete eadem iuris dispositio. Nec valet dicere, quod reconciliatio sponte compars sit secreto, atque ei certo, ac necessario tribuenda: nam etiam hæretico publice denunciato, poenitenti, & reconciliari volenti, nequaquam potest negari reconciliatio. Atque hæc est commu-

Tom. III.

- nis sententia Doctorum, quod indicat idem Castr. Palau. assistens, nullum ex eis cum Molina circa hoc sentire.
- 112 Hic verò discutit, & resoluit assiduum dubium idem Castr. Palau. n. 18 per sequentia verba. Sed quid, inquit, dicendum, si de facto conuinceret, Episcopus sine Inquisitore; aut Inquisitorem sine Episcopo ad aburationem cogere: talis hic abiuratio manebit ne subiectus poenæ relapsi? Affirmat Pegna 3. pat. Direct. comment. 97. q. 47. vers. Rursus dico; quia nullibi cautum, est, hanc aburationem factam coram solo Inquisitore, vel Episcopo, nullam esse, etiam si cautum sit fieri non debere coram vno solo.
- 113 lo. Nihilominus contrarium reputo probabilius. quia in dict. Clem. 1. de hæret. §. duro, postquam Pontifex dixerat, non posse Inquisitorem absque Ordinario, vel e contra, ad sententiam contra reos procedere, concludit, *Non valuit: & si sic presumptum fuerit, irritum sit. & inane ipso iure*. Sed id, quod irritum, & inane est, nullum præstat effectum; ergo hæc aburationis sententia non subijcit reum obnoxium poenæ relapsus, quæ est effectus le-114 gitimæ aburationis. Ita ille, cuius resolutio non solum probabilior, vt ipse ait, sed etiam certa, & omnino conueniens mihi videtur.
- 115 Excipiunt tamen casus per ipsam Clem. 1. peculiaris, in quo quis illorum solus potest valide, & licite contra teum Sancti Officij siue delatum, siue sponte comparentem procedere, iniungendo aburationem, &c. nempe, quando ab Inquisitore requisitus Episcopus, aut e contra, intra octo dies à primo inforti requisitionis enumerandos non pouit, aut noluit conuenire per se, aut vices suas alicui committere, & suum consilium, ac consensum significare, illis transactis, eo ipso requirens liber manet, ita, vt solus munus exercere queat. Ita gloss. ibi verb. consensum, in fine Anchar. num. 4. Imol. num. 3. Zabarella. n. 11. & alij, quos adducit, & sequitur Farin. de hæret. quæst. 186. num. 108.
- 116 Quamquam autem ipse Farinac. limitans asserit num. 97. non procedere, vbi requisitus nequaquam conuenire ob infirmitatem corporis: citaturque pro hac parte Bonifacium de Vitalinis in dict. Clem. 1. num. 75. vers. si propter infirmitatem: limitationem tamè huiusmodi merito rejici Castr. Palau. efficaci ratione motus, quia textus Clem. generaliter absque vlla restrictione loquitur; ergo per particulam, *si non potuerit*, debet intelligi de quauis impotentia, vnde cumque proueniente, vel ob infirmitate, vel ob absentia, vel ob vim iniectionis, &c. quia per est ratio de vna atque de altera.
- 117 Tandem addit bene ipse Castr. Palau. cum Anchar. Zabarella. & Farinac. num. 110. si transactis illis octo diebus requisitus conueniat, aut vices suas committat, re adhuc integra, quod admitti debeat. Ratio est,

C

quia

quia terminus ille octo dierum assignatus, est, non vt requisitus siue Episcopus, siue Inquisitor, haud conueniens intra ipsum, excludatur, sed vt in fauorem fidei, cause S. Officij citius expediantur: ergo si conuenit post illum terminum, & res adhuc sit integra, admitti debet ad iudicandum, iuxta Clem. 1.

- 118 Conuenientes autem Inquisitor, & Episcopus, seu Ordinarius, si in iudicando reo circa quoduis ex praedictis capitibus, nimis duri carceris, torturæ, abiurationis, ac sententiae definitiue inter se nequaquam concordent, quid tunc faciendum? Deciditur ab ipsa Clem. 1. quod in tali casu debeant remittere causam summo Pontifici, seu Sacrae Congregationi S. Officij Urbis, transmissa illius summaria eius informatione. Tradant Molina tract. 5. de iustit. quest. 28. num. 14. Eym. 3. par. Direct. quest. 10. & ibi Pegna, comment. 99. versum illud. ac prater Farin. & alios ab ipso citatos, q. 186. num. 64. Castr. Palan. ibid. num. 15. Qui cum Molina chato addit id, quod omnino certum in Tribunalibus Sancti Officij particularibus Hispaniarum, ex vi privilegij Sedis Apostolicæ causam remitti Inquisitori Generali, & eius Senatui, & prout ipse videtur executioni mandari.

- 120 Denique vltima particula in fine nostræ Regule apposta, maxime pro causis Sancti Officij Meliteni, nam vt alias non semel diximus, per Breue Apostolicum Gregorij XIII. incip. Moerent nos. quo D. Petrus Dux. zina istius Tribunalis Inquisitor constituitur, iuri dicti Clem. 1. de heret. in 6. & cuius simili iuri antiquo, manifestè maiori ex parte derogatur, ibi. Ita tamen, quod ubi continet procedi contra Fratres, & Milites praedictos, & illorum Religiosos, seu Confratres, donatos, familiares, & domesticos, procedas vna cum Episcopo Melitensi, &c. Quo verò ad alios praefatos per te ipsum, iuxta formam sacrorum Canonum, &c. Atque ex tunc, nempe ab anno 1574.
- 121 &c. prima Augusti vsque ad praesens, sic iugiter fuit vñ receptum, vt soli DD. Inquisitores officium iudicis exercuerint, circa quotumcunque causas (exceptis subditorum Religionis Hierosolymitanæ) quoad omnia capita, vt edictum publicandi, inquirendi, citandi, careerandi, torquendi, abiurationem assignandi, & sententiam de finitum proferendi, &c.

- 122 Nec valet, si quis dicat, quòd DD. Episcopi Melitenses, etsi non per se ipsos immediate dictis causis assistant, nec ad earum decisionem vna cum DD. Inquisitoribus Melitensibus conueniant, tamen semper praesent per suos Vicarios Generales. Nam, licet isti, quoties habetur Congregatio in nostro Tribunali S. Inquisitionis, vocari, & si velint, ei interesse soleant, & primo loco circa quamuis causam propositam suffragium ferant; hoc tamen nequaquam, sicut nec reliquorum Consultorum est deci-

sium, sed merè consultum, vt à primo lib. nostri operis agentes de Consultoribus S. Officij docuimus, ob eam rationem, quia nec Vicarius Generalis, nec vllus Consultor subscribit vlli sententiae, aut decreto. Atque hactenus dicta pro te praesenti sufficiant, & pro decisione dubij, à quonam iudice sit indicenda abiuratio?

Qualisnam probatio requisita, vt abiuratio iniungatur? quid si reus nolit abjurare? abjurari ex à quibus an, & quando. h. f. l. e. d. u. s.

REGULA CCLXXXI.

- 124 **N** Equir reo S. Officij abiuratio aliqua iniungi, nisi delicti contra fidem Catholicam, propter quod ea iniungitur, sufficiens, & legitima probatio praecedat: atque hæc pro diuersitate gradus, seu speciei abiurationis, diuersa, seu maior, 125 vel minor esse debet. Quod si is, quod non constat, quòd sit hereticus, vel apostata à fide, si tantum praesumitur, nolit abjurare, per communicationem ad id inducendus, vel sacra Congregatio Urbis 126 certioranda, vt provideat. Quous autem modo inductus, in quocunque gradu abiurauerit, nequaquam deneganda ei abolutio, sed omnino pro salute animæ ab Inquisitore in foro externo impertienda, post factam tamen abiurationem.

- 127 **Q**uoad primum ex tribus punctis in titulo indicatis, & per doctrinam Regule expressis, supponitur prorsus certum, quòd debeat praecedere probatio delicti contra fidem, vt reus in S. Officio possint tunc Inquisitores abiurationem iniungere. Sed qualemnam? Sic in communi querit Carena 3. par. tit. 12. § 5. & resolvens descendit ad particularia, distinguensque duplicem casum, nempe, vel quòd sit indicenda abiuratio de formali, & tunc non minor requiritur heresis probatio, quam propria ipsius inquisiti confessio: vel item, quòd cogendus sit reus ad abjurandum de vehementi, aut de leui, atque ad vtramque omnino necessarium est praecedat plena probatio per similem confessionem, vel per testes, aut alio modo illius delicti, vel facti; ex quo leuis, aut vehementis oritur heresis.
- 129 suspicio contra ipsum reum. Quam resolutionem Carena, quæ sine dubio vera est, nos cum ipso, & cum Pegna, Farinac, Sosa, & alijs citandis extendemus magis infra duplici capite sequenti, adductis varijs exemplis vniuersi cuiusque materiae, ex pertinentibus ad S. Officium.

- 130 Pro praesenti autem loco sufficit, si in communi ad offendendam Regulæ doctrinam dicamus, quòd quemadmodum, vt ex Farinac. in prax. quest. 1. num. 47. & ex Marti-

Martino del Rio, lib. 5. magic. disquis. sect. 3. & ex alijs iam alibi attulimus, eo clariora, & verisimiliora, ac magis vrgentia requirantur indicia, quo actus iudicialis maioris praeiudicii fuerit reo, vt ad condemnationem, quam ad torturam; ad torturam, quam ad carcerationem; & ad hanc, quam ad inquisitionem, idque ex vi æquitatis naturalis; ita pari modo in probationibus ad exercendos actus iudiciarios contra reū requisiti, quò aliquis ex eis est magis praeiudicialis ipsi reo, eò efficacius probari debent indicia, quibus iudex ad illum inducitur.

332 Et quidem pro nostro instituto apparere manifestè, ex omnibus actibus iudiciarijs, qui ab Inquisitore exerceri solent, inquisitionem in S. Officio per nullum ita rigorosè aggrauari ac per inunctionem abiurationis, ob effectus, qui istam consequuntur, si ille relabatur, multiplicis poenæ, imò & in primo lapsu, quoad religiosos, inhabilitatis ad gradus, & dignitates Religionis, vt paulò ante cum Diana, & Carena diximus, iuxta decretum de consensu Vrbanì VIII. à Sacra. Congregatione S. Officii Vrbs editum.

333 tum. Idem etiam, quòd per inunctionem abiurationis reus magis aggrauetur, innotesceat clariùs in sponte comparentibus coram Inquisitore, respectu quorum, alij actus iudiciarij, vt carcerandi, torquendi, poenæ muldandi, &c. prorsus omittuntur; ac actus inuicendi abiurationem numquam omittitur, vt ex communi omnium tradit Praxis illa m. f. c. 4. Vnde praeiudicialior est relictis, ergo ad ipsum præcurritur probatio delicti legitima iam indicata, & magis infra indicanda.

334 Dein circa secundum punctum prænotare oportet; quòd tripliciter potest contingere, vt reus S. Officii nolit abiurare: vel quia licet admittat errores contra fidem, de quibus est conuictus, non vult eos decessari, sed in eis pertinaciter permanere; & de huiusmodi pertinacibus non modò, sed infra agendum; vel è contra, quia prorsus negat tales errores, & talia facta heretica, de quibus conuincitur, & consequenter non vult abiurare, ac similiter neque de istis sic negatiuis est hic nobis sermo, sed

335 erit alibi. Vel denique quia non descendit pertinaciter obiectos ipsi errores, nec eos negat, sed faretur saltem facta, ex quibus præsumptio eorum leuis, aut vehemens insurgit, atque hinc tali reo, aut ex vrgentibus indicijs abiuratio indicitur, ipse tamen abiurare recusat; & sic est casus, de quo in præsentì.

336 Decisio autem ei facillè à Farinac. de heres. quæst. 194. n. 34. à Soula lib. 2. Aphor. cap. 40. num. 16. à Carena. di. cit. tit. 1. §. 11. num. 47. vers. secundus casus, & ab alijs tribuitur secundum doctrinam Eymeri. part. Dirc. quæst. 3. num. 25. vers. sed quid agitur, quam laudat ibi Pegna, dicens esse omnibus numeris absolutam, nempe quòd

huiusmodi reus S. Officii nolens abiurare non sit statim relaxandus, sed prius ad inducendum ipsum, vt abiuret, excommunicatione ipso facto ferendus; in qua, sic ex causa fidei lata, si per annum inforduerit, tunc vt hereticus impetrens brachio seculari tradendus: quam tantorum virorum decilionem non possum non approbare, & libenter amplecti.

337 Verùm adhuc circa peculiarem casum, qui potest occurrere, manet mihi aliquale dubium, nimirum, si quis reus S. Officii paratus sit abiurationem emittere, secundum partes ei intrinsecas, & essentialis tantum, decessandi errores contra fidem catholicam, & promittendi in ea finitèr permanere; recuset tamen abiurare secundum partes ipsi accidentarias, seu integrales, iuxta distinctionem à nobis traditam, vt quòd fiat cum tali solemnitate cum iuramento, quo se obligat reus ad poenam relapsorum, &c.

338 Et videtur dubium magis habere vim respectu illius, qui non præuenit sponte comparere coram Inquisitore. Vnde, quamvis hicturo procederet contra illum, eogendo ad abiurationem etiam secundum partes accidentarias, instricta ipsi excommunicatione, &c. ex sententia Eymer. prædictorumque auctorum.

339 Consultus tamen, & tutius, meo quidem iudicio, faciet, si occurrente casu non viterius progrediatur, sed statim ad Sacra. Congregationem Vrbs cum plenaria informatione scribat, & inde expectet ordinem, & modum procedendi contra illum sic nolentem abiurare. Nam fortè Perpurati Patres de consensu Sanctissimi Domini Papæ, qui dicte Congregationis perpetuò assistere solet, conuenientius iudicabunt, vt cum huiusmodi reo, maxime si sponte comparuit, mirius procedatur;

340 præsertim si originem ducat ab aliquatione ex illis, poenæ quas vnicuique perniciosum est cum summa conscientie libertate, sectam, seu Religionem, quam voluerit, relicta Christiana, impune amplecti: expediens hic id addendum duxi.

341 Superest pro diuisione tertij puncti discutendum duplex dubium, an quis abiuratus in S. Officio, sit absolueudus per Inquisitorè ab excommunicatione, quam contraxit, aut præsumitur contraxisse? item quando hæc absolutio ei impedienda? post abiurationem ne, an prius? Circa hoc secundum, audi Carenam dict. tit. 12. §. 10. sic dicentè,

342 Scaccia, inquit, de sent. & re indic. gloss. 14. quæst. 7. n. 178. ponit formulam cuiusdà sententie, & abiurationis late in Inquisitione insulæ Melitenensis in qua primo ponitur sententia, mox sequitur absolutio ab excommunicatione, & dein abiuratio, atque stylum illum non posse improbari. Ita ille refert, & exprimit mentem Scaccia.

343 Suam autem exprimens n. 46. ait, quòd nec laudet, nec damnet talem stylum: sed quòd contrarius abiurandi præs, & post:

absoluendi, sit magis sine dubio conformis iuri, & rationi: quia ex vi eius absolutio tribuenda est reo. §. Officij bene disposito, & censetur bene dispositus post abiurationem, vt egregie docet Eymer. in 6 modo terminandi processum, num. 177. quem merito omnes sequuntur. Atque addit idem Carena huc stylum seruari in omnibus Tribunalibus Italie, & Hispanie, ac de istis adducit ex Paulo Garzia, fol. 33. ibi, y fecha la dicha abjuracion, mandamos absolver, y absolvemos a dicho fustano de qualquier sentencia de excommunication. Quod etiam idem seruetur in nostro Tribunali Melitensi, vt Consultor, sui iugiter oculus per integros 39. annos. Nec equidem de illa sententia, cuius meminit Scaccia, quicquam audiri, vel legi in processibus antiquis, quos occasione præsertim elaborandi mea Prolegomena, sæpius diligenter euoluimus. Firmum itaque maneat, post abiurationem esse impetrandam absolutionem.

146 At cui nam? an cuiunque abiuranti? ansem dubitandi præbuit mihi Carena dict. tit. 13. §. 10. vbi sic querit. An aut abiurationem hæreticus sit absolueudus ab excommunicatione? & respondet modo dicto, nihil exprimens de illo, qui est suspectus de hæresi, & abiurat de leui, aut de vehemanti, sit ne huiusmodi abiurans pari modo absolueudus? Expressè tamen docet bene ipse Carena 2. par. tit. 11. §. 1. esse tribuendam absolutionem cuius abiuranti,

147 de leui, vel de vehemanti. Maiorem vero dubitandi ansem mihi præbuit id, quod annorum præterito Panhormi ab Illustrissimis DD. Inquisitoribus Regni Siculij audiui. Cum enim ter, vt paulo ante dixi, ad sacrum eorum Consistorium secretum admissus fuisset, prima vice post consultationem mecum factam circa causam granem, quæ tunc ibi discutebatur, de diuersis ab eis sui interrogatus, præsertim, an in nostro Tribunali Melitensi daretur absolutio abiurantibus de leui, aut de vehemanti? de quo quæsito non parum admiratus sum; cumque assemanter respondissem, ac ipsi subinxiissent, apud Tribunal Siculum nunquam absolui reos abiurantes de vehemanti, aut de leui, magis excreuit admiratio.

148 Nihilominus perstiti in affirmatiua (sic cuius bene sententiæ perstendum iudico) eamque fortiratione ita ostendi; quia in suspecto de hæresi duo præsumuntur, & quod sit hæreticus, & consequenter quod sit excommunicatus: primum per abiurationem, secundum vero per absolutionem sub conditione aufertur, cui rationi maxime illustrissimus Transmiera valde acquieuit.

149 Imò addidi, in nostro Tribunali Melitensi fuisse semper vlt receptum, & verè nunc est, me teste, vt absoluantur rei sub conditione absque ulla abigatione expediti, sed cum sola professione fidei, aut etiam aliquando cum aliqua correptione. Atque prædictis iam Regulæ, & cap. finis imponatur.

C A P V T I V.

De aliquibus modis in particulari terminandi processus, seu expediendi causas fidei in Sancto Officio per abinationes, aut de leui, aut de vehemanti, aut de violenta suspicione, aut de formali.

P R O O E M I O L V M :

1 **T**RADITIS præcedenti cap. ijs, quæ communia sunt quadruplici gradui, seu speciei abiurationis, iam ad exprimendum peculiariter vniuersiusque naturam, & proprietates, seu effectus descendimus. Pro tribus prioribus prænotanda doctrina illa alibi à nobis indicata, quam ex iure tradit egregie Eymeric. par. 2. Dict. q. 95. nempe quod triplex de hæresi, seu de apostasia à fide suspicio reperitur. Prima, dicitur suspicio modica, seu leuis, in cap. Accusatus, de hæret. in 6. Secunda, item dicitur magna, quæ in dict. cap. Accusatus, vocatur vehemens, & ibi hanc particulam exponit sic Archidiaconus Vehemens autem idem est, quod fortis. Tertia denique est suspicio maxima, vocata etiam violenta in eod. cap. Accusatus, & cap. Cum contumacia, de hæret. in 6. & infra pluribus indicabitur. Dein prænotandum, intra latitudinem vniuersiusque dictarum suspensionum dari necessario magis, & minus, vt per se constat; nam extat suspicio hæresis minus, & magis, ac magis violenta, imò violentissima; magis etiam, & minus vehemens; similiter magis, ac minus leuis, quin & leuissima, iuxta qualiteram indiciorum, & probationes ipsorum, ex quibus suspicio hæresis insurgit. Atque his prænotatis, iam facilius de vnaquaque sigillatim specie abinationis agemus.

Quoniam hæresis suspicio inducit, ad abiurationem de leui? vel scius? hoc item quali. or sic abiurantem afficit?

REGULA CCCLXXXII.

3 Oportet quancunque modicam, seu leuem hæresis suspensionem, dum intra terminos huiusce leuitatis manet, iniungenda est reo S. Officij sola abiuratio de leui, & minor pœna ei imponitur, quam si aliter abiuraret. Vnde, quamuis post dictam abiurationem de leui, iterum in eandem, aut in diuersam hæresim incidat, puniendus quidem grauius, pœnam ramen relapsorū nequaquam incurrit. Propter leuissimam autem hæresis suspensionem nulla vnquam inquisito indicitur abiuratio, sed cum sola fidei professione, vel prohibitione facta, aut cum aliqua correptione, iniunctis penitentia salutariis absoluitur sub conditione, ad cautelam expeditur.

6 Vplacet modum terminandi processum expendimus in hac Regula, utrūque valde vti receptum: alterum cum sola de leui abiuratione, alterum etiam sine ista, sed tantum cum fidei professione, vel eum nonnulla correptione. De priori tractat ex professo Eymet, 3. par. Direc. n. 161. & seqq. Vbi primo sic proponit titulum de quarto modo terminandi processum fidei per abiurationem de leui; deinde prosecuitur per sequentia verba.

7 Quartus, inquit, modus processum fidei finiendi, & terminandi est, quando delatus de hæresi, processus meritis diligenter discussus, cum bono consilio in iure peritorum, reperitur tantum suspectus de hæresi seuiter: & hoc est, quando delatus de hæresi nõ deprehenditur nec confessione propria, nec facti euidenti, nec testium productione legitima, nec alias sunt indicia, fortia, seu vehementia de illa hæresi contra eum, sed tantummodo modica, & lenia, & talia esse per consilium iudicata; propter quæ vt suspectus de hæresi potest, & debet, vt talis, illam hæresim, de qua delatus existit, abiurare: ita ille, qui ibi proponit per extensum formam ferendi sententiam contra suspectum de leui, & formam abiurandi de leui: videat apud ipsum.

8 De eodem etiam ipse Eymet, aliquid prius dixerat, par. 1. Direc. quæst. 55. n. 9. & 10. summarij; nempe. Et vbi, inquit, quis sic inuenitur de hæresi leuiter suspectus, nullatenus est hæreticus, nec habendus; sed debet sibi in dici canonica purgatio, vel iniungi tanquam bro leui abiuratio. Hæc ibi: & quod ait de abiuratione pro leui, ostendit ex cap. Accusatus, de hæret. in 6. Atque circa hoc moderationem adhibere intendit Pegna, ibi, comment. 80. sic.

9 Quantum, inquit, ad hunc locum attinet, de iniungenda purgatione, vel abiuratione

pro suspensione leui, illud omninõ putarem obseruandum, quod optimè admonet iacobus Simancas de Cathol. Instit. tit. 50. num. 28. & seq. scilicet periculosum esse ob leues suspensiones trahere in iudiciū hominem honestum, & probum, eumque de fide interrogare: ergo personarum ratio habenda erit; nam ex leuibus suspicionibus, probabilibus tamen, aduersus vires, & improbos procedi poterit, vt intelligatur, quid peiorē gerant; contra probos verò, & honestos non ita facile. Hæc tenus Pegna, & addit alia ad idem propositum.

10 Nihilominus Eymet, absolute, & absque distinctione personarum loquitur, & eodẽ modo loquitur a iij adherentes ei, maxime ex recentioribus, vt Soula, lib. 2. Aphor. cap. 40. nu. 11. & Farinac. cum multis, quos citat, de hæres. quæst. 187. num. 31. & q. 194.

11 num. 17. Et quidem circa aliquas materias particulares, vt videbimus cap. seq. vix, aut nunquam occurrit casus in personis vilibus, sed solum in honestis, quod quis ob suspensionem hæresis leuem debeat abiurare de leui, vt circa materiam sollicitationis in confessione, circa materiam librorum prohibitorum, &c.

12 Abiurantibus autem de leui minor pœna intingenda est, quam si aliter abiurent, vt bene docent Pegna, dict. comment. 4. & Soula dict. cap. 40. nu. 14 addentes, quod sint imponenda eis penitentia contrarij isti, quæ commiserunt, arbitrio Inquisitorum, considerata delicti, & personæ cuiusque delinquentis qualitate. Atque circa, hoc merito collo: ista differentia inter personam vilem, & honestam, etiam si de vtraque sit eadem, & æqualis suspicio etiam in contra fidem, & vtrique æqualis abiuratio

13 de leui iniungatur. Nam vilis rationabiliter sic potest puniri, quod inter Missarum solemniam stare debeat ad iannam Ecclesiæ cum inscriptione delicti exprimente, cū

14 caudela accensa, &c. At persona honesta sic, quod teneatur elemosynam elargiri construendo aliquod pium locum, aut Ecclesiæ dando: & hoc cum D. cian. intra 2. crim. lib. 5. cap. 38. num. 7. & Caret, in tract. de hæret. num. 118. vers. aut attendet Inquisitor, notat bene Farinac. de hæres. quæst. 187. num. 33.

15 Subiungit tamen optimè statim num. 34. idem Farinac. ex mente omnium, præcipuè Archidiac. in cap. vt officium, num. 9. vers. sed illa signa, de hæret. in 6. & ibi Ioan. And. nom. 1. & Geminian. diuin. 6. Rojas in tract. de hæret. par. 2. assert. 6. nom. 148. Sylu. in verb. hæreticus, 5. 2. num. 7. Simanc. Cathol. Instit. tit. 50. num. 27. Mascard de probat. lib. 2. conclus. 861. num. 7. Menoch conf. 82. num. 155. lib. 1. & plurimum, quos citat quod ad iniungendam abiurationem de leui reo S. Officij de hæresis suspecto, & consequenter ad intingendas ei dictam pœnam, ac penitentiam, debeant plenè probati indicia.

- leuia, & presumptiones, ac coniecturae, ex quibus suspicio haereticis contra ipsum dima-
- 16 **16** naut. Verbi gratia, vt exemplificat Carrena par. 3. tit. 12. num. 17. nequit in iugivilla abiuratio, &c. polygamo, aut sollicitatim confessione, nisi prius plene probetur polygamia, vel sollicitatio, ex quibus suspicio haereticis (vehemens ne, aut levis. videbimus cap. seq.) contra illos oritur.
- 17 **17** Sed quid, si is, qui abiurauit de leui, in eandem, vel diuersam haereticam incidat? Concordant omnes, iuxta textum in cap. Accusatus, de haeret. in 7. quod licet non incurrat poenam relapsorum, nec tradendus sit brachio seculari, grauius tamen puniri debet, quam si prius non abiurasset. Ita Eymmer, 3. par. num. 161. vers. Quartus modus ibi, & talis, si relapsus, poena relapsis debita non puniatur (hoc magis explicabitur Reg. seq.) licet grauius tunc fuerit puniendus, quam si non in antea abiurasset. Vbi Pegna dicit. commen. 40. & Soula, lib. 3. Aphor. cap. 40. num. 12.
- 18 **18** Pro maiori autem huius rei declaratio ne, ex me addo, posse contingere dupliciter, vt quis denuo post abiurationem de leui, in eandem, vel diuersam haereticam incidat. Primo, si deprehendatur in secundo lapsu haereticus formalis, & tunc iniuncta, abiuratione de formali, cõdemnatur ad poenam ordinariam; quoniam ista fit, & qualiter dicta abiuratio de formali inlungatur, dicitur
- 19 **19** rur à nobis infra. Secundo, si adhuc, quando iterum labitur, eadem indicia leuia, ex quibus oritur leuis suspicio haereticis, & tunc indicia maiori poena extraordinaria, iterari
- 20 **20** debet ipsamet abiuratio de leui. Aut forte iniungenda abiuratio de vehemē, eo quod talia indicia ex se leuia transeant in vehemētia, attenta hac circumstantia, quod reus similia committere consuecit.
- 21 **21** Sequitur agendum de altero modo terminandi processum in fidei causis absque vlla abiuratione canonica, sed cum sola fidei professione, vel prohibitione facta, aut cum aliqua correptione, vbi tantum adest leuissima suspicio haereticis, vel apostasia. Miror equidē hanc non fuisse repositum ab Eymmer. totet illos tredecim, quos 3. par. Direct. d. n. 141. adducit, & explicat; nec vllum ingenio ex scriptoribus à me citari solitis, qui de ipso ex professo tractet; cū tamen eius vsus apud quosvis S. Inquisitionis Tribunalia sit frequētissimus. Plura, & varia proponuntur exempla cap. seq. nunc vnum, vel alterum accipe ex nostro Tribunali.
- 22 **22** Propositum fuit dubium Sacrae Congregationis Vrbis à DD. Inquisitoribus Melitenis circa eum baptizatum, qui captus à Turcis in ætate infantili adhuc corde sectę Mahometanę credens in ea posse saluare animam suam, nec potuit habere noticiam rerum, seu mysteriorum fidei Catholice. Responsum fuit ab eis, quod expeditur cū fidei professione, absolutione ei data ad causam, & instruat in rebus fidei. Patet ex
- litetis asseruatis in Archivio 24. Maij 1604. & 17. Iulij 1615. quæ, & similes literę supremi Tribunalis Romani cū quam leges canonicę à nobis habentur.
- 23 **23** Ex alijs item literis dicte S. Congregationis 3. Septemb. 1605. & 2. Septemb. 1606. innotescit, qualiter de mandato eius D. Eques Hierosolymitanus N. qui simplici sortilegio cum verbis incognitis utebatur ad medicandum, post confectum processum, & examen circa intentionem, & circa personas medicatas, an receperint sanitatem? expeditur fuit absque vlla abiuratione, cum sola correptione ac pgn. rentijs salutaribus, & iniuncta ei strictissima prohibitione in posterum vltatenus eo vtedi sub poena arbitrio Inquisitoris, aut poenariaria locis pijs applicanda, aut carceris, vel æquivalentis.
- 24 **24** Ratio autem prædictarum, & aliarum huiusmodi expeditionum est, quia ex talibus factis sic apostatandi, ac superfluo se medicandi, aut ioculegijs simplicibus utendi, non oritur levis saltem suspicio erroris contra fidem, vt possit reo iniungi abiuratio de leui; insurgere tamen aliqualem, nempe leuissimam, negari nequit, nam alioquin, non
- 25 **25** essent casus spectantes ad >. Officium. Et quidem, quod ex superhibitionibus, seu sortilegijs simplicibus leuissimam, saltem inferiorem suspicio de pacto tacito cum demone, & consequenter de errore contra fidem, inde patet; quia effectus quibus in rerum natura apparens vel fit à causa naturali proportionata, vel à Deo miraculose, vel ab occultis Daemonis operatione; atque in talibus effectibus se persternit, maxime in illo pulueris synpathiz, vt vocant (qui hodie nimis est in vsu, & deberet sanè condemnari, ac prohiberi) nō apparet vlla causa naturalis, nec miraculosa à Deo facile est admittendum; ergo signum manifestum, quod ab occultis Demonis cooperatione proueniunt.
- 26 **26** Nec valet si quis obijciat, quod saepe ista sortilegia simplicia conficiantur ex verbis scripturę sacrę solis, & ad firm. bonum, ac honestum, nec quidquam mali contineant. Nam vt dixi, nequaquam facile admittendū miraculum, maxime cum à personis non ita pijs, vt plurimum, fieri soleant, & in ijs minus causa naturalis proportionata respiciatur: ergo secreta cooperatione diabolici sunt effectus ex pacto tacito cum eo, & consequenter adest aliqualem suspicio haereticis saltem leuissima, ob quam non iniungitur abiuratio, sed sola correptio, prohibitio, &c.
- 27 **27** Vnde merito Sixtus Papa V. conscienties sortilegia simplicia, & superstitiones huiusmodi, præsertim circa dependentia à libero hominis arbitrio, esse subiectas iurisdictioni Inquisitorum, per Constitutionem, incip. Cæli, & terrę, declarauit, idemque præscribit Vrbanus Papa VIII. per aliam incip. Inscrutabilis, confirmatiuam, & ampliatiuam illius Sixti V. Vide, quæ circa eas diximus lib. 1. cap. 124. Regul. 124. sub fin. cum Suar. de Religione tom. 1. lib. 3. cap. vltimo, cum

Valle Moura, opusc. de enal. & incant. sec. 3. cap. 1. & cum alijs huius loci lucem portigentia, &c.

Quando suspectus de heresi, aut diffamatus simul, & suspectus iniungenda abiuratio, & purgatio? quando item iste penam reformationis contrahat?

REGULA CCCLXXXIII.

18. **S**i ex indicibus probatis insurgat contra reum 5. Officij vehementis suspicio heresis, iniungenda est ei abiuratio de vehementi. Quod si pariter diffamatus, & suspectus de ipsa heresi existat, ob diffamationem indicenda eidem purgatio canonica (sed hæc potest omitti) & ob suspensionem abiurationis aliqua. Verum, ut sit relapsus, & penas reformationis contrahat, post canonicam purgationem requiritur, ut in eandem hæresim, à qua purgatus est, denuo incidat; at post abiurationem de vehementi sufficit, ut vel circa eandem, vel circa aliam quamvis sit hæreticus formalis; Secus ubi tantum de nouo suspectus vehementer de heresi etiam sepius reperiretur.

32. **M**odos etiam duos expediendi processum fidei ex 13. expressis ab Eymer. loc. cit. coniungimus in hac Regula, nempe vel per solam abiurationem de vehementi, vel per purgationem simul, & aliquam abiurationem, aut de leui, aut de vehementi; quod non exiguum inter se, ut patet clare, connexionem habeant.

33. De primo sic ait Eymer. 2. part. Direct. quest. 55. Quidam autem, inquit, sunt suspecti vehementer, & sunt illi, qui talia vehementia, & fortia peragunt, quod ex eis oritur vehemens, & magna suspicio contra eos de aliqua heresi: & quoad iniunctionem abiurationis post pauca ibi sic. Quid ergo, inquit, fiet suspecto de heresi vehementer? debet sibi mandari, quod abiuret generaliter omnem hæresim, & specialiter eam, quæ commissit, tanquam vehementer suspectus, per cap. alleg. Accusatus, in principio, ut est dictum, & per cap. inter sollicitudines, extra de purg. can. & per cap. literas, extra de presumpt. Hæc ille.

35. Verum magis ex professo agit de hoc modo terminandi processum fidei eodem Eymer. 3. par. Direct. à nu. 166. vers. Quintus modus, ubi pulehras præstabit formas sententiam condemnatoriam proferendi, & abiurandi de vehementi, explicitque peculiari, ut, quando nam reus S. O. H. talem abiurationem emittere debeat, & cum eo ibi Pegna; atque ex utroque Anton. Soula, lib. 1. Aphor. cap. 41. num. 1. per sequentia, 36. verba, quæ ferè ex illo transcripsit. Quando reus, inquit, non est legitime deprehensus confessione propria, facti evidenciam, aut te-

stis legitima productione, sunt tamen contra eum magna, graua, & vigentia indicia probata, abiurat de vehementi, & sic terminatur processus. Hæc illic ex quibus omnibus

37. Nota præcipue particulam, *Indicia probata*, quam etiam exprimit Eymer. d. cit. num. 166. & nos initio Regule, *Si ex indicibus probatis*. Debet enim probatio legitima indiciorum, ac plena extare, ut inquisitor possit iuste, ac valide contra indiciarum, procedere, ac peculiariter ad abiurationem de vehementi ei iniungendam deuenire; cū iam ex ista quisvis reus 5. Officij disponatur ut si denuo in hæresim incidat, sit relapsus, & penas reformationis incurrat, ut statim.

38. magis declarabimus. Et ostenditur elarius sumpto argumento à minore ad maius quia si ut reus abiuret de leui, prærequiritur plena probatio indiciorum, ut ostendimus Regula præcedenti, num. 15. & 16. cū Farinac. Carena, & alijs ibi citatis; quanto magis prærequiritur pro iniungenda ipsi abiuratione de vehementi, quæ ad dictum effectum inducit? ergo, &c.

39. De altero modo terminandi processum fidei per canonicam purgationem simul, & abiurationem, quando reus est de heresi suspectus, ac simul diffamatus, agunt Eymer. 3. par. Direct. à num. 181. in 7. modo, & ibi Pegna, comment. 43. atque Soula lib. 2. Aphor. cap. 43. ubi ex illis compendiose attingit, quæ huc spectant, c. 1.

40. Quando delatus, inquit, non est legitime deprehensus confessione propria, facti evidenciam, aut testium legitimam productionem, reperitur tamen publice diffamatus de heresi, & sunt præterea indicia, quibus de heresi redditur suspectus; ratione infamie indicitur ei purgatio, ratione verò suspicionis abiuratio. Hæc ille: & statim addit, n. 2. cum Eymer. citato: Quando datur, inquit, purgatio simul cum abiuratione, prius fit purgatio, & postea sequitur abiuratio: nempe vel de leui, vel de vehementi, alterutrum enim cum purgatione canonica coniungi non repugnat.

41. Verum per parentem adhibitam in Regula, quod possit omitti, consequenter loquendo ad ea, quæ docuimus sub finem Regule 376. ex mente Duodorum, qui de purgatione canonica agunt, præcipue Pegna 3. par. Direct. comment. 14. & 3. par. comment. 43. num. 181. ad hoc scilicet medium purgationis pro inuestiganda veritate in causis fidei, rarissime deueniendum esse, ob rationem ibi assignatam. Addidimus etiam cum Farinac. de heresi, qu. 187. num. 63. vsum purgandi se canonice de infamatione heresis apud supremum Tribunal Verbis 5. Officij omnino desuisse, ac similiter apud nostrum Meliten, non dum simul se purgandi, & aliquam abiurationem.

43. Sed dato, quod adhuc alicubi vel sola purgatio canonica, vel simul purgatio, & abiuratio iniungi soleat, videamus sequitur, qualiter reus, cui iniungitur, si denuo

in errorem contra fidem incidat, fiat relapsus, & subiectus panis relapsorum; aut secus: circa quæ præ cæteris egregie præbet nobis resolutionem Pegna diuersis in locis citandis.

41 Ae primo quid, ubi quis leuiter de hæresi diffamatus se purgauit? quid item, ubi simul sic diffamatus, ex indicij leuiter etiã de hæresi suspectus existens, dictæ purgationi ab iuramentum de leui adiunxit? Anchoran. in cap. Accusatus, not. 6. de hæret. lib. 6. & Mathæus de Afflic. in Constitutionib. Sicily, tit. 1. de hæret. & Patrenis, super edictis. in consuetudinem, notab. 18. vers. quod autem, si contra, num. 32. absolute sentiunt, quod is, qui abiurauit de leui, si in eandem hæresim, vel aliam incidat, inter relapsos sit enumerandus, & panis relapsorum puniendus: atque paritè idem sentient de eo, qui ob diffamationem de hæresi leuitem se purgauit, & post hanc purgationem eadem etiam hæresi formaliter infectus deprehenditur, quod fiat relapsus, &c.

45 Sententia tamen Anchor. & Mat. de Afflic. vt prius falsa, & iuri repugnans, dict. cap. Accusatus, §. 1. vers. si autem leuiter, rejicitur ab omnibus, præcipue Simæ. de Cathol. Instit. tit. 1. num. 19. & 20. & 20. Rojas in singulari fidei, singul. 1. n. 6. qui cum Eymer. 2. par. Direct. quæst. 58. & ibi Pegna, commen. 83. vers. vel post confiteatur, oppositum certum affirmant, quod nunquam vllus de leui abinrans, si deus hæreticus formalis in eadem, vel diuersa,

46 hæresi existat, relapsus censetur. Atque idem consequenter loquendo bene affirmat ipse Pegna 3. par. Direct. commen. 38. vers. dixi autem, & post eum Soula lib. 2. Aphorif. cap. 36. num. 16. de illo, qui leuiter de hæresi diffamatus se purgauit, quod licet de eadem hæresi postea conuineatur, hand

47 sit relapsus. Pariè modo resolendum, vt per se constat, de eo, qui ob talē diffamationem purgare se voluit, & simul o. leuitem hæresis suspicionem de leui abiurauit, &c.

48 Deu suspectus de hæresi vehementer, si post abiurationem de vehemēti formalis hæreticus suæ in eadem, siue in diuersa, hæresi deprehendatur, vere relapsus habetur, panis relapsorum plectendus. Ita Eymer. 4. par. Direct. rubr. de 3. modo terminandi processum, num. 166 & 3. par. Direct. quæst. 58. ubi Pegna commen. 83. Farinac. de hæresi, quæst. 195. §. 1. & Soula,

49 lib. 2. Aphorif. cap. 42. num. 4. Qui n. 5. sic Abiurans, inquit, de vehemēti, si iterum in vehemētem suspicionem contra fidem circa quamcunque materiam incidat, non punitur vt relapsus, sed iterum vehemētem suspicionem abiurat: Hæc ille, & optime eum Pegna 2. par. Direct. ad q. 58. commen. 85. vers. altera huic aduersa.

50 Tradita autem & nobis duplici numero præcedenti, vt ex se patet, & fortiori locum habent, quoties quis propter vehemētem diffamationem, & suspicionem de hæresi si-

mul se ab ea purgauit, ac de vehemēti ab iuramentum emisit. Sed quid, si solum fuit de hæresi aliqua diffamatus vehemē-

51 ter, & purgationem ab ea præstet? Nequaquam erit relapsus, nisi in eandem hæresim purgationem sociat, secundum textum in cap. Accusatus, §. ille quoque, de hæret. lib. 6. & tradat vniuersim DD. qui inter purgantem se a vehemēti diffamatione hæresis, & abiurantem de vehemēti, hoc discrimen assignant, præcipue Eymer. 3. par. Direct. rubr. de 3. modo terminandi processum fidei, & ibi Pegna commen. 38. vers. Hoc tamen discrimen, addens bene per sequentia verba.

52 Quod si inquit, rationem discriminis queramus, dicam, aut non facite reddi posse, sed ita voluisse legislatores, cum non omnium, quæ ab illis sanctorum sunt, ratio reddi possit, in omnium; & de legib. Aut, quod verius, & certius est; ideo qui incidit in aliam hæresim diuersam ab ea, de qua se purgauit, non puniatur panis relapsorum, nec tradatur curi seculari; quoniam de illa solum, aut si illis hæreticus se purgauit, de quibus fuit infamatus, non autem de omni hæresi generaliter qui vero abiurat hæresim, vt vehemētem suspectus, omnem hæresim abiurit, & propterea in quamcunque postea labatur, relapsorum panis punitur: & hæc mihi videtur vera, & solida discriminis ratio, ita Pegna ibi.

53 Cur autem ille, qui de aliqua hæresi diffamatus se ab ea purgauit, si in eandem incidat, fiat relapsorum panis subiectus, ex Eymer. in 3. par. Direct. rubr. de 3. modo terminandi processum, idem Pegna, commen. 38. num. 130. vers. eodem modo, inde ostendit, quia quando expresse deprehenditur quis in secundo lapsus, innotescit animus eius, & præsumitur, quod in incredulitate contrahens, in qua prius erat, usque ad eam deprehensionem persenerauerit,

54 absque vera detestatione erroris. Atque eadem ratione conuincitur de altero casu dicto, quando abiurans de vehemēti hæresi, in eandem, vel in aliam quamuis diuersam incidit, quod sit proprie relapsus.

55 Denique claudamus præsentem Regulam decisione peculiaris casus circa eum, qui de hæresi vehemētem diffamatus, ab ipsa se purgauit, quem proponit Pegna, loco citato sequentibus verbis. Si quis vero, inquit, non recideret in hæresim purgatum, sed in aliam, quamuis non sit puniendus vt rela-

56 plus, acriter tamen esset coercendus Quod si sæpius post purgationem recideret in aliam atque aliam hæresim infamiam, tunc fortassis tradi posset curi seculari, iuxta id quod diximus supra p. 2. super q. 58. hoc vnum postremo. Ita ille, sed tutius faciet Inquisitor, si prius S. Congregationem consulat.

Quid de modo terminandi processum Fidei in casu violenta suspitionis? qualiter sit suspectus de hæresi in 3. Officio expediendus?

REGULA CCCLXXXIV.

57 **O** Voad abiurationem, modus procedendi, ac terminandi processum, quando adest violenta hæresis suspicio, secundum usum hodiernum, non differt à modo vehementis suspitionis explicato.

58 Quoad reliqua antem violentè suspectus tamen si à parte rei possit non esse hæreticus, habendus tamen est ut hæreticus formalis, & pena ordinaria plectendus. Si

59 verò post abiuratum violentam hæresis suspicionem in eandem, vel quamvis aliam hæresim verè reincidat, à fortiori relapsus censetur; secus si solam violentam eius suspicionem iterum contrahat, sed tantum

60 sit denud violentè suspectus. Eadem etià violenta hæresis suspicio afficitur, qui post abiurationem de vehementi in suspicionem hæresis cuiusvis vehementem relabitur.

61 **R** Eponit Eymér. sexto loco inter modos 13. terminandi processum fidei, hunc in casu violentè suspitionis; explicatque eum præter ipsum Eyméricum 3. part. Direct. q. 55. atque 4. par. in rubr. de sexto modo expediendi causam fidei, num 178. utrobique Pegna comment. 80. & cōmen. 43. Tabiena in sum. verb. Inquisitor, §. 17. Sprengerius in malleo maleficarum 3. par. quæst. 15. Farinac. de hæres. quæst. 187. §. 4. & 5. à num 51. & Soula lib. 3. Aphor. c. 43. Sed præstat explicationem eiusdem Eymérici, tamen si longiusculam, dict. num. 178. audiamus.

62 Sextus, inquit, modus processum fidei finiendi, & terminandi est, quando delatus de hæretica prauitate, processus meritis diligenter discussus, cum bono consilio in iure peritorum, reperitur suspectus de hæresi violentè: & hoc est, quando delatus ipse non reperitur legitime deprehensus confessione propria, nec facti evidentia, nec testium production legitima; sed sunt indicia non leuia solum, vel vehementia, sed fortissima, & violenta, quæ ipsum delatum reddant merito suspectum de hæresi violentè; propter quæ talis debet ut suspectus violentè de hæresi abiurare: ita ille, & magis explicans, atque egregie exemplificans subdit,

63 Ut potè, inquit, propter aliquid, quod dixit, vel egit; ut quia sustinuit excommunicationem per annum, vel plus in causa fidei. Qui enim sustinet excommunicationem per annum, vel plus, licet non in causa fidei, est suspectus leuiter de hæresi, quia hoc non caret scrupulo hæreticæ prauitatis, de penis, cap. gravem. Et si citatus respōdus

rus de fide non comparet, sed tenuit contumaciter comparere, propter quod excommunicatur; tunc fit suspectus de hæresi vehementer, nam levis suspicio transit 64 in vehementem. Sed si sustinet illam excommunicationem per annum animo pertinaci, tunc fit suspectus de hæresi violentè; nam vehemens suspicio transit in violentam, contra quam non admittitur defensio; imo ex tunc talis est, ut hæreticus, condemnandus; quæ omnia prædicta patet per cap. cum contumacia, & nota. ibid. de hæret. lib. 6. Hæc tenus verba Eymérici.

65 Qui dein vique ad nu. 179. quatuor perpulchras, de more, proponit formas, disponendi scilicet ad abiurationem suspectum de hæresi violentè, abiurandi illam hæresim, de qua est violenta suspicio, & quamcunque aliam, absolendi ab excommunicatione taliter suspectum, & sentiandi, seu penam, ac penitentiam eidem violentè de hæresi suspecto iniungendi; vide ille 66 las apud ipsum. Quamquam, ut diximus in prima parte nostræ Regulæ, abiurationis modus de suspicione hæresis violenta, atque nostri temporis usu, nequaquam est dissimilis ab illo abiurationis de vehementi. Ita Mont. Maran. in præf. Archiep. c. 84. nu. 8. & cum alijs Farinac. de hæres. q. 187. §. 4. num. 51.

67 Vbi addit, quod hodie in saptemo vniuersæ Reip. Christianæ Generalis Romanæ Inquisitionis Tribunali sententia condemnationis propter violentam hæresis suspicionem non fit in usu; sed quod omnes abiurent vel ut formales hæretici, vel de vehementi; & cum dicto Farinac. ait Sonfa vbi supra, num. 8. sic. Abiuratio ob violentam suspicionem aliquando est in forma hæresis (id est de formali) aliquando de vehementi.

68 Quod qualiter locum habeat, ut iugene fateri, vix percipio; quia si in vno casu suspitionis violenta admittas abiurationem de vehementi, cur non etiam in quouis alio? vel si in vno concedas abiurationem de formali, cur non pari modo in quibuscunque casibus similis violentæ suspitionis? Et quidem apparet in hoc manifesta, repugnancia, quod quis non deprehensus hæreticus formalis abiuret de formali hæresim internam, quam negat.

69 Quare, saluo meliori iudicio, loquendo dictorum auctorum (quam quis non videat esse suboscuro, ut ab itineam à maiori nota?) sic videtur interpretanda, quod quis de hæresi violentè suspectus, si cum sine per solam monitionem, siue per torturam ad id tantum inflicitam (iuxta clausulam per fidealem, sine præiudicio probatorum) confiteatur, debeat abiurare de formali; verò persistat in negatione, abiuratio de vehementi sit ei iniungenda; sique est usu receptum, me teste diuturno, apud nostrum Tribunal Melitense. Atque hæc tenus circa primam Regulæ partem.

70 Quid iam circa secundam? Concordeant omnes

- omnes scriptores, iuxta dispositionem cap. cum contumacia, & not. ibid. de hæret. lib. 6. quod quamvis non semel contingere possit, ut suspectus de hæresi violenter, re ipsa non sit hæreticus, debet tamen ut hæreticus haberi, & poena ordinaria hæreticorum puniri. Ita Eymeric. dict. rubr. num. 174. & 3. par. Direct. quest. 55. ac ibi Pegna comment. 80. Farinac. dict. 5.4. num. 46. & Soufa ibid. num. 3. Fit inde presumptio, quia suspicio, seu presumptio hæresis violenta, quæ vocari solet presumptio iuris, & de iure, eo, quod ex appetitu, & violentis indicij oritur, pro manifesta veritate habetur, iuxta cap. 15. qui, de sponfal. cap. Quanto, de presumpt. 1. §. 1. de rei vxor. actione.
- 72 Confirmatur etiam, quia presumptio hæresis violenta, ut optimè cam describit Gerson, tract. de potestate, consider. ult. & asserit Pegna dict. comment. 80. dicitur illa, quæ provenit ex signis exterioribus operum, aut verborum, ex quibus cognitis accipitur argumentum concludens efficaciter, & ferè semper, quod talia agens, vel dicens, est hæreticus; ut si quis transiit, vel redeat ad ritus ludæorum, cap. contra Christianos, de hæret. lib. 6. ergo suspectus violenter de hæresi, merito ut hæreticus habendus, & multandus.
- 73 Ex prædictis autem, secundum communem omnium sententiam, manifestè deducitur, quod presumptio, seu suspicio ista, hæresis violenta, non admittat probationem in contrarium, scilicet quod defensionem contra eam reo sic suspecto Inquisitor non concedat. Ratio est, quia circa delictum, & delinquentem sibi iam satis compertum, & notum procedit, ac statuit. Ita Eymeric. 3. par. Direct. dict. num. 173. ostenditque ex cap. cum contumacia, de hæret. in 6. & Pegna 2. par. Direct. comment. 80. vers. Tertia suspicio, Locat. in iudiciali Inquisitorum, verb. suspicio, num. 4. Farinac. de hæres. 74 quest. 187. §. 4. num. 48. & alij. Quidquid teneat Rojas singul. 165. generaliter loquens.
- 75 Merito tamen iidem DD. Pegna, & Farinac. quibus addit Simanc. Cathol. Instit. tit. 51. num. 13. & Soufam, lib. 2. Aphor. cap. 43. num. 10. moderantur prædictam doctrinam, quod licet suspicio hæresis violenta, seu iuris, & de iure non admittat probationem in contrarium directam, admittere tamen possit indirectam; ut si suspectus de hæresi violenter reus in S. Officio probare intendat, falsos esse testes contra ipsum examinatos, vel non esse vera indicia, ex quibus violenta presumptio nascitur; atque hanc probationem, seu defensionem indirectam nequit Inquisitor ei denegare.
- 76 Deducitur item ex prædictis, quod violenter suspectus de hæresi, si abiurare cam noluit, & satisfactionem legitimam sustinere renuat, tradendus sit cuius seculari, ultimo supplicio plectendus. Si autem cessare, & abiurare velit, carceri perpetuo cum

- habitu penitentiali similiter perpetuo, vel etiam temporario, tunc adhibetur. Vtrumque ut certum docent Eymeric. dicit. num. 174. & dicit. quest. 55. utrobique etiam Pegna comment. 42. & 80. Farinac. de hæres. quest. 187. num. 46. Menich. de presumpt. lib. 1. q. 100. à num. 14. & Soufa dicit. cap. 43. n. 4. Patet inde, quia licet suspectus de hæresi violenter non dicatur verus hæreticus, sed presumptus, tamen illi Farinac. num. 1. tamen ex vi iuris cap. cum contumacia, citato, tractandus est ut verus hæreticus, &c.
- 78 Tota autem difficultas consistit in cognoscendo, in quibusdam casibus talia adstant indicia, quæ violentam hæresis suspicionem generent. Propter exempla adducta de transeunte, vel redeunte ad ritus ludæorum, & de perenne annu in excommunicatione, alia asserunt ex iure scriptores, præcipue Albertin. tract. de agnoscen. asserit. quest. 3. num. 3. num. 7. & 79 quest. 30. num. 2. ut de illo, qui in articulo mortis petiit hæreticos consolaturus, ex cap. filij, & heredes, de hæret. lib. 6. de nolente suam hæresis suspicionem purgare ad arbitrium Inquisitoris, cap. ad abolendam, §. qui verò, eod. tit. lib. 6. & de pluribus contentis in cap. Accusatus, §. ille, quoque, de hæret. in 6. & multo pluribus in Concilio Narbonensi cap. 39. & adducit Pegna, 2. par. Direct. quest. 50. comment. 75.
- 80 Ex quibus prudens Iudex, seu Inquisitor pro alijs similibus casibus ad cognoscendum, adstet ne suspicio hæresis violenta, normam sumere possit. Perpendere tamen diligenter debet facta, vel dicta contra violentem de hæresi suspectos produxisse; quæ tunc indubitata indicia exstant, & eum violenter suspectum de hæresi clare ostendunt, quando ad aliud trahi nequeunt, quàm ad id, quod indicant, quæ re vera sunt hæreticalia, ideoque pro veris probationibus omnino habenda. Ita ex communione omnium mente tradit egregie Pegna 2. par. Direct. quest. 55. comment. 80. vers. & huius.
- 81 Sequitur indicanda tertia pars Regulæ, quæ duo continet: alterum prout certum, & absque dissidio receptum ab universis; alterum non parum dubium, & controuersum. Primum tradit breuiter Soufa dict. cap. 43. num. 9. dicens, quod abiurans violentam suspicionem, si relabatur, ut relapsus cutis seculari traditur. Hæc ille, & desumit ex Eymeric. quem citat 3. par. Direct. in rubr. de sexto modo terminandi processum fidei, in casu violentæ suspicionis. n. 177 ubi sic.
- 82 Facta autem, inquit, prædicta abiuratione, Inquisitor statim ibi publice poterit abiuratum informare per hæc verba, vel similia in effectu. Charissime tu hæreses, de quibus habebaris merito suspectus violenter, ut debuisti, in forma consueta Ecclesiæ abiurasti, & in hoc bene fecisti; Cautas tamen tibi, quod non facias contra antedictam à te factam abiurationem, incidendo in

in aliam h̄eresim qualemunque generaliter, sive alias; nam scias de certo, quod (sicut re obligasti) sine vlla misericordia traderis brachio seculari, ultimo supplicio feriendus quare consulo quod sis cautus. Hec ille.

33 Particula Soula, relabatur, & illa Eymerei, incidendo in aliam h̄eresim, videntur posse intelligi dupliciter, vel de relapsu formali in h̄eresim cum adhæsione cordis, & hoc modo per se clar. & fortioriquia si abiurans vehementem h̄eresis suspicionem, vt diximus supra, num. 48. cum Eymerei. Pegna, & alijs ibi citatis, h̄ereticus formalis in eadem, vel diuersa h̄eresi deprehendatur, relapsus propriè censetur, p̄na relapsorum plectendus: quanto magis id locum habebit in abiurante prius violentam h̄eresis alicuius suspicionem, qui eidem, aut alteri h̄eresi adhæsisse postea reperitur?

34. E contra intelligi posse videntur de relapsu non formali in h̄eresim sine adhæsione mentis, sed quod postquam quis abiurauit violentam eius suspicionem, denuo violentem de ipsa suspectus reperitur; arque hoc modo dobitur, an taliter repertus sit propriè relapsus seculari brachio tradendus? Er hoc est secundum, quod dicebam esse non parum dubium, & controuersum.

35. Sicuti est illud simile, quod in particulari proponit, & discutit Pegna solus, 2. par. Direct. commen. 83. quæst. 58. vers. sed tota; an qui solum vt fautor h̄ereticorum absque h̄eresi formali abiurauit, & postea in eandem fauoriam reincident, sit habendus verè relapsus, & vt talis puniendus? qui tam pro parte negante, quam pro affirmante, allegat, & utramque iudicat probabilem,

36 sed illam tutiorem. Nos vtriusque grauissimi dubij decisionem differentes in proprium locum, vbi de modo terminandi processum fidei per sententiam contra relapsos ex professo agemus, nunc obiter cum ipso Francisco Pegna dno aduertimus.

37 Primum, quod occurrere casu in praxi alterutrius dubij dicti, particularis, seu provinciales Inquisitores nihil solo proprio Marte deciderit, omnino expediat, nisi prius Sedem Apostolicam, seu Supremum Sancti Officij Tribunal consulatur. Atque hanc consultationem non solum in isto, sed in alijs etiam casibus circa materiam relapsorum fieri deberi cum Eymerei. 2. par. Direct. quæst. 58. & sic. Pegna ostendimus.

38 Si Officij Tribunal consulatur. Atque hanc consultationem non solum in isto, sed in alijs etiam casibus circa materiam relapsorum fieri deberi cum Eymerei. 2. par. Direct. quæst. 58. & sic. Pegna ostendimus.

39 Secundum, Quod sicut qui abiurauit de vehementer, si iterum in vehementem h̄eresis suspicionem incidat, sit de ea violentem suspectus, vt bene præter Pegnam citatum, docent Locar. in Ind. Inquis. verb. vehemens suspicio, num. 1. Menoch. de præsump. lib. 1. quæst. 100. num. 14. Farinac. de h̄eresi. quæst. 195. §. 1. num. 22. & Soula lib. 2. Aphor. cap. 42. num. 13. etque omnino certum: Ita qui abiurauit violentam suspicionem, si in eandem denuo incidat, sit

multo magis de h̄eresi violentem suspectus: Vnde cum pro primo lapsu sit condemnandus ad p̄nam ordinariam perpetui carceris, vt vidimus supra, num. 70. & 71. pro secundo quænam alia p̄na ei infligenda? nunquid ultimi supplicij? alibi dicerat.

91 Denique varij casus exprimiendi sunt infra; in quibus pro primo lapsu in h̄eresim, seu in factum, aut dictum h̄ereticale, p̄na mortis reo infligitur ex vi iuris Pontificij sic disponentis: unum tamen hic exprimam, in quo ob factum criminofum valde horrendum, & ob violentam h̄eresis suspicionem ex eo ortam, licet absque dispositione iuris Canonici p̄na ultimi supplicij infligenda à pluribus Doctoribus iudicatur. Audianus Soulam lib. 2. Aphor. cap. 42. à num. 14. vsque ad 18. compendiose, vt solet, cum auctoribus, quos citat, ipsam referentem sic.

92 Qui imaginem, inquit, Christi, Delpir, ac Sanctorum data opera percarit, vulnerat, deturpat, spurcat, lapidem in eam iacit, vel similia facit, violentam h̄eresis suspicionem incurrit; hoc enim factum manifestam h̄eresim sapit, & ita, vel nunquam inuenitur ab h̄eresi separatum. Cast. de iust. h̄eret. puni. cap. 15. Simanc. Cathol. instit. tit. 33. num. 18. Farinac. rom. 1. q. 20. num. 68. sic ille.

93 Subiungit autem n. 15. in hunc modum. Huic nefario, inquit, crimini de iure ciuili imponitur p̄na mortis naturalis, arbitraria verò de iure canonico, atreñtis circumstantijs personæ, & delicti. Clar. §. fin. q. 66. num. 19. Menoch. de arbit. lib. 1. vnt. 4. cas. 376. Simanc. dict. tit. 33. num. 19. & seqq. Farinac. dict. n. 68. & seqq. ac de h̄eresi q. 181. §. 1. num. 43. Ita Soula.

94 Deinde num. 26 sic. Perpetrans, inquit, ausu temerario, hoc horrendum delictum, siue h̄ereticalem animum fateatur, siue non, tradendus est curie seculari ultimo supplicio plectendus, ob facti qualitatem, Ita factum fuisse tradunt Anchar. conf. 115. & Chafan. conf. 1. in 5. præsuppositio. num. 69. relati per Farinac. dict. n. 68. qui etiam n. 71. & dict. §. 1. num. 44. Menoch. dict. cas. 376. num. 4. & seqq. En de p̄na mortis sequitur de præcedente reconciliatio.

95 Prædicti criminis, inquit, publicus nefarius patrat, si animum h̄ereticalem faciat, & misericordiam petat, reconciliari debet ad Ecclesie vnionem, attemperatæ seculari tradendus est: Quoniam bonum spirituale non denegatur peccatori; & tantum scelus non potest manere impunitum, & semper potest timeri, quod conuersio sit ficta. Hactenus ille; qui tandem num. 18. pro ultimo complemento sequentia addit.

96 In hoc, inquit, casu torquendus est reus super complicibus; quoniam non est credibile, quod in talis criminis patratione non interueniant complicēs dantes ad minus consilium, vel auxilium promittentes, lucta

tradi-

tradita per Locatū in Ind. Inquis. verb. Iudicium, n. 33. Farinac. de heres. q. 183, n. 133.
 97 Et quia sic servatur in crimine læsæ maiestatis hominū, a qua valet argumentum ad crimen hæresis. Gig. de crim. lēf. maiest. lib. 3. in rubr. de pœnit. quæst. 17 num. 18. & seqq. Rolan. cons. 33. num. 16. & seqq. lib. 3. quos refert, & sequitur Farinac. de crimin. lēf. maiest. quæst. 213. in spec. 1. num. 7. Hæc Soufa cum scriptoribus ab ipso adductis. Atque prædictis iam Regulæ finis.

Hæretici pœnitentis qualiter terminatur processus per abiurationem de formali? quando, & quibusnam hæreticis datur locus reconciliationis?

REGVLA CCCLXXXV.

98 **P**œnitens hæreticus dicitur ille, qui alioquin errorem formalem contrā fidem in mente habuit, ac cum verbis, vel facto offendit; postea vero in se reuersus ipsum confitetur Inquisitoribus, quorum dispositioni, prout de iure est, subiicitur.
 99 Abiurata autem prius hæresi de formali talis hæreticus pœnitens (dummodo non sit relapsus) ad misericordiam, & reconciliationem admitti debet, si vere, & ex corde pœniteat; secus si ficto, ac simulate ad fidem redeat. Quoniam item tempore etiā in ipso tabulat, est semper loens reconciliandi; raro tamen post publicam sententiā prolationem. Conceditur tandem reconciliatio quibusvis hæreticis (exceptis aliquibus indicandis) quin, & hæresiarchis, ac dogmatistis, cum moderatione tamen dicenda.

101 **D**escriptio proposita initio Regule hæretici pœnitentis traditur communiter à DD. præcipue ab Eym. 2. par. Direct. quæst. 40. ibi Pegna, commen. 65. à Farinac. de heres. quæst. 193. §. 1. nu. 4. & à Soufa lib. 2. Aphor. capit. 44. num. 1. Priores eius particulas facis indicatas inuenies, lib. 1. nostri operis, cap. 12. Regul. 98.
 103 num. 65. & seq. Vbi expendimus requisita ad constituendum hæreticum, & hæresim formalem, maxime quod requiritur ad perinaciam, quæ est de essentia hæresis, notitia aliqua Ecclesiæ, docentis oppositam veritatem; ex cuius uocitiæ carentia prouenit, ut error contra fidem in personis præsertim rusticis, & ignaris, sit non formalis, sed tantum materialis, insufficiens quidem, ut per ipsum quis hæreticus proprie dicatur, ac propterea talis ab abiuratione de formali liberetur.

104 Hinc, exempli gratia, in nostra Congregatione S. Officii Meliten. aliquoties non fuit iniuncta abiuratio de formali mulierculis ignaris, propter vsum fortilegiorum, ad amorem turpem prosequentis; tametsi in

examine confessi fuissent credidisse voluntatem humanam fortilegijs cogi posse, emergente non esse iniungendā ob vim rationis; quod talis credulitas procederet ex ignorantia contrariæ veritatis, & quod attempta qualitate personarum esset in eis error mere materialis, & nullo modo formalis, consentientibus propterea Illustrissimis DD. Inquisitoribus, ac DD. meis Consultoribus.

105 Confirmatio inde à me sumpta, quod interrogatū ille mulierculus, an credant res sacras, & pias orationes, quas dictis fortilegijs misceuerant posse ad malum finem, seu ad prauos effectus inferuire? responderint in promptu negante, in hacque negatiua perliterint etiam post torturam, ideo iniuncta fuit eis abiuratio de vehementi, stante præsumptione de formali errore in mente earum contra hanc fidei veritatem, quod res sacre non possint inferuire ad prauos effectus; cum hæc sit nota quibuscumque personis, etiam rusticis, & ignaris; illa verò, quod voluntas libera cogi fortilegijs nequeat non nisi doctis, & excellenti iudicio prædictis, &c. Atque hæc obiter sint dicta.

106 Posteriores item particulas adductæ descriptionis hæretici pœnitentis, sicut sequentes Regule nostræ clausulas bene tradit, & explicat Eym. 3. par. Direct. in rubr. de 8. modo terminandi processū fidei per abiurationem faciendam ab hæretico pœnitente num. 188. propria ipsius verba audiamus.

107 Octauus, inquit, modus processū fidei terminandi, & finiendi est, quando delatus de heretica prauitate, meritis processū diligenter discussis, cum bono consilio in lure peritorum, reperitur confessus hæresim, sed pœnitens, & alias non relapsus veraciter; & hoc est, quando delatus ipse constituitur iudicialiter coram Episcopo, vel Inquisitore, medio iuramento, fore verum, quod ipse tanto tempore stetit, & persenerat in illa, seu alia, de qua delatus est, heretica prauitate, & illi exediderit, & adhæserit; sed postmodum ad informationem Episcopi, & Inquisitoris tandem vult resiliare, & ad gremium Ecclesiæ redire, & illam, ac omnem aliam hæresim abiurare, & satisfacere, prout ipsi voluerint ordinare. Hæc ille.

108 Deinde proponit, ut solet, à num. 189. vsque ad 195. quatuor per pulchras formas pro maiori declaratione huius 8. modi terminandi processū fidei. Nimirum prima forma est, disponendi ad abiurationem faciendam ab illo, qui propria confessione fuit deprehensus in hæresi, ac pœnitet, &

109 alias non est relapsus. Hoc vltimum sæpius hic ab Eym. repetitum, & à nobis in Regula per parentem appositum sic (dummodo non sit relapsus) per se manifeste innotescit; quibuscumque enim relapsis negatur locus reconciliationis, sed statim brachio seculari traduntur vltimo supplicio feriendi: quinam autem ij sint, indicabitur com-

complete infra Regula propria de relapsis.

- 110 Secunda forma est eadem legenda in publico, continens crimina illius, qui habet heresim abiurare. qua posita num 190. addit ibi Eymer. quod debet Inquisitor interrogare reum abiuratum, sicut ne ista omnia in veritate, sicut lecta sunt? si viderit eum ex iudiciis certis bene conuersum ad fidem, & disposuit ad facendam veritatem; secus si non aduerterit in ipso talem dispositionem. Verum melius vult Pegna 3. par. Direct. commeu. 44. num. 190. vers. interrogabit eum, esse potius omittere huiusmodi interrogationem; quia ex eius omissione, quocunque modo reus se habeat nullum sequitur inconueniens; potest autem sequi non leue, si fiat, & coram populo ille negaret, ea ita se habere.
- 111 Tertia item forma est abiurandi omnem heresim ab illo, qui propria confessione est in heresi deprehensus, & poenitent, &c. Nunc perpendenda breuiter haec vixima particula, & videndum qualisnam debeat esse poenitentia eius, qui postquam abiurauit deformali hereses, quas proprio ore confessus est, & quasunque alias, ad reconciliationem admittitur. Concordant sunt circa hoc auctores, quod requiratur, ut reus vere, & ex puro corde poeniteat, & non sufficere ad effectum, ut ipsius reconciliatio sit legitima, & valida, si per fraudem, fictam, ac simulatam ad fidem reuertatur. Patet ex cap. ut officium, §. Prouiso solerter, de heret. in 6. ubi DD. & ex Bulla iucip. licet ex omnibus, Vrbani 4. Decian. crim. libr. 5. cap. 54. num. 5. Farinac. de heres. q. 193. §. 1. num. 3. cum multis, quos adducit, & Soufa lib. 2. Aphor cap. 44. num. 5.
- 112 Citatum a Soufa pro doctrina praedicta noster Thomas Sanchez de precept. Decalog. lib. 2. cap. 12. num. 8. sed si attente eius legas, proculdubio inuenies, quod loquatur de reconciliatione mere spiritali, quae conceditur haeretico etiam relapso, & sic absolendo eum ab excommunicatione, seu a quibuscunque censuris, antequam ultimo supplicio puniatur, de qua nos infra cum eodem Sanchez, & cum alijs exprolesso agemus. In praesenti vero tantum est vobis sermo de reconciliatione, quae est propria solius haeretici poenitentis non relapsi, & sit liberando eum ab ultimo supplicio, ac recipiendo in gremium Ecclesiae, emissam abiuratione deformali, iniuncta etiam poena ordinaria cum alijs poenis, ac poenitentijs; Vnde ut haec reconciliatio sit legitima, & valida, debet vera esse, & non ficta, nec simulata, ut diximus.
- 113 Quarta denique forma est sententiae contra eum, qui abiurauit de haeticis poenitens; circa cuius tenorem (quem sicut, & etiam praecedentem formam apud ipsam Eymericum videas) aliqua attingit Pegna in commen. 44. num. 194. primo commen. 17. tunc verba illa. Verum cum misericors, & miserator Dominus nonnullos prolabi

permittat aliquid in heres huius permissionis causas, & utilitates ex haereticis procuenientes indicat cum ipso Eymer. & cum D. Thom. 1. 2. quæst. 11. art. 3. ad secundum, nec intactas ego omnino relinquam quandoquidem praesens locus occasionem mihi porrigit.

- 114 Utilitas prima, & praecipue ex haereticis dimanans, quam primo loco adducit Eymer. quod inde ad intelligentiam sacrae scripturarum fideles magis excitati fuerint, & exercitatio illorum in illis percipiendis ad inquirenda Spiritus Sancti reconcilia, mysteria admodum exerceat contra ipsos haereticos. Circa hoc praeter ceteros legendus S. Augustinus varijs in locis, praecipue circa illud Psal. 67. Congregatio raurorum &c. eius verba, ne quæso graueris audire.
- 115 Multi sensus, inquit, Scripturarum Sanctarum latent, & paucis intelligentioribus noti sunt, nec afferuntur commodius, & acceptabilius, nisi cum respondendi haereticis cura compellat: tunc enim etiam qui negligenter studia doctrinae saporis discussi ad audiendi excitantur diligentiam, ut aduersarij resistent. Denique quam multi Scripturarum Sanctarum sensus de Christo Deo asserti sunt contra Pharisaeos, quædam, multi de homine Christo contra manichæos, quam multi de Trinitate contra Sabellianos, quam multi de vniuersæ Trinitatis contra Arianos, Eutychianos, Macedonianos; quam multi de Catholica Ecclesia contra omnes diffusi, & de multorum commixtione, vsque in finem saeculi, quod bonis in Sacramentorum eius societate non absint aduersus Donatistas, & Luciferianos, aliosque, si qui sunt, qui simili errore à veritate dissentiant, quam multi contra ceteros haereticos, quos enumerare, vel commemorare nimis longum est, & praesenti operi non necessarium. Hæc ille adeo opportune, ut nihil opportunius.
- 116 Secunda utilitas ex haereticis proveniens tacta hic etiam ab Eymer. ipsi verbis. Verum etiam, inquit, ut sic lapsi humiliter oves deinceps fiant, ac poenitentia operibus exerceantur. Experientia enim ipsa iunoteficit non paucos illorum, qui ab haereticis infecti fuerant, vere conuertuntur, in quotidianis humilitatis, & poenitentiae se exercere, sicutque sibi, & alijs vberissimos salutis spiritualis fructus magna cum edificatione colligere.
- 117 Maxima denique utilitas ex haereticis orta illa, quod occasione earum vera Christianorum fides magis, magisque roboretur Ita D. Thom. praecitato loco exponit illud Apostoli 1. Corinth. cap. 11. Opponet haereticos esse, ut & qui probati sunt manifesti fiant; quæ verba uti fronspicuum totius nostri operis de marcijs Tribunalium fidelium, &c. initio 1. Prolegom. apposuius; & aliam haereticum utilitatem, seu necessitatem agnauimus; videas ibi.
- 118 Circa illud praeterea Eymer. eiusdem.

- processus meritis diligenter discussis reparatus, quod tu ad informationem frequentem nostram &c. adherendo consilio saniori, &c. ad gremium S. Matris Ecclesie, &c. euolasti partem eius affirmationem ostendit Pegna, in resolutione dubij non lenis, quod ab Auctoribus discuti solet; num exprimi debeat in sententia condemnatoria hæretici penitentis reconciliati, quod hic fuerit hæreticus, an secus. Besolunt negat Guido Pescod. in consilia ad Inquisitor. quest. 15. cap. 19. Archidiacon. in capit. Vt commissi de hæret. lib. 6. Zanchin. tract. de hæret. cap. 41. d. dictum fuit, squallacem. tract. de fid. Cathol. cap. 27. & alij.
- 124 Qualiter autem affirmatiua resolutio merito amplectenda, audiamus ab ipso Pegna in hunc modum decidente Sed verior, inquit, sententia est, quam videtur sequi hoc loco Eymer. & tenent Io. Andr. & Gemina. nus in dict. cap. vt commissi dicentes, Inquisitores nostri temporis bene pronuntiauerunt fuisse hæreticum, neque aliquid esse, quod obstat. Imò Simanc. de Cathol. Inhib. tit. 60. num. 5 qui hanc sententiam amplectitur, addit 1. instructione Hispanensi cap. 10. xatum esse, vt qui reincorporantur, vel iniungunt Ecclesie, declarent fuisse hæretici, vel apostata, & incidisse in penas à iure statutas; quia tamen dicunt, se velle puro corde, & hinc non sista redire ad Ecclesiam, Iudices absolunt eos ab excommunicatione, & reconciliant eosdem Ecclesie, si ita est, vt asserunt, quod absque vlla simulatione vere conuertuntur, & hanc sententiam comprobant communis Inquisitorum usus, Hec illic nec aliud addendum occurrit.
- 126 Virimo loco vnum tantum verbum circa illam Eymeric. clausulam (Retineries nobis ex certa scientia, & expresse, quod possimus libere dictum sententiam, seu penitentiam mitigare, aggravare, commutare, &c. in qua, vt ait Pegna ibid. in fine continetur Inquisitorum privilegium ab antiquo tempore eis concessum quandoquid de ipso sit mentio in Concil. Narbonen. c. 7. & Biterren. c. 12.) vt etiam post sententiam pronuntiatam iurisdicte ipsorum in eadem causa non expiret; de hoc à nobis alibi ageretur.
- 127 Nunc illud huc spectans solum videndum, an si Inquisitor ex obliuione, vel ex alia causa, committat exprimere in sententia condemnatoria hæretici penitentis retentionem dictam, possit nihilominus, penitentias augere, mutare, tollere, vel minuire? sine dubio verius est quod adhuc possit, vt optime docet idem Pegna, cum Eymerico, qui id expresse tradit in septimo modo terminandi procedum fidei ex vi iuris, incip. Vt commissi, de hæret. in 6.
- 128 Accedamus iam ad ostendendam complete doctrinam in virimis Regule nostræ partibus contentam, de reconciliatione hæretici penitentis non relapsi quoad cir-
- constantias temporis, & personarum, quando, & quibus hæreticis reconciliationis locus concedendus. Pro decisione, prænotanda diligenter distinctio illa, quam affert doctissimus Trasmiera, lib. 3. de Polygam. quælib. 15. num. 39. nempe duplicem esse sententiam publicationem contra hæreticum, penitentem à S. Officio condemnatum; altera sit ei priuatum, dum adhuc in carceribus existit; altera coram populo, cum iam ad ipsum tabulatum emissus est, vt executioni sententia mandetur: qua distinctione sic prænotata.
- 129 Ducto principio à facilioribus, certum est apud omnes auctores, quod sit reconciliandus, & ad misericordiam recipiendus hæreticus in S. Officio, non solum quando nullis præcedentibus iudicijs sponte compareret coram Inquisitore (in quo casu eum, sola abiuratione, absque vlla pena, cum penitentibus tantum salutaribus expeditur) vel indicarius, & captus statim sponte confitetur, aut constitutus, & interrogatus de plano suam errorem manifestat, de ipsoque vere penitet; sed etiam postea in quocunque statu processus, quando à sententia condemnatoria non est lara, & reo inquisito priuatum notificata, si à negatiua, vel à penitentiâ sui erroris resiliat, etiam si per insulam ei torturam, ac veræ penitentia signa prabeat, ad reconciliationem admitti debet. Ita Pegna 3. par. Direct. commen. 43. Griland. de hæret. quælib. 5. num. 2. & seq. Farinac. de hæret. quælib. 19. §. 1. d. num. 27. cum varijs, quos citat, Soula lib. 2. Aphor. cap. 44. n. 7. Diana tract. 7. par. 4. resol. 24. in fine, & Trasmiera citatus, num. 33. patetque ex usu in quibuscunque Tribunalibus S. Inquisitionis recepto, iuxta cap. Ad abolendam, de hæret. in 6.
- 131 Nota hic obiter cum ipso Trasmiera id, quod alibi magis à nobis discussum, iuxta promptiorem, vel tardiozem hæretici inquisiti conuersionem, ubi ad reconciliationem admittitur, mitiore, vel grauiorem penam esse ei iniungendam, attentis varijs modis maioris tarditatis, aut promptitudinis in manifestando suum errorem. Inquisitori cum signis veræ penitentia;
- 132 Vnde cum ferè affert Farinac., loc. cit. per totidem ampliationes: videas apud ipsum; nobis sat sit indicasse, vt iam prædictis verò omnino certis compendiose traditis, videndum nunc de aliquibus casibus difficilioribus, in quibus potest esse controuersia, an dictus hæreticus penitens debeat ad reconciliationem admitti? an secus?
- 133 Tres bene assignat citatus Trasmiera, num. 33. & seqq. iuxta tria tempora distincta, seu iuxta triplicem statum illius: primus est, num post latam sententiam condemnationis, & publicationem peculiariter ipsi condemnato, dum adhuc manet in carceribus, & dum adducitur vique ad tabulatum, si interim resiliat, ac verè penitent sit recipiendus ad misericordiam. 2

Simanc. de Cathol. Infit. tit. 47. á nu. 36. adeo tenaciter partem negantem defendit, vt oppositam á iure, & á ratione longe auctam esse asserat; quia iura, præcipue dict. cap. Ad abolendam ita disponunt, vt incóntinenti, & confestim post deprehensionem hæreticus conuertatur: alioquin, si tardet, non ex corde cum vera penitentia, sed ob mortis instantis metum conuerti videtur.

- 135 Verum nimis tigris loquitur Simanc. contra partem affirmantem, quam sequuntur gravissimi auctores ex antiquis, quos ipse citat, Ioan. Andr. Abb. & Anan. in capit. Excommunicamus, 1. §. 1. de hæret. Cardin. in dict. cap. Ad abolendam, Syluest. in summa, verb. Hæresis, Pegna, 3. p. Direct. commen. 41. num. 175. vers. Nollemus certe, Farinac. dict. §. 2. num. 56. Diana 4. par. tract. 7. vers. Sed restat, resol. 24. & præter alios Trasmiera vbi supra, qui secessum fidelissimum præbet de praxi circa hoc Hispanice Inquisitionis. Vnde particula illæ Incontinenti, & confestim, ex dict. cap. Ad abolendam, secundum Abb. citatum, & reliquos, intelliguntur, dummodo peniteat statim, hoc est, post sententiam, & ante quam tradatur brachio seculari. Et quidem neque verum est, quod similes hæretici semper ob metum mortis instantis reconciliari petant, cum hæc petitio sæpius ex illi minatione diuina, & ex vera penitentia procedere possit: ergo, &c.

- 137 Dein secundus status hæretici preteritis reconciliationem cum signis veræ penitentia aliquando erit, dum iam productus ad tabulatum, ibi manet per aliquod tempus quo ante publicationem sententia ipsius, aliorum reorum sententia legantur, seu publicentur, (vt plurimum multi simul produntur, & qui ex eis perisistit negatiuus, aut pertinax ultimo loco expeditur) si interit á negatina, vel á pertinacia resiliat, estne adhuc locus cum reconciliandi, & non tradendi brachio seculari? maior est controuersia circa hunc casum, & quidem.

- 138 Simanc. loc. cit. á fortiori negatè respondet, cui sine dubio adheret Pegna, cuius ibid. hæc sunt verba. Verumtamen inquit, vbi materiam perisiditum huiusmodi contemtor, audeam dicere, iustissime fieri, si locus misericordie pareret eis, donec á carceribus inquisitorum educantur: ergo educi iam, & in tabulatu collocari, non sunt reconciliandi secundum ipsum. In confirmationem adducit Diana citatus resol. 24. Instruktionem Toleraniam de anno 1561. quæ num. 64. sic habet.

- 139 Muchas rezes los Inquisidores facan al tablado reos, quin por estar negatiuos se determinan relaxarlos, y por que en el tablado antes della sentencia se conuieren, y dicen sus culpas, los reciben á reconciliacion, y sobre leen las determinaciones de sus causas, y parece cosa muy peligrosa, y quando fe deue sospechar lo hagan mas por temor della muerte, quando con verda dero

Tom. III.

arrepentimiento, parece, quando se deue hacer pocas vacas, y con muy particularea consideraciones. Hæc ibi, atque pars ista sine dubio probabilis est.

- 140 Nihilominus probabilior, & magis pia, censetur affirmans, quam tumentur Decian. lib. 5. cap. 39. num. 3. Rojas de hæret. par. 2. num. 193. Farinac. de hæret. quest. 193. §. 2. nam. 6. & post alios Trasmiera ibid. num. 40. Imo, & Pegna citatur etiam pro hæc parte, commen. 41. num. 175. cum hoc loco (videtur sibi contrarius) affirmet, quod dum est in tabulatu non solum, si penitere velit, sit recipiendus ad reconciliationem: Sed etiam quod tunc debet exhortari ad resiliendum á pertinacia, seu negatiua, vt reconciliari, & non ultimo supplicio puniri valeat, quia nulli vnquæ signa penitentia veræ præbent: pia mater Ecclesia misericordie viscera claudit.
- 142 Tertium denique tempus est, quod superest hæretico negatiuo, vel impenitenti post publicationem sententia in tabulatu, per quam traditur curiæ seculari, quouique ista executioni cum mandet, & ultimo supplicio illum puniat. An si interim resipiscat cum signis veræ penitentia, sic admittendus ad reconciliationem, omnia pena ultimi supplicii; controuertitur.
- 143 Multo magis inter Doctores. Qui pari modo in duas classes oppositas diuisi sunt, negantium, & affirmantium.
- 144 Et quidem inter negatèsin hoc casu numerantur etiam diuersi, qui in duplici præcedenti affirmabant, vt Abb. in cap. Excommunicamus, el primo vers. vel potest dici, & ibi Ioan. de Anan. num. 7. extra, de hæret. negant etiam Arnald. Albert. cum allegatis per eum in repetitione cap. primi, de hæret. in 6. quest. 12. numer. 15. Paul. Grilland in tract. de hæret. quest. 5. nu. 5. Rimin. conf. 395. numer. 56. & præcipue Pegna, 2. par. Direct. quest. 11. commen. 36. vers. Postquam traditus fuerat, Vbi ex-
- 145 preise ait, nullo modo hæreticos sic penitentes, dum curiæ seculari fuerant iam traditi, esse recipiendos ad misericordiam, & hanc sententiam semper æquam visam fuisse addit, & quod contrarium facere valde periculosum sit.
- 146 Pro confirmatione adducit ex Campegg. in add. ad Zanch. in tract. de hæret. c. 16. littera B. Farinac. de hæret. quest. 193. §. 3. num. 67. exemplum cuiusdam Sacerdotis, qui in Ciuitate Barchinonen. iam igni expositus, & semiadustus, & penitentiam clamans, ad penitentiam propterea admittus, post annos 14. in hæresim relapsus, multos in seiscie repertus est: Vnde tutius iudicatur in isto casu curiæ seculari traditum nullo pacto ad reconciliationem admittere.
- 147 Opposita nihilominus sententia affirmas defenditur ab Eymer. 3. par. Direct. rubr. de Decimo modo terminandi processum fidei, numero. 204. vbi ait hæreticum impenitentem iam traditum curiæ seculari

D 2 dum

- dum ad supplicium ducitur debere associari ab aliquibus viris probis, fidei zelatoribus, qui eum inducant ad fidem Catholicam: quod si resiliat, pœnitentia, atque abjurare se velle affirmaverit, etiam ligatus ad palum, vt comburatur, ad reconciliationem debet admitti, & vt pœnitens hæreticus immutari. Quod etiam tuncur Cardin Zabarelli. in cap. Ad abolendam, n. 7. Extra de hæret. & alij quos citat Farin. dict. quest. 193. §. 2. num. 62. ipse verò vix indicat, cui sententia adhaereat. Trasmiera item ibid. num. 48. licet in negantem propendere videatur (cui, inquit, sententia à fortiori mihi videtur standum esse) audiamus, quid de affirmante sequentibus verbis sentiat.
- 149 Illud tamen, inquit, non desinam addere pro misericordie reuerentia, & pœnitentie cultu, quod si hæreticus pœnitens talia signa doloris ederet, vt manifestissime eius pœnitentia apparet, qualiter esset, qui cum multis lacrymis, & animi sensibus, & religiosissimis sententijs suum errorem ob Dei offensam desisteret; ita, vt adderet, se libentissime ad penas accedere, in suorum peccatorum pœnitentiam, seque maiores penas pro suis culpis mereri, & cetera huiusmodi, in tali casu illum non relaxarem, sed, prout dicit Eymer. perpetuo immutarem. Hec ille, quæ omnino approbo.
- 150 Concludendum itaque quod sit locus reconciliationis similibus hæreticis, etiam dum infligitur vltimum supplicium ad palum iam alligatis, si adsint manifesta signa veræ pœnitentie, & quod remitti debeat arbitrio DD. Inquisitoris, & Episcopi, qui de talibus signis, & de spe melioris vite in sic clamante, se velle conueniri, iudicatori sunt. Docent præter Trasmiera citatum, num. 44. & Farinac. vbi supra, num. 64. cum
- 151 alijs, quos citat (quidquid in contrarium dicat Simanc. dict. tit. 47. num. 39.) Campegg. in add. ad Zanchin. cap. 16. littera, B. vers. Tandem concludit, Paul. Ghirlan. in tract. de hæret. quest. 5. num. 11. præfettim, vers. Quid dicendum, & Soula lib. 2. Aphor. cap. 44. num. 8. sic.
- 152 Post latam, inquit, sententiam, & publicatam, an reconciliari possit hæreticus, Inquisitorum determinati relinquitur, raro tamen reconciliari debet, maxime si iam traditus sit curi seculari. Ita ille, citatque Pegnam 3. par. Direct. comment. 42. & Decian. lib. 5. crim. cap. 39. num. 3.
- 153 Locus autem reconciliantis conceditur quibuscunque hæreticis verè pœnitentibus in quouis casu; exceptis aliquibus hæreticis, in quos qui inciderunt ex v. Bullarum Papalium non reconciliantur, sed pro primo lapsu curi seculari traduntur, sicut eos non abiurauerint. Primus est negantium Trinitatem Personarum indiuisis; Secundus negantium Diuinitatem Christi Dominij; Tertius negantium Christi fuisse conceptum de Spiritu Sancto;

- Quartus negantium Christi mortem, vt nos redimeret; Quintus negantium virginatē B. V. M. r. p. Sic disposuit Paulus IV. in Constitutione incip. Cùm quorundam, 154 quam adest Pegna in fine Direct. Sicut & illam eiusdem Pontificis, incip. Cùm ex Apostolatus, per quam de alio casu similiter statuitur, vt habeantur tanquam relapsi omnes Magistratus, ac Domini temporales, & Ecclesiastici, qui in hæresim, vel in schisma inciderint, vel hæresim, aut schisma excitauerint, vltimo supplicio puniendi.
- 155 Duo præterea casus adiunxit, seu confirmat Clemens VIII. per Constit. incip. Et si alias, nempe celebrantium Missas, & audientium confessiones sacramentales sine ordine presbyteratus, quod isti parimodo non sint admittendi ad reconciliationem, sed pro primo etiam lapsu relaxandi curi
- 156 seculari. De vtroque casu iam prius sic disposuerant Paulus IV. & Sixtus V. per Bullas, quarum meminit Sanctarelli. tract. de hæres. cap. 42. dub. vnic. num. 5. circa medium ex Locato in Iudiciali Inquisitor. rubr. 157 contra Sine ordinibus celebrantes. Extendit etiam prædictos casus Urbanus Papa VIII. per Constit. incip. Apostolatus officium, ad quoscunque etiam minores 25. annis, dummodo vigesimum ætatis annum complenerint.
- 158 Ex Locato item vbi supra sit mentio à Sanctarelli. citat. de alio Decreto eiusdem Pauli Papæ IV. per quod dispositum, vt habeantur tanquam relapsi quicunque, qui diuinitissimo Eucharistia Sacramento abutitur; & videtur præcipue intelligendum de abusu in fortilegijs ad turpia, & inhonestas, & ad defensionem propriam contra arma hostilia. Dubitabit forte aliquis, an hoc Decretum Pauli IV. fuerit vltimo receptum apud Tribunalia S. Officii, cum nunquam de eo sermonem vltim. apud nostrum Melitense audierim, cum tamen non semel in eo occurrerit casus de abusu sanctissimæ Eucharistia, me teste fidelissimo. Et quidem quod non sit in pæxi apud Tribunal sanctæ Inquisitionis Lusitanicæ, à fortiori inde patet, quia de omnibus supra adductis casibus sic affirmat Soula lib. 2. Aphor. c. 44. 160 num. 6. Quare cùm sit res maximi momenti, occurrente casu abusus sacratissimæ Eucharistia suaderem DD. Inquisitoribus, vt sedem Apostolicam, seu supremum Tribunal Inquisitionis consulant. Ex prædictis autem casibus aliquos infra magis explicabimus.
- 161 Superest vltimus casus discutiendus valde controuersus, an striges, seu lamie habende sint etiam relapsis ob infantidum, & curi seculari tradi debeant? Agit de hoc Diana tract. 8. De offic. & potestate Inquisitor. 4. par. resol. moral. resol. 18. & sententiam affirmantem primo loco adducit, de in suam indicat sequentibus verbis.
- 162 Sed contrarij, inquit, sententiam, & merito, tenet doctus Pegna in suis notis ad

ad Ambrosium de Vignate, quest. de Strigibus, art. 3. §. Si verò dicunt, ubi adducit verbis Petri Dufina Generalis Inquisitionis Assessoris, & S. Pontificiaris Datarij sic affertur. Quamvis auctor mallei maleficarum, & Sylicter teneant, iam ob infanticidia etiam in primo lapsu tradi posse curiæ seculari, & ita aliquando obsecratum sit in quibusdam Inquisitionibus particulis, & præsertim Fede montanis, ubi mul-
 163
 164 tum inualuit hæc pestis: Non consuevit tamen hoc S. Officium illas tradere; neq. aliter punire, quam fidei Canones puniri mandant Apostatas à fide Christi. Hæc Diana cum citatis per ipsum auctoribus.
 165 Quæ, ut iacent, refert Dodicissimus Trasmira dict. quest. 1. §. lib. 3. num. 56. & bene concludit, quod tamen à vna scilicet ista hæc homicidia, nequaquam tamen tradantur brachio seculari, nec huiusmodi striges magis puniuntur, quam ipsi hæretici per Tribunalia S. Inquisitionis, quidquid sit de alijs
 166 Tribunalibus. Notandum tamen id quod contra confitentes maleficia ex pacto expresso cum damone necem inducentia disposuit Gregorius Papa XV. per Ballam, iacip. Omnipotens Dei, ibi.
 167 Confiteo, quod aliquis pactum cum Diabolo fecerit, & à fide apostatando, maleficia, siue sortilegijs vnam, vel plures personas ita læserit, ut ex maleficio, vel sortilegio mors sequuta sit, etiam pro primo lapsu curiæ seculari tradatur, debitum poenis
 168 puniendus. Qui verò similiter apostatando pactum cum Diabolo, vel præsertim, fecerit, & maleficium, seu sortilegium commiserit: ex quo licet mors sequuta non sit, infirmitas tamen, diuortia, impotentia generandi, siue animalibus, frugibus, vel alijs

fructibus, damnum notabile prouenerit, non ro claudi, siue perpetuis, carceribus in S. Inquisitionis Officio, ubi illud existit, fabricandis, mancipari debeat. Hæc tenent verba Bullæ Gregorianæ, adducta etiam à Trasmira in fine dict. quest. 15. numer. 57.
 169 Per quæ, ut vides, duo exprimuntur casus valde diuersi, in priori reconciliatio homini maleficio omnino denegatur; in posteriori verò ei cõceditur, & præmissa abiuratione errorum carcere perpetuo recluditur.
 170 Quid tandem de hæresarchis, & dogmatistis? concores sunt auctores vniuersi circa istos, in eo saltem, quod concedatur ipsis locus reconciliationis, si non citari, nec præueniri, sponte compareant, & confiteantur sua scilicet errores signa manifesta, seu beneficium spontaneæ comparitionis nulli quantumvis errorum magistro, & inuentori denegatur. Ita Pegna 2. par. Direct. commen. 64. versitem hæc. Extra
 171 tum tamen casum dissident inter se iidem auctores; & qui ex eis, ut dicitur Cathol. Instit. tit. 47. num. 50. & seqq. hæreticos non esse reconciliandos affirmant, multo magis id affirmant de hæresarchis, & dogmatistis: Alij verò, ut Eymer 3. par. Direct. rubr. de 8. modo terminandi, &c. num. 188. Pegna 2. par. Direct. commen. 64. & Sonza lib. 1. Aphor. cap. 44. num. 3. illos reconciliari posse volunt aliquando, si verè ex corde poeniteant, & adint clara signa huius
 172 poenitentiæ. Vnde Farinac de hæres. q. 192. §. 1. a num. 5. vsque ad 12. post varias dilationes, bene monet, ut sit prudētissimi Inquisitores in dictis signis inuestigandi; Arque his iam Regulæ, & Capiti suum imponamus.

C A P V T V.

De expeditioe causarum fidei: nuncta aliqua abiuratione, aut sine ea discussis in particulis singulis casibus, seu materijs ad S. Officium pertinentibus.

P R O O E M I O L V M.

EXPOSITA vecanque duplici capite præcedenti pro qualitate rei ex se adeo obsecrare vniuersa doctrina in communi circa naturam abiurationis, & quæcunque istius circumstantias personarum, loci, temporis, modi, &c. atque in particulari circa omnes eiusdem gradus, seu species de formali, scilicet, de suspitione violenta; de vehementia, ac de leui, siue de modis terminandi processum fidei cum aliqua istarum; nihil amplius super addendum occurrebat, & huic tractationi de abiuratione, prout de ea nostræ professionis Scriptores tractare solent (adeo obscure, & breuiter, ut non desit, qui, eum variis, & eruditis tractatus de rebus ad S. Officium spectantibus elaborauerit, etiam verbum, Abiuratio, in Indice omiserit) pro nostro instituto satisfactum videbatur. Verum prædictis nequaquam contentus maiorem lucem huic doctrinæ de abiuratione, vti præcipue, & excellentior nostri Operis parti præferre cupiens, operæ pretium duxi multo magis ad particularia descendendo, quæcunque materias, in quibus error, aut præsumptio erroris contra fidem esse potest, breuiter percurrere, ac singulos casus, qui reos Tribunalium S. Inquisitionis ad aliquam abiurationem inducant, vel secus; toto hoc 5. cap. non nihil sine longinquo præ cæteris, ex quibus præfatus liber coalescit, quibusvis dictorum Tribunalium

Ministris indicare; & obiter artingentur aliqua, si quæ forte alibi circa dictas materias omiffa sunt. Ad hæc autem præstanda, præter diu nem, quam confidimus non defuturam, opem ferent tum alij auctores clauici, tum doctissimus Cæsar Cærena, & Praxis illa, m. l. quam multiplices allegauimus.

*Cuiusque qualiter abiuratio de formali in
quantis materia contra fidem erranti
iniungenda, vel sicus? idque
unde prouenit?*

REGULA CCCLXXXVI.

CAsu, quo omnia ad formalem mentis errorem, & ad pertinaciam requisita adiunguntur, in quacunque fidei materia quilibet errareprehendatur, nullum dubium, quod de formali abiurare debeat. Ab hac verò abiuratione ille merito eximetur, si error illius vnde canque sit tantum materialis, & pertinaciam, quamuis culpa aliqua non desit, omnino caret. Hæc autem carentia tum ex alijs capitijs, tum ex ignorantia quamvis non solum sapientia, & crassa, sed quandoque etiam ex affectata prouenire solet. At cum per eam vehemens præsumptio hæresis non tollatur, infligenda tunc reo tortura, & ex ea nihilo emergente cum aliqua abiuratione de vehementi, aut de leui expediendus.

Omnia in Regula præfenti contenta communia sunt, & quasi præludia ad vniuersa in Regula sequentibus huius capituli quinti exprimenda; quoad primam particulam non est hic immorandum in declarandis requisitis ad hoc, ut quis sit pertinax, & formalis hæreticus; quia esset actum agere; cum ex iam alibi traditis à nobis clare innoteſcant. Sed solum afferimus, quod illis suppositis in causa occurrente tali hæretico sine dubio sit iniungenda abiuratio de formali. Docent communiter omnes, præcipue Farinac. de hæres. quæst. 179. num. 24. Cærena. par. 1. tit. 1 §. 45. num. 124. & Praxis. m. l. cap. 1. & 2.

Aliquantulum verò immoremur oportet in explicanda particula negatiua, quæ in Regula sequitur, quod scilicet haud debeat abiurare de formali, qui quamuis faciat se credidisse contra aliquam veritatem fidei Catholice, perentis tamen bene rebus, vel circumstantijs perpendendis, nequaquam hæreticus formalis reperitur, eo quod talis credulitas ex errore tantum materialis, absque vlla pertinacia contra auctoritatem Ecclesiæ prouenerit, imò eam habens aliquando asserit, se sic errasse, quia credebat, quod Ecclesiæ ita teneret, & ab omnibus erendum proponeret. Tradit ex mente aliorum Cærena dict. §. 25. n. 125. 13. vers. Addam hoc. Qui cum Farinac. de hæres. quæst. 179. num. 6. statim subiungit, taliter asserentem esse torquendum, ut ex sortura appareat, quomodo sit expediendus.

Secundum autem eundem Cærenam p. g. tit. 12 §. 9. à num. 45 & secundum alios auctores, quos ipse citat, quatuor præcipue debent perpendi, ut innoteſcat, qualisnam sit error in reo: Officij, an formalis cum pertinacia, an pntis materialis solummodo sine ea, & ut decernatur, an, & quonam abiuratio iniungenda? Primo perpendenda qualitas personæ inquisitæ, nam perspicax habear iudiciū, & noticiam credendorum, ac qualem; ex quibus parentibus ortum ducat, an ex catholicis, seu potius hæreticis, & ex qua ciuitate; suspiciamus, an fideli, inter quos educationem sumpſit, inter rusticosne, an inter nobiles, & similia. Ex quibus non exiguum sumitur adiumentum pro resolucendo gradu abiurationis tali inquisito iniungendæ, an de formali, vel minori. Docent Pægna 3. part. Direct. commen. 40. vers. Sed si admiserimus, & Cænera cap. 2. de prob. per testes, rub. de indi. & tort. num. 17. vers. Vsum tamē vidi.

Secundò, Perpendenda est qualitas articuli, circa quem reus S. Officij, maximè si hic sit minor, vel semina, grauatus reperitur, videlicet, an sit ex articulis, quos vnusquisque scire explicitè debet, seu è contrà, an ex illis, quos non tenetur quis sic explicitè credere, cuiusmodi sunt multæ fidei subtilitates, viris doctis solum notæ. Ita Pægna par. 1. Direct. commen. 12 Reg. 2. & 4. Farinac. de hæres. quæst. 179. num. 33. & seq. Souſa lib. 1. Appor. cap. 12. num. 14. & Cærena vbi supra. Q. exemplificat sic asserens, quod maior dubius præsumetur, in impuberibus innotibus, & famosis, si negarent Christum crucifixum; vel natum ex Maria Virgine, quam si facerentur, se credidisse demonem posse cogere voluntatem hominis; ita illi; & subdit decisionem peculiaris casus sequentibus verbis.

Vnde, inquit, in S. Officio nostro Cremonæ memini, iam supra decem annos, quandam sortilegam, faciliore Congregationis parte vocatam, fuisse coactam ad abiurandum de vehementi, quamuis falsa fuisset credidisse (grauabatur enim de sortilegio qualificato ad amorem) demonem posse hominibus voluntatem cogere. Ita illi; Et quidè valde gaude inuenisse me apud ipsum talem decisionem; per quam tantiviri auctoritate, & acriori patris illius Cremonensis Congregationis voto confirmatur alia similis à me non semel adducta in nostra Congregatione S. Officij Melitæ, & recepta ab illustrissimis DD. inquisitoribus, & DD. meis Consultoribus sed forte de ea iterum infra.

Tertio, Perpendendum est, à quibus fuerint

riat sedentes personis illis, nempe minores, feminas etc. an à parentibus à Parochis, aut à reliquis superioribus, quibus quibus subditi credere tenentur; an verò ab alijs, quibus non est obligatio credendi. Tradunt bene Pegna dict. comment. 22. Reg. 7. lo. Azor. tom. 2. lib. 8. cap. 6. q. 9. Farin. de her. q. 179. §. 3. num. 3. Soufa lib. 1. Aphor. c. 12. nu. 11. & Garena citatus.

20. Quareo perpendi debet secundum eundem Carenum, & alios, an statim atque de veritate Catholica fuerint moniti, illi cōtēpserint; nam ex hoc multo minus contra ipsos presumptionem famer Inquod diu in hæresi permanferint; sed è contrariè deducit, quòd cum exigua, aut nulla pertinacia illi adhaferint, vel quòd tantum ex ignorantia materialiter errauerint. Ac proinde, quòd nequaquam abjurare debeant, saltem de formali, sed iuxta qualitatem iudiciorum de vehemenari, aut de leui, aut nullo modò, si per tortosam omnino euacuentur.

21. Com autem ignorantia sumpta stricto modo priuatiue prout est mala (definitur bene à Syluestr. verb. Ignorantia, nu. 2. primario scilicet possibilis adipisci, quam quis habere tenetur) multipliciter diuidatur, vt iam alibi attingimus: Ex parte rei ignorata in iuris, & facti ignorantia: Ex parte verè actus ignorantis, secundum D. Thom. 1. 2. q. 6. art. 8. in antecedentem, & concomitantem, & consequentem: Hæc rursus, quæ dicuntur ignorantia voluta, in affectatam, & non affectatam; ista item in inuincibilem, & vincibilem, seu crassam, aut supinam: Ex quavis istarum quis erret in fide, potest dubitari, an sit liber à pertinacia, & consequenter ab hæresi, atque ab obligatione abjurandi quouis modo, vel saltem de formali?

22. Pegna par. 1. Direct. qu. 7. & Farinac. de hæresi. qu. 179. §. 3. num. 33. cum alijs multis ibi ab ipso citatis, absolute docent quòd ignorantia in crimine hæresis excuset, sed debet intelligi inprimis de ignorantia inuincibili, seu insuperabili, ac proinde inculpabili, siue inris, siue facti. Quæ vndeennque proveniat, si quis falsò edoctus fuerit ab eo, cui tenebatur credere, vt ignarus à Doctore, & pio, discipulus à Magistro, filius à parente, Parochianus à suo Parocho, vel Episcopo, excusatur cum tam in foro exterio, quam interno, non solum ab hæresi, sed etiam à suspitione eius, & ex consequenti ab omni abjuratone Ita Soufa lib. 1. Aphor. c. 12. n. 7. & 11. cui dicitur Farinac. p. 23. & Pegna loc. cit. ac 3. par. Direct. ad cap. de heret. vers. De quo sit oculus conclusio, lo. Azor. ubi supra, citque res cetera.

23. Quid iam de ignorantia culpabili? Primo de crassa, vel supina, quæ proveniat ex incuria, & negligentia sciendi ea, quæ homo debet scire, cum facili possit. Quod itaq. errans in fide ex ignorantia crassa, qua parat, & greditur aliquid, non est liber contra deum,

notionem Ecclesiæ, quod ipsa esse de fide declarauit, sit verè hæreticus, ac proinde de formali debeat abjurare, & vii hæreticos puniri, tenuerunt viri docti, vt Sotus in 4. dist. 23. qu. 2. art. 3. post 3. conclus. cas. 1. Palacios in 3. dist. 2. §. 5. disp. 3. Ludou. Lopez 2. par. Instruc. cap. 30. tit. de casibus seruatis, in Bulla Cenz. cas. 1. Sayr in Thefauro, tom. 1. lib. 3. cap. 4. nu. 15. & alij ob eam rationem, quia in reliquis delictis talis ignorantia non excusat à culpa, neque à poena, ergo nec in delicto hæresis excusabit.

25. Coniungunt tamen contra eos multo plures viri doctissimi, & omnino, dicendum volunt, eum, qui sic ex ignorantia crassa credit contra Ecclesiæ decernationem, cuius notitiam non habet, haud esse verè hæreticum, neque ad abjurandum de formali saltè teneri; ostenditur retorquendo argu-

26. mentum in contrarium, quia est dispar ratio de hoc crimine contra fidem, atque de alijs quibuslibet contra alias vires; cum ad hæresim requiratur pertinacia, vt quid Intrinsicum, tenens se ex parte obiecti, & consistit in hoc, quod quis testimonio, & auctoritati Ecclesiæ opponatur; Ignorans autè etiam crassissime ei æquaquæ opponitur, cum paratus sit corrigi, ubi primum sciuerit, cam

27. contrarium tenere. Ad alia verò delicta committenda non requiritur pertinacia diuina, sed sufficit voluntarium enim ignorantia crassa satis coniunctum. Ita Cenz. lib. 12. de locis Theologicis, cap. 9. colum. 21. vers. Illud deinde confectarium; Nauarr. in sum. cap. 21. Hispanico n. 17. Latine nu. 22. Vasquez cum multis ab eo relatis 2. 2. qu. 76. art. 3. disp. 126. cap. 3. Toletus in sum. lib. 4. cap. 3. nu. 7. Bañez 2. 2. qu. 1. art. 1. col. 3. Corolla, rior. Aragon. ead. qu. 11. art. 1. col. 7. vers. Dico 2. & Thomas Sanchez in Opus moral. tom. 2. lib. 3. cap. 7. nu. 30. cum alijs, quos adducit.

28. Dissident vero inter se multo magis scriptores nostri, quando ignorantia est affectata; quippe per istam non excusatur reus, Officij à verà hæresi, & ab effectibus eius precipue ab obligatione abjurandi de formali de fendunt multi Canus, & Nauarr. loc. cit. Cordub. in quest. lib. 1. qu. 17. §. 7. Torres de Trinitate, qu. 3. art. 4. in 3. comment. par. affect. 2. de Valentia 2. 2. qu. 1. disp. 1. pun. 1. diff. 4. in solut. ad 1. Rario pro hac sententia videtur firma, quia error affectatus procedit ex electione, & quia non est paratus corrigi, qui data opera compositionem Ecclesiæ declinat,

29. ac eius Doctrinam nefarie affectat. Oppositum iamten; quod non sit verè hæreticus quis errans ex ignorantia affectata ob defectum pertinaciæ ad hæresim requisite, & quòd liber maneat ab effectibus, ac penis ei coniunctis; præsertim obligationis abjurandi de formali, tenent alij, vt Amgon. 2. 2. qu. 1. art. 3. col. 8. vers. Propter hæc argumenta, Bannex ead. qu. 11. art. 2. col. 3. vers. Sed quæret quis, Azor 2. 1. lib. 1. §. 18. moral. c. 14. q. 9. & lib. 8. c. 8. q. 4. & Sayr supra, reiectus.

- 30 Prædictas autē duas sententias sub distinctione in concordiam bene reducantur. Vt affertur 1. a. qu. 76. art. 3. disp. 126. cap. 2. ad fin. & Sanchez loc. cit. nu. 23. quibus addit Sonfam lib. 1. Aphor. cap. 12. nu. 9. & 10. n. p. m. p. quod verus hæreticus errans in fide ex ignorantia affectata, primo si eam affectet ex falsa opinione contra Ecclesiam, quia, quæ ipsa proponit, parum omentis esse credit, secundo si affectet, ut liberius erret in fide; & in hoc sensu vera est prima sententia, & ratio pro ea allata, valde firma.
- 31 Siquis tamen erret in fide ex ignorantia affectata, quam affectat ex odio ad iudicandū, vel ad liberius peccandum, sed non contra fidem, nequaquam censetur hæreticus formalis, necque debet de formali abjurare, quia deest tunc pertinacia ad formalitatem hæreticis necessaria. Atque hoc modo vera est secunda sententia, si quis vitæ namque perit dicitur auctores tunc per Fatinac. de hæres. qu. 179 § 1. nu. 30. videat ipsum.
- 32 Addendum adhuc prædictis pro maiori luce, quod ignorantia in ijs, quæ sunt per se nota, ac de iure naturæ primaria non excuset in foro externo ab hæresi. Similiter neque ignorantia iuris divini circa illa, quæ extra se credenda sunt, & quæ necessitate sunt, ac medijs omnibus credenda proponuntur. Imò etiam quod non excuset, licet raro, ignorantia circa ea, quæ ex sola utilitate præcepti explicitè credere tenemur, deus scilicet, si circa ea, quæ tantum implicitè credenda sunt, quæ in ijs regulis iter occurrunt, ut ad iur. ignorantia inuincibilis, ergo hæc excuset ab hæresi, etiam in foro externo. Ita Pegna in prima par. Direct. qu. 7. nu. 22. & par. 2. ad cap. 1. de hæres. commen. 22. 10. Azor. lib. 8. cap. 6. quest. 7. Simanc. Cathol. Inst. tit. 26. nu. 5. Fatinac. de hæres. qu. 179 § 3. nu. 34. 35. & 38. & Soufa lib. 1. Aphor. cap. 12. nu. 13. 14. & 15.
- 33 Hinc ipse Soufa nu. 18. cum citatis Simanc. dict. tit. 26. nu. 8. & Farinac. dict. § 3. nu. 36. rectè pro nostro Instituto vniuersaliter addit, quod errans in fide per ignorantiam, dum modo hæc non sit inuincibilis, abjurare debeat potè simpliciter sine conditione, pro qualitate culpe, aut suspicionis de errore formali, maioris, vel minoris, vchementer, aut levis, secundum arbitrium Inquisitorum: Quod intelligitur insinuat prius reo (excepi, nisi hic sit spontè compars) tortura aliqua, ut iam diximus supra, nu. 22. citatis ibi pro hac doctrina Farinac. & Carren. non adeo graui, sed rigorosa, ut omnino euacuentur in die avel præsumptiones; nam tunc non esset ab iurationi locus; quod iam alibi à nobis traditur.
- 34 Concludit tandem Soufa dict. cap. 12. sic nu. 20. Quæ circa errantem, inquit, per ignorantiam diximus, suo etiam modo de errate per simplicitatem intelligenda sunt. Vid. Farinac. dict. qu. 179. § 2. & per cum citatos Hæc ille, & bene; nec aliud addendum.
- 35 Superest proferamus vnum verbum circa dubitantē in rebus fidei (sicut de bonis in Regula, nec in titulo eius expressum fuerit, ut affine multum prædictis, hic omitti non potuit) qualiter hæreticus sit, & abjurare debeat? Ac primo suppono esse prosum certum, quod anso utè loquendo, dubius in fide catholica, sit infidelis, seu hæreticus, iuxta cap. Dubius, extra de hæres. quæ. 2. ne id contingat, nunc inquirimus.
- 36 Secundo suppono, quod quinque modis præcipue circa fidem dubitari possit, quos expendunt Pegna 2. part. Direct. ad dict. cap. Dubius commen. 1. & Farinac. de hæres. qu. 178 § 4. num. 92. & seq. primo subreptitia tentatione, quando quasi inopinante occurrat alicui quidam tentans cogitatio circa credibilia. Qui sic dubitat, hæreticus non est, imò nec peccat, si iniuritus tales patitur cogitationes, Secundo veritatis elucidatione, ubi, supposita fidei certitudine, adducuntur rationes in contrarium, ut si fidei veritas magis innoteat. Neque sic vlla interuenit culpa. Tercio imperfecta adhesionē; sicuti euenit homini peccatori, qui si peccat ad adherere, redit, non sic viuere, quasi de fidei veritate dubitare. Atque taliter dubitans, nequaquam hæreticus constituitur. Docent citati Pegna, & Farinac. ut certum.
- 37 Denique Quarto voluntaria adhesionē, ut si quis sciens aliquid esse de fide, voluntarie tamen de eo dubitat, siue aquiliter inclinet in veritatem fidei, & in errorem contrarium, sit inequaliter. Et hoc modo dubitans sit verè hæreticus. Tandem quinto pertinaci defensione; ita, ut quis magis inclinet in doctrinam fidei contrariam, & tenacius illi adhrat. Atque hoc modo circa res fidei dubicans sine dabit formalis hæreticus constituitur. In utroque autem casu requiritur, ut quis dubitet cum pertinacia, & non sit paratus corrigi, alioquin non erit hæreticus. Ita bene Farinac. dict. § 4. n. 90.
- 38 Attendenda item qualitas personæ dubitantis contra fidem & qualitas articuli fidei catholice, circa quem dubitat, ut hinc deducatur, an dubicans sit hæreticus, aut malis, vel tantum de hæresi magis, aut minus suspensus. Dubitans enim in ijs, quæ sunt de fidei primariis, & omnibus tanquam necessario credenda traduntur, hæreticus censetur, & quoad ab iurationem, ac penas uti hæreticus expeditur, secundum D. Thom. Quodlib. 7. q. 4. Secus, si dubitet de ijs, quæ ad fidem secundariis spectant; vel de definitis ab Ecclesia; donec de utrisque legitime sit admonitus. Sed interim tantum ex tali dubitatione exurgit aliquid erroris suspicio. Nulla sane, si dubitet quis circa ea, quæ adhuc ab Ecclesia non sunt definita; dummodo sit paratus tenere quicquid ipsa definitur. Ita citatus Pegna, verè item decimo, & verè Potest item.
- 39 Duos tandem casus rectè decisos à duobus

bus doctissimis viris accipe, alterum à Bânez ad 2. 2. q. 11. art. 1. vers. ex his sequitur, nempe quod non sit hæreticus, nec dubius, aut suspensus in fide, si quis sentiens se tentari contra ipsam, suspendat omnino iudicium suum. Alterum verò à Th. Sanchez, tom. 1. oper. Moral. lib. 2. cap. 7. num. ... nimirum, non censi hæreticum, eum, qui perpenfis rationibus conita fidei sibi occurrentibus in neutram partem inclinat, sed pendulus manet; nisi reflectat supra sumum actum, iudicans rem illam fidei dubiam in se existere.

- 51 Hoc autem modo, vel quoniam alio ex di-
ctis ob dubitationem in rebus fidei catho-
licæ fiat quis hæreticus, anr aliquatiter sus-
pectus de heresi, si respiciat, & relicto du-
bio, ad certam omnino fidei nostræ veri-
tatem redeat, recipiendus est, & cum abi-
uratione de formali, aut de vehementi, aut
de leui, pro certitudine, vel maiori, vel
minori suspitione erroris expediri debet.
Ita Pegna loc. cit. vers. Cum itaque, & Pa-
rin. dict. 5. 4. num. 107. quibus adde Sou-
sam lib. 2. Aphor. roto cap. 11. vbi prædi-
cta omnia breuiter perstringit: Atque ipsa
declaratío Regulæ finita manet.

*An, & qualis, & in quibus casibus S. Officij
iniungenda Iudæis, Saracenis, ac alijs
infidelibus abiuratio?*

RBGFLA CCCLXXXVII.

- 52 **T**amet si Iudæi etiam contra veritates
fidei catholicæ errantes nō sint pro-
prie, & stricte hæretici, sed improprie, &
largo quodam modo sic dicantur, in mul-
tis tamen casibus ipsi, sicut & Mahometani,
ac alij infideles iurisdictioni Inquisito-
riæ subiacent. Prædicti autem, si fidei dog-
matibus, quæ illis, & nobis sunt commu-
nia se opponant, & error formalis in eis
deprehendatur, de formali abiurare debent.
At de vehementi, aut de leui, quando
errare vehementer, aut leuiter præsumun-
tur. Vbi verò oppositio eorum peccami-
nosa, seu contumeliosa, contra dogmata
Christianis tantum propria extiterit, nulla
emissa abiuratione condigna pœna ab In-
quisitoribus mulcandi.

- 55 **E**odem fere ordine, quo lib. 1. nostri
operis singulas hæreticas ad S. Offi-
cium spectantes pro indicanda vniuersaliq;
qualificatione, sumpto initio, vt patet ex
cap. 11. ab infidelitate, & Iudaismo, ex-
pendimus; ipsas nunc pro assignando vni-
cuique cōpetente abiurationis gradu, per-
curramus, propofita primo loco circa Iu-
dæos, & quosvis infideles præsentia Regu-
læ doctrinæ, quam per particulas congruen-
tius ostendimus.

- 56 Quæ primam excitat peculiariter, do-

bium Caren. 2. par. tit. 14. §. 1. An Iudæi
sint hæretici? & pro legitima decisione,
supponit, quod Iudæi extra Ecclesiam Dei
maneant, constat ex illo Pauli 1. Corinth.
5. Quid enim mihi de his, qui foris sunt
iudicare? item ex cap. Gaudemus, de Di-
uort. & ex cap. Multi, 2. quæst. 1. atque
vt omnino certum copiose tradunt, & pro-
bant multi auctores, præcipue Card. Bel-
larm. lib. 3. cap. 3. controuers. general. 3.
tom. & Riccius, de personis extra Ec-
clesiæ gremium existentibus, lib. 3. cap. 1.

- 57 Quia post Incarnationem Verbi ad Eccle-
siam iuratur per baptismum solum; ergo
cum Iudæi nullo modo sint baptizati, ex-
tra Ecclesiam esse merito censentur.

- 58 Ex prædicta autem suppositione, sic
iam bene resoluit dubium Carena dict.
§. 1. num. 2. dicens, quod quamuis Iudæi
contra fidem catholicam expresse sentiant,
non sint vere, & proprie hæretici, ostendit
efficaciter adiuncta nominis signifi-
catione; Nam hæreticus idem significat
atque diuisus, sicut heresis diuisio, & non
potest quis dici ab Ecclesia Dei diuisus,
qui nunquam fuit ei vnus, seu intra ip-
sam per baptismum receptus; vnde, vt ali-
quis sit hæreticus, supponitur quod fuerit
baptizatus; ergo cum Iudæi nunquam per
susceptum baptismum se Ecclesiæ vnierint
non dicentur ab ea diuisi, nec proprie hæ-
retici. Ita Rojas sing. fidei 37. num. 5. &
tract. de heret. par. 2. num. 471. Albertin.
in rubr. de heret. in 6. quæst. no. 12. & alij
à Carena citati.

- 59 Nihilominus, quod Iudæi improprie, &
largo modo vocari possint hæretici, quan-
do contra veritates fidei sentire deprehen-
duntur, negari quidem nequit (idem pa-
ri modo, teste Farinac citando, dicendum
de alijs infidelibus) sic f. nent, & eos hæ-
reticos vocant Io. Andr. in cap. Firmissi-
mo, extra de heret. n. 3. Lopez in Alleg.
hereticallib. post repetit. ad cap. Per vestras
de donat. int. vir. & uxorem, f. Post me-
dium, versic. Hinc est, & Farinac, complu-
ribus per eam adductis, de hæres. q. 178.
num. 130.

- 60 Quid quoad sit de dubio præcedenti, quod
ad questionem de nomine videtur posse
reduci; particula illa, quæ sequitur in Re-
gula nostra, prorsus est certa, nempe Iu-
dæos, & alios infideles esse Inquisitorum
iurisdictioni subiectos; quod in prædicto c.
11. lib. 1. nostri operis iam aliquatiter expo-
situm; sed nunc pro maiori expositione,

- 61 non nihil addetur, Primo loco illud ne-
gatum, quod Inquisitores hæreticis præ-
iuratis nullam habeant iurisdictionem in
Iudæos, ex eo tantum, quod Iudæi, aut
infideles sunt; cum sub hac formalitate,
nec proprie, nec improprie sint hæretici.
Ita Carena dict. §. 1. n. 4. cum Bald. conf.
315. & 316. vol. 2. Dec. in suis tract. crim.
lib. 5. cap. 14. num. 2. & cum alijs.

- 62 Dein, quoad affirmatiuum, non potest
uci.

- uerſa vlla eſt communiter receptum, quod ſubſint iuriſdictioni Inquiſitorum Iudæi, & Inſideles non ſolum ex vi duplicis Bullæ Pa- palis Gregorij XIII. incip. Antiqua Iudæo- rum, & Clementis VIII. incip. Cum He- breorum malitia, de quibus nos iam alibi, & plura inſe; ſed etiam ex vi Iuris canonici communis in multis caſibus. Docent ex- preſſe Eymar. 2. par. Direct. quæſt. 46. & ibi Pegna, commen. 71. Locutus Auſtor Reportorij Inquiſitor. Comenſis in Lucerna Inquiſitor. vterque in verb. Iudæus, prax. M. S. cap. 20. Rojas par. 1. de hæret. num. 552. & cum alijs, quos allegat Carena diſt. tit. 14 §. 4. num. 14.
- 63 Qui nu. 35. proinde ex mente reliquorū merito tanquam falſam reiſcit aſſertionem Simanc. de Cath. Inſtit. tit. 35. num. 11. & Socin. ſeu. conſ. 119. num. 18. vol. 4. aſſer- mantium, quod Inquiſitores non poſſint procedere contra Iudæum, qui aduerſus Chriſtianum hæc verba protulerat (Ia vo- ſtra ſede è ſede di pazzi) & aſſertionem.
- 64 Auchat. in conſ. 15. aſſerantis quod Iudæ ſecularis tenetur Iudæum punire, qui proiecit immunditias ſuper Crucem, quæ in Litanis deſerebatur, cum hæc punitio ad Tribunal ſolummodo S. Inquiſitionis ſpectet; ſicut quando apud ipſum aſcenſur Iudæi, quod Sanctorum imagines frerint, aut conculcauerint, quia prædicta ab eis committuntur in vilipendium Chriſtianiæ fidei, ac Religionis, quod per ſe omnino patet, & aſſert Prax. M. S. diſt. cap. 20.
- 65 Præter dictos verò caſus alij etiam aſſig- nantur, in quibus poſſunt Inquiſitores procedere contra Iudæos, nempe ſi abſtan- dant in Biblijs ea verba, quæ Chriſto Do- mino competere cenſentur, vel ſi tripu- dient, ornatiſque incedant in die Veneris ſancti in odium, ſue contemptum eiufdē Chriſti Domini. Ita de vtroq. cum Alex. conſ. 233. num. 6. vol. 6. & cum Lazar. de Blaſphemia q. 2. num. 33. Caren. diſt. tit. 14. §. 16. num. 36.
- 67 Qui num. 17. alium caſum ſequentibus verbis addit, Tertio, inquit, procedunt In- quiſitores contra Iudæos, ſibi accendi fa- cientes ignem in die Sabbathi per Chriſtia- nos, vel eorum opera viuentes in ſeruitijs
- 68 vilibus. Ex item contra Chriſtianos Iudæis in ſupradictis inferuentes, nam omnia hæc erendunt ad decorem cultus Iudaici, & in ludibrium Religionis Chriſtianiæ, conan- tibus Iudæos ſe ſe Chriſtianiſ ſuperiores oſtē- dere in eo, quod poſſunt. Ita caſum eſſe pe- culiari Conſtitutione Nicolai VI. quæ inci- pit, Super gregem Dominicum, S. nec poſ- ſunt, ſub Datum Romæ Kal. Iulij 1447. Pō- tiſicatus anno 1. teſtatur Rkeinll. de iure perſonarum extra Eccleſie gremium exi- ſtentium lib. 2. cap. 39. num. 18. Sic etiam pluries reſcripſit S. Congreg. Eminentiſſ. DD. Generalium Inquiſitorum, Reueren- diſſimo Inquiſitori Cremonæ, vtrorū literis p̄ſentem S. Congregationis, quæ conſuevan-
- tur in Archiuiis noſtræ, prout etiam Cuiſ- tatis, ſcio plures Hebræos, qui pluries ope- ra Chriſtianorum viſ fuerant in exercitijs vilibus fuiſſe condemnatos ad carceres for- males, & ad alias pœnas arbitrar. ab Ordinarijs, & Inquiſitoribus. Hæcenus Carena; quo cum de alijs caſibus ſtatim dicemus.
- 70 Circa tertiam item Regulæ noſtræ parti- culam, videndum iam, an, & qualiter Iu- dæis, & alijs inſidelibus inſurgenda ſit abin- ratio? Distinguendum prius de triplici ge- nere delictorum, quæ illi committere poſ- ſunt, alia enim ſunt delicta contra fidem, ſeu ſectam ipſorum propriam, propter quæ nequaquam puniuntur ab Eccleſia, neque iudicantur, iuxta illud S. Apoſt. 1. Cor. 5. Quid mihi de his, qui ſoris ſunt, iudicare?
- 71 Nam ſue violando legem, aut ſectam ſuam, ſive eam exequendo ex conſcientia erronea peccent Iudæi, vel alij inſideles, ob peccata iſta nullo modo ſubſunt iuriſdi- ctioni Inquiſitorum, (vt iam ſupra, nu. 61. cum Bald. Dec. & Caren. citatis diximus) neque alterius Iudæiſ Chriſtiani; Cum Eccleſia Catholica nullum cogens ad ve- ram fidem, in ſuis ſectis, & ritibus eos tole- tet.
- 72 Sunt item alia delicta Iudæorum, aut In- fidelium contra fidem, ſeu Religionem vo- ſtram Chriſtianam tantum; quorum varij caſus exprimiuntur in Bulla Gregoriana ci- tata, & vnicuique maiorem expreſſionem addit Carena diſt. tit. 14. diuerſis paragra- phis; vide apud ipſum. Si de his delictis denuncietur Iudæi, vel alij inſideles apud Tribunal S. Inquiſitionis, & adſint indicia ſufficientia ad torturam, eiſubijci debent pro habenda veritate delicti (vt quoddā blaſ- phemando dixerint Chriſtum Dominum fuiſſe purum hominem, vel etiam pecca- torem, Marremue Dei non eſſe Virgineum) & ſuper complicibus, non autem ſuper in- tentione, quia in delictis huiusmodi, nullo
- 74 modo ipſi ſunt hæretici. Vnde quamuis grauiſſimis pœnis, prout diſponitur in eia- riſ Bullis Gregorij XIII. & Clementis VIII. ab Inquiſitoribus puniendi ſint, quod magis in particulari ſequenti libro a nobis de- clarabitur, nulla tamen eis ob talia delicta abiuratione inſiungitur. Ita ex comuni om- nium Carena diſt. §. 18. num. 42.
- 75 Tandem ſunt alia Iudæorum, aut Inſide- lium delicta contra veritates, ſeu articu- los fidei communes illis, & nobis, prout continentur in Conſtitutione Gregoriana citata 1.2.3. & 8. ex decem per eam expreſ- ſis caſibus, quos opportunius duxi proprijs bullæ verbis ſingillatim indicare, cum in his locus ſit abiurationis, vt videbimus.
- 76 Primus caſus ſic habet. Si quis Iudæus, aut inſidelis, ex ijs, quæ circa fidem eam illis nobis ſunt communia, veluti Deum vnum, & æternum, omnipotentem, crea- torem omnium, viſibilem, & inuiſibilem, & ſimilia non eſſe aſſeruerit, prædicauerit,

vel priuatum alicui infinuauerit. Vide declarationem eius apud Carenam dict. tit. 14. §. 6.

- 77 Secundus casus est huiusmodi. Si demonnes innocauerit, consuleritue, aut eorum responsa acceperit, ad illosue sacrificia, aut preces ob diuinationem, aliamue causam dixerint, aut quid eis immolauerit, vel thuris, alteriusue rei fumigationes obtulerit, aut alia queuis impetratis obsequia prestiterit. Hactenus de secundo casu, quod esse quasi collarium primi notat bene Carena ubi supra, §. 7. num. 19. nobiscum enim conueniunt Iudæi, solum Deum esse adorandum, illique soli vti Deo preces fundendas, ac solum ipsum habere notitiam futurorum, maxime à libero arbitrio dependentium.

- 79 Tertius casus Gregorianæ ita proponitur Si Christianos verbo, facto, vel exemplo, aut quouis alio modo nefaria huiusmodi docuerit, vel ad ea perpetranda perduxerit, vel perducere artenuerit. Et hoc est, quod dicit Eymer. 2. par. Direct. quest. 46. num. 4. vers. si ergo inueniantur, ibi prefertim in presentia Christianorum: ubi Pena addit, quia quandoque ad similia suo malo exemplo Christianos pertrahunt, vel perducere attentant hucusque de tertio casu.

- 80 Octauus casus continens etiam aliquid commune nobis cum Hebræis, aut infidelibus exprimitur in Gregoriana sequentibus verbis. Si libros Hereticos, vel Thalmudicos, aut alios Iudaicos damnatos, vel alias prohibitos retinuerint, &c. diuulgauerint, vel in queunque loca detulerint, aut ad eam rem opem suam accommodauerint. De tali rem prohibitione librorum facta Iudæis, aut alijs infidelibus expressit in Bulla Innocentij IV. incip. Impia Iudæorum, & in Bulla Clementis VIII. incip. Cum Hebræorum malicia, &c.

- 81 Quod autem Iudæi aut infideles librum Thalmud retinentes, &c. censentur de linquere contra fidem nobis, & ipsi communem, inde ostenditur, quia tametsi liber Thalmud, siue Hierosolymitanus siue Babylonicus (ut distinguitur communiter, refert Decianus in tract. crim. lib. 5. cap. 19. num. 3.) contineat multiplices blasphemias contra Iesum Christum, & B. V. Mariam, plura tamen in eo reperiuntur contraria, ijs, quæ nobis, & ipsi sunt communia. Vide Marquar. de Iudæis, part. 3. capit. 1. numer. 49.

- 82 Errantes itaque Iudæi, & alijs infideles contra dogmata fidei nobiscum eis communia, in dictis casibus Gregorianæ 1. 3. §. 7. contenta, erant sint aliquo modo heretici, ut bene ait Eymer. par. 2. Direct. quest. 46. num. 3. & seq. dato, quod errorem suum siue sponte, siue de plano, siue per insidiam torrum supposita indicijs suis ientibus fateantur, de formalibus abinrare debeat. Ita citat, loco Eymer. vers. quæ

Iudæo, ibi P. gna. continetur 71. ubi ponitur forma aburationis ab illo faciendæ, & Zanard. summ. dignior. præcept. cap. 4. tom. 1. vers. si igitur in supradictis.

- 83 Quod si in negatiua, inrentionis, seu erroris etiam post insidiam torrum persistat in omnibus, & per omnia eodem modo contra eos proceditur, ac contra Christianos, & pro gradu suspicionis, aut leuis aut vehementis, ad aburandum de leui, vel de vehementi cogendi sunt ex mente prædictorum auctorum docent Carena dict. tit. 14. §. 18. num. 41. & Praxis M. S. c. 20. cuius visum est pauca verba referre.

- 84 Essendo, che, inquit, alcune cose della Santa Fede sono alli Giudei, e Christiani comuni; quindi è, che se in essi si trouano delinquenti i Giudei, il S. Officio procede contra di loro. Le cose comuni à Christiani, & à loro sono come Dio esser vno, eterno, onnipotente, creatore del mondo; che vi siano Paradiso, Inferno, Angeli, demonij, Scrittura Sacra, anima immortale, e simili. E perche vengon ouel S. Officio indiriati di non credere, o tutte, o alcune di dette cose, o d'hauer profertire parole indecenti, sospettione di mala credulità intorno ad esse, si procede contro di loro à cattura, à persequitione di libri, e scritture, e si tirano inanzile pause con i termini della ragione, come si fa con altri. E confessando la mala credulità, si fanno abiurare deformati, e negandola erandio in tortura, si fanno abiurare, o de vehementi, o de leui, secondo la qual tà dell' indicij, parole profertire, e conditione delle persone, cioe se sono di più, o meno intelligenza. E quanto alle pene si condannano anco come i Christiani, che si trouano in detti capi delinquenti, o à carcere, o à galera, o essilio, o relegatione. Hue vique in praxi illa M. S.

- 86 Claudamus tandem hanc Regulam verbis illis, à quibus Carena dicti tituli 14. initium sumit. Solummodo inquit, antequam horum Iudæorum materiam pertrahemus, notandum est, quod in toto orbe terrarum non reperitur gens indignior, infamior, & abominabilior, quam gens Iudæorum, ut late probauit Bonaditi. vid. in suo polit. lib. 1. cap. 4. & Castil. decif. Regni Sicil. 107. numer. 47. & seq. Ob idque iustissime sunt à Catholicis, & potentissimis Regibus nostris ab omnibus Regnis suis expulsa, iuxta ea, quæ tradiderunt DD. in 2. 1. in materia de fide, sed præsertim Gamacheus Doctor Sorbonicus, q. 10. de infidel. cap. 31. eoncl. 3. &c. Vide reliqua apud dictum Carenam: nobis dicta sufficiant.

Hæreticis, Apostatis, ac S. Symonicis, vel de hæresibus, apostasia, & s. b. snate suspectis, an, & qualis abjuratio iniungenda, vel secus?

REGVLA CCCLXXXVIII.

88 **V** Bi quis siue verbo, siue opere fidē catholicam violauit, si inde hæreticus deprehendatur, de formali abiurare debet; si verò ex alterutro capite sola hæresis suspicio infurgat, pro qualitate huius de vehementi, aut de leui abiuratio illi iniungenda; Nulla tamen, si nullo modo ex verbo, aut ex facto suspectus de hæresi existat, sed cum correptione, &c. expeditur. 89 **P**ari autem ratione philosophandum circa apostatam, aut suspectum de apostasia à fide, quoad actum aliquem abiurandum, vel secus. Nonnunquam enim ex apostasia à Religione, vel ab obedientia suspicio erroris oritur, & consequenter obligatio alicuius abiurationis iniungendæ. Tādem si cum certo schismate error contra fidem, vel presumpcio eius coniungatur, compellendus est schismaticus ad abiurandum, vel de formali, ubi errorem hæreticis confessus, vel de vehementi, aut de leui, si presumpcio ipsius tantum existat; stante tamen sola suspicione schismatis, nequaquam est locus abiurationi.

91 **E** se manifeste patet, tum verbis, rum factis violari si legem nostram, possent ita communiter auctores, maxime Praxis illa m. l. cap. 5. factis quidem, seu actibus violatur, vt apostasia, & schismatis, de quibus statim in huius Regule declaratione; polygamie item, sollicitationis in confessione ad turpia, fortillegiorum, Blasphemiæ, retentionis librorum prohibitorum, confessionis carniū diuinitatis, & similibus; de quibus singulis agitur in Regulis sequentibus quoad propositum nostrum iniungendi reis S. Officij aliquam abirationem, aut nullam.

92 **V**iolatur de fides verbi, seu propositionibus damnabilibus; quarum vndecim gradus distingui solent, eos nos expendimus lib. 1. nostri oper. cap. 12. Regul. 99. eum Suarez de fide, disp. 19. sect. 2. Can. lib. 12. de locis, cap. 10. & cum alijs, quiqua addo Doussam lib. 1. Aphor. cap. 7. & Carenam 2. par. tit. 16. nunc solum obiter attinguntur pro re præferri emittendi abiurationem, vel terminandi causam sine ea.

94 **B**reuiissima itaque sit resolutio, quod circa hoc extra controversiam duo omnino certa anud omnes habeantur. Primum ex propositionibus damnabilibus 1. & 3. gradus, nempe hæretica, erronea, sapienter hæresim, seu hæreticali oriri obligationē abiurandi, vel de formali, si reus S. Officij aliquam eorum proferens fateatur prauam

dulitatem, & se hæreticum manifestet vel de vehementi, aut de leui, si intentionem noget, etiam post inlicitam ei torturam. (excipe, ubi esset sponte compars) attenta qualitate personæ, & propositionis prolatæ, iuxta tradita à nobis supra, Regul. 384. præcipue num. 45. & Doctores ibi citatos, vide præterea proxim. M. S. dict. capit. 5.

95 **S**ecundum ex alijs propositionibus damnabilibus reliquiorum graduum, nimirum ex temeraria, scandaloſa, offensiva piarū aurium, male sonante, blasphema, &c. nequaquam cogi eas proferentem ad abiurandum vilo modo, sed expedit fore, cum correptione, & declaratione, aut reuocatione propositionis prolatae, eum parententis, &c. Ita præter Doctores alios duo nostri duces, Carena scilicet 2. p. tit. 26. §. 5. & praxis m. l. dict. cap. 5. constabit magis relatis vtriusque verbis; sic ille num. 22.

96 **Q**uo verò, inquit, ad assertores propositionum temerariarum, scandalosarum, offendentium piæ aures, iniuriosarum, &c. dicendam est, quod (ex quo non possunt cogi ad abiurandum) sunt saltem cogendi ad reuocandum dictas propositiones; iuxta extrinsecas, vñ elect. de hæret. & tradita per Ludovicum à Paramo dict. n. 174 lib. 3. quest. 9. vbi alios allegat.

97 **S**ic eum duo Concionatores Cordubæ, & Mercie temere populo prædicassent, virtute Bullæ Cruciatæ posse abolui, etiam ab hæresi coacti sunt id publice retractare pro censores fidei, teste Henric. in summa lib. 6. c. 16. num. 3. in addit. verū quate duo prædicatores, Ita ille.

98 **V**bi nota id, quod ad rem nostram facit, dici ab eo per parenthesis, & quasi per transennam, non reddita ratione, cur nō possit cogi ad abiurandum quicunque similes propositiones proferit; ideo forte, quod supponat hoc prorsus certum, vti re vera est, & patet ex frequenti vñ Tribunalium S. Officij præsertim nostri Meliten: in quo sæpe, me teste, casus occurrit. Reddit autem rationem saltem in communi Praxis m. l. iam ipsam audiamus, verū, ma quando, circa medium sic.

99 **S**e le propositioni poi sono state, non della specie detta di sopra, ma ò false, ò temerarie; scandalose, offensiue delle pie orecchie, &c. Si saranno solo riuocare, massime quando v'è congiunto insieme lo scandalo, ò sono dichiarare tali da qualche Decreto Pontificio, come quella, che si possa fare la confessione per literas al Confessore assente, e dei medesimo anco assente riceuere l'assoluzione, dichiarata dalla santa memoria di Clemente VIII. del 1607 ad minus falsa, scandalosa, e temeraria..

100 **M**a non si abiurare, non essendo materia abiurabile (en rationem breuiter) se non quella, che genera sospettione di fede in qualche duno de i sudetti gradi, e s'impon-

ponomo ali afferentem quelle pene, che fecondo la qualità delle perfone, e circostanze: ve specialmente del scandalo sono del discreto giudice giudicate più al proposito. *Haënen Prax. m. f.*

- 101 Quæ egregie exemplificat in propositione, quod possit confessio fieri per literas a necessario absenti, & c. cui triplex gradus qualificationis à Summo Pontifice tribuitur, ad minus falsa, scandalosa, & temeraria. Quod sapienter soleat contingere, ut plures gradus qualificationis eidem propositioni competant, ac merito applicentur, notant bene *Simanc. Cath. Instit. tit. 34. nu. 19. Alber. quest. 6. num. 37. Suar. dict. 19. sec. 3. num. 21. & cum alijs Carena dict. 3. tit. 16. §. 3. num. 14. Nunquam tamen abinratate tenetur eam proferens, nisi forte fuerit etiam affecta aliquo qualificationis gradu ex illis tribus, nempe hæretica simul, & erronea, & sapienter hæresim iuxta dicta à nobis paulò ante.*
- 104 Sequitur agendum de abinratione iniungenda apostatis: & quamquam *Carena 2. par. tit. 3. §. 7. cuius inscriptio est: De tortura, & abinratione apostatarum, rem intactam relinquit, relinquendamque eniuis alteri indicat sequentibus verbis: De apostatarum, inquit, tortura, & abinratione prorsus superuacuum est hoc loco differere, quoniam in his omnia, quæ de hæreticis dicta sunt, locum habent, uti etiam notauit *Simanc. de Cathol. Instit. tit. 7. num. 6. Ita ille, & verè quidem: cum apostata, & hæreticus tantum differant inter se quoad maius, & minus, nempe quod ille in totum recedat à fide, hic vero in aliquo, vel aliquibus tantum articulis. Communis est doctrina *Decian. crim. lib. 5. cap. 70. num. 3. & cap. 71. num. 5. Pegna par. 2. Direct. quest. 49. commen. 74. Farinac. de hæresi quest. 183. §. 2. num. 13. & 19. & reliquorum.***
- 106 Nihilominus pro maiori luce, aliqualem applicatio dictorum à nobis quoad abinrationem hæreticis iniungendam, faciendam in particulari apostatis, etiam à Religione, & ab Obedientia. Sumpto autem initio ab istis, mirum sanè, quod ipsorum non meminert *Carena in dict. tit. 3. ubi de apostatis à fide ex professo tractat; cum illis alijs auctoribus, ut *Farin. de hæresi. qu. 183. Suarez de fide disput. 16. & Soufa lib. 1. Aphor. cap. 8. apostatas à Religione, & ab Obedientia sub eadem traditione, adiungant.**
- 107 Suspecti itaque sunt de fide Religiosi, aut in Sacris ordinati, qui siue dimisso habitu, siue retento, matrimonium contrahunt, siue publicè, siue secretò, subsuntque iurisdictioni Inquisitorum, & consequenter abinrare debent, atenta qualitate suspicionis vehementis, an levis. & contra insurgit etiam suspicio de mala credulitate, ac pari modo obligatio abiurandi contra coniugatos, qui post consummatum

matrimonium extra casum in iure concessos, Religionem ingrediuntur, & professionem in ea emittunt, vel sacris Ordinibus iniciantur, ita *Decian. lib. 5. crim. c. 22. num. 40. Pegna 2. par. Direct. quest. 42. commen. 74. Simanc. Cath. Instit. tit. 40. num. 14. & Farinac. de hæresi. quest. 183. num. 70. & 74.*

- 109 Secundum *Mascard. de probat. l. br. 1. concl. 123. num. 12. & Suarez dict. disput. 5. num. 2. ac omnium mentem, cum apostata ab Obedientia dicatur quicunque ex contemptu, aut superbia renuit obedire Dei præceptis, vel sacris Canonibus, siueque Prelati mandata transgreditur; si hæc eius inobedientia inde proveniat, quod credat non esse obediendum superioribus, hæreticus formalis censetur, & ab Inquisitoribus debet puniri, ac cum abiuratione de formali expediri, aut cum alia minori de vehementi, vel de levis tantum adit suspicio huiusce malæ credulitatis, grauior, vel minus grauis, qualitate inquisiti atenta, maximè si ducat originem à Lutheranis, inter quos viget iste error. Ita *Decian. crim. lib. 5. cap. 17. num. 19. Farinac. dict. quest. 183. num. 56. & Soufa lib. 1. Aphor. cap. 8. num. 19.**

111 Docet quidem bene quoad Apostatas à fide idem *Soufa numer. 14. per sequentia verba. Baptizatus, inquit, inter Paganos, aut ludios in suis erroribus educatus sine sufficiente noticia, legis Christi, solummodo dicendus est apostata materialiter, si tamen nutritus sit inter hæreticos cum sufficiente noticia Christi Seruatoris, quam uis inuincibiliter ignoret veram, & Catholicam Ecclesie Romane doctrinam, indeque transeat ad Iudaismum, vel Paganismum erit verè, & formaliter apostata, quoniam hic recedit à Christo, quem formaliter co-*

112 gnoscit, non verò ille. Hæc *Soufa; Quibus addendum, quod sit expediendus absque ulla abiuratione prior, cum tantum materialiter à fide apostatauerit; posterior verò cum abiuratione de formali, eo quod istius apostasia verè formalis extet; nec ullus, credo, reperietur, qui huic additioni contradicat.*

113 Quod autem contra apostatas istos à fide, ut paulò ante cum *Carena ex Simæ. diximus, debeant pro edere Inquisitoribus quoad abiurationem maxime iniungendam vel secus, sicut procedunt contra hæreticos, docent etiam *Eymet. 2. par. Direct. q. 44. & ibi Pegna, commen. 69. Azor. tom. 1. lib. 8. cap. 32. quest. ult. & cap. 23. q. 2. & Farin. de hæresi. q. 178. numer. 19. & circa**

114 hoc nullum extat dubium. Solùm est aduertendum id, quod ex longo, & frequenti usu mihi innotescit, nempe apostatas à Fide Catholicâ suprà Mahometismo solere, vel plurimum negare intentionem etiam post torturam; vnde communiter cum abiuratione de vehementi, aut de leui expediuntur, ut habetur in literis & Con-

- Congregationis 1. Martij 1631. fol. 319.
- 115 Sed insurgit hic dubium non levis considerationis, quod apud nullum auctorem particulariter diffusum inuenio, nempe, an quamvis neget quis se adhæsisse sectæ Mahometanæ, sed tantum exterius eam fuisse amplectum asserat, fateatur tamen ex corde se recessisse omnino à lege Christi, seu à fide catholica per veram eius abnegationem, sit verus, & formalis apostata, ac proinde de formalis abiuratione teneatur? Memini aliquot ab hinc annis in nostra Congregatione S. Officii Meliten. excitatione fuisse hoc dubium ab Illustrissimo, & Reuerendissimo D. Inquisitore Gorgio Panelino, meque tunc cum ipso sit sentiente partem affirmantem tenuisse, sicut, & nunc teneo, ac in maiori eius approbatione adhuc sine hæsitacione permaneo.
- 117 Capiens itaque circa hoc ab aliquo melius doceri, saluo semper saniori iudicio, ita breuiter ostendo, quia apostasia propriè dicta est recessio in totum à fide Christi, ita vt negetur Christi, & tradit ex comuni omnium S. off. lib. 1. Aphorif. cap. 8. num. 11. ergo nõ videtur includere in sua essentia transitionem cum adhæsiõne cordis ad Mahometismum, vel ad aliam sectam infidelitatis, nec repugnat, quod ista duo separentur, nempe recedere totaliter à fide Christi, & adhærere alicui sectæ Paganisæ.
- 118 mi. Vnde reperiri vnum sine altero posse non sinit apparet, ac simul hæc duo coniungi, & quod quis in totum recedat à fide Christi, eam abnegando, & quod non adhæreat v. g. Mahometismo, i. sum extirpantem amplectendo; ergo in isto casu si recedens, & non adhærens erit declarandus ab Inquisitore apostata formalis, & de formali abinrare tenebitur ob totalem recessionem à fide Christi.
- 119 Cõfirmatur exemplo peioris apostasie; nam si quis iniat patrum expressum cum Demone, promittente isto abundantiam diuitiarum, honorum, aut voluptatum sensuum, si ille renunciet totaliter fidem Christi, abnegando eam, facta per ipsum, hæc abnegatione statim constituitur apostata à fide formaliter, & apud S. Officiũ, si inquiratur, abiurare debet de formali, etiam si nec adorauerit corde Dæmonem vti Deum, nec crediderit, quod sit dignus adoratione; sed tantum exterius actum adorandi exhibuerit, aut nullum; ergo pari modo in casu præsentis apostasie relicta rationaliter fide Christi, & assumpto exterius solum Mahometismo, & quidem nunc certius est, quod talis apostata in Atheismum prolabatur, &c.
- 120 Secundum autem prædictam resolutionem, quam consultis viris doctis tum domesticis, tum externis sic mecum sententibus tradidi, in pari occurrente casu apostasie à fide, sumpto Mahometismo, deberet id omnino obseruari, vt gradus abiurationis proportionatus iniungi pos-

sit; nimirum quod dicitur apostata in examine etiam rigorose sit interrogandus ab Inquisitore non solum, an adhæserit corde sectæ Mahometanæ, & crediderit posse se saluare in ea animam suam (vni communitur sit, & negata intentione iniungitur abiuracio de vehementi, aut de leui, vt diximus) sed etiam, & multò vrgentius, an recesserit totaliter à fide catholica, eaque abnegauerit? cū maior sit præsumptio de hac recessionem, & abnegatione, quàm de illa adhæsiõne, & mala credulitate.

121 Nam vt plurimum homo prauus Mahometismum amplectitur, vt absque remotu contempta bona conscientia liberius viuatur, non quod credat se posse in ea secta saluari. Et quidem contemnentres bonam conscientiam secundum Apostolum 1. Timoth. 1. circa fidem naufragium faciunt, eamque totaliter amittunt. Hæc pro ingenio nostri tenuitate circa rem adeo grauem protulimus; censuræ tamen, & correccioni Ecclesie Catholicæ, seu S. Congregationis S. Officii Vrbis, ipsa, sicut & reliqua omnia in nostro opere contenta libentissimè subiungimus.

122 Quid tandem de abiuratione Schismaticis iniungenda? Pro legitima decisione prænotandum, quod vt iam aibi diximus, secundum D. Thom. 2. 2. quæst. 39. art. 2. ad tertium, quem sequuntur Lymæ. 2. par. Direct. quæst. 48. nu. 2. Pegna ibi comment. 73. Farinac. de hæres. quæst. 184. nu. 14. & alij, Schismaticorum duo sint genera, nam alij diuisi extant ab Ecclesia, & à Capite eius Summo Pontifice quoad obedientiam tantum, absque vilo mentis errore, noluntque ei obedire ex malitia, vel superbia, &c. Alij verò sunt diuisi, & quoad obedientiam, & quoad credulitatem, cum nolint determinationibus Ecclesie, seu Pontificis Romani credere; hoc ita prænotato.

124 Schismatici secundi generis cum sint veri, & consummati hæretici, vt tales in omnibus, & per omnia ab Inquisitoribus tractari debent, & consilio de mala credulitate mentis, abiuracio de formali eis iniungenda. Tradunt vt omnino certum præcitat auctores, præcipuè Pegna dict. comment. 73. & Carena dict. tit. 2. §. 11. nu. 34.

125 Dein circa primi generis Schismaticos, conceditur, vt indubitatum ab omnibus, ex eorum schismate insurgere aliquam hæresis presumptionem, & consequenter iniungendam eis nonnullam abiurationem. Facit adrè illud Origenis Homil. 9. in Ezechiel: Vbi schismata, inquit, ibi hæreses, & dissensiones. Ergo ex schismate oritur saltem suspicio hæresis, nempe extra Ecclesiam posse saluari; Summo Pontifici non esse parendum; vitamque Ecclesie posse scindi, et alia cuiusmodi hæretica, & erronea. Ita optimè Simanc. de Cath. Instit. 58. nu. 6. & cum alijs idem Carena §. 11. numer. 35.

126 Est tamen aliqualis controuersia in-

- ter ipsos Doctores circa qualitatem dictæ suspicionis. Soula lib. 1. Aphor. cap. 3. n. 13. vult hos Schismaticos primi generis esse tantum leuiter suspectos de hæresi, citatque pro se Farinac. dict. quæst. 183. n. 33. ibi tamen non resoluat, qualisnam suspicio hæresis ex schismate insurgat. Quod ramen idem schismatici sunt ut plurimum de hæresi vehementer suspecti, docent Simanc. dict. tit. 58. n. 8. Menoch. de præsump. lib. præsump. 6. n. 14. Cast. Palao tom 1. oper. moral. tract. 6. disp. 4. pun. 6. n. 19. & alij, quibus adhæreo. Ratio est, quia licet aliquando contingat dari schisma sine hæresi, attamen raro hoc euenit, teste Vgolino de censuris Papæ referu. par. 3. in glof. Nec non Schismaticos.
- 118 Addit quin etiam, & bene Carena dict. §. 11. n. 37. quod ex schismate, si sit antiquum, insurgat gravissima, & violentissima hæresis suspicio, secundum certum in Extravag. ad certitudinem, de sententia excom. inter communes, ibi tanquam eorundem, inquit, Græcorum antiquorum Schismaticorum, & in antiquo schismate constitutorum, & per hoc hæreticorum. Vbi Glof. & est de mente Abb. in cap. Quia diligentia, num. 2. de Elect.
- 119 Pro abinatione verò iniungenda, si constet, quod quis sit Schismaticus formalis, interrogandus est etiam in tortura sua per credulitatem, nimirum, an Summum Pontificem Romanum non esse caput Vniuersalis Ecclesiæ crediderit, & de similibus erroribus, quod si inde nihil emerisset, debet primò abiurare ipsum schisma de formali, iuxta formam, de qua in cap. Quoties, 1. quæst. 7. Hæresim etiam de vehementi, aut de leui, attenta qualitate suspicionis personæ suspectæ, ac torture insistit. Ita Pegna dict. commen. 37. vers. Sed vltierius queritur, & Decian. tract. crim. lib. 5. cap. 64. num. 3.
- 120 Quod si de schismate non constet, sed tantum sint indicia, & presumptiones, Schismaticus vehementer suspectus pro eruenda veritate schmatis torquendus est, & si ex tortura nihil emergerit, abiurare debet schisma præsumptum de vehementi, aut de leui iuxta qualitatem presumptionis &c. Pro suspitione verò hæresis in tali casu nec tortura, nec abiuratio infligi debet suspecto de schismate. Veramque partem docet bene Carena dict. §. 11. num. 40. & 41. affirmantem sic ostendit, quia sicuti quoad abiurationem à pari procedunt hæreticus formalis, & Schismaticus formalis ita etiam quoad eandem abinationem à pari procedere debent suspectus de hæresi, & suspectus de schismate. Ita ille.
- 121 Proprijs etiam eius verbis accipere ostensam partem negantem. In prædicto tamen, inquit, casu, quæ quis de schismate, nec confessus, nec conuictus esset, sed tantummodo suspectus, non efficeretur cogendus ad abiurandum, uti suspectus de hæresi.

Tom. III.

nam ex presumptione non nascitur præsumptio, sed ex facto, utroque ut sentit Bart. in l. 1. §. Diuus, b6. Quod probato vero tunc præsumitur subtraxisse, ff. De iure fisci, & apertius Bald. l. idem, & si in 2. lect. de statu hominum & Ruin. conf. 90. in fin. vers. Secus autem, lib. 3. & conf. 51. num. 15. vol. 5 vbi de comm. Mantu. decis. Rot. Rom. 164. num. 10. At de schismate, ex quo oritur hæresis suspicio, non constat nisi præsumtione, igitur ex eo schismate præsumpto non potest oriri hæresis suspicio. Hæcenus ille.

- 124 Solerautem ab aliquibus, ut à Simanc. à Pegna, & à Farinac. loc. citatæ tertium genus Schismaticorum assignari, nempe illorum, qui ex probabili, seu inuincibili ignorantia sibi suadent aliquem esse Summum Pontificem, non est rectè, ac legitime electus, idque tunc contingit, quando plures de Papatu disputant. Sed huiusmodi Schismatici non spectant ad nostrum institutum, cum non sint hæretici, nec de hæresi suspecti, ac proinde nulla eis abiuratio iniungenda. Atque ijs Regula finis manet.

Fautores, credentes, receptatores, ac defensores hæreticorum, vniuersales cum eis
Sanctum Officium impediunt,
quod ab illis debent?

REGULA CCCLXXXIX.

- 125 **Q** Vicumque fautores hæreticorum existant, siue per omissionem, non præstando ea, quæ contra illos præstare debent, siue per commissionem, verbo scilicet, ut consilium eis præbendo, in ipsorum defensionem aduocando, &c. item opere, ut eosdem receptando, ac conuersionem admittendo, Sanctum Officium impediendo, vel quouis alio modo, contrahunt presumptionem hæresis, & obligationem abiurandi de vehementi, aut de leui, pro maiori, vel minori eius gravitate ex circumstantiis delicti, personarum, modi, &c. deducta. Credentibus autem hæreticorum, quamvis implicite tantum ipsorum hæresibus adhareant, abiuratio de formali iniungenda; in qua non requiritur, ut illæ particulariter exprimantur; quod pari modo aliquando tenendum in abiuratione.
- 126 ne fautoria prædicta. Abiurans denique de vehementi fautoriam, si denuo in eandem, vel aliam incidat, non sit propriè relapsus, sed iterum de vehementi abiurare tenetur; secus, si bis, aut pluries relinquitur.

- 128 **S** Vniatur adeo generaliter, & late à DD. nomen Fautorum, (quod bene norauit Carena 3. par. initio tit. 4.) ut per ipsum indicari etiam possint receptatores hæreticorum, credentes, defensores, consilium dantes, Sanctum Officium impediens.

E 3

tes

- tes, ac reliqui, sub diuersis tamen capitulis, vt à Soula lib. 1. Aphor. vel §5. vt à citato Carena exprimi solent; à Calisto Palao sub eodem pun. 5. disp. 3. tract. 4. omnes comprehenduntur, sicut in Prax msc ab auctore eius sub vnico cap. 3.
- 139 Nos in lib. 1 nostri operis, cap. 12. per res Regulas 103. 104. & 105. de singulis pro exigentia illius loci tractauimus, & qualiter per omissionem, & commissionem tum verbis, tum factis, fautoria hereticis exhibeatur, sufficienter ostendimus. De impientibus etiam S. d. m. Officium alibi aliquid opportunè diximus, cum sint veri hereticorum fautores, non nihil nunc superaddendum de eis, occasione, quod Constitutionem Pij. V. sanctæ memoriæ incip. Si de protegendis, contra illos præfretim editam apud Catenam 2. part. tit. 13. §5. 25 egregiè commentatam habeamus; ex qua commendatione pauca (relictis multis penes illum à te videndis) prout expeditus præsentis instituto videbitur breui decerpemus.
- 140 Tenorem Constitutionis prædictæ lege apud Pegnam in fine Directæ vt facilius quæ circa ipsam discunt, & resoluit Carena, percipere possis. Vera in § 1. eius resolutio sic habet, quod hæc Bulla à Sanctissimo Pio. V. fuerit edita non ad terrorem tantum, quid quid fecus dicat Firmanus in suo reportotio, verb. Banonum, num. 35. cum
- 141 Bald. per eum citato) sed ad eius executionem, nimirum, vt homines sceleratissimi Sanctum Officium impediunt, contumelias afficiendo, verberando, perterrefaciendo, &c. Inquisitores, officiales, accusatores, &c. grauissimis penis in ipsa contentis pro atrocissimo crimine multentur. Ita Simanc. de Cath. Inst. tit. 1. n. 41. Pegna s. par. Direct. comment. 79. ver. ceterum hodie, Fatinae. de hæres. quæst. 182. n. 80. & alij.
- 142 Quærit item Carena in 2. S. An Bulla dicta possit extendi ad personas in ea non nominatas? Vti certam meritis dat responsionem negatiuam; quæ ille ostenditur; nam quamuis in pluribus causis extensio de casu ad casum fieri soleat, nunquam tamen sit de persona ad personam, iuxta textum in Si quis sita, § penultimo, ff. de Testam. ratela; ita Aret. & alij in l. Gallus, §. & quid si tantum, de lib. & posth. &c.
- 143 Ad intelligentiam Bullæ quatuor perpendit Carena in §. 3. Primum, contra quas personas edita fuerit? responderet, & bene, quod aduersus omnes, & quascunque cuiuslibet status, & conditionis ipsi Constitutioni contraueniunt. Patet ex dictione illa, Quicunque, ibi apposita, quæ nullum excludit, l. Iulianus, ff. de leg. 3. & ex ampliatione addita, nempe, siue cuncta Ciuitas, siue Populus, siue Dominus, Comes, Marchio, Dux, vel posteriori titulo illustris.
- 144 Secundum. Exprimit Carena actiones et minores Bulla prohibitas, siue circa personas S. Officij, nempe, occidere, verberare, deicere, perterrefacere, siue circa res earundem personarum, nempe expugnare, inuadere, incendere, expoliare, diripere, interuicere, exportare, irem prohibere, ac persone, vel res, quæ incendio &c. seruari poterant, & defendi, 145. seruentur, & defendantur. Item circa carceres, & carceratos, ac carcerandos, effringere, extrahere, vel emittere, eripere, prohibere, ne carcerentur, occultare, facultatem fugiendi dare, vel id mandare; Ad quodlibet prædictorum auxilij, consilij, vel fauorem publicè, vel occultè scienter præbere; denique ceterum, ac homines ad præmissa faciendi accommodare.
- 146 Tertium, Refert breuiter penas, quibus committens huiusmodi scelera in S. Officio plebituræ magis declarat §. 24. Sed non de ipsis opportunè agemus infra lib. 6. non stri operis, ubi generaliter, de quibusuis penis, & penitentibus reorum S. Inquisitionis nobis ex professo sermo erit.
- 147 Quæritum, Proponit ille diuersa genera personarum, & rerum, contra quas peccaminosè illæ actiones in Bulla fieri prohibentur. Quoad res attinet, nempe contra Ecclesias, Aedes, & res alias, siue publicas, siue priuatas S. Officij, seu Ministrorum, vt libros, literas, auctoritates, exemplaria, regella, protocolla, exempla, scripturas, aliaque instrumenta publica, siue priuata, &c.
- 148 Contra personas verò, nempe Inquisitores, Aduocatos, Procuratores, Notarios, ac Ministros alios S. Officij; Contra Episcopos munus Inquisitionis in sua Ciuitate, vel Prouincia obeuntes; accusatorem, denunciatorem, testem in causa fidei, contra personas, quæ ex expugnatione, &c. defendi, & seruari poterant. Denique contra carceratos, & carcerandos.
- 149 Expendit præterea Carena §. 24. verbum illud Bullæ, *Perterrefacitis*, & mouet dubium, an quouis perterrefacitio etiam leuius Ministrorum S. Officij, vel Denunciatoris, Testis, &c. sufficiat ad incurrendas penas in illa contentas? Responsio legitima ipsius, quod debeat esse in re graui, quæ possit inducere metum cadentem in constantem virum; nec sufficit in re, quæ iniicit tantummodo metum leuem; quia talis iniure non dicitur propriè metus, l. Non timorem, ff. De eo, quod metus causa. Zanard. in sum. diuin. præcep. tom. 1. 150 cap. 5. de fide. Debet item intelligi de perterrefacitio iniecta factis, non autem solis verbis; docent idem Carena §. 15. cum Mario Alterio de Confurto. 1. lib. 5. ob eam rationem, quia cum Bulla ista Pij V. sit penalis, ac per consequens odiosa ratione penarum; quis non videat, quod verba eius debeant intelligi strictissime, & propriè significati timorem verbis inferre,

- vti multis ostendit citatus Alerius.
- 151 Dein excitat dubium Carena § 16. an. perterritiōis testem non sequero effectū incurrat penas nostrae Constitutionis? veram accipe propriis ipsius verbis resolutionem, num. 66.
- 152 Breuiter, inquit, respondendum est negatiue, tum ob verba Bullae, perterritiōis sit; dictio enim, per, denotat consummationem, & perfectionem rei, cui adijciuntur L. Urbana 8. perterritiōis, & de verb. signif. latissime Barbosa modernus inter suos tractatus varios, tractatu de dictiōibus, & clausula, dictiō. 101. num. 3. qui more
- 153 suis multos ad hoc cumulat. Tum quia quando summus Pontifex vult punire effectum, non sequero effectum, hoc in Bulla expressit in illis verbis, licet nemo occisus, nemo verberatus, &c. & tamen non addidit, licet nullus testis in effectū perterritiōis fuerit; non tamen euitabit iste perterritiōis testem, etiā non sequero effectum, alias penas; prout in facto sic pluries fuit obseruatum in nostro S. Officio, licet non sit puniendus praefata penis grauius nostrae Constitutionis. Hae Carena, qui, (vt reliqua omnia iam omittamus) sic § 13. excitat dubium ad rem nostram spectans.
- 154 An Rei nostrae Constitutionis torqueatur, & abiuret? Quod primum breuiter, & bene respondet, quod possint torqueri non solum pro facto, quando negant se offendisse testem, vel accusatorem, &c. & tamen ad sunt sufficientia indicia ad torquemuram; Sed etiam super intentione, cum sint suspecti de fide aliquando, & super explicibus, vbi constat de crimine, vel per confessionem delinquentium, vel per testes legitimos, vel per facti notorietatem.
- 155 Quod secundum nota, quod in dicta Bulla, si de protegendis, nulla sit mentio de abiuratione Vnde in praxi, vt resoluit idem Carena, n. 97. impeditores S. Officii regulariter non solent, nec debent abiurare. Fortee ideo nullum verbum de abiuratione in Bulla, quia per eam impeditores S. Officii pena capitis infligitur, facta eorum relaxatione brachio seculari, & tunc non est locus abiurationis, nec reconciliationis iuridicæ cum Ecclesia, nisi solius spiritualis pro vita animæ, vt iam alibi attingimus, & copiosius infra dicemus.
- 156 Verum cum multoties impeditur S. Officij non mulceatur pena mortis vt diximus paulo ante de perterritiōis, non sequito effectum, adhuc dubitat Carena dict. § 13. num. 97. an in aliquo caso sit ei iungenda abiuratio? & recte ait, decisionem huius questionis pendere ab illa, an committentes crimina per Bullam, si de protegendis, prohibita, sint suspecti de haeresi, & quomodo? quem sic egregie decidentem audiamus.
- 157 Eymericus, inquit, in direct. part. 2. quest. 54. num. 1. ait lacrantis processum

- Inquisitionis, & vulnerantes testes in causa fidei pro eo, quod testificati sunt directe S. Officium impedire, & num. 2. addit, quod hi licet sint multum culpabiles, attamen, non esse haereticos indicandos, & quest. 56. num. 2. vers. secundus casus est, eadem p. 2. ait, hosce esse suspectos de haeresi vehementer. Probat id Eymer. ibi, primo quia qui impedit officium Inquisitionis, excommunicatus est, & elapso anno fit suspectus violenter, cap. Vt Inquisitionis §. fin. de haeret. in 6. ergo prius vehementer suspectus erit, quoniam praesumptio violenta non surgit immediate ex leui, quamuis ab
- 159 ea possit incipere, sed ex vehementi. Secundo hoc idem probat ex quodam rescripto Urbani Papae, incip. Prae cunctis nostrae mentis, impetito in Direct. 2. pat. fol. mihi 129. in quo Papa ait, posse animaduerti in impeditores veluti in fautores haereticorum, & defensores, at hi sunt suspecti de haeresi vehementer, igitur. Ita ille.
- 160 Ex quibus clare innote scit, quod impeditores S. Officii aliquando iniungenda sit abiuratio de vehementi, cum censentur vehementer suspecti de haeresi, quando iurati illius, & non lucris temporalis, nec amicitiae cum inquisito, nec consanguinitatis, &c. contra officium Inquisitionis insurgunt. Docet cum multis, quos adducit Farinac. de haeret. q. 181. num. 85. post Pegnam part. 2. Direct. quest. 54. com.
- 161 ment. 79. Vbi etiam agit de forma abiurationis, quam dicti impeditores S. Officii emittere debent.
- 162 Placet vero id, quod ipse Pegna ibidi & cum eo Carena dict. num. 97. vers. E. in casu, tenent, nimirum possit huiusmodi impeditores torqueri super causa, qua induci sunt ad S. Officium impeditum, eū censentur suspecti, & ad sunt sufficientia indicia ad torquemuram eis inferendam. Claudat tandem ipse Carena dict. §. 23. sic.
- 163 Ratio autem, inquit, quare in S. Officio. Rei nostri non soleant regulariter abiurare, sumitur ex doctrina Bonif. Vitalini, in Clem. 1. num. 160. de haeret. & Card. Zabaz. ibid. in 2. Verum illa, num. 7. vers. quarto quaro, vbi dixerunt, quod impeditores S. Officii Inquisitionis tunc redduntur suspecti de haeresi, cum id faciunt
- 164 gratia haereticis. Secus autem, si pretio, aut amore carnali, nam tunc contra eos non potest procedi vti suspectos de haeresi, sed vt conturbantes iurisdictionem S. Officii. Ex doctrinam hanc, qua verissima est, sequuti fuerunt Farinac. de haeret. quest. 181. num. 87. & Leonard. Dard. ad Bull. Can. Domini, lib. 2. can. 1. quest. 33. num. 2. & seq. In hisce autem nostris Catholicis regionibus non praesumit S. Officium regu lariter Reos nostrae Constitutionis impeditum praefata S. Officio inuiri haereticis, & in odium fidei, sed potius ex affectu carnali, seu ex alia causa, & ideo Reos huiusmodi non solent S. Officium regulariter abiu-

- rationem iniungere, ut patet ex sententijs, quæ in hac materia publice leguntur. Ita ille.
- 166 Corroborat item dictam rationem, & limitat non parum, ac merito supra adductam Eymerici de criminis eius commentator egregius Franc. Pegna 2. part. Direct. quæst. 56. comment. 81. sic.
- 167 Et quamquam inquit, hæc sententia de ratione iuris stricti, verissima sit, nihilominus tamen saltem in illis, qui indirecte impediunt, temperanda videtur, considerata personarum, & factorum qualitates; nam si quis ratione effectus potius, quam odij, quod habeat contra fidem, aut sacræ Officium, consanguineis, aut amicis fauendo, Inquisitores, aut eorum Officiales impedierit, quamuis acriter sit puniendus, forte tamen non est credendus vehementer
- 168 suspectus: & hoc præsertim haberet locum in illis, qui non adeo callent fidei causas, quales sunt rustici, & plebei: Quamobrem antequam abiuratio de vehementer talibus imponatur, propter periculum relabendi, & traditionis curæ seculari, diligenter est personarum qualitas perpendenda. Hæc ille.
- 169 Qui statim dictam limitationem applicat præsertim illis, qui præbent auxilium, consilium, vel fauorem impediuntibus S. Officium. Nos vero tam in Regula nostra quoquomodo vniuersaliter applicauimus fautoribus hæreticorum cuiuscumque generis factoris. Ex communi enim Doctorum mente d. x. n. usum Carena dict. tit. 4. §. 12. num. 88. & cum Fraxi m. f. cap. 3. quod attenta personarum, & factorum circumstantiarumque omnium qualitate, ex fautoria insurgat maior, aut minor, vehemens, aut levis præsumptio hæresis, vel forte nullæ; atque hinc ordinandum iudicium post torturam etiam in illam super intentione de gradu abiurationis assignando fautoribus hæreticorum, de vehementi, aut de leui, &c. neque circa hoc potest Regula certior assignari.
- 170 De credentibus vero hæreticorum, quid peculiariter? Illi in triplici sunt differentia. aliquis enim dicitur primo hæretici alicuius, aut hæresiarum credens, qui eius erroribus particularibus explicite credit eo, quod ille sic docuerit, vel asseruerit, & talis credens hæreticorum est sine dubio proprie, ac formaliter hæreticus, & de formaliter abiurare debet, expressis in abiuratione particularibus erroribus, quibus adhæret. Ita Eymer. 2. part. Direct. quæst. 50. num. 1. Suar. de F. de disp. 24. sect. 1. n. 1. Rojas de hæret. par. 1. nu. 298. & pluribus sequentibus ac Fatnap. c. n. multis, quos citat, de hæres. quæst. 181. num. 121.
- 171 Prædicta autem expressio errorum contra fidem particularium in abiurationis actu facienda, seruari etiam debet respectu cuiusvis generis fautoris, si aliquæ adfuerint conjecturæ suspicionem inducentes, quod exercens fautoriam sciat, & teneat hæreses in particulari illius hæretici, cui fauit, tunc ille fautor tenetur non solum hæresim in communi, sed hæreses etiam particulares dicti hæretici abiurare. Ita Pegna 2. part. Direct. quæst. 54. comment. 79. Fatinae de hæres. quæst. 181. num. 55. & Carena dict. §. 12. num. 90.
- 172 Secundo dicitur aliquis hæreticorum credens, qui tamen nulli hæresi expresse adhæreat, credat tamen hæreticos esse viros bonos, ac habere bonam fidem, ac talis credens hæreticorum dicitur tenere illorum perfidiam implicite tantum, & non explicite, ac consequenter illam in communi, nullis expressis hæresibus in particulari, de formali abiurare tenetur. Ita Palud. in 4. sent. dist. 13. quæst. 3. conclus. 7. Tole. in sum. lib. 1. cap. 19. num. 5. Farin. de hæres. quæst. 181. num. 104. Sanctare. de hæres. cap. 11. dub. 4. nu. 29. & Carena dict. §. 9. nu. 77.
- 173 Tertio censetur hæreticorum credentes non proprie, nec stricto modo, cum nulla ratione appareat, quod explicite, aut implicite illorum erroribus credant; sed quod videantur credere hæreticorum verbis, & iussionibus, quippe eos visitant, alimoniam eis præbent, ad ipsorumque dispendium vadunt, & tedeunt, &c. Illi quamuis non dicantur proprie credentes, sunt tamen de hæresi suspecti vehementer, vel leuiter, iuxta qualitatem, & modum circumstantiarum. Docent Eymer. par. 2. Direct. q. 50. num. 5. & ibi Pegna comment. 75. sub littera E. Duard ad Bullam Cane lib. 2. quæst. 26. num. 9. & Suar. de censuris, disp. 21. sect. 3. num. 3. ubi ait, quod tales dicuntur potius fautores, quam credentes hæreticorum.
- 175 Addit autem Pegna ubi supra huiusmodi credentes, seu fautores esse cogendos abiurare, de vehementi scilicet, aut de leui, secundum gradum suspicionis maioris, vel minoris, in quo deprehenduntur.
- 176 In qua abiuratione non requiritur, ut exprimentur hæreses particulares; iussit, si in communi fautoriam, aut præsumptionem hæresis dicam ipsa contineat. Nam quamuis regulariter non subsistat abiuratio generalis, non expressis erroribus, seu hæresibus particularibus, illi tamen hoc aliquid in abiuratione fautoribus iniungenda. Cum Eymer. Pegna, ac Duard. citatis docet bene Carena dict. §. 12. num. 9. & ostendit sic.
- 177 Nam cum illi, inquit, fautores hæreticorum in nullam specialem, & particularem hæresim videantur consentire, ideo nulli in specie hæresim abiurare poterunt; & sic satis erit, si in genere dicat fautor, sed detestari omnem hæresim, cuius suspicionem suadendo hæreticis, eisdem receptando, aut inquisitionis officium impediendo contraxit. Ita ille, relatis denuo eisdem Eymer. Pegna, & Duard.

178 Superest expendendum, quod in vitima Regula nostrae clausula repositum circa illum, qui denuo incidit in fautoriam de vehementer iam a se abiuratum, aut in alia diuersam, post talem illius abiurationem, num sit habendus pro relapso? circa hoc refert Carena diet. 5. 12. numer. 91. quod Locat. in Iudiciali Inquisitor. verb. Relapsi, num. 5. vers. Quidam autem sunt ex Concilio Taracon. per eam citato, in Direct. par. 2. (hæc citatio dubito, an legitima) in partem affirmantem inclinare videatur.

179 Negatiua tamen, vti communis, & verior, ac pietati nostri S. Tribunalis magis conformis omnino amplectenda, sicuti amplectuntur eam Simanc. cathol. Instit. tit. 57. num. 5. Cast. lib. 2. de iusta hæret. pun. cap. 2. Pegna 2. par. Direct. comment. 83. & Sanctarel. tract. de hæres. caput. 42.

180 dub. 5. num. 14. Ostenditur inde efficaciter, quia, vt sit aliquis vere relapsus, debet constare, quod in aliquam hæresim vere incidit, cap. Accusatus, §. Ille quoque de hæretico 6. at qui denuo sauet hæreticis, non constat, quod vnuquam hæresi infeceris fuerit; ergo non erit vere relapsus, sed iterum de vehementer fautoriam a iuraram prius eodem modo, vel aliam quamvis, in quam denuo incidit, abiurare reuocatur.

181 Habendus tamen vti relapsus, & brachio seculari tradendus, secundum Pegnam citatum, vers. Hoc vnum, si bis, aut pluries in fautoriam abiuratum, vel in aliam reincidat, quod infra magis discutiemus, vbi de relapsis ex professo sermo est nobis futurus: atque prædictis Regula nostra manet absoluta.

Num delinquentem contra fidem non denunciante S. Officio, sint de hæresi suspecti? & an aliquando abiurare cogendi?

REGULA CCCXC.

182 Sive ex dicto DD Inquisitorum, siue ex Decreto S. Congregationis Urbis siue aliunde urgeat obligatio denunciandi S. Officio delinquentes contra fidem, etiam non permixta correctione fraternæ, si quis omittat denunciare hæreticos formales, probabile est ex vi huius omissionis præcise reddi saltem leniter de hæresi, & de fautoria suspectum, & debere cogi de leui abiurare, probabilis tamen oppositum, in de scilicet nullam infringere contra eum hæresim, aut fautoris suspicionem, nec vllam consequenter abiurationem esse ipsi

183 iniungendam, sicut pari modo non oritur præsumptio hæresis, nec vlla ratio, abiurandi obligatio contra aliquem, eo quod suspectus tantum de hæresi denun-

184 ciare omittat. Quando verò cum prædicta omissione denunciationis ad sunt alie circumstantie, & coniecturæ, ex qui-

bus deuenitur in hæresim suspicione: m secundum earum qualitatē gradus huius suspicionis, & abiurationis iniungendæ decernendus.

185 **Q**uæ spectant ad obligationem denunciandi S. Officio quoscunque contra fidem delinquentes, & quæ seruanda in executione talis denunciationis, abunde satis tradidimus in vitimo cap. lib. 1. nostri Operis. Nihil ibi de dubitatione, ac resolutione præfuit, & licet illa in Regula præcedenti comprehendī potuerit, cum secundum graues auctores citandos denunciare hæreticos omittens inter fautores hæreticorum reponatur; visum tamen est conuenientius Regulam de ipsa separatim formare.

186 Ansim, & copiam dicendi ingentem, mihi porrigit Ill. Illustriss. ac Sapientissimus D. D. Transieira in suo fideli Stimulo nuper eruditissimè, ac completissimè per ipsum editor totus enim est de hac sola materia, nempe, de obligatione reuelandi hæreticos, & de hæresi suspectos, & de correctione fraternæ, non præmittenda.

187 scilicet ante relationem dictam, Per vndecim questiones generales, & in vnaquaque earum per diuersa capita, & Aliquando per sectiones in plura capita diuisas omnia huc spectantia ita exactè pertractat vt nihil interitum relinquat, & quod non hinc inde discussum, ac perdoctè resolutum proponat. Ad hunc itaque abundantissimum fontem recuratur, & neque ad satisfactionem aqua d. d. r. in vera, ac solida materia obligari omnis denunciandi, non præmissa correctione fraternæ, si uideatur.

188 Nos tamen, ne ad id agamus præter tradita per nouem Regulas in illo vitimo, cap. lib. 1. nostri Operis, paucis ex Transieira hic desumptis, quæ ad expressionem contentorum in Regula præfenti, quomodo conducere videntur, contenti sumus. Principium sit illud, quod discitur q. 4. cap. 2. an materia non excedens peccatum veniale sit sufficiens ad inducendam obligationem reuelandi in S. Officio? si enim inde non insurgit reuelationis obligatio, nec eam omittens licet suspectus de hæresi, neque obnoxius alicui abiurationi.

189 Circa hoc dubium discordes sunt inter se auctores, ac diuersimode loquuntur. Soula tract. 1. de confessor. sollicit. cap. 1. num. 7. & 8. Portill. in addit. ad dub. Regularia, verb. Sollicitare feminas, num. 4. & Castro Palas, tom. 1. tract. 4. disp. 9. par. 3. num. 2. & 3. sentiunt, tunc solum esse denunciandum confessarium sollicitantem, cum actus sollicitationis est peccatum mortale, & nullo modo, quando tantum committitur

190 veniale. Ostenditur ac ratione, quæ pari modo probat in omnibus delictis ad S. Officiū pertinentibus, quia obligatio denun-

nunciandi iniungitur ab Inquisitoribus sub pena excommunicationis maioris; at ista non fertur, nisi pro mortali, & lata pro veniali non obligat in foro conscientie secundum comunem Doctorum sententiam patetque ex iure 11. qu. 3. per vana capita, ergo, &c.

- 191 Oppositum verò tenet in casu confessorij sollicitatis Ioan. Sæcius in sele& is, disp. 11. num. 22. quod sit denunciandus, etiam si in materia solius venialis sollicitetur. Inducitur ad sic tenendum eo fundamēto quod delictum in sollicitatione commissum, quod intra genus luxurie aliquando sit veniale, ob iniuriam tamen Sacramento illatam
- 192 fiat mortale. Quam doctrinam etiam tradunt vti certam Freitas qual. 7. num. 33. Fagundes de Præcept. Ecclesiastic. in edit. nouis. par. 2. lib. 4. cap. 3. num. 52. Diana par. 4. tra& 5. resol. 5. Anton. Nouar. in summ. Bull. tit. de sollicit. in confess. num. 4. eamque vti veram alibi approbamus.

- 193 Certum tamen est apud auctores in diversis delictis ad Sanctum Officium spectantibus non dari paritatem materię. Eo quod in quavis eorum minima materia continetur integra ratio materię sufficiens ad mortale, vt in delictis infidelitatis, & hæresis, sicuti de ista in specie quidquid non rectè dicat Sayr in Clu Reg. lib. 12. cap. 2. num. 59. Idemque Castr. Pal. tons. 1. tra& 2. pun. 7. num. 2. Alfonso de Leone par. 1. recoll. 7. num. 45. de offic. conf. s. ar. Sanchez in sa. num. 1. tra& 8. cap. 8. num. 66. Diana
- 194 par. 5. tra& 5. resol. 28. & alij. Similiter in for. legijs, & magis non admittunt paritatem materię Valentia tom. 3. disp. 6. qu. 22. pun. 4. D. Irius in disquisit. magic. lib. 4. cap. 2. quæst. 4. Læsius lib. 2. cap. 42. & alij, præter citatos Castrum Palæum, & Alfonso de Leone.

- 195 Nihilominus negari non potest, quod, secundum communem, & magis receptam sententiam, in aliquibus delictis iurisdictioni Inquisitorum subiectis datur paruitas materię, quæ tantum attingat peccatum veniale. Sic tenent, & exemplificant in lectione librorum hæreticorum (ne dum prohibitorum, quia sunt contra bonos mores) Sousa, Suarez, Azor, Hurtad, Diana, & alij, quos adducit, & sequitur Trasmiera vbi luprâ, num. 6. Qui licet discor-
- 196 dent, vt addit idem Trasmiera in designanda quantitate sufficiente ad materię paritatem, quæ non perueniat ad mortale, conueniunt tamen omnes, dici paruitatem materię lectionem vnius linee in libro hæretico totaliter prohibito.

- 197 At Tolet. in summ. lib. cap. 19. num. 9. & Hugolin. in explicâ 1. Can. Bullæ Cæn. verb. ad eorundem libros, §. 1. nequaquam admittunt, posse dari paritatem materię in lectione librorum hæreticorum, quæ tamen sit veniale, sed mortale per eam semper committi affirmant. Sententia istorum auctorem forte posset intelligi de illo casu

lectionis prohibere, quam exponit Trasmiera ibidem num. 7. circa medium persequentia verba.

- 198 Nam, si in aliquo, inquit, libro fuisset vna, aut altera sententia ex puncta, quæ ex se digna prohibitione esset, legens incurreret excommunicationem, quamvis sententia duas lines non excederet; quia tota materia prohibitionis in ea parua quantitate retingente. At in vno libro totaliter prohibito diuisa pagella respectu totius est parua materia. Hæc ille, notatu equidem digna, maxime, quod ait de dimidia pagella.

- 199 Quamquam idemmet Trasmiera n. 10. optime aduertit, supposito, quod in aliquibus delictis ad sanctissimum Officium pertinentibus, attenta probabiliori opinione, admittenda sit paruitas materię, difficillimum esse in nonnullis huiusmodi criminibus prospicere, vbi nam quis de facto intra terminos paruitatis materię cum solo veniali consistit, aut potius extra ipsos mortales commississe possit dici. Ratio est, quia illa totaliter aliquando in actibus internis consistunt, vt hæresis, & apostasia, ita, vt neque ipsa committens plenè percipere valeat, aliquando verò in actus externos nobiscum, & inuoluntè præcedant.

- 200 Resolutio itaque dubij hæbet; quod non sit obligatio denunciandi ob rationem ex Sousa adductam, quando certius est in delicto ad S. Officium spectante dari materię paruitatem ad veniale tantum sufficere, si hæc in facto possit facile cognosci (secus, si sit difficilis cognitio) vt in exemplo legentis vnam lineam in libro totali-

- 201 ter interdicto. Et contra verò, quod ad sit obligatio denunciandi, quando probabilis censetur, delictum non admittit in sua essentia, quoad malitiam quantitatis diuisionem, nec paruitatem materię, inde ostenditur, quia in re tam periculosa tutior opinio amplecti debet, nec fidendum vniui, vel alterius auctoritati Tribus dictis Trasmiera citatus num. 11. 12. & 13. totum hoc docet, & sufficienter ostendit, præcipuè illud 3. loco, quos nos per parenthesis breuissimè tradidimus; legas ipsum, & te non prænitebit.

- 202 Proferamus dein vnum verbum circa aliud dubium de obligatione denunciandi se, & complices delicti in S. Officio. Certum est, vt iam alibi attingimus, quod nemo teneatur spontè comparere coram Inquisitore, & se ipsum, denunciare, secundum illud D. Christolom. super epistolâ Hebræos, Homil. 31. & 41. ad populum. Non dico tibi, vt te prodas in publicum, neque vt te accusas apud alios; estque de iure naturali, ac docent omnes scriptores cum D. Thom. 2.2. quæst. 69. part. 1.

- 203 Consequenter verò neque vilis tenebitur denunciare complices sui delicti (excipe, nisi iam ipse fuerit prius denunciatus, & interrogetur ab Inquisitore de eis) tradunt

- dunt etiam ut omnino certum Suarez de Fide, disp. 10. sect. 4. num. 18. Sanctareti, de hæres. cap. 9. dub. vñco. num. 16. Diana Oper. moral. tract. 4. de denunciacionibus, resol. 9. & post alios nouissimè Trafmiera, quæst. 8. cap. 3. Probatur efficaciter, quia delinquens contra fidem denunciando, & reuelando complices, mediari reuelaret seipsum, ut patet, cum illi capiti, & ab Inquisitore vt rei interrogati, teneantur reuelare situm, ergo hic reuelando complices, seipsum reuelat; sed ad hoc non tenetur, vt dictum, ergo neque ad istud tenebitur.
- 205 Vnum tamen casum valde notandum, vt refert ibid. Trafmiera num. 3. excipit Diana loc. cit. resol. 8. in fine, vbi postquàm cum diuersis auctoribus firmiter concludit, quod hæreticus non teneatur reuelare se ipsum, addit sic.
- 206 Aliqui tamen, inquit, ex supradictis DD. limitant hanc sententiam in casu, quo pro bono communi ipsius teneretur vltimam propriam ponere, & ideo annis elapsis in quadam nostræ Italiæ nobilissima ciuitate, doctissimi Theologi obligauerunt denunciare quendam hæreticum dogmatizantem, & docentem alios hæresim, quamuis ipsi denunciante fuerint discipuli eiusdem hæretici, & sic complices delicti, in ceteris casibus criminosis ex edito Inquisitorum secundum mentem horum Doctorem non teneatur prodere seipsum. Hec ille.
- 207 Predicatorum autem Theologorum sententiam valde approbo maxime attento quòd complices delicti comparentes sponte in S. Officio, & dictum dogmatizantem reuelantes, nullum inde detrimentum, essent accepturi, ratione comparationis spontaneæ: quinis enim coram Inquisitore sponte comparere nec carceratur, nec tortura subijcitur, neque ad aliquam penam condemnatur, sed cum sola abiuratione, & absolutione, salutariq. penitentia secretò expeditur, & quidem ego minimus inter Theologos, consultus aliquando circa casum simile, quòd certa persona ex pacto expresso cù Dæmone, & apparitione eius frequenter ingens damnam euidam magnæ communitati inferret (cum vltis turpissimor rei veneret, responsum huiusmodi dedi, quòd essent obligati complices coram Inquisitore sponte comparere, & personam illam denunciare, ad extirpandum à dicta communitate tantum damnam, quod ferpebat, vt cancer, & aliud remedium non occurreret.
- 209 Quod decisionem principalissimam ex omnibus dubijs, an sit obligatio denunciandi crimina ad S. Officiu impediant, non præmissa correctione fraternali, vel secus? Doctissimus Trafmiera tres generales conclusiones 9. 10. & 11. cum suis seditionibus, & capitibus infert; ipsum, quæso, adeas, & cuncta, quæ desideras, ad satisfactionem peticipes, nimirum offensa iugiter ab ipso

- efficacissimis rationibus parte negantè tamquam vera, & prout certa, quòd non sit locus correctionis fraternalis in casu hæresis, & quòd ea non præmissa, debeant hæretici, aut suspecti de hæresi iuridicè Inquisitoribus denunciari.
- 210 Verum cum Achilles partis aduersæ sit textus ille luangouicus Matth. 18. Si peccauerit in te frater tuus, corripue eum, &c. copiose, & comincenter omnino ostendit Trafmiera, q. 9. sect. 3. c. 1. in eo Matth. loco, non preceptum, sed consilium contineri ex mente Doctissimorum vtrorumq. D. Bonaventuræ in Luc. cap. 17. Maldonati in ipsum, cap. 18. Matth. num. 1. 3. Salmeronis tom. 4. in luangelia, par. 3. tr. 10. de correct. frat. & aliorum.
- 211 Dato autem, quòd ex illo textu preceptum importetur, ad casum tamen hæreticorum, vel suspectorum de hæresi, non extendi probat copiosissimè idem Trafmiera pluribus argumentis tum ordinarijs, quæ ab alijs auctoribus adducuntur, tum extraordinarijs ipsius proprijs valde exquisitis, quibus res tota demonstratiuè cõuincitur, lege ac penes illum, & simul egregiam praxim recipiendi denunciations, quam in fine operis adducit.
- 212 Cum itaque tanta sit obligatio denunciandi hæreticos, apostatas, &c. omittens hanc denunciationem erit ne de hæresi, aut hæretica suspectus ratione talis: ommissionis, ac promittendi abiurare ne debeat? Non desunt, qui afferunt ex dicta ommissione denunciationis insurgere violentam suspicionem hæresis, & auctorit. contra omittentem. Ita Alfonso de Castro de iusta heret. punit. cap. 25. in princip. lib. 2.
- 213 Hanc Castro sententiam cum Sidane, & Rojas per ipsum erratis Pigna p. 2. Direct. comuen. 81. vers. Illis ex Ioanne meritò restatur esse nimis rigorosam. Addit tamen vt bene notauit Carena citadus, posse eam admitti casu: quo ultra denunciationis ommissionem, addeat peculiaris auaritia, & nimia familiaritas. Nam tunc contra non denunciante præsumptio violenta opiri potest, Itaque cum Ioan. Rojas, post alios, quos copiose adducit, Singul. fidei. 5. num. 18.
- 214 Den est alia sententia Lepij Atohe. ro. 1. tit. de fide, eubr. de heret. cap. 2. c. 1. na. 5. vers. Tertia suspicio, afferentis, scilicet suspicuum vehementer de hæresi, aut hæretico sum, qui omittit denunciare hæreticos, & consequenter abiurationem de vehementer esse omittenti iniungendam. Verum hæc illius assertio, etiam iniquat in nimium rigorem, Vnde bene ait Pogge hoc. sig. tunc solius habere locum, quando nulla adest probabilis causa non denunciandi, aut sum. in iudicio interrogatus quis eos celaret, quod prius optime docuerat Zanch. de heret. cap. 5. Ex quibus n. istos, & precedenti dictis patet, esse veram nostræ Regule partem ultimam.

- 215 Moderatius loquuntur alij, & quidem meo iudicio probabiliter affirmantes, quod regulariter tantum reddatur leuiter suspensus de hæresi, aut de fautoria omittens reuelare hæreticos, & ei sola abiuratio de leui sit iniungenda. Ita Leonar. Duar. ad Bull. Cæq. lib. 3. can. 1. quest. 33. &
- 216 Carena 1. p. tit. 9. §. 9. num. 44. Qui statim num. 45. cum Sanctarel de hæres. cap. 9. num. 16. verſ. Tertio non tenetur, & eum Farin. de hæres. q. 197. num. 53. imerito limitat dicens: Si quis ob metum eadem in virum constantem omitteret denunciationem hæreticorum, nullo modo esset de hæresi suspectus, hæc limitatio per se patet. Primum verò illud sic offenditur,
- 217 quia non denunciatus videtur tacite approbare eius hæretici errores, de quibus tacet nam secundum D. Leonem Papam, Errores, cui non contradicitur, approbatur, & secundum Apostolum, Non solum illi digni sunt morte, qui malum faciunt, sed qui facientibus consentiunt, quod interpretatur Glossa ordinaria sic: Consentire est tacere, cum possis arguere.
- 218 Ostenditur item, quia omittens denunciare hæreticos videtur esse contemptor Censurarum Ecclesiasticarum, & nequaquam bene de eorum efficacia sentire, ut habetur expressè in edicto, quod publicari solet à Tribunalibus S. Inquisitionis Hispaniarum, ibi: Sienten mal-delos censuras dela Yglesia: Cum excommunicationem pro modum graui tam solemnitè publicatam non perimeat.
- 219 Probabiliter etiam tenetur diuersi, quod non denunciatus hæreticos, cum possit, & debeat, sit habendus, & puniendus ut fautor hæreticorum, Ita cum Eymer. 2. par. Dire. & Pegna commen. 78. A. fons. à Caltr. ubi supra, Simanc. Cathol. Iustit. tit. 19. Rojas, Singul. 5. ac alij, & haberi videtur expressè in Decreto quodam à S. Congregatione S. Officij Urbis edito anno 1623, die tertio Ianuarij, ibi: Certificantes huiusmodi conscientie sue immores, dictam excommunicationis penam contemnentes, quod contra ipsos tanquam contra hæreticorum fautores, alias prout melius visum, & iuris fuerit, procedatur. Sic in eo Decreto, cuius meminit Aloysius Baciola in Floribus Directorij sub suum li
- 220 bri. Prædictis autem adiungo Carcanam dict. §. 9. ubi quoad abiurationem, de leui scilicet iniungendam, se remittit ad dicta per ipsum in materia de fautoria.
- 221 Nihilominus cum sapientissimo Suario de fide, disp. 20. sect. 4. num. 28. & eum Sanctarel de hæres. cap. 9. dub. vltimo, num. 19. insurgit Trasmiera, qui 3. p. tit. 1. sub. cap. 7. nu. 11. & absolute affirmat ex sola omissione denunciationis, præcisè loquendo, sine alijs coniecturis, & admiuiculis, non provenire vilam hæresim, aut fautorie presumptionem, nec obligationem vltio modo abiurandi, sed denunciare hæreticos omittentem esse grauiter puniendum solummodo, ut inobedientem præceptis Inquisitorum, qui quod ad id habeant potestatem non est dubitandum, p. sed de hac punitione infra lib. 6. ut in proprio loco.
- 222 Prædictorum DD. sententiam amplecti libenter tantum uti probabiliorè, & quod opposita careat probabilitate, affirmare non audeo, & cum pro neutra, meo iudicio, appareat ratio, quam omnino conuincat; licet ea, quam adducit Trasmiera,
- 223 vocetur ab ipso euidentis. Ratio, inquit, videtur esse euidentis, nam ex vna parte omisso denunciandi hæreticos per se sola considerata nullam habet conuictionem cum suspitione hæresis, ex altera vero, ut ipsi etiam contrarij opinionis auctores fatentur coguntur, adferre quumplures alijs causas, quæ solent impellere, ac suadere ad non denunciandum, puta, amicitia, consanguinitas, timor, negligentia. Ita ille.
- 224 Quoad nostrum autè institutum, quod non sit iniungenda abiuratio omittenti denunciare hæreticos, peculiariter ostendit Trasmiera per frequenta verba Manifestum, inquit, etiam est, quod in tali casu simpliciter, denunciationem omittens non sit cogendus ad abiurandum; patet ex dictis: quia abiuratio indicitur ob hæresim, vel suspitionem hæresis, vel ob hæreticorum fautoriam, quæ ob solam omissionem denunciationis non incurritur. Hæc Trasmiera.
- 225 Extendit verò immediatè suam resolutionem in hunc modum, quod procedit, inquit, etiam si quis interrogatus coram Inquisitore veritatem celaret, & denunciare noller, ut de facto prædictum fuit
- 226 in hoc Tribunali Siciliæ. Nam anno 1638 die 10. Nouemb. in publico spectaculo fuit, inducta quædam mulier, quæ cum audiuisset quendam blasphemantem hæreticaliter, fuit in contestum ab alijs, qui præfentes fuerant, vocata, & in Tribunali examinata, & pluries admonita, quod veritatem detegeret, obstinate renuit, tandem ab ipso rep. de suo delicto confitente fuit declaratum, quod in delicti parratione adesset, & vitio conuicta, confessafuit, ob amorem inquisiti tacuisse, fuit in fidei consultatione condemnata ad suam sententiam in forma penitentiali audiendam, & quod sequenti die publico dedecore exponeretur, & exularet per certum tempus ab Urbe, & Territorio, sine tamen abiuratione. Hactenus ille opportunè quidem.
- 227 A fortiori itè suspicio hæresis, aut fautorie multò minus dimanat ex omissione denunciandi in S. Officio non hæreticos, sed de hæresi suspectos; & hos denunciare omittens, præcisè ex vitalis omissionis merito magis ab obligatione abiurandi liberatur. Concordant circa hoc omnes auctores citati, & alij. Rationem

nem efficacē reddere Carena dist. §. 9. nu. 16. his verbis : Mouero, inquit, ex eo, quod alias contra omnes regulas iuris presumptionis oritur ex presumptione, & suspicio ex suspitione] ita doctissimē Carena.

- 239 Punendus verō sic omittens, vt inobediens preceptis Inquisitorum; minor tamen poena, quā si omittet denunciantem formales hereticos, vel apostatas : quod per se constat, & bene notauit Trasmiera.
- 230 dist. cap. 7. nu. 14. Qui num. 16. sic concludit. Hoc ipsum, inquit, quod dictum est de non denunciandis, intelligendum est etiam de impediendis denunciantem, aut ad non denunciandum suadentibus, vel consulentibus, etiam si sint personae regulares, aut Regulatium Superiores] hec ille, & egregiē, notatu digna; quibus Regula finitur.

Polygamis, & cooperantibus ad Polygamiam, ac docentibus uxorem, cum sint iam in Saecris, & Religiosis, an, & qualis abiuratio iniungenda?

REGULA CCCXCI.

- 231 **Q**uiscunque, viuente adhuc prima uxore, contrahit cum secunda matrimonio, licet non consummet, sit vehementer suspectus de mala credulitate, & hanc de vehementi abiuratio teneatur, licet probabile sit, infortere tantum leuem suspitionem, & abiurationem de leui iniungendam.
- 232 Pari item modo philosophandum est de quouis iam ad Ordinem Sacrum promotus, & de emitente votum castitatis in aliqua Religione, si dictum matrimonium
- 233 iniit Cooperatores item ad utramque Polygamiam, veram, & similitudinariam, quoquomodo, vt procuratoris munus exercendo, vel consilium dando, aut falsum testimonium de morte prioris coniugis ferendo, &c. eiusdem malae credulitatis sunt participes, & eadem eis abiuratio
- 234 iniungenda. Vbi verō in illis casibus tantum peruenit ad celebranda sponsalia de futuro, inde sola leuis suspicio erroris insurgit contra celebrantem, aut cooperantem, & tunc de leui solummodo cogendus in S. Officio abiurare.

- 235 **R**ursus latissimum campum, per quē excurrere possumus, aperit nobis Illustrissimus, & Sapientissimus D. D. Trasmiera in suo excellentissimo, & eruditissimo opere de Polygamia, & Poliuria, siue Versatilis gladius contra magni matrimonij Sacramenti violatores. Vbi praeter speculantis ad hoc atrocissimum multiplicis simul matrimonij delictum, quae ita exacte, & solerter per libros tres innumeris pene questionibus enodatis discutiuntur, &

elucidantur, vt nihil amplius addici possit, censetur: quamprimum ad praxim sanctissimi Tribunalis in omnibus materijs vtilis, & practicabilis opportunē proprijs locis adiunguntur.

- 236 Sed inuitus retrahō cūsum, & ne extra chorum saltare videar, animo concupiscenti pro beneficij honorificentia praefertim, quibus anno superiore Panormi vltra meritum ab illo affectus fui, grates quoquomodo rependere, frannū nūc incio intra limites doctrinae in praesenti Regula contentae. Pro cuius expressione maiori, & pro aliquali eruditione, notandum primō, quae respectu viri habentis duas uxores communiter vocari solet, Bigamia, a, bis, & Gamos, quod est mulier, & si plures sint, Polygamia, respectu mulieris habentis simul duos viros, licet vocabulo nō ita Latino, congruē dicitur Biuira, atque si habeat plures, Polyuria, taliterque coniugata vocatur, Biuria, aut Polyuria, sicut taliter coniugatus appellatur, Bigamus, aut Polygamus; quibus terminis vtuntur auctores graues, vt Scor. in 4. dist. 33. & supplementum Gabriel. Viel. ibid. qu. 1. proposit. 8. & assert Trasmiera, lib. 1. quæst. 1. num. 9.
- 237 Notandum secundo quod cum Speculatore, tit. De dispens. §. Iuxta, num. 6. tres species polygamiae assignentur communiter à DD. quas bene explicat Sanchez lib. 7. De matrim. disp. 83. num. 1. Prima quatuor aliquis duplex legitimū matrimonium contrahit, vtrumque consummans; atque haec dicitur vera bigamia, quia in isto duplici matrimonio verē deest representatio vnius spiritualis matrimonij Christi cum vnica Ecclesia. Propomitur haec species bigamiae, in cap. Debitum, extra, de bigamis, cap. Percipimus, distinct. 34. & capit. fin. ead. dist.
- 238 Secunda species bigamiae est, quando contrahitur duplex matrimonium; sed vel neutrum, vel solum alterum est validum; Atque haec vocatur bigamia interpretariua, quia ex iuris interpretatione quadam, vt ait idem Sanchez disp. 84. num. 1. taliter coniugatus affectu carnem suam in
- 239 plures diuisit. Atque ad hanc secundam speciem spectat, quando quis post consummatum matrimonium, factus vna caro cum uxore, ducit viduam à priori viro cognitam, aut quamuis aliam corruptam, & cum ea consummat, aut ducit virginem, & post ad alteram eam cognoscit, cum similiter euius interpretatione in plures carnes diuisisse censetur. Ita cum citato Sanchez Trasmiera qu. 3. num. 4.
- 240 Constituit tertiam speciem bigamiae illa, quae vocari solet similitudinaria, quam contrahit quiuis, qui Sacro Ordine initiatus, aut per vota Religiosa professus uxorem ducit, etiam vnicam, & virginem, eamque cognoscit; vocatur autem similitudinaria, quia quando quis post matrimonio.

monium spirituale innum cum Christo per votum solemne castitatis annexum Ordini, aut emissum in Religione (idem est de voto simplici facto in nostra Societate Iesu) de facto ad alias nuptias transiit, easque copula consummat, adest tunc similitudo quadam veræ bigamiz propter affectum ad duplex matrimonium cum opere subsequuto.

- 241 Prædictis sic in communj tractatis de quidditate nominis, & rei, ac de speciebus polygamiz, & polyuriz, omisiss alibi nempe lib. 1. nostri oper. cap. 8. Regul. 109. & cap. 30. Regul. 149. vbi de polygamis illud spectantia completè tradidimus; iam ad dissidium, quod extat circa rem præsentem inter auctores de materijs S. Officij
- 242 tractantes accedamus. Symanc. Cathol. instit. tit. 40. de matrim. n. 6. Guttier. præd. quæst. lib. 3. quæst. 8. num. 1. cum seqq. Suarez de fide, disp. 24. sect. 3. cap. 4. nu. 8. Trasmiera lib. 3. quæst. 1. num. 1. & alij absolutè tenent, Polygamum esse tantum leuiter suspectum de mala credulitate, & consequenter debere abiurare solummodo de leui. Quod adeo vsu receptum est apud Tribunalia S. Officij Hispaniarum, vt semper ab ipsis, omisiss tortura, polygamis sola abiuratio de leui iniungatur. Osten- ditur inde, quia in polygamiz delicto at- tendi debet ad motiui præcipuum, quo inductus homo ipsum committit, & regu- lariter censetur esse appetitus libidinis, & pecunie lucrande, accepta dote.
- 243 Quæ ratio, & tantorum virorum au- thoritas sine dubio prædictam doctrinam aliquantulum probabilem reddunt, ne cogamur dicere, quod ea Tribunalia, vbi causæ S. Inquisitionis exadè, & maturè pertra- ctantur, ac iuste deciduntur, circa præsen- tis polygamiz decisionem absque vlla pro- babilitate procedant.
- 244 Verum, quod, siue Polygamus viuente adhuc prima coniuge ad secundas nuptias transeat cum earam consummatione, siue suscepto iam Sacro Ordine, aut emissis: regulari professione in aliqua Religione v- uorem ducat; secuta copula insurgat inde contra eum vehemens præsumptio de ma- la credulitate circa matrimonij Sacramen- tum, & quod de vehementi abiurare te- neatur, si nihil ex tortura iudicia emerse- rit, vti certum, aut saltem vti multò pro- babilius videntur plures, vti Genuen in- prax. cap. 18. num. 11. Palsuccius par. 3. cap. 4. ar. 6. nu. 9. Nald. in Summ. verb. Vxor. nu. 2. Ricciol. de iure person. &c. lib. 1. capit. 11. num. 19. Pegna 3. part. Direct. commen. 81. Prax. M. S. cap. 6. Farinac. cum multis, quos refert, de hæres. quæst. 178. num. 68. & Ca- ren. 1. part. tit. 5. §. 11. num. 58. quibus adhaereo.
- 245 Quid, quod est id secundum antiquam consuetudinem, & styli perpetuò obser- uatum à supremo Tribunali S. Romanæ Inquisitionis, & ab omnibus totius Italiæ,

- præsertim à nostro Melitense, me vti Con- sultore teste oculato per spatium 39. ann. & 8. mensum, quo tempore sæpius casum Polygamiz colummare habuimus, & post torturam cum abiuratione de vehementi 246 semper expediuimus. Quoad styli, verò antiquum Romanæ Inquisitionis af- firmat Campan in Diuers. Iur. Canon. rub. 1. num. 47. (vt refert Carena vbi supra) ipso præsentem quatuor simul polygamos Romæ in Ecclesiæ S. Mariæ supra Minervam abiurasse de vehementi die 18. Maij. 1597.
- 247 Probatur iam hæc pars efficaci ratio- ne à simili deducta, etiam retorquendo rationem in contrarium; quia si Societatis abutatur in suis fortilegijs aliquo ex alijs Sacramentis, nempe Eucharistia, Extremum Vnditionis, aut Baptismi, etiam ex mente auctorum oppositæ sententiæ, & etiam at- tento vsu Tribunalium S. Inquisitionis His- paniarum, regulariter habetur vehemen- ter suspectus hæreticè credulitatis, nimi- rum, quod malè sentiat de dictis Sacra- mentis, ac de vehementi abiurare solet, quauis præcipuum motiui talis abusus sit effrenatus appetitus libidinis, seu amor inhonestus; ergo cum polygamus abutatur Sacramento matrimonij, pari modo in- surget inde contra eum præsumptio vehe- mens de simili mala credulitate, ac proin- de abiuratio de vehementi ipsi iniun- genda.
- 248 Quod si quis velit excusati ex capite ignorantie; audi circa hoc quid sentiat Carena dict. §. 11. num. 56. Attamen, in- quit, existimo difficillimè posse dari casum, in quo vehemens suspicio in polygamo minuatur: & Ego in S. Officio Cremonæ vidi etiam rusticos cogi ad abiurandum de vehementi; quia in villo Catholico vix potest dari probabilis ignorantia prohibi- tionis polygamiz, & malitiz illius; cum sit prohibita de iure nature, vt vidimus su- pra quæst. 1. & in omnibus concurrat abu- sus Sacramenti ex quo resultat suspicio ve- hemens] hæc ille, quæ iudico approbanda.
- 249 Concedit quidem, & optimè Trasmie- ra dict. q. 1. nu. 4. & 31. in duobus casibus etiam apud Tribunalia Hispaniæ reputari polygamum vehementem suspectum de mala credulitate contra Sacramentum Matrimonij, & abiurationem de vehemen- ti ei iniungi debere. Primò, quando ipse originem ducet ex regione infecta hære- 250 si Lutherana, aut Calviniana. Quod prius docuerat Diana par. 4. trac. 7. resol. 4. (licet ipse praxim S. Inquisitionis Hispaniæ sequatur) addens, quod talis poly- gamus sit torquendus pro intentione, et si banc fateatur, sit iniungenda abiuratio de formali, de vehementi vero, si nihil ex tor- tura emerierit: quæ approbo, cum per se pateant.
- 251 Secundò. Quando quis plures, quam duas contrahit nuptias, etiam stando in,

- sententia, & praxi, quam sequuntur Tribunalia S. Officij Hispaniarum, sit suspectus vehementer de mala credulitate; & eā de vehementi abiurare tenetur. Ostenditur inde efficaciter, quia sic iterans illi-licitas nuptias (verba sunt Trasmiera) magis abiuratur Sacramento Matrimonij, atque adeo videtur maiorem illius habere.
- 352 contempnimus. Ut probatur per textum in cap. Cum habet, prope finem, ibi: Cum multiplicitas, De eo, qui duxit in matrimonium, quam polluit per adulter. Baldus in collect. Doctor. in cap. Cum tanto, De consuetud. no. 2. ubi ait, Si verò sine successu, ut matrimonium prohibitum, hæresis, aut alia id genus, eo gravius coarctendus est, ex traditis per Tirac. de pen. tempore. cas. 29. num. 3. & per consequens maiorem, atque adeo de vehementi indacere suspensionem. Hæc sunt Trasmiera, & quidem verè, ac eruditè ostendit, utrumque prædictum casum ipse Trasmiera lib. 2. qu. 17. num. 54. & seq. pari modo se habere in Religioso professio, & in promotore ad Sacros Ordines; vide illum.
- 353 Nihilominus contra eum insurgit Caren. dict. S. 11. num. 58. vers. Et mihi maximam; hincque secundum casum, atque praxim dictam Tribunalium S. Officij Hispani impugnat ex eo principio, quod ex duabus lenibus suspicionibus non insurgat suspicio vehemens, sicut neque ex duabus vehementibus prononciat una suspicio violenta, citat pro eo Farin. de hæres. qu. 195. num. 24. reiecto Locat. in Iudic. Inquisit. verb. Abintatio, num. 1. contrarium tenente, ergo si ex simplici, & unica polygamia oritur tantum suspicio levis de hæresi, nequaquam poterit ex duplici polygamia vehemens suspicio resultare.
- 354 Sed pro viribus ingenio nostri indolescentium tantum virum Trasmiera non frateribimus, & quidem Carena opponit primo loco occurrit, quod in citato de dicta Farinae addat [cum alijs allegans ab eo] inspecto autem diligenter loco triplex, quo vocat, nullum allegatum enoncio, præter unum Franc. Pegnam 3. p. Direct. comment. 43. vers. Ita, quod si prolabatur, cuius allegatio, ut verum fatear, non capio quomodo faciat ad rem, de qua hic agimus; relictæ itaque auctoritas Farin. opposita auctoritati antiquioris Locati, vtra autem maior, alijs iudicandum relinquo.
- 355 Euanescat item impugnatio Carenae, si iudicium distinctionis prædictos duos auctores conciliaverimus sic. Quod farinae loquitur, & sit intelligendus de casu, quando duæ, aut plures suspensiones leues concurrunt in eodem inquisito S. Officij circa diversas materias absque illa connexionem, ut si leuiter sit suspectus circa Mahometismum, circa blasphemiam, circa sortilegia, &c. tunc certum est, quod omnes istæ suspensiones leues non valiant, neque ex

- eis resultet una vehemens; sicut nec ex pluribus vehementibus una violenta, quia ex se ad id non sunt aptæ, neque proportionatæ, cum non habeant inter se connexionem; nec ad idem dirigantur.
- 356 At Locatus intelligi debet de casu, quando adfuerint simul in eodem reo duæ, vel plures suspensiones leues circa eandem materiam hæresis; inter se connexionem, ad idem tendentes, quod ex ijs resultet vehemens suspicio; inde efficaciter ostenditur, quia ad augmentum indiciorum augeatur etiam suspicio, sen præsumptio male creditur in inquisito S. Officij, unde qui prius ex indicijs erat leuiter suspectus de hæresi, additis alijs similibus indicijs, seu administratis in eadem materia fidei, ad idem tendentibus, sit vehementer suspectus, imò
- 357 & violentè, quandoque. Hinc Regul. præced. num. 113. diximus probabiliter cum ipso Carena ex Pegna, Rojas, & alijs, cum qui omittit denunciare hæreticum, esse violentè suspectum de fautoria, si tali omissioni adiungatur amicitia, & familiaritas omittentis cum hæretico denunciando; ergo contra polygamiam, insurgit suspicio vehemens, si primæ polygamie addatur secundā stando in sententia Tribunalium Hispaniæ; teneantur ex unica polygamia solum oriri suspensionem leuem, & ex vi eius tantum esse iniungendam adiunctionem de leui.
- 358 Confirmatur, quia, ut paulo post videbitur, in nostra, & Tribunalium Italianorum sententia, ex polygamia tentata contrahitis sponsalibus de futuro, insurgit levis suspicio male creditur, etiam consummatur, insurgit vehemens, quia polygamus gradatim à tentata ad consummatam ascendendo fit multo magis suspectus de hæresi ergo parimodo in sententia Trasmiera, & Tribunalium Hispaniæ, ex prima polygamia consummata oritur suspicio levis, si autem adiungatur secunda etiam consummata, oriatur sine dubio vehemens; quia polygamus supposita prima polygamia, amplectendo secundā fit multo magis suspectus, ergo erit suspicio vehemens inde orta.
- 359 Pro maiori confirmatione, vir doctus, nostris circa hoc à me consultus, adducebat à simili probationem ex doctrina philosophica, sic: quia ex duobus gradibus caloris ex se separatim remissis, si coniungantur, fit vnus intensus; ergo ex duabus suspicionibus per se leuibus in duplici polygamia simul iunctis insurgit una vehemens. Quæ proinde forma sine dubio efficax est; sed non est, ut vtamur hoc modo loquendi, neque eo vtitur D. Trasmiera, quod ex duabus suspicionibus leuibus coalescat una vehemens, sicut ex duobus remissis caloribus coalescit vnus intensus; sufficit enim si dicat: Supposita prima polygamia, & suspensione leui, ab ea orta, si addatur secunda polygamia, ex

hac oriri suspitionem vehementem, &c. Atque hac dicta pro defensione D. Trasmiera, & pro veritate.

- 261 Sequitur agendum de cooperatibus ad polygamiam qualemcumque, & indagandum, qualiter abjurare debeant, & cum isti sint diuersi generis, inchoandum à precipuo, nempe ab exercente officium procuratoris. Nam sæpius matrimonium contrahitur per procuratorem, qui si durante adhuc primo matrimonio mandantis, nomine eius scienter secundas celebrat nuptias, sit pari modo suspectus de hæresi, & abiurare tenetur, sicut ipse principalis mandans. Probatur inde, quia talis procurator non minus, quin etiam magis de Sacramento Matrimonij, exequendo mandatum sui principalis, male sentire videtur. Ita Trasmiera lib. 2. qu. 13. num. 21. nullum citans auctorem, fortè, quia haud vllus in specie hunc casum tractauerit.
- 263 Declarat autem bene ipse Trasmiera, qualiter mandatarius sit magis suspectus per sequentia verba. Et dico, inquit, quod magis redditur suspectus, quia mandans posset moueri vel ratione luxurij, vel ratione lucranda dotis; at ipse procurator talia motiua non habet; ergo animus in male sentiendus de Sacramento Matrimonij deprauatus in tali procuratore clarius demonstratur, & ideo tanquam minus excusabilis grauius puniri debet, iuxta doctrinam in lib. 1. à nobis fusiùs traditam. Hæc Trasmiera. Sed de punitione nos lib. 6.
- 262 Pœterea ad contrahendam polygamiam, aut polyuriam, quicunque dat consilium maiorem incurrit suspitionem hæresis, quâ ipse contrahens, & consequenter in nostra sententia, & in Tribunalium Italiz praxi, de vehemènti abjurare debet. Docet bene primum Moura, opus. de incantar. sec. 3. cap. 6. num. 11. ibi, Imò eo maior, quò cōsulere malum magis accedit ad errorem mentis, quàm illud opere exequi.
- 265 Quam Moura doctrinam sequitur Diana, par. 4. resol. moral. tract. 7. resol. 4. vers. Notandum est etiam, cum moderatione, saltem, quòd non minorem incurrat suspitionem; absolute verò sine moderatione Trasmiera lib. 3. qu. 5. num. 1. & 2. quem egregie ipsam declarantem audiamus.
- 266 Valde rationabile, inquit, videtur, vt qui suo consilio alios inducit ad binas nuptias non solum non minorem, sed etiâ maiorem incurrat suspitionem; et ratio in promptu est quia qui praua consilia exhibet, magis videtur accedere ad errorem mentis, quàm qui mala opera exequitur, consilium enim ab intellectu pronit; quare qui scienter consilium exhibet de contrahendo duplici matrimonio videtur suo intellectu approbare illud pessimum factum; atque adeo videtur magis participare de errore intellectus, præsertim verò, quia non dantur circumstantiæ luxuriæ, vel lucranda dotis in consulente, si-

cuti dantur in contrahente. Hæcenus ingeniosè Trasmiera.

- 267 Qui cum prædictis Moura, & Diana, exemplificat in maiore, quæ consilium dederat filij, vt secundo nubere. Addit autem optimè num. 14. & 15. quæ dicta sunt de consulete quoad suspitionem hæresis (& consequenter adiungo quoad abiurationem) quòd locum habeant, non solum quando dubitat, an suo consilio infuxerit in secundas nuptias iam contractas, sed etiam quando certo scit non infuxisse, licet illud dederit, ex eo capite, quòd contrahens paratus alioquin erat absque vilius consilio eas iniire, & consummare, vt consummauit. Ratio est, quia sic consulens etiam casu, quo antecedenter sciuit prauâ illius deliberationem consummandi secundas nuptias, se reddidit suspectum de mala credulitate cõtra Sacramentũ Matrimonij, vnde obnoxius suauet obligationi abiurandi.
- 268 Videndum nunc breuiter de testibus, an, & qualiter abjurare debeant ob testificationem, et cooperationem ad polygamiam? Tripliciter se habere possunt isti respektu polygamorum: primò si apud Tribunalis, Inquisitionis falsum deponant, et alicui delictum polygamiz, quod non commisit, malitiosè impingant; atque in hoc casu nequaquam insurgit cõtra eos conspicio hæresis, quòd male sentiãt de Sacramento Matrimonij. Ratio est, quia deponunt coram Inquisitore, vt innocentè damnum inferant, et ex tali animo inferendi damnum non arguitur suspicio hæresis, nec inde obligatio abiurandi sequitur, ita Trasm. lib. 3. qu. 17. num. 28.
- 269 Secundò quando interrogati ab Inquisitore verum negant, aut falsum deponunt ad defensionem inquisiti polygami, in vtroque casu an insurgat suspicio malæ credulitatis, et sit obligatio abiurandi, quid sentiat Trasmiera, ab ipso met audiamus dict. num. 28. coniungente ibi tradita à nobis num. præcedenti citante Dianam, et referente ad idem verba Soufiz, sic.
- 270 In hoc casu, inquit, etiam dico, huiusmodi testem interrogatum, et veritatem negantem debere abjurare fautoriam, nã in alio casu, quando testis falsum deponit, vt innocentè noceat, non datur talis suspicio in fide, non enim ideo falsum deponit, quia suspectus, sed vt noceat, nec ex tali animo nocendi arguitur suspicio 1. ac bene arguitur ex eo, quòd fauere vult.
- 271 Spectis in fide: Confirmatur hoc eo, quod docet Diana dict. resol. 16. §. Sed audiamus Soufiz, vbi ad rem nostram ait (loquitur tamen in crimine hæresis) Sed quid, si testis pro defensione inquisiti falsum deposuit coram Inquisitoribus, negando hæresim, quam sibi constat commississe? Respondet, quod in tali casu testis falsus debet abjurare fautoriam pro qualitate suspicionis, tanquam fautor hæreticorum. Hæc ille.

- 273 Quæ absolute admittit; ac esse totum abjuratiōis saltē de leui indicio; & etiam ea legendus est. Casti. pala. tom. 1. tract. 4. disp. 8. pun. 15. §. 6. num. 10. & 11. Nullo autē modo timēdum video, ne quis non carpat, obijciens, quod ista non videantur concordare cum traditis per nos Regula. præcedenti d. num. 221. ubi vt probabilius tenuimus, omittentem denūciare hæreticos, aut nolentem testificari contra ipsos, non esse cogendum abiurare (retulimus ubi notum, 226. verbis Transierat casum mulieris nolentis testificare contra blasphemum expedit abique abjuratiōne) quia quod ista inter se valde differunt omittēte denūciationem heretici, aut nolle testimonium ferre contra eum, & negare veritatem, aut deponere falsum ad defendendum ipsum hæreticum, vel suspectum de hæresi; cum in hoc secundo manifestum appareat fautoria, fecus vero in illo primo.
- 273 Tertiò denique cooperantur testes ad polygamiam ferendo falsum testimonium, apud Tribunal Episcopi, seu Ordinarij de morte prioris coniugis; unde merito dubitatur, an sint suspecti saltem leuiter de mala credulitate cetera sacramentum Matrimonij, ac proinde teneantur aliquoties abjurare? cui d. 10. optimè Transierat, dict. q. 17. in mediāte post num. 19. paucis affirmante respondet in hunc modum.
- 274 Quæ hic, inquit, diximus de testibus veritate tacetibus (ses negantibus) eorum Inquisitoribus; tum quoad prius, tum quoad abjuratiōem fautoris sintel ligentiam debent de testibus falsò deponentibus eorum Ordinarij de obitu prioris coniugis. Hæc ille, loquens de abjuratiōe, quod sine dubio supplex executioni mandata vidit, seu iniunxit, cū per multos annos tū in Siculo, tam in alijs Hispaniæ Regnis minus Inquisitoris obierit.
- 275 Verum non exprimit ipse gradum abjuratiōis, sed iam intelligit de leui, attentione eius, & Tribunalium Hispanicorum. sententia, & praxi; at secundum sententiam oppositam, & consuetudinem S. Congregationis Vniuersalis Romane Inquisitionis, & aliorum Tribunalium Italia, videntur cogendi ad abiurandum de vehementi, cum æquè, & potius magis vehementer sint suspecti de hæresi cetera sacramenti Matrimonij, quā in ipse polygamus, vt per de manifestè constat.
- 276 Miror sanè, quod cū Catena dict. tit. 15. §. 13. de punitiōe disorum testium, non pauca asserat, nullo promeruerit verbum circa eorum abjuratiōem, nisi forte, quod apud ipsius Tribunal Cremonen. S. Inquisitionis non solum eiusmodi sintel ligentibus abiurare? Apud nostrum Meliten. nunquam totā annorum spatio vultu ex illis abiurantiem. videtur de illius abiuratiōe audiui; an de alijs, & c. S. Tom. II.

- Congregationis S. Officij Vrbis & in literis eius 16. Decemb. 1623; & 22. Iulij 1624. sermo sit de punitiōe falsò testium in materia polygamij abique vlla mentione
- 278 In iungendi eis 2. iuratiōnem. Quod mo in maiorem admiratiōnem inducit, ac in suspiciōem, quod talis abjuratiō in alijs etiam Tribunalibus omittatur. Cur ista omisso, equidem non capio, cū n. fautoria in dictis falsis testib. 25. innotescat. Capio itaque debere, aut corrigi, vnde me, meaque omnia iudicio Sacre Congregationis subijcio.
- 279 Restat, vnum verbum proferamus de polygamia, seu polyiuria attentata, contrahendo sola sponsalia de futuro, viuentē adhuc primo coniuge, aut saltem huiusmodi contractum inchoando, an committentes sic hoc delictum polygamie. vel ad ipsum cooperantes sint suspecti de hæresi, & abiurare teneantur? Concordant inter se circa hoc auctores sequentes praxim Supremi Tribunalis S. Inquisitionis Vrbis, ac Regni quorum Italia, q. 104. inde insurgat suspiciō leuis, & sit iniungenda de leui abiuratio.
- 280 Sumitur efficax argumentum à simili, quia in alijs materijs S. Officij ex sententia, seu inchoato delicto, vt ex arrepta fuga ad partes in fiduciam animo apertū, ex preparatorijs ad conficiendū fortissimum; & c. secundum omnium DD. inuentum oritur saltem suspiciō leuis cetera fidem, & obligatiō abiurandi de leui; ergo pari modo oritur extētia a polygamia. Ita Praxis, m. l. dict. cap. 6. & Catena dict. §. 11. nu. 60. in fine per sequentiā verba.
- 281 Quo verò ad vxoratos, inquit, qui vix primā coniuge, cum alia sponsalia contrahunt, dicendum, hos vel tantummodo de leui suspectos esse leui tantummodo abiurare debere. Ratio, est, quia in istis non interuenit abusus Sacramenti ex quo oritur vehemens suspiciō heresis, igitur neque in istis adesse debet suspiciō vehemens. Quia tamen in istis adest praua dispositiō ad abusum Sacramenti de leui, erunt de hæresi suspecti, & de leui abiurare debent. Hæc Catena.
- 282 Cuius, & aliorum doctrinam apud nostrum S. Inquisitionis Tribunal Meliten, multis abhinc annis approbamus, & ad vsum reduximus in factō eiusdem sacerdotis Ritu Græcū sequentis, qui tenet praxim ducere vxorem post acceptum Sacerdotium, & de mandato S. Congregationis Vrbis, vt patet ex literis eius. 5. Augusti 1616. interrogatus fuit etiam in tortura, an crederet esse hoc licitum, & cum negasset intentionem, attenta qualitate personæ ignare, de leui, abiurare coactus.
- 283 Sed quid dicendum secundum eos auctores, qui sequuntur sensum, & consuetudinem Tribunalium Hispanicorum S. Inquisitionis cognatur isti procul dubio.

- teri, ex polygamia, seu polyuria attenta nullam prouocare suspicionem hactenus, nec obligationem abiurationis, quandoquidem ipsi in consummato, & perfecto polygamie delicto solam leuem mala credituram suspicionem admittunt, atque tantum de leui abiurandum esse volunt.
- 284 Quod autem Trasmiera sic teneat, & doceat, patet manifeste ex ijs, quæ ipse tradidit, lib. 3. quæst. 5. nu. 15. loquens de consuleute, per sequentia verba.
- 285 Vbi consilium, inquit, non influxit ex eo, quod ipse consulens datum consilium statim reuocauit, religione motus; & in hoc casu videtur idem dicendum, quod supradiximus in 2. lib. quæst. 3. conclu. j.
- 286 de attentante duplex matrimonium, qui tamen post nonnulla exhibita opera exteriora, ut instrumentum dotis, & in Ecclesia denunciations, ultra progredi religione motus desierit, quod nimirum in nostra Inquisitione omni prorsus pena, & abiuratione liberatur, utpote qui ante delictum perfectum ex seipso respiciens, omnem purgat malitiam, suspensionemque etiam leuem à se remouet. Nam consulens quantum est ex se consilium reuocat, & querit impedire delictum. Huc videtur Trasmiera, & quidem consequenter.
- 287 Lege illum di. qu. 5. vbi ex professo id tractat, & resoluit conclu. 3. neganter, ut diximus, quando contrahens ex se, seu religione ductus desistit à polygamia atque.
- 288 rata. Sed quid, quando non sit per ipsum, quin progrediretur vsque ad consummationem, ac propterea non consummaret, quia fuit impeditus in hoc casu Trasm. conclu. 2. num. 10. dubitante ad id inclinar, quod debeat abiurare de leui, ibi. Ego forre, inquit, indicarem illi abiurationem de leui, licet iu pœnis temperantiùs procederem. Ita ille. Atque has Regula præsens absoluta manet.

Confessario sollicitanti, & cuius cooperantis ad sollicitationem, an, & qualis abiuratione infringenda? quid si extra confessionis actum in confessionario sollicitet?

REGULA CCCXCII.

- 289 Quilibet Sacerdos in actu Sacramentalis confessionis, aut immediatè antea, vel post sollicitans ad venerea, & quælibet persona aliquo modo, ut mandato, consilio, &c. ad talem sollicitationem cooperans, sicut fit inde vehementer suspectus in fide, ita de vehementi abiurandus re teneretur. Quamquam non caset probabilitate sententia asserens, ex ea sollicitatione, & cooperatione tantum oriri suspensionem leuem, & obligationem abiurandi de leui. Probabile item est, quod non solum qui ad turpia, & inhonestas, sed

etiam qui ad quævis alia peccata, ibi sollicitat, si non ex vi Bullarum Papalium, saltem attentè iure diuino, & canonico, in fide talit. r suspectus, & di. x abiurationi, 293 obnoxius reddatur. Denique si extra actum confessionis cum solo abusu confessionarij sollicitatio fiat, aut turpes sermones misceantur, licet sit casus 5. Officij, quia, la inde insurgit obligatio abiurandi.

- 293 **L**ib. 2. nostri oper. toto cap. 16. per 9. Regulas spectantia ad hanc materiam sollicitationis diligenter pertractauimus perpenis bene omnibus circumspectis, quæ communiter proponuntur. Quia Quid, Vbi, Cur, Quomodo, & Quando. Vnde ab hoc puncto præsentis Regule de abiuratione Confessarij sollicitantibus, & quibusq; ad hanc sollicitationem cooperantibus iniungenda, & de adiectis cum ea, nos citius expediemus.
- 294 Enneuertimur ad idem dissidium, quod extat, ut vidimus Regul. præcedenti inter DD. nostræ professionis; nam sicut in delicto polygamie, ita in isto sollicitationis non pauci, præcipue ex Hispania, ut Ludou. à Param. de Orig. S. Inq. lib. 3. quæst. ro. num. 115. Roder. à Cunha, de confess. sollicit. quæst. 2. & ibi Freytaa, nu. 45. verè Secundo, quia sollicitio, sedit, deit. 448 nu. 1. volu. 4. Caste Pala. in oper. moral. tract. 4. disp. 9. pun. 6. & alii ab ipso relati, quibus adheret Diana par. 4. tract. 5. resol. 5. & tract. 7. resol. 7. absolute tenet, quod confessarij sollicitantes in actu confessionis, aut immediatè ante eam, vel post, regulariter siant tantum leuiter suspecti in fide, & de leui, solummodo in 5. Officio abiurari teneantur.
- 295 Probatur sic, quia in confessario sollicitante magis attendi debet præceptum, motuum exequendi hanc turpissimum actum, nempe passio, seu nimia propensio ad libidinem, quam voluntas abren. di sacramento peccantis, eam ex motu seu intento committentis distinguatur delicta, non ex euentu, seu effectu per accidens, siue comitanter conuulso, l. 1. C.
- 296 ad l. Corneliam de Sicariis. Confessarij potest ex doctrina Bart. in l. Vorum est, la prima, num. 4. de furtis, vbi ait, si scilicet pacem cum aliquo, & promissum non offendere sub certa pena, si postea adulteret uxorem eius, quod non teneatur pacis rupte, quia non fecit animo iniuriandi, sed causa libidinis principaliter, adducit Bart. de eius doctrina quid quid sit, quod non est meum nunc discernere, sententia prædictorum auctorum non videtur de furtis probabiliter.
- 297 Nihilominus sententia affirmans tales confessarios esse vehementer suspectos in fide, quod male sentiant de sacramento poenitentiae, et de vehementi debere abiurari, amplectenda à nobis uti multo pe-

- babiliores, & communior, & omnino recepta apud beneficientes; immo ab ea recedere effert contra Ilylum Vrbis, & orbis, & contra scriptum Apostolicum, cuius meminit Barola in suis floribus Directi. Inquis. de Confess. Solicit. vers. Supplicio, quæ. & seq. & enumerat Carena. 3. par. tit. 6. §. 15. ubi cum ipso, & cum Pegna par. 2. Directi. comment. 81. vers. Ille quoque cum Fran. Leonio in Thesaurio Fori eccles. par. 3. cap. 37. nu. 35. & cum alijs (quibus adde Praxim id. f. cap. 7.) id absolute tenet, & efficaciter defendit.
- 298 Sumitur probatio dictæ sententiæ ex eo quod confessarius sollicitans re vera abutitur sacramento penitentis, & ex hoc abusu insurgit suspicio male credulitatis, ut innosceat clarè ex Bull. Pauli IV. edita contra tales sollicitantes anno 1564. die 6. April. incip. Cum siet super, ibi, Nos in animum inducere nequentes, quod qui de fide catholica rectè sentiant, sacramentis in Ecclesia Dei institutis abutantur, aut 299 illis iniuriam faciant. Ergo cum ex abusu aliorum sacramentorum, ut Baptismi, Eucharistiæ, Extremæ Vocationis, &c. oritur præsumptio vehemens hæresis contra abutentem, & obligatio abiurandi de vehementi, pari etiam modo oritur ex abusu sacramenti penitentis, seu ex sollicitatione in eo contra sollicitantem confessarium, & hic de vehementi abiurare debet.
- 300 Ad id autem magis confirmandum, & ad vnumquemque Inquisitorem admonendum, casum particularem refert Carena. dict. §. 15. num. 75. bis verbis. Et ad hoc, inquit, diligenter advertant Inquisitores, quia à quodâ viro doctissimo accepi, quod cum quidam confessarius in vna Civitate huiusce Domini, ob hoc sollicitationis crimen abiurasset delecti, fuit iterum in Civitate nostra ex ordine Supremi Almæ Urbis Tribunalis vocatus, & coactus abiurare de vehementi, Itaque.
- 301 Reicido item Moyses. tract. 7. cap. 14. n. 40. absque illo fundamento, & contra dispositionem iuris dicente, casu, quo confessarius sollicitans fateatur se habuisse cum pertinacia errorem in mente, quod debeat abiurare de vehementi, optimè, & veritudo docet Carena ibid. num. 76. cum Ludonico à Param. lib. 3. de Orig. S. Inquis. cap. 10. num. 105. tunc esse ei injungendam abinationem de formali, & procedendum in omnibus contra ipsum uti hæc 302 reticum formale. Imò ex mente Souff. tract. 2. de confess. sollicit. cap. 18. num. 12. ut refert, & approbat Trasmiera lib. 3. q. 8. nu. 39. in actu sollicitationis possent concurrere circumstantiæ adeo aggravantes, ut merito confessarius sollicitans esset Curia seculari tradendus, nimirum quando per vim carnaliter mulierem cognosceret in ipso confessionis actu, aut quando renitentem occideret, &c. sed de hoc alii.
- bi oportet autem nobis agendum.
- 303 Videndum sequitur de cooperantibus ad sollicitationem, an illi sint etiam suspecti de mala credulitate, & abiurare teneantur? Ac præcipue id discutitur de mandante, aut commissione dante (nam confessarius potest sollicitare penitentem, vel pro se, vel pro alio, qui mandavit, aut commisit) hunc non subiacere pœnis præscriptis à Gregorio XV. in Constit. incip. Universi Dominici, contra confessarios sollicitantes, & consequenter non est si spectat de mala credulitate, nec abiurare debere, tenent Diana, par. 1. resol. moral. tract. 4. resol. 22. Boss. de Confess. sollicit. dub. 6. & alij.
- 304 Ostenditur primò ex eo, quod docet Bart. in l. sed si vnus, §. 4. De iur. quod constitutio disponens, v. g. cō. ut iterum tale delictum talipœna esse puniendum,
- 305 non comprehendat mandantem. Item ex eo, quia supposita communi distinctione legum in favorabiles, & odiosas, de qua omnes tractant, præsertim sapientissimus Suarez lib. 5. de legib. cap. 2. probat efficaciter Carena, dicto. tit. 6. §. 3. cum Aloy. Ricc. in 2. par. variat. resol. in praxi Bull. circa sollicit. in confess. resoluit. 65. & Sanctarello, de hæres. cap. 45. dub. 5. num. 5. prædictam Constitutionem Gregorianam esse odiosam, & attenta eius materia pœnali (hæc ecclie Snar. citato, nu. 4. est causa, cui lex cessare odiosa) ac proinde non extendi ad personas in ea præfatas, ergo cum in ipsa tantum exprimitur confessarii sollicitantes, nequaquam extenditur ad mandantes, committentes, consulentes, &c.
- 306 Nihilominus negari non potest, quod mandans, aut commissionem dans confessarius, ut sollicitet in confessione, subiacet foro S. Officij, & possint Inquisitores procedere contra eum tanquam vehementer suspectum de mala credulitate propter abusum sacramenti penitentis, & iniungere ipsi abiurationem de vehementi, si non ex vi Gregorianæ Constitutionis, saltem ex vi iuris, & aliarum Bullarum, unde Inquisitores iurisdictionem sumunt ad prosequendos confessarios sollicitantes penitentem in confessione.
- 307 Ex diversis capitibus probat totum hoc Carena dict. tit. 6. à nu. 1. 0. Primò ex iure, quia attendit. Si ut proponit, ff. de fideiuss. & l. Heres, §. Apud Labionem, ff. De iudic. mandans sequitur forum mandatarij, ut adducit modernus Barbo. cum 308 alleg. ab illo. Secundò ex identitate delicti, quia secundum Masfrill. ad Ind. ult. Regis Catholici, cap. 29. num. 14. mandantis, & mandatarij idem est delictum, unde utriusque punitio ad eundem iudicem spectat; ergo cum mandatarij, seu confessarius sollicitans ad libidinem sit sub iurisdictione Inquisitoris, & ab ipso ei uti de hæresi vehementer suspecto abiuratio de

- vehementi indigatur, mandans sollicitare: sub eadem Inquisitionis iurisdictione erit, ac de vehementi abiurare tenebitur. Ter-
 109 tio à simili, quia in abusu aliorum Sacra-
 mentorum ita se res habet, vti vidimus
 Regul. precedenti in consensante, man-
 dante, ac procurante polygamiam; ergo
 pari modo in hoc casu, si quis mander,
 aut committat Confessario vt sollicitet pœni-
 tentem, sic mandans, aut committens,
 vti suspectus venementer, quod malè sen-
 tiat contra Sacramentum pœnitentie; de
 vehementi abiurare debet.
- 310 Sub finem dict. §. 6. numer. 49. sic addit
 idem Carena. Et quæ dicta sunt, inquit,
 de mandante, proportionabiliter ob eas-
 dem rationes applicanda sunt omnibus
 auxiliatoribus illius confessarii, dummo-
 do influant in sollicitationem; & sic etiam
 interpreti, cuius ope, & medio confessa-
 rius in Sacramento sollicitat, & eo abuti-
 tur. Hæc ille. quæ omnino approbo;
 quia per talem influxum sunt vehemen-
 ter suspecti male credulitatis huiusmodi
 auxiliatores; vnde de vehementi abiur-
 rare debent.
- 311 Cum autem confessarius sollicitare,
 possit vel pro se, vel pro alio tertio, etiam
 quando sollicitat ad lenocinium, adiungis
 optimè Carena per sequentia verba. Vñ,
 inquit, animadvertendum puto ad finem
 huiusce §. circa praxim Hispanorum co-
 gendi confessarios sollicitantes ad abiur-
 randum tantum de leui, quod ego arbitra-
 rer, hanc eorum praxim omnino cessare
 debere in confessario sollicitate mulierem,
 vt peccet non secum, sed eum alio; quia
 cum in hoc confessario cesset stimulus car-
 nis, in ipso dicitur etiam cessare causa, ob
 quam in illis Regnis suspicio istius confes-
 sarii creditur esse soliusmodò leuis. Hæc
 tenet ille; cui libenter adhareo, & expri-
 mo quoddam talis confessarius debeat de ve-
 hementi abiurare.
- 312 Sed quid, si fiat sollicitatio non ad ve-
 neream, sed ad alia peccata, erigne tunc
 sollicitans, vel cooperans ad talem sollici-
 tationem vti suspectus in fide venementer
 ab Inquisitoribus iudicandus, & abiurare
 de vehementi cogendus? Certum est
 apud omnes, quod casus iste non com-
 prehendatur in Bullis Pauli IV. de anno
 1555. die 16. Apr. & Pij IV. de anno 1564.
 die 6. April. nec in decretis publicatis iussu
 Clemens VIII. vt refert Param. lib. 3. c. 10. n.
 103. & iussu Pauli V. anno 1563. vt apparet
 ex literis Cardinalis Aragonij §. Maij
 1563. ad Inquisitorem Mediol. relatis à Sa-
 riola, in suis floribus Direct. Inquis. tract.
 de confess. sollicit. §. Inquisitores procedunt;
 neque tandem in nouissima Consti-
 tutione, Gregorij XV. citata. Ratio est,
 quia in eis tantum habetur sermo de sol-
 licitatione ad libidinem, & de penis cõtra sic
 sollicitantes; ergo non intelligantur de sol-
 licitationibus ad alia peccata vitrà luxuriosam.
- 313 Hinc nonnulli, vt Sanctarell. de heret.
 cap. 46. nu. 1. concl. 1. & Diana resol. mor-
 ral. par. 1. traç. 4. resol. 30. absolute tenent,
 huiusmodi sollicitationes ad alia peccata,
 vitrà libidinosa, non spectare ad Tribunal
 S. Officij, & nullam insurgere. ex eis suspi-
 cionem hæresis, neque obligationem abi-
 iurandi in sollicitantibus ad illa. Oflen-
 dunt itadè, quia in prædictis Bullis, ac De-
 cretis, ac nouissimè in Gregoriana Con-
 stitutione datur iurisdicção Inquisitoribus
 ad procedendum solummodò contra solli-
 citantes ad libidinosa. & non ad alia pec-
 cata; & enim sumus in penalibus non de-
 bet fieri extensio de peccato ad pecca-
 tum; l. Interpretatione, de penis, cap. in
 penis, de reg. iuris in 6. de quo Iaciff. Vil-
 lagut. de extens. legum, rubr. de extens.
 legis penalis, l. 2. nu. 1.
- 314 Nihilominus alij, vt Pegna 2. par. Direct.
 comment. 82. vers. ille quoque Sancius in
 Select. disp. 1. num. 37. Calstr. Pala. traç. 4.
 disp. 9. pun. 6. nu. 3. & doctissimus Trasmie-
 ra de Polygon. lib. 3. quæst. 2. nu. 46. oppo-
 situm asserunt, (horum assertionem pro-
 babilem indico) nempe; quod sollicitan-
 tes in sacramentali confessione ad alia pec-
 cata diuersa à libidinosis, sint suspecti de
 fide, eo, quod abutantur Sacramento, et
 que iniuriam faciant; ac proinde subdan-
 tur iurisdictioni inquisitorum; atque ab
 315 istis ad abiurandum cogi possunt. Pro-
 batur ex contrario principio, quod in
 prædictis Bullis, & Decretis Pontificijs
 non tribuatur de nouo iurisdicção Inquisi-
 toribus ad procedendum contra solli-
 citantes ad libidinem, sed excutitur ea, quæ
 prius pro quibuscunque casibus S. Inqui-
 sitionis iam acceptant à Iure Canonico,
 vel ab alijs Bullis antiquioribus; per quas
 Tribunnalia S. Officij eum delegata iurisdic-
 tione instituta sunt, vt in Prolegome-
 nis diximus. Ita cum Monra Acunham
 referente, opus. 1. De Incant. sect. 3. Illu-
 stris. Trasmiera, dict. quæst. 1. num. 35.
- 316 Docet item optimè idem Trasmiera libid.
 num. 53. cum eodem Moura loco citato,
 num. 15. ex Paramo per ipsam relato, quod
 fama in confessione sollicitans confessa-
 riam ad libidinem incurrat etiam suspi-
 cionem hæresis, & per consequens, quod
 iurisdictioni Inquisitorum subiecta, obli-
 gationique abiurandi obnoxia maneat. licet
 in Bullis Pauli IV. & Pij IV. ac Gregorij
 XV. & in dictis Decretis nulla fiat mē-
 tio de hac sollicitatione. Ofsenditur sic; quia
 pãri modo in hoc casu est abusus Sacra-
 menti & fit ei iniuria, atque ad ipsum
 Inquisitores à Iure Canonico, sed ab anti-
 quioribus Bullis iurisdictionem habent.
- 317 Supra dictum de abusu confessiona-
 rij, aut loci ad audiendas confessiones
 hic et nunc deputatis, si absque animæ con-
 stanti illuc accendatur, & cõfessor pœni-
 tentem sollicitet, aut saltem inhonestos
 sermones inter se miscant, circa hoc te-
 net

- net Diana par. 4. resol. 5. tr. 5. vers. Quo
verò ad alios casus, insurgere inde suspi-
cionem hæresis, & abiurandi obligationem:
additurque sic observari in Supremo Sanctæ
Inquisitionis Tribunali Verbis, & Orbis.
- 318 Quoad verumque insurgit Carena 2. p.
tit. 6. §. 16. & primum cum Soula lib. 1.
Aphorism. cap. 34. numer. 68. bene contra
Dianam docet, ex tali abusa confessionarij
non insurgere obligationem abiurandi, li-
cet attento diplomate Gregorij XV. & De-
creto S. Congregationis sic coabutores
ab Inquisitoribus poena arbitraria puniri
debeant Ratio efficax est, quia, cum tunc
non fiat sacramentum, hand est abusus
eius, nullaque ipsi inferitur iniuria; ergo
nequaquam inde orietur obligatio abiur-
randi.
- 319 Nec valet quidquam illud, quo indu-
ctus fuit Diana ad sic tenendum; nempe
disponi in Bulla Gregoriana, ut Inquisito-
res procedant contra abutentes taliter co-
fessionario, (sicut in causis fidei) quæ clau-
sula similiter ibi apponitur pro casu con-
fessionarij sollicitantis in confessione, ut vna
sic determinatio vtrumque casum equaliter
determinet, Iam hoc iure, ff. De vul-
gari, Sordus, consil. 31. num. 15.
- 320 Quippe responderetur, quod dicta verba
(sicut in causis fidei) cum possint oppor-
tune intelligi, quoad modum procedendi,
hac utique ratione sint intelligenda; nec
quidquam aliud Papa per ea intendere vi-
detur. Regula autem illa iuris, de vna
determinatione respiciet plura determi-
nabilia, non habet locum, nisi quando
eadem ratio militat in omnibus determi-
nabilibus secundum eundem sensum conf.
67. num. 19. vol. 1. At iam apparet, quod
in casibus presentibus sit diuersa ratio, cum
in vno reperitur abusus Sacramenti poen-
itentis, & non in altero, sed abusus tantum
confessionarij.
- 321 Confirmat idem Carena, dict. §. 16. n.
82. & seq. ab exemplo sumpto ex Bullis,
quibus conceditur Inquisitoribus Regno-
rum Lusitani, Valentini, Aragonen. & Go-
tolani, ut possint procedere contra Sodo-
mitas, sicuti referunt Soula, lib. 1. Apho-
rism. cap. 59. num. 10. & Castr. Pala. par. 1.
oper. moral. tract. 4. disp. 8. punc. 12. §. 2.
in eis enim apponitur eadem particula (Si
cut in causis fidei) quam fuisse declaratā
ab Urbano VIII. ait ipse Soula, quod tan-
tum intelligatur, quoad modum proceden-
di, addens id constare ex literis Cardina-
lis Mellini 5. Martij anni 1612. & tamen
dictis Sodomitis nulla ibi ab Inquisitori-
bus iniungitur abiuratio, (sane, quod
presumptio hæresis sit iussim) sed si sint
minores 15. annis, flagitiosæ cedantur, &
ad tredecim condemnantur, si verò sint
maiores, Curis seculari relinquantur, ut
docet idem Castr. Pala. loco allegato, sed
nos de hac condemnatione, & relaxatione
opportuniùs a libi Deo dante,
- 324 Tandem de secundo audi ipsam Carena
num. 88. sequentibus verbis. Nec aliquē,
inquit, tertere debet attestatio eiusdem
P. Dianæ, quod ita obleruatur in vniuer-
sali Romana Inquisitione; quia, cum P. Dia-
na sit veritatis in Inquisitione dicula non
debet ei de necessitate credi, si attestatur
de consuetudine alterius Regni, vt de DD.
de consuetudine attestantis dixit Sord.
alijs allegatis, in conf. 74. num. 14. vol. 1.
me tamen semper remitto de determinatio-
ni S. Congregationis Eminentissimorum
D. Cardinalium Supremorum Inquisito-
rum. Hec ille.
- 325 Sed clariùs id innoscitur ex Praxi m. C.
dict. cap. 7. edita, vt audio, ab Eminen-
tissimo Cardinali Arigona, qui per multū
tempus dictæ S. Congregationi vel presuit,
vel saltem vt iudex interstitit audiamus eius
verba.
- 326 E perche molti confessori volendo co-
mettere il delitto, e pensando declinare
la pena, fanno venire le donne al confe-
ssionale, non per confessarsi, ma per trat-
tar in detto luogo lasciuamente, si fece,
Decreto al sant' Ufficio, che si procedesse
anco contro quelli tali, che abusano il
confessionale, e si punissero con pena ad
arbitrio, lasciando però l'abiura, la quale
fondandosi solo sopra l'abuso del Sacramen-
to non ha luogo nell' abuso del confes-
sionale. Hæc ibi, quibus n. h. d. manifestis,
nihil opportunius ad rem præsentem i ac-
que eis Regula absoluta manet.

*Proferens blasphemias hæreticales an ad abi-
urationem cogendus? & qualem? quid, si
bis, vel ter in tra, ibi iterat, &c.
blasphemet? quid si semel
tantum?*

REGULA CCCXCIII.

- 327 Cuius hæreticaliter blasphemant,
si sua intentionem, seu mentis
errorem fateatur, abiuratio de formali si-
ne dubio iniungenda. Casu autem quo
quis pluries, & consuetudinarie blasphemias
hæreticales proferit, sit de hæresi ve-
hementer suspectus, atque si ex tortura
inlicita nihil emergat, de vehemēti abiu-
rate tenetur. Qui verò bis, vel ter in-
ira (idem dicto, vbi in leui ebrietate, in
ioco, aut ex lubrico lingua) hæreticaliter
blasphemat, adhuc saltem leuiter male
credulitatis suspectus redditur, & de leui
330 abiurare cogendus. Quod si semel tantū
hoc delictum taliter committat, absque illa
abiuratione cum sola correptione acti, ac
poenitentis salutatibus expediri debet.

- 331 D iuisio blasphemiarum in hæretica-
les, & non hæreticales, quam lib. 1.
noti operis, c. 18. explicauimus, & lib. 4.
Reg.

Reg. 353. vbi de tortura blasphemantibus hereticeiter infligenda egimus, explicari suppositum; iterum nunc similiter supponenda, vt innoteat, quod de solis hereticeis, aut tendentibus ad heresim, aliqua ratione, si nobis hic fermo; nequaquam vetò de alijs non hereticeis omni no, nequo ad heresim tendentibus vilo modo.

333 Prima particula nostre Regulæ per se patet; nam si habeatur clarè ex confessione ipsius blasphemantis, quod crediderit errori contra fidem, quom blasphemando protulit, adiuncte omnia requisita ad eius formalitatem, nempe scientia oppositæ veritatis, quod Ecclesia contrarium doceat, cum pertinacia voluntatis, nullum dubium, esse iniungendam ei abiurationem de formali. Ita omnes Doctores agentes in communi pro quavis materia de expeditio ne causæ heretice penitentis per reconcilia tionem, & abiurationem de formali, Eymers. 2. par. Direct. quest. 40. & 3. part. rubr. de 8. modo terminandi processum, fidei, vtrobique Pegna, commen. 65. & 34. Farinac. de heret. quest. 193. §. 1. n. 4. & Soufa lib. 2. Aphor. cap. 44. vifum est nobis specificare in hac materia blasphemiz, vt similiter in alijs præcedentibus, & consequentibus iam maneat decisum.

333 De secundâ particula Regulæ, vt firmius, & clariùs resoluat, qualis abiuratio hereticeiter blasphemantibus pluries, seu consuetudinariè, sit indicenda; discutienda à nobis prius aliqua, primum, quoniam dicantur aliqui, seu ex consuetudine blasphemare? secundum Gloss. in cap. Mos, dist. 1. & cap. Tua nns, & cap. illo Vos, De pignotibus, regulariter in alijs delictis ex duplici actu inducitur consuetudo. Ita Grass. decis. 48. n. 3. & Cephal. conf. 28. num. 12. Quoniam, quod bis fit, frequenter fieri dicitur; cap. Monasteria, De vita, & honestate Clericorum, & ibi Abb. 334 num. 5. Confirmatur ab exemplo, ex c. Communiter, 33. dist. & cap. 1. 7. qu. 1. vbi disponitur, quod laborantes morbo caduco, si frequenter cadant, nequeant in Ordinibus ministrare, dicuntur autem frequenter cadere, si vt ait Gloss. in dict. cap. Monasteria, bis tantum cadant; ergo pari modo, &c.

335 Nihilominus communis est omnium sententia, non sufficere, si quis bis, vel etiâ ter blasphemet, vt dicatur habere consuetudinem blasphemandi. Ita Albert. de agnoscend. assert. cathol. quest. 6. num. 15 Decian. tract. crimin. tom. 2. lib. 6. cap. 3. num. 26. Mascard. de probat. concl. 194. nu. 1. & Naxa. Lazar. de blasphem. q. 8. num. 4. & 5. Sanctarellus de heret. tract. 3. de blasphemia, cap. 6. dub. 5. numer. 5. & alij.

336 Quot igitur requiruntur actus, vt quis ex consuetudine blasphemare censetur? Zanar. in summ. diuin. præcept. tom. 2. c.

64. vers. Vnde ad constituendum affirmat requiri saltem decem; Menochi. verò de arbit. ind. cent. 4. cal. 375. videtur id remittere arbitrio Iudicis, quæ remissio placet Carena, tit. 7. §. 5. num. 16. Addit tamè ad minus quinque debere esse actus blasphemandi ad inducendum in hac materia consuetudinem, quæ additio omnino mihi placet, & sicut ab eo desumpta ex Na. Lazar. vbi supra affirmante, vt quis possit dici blasphemus consuetudinarius, requirit quinque actus interpolatos; de qua interpolatione cum alijs auctoribus ab ipso citatis, eundem Carenam audiamus.

338 In fine tamen, inquit, huiusce questionis animaduertendum est, quod actus, per quos probari intenditur consuetudo blasphemandi, debent esse interpolati; nam si quis vnico impetu plures blasphemias proferret, non diceretur talis pluries blasphemasse, sed semel tantum, Cepoi. conf. 76. in crim. Augus. consil. 12. in princip. lib. 1. Pænor. de momen. tempor. cap. 10. num. 16. & Beilon. de ijs, quæ in continenti sunt, lib. 1. cap. 97. num. 11. Farin. de delict. & pœn. quest. 20. nom. 47. Lazar. de blasphem. quest. 8. nu. 33. & seq. optimè Salazar de vsu, & consuet. cap. 6. n. 13. vbi, quod plures proferens blasphemias vnico impetu, licet puniatur pœna plurius blasphemiarum, attamen eum de credulitate blasphemantis agitur, quia in bærem tendunt, insipientium est inueneruatum temporis. Hac ille.

339 Sic igitur firma resolutio, quod talis blasphemus consuetudinarius, vbi adfuit quinque saltem actus blasphemiz interpolati, & probati per legitimos testes cõtestes (singulates enim nequaquam sufficiunt, vt cum citatis Decian. nu. 8. Mascard. num. 2. & cum alijs docet bene idè Carena dict. §. 5. num. 17.) censetur vehementer suspectus male credulitatis, & de vehementi abiurare teneatur. Idque ita se habet, si ille tam in iudo, & ira, ac ebrietate, quàm extra ludum, iram, & ebrietatem blasphemet. Tradunt vt certum Eymers 2. par. Direct. qu. 41. n. 5. ibi Pegna, commen. 66. Locat. in Iudiciali, verb. Blasphemia, num. 5. & cum alijs Carena, dict. tit. 7. §. 4. num. 19. & f. 13. num. 47. citans ibi Gennensem, Lazar. & Zanard.

341 Verùm, cum secundum omnes DD. in blasphemante hereticeiter, inde suspicio erroris contra fidem minuat, vel etiam aliquando ipse ab ea, & ab obligatione abinrandi prorsus excusetur, quod proleat blasphemias in statu ite, vel ebrietatis, aut ex causa ioci, vel ex luctico lingue; discutienda ista à nobis, & primò videndum quoad iram, an hæc originem ducat à iusta, & graui causa; an à leui, & iniusta; nam in isto casu minus minuitur presumptio erroris in blasphemante hereticeiter.

etricaliter, & minus habet locum excusatio, quam in illo. Cum pluribus per eum allegatis docet Farinac. di. quæst. 30. n. 48 ubi adducit causas iustas iræ, et expressè ait, eam, quæ insurgit ex ludo, ortum habere ex causa illicita, et iniusta; maxime cum ludus alearum, et cassorum sit reprobatus à iure, l. Alearum usus, C. de Relig. et sumpt. funerum.

342 Quod blasphemans hereticaliter in ira, ex proveniente ex graui, & iusta causa, sit tantum leuiter suspectus malæ credulitatis, & quod de leui abiurare debeat: Tradunt bene Albert. de agnoscen. assert. Cathol. quæst. 27. num. 2. & Farinac. loc. cit. Imò attenta qualitate personæ simplicis in simili ira blasphemantis, excusari hanc à dicta suspitione, & ab iuratione, affirmat optimè Carena di. tit. 7. §. 6. num. 30. vers. Addit tamen, circa medium; ipsum audiamus exemplum peculiare referentem.

143 Inspicienda, inquit, etiam est diligenter qualitas personæ; nam si effice iusticus magna ira commotus ex causa iusta, ab omni suspitione hæresis excusatur, sic in fortioribus terminis, magna C. V. Neapol. absoluit quendam rusticum, qui cum Domino eius credere altercetur, ex magna ira, & inconsideratè hæc verba protulit: Quod Deus non poterat facere, quod ipse teneretur ad tantas operas. Io. Baptista de Thoro in Compend. decr. Regni, par. 1 fol. 79. vers. Blasphemans. Hæc ille.

343 Circa ebrietatem item, distinguendi sunt tres gradus eius, nempe magnus, leuis, & leuissimus; dicitur magna, quæ usum rationis omnino impedit, & alienationem mentis inducit, vnde eà affectus nullo modo delictum committit, nec blasphemando hereticaliter ullam hæresis suspitionem, aut abiurandi obligationem contrahit, quia ebrietas ista furoris propè similis existit, vt ait Laderch. cum alijs ab ipso etatis. conf. 107.

345 E contra vero ebrietas leuissima. haud impedit usum mentis, hominem solummodo exilarat, ac promptiorem ad agendum reddit; propterea Bald. l. 1. num. 40. Cod. Vnde vi, rectè ait, ob hanc ebrietatem non minui penam delicti, & consequenter in profereute blasphemias hereticas ob eam non minuetur suspicio hæresis, neque gradus ab iurationis.

346 Leuis tamen, cum tunc existat, quando calore vini mens turbatur, certum est, quod in hæc ebrietas blasphemans hereticaliter solet esse minus suspectus de hæresi, ac proximè minor ab iurationis, & penæ gradus ei iniungi debeat. Ita Carena di. §. 6. num. 31. ex mente Laderch. citari, Ioann. de Anania. in 3. cap. de Maledic. & Gregor Lopez. in Rubr. tit. 8. part. 7. glo. 2.

347 Notandum verò hic, casu, quo aliquis se excusat, dicens, quod proculcic

blasphemias in hæc dicta: iræ aut ebrietatis, onus probandi ipsi incumbere; ex communi omnium doctrina tradunt Sancharell. de hæres. tract. 3. de blasphemias, cap. 8. vers. Ad hæc illud, num. 4. & Carena, di. §. 6. num. 35 post alios, maxime Pegnam 3. par. Direct. commun. 17. littera, D. Vbi 348 bene explicat, an, & quando sit suspectus de hæresi proficiens blasphemias hereticas ex lubrico lingua, vel per iocum? legitima eius resolutio sic habet, quod sit par ratio de isto, atque præcedentibus: Lege ipsum Pegnam citat hoc, & similiter circa illud, de adducendis loca Scripturæ ad iocum.

349 Sed quid, si quis in irabis, vel ter tantum hereticaliter blasphemet? Piacet responsum Carena di. §. 13. num. 70. ad dubium, quod excitat per sequentia verba. Au autem, inquit, qui bis, vel ter in ira tantum blasphemauit, sit cogendus ad abiurandum, dico quod sic, & hoc probant verba Eymet. in Direct. 2. par. puest. 350 41. nu. 6. vbi ait, Si verò non frequenter, sed raro, nec longo tempore, sed paruo, & non extra ludum, sed in ludo tantum; tunc eo casu abiurare debent vel leuiter suspecti & qui blasphemant in ira, raro saltò dicitur blasphemasse, & in verbis prædictis Eimerie comprehendit, igitur etiam talis debet ab iurare: Hæc ille.

351 Quod autem in isto casu blasphemantis bis, vel ter in ira, non debeat ei iniungi abiuratio de vehementi, sed sufficiat, sed sufficiat de leui, confirmatur à fortiori; quia probabilis sententia Lazzar. de blasphemias, quæst. 6. numer. 17. 2. a. nard. in summ. diuin. præcept. par. 1. cap. 17. de blasphem. vers. Blasphemias autem in ira, Carena di. §. 13. num. 68. & aliorum assertentium, blasphemantis hereticæ taliter sapius, seu ex consuetudine in ira, maxime si hæc non sit quæ causam opinionis iniustam, solum de leui ab iurationem competere; ergo quanto magis blasphemanti

352 bis; vel ter tantum in dicta ira? Addit tamen bene ipse Carena ibid. num. 70. ex Zanar. circa quod cum circa hoc extet varietas opinionum probabilium, sit seruanda praxis vniuersusque Tribunalis.

353 Verum, quid, si aliquis semel tantum in ira blasphemauit? hoc dubium optimè resoluente cum alijs nu. 69. eodem Carena audias. Si verò, inquit, quis semel tantum blasphemiam hereticæ protulerit in ira, tunc talis non solet abiurare, sed tantummodo graui et facta ob iuratione dimitti solet cum poenitentis salutariis, et aliquando, si persona sit vilis, cogitur stare præ foribus Ecclesiæ cum candela accensa in manu. Ita Genuen. in præd. Archiep. Neapol. cap. 68. num. 13. vers. Item illis, qui semel, & Lazzar. de blasphem. quæst. 6. num. 21. Hæc unus ille.

354 Dixi, in ira; nam si extra iram ex leui

occasione quis semel aarum; hereticaliter blasphemet, nullum dubium, iniungendam esse ei abjuracionem de leui: scilicet; quod clare deduco ex allegatis Genuen. Lazar. & Carena, ac clarij ex Prax. m. f. cap. 9. vbi §. 3. sic habet. Se le bey
 355 stemmie hereticali sono proferite fuor di colera, & a sangue freddo, & per leggiera occasione, si come aggravano l'intentione del proferente, dando inditio di mala credulità, mentre non appare, che da altra persona habbia hauuto occasione d'incitamento, così s'aggraua anco il grado dell' abjura. Ita Praxis m. f.

356 Tandem, quæ huc usque sunt tradita de abjuracione blasphemiarum hereticarum indicenda, intelligi debent, seu verbis, siue factis huius delictum ipsi committant. Dicuntur enim verbe blasphemare factis ipso, quisque Sanctorum Imagines fudant, vel conpungant, aut lacerant, &c. & ver plurimam sunt de heresi vehementer suspecti, & consequenter de vehementi abjurare debent. Ita Alpho. de Cast. de iusta hereticor. punit. lib. 1. cap. 12. & 15. Genuen. in prax. Archiep. Neapol. cap. 18. num. 11. in fin. & in addit. num. 17. Zanard. in summ. diuin. præcept. c. 64. vers. Dico quod, & Carena dict. tit. 7. §. 7. n. 38. vbi cum eodem Zanard. addit sic.

357 Quod hic inquit, aliquando etiam abjurant de leui tantum, & regulariter de vehementi, non autem de foris: (si catholici sint) Quamvis, aut ipse, (idest Zanar.) aliqui teneant hos non debere abjurare, quia Maiestatem consistunt, & eam tantummodo odios, & malo animo offendunt. Ita ille; & quod a Zanar. secundum aliquos non debere istos tales delinquentes abjurare, quod in aliquo casu id locum habeat, statim tibi ostendam.

358 Discutendum hic nobis superest illud dubium, quod dict. tit. 7. §. 8. discutit Carena cum alijs multis auctoribus, an Inquisitores possint aliquando punire proferentem blasphemias non hereticas, eumque cogere ad abjurandum, seu potius absque abjuracione vlla cum aliqua

359 correptione ipsi expedire debeant? Resolvimus lib. 1. nostri oper. cap. 12. Regul. 99. num. 140. ex mente omnium DD. Inquisitores cognoscere non solum de propositionibus hereticis, & erroneis, ac sapientibus heresim, sed etiam de male sonantibus, & ementis, Schismaticis, piarum aurium offensivis, & de alijs in materia fidei damnabilibus, quas ibi in varios gradus diuisimus, ac in vndecimo, & ultimo propositionem blasphemam resolvimus, non quidem hereticalem, nam fuisse respondenda in 3. gradu, sed non hereticalem, tendentem tamen ad heresim.

360 Notandum item ibi, cum Ant. Soula lib. 1. Aphor. cap. 7. num. 25. ex omni sententia, prædictos gradus diversos propositionum contra fidem, non solum in

ipsis propositionibus, sed etiam in factis reperiri. Imo ab istis illas oppositionem contra fidem sibi assumere. Vnde similiter dividitur factum in hereticum, erroneum, sapientem heresim, temerarium, male sonantem, aurium, seu piorum oculorum offensivum, &c.

361 Ex prædictis itaque firma propositi dubij resolutio deducitur, quod Inquisitores cognoscant etiam de blasphemis, aut de factis blasphemis non hereticalibus, habentibus tamen connexionem cum heresi, aut tendentiam ad eam. Ita Albertinus de agnoscendo, assert. cathol. quæst. 12. num. 63. Alphons. de Castro, de iust. heret. pun. lib. 2. cap. 12. in fin. ibi sic, Blasphemia autem, quæ habet quandam cum heresi viciniam, vel connexionem, ad Inquisitores spectat, Rojas, de heret. p. 3. assert. 12. num. 168. & Carena dict. §. 8.

362 num. 44. Propter huiusmodi tamen blasphemias, aut facta blasphemata nequaquam iniungenda teis abjuratio, quia vbi non est heresis, ac præsumptio eius, saltem levis, non sit omni abjuracione, cum sola correptione, & poenitentis salutariis illi expeditur, nec huic doctrine vltus contradicit.

363 & laudamus hanc Regulam verbis Carena, quibus ipse sumit §. 8. claudit, explicat quod huc ens spectat De illis vero, inquit, blasphemis, quæ nec hereticæ sunt, nec cum heresi cognationem habent, non solent cognoscere Inquisitores, licet de illis soleant malam, & piavam inquisitioni rei indolem arguere, Sanctarcl. de heret. re 3. de blasphemia, cap. 8. dub. 2. 364 num. 1. De illis tamen etiam cognoscit Inquisitores, cum sint coniuncta cum blasphemis hereticalibus, & ita passim observatur in hoc Sacro Tribunali. Hæcenus ille.

Missa celebrantibus, vel Sacramentum

Pœnitentia administrantibus, cum non sint Sacerdotes, num abjuratio ali qua, & qualis iungi debet?

R E G U L A C C C X C I V.

365 P Ræter casum, quo secundum Bullas Pontificias Laici, vel Ecclesiastici non gaudentes Missam celebrantes, aut confessionem audientes etiam pro prima vice absque vlla abjuracione, & reconciliatione, auribus seculari traduntur; alijs cum non constet de corpore delicti, vel de eo perpetrato ad sunt tantum indicia, per torturam non enunciatam, inter eorum qualitates, & iuxta varium stylum diversorum Tribunalium, de vehementi, aut de leui abjurare debent. Si quis vero non Sacerdos audiat peccata in confessione, & poenitentem non absoluat, cum sola tunc abjuracione de leui, aut etiam sine ipsa, æreusque

367 dicto stylo vario, expediendus. Quæ expeditio similiter competit cuilibet ad Ordinem Sacerdotij nequaquam promotio, qui sacris licet iam vestibus indutus fuerit, Missam tamen non inchoavit.

368 **D** Vplicem hunc casum facinororum enormissimorum duplici Regula, lib. 1. nostri oper. cap. 15. quoad qualificationem exposuimus: quoad torturam verò lib. 4. Regul. 353. num. 162. & seq. obiter attingimus; nunc quoad abinationem, utrumque per vnicam præsentem sufficienter indicabimus.

369 Plures extant Fœdici Constitutiones, præsertim editæ à Gregorio XIII. anno 1574. incip. Officij nostri, & Clem. VIII. anno 1601. incip. Et si aliis, contra sceleratissimos quoscumque siue laicos, siue Ecclesiasticos non Sacerdotes ausu plusquam temerario Missam celebrantes, & confessionem sacramentalem audientes; per quas expressè disponitur, ut isti etiam pro primo lapsu ad reconciliationem non admittantur, sed curiæ seculari relaxentur. Adducunt Maior. de Irregul. lib. 4. cap. 13. num. 1. Farinac. de hæres. quæst. 193. numer. 59. Sanctærel. in tr. de hæres. cap. 42. nu. 5. August. Barbos. de Officio, & Potest. Episc. par. 3. alleg. 110. na. 19. & alij.

370 Notant autem Doctores, præcipuè Soufa, Opusc. de sollicit. tr. 1. cap. 9. num. 1. & Cast. Pal. oper. mar. tom. 1. tr. 4. disp. 8. par. 16. §. 9. numer. 2. prædictas Constitutiones Pontificias non fuisse vñ receptas apud Tribunalia S. Inquisitionis Hispaniæ, & Lusitanæ, quod valde miror, cum puritas fidei, & maximus rigor in propellenda quavis hæretica pravitate penes nostras illas regiones iugiter vigeat, nec conieciare possum causam, cur ibi nequaquam fuerint prædicatæ.

371 Quid quod ait Soufa lib. 1. Aphor. cap. 32. numer. 12. fuisse innotum ab Urbano VIII. per Epistolam Cardinalis Mellini ad Inquisitorem Generalem Lusitanæ, s. die Martij, 1622. ut dicta pena relaxandi curiæ seculari tales delinquentes executioni maderetur. Addit tamen ipse Soufa post declarationem istam, hoc præcari non vult:

372 Excusatio autem, quæ pro illis Tribunalibus adducit Carena, par. 2. tit. 11. §. 7. num. 33. non videtur habere locum, nempe quod in casibus, qui in illis Regnis alicuius non sacerdotis celebrantis, vel audientis confessiones acciderunt, fortasse concurrerint aliquæ circumstantiæ delicti minuentes: qui enim fieri preest, ut semper per tot annos sic tales casus acciderint, ut nusquam vllus absque circumstantia aliqua minuente delictum commiserit?

373 & quidem huiusmodi circumstantiarum meminissent Auctores, qui in particulari similes casus referunt, uti refert Diana p.

4. tr. 7. resolut. 11. de quodam Religioso Subdiacono, qui plures confessiones fingendo se Sacerdotem audierat, & nullam exprimit Diana circumstantiam, ratione cuius nō fuerit ille curiæ seculari traditus per Tribunal S. Inquisitionis Siculæ, quod vestigia Supremi Hispaniarum sequitur.

374 Cum itaque dubitari non possit, quod committentes prædicta enormissima scelera, ad sacerdotij Ordinem non promoti Missam celebrando, vti confessiones audiendo, sint suspecti de illa hæresi, quæ hisce nostris potissimum temporibus grassatur, Lutheri docentis, ut alibi vidimus, quoscunque, etiam laicos esse idoneos ministros sacramentum Eucharistiæ, ac Pœnitentiæ, consequenter dicendum, quod debeant cogi ad abiurandum. Afferit Carena cum alijs per ipsum relatis dict. tit. 11. §. 2. &

375 Prax. m. l. cap. 14. Atque hoc vltimum intelligendum est de quibuscunque talia delicta committentibus respectu Tribunalii Hispaniæ, cum nullus ab ipsis, ut dictum, relaxari curiæ seculari soleat; respectu verò Supremi Tribunalis Romanæ Inquisitionis, & reliquorum Italici de illis suis, qui minime conuincuntur huiusmodi crimina perpetrare, eo quod tantummodo adsint aliqua indicia, vel non contra de corpore delicti.

376 Vnde merito videndum nunc breuiter, quando dicatur constare, vel non constare de corpore delicti in duplici casu dicto celebrandi missam, & audiendi confessionem per aliquem non Sacerdotem. De hoc egregie tractat citatus Carena §. 4. per totum, & primò supponit esse prorsus certum ex iure, l. 1. §. Item illud, ff. Ad Syllan. & exenim nuni auctorum, ut Farinac. prax. crim. quæst. 3. cum multis, quos citat, in dictis duobus criminibus, sicut, & in reliquis quibuscunque ut contra eorum reos ritè, ac rectè procedi possit, debere in actis iuridicè collari de corpore delicti.

377 Qualiter autem id reperitur in delicto celebrationis Missæ per aliquem non sacerdotem, specificat Carena ibid. nu. 16. sic. Quod ut possit circa hoc crimen procedi, debeat constare reum denunciati celebrasse tali, & tali die in tali Ecclesia,

378 & tali Altari. Atque quod requiratur, ut ista celebratio plenè probetur per testes testes, & erunt quidem tales, si vnus deponat se tali die vidisse in tali Ecclesia, & tali Altari dicentem Epistolam; alter vero dicat, se vidisse eundem recitare Euangelium; alter item hostiam eleuare; ratio est, quia omnes deponunt de eiusdem Sacri celebratione, cum eisdem circumstantijs temporis, & loci. Ita cum Felin. cap. Licet ex quadam, De testibus, num. 2. & Abb. ibidem, num. 11. idem Carena, num. 17.

379 Attamen erunt singulares, & non probabunt plenè, nec constabit de corpore delicti.

delicti, maximè ad effectum condemnandi eum poena ordinaria, si vnus testis deponat, se audiuisse eum celebrantem vno die, & alius testis altero die Docet Carenaioid. num. 18 ex Abbate, quo eum ostendit, cur sit disparitas inter hunc, & præcedentem casum huius verbis:

- 380 Et tationem, inquit, differentie inter partes indiuiduas vnus rorior, idest Epistolam, Euangelium, &c. respectu Missæ, & partes diuiduas, vt puta plures Missas, assignat Abb. vbi supra, numer. 3. quia, inquit, omnes testes in sensu sunt singulares, nam ego video per memm visum, & tu per tuum; vnde cum dicunt DD. quod testes debent esse conuictes, hoc intelligitur respectu obiecti, super quo deponunt, vt obiectum eodem tempore se representans sensibus testium, operetur, quod sint conuictes, & propterea impossibile est, vt deponentes super actibus, seu partibus diuiduis probent; quoniam idem obiectum non potest eodem tempore se representare sensibus testium, ex quo vnus deponit super vna parte, & alius super alia

- 381 Secus in partibus indiuiduis, vt puta, Epistola, &c. quia moraliter loquendo, & secundum communiter accidentia non potest quis dixisse partem Missæ, quin etiã totam dixerit, & hanc pulcherrimam doctrinam Abbatis sequitur Cardinalis Tuschus præf. concl. tom. 8. concl. 165. nn. 17. & 95 vbi quod ratione connexionis, quam habet vna pars cum alia, testes dicuntur conuictes, licet de diuersis partibus deponant ex doctrina Alex. & aliorum de quibus ibi. Hactenus Catena, penes quæ plura legas.

- 382 Resolutum itaque cum sit, quod tales rei suspicionem harrsis Lutheranz, & obligationem abiurandi contraxerint, dubitatur modo, de quo gradu suspicionis, & abiurationis debeat intelligi? circa hoc discordant inter se DD. nam citati Ant. Soufa, & Cast. Palau, Emanuel Moura, opusc. 1. de ensal. sec. 3. cap. 3. num. 9. & alij iuxta styllum S. Inquisitionis Hispaniarum, & Lusitaniz, absolute tenent illos tantum esse leuiter suspectos, & consequenter absque tortura abiurationem de leui ipsis iniungendam?

- 383 Diana verò resol. moral. par. 4. tract. 7. resol. 11. licet prædictorum vestigia sequatur vt Consultor Inquisitionis Regni Siculi, moderatur tamen suam sententiam post medium dictæ resol. sequentibus ver-

- 384 bis. Nota tamen, inquit, quod his in vno casu abiurationem de vehementi imponerem, & torquerem, quando v. g. essent de Prouincia infecta hresi Lutheri, qui assererat omnes esse ministros Sacramenti Pœnitentiæ, persona enim dicitur suspecta etiam respectu regionis suæ, vt optime obseruat Sessè, tom. 4. decis. 152. num. 4. Ita ille.

385. Nihilominus quod prædicti rei suo spe-

culares, siue Ecclesiastici carentes Ordine Sacerdotij, ob celebrationem missæ, vel administrationem Sacramenti Pœnitentiæ, attenta praxi Supremi Tribunalis S. Inquisitionis Romanz, & reiquorum Italie, sint semper vehementer male credulitatis suspecti, & vbi ex tortura inflicta nihil emerferit, de vehementi abiurare debeant, vti certum descendunt alij, (ego vt proba-

- 386 bilius amplector) & inde probatur; quia ex abusu cuiusvis Sacramenti oritur præsumptio vehemens in abutente, quod male sentiat de ipso, ac propterea cogendus ad abiurandum de vehementi, qualiter euenit, vt vidimus supra, in polygamo; confessorio solicitante, &c. ergo pari modo erit in celebrante Missam, aut confessiones audiente, cum non sit sacerdos, cui sit factio ipso his sacramentis abutatur. Ita Catena dict. tit. 1. l. S. 1. numer. 3. 4. & 5. ex mente Regnz par. 2. Direct. comment. 21. vers. Ille quoque Franc. Leon. in The-saur. Fori Eccles. par. 3. cap. 37. numer. 33. Martin. de Rio Disquisit. Magic. lib. 5. sec. 15. & libr. 3. part. 1. question. 3. sec. 1. ac alij.

- 387 Sed quid, si laicus, aut Ecclesiasticus non Sacerdos confessiones audiat, absolutionem tamen non impendat, siue ex indispositione poenitentis, siue ex alia causa? est ne tractandus ac si eam impendisset? Affirmat Antou. Soufa, libr. 1. Aphor. cap. 33. num. 3. & in Opusc. de sollicit. tr. 1. cap. 9. num. 4. ac Frey. in editione nonisima, de confess. sollicit. q. 13. nn. 36. quorum sententia rigida aliquantulum videtur.

- 388 Vnde partem negantem vti benigniorem, & magis rationi consonam bene-tucent Sanctaref. de hresi. cap. 42. dub. vnica. nu. 5. & ante eum Eman. Rodriguez, & Ioan. Sanchez, quos citat, & sequitur Diana resol. moral. par. 1. tr. 4. resol. 16. Ratio est, quia non impertit absolutione, deest completus, & perfectus abusus Sacramenti Pœnitentiæ, licet iam ipse ex parte reperitur, ergo non Sacerdos audiens tantum peccata, & non absolvens, nequaquam ita rigidè expediendus ab In-

- 389 quistore ac si absoluisset. Et quidem quoad abiurationem, quæ est præsentis nostri instituti, cum secundum probabiliorē opinionem in completo abusu Sacramenti poenitentiz, quibus non Sacerdos eo abutens etiam absolvens poenitentem, abiurare debeat de vehementi, casu quo non absoluit, iudico sufficere abiurationem de leui.

- 390 Proponit autem breuiter alium casum Diana sub finem dictæ resol. 11. cum Soufa citato sic: Adde etiam, inquit, non Sacerdotem, qui solum confessionem generalem audiuit, non tamen speciale peccatorum, subijci iudicio Inquisitionis licet micus poni debeat. Verba sunt Soufa, & crederem in hoc casu absque vlla

abstinatione ream esse expediendum, saluo meliori iudicio.

- 397 Quid item, si aliquis nō Sacerdos celebrationem Missæ incipiat, sed minimè cōsacret? quid si tantū vespibus sacris induatur absque inceptione celebrationis? Ex Soud. lib. 1. Aphor. cap. 32. num. 5. & 6. ad utrumque casum respondent Diana resol. moral. par. 4. tr. 7. resol. 12. & Carena dist. tit. 11. §. 3. nu. 15. in fin. quod primos comprehendatur in Bullis Pontificis supra citatis Gregorij XII. & Clem. VIII. & in nouissimè edita per Vrbani VIII. 23. Martij, 1628. incip. Apostolorum, (in hac disponitur, ut dicta pena ordinaria tradendi brachio seculari prædictum rem, extendatur ad maiorem 20. annis) & ubi contingat non tradi vel ob defectū ætatis, vel quod non constet de corpore delicti, aut ob aliam causam, cum sit de hæresi vehementer suspectus, si ex tortura nihil emerferit, de vehemēti abstinere debet.

- 398 Item respondent, quod secundus casus non sit comprehensus in ipsis Bullis, cum illæ loquantur de celebrante Missam, & non dicunt eam celebrare, qui tantū sive indutus vestibus sacris, & desinit ab incipiēda celebratione, licet prius habuerit animum celebrandi. Ita Diana, & Carena.

- 399 Qui nihil ætingunt de expeditione talis rei, & cum sic induendo se vestibus sacris committat absque dubio delictum, ad S. Inquisitionem spectans, ex eo videtur insurgere aliqualis suspicio hæresis, & quod sit cogendus aliquo modo abstinere. Et quidem in sententia non improbabili eorum, qui, ut vidimus supra, incipienti celebrationem Missæ, eum non sive Sacerdos, immo, & eam perficienti solum abstinere de leui iniungunt, illum absque

- 394 vlla fortè expedire. At in nostra sententia probabiliori, eum non Sacerdos celebrans, aut incipienti celebrationem cogatur abstinere de vehemēti, in induente se solummodo vestibus sacris, attentata qualitate personæ, videtur posse habere locum abstinere de leui; melius tamen sententiæ, seu potius iudicio S. Congregationis Vrbis nos libentissimè submittimus.

- 396 Tandem adducit Diana in fin. dist. resol. 12. casum singularem de veto Sacerdote in Missa non consecrante, quem proprijs ipsius verbis accipe. Notandum, inquit, est tamen hic nōbit, quod si Sacerdos non consecrat panem, aut vinum, quod quod sit in peccato mortali, & ideo habens ante se hostiam consecrandam, extrahit tabernaculo particulam consecratam, & verba consecrationis profert non super hostiam, quam eleuando ostendit populo, sed super eandem particulam consecratam, potest per Inquisitores cō-

- 397 trahillū procedi. Et ita determinat Congregatio S. Officij Mediolanen. 30.

Tom III.

April. 1617. vt testatur, & docet Aloys. Batiola in Aphor. licta, S. verb. Sacerdos, S. 12. vide etiam Lucernam Inquisitor. verb. Sacerdos, & ibi Pegnam in annotat. Hec Diana.

- 398 Qui similitudinem nihil exprimit de expeditione talis delinquentis, an debeat abstinere, nec ne? Crederem absque vlla abstinere, cum sola acti admodum correptione, iniuncta item suspensione à celebrando per tempus arbitrio Inquisitoris iniunctis etiam alijs poenitentijs salutarijs, expediti possent: excusatur enim à suspitione erroris in omissione consecrationis super hostiam, quod in statu peccati mortalis eam non posse proferre ignoranter iudicaret.

- 399 Non desinam hic adiungere, quod asserit Carena tit. 17. §. 2. circa finem, sic: Eodem, inquit, modo poeniri debent in S. Officio, per iocum alterius confessiones audientes; negari enim nequit, quin illam magnam iniuriam faciant Sacramento maxime stante hæresi Lutheri, qui voluit laicum posse administrare Sacramentum Poenitentiae: de quo videndus est Rosenf. contra Lutherum, artic. 13. & ita in nostro S. Officio semper fuisse obseruatum, testis est Retuerendis. Amid. tom. 3. vot. 21. & 57. Atque his Regula præsentis absoluta manet.

An, & qualiter infurdescens per annum in excommunicationem seu in censuram quavis, aut eam quouoq; modo contemnentis abstinere debeat?

REGULA CCCXCV.

- 400 **Q** Vis quis per annum integrum sciēs, & volens in excommunicatione, vel censura lata ob causam hæresis infurdescit, sit de hæresi vehementer suspectus, quod si citatus ab Inquisitore non compareat, dicta suspicio transeat in violentam, et sic infurdescens tractandus est uti hæreticus, iniuncta ei abstinere de vehemēti.

- 401 ti. Si vetō infurdescat in censura ob aliam causam, etiam ciuilem, probabitur redditur de iure suspectus leuiter malè credulitatis, et de leui abstinere debet secus

- 402 de consuetudine: Excepto, ubi transactio anno fuisset per sententiam Ordinarij condemnatus, ut infurdescens, ex tunc si non obediret, iurisdictioni Inquisitoris

- 403 subesse inchoabit. Contemnens autem positus verbo, vel facto censuras, perpeccatis circumstantijs qualitatis personæ, loci, temporis, etc. reperitur magis, aut minus de hæresi suspectus, et maior, vel minor

- 404 gradus abiurationis obnoxius. Idem præsertim de contemnente alias res, vel ceremonias factas dicendum.

405 DE his infurdefcentibus per annum in excommunicatione, vel alia cenfura, ex caufa hærefis, aut ex diuerfa, & de ipfis inde fufpectis male credulitatis, aliqua attrigimus lib. 1. noſtri oper. c. 20. Regul. 148. num. 72. & feqq. quæ reuocanda nunc breuiter in memoriam, vt pro ciſdem, & pro qualitercunque cenſuras Eccleſiaſticas, & ceremonias ſacras contemnentes gradum abiurationis facilius decernamus.

406 Ex Sylueſt. in ſumm. verb. Contemptus, num. 1. & ex Menoch. de arb. iud. cent. 5. caſ. 416. num. 27. duplicem cenſuram, contemptum aſſert Carena, par. 2. tit. 17. §. 2. alterum negatiuum, alterum poſitiuum; hic talis eſt, cum quis cenſuram actum aliquem iteuerentiz, ac iniuriæ inſert, aut verbis, vel factis eas vilificat, idque ſit diuerſis modis, vt inſit eum ipſo Carena,

407 & alijs auctoribus oſtendimus. Eſt item contemptus negatiuus, qui & improprie contemptus dicitur, cum quis de re aliqua nullam curam habet, nequaquam tamen ei iniuriam vllam inſert; ſic cenſuras Eccleſiaſticas contemnente cenſetur, qui per aliquod tempus in illis infurdeſcit; & de hoc contemptu cenſurarum agunt ex proſſo idem Carena, toto tit. 8. per decem §§. & Prax. m. f. cap. 13. cum alijs citandis.

408 Prime particula noſtræ Regulæ indicat præcipuas circumſtantias, & conditiones ad veram infurdeſcentiam requiſitas, vt effectus ex ea ſequatur, maxime, vt infurdeſcens fiat ſuſpectus de hæreſi, & abiurare teneatur. Particula (per annum integrum) oſtendit qualitate circumſtantiarum temporis; niſi enim quis ſpatio vnus anni completi, & non interrupti in cenſura lata perſiſtat, haud dicitur infurdeſcere.

409 re. Vnde, ſi poſt ſex menſes abſoluatur ad reincidentiam, licet poſt abſolutionem alios ſex menſes in cenſura permaneat, nequaquam erit infurdeſcens; nam in hac materia tempora minimè coniunguntur. Ita cum Rot. Rom. deciſ. 195. in impreſſis poſt ſecundum volu. conſil. Fatinacij, cum Bellarm. in ſuis notis ad Tridentin. ſeſſ. 25 cap. 3. de reſor. & cum alijs Carena, vbi ſupra, §. 1. num. 3.

410 Sequens particula Regulæ (ſciens, & volens) denotat perſeuerantiam cum pertinacia animi, ad infurdeſcentiam tequiſita; nam qui neſcit ſe eſſe excommunicatū, vel noluit in excommunicatione permanere, ſed inſtitutiſcū diligenter adhibuit pro obtinenda abſolutione, nequit dici infurdeſcere, etiam ſi tranſierit annus in ea, aut tempus multo longius. Cum ead. Rot. deciſ. 202. Ricciullus, de iure perſon. extra Eccleſie grem. exiſten. lib. 4. cap. 8. n. 10. & cum alijs Carena diſt. tit. 8. §. 2. nu. 7.

411 & Quin etiam ad complementum pertinaciæ requiſitæ, & veræ infurdeſcentiæ debet ille iuridicè citari, vt reddat rationem, cur tadiū in excommunicatione

permaſerit. Ita idem Caren. cum auctorib. relatis.

412 Sed quid, ſi citatus compareat, & non ſe legitime excuſet, nec alleget cauſam, juſtam ſua mora tanto tempore in cenſura lata, erit ne ſuſpectus de hæreſi, & ad abiurandū cogendus? Pars aſſertans certiffima eſt, iuxta diſpoſitionem Tridentini Concilij, ſeſſ. 25. cap. 3. de reformatio-

413 ne in fin. ſic. Excommunicatus verò, inquit, quicunque, ſi poſt legitimas monitiones non reſpicerit, non ſolum ad Sacramenta, & communionem Fidecium, ac familiaritatem non recipiatur, ſed ſi obdurato animo cenſuris annexus, in illis per annum infurduerit, etiam contra eum tãquam de hæreſi ſuſpectum procedi poſſit. Ita ibi.

414 Hæc autem Tridentini diſpoſitio, quòd habeat locum in quibuſcunque infurdeſcentibus in excommunicatione ob cauſam, hæreſis ipſo facto inſiſta, nullum eſt dubium, & aſſerunt communiter omnes, præcipue Locat. Iudicial. Inquiſit. verb. Excommunicati, num. 2. Eymer. part. 2. Direſt. queſt. 47. num. 6. Pegna ibi commun. 72. Prax. m. f. diſt. cap. 13. & cum multis, quos adducit, Carena diſt. tit. 8. §. 4.

415 Vnde in hoccaſu Inquiſitor poſt laram ſententiam infurdeſcentiæ declaratoriam, quæ priùs ab ipſo ferri debet, vt docent Mariſcot. variæ. reſol. lib. 2. cap. 35. n. 60. & Ricciull. diſt. capit. 8. num. 12. & apud Carenam ibid. §. 2. contra ſe infurdeſcentem, vti vehementer ſuſpectum male credulitatis eita poteſtatem, & Clauſ Eccleſie procedet, & ſi ex inſiſta tortura nihil euerſerit, ad abiurandum de vehementi, ex utroque capite, nempe infurdeſcentiæ, ac illius articuli, ob quem excommunicatus fuerat, cum condemnabit. Ita Simanc. Cathol. Inſtit. tit. 27. num. 4. & 5. Scacc. de Iud. cap. 98. num. 28. & 29. Zanar. in Summ. Diu. præcept. tom. 1. cap. 5. De Fide, verſ. Primus poſt annum, & cum alijs Carena diſt. tit. 8. §. 8.

416 Quando autem quis eſt ſuſpectus de hæreſi, etiam leuiter, ſi citatus propterea ab Inquiſitore, iudicium ſubterfugens noluerit comparere, ſtatim ſit vehementer ſuſpectus ob contumaciam; quòd ſi talis contumax excommunicatus per annum, in excommunicatione permaneat, dicta ſuſpicio vehemens tranſit in violentiam, quæ eſt ſufficiens ad condemnandum cum veluti hæreticum. Probatur ex cap. Cum contumacia, de hæret. in 6. & ibi Gloſ. verb. Vehementem, item ex cap. Excommunicamus il p. etiam de hæretic. in 6. vbi Hoſtien. num. 2. ait, ex iſta infurdeſcentia in excommunicatione naſci præſumptionem iuris, & de iure, quæ hæreſim plenè probat. Ita etiam ibi Anania, num. 6. Anchar. num. 4. Ioan. Andr. n. 3. & Butri. num. 7.

- 418 Nihilominus, quod reus violenter suspectus, ut possit declarari, & condemnari vii hereticus, debeat deinde prius omnino citari, ut se purget ab ea suspitione violenta contracta ex eo, quod per annum in dicta excommunicatione infurderit, docent bene Salced. ad Diaz, in pract. crim. can. cap. 118. Sanchez de hares. c. 4. dub. 5. num. 2. & cum alijs allegatis Farinac. de hares. quest. 192. num. 27. Qui
- 419 ibi num. 19. Post Pegnam par. 3. Direct. commen. 49. sub littera A notat id quod sine dubio verum est, nempe ralem sic infurdescens, & violenter suspectum, licet ex dispositione iuris, dict. cap. Cum contumacia, condemnari debeat veluti hereticus, non esse tamen vere hereticum, ob eam rationem, quia particula, veluti, non identitatem, sed similitudinem im-
- 420 portat. Atque inde sequitur, in condemnatione esse illi inlungendam aburationem non de formali, cum nequaquam sit formalis, & verus hereticus, sed de vehementi, cum violenter presumatur talis; presumptiones enim haresis, vehementis, & violenta, haud differunt in gradu aburationis, ut alibi iam resolvimus.
- 421 Sequitur discutiendum id, quod valde controversum est inter DD. an infurdescens in excommunicatione ob aliam causam, quam haresis, lata, sit de Foro & Inquisitionis, & ad abiurandum cogendus? Patrem affirmantem præter citatos supra Lucern. Inquis. Eymcr. Pegnam, & Praxim m. l. descendunt multi alij, ut Simanc. tit. 27. de Cathol. Infit. numer. 4. Rojas Singul. 60. nu. 2. Gurierr. in canon. 99. lib. 1. capit. 22. Scacc. de Ind. libr. 1. capitul. 98. numer. 36. Genuenf. in praxim. capit. 68. & Castrenf. Palaus, tom. 1. Summ. tract. 4. disp. 4. pun. 2. n. 7.
- 422 Qui peculiariter cum Farinac. & Menoch. per ipsum citatis id reneget, etiam in excommunicatione lata ex causa civili.
- 423 Probatum efficaciter ratione in communi pro quibuscunque casibus, quia loquendi forma Concilij Tridentini est vniuersalis, indefinita, & indeterminata, ergo potest, & debet intelligi de quavis infurdescencia in excommunicatione per annum lata ob quamcunque causam, etiam civilem. Imò ob istam in particulari efficacius ostenditur, quia est leuior, & propterea regulariter excommunicatum à comparando minus retardabit. Ita Cast.
- 424 Contra nostrum vero Castum insurgit Diana 4. par. moral. resol. 77. resol. 18. & ibi contrariam sententiam tenet cum Barbos. in Collect. tom. 3. lib. 5. tit. 1. c. 6. num. 6. ubi hæc verba proferit: Contumax, inquit, in excommunicatione per annum infurdescens suspectus habetur de heresi, beneficijsque priuatur, quando esset excommunicatus pro crimine: scilicet
- 425 pro causa civili. Ita lites similiter Sayr. de cens. lib. 2. cap. 10. num. 4. & Gou-

zalez, in Regul. 8. Cancell. gloss. 1. c. 10. vbi affirmat, ita decisum fuisse per Rom. Ror. in vna Segobienf. infurdescencia; 5. Jun. 1598. coram Seraphino, reiecto ibi Menoch. quem Castrenf. pro se adducit.

- 426 Verum placet valde resolutio procedens sub distinctione, nempe vel ex vi iuris canonici, vel ex vi consuetudinis introductæ, uti resolutio multi, præcipue Pegna 2. par. Direct. comen. 72. vers. Ex recepta, Scacc. de indit. lib. 1. cap. 98. numer. 26. Soula lib. 1. Aphor. cap. 27. num. 6. Carcena dict. tit. 8. §. 4. vers. Verum quidquid;

427 Imò ipse Diana loc. cit. Nam attentio iure canonico, maxime Concilij Trident. relari, ob rationes paulò ante per nos adductas, negari non potest, infurdescens per annum completum in excommunicatione ob quamvis aliam causam, quam haresis, etiam civilem, infidus, esse suspectum saltem leuiter male credulitatis, & condemnandum ad aburationem de leui. Ita idem Carcena, §. 5. num. 24. cum Couarr. in cap. Alma Mater, par. 1. §. 7. Eymcr. 2. par. Direct. c. 47. & ibi Pegna cit. Marius Altet. de censu. tom. 1. lib. 2. disp. 8. c. 3. Farinac. de hares. q. 192. n. 23. & cum alijs.

- 428 Attenta tamen consuetudine Romane Inquisitionis, & plurium Tribunalium §. Officij, nequaquam præcedunt Inquisitiones contra infurdescens in excommunicatione lata ex alia causa, quam haresis, ut docent citari Pegna, & Scacc. Iacobus Grassi in summ. decil. par. 1. lib. 4. c. 14. nu. 4. Lælius Zeech in summ. par. 1. Rubr. De Fide, cap. 11. num. 13. & cum alijs, quos refert Carcena, dict. tit. 8. §. 4. n. 18.

429 Sed illorum puniri propter infurdescensiam spectat ad Ordinarios, qui contra ipsos tulerunt excommunicationem, in qua per annum infurderunt, ut per se patet; vel etiam quandoque spectat ad Iudices Laicos, iuxta Decretum Concilij Trident. de quo Carcena §. 3. nu. 13. persequentia verba.

- 430 Secundo, inquit, aiunt DD., infurdescens potest puniri per Iudicem laicum, ex quo in Concilio Triburien. antiqui Patres decreuerunt, cap. 3. quod: Qui post excommunicationem non fuerint ad penitentiam inclinati, per Secularem Principem puniantur, ut quos Desimor non corrigit, saltem potest temporalis corrigat. Ita Concilium.

431 Persequitur autem optime Carcena libi, num. 14. Hinc colligitur, inquit, DD. legem primam, & secundam tit. 5. libr. 8. Regiarum Constit. Hispan. quæ mandat Iudicibus Secularibus, ut laicos in excommunicatione vitra mensem persequentibus puniant, sanctissimam esse; ita namque dixerunt Salcedo ad dict. cap. 118. Diaz. munit. latè Gurierr. canon. quest. 185. 1. cap. 12. & Marius Altet. vbi supra disp. 8.

cap. 3. verſ. Hinc colligit, vbi alij allegatur, laziſſimè Accueſed. in diſt. 1. 2. tit. 5. lib. 2. nuz recompiationis, quæ in hac materia omnino videatur, Ira ille non ſine eruditione.

- 431 Diſtām tamen conſuetudinem S. Inquiſitionis Romanæ, & conſequenter plurimum Tribunalium S. Officij, ipſam ſequentium, egregie moderatur Prax. m. f. à nobis ſapius citata cap. 13. vbi prius docet, quod non ſit procedendum contra permanētes anno integro in excommunicatione non ob cauſam ſideiſed ob aliam, criminalem, vel ciuilem ſata, tanquā contra ſuſpectos

- 433 de hæreſi, & ait, fuiſſe circa hoc editum, Decretum, & multoties confirmatum à Sacra Congregatione, per quod prohibetur talis modus procedendi, meminque diuerſarum literarum, per quas de mandato eiufdem Sacre Congregationis peculiariter aliquibus Episcopis iniungitur, ne taliter contra illos procederent.

- 434 Nihilominus addit ipſa Prax. m. f. ex ordine ſummi Pontificis aliquando fuiſſe oppoſitum obſeruatum, exprimens etiā, quod tunc præceſſerat ſententia inſurdeſcentiæ declaratoria, & condemnatoria; poſtquam, ſi inſurdeſcens non obediatur, ſed adhuc indurato animo in inſurdeſcētia perſiſtat, ſtatim incipit eſſe ſaltem ſeniter ſuſpectus de hæreſi, atque ab Inquiſitore, & non ab Ordinario, vti Ordinario, debet puniri, & ad abiurandum de leui condemnari; hæc penes diſtām Prax. ex quibus ipſa Regula ſcitu, & obſeruatū dignam deducit, quam proprijs eiufdem verbis accipe.

- 435 Dal che, inquit, ſi deduce queſta Regola, che quando pure ſ'habbia à procedere contra l'inſurdeſcenti, e come ſoſpetti de Fide, è neceſſario, che prima ſiano citati, e moniti come tali auanti Monſignor Auditore della Camera, & all' Ordinario, e come tali ancora ſiano condannati, e dichiarati per ſentenza; che coſi il Santo Officio ragioneuolmente vi entrerà, eſſendo, che l'inſurdeſcenza in tal modo qualificata, induce di ſua natura ſoſpettione di mala credulità delle cenſure. Sic ibi hu-

- 436 cuſque. Nec aliud occurrit, hic aduertendum, niſi, quod etiam in hoc caſu poſtquam inſurdeſcens cepit eſſe ſuſpectus, ſaltem leuiter de hæreſi, poſſit inſurdeſcētia tantum, ſeu tandū creſcere, adeo animo indurato, vt inducat præſumptionem malæ credulitatis vehementem, imò gradatim violentam, & ſit inſurgenda abiuratio de vehemēti, & tractandus veluti hæreticus, iuxta cap. Cum contumacia de hæret. in 6. & conſequenter iuxta tradita à nobis ſupra, quia par eſt ratio.

- 437 Reſtat agendum de contemptu cenſurarum poſitione, & qualiter abiuratio iniungi poſſit ratione iſtius: varijs autem modis, ſolent contemni poſitione cenſuræ, vt patet ex iure, & ex communi doctrina, de qua

Gemin. in cap. Diſtām, num. 8. de ſent. excom. in 6. quos conuenientius duxi tibi prius ante omnia exprimere.

- 438 Primò, ſi excommunicatus ex certa ſcientia intret Eccleſiam, etiam quando diuina officia non recitantur cap. primò 21. diſt. & cap. Clericus 24. quaſt. 3. Secundò ſi idem non intret Eccleſiam, ſed ad valuas audit Officium, quod eſt contra iura, cap. Quid in te, de poenit. & remiſſ. & cap. Permiſimus, de ſenten. excom. in 6. Tertiò ſi communioni Catholicorum, quos poteſt euitare, ſe ingerat, cap. Illud, de clerico excom. miniſt. Quarto ſi idem excommunicatus accumulat culpam culpæ. Quintò addit Carena tit. 17. §. 2. n. 6. ſi quis verbo cenſuras vilipendat.

- 439 Nullum item dubium extat inter DD. quod huiusmodi cenſurarum diſtīs modis poſitione contemptores ſint de hæreſi ſuſpecti, ac iuriſdictioni Inquiſitorum ſubdantur. Affert ex Marc. Ant. Columna, Franc. Pegna 3. par. Direct. commen. 24. vbi approbat, & merito, quod ab Inquiſitorib. inquiſiti fuerint, & proſequuti quidam homines, quod nimis audacter deſurpauerant, & lacerauerant cedulones excommunicationis; propter contemptum

- 440 cenſurarum, & Eccleſiæ clauium. Confirmat hoc idem Genuen. in prax. Archiepiſc. Neapoli. cap. 7. num. 6. & addit. n. 8. eſſe etiam procedendum ab Inquiſitoribus contra eos, qui in contemptum excommunicationis audent dicere. *Che ſeomunica? che ſeomunica?* dicent etiam Menoch. de arbit. lud. cent. 5. caſu 416. num. 27.

- 441 Sunt itaque ſuſpecti de hæreſi, & conſequenter abiurare tenentur prædicti cenſurarum contemptores; ſed qualiter? petes forſe. Apud nullum auctorem quidquid circa hoc in particulari reſolutum inuenio, ſolum apud Carenam in comuni, ſic.

- 442 Qualitatem autem, inquit, ſuſpicionis hæreſis (ac per conſequeus abiurationis) metiri debent Inquiſitores à qualitate per ſunæ, & à quantitate contemptus, iunctis alijs circumſtantijs. Hæc ille, & ſtatim exemplificat, referens caſum particularem, ſequentib. verbis.

- 443 Certe, inquit, ſupta 50. annos, quidam homopeſſimæ vitæ, de pluribus blaſphemijs, & alijs criminibus Cremonæ in S. Officio inquiſitus, ſed maximè de contemptu cenſurarum, & in ſpecie, quod dixerit, *ancorli ſeomunicati mangiano*; & quod non obſtante cenſura Miſſam audierit; cæ voto Congregationis noſtræ habitus fuit pro ſuſpecto, quoad articulum cenſurarum, & clauium, de vehemēti de hæreſi, vii atteſtatur Reuerendiſſ. Marc. Anto. Amid. in ſuis votis redditus in S. Officio apud me exiſtentibus manuſcriptis, tom. 2. cal. 34. numer. 8. fol. 171. ita ibi, vide etiam Praxiam m. f. cap. 13.

- 444 Deinde doctrina eſt quæ circa contemptum

res censurarum pari modo habet locum in continendis Indulgentias, campanas templorum, personas sacras, ceremonias, & ritus Ecclesie Catholicae, ac similia; quia par est ratio in ijs omnibus, ita ex mente omnium Carena, dist. f. 3. n. 9. & ostendit adductis exemplis, sic.

445 Prout, inquit, de contemptore campanarum arrestatur Zerola in prax. Episc. verb. Casus, in quibus, &c. verif. Campanarum; ubi quod hic casus sibi accidit in facto, in quodam, qui nocte Sabbathi sancti abstulit martellos a quibusdam campanis, & illos appendit in arbore nudi, qui quod propterea post longam carcerationem abiuravit; ita etiam Riccius verba supradicta Zerola de verbo transcribens in prax. Fon. Ecclesiast. resol. 43. verif. Campanarum Hec ille.

446 Aliud item exemplum ipse Catena adducit sic. Idem etiam, inquit, dicendum est de contemptore aliarum ceremoniarum, & rituum Ecclesie, vnde in nostra Congregatione Cremonae supra 60. annos, ut apparet ex vocis manuscriptis Reverendiss. D. Amid. tom. 3. vot. 7. fuit conclusum potuisse S. Officium procedere contra quosdam Religiosos, qui ioci causa induerunt quandam Fratrem idiotam vestibus Pontificalibus, mitram capiti eius imponendo, & ei honorem uti Episcopo deferendo, eum imponentes super altarium, qui sic sedens dabat benedictionem per claustra Monasterij, alijs fratribus vario modo eum irrudentibus. Hec Carena, qui nihil exprimit de abiuratione illis iniuncta, credit, quod absque ea, post longiusculam aliqualem carcerationem precipuorum, cum acti correptione, & poenitentij salutariibus fuerint expediti, nec aliud pro complemento presentis Regulae occurrat.

Num edentibus carnes, vel etiam oua, & laetitia diebus prohibitis sit iniungenda aliqua abstinatio, & qualis?

R B G V L A C C C X C V I.

448 C Vm olim multum vignere, & hoc tempore denuo instaurata diuersis in locis valde grassetur perniciosissima heresis illa contra delectum ciborum in ieiunijs, ab Ecclesia Catholica sub praepcepto assignari, si quid de fide certum, potuisse, ac conueniens esse per eam sic assignari; quicunque, illa in tali ciborum delectu absque sufficienti causa, vel absque legitima licentia violantes, tum suspecti male credulitatis, tum obnoxij alicuius abinrationis regulariter redduntur. Vehemens autem praesumptio haereticis insulget, & oblietio abiurandi de vehementi, si quis pluries carnem, aut cibos prohibitos in die ieiunij comedat, si monitus non curet, sed

potius contemnat, & alijs circumstantijs concurrentibus. Secus erit tantum leuiter suspectus, & cum abiuratione de leuiter ui expediendus. Imò attingendo sine eum sola correptione, maxime si ex causa vera, sed occulta comedit, non petita tamen licentia, vel illa non manifestata.

51 E X pluribus casibus ad Officium S. Inquisitionis spectantibus, in eius edito non peculiariter contentis quas lib. 1. nostri oper. cap. 20. Regul. 150. aliquantulum expressimus, hunc de comestione carnis, & ouorum, ac lactitiorum diebus prohibitis, primo loco paucis verbis attigimus. Vnde copiosius hic maxime pro nostro Institutio de assignando gradu abiurationis expendamus oportet.

453 Pro comesta iam declaratione eorum quae in Regula nostra primo loco indicantur, animum praebet nobis aliquantulum laxandi habenas noster Gregorius de Valentia tom. 3. in 2. 2. D. Thom. disp. 9. quaest. 2. quam egregie diuidit in quinque puncta, comprehensens in eis, & copiose pertractans quaecunque ad hanc ieiunij materiam spectant. Primo, explicat, quid sit ieiunium in proposito, maxime Ecclesiasticum. Secundo an sit opus bonum, & ex praepcepto necessarium. Tercio quomodo sit ieiunandum. Quarto praepceptum ieiunandi quando obliget. Quinto quanam teneantur, vel non teneantur ieiunare.

454 Sed merito, ne extra chorum saltare videamur, sermone retrahimus ad paucos ex multis, quae copiosissime adducit ipse Valentia, pun. 2. ad ostendendum ieiunij Ecclesiastici bonitatem, & ex praepcepto necessitatem contra Haereticos antiquos, & Sectarios nostri temporis, Nam ex illis aui omnino, & vndeunque, ne dum ob delectum ciborum, illud improbant, & reiecerunt; Sic de Gnosticis affirmat Tertullian. in Scorpiaco; de Eustachio Concilium Grangen. in Epistola Synodi ad Episcopos Armeniz; de Ioviniano D. Hieronymus lib. 2. contra eum, & D. August. lib. de haer. lib. c. 81. & de Pauperibus de Lugduno Guido Carmelita in Summ. de haer. lib. 2. Alij vero Haeretici, praecipue Sectarii non secundum se, sed secundum aliquas circumstantias ab Ecclesia praescriptas, ieiunium, uti superstitiosum, & impium oppugnant, & semper oppugnant, ut patet ex Confessione Anguitana, & eius Apologia, ar. 15. & ex Luthero, lib. de Visione Danielis contra Catharinum, & ex Caluino lib. 4. Instit. cap. 12. & ex Kemnitio in Exam. Trid. sess. 15.

456 Vnde ipse Valentia relatis sex, quae tam apud Haereticos, quam apud Catholicos circa ieiunium sunt certa, & approbata, (penes eundem videas) proponit quinque, circa quae maxima extat controuersia inter nos, & ipsos; ex quibus duo ratiom

- attingam ad declarationem prioris partis nostræ Regulæ conducentia. Tenent itaque Sectarii, prauum, & superstitiosum esse ieiunium ex necessitate, sed sub præcepto Ecclesiæ, & sub obligatione peccati mortalis susceptum. Sed huic errori, qui fuit Artij veteris Hæretici, teste D. Epiphanio, hæres. 75. opponitur Fides Catholica, quæ docet præcepta Ecclesiæ de ieiunio verè obligare Fideles sub mortali (quantum est ex genere actus), & nequaquam superstitiose, sed rectè, ac iuste suscipi ab eis ieiunium sic sub præcepto ab Ecclesia institutum, & necessarium ad peccatum euadendum. Huius veritatis Catholicæ plenam, & abundantissimam probationem ex Sacris Literis, ex Concilijs, & ex SS. PP. desumptam omitto, à te apud eundem Gregorium de Valentia videndam, ne diutius immoret, & vt citius secundum, quod magis ad rem facit, tibi pergitam.
- 458 Maxime operè item improbant Sectarii ieiunium ab Ecclesia institutum per abstinentiam à carnibus, ouis, & lactinijs, seu cum delectu ciborum; eo quod abstinentia huiusmodi, & delectus ciborum sit ceremonia quedam ludæica, quæ statim exoleuit post prædicationem Euangelij, dicente Apostolo ad Coloss. 2. Nemo ergo vos iudicet in cibo, & potu, &c. quæ sunt vmbra futurorū. Tūc, quod censeatur doctrina Dæmoniaca abstinere à cibis, quos Deus creauit ad percipiendum, secundum eundem Apostolum 1. Timoth. 4. & patet Genes. 9. illis verbis; Omne quod mouetur & viuit, erit vobis in cibum, quasi olera vitentia tradidi vobis omnia. His, & alijs multis rationibus ad sic erroneè affirmandum nimis impudenter inducuntur.
- 459 Nihilominus, quidquid canina lingua oblatrunt Hæretici veritas Fidei Catholicæ circa dictum ieiunium Ecclesiasticum præualeat; quod sic sumptum cum abstinentia à carne, ouis, & lactinijs sit opus valde bonum, laudabile, & meritotum Patet ex Sacra Scriptura, Daniel. 10. Ierem. 35. & Matth. 3. vbi exemplis ipsius, Danielis, Rechabitarum, & S. Ioannis Baptistæ ieiunium cum delectu ciborum, & potus fuisse Deo admodum gratum, meritotum, & impetratorium clarè ostenditur. Idem patet ex Concilijs, Toletano 1. in afectione fidei, Braccaren. 1. can. 14. & ex 6. Synodo Constantinopolitana. Hoc ipsum confirmant multa, & manifestæ Sanctorum Patrum testimonia, S. Basil. homil. 1. de laudibus ieiunij, S. Chrysost. homil. 1. in Genesim, S. August. lib. 3. contra Faustum, cap. 5. S. Bernard. serm. 66. in Cantica, & aliorum, vt refert in particulari Valentia citatus, propositis ibidem, & solutis rationibus contrarium; quibus sic breuiter tibi notificatis.
- 461 Accipe iam resolutionem certissimam, quod quisquis in huiusmodi vtroque errore Sectariorum ex propria confessione,

- deprehenditur, credens, & affirmans pertinaciter, ieiunium cum delectu ciborum, ab Ecclesia institutum, & sub præcepto iniunctum, esse impium, & superstitiosum, ac ceremoniam quandam Iudæicam; cum hic sit verus, & formalis hæreticus, ab Inquisitoribus vti talis tractari, & ad abiurandum de formali cogi debeat; quod per se patet, nec vlla indiget probatione. At si factio dictum ieiunium reiiciat, ac diebus prohibitis carnem, oua, & lactinia comedat, inde sine dubio vtriusque erroris sit, vt plurimum, suspectus, & consequenter alicuius gradus abinrationis obnoxius. Docent communiter omnes, Repetitor. Inquisit. verb. Cognoscere, vers. Sed ad iudex; Pegna 3. par. Direct. com. 24. ver. Ecclesiastica Sacramenta Farinac. de hæres. quest. 178. nu. 80. & cum alijs, quos citat, Carena 2. par. rit. 15. §. 2. num. 3. qui num. 4. bene probat sic.
- 462 Ratio, inquit, huius conclusionis demonstrari potest ex verbis D. Gregorij relatis in cap. Si qui sunt, dist. 81. peccatum, ais, pagauitatis incurrit quisquis dum Christianum se asserit, Sedi Apostolicæ obedire contemnit. Hæc Carena, & addit confirmationem ex dicto Soti in Rele. de hæres. nempe, quod facere opera mala aliquando tamen ab Hæreticis laudata, & probata, inducat hæresis suspicionem, intellecto tamen moderatè, sicut ille intelligit sequentibus verbis.
- 464 Attamen, inquit, existimo ego dictum illud procedere posse, vbi opus, quod sit, magis communiter ab Hæreticis laudaretur, & probaretur, & de illo essent plurimæ speciales hæreses, prout adfuit in causa nostro, in quo omnes fere nostri temporis Hæretici conueniunt, in reprobando ciborum delectu in ieiunijs, vt videre est ex Valen. supra citat Bellarm. in particulari lib. de ieiun. & Leonar. Less. de Iust. & Iure, lib. 4. cap. 2. num. 5 & seq. Ita ille.
- 465 Dixi, vt plurimum, vt excipiam à tali suspitione quemcumque ex licentia carnes, oua, & lactinia comedentem diebus prohibitis; cum hæc comestio sit licita, & suspitione hæresis careat; quod enim sit per mittente lege, pœnam non meretur.
- 466 Graccus, Cod. ad l. lul. de Adult. l. mo sine licentia, vbi omnis contempus, & occasio scandali cessaret, eo quod adfuit infirmitas corporis, vel causa certa, & manifesta. Ita cum Paris. conf. 169. nu. 68 & seq. vol. 4. & Bonacina, de legibus disp. 10 q. 1. pun. 2. n. 5. Carena dicit. tit. 15. §. 2. num. 6.
- 467 Nūc verò addit causa sufficiens dispensandi in tali comestione, standum est iudicio Medici; quod si hic de causa sufficientia etiam dubitet, tunc recurrendum est ad Episcopum, vel, si huius copia haberi nequeat, aut vbi adest consuetudo, ad Patrochum, vt decidat. Bonacina. ibid. vers. Dixi modò, Filiu. cc. q. moral. to. 3. tract. 27. cap. 6. quest. 10, num. 127. Azor. Institut. moral.

moral. tom. 1. lib. 7. cap. 18. quæst. & alij.

468 Concluditur itaque ex dictis cum Parisio citato Carena ibidem, quod comedens carnes in die ieiunij, etiam sine licentia Superioris, si id non faciat in Ecclesiæ cō-temptum, sed ex iusta causa, maximè per Medicum approbata, non est de hæresi suspectus, & per consequens neque ad abiurandum cogendus, secus, si desit causa iusta, vel legitima dispensatio.

469 Sed est aliquantulum controversum, inter DD. qualiter sint suspecti de hæresi comedentes carnes, aut cibos vetitos in diebus ieiunij, an vehementer, seu potius leuiter, & qualisnam gradus abiurationis illis iniungendus? Non pauci ex eis tenent ex dicta comestione insurgere præsumptionem malæ credulitatis vehementem, & comedenti abiurationem de vehementi esse iniungendam. Ita Genuen. in prax. Archiepisc. Neapolit. cap. 18. num. 11. Pegna 2. par. Direct. comment. 80. vers. Et ob hunc, ubi expressè ait, Vescientem carnibus absque licentia, & necessitate in diebus prohibitis esse suspectum de hæresi vehementer, licet hoc interdum ab ingluvie, & voracitate prodire possit, & idem Pegna par. 3. Direct. comment. 24. vers. Ecclesiastica Sacramenta, & alij.

470 Verùm, vt optime docet Carena dict. §. 3. nu. 8. proposita sententia intelligi debet cum moderatione, nempe, quod tunc habeat locum, ubi præter carentiam licentia, & defectum causæ, coniungitur simul, quod quis pluries comederit cibos vetitos; quod correptus, vel hanc correptionem despererit, vel impiè protulerit illa verba, quæ ab hæreticis proferri solent, Quidquid intrat per os, non conquinat animam; quod item inquisitum de tali comestione sit male vitæ, & maximè quod ducat originem ex regione prædictæ errore improbanie delectum ciborum in ieiunij infecta. His circumstantijs, vel aliquibus saltem ex eis concurrentibus, nullum dubium, huiusmodi inquisitum esse, vehementer suspectum malæ credulitatis, & de vehementi abiurare debere, si extortura inflicta pro intentione, nihil emerferit. Ita idem Carena §. 5. nu. 15. qui prius num. 9 sic addit.

471 Quod, inquit, comprobari potest ex pulcherrimè traditis per Pegnam par. 3. comment. 24. vers. Denique, ubi dicit, quod omnia opera, per quæ quis dissidet à communi vita Fidelium, aut ab Ecclesiæ probatis ritibus, & consuetudinibus, aut à receptis Patrum doctrinis, & præceptis, quæ communes magis quàm pectinatos respiciunt, aut hæresim inducant, aut hæresis suspicionem. Iam hæc traditis per eundem Pegnam par. 2. comment. 80. vers. Et ob hanc (Vbi, quod vehementis suspicio hæresis oritur ex signis exterioribus operum, vel verborum, ex quibus capitur argumentum concludens frequenter, quod

qui talia facit, est hæreticus) hætenus cum Pegna verbis Carena.

474 Ex quibus ipse, quoad casum præsentem rectè concludit, quod cum is, qui dicto modo carnes comedit, à communi vita Fidelium, &c. dissidet, ex huiusmodi comestione deducatur argumentum efficax, quod similia faciens, seu modo dicto carnes comedens vt plurimum sit hæreticus; ergo &c.

475 Facit etiam valde ad propositum nostrum id, quod optime notat idem Pegna 2. par. direct. comment. 81. vers. Postremò vnum hoc, cuius simul meminit Carena, dict. §. 3. num. 50. Postremò, inquit, vnum hoc præ cæteris habeant Inquisitores antè oculos, nè faciliè credant hunc, vel illum esse vehementer suspectum, quia in hoc, vel illo Auctore reperiant ex tali, vel tali causa oriri vehementem suspicionem; nam plurimum semper sunt & personarum, & causarum circumstantia consideranda, ex quibus interdum vehementis suspicio interdum

476 levis, interdum verò nulla oritur. Vt in eo, qui retinet libros prohibitos ostendi supra, (nos sequenti Regula ostendemus) hac 2. par. super cap. fraternitatis, S. ex supra dictis, & seq. & in cæteris casibus idem, est considerandum, ne quid vanum durius, quam postulat æquum, statuat. Hæc Pegna perdoctè quidem, ad assignandum gradum abiurationis in reo quouis fidei multum conducentia.

477 Quare circa præsentem materiam de comestione ciborum, prohibitorum in die ieiunij sub præcepto, si quis tantum, semel comedit, vel si non concurrant circumstantia prædictæ, aut aliæ saltem, ex eis, proueniet inde sola levis præsumptio malæ credulitatis. Docet Carena in dict. §. 3. num. 8. in fin. his paucis verbis. Alia, inquit, levis tantummodò suspicio otietur. Unde sic leuiter suspectus abiurare de leui tenetur.

478 Imò aliquando nulla abiuratio iniungenda, vt affirmat idem Carena dict. tit. 15. §. 6. num. 16. in hunc modum. Qui verò, inquit, ex tali comestione suspecti non redduntur, sed tamen aliquoties deliquisse reputantur, vel comedendo in media nocte, in hora illa dinisoria vnius diei ab alia, vel ex aliqua infirmitate, sed sine licentia, vel etiam inaduerter, vel cum aliquo scandalo, sed cum licentia; in his casibus, omiſsa abiuratione, videntur grauissimè obinrgandi, & cum aliquorum ieiuniorum impositione, vel alijs etiam penitentijs salutaribus dimittendi, ita, ille.

479 Tandem distindendum illud dubium, de quo apud ipsum Cenam §. 2. num. 6. mentionem inuenio sequentibus verbis. Quæri tamen, inquit, hoc loco potest, quid sentiendum sit de edente in diebus ieiunij quædam animalia, de quibus dubitari potest, an sint pisces, vel carnes, ve-

funt

- font Ponticus, vulgò Londria, Camaleones, &c. & breuiter in hac re semper recurrendum ad iudicium Medicorum, vt in propofita quæftione dixit Fagundez in quartum Ecclefiz præceptum lib. 2. cap. 2.
- 486 num. 9. In omni tamen cafu tales, meo iudicio, effent ab Inquifitoribus vocandi, & vti temerarij. grauitè ore tenus obiurgandi, quantum enim eft ex fe, efponunt fe periculo frangendi Ecclefiz præceptum circa delectum ciborum. Hec bene ibi Catena.
- 487 Potest hic adiungi obijet aliud dubium quod ingeniofe difcutit Filliucius nofter, moral. 99. lib. 2. traçt. 27. cap. 4. quæft. 5. an habens difpenfationem concedendi carnem in diebus vetitis, fi comedat cum ea fimul pifces, peccet? & inde infurgit aliud dubium, an fiat properterea de foro Inquifitionis ita, vt ab Inquifitoribus ad abiurandum aliquatitè poffit cogi, aut faltem inceptati? Hoc fecundum folos, quod fciam, traçtat Carena diçt rit. 15 § 4. num. 12. vbi ait, fuiſſe aliquandò agiatum in Tribu. S. Officij, & pro eius legitima refolutione præmittit difcuſſionem illius prioris.
- 488 Circa quod duplex eft ſententia prima Nauarri, conf. 5. de obferuat. ieiun. lib. 3. in antiq. & Graff. de caſib. refernat. lib. 2. cap. 10. num. 5. verſ. 18. immunem, affirmantium, quòd difpenſatus, vt poſſit edere carnes, peccet mortaliter, fi in eodem prandio, & menſa pifces etiam comedat (niſi paruicis materiz faciat, vt fit veniale, aut omninò excuſet) tametiſi poſſit ſauori ſuo ex parte renuciare, & vno die comedere carnes, altero verò pifces, Idem repetit Graff. in ſuis aureis deciſ. par. 1. lib. 2. cap. 37. nu. 59. vbi affignat rationem, quia vel talis comedens poſſet manducare pifces, & fic cum careat neceſſitate comedendi carnes, non poſſet caſedere, vel non poſſet comedere pifces, & peccat illos comedendo, ergò, &c.
- 489 Altera ſententia (cui adhæreo) Filliucij, & Catena loc. cit. qui tenent primo vt priuſ certum, cum Nauar. & Graff. eſſe licitum habenti difpenſationem; vno die comedere carnes, & altero pifces, aut mane vnum, & vespere aliud; nec inde ſequitur, quòd cauſa difpenſationis fit inanis, cum pleniſque contingat comellione pifcium continuam eſſe nociuam, non verò interruptam. Vnde priuilegijs ipſis conceſſo comedendi carnes poſſunt vti non ſemper, ſed alternatim.
- 490 Tenent item Filliucc. & Carena, eſſe probabilius, quòd licitè, & abſque vlla culpa poſſit taliter difpenſatus in comellione carniũ, ſimul in eadem menſa pifces edere. Oſtenditur indè, quia ex ſe, attenta natura rei, claram apparet, minus nocituros pifces ſimul cum carniũ eſos, quam ſolos. Quanquam circa hoc ſtandum videtur iudicio Medicorum, &c.
- 491 Alterius iam dubij refolutionem tradit bene ibidem Carena ſequentibus verbis. Ex his, inquit, patet, quid ſit dicendum ad quæſtionem propoſitam, nam ſentio, contra difpenſatum, vt poſſit edere carnes, ſi pifces comedat, non poſſe, per S. Officium inquit, vt de hæreſi ſuſpectum, tùm quia talis licitè comedit pifces, igitur ob id non debet cenſeri ſuſpectus de hæreſi (& conſequenter nec ad abiurandum cogi) tùm quia obligatio legis Eccleſiaſtica abſtinentiam à carniũs præſcriptis iam quoad hunc fuit per difpenſationem ſublata; et quatenus etiã talis peccet contra temperantiam, non ob id poſſet dici ſuſpectus de hæreſi Lutheranorum, & aliorum Hereticorum delectum ciborum in ieiunijs inprobantibus; quinimo addo, quòd exiſtente licentia ceſſet contemptus Eccleſiz, in quo propriè & formaliter fundatur ſuſpicio hæreſis in hoc crimine. Ita ille.
- 492 Quarta ſubdit hæc pauca. Si tamen, inquit, S. Officium, & illius Fiſcus probaret, difpenſationem obtentam fuiſſe doſe, arbitaret, poſſe tunc Inquifitores contra talem inquirere; nec ſufficeret, ſi Fiſcus allegaret, difpenſatum comedere etiam pifces: nam poſſet eſſe, quòd talis comedens peccet tantùm contra temperantiam. Hæc Carena, quibus iam Regula, noſtra terminatur.

Propter leſionem, retentionem, &c. librorum in S. Officio inq. iſſus, an, & qualis ablutatio iniungenda?

REGVLA CCCXCVII.

- 489 **T**vm in alijs materijs, tùm in iſta, retentionis, leſionis, &c. librorum prohibitorum, apud S. Officium pro aſſignando legitime ablutationis gradu, aut pro reo ab ea eximendo, pendendæ diligenter circumſtantiz: cum contingere poſſit, vt attenta qualitate perſonæ penitus ignare retinentis libros etiam in Bulla Cænæ vetitos, nulla ſi ei inſignenda
- 490 ablutatio. ſimiliter dicendum quandoque perſpecta circumſtantia finis, vt ſi perſona doçta retineat ad reſutandos errores.
- 491 Verùm ſi non ad hoc, durat tamen retentio breui tempore, aut ſi ex eis parum legit, &c. ſola de leui ablutatio
- 492 iungi debet. At de vehemèti, vbi retentio, vel leſio illorum fuit longa aut alijs iudicijs conſequentibus; imò aliquando de formalis, ſi ex tortura, aut aliunde innotuerit de mala credulitate, quæ
- 493 haud celari poſſet in aliquo caſu peculiari. Tandem retinet, &c. librum prohibutum non ob hæreſim, ſed ob contenta in eo contra bonos mores, vel ob aliud, nequaquam ad abiurandum cogendus, ſed acriter reprehendonè multandus.

494 **V** Ninerſa hâc librorum prohibitorum materiâ, quæ ex ſe per ceteris valde practica bilis eſt, eſt frequenter circa eâ, quàm circa quamlibet aliam, caſus multiplices occurrant, lib. 1. noſtri oper. per totum cap. 19. ſex Regulis longiſculis, completè, & exactè tractauimus. Ibi eos in quatuor gradus, ſtrictioris, vel minus ſtrictæ prohibitionis perſpicua, & adequata diuiſione partiti ſumus. Actiones item retinendi, legendi, imprimendi, defendendi, &c. ipſos libros prohibitos perpendimus, vt de violatoribus talis prohibitionis elariùs innotefceret.

495 Tandem iſti violatores, quatenus ſubiſciantur iuriſdictioni Inquiſitoris, & quâ liter ab iſto ſint expediendi, etiam quoad abiurationem, ibi ſub ſinem diſt. cap. 19. Regul. 145. ita completè tradidimus, vt nihil deſſe videatur. Quare ne actum denud agamus, illos lectorem ad notitiam rei capiendam, etiam circa gradum abiurationis inſigendum, vel ſecus, omninò remittimus. Hic tantùm ſub ſpeciali præſentis Regulæ titulo, maioris elaritatatis gratia, aliquid attingimus.

496 Quòd circumſtantiz in hac materia librorum prohibitorum attendantur expedit ad deliberandum de abiuratione, notane DD. maximè Praxis m. ſ. capit. 20. & Carena, 2. par. tit. 10. §. 8. num. 49. vbi ſic. Tandem inquiri, in hac materia ſemper cum caſus occurrat, tria ante oculos ſunt habenda. Primò qualitas perſonæ, penes quam libri repetiuntur. Secundò qualitas librorum reperorum. Tertiò diuturnitas retentionis; vt ex his qualitas ſuſpicionis poſſit apparere. Ita ille; Nam pro modo, & gradu ſuſpicionis de mala credulitate ob lectum, vel retentum librum prohibitum, modus, ſeu gradus abiurationis eſt inſurgendus, vt ex mente omnium bene ait ipſe Carena inſiſto eluſdem §. 8. num. 44.

498 Vnde ſi perſonæ retinentes caſu libros prohibitos ſint adeò ignorantes, vt linguâ Latinam quâ ipſi repetiuntur ſcripti, nullo modo percipiant, aut etiam penitus neſciant legere, quânam tales libri retenti ſtrictiſſimè extenſe prohiberi, eo quòd cõtineant, vel defendant errores contra fidem aut tractent de Religione, &c. nequeunt illi condemnari ad abiurandum. Ratio eſt, quia ex huiusmodi retentione librorum prohibitorum nulla inſurgit præſumptio hæreſis, vt per ſepate, attenta qualitate perſonarum taliter ignorantium, ergo neque vili abiurationi poterit eſſe locus, ſed ſufficiet aliqualis correptio. Ita Pegna 2. par. Directæ comm. 3. Zanar. in Summ. Diuin. præcept. par. 3. cap. 94. Rubr. de tortu. in caſus fidei, verſ. Primò inſpiciedum, & poſtea ſub Carena diſt. tit. 10. §. 8. num. 44.

499 Similiter non eſt inſurgenda abiuratio alicui, licet ſit homo doctus, ob retentionem, lectionem, &c. prædictorum librorum, ſi eos retineat. legat, &c. ad errores in ipſis contentos contra fidem pro comuni bono Reip. Chreſtiane conſultandos. Quòd autem ad hunc ſinem retineretur, legentur, &c. poteſt maniſeſtè innotefcere. 5. Officio, ſi in perquiſitione domus, dum libri fuerint reperi, ſimul fuerint etiam reperia ſcriptura, per quas ille dogmata hæretica dictorum librorum conſultaſſe.

500 proſpicitur. Vnde cum ab omni hæreſis ſuſpicionem ſit immunis, conſequenter à tortura, & abiuratione omninò venit liberandus; corripiendus tamen, & puniendus aliquantulùm, eo quòd abſque licentia, propria auctoritate, dictos libros retinetur. Ita cum Felin. Maſcar. Albert. & alijs, quos citat, Caiſtus Palaus, tract. 4. diſp. 2. pun. 10. §. 2. num. 8. & Carena diſt. tit. 10. §. 5. num. 28.

501 Eſt item immunis ab omni abiuratione quisvis ſue doctus, ſue ignarus, ſi ſtatim atque librum aliquem prohibitum ab hæreſim ſe habere aduertit, ſeu ſtatim ac ad manus ſuas peruenit, ipſum comburit, aut lacerat. Inde oſtenditur, quia tunc omnis præſumptio malæ ereditutis ceſſat; ergò abiuratio quævis etiam ceſſare debet. Ita cum multis per ipſum relatis Farinac. de hæreſi, quæſt. 180. num. 40. Decian. tract. crim. lib. 5. cap. 46. num. 26. verſ. Limitatur ſecundò, & Carena ibidem num. 45.

502 Qui bene aduertit ex Duar. ad Bull. Cenz, lib. 2. can. 1. quæſt. 53. & ex Ricinell. de iure perſonar. extra Eccl. grem. exiſten. lib. 5. cap. 24. quòd non contraxerit ille hæreſis ſuſpicionem ex dicta combuſtione, vel laceratione libri prohibiti propria auctoritate facta, ſi bona fide ipſum combuſſit, aut lacerauit, neſciens, aut non aduertens, nequaquam id poſſe facere, ſed teneri ad Inquiſitorem deſerre, iuxta diſpoſitionem Bullarum Apoſtolicarum Inſiſt. III. incip. Cũ negotio cordis, & Urbani VIII. incip. Apoſtolorum officiũ, &c. quidquid ſit de iure, ſeu iuxta Bullas antiquiores.

503 Præterea neque eſt locus vili abiurationi caſu quo quis reſingit, legit, &c. librum, in quo non ſunt hæreſes contra fidem, nec aliquid directè, vel indirectè ſapiens hæreſim, ſed tantummodò propoſitiones aliquæ remanere, & ſcandaſiſe. Docet ibid. Carena num. 47. ſum Buſſat. conſil. 344. num. 18. vol. 4. ob rationem iam ſepius adductam; quia vbi non adeſt materia inducens ſuſpicionem hæreſis aliquam, non poteſt abiuratio aliqualiſſimè locum habere.

504 Addeandus item alius caſus, in quo ex retentione dictorum librorum nec præſumptio hæreſis, nec obligatio abiurandi inſurgit, nempe ſi per maniſeſta indicia innotefcat S. Officio, quòd retinens libros hære-

- hæreticorum, prorsus ignoraverit illorum qualitatem. Docent præcipue Cast. Pal. dicit. tract. 4. disp. 1. pun. 10. §. 4. n. 6
- 507 & Carena loc. cit. §. 4. numer. 27. Qui prius bene idem de alio affirmaverat sic. Si tandem, inquit, libri hi sint reperti penes hæredem, quoniamdum omnes angulos domus hæreditarie lustraverit, vique talis nullam contrahat hæresis suspensionem, & consequenter nullam abiurandi obligationem. Ita ille.
- 508 Quoad suspensionem autem hæresis lenè ob retentionem dictorum librorum, sic exemplificat idem Carena §. 4. num. 26. Si inconsideratè, inquit, retinuerit, vel legerit, si parùm, & semel, si reprehendenti statim obtemperavit, si statim ac sciuit librum esse prohibitum, illum Inquisitori derulit, si sollicitè absolutionem quesivit, is leuiter tanrummodo suspectus habendus est. Hec ibi ille. Et §. 8. nu. 44. rectè exprimit, quòd taliter suspecto mala credulitatis abiuratio de leui iniungi debeat.
- 509 Circa hoc legendi sunt Suarez, tract. de fide, disp. 24. sec. 2. n. 4. ubi ait, esse vsu receptum, vt abiuret de leui, si quis legerit librum hæreticum; item Genuen. in. prax. Archiepif. cap. 68. ubi similiter affirmat, ita feruari in Curia, vt ob retentionem libri hæretici, aut pentæntis necromantici, vel similis scripturæ continentis hæresim, aut apostasiam, si ex tortura insistat pro intentione nihil emergat, de leui tantum iniungenda sit abiuratio.
- 510 Tandem Diana resol. moral. par. 4. tr. 7. resol. 6. notans ibi, quòd in Tribunalibus Hispaniæ S. Inquisitionis regulariter ob dictam causam retinendū legendū, &c. libros hæreticorum sola abiuratio de leui iniungatur.
- 511 Verùm secundum eundem Dianam ibi & secundum Sanchez de hæret. cap. 7. n. 7. Leocat. verb. Libri, Repert. Inquis. cod. verb. & alios, negari non potest ex retentione, lectione, &c. Librorum hæreticorum orti sepius vehementer hæresis suspensionem, & consequenter obligationem abiurandi de vehementi contra retinentem legentem, &c. Hoc præ cæteris exprimit, bene Carena dicto §. 8. n. 44. in eius verba.
- 512 Si vero, inquit, inquisiti primò quid loco homines sint docti, secundo si libri hæreses continent, tertio si eos diutissime retinuerint, & legerint, ac cum diligentia ex longinquis regionibus conquisitos ad se transportari curauerint, quæ sunt præcipua, consideranda in hac materia, tunc præiua tortura, vt præcedenti quæst. dixi, super credulitate, & intentione
- 513 propositionum hæreticarum super. Cõplicitibus, à quibus libros habuerunt, quibus mediante libris super vsu dictarum propositionum, an aliquos eas docuerint, vt supra dicebam, si in ea se nõ grauent, adhuc cogendi sũt ad abiurationem de vehementi ad
- similitudinem aliorum suspectorum de hæresi vehementer; de quibus Pegna ad Direct. ear. 2. comment. 59. verum quòd si nõ eompareant. Hæcenus Carena.
- 514 Quin etiam aliquando ex retentione, lectione, &c. librorum hæreticorum potest quis reddi violentè suspectus de hæresi; adeò, vt debeat tanquam hæreticus expectari, imò formalis hæreticus reputari, maxime in eo peculiari casu, eum apud aliquem fuerit repertus liber ab ipso compositus, in quo per eundem ex professo hæreses exprimantur, & stabiliuntur, atque veritates Fidei catholice summo conatu impugnentur, tunc manifestè patet de hæretica credulitate auctoris; ergo de formalis abiurare debere videtur. Ita cum multis per eum relatis Farin de hæres. §. 180. num. 16. & 17. Duard. ad Bull. Cæne lib. 2. Can. 1. q. 51, numer. 21. & Carena §. 3. num. 24. præter Pegnam, Far. & alios quos citauimus dict. cap. 19 lib. 1. nostris oper. Reg. 145. verè. Sed coram.
- 515 Quòd autem tunc auctori illius libri, si eoròd sciat, ab ipso fuisse compositum, & non ignorante, sed ex proposito aduertenter hæreses in eo expressas, & veritates catholice refutatas, debeat infligi abiuratio de formali, efficaciter ibi à fortiori ostendimus cum Pegna 2. par. Direct. super cap. fraternitatis, extrà de hæret. comment. 3. verè. Horum tamen, hac ratione, quia si proferens verba hæretica, quæ ab errore nullo modo excusari possunt, condemnandus est cum abiuratione de formali, & pœna ordinaria puniendus, quòd magis id exequendum est in eo, qui illa scribit? Cum verba hæretica maioris deliberatione, vt plurimum scribantur, quam ore solo pronuntientur.
- 516 Ex prædictis tamen omnibus manifestè resoluitur, quòd vix possit dari regula certa ad deliberandum de presumptione erroris, & de abiuratione iniungenda ob retentionem, lectionem, &c. librorum hæreticorum; sed id perpenfis cunctis circumstantijs relinquatur debeat arbitrio prudentis Inquisitoris.
- 517 Qui pro diuersitate casuum decernat, talium librorum retentores, lectores, &c. nunc esse leuiter suspectos de hæresi, nunc vehementer, nunc violentè, ex aliquando etiam reponendos inter formales hæreticos, et pro varietate istorum graduum abiurationem esse indigendam iam de formali, iam de vehementi, iam de leui, aut nullam; si nulla addit præsumptio hæresis. Ita Param. lib. 3. quæst. 9. num. 147 Zan. chin. de hæret. cap. 7. num. 7. Azor. to. 1. lib. 8. cap. 16. quæst. 20. Sosa lib. 1. Aphor. cap. 21. num. 36. et alij multi, per
- 518 eos allegati. Quicquid in contrarium dicant Archidia. in cap. Sane 24. qu. 2. et Carrar. tract. de hæres. num. 125. affirmantes, retinentem, legentem, et eo liberos hæresibus infectos esse semper habendum

- pro hæretico; quorum sententiam uti falsam merito improbant Torreblan. de Magia, lib. cap. 15. num. 3. & Diana moral. Resol. par. 4. tract. 7. resol. 6.
- 518 Ultimo loco vnum verbum de alijs libris ob alias causas excepta hæresi prohibitis; quid de retineant, aut legente eos? Sub fin. dict. Resol. 6. hæc pauca assertit idē Diana.
- 519 Non desinam, inquit, etiam hic adnotare, quodd legentes, & retinentes libros Astrologiæ Judiciaræ, qui de futuris contingentibus, fortuitusue casibus, & libris tractant, ab Inquisitoribus puniuntur; & vide nouissimè Constitutionem Urbani
- 520 VIII. sub die 1. April. 1631. Item legentes libros prohibitos ab Inquisitoribus, etiam si nō sint libri hæreticorum possunt ab ipsi Inquisitoribus puniri. Ita Sousa. in Aphor. Inquis. lib. 1. cap. 3. num. 54. & Selsè tom. 4. decil. 464. numer. 34. Hæc Diana de illorum punitione, sed nihil exprimit de abiuratione, quæ est nostri instituti, an iniungenda alijs; seu prorsus omittenda? Verū istam expressionem, non omisit Praxis m. f. in fin. capit. 10. sic.
- 521 Ma se i libri, inquit, non contegono doctrine hæretiche, erronee, prossime, ad errore, ò altra qualità sospetta, ò direttamente, ò indirettamente in fede, mǎ solo cose scandalose, & temerarie, si puniscono i riteutori con pene arbitrarie, mǎ senza abiura, non essendo abiuratione se non la materia, che porta forte sospettione ò vehemente, ò leggiera d'hæresia. Hæc
- 522 ibi; Atque prædicta intelliguntur præcipue de libris prohibitis ob inhonestā, & impadica contra bonos mores in eis contenta, ut traditur in vltima clausula nostræ Regulæ; cuius expositio, & probatio his iā absoluta manet.
- Quid de Iudice Laico in causis hæresis se ingerente? quid de singente se ministrum S. Officij? iniungenda ne eis abiuratio? an secus?*
- REGULA CCCXCVIII.**
- 523 **N** Vltimum dubium, Iudicem Laicum artem dispositionis iuris canonici, in causis hæresis, & apostasiæ esse omnino incapacem. Vnde, si de ipsi tentet villo modo cognoscere, præter excommunicationem Papæ reservatam, quam ipso facto incurrit, possunt Inquisitores contra eum procedere, & aliquoties condemnare; nequaquam tamen abiuratio vlla videtur ipsi infligenda. Similiter etiam decidendum circa illum, qui se fingit ministrum Sancti Officij; excepto, quod de excommunicatione dictum.

- 525 **P** Ræter casus in edito DD. Inquisitorum expressè contentos, sunt plures alij ad S. Officiū pertinentes, per clausulam peculiarem eiusdem editi implicitè indicati, ut vidimus in Proxiolo, cap. 20. lib. 1. nostri oper. vbi non paucos adducimus apud Tribuallia S. Inquisitionis tractari solitos, atque hic præsentè, instituto, de iniungenda reis abiuratione vel secus, necessariò repetimus, & nonnullos adiungimus ibi omisso; cuiusmodi sunt isti duo, quos in hæc Regula sinuū non incongruè explicavimus.
- 526 Constat manifestè ex cap. Vt Inquisitionis, S. Prohibemus quoque de hæret. in 6. Iudices Laicos non esse capaces, nec posse cognoscere de causis hærelis, & apostasiæ, etiam in questione facti; traduntque vt certum communiter omnes, quorum multos citat Farin. de hæres. quest. 183.
- 527 num. 11. Vnde reiicienda prorsus secūdum Carenam par. 2. tit. 3. numer. 13. & secundum alios, quos ipse allegat, ordinatio Regni Lusitani lib. 5. tit. 2. S. fin. qua videtur probari, quodd possit Iudex Laicus iudicare de apostasiæ, quando est questio circa factum simplex, an quis fuerit apostata, & fidem omnino deseruerit? præcipue id defendit Pereyra de manu Regia, par. 2. cap. 74. num. 3.
- 528 Sed contra cum sit efficax argumentum; quia apostasiæ non est peccatum speciei diversum ab hæresi, vt ex vera doctrina adducunt Bannez in 2. 2. D. Thom. qu. 19. art. 1. Valentia tom. 3. disp. 1. quest. 11. pun. 1. Azor. tom. 1. lib. 8. cap. 21. qu. 3. Castr. lib. 1. de iust. hæret. puni. capit. 7. Pegna par. 2. Direct. commen. 74. & alij; sed Iudex Laicus nequit cognoscere de causa hæresis, vt patet ex dict. S. Prohibemus, tametsi agatur de questione facti, cum, vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debeamus; ergo neque poterit cognoscere de questione facti apostasiæ, cum habeat admixtam questionem iuris.
- 529 Et quidem circa assertum Pereyræ bene Diana, par. 4. tract. 1. resol. 12. per frequentia verba; Notandum, inquit, est hic obiter, ipsum Pereyram num. 5. in fine, asserere suam sententiam repugnare communi opinioni, sed illam sequi posse, quia Reges non tenentur sequi communes opinioniones, sed probabilem. Verū ego puto, hanc sententiam non esse probabilem, cum sit contra capit. Vt Inquisitionis, S. Prohibemus, de hæret. in 6. vbi absolute in causa hæresis prohibetur laicis se ingerere. Ita ille, atque statim ad rem subiungit.
- 530 Sed quoad electionem, inquit, opinio. num in casibus similibus, Reges obferuent consilium alterius Senatotis, & non Pereyræ; is est doctus, & pins Valenzuela, in Defens. Monitorij Pauli V. par. 1. nu. 47; vbi docet, quodd in consilio opinionibus illa

rum. an sit illis iniungenda aliqua abiuratio, aut secus? sed cum ex ista actione ingerendi se in causis hæresis, nullam suspicionem malæ credulitatis contra iudices laicos insurgere appareat, neque abiurandi locus in hoc casu esse videtur.

- 546 Quod autem fingens se ministrum S. Officij, cum re vera non sit, subiaceat iurisdictioni Inquisitionis, & punitiioni eiusdē, concedunt omnes: sed ut constet qualiter puniendus, & expiendus, attendenda est distinctio, de qua Alex. in addit. ad Bart. in l. eos, §. quise pro milite, ff. ad l. Corneliam, de talis, nempē, vel quod fingat se quis ministrum S. Officij solum, verbotenus, & tunc cum hoc delictum sonet meram iactantiam, venit puniendus poena extraordinaria, vt docet Carena tit. 57. §. 13. Si quis verò fingens se ministrum exercet aliquos actus ad solum verū ministrum S. Inquisitionis spectantes, tunc puniri debet poena falsi, secundum Menoch. de arbit. lud. cent. 4. cas. 318. nu. 21. & secundum alios, quos citat, & sequitur Carena dict. §. 13. num. 53.

- 548 At notiter Cæsar Pal. par. 1. oper. moral. tract. 4. disp. 8. pun. 16 §. 7. nu. 4. multo magis distinguens ait illud, quod proprijs ipsius verbis non graubor tibi tradere.

- 549 Rursum, inquit, huic Tribunalij subiectus est reus usurpans officium Inquisitionis notarii, aut alterius ministri, quia offendit sanctissimam huius Tribunalis iurisdictionem, meritoque ab eius iudicibus coerceri debet; sed qua poena puniatur, non constat examinanda enim est diligenter causa usurpationis: nam si officium usurpauit, vt se ab aliquo periculo, in quod fuit coniectus, liberaret, nec alicui nocuit, leuiter est puniendus, reprehensione aliqua verbalis secretò in Tribunali facta, & poena aliqua pecuniaria, vel exilio per aliquot annos: sic colligitur ex ijs, quæ tradit Menoch. de arbit. lib. 1. cas. 306. à nu. 24. vbi probat falsitatem, quam nemini nocuit, nec nocere potest, non poena falsi,

- 550 sed aliqua extraordinaria puniri. At si officium Inquisitionis usurpauit, vt aliquos cretaret, & concerneret, vel pecunias extorqueret, aut aliam crimina præstaret, in actu publico est producendus, ibique legenda est eius sententia, vt aliquoties vidi. Sententia autem solet esse pecuniaria, satisfactionis, & triemnis pro qualitate delicti. Sic docuit Simanc. cathol. Institut. tit. 46. col. vlt. & in Enchir. cap. vlt. n. 15, & probat auctoritate Iul. Clar. lib. 5. tecept. senten. tit. ad l. Corneliam testamentariam, vbi ita scriptum reliquit. Qui insignibus altioris ordinis vtuntur, militiam, que contingunt, quò quem terreant, vel conuertant, humiliores capite puniuntur, honestiores in insulam deportantur. Hærenus Pala?

- 551 Cui adhaeret Carena citatus, addens sic. Potest etiam, inquit, ad hoc allegari hi-

storia, quam refert Lindout. à Param. de orig. S. Offic. lib. 2. tit. 2. cap. 15. de Saavedra, qui fingens se Cardinalem, & supremum Inquisitorem introduxit Officiū S. Inquisitionis in Lusitania; quæ historia, si vera est, verè dici debet admirabilis, vt vnique eam legenti facili apperebit.

- 553 Dixi (si vera est) quia de illius historia veritate multi dubitant, & eam impugnant omnes ferè iuriconsulti Lusitani, & præcipuè Freytas ad Roderic. de confess. fol. cit. qu. 22. num. 33. ex pluribus seq. Hæc Carena, quæ addenda traditis iam à nobis, de re ista, initio nostri oper. Prolegom. VI.

- 554 Mirum tandem, quod nec Cæsar Pal. Cæsar Carena, neque alius, quod suam, de abiuratione fingenti se ministrum S. Officij iniungenda, necne, quiddam attigerint, fortè ideo, quod parè negatiua supponatur omnino certa ob rationem similem dictam, quia vnde non insurgit suspicio vlla hæresis, haud insurget obligatio abiurandi. Quæ dicta sunt de poenis tali fingenti, vel iudici laico se in causis hæresis ingerenti infligendis, licet ad lib. VI. sequentem spectarent, visum tamen est hic præmittere: Atque his regulæ finis.

*Frangens coarctos S. Officij, aut in eo car. n. n. iuse occideret tentans, sine inai suspensio-
nis de hæresi, & obnoxius
abiurationi.*

REGVLA CCCXCIX.

- 556 **T** Amet si alij carcerari fugientes, & ad carcerem habeantur communitè pro confessis de criminibus, propter quæ in custodia detenti erant, & absentes ad poenas eorum condemnentur. At carceratus ob hæresim in S. Officio, si frangens carcerem fugiat, nequaquam absens statim vt hæreticus condemnandus; (excepit vñ de hæresi esset in processu conuictus) fractio tamen carceris augeat hæresis suspicionem, & præbet indicium ad torturam, ac consequenter ad abiurationem seclus, si frangat, & discedat, vt se illic supremis iudicibus præsentet. Dein pari modo dicendum est de carcerato S. Officij, qui tentat se occidere: postquam se iur adesse cõtrà se sempiternam probationem delicti: nulla vero præsumptio pro Fisco inde insurget, si non ex tali scientia, sed ex tædi vitæ ad inferendam sibi mortem excutitur.

- 559 **N** On est nostri instituti ex professio agere de carceratis aliorum Tribunalium, fracto carcere, fugientibus, & de effectibus contra eos ex tali fractione, & fuga sequutis; non potui tamen non obi-

ter eò communem doctrinam circa hoc attin-
gere, vt in Regula: tradunt eam præcipue
Godifred. Abacco, in praxi, & theorica.
crim. §. fuga catceribus effraçtis, num. 2.
& in prax. reatum, quæst. 13. Gram. vo-
ctim. 37. num. 1. Viui. lib. 1. commun.
opin. opin. 119. Iul. Clar. §. fin. q. 21.
verf. tertio autem modo, Portules ad Re-
portor. Molini, super ritibus, & obserua-
tibus Regni Aragonum, in verb. Fractor,
560 num. 8. & seq. pat. 2. Vbi id extendit, vt
etiam procedat in carceratis, qui experit
frangere carceres, sed nequiverunt fugere,
quod illi quoque sint habendi pro cõfessis,
& condemnandi vt tales ac si fugissent.

561 Verum hanc extensionem vt nimis ri-
gorosam merito rejicit Carena diçt. tit. 17.
§. 21. num. 70 affirmans non esse veram;
& communem sententiam omnium aucto-
rum, vno excepto Portule citato, fuisse
practicatam per Curiam Cremonen. in
casu peculiari, quem refert, quin omnes
carcerati, qui fracto carcere auferant, de
anno 1636. condemnati sunt in contum-
aciam ad penas ordinarias illorum crimi-
num, ob quæ in carcerem coniecti fuerat,
iuxta obseruantiam status Mediolani, de
qua Clar. loc. cit.

562 Prædicta autem doctrina nequaquam
locum habet respectu carcerati apud Tri-
bunal §. Inquisitionis si fracto carcere au-
guat, absens haud condemnandus statim
vthæreticus, (excipe, vbi de heresi esse
iam in processu conuictus sed facta cita-
tione iuridica, si non compareat, infligē,
da est ei excommunicatione, in qua si per an-
num infurdeat, tunc potest, & debet hæ-
reticus declarari, ac ipsius statua de more
comburi. Ex mente omnium vtriusq. DD.
tradunt Soula lib. 2. Aphorif. cap. 16. nu.
37. Diana par. 4. traçt. 5. resol. 17. & Ca-
rens vbi supra, concl. 2. nu. 71. post Ioan.
Rojas de heret. pat. 2. affer. 15. Simancor.
cathol. Instit. tit. 16. num. 23. & Pegnam
par. 3. Direct. comment. 33.

563 Et quamuis Zanchin. de heret. cap. 10.
num. 4. & eius Additionator Campeg. ibi.
lit. B. oppositum teneant, dicentes quod
catecratus pro heresi, si fugiat, sit pro
conuictis habendus, & tanquam hæreticus
condemnan dus; eorum tamen diçtum me-
rito rejicitur à citatis auctoribus, & ab
alijs, solumque potest habere locum in
casu à nobis per parenthesis expresso In-
Regula, quem defendit vt certum ibidem
Carena, nempe, nisi de heresi esset in pro-
cessu conuictus.

564 Deducit autem ipse Carena numer. 73.
rationem propositæ communis doctrinæ
ex benignitate §. Officij Tribunalis, quod
non statim præsumit, reum fugientem esse
hæreticum in formalemicum fuga possit pro-
cedere vel ex tedio carceris, vel ex metu
eius, quando fugiens adhuc non fuerat
catecratus, vel ex similibus causis, vt re-
statutur etiam Ludouic. Param. lib. 3. de

org. §. in quæst. quæst. 4. num. 72. Pro ma-
iori verò declaratione, & confirmatione
prædictorum, adducit idem Carena non
nulla ex tractatu Pauli Garzie Hispanica.
lingua edito, inscripto, Orden de proçel-
sar ençes. Officio iaudi eius verba.

565 Há se de aduertir, inquit, quam alios te-
conciliados, ó penitencianos con abiura-
cion de vehementi, quam estando reclusos
quebrantan sus penitencias, y se au-
sentan, no hauiendo contra ellos otra in-
formacion, salvo dela fuga, seles deuen-
hacer sus processos conforme al Capitulo,
cũm contumacia, de heret. in 6. Potque
la sospecha, quan resulta dela fuga, junto
con la de hauese dexado ellar escosculga-
dos mas tienpo de vn anno, hacen entera
prouaza para poderlos declarar por here-
ges relapsos, y relaxar sus citaras al bra-
ço seglar. Però hauiendo informacion, por
la qual estan conuencidos de haer cometido
nueuos delictos de heregia, y ausen-
tandose, seles podran hacer los processos
en la via ordinaria, conforme al segundo
modo, quo dispone la instrucion de Se-

566 nilla 19. del anno 1484. Mas esto no se
deue hacer con sola la informacion dela
fuga, como a çunos lo han acollumbrado;
potque a quella no basta para cõdenarlos
por relapsos, como se determinò en el Cõ-
sejo en esta causa, qua hauendose proce-
dido en ausencia con sola la informacion
dela fuga contra çierta persona reconci-
liada ausente, y relaxando la esta tua al
brazo seglar, como relapsa, se reuocò la
sentencia, por no ellar conuencida de nue-
nos delictos, y se mandaron restituir, y
restituyeron los bienes, que por ella se le
hauian confiscado. Hæcenus ille.

567 Adde autem Carena sic. Et quamuis,
inquit, Garzia videatur loqui de eo, qui
aufugit à carcere sibi assignato ad imple-
das penitencias, attamen eadem est ratio
de aufugiente à carcere sibi dato ad eu-
rodiam, quoad effectum declarandi fu-
gientem relapsum in primo casu, & hære-
ticum in secundo idem docuit alijs allega-
tis Pater Diana, diçt. resol. 15. verf. No-
tandum est etiam. Hæc ille ad rem præst-
rem conducentia.

568 Excitat item hic peculiare dubium idē
Carena, diçt. §. 21. nu. 76. an fugiens fra-
cto carcere §. Officij incidat in penas Cõ-
stitutionis Pij V. incip. si de procçendis.
discutit ipsum in vtramque partem: pro
affirmante allegat quorundam Bosij, in rit.
de captura, num. 17. secundum Constituti-
onem Status Mediolani. sub tit. de penis,
§. prohibita est omnibus, vbi imponitur
certa pœna impediendi exequutionem
capturæ in quavis causa criminali, quod
ipsa comprehendat non solum illum, qui exi-
mit captum, sed et carceratum de manibus
iustitiæ, ad etiam ipsum in et carceratum, si
fuerint, quod opiosus probat, & adde
sic fuisse iudicatum per Senatū Mediolani.

- 569 Pro negare verò efficaciter arguit, quòd equidem verba dicti. Considerationis non videantur posse accommodari huic casui; cum multò gravior sit casus eximentis alium è manibus Iustitiæ, quàm eximentis se ipsam; quia unicuique licitum est, suum sanguinem redimere, & 2. de his, qui sibi mortem, &c. Adde, quòd similis extat Bulla Sixti V. contra resistentes Iustitiæ, quæ nunquam fuit in Curia Romana ad praxim redacta ab eius Iudicibus circa eximentem se ipsam à manibus Iustitiæ, ut bene adducit Farinac. de carceri, & carcerar. quest. 33. num. 23. verò. sed quidquid sit de mero iure.
- 571 Vnde ipse Carena resolvit, cum nullus Doctorum, qui post editam Bullam, si de protegendis, de rebus ad S. Officium pertinentibus scripserunt, eiusque nonnumquam mentionem faciunt, ipsius rigorem applicaverit (quòd sciam) frangenti carceres S. Officii, ut inde aufugiat, occurrente casu, conveniens esse, ut Inquisitor recurat ad supremum Sac. Congregationis Tribunal, & ab eo congruum responsus capeat; atque hanc Carena resolutionem prorsus approbo.
- 573 Dato autem, quòd prædicta Bulla, si de protegendis, non habeat locum in reis fugientibus fracto carcere, si isti à ministris iterum capiantur, ratione fractionis, & fugæ apud alia Tribunalia statim aliqua pena mulctantur. In Scato Mediolani regulariter tribus suis idibus etiam illi qui solam carcerem frangere tentaverunt, ut docet Iul. Clar. §. fin. quest. 2. r. verò. ratio autem modo. Imò in nostro Tribunali S. Inquisitionis secundum Cantaram, in suis quest. crim. par. 4. cap. 9. numer. 37 Soufam lib. 2. Aphor. cap. 26. num. 32. & 37. & Lud. Param. lib. 3. de origine S. Inquisitionis quest. 4. n. 72. & 73. fractores carcerum, si sint persone viles, sustingantur si nobiles, strictius, ac durius custodiuntur.
- 574 Quin etiam ad istas extendit sustigationem Cantera citat, secretò tamen in carcere eis insigendum, addens nihilominus quòd viderit Clericum publicè per vias flagellari ob fracturam carceris; sed expedit, ut in carcere, seu in alio loco secreto fiat, ut ait Carena ibidem. num. 75.
- 575 Qui nihil prorsus attingit circa id, quòd magis spectat ad nostrum institutum, nempe ex tali fractione carceris, & fuga contra eum S. Officii fractorem, & fugiivum, insurgere præsumptionem hæresis, aut saltem augeri, adeò, ut ad sit sufficiens indicium ad torturam, & per consequens ad aliquam abiurationem de levi, aut de vehementi pro qualitate delicti, & personæ, si ex tortura quoad intentionem nihil emergerit. docent Clar. §. fin. quest. 22. versic. tertio autem modo, Menoch. de præsup. lib. 1. quest. 89. num. 42. Farinac. in præsup. crim. quest. 30. numer. 85. & Soufa lib. 2.
- 575 Aphor. cap. 26. num. 34. & 37. Quod

dictum de abiuratione patet manifestè ex traditis sape, scilicet, quòd iuxta maiore, vel minorem præsumptionem de mala credulitate, sit gradus abiurationis insignendus.

- 577 At si fugiens fracto carcere statim se præsentet coram Iudicibus supremis, seu coram Sac. Urbis Congregatione S. Officii præcisè ex fuga, vel ex fractura carceris nequaquam oritur suspicio hæresis, seu delicti commissi contra fugientem, neque hic propterea est pena aliqua puniendus Hæc doctrinam universali ter respectu quorumlibet fugientium è carceribus cuiusvis Tribunalis tradunt multi, præcipue Iacob à S. Georgio in l. 1. numer. 9. C. de servis fugitiis, Mar. Giurb. conf. decisivo 69. num. 19. & cum alijs, quos citat Carena.
- 578 dict. §. 2. r. num. 77. Probat inde, quia qui vadit Superiora, non dicitur formaliter frangere carceres, nec fugam arripere, cum utatur iure suo, maxime si non occurrat alia via, qua possit se suo supremo Iudici præsentare.
- 579 Quamquam Franc. de Auxil in suis comment. ad capita, seu leges Prætorum, cap. 18. ut refert citat. Carena, post approbationem prædictæ doctrinæ, affirmat, notum hoc remissum esse prudenti arbitrio Iudicis; nimirum posse hunc, ut interpretandum videtur, dum ipsi non constet fugientem reum supremo Tribunali se præsentasse, contra eum procedere, & contra
- 580 cooperantes ad fugam eiusdem, ut in facti contingentiâ habuimus casum aliquot ab hinc annis in nostro Tribunali Meliten. S. Inquisitionis de quodam Religioso, qui iam carcerationi proximus, facta in iunctio ne per Capitaneum, ut solet, nauigium, fortè paratum consendit, & Romam, versus aufugit, ibique sacræ Congregationi se præsentavit. Interim Illustris. D. Inquisitor processum contra fugitivum complere formavit, & eopiam eius ad Urbem transiit, ad Religiosum, ad fugam auxilium illi præbentea carceribus mancipavit, donec de ordine S. Congregationis, per quam causa fuit expedita, liberati sunt.
- 581 Quoad ultimum clausulam nostræ Regule de carcerato, qui tentavit se occidere, pro legitima decisione præmittit Carena dict. tit. 17. §. 22. doctrinam generalem certam, cum Balth. Gomez de pot. hominis in se ipsam, lib. 1. cap. 1. & Farin in præsup. crim. quest. 128 per totam, nimirum cum nemo sit dominus vite suæ, aut membrorum suorum, ob id nulli esse licitum se ipsum occidere, nec viro modo vulnerare.
- 582 Distinguit item bene idem Carena cum citato Gomez, quòd ex duplici capite, possit provenire, ut carceratus se ipsum occidat, aut tentet occidere, seu vulneret. Primum ex odio vite, seu ex impatientia, doloris, vel carceris, & ex hoc capite nulla

- erroris præsumptio, nullaque poena contra eum assignatur. Pater eiaꝛ ex text. in l. final. §. si quis autem, ff. de bonis eorum, qui sub auctoritate, &c. ibi, nisi tardio vite, vel impatientia alicuius
- 583 doloris coactus est hoc facere: Et afferunt communiter DD. præcipue Gothofred. in suis vocis, proponens varia exempla, Farinac. ibid. num. 39. & Clar. §. fin. quest. 68. vers. seipsum occidens, &c.
- 584 Secundo si quis carceratus se occidere tentet, in fidei vulnerem ex conscientia commissi criminis, maxime si iam sciebat adesse contra se sempernam probationem, quod tale crimen patrauerit, tunc ex hac actione vulnerandi se, sed tentandis occidere, insurgit suspicio malæ credulitatis in reo carcerato S. Officii, & indicium aliquod, sub quod, & ob alia præcedentia incarcerationem, potest Inquisitor procedere contra eum, infligendo ipsi torturam, & gradum ab iuramentis debitum. Ita cum Casera citato defendit Carena dict. §. 22. num. 85. & 86. Atque hæc sint satis pro representanti, quibus finem Regulæ imponimus.

Religiarii portant arma infidelibus, & Regularis ad extra mare sine licentia proficiscens de apostasia, vel fauoribus suspectus? Et ad abiurandum cogendus?

REGVLA CCCC.

- 585 **C** Erron proflus, quo seculumque arma, cibaria, & alia prohibita hereticis, ac quibusvis fidei hostibus deferentes spectare ad forum Sancti Officii, & ab Inquisitore pro grauitate criminis posse puniri. Quamuis autem illi veri suspecti de fauoria secundum aliquos Doctores, antea de leui abiurare solerent, hodie vero nequa-
- 586 quam abiurent: Vera tamen resolutio sub distinctione ita habet, si deferant arma, & similia vetita ad terras infidelium locandi, aut negotiandi causa, nulla eis abiuratio iniungenda: at si id faciant animo adiuuandi illos in bello contra Christianos, de leui, aut etiam de vehementi abiurare
- 587 tenentur. De Regulari item absque licentia superioris vltra mare proficiscens sic decidendum, quod regulariter sit suspectus de hæresi, & consequenter aliquati abiurationi subiectus maneat.

- 588 **C** Afus iste deferendi ad infideles arma, & alia conducentia pro inferendo bello Christianitati, ut refert Bouadill. in sua Politica, tom. 1. lib. 1. cap. 17. num. 69. sub iurisdictione Sanctæ Inquisitionis esse capit in nostris Regnis Valentiniæ, Aragonensi, & Gotalano, postea perdeturim ad quascunque alias Prouincias Christiani Orbis se extendit, itaut

vbiunque accidit, de quo Inquisitores cognoscant, audi verba Bouadill. Hispano idiomate.

- 589 Galo 35. inquit, es contra los que lleuan armas, dineros, & cauallos, & otros pertrechos de guerra a los enemigos dela fe, & tienen con ellos, trata, y confederacion en tiempo de guerra como quiera esse delito concierne a toda la Christianidad, y a los que le cometen estan escomulgados por solo hecho. Y assi entiendo que en los Regnos de Aragon procede el S. Officio
- 590 de la Inquisicion contra los tales. Hæc ille, indicans per hæc vltima verba, quod in Regnis, Castellæ, vbi ipse exstebat, & scribat, adhuc casus iste non pertinet ad Tribunalia S. Inquisitionis.
- 591 Postea vero factum fuisse dictam extensionem patet manifestè ex traditis per ceteram insignem Inquisitorem in suis q. 4. par. concernentes punitionem delictorum, cap. 1. de hæret. nu. 67. & 68. vbi etiam circa h. art. significat iudicatum in S. Officio Mysie, & approbatum tandem ppe supremum consilium Inquisitionis Hispaniæ, & quod in Tribunalibus Italiæ sit parimodo receptum, nimirum taliter delinquentes esse sub iurisdictione Inquisitorum, confirmatur testimonio Carenz Cremonensis 2. par. lit. 17. §. 20. Qui vltimus, quod suam, de hac re scripsit, & inde efficaciter ostendit, quia cum crimen illud deferendi arma tendat in destructionem totius status Religionis Christianæ, ipsum committentes non apparet, unde excusari valeant, nec censentur infidelibus apostatis, & hæreticis fauere; ergo merito iurisdictioni Inquisitorum subduntur.
- 592 De huiusmodi autem Reus transmittentibus arma, equos, bellicasque torquentibus hostibus Christianæ Religionis, audi qualiter loquatur Casus Palam in opere moralis, trac. 4. disp. 8. pun. 16. §. 10.
- 593 Inquisitores, inquit, Hispani de hoc crimine cognoscunt ob suspensionem heresis. Videntur enim sic delinquentes fauores hereticorum esse; & ita in carceribus secretis recluduntur, dum eorum causa agitur. Illa conclusa, simul cum Ordinario (quod semper intelligitur) pronunciat sententia, quæ regulariter in tribunali tantum pronunciat, & non in actu publico, nisi in aliquo casu graui, &
- 594 extraordinario. Huius autem poenæ est, si viuis persona est, fustibus caedi, si minus, exilio, & pecunia in ea quantitate, qua equi, armæque valebant, & insuper omnia illa confiscantur; quod si iam fuerint transmissa, poena pecuniaria duplicatur, & scio quendam religioſum ob hoc crimen ex consilio supremi Senatus condemnatum fuisse in ferecentis scutis, & in annua in suo Conuentu reclusionem, & suspensionem inierim ab Officio: quam condemnationem adimpleuit, & pecuniam ex redditu sibi prouenturo duobus annis

sejuit. Antiquitus abiurabant de leui. modo non est in usu. Ita ille non sine eruditione, expensis nonnullis sciri dignis.

595. Verum circa id, quod ultimo loco ait, abiurationem scilicet non esse modò in usu, haud exigua occurret difficultas, nam cum Inquisitores, ut asserunt ipsomet Castrus Passau, cognoscant de hoc crimine, & ipsum committentibus abiurationem de leui antiquitus iniungere consueverint ob hęresis suspicionem; cumque hæc parimodò semper adsit contra dictos delinquentes, nequit assignari ratio, quæ valeat, ut antiqua consuetudo abiurandi sublata fuerit. secundum assertionem Castris Passau, quæ nullo modo admitto.

597. Quare quidquid ipse, vel quisvis alius dicat, illum non usum dicere abiurationis; approbans merito eius sententia rejiciat à Diana 4. par. tract. 7. Resol. 19. & à Carena ubi supra, num. 67. placetque valde modus eorum resolendi sub distinctione, videlicet, si descens arma, & alia prohibita infidelibus sit mercator, aliàs de hęresi non suspectus, & appareat clarè, quod fuerit inducens ad sic deferendum tantum causa lucri, & negotiationis, tunc cum cesser omnis suspicio hęresis, cessare etiā quomodo debet obligatio abiurandi: quæ desitio pro quouis tempore vera sit.

598. At si quis exequatur hanc actionem, transmittendi arma, equos etiam hostibus nostræ Religionis, animo adiuuandi, infideles, & hęreticos in bello ad impugnandum Catholicos, cum ex hac transmissio- ne oriatur fauoritia præsumptio, istam tollere debet per aliquam abiurationem de leui, aut etiam de vehementi, attendita qualitate facti, & personæ, maxime si contra hanc extet iam aliàs præsumptio de hęresi, vel si sit de genere maiorum, seu iurcarum, atque hinc deducetur, quod dicto animo iniquo id faciat. Ad 599 cognitionem huius rei completè capiendam lege doctissimum Azeved, ad leg. noxæ recompensationis libr. 8. tit. 1. l. 10. per totum, ut ipsum citat Carena ibidem.

600. Circa secundum, quod proponitur in Regula nostra de quouis Regulari, qui absque licentia sui Superioris ad infideles ultra mare proficiscitur, extat Bulla Ioan. 22. incip. Ad nostrum, postea inter extraneas sub titulo de Regularibus, & quod, ille sic proficiscens sit vehementer suspectus de hęresi, tradunt, ut certum Pegna 1. par. Direct. commen. 81. & ex eo Carena dict. tit. 17. §. 7. Maxime si in partibus ultra maris commorantes absque dicta licentia, detrahant Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & de rebus eius audacter obloquantur, ut deiecit expresse in dicta Bulla, quòd ob talem professionem detractionem, & obloquutionem sicut vehementer suspecti de hęresi, aut de apostasia à fide, & per consequens, quod de

vehementi eam abiurare teneantur, quibus præsens Regula terminatur.

Circa obloquentes de Sancto Officio, & de Inquisitore quid? puniendi ne ab istis, & ad abiurandum condemnandi? an sœvus?

REGULA CCCC I.

601. Quamuis nullus index cuiusvis Tribunalis (excepe supremum) possit de sibi, suisque ministris iniuriam obloquutionibus inferente cognoscere, & talis causa iudicio alterius tertij sit committenda.

602. At speciale est hoc in Sancto Officio, ut quicumque de eo, aut de aliquo Inquisitore etiam particulari inferiori obloquantur ab ipsomet Inquisitore condignè puniri valeant. Quòd si oblocutio in fautoriam, aut aliter in hęresis suspicionem vergat, oblocutori pro qualitate criminis, & personæ aliqua abiuratio iniungi debet. Sæcùs verò, si nulla præsumptio erroris adsit.

605. Tota doctrina huius Regule adeò per se nota, & manifesta apparet, ut breuissima eius explicatio per partes ad eam completè capiendam sufficiat: quoad primam iam alibi docuimus, in quavis causa, seu actu iudiciali concurrere tres personas nempe Iudicem, auctorem, & reum, itaut isti duo sint partes inter se litigantes apud illum, & regulariter loquendo repugnant, ut idem sit index, & pars in eadem causa siue civili, siue criminali, Atque particulariter in præsentem inferente iniuriam ipsi iudici verbalem, quòd hic non possit iudicare illum, neque ob tale delictum punire, & quod causa debeat committi alteri iudici, iuxta textum, in Auth. de Defens. cinitatum etiam, & cum Don Tho. Caricual. in tract. de foro competenti. lib. 1. tit. 1. disp. 2. quæ. 7. sect. 1. nu. 785. alios allegante, tradit Carena dict. tit. 17. §. 9. & exemplificat sic.

607. Senatus inquit, noster Mediolani, die 19. Augusti 1621. iussit Prætori Terræ Sorrenorum, qui processum formauerat contra Deputatos dictæ Terræ super nonnullis iniurijs ipsi, & iustitiæ ab eis factis, quòd processum remitteret Prætori Cremonæ, cui etiam iniunxit, quod testes repereret, & in causa seuaris seruandis procederet. Ita ille.

608. Adiungimus autem limitationem perparenthesim huiusmodi (excepe supremum) nam Iudices, seu Principes absolvi, & Tribunalia suprema contra quemcumque sibi, vel suis ministris iniuriam verbaliter, aut realiter inferentem Iudices esse possunt ex vi iuris naturalis, nam alioquin, cum inferior non sit competens, neque idem

- Iudex ad puniendas iniurias superiori, seu Supremo illatas, sequeretur hoc maximum inconueniens, quod delicta adeo graua, manerent impunita, cum non exiguo Reipublicæ Christianæ detrimento. Affert ibidem Carena, & præter citatum Thom. Carleual, allegat pro eadem doctrina Godofredum Abau in praxi reatum, q. 7. num. 60. & Hieron. Porral. ad report. Molin. super ritibus, & obseruan. Regni Aragonum, par. 3. verb. iniuria, num. 26.
- 610 Ostendit item ipse Carena veris exemplis, præcipue ex supremo Tribunali sui Senatus Mediolani desumptis, vt exemplo cuiusdam Francisci de Fensathis, qui quod de Curia oblocutus fuisset, ex Ordine Senatus fuit punitus triplici fenis lictu, & genibus flexis præfente ingente Populi multitudi- ne à Curia veniam petijt, iniunctu- que ei præceptum, vt à talibus abstinere- t.
- 611 sub pœna Tritemium Exemplo etiam aliterius Io. Francisci Bruscoloni qui pro- pter similem oblocutionem contra DD. Protectores Carceratorum, adiectis etiam mihis, pari modo fuit punitus, ac veniam petijt. Ad exempla verò aliorum supre- morum Tribunalium videnda non pauca proponit Carena Lessij citatum Godo- fredum, qui copiose ea adducit.
- 612 Sequitur dicendum de eo, quod est proprium nostri instituti; concordet circa hoc Scriptores esse, scilicet speciale apud quoduis Tribunal. Sancti Officii, quod possit Inquisitor, etiam particularis, seu inferior contra inferres sibi, & ipsi Sancto Officio, ac eiusdem Ministris remerarij oblocutionibus iniuriam verbalem proce- dere. Ita Zanchinus de hæret. cap. 31. ibi copiose ipsius Additionator Campegius, Simanch. de Carol. Instit. tit. 34. num. 28. Farinac. de hæret. quæst. 182. num. 79. Care- na dict. tit. 17. §. 8. num. 47. & alij.
- 613 Ratio inde sumitur, quia talis iniuria censetur facta Ecclesie, & sic expedit in- fauorem fidei, vt, iniurias ab ipsomet In- quisitore iniuria affecto puniatur, Atque est Nobis hic sermo de iniuria verbali, vt etiam notauit bene ibidem Carena a. nam contra iniuriam realem adest Nulla. Pij V. Si de prerogendis, mltro maiori ri- gore disponens, vt alibi diximus.
- 614 De punitione autem prædictorum ob- loquentium contra Sanctum Officiu, & Ministros eius ait Idem Carena, si sint per- sonæ honestæ quod possint condemnari ad petendam veniam genibus flexis in plena Congregatione à D. Inquisitore, & pro grauitate oblocutionis ad aliquam penam pecuniariam; loco verò huius, si sint viles, ad fustigationem; vel ad veram- que, si iniuria sit valde grauis, & pro- ponit exemplum sic?
- 615 Atque ita, inquit, eadē alijs Cremon- æ inquisitus fuisse in Sancto Officio qui- dam hebræus obitbellum famosum factum contra P. Inquisitorem, & Sanctum Ohi-
- cium, Congregatio Cremon. fuit in voto, quod si iste hebræus delictum in tortura fateretur condemnari deberet, vt publicè per Cluistatem fustigaretur, cū multa pecuniaria, die 28. Augusti 1576 vñ attestat- ur Reuerendissimus D. Marcus Anton. Amid. in suis vñs manuscriptis in causis sancti Officii, pœna me existentibus, roma. voto 20. num. 5. hæc ille, nec aliud melius occurrit exemplum.
- 616 Deinde notatu dignum est illud, quod ipse Carena sub finr §. 9. addit sequentibus verbis Bene verum, inquit, est quod tam Inquisitor, quam Iudices Laici supremi, cum iniuria est ipsis facta notoriè, puta, in actu publico fidei, vel in loco vbi pro Tribuiali Laici Iudices sedent, tunc potest iniurias puniri etiam sine processu & sen- tentia in scriptis lata, cum solo decreto oreremus Iaro, Carleual, vbi supra nu. 799. qui addit se ita vidisse se pius praticari in Tribunalibus supremis Hispaniarum, & ibi multos Doctores allegat, quibus addo ego Hieronymum Porteles in dicto verbo, ini- uria, num. 39. & seqq. hæc ille.
- 617 Qui bene eum Carleual, loc. cit. n. 798. limitat supra traditam doctrinam, & afir- mat, quod Officiales Regij, seu Iudices maiores, licet non sint supremi, possint procedere contra inferentem ipsis iniu- riam, si hæc inferatur eiudem pro Tribu- nali sedentibus, & sic notoriè, vt nulla ter- giuersatione celari possit; eo quod pro bo- no publico, & pro reuerentia iustitiæ debi- ta, prorsus expedit; vt contra taliter in- iurantem illi procedatur: Vnde quanto magis id locum habebit, si iniuria oblo- quendo inferatur cuius Inquisitori.
- 618 Tandem circa id, quod huc magis spe- dat, nempe dicta oblocutoribus, seu ini- uriam verbalem sancto Officio, aut alicui Inquisitori inferentibus, sit iniungenda, nec ne aliqua abinratio? nullos ex auctori- bus supra citatis, quidquam profert, nec alius, quod sciam; decusum tamen sub fine Regulæ ex principiis sapius adductis tibi vt certum tradidimus; per se enim mani- festum apparet, quod obloquens de sancto Officio, aut de Inquisitore sit cogendus ad abiurandum in aliquo gradu, si ex tali ob- locutione presumatur intentio fauendi he- retici, aut eorum erroribus adhærendi: li- berandum verò ab omni abiuratione, si nulla præsumptio huiusmodi inde origina- tur atque his finia Regulæ.

Commorantes Itali in locis hereticorum, & in Italia dum habitant, vel ad quosvis Christianorum terras commercij causa quales quomodo sint de jure Sancti Officij, & ab eo excludendi?

REGULA CCCII.

619 **A**D fidem Catholicam in sua totali puritate, & integritate retinendam, opportunè statutum à Summis Pontificibus, ne Itali in terris hereticorum habitent, nisi feruatis conditionibus determinatis, & contra ne heretici in Italiam venientes etiam sub colore Mercimonij, ibi domum apertam, propriam, vel conductam habuerant, neque villas sic eos recipiat. Contra facientes autem subduntur inquisitori, & vi suspecti de heresi abiurati aliqui et 620 detentur. Possunt item inquisitores procedere contra hereticos, seu infideles ad Christianitatis terras ex permissione Principum accedentes causa commertij, si scandalum præbent probabiliter, non ratione heresis aut infidelitatis; sed scandalij vnde abique abinatione, arbitrio puniuntur; probabile etiam oppositum.

621 **E**X commercio cum hereticis septentrionalibus, & vitramontanis, ne provincie Italie aliqua heresis labe inficeretur, maximo opere inuigilarunt semper Summi Pontifices. Propterea Clemens viij. die 16. Julij ann. 1596. edidit constitutionem, incip. Cum, sicut, per quam non sine diuina inspiratione disponit, ac præcipit, ne Itali cuiusvis status, & conditionis discedant ad terras hereticorum, & habitent, aut domicilium teneant in loco, ubi aliqua Ecclesia cum parrocho, seu Sacramente Cartholico non existat, & libere audire possint Missam, & alia diuina officia atque iuxta ritum Sanctæ Matris Ecclesiæ.

622 **P**recipit item, ne Itali Matrimonium contrahant cum Mulieribus hereticis; ne sepulchris hereticorum vntur; ne permittant filios suos de sacra Baptismi fonte per hereticos Patrinos leuari; neque istorum titulos ipsi leuare, nisi per Sacerdotem ritu Carthol. baptizentur, ne ad loca hereticorum accedant, nisi prius id suis Ordinariis, aut inquisitoribus manifestent. Denique ne medicamentis à medicis hereticis accipiant, nec eos ad medicandum vocent, excepto casu necessitatis, cum alius non 623 adeat. Ex quibus plura iam extabans de iure prohibita, vt expendit bene Carena a par. tit. 17. §. 5. qui casum exceptum necessitatis, similiter demonstrat his verbis.

624 Sic cum, inquit, Christianis prohibetur sit sub pena Excommunicationis, ac-

cipere medicinam à Iudeis, cap. Nullus 28. quæst. 1. si tamen necessitas urgeat, vtque licitum erit Christianis, etiam à Iudeis medicinam accipere, argu. cap. qualitas temporis 27. quæst. 1. ita Originaliter dixit Marian. Socin. in cap. 1. extra de Iudeis Paulus Duran. de coudit. & modis impossibilibus par. 1. n. 39. Eberard. Spectan. in suis questionibus Iuris Cæsarij Pontificij, & Saxoniæ quæst. 14. per totam, sed maxime n. 6. 625 Caueant tamen, quantum fieri potest, Christiani à medicis Iudeis; Quia, vt refert, Boubdill. in sua Politica, lib. 1. cap. 4. num. 27. Henricus Tertius Rex Castellæ, obiit opera Don Mayr Iudæi sui medici, in quo plurimum fiduciam habebat, hæcenus ille; ergo pari modo urgente necessitate, quis egrotans opera medici heretici vt porcat.

626 Si quis verò Italus dictis conditionibus non seruatis, Constitutionem Clemētis viij. violaret, vt de heresi suspectus subijcitur iurisdictioni Inquisitorum, puniendus, vt disponitur in ipsa Constitutione, & addit ibidem Carena, nosque attingimus lib. 1. nostri Operis, capit. 20. Regul. 150.

627 Extat item Bolla 9. Julij anno 1622. à Gregorio xv. edita, iscip. Romani Pontificis, confirmatoria dictæ Bullæ Clementis viij. & ampliatoria in hunc modum, quod prohibeat quibuscunque hereticis ad Italiam, & ad insulas ei adiacentes accedentibus domum apertam propriam, vel conductam, aut gratias concessam habere, domicilium contrahere, neque etiam sub pretextu mercimonij, aut quouis alio, atque decernat non curantes de dicta prohibitione esse puniendos ab Inquisitoribus secundum formam Iuris, vt adest Carena loc. cit. contra receptores verò illorum sic additur in dict. Gregoriana,

628 Et simili modo eos, qui hereticos predictos receptauerint, isque quoquomodo contra presentium, licet eorum tenorem, favorem, opem, sed auxilium præbuerint, vt fautores, & receptores hereticorum puniri, sicque per quoscunque Iudices etiamque damnari debere, &c. decernimus, & declaramus, hæc ibi, ad rem, de qua agimus spectantia.

629 Verum nullam in predictis Bullis mentio de abiuratione Italos contra normam Clementis viij. in terris hereticorum habitantibus, vel contra prohibitionem Gregorij xiv. in Italia, aut in insulis ei adiacentibus, eosdem hereticos recipientibus

630 iniungenda, vel secus, Carena item sub finem citati §. 5. circa talem abiurationem se breuiter expedit his paucis. De modo autem, inquit, procedendi contra reos incidentes in has constitutiones, maxime quoad torturam, & abiurationem plenè dicti in tit. de Fautoribus, &c. in §. de conuersantibus cum hereticis. ita ille; Recurrendum itaque nobis ad illum §. Cum ipso Care-

- 632 Carena. Per conuersantes autem cum hæreticis intelliguntur diuersi: primò, qui alioquinuntur eos, vel immediate ore ad os, vel per tertiam personam, aut per transmissionem, ac receptionem literarum. Ita Farinac. de hæresi, quæst. 182. n. 168. Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 41. n. 12. & Pegna 2. par. direct. commen. 81. lit. 633 terra D. vers. iam vt vno verbo. Item, qui eos visitant, iuxta textum in cap. Accusatus, §. ille quoque, de hæreticis in 6. Eymericus 2. par. Direct. quæst. 56. n. 8. 634 & Farinac. ibidem num. 175. Dein qui hæreticis munera tribunt, & cum ipsi contrahunt affinitatem. Afferunt Locatus in verbo suspicio num. 20. Eymericus, & Pegna loc. cit. Præcipue tamen intelliguntur, qui commercium, seu negotiationem cum ipsis hæreticis habent secundum Farinac. vbi supra, & Ioan. Rojas singulari 212. maxime stante dicta prohibitione Clementis VIII. & Gregorij XV. in Bullis eorum allegatis.
- 635 Quod autem omnes regulariter conuersantes cum hæreticis, & præsertim negotiantes cum illis contra dictam prohibitionem, sint suspecti de hæresi, vel fautoria, & debeant aliquantulum abuiurare, adducit & erodit idem Carena in dict. §. 7. de conuersantibus cum hæreticis, audi quæstus verba.
- 637 Sciendum tamen; inquit. est generaliter hosce conuersantes cum hæreticis suspectos esse de hæresi, fautoresque dici hæreticorum; ita Reporter. Inquisitor. in verbo hæreticus, vers. Nota, quod conuersatio, & in verbo conuersatio, vers. 2. & in verb. Detegitur, vers. Item si nunquã vbi quod hæc suspicio est vehemens. Locatus in Iudiciali Inquisitorum, in verbo suspicio, num. 15. vbi propterea, quod habentes familiaritatem cum hæreticis, propter vehementem suspicionem, debeant abuiurare, Ludo. a Paramo de origin. Sanctæ Inquisitionis lib. 3. quæst. 9. num. 166. & seqq. vbi, quod ex conuersatione vehemens oritur suspicio, ob quam tales conuersantes sepe coguntur, vel se purgare, vel familiaritatem illam, & conuersationem abuiurare. Hadenus Carena cum citatis ab ipso auctoribus.
- 638 Addit tamen bene ipse Carena ex sententia Locati in Iudic. Inquisit. in verbo credentes, num. 2. Siman. de cathol. Instit. tit. 11. num. 9. & Farinac. de hæresi. q. 182. num. 9. quod prædicta n. præcedenti non sint indistincte sumenda, cum non semper huiusmodi conuersantes cum hæreticis sint vehementer suspecti de hæresi, sed aliquando tantum leniter, attenta qualitate personarum, loci, temporis, & aliarum circumstantiarum. Vnde consequenter abuiuratio eis secundum gradum suspicionis, modo de vehementi, modo de leui iniungenda.
- 640 Circà hæreticos tandem mercatorum causa ad quascunque Christianorum terras venientes quid? De his ex professo tractat Antonius Soula lib. 1. Aphorism. capit. 31. per totum, 10. numeris, vbi pro explicando modo, quo Inquisitores contra eos procedere possunt, & debent; vel secus, varia resoluit ex ipsis, quæ in alijs casibus à Doctoribus traduntur, cum de hac materia nullus sit, qui scripserit, vt ibidem verbis id affirmat ipse Soula (intelligitur ante eum) & confirmat Carena dicto tit. 17. §. 6. vbi ex illo solo, nullo alio auctore citato, aliqua hæc speculantia desumpsit.
- 641 Certum primo est, quod ex permissione, seu ex conuentione, facta inter Principem catholicum, & Principem hæreticum (sicut multis ab hinc annis fuit facta inter Regem Hispaniæ, & Regem Angliæ) possint venire hæretici ad loca Christianitatis sub conditione in his, quæ ad fidem, & Religionem pertinent, eos non fore molestandos, nisi dato scandalo; & tanquam propter ipsum prout de iure puniendos ab Inquisitoribus scilicet. Ita citari Soula, & Carena.
- 642 Secundò, certum est, prædictam permissionem, seu conuentionem sub illa conditione, non sortiri effectum, si tantum Principis, seu Regis auctoritate nitatur; quia huius iurisdicção laica non se extendit circa negotia Ecclesiastica, & ad fidem speculantia, cap. Decernimus, de ind. mar. 643 de iurisdicção. tr. 1. & 2. Debet ergo esse approbata talis conuentione à Summo Pontifice, & expedit sepe, vt per eum ob bonum publicum communitatis approbetur.
- 644 rur. Sine hac autem approbatione integrum relinquitur Inquisitoribus contra dictos hæreticos ad terras catholicorum, negotiandi causa venientes procedere, prout iuris fuerit, ratione hæresis, siue hæc sit in eorum districtu manifestauerint, siue in alio; nam hæreticus vbique peccat, & vbique capi, ac puniri potest. Eym. 2. par. Direct. quæst. 43. vbi Pegna, commen. 91. & par. 2. in cap. vt commissi, n. 12. de hæresi, in 6. Afferuntque totum hoc relari Soula, & Carena.
- 645 Tertio, certum est, si ante talem conuentionem approbatam à Papa, fuerit iam denunciatus aliquis hæreticus Sancto Officio; sicut postea in Hispaniam v.g. ad negotiandum transierat, posse apprehendi, & obligari ad amplectendam fidem ab Inquisitore. Cum hic per denunciationem præcedentem habeat ius acquisitum contra hunc hæreticum, quod ius per subsequenter conuentionem non amittitur Ita Soula, & Carena ibidem.
- 646 Quarto certum est, quod secundum doctrinam D. Thomæ 2. 2. quæst. 43. art. 5. tunc adfit scandalum, ratione cuius potest Inquisitor procedere contra talem hæreticum, quando hic dictis, vel factis minus rectis præbet alicui occasione ruinæ in materia fidei. Extendit hoc bene Soula à

num. 16. ut si hæreticos, rationibus, persuasionebus, aut alia via persuadere nitatur suam sectam, seu errorem aliquem contra fidem alicui hominicarholico, aut hinc à Doctrina Catholica, & puritate fidei te-
647 mouere. Item si sacramenta profanet, aut ipsi, vel sacris imaginibus iniuriat, inferat, si ad præsentiam diuinæ Eucharistie non assueat, vel cooperio capite incedat, & his similia faciat, quibus scandalum præbet, & propterea ab Inquisitore, prout de iure, puniri potest.

648 Prædictis ut omnino certis sic traditis, restat discutere, ut illud dubium, an contra hæreticam, ad loca Christianitatis incutatur causa venientem, si ibi dicto modo scandalum præbet, possit procedere Inquisitor ratione hæresis? Hoc secundum, esse probabile affirmat Soufa dict. cap. 35. num. 7. & 8. quia per delictum scandalum cessat conditio contenta in conuocatione non molestandi in materia fidei, seu Religionis talem hæreticum, vade sit de foro absolute Sandi Officii, & potest cogi ab Inquisitore ad relinquendum hæresim, & si nolit, puniri prout de iure.

649 Nihilominus ipse Soufa num. 9. primū indicat probabilius, quod nequeat Inquisitor punire illum hæreticum propter hæresim, sed tantum propter scandalum; quia ita videtur exceptum in dicta conuocatione, à Summo Pontifice approbata; & quia delictum scandalum non tribuit iurisdictionem in aliud delictum hæresis exceptum, secundum Doctores in cap. fin. de foro compet. & in cap. 1. de tapronibus Soufa in hoc absolute adheret Carena.

650 dict. 5. 6. num. 25. Ego verò neutram partem, ut probabiliorē admitto, cum nulla appareat ratio, quæ ad id me inducat. Proinde vnicuique eorum probabilitatem tantum tribuere, congruum iudicani.

651 Secundum autē eam sententiam, quam Soufa probabiliorē tenet, quoad abiurationem, vel seculum, quod est proprium nostræ Instituti, sic sentit (Hæreticis; inquit, qui ratione scandalum puniuntur, non est ea abiuratio indicenda, quæ secundum ius hæreticis, vel suspectis indicitur: cum nec de hæresi solum indicentur suspecti, nec

652 ad fidem redeant.) Hæc ille, quæ non habent locum atrepta opposita sententia probabilis secundum quam, contra dictos hæreticos præbeutes scandalum, procedendum ab Inquisitore, & ratione scandalum, & ratione hæresis; hæc, redacti illi ad fidem catholicam, de formali abiurare debent, ut per se manifeste patet.

653 Restat denique hic peculiare dubium, an supposita dicta conuocatione inter Regem Hispaniæ, & Regem Angliæ, approbata à Summo Pontifice possint venire Angli hæretici causa commertij has Insulas Melitenses, absque eo quod molestentur in materia fidei, & Religionis, nisi da-

to scandalum? Dubitabat olim circa hoc à 654 DD. nostris Inquisitoribus. Et consultata Sacra Congregatione Urbis, responsum fuit ab ea affirmante, ut patet ex litteris ipsius 1. Iulij 1605. & 8. Octobris 1605. ita 23. Nontembris 1607. quæ afferuntur in Archivio nostri Tribunalis Melitensis, idque apparet rationi congruum, cum Rex Hispaniæ habeat dominium directum istarum Insularum, atque his Regula nostra terminatur.

5. REG. CCCCIII.

*An ad Inquisitiones spectet examinare
revelationes multarum animarum, &
aliorum? & an aliquando
cum abiuratione expellere
debeat?*

REGULA CCCCIII.

655 **T**amet si absolute loquendo examen revelationum, à quibuscumque habeantur, siue maribus, siue seeminis, pro 656 prius iudicetur ordinariorum; Si tamē personæ eas habentes presumantur à Demone illuse, vel si occasione ipsarum revelationum proferant ut doceant aliquid hæreticum, sapiens hæresim, etronem, temerarium, scandalosum, etiam absque dubio potest Inquisitor contra tales personas inquirere, & expellere à quonam spiritu huiusmodi revelationis dimanant. 657 Perispectis autem circumstantijs facti, personæ, loci temporis, etiam decernendū circa abiurationem aliquam illis iniungendam, vel secus.

abiam

658 **G**rauiissima est, & valde copiosa materia ista de Revelationibus; ex qua, ut quod ad rem præsentem spectat facilius explicetur, & clarius comprehendatur, conuenientius duxi, nonnulla breuiter (quandoquidem occasio fuit) attingere de multis, quæ circa eam traduntur abundanter à Doctoribus, præcipue à Beato Vincentio Ferrerio tr. de viâ Spirituall. cap. 11. & 12. Ioann. Gerlone tr. de profetia Spirituum, & ab alijs, quos citat Martinus Dierius disquis. Magicarum lib. 4. q. 3. ubi omnia ad tria capita reducit, nempe de eo, qui indicat an sit vera, vel falsa reuelatio, de persona cui facta est, de ipsa reuelatione, & eius circumstantijs, atque varijs sectionibus eruditè expendit.

659 Quoad hoc postremum, ut ordine retrogrado procedamus, perpendenda aliqua sunt, ut innoteat, an sit vera reuelatio, an falsa, seu illusio Demonis, primò perpendendum, sit ne reuelatio diuinæ sapientie conformis, eritque talis, si continet à D. Iacobo in epil. canon. cap. 3. requisita; nempe si sit pudica, modesta, suscipi-
bilis, bonis consensum, plena misericordia, & fructibus bonis, non iudicans, sine simula-

tionem. Si inducat ad aliquid, quod exemplis Christi, & Sanctorum magis assimilet, si hominem intrinsece demissorem efficiat, quam sue reuelatione esset, quibus, & alijs pluribus suis extendit cum Gersono Delrius lib. 4. sect. 5.

660 Confirmat autem ipse testimonio Ioan. Salisber. lib. 3. cap. 17. his istius verbis. Sed cum hæc, inquit, à spiritibus circa homines fiant, eam solum rerum imaginem fidelis anima non aspernatur, quæ innocentiam relinquit incolumem. Quod si materiam vitij afferat, libidinem fortè accendens, aut auariciam, aut dominandi ingerens appetitum, aut quidquid huiusmodi est, ad subuersionem animæ, proculdubio, aut caro, aut malignus spiritus immittit. Hætenus testimonium Salisber.

661 Ex eius verò vltima parte duo falsarum reuelationum fontes manifestè apparent, nempe caro, & Dæmon, ut bene notat ibidem Delrius, & approbat; meritò tamen rejicit hic obiter illum, (reiecerat iam ipsum ex proleto lib. 1.) circa id, quod seminus peritè, & verè affirmat, falsa scilicet esse, quæ de lamijs communiter dicuntur, de transportatione earum ex loco, ad locum, operante Dæmone &c. non sine fundamento dici, alibi iam à nobis ostensum, & infra pluribus ostendetur: Nunc posterior fons multiplex falsæ reuelationis iam magis indicandus cum Delrio, qui sic prosequitur.

662 Dæmoniæ, inquit, reuelationes censendæ, quæ prædictis operantur contraria, ad Scarrilla, & carnalia, vel inuida, & detrahitoria, & immodesta incitant, quæ hominem reddunt auersum à Christi, & Sanctorum imitatione, reddunt gaudentem, nonis, & singularibus inuentis suis. Ut enim optimè D. Bernardus ait serm. de ueritate verb. Domi. se transfigurat malignus ille Spiritus aliquando in Angelum lucis, ut virtutis simulatione plus noceat; sed & tunc quoque si diligenter aduertimus, nunquam nisi amaritudinis, & discordiæ semina spargit. Suadet enim nonnullis singularia ieiunia quædam, vnde ceteri scandalizentur, non quia diligit ieiunium, sed quia scandalo delectatur. Item si suadeat aliqua contrà canones, &c.

663 Ostendit prædicta idem Delrius varijs exemplis diuersarum personarum, quæ à Dæmone illusa falsas habuerunt reuelationes, & quæ voras, diuinitus acceptas absque vlla illusione: vide ea apud ipsum loc. citat. desumpta ex Simeone Metaphr. ex Suiso, & ex alijs auctoribus. Duo tamen refert nō grauabor maioris claritatis gratia, alterum reuelationis falsæ; ex verba ipsius Delrij.

664 Vah? inquit, quàm contraria fuit illa gaudentis virgo nostris temporibus? Missella diu vacarat orationi, & sacramenta frequentabat; sed vel non satis exercitatu

nata fuerat confessorium, vel si nata, ei sua secreta spiritalia non pandebat, vel bene monenti non credebatur, quidquid horum fuerit, paulatim varijs reuelationibus eam diabolus superbis spiritibus inflauit. Tandem persuasit, meritis reliquis parem esse. Deipara Virgini deesse fecunditatem iustam virginitati illibata; si pergas, id quoque consecuturam. O Vatum commentis, & mulcbri ingenio accommodatum? 7

665 Iam illa se confessionis indigam non esse rebar, itaque per annos aliquot eam intermittens, non abstinebat tamen à Særa Sinaxi. Quid multa? semel dum in templo versatur, & communionem expectat, ardentiusque beneficium illud reliquij postulat, audit, bono sis animo, dilectæ, exorasse te scito concessa tibi fecunditatis cum castimonie prærogatiua, quam petis de cælo confide te grauidatam. Commiserat enim se cum Dæmone, qui lucis Angelum mentiebatur. Domum reuersa,

666 sentit vterum tumescere: iusto post partus tempore adueniente, pium quendam, & prudentem adit ciuem, bene notum, narrat rem totam, petique, ut in Domus eius penetralibus sibi liceret parere, & stipulatur arcanum foro. Ille nec credulus dictis de reuelatione, nec tamen fuscus virginis domo excludere, veritas. ne grassari iam incipientibus scissuris, materiam res vulgata præberet blasphemis hæreticorum diatrijs, atque ladorijs, eam suscepit, & adhibita obstetrice fida partum expectat.

667 Misera doloribus vehementer torquebatur, tandem magnam pro humana prole, horridorum, & villosorum sedissimorumque vermium copiam effudit vtero, quorū tam dirus erat aspectus, ut omnes exhorrescerent, tam teter odor, ut factore ferme exanimarentur. Sic demum, missa se delusam intellexit, & superbie suę fructum, à superbiorum Principe retulisse, quem oportebat. Hætenus ille ex proprijs.

668 Alterum exemplum veræ reuelationis, seu apparitionis narrat Delrius ibidem. sic. Genebaldus Laudonensis Episcopus per incautam cum vxore, quam deseruerat familiaritatem, ex bono principio oertam, tandem quæ humana fragilitas est, cum ea corpus miscuerat, sed postea ad cor reuersus, & D. Rhemigij Remensis confessoris in angustiissimum locum instar sepulchri reclusus fuerat, ubi cum septem annis penitentiam aspernatus egisset.

669 Septimo (inquit Hinemarus in D. Rhemigij vita apud surium 13. Ianuarij) anno in vigilia Cenæ Domini, cum idem Genebaldus in oratione Domini pernoctaret, & se ipsum desleret, circa mediam noctem, Angelus Domini cum magna venit luce, ad eum in oratorium, ubi pronus iacebat, & ait ad eum: Genebaldè exaudiat: sunt pro te orationes patris tui Rhemigij; suscepit quoque Dominus penitentiam tuam,

& dimissum est peccatum tuum. Surge, & hinc egredere, & facque ministerij Episcopalis officium, & reconcilia Domino penitentes criminibus suis. Genebaldus autē nimio terrore percellus, respondere nihil 670 potuit, Tunc Angelus Domini confortans eum, & ne timeret, hortatus est, sed gauderet in misericordia Domini sibi colata. Qui animatus, dixit ad Angelum, non possum hinc egredi, quia Dominus, & Pater meus Remigius clauem huius ostij secum habet, quod, & sigillo suo signauit. Et Angelus ad eum, vt non dubites (inquit) me à Domino missum, sicut patet tibi Celum, sic, & ostium illud parebit. Et statim saluo sigillo, & cera, ostium illud apertum est. Hæc ille cum Hincmaro citato.

671 Sed Genebaldus, sicut non dubius de verareuelatione ex miraculosa cera, & sigilli integritate ad certitudinem eius malitiam maiorem obedientie signum, seu remedium omnium certissimum sibi assumpsit. Vnde ibidem sic additur. Tunc Genebaldus in modum Crucis se iactans in limine dixit, etiam si ipse Dominus Iesus Christus dignatus fuerit ad me venire peccatorem hinc non egrediar, donec ille venerit, qui me in eius nomine, in ista reuelatione constituit. Et statim Angelus Domini recessit ab eo. Quid ergo placuit Deo Genebaldianibus, & per Angelum hæc omnia eadem nocte, remis pernoctanti in oratione D. Remigio manifestauit, eique laudum proficisci iubet, & Genebaldum Episcopali sedi restituere, quod, & factum ab eo confestim. Hucusque Delirius.

672 Perpendendam item, quod multiplices sint in omnem partem Demonis fraudes: quandoque inducit ad id, quod optimum est, & tunc subest periculum superbie, quæ vt pestis valde cauenda, & manifeste apparet ex casu prædicto Gandensis Virginis. Quandoque inducit ad bonum, & inde potest colligi talem inductionem esse à Demone, si hoc bonum sit maioris boni impedimentum, atque propterea Diabolus mokus decepti, quia ad hoc non attenderant. Tradit idem Delirius dict. sect. 3. ex communi omnium doctrina.

674 Comprobatur exemplo viti insignis B. Iordanis illustrissima Religionis Dominicane Magistri Generalis, quem Dæmon, vt ad conciuandum redderet inidoneum impulsit relinquere illa, quæ eius corpusculi, lo crant necessaria, sub specie boni exempli, & austerioris vite præbendi, & sicque ipsam ad maximam virum infirmitatem redegit. Narrat historiam diuersi præcipue Leander Albertus eiusdem Religionis in eius vita cap. 21. & 22. Luber proprijs ipsius verbis referre. Sic ergo scribit Albertus de illo febri acutissima laborante.

675 Forte, inquit, cum venerando Patre erat quidam ex nobis cuiusdam prædens,

quem priorem appellat, ordinis nostri, vir discretus, solers, prouidus, litteris callens, & moribus compositus, qui aliquando medicum operam dedit. Is igitur Iordanis Patris animum ignorans, & scis eum in egrotatione sibi rigidissimum, dixit. Patet oportet ægrotum in omnibus medico se subijcere, si pristinam sanctificari cupiat sospitem. Qua propter licet sis nostræ Religionis prætor, & caput, ægrotus prætoris auctoritate dimittas, mihi que te lubdas, & obediens necesse est. Quod si feceris, haud vercor, quin in bre-

676 ui incolumis hinc exas. Annuit Venerandus Pater humiliter: præter ergo ordinis nostri consuetudinem super plumas ægroti quiescenti (sic enim Prior prudens iussit) nocte diabolus, formam præ se ferens Angelicani apparuit, dicens, veluti admirabundus. Est hic Iordanes, fama, & opinione apud omnes tam præclarus? Prætor, & Paternam insignis Prædictorum Ordinis? esse amceps, huius ante hæc te diu nouisse. O quam vili, & impudens factus es, qui veluti vnus de dominis terræ in strato plumis, & scicis

677 ornato quiescis? O infelix quale ordinis tuo, & fratribus exemplum præbes? sed non est tui Deus in finem oblitus, qui ad te corrigendum me misit. Surge igitur & grabato, terraque protinus supplex inhieras, statimque Diabolo euascente perterritus Iordanes in terram corripit, & sic iacens postquam illuxit, à Priore, & fratribus interitur. Queni Prior seuerè corripens, coegit ex miris obedientiæ in strato præparato decumbere.

678 Sequente nocte iterum Diabolus pristina forma assumptus addidit, & duras quæ antea redarguit velut sibi inobediendum, moxque in solum ipsum deilire præcepit. Quem cum mane eius diei Prior iterato super solum iacere conplexisset, animæ indignatus dixit, mior tuam simplicitatē, ne dicam infectam, qui non solum in corporis, sed & animæ præiudicium contra obedientiam hoc facere præsumpsit. Ego enim Deum cali, terræque Dominum testor, quod noluisse præ toto terrarum orbe sic grauiter contra Deum, & ordinem deliquisse. Et hæc dicens in stratum marx-

679 mum prorupit. Quod cernens Venerabilis Pater, & ipse laqueumans prociit ad pedes eius, multis exhortationibus, sed magis illusionibus, & qualiter, vt conficeret poterat diabolus illum fuisse, qui in Angelum lucis fuerat transfiguratus. Prior vero captus admiratione, ac quadam commiseratione illius, aliquantulum lenitus, iussit ipsum stratum ascendere. Ex hoc enim tantam membrorum debilitatē contraxerat, sicque humores ludurati fuerat, vt vix spiritum ad quiescendum haberet.

680 Tertia nocte Diabolus, vt prioribus adfuit, quem vt conspexit vir sanctus (sic enim

enim in inceptationes eruperat) ait. O nequissime generis humani hostis, o impudice canis, o immunda bestia, quomodo meam ausus es simplicitatem deludere, seu xelum qualemcunque erga ordinem præferens? Et ego quidem, nisi hoc Omnipotentis Dei dispensatio permisisset, sapientius aduersitsem, quod multo melior est obedientia quam stultorum victimæ; Et in faciem eius expuens eum fugavit. Ita illa.

687 Deinde perpendendum, an quod reuelatum fuit (vt ait Gerson, lib. de probat. spirit.) id humana intelligentia quis sine reuelatione potuerit assequi nam tunc suspexam esse debere, vt superuacaneam, & haud necessariam, ex se apparet. Extra verò si fuerit de re quauis, quæ humanam intelligentiam, & Dæmonis scientiam superat, vt si dependat à libero arbitrio futurus effectus, tunc non poterit alinde, quam desursum accepta fuisse reuelatio.

688 Verum an res talis sit, difficile censetur statim iudicare, cum nequeat nisi successu temporis sapius id percipi, maxime quando entus prædictionis veritatem est manifestaturus. Doeet loc. cit. Deltius, cum Gersono scilicet ex mente omnium.

689 Occurrit autem opportune ad hoc vitium vetum ostendendum reuelatio illa, quam habuit personæ quædam, de cuius eximia virtute, & charitate in Deum, & perseverantia mirabili in exercendis pijs operibus valde mihi innotescit, cum per longissimum tempus bis vnaquæque hebdomada, & aliquando ter eius confessionem audierim, & Sacram Eucharistiam sumendi facultatem concesserim, atque circa veritatem huius reuelationis absque ulla Dæmonis illusionem post effectum secutum transacto aliquo tempore, nulla potuit esse dubitatio; audias eam, quia scire iuuabit.

684 Die itaque 29. mensis Aprilis 1613. accedens de more summo mane ad confessionem, indicauit in ea mihi habitam præcedentis nocte reuelationem, seu apparitionem Sancti Ioannis Baptiste, præsentis ei, vt curaret notificari tria Eminentiſſimo Magno Magistro Aloſio Vignacourt, iussu eius exequenda. Primum, inquit, vt custodientes partes maritimas huius Insulæ, & hac estate vigilantius exequantur, eo quod trementes turcæ fiat huc sine dubio venturæ, & immincat periculum aliquod

685 oppidum prædandi. Secundum, vt quæ primum in portu australi, vulgo, Marfa Scilacco propugnaculum fortissimum erigatur, ad impediendum illuc ingressum classe furcarum, quæ in his oris possibiles

686 ut tempus conspicitur. Tertium, vt parti æquilonari huius Vrbs Vallette ad leuam Sancti Elmi maior fortificatio adhibeatur, quod inde hostibus ad eius expugnationem fere aditas pateat. En tria reuelationis capita mihi indicata; silentium

tunc iniunxi personæ indicanti, ne cum aliquo de his loqueretur, sed tem totam Deo commendaret.

687 Equidem tota die cogitabundus incedebam anceps valde in negotio tanti momenti quid consilij caperem; sed die sequenti vitima Aprilis, diuino inspirante numine, viam attingi Obediencie tutissimam, & ab omni Dæmonis illusionem liberam, nempe directionem, & illusionem, mei superioris: Adiu tempore Orationis Patrem Rectorem Hieronymum Falconem, virum eximium sanctitatis, & prudentiæ, ac experientiæ, cui in actu sacramentalis confessionis prædicta omnia manifestavi, & ipse expediens duxit, vt prius illa Illustrissimo Domino Episcopo Thoma Gargallo, & postea ex approbatione eius, Eminentiſſimo Magno Magistro nota fierent; sicuti per se iussu eiusdem Rectoris, illi eodem die, huic vero sequenti, prima

688 Maij notificata fuerunt. Quamquam Eminentiſſimus Aloſius circa executionem statim secundi, & tertij nequaquam se obtulit, & indicas dixit sumendas quousque opus maioris considerationis, cui rotas tunc intentus erat, adducendi maximis expensis, per spatium septem miliarium fontem excellentis aquæ perennem, & abundantissimum intra mœnia huius Vrbs Vallette, ad finem perduceret.

689 Verum postquam ab effectu primam reuelationis partem prorsus veram conſpexit, non amplius dubius de secunda, & tertia, ad utrumque, quod per eas à Sancto Ioanne Baptista ei iniungebatur, illico animum applicuit (non omisso fontis opere) & manum executioni admoxit. Quippe die 17. Augusti eiusdem anni iussu omnes, ante ortum Solis, non longe ab Arce Sancti Elmi ad partem dexteram, octo triremes Turcicas, quæ huc accessere, dum Tunetum proficiscerentur, animo (vt eisdem personæ pie diuinitus reuelatum) prædandi oppidum Belchercara; sed maior vigilantia custodientium noctu eas partes maritimas, effectum impediuit.

690 Post discessum dictarum Tirimium, vix dies 20. transacti erant, cum de construendo propugnaculo in prædicto portu australi à venerando Concilio statum resolutum fuit, tantaque diligentia, & assiduitate per Dominum Vignacourt in constructione eius adhibita, vt per spatium fere sex mensium præſente, & promouente opus viru ad id aptissimo Gregorio X. ceteri Primarijs huius Insulæ; vltimam perfectionem accepit, ad effectum interitum per opportunam, nempe non solum alijs quibuscunque piratis sed ipsi etiam Turcarum classi ingressum in portum illum impediendi, vt post aliquod breue tempus omnibus manifeste innotuit.

691 Anno namque sequenti 1614. die 6. Iulij, quod celebratur octaua Sanctorum Agnolii, Roteru Petri, & Pauli, prima post diuinitatem

diam noctem hora transacta, sexaginta tri-
centum, turcicarum classis illic appropin-
quavit, nihil solens de novo propugnacu-
lo ibi extructo, cum saepius ingredi tenta-
set, semper frequent, & horribili tormen-
torum xueorum explosione, penitus ab
eo fuit repulsa, ac propterea coacta in alio
loco, vulgo, Maia Scala, ab illo fere per
milliare, & dimidium eius distanti, non-
ita commode, nec ita tempestine, aurora
iam illuc fente, suos milites, numero quin-
que millia, ad prandandum in terram emit-
tere, vi deliberaverat: sed frustra, absque
692 vti effectu; imò cum detrimento, at-
que dedecore non exiguo; eam à nostris
vix bis millibus fuerint ignominiosissimo-
relecti, non paucis ipsorum capris, & oc-
cisi, nostrorum verò vno tantum vulne-
rato, qui postea bene munitis confessione
per me audita, & alijs sacramentis obijt,
ad altero minoris ætatis in captivitatem
ducto.

693 Post hanc insignem sanè, & gloriosissi-
mam Victoriam, quæ secundam prædictæ
offendit, transactis paucis diebus, non tar-
davit Eminentissimus Vvignocourt execu-
tioni mandare tertium illud, quod S. Ioan-
nes Baptista ei innotuerat, maiorem scilicet
fortificationem adiungendi, parti aquila-
ronari Vitis Vallæte ad locum Sancti El-

694 mi. Atque hæc à me hic obiter tradita-
rum ut historiz adeo insignis aliquoties
memoria extet; tum ut revelationem à
secuto affectu apparere veram, absque vi-
la illusionem, peculiari exemplo ostende-
tur.

695 Esteriam illud perpendendum ad inda-
gandam veritatem alicuius revelationis
particularis, an ab auctoribus referantur
aliæ similes indubitata, quibus ipsa con-
firmetur: quod varijs exemplis ostendit
Delrius dist. sect. 5. vers. Quintia confide-
ratio, e contra verò an circa idem adfint
duæ revelationes oppositæ: nam tunc al-
tera earum necessario falsitatem, seu De-
monis illusionem continet, sicuti nonnulli
referunt, quod adfint contrariæ revelatio-
nes circa Mysterium Conceptionis B. Vir-
ginis Mariæ: sed hoc nos Regula sequenti
reiciemus.

696 Sumenda item inditia ad cognoscen-
dam veritatem, vel falsitatem, seu illuso-
nem revelationis ex circumstantijs eius, ut
loci, temporis, modi, &c. præcipue à cir-
cumstantia finis, nempe quid induxerit homi-
nem ad revelationem ab ipso habitam.
alijs propalandam; an curiositas, lenitas,
seu vanitas? an ambitio, vel cupiditas, seu
avaritia? num utilitas propria, spiritalis,
aut carnalis, an aliorum, plurium, vel
paucorum. Ita Delrius dist. questio. 3.
sect. 6.

697 Vbi addit sic cum Gersono citato; In-
hac ipsa, inquit, causæ investigatione per-
pendendos finis, non tantum proximus,
Tom. III.

& apertus, sed occultus etiam, & remo-
tus. Potest enim finis proximus apparere
bonus, & salubris, & deuotus ad edifica-
tionem aliorum, qui tandem probabatur
in multiplex scandalum, dum non respon-
derunt vitima primis, vel alias falsitas, si-
cutumque deprehenderetur in personis fuisse
reputatis magnæ sanctitatis vt docuit etas
nostra in deceptionibus Doctorum loannis
de Varenis, Ioann. iuss. & similium: sta-
ctenus cum Gersono Delrius apud quem
plura legas hac spectantia.

698 Non possum tamen omittere id, quod
ipse adducit ex lib. exercit. S. Patris nostri
Ignatii, de dignos spir. per sequentia ver-
ba. Quarto videndum, inquit, quomodo
se spiritus ipse ingererit. Nam proficien-
tibus spiritus malus se dure, implacide, &
violenter, quasi cum strepitu quodam, vt
imber in saxa decedens, infundit. bonus
verò isdem leniter, placide, & suaviter,
sicut aqua irrorat spongiam. Illis verò, qui
in deterius proficiunt experientia docet
contra euenire. Ita ibi.

699 Quoad secundum de persona habente
revelationes, Delrius tota sect. 2. dicta
quest. 3. ex varijs auctoribus diuersimodum
adducit perpendenda ad percipiendum an
illæ sint veræ, à bono spiritu immixtæ, seu
falsæ à Demone deriuatæ? Primo, perpen-
dendum sit ne habens revelationem Fidei
Catholicæ sincere præditus. Vnde nullo
modo est credendum revelationibus De-
moniacularum, & hæreticorum, quæa pror.

700 sus carent, si illas fingant. Sicuti Eccle-
siæ initio falsas Charitas finxit, & ipsas
Apostolorum nominibus insigniuit, vt ex
Caio, & Dionysio Alexandrino refert Eu-
sebius lib. 3. cap. 22. & lib. 7. cap. 10. Ex-
titerunt patimodo falsæ, & finctæ reuelat-
iones sectatorum Marci Magi, teste San-
cto Irenæo lib. 1. cap. 8. & 9. Tales etiam
fuerant illæ, quibus Donatistæ conati sunt
decipere generosum. vt ait D. August. ep.
165. & lib. 3. de ciuitate dei cap. 11.
Tales aliæ multæ, præcipue nostris tem-
poribus, de quibus vide Delrium cita-
tum.

701 Perpendendum item, an sint irrepti-
tiæ personæ; illarum enim revelationibus,
aut prophetijs, seu potius illusionibus ne-
quaquam credendum, cum delinæ à De-
mone censeantur, vt bene ait Firmianus
scribens ad B. Cyprianum, extat inter hu-

702 ius epist. num. 75. Hinc prophetiæ mon-
tani iudicantur falsæ, quia sponte incipie-
bat vaticinari sed inuitus, furoreque, &
emenia corruptus pergebat, vt cum En-
sebio per ipsum relato restatur Delrius,
dist. sect. 2. vers. 2. Num sunt. Etiam hinc
numerantur inter falsas prophetias, illæ
Monialium Querquetennum, de quibus Chri-
stianus Massius in suo Chronico, lib. 20. an-
no 1491. per sequentia verba.

703 Eodem, inquit, anno, circa festum
Cathedræ (terribile dictum) exeperunt Dr-

mones habitare, & possidere Monasterium Dominarum Querquetensium, quas annis quatuor, & mensibus totidem miserabiliter vexauerunt. Vidisses eas crebro, velulus canes per agros discurrere, iustarum animarum volare per aera, sicut feles in arboribus repere, pendere de ramis; variarum animantium effingere voces, secreta prodere de futuris euentibus prophete.

704 Denique quoties Dominus Henricus Cameracensis Episcopus, aut Dominus Aegidius Nettelet, Decanus eiusdem Ecclesiae, viri virtutum, ad exorcismum earum accederet: En, inquit, cornutus ille, nunc in via est, ut nobis comminetur, venit. Post multa remedia vadeantque collata, earum domina delata Romam ab Alexandro vi. lecta fuerunt in Cava Domini sub diuino sacrificio, sed nihil profuit, ita ibi, vide plura pones Delrium.

705 Tertio perpendendum, inquit idem Delrius: Num fidei sinceritatem, vitamque morum integritas, virtutesque commendat; an vero vitia, & imperfectiones notabiles eam dehonorent. Ideo non credendum superbis, ambitiosis, impatientibus, carnalibus, dissidia ferentibus, & alios diffamantibus, vel pecuniis hinc corradentibus; nec etiam hypocritis, qui singularia quidam affectat deuotionis, & penitentiae signa, per superiores ecclesiam.

706 Illos non approbata, ostentane. Confitentur hae viuis ex primis Patribus. Apollonij sententia, qui prophetas Montanistarum falsitatis hinc arguebat, tum quod Maximilla, & Quintilla maritos suos deseruerant, tum quod erant pecuniae cupidae, sanus exercentes, tenses, & tabulis ludentes, & mercedem prophetiarum accipientes; tum quod lasciuiae dedit pigmentis, cultui corporis, & sumptuoso luxui Vestimentorum, haecenus ille cum Eusebio lib. 5. cap. 17.

707 Addit autem ex Gersono sic: Habet, inquit, praeterea quilibet passio profundata suam lesionem, suam aetatem, suam (ut Origenes loquitur) Daemonium: patet in philocaptis, Zelotypis, & iracundis, in inuidis, & auaris. Vnde Poeta:

Qui amant, ipsi sui somnia fingunt:
Nimirum hi sunt manes, quos quemque pati Poeta cecinit: haeque cuique Deus sit dira cupido, haec erudit Delrius:

708 Deinde perpendenda qualitas personae habentis revelationes, circa corporis constitutionem & dispositionem, an praeferat redundantiam bilis acri? an valetudo parum firma? an habitus corporis inedia, vel infirmis plus aequo deformat? sit ne laeso cerebro, aut nimis apprehensius, vel imaginationis turbida, &

709 aequo vehementioris. Nam huiusmodi persona, ut dici solet, etiam vigilans putat se videre, audire, gustare, quae nec gustu, nec auditu, nec visu percipit, sed Daemoni facile imponit, eoque falsarum.

rerum imaginibus obuersantibus tenerer adhæreat, & assentiatur. Sic ebrogit saepe Epileptici, qui, vi morbiliter agitata vaticinantur; quibus vaticinijs, seu orationibus nunquam incauti fuerant excepti; ut optime notat Delrius citatus; qui historiam admiratione dignam narrat epilepticae semina lib. 5. sect. 16. in fine, ex Gersono, huius verba accipe.

710 Recitatus, inquit, est Lugduni Galliarum Clero processus cuiusdam Mulieris delatae, & detenta Burgi in Breyssia, quae est notabilis villa Ducis Sabaudiae, circa quam est Domus Sellionis Ordinis Carthusiensis. Haec mulier sub pallio deuotionis, & reuelationum fingebat mirabilia. Adhæbat enim se esse vnam de quinque feminabus missis à Deo compassu pro redimendis innumeris animabus de inferno. Et iam sua collatione subdola deceperat in Regione illa quamplurimas simplices.

711 Mulerculas. Sciebat videndo frontem peccata, quae fecerat unusquisque: hoc enim secundum Augustinum Diaboli malitia scire potest, & suis reuelare: Non autem ea, quae futura sunt absoluit, siue ea, quae in secreto cordis latet & nullo exteriori motu, aut signo sese produnt.

712 Habebat etiam supradicta mulier duos carbonas in pede, qui eam afflixerant, quotiescumque aliqua anima ad infernum descendisset. Quotidie tres animas ab inferno liberauit; Vnam, vel duas sine difficultate, aliam, sed alias cum poena maiore, ut dicebat. Mentis quoque excessus, & extaticos saepe habebat, in quibus mirabilia per reuelationem dediebat, eratque mirae abstinentis, singularissimae etiam virtutis, plura vero alia de ea scribenda forent.

713 Nuper autem cum spiritus alius Ecclesiae super rector versus (ut creditur) hunc spiritum falsum detegere vellet; hae mulier capta, & poenis ut torqueretur, est addita; quae omnino veritatem confessa est, qualiter omnia praedicta cupiditatis occasione finxisset, ut se iustitiae hoc modo, & paupertati suae subiret aut fortassis pro huiusmodi Diabolo se miseram in famulam dedicauit. Innocentia est insuper morbum caduicum habere, ac eundem sub extaticis

714 excessibus, quos finxerat, palliari. De qua cum varia opinio esset, an tanquam heretica puniretur; iudicatum est à Doctoribus ad penitentiam eam admittendam, nec esse hereticam, quia illa, quae fecerat, dimisit, nec obliuata permansit hucusque, verba Gersonis lib. 6. examinat. doctrina lib. 6. in fine vt referribidem Delrius.

715 Prosequitur autem ipse Delrius ubi supra lib. 4. Magicae. Disquis. cap. 1. quest. 3. sect. 3. perpendenda qualitates personae habentis reuelationis, maxime qualitatem sexus, an foeminae? ut facilius percipiatur, sit ne falsa, an vera reuelatio? Sexus, inquit, ratio est habenda, quia si eptera sint paria, plus fidei virorum reuelationes merentur.

rentur. Quia sexus iste (nempe sœmineus) imbecillior, naturales, vel Dæmoniacas suggestiones plurimum habet pro diuinis, ita ille, qui diuersa adducit exempla ad id verum ostendendum, qualiter sepius mulierculę suo Marte pietatis dedit falsis reuelationibus a Dæmone allucinentur, vide ea apud ipsum, & non pigebit: ea ommitto, ne nimis diffusar.

716 Vnum tamen aliunde proponam in confirmationem; casus valde singularis apud nostros accidit, dum Gandię Philosophię operam darem, in Monasterio Sanctę Clarę obiit Monialis quędam cum eximie virtutis, & sanctitatis fama, verula, vt dicebatur, serē septuagenaria (demortuā vidi ad crates in Choto, & ex aspectu apparebat valde iuuenis) vocabatur Soror Villeges, cui germanus frater in nostra Societate Iesu Pater Ioseph Villeges, vir summe Religionis, & auctoritatis. Die ipso obitus Pater noster Rector Collegij Gandensis, Hieronymus la Rocca, prudentia, & pietate prestans post prandium tempore recreationis eorum multis ē nostris, me audiente frequentia narrauit.

717 Triginta, inquit, sunt anni, ex quo, dum parimodo essem Rector huius Collegij, circa statum periculofum illius Sororis Villeges hodie de mortuę sui consultus Obierat tūc in isto Monasterio Sanctę Clarę alia Monialis, vocata Soror Claretę, quę cum pridē per multum tempus illa peculiarem familiaritatem spirituales habuerat, vnde ante mortem conuentum secreto inter ipsas de apparitione, si Deo placuisset, denuncio dispositionis animę gratia, vel scis, ac de tempore ratiōdendi Sororem Villeges, quę citius exortaiebat se optare, vt ab infornitijs, & periculis

718 huius miserę vitę liberaretur. Statim autem post sepulturam defunctę Sororis Claretę, hæc maximo splendore, & lucis gloriose, vt apparebat, radijs clarēscens, Prima noctis hora illi comparens, nunciat de scilicet animę statū per gratiam Saluatoris Christi Iesu; quod ei sit Charissima sponsa, post curriculum vnus tantum anni ad celestes nuptias transferenda, ac proinde se interim preparare, aditque sibi cōcessam a Domino scilicet salutem quandoque ei comparandi, vtī postea comparauit, ad ipsam magis exortandam, & disponendam; quibus nunciatis illa euauit.

719 Verum Soror Villeges peractis Deo gratijs, quoddā vanam gloriam valde timeret, rem nullā, nec ipsi confessario manifestauit, atque iter vitę admodum singularis arripuit, asperissimis penitentijs corpus macerando, a consorcio aliarum monialium serē omnino recedendo, ac præter diurnas iugiter preces in vigilijs, & Orationibus Domini pernoctando; ad istaque exequenda noctis apparitionibus sororis Claretę, scū potius Dæmonis transfigurationis se in Angelum lucis in dies magis, magis

que excitabatur; & nisi benignissimus Deus de remedio quamprimum prouideret, de illa sine dubio quoad animam, & quoad 720 corpus infelicitate actum esset. Adnotant citō omnes sorores in ipsa noua, & nimis singulare viuendi normā, & quāuis prius ab abundantiori spiritus seruore id procedere putarint, maxime atrepta eiusdem virtute, & maturitate, multorumque annorum regulari obseruantia; decursa tamen temporis de illusione Dæmonis meritō dubitari cepit.

721 Vnde D. Priorissa coram paucis monialium senioribus Sororem Villeges examinavit, et si quid noui absconditum haberet, propalare iniunxit; illa primō negauit se quidquam habere, postea verō cum instantius coegeretur, & dixisset velle loqui cum ipsa sola Priorissa, alijs foras dimissis, Omnia prædicta ei secreto manifestauit, seridō affirmans se breui morituram; Quorum vehementer admirans D. Priorissa inuictō illi præcepto silentij, illicō ad capiendum consilium me vocauit, & de auditis ab illa certiorē facit, & quid decernendum petiuit. Non dedi tunc ei responsum, sed die sequenti post fusas ad Deum preces, me 722 daturum promisi. Reuersus itaque ad Collegium, imploratu per Orationem diuino lumine, tres a nostris Patribus prudentiores, & veteranos in consultationem adhibui, & communi omnium sententia resolutum, Sororem Villeges esse sine dubio a Dæmonio seductam, & allucinatam.

723 Hęc autem resolutio per me subito delata fuit ad Priorissam cum adiunctione, vt præciperet illi in virtute Sanctę Obedientię cōmunitatem in Omnibus, & per omnia sequi, a commercio ordinario aliarū Monialium non recedere, nec desinam Claretam, si denud comparuisset illo modo audire, sed potius prolatis Iesu & Marię nominibus, aspersaque aqua benedicta a se eam repelleret; sciti hoc remedio; ac præsertim obedientiæ vi fuit repulsa, atque reliquis illius anni, imō huiusque totos triginta annos Soror Villeges quietē, & sanctē vixit: Vnde veritas dictę allucinationis, & seductionis

724 nis Dæmoniacę omnino comprobata, mansit. Hactenus de historia, quam ab ore Patris Hieronymi la Rocca, mei Rectoris Collegij Gandensis audiui. Ex ea manifestē innoteceat, qualiter in feminis sit maius periculum, quod a Dæmone falsis reuelationibus seducantur.

725 Quoad tertium denique, circa personam de veritate, aut falsitate reuelationis iudicaturam; distinguendum primō de reuelatione habitā ab eo, qui, saturus est iudicium, vel de habitā ab alio, & quidem plus periculi, & difficultatis reperitur in priore casu, quā in secundo, vt per se patet: nam nemo est bonus iudex sui ipsius, & maxime in rebus proprijs habet locum illud, Prouer. 3. Ne innitaris prudentiæ tuę. Ad vtrumque tamen Casum requiritur; vt

persona iudicatoria de reuelationibus sit spiritualis, & deuota; nam vt ait Apostolus 1. Corint. 2. Animalis autem homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei.

- 716 Debet itaque primò ad resciendū an reuelatio sit vera, aut falsa, seu illusio, donum discretionis à Deo enixe postulare, concedeturque ei à Domino, si loquidæ humilitatis virtute præditus fuerit, quia vt bene ait Moses ille apud Cassianum, solis humilibus à Deo hæc cognitio datur; vt in se, & de se sciat probare spiritus, ac etiam, vt sciat illos de alijs, & in alijs discernere, an ex Deo sint. Ad id autem præstandū quasi duplex modus designari solet, alter *Experimentalis*, & insinuitur illi, cui facta reuelatio cum ipsa reuelatione propria.

- 717 Qui modus (vt ex Gersono adducit Delrius dict. quæst. 3. sect. 1.) sit per inspirationem intimam, seu internum saporem, siue per experimentalem quandam dulcedinem, siue illustrationem à Montibus æternis effugantem omnes tenebras dubitatis.

- 718 Hic Modus rarus est, & paucis, concessus: Et quibus concessus non est, illi non possunt fidei iudicio, in proprijs reuelationibus stare: quibus verò concessus à Deo fuerit, illi tamen eo vti non possunt ad discernendas aliorum reuelationes; quia sicut *nemo nouit, quæ sunt spiritus nisi spiritus*, ipsemet, sic nemo cognoscit infallibili certitudine per experimentalem hunc sensum, ea, quæ in alieno sunt animo hæc ille.

- 719 Alter modus discernendi spiritus, qui datur Maxime in ordine ad alios, vocatur doctrinalis nam quicumque de reuelationibus alterius iudicium est laturus, expedit omnino doctrina non mediocri excellat, per diligentem, & piam sacræ scripturæ traditionem, ex qua regulæ sumuntur ad falsos prophetas à veris discernendos. Debet etiam applicare animum lectioni sanctorum Patrum, & Historiæ Ecclesiasticæ, hincque illusiones, & reuelationes, signis, ac notis.

- 720 peculiaribus diiudicari poterunt. Multum etiam conferet si in dubijs, & ambiguis petatur Consilium à viris doctis, & pijs, ac in via spiritus longè progressis; in militia verò contra Dæmonem altius exercitatis, Veterani siue: sperandum est posse deceptiones in materia reuelationum, vel apparitionum sic sentiri, & vetari. Docet Delrius loc. cit. Qui addit per sequentia verba.

- 721 Plane ad hunc vltimum iudicij ferendum, modum non sufficit sola doctrina, sed accedat oportet ad illam experientia propria, vt quis sit, & doctus, & contemplatiuus, vt & scripturam, & reliquam Theologiam non leuiter delibauit, & in semetipso expertus sit variam (ait Gerson) affectionum spiritualium pugnam, tanquam ascenderit nunc in celos, nunc descendit in abyssos, & vident mirabilia Dei in profundo, Nam qui nauigant mare hoc

mythicum diuersarum affectionum, quasi collidentium se fluctuum enarrant mirabilia eius. Inexpertus autem talium, homo nouit eorum 2^a ita ille, poenens quem inuenies multo plura circa hanc materiam reuelationem, & apparitionum; Nobis prædicta arrigisse sit satis.

- 722 Superest nunc proleptè vnum verbum ad declarandam aliquantulum præsentis Regulæ Doctrinam, quæ extat bipartita: circa primam partem concordēs sunt Doctores, quod habentes reuelationes, & apparitiones, quicumque sint, siue mares, siue feminæ, in examine, siue iudicio earum, subdantur Ordinarijs locorum, vt passim praticati videmus in Cuius Ecclesiasticis, quod bene notat Carena 2. p. tit.

- 723 17. §. 19. Et admonet Ordinarios, vt in illis examinandis semper habeant præ oculis Io. Gerson. Cancell. Parisiensem tract. de probat. spiritum, in cuius fin. hoc præcipue monitum illis præbet, vt diligentissime animaduertant, qualiter mulieres habentes reuelationes, aut apparitiones cum suis Confessorijs conuerterentur: sicque ex eo aduertit etiam Delrius lib. 4. Misticar. diuif. quæst. 3. sec. 3. & addit dignum esse tale monitum, vt auctoris aureis scribatur.

- 724 De secunda etiam parte nullum est dubium, si occasione reuelationum, aut apparitionum quicumque eos habens heresum aliquum eredit, aut doceat, vel si in aliquod sapiens hæresim, erroneum, temerarium, scandalosum, & blasphemum inclinet, vel si illusionē Dæmonis decipi præsumatur, contra hunc posse Inquisitorem procedere. Tradunt Simanech. Cathol. Instit. tit. 21. num. 27. & 29. Emanuel la Valle de Moura in Opus. 2. de Incant. & Enfal. sec. 2. cap. 3. num. 19. Raphael della Torre in 2. 21. D. Thomæ tom. 2. quæst. 95. art. 2. disput. 3. Diana, resol. Moral. part. 4. tract. 8. fol. 125. & Carena loc. cit.

- 725 Prædicti autem Doctores nequaquam expriment, qualiter Inquisitor expedire debeat huiusmodi reum, sibi subiectum, an cum aliquo gradu abiurationis, & quo seu potius sine ea? ex traditis tamen per nos alibi facile deduci potest, quid decernendum pro singulis casibus occurrentibus, attentis circumstantijs persona, facti &c. Atque his finem Regulæ imponamus.

Contra Bullas Popales circa Conceptionem B. Virginis contrarium partem quælibet tenetis quomodo in Sancto Officio expediendi?

R. B. & V. L. A. CCCCIV.

736. O Vani summi Pontifices nec adhuc circa Conceptionem Sanctissimæ Virginis Mariæ determinauerat. Nihil.

737 hilominus ab eisdem Summi Pontificibus vetitum sub graubus pœnis, ne alterutri parti sue affirmanti, siue neganti cœsura aliqua tribuatur, subijciunturque contrasacientes iurisdictioni Inquisitorum utique expediti ab eis ut plurimū absque vlla abiuratione, sed cum sola Monitione acti, ac declaratione, quod in dictas pœnas pro lapsi succint.

738 **D**E hoc sacratissimo mysterio Conceptionis Deiparæ Virginis Mariæ aliquam diximus lib. 1. nostri operis cap. 20. tota Regula 146 & ex Constitutionibus Pontificijs Sixti IV. in extrauag. Graue nimis, de Reliquijs, & veneratione Sanctorum, Pij V. incipien. super specula, Pauli V. incip. Regis pacifici de anno 1616. & ex Decretis editis in Congregatione Sancti Officij ab eodem Paulo V. & Gregorio XV. fati indicamus, quid tenendum circa hanc materiam. Pauca, itaque nunc illic, & huc spectantia addentur.

739 Cauendum autem diligenter ne alterutri parti, siue neganti, siue affirmanti nimis adhzreas; nam si quis crederet Conceptionem sine peccato B. Virginis Mariæ uti articulum fidei esset sine dubio hereticus si addit pertinacia, à qua recedens debet reconciliari cum abiuratione de formalis quod ex Alfonso de Castro de iust. hereticorum pñitione lib. 1. capit. 8. dubio 4. affert Carena ubi supra, & addit sic.

740 Vnde etiam, inquit, propositio cuiusdam, qui dixerat, quod licet articulus Conceptionis non esset de fide, erat tamen de pertinentibus ad fidem, quodque qui pro eo moreretur, esset vere martyr, fuit damnata à supremis Inquisitoribus in Portugalía annuente Sanctissimo Paulo V. de anno 1619. teste Portel. in dubijs regul. in verbo Conceptio Deiparæ num. 6. Valeret tamen vorum vel lutamentum desed. Conceptionem sine peccato, ut late probant idem Portel. ubi supra num. 1. Hætenus ibi Carena.

741 Quamquæ personæ simplices ob ignorantiam, & simplicitatem ab hæresi sapius fortè excusantur, si credant ut de fide certum B. V. Mariam fuisse conceptam sine peccato originali vel huius contrarium, quia deest in eis pertinacia, ad formalitatem hæresis requisita, erit ergo in ipsis solus error materialis. Nec sane mirum,

742 cum in personis non simplicibus, sed indolior præditis his inueniantur hic, & Neapolim hanc maiorem errorem materialem circa istud mysterium, quod crederent fuisse B. Virginem conceptam sine peccato originali idem esse atque conceptam sine peccato originali, idem esse atque conceptam per operationem Spiritus sancti, sicut fuit in Conceptione Verbi æterni, si-

ne copula Sancti Ioachim cum Sancta Anna. Vnde constat, quantum expediat, ut cõcionatores explicens modum, quo fuit mysterium operatum.

743 E contra verò erit similiter hereticus & de formali abiurare debet, quicumque ut cerum de fide crediderit, aut desunderit pertinaciter partem affirmantem quod B. V. Maria fuerit concepta cū peccato originali: imò ad virimum supplicij condemnati, si à tali petrinacia nolit resiliere. Patet etiam traditis alibi, & similibus casus affert diuersa exempla ibidè. Denarius ex Nicolao Baselio, monacho Hirsaugiensi, in Additione ad Chronicon Naucleri anno 1509. inueniens huius verba apud illum.

744 Ut plurimum tamen quicumque facientes aliquid contra prohibitiones in prædictis constitutionibus, ac Decretis Pontificijs contentas, absque vlla abiuratione in Sancto Officio expediuntur, sed si constet de contrauentione, declarantur incidisse in pœnas in eis expressas, quod si non constet, sed tantum sint indicia contrauentionem sapientia, præsumptus contrauenisse, acriter corripendus, & iuxta qualitatem casus, pœna aliqua muldandus, ut si sit concionator ab vsa concionandi arbitrio remouendus. Ita Praxis m. f. sepe à nobis citata cap. 19. & Carena dict. tit. 17. §. 12. Qui varios citat videndos circa hanc materiam, ut Naidum in sum. verb. conceptio. Barbosa de officio epist. alleg. 105. Comitoli. 99. moral. lib. 6. 9. 40 & alios, deinde addit sic.

745 Praxis autem, inquit, contra hostes transgressores nostratrum Constitutionum esset, ut acceptata nunciatione in S. Officio, vel ad supremam Romanam Inquisitionem mittitur denuntiatio, ab eo que supremo Tribunali expectentur infra ac Inquisitoribus in partibus exequenda.

746 Vel si denuntiatio commodè Romam mitti non potest, fieri debet ab Inquisitoribus diligens perquisitio scripturarum, & concionum in domo Inquisiti, & testes super contrauentionem diligenter examinandi, quibus peractis, si de contrauentione constat, declarare debent Inquisitores, & ordinarij reos incidisse in pœnas, & censuras comminatas in dictis constitutionibus. Hæc ille, & ante ipsum citata Praxis m. f.

747 Tãdem cum in prædictis Bullis, & Decretis summorum Pontificum includatur omnis modus possibilis prohibèdi, ne quis audeat vterutri parti affirmanti, vel neganti qualificationem tribuere quousque Sedes Apostolica circa mysterium Conceptionis B. V. M. decernat, egregie resoluit Carena ex magis fundata doctrina, quod quiuis siue directè, siue indirectè contra prohibitionem faciat, in pœnas, & censuras ibi contentas incidit. Atque his Regula clauditur.

Quanam expedit in Sancto Officio de testibus falsis, & eorum subornatoribus, ac de reuelantibus depositionem, cum abiuratione? an facias?

REGULA CCCCV.

747 **T**estes falsi deponentes in Tribunali Sanctae Inquisitionis contra reū tribuendo ei haereticos, verba, aut facta haeretica, vel haereticalia, quae ab ipso nunquam fuerunt prolata, neque executa, nequaquam condemnantur vilo modo ad abiurandum, sed ad poenas tantum condignas. Si verò illi deponent falso in fauorem, ac defensionem dicti rei, sine dubio aliquis ve plurimum gradus abiurationis, pro qualitate depositionis, personae deponentis, & aliarum circumstantiarum ipsis infligendis. Idem dicito de corruptoribus, & subornatoribus similiū testium, de consultantibus, & mandantibus illis ibi sic deponere. Dein si testis reuelat depositionem à se factam in Sancto Officio, & hoc tendat in fauorem delinquentis contra fidem, quandoque cogendus est ille aliquantulum abiurare; secus, si non ita tendat.

751 **C**irca primā partem doctrinae huius Regulae nullus dubitet, sed nec dubitare potest, cum per se pateat, etradique illustrius D. D. Transmiera statim citandus ratio efficax est quia ex eo, quod testes falso deponent in Sancto Officio contra aliquem de delicto Fidei Catholicae opposito, nulla insurgit praesumptio haereticus aduersus illos; ergo tunc non est locus abiurationis vilius, sed solum condignis poenis sunt puniendi. Quanam autem censentur condigne, explicabimus in proprio loco lib. seq. ubi de punitione delinquentium, seu de poenis vnicuique eorum infligendis ex professo agemus: interim pro casu praesenti de punitione similium falsorum testium vide praeter alios, Castum Palaum in sum. rom. 1. tract. 4. disp. 8. pun. 15. §. 6. num. 6. Dian. par. 4. resol. moral. tract. 7. resol. 16. & Carena, s. par. tit. 17. §. 15. num. 55. & 3. p. tit. 6. §. 9. num. 68.

753 Dubium autem non leue circa secundam Regulae partem insurgit, an testes falsum deponentes coram Inquisitore in materia haereticis pro defensione Inquisiti, abiurare debeant? Quod vix est vilius scriptorum, qui ex professo discutiat, nos attingimus obiter supra Regula 391. n. 174. cum Soula lib. 2. Aphorism. cap. 8. nu. 27. Dian. 4. par. Resol. moral. tract. 7. resol. 16. & Transmiera lib. 3. de polygamia q. 17. 754 num. 28. & 39. Pro sententia negatiua videtur admodum vrgere, quod nullibi, quod sciam sit vnus, huiusmodi falsis testibus iniungendi abiurationem, sicut nec

illis, qui eorum ordinario falso deponent, de morte prioris coniugis, vt alter coniux. ad cuius instantiam sit talis depositio, ad secundas nuptias conuolare possit. Et quidem de nouo vfu nostri Tribunalis Melitensis Sanctae Inquisitionis per spatium quadraginta annorum vt consuetor eius fidem certam exhibere valeo; Cum tamen saepius casus occurrerit, maxime deponentium falso coram ordinario, &c.

755 Nihilominus cum praecitatis auctoribus Soula, Diana, & Transmiera sententiae affirmantem firmiter adhaereo, quod testibus falso deponentibus, aut veritatem quando interrogantur ab Inquisitore, occultantibus pro defensione delinquentis contra fidem, debeat imponi aliqua abiuratio, de vehementia, aut saltem de leui, pro qualitate, & modo deponendi, vel occultandi attentis circumstantiis personae, loci, temporis, &c. Ratio efficax est, quia in tali depositione falsitatis, vel occultatione veritatis per defendendo reo Sancti Officii, manifesta continetur factoria, & quod haereticorum fautores debeant abiurare, & qualiter, ostendimus complete in superioribus Regula 388. cū auctoribus ibi citatis.

757 Ad hanc verò sententiam affirmatiuā videtur manifeste accedere Carena par. 3. tit. 6. §. 9. num. 71. sequentibus verbis; Quia tamen inquit, casus hic testis falsi super generalibus frequenter, potest accedere, cum examinatur ad defensionem, ideo diligenter animaduertere debent Inquisitores in hac materia, an talis testis incidit in fauorism suuendo haeretico carcerato. Ita ille tunc eam abiurare tenetur.

758 Quod spectat ad subornatores dictorum testium, ad consulentes, & mandantes falso testificari in Sancto Officio pro defensione inquisiti, quod fuit ibi eodem modo expediendi, atque ipsi sic testificantes, tenet, & tradit Carena 3. par. tit. 6. §. 9. cum Diana ubi supra. Imò istos mandantes, & consulentes esse magis suspectos de errore contra fidem, & propterea cogi debere ad abiurandum, docet bene citatus Transmiera, & nos cum ipso tradidimus praedicta Regula 391.

759 Tandem quid de teste in Sancto Officio suam depositionem factam, alibi reuelante? Ab hoc dubio paucis se expedit Carena 2. par. tit. 17. §. 17. num. 61. resolvens ipsum ex doctrina, magis recepta, diuersorum, quos citat, quoad poenas infligendas taliter reuelantibus: audi eius resolutionem, quam hic extra suum locum trado, vt tibi circa rem illam completè sit satisfactum.

760 Breuiter inquit dicendum, testem, cui in Sancto Officio solet sub poenis arbitrii iniungi silentium, si suam depositionem reuelat, posse in hoc Tribunali puniri arbitrio iudicantium, inspectis singulis cir-

circumstantiis facti. Smanach, de Cathol. Inlit. tit. 63. nu. 83. ubi quod possunt hu-
iusmodi testes damari in penali pecu-
naria, exilij, fustium, & etiam eremum,
si id facti qualitas depossit. Videatur de
hac materia Abbas. cap. Fratemitatis,
num. 13. de testibus, Farinacius de testi-
bus quest. 67. num. 196. qui alios allegat.]
761 hæc Carena. Nihil attingens de ab-
iuratione dicto reuelant suam depositio-
nem iniungenda nec ne? Sed negari ne-
quibz quod debeat ei iniungi, si reuelatio
cedat in defensionem delinquentis Sancti
Officij, quia adest fautoria, aut saltem præ-
sumptio eius: aliàs secus; iuxta distinctio-
nem à nobis traditam. Atque hæc satis,
pro hac Regula; vide duas citatas, 388. &
394.

*Quid si Regularis Superioris contra suos
subditos in causis hæresis procedat?
Quid si quasdam Bullas Pontificias
eis publicare omittant? expe-
diendi ne cum aliqua ab-
iuratione?*

REGULA CCCCVI.

762 **S**ublati sunt omnino superioribus Re-
ligionum facultates procedendi con-
tra suos subditos in causis hæresis, & trans-
lata ad Inquisitores fidei: Unde si illi co-
traueniant iurisdictioni sancti Officij subij-
ciuntur; & præter excommunicationem re-
seruatam, quam contrahunt, expediun-
tur ibi cum poenis, & penitentis latis con-
tra fautores hæreticorum, & impediens.
Sanctum Officium pro modo culpæ, abs-
que vlla tamen, vt plurimum abiuratione.
763 Similis etiam expedio in eis seruatur, si
impediens audeant, ne aliquis subditus re-
gularis Sancto Officio hæreticos, aut suspe-
764 ctos de hæresi denuntiare possit. Neque
item condemnantur illi ad abiurandum,
sed ad priuationem Officij, ac vocis actiui,
& passiuæ, si in publicandis aliquibus Bul-
lis Pontificijs ad munus Sanctæ Inquisicio-
nis spectantibus, fuerint negligentes.

765 **O**mnia in Regula ista per nos com-
prehensa, ex Constitutionibus Sum-
morum Pontificum manifestè constant, &
vix ulteriori indigent declaratione. Nam
Pius Papa IV. in sua Bulla, incipiente, Pa-
stori æterni, quæ adducitur in fine Direc-
torij, tribuit facultatem Inquisitoribus
procedendi in causis fidei contra quacun-
que personas regulares quamuis exem-
ptas dempta ea ipsarum Superioribus ex-
cepto casu præuentionis.

766 Quin etiam quoad hunc casum dictam
Bullam non fuisse executioni mandatam,
affirmat cum Francisco Vega, part. 3. Di-
rect. Commen. 77. vers. Tamen verò. Ca-

rena, par. 2. tit. 17. §. 10. num. 35. quicquid
tamen sit de hoc.

767 Postea Paulus V. anno 1606. edidit
Constitutionem incip. Romanus Pontifex,
per quam expressè declarat, ac prohibet
ne Superiores regulares in causis Sancti
Officij vilo modo procedere audeant, di-
ctamque præuentionem proliis auferat,
causas etiam coram ipsis tunc pendentes
se auocando, & Inquisitoribus committen-
do; sub poenis inhabilitatis, priuationis
vocis actiui, & passiuæ, excommunicatio-
nis ipsi reseruatz, & alijs omnibus contra
fautores hæreticorum, & contra impediens
Sanctum Officium à iure impositis, ita
in dicta Bulla, quam post Campan. in di-
uers. Juris Canonici Rubr. 12. c. 13. n. 138.
affert Diana in fine 4. part. Resolut.
Iulium.

768 Similiter procedendum est ab Inquisi-
toribus iudicis eisdem poenis contra Su-
periores Regularium, quouis modo impe-
dientes suum Regularem Subditum, ne ita-
tim hæreticos, aut de hæresi suspectos San-
cto Officio denuntiet. Ita in memorata,
769 Bulla Pauli V. Circa quod bene notat
Carena ibidem cum Bonacina per eum,
ad incurrendas poenas, necessariò requirit,
vt Contrauenio fiat scienter cum auda-
cia, vel præsumptione, attentis verbis Bul-
læ, quoquomodo id impedire, vel retardare
audeant, vel præsumant. Nam verbum
præsumant, denotat temeritatem, secun-
dum Bald. Conf. 485. num. 5. vol. 4. & Me-
770 noch. conf. 763. num. 10. Et dispositio pu-
nientis aliquem præsumentem, & non com-
prehendit eum, qui agit bona fide, igno-
rante, & in aduentum, Censur. ad De-
cretal. collect. 4.5. num. 3. & Nauar. cap. Ac-
ceptæ, de res. spol. opposit. 8. num. 38.

771 Hinc vetum conuincitur id, quod re-
ctè docet idem Carena, debere scilicet San-
ctum Officium mitius procedere contra
Regularium Superiores, qui absque vlla
præsumptione ignorant, cum aliquali ra-
men culpa reperiuntur violasse prædictam
Constitutionem Pauli V. quæ violatio cum
multoties ex tali ignorancia culpabili con-
tingere possit, raro tamen ex audacia, vel
temeritate, propterea dixi in Regula, quod
huiusmodi violatores sint expediendi abs-
772 que vlla, vt plurimum abiuratione. Quæ-
quam si cum audacia, seu præsumptione,
contrauerint ad abiurandum probabili-
ter videntur cogendi, sicuti coguntur (au-
tores hæreticorum, & impediens sancti
Officij, vt iam supra vidimus, quando-
quidem eisdem poenis vtriq; puniuntur.
773 Addit autem Carena citatus per se
quentia verba Vbi tamen, inquit, dicti
Superiores Regularium in aliquibus locis
habent iurisdictionem, quasi Episcopopa-
lem, tunc sine dubio, non obstante dicta.
Bulla, possent procedere contra Regulares
suos Subditos. Ita tamen, vt simul cum
Inquisitore procedant, quoad illos actus,
quos

quos alijs Episcopi, & Inquisitores simul debent exercere. Ne tamen ex hoc aperiat via fraudibus, Consilio Superioribus regularium, iurisdictionem, quasi Episcopalem habentibus, ut statim accepta denuntia, de ea cerciorem reddant Supremum Tribunal Vrbis. Ita ille, interpretans, & limitans Bullam.

774. Vtum hec interpretatio, ac limitatio mihi non videtur admittenda, nec modus loquendi absolute placet; Nam quotquot sunt Superiores Ordinarii Religiosorum, etiam locales, ut Guardiani, Priores, Prepositi, Rectores &c. dicuntur propriè habere iurisdictionem quasi Episcopalem, ita Sanchez ex communi omnium lib. 8. de matrim. disp. 2. nu. 13. & disp. 3. num. 9. expendens verba Tridenti sess. 24. cap. 6. licet Episcopis &c. ergo non potest sic intelligi, alioquin Bulla Pauli V. frustra esset edita, cum nullum Superiorem Regularem comprehenderet.

775. Quod si Carena intelligat, ut credo ipsum velle, de Superioribus Regularium, qui nullam habent subordinationem cum Ordinarijs locorum, seu qui dicuntur esse nullius diocesis, uti esse dicuntur huius Illustrissimi Religiosis Hierosolymitanæ, ac diuersi Abates; Neque hoc modo limitatio Carenz debet admitti, quia in Bulla Pauli V. absolute absque ulla exceptione, & distinctione comprehenduntur quicunque Superiores, & Prelati cuiusvis Ordinis, & instituti, & vbius, seu Bulla Pontificia, non distinguunt, nec nos vilo modo distinguere debemus.

776. Confirmatur exemplo dictæ Religionis Hierosolymitanæ, quæ licet sit nullius diocesis, & olim confueverit de causis hæreticis suorum Subditorum per se sola cognoscere, ut vidimus initio nostri operis, Ptoleg. 10. ex Historiographo Iacobo Bosio, par. 3. lib. 16. fol. 333. litt. D. ar post editas memoratas Constitutiones Pij IV. & Pauli V. à simili cognitione omnino abstinuit.

777. Quod si aliquando ignoranter, seu inadvertenter contravenisse fuit deprehensa, vel contigit paucis ab hinc mensibus ob confectum processum, in quo tangebatur materia ad sanctam Inquisitionem spectans, Ministri eius conficientes illum à sacra Congregatione sancti Officii Vrbis mitius procedendo contra ipsos tantum declarati sunt contraxisse excommunicationem in Bulla Pauli V. latam, ac tescernatam, ut patet ex littera per eam huc transmissa, quam attente legi: in ipsa concedebatur proprijs Confessarijs facultas absolvendis illos, uti vnum ex ipsis, cuius Confessionem frequenter audire soleo statim absolvi, cuius viris Doctis à me consultis, præsertim Illustrissimo, & Reverendissimo D. D. Inquisitore Antonio Pignatello iudicio id omnino verum.

778. Sequitur declarandum breviter quomodo expediendi in sancto Officio Superiores Regulares, qui constitunt exequi de

cretum de Mandato Vrbani VIII. in Congregatione sanctæ Inquisitionis Romanæ editum; quo iniungitur eis, cuiusvisque sint ordinis sub pena privationis officij, ac vocis activæ, & passivæ in perpetuum semel quovis anno nempe feria sexta post Octavam Assumptionis Beate Mariæ Virginis in publica Mensa, vel Capitulo, suos subditos commonere ad obedienciam, quarandam Constitutionum Apostolicarum, ad sanctæ Inquisitionis manus pertinentium, eis ipsas publicando, sunt autem huiusmodi.

779. Constit. Iulij III. prima incip. licet à diuersis.

Constit. Pij V. 1. incip. Si de protegendis.

Constit. Pij IV. 31. incip. Cum sicut nuper, & Gregorij XV. 34. incip. Vniuersi Dominici gregis.

Constit. Gregorij XIII. 23. incip. Officij nostri.

Clementis VIII. 81. Et si alias, & Vrbani VIII. 79. incip. Apostolatus officium.

Constit. Sixti V. 171. incip. Cæli, & Terræ Creator, & Vrbani VIII. incip. Inscrutabilia.

Constit. Clementis VIII. 42. incip. Cum sicut, & Gregorij XV. 28. incip. Romani Pontificis.

Constit. Pauli V. 26. incip. Romanus Pontifex, eiusdem 97. incip. Regis pacifici, & Gregorij XV. 29. incip. Sanctissimus Dominus Noster.

Constit. Gregorij XV. 27. incip. Romanus Pontifex, eiusdem Constit. 40. incip. Apostolatus officij, & Sanctitatis sue 114. incip. & modo.

Constit. Vrbani VIII. 37. incip. Sanctissimus D. N. sollicitè, eiusdem 50. incip. pro debito. Item alia eiusdem edita 5. Nouemb. 1631. Cum sicut accepimus: quas omnes Constitutiones inueniens simul collectas apud Antonium Dianam in fine 4. partis Resolutionum Moralium.

780. Quoad rem verò præsentem contendit Carena 2. par. tit. 17. §. 24. num. 99. Sic: Non est, inquit, dubium, quin Superiores non parentes memoratæ Constitutioni, subint iudicio Inquisitor. Vnde cum in nostra Inquisitione Cremonæ quidam Superior spontè se denunciasset, quod iuxta Constitutionem prædictam statuta diu memoratas in ea Bullas publicari non fecisset, et ad supremum Vniuersalis Inquisitionis Tribunal delata, fuit benignè tractatus, monitus tùm, ut in posterum diligenter obsequationem dictæ nostræ Constitutionis curaret. Ita ille: nec mirum, non fuisse vitra punitus ob spontaneam comparitionem.

781. At pro alijs non spontè comparentibus, sed denunciatis, ira ad idem Carena. Accepta igitur, inquit, ab Inquisitore denunciatione Superioris in nostram Constitutionem delinquentis, non statim contra eum procedere debet, sed prius re communicata cum supræma Congregatione,

ne, omnia ex eius iussu peraget, considerata qualitate personæ, & omnium aliarum circumstantiarum, quæ solent ommissionem hanc, vel augere, vel minuire. Hæc
782 Carena. Qui nihil attingit de presumptione erroris, aut de abiuratione iniungenda: nec credo huic esse locum ob talem ommissionem. Atque his Regula iam absoluta.

Quanam expeditio in Sancto Officio de venerandis, dumtaxat, mortuos nunc Canonizatos, vel Beatificatos an cum abiuratione?

REGULA CCCC VII.

- 783 **N** Vmquam extitit consuetudo in Ecclesia Catholica venerandi homines mortuos publico, & solemniter cultu tanquam sanctos, priusquam à legitimis Iudicibus tales approbati essent: ad quam approbationem, & si olim in Prouincijs extra Urbis districtum, sufficeret Episcoporum, & Prouincialium Conciliorum
784 auctoritas. Postea tamen Romani Pontifices quascunque Beatificationis, & Canonizationis causas sibi specialiter referuarunt, atque dicto modo hominibus nōdum canonizatis, aut beatificatis, quantumvis cum fama sanctitatis obierint, eorumque reliquijs, & imaginibus veneratione exhibere semper strictius prohibuerunt.
785 Violatores autem huius prohibitionis subfunt Inquisitionum iurisdictioni; cū præsumantur malè sentire de potestate Papæ, & quod sit licita talis cultus exhibitio. Vnde cum abiuratione quandoque saltem de leui, attentis qualitatibus facti, & omnium circumstantiarum expediti debent.

- 787 **L** Ibi. i. nostri Operis, cap. 7. Regulæ 65. pauca attingimus circa hanc materiam, expendentes ibi, qualiter Romanus Pontifex sit vixi fidei norma in rebus creditilibus, exemplificauimus in beatificatione, & canonizatione Sanctorum, quod in his exequendis nullo modo possit errare, & differentiam inter ipsas tunc ostendimus, illuc pro his discendis lectionem remittimus. Hunc verò, quomodo quidem occasio se obruit, plura addemus spectantia ad eandem materiam, discussis singulis doctrinæ istius Regulæ particulis.
788 Dixi, nunquam extitit consuetudo, &c. id ostendit Carena 2. par tit. 17. §. 12. n. 38. testimonio diui Augusti. tom. 7. in breuiculus collationum, in collatione tertij diei, cap. 3. & Oprati Mileulani, lib. 1. contra Donatistas; quod nō fuerint venerati homines mortui tanquam Sancti, nisi prius vetales auctoritate publica legitimorum

Iudicum Ecclesiasticorum approbaretur.

- 789 Quidquod perpetuò cautum summa, cum vigilantia de præcauendo falsorum, Sanctorum cultu: atque ad hanc causam multi, & salubres Canones fuerunt editi per diuersa concilia, præcipuè vt ad ducit benè Carena ibidem num. 45. simul collecta, per Carthaginensē, 1. cap. 1. Laodicensem, cap. 9 & 34. Grangrense, ex 20. relatum à Gratia, cap. si quis per superbiam, 30. distict. Carthaginense v. cap. 14. relatum ab eodem Gratia, cap. placuit, de eonsecratione dist. 1. Bracharense, cap. 5. alijs, 6. Moguntinum, cap. 55. Lateranense sub Innocen. III. citatum in cap. 1. de reliq. & veneratione Sanctorum, ac tandem Concilium Trident. sess. 3. titulo de Inuocatione, veneratione, & Reliquijs Sanctorum.
790 Dixi, publico, & solemniter cultu, &c. quoniam iste sit, ex Bellarmino lib. 1. de Sanctis, capit. 10. & ex alijs communiter, explicat optimè Sanchez in summa, lib. 2. cap. 43. eum. 3. sic. Dicitur autem, inquit, publicus, & sollemnis cultus, non eo quod coram alijs exhibeatur; sed ille qui totius Ecclesiæ nomine, & tanquam ab ea iussus
791 turgus exhibetur. Qualis est depingere imaginem alicuius cum radijs, & disdemate in altari eam collocare, in litanijs publicis illum apponere, & similia, Ecclesiæ auctoritate instituta. Atque hoc cultus genere non potuerunt vnquam, nec possunt venerari, nisi homines mortui, iam canonizati, vel beatificati, eorumque reliquiæ, ac Imagines. Patet ex cap. 1. & cap. finali, de reliq. & venerat. Sanct. doctetque idem Sanchez.
792 Attento itaque iura comuni, quod priuatus cultus potuerit, & possit alieni, Sanctorum numero per canonizationem, vel beatificationem nōdum ascripto exhiberi constat ex eodem cap. finali, vbi eum publicè, & sollemniter colli interdicitur, ergo à contrario sensu priuatus cultus ipsi conceditur. Sic tenent ibi Abb. num. 3. Anton. num. 6. Card. notab. 4. Innoc. ca. 1. eod. tit. in fine, Ioan. Andr. nu. 6. Syllvest. verb. Reliquiæ Bellarm. vbi supra, & cum alijs citatis Sanchez.
793 Ex prædicta autem doctrina inferitur quod sit licitum talem hominem, nōdum canonizatum, qui cum opinione vitæ, & sanctitatis obiit, credere, & vocare sanctum, ac ipsum inuocare, etiam multis alijs audientibus, ita fuerunt S. Gregor. Nazianzenus in vita Sancti Athanasij, & Sancti Basilij, ac Sanctus Hieronymus in vita D. Pauli, priusquam in sanctorum numerum per canonizationem essent cooptati. Inde patet quia si oramus viuentes tamen si eos sanctos nesciamus, cur nō erit licitum mortuos orare, quos maior enim fundamento sanctos esse credimus. Tradit Sanchez ibid. nu. 5. & addit, sic.
794 At non licet eum predicare tamen fan-

- sanctum in sanctorum Catholico à Pontifice inscriptum. Nec licet etiam in publicis Litanijis, & sacro Officio eum inuocare, quia est cultus publicus, & nominatorius Ecclesie Institutus. Hæc docet Bel-
795 larm. num. 3. allegatus. Quod intelligo non tantum, quando Litanie publice recitantur: sed etiam quando privatim, sicut de Officio Canonico dicendum est. Quia reuera is cultus est ab Ecclesia institutus tanquam publicus, & sollemnis nomine ipsius delatus. Quare solis sanctis canonizatis competit. Hæc ille: Vide plus alias illationes penes ipsorum.
- 796 Dixi, priusquam à legitimis Iudicibus tales approbati essent, &c. Ad banc approbationem, seu canonizationem sanctorum quoniam requiritur? Certe primò est apud omnes scribes super cap. 1. de Reliq. & Veneratione Sanctorum, & apud alios Doctores, multo plura requiri pro Confessoribus referendi in numerum Sanctorum, quam pro Martyribus, maioremque ab Ecclesia fuisse semper adhibitam diligentiam in illarum canonizatione, quam in canonizatione istorum. Nam ad canonizandum aliquem Confessorem exigit Mater Ecclesia diuersa, præcipue hæc tria, constantem scilicet famam de Sanctitate illius; Continuationem item miraculorum per ipsius intercessionem factorum; Multiplicatas denique preces magnorum virorum pro canonizatione intercedentium. Ita Cassan. in Catholico gloriæ mundi p. 3. consider. 30. Malinxius de canonizatione Sanctorum dubio 5. & cum alijs, quos ipse citat, Carena par. 2. tit. 17. §. 12. num. 43.
- 798 At pro canonizatione cuiusvis Martyris non est necessaria probatio miraculorum, ut cum Flau. Cherubino Schol. 2. ad Const. 4. Alex. III. Schol. 1. ad Const. 2. Innoc. I V. docet Carena citatus num. 42. Addens eum eodem, quod requiritur, & sufficiat probare causam, propter quam passus sit martyrium, ut innoteat ex vultu Ecclesie. Atque hinc ostenditur Martirij Excellentia, & sublimitas, de qua idem Carena ex D. Hieronymo sic.
- 799 Bene, inquit, D. Hieronymus in PL. 115. super illis verbis, Calicem salutis, &c. ait, grandis res est Martyrium; quomodo grandis res? quoniam retribuit Domino, quod accepit à Domino, Christus pro ipso passus est, & ipse pro eius nomine patitur. Eròb id idem D. Hieron. super sequentibus verbis Psal. Disrupisti Domine, ait, quicumque Sanctus mortuus sua morte, licet sit sanctus, qui misericordias operatus sit, fecerit signa, Dæmones eiecerit, non vadit ad Dominum securus, horrescit eius conscientia, quando videt Dominum: Martyr autem etsi post baptismum peccauerit, tamen secundo martyrij baptismate ablatus, securus vadit ad Dominum. Ita ille.

- 801 Sed quid de legitimis Iudicibus ad dictam approbationem, seu canonizationem, aut beatificationem quorundamque? Neque circa hoc est vlla dissentio inter Doctores, rati, Romæ, & in eius districtu, quam vbiunque locorum, semper Romani Pontifices extiterunt legitimi Iudices ad quous numero Sanctorum, vel beatificatorum ascribendos. Hinc Romæ Clemens Papa S. Anterus, & Fabianus opportunè, ac salubriter assignarunt septem Notarios, qui acta Martyrum inquirerent, ut ea posset Romani Pontifices pro canonizatione eorum persecutari, ut quæ probanda viderentur, postea probarent. In singulis item Prouincijs olim fuerunt etiam legitimi, & sufficientes Iudices ad dictum effectum canonizandi, aut beatificandi aliquem soli Episcopi, & Concilia Prouincialia. Colliguntur ista ex D. Augustino, & Optato supra relatis, & ex Fabiano epist. 1. ad Ecclesie Communitates, & cum Malcardo tom. 1. conclus. 162. nu. 50. affert citatus Carena.
- 804 Dixi, postea tamen Romani Pontifices, &c. eum ascriptio alicuius numero Sanctorum, sit vna de maioribus causis, propterea negotium istud canonizandi, aut beatificandi quæ merito Papa sibi specialiter referuauit. Habetur expressè cap. 1. de reliq. & veneratione Sanctorum, vbi Hosti. num. 7. Ioan. Andr. num. 5. & alij Expositores, afferunt præcipue Card. Tusch. Pract. conclus. tom. 1. lit. C. conel. 41. Barbof. de potest. & offic. Episc. alleg. 50.
- 805 & Mascard vbi supra. Prædicta aures referuatio adeò strictè sumenda, ut causa canonizationis, vel beatificationis, nullo modo spectet ad Legatum de Latere, etiã ex commissione speciali ipsius Summi Pontificis. Ita Jacob. Castell. de Canon. Sauctorum quest. 3. art. 2. & Moder. Barbof. in cap. 1. de reliq. & vener. Sauctorum nu. 6. & 7. & ob eam rationem, quia Papa non potest delegare potestatem definiendi res fidei.
- 806 Hæc autem ratio eandem vim habet respectu Collegij Cardinalium, cui non competit posse canonizare Sanctum aliquem: docet ibidem Barbof. idem affirmans de Concilio Generali, sed nequit id de eo affirmare ob eandem rationem, quia Concilium Generale habet potestatem definiendi res fidei. Vnde si ab ipso per Papam congregatum, & approbatum definietur canonizatio alicuius, sine dubio legitima esset.
- 807 Ex dictis sequitur, quod nequeant Episcopi in suis Diocesis (idem dicto de quibusvis Superioribus Religiosis in suis Religionibus) introducere celebrationem festi alicuius Sancti nondum per Summum Pontificem canonizati, aut beatificati. Ita reiecto Vincentio Doctore quodam antiquo oppositum afferente, tenent, & volunt esse intelligendos textus in cap. final.

finali de ferijs, & capit. 1. de Consec. dist. 3. Vbi conceditur Episcopo, quod possit in sua Diocesi instituire diem festum alicuius Sancti nimirum iam ab Ecclesia in Sanctorum numerum cooptati. Glossa dict. cap. 1. verb. festiuitatis, ibi Hostien. num. 5. Ioan. Andr. num. 6. Sylue. verbo Dominica, qu. 1. dict. 1. & cum alijs multis per ipsum, relatis Sanchez dict. cap. 43. n. 9.

809 Limitationem tamen proponit idem Sanchez, num. 1. t. Nam postquam nu. 10. discussit hinc inde illam difficultatem; An attento Decreto Tridentini sessio 25. in fine, de inuocatione, veneratione, & Reliquijs Sanctorum; Liceat Episcopo approbare reliquias Sancti antiqui nondum canonizati, atque eas populo venetandas exponere?

810 Et optime resoluit negare cum Suarez tom. 1. in 3. part. quæst. 25. disput. 55. sect. 2. vers. Sed queret. Azor. tom. 1. lib. 7. instit. Moral. cap. 8. quæst. 8. & cum alijs ex vi alterius Decreti Concilij Lateranensis, (ex eo desumptum est cap. final. de reliquijs, & verat. Sanctorum) decretauerit, vt reliquæ denuo repetæ non adorentur publicè. 811 cæ, sine licentia Summi Pontificis, Reductis in concordiam dictis Concilijs, quod Lateranense loquatur de Sanctis nondum canonizatis, Tridentinum verò de iam canonizatis. Nihilominus idem Sanchez statim subiungit per sequentia verba.

812 Sufficeret tamen, inquit, vt de sanctitate persone per traditionem, aut Vniuersalem Ecclesiæ consensum constaret, Quia hæc canonizationi æquipollent. Et ita docet Suar. num. præc. alleg. Et ita debet intelligi. Hostien. cap. fin. num. 9. de reliq. & vener. Sanctorum, vbi dicit idem cum sextum dicere solius Pontificis esse reliquias de nouo inuentas approbare; Quia si inueneretur cum ipsius Scriptura testans esse alicuius Sancti antiquitus approbati, possent

813 sent Pontifice in consilio venerari. Et idem Hostien. cap. 1. eodem tit. num. 8. & ibi Ioan. Andr. num. 6. vbi aiunt posse Episcopum diem festum Sancti instituire, modo antiquitus Sanctus ille approbatus esset. Et reddit rationem Hostien. eo quod antiquitus non seruabatur solemnitas ca-

814 nonizationis, quæ modò est in vsu. Sed vtrumque dictum intelligendum est iuxta doctrinam proximè traditam, quando Sanctus ille antiqua Ecclesiæ traditione, aut Vniuersali illius consensu approbatus est. Hæc ille, rectè quidem, & eruditè.

815 Ex supradictis item sequitur, quod imago alicuius etiam cum fama sanctitatis defuncti, nondum canonizati, aut beatificati per Summum Pontificem, non possit in Oratoriijs priuatis pingi cum radijs, vel Diademate. Imò etiam si sic depicta sit tenenda in angulo Domus secreto, aut in proprio cubiculo. Tradunt Sanchez loc. cit. n. 7. & Catena dict. 5. 12. num. 45. & 50. habeturque expresse decium per Consi-

ntionem, non à Gregorio XV. vt aliqui falsò putant sed ab Urbano VIII. anno 1625. editum cuius tenorem pro resolutione præsentis casus, & aliorum huc spectantium ad verbum hic apponere opportunum duxi: sic habet.

Decretum de Defunctis cum Sanctitatis fama priuatis, vel publicè colantur; nam eorum imagines, vel miraculorum signa exponantur, antequam canonizentur, vel Beati declarantur.

816 **F** Etia 5. die 2. Octobris 1625. In Generali Congregatione Sanctæ Romanæ, & Vniuersalis Inquisitionis, habita in Palatio Apostolico Montis Quirinalis coram S. D. N. D. Urbano diuina Prouidentia Papa VIII. ac Illustriss. & Reuerendiss. D. D. S. R. E. Cardinalibus, aduersus hæreticam prauitatem Inquisitoribus Generalibus à Sancta Sede Apostolica, specialiter deputatis.

817 Cum Sanctis, in Christo Pater, & D. N. Urbanus diuina Prouidentia Papa VIII. die 23. Martij 1625. Decretum ediderit inscripti tenoris videlicet. Sanctissimus D. N. sollicitè animaduertens abusus qui irrepserunt, & quotidie irrepere non cessant, in colendis quibusdam cum sanctitatis, aut martyrij fama, vel opinionibus, defunctis; qui esset neque canonizationis neque beatificationis honore insigniti sint ab Apost. Sede, eorum tamen imagines in Oratorijs, atque Ecclesijs, alijsque locis publicis, ac etiam priuatis, cum laureolis, aut radijs, seu splendoribus proponuntur; & reuelationes, aliaque beneficia à Deo per eorum intercessionem accepta, in libris rerum ab ipsis gestarum enarrantur; & ad illorum sepulchra Tabellæ, Imagines, & res aliæ ad beneficia accepta testificanda, & lampades, & alia lumina

818 hæc apponuntur. Volsensque prouidè huiusmodi abusibus pro debito officij Pastoralis occurrere (re etiam cum Illustriss. & Reuerendiss. DD. Cardinalibus contra hæreticam prauitatem in Vniuersa Republica Christiana Generalibus Inquisitoribus communicata, & maturè considerata, ac discussa,) declarauit, statuit, & decreuit, ne quorumvis hominum, cum sanctitatis, seu Martyrij fama (quantacunque illa sit) defunctorum Imagines, aliaque predicta, & quodcumque aliud venerationem, & cultum præferens, & iudicans, in Oratorijs, aut locis publicis, seu priuatis, vel Ecclesijs tam secularibus, quam regularibus, cuiuscunque Religionis, Ordinis, Instituti, Congregationis, aut societatis apponantur, antequam ab Apostolica Sede canonizentur, aut Beati declarantur, & si quæ appositæ sunt) amoueantur, prout eas statim amoueri mandauit.

819 Ac patet imprimi de cætero in hiis bui li.

libros eorumdem hominum, qui Sanctitatis, siue Martyrij fama, vel opinione (vt præfertur) celebres è vita migraverit, gesta, miracula, vel reuelationes, seu quæcunque beneficia tanquam eorum intercessionibus à Deo accepta continentes, sine recognitione, atque approbatione Ordinarij, qui in ijs recognoscendis Theologos, aliosque pios, ac doctos viros in consilium adhibeat; & ne deinde fraus, aut error, aut aliquid nouum, ac inordinatum in retam graui committatur, negotium, instructum ad Sedem Apostolicam transmittat, eiusque responsum expectet. Reuelationes verò, & miracula, aliæque beneficia supradicta, quæ in libris horum hominum vitam, & gesta continentibus, hæcenus sine recognitione, atque approbatione huiusmodi impressa sunt, nullo modo approbata censeri vult, mandatque sua Sanctitas.

819 Ad horum hominum sepulchra, vetuit etiam, ac inhibuit tabellas, atque imagines ex cera, aut argentea, seu ex alia quacunque materia, tam pietas, quam fictas, atque exultantes, appendi, seu affigi, & lampades, siue alia quæcunque lumina accendi, sine recognitione ab Ordinario omnino (prout supra) faciendæ, Sedique Apostolicæ referendæ, & approbandæ.

820 Declarans, quod per suprascripta, præiudicare in aliquo non vult, neque intendit ijs, qui aut per communem Ecclesiæ consensum, vel inmemorabilem temporum, aut virorumque Sanctorum scripta, vel longissimi temporis scientia, & tolerantia Sedis Apostolicæ, vel Ordinarij coluntur.

821 Vt autem præmissa diligentius obseruentur: Vniuersis, & singulis, tam Ordinarijs, quam hæreticæ prauitatis Inquisitoribus districte præcipit, vt in sua quisque Diocesi, vel Prouincia sedulo peruigilet, ne sine approbationibus prædictis, imagines cum memoratis signis exdonantur; aut miracula, reuelationes, ac beneficia prædicta publicentur, aliæque contra superioris disposita fiant: Transgressores verò si regulares fuerint, priuationis suorum officiorum, ac vocis ad ius, & passus, necnon, & suspensionis à Diuinis: si verò Clerici seculares, priuationis pariter suorum officiorum, suspensionis à diuinis, & ab administratione Sacramentorum, Executioneque suorum Ordinum respectiue, aliisque suorum Ordinum respectiue aliisque arbitrio prædictorum Ordinariorum, seu Inquisitorum pro modo culpæ infligendis

822 pœnis placendo. Qui autem libros impresserint, aut imagines pinxerint, sculperint, seu quoquo modo affixerint, vel formauerint, ceterique artifices circa præmissa qualitercunque delinquentes, prædicta omnia amittant, & insuper pecuniarijs, aliisque etiam corporalibus pœnis, in re criminis grānitatem, eorumdem Ordini-

nariorum, seu Inquisitorum arbitrio afficiantur. Contrarijs quibuscunque non obstantibus.

823 Et ne præmissorum ignorantia possit ab aliquo prætergredi, voluit, vt Decretum, huiusmodi, seu illius exemplum ad Valvas Basilicæ Principis Apostolorum Urbis, ac in acie Campi Floræ affixum, omnes proinde ardeat, atque afficiat, ac si vnicuique personaliter intimatum fuisse: quodque præsentium transumptis, etiam impressis manu Notarij publici subscriptis, ac sigillo alicuius personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem proutiis fides habeatur, quæ præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel offensa.

824 Postmodum verò idem Sanctiss. D. N. à quibusdam renouari in dubium accipit, an Tabellas, & Imagines, quas in posterum offerri conuigerit, recipere, & antea oblatas consecrare liceret; Sanctitas sua, quæ tantummodo voluit occurrente abusu, qui irreperere videbatur, certiores parare viam ad eorum in terris gloriam, quorum sanctimoniam Diuinæ Clementiæ placuerit adiuuandis operibus illustrare: re prius cum Illustris, & Reuerendis, DD. Cardinalibus contra hæreticam prauitatem Generalibus Inquisitoribus communicata, prædicto decreto declarauit.

825 Quod sicut nunquam prohibuit, nec sua intentionis fuit prohibere oblationem, receptionemque Tabellarum, & Imaginum huiusmodi, ita nulli dei hæc præsumptio in locis relinquatur, statim impresentiarum, & decreuit, vt quoties ad aliquam Ecclesiam, aut Oratorium, locumque alium publicum, secularē, seu regularem Tabellas, & Imagines, aliunde simile quippi detulerit, ac intercessione hominum inter Sanctos, vel Beatos non ascriptorum, quamuis cum Martyrij, vel sanctitatis fama demortuorum, optata se impetrauisse dixerit, liceat, Ecclesiasticis personis Ecclesiarum, locorumque prædictorum cunctis Præpositis, Tabellas, & Imagines, siue pietas, siue ex quauis materia fictas, atque alia quæcunque collatæ gratis adque scientia simul cum deferentis, aliorumque, qui consensu fuerint, attestationibus recipere, atque approbantibus Ordinarijs, ad quos referre statim omnia teneantur, in secreto aliquo, seorsum ab Ecclesia, loco custodire, ibidemque iam amota collocare, & asseruare, vt si quando Dominus talium virorum merita Beatificationis, seu canonizationis honore in terris decorare voluerit, extent huiusmodi sanctitatis qualiterque probationes Apostolicæ Sedis iudicio tuoc examinandæ. Contrarijs quibuscunque non obstantibus. Hactenus decretum.

826 Dixi, violatores autem huius prohibitionis &c. Fuerat iam olim prohibitum, ne quis defunctus, nondum canonizatus, aut beatificatus, licet cum opinione, & la-

ma sanctitatis obijit, publico, ac solemniter cultu veneretur, contrasacientes verò superant iurisdictioni Inquisitorum, & ab ijs puniri poterant. Cum Zanchino, de heret. cap. 22. n. 8. & cum alijs docet Carena dict. tit. 17. §. 18. num. 51. addens, quod sint interrogandi ab eisdem, quid sentiant de potestate summi Pontificis. † At postquam, prodijt propositum Decretum Urbani III. dicta iurisdictioni Inquisitorum contra tales delinquentes in hac materia multo magis innotescit.

837 Quid tandem de expeditione in casu occurrenti quoad abiurationem insignendam, vel secus? Nihil cū ea hoc expresse attingit Carena loc. cit. sed cum assermet esse interrogandum delinquentem, quid sentiat de Romani Pontificis potestate, sine dubio admittit, adesse præsumptionem saltem le-

838 uem, quod male sentiet de ea † & consequenter, quod possit ei iniungi adminus abiuratio de leui: id quandoque habere locum, attentis qualitatibus facti, personæ, & aliarum circumstantiarum, dixi in fine Regule, quæ ijs absoluta manet.

Quid si Confessarius sigillum Sacramentalis Confessionis frangat, condemnandus ne in sancto Officio? cum aliqua ne abiuratione.

REGULA. CCCCVIII.

839 **C**onfessarii omnes strictissima obligatione teneantur quæcunque peccata in confessione sacramentali audita sub sigillo secreta semper retinere. Frangere, tamen huiusmodi sigillum, nequaquam censetur casus sanctæ Inquisitionis, excusetur pro duplici euentu. † Primo quando aliquis confessarius crederet talem sigilli frationem esse licitam; tunc deberet vti hereticis puniri, & hanc erroniam credulitatem abiurare. Secundo, quando confessarius violans sigillum, esset malæ vitæ, & simis, ac aliis iam de hæresi suspectus; tunc in ista violatione præsumeretur malè sentire de sacramento Pœnitentiæ, propterea ad abiurandum saltem de leui cogendus.

833 **P**ro facilliori declaratione, & ostensione huius doctrine traditæ, circa dubium huc spectans, de puniendo nec ne in sancto Officio, & qualiter, an cum abiuratione aliqua, confessarius violante sigillum confessionis? quod ex parte disculit Carona 3. par. tit. 27. §. 23. præcipua quæque huius materie sigilli sacramenti Pœnitentiæ vt attingamus oportet.

833 Obligatio strictissima seruandi sigillum confessionis pronuntiat ex triplici iure naturali, diuino, & ecclesiastico; de primo sic quod Tom. III.

stenditur, quia si aliqui reuelatum fuit aliquid extra confessionem sub secreto, ad hoc seruandum obligatur ille iure naturæ, & si violet ipsum, facit contra fidem datam, & tenetur ad reparationem damni, ex iniusta secreti manifestatione fecuti; ergo quanto magis confessarius iure naturæ obligatur audita in confessione sub secreto retinere?

834 Item † quia iure naturali debemus infamiam proximi cauere, ergo debemus etiam iure naturæ audita in confessione, nulli manifestare, cum ex eorum manifestatione penitenti possit infamia prouenire ita Nauarrus, in cap. sacerdos de pœnitentia, dist. 6. num. 33. Sayrus, de pœnitentia cap. 26. num. 11. Reginal. lib. 3. num. 3. & alij communiter.

835 Quod item ex iure diuino proueniat inde probatur, primo quia confessarius vires Dei tenet, vnde sicut Deus remissior peccatorum, omnino obliuiscitur, Ezechiel, cap. 18. Omnium iniquitatum eius non te cordabor amplius] aut saltem post remissionem tegit ipsa Psal. 31. Beati quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sūt peccata] ita confessarius debet protius tegere peccata per confessionem cognita,

836 † Secundo probatur ex vi institutionis, quia Christus Dominus Sacramentum Pœnitentiæ instituit, eo modo, quo posset facili ab hominibus recipi, & quidem difficillimè ab eis reciperetur, imò confessio fieret odiosa, & onerosa, ab eaque pœnitentes valde retraherentur, si confessarius non esset ad sigillum obligatus; ergo &c. ita. D. Thom. in additionibus, quæst. 1. art. 1. Valentia tom. 4. disp. 7. quæst. 13. punct. 1. Nauarrus, Sayrus, Reginal. loc. cit. & alij multi.

837 De iure verò Ecclesiastico patet ex ca. Omnis vtriusque sexus, de pœnitentiis, & temissionibus, vbi hoc de seruando sigillum strictissime iniungitur confessario sub pœna comminatoria depositionis, & perpetuæ pœnitentiæ in ardo Monasterio exequendæ: inquam commutata fuit alia peregrinationis, quæ olim confessario sigillum frangenti iniungebatur, ita Mascardus tom. 1. de probationibus §. concl. 377. Cochinch. disp. nu. 4. Henric. lib. 6. cap. 20. n. 1. Nugn. in additionibus D. Thomæ quæst. 1. art. 1. difficul. 1. vers. circa iura, & alij.

838 Cadunt autem sub confessionis sigillū omnia peccata, quæ fuerunt manifestata confessario Sacerdoti per ordinem ad confessionem sacramentalem, animo se accusandi factam conuincitur hoc efficaci ratione, quia ex fractione sigilli circa quoduis peccatum confessario Sacerdoti taliter manifestatum, præter iniuriam sacramento Pœnitentiæ illatam, redditur confessio nimis

839 onerosa, & odiosa. † Secus accidit, quando non manifestantur Sacerdoti per ordinem ad confessionem sacramentalem, ob contrariam rationem. Docent Martini Delrins, magister. diu. quæst. lib. 6. cap. 1.

Lazarus in monitionis, sect. 2. quest. 17. num. 18. Suarez tom. 4. in 3. par. D. Thom. disput. 33. sect. 2. Reginald. lib. 3. num. 5. & reliqui scriptores.

840 Ex prædicta doctrina deducitur resolutio diuersorum casuum. Primò, quod nõ adsit obligatio seruandi sigillum, si quis scienter manifestet sua peccata Laico, quæ actu cognoscit non esse sacerdoti, iametsi extra manifestacionem nasci obligationem sigilli putet; cum non dicatur manifestare sua peccata Sacerdoti in Ordine ad confessionem, ita præter suam rem, & Reginaldum loc. cit. Grassius 1. par. lib. 1. cap. 23. nu. 45. Coninch. de penitentia disp. 9. nu. 6. & alij.

841 ¶ Quando tamen quis se hinxit Sacerdoti, & ex hac fictione provenit, quod penitens notificauit ei sua peccata sic fingens obligatur ad seruandum sigillum, Pater inde quia penitens notificauit ipsi sua peccata in ordine ad confessionem sacramentalem, alioquin hæc redderetur odiosa, & quidem fraus delinquenti patrocinari non debet, ita iidem auctores loci cit. Suarez verò Maius dubium Reginald. nu. 6. & 16. Coninch. num. 8. Grassi & alij; quidquid in contrarium dicat Onipbri. de sigillo sect. 3. qu. vltima, dub. 4. pag. 184. quem merito omnes relinquunt.

842 Deducitur Secundò, illum, cui aliquid sub sigillo confessionis notificatum fuit ab eo, qui nullo modo habebat animum confitendi, non obligari ad sigillum confessionis, quod enim de iure non subsistit, nullum causat effectum, talis autem obligationis effectum oritur à confessione facta animo se accusandi, & in ordine ad Confessionem sacramentalem. ¶ Atque hoc

843 etiam locum habet, quamuis notificans assintauerit sub sigillo se illud notificare, aut hoc fecerit flexis genibus præmissa confessione generali, ut solet dicendo, confiteor Deo, &c. Nam cum ibi nulla adsit intentio confitendi, seu accusandi se sacramentaliter, nulla insurgit obligatio sigilli.

844 li. ¶ Insurgit tamen obligatio secreti naturalis furis; ut ex se innouescit. Ita prædicti Doctores, Soc. cit. Grassius, n. 26. Reginald. num. 5. Coninch. num. 9. & præter alios Sanchez lib. 3. de matrimonio disp. 13. num. 6.

845 A fortiori deducitur tertio, quod non teneatur confessarius ad sigillum, quando aliquis ad ipsum venit, non ut confiteatur, sed ut pertrahat confessatum ad peccatum.

846 dum. ¶ ut si hereticus oculus fingit se velle confiteri, ut Confessarium ad suos extorres inducat, aut si furcum simili fictione aliquid confessario dicat quò facilius furctur, vel furtum iam factum retineat, ita Coninch. Suarez, Reginald. loc. cit. & alij, & quidem in exemplo heretici sine dubio obligatur confessarius denunciare ipsam sancto Officio.

847 ¶ Contra deducitur Primò, confessarii obligati ad seruanda sub sigillo ea, quæ in

confessione sacramentali audiuit, quamuis ob aliquam causam penitentem non absoluerit, cum illa per ordinem ad confessionem audierit. ¶ Hinc Parochus, seu in confessione sacramentali cognouit aliquem esse obstrictum impedimento ditiamenti, ut si habuit rem cum aliqua, cuius sororem, vel consanguineam in secundo gradu uxorem ducere vult, teneatur hoc celare sub sigillo, ac illi in foro externo penitentiam sacramentum Matrimonij negare non potest, ita Coninch. ibidem num. 16. Reginald. loc. cit. num. 23. Henric. lib. 6. cap. 19. nu. 5. Suarez loc. cit. & alij.

848 Similiter deducitur, esse obligationem tenendi sub sigillo peccata manifestata in confessione sacramentali non solum quæ sunt occulta, sed etiam publica. Unde confessarius de illis nõ potest loqui si aliunde & non cognouit, nisi per confessionem,

849 ut per se patet. ¶ Secus si alia via notitiam eorum acquisiuit, ita d. Thom. in additionibus, quest. 1. art. 3. Grassi loc. citat. Nauarrus, cap. Sacerdos, dist. 6. num. 161. Reginald. ubi supra num. 63. & alij communiter.

850 niter. ¶ Quæ egregie exemplificant in Parocho, quod possit hic, imò quod teneatur credito repellere à communicatione publicam concubinarium, quem extra confessionem cognouit esse talem; iametsi hoc idem ipsi ex confessione innoscat. Debet tamen cauere, ne indicat à se illum repelli ex scientia in confessione acquisita sic enim sigillum frangeret.

851 Hoc idem alio exemplo in peccatis occultis ostendit cum Soc. in 4. dist. 18. qu. 4. art. 3. Bouacina, tom. 1. disp. 5. quest. 6. sect. 3. punct. 2. nu. 9. sequentibus verbis; Ex quo inquit, infert Sotus, si quis mihi surripuit res meas, & ego non erim extra confessionem, ipsum mihi surripuisse, possum denunciare, postquam mihi confessus fuerit hoc furtum, modo non utar scientia confessionis, nec maiora adducam inditia ob audita in in confessione, neque offendam, mo illa scite ex confessione hac ille, & rectè quidem,

852 Tenentur autem ad seruandum sigillum non solum confessarii, qui immediate audiunt confessionem, ut per se constat, sed etiam Superiores, quibus illi aliquid auditum in confessione manifestarunt, ut facultatem absolvendi à reservatione obtineant. Probatur inde, quia tunc superior gerit vires confessarii, cum ad ipsum causa delata sit, & ad quemque res deferatur, cum socrone transsit, cap. Pastoralis de decimis. Item quia alioquin confessio fieret valde onerosa, & odiosa, ita Coninch. disp. 9. dnb. 3. num. 50. Henric. lib. 6. co. num. 3. Reginald. lib. 3. num. 25. Nauarrus cap. Sacerdos de penitentia dist. 6. nu. 109. & alij.

853 Dein tenentur ad sigillum quicunque notitiam persone penitentis, vel aliam peccati confessi ab ipsi confessarij acciperunt

- perunt, aut de licentia ipsiusmet pœnitētis consilij ea pœnendi causa, aut casu, dū prope confessionalia addissent, confessore, & pœnitente alta voce loquentibus maxime si aliter confessio fieri nequit, vt contingit in periculo naufragij, aut tandem malitiosē, vt si ex odio, vel ex alio prauo affectu confessarij personam pœnitentis cum ali-
- 854 Quod peccato confessio manifestetur. Parimodo ad sigillum seruandum obligatur interpres, quo vitetur pœnitens in sua confessione, quia sicut ille concurret ad confessionem, & cognoscit peccatum pœnitentis per ordinem ad eam, ita aspicitur effectus ipsius, & sigillo eiusdem tenetur. Tradunt hæc omnia, vt certa Honophrius de sigillo, sect. 3. quæst. vnica, dub. 2. Suarez disp. 33. sect. 4. Nauarrus, Henriquez Nugnus, & alij loc. cit.
- 855 Præter inueniens chartam, in qua scripta sunt aliquis peccata in ordine ad confessionem, obligatur saltem ad secretum naturalē, obligatur saltem ad secretum naturalē, quin etiam grauitur peccat, si aliquid ex ea legat postquam cognouit in ipsa contineri dicta peccata, quia grauem infert iniuriam pœnitenti iniusto. ita Nauarrus dicto cap. Sacerdos num. 113. Sotus disp. 18. quæst. 4. art. 5. Reginald. lib. 3. in 34. & alij, quos refert Bonacina vbi supra.
- 856 Qui num. 7. hac ratione ostendit, quod talis inueniens Chartam non teneatur ad sigillum, nec frangat ipsam, si loquatur cum alijs de contentis in ea, quia obligatio sigilli confessionis dependeat propriè ex inchoata confessione, & ex ijs, quæ pœnitens manifestauit confessario per ordinem ad confessionem animo se accusandi; quæ ratio non valet si post factam iam confessionem, quis dictam Chartam inueniat, tunc obligatio inde non insurgere sine dubio videtur.
- 857 Sed quid si superior, aut Iudex dicta peccata sic scripta casu inueniat, poterit ne contra pœnitentem, qui commisit ea procedere? Andī resolutionem à Bouacina relato, num. 8. sequentibus verbis. [Ad] do inquit, cum Soto, loc. cit. Iudicem, qui legit repetitam paginam; in qua descripta continebatur peccata pœnitentis, non posse de huiusmodi peccatis inquirere, sed de bete ea perpetuo silentio tegere. Ratio est tum quia licet propriè non teneatur ad sigillum, tamen tenetur ad secretum naturale, nisi fortè aliter possit communem bonum, iuxta doctrinam alibi traditam, de obligatione secreti, tum quia reuerentia Sacramento debita postulare videtur, vt instrumenta confessionis non de ducantur ad externum forum cum periculo odij,
- 858 & oneris in confessione. Idem tenet Menochius lib. 1. de præsumpt. præsumpt. 89. num. 16. vbi cum Balbo, & Gomeio loquitur de cognitione habita per reuelationem sigilli, & Martinus Delrius lib. 5. c. 1. sec. 2. Sotus loc. cit. Reginald. nu. 31. & alij Tom. III.
- testantur illam esse absolendum, & dimittendum, qui sunt accusatus, & conuictus de crimine obnoticiam tantum habitam per fractionem sigilli, nam cognitio in confessione, cum censetur facta Sacerdoti vicem Dei gerenti non debet humano Iudicio deferui hęc ille ex mente aliorum.
- 859 Nequaquam verò frangit sigillum confessarius, vel quicuis alius, qui tenetur ipsū seruare, si loquatur de auditis in confessione absque manifestatione persona pœnitentis, & absque periculo, vt audientes in cognitionem, aut suspicionem eius veniant. Secus, si manifestetur, aut præbeat ansam audientibus in cognitionem, vel suspicionem illius veniendi. Ratio vtrius est, quia ex primo non prouenit iniuria pœnitenti, neque confessio redditur odiosa, bene tamen ex secundo, ergo, &c. ita Nauarrus cap. Sacerdos, dist. 6. num. 16. & in Manuali cap. 8. num. 9. Cpninch. Suarez, & alij loc. cit.
- 860 Ob rationē autem prædictam non frangitur sigillum, si confessarius dicat ex scititia habita per confessionem in tali euilitate adesse multos sceleratos, nullum peccatum exprimendo. Similiter si dicat, *Audis confessionem Pauli, & cum absolui, Item Petrus confessus est mihi sua peccata, aut peccata commissa in communis, nullo particulari indicato.* Quod si aliquid veniale tantum indicet confessarius, iam frangit sigillum, & peccat mortaliter: quia, hac in re non datur paruitas materis, quæ excuset à mortali, cum manifestatione cuiuslibet rei in confessione audire possint graui sequi incommoda, & confessio ipsa reddi odiosa, & onerosa, ita Nauarrus dict. cap. Sacerdos, n. 39. Suarez disp. 33. sect. 1. nu. 12. Sotus in 4. dist. 18. qu. 4. art. 5. & alij,
- 861 Denique si confessarius, absque libera pœnitentis licentia, utatur scientia confessionis ad aliquid faciendum, vel omitendum (ex licentia ipsius secundum communem DD. sententiam ea vti potest) seu reuelat audita in ipsa, vel frangit quouismodo sigillum; committit duplex peccatum, seu vnum duas habens malitias, contra duplicem virtutem; primò peccat contra iustitiam, & tenetur ad restitutionem,
- 862 damni ex violato sigillo prouenientis, Secundò peccat contra religionem peccato sacrilegij cum iniuriam inerat sacramento pœnitentiæ, quod cum obligatione sigilli à Deo fuit institutum. ita citati auctores Nauarrus, Suarez, Sotus, & alij.
- 863 Dubitatur autem circa id, quod est præsentis instituti, an confessarius frangens sigillum peccet etiam contra aliam virtutem, nempe contra fidem, seu præsumat ex eo, quod malè sentiat de sacramento pœnitentiæ. Non desunt, qui affirmantur respondere, præcipuè Alphons. de Leone, tom. 1. de ciuioz. p. 2. (s. 17) resolu. 22. n. 12. cas. 3. Addens, quod huiusmodi violatores

persona iudicatoria de reuelationibus sit spiritualis, & deuota; nam vt ait Apostolus 1. Corint. 2. Animalis autem homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei.

726 Debet itaque primò ad rectè iudicandum an reuelatio sit vera, aut falsa, seu illusio, donum discretionis à Deo enixe postulare, concedeturque ei à Domino, si solida humilitatis virtute præditus fuerit, quia vt bene ait Moses ille apud Castellanum, solis humilibus à Deo hæc cognitio datur; vt in se, & de se fiat probare spiritus, ac etiam, vt fiat illis de alijs, & in alijs discernere, an ex Deo sint. Ad id autem præstandu quasi duplex modus designari solet, alter *Experimentalis*, & insunditur illi, cui facta reuelatio cum ipsa reuelatione propria.

727 Qui modus (vt ex Gersono adducit Delrius dict. quest. 3. sect. 1.) sit per inspirationem intimam, seu internum saporem, siue per experimentalem quandam dulcedinem, siue illustrationem à Monachis ætatis effugantem omnes tenebras dubietatis.

728 Hic Modus rarus est, & paucis, concessus; Et quibus concessus non est, illi non possunt suo iudicio, in proprijs reuelationibus stare: quibus verò concessus à Deo fuerit, illi tamen eo vti non possunt ad discernendas aliorum reuelationes; quia sicut *nemo mouit, quæ sunt spiritus nisi spiritus*, ipsemet, sic nemo cognoscit infallibili certitudine per experimentalem hunc sensum, eæ, quæ in aliquo sunt animo hæc ille.

729 Alter modus discernendi spiritus, qui datur Maxime in ordine ad alios, vocatur doctrinalis nam quicunq; de reuelationibus alterius iudicium est laturus, expedit omnino doctrinam non mediocri excellat, per diligenter, & piam sacræ scripturæ traditionem, ex qua regulæ sumuntur ad falsos prophetas à veris discernendos. Debet etiam applicare animum lectioni sanctorum Patrum, & Historiæ Ecclesiasticæ, hincque illustrationes, & reuelationes signis, ac notis.

730 peculiaribus diiudicari poterunt. Multum eriam conferet si in dubijs, & ambiguis peratur Consilium à viris doctis, & pijs, ac in via spiritus longè progressis; in militia verò contra Dæmonum altius exercitatis, Veterani siquæ sperandum est posse deceptiones in materia reuelationum, vel apparitionum sic sentire, & vetari. Docet Delrius loc. cit. Qui addit per sequentia verba.

731 Planè ad hunc vltimum iudicij scindendi modum non sufficit sola doctrina, sed accedat oportet ad illam experientia propria, vt quis sit, & doctus, & contemplatiuus, vt & scripturam, & reliquam Theologiam non leuiter delibauit, & in semetipso expertus sit variam (ait Gerson) affectionum spiritualium pugnam, tanquam ascenderit nunc in celos, nunc descendit in abyssos, & vident mirabilia Dei in profundo, Nam qui nauigant mare hoc

mysticam diuersarum affectionum, quasi collidentium se fluctum enarrant mirabilia eius. Inexpertus autem talium, quid nouit eorum? ita ille, ponens quem inuenies multò plura circa hanc materiam reuelationem, & apparitionum; Nobis prædicta attigisse sit satis.

732 Superest nunc proletere vnum verbum ad declarandam aliquantulum præsentis Regulæ Doctrinam, quæ extat bipartita: circa primam partem concordēs sunt Doctores, quod habentes reuelationes, & apparitiones, quicunque sint, siue mares, siue feminae, in examini, siue iudicio eorum, subdantur Ordinarijs locorum, vt passim practici videmus in Cuius Ecclesiasticis, quod bene notat Carena 2. p. tit.

733 17. §. 19. Et admonet Ordinarios, vt in illis examinandis semper habeant præ oculis lo. Gerson. Cancell. Parisiensem in tract. de probat. spiritum, in cuius fin. hoc præcipue monitum illis præbet, vt diligentissime animaduertant, qualiter mulieres habentes reuelationes, aut apparitiones cum suis Confessorijs conuerterentur: sique ex eo aduertit etiam Delrius lib. 4. Miraculorum quest. 3. sec. 3. & addit dignum esse tale monitum, vt iudicis auribus scribatur.

734 De secunda etiam parte nullum est dubium, si occasione reuelationum, aut apparitionum quicunque eos habens hæresim aliquam credat, aut doceat, vel si in aliquod sapiens hæresim, erroneum, temerarium, scandalosum, & blasphemum inclinet, vel si illusione Dæmonis decipi præsumatur, contra hunc posse Inquisitorem procedere. Tradunt Simanach. Cathol. Instit. tit. 31. num. 29. & 29. Emmanuel la Valle de Moura in Opusc. 2. de Incant. & Enfal. sec. 2. cap. 3. num. 19. Raphael della Torre in 2. 2. D. Thomæ tom. 2. quest. 95. art. 2. disput. 3. Diana, resol. Moral. part. 4. tract. 8. resol. 125. & Carena loc. cit.

735 Prædicti autem Doctores nequaquam exprimunt, qualiter Inquisitor expedire debeat huiusmodi reum, sibi subiectum, an cum aliquo gradu abirrationis, & quo seu potius sine eæ ex traditis tamen per nos alibi facile deduci potest, quid decernendum pro singulis casibus occurrentibus, attentis circumstantijs personarum, facti &c. Atque his finem Regulæ imponamus.

Contra Bullas Papales circa Conceptionem B. Virginis, & ipsam partem qualificantes, quomodo in Sancto Officio expendendi?

RECVLA CCCGIV.

736. O Vani summi Pontifices nec adhuc circa Conceptionem Sæcissimæ Virginis Mariæ determinauerat. Nihil.

737 nihilominus ab eisdem Summi Pontificibus vetitum sub grauib. poenis, ne alterutri parti siue affirmanti, siue neganti cōfessio aliqua tribuatur, subiiciunturque, contrahentes in iurisdictione Inquisitionis vetitū expēdiēdi ab eis vt plurimū absque ulla abiuratione, sed cum sola Monitione aceri, ac declaratione, quod in dictis poenis pro lapsi succint.

738 **D**E hoc sacratissim. mysterio Conceptionis Deiparæ Virginis Mariæ aliquam diximus lib. 1. nostri operis cap. 20. tota Regula 146 & ex Constitutionibus Pontificis Sixti IV. in extrauag. Graue nimis, de Reliquijs, & ueneratione Sanctorum, Pij V. incipien. super specula, Pauli V. incip. Regis pacifici de anno 1616. & ex Decretis editis in Congregatione Sancti Officii ab eodem Paulo V. & Gregorio XV. satis indicauimus, quid tenendum circa hanc materiam. Pauca, itaque nunc illuc, & huc spectantia addentur.

739. Cauendum autem diligenter ne alterutri parti, siue neganti, siue affirmanti nimis adhaereas; nam si quis crederet Conceptionem sine peccato B. Virginis Mariæ vt articulum fidei esset sine dubio hereticus si addit perniciam, à qua recedens deberet reconciliari cum abiuratione de formalis quod ex Alfonso de Castro de iusta hereticorum punitione lib. 1. capit. 8. dubio 4. affert Carena vbi supra, & addit sic.

740 Vnde etiam, inquit, propositio cuiusdam, qui dixerat, quod licet articulus Conceptionis non esset de fide, erat tamen de pertinentibus ad fidem, quodque qui pro eo moreretur, esset vere martyr, fuit damnata à supremis Inquisitoribus in Portugaliam annuente Sanctissimo Paulo V. de anno 1619. teste Portel. in dubijs tegul. in verbo Conceptio Deiparæ num. 6. Valeret tamen votum vel iuramentum de fide. Conceptionem sine peccato, vt late probauit idem Portel. vbi supra num. 1. Hætenus ibi Carena.

741 Quamquā persone simplices ob ignorantiam, & simplicitatem ab hæresi sæpius fortè excusantur, si credant vt de fide certum B. V. Mariam fuisse conceptam sine peccato originali vel huius contrarium, quia deest in eis perniciam, ad formalitatem hæresis requisita, crit ergo in ipsis fo-

742 lus error materialis. Nec sane mirum, cum in personis non simplicibus, sed iudicio præditis bis inuenerim hic, & Neapolim hunc maiorem errorem materiale circa istud mysterium, quod crederent fuisse B. Virginem conceptam sine peccato originali idem esse atque conceptam sine peccato originali, idem esse atque conceptam per operationem Spiritus sancti, sicut fuit in Conceptione Verbi æterni, si-

ne copula Sancti Ioachim cum Sancta Anna. Vnde constat, quantum expediat, vt cōcionatores explicent modum, quo fuit mysterium operatum.

743 E contra verò erit similiter hæreticus & de formalis abinrare debet, quicumque vt cerum de fide crediderit, aut de fonderit pertinaciter partem affirmantem quod B. V. Maria fuerit concepta cū peccato originali: imò ad vltimum supplicium condemnari, si à tali pertinacia nolit resiliire. Patet etiam traditis alibi, & similibus casus affert diuersa exempla ibidē. Derrius ex Nicolao Baselio, monacho Hirsaugiensi, in Additione ad Chronicon Naucleri anno 1509. inueniens huius verba apud illum.

743 Vt plurimum tamen quicumque sciētes aliquid contra prohibitiones in prædictis constitutionibus, ac Decretis Pontificijs contentas, absque ulla abiuratione in Sancto Officio expediuntur, sed si constet de contrauentione, declarantur incidisse in poenas in eis expressas, quod si non constet, sed tantum sint indicia contrauentionem sapientia, præsumptus contrauenisse, acriter corripendus, & iuxta qualitatem casus, poena aliqua muldandus, vt si sit concionator ab vsa concionandi arbitrio remouendus. Ita Praxis m. f. sæpe à nobis citata cap. 19. & Carena dicit. 17. §. 12. Qui varios citat videndos circa hanc materiam, vt Naidum in sum. verb. conceptio. Barbosa de officio episcopi. alleg. 105. Comitoli. 99. moral. lib. 6. §. 40 & alios, deinde addit sic.

744 Praxis autem, inquit, contra hosce transgressores nostrarum Constitutionum esset, vt acceptata nunciatione in S. Officio, vel ad supremam Romanam Inquisitionem mittatur denuntiatio, ab eo que supremo Tribunali expēdientur iussa ac Inquisitoribus in partibus exequenda.

745 Vel si denuntiatione commodè Romam mitti non potest, fieri debet ab Inquisitoribus diligens perquisitio scripturarum, & concionum in domo Inquisitionis, & testes super contrauentionem diligenter examinandi, quibus peractis, si de contrauentione constat, declarare debent Inquisitores, & ordinari reos incidisse in poenas, & censuras comminatas in dictis constitutionibus. Hæc ille, & ante ipsum citata Praxis m. f.

746 Tādem cum in prædictis Bullis, & Decretis summorum Pontificum includatur omnis modus possibilis prohibēdi, ne quis audeat vterutri parti affirmanti, vel neganti qualificationem tribuere quousque Sedes Apostolica circa mysterium Conceptionis B. V. M. decreuit, egrēgie resoluit Carena ex magis fundata doctrina, quod quiuvis siue directe, siue indirecte contra prohibitionem faciat, in poenas, & censuras ibi contentas incidit. Atque his Regula clauditur.

Quanam expeditio in Sancto Officio de testibus falsis, & eorum subornatoribus, ac de reuelantibus depositionum, cum abiuratione? an faciat?

REGULA CCCC.

747 **T**estes falsi deponentes in Tribunali Sanctæ Inquisitionis contra reū tribuendo ei hereses, verba, aut facta hæretica, vel hæreticalia, quæ ab ipso nunquam fuerunt prolata, neque executæ, nequaquam condemnantur vlllo modo ad abiurandum, sed ad penas tantum condignas. Si verò illi deponent falso in fauorem, ac defensionem dicti rei, sine dubio aliqui vel plurimum gradus abiurationis, pro qualitate depositionis, personæ deponentis, & aliarum circumstantiarum ipsius intelligendus. Idem dicito de corruptoribus, & subornatoribus similiū testium, de consulentibus, & mandantibus illis ibi sic deponere. Dein si testis reuelat depositionem à se factam in Sancto Officio, & hoc tendat in fauorem delinquentis contra fidem, quandoque cogendus est ille aliquantulum abiurare; secus, si non ita tendat.

751 **C**irca primā partem doctrinæ huius Regula nullus dubitabit, sed nec dubitare potest, cum per se pateat, et adicque Illustrissimus D. D. Trasmiera statim citandus ratio efficax est quia ex eo, quod testes falso deponant in Sancto Officio contra aliquem de delicto Fidei Catholicæ opposito, nulla insurgit præsumptio hæc illis aduersus illos; ergo tunc non est locus abiurationis vllius, sed solum condignis penis sunt puniendi. Quam autem censentur condignæ, explicabimus in proprio locolib. seq. ubi de punitione delinquentium, seu de penis vnicuique eorum intelligendis ex prolesso agemus: interim pro casu præsentis de punitione similium falsorum testium vide præter alios, Castrum Palauum, in sum. tom. 1. tract. 4. disp. 8. pnn. 15. §. 6. num. 6. Dian. par. 4. resol. moral. tract. 7. resol. 16. & Carenā, a. par. tit. 17. §. 15. num. 55. & 3. p. tit. 6. §. 9. num. 68.

753 **D**ubium autem non leue citca secundam Regulæ partem inquiri, an testes falsum deponentes coram Inquisitore in materia heresis pro defensione Inquisiti, abiurare debeant? Quod vix est vllus scriptorum, qui ex prolesso discursat, nos arguimus obiter supra Regula 391. n. 174. cum Soufa lib. 2. Aphorif. cap. 8. nu. 17. Dian. 4. par. Resol. moral. tract. 7. resol. 16. & Trasmiera lib. 3. de polygamia q. 17. num. 28. & 39. Pro sententia negatiua videtur admodum vrgere, quod nullibi, quod sciam sit vllus, huiusmodi falsis testibus iniungendi abiurationem, sicut nec

illis, qui coram ordinario falso deponunt, de morte prioris coniugis, vt alter coniux. ad cuius instantiam sit talis depositio, ad secundas nuptias consolare possit. Et quidem de non vllis nostri Tribunalis Melitensis Sanctæ Inquisitionis per spatium quadraginta annorum vt consulor eius fidem certam exhibere valeo; Cum tamen sæpius casus occurrerit, maxime deponentium falso coram ordinario, &c.

755 **N**ihilominus cum præcatis auctoribus Soufa, Diana, & Trasmiera sequentiz affirmanti firmiter adhæreo, quod rebus falso deponentibus, aut veritatem quando interrogantur ab Inquisitore, occultantibus pro defensione delinquentis contra fidem, debeat imponi aliqua abiuratio, de vehemēti, aut saltem de leui, pro qualitate, & modo deponendi, vel occultandi attentis circumstantiis personæ, loci, temporis, &c. Ratio efficax est, quia in tali depositione falsitatis, vel occultatione veritatis pro defendendo reo Sancti Officii, manifesta continetur factoria, & quod hæreticorum fautores debeant abiurare, & qualiter, ostendimus complete in superioribus Regula 388. cū auctoribus ibi citatis.

757 **A**d hanc verò sententiā affirmatiuā videtur manifeste accedere Carena par. 3. tit. 6. §. 9. num. 17. sequentibus verbis; Quia tamen; inquit, casus hic testis falsi super generalibus frequenter, potest accedere, cum examinatur ad defensionem, ideo diligenter animaduertere debent Inquisitores in hac materia, an talis testis inclinet in fauorem faciendo hæretico carcerato. Ita ille tunc cum abiurare tenetur.

758 **Q**uod spectat ad subornatores dictorū testium, ad consulescentes, & mandantes falso testificari in Sancto Officio pro defensione inquisiti, quod sint ibi eodem modo expediendi, atque ipsi sic testificantes, tenet, & tradit Carena 3. par. tit. 6. §. 9. cum Diana vbi supra. Imo istos mandantes, & consulescentes esse magis suspectos de errore contra fidem, & propterea cogi debere ad abiurandum, docet bene citatus Trasmiera, & nos cum ipso tradidimus prædicta Regula 391.

759 **T**andem quid de teste in Sancto Officio suam depositionem factam, alibi reuelante? Ab hoc dubio paucis se expediat Carena 2. par. tit. 17. §. 17. num. 61. resolvens ipsum ex doctrina, magis recepta diuersorum, quos citat, quoad penas insulgendas taliter reuelantibus: audi eius resolutionem, quam hic extra suum locum trado, vt tibi circa rem illam complete sit satisfactum.

760 **B**reuitus inquit dicendum, testem, cui in Sancto Officio solet sub penis arbitrarijs iniungi silentium, si suam depositionem reuelat, posse in hoc Tribunali puniri arbitrio Iudicantis, inspectis singulis cir-

circumstantiis facti. Sismanach, de Cathol. Instit. tit. 63. nu. 83. ubi quod possunt huiusmodi testes damnari in poenali pecuniaria, exilij, fustium, & etiam trirremium, si id facti qualitas depossit. Videatur de hac materia Abbas. cap. Fraternitatis, num. 13. de testibus, Farinacius de testibus quest. 67. num. 196. qui alios allegat.]

761 hæc Carena. Nihil attingens de abiuratione dicto revelanti suam depositionem iniungenda nec ne? Sed negari nequit, quod debeat ei iungi, si revelatio cedat in defensionem delinquentis Sancti Officij, quia adest favoritia, aut saltem præsumptio eius: aliis secus; iuxta distinctionem à nobis traditam. Arque hæc satis, pro hac Regula; vide duas citatas, 388. & 394.

Quid si Regularis Superioris contra suos subditos in causis hæresis procedant?

Quid si quædam Bullas Pontificias eis publicare omittant? expediendi ne cum aliqua ab- iuratione?

REGULA CCCCVI.

762 **S**ublata fuit omnino superioribus Religionum facultas procedendi contra suos subditos in causis hæresis, & translatæ ad Inquisitores fidei: Vnde si illi contraveniant iurisdictioni sancti Officij subijciuntur; & præter excommunicationem reservatam, quam contrahunt, expediuntur ibidem poenis, & penitentij satis contra fautores hæreticorum, & impediētes. Sanctum Officium pro modo culpæ, absque ulla tamen, ut plurimum abiuratione. 763 Similis etiam expeditio in eis servatur, si impeditre audeant, ne aliquis subditus regularis Sancto Officio hæreticos, aut suspectos de hæresi denunciare possit. Neque item condemnantur illi ad abiurandum, sed ad priuationem Officij, ac vocis actiue, & passivæ, si in publicandis aliquibus Bullis Pontificijs ad munus Sanctæ Inquisitionis spectantibus, fuerint negligentes.

765 **O**mnia in Regula ista per nos comprehensa, ex Constitutionibus Summorum Pontificum manifestè constant, & vix ulteriori indigent declaratione. Nam Pius Papa IV. in sua Bulla, incipiente, Pastoris æterni, quæ adducitur in fine Directorij, tribuit facultatem Inquisitoribus procedendi in causis fidei contra quascunque personas regulares quamvis exemptas depreta ea ipsarum Superioribus excepto casu præventionis.

766 Quin etiam quoad hunc casum dictam Bullam non fuisse executioni mandatam, affirmat cum Francisco Vega, part. 3. Directorij, Commen. 77. vers. Tamen si verò. Ca-

rens, par. 1. tit. 17. §. 10. num. 35. quidquid tamen sit de hoc.

767 Postea Paulus V. anno 1606. edidit Constitutionem incip. Romanus Pontifex, per quam expressè declarat, ac prohibet ne Superiores regulares in causis Sancti Officij ulla modo procedere audeant, dictamque præventionem prius aufert, causas etiam coram ipsis tunc pendentes se auocando, & Inquisitoribus commitrendo; sub poenis inhabilitatis, priuationis vocis actiue, & passivæ, excommunicatio- nis ipsi reservatæ, & alijs omnibus contra fautores hæreticorum, & contra impediētes Sanctum Officium à lure impositis, ita in dicta Bulla, quam post Campan. in diversis Juris Canonici Rubr. 1. c. 13. n. 138. assert Diana in hñe 4. part. Resolut. Moralium.

768 Similiter procedendum est ab Inquisitoribus insidijs eisdem poenis contra Superiores Regularium, quomodo impediētes suum Regularem Subditum, ne ita- rim hæreticos, aut de hæresi suspectos Sancto Officio denuntiet. Ita in memorata.

769 Bulla Pauli V. Circa quod bene notat Carena ibidem cum Bonacina per eum, ad incutrendas poenas, necessariò requirit, ut Contrauentio fiat scienter cum audacia, vel præsumptione, attentis verbis Bullæ, quoquomodo id impeditre, vel retardare audeant, vel præsumant. Nam verbum præsumant, denotat temeritatem, secundum Bald. Conf. 486. num. 5. vol. 4. & Me-

770 noch. conf. 763. num. 10. Et dispositio puniens aliquem præsumantem, & non comprehendit eum, qui agit bona fide, ignoranter, & in adjuerenter, Cens. ad Decretal. collect. 4.5. num. 3. & Navar. cap. Acceptæ, de res. spol. opposit. 8. num. 38.

771 Hinc vetum coniungitur id, quod rectè docet idem Carena, debere scilicet Sanctum Officium mitius procedere contra Regularium Superiores, qui absque ulla præsumptione ignorant, cum aliqui tamen culpa reperiuntur violasse prædictam Constitutionem Pauli V. quæ violatio cum multis ex tali ignorantia culpabilis contingere possit, raro tamen ex audacia, vel temeritate, propterea dixi in Regula, quod huiusmodi violatores sint expediendi absque ulla, ut plurimum abiuratione. Quæquam si cum audacia, seu præsumptione contravenierint ad abiurandum probabiliter videntur cogendi, sicuti coguntur fautores hæreticorum, & impediētes Sanctum Officium, ut iam supra vidimus, quandoquidem eisdem poenis utrique puniuntur.

773 Addit autem Carroa citatus per sequentia verba Vbi tamen, inquit, dicti Superiores Regularium in aliquibus locis habent iurisdictionem, quasi Episcopalem, tunc sine dubio, non obstante dicta Bulla, possunt procedere contra Regulares suos Subditos. Ita tamen, ut simul cum Inquisitore procedant, quoad illos adus, quos

quos alijs Episcopi, & Inquisitores simul debent exercere. Ne tamen ex hoc aperiat via fratribus, Consulo Superioribus regularium, iurisdictionem, quasi Episcopalem habentibus, vt statim accepta denuntia, de ea cerciorem reddant Supremum Tribunal Vrbis. Ita ille, interpretans, & limitans Bullam.

774 Vt cum hec interpretatio, ac limitatio mihi non videtur admittenda, nec modos loquendi absolute placet; Nam quotquot sunt Superiores Ordinarii Religiosorum, etiam locales, vt Guardiani, Priores, Prepositi, Rectores &c. dicuntur proprie habere iurisdictionem quasi Episcopalem, ita Sanchez ex communi omnium lib. 8. de matrim. disp. 2. nu. 13. & disp. 3. num. 9. expendens verba Tridenti sess. 24. cap. 6. licet Episcopis &c. ergo non potest sic intelligi, alioquin Bulla Pauli V. Frustra esset edita, cum nullum Superiorem Regularem comprehenderet.

775 Quod si Carena intelligat, vt credo ipsum velle, de Superioribus Regularium, qui nullam habent subordinationem cum Ordinarijs locorum, seu qui dicuntur esse nullius diocesis, vt esse dicuntur huius Illustrissimę Religionis Hierosolymitanę, ac diuersi Abates; Neque hoc modo limitatio Carenz debet admitti, quia in Bulla Pauli V. absolute absque vlla exceptione, & distinctione comprehenduntur quicunque Superiores, & Prelati cuiusvis Ordinis, & instituti, & vbius, seu Bulla Pontificia, non distinguit, nec non vllio modo distinguere debemus.

776 Confirmatur exemplo dię Religionis Hierosolymitanę, quę licet sit nullius diocesis, & olim conuenerit de causis hereticis suorum Subditorum per se sola cognoscere, vt vidimus initio nostri operis, Proleg. 10. ex Historiographo Iacobo Bosio, par. 3. lib. 16. fol. 333. hinc D. ar post editas memoratas Constitutiones Pij IV. & Pauli V. a simili cognitione omnino abstinuit.

777 Quod si aliquando ignoranter, seu inaduerteret contraxisse fuit deprehensa, vt contigit paucis ab hinc mensibus ob confectum processum, in quo tangebatur materia ad Sanctam Inquisitionem spectans, Ministri eius conscienties illum a sacra Congregatione sancti Officii Vrbis mitius procedendo contra ipsos tantum declarari fuit contraxisse excommunicationem in Bulla Pauli V. latam, ac referuatam, vt patet ex littera per eam hac transmissa, quam attente legi in ipsa concedebatur proprijs Confessarijs facultas absoluedi illos, vt vnum ex ipsis, cuius Confessionem frequenter audire soleo statim absolui, cuius viris Doctis a me consultis, perferret Illustrissimo, & Reuerendissimo D. D. Inquisitore Antonio Pignatello iudicio id omnino verum.

778 Sequitur declarandum breuiter quomodo expediendi in sancto Officio Supe-

riores Regulares, qui mittunt exequi decretum de Mandato Vrbani VIII. in Congregatione Sanctę Inquisitionis Romanę editum; quo iniungitur eis, cuiuscunque sint ordinis sub pena priuationis officij, ac vocis actiuz, & passiuę in perpetuum semel quouis anno nempe feria sexta post Octauam Assumptionis Beatę Marię Virginis in publica Mensa, vel Capitulo, suos subditos commonere ad obseruantiam, quarundam Constitutionum Apostolicarum, ad Sanctę Inquisitionis munus pertinentium, eis ipsas publicandas, sunt autem huiusmodi.

779 Constit. Iulij III. prima incip. licet a diuersis.

Constit. Pij V. 2. incip. Si de protegendis.

Constit. Pij IV. 31. incip. Cum sicut nuper, & Gregorij XV. 34. incip. Vniuersi Domini cgregis.

Constit. Gregorij XIII. 23. incip. Officij nostri.

Clementis VIII. 81. Et si alias, & Vrbani VIII. 79. incip. Apostolicus officium.

Constit. Sixti V. 17. incip. Celi, & Terrę Creator, & Vrbani VIII. incip. Inscrutabilia.

Constit. Clementis VIII. 42. incip. Cum sicut, & Gregorij XV. 28. incip. Romani Pontificis.

Constit. Pauli V. 26. incip. Romanus Pontifex, eiusdem 97. incip. Regis pacifici, & Gregorij XV. 29. incip. Sanctissimus Dominus Noster.

Constit. Gregorij XV. 27. incip. Romanus Pontifex, eiusdem Constit. 40. incip. Apostolicus officio, & sanctitatis sue 114. incip. & modo.

Constit. Vrbani VIII. 37. incip. Sanctiss. D. N. sollicitę, eiusdem 50. incip. pro debito.

Item alia eiusdem edita 5. Nouemb. 1631. Cum sicut accepimus: quas omnes Constitutiones inueniens simul collectas apud Antonium Dianam in fine 4. partis Resolutionum Moralium.

780 Quoad rem veró presentem concludit Carena 2. par. tit. 17. §. 24. num. 99. Sic: Non est, inquit, dubium, quin Superiores non parentes memoratę Constitutioni, subint iudicio Inquisitor. Vnde cum in nostra Inquisitione Cremonę quidam Superior sponte se denunciasset, quod iuxta Constitutionem predictam statuta dię memoratas in ea Bullas publicari non fecisset, re ad supremum Vniuersalis Inquisitionis Tribunal delata, fuit benigne tractatus, monitus tñ, vt in posterum diligenter obseruationem dię nostrę Constitutionis curaret. Ita ille: nec mirum, non fuisse vltra punitus ob spontaneam comparitionem.

781 At pro alijs non sponte comparentibus, sed denunciarijs, ita addit idem Carena. Accepta igitur, inquit, ab Inquisitore denunciazione Superioris in nostram Constitutionem delinquentis, non statim contra eum procedere debet, sed prius re communicata cum supręma Congregatio-

ne, omnia ex eius iussu peraget, considerata qualitate personæ, & omnium aliarum circumstantiarum, quæ solum omnimissionem hanc, vel augere, vel minuire. Hæc
782 Carena. Qui nihil attingit de præsumptione erroris, aut de abiuratione iniungenda: nec credo huic esse locum ob talem omnimissionem. Arque his Regula iam absoluta.

Quanam expeditio in Sancto Officio de venerantibus divinis mortuos nondum Canonizatos, vel Beatificatos an cum abiuratione?

REGULA CCCCVII.

- 783 **N**umquam extitit consuetudo in Ecclesia Catholica venerandi homines mortuos publico, & solemnī cultu raquam sanctos, priusquam à legitimis Iudicibus tales approbati essent: ad quam approbationem, & si olim in Prouincijs extra Urbis districtum, sufficeret Episcoporum, & Prouincialium Conciliorum.
784 auctoritas Potestas tamen Romani Pontificis quascunque Beatificationis, & Canonizationis causas sibi specialiter referuatur, arque dicto modo hominibus nōdum canonizatis, aut beatificatis, quantumvis cum fama sanctitatis obierint, eorumque reliquijs, & imaginibus uenerationē exhibere semper strictius prohibetur.
785 runt. Violatores autem huius prohibitionis subfunt Inquisitionis iurisdictioni; cū præsumantur malè sentire de potestate Papæ, & quod sit licita talis cultus exhibitio.
786 bitio. Vnde cum abiuratione quandoque saltem de leui, attentis qualitatibus facti, & omnium circumstantiarum expediti debent.

- 787 **L**ib. 1. nostri Operis, cap. 7. Regula 65. pauca attingimus circa hanc materiam, expendentes ibi, qualiter Romanus Pontifex sit uirua fidei norma in rebus credibilibus, exemplificauimus in beatificatione, & canonizatione Sanctorum, quod in his exequendis nullo modo possit errare, & differentiam inter ipsas tunc ostendimus, illuc pro his discendis lectionem remittimus. Hunc uerò, quomodo quidem occasio se obtulit, plura addemus spectantia ad eandem materiam, discussis singulis doctrinæ istius Regulæ particulis.

- 788 Dixi, numquam extitit consuetudo, &c. id ostendit Carena 2. par rit. 1. §. 1. n. 38. testimonio diui Augusti, com. 17. in breuiculo collationum, in collatione tertij diei, cap. 13. & Optati Mileuani, lib. 1. contra Donatistas, quod nō fuerint uenerati homines mortui tanquam Sancti, nisi prius uetates auctoritate publica legitimum

Iudicium Ecclesiasticorum approbatum.

- 789 Quidquid perperuū cautum summam, cum uigilantia de præcauendo salforum, Sanctorum cultu: atque ad hanc cautellam multi, & salubres Canones fuerunt editi per diuersa concilia, præcipue ut ad, ducit benè Carena ibidem num. 45. simul collecta, per Carthaginensē, 1. cap. 1. Laodicensium, cap. 9 & 34. Grangrense, ca. 20. relatum à Gratia, cap. si quis per superbiam, 30. distict. Carthaginense u. cap. 14. relatum ab eodem Gratia, cap. placuit, de consecratione dist. 1. Bracharense, cap. 5. alijs, 6. Moguntinum, cap. 55. Lateranense sub Innocen. III. citatum in cap. 1. de reliq. & ueneratione Sanctorum, ac tandem Concilium Trident. sess. 3. titulo de Inuocatione, ueneratione, & Reliquijs Sanctorum.
790 Dixi, publico, & solemnī cultu, &c. quoniam ille sit, ex Bellarmino lib. 1. de Sanctis, cap. 10. & ex alijs communiter, explicat optimè Sanchez in summa, lib. 2. cap. 43. num. 3. sic. Dicitur autem, inquit, publicus, & solemnī cultus, non eo quod coram alijs exhibearur, sed ille qui totius Ecclesiæ nomine, & tanquam ab ea institutus exhibetur. Qualis est depingere imaginem alicuius cum radijs, & diademate in altari eam collocare, in litanijs publicis illum apponere, & similia, Ecclesiæ auctoritate instituta. Arque hoc cultus genere non potuerunt unquam, nec possunt uenerari, nisi homines mortui, iam canonizati, vel beatificati, eorumque reliquiæ, ac Imagines. Patet ex cap. 1. & cap. finali, de reliq. & uenerat. Sancti. docetque idem Sanchez.
791 Attento itaque iura communi, quod priuatus cultus potest, & possit alicui, Sanctorum numero per canonizationem, vel beatificationem nōdum ascripto exhiberi constare ex eodem cap. finali, ubi eum publicè, & solemniter cōst. interdicitor, ergo à contrario sensu priuatus cultus ipsi conceditur. Sic tenent ibi Abb. num. 3. Anton. num. 6. Card. notab. 4. Innoc. ca. 1. eod. tit. in fine, Ioan. Andr. nu. 6. Syluest. verb. Reliquiæ Bellarmin. ubi supra, & cum alijs citatis Sanchez.
792 Ex prædicta autem doctrina inferri, quod sit sicutum talem hominem, nōdum canonizatum, qui cum opinione uirtutis, & sanctitatis obijt, credere, & uocare sanctum, ac ipsum inuocare, etiam multis alijs audientibus, ita fuerunt S. Gregor. Nazianzenus in uita Sancti Athanasij, & Sancti Basilij, at Sanctus Hieronymus in uita D. Pauli, priusquam in sanctorum numerum per canonizationem essent cooptati. Inde patet; quia si oramus uiuentes ramentis & sic eos sanctos nesciamus: cur nō erit licitum mortuos orare, quos maior cum fundamento sanctos esse credimus. Tradit Sanchez ibid. nu. 5. & addit. sic.
794 At non liceret cum predicare rationem fan-

sanctum in sanctorum Cathologo à Pontifice inscriptum. Nec liceret etiam in publicis Litanijis, & sacro Officio eum invocare, quia est cultus publicus, & nomine totius Ecclesie institutus. Hæc docet Bellarm. num. 3. allegatus. Quod intelligo non tantum, quando Litanie publice recitantur: sed etiam quando privatim, sicut de Officio Canonico dicendum est. Quia reuera is cultus est ab Ecclesia institutus tanquam publicus, & solemnus nomine ipsius delatus. Quare solis sanctis canonizatis competit. hæc ille: Vide plus alias illationes penes ipsorum.

796 Dixi, priusquam à legitimis Iudicibus tales approbati essent, &c. Ad hanc approbationem, seu canonizationem sanctorum quoniam requisita? Certum primò est apud omnes scribes super cap. 1. de Reliq. & Veneratione Sanctorum, & apud alios Doctores, multo plura requiri pro Confessoribus referendi in numerum Sanctorum, quam pro Martyribus, maioremque ab Ecclesia fuisse semper adhibitam diligentiam in illarum canonizatione, quam in canonizatione istorum. Nam ad canonizandum aliquem Confessorem exigit Mater Ecclesia diuersa, præcipue hæc tria, constantem scilicet famam de Sanctitate illius; Continuationem item miraculorum per ipsius intercessionem factorum; Multiplicas denique preces magnorum virorum pro canonizatione intercedentium. Ita Cassan. in Cathologo glor. mundi p. 3. consider. 30. Malinæius de canonizatione Sanctorum dubio 5. & cum alijs, quos ipse citat, Carena pat. 2. tit. 17. §. 12. num. 43.

798 At pro canonizatione cuiusvis Martyris non est necessaria probatio miraculorum, vt cum Flau. Cherubino Schol. 2. ad Const. 4. Alex. III. Schol. 2. ad Constit. 2. Innoc. IV. docet Carena citatus num. 42. Addens cum eodem, quod requiratur, & sufficiat probare causam, propter quam passus fuit martirium, vt innoteat ex vsu Ecclesie. Atque hinc ostenditur Martirij Excellencia, & sublimitas, de qua idem Carena ex D. Hieronymo sic.

799 Bene, inquit, D. Hieronymus in Pl. 15. super illis verbis, Calicem salutis, &c. ait, grandis res est Martirium; quomodo grandis res? quoniam retribuit Domino, quod accepit à Domino, Christus pro ipso passus est, & ipse pro eius nomine patitur. Erob idem D. Hieron. super sequentibus verbis Pl. Dispissi Domine, ait, quicumque Sanctus moritur sua morte, licet sit sancta, qui misericordias operatus sit, fecerit signa, & mones eiecerit, non vadit ad Dominum securus, horrescit eius conscientia, quando videt Dominum: Martyr autem etiam post baptismum peccauerit, tamen secundo martirij baptismate ablutus, securus vadit ad Dominum, Ita ille.

801 Sed quid de legitimis Iudicibus ad dictam approbationem, seu canonizationem, aut beatificationem quorumcumque? Neque circa hoc est vlla dissentio inter Doctores, tñ, Romæ, & in eius districtu, quam vbiuncunque locorum, semper Romani Pontifices extiterunt legitimi Iudices ad quosvis numero Sanctorum, vel beatificatorum ascribendos. Hinc Romæ Clemens Papa S. Anterus, & Fabianus opportunè, ac salubriter assignarunt septem Notarios, quia acta Martyrum inquirent, vt ea possent Romani Pontifices pro canonizatione eorum perscrutari, vt quæ probanda viderentur, postea probarent. In singulis item Prouincijs olim fuerunt etiam legitimi, & sufficientes Iudices ad dictum effectum canonizandi, aut beatificandi aliquem soli Episcopi, & Concilia Prouincialia. Colliguntur ista ex D. Augustino, & Optato supra relatis, & ex Fabiano epist. 1. ad Ecclesie Communitates, & cum Mafcardo tom. 1. conclus. 162. nu. 50. asserti citatus Carena.

804 Dixi, postea tamen Romani Pontifices, &c. cum ascriptio alicuius numero Sanctorum, sit vna de maioribus causis, propterea negotium istud canonizandi, aut beatificandi aliquem merito Papa sibi specialiter reseruauit. Habetur expressè cap. 1. de reliq. & veneratione Sanctorum, vbi Hosti. num. 7. Ioan Andr. num. 5. & alij Expositores, afferunt præcipue Card. Tusch. Pract. conclus. tom. 1. litt. C. conclus. 41. Barbof. de potest. & offic. Episc. alleg. 50.

805 & Mafcard vbi supra. Prædicta autem reseruatio adeò strictè sumenda, vt causa canonizationis, vel beatificationis, nullo modo spectet ad Legatum de Latere, etiã ex commissione speciali ipsius, summi Pontificis. Ita Iacob. Castell. de Canon. Sanctorum quest. 3. art. 2. & Moder. Barbof. in cap. 1. de reliq. & vener. Sanctorum nu. 6. & 7. & ob eam rationem, quia Papa non potest delegare potestatem definiendi res fidei.

806 Hæc autem ratio eandem vim habet respectu Collegij Cardinalium, cui non competit posse canonizare Sanctum aliquem: docet ibidem Barbof. idem affirmans de Concilio Generali, sed nequit id de eo affirmare ob eandem rationem, quia Concilium Generale habet potestatem definiendi res fidei. Vnde si ab ipso per Papam congregato, & approbato dissimulatur canonizatio alicuius, sine dubio legitima esset.

807 Ex dictis sequitur, quod nequeant Episcopi in suis Diocesisbus (idem dicit de quibusvis Superioribus Religiosorum in suis Religionibus) inroducere celebrationem festi alicuius Sancti nondum per summum Pontificem canonizati, aut beatificati. Ita reiecto Vincentio Doctore quodam antiquo oppositum asserente, tenent, & volunt esse intelligendos textus in cap. final.

finali de ferijs, & capit. 1. de Consec. dist. 3. Vbi conceditur Episcopo, quod possit in sua Diocesi instituire diem festum alicuius Sancti nimirum iam ab Ecclesia in Sanctorum numerum cooperari. Glossa dict. cap. 1. verb. festiuitatis, ibi Hostien. num. 5. Ioan. Andr. eum. 6. Syluest. verbo Dominica, qu. 1. dist. 1. & cum alijs multis per ipsum. reiaris Sanchez dict. cap. 43. n. 9.

809 Limitationem tamen proponit idem Sanchez, num. 11. Nam postquam nu. 10. discussit hinc inde illam difficultatem; An attento Decreto Tridentini sessio 25. in fine, de inuocatione, veneratione, & Reliquijs Sanctorum; Liceat Episcopo approbare reliquias Sancti a niqui nondum canonizati, atque eas populo venerandas exponere?

810 Et optime resolvit negare cum Suarez tom. 1. in 3. part. quæst. 25. dispur. 55. sect. 2. vers. Sed quaeret. Azor. tom. 1. lib. 7. instir. Moral. cap. 8. quæst. 8. & cum alijs ex vi alterius Decreti Concilij Lateranensis, (ex eo desumptum est cap. final. de reliquijs, & verat. Sanctorum) decretantis, vt reliquiae denudò reperiuntur non adorentur populi.

811 cē, sine licentia Summi Pontificis, Reducis in concordiam dictis Concilij, quod Lateranense loquatur de Sanctis noudum canonizatis, Tridentinum verò de iam canonizatis. Nihilominus idem Sanchez statim subiungit per sequentia verba.

812 Sufficeret tamen, inquit, vt de sanctitate personae per traditionem, aut Vniuersalem Ecclesiae consensum constaret, Quia hae canonizationi æquipollent. Et ita docet Suar. num. præc. alleg. Et ita debet intelligi. Hostien. cap. fin. nom. 9. de reliq. & vover. Sanctorum, vbi dicit idē eum texum dicere solius Pontificis esse reliquias de nouo inuentas approbare; Quia si inueniretur cum ipsius Scriptura testis esse, alicuius Sancti antiquitas approbati, possit.

813 scilicet Pontifice in consilio venerari. Et idem Hostien. cap. 1. eodem tit. num. 8. & ibi Ioan. Andr. num. 6. vbi aiunt posse Episcopum diem festum Sancti instituire, modo antiquitas Sanctus ille approbatus esset. Et reddit rationem Hostien. eo quod antiquitatis non seruabatur solemnitas canonizationis, quæ modò est in vsu. Sed verumque dictum intelligendum est iuxta doctrinam proximè traditam, quando Sanctos ille antiqua Ecclesiae traditione, aut Vniuersali illius consensu approbatus est.

814 Hac ille, rectè quidem, & eruditè.

815 Ex supradictis item sequitur, quod imago alicuius etiam cum fama sanctitatis desuicti, nondum canonizati, aut beatificati per Summum Pontificem, non possit in Oratorii priuatis pingi cum radijs, vel Diademate. Imò etiam si sic depincta sit tenenda in angulo Domus secreta, aut in proprio cubiculo. Tradunt Sanchez loc. cit. n. 7. & Carena dict. 5. 12. eum. 45. & 50. habeturque expresse decilum per Consi-

cultionem, non à Gregorio XV. vt aliqui falsò putant sed ab Urbano VIII. anno 1625. editam cuius tenorem per resolutione præsentis casus, & aliorum huc spectantium ad verbum hic apponere oportuntum duxi: sic habet,

Decretum de Defunctis cum Sanctitatis fama priuatis, vel publici coluntur; neque eorum imagines, vel miraculorum signa exponantur, antequam canonizentur, vel Beati declarantur.

816 **F**eria 5. die 2. Octobris 1625. In Generali Congregatione Sanctæ Romanæ, & Vniuersalis Inquisitionis, habita in Palatio Apostolico Montis Quirinalis coram S. D. N. D. Urbano diuina Providentia Papa VIII. ac Illustriss. & Reuerendiss. D. D. S. R. E. Cardinalibus, aduersus hæreticam prauitatem Inquisitionibus Generalibus à Sancta Sede Apostolica, specialiter deputatis.

817 Cum Sanctis in Christo Patre, & D. N. Urbanus diuina Providentia Papa VIII. die 13. Martij 1625. Decretum ediderit inscripti tenoris videlicet, Sanctissimus D. N. sollicitè animaduertens abusus qui irrepserunt, & quotidie irrepere omnē cessant, in colendis quibusdam cum sanctitatis, aut martyrij fama, vel opinione, defunctis; qui eorum canonizationis neque beatificationis honore insigniuntur ab Apost. Sede, eorum tamen imagines in Oratorijs, atque Ecclesijs, alijsque locis publicis, ac etiam priuatis, cum laureolis, aut radijs, seu splendoribus proponuntur; miracula, & reuelationes, alique beneficia à Deo per eorum intercessionem accepta, in libris rerum ab ipsis gestarum enarrantur; & ad illorum sepulchra Tabellæ, Imagines, & res aliæ ad beneficia accepta testificanda, & lampades, & alia luminaria apponuntur. Volensque proinde huiusmodi abusibus pro debito officij Pastoralis occurrere (re etiam cum Illustriss. & Reuerendiss. DD. Cardinalibus contra hæreticam prauitatem in Vniuersa Republica Christiana Generalibus Inquisitionibus communicata, & maturè considerata, ac discussa) declarauit, statuit, & decreuit, ne quorumvis hominum, cum sanctitatis, seu Martyrij fama (quantumque illa sit) defunctorum imagines, alique prædictæ, & quodcumque aliud venerationem, & cultum præferens, & indicans, in Oratorijs, aut locis publicis, seu priuatis, vel Ecclesijs tam secularibus, quam regularibus, cuiuscunque Religionis, Ordinis, Instituti, Congregationis, aut societatis apponantur, antequam ab Apostolica Sede canonizentur, aut Beati declarentur, & si quæ appositæ sunt) amoueantur, prout eas statim amoueri mandauit.

818 ha apponuntur. Volensque proinde huiusmodi abusibus pro debito officij Pastoralis occurrere (re etiam cum Illustriss. & Reuerendiss. DD. Cardinalibus contra hæreticam prauitatem in Vniuersa Republica Christiana Generalibus Inquisitionibus communicata, & maturè considerata, ac discussa) declarauit, statuit, & decreuit, ne quorumvis hominum, cum sanctitatis, seu Martyrij fama (quantumque illa sit) defunctorum imagines, alique prædictæ, & quodcumque aliud venerationem, & cultum præferens, & indicans, in Oratorijs, aut locis publicis, seu priuatis, vel Ecclesijs tam secularibus, quam regularibus, cuiuscunque Religionis, Ordinis, Instituti, Congregationis, aut societatis apponantur, antequam ab Apostolica Sede canonizentur, aut Beati declarentur, & si quæ appositæ sunt) amoueantur, prout eas statim amoueri mandauit.

819 Ac patet imprimi de cætero in huius

libras eorumdem hominum, qui Sanctitatis, siue Martyrij fama, vel opinione (ut praefertur) celebres & vitiis iniquitatis, gestis, miracula, vel reuelationes, seu quaecunque beneficia rangam eorum intercessionibus à Deo accepta continentes, sine recognitione, atque approbatione Ordinarij, qui in ijs recognoscendis Theologos, aliosque pios, ac doctos viros in consilium adhibeat; & ne deinde fraudes, aut error, aut aliquid nouum, ac inordinatum in rem graui committatur, negotium instructum ad Sedem Apostolicam transmittatur, eiusque responsum expectetur. Reuelationes verò, & miracula, aliasque beneficia supradicta, quae in libris hominum vitam, & gesta continentibus, hactenus siue recognitione, atque approbatione huiusmodi impressa sunt, nullo modo approbata censeri vult, mandataque sua Sanctitas.

819 Ad horum hominum sepulchra, vetuit etiam, ac inhibuit tabellas, atque imagines ex cera, aut argentea, seu ex alia quacunque materia, tam pietas, quam fides, atque exultans, appendi, seu affigi, & lampades, siue alia quaecunque lumina accendi, siue recognitione ab Ordinario omnino (prout supra) facienda, Sedique Apostolica referenda, & approbanda.

820 Declarans, quod per supradicta, praedictare in aliquo non vult, neque intendit ijs, qui aut per communem Ecclesiae consensum, vel immemorabilem temporis cursum, aut virorumque Sanctorum scripta, vel longissimi temporis scientia, & tolerantia Sedis Apostolice, vel Ordinarij conluntur.

821 Vt autem praemissa diligentius obseruentur: Vniuersis, & singulis, tam Ordinarijs, quam haereticis prauitatis Inquisitoribus districte praecipit, vt in sua quisque Diocesi, vel Prouincia sedulo peruigilet, ne siue approbationibus praedictis, Imagines cum memoratis signis exornantur; aut miracula, reuelationes, ac beneficia praedicta publicentur, aliaue, contra superius disposita sunt; Transgressores verò si regulares fuerint, priuationis suorum officiorum, ac vocis actiue, & passivae, necnon, & suspensionis à diuinis: si verò Clerici saeculares, priuationis pariter suorum officiorum, suspensionis à diuinis, & ab administratione Sacramentorum, Executioneque suorum Ordinum respectiue, aliisque suorum Ordinum respectiue, aliisque arbitrio praedictorum Ordinarij, seu Inquisitorum pro modo culpa insignendis

822 poenis plectendo. Qui autem libros impresserint, aut imagines pinxerint, sculperint, seu quoquomodo affixerint, vel formauerint, ceterique artifices circa praemissa qualitercunque delinquentes, praedicta omnia amittant, & insuper pecuniarijs, aliisque etiam corporalibus poenis, iuxta criminis grauitatem, eorumdem Ordina-

riorum, seu Inquisitorum arbitrio afficiantur. Contrarijs quibuscunque non obstantibus.

823 Et ne praemissorum ignorantia possit ab aliquo praetendi, voluit, vt Decretum, huiusmodi, seu illius exemplum ad Valvas Basilicae Principis Apostolorum Urbis, ac in acie Campi Florae affixum, omnes proinde arceat, atque afficiat, ac si vnicuique personaliter innotatum fuisse: quodque praefatum transumptis, eiaam impressis manu Notarij publici subscriptis, ac sigillo alicuius personae in Ecclesiastica dignitate constitutae munitis, eadem prorsus fides habeatur, quae praesentibus haereticis, si forent exhibitis, vel ostensis.

824 Postmodum: verò idem Sanctiss. D. N. à quibusdam reuocari in dubium accepit, an Tabellas, & Imagines, quas in postmodum offerri contingerit, recipere, & antea oblatus conseruare liceret; Sanctitas sua, quae tantummodo voluit occurrente abusibus, qui itrepere videbantur, certiorempare viam ad eorum in terris gloriam, quorum Sanctiomm Diuinae Clementiae placuerit admirandis operibus illustrare: re prius cum Illustriss. & Reuerendiss. DD. Cardinalibus contra haereticam prauitatem Generalibus Inquisitoribus communicata, praesenti decreto declarauit.

825 Quod sicut nunquam prohibuit, nec sum intentionis fuit prohibere oblationem, receptionemque Tabellarum, & Imaginum huiusmodi, ita nulli deinceps haec rationi locus relinquatur, statuit impraesentiarum, & decreuit, vt quoties ad aliquam Ecclesiam, aut Oratorium, locumue aliam publicum, saecularem, seu regularem Tabellas, & Imagines, aliudue simile quispiam detulerit, ac intersectione hominum inter Sanctos, vel Beatos non ascriptorum, quamuis cum Martyrij, vel sanctitatis fama demortuorum, optata se impetrauisse dixerit, liceat, Ecclesiasticis personis Ecclesiarum, locorumue praedictorum cum Praepositis, Tabellas, & Imagines, siue pietas, siue ex quauis materia fictas, atque alia quaecunque collatae gratis fidem facientia simul cum deferentis, aliorumque, qui consensu fuerint, attestacionibus recipere, atque approbationibus Ordinarijs, ad quos referre statim omnia tenentur, in secreto aliquo, seorsum ab Ecclesia, loco castodire, ibidemque iam amota collocare, & asseruare, vt si quando Dominus talium virorum merita Beatificationis, seu canonizationis honore in terris decorare voluerit, extent huiusmodi sanctitatis qualescunque probationes Apostolicae Sedis iudicio tuoc examinandae. Contrarijs quibuscunque non obstantibus. Hactenus decretum.

826 Dixi, violatores autem huius prohibitionis &c. Fuerat iam olim prohibitum, ne quis defunctos, nondum canonizatos, aut beatificatos, licet cum opinione, & ta-

ma sanctitatis obijcit, publico, ac solemnitate veneretur, contrasacientes verò superant iurisdictioni Inquisitorum, & ab ijs puniri poterant. Cum Zanchino, de beret. cap. 13. nu. 8. & cum alijs docet Carena dict. tit. 17. §. 18. num. 51. addens, quod sit interrogandi ab eisdem, quid sentiant de potestate summi Pontificis. † At postquam, prodijt propositum Decretum Urbani III. dicta iurisdictioni Inquisitorum contra tales delinquentes in hac materia multo magis innotebit.

837 Quid tandem de expeditione in casu occurrenti quoad abiurationem indigendam, vel secus? Nihil circa hoc expressè attingit Carena loc. cit. sed cum affirmet esse interrogandum delinquentem, quid sentiat de Romani Pontificis potestate, sine dubio admittit, adesse presumptionem saltem le-

838 uem, quod malè sentiat de ea † & consequenter, quod possit ei iniungi adminus abiuratio de leui: id quandoque habere, locum, attentis qualitatibus facti, personæ, & aliarum circumstantiarum, dixi in fine Regulæ, quæ ijs absoluta manet.

Quid si Confessarius sigillum Sacramentalis Confessionis frangat: condemnandus ne in sancto Officio? cum aliqua ne abiuratione?

REGVLA. CCCCVIII.

839 **C**onfessarii omnes strictissima obligatione tenentur quæcumque peccata in confessione sacramentali audita sub sigillo secreta semper retinere. † Frangente tamen huiusmodi sigillum, nequaquam censetur casus sanctæ Inquisitionis, excusetur pro duplici euentu. † Primo quando aliquis confessarius crediderit talem sigilli fractionem esse licitam; tunc deberet vti hypoteticis puniri, & hanc erroneam credulitatem abiurare. Secundo, quando confessorius violans sigillum, esset malæ vitæ, & simis, ac aliàs iam de hæresi suspectus; tunc in ista violatione præsumeretur malè sentire de sacramento Pœnitentiæ, propterea ad abiurandum saltem de leui cogendus.

840

841

842 **P**ro faciliiori declaratione, & ostensione huius doctrine traditæ, circa dubium huc spectans, de ponendo nec ne in sancto Officio, & qualiter, an cum abiuratione aliqua, confessorio violante sigillum confessionis? quod ex parte discussit Carena 2. par. tit. 17. §. 23. præcipua quæque huius materie sigilli sacramenti Pœnitentiæ vti aringamus oportet.

843 Obligatio strictissima seruandi sigillum confessionis prouenit ex triplici iure naturali, diuino, & ecclesiastico; de primo sic quod

Tom. III.

stenditur, quia si aliqui reuelatum fuit aliquid extra confessionem sub secreto, ad hoc seruandum obligatur ille iure naturæ, & si violet ipsum, facit contra fidem daram, & tenetur ad reparationem damni, ex iniusta secreti manifestatione secuti; ergo quanto magis confessarius iure naturæ obligatur audita in confessione sub secreto retinere?

834 Item † quia iure naturali debemus infamiam proximi cauere, ergo debemus etiam iure naturæ audita in confessione, nulli manifestare, cum ex eorum manifestatione pœnitenti possit infamia prouenire. Ita Nauarrus, in cap. sacerdos de pœnitentia, dict. 6. num. 33. Sayrus, de pœnitentia cap. 16. num. 11. Reginal. lib. 3. num. 3. & alij communiter.

835 Quod item ex iure diuino proueniat inde probatur, primo quia confessarius vice Dei tenet, vnde sicut Deus remissorum peccatorum, omnino obliuiscitur, Ezechiel, cap. 18. Omnis iniquitatem eius non recordabor amplius † aut saltem post remissionem tegit ipsa Psal. 31. Beati quorum remissa sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata † ita confessarius debet prorsus te gere peccata per confessionem cognita,

836 † Secundo probatur ex vi institutionis, quia Christus Dominus Sacramentum Pœnitentiæ instituit, eo modo, quo posset facile ab hominibus recipi, & quidem difficillime ab eis reciperetur, imò confessio fieret odiosa, & onerosa, si eaque pœnitentes valde retraherentur, si confessarius non esset ad sigillum obligatus; ergo &c. ita. D. Thom. in additionibus, quæst. 11. art. 2. Valentia tom. 4. disp. 7. quæst. 23. punct. 1. Nauarrus, Sayrus, Reginal. loc. cit. & alij multi.

837 De iure verò Ecclesiastico patet ex cā. Omnis utriusque sexus, de pœnitentijs, & remissionibus, vbi hoc de seruando sigillum strictissime iniungitur confessorio sub pœna comminatoria depositionis, & pœnæ pœnitentiæ in ardo Monasterio exequendæ: inquam commurata fuit alia peregrinationis, quæ olim confessorio sigillum frangenti iniungebatur, ita Mascardus tom. 1. de probationibus, concl. 377. Cochin. disp. nu. 4. Henricq. lib. 6. cap. 20. n. 1. Nugn. in additionibus D. Thomæ quæst. 11 art. 1. difficult. 1. vers. circa iura, & alij.

838 Cadunt autem sub confessionis sigilli omnia peccata, quæ fuerunt manifestata confessorio Sacerdoti per ordinem ad confessionem sacramentalem. animo & accusandi factam conuincitur hoc efficaci ratione, quia ex fractione sigilli circa quoduis peccatum confessorio Sacerdoti taliter manifestatum, præter iniuriam sacramento Pœnitentiæ illatam, redditur confessio nimis

839 onerosa, & odiosa. † Secus accidit, quando non manifestantur Sacerdoti per ordinem ad confessionem sacramentalem, ob contrariam rationem. Docent Martini Delrins, magister. disquisition. lib. 6. cap. 1.

K

La:

figilli denuntiari S. Officio debeant. Inde potest ostendi, quia ex sollicitudine ad peccatum in confessione insurgit praesumptio erroris contra confessarium, quod habeat malam credulitatem circa penitentis sacramentum, & venit denunciandus S. Officio; ergo ex fractione figilli insurgit etiam similis praesumptio, & denunciandi confessarium fractionem figilli obligatio, cum ex utroque capite inferatur iniuria sacramento, imò maior ex secundo, ut patet, ergo, &c.

865 Nihilominus communiter receptum habetur inter Doctores, fractionem figilli non esse casum sancti Officii, nec adesse obligationem denunciandi ibi eius fractionem. Ita cum Malfes. in sum. tr. pl. iuris, tom. 1. tract. 7. cap. 23. num. 68. Diana 4. par. resol. moral. tract. 7. resol. 95. & alij, Carena par. 2. tit. 17. §. 23. num. 91. ubi testatur saepe nunquam vidisse similes processus fractionis figilli agitari in S. Officio, prout, vidit quodque eosdem agitari in foro Episcopali: Arque hoc probare intendit per sequentia verba.

866 Ratio, inquit, huius sententiae est, quod Inquisitores cognoscunt tantummodo de haereticis suspectis de haeresi, & turbatoribus sancti Officii, & aliquando cognoscunt etiam de criminibus, ex quibus haereticis suspicionem oritur, id est ex specialibus Decretis summ. Pontificum, ut accidit in sodomia, de qua cognoscunt Inquisitores Lusitanæ ex particularibus praescriptis Pij IV. Greg. XIII. Urbani VIII. de quibus dicitur in Aphor. Inquisit. lib. 1. cap. 59. nu. 10. Ex hac fractione figilli neque oritur haereticus, neque haereticus suspicio, nec ex ea impeditur Tribunal sancti Officii, nec ulla Pontificis lege cautam reperitur, quod Inquisitores de ea procedant; igitur in eius criminis cognitione nullo modo sese ingerere possunt Inquisitores.) haec ibi Carena.

867 Praedicta tamen ratio nequaquam tollit vim alterius adductæ pro sententia opposita, secundum quam tenendum est, ex fractione figilli oriri suspicionem haereticis, sicut oritur ex sollicitudine in confessione, quod ipse Carena negat. Et quod ait Inquisitores quandoque procedere contra committentes aliqua crimina merè ex vi rescriptorum Pontificum absque ulla praesumptione erroris, ponitque exemplum in sodomia, absolute non admittimus consequenter loquendo ob tradita à nobis lib. 1. nostri operis cap. 20. Regul. 150. ubi nu. 147. & seq. cum Emanuele Moura opus. 1. de incant. sect. 3. cap. 1. à nu. 16. cum Henr. Henriquez lib. 13. de excommunic. cap. 14. num. 2. in Glossa litt. P. & cum alijs tenuissimis probabiliter, ex crimine sodomie, sicut ex quouis alio valde enormi oriri praesumptionem erroris, ex natura rei, & non ex vi bullarum Pontificum, quæ dicta praesumptionem supponunt: Vide plura ibi.

869 Admittit verò idem Carena, duos casus in quibus possunt Inquisitores procedere contra frangentes figillum confessionis. Primò si confessarius scienter cederet licitam esse revelationem secreti sacramentalis, & figilli fractionem, quia tunc male sentiret de sacramento penitentiae, ut ait etiam Malfes. loc. cit. essetque haereticus formalis ex scientia contraria veritatis, seu cum pertinacia sic credens, & in expeditione causae hanc haereseos de formalibus abiurare deberet: ita ille num. 93.

870 Secundus casus discutitur à Carena, & resolvitur num. 94. & seq. sub hac distinctione, quod vel fiat violatio figilli sacramentalis à confessario alias omnino probate vitæ, & non consuetudinario in hoc delicto; tunc ait non esse locum procedendi in sancto Officio contra talem figilli violatorem.

871 At si violator figillum à confessario male vitæ, & aliis de haeresi suspecto, affirmat; bene ille posse ipsum ab Inquisitore interrogari, quid sentiat de hoc sacramentali sacramento: & in expeditione, attenta facti qualitate, addo posse aliquando eidem abiurationem scilicet de huius iniungi, cum modernorum haereticorum erroribus contra istud sacramentum adint.

872 Pro confirmatione tandem casus praecedentis adducit alium similem in diversa materia idem Carena, à quo proprius eius verbi auditur.

873 Ex ista, inquit, in effectu in casu simili video sentisse nostram Congregationem, S. Officii Cramonæ sub die 9. Novembris 1587. apud Reverendissimum Marcum Antonium Amidanum in eius votis manuscriptis apud me existentibus, voto 34. num. 9. tom. 2. Cum enim in sancto Officio tunc audisset quidam homo perditæ vitæ gravatus de horrendis blasphemijs, de contempta censurarum, de non servato delectu ciborum, de non audiente missarum diebus festis, & etiam de adulterio, & concubibus naru ex consuetudine, Congregatio censuit per omnes, attenta eius pessima vitæ, & alijs delictis, ex quibus aliis ille erat de haeresi suspectus, posse eum interrogari in tormentis, quid sentiat de sacramento matrimonij, cuius fidem (cum coniugatus esset) per adulterium violavit haec ille, quibus iam Regula nostra terminatur.

Rem. ne sancti Officii aliquis in triplici casu desperato expellendo: qualiter item ibi expellendus, maxime quoad abiurationem.

REGULA CCCCIX.

375 **H**aud subijceitur Inquisitorum Iurisdictioni confessarius, qui non vult abstinere penitentem, si non manifestet sibi complicitum delicti: nisi forte pertinaciter credet esse licitum difamare proximum etiam in sententia tenentium ex notitia per con-

confessionem habita sequi infamiam nam tunc esset formalis hæreticus, & de forma-
 876 ti abiurare deberet. Fit autem reus San-
 cti Officii quicumque sine fidei, & appro-
 batione sedis Apostolicæ Religionem
 aliquam instituit audeat: & cum præsuma-
 tur male sentire de potestate dictæ Sedis
 in prohibendo talem foundationem Reli-
 gionis, quandoque abiurare saltem de-
 877 bet ei iniungi potest. Subest denique
 sanctæ Inquisitionis Tribunali defendens
 quæ doctrinam ex mente aliorum Do-
 ctorum temerariam, & erroneam indica-
 ram, quod detur minimum in re veneræ,
 ob eamque ibi etiâ de vehementi aliquan-
 do, vel scilicet abiurare teneretur.

878 **N**egativam primæ casus resolutione
 propositam ex Villalobos in sum-
 ma. 3. ex Diana 4. par. resol. moral. tract. 8.
 resol. 97. assert. Carena 3. par. tit. 17. S. 23.
 879 num. 97. quibus cum approbo. Quam-
 quam ratio, quam pro ea assignat ipse Ca-
 rena non videtur multum vigere, nempe
 quod nullo iure cautum reperitur, ut
 inde hæresis suspiciorum, si confessarius ne-
 get absolutionem penitenti volenti indi-
 care sibi complicem delicti, quia suspicio
 hæresis, vt lib. 1. nostri operis cap. 30. Re-
 gul. 150. cum Moura Henriquez, & alijs
 ibi citatis ostendimus ex aliquo delicto nū-
 daman, quod in iure dispositum sit, vt
 sanctum Officium contra deliquitatem pec-
 culari forma & peculiariis penis procedat,
 sed e contra talis dispositio à iure facta,
 eo quod præsumptio hæresis ex eo de-
 delicto oritur.

880 **R**atio itaque propositæ restitutionis ne-
 gativæ ista videtur assignanda, quia scilicet
 ex hac Confessarii actione negandi absolu-
 tionem penitenti, eo quod nolit manife-
 re ipsi confessario complicem delicti per se
 & ex natura rei nullo modo oritur aliqua
 præsumptio erroris, cum secundum mul-
 torum sententiam, penitens ad illius ma-
 nifestationem semper teneatur, etiam si
 sequatur infamia complicitatis apud solum
 confessarium. Ita Bonacina de contract.
 disp. 3. quest. 4. punct. 4. num. 2. Coninch.
 de sacram. tom. 2. Reginald. in praxi tom. 1.
 lib. 6. cap. 4. & alijs.

881 **D**icere autem absolute, quod sit lici-
 tum proximum infamare, vt attingit Ca-
 rena loc. cit. sine dubio est hæresis, atque
 sic tenens pertinaciter, constituitur hære-
 ticus formalis, ac de formali abiurare de-
 bet, vt per se clarè constat. Quamquam
 verum est id, quod adducit ibidem Ca-
 rena ex Gaspar. Hurtado de sacram. tom. 1.
 de peniten. disp. 9. difficult. 1. nempe per
 revelationem complicitatis factam vni tantum
 confessario, qui noticiam eius retinet sub
 sigillo sacramenti non posse dici, quod ip-
 882 se complex infametur. Et in confirma-
 tionem profert verba illa D. Bernardi de

formula honeste viri in fine. De nullo,
 inquit, sinistè loquaris, nisi in confessio-
 ne, & hoc vbi non potest aliter peccatum
 suum manifestare atque hac de primo
 casu.

883 **Q**uoad secundum, eius resolutionem
 tradidimus ferè totaliter lib. 1. nostri ope-
 ris cap. 20. Regul. 150. num. 101. & seq. ex
 presso ibi Decreto sacre Congregationis
 eorum Paulo Papa IV. edito die 16. Iulij
 1556. in hanc formam: Præiurabatur S. D. N.
 ratificavit capturam Ioan. Francisci Ray-
 mundi Mutinæ. Congreg. S. Pauli, & Bar-
 nabæ Cuius. Mediolani, & commisit Reue-
 rendis. DD. Cardinalibus Inquisitoribus
 Generalibus, siue R. D. Commissario fa-
 cultatem procedendi, seu procedi facien-
 di in futurum contra quascunque personas
 volentes instituire, seu instituentes novam
 Religionem, cuiuscunque status, gradus,
 884 & conditionis existant. Et de conten-
 tis in titulo, seu titulis de Religiosis Do-
 mibus, & de Constituentibus novam Re-
 ligionem, Monasteria, vel alia quæcumque
 loca, quod possint dicti Reverendissimi
 Cardinales, seu dictus Reverendissimus
 Commissarius eas revidere, & corrigere, ac
 omnia alia & singula in præmissis facere,
 quæ eis videbuntur viri consona. En de-
 cretum vti ad verbum adducit Diana in
 sine 4. par. Resol. moral.

885 **C**um autem contra institutorem alicuius
 Religionis absque facultate, & appro-
 batione Sedis Apostolicæ violatè prædi-
 cto Decreto sacre Congregationis insur-
 gat ex tali facto erroris suspicio, & præsu-
 marur, quod male sentiat de potestate se-
 dis Apostolicæ in prohibendo huiusmodi
 foundationem Religionis, seu non esse ius-
 tam hanc prohibitionem: item præsumat-
 ur, quod intendat in tali Religione sic à
 se fundata servari aliquid dissonum, & re-
 pugnantem doctrinæ Catholicæ, ritibusque
 Ecclesiasticis per Inquisitores, quorum iur-
 isdictioni subest, pro modo culpe, & qua-
 litate persone puniri potest, & aliqua
 ablatio saltem de lei ei iniungi, quod
 adeo certum per se est, vt nulla indigeat
 probatione.

886 **Q**uid tandem de tertio casu datur ne-
 minimum in re veneræ, ita vt delectatio
 de oculis, aut tactibus libidinosus, aut de
 alio obiecto gravi sumpta sit tantum venia-
 lis? Non defuerunt auctores aliqui, qui
 in partem affirmantem inclinant, præci-
 pue Thomas Sanchez lib. 9. de matrimo-
 nio. disp. 46. num. 7. Sed postea iam factus fe-
 nior te melius considerata palinodiam di-
 xit tom. 2. Operis moralis lib. 5. cap. 6. n. 9.
 quod facilius capietur propositis eius ver-
 bis.

887 **Q**uod si petas, inquit, quando accidat
 culpa lethalis contra castitatem in tacti-
 bus, aspectibus, & alijs venereis. Hoc per-
 tinet ad sextum præceptum, vnum tamen
 advertere volo, sententiam, quam lib. 9.

de matrim. disp. 46. num. 7. dixi esse verissimam, nempe amplexus, & oscula libidinosa, quamvis sola venerea delectatio, quæ in ipsis sentitur, placeat excluso alio ordine ad copulam esse mortalia, & contrariam ab aliquibus appellari temerariam, & erroneam, hodie approbatam esse à summis Pontificibus Clemente VIII. & Paulo V. qui Inquisitoribus fidei denunciari iusserunt asserentem in illis non committi crimen. 888 lethale. Et quamvis ibi num. 9. diximus hanc doctrinam esse moderandam, nisi delectatio esset parva, quia tunc ratione puritatis materiam excusaret à mortali. At nunc conformius prædicto mutui proprio, & veritati iudicio non repetiri puritatem materiam in delectationibus venereis, quæ deliberatè capiuntur ex obiecto graui, etiã seculis periculo pollutionis, & consensus in aliud obiectum graue] hæc ille, & confirmat ex Rebello sic.

889 Quod iacisimè, inquit, & optimè probat Rebells de iustitia par. 2. lib. 3. qu. 19, tota sec. 3. eiusque rationes ed hanc in summa rediguntur. Quod delectatio venerea siue notabilis, siue modica, quando ex deliberatione sufficienti capitur, ac proinde non excusatur à culpa graui ratione modice deliberationis, sicut complacencia de fornicatione, siue naturali, siue contra naturam, ad quam ordinatur, & à qua totam huius rationem habet, vt colligitur ex D. Thoma 1. 2. quæst. 1. art. 1. ad 3. & 3.

890 quæst. 1. 5. art. 4. corp. & ideo quantumcumque modica sit, stetit de obiecto mortali, et semper mortalis, nec ratio ne puritatis materiam excusati à mortali poterit si deliberata sit: Sicut complacencia deliberata de quocumque alio obiecto mortali, vt de homicidio, furto, & similibus, quantumcumque modica sit, est semper lethalis.] hæc ille; vide plura apud ipsum in maiorem confirmationem.

891 A prædicta autem sententia affirmante, quod detur minimè in delectatione venerea, vt Religiosi omnes nostræ societatis lesu prius recedant, oportundè prouisum prudenter, & efficaciter per superiores nostros maiores duobus Decretis. quorum posterius declarationem, seu extensionem prioris continet, vtriusque tenorem ad verbum hic visum est: exprime rem tanti momenti completè capiendam.

Decretum de puritate materia in venerea delectatione Admodum Reuerendi Patris Claudij Aquinæ Bon. Memor.

892 **Q**uia nonnullorum opinio, quæ docet in venerea exigua aliqua delectationem deliberatè quaesitam propter leuitatem macetiz excusari à peccato mortali, plurimum obesse posset non solum bonæ Societatis existimationi, sed etiam puritati morum, quantum in. enter-

nis, tanti semper fecit Societas. Et quia, propter periculum, in quod inducit, & mortalem impossibilitatem distinguendi prædictam re tam lubrica materiam leuem à graui à doctis admodum, gradibusque societatis Patribus, cum quibus negotium hoc communicauimus, in praxi omnino falsa, ac periculosa, valdeque puritati contraria iudicatur, re mature considerata, statuendum in Domino duximus, nequis in Societate publicè, vel priuatim non modo vt veram, vel probabilem, sed ne vt tolerabilem quidem illam ratione eam doceat, aut placere sibi significet, aut secun-

293 dum illam consilium cuiquam der. Quare omnibus in virtute sanctæ Obedientie precipimus, sub pena excommunicationis, ac priuationis lecturæ, vocis aduiz, & passiuæ, nec non & habilitatis ad quælibet officia, ac alijs penis arbitrio nostro infligendis. Et ad professionem tales intelligant se minimè esse admittendos: Et vbi de re satis confliterit, Prouinciales statim exequi debebunt, nosque primo quoque tempore monere, vt re examinata statuere possimus, an qui rem tanti momenti, atque à nobis tam serio commendatam neglexerit, retinere in societate expediat. At hoc interim donec quod futurum speramus) grauius aliquid in hanc doctrinam

894 à summa Romana Sede statatur. Volumus etiam, vt post manifestationem huius decreti, si quis in possetum aliquem ex nostris eiecit prædicta deliquisse nouerit, te neatur in virtute Sanctæ Obedientie superiori aperire. Romæ 24. Aprilis 1612.

Decretum de puritate materia in delectatione venerea non quasita. seu admodum Admodum Reuerendi Patris Generalis Vincentij Carafa.

895 **Q**uoniam à nonnullis doceri audio non esse mortale consensitè motibus veneris vinatæ in surgentibus, & non excitatis per ipsum hominem si non sint graues: nec aduersari putant sententiam decreto P. Claudij edito 24. Aprilis anno 1612. & nuper inter censuras Societatis impresso iussu postremæ Cōgregationis generalis: quasi eo decreto vetaretur solum doctrina de delectatione deliberatè quaesita in materia leui, non autem de delectatione deliberatè admissa, seu forata, quando exurgit ex impetu nature, ideo re mature perpeua cum PP. A. A. & auditis super ea Theologorum aliquot iudicijs, ne tam periculosa sententia latius serpat inter nostros in detrimentum Angelicæ puritatis, quidquid sit an adueterior illa prædicto decreto P. Claudij, prout veter-

896 ba sonant: Ego decretum illud totum, ad dictam sententiam extendo j atque adeo sub eisdem penis, & censuris, & sub præcepto sanctæ obedientie omnibus nostris interdico, ne quis sententiam illam, pu-

publicè, vel priuatim doceat, aut sibi eam placere tanquam tolerabilem significet, aut secundum illam consilium cuiquam det.

397 Et denique si quis aliquem ex nostris contra deliquisse nouerit, teneatur illum in uicere sanctæ Obedientiaë superioris manifestare. Romæ 25. Ianuarij 1947. ita loq.

398 Circa hæc duo decreta nihil occurrit adnotandum; cum omnia in eis contenta perse sint manifesta, & apud me prorsus certa. Addam tamen vnum uerbum pro ampliori manifestatione, quod scilicet ex mente doctissimorum virorum, quos consului, idem sit asserendum de displicentia de peccato mortali carnis non commissi, se cū obulerit opportunitas committendi, cum eadem sit ratio de ista, atque de uenera delectatione obiecti mortalis; ergo in tali displicentia non datur paruitas materię. Idemque erit de displicentia homicidij aut furi, aut alicuius delicti mortalis non commissi, quod occasione oborta potuit committi. atque his Regula absoluita.

Sortilegi, ac malefici, quoquomodo habentes pactum cum Dæmone, an & quali oblatione expiendi in sancto Officio

RBGVLA CCCCX.

399 **S**i pactum expressum habeat sortilegus, aut maleficus cum Dæmone, si eum inuocet, & adoret maximè cultu latræ, si fides Catholicam ex parte, vel in totum ipsi adneget; cum inde uerus, & formalis hereticus, aut apostata constituitur, de formali abiurare debet. Similiter si res sacras sortilegijs admixtas ad præparandum uos usus insinuat, posse credat. At si qualificatum, seu sapiens manifestè hereticus sit sortilegius, & sortilegus, seu maleficus malam credulitatem negat etiam post insistentem torturam, abiuratio de ueritate tenenti est ei iniungenda. Ex sortilegijs denique simplicibus, seu non hereticis manifestis, sed tantum impliciter eum solummodo insurgat leuis suspicio hæresis, ad eam euacuandam talibus sortilegijs, vel leuis tortura, vel abiuratio de tenenti est iniungenda; quandoque etiam sola correctio, si quæ confecerunt, sint merè simplices superstitiones.

400 **H**æc materia sortilegiorum; magicarumque superstitionum, & maleficiorum copiosius præ cæteris egimus iam lib. 1. nostri Operis toto cap. 14. per quindecim Regulas haud quaquam breues sed non omnino complere, nec satis abunde, pro ingenti, & inenarrabili copia huius materie, pro innumeris paucè spe-

ciebus, seu nonis modis sortilegiorum, qui duce, seu doctore Dæmone indices emergunt, & denuntiantur apud Tribunalia sanctæ Inquisitionis, præsertim apud nostrum Melitensem. Equidem consulto distuli præsentem Regulam ad finem huius capitis, cum multo prius apponeretur debuissim, ut non pauca hoc spectantia, magnæ curiositatis poenes nullum scriptorem reperta, de his sortilegiorum materie adiungere in ex causis grauissimis, quæ in isto Tribunali tractantur, si interim fuissent expeditæ, & publicatæ, sed nullus adhuc finis, nec ante publicationem audeo quidquam attingere cum periculo strictissimum secreti iuramento violandi spectantem ea aibi tibi trodendi haud desiturus maneat.

401 Porro serè tota huius Regulæ doctrina per se nota est, & vix ulla indiget probatione, sed tantum aliquali expressione per singulas particulas. Quoad primam, nolum dubium, quod pactum expressum cum dæmone regulariter non sit, nisi apostatado à fide, negando Baptismum, concubando Christum Crucifixum, & adorando ipsum Dæmonem, atque hinc sortilegus, seu maleficus constituitur formalis hereticus, siue apostata à fide, & de formali abiurare tenetur. Ex Martino Delrio de quæst. Magic. lib. 2. quæst. 4. Farin. de hæresi, quæst. 181. num. 34. copiosè de hoc tractantibus, & ex alijs adducit Carena par. 2. tit. 12. §. 14. num. 137.

402 Proposita uerò doctrina habet præcipuè locum casu, quo pacificens expressè cum Dæmone, cum adorat actu latræ, imò, & dulci, erudens alterutrum ex his adorationibus ei competere; unde tunc abiuratio de formali iniungenda. Quod si malam credulitatem neget, ob vehementem eius suspensionem, sic adorans uenit torquendus, & ubi ex tortura nihil emergerit, de uementi abiurare debet. Patet ex traditis per Eymericum par. 2. direct. quæst. 43. numer. 5. & sup. ibi Pegnanc. commen. 68. Zenhinum in summ. par. 1. tit. de fide cap. 15. num. 15. Simanch. Cathol. Instit. tit. 11. & tit. 30. de hæresi. 15. Farinac. de hæresi quæst. 181. nn. 68. & seq. Carena dict. tit. 12. §. 10. num. 36. & per alios, ac per nos aliqui.

403 Ex prædictis bene colligit tria idem. Carena cum Auctoribus, quos citat: Primum colligit, inquit, sortilegium hereticale committi ab eo, qui inuocat demonem, primo faciendi circulos in terra, illosque aliquibus signis muniendo, & per eum in medio ponendo; nam talis uideatur honorem aliquem Diabolo tribuere, maximè cum circuli sint signa diuinitatis, ita Zechus in inmm. loc. proxime cit. nu. 5. ver. 3. modus Farinac. dict. quæst. 181. n. 7. ubi allegat Zachini Additionem, ita ille, & prosequitur.

404 Colligitur, inquit, secundo, quod sortile-

tilegia omnia, in quibus fortilegus obedi-
tiam præstat diabolo, in his, quæ tendunt
in opprobrium fidei Christianæ, sunt heretici-
ca. Decian. tractat. crim. lib. 1. cap. 17.
vers. quinquagesimo primo. Farinac. vbi
supra num. 71. hæc ille & addit.

910 Colligo 3. inquit, fortilegium hereti-
cale esse portare charitatem appellam ad col-
lum cum nominibus Gibat, & alijs inco-
gnitis, quia nomen illud, Gibet, est nomen
dæmonis, vt dixit Ioan. Lauren. de Anania,
lib. 3. de natura dæmonum, cap. 6. & delatio
illa ad collum, est signum reuerentiæ & cu-
lusdam adorationis exhibitæ Dæmoni, si-
cut signum est reuerentiæ, & deuotionis,
erga sanctos, eorum Reliquias, & ossa ad
collum gestare. hætenus Carena: nec
dubium, quod ex fortilegijs huiusmodi fiat
talis fortilegus de hæresi vehementer sus-
pectus, & quod iuxta iam tradita de vehem-
enti abiurare debeat.

911 Abique adoratione item Dæmonis, si
inocetur hic à sacrilegio ad faciendum ea,
quæ solus Deus potest facere, vt ad susci-
tandum mortuum, &c. Vel ad sciendum
futura, quæ per naturam sciri nequeunt,
eo quod dependant à sola Dei voluntate,
qualia sunt misteria gratiæ à libero creatu-
re rationalis arbitrio, vel quod determina-
tam vocationem habeant causam istalis inuocatio
Dæmonis fortilegium continet qualificatū
& consequenter ex eo fit fortilegus de hæ-
resi vehementer suspectus, atque ad ablu-
randum de vehementer cogendus. Patet ex
traditis per Martinum Delrium disquis.
Magic. lib. 4. cap. 3. quest. 3. vers. primo ve-
quit. & lib. 5. sect. 85. vers. Primum Axioma.
Zanardum in summ. rrm. 3. cap. 64. & præter
alios, quos citat, Sanchez in dæalog. lib. 3.

912 num. 7. vbi bene addit, quod illa futura
possit Dæmon coniecturas probabiliter præ-
dicere ob ingenij acumen, longam experi-
entiam, cognitionemque temperamen-
torum hominum.

913 Dæmonis tamen inuocatioui ad sci-
endum, aut sciendum ea, quæ ipse viribus su-
peratur facere, vel scire valet, nequaquam
est consuetum fortilegium qualificatum,
seu manifestè sapiens hæresim. Vnde inuo-
cans sic dæmonem abique vlla adoratione,
& abique verbis deprecatorijs nõ reddetur
suspectus vehementer de hæresi, sed tantum
leuiter, & sola abiuratione de leui videtur ei
ininuenda. Constat ex mente Pegn. p. 2.
direc. quest. 43. Commen. 68. vers. Verum
plurimum, refert, cum alijs per ipsum re-
lati Genu. in Praxi Neapoli cap. 18. uu. 11.
& Farinac. de hæresi, quest. 181. uu. 5. &c.

914 Quamuis autem Eymericus, quest. cit.
vers. 3. casus, supponat vt certum, quod
inuocare dæmonem, impliciter sit actus
hereticus, eo quod contineat cultum latriæ
iuxta illud Platon. 49. Inuoca me in die tri-
bulacionis, & Genes. 4. Iste cepit inuoca.

915 re non in Domini. Nihilominus eius
Commentator Pegna. loc. cit. vers. tertius

casus merito, & rectè ipsi contradicunt, &
cum vtra doctrina resoluit, inuocationem
Dæmonis fieri posse abique cultu, & adora-
tione, vt cum requiritur aliquid ab eo, quod
ipse præstare potest abique vlla reuerentia
seu omni cogitatione subiiciendi se.
Dæmonibus, imò etiam cum actu interiori
odij in ipsos. Vt optime cum Caietano. 3.
2. quest. 95. art. 4. assert. totidem serè ver-
bis Carena. 2. par. tit. 12. §. 10. num. 63.

916 Prædicta Pegn. resolutio etiam locum
habet, quando inuocatur Dæmon verbis
deprecatorijs: quanto magis habebit. Si
eius inuocatio fiat verbis imperatorijs? Quæ
duplicem modum inuocandi Dæmones, ad
mittunt diuersi Auctores, præcipue citat
Pegna, & Carena quamquam secundum
verius resellunt alijs, vt Simanchas Cathol.
Instit. tit. 30. num. 17. ex doctrina. D. Au-
gustini lib. 10. de Ciuit. Dei, cap. 11. affirmā-
tis ridiculum esse inuocare Dæmones per
modum imperij, aut eis comminando præ-
cipere; non enim est potestas super terram,
quæ comparatur eis, vt habetur Job. 41. sed
de hoc iam nos alibi egimus.

917 De inextante solo pacto etiam tacito
cum Dæmone, nempe cum quis supersti-
tiosis ritibus signis, ad quorum usum Dia-
bolus vigore pacti expressi habiti cum ipso
à primo insituerit aliquid operatur, vt
bene declarat Delrium, lib. 3. disquis. Magic.

918 quest. 4. vers. Pactum tacitum. Si in for-
tilegijs adhibeantur res sacre, vt aqua, vel
Candela benedicta, vel abusus Sacramen-
torum, qualificata, & manifestam, ac
violenter præbeant hæresis suspicionem,
quia nullus tales res sacras fortilegijs adhi-
beret, nisi crederet eas ad similia opera
fortilegia exercenda aliquam vim habere.
Vnde si conficiens ipsa hanc credulitatem
fateatur, vti hereticus tractandus est, &
abiurare de formaliter cogendus. ita Pegna
par. 2. direc. comen. 67. vers. item illa.
Genuen. in Praxi Archiep. cap. 18. num. 11.
vers. adfiscientes, & Carena, vbi supra nu-
mer. 243.

919 Quod si credulitatem dictam neget for-
tilegus etiam post inlicitam pro intentione
erudica torturem abiuratione de vehem-
enti illi iniungenda ob vehementem hæ-
resis præsumptionem. ita item Carena
cum Alphons. à Castro de iuxta hereticorum
punitioe lib. 1. cap. 15. vers. vt autem

920 hoc apertius, & cum alijs. Secus autem
erit, vbi tantum adfuit pactum tacitum,
cum Dæmone & in fortilegijs nõ admiscetur
res sacre; nam tunc solum insurget sus-
picio leuis de mala credulitate, & abiura-
tio de leui debet iungi; imò nec de leui,
sed sola correptio cum penitentis salu-
taribus, cum clare appareat, quod adfuit
mera supersticio, cum leuissima hæresis sus-
pitione, aut nulla. Ex communi doctorum
sententia tradit Carena dict. tit. 12. §.
20. num. 241. vbi cum Pegna egregie sup-
ponit id, ex quo deducitur au, & qualis
abu-

abjuratōis gradus sit iniungendus; accipe propria ipsius verba.

- 921 Ante omnia tamen, inquit, supponendum est, ludices violatæ Religionis non faciliè credere debet, hunc, vel illū esse vehementer de hæresi suspectum, quia in hoc, vel illo auctore reperiunt ex tali, vel tali causa oriri vehementem suspitionem: Nam qualitas personarum, & circumstantiæ causarum diligenter sunt consideranda; Ex his namque augetur, & minuitur suspitionis gradus; imò aliquando in totum omnino tollitur hæresis suspicio ita pæna in direct. Inquisit. par. 1. comm. 81. versic. Postremo vnum hoc, & latius comm. 3. par. 3. vbi de præsumptione oriæte ex retentione librorum prohibitorum, Genuens. in praxi Archiep. Neapol. c. 18. num. 13.) hæc ille.

- 923 Qui num. 144. proponit praxim interrogandi sortilegos, seu maleficos, eruditique ab eis malam credulitatem pro assequendo legitimo abjuratōis gradu, & explicat circa casum peculiarem, scilicet dignum sit.

- 923 Dixi, inquit, cum pertinacia, quia, si mulier v. g. interrogata an crediderit Dæmonem in fortilegio ad amorem posse amari coegit voluntatem? Respondet affirmatiuè, non ob id statim cogenda erit ad abiurandum de formali, sed sufficit, si cogatur ad abiurandum de vehemēti, dummodo parata sit corrigi, quia mulieris simplicitas excusat, ita Alphonsus Castro, de iusta hæreticorū punitione lib. 3. cap. 15. Maximè cum articulus libertatis arbitrii non sit ex articulis actus omnibus, prout est articulus Incarnationis, &c.

- 924 Præterquam, quod illa responsio mulieris posset exponi de coactione morali, iuxta vulgatum dictum, cogit sua quemque voluptas, non de coactione physica, hæc Carena.

- 925 Quod si hæc secūda expolitio de coactione morali est admittenda, vti sine dubio debet admitti ex mente tanti auctoris, dictam mulierem, esse affirmatiuè respondentem Dominus Inquisitor absque ulla abiuratione expedire tenetur, aut saltem prorsus leuius, quod de physica coactione ejus affirmatiua responsio fuerit.

- 926 Refert autem loc. cit. num. 250. ipse Carena singularem opinionem Zanardini summar. diuinorum præceptorum tom. 2. cap. 64. de pœna mortis sortilegotum, vers. Huic difficultati. vbi asserit (saluo sēper sanctæ Matris Ecclesiæ iudicio) quamuis leniter in materia fidei suspectum nō esse cogendum ad abiurandum de leui, sed talem suspitionem posse, & debere ab eo purgari per leuem torturam. Hanc suam assercionem Zanardus nulla ratione vilius consideratōis probat.

- 927 Vnde quoad eam partem, quod leniter suspectus nō debeat suspitionem purgare per abiurationem de leui, merito ait

Carena esse falsam, cum expressè repugnet textui canonico in cap. Accusatus, de hæreticis in 6. nam ibi interrogatus Papa, a quo hæresim in iudicio abiurauerat, & postea recidit in ipsam censeri debeat iurisdictione hæreticus relapsus Respondit, quod vel abiurauit vti vehementer suspectus, & tunc censeri debet relapsus: vel vti tantūmodo leuiter suspectus, & sic non. Atque hinc clarè deducitur oportune, & non frustra fuisse introductam à Iure abiurationē de leui ad purgandam leuem hæresis suspitionem, sicuti multis copiosè ostendit Pægna 3. par. direct. comm. 40.

- 928 modo leuiter suspectus, & sic non. Atque hinc clarè deducitur oportune, & non frustra fuisse introductam à Iure abiurationē de leui ad purgandam leuem hæresis suspitionem, sicuti multis copiosè ostendit Pægna 3. par. direct. comm. 40.

- 929 Falsa item Zanardi assercio repugnat Manifestè vniuersali consuetudini abiurandi de leui in omnibus Tribunalibus S. Officii receptæ præsertim in supremo Vrbi, & orbis. Quamuis enim suspectus leuiter de hæresi, tam in materia sortilegiorum, quam in quavis alia possit per leuem torturam, talem suspitionem omnino purgare, nec vllus sit, qui id neget, vt iam lib. præcedenti suo loco diximus; regulariter tamen, sic suspectus non torquetur, sed per abiurationem de leui dictam suspitionem tollit. Itaidem Catena, num. 253. cum Genuens in praxi Archiepisc. Neapol. cap. 68 in notis, & cap. 84 in Antiq. num. 8. vers. quando repetitur quis.

- 930 Praxi autem illa inde deducitur esse, maximè auctoritatis, & estimationis, quod vt ipsemet Genuens in fine dicti capituli affirmat, tota fuerit desumpta ex multiplicibus litteris sacræ Cōgregationis S. Officii de Vrbe ad curiam Neapolitanam transmissis circa diuersas reorum sanctæ Inquisitionis causas, pro earum, vt solet, legitimæ decisiōis.

- 931 Certum itaque est, quod sortilegis leuiter suspectis possit, & debeat iniungi abiuratio de leui: Exemplificat in sortilegis Astrologiæ iudiciariæ facientibus iudicia, circa Natiuitates hominum contra Bullā Sixti V. incip. Celi, & terræ, Diana tract. 7. Resol. 17. par. 4. Resol. Moral. vers. Vnde in Inquisitione Hispanica, vbi refert, quod quidam Clericus, qui prædixit tempus, genus, & modum mortis Regis Francorum, vt postea euenit, abiurauit de leui suspectus fuerit ab ordinibus, & beneficijs priuatus, & à tota Hispania exulatus. Addit ibidem, quod alius etiam clericus eodem tempore abiurationem de leui emisit cū pœna reclusionis per annum in quodam monasterio.

- 932 Nihilominus, si astrologos asserit, se tantum prædixisse, in quantum astra possunt inclinare, cum corpora cælestia secūdam veram doctrinam D. Thomæ primæ par. quest. 115. & aliorum Theologorum, agant in hæc infetiora, in corpus quidem humanum directe, in animam verò hominis indirectè, nulla est ei (abiuratio) iniungenda, eo quod talis prædictio ex se omnino indifferens censetur. ita cum Zanardo

- do to. i. cap. 5. de fide vers. primo sortilegus, seu diuinator Carena ibidem nu. 234.
- 934 E contra verò si Astrologus interrogatus circa crudelitatem tueatur cum pertinacia, astra posse directè agere in voluntatem hominis, vti hæreticus est iudicandus & ad abiurandū de formali cogendus. Non item liberabitur à iusta punitione per Inquisitores huiusmodi, nec aliquo gradu abiurationis de leui, aut de vehementi, iactenta qualitate personæ, aliarumque circumstantiarum, etiam si ipse prolesteretur, se non prædicere certò effectus à libero arbitrio dependentes. Vtrumque adducit bene Carena citatus ex Zanardo relato, & ex Soula lib. 1. Aphor. cap. 48. num. 15.
- 935 Tandem pro assignando abiurationis gradu, vel secus, adducit Carena dict. § 30. nu. 241. aliud principium certum per frequentia verba.
- 936 Supponendum, inquit, est secundò, quòd abiurationi ob hæresis suspicionem non potest esse locus, nisi confitit plenè, & concludenter, non autem præsumptiuè solum de facto, ex quo pretenditur oriri hæresis suspicio: alias enim præsumptio ex præsumptione oriatur, contra regulam, l. i. Cod. de Doct. promiss. Rot. dec. 300. nu. 17. p. 1. diuers. Menoch. lib. 3. præsumpt. 132. in octaua declaratione. Et hoc bene notandum est etiam in omnibus alijs delictis ad hoc sanctū Tribunal pertinentibus, ita ille.

- 937 Verum intelligi debet non solum quòd contat plenè de facto principali, & completo, vt de sortilegio iam executi; sed etiam quando tantummodo constat omnino de præparatorijs ad ipsum efficiendum, vel ad eius vsum, vt si penes sortilegum reperiantur instrumenta Magina, vt pentacula. Hinc enim sufficienter inditiari ad torturam pro crueda intentione malæ crudelitatis, & si nihil emerferit, esse cogendum ad abiurandum de leui, affirmat Genuens. in praxi Archiep. Neapol. ca. 13. n. 13 fuisse decisum à sacra Congregatione sancti Officii Vrbs contra quemdam doctorem bonæ famæ.
- 938 Pari etiam modo si penes aliquem reperiantur libri continentes sortilegia hæreticalia, vt Clauicula Salomonis Almaden, &c. contra reterorem insurgit vehemens hæresis præsumptio, & super intentione, complicitibus, & vsu insingenda ei tortura. Ex qua si nihil emerget, iniungenda ipsi abiuratio de leui ita cum Pegna Parinac. Genuens. & alijs per ipsum citatis, Carena
- 939 par. 2. tit. 12. §. 21. nu. 175. Qui nu. 176. cum dictis Pegna, & Genuens. bene addit, quòd si in libris retentis ab aliquo contineantur sortilegia non hæreticalia, possit retentor expelli absq. abiuratione cum solum leui tortura, & penitentijs salutaribus. Atque hæc sententia prædictis, & Regule, & capiti esto iam finis.

C A P V T V I.

De tribus modis, nomen scilicet, Decimo, & Vndecimo expediendi causas S. Officii absque ulla abiuratione, vel secus in ipsius reis, penitentibus relapsis, ac impenitentibus relapsis, aut non relapsis.

P R O E M I O L V M.

- 1 **P**ost longam disquisitionem, qualiter in singulis casibus, seu particularibus materijs S. Inquisitionis abiurandum, toto capite præcedente à nobis traditam, sequitur expendamus quinque reliquos terminandi processu causarum fidei modos, absque ulla abiuratione, aut cum aliqua ex illis tredecim; quos erudite proponit Nicolaus Eymericus, & per eruditè commentatur Franciscus Pegna, 3. par. Direct. xij. à num. 141. vsque ad 216.
- 2 Comprehendimus tres in isto capite ob aliqualem connexionem, quam inter se habent, vt ex titulo proposito iam clarè apparet, & clarius apparebit ex statim à nobis pertractandis cum Eymérico, & Pegna. loc. cit. & 2. par. direct. quæst. 58. comment. 83. cum Soula, Santarelo, Farinacio, Castro Palao, & alijs citandis, qui de hac materia relapsorum in hæresim, vel apostasiam penitentium, aut impenitentium, vel non relapsorum impenitentium expresso egerunt: sicque paucis Regulis omnia huc spectantia congruè perstringemus.

Quis, & quotuplex dicatur relapsus? Quomodo hæretici relapsi penitentis causa sine abiuratione terminatur.

R E G V L A C C C C X I.

- 3 **Q**uamuis reus sancti Officii dicatur relapsus, qui in abiuratam hæresim, vel

- 4 apostasiam iterum labitur. Relapsorum item multiplex est differentia, quidem sunt relapsi manifesti, de quorum lapsu primo, & secundo legitimis probationibus manifeste constat, quidam vero sunt relapsi præsumpti, quorum duplex lapsus non plenè probatur, sed violenta iuris præsumptione relapsi esse censetur. Rursus aliqui sunt relapsi vere, & aliqui ficti, nempe inrisiō-

nici.

ne; quæ diuisio fere coincidit cum præcedenti. Quisquis autem hæreticus gradum relapsus quouismodo pertingit, quantumuis de suis erroribus peniteat, sine abiuratione vlla, aut reconciliatione per traditionem Curie seculari à sancto Officio semper expeditur.

7 Afferamus primo loco cum Carena, 2. par. tit. 1. §. 5. num. 26. omnia iura, in quibus præcipitur hæreticorum, vel apostatarum telas forum materia exprimitur, nempe in cap. Ad abolendam, §. qui verò, & in illos quoque de hæret. & in cap. Accusatus, in principio, & §. Eum verò, & §. ille quoque, de hæretic. in 6. Atque hoc caput ait idem Carena fuisse desumptum ex Bulla Alexandri IV. quæ incipit, quod super.

8 Ex quibus iuribus si attentè inspicatur, reperietur, quod deducta sint primò descriptio relapsorum, quæ proposuimus in introitu nostræ Regulæ ex mente Eymeri, & Pegne, 2. par. direct. quæst. 40. comment. 65. & q. 58. comment. 82. Simanch. Cathol. Instit. tit. 57. num. 1. Farinac. de hæresi, quæst. 195. §. 1. num. 1. & aliorum communiter, nec vlla indiger declaratione.

9 Deducitur inde secundo illa relapsorum diuisio iam satis indicata à nobis in relapsos manifestos, & præsumptos; Et similiter illa alia, quod aliqui sint relapsi vere, nempe si legitime confessi, aut conuincti ab iuramentis, & postea de hæresi iterum conuincuntur, aut confitentur. Aliqui autem sint relapsi fidei, illi scilicet, qui prius abiurarunt de vehementi, & postea de hæresi confessi, aut conuincti reperiuntur vel e contra, illi, qui prius hæresim formalem abiurant, & postea vehementem hæresim suspensionem conuertuntur, ita ex Zanchino, tract. de hæreticis, cap. 26. num. 2. & ex Deciano lib. 5. rap. 56. num. 1. tract. Crimin. Farinac. dict. §. 1. num. 2. & 3. quibus adde Soufam, lib. 1. Aphoriz. cap. 45, nu. 2. cuius hæc sunt verba.

10 Relapsus, inquit, alius est manifestus, seu verus, alius præsumptus, siue fictus. Verus relapsus est ille, de cuius veritate lapsus legitime probationibus constat. Præsumptus, de cuius viroque lapsu manifestè non constat. Quod contingit dupliciter. Primo quando quis abiurauit vehementem hæresim suspensionem, & postea legitime deprehenditur hæresim formalem abiurauit, & postea hæresim vehementem suspensionem conuertitur: hæc ille compendiosè, & egregiè.

11 Relapsus, inquit, alius est manifestus, seu verus, alius præsumptus, siue fictus. Verus relapsus est ille, de cuius veritate lapsus legitime probationibus constat. Præsumptus, de cuius viroque lapsu manifestè non constat. Quod contingit dupliciter. Primo quando quis abiurauit vehementem hæresim suspensionem, & postea legitime deprehenditur hæresim formalem abiurauit, & postea hæresim vehementem suspensionem conuertitur: hæc ille compendiosè, & egregiè.

12 Ex quibus innotebit clare id quod addidi in Regula, secundum scilicet relapsorum eam diuisionem coincidere cum prima.

13 Similiter innotebit, quod attentis iuribus citatis, illis censeri debet relapsus, qui vel primo abiurauit hæresim formalem, & postea incidit in vehementem eius suspensionem: Vel qui primo abiurauit de ve-

hementi, & postea incidit in hæresim formalem. Nam quod lapsus præsumptus antecedit, vel subsequatur lapsum certum, nil refert, cum sit accidentalit, & valde leuissimæ considerationis. ita post Geminia in cap. Accusatus, §. Ille quoque de hæret. in 6. Menoch. cons. 81, nu. 148 lib. 1. Alphons. à Castro, de iusta hæreticorum punie lib. 2. cap. 2. Zanch. de hæretic. cap. 16. num. 3. Albert. de Agnoic. Afferit, quæst. 25. num. 25. Royam, de hæret. par. 2. Afferit, 41. Pegna, 2. par. direct. comment. 63 & post alios, docent optimè Caltras Palau. in oper. Moesl. ral. tract. 4. dispur. 6. punct. 2. num. 9. & Carena 2. par. tit. 2. §. 5. num. 27.

14 His itaque quoad descriptionem, & diuisionem relapsorum præmissis, resolutio vniuersalis, & certa, quod quicumque hæretici, seu apostata, licet penitentes, statim relapsi pertingunt nequaquam abiurant, nec reconciliantur, sed irremissibiliter curia seculari traduntur, patet ex cap. Ad abolendam, §. illos quoque extra de hæret. vbi sic. Illos quoque, inquit, qui post abiurationem erroris deprehensi fuerint, in abiuratam hæresim reincidisse, seculari iudicio sine vlla penitus audiencia decernimus retinendos, & ibi Gloss. infiguratione, casus, vers. Tercio dicitur, Holtien, nu. 9. in verbo reincidisse, Anron. de Butrio, nu. 1. vers. Relapsi verò, & alij multi, quos copiose refert Farinac. vbi supra num. 4.

15 Qui in confirmationem bene adducit textum in cap. super eo, de hæret. in 6. ibi si deprehensi fuerint in abiuratam hæresim reincidisse, seculari decernantur iudicio: ita in eo textu.

16 Cur autem huiusmodi hæreticis relapsis non sit locus abiurationis, & reconciliationis, congruum reddit rationem Carena, 2. par. tit. 1. §. 23. nu. 127. per sequentia verba.

17 Tandem, inquit, animaduertendum, quod quæ de abiuratione dicta sunt, intelligenda sunt de hæreticis penitentibus; secus de relapsis, qui licet petant se vniri Ecclesie restitui, ætatem non admittuntur ad abiurandum, quoniam quoad forum exterius habentur pro impenitentibus; licet quoad interius adiuerantur ad sacramenta Penitentia, & Eucharistia. ita Maffin. in praxi sancti Officii p. 9. Afferit. 11. pri. Imp. & ita dedit sacra Congregatio vt in litteris Euim. olim Card. Pignani 15. Decembris 1568. hucusque Carena.

18 Qui infra §. 6. nu. 41. cum Simanch. de Cathol. Instit. tit. 57. num. 14. cum Sanctaral. de hæret. cap. 42. num. 17. ver. Obijcies, & cum alijs hoc idem aliter declarat, quod dictis relapsis concedatur reconciliatio in foro poli, non verò in foro foti, & consequenter absque iuridica abiuratione, seu alijs terminis cum Carena in suis quæst. crimin. cap. 1. de hæret. nu. 13. vers. sed certe (atque in idem reincidit) quod tales relapsi penitentes reincorporantur Ecclesie.

18 si per receptionem sacramenti reconciliantur, non tamen reconciliantur, ac propterea neque abstant. Quod autem dictum est in comparatione exsecutus sit confessarius, explicabimus infra ultimo huius lib. v. capite, ubi per totum de modo, quo a confessorijs quoad forum conscientie expediendi sunt rei sancte Inquisitionis, etiam discurrendo per materias particulares ex professo agemus.

19 Hunc prosequamur modum expediendi eos in foro externo sancti Officii, quando sunt relapsi penitentes; cum proponat per extensum Emericus, 3. par. direct. nu. 197. Præmittit titulum sic, de nouo modo terminandi processum fidei in casu relapsi penitentis; Deinde sic incipit.

20 Nonus, inquit, modus processum fidei terminandi, & finiendi est, quando delatus de heretica prauitate, processus meritis diligenter discussis, cum bono consilio iniure peritorum, reperitur confessus hæresim & penitens, sed relapsus realiter; Et hoc est quando delatus ipse confitetur iudicialiter coram Episcopo, & Inquisitione alias se abiurasse omnem hæresim, & ita legitime reperitur, & quod post credidit illi talis hæresim, seu errori; vel quod specialiter aliquam hæresim abiurauit, & post rediit, & credidit in eandem. Sed post adhaerens consilio saniori penitet, credit catholicæ,

21 & reuertitur ad Ecclesie unitatem: Tali enim non sunt, si humiliter petat, deneganda Penitentia, & Eucharistia sacramenta, sed quantumcumque peniteat, nihilominus ut relapsus est tradendus brachio seculari ultimo supplicio tenendus: hoc autem intelligitur, ubi respectatur, quod abiurauerit tanquam deprehensus in hæresim, seu tanquam suspectus de heresi vehementer, non autem leuiter tantum, hæc ille, circa quæ excitari possunt aliqua dubia, sed de his in Regula sequenti.

22 Deinde agit Emericus de praxi tenenda in isto non modo terminandi causam heretici relapsi penitentis; ibi, circa autem istum talis practica est seruanda, & peculiariter exprimit, quod ab Inquisitore duo, vel tres præsertim Religiosi, vel clerici sint assignandi, qui ei assistant, & ipsum disponant ad nuncium mortis equanimiter ferendum.

23 Circa quam expressionem, seu instructionem, vel ualderationi consonam laudet, & merito Emericum Campegius adud Zanchinum cap. 16. vers. relapsus recipiatur: Atque Pæna in suo comment. 45. num. 197. consonat dicens id expedire, ne anima, inquit, eius ex hoc sæculo migraturam, quæ cunctis rebus est præferenda. C. sanctimus, C. sacrosan. Ecclesijs, naufragium faciat ita ille.

24 Aduertit item idem Emericus, si relapsus curæ seculari tradendus fuerit Clericus sacris Ordinibus initiatus, quod debeat prius degradari; ibi, considerandum autem inquit, fuerit in factis Ordinibus constitutus,

vel aliis Sacerdos, vel cuiuscunque ordinis, seu Religionis obumbratione suffatus, antequam tradatur, est totius Ecclesiæ sacri ordinis preiudicium, tunc nudandum, &c. Occurrit hic occasio tractandi de usu, & ritu degradationis, sed ne nimis distendat hæc tractationem omittit, & inducit lectorem curiosum ad videndum circa eam, auctores de ipsa agentes, præcipue Pænam in cit. comment. 45. num. 198. vers. Quoniam verò.

25 Tandem proponit Emericus 3. par. direct. unum 199. formam ferendi sententiam contra eum, qui in hæresim est relapsus, sed penitens, & ut relapsus traditur Curie seculari: ibi, sic, Nos N. miseratione diuina Episcopus talis ciuitatis, Et Frater N. Ordinis Predicatorum Inquisitor hereticæ prauitatis, &c. Attendentes legitime informati, quod tu talis, &c. reliquum tenoris eius vide apud ipsum Emericum, ut prædictis iam præfens Regula terminetur.

An aliquando relapsus penitens possit ad abiurationem, & reconciliationem admitti ob defectum alicuius requisiti?

REGULA CCCC XII.

26 Cum ad hoc, ut aliquis apostata, vel hereticus, (idem dicito de schismatico, sortilego, & inuocante Dæmonem, si addit error in mente,) post abiurata hæresim vel apostasiam, sit canonicè relapsus, & absque abiuratione, ac reconciliatione brachio seculari tradatur, diuersa concurrente debeant, tum ex parte probationis, tum ex parte Inquisitionis, aut subdelegati ab ipso, tum ex parte inquisitionis, &c. Ex defectu cuiuscunque iborum regulariter talis hereticus haud erit iuridicè relapsus poteritque ad abiurandum, & reconciliandum admitti. Secus verò, si omnia requisita ibi concurrant: hinc ostendendo per partes doctrinam huius Regulæ, multiplices casus oportune decidentur.

27 Symmas Initium ab ea, quam per parentem ex auctoribus citandis indicauimus; nam quidquid à nobis dictum actenus fuit, & dicitur de hereticis, & suspectis de heresi quoad esse relapsos, & excludi à reconciliatione, abiuratione; aut è contra ad eam admitti, intelligi similiter debet de schismaticis, sortilegis, atque innocantibus Dæmonem, dummodo ad primum in istorum mente addit error contra fidem, & ad secundum desit. Inde ostenditur, quia per est ratio in utriusque, & constat per tradita à Simanch. Cathol. instit. tit. 57. num. 9. Pæna, 3. par. direct. Comment. 26. vers. Vnum hic, Sola lib. 3. Aphor. capit. 45. numer. 41. & 1., ac præcipue à Farinac. de heresi quest. 195. §. 1. nu. 9.

- namet, 9. & seqq. quænt videas.
- 33 Delin. vt hereticus sit iudiciæ relapsus, requiritur primo duplex lapsus externus distinctus, nec sufficit vnus tantum, continuatus, licet appareat duplex cum reuera non sit. Hinc Antonius Soufa dict. c. 45. proprio Matæ absque citatione vilius auctoris decidit duos casus peculiare; cuius decisiones cum omnino mihi placeant, tibi trado eas eiusdem etiâ verbis: sic nu. 10.
- 34 Qui post abiuratum, inquit, hæresim, de qua legitime fuit conuictus, vel confessus, iterum ab Inquisitoribus apprehenditur, quia probatur scilicet diminuat confessionem, si lateatur, & plenam præteritorum errorum confessionem faciat, non reputatur relapsus, eo quod non datur nouus lapsus, ita ille: Vnde talis hereticus ad reconciliationem, & ab iurationem admittendus.
- 35 En secundum Soufæ decisionem, nu. 11. sic: Si quis, inquit, hæresim, aut illius vehementem suspicionem abiurauit, & postea comprehensus lateatur se semper in hæresi perstitisse vsque ad tempus præsentis confessionis; Verum post præcedentem abiurationem non constat de aliquo actu externo hæresis offensiuo, non est ab Inquisitoribus puniendus vt relapsus. Ratio est, quia nullus ibi datur nouus lapsus externus verus, aut presumptus; cum nullus ad illam internam hæresim sequutus sit actus externus; & sic continuatio illa post abiurationem manet intra limites hæresis internæ nec abiuratio sine actu externo facit presumptionem noui lapsus quoad pœnæ impositionem hæc illi.
- 37 Qui licet bene affirmit in neutro prædicto casu talem hereticum esse expediendum, aut puniendum vt relapsum non exprimit, tamen qualiter debeat expediri cum noua abiuratione, quod præcipue spectat ad præsens nostrum institutum. Et quidem credo supponi à Soufa omnino certum sicuti reuera est, quod denuo sit cogendus ad abiurandum de formali, maxime si prius abiurauerat de vehementi; & postea constiteatur, se in actu hæresis interno absque actu externo permanuisse.
- 38 Ex dispositione item iuris, vt aliquis reus sancti Officii sit legitime relapsus, requiritur duplex lapsus externus alter saltem cum præsumptione hæresis vehementi, & post hanc de vehementi abiuratum, alter cum errore formali. Patet ex cap. Accusatus in prin. de heretie. in 6. Sic ibi: Accusatus, inquit, de heretici vel suspecti contra quem de hoc crimine magna, & vehemens suspicio orta erat; si hæresim in iudicio abiurauit, & postea committit in ipsa, censeri debet quadam iurisdictione relapsus, licet ante abiurationem suam hæresis crimen plene probatum non foret contra ipsum. Ibi Glof. in figuratione casus, vers. Ant de prima, & cum multis, quos copiose citat Farinac. loc. cit. num. 14.
- 39 Si quis verò abiurauit de leui, & postea

Tom. II.

- in formalem hæresim iterum labitur, nequaquam vt relapsus expediendus, sed cum abiuratione de formali, & reconciliatione deducitur clare ex eodem cap. Accusatus, ibi: Si autem leuis, & modica suspicio illa fuerit, quamquam ex hoc sit grauius puniendus, non tamen debet in hæresim relapsorum pœna puniri, & idem habetur in Bulla Alexandri IV incipien. Quod super relata per Pegnam inter litteras Apostolicas, Docentq. Syluest. hereticus 1. num. 15. Mascar. de probat. lib. 2. conclus. 863. & cum alijs quos citat Sanctarell. dict. cap. 42. nu. 6.
- 40 Prædictum tamen casum optime limitat cum Squillacensi de fide Catholica, ca. 32. num. 5. Idem Sanctarellus, & Catena, par. 2. tit. 2. §. 5. num. 33. esse scilicet telapsum, & non admittendum ad reconciliationem, & abiurationem eum, qui post abiuratum hæresim de leui incidit in hæresim formalem, si postea deprehendatur manifeste, quod tunc esset hereticus formalis, quando de leui abiurauit. Rationem assignat Catena sic, quia apparet eum in prima abiuratione fuisse impoenitentem, nec voluisse veritatem fateri, &c.
- 41 A fortiori autem non censetur relapsus ille, sed ad reconciliationem, & nouam abiurationem admittitur, qui postquam leuiter, aut vehementer fuit suspectus, ac de leui, aut de vehementi abiurauit, iterum in leuem, aut vehementem hæresim presumptionem incidit. Ratio est, quia nullus dicitur relapsus, nisi plene constet de vno lapsu; at non constat, licet quis sepius leuem, aut vehementem hæresim suspicionem contrahat. ita Pegna, 2. par. direct. ad q. 78. commen. 83. vers. Ex quo appareret. Decian. lib. 5. et in in. cap. 56. num. 13. Farinac. dict. §. 1. nu. 12. & Soufa dict. cap. 15. nu. 5.
- 42 Quamquam in materia Fautorie probabiliter tenet loc. cit. idem Pegna, Decianus, Farinac. num. 36. & Soufa, num. 6. esse relapsum illum, qui in eam pluries incidit receptando hereticos intuitu hæresis auxilium eis quouis modo prebendo, Quod si bis tantum id faciat, esse expectandum Summi Pontificis declarationem illi volunt.
- 43 Verum, quidquid sit circa dicta numero præcedenti; illud certissimum est, quod habeatur telapsus, & consequenter sine abiuratione per traditionem Curie seculari expediendus quicumque post abiuratum hæresim de formali, in hæreticam incidit, aut hereticos receptat. Textus manifestus in cap. Accusatus, ille quoque, de heretie. in 6. Sic ibi: Ille quoque, inquit, de cuius lapsu in hæresim ante abiurationem constiterat, vel nunc constat, si post illam hereticos receptat, deducat, si flet, siue associet, aut dona, vel moneat, seu fauorem eis impendit, merito debet iudicari relapsus: hæc tenus verba textus.
- 45 Circa quæ notat Farinac. dict. quæst. 195. §. 1. num. 18. quod licet diuersi Inquisitores Italie secundum aliquorum sententiam

L non

- non soleant vi relapsus eodēminare eum, qui primo confessus, vel conuictus fuit de hæresi, & expeditus eum abiuratione de formali, ac postea in illius vehementem præsumptionem iniecit, non debeat hoc extendi ad casum expressum in dict. textu de fauore hæreticorum. Sed nos iam supra num. 13. ea sententia omiſſa, oppositam vi magis communem, & receptam in Tribunalibus Hispaniæ, ac in alijs tenuimus eum auctoribus melioris notæ, præcipue cum Castro Palau, & Carena.
- 47 Predicatum item casum fautoria limitant aliqui, quod dabeat intelligi, quando fauet hæreticis profitentibus eandem hæresim, quum ipse fautor abiurauerat, & secus si profitentibus diuersam. ita si mauch. de Cathol. instit. tit. 57. num. 6. Alphonsi de Castro de iusta hæretic. punitione lib. 3.
- 48 & Menoch. conf. 83. num. 149. Hanc tamen imitationem merito rejiciunt Petrus Gregor Syntagm. inris. lib. 33. cap. 8. nu. 6. Didacus Canter. quest. crimin. de hæretic. cap. 1. num. 58. in fine, & Callrus Palau. tract. 4. disp. 6. pu. 2. num. 11. ob eam rationem, quia abiurans vnam hæresim, omnes hæreses tacite abiurat, & propterea si in vehementem illius suspitionem incidit relabi fitione juris iudicatur. item quia in dict. textu, §. ille quoque, absolueus est sermo, nec apparet, qualiter illa limitatio elici inde possit, sed potius contrarium.
- 49 Dein post purgationem canonicam alicui indictam ob vehementem hæresim diffamationem, si in eandem iniecit hæresim à qua se purgauerat, censetur verè relapsus: secus tamen si in vniuersam. Docent communiter auctores, præcipue Eymericus, 3. par. direct. nu. 150. ibi Pegna, commen. 38. Ludovic. Paran. de Origine Inquisit. lib. 3. quest. 4. num. 50. Farinac. dict. §. 1. num. 27. & Soufa, lib. 3. Aphorism. cap. 45. nu. 8. nec vilis est, qui huic doctrinæ non consentiat.
- 50 At post abiurationem de formali, aut de vehementi alicuius hæresis, si relapsus sancti Officii reus, etiam si in aliam diuersam incidat, idque maximè verum habet, si abiurans illam hæresim, in quam prius lapsus erat, simul etiam omnes generaliter tunc abiurauit, vi solet fieri. Textus est expressus in dict. cap. Accusatus, §. eum ven-
- 51 to, de heret. in 6. ibi sive: Eum vero, qui in vna hæresis specie, vel secta commisit, aut in vno fidei articulo, seu Ecclesiæ Sacramento errauit, & post modum hæresim simpliciter, vel generaliter abiurauit, si ex tunc in aliam hæresis speciem suæ sectam, aut alio articulo, seu Sacramento committat volumus, vt relapsus in hæresim iudicari. Et notant ibi Glos. Archidiac. Gemini. & reliqui doctores, qui circa hoc concordant.
- 52 Est tamen aliqualis controuersia inter ipsos, casu quo quis, omiſſa illa generalitate solum hæresim, in quam incidit, abiurauit, & postea in aliam diuersam et incidit, sit ne iuridice relapsus habendus? Partem negantem probabiliter tuetur Glos. in dict. cap. Accusatus, & ibi Ioan. Andr. u. 8. & 9. Reperit. Inquisit. verbo relapsus, sub vers. 3. Eymér. 2. par. direct. quest. 40. nu. 5. vers. Secus, si tancum, & ibi Pegna, coumen. 64. Menoch. conf. 83. nu. 156. & seqq. lib. 1. & Suarez de fide disp. 23. secta. nu. 8. in fine. Ostenditur inde, quia non potest dici relapsus ratione criminis, eum sit diuersum: neque ratione abiurationis, cum ipsum non abiurauerit. Et videtur fauere supradictum cap. Accusatus, vbi expressè assignatur abiurationi generalis, quarumque hæresim, vt aliquis relapsus reputetur.
- 54 Sed pars affirmans probabilior apparet, & eamque absolute tenent in dict. cap. Accusatus, Archidiac. Genimian. & Franc. Mendos. in additionibus ad Reperit. verbo Relapsus, sub vers. 3. litt. B. Vmberr. Locatus, in iudiciali Inquisit. verb. relapsus, n. 6. (Pegna in dict. commen. 65. licet sit in contraria sententia, ait hanc præualere) item Decian. tract. crimin. lib. 5. cap. 26. n. 2. & post alios Castro Palau. dist. disput. 6. pu. 2. nu. 13. Probatur efficaci ratione, quia abiurans quamlibet hæresim, tacite omnes hæreses abiurat, eum abiniret recessum à diuina reuelatione per Ecclesiam proposita, quæ in omni hæresi includitur, promittitque tacite ab Ecclesia non discessurus. Ergo ex hac præſeſſa abiuratione, si denou in hæresim aliam labatur, relapsus censeri debet. Propter vim huius rationis indicat Callrus Palau, hanc opinionem esse probabiliorē: sed addit per sequentia verba.
- 56 Limitanda tamen est doctrina in casu, quo prius de hæresi vehementer suspectus abiurasti, & postea in diuersam hæresis speciem lapsus fuisti, quia in hoc casu, etiam si abiuratio prior generalis fuerit, non debes cēseri re lapsus, per textum in cap. Accusatus, ibi si postea deliquit in ipsa quasi diceret, si in ipsa hæresim deliquit, quā prius de vehementi abiurauit, secus, si in aliam diuersam, & notauit Farinac. quest. 165. num. 46. ita ille; cui adhareo.
- 57 Requiritur præterea ad iudicandum aliquem reum sancti Officii relapsum, & absolute abiuratione noua expediendum, vt de priori abiuratione constet, & quod ritè, ac rectè fuerit iudicialiter facta; secus, si nulliter. Ita post Oldradum consil. 27. num. 1. Farinac. dict. §. 1. n. 26. Soufa, lib. 3. Aphor. cap. 45. nu. 6. & Sancta rell. dict. cap. 42. nu. 7. Qui in confirmationem adducit verba Pegnæ 2. par. direct. quest. 58. cōmen. 83. vers. obseruandum est, quæ non grauior hie refertur.
- 58 Obseruandum est, inquit, licet tractari de illis relapsis, qui post abiuratas hæreses iterum in hæreses incidisse conuincuntur: non de illis, qui in eundem errorem iterum atque iterum labuntur, nulla pœnitentia solemnī interueniente, aut abiuratione

rione, canonice purgatione indicialiter facta. Si quis enim iterum, atque iterum in varias, aut easdem hæreses labatur, & si verè relapsus dici possit, priusquam illas abiuraui, at puniri non debet velut relapsus ita vt tradatur Curie seculari, dummodo velit poenitere. ita ille.

- 59 Sed clarius ad rem præsentem adducit etiam Azor. tom. 1. Institut. moral. lib. 8. c. 24.
- 60 quæst. 1. quem audias quæso. In iure, inquit, canonico relapsus hæreticus censetur is, qui postquam hæresim publicè coram iudice abiuraui, hoc est, iure iurando damnauit, & execratus est, in eam iterum incurrit. Vnde etiam si milles quis in hæresim, à qua per veram cordis poenitentiam recessit, relabatur; relapsus non habetur, nisi eam hæresim coram iudice abiurauerit, hæcenus Ioan. Azorius, & cum ipso Sanctarellus.
- 61 Rursus non censetur relapsus ille hæreticus, qui occultè in hæresim iterum labitur, sed necessario de hoc secundo lapsu debet constare (sicut constiterat de primo,) per propriam confessionem in iudicio, vel per ter testes legitimos, vel per euidentiam facti, seu notorietatem. Tradunt vt omnino certum Syluester, hæreticus primò, num. 19. Menoch. lib. 1. consil. 81. num. 177. & Sanctarell. pbi supra nn. 8.
- 62 Sed quid si talis hæreticus conuictus de secundo lapsu reuocet? Accipe decisionem huius dubij à solo Doctissimo Soula lib. 1. Aphor. cap. 45 num. 12.
- 63 Si quis, inquit, in prædicto casu fateatur aliquem externum actum occultè factum per quem verè relapsus constituitur, si postea quoad hunc lapsum reuocet confessionem, vel persequerantiam in hæresi post dictam adiurationem, non est tradendus Curie seculari, sed examinandus per torturam quæ de illo actu, aut persequerantia nulla est probatio in iudicio: Sed cum ex tali reuocatione præsumatur mendacium, & aliquis imponi tentia, datur sufficiens indicium ad torturam; sed quia inditium magnum non est, tortura debet esse moderata. hæc illius decisio, quæ mihi valde placet.
- 64 Aliud autem requiritur, vt quis post abiuratam hæresim fiat canonice relapsus, vel secus, si desit, & admittatur ad reconciliationem, & abiurationem, se tenet ex parte subdelegati ab Inquisitore de eo agit Carena dist. tit. 1. §. 5, num. 36. & sic dubitat.
- 65 Pulcherrimum tamen, inquit, dubium esse potest: an si quis coram subdelegato ab Inquisitore, vt hæreticus abiuret, si postea in eandem, vel aliam hæresim reincidat habendus sic pro relapsus, si non constet de subdelegatione illius Iudicis coram quo abiurauit? cui dubio sic ipse ibidem respondet.
- 66 Casus hic, inquit, in indiuiduo accidit in Ciuitate Comi, teste Lamber. de Contract. mulierum, &c. Hlof. 7. num. 75, & Tom. III.

seq. vbi etiam attestatur, de consilio totius Collegij iuris consultorum dictæ Ciuitatis ac Reuerendiss. Episcopi & Illust. D. Io. Thomæ Odescalchi R. D. Senatoris, fuisse mulierem illam, vt relapsam brachio seculari relaxaram, & combustam, & eo loco Lambertengus attestatur, ita fuisse indicatum, & executum Mantuz in simili casu, qui ibi contingerat.

- 67 Quod inquit, subiungens, verissimum est, nam adest pulcherrimum Consilium Burfati 24 vol. 1. factum in casu, qui ibi contigit, & in fine consilij ita executum.
- 68 attestatur anno 1568. hæc Carena. Cuius responsio à fortiori locum habet respectu D. Inquisitoris, quod tamen non constet de eius delegatione, & in iudicio, qui post abiuratam hæresim coram ipso in eam denuò, incidit, constituitur canonice relapsus, & sine abiuratione, & reconciliatione fori externi Curie seculari tradi debet, nec hoc maior indiget probatione.
- 69 Tandem quid ex parte reorum sancti Oficii, requiritur ne aliquid, vt sint iuridice relapsi? vel secus? Duplex dubius hic occurrit discutendum, primum excitatur à Carena loc. cit. sic: An hæreticus spontè comparens, & abiurans hæreses, si relabatur, habendus sit pro relapsus ad effectum tradendi eum brachio seculari? Relata sententia negatiua in quam videtur inclinare Torreblanca lib. 3. de delictis, in quibus aperta, vel occulta inuocatio Dæmonis intervenit cap. 12. num. 10.
- 70 Sub distinctione ipse Carena resoluit si hæreticus spontè comparens, sit minor 25, annorum, vel 18. respectu Regni Siculi, & Insulæ Melitenis, ac post reconciliationem eum abiuratione, etiam si denuò in hæresim incidat, non est habendus pro relapsus, talis reconciliatio fuit facta cum solita clausula, citra penam relapsi, vt ipsemet Carena ex communi omnium sententia tradit infra tit. 18. §. 2. num. 12. Vnde talis minor ad nouam reconciliationem, & abiurationem admittendus erit.
- 71 At si hæreticus spontè comparens in sancto Officio sit maior ætatis post abiuratam hæresim in eam reincidisse deprehendatur, pro relapsus habendus, & tradendus videtur. ita idem Carena in fin. dict. x. 5. se totius remittit iudicio sacre Congregationis, & ego eidem similiter me remitto. Ratio sumitur ex opposito fundamento, quia in reconciliatione maioris non apponitur clausula illa, citra penam relapsi. Multa enim à iure concedi solent minoribus, quæ maioribus meritis non conceduntur.
- 72 Quod dictum de maiore intelligitur etià iuxta iam tradita, si compareat spontè, & abierit hæresim de formali, ac postea contrahat vehementem eius suspitionem, vel incipit in sanctorum conceptum hæreticos. Et quidem sufficit vnica receptatio scienter tam facta: nam verbum receptet

cap. Accusatus, §. illequoque, de hæreticis in 6. Verificatur etiam in vnica receptione, l. Mariti, §. quæsitum, ff. de Adult. traditurque cum Zanchin. & locato per ipsum citatis, Carena, 2. par. tit. §. 5. num. 31. vers. hinc etiam. Qui in fine dicti nu. non extra rem, de qua agimus assert. casum cuiusmodi sequentibus verbis.

74 Addit, inquit, vltierus: Cantera ibidem vers. Aliam habemus, quod ex receptione vel conuersatione hæretici, habita post abiurationem de formali, talis reputatur relapsus: Et ait Glos. in cap. Accusatus, §. illequoque de hæret. in 6. quæ dicit, quod fames in hoc casu excusat, dummodo saltem sit violenta, non fuisse in facto receptionem in supremo Concilio sanctæ Inquisitionis Hispaniæ, in qua fuit relaxatus brachio seculari vti relapsus, quidem, qui cū fuisset vti de genere Maurorum reconciliatus. & post fuit ad alios eiusdem generis, & se excusabat ex illa glosa, quod fuit ad eos ad famem. ita ille, & quidem egregie.

75 Sed quid si quis, vel sponte comparens, vel denunciatus in sancto Officio abiurat de vehemēti præsumptionem hæresis, postea incidit in fauoriam, vel recepat hæreticos, relapsus ne censendus, & vt talis curia seculari relaxandus? Para negans omnino certa est, & eam ita tenent Siman. Cathol. Instit. tit. 57. num. 5. Pegna 2. par. Direct. quæst. 56. comment. 81. vers. iam, Eymericus, & cum alijs Sanctarellus, de hæresi, cap. 41. num. 12. Patet, manifeste ex eo, quia nullo iure disponitur, quod talis sit relapsus, & pœnæ non sunt extendendæ; ergo ad reconciliationem, & nonnam abiurationem admitti debet.

76 Alterum dubium ex parte reorum sancti Officii, è contra insurgit sic, an relapsus, qui non indicius de secundo lapsu sponte se præsentat Inquisitori, & fatetur suum delictum, sit admittendus ad gratiam, & nouam abiurationem? seu potius relaxandus brachio seculari? Hoc secundum videtur tenere Simanchas, de Cathol. Instit. tit. 57. num. 21. & seq. Post sic ostendi, quia reperiuntur tunc omnia in iuribus citatis requisita, vt quis sit verè relapsus; ergo vt talis in sancto Officio tractandus, & erediendus.

77 Nihilominus in primum vt magis benignum, & fundatum inclinant reliqui auctores, qui hac de re agunt, præcipue Albertin. de agnoscen. assert. quæst. 25. nu. 25. Alphons. Castren. lib. 2. de iusta hæret. pun. cap. 3. Pegna 3. par. Direct. comment. 13. num. 56. vers. sed quid si, Farinac. de hæresi, 193. num. 36. & Carena 2. par. tit. 18. §. 2.

78 num. 13. Qui post citatum Pegnam, bene admonet, vt occurrente casu, vt particulares Inquisitores supremum Senatuum sancti Officii consulant, & illud circa tales relapsos sponte comparentes exequantur, quod ille causa cognita decernet.

79 Hanc autem partem benigniorem esse

secundum mentem Concilij Bucerensis cap. 2. inde ostendit citatus Pegna, quod inde clare deducatur, sponte venientibus impunitatem mortis esse concedendam; idque in crimine hæresis nullo modo posse competere attenta Concilij dispositione, nisi
80 relapsus. Item probatur, quia in isto relapsu sponte veniente cessat sinistra illa suspicio; qua relapsi putantur fide conuersi cū se ipsum penitendo deserat, & veniam postulet: neque hic censendus est incorrigibilis, cum sponte crimen fateatur, & reconciliari per abiurationem deprecetur.

81 Denique notat Carena dict. tit. 18. §. 2. num. 15. prædicta num. anteedentibus, debere intelligi de relapsu, vbi verè esset sponte comparens: qualis non censetur, quando metum imminentium probationum in sancto Officio compareret, puta quod sciuerit aliquē se preparare ad ipsam accusandum, vel esse rumorem de eo accusando. Tunc enim talis relapsus nequaquam est admittendus vilo modo ad gratiam, & abiurationem. ita cum Decian. Alphons. & Calisto, & Farinac. per eum relatis, egregie idem Carena. Atque hæcenus de relapsis, & hic Regulæ finis.

*Qui nam hæretici impenitentes non relapsi
& an hi cum abiuratione, & reconciliatione expiari possint?
vel securi?*

REGULA CCCXIII.

82 Decimus modus terminandi processum in causis fidei spectat ad hæreticos impenitentes non relapsos, & tales dicuntur esse illi, qui ab Inquisitoribus, aut ab alijs conuicti, adhuc errores suos defendunt, vel illos detellari, & ad Ecclesiæ vnitatem conneri nolunt abiurando, vel se purgando secundum Inquisitorum arbitrium. Pro conuersione autem eorum procuranda, assignandi sunt viri docti, & alia remedia per longum tempus adhibenda: quod si conuerti velint ad reconciliationem, & abiurationem admitti debent,
83 sicut quiuis hæreticus non relapsus. Nequaquam tamen admittendi, sed relaxandi tandem brachio seculari, si pertinaces conuersionem reiciant.

84 Tametsi proposita descriptio hæreticorum impenitentium non relapsorum ex se manifesta appareat, & nulla declaratione indigere videatur, eamque adducant, & approbent communiter omnes, præcipue Eymericus 2. par. direct. qu. 40. ibi Pegna comment. 65. Tabiena. verb. hæreticus num. 16. & 26. Farinac. de hæresi quæst. 196. num. 2. & Sousa lib. 2. Aphorif. 86 cap. 46. num. 1. Nihilominus, quia ista vocabula hæretici pertinaces, & impeni-

tent-

centes quandoque confunduntur, ac impenitentes censentur, qui pertinacia sunt & è contra, vt ex Tabien. cit. assert Farinac ibidem num. 1. propterea ad tollendā omnem æquiuocationem, persisterendum hic aliquantulum & doctrinaliter declarandum, qui nam sint isti hæretici impenitentes? de quibus nos in Regula.

87 Equidem, vt ex omnium mente bene docet Soula loccit. pertinacia est, quid superius, seu genericum ad impenitentiam cum illa sit de ratione, seu essentia hæresis, non vero ista, & quiuis hæreticus essentialiter pertinax est, sed non quiuis est impenitens. Nam pertinacia ad hæresim requisita sufficit si sit instantanea, & in actu breuissimo consumari solent, & amittatur fides diuina; vri similiter spes, & Charitas vnico breuissimo actu amittuntur, secundum cōmūnem doctrinam, quam tradunt Canus lib. 2. de locis, Theolog. cap. 9. col. 29. vers. Ratio igitur. Banes ad D. Thom. 2.2. quæst. 11. art. 1. vers. En hac Doctrina, Gregor. de Valentia ibidem vers. Hinc sequitur primo, & alij. *At impenitentia*, etiam attenta vi voluntatis maxime quoad præsens insitutum, dicit persistētiā in ipsa sine in actu hæresis contra fidem, seu contra auctoritatem Ecclesiæ, vt parebit magis ex dicendis.

89 Hinc aliqui impenitentiam istam, seu pertinaciā non genericam, sed iam contractam ad speciem particularem impenitentię declarant per obstinationem, persistentiam, indurationem, & incorrigibilitatem. ita locat in iudic. Inquisitor. verb. hæreticus, 1. nu. 18. vers. sed nota, vbi quod hæreticus impenitens, seu pertinax modo

90 dicto sit ille. *Qui obstinatus, vbi quoque modo non vult se remouere de opinione, & vers. seq. sic est ille, qui vult impudenter tenet aliquod hæreticum;* vel qui proposito, suo ad doctrinam per se uel alius quam oportet.

91 *rei.* Item Simanchus de cathol. instit. tit. 48. num. 1. vbi ait, quod sit ille, *Qui quasi impudenter. seu qui persistit in errore, quem omnia d. ferere tenetur.* Farinac.

92 etiam, & melius per ceteris dict. §. 1. n. 3. Incorrigibilis autem, inquit, hæreticus dicitur. *Qui non habet animum se corrigendi, sed vult esse pertinax, obstinatus, & induratus, seu Quisem, & iterum corripit in errore suo persistit.* atque hic propriè dicitur hæreticus impenitens: Vide plura apud Farinacium, nobis tradita sint satis pro declaratione vocabulorum.

93 Pro rei verò quidditate notandum, quod tunc certò dicatur aliquis hæreticus pertinax, & impenitens, quando monitus non vult resistere ab erroribus contra fidem, si erret circa ea, quæ sunt iam definita ab Ecclesiā, aut quæ post sufficientem publicationem quique catholicis explicite scire, tenetur, secus si circa alia, quæ adhuc non definita. Ita Simanch. de cathol. institut. tit. 48. num. 3. Menoch de præsumpt. lib. 6.

præsumptione 7. num. 7. & Farinac. de hæres. quæst. 196. num. 7.

94 Sed quid de eo, qui circa non definita, ita tenaciter errat, vt eā Ecclesiā definiēte, adhuc non acquiesceteret, & in errore persisteteret, est ne censendus impenitens, in pertinacia erroris persistens? optimè respondet affirmanter cum Caiet. & Nauat. per cum relatis, noster Thomas Sanch. in præcepta Decal. lib. 3. cap. 7. rubr. de hæresi, & apostasia num. 29. Ratio est, quia iam, ex tunc, licet sub conditione, se opponit auctoritati Ecclesiæ.

95 Quiuis item irans senanquam recessurum à sua opinione, cum falsa sit, & fidei catholice opposita, inter pertinaces, & impenitens sine dubio numeratur. Inde probatur, quia ex tali iuramento suam temeritatem, & incorrigibilitatem apertè demonstrat. Quod etiam exrendunt Alphons. de Castro lib. 1. de iusta hæretico tum punit cap. 9. & Simanch. Cathol. instit. tit. 48. nu. 21 & 22. ad casum, quando quis ex ignorantia sic contra fidem falsò opinatur, & iurat.

96 Verum rectèa metitò hac extensione, asserunt bene Decianus in tractat. crimin. lib. 3. cap. 54. num. 6. Menoch. de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 7. num. 136 & Farinac. de hæresi quæst. 196 §. 1. nu. 14. tantum habere locum, vbi ille sic irans sciemer opinatur contra fidem; quia vt quis sit hæreticus impenitens, requiritur, præcedat admonitio, vt ex descriptione initio Regule propositionis innotescit. item quia iramentum non recedendi ab errore ex ignorantia emissum habet implicitam conditionem si id, quod credidit, non deuiet à vera, & Catholica Ecclesiā.

97 An autem pertinacia requisita ad hæresim possit aliquando esse coniuncta cū ignorantia aliqua, discussimus lib. 1. Regui. 98. Videas ibi à nobis resoluta.

98 Dein reponitur inter hæreticos impenitentes ille, qui cum iam de se confessus fuerit, & Ecclesiæ reconciliatus, postea reperitur diminutus, nempe quod non omnes suos errores, nec omnes complices reuelauerit, ita Calder. in tract. de hæret. rubr. de materia process. post. num. 6. Simanch.

99 Cathol. instit. tit. 48. num. 27. Vbi illos vocat diminutos, & extendit etiam in illis hæreticis, qui non manifestarunt ex malitia, & non ex obliuione omnes qualitates & circumstantias gravioris, Pagna 2. par. direct. Commen. 19. vers. Ex his. Ludou. Param. de Orig. sancti Officij, lib. 3. quæst. 9. num. 193. et alij.

100 Habendum etiam ee pro hæretico impenitente eum, qui retractat confessionem suam, facta etiam iam abiuratione post sententiam, & asserit se fuisse innoentem, ac confessum esse metu tormentorum, voluerunt Calderinus, conf. de hæret. Royas 2. par. de hæretic. num. 255. Cuius hæc est ibi Viginti gesima quinta assertio: qui errores, inquit, hæreticos in iudicio confitentur, po-

- ſtea confeſſionem reuocat, tanquam negatius eſt relaxandus, niſi de errore conſiſt. & ſola 2. lib. Aphor. cap. 48. num. 2. vbi
- 102 ſic. Impenitens, inquit, etiam, & negatius cenſetur, qui hæreſim confeſſus, ſactam coaleſſionem, ante implicitam penitentiam reuocat, non probans cauſam talis reuocationis; & niſi reſpiciat, tradendus eſt Curiz ſeculari, hæc ille poſt Simanch eſthol. inſtit. tit. 13. nu. 25. & tit. 90. n. 8.
- 103 Multo aliter reſoluit hunc caſum cum eodem Simanch. Carena 2. par. tit. 5. 3. num. 14. ſequentibus verbis: Quamuis inquit, & melius dixerit Simanch in Enchiridio tit. 39. num. 11 talem reuocantem ſuam confeſſionem, & dicentem ſe iniulie damnatum, porius condemnandum vti temerarium, quam vti impenitentem, & penis arbitrio iudicum mulſandum, ve ſubſibus, &c. prout ita obſeruari in ſancto Officio, aſteſatur idem Simanch de Cathol inſtit. tit. 13. num. 26. & Farinac. diſta qu. 196. num. 33. De mareria tamen horum reuocantium ſuas confeſſiones, maxime ex intervallo, videtur Carena, diſt. cap. t. de heret. num. 70. Joſeph. ſeſſe deciſ. 473 nu. 7. vol. 5. hæc ille.
- 104 Ex quibus, & ex alijs, quæ circa idem inueniens penes Caltum Palaum tom. t. traſt. 4. diſput. 6. pun. 2. nu. 5. qui in primam rigorofam ſententiam inclinat, & penes Antonium Dianam 4. par. traſt. 7. reſol. 25. manifeſte apparet, qualiter ſint diuiſi doctores inter ſe circa hunc caſum adeo diſſicilis, & periculofe reſolutionis, cum agatur de cauſa capitali. Vide Farinacium de hæreſi quæſt. 196. num. 50. & ſt. Vnde optanda eſſet particularis deciſio per Buliam Pontificiam; interim occurrente caſu in particularibus Tribunalibus ſancti Officij recurrendum ad ſupremum omnium, & in
- 105 de expedienda reſolutio. Sicuti recurſum ſuit a noſtro Tribunali Melitenſi, & expeditur reſolutio circa diuerſos reos, qui poſt factam confeſſionem iudicalem, enormiſſimi criminis cum horrendiſſimo contemptu ſanctiſſimæ Eccleſiæ, & poſt iuridicam eius ratificationem, tam quoad ſe, quam quoad complices, in repetitione teſtium ad inſtantiam Fisci in caput alienum, plures eorundem dictam confeſſionem reuocauerunt, non aſſignata, & minus probata rationabili, & ſufficienti ratione talis reuocationis: ſed alibi fortè completa totius huiſmodi caſus notitia leſori traditur.
- 106 Habendus tandem pro impenitente, & ſeculari curiz relaxandus quicunque condemnatus ab Inquiſitore ad abiurandum, præſertim de formali, aut de vehemente, non vult abiurare, neque ad id viliſ ſuaſionibus induci poteſt, ſira ex communi doctrina Carena diſt. tit. 5. 3. nu. 14. verſ. Quare pro.
- 107 Modum autem terminandi proceſſum incauſa fidei per condemnationem hære-
- tici impenitentis non relapſi, proponit Eymericus, 3. par. Direct. a num. 301. ſic: Decimus modus, inquit, proceſſum terminandi, & ſuendi eſt, quando delatus de hæretica prauitate proceſſus meritis diligenter diſcuſſis cum bono conſilio iuris peritorum, reperitur confeſſus hæreſim, & impenitens non tamen reuocatus; & hoc eſt quando ipſe delatus ore proprio iudicialiter confeſſetur, ſe credere aliqua, quæ ſunt
- 108 hæreticalia plane, & ea defendit. & informatus per Epilcopum, & Inquiſitorem, quod illa ſunt hæreticalia. non vult eis credere, imò eorum eis defendit, nec vult ad eorum mandatum illas hæreſes abiurare, nec abnegare, ſed reuocare, imò perſiſtit in eis, & ſuſtinet animo pertinaci, & non inuenitur, quod vquam abiurauerit aliquam hæreſim, &c. ita ille.
- 109 Dein aſſignat idem Eymericus præxim. tenendam circa huiſmodi impenitentem; ibi circa iſtum talis præctica eſt ſeruanda, &c. Summa omnium eſt, quod hæreticus impenitens non relapſus in tuto carcerari ſit ponendus, & nemo eum alloquatur, niſi euſtos carceris, homo probus, & prudens multoties ab Inquiſitore vocetur, & de fide ipſum iſormet, & auſoritatibus, ac rationibus conuincat; petat item fundamenta errorum ipſius, vt ca ſoluat. Si autem
- 110 tam nequeat Inquiſitor ralem hæreticū impenitentem conuertere, mittere oportet ad eum viros doctos, qui ipſum conuincant, & perſuadeant. Præter Eymericum citatur, de his peculiariter agunt Simanch. cathol. inſtit. tit. 46. num. 49. & tit. 48. 42. ac Farinac. de hæreſi, quæſt. 195. nu. 52. & quæſt. 196. num. 33.
- 111 Avertit equidem optimè Pegna 3. par. Direct. commen. 46. verſ. tota hæc, dictam præxim. expediendi cauſam hæretici impenitentis non relapſi deſumptam fuiſſe ab Eymerico ex Concilio Biterrenſi ca. 17. vbi ſic habetur. Conuerti nolentes, vbi commodè poteritis, damnare rardetis: ipſos frequenter, tam per vos, quam per alios ad conuerſionem monentes (alia monentes.) Ac tandem in ſua malina pertinaces, faciatis errores ſuos ad eorum deteſtationem publicè conſteri, & ſic eos damnatos. ita in eo Concilio.
- 112 Vbi quod ait, (damnare rardetis) magis expreſſe Eymericus cum et diſtione eius, & additione Pegnæ ſcitu digna, ibidem ſic, ſi autem conuerti noluerit, non ſeſtinctur, nec mor tradatur brachio ſeculari, etiam poſito quod ipſe petat, etc. cō-
- 113 mentatur, et addit ſic Pegna. Obſeruandum eſt, inquit, penitus hoc conſilium Eſt autem hæc vſitata hæreticorum impenitentium inſania, et grauiffima miſeria, qui cum a Diabolo decepto pro ipſo moriſtur, tamen Chriſti martyres ſe eſſe dicunt, ac velut tales coli, et adorari cupiunt, hæc enim via ſe ſaltem in hoc ſeculo credunt fore immortales. Quod non eſt recens no-

florum inuentum: nam, & hoc iam olim fieri ab ipsis esse consuetum, vt colligitur ex Beato Cypriano in lib. de unitate Ecclesie in hac verba.

- 114 Quam libi, inquit, pacem promittunt inimici fratrum, quæ sacrificia celebrare, se credunt æmuli sacerdotum? An secum esse Christum, cum collecti fuerint opinantur, qui extra Christi Ecclesiam colliguntur. Tales etiam si occisi fuerint in confessione nominis macula ista nec sanguine abluatur inespiciamus, & grauis culpa discordiæ, nec passione purgatur: esse martyrem non potest qui in Ecclesia non est, hæc Cyprianus, & pro re præsentis indicanda sufficiant.

- 115 Ad Conuersionem item hæretici impoenitentis, adhibenda sunt alia remedia nepe vt mitius, & benignius cum eo agatur; vt fiat ei promissa, si conuerti velit, quod misericorditer tradabitur; adducatur ei vxor, & filij præsertim paruuli, remaneant cum ipso in carcere per sex Menses, aut per annum ad dictum effectum conuersionis eiusdem; nec tradatur curiæ seculari, nisi prædictis, aut alijs remedijs adhibitis, ac sepe monitis, ita præter Simanch. & Farinac. citatos egregie Soula lib. 2. Aphor. cap. 46. num. 5.

- 116 Quod si tandem post adhibitas dictas diligenter hæreticus pertinax, & impoenitens conuerti velit, tamen si prius sepe protestatus fuerit, se nunquam suos errores reuocaturum, admittitur tamen ad poenitentiam, & reconciliatur Ecclesie iniuncta ei ab iudicatione de formali, sicut alij hæretici poenitentes uo relapsi cum simili ab iudicatione reconciliari solent, ita Albertin. de cognoscendis assert. &c. quæst. 30. num. 79. & Farinac. de heresi, quæst. 196. num. 15.

- 117 Qui bene addit in tali casu occurrente tutum omnino esse, si consulatur Sedes Apostolica; quæ additio valde mihi placet.

- 118 Verum, cum huiusmodi conuersio hæretici impoenitentis præsumi possit simulacra, & ficta, ac potius timore mortis, quàm zelo fidei executa, talis Conuersus ne in-

- 119 ficiat alios perpetuo est immorandus; Et si fuerit insignitus aliquo Ordine, prius degradandus, saltem degradatione verbali, secundum consuetudinē iam introductam, ita Eymericus, 3. par. direct. num. 202. ibi Pegna commen. 46. Soula, lib. 2. Aphor. cap. 46. num. 8 & Diana 4. par. tract. 7. reso.

- 120 lut. 15. De viuius huius immutationis, & de modo, ac forma exequendi eam dicemus Deo dante infra suo loco, lib. 6. qui totus erit de poenit. & executione eorum.

- 121 Si è contra post multas monitiones, & post varia remedia adhibita hæreticus impoenitens in suis erroribus obstinatus adhuc permaneat, & uolit villo modo connerti, iuxta dispositionem iuris, tradendus est brachio seculari, vt viuius comburatur cap. Ad abolendam extra, de hæreticis, tradunt loco cit. Eymericus, & Pegna, Soula eo.

- 122 dem num. 6 ac Diana ibidem. formam tradendi hæreticum impoenitentem, aliàs non relapsum Curia seculari proponit Eymericus 3. par. Direct. num. 203. sic. Nos N. miseratione diuina Episcopus talis ciuitatis, & Frater N. Ordinis Predicatorum Inquisitor hæreticæ prauitatis in terris talis Domini, à Sede Apostolica specialiter delegatus; Attendentes, quod tu talis. vide reliqua apud illum vt nos iam huic Regule suam imponamus.

Quid de modo Vndecimo finendi processum hæretici pertinaci, seu impoenitentis relapsi sine ab iudicatione. & reconciliatione in foro foris, bene tamen in foro Poli, si conuertatur?

REGULA CCCCIV.

- 123 S Vpposito, quod aliquis, vel per propriam confessionem, vel per aliam legitimam probationem verè hæreticus iam poenitens, & relapsus sit repertus, licet dum adhuc manet in carcere, ante prolationem sententiæ, vel priusquam curiæ seculari tradatur, ostendat voluntatem se conuertendi, nequaquam est admittendus ad ab iudicationem, & reconciliacionem in foro externo; sed tantum ad internam re-

- 124 ceptis Sacramentis. Hoc autem multo magis est seruandum, si postquam traditus brachio seculari, vel dum iam sententiæ executioni mandatur, dictum animum.

- 125 conuersionis notificet. Quod si contentis monitionibus, sæpius per longum tempus ei porrectis, conuerti nullo modo voluerit, viuius tunc merito absque misericordia igni tradendus.

- 126 N Onnulla ex contentis in hac Regula iam alibi attigimus, & nunc magis innotescent simul cum reliquis sumpto efficaci argumento ex eis à minori ad maius. Sed ostendenda prius suppositio, de qua primo loco, debere scilicet constare, quod hæreticus, vt impoenitens, & relapsus. Nam cum agatur de vita hominis nequit Inquisitor, nisi ex claris, & manifestis ad eum dammandum, & relaxandum præcedere.

- 127 Et quamuis secundum Felinum in rubr. extra de hæreticis vers. quis autem dicatur & Caren. in traq. de hæreticis num. 4. vers. Licet aliis, quibus adheret Farinac. de hæresi quæst. 196. num. 28. multum sit arbitrio Iudicis, seu Inquisitoris tribuendum, vt quis dicatur hæreticus pertinax, & impoenitens.

- 128 At communiter receptum est apud omnes, & tradunt præsertim Simanch. de cathol. Institut. tit. 48. rubr. de pertinacibus nu. 24. cum citatis ab eo, Ioan. Lopez in allegationibus hæreticis lib. 5. Nicol. Arclatan. notab. 20 Squillacen. de fide cathol. cap.

cap. 25. nu. 2. Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 18. vers. 12. & ipse Farinac. ibidem nu. 37. quod in dubio non presumatur pertinacia, seu impenitentia, & consequenter, seu a fortiori, nec relapsus.

129 Potest hoc inde ostendi manifeste, quia non dicitur aliquis pertinax, seu impenitens, nisi pertinacia sit obliuata, & cum in corrigibili persistencia, ut optime docent Carar. in tract. de hereticis, num. 9. & Iacob. de Grassijs, lib. 1. Decision. cap. 8. nu. 8. ubi ait magis exprimans, nitens dicitur durus, indecibilis, & inuolabilis, obliuatus & non paratus corrigi: ergo pertinacia, seu impenitentia dubium totaliter excludit, & in dubio nullus presumetur pertinax, seu impenitens, & multominus relapsus: sed requiritur, ut per propriam inquisitionem in sancto Officio confessionem, aut per aliam probationem legitimam de tali statu ipse constet.

130 Confirmatur Item, quia ut innotescit ex descriptione heretici impenitentis, iuxta Regulam praecedentis posita, ille hereticus tunc demum impenitens censetur, qui monitus maxime ab Episcopo, vel Inquisitore, aut ab alijs viris doctis nomine ipsorum, non vult ab errore recedere, ut ex mente omnium assert bene Farinac. dict. quest. 196. num. 12. & per talem monitionem tollitur dubium, & fit omnino certum, quod hereticus sic monitus sit pertinax,

131 seu impenitens. Si tamen ille erret, & monetur in his, quae sunt damnata, vel expresse asserta ab Ecclesia: Secus in non expresse damnatis, aut assertis. Tunc enim quis credere non senerat alicui, etiam Praelato, excepto Papa, nisi illa assertio claris probaretur argumentis, ita cum Alphonso de Castro, lib. 1. de iusta hereticorum. punit. cap. 10. idem Farinac. dict. num. 12. A quo clariore huiusmodi grauis materiae decisionem ex communi Doctrina audiamus sic ibidem num. 13.

132 Vide omnino, inquit, ad hanc materiam Thomam Sanchez Iustitiam in praec. Decal. lib. 1. cap. 7. rnr. de heresi, & apostasia num. 25. ubi relatis Doctoribus volentibus pertinaciam censeri eum, qui ab Inquisitore fidei, vel a suo Episcopo, vel etiam ab aliquo viro Theologo, & ad id deputato instructus de re fidei, illis non credit, & conuictum asserit, esse contra

133 Ecclesiam non sentire exilium. Subdit ipse hanc sententiam sibi non placere, concluditque non esse pertinaciam, nec hereticum eum, qui existans non contraniet Ecclesiae, aut Pontifici, defendit heresim non acquiescendo Inquisitoribus, Episcopo, & viris doctis contrarium asserentibus: sed solum tunc talem temerarium esse, & mortaliter peccare affirmat ex Torres, Cano, Valentia, Vaquez, et Sayr. in 134 loc. ubi per emmaligatis. Qui quidem Valentia ad D. Thomam 2. 2. quae 2. 11. art. 1. vers. Secundo sequitur, testatur alijs re-

latis hanc esse communem sententiam. haec tenus decisio Farinac. seu potius doctissimi Sanchez, et aliorum, quam omnino approbo, et non potui non hic exprimere, quandoquidem in Regula praecedenti fuerat onissa.

135 Data itaque suppositione, quod aliquis certo sit hereticus pertinax, seu impenitens, et relapsus, quia constat manifeste de secundo lapsu iuxta tradita supra, hunc nullo modo esse admittendum ad aburationem, seu reconciliationem iudicalem foret externi, sed relaxandum Curiae seculari, ut comburatur, tenent communiter omnes, praecipue Emericus, 3. par. direct. rubr. de Vndecimo modo terminandi processum, num. 105. Pegna ibi commen. 48. et

136 Sousa lib. 1. Aphorism. cap. 47. num. 1. Probatur efficaciter a minori ad maius, quia paulo ante cum communi Doctorum sententia tradidimus heretico penitenti relapsu non esse concedendam talem aburationem, et reconciliationem, ergo multo minus concedi debet heretico impenitenti, et relapsu, quamuis enixè petat, ut per se patet.

137 Modum autem terminandi processum fidei per condemnationem heretici impenitentis, ac relapsi profert Emericus loc. cit. sic: Vndecimus, inquit, modus processum fidei terminandi, et finiendi est, quando delatus de heretica praeiudice, processu meritis diligenter discussis, cum bono consilio in iure peritorum, reperitur confessus heresim, ac impenitens, et relapsus, et hoc est, quando ipse delatus ore proprio confitetur indicialiter talia, et talia se credere coram Episcopo, et Inquisitore, quae tamen sunt hereticae manifeste.

138 Et licet informetur Per Episcopum, et Inquisitorem. quod illa sint hereticae non vult eis credere, imò coram eis illa defendit esse Catholica, nec ad mandatum eorum vult ea abiurare, sed persistit in eis commaculat, et pertinaciter animo iudurato, et reperitur legitime, quod aliàs, ut deprehensus in heresim, vel ut suspectus vehementer omnem, vel illam heresim abiurauerat (secus si ut suspectus leuiter abiurasset) et ille talis est veraciter impenitens hereticus, et relapsus. ita ille

139 Qui statim subiungit de praxi in expeditione causae huiusmodi heretici impenitentis, et relapsi sic: Circa istum, inquit, talis practica est seruanda Talis enim (quia in omni casu peniteat, vel non peniteat tradendus, seu relinquendus brachio seculari ut relapsus,) teneatur in duro carcere, atque tutò in firmis compedibus, et eatenus ne possit euadere, et aliàs inficiat: Nullus ad eum ingredietur, nisi custodes, qui sint viri probi, et de fide non suspecti, et qui à relapsu non possint trahi facilius ad errorem etc. vide apud illum quod sequitur in mediato p. 1.

140 Nempe qualiter teneantur Episcopi, et in-

- et Inquisitor, et per se ipsos, et per alios viros doctos, et pios reo gratos, procurare conversionem huiusmodi hæretici impenitentis pro salute animæ, ut si peniteat receptis Sacramentis penitentis, et Eucharistiæ saluari possit, quandoquidem de viâ corporis nulla ei spes tribuenda, cum omnino sit relaxandus brachio seculari, siue peniteat, siue non peniteat, ut sæpius recitatur hic Eymericus, de diligentibus faciendis à DD. Episcopis, et Inquisitoribus pro conversione dicti hæretici impenitentis legendus est maxime Camillus Campegius in annotat. ad Zanchinum de hæret. cap. 16 ubi optime de eis agit.
- 142 Contra hæreticum autem impenitentem nolentem ab errore recedere adeo rigorose ex abrupto procedendum volunt aliqui Doctores ut statim absque ullo processu tradi debere Curie seculari affirmant, qui enim non credit iam iudicans est, ita Decianus in tract. crim. lib. 5. cap. 55. nu. 15.
- 143 Sed merito hunc rigorem temperant alij, ut Farinac. de hæresi quest. 196. num. 30. & Soufa lib. 2. Rphor. cap. 46. num. 8 atque contra illum esse formidum processum bene affirmant.
- 144 Unde consequenter eidem hæretico impenitenti relapsio ex mente istorum auctorum videtur concedenda defensionibus; nam in processu præcipue continentur, quæ sunt de iure naturali, & esse tales defensiones eum communi doctrina alibi resolvimus.
- 145 Et quidem quod hæretico penitenti relapsio Curie seculari tradendo, debeant prius defensiones concedi, tenent communiter Doctores, ut Simanch. Cathol. Instit. rit. 7. num. 23. Royas, singul. 23. num. 6. & ipse Farinac. de hæresi, quest. 18. num. 217. ac Soufa ibidem cap. 45. nu. 17. quibus omnino adhaereo.
- 146 Si tandem post iteratas monitiones, si post remedia oportuna adhibita pro conversione eius, noluerit penitere, & à suo errore resilire, denendum ad prolationem sententiæ; cuius formam, ut talis hæreticus impenitens, & relapsus tradatur brachio seculari proponit de more Eymericus, 3. par. direct. num. 206. cuius initium saltem tibi porrigo.
- 147 Nos N. miseratione divina Episcopus talis civitatis, & Eracer N. Ordinis Prædicatorum Inquisitor hæreticæ pravitatis, inter ceteros talis domini à sancta Sede Apostolica specialiter delegatus. Attendentes, quod tu talis de tali loco, talis diocesis fuisti nobis, seu talibus prædecessoribus nostris delatus de multiplici hæretica pravitare (explicentur) in quibus, ut legitime est compertum, fuisti confessione propria, ac indicialiter, & fide dignis testibus deprehensus, &c. vide ibi reliqua.
- 148 Sed quid si dum sententiæ executioni mandatur, & iam vivus comburitur, peniteat dictus hæreticus impenitens, ac relapsus, & ad cor rediens conuertere velit? Admittendus equidem ad reconciliationem, pro salute animæ receptis Sacramentis Confessionis, & Eucharistiæ; nequaquam tamen ad reconciliationem fori externi cum ab iuratione pro viâ corporis. Communis, & certa est hæc omnium robustio, quam affert idem Eymericus in fine dict. nu. 206. sic.
- 149 Resiliat autem, inquit, vel non resiliat, Ecclesia tamen eum ad suum forum deinceps non admittet; Crederem tamen quod si tunc ad fidem catholicam conuerteretur adhuc Sacramenta Penitentis, & Eucharistiæ non essent ei petenti humiliter deneganda, iuxta cap. Super eo de hæret. lib. 6. non aurem esset aliter ad misericordiam ab Ecclesia admittendus, hæcenus ille, & egregie quidem.
- 150 Pro clariori verò ostensione posteritatis partis negativæ formatæ efficacis argumentum, quia ut vidimus Regula præcedenti, hæreticus impenitens non relapsus iam brachio seculari tradens, si dum executioni sententiæ mandatur, conuertere velit, nullo modo est recipiendus ad reconciliationem fori externi, etiam si milites promittat veram conversionem, tum quia nullo iure id cautum est; tum quia per experientiam innotescit, tales tunc sic receptos vix unquam bonos euasisse, ut cum Albertino per eum citato docet bene Pegna 3. par.
- 151 direct. commen. 46. in fine. Ergo multo minus à fortiori erit recipiendus ad talem reconciliationem hæreticus impenitens, & relapsus, dum iam brachium seculari contra eum procedit.
- 152 Corroboratur argumentum casu raro quem refert Eymericus 3. par. direct. n. 204. sequentibus verbis, & de facto, inquit, sic contrigit in Cathalonis in Civitate Barchinon, ubi fuerunt tres hæretici, ut impenitentes, sed non relapsi traditi brachio seculari, & eum unus eorum, qui erat Sacerdos, fuisset igni expositus, & ex uno latere jam aliquantulum adustus, clamavit, quod edoceret, quia volebat abjurare, & penitebat, & sic factum est: Verum si bene, vel male nescio. Unum scio quod post 14 annos accusatus, inuentus est in hæresim permanisse continuè, & multos interfecisse, nec conuertere voluit, sed ut impenitens, & relapsus iterum est relictus brachio seculari, & ignibus consumatus, ita ille: ergo à minori ad maius prædicta assertio clare patet; Atque his iam, & Regulam, & caput terminamus.

CAPVT VII.

De vltimis tribus modis 12. 13. & 14. terminandi causas Sancti Officii sine abiuratione aliqua, vel cum ea, condemnando hereticum negatiuum; & contumaciter absentem, vel fugitiuum, ac memo-
ram heretici iam defuncti.

PROEMIOLVM.

Concordant auctores vt Eymericus 3 par. Direct. à num. 141. vsque ad 116. Iacobus Sprengerius in Malleo Maleficarum 3. par. à quest. 20. vsque ad 32. Locatus in fine. Opetis Iudicial. Inquisitorum, & alij, in assignandis, & discutiendis tredecim tantum modis terminandi, & finaliter expediendi Causas Sancte Inquisitionis cum abiuratione reus insurgenda, vel secus. Ex eis duo solum nobis explicandi supersunt, nempe duodecim quando proceditur ab Inquisitore per condemnationem heretici conuincti, persistentis tamen in negatiua; & decimus tertius, quando condemnatur aliquis de heresi conuictus, qui est contumaciter abscissus, aut fugitiuus; atque in vtroque modo sine abiuratione relaxando reos brachio seculari: vel secus aliquando. Coniungimus in hoc capite, cum Simancha Cathol. Instit. tit. 4. & tit. 18. Farinac. de heresi quest. 197. §. 4. Soufa, lib. 2. Aphor. cap. 50. & cum alijs modum decimum quarum terminandi processum in causa fidei damnando memoriam heretici iam defuncti absque vlla etiam abiuratione; Non institumus ex eo peculiare caput, eoquod materia huiusmodi sit valde breuis, & vt citius finem Lib. v. nostri Operis de Materijs Tribunalium Fidei pertingamus.

Quis & quod duplex hereticus negatiuus? quam item conditiones requirit, vt talis completè censetur?

REGVLA CCCCXV.

Dicitur hereticus negatiuus quicumque licet de heresi, vel de facto, aut dicto hereticali legitime sit conuictus, in negatiuam tamen obstinate persistit. Triplex autem est gradus heretici negatiui: primus; si neget totum id, de quo fuit delatus, etiam quoad circumstantias, & complices; secundus, si partim admittat, & partim neget: Tertius; si actum externum omnino fateatur, & circa intentionem solum in negatiua exsistat. **5** Quinque item requiruntur conditiones, vt quis hereticus completè negatiuus iudicetur: prima vt de vera, & formali heresi conuincatur: secunda, vt verba, vel facta sint certa, & clara: Tertia vt sit conuictus per testes idoneos: Quarta, vt dictum, vel factum non sit ita antiquum, quod possit praesumi, ream illius fuisse oblitum: Quinta, vt reus conuincatur dixisse se illud credere, & ab alijs esse credendum; quæ omnia clarius statim ostenduntur.

Celebris valde est illa diuisio hereticorum in affirmatiuos, & negatiuos, tanquam in duo membra inter se prorsus opposita, de qua communiter agunt doctores nostri, vt Eymericus 1. par. direct. quest. 34. & ibi Pegnae commen. 59. Farinac.

initio sui operis, de heresi, quæ 178. à n. 19. vsque ad 12. Soufa lib. 1. Aphor. cap. 16. per totum & alij citandi; & quoniam secundum Axioma Philosophicum, Opposita iuxta se posita magis elucescunt, expedit declaremus prius, qui nam sint heretici affirmatiui? vt magis innotescere possit de quibuscumque negatiuis.

7 Hereticus itaque affirmatiuus dicitur ille, qui verbo, vel facto errorem formalem, quem habet in mente, ostendit; seu de quo interrogatus, non negat, sed potius fatetur, ita præter relatos Eymer. Pegnam, Farinac. & Soufam, Repertor. Inquisitor, verb. hereticus affirmatiuus, Campegius apud Zaichinum, tract. de hereticis, cap. 12. & Vmbeetus locatus in Iudiciali Inquisitor, verb. hereticus, n. 24. **8** Factum autem heresim manifestam illud est, in quo ipsa continetur, & exprimitur, vel per quod artentis circumstantijs violenta heresis suspicio demonstratur. Docet bene Soufa ibidem num. 2. cum Pegna loc. citato, vers. si verò, & seq. vbi distinguunt de multiplici genere factorum manifestantium heresim, & diuersimodè exemplificat, & primo sic.

9 Quædam enim, inquit, sunt facta, ex quibus violentæ oriuntur suspiciones, vt cum quis de heresi infamatus, aut suspectus, tempore mortis petit consolationem ab hereticis iuxta consuetudinem eorum, & similia, de quibus diximus infra par. 3. tit. de signis, quibus diuersarum sectarum heretici cognosci possint, atque hæc signis committat, presumptione iuris, & de iure, contra quam non admittitur regulariter

ter probatio, censetur hereticus, & habere presumitur pertinaciam in voluntate, hæc ille. Vide reliqua apud ipsam, hac maxime potest condoncentia pro nostro instituto.

- 10 Non omittam tamen illud, quod Idem Pegna dict. comment. 59. in fine primi vers. Optime notat, nempe quod in his hereticis affirmativis iudicandis DD. Inquisitores, aut nullam, aut perexiguam habeat difficultatem, cum eorum delicta statim se sensibus insinuant: Contrarium omnino in hereticis negatiuis, maxima scilicet difficultas erit in iudicio contra istos ferendo, vt ex sequentibus tibi innoteceat.

- 11 Naturam iam heretici negativi descriptionis eius initio Regula proposita satis declarat, estque hæc communis omnium fere eisdem verbis, vt videre est apud auctores per me relatos. Sed expedit pro maiori declaratione aliquid addere, sicuti addit, & describit Latus Antoninus, Soufa lib. 2. Aphor. cap. 48. num. 2. in hunc modum.

- 12 Quando aliquis, inquit, connicitur facti euidencia, vel testium legitima productione de heresi, vel facto, aut dicto hereticali, vel quod facit suspicionem contra fidem, ipse tamen firmiter persistit in negatiua, & constanter constitit catholicam fidem Romanam, dicitur hereticus negatiuus, sed irpenitens. Ita ille cum Farinac de heresi, quest. 178. num. 10. & cum alijs quos hic copiose citat.

- 13 Non autem mireris, quod Soufa in tradita descriptione hereticum negatiuum vocet impenitentem, quia reuera est; cum esse impenitentem hereticum habetur quasi quoddam genus continens sub se varias species, quas iam expressimus supra, Regula 413. omisimus ibi consulo istam, hereticum esse impenitentem negatiuum, vt hic tanquam in proprio loco indicaremus. De ipsa Farin. quest. 196. num. 16 sic

- 14 Amplia vt. inquit, & impenitens reputetur is, qui a testibus legitime conuictus negat, & sic quando est hereticus, & negatiuus, quod aut verum sit, & quando, dixi supra quest. 178. num. 59. & seqq. ita ille

- 15 Sed ante ipsam Melius Eymericus 3. par. direct. rubr. de 2. modo terminandi processum fidei num. 107. sic: Iste talis, inquit, quamdiu sic persistit in negatiua, hereticus impenitens est censendus, iuxta notara per Hostiensem in summa tit. de heret. 1. Qualiter quis in heresim deprehendatur, vt potnit supra par. 1. quest. 34. hæc ille, se ipsum citans; atque predictis omnibus natura heretici negatiui satis indicata manet

- 16 Sequitur dicendum aliquid de triplici hereticorum negatiuorum gradu (libuit enim claritatis gratia se diuidere) qui per se ex terminis ipsis manifeste patet, & ab omnibus Doctoribus in praxi, seu in facto esse communiter admittitur de primo nempe quando hereticus, licet conuictus om-

nia contra ipsam in sancto Officio delata, & legitime probata, firmiter negat, intelligi debent, quæ tradunt ipsi Doctores agentes de hereticis negatiuis, præcipue Eymericus, 2. par. direct. qu. 34 & 3. par. rubr. de duodecimo modo terminandi processum fidei, vbi Pegna comment. 48. & 59.

- 17 Non enim raro euenire solet in Tribunalibus sanctæ Inquisitionis, vt euenit aliquando in nostro Melitensi, vt huiusmodi heretici, quoad omnia contra ipsos producta, obstinate in negatiua persistunt. Qualiter autem isti expediendi? constabit ex Regula sequenti.

- 18 De hereticis negatiuis in Secundo gradu, qui etiam vocantur diminuti, loquitur Soufa, lib. 1. Aphor. cap. 48. num. 2. quando sub finem eius ait. Similiter etiam censetur negatiuus, qui non plene constitit

- 19 Sic ibi egregie, licet breuissime. Sed præstat pluribus id extendere, cum Pegna, 2. par. direct. quest. 34. comment. 59. vers. ex his possumus, vbi concludit, negatiuum censeri debere hereticum, & diminutum, qui non omnes hereses, de quibus conuincitur, vel non omne delicti tempus faceret,

- 20 Item cum Farinac. & cum alijs, quos copiose refert de heresi, quest. 196. num. 17. vbi sic resoluit, quod qui de se constitit, & vt penitens ad reconciliationem cum Ecclesia admittitur, si postea comperiat non omnes suos errores, nec omnes complices reuelasse, reputetur impenitens hereticus, & diminutus, vide reliqua apud illum, nobis pro nunc dicta sufficiant: plura infra Regula 417. dicemus.

- 21 Tertius gradus negatiuorum hereticorum multos sub se continet; sepius namque occurrit in nostris Tribunalibus sancti Officii, vt conuincatur quis de dicto, vel facto hereticali, aut vt ipsum totaliter cum omnibus circumstantijs fateatur, quoad intentionem tamen, seu errorum mentis tantum firmiter in negatiua persistat. Circa huiusmodi hereticos negatiuos istius tertij gradus plura assert Soufa lib. 2. Aphor. cap. 48. §. num. 15. vsque ad 21. sed multo plura Farinac. cum multis per eum allegatis de heresi, quest. 179. num. 49. & seqq. magis peculiariter eos citabimus cum infra de expeditione taliter negatiuorum hereticorum huius tertij gradus, sicut, & secundi agemus.

- 22 Superest tunc aliquid attingere de conditionibus requisitis, vt quis complete negatiuus hereticus censetur. Circa eas non sunt concordēs in numero, qui de eis scripserunt. Arnaldus Alberin in tractat. de agnoscendis assertionibus eadem. &c. quest. 34.

- 23 nu. 5. tres tantum assignat. Prima quod verba, vel facta contra eum delata in sancto Officio, sint certa, & clara, non verò dubia, aut habentia duplicem sensum aliter catholicum, aliter hereticum, aut quæ in bonam, et in malam partem possint accipi; nam tunc benigne interpretari de-

benet

bent, nisi aliter ex circumstantijs appareat ita etiam Pegna 2. par. direct. comme. 48. Farinac. de hæreticis quæst. 178. §. t. num. 22. & Soufa lib. 2. Aphor. cap. 48. nu. 4.

24 Secunda, quod hæreticus negatiuus de dictis verbis, vel factis hæreticalibus conuincatur per testes idoneos, ac omni exceptione maiores, & non suspectos, sic iudex Pegna, Farinac. & Soufa, quibus addelationem à Rojas, in traç. de hæreticis par. 2. n. 84. Quæ liter autem dicti testes sint iterum, & sæpius, ac separatim examinandi, dum reus magis, ac magis in negatiua persistit, & an sint conferendi eum cõ videmus Regula sequenti.

25 Tertia, quod constet eundem reum sic per testes conuictum assertuisse prædicta verba, seu facta hæreticalia se credere, & ab alijs esse etedenda cum talia verba multis modis sine mala credulitate dici possint. Similiter tradunt dicti auctores Pegna, Farinac. & Soufa loc. cit.

26 Verum, vno excepto Albertino, reliqui auctores tribus expressis conditionibus alias duas adiungunt etiam necessarias, vt quis complete hæreticus negatiuus habeatur, nempe, quod iste sit conuictus de vera, & formali hæresi, aut de facto ex quo hæresis, apostasia, aut mala credentia infurgit, non tamen de assertionem scandalosa temeraria malefonante, & similibus, ex quibus solum deducitur leuis, aut vehemens suspicio, tunc enim pro qualitate suspicionis iniungitur ei abstinatio, & punitio. Asserunt etiam cum Ioanne de Rojas citato Farinac. dict. num. 22. & Soufa ibid. num. 3.

27 Tandem requiritur quinta cõditio nempe vt verba, vel facta hæreticalia fuerint prolata, aut gesta de recenti, non verò ex tempore ita antiquo, vt possit præsumi obliuio circa hoc præter plura infra in regula 417. adducenda, nunc cactis paucis, cum Pegna, 2. par. direct. quæst. 34. commen. 59. veris sed in hac quæstione, audias Farinac. dict. nu. 22. sic loquentem.

28 Vbi, inquit, bene declarat in proposito quanto tempore præsumatur obliuio, & concludit, quod in factis hereticalibus arduis, in deruptione sacrorum Templorum, deletionem imaginum sanctorum, prædicatione hereticalium propositionum, aut earum scriptura, negatiuus hæreticus nõ excusaretur ex prætenso obliuione, tamen est longum tempus post hæc facinora transiisset: in exteris verò factis seu verbis hereticalibus obliuio præsumeretur per decennium. minori, aut maiori tempore arbitrio Iudicis, vt ibi per eum, qui propterea bene admonet Iudicem, quomodo arbitrium suum regulare debeat, ad præsumendum isto casu obliuione, vel non. hæc ille, quibus, & præsentis instituto, & 291 Regulæ finis iam imponatur.

Hæretici primi gradus totaliter negatiui qualiter expediendi? semper ne cum relaxatione, seu potius aliquando cum abstinentione, & reconciliatione.

REGULA. CCCCXVI.

29 **C**oncurrentibus quinque prædictis conditionibus, si hæreticus huius primi gradus totaliter, & firmiter in negatiua delictorum persistat, tunc testes iterum, & sæpius, ac separatim examinandi sunt ad videndum an à sua depositione ne aliquantulum varient, conferendi etiam aliquando cum reo, maxime vbi qualitas personæ fert, ipsi collationem illam. 30 non reculant. Quod si ipsi persistentibus in affirmatiua, ille nolit vilo modo à negatiua resilire, post longum tempus, & post multas monitiones tradendus est tandem utrius sæculi. Si verò antequam ei tradatur resiliat, admittendus ad reconciliationem cum abstinentione de formali, imò etiam si post traditionem resiliat ex misericordia aliquando admitti potest.

31 **C**ontenta in hac Regula circa huiusmodi hæreticos primi gradus totaliter, & firmiter negatiuos per se iam manifesta omnino, nobis manifestiora red dentur ex doctrina præsertim Emerici, 1. par. direct. quæst. 34. & 3. par. rubr. de duodecimo modo terminandi processum, vbi Pegna, commen. 48. & 59. Farinac. de Farinac. de hæresi, quæst. E78. & quæst. 296 Soufa lib. 2. Aphor. cap. 48. & aliorum quidquid ad illos spectat completere explicatum. Audiamus primo loco Emericum in dicta rubr. sic asserentem.

32 Duodecimus modus, inquit, processum fidei terminandi, et finiendi est, quando delatus de heretica prauitate processus meritis diligenter discussis cum bono cõsilio in iure peritorum, reperitur in hæresim depræhensus facti euidencia, seu testimonium productione legitima, non tamen confessione propria, et hoc est, quando ipse delatus conuincitur legitime de aliqua hæretica prauitate, vel facti euidencia, vtpote quia hæresim publicè prædicauit, vel per testes legitimos, contra quos delatus excipere legitime non potuit, tamen ipse sic conuictus, et depræhensus, persistit firmiter in negatiua, et confitetur constanter catholicam sanctam fidem. ita 33 ille. Quod ad non tamen confessione propria videtur intelligendum cum moderatione: nam si quis sit iudicialiter conuictus de hæresi per propriam confessionem si hanc postea reuocet non assignata causa legitima talis renouationis, inter impetientes negatiuos reponitur, & vt talis tradatur.

stantur in sancto Officio, ut tradidimus. capite precedentium, l. 1. o. & seqq. cum Ioanne Rojas, Simanch, Carena, & alijs ibi citatis, præcipue Soula, lib. 2. Aphorif. cap. 48. num. 32. qui nu. 23. sic addit.

- 35 Qui de hæresi, inquit, factam confessionem renocat post adimpletam poenitentiam, ut temerarius puniendus est Inquisitoris arbitrio, & nonnunquam sustinens castigari debet, addita comminatione grauioris poenæ, si deinceps in eadem temeritatem incidere. Simanchas, dict. tit. 13. num. 26. & tit. 60. num. 8. & in Enchir. tit. 29. num. 8. & 197. num. 21 & 23.
- 36 Intellige dummodo in reuocatione non persistat, si tamen persistat tandem tradendus, ut impetens. hæc ille & quidè consequenter ad dicta prius.

- 37 Persequitur Eymericus, & de praxi tenenda, sic ait, circa idum talis practica est seruanda. Talis duro carcere continendus in compedibus. & carenis, frequenter ab Episcopo, & Inquisitore conuincim, & diuim, & per se, & per alios est efficaciter admonendus, quod eis detegat veritatem, indicando ei, quod si faciat, & confiteatur errorem suum, quod ad misericordiam admittetur, aburando primitus illam hæreticam prauitatem: Si autem noluerit, & steterit in negatiua, quod ad finem relinquatur beathio seculari, & mortem non poterit euadere temporalem. ita ille, & cum eo Soula nu. 24.

- 38 Post hæc admonitiones multoties iteratas cum comminationibus dictis, si a negatiua tamen reus sancti Officii non resiliat, nequaquam statim deueniendum ad ejus condemnationem, sed ad nouam testium examinationem exactam, separatim, & sæpius faciendam, ut perspicatur, an aliqua mutatio, seu variatio inter eos a prima depositione appareat. Quod si reperiantur falsum deposuisse animo iniquo contra delatum innocentem, declarans huius innocentiam sanctum Officium ipsos iam existens reos acriter persequitur, & perpetua immutatione punit. De qua prosecutione, & immutatione Nos libro sequenti Deo dante ex professo agemus, inquit vide Eymericum, 3. par. direct. in dict. rubr. de duodecimo modo terminandi processum, &c. & ibi Pegna comment. 48. num. 209. abundantè de hoc tractantes. Sed ludet nunc tibi tradere, quæ circa idem commendiosè proponit Soula dict. cap. 48. nu. 25.

- 40 Si sic moniti adhuc in negatiua persistant, examinentur de nouo testes: qui si stant in affirmatiua, possunt iterum examinari, ac eorum mores perscrutari, si testes vacillant, vel alias contra eos indicia aliqua insurgant, quo illos reddant suspectos, arceant eos, & penitent, prout iuris fuerit. hæc ille, dictis Eymerico, & Pegna, ubi supra allegatis.
- 41 Persistentes vetò rebus in affirmatiua.

tiua, & reo, in negatiua, faciendæ ne lorum cum isto confrontatio pro erenda veritate sub finem lib. 3. nostri Operis in materia repetitionis testium in communi, hoc dubium sufficienter a nobis discussum, re remitto ad ibi decisi, & ad pauca in Regula præfati expressa. Sed ne hic te omnino ieiunium omittam, accipe nonnulla ex citato Soula num. 26. & ex alijs auctoribus quos ipse adducit.

- 42 Si reus, inquit, persistat in negatiua, & omne periculum cessat, & magna adest causa reo Inquisitorum arbitrio confrontari possunt testes Simanch, in Enchir. tit. 35. num. 16. Eymer, dict. rubr. num. 209. ubi Pegna, comment. 48. vers. sit ergo, & seqq. & eadem, 3. par. tit. de cautelis, 101. ubi etiam Pegna, comment. 23. ita ille: addens immediatè post num. 27. sic.

- 43 Securè inquit, potest fieri confrontatio, quando testes sunt complices eiusdem criminis cum reo, quia non tam confrontatur ut testes, quam ut complices. Item quando testes, & rei vilissimæ sunt persone, quæ parum curant bonam, vel malam habere famam, procul tamen abest periculum Pegna, dict. 3. par. comment. 48. vers. sit secundum, & seq. hæc Soula, subiungitque statim num. 28. & 29. notans duo, primum sic.

- 44 Quando, inquit, complices eiusdem criminis confrontantur cum reo, non producantur simul ad confrontationem, sed singuli per se ponantur coram eo, & interrogentur, & si variant in loco, & tempore, præsumptio est esse falsos tantumque Notarius scribat. Pegna, dict. comment. 48. vers. Postremo ubi. Secundo, si non solum Inquisitor confrontationem fieri decernat, sed adhibere consilio Episcopo & peritorum, & tandem supremus Senatus consulatur. Pegna dict. comment. 48. vers. iam in confrontatione. hæc Soula de confrontandis testibus cum reo.

- 46 Per quam, vel per alia remedia adhibita si reus indicatur ad confitendum suos errores, & a negatiua resiliare procul velit, admittendus est ad reconciliationem, iniuncta ei aburatione de formalis, & pena prout de iure, de qua alibi videbimus, Docet Soula ibidem num. 30. cum Eymerico, et Pegna citatis.

- 47 Quod si a negatiua recedere noluerit, detinendum adhuc in carcere sancti Officii per unum, vel plurci annos, ut ait Soula ibidem num. 30. quo transacto tempore, ubi nulla apparet spes reducendi eum a tali statu negatiue, deueniendum tandem ad ipsius condemnationem per traditionem brachio seculari de qua dnm Nos differimus alibi explicare lege præcipue Farinac. de hæresi, quæst. 78. l. nu. 20.

- 48 Vbi cum Ioan. Rojas, Eymerico, Pegna, Cantera, Paramo, et alijs per eum relatis quidquid dicant Bocrius, et Julius Clarus, qui meritò ab illis reijciuntur, imò

ab aliquibus reprehenduntur, concludit esse communem sententiam, quod post præstita dicta omnia, transactio illa longo tempore, hæreticus conuictus obliuiscitur negatius, si concurrant quinque conditiones Regula præcedenti explicata, curæ seculari irreversibiliter sit tradendus.

49 Formam autem tradendi, seu relinquendi brachio cum, qui conuictus est de heresi per testes legitimis, et sit pertinaciter in negatiua proponit Eymericus, 3. p. direct. in rubr. de duodecimo modo terminandi processum fidei num. 21. sic: Nos N. Miseratione diuina Episcopus talis ciuitatis, & Frater N. Inquisitor hæreticæ prauitatis in terris talis Domini, à sancta Sede Apostolica specialiter delegatus.

Attendentes, quod tu talis de tali loco, et talis Diocesis fuisti nobis delatus de tali hæretica prauitate, etc. et infra, sane cum comparemus (prout adhuc euimus) te veritatem fatendo resiliere ab hæresi anredicia, et reduci ad premium Ecclesiæ sanctæ, et ad sanctæ fidei veritatem, ut sic saluares animam tuam, et tam animæ, quam corporis mortem euaderes gehennalem, tam per nos, quam per alios nostram diligentiam exercentes, ac te, per longa tempora expectantes; te in reprobam sententiam datus contempsisti acquiescere nostro consilio seniori, imò persististi, et persistis in negatiua pertinaciter animo indurato. vide reliqua apud illum.

51 Sed quid si post dictam relaxationem, dum iam sententia mortis per brachium, seculare executioni mandatur, ipse hæreticus negatiua reclamet, et à negatiua resiliere velit, est ne audiendus, et cum ab iuratione reconciliandus? huic dubio bene respondet Eymericus sub finem dict. rubr. per sequentia verba.

52 Quod si forsitan, inquit, post sententiam, et iam relicta, et ad locum ubi est comburendus, deductus, dixerit se velle fieri veritatem, et recognoscere culpam suam, et ita fecerit, et paratus fuerit huiusmodi hæresim, et omnem aliam abiurare, licet præsumatur, quod hoc faciat plus metu mortis, quam amore veritatis, crederem (ut dictum est supra in decimo modo processum fidei terminandi) quod de misericordia possit recipi ut hæreticus penitens, et perpetuo immutari, iuxta Gloss. super cap. Ad abolendam, §. præsentem, et verb. audientia, et cap. excommunicatus.

53 nicauius, 2. de hæreticis. Quamuis non, ut puto, de rigore iuris, nec tali conditione (ut dictum est ibi) est magna fides adhibenda à Iudicibus fidei. hæc Eymericus: quibus iam præfata Regula absoluta.

Qualis expeditio de hæretico: 2. gradus ex parte negatiua seu diminutio? relaxandi ne? an vero ad abiurandum cogendi?

REGVLA CCCCXVII.

54 **H**æreticus ex parte negatiua, seu diminutus, qui confessus est de se, non tamen omnes suos errores, aut nō manifestauit omnes complices, abq. abiuratione, et reconciliatione, tandem relaxari debet curæ seculari, si obliuio non præsumatur, et diminutio plenè probetur. His item duobus concurrentibus erit etiam diminutus, et parimodo aliquando relaxandus, qui non omnes qualitates ad vetam, sed formatam hæresim spectantes, nec totam errorum durationem confitetur. Casu autem quo non extat plena probatio diminutionis, et ita censetur non modica, sed digna considerationis, tunc reum diminutum iuxta qualitatem probationis Inquisitor pro euenienda, 57 veritate torqueri tenetur. Si tortus denique, vel si absque tortura à negatiua, resiliat eū abiuratione aliqua expediendi

58 **N**oticia huius doctrinæ de hæretico diminuto, seu partim confesso, partim negatiua, et persistente firmiter, quoad partem delicti in negatiua pertinet, et necessaria est, cum hic etiam de vita hominis agatur, et casus ille in Sancto Officio quandoque contingat. Pauca admodum de eo auctores adducunt, quin et pauci de ipso, quod ad manum habere potuerim ex professo tractant. Vnde breuiter ab expositione, huius Fegulæ cū Ioan. Rojas, de hæres. 2. par. 4. num. 235, Pegna, 2. par. direct. commen. 59, et 4. par. commen. 48. Sousa, lib. 2. Aphor. cap. 48. ex cum alijs citandis nos expediemus.

59 Supponenda aliqua ex meatu omnium Doctorum prolixè certa, primum quod diminutio hæretici, de qua loquimur possit reperiri in multis casibus ex parte materiz: videlicet si hæreticus confiteatur de se, sed non omnes suos errores, aut non omnes qualitates, et circumstantias, quæ respiciunt veram et formatam hæresim. Item si non denuntiet omnes complices suorum delictorum. Dein si non manifestet totum tempus, quo in erroribus perseuerauit. ita dimittant. Cathol. Inquir. t. 2. num. 27. et seq. Lariac. de hæresi qn. 196. nu. 17. Sousa, 2. lib. Aphor. cap. 48. à num. 11. et alij, quos ipse referunt.

60 Secundum, quod tunc solummodo censetur hæreticus diminutus, si in quouis ex prædictis casibus nolit fieri, aut manifestare Inquisitor id, quod tenebatur, persistatque firmiter in negatiua, quoad

presumitur sic perfidisse ex dolo, seu malitia, & non ex obliuione. ita iudem Simanch, Farinac. & alij præcipue Soufa num. 13.

- 61 Tertium, quod (vt iam supra in fine Regule 315. cum Farinac. ibi citato attingimus) in valde grauib, & enormissimis delictis, maxime contra fidem Catholicam, vt in diruptione sacri Templi, in frastrione, aut conculcatione Crucifixi, &c. Item in factis, quæ comitantur delinquentem, vt si quis finat se circumcidi, &c. non presumatur obliuio, tamen si longissimum tempus transierit, ex quo talia facinora fuere commissa, ita Soufa lib. 1. Aphor. cap. 16. num. 6. cum Pegna 1. par. direct. commeu.
- 62 59. vers. in his ergo. Vbi prope finem bene idem affirmat de criminibus contra fidem solitis, & consuetis, de quibus, sicut, & de alijs prædictis, si conuincatur reus sancti Officii, non poterit opponere obliuionis exceptionem, sed reputabitur diminutus.
- 63 Quantum, quod è contrapositè presumi obliuio, ratione cuius reus non censetur diminutus, in alijs criminibus dictis, vel factis antiquis, & minimis, in numero etiam eorum criminum, quæ delinquens solet sæpius committere. Item, quod ad sit præsumptio obliuionis, casu quo, quis deponit de consanguineis, non verò de aliquo, vel aliquibus extraneis, ita Pegna ibidem, & Soufa, num. 7.
- 64 Supradictis aurem exceptis, in exteris casibus est dubium, quantum tempus sit requisitum ad hoc vt obliuio inducitur presumatur? Ad quod variè respondent doctores, cum ex eis non pauci in lib. Si de eo, ff. de acq. possess. & in l. i. iuratum, ff. de Vfu. cap. & in l. licet, vbi Bald. & Angel. C. de acq. possess. & Bart. in l. ex consensu, §. eum, qui de appell. & alij affirmant per decem annos obliuionem induci.
- 65 Non tamen requiritur decennium ad eam inducendam vobis Innocen. in cap. 2. extra, de reſtit. in integrum, & Bald. in l. seruum fugitiuum, C. de seruis fugitiuis. Sed isti auctores nullum tempus peculiare pro tali effectu inf. a dictum decennium assignant.
- 66 Verum plures, vt Accurs. in dict. l. fur-tum, verb. vel longo, & Innocen. in cap. querelam de electio. Bald. in l. 1. C. de fer. & aqua cynus, in l. 1. C. vbi causa stat Saly. in dict. l. seruum fugitiuum, C. de seruis fugitiuis, & alij opinantur tunc esse hoc arbitrio prædictis Iudicis relinquendum, hancque esse communem sententiam ait Iafon, dict. l. seruum fugitiuum, C. de seruis fugitiuis, num. 46. cui adhæret Ropas, 67 de hæret. par. 1. num. 90. & seq. Ratio est, quia, quoties tempus non est à Iure taxatum, id arbitrio iudicantis relinquatur, perpenſis causarum, & personarum circumſtantijs, l. 1. ff. de iure delib. consonat Soufa, lib. 1. Aphor. cap. 16. num. 5. dicens. Quædò autem obliuio presumenda sit, Iudicis

arbitrio relinquatur, personarum, & causarum circumſtantijs in spectis; sed magis consonat Pegna 2. par. direct. commen. 59. per sequentia verba.

- 68 Ego, inquit, ab hac communi sententia non recedo; nihilominus tamen, hoc monendum diligentissime, & perſpicendum existimo, quoniam res grauis est, & de vita hominis agitur, vt inquisitores eundem timentur, perpendantque negotij, seu delicti qualitatem, in primis verò delinquentis ingenium, & naturam. Sunt enim multi Sæptè natura obliuioſi, & stupidi: Sunt alij memoroſi, & factorum, ac dictorum tenaces; vnde in illis minori tempore presumitur obliuio nec propterea iudicabuntur negatiui, in his verò difficilius memorie lapsus creditur, ideoque si neget hærefes, de quibus conuincatur, non faciliè tuebuntur obliuionem allegando, hæc ille.
- 70 Hoc supposito, quod non sit locus allegandi obliuionem, & ex parte negatiui, seu diminutus reus sancti Officii exillat, quomodo contra eum prosecutio esse debet? Paucis respondet generaliter loquens Soufa lib. 1. Aphor. cap. 16. num. 4. sic: Hæreticus etiam, inquit, negatiui est, qui non plenè confitetur hæresim, qui & diminutus dicitur. Quod si diminutio probetur, contra illum procedunt Inquisitores iuxta probationis qualitatem, ita ille, ex Pegna, 2. par. direct. commen. 59. vers. Ex his possumus.
- 71 Cum autem multiplex qualitas probationis existat, iuxta quod alibi à nobis dictum, nam datur probatio plena, seu conuincens; semiplena item cum sua latitudine, & minus quàm semiplena. Quoad primam, si diminutio plene probetur, seu de ea Reus Sancti Officii omnino conuictus manet, Communis omnium sententia, duobus exceptis Boerio, & Claro à fortiori vt dictum Regula præcedenti quod absque aburatione & reconciliatione vt negatiuius impenitens Curie seculari tradi debeat ita Simanch. Cathol. instit. tit. 48. num. 27. & sequ. Rojas, de hæret. par. 2. num. 235. & sequ. Pegna, 2. par. direct. Comment. 59. vers. ex his possumus, & vers. Contra verò Farinac. de hæresi qual. 196. nu. 17. & Soufa lib. 1. Aphor. cap. 48.
- 72 Neque discrepat à prædictis Calderi in tract. de hæret. rubr. de hæreticis relapsis, nu. 2. in fine, & nu. 3. vt ipsum refert, & declarat Farin. vltimò citatus, quando ait hæreticum impenitentem ob Confessionem non plenam suorum errorum, & complicitum, posse tradi, & non tradi Curie seculari arbitrio Inquisitoris. Nam hæc pars negans intelligi debet, Casu quo Inquisitor arbitratu præsumi, posse obliuionem, qua tollit diminutio; illa verò affirmans casu quo ad sunt requisita omnia, vt quis verè diminutus censetur; & parimò declarat Simancha: ibid. sed vt res melius capiat

piatur, audiamus Pegna citatum, præ ceteris ingenuosius declarantem, sic.

- 74 Ex his inquit, possumus colligere, quid sit respondendum ad per difficultem illam questionem: An sit negariis confensus, ac velut diminutus eouitens, & pertinax damnandus, qui vlt omnes hæreses, de quibus conuincitur, vel omne delicti remissus, vel omnes complices non reuelat: Nā si hæc recentia sint, in quibus non facile præsumitur obliuio, tanquam diminutus conuictus, & impenitus damnari poterit. Srens autem erit agendum, quoties quidam in his erunt paulo antiquiora, & vetustiora, quæ facile à memoria recessisse credantur, vel si aliquæ aliq cause subsint, vt grauis infirmitas, læsio capitis, negoria plurima, vel alia, ex quibus, præsumi possit obliuio, vt luculenter, & verè ostendit Thomas Grammaticus in prædicta decisione 60 n. 7.
- 76 Verisimile enim est, eum, qui quasdam hæreses fatetur, & eas grauiiores, & quosdam complices reuelat, præsertim si conuictos & amicissimos, cetera etiam fuisse dicturum, si recordareretur, ita sentiri videtur Simanch. de Cathol. instit. tit. 48. n. 28. & Ioan. Rojas, tract. de hæret. par. 1. assertio 22. Quotum sententia, & æquissima, & omnino tenenda mihi videtur, hæc ille, equidem egregie.
- 77 Non itaque propterandum ad hæretici impenitentis diminuti, sine abiuratione, & reconciliatione, brachio seculari relaxationem, sed longo tempore inspicendum, an sit locus obliuioni, quæ auferat diminutionem: an huius plena probatio bene fundetur? Vnde examinatio testium, vt dictum à nobis in Regula præcedenti aliquoties iteranda, & qualitas eorum diligenter inspicienda; deueniendum etiam, cessante omni inconuenienti ad confrontationem.
- 78 ipsorum cum reo. Quod si testes repetiti legitime in affirmatiua persistant, & ille sæpissimè monitus nolit à negatiua resilire, eocurrentibus quinque conditionibus pro quous hæretico, totaliter negatiuo, supra explicatis, iste diminutus tandem Curie seculari relaxandus. Docent citati auctores præcipue Pegna per hæc verba.
- 79 Contra verò, inquit, 15. velut diminutus confensus, & negatiuus trendus esset Curie seculari, qui non fateretur omnes errores hæreticales, de quibus esset conuictus, prr testes omni exceptione maiores, si illi adeo recentes, aut graues essent quorum verisimiliter non possit credi oblitus. Nam falsa penitentia est cum de omnibus peccatis non agitur, nec licet dimidium sperare veniam, cap. quem penitet, de peniten. dist. 1. cap. Omnis, extra, de peniten. & remission. Simanch. in Euchyridio, tit. 61. n. 4. Ioan. Rojas tract. de hæret. par. 2. assert. 21. ita ille.
- 80 Sed quid quando non ad est plena probatio diminutionis? Placet responsio, quam paucis assert Soufa lib. 2. Aphor. cap. 48. num. 22. si diminutio, inquit, non plene pro-

- betur, & considerabilis sit, ac non modica, danda est reo tortura, iuxta probationis qualiteram, ita ille citans pro hac doctrina, Canteram Inquest. crimin. rubr. de hæretic. cap. 1. num. 57. & Farinacium, de hæresi, 8. quest. 185. §. 8. num. 133. Quamquam hi duo, sicut, & alij multi, quos copiose refert ibi Farinacius, tantum loquuntur de casu, quando hæreticus exiit diminutus, eoquod non vult manifestare complices delicti, sed par est ratio, circa quoduis caput, ex supra propositis, diminutio reperitur.
- 81 Quod autem ait Soufa, si diminutio considerabilis sit, ac non modica confirmatur ex mente Canteræ, vbi supra, verè bene verum est, affirmantis ibi, vt refert ibidem Farinacius, hæretico diminuto non reuelanti complices dandam esse torturam, quæ do diminutio est maxima, aliter fecus. Sed hæc assertio Canteræ nimis larga, & fauorabilis hæretico diminuto apparere, cum requirat maximam, seu omnium summam diminutionem, vt illi Inquisitor possit torturam infligere, cur non sufficiat magna, cur non minor, quam maxima? Moderatius itaque, & Congruentius loquitur Soufa, quod sufficiat ad torturam diminutio considerabilis, & non modica; nam de his, quæ sunt nullius considerationis, vel de modicis, seu minimis non curat Prætor, ut ex vi iuris communiter dicti Solet. Quod autem ad relaxationem requiratur maxima diminutio, videbimus lib. 6. cum ipso Canteræ Castro Palao, Carrena, & alij.
- 84 Dein quod addit Soufa (danda est reo tortura iuxta probationis qualiteram.) intelligitur, quod debeat adesse non minus, quam semiplena probatio diminutionis, ut hæreticus diminutus, non conuictus torqueri possit. Docet expressè Simanch. in Enchiridion. Violet. Religio. tit. 39. rubr. de Confessis, nu. 12. & tit. 58. rubr. de tormentis, nu. 20; & 21. dicens ibi non posse hæreticum Confessum de se super complices torqueri, nisi, quod sit socius in committendo crimine habuerit, præcesserit semiplena probatio. ei adhæret Farinae. loc. cit. & est Communis omnium doctrina in materia torturæ.
- 85 Tandem, quid de abiuratione in iugenda hæretico diminuto, vel seu? Parum sanè quod circa hoc citati auctores Farinae. Soufa, vel alij nihil hoc loco, agentes de tortura hæretici diminuti, attigerunt. Supponunt ipsi haud dubie, sumendam esse resolutionem ex doctrinis iam albi traditis in materia torturæ, vel in materia abiurationis, quibus artentis, si hæreticus diminutus ob torturam, vel sine ea, ob solas monitiones, à negatiua resiliat, quando diminutio esset circa aliquem ex erroribus ipsius, vel circa aliquas circumstantias, veram, & formatam, hæresim respicientes, nullum dubium, quod de formati tunc abiurare debent. vbi verò diminutio, esset circa

circa omissionem manifestandi complices, cum hac ad fautoriam spectet, & vehementem hæresis suspicionem inducat, de vehementi abiurare teneretur. Quod si ex tortura nihil emerget, iuxta qualitatem eius, & indiciorum resolvendum, an & qualis abiuratio iniungenda? Nam si fuit ita actiter tortus, ut indicia totaliter euacuata manserint sine ulla abiuratione relinquendus; cum aliqua verò de vehementi, aut de leui, si tortura fuit ita mediocris, vel exigua, ut adhuc posteam indicia vehementia, vel leuia extant. Atque his sic doctrinaliter traditis, remittendo lectorem ad alibi decisa, Regula iam absoluitur.

Quid de hæreticis 3. gradus negatiuis quoad solam intentionem? num expediendi cum abiuratione? an aliquando cum relaxatione.

REGULA CCCCXVIII.

88 **S**ine abiuratione tradendus est curiæ seculari, qui hæresim profitetur, & prædicat, nec credendus, si negando intentionem dicat, ob aliquod lucrum temporale prædicasse. Rari item modo relaxandus brachio seculari uti negatiuis, quisquis hæreticale factum exercet, aut verba hæreticalia, excusationem non admittentia profert, si de eis teperatur plene conuictus, & confessus; licet intentio nem neget. Secus verò, si illo excusationem aliqua m admittant, & hic non plene conuictus existat; sed tunc super intentione torqueri debet, & ex ea si nihil emerferit, ad abiurandum de vehementi, aut de leni condemnari, aut etiam sine abiuratione aliquando expediri, attentis qualitatibus personæ, modi, &c. Tandem, si quis sponte comparsu confiteatur factum, vel dictum hæreticale, & neget, seu excuset intentionem credendus est, & ideo non cogendus abiurare, nisi ex circumstantiis præsumptio aliqua erroris comprobatur.

92 **D**ignissima sunt discussione omnia, sub textu præsentis Regulæ contenta, cum in præxi Tribunalium Sanctæ Inquisitionis frequenter occurrant, & nequaquam ita faciliè decidantur. Quo circa ea accerrimè, & copiosissimè controuertit hinc inde scriptores, præcipue Farinae. de hæresi, quest. 179. §. 4. i. num. 39. vsque ad 64. Et ante ipsum copiosius præ ceteris Ioannes à Rojas vit utriusque Iuris scientia præstantissimus, & in nostro Regno Valentino contra hæreticam prauitatem Inquisitor accertimus, in Tractat. de hæreticis bipartito, per totam primam partem à num. 1. vsque 624 licet enim diuersa eruditè intermiscat, omnia tamen tendunt

Tom. III.

ad eandem controuersiam dirimendam, cuius statum, & difficultatem ab ipsomet Rojas accipere solum tractatum sic incipiente.

- 94 Ipsis, inquit, rem experimentis cognouimus (ut verbis Dni Matci Imperatoris in l. 2. c. ut in possess. legat. war) quamplurimos in carceribus Sancti Officii Inquisitionis hæretice prauitatis detentos fidei, ac verba hæretica ingenuè sateri, credulitatem verò, prauamque intentionem profusus abnegare; Et quoniam in casibus fidei definiendis, an isti sint censendi hæretici, & qua pœna puniendi, varia, ac diuersa, & ex diametro opposita Inquisitorum, & Consultorum suffragia sæpe vidimus: ideo hunc articulum nimis ambiguum, atque difficilem, & à nostris iuris professoribus (ni fallor) non rectè intellectum, radicibus (annuente Deo) explicare mira breuitate conabor. Primò pro parte negatiua iura, & rationes teleferam deinceps pro parte affirmatiua veras conclusiones subiiciam.
- 95 Ita ille. Panes quem videas telata ab ipso copiosissimè (licet enim miram breuitatem promittit, ingentem tamen copiam inuenies) à numer. 34. vsque ad 275. allegatis iuribus, & formatis rationibus ad ostendendam dictam partem negantem. Quippè nimis longum esset, & extra solitam compendiosi hylis nostri rationem, tam multa, hic congerere, & quasi in immensum rem protrahere? Vnicum itaque argumentum,
- 96 & vnicum textum attingam. Formatur porissimè argumentum ex definitione hæresis, & hæretici, quia sine actibus internis intellectus, & voluntatis, quibus homo à vera Fide pertinaciter recedit, seu formaliter dissentit, neque hæresis, neque hæreticus reperiri potest, ergo tamen quis plene conuincatur de actibus externis hæreticalibus, si illos internos, seu intentionem neget, non est habendus uti verus, ac formalis hæreticus, & proinde neque uti negatiuis brachio seculari relaxandus, &c.
- 96 Videtur suffragari eidem parti neganti textus sing. in l. quod adhibetur. ibi, inquam credo te magis errore, quam malitia incidisse C. de ijs qui sibi ascribi, in test. Quoniam in dubio potius error, sed ignorantia, quam dolus, & malitia præsumitur; quem tex. dicit esse notabilem Bald. in l. 1. circa finem ff. de legi. & Bart. in l. 1. quones §. 1. ff. de hered. instit. Et quidè, quod in casu facti, vel dicti hæreticalis habeat locum, negari nequit, quia qui tale dictum profert, aut factum exequitur, ex errore materiali, sed ex ignorantia sæpius procedit, seque iudicio Ecclesiæ Catholicæ submittit; ergo non est uti hæreticus habendus, nec curiæ seculari relaxandus.

- 99 Confirmatur ex illo Dni Augustini lib. 1. de Trinit. vbi dixit errare potero, sed hæreticus non ero quod talis error esset materialis ex ignorantia ortus, & non ex malitia

M 3

litia

litia contra auctoritatem Ecclesie. Atque hoc dictum Sancti Aegustini in confirmationem adducit idem Rojas num. 47. cum Turre Cremata, Antonio Simanch; & 100 alijs quos citat. Quare coniectum plene de facto, vel dicto hæretico, si neget intentionem non esse relaxandam brachio seculari, sine dubio, seu à fortiori descendat Boerius, & Iulius Clarus, cum ab eis vix vidimus supra num. 48. reus Sancti Officii totaliter negatius, contra omnium Doctorum sententiam à tali relaxatione liberetur: Eandem partem negatiuam tenere videntur idem Rojas, & Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 97. nu. 6. quamquam hunc exponit Farinac. loc. cit. n. 51. quod loquatur de casu, quando verba hæreticalia sunt dubia habentia duplicem sensum, catholicum scilicet, & hæreticum.

101 Transit idem Rojas ad partem affirmatiuam, eamque à num. 276. vsque ad 614 copiosius, & efficacius demonstrare conatur multiplici iure, & ratione, quod scilicet, qui à hæretica facta executi, aut verba prolata in Sancto Officio consentiunt, & prauam intentionem, seu credulitatem negant, tanquam negatiui debeant relaxari; quamuis de tali executione, aut prolatione non sint plene conuicti. Ita Ioan. de Imol. in Clem. 1. §. fin. de vsur. Anan. in cap. Excommunicamus 1. §. credentes, num. 11. de hæret. Syluest. verb. hæresis 1. quæst. 7. num. 10. Simanch. Cathol. instit. tit. 47. num. 22. Repert. Inquisit. verb. hæresis, vers. Item nota, quod nedom, & alij, quos ipse Rojas num. 311. allegat pro hac parte asseruante.

102 Ostenditur itaque ista, primo ex iure, cap. si quis presbyter 30. dist. in ibi Qui pro quadam religione ieiunauerit, sicut Manichei, anathema sit: ubi hæreticus iudicatur, qui Manicheorum ieiunia, & superstitiones sequitur, & sonat textus in capit. humane aures verba nostra indicat qualia

103 foris sonant. Et textus in cap. exstimat 11. quæst. 3. ibi in omnibus, quæ peruersa sunt, factis Deum negamus, ubi Archidiaconus, bene circa rem presentem, & in cap. contra Christianos, ibi etiam tanquam contra hæreticos procedendum, de hæret. in 6.

104 Quamuis autem hoc ita se habeat respectu quorumcumque, qui cuiusvis sectæ vt Manicheismi, Mahometismi, Artianismi, Caluinismi; vel alterius ritus, & ceremonias obseruant, preces, & vota fundunt more solito vsuque cuiusque; clarius tamen, apparet in iudaizantibus, nempe illis baptizatis, qui ea faciunt, vel dicunt, quæ solo iudei in obseruatione legalium, aut recitatione precum facere, vel dicere solent. Multa ad hoc proposita affert Rojas in. cit. numer. 303. & seqq. ex Arnal. Albert. in tract. de agnoscen. assert. ex diuer-

sis quæstionibus. (vide apud ipsos n.) & tandem q. 36. nu. 18. in fin. sic ait.

105 Si autem essemus in facto, puta quia, confitetur se fecisse ritum Iudaorum, negat tamen intentionem, in tali causa intentio probatur ex qualitate facti, quod vt hæreticus est puniendus, etiam si neget intentionem. Animus enim ex factis, & ex modo faciendi perpenditur. ita ille, & allegat l. 1. §. Adriani, ff. ad l. Cornel. de Sicar. &c. vt refert Rojas.

106 Verum ad fundandam probationem ex ratione magis efficax pro hac parte affirmatiua, præmittit bene idem Rojas n. 317. & seqq. notabilem illam distinctionem (de qua nos iam alibi, sed oportunius nunc) Alfonso de Castro, lib. 1. cap. 1. & 7. de iusta hæret. punit. & lib. 1. aduersus hæret. cap. 1. nempe esse quædam peccata, ad quæ natura ipsa homines propendunt, vt ad venetem, gulam, auariciam, furum homicidium, & similia, quibus illi capiti voluptate, quæ est omnium malorum radix, irruuntur, cap. quia radix, de poenit. dist. 2. cap. bonorum 17. dist. Atque in his delictis non præsumitur hæresis, nisi quis illicitè, aut impudè fieri posse crediderit.

107 Alia vero sunt crimina, quæ natura non appetit, imò appetitus, hominisque voluptas repugnat, & adueratur, vt non gustare cibum, nec potum vsque ad noctem, tempore ieiunij, vel à carne nulla abstinentia, vinum omnino non bibere, prauas item sectare ceremonias, aut preces fundere, more Mahometanorum, vel Indorum. Cui ista, & similia contra naturalem inclinationem, & appetitum homines operentur, sine dubio in eorum electione voluntas ab intellectu dirigitur, ac propterea in ipsorum obseruatione præsumitur praua intentio, seu mala credulitas contra fidem: atque hæc distinctionem Caltri omnes admittunt, præcipue Simanch. in Ench. tit. 8. num. 12.

108 Quæ præmissa, sic iam argumentatur efficaciter Rojas à n. 321. quia ex præsuppositione ista, quæ contra seruantes, siue in dictis, siue in factis hæreticorum ritus, & ceremonias quod in tali obseruatione insit mala credulitas, seu hæretica intentio, manifesta probatio insurgit, & veritas omnino

109 ostenditur, cum sit iuris præsumptio. Nā præsumptiones iuris pro veris, & proprijs probationibus habentur, iuxta l. fin. ff. de probat. & hoc est proprium ipsarum, quod transferant onus probandi in aduersarium, vt optimè aduertit Bald. las. & alij in l. licet Imperator, ff. de iur. iurand.

110 Vnde fortiter concluditur, teste Simanch. in Enchir. tit. 4. nom. 8. quod sit standum cuiusque iuris præsumptioni, nisi contrarium probetur.

111 At in nostro casu equidem non apparet, quomodo à consensu hæreticum dictum, vel actum, & negante intentionem possit pro-

probari contra istam iuris presumptionem; cum animus, voluntas, & credulitas à solo Deo cognoscantur, & sint quid inuisibile, cap. Numquid, de pœnit. distin. 1. Vnde

112 non habet locum, vt ex se patet, probatio per testes, quod notauit Innoc. in cap. super hoc de renun. eam Gloss. in l. 2.

113 ff. de interrog. Neque per propriam iuramentum, cum sit presumptio iuris contra iuramentum in presenti casu. Secundum Gloss. singul. verb. non probatur, in cap. propositi, 81. dist. ergo concluditur quod habeat ille hæreticam intentionem, & si in eius negatio persiluat firmiter, vt negatiuus debeat curie seculari relaxari.

114 Confirmatur per eundem Rojas, n. 590. à paritate rationis, quia vt resoluimus duplici Regula præcedenti, quicumque legitime convictus de factis, aut dictis hæreticis, si omnia neget; aut si partim confiteatur, & partim neget, persiluatque firmiter in hac negatio, curie seculari tradendus est, ergo similiter tradi debet, qui hæreticum factum, vel dictum confiteatur, & inficiatur prauam credulitatem, seu intentionem; cum hæc sit principalis forma, & substantia, quæ dat esse rei, seu hæresi Iulianus, ff. ad exhiben. & l. qui iniuriæ ff. de furtis. Quin etiam sic negans intentionem, videtur totum factum, & delictum negare, vt docent Bart. in l. inter stipulatem, ff. de verb. oblig. & alij, quos refert idem Rojas, nu. 591. ergo sic negans brachio seculari relaxandus, cum in parte substantiali, nempe in credulitate sit diminutus, ac per consequens pertinax, & negariuus censendus, cap. perfectæ poenitentia de pœnit. dist. 1. & cap. fin. de pœnit. distin. 5. &c.

116 Peculiariter descendit Rojas nu. 602. ad ostendendam hanc partem affirmantem in confiteate verba hæretica à se prolata, & negante intentionem, seu malam credulitatem, sic dicens.

117 Et quemadmodum, inquit, ex factis, et ceremonijs reprobatis, et hereticis quilibet hæreticus, vt superius latè dictum est, iudicatur; ita pari ratione ex verbis hæreticis censendus est hereticus, cum io eis violentissima iuris presumptione malus animus, peruersa, atque impia intentio, et credulitas presumatur l. si non conuicti C. de iurur. l. non aliter l. ille, aut ille, ff. de legat. 3. cap. 1. de presumpt. c. 15. autem, cap. humanæ aures, 22. quest. 4. Hec ille, & alia plura, quæ videas apud ipsum.

118 Ultimo loco omnium simul perspicuam et efficacem reddit rationem sequentibus versis. Ratio autem, inquit, prædictorum est, quia in opere, seu verborum prolatione, animos, intellectus, ratio, et voluntas concurrunt. Intellectus examinat, et illuminat, ratio determinat, voluntas operando, seu loquendo acceptat: ideo quidquid est in verbis dicitur esse in mente, & qui contrarium allegat, peccat confitetur

se mentiri, & expressisse falsæ vocis actum, & tanquam sibi ipsi contrarius minime audiendus est. l. 1. C. de furt. l. professio tua C. de mun. patri. lib. 10. l. quod in heredem. §. eligere ff. de tribu maxime quia turpitudinem suam allegat. Leum precum. C. de lit. caus. Ita ille.

120 Concludit tandem pro parte affirmatiua à num. 618 in hunc modum. Ex omnibus igitur superius dictis liquido constet, impiam intentionem, pessimamque credulitatem ex factis, seu verbis hæreticis (violentissima iuris presumptione) probari.

121 Præsertim si verba, seu facta fuerint geminata, quæ maiorem animi affectum, & deliberationem ostendant, & est persona suspecta; veluti si est de regno, vel Prouincia, in qua viget hæresis, vt Anglicus, seu Gallus, vel Germanus l. quod l. nolit. §. qui mancipia, ff. de edil. edil. cap. si gens Anglorum 36. dist. Hæc Rojas.

122 Quo cum in vtramque partem prorsus oppositum nonnulla ex quâ pluribus hætenus à nobis ad rem clariùs capiendam, sunt tradita. Et quamuis Farinacius, de hæresi, quest. 179. num. 52. illum citet pro parte negante; ac ipse affirmantem multo magis entroboret; adhuc tamen non plenè constat cuiam adharet. Nos cum de cetero Farinac. cum Soufa, & cum alijs mediam curabimus tenere viam, perpensis aliquantulum in textu nostræ Regule contentis.

123 Quoad primum, vt hæresiaracha habetur quicumque hæresis profiteretur, & prædicar, stante verò legitima probatione in sancto officio huius professionis, & prædicationis, licet ille intentionem neget, seu dicat non credidisse hæreses, quas prædicauit, sed sic prædicasse ex aliquo mortuo temporali, vt ob vanam gloriam, ob lucrum, aut quid simile non esse credendum; & si io negatiua firmiter persiluat, quam diminutus, & negatiuus curie seculari tradidit debet. Hoc saltem sine dubio probat rationes adductæ pro parte affirmante, sique tenent authores à me supra num. 101. citati, Ioan. Imol. Joan. Syluest. Simanch. & Report. Inquisito, quibus adde Calderinum, in tract. de hæret. rubr. de hæreticis credentibus, nu. 1. ac 6. & Farinac. de hæresi, quest. 179. nu. 49.

125 Exemplificant autem dicti Calderin. & Farin. io famosissimo illo hæresiaracha Dulcino Nouarenfi (de quo nos peculiariter egimus lib. 3. Regula 280.) Hunc vti diminutum, & negatiuum traditum fuisse brachio seculari testantur, non obstante excusatione, quam allegabat in suam defensionem, quod hæreses, quas docuerat, non credidisse, sed propter commodum temporale, & estimationem propriam sic publice docuisse.

126 Deinde, qui exequitur hæreticalia facta, aut profert hæreticalia verba, quæ excusationem aliquam non admittunt, si de illis sit

fit plenè conuictus, & confessus, ac in negatiua quoad intentionem, seu prauam credulitatem firmiter persistat, parimodo relaxandus est brachio seculari. Descendunt hoc etiam relati auctores Syluester, Ioan. Imol. Anan. & cum his præcipue Farinac. vbi supra à nu. 49. vsque ad 64. atque conuincit videtur eisdem rationibus pro parte affirmatiua à Ioan. Rojas formatis.

- 127 Et quidem in credentibus hereticorum id manifestius apparet; nam si quis sit conuictus legitime, & confessus, quod dixit se credere doctrinam Caluini v.g. & ab omnibus esse credendam, nequit villo modo negare habuisse malam credulitatem, ergo si eam neget, & persistat in negatiua, vti diminutus, & negatiuus curæ seculari tractandi debet. Similiter philosophandum circa quemuis conuictum, & confessum de factis, vel verbis hæreticis particularibus, certis, & clavis, non admittentibus excusationem, aut duplicem sensum, quod ei competat relaxatio, si persistat in negatiua quoad intentionem, præter auctores citatos vide Didacum Canteram, in quest. crim. rubr. de hæret. &c. cap. 1. nu. 70. & Soufam, lib. 2. Aphor. cap. 48. num. 16.
- 129 Quamquam prædicta doctrina, saluo meliori iudicio, & sub correctione Sacre Congregationis vrbis, videtur mihi solum habere locum casu, quo præcipua illa conditio, ex quinque supra explicatis pro reo sancti officij totaliter negatio, concurrit, nempe, quod conuincatur dixisse, se talia dicta, vel facta hæretica credere, & ab alijs esse credenda. Nam si hæc conditio ad relaxationem heretici totaliter negatiui requiritur necessario, vt vidimus supra, cum Soufa, dict. cap. 48. num. 7. & Pegna, ac Farinac. per eum citatis, cur non etiam requireretur ad relaxandum hereticum negatiuum quoad solum intentionem?
- 130 Verum si proferens verba, vel exercens facta hereticalia non sit de eis conuictus, sed tantum indicatus, & confessus, licet neget intentionem, non est relaxandus brachio seculari, sed torturæ subiiciendus pro emenda mala credulitate; quæ si eruat iniungenda ei ablatio de formali, vt patet; sin minus expediendus cum abiteratione de vehementi, aut de leui, iuxta qualitatem torture, & personæ, & attentis alijs circumstantijs. Ita resoluunt Simach. Cathol. Instit. tit. 65. nu. 52. Albert. de agnoscen. quest. 36. prop. fin. Pegna 3. p. direct. commen. 110. vers. ad hæc Farinac. loc. cit. & Soufa ibidem; num. 17.
- 131 Prædicta autem resolutio, ex mente eorumdem auctorum, & aliorum, parimodo habet locum quando quis exercet facta aut profert verba hæretica, quæ aliquam admittunt excusationem, aut dubietatem. Vnde vt defendamus magis ad particularia, licet sit habendus, & tractandus vti hereticus etiam vsque ad relaxationem, qui deliberatè, & serio hæretica verba pro-

fert, negans malam intentionem, & per-

- 132 sistens in negatiua; Secus verò si non serio, sed iocosè. Tradit cum Archidiac. in cap. inter Schisma, nu. 1. vers. Erdic habear serio, 24. quest. 3. & ibi cum Bella, met. nu. 2. verb. habet serio cum Cater. in tract. de hæret. num. 2. & 9. & cum alijs, Farinac. dict. q. 179. num. 40.
- 133 Excusatur etiam à pena hæretici, & magis à relaxatione, qui ex lubrica lingua, seu alijs inaduerterent verba hereticalia profert. Nam lubricum linguæ non faciliè ad penam trahi debet! famosi s. ad leg. Iul. Maiest. l. 1. C. si quis Imperatori maledixerit cap. quo d. autem ait 12. q. 2. Proius idem dicendum, quando talia verba, finissent prolata ab illo ex ira, & iracundia, cum subitaneo animi motu: aut ob magnæ mentis perturbationem, vel corporis dolo-
- 134 rem. Ita Farinac. dict. quest. 179. num. 41. 42. & 43. cum varijs auctoribus quos citat. vide plura apud eum num. 44. & seqq.
- 135 Sed accipe pauca à Soufa lib. 2. Aphor. cap. 48. num. 19. per quæ prædictis lucem præbet. Ad cognoscendum inquit, ad iudicandum, vel præsumendum, an faciens actum hereticum, aut profertens hereticalia verba, negando intentionem vel excusando verum dicat, nonnulla consideranda sunt. Nimirum, vtrum inecruentit metus, & qualis, an cædens in virum constantem, an non? Vtrum proueniat factum, vel dictum ex aliqua affectione, cupiditate videlicet, ira, odio, amore, ioco, & 137 similibus. Qualitas item personæ consideranda est, simplex ne sit, an docta, Ecclesiastica, vel secularis, vir, aut femina, iuuenis, an ætate prouectus. Pegna 1. par. direct. ad quest. 9. commen. 24. et 2. par. ad quest. 34. commen. 59. et 3. par. commen. 17. vers. Modus procedendi. Farinac. dict. §. 4. num. 62. Ita ille.
- 138 Exceptis autem casibus prædictis, quod alijs parti affirmanti sit adhaerendum, Farinac. dicti quest. 179. §. 4. num. 54. cum diuersis auctoribus per ipsum citatis, sic ostendit.
- 139 Amplius i. inquit, hanc tertiam limitationem, vt propterea qui hæreticales ritus, et epremonias fecisse fatetur, credulitatem autem, et intentionem, erroremque in intellectu, sub prætextu ignorantie, seu inaduerterentie, prorsus negat, hereticus reputandus est, et vt hereticus puniri debet, reiecta excusatione, et qualitate iuramentis, si enim hæc excusatio, et qualitas admitteretur, vtique omnes heretici impuniti euaerent, quia omnes sic dicerent, quod absurdum videtur, ex traditis in Reportor. Inquisit. in verbo confessio, vers. Nota salutare, etc. Hæc Farinac. vide plura apud ipsum
- 140 Circa casum tandem ultimo loco in Regula propositum, quid dicendum? Ictatus sum valde quando eius decisionem, quam per multum tempus ab aliquo ex nostris scri-

scriptoribus expressam desideraverā, apud Soufam dict. cap. 48. num. 18. inveni, ubi sic. [Cum aliquis, inquit, non est delatus sed sponte se offert confitens factum, aut verba hereticalia, negans tamen intentionem credendus est, nec est cogendus abiurare, nisi ex circumstantiis aliqua oriatur suspicio. Hec ille, et nullum citat pro hac sua doctrina, forte, quod de ea à nullo tractetur, mihi tamen quoad utramque partem admodum placet.

- 142 Motium autem dictæ meæ legitime inde, quod sæpe occurrerit casus in nostra Congregatione Sancti Officii Melitensis, et nõ defuerit aliquis ex DD. meis consultoribus qui acriter contendere talem sponte comparantem credendum esse in omnibus, et si intentionem neget, esse semper expedientem absque villa aburationis, cui proprio Marte perpetuo resisti, in posterum auctoritate doctissimi Soufæ, ipsi, aut alteri uolenti esse in iungendam aburationem forti ter resistam, quandoquidem sæpius ex circumstantiis, et ex facto ipso oritur magna suspicio prauæ credulitatis. Atque his Regula præsens expeditur.

De modo 13. terminandi causas fidei circa consuetos hæreticos contumaces abfentes, vel fugitivos quid decidendum.

REGULA CCCCIX.

- 143 **R** Eus sancti Officii absens, vel fugitivus tunc dicitur contumax, quando legitime citatus ad respondendum de fide, elapso citationis termino, v. g. 30. 144 dierum non vult comparere. Si autem de hæresi sit conuictus per propriam confessionem, vel testium iudicam productionem, aut facti euentiam, et post dictæ citationis terminum non compareat, præcedente in libello accusatione à Fiscali contumaciæ facta, potest Inquisitor statim eum non realiter, sed fictè (cum sit absens) en- 145 rix seculari tradere. Mitius verò, et cōn- 146 sistentius aliquando faciet, si hoc omittat, et solum declaret ipsum esse contumacem, ut facilius inducatur ad reuertendum, et reconcilletur cum aburatione de formali. 146 Que reconciliatio etiam habet locum, si postquam dicto modo fuit relaxandam brachio seculari, comparet ad excusandam contumaciam; nisi aliàs sit relapsus.

- 147 **D** E citatione iuridica reorum sanctæ Inquisitionis absentium, vel fugitivorum, et de contumacia eorumdè, multa tradidimus lib. 3. nostri operis, cap. 1. Regul. 161. n. 13. et c. 4. quatuor Regulis integris, nēpe 183. 184. 185. et 186. adeo cō- 147 pletè pro materię exigentia, ut nihil deesse videtur. Vide in Indice, verb. citatio.

148 Tantum hic expendimus, quæ spectant ad decimum tertium modum terminandi processum fidei per condemnationem aliquis conuicti, vel indicati de hæresi contumaciter absentis, vel fugitivi. Quando nam autem ille sit verus contumax, et dignus condemnatione, præter dicta alibi, 149 sufficienter declarat prima verba nostræ

Regulæ. Transacto enim legitime citationis tempore, quod vt plurimum triginta dierum esse solet, si citatus coram Inqui- sitore nullo modo compareat, iam contumacia inde completa insurgit, et merito illum ad condemnationem disponit. Ita, Simanch. Cathol. Instit. tit. 2. numer. 7. et seqq. Farinac. de hæresi, q. 185. §. 7. n. 93. et Soufa, lib. 2. Aphor. cap. 49. nu. 1. post Eymericum, 3. par. direct. rubr. de 13. mo- 150 do terminandi processum fidei num. 212. ubi circa hunc modum sic in communi ait.

150 Tertius decimus, et ultimus modus processum fidei terminandi, et finienti est quando delatus de heretica prauitate; processus meritis diligenter discussis cū bono consilio in iure peritorum, reperitur conuictus de heretica prauitate, est tamen fugitivus, seu absens contumaciter, sed congruo tempore expectatus: Et hoc est in tribus casibus. Ita ille; qui final conuincit, et explicat hos tres casus; at nos se- 151 cūgimus eos explicantes primum solum in presenti, secundum vero, et tertium in sequenti Regula: Explicatio primi casus apud Eymericum eiusmodi habetur.

151 Primus, inquit, est: quando ipse delatus est deprehensus in hæresi, vel confessione propria, vel facti euentiam, vel testium productione legitima: sed fugit, vel se absentiauit, & citatus legitime noluit compa- 152 rere. Hæc ille; sed clarius, et exteius idem Eymer. proponens formam citandi conuicti de hæresi absentem, vel fugitiuū contumacè ad sententiā, dicit rubr. n. 213. sic.

153 Nos N. Miseratione diuina Episcopo pus- talis ciuitatis, et Frater N. Inquisitor he- reticæ prauitatis in terris talis domini di- 153 tioni subiectis à sancta Sede Apostolica, specialiter delegatus, tali, talis diocesis, seu talis ordinis, seu Religionis, spiritum consilij sanctoris.

P R A E cunctis nostræ mentis desiderabi- libus illud potissimum insignitur cordi no- 154 stræ, ne temporibus nostris, &c. Et infra:

154 Ea propter cum tu talis incideris in dam- natas hæreses manifestè, illas publicè in ta- li Ecclesia prædicando, seu fueris per resses legitimos conuictus de heretica prauitate, siue deprehensus propria confessione in iudicio per nos recepta, & post captus fuge- ris, medicinam resutans salutarem. Nos verò citauerimus te, vt dē, & super his co- ram nobis manifestius responderes, tuque ductus maligno spiritu, pariter, & seductus nolueris comparere. Ita ille.

155 Sequitur in Regula nostra de condemna- tione talis conuicti de heretica prauitate con-

- contumaciter absentis, aut fugitiui, & dubitatur, an possit Inquisitor eum condemnare, & qualiter? nec sine fundamento iussur-
 156 gir dubium. Quandoquidem idem Eymericus 3. par. direct. pag. mihi 613. dubitat, seu quærit, nempe quæsit. 42. an Inquisitor possit procedere aduersus delatos, qui aliò se transfulerunt, vel aliàs se absentarunt, & è contra aduersus delatos de hæresi, qui extra prouinciam Inquisitoris deliquerunt, & in ipsa uinc exiunt? Ratio sic dubitandi, seu querendi circa utrumque est, quia inde possit euenire, ut duo Inquisitores diuersarum prouinciarum simul procedant independentes contra eundem reum, & vnus eum condemnet, & aliter liberet, quod est magnum inconueniens.
- 158 Nihilominus quoad utrumque bene respondet affirmanter Eymericus; quoad primum patet ex cap. ut commissi, in principio, & ex cap. cum contumacia. de heret. lib. 6. ac ex litteris Apostolicis Clementis, & Urbani V. in ep. præcunctis §. etiã
- 159 contra illos. Secundum verò habetur omnino certum ex allegatis per Ioan. Andream in cir. cap. Ut commissi, quia hæreticus ubi inuenitur, ibi conuenitur; ergo licet deliquerit in Prouincia alterius Inquisitoris, iure procedit contra eum Inquisitor huius Prouinciæ, in qua nunc casu, vel fugitiuus existit.
- 160 Confirmantur omnino prædicta, & extenduntur ex decisis à Concilio Narbonensi cap. 29. 30. & 31. per quæ etiam responderi ad rationem dubitandi supra positã; Vnde non graueris ea omnia ad verbum audire, vnde referuntur à Pegna 3. par. direct. commen. 91.
- 161 Cap. 19. sic si qui verò culpabiles, vel suspecti ad vestram pertinerent inquisitionem præsentēs nec sint, nec fuerint, & infra competentem terminum eisdem à vobis peremptoriè assignatum, & per Ecclesiæ publicatam non curauerint comparere, vel se legitime excusare contra eos, tanquam contra præsentēs non dubiè procedatis. Ita ibi.
- 162 Et cap. 30. Ad inquisitionem quippe vestram eos intelligimus pertinere, qui vel infra eisdem Inquisitionis limites deliquerunt, vel domicilium ibi habent, seu habebant, quando inquisitio cæpta fuit, vel eum ibi morarentur occasione officij cuiuscunque publici, seu priuati, vel certum domicilium non habentes ibidem inueniri, citari fuerunt à vobis, siue illis per quamcunque cautionem adstrictis; siue non Inquisitionem contra eos facere incipistis, vel eis purgationem forsitan indixistis, siquidem contra tales præsentēs, vel absentes potestis procedere, & debetis; nisi forte ratione delicti maioris, seu minoris commissi alibi, vel ratione domicilij, vel alia de prædictis Inquisitores alij procedere cõ-
 163 perire contra illos. Etenim cum in totis diuersis, & per Inquisitores diuersos Deo
- anctore Inquisitio celebratur, tutius, & salubrius est, ut quisque culpabilis, in quocunque loco deliquerit, vni, & illi Inquisitori permaneat obligatus, à quo primo ex aliqua de causis præscriptis, sine fraude, & sine periculo negotij, & animarum fuerit occupatus. Hæc ibi.
- 164 Cap. 21. tandem additur: Ita tamen ut Inquisitores cæteri, quicquid de illo nosse poterunt, inquirant nihilominus, & scribant Inquisitoribus illis, quibus idem culpabilis sit adstrictus: sic enim quasi vir vnus pugnabitis, & vincetis. Hactenus ibi.
- 165 Ex quibus iã quæsitio, seu dubitatio prorsus, soluta manet, & ratio dubitandi, seu inconueniens illud euauit: Nam vt patet ex Concilio Narbonensi, & notat bene Pegna 3. part. direct. quæsit. 42. commen. 91. vers. Quod si, nosque alibi tradidimus, & illustrauimus exemplo nostri Tribunalis sãctæ Inquisitionis Melitenensis, datur locus preuentio in causis fidei inter Inquisitores, & qui primò incipit procedere contra quemcunque etiam absentem, adiuturibus alijs, & transmittentibus, quæ sciunt contra ipsum, debet finire processum, vsque ad condemnationem. vel liberationem eiusdem, & nullo modo expedit, ut duo Inquisitores independentes inter se contra eundem reum procedant ob illud inconueniens, quia fortè ab vno liberabitur, & ab alio condemnabitur.
- 166 Respondendo itaque ad nostrum quæsitum principale ex cætera, & communi omnium doctrina, resoluimus, quod possit Inquisitor reum sancti Officij contumaciter absentem, vel fugitiuum, si de hæresi vera, & formalis sit plene conuictus, vel per propriam confessionem, vel per delicti euidens testimoniorietatem, vel per legitimam testium productionem, tradere curiæ seculari, seu eius iuriam, vt comburatur. Ita Bernardinus Diaz præf. crimin. cano. capit. 143. Simanch. de Carol. Instit. tit. 2. u. 6. & 7. Eymer. dict. num. 212. ex cap. Ad abolendam §. Præsentis de hereticis in 6. libi Pegna, commen. 49. 3. par. direct. Farinac. de hæresi, quæsit. 185. u. 102. Soufa, lib. 2. Aphor.
- 167 cap. 49. nu. 2. Qui num. 5. compendiosè, vt solet, adducit ea, quæ ante dictam condemnationem relaxando illum brachio seculari procedere debent. Sed melius Pegna loc. cit. sequentibus verbis.
- 168 Si primo, inquit, modo quis in causa fidei contumax sit, & absens, nec comprehendendi potest, tunc hoc ordine res est gerenda: Edictis publicis est vocandus reus, quibus ei denunciatur; vt g. intra triginta dies compareat demonstraturus suam innocentiam, ea verò dilatio preëemptoria esse debet, idest, vna pro tribus, in qua citandus est reus ad omnia, & singula indicij acta, illo audito: Indices violatè Religionis de sua causa cognoscunt, & sententiam pronunciaturos contra ipsum, nisi compareat, iuxta textum in l. ad peremptorium, cum legi-

legibus sequentibus, ff. de iudicijs, & cap. de illicita. 24. quest. 3. cum similibus.

169 Hic peractus, si reus non comparuerit, accusata eius contumacia in singulis Edicti terminis, Fiscalis sanctæ Inquisitionis libellum accusatorium edet, iuxta ordinem traditum à nobis supra in hac parte num. 67. quo exhibito, ordine iudicario procedatur, obseruata sancti Officii consuetudine, & legibus; quibus absolutus, si de crimine verè consiliterit, de quo in casu proposito rarò non constat, sententia in reum pronuntianda est, quandoque processus ritè, & legitime fuerit absolutus. Hucusque Pagna.

170 Qui postquam citauit Bernardinū Diaz & Simancham vbi supra, addit immediate hæc pauca. Et in hoc, inquit, casu ne frustra sententia ferri videatur; statua absentes produci solet in publicum, & contumacia tradi Ministris secularibus.

171 Nihilominus Inquisitor mitius, & quandoque conuenientius se geret, si non statim ad prolongationem dictæ sententiæ, & relaxationem delinquentis conuicti curiæ seculari veniat, sed pro tunc solummodo declarat ipsum esse contumacem, ut sic non traditus curiæ seculari, quoties reuerti voluerit, possit ad misericordiam admitti, & cum ab irratione de formali expediri. Ita Soula, dict. cap. 49. num. 8. cum Eymeco, & Pagna ab eo citatis.

172 Quin etiam si post dictam relaxationem siquæ executam, taliter relaxatus brachio seculari, iam statua eius combusta, comparcat per se ipsum, vel per suum Procuratorem coram Inquisitore ad excusandam contumaciam, et allegandas absentię causas, admitti debet, et cum dicta ab irratione de formali reconciliari (excipe casum, quando esset relapsus) et ab hęcresi, de qua plenè conuictus fuerat, vellet resistere. Docent Simanch. Cathol. Inlit. tit. 2. num. 20. et tit. 14 num. 10. Farin. dict. q. 185. num. 106. et alij, præter citatos Soulam, num. 7. Eymer. et Pagna.

173 Qui ibidem 3. par. direct. num. 215. vers. Magistratus, asserto doctrinam scitu dignam, (cui adheret Soula dict. cap. 49. num. 10.) et conducentem sanè ad dictum effectum reconciliandi cum ab irratione relaxatum siquæ brachio seculari, si vellet resistere. Nam post discussam hinc inde grauem illam dubitationem, an casu, quo conuictus de hæresi contumaciter absens, vel fugitiuus, sit in factis, & cum sola degradatione verbalis, relaxatur siquæ curiæ seculari, si ab ista postea capiatur iuxta præceptum, quod accipit ab Inquisitore capiendi absque reali degradatione, & absque vlla audientia, possit per eam vitio supplicio affici? & resoluit benè, & benigne Pagna, quod non sit ei audientia deneganda, subditque sequentibus verbis.

174. Iam Magistratus, inquit, seculares non obstant verbalis degradatione, & traditio.

ne sibi facta in hoc crimine, melius faciet, si clericum captum Inquisitoribus, asserto, ut ab ipsis audiat, & quid sit faciendum iudicetur; quod ipsum, & circa laicum putarem obseruandum, & ideo melius esset, ut in talibus sententijs ferendis Inquisitores nominatim dicerent, ac iuberent Magistratibus secularibus, ut quoties tales in absentia damnatos inueniant, & ceperint, id sibi significare debeant in hæc, aut similibus verbis.

175 Et contra eundem de capiendo ipsum, personaliter vbiunque locorum officio nostro subiectum tepertus fuerit, &c. Mandatum executionum decernendum fore, & esse, quemadmodum nunc decernimus, & relaxamus, & exequi mandamus, ipsumque captum carcerandum esse per quemcunque iustitiæ Ministrum; ac eius carcerationem nobis significari debere, ut quod iustitia postulat exequi valeamus, &c. Hæc Pagna addens sic.

176 Quæ verba, inquit, & pronuntiandæ sententiæ modum vidimus in quodam manuscripto libro quo continebatur forma sententiæ contra tales ferendæ. Hæc ille; quibus præfens Regula ad finem perducta.

Quid si absens, vel fugitiuus tantum sit indicatus de hæresi, aut eius fautor expellendus ne cum relaxatione, an potius aliquando cum ab irratione?

REGULA CCCCXX.

177 **Q**uando reus Sancti Officii absens, vel fugitiuus non est conuictus, sed solum leuitur, aut vehementer indicatus de hæresi, citari debet iniuncta excommunicatione, ut compareat, quod si in ista inforderit per annum, cotransacto, accusata per Fiscalem cum libellis aggratorijs eius contumacia, Inquisitores statim ipsum adhuc non comparentem hæreticum declarent, & curiæ seculari relaxent. Parimodo decidendum de illo, qui postquam fauoriam exercuit, impediendum Sanctum Officium, &c. atque ideo in excommunicationem ipso iure incidit, ista per annum innotatus, contumaciter

178 se absentauit. Quamquam si compareat, etiam post dictam relaxationem, pro excusanda contumacia, vel offendenda sua innocentia, benigne audiendus est, & non euacuatis totaliter iudicijs, cum aliqua ab irratione, eius causa terminanda.

180 **E**N circa modum 13. terminandi causas Fidei per condemnationem suspecti de hæretica prauitate contumaciter absentis, aut fugitiui, casus duos, secundum videlicet, & tertium, quorum, supra cum Eymerico 3. par. direct. rubric.

de 13. modo num. 212. meminimus proprijs ipsius verbis eos accipere.

- 181 Secundus, inquit, casus est; quando aliquis est delatus de hæretica prauitate, & recepta informatione aliqui contra eum, habetur aliquantulum, seu leuiter suspensus de hæresi, & sic citatur responsurus de fide, & quia tenuit contumaciter compotere excommunicatur, & excommunicatus sustinet illam excommunicationem per annum animo pertinaci, & semper contumaciter se absentat. Ita ille de casu secundo.

- 182 Clarius tamen, & copiosius idem Eymericus in forma citandi, quam proponit num. 213. ibi. Ea propter, inquit, cum talis delatus nobis de hæretica prauitate, & recepta informatione contra te alijs de eadē esse nobis suspensus leuiter, quod fotes infæctus labe prædicta, citauimus te, quatenus coram nobis personaliter compareres de fide Catholica responsurus. Cumque citatus teneris contumaciter comparere, excommunicauimus te, ac excommunicatum fecimus publicari, in qua excommunicatione iuristi per annum seu annos tot animo pertinaci, latitans, & fugiens hinc inde, ita quod hunc quod te duxerit malignus spiritus ignoramus: & eum te expectauerimus misericorditer, & benigne, ut reuertereris ad gremium Ecclesie Sanctæ Dei, & ad Sanctæ Fidei unitatem, tu facere contemptis in reprobam sensum datus. Ita ille.

- 183 A quo iam tertium casum audi: Tertius inquit, casus est; quando aliquis impeditur a iudicio, sententiam, seu processum Fidei Episcopi, vel Inquisitoris, vel quicquid hoc dederit auxilium, consiliū, vel fauorem, & contumaciter se absentauit. Talis eo excommunicationis mucrone percussus, quam si sustinuerit per annum animo indurato ex tunc est, ut hæreticus condemnandus iuxta cap. Cum contumacia, & per cap. Ut Inquisitionis §. prohibemus, de hæreticis in 6. Hæc ibi.

- 184 Sed qualis nam condemnatio in his casibus secundo, & tertio respectu primi, de quo dictum a nobis Regula præcedenti, Eymericus dicit rub. de decimo tertio modo terminandi processum Fidei, &c. assignat differre etiam sic.

- 185 In primo, inquit, casu ille talis (nempe repertus plenè conuictus de hæresi) est impoenitens hæreticus condemnandus iuxta cap. Ad abolendam, §. presenti. In secundo casu, & tertio non est hæreticus impoenitens iudicandus, sed tanquam, seu ut hæreticus impoenitens condemnandus iuxta capit. Cum contumacia, & per capit. Ut Inquisitionis, §. prohibemus, de hæreticis lib. 6. Ita loquitur ille.

- 186 Atque hunc loquendi modum merito laudat Pegna 3. par. direct. commen. 49. quod sit magis secundum Regulas iuris, ut pateat clarè dicta differentia ex supposito

ne certa in primo casu constare de crimine ut diximus, nequaquam verò in secundo, & tertio, sed tantum fundari in iuris præsumptione. Nam particule illæ tanquā, sicut, ut, & similes, tamen, aliquando veritatem significant, hincque fortè Archidiaconus, & Franchus in dict. cap. Cū contumacia prolapsi sunt ad affirmandum semper ita esse: at ut plurimum metam similitudinem in se continent, & non veritatem capit. Cum dudum, t. de elect. & alibi sæpè. Maximè ubi dicitur particule assumuntur in materia præsumptionum, cū præsumptio non sit veritas ipsa, quamvis sæpius super veritate fundetur.

- 188 Conueniunt verò casus secundus, & tertius eum primo in diferis præcipue in modo procedendi, & formandi processum contra reos Sancti Officii contumaciter absentes, vel fugitivos. Ex quadam Instructione Hispanensi cap. 19. Triplicem modum assert Pegna 3. par. direct. quest. non. 4. commen. 91. ab ipso latine redditum, & pro maiori luce præsentis instituti non possum non hic exprimere, & tu hoc nec a me traditum acceptare ne graueris.

- 189 Possunt autem Inquisitores, inquit, fabricare processum contra absentes vno ex tribus modis. Primò secundum formam c. Cum contumacia de heret. lib. 6. videlicet citando, & monendo absentes, ut compareant ad se defendendum, & respondendum de iure suo super certis articulis Fidei causam contingentibus, & super certo hæresis crimine, &c. sub pœna excommunicationis cum suis admonitionibus in forma.
- 190 Quòd si non comparuerint, lubeant promotori Fiscali, ut accuset eorum contumaciam, & petat litteras, seu libellos magis aggrauantes, quibus denuncietur, quòd si per spatium vnius anni persueuerint in sua pertinacia, & contumacia, declarent illos hæreticos in forma iuris. Et hic processus est magis tutus, & minus tigidus.

- 191 Secundus modus est, quòd si Inquisitoribus visum fuerit delictum contra aliquē absentem debere plenè probari, citent illum per edicta, sicut dictum est, ut veniat responsurus, & dicturus super iure suo, & ostensurus suam innocentiam infra triginta dies in tribus terminis diuisis, vnicuique que termino decem dies tribuendo. Vel concedant illis aliud longius tempus, si expedire viderint iuxta distantiam, seu locorum inter capediner, in quibus præsumitur, vel præsumi debet habitare prædictos citatos: quos citare debent ad omnia processus acta vique ad sententiam definitiuam inclusuē, quo casu si reus non comparuerit, accusabitur eius contumacia in omnibus edictis terminis; recipiantque Inquisitores eius denunciationem, & accusationem a Fiscali, consanciantque processum in forma: quibus absolutis si delictum

etiam visum fuerit sufficienter probatum, poterunt absentem condemnare, eo amplius non expectato:

193 Tercius modus, qui in consiciendo processu contra absentes observari potest, hic est, ut si in investigatione processus facti in Inquisitione reperitur presumptio hæresis contra absentem, iamentis delictum non videatur plene probatum, possunt Inquisitores decernere edictum contra talem absentem uocarni, & suspectum de crimine hæresis, & iubere ei, ut infra certum tempus compareat ad se liberandum, & canonice purgandum a dicto errore, seu delicto. Eo addito, quod si non comparuerit ad recipiendum, et præstandam prædictam canonicam purgationem, vel non se liberauerit, vel purgaverit, habebunt ipsum pro convicto, procedenteque ad fa-

194 ciendum quod de iure fieri debeat. Atque hac processus forma est aliquantulum magis rigida; Cæterum iure rectè nititur, et Inquisitores prudentes, et litterati eligunt modum, quem magis tutum iudicauerint, et melius videri in practica usurpanti iuxta diversitatem causarum, quæ sese offerre poterunt. Hactenus ibi, ut transfert Pegna.

195 Unde saltem in delictis atrocissimis reus Sancti Officii, de hæresi etiam non convictus sed solummodo leuiter, aut vehementer suspectus, si contumaciter sit, et ut compareat excommunicetur, nolensque comparere, in excommunicatione obludefcat per annum, hoc transacto, poterit statim sine dubio ab Inquisitore vel hæreticus puniri, et brachio seculari fidei relaxari iuxta cap. Cum contumacia, et cap. Vt Inquisitionis, §. Prohibemus, de hæret. in 6. docentque Eymericus, 3. par. Direct. num. 212. Sousa, lib. 2. Aphor. cap. 49. n. 3. et alij.

196 Secundum eadem iura, cap. Cum contumacia, et cap. Vt Inquisitionis, ac secundum doctrinam eorumdem Eymerici et Sousa numer. 4. aliorumque parimodo asserendum, quod possit ab Inquisitore tantum hæreticus puniri, et Curia seculari tradi ille reus Sancti Officii, qui postquam factor hæreticorum extirpi, impediendo iudicium, sententiam, aut processum Fidei, vel alio modo, et ob id a iure ipso facto excommunicatus, se absentavit, et licet multis fuerit in iudicem citatus, contumaciter coram Inquisitore comparere noluit in dicta excommunicatione per annum integrum obstinatus perseverans.

197 Nihilominus ex dictis Regula præcedenti, num. 172. et 173. a fortiori constat, quod benignius, et quandoque conuenientius ager Inquisitor, si non statim, transacto anno, deueniat ad condemnandos, et relaxandos Curia seculari reos, duplici numero præcedenti expressos, sed tantum pro tunc eos declarat contumaces; quia si hoc in reode hæresi convicto habet locum

quanto magis habebit in non convictis, sed, tantummodo iudiciis, seu suspectis?

198 Quibus quocunque tempore resistentes à contumacia comparere velint, siue ante siue post relaxationem non est ab Inquisitore deneganda audientia, sed ad misericordiam admittendi, ac cum aliqua abjuratione, si non euacuentur contra eos existentia indicia, cum Ecclesia reconciliandi ita cum Eymerico, cit. Sousa ibidem.

199 Tandem pro reo Sancti Officii absente citato admitti potest, et debet procurator comparere, ut defensor innocentie, dummodo res sit dubia, et inquisitus, solum de hæresi suspectus reperiatur. Secus, si plene convictus. Ita Simanch. de Cathol. instit. tit. 52. num. 4. Decian. crimin. lib. 5. capit. 37. numer. 50. Farinac. de hæres. quest. 185. §. 7. num. 98. et Sousa, lib. 2. Aphor. cap. 49. num. 21. Quibus iam Regula terminatur.

An Inquisitor possit inquirere, aut ultra progredi contra reos Sancti Officii iam mortuos? Et qualiter expedienda causa circa ipsos.

REGULA CCCXXI.

200 C Ontra inquisitum de hæresi, non solum si moriatur, dum est iam in carceribus, aut denunciatus tantum, potest Inquisitor vterius progredi, sed quousque etiam tempore post mortem est locus receptis denunciationibus causam inchoandi, & ad finem usque perducendi. Hoc autem nullo modo intelligi debet de hæreticorum defensoribus, fautoribus, & receptoribus, sicut nec de hæreticis penitentibus, quorum memoria post mortem 201 nequaquam damnatur. Ad hæc item damnationem requiritur plena delicti probatio, & ab ea sic executæ sequitur, quod ossa damnati siue exhumanda, & comburenda, sicut, & eius statua. Denique, si tantum adsit suspicio delicti, condemnatur etiam cum Inquisitor, vel de hæresi suspectum, & absoluit à censuris, ut gaudeat ecclesiastica sepultura, &c.

204 E Ymericus 3. part. Direct. proponit de hac materia quæsit. in ordine, quadragesimam tertiam hoc titulo breni, An Inquisitor possit procedere contra mortuos, qui ante mortem, vel post delati sunt eidem de hæretica prauitate extræ eius resolutio multo breuior his verbis.

205 Respondemus quod sic. Subiungit autem probationem ex solo iure canonico, cap. Filij de hæret. in 6. ubi dicitur. Filij, vel hæreses illorum, qui dum in ægritudine lecto decumberent, petierunt hæreticos consolatores, ut ab eis per manus impositi quædam consolationem reciperent. N can-

- eundem pessimam consuetudinem: eorumdem: sicque viam fuerint vniuersæ carnis ingressi, ad probandum quod ipsi defuncti consolationem illam; imò verius desolationem, non sanæ mentis effecti susceperint, vel post perditam iam loquelam, (cum tamen moris sit, vt dicitur apud eos quod nullum taliter consoleretur, qui non sit sanæ mentis, & memoriam habeat ot-
206 dinatam) admitti non debent. Sidum vinebant, diffamati erant de hæresi, vel suspecti, aut legitime constituti, quod sanæ mentis existentes, huiusmodi hæreticos petierunt: alioquin admitti poterunt prædicti filij, vel hæredes ad probandum præmissa, non tamen per vxores, filios, familiares, vel de suis aliquos, sed per testes alios fide dignos, & specialiter fidri zelatores. Ita in dicto cap. Filij.
- 207 Idem habetur de verbo ad verbum in litteris Apostolicis Urbani, & Alexandri IV. olim, & in cap. Accusatus, §. in eod. verbo, de hæret. in lib. 6. De hoc plenius Archidiaconus super cap. Filij de hæret. lib. 6. Hactenus Emericus, qui solis prædictis breuissimè se expedit ab hac quæstione, seu materia, quæ ab alijs antiquis præter dictum Archidiaconum, & Recentioribus copiosè tractatur, & diuersa dubia circa eam excitantur, & discutuntur.
- 208 Præcipue à Commentatore ipsius Emerici Francisco Pegna 3. par. dictæ. commen. 92. Dubitatur primò quanto tempore duret actio procedendi contra mortuos pernes Tribunalia Sanctæ Inquisitionis, seu intra quantum tempus extinguatur? Ex communi omnium, & omnino certa doctrina bene respondet: quidquid sit quoad effectum confiscationis bonorum, circa quam vt videmus lib. sequenti, spatio quadraginta annorum conceditur hæredibus hæretici defuncti præscriptio) quoad effectus tamen condemnandi memoriam illius, declarandi eum decessisse excommu-
209 nicatum, & alios. Nullis quorumcunque annorum spatij actionem procedendi contra talem hæreticum defunctum impediri, aut finiri, sed posse quouis tempore Inquisitores contra ipsum causam incipere, & inceptam iam tempore mortis ad finem perducere. Ita præter Pegnam citatum Simanch. Catholic. Institut. tit. 18. num. 14. Param. lib. 3. de orig. Inquisitionis quæst. 4. num. 83. Sanch. in Decalog. tom. 1. libr. 2. cap. 22. numer. 42. Farinac. de hæres. quæstion. 197. §. 4. nu. 86, & alij.
- 210 Secundò dubitatur à Pegna citato, an in hoc crimine hæresis actio procedendi contra defunctum habeat etiam locum, præter hæreticos, in fautoribus, receptoribus, defensoribus, & credentibus eorum? Vera, & certa traditur ab eo resolutio ex mente Philippi Franci in capie. Accusatus, §. si verò notab. vit. num. 2. de hæret. in 6. Gondifal. tract. de hæret. quæst. 22. n. 8.

- Ioan. Rojas, in singularibus fidei, singu. 134. num. 12. & aliorum, quod non possint Inquisitores post mortem procedere contra præbentes hæreticis receptionem, defensionem, fauorem, consilium, &c.
- 211 Ratio efficax est, quia ex hac actione talia præbendi eis, solum oriuntur præsumptiones quantumuis vehementes morte reorum extinguuntur, vt cum Simanch. de Cath. Instit. tit. 46. num. 77. docet idè Pegna ex d. cap. Accusatus, §. si verò, ibi, eius hæredibus non est satisfactio pro ex-
212 tincto crimine exigenda. Secus autem erit, si dicti hæreticorum receptatores, defensores, fautores, &c. fuerint etiam hæretici, aut errores defenderint, quod post mortem contra eos procedi possit; quia tunc par est ratio de illis, atque de alijs hæreticis. Ita optimè idem Pegna ex Zanchino, tract. de hæret. cap. 24. & ex reliquis de insistente hæretico hæredes similiter affirmandum, quod post mortem semper possit damnari. Ita Farinac. citat. num. 97. & Soufa lib. 3. Aphor. capit. 30. numer. 6.
- 213 Parimodo traditur, vt prorsus verum, & certum, quod possit contra quosvis hæreticos credentes iam defunctos inquiri, processumque formati, & ad finem perducere. Videtur hoc manifestè decilum à Concilio Biterrensi, cap. 18. vbi sic habetur.
- 214 Ad hæreticorum, seu credentium condemnationem, qui non fuerant reconciliati canonicè ante mortem, citatis eorum hæredibus, siue alijs, qui de iure citandi fuerint, & concessa eisdem opportuna copia defendendi similiter procedatis. Hæc
215 ibi, Et quidem huic doctrinæ videtur fauere textus in dict. cap. Accusatus, §. si verò, vbi nulla fit mentio de credentibus, quando agitur de extincto crimine post mortem, sed tantum exprimuntur fautores, receptatores, & defensores, docent præcitati auctores præcipue Pegna vbi supra contra Gondifalium citatum.
- 216 Sed bene distinguit ipsenè Pegna sequentibus verbis. Mihi, inquit, hæc sententia vetissima videtur, à qua non puro recedendum, dummodo accipiat in his, qui verè, et propiè credentes hæreticorum, tam ex verbis, quam ex factis indicantur; non in illis, qui improprie dicuntur credentes de quibus dixi supra par. 2. super quæst. 20. §. quidam alij sunt, vbi vidcas ad intelligendum hoc discrimen.
- 217 Hæc ille, qui cum Emerico dict. q. 70. commen. 75. copiose declarat, qui nam sint proprie credentes hæreticorum; quinam improprie: de vtriusque iam nos
218 Tandem dubitatur à Pegna, qualiter procedendum contra defunctos in crimine hæresis reos? Supponendum pro decisione primò, quod possit contingere, vt debeant procedi contra defunctum, quando iam fuerat cœpta inquisitio per Sanctum Offi-
cium

- cium, antequam moreretur, & confiterat prius de eius crimine, vel per propriam confessionem, vel per facti notorietatem, vel per testes legitimos, posita hac probatione, si talis reus moriatur, siue confessus, & impoenitens, siue negatius, potest, & debet post mortem eius memoria damnari. Ita Simanch. Carol. Infit. tit. 4. n. 4. & tit. 18. num. 1. & sequentib. Farinac. de hæres. quest. 197. §. 4. num. 120. & alij.
- 219 Ad fideli reus, probatus plenè hæreticus, moriatur poenitens, & desiderans Ecclesie reconciliari, non est damnanda post mortem eius memoria, sed absolvendus. Docent idem Farinac. numer. 121. locat. in Iudic. Inquisit. verbo Cadavera num. 1. & verbo Filij nu. 13. & Soufa dict. cap. 50. num. 13. Excipe, nisi talis reus sit relapsus, qui tamen poenitens, & conversus alias iuxta dispositionem iuris canonici si viveret, tradendus esset brachio seculari antequam traderetur, mortuus est; Unde etiam post mortem condemnari, & eius statua ad comburendum curie seculari tradi debet, vt docet bene ex mente aliorum Franc. Pegna 3. par. direct. comment. 92. vers. idem iudicium est, habeturque prorsus certum.
- 220 Supponendum secundò, quòd possit contingere, vt post mortem etiam multo transacto tempore reus in crimine hæresis quis deprehendatur, & tunc sit procedendum contra ipsum, licet dum viveret, catholicus censeretur. Audi qualiter exemplificet Pegna ibidem cum Prateolo, & Lutemburgo.
- 221 Neque enim, inquit, incognitum est, multos post mortem hæreticos detegi, qui dum viverent, catholici habiti sunt: Nam vt ceteros nunc omittam, quandam Hermannum Italum (vt scribit Prateolus. lib. 8. cap. 11. d. viti, & scilicet hæreticorum, & Bernardus Lutemburgus in cathologo hæreticorum lib. 2. verbo Hermannus) seimus multis annis Ferrare pro sancto habitum, & cultum; à Bonifacio VIII. iussu exhumari, & comburi; quia constitit eum, & hæreticum vixisse, & impoenitentem decessisse. Et Ioannem Vvicleff eodem modo post mortem damnatum nominis in Concilio Constantensi sessio. 8.
- 222 anno 1415. Hæc ille. Qui statim rectè subiungit ordinem procedendi cõtra hæreticos defunctos posse desumi ex dict. Concilio Constantensi sess. 8.
- 223 Prædictis sic suppositis, quoties, & quous tempore procedi debet contra aliquem hæreticum defunctum seu contra eius memoriam, requiritur necessariò vt habeantur clare, et plenæ probationes delicti. Ita Rojas de hæret. par. 2. num. 30. Farinac. dict. §. 4. num. 220. et Soufa dict. cap. 10. num. 10. et 11. Imò addit, et meritò Pegna dict. comment. 92. vers. in hac causa, quòd exigantur probationes clariiores, et pleniores, quàm cum proceditur contra hæreticum vivum, ob eam rationem, quia defunctus non potest se defendere.
- 224 Confirmat idem Pegna ex instructione Abulensi anni 1498. cap. 4. vbi sic dicitur: Nec vocetur in iudicium defunctus aliquis nec procedatur contra eius memoriam, & famam nisi plena probatio habeatur, vt inde possit condemnari. Ita ibi.
- 225 Censentur autem haberi plena probatio ad hanc condemnationem, quando quis contumax per annum in excommunicatio ne ex causa Fidei persistit, si anno elapso moriatur, Ita Iul. clar. in pract. §. hæresis, num. 11. Decian. crim. lib. 5. cap. 57. n. 6. Farinac. dict. §. 4. numer. 93 & Soufa ibidem num. 5.
- 226 Adeit etiam plena probatio ad damnandam memoriam defuncti, qui accusatus, vel in carcere detentus ob crimen hæresis, se idem inter fecit: Nam ex hoc præsumitur conuictus, vt ex Cyno in l. 2. C. qui testamentum facere possunt, quæ l. 4. nu. 6. Docent Pegna dict. comment. 92. vers. Quòd ipsum Farinac. dict. §. 4. num. 90. & Soufa lib. 2. Aphor. cap. 50. nu. 4. Sed idem auctores bene limitant sic. Nisi filij, aut hæredes probent, quòd non se occidit ex conscientia illius criminis. Quamquam, hanc probationem esse valde difficilem per acutè notat Pegna.
- 227 Existente itaque probatione plena, & legitima de crimine hæresis contra aliquè defunctum Fiscalis Sancti Officij propositò libello Inquisitoribus accusati instantque petit, vt secundum dispositionem iuris puniatur. Quæ accusatio statim notificanda filijs, aut hæredibus, aut alijs quorum interest memoriam defuncti non damnari, ita præscribitur in Concilio Biterrensi c. 18. cuius hæc sunt verba.
- 228 Ad hæreticū inquit, seu credentium condemnationem, qui non fuerint canonice reconciliati ante mortem, citatis eorum hæredibus, & alijs, qui de iure citandi fuerint, & concessa eis opportuna copia defendendi, similiter procedatis. sic ibi, quòd ex quodam instructione Madriliana anni 1561. cap. 6r. confirmat Pegna ibidem Addes, & optimè talem citationem esse faciendā assignato termino aliorum dierum per edicta publica, ne sortè allegetur ignorantia. Quòd si nullus appareat, qui reum iam mortuum defendat, per Inquisitorem idoneus defensor assignandus est, tradit etiam Soufa ibidem num. 12.
- 229 Denique quando tantum exant præsumptiones hæresis contra reum defunctū ex dictis patet quòd non sit absolutè condemnandus, sed solum vt suspectus (vide Soufam num. 14) enim illæ per mortem ex tinguantur, absolvendus tamen, & c. his Regulæ, & capiti finem imponimus.

CAPVT VII.

De expeditione causarum Sancti Officii pro conscientia foro, seu de vsu iurisdictionis Inquisitorum in eo, vel immediate per se ipsos, vel mediate delegando eam alijs; aut secus, Ac de modo quo Confessarij in materijs, seu casibus Sancta Inquisitionis occurrentibus se gerere debent.

P R O E M I O L V M.

Prespicua, & adæquata diuisione, septem capitibus propositis, & explicatis, præsentem librum quintum nostri Operis de Materijs Tribunalium Fidei, seu de Regulis multiplicibus pro formando quouis eorum Ministro, præsertim Consulatore, satis completum, & absolutum, quis prospiciens contenta in eius titulo non existimasset? Quippe in illis quæcunque spectantia ad naturam, & quidditatem abiurationis, quæcunque ad species singulas, seu gradus eius peculiare, quæcunque ad quatuordecim modos, seu normas expediendi processum, seu causas Sanctæ Inquisitionis cum aliqua abiuratione, vel sine ea, admodum integrè, & exactè tradidimus, vt nihil prorsus pro illius complemento deesse videatur. Nihilominus haud villos credo reperietur, qui huiusmodi adiunctionem istius octauæ Capituli non solum hinc non rejiciat, verum etiam maximopere approbet; cum inde causa adiungendi sumpta, quod omnia in eo à nobis discutienda (hæcquæ, & qualia iam ex appositione ipsius frontispicio, aliquantulum apparet) ad nostra Tribunalia Sancti Officii maximopere pertineant, & nullus isto opportunior ipsa tradendi locus censetur. Ad dictam igitur ipsorum discussionem subsidium præter diuinum, quod consiliimus non de futurum, tùm alij ex auctoribus decisissimis, tùm duo doctissimi Martinus Delrius disquisitionum Magicar. lib. 6. & Casar Carena, Tractat. de Officio Sanctissimæ Inquisitionis par. 2. non exiguum nobis præstabit.

An Inquisitores possint vti sua iurisdictione in foro pœni, absoluedo sacramentaliter reos Sancti Officii? aut delegare similiter eam alijs Confessarijs? vel secus?

REGVLA CCCCXXII.

Nequèunt vilo modo iuxta magis probabiliter tenendum, nec debent Inquisitores in conscientia foro immediate per se ipsos suam iurisdictionem circa Inquisitos de hæresi, vel apostasia exercere, siue eis absolutionem sacramentalem aliquando impertiri, casu extremæ necessitatis excepto. Probabilis item est, quod nec mediate id equi valeant, seu alijs Confessarijs dictam iurisdictionem ad idem delegare. Verum attendendus vnusquisque Tribunalis sanctæ Inquisitionis stylus; alicubi hanc delegationem esse vsu receptam alicubi contra prohibitionem ad verumque extare. Sicuti in nostro Tribunali Medientis à sacra Congregatione vrbis iniuncta, me recte oculato, ab antiquo extat.

Pertraçat hac de re exactè, & omnino completè, sicut de reliquis solet, noster Thomas Sanchez lib. 2. in Decal. c. 12. Ac primò notat, non esse dubium, vti reuera non est, de potestate Inquisitorum,

iudicandi reos Sancti Officii, & absoluendi ab hæresi in vtroque foro, causa cognita. Nam certum est, quod possint vt patet ex cap. Vt officium, de hæreticis in 6. vbi sic habetur. Si verò aliquis ex prædictis hæretica labe primitus abiurata venire voluerit ad Ecclesiæ veritatem, ei iuxta formam Ecclesiæ absolutionis beneficium impendatur. Patet etiam ex Constit. Alexandri IV. incip. Cupientes, & Clementis VII. incip. Cū sicut. Arque hoc similiter notant Suarez de Fide, dispnt. 21. sec. 4. num. 16. Sanctarellus, tract. de hæresi cap. 5. dub. 7. n. 30. Diana, par. 2. tract. 5. resol. 3. & alij.

Doctrina autem huius notandi potest dupliciter intelligi, seu prædicari, primò si hæreticus occultus ad Inquisitorem accedat spontè, & ei suam hæresim fateatur, (scribente scilicet Notario) ac Inquisitor iniuncta secretò abiuratione, eum absoluat ab excommunicatione, vel remittat ipsum ad Confessarium, vt hic ab illa, & à peccato hæresis, & ab alijs sacramentaliter eundem absoluat, atque hoc in quibusvis occultis hæreticis comparentibus coram Inquisitore esse valde vsu receptum, ait Suarez loc. addens sic:

Videatur, inquit, esse valde rationabile; Nam cum hæretici occultis non teneantur se prodere, & non possint sepe nisi maxima cum difficultate accedere ad Sedem Apostolicam, poterunt tunc adire Inquisitores audita

audita eorum confessione, & recepta abjuracōne, impositaque illis salutari pœnitētia, possint eam costemittere ad proprios Confessarios, & ab illis sacramentaliter absoluantur iuxta Clementinam primam de hæreticis, & in tali casu absolutio valet, nō tantum in foro pœnitentiæ, seu conscientie, sed etiam in foro externo, & iudiciali, cum oriatur à iurisdictione in illo foro. Hæc Suarez, cui adheret Sandarellus citatus, illa ad verbum referens.

12 Quamquam ad hunc effectum, quem assignat Suarez dictæ absolutiōni, seu reconciliatiōni, quod scilicet valeat pro utroque foro externo, & interno, requiritur, ut scripta à Notario in actis Sandi Officij maneat, ut de ea constet, alioquin, ut bene notat ibidem Sandarellus num. 31. non liberabitur sic absolutus, seu reconciliatus à noua prosecutione, & iterato iudicio, si progressu temporis de eodem delicto hæresis apud alium Inquisitorem denuncietur: quod ex dicendis statim clarius innotescet.

13 Secundò, quòd habeant Inquisitores facultatem iudicandi, & absoluendi in utroque foro, potest sic intelligi, & ad praxim reduci, ut hoc ordine seruato Inquisitor prius in foro externo causam hæretici siue denunciati, siue sponte comparentis expedit absolvens eum ab excommunicatione, & postea in foro poli, si sit Sacerdos, quod supponitur, eiusdem confessionem audiat, ipsumque sacramentaliter absoluat, ad quod tenetur, si vergeat casus extreme necessitatis, & nō adsit alius Sacerdos.

14 Atque hæc à fortiori descendunt Campegius Gutierrez, Henriquez, & alij, infra præsententia affirmante citandi, maximè cum hinc non insurgat magnum illud inconueniens, à nobis contra hanc sententiā statim allegandum, quod insurgere si non dicitur, sed oppositus ordo seruaretur, ut ex sequentibus magis patet.

15 Præmissis itaque hoc notando eum eius expositione iam cum eodem Sanchez, & cum alijs relatis, & referendis expendamus illud graue dubium, an Inquisitores habeant facultatem cognoscendi de causis hæresis in foro conscientie, & hæreticos absoluendi sacramentaliter, separatim à foro externo, seu non præcedente cognitione.

16 Ad expeditionem earum in isto? Non pauci ex classicis auctoribus affirmanter respondent. Ita Simanches de Cathol. Instit. tit. 3. num. 5. Gutierrez quest. canon. lib. 1. cap. 13. Pram. de Origine Inquisitionis lib. 3. Campegius addit ad cap. 34. Zanch. de hæret. Toletus lib. 4. summo cap. 4. nu. 3. Bafes 2. 3. quest. 11. art. 4. dub. 2. versic. Præter acaduertendum Henr. lib. 6. de pœnit. cap. 7. num. 3. in fine Azor tom. 1. lib. 8. cap. 19. quest. 51. & alij adducti à citato Sanchez, qui videtur dubitare an Eymery eius sit huius sententiæ, sed nullum dubium, quòd sit contrariæ.

Tom. III.

17 Fundamentum sic respondendi, solum sumitur à dictis doctoribus ex iure, & ex Constitutionibus allegatis, præcipue ex illa Clementis VII. incip. Cum sicut, cuius meminit Pegna in huc Directioni, sed bene Sanchez ubi supra num. 3. cum eodem Pegna 3. par. direct. commun. 12. num. 69. affirmat constitutionem Clementis VII. esse intelligendam de absoluteione, seu expeditione causæ in foro externo, scilicet confessione coram Notario, adiuncta abjuracōne, & iuridica reconciliatiōne, non publica, sed secreta, atque idem est iudicium de alijs consue. ac iure citat.

18 Vnde ipse Sanchez addens asserit, quòd ob solam dictorum, aliorumque doctorum auctoritatem cogatur dicere hanc partem affirmantem Inquisitores habere talem facultatem, esse probabilem, & quòd indicet contrariam negantem esse multo probabiliorē, quæ tanti Doctoris assertio videtur totaliter admittenda.

19 Partem autem negantem, cui magis ad hæreo absolutei tenetur multi, ac graues auctores, ut Couarr. regula peccatum, 2. par. num. 7. ubi aliquod hæreticus per accidens occultus, continens secretò suum delictum Inquisitore absoluendus sit secretò ab eo in Tribunalis, et quam particularem in Tribunali, indicat loqui de absoluteione iudiciali pro foro externo, & tueri hanc partem negantem, ergo teste Sanchez, male pro contraria allegatur.

20 Tinetur etiam negantem Suarez dict. sect. 4. num. 18. ad obiectionem ex allegata. Constit. Cum sicut, Clemens. VII. desumptam, aliter, sed efficacius responderem. 5. in 3. par. D. Thomæ, dispnt. 43. sect. 1. num. 5. quòd illi fuerit facta concessio non perpetua, sed personalis nempe Paulo Bucigeli Vicario Generali Ordinis Prædicatorum, & quòd non transierit ad successores sed per mortem eius cessauerit. l. 3. ff. de legibus. & 5 Sed quod Principi Instituit, de iure naturali.

21 Eandem verò partem negantem defendit post Ricciellum, de iure person. Barbosa, de officio Episcopi. Farinac. de hæresu, Garzia de Benefic. & alios, quos peculiariter citat, Sandarellus, dict. dub. 7.

22 num. 31. Qui num. 32. efficaciorē multò solutionem tribuit cum dict. Ricciello, illi obiectioni ex Constitutione, cum sicut Clementis VII. dato scilicet, quòd ab ea, vel ab alijs Constitutionibus Pontificijs aut à quouis iure antiquo talem facultatem absoluendi sacramentaliter hæreticum Inquisitores habuerint, postea tamen fuerit iam reuocata per Bullam Cæm, quæ singulis annis renouatur, quidquid dicant alij in contrarium.

23 Præcipui item defensores dictæ partis negantis sunt Eymery eius 3. par. direct. n. 39. agens de sponte v. cunctibus in tempore, gratia, vers. Attendat tamen, & Pegna, ubi, commen. 12. super num. 39. & d. ubi

expressè docet, quòd prælegata Constitutio Clementis VII. debet intelligi de absolutione in foro externo coram Notario, & rebus præcedente abjuratiōe.

24. Quòd si iustes, ibi dici posse talem hæreticum occultum absolvi extrajudicialiter. Respondet benè Sanctarellus in fine dicti numeri 3. quòd sit sensus, non esse seruandam integram, & perfectam formam iudicii externi: non tamen ibi dicitur, nõ debere fieri modo aliquo iudiciali, vt de absolutione possit constare in foro externo; quòd est etiam vile hæreticis reuertentibus ad fidem; Nam si contingat postea eorum hæresis manifestari, non poterant amplius puniri, cum sint absolui ab Inquisitoribus coram Notario, & aliquo teste, vt notauit Carpeg. loc. cit. & cum absolutione detur secretò, ausu eorum fama consultat. Ita ille.

25. Verum cum præceperit Bymericus effici sine ostensione, nullo modo competit Inquisitoribus facultatem audiendi confessiones hæreticis occultis, eamque absolueri sacramentaliter, vt quòd ex tali confessione, & absolutione possit sequi maior vni inoponens, & scandalum, præsertim si immediate per se ipsos id exequantur, & communicant, duxi ipsius Bymerici verba hæretici supponit. Ita ille.

26. Attendat tamen, inquit, Inquisitor taliter venientes, qualiter velint detegere errorem suum. Nam si voluit detegere tantum in foro penitentiali, per modum confessionis sacramentalis, Inquisitor non admittat, nec confessiones eorum audiat non quia Inquisitores, vt Inquisitores sūt iudices in foro penitentiali, & interiori, sed iudiciali, & exteriori. Vnde ad confessiones sacramentales libenter accedere nõ debent, ne Inquisitionis officium deludatur, & sacramentum penitentiae contemnatur, & ipse Inquisitor audiens tales confessiones sacramentales scandalizetur: Nā si Inquisitor audiat aliquem in confessione sacramentali, & ille confiteatur, quòd rãtò tempore in tali errore perstitit, & ille, quilibet inficet, vel aliquid simet. Et post processu temporis de his delinquitur, seu accipitur Inquisitori. & dicit iudicialiter inquisitum, factum detegitur, ille citatur, medio iuramento interrogatur, & imponit Inquisitori, quòd secretum confessionis reuelauit, & quidem, & sacramentum penitentiae scandalizabit: Frequenter enim reperitur, & qui vidit, & compescit, sicut quia verum dicit, quòd tales delinquentes, & reuocantes ne perueniant per Inquisitorem petunt, ne sic confessi regi possint, nec puniri. Quare confessiones sacramentales talium non sunt ab Inquisitoribus admittendæ; detegunt ergo crimē suum, & errorem coram Inquisitore in foro iudiciali. Hæc ille, quibusdam romthil conuenientius adduci possit. Ita ille.

27. Denique præsertim si in iure dicit per se ipsos id exequantur, nam si exequantur sit mediata, nempe si delegent suam iurisdictionem alijs Confessarijs, non inde inferges prædictam inconueniens, & scandalum, cum possit confessor, post auditum in confessione sacramentali hæreticum occultum accedere ad Inquisitorem, et non manifestata ei persona penitentis, nec facultate hæresis, facultatem ad ipsum absolendum accipere. Verum, licet in hoc casu non probetur à dicto inconuenienti pars negat, probatur tamen efficaciter sic; quia si non habent facultatem Inquisitores absolueri hæreticos immediate per se ipsos, neque habebunt medij Confessarijs, concedendo eis talem facultatem: Nemo enim concedit, sen dat, quod non habet: Item quia Inquisitores sunt solum constituti iudices in causis hæreticorum quoad forum externum, & iudiciale, et nullibi habere eos talem facultatem pro foro poli legitur; ergo nullo modo eis concedenda. Ita, præter alios citatos Bymericus 3. par. Directi. num. 59. et Sanctarellus ibidem.

28. Concesso tamen quod pars affirmans sit, aliquatenus probabilis, duo consequenter tenenda sūt: primum quòd dicta facultas absolueri hæreticum in foro conscientie, concessa in illa Constit. Clem. VII. competit cuiuslibet Inquisitori, et non soli Confessorio omnium. Docet Sanchez dic. cap. 1. nam. 4. cum Gunter, Grass, et Vinald, per eum citatis. Inde probat, quia idem conceditur, ibi, Commissarijs Inquisitoribus, at Commissarij non habent constitutum, etc.

secundum tenendum est, concedi in illa Constitutione Clem. VII. vnicuique Inquisitori, et non soli Confessorio omnium, facultatem delegandi iurisdictionem alicui Confessorio ad absoluerendum sacramentaliter hæreticum. Tradit benè idem Sanchez num. 4. quidquid alij dicant, vel dubitent inde ostendit, quòd possit delegari, quia non committitur cuiuslibet Inquisitori iuxta Confessarij potuati, cui nudum Ministerium committitur; sed ea facultas est perpetuo annexa Inquisitoris officio, ac proinde est delegabilis ab Inquisitore etiā non Sacerdote, vt ait idem Sanchez, et Diana citando. Quod autem vnicuique Inquisitori concedatur, ex dictis numero præcedenti 3. supponit Sanchez effectum rectò Henriquez per eum citato, qui ait soli Confessorio illorum omnium id competere.

29. Vltimo loco concludimus in nostra Regula esse attendendum ad stylum, seu vltimū vniuscuiusque Tribunalis Sanctæ Inquisitionis, circa quòd Antonius Diana 1. par. tr. 1. Refol. 3. cum multis alijs asserit, facultatē absolueri sacramentaliter hæreticum occultum, & delegandi eam alijs, præcipue complexæ Inquisitoribus Hispaniæ, & Siciliæ, quam verò via, an ex aliqua Bulla Pontificia? non exprimit, maxime cum in

30. accipere. Verum, licet in hoc casu non probetur à dicto inconuenienti pars negat, probatur tamen efficaciter sic; quia si non habent facultatem Inquisitores absolueri hæreticos immediate per se ipsos, neque habebunt medij Confessarijs, concedendo eis talem facultatem: Nemo enim concedit, sen dat, quod non habet: Item quia Inquisitores sunt solum constituti iudices in causis hæreticorum quoad forum externum, & iudiciale, et nullibi habere eos talem facultatem pro foro poli legitur; ergo nullo modo eis concedenda. Ita, præter alios citatos Bymericus 3. par. Directi. num. 59. et Sanctarellus ibidem.

31. Concesso tamen quod pars affirmans sit, aliquatenus probabilis, duo consequenter tenenda sūt: primum quòd dicta facultas absolueri hæreticum in foro conscientie, concessa in illa Constit. Clem. VII. competit cuiuslibet Inquisitori, et non soli Confessorio omnium. Docet Sanchez dic. cap. 1. nam. 4. cum Gunter, Grass, et Vinald, per eum citatis. Inde probat, quia idem conceditur, ibi, Commissarijs Inquisitoribus, at Commissarij non habent constitutum, etc.

32. secundum tenendum est, concedi in illa Constitutione Clem. VII. vnicuique Inquisitori, et non soli Confessorio omnium, facultatem delegandi iurisdictionem alicui Confessorio ad absoluerendum sacramentaliter hæreticum. Tradit benè idem Sanchez num. 4. quidquid alij dicant, vel dubitent inde ostendit, quòd possit delegari, quia non committitur cuiuslibet Inquisitori iuxta Confessarij potuati, cui nudum Ministerium committitur; sed ea facultas est perpetuo annexa Inquisitoris officio, ac proinde est delegabilis ab Inquisitore etiā non Sacerdote, vt ait idem Sanchez, et Diana citando. Quod autem vnicuique Inquisitori concedatur, ex dictis numero præcedenti 3. supponit Sanchez effectum rectò Henriquez per eum citato, qui ait soli Confessorio illorum omnium id competere.

33. Vltimo loco concludimus in nostra Regula esse attendendum ad stylum, seu vltimū vniuscuiusque Tribunalis Sanctæ Inquisitionis, circa quòd Antonius Diana 1. par. tr. 1. Refol. 3. cum multis alijs asserit, facultatē absolueri sacramentaliter hæreticum occultum, & delegandi eam alijs, præcipue complexæ Inquisitoribus Hispaniæ, & Siciliæ, quam verò via, an ex aliqua Bulla Pontificia? non exprimit, maxime cum in

illa sapius allegata Clem. VII. tantum sit sermo de Inquisitoribus Italiz, & Religione Predicatorum, vt notauit citatus Sanchez num. 3. Ex vñ forte sic faciendi, quem Panormi Diana iudic, illud ipse deducit: de quo vñ testificatus est mihi 24. ab hinc annis R. P. Iosephus Castellnouus tunc Rector huius Collegij Melitenensis, & modo Prouincialis Medioraenensis Prouincie.

36 Quidquid tamen sit de dicto vñ in Tribunalibus Hispaniz, & Siciliz, qui creditur iam nunc sublati; quoad Tribunalia Italiz, & alia subiecta Sacre Congregationi Sancti Officii Vrbis; certum est, quod non habeat locum ex dispositione, & iussu eius

37 talis vñs. Nam hac de te interrogata Sacra Congregatio, teste Sanctarello dicto subio 7. num. 31. circa medium, sic dicitur respondisse, non posse Inquisitores absolvere sacramentaliter hereticum occultum neque ad id alicui Confessario iurisdictione delegare; atque Carena 2. par. tit. 2. §. 7. num. 61. ait quod ita scribit de iussu à supermo Vrbis tribunali

38 Tandem quid in hoc facto de nostro Tribunali Melitenensi? Quondam, quod forte dicta decisio, seu prohibitio Sacre Congregationis, adhuc non emanasset, aut huc non peruenisset, scio aliquando, antequam ad hanc Iusulam accesserem fuisse delegatam cuidam Patri nostro iurisdictionem ab Illustissimo Domino Inquisitori D. Antonio Hortensio ad absolvendam sacramentaliter mulierem quandam sortilegam, quæ absolutio non ei profuit pro foro externo cum postea tempore Illustissimi Domini Inquisitoris D. Leonetti della Corbora denunciata fuit de eisdem sortilegijs, & expedita iudicialiter, eo quod non constaret, de illa.

39 Ob dictam inquam delegationem, iurisdictionis pro foro poli, & ob alias, credo, ab antiquioribus Inquisitoribus executas, quas ignoro inuindum fuit nostris Inquisitoribus Melitenensibus à Sacra Congregatione Vrbis ne vñquam immediate per se ipsos sacramentaliter hereticos occultos absoluant, neque mediate ad absolvendum parimodo illos Confessarios facultatem tribuant, vt patet ex litteris eiusdem Sacre Congregationis in Archivio nostri Tribunalis registratis 5. Maii anni 1606.

40 Quo huc perueni, & in eo, post inceptam professionem Theologiz Moralis, manus Consultoris Sancti Officii exercere inchoaui: quod Deo Optimo Maximo sit gloria.

Reis ex causa Fidei carceratis petuntibus confessorium, concedendus ne aliquando etiam dominus licet non petant? Et ad quem finem?

REGVLA CCCCXXIII.

- 41 **V**T. plurimum carceratis in Sancto Officio ob hæresim postulantiibus Confessorium, denegari hic non debet ab Inquisitore per quem tamen expediet, vt eius electio, attenta qualitate postulantis prudenter fiat. Quinimò ramentis non possunt, mittendus est eis Confessarius; & quidem semper sine mora quando agitant cum manifesto vitæ periculo, aut cum iam condemnati traduntur curi seculari ultimum supplicium assequendi, vt ipsos ad tractum ex hoc seculo bene disponat: vel etiã aliquando ante condemnationem, vt eisdem exciter ad manifestandam delictorum
- 42 veritatem ipsi Inquisitoribus. Verumtamen illi nequaquam possunt ob illam causam quidquam ex additis in Confessione sacramentali petere, aut inquirere à Confessario; sicuti neque hic aliquid illis indicatur: quod si iniussu, & sacrilegè violando sigillum indicet, ex ista indicatione, indicium contra reum nullo modo insurgit.

- 44 **D**octrina presentis Regulæ ex se tota perspicua est, ad hanc verò eius perspicuitatem, aliquando magis, & breuiter ostendendam, quam ante signum nobis proponimus? vix alium, quam Frasciscum Pegnan, 2. par. direct. comment. 25. super Concilium Tarraconense: vbi postquam diuersa discutit circa tractata, in eo Concilio pro maiore eorum declaratione, præcipit circa questionem illam, grauem. An ab Inquisitoribus ad bibendam fidem sacerdoti abstanti se absoluisse sacramentaliter aliquem hereticum: (de qua nos aliqui paulo post.) nonnulla excitat, & decidit dubia, speciantia.

- 46 Primum, nam videtur, & in carcere reclusis pro causa fidei concedi debeant Confessarii? Non desunt, qui huic quæstioni negantur respondere ob eam rationem, quia tales carcerati, dum his pendet, & causa non est expedita, præsumantur heretici ac proinde indigni videntur tanta benignitate, & consolatione. Hanc negatiuam responsionem amplectitur Simanchas, de Cathol. instit. tit. 16. num. 30. limitans in duplici casu eius verba accipe.

- 47 His autem, inquit, qui sunt carcere reclusi, copia confessorii faciendum non est; Excepto, si plenè indicibus hæresis confessi fuerint, aut in extremum vitæ discendi venerint. Tunc enim absoluentur à

confessario, & ab Inquisitoribus reconciliandi sunt Ecclesie, & in loco sacro secreto sepeliendi, donec sententia publice profertur: Et ita in Hispania vitur: In Italia vero facilius datur vindex copia confessarii. Hactenus ille.

48 Attento itaque vfu Tribunalium Italiz merito amplectenda sententia asistens, quod carceratis in Sancto Officio pro causa fidei, etiam priusquam consistantur suos errores Inquisitoribus, ab ipsi Confessarii concedi debeant; sicuti eam amplectitur Pagna dict. commen. 15. vers. ac ptimum

49 ex mente Reuerendissimi P. Fr. Thomæ Zobbi sancte Inquisitionis Romanæ Generalis Commissarii, viri pietate, & peritia Theologica clarissimi recte asistentis hoc de concessione confessarii carceratis sancti officii nunquam obesse posse, & internum valde prodesse, si a confessariis moneantur, & excitentur ad manifestandas suas hæreses Inquisitoribus, vt ipsemet Pagna ab illius ore audiuisset testatur.

50 Cauendum verò circa rem istam ab opposito, & vitioso extremo nimietatis, in quod apparere inclinare, si fallor, eundem Pagnam, dum ibidem sic dicit: benignius tamen videtur toties eis confessatio concedere, quoties illi petierint. Sed quid si singulis diebus petant? quid si tertio quoque die, vel singulis hebdomadis? Nō-

51 ne insurgeret suspicio quod tam frequenter Confessarium petat carceratus, (vt allud prius omitam) ad euitandum, aut saltem minuendum tedium, & molestiam solitudinem carcerationis, quibus magis inducitur carceratus ad manifestandos suos errores, quam personis libris Confessarij? Particulæ ergo, toties, & quoties intelligi debent cum moderatione, nempe prout Inquisitor expedire iudicauerit.

52 Hinc ad ipsam Inquisitorem spectat, diximus electionem Confessarij in particulari, & non concedere quemcunque carceratus voluerit. Quin etiam oportet, quod bene notauit idem Pagna, vt in hac concessione Confessarij ille caute procedat, & plura obseruet; ne inconueniens aliquod ex ea sequatur. De castreis in eius executione adhibendis, & varijs pie, prudenterque obseruandis habetur complete in Institutione Madrilianæ anni 1561. c. 71. per sequentia verba:

53 Si reus, inquit, aliquis ægrotauerit in carceribus, præterquam quod Inquisitores debent diligenter curare, vt ei fiat medicina, exhibeanturque cuncta ad Salutem, eius necessaria consilio medici, seu medicorum, qui ei medentur; si petierit Confessarium, debet ei Concedi, qui sit speciatè probatus, & de quo plurimum confidatur, quod iuramentum exigatur, de custodiendo secreto; & quod si penitens ei dixerit aliquid in Confessione, quod vellet reuelari extra carceres, ne in hoc vlllo mo-

do ei obtemperet, nec similia mandata reuellet. Quod si extra Confessionem ei fuerit aliquid inuicatum, id Inquisitoribus manifestabit. Ad hæc Inquisitores Confessarium admonebunt, ac instruent, qualiter se gerere debeat cum penitente, vt videlicet dicat ei, quod cum sit pro hæresibus carceratus, ac de ea reus accusatus, non potest absolui, nisi iudicialiter hæresim, suam manifestet. Et cetera relinquente Con fessoris iudicio, & conscientie: qui debet esse dectus vt intelligat id, quod in causa tali, fieri conueniat.) hæc ibi à Pagna citato latine redditur.

56 Sed quid si de repente carceratus Sancti Officij, aut etiam sponte apparens hæreticus repetitur in extremo mortis articulo, & non sit tempus sufficiens ad reconciliandum eum iudicialiter in foro externo? Præter dicta paulo antea nn. 47. cum Simancha, faciunt pro decisione dubij, quæ habentur in Concilio Arausicano c. 2. nempe Hæreticos in mortis discrimine positos, si catholici esse deliderent, si desit Episcopus, & Præbiteris cum Chrysostomi, & benedictione configari placet.) hæc

57 ibi: Atquod addit Pagna ibidem tum in tali casu nulla sit reueruatio, quoniam sacerdos poterit absolute quoscunque penitentes à quibuscumque peccatis, & Censuris iuxta Concilium Tridentense. 54. cap. 7. de casuum reueruatiōe.

58 Quid item si carceratus ex causa fidei non petat Confessarium, dum ægrotat, cum tamen medicis assermet morbum esse periculosum? Certum est, quod teneantur Inquisitores curare, vt inducatur ad faciendam confessionem, & ad satisfaciendum prius iudicialiter ipsi Inquisitoribus, ac pro utroque effectu mittere ei Confessarium prout oportet. Obtentam autem dicta satisfactione, & reconciliatione iudiciali in foro externo; Confessatio absoluet illum sacramentaliter, vt disponit dicta Institutio Madriliana, & tradit ex certa doctrina idem Pagna vbi supra.

59 Parietiam modo asistendum de quouis alio casu, in quo reus Sancti Officij etiam non ægrotus, repetitur in articulo mortis, aut ei proximus, vt quando traditur brachio seculari, quod tamen non petat, debeat prouideri ei ab Inquisitoribus de Censuario perito, & prudente, vt per se patet.

61 Cum autem in casu, quo dictus reus pro euenda veritate est torquendus, vbi habilis à Chirurgis iudicatur, possit adhuc contingere, dum torquetur, vitæ periculum, & de repente mori, sicuti aliquando contigit; Censet bene Marrinus Delius disquisit. magicar. lib. 6. cap. 1. se & 3. quod non expedit Confessarium esse præsentem tor-turæ, sed oportet eum manere in cubiculo vicino, vt torro versantem in periculo vitæ succurrat. Audi circa hoc eiusdem Martini verba, præmissis aliquibus ex ipso, qui-

quibus attinguntur huc spectantia.

63 Quoad animi, inquit, præparationem magna in hoc crimine Confessarijs le difficultas offert. In primis cavendum puro iudicijs, ne reis mortis sententiam per quosvis denunciant; deligeret potius viri pij, & prudentes, qui hoc indicent verbis prudentibus, & simul adhortentur ad bonam, & seriam præparationem: Docet autem in hoc maxime crimine experientia non expedire eos, qui Confessarijs sunt futuri, ante sententiam pronuntiationem, ad eos accedere, ut eorum Confessionem excipiant. Vix enim verum fatentur, dum

64 sibi timent à delatione. Item docet eadem experientia, non esse utile, imò sæpius noxium esse, si ipsemet Confessarius mortis sententiam reo inrimet. Sic enim à tali nuncio ut plurimum absterne, ut rato postmodum teñas, & sinceras admonitiones in animum admittant. hæc ille; quibus duo documenta à Confessarijs reorum servanda continentur; Et quidem secundum diligenter perpetuò servavi.

65 Subiungit autem idem Delrius sic; Illud quoque memini à me quæsitum aliquando: An dum in tormentis reus versatur, liceat, vel expediat, quæstioni Confessionis interesse? Scio id latrunculores à sacerdotibus aliquando petere: sed impudentiores illi an imprudentiores illi, qui faciunt, nescio. Abusus est certè, propter irregularitatis multa, quæ se hic ingerunt pericula. Quæ ibi necessitas Confessarij? imò quæ utilitas? hortetur ad silentium? causa est cruciatus augendi: horretur ad Confessionem veritatis? mortis sententiam accelerat. Absit potius, & fugiat à tam acerbis, & feræ speculo Sacerdos, sequæ contaminari putet, si propior adsistat, & oculis hauriat hanc carnificis.

67 cinâ. Et appetit id prohibitum in Cõcil. Antiodorensi, Canone 33. Non licet Præbytero, nec Diacono ad trepalium, ubi rei torquentur, stare, vbi nova vox, Trepalium.

68 ut puto de equuleo. Nihilominus fateor illud utile futurum: si in vicino quopiam cubiculo sit, ut si in mortis periculum reus incideret, iuvare possit celeriter, & deficienti venite suppetias morienti adesse. Confessarium necesse est, propter diaboli insidias, qui caleaneo insidiatur, hoc est ultimo vitæ humanæ adiut: ita ille.

69 Tandem carceratis in Sando Officio non ægrotis, sed sanis, etiam non petentibus potest fieri copia Confessarij eo fine, ut hic eos, qui sunt negativi, prædiceret, ac suaviter inducat ad manifestandas suas hæreses.

70 Inquisitoribus. Isti tamen illud in primis præcauere tenentur, ne degeſſis in Confessione quidquam à Confessario scite intendunt, nec de his nimis sollicitè ab illo inquirent. Quod si iniuste, ac impie compellatur Confessarius aliquid de auditis in Confessione manifestare, debet compellenti non obedire, & potest etiam cum iuta-

mento affirmare, se nihil scire; nam non, sicut ut hono, & priuata persona, bene tamen ut Deus, cap. Dilectus, de excessibus Prelat. ibi gloss. & communiter Doctores cum D. Thoma 2.2. quæst. 70 art. 5. ad 2. tra-

71 ditque Pegna loc. cit. Verum in duobus casibus licitum est Confessario, imò aliquando oblatorium, manifestare aliquid in Confessione auditum Inquisitoribus: primò si id faciat ex licentia, aut ex commissione, ipsius poenitentis, patet ex cap. significasti de adulter. & ex vi rationis, quia poenitens renuntiare potest iuri in fauorem suum introducto, esseque certum poenæ Theologos in 4. dist. 18. & Iuristas, in c. Mattheus, de simonia, ut tradit Delrius, dist. sect. 2.

72 vers. duo denique. Qui bene sic addit cum Mascardo de probat. conclus. 1286. Sacerdoti, inquit, dicenti se licentiam à poenitente habuisse non semper credendum; sed dum taxat, si et ipse bonæ sit famæ, & iure iurando id confirmet, & poenitens ei non

73 contradicat, ita ille. Secundò, si Confessarius aliunde, seu alia via, extra Confessionem ante, vel post eam idem rescuerit, etiam ab ipso met poenitente non in vim Confessionis; licet sub secreto sit dictum, & præmissa protestatione ne reuelet, potest, & debet coram Inquisitore deponere, ac veritatem reuelare, ita D. Bonanen, in 4. dist. 21. art. 2. quæ. 3. Palud. ibidem, quæst. 3. Nauar. ip. cap. Sacerdos, de poenitent. Innocent. in cap. qualiter, & quando, el. 1. de accus. & alij, quos reſerunt, & sequuntur Pegna, dist. comment. 25 vers. Quod si reus crimen, & Delrius, dist. sect. 2. vers. secundus casus Ostenditur inde efficaciter, quia si Confessarius non posset taliter cognita reuelare, Confessio sacramentalis vergeret in damnum publicum, cum manifestè appareat, quod illa esset mera fraudum patrocinatione, & iudiciorum contra delicta patrata coram Sacerdotibus, perniciosa euerſio, quippe cum illis ea patrans cõfiterentur, & libeti manerent.

74 Limitationem etiam hic egregie adiungit idem Delrius sic: Cavendum, inquit, tamen Sacerdoti, ne hæc licentia vtiatur, nisi in re grauissima; Nam facile scandalum sequeretur, si frequenter, & in leuibus rebus ea vteretur. Item cavendum, ne quid amplius dicat, quam quod extra Confessionem

76 cognouit. Sacerdoti verò dicenti se extra Confessionem id rescuerit, non credi, nisi id prober, & si non probat, extra ordinem puniendum arbitrio iudicis, communiter censent Canonistæ; sed hoc arbitror de Sacerdote malæ famæ intelligendum; nam in eo, qui bonæ est, putatur, sufficere iusiurandum pro probatione, si testes desint, cui enim non hic sufficiat, quod in priore casu sufficere fatentur, ita ille. Atque prædictis duobus casibus exceptis, nunquam licitum est Confessario aliquid de auditis in Confessione Inquisitoribus manifestare.

terminandi processum fidei, nu. 188. cum Pagna ibi, & eum alijs, nullum dubium, siue hæretici sint, siue apostataz a fide, quod possint expediti in foro conscientie tributa a Confessario absolutione sacramentali; qua tamen ratione, seu vnde nam iurisdictione obtenta, Regula sequenti explicabitur:

- 89 Vel item sunt alij impenitentes contumaces cum persistentia, & obstinatione in suis erroribus aduersus fidem catholicam, Et quidem in his conuincendis, & reuocandis ad vim salutis, ac veritatis, expedit maxime insudare, omnemque lapidem moueant Confessarii prudentes, ac viri docti pro obtinendo effectu talis reuocationis.
- 90 nis Propterea illorum expeditio in foro externo, seu condemnationi, ac traditio Curie seculari differri solet etiam per duos aut plures annos, Interim dicti Confessarii, ac viri docti reuertuntur sæpius in id ipsi, & efficacioribus argumentis ipsos impenitentes pertrahunt ab obstinatione errorum suorum remouere conantur, vt patet ex traditis per nos cap. 6. Regula 453. eum eisdem Eymery, 3. par. direct. a. num. 301. rubr. de modo terminandi processum hæretici impenitentis, &c. Pagna ibi, commen. 46. & cum alijs. Quod si resiliere noluerint, absque absolutione, aut expeditione vlla pro foro conscientie deferuntur, & viuicomburuntur, vt innotescit ex praxi ipsa, neque hac maiori indiget probatione.
- 91 Tandem vel luit alij negatiui, qui etiam impenitentes dicuntur, quod non penitent, sed neque delicta, de quibus in Sacerdotio Officio denunciati reperiuntur circa istos, quoad præsens institutum, aliqua sunt valde dubia, & controuersa inter auctores, maxime recentiores. Primum, an hæresim testibus probatam teneantur rei interrogati Inquisitoribus manifestare? Et si negent ante sententiam contra eos latam, num a Confessario possint absolui?
- 92 Communis est sententia affirmans, quod in hoc casu, si reus Sancti Officii verè erimè hæresis commisit, si obligatus in conscientia sub mortali illud Inquisitoribus fateri, & quod nequeat absolutioni a Confessario ei largiri, sineget, dum est in negatiua, ita Angles Floribus, 2. par. quæst. de correctione fraternali, art. 3. difficultate 7 Banez. 2. 2. quæst. 69. art. 2. dub. 1. concl. 3. & ibi Saloni controuersatio. concl. 3. Nauar. cap. Inter verba, Corol. 64. num. 737. D. Trasmiera lib. 2. de Polygamia, quæst. 14. a. num. 28. & præter alios multos Casus Palaus, tract. 4. disput. 8. punct. 16. §. 2. nu. 1. Qui inde probat, quia si in alijs delictis hæc obligatio in est, à fortiori in crimine hæresis, quod in alijs inest, ostendetur ratione statim adducenda.
- 93 Quin etiam addunt citati Angles, Saloni, Banez, & plures, esse in malo statu reum qui iudicii interrogati iudicè negauit veritatem, nisi ad eam satendam etiam non

denuo interrogatus se offerat, & proinde a Confessario non posse absolui sine proposito firmo id efficiendi. Ostenditur primò, quia quamdiu iudicium durat, censetur eadem iudicii interrogatio durare, & propterea obligatio eadem fatendi veritatem. Item quia reus tunc est causa per iniuriam differendæ sententiæ, negatiuaque illa iniusta semper se defendit. Vnde causam iniustam tueretur, & est quasi repetita iniusta negatio.

- 95 Prædictum tamen additamentum vti probabile admittens, oppositum iudicat probabilius noster Thomas Sanchez (ei in vtroque adhæreo) lib. 3. in Decal. cap. 7. n. 8. cum Philare, de officio sacerdotis tom. 1. par. 2. lib. 4. cap. 25. in fine, qui id absolute tenet, nempe non esse obligatum dictum reum se offerre ad satendam veritatem, sed satisfacere, si de peccato commisso doleat, & proponat fateri illam casu, quo iterum interrogetur. Probat efficaciter, & eruditè; quia licet ille duplicem vt plurimum iniuriam inferat, alteram contra iustitiam commutariam parti læsæ, & huic satisfaciit animo restituendi quoduis damnum fecerit ex negata veritate. Alteram verò iudici, aut Inquisitori contra iustitiam tãtam legalem, negando illi debitam obedientiam, & huic satisfaciit proposito obseruandi iudicii iterum interrogantis præceptum, quod ex se transiens est, & durat solum dum iudex interrogat, ex quibus solutè videntur rationes oppositæ. Confirmatur quia minus obligatur reus contra se deponere, quàm testis contra alium, sed testis non tenetur se offerre ad veritatem satendam, quam prius negauerat; ergo nec reus, cum vterque parti læsæ restituendo possit satisfacere.
- 96 Ex prædictis notat Sanchez quid scitu dignissimum, quod proprijs eius verbis accipie. Caute autem, inquit, se debet habere Confessarius, circa hoc propositum reorum satendæ veritatis, si iterum interrogentur, si enim credat fore, vt iterum non rogentur, nil debet interrogare de tali proposito, ne penitentes teneat, & exponat periculo denuo peccandi habendo propositum contrarium, eum sic difficillimum negotium fateri proprium erimen, sed satis est vt in genere proponat cauere in posterum peccata. Imò si credat fore, vt iterum rogentur, nec consiciat Confessarius in penitenti animum negandæ veritatis, non debet etiam ipsum tentare interrogando de hac re. Cum tunc non sit in peccato mortali; id enim iam transiit. Et satis 200 est in genere proponere emendam. Et quamuis prior opinio vera esset, si penitens sit in bona fide, debet Confessarius non certiorum illum facere de hac obligatione, vt pote quæ difficillima est, & raro acquiri solet iuxta ea quæ latè diximus li. 2. de matrimonio disputat. 38. ita ille.

101 Tradita autem doctrina Sanchez limi

- rans reis obligationem offendi se ad fac-
tendam iudicaveritatem, in quibusvis de-
150 lictorum materijs intelligitur, & confe-
queretur in materia hæresis. Ac parimò
debet intelligi illa magis limitaria, quam
probabiliter defendunt Leonardus Lessius,
lib. 2. de iustit. cap. 32. dub. 3. num. 16 & Cas-
trus Palaus ubi supra, quidquid in con-
trarium dicant alij, præcipue Sotus lib. 5.
de iustit. quest. 6. art. 2. quod non teneatur
reus etiam interrogatus iuridicè sub iura-
mento hæresim testibus probatam Inquisi-
toribus confiteri, casu quo ex hac Confes-
sione pena mortis esset ei infligenda, & quod
possit tunc ad veritatem celandam vri am-
phibologijs, & dolendo de peccato, quæ-
rere absolutionem alia via, de qua agitur
Regula sequenti.
- 103 Dixi sub iuramento quod tels sancti Of-
ficii solet iniungi, & sæpius innouari pro
renuenda delicti veritate, qua negata Fisca-
lis ad calcem libelli accusatorij illos de pet-
itorio accusat, vt patet ex praxi ipsa, & be-
nè aduertit D. Trasmiera, dict. quest. 14.
nu. 28. Verum tali iuramento non ob-
stante fictus est vsus amphibologiarum,
in eo casu. Efficaciter inde ostenditur,
quia nimis durum, & irrationabile supra-
que naturæ vires censetur præceptum iu-
dicis, seu Inquisitoris obligans confiteri
delictum, ex cuius Confessione mors teo
sequitur; ergo, &c.
- 105 Præterea dubitatur, An possit absolui à
Confessario reus, qui cõuictus legitimis tes-
tibus confitibus de crimine hæresis à se
commissio, illud sæpius negauit, & prop-
terea ad mortem vri negarijs iam dauina-
tus existit? Ex auctoribus citatis duo do-
ctissimi Thomas Sanchez, lib. 3. in decal.
cap. 7. num. 11. in fine vers. Hinc excipien-
dus, & Castrus Palaus, dict. disp. 8. punct. 16.
S. 2. nu. 2. absolue sentiunt, quòd nequeat
ille beneficio sacramentalis absolutionis
frui, nisi resiliat a tali negatiua, & suum
hæreticæ prauitatis crimen publicè Inqui-
sitoribus manifestet.
- 106 Probatur primò, quia pet hanc mani-
festationem potest enitare mortem sibi im-
minentem quam teneatur euitare, si como-
dè valet, cum non sit dominus vite. Quòd
si non potest euitare eam, casu quo est re-
lapsus, aut non præsumitur ex vero eorde
conuerteri, quod tardè nimis à negatiua tra-
ditus iam brachio seculari recesserit; eni-
tat tamen, ne iudicetur impenitens, & per-
tinax è vita decedere; cū ex opposito pro-
ueniat scandalum quod tenetur reus sic ne
107 gatus effugere. Probatur 2. ostenso dis-
crimine inter crimen hæresis, & alla que-
uis crimina, quia post condemnationem,
illa prius negata non obligat reus fateri,
eum ex ipsorum negatione non dimanet
scandalum, nec iudici, testibus, aut alteri
tertio damnum infrascrit hoc sæpe ex ue-
gatione delicti hæresis, ergo huius nega-
tione non est impedienda post condemna-
tionem absolutio sacramentalis; vide plu-
ra apud Sanchez, ob cuius auctoritatem,
& Castri Palai præcipue vri probabilem eor-
um sententiam admitto.
- 108 Verum contrariam sententiam non ca-
rere probabilitate, & tunc posse prædicari
iudico. eam vri magis piam amplectuntur
Cesar Carena 2. par. tit. 2. §. 7. numer. 58. &
Diana Resolut. Moral. par. tract. 5. res. 18.
vers. Pro Corontide citans, & sequens Por-
tell. in Additionibus ad dub. Regul. verb.
reus, num. 3. relatis eius verbis, quia Co-
dex rarus, & ob hanc rationem eam ad-
manum non habeam ego ex Diana referē.
- 109 Ista Doctrina, inquit, dura mihi vide-
tur, neque illam reperi apud aliquem do-
ctorem, neque Sanchez vllum citat, neque
video, quare non militent pro isto reo he-
retico ad illum sic non obligandum ratio-
nes pro excusandis alijs reis non gericris
maximè cum in eo heretico violentus sit,
& magis iussum, veritatem publicè fateri.
Quod verò atinet ad scandalum, quod pu-
tar Sanchez dari ab heretico negatiuo; di-
ci potest non inde suscipi scandalum, cum
omnes sciant solere reos negare, & simul
sciant illum posse verè confiteri sacra-
mentaliter in articulo mortis. Eri dem scanda-
lum, suo modo suscipi potest de alijs reis ne-
gatiuis ductis ad patibulum, hæc ille: que
modo dicto approbo, saluo meliori iudi-
cio, & sub correctione Matris Sanctæ Ec-
clesiæ.
- 110 Dubitatur tertio, è contra quando reus
negarijs est conuictus falsis testibus con-
fitebibus de crimine hæresis, aut de alio,
quod verè non commisit, & propterea ad
mortem damnatur, vs ab ea se liberet, pos-
sit ne absque culpa lrali, illud iudici, sed
Inquisitori confiteri, & falso sibi imputare?
& postquam sic imputauit, an teneatur se
retractare?
- 111 Quoad vtramque partem duplici con-
clusionem regantur resoluti dubium Pegna
3. par. di. c. 48. num. 10. vers. Qui sibi cum
Soto, lib. 4. de iust. & iure, quest. 2. artic. 3.
conclu. 4. circa finem & Coarrreuus, lib. 1.
varier. resolut. cap. 3. num. 2. Ratio est, quia
nequit reus in tali casu interrogatus legiti-
mè à Iudice, seu Inquisitore, & sub iura-
mento de latenda veritate, se ipsum infa-
mare, imponendo sibi falso crimen grauis-
simum, & peccat mortaliter per hanc in-
famationem; sicut peccaret infamando pro-
112 ximum. Nec valet obiectio, vnumque-
que esse Dominum sue fame, & posse de
ea liberè disponere: hoc alij non sine fun-
damento negant, nam intelligitur, modo
dispositio ista fiat sine peccato: At nequit
dicta Confessio delicti non commissi à reo
fieri sine peccato, & quid à mortali, ubi ad-
iungitur violatio iuramenti ininnocentiaque
tunc apparat doctrina Pegnae prolixius cer-
ta: aut si non violentus, quod non fuerit in-
iunctum, cum solo mendacio; de se enim
mentiri est intrinsecè malum, ergo non
licet

licet reo scietur, &c. atque sic probabilis videtur ista Sententia.

113. Consequenter verò notat bene idem Pegna quid agere debeant Confessarii circa reum sequentibus verbis. Quare in hoc, inquit, casu, quamvis huic negatiui durissimum videatur innocentem mori, & propterea fortassis credat sibi licere ad mortem evitandam crimina obiecta fateri, nullo tamen modo id est permittendum. Quamobrè eorum Theologorum, & Confessoriorum qui negatiuum talem consolantur, & ad supplicium comitantur, munus erit eum inducere, ut veritatem prodatur, & caveat omnino ne sibi crimen, quod non commisit, imponat, ut temporalem mortem evitet; memineritque se si patienter eam iniuriam, & supplicium toleret, velut martyrem esse coronandum, ita ille.
115. Nihilominus viri doctissimi magis recenteriores defendunt vii probabile, quod possit reus crimen falsum sibi imponere, ut à cōdemnatione mortis se liberet.
116. Confessio iam debet fieri absque mendacio, & absque violatione iuramentum; si confitens intelligat se commississe delictum non verè de presumptu, sed attenta aliorum æstimatione, docet D. Trasmiera dicta quæst. 14. nu. 3. cum Castro Palao quem citat; audi illius verba.
117. Non definam tamen, inquit, hic adnotare quod satis piè, ingeniosè dicit Castrius Palao de modo procedendi in causis fidei tract. 4. dispo. 8. punc. 16. §. 2. nu. 3. sciheet quod si falsis testibus conuictus sit, & ob eam causam ad penam mortis damnatus, & confitendo crimen imputatum, & secundum allegata, & probata, probatum, quamvis illud non commiserit quod raro accedere potest in nostris Tribunalibus particulari Dei providentia, veritas orta est, quia iustitia de Cælo prospicit, liberatur à pena mortis; persistendo verò in negatiua tanquam negatiuus brachio seculari certe tradendus est, potest iste talis crimen sibi falso impositum confiteri ob rationes, quas ibi dicitur Castrius Palao affert objectionibus satisfaciendo: cui opinioni tanquam probabilis, & rationi consentanea ego me subscribo falsa semper Superiorum censura ita illè idem sentit Carena statim citandus.
118. Tandem dabitur an reus possit sibi falso imponere crimen hæresis, vel aliud, quando hoc non est plene probatum, sed tantum adsunt inditia, ob vitanda graviora tormenta? Tenet manifestè non posse Carena dict. tit. 2. §. 7. nu. 59. Vbi ait, quod sit licitum discedo in eo casu fateri delictum à se non commissum, si de eo sit plene conuictus; secus si non sit conuictus, & peccat graviter faciendo illud, ob irreparabile infamiz damnum, quototam suam, descendantiam maculat, idem tenet d. Anton. 2. par. tit. 2. cap. 2. §. 3. verò quantum

ad quatuor, Felin. cap. causam. nu. 7. de tellibus cogendis sylu. verbo detractio, quæst. 3. num. 4. & alij

119. Quin etiam addunt idem doctores potest factam maledictam confessionem à reo delicti, quod non commisit, debere hunc in supplicij loco vel antea se retractare ob dictam infamiationem Hoc limitat Angel. verb. detractio in fine, & à retractatione eum excusat, casu quo timeret reus retractans torturam fore repetendam. Quid quid tamen sit de hac limitatione, quæ videtur probabilis, iuxta statim dicenda.
120. Aliam magis fundatam illi additamentum tribuit Sanchez, lib. 3. in decal. cap. 7. nu. 12. vbi dicit primo esse verum, quod urgeat obligatio retractandi se à confessione facta de crimine non commissio falsis testibus plene probato, sicut urgebat prius obligatio non consistendi illud, quando speratur ex retractatione, fore ut illa mortem evadatur, aut alio se ab infamiatione per ipsam injecta liberet, cum non sit Dominus suæ vitæ, nec sanæ aliorum; quod etiam docent Petrus Nauara lib. 2. de testit. cad. 4. in noua editione in 2. pa dub. 1. 25. & Manuel de ordine iudicio, cap. 11 nu. 6. in fine Atque subiungit idem Sanchez in casu rarissimo, aut nullo esse illum obligandum ad retractationem Quia ubi semel quisquam fuit legitime damnatus retractatio vel proderit ad mortem evitandam, aut eam infamiam cauendam.
122. Verum præter Syluestrum & Angles citatus, Lessius, lib. 2. cap. 11. dub. 7. nu. 41. Castrius Palao, dict. punc. 16. §. 2. nu. 4. & alij maiori cum probabilitate id defendunt, quod reus non plene conuictus, sed tantum indicatus ad graviora tormenta, possit licitè prohiberi coitandis utendo amphibologia fateri crimen hæresis, seu aliud, quod non commisit, & consequenter postquam illud confessus est, quod non teneatur se retractare, ostenditur sic, quia secundum magis receptam doctrinam nō tenetur quod is sessionem membrorum pati, ut vita conferuet, ergo nec tenebitur reus subire graviora tormenta pro consecratione etiam vitæ Neque est tantæ considerationis infamatio, quæ inde consanguineis sequitur, ut propter eam vitandam adstringatur ille ad talia subeunda tormenta; ergo poterit ipse cum amphibologia crimen non commissum iudici, seu inquisitori confiteri, & post hanc confessionem indicialem non tenebitur se retractare; vide plura apud Castrius: nobis dicta sunt sint satis pro præsentis, & pro Regulæ complimento.

Cum hæreticis incarcere sancti Officii, aut extra eum existentibus quomodo Confessarius se gerere debeat maxime quoad absolutionem?

REGVLA CCCC XXV.

- 124 **C**onfessarius respectu hæreticorum dupliciter consideratur, nempe qua iudex, & qua medicus; secundum primam considerationem tenetur distinguere de qualitate hæresis, vt videat si possit illos ab ea absolueret. Equidem post expeditionem causæ in sancto Officio, & post largitam per Inquisitores absolutionem ab excommunicatione, quiuis, Cōfessarius ipsos, siue ibi carceratos, siue sponte, comparentes absolutionem ab hæresi impendere va-
- 125 let. Non verò ante expeditam causam, si adit error formalis in mente hæretici sã sã Officio affecti, aut pro animæ remedio
- 126 recurrentis ad Confessarium: Qui nullo privilegio Cruciatus, aut Iubilei, &c. id præstare potest; nisi in eo expressi fiat mentio de tali absolutione; Excipe casus articuli mortis, & quando non adest error formalis; sed tunc absolutorio pro foro fori non in-
- 127 seruiet. Attenta item altera Confessarii consideratione, qua Medicus est, debet prouideret penitentem hæretico de remedijs opportunis, vt totaliter sanus existat, & ne iterum in eisdem errores contra fraudem, aut in alios prolabatut.

- 128 **M**artinus Delrius disquisit. Magicar. lib. 6. initio, duplicem considerationem seu personam Confessarii vti est iudex, & vti medicus, adducit, & perpendit respectu forilegiorum tantum, vt videbimus Regula sequenti. sed præstat applicemus illi aliquantulum expēdamus eam respectu quoruncunq; hæreticorum. Nul- lum enim dubium, quod circa hæreticum quem libet, conuerti volentem officio ludicis, & medici Confessarius singularur, non est huius loci alias diuerfas cuiusvis Confessarii perfectiones exprimere, infra pro coronide huius capitis 8; & libri 5. fortè
- 129 atigerat Nec vllum item est dubium, obligetur secundum quod iudex est Confessarius alicuius hæretici inuestigare & prospicere qualitatē hæresis, an sit formalis, seu potius materialis, an non vera, sed tantum præsumpta, vt hinc deducatur, possit ne illum absolueret, vel secus; atque his sic præmissis

- 130 Progreddiendum viterius iam expri- menda doctrina nostræ Regulæ sub diuisione bimbembri ibi indicata, nempe si loquamur de casu, quando iam D.D. Inqui- sitores causam expēdierunt, & absolutionem ab excommunicatione hæretico sine in carceribus sãcti Officii detento, siue sponte coram ipsis comparenti fuerunt impetiri posse eam absolui a crimine hæresis per

par. 1. trac. 5. resol. 3. & alijs, quod in Bullar. Apostol. cas. ibi citauimus) possint

131 Inquisitores post expeditionem causæ ab soluere scum ab excommunicatione & remittere ipsam ad Confessarij ordinarij, vt ille eum a crimine hæresis sacramentali ter absoluat, quod præstat valeret, quia cum per absolutionem ab excommunicatione tollatur omnino reservatio casus; à iure tunc æquè habet iurisdictionem ad absol- uendum ab hoc peccato hæresis, & ab alijs non reſeruat, constatq; ex praxi ipsa quo- tidiana.

- 132 Quamquam cum limitatione debet in- telligi, sicuti intelligitur plures viri docti, tùm, Dominum externi à me consulti, nempe si dictus reus manifestet errorem formalem, quem habet in mentes nam si il- lum taccat & solum fateatur ædum exter- num hæreticalem, non valet talis absolu- tio ab excommunicatione per Inquisitores, impertita, nec auferat reservatio casus; ergo tunc non poterit eum absolueret ab hæresi Cōfessor ordinarij conuincitur ex alijs casibus; quia si reus fateatur hæresim Inquisitori. singat tamen se pñterere, inu- lida est absolutio ei data, & non auferat reservatio, vt testatur sã, verb. hæresis, nu. 3. docent Sanchez, lib. 3. in Decal. cap. 13. num. 8. & solum, lib. 3. Aphor. cap. 4. nu. 14. Dein si hæreticus habeat quatuor hæreses, & solum manifestet Inquisitori duas, inu- lida est absolutio circa non manifestatas, & non auferat reservatio vt descendit idem Sanchez, nu. 9 ergo idem erit in casu nostro.

- 133 Si verò sit sermo de absolutione sacra- mentali hæretici cuiusvis vel affecti Sancto Officio antequam expeditur causa eius, & mundum absolui per Inquisitores ab excommunicatione, vel irem non delati ad- huc Sancto Officio, sed accedentis pro re- medio animæ ad sacramentum confessio- nis, certum prorsus est absolute loquendo, quod vbi Cōfessarius reperit in eius man- te errorem formalem contra fidem, neque-
- 134 at vilo modo illum absolueret ostenditur efficaciter, quia in 1. Canone Bullæ Censuræ sãctissimæ casus ille hæresis formalis, maxime si sit publicæ, referatur sãmo Pontifici, & ex vi Bullar. Pontificum Do- minis Inquisitoribus modo dicto, reuoca- tis quibuscunq; Privilegijs ab ea absoluen- di tradunt Cœur. in cap. Alma mater, par. 1. s. 11. nu. 15. Suarez, trac. de fide- disp. 21. sect. 4. num. 25. Azor. tom. 1. inquit. moral. lib. 8. cap. 10. quæst. 23. & Farinae. cum multis, quos citat, de hære- si, quæst. 193. num. 63.

- 135 Dixi, maxime si sit publicæ; nam, de occultæ potest dubitari, quæ cum sit duplex altera omnino latens in mente, altera iam ad ædum deducta externum; ab illa parè interna quiuis Confessarius approbatus absolueret potest, quia dumtaxat sola mente manet, non subiaceret censura Eccle-

- Ecclesiasticæ, neque reservationi. Est prorsus certum, & ex mente omnium adducit doctissimus vir de nostra Religione Franciscus Bardi in Explic. Bullæ Cruciatæ, par. 2. trac. 6. cap. 1. sect. 1. num. 2.
- 136 Circa secundum verò insurgit non leue dubium, quod ingeniosè discutit idem Bardi an ab hæresi externa occulta possit omnis Confessarius approbatus absolvere ex vi Bullæ Cruciatæ, aut alterius privilegij? Decreto Consilij Tridentini sess. 24. cap. 6. conceditur omnibus Episcopis facultas absolvendi suos subditos à casibus Papæ reservatis, si sint occulti, etiam ab hæresi. Quævis tamen extat controversia inter autores, fuerit ne revocata talis facultas per Bullam Cænz Domini?
- 137 Non fuisse revocatam tuerentur plures, quos, & eorum fundamenta reperies apud Sanchez. lib. 2. in decal. cap. xi. num. 27. præcipuum est, quod iurium correctio, cum censetur odiosa, ex mente omnium doctoium, quoad fieri potest, evitari debet, ad quam evitacionem conceditur aliquando, si propria verborum significatione aliquo modo recedere, ut cum pluribus virtusque iuris peritis docet idem Sanchez, lib. 1. de matrim. disp. 17. cap. 7. num. 6.
- 138 Vnde in præsentî casu, ut correctio iuris vitetur, dicunt in Bulla Cænz esse sermonem de casibus reservatis publicis, non tamen si sint occulti, de quibus loquitur Tridentinum: Ergo ad huc possunt Episcopi ab hæresi occulta absolvere: & hanc sententiam esse probabilem ait idem Bardi ibidem num. 7. post multa hinc inde.
- 139 Verum merito ipse addit oppositam sententiam negativam nō solum esse tutiorem, sed etiam probabiliorē atque adeo amplectendam eamque, absolute amplectuntur citatus Sánchez in Decal. Suetz tom. 4. in 3. par. disp. 36. sec. 2. num. 11. Sanctarellus, trac. de hæresi cap. 5. dub. 5. num. 21. Diana 1. par. trac. 5. resol. 2. & alij multi, quibus adhæreo convincitur in.
- 140 de, quia non conceditur locus tali interpretationi, quod ad evitandam correctionē Tridentini debeat intelligi in Bulla Cænz solum esse sermonem de casibus reservatis publicis, cum ista indistincte, & abique ulla limitatione loquatur de quibuscunque casibus, & ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus: Ergo nequeunt Episcopi ex vi Tridentini absolvere ab hæresi occulta.
- 141 Consequenter etiam loquendo ob eamdem rationem nequit vltus Confessarius absolutionem, impetiri, non solum ab hæresi publicâ, sed etiam ab occulta, virtute Iubilei, aut Bullæ Cruciatæ aut alterius privilegij; nisi in eo expressè concedatur facultas absolvendi ab hæresi, licet fuerit concessa in communi ad absolvendum à casibus in Bulla Cænz. Docent præter citatos nō. 134. Covar. fauere ex.
- Azor. & Farin plures alij, præcipue Vasquez. tam. 4. de excomm. dub. 19. nō 5. Barbo, de potest. Episcop. alleg. 40. nō. 37. Reginald. in praxi; tom. 1. lib. 8. nō. 53. & Vivaldus, in candel. cap. de absol. sacramen. nō. 24. & 25.
- 142 Quidquid in contrarium dicant Sorus lib. 4. sentent. distin. 22. quest. 3. art. 3. Corduba in iurima, quest. 7. & post alios quosdam apud Vivaldum, Emmanuel 14. verb. excomm. Bullæ Cænz nō. 17. qui allegat declarationem sacræ Congregationis sed de ea iuridice non constat.
- 143 Excipitur, tamen semper casus articuli mortis, in quo cum iuxta Tridentinum, sess. 14. cap. 7. nulla sit casuum reservatio, quisvis sacerdos moribundum ab hæresi formalis absolvere potest, sed intelligitur ut iam alibi, si non subest tempus recurrendi ad superiorem, cui de iure extrahitur articulus talis absolutio competit ita Sanchez lib. 2. in decal. cap. 13. num. 3. Soula lib. 3. Aphor. cap. 4. num. 9.
- 144 Prædictæ autem exceptioni coniungit Carena par. 2. tit. 5. §. 2. nō. 60. absolutionem cuiusvis hæretici, qui traditur brachio seculari, quod sit relapsus; nam excitato dubio à quo nam iste sit abluendus Sacramentaliter pro salute animæ & post resolutionem, quod nec ab Inquisitore, nec ab Episcopo, neque ab alio Confessario absolvi possit, uti nos etiam hætenus resolvimus, subiungit sic.
- 145 Nisi fortè, inquit, diceremus hosce relapsos, brachio seculari relaxatos, propriè dici in articulo mortis constitutos, secundum Duardum in Bullam, lib. 3. §. 2. quest. 2. num. 1. vers. Vel, cum quis per iudicis sententiam, quo casu cessante omni reservatione (ut supra pluries docuimus) omnis Confessarius possit absolvere, ut expressè dicitur in dicta Bulla Cænz. Verum in hoc negatio cautè agendum censito, & omnia referenda existimare supremo Tribunali Urbis hætenus ille optimè quidem.
- 146 Atque hoc vitium de faciendi relatione sacræ Congregationi omnino approbo. Primum verò certum puto, maxime si relapsus dictus curi seculari traditus, ab excommunicatione in foro externo per Inquisitorem fuerit prius absolutus.
- 147 Dubitat item Carena ibidem num. 63. circa hæreticum occultum, qui extra articulum mortis, non potuit ab aliquo Sacramentaliter absolvi qualiter huc de remedio providendum? Respondet bene cum Freitas ad Rodr. de confess. sollicitar. quest. 21. num. 18. debere talem hæreticum mittere Romam ad Summum Pœnitentiarium, ut hic Confessario idoneo illius absolutionem in partibus committat; interim ante eam obtentam, omittat celebrare, si sit sacerdos; aut Eucharistiam sumere, si laicus.
- 148 Sed quid si ex hac omissione celebrandi, vel eucharistiam sumendi, proveniret

et magna infamia, aut graue scandalum. alijs? Ad utrumq; sufficere tunc, si talis hæreticus eliciat prius verum contritionis actum; vel si non velcat existimare se perfectam contritionem habere, quod confiteri, & à Confessario absolui possit, non exceptata facultate Summi Pœnitentiarj, affirmant Reginald. in praxi, tom. 1. lib. 8, cap. 7. num. 87; & alij relati à Sancto in Selectis. trisp. 32. num. 12. licet hic ipsi contradicant.

149 Quin etiam addit Fagundez, trac. 1. de præcept. Eccles. lib. 3. cap. 12. num. 12. etiam si scandalum, aut infamia non addit, solum quod ob paupertatem, vel ob aliud impedimentum Romam adire, vel mittere non valet, dictum hæreticum occultum, posse celebrare, aut Eucharistiam sumere: imò alij Doctores, quos citat Sanchez, lib. 2. in decal. cap. 23. num. 36. addunt, posse eum confiteri, & absolui à Confessario quouis approbato. Probat inde, quia ab alijs casibus Papæ referentis potest ob tale impedimentum dari dicto modo absolutio, vt deducitur clarè ex cap. Ea noster, de sententia excomm. ex cap. Eos, qui eodem tit. in 6. ergo etiam à casu hæresis.

151 Verum idem Sanchez quamuis quoad reliquas excommunicationes Papales traditam doctrinam magis probabilem indicet, nullo modo eam admittit quoad casum hæresis, propter strictissimam illius reservationem, adeo vt non debeat comprehendi simul cum alijs, nisi specialiter exprimat. Vnde Sorus in 4. distin. 22. quest. 3. art. 3. vbi. Vdemus, & Vivald. par. 1. Can. del. tit. 11. num. 14. affirmant talem doctrinam non esse tutam, in casu hæresis; eadem rejicit Suarez tom. 3. in 3. par. disp. 9. sec. 3. num. 7. Diana ait par. 1. trac. 5. Resol. 4. sibi non placere nec mihi vilo modo placet.

153 Concludit itaq; Sanchez sub finem dicti num. 36. per sequentia verba. [Quare, inquit, siue casus hæresis sit publicus, siue occultus non cederet Episcopo hæc absolutio ratione huius impedimenti. Et si dicamus reuocatum esse Tridentini decretum concedentis Episcopo facultatem absoluenti hæreticum occultum, nullum huic impedito superest medium vt absoluat, nisi vt ad Inquisitores confugiat, vel ad Pontificem per Procuratorem, aut

154 litteras tacito nomine.] Ita ille, Confugium autem ad Inquisitores intelligitur in foro externo per spontaneam comparitionem, vt patet ex supradictis.

155 Quid tandem si Confessarius non inueniat hæresim formalem in mente pœnitentis sed solum modo factum externum specians ad sanctum Officium, poterit ne ab ipso eum absoluerè, quamuis sit reservatus in Bulla Canæ? Notat benè Bardi vbi supra sec. 4. num. 35. diuersos præter hæresim casus in 1. Canone Bullæ Canæ Papæ reservari, vt esse fautorem, aut receptorem

hæreticorum, libros eorum hæresim continentes, vel de religione tractantes legere, imprimere, retinere, ac defendere, ab obedientia Sedis Apostolicæ pertinaciter se subtrahere, cum mero Schismate absque hæresi apostata etiam à fide solo actu externo, sine vilo mentis errore &c.

156 A prædictis autem criminibus quod non possit absoluerè Cōfessarius quantum, vis munitis priuilegio Bullæ Cruciatæ, Iubilæi, vel alio simili, tenent Ledesma, tom. 1. Summæ trac. 1. cap. 6. Rodriguez, in expositione Cruciatæ, §. 9. num. 7. Vega, loquens peculiariter de Schismate, tom. 1. summæ, cap. 125. cas. 13. & alij ducuntur hoc fundamento, quia tales casus sunt reservati Sanctæ Inquisitionis Tribunali, & censentur comprehensi sub crimine hæresis, ergo sicut ab illa nullus potest absoluerè ex vi Cruciatæ, Iubilæi, &c. vt supra ostendimus, ita etiam ab illis.

157 Sententia tamè affirmans omnino ruit, & magis vbi recepta, quam amplectuntur multi Doctores, & ego cum ipsis, vt Henriquez, in summa lib. 6. cap. 16. num. 2. in Gloss. lit. L. Sanchez lib. 2. in Decal. cap. 42. num. 12. Ludouicus à Cruce in Bull. cap. 3. dub. 8. num. 2. Farinac. de hæresi, quest. 180. num. 5. & seq. vbi plures refert loquens peculiariter de retentione, &c. dictorum librorum prohibitorum, ac nouissimè idem Bardi, num. 38. ostenditur efficaci ratione, quia in Cruciatâ, Iubilæo, aut simili priuilegio, crimen hæresis dumtaxat excipitur; atqui secundum communem doctorum proloquium exceptio firmat regulam in contrarium, ergo pœnitens non infusus errore formali contra fidem, poterit virtute talis priuilegij sacramentaliter à casibus illis absolui.

158 Nec obstat, quod casus huiusmodi sint reservati Sancto Officio, cum hæc reservatio intelligatur quoad forum externum, & quidem inde sumptum argumentum, vt ingeniose notauit Bardi ibidem num. 39. nimium probat; Nam sequeretur non posse quem absolui virtute dicti priuilegij, à peccato contrahendi matrimonium cum secunda, adhuc viuente prima; neque à sollicitatione facta in Sacramentali confessione; cum tamen ista, & alia diuersa, quantumcūq; spectent ad Tribunal S. Inquisitionis pro foro externo, nullibi reperiuntur reservata pro foro interno conscientie.

159 Vnde ab eis quibus Confessarius approbatus ad audiendas confessiones expositus, si non inueniat errorem formalem in mente pœnitentis, etiam sine priuilegio Cruciatæ aut simili quod pro reservatis precipue inferuit, potest sacramentaliter absoluerè.

160 Verum prædicta absolutio Sacramentalis nequaquam vilo modo pœnitenti sic absoluto conducit pro foro iudiciali externo, nec in eo absolutus censetur, sed semper expositus manet, vt si denunciatus

tus fuerit in Sancto officio, pro qualitate criminis delati puniri possit; De quo egregie Pegna, par. 2. Direct. Comment. 25. verſ. Quod autem, elegans declarationem Gregorii VIII. in Bulla libelici concessione Domini 1572. ubi post privilegium absolventi etiam a casibus in Bulla Cenzæ, &c. subdit clausulam singularem per sequentia verba.

- 161 Declaramus tamen, inquit, tam per presentes, quam alias quascunque super confessione similium, vel dissimilium indulgentiarum a nobis, & Prædecessoribus nostris hæcæns emanatas, & in futurum, quomodolibet emanandas litteras Christi fidelibus ipsiſ nifi in foro conscientię, & penitentiali tantum nõ autem in foro fori, & contentioso, nisi satisfecerint his, propter quæ censuræ huiusmodi in eos lata fuerint, villæque suffragari, eosdemque Christi fideles illis intracta huius nostræ declarationis formam, & tenorem, & non aliter, nec alio modo vti, aut se iuvare, posse, & potuisse; quinimò eos in eadem censura, postmodum reincidisse, & in posterum reincidere, siquæ ab omnibus quavis auctoritate fungentibus censi, & iudicari debere &c.] ita ibi a summo Pontifice neq; aliud occurrit addendum, vide Torreb. in. lib. 4. cap. 6. num. 11. & 12.

- 162 Quod aliam autem considerationem Confessarius, quod medicus est respectu hæretici, solum attingo aliquid circa duplicem cautionem, ad quam præstandam hunc ille antequam absoluat, quando potest obligare, tenetur. Altera est de stando mandatis Ecclesiæ; altera verò de satisfaciendo, veraq; expressè traditur in vltima clausula Bullæ Cenzæ; & intelligitur quod omnes casus in ista contentos, imò quoad alios, ut patet ex cap. De cætero, & cap. Ex tenore, de sententia excommunicat.

- 163 Prima cautio de stando Mandatis Ecclesiæ solet esse iuratoria: Sed ad quid inſi-gitur hoc iuramentum? Exponit Vgolinus de censuris, tabul. 1. cap. 19. §. 5. nu. 1. quod nomine Ecclesiæ intelligatur ille, cui extra mortis articulum reservata erat absolutio, & cui tunc absolutus, & incolumis eualet. & se præsentare debeat, ipsiusque

- 164 mandato obedire. Hanc tamen expositionem merito rejicit Sanchez, lib. 3. in decal. cap. 13. num. 25. & adducit legitimam, cum Couar. cap. Alma mater, l. p. §. 11. num. 11. nempe inique tale iuramentum ne timore eius in graviora crimina, quale est hæres ab eis semel absolutus, iterum probatur, ut constat ex cap. cum desideres, iuncta Glossa verbo, ad cautelam, de sententia, excomm.

- 165 Secunda item cautio de satisfaciendo exigenda ab aliquo, priusquam absoluat, in articulo mortis a casibus in Bulla Cenzæ contentis, præcipue ab hæresi, potest esse pœnoratoria, vel si hæc præstari nequit, fideiussoria, vel si nec ista, iuratoria; re-

linguntur; arbitrio prudentis Confessarii; quod optime docet Suarez, tom. 3. in appar. disp. 24. §. 2. num. 1. cum Caietano, & Nauar. per eum citatis. Verum quod sola iuratoria habet locum, & non semper, quando quis tunc absoluitur ab hæresi, tradit bene Sanchez, dict. cap. 13. num. 23. audi propria eius verba.

- 166 At in casu, inquit, hæresis cum nulla satisfactio pecuniaria exhibenda sit, non exigitur fideiussor, aut pignus. Sed solum satisfaciendi iuramentum: & hoc quando ex iustitia debetur aliqua satisfactio. Vt si hæreticus aliquos deceperit, dicens doctrinam hæreticam esse veram; tenetur enim illis fraudem detegere. Vt traditur com-

- 167 muniter in tractatu de restitutione. Quare hæc cautio necessaria non est, si iam hæreticus satisfecit. Vel si nunquam poterit, quia decepti absint, & hæreticus ducitur ad mortis supplicium. Vel si iam.

- 168 aliunde fraus detecta sit deceptis. Quod si commodè potest ante absolutionem satisfacere, debet ea satisfactio præmitti, ne absolvens peccet; Vt generaliter loquendo de hac cautione tradit Suarez eadem sect. 3. num. 3.] hæc ille, quibus præfens Regula absoluta.

Quenam expeditio a Confessorio adhibenda circa sortilegos, & habentes pactum quodvis cum Damone, præstet quoad absolutionem sacramenta-
li?

REGULA CCCCXXVI.

- Cum in vltimo sortilegij, seu Magiæ demoniacæ casu diuersa sapientia gravissima crimina, siquæ coniuncta reperiuntur, Expedit ut Confessarius scientissimus, & diligentissimus scrutator eorum existat; quod duplex munus iudicis, & medici circa suscipiendam sortilegum legitimè exequatur, & hunc ad veram ipsorum contritionem, ac integram confessionem inducat.
- 170 debet item maximè perferuari, sit nemens Sortilegi erroribus diuersis formalibus inducta? ut solet, ex quibus vno equidem dumtaxat reperto, nequit vilo modo illum absolvere (excepto casu articuli mortis) Sed tunc tenetur ad Pontificem vel ad Inquisitores perspondaneam communionem ipsum remittere. Si verò nullus addit error in intellectu sortilegi, & nulla, extet facta reservatio sortilegiocum ab Episcopo, seu Ordinario, cum etiam probabilis sit a iure non reservari, quibus Confessarius expositus absolutione ab ipsis valet ei impertiri.

- 171 Tamen ex traditis in Communi Regula præcedenti circa expeditio-

tionem causæ hæreticæ cuiusvis pro foro interiori animæ, præsertim quoad absolutiorem, poterat iam per illationem in materijs particularibus clare decisio percipiuiudicatum tamen conuenientius eas singularem saltem præcipuas conficitori stylo ad vitandam prolixitatem decutere; citatis paucis auctoribus, qui de ipsis in particulari tractant, ad eos beneuolum lectorem remittendo.

173 Pro materia autem præsentis sortilegiorum, seu Magiæ dæmoniacæ professorum remittimus illum ad allegatos iam supra, sub finem præemialis huius cap. viij. nempe Cæsaſem Carenam par. 2. tract. de officio Sanctissimæ Inquisitionis tit. 2. tot. §. 3. 5. & Martinum Delrium d. i. quæst. Magic lib. 6. per totum: quibus nonne præcipue adiungimus Franciscum Torreblancam in eruditissimo opere in scripto, Epitomes delictorum, in quibus apertæ, vel occulta inuocatio Dæmonis interuenit, in libros quatuor distributo; Ex quibus totum quæcumque impendit in criminis sortilegij caulæ expeditio, seu punitione eius per Confessionem in foro interiori animæ.

174 Ex iam aliqualem, et per breuem contentorum in Regulæ nostræ textu declarationem: Primo, quod in casu sortilegij, seu magiæ artis à Diabolo acceptæ supposito pacto cum eo, varia simul crimina horridissima reperiri soleant, tradit egregiè Torreblanca dicto lib. 4. cap. 3. num. 5. & qualiter Confessarij eos omnes scientissimas, & diligentissimas scrutator esse debeant indicat sequentibus verbis.

175 In hoc, inquit, Magiæ crimine, quia interuenit idolatria, apostasia, hæresis, sacrilegium, blasphemia, homicidium, & concubitus contra naturam cum creatura spiritali, & odij in Deum, quibus nil potest esse atrocius, vt supradictum est lib. 3. de crimin. punit. in foro exteriori, cap. Debet Confessarius singula perpendere, ac rem de singulis congruè interrogare, ac examinare.] hæc ille.

176 Tradens vero formam dixerunt interrogatoriorum & magis prædicta exprimens, idem Torreblanca num. 13. & 14. sic subiungit, f. Post hæc, inquit, debet (scilicet Confessarius) penitentes interrogare, an ex animo renuntiauerint fidem, nam est apostasia, cap. 1. de apostat. Vel qui crediderint contra fidem, vel errorem fouerint, quod est hæresis, cap. hæreticus, 14. quæst. 3. an diabolum adoraueſint dulia, vel latria, putantes esse Deum, quod est idolatria prohibita Exod. cap. 32.

177 Vel habuerint cum eo pactum, quod est infidelitas cap. illud. cap. nec mirum 16. quæst. 5. vel quid promiserint, vel qua solemnitate; vt cognoscat, an pactum tacitum, vel expreſſum contraxerint: quid Dæmoni pro pacto tradiderint, quia solent filios offerre. An petierint ad ludos, quia ibi Dæmoni præsternuntur, & alia scilicet

ma peragunt.] ita ille, apud quem inuenies plura.

178 Expedit itaque Summopere, vt Cofessarius Sortilegi cōfessionem auditurus pro eius integritate, non exigua Sortilegiorum notitia instructus existat, & aduerſat ad quævis particularia superſitionum genera, & species, vt bene notat eum Portell. in dubijs regular, verb. Veneficia, & incantationes, Carena, dict. §. 35. num. 301.

179 Ad quam instructionem, & aduerſentia adiuuabitur valde ijs, quæ de hac materia abundanter adducit Sanchez lib. 1. in decal. cap. 37. & seq. quæ Delrius copioſissime de eadem quinque libris pertrahauit, initio Sexti, cap. 1. sect. 1. quasi in Tabella; seu breuiulo comprehendit.

180 Ad eundem item effectum Confessionis integre debet Confessarius penitentem Sortilegum interrogare de qualitate Sortilegiorum, an cum ab usu Sacramentalium, vel Sacramentorum, aut rerum Sacrarum; de complicitas in fabricatione eorum; de libris, & instrumentis ad ea fabricanda, ita cum Beloch. de casib. referuat. par. 2. quæst. 1. in primo casu Tabellæ Anconitanæ, num. 70. Homob. de Bonis, de exam. Ecclesiast. par. 1. tract. 7. cap. 4. quæst. 19. verſ. Sequendo, quærendum, Carena dict. §. 35. verſ. citca confessionem. Torreblanca dict. cap. 3. de officio Confessarij, num. 15. & alij.

181 Quoad Cōtritionem verò excitandam in sortilego penitente hoc opus hic labor, (aut Delrius vbi supra sect. 3. verſ. in Contritioe.) Non ex parte Dei, sed ex parte ipsius personæ Sortilegæ, seu maleficæ. Nam vt optime adnotauit de huiusmodi personis Paulus Grilaudus, de sortileg. qu. 9. num. . . & adducunt iidem Delrius, & Torreblanca num. 6. Diabolus nihil magis fatagit, neque alio magis laborat, quam in persuadendo, vt persistant in sententia, & vsque ad vitæ finem perseuerent. ita

182 ille. Et addit num. 3. signum esse impenitentis, quod tamenſi suspitua magna emittant, & omni conatu lachrymarum procurent, lachrymas tamen nullo modo effundunt.

183 Nihilominus dno præcipue assignatur explicanda à Confessario ad procurandum dolorem, & veram contritionem in corde penitentis sortilegi. Primum, indicare ei, & non patum perpendere granitatem, & malitiam horridissimam huius delicti vt Constat ex iam traditis, & ex his, quæ discutit Scortia, in Selectas Rom. Pontifici conſt. Theor. 65. nam. 1. teste Carena, dict. §. 35. num. 398. Secundum maniſfestare eidem Sortilego penitenti magnam Dei omnipotentis misericordiam erga peccatores propoſitis testimonijs Scitiputæ sacre, & exemplis personarum, quibus cum poſte commiſſa enormiſſima delicta ea vsus est, expulſa diſſidentia, seu deſpetatione, ad quam Dæmon graues peccato-

res, & præcipue Sortilegos sæpius inducere solet. ita cum citatis Beloch. num. 65. & Homob. de Bonis, quæst. 18. ibidem Carena, num. 299.

185 Sequitur agendum, de absolutione, quando à Confessario tribuenda sortilego, vel seruis: Equidem cum plures, ac diuersi errores formales in eius mæte circa idem sortilegium simul reperiri valeant, vt patet iam ex dictis, præcipue hi quatuor,

186 nempe quod crediderit primo Dæmonem esse dignum adoratione, & inuocatione, secundo posse eum scire, & prædicere iurata dependentia à libito arbitrio. tertio res sacras in sortilegijs deferuisse ad malum finem, vt ad prauum amorem. quarto voluntatem hominis sortilegijs cogi posse: si vnus ex istis aut ex alijs in sortilego contentis formaliter reperitur, discussione à docto Confessario diligenter facta, nequaquam potest sortilegus per eum absolui. Quia tunc est casus in primo Canone Bullæ Cææ Summo Pontifici reseruatus. Ita Carena, dict. §. 35. num. 294. & per eum relati Beloch. & Homob.: de Bonis.

187 Quod si nullus esset huiusmodi error in sortilegi intellectui dubietur an contra ipsam exter aliqua excommunicatio ipso iure: & nunc hæc reseruata? certa responsio est nullibi extare, nedum reservationem eius Probatum quia per nullum Canonem, qui sit legitimè receptus id dispositum reperitur. Docent communiter auctores, vt Bonac. allegatis alijs tom. 4. de censuris in specie, disput. 2. quæst. 38. num. 1. Filiuc. Moral. quæst. tract. 14. cap. 6. quæstio 11. num. 97. & Tholet.

188 In Summa lib. 1. cap. 47. num. 3. Quibuscumque respondet Carena, dict. §. 35. num. 30. ad obiectionem de Bulla Ioan. Papæ XXII. incip. Super illius specula, appositâ in Bullario tom. 1. dicti Pontificis 13. quod non sit vsu recepta.

189 Deiu aduertendi obligatio Confessario insurgit, an sortilegia absq; dicto formali errore confecta Episcopos, seu Ordinarios loci libi reseruauerit, vt solet sæpius fieri, & exemplificat de varijs Tabellis reservationis diuersorum Episcopatum Carena. ibidem, num. 295. cum eisdem Beloch, & Homob. de Bonis: Addens bene in tali casu debere Confessarium recurrere ad Superiorem reseruantes, pro obtinenda iurisdictione, & facultate absoluendi penitentem Sortilegum; nisi forte iam aliunde ex vi Cruciate, vel alterius priuilegij eam habeat.

190 Supposito tamen, quod nullus reperitur error formalis in mente sortilegi, nec vlla adit sortilegiorum reservatio, certum est posse illum à quouis Confessario legitime exposito absolui, si alius sit ille benè dispositus, & quidem erit talis, vbi reperit ipsum Confessarium paratum ad abrenunciandum Dæmoni, & omni pacto ini-

to cum eo, ad refarcienda damna sortilegij, seu molestijs illata, ad curandum, vt libri sortilegia continentes ad Inquisitionem deferantur, & ad alia obligatoria prestantia, vel latè docent Martinus Delrio in d. lib. 6. disquis. Magicar. & Beloch. vbi supra nu. 71. quos videas.

191 Tandem dubitat Carena, dicto §. 35. num. 305. an Confessarius, priusquam absoluat sortilegum penitentem, debeat ab eo extorere iuratorium cautionem, de non committendo amplius similia delicta. Partem affirmantem tueretur Grassius, decis. aurear. par. 1. lib. 1. cap. 32. num. 15. aduersus in communi pro enormibus delictis huiusmodi iuramentum à Confessario esse postulandum, atque à penitente emittendum, & in particulari pro crimine sortilegij, seu maleficii Beloch. par. 2. de casibus refer. quæst. 1. num. 37.

192 Placet tamen responsio ad dubium, quam moderatè præbet ipse Carena sequentibus verbis. Ego verò, inquit, in hac difficultate arbitror totum hæc in prudentis Confessarii arbitrio positum esse, considerata qualitate penitentium, & reliquis facti circumstantijs. Ita ille.

193 Et cum hac moderatione resolutionem traditam circa idem Regula præcedenti iudicio intelligendam. Nam non multum vsu receptum audio penes Confessarios prudentes de exigenda cautione iuratoria in delictis grauioribus.

194 Atque præter hæc duplici numero præcedenti dicta pro instruendo sortilegi penitentis Confessario, qua medicus esse plura accipe ex Martino Delrio citat. lib. 6. cap. 2. & 3. vbi copiosissimè agit de medicamentis, seu remedijs contra sortilegia, seu Maleficia: statim initio diuidit magistratè, quod alia sint medicamenta licita, Eccle-

195 siastica scilicet, seu diuina. Alia illicita, vt sunt aliquando naturalia propter periculum quod à Dæmone ex vi pactus exhibeantur, ac ideo numeranda inter Dæmoniaca, aut superstitionis, quæ semper illicita censentur: atque ab istis vltimis ipse Delrio orditur.

196 Ac primo loco proponit varia exempla, quibus remedia superstitionis, seu illicita contra maleficia indicantur: Sed omnis nunc reliquis, penes illum, & pænes alios auctores legèdis pro coram ide huius Regule, audi vnum solummodo à Cæsar. Carena, dict. tit. 12. §. 35. num. 302. sequentibus verbis.

197 Notent autem, inquit, Confessarii superstitionis omnino esse cartulam, quam nonnulli pro doloribus viscum solent portare, in qua est scriptum nomen, Patet, & statim Balthassar, nomen Filius, & statim Gaspar, & nomen Spiritus Sancti, & illud aliud nomen simile; & ob id Cartula prædicta rumpenda, & auferenda est sub peccato mortali, vt in indiuiduo huiusce cartule cum illis nominibus, dixit Hieron.

Hieron. Lamas, in Methodo curationis Anim. 3. par. cap. 3. §. 2. vers. Quicumque autem Cartulas, ita ille.

Quid de Polygamis, vel maleficientibus de Sacramento Matrimonij: an à Confessario absolutione tribuenda, vel neganda?

R E G V L A C C C C X X V I I .

198 **C**ontrahens cum secunda, adhuc vi-
uente prima, aut cooperans quo-
vis modo ad sic contrahendum, examinan-
dus diligenter à Confessario, an malè sen-
tiat de sacramento Matrimonij cum erro-
re mentis formali; ob quem sit excommu-
nicatus in Canone primo Bullæ Cæne, &
absoluti acquirit, nisi à Papa, vel ex speciali
199 privilegio eius: Dico autem errore non
reperito, exrepto ubi effect Polygamia ab
Episcopo reservata, quilibet Confessarius
exposuit potest ab ea, & à cooperatione
200 ipsius absolvere. Verum quia medicus
est Confessarius, debet polygamum de di-
versis monere, præsertim de obligatione,
non parendi debitum à secunda vxore, dū
est dubius de supravivencia primæ: post
adhibitam tamen sufficientem diligentiā
pro deponendo dubio, quod possit, utru-
que & reddere, & petere debitum.

201 **R**esolvimus supra Regula 391, tum
D. Trasmiera, ibi citato, & cum
alijs, ut multo probabilius, quod non so-
lum polygamus, sed quicumque etiam aliqua-
liter cooperatione consilio, suasionem,
iussione falso testimonio pænes Tribunal
ordinarij loci de morte prioris coniugis
prestito, vel alio modo ad contrahendum
cum secunda exhibentes, præsumatur ma-
lè sentire de sacramento Matrimonij ex
formali errore mentis. Unde merito utro-
que sub præsentī Regula roniugimus, ut
innosceat, qualiter omnes isti in foro in-
terno confitentur à Confessario expedi-
di.

202 Præscrutari itaque debet Confessarius,
an in hac materia polygamus, vel coop-
erator polygamie mala reductitate contra
Fidem sit affectus: et si reperitus talis, ne-
quaquam potest ab illo sacramentaliter
absolvi; quia tunc excommunicatus ex-
istit cum reservatione casus in primo Cano-
ne Bullæ Cæne, ita ex mente omnium
auctorum Cæsar Carena 1. par. tit. 5. §. 7.
num. 103.

203 Quod si reperitur contrahens cum
secunda, vivente adhuc prima, aut coop-
erans ad contrahendum catholicè senti-
re de Sacramento Matrimonij, absolutio-
nem sacramentalem à quocunque Confessa-
rio approbato obtinere valet, excepto ca-
su, ubi polygamia esset per Episcopum re-

servata; nam tunc ab ipso facultas absoluti-
di obvianda. ita idem Carena num. 106.
cum Toletio, Homob. de Bonis Fagundes
& alijs, quos ille refert: quibus adde Filuc.
quæst. moral. par. 2. Tract. 21. cap. 6.
num. 164.

204 Præterea ad exequendum rectè munus
Medici, debet Confessarius penitentem po-
lygamum de multis admonere; primò de
pessimo statu, in quo reperitur, ar de gra-
vitate delicti polygamie, quod commisit,
iuxta illud Christi Domini Matth. cap. 19.
& Luce, cap. 16. Omnis, qui dimittit vxo-
rem suam, & alteram ducit, maritatur. &
Mart. cap. 10. sic expressius. Quicumque
dimiserit vxorem suam, & aliam duxerit
205 adulterium committit super eam. Se-
cundò de obligatione redeundi cum pri-
ma vxore; & restituendi secunde dotem,
cum lucto omnium, quæ ipsi donata sue-
rant, etiam prætiosa, si Polygamus exiit
in mala fide, quando cum ea contraxit.
Tradit Carena ibidem num. 107. & 108. ex
allegatis in patum. ab similibus terminis
per Riccium in Praxi fori Ecclæs. Resolut.
233.

206 Debet item monere Confessarius poly-
gamum de obligatione erga filios secun-
di matrimonij: nam si pater fuit in mala
fide quando contraxit cum secunda vxore,
& hæc in bona, nullum dubium, quod
teneatur ille alere filios ex secundo matri-
monio. Docent committer auctores, præci-
pue Sanchez, lib. 9. de matrim. disp. 21.
num. 1. r. Vers. Quod si alter, & Carena
diç. tit. 3. §. 16. num. 91. deducitur clarè ex
Authen. si pater, diuort. factò, apud quem
liberi &c. ob rationem ibi assignatam, ne-
scilicet culpa illius, cuius causa diuortium
sit, maneat imposita, quia pari modo mi-
litat in casu præsentī.

207 E contra verò si vxor secunda fuit in
mala fide, & vir in bona, ab illa ne alien-
di filij ex matrimonio causa polygamie de-
clarato nullo suscepti? Ob eandem ratio-
nem diç. Authen. sumpro argumento a
foretalijs affirmanter respondent idem.
Sanchez, & Gutierrez, canon. quæst. lib.
1. cap. 24. num. 19. cum alijs, quos citant,
est; communis hæc sententia affirmatiua,
vnde Carena citat. num. 94. & 95. ei oppo-
nitur, Sed eius oppositio nequaquam
multum efficac videtur. Vide fundamen-
tum apud ipsum.

208 Sed quid si uterque roniug fuit in mala
fide? Cerent est, si unus tunc alendus à pa-
tre, & non nisi in subsidium à matre iuxta
dispositionem cap. Cum haberet, de eo,
qui duxit in matrimonium, quam polluit,
& est de mente omnium, ut tradit ibidem
Sanchez num. 11. vers. quod si uterque,
cui adhæret Carena, diç. §. 16. num. 99.

209 Quid item si in utroque parente adsit
bona Fides? plures ex dicto matrimonio
suscepta secundum mentem Sanchez ubi
suprà utriusque xpensis ali debet, quod prius
do.

docuerant Sord. de alim. tit. 1. quæst. 14. num. 8. & quædam Additio ad Abbatem in cap. 3. qui sili finit legitimi, ostenditurq; per illationem ex dict. cap. 2. ibi de parentum facultatibus nutrantur, & sic videtur bene fundata eorum sententia. Eam tamen non admittens Carena, dict. § 17. no. 101. vult prolem in tali casu esse alendam à solo Patre, & in subsidium à Matre verbaq; illa textus in dict. cap. 2. de parentum facultatibus, & debere intelligi ordine successivo, non coniunctivo, vt in simili ex textu, in cap. cum haberet, de eo, qui duxit in matrim. quam polluit per adulterium, intelligitur expositoris, quos citat ipse Carena, apud quem plura circa hoc inuenies, & dicens opinio probabilis videtur.

211 Tandem monendus à Confessario penitens polygamum casu debitum matrimonij de quo D. Trasmiera egregie lib. 2. quæst. 6. & in hac materia distinguendi sunt varij casus, primus potest occurrere, vt veteri coniux simul certus sit, vel alter tantum post contractum secundum matrimonium de superuinentia primæ vxoris, ant primi mariti; similiter vt veterique habeat dubium fundatum de tali superuinentia, atque tunc in confesso est apud omnes auctores, quod neuter possit tam petere, quàm reddere debitum, neque hoc maiori indiget probatione, cum per se pateat.

212 Secundus casus est, quando alter coniux exiit in bona fide de validitate secundum matrimonij, alter verò dubius: tunc distinguendum de dubitatione; nam si hæc sit leuis, sive ex lenibus indicij suborta, absque firmo fundamento; conlat, quod non teneatur sic dubitans se sua possessione expoliare, & quod hac dubitatione non obitante possit in vsu matrimonij prosequi tam petendo, quam reddendo. ita perdoct. D. Trasmiera, dict. quæst. 6. nu. 18. quia nemo tam facile est priuandus vsu rei suæ, quam legitime possidet.

213 Quando verò dubitatio (& est tertius casus) oritur ex publica fama, aut ex teste fide digno, affirmante cum inramento de superuinentia adhuc prioris mariti, vel vxoris, standum est dispositioni text. in cap. Dominus, de secundis nupt. ubi habetur Coniugem sic dubitatem posse, imò teneri debitum reddere coniugi in bona fide existentis, nequaquam tamen posse illud exigere. debere item tale dubium deponere examinando, an sit verum, quod de illa superuinentia dicitur. Tradunt ex mente omnium, præcipue Sanchez lib. 2. de matrim. disp. 45. quæst. 1. & D. Trasmiera, dict. quæst. 6. num. 19. & 30.

214 Sed quid de alio casu, si post adhibita rationabiles, & sufficientem diligentiam pro deponendo dubio, & pro veritate indaganda dictæ superuinentie prioris coniugis, adhuc illud permanet, saltem speculative, poterit ne coniux ita dubitans non solum reddere debitum, sed etiam pe-

tere? Concedant merito id probabiliter præter Sanchez, & Trasmieram citatos, Valenriam, Filiuc. Coninck. & Reginald. quos referunt Diana par. 3. Resol. Moral. tract. 4. resol. 195. & Carena, dict. tit. 5. § 17. nu. 215. 110. Ostenditur sumpto argumento ex communis sententia doctorum, quod possessor bonæ fidei, si incipiat dubitare, anteq; sit aliena, & post adhibitis sufficientibus examina adhuc non valeat tollere dubium, possit non solum rem retinere, verum etiã ea vt; ergo pari modo dicendum in casu præfenti.

216 Dixi, saltem speculative; quia licet sic maneat dubium, prædictæ tamen omnino tolli debet, & decidi certum probabilitate in conscientia rem esse eius, qui ipsam possidet iuxta commune illud Axioma, *Melior est conditio possidentis*. Quod etiam verum est, & habet locum in matrimonio quoad petitionem, & redditionem debiti. Hoc tamen facere nequit possidens cum conscientia prædictæ dubia, & peccat cum

217 ea operando. Vnde tenetur ipse deposita, quanuis adhuc speculative sit dubius, existimare sibi esse licitam rem, de qua sic dubitat, retinere, & ea vt; Et similiter in casu posito debitum matrimonij reddere, ac petere. Ita ex mente aliorum D. Trasmiera, dict. quæst. 6. num. 24. & 25. præterea quem plura inuenies pro institutione Confessarij ad monitionem faciendam coniugi penitenti polygamæ nobis dicta sint satis, vt iam nostræ Regule finem imponamus.

Quomodo Confessarius in panisensia Sacramento circa suos penitentes Sacrosollicitantem, & personam sollicitatam assergere debet?

REGULA CCCXXV III.

218 **P**reservari tenetur Confessarius, num sacerdos sollicitans penitentem, vel hic cõfiteus sollicitationi malò sententia de Sacramento isto cum errore mentis formali, ratione cuius in Bulla Cens. excommunicantur, & non possunt absolvi, nisi ex privilegio speciali Papæ; aut ex facultate Episcopii, si absque tali errore, inter casus ab illo reueruatos iste sollicitationis cõtineatur: Secus à quouis Confessario absolute iurio haberi valet. Debet item Confessarius personam sollicitatam monere de obligatione tùm non adeundam iterum pro confessione faciendâ sacerdotem, qui sollicitatur; tùm denunciandi eum Inquisitori, licet ipsa sollicitationis cõfessio, ex vi Decreti Pontificij, Consensus tamen iste non est illi manifestandus. Deinde potest Confessarius propter omissionem dictæ monitionis denunciandi, ab Inquisitore pœna arbitratia puniri.

321 **E** Gimms multoties de hac materia sollicitationis, præsertim lib. 1. nostri Operis, toto cap. 16. & ibi Regula 130. resoluimus cum doctrina Pegne, Castri Palai, & aliorum, quòd attento iure communi, vel diu no naturali, licet non ex vi Bullarum, aut Decretorum Summi Pontificis, sublit iurisdictioni Inquisitorum penitens sollicitationi assensiens, aut quod pcins est, directè Sacerdotem, expositum ad audiedas confessiones sollicitans, cum præsumatur malè sentire de Sacramento Penitentæ. Vnde metirò cum cum Confessario sollicitante coniungimus in prima præsentis Regulæ parte.

322 Præseruatio iraque, ad quam vt ibi dicimus, obligatur Confessarius, & què ab eo exequenda respectu sacerdotis sollicitantis, ac penitentis sollicitati, si hic sollicitationi consensiat, aut è contra ipse illum sollicitet. Quod si mala credulitate, seu errore formali contra Sacramentum Confessionis infectos, & consequenter in Canone primo Bullæ Cenz excommunicatos inuenerit, nequitur eos absolueret, nisi ex speciali facultate Summi Pontificis, vt patet ex iam traditis supra, & assert Carena, par 2. tit. 6. §. 20. num. 1. o. loque. s. de Confessario sollicitante sic infecto sed par est ratio de infecto penitente, vbi consensit sollicitationi, aut illum sollicitat.

323 Dein reperto errore formali in mente illorum si sollicitatio, & consensus in eam referentur ab Episcopo, vt in multis Digressibus Regni Neapolitani referuari solet tellatur Gtass. de casibus reſeruat. lib. 2. cap. 12. num. 8. & tom. 1. eius consil. lib. 4. tit. de cognatione spirituali, consil. 1. requirenda ab eo facultas absoluedi à casu isto Aliàs nulla extante reservatione, quius Confessarius expositus Sacerdotum sollicitantem, vel personam penitentem, quæ consensit sollicitationi, aut Confessarium, dum confitetur, ad peccatum sollicitat, absolueret potest. Ira de Confessario sollicitante, Carena libem num. 106. & 107. cum Peirin. in Priul. minimor. tom. 3. ad consil. 4. Gregor XV § 9. num. 25. loquens de Confessario sollicitante: & ibidem est affirmandum de persona sollicitata, quæ consensit, aut illum sollicitat, vt diximus.

324 Pro faciliiori autem intelligentia eius, quod sequitur in Regula nostra, & ad quod Confessarius vti medicus personam sollicitatam maximè consentientem sollicitatio, ni teneatur inducere, expendendum occurrit dubium illud excitatum, & discussum, à Carena par. 2. tit. 12. §. 25. num. 306. in materia forislegij, an Confessarius, Socius criminis in Sorrelogio conficiendo, possit confessionem penitentis forislegij audire, eumq; valide absolueret? Respondet, ac resolut sub hac distinctione

325 Si dubium procedat attenta ioris di-

spositione sublaro scandalo, & periculo, ne penitens ad nouum peccatum inducatur, nequaquam prohibetur Confessarius Socij criminis confessionem audire, ac illum valde absolueret. Ita D. Thom. in sup. plen. 3. par. quæst. 30. art. 2. ad primum. Sor. in 4. dist. 18. q. 4. num. 2. Homobon. de Bonis, de Exam. Eccles. par. 3. tract. 13. quæst. 30. resol. 4. & Caren, vbi supra num. 207. Qui addunt, quòd secundum conuenientiam non debet talis confessionem audire, nec absolutionem præbere; posito tamen quod audiuit, absolueret tunc.

326 Verum si dubium traderetur respectu eorum, quibus inuncta est prohibitio per Concilium Septimum Prouinciale Mediolanum, nempe subditis ipsius, clarè constat à Confessario socio criminis non posse confessionem amplius audiri, nedum absolutionem tribui. Accipe dictæ prohibitionis Decretum, vt habetur in tit. de Sacramento Penitentia §. qui criminis.

327 Qui, inquit, criminis alicuius, culpæ mortalis participes fuerit, fiat sibi interdictum munere audienti confessiones illorum, quos socios eius criminis, culpæ habuerit: Quod decretum ad quoscunq; Confessarios etià Regulares volumus pertinere.

328 tinere. Ita ibi. Circa quod aduertit ibidem Carena, num. 312. cum Ioan Ang. Bossio in tract. de priuil. Sublari, sect. 3. cas. 2. §. 4. quòd absolutio esset valida, si penitens socius delicti bona fide ad Confessarium accederet, & vtique de illa prohibitionem Concilij nihil sciret: Sed mihi videtur inuolida ex defectu iurisdictionis, aut approbationis, vt itatim dicam.

329 Aduertit etiam duo Carena ibidem, num. 310 & 311. cum Bonac. de Sacramentali disput. 5. quæst. 7. pun. 5. §. 5. num. 10. & 11. Primum, etiam tempore sublari non esse licitam, nec validam talem confessionem, & absolutionem cum in decreto proposito Concilij Prouincialis non reſeruat casus, sed confessorij iurisdicchio (aut approbatio) limitetur. Secundum prædictam prohibitionem habere locum respectu cuiusvis peccati mortalis in qualibet materia, quòd tunc Carena videtur nimis rigorosum Ioan. Ang. Bossio, loc cit. num.

330 10. Sed quidquid sit de alijs, sine dubio habebit locum in delicto sensualitatis & multo magis in crimine sollicitationis ad ipsa, commissio à Sacerdote, dum audit confessiones; ob periculum Scandalij, seu ne denuò penitens sollicitetur; Ergo stando in quouis iure merito tenetur Confessarius monere penitentem, ne iterum profacienda confessione Sacramentali reuertatur ad illum Sacerdotem, à quo ià fuit sollicitatus.

331 Sequitur in Regula, qualiter teneatur Confessarius monere personam penitentem de obligatione denunciandi Inquisitoribus illum Sacerdotem, à quo fuit alius in Sacra-

Sacramento Penitentiz sollicitata. Egi-
mus lib. 1. nostri operis cap. 1. de hac ob-
ligatione denunciandi quemcumq; subie-
ctum iurisdictioni Inquisitorum: Et quam-
vis in eius executione nonnuquam repe-
riatur aliqualis difficultas, quod rimeatur
denunciandi obligatio damnum aliquod im-
minere. Superanda tamen exequendo de-
nunciationem eo modo, de quo nos dicto
cap. 11. Regula 157. ad quam remitto le-

323 **orem.** Quod autem teneatur Con-
fessarius monere personam sollicitatam,
de obligatione denunciandi sollicitantem,
statat bene Carena, dist. cit. 6. §. 10. num.
111. & habetur expressè in Bulla Grego.
XV. incip. Vinceris §. Mandantes.

323 **Quin** etiam in eadem Bulla clarè di-
sponitur id, quod in parte vltima nostre
Regulæ tradimus, nempe esse puniendos
Confessarios, qui talem monitionem omi-
serint eodem §. mandamus, ibi. Quod si
hoc officium prætermiserint, vel peniten-
tes docuerint, non teneri ad denunciandū
Confessarios sollicitantes, seu trañantes vt
supra; ijdem locorum Ordinarij, & Inqui-
sitores illos pro modo culpe punire non
negligant. Hactenus quo ad hoc, Bulla
dispositio, per se clara, & manifesta, nec
vlla indigens declaratione, aut probatio-
ne maiori.

324 **Equidem** apparet sic merito disposi-
tum pecuniarè in hoc casu propter ingre-
ssum delicti sollicitationis gravitatem. Vnde
conuenientes duxit hic exprimere
cum viro nostre Societatis doctissimo Frã-
cisco Ribera super cap. 3. Sophon. ad illa
verba, Sacerdotes eius pollutunt Sanctum;
vt efficacias vtrique & Confessarius ad di-
ctam monitionem, & persona sollicitata
ad denunciationem sollicitantis indu-
cantur; iam expressionem ab illo audia-
mus.

325 **Sanctum** quoque, inquit, pollutunt, &
contra legem inuult agunt (scilicet Sacer-
dotes) cum Sacre confessionis secessu, &
sollicitudine ad turpitudinem abutuntur,
& eas, quæ vt abluerentur, venerant, magis
conquinant, & contaminant. Horum
typum portabant impij filij Eeli, qui dor-
miebant cum mulieribus, quæ obserua-
bant ad Ostillum Tabernaculi, de quibus
paulo antè dictum est. Porro filij, Heli, fi-
lij Belial nesciens dominum, neque offi-
cium Sacerdotum ad Populum, (& mox)

326 **Erant** ergo peccatum grande nimis coram
Domino, quia retrahebant omnes
Sacrificio Domini: Quod quanto melius
in Sacerdotes huiusmodi conueniet, nemo
non videt, qualis illorum exitus fuerit, ibi-
dem legimus, in die vno morientur ambo,
& suscitabo mihi Sacerdotem fidelem
hucusque Ribera, qui subiungit infelicem
exitum cuiusdam Confessarij, qui hoc sol-
licitationis morbo laborabat, apud illum
legas, si libet.

327 **Ob** criminis itaque enormitatem te-

netur persona sollicitata statim denuncia-
re sollicitantem Inquisitoribus, nulla præ-
missa correptione fraterna ante denuncia-
tionem: vtrectè quiddam in contrarium
dicat Peirio in Priuil. minimorum, tom. 2.
ad Constit. IV. Gregor. XV. §. 9. num. 26. & 27.
docent Carena, 2. par. tit. 6. §. 10. nu. 113.
ac tir 9 §. 6. per totum, & nouissimè co-
piosius, & eruditius præ cæteris d. Traquil-
era, in stimulo Fidei, quæst. 9. 10. & 11. quæ
legas, & non te penitebit. Atq; his Re-
gulæ præsentis expósito terminatur.

*Expositio in reliquis moti-ij Sancti Officij à
Confessario pro foro poli, quam tenet.
bona? & qualiter cum penitenti-
bus quoad illas se gerere te-
netur?*

REGULA CCCXXIX.

328 **P**rimo circa Blasphemias hære-
ticales circa obligatos denunciare
aliquid Sancto Officio, & omittunt, circa
concedentes cibos prohibitos tempore ve-
re, & circa reliquos in alijs casibus San-
ctæ Inquisitionis, imprimis perspicuum
diligenter Confessario sint ne huiusmodi
hæretici formales, vel fautores hæretico-
rum, aut scelus, quo discernere valeat de
eis absolvens Sacramentaliter; vel remit-
tendis pro absolutione obtinenda ad Sum-
mum Pontificem, seu ad habentem facul-
tatem absoluedi ab ipso, aut ab Ordinario,
vbi per istum non existente facultate, vel
errore in mente penitentis casus similes

329 **referuantur.** Adhibenda item à Con-
fessario omnia requisita, vt quoad confes-
sionem, & si, & penitenti satisficere pos-
sit, atque vt vtriusq; muneris partes, nem-
pe iudicis, & medici completè exequa-
tur.

340 **D**e singulis reliquarum materiarū
peccalieris Regulæ, satis comple-
tas formare potuissimus; Sed visum con-
gruentius vnica omnes comprehendere,
& aliquid de vnaq; itaque hanc speciem at-
tingere, quò reiecta prolixitate, citius o-
peratum lib. 5. nostri operis finem pertinga-
mus.

341 **Quo** id præferentem blasphemias hære-
ticales, Confessarius abstinere debet ab eo
absoluedo, dum non obtinuit facultatem
absoluedi à Summo Pontifice, non solum
quando est certus, quòd ex errore mentis
formali illas proulerit; ac proinde exco-
municatus in 1. Canone Bullæ Cænæ exi-
stat; Sed etiam quando de hoc cum fun-
damento est dubius. Ita Homob. de Bonis
de Examine Ecclesiastico, tom. 1. traç. 7.
cap. 5. quæst. 22. vers. & in dubio, & Care-
na, 2. par. tit. 7. §. 19 num. 94 & 95

342 **Prædictæ doctrinæ non assignat ratio-
nem**

- nem Carena, sed illa videtur efficax, qua idem ostenditur in quavis materia ex declarationis hoc cap. 8 per Regulas precedentes, & declarandis per presentem, nempe quia Confessarius si esset dubius, an penitens cum errore intellectus formali aliquod delictum contra fidem commiserit, simul etiam dubitat, habeat ne iurisdictionem ad illum absolgendum, & si tenet absolueret, exponit se periculo irritum faciendi Sacramentum, eique sic iniuriam inferret, ergo tenetur, si possit se reddere certum.
- 343 de obtenta iurisdictione, nisi penitens repeteretur in articulo mortis, aut sit periculum in mora, de quibus casibus vide nostrum Konink virum doctissimum 2. par. de sacram. penitent. disp. 8. dub. 6. Nam tunc Confessario licitum est, imò sepe obligatorum cum tali dubio absolueret, maxime si conditio apponatur.
- 344 Dein Confessarius suo penitenti perpendere debet gravitatem maximam huius delicti blasphemiae, praesertim haereticis tum Scripturae Scripturae testimonij ut 4. Regum 19. & Matth. ac sanctorum Patrum, ut 5. August. Serm. Domini in monte, ubi sic. Tanta, inquit, est labia huius peccati, quod humilitatem deprecandi subire non potest. Tum exemplis punitionis ob crimen blasphemiae iuxta illud leuizici 24. Educ blasphemum extra castra, & ponant omnes, qui audierint manus super caput eius, & lapidet eum omnis populus ob blasphemiam puniuit Deus denachir Regem Aethiopiae dict. 4. Regum 19. & Ambrosius 2 lib. Machab. cap. 15. ac plures alios, ut teste Carena loc. cit. nu. 101. refert Lazar. de blasphem. quaz. 5.
- 346 Denique Blasphemia consuetudinaria nequaquam ita fit Confessario absolvendum; sed differenda per aliquod tempus absolutio quousque de consuetudine emendatus appareat. Ita ex communi sententia doctores tradunt Diana, part. Resol. Moral. tract. 7. Resol. 55. & Carena.
- 347 ibidem num. 104. Quia doctrina in praxi recepta cuiusvis peccatoris scandalosi, qui absoluti non debet, dum scandalum non est sublatum, seu satisfactum personis scandalizatis.
- 348 Quoad eos vero, qui tenentur denunciare aliquem casum Sancto Officio, & non denunciant, censentur fautores haereticorum, si intueri haereticos denunciant omitterant, duplice excommunicatione, reservatissima transacto termino, Alligantur, Altera in 1. Canone Bullae Cenae, altera in edito 110. Inquisitorum. Unde nequeunt absolvi sacramentaliter ab illo Confessario, nisi a Papa, vel ab eius iurisdictionem habente, aut post obtentam in foro fori abolitionem excommunicationis ex commissione Inquisitorum a quous ad audieudas confessiones exposito. Patet ex traditis supra; & tenent communiter doctores, praecipue Sancta Romana de haereti, pap. 17. dub. 1. num. 4. & Carena, par. 2. tit. 9. §. 10. num. 47.
- 349 Sed quid si non denuncians nullam adhuc excommunicationem contraxit, cum nondum elapsus sit terminus denuntiandi, potest ne a Confessario absolvi antequam actu denunciet? Ad hoc quaesitum communiter responsum datur, quod sufficit firmum propositum denunciandi pro absolutione prius obtinenda. Ita Sancta Romana de haereti, cap. 9. dub. vnic. num. 16. prope finem, Diana par. 1. tract. 4. resolut. 27. & alij.
- 350 Verum moderatius circa hoc decidendum, quod nisi urgeat necessitas communionis, aut nisi fides penitentis sit Confessario bene nota, expedit omnino in penitentibus ordinariis, ut denunciatio precedat, ne forte post absolutionem omitteretur. Taliter decidunt Stephanus Auila, de censuris, par. 1. dub. 7. in fin. vers. In rebus, Zaccard. in Summ. diuinor. praecip. par. 1. praecip. 3. cap. 11. in fin. Lazar. de blasphem. qu. 12. num. 79. & Carena dict. §. 10. num. 84.
- 351 Qui hunc §. num. 49. Sequentibus verbis terminat. Tandem, inquit, ad iurisdictionem Confessarii, ut sciat casus in quibus huiusmodi edicta obligant ad denunciandum, vident, ut Aloys. Riccius, decis. 178. Curia Archiepiscopalis Neapol. par. 3. qui eam totam descriptit de verbo ad verbum a Ioan. Valer. de differentijs vtriusque fori in verbo haereticis, diffinitur. Iuppiter illo nomine haecenus Carena.
- 352 Quoad comedentes carnem, & ova, vel lactica diebus prohibitis, duo pro nostro instituto breuiter notanda a primum, sicut in omnibus alijs delictis, ita, & in isto examine debet Confessarius, an penitens ex errore formali intellectus cibos vetitos comederit, credens cum haereticis nostri temporis non potuisse Ecclesiam certis diebus delectum ciborum praecipere, atque hoc praecipuum esse illegitimum; habens enim hanc malam credulitatem excommunicatus exiit in 1. Canone Bullae Cenae, & nequit absolui ab illo Confessario absque facultate Summi Pontificis specialiter obiecta. Tradunt Belloch, de casibus reservationis par. 1. quest. 9. & Carena 2. par. tit. 5 §. 7. num. 17.
- 353 Deinde circa obligationem Confessarii respectu sui penitentis, sic prosequitur idem Carena dict. num. 17. Mox, inquit, interrogabit eum de omnibus peccatis huiusmodi circumstantijs, & praesertim de scandalis, & demonstrare ei istius criminis gravitatem, ex quo saltem virtualiter Ecclesiae elucet contumacitas. Si peccatum hoc non sit reservatum Episcopo loci, ut est in multis Ciuitatibus, penitentem absoluet, iniunctis ei ieiunijs, & carnis abstinentia per tempus beneuolam, ut sic in eo, in quo peccauit, puniatur. Ita Belloch, vbi supra num. 88. haec ille, & bene quidem.
- 354 Sequitur agendum de infidelitate

bus in excommunicatione, qualiter isti expediendi a Confessario in foro conscientie. Si malò sentiant de clauibus Ecclesie cum hæresi formali in intellectu, innodantur alia excommunicatione referuata in.

1. Canone Bullæ Cenzæ, & nequit Confessarius illos absolueri nisi eia dūmmo Pūctifice iurisdicōio, seu facultas fuerit peculiariter concessa. Constat ex tradita sapientis doctrina, & ex communi sententia asserti Carena 2. par. tit. 8. §. 10. num. 48.

355 Excitatur tamen dubium, quod ad dictam excommunicationem in 1. Canone Bullæ Cenzæ requiritur non solum hæresis interna, sed aliquod etiam signum externum ipsius manifestatum. at in delicto infirmitas non videtur reperiri tale signum, cum ista consistat formaliter in mero actu negativo, nempe in omissione, seu negligentia petendi absolutionem. Nihilominus perseverantia in infirmitate siue sit actus negatiuus, siue non, sufficiens censetur ad hunc effectum, ut hæresis mentalis transeat in externam, & subiacet iudicio Ecclesie. Ita Caietan. 2. quæst. 12. art. 4. vers. Ex his Tolet. in summa, in exposit. 1. Canonis Bullæ Cenzæ nu. 10. Sayr Thesauri casuum, tom. 1. lib. 3. cap. 4. num. 30. & Sanch. in Decal. lib. 2. cap. 8. nu. 16. ubi completè offendit, quandonomnia pura omisso sit sufficiens signum externum hæresis.

357 Absolundus itaque penitens in dicto casu à dupli excommunicatione per eum, qui potest absolvere, nempe ab ea, in qua inforduit, & ab altera Bullæ Cenzæ late contra hæreticos. Docet bene Carena dicto §. 10. num. 49. Vbi subdit, qualiter a Confessario expediendus cum monitione penitens infirmitas, casu, quo non habuit errorem in intellectu per sequentia verba.

359 Mox inquit, (sublata tamen semper censura à iudice, qui eam tulit, vel ab illius delegato) monebit Confessarius penitentem, quam timenda sit excommunicatione, eum per eam fidelis à corpore Christi separetur cap. Nihil 11. quæst. 3. & de familia Christi transcat in familiam diaboli, cuius sit vilissimus seruus cap. Audi 11. quæst. 3. & ob id communiter dicitur, quod excommunicatus relinquitur Diabolo, ut quis lupus, latissimè Azeved. multa cumulant ad leges nonæ Recompil. tit. 8. tit. 5. de los descomulgados, leg. 1. num. 43. & pluribus seq. hæc ille

360 Quid circa celebrantes, vel administrantes sacramentum penitentiae, cum non sint Sacerdotes? Similiter in istis enormissimis criminibus, siue in reliquis hæcenus expositis, si quis ea audeat, committere ex formali mentis errore, qui valde inter hæreticos nostri temporis viget, quod etiam laici sint habiles, & legitimi sacramentorum, & sacrificiorum ministri, sine dubio innodatus erit excommuni-

catione primi Canonis Bullæ Cenzæ, & non potest absolui ab illo Confessario, nisi à Papa, vel ab eius speciali delegato. Patet manifestè ex supradictis, & tradit ex mente omnium, ut omnino certum Carena par. 2. tit. 11. §. 8. num. 56.

361 At ipse cum 57. munus Confessarii in hoc casu, quā iudex, & quā medicus est, ex parte sic exprimit. Secundo, inquit, ex supradictis debet Confessarius ponderare grauitatem huius delicti, ut opportuna, possit penitentis satisfactionem inungere.

362 Et si sit reus seculari foro relaxandus, debet eum benigne consolari, ut mortem patienter sustineat; Sic enim mors ei proderit ad satisfactionem peccatorum, ita ille.

363 Occurrit tandem dubium discutiendū An celebrans, vel administrans Sacramentum Penitentiae, cum non sit Sacerdos maneat ob talem celebrationem, vel administrationem irregularis, casu quo ex causa aliqua non traditur curæ seculari, sed potius minori punitur? Resolutio vera, & legitima ita se prodit, si celebrans, vel administrans non habeat Sacerdotium, sit tamē ad Clericatum saltem promotus, sine dubio sit irregularis, text. manifestus in cap. 1. de Clerico non ordinato ministrante; ubi Barboza, Moder. citans alios, quibus adde Carenam, num. 38.

364 Verū si sermo sit de mero laico, cum firmo fundamento teneatur Henricus, in summa lib. 6. Panleu. cap. 3. §. 7. Litera. H. & Barboza loc cit. quibus adhæret Carena ibidem, quod ille ob actiones celebrandi, aut ministrandi Sacramentum Penitentiae nullam contrahat irregularitatem. Quia hæc non incurrit iuxta commune axioma doctorum, nisi sit expressa in iure non exprimitur respectu laici, sed respectu Clerici, ut videte est in text. alleg. Nec valet argumentum in materia irregularitatis à patitate, imò nec à maiestate rationis.

365 Cum facientibus item contra constitutionem Pij V. incip. Si de protegedis, qualiter se gerere debet Confessarius? tenetur hic diligenter proficere, an reus cuius dicta constitutio sit fautor hæreticorum, aliquid agendo, seu crimen patrando, contra Sanctum Officium, aut contra quemque eius ministrum, vel contra testificantem in eo, seu denunciante, quod resulet in liberationem, aut defensionem illorum iniustam. Nam tunc sic agens, præter excommunicationem in ipsa constitutione, ipso facto latam, contrahit etiam reuerentissimam in primo Canone Bullæ Cenzæ, nequit absolui, nisi à Papa, vel à delegatus specialis. Secus, si non sit fautor hæreticorum; Sed tantum innodatur illa per Constitutionem Pij V. in fine, ita Carena tit. 14. §. 25. num. 101. & cum illuc, citando.

366 Dubitatur autem an dicta excommunicatione sit reus? Circa hoc duplex est sententia.

sententia altera magis communis asserentium eam nemini esse reservatam, & posse quamvis Confessarium ab ipsa absolueret. Docent post Naor. & Vivald Filiuc. quest. Moral tract. 14. cap. 6. questio 7. num. 91. & Bonac. de censuris in specie disp. 3. quest. 2. pun. 13. num. 6. Fundamentum huius doctrina est, quia nullibi apparet de reservatione huius excommunicationis.

267 Altera sententia oppositum omnino tenet. nempe quod sit dicta Censura reservata Summo Pontifici, & per tum solum, seu per habentem specialiter facultatē ab ipso possit tolli, & non per quemcumque Confessarium approbatum. Ita tenetur Sairus de Censur. lib. 3. cap. 31. num. 7. & Scottia in Selectas constitutiones. Eptom. 106. Theorem. 278. vers. pñaz prædictorum. Sed non indicant isti auctores, unde deducatur quod sit reservata: Videtur tamen posse deduci, ni fallor, ex clausula illa longiuscula ipsius Bullæ, si de protegendis, nempe:

268 Certum, inquit, eam omnium, & quamcumque absolutionum rationem a prædictis criminibus, necnon habilitationum, & restitutionum etiam ad famam, & honoris, ita deinceps habendam optauimus, ut successores nostri nullas, nisi saltem semestri post cuiusque assumptionem ad huius dignitatis saltigum excursu, ac precibus apud supremum Officiū Inquisitionis hic institutum verificatis, concedant. Decernentes omnes, & quascunque huiusmodi absolutiones, habilitationes, & restitutiones, quæ precibus sic non verificatis de cætero fient, nemini prodesse, &c.] Sic ibi.

269 Quod si quis obijciat, in hac clausula, non esse sermonem de absolutione a crimine contra dictam Bullam, aut ab excommunicatione ibi lata, nec quo ad forum sacramentale, in quo procedit dubiū, sed de absolutione ab alijs penis, & quo ad forum externum, Responderetur, quidquid sit de hoc (non est nostri instituti longius discutere) & de ista secunda sententia, contra primam non incongrue insurgit Carena par. 2. tit. 13. §. 25. num. 103. Sic.

270 Hæc tamen, inquit, opinio apud me est valde dubia, & si esset Confessarius nō apponerem manum absolutioni penitentis ab hac censura. Non enim probabile est Sanctissimum Pontificem tot penas constituisse in reos diæ constitutionis, & excommunicationem in eos latam nemini reservasse, & a quocumque Confessario possit tolli. Et in præxi Inquisitores in expeditione horum reorum absolunt eos ab omni censura: cum causis eorum expediant: va ille.

271 Superet aliquid dicere de modo, quo Confessarius in opere debet cum penitente, qui communionem habuit cum iudeis, & alijs infidelibus. Primò sciendum, hanc communicationem maxime in

tebus, & ritibus ad religionem spectantibus esse cuius Christiano prohiberam, ut iam alibi tradidimus, & cum D. Thoma. 2. 2. quæst. 169. art. 2. ad quartum docent omnes præcipue Sanchez in Decalegum, lib. 1. cap. 7. num. 1. Rucciul. de iure personarum extra Ecclesiæ gremium existentium, lib. 2. cap. 39. per totum & Carena. 2. par. tit. 14. §. 21. num. 46.

272 Exemplificet ibi in casu peculiari, de quo, ut ipse refert, Io: Baptista Ciarlinus, cap. 42. suarum Controversiarum, num. 73. & seq. Nimirum in Civitate Regij cū quidam iudeus Christianam religionem amplecti vellet, iamque catechizaretur, ac eius vxor nollet vilo modo iudaismo recedere, huic intendebat ille libellum repudiij dare more iudeorum, ut ipsa posset alteri nubere, sed merito dubitatum circa executionem huius intentionis, esset nec licita, & post maturam consultationem doctissimorum hominum, præcipue Reuerendis. Inquisitoris diæ Civitatis Regij.

273 optime resolutum esse illicitam. Nam tametsi controversum sit inter Doctores, quando nam inceptis obligationi omittendi, seu non servandi legalia veteris Testamenti an a tempore mortis Christi, vel Christi, vel Missionis spiritus sancti, &c. Certum tamen est post completam legis evāgelicæ publicationem, & multo certius nunc eorum observationem, etiam iudeis esse peccaminosam, & mortiferam, & consequenter obligationem repadij, prout traditur, Deuter. 24. de suo ibi testatus, & Cornelios a lapide.

274 Contingere autem potest, ut communicatio hominis Christiani cum Iudeo de iure ex errore formali, quem ille cum pertinacia habet in mente, credens, quod Ecclesia erret prohibendo huiusmodi commercium, aut prohibito eius per ipsam, coniuncta sit illicita. Et quidem in hac casu Christianus cum Iudeo sic communicans excommunicatione primæ Canonis Bullæ Censæ innodatus manet, donec a summo Pontifice, vel ex eius speciali facultate ab alio absoluitur. Ita cum Beliochio, de casib. referu. par. 2. quest. 99. in Tabell. Pisaur. num. 143. tradit Carena, diæ. §. 2. 1. num. 48.

275 Si dictus verò error desit, a quovis Confessario exposito absolvi potest: qui circa gravitatem, huius delicti advertere debet, num inde augeatur, quod commercium a Christiano cum Iudeo fuerit habitum ex intentione contemnendi prohibitionē Ecclesiæ, vel Episcopi, Tunc enim ratione huius formalis contemptus, communicatio, quæ alias forte ob paritatem materiæ vel ob aliam causam forsas esset tantum venialis, euaderet mortalis. Ita cum eodem Beliochio loc. citat. num. 141. Carena ibidem.

276 Qui bene addit num. 47. etiam in rebus politicis esse prohibitam Christiano cum

cum Iudæo eam communicationem, ex qua resolvari possit nimia familiaritas; hæcque prohibitionem asfringi illum per constitutiones Mediolan. sub pena mortis naturalis. Vnde prohibetur uti opera medici hæbrei, & cum eo ad ludos nuptias, & conuiuia ire. Itaille cum Rucilli, cit. & nos iam alibi de re ista copiosius tractauimus,

277. Confessarius item vt medicus debet ostendere suo penitenti, qui dictum commercium habuit cum Iudæo, seu infideli, periculum, cui se exponit in tali conuersatione, prænarandi scilicet in fide Catholica, iuxta illud Psal. 17. Cum sancto sanctus eris, & cum peruerso peruerteris. Penitentia itaque illi iniungenda huc tendat omnino expedire, non solum vt sit satisfactoria; sed etiam præseruatua à tali periculo. Tradit Carena ibidem num. 49. & 50.

278. Tandem ipse Carena nosse antesignanus postquam par. 2. omnes materias, seu casus principales ad hæc titulum Officium spectantes per eundem titulum, ac multiplices paragraphos tradidit, in singulisq; illorum qualiter Confessarius circa rem, seu penitentem in vnaquaque materia se gerere debeat peculiari §. expressit, adhuc toto titulo 17. plures casus nostrorum Tribunalium Sanctæ Inquisitionis breuiter explicando pertransiit. Sed in eis circa officium, & obligationem Confessarii respectu penitentis, seu circa modum expediendi causas in eis pro foro interno conscientie nihil prorsus attingit; Quod mirum in.

279. Doctore adeo exacto. Cederem ideo omisit, quod ex præcedentium resolutionibus facile deduci possit, quid resolutionum in his posterioribus; & ab ista etiam causam hæc eadem omisso ferè totaliter à vobis faciendi: Cum iam supra per magnam partem capituli prædictos casus quo ad expeditionem sari externi iudicialis explicauerimus.

280. Quare circa paucos ipsorum vnum, vel alterum verbum proferendum: Circa casum quem Carena, dicit tit. 17. §. primo adducit, de non confitentibus & non communicantibus semel in anno, & non dicit capitulo quinto eius non meminimus, eo quod secundum magis veram, docet nam, vt post Pegnam, & alios ab ipso citatos ait Farinac. de hæresi, quest. 178. num. 79. ex illa omissione hand oritur vlla hæresis præsumptio; nihil hic aduertent.

281. dum occurrit pro foro conscientie nisi quod teneatur Confessarius penitentem, secundo monere, ne iterum annuam confessionem, & communionem omittat, imò expedit ad vtriq; frequenter vsum saltem singulis mensibus amplectendum hoc teneatur; vt minus suum quia medicus est, exequatur nullum enim opportunius, & efficacius medicamentum, ad sanandos, & impediendos peccatorum morbos, præcipuo sensu iustitiae, quam prædicta sacramen-

ta Confessionis, & Communionis octano quoque die frequentare.

282. Dein traditum iam à nobis cum Carena dicitur tit. 17. §. 19. qualiter superiores Religionum procedentes contra subditos suos in causis fidei violent Bullam Pauli V. incip. Romanus Pontifex, & innotent excommunicatione maiori. Nunc solum aduertendum, istam censuram ita esse referuatam, vt violator Bullæ non possit à quouis Confessario sacramentaliter absolui, nisi à solo Papa, vel ab alio de eius speciali licentia, accipe vtiha reservationis, §. 6. ibi:

283. Etiam excommunicationis maioris late sententiæ, à qua non nisi à nobis, vel à Romano Pontifice pro tempore existente, præterquam in mortis articulo, abolitionis beneficium valeant obtinere. Ita in eo §. & quidem in facti contingentia, ferè ab hinc anno ex peculiari commissione, Sanctissimi D. N. Innocentij Papæ X. absoluti à dicta excommunicatione quendam ministrum religiosum, qui citat. Bullam Pauli V. violasse præsumebatur, vt iam supra traditum.

284. Tradit item Carena, eodem tit. 17. §. 14. de Iudice laico in causis hæresis ingerente, & nos supra cap. 5. cum eo tractauimus de eadem re, quatenus causa eius experiret in foro externo iudiciali. Nunc quoad forum internum conscientie solummodo notandum, quod ob tale delictum iudex laicus duplicem contrahat excommunicationem, alteram in cap. vt Inquisitionis, de hæreticis in 6. §. prohibemus, à qua quouis Confessarius expositus potest absolvere, cum nulli reservata reperitur vt docet Bonacina de Censuris, disp. 2. quest. 10. pun. 8.

285. Alteram verò in Constitutione Iulij. III. incip. licet à diuersis; quam adducit Pegna inter Bullas Apostolicas in fine direct. fol. mihi 151. & cum hæc habeat annexam reservationem, ibi, ita vt nemo vniuersi in præmissis delinquens nisi à Nobis, & successoribus nostris &c. absolui possit. Nequaquam alius Confessarius expositus abolitionem sacramentalem ei impetiri valebit, nisi specialiter à Summo Pontifice ad id delegetur; Atq; hanc diffidentiam inter istas duas excommunicationes notauit Scortia in Select. Rom. Pon. constitutiones, Theor. 172. Vers. Porro quoad.

286. Proponitur etiam Carena ibidem, §. 20. casum de portandis armis, & munitionibus periculis ad terras infidelium, & circa hunc pro foro sacramentali penitentia debet advertere Confessarius, quod sic delinquens si inuitu suæ infidelibus Christianæ Religionis inimicus, eam oppugnatis, arma ad ipsos deferat, similiter aligetur excommunicatione valde reservata per Bullam Cænz Domini, altera in primo Canone eius contra fautores hære-

ricorum, aut infidelium bellum Ecclesie Catholice, seu Christianis inferentium. 287 Altera in Canone septimo eiusdem Bullæ contra portantes absolutè arma, maxime tempore belli ad dictos infideles, seu hæreticos declaratos, licet non animo fauendi ipsi, sed tantum negotiationis, & incri gratia; in hoc tamen casu hanc secundam excommunicationem solam contra-

hæreticis aduersus dispositionem 7. 288 Canonis Bullæ Cenz. Abiunctio autem tam primæ, quam secundæ excommunicationis non à quouis Confessario, sed à solo Papa, vel ab alio ex eius commissione, haberi potest, ut patet ex supra toties repetitis. Vide Carenam citatum, & Diam par 4 tract. 7. Resolut. 19. Atque his Regula finitur.

Taditis hucusque toto Capite VIII. precedenti, non pro rei exigentia, & complemento eius omnimodo, (id ad auctores ex professo de materijs moralibus scribentes spectat, ad quos lectorem remitto.) Sed tantum aliquantulum, seu perfunctoriè pro instituto decidendi causas sancti Officij in foro interno conscientie duplex munus proprium Confessarij, quod medici, & quæ iudicis indicauimus. Poruissimus equidem indicare quadruplex, nempe quæ Patris, quæ Magistrj, quæ Medici, & quæ Iudicis. Sicuti memini me aliquando indicasse, & multis expressisse in Prælectione illa aliquantulum pro viribus ingenij nostri elaborata, & quæ coram honoratissima omnium huius loci præceptorum virorum Corona, nempe Eminentiissimi Principis Aloij de Wignacourt, trium Præsulum Illustissimorum, quamplurimum Magnæ Crucis Procerum, ac totius ferè Nobilitatis Hierosolymitanæ, Doctorumque innumerablem Ciuium Melitensium, secundum meæ professionis Theologiæ Moralis annum, incoauit. Tunc volumine Bibliorum aperto, pro fundamento dictæ prælectionis verba illa assumpsi, Leuit. cap. 2. Quid quid obtuleris sacrificij sale condies, nec auferes sal funderis Dei tui de Sacrificio tuo, in omni oblatione tua offeres sal. quibus abundè ostendi in manifestatione peccatoris, & oblatione eius, quæ sit in Sacramento penitentiae, quantum salis sapientiae, Doctrinæ, prudentiæ, aliarumque virtutum, & dorum ex parte ministri iudicantis, & offerentis requiratur qualiter Confessarius circa suos penitentes quatuor illa munera, Patris scilicet, Magistrj, Medici, ac Iudicis exercere debeat. Omisissis autem nunc reliquis, præcipuè in Confirmationem protuli illud Exod. cap. 28 de Rationali iudicij, quo muniebatur pectus Sacerdotis: Rationale, inquit, quoque iudicij facies opere polymyro, &c. Poneſq; in eo quatuor ordines lapidum; in primo versu erit lapis Sardius, & opazus, & Smaragdus; in Secundo carbunculus, Saphirus, & Iaspis; in tertio ligurinus, achates, & amethystus; in quarto Chrysolitus, onychinus, & beryllus. Constat manifestè in sensu saltem, mistico his quatuor lapidum ordinibus illa quatuor Confessarij munera, & in quouis ordine tribus pretiosis lapidibus vniuscuiusque muneris tres per opportunas qualitates, seu conditiones indicari. Quis non coniectet, hic animum lectoris excitari desiderio aliquid amplius de dicta prælectione percipiendi? Sed cum locus non ferat diutius immorari, quid si meam ob obstringam fidem, post absolutum opus de materijs Tribunalium Fidei, &c. Non nihil circa illam, & circa alias prælectiones similes, quas coram eisdem auditoribus habui, ac circa materias Theologiæ Moralis, quam per annos 18. professus sum, vitz superſtare, in lucem profertre? At quoniam hæc nimia fidei obſtrictio, in ætate adeo verula 74. annorum, & valitudine nequaquam integra? Faxit Deus, tempus, & vires qualescunque suppetant ad perficiendum huius Operis sextum, ac vltimum librum, cui elaborando in libens me accingo. Superest, lector optime, vna simul inducamur ad rependendas ipsi Deo ingentes gratias pro hoc singularissimo beneficio, quoddam difficillimo libro V. de modis terminandi causas sancti Officij cum abiuratione, aut sine ea, finem iam impostum prospiciamus.

F I N I S:

*Laus Deo Opt. Max. Sanctissimæque Virginis
Deiparae Mariæ.*

I N D E X

CVIVSQUE TITVLI

CAPITVLM.

Et Regularum libri Sexti, de Materijs Tribunalium Fidei, seu de regulis Multiplicibus pro formando quouis eorum Ministro, præsertim Consultore, quoad punitionem, siue quoad Pœnas, delinquentibus contra fidem Catholicam, & Condemnatis in Sancto Officio infligendas, cum pœnitentijs etiam non raro salutaribus. Vbi agitur de annexis, præcipuè Consequenter, vt de potestate reuocandi sententias iam latas; de istarum executione, de Actibus Fidei, seu spectaculis publicis habendis, ac de alijs pro comprehendendo Opere.

CAPVT I.

De penis in Communi apud quæcunque Tribunalia à Iudicibus eorum cuiuslibet reo, præcipuè delinquenti contra fidem catholicam pro qualitate delicti infligendis.

Quid sit pœna? quanam diuisioni pœnarum in Communi respectu quorumcunque reorum maximè Sancti Officij?

REGVLA CCCCXXX.

An possit Iudex, vel Inquisitor in pœna ordinata per legem statuta dispensare, aut aliquid de ea mutare, vel minuire?

REGVLA CCCCXXXI.

Num Iudex, vel Inquisitor in pœnis non sicutis à lege, sed meritis arbitrarij possit disponere? aut eas minuire, vel augere, & qualiter?

REGVLA CCCCXXXII.

Quotuplex arbitrium? quo item modo circa dispensationem, & augmentum pœnarum à Iudice vel Inquisitore formandum?

REGVLA CCCCXXXIII.

Quid, & quotuplex dolus? & qualiter propter eum aut amentiam infusam Iudex vel Inquisitor pœnam augere, vel minuire possit?

REGVLA CCCCXXXIV.

Qualiter ratione credulitatis, vel ignorantia aliterius sit aliquando à Iudice, vel Inquisitore minuenda pœna? aut facui?

REGVLA CCCCXXXV.

An delictum ex traecordia, vel ex iusto dolore Commisissum à Iudice, vel Inquisitore mitius puniendum? vel sic?

REGVLA CCCCXXXVI.

Num delinquentes in quavis materia, etiam barasti, ratione aetatis à Iudice, vel Inquisitore mitius puniendi? vel sicui?

REGVLA CCCCXXXVII.

Quotuplex Ebrietas? quando Ebrijs delinquentibus etiam in materia fidei, pœna ob eam minuitur vel relaxatur? aut sicui?

REGVLA CCCCXXXVIII.

Delinquens etiam contra fidem misurare aut amentia quaher à pœna excusatur? Quid si petro iam crimine in amentiam incidit?

REGVLA CCCCXXXIX.

Quid consuetudo? qualiter ob illam à Iudice, vel Inquisitore cuius delinquenti pœna minuenda aut relaxanda? vel sicui?

REGVLA CCCCXL.

An ob multitudinem delinquentium, vel incertitudinem delinquentis pœna mitior, aut grauior à Iudice, vel Inquisitore infligenda?

REGVLA CCCCXLI.

Num excusatur à pœna ob iniussu Superioris quis delinquens, maximè contra fidem? An Sicui? Quid si mortis, vel minis coactus delinquas?

REGVLA CCCCXLII.

An propter sexum muliebrem, aut propter rusticitatem possit mitius, vel relaxari pœna delinquentibus? An sicui, etiam in Tribunali Sancti Officij?

REGVLA CCCCXLIII.

Delinquens somni, aut amoris causa, etiam contra fidem mitiori ne pœna an potius grauiori mulendus?

REGVLA CCCCXLIV.

Ob nobilitatem, aut peritiam in arte delinquenti, etiam contra fidem, minuenda ne vel relaxanda pœna, An sicui?

REGVLA CCCCXLV.

Potest ne pœna mitius reo etiam contra fidem ob merita propria, vel parentum, &c. Potest ne augeri, aut infligi ob demerita, vel delicta commissa etiam tempore, quo era delicti?

REGVLA CCCCXLVI.

Cuius, etiam in materia fidei reo, potest ne remitti, aut mitius pœna, eo quod sit mutus, & surdus? vel à Petro in carcere presentatus.

REGVLA CCCCXLVII.

*Delinquens in quavis materia iuram fidei an.
& quando ob bonum eorum excusetur a
pana? et debet ei minui?*
REGVLA CCCCLVIIII.

CAPVT II.

De singulis penarum generibus, & speciebus
contra quosvis Delinquentes, maximè in
materia fidei: de quidditate vniuscuiusque
earum; an de ipsis multiplicandis in eo-
dem reo ad multiplicationem criminum.

*Ex penis corporalibus capitalis qualiter dici-
tur? quando item ista pro morte naturali
sumitur, citam in Sancti Officii? quando
Secus?*

REGVLA CCCCLIX.

*Quanam alia pana non capitales, quibusvis
Tribunalibus etiam Sancti Officii comma-
ne? Quid de rationi, & quidditate vniuf-
cuiusque?*

REGVLA CCCCL.

*Quanto plura delicta commissa dicantur? &
an vniua, vel pluribus penis debeant puni-
ri. etiam penes Tribuna Sancti Officii?*

REGVLA CCCCLI.

CAPVT III.

De penis spiritualibus contra hereticos, A-
postatas, suspectos de heresi, aut apostasia,
&c. nempe excommunicatione, irre-
gularitate, infamia; beneficiorum, digni-
tatum, & officiorum Ecclesiasticorum
privatione &c.

*Qualiter pana Excommunicationis hereticos,
Apostatas, eorum erudentes, fautores &c. af-
ficiat?*

REGVLA CCCCLII.

*Quibus in casibus pana Excommunicationis à
delinquentibus contra fidem Catholicam co-
trahatur? in quibus uti debet?*

REGVLA CCCCLIII.

*Per quem absolutio ab excommunicatione he-
reticis, &c. impetiri potest? aliquando ne
sine directa absolutione ipsi auferri valeat?*

REGVLA CCCCLIV.

*Num heretici, vel Apostatae sunt irregulares:
num tantum de heresi suspecti irregularitate
incurrant?*

REGVLA CCCCLV.

*Qualiter intelligatur pana privationis benefi-
ciorum Ecclesiasticorum, & officiorum he-
reticis imminenda?*

REGVLA CCCCLVI.

*Quatenus pana infamiae hereticis, &c. imposi-
ta? De effectibus ex tali infamia dimanantibus
quid?*

REGVLA CCCCLVII.

*Carentia hereticis, eorum erudentes, &c. Ec-
clesiastica sepultura? Quid de panis illorum,
qui se fecerunt?*
REGVLA CCCCLVIII.

CAPVT IV.

De penis temporalibus contra Apostatas à
fide, hereticos, credentes eorum, fauto-
res, defensores &c. Ac primò de confisca-
tione bonorum ob delictum ab eo com-
missum, cuius bona publicantur.

*Quibus nam in casibus, & contra quos delin-
quentes est imposita pana confiscationis bo-
norum? an contra, hereticos, &c. quali-
ter?*

REGVLA CCCCLIX.

*Num omnia bona hereticis, etiam donata sub
conditione, & acquisita post delictum ante
sententiam confiscationis subiacent.*

REGVLA CCCCLX.

*Debita & iura hereticis actiua, vel passiva,
conditionalia ad fidem ne pertineant? quid
de donatis illis, aut propriis ipsius arte acqui-
sitis?*

REGVLA CCCCLXI.

*An bona Ecclesiastica, & Clericorum ob erimen
heresi usuram publicentur? quid de iure
patrimonialis Ecclesiasticae? quid de pensio-
ne?*

REGVLA CCCCLXII.

*Sub confiscatione bonorum ob erimen heresi
&c. qualiter comprehendendi possunt Emphy-
teusis, census, &c. secundum? Qualiter fecerunt?*

REGVLA CCCCLXIII.

*Num fides commissum, & maioratus ob cri-
men heresi, &c. à possessore, aut instituto-
re eius patrimonialis auferri possint? & qua-
liter?*

REGVLA CCCCLXIV.

*Penalis quantitas & legitima filij familias ob eius
heresim, vel aliud delictum, an, & qualiter
confiscationi subiacent.*

REGVLA CCCCLXV.

*Propter erimen heresi, aut aliud ab uxore
commissum, an bona eius publicanda veniant?
& quanam?*

REGVLA CCCCLXVI.

*An, & qualiter confiscatio bonorum hereticis
contumacis etiam existentium in alieno ter-
ritorio facienda?*

REGVLA CCCCLXVII.

*An usque alienatio facta à delinquente, cuius
bona non ipso iure, sed per sententiam publi-
cantur, ita aut à fisco reuocari non possit? aut
se hi.*

REGVLA CCCCLXVIII.

*Num valida, & licita alienatio bonorum, qua
ipso iure confiscantur? & an fisci sic aliena-
ta recuperare possint.*

REGVLA CCCCLXIX.

Qualiter se gerere debeat fiscus in dictis alienationibus rescindendis, ac bonis iam alienatis recuperandis?

REGVLA CCCCLXX.

Quid de confiscatione, aus de totali destructione Domus in qua heretici, conueniunt, vel absconduntur, ne capiantur.

REGVLA CCCCLXXI.

C A P V T V.

De pena confiscationis bonorum, quando ob hæresim, vel crimen vnus confiscatur bona alterius, ac de alijs huc spectantibus, vt de personis, quibus bona confiscata applicanda, & de restitutione, quorum per fiscum creditoribus facienda.

Quando ob crimen hæresis parentum filij paterna hereditate &c. priuentur? & quatenus, ac quinam ex eis huius pena subfint?

REGVLA CCCCLXXII.

Prinatio beneficiorum Ecclesiasticorum de iure communis an, & ad quos hereticorum filios, & quantum se extendit? quid de iure municipali dicendum?

REGVLA CCCCLXXIII.

Num filij, vel nepotes hereticorum, fautores, &c. ob hæresim parentum infamiam contrahant? aut irregularitatem incurrant.

REGVLA CCCCLXXIV.

An, & qualiter filij, ac nepotes committentium crimen læsæ maiestatis diuinæ, & humane amittant nobilitatem? vel fecus?

REGVLA CCCCLXXV.

Ob hæresim, vel aliud crimen parentum Excluduntur ne filij à successione maioratus, qui non confiscatur in perpetuum?

REGVLA CCCCLXXVI.

Quanam filiorum peculia ob hæresim, vel crimen parentum confiscatione idignum publicanda veniant? & qualiter?

REGVLA CCCCLXXVII.

An publicatis bonis mariti heretici, bona aliqua vxoris publicentur? & contra an publicatis bonis vxoris heretica viri bona publicationi subiaccant?

REGVLA CCCCLXXVIII.

Qualiter fiscus debeat satisfacere creditoribus delinquentis, cuius bona publicantur, ut hic liber maneat ab obligatione illis restituendi?

REGVLA CCCCLXXIX.

Quibusnam personis applicanda bona maxime ob hæresim confiscata? & per quem iudicem applicatio facienda?

C A P V T VI.

REGVLA CCCCLXXX.

De nonnullis alijs penis temporalibus contra apostatas à fide, hereticos, eorum credentes, fautores, &c. ac præcipue de pena pecuniaria.

An Inquisitores possint imponere penas pecuniarias Sancti Officij? & quibusnam, ac qualiter? an saltem pro expensis factis in captura &c.

REGVLA CCCCLXXXI.

An hereticus sit incapax, seu an tantum indignus successionis ex testamento, vel ab intestato? Quid de incapacitate eius seu indignitate circa donationem aliquam?

REGVLA CCCCLXXXII.

Qualiter heretici sunt incapaces testandi? quid de filiis eorum circa hanc penam, & circa dictam non succedendi ex testamento, &c.

REGVLA CCCCLXXXIII.

An, & quatenus pater ob crimen hæresis patriam potestatem in filios, ac dominus similiter dominium in seruos amittant?

REGVLA CCCCLXXXIV.

Quid de penis contra hereticos amittendi quodvis ius, & obligationem? Atque eis fidem datam, ac securitatem promissam non seruandi?

REGVLA CCCCLXXXV.

C A P T T VII.

De quibuscunque penis corporalibus contra reos, maxime Sancti Officij hereticos, apostatas à fide, suspectos de hæresi, vel apostasia, credentes hereticorum, fautores receptatores, &c.

Quando, & qualiter pena mortis naturalis committentibus delictum contra fidem diuinam infligenda?

REGVLA CCCCLXXXVI.

Pena carceris, seu immurationis quatenus in perpetuum, vel ad aliquod tempus reis Sanctæ Inquisitionis imponenda?

REGVLA CCCCLXXXVII.

Quid de penis suffigationis, trirremium, & amissionis libertatis? Qualiter reis Sancti Officij infliguntur?

REGVLA CCCCLXXXVIII.

Pœna relegationis, exilij, & destructionis in monasterium condemnatis à sancto Officio quatenus imponenda?

REGVLA CCCCLXXXIX.

De pœna portandi habitum, seu sacrum benedictum? de pœna item audiendi missam in forma penitentis quid?

REGVLA CCCXC.

Quanam pœna pro Religiosis in sancto officio? quanam verò penitentia salutaris pro quibuscumque rebus in eo? qualiter item iniungenda?

REGVLA CCCXCII.

C A P V T VIII.

De quorumcumque delinquentium contra fidem pœnis, tam ordinarijs, quam extraordinarijs, seu arbitrarijs, in materijs particularibus, siue casibus quibuscumque occurrentibus, & de probatione aliquando delicti ad eas incurrendas.

Veris hereticis, aut apostatis ut pœna ordinaria imponatur, quanam probatio delicti requisita? sufficit ne per testes singulares?

REGVLA CCCXCIII.

Quanam pœna ob crimen Schismatis incurri possunt? quibus item Schismaticis ab officio sanctæ Inquisitionis infligenda? quibus secus.

REGVLA CCCXCIV.

Quid de pœnis hereticorum, apostatarum, ac Schismaticorum fautoribus, defensoribus, receptatoribus, &c. imponendis? aut secus.

REGVLA CCCXCV.

Pœna infligenda impediens sanctum Officium, maxime ex vi Bullæ, si de protegendis, quanam? & quando?

REGVLA CCCXCVI.

Polygami, & contrabentes matrimonium, Clerici, aut alij post emissam professionem in aliqua Religione quibus pœnis multandi.

REGVLA CCCXCVII.

Qualiter à sancto Officio puniendi, qui in eo circa fidei causas falsam deponunt ad condemnandum innocentem, vel liberandum delinquentem?

REGVLA CCCXCVIII.

Quid de pœnis abutentium sacramento confessionis, aut alij sacramentis, sollicitando ad turpia, vel ad alia vitia?

REGVLA CCCXCIX.

Blasphemis quomodo, maxime hereticalibus manifestis, quanam pœna, ac penitentia à sancto Officio infligenda?

REGVLA CCCCXCIX.

Quid de pœnis contra non denunciantes, & in excommunicatione Edicti, aut in alia per annum infraescentes?

REGVLA CCCCC.

Contra legentes, retinentes, &c. libros per Edictum sanctæ Inquisitionis prohibitos, quanam pœna statuta?

REGVLA CCCCCI.

Homines Laici, aut Ecclesiastici non Sacerdotes Missam celebrantes, vel confessionem audientes, an, & quibus pœnis à sancto Officio multandi?

REGVLA CCCCCII.

Num, & qualiter comedentes carnem, ova, & lacticia diebus prohibitis ab Inquisitoribus plectendi?

REGVLA CCCCCIII.

An, & quanam pœna Iudeis, Mauris, ac alijs infidelibus ob delicta ad sanctum Officium spectantia ab Inquisitoribus infligenda?

REGVLA CCCCCIV.

Quibus pœnis multandi sortilegi, pactum cum Demone quocumque habentes?

Quid si ex sortilegio mors sequatur?

REGVLA CCCCCV.

Quid de pœnis, ac penitentijs plurimum casuum sanctæ Inquisitionis in Bullis Pontificijs, aut alibi expressorum?

REGVLA CCCCCVI.

Propositiones semerarias, malesonantes, Scandalosas pias aures offensivas, &c. Quinis proferens an, & qualiter à sancto officio plectendus?

REGVLA CCCCCVII.

C A P V T IX.

De reuocatione sententiarum iam latæ præsertim in sancto officio, vel de mutatione eius ex nouis probationibus, & indicijs. De dispensatione item in pœnis iam iniunctis, saltem ex parte. Atque de absolutione totaliter ab eis.

An Iudex ordinarius, maxime Inquisitor possit sententiam iam latam à se reuocare, aut corrigere vel ob superuenientia indicia mutare?

REGVLA CCCCCVIII.

Quid de dispensatione in pœnis iam iniunctis, saltem ex parte à iudice quous præsertim ab Inquisitore facienda?

REGVLA CCCCCIX.

Num in aliquo casu possit, & expedias alicui reo maxime sancti officij absolutio totaliter à pœnis tribus consulto saltem prius sanctæ Inquisitionis supremo Tribunali.

bunali, ad Summo Pontifice?
REGVLA CCCCCX.

C A P V T X.

De Adu publico fidei celebrando, iniun-
da omnibus obligatione assistendi.
De concione in eo habenda, ac de ma-
teria istius. De abiurationibus & pœ-
nis, ac pœnitentij infligendis post le-
dionem Processuum; de constringen-
do Iudice Laico ad executionem pœ-
næ relapsorum. Atque de reis non
adimplentibus pœnas, & pœnitentias.

*An, quando, ubi & qualiter D. D. Inqui-
sitores tenentur Adu fidei publicum
celebrare? & iniungere Omnibus obli-*

gationem illi quamdiu sit, assistendi?
REGVLA CCCCCXI.

*Habenda ne concio Initio Actus Fidei pu-
blici? à quonam, & de qua materia?*
*Sacra Concio in Adu fidei publico ha-
bita anno 1639. ut sit exemplar pro si-
milibus.*

REGVLA CCCCCXII.

*Leſtis processibus, & iniunctis abiuratio-
nibus, ac pœnis, & pœnitentis unicui-
que reorum, qualiter astringendus Iudex
Laicus ad exequendam pœnam relapso-
rum?*

REGVLA CCCCCXIII.

*Quid de condemnatis non adimplentibus
pœnas, aut pœnitentias? Quomodo con-
tra eos ab Inquisitore denno proceden-
dum?*

REGVLA CCCCCXIV.

F I N I S.

*Laus Deo Opt. Max. ac sanctissima Deipara
Virginis Maria.*

LIBER SEXTVS

DE MATERIIS

TRIBUNALIVM

FIDEI

SEV DE REGVLIS MVLTIPPLICIBVS

PRO FORMANDO

Quous forum ministro, presertimconsultore, quoad punitionem, siue quoad penas, delinquentibus contra Fidem Catholicam, & condemnatis in Sancto Officio infligendas, cum penitentis etiam non raro salutaribus. Vbi agitur de annexis precipue Consequenter, ut de potestate reuocandi sententias iam latas, de istarum executione, de Actibus fidei, seu spectaculis publicis habendis, ac de alijs pro complendo Opere.

P R O O E M I V M.

N ad postremam vassissimè, ac profundissimè pelagi regionem enauigandam vela pandimus. En portum optatissimum, diuina flante aura, per breue tempore non exigua spe ingrediendi ducimur: En librum sextum, nostri operis vltimum aggredimur. Perspecta autem materia, de qua in eo agimus, indicata in proposito titulo pro illius ingressu, seu Proëmio, menti opportunè se illud statim obicit, quod narrat Scriptura Sacra 1. Reg. cap. 14. Pugnat aduersus Philistæos Exercitus Israel, Tonatha Regis Saulis filio milite strenuo bellum præ cæteris promouente, adeo viriliter, & fortiter, ut ipse solus cum suo armigero, instructu Dei ad stationem Philistinorum ante lucem ex impouiso transiens, & in medios hostes irruens, occisis ex eis non paucis, vniuersum ipsorum exercitum in fugam coniecerit, cum tanto cæcore, & confusione, ut etiam volentes se inuicem innumerari occiderint, affirmante sacro textu, vers. 20. Et ecce verius fuerat gladius vniuersisq; ad proximum suum, & cedes magna ingiis. Tunc cognito Ionathæ factio, vniuersi bellatores Israel vndequeque collecti, quasi decem millia, illico accurrerunt vsque ad locum certaminis, quibus Rex Saul, ut victoriam prosequerentur, donec vitio completa fieret, stricissimum sumendi cibum vsque ad Vesperam prohibitionem ingiit, cum adiuratione, & execratione contra quemcunque prohibitionem violatorem. Notat optimè noster Sallianus, vir eruditissimus in sua Epitome ad annum mundi 2964. & ante Christum 1088. num 18. non fuisse à Saule vetitum potum. eo quod fies minus tolerabilis, quam fames, & quod sumptio potus minimam afferrat festinantibus moram.

- Ex prædicta verò secunda ratione, non parum efficaci (præterquam quod Ionathæ nihil sciebat de prohibitione, & adiuratione Saulis, ut patet ex sacro textu) Innocens ipse, & excusatus videtur ob materiam prorsus, & petexiguam præcepti patet in transgressionem, quod absque vlla mora, dum hostes persequebatur pro complemento victoriæ, extendit summitatem virgæ, quam manu tenebat, & intinxit in fauam mellis, ac tantillum ex eo comederit. Adde his, quod diuersi sacri expositores, ut S. Ioan. Chryl. homil. 14. ad Populum Antiochæ Theodor. Procopius, & Lyranus condemnent Saulem, affirmantes de ipso, quod stultè, & sceleratè egerit adiurando, & execrando populum, si lassus pugnando vires, cibo reficeret, quibus subscribit Gaspar Sanctius de nostra Societate I E S V, insignis sacrarum scripturarum interpretes, addens hunc errorem, non sanè leuem inde ortum fuisse, quod cum Deum consulere aggressus esset, illius responsum non expectarit; Sicque aliquid inurbanæ impietatis commisit; ita ille: qui cum prædictis auctoribus innocentiam Ionathæ certam iudicat. Quamquam è contra alij, ut S. Ambrosius Serm. 6 de Quadeag. Abulenſis, & Ca-

tetanus

ictatus factum Saulis cum prudentia, & iustitia coniunctum voluit, & Ionatham in quacunque paterni precepti violatione nocentem iudicant: atque utrumque vt probabilius Salianus ibidem defendit. Imo Sanctus Ambrosius laudat Religionem Saulis, & zelum exequendi poenam mortis adiurationi annexam contra prohibitionis violatorem quicunque sit etiam si filius primogenitus Ionathas, Regi heres; cum absque limitatione, Deo iuracato, & non respondenti ipse Saul dixisset. Domine Deus Israel da iudicium; quid est, quod non responderis seruo tuo hodie? Si in me, aut Ionatha filio meo est iniquitas hac, da. Offensorem enim autem emissit de more fors eiecisset super Ionatham, & hic transgressione confessus, dolens dicit, Gustans gustavi in summitate virge, quae erat in manu mea, paululum mellis, & ecce maior. Pater verò eius protinus addidit: Hæc faciat mihi Deus, & hæc addat, quia morte morieris Ionatha. Quæ audiens populus Israel, & ægrè admodum serens, ac sententiam mortis contra Ionatham iniquam, & iniustam iudicans, sic ait Saul. Ergo ne Ionathas morietur, qui fecit salutem hanc magnam in Israel? hoc nefas est, vivit Dominus, si eieciderit capillus de capite eius in terram quia cum Deo operatus est hodie, liberauit ergo Populus Ionatham, vt non moreretur. hæcenus verba Sacri textus.

- 4 Ey quibus, & ex reliquis adductis manifestè apparet, quam controversia, & quam irresoluta maneant adhuc hæc tria respectu Saulis, & Ionathæ: Primum an imprudenter, & secleratè ille egerit prohibendo Israelitis cibum vsque ad vespèram? secundum an peccaverit Ionathas in tam levi violatione talis prohibitionis, sibi hæud notæ, sumendo tantillum mellis? Tertium sententia Saulis condemnatio illum morti, fuerit ne iusta? Sed potius iniusta? Sed ista non est nostri instituti amplius discutere: Ex omnibus tamen prædictis colligere id, quod ad rem præsentem spectat, nempe qualiter Iudices quorumcumque Tribunalium, præcipuè nostrorum Sanctissimæ Inquisitionis summa prudentia, & valde matura consultatione procedere debeant, vbi agitur de condemnandis inquisitis, & de assignanda poena viciquique infligenda, Qualiter item euitatis illis duobus virtuosissimis, & iniustissimis extremis, de quibus Proverb. 12. Qui iustificat impium, & condemnat iustum abominabilis est vterque apud Dominum, Quæ exponunt Varab. Iansen. & alij de iudicio forensi, quo Iudex, vel amore, vel odio, vel munere corruptus condemnat innocentem, & absoluit nocentem, & conincit illud Isa 5. Qui iustificatis impium pro muneribus, & iustitiam iusti auferitis ab eo. His inquam extremis euitatis, proportionem inter quantitatem, & qualitatem delicti ac inter quantitatem, & qualitatem poenæ in puniendo quovis delinquente servare teneantur, iuxta illud Apocal. 8. Quantum glorificauit se, & in delicijs suis, tantum date illi tormentum, & iustum. Vnde meritò in hoc sexto, & vltimo libro nostri operis de materijs Tribunalium Fidei, seu de Regulis multiplicibus pro formando quouis eorum ministro, præsertim Consultatore expendimus poenas, delinquentibus contra fidem Catholicam per Ministros Tribunalium Sanctæ Inquisitionis infligendas, quò Illustrissimi DD. Inquisitores in eisdem assignandis, & infligendis maiorem facilitatem habere valeant: ad quem etiam finem adiungimus nonnulla, quæ prædictis consequenter annexa sunt, sicque hunc librum sextum, & totum ipsius opus diuina fauente gratia claudemus.

C A P V T I.

De poenis in communi apud quæcumque Tribunalia à Iudicibus eorum cuiuslibet reo, præcipuè delinquenti contra fidem Catholicam pro qualitate delicti infligendis.

P R O E M I O L V M.

- 5 **S**EQUENTES vestigia aliorum præcipuè Antonij-Soufe, lib. 3. Aphor. Ferdinandi de Castro Palao, tract. 4. oper. Mor. disp. 3. & seq. Farinac. de hæresi, præsertim à quæst. 190. & Casaris Carenzæ part. 3. tract. Sanctissimæ Inquisitionis titul. 13. non erit abs re, sed valde opportunum, si præmittamus nonnulla in communi circa hanc materiam poenarum contra quoscunque reos cuiusvis Tribunalis, non solum in hoc capite, sed quandoque etiam in sequentibus, vt facilius sternatur nobis via ad expendenda, & resoluenda quam multa in particulari, quæ de punitione, seu de poenis, ac poenitentijs reorum. Sanctissimæ Inquisitionis copiosè admodum toto hoc serè lib. 6. nostri operis trademus. Hinc autem fiet, vt ipsum, iuxta attestacionem in titulo eiusdem exhibitam, non tantum DD. inquisitoribus, & alijs ministris Sancti Officii, maximopere inferuiat, verum etiam quibusvis Iudicibus, & officialibus aliorum Tribunalium valde utile, & per commodum existat.
- 7 Prædicta verò circa poenas in communi à nobis tradenda, præcipuè desumuntur ex Farinac.

nac. loc. cit. Sed magis ex Prax. eius crimin. tit. 3. a quæst. 17. vsque ad 25. Principalis tamen Choriferos, in exprimendis particularibus penis contra reos Sancti Officii, Castrum, Palam allegatum, & Thomam Sanchez in Decalogum lib. 2. à cap. 8. semper habebimus.

Quid sit pena? quanam divisiones penarum in communis respectu quorundamque reorum maxime Sancti Officii?

REGVLA CCCCXXX.

D Efiniri solet pena sic. Est delictorum debita coercitio, vel satisfactio, quæ à lege, aut à Ministris imponitur. Ex hac autem secunda parte definitionis apparet iam manifestè præcipua, & generalis penarum diuisio in Ordinarias, sed à iure determinatas, & Extraordinarias, scilicet arbitrio iudicis infligendas. Partitur etiam pena, admodum generica partitione in duas species, nempe in spirituales, & corporales: quæ peculiariter reos Sanctissimæ Inquisitionis concernunt, ut inferius post expositionem dictarum penarum diuisiones, & multiplices earundem sub diuisiones clare innotescet.

- 11** Secundum D. Thomam 1. 2. quæst. 46. art. 6. ad 2. & de malo, quæst. 1. art. 4. Tabienam verb. Pena principio, Soussan. lib. 3. Aphor. cap. 1. num. 1. & alios, pena essentialiter tria connotat; Primum quod sit contra voluntatem. Secundum quod iniungatur propter culpam; Tertiò quod sit passio ab extrinseco. Adhuc autem attentis his tribus ex mente Canonistarum, sumitur pena dupliciter, nimirum vel stricte pro ea, quæ est corporis afflictio: vel late, pro quacunque, quæ priuat aliquo legitimo, ita cum Panor. in cap. inter alia, extra de immunitate Ecclesiarum, Tabiena dict. verb. pena, & Armil. eodem verb. num. 1. tradit Soussan ibidem, nu. 2.
- 13** Penam item sic late acceptam congruè definiunt cum Iurisperitis, præcipue cum Azor. in summ. de penis. l. si pena ff. de penis, & quamvis ex terminis ipsis constet tradita definitio, ad maiorem tamen eius claritatem, perpendendæ doctrinaliter aliquæ ipsius particule, sicut, & nonnullæ totius Regulæ, ut hæc etiam magis clarescat.
- 14** Dicitur ibi, *Est delictorum, &c.* Nam ubi delictum non est, pena ibidem locum non habet. Aliud fraud est, ff. de verbor. significat; secundum quam sublato delicto, accusatio non potest ab illo fieri, nec inquisitio villa formari; ergo multo minus aliquem pena affici. Docent Bart. in l. ubi pactum, C. de rrañsact. in l. si fernus, C. de ijs, qui ad Ecclesie confug. l. suo, in l. nam & postea, ff. de iureiur. Decis. conf. 256. nu. 2. & cum alijs quos citat Farinac. in Prax. 15 crimen. quæst. 17. num. 2. Vnde ipse me-

rito sub eodem tit. citato coniungit, & dicitur has duas materias, de delictis, & penis, uti inter se omnino inseparabiles, & correlatiuos.

- 16** Item dicitur ibi, *debita coercitio, vel satisfactio* delicta enim debent coerceri, & pro eis satisfieri ob publicam utilitatem. Hinc communicat Doctores vno ore exclamant, ne delicta nuanant impunita, estque iure secundum text. in l. ita vulneratus, in 1. respons. ff. ad l. Aquiliam, in l. citato, §. quod illicitè, ff. de public. & vectig. in l. si longius, §. 1. ff. de iudic. in l. si operis, C. de penis, in cap. ut faniz, extra de sentent. excom. & in alijs iuribus, quæ cum Petro à Plac. in Epitom. delicti cap. 21. adducit
- 17** Farinac. ubi supra num. 2. Quod si hoc verum est respectu cuiusvis delicti, ut disponitur in citatis text. nõ debere scilicet manere impunitum, quanto magis respectu hæreticis criminis omnium maximi, & grauissimi (excepe Odium Dei Opt. Max.) ut habetur in l. 1. C. de summa Trinitate, & fide Cathol.
- 18** Sequitur vltima definitionis particula, *quæ à lege, aut à Ministris imponitur?* per quam abundè exprimitur principalis, & generalissima diuisio penarum in Ordinarias, & Arbitrarias; illæ sic dicuntur, quod sint iam à iure determinatæ, & necessario iniungendæ cum moderatione, & limitatione, de qua infra. Descriptio verò istarum sic formari solet; Pena arbitraria, seu extraordinaria est illa, quæ à iure determinata non exiat, & à iudice imponitur pro suo arbitrio. Hoc autem quantumque liberum sit, debet regulari secundum ius commune. Gradunt Decian. crim. lib. 5. cap. 40. Azor. tom. 1. in l. i. Moral. lib. 8. cap. 10. Marant. de ord. iudic. par. 4. dist. 10. nu. 4. Marta, de Clausulis, par. 1. conclus. 303. & Soussan, lib. 3. Aphor. cap. 26. num. 1. & 2. Qui loquens peculiariter de Inquisitore, ac de reo Sancti Officii hoc subiungit nu. 3.
- 20** Inquisitor, inquit, in impositione penæ arbitrarie Deum, & iustitiam præ oculis habere debet, & suum arbitrium iuri, & æquitati conformare, ac eam penam imponere, quæ sit magis medicina, quàm venenum, attenta personæ, & delicti qualitate. Pegna 3. par. Direct. ad quæst. 95. comm. 144. versic. iam in his, Rosas, de hæret. p. 1. num. 548. Tabien. verb. hæreticus, num. 23. & 24. Farinac. de hæret. quæst. 193. §. 4. num. 84. ita ille, qui magis id declarat, exemplificat in hunc modum num. 6.
- 21** Penæ, inquit, quæ arbitrio Inquisitorum imponuntur, cum non solum imponantur ad afflictionem corporis, sed etiam ad salutem animæ, esse debent contrariæ delicto,

ut si quis non ieiunabat, non audiebat missam, & similia omitebat, imponatur ei, ut ieiunet, facris intersit, & alia huiusmodi. Calderin. de hæres. cap. 20. num. 1. hæc Sousa.

22 De penis autem in particulari arbitarijs, quales sunt, & quando reus Sancti Officii iniungendæ, explicabitur inferius: nunc tantum in communi, accipe, esse omnino certum, si agatur de condemnando reo non conuicto, nec confesso, sed solum de hæresi suspecto, quod ille talis, attentæ qualitate facti, & personæ, pena arbitraria puniri, secundum textum in cap. v. cōmissi, vers. & illorum, de hæreticis in 6. vbi Glos. & alij communiter, Zabarel, in Clement. 2. §. Inquisitoribus, num. 2. Imola, in clementina; Ad nostram, num. 23. Syluest. in summ. verb. hæreticus §. 2. num. 11. & cum pluribus, quos abundè citat, Farinac. de hæres. quest. 193. nu. 84.

23 Quoad aliam verò genericam panarum distinctionem, quam Regula nostra exprimit, in spirituales, & corporales, pro aliqui nunc in communi earum maiori expressione, nota quod ille sint propriè spirituales, quæ ad animam præcipuè spectant, ut excommunicatio, irregularitas, suspensio, &c. Atq; illæ corporales, quæ spiritualibus propriè dictis opponuntur, & illæ vel respiciunt corpus tantum, vel famam, & dignitatem, vel bonam, & fortunam. Ita bene diuidunt, & subdividunt Decianus, crim. lib. 5. cap. 40. Azor. tom. 1. in init. Moral. lib. 8. cap. 10. & Sousa lib. 3. Aphor. cap. 1. num. 4. & 6.

25 Particula illa propè finem Regulæ posita. *Quæ peculiariter reos sanctissima Inquisitionis concernunt* intelligitur maxime quo ad penas spirituales, & quoad excommunicationem nõ qua Ecclesia hæreticos, & apostatas à fide, aciliorum quæ fautores, gra-

26 uissimè punit. Propterea à scriptores agentes de penis contra reos Sancti Officii primo loco eam ponunt, ut Sousa lib. 3. Aphor. cap. 2. Castrus Palaus dict. Tract. 4. disp. 3. punc. 5. & Sanchez lib. 2. in Decalogum. cap. 9. nos infra opportunè de ea agemus, nunc præstat plura de penis communia addere, Atque hic finis Regulæ

An possit Index, vel Inquisitor in pena ordinaria per legem statuta dispensare, aut aliquid de ea mutare, vel minuerè.

REGVLA CCCCXXXI.

27 **V**T plurimum nullus Index, aut Inquisitor (excepto Summo Pontifice, ac supremo Principe, vel ipso legis auctore) habet potestatem dispensandi, aut relaxandi penas contra reos, præcipuè Sancti Officii à iure positio statutas: Quod si

temerè dispenseret, non solum illicita, & iniusta, sed inualida etiam erit dispensatio. Nihilominus certum est, stante causa rationabili, & legitima, à Indice quantumvis inferiori, aut à quouis Inquisitore dictas penas huius arbitrio posse mutari, vel mitigari, & imò, augeri. Concluditur itaque, Quod hodie iuxta facti, & cuiusq; personæ prosequutæ qualitate omnes penę arbitrio iudicantis iniungantur, cum minori, aut maiori augmento.

30 **A**D clariorem intelligentiam doctrinę contentę in prima parte huius Regulæ, expedit primo loco naturam dispensationis declarare: Describitur communiter sic, dispensatio est iuris relaxatio facta cum cognitione causę ab eo, qui potest relaxare. Ita Nauar. in summ. prolog. 9. num. 15. Grass. par. 1. decis. lib. 2. cap. 37. num. 1. Emman. Rodr. regul. tom. 1. qu. 46. art. 1. & Thom. Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 1. num. 1. Qui bene notat, per hanc descriptionem solum explicari dispensationem illam, quę licitè sit.

31 Quotuplex autem sit dispensatio, breuissimè tradit Farinac. de hæresi quest. 193. §. num. 67. sequentibus verbis. Et in proposito scias, quatuor esse dispensationum species, vnam scilicet semiplenam, aliam plenam, aliam pleniorē, aliam plenissimam; quas vide bene declarantem, & earum effectus ponentem Hostien. in summ. rubr. de hæres. §. quando, & qualiter num. 12. in fin. vers. Sed quęritur repertor Inquisitorum, in verb. dispensare, vers. Item quotuplex potest fieri dispensatio cum hæreticis. Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 54. num. 15. ad finem hæc ille, quo cum remitto lectorem ad auctores per ipsum citatos pro maiori huiusce rei intelligentia.

33 Iam quo ad presens institutum de dispensando in penis ordinarijs vniversalioribus terminis proponit dubium idem Farinac. in prax. crimin. quest. 17. num. 3. nempe, An delicta sint cum misericordia castiganda, an verò seueriter, & ad iuris vigorem hinc inde discutit egregiè ipsum, & in vtrāque partem, & iuris, & doctorum varietatem adducit. Ac primò pro parte negante, quod sine vlla venia, sint puniendæ delicta, facit text. in cap. vt Clericorum, extra de vita, & honestat. Cleric. vbi dicitur, quod facilitas venię incensuram tribuit delinquendi item text. cap. loci 5. proinde 35. quest. 9. text. etiam in l. nemo, & ibi Bald. C. de Episc. Iudi. & alij multę text. Ex quibus clarè patet, delicta non cum pietate, sed cum seueritate esse castiganda; quod tuerentur quamplures, vt Alexan. de nono Fab. à Monteleone. Neuz. Paris de Puteo, & alij à Farinac. relati.

35 E contra verò in puniendis criminibus non rigore, sed clementia, & benignitate esse vtendum, innoscere videtur ex text.

- in cap. discidima, & cap. Namque 45. dist. & cap. quid faciat, 32. quest. 3. in quibus vniuersaliter ostenditur, quod seueritas cū benignitate semper temperanda sit, item ex text. in 1. respiciendum §. 1. & in 1. hodie ff. de pen. vbi dicitur, quod etiam in grauioribus delictis seueritatem legum esse coniungendam cum temperamento benignitatis. Et quidem multo melius est, iudicem reprehendere de misericordia, quam de seueritate, iuxta cap. alligant 36. quest. 7. & tradunt spec. in tit. de sent. §. 6. vers. ligatur, & vers. si autem, Corn. conf. 196. Tirac. de penis, caus. 24. nu. 3. & plures citati à Farinac.
- 37 Qui tandem bene resoluit, quod sine causa non possit iudex minuire penas per legem, aut statutum, vel consuetudinem inductas, & quod in puniendis delictis morum rigorem, & non misericordiam, & veniam seruare teneatur, nisi aliud causa aliqua exigat. Paret ex textu, in Authen. de iudic. §. oportet, vbi dicitur quod iudex non debet esse clementior lege, & ex rexr. in 1. 1. §. in fin. ff. ad S. C. Turpil. in cap. de causis, de offic. delegat. & in cap. licet, vbi Gloss. verb. penam, extra de penis: Atque his scribis manifestè ostenditur, ceteram penam à lege, vel consuetudine statutam, non posse per iudicem remitti, minui, auferri, vel aliter arbitrio mutari. Nam facti questio arbitraria est iudicis, pœne tamen executio non eius voluntati committitur, sed legis auctoritati referuatur. cap. iudicet, 3. quest. 7. & l. si qua pena, ff. de verb. signif. Docent vt certum communiter auctores, precipuè D. Thom. 2. 2. quest. 67. art. 4. cuius verba in corpore art. sic habent.
- 39 Respondeo, inquit, dicendum, quod si cot ex dictis patet, duo sunt, quantum ad propositum pertinet, circa iudicem consideranda, quorum vnum est, quod ipse habet iudicare inter accusatorem, & reum; aliud autem est, quod ipse non fect iudicii sententiam, quasi ex propria, sed quasi ex publica potestate. Duplici ergo ratione impeditur iudex, ne reum à pœna absolue- re possit. Primo quidem ex parte accusatoris, ad cuius ius quandoq; pertinet, vt reus puniatur, puta propter aliquam iniuriam in ipsum commissam, cuius relaxatio non est in arbitrio alicuius iudicis, quia, quilibet iudex tenetur ius suum reddere, vnicuique. Alio modo impeditur ex parte Reipub. cuius potestate fungitur, ad cuius bonum pertinet, quòt malefactores puniantur, hac ille.
- 40 Addit autem Farinac. ibidem num. 6. quod iudex, qui sine causa reo penam ordinariam remittit, aut minuit, (ibidem esse reus minuire, aut ree mittere ostendit ipse ex l. seruis, in fin. (de vi publ.) plura contrahat incommoda. Primo; quod indicet se conscius Criminis; cap. sicut, & c. negligere, 2. quest. 7. cap. error, §. 3. dist. & l. fin. vbi Bald. C. de Commercio, & merc.
- 41 Secundò, quod sit puniendus eadem pena, qua delinquens puniri debebat, l. noli, in fin. C. de sacrum Baptisma reiter, l. Christianis, C. de pagan. l. præcepit, C. de Canon. larg. cap. vt clericorum de vit. & honest. Cleric. estque receptum valde inter Scriptores, ita Clarus, in præd. quest. 85. vers. vterius quero. Menoch. de arbit. qq. lib. 1. quest. 99. num. 11. Hippol. Rumin. conf. 245. num. 22. lib. 3. & plures, quos adducit Farinac. loc. cit. Tertio, quod inde infamiam contrahat, seruus, in fin. C. de vi publ. secundum Deci. in cap. de causis de offic. deleg. Roma sing. 77. Neuiam in Sylu. nap. §. non est nubendum nu. 71. & alios, Quaro, quod insignatur ei punitio per ammissionem bonorum, l. C. de deserto. Roma in l. si verò, l. de viro, in 26. fallent. ff. de iure matrim. & Farinac. vbi supra, penas quem hæc magis per extensum tractata, legas.
- 44 Quod si respectu cuiusvis iudicis secularis, vel Ecclesiastici tradita doctrina verum habet quod neque relaxare, aut minuire, vel mutare penas ordinarias contra reos à lege statutas: quanto magis vera erit respectu Inquisitoris, seu alterius de- cidentis causas fidei, attenta maiori grauitate delicti contra ipsam? Audi Soulam circa hoc:
- 45 In penis, inquit, quas ipso facto incur- rant hæretici, fautores, & similes, quæque in iure determinate sunt, dispensare nequeunt, neque Inquisitores particulares, neque Generalis Inquisitor; cum hoc nufquam sit illis permillum Zaachin. de heret. cap. 39 vbi Campeg. Crilaud. de relevatione carceratorum, tit. de beneficio, & indulgentia Principis. Pœna par. 1. direct. ad 1. Cunctos populos C. de sum. Trinit. ita ille, lib. 3. Aphor. cap. 37. num. 13. cum attestatione quatuor citatorum.
- 46 Confirmatur inde, quia tamen secundum Couar. 4. Decret. 2. par. cap. 8. num. 6. & 11. Lopez. par. 2. instr. de clauibus, cap. 9. ac Sanchez dist. lib. 8. disp. 2. estque communior doctrina, possit interpretari jare potestas dispensandi per superiorem inferiori iudici concessa, si tamen in penis hæreticorum, & fautorum, ipsimet dispensatio concedatur, strictò sine dubio interpretands venit; ita idem Sanchez, disp. 1. num. 3. & 13. cum Garcia part. 1. de Benef. cap. 6. num. 58. & seqq. quibus addit Soulam dist. cap. 37. num. 9.
- 47 Qui bene præmittit num. 4. quod vniuersaliter loquendo iuxta cap. Tali con- iungio 1. quest. 7. requiratur ad legitimam dispensationem, præter auctoritatem dispensantis, necessitas, aut vtilitas, vel euidens prærogatiua meritorum. Arque statim num. 5. optime subiungit ex mente D. Thom. 2. 2. quest. 97. art. 4. ad 3. & in 4. dist. 15. quest. 3. art. 3. q. 1. ad 3. Suarez de legibus lib. 6. cap. 14. num. 4. & aliorum, dispensationem factam ab inferiori circa penas statuta-

statutas in legibus superiorum ea tenas esse validam, quatenus ab eisdem superioribus ipsi conceditur, seu permittitur, & non aliter, Vide Suarem citatum.

49 Ex dictis inferitur esse nullam dispensationem, si inferior Iudex, vel Inquisitor absque necessitate, vel sine causa legitima dispenset, circa penam in lege Superioris contentam, quamvis hic facultatem illi dispensandi absolute concesserit. Nam intelligitur de concessione ad dispensandum, existente causa legitima. ita Sylvest. verb. dispensatio, quest. 3. num. 5. Soto lib. 7. de iust. quest. 4. art. 3. verò. Rursus circa eandem Sanchez dict. lib. 8. disp. 17. num. 4. & Sousa dict. cap. 37. num. 6.

50 Quid item de limitatione expressa per parenthesis in Regula nostra? Nullum dubium, quod sit valida, quous dispensatio, extenso sermone respectu cuiuscunque legislatoris, in penis contentis in lege edita per eum, qui dispensat; tamen ab ipso sine causa vlla circa illas dispensetur. Erit tamen talis dispensatio in iusta, seu illicita. Docent idem Soto lib. 1. de iust. quest. 7. art. 3. & lib. 7. quest. 4. art. 3. ad 2. Tabien. verb. dispensatio quest. 14. num. 14. & Sanchez d. lib. 8. disp. 17. q. 3.

51 Particulariter quoad casum nostrum de potestate dispensandi in Summo Pontifice quid? Audiamus circa hoc Soufam, brevissimè resoluentem. In omnibus, inquit, penis hereticorum, fautorum, & similium, tam arbitrariorum, quàm ordinarij, valet Summus Pontifex dispensare: Cum in omnibus quæ sunt iuris humani per Prelatos, vel Ecclesiam instituti, dispensandi habeat potestatem. S. Thom. in 4. dist. 27. quest. 3. art. 3. ad 2. & quolibet 4. art. 13. Doctores in cap. significasti de Elec. cap. Proposuit de concessione prebend. hæc ibi Antonius Sousa.

52 Confirmatur sumpto argumento à maiori ad minus, quia si iuxta magis probabilem sententiam, quam cum Gloss. cap. 4. nobis, verb. exemptus, de deci. Abb. ibi nu. 4. Angel. verb. Papa Cano. relecti de penis, par. 5. & cum multis alijs, tuetur Sanchez lib. 8. disp. 7. quest. 1. num. 5. & seqq. efficacibusque argumentis probat, nempe quod Summus Pontifex aliquando dispensare posse in iure naturali, & diuino, quanto magis idem semper efficere circa ius quoduis positium valebit; ergo poterit relaxare penas quaslibet hereticorum, fautorum, & similium.

53 Superest ostendenda vitima pars nostre Regulæ, quod nihilominus existente causa legitima, possit quivis Iudex penas ordinarias à iure statutas, non solum relaxare, vel minuere; Sed etiam pro arbitrio suo, mutare, vel augere: adeo ut hodie omnes pene attentis facti, & personarum qualitatibus, ac alijs circumstantijs, arbitrio Iudicantis remittantur. Patet manifestè ex text. l. hodie, vbi Bart. & alij, si de penis

l. & si fecerit, vbi Gloss. & Doct. C. ex quibus ca., infamia irrog. item ex text. cap. de causis, extra de officio Deleg. cap. At si Clerici, S. de Adulterijs, extra de iudic. cap. quoniam frequenter, S. fin. ut lite non contestata. Tradunt ut certum omnino Archidia. Bald. Innoc. Paul. de Castro, Hostien. & alij quos copiosè refert, & sequitur Farin. in prax. crimin. quest. 17. n. 7. & ostendens hoc sic consequitur num. 8.

54 Ratio, inquit, istius arbitrij sic à Iudicibus concessi, potuit esse, secundum Doctores præcitatos esse circumstantijs, & qualitatibus personarum delinquentium, & locorum, vbi delicta perpetrantur, ex quibus crimen ipsum quandoque sit excusabile, quandoque autem magis atrox, & odiosum habendum. cap. sicut dignum, in princip. extr. de homic. l. Grachus, C. ad Leg. Jul. de adul. l. si adulterium, S. Imperatores, ff. eodem, dictasque omnes circumstantias, & qualitates, cum lex ipsa, exprimere non potuerit, sed quasdam tantum expresseit, & in d. laut. facta, S. i. cum duabus sequi: ideo dedit Iudici hæc facultatem, & arbitrium, ut secundum facti contingentiam penas ipsas arbitrio suo ex causa augeret, minueret, vel mutaret; hæc ille, vide plura apud ipsam, diuersis Ampliationibus, & limitationibus, ac sublimitationibus dictum arbitrium declarantem.

55 Quenam autem sint causæ legitimæ, & sufficientes, ex quibus possint Iudices, aut etiam Inquisitores relaxare, vel minuire, aut mutare penas à lege, vel consuetudine indultas, patebit ex tradendis infra; interim lege Farinae. d. quest. 17. n. 10. Magis etiam innosces ex dicendis inferiorius qualiter Doctrina proposita de arbitrio in mutandis, vel minuendis, penis à Iure statutis, respectu inquisitorum fidei locorum habeat. Atque his iam finis Regulæ imponatur.

Num Iudex, vel Inquisitor in penis non statuta à lege, sed merè arbitrarij, possit dispensare, aut eas minuire, vel augere, & aequaliter?

REGULA CCCXXXII.

56 **N**equit Iudex vllus inferior, aut fidei Inquisitor sine causa iusta penas arbitrarías omnino relaxare; si tamen relaxatio ita fiat à Principe, aut Magistratu, vel Inquisitore supremo, valida erit, sed illicita. Quoad diminutionem autem, in alijs criminibus non conceditur Iudici post ipsam sententiam pro arbitrio penam minuire, in causa verò hæresis concessum est Inquisitori. Item vbi, Iudex, vel Inquisitor potest alternativè duas penas inæquales pro eodem delicto imponere, licet attentis circumstantijs id requirantibus.

bus videatur infligenda maior, in dubio tamen bene faciet, si minore imponat;
 9 Denique quo ad augmentum, pro atrocitate alicuius criminis potest grauissima, pena arbitrari, etiam aliquando Capitalis, si hoc arbitrium à Principe, aut supremo Iudice, vel Inquisitore fiat, & nequam sit aliàs iure aliquo prohibitum.

60 **O** Stenditur breuissimè per partes tota doctrina huius Regulæ. Prima manifestè patet, quia ut iam diximus supra, omnes Doctores communiter, & vno ore exclamant, quòd delicta non debeant remanere impunita iuxta text. in l. ita vulneras, ff. ad l. Aquilam, & in l. Capitalium, §. famosus, ff. de pœnis, & alios, quos adducit Farinac. in Prax. crim. quæst. 17. num. 1. cum Pet. à Plac. in Epit. delect. cap. 21. & quidem remanentet sepius delicta irrationabiliter impunita, si quibus Iudex haberet facultatem pœnas arbitrias sine iusta causa prorsus relaxandi. ergo &c.

61 Confirmatur, quia secundum D. Thomam 2. 2. quæst. 67. art. 4. (ut relatis eius verbis dictum iam supra) ex duplici capite non potest Iudex reum à pœna ordinaria liberare. Primò ex parte accusatoris, cuius sapientia interest, ut reus puniatur. Secundò ex parte Reipublicæ, cuius etiam interest, ut iam antea ostensum, delicta puniri, & late probant Tiraq. de pœnis, in præf. num. 1. & seqq. Ghiri. in tract. de relaxat. cæterat. tit. de sent. & pœnarum exequat. quæst. 6. Conrad. in Prax. tit. de homic. num. 15. & cum alijs citatis Farinac. d. quæst. 17. num. 5. sed ex utroque illo capite idem locum habet in pœna merè arbitraria, ut per se patet: cum sit fundatum in iure naturali, ergo nequit eam sine iusta causa quibus Iudex, aut Inquisitor relaxare.

62 Quòd item si relaxatio in pœnis merè arbitrarijs fiat sine causa à Principe, seu supremo Magistratu, vel Inquisitore, sit valida, ostenditur manifestè à fortiori ex traditis per nos Recula præcedenti, num. 50. & 51. quia si absque causa pœnas ordinarias potest Princeps, seu supremus Magistratus maxime Papa quoad reos sancti Officii valide relaxare, quanto magis idem poterit in pœnis merè arbitrarijs? ob defectum tamen causæ iustæ est talis relaxatio illicita. ut dict. num. 30. cum Soto, Tabiena, & Sanchez ibi citatis diximus.

63 Differetiam autem adductam inter Iudicem inferiorem, & Principem, seu Magistratum supremum optinè assignat D. Thomas 2. 2. quæst. 67. art. 4. in corpore eius his verbis *Sed tamen, inquit, quantum ad hoc differt inter inferiores Iudices, & supremum Iudicem scilicet Principem, cui est plenaria potestas publica commissa. Iudex enim inferior non debet potestatem absol- vendi reum à pœna contra legem à Superiori*

64 *re sibi imposita. Vnde super illud Ieronimus 19 Non haberes aduersum me potestatem illam, dicit Augustinus, tract. 116. tom. 9. Talem Deus dederat Pilato potestatem, ut esset sub Cæsaris potestate ne ei omnino liberum esset accusatum absolvere: sed Princeps, qui habet plenariam potestatem in re publica, si ille, qui passus est iniuriam, voluit eam remittere, poterit reum licite absol- vere, si hoc publica utilitati videris non esse nocuum.* hæc Doct. Angelicus.

65 Ex qua eius Doctrina, communiter recepta, clarè deducitur, quòd nequeat vllus Iudex, aut Inquisitor pœnam siue ordinariam, siue arbitriariam, quæ parti læsæ debetur, seu applicator, contra eius voluntatem remittere, imò nec pro arbitrio eam minuire si sit à lege, vel statuto taxata. ita Snufl. lib. 3. Aphor. cap. 30. nu. 6. cum Soto de iust. & iur. lib. 4. quæst. 5. art. 4. & Farinac. dict. quæst. 17. num. 71. ubi plurescit, & exemplificat sic.

66 *Limita, inquit, V. I. in pœnis parti applicandis, exempli gratia, Mandat statutum vult reum puniri pœna dissonorum: quorum sententiam scio, alia vero sententiam vult reum applicari. Iudex non poterit isto casu pœnam dicto vulnerato debitam remittere, vel minuire. Gl. in l. uenia, & ibi communiter notant omnes, præsertim Decius num. 9. C. de in l. ius vocan.* ita ille, qui inter relos adducit Menochium, de arbit.

67 quæst. lib. 1. quæst. 96. num. 1. & 2. quo cum bene ait hoc extendendum esse ad Principem; per quem si de plenitudine potestatis pœna remittatur parti læsæ debita, teneatur de suo proprio eam ipsi restituere, & quibus in casu proposito sit sermo de pœna ordinaria à lege statuta, eadem tamen censetur ratio de pœna merè arbitraria: cum utraq. fundetur in iure naturali, ex cuius vi talis remissio fieri acquiri sub mortali à Principe, vel Iudice quouis.

68 Præterea circa diminutionem, vel mutationem pœnæ arbitriaræ, nullum dubiū, Quòd existente causâ iustâ, & rationabili possit licite Iudex ordinarius eam immutare, vel minuire, & ad hoc habet iure concessum arbitrium, ita Tiraq. de pœn. temp. in præfation. nu. 16. & seqq. Menoch. de arbit. dict. quæst. 96. num. 14. & Farinac.

69 ex dict. quæst. 17. à num. 7. Quinque 22. peculiariter exprimit cum Gondisal. de hæret. quæst. 17. idem competere Inquisitori, quòd in crimine hæresis, aut in præsentatione eius pro ratione qualitatũ, & circumstantiarum occurrentiarum, possit pœnas minuire, & immutare.

70 Verum notanda differentia de qua Sou-
 fa dict. cap. 30. nu. 4. breuissimè sic; Quamvis, inquit, in alijs criminibus Iudex possit
 laram sententiam non possit pœnam minuire inconsulto Principe, in crimine tamen hæresis, vel suspitionis illius id Inquisitor licet. Cuiusmodi de hæret. relaxat. ceratorem, de sentent. & pœnar. execut. quæst.

- quæ sit 6. nu. 3. Farinac. dict. quæst. 17. n. 61.]
 71. ita ille. Vide ipsam Farinac. circa utrumque. Primum inde ostendit, quia post latam sententiam eum Iudex dicatur functus officio suo, ideo nequit minuere, vel alterare poenam: in tali sententia iunctamque, text. in l. mortis, §. ille fore, ff. de poen. & in l. Iudex postquam, ff. de re iudic. Sed de hoc infra, ubi erit nobis sermo de potestate reuocandi sententias. Secundum ostenditur ex cap. Commis. S. nec non, de heret. in 6. ubi in fauore fidei id conceditur Inquisitoribus, ut etiam post latam sententiam possint denouo circa poenam arbitrari, eam minuendo, alterando, vel augendo.
 73. Hanc autem concessionem Inquisitoribus factam explicat magis, & limitat Sousa lib. 3. Aphor. cap. 37. num. 8. sic: *Attento, inquit, iure communis possumus inferiores Inquisitores simul cum Episcopo, cuius iurisdictioni subest, dispensare in carceribus, & alijs penis per ipsos impositis cum id uiderint expedire. Pen. in 3. par. Dilect. quæst. 59. comment. 108. uerbo. Postremo de Communi tenore, & ad quæst. 96. comment. 145.* ita ille:
 74. Et addit num. 11. In Lusitania, inquit, & in Hispania Inquisitores inferiores non dispensant in penis etiam per ipsos impositis: hoc enim Generalibus Inquisitoribus reseruum est. Simanach. Cath. inst. tit. 16. num. 20. & tit. 47. num. 12. & sequenti Pen. dic. verbo. Postremo, Regim. Inquisit. Lusitanæ tit. 3. cap. 5.] ita ille: Qui nihil dicit de Inquisitoribus Italie: Crederem idem esse de his, atque de illis: quandoquidem nostris Melitenensibus prohibitum à Sacra Congregatione Sancti Officii Urbis, minuire, aut commutare penas per ipsos impositas, sine licentia illius, ut patet ex litteris eiusdem 21. Maij 1635, & 28. Augusti 1632.
 76. Deco, quod sequitur in Regula num. 58. agit bene Sousa lib. 3. Aphor. cap. 30. nu. 12. cum alijs: accipe eius verba. Quando, inquit, eiusdem criminis dantur duæ poenæ, quas Iudex alternatim potest imponere, si circumstantiæ, & qualitates occurrentes postulant, ut maior poena imponatur, licet eum est Iudici poenam augere: in dubio tamen minorem imponat. S. Thom. 2. 2. quæst. 67. art. 4. ad 1. Menoch. d. lib. 1. qu. 85.
 77. & 94. num. 2.] ita ille: Qui addit statim num. 12. circa idem de duplici poena alternatiua sic: Si verba, inquit, legis, quæ poenam alternatiue ponit, dirigantur in personam delinquentis; ut si dicat: *Soluit centum, vel recedat à Civitate*: Elusio est delinquentis, non Iudicis. Menoch. dict. lib. 1. quæst. 94. num. 4. & 5.] hæc ille, quæ ut scitu digna, volui obiter adnotare.
 78. Quid tandem addendum circa augmentum poenæ arbitrarie? Concedunt omnes Doctores in hoc, quod pro qualitate delicti maioris enormitatis, vel atrocitatis, concedatur Iudici seu Ias arbitrandi

- maiores, seu gravioris poenam. Quodnam autem delictum sit huiusmodi, arbitrio ipsius Iudicis resoluendum, attentis circumstantijs facti personarum, loci, temporis, &c. ita Menoch. de arbit. lib. 1. casu 266. nu. 2. Clar. §. fin. quæst. 83. Scias autem, Farinac. Prax. crim. quæst. 18. num. 62. ac seqq. & Sousa dict. cap. 30. num. 17.
 79. Non nihil vero controuersum esse apud ipsos Doctores, an quisvis Iudex, vel Inquisitor possit arbitrari poenam capitalem: circa quod præmittimus primò ut prorsus certum, quod poena arbitrarie possit extendi ad mortem: si ita expressè lex, seu statutum permittat; & è contra quod nequeat extendi, si ita expressè prohibeat. Tradunt Maran. de Ord. iudi. par. 4. num. 71. verfic. tertio limita, Decii in cap. Ex litteris num. 14. Bald. in l. 1. C. de his, qui larro, occult. & Farinac. cum multis, quos citat, dict. quæst. 17. num. 55. Atque secundum hanc doctrinam dicunt procedere text. in cap. Inquisitionis extra de accusat in l. 1. ff. de fur. balne; & alibi.
 80. Præmittimus item ut certum, quod poena arbitrarie non extendatur ad mortem; quando in simili delicto non est consuetum infligi poena mortis; scilicet, si ita sit consuetum. ita idem Marant. ubi supra num. 73. Marfel. in præf. §. Constanten., 78. Paris de syndicat. verb. arbitrium, num. 17. Iul. Clar. in præf. §. final. quæst. 83. verfic. leg. quero in fin. & eum pluribus, quos copiosè adducit
 81. Farinac. dict. quæst. 7. num. 53. & 54. Vbi addit cum generalitate, quod in arbitrandis penis non possit Iudex recedere ab eo, quod est solitum, & consuetum, probatque per text. in l. i. quis reum, ff. de custo. reorum in anthen. Iubemus, C. de indic. in l. hodie ff. de penis, & alibi.
 82. Tertio præmittimus ut certum, quod in Principe omnes poenæ sint arbitrarie; Vnde, ipso consulto, poterit quisvis Iudex pro grauitate criminis poenam mortis arbitrari. ita Farin. dict. quæst. 17. num. 60. cum Aug. ad Ang. de Malef. verb. & caput à spatulis, verfic. quando aliqua l. prout illum referet Io. Mar. Monric. in præf. crimin. reg. 2. num. 8. verfic. quod autem, & Carre. in præf. tract. de homic. §. circa igitur, quib. ex caus. poena augeatur num. 31. & 32.
 83. Superest, quid de Iudice inferiori, non consulto Principe? in hoc præcipue consistit pondum controuersie. Pro cuius decisione sit conclusio? Vbi conceditur arbitrium Iudici in penis à iure expressis, uti concessum est in actione iniuriarum, pro quibus statuitur poenæ corporalis, & pecuniarie ad arbitrium Iudicis, l. 2. & l. iniuriarum affirmatiua ff. de iniur. tunc ob iniuriarum enormitatem potest Iudex arbitrari poenam mortis. Secus verò est, quando Iudici tribuitur arbitrium infligendi poenam non à iure expressam; Nam in hoc casu nequit Iudex affirmare crimen capitale, quod de se non existit capitale; & ubi

crimen capitale non est, non potest ipse penam mortis infligere. Vtrumque egregie docet Farinac. dict. quæst. 17. num. 56. cum Maran. de ordin. i. l. par. 4. dist. n. 72. Feli. in cap. ex litteris, versic. quarta declaratio, extra de consil. & cum alijs.

85. Quid item si lex, vel statutum concedat Iudici arbitrium moderandi penas, poterit ne tunc arbitrari mortem? valde recepta est pars negans, seu limitativa, quia, verbum, *modero* temperamentum ac diminutionem significat, & non augmentum, cap. statutum, de præbendis in 6. ita Maran. Decia. Feli. & alijs, quos citat Farinac. dict. quæst. 17. num. 57. Ipse tamen bene ibi distinguit cum Menochio, de arbit. qu. 87. num. 6. & seqq. Accipe distinctionem proprijs eius verbis.

86. Aut pro delicto à iure communi, vel statuto est inducta pena corporalis, & postmodum remissum Iudicis arbitrio illam moderandi, & tunc est vera limitatio, quod non poterit penam mortis arbitrari: quia non esset temperate, & moderate, sed illam indicare. Si verò à iure communi, statuto, vel consuetudine pena aliqua non est inducta, sed simplici Iudici datur arbitrium moderandi penas, & tunc limitatio non procedit, sed poterit Iudex penam arbitrari vel ad mortem, ad aliud genus penas, iuxta perpetrati delicti & delinquentes, & circumstantias; quia isto casu verbum *modero*, non significat temperamentum, & diminutionem, sed significat idem quod verbum *arbitror*. ita Menochio.

88. Quoad nostros denique Inquisitor arbitrium extendere usque ad penam mortis, etiam in casibus in iure non expressis; vt indubitatum, & receptum ab omnibus docuit bene Ant. Soufa lib. 1. Aphor. 26. num. 4. cum Arnal. Albertino, Molin. de Societate Iesu, Farinacio, & Maranea, per 89 ipsam allegatis. Verum talis arbitrij executio non solet fieri sine consultatione, & Ordine Sacre Congregationis Urbis, aut Supremi Tribunalis sanctissimæ Inquisitionis, vt ex dicendis infra patebit, nunc dicta sunt satis pro Regula præfenti.

Quot duplex arbitrium? Quo item modo circa dispensationem, & augmentum penarum à Iudice, vel Inquisitore, formandum?

REGVLA CCCXXXIII.

90. **A**rbitrium in relaxatione, aut diminutione, vel augmento penas siue arbitrarie Iudici, aut Inquisitori concedi solitum, duplex esse potest, plenum videlicet, seu omnino liberum, & regulatum. 91. seu iuri consonum. De hoc autem secundo vt plurimum concessio talis intelligitur vbi criminalis de taxatione penarum agitur, debetque ille consonantiam cum iure

ex alio casu simili, pro regulando præfenti exprimere, vt rectè, ac legitime de pena infligenda arbitretur. Quod si in arbitrio istius à iure ex causa iusta recedat, hanc in sententia saltem in communi indicare tenetur, ne in syndicatu id ei obijciatur.

93. **T**raditis vtraque Regula immediata præcedenti magnum lucus augmentum affert doctrina præfentis Regulæ; sed multo maius est declaratio; quam breviter perpenis singulis eius partibus, ibi tradam cum Menochio, Farinacio, Soufa, & alijs citandis.

94. Quod sit duplex arbitrium, quo Iudex, vel Inquisitor ex causa legitima possit penas, tam ordinarias, quam arbitrarie relaxare, aut minuire, vel è contra angere, traditur communiter sine ulla contradictione ab omnibus, præcipue à Menochio de arbit. lib. 1. quæst. 6. num. 1. Qui vtriusque definitionem, seu descriptionem egregie proponit. Primum, nempè plenum, seu liberum arbitrium sit descriptum. Est concessio à lege vel ab homine facta, qua potest Iudex proprio ductus appetitu, à dolo tamen alieno, quod placuerit statueret. ita ille dicta quæst. 6. num. 3.

95. Secundum verò, regulatum scilicet, seu iuri consonum arbitrium, sic definitur. Est concessio à lege, vel ab homine facta, qua potest Iudex secundum ius, rationem, & equitatem animi sui proferre sententiam. idem Menoch. num. 1. & cum eo Soufa lib. 3. Aphor. cap. 30. num. 8. & 9. Neutra ex his definitionibus indiget maiori declaratione, cum satis ex se ipsis innotescant.

96. Quidquid autem sit in ciuilibus de concessione arbitrij etiam pleni, seu liberi ad decidenda negotia, quod non est nostri instituti discutere; in causis tamen criminabilibus, quoad taxandas penas; à Iudice, vel Inquisitore reis infligendas, quando conceditur arbitrium, raro, aut nunquam intelligitur, de alio, quàm de secundo, quod iure, & ratione regularur, illique consonat. Ratio est, quia in tali arbitrio, includitur præiudicium tertij; ergo debet esse iure, & ratione regularum. ita Menoch. dicto lib. 1. quæst. 9. num. 8. & Soufa ibidem, num. 10.

97. Sed petes, quandonam censebitur arbitrium iure regulari? & quid peculiariter præstare debet Iudex, vel Inquisitor, vt rectè, ac legitime ipsum efformet? Vtrumque paucis comprehensum accipe à Soufa, dict. cap. 30. num. 11. Tunc, inquit, arbitrium regularur iure, quando Iudex ex similibus iure, vel consuetudine determinatis ad similia procedit etiam in criminalibus; cuius similitudo in determinando debet expressam mentionem facere. Menoch. dicto lib. 1. quæst. 4. num. 3. ita ille cum arrestatione Menoch.

98. Dicitur autem bene Soufa esse regulatum arbitrium.

arbitrium, si ex similibus iure vel consuetudine statutis simile quid Iudex, aut inquisitor arbitretur. Nam aliquando consuetudo in taxatione poenarum cōtra delinquentes praevalere iuri cuius. Vnde, attento iure (id, quod facit ad rem presentem, & poterat adduci in Regula precedenti) Iudex habens arbitrium commutandi poenam mortis in aliam, non potest assignare aliud genus mortis minus ignobilis, nec aliam poenam corporis afflictivam, sed aliquam temporalem, ut exilij &c. Deducitur etiam ex l. si adulterium, §. Imperatores, ff. ad l. iul. de adulter. & ex l. Cornelia, §. cum quidem, ff. ad l. Cornel. de Sicar. Docetque recte Farinac. dicit. q. 17. num. 73. cum Adrian. Carrer. Faller. Marfil. & multis alijs, quos citat, & diversimodè exemplificat.

100 Verūm, secundum consuetudinem pluribus in locis legitime introductam Iudex, vel Inquisitor habens arbitrium ex causa iusta commutandi poenam mortis, potest commutare in aliam corporis afflictivam, ut iustificationis, tiremiam ad tempus, aut in perpetuum, maxime si reus sit persona vilis conditionis, sicque de facto servatur, ut ait Iul. Clar. in pract. crimin. §. final. quest. 85. vers. Viterius quæro, in ditione Senatus Mediolanensis, & in statu Ecclesiastico, teste Farinac. ibidem num. 73. qui hac doctrina omnino certa, præter

101 Clarum, alios citat. Quamquam meritò addit num. 74. si alicubi talis consuetudo non extat, nullo pacto ibi esse recedendum à iure communi, & allegat pro hac additione Hippol. Rim. libro 3. consil. 245. num. 12.

102 Sed quid, si Iudex, aut Inquisitor in arbitrio poenæ contra reum ex causa iusta, recedit ab eo, quod à iure, vel consuetudine legitima disponitur, tenetur ne ralem causam in sententia iudicare? supponendum uti prosum indubitatum, quod regulariter non solum non obligetur Iudex exprimere in sententia causam eius; sed etiā censetur satis legitime efficiat, ob eam saltem rationem, quia inde viam aperit impugnationis sententiae. Tradit Farinac. dicit. quest. 7. num. 62. ex mente omnium, præcipue Imol. in l. si is, ad quem ff. de acquir. heredit. Videnturque facere ad rem text in cap. sicut, & cap. cum Bertoldus, de re iudic.

103 Nihilominus, in casu presenti Iudex, vel Inquisitor sententiam ferens ad expressionem causæ tenetur, quando propter eam à poena legali, aut consuetudinaria per arbitrium sibi concessum recedit, siue agatur de relaxatione poenæ, siue de augmento, aut diminutione eius, ita Iul. Clar. in præc. quest. 85. vers. viterius quæro, Carrer. in tract. de homic. §. circa quartum, & vltimum, num. 26. & 27. Sal. in l. properandum, §. si quod proculdubio, vers. aut quæritur, C. de iud. Bald. in reper. l. quid ergo,

§. poena grauior, vers. istorum opinio, ff. de his, qui vocant infam. & alij multi, quos citat, & sequitur Farinac. vbi supra in innovescitque ex testibus numero sequenti allegandis.

104 Quinimò generale hoc est, quod quis Iudex quotiescunque dispositio per legem, aut consuetudinem rectè introducta ex causa iusta declinat, reneatur hanc in sua sententia iudicare l. sciendum, de appell. recip. l. prima, C. de præd. decurio li. 10. l. si adulterium cum incestu, §. idem Pollio, ff. de adult. Tradunt communiter Scriptores in cap. sicut, de re iudic. Ioan. Andr. in add. ad specu. tit. de sent. §. qualiter, vers. Vtrum si rationes, Imol. in cap. præterea in fide dilat. & Farinac. dicit. quest. 17. num. 63. Quicum Oldrad. Deci. Roma. Angel. & Tiraq. in locis per ipsum relatis extendit prædictam doctrinam ad Summū Pontificem; Quod hic etiam, quando ex causa aliquid contra ius concernens Vniuersalem Statum Ecclesiæ rescribitur, debear in rescripto eam exprimere, sed nequaquā spectat ad nostrum institutum ad amplius discutere.

106 Obligatio autem dicta exprimendi in sententia causam, ob quam à Iudice, vel Inquisitore recedendo, ob ordinatis per legem, aut consuetudinem, poena augetur, vel minuitur, conducit ad illum excusandum, ne reneatur in syndicato, non verò ad sententiae validitatem, & substantiam. Si enim sine causa id faciat, lex supplet quidquid deest, l. quarta, §. si quis, ff. de re iudic. ita Bart. in l. relocatorum, §. ad tempus, in fin. ff. de interd. & releg. sal. in l. properandum, §. illo proculdubio, C. de iudic. ibi etiam Alexa. & eum alijs, quos adducit Farinac. dicit. quest. 17. num. 64.

107 Dubitatur tandem talis expressio causæ qualiter sit exequenda, an sufficiat eam exprimere tantum in genere? Resolutio sit affirmatiua; ut si Iudex dicat: *iussis de causis animarum nostrarum mouentibus*. ita communiter doctores, præcipue Tiraq. de poen. temper. in præfat. num. 70 vbi testatur apud ipsum in iudicijs id obseruari, Ghirlan. de relax. carcerat. in tit. de sentent. & poenar. execut. quest. 6. num. 7. Menoch. de arbit. lib. 1. quest. 96. nu. 17. & post alios Farinac. ibidem num. 65. quidquid in contrarium dicat Catre. in plac. tractat. de homic. §. circa quartum, & vltimum n. 26. contra vsum ferè ubique receptum. Atque his finis Regula.

Quid, & quoties sit dolus? & qualiter propter eam, & eamdem ipsam Iudex, vel Inquisitor poenam augere, vel minueri potest?

REGULA CCCXXXIV.

108 Communiter definitur dolus genericè sumptus. Machinatio ad decipien-

- ei pendum fallendumque alterum adhibita, cum aliud agitur, & aliud singulariter: Multiplices traduntur doli definitiones, precipua est illa, qua diuiditur in verum, & presumpsum, utque statim explicabitur.
- 109 In dubio nō presumitur dolus, nec fraus, sed potius culpa; imō neque hæc est presumenda, & quavis interpretatio potest
- 110 admitti ad excludendum dolum. Hic autem probari debet presumptionibus, & iudicijs sufficientibus; quænam verò huiusmodi sint, iudicis, vel Inquisitoris arbitrio decernendum, estque hoc difficile præstare; cum ex eisdem circumstantijs personarum, loci, modi, &c. oppositæ desumantur presumptiones ad excludendum dolum, vel includendum, & consequenter ad
- 111 penam minuendam, vel augendam. Quænam circa penas, quæ ob delicta contra fidem externæ commissæ, ipso facto inciduntur, vel à iure tam taxatas, non est attendendum Inquisitori ad iudicia inclusa, vel exclusiua doli, secus circa alias.
- 112 **D**iximus supra concedi quandoque arbitrium iudici, aut inquisitori de penis relaxandis, minuendis, augendis, ac commutandis ex causa iusta: Sequitur videndum, qualiter causæ ad id sufficientes se habeant; & primo loco occurrunt dolus, de quo, & de fraude, ac de culpa, maxime lata, alijsque illi annexis, prout conducunt ad dictum effectum, copiosissime tractant Doctores, præsertim Menoch. de præsumpt. lib. 5, & Farinacius in prax. crim. tit. 10. quæst. 87, 88. & 89. ex quibus, & ex alijs nonnulla breviter desumemus.
- 113 Diuerse assignantur doli definitiones; propositum tamen in Regula uti magis commune, & perspicuum, ac declarantem, completè eius naturam, prout distinguitur à culpa, & dicitur quid diuersum ab ea, approbans, & merito Sylvest. verb. culpa. Sayceus in l. nullas, num. 7. versic. 2. quæro, C. de pignorat. ad iion, & cum alijs Farinac. quæst. 88. num. 3. desumuntque ex l. 1. §. 1.
- 114 *id est dolo malo.* Sed placet cum Arnal. Albertin. aliam brevissimam doli definitionem ex D. Thoma. 2. 2. quæst. 95. art. 4. hic apponere, quod scilicet doli sit executio astutis.
- 115 Occurrit hic illico dubium, an fraus, & dolus inter se differant? Vnum cum altero solet à Doctores confundi, & pro eodem sæpius reputari, ut videtur est pensæ Bart. in l. quod Nerum, num. 1. ff. de posit. & Fely in cap. 6. aurem, num. 1. extra de rescript. notatque bene Farinac. di. 3. quæst. 88. num. 39. Unde definitio doli tradita, applicatur etiam fraudi, quod sit machinatio ad decipiendum, fallendumque; alterum adhibita, cum aliud agitur, & aliud simulatur. Vel eius natura à Deci. in l. generaliter, num. 1. ff. de regul. iur. declaratur sic: Fraus est trahere exprimenda, vel exprimere falso

tacenda ad sui commodum, & alterius deceptionem.

- 116 Nihilominus certum est, quod differt inter se in multis, ut exactè ostendit Decian. par. 1. lib. 1. c. 5. à num. 10. usque ad 14. & quod se habeant uti species, & generi; Fraus enim inest dolo sicut species generi secundum communem interpretationem, Liuris generum 5. sed & si fraudandi, ff. de pact. Unde omnis fraus est doli, sed non e contra, cum latius pateat doli significatio, quàm fraudis, probat hoc etiam Bart. in di. 1. Quod Nerum, num. 1. ff. de pos. Fa. 117 rin. ibidem, num. 41. Competit itaque fraudi proposita definitio doli, secundum rationem genericam; ac secundum rationem specifiçam ipsius propriam, hoc modo definitur, quod sit actus malitiosus tendens de permisso ad prohibendum, ita idem Farinac. num. 35. ex Decian. di. 2. cap. 5.
- 118 num. 20. Vbi addit, quod Fallacia, Caliditas, & impossitura sint species fraudis. Quamquam peculiariter exprimitur cum Alcia. in l. aliud est fraus, ff. de verb. signif. quod fallacia loquendo committatur, caliditas verò tacendo, atque hæc de fraude obiter approbo pro infra expendendis.
- 119 Expedit etiam aliquid de culpa dicere, ut magis maniatur via ad eundem effectum: Definitur culpa genericè acceptè sic: sit deviazio ab eo, quod diligentia hominis potuit prævideri. Bart. in l. quod Nerum num. 6. ff. de pos. & Farinac. di. 2. quæst. 88. num. 49. Definitio verò culpæ prout in se includit dolum, est huiusmodi Voluntaria declinatio à bono, vel ex malitia, vel ex negligencia procedens, ita D. Thom. 2. 2. quæst. 34. art. 2. Decian. lib. 1. c. 6. num. 1. & Farinac. ibidem. Culpa denique à dolo separata, ita definitur est excessus, siue peccatum per imprudentiam admissum in alicuius dampnum, quod tamen per prudentiam, si adesset aduertentia, evitari posset. Tradunt Decian. & Farinac. locis proximè citatis.
- 120 Culpa ideo quatuor species, sed gradus communiter assignantur, nempe latissima, lata, lenis, & leuissima: ita Menoch. de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 3. num. 124. Decian. di. 2. cap. 6. num. 7. & Farinac. di. 2. quæst. 88. num. 3. & seqq. Vbi pot. istum vniuersiufque naturæ exprimitur: Latissima culpa, est, quæ procedit ex caliditate, vel machinatione ad decipiendum, fallendumque; alterò adhibita ex veris iudicijs presumptionibus. Unde vel coincidit cum dolo, vel huic est proxima. Culpa verò lata definitur: Deviazio circumspècta ab ea diligentia, quæ communiter habent homines, qui sunt eiusdem professionis, & conditionis.
- 121 At levis culpa est facere, vel non facere id, quod diligens pater familias faceret, vel omitteret in rebus suis. Tandem leuissima culpa est deviazio in seculum spècta ab ea diligentia, quæ habent homines diligentissimè eiusdem conditionis, & professionis.

- 122 Appellatione autēculpæ in dubio venit culpa levis, probatur ex text. in l. con-
ractus, ff. de reg. iur. & in l. impuberibus, §. is
quoque, il. 2. ff. de adion. & oblig. atque ex
alijs; Docentque Alciat. in l. culpæ lata,
num. 2. versic. Solent tamen, ff. de verb. si-
gnific. Marant. in specu. par. 4. num. 69. De-
cian. tract. crim. par. 1. lib. 1. cap. 6. num. 23.
& cum alijs Farinac. dict. quæst. 88. num. 91.
- 123 Quamquam num. 100. bene ipse limi-
tans addit, quod debeat intelligi, quando
subiecta materia aliud non suadet; nam
tunc culpa accipitur secundum subiectam
materiam: sic etiam affirmant Alciat. in l.
magna, num. 1. ff. de verb. signific. & Decian.
loc. cit. num. 22. ubi ait, quod quando sub-
subiecta materia id patitur, tunc culpæ ap-
pellatione venit etiam dolus, & lara cul-
pa, vel latior. Quam esse quintam speci-
em culpæ voluerunt aliqui, quos referre
videtur sequi Bart. in l. quod Nerua, nu. 8.
ff. de pos. Sed merito cum ex mente pluriū
reijcit Farinac. dict. quæst. 88. num. 66. affir-
mans latiore culpam esse idem quod do-
lus, &c.
- 125 Sequitur videndum, quod duplex sit do-
lus: sex eius divisiones tradit cum varijs
auctoribus Farinac. dict. quæst. 88. ad num. 3.
vsque ad 34. Primò, alius est dolus verus,
126 alius autem præsumptus. Secundò diui-
ditur dolus in velatum, simulatione scilicet,
vel alio modo, & in apertum, qui com-
127 mittitur cum vi. Tertiò, alius est dolus
malus, quem supra definiuimus, alius bo-
nus conduens ad salutem, de quo est il-
lud D. Pauli 3. Corinth. 12. Ego vos non
grauavi, sed cum essem astutus dolo vos
128 decepti. Quartò, diuiditur, quod dolus
alius fit in committendum, alius in omitten-
129 dum. Quintò, partitur in dolum maiorem,
& minorem, cum delictum aliquando ma-
iori dolo, aliquando minori committatur.
130 Sexto, & vitimo, dolus alius est ex pro-
posito, & alius ex re ipsa: Vniuersiusque
prædictarum diuisionum naturā recte ex-
plicat citat Farinac. Vide apud eum; Nos
pro nostro instituto solum primam, in do-
lum verum, & præsumptum cum ipso Fa-
rinac. & cum alijs aliquantulum expen-
demus.
- 131 Dicta autem diuisio doli in verum, &
præsumptum, licet non reperiatur in toto
corpore iuris, admittitur tamen commu-
niter à Doctoribus teste Farinac. num. 5.
Secundum Bart. in l. Nerua, num. 12. de pos.
dolos verus, seu manifestus describitur,
quod sit machinatio ad decipiendum, fal-
sèndumque alterum manifestè adhibita.
Ex qua adscriptione inferre bene Surd. de-
cis. Mantua. 216. num. 15. non probari do-
lum, nisi etiam probeatur animus fallendi.
- 132 Quod dolum item verum, seu mani-
festum præcipue notandum, quod dolus
verus in dictis, & præsumptionibus proba-
tur, manifestis, tamen, & euidentibus, nec
desuper esse dolus verus, quamuis per hu-

- iusmodi indicia, & præsumptiones offen-
datur. ita cum Bart. Pacia. Curt. Iun. & cum
alijs per eum relatis. Farinac. dict. qu. 88,
133 num. 8. Atque num 10 aliud mentò no-
tandum adducit cum Menoch. de recone-
ran. possit remedi. 15. num. 135. (Licet hic
alibi sibi contrarius videatur) quod dolus
verus non sic ille, qui à lege inducitur, p. 2.
sumitur, sed qui probationibus, vel
coniecturis, & indicijs detegitur. hoc ille.
- 134 Præsumptus verò dolus sic describitur,
est machinatio ad decipiendum, fallendū-
que alterum præsumptuè adhibita. Vnde
in hoc præcipue differt à vero dolo, quod
præsumptus sit ille, qui ex indicijs non ma-
nifestis, & non omnino concludentibus,
sed tantum probabilibus ostenditur. Doc-
cet Farinac. ibidem num. 12. & 13. ex Bart.
in l. quod Nerua, num. 13. & seqq. ff. de pos.
cum Capr. coneluf. 78. num. 12. & cum alijs
pluribus.
- 135 Omisissis varijs differentijs, quas inter
dolum verum, & præsumptum assignant
scriptores, maxime citat. Capia. num. 13.
& seqq. cum Menoch. de præsumpt. 3. nu. 9.
vsque ad 14. Hanc à eis secundo loco ac-
cipie, nempe, quod à vero dolo nulla sit ex-
cussio, bene tamen à præsumptione idem
varijs aliquantulum verbis tradit Decia.
par. 1. lib. 1. cap. 4. num. 4. & 16. ubi ait quod
dolus verus nulla excussatione excusari, aut
interpretari potest, semperque in malam
partem accipitur; præsumptus autem quan-
doque excusatur, & in bonam partem in-
terpretatur. ita ille, & cum ipso Farinac. ubi
supra num. 18.
- 136 Dupliciter item accipitur dolus præ-
sumptus, nempe, vel respectu probationis,
cum non plenè, & concludentibus proba-
tionibus, sed indicijs, & præsumptionibus
probat. attentat dolum. C. de dolo. Vel
respectu essentia, sed qualitatè ipsius do-
li, ut sius ex aliquo actu præsumit dolum,
ita in l. quod Nerua, ff. de pos. dolus præsu-
miatur ex eo, quod in rebus alienis non sit
- 137 quis sic diligens sicut in suis. Hinc ex
traditis per Bald. in l. quæ fortuitis, nu. 8.
versic. aduerte, & C. de pignor. actio bene
deducit Farinac. dict. quæst. 88. nu. 31. quod
possimus dicere, dolum dupliciter esse præ-
sumptum, vel præsumptione hominis, vel
præsumptione iuris prædictis omnibus sic
præmissis.
- 138 Videndum iam, qualiter ratione doli,
vel carentia eius pœna arbitrio Iudicis, aut
Inquisitoris augeri, immitti, aut relaxari
possit; Ac primò quod ubi dolus in deli-
ctis nullo modo adest, nec etiam pœna,
regulariter loquendo habeat locum; pro-
batur ex text. in l. 1. C. de Sicar. in l. qui in-
iuria, ff. de Furt. in l. quod Reipublicæ ff. de
iniurijs, & in l. cum autem. §. excipiuntur
ff. de ad. l. edict. Atque ex istis iuribus, ma-
nifestè deducit Marant. in spec. par. 4.
num. 58. vcr. quar. prius, Marf. in l. Cor-
nelia la 2. §. cum quidam. uum. 3. ff. de leg.
De-

- Decia. tract. crim. par. 1. lib. 1. cap. 4. num. 9. & Farinac. quæst. 87. num. 1.
- 139 Sicut è contra si adsit dolus in comitendo delicto, nequit omitti poenam aliquam sic dolose delinquenti infligere; per tamen est, quod semper dolus præsumptus mitius puniri debeat, quam verus, ita cum Tiraquel. de poenis temperan. caus. 15. num. 2. & cum alijs Farinac. dict. 140 quæst. 97. num. 4. Qui infra num. 68. idem repetit, nu. 69. merito facit conclusionem generalem, quod dolus minor semper mitiori poena punitur, quam maior, probatque auctoritate eiusdem Tiraq. Blach. in. pract. §. visis iudicijs, num. 123. & aliorum.
- 141 Hæc autem conclusio licet sit intelligenda de vtroque dolo, vero scilicet, & præsumpto; cum respectu vtriusque detur lætitudine maioris, & minoris; distinguendum tamen circa dolum verum; nam si iste sit coniunctus cum speciali, & nominato delicto, tunc punitur poena illius delicti in quoniam inest, vt in homicidio, furto, fornicatione, Apostasia, & similibus. Si vero dolus non habeat nominatum delictum, eo casu extra Ordinem Iudicis, aut Inquisitoris arbitrio puniri debet l. 1. & 3. ff. de crim. Stellion. & ibi Gloss. Bart. Albert. ac Reliqui Menoch. de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 3. num. 2. Decian. tract. crim. par. 1. lib. 1. cap. 4. num. 8. & Farinac. ibidem. num. 67.
- 142 Expendendum iam sequitur, an in dubio præsumatur dolus, aut saltem fraus? Concordes sunt Auctores in responsione negatiua circa vtrumque. Atque hinc deducunt, quod dolus, & fraus per allegantem probari debent. Paret de dolo ex l. quoties, la. 2. §. qui dolo, ff. de probat. expressè dicitur: Qui dolo dicitur factum aliquid, licet in exceptione, docete dolum, admissum fuisse. traduntque vt certum. Paul. de Castro. in l. transactionem, num. 2. C. de transact. & præter plures, quos allegat, Mascard. de probation. lib. 1. conclus. 531. num. 9.
- 144 Quod item fraus non præsumatur, nisi probetur per allegantem, ostendit clarè textus in l. patronus, ff. de probat. l. si prætor, §. Marcellus, ff. de indic. l. 3. §. fina. & ibi Gloss. ff. de tribut. & anchoran. consil. 381. num. 5. verò item qui allegat dolum, vel fraudem. Mascard. de probat. lib. 2. conclus. 814. num. 1. & Farinac. cum alijs quæst. 89. 145 num. 4. Qui bene addit nu. 6. cum Laym. in quæst. de idem. mulier. num. 53. & Menoch. de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 3. n. 31. & seqq. quod potius præsumatur error siue iuris, siue facti, quam dolus, secundum text. in l. quod adhibitis C. de his, qui sibi ascrib. in testam.
- 146 Aut saltem præsumitur potius aliqua culpa, quam dolus, vel fraus. Docent vt certum Mascard. post alios qui adducit, de probat. lib. 1. conclus. 467. num. 17. Dyn. in. Regu. in obscuris num. 17. vbi ait, quoddam dubio sit potius præsumenda qualitas ex-grauans, & Farinac. in prax. crim. quæst. 87. 147 nu. 26. Præmitrens rectè ibi cum Bald. in l. fin. verò sed nihil apparet num. 1. C. de adli. action. Roma cons. 455. num. 3. Alia, de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 6. num. 1. & cum alijs pluribus, quod potius delictum minus præsumi debeat, quam maius in casu dubio.
- 148 Quid quod in dubio nec culpa, nec delictum præsumitur, ac propterea, qui hoc, vel illud allegat, probare tenetur. ita Gloss. & Doctores in Lquories §. qui dolo, ff. de probat. & facit ad rem text. in l. fin. verò interdum, ff. de cust. reor. & magis in l. meritis, ff. pro Socio. traduntque vt certum. Bald. in l. precibus, num. 31. verò exculsit ergo, C. de impuberibus, & alijs sublt. Alciat. de præsumpt. 1. num. 1. & cum alijs Farinac. quæst. 85. numero 1. & quæst. 89. num. 10.
- 149 Ad exclusionem autem tum doli, & fraudis, tum culpe, & delicti omnis interpretatio facienda est, etiam si verba aliquid modo impropietur. Ostenditur per text. in cap. cum tn. extra de testis, traduntque vt præter verum Auctores præcipue Marfil. in rubr. ff. de fideiusso. num. 63. Mascard. de probat. lib. 3. conclus. 1003. num. 7. Bertazz. consil. 71. num. 21. lib. 1. affirmans ibi, quod ampliantur, & restringuntur ad effectum excludendi præsumptionem delicti, & cum pluribus, quos citat Farinac. quæst. 85. num. 17. & q. 89. n. 8.
- 150 Videndum modò qualiter dolus, & fraus probentur? Communis est sensus omnium, resolutio, quod vtriusque probatio fiat præsumptionibus, coniecturis, & indiis. Pro huius resolutionis ostensione est text. in cap. de renuntiat. in 6. & docent. Albert. in l. dolum, num. 1. verò fraus etiam, C. de dolo. Paris. cons. 97. num. 7. Decia. cons. 32. num. 4. lib. 13. & Menoch. de præsumpt. l. 5. 151 præsumpt. 3. nu. 43. Quo cum citam per ipsum bene defendit Farinac. dict. qu. 89. num. 20. ad probandum dolum admitti coniecturas, nedum iuris, sed etiam hominis; & reddit rationem, quia certum est, quod doli, ac fraudis coniecturae arbitrio Iudicis, remittantur, vt infra clarius dicetur; Ergo, &c.
- 152 Sed petes, quot præsumptionibus, vel coniecturis dolum, & fraus probetur? Duabus sufficienter probari dixerunt Aym. cons. 153. num. 1. ac 12. & Decia. vbi supra. Quorum dictum merito cum limitatione, approbat Farinac. ibidem num. 2. nempe sufficienter duas, dummodo sint graues, & uiles, reiecto Decian. qui affirmat leues esse sufficientes, contra id, quod clarè deducitur ex l. dolum. C. de dolo.
- 153 Quamquam anrem ex textu in l. sed & si Maritus. §. & si constanter, ff. qui & a quibus. Ostendi videtur, quod ad probandum dolum, & fraudem nou sufficienter coniecturae,

- Auræ, & indicia: sed requiratur conclusio probatio, sicut tenet Anchar. conf. 151.
- 154 nu. 4. Nihilominus optimè Farinac. dict. quest. 89. nu. 19. inde confirmat doctrinam num. 150. traditum, quia cum fraus, & dolus de sui natura sint difficilis probationis, propterea illa probatio, quæ in hac materia doli, & fraudis resultat ex coniecturis, & indicijs, dummodo ista sint perspicua, dicitur dilucida, & concludens.
- 155 Quod verò dolus, & fraus probari debeant coniecturis, & indicijs perspicuis, patet manifestè ex dicto text. in l. dolum. C. de dolo. ibi doli ex indicijs perspicuis probari conuenit. Ad quæ verba omnes eorum interpretes adnotarunt, & præter ipsos, manifestè tenuerunt Capra concil. 87. nu. 50. Luc. de Penna in l. quemadmodum, num. 53. versum perspicuis, C. de agric. & cens. lib. 11. & cum alijs, quos refert Farinac. dict. quest. 89. num. 26. & nullus est, qui circa hoc dubitet cum sit in iure adeo expressum.
- 156 Extratamen non exiguum dubium, quoniam dicantur indicia perspicua? Mirum, quam varia responsio à Doctoribus de iure nouem modos respondendi cum auctoribus vniuersumque adducit Farinac. ibidem, à num. 27. vsque ad 35. videas copiose apud ipsam nobis attingere sic facta.
- 157 Vel, Perspicua itaque indicia dicuntur, vel quæ non sunt leuia: vel quæ sunt manifestæ probationis: vel quæ non possunt trahi, nisi in malam partem: aut sunt perspicua indicia, hoc est manifestissima: aut perspicua: item perspicua, id est videntia, & concludentia: aut etiam indubitata. Tandem dicuntur indicia perspicua, hoc est presumptiones valde eidentes.
- 158 Concludit autem num. 36. Farinac. cū Virg. Bocacc. in cōst. Pten. glo. 8. nu. 289. quocumque ex dictis modis sumantur indicia perspicua, requisita ad probandum dolum, quod debeat intelligi respectu doli veri, qui, vt diximus supra, manifestus, & indubitatus, concludentibusque indicijs est probandus: cum tunc propriè censetur verus dolus, quando huiusmodi indicijs probatur. Secus verò respectu doli presumpti; ad cuius probationem sufficient indicia probabilia, & non ita manifesta.
- 159 Nihilominus adhuc quoniam dicantur indicia indubitata, manifesta, & videntia; quoniam verò tantum probabilia, & non ita videntia ludicia, aut Inquisitoris arbitrio relinquuntur, ita præter plures iuris expostores circa textum in l. dolum. C. de dolo, tradunt præcipuè Lucas de Pegna, in l. quemadmodum, num. 23. C. de agric. & cens. lib. 11. Corne. conf. 140. num. 11. lib. 2. Mascard. de probat. lib. 1. concl. 530. num. 10. & cum alijs Farinac. dict. quest. 89. num. 25.
- 160 Vnde iam per se manifestè apparet, quam difficile sit Indicibus, aut Inquisitoribus negocium istud, efformandi tale arbitrium, & discernendi, qualia ad sint indicia doli, quales coniecturæ, & presumptiones, ac cuiusnam doli, an veri, vel tantum præsumpti pro augenda, vel minuenda, aut commenda pœna reo, indeque difficultatis ratio præcipuè insurgit, quod sapienter circa eundem casum ex circumstantijs facti, personæ, modi, &c. oppositè temperantur presumptiones, aut coniecturæ, itaut vna ostendat dolum, & altera ipsam tollat. Docent bene Aym. conf. 8. num. 9. Brunor. à Sole in suo crim. nu. 62. Mascard. de probat. lib. 1. concl. 531. num. 11. & cum.
- 161 alijs Farinac. dict. quest. 89. num. 39. Qui opportunè exemplificant in patre percutiente filium. Nam quauis ex percussione, vt de scilicet præsumitur dolum, tollitur tamen ista præsumptio ex alia, nempe ex amore paterni erga filium: Quod exemplum etiam adducit Menoch lib. 5. præsum. 3. num. 114.
- 162 Quare cum ad has maximè oppositas presumptiones attendere debeat Iudex, vel Inquisitor pro indaganda qualitate doli, pro eo excludendo, aut includendo aliquam, & per consequens, pro relaxanda, aut minuenda, vel augenda reo pœna: Opere pretium duxi ad hunc effectum, aliquas presumptiones in particulari exclusivas doli, ac eiusdem inclusivas quoquomodo indicare cum Farinac. dict. qu. 89. Inspec. 3. & 4. vbi copiose de eis tractat, & præter alios cum Soula lib. 5. Aphor. ca. 31. à num. 1. vsque ad 28. vbi ad quodam compendiosè eas attingit.
- 163 Prima præsumptio dolum excludens desumitur ex qualitate personæ vt si sit rustica, imperita, &c. Patet ex l. si quis id, quod 5. doli, ff. de iuridict. omni. iudic. l. quis in grani, § si ignorans, ff. ad sillam ita Albert. in l. dolum, num. 6. C. de dolo. Menoch. lib. 5. præsump. 3. num. 38. & Farinac.
- 164 ibidem, num. 44. & seqq. Vbi cum diuersis per eum allegatis varias proponit illationes: nempe non præsumi dolum Subdito contra suum Principem, nec in minore, nec in muliere, &c. Vide apud ipsum.
- 165 Secunda sumitur ex defectu causæ; nã vbi acquirat excogitatio causa, ob quam quis dolosè egisse dicatur, ibi dolus, non præsumitur. Si mulier, & retamot. Auth. sed in necesse, C. de donat. antenupt. ita Aym. conf. 6. num. 23. Roian. conf. 1. num. 55. Mascard. de probat. lib. 1. conclus. 531. num. 4. & Menoch. lib. 5. præsump. 3. num. 8. Qui peculiariter loquuntur de casu, quando lucrum, & commodum non adest.
- 166 Tertia oritur ex eo, quod quis vt iure suo, aut iure permittente aliquid agit, aut excogitatio actum fieri solitum. Probatur ex text. in l. Gracchus, ff. de adult. in l. qui autem, ff. apud Labionem, ff. de his, qui in fraud. cred. in l. Sancimus. C. de administrat. in l. auallus, ff. de reg. iur. ita Albert. in l. dolum. num. 6. vers. idem si facit, quod

- quod publicè fieri consuevit, C. de dolo-
Menoch. dict. præsump. 3. num. 23. & Farinac. dict. quæst. 89. n. 59. & seqq.
- 167 Quarta præsumptio excludens dolum, insurgit ex actu palam commissio, qui licet in specie sit prohibitus, in genere tamen est permittus. L. non existimo, ff. de excusat. tut. l. fin. ff. de ritu. nupt. ita Albert. de agnosc. quæst. 23. num. 79. & Farin. ibidem num. 63. Quamquam hoc Iudicis arbitrio relinquatur, ut ait Menoch. li. 3. præsump. 122. num. 94.
- 168 Quinta præsumptio exclusiua doli provenit ex ignorantia facti, dummodo sit probabilis, quoniam ignorans nequaquam in dolo, præsumitur, neque ab ignorante dolum committitur. Secundum text. in l. non potest videri improbus. ff. de reg. iur. in l. bone fidei. ff. de verb. signif. & in l. quinquaginta, ff. de excusat. Tradunt Felyn. in cap. si autem in 1. fallen. extra de rescip. 169 & Aym. conf. 8. num. 10. Qui extendit ad dubitantem: Quam extensionem, ut bene comprobatur, & exornatam admittit Farinac. loc. cit. num. 65. & ego cum ipso.
- 170 Sexta ex actu qui in personam benevolam, propinquam, vel coniunctam exercetur. ita Aym. conf. 6. nu. 23. Socin. reg. 94. in prima Fallen. ubi ponit exemplum, iam supra num. 164. nobis cum Menoch. adductum, de patre percutiente filium; Mascard. de probat. lib. 1. conclus. 531. num. 11. & Farinac. dict. quæst. 89. num. 68.
- 171 Septima præsumptio dolum excludens nascitur ex eo, quod quis operatur ex obedientia Superioris: ex necessitate officij: vel ex intervallo temporis. Dummodo delictum manifestum non sit. Hanc in tres dividit cum Alber. l. dolum, C. de dolo. & cum alijs Farinac. loc. cit. num. 69. 70. & 71. & probat ex iure, & ex plurimum auctoritate. 172 Floritate. Sed nos brevitatis gratia, unica omnes comprehendimus, cum Soufa dict. cap. 31. num. 24. Vide etiam circa eas Mascard. dict. concl. 813. num. 8. & 9. Vide item Albert. in l. dolum, num. 4. & seqq. C. de dolo explicantem diversas alias præsumptiones dolum excludentes.
- 173 Et contra verò præsumptiones doli inclusivas, ne nimis in hac re diffundamur, ab eodem Soufa n. 25. multo magis compendiosè hinc verbis accipe. Sicut, inquit, prædictæ causæ dolum in totum, vel in partem excludunt; sic ex coterarijs præsumitur. Ut si persona facti doctæ; si detur causa, ex qua dolum quis commississe dicatur; si quis facit contra ius; si clam committatur actus prohibitus; si quis scienter operatur; si quis exercet actum contra inimicum, si aliquis contra obedientiam facit, aut quod ad alium spectat operari. Farin. dict. quæst. 89. inspect. 4. ferè per totam hac ille.
- 174 Deinde nullum dubium, quod insurgat præsumptio doli inclusiva ex præcedenti tractatu: ex actu facto cum personis suspicatis, aut prohibitis: aut ex qualitate temporis. ita Decian. conf. 32. nu. 4. & 15. lib. 3. Mascard. lib. 1. de probat. conclus. 531. n. 63. 73. 104. & 143. ac cum multis alijs Farinac. dict. quæst. 89. inspect. 4. numero 47. & seqq.
- 175 Similiter desumitur præsumptio dolum includens ex mendacio, ac ex falsa expressione, & assertione, si quis affirmaverit, §. 1. & l. quod venditor. ff. de dolo. ita Mascard. dict. conclus. 531. num. 7. & 37. Menoch. dict. præsump. 3. num. 55. & Farinac. dict. inspect. 4. num. 104. & seqq.
- 176 Qui meritis extenditur ibi ad casum quando quis affirmat pro vero, aut certo, quod verum, aut certum esse ignorat: aut quando aliquis tacet, quæ dicenda erant, vel obscure loquitur, secundum text. in l. si quis in pignore, & in l. queritur, §. si venditor. ff. de edil. edict.
- 177 Tandem extat præsumptio doli inclusiva ex diligentia, vel cautela nimia, & insolita; atque uniusaliter ex quouis actu insolito, l. si quis sub conditione, ff. de condit. inst. l. Tradunt Farinac. conf. 32. num. 3. Menoch. dict. præsump. 3. num. 102. & 109. Mascard. de probat. conclus. 815. lib. 2. num. 4. & Farinac. dict. inspect. 4. num. 121. & seqq. penes quem diversas alias præsumptiones doli inclusivas legas; nobis propozita præter maiorem alicuius explicationem statim adiungendam pro nostro instituto sufficiant.
- 178 Concludimus itaque quod Iudex, aut Inquisitor habeat locum arbitrandi de pena contra reum, augendo, vel minuendo, aut relaxando eam iuxta præsumptionem doli exclusivam, vel inclusivam, attentis supra traditis, Quod si nullum dolum præsumat, sed tantum aliquam culpam; etiam pro modo culpe penam arbitrari teneatur, & reum aliquoties puniri. Ex Bart. in respiciendum. num. 4. vers. de lata ff. de pœnis, Clar. in præf. §. homicidium, sub verb. culpa dicitur, & ex alijs tradit copiosè Farin. in Prax. crim. quæst. 87. num. 70. 71. & seqq.
- 179 Sed quid peculiariter quoad pœnas ab Inquisitore infligendas delinquentibus contra fidem? in fine nostre Regulæ resolutionem attingamus, sed verbis Soufa dict. cap. 31. num. 29. & 30. Unde sumptimus, eam audiamus. In causis inquit, fidei, non attenditur ad causas excludentes, vel includentes dolum, quoad penam, quæ incurratur ipso facto ex delicto externæ commissio; neque etiam ubi tali delicto pœna est à iure taxata, Ratio est, quia in huiusmodi pœnis Iudex non habet arbitrium.
- 180 Quando proceditur ex præsumptionibus, & iudicijs, consideranda sunt causæ, quæ dolum includunt, & excludunt, ut pena imponatur, sive enim arbitrari debet Inquisitor. hæc ille, quæ omnino approbo. Atque his Regulæ nostra terminatur.

dolo & à mala fide, atque à culpa excu-
tur; sed à pena etiam liberatur. In hoc
verceram. *Glos. in Titul. in qm. v. v. f. d. l.*
quomodo, & ibi Bart. in l. 1. §. 1. Paul. de Ca-
sit. ff. de condition. & demonst. Tit. de
pœnis temper. caus. 1. n. 9. & 17. & 18. & 19.
Steph. 4. Lambert. de Constat. *Glos. in*
num. 213. & 216. Bertaz. conf. 80. n. 3. lib. 1.
& conf. 157. num. 15. lib. 1. & cum pluribus.
Farinac. dict. quæst. 90. in spec. 3. num. 99.
& seqq.

192. Debet tamen ignorans in modo sic
credens sit persona simplex, & ignorans: So-
cūs, si sit homo callidus, & versutus, quia
hic non excusabitur penalem credulita-
tem, ita idem Farinac. num. 115. ex mente
Seraph. in traç. de pœnis iuramen. privi-
13. §. 1. §. 1.

193. Excipe item, quando id, quod agitur
est manifestè delictum: nam tunc delin-
quens nequaquam excusatur ex eo, quod
viro fide digno crediderit. Cum Propo-
sito in cap. propo. §. 1. n. 9. & 10. de coniug.
seru. & cum Bertaz. dict. lib. 1. conf. 43. n. 9.
traç. ibidem Farinac. n. 106.

195. At quid si quis credat asserenti ino-
rissimæ & veteris resolutioni est, quod quorum-
queque aliquis fide dignus habeatur, si
eius assertio non sit verisimilis, quin ipsi
credens, neque à culpa, neque à pena im-
muni quadrit, sed à iudice, aut Inquisito-
re prout de iure puniri debet, ita Seraph.
loc. cit. prin. 13. n. 50. cum Paul. de Ca-
sit. & Coram locis per illum relatis, Ber-
taz. ibidem, prin. 13. n. 50. & seqq. Pra-
posit. vbi supra; & ap. quod dicitur, 16. di-
stincti, & Farinac. dict. in spec. 3. num. 113.

196. Comprobat hanc resolutionem illa alia
communis apud omnes, quod si licet quis
non debeat esse nimis credulus, secundum
l. 1. §. doli autem ff. de e. per quem factum
erit in illis verbis. Quamvis quidam pu-
tent sibi eum imputare debere, qui credu-
lus fuerit, & ibi *Glos. in verb. quamvis, ad*
fin. Pro huius resolutionis veritate, & de-
claratione, ibidem legendi sunt Alber.
num. 4. & seqq. Angel. num. 4. Bart. ante n. 1.
& conf. 1. num. 1. Farinac.

197. Ultimo loco videndum de credulitate
proveniente ex ignorantia iuris, & qui-
dem si quis credat se non delinquere, sed
sincere agere, hæcque ipsi credulitas pro-
veniat ex ignorantia iuris naturalis, gen-
tium, ac divini crassa, & supina, seu asse-
rata, ut plurimum, sicut non excusatur à
dolo, ita nec pœna ei minuitur. Primum
quod non excusetur à dolo, probat text. in
l. 2. & ibi *Glos. ac committit omnes. C.*
de in ius vocan. Tradentem ver certum
Salycet. in Senatus, num. 3. C. de his, qui
sibi Alcipt. Alciat. de præsump. reg. 3. præ-
sump. 30. num. 4. Boss. in rit. de decretis Me-
diol. num. 20. & cum multis alijs Farinac. ibi.

198. Item in spec. 2. num. 101. Qui consequen-
ter, & necessario, secundum verum dubita-
tum etiam defendit, quod credulitas ex

causa ignorantia oriens non minuat credenti
pœnam, sed prout de iure iudicio, vel In-
quisitore sit puniendus.

199. Quando autem credulitas oritur ex
ignorantia iuris dubii, seu apud Doctores
controverti, in hoc casu, eum rane talis
ignorantia iuris æqualeat ignorantie fa-
cti, idgo ista credulitas à dolo, & à pœna
credentem excusabit. Probatur ex text. in
cap. cum ibi morat, per Ioan. Andr. extra
de postul. Prælat. & de decr. 1. mol. Card. &
alij in cap. cum dilectus, de consuet. Fely.
in cap. de quarta, num. 37. de præscript. &
Farinac. dict. in spec. 3. num. 201. post plures
alios, quos citat maxime Plote in lit. iu-
200. ran. lib. 6. num. 51. Vbi alij relatis (in-
quit Farinac.) concludit, quod isto casu
iuris ignorantia non solum excusat à do-
lo, & à mala fide, sed etiam à culpa lata,
instantem, quod non potest criminaliter
procedi, ita ille.

201. Qui sic pœsequitur num. 103. circa id,
quod vltimo loco in Regula nostra tradi-
tum: Secus autem, inquit, si ignorantia sit
iuris notorii, & indubitati sive communis
iuris, sive statim, sine etiam proclamati, &
bannimento rum: tunc enim non excusat
à dolo, quia est ignorantia supina, & as-
sertata, nec excusetur illi, qui asserit, sed
ex illius iuris ignorantia fuisse motum. Al-
ciatus de præsump. reg. 3. præsump. 30. post
num. 4. Tit. de pœnis temper. caus. 1. n. 9.
Natta conf. 338. num. 12. lib. 1. Boss. in rit.
de decr. Mediol. num. 20. vers. nec in iute
cluii indubitato, & notorio. Gabr. lib. 7.
concl. 8. num. 74. Vbi alij referuntur, Bart.
& Torge in suis traç. crim. par. 4. n. 11. Plote
de inclut. iuran. f. 4. num. 40. & 43. Magon.
doct. luec. 33. num. 73. ita ille.

202. Quin etiam præsumendo à iure da-
bio, & notorio, tamen si ignorantia iuris
aliquando excusat à dolo, sed haud excu-
sat à culpa lata: quia ignorare iura, lata,
culpa censetur. L. lata, ff. de verb. signifi-
impent. & ff. de reg. iur. Traduntque Salyc.
in l. Senatus post. num. 3. C. de his, qui sibi
ascrib. affirmans ibi, quod non excusetur
à dolo præsumto, nec à culpa lata, levi, vel
levissima. Carer. in prædict. in traç. de
203. homicidio, f. 11. num. 7. Asserens bene
ibi, quod mitius isto casu ponitur delin-
quens pro culpa, & Farinac. dict. in spec. 3.
num. 95.

204. Cuius verbi, num. 97. expressis iam
Regulam nostram terminare iubet. Subli-
mita, inquit hanc primam limitationem,
quia quandoque datur iuris ignorantia, si-
ne ulla culpa. Quia possunt esse tam aper-
te coniectura, quod quis ignoranter, &
bona fide delinqueret, quod non testabit
omnis pœna, ut per eundem Boss. dict. tit.
de decr. Mediol. n. 20. & 21. per text. in l.
ex consensu, f. 1. ff. de appellat. hæc illeque
omnino approbo.

*An delictum ex iracunda, vel ex inflo dolore,
commissum à Iudice, vel Inquisitore,
mitti puniendum? vel sic?*

REGVLA CCCCXXXVI. JAN. 20

205 **T**VM in quibusvisque delictis cuiusvis materie, etiam blasphemie hereticalis, cum in delicto iniuriarum, maxime si provocatio precedat, quibus ex vi iracundia, aut intima doloris delinquit, à Iudice, vel Inquisitore, mitius venit puniendus. Quod intelligitur, si causa iusta sic irascendi, & dolendi addit: item intelligitur non de iracundia parva, sed de magna, adeo ut propter eam omnis actus, non solum in criminalibus, sed etiam in civilibus, nullus, seu irritus reddatur. At si prædicto modo delinquentem non poeniteat, transacta ira, sed potius delictum ratificet, nequaquam villa ratione à poena excusatur.

208 **E**X vi diuersorum Iurum videntur auctores inter se discrepantes circa hanc tertiam causam minuendi poenam, vel secus, eo quod delictum in statu ira fuerit commissum. Pro parte affirmante, quod d. beat. minui, facit text. in l. 2. ibi seu calorem, &c. C. de abol. & in l. aut facta, §. causa, ibi cum quis per iram ab extraneo pulsatus est, ff. de poen. & in cap. si quis iratus, & ibi Gloss. 3. quæst. 3. & in cap. ira. 11. quæst. 3. traduntque ut certum Tirac. de poen. temper. can. 1. num. 1. & seqq. Carrer. in præct. tract. de homicidio, §. 7. excusat num. 1. Felyn. in cap. sicut, num. 1. de inre. inra. l. l. Clar. in præct. §. finali, quæst. 60. vers. est etiam, & Menoch. de arbit. quæst. lib. 2. casu 319. no. 33. & de præsumpt. lib. 5. præsump. 3. num. 117.

209 Pro parte verò negatiua, quod ira in delictis non excuset; est text. in l. si non conuicti C. de inint. Atque conuincit efficacius argumentum, quia alioquin vix vnquam puniretur delicta, cum nullum sit ferè delictum, quod sine ira patretur, maxime illud, quod per iniurias aliquis offenditur. Et in hanc partem inclinat Bald. in dict. l. si non conuicti num. 2. vers. vel dic, & ibi Angel. num. 6. Arc. in l. 1. vers. in text. &c. C. si aduer. delict. Boer. dec. 168. n. 35. & Andre. Gayl. obser. 106. n. 9. par. 2.

210 Nihilominus benè concordat Farinac. in Prax crim. quæst. 91. num. 4. & extens. & auctores utriusque partis, nempe sequentes posteriorem debere intelligi, quod delinquens calore iracundia commotus non excusetur à poena in totum; sed ex parte, seu quod mitius sit puniendus & hanc esse sententiam sequentium priorem partem. Sumit hanc concordiam Farinac. ex Roman. singul. 314. no. 5. ex Decian. in l. quidquid, num. 7. & 8. ff. de regular. Cagno. ibidem. num. 6. & 7. Nauar. in cap. si quis iratus,

num. 4. vers. 3. de poenitent. dist. 1. com. 1. & ex alijs.

211 Pari item modo delinquentem excusatur iustus dolor; cum hunc temporare sit difficillimum, & homo intenso dolore affectus, ut extra plenitudinem intellectus transportetur, vix possit impediri; Vnde si in hoc statu delinquat, mitius est puniendus, l. si adulterium cum incestu, §. Imperatores, ff. de adul. l. Gracchus. C. eodem. Et docent Tirac. de poen. temper. can. 1. Abbas, in cap. si fixati, num. 2. de iniur. clar. in præct. §. fin. quæst. 60. vers. sed hic quero, & cum alijs, quos citat Farin. dict. quæst. 91. num. 5.

212 Hinc ipse num. 6. ex vi dict. l. si adulterium & l. Gracchus, cum eodem Tirac. cum Rolan. conf. 34. num. 17. Paris. conf. 54. n. 2. & seqq. Foller in præct. crim. in verb. item, quod suffocauit uxorem num. 63. Ant. Gomez. de delict. in tit. de homicidio, num. 42. & cum pluribus relatis, optime inferre, casu quo Pater, seu Maritus occidit filiam, seu uxorem in adulterio deprehensam, ac simul ipsum adulterum, ob instanti dolore, quo sic ad occidendum inductus fuit, excusetur quandoque à poena ordinaria, quædoque in totum, sicque in praxi receptum videmus.

213 Excusatur etiam, & venit mitius puniendus, qui per iracundiam commisit crimen calumnie, accusans falsò aliquem, secundum text. in l. 1. §. quæti potest, ff. ad Turpil. cap. si quis iratus, 2. q. 3. docentque Felyn. in cap. sicut, vers. si autem quætiur, de iur. iuran. l. si filiam tuam, num. 4. vers. eodem modo accusatio C. de in off. stat. Ducn. reg. 195. in §. ampliacione, & Farin. ibidem num. 11.

214 Præterea habet locum in crimine blasphemie, etiam hereticæ: Nam quamuis iniuria facta Deo multò grauior censetur, quam facta homini, nempe quanto Deus est homine superior, aut facta §. per.

215 sona, ff. de poen. Vnde contra blasphemos ius civile, poenam mortis assignat, ut in auct. ne luxuri. hom. cont. nat. Ius etiam Canonicum graues poenas illis indiget, ut in cap. de malef. (de poenis in particulari blasphemo hereticali infligendis dicemus infra.) qui tamen iracundia calore tale delictum committit, à Iudice, vel Inquisitore mitius debet puniri, ita Tirac. de poen. temper. can. 1. num. 14. cum Abb. an. rizo, Archid. Goffred. & Panor. quos refert, l. si in l. si filiam tuam, no. 7. C. de inoff. testam. & Farinac. dict. q. 91. n. 9.

216 Sed quid de delicto iniuriarum? quod in eo ira delinquentem nullo modo excuset, videtur probari per text. in l. si non conuicti, C. de iniur. & ibi Gloss. in verb. calore, & Angel. num. 6. & l. l. Clar. in præct. §. iniuria, vers. quæ. quid si iniurias, reprobatis alijs sic defendunt, maxime in casu, quando iniuria est talis, quæ per poenitentiam reuocata non auct. dampnum,

seu vituperium passio, nec rem ad pristinum
217 reducit statum. E contra per iracundiam inferens iniuriam, quod excusari possit, tuncur ex Doctoribus non paucis precipue Bellapert. in dict. l. si non conuicti veris item dicit, C. de iniur. & Cagnol. post Angel. l. mo. Marfil. & Ferrac. per eum relatos in l. quidquid num. 10. ff. de regul. iur. Exprimens in specie, si iniuria fit verbalis, & fuerit per penitentiam reuocata, quod cesset iniuriarum actio.

218 Verum bene Farinac. dict. q. 91. nu. 33. eos in concordiam adducit eadem distinctionem, qua supra, quod in crimine iniuriarum iracundia non excuset in totum; bene tamen in parte, & ideo iniuriarum ira commotis debet maiori poena affici. Sic etiam resoluunt Roman. singul. 314. num. 5. Cagnol. in l. quidquid num. 6. & 7. Abb. in cap. dilecti filii, num. 7. in fin. et 18. de excep. et alij.

219 Quod precipue habet locum quando provocatio precessit; nam si provocatus ab aliquo verbis, aut facto, & hinc ira commotis, provocantem iniuriat, vel offendit, etiam si inculpate tutelae moderamen excedat, mitiorem poenam meretur, secundum text. in l. qui cum maior. §. libertus. ff. de bon. libert. ita cum Ioan. Andr. in cap. significavit, de poenitent. & remiss. Tiraq. de poen. temper. caus. num. 3. Marfil. in pract. §. quoniam, num. 63. Boff. in tit. de homicid. sub num. 99. & cum plurius alijs docet Farinac. dict. quest. 91. nu. 7 probatque hac ratione, quia provocatus sic delinquendo, non dicitur in dolo, sed in culpa; ergo non de dolo, poena ordinaria sed de culpa extra ordinem est puniendus.

220 Quotiescunque autem delinquens ob iram, vel dolorem excusatur, vt diximus requiritur, vt causa irascendi, aut dolendi sit iusta: nequaquam ramen excusabitur, si sit iniusta, vt contingit quando quis dat operam rei illicitae. Tradunt vt certum, fere omnes precipue Cagno. in l. quidquid calore, num. 9. ff. de regul. iur. vbi ait blasphemantem ex ira in ludu, non excusari, eo quod tunc ira provenit ex iniusta causa. Felyn in cap. sicut, nu. 3. de iur. iuran. Mascard. de proba. lib. 3. concl. 1557. nu. 68. & Farinac. ibidem n. 38 & 39.

221 Dein vt delinquens excusetur ob iram, modo dicto, debet esse ira magna, & non sufficere parva. Docent etiam vt certum, multi, vt Decia in l. quidquid, num. 8. ff. de reg. iur. Carter. in pract. tract. de homicid. §. 7. num. 4. Andr. Gayl. obseru. 106. nu. 12. lib. 2. & cum alijs per ipsum relatis Farinac. vbi supra num. 40. & bene declarat iram.

222 magnam, & parvam sic. Parua, inquit, dicitur ira, quando delinquens tempore delicti fuit aliquoties ab ea concitatus, sed non a mente alienatus. Magna autem dicitur, quando quis erat taliter concitatus, vt in totum a mente alienatus, & suus non fuerit; hoc enim vitimo casu delin-

quens mitius punitur, secundo autem casu non, ita ille nec maiori hoc indiget probatione.

223 Exterritur irem predicta doctrina adeo vt ira magna non solum excuset delinquentem, sed etiam quencunque eius actum, annullet, tam in civilibus, quam in criminalibus. Quoad ista iam proposuimus varia exempla, quae sufficiunt: Quoad civilia vero huc certe non spectantia, in varijs casibus exemplificat diuersis ampliacionibus Farinac. dict. quest. 91. a num. 19. vsque ad 39. ex iure, & ex auctoribus multis, vt in iuramento, in voto, in professione, in diuortio, in electione, & in alijs similiter, quae validitatem non habent, si calore magno iracundiae fiant; videas si lubeat apud 224 ipsum Farinac. Quia in communi. Quod actus in statu magno rei factus sit nullus, & irritus, probat ex text. in diuortium 3. & ibi Gloss. ff. de diuort. & in l. quidquid, & ibi etiam Gloss. ff. de reg. iur. ac in l. filiam tuam, C. de inoff. testam. in cap. diuortium, de poenitent. distinct. 1. Traduntque Roman. Cagno Tiraq. & alij per illum nu. 18. relati.

225 Superest ostendendum oppositum, in fine nostrae Regulae adductum, quod scilicet iracundia, siue parua, siue magna, nullo modo delinquentem excuset, quando ipsum non poenitet deliquisse; sed transacta ira, in delicto perseverat, & illud rarificat. ita Gloss. in l. si non conuicti, in verb. calore C. de iur. iuran. & ibi Cyn. num. 3. Angel. num. 6. & cum alijs relatis Farinac. ibidem num. 36. vt certum tradunt.

226 Vniuersaliter etiam alios actus, seu contractus calore iracundiae executos, perseverantia confirmari ostenditur ex text. in dict. l. diuortium. 3. ff. de diuortio, & in l. quidquid. ff. de reg. iur. traduntque Gloss. in cap. Dudum verb. calore iracundiae, de conuer. coniug. l. asin. l. si filiam tuam, nu. 6. C. de inoff. testam. Duenn. reg. 193. in 3. limitatione, & post alios, quos ipse citat, Farinac. dict. q. 91. num. 38.

227 Pro maiori autem intelligentia predictorum a num. 210. & pro termino nostrae Regulae, placet referre ad verbum, quae tradit Farinac. sub finem dict. quest. 91. num. 42. & 43. Verum id, inquit, quod in proposito communiter dicunt Doctores, est valde adnotandum, quod scilicet difficile fit probare talem iram, per quam quis in totum a mente alienatur secundum Abb. in cap. Dudum, n. 8. in fin. de conuer. coniug. Vbi propterea inferens in voto, pariter dixit votum obligare vouentem, etiam quod ex ira fuerit emissum, cum difficile fit probare, quod tempore voti vouens per iram esset a mente alienatus. Decian. in dict. l. quidquid num. 8. in fin. verset. difficile est. ff. de reg. iur. Cagno. ibidem num. 5. Bertaz. conf. 44. num. 8. vbi propterea etiam generaliter concludit, iram non excusare in delictis, cum difficile fit probare iram talem,

lem, et tantam, quod delinquentem à mēte alienum fecerit. Nauar. in cap si quis iras, num. 4. vers. secundum quod etc in fin. de pœnit. distinct. 1. Sed certè licet hoc probare sit difficile, non per hoc est impossibile, ita ille.

- 228 Subiungit etiā immediatè: Limita VI. inquit, quia iracundia non præsumitur, idè per allegantem probanda est. Sic enim admittunt omnes prælegati Doctores, et hoc non habet difficultatem. Vide tamen in hoc Claud. et Bertaz in cons. 135. littera B. vers. secundum; vbi pro hac limitatione adducit Abb. Fely. in cap. sicut, de iureiuran. Dec. et Cagn. in l. quidquid ff. de reg. iur. ac deinde admonet esse aduertendum, quod probata obligat iræ occasione, absque alio præsumitur quis motus ex ea, prout benè, et mediocriter, et philosophorum auctoritatibus hoc ibi demonstrat, hæc Farin.

Num delinquentes in quavis materia, etiam hæresis ratione atatis à ludicis, vel Inquisitoribus mitti puniendi? vel scilicet

REGULA CCCCXXXVII.

- 229 **S**enibus, maximè si propter senectutem sint iam diminuti sensu, & intellectu, in quacunque materia delinquant, mitior pœna est infligenda; nunquam hæc in totum relaxatur. Parimodo minores 25. annorum regulariter pro quonvis crimine mitius puniuntur, etiam facti maiores, cum non ad tempus punitionis, sed delicti atque tendant. Impubescentes item in delictis carnis, & pecuniariter infantes, & infantes proximi in delicto nefando à pœna ordinaria eximuntur; similiter si minores iuvenem deam cognoscant. Quoad delictum, verò hæresis, seu apostasie, vbi minor reus pœnitere deprehenditur, mitius ab Inquisitore puniri debet; Secus si in eo persistat.

- 233 **P**ro exprimenda cōplete hac quarta causa minuendi pœnas delinquentibus ob ætatem, & tota doctrina præsentis Regulæ; præmittimus expressionem diuersorum graduum in ætatibus hominum, qui à Doctores distinguuntur, præcipuè à Farinac. in Prax. crim. quest. 92. copiosissimè à num. 3. vsque ad 23. per decem questiones; & ab Ant. Soufa brevissimè lib. 3. Aphor. cap. 3. à num. 8. vsque ad 16. in qua breuitate eum sequemur, relatis ipsius seorsim verbis, ut citius nos expeditamus in re, non tanti momenti ad propositum nostrum;
- 234 Prima ætas est infantia, quæ procedit vsque ad septimum annum inclusiuè. Secunda dicitur infantie proxima, & incipit post septennium, ac ducitur vsque ad de-

cimum annum cum dimidio in masculis, in feminis vero vsque ad nonum cum dimidio. Tercia est pueritia, quæ sumit initium à septennio, & durat vsque ad pubertatem. Quarta vocatur pubertas, quæ incipit à quatuordecimo anno completo in masculis, ac in femininis à duodecimo. Et quæ hanc ætatem præcedit, dicitur impubertas. Quinta appellatur pubertati proxima, & illa probabilius esse censetur, missis varijs sententijs quæ per sex menses à pubertate distat. Sexta est ætas minor, quæ, attento iure communi, extenditur vsque ad 25. annum exclusiuè, à quo anno impleto, incipit ætas maior, seu virilis. Octava est senectus, quæ in iugum sumit à quinquagesimo anno, & extenditur ad septuagesimum vsque; à quo ætas decrepita incipit, ita Soufa ibidem cum Farinac. cit. Menoch. de arbiter. lib. 2. casu 57. num. 1. & seqq. ac Ant. Gom. de delict. cap. 1. & concludit cum illis, quod in casibus, vbi à iure non est ætas determinata, Iudicis arbitrio remittatur. His sic præmissis.

- 235 Doctrina primæ partis nostræ Regulæ, quod senes si delinquant, mitius puniri debeant, probatur ex text. in l. Sacilegijs pœna, ff. ad leg. lul. peculæ. & in l. fete in omnibus, ff. de reg. iur. vbi dicitur, quod propter ætatem delinquentibus succurrit, & ibi tradunt Glossæ veritatem in fene. Dec. n. 5. Guliel. Mayner. nu. 16. Archid. in cap. tanta, distinct. 86. Roma. in l. si verò, §. de viro, Fallen. 53. ff. solut. matrim. vbi adducit multa senectutis privilegia, Ant. Gomez. de delict. cap. 1. n. 68. & cum ploribus quos 236 refert Farinac. dict. quest. 92. num. 23. Qui reiecto lul. Clar. contrariam tenente in pract. §. final. quest. 60. vers. successeit quæro, benè addit. num. 25. hanc doctrinam non solum esse communem; sed etiam, verissimam.
- 237 Debet tamen intelligi quoad pœnas corporales, vt abscissionem membri, amputationem manus, relegationem, & similes; nam hæc senibus delinquentibus mitius esse infligendas probat text. in l. diuus Adrianus. ff. de ter. mot. vbi relegationis tēps in senibus minuitur, & cū Ant. Gomez. Alber. Dec. ac cū alijs per eum citatis affert n. 16. idè Farin. At quod nō sic habeat in pœnis non corporalibus, seu temporalibus, vt in pœnis pecuniarijs, aut bonorū confiscatione, nempe senem esse absq. diminutione pœnæ, sicut iuuenem puniendum, tenent, & merito idem Ant. Gomez. loc. cit. vers. 4. conclus. Petr. à Plach. in epit. delict. cap. 35. nu. 15. & Farin. ibidem n. 8.
- 239 Rursus debet intelligi de senib. qui iam attingunt ætate decrepitæ: vel qui propter senectutē, & linguinis diminutionem sunt etiā diminuti sensu, & intellectu, ita ut scpe ræcere videatur, si delinquat, ratione ætatis mitius puniuntur. ita Bald. in l. quid ergo, §. pœna grauior, num. 10. C. de his, qui notant infam. Tiraq. de pœn. temperan.

- caus. 8. n. 4. & seqq. Ant. Gomez dict. nu. 68. Decian. par. 1. lib. 5. cap. 37. rubr. de censur. reor. num. 58. Exemplificans specialiter in crimine heresis, & post alios, quos allegat Farinac. ubi supra num. 30 & 35.
- 340 Secus autem erit si adhuc non pervenerunt ad decrepitam ætatem, vel non sunt diminuti sensu, & intellectu, sed robusti, perspicaces ac intelligentes existunt, in talibus enim quod gravius debeat puniri delictum, uti commissum ab eo, qui plures cognoscens minus delinquere tenebatur, defendunt optime sfor. Odd. de restit. in integrum par. 2. quest. 80. num. 110. & cum eo Farinac. ibidem, & in confirmationem allegat textum in cap. tertia, 86. dist. 6.
- 341 Ex quo nihilominus text. ipse Farinac. recte concludit, quod nunquam senibus ratione a satis sit parcendum intotum; sed mitior pena infligenda; & iudicat, quod sagacitas senilis ætatis non obstat, ut senes minus puniri possint, maxime penis corporalibus; sic moderanda resolutio tradita, quidquid dicat Odd. cit. Quod autem senes non sint excusandi intotum à pena, docent etiam Ant. Gomez. Clar. & alij citati ab ipso Farinac. ibidem num. 39. atque hæc de senibus.
- 342 Minores item 15. annorum, quod regulariter propter delicta quovis, mitius sint puniendi probatur ex text. in l. 1. §. impubes, ibi, ætas enim excusationem meretur, & ibi Gloss. in verb. ætatis, ff. ad Syllan. ex text. etiam in l. ferre in Omnibus, ff. de reg. iur. ubi sic dicitur ferre in Omnibus penalis iudiciis, & ætati, & imprudentia succurritur, & ibi Decian. num. 1. ita Clar. in præd. §. fin. quest. 60. Tiraq. de pen. temper. caus. 7. num. 1. & seqq. qui latissime hanc doctrinam comprobant. Foller. in præd. verb. penis debitis feriuntur, nu. 17. & cum penæ innumeris, quos copiose, refert Farinac. dict. quest. 91. num. 4.
- 343 Conceditur autem à Iudice in integrum restitutio minori ad hanc finem, ut mitius pro delicto puniatur. Probatur ex text. in l. auxilium, §. in delictis, ff. de minor. & tenent Omnes quos citat, & sequitur Farinac.
- 344 Ibidem num. 43. Addens num. 44. quod etiam sine hoc auxilio restitutionis in integrum sit minori pena pro delicto miranda. Quod manifestè aduertunt Odo. fred. in dict. l. auxilium, & Alber. ibi post num. 4. ac videtur de mente Tiraq. de pen. temper. caus. 7. num. 1. in fin. ubi ait penam minori mitigandam, etiam quod non petatur. Sic refert, & bene defendit Farinac.
- 345 A Fortiori hoc est magis verum in proximis pubertati, quod isti si delinquant, mitius sint puniendi, licet iam doli capaces existant; Adest text. in cap. referente nobis, de delict. puer. ubi est sermo de minore 14. annorum, & air Papa quod eius delictum debeat remanere inultum; ibi Gloss. in verb. inultum, & alij communiter declarant, hoc est, non perfecte vltimum, sed non pena ordinaria mortis, sed alia, mitiori arbitrarie, ita sentiunt Coar. in cl. 1. par. 3. num. 5. Bald. in l. seuorior, nu. 10. C. ex quibus caus. infam. itog. Ant. Gomez. de delict. cap. 1. num. 65. Menoch. de arbit. lib. 2. caus. 329. num. 3. Iul. Clar. in præd. §. fin. quest. 60. & cum alijs relatis Farinac. in dict. quest. 92. n. 62. Qui bene ostendit num. 65. quod isti non excusentur in totum, ex text. in l. Excipiuntur, ff. ad Syllan. cum Alber. Ang. Dec. Salyc. & cum multis alijs ibi relatis per eum.
- 347 Quid de impuberibus non proximis pubertati, seu de pueris? isti quamvis sine doli capaces, si delinquant, excusantur ob ætatem, & nulla pena iuridica afficiuntur. Ostenditur bene per Gloss. in l. impuberem, ff. de fur. & per Gloss. in l. impuberem, in verb. ætatem, ff. de fals. facitque pro hoc text. in l. Excipiuntur, ff. ad Syllan. ubi adhuc de delinquentibus non excusatur, non solum, requiritur doli, & intellectus capacitas, ut constat ex illis verbis, ut res intellectum capere possint. Sed etiam ut impubes sit pubertati proximus, ut constat etiam in illis alijs verbis; Namis puer non multum à pubertate aberrat, ergo si abie, sed non sit proximus pubertati, excusabitur a pena. Quod verum esse pluribus demonstrat igneus, in dict. l. Excipiuntur, num. 18. ut eum refert, & sequitur Farinac. ibidem num. 59.
- 348 Oppositum tamen, quod tales impubres doli capaces, pubertati non proximis, nequaquam excusentur omnino à pena, videtur per text. in l. impunitas, C. de pen. cum ibi dicatur: Impunitas delicti propter ætatem non datur, si modo in ea quis sit, in qua crimen, quod intendit, cadere potest. & tenent ibi Bald. & Salyc. item per text. in cap. 1. de delict. puer. ubi multi, & alij, quos 349 citat copiose idem Farinac. nu. 60. Qui num. 61. dicit non obstantibus, reassumit, & resolvit sicut antea respondens, quod dicti textus, & exempla adducta intelligantur de impuberibus pubertati proximis, & non de pueris etiam doli incapacibus. Quare cum res ista hinc inde controuersa sit, resolutionem Farinac. tantum ut probabilior, & magis benignam admittendam iudico.
- 350 Videndum vltimo loco quid de infantibus, & infantibus proximis? Vtrique si delinquant excusantur, omnino à pena iuridica etiam ipso iure abque opce restitutionis in integrum. De illis probat text. in l. sed & si quemcumque §. fin. ad l. Aquil. & in l. infans, ff. ad l. Corn. de Sicar. item in clem. 1. & ibi communiter docent omnes interpretes, præcipue Bonif. de Vitellia, nu. 11. & seqq. Coar. in dict. Clem. 1. par. 32. num. 5. vtr. Quæ ratione, de homicid. Ant. Gomez. de delict. cap. 2. nu. 57. Petr. à Plach. in epit. delict. cap. 23. nu. 1. & 2. & post multos, quos abundè citat ibidem Farinacius num. 48.
- 351 De infantibus proximis ostenditur ex eisdem

- dem inribus allegatio, & peculiariter, ex
Suppilis, indit. de iust. sup. Tradunt ve-
cerum Fulgos in l. i. in fin. G. de adulter. de-
lic. Guliel. Mayner. in l. ferè in omnibus,
num. 2. ff. de reg. iur. Dec. ibidem nu. 2. verè
& hoc intelligitur, Mariap. boc. in cap. post
num. 4. de delict. pueri. Menoch. de re iur.
postremed. 9. & cum pluribus per ipsam
a. l. actus Farin. vbi supra num. 51. & 53. vbi
respondet ad ea, q. 2. in contrarium obijci
possunt, præcipue ad text. in l. 1. de delict.
puer. nempe secundum veriorum interpreta-
tionem debere intelligi de impuberibus
doli cap. i. ubi pueri proximi, &c.
- 252 Occurrit peculiariter, dicendum de
committentibus delicta carnis, maxime
incestus & adulterij. Primo, quod sic car-
naliter delinquentes si sint minores 15. an-
norum, debeant mitius puniri. Defendit
multis afor. Odd. de relict. in integrum,
par. 2. quæst. 81. num. 1. & seqq. & bene re-
spondit ad text. in l. auxilium, §. in delict.
ff. de minor. cui alligatur Frac. Col-
das in repet. l. i. curatore, num. 16 in fin.
- 253 C. de integ. tollit. minor. Et hanc senten-
tiam ait Farinac. dict. quæst. 92. n. 77. quod
credat veriorum, sumpto argumento a for-
tiori, ex crimine sodomitico, de quo tra-
ctum, unde eandem admitto, ut magis piam,
& probabilem (idem asserendum de mi-
nore Christiano, carnaliter cognoscen-
te iudam cum Alciat. & Menoch. relatis per
ipsum tradit ibidem Farinac. n. 88.) Quam-
quam negari nequit, quod opposita sit etiã
probabilis, tenentque eam Gloss. in l. i. ex
causa, ff. de minor. & Gloss. in dict. l. si auxi-
lium. Vide eundem Farinac. n. 78.
- 254 Qui num. 79. rectè affirmat de impu-
beribus, quod cum sint ad coeundum im-
potentes, propterea excusentur in totum,
& non teneantur in crimine adulterij, &
in alijs delictis carnis. Pater ex text. in
l. si minor, & in l. si adulterium, §. fratres,
ff. ad lul. de adult. sumpto inde argumento
de contrario sensu; ex text. item expresso
in cap. 1. extra de delict. puer. & ibi sic asse-
rent Hostien. num. 2. in verb. membris ge-
nitalibus, Ant. de Butr. num. 1. & 3. Card.
Zabar. in Clem. 1. num. 6. de homicid. & ibi
etiam Anchor. nu. 7. ad finem & plures re-
lati à Farinac.
- 255 Sed quid si obijciatur, quod diuersi
impuberes reperti fuerint potentes ad co-
pulationem, & de facto eam habuerint. Unde
non videtur excusandi? Respondetur
quomodo vetum sit fuisse aliquando pueros
ante pubertatem sic potentes repertos; id
tamen euenit non suapte inclinatione na-
turali, sed excoactione, aut monstruosa
te naturæ, ac proinde tales casus rari, &
monstruosi in consequentiam trahi non
debent. ita Hostien. in cap. t. num. 3. de
delict. puer. Ioan. Andr. verè sed quia tarò
contingit, Ioan. de Anan. num. 4. & num. 5.
ac alij, quos adducit ibidem Farinac. n. 81.
- 256 Nihilominus dicti pueri, sed impube-
res, ita ad seminandum potentes, si delin-
quant, & si à pena ordinaria liberentur,
non tamen ab extraordinaria. ita resolu-
unt bene aliqui, quos citat, & loquitur
Farinac. dict. quæst. 92. num. 92. & per
257 Ant. Gomez. per sequentia verba. Quid
quid, inquit, in contrarium dixerit, & pro-
bat, nuxta sententiam Ant. Gomez. de delict.
cap. num. 60. Vbi amplius refertur, quod
alij fecit liberare, licet cum difficultate
puerum 11. annorum, qui semen emiserat,
& quod plus obsequium commiserat cu-
scape, loquitur Petr. à Plach. in epit. delict.
cap. 21. n. 8. in fin. verè à priori sententia
libentes dicens, hæc tenet Farinac.
- 258 Quid si de infantibus, & infantie pro-
ximis? nullum, dubium, quod, uti crimen
sodomiticum quoquo modo committentes
excusantur à pena ordinaria, ut dicimus
in Regula; imò nunc addimus etiam ab
extraordinaria, & quod omnino excusen-
tur à pena iuridica, seu à iudice, infligen-
da, cum huius non sit capax, etiam adeo re-
259 nera. Sed sufficit si à Patre, vel à Magi-
stro, vel curatore, ferula, vel baculo, auc
alio modo castigentur, esse excusandos à
quavis pena docent Sforz. Odd. de relict.
in integr. par. 2. quæst. 80. ff. num. 44.
& cum eo Farinac. dict. quæst. 92. n. 83.
- 260 Eodem etiam modo impuberes, & pu-
bertati proximis sodomitice delinquentes
esse excusandos, imò, & puberes similiter,
& minores 15. annorum voluit Ant. Go-
mez. de delict. cap. 1. num. 60. Sed eius sen-
tentia, iam paulo ante rejecta est contra
communem omnium bene sententiam,
quod prædicti excusentur à pena ordina-
ria, non verò in totum, seu ab extraordi-
naria. ita Menoch. de arbit. 6. 2. cas. 239.
num. 5. & cas. 186. num. 18. Rolan. cont. 77.
n. 9. versic. sextodecimo accedit. Inl. Clar.
in præd. §. fin. quæst. 60. vbi ait se in iudici-
do ita obseruasse, et vidisse obseruari ab
alijs iudicibus, per flagitationem quorundam
adolescentulorum, qui permiserunt
261 se ab alijs carnaliter cognosci. Idem
sentit Ioseph Lodon, relatus à Farinac. n. 84.
vbi sub finem hic ita ait, Et ego, inquit,
etiam posui, pueros, dummodo non excedant
annum 10. vidi semper, vbi flagitatos,
vel ad tritremes, iuxta ætatis qualitatem,
missos. hæc illic: apud quem num. 85. plu-
ra videas, huc spectantia, et scitu digna de
puberibus, et minoribus.
- 262 Denique propositum à nobis in fine
nostre Regulæ, quod magis ad rem facit,
sic brevissime decidit Soula lib. 3. Aphor.
cap. 31. num. 21. in crimine, inquit hæresis,
si minorem rectè percutat, mitius punitur,
Secus verò, si in hæresi persistat. ita ille
cum Decian. vbi infra, ac cum Simanach.
Cathol. tit. 1. 2. num. 56. et seqq.
- 263 Sed pluribus decisum verumque accipie
à Farinac. dict. quæst. 92. num. 120. vbi primò
rectè præmitit, quod in delictis spiritua-
libus, qualia sunt hæresis, simonia, etc. Mi-
nores

nones nō extulerunt, cū in similibus maior 14. annorum habebatur p̄ior minori secundum cap. fin. extra de iudic. num. 6. & afferunt spec. in ut. de adores. §. 1. num. 10. vers. item inuolunt, vel vi minor. Aym. consil. 90. §. 2. Quid de relict. in integ. par. 2. q. 80. num. 103. & Decian. crim. par. 1. lib. 3. c. 137. num. 25. & lib. 5. cap. 37. nu. 56. Ex quo subiungit optime per lequentia verba.

264 Vbi tamen, inquit, quod in hoc eras, si minores recte poeniteat, iuvat ad inueniendam penam iuxta cap. dixit Apostolus, 24. quæst. 3. sed si pertinaces, & impenitentes fuerint, puniendi sunt, prout ahj; & si maiores facti deprehendantur in illa hæresi, quam fecerūt in minori ætate, non ideo minori pœna castigabuntur, cū tãto grauiora sint peccata, quanto diutius infelicem animam detinet alligatam. Cap. fin. 265 de consuetud. Secus autem si maiores facti resipuerint, vt ibi per eum. Ad quæ vide etiam benè declaratum Simanach. de Cathol. instit. tit. 29. num. 56. & seqq. hæc ille.

266 Addendum item occurrit, quod adducit Pegna 2. par. direct. Commen. 17. in fin. num. 17. spectans ad Sanctum Officium de Senibus, & pueris sic: In cæteris verò, inquit, qui vel propter ætatem decrepitam iam delirant, vel propter ætatem prematuram, & teneram, quid loquantur, non intelligunt, ac denique ob alias quascunque causas indeliberato animo hæreticalia proferunt, & impia, puniendi non sunt. Hos enim omnes consilij, & prudentiæ inopia, tū in hoc tribunali, tū in cæteris à pœnis commissorum delictorum tueretur. hæc ille, valde consona per nos supradictis, ideo admittenda.

Quotuplex ebrietas, & quando ebrijs delinquentibus, etiam in materia fidei pœna obrem minuitur, vel relaxatur?

REGVLA CCCXXXVIII.

267 **T**riplex ebrietatis gradus communiter assignatur, magnæ scilicet, levis & leuissime: in prima alienatio mentis inducitur; in secunda calor vini mentis turbatur; per tertiam nullo modo vsus rationis impeditur. Ebrius autem in primo gradu, si quoduis delictum, etiam hæreticale committat, non pœna ordinaria, sed extraordinaria miris punitur; & quædem hæc punitio ei infligitur non ob crimen in tali ebrietate patratum, sed ob commissum se inebriando: Vnde ab ea liberatur, si ebrius euasit sine sua culpa. 268 Per pœna ordinaria venit puniendus, si sciens se solitum in ebrietate magna delinquere, voluit inebriari, & multo magis si talem ebrietatem procurauit, & affectauit ad finem in eo statu delinquendi. Similiter

etiam à pœna ordinaria non eximuntur, qui tertio gradu ebrietatis grauiter delinquentes, ita qui in secundo.

271 **H**æc est quinta causa relaxandi, scilicet minuendi, vel è contra augendi pœnas delinquentibus nempe ebrietas: de qua copiose vt solet agit Farinac. in Prax. crim. quæst. 93: Sed mirum quòd non præmitat dissolutionem trium eius graduum, sed specierum, sicut binæ præmittit, & de illis agit Cessar Carena par. 2. tit. 7. §. 6. num. 32. Vniuersusque naturam completè declarat. Vnde tradit à nobis declarationem ex eo sumptis, nec alia maior pro præsentis instituto requiritur.

272 Perpendendum itaque iam quod sequitur in nostra Regula, videlicet ebrum committentem quodcumque delictum etiam contra fidem Catholicam in statu magnæ ebrietatis, non esse puniendum ordinaria pœna, sed miris extraordinaria. Facit pro hoc textus in cap. inebriauerunt. 15. quæst. 1. & cap. sanè, & ibi Gloss. verb. venia, eadem causa, & quæst. vbi dicitur. Ideoque si qui per vinum deliquerint, apud sapientes Indices venia quidem facta donatur: text. item in l. omne delictum §. per vinum, ff. de re milit. & notant Alber. ibi ab Bald. in l. data opera num. 6. C. de ijs, qui accus. nō poss. idem Bald. in cap. à Crapula, num. 3. de vit. & honest. Cler. Bonif. de Vitellin tit. quid sit accusat. num. 49. & eum multis rellatis Farinac. di. q. 93. n. 1. & 3.

273 Verum ipse Farinac. num. quæst. 93. ut Bonif. de Vitellin. in Clem. 1. num. 25. in fin. & seqq. Couar. ibi, in 3. par. relect. nu. 3. vers. ex quibus auctoribus, & aliorum meritò affirmat talem pœnam extraordinariam non iniungi ebrio propter delictum in statu magnæ ebrietatis commissum, cū tunc in eo dolo prorsus, & culpa caruerit, sed propter culpam, quam contraxit se inebriando, dedeuitque manifestè cum Gloss. ex dic. text. in cap. inebriauerunt, in extra magis receptam expositionem, cum ibi dicatur,

274 tur, Inebriauerunt Loth filie eius, & se nescienti miscuerunt. Quapropter culpandus est quodcumque, non tantum, quantum ille ipse fecit, sed quantum illa mouetur ebrietas. ita ibi. Ratio est, quia ebrietas magna prorsus tollit vsus mentis, ergo delinquens in ea, nec dolam, nec culpam habet; ergo nullo modo est ob delictum puniendus.

275 Excusandus tamè talis ebrius delinquens à pœna etiam extraordinaria, scilicet in totum si absque culpa sua ebrius respectatur, vt contingit quando se deceptus à socijs, qui mixturam, prout sal ad effectum inebriandi bibentem, hoc inscio, in vino posuerunt. Tradunt vè certum Conar. in Clem. 1. in 3. par. relect. nu. 3. in fin. Marian. in cap. ad audientiam, num. 55. in fin. extra de homicid. Dug. reg. 259. in 4. ampliat. ne,

ue; vertin qua questione. Clar. in pract. §. fin. quest. 60. & cum alijs, quos citatur, Farin. ibidem, num. 12.

276 Vbi cum eisdem etiam auctoribus testatur, posse contingere, ut quis fiat ebrius, & careat via rationis absque propria culpa, & consequenter excusetur intotum à quavis pena, si non cognovit potentiam vini, & qualiter ad inebriandum aptam, cum contrarium crederet, inde, quod il-

277 lud esset clarum, & parum. Hinc innofciscit differentia inter illas ebrietates Noe, & Loth, de qua D. Thom. 2. 2. quest. 150. art. 4. Alber. de agnos. assert. qu. 30. nu. 13. et alij præsertim Eym. 2. par. direct. q. 41. de blasphemis num. 9. per sequentia verba,

278 Rursus, inquit, secundum Augustinum super Gen. ad litteram: Noe post diluvium inebriatus excusatur à peccato, et à tanto, et à toto, qui vinum non noverat, nec eius virtutem sciebat, et ideo cauere non expediebat. Sed Loth inebriatus à prima filia, ei cum eadem fornicatus, excusatur à toto, sed non à toto, quia vinum noverat, et eius fortitudinem sciebat, et cauere debebat; ex ideo ab ebrietate minime excusatur. Sed quia consequentiam ebrietatis ad luxuriam expertus non fuerat, nec sciebat, ideo ab incestu aliquantulum excu-

279 sator, sed non à toto. Sed quando secundo à secunda filia inebriatus est et concubuit cum eadem, non excusatur à toto; nec à tanto; quia vinum, et eius virtutem, et inclinationem ebrietatis ad luxuriam, expertus sibi fuerat, et ideo cauere multum sibi debebat; et ideo de secundo incestu non excusatur; sed egit et ut ebrius, et ut incestuosus. ita ille.

280 Concluditur itaque ex prædictis, quod si quis sciat se solum in ebrietate magna delinquere, ut alios percutere & non se abstinere à potatione nimis vini, sed se inebriare, tunc delinquendo non mitius, sed pena ordinaria puniri debeat. Concordant circa hoc omnes, & peculiariter decene Gouar. in Clem. 1. par. 3. relect. nu. 4. Angel. de malef. in verb. scienter, & dolose, num. 17. Marian. in cap. ad audientiam, nu. 56. extra de homicid. Carrer. in pract. tract. 3. de homic. §. 3. excusatur, nu. 3. & cum alijs per ipsum relatis. Farin. dict. quest. 93. num. 30. & num. 31. sic prosequitur,

281 Limita, inquit, in ebrietate procurata, & affectata ad effectum, ut ebrius delinqueret, & delinquendo se cum ea excusaret. Nam tunc nullatenus excusatur; & ordinaria pena plene tendenda est. Bonif. de Vitell. in tit. de insultu petcul. nu. 48. versum item in Ebrioso Rip. in l. fin. num. 79. versum secundo intellige. C. de raucan. donat. Tirac. de pan. temper. causa 6. nu. 10. versum ex quo d. d. Petr. à Plach. in Epitom. delict. lib. 1. cap. 30. num. 1. post medium, versum quod si sciens. ita ille, cum pluribus alijs, quos apud ipsum legimus.

282 Quod verò si scienter, & culpabiliter se quis vino inebriat, ac delinquat tunc contra fidem, subit Inquisitori, & ab eo possit, saltem pena arbitraria puniri, accipere à citato Eym. t. Rursus, inquit, aliquis frequenter personam Regis invadit, & hæreses seminat, numquid iste, præsertim si frequenter se inebriat, & ita agit ut supra, suspectus de crimine læsæ maiestatis, & hæreticæ prauitatis erit, quod scienter hoc egerit, an excusabitur? Non: sed magis suspectus habebitur, quod hoc scitiose egerit, & nunquid non maior est turbatio mentis ex calore vini, quam ex furore ludi? ergo si ibi non euadit Inquisitoris indicium, nec hic, ita Eymeri.

283 Sed quid de committente delictum, inenipabiliter dum ebrius est, si ratiōem ebrietate, de ipso gloriatur, seu idem ratificet; sine dubio pena Ordinaria debet puniri. Ratio est, quia ex subsequente ratificatione clare innofciscit, quod parimodo deliquisset, si non fuisset ebrius; ergo nulla modo à dicta pena excusatur, ite. Menoch. de arbitr. quest. lib. 2. casu 266. num. 10. Rip. in l. fin. num. 79. versum tertio intellige, C. de reuoc. donat. Herculan. de caut. de non offend. cap. 34 post num. 21. & Farin. vbi supra, num. 31.

284 Hæcenna de delinquente in primo gradu Magnæ ebrietatis, Quid iam circa delinquentem in secundo leui, seu modice Ebrietatis? Certa resolutio apud Omnes, quod qui delinquit affectus ebrietate huius speciei, sit mitius puniendus. Probatur inde, quia tunc calor vini mentem ebrii nihil turbat, ergo Mitius in hoc casu ob ebrietatem pena solet minui, ita Carena dict. numer. 31. cum Ladestehus cons. 107. & cum Ioan. de Anania in cap. 2. de Maledicis affirmante ibi per ebrietatem excusari blasphemum à tanto non à toto; debet enim intelligi ut alie Carena de hac secunda speciei ebrietatis.

285 Præceteris tradit hanc doctrinam citata materias sancti Officii Penna 3. par. Directi. commen. 17. versum de eo vero, vbi dicitur bene illud dubiosum, an siquis, dum est ebrius hæreses proferat, cessante ebrietate, debeat ut hæreticus puniri? Atque iudicans partem negantem veram cum Zauch. tract. de hæret. cap. 7. num. 10. subiungit sic.

286 Hec vero, inquit, de ea ebrietate sunt accipienda, quæ omnino mente priuauit; nam si modica fuerit, coercendus est, qui deliquit, ut optime scripsit Barr. in dict. l. respiciendum §. delinquant. de panis, & Campegina apud Zauchinum cap. 7. versum sic aliquantulum corrigi. ita ille.

287 Denique ob leuissimam ebrietatem, quæ haud mentem turbat, nec usum eius impedit, sed tantum exhilarat hominem, eunque promptiorem reddit, quod nullo modo minuat pena, & ordinaria debeat sic ebrius delinquens puniri, docent omnes,

nes, præcipuè Bald. l. 1. nu. 40. C. Vnde vi & Carena, dict. nu. 31. sub cuius finem idem repetit per verba sequentia.

388 Dictum verò, inquit, doctorem, vulgatum, quod ebrietas excusat à tanto, non à toto de quo Albertinus de agnoscendis Affer, quæst. 36, procedit in ebrietate leui, non in leuissima, quæ nec à toto, nec à tanto excusat, non in magna, quæ ab utroque excusat. hæc recte Carena.

389 Addendum superest ultimo loco, quod cum nec ebrietas, nec vllus ebrius præsumatur, ideo eam alleganti ad effectum, vt se à delicto, & à pœna excuset, incumbat onus probandi, tempore commissi delicti fuisse ebrium, ita Herculan. de caut. de non offend. cap. 34. n. 11. Menoch. de arbitr. qq. lib. 3. casu 316. nu. 11. Mascard. de probat. lib. 1. conclus. 579. nu. 4. & cum alijs, quos citat Farinac. dict. quæst. 93. num. 23. pœnes quem num. 24. & seqq. videas, quomodo, seu quibus indicij ebrietas probari possit. Atque hic Regulæ finis.

Delinquens etiam contra fidem in furoris aut amentia quolibet à pœna excusatur? quid si patrato iam crimine in amentiam incidat?

REGVLA CCCCXXXIX.

390 **Q**uinis tempore furor, aut phrenesis, vel amentia quodcumque delictum, in qualibet materia, etiam fidei committit, ab omni pœna omnino immunis euadit. Ab ordinaria veto non excusatur, si abet lucida interualla, & constet deliquisse, dum erat sanæ mētis: secus si 391 sit dubium, quâdo nam deliquerit. Committens autem crimen in statu sanæ mentis, si postea fiat demens, etiam post processum defensuum, aut post latam sententiam, puniri nequit pœna corporali, nisi ad pristinam redeat sanitate; benè tamen possunt ei infligi pœnæ pecuniariæ; aut bona confiscari, si amentia sit perpetua.

393 **P**ures extant textus in iure pro ostendenda vera manifeste hac sexta causa excusandi prorsus à quauis pœna illum, qui tempore furoris, aut insanie seu amentie quoquomodo deliquit, quos citat, & perpendit Farinac. in Praxi crimin. quæst. 94. num. 1. ex eo aliquid attingam.

394 Est primo textus in l. illud, §. sane, ff. de iniur. canonizata, in cap. illud 15. q. 1. Vbi, quod furiosus siue puer, siue conuictus dicat, iniuriam non facit, quia, nescit quid faciat, item text. in l. insans, ff. ad l. Cornel. de Sicar. Vbi dicitur, quod furiosus lege illa non tenetur, ex quo facti

infelicitas eum excusat. Text. etiam in l. Diuus Marcus, & ibi Glossa, & a. ff. de Offic. præf. Vbi deciditur, furioso homicidæ posse pœnam à iudice dissimulari, cum satis furore suo puniatur. Dein text. in l. Aristonem, in fin. ff. de administr. tut. vbi ostenditur censendum esse, quod à furioso factum est, ac si casu sine hominis actione id occidisset. Tandem text. in l. & si quancumque iniuriam, §. 1. ff. ad l. Aquil. vbi conuincitur, damnum datum à furioso, æque æstimandum esse, ac si à quadripede 395 illatum fuisset. Atque his iuribus Glossa in Clem. 1. verb. furiosus, & ibi Imol. nu. 3. Couar. 3. par. relec. nu. 1. vers. igitur furiosus. Ant. Gomez. de delict. cap. 1. n. 70. & cum pluribus per ipsum copiosè relatis Farin. dict. nu. 1. & 2. conuincunt traditam doctrinam, quod delinquens quiuis in statu furoris, aut insanie, seu demencie, vel 396 phrenesis nullo modo sit puniendus. Etiam si post crimen commissum redierit ad sanam mentem, vt in particulari docent Menoch. de arbitr. qq. lib. 2. casu 325. num. 8. idemque Farin. num. 4. ac alij.

397 Dixi, quodcumque delictum &c. ad reiciendam sententiam nonnullorum, vt Aretin. in l. humanitatis, C. de Impub. & Marfil. in l. 1. num. 59. ff. de Sicar. assentientium ex text. in dict. l. Diuus Marcus, nequaquam rectè intellecto, furiosum esse puniendum in criminibus atrocissimis, & peccatissime in crimine læsæ Maiestatis, sicut merito eam reijcit Farin. ibidem num. 37. cum Gomez. citat. Decian. tract. crim. tom. 1. lib. 6. cap. 5. num. 6. & cum alijs.

398 Sumit ipse argumentum à fortiori ex dict. l. Diuus Marcus, vbi dicitur quod furor excuset in crimine parricidij, licet sit tantæ atrocitatis, vt maior esse non possit, videatur, ergo quanto magis excusabit in reliquis atrocissimis. Decian. loc. citat. exemplificat in delicto blasphemie, maxime hæreticalis, (hoc inter crimina spiritalia omnium atrocissimum reputatur) affirmans furiosum blasphemantem omnino à pœna quacunque excusari.

399 Debet autem intelligi de vero statu furoris, vel insanie, seu demencie, aut phrenesis: nam si quis illum fingat, vt impunè delinquat, aut à pœna delicti iam commissi liberetur, certum est, nullo modo etiam ab ordinaria posse excusari. Probatur ex l. Diuus Marcus, ff. de offic. p. id. ibi: *Nec sufficit illis suspensio matrem ab eo simulatione demencia occisam*. Sumpto inde argumento à contrario sensu, vt notat benè ibi Glossa, & docent omnes, præcipuè Bart. in tract. de testim. in verb. opposita prudentie, num. 96. Titag. de poen. temperan. causa 2. num. 3. ad fin. Couar. in Clem. 4. in 3. par. relec. nu. 1. de homicid. & Farin. dict. q. 94. n. 40. & seqq.

390 Sed quid si quis delinquens habeat lucida interualla? adhuc sine dubio excusandus omnino à pœna, si constet eum deliquisse.

- quiffe tempore furoris, aut infanie. ita Angel. de Malef. in verb. sciencie, & dolose, num. 7. Marian. in cap. ad audientiam, num. 29 extra de homicid. Menoch. de arbit. quest. lib. 3. casu 325, num. 11. Bertaz. consil. 126. num. 10. lib. 2. & cum alijs Farin. ibidem, num. 7.
- 301 E contra si sit certum, quod deliquerit, dum erat sane mentis, sicut non excusatur a delicto, sed a culpa: ita neque a pena. etiam ordinaria. Patet ex textu in dict. l. Diuus Marcus, in verb. si verò ubi hoc deciditur: Si verò vbi plerumque assolent, in corpore illis quibusdam sensu sanior est, vnde fortè eo momento scelus admisit, nec morbo eius danda est venia. Tradunt. vt verum Couar. & Menoch. supra citat Ant. Gomez. variat. resolut. tom. 3. ca. 1. rubr. de delict. nu. 70 & cum pluribus Farinac. dict. quest. 94. num. 6.
- 302 Quando verò est dubium, an habens incerta interualla, deliquerit tempore furoris, aut demencie, desipiens dum erat sane mentis in tali dubio ad excludendum delictum, & liberandum consequenter delinquentem a pena, presumi debet potius, quod deliquerit tempore furoris, aut infanie, quam tempore sane mentis. ita Anchayan. in Clem. 1. num. 61 ubi etiam Card. Zabar. num. 4. de homicid. Angel. de Malef. in verb. sciencie, & dolose, nu. 8. Ant. Gomez. variat. resolut. tom. 3. cap. 1. de delict. num. 71. & post plures, quos citat, Farin. vbi supra.
- 303 num. 8. Quicquid dicte Gomezio efficaciter probat ratione à simili, quia quando dubitatur, an auctus fuisse factus tempore licito, vel illicito, presumitur potius factus tempore licito, & non punibili, quàm è contra, ex doctrina Birt. in l. non solum, §. sed vt proba. i. ff. de non. oper. nunciat. ergo similiter in presenti.
- 304 Nihilominus prædictæ doctrinæ ipse Farin. duplici modulatione ibidem adhibet, primam numero atque in tali casu, quando dubitatur an tempore furoris, seu potius sane mentis quis deliquerit, quod tunc pro legitima decisione sit consulendus Princeps, per text. in dict. l. Diuus Marcus, verò si verò. & ibi Gloss. in verb. consules: & hoc facere sine dubio tutius est; sed non videtur necessarium.
- 305 Altecum moderationem adducit illa, nu. 11. quod tunc dum est tale dubium, attendi debet ad naturam & genus criminosis, & perpendendum, an competat homini furioso, seu potius sane mentis. ita Bald. in l. furioso, post num. 1. C. qui testam. facere poss. & ibi etiam Angel. post nu. 1. verò sed in dubio. Decian. no. 13. & 14. Couar. in epit. in d. Decretal. par. 2. cap. 2. num. 7. & cum multis idem Farin. explicans egregie: Vnde visum est verbis ipsiusmet expressere.
- 306 Similia, inquit, præcedentem ampliationem tunc demùm procedere, quando delictum commissum ab habente dilucida interualla est tale, & taliter commissum, vt verisimiliter credi possit, ipsum tunc in furore fuisse: Secus si aliter. Si enim (Exempli gratia) quis publicè, & palam occiderit alterum, cum quo nullam habebat inimicitiam, nec causam occidendi, illumque vulnerauerit ex improviso, nulla præcedente rixa, & postquam vulnerauerit, non se abscondit, nec aufugit, aut quid simile, fecit, quod illius furorem, vel insaniam, præferat, & tunc vique crederem propositam ampliationem bene procedere, & delictum præsumi patragum tempore furoris: si cautè ex causa, sed inimicitia, aut saltem rixa præcedente vulnerauerit, & occiderit, & post vulnus se deliquisse agnoscens aufugerit, sed latitauerit, aut alias delictum occultare quæserit, aut quid simile fecerit, quod mentis compotem eum fuisse tunc temporis demonstrat. Tunc enim præsumeretur deliquisse extra furorem, & cum omnino puniendum crediderim, ex verisima, & communi Doctorum opinione quod ex qualitate actus per furiosum celebrati dignoscatur, & inducitur an per habentem dilucida interualla fuerit celebratus tempore imminetis, vel cessati furoris. Si enim actus ipse conuenit homini sane mentis, eo tempore celebratus præsumitur: secus, si conueniat homini furioso. hæc ille, quæ omnino approbo.
- 307 Quod eandem quando quis in statu sane mentis commisit delictum, & postea in furorem, seu demenciam incidit: Tunc delinquens non punitur, sed differtur excoquitio punitionis, quousque ad sanam mentem redeat, si adsit spes, quod si rediturus: interim in carceribus retinetur. Tenent serò omnes, saceti originalem doctrinam Bald. in l. humanitatis, num. 45 C. de impub. & alijs subit. præcipuè Iul. Clar. in pract. §. fin. quest. 60. post verum item quæto, Ant. Gomez. variat. resolut. tom. 3. ca. 1. rubr. de delict. num. 71. Menoch. de arbit. lib. 3. casu 325. nu. 12 & cum pluribus, quos refert, Farinac. ibidem, nu. 11.
- 308 Verùm si post commissum delictum, quis in demencia perpetua incidat, sine spe redeundi ad sanam mentem, adhuc nullo modo pena corporalis est ei indigenda, quamuis superueniret ipsi talis demencia post confectionem processuum defensuum, & latam sententiam, cum eisdem Gomezio Menoch. & alijs multis tradet, vicerum, & in praxi prorsus receptum idem Farin. num. 15. & 16. Ratio est, quia remittitur nimis inhumanum, & rigorosum, hominem insanum, aut furiosum vitimo supplicio, vel alia pena corporali punire.
- 309 Quare cum in pena pecuniaria, vel constitutione bonorum non reperitur talis nimia inhumanitas, & rigorositas, poterit haec in dubio dictus delinquentis, qui post delictum commissum, & post completum processum defensuum, in perpetuum

amentiam incidit, tali poena muldari. Ita idem Bald. in dist. furiosum. n. 3. C. qui testam. fac. poss. eui adherent Clar. in pract. § fin. quæst. 60. vers. item quæro; Aret. in l. ex facto. num. 16. vers. Vnde ipse considerat. Carret. in pract. crim. tract. 3. de homicid. Ant. Gomez. de delict. cap. 1. num. 71. & cum multis Farin. num. 19. & seqq.

311 Est denique aduertendum, quod cum furor non presumatur, probari debeat ab eo, qui illum allegat. secundum text. in l. 2. C. qui testam. fac. poss. & in l. nec Codicillos. C. de Codicillis. & tradunt vt certum. Imol. in Clem. 1. post. num. 3. de homic. Ancharan. ibidem, sub num. 6. Mascard. de probat. li. 2. cõcl. 83. 4. n. 5. & seqq. Menoch. de presumpt. lib. 5. presumpt. 45. num. 18. & cum pluribus, quos citat Farinac. dist. 312 quæst. 94. num. 48. Qui nu. 50. addit bene ex Couar. in 4. Decretal. par. 2. cap. 2. num. 6. ex citat Ant. Gomezio, & ex alijs, quod cum furor sit difficultis probationis, sufficit si coniecturis, & signis aliquo modo probetur.

313 Sed circa presumptionem actus tempore furoris, aut dementie, accipio, quæ compendiosè adducit Soula, lib. 3. Aphor. cap. 33. in fin. sic num. 9. Probato, inquit, furore non momentaneo, sed continuo, si condest actum gestum fuisse breui tempore post furorem, præsumitur tempore furoris factus. Couar. dist. num. 6. vers. quibuslibet. & vers. Prodestit. Ant. Gomez. dist. num. 71. Menoch. dist. presumpt. 45. nu. 59. & seqq. Farin. dist. quæst. 94. nu. 52. & seqq. hæc ille, & subiungit num. 10.

314 Quando constat, inquit, aliquem post furorem fuisse sanæ mentis, & continuato tempore cessasse furorem, non presumitur actus gestus tempore furoris, sed ex ultimo statu presumptio sumitur; nisi qualitas actus contrarium suadeat. Mascard. lib. 2. conclus. 83. num. 17. & 18. Farinae. dist. quæst. 94. nu. 53. hæc Soula, quæ quidem a ppiobo: & hic Regulæ finis.

Quid consuetudo? qualiter propriè illam à ludente, & el inquisitoris iuris delinquentis poena minuenda, aut relaxanda? vel sic?

REGVLA CCCCXL.

315 **C**onsuetudo, vt est quid facti, sic describitur. Frequentia operandi libere eodem modo, quæ facit actum licitum, qui aliàs licitus non erat. Circa prohibita iure naturali, & Diuino, consuetudo quæcumque licet multorum sit, imò, & communiter in loco recepta, non excusat à culpa, ac proinde neque à poena. Circa prohibita verò iure positio tantum, ab utroque excusabit consuetudo, quando fuit taliter introducta, vt abrogauerit legem humanam; decus si non addit

317 talis introductio. Augeret autem poena delicti ab absolute loquendo propter delinquendi consuetudinem; quæ tam in procedendo, quam in eor. demando nocet reo; cum inde contra eum lex multum præsumat. Et contra qui non est consuetus delinquere, mitius punitur; cum reliquis huc spectantibus.

319 **O**ccurrit perpendenda iam septima causa minuendi, vel relaxandi, aut de conuerso augendi poenam delicti, nempe consuetudo; de qua Farinac. copiosè vt solet, in Pract. crim. quæst. 23. & 99. per totam, & Soula lib. 3. Aphor. toto cap. 34. ac præcipue nosse Franciscus Suarez, li. 7. de legibus. abundantius, & eruditius præceteris; ex illis pauca pro nostro instituto desumerentur.

320 Naturam consuetudinis, vt est quid iuris, complerè ostendit D. Iñdior. lib. 3. orig. cap. 10. & lib. 5. cap. 3. hæc definitione; *Est ius quoddam moribus institutum, quod pro lege suscipitur, cum desit lex.* Quæ referretur cap. consuetudo, dist. 1. circa eam. varia obijcit, & soluit Suarez, dist. lib. 7. cap. 1. num. 1. & seqq. Sicque ipsa bene

321 declarat. Verum consuetudo, vt est quid facti, rectè definitur à S. Thoma in 3. dist. 23. quæst. 1. art. 2. quæstionc. 3. sic: *Frequentia operandi libere eodem modo.* Quæ definitione nos in Regula cõtenti sumus, eum ad rem nostram magis faciat, videlicet. Suarem vbi supra num. 5. & 6.

322 Quod consuetudo, generaliter loquendo, actum de sui natura illicitum, ac ideo punibilem reddat licitum, & impunibilem deducitur manifestè & text. in l. si pignore. §. fin. ibi. Nam vsu hoc enegerat, ff. de pignorat. act. & in l. quis sit fugitiuus, §. apud Tabernam, ibi; quia id facit, quod ei publicè facere licere arbitrabatur, ff. de adilita. edict. Tuenitur vt certum prorsus Ias post Rom. in l. certi conditio, §. si numeros, nu. 17. ff. de cert. pet. Roland. consil. 58. num. 19. lib. 4. Guittier. pract. lib. 3. quæst. 29. nu. 23. Tiraque. de poen. temper. causa. 41. n. 8. Catell. Cotta in suis memorial. verbo. consuetudo facit licitum, & Farinac. dist. quæst. 95. num. 3.

323 Hinc infertur, quod parimodo per cõt. consuetudinem poenæ, & contractus aliàs illiciti, ac reprobati, fiant liciti, & approbati, ita Rolan. consil. 95. numer. 26. & seqq. lib. 3. Decian. consil. 2. nu. 82. lib. 1. Ioseph. Ludou. consil. 51. vers. quando autem, Aymon. consil. 6. num. 103. & consil. 94. num. 12. & cum alijs Farinac. ibidem. num. 4.

324 Doctrina tamen duplici numero præcedenti tradita nequaquam habet locum, sed reijcitur respectu eorum, quæ iure naturali, vel diuino statuantur, aut prohibentur; cum in istis non excuset à culpa, neque à poena consuetudo quævis, tametsi à mol-

- à malis sit recepta, & communiter introducta; quæ non consuetudines, sed corruptelæ nomen meretur pro quo manifestè faciunt text. in cap. flagitia, 37 q. 7 & in cap. cum tanto, extra de consuetud. Docentque D. Thom. c. 1. quæst. 97. art. 3. §. 1. Abbas in cap. cum venerabilis, sub num. 5. de consuetud. Tirac. de pen. temper. caus. 43. nu. 12. Farinac. dict. quæst. 95. nu. 16. & 37. ac Suarez. dict. lib. 7. cap. 4. num. 4. & 13.
- 335 Ratio efficax est, quia ius naturale diuinum ex se immutabile, ac proinde nequit vlla modo, aut per vllam consuetudinem abrogari; Adus etiam ei contrarij habent inseparabilem malitiam, & ideo repugnat, vt sub obligatione cadant; ergo consuetudo introducta contra ipsum non excusabit à culpa, nec à pœna.
- 336 Peculiariter in materia blasphemie, præsertim si sit heretialis, exemplificanti Doctores, quod loci alicuius consuetudo blasphemandi non excuset à culpa & quod blasphemus à ludæ, vel Inquisitore debeat pœna saltem extraordinaria mulctari itaque verius iudic. in l. his verbis. §. 1. ff. de hered. instit. C. in præf. §. blasphemia, versic. item potest Arnal. Alber. de agnosc. quæst. 8. nu. 30. & cum alijs Farin. in. Prax. quæst. 30. nu. 47. & quæst. 95. nu. 39. quidquid alijs in Contrarium dicant probari inde quia blasphemia est contra ius diuinum, & naturale, quod nulla consuetudine loci abrogari potest; ergo ob consuetudinem non excusatur blasphemans.
- 337 Verum similiter merito censetur à Farinac. dict. quæst. 95. nu. 24. ex mente Ludou. Peguer. decis. crimin. 34. num. 5; & aliorum, licet non desit, qui contrarium teneat cuius opinionem iure optimo ipse Farinac. dicit esse falsissimam quod consuetudo tolerans homicidas non excuset à pœna legis Corn. de sicar quia homicidia, sunt prohibita de iure naturali diuino, vt in Præcepto non occidis.
- 338 Quamquam ex vi consuetudinis permittentis torneameura, aut collationes, vel ludos cum faxis, præsertim in pueris, vel cum pugnis, calcibus, folle, aq. similibus, vti in diuersis partibus, præsertim Italie fiti solent, si in eis contingat aliquod homicidium, sicuti quædoque contingit homicida, nullo modo puniatur. Arg. ex text. in l. qua aditione, §. si quis in collatione, ff. ad l. Aquiliæ in l. si ex plagi, §. si. ff. eodem, & in Capitolator. de homicid. Atque his iuribus id tueretur. Carrer. quæst. 91. num. 131. Ioan. de Anan. in cap. 1. num. 4. de torneament. Deci. conf. 9. per totum, Menoch. de arbitr. lib. 3. casu 40. n. 1. & Farinac. cum pluribus, quos citat ibidem, num. 25.
- 339 Excipitur tamen casus iste, nimirum quando aliquis in dictis torneamentis, collationibus, &c. ab eo occiditur, quo cum ipsi iniuncticia magna præcesserit, tunc non excusatur omnino à pœna; quia præsumitur dolo occidisse; & quidem si reuera dolo occidit in talibus torneamentis, &c. sine dubio homicida debet puniri, ita Carrer. in præf. tract. 3. de homicidio §. 13. excusatur, num. 1. in fine, Menoch. de arbitr. quæst. lib. 3. casu 400. nu. 4. & cum alijs Farinac. num. 27. qui ostendit sumptuo argumento ex text. in l. sedet si quicumque, & in l. item si obsterit. §. si. ff. ad leg. Aquil.
- 330 Sed quid iam de ijs, quæ iure tantum positio prohibentur, vel iniunguntur? Consuetudo contra illa aut contra tale ius, si à multis sit introducta, & recepta, communiterque obseruatur, excusatur à dolo, & à culpa, item à pœna quævis etiam extraordinaria, ita Tirac. de pen. temper. caus. 43. num. 9. & 10. Marfil. in præf. §. vltorius, sub num. 9. Roland. consil. 75. num. 47. lib. 1. & cum alijs per ipsum allegatis Farinac. dict. quæst. 95. num. 28. & 29.
- 331 Ad prædictum autem effectum, omnino requiritur dictam consuetudinem taliter introduci, & recipi cõtra legem positam, vt hanc abroget, vel saltem interpretetur. Alioquin Violans eam ex vi consuetudinis irrationabiliter introducere non excusabitur à culpa, neque à pœna etiam Ordinaria, ita præter auctores numero præcedenti relatos, Suarez dict. lib. 7. cap. 8. & Soula
- 332 Aphor. lib. 3. cap. 34. num. 4. & 5. Non est huius loci adducere, neque expendere circumstantias, & conditiones requisitas ad dictam introductionem, & receptionem consuetudinis, quæ sufficiat ad abrogationem, vel interpretationem legis positæ; de eis alibi Deo dante; interim lege Suarez dict. cap. 8. 14. 15. 17. & 18.
- 333 Delinquenti consuetudo, etiam in minoribus viginti quinque annorum, penam criminis augeat, quamvis priora crimina fuerint iam punita, vel à Principe, per gratiam condonata, aut tempore legitimo præscripta (non datur præscriptio respectu criminum sancti Officii, sed de hoc alibi, interim vide Farinac. quæst. 100. num. 29. & quæst. 197. num. 31.) Tradunt vt certum prorsus Quær. Variar. lib. 3. cap. 9. num. 7. Menoch. de arbitr. lib. 3. centur. 3. casu 195. num. 9. Ant. Gomez de delict. tit. de homic. cap. 3. num. 60 & tit. de furto, cap. 5. num. 5. & 18. Mascard. de probal. lib. 3. num. 13 quibus adhaeret Soula dict. cap. 34. num. 11. & Farinac. dict. quæst. 33. num. 8. it. & 12.
- 334 Quibent addit num. 18. posse augeri reo penam vnius delicti à iudice, vel Inquisitore, propter eius consuetudinem delinquentem in varijs locis; ita propter criminia commissa in diuersis territorijs Nam quamuis Iudex vnius loci nequeat procedere contra delicta alibi patrata in alijs territorijs secundum l. extra territorium, ff. de iurisdic. omni. iud. & l. 3. ff. de off. Præf. & authen. qua prouincia C. vbi de crim. agi oportet. Debet tamen hoc intelligi, quod non possit procedere principaliter; Secus ini-

- denter, quoad augendam pœnam delicti, pro quo à Iudice loci, vbi commissum est, reus puniri debet, ita Bart.in l. si cui §. fin. ff. de accus. Conrad. in prædict. de inquisitione, num. 22. Alciat. in cap. cum non ab homine, nu. 30. de iud. Couar. variar. lib. 2. cap. 9. num. 7. & alij plures.
- 336 Prædicti verò doctores communiter exemplificant in fure, qui commisit tria, furti in diversis territoriis, quod propter vitimum furtum possit ille grauius puniri, etiam pœna capitali, (licet ex se furtum, absolute loquendo non sit delictum capitale) ex mente Couar. citati Ant. Gomez. vbi supra nu. 7. & aliorum, sed cum eadem vigeat ratio in crimine furandi, atque in cæteris; pari modo respectu cæterorum, poterit delinquens ob consuetudinem delinquendi grauiori pœna multari, ita ibidem Farinac. nu. 13. cum Iul. Clar. in prædict. quest. 39. vers. pro complemento, & cum alijs.
- 337 Moderamen ramen subiungit rectè idem Farin. num. 14. sequentibus verbis limitata inquit, hanc quintam ampliationem, vt procedat quando reus reperitur in manibus iudicis illius territorij, in quo est commissum vitimum delictum, quia tunc vera est conclusio, quod pœna venit augenda propter delicta commissi in alienis territorijs.
- 338 ritotjs. Vnde secus, si reperiatur in manibus iudicis territorij vbi est commissum primum delictum; quia tunc non potest illius pœna augeri, propter delicta alibi commissi. Priora enim delicta aggrauant vitimum, sed non posteriora primum, secundum communem de qua Ant. Gomez. dict. tit. de furto, cap. 5. num. 9. vers. sed his non obstantibus, ita ille.
- 339 Deinde consuetudo delinquendi valde nocet reo pœnes quodlibet Tribunal, etiam sancti Officij, nedum in condemnando, sed etiam in præcedendo; lex enim non exiguum præsumptionem desumit ex eo, quod quis consuetus delinquere, secundum text. in l. si cui §. i. ff. de accusat. & in l. non omnes, §. a barbaris, ff. de re milit. & secundum reg. semel malus, vbi Glos. de regul. iur. in 6. cap. mandata, & cap. Scribam, de præsumptionibus Traduntque Marfil. in prædict. §. diligenter num. 1. ro. Alciat. in tract. de præsumptionibus, regula. præsumpt. 7. nu. 1. Mascard. de probat. lib. 1. conclus. 22. nu. 20. Menoch. de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 3. numer. 1. & Farin. dict. quest. 23. num. 20. & 21.
- 340 Qui num. 22. seqq. cum Marfil. in prædict. §. diligenter, nu. 12. vers. contrariam. partem Alciat. in dict. Regul. 1. præsumpt. 7. num. 3. Menoch. de præsumpt. lib. 1. question. 89. num. 101. & cum pluribus alijs merito addit id quod spectat ad nostrum quæsum illic ex tali præsumptione sola non desumi iudicium sufficiens ad torturam, hanc rationem, si cum ipsa adsint alia adminicula, & tunc reo sorto consenti delictum.
- gratior pœna infligi potest propter consuetudinem delinquendi in eodem genere criminum, secus si hæc sit indiuersis delictorum generibus, vt cum multis docet, Farinac. num. 30.
- 341 Liberatur verò à dicta præsumptione, & consequenter ab augmento pœnæ reus, si probet quod per triennium non commiserit delictum. Nam si per totum hoc tempus, bene, & laudabiliter vixit, cessat præsumptio, quod semel malus, iterum, præsumitur malus, ac proinde non censetur consuetus delinquere; secundum textum in §. sancimus, vers. nequaquam, Vbi Ang. in authent. de Monach. triennialis temporis testimonium, Traduntque Rom. consil. 26. nu. 5. & 6. Alciat. Regul. 2. præsumpt. 7. num. 3. Roland. consil. 63. num. 12. Mascard. de probat. lib. 1. conclus. 22. nu. 22. & Farin. dict. quest. 33. num. 26.
- 342 Doctrina autem supra numer. 339. tradita, sic videtur moderari debere, quod quamuis semel malus, semper præsumatur in futurum; non tamen sic erit, vt de presenti malus, præsumatur etiam malus fuisse in præteritum. Tenent Alc. de præsu. reg. 1. præsumpt. 7. nu. 3. vers. 4. intellige, Salicet in l. fin. C. de question. & Felin. in cap. Fraternalitatis, de hæreticis, qui ponunt exemplum in Notario, qui de falso condemnatus, quamuis non possit post condemnationem alia consecrere instrumenta & consecrata falsa præsumantur etiam ad alias causas; inde tamen non deducitur, quod ante condemnationem facta præsumantur etiam falsa.
- 343 Et contra alij, vt Mascard. de probation. lib. 2. conclus. 1003. num. 15. & seqq. volunt ex vi text. §. fin. in Auth. de rest. & l. i. qui, C. de adult. quod ex delicto presenti oriatur aliqua saltem suspicio circa præterita, licet non perfecta præsumptio: cum in dictis iuribus caueatur, quod vidus fornicatrix præsumatur idem fecisse vincente viro & pro vtriusque parte multa adducit Menoch. de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 32. num. 19. & seqq. ac proinde vtrumque probabilè apparet.
- 344 Tandem certum est, quod sicut consuetudo delinquendi facit vt diximus, augere pœnam, ita è conuerso, qui non est consuetus alias delinquere, debeat mitius puniri, iuxta text. in l. non omnes, ff. de re milit. vbi dicitur in puniendis delictis habendam esse rationem anteaq. vite, & 345 text. in Cap. eos, qui, quest. 7. Vbi mitius proceditur contra Simoniacum, quem alias vitæ commendat conducti etiam pro hoc text. in cap. nisi specialiter, extra de offic. deleg. & ibi Bar. ac Panor. Tiraq. tra. 8. de pœn. temper. caus. 31. & cum alijs, quos citat Farinac. dict. quest. 23. num. 32. Atque hic Regula finis.

An ob multitudinem delinquentium, vel incertitudinem delinquentis poena mittor, aut grauior d. Iudice, vel Inquisitore infligenda?

REGULA CCCXXI.

- 346 **G**eneraliter loquendo ratione multitudinis delinquentium, criminis etiam maxima poena est minuenda, si ista sit capitalis, & ex ipsius impositione multorum strages sequatur: Verum nun est etendum tali misericordia cum illis, qui maiori cooperatione delicti auctores extiterant. Propter multitudinem item delinquentium contra fidem, augendæ potius sunt poenæ; (excipe, nisi timeatur scandalum in magis nocuum) maxime contra præcipuos eorum: Si autem tota ciuitas, aut oppidum, vel maior pars, inuito consilio hæresim amplectatur, Papa prius consulto, condemnari, & destrui potest, atque commercio, ac dignitate Episcopali priuari debet, si impediatur, ne hæretici, aut eorum fautores capias puniri valeant.
- 347 Tandem incurrirudo delinquentium, minuit poenam delicti siue arbitriam, siue ordinariam: hæc tamen subiiciuntur simul multi, de quibus constat, fuisse ex proposito coadunatos ad parrandum crimen, etsi quis illud patrauerit, in particulari nesciatur.

- 349 **D**octrina huius Regulæ aliquantulum longior solito, eo quod causa octaua minuendi, vel augendi poenas delinquentibus, quæ per eam indicatur, duas continet partes circa multitudinem, & in certitudinem delinquentium valde diuersas coniungunt utramque simul Doctores, præcipue Parisiæ Præxi crimin. tota, quæst. 96 & de hæresi, quæst. 197-cuius nos vestigia sequimur.

- 350 Quo ad primam, certissimum est absolute loquendo, quod delinquentium multitudo inducat diminutionem poenæ, præsertim capitalis, ne inde multorum strages proveniat. Text. in cap. vt constitueretur, & ibi Gloss. in verb. strages, dist. 50. item in cap. Latores, & ibi Gloss. in verb. multitudinem, de Cler. excom. ministran. In cap. dilectus, ille secundo, & ibi Gloss. ac communiter omnes, in verbo multitudo, extra de Simon. sicque docent Alber. in l. 1. l. 1. 2. 3. vers. qui enim in vna vniuersitas, & ad l. Cornel. de Sicar. Aymon, consil. 124. num. 9. Tiraq. de poenis temper. causa 47. num. 1. & seqq. Clar. in præf. §. fin. quæst. 60. vers. allegatur etiam, & cum multis per eum relatis, Farinac. dict. q. 96. num. 1.

- 351 Qui n. 4. cum citato Insulo Clar. & cum alijs extendit meritò, vt habeat locum etiam nullo existente timore scandali in populo, quod etiam voluit Glossa in cap.

denique Sacerdotes, in verbo venia, dist. 4. cum ibi alternatim loquens dicitur, ignoscendum esse mitiori poenæ inflictae propter multitudinem, vel scandalum; ergo sufficit multitudo sine scandalo; cui Glossa adheret Tiraq. de poen. temper. causa 47. num. 14. Quidquid in contrarium dicant Felin. in cap. Dilectus, il. 2. num. 2. de Simon. & alij.

- 352 Dixi in Regula, *crimini etiam maxime*, quia ratio minuendi propter multitudinem delinquentium, nempe strages multorum, parimodo procedit in maximis, & atrocioribus delictis, atque in alijs non ita atrocibus. Docent bene, (relictis Felin. citato, & Carer. in præf. tract. de homicid. §. 14. num. 2. contrarium sentientibus,) alij Doctores, præcipue Farin. dict. quæst. 96. 353 num. 7. Ponuntque exemplum in crimine seditionis, & rebellionis, (quod maximum, & atrocissimum esse delictum, dubitari nequit) ac propter illud, exceptis præcipuis ipsius patrautoribus; de quibus dicam num. sequenti, reliqui Seditiosi, & rebellantes mitiori poenâ puniri debeant; additque idem Farinac. casu quo est dubium, quod Iudex semper in mitiorem partem, pro reo expedit, inclinet.

- 354 Nihilominus ex pluribus simul delinquentibus auctores delicti principales, scilicet, qui in eo patrandi plus alijs cooperati sunt sine ulla commiseratione, aut indulgentia rigorosius puniendi. ita Insul. Clar. in præf. §. fin. vers. allegatur etiam, Angel. in l. 1. qui opem, num. 4. ff. de furt. Tiraq. de poen. temper. causa 47. num. 8. Aym. consil. 124. nu. 9. & cum alijs, quos allegat Farin. dict. quæst. 96. num. 8.

- 355 Petes quot homines faciant multitudinem, vt ob rationem dictam, ne sequatur eorum strages, poena delicti sit minuenda? Respondet, & quidem bene idem Farin. num. 11. & 12. Quod multitudo hominum, tamen si diuersis respectibus diuerso modo capiat, secundum subiectam materiam; ad hunc tamen effectum multi dicuntur *supra* 40. Ita videtur probare text. in dict. cap. Latores, & ibi Gloss. in verbo multitudinem, in fin. de cler. excom. ministr. Gloss. in cap. commensationes, in verbo 356 bo multitudo, dist. 44. Vel dicas hoc esse Iudici arbitrium, secundum Felin. in cap. dilectus. il. 2. num. 3. vers. qui autem dicantur multi de Simon. hæc ille.

- 357 Sequitur de criminibus spectatibus ad Sacerdotium hæresis videlicet, & apostasie contrarium omnino dicendum, qualiter propter multitudinem delinquentium poenæ augeri debeant, maxime contra principales, & maiori conatu defensores errorum. ita Guindialis in tract. de hæreticis, quæst. 17. num. 3. Repertor Inquisitorum in verbo Poenâ, vers. augeri autem; Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 50. nu. 5. & 6. Petrus Biosfeld. de confess. malef. ad l. multi, C. de Malefic. & Mathemat. vbi ipse ait,

obediētia præstari debet, nullus est, qui in dubium vertat; eum facilligij pena mulctetur nolens ei obedire. l. 1. c. vt dignit. oed. serue. lib. 12. imō, & capitali, vt adducitur ex Scriptura Sacra, in cap. si quis de maior. & obed. ibi, in lib. Regum legitur, qui non obediēti Principi, morte moriatur: de quo bene Boff. in tit. de homicid. num. 98. & exornat peculiari exemplo, euius meminit Iul. Clar. in pract. §. fin. qu. 60. ver. solet dubitari, propē finem.

373. Nihilominus si Princeps, vel Superiore aliquod malum, seu iniustum præcipiat, nequaquam est ei obediendum, & quilibet obediētiæ ipsi præstat, pro qualitate rei præceptæ delinquit, & propter talis præceptum non excusatur à pena delicti, patet ex text. in cap. si Dominus, & in cap. qui resistit. 11. q. 3. Docent Glof. in dict. cap. si quis de maior. & obed. vbi textum illud, quod qui suo Principi non obediērit, morte moriatur, dicit habere locum, dummodo præceptum sit iustum; de his, si iniustum Marfil. in l. 1. nu. 21. ff. ad l. Cor. de Sicar. Carer. in pract. in tract. de homicid. §. Sequitur, ex quibus num. 16. Ant. Gom. de delict. cap. 3. num. 42. & cum multis alijs rin. dict. quæst. 97. num. 3. Quidquid illi contrarium afferant pauci, non audiendi, nisi exponantur de casu, quando est dubium, vt statim dicam.

374. Prædicta autem doctrina maximè procedit in his, quæ opponuntur fidei Catholice, vt optimè expresse Ant. Noua. lib. 3. Aphor. cap. 35. num. 8. at in prohibitis, (inquit, Farinac. ibidem, num. 5.) à iure diuino, & à Sacris Scripturis. In quibus, quod nemo obedire debeat suo Superiori, siue sit Princeps, siue Preses, siue Dominus, siue Pater, siue Maritus, & non obediendo, sicut nullam meretur penam; ita è contra obediendo male faciat, & non excusetur, est text. in cap. si Dominus, 1. quæst. 3. Vbi propterea, quod tunc iubenti respondendū est illud Apostolorum: Obedire oportet Deo magis, quam hominibus, facit text. in cap. non licet, distinct. 10. ita iuxta eum alijs.

375. Pari modo ex vi eiusdem text. cap. nō licet, minimè obediendum vlti Superiori præcipienti aliquid contra ea, quæ iniunguntur à iure naturali, delinquitque illi obediens, & ratione talis præcepti à pena delicti non excusatur, ita bene defendunt Bald. in cap. cum adeo num. 11. extra de seripe Martin. de laud. in tract. de Princep. quæst. 28. Archid. in cap. rescripta. num. 2. ver. si iuri naturali, 5. quæst. 2. & cum reliquis per ipsum relatis dicta quæst. 97. num. 6. Farinac.

376. At non sic in prohibitis solo iure positio, siue scripto, siue consuetudinario; circa quæ Principi, vel Superiori mandant obediendum est, & ob tale mandatum obediens excusatur à delicto, & consequenter à pœna, si inde nulli præiudiciū,

aut exiguum valde infertur Tradunt vt certum Archid. in cap. rescripto, n. 2. ver. auralicui obedi, 25. quæst. 1. sumpro argum. ex text. in l. 2. §. Si quid à Principe, ff. ne quid in loco publico, & in l. quōties, C. de precibus Imper. offeren. Bellam. in dict. cap. rescripta, num. 2. ver. nulli, & ver. si parum. Bald. in cap. cum adeo n. 11. de rescript. Farinac. ibidem, num. 7.

377. Secus verò erit, si agitur de graui præiudicio tertij, nam tunc adest obligatio nō obediendi iniusto superiori præcepto, & quiuis obediens sine dubio delinquit, penamque delicti incurrit, ita ijdem auctor Archid. in dict. cap. rescripta, num. 2. ver. si multum lædit, & ver. si autem non contrahatur, Bellam. ibidem, num. 2. eod. ver. si multum, 25. quæst. 1. & Bald. in cap. adeo, num. 11. ver. si autem multum de rescript. quibus adheret Farin. cit. num. 8.

378. Distinguedum tamen d. delictis, cum in leuioribus obediens Principi, vel Superiori mandanti ab omni pœna excusetur. Obediens verò ei in atrocioribus, à pœna ordinaria exemptus, arbitrio Iudicis puniatur, Docent Tiraq. de pœn. temper. caus. 34. per totam. Iul. Clar. in pract. §. fin. qu. 60. ver. solet dubitari. Ant. Gom. de delictis, cap. 3. rub. de homicid. nu. 42. & cum alijs

379. relatis Farinac. ibidem num. 9. Tamen si, vt ipse ait num. 10. verius crederetur Couar. in 1. Decret. par. 2. cap. 1. §. 4. num. 7. quod in atrocioribus mandatum superioris non excuset à pœna ordinaria.

380. Videtur tandem illud aliquantulum inuict Doctores controuersum, an si mandato Superioris adiungatur minz iniectz ab eo, aut metus mortis inferendæ, nisi mandarius exequatur mandatum alicuius v.g. homicidij, ille omnino excusetur? Parrem affirmantem, vt veram dcf. nōdet multi, argum. text. in cap. miles, 23. quæst. 5.

381. ibi. Miles cum obediens Potestati, sub quo legitimè constitutus est, hominem occidit, nulla ciuilitatis suæ lege reus est homicidij: Glof. in l. penult. ff. si fam. sur. fac. dicat Bald. cap. 1. §. iniuria, nu. 19. de pact. iuram. firm. laf. in §. si minus, nu. 17. Insuper de act. Tiraq. de pœn. temper. caus. 36. num. 2. Clar. in pract. §. fin. quæst. 60. ver. solet dubitari. Jacob. de Græff. decis. lib. 2. cap. 64. num. 11. par. 1. & plures.

382. E contra parrem negantem, quod non excusetur, nec à pœna capitali, etiam propter metum mortis, aut minas eius illatas à Principe, seu ab alio. Superiore tunc erit alij præfectus Cagnob. in l. Vel non creditur, nu. 9. ff. de regul. iur. allegato ad hoc, & perpenso text. in cap. Sacris. extra quod met. caus. Add. ad Decret. in l. 1. de damn. §. eius verò nō debet verb. excusatur, ff. eodem, & præter reliquos, Couarr. in 4. De-

383. cretal. par. 4. cap. 3. §. 4. nu. 7. Vbi reprobata eorum sententia, qui tenent, venia, esse dignum eum, qui mortis timore aliquid ex atrocioribus committit, maximè

- iussu Superioris, addit, quod, conueniat potius mori, ac omnia extrema pati, quam talia committere.
- 384 Has oppositas sententias aliquo modo in concordiam bene reducat, nonnulli, quod secunda negans procedat de foro interno animæ, & quoad penam huius fori spirituales, aut æternam inferni, si non, pœniteat delinquentes lateraliter ante mortem. Prima verò affirmans quoad forum externum, & quoad penam temporalem à Iudice infligendam vel secus, ita Farinac. dict. quest. 97 nu. 13. cum Iacob. de Graff. loc. cit. num. 13. verum, non tamen hæc procedunt, & cum Menoch. de arbitrat. lib. 2. casu 354. num. 1. & 18. Qui inde dictam sententiam affirmantem probat, quia qui necessitate coactus delinquit, excusatur à pœna, & sacris de ijs, quæ vi, metusque causa, &c.
- 385 Quamquam circa hanc coactionem, de qua Menoch. optimè diltinguit Farinac. ibidem num. 34. inter absolutam, & conditionatam, ac disparatam esse vtriusque rationem, pluribus ostendit; audi eius verba, & rem melius capies.
- 386 Limita, inquit, hanc secundam sublimitationem procedere in eo, qui delinquit non coactus absolute, & præcisè, sed conditionaliter, videlicet metu maiorem malorum, si inquam, puniuntur aliqua pœna extraordinaria, quia scilicet coactè delinquent; volunt tamen delinquere, & sic aliquo modo eorum concurret voluntas, licet coacta, & consequenter peccant, arg. text. in cap. aliquis, 11. quest. 3. & cap. si quis coactus, 12. quest. 3. & in l. si mulier, §. si merum, & in l. metum autem, §. Sed
- 387 quod prætor. ff. quod met. caus. Secus autem, quando quis delinquit præcisè, & absolute coactus, nulla prorsus eius voluntate concurrente, quando si licet delinquens nihil confert secundum proprium motum, prout est quando mulier vim patitur argum. est text. in l. si vxor §. si quis plane ff. de adulter. cum alijs allegatis hac eadem col. Tunc enim quia potius delinquendo pati, quam agere videtur; hoc ideo excusat non solum à pœna ordinatâ, sed etiam ab extraordinaria. Sic enim, & Inribus, & Doctores, ac Theologorum auctoritatibus bene probat Titag. de pœn. caus. 36. num. 4. & seqq. hæc ille.
- 388 Ex prædictis autem, vt iâ ad casus particulares descendamus, deducitur primò quod ob Principis, aut Superioris mandatum nō excusetur à pœna Iudex, si aliquid iniussu agat, vt si aliquem suspendere faciat, aut indebitè torqueret contra iustitiam. Text. in cap. si Dominus, 11. q. 3. ita Marfil. l. 1. n. 12. ff. de iur. Clar. in præd. §. fin. quest. 60. verum, potest dubitari Baiard. ad Clar. in addit. q. 64. num. 39. & cum pluribus citatis Farinac. num. 35. & seqq. Vide penes ipsum circa hoc nonnullas ampliationes, & limitationes.
- 389 Deducitur secundò, quod tamen si Iu-

- dex secularis tenetur obedire Iudici Ecclesiastico, quando iste pro executione sue sententiæ brachium illius imporat. iuxta text. in cap. statimus, sub fin. de maledic. & in cap. in fin. ac ibi Glof. & communiter scribentes, de offic. ordina. Si tamen sententiâ Iudicis Ecclesiastici manifestè appareat nulla, aut de eius iniustitia notoriè constet; Iudex secularis debet ei non obedire, & delinquit præstando ipsi brachium, nec excusatur ob præceptum ab illo etiam sub excommunicatione iniunctum, copiosè ostendit Farinac. dict. quest. 97. num. 89.
- 390 & seqq. citatis multis auctoribus. Limitat tamen à num. 100. in causis criminalibus, maximè contra hereticos, quod non obstante iniustitia, aut nullitate manifesta sententiæ, teneatur hanc Iudex secularis exequi si ab Inquisitoribus fuerit ei mandatum; de qua limitatione infra nos plura. Legatur regula §. 13. nu. 84. vbi clarius hoc explicatur.
- 391 Tertiò deducitur, quod licet operarij excusentur laborando in fundo alieno ob præceptum eius, qui illos conduxit, si ignorabant esse alienum, secundum Glof. in Litem §. dignum, & ibi Bald. & Bart. num. 1. Angel. num. 2. Fulgos. num. 4. ff. de rei ven.
- 392 dic. Secus tamen erit si non ignorent, vel saltem dubitent, maximè si illis denuntiatum, aut protestatum fuit, ne laborarent in tali fundo, sed quod ab opere desistant; nā tunc ex huiusmodi denuntiatione, & protestatione iam præsumitur dolus, & malafides. ita Carer. in præd. in tract. de homicid. num. 5. Dec. in l. velle non creditur, §. ff. de regul. iuris, & cum pluribus Farinac. num. 132. & seqq.
- 393 Quartò deducitur, quod filius si delinquat ob mandatum Patris, aut matris non excusetur in atrocioribus delictis, vt in homicidio, furto, & similibus, text. in l. fin. & ibi Glof. in verbo dignus, ff. de his, qui not. in fam. & in l. liber homo la. 2. in l. Glof. ff. ad l. Aquil. Tirag. de pœn. tempe. caus. 34. num. 1. Dec. conf. 533. num. 3. lib. 4. & com.
- 394 munitur omnes. Excusatur tamen in leuioribus iuxta text. in l. lib. rotum, §. fin. & ibi Glof. in verbo dignus, ff. de his, qui not. infam. Docentque Salyc. in l. non ideo minus, nu. 7. & 9. C. de accusat. Bart. in l. non solum, §. si mandato num. 6. ff. de iniurijs. Menoch. de arbitrat. qq. lib. 2. casu 354. n. 41. & Farinac. num. 153. & 154.
- 395 Par item est ratio de vxore, si hæc delinquat ob mandatum mariti, quod in grauioribus non habet excusationem, bene in leuioribus. Sed quod adhuc in atrocioribus sit mitius puniendâ; ita idem Farinac. num. 151. cum Floria in l. liber homo, la. 2. num. 4. ff. ad leg. Aquil. & Ant. Gomez. de delict. cap. 3. rubr. de homicid. num. 42.
- 396 Sed quid de pupillo respectu tutoris? Audi Farinac. num. 152. ff. de illo loquentem. Amplia, inquit, est. vt, & idem sit in

in pupillo qui obediendo suo tutori, si delinquat, excusatur in totum in leuioribus. In atrocioribus vero non in totum excusatur, sed mitius puniuntur. Probat hanc conclusio ex generaliter traditis supra de filio, & seruo, & in specie facit text. in l. ad ea quæ ff. de reg. iur. & voluit Ant. Gomez. de delict. cap. 3. rubr. de homicid. num. 43. ubi testatur alijs relictis de communis, nec dissentit Petr. à Plach. in Epit. delict. c. 15. 398 num. 24. & 26. hæc ille. Nec est cur magis exprimamus illud, quod attingit de seruo respectu Domini mandantis aliquid in iustum, cum ex vi iuris, l. seruus non in omnibus, ff. de act. & obligat. pari modo sit distinguendum, quod excusatur in leuioribus, non verò in grauioribus. Vide ipsum Farinac. à num. 126. vsque ad 170.

399 Tandem pro Coronide præsentis Regule, accipe id, quod paucis adducit Ant. Soufa lib. 3. Aphor. cap. 35. num. 10. Asserenti, inquit, se de Mandato Principis (vel cuiusvis alterius superioris) delictum commississe, non creditur, nisi probet, Menoch. de arbit. lib. 1. quæst. 76. num. 4 & seqq. hæc bene Soufa.

*An propter se cum muliebrem, aut propter
rusticitatem possit minui, vel relaxari
pena delinquentibus? An secus?
etiam in Tribunali San-
cti Officii?*

REGULA CCCXLIII.

400 **M**ulieres vt plurimum ob sexus fragilitatem à rigore pene facilius excusantur; quod etiam locum habet in crimine hæresis, excepto, si ab illa cum pertinacia nolint resiliere, excepto item si delinquant contra ea, quæ à iure diuino, 401 naturali, vel gentium prohibentur. Dein, quamuis mulier, mitius puniatur, quando est dubium an dolose deliquerit; ubi tamen constat de vero dolo, penam ordinariam nequit effigere, & æque ac masculus 402 puniri debet. Pari etiam modo distinguendum in homine rustico, quod propter rusticitatem excusatur, maxime à suspicionem hæresis, in ijs, quæ videntur eius capacitate excedere, sicut in alijs, excusatur item à dolo præsumpto, non à vero.

403 **S**uper sunt adhuc decem causæ explicandæ, ob quas pena delinquentibus minui, laxariue potest: eas omnes Farinac. nescio cur, sub eadem quæst. 98. Equidem longissima numeris 180. comprehendit. Similiter Ant. Soufa illius vestigia secutus earundem explicationem committit vnicuique cap. 36. lib. 3. Aphor. numeris 17. percurrit. Nos illius nimiam prolixitatem, & itius Aphorismicam breuitatem euitantes, ipsas bene Deo iuvante

paucis Regulis binas, vnaquaque perpendemus.

404 Quod ratione fragilitatis femine absolute loquendo Mulier delinquens sit mitius punienda quam masculus, pater ex iure per text. in cap. sicut dignum il. 1. & ibi Gloss. in verb. sexus, extra de homicid. & in cap. indignantur 2. 1. quæst. 6. ubi dicitur, tanto grauius eos (idest teste Gloss. viros in adulterij crimine) puniri oportuerit, quanto magis ad eos pertinet, & virtute vincere, & exemplo feminas regere, item in l. quidquid §. ad filias C. ad leg. luh. Maiest. illis verbis: Mitior enim circa eas debet esse sententia, quas pro infirmitate sexus minus auras esse confidimus, & in 405 alijs iuribus. Atque hoc pari modo procedit quoad vtrumque forum, vt notant expositores in dict. cap. sicut dignum ac ex. D. Thom. D. Bonavent. Scot. & alijs Theologis per ipsum relictis docet copiose Tiracquel. in tract. de pen. semper. cau. 9. num. 1. quod in penitentia iniungenda feminis ad muliebrem fragilitatem confessarius attendere debet. Ratio generalis pro vtroque foro, & potissima est, quia femina regulariter minus habet rationis, & capacitaris, quam masculus, & consequenter illa ex minori malicia delinquit, quam ille: ergo femine mitior pena, seu penitentia intelligenda, quam masculo: ita post Boer. Abb. Sforz. Od. & alios, quos citat Farinacius dicta quæstione 98. num. 2.

406 Exemplificatur à Doctoribus prædicta doctrina in diuersis casibus: hinc excusatur femina à scientia fabricationis falsæ monete in domo eius culæ; constat ex text. in l. quoniam §. viduas ff. de fal. & tradit. ibid. Farin. num. 2.

407 Dein excusatur mulier à pena, si inuadat rem propriam propria auctoritate, putans id sibi licere, iuxta l. si quis in tantum, C. vnde vi, & tradunt Sforz. Quod restit. in integr. par. 1. quæst. 10. art. 1. sub num. 3. & seqq. post Bart. quem allegat, in l. 1. num. 6. C. vnde vi, ac Farinac. ibidem, num. 31.

408 Eximitur etiã femina à pena falsi propter scripturarum lacerationem, ita Mascard. de probation. lib. 1. concl. 959. num. 6. in fine & 7. ex Menoch. per illum allegato in concl. 48. n. 8. in fine, & 19. ibid. ac Farin. n. 7.

409 Sed quid quoad rem peculiariter nostri instituti, attenta sexus fragilitate excusantur ne mulieres à rigore pene in crimine hæresis? Bene respondent affirmantes Decia. in tract. crimin. par. 1. lib. 5. c. 37. tit. de defenc. reor. num. 63. cum Simanch. per eum allegato in Enchirid. cap. 47. n. 19. Farin. loc. cit. num. 8. & Soufa dict. cap. 36. num. 1. Probat eadem ratio, quia etiã quoad hoc hæresis delictum, mulier minus habet rationis, & capacitaris, quam masculus; ergo mitius illa puniri debet. Secus tamen erit, si ipsa in hæresi pertinax existat, maxime si monita ab errore nolit resiliere; merito se limitant dicti auctores, Decian.

Decian. Farinac. & Soufa; quia tunc talis ratio iam non valet.

- 411 Aliam item moderationem tribuunt dictæ doctrinæ Alex. in l. si quis id quod, nu. 8 ff. de iurisd. omn. iudic. Stephan. Lambert. de Contra&. eorum, Glof. 7. post num. 8. Paris consil. 149. nu. 20. lib. 4. & Menoch. de recup. poss. remed. 9. nu. 19. & seqq. nempe quod femina non excusentur in ijs, quæ à iure diuino, naturali, & gentium prohibita erant, videturque ita deduciclarè ex textu in l. si adulterium §. 1. ff. ad leg. Iuliam de adulter. cum ibi disponatur, vt in adulterio commisso mulieres nullam habeant excusationem, & similiter in incestu iure gentium vetito easdem subeant pœnas, quas sustinent masculi.
- 412 Quâuis autem dictæ moderationi obstat, quod ratio adducta, ob quam mulier punitur mitius, quia minus rationis habet, ac proinde minus delinquit, parimodo militet in prohibitis à iure gentium, naturali ac diuino, & quidem in homicidio, quod vt patet, omni iure prohibetur, esse habendam rationem sexus innoteſcit ex text. in
- 413 cap. sicut dig. num. extra de homicid. (Nisi forte quis dicat, esse ibi sermonem de pœnitentia à Confessario iniungenda, non de pœna infligenda à Iudice fori externi) Nihilominus persilist Farinac. dict. quæst. 98. num. 14. in moderando doctrinam traditam maximè circa delicta atrocia, audi eius verba.
- 414 Vtrumque ſir, inquit, difficile eſſet in practica prædictam declarationem obtinere, præſertim quando delictû eſſet aerox. Tunc enim memini alias nobiliſſimam matronam in vrbe decapitatam pro eo, quod aliam mulierem occidi mandauerit, prout occiſa fuit, & sic etiam ſero illinc ad aliquos annos alteram mulierculam vilis conditionis fuiſſe ſuſpenſam, pro eo quod vitum ſuum veneno necauerit. & vide quæ dixi infra in tit. de homicid. quæſt. 119. num. 19. hæc Farin. cui adheret.
- 415 circa ea verò, quæ ſunt iuris poſitiui, cum mulier non doli, ſed per ſimplicitatem deliquiſſe præſumatur, nec in dubio ſit præſumptio doli contra eam, ſecundum l. vbi ſi de eden. venit tunc excuſanda, & mitius punienda. Quod ſi in vero dolo deprehendatur, & appareat maniſeſtè, eam doloſè deliquiſſe, nullo modo debet excuſari, ſed poteſt ſicut maſculus puniri. Vtrumque docet Farinac. dict. quæſt. 98. nu. 6. & 17. cum Bald. in l. quicunque num. 17. C. de ſeru. fugit. Tiraq. de leg. connub. par. 9.
- 416 num. 51. & cum alijs. Tameñ ſemina aliquando magis ſint vulgaria, & fraudulenta, quàm maſculi ſed nõ intelligitur, quod aliquid in fraudem legum fecerint teſte eodem Farin. num. 18.
- 417 Quod item homines ruſtici ſimiliter ob ruit e tatem ſint excuſandi, & mitius puniendi; tradit vt certum Glof. per text. in l. si quis id, quod, §. 1. in verbo, vel ru-

ſticitate, ff. de iurisd. omn. iudic. Alex. ibidem num. 10. Decian. nu. 32. verſe. Secunda cauſa eſt Bald. conſil. 229. in ſin. Sforz. Odd. de reſtit. in integr. par. 1. quæſt. 9. n. 59. & cum multis relatis Farinac. dict. qu. 98. nu. 19. & ſeqq. Ratio eſt, quia ruſtici non ex dolo, ſed per ſimplicitatem delinquere præſumunt iuxta text. in dicta l. si quis id quod, verſe doli mali, ff. de iurisd. omn. iudic.

- 418 Placet tamen limitatio, quam dictæ doctrinæ nonnulli aſſignant, nempe quod cum in eodem homine poſſint ſimul reperi ruſticitas, & ſagacitas, Iudicis arbitrio relinquatur, an homo ruſticus per ſimplicitatem, vel per utilitatem deliquit? & conſequenter, an excuſandus à pœna ex parte, vel ſecus? ita cum Plot. de in lit. iuran. §. 11. num. 8. in ſin. verſe. ſed ego Ioan. Bapt. de viſuſ. comment. 2. num. 4. & cum Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpta 22. num. 40. & ſeqq. Farinac. dict. quæſt. 98. num. 33.
- 419 Diſtinguendum item parimodo, quod licet ruſticus excuſetur, delinquens in ijs, quæ ſunt ſolius iuris poſitiui, cum tunc ex ignorantia deliquiſſe præſumari, ſi tamen delictum commiſſus à ruſtico contra prohibita à iure diuino, naturali, aut gentium, vel etiam poſitiuo ſandato in ratione naturali, nullam in tali cauſa excuſationem à pœna habet. ita Glof. & Doctores in l. 2. C. de in ius vocan. §. notandum. Albert. in l. vena, num. 1. C. eodem. Titae. de pœna, temperan. cauſ. 11. num. 7. Sforz. Odd. de reſtitut. in integr. par. 1. quæſt. 9. num. 4. Menoch. de recup. poſſ. remed. 9. num. 8. & de arbitr. q. 3. lib. 2. cauſ. 194. num. 22. multique citatis Farinac. dict. quæſt. 98. & 50. ob rationem oppoſitam, hoc ſecundum.
- 420 Hinc ruſtici (id, quod ad rē noſtram magis facit) & ſimplices excuſandi ſunt ſæpius à præſumptione hæreſis, maximè in ijs, quæ videntur eorum capacitate excedere, & moniti animo pertinaci errore non deſcendunt, ſed ſtatim Eccleſiæ iudicio ſe ſubmittunt iuxta cap. dixit Apoſtolus, in verbo pertinaci, 24. quæſt. 4. & iuxta doctrinam Innoc. in cap. ſirmeret de Summa Trinit. & ſid. Cathol. quem referunt Bald. &
- 421 alij ad hærentes ei. Quamquam merito Albert. de agnoſcend. quæſt. 23. n. 6. & 70. aſſirmat doctrinam Innoc. debere intelligi cum limitatione, quod nõ habeant locum excuſationis ruſtici in tebus fidei maniſeſtis, non excedentibus ipſorum capacitatem. ita cum illo Farinac. dict. quæſt. 98. num. 43. & 44. Vbi poſſit exemplum in ruſtico, qui viuente adhuc prima vxore, ducit ſecundam, quia iſte error contra fidem eſt valde notorius, vtrumque etiam tenet Soufa lib. 3. Aphor. cap. 36. num. 2.
- 422 Qui nõ præſumit, quo claudimus Regulam noſtram, nempe quod ruſticus excuſetur à dolo præſumpto, non tamen à vero,

ro, quando hoc innoscitur. Ita cum Menochio de recuper. possid. remed. 9. num. 23. ac de arbitrar. lib. 2. casu 194. nu. 17. & seqq. & Farinac. dicta quæst. 98. n. 46. & 47. apud quem plura videas, quæ iam ex traditis de muliere, patet.

412 Non taudem omittam id, quod viti-
mo loco proponit Farinac. ibidem nu. 61.
pro maiori intelligentia eorum, quæ dixi-
mus de excusatione hominis iustici, acci-
pe propætia ipsius verba.

414 Limita VIII. inquit, vt in omnibus ca-
sibus, in quibus rufus excusatur, id vti-
que intelligendum sit, vt excusetur à pœ-
na ordinaria, non autem ab extraordina-
ria, secundum Alber. in li. quibus, id quod,
num. 5. in discurfu, ff. si quis ius dicen. non
obtemp. vbi paritet, quod nō excusat à pœ-
na levis, vel leuissimæ culpæ. Sequitur ibi
Curtius Iun. num. 36. versic. Sed hic cadit
necessaria dubitatio, vbi alios refert con-
cordantes, Tiraq. de pœn. temp. caus. 1.

415 num. 2. Vbi reddit rationem, quare rufus
non omnino excusetur, quia scilicet, li-
cet minus peccet, peccat tamen. Quam-
uis quandeque ei pareatur. Ex iuribus ibi
per eum relatis. Menoch. de arbitrar. qq. li. 2.
casu 198. num. 38. Magon. decif. lucen. 42.
num. 15. Burfat. consil. 405. nu. 47. lib. 4. hęc
Farinac. cum attestatone plurium aucto-
rum, quæ mihi placent.

*Delinquens somni, aut amoris causa etiam
contra fidem mitiori ne pœna? an potius
grauiori multandus.*

REGULA CCCXLIV.

416 **S**I quis dum dormit aliquem offen-
dat, aut quouis alio modo delin-
quat, nullam vt plurimum pœnam incur-
rit, etiam si ante somnum vigilans offenso
iratus fuerit, & offendere eum curauerit.

417 Scdus tamen, si de commissio tunc deli-
cto potest ipsi dormienti culpa aliqua im-
putari, vt si data operta Somnum vt me-
dium proportionatum ad offendendum,
aut delinquendum adhibuit; vel si euigilans
delictum in somno, maxime contra-

418 fidem patratum ratificauit. Dein, qui ex
nimio amoris impetu delinquit, etiam in
materia fortilegi, idolatriæ, & hæresis à
suspicionem contra fidem, & à rigore pœnæ
excusatur, scdus si cessante tali impetu de-
lictum committat.

419 **S**equitur duodecima causa minuendi,
relaxandi, aut non remittendi pœ-
nam delicti, videlicet status dormiendi, in
quo si aliquem dormiens occidat, aut vul-
neret, vel aliud quoduis crimen commit-
tat, regulariter nullo modo puniet. Pa-
ter ex text. in Clement. de homicid. & ibi

docent Cardin. Zabarnum. 8. in 6. quæst.
Anchar. n. 3. Imol. num. 1. & 7. & alij com-
muniter, qui æquiparant dormientem fu-
rioso iuxta cap. maiores, in fin. vers. dor-
mientes autem, & amentes, de Baptif
& eius effect. æquiparant etiam mortuo, vt
ostendit copiose Tiraq. de pœnis réper.
caus. 5. num. 2. & seqq. & cum eo Farin. dict.
quæst. 98. num. 63. & 64.

420 Ratio autem potissima prædictæ do-
ctrinæ hæc ab omnibus assignatur, quia
vitio naturali parcendum est. L. fluminum,
§. vitium. ff. de damn. inf. & l. probra. ff. de
verb. signif. cum in eo statu dormiendi de-
linquens nequaquam peccet: de quo lege
Couarr. in Clem. 1. in 3. par. releq. nu. 7.
de homicid. Petr. à Plach. in epit. delict.
lib. 1. cap. 31. num. 3. vers. quo fit dormien-
tem minime peccare, & alios præcipue
Theologos id pluribus comprobantes.

421 Hinc inferitur, quod si quis, dum dor-
mit, aliquem occidat, vel mutilat, non in-
currat irregularitatem, ex vi textus ad li-
teram in dict. Clement. de homicid. Atq;
propterea ibi fit æquiparatio dormientis
cum furioso, & infante, vt bene notarunt
ibi Zabarnum. 8. in 6. quæst. Bonif. de Vital.
num. 30. & seqq. ac Marian. Socin. in cap. ad
audientiam, num. 51. de homicidio.

422 Prædicta autem locum habent, quam-
uis qui in somno aliquem occidit, aut of-
fendit, prius vigilans contra occisum, vel
offensum ira magna effræbuerit, & occide-
re, aut offendere desiderauerit, atque pos-
tea dormiens, & somnians de tali deside-
rio, hac phantasia commotus ad effectum
occisionis, vel offensionis processerit, hanc
quaquam pœnam irregularitatis, nec aliã
incurrit. Ita Couarr. in dict. Clement. 1. 3.
par. releq. num. 6. vers. potest autem con-
tingere. Imol. ibidem num. 7. Marian. So-
cin. in cap. ad audientiam, num. 54. de ho-
micid. & cum alijs relatis Farin. dict. quæst.
num. 69.

423 Si verò occidit, aut offendit ali-
quem, vel quouis modo delinquenti dum
dormit culpa criminis aliquale imputa-
ri potest, non excusatur omnino à pœna,
sed pro qualitate culpæ ponitur; v. g. si iam
aliis dormiendo occidere aliquem, aut
vulnerare, vel aliter delinquere expertus
est, videtur esse in culpa, nisi prouiderit
adhibita diligetia, aniam delinquendi ab-
stulerit. Offenditur summo pro argumento ex
text. in l. si putator, ff. ad leg. Aquil. & in l. si
seminiferus, §. si fornicarius, ff. eodem; Do-
centq; copiose Tiraq. de pœn. temp. caus. 5.
nu. 10. Carer. in pract. tract. 3. de homicid.
§. 4. n. 1. Auz. Gomez. de delict. cap. 1. n. 74.
& cum multis relatis Farinacius, dicta.
quæst. 98. num. 70. & 73.

424 Similiter imputatur aliquo modo cul-
pa patri, aut matri, vel nutriti, &c. si dor-
miendo, aut voluendo se per lectum, abs-
que debita cura, & cautela, infante in la-
tentem suffocauerint. Cum autem tale in-
fan-

fanticidium, sine dolo casu contigisse appareat, pena tantum extraordinaria arbitrio Iudicis suffocari infligenda: imò nulla, si constet, quòd cura, & cautela debita succit adhibita. Cum Bonif. de Vital. in Clemen. 2. n. 23. de homicid. & cum Ant. Gomez, variarum resolut. tom. 3. cap. 3. de homicid. num. 19. tradit bene Farin. dict. quæst. 98. nu. 72.

435 Pena verò ordinaria multandus ille, de quo ipse Farinac. nu. 74. sic limitata 11. inquit, in eo, qui dedita opera obdormiuit, vt derelinqueret, exemplum in eo, qui sciens in somnijs delinquere, & ob id somno vtatur tanquàm instrumentum libertatis malitiae ad executionem mali ab ipso vigilante deliberati, ita vt per somnum, vt instrumentum exequatur præcogitarum scelus, tunc actus in somno contingens peccatum 436 est. Et pariter si quis vigilans irascitur contra aliquem, & demùm somno dat operam, vt aliquem occidat vel offendar dormiendo; vtique hoc casu nullam merebitur excusationem sequuti; homicidij, & offensionis reus erit secundum Bonif. de Vital. in tit. de insult. & percuss. in fin. nu. 48. vers. nisi dolo, &c. in tract. de homicid. §. quarto ad instar furoris, nu. 2. quos in proposito bene refert & sequitur Couarr. in Clemen. 3. in 3. par. relect. in init. nu. 7. in fin. vers. hac verò in parte de homicidio hæc Farinac. & egregie quidem.

437 Certum denique est, quòd nullatenus excusatur à pena, quicunque dormiens delinquit si excitatus iam in somno delictum, ratificat maximè in criminibus contra fidem quod peculiaritèr specificat Ant. Soufa dict. cap. 36. lib. 3. Aphor. n. 5. allegans Menoch. de arbit. qq. lib. 2. casu 327. n. 8. & Farin. dict. quæst. 98. nu. 75. qui ibi loquitur in Communi, & hoc sufficit ad confirmandum Soufæ specificationem, quæ mihi vera est.

438 De imò tertia causa mitigandi, aut remittendi penam est amor; cum hic furori & ebrietati æquiparetur, iuxta rex. in cap. cum in iuuentute extra de præsump. & §. fin. ibique Glof. in verbo bacchata Infit. 439 de success. subtil. Cum itaque sit locus excusationis pro ebrijs, & furiosis, vt vidimus supra similiter erit, pro delinquentibus ex vehementia amoris impetu, saltem ad effectum, vt mitius puniantur: ita Iul. Clar. in præd. §. fin. quæst. 60. n. 7. Oldrad. conf. 210. nu. 24. Menoch. de arbit. qq. lib. 2. casu 328. nu. 1. & cum pluribus relatis per ipsum Farinac. dicta quæst. 98. nu. 77. & seqq.

440 Peculiaritèr mitius agendum cum fortiligo, qui cum impetu amoris cõscit fortilegia demonum inuocat, &c. ad exequendum in aliqua persona amorem turpem. Tenent idem Clar. vbi supra vers. est & amor. Tiraq. de pœu. temper. caus. 4. nu. 3. Fran. Monal. Confil. 101. Menoch. loc. cit. nu. 2. & Farinac. ibidem nu. 81. & 82. post

Oldrad. in dict. conf. 210. vbi refert. Casum cuiusdam Ioan. de Partinaeo, fortilegi, cuius causa de mandato Papæ Ioann. 12. agitata fuit, & de consilio eiusdem Oldrad. cum ipso mitius actum.

441 Sed videamus tandem quid cum Simanc. magis in particulari circa delicta, hæresis, & idolatriæ sentiat idem Farinac. Eius verba. Amplia 11. inquit, in crimine hæresis, prout tradit Simanc. de Cathol. Infit. tit. 17. rubr. defenf. reor. nam. 42. & seqq. vbi, quòd si quis amoris furore, aut zelotypia, aut desperatione correptus verba dixerit hæreticalia, defendi non nunquam poterit, nec hæreticus esse credatur, excusandusque sit, quod talia dixerit potius vt ebrius, quàm vt hæreticus, & sic, vt ebrius puniendus sit, & non 442 vt hæreticus. Idem affirmat in eo, qui nimio infantinis amore suæ amasæ imaginem adoraret, aut aliqua emitteret verba quæ idolatriam sonarent. Est enim inquit, ibi Simanch. proprium eius, qui vehementer amat, vt horreat, & metuat, ac deinde suam inspicies dilectam eam tanquam Deum adoret, & nisi videretur se infantum apparere, eidem amasæ, non aliter quam Deo statum faceret, ita ille, num. 83.

443 Quòd si quis cessante iam amoris impetu, adhuc in præmeditato delicto committendo prosequitur cum plena deliberatione, nullo tunc modo videtur excusandus, cum Simanch. dict. tit. 17. num. 45. tradit ibidem Farinac. num. 91. & 92. quem videas. Atque hic Regulæ finis.

Ob nobilitatem, aut peritiam in arte Delinquenti etiam contra fidem, minuenda ne, vel relaxanda sententia? An sicus?

REGVLA CCCCXLV.

444 **N**obilitas non excusat à pena, nec eam minuit, quando hæc tam in crimine hæresis, quàm in quibusvis alijs est iam vniuersalis, & à lege, vel statuto taxata. Minuitur verò pena corporalis, seu permutatur, si nobiles delinquentes arbitrio Iudicis sint placendi: sed ista pena diminutio, vel permutatio non habet locum, vbi delictum, ob delinquentis nobilitatem grauius redditur; vel ob qualitatem delicti priuilegium nobilitatis amittitur. 445 Ob insignem item artis peritiam in totum, vel ex parte excusatur quis à pena delicti, (dummodo hoc non sit nimis famosum) consulo prius supremo Prin. cipe, & talis petitia quindecim testibus debet probari.

447 **C**irca Decimam quartam causam mitigandi, vel augendi penas, vide licet

licet ob nobilitatem, non nihil attingo ex multis, quæ Doctores copiose adducunt præcipue Farinac. dict. quæst. 94. §. num. 93. vique ad 133. multoties ampliando, & admirando Doctrinam traditam vt solet in diuersis casibus.

448 Prima pars nostræ Regule quod propter nobilitatem nullo modo exemptus sit delinquens à pœna, quoties hæc extat vniuersalis, & taxata per legem, vel statum vt certa defecit Bald. in l. nemo clericus n. 1. in 4. notabil. C. de summ. Trinit. & fid. Cathol. §. Salyc. in l. seruos u. 4. vers. aduerte, an lex, C. ad leg. Iul. de vi publicæ. vbi dicit, quod si pœna est determinata à lege serua legem, nisi ex aliqua alia iuxta causâ præterquam ratione dignitatis, velles pœnam augere, vel minueræ, iuxta terminos l. & si senior, C. de his, qui notan. infam. item à Tiraquel. de pœn. temper. caus. 31. num. 34. & ab alijs, quos citat, & sequitur Farinac. ibidem num. 131. Offenditur inde, quia in huiusmodi pœnis vniuersalibus & taxatis à lege, vel statuto, non est habenda ex vi iuris distinctio personarum, ergo nobilitas non excusabit.

449 Hoc autem censetur verum, tum in alijs criminibus, circa quæ specificat Tiraquel. de pœnis temperan. caus. 31. nu. 1. & seqq. tum in crimine hæresis, vt peculiari-ter exprimunt Ant. Souf. lib. 3. Aphotif. cap. 36. num. 7. & cum auctoribus citandis Farinac. ibidem num. 132. audiamus eius propria verba.

450 Liara VIII. inquit, in crimine hæresis, in quo nobiles non puniuntur mirius, Arch. in cap. qui contra, num. 1. 24. qu. 1. vbi quod pro tali crimine reus siue sit clericus, siue laicus, deponi debet ab omni dignitate, per illum text. & alia iura ibi per eum allegata, Felyn. in cap. Pastoralis n. 3. in 6. & 7. Falleu. de offic. delegat. & in cap. cum quidam, num. 5. post medium vers. quintus est, de iureiur. Tiraquel. de pœnit. temper. caus. 31. num. 13. Foller. in pract. crim. Canon. cap. 16. nu. 17. vers. item dignitas, ita ille.

451 Censetur item magis verum idem in quouis crimine, quando leges, vel statuta expresse disponunt, vt nobiles, si delinquant, non mitius, sed grauius puniantur. Et quidem, quod huiusmodi leges, & statuta feruari debeant, merito affirmant Salyc. in l. 1. num. 26. in flu. vers. & quæ hic C. de rape. vi. cui relato adherent Tiraq. de pœn. temper. caus. 31. numer. 26. & Farinac. ibidem num. 133.

452 Nihilominus quoad secundam Regule nostræ partem, quando agitur de infligenda pœna corporali arbitrio Iudicis, si reus sit nobilis, vel in dignitate constitutus, nullum dubium, quod debeat mitius puniri, vel pro pœna corporali, vt fustigationis trirremium, &c. pecuniariam, vel aliam assignandam esse. Facti pro hoc

textus in l. Prædus, ff. de incend. ruin. & nauis ac in l. aut damnum §. in misterium, ff. de pœn. & in cap. qui contra 24. quæst. 1. Tradunt ibi Glossin verb. ignobiles. Couarr. variar. resol. lib. 3. cap. 9. num. 3. Clar. in pract. §. fin. quæst. 60. vers. prodest etiam, Roland. consil. 63. num. 15 & seqq. ac cum pluribus per ipsum relatis Farin. dict. quæst. 98. num. 101.

453 Excipiuntur tamen duo casus, in quibus nobiles non mitius puniuntur, quando pœna corporalis est arbitraria primo si delicta ab eis commissa propter nobilitatem, & dignitatem augeantur, aut si à iure maiora reputentur in nobilibus, & dignioribus, quam in alijs ignobilibus & minus dignis, ita Bart. & Alberic. in l. quædam, ff. de pœn. Gloss. in l. frustra, C. de re milit. Tiraq. de pœn. temperan. caus. 31. numer. 7. & seqq. Caspoll. consil. et mui. 39. num. 15. Foller. in pract. crimin. canon. cap. 16. num. 15. & cum multis per ipsum relatis Farin. dict. quæst. 98. num. 113.

454 Secundo si delictum ab homine nobili patratum tale sit, vt propter ipsum amirator priuilegium nobilitatis, seu prorsus nobilitas ipsa. Imò quo nobilior, & dignior est persona, eo grauius puniri debet, etiam pœna corporali quando committit delictum, quod in contumeliam, & dedecus nobilitatis, & dignitatis reducat. Text. Clarus in l. quædam, & ibi vocant Bart. & Alberic. ff. de pœn. Salyc. in l. nemo clericus, num. 3. vers. dic ergo, C. de summ. Trinit. & fid. Cathol. Alciat. num. 12. Tiraquel. de pœn. temper. caus. 31. num. 17. & seqq. Foller. in pract. crimin. canon. cap. 16. num. 15. ac cum alijs, quos ipse refert, Farin. dict. quæst. 98. num. 113. & 114.

455 Varia exempla in diuersis delictorum speciebus adducunt auctores, præcipue in tribus, primò in delicto proditiōis: nobiles enim proditores quod nō mitius debeant puniri, quam ignobiles, & vbi crimen fuerit capitale, quod furca sint suspendendi sicut alij, affirmant Bald. in cap. cum quidam, num. 3. de iureiuran. & Felyn. in cap. pastoralis, num. 3. de offic. deleg. vbi addunt, quod in Regno Francie in crimine proditiōis, & ruptæ fidei Magnates, & nobiles in altioribus furcis suspenduntur. Affirmant etiam Couarr. variar. resol. lib. 3. cap. 9. num. 4. & cum alijs per eum relatis, Farin. dict. quæst. 98. num. 115.

456 Similiter in crimine furei, cum hoc in magnum dedecus, & execrandam contumeliam nobilitatis refuleat: propterea si nobilis illud patrauerit non minus, quam ignobilis puniendus est, ita Iul. Clar. in pract. §. fin. quæst. 69. num. 20. vers. prodest etiam, & Afflic. in consil. term. vi. n. 49. vers. bene tamen pro furto, ibi affirmans, quod generaliter in crimine furei non fiat personarum distinctio inter nobilem, & ignobilem, sed quis pro eo debeat furca suspendi, secundum text. in dict. l. quædam, ff. de

ff. de pœn. & io cap. 1. ff. si quis quisque, de
437 pac. vt citat Farin. ibidem oum. 117. Qui
illis adhæret, cum moderatione tamen, al-
ferens, quod dispositio Iuris debet ali-
quam recipere interpretationem à con-
suetudine, cum alicubi consuetum, vt in
casu furti, pro quo ignobiles suspendun-
438 tur, nobiles decapitentur. Benè verum
est, inquit ille, quod latrones, & viarum,
graffatores, quamuis nobiles, furca su-
spenduntur, sicut alij ignobiles, prout be-
ne aduertit Couar. var. resol. lib. 3. cap. 9.
oum. 4. sub versic. quinto, &c. ad finem. ita
ille, & rectè quidem.

439 Qui ou. 118. sic prosequitur. Limita VI.
inquit, in crimine falsi, in quo nobiles mi-
nus non puniuntur, Gandiu. post Odofr.
quem allegat io tit. de pœn. reor. oum. 39.
ver. f. alit. secundum D. Odofredum, allegat.
text. in l. presbyteri, C. de Episc. & Clet. Ti-
raquel. de pœn. temper. caus. 31. num. 23.
& seqq. vbi pluribus exornat, Foller. in
pract. crim. canon. cap. 16. num. 17. Hippol.
Rimin. consil. 245. au. 78. & seqq. lib. 3. vbi
benè comprobatur hanc conclusionem, &
subdit etiam, quod propter periculum, &
falsum testimonium amittatur nobilitas.
hæc ille, quæ approbo.

440 Sequitur decima quiesca causa mitigā-
di, aut remittendi pœnas, cœmpè ob ex-
cellentem delinquentis peritiam, aut ce-
lebre eius artificium, Vnde reipublice
maximam proueniet commodum. Est cer-
ta & communis omnium doctrina; & ad
probationem eius adducitur text. io l. ad
bestias, ff. de pœn. vbi sic habetur. Si eius
roboris, vel artificij sint, ut dignus Popu-
lo Romano exhiberi possint, Principem
consulere debet. Et tradunt Tiraquei. de
pœn. temper. caus. 50. num. 1. Couar. var. re-
sol. lib. 2. cap. 5. num. 6. Clar. in pract. §. fin.
quæst. 60. num. 22. versic. pariter etiam, &
Farinac. ibidem, num. 114. cum multis per
eum relatis: qui vnanimitè concludunt,
quod ob hanc causam de luquenti pœna,
aut in totum remitti debeat, aut saltem
minui.

441 Circa conditionem de consensu
Principis, est nonnulla controversia inter
auctores, ex quibus aliqui, vt Couar. loc.
cit. cap. 9. num. 6. volunt absque tali con-
sultatione propter peritiam, & excellem-
tiam persone posse à Iudice pœnam ordi-
nariam minui, sed in minorem commu-
442 ri. Aliqui vero, vt Ant. Gomez. de de-
lict. cap. 13. rubr. de tor. reor. num. 36. vers.
tercius casus est, id iudici omnino oegan-
et vi text. allati in l. ad bestias.

443 Sed Farinac. dict. quæst. 98. ou. 138. cum
Iulin. Clar. vbi supra, dict. quæst. 60. ver-
fic. pariter etiam, benè media incedit via
distinguendo inter Iudices inferiores, & su-
periores, quod Iudex inferior nequeat re-
mittere, aut minui nisi consulo Principi.
At Iudex superior, prout Senatus Me-
diolanus, qui est loco Principis, potest vti-

que hoc facere, etiam à semetipso. Atque
sic ibi, teste eodem Claro, fuit hoc quan-
doque seruatum, nempe vt aucte senten-
tiam pœna minuat, non autem vt re-
mittatur io totum, post sententiam, quod
omnino Princeps adeatur.

444 Quid vero circa hoc sit vsu receptum
in statu Ecclesiastico, audi ab ipso Farin.
sed apud nos inquit iudicantē seruatur,
vt tām Iudices superiores, quàm infério-
res, & rām post sententiam, quàm antea,
istò casu, nec etiam pœnam minuant, nec
illi remittant, nisi Papa consulto. hæc ille,
post medium num. 138.

445 Prædicta aurem doctrina ooo habet lo-
cum in grau delicto famosi, & manifesti
latroois, vel seductoris, qui oon obstante
eius peritia, & artificio Reipublice valdè
vtili, poterit morti tradi, ita Baiard. ad
Clar. in pract. §. final. quæst. 60. oum. 98. ver-
fic. Et quod pœna remittatur. Tiraquei.
de pœn. temper. caus. 50. nu. 2. & cum alijs
relatis Farin. dict. quæst. 98. num. 135.

446 Taodem vt peritia, vel excellētia de-
linquentis eausdem effectum minuē-
di, vel remittendi pœnam; debet pleuē
probari, cum non sic qualitas inrita à
natura. Et quamuis ad cuiusque rei pro-
bationem regulariter duo testes sufficiant,
cap. licet Vniuersis, extra de testibus, cum
similibus: ad probandam tameo illam pe-
ritiam quodiēcum requiruntur testes. Pa-
ter ex text. in l. Voicuique, C. de prox. sac-
crin. lib. 12. & tradunt Alexan. io l. cum
quid, oum. 7. ff. si cert. pet. & cum alijs ibi-
dem Farin. num. 139. Atque ijs Regula ab-
soluta.

*Potest ne pœna minui reo etiam contra fidem
ob merita propria, vel parentum, &c.*

*Potest ne augeri, aut suffigi ob de-
merita, vel delicta commissa
etiam tempore quo erat
Iudeus?*

REGVLA CCCXLVI.

447 **N**on solum mitigari, sed in totum
etiam remitti potest pœna cuius
delinquenti, propter merita eius, aut pro-
pter beneficicia sue ab eo, sue à parentibus,
aut consanguineis suis reipublice collata.

448 Dummodo delictum nō sit nimis atrox,
quale censetur crimine hæresis, maxime ad
hæresiaracha commissum. Dummodo item
merita præcesserint delictum, aut si cum
delicto coniuncta sint, delinquentis non crimi-
men, sed bonum publicum intercedat.

449 Dein non augeatur, nec instigetur pœna,
Christiano ob demerita, vel delicta, dum
erat in statu infidelitatis, aut iudaismi ab
eo patrata, quamquam probabile opposi-
tum, & quod Iudicis arbitrio reliquit.

470 **S**ub eodem titulo cum precedenti
causa de poenit delinquentis, con-
iungit hanc de meritis eius Farinacius,
quali sit vna, & eadem, sed cum venierit
circa meritas omnino diuersas, vt ex se-
apparet, & faretur ipsemet Farinac. ibidem
ante num. 134. haud video, cur non de-
beant separari, & distinctas causas con-
siderare.

471 **V**nde sequitur in ordine decimasexta
causa inueniendi, aut remittendi propter
poenam delinquentis, ob merita scilicet
ipsius, seu beneficia in Rempublicam col-
lara. Ostenditur esse certum, sumpto ar-
gumento ex text. in l. 2. §. cum Appius, ff.
de orig. iur. & facit pro hoc text. in l. non
omnes, §. fin. ff. de re milit. Tradunt Petr.
& Plach in epit. delict. lib. 1. cap. 33. num. 3.
Tiraq. de poen. temper. caus. 49. n. 1. & seqq.
Clar. in Pract. §. fin. quæst. 60. nu. 23. verbi.
Velis est etiam, & cum alijs relatis Farin.
dict. quæst. 98. num. 140.

Ampliatur hoc, & meritis, vt mitigetur,
aut remittatur poena delinquenti, non solum
ob merita eius propria, sed etiam maiorum
suorum, aut consuetudinem. Probatur inde,
quia propter merita parentum
filij remitti solent, iuxta l. nemi, verfic.
filios autem, & l. filio. C. de aduocat.
diuersi iudic. & quod maiorum merita ad
posteror transant, docent egregie Bald.
consil. 351. permittendum est, verfic. quid
igitur, lib. 1. Socin. consil. 84. accuratissime,
verfic. ex quibus impostoribus, Tiraquel.
de poen. temper. caus. 49. nu. 10. & Farin.
dict. quæst. 98. num. 141.

472 **S**ed hoc non habet locum casu, quo
committeret quis delictum nimis atrox
contra Rempublicam, quia tunc merito
Iudex magis eo inducitur ad ipsum com-
pletè v. n. d. i. u. m., quam meritis taliter
delinquentis ad poenam minuendam, ita
clarus Tiraquel. dict. caus. 49. num. 13. &
Baia. ad Clar. quæst. 60. num. 99. quos re-
fert, & sequitur Farinac. ibidem num. 142.
Posui exemplum, de quo dubitari nequit,
in hæresiacis, qui nimis atrociter in Re-
publicam, seu Ecclesiam delinquit errores
fidei oppositos seminando; vnde licet olim
fuerit de ea benemeritus, nequaquam in-
de videtur poena mitiori plectendus.

474 **N**eque item habet locum, casu quo
merita delinquentis sunt coniuncta cum
ipso delicto, & ille delinquendo non inten-
dat commodum Republicæ, pro quorum
completa intelligentia non graueris audi-
re, quæ copiose adducit Farinac. dict.
quæst. 98. num. 143.

475 **L**imitandum II. inquit, prædictam et
regulam, vnde omnino Guliel. B. ned. in
repet. cap. Raiautius, in quæst. penult. an
occidere peccatores liceat n. 39. ex cuius
dictis potest colligi hæc distinctio, quod si
merita sint separata a delicto, vt puta quia
delinquens diu ante delictum sit beneme-
ritus de Republica, & tunc bene procedit

firmata conclusio, quod scilicet propter
præcedentia merita in Rempublicam po-
476 na aut minuitur, aut remittitur. Si verò
merita sunt annexa in ipso delicto, & ex
delicto met procedit utilitas Reipublicæ, &
tunc aut delinquens habebat animum de-
linquendi, & non faciendi utilitatem Reipublicæ,
vel secus. Primo casu, cum addit
animus delinquendi, licet casualiter euen-
iat Reipublicæ utilitas, prout est quando
quis animo furandi in domum alicuius in-
gressus de nocte scrinium furripit sed po-
nit in eodem scrinio literas proditiōis
ciuitatis, & Principis inuenit; hoc vtrique
casu is cum intentionem furandi habet, tunc
poenam furti non euitabit, & fortuna, quæ
felix ciuitati fuit non consideratur, ex Ant.
quem allegat in repet. cap. 1. de consil.

477 **S**ecundo verò casu quando scilicet
non adest intentio delinquendi, prout facit
Cneus Flavius, qui librum actionum se-
cretò suberaxit, & populo Romano tradi-
dit, non propter sui lucrum, sed vt publico
prodesset, vt in dict. lib. 2. ff. de orig. iur.
Et tunc quamuis merita, & delictum sint
insum annexa, quia cessat furandi ani-
mus, cessare etiam debet poena, & propter
utilitatem Reipublicæ saltem succedi præ-
mium, vt ibi per eum, qui magistratui re-
loquitur, illiusque refert Baia. ad Clar.
dict. quæst. 60. nu. 99. verfic. velis est. Vbi
tamen etiam in primo casu admittitur poenæ
minuendum, quamuis à principio adfuerit
animus delinquendi, & hoc propter spem
euentum, & bonum effectum sequente
utilitatis in Rempublica; & vide quæ dixi
infra n. 17 & seqq. hætenus ille, & rectè.

478 **C**irca decimam septimam causam, nempe
ob transitum ab infidelitate ad Chris-
tianismum communiter vt certum tenent
auctores, quod Iudeus, aut quilibet infidelis
effectus Christianus nequaquam punietur nisi
sit pro delictis ante baptismum patratiss,
puta furto, homicidio, &c. Desumi videtur
probatio huiusce doctrinæ ex varijs texti-
bus, cap. quicumque, & ibi Gloss. in verb.
satisfactio, 26. quæst. 1. cap. in scripturis,
in fine & ibi Gloss. in verb. purgatum, 2.
quæst. 1. cap. Clericus, il. 3. distin. 46. item
cap. vna tantum, & ibi Gloss. in verb. non
soleant dist. 26. & ex alijs, quibus omnibus
eam defendunt præter dictas Gloss. Archid.
cap. in summa distin. 50. Ioan. de Anan.
in cap. de his, nu. 6. extra de accusat. Clar.
in pract. §. fin. quæst. 51. n. 19. & cum plu-
ribus relatis Farin. dict. quæst. 98. n. 145.

479 **Q**uamquam non pauci in contrarium
inclinant quod indusus ad Christianitatem
transiens possit accusari, & poni pro cri-
minibus ante baptismum commissis ita.
Card. Zabarel in cap. de his, nu. 6. de accu-
sat. & ibi Marian. socin. num. 19. & seqq.
Innoc. in cap. gaudeamus, nu. 3. de iuror.
ibi etiam Hostien. nu. 16. Ioan. Andr. post
nu. 13. verfic. Vnde de quolibet furto, & alij.

480 **E**x hac autem contrarietate Doct. r
T
rum

tum non delinquit, qui in arbitrio Iudicis re-
linquitur. Ita Ang. de Caltr. conf. 32. n. 22.
lib. 1. Brun. à sole q. legal. 18. n. 1. & post alios
Ant. Souf. li. 3. Aphor. c. 36. n. 13. quod et
probabile saltem videtur mihi admittendum.

481. Vt certum verò illud, quod docet idem
Ang. de Caltr. vbi supra n. 1. & seqq. Ant.
Vrías conf. 33. Baiard. ad Clar. quæst. 51.
n. 47. & cum alijs Farin. dict. quæst. 98.
n. 152. videlicet multo magis & sine du-
bio esse Iudæos, scilicet infideles, et Christiano
minuendam penam pro crimine per eum
commissio ante susceptum baptismum. At-
que hoc uti Christianæ Religionis fauora-
bile merito amplectendum.

482. Sed quid si in fraudem Iudæus, vel in-
fidelis data opera fuerit effectus Christiani-
tatis, ut penam patritid dicti euitaret, erit
ne ei remittenda, aut saltem minuenda?
Negante respondent Glos in cap. gaude-
mus versic. Sed quatenus extra de divor.
Matian. Socin. de his n. 22. de accusat.
Tiraquel. de pen. temperan. caus. 25. post
nu. 2. & nu. 5. Clar. in pract. §. fin. quæst.
51. versic. ultimo, quero, & alij addentes,
quod talis fraus coniecturis probari possit,
ostendi videtur inde, quia fraus nemini
suffragari debet.

483. Actum idem Farin. ibidem num. 159.
patet affirmantem sequitur ex mente
Thom. Ferrar. aut. 2. vers. Tu autem Iudex
Ang. de Caltr. consil. crimin. diuersi. 32. n. 5.
lib. 1. Baiard. ad Clar. §. fin. quæst. 51. num. 47.
& aliorum quod Iudæus, aut infidelis ad Chri-
tianismum transito non possit in illi pe-
nam pro delicto commissio ante baptismum,
etiamsi data opera, ipsum suscipiat ut ta-
lem penam euitet seu ad hanc euitandam
tribuat pro casta baptismi susceptione.

484. Et quidem consulto Principe nullum esse
dubium circa hoc ait idem Farinac. n. cit.
addens passim seruari in Vrbe consulto Sū-
mo Pontifice quando ex Iudæis aliqui ad
fidem conuertuntur.

485. Quamquam Iudæus affectus Christia-
nus, remissa pena delicti ante baptismum
partati, tenetur, testificari etiam in foro
fori male ablata, & omne id, ad quod cir-
cumscribitur ex furto vel ex alio delicto obligatur.
Ita Hostien. in cap. gaudemus, num. 16. in
fin. de divor. & ibi Ant. de Barr. num. 21.
versic. de delicto. Dec. consil. 30. nu. 1.
Covarr. var. ar. resol. lib. 3. cap. 10. nu. 4. Clar.
in pract. §. fin. quæst. 51. nu. 19. versic. ultimo,
quero & cum pluribus relatis Farinac. ibi.

486. Item nu. 156. Qui subiungit n. 157. & 158.
ex mente Glos pen. ult. & communiter om-
nium, in cap. Iudæi, il. 1. §. fin. de Iud. & in
cap. Iudæi, de consecr. distin. 4. quod Iudæus
esse Christiano Christiano maneat obligatio
testificandi & iuratus, excepto, quando perso-
na, quibus suum restituenda, non extaret,
aut esset ignota, iuxta dispositionem Bul-
lae Pauli III. de qua in Bullar. par. 1. fol. 415.
quia tunc licet eas teneant. Atque his re-
gula terminatur.

Quint etiam in materia fidei res potest ne re-
mitti aut minus puniri, eo quod sit mutus,
& surdus? quæ à Patre in capere
presintatus.

REGVLA CCCCXLVII.

487. **M**utus, & surdus si nullo modo va-
leat mentem suam exprimere, pro
delicto quouis etiam contra fidem nō po-
test puniri: imo neque puniendus licet su-
tibus, & signis aliquoties eam exprimat ex
sola delinquentis confessione, bene tamen,
488 si rebus de crimine conuincatur, Casu
etiam quo extant sufficientia indicia, per
scripturam ipsius surdi, & muti, si sciat scri-
bere, ac Notarij publici notificata, potest
vtique torqueri, & ex propria confessione
489 pena ordinaria puniri. Dein attento iu-
re, potest minui pena filio delinquenti, qui
à patre, vel matre Iudici presentatur, & si-
militer patri, aut matri delinquentibus pre-
sentatis à filio; id iamen faciendum tarò,
& maturè, ac consulto Principe.

490. Decima octaua causa mitigandi, aut
remittendi penas, vel scilicet, assignatur, eo
quod reus sit mutus, & surdus: hic autem
regulariter presumitur nō habere sensum,
nec intellectum, ac proinde infans, & furio-
so æquiparari solet. I. seruo inuito §. si pu-
pillo, in fin. ff. ad Trebell. & l. mutum, ff. de
acquiren. heredit. & vtroque communi-

491. ter doctores, præcipue Bart. Vnde be-
nè deducunt Ant. Gomez de delict. cap. 1.
nu. 69. & Petr. à Plach. in Epitom. delicti
lib. 1. cap. 32. nu. 17. quibus adheret Farin.
dict. quæst. 98. nu. 159. quod nequeat puniri
surdus, & mutus, quia nō est capax de-
licti, cum non possit suam mentem expri-
mere. Hoc autem peculiariter verum esse
in surdo, & mutuo delinquenti contra fidem
cum crimen hæreticis formaliter in actu mē-
tis, seu intellectus consistat, iam manifestè
patet.

492. Verum si mutus, & surdus quoquo-
modo signis, & notibus mentem suam de-
monstret, intellectusque possit, tunc iam
consentur habilis ad delictum committend-
um. Nam sicut in eo laici potest contra-
tractus facere, item quia, ff. de pactum
nubere, & hereditatem adire, l. mutus, ff.
de iur. dot. & cap. eum apud de sponsi.
potest etiam testari, l. discretis, C. qui testa-
mentum facere possint, ita pariter videtur
posse delinquere, quod ostenditur per tex.
in l. i. quis in præui ver. mutum ff. ad Sylla.
vbi habetur, quod mutus excusatur à de-
licto in committendo, ex eo quod non
clamauit. Ergo à contrario sensu, alias de
delicto tenetur, & ex mente Ioa. Imolin.
l. 2. num. 11. Rom. num. 16. Alex. num. 6. &
aliorum, veniendus pena etiam ordi-
naria.

493. Hanc tamen sententiam merito nimis
rigoro-

rigorosan alij iudicant, & volunt, quod quamuis mutus, & surdus natus, & signis suam mentem possit exprimere, & ad indagandam veritatem per talia signa interrogari, (proxim hic eum interrogandi, & natus ipsius per notarium describendi, Vide apud Flamin. Cartar. à Farinac. ibidem num. 161. citatum.) Ex confessione inde elicit, cum non situta, & clara, prout requiritur ad reum condemnandum, nequeat dictus surdus, & mutus condemnari, nec pona saltem ordinaria puniri, ita, rectè Bald. in l. confessos in iure, nu. 27. C. de confessis, cui adherent varij num. seqq. citandi.

494 At dicta condemnatio, & punitio habet locum ex depositionibus testium, qui intum, & surdum plene de delicto conveniunt quando natus, & signis exprimit mentem suam, & intellectu præditus censetur habilis ad delinquendum de cetero magistraliter ibidem Bald. quem sequitur Aciac. l. 11. num. 13. ff. de verb. oblig. & ibi Rom. n. 16. ibi Brun. de indic. & tort. par. 2. quæst. 4. nu. 25.

495 Casu autem si quereus mutus, & surdus foret scribere, ut contingit aliquando, meminimus me multoties audivisse confessionem in scriptis cuiusdam surdi, & muti, nullum dubium, quod tunc per iudicem cogi possit ad respondendum per scripturam, Unde si adsint legitima indicia, pro eruenda veritate venis torquendus, & habita per torturam Confessione delicti in scriptis expressa à notario debet illi pena ordinaria infligi, ita Flam. Cart. de exequat. feudat. cap. 2. num. 48. & seq. Ant. Gomez de delict. cap. 1. nu. 69. Soula lib. 3. Aphor. cap. 36. num. 14. & cum alijs, quos citat, & sequitur Farinac. dict. quæst. 98. num. 163.

496 Quoad causam item mitigandi penas reis decimam nonam, nempe eo quod pater, aut mater filium delinquentem carceribus constituet, huic non penam ordinariam, sed mitiorem arbitrio Iudicis esse infligendam probatur manifestè ex iure, per text. in l. milites agrum, §. desertorem, & ibi Gloss. ff. de re milit. vbi habetur desertorem, qui à patre suo fuerit oblatas, in deteriorem militiam diuus Pius dari iussu, ne videatur, inquit, Pater ad supplicium filium obulasse, & tamen alias tali desertori pena capitis erat infligenda, ut novit ibidem Gloss. vi l. non omnes, §. desertorum, ff. eodem facit etiam text. in l. qui cum vno, §. qui filium ff. eodem. Tradunt verumtamen Felin. in cap. querenti, num. 6. ver. tertius est, de offic. deleg. Tiraquell. de pœn. temper. caus. 18. num. 1. & seqq. Menochio de arbitrar. q. libro 2. casu 347. num. 8. Aymon. consil. 309. numero 3. & cum pluribus relatis Farin. dict. quæst. 98. num. 164.

497 Exemplificat ipse num. 165. & 166. in patre, qui cepit filium bannitum ad mot-

tem, & Iudici præsentavit, etiam si hic crimen læsæ maiestatis commiserit, ita ex videti textus in l. milites agrum, §. desertorem, ff. de re milit. docent Angel. in l. si adulterium cum incestu, §. desertorem, ff. de re milit. docent Angel. in l. si adulterium cum incestu, §. liberto in fin. ff. de adulter. Alciat. de præsumpt. reg. 1. presum. 4. post num. 2. Marfil. in l. inaudiente, num. 9. ff. ad leg. Cornel. de Sicar. Salycet. in l. propriis infidias, num. 3. C. qui accus, non poss. Menoch. de arbit. q. lib. 3. casu 347. num. 4. & plures, quos idem Farinac. loc. cit. refert.

498 Subiungens, quod dictus filius à patre præsentatus non debeat impunitus vniquam evadere, sed pena extraordinaria puniri.

499 Quod dictum de filio delinquente per patrem, aut matrem curia præsentatur, habet etiam locum casu quo è contra pater, aut mater delinquentes à filio carceribus constituntur, ita Salye. vbi supra Caret. in præd. crimin. in tractat. de homicid. & assassi. §. nono quarto, num. 17. Gig. de crimin. læsæ maiestatis lib. 3. titul. fin. quæst. 6. n. 4. ver. quid autem, & cum alijs Farinac. ibidem num. 169.

500 Tandem pro completa noticia prædictorum, ne graueris audire, quæ hinc inde asserti vitimo loco idem Farinac. num. 172. En propria eius verba.

501 Limita II. inquit, ut quidquid sit de iure, & quidquid Doctores præcitati canent de facto, difficile esset in practica hæc cautela obtinere per ea, quæ scripsit Raynet. de Forlin. in dicta l. milites agrum, §. desertorem, ff. de re milit. attestans Bononiæ non fuisse servatam hanc cautelam in, quodam de Galucias, & cum Gual. præsentavit filium bannitum. Cepoll. d. caut. 2. in fine vbi pariter, quod hæc cautela est 502 periculosa in crimine læsæ maiestatis. Caret. in præd. crimin. in tractat. de homicid. & assassi. §. nono quarto, num. 16. folio mihi 103. Vbi dixit, quod ista cautela est tuta in alijs delictis, quam in eo, in quo loquitur text. in d. l. milites agrum, §. desertorem, ff. de re milit. præsertim non habita remissione à patre, & idem repetit, in l. circa itaque secundum, nu. 21. in fine subdens amplius, quod Iudices non attendunt hanc cautelam, cum tamen eam attendere deberent, cum sit fulcita, & iurium, & doctorum auctoritatibus, Clar. in præd. §. fin. quæst. 60. num. 25. in fine, vbi dixit, scilicet credere, difficile esse obtinere in practica hanc cautelam, & quod nunquam vidit illam in practica proponi, & Clar. sic dicentem refert Menoch. de arbit. q. lib. 3. casu 347. nu. 4. in fine, prout nec ego etiam vniquam vidi disputationem super eadem cautela contingere, licet bene viderim, quandoque filios in carceribus constitutos, & præsentatos à patre, & eos liberatos non vim dictæ cautelæ, sed quia sic de 503 iure liberari debebant. Verum si casus

contingeret, malè crederem facere iudicem, qui pœnam isto casu non minueret saltem Principe consulto. hæc ille, & quidem egregiè quod ait de consultatione Principis. Atque his Regula finita.

*Delinquens in quavis materia, etiam si ad an-
tè quando b bonum euentum excusatur
a pœna? vel debeat et minus?*

REGULA CCCXLVIII.

504 **S**I bonus euentus ex delicto proue-
niat, & reus non habuit intentionem delinquendi propter illum à pœna in totum excusatur: quod si intendebat delictum committere, non in totum, sed ex parte admissa excusatione mitius puniri 505 debet. Hæc autem vera sunt respectu quorumcumque criminum, excepto hæreticis criminibus; in quo prosperus euentus non minuit præsumptionem malæ credentia, vel hæreticæ prauitatis, cum delicta contra fidem ex intentione dignoscantur.

506 **H**æc est vigesima, & vltima causa remittendi, aut mitigandi pœnas delinquentibus, nempe bonus euentus ex delicto proueniens, eam discuit præceteris auctoribus Farinac dicta qu. 98. à n. 173. vsque ad 179. ex quo completam eius resolutionem accipe.

507 Primo docet in communi, quod ob prosperum criminis euentum reus à pœna sit liberandus; Id probari videtur per text. in l. Necessarium itaque, §. postea, ff. de Origine iur. ubi fit mentio de historia Flauij Appij Claudij; à quo cum liber legum fuisset subtractus, & populo traditus, nequaquam de furto ponitur est, sed potius præmium consequutus. Atque ibi Gloss. notat casum, in quo quis ex dolo, seu delicto suo præmium absque punitione vili obtinet: ponit: ergo &c.

508 Doctrinæ tamen prædictæ diuersa opponuntur, nempe text. in l. diuus, ff. de Sicar. ubi sic habetur: Diuus Adrianus hæc verba respicit in maleficiis voluntas speculatu. non exitus. & vix etiam in l. si quis seruo C. de fur. & text. in l. desertorem, §. in bello ff. de re milit. Vbi sic; In bello qui rem à Duce prohibita fecit, aut mandata non seruauit, capite punitur etiam si res bene gesserit. & ex vi huius textus asserunt Anchar. in consil. 175. remittendum est, num. 2. & Couarr. in c. lumen si furiosus, par. 2. §. initium, post n. 4. de hom. quod delinquentem non excuset bonus exitus.

510 Hinc secundum l. si quis seruum, §. si puerum, ff. ad leg. Aquil. merito punitur, qui puerum casti auit, licet ex hoc meliorem reddiderit.

511 Ex dictis itaque iuribus concludunt generaliter Alber. de statut. par. vlt. quæst. 78.

incip. disputant. Tirac. de pœn. tempor. cau. 51. num. 2. & alij esse puniendum illum qui rem prohibitam facit, licet bonus sequatur effectus. Quod probatur efficaciter ratione desumpta ex iure, quia non sunt faciendæ mala, vt veniat bonum, eap. ex eaturum de sortileg. cap. super eo, de viur. cap. non magnopere ne Clerici, vel Monachi, cap. ne quis, & cap. facta, 22. qu. 2. Hinc Felyn. in cap. 1. num. 172. de presump. vt ostendat hanc sententiam esse veram, interpretatur textum citatum pro primâ in d. l. Necessarium, itaque, quod Flauius ille Appij Claudij subrahendum librum legum non deliquit, sed non habuerit animum delinquendi.

512 Sed adhuc pugnat Farinac. pro sententia priori cum Bart. & cum alijs ac tandem media incedendâ via optime resoluit, qualiter id sit ex verbis ipsius melius capimus.

513 Verum inquit, quia pro defensione primæ opinionis faciunt tradita per Bart. in l. inter omnes, §. recedè in fin. ff. de fur. & per Franc. Beccium consil. 60. nu. 13. quos omnes, & in alio proposito retulit supra hoc eodem tit. quæst. 87. num. 9. Volentes, quod etiam in delictis attendatur exitus, & non animus, & voluntas delinquendi, quando talis exitus in se

514 delictum non habet. Ideo pro solutione credendum dicendum (prout dicti supra, num. 134.) quod scilicet quamuis delinquens habuerit animum delinquendi, si tamen ex delicto bonus effectus sequatur fuit; tunc delinquens, ex quo malum animum habuit, non excusetur in totum, & ita procedat allegata pro secunda opinione, sed bene mitius puniatur; & si felix euentus, quando adest animus delinquendi in delictis, non in totum pœnam.

515 tollat, sed tamen diminuat. Si vero non adest animus delinquendi, & tunc in totum tollat, & ita procedat text. in dict. l. §. postea, ff. de orig. iur. hæc ille, quæ omnino approbo.

516 Superest quod in parte secunde Regulae attigimus, & ad rem nostram magis facit, scilicet ex prospero euentu, in delictis contra fidem, non minui præsumptionem malæ credentia, vel hæresis, ac consequenter inde nec pœnam esse minuendam, eo quod talia dicta ex intentione dimittuntur, & innotescant. Docet vt prius eorum Ant. Soua, lib. 3. Aphor. cap. 6. nu. 8. Qui subiungit num. 17. id quod ad institutionem nostram maxime cõducit his verbis.

517 Quæ hæc, inquit, dicta sunt circa pœnarum diminutionem in delictis contra fidem, de illis pœnis intelligi debent, in quibus inquisitio habet arbitrium in ordinarijs vtrâ pœnam quæ hæreticis vel suspectis de fide ipso facto incurritur, nec non habent, nisi hominibus ignatis, vt postea cum delictoribus facilius displicet. Hec Soua, quib. dict. c. 6. ipse adducit Nolsinger, & præterea Regulæ, & caput nostrum primâ sic claudamus.

CAP V T II

De singulis poenarum generibus, & speciebus contra quosvis delinquentes, maxime in materia fidei; de quidditate uniuscuiusque earum, ac de ipsis multiplicandis in eodem reo ad multiplicationem criminum, &c.

P R O O E M I O L V M.

- C** V M circa poenas multiplices rebus quibuscunque pro varietate delictorum iniungendas in multis, ac diversis reliqua Tribunalia, tam secularia, quam Ecclesiastica cum nostris praehminentibus Sancti Officii concordent, ut per se ex praxi ipsa innotescit; Equidem non esset extra rem, si praeter illa, quae abunde satis recto capite praecedenti tradidimus, multo plura utrinque communia in praesenti adiungeremus, de quibus copiosissime per Farinac. in Praxi crimin. lib. 1. tit. 3. de delictis, & poenis, decem quae longissimis, a 17. vsque ad 26. & per alios auctores in proprijs tractatibus.
- Utr v.g. an poena taliter suu tenear auctorem, quod unus pro delicto alterius puniri possit? ut parer pro delicto filij, &c. contra, Dominus pro delicto, famuli vxor pro delicto viri, &c. (de confiscatione bonorum vnus in Sancto Officio, pro delicto alterius, dicitur infra.) & an, & quando valeat statum sic disponens? Item an vna poena quandoque in aliam transeat, ut pecuniaria in corporalem, & si reus non habeat in bonis, an, & quando in corpus luere debeat? sen potius beneficium cessionis bonorum ei suffragetur? atque sic de alijs similibus in communi. Caterum pro enitanda prolixitate indicatus in proposito titulo huius secundi capitis, pro nunc contenti sumus, expressis vtcumque poenarum generibus, & speciebus, cum explicatione breui quidditatis, seu essentiae singulorum, ac multiplicationis illarum in eodem reo, si delicta ab ipso multiplicentur.

Ex poenis corporalibus capitalis, qualiter dicitur? quando item ista pro morte naturali sumitur etiam in Sancto Officio? quando scilicet?

REGVLA CCCCXLIX.

- C** O R P O R A L E S poenae admodum generica diuisione sumptae, aliae sunt capitales, aliae vero non capitales: dici solet poena capitalis tribus modis. Primò, pro morte naturali, & ultimo supplicio, si homo simul cum vita libertatem, & ciuitatem amittat. Secundo pro morte ciuili, nempe damnatione in metallum, per quam reus non vita, sed libertate, & ciuitate priuatur. Tertiò pro deportatione, aut relegatione, ex qua amissio non vitae, nec libertatis, sed solius ciuitatis sequitur.
- Nomine autem capitalis poenae, attento iure ciuili, vt plurimum iuxta probabilem sententiam, mors naturalis priori modo intelligitur, & varijs terminis indicandis exprimitur, sed iuxta suauis, & probabilis mors ciuilis sola secundò, vel tertiò modo. Ar secundum ius canonum in foro Ecclesiastico etiam Sanctae Inquisitionis nunquam per capitalem poenam intelligi debet mors naturalis, exceptis certis casibus infra proponendis.
- N** VLLUM dubium, quòd poenarum, sicut, & delictorum varia in iure, & in vfu exent genera, variae species de quibus laudè Doctores criminalistae, praecipue Iacobus de Beluio in pract. iudiciar. tit. de poenis capitalib. Follet. in pract. canon. verb. & si confessi, ant conuicti extiterint, num. 15. & seqq. Iul. Clar. in pract. crimin. §. fin. a quaest. 67. vsque ad 84. & Farin. loc. cit. rota quaest. 19.
- Quo cum reassumendo nunc diuisionem illam generalem poenarum, initio capitis praecedentis in Regula 430. proposuimus, quòd ex eis aliquae sint corporales, aliquae vero non corporales; Sumimus hic initium ab ista sub diuisione nempe ex corporalibus aliis esse capitales, alias item non capitales, & perpendimus ex professò in hac Regula primum eius membrum.
- Poenarum capitalium. Ex communi omnium doctrina bene affirmat ibidem n. 7. & 2. Farinacius, quòd triplex sit poena capitalis, maxima scilicet, media, & minima, seu quòd tribus modis sumatur, nempe pro morte naturali cum amissione vitae, libertatis, & ciuitatis item pro morte ciuili, seu damnatione in metallum cum amissione non vitae, sed libertatis, & ciuitatis. Tandem pro deportatione, aut relegatione cum amissione non vitae, nec libertatis, sed tantum ciuitatis, neque ista, pro nunc maiori indigent declaratione,

aut probatione, de vnoquoque infra ali-
quid dicitur.

- 12 Verum his suppositis, non parum con-
trouersum est inter doctores, si in lege, vel
statuto, aut in sententia iudicis sit men-
tio de pena capitali, seu capitis, de qua-
nam acceptione et vtrius dictis intelli-
geat. Va de probabilis, & a multis re-
cepta est responsio, quod stando in iure
ciuili, ac proprie in isto casu loquendo pe-
na capitalis accipitur pro pena sanguinis,
seu mortis naturalis. ita Glof. in l. transi-
gere in verb. capitali, C. de trans. quam
multi sequuntur, teste Gaspar. Valasc. in
repet. l. imperium, nu. 99. ff. de iurisd. omni.
Iudic. præcipue Cyn. Bald. ex Bart. prout
eos refert Duen. in sua regul. 293. in vlti-
ma limitatione, faciuntque pro ista sen-
tentia Glofæ aliqua iura, in quibus capi-
tis pena in vitimo supplicio verificatur, vt
in l. relegati, ff. de pen. in l. facularij, §. si
sunt quædam, ff. de extraord. crim. in l. Jul.
§. fin. ff. ad l. Jul. deceptum. & in l. licet la 2 ff.
de verb. signif.
- 13 Et quidem non solum probabile, sed
etiam quandoque certum habetur, quod
nomine capitalis pena veniat mors natu-
ralis, seu vitimum supplicium, vt quando
talis pena capitis a lege, vel statuto, aut
etiam ab homine officium Iudicis exer-
cente iniungitur reo vna cum pena con-
fiscationis bonorum. Vt ex text. in
Ayth. de Armis. §. oportet, ibi, & in pecu-
nijs, & in ipsum caput. Vbi Glof. hoc in-
terpretatur, in ære, & in persona, assertor
& approbat Farinac. dicta quæst. 19.
num. 6.
- 13 Similiter quando per statutum, aut per
iudicem infligitur pena capitalis pro cri-
mine, quod de iure communi debet vlti-
mo supplicio castigari. Nam cum pena
sit commensuranda delicto, ita eius qua-
litati correspondeat, iuxta cap. Fœlicis, §.
cæterum, de pen. in 6. cap. non afferamus,
24. quæst. 1. & cum omnes dispositiones, ac
sententiz Iudicium interpretatione semper
recipiat a iure communi; ad text. cum
Glin l. 2. C. de noxal. & Doctores in l. fin. §.
in computatione, C. de iure delib. propte-
rea tunc pena capitalis nõ de morte ciuili,
sed de naturali, seu de vitimo supplicio in-
telligi debet. ita cum Marfil Ang. Imol. &
alijs relatis Farin. ibidem num. 5.
- 14 Rursus pena capitalis sumenda est pro
morte naturali, & non ciuili, quoniam lex,
vel statutum in aliquibus casibus exprimit
penam vitimi supplicij, & postea suble-
quando in alio casu eiusdem rationis, &
grauitatis nominas penam capitis; cum
tunc per præcedentia declarentur sequen-
tia, secundum text. in l. quisquis, & ibi Glof.
ff. de leg. & l. filium, ff. quando dies legat.
cæd. Ideo sequens illa pena capitis intelli-
gi debet de morte naturali, sicut in præ-
cedentibus. Probat per text. in l. relega-
ti, & ibi Glof. ff. de pen. tenentque Fe-

lyn in cap. qualiter, & quando, de accus.
& Diaz. in reg. 541. limit. 3. quibus ad-
hæret Farinac. num. 7. Atque prædictis sic
certò, aut probabiliter traditis.

- 15 Nihilominus cæteris probabilibus, & ma-
gis receptis a Doctores vti suauis, quod
in dubio pena capitis, siue capitalis in qua-
vis dispositione, etiam hominis, quam legis,
seu statuti intelligi debeat non de morte
naturali, sed de ciuili, nempe de deporta-
tione, aut relegatione (siue de exilio per-
petuo, vt statim declarabo.) ita Glof. in l. 1.
super verb. capitali, C. ne Christia. manci.
item in l. 1. in criminali, ff. de iurisdic. omni.
Iudic. in l. present. C. de his, qui ad Eccle-
16 siam conf. Vbi cum expressa fuisset pena
capitalis, quia ex hoc non inferebatur pena
mortis, additur clarius, *Capitali & vlti-
mo supplicio*. Probat etiam per text. in
l. eos, §. super his, C. de appellat. & in l.
capitalium, ff. de publi. iudic. sique de-
scendunt Cyn. in l. 1. C. de fals. Bolan. consil.
64. nu. 12. vol. 2. Follet. in præf. crim. verb.
pænis debitis ferian. Menoch. de arbit.
quæst. 316. nu. 10. & cum pluribus quos
refert Farin. dict. quæst. 19. nu. 3.
- 17 Qui ibidem cum Marfil. in præf. §.
opportuè, sub nu. 40. vers. tene tamen,
Felyn. in cap. qualiter, & quando, il. secun-
do §. ad corrigendos, nu. 27. de accusat.
Deci. in l. imperium nu. 14. & seq. ff.
de iurisd. omni. Iudic. Iul. Clar. in præf. §. fin.
quæst. 67. in princ. & cum alijs, quod dicta
doctrina non solum sit magis communis,
sed etiam ab Affectu Iudicis communiter
prædicetur: propterea ipsi quan-
do volunt in sententijs aliquem penam mor-
tis naturalis tradere, apponere consue-
runt clausulam, ita quod motiatur, & ani-
ma à corpore separatur; quasi quod sine
ea redderetur rei dubia.
- 18 Hinc merito subiungendum, cum duplex
sit genus mortis nempe ciuili, & natu-
ralis secundum communem modum loquē-
di, & patet ex l. 2. ibiq. Glof. in verb. mors,
ff. de publi. indic. ramentis in dispositioni-
bus, & contrariis inrer homines, ac in si-
milibus, si fiat mentio mortis, intelligendū
sit de morte naturali, & non ciuili, quia
verba sunt potius naturaliter, quam ciuili-
liter accipienda, secundum l. ex ea §. in-
fulam, ff. de verb. obli. l. ex facto. ibi com-
muniter Doctores, ff. ad Trebell. Alex. cõ-
sil. 139. nu. 4. vol. 2. Dec. consil. 86. num. 79.
lib. 3. & alij.
- 19 Quando tamen nominatur mors per
modum impositionis penæ, nisi qualitas
delicti, aut alia circumstantia aliter postu-
let, intelligitur de morte ciuili, & non de
naturali. Ratio est, quia in dubio maxime
circa inunctionem penæ benignior inter-
pretatio semper fieri debet secundum l. si
prætes, ff. de pænis, & docet Bar. & alij Do-
ctores in l. eos, §. super his C. de appellat. &
idem Bart. in l. 2. ff. de publi. indic. ac cum
alijs relatis Farin. ibidem. nu. 13.

- 10 Pro maiori autem intelligentia prædictorum notandum hic quod pœna capitalis pro morte naturali varijs, ac multiplicibus terminis dici, & exprimi solet. Dicitur pœna gladij, seu fœci, & intelligitur de morte naturali, & non de civili iuxta text. in l. quæstis. C. ad leg. Iul. Maiest. ubi habetur, quod committens crimen, lese maiestatis gladio feriatur, & in l. nemo aruspice. C. de Malefic. & Mathem. ubi diuinator subire debet supplicium capitis vitæ gladio, ac in, §. item lex Cornelia, inst. de publ. iud. ubi dicitur, quod lege Cornelia de Sicarij homicida vitioze ferro puniatur: Ac similiter in alijs text.
- 11 civilis. Et quamvis in l. solet, ff. de Offic. procon. agatur de potestate gladij, quæ sit & pœna gladij in graui coërcitione citra mortem quandoque verificari potest, vt bene notat ex mente aliorum Farinac. di. q. 128. l. 19. n. 9. Ipse tamen cum Jacob. de Belui. in præc. rubr. de pœnis capitalibus num. 3. Foller. in præc. crimin. verb. pœnis debitis feriantur, nu. 47. merito affirmat, quod in iure pœna gladij vt plurimū de morte naturali sit intelligenda, & non de minori.
- 12 Dicitur itē pœna capitalis, seu mortis naturalis, vltimū, ac vltimū: sequissimū, grauissimū, & amarissimū supplicium nam nihil grauius, seuius, amariū, & magis vltimum extat supplicium, quā mortis naturalis, quæ omnium terribilium vltimum vocatur; secundum Glof. in Authen. vnicas non solum, C. de publ. & priuat. in l. qui victimo, ff. de pœnis, & in l. præsentī, in verb. capitalis, & vltimi supplicij, C. de his, qui ad Eccl. confu. Atque ista, & alia iura ad hoc proposita assunt Belu. & Foller. loc. cit. ac varij, quos refert, & sequitur Farin. ibidem num. 10.
- 13 Nuncupatur etiā dicta pœna capitalis, pœna laquei suspendi, aut fœce, estque mors naturalis magis ignominiosa alijs. Agitur de ea in l. capitalium, §. famosus, ff. de pœn. in Auth. sed nouo iure, C. de feruis sug. & in l. liberorum, ff. de his, qui non in fam. De vilitate, & ignominia huius pœnæ videas apud Bald. in rubr. extra de off. de leg. vers. contra notarium. Tirquel. in tractat. de Nobilit. cap. 10. nu. 106. & alios, quos adducit Farinac. di. q. 128. l. 19. nu. 11.
- 14 Supertest declarare terminos ad capiendam pœnam capitalē pro morte civili, seu pro damnatione in metallum, per quam amittitur libertas, & ciuitas, aut pro deportatione, vel relegatione, ex qua solius ciuitatis amissio sequitur. Olim vel desuit in vsu pœna ista damnationis in metallum, aut in opus metalli, seu ad hoc effodendum, ac etiam alumen, cretamque, & in istis locis, sine fodinis rei damnati iuxta h. aut d. num. 8. inter eos, ff. de pœnis. Circa hoc legas præcipue Alciac. lib. 1. Parerg. iux.
- 15 cap. 39. Quod pœna ista hodie iam omnino defecit, & loco eius pœna treremium succederet (de hac nos infra ex professo) in quibus damnati catenis vincuntur communiuit omnes affirmat, præcipue Gramma. decif. 32. nu. 4. Carer. in præc. tract. de homicid. §. circa quartum nu. 8. & 9. Mantua in l. transigere, postuom. §. C. de transact. & plures, quibus relatis adhæret Farin. ibidem nu. 14.
- 16 Pari modo pœna deportationis, & relegationis iuxta ius antiquum admodum frequenter reis infligebatur, cum aliqua tamē differentia inter deportationem, & relegationem: nam deportatus perdebat ciuitatem Romanam, sed non relegatus, l. inter pœnas, & l. relegatorum, §. siue ad rēpus, ff. de interdict. & relegat. Deportatus item amittebat sacionem testamenti ad i. uam, & passiuam, non autem relegatus: de quibus, & alijs differentijs legendus est Menoch. de arbit. q. casu 330. lib. 3. cent. 4. nobis dicta sint satis, cum ex mente omnium tam deportatio, quā relegatio iam ab vsu recesserint.
- 17 Quænam verò pœnæ loco illarum substituantur, est non nihil controuersum. Aliqui dixerunt pro illis substituisse decapitationem, & consequenter pœnam mortis, Alij autē, & communiter affirmant succedisse exilium perpetuum, (de his postea dicetur.) Verum Farinac. ibidem nu. 15. citatis pro prima sententia, quæ non videtur probabilis, & pro secunda, quæ censetur certa, aliquibus auctoribus, sic addit.
- 18 Verius tamen, inquit, dici potest, & ita apud nos praticatur, quod super hoc non potest dari certa doctrina, sed quod cum, vt supra vidimus in quæst. 17. Omnes pœnæ sint iudici arbitrarie iuxta facti, & personarum qualitates; ideo ubi iura imponunt pœnam deportationis, vel relegationis, possit iudex arbitrio suo aliam pœnam imponere, iuxta dictas delicti, & delinquentium qualitates, vt per Inno. in l. secunda col. 2. ff. de publ. iudic. Alex. consil. 55. nu. 1. lib. 7. Corn. consil. 175. col. 3. lib. 3. Roland. consil. 38. num. 15. lib. 1. Olaf. di. decif. Pedem. 105. nu. 7. Aym. consil. 18. num. 17. et consil. 130. nu. 13. Capic. decif. 235. on. 2. Menoch. de arbit. quæst. di. casu 330. nu. 5 lib. 2. Glaz. in præc. quæst. 67. sub di. vers. Deportatione etiā.
- 19 Vbi propterea quod excepta pœna mortis naturalis, poterit isto casu iudex imponere pœnam treremium, modō in perpetuum, modō ad tempus; & aliquando etiā pœnam pecuniariam, pro qualitate delicti hac ille & quidem optime, prout ipsi adhaere.
- 20 Hactenus tradita de pœna capitali pro morte naturali, vel civili, ita se habent attento iure Casareo, vel Ciuili; (qualiter ex vi huius damnetur etiam hæretici ad pœnam capitaleam mortis naturalis videbimus infra suo loco) de iure tamen.

Canonico quod pœna capitis non sit mortalis naturalis, neque civilis, sed amissionis dignitatis, & depositionis, vt certum tradunt Abb. in cap. 1. de homicid. volunt Foller. in pract. crimin. canon. verb. & si confessi, siue conuicti num. 34. & cum alijs Farin. ibidem nu. 8.

- 32 De iure item Canonico per pœnam mortis non intelligitur naturalis, seu temporalis, qua separatur anima à corpore, sed spiritualis, seu excommunicatio, qua separatur anima à gratia Dei qui est vita ipsius. Patet ex text. in cap. per venerabilem ibi, mori præcipitur, id est per excommunicationem, extra, qui fil. sint legit. & ibi notant Doctores, præcipue Abb. quod vbi ius canonicum mentionem facit de morte, intelligendum sit non de temporali, sed de spirituali, seu de excommunicatione. Ratio est, quia pro quocunque etiam gravissimo delicto per ius canonicum non infligitur pœna sanguinis, seu mortis temporalis. Probat Gloss. in c. delatori 9. quæst. 6. & docet S. Thom. 2. 2. quæst. 99. articulum.

- 34 Exciipiuntur tamen à generalitate huius Doctrinæ varij casus; licet enim de iure canonico præter Excommunicationem pœna carceris perpetui hæretico penitenti infligatur, si tamen sit impenitens aut relapsus, aut negatiuus peritiam ex dispositione eiusdem iuris vitio supplicio puniatur; (vt rursus infra copiose discutietur) Vnde doctrinam illam bene limitat vel declarat Farin. dict. quæst. 19. num. 11. cum Foller. in pract. crimin. canon. verbo & si confessi, aut conuicti extiterint, num. 34. & cum alijs, quod procedat, quando mors est imponenda per Iudicem Ecclesiasticum; secus quando per Iudicem secularem: Atque his Regula finitur.

Quanam alia pœna non capitalis quibusvis Tribunalibus etiam Sanctis Officijs Communi. Quid de ratione & qualitate. Vnde scilicet?

REGVLA CCCCL.

- 36 Omnis nōe diuersis capitibus pœnis, de quib. fit mētio in legibus antiquis, quod iam in desuetudinem abierint, pro indagandis non capitalibus, procedimus sub eadem distinctione, extare scilicet alias de iure civilis, alias verò de iure canonico. Ex vi itaque iuris civilis Extant pœnæ amputationis membri, vel manus; de quo membro, & de qua manu sit intelligendum, statim indicabitur. Pœnæ item fustigationis, vel mitæ, aut bestinae, quæ grauioribus censentur, quàm triremium. Dein pœnæ torture carceris perpetui, banni vel exilij, indignationis Principis, & stellionatus; de cuiusque essentia illico innoteſcet. Attento autem iure cano-

nico extant pœnæ spirituales, excommunicationis, Priuationis officij, Dignitatis, vel beneficij, Degradationis, aut depositionis; suspensionis, ac pœnæ pecuniariae; De singulis dicetur, maximè vt spectant ad sanctum officium.

- 39 A reliquo pœnarum capitalium sumimus initium præsentis regulæ, à Pœna scilicet ignis à nobis in Regula præcedenti inaduertenter relicta, quæ inter capitales habetur maxima, secundum l. capitalium, ff. de penis. Vary sunt casus, in quibus pœna ista à iure reis infligitur, præcipuos eorum cum Iacob. de Beluſio in sua pract. rubr. de pœn. ignis. Albert. Gandin. in Oper. malefactor. tit. de pœn. reorum, nu. 57. & cum alijs breuiter recenset Farinac. dict. quæst. 19. num. 21. & 22.

- 40 Primò de iure comburitur debere reus falsæ monetæ l. 2. & fin. C. de fals. monet. secundo, traditur igni transfuga ad hostes, & renunciator consiliorum Principalijs, l. si quis aliquid, §. 1. & l. aut facta, §. hostes, ff. de pœn. Tertiò, comburendus qui facultatem depredationis Barbaris in Romanis debet, l. si quis à Barbaris, C. de re milit. Quarto, comburendi sacrilegi, circa princ. ff. ad l. Iulij. pecula. Item igne consumendus seruus qui rem cum Domina sua habuerit, iuxta l. 1. C. de mul. quæ ser. prop. similiter comburendus seruus, qui salutem Domini sui infidels parant, l. capitalium, §. cum terminantur, ff. de pœn. septimò comburitur notarius, qui falsum conficit instrumentum immunitalis, l. 1. C. de immun. nem. conceden. Tandem igni tradendus sodomita, vt in tit. de delictis carnis & quidem miror, quod Farin. non meminerit hic pœnam ignis sodomitis infligi solitam penis aliqua Tribunalia Sancti Officij, imò penis omnia quibusvis reis, per ipsa brachio secularis relaxatis, sed de his nos infra.

- 43 Per leges autem antiquos sit mentio de alijs penis capitalibus, quæ hodie iam non sunt in vsu vt de damnatione ad bestias, cuius loco successisse decapitationem affirmat Marſi. in l. 1. §. legis Cornelie, ff. de Sicar. de precipitatione item & saxo Tarpeo, quæ pœna capitalis olim erat in vsu vt ait Clar. in fracr. quæst. 67. versic. non est etiam, & postea sublatæ sunt per l. si diuino, in fin. ff. de pœn. vbi pariter sublatæ pœnæ interdictionis aque, & ignis, & affert Conrad. in pract. tit. de contum. & bannit nu. 29. Vide deſſſſ Farin. dict. quæst. 19. nu. 18. & 19.

- 44 Aliquid posset hoc loco attingi de crudelissimis penis capitalibus, quibus contra inuidiosissimos Christi Domini martyres tyrannici Iudices antiquis vix sunt, & vsque in hodiernum diem, maximè in Iaponia, vtuntur; sed ne nimis diffundi, & in alienam messem falcem mittere videamur, id

ab alijs attingendum prætermittimus, ut idem ad pœnas non capitales gradum faciamus.

45 Primo loco discurtienda occurrit pœna amputationis membri, vel manus, attento iure cœmili hanc propriè loquendo non esse capitalem docet Alciar ex mente communi Doctor. in l. licet capitalis, ff. de verb. signific. teste Julio Clar. in pract. quæst.

46 69. verfic. quæ igitur. Nulla sit de ea mentio in legibus magis antiquis, præcipuè in iure digestorum, in Authenticis verò reperitur aliquis, ut ex Curt. & Ant. de Padula, per cum relatis adest ibidem Iul. Clarus, quidquid in contrarium dicat Anan. in cap. in Archiepisc. nm. 4. extra de rapto, & conetur offendere talem pœnam iam capisse tempore legum x i. Tabularum, sed bene addit Farin. ibidem. nu. 25. quod communis opinio sit in contrarium.

47 Est autem dubium de quo membro debet intelligi quando in statuto, aut in sententia iudicis apponitur pœna amputationis membri, non expresso de quali nam? Bald. cui adherent multi, in l. data opera, C. qui accus. voluit esse intelligendum de amputatione manus, ita ut nomine mem-

48 bri veniat etiam manus. Sed verius ait Farin. dicto nu. 25. esse perpendendam commissionem delicti, pro quo pœna infligitur, si enim committatur ambulando, quod sit intelligendum de pede amputando, si loquendo de lingua abscindenda si scribendo, de manu dextera amputanda

49 &c. Quod si cum Omni membro crimen committi potest, debere remitti arbitrio Iudicis, & hoc approbat idem Bald. in l. Omnes. nu. 3. C. de delator. lib. 10. regalandum tamen dictum arbitrium, ita ut eligatur quod benignius est, iuxta l. si præses in fin. ff. de pen. vbi Glos. & alijs doctores sic:

50 Quid si statutum, vel sententia Iudicis dicat de amputanda manu, & non exprimat qualem? ex vi dictæ l. si præses, ff. de pen. cum temper benignior interpretatio sit admodum. secundum Glos. ibi resolut bene Farinac. ibidem num. 27. quod debet intelligi de sinistra, si delinquens sit dexter, aut e contra de dextera, si sit sinister; addeque, ipse Farin. esse hanc opinionem. Bart. iud. Capole, & communiter doctores, & concludit tandem pro dicto casu, & pro alijs, ut quando delinquens condemnatus ad amputationem, manus, habet vnam tantum, vel duas, alteram nullam, seu aridam, alteram vitalem, expedire omnino ut iudex Principem consulat.

51 De iure communi varij sunt casus in quibus locum habet pœna amputationis membri, ut pedis, manus, Oculi, aurium, &c. ex eis aliquos cum Gandin. in tit. de pœn. reorum. nu. 52. & cum Capol. in athen. sed nouo iure a nu. 13. de Seruis

fugit. tradit Farin. dict. quæst. 19. nu. 26. Primo in frangentibus pacem, cap. 1. S. si quis alium de pace tenen, secundo, in ferro deprehensio, & fugiente ad hostes, l. 3. & athen. sed nouo iure C. de seru. fugit. Tertio, in ponente titulos prædij alienis, ff. titulos, in athen. de procon. cappad. Quarto in exactionibus Tributorum, qui illicita, præter sibi data exeunt, & non distribuunt, S. coges in athen. de mand. Princip. colla. 3. Denique in tenente libros seu heretici, & eos non concremante, ut in S. vnde, in athen. de depositis.

52 Quæ concrematio priuata hodie prohibita est per Bullam maximi Urbani VIII. incip. Apostolicarum officiorum, cum ex vicia tales libri, & quicunque alijs, quouomodo vetiti, deferendi sint ad Inquisitorem, ut ipse publicè comburatur, aut de eis prout de iure prouideat, de quo iam nos alibi. Reliquos casus abscissionis membri, videt apud Auctores citatos.

53 Sequitur proferendum, aliquid de tribus speciebus pœnarum, nempe fustigationis, mitre, & berlinae, quandoquidem Farin. de eis agens dict. quæst. 19. Omnes coniungit sub eodem nu. 29. supponit 1. ipse cum Barr. in l. transigere, C. de transact. maran. in suo specu fol. 28. nu. 5. & cum communi sententia, has pœnas non esse capitales, bene tamen corporales, ut docent Card. Zabaz. cons. 94. incip. hæc est quædam inquisitio. Diar. in pract. crimin. canon. cap. 235. nu. 4. Menoch. de arbitrar. qq. lib. 1. quæst. 80. nu. 41.

54 Quo cum addit Farinac. citatus, quod idæ pœnæ graues admodum, & rigorose reputentur, propter magnitudinem infirmitatis in infamiam, eoque non nisi per turpibus, & infamatorij delictis infligi soleant, iuxta text. in l. idus fultum, ff. de his, qui notantur infam. Hinc infert ipse Menochius, quod huiusmodi pœnæ æquiparentur morti (ergo grauiore cenentur quam pœnæ Turemorum) & quod in causis vbi de illis agit ut procurator non admittatur arg. text. in l. penult. S. an erubescit, ff. de publico iudicio, Et quamuis id ille solum asserimet, de pœna mitre par tamen est ratio de pœna berlinae (seu vel alij vocant catenæ infamæ) & fustigationis, ut cum Domin. Iosepho Ludovic. in decis. lincen. nu. 24. & seq. par. ait ibidem Farinacius addens duo, quod fustigatio magis afficiat corpus, & quod forsan per eam magis ætus infametur quam per illam.

55 Remittit denique Farinac. sub finem, dict. num. 29. lectorem, & pari modo ego remitto ad Gandin. in tit. de pœnis reorum, nu. 56. & ad Gallicum in Margarita Eisei fol. 90. col. 2. pro violendis casibus in quibus de iure communi pœna fustigationis, & verberum infligitur, quid suo tempore in statu Ecclesiæ feruarent, sic exprimit.

56 Hodie inquit huiusmodi pœnæ apud nos imponi solent furibus, maleuolis in-

ciforibus burſarum, truſſatoribus, teſtibus falſis, blaſphemantibus, & ſimilibus facinorofis, vilibus, & infamis perſonis: Licet tempore ſanctiſſimæ memoriæ Pij V. quo tempore pænæ huiusmodi erant in frequenti uſu, & iuſtitia multum ſenerè miniſtrabatur, nobiles, & illuſtres, quos taceo, & ſuſſigati, & in arcem Hoſtie poſtmodum relegati fuerint, vnde infirmi erepti miſerrimè obierint. Hæc ille; notanda, equidem, præſertim de miniſtrata multum ſenerè iuſtitia: Qualiter autem prædictæ pænæ ſint in uſu apud noſtra tribunali Sancti Officii, infra dicemus.

59 Vnum tantummodo verbum hic de pænâ torturæ quandoquidè iam alibi diſtinximus inter torturam, quæ iuſtigatur pro eruenda veritate delicti (de iſta copioſiſſi, me toto ſere lib. 4. noſtri operis egimus) & in eam, quæ pro pænâ delicti alicuius imponitur, maxime cum hæc non videam, quòd ſit in uſu penes noſtra Tribunalia, Sanctæ Inquiſitionis. Pro alijs Tribunalibus audi pauca, quæ adducit Farinac. diſt. quæſt. 19. num. 30.

60 Pænâ inquit, torturæ, etiam hodie apud nos multum frequens eſt, quia ſepiſſimè pro lenibus delictis, vt poſta ludo, armoti delatione, & ſimilibus in publico-viles perſonæ trib. idè. ſinis torquentur, & aliquando vidi etiam tortos nobiles viros pro delatione in principio, quo deſuper emanarent baniſſimæ Reuerendiſſ. Domini

61 Gubernatores in aliorum exemplum. Ut licet Bald. in rubr. C. de pænâ Indi qui maſſe ind. dixerit non reperiiri cautè, quòd tortura imponitur pro finali pænâ delicti; tamen Paviſ de Put. in tract. de Synd. fol. 448. in verb. tortura, capi. 1. in princ. duos recenſet caſus in quibus videtur iure communi poſſibilem eſſe torturam pro pænâ; & Paridem reſert Clar. in pract. quæſt. 70. verſ. plerumq; etiam hæc ille, nec eis quidquam ſupereſt addèdum.

62 Parimòdo diſtinximus alibi de carceribus ſeu carcerationibus, quæ ſunt pro custodia pænæ, & cum cauſa aguntur, & de carceribus, ſeu carcerationibus, quibus iſdem rei pro delictis manentur; de priori membro huius diſtinctionis extat totus ſere liber ſecundus noſtri operis: de poſteriori verò nunc in comini à nobis agendum, cum pænâ iſta carceris valde propria ſit noſtro Tribunalium S. Officii; vt infra videbimus.

63 Dubitari primo loco poſſe, an pænâ perpetuæ carceris ſit de iure civili prohibita? videtur indè deduci eiſus prohibitio, quòd ex ipſa quaſi inſingatur perpetua ſeruitus, contra diſpoſitionem 4. s. de libero hominis exhibendo, & l. Titio centum; 5. s. ff. de condition. & demonſtrat, nec talis pænâ videtur imponenda res per Iudicem ſeculare, quando aſſa legitime poſſeſt imponi: ita Bald. in Conf. 44. tit. 24. in lib. 3. affirmans ibi hoc eſſe commu-

ne inter Doctores, & in l. incredibile, C. de pæn. & in l. reo, verſ. iuxta hoc, C. de accuſat. Angel. in l. ſi à milite, S. edictum, ff. de milit. teſta. Alexan. conſil. 55. nu. 3. & lib. 7. Aym. conſ. 224. nu. 3. & cum alijs reſolatis, Menoch. de arbit. q. lib. 4. quæſt. 89. à num. 1.

64 Nihilominus eerrum eſt de inre ſaltem conſuetudinario, quòd poſſit, & ſoleat inſiggi dicta pænâ perpetuæ carceris pro grauiſſis delictis. Meminit conſuetudinis ita faciendi diuerſorum Regnorum Farinac. diſt. quæſt. 19. nu. prop. medium cum diuerſis auctoribus citatis Regni Caſtellæ, cum Gallico, in Margarita Fifici, fol. 93. Venetiarum cum Mantua fol. 96. eol. 6. conſuetudinis antiquæ Perſiarum, Maſſeniorum, Syracuſarum, & Romanorum cum Menoch. vbi ſupra n. 2. & eum Ign. Lopez in addit. ad Diaſ. in tract. erimin. canon. cap. 14. littera A. penes quas nationes, & alias ſemper viguit conſuetudo dictæ carceris perpetuæ in pænâ grauium delictorum.

65 Addit ipſe Farin. de conſuetud. ſui tēporis in ſtatu Eccleſiaſtico, quòd ad perpetuos, vel aeternos tēporis determinatos carceres pūta pro Hoſtiæ, aut Ciuitatis vetulq; aut ad alios dānarentur tunc multi, & propter aëris intēperiem breui tempore moreretur.

66 Maius videtur inſurgere dubium circa Iudices Eccleſiaſticos, nūm iſti poſſint condemnare reos ad ſimiles carceres perpetuos? Maxime ſi ob intēperie aëris breui temporis intervallo obituri ſint? Quòd ex hac condemnatione ſint irregulares tales Indices Eccleſiaſtici tenentur Bald. Abb. & alij quos reſert Diaz in diſt. e. 140. n. 2. & ibi Ignat. Lopez in addit. littera C.

67 Ratio eſt, quia carcer perpetuus ſeruituti perpetuæ, imò, & mortis æquiparatur, ſ. intercedit, ff. de condit. & demonſtr. l. ſeruitutem ff. de reg. iur. & Auth. ſi captiui C. de Episcopis, & Cler. quin etiam grauioſem eſſe pænâ perpetuæ carceris, quàm pænâ mortis affirmant Card. reſolatus per Diaz loc. cit. & alij addentes talem pænâ carceris dici poſſe non ſolum corporalem ſed etiam capitalem, & vitimi ſupplij.

68 Verum quidquid ſit de diſtō ſcrupulo irregularitatis, quæ cum ſit ſtricti iuris, nō ita facile in hoc caſu ab alijs admittitur, aut ſacillimè in eam per Papam diſpenſatur; Supponitur omnino certum pænâ carceris perpetuæ eſſe de iure Canonico. Patet ex cap. nouimus, de ſententiæ excoſmū. & ex cap. antiqua de heret. ac ex cap. quauis, de panis in 6. item ex Clement. 11. de heret. Quid autem circa hoc ſentiat, Farinac. ibidem cum alijs auctoribus ab ipſomet accipe.

69 Solent enim, inquit, Indices Eccleſiaſtici quandoque pariter, & de conſuetudine facinorofos Clericos in gabias, ne dum in carceres perpetuos damare; vt ibi miſerè viuendo mortem exoptent, quam quoti-

quotidie experiantur: sed quando hoc verum sit, & de materia videas per Felyn. vbi supra num. 24. Conrad. dict. num. 25. & 26. Foller. in pract. crimin. canon. verbo, si cōfessi, aut conuicti sint, n. 113. Clar. in pract. quæst. 70. vers. Pena autem carceris, & ver. solent etiam Prælati, Diaz, in pract. crim. canon. cap. 129. & ibi omnino Ignat. Lopez in addit. ad cap. 140. vbi latissimè D. Menoch. dict. quæst. 89. num. 10. & 11. hæc ille sub fin. dict. num. 31. Qualiter ista vera sint in hæreticis videbimus infra.

70 Quid iam de pena indignationis Principis? quod ista incurrat aut illis, qui mandatis, ac præceptis Principis nolunt parere, cum Bald. in Authen. statumimus, qu. 2. C. de Episcop. & cler. docet Farinac. dict. quæst. 19. nu. 32. additque benè tunc præcipi deuenire, quando dicta præcepta iniunguntur cum comminatione incurrendi talem penam: uti in Bullis Pontificij solet apponi illa clausula comminatoria, n. impedi sciatis contemptores, & inobedientes se incurfuros indignationem Petri, & Pauli Apostolorum.

71 Est autem questio aliquantulum controuersa inter auctores, in quo consistat pena ista indignationis Principis? Bart. in extrauag. ad reprimendam, in verbo indignationem, & cum sequutus Ruin. in consil. 30. num. 9. lib. 5. ac alij voluerunt, effectum huic indignationis in eo tantum consistere, quod princeps ista indignatus minus gratiosum se sit deinde exhibeat illi, qui noluit obedire.

72 Affirmant tamen alij esse verum, & omnino certum, quod huiusmodi pena sit arbitraria. Vnde in leuibus pena quoque etie leuis, vt pecuniaria: in grauib. vero præceptorum violationibus pena grauius etiam morti imponi potest. ita Bald. in legis virtus, num. 11. de legibus, Alciat. in cap. quod sedem, num. 16. de offic. ord. in Aym. consil. 23, nu. 3. Rebuff. in pract. ben. sic in tit. de iuratio nouæ prouision. ad fin. l. 1. de pen. in l. 1. C. vt dignus. Ord. seru. l. b. 2. & cum pluribus relatis. Farinac. dict. quæst. 121. 19. num. 32. post Menoch. in t. ad de arbit. qu. lib. 2. casu 265. nu. 14.

73 & 3. Probatur ex illo Eldæ cap. 7. in fin. ibi, omnis, qui non fecerit legem Regis diligenter: erit ludium in eo. siue in morte, siue in exilio, siue in condensatione substantiæ eius, vel censu in carcerem, & l. Reg. 4. ibi. Qui non obedierit Principi, morte moriatur, & habetur in cap. 1. de maior. & obediens.

74 Pena tandem stellionatus arbitraria, etiam est, secundum l. 1. & 3. ff. de crimin. stellion. & tradunt Raphael. comen. consil. 42. viso processu in fin. Bossi in tit. de crimin. stellionat. num. 1. Menoch. de arbit. qq. casu 381. num. 4. lib. 2. Conf. 4. & Farinac. dict.

75 quæst. 9. num. 34. Qui ad capiendum hoc scelus, præmittit num. 32. Originem de nominandi sic criminis & penam stellionatus,

(Crimen enim, inquit, stellionatus dicitur delictum continens in se diuersa, & distincta facta, & sic propterea nominatur, propter maximam diuersitatem deli, quem homines in factis, et negocijs committunt, et committere possunt, à quodam animali stellione dicto, quod erat serpens varijs coloribus stellatus, et depictus.) ita ille cum Ant. Gomez. variat. resolut. tom. 3. de delict. tit. de crimin. stellion. cum Menoch. citato, et cum alijs.

76 Non exprimus hic, ne numis diffundamus, casus particulares, in quibus pena stellionatus infligatur, vide eos apud Ant. Gomez. citatur: Solummodo in communidicimus, quod habeat semper locum, hæc pena, casu quo quis dolum commisit

77 in acrius præiudicium. Nam tunc, ultra actionem civilem, quæ competit, et conceditur parti ad interesse, vt habetur toto tit. ff. et C. de dolo pro crimine stellionatus pena arbitrio iudicis licet affici debet, secundum l. 1. et 3. de crimin. stellion. et ibi Glof. Bart. Alberti. Ange. et communiter doctores, vt testantur Gomezius vbi supra, Menoch. de præsup. lib. 5. præsumpt. 3. num. 2. et alij. Atque hæcenus de penis ex dispositione iuris civilis corporalibus non capitalibus: quauiter istæ sint in vfu apud Tribunalia Sanctissimæ Inquisitionis infra videbimus.

78 De iure item canonico plures extant penæ vfu receptæ, quas breuissimè nunc in communi attingo, copiosius postea dicetur: in specie pro causi Sancti Officij: interim lege Foller. in pract. crim. canon. verbo, et si confessi, aut conuicti sint condemnentur, num. 5, et seqq. fol. 269. de.

79 ipsis latissimè tractantur. Primo loco occurrit pena excommunicationis: quæ est maior inter omnes, quas Ecclesia infligere potest, vt communiter dici solet, et notat Beron in cap. si quis Presbyterorum post num. 7. de rebus Eccles. non alienan. Quippe reddit hominem mortuum spiritualiter, cum priuet eum participatione Sacramentorum, et communione fidelium aditu, et passiuè: si sermo de maiori excommunicatione, nam minor solum priuat participatione Sacramentorum, vt ex certa doctrina assertit Ioan. de Anan. in rubr. de cler. excommun. num. 4.

80 Non est in animo differre eas inter varias species, excommunicationis maioris, et minoris: item à iure, et ab homine in dicare: non causa, neque effectus eius hic exprimere: hoc enim esset longum tractatum extra chorum saltem contextus.

81 Remitto lectorem ad auctores, qui de hac materia et professi tractant, præcipuè ad duos Excellentissimos de nostra ciuitate Iesi, Franciscum Suarem tom. 5. in 2. part. Diui Thomæ: longissimis dissertationibus, et Stephanum de Auila in proprio tract. de censuris Ecclesiasticis: Ispol. et ad Sanctum Officium: cum Thom. San-

Sanehez, et Caſſio Palau citandis ſtatim adducuntur. Nunc accipe tantum duos modos, quibus hanc penam excommunicationis Eccleſia imponere ſolet, à Farinſequentibus verbis.

83. Pena, inquit, eadem excommunicationis duplici modo, et forma infligitur: vno modo ſimpliciter ſeruata forma capit. primi de ſententia excommunic. in 6. Alio modo ſeruata forma, et ſolemnitate capitul. debet, in quaſt. 3. vt ſcilicet debeant duodecim ſacerdotes circumſtare Epifcopo, qui læuetur audentes in manibus teneat, et in conſeſſione excommunicationis illas in terram proſtrant, et pedibus conculcant, et poſtea epifcopo hanc excommunicationem nomine continentem per parochiam deſtinent. Et hæc propria vocatur anathema, et mureo Epifcopalia. vt per Foller in pract. crim. canon. d. 6. verb. et ſi conſeſſi, aut conuicti ſint, condemnentur num. 143. fol. 190. hæc ille dicit. quaſt. 19. num. 39.
84. Sequitur agendum de pœna priuationis officij, dignitatis, aut beneficij, per quã ſimul irrogatur infamia; vt patet ex text. in l. qui cum vno, c. exauctoratus, ff. de re milit. l. iudices, c. de dignitat. lib. 1. l. i. moris, ff. de pœnis. Tradunt vt certum Iul. Clar. in pract. ſ. in quaſt. 73. nu. 3. & Alex. in l. ſi quis ex argentarijs, nu. 6. ff. de eden. Atque hæc pœna valde practicaſatur tam à iudicibus ſæcularibus, quàm ab Eccleſiaſticis.
85. Neque hoc loco ſunt exprimendi caſus particulares, in quibus dicta pœna priuationis officij, &c. Delinquentibus in quavis materia de iure communi ſolet imponi. Affert copioſe Gale in Margarita. Fiſci, fol. 10. & ſeq. ibi percurrit 150. caſus, quando infligitur pœna priuationis militiæ ſacerdotij, coniugij, officij, vel dignitatis; & peculiariter ex quibus cauſis clericus beneficijs priuetur. Vide apud illum.
86. Nunc ſolum generalem proponimus reſolutionem, quod delinquens in officio, dignitate, ſeu munere, in quo quis exiſtit, priuatur illo officio, munere, vel dignitate, in quibus deliquit ſecundum text. in l. ſi aliquid, vt ibi notant plures, præcipue Ioan. de Matre, c. de ſuſcept. lib. 10. text. etiam in l. iudices, c. de dignitat. lib. 1. text. in l. ſi quis, c. de offic. præſect.
87. prætor. Tradunt Bald. in l. item, c. de procurat. Dec. in cap. vt noſtrum, num. 4. de appell. vbi exemplificat in Notario, Milite, Equite, Doctore, &c. & cum multis per ipſum relatis, Farinac. dicit. quaſt. 19. num. 41. & 44.
88. Quid de pœna iam degradationis, aut depoſitionis, quæ de iure canonico frequentiffima eſt? Genericè ſumptum nomen degradationis comprehendit duplicem declarationem non pœ æqualem, & verballem, cap. degradatio, de pœn. in 6. ſpecie, vtò proprie loquendo de actuali, ſeu tca-

li degradatione intelligi ſo et. At verbalis degradatio eſt idem, quod depoſitio, & e contra iuxta capit. ſacerdotes, 81. diſlinct.

89. Vnde deducitur, quod vtraque, nihil aliud ſit quàm perpetua remotio ab ſacris adtariſ administratione, vt bene notant Foller, in pract. crim. canon. verbo, & ſi conſeſſi, aut conuicti ſint, condemnentur, num. 16. Abb. Dec. & alij in cap. ſi clericus, de iudic. Diaz in pract. crim. verbo, deponi, cap. 127. & Contad. in templo omni
90. iudic. lib. 3. cap. 5. § 1. num. 10. Vbi magis declarans ait, quod ſimpliciter depoſitus, intelligitur perpetuo ac ſi Epifcopus proſcrat ſententiam contra clericum, per quam priuatur illum ordinis clericilibus, tunc proprie dicitur deponere, ſeu verbaliter degradare.
91. Verùm degradatio actualis, ſeu realis tunc exiſtit, vbi clericus per ſententiam, non ſolum deponitur, & ſic priuatur ordinibus clericilibus, ſed etiam actualiter, & perſonaliter degradatur, exiuit, & ſpoliatur ordinis Eccleſiaſticis peculiari forma, & præſcriptis ſolemnitatibus, & ſtatim traditur Curia ſæculari; de quibus, & de tota materia, præcipue legendi ſunt Foller. ibidem. Clar. in pract. quaſt. 74. & alij citati à Farin. dicit. qu. 19. num. 49.
92. A quo, & peculiariter à Foller. citato, illud ſcitu dignum circa rem præſentem accipere, quod ſi in iure, aut in aliqua conſtitutione fiat mentio de pœna impoſita alicui clerico degradationis, ſit intelligendum de leuiori, nempe de verbalis degradatione, non autem de actuali, ſeu reali, ſumpto argumento ex text. cap. in pœnis de regul. iur. in 6.
93. Eſt etiam illud ſcitu dignum, quod egregie docet Fatinac. dicit. num. 49. verſ. & in quibus, ex mente Innocen. quem reſert, & ſequitur Diaz in pract. crim. canon. ca. 128. in verbo, deponi, poſt num. 2. & ex mente Barbar. in cap. cum non ab homine, n. 104. extra de iud. nimirum vbi conque de iure ciuili infligitur pœna mortis naturalis, tunc de iure canonico in ipſius locum ſubrogari pœnam depoſitionis.
94. Denique non exprimit Farinac. loc. cit. caſus, in quibus de iure canonico pœna degradationis actualis imponi poteſt cum traditione degradati curia ſæculari ſed remittit leſſorem ad ſuam quaſt. VIII. vbi num. 57. tres caſus aſſignat, in quibus iure canonicum talem degradationem, & traditionem certò diſponit, nempe hæreſis, falſi commiſſi in literis Apoſtolicis, & conſpirationis in Epifcopum, cap. ad abolendam, extra de hæret. cap. ſuper eo, & cap. accuſatus de hæret. in 6. cap. cum non ab homine, de iudic. cap. ad falſariorum, de crimine falſi. De primo clerici hæreici relapſi degradandi, & tradendi brachio ſæculari ex profeſſo infra nos agemus ſubſequentibus

duos vide explicatos apud ipsum Farinac. 95 num. 77. & 78. An sint alij casus talis degradationis disposat copiose ibidem ille à num. 79. relatis hinc inde multis, & ultimo resolutur egregie remittendum esse totum, arbitrio prudentis Iudicis.

96 Suspendio item pœna de iure etiam canonico similiter admodum frequens est. Atque hæc à declarata depositionis pœna in duobus præcipue differt primò quòd ista ex se, & absolute prolata sit perpetua, illa verò temporalis, ita Bald. in Authen. habita, C. ne fil. pro patre, & præter alios Foller. in præd. crim. canon. verbo et si confessi &c. cap. 3. num. 17. & seqq. ubi copiose discutit, An in dubio suspensio intelligatur perpetua, vel temporalis? Et quidem si in sententia sit apposita particula, declarans perpetuitatem, vt si dicat, suspendendo te perpetuò, vel in perpetuum, certum est, tunc censeri perpetuam suspensionem, & quoad hoc nihil differre à depositione, vt perdoctè tradit Suarez tom. 5. in 3. part. D. Thomas, disp. 30 sect. 3. num. 12. vers. ex his ergo.

97 Differt secundò pœna suspensionis à pœna depositionis, quòd ista semper sit vniuersalis in privatio depositum ab ordinibus Ecclesiasticis, & ab altaribus ministratio; suspensio verò nequaquam est semper vniuersalis, cum tot sint singulares suspensiones, quot sunt actus legitimi, à quibus separatim quis suspendi potest, seu suspensus iam abstinere se debeat. Vide Foller. dict. cap. 33. num. 16. & seqq. Vbi decem regulis omnia hæc spectantia comprehendit, ac Conradum Lancelotum in Templo omni. iud. lib. 2. cap. 5. §. 1. num. 14. & 100 seqq. ibique vt refert Farinac. dict. q. 19. num. 50. cuncta discunt, & abundè exprimit crimina pro quibus clericus suspensionem incurrit.

98 Differt tertio pœna pecuniaria vltimo loco agendum: quæ præ cæteris omnibus habetur hodie maxime in vsu, tam de iure canonico, quàm ciuili, seu tam in foro Ecclesiastico, quàm seculari: Nam, huius fori Iudices absolute in extraordinarijs criminibus, aut vbi ex causa legitime recedunt ab ordinaria pœna delicti, solent imponere proprio arbitrio penas pecuniarias, ita ex mente omnium Farinac. dict. quest. 19. num. 51.

99 Tandem de pœna pecuniaria vltimo loco agendum: quæ præ cæteris omnibus habetur hodie maxime in vsu, tam de iure canonico, quàm ciuili, seu tam in foro Ecclesiastico, quàm seculari: Nam, huius fori Iudices absolute in extraordinarijs criminibus, aut vbi ex causa legitime recedunt ab ordinaria pœna delicti, solent imponere proprio arbitrio penas pecuniarias, ita ex mente omnium Farinac. dict. quest. 19. num. 51.

100 Quoad forum autem Ecclesiasticum, quamvis Episcopi etiam vtantur fisco, soleantque bona confiscari, ac pœna pecuniaria ipsi fisco, & Ecclesie applicari, vt multis offendit Felin. in cap. cæterum, de offic. ordin. ac proinde similiter possint Iudices Ecclesiastici iniungere pœnas pecuniarias, maxime in vsus pios conuertendos, (hoc bene notat Abb. in cap. irrefragabili, §. cæterum, num. 1. de offic. ordin.) non solum clericis, sed etiam laicis, iurisdictioni Ecclesie subiectis, saltem in criminibus mixti fori, iuxta cap. statumus, 16

101 quest. 1. & cap. Qui quis, 17. q. 4. Cum limitatione tamen id intelligendum est; nam quandoque Iudicibus Ecclesiasticis, nedum nostris Inquisitoribus, vt videbimus infra, impositio pœnarum pecuniarum omnino interdicta: de quo vide Felin. in dict. cap. cæterum, & Foller. in præd. crim. canon. c. 33. verbo & si confessi &c. n. 136. & seqq. atq; his iam Regulam terminemus.

Quando plura delicta commissa dicantur? & an vnica, vel pluribus pœna debeant puniri etiam pœna Tribunalis Officij?

REGULA CCCCLI.

104 EX certa doctrina, censentur plura delicta, non vnica, sed pluribus pœnis castiganda, quando sint diuersi generis, & ex intervallo commissa. Proceat etiam hoc aliquando si sint plura crimina eiusdem generis, ac eodem tempore ad eundem finem patrentur, aut si ex vno quoque crimine distinctus effectus, cum articula, pro quolibet, determinatus sequatur: secus si per talem particulam, non determinetur. E contra etiam propter irrationem delictorum se plus non multiplicanda pœna, sed eadem magis augenda, 106 maxime si successiue committantur. Hinc plures iniuriæ, etiam diuersi generis eodè tempore, & impetu in aliquem illatz: similiter plures blasphemie hæreticæ contra Deum, vel Sanctos iniectæ vnica tantum pœna puniuntur: atq; inde nonnulla ad rem presentem innoscent.

107 Certitudinem doctrinæ omnimodam circa priorem partem huius Regulæ adeò manifestè sumimus ex text. in l. nunquam plura, ff. de prelu. delict. vt merito affirmat Farinac. Prax. crim. quest. 23. n. 1. infra ad illius confirmationem Doctorem.

108 auctoritates adhibere. Ibi enim sic. Nunquam plura delicta concurrentia faciunt, vt vilius impunitas detur: Neque enim, delictum ob aliud delictum minuit pœnâ. Qui igitur hominem subripuit, & occidit, quia subripuit furti, quia occidit, Aquila tenetur hætenus in co tecto, vbi Glos. singularis, inquit, delictis, singula pœne imponuntur, sic vt altera alteram non consumat. Concluditur ergo ex dictis, quod sine plura delicta, non vnica, sed pluribus pœnis plectenda, si fuerit diuersi generis, & ex intervallo patrata. ita bene Clar. in præd. quest. 84. versic. alias est casus, & Conar. variar. resol. lib. 2. cap. 10. nn. 8.

109 Sed quid si delicta sint plura eiusdem generis, & non eodem tempore, sed ex intervallo patrentur? Concordant circa hoc Doctores quòd non vnica, sed totidem pœnis sint plectenda. Ostenditur ex cap. 1. de pœnis, & ex cap. Apostolicæ, versic. de fruit.

- seruit, & ibi Ancharan 6. notab. extra de re iudic. item ex cap. item de eccl. & ibi Abbas, & Felin. extra de tollibus, & acque ex Glof. in cap. imitate 6. q. 1. Ratio est, quia licet sint crimina eiusdem generis, si tamen ex intervallo committantur plura ex se reputantur, & consequenter pluribus penis debet puniri. Solet poni exemplum in pluribus percussibus, seu vulneribus alicui illatis ex intervallo non simul sit percussus, aut vulnerans castigandus est pro numero percussione, & vulnerum non pro vno delicto, seu vulneris, ita cum nonnullis citatis Farinac. dicta quæst. 27. n. 4.
- 111 Pro maiori probatione aliud exemplum addit ipse Farinac. ibidem ex Bart. in l. in sciendo, §. infans, n. 5. ff. de fur. ubi ait, quod pluries delinquit ille, qui ex intervallo eodem die aduersus legem pretium vini definitum adiecta pena, diuersis temporibus, aut eodem eccl. & distinctas vini mensuras vendidit. Admittunt ut certum Cōlar. variat. resol. lib. 2. cap. 10. sub
- 112 num 8. Clar. in præd. quæst. 84. nu. 10. Vbi opinio ait, quod tunc communiter hec admittatur ab omnibus, quando propter iterationem delicti, reiteratur læssio partis offensis; atque hoc ita esse visu receptum, affirmant Alber. in 2. par. Statutorum, q. 24. n. 4. & Ioseph Ludou. decif. luccen. 61. nu. 1. vers. Ad iterando, par. 1.
- 113 Quando plura item delicta etiam eiusdem generis, ad eundem finem ex intervallo committuntur non vnicum, sed plura crimina reputantur; ac propterea ad iungitur multiplicatio poenarum. Probatur ex text. in l. si adulterum commisit ff. de adulter. & in cap. cum pro causa de sentent. excommunic. Docet Glof. in dict. l. nunquam plura ff. de priu. delict. & in l. illud, §. fin. ff. ad l. Aquil. Angel. in l. in sciendo, §. infans, ff. de fur. Did. c. lib. variat. resolut. 2. c. 10. sub numero 8. vers. hæc in d. de Petr. a Plaeb. in epist. delict. lib. 2. cap. 1. & potest confirmari exemplo; supra posito de eo. qui ad eundem finem lucrandi ex intervallo pluries violat legem pretium vini taxatum, &c.
- 114 E contra verò si non ex intervallo, sed eodem simul tempore ad eundem finem, & effectum fiat commissum plura crimina in maiori tunc absorbentur minora, & non pluribus, sed vnica maioris delicti pena delinquens punitur, ut accidit in supradictis ense, vulnerante, & occidente, qui solum plectitur de homicidio, non de homicidio, vulneris, & furto simul. Sic distinxit, & docuit Bart. in dict. l. nunquam plura, n. 4. ff. de priu. delict. vbi cum intelligit, & declarat Angel. in l. in sciendo, §. infans ff. de fur. vtrique adheret Cōlar. lib. 2. var. resol. c. 10. r. 8. vers. hæc in d. tractatum.
- 115 Exemplificat egregie Farinac. dicta quæst. 27. nu. 20. sequentibus verbis; Propterea, inquit, si extant in aliqua ciuitate tria flagitia, vnum puniens delationem atrofum

- in centum, aliud puniens in fultum in alij centum, &c. Si quis aliquem cum armis insaluet, & vulneret, non omnibus istis penis puniendus est, sed solum modo pena censu pro vulnere, & pena insultus, & amercium confunditur cum pena vulneris, secundum Glof. in l. qui de crim. in verbo plurima, 116 C. de accen. ita ille. Qui num. 21. ex l. l. Clar. in præd. quæst. 84. vers. pone stat. affect. aliud exemplum, nempe statuto duplici statuto, altero prohibente delicta noctis tempore, altero in putca, si quis delinquat in platea de nocte, licet duplex violet statutum, non duabus sed vnica pena venit puniendus.
- 117 Quamquam bene ad huc idem Farinac. nu. 22. quod docet in tribus num. precedentiibus tradita non procedat, quando plura delicta eodem tempore ad eundem finem, & effectum patrata, nullam habent circa productionem talis finis, & effectus necessitatem connexionis ac proinde quod ea committens debeat plurius penis mulctari, ita Alex. de Nevo, in cons. 91. inter cons. crim. diuers. num. 1. & Rosal. in cons. 93. qui exemplificat in eo. qui ut furum faceret, transcendit muros ciuitatis: nam cum furum plecti committit absque quod transcendatur dicti muri, ideo debet in
- 118 illo casu pena duplex infligi. Compræbat idem ipse Farinac. cum Ioseph Ludouic. citato per eum, exemplo eius, qui frangit ostium, & supraponi committat, quod duplici pena sit puniendus, & similit in alijs, quando delicta non possunt vnus ad aliud, sed sunt distincta absque connexionis necessaria.
- 119 Est autem valde contructum inter doctores num. committens plura delicta eodem tempore quæ non intendant ad eundem finem, & effectum, sub ad vnoquoque eorū procedit delicti effectus, debeat plurius penis seu vnica mulctari? Ad multiplicationem poenæ inclinant cum Bart. in l. nunquam plura, n. 4. ff. de priu. delict. Paul. de Cast. in l. quicumque, nu. 4. C. de seru. fugit. voc. consil. 62. n. 9. lib. 1. Anan. in cap. in tantum, num. 5. de Collat. detegent. Clar. in præd. quæst. 85. 120 vers. Scias etiam, & alij. Inde ostenditur, quia si quis exempli gratia, pluries aliquem percussit, aut vulnerauit, is tenebitur de pluribus percussione, & vulneribus ad poenam, quæ per legem, vel statutum culibet vulneri aut percussioni in iuncta est, ergo pro vulnerum, & percussione multitudine, in pena multiplicari debet contra percutientem, aut vulnerantem.
- 121 Volunt et contra alij quod taliter delinquens non pluribus, sed vnica tantum, poenæ sit plectendus ob eam rationem, quia ex omnibus illis percussione, aut vulneribus eodem tempore illatis vnū complectitur delictum pergo vnica poenæ castigandum, grauior tamen, pro maiori grauitate illius, ita Bald. in l. quicumque, n. 5. C. de seru.

- sera. fugit. Ioan. Andr. in regul. delictum, de reg. iur. in 6. Ludou. Gomez. in §. ex maleficijs, nu. 12. In lit. de action. Petr. d. Placha. in Epitome delict. lib. 1. cap. 1. n. 18. & precipue prater alios Couar. in 2. lib. variar. resol. cap. 10. n. 8.
- 122 Has autem contrarias sententias conatus est reducere in concordiam Iacob. de Aren. in l. apud Labaconem, §. conuicti, ff. de iniurijs, adhibita distinctione, quod prima habeat locum, quando lex, vel statutum loquitur in rem imponendo penam pro qualibet v. g. percussione. Secunda, vero quando loquitur in personam, iniungendo penam simpliciter delinquenti, & percipienti. Arenam sic distinguente, sequuntur alij, precipue Fol. in l. 4. ff. ad l. Aquil. & Couar. variar. resol. lib. 2. c. 10. sub nu. 8.
- 123 Nihilominus reiecta hac distinctione, quod lex, seu statutum loquitur in personam, vel loquatur in rem vti friuola, & nullius momenti, optime resoluit Farin. dict. quæst. 23. d. nu. 10. non esse faciendam vim in ea, sed in bitione distributiva, *quilibet* quæ separatim per omnia prædicata versatur, & actum in solidum significat, vti docent Glof. & Bart. in l. si plurius, ff. de legat. 2. item Roland. consil. 70. nu. 44. & Olasc. decif. Pedem. 23. nu. 11. Vnde si in impositione penæ per legem seu statutum addit dictio distributiva, *quilibet* nimirum pro qualibet percussione, seu alapa pro quolibet vulnere &c. certum omnino est, quod pro multiplicatione delictorum, vulnorum, aut percussionum debeat integrari, & in solidum penæ iniungatur multiplici, alioquin frustra fuisset dictum pro quolibet vulnere, &c.
- 124 Verum si absque expressione dictionis, *quilibet*, dicendo puta pro vulnere, pro alapa, aut percussione soluantur v. g. scura centum siue verba legis, seu statuti tendunt in rem, siue in personam, vnica tantum pena infligi debet illa scilicet, quæ à lege, seu statuto determinatur, tamen eodem tempore delicta reiterentur; nam omnia tunc pro vno censentur. Et hoc sine dubio est, quod Bald. Ioan. Andr. Ludou. Gomez. & alij num. 122. citari voluerunt, nam ex pluribus percussionibus, vulneribus, seu alapis eodem tempore, seu incontinenti, & eodem impetu inflicis, quamvis plura in re ipsa videantur resultare delicta, quoad publicam tamen vindictam, & estimationem non nisi vnicum insurgit, pena vnica puniendum.
- 126 Propter reiterationem autem talium, percussionum, alaparnum, vulnorum, seu delictorum dicta vnica pena semper augeri debet, iuxta text. in l. capitalium, §. solent, & §. grassator, ff. de pæn. in l. 3. C. de Episc. audien. in l. feruus, C. ad leg. Iul. de vi pub. quibus, & alij iuribus cum Ant. Gomez. tit. de delict. c. 3. nu. 60. probat hanc doctrinam Farin. dict. quæst. 23. n. 13.
- 127 Quin etiam vnica infligenda est pena, sed grauior, quando plura vulnera vnica idem inferuntur, vt si bibente, aut alio instrumento bifurcato quis aliquem percutiat. Nam quamvis plura appareant tunc vulnera, vnicum tamen reputatur crimen, & pro vno crimine, & vulnere imponitur pena. Hanc esse communem antiquorum sententiam, & in practica seruari, quicquid in contrarium teneant Alber. in 2. par. statutorum, quæst. 36. & Clar. in pract. quæst. 84. in vers. hæc autem omnia, testatur viui, in comm. opin. sub verbi statutum imponens, & Farinac. ibidem nu. 16. concludens sic, & ita est pura veritas.
- 128 Sed quid quando plura quis patrat delicta eiusdem generis ex intervallo non momentaneo, (quod dictum supra n. de momentaneis intelligitur,) sed successiue, ac vnica tantum pena multandus? Hoc secundum esse verum probatur per text. in l. ei qui, §. infans ff. de fur. vbi ex irerata rei furtiue cōtrattatione non plura, sed vnicum tantum insurgit furtum.
- 129 Clarius per text. in l. maritus, §. sex mensium, ff. de adult. vbi pari modo, quod ex continuatione adulterij cum vna, & eadē persona vnucum censetur adulterij, & non plura, atque vnica pena castigatur, grauiori tamen pro iteratione actum adulterij. Docent Bald. in l. quicunque col. 2. C. de fern. fugit. Ancharan. cons. 4. Card. in Clemen. 1. in 10. quæst. de consangu. & affin. & cum Glof. in l. vulgaris, ff. de furt. Farinac. dict. quæst. 23. num. 17. & 18. Ex prædictis ergo iuribus, & exemplis concluditur, quod plura delicta ita successiue reputentur vnicum quoad vindictam, & vnica pena debeant castigari grauiori tamen, vel minus grani pro iteratione maiori vel minori illorum.
- 130 Non pluribus item, sed vnica tantum pena multandus, qui ad eundem finem puta obtinendi victoriam in vna causa contra vnam, eandemque personam plures in vno libro postas, seu partitas falsificauit, aut diuersos testes subornauit ad falsum.
- 131 deponendum, & illis vsus est. Secus, si id præstet ad diuersos fines, nempe reportandi victoriam in multis causis, contra varias personas: Nam tunc pro numero falsitatum, subornationum, atque causarum, in quibus hæc fiunt, pena multiplicari debet. Vtrumque casum vt certum tradunt Bart. in l. inficiens, §. infans, n. 3. ff. de fur. Plot. in l. si quando, nu. 715. C. vnde vi. Ioan. Marc. Monticel. in pract. crimin. reg. 15. num. 160. & cum alijs per eum relatis Farinac. dict. quæst. 23. n. 26.
- 132 & 27. Tamen si Couar. variar. resol. lib. 2. cap. 10. nu. 2. versio. Verum si idem velit in secundo casu tam ratione priuatae offensa, quam publicæ vindictæ arbitrio discreti Indici penam esse potius augendam, iterandam, quod mihi probabile videtur.
- 133 Rursum si eodem tempore, ac eodem impo-

- inpetu alieni plures iniuria inferantur, pro vnica tantum iniuria omnes reputari, & vnicam solum penam iniurianti infligi debere, optimè affirmant Bart.in l. apud Labeonem, §. ait Prætor, ff. de iniur. Albert, in 3. par. statut. qu. 39. Angel. de Malef. in verbo verba iniuriola num. 6. & facit pro hoc text. in l. §. v. ubi, ff. eodem, & in l. vnum, ff. de testam. Tenent etiam Glor. & Luc. de Peña in l. si quando, C. de bon. vacan. Boer. consil. quarto, num. 8. & Couarr.
- 34 variat, resolut. lib. 2. cap. 10. sub nu. 8. Qui ad valde extendit, nempe siue plures iniuriæ sint eiusdem, siue diuersi generis; sed alij hoc secundum non adiuuant, & quidem probabiliter. Vide Farinac. numero 28.
- 35 Pari etiam modo (quodd ad rem notatam magis facit) si quis vno, & eodem inpetu, eademque verborum contentione plures in Deum, vel in sanctos blasphemias, siue hæreticales, siue non hæreticales, protulerit, vnica tantum blasphemiz pena puniendus; ita Alciat. in cap. cum ab homine, numero 33. extra de iudic. C. po. cons. crimin. 77. Couarr. ubi sapta, nu. n. 8. vers. tertio eodem pacto. Petr. à Placha cap. n. ut. 18. in fin. vers. 4. eodem pacto d. inniri potest. Dec. in tract. crim. tom. 2. lib. 6. cap. 5. num. 14. & Farin.
- 36 ibidem, num. 29. Qui absolurè loquuntur de blasphemia; qualiter in hæreticali sit idem, qualiter secus, quandoque videmus in fia proprio in loco.
- 37 Tradit tandem Farinac. nu. 30. & 31. id, quod notari dignum, nempe quodd in quibusuis casibus plura delicta pluribus pœnis castigantur, iuxta ea, quæ supra resoluiimus, debeat intelligi de pœnâ icetabilibus, & compatilibus, vt de pecuniarij, aut de pœnis exilij: quæ possunt compatibiliter multiplicari, tam in quantitate pecuniarij, quam tempore exilij, pro multiplici citate, seu grauitate delictorum.
- 38 Secus autem erit in pœnis non iterabilibus, & inter se incompatibilibus, vt si

pro vno delicto esset imponenda pœna mortis, & pro alio pœna fustigationis, aut tiremijum. Vnde quod communiter docent Anan. in cap. fin. de collat. deteg. Carret. in pact. crimin. in tract. de homicid. §. circa secundum num. 44. & alij, nimirum, quando concurrunt plures pœne in eodem reo, quodd sit incipiendum à minori, & postea deneniendum ad maiorem, non posse intelligi de incompatibilibus, aut de illis, quæ iterari nequeunt: quod vt magis completè capias, nonnulla ipsius Farin. verba ne graueris audire.

- 39 Nunquam tamen, inquit, vidi hanc conclusionem in practi. receptam. Et valde reprehendendus, ac etiam deridendus esset his temporibus Iudex, qui prius aliquem pecunialiter multat, aut fustigari, vel ad tiremes ad tempus transmitti maderet, & deinde illum morti traderet: Et propterea isto casu maiorem penam absorbere minorem multò verius crediderim.
- 40 rim. Benè verum est, quodd in quibusdam turpibus delictis, & mali exempli aliquando vidi reos prius fustigari, & deinde, vel relegari, vel ad tiremes transmitti, vt putà in ijs, qui committunt aliquam magnam falsitatem, vel Cameram Apostolicam defraudat, & his similibus, arbitrio boni, prudentisq. Iudicis, & in quibusdam alijs atrocissimis delictis, vt pœnâ assassinis, qui mediantè pecunia aliquem, magnæ auctoritatis virum occidunt, vel in ijs, qui pariter aliquem occidunt in eius domo, animo ipsum derobandi. Vidi etià antequam furca suspenderetur in loca commissi sceleris manum delinquenti amputari, iuxta tradita pet. Capol. di. n. 49.
- 41 Sed hæc penarum compatibilium multiplicatio sic apud nos vsu recepta est, non ex pluralitate delictorum, vt per doctores præfatos, sed propter atrocitatem criminis vt facinorosi ab atrocitate penarum, abstineant se ab atrocibus delictis. Hæc ille quibus Regulam, & Caput terminamus.

CAPVT III.

De penis Spiritualibus contra hereticos, apostatas, suspectos de heresi, aut apostasia, &c. namp̃ excommunicatione, irregularitate, infamia, de-gradatione, Beneficiorum, Dignitatum, & Officiorum Ecclesiasticorum priuatione, &c.

PROOEMIOLVM.

D E SCENDIMVS iam à communibus ad particularia, ad pœnas scilicet, quæ peculiariter reis Tribunalium Sancti Officij infliguntur, cum autem omnia pœnarum genera in crimine hæresis, vel apostasie à fide ponendo concurrant, vt eruditè tradit Ioannes à Roias, 2. par. de hæreticis numer. 151. Cumque omnes vniuersaliter sumptæ, ad æquaræ diuisionem in pœnas spirituales, temporales, & corporales partiantur ex communi sensu doctõrum, præcipuè Ferdinandi de Castro Palao, Trad. IV. à disput. 3. vsque ad 7. meritò ab spiritualibus initium sumimus, rùm quòd istæ ex natura rei reliquis præcedant, tùm quòd sic ordo executionis, cui in toto hoc Nostrum Opere de Materijs Tribunalium Fidei, semper addidit fuimus, pro maiori traditionis luce postulare videatur. Circa subiectum verò dictarum pœnarum, maximè spirituum, obiter attingenda in hoc Proœmiolo resolutio illius dubij, quòd iam alibi ex professo discussimus, an cum sola hæresi, vel apostasia purè mentali, quæ in corde consumitur, sit aliquis capax ad incurrendas pœnas iure Ecclesiastico introductas? Nam multis Doctoris præcipuè inris peritis, quos copiosè refert Farinac. de hæresi, quest. 193. §. 1. à nu. 4. absolute istud affirmant; Negantem ramen partem, quod per hæresim solum interno actû completam non subiiciatur homo Ecclesiæ iurisdictioni quo ad hunc saltem effectum incurrendi dictas pœnas, vt potius certam tenent communiter Theologi, quos accensè citat Thomas Sanchez, lib. in Decalog. cap. 8 à num. 1. imò ex iuristis non pauci maxime Farinac. relatus. Ratio fundamentalis est, quia cum talis actûs visibilis non sit, nequit subijci Ecclesiæ visibili. Ergo hæc non potest illum punire, cùm nec valeat de ipso iudicare. Verùm quamprimum interior hæresis in actum externum prodit, tamen si occultissimum, & nulli alteri à committente notum, Ecclesiæ iurisdictioni subest, & pœnas à iure statutas incurrat, ira cum Simanca, Valentia, Bannes, & cum alijs, quos adducit, Castus Palao, dict. disp. 3. punct. 3. quæ ex dicendis duplici Regula sequenti magis innotescant.

Qualiter pœna excommunicationis hæreticos, Apostatas, eorum credentes, fautores, &c. afficiat?

REGVLA CCCCLII.

P RIMA, & potissima pœna inter reliquas, quam ipso facto incurrunt hæretici, Apostatae, ipsorum credentes, fautores, receptatores, &c. est excommunicatio maior: hæc non de iure diuino, sed de iure Ecclesiastico antiquissimo contra eos lata fuit, nullaque exstabat antiquitas de eâ in iure reservatio; at postea per Bullam Censuræ Summo Pontifici referuari capit. Verùm quibus hæreticis quantumvis sit notorius, & generaliter nominatus in dicta Bulla vt Lutheranus, nequaquam est vitandus, nisi fuerit denunciatus peculiariter, & declaratus hæreticus cum censura, saltem in communi hæresi annexa. Excipe casum obligationis euicandæ ratione, scandali, aut alterius periculi, &c.

A B hoc sumit initium Sanchez dict. lib. 2. cap. 9. num. 1. quòd sit de fide certum, iustissimè hæreticos ab Ecclesiâ puniri, & ad retinendam fidem Catholicam, quam in Baptismo susceperunt, varijs pœnis, præcipuè excommunicatione, cogi. De hac re dictum à nobis sufficienter cap. 1. lib. 1. Nostri Operis aliquibus Regulis: Vnde ne actum agamus, remitto lectorem ad ibi tradita, & præter Sanchez citatum ad legendos etiam Valerium 2. 1. disp. 1. quest. 11. punct. 3. & Azor. tom. 1. li. 8. instit. moral. post quest. 8. qui varijs Scripturæ, & Sanctorum Patrum testimonijs abundè satis ostendunt.

Dabitur autem excommunicatio prima, & potissima (sic eam vocat, & iudicat Sanchez ibidem, num. 3.) hæreticorum, apostatarum, &c. pœna sit de iure diuino? Affirmatè respondent aliqui, quos refert, & refutat Azor. instit. moral. tom. 1. lib. 8. c. 6. rubr. de pœnis hæreticorum, quest. 2. præcipuè Franc. Pegna in Directorio Inquisitor. par. 2. Comment. 2. ad cap. excommunicamus, extra de hæc. verè. Nec putandum

- dum est, ubi hanc penam excommunicationis in hæreticos fuisse latam a Christo Domino, ostendit primò ex illo Matth. 18. Si Ecclesiam non audierit, sit tibi tanquã
- 9 ethnicus & publicanus. Et addit res hæreticos fuisse a. Apostolo excommunicatos, nempe Corinthiũ, ead. Corin. ca. 5. Alexandrum, & Hymenæum ob blasphemiam, 1. ad Timot. cap. 1. & plures subiungit ibidem Perna ad idem probandum.
- 10 Nihilominus habetur prorsus certã opposita doctrina, quòd non sit de iure diuino pena excommunicationis contra hæreticos, sic nec contra alios criminosos, sed tantum de iure Ecclesiastico antiquissimo, ita præter citatum Azor, tradunt Sanchez, dict. 2. a. 2. Farin. de hæresi, q. 91. §. 2. num. 8. versic. contrarium, quod, & Castus Palao, dict. tract. 4. punct. 1. num. 1. qui primum, quòd non sit de iure diuino
- 11 probat efficaciter sic. *Quia excommunicatio, inquit, hæc consistit in priuatione altaris, & passiva Sacramentorum, communione fidelium, & suffragij Ecclesie, quibus omnibus iure diuino hæretici priuati non est, magis, quam alij omnes peccatores. Ad hoc stare diuino qd omnibus priuaretur, non potuisset Ecclesia in horum priuatione, se immiscere, admiittendo excommunicatum non nominatum, nec manifestum Clerici præruberem ad fideliũ communionem, quibus antea priuati erant. Hæc ille.*
- 12 Secundum, quòd sit pena ista excommunicationis de iure Ecclesiastico antiquissimo, constat ex cap. Achatus 24 q. 1. & cap. ad abolendam, & cap. excommunicamus il. 1. de hæret. cap. Nouerit, de sententia excommun. & cap. quicumque de hæreti. 6. Traduntque Azor loc. cit. Valenz. 2. a. D. Thomaz, quest. 11. art. 3. versic. hæc testimonij, & Castus Palao ibidem.
- 13 Notans bene, quòd tempore antiquo non fuerit aduersus hæreticos latæ ipso iure excommunicatio, sed ferenda, postquam moniti fuerint, vt videtur deduci ex cap. si quis Episcopus, 1. quest. 7.
- 14 Quoad reservationem verò huius excommunicationis contra hæreticos, Apollinaris, &c. Concordant omnes auctores, nullibi olim in iure fuisse reservatam, & quòd ceperit strictissime reservari Summo Pontifici per Bullam Cenz Domini, quando usus huius Bullæ inchoauit, ita cum Caietano in Sum. verbo excommunicatio cap. 1. plures ex recentioribus, præcipue Azor, dict. cap. 10, quest. 1. Sanchez, & Eriac, ubi supra.
- 15 Gravitate autem huius penæ excommunicationis tantam, ac talem esse iudicant aliqui, vt propter illam omnes hæreticos esse nominatim excommunicatos, ac vitandos affirmant. Auctor primarius huius sententiæ assignatur Sorus, in 4. dist. 23. quest. 1. art. 3. conclusio 106. versic.
- Hic tamen; & art. 7. columna 9. versic. in ordinatione, & dist. 20 quest. 1. art. 3. conclus. 2. Probatur ex cap. licet, de hæret. & cap. si quem forte, 24 quest. 1.
- 16 Nihilominus oppositum est omnino certum ex vi primi huiusmodi arguentis, incip. Ad evitanda scandala, Concilij Constantiensis, per quod omnibus fidelibus conceditur licentia communicandi cum excommunicatis, qui non fuerint specialiter, & expresse denunciati, neque uanifili perculsiotes aliusus. Clerici, aut religiose personæ, ergo cum hærenis nil circa hoc speciale continet ratione excommunicationis, qua astringitur, quantumvis notorius, & generaliter dominatus in Bulla Cenz, vt Lutheranus, adhuc vitandus non est. Ita Suarez, disp. 21. de Fide, sect. 3. num. 3. Bonacina, de censuris, quest. 5. Castus Palao, ibidem num. 2. & alij communiter.
- 17 Sed quid si iam iudex contra aliquem hæreticum contumacem sententiam tulit, ac eius hætesim condemnauit sine mentione illa excommunicationis, erit nec tunc vitandus? Pars affirmans inde probatur, quia cum manifestum sit hæresim annexam esse excommunicationem, perinde est aliquem hæreticum declarare, ac excommunicatum, atque hic videtur scopus talis sententiæ, vt hædesis posse hæresis liberetur, sic defendunt Suarez de censuris, disp. 21. num. 10. & bene ibi ipse non dubium hoc magis esse speculatiuũ, quàm practicum, quia indices nonquam ita dimittunt procedent. vt declarent aliquem hæreticum, non declarant eius excommunicationem) Sorio, Medina, Gutierrez, Henriquez, Manuel, Petrus de Soto, quos accuratè refert Sanchez dict. cap. 9. numero 4, addens hæc pariem esse probabiliissimam.
- 18 Oppositam tamen negantem vt magis probabilem tenet ipse Sanchez, absolute eam tuerit Navar. Miscell. 17. de oratione, num. 4. Grassi, par. dec. lib. 4. ca. 11. n. 5. fin. & alij ob contrarium fundamentum, quia dicta extraiagans. *Ad vitanda requirit vt censura dicatur, forma iurata, & expresse, sed declaratio delicto manet censurata tantum virtualiter, & in radice potest formaliter, & expresse declarata; Ergo in tali casu hæreticus non vitandus. Maxime cum primigenius casus extraiagans sit in iuramentum fidelium pro communicando cum excommunicatis, & debeat potius amplari, quam restringi.*
- 19 At Castus Palao, cui libenter ad hæresim procedendũ via, & tractandũ sub distinctione sic amplectitur: Si enim inquit, iudex declarat Petrum hæreticum esse, vel alteri crimini obnoxium, iururisque censuram illi crimini annexam, si censura excommunicationis est, esse sufficienter declaratam, vt iuxta decretum Concilij Constantiensis.

stantiens declaratus, publicatus fit; Sc-
cūs verò si solum delictum declaratur.

- 20 Pterea partem ultra fundamenta secūda (*nōbi prima*) sententiæ , probō ; quia Concilium solum petit declarationem formalem , & exprellam censuræ , sed illa est expressa , & formalis declaratio censuræ criminanæque , quamvis non sit declaratio exprellis , & formalior , quæ esse potest . Ergo . Item ex vi illius declarationis nullus potest allegare se neficere sic declaratum censuram incurrisse . Debet ergo inquirere quænam sit præsumere enim debet excommunicationem ; quia est frequentior , maxime si delictum laicis , & clericis commune sit .
- 21 Secundam partem , scilicet non sufficere declarare alicuius delictum , nisi censuram declares , sic probō , destruendo fundamentum altorum pro sententiæ duære , ipse enim ex verbis extrauagantis Concilij Constantiensis inferat fufficere declarationem cuiuscuque rei , vel delicti , vel censuræ : sic enim dicit Concilium Basilicō , scilicet , ad huc referens hanc Extravagantem Concilij Constantiensis . *Ad uitandam scandala , & multa pericula , subueniendumque conscientijs timoratis fœuitatiam , quod nemo deinceps a communicatione , alicuius in Sacramentorum administratione , vel exceptione , aut alijs quibuscuque alijs , vel extra , prætextu cuiuscuque sententiæ , aut censuræ Ecclesiasticæ , seu suspensionis , aut prohibitionis ab homine , vel a iure generaliter promulgatæ , timore abstinere , vel aliquem uisitare interdictum Ess. effluuium obferuare , nisi sententiæ prohibitionis , suspensio , vel censura huiusmodi fuerit , contra personam , Collegium , Vniuersitatem , Ecclesiam , aut locum certum d. Indus publicata , vel denuntiata specialiter , & expresse .* CA. 1. DE REFORM. C. 1.
- 22 Verumque supradictis verbis nullo modo videtur iuxta declarationem delicti tantum fufficere , ut excommunicationis ratione illius publicatæ , denuntiatur se specialiter , & expresse . Nam sensus supradictorum verborum est , ut non esse obligatum abstinere a communicatione illius , qui per aliquam sententiam , vel mandatum , vel ratione alicuius suspensionis , aut alterius censuræ prohibitus est tecum communicare , nisi talis sententiæ , mandatum , suspensio , censura , de qua tæ , publicatæ , que sit . Postea autem hæc publicatio , & denuntiatio , videtur obligare ab illius communicatione abstinere . Ex his rationibus non inferitur te debere abstinere ab illis , tanquam a nominatim excommunicato , cum verba concilij , non tam de excommunicatione , quam de alia quavis sententiæ , mandato , suspensione , & censura loquantur . hæc Castus , quæ omnia oppositum duxi prope ipsius verbis , referat , quando dicit ipse solus talem dicendi modum excogitauit .

22 Secundam partem, scilicet non suffice-
re declarare alicuius delictum, nisi censu-
ram declarare, hic proba, destruendo fun-
damentum altarum pro sententia Suarez,
ipse enim ex verbis extravagantis Concilij
Constantiensis inferat fuisse declaracionem
cuiuscumque res, vel delicti, vel
censura: sic enim dicit Concilium Basili-
ense sessio 14 ad hunc referens hanc Extra-

14 Verum ex supradictis verbis nullo mo-
do videatur inferri declarationem de iudi-
cantium sufficere, vt excommunicatus sit
et non illius publicatus, de notariis sit spe-
cialiter, & expresse. Nam sensus supra-
dictorum verborum est, et non esse obli-
gatos abstineri a communicatione illius, qui
per aliquam sententiam, vel mandatum,
vel etiam alienius suspensionis, auraliter,
etiam censuræ prohibitus est tecum com-
municare, nisi talis sententia, mandatum,
suspensio, censura, de quacumque, publicat-
us sit. Posita autem hac publicatione

denuntiatione, videtur obligatus ab illius communicatione abstinere. Ex his tamen non inferitur se debere abstinere ab illa, quatenus à nominatim excommunicato, cum verba concilij, non tam de excommunicatione, quam de alia quavis sententia, mandato, suspensione, & censura loquantur, hæc Galvus, quæ omnia opportum duxit propter ipsius verba, referre, quando dicit ipse solus talem dicendi modum excogitavit.

26 Ex supradictis autem deducenda aliqua
ut certa, primum, quod non peccent Catho-
lici in locis hetereticorum, ut in Anglia,
Germania, Gallia, &c. Si cum eis conuer-
sentur. Ratio est, quia, licet illi haeretici
sint notorii, non sunt tamen denunciarii.
ita Nauar. lib. 3. c. 6. tit. de haeret. in i. editione,
confr. 15. num. 3. qui trepidant ait
id esse, probabile, sed absque trepidatione
vlla certum Affirmant Azo & dicit lib. 8.
cap. 1. tit. quæsi. & Sanchez dicit cap. 10. n. 5.

27 Quin etiam hic num. 6. merito idem vult
dicendum de hæresiaribus, vt de luthero,
Caluino, ob eandem rationem, quia licet
publica Ecclesie voce essent notorij, non
erat tamen obligatio vitandi eos, dum
non fuerunt denunciati.

38 Deducitur item licitum esse catholicis
suo loco hæreticis non dum denuntiatis
orare, ac rei divine interesse, hæreticorum
funus comitari, Sacramenta etiam a suis
parochi, & Episcopis hæreticis sumere, si
adhuc denuntiati non sunt. Militat e-
adem ratio, quia æterna dispositione Con-
cilii Cōstantiensis, fides denuntiatos eui-
tare tenemur. ita præter alios Ssochez,
39 did., cap. 9. num. 7. & 10. Vbi bene limitat,
quod quidam intelligatur, quantum est ex
parte excommunicationis. Quippe aliud
de exiure naturali, & diuino erit obliga-
tione euitandi, si inde oriatur scandalum, aut
periculum peruersionis, aut Sacramen-
tibus hæreticis ministrantur.

30 Tandem deducitur, quod in locis hæreticorum possint filij eorum hæretici ad scholas catholicorum admitti. Patet ex dicta ratione, quia non sunt denunciati, & tantum est obligatio euitandi denuntiatos, ita cum Nauar. & Petro de Ledefma, per eum citatis, Sanchez ibidem nm. 11.

31 Vbi cum eisdem optime subiungit de contra non esse licitum Catholicorum filijs Scholas haeticorum adire, ob periculum perverſionis: Vide plura de ſimilibus coſolatijs apud eundem Sanchez. Atque his Regula noſtra terminatur.

Quibus in rebus, pena excommunicationis a
delinquentibus contra fidem Catholicam
contrahatur? in quibus re-
bus non?

REGOLA CCCCLII

21. **N** Viliū dubiū, contrahi potest
excommunicationis in casu hæresis
formalis concurrente ad eam duplicatū
interno, & externo: idem est iudiciū.
22. de casu formalis Apostasie. E contra,
certum est non inferri excommunicationem
in casu hæretici, vel apostasie purè ex-
terni, qui nulli mœnis errori adhaeret,
non tamen tamen ab inquisitorum pua-
nitione: Neque contrahi excommuni-
cationem hæreticus internus in actu ca-
suo.

reino suâ hæresim non sufficiente manifestans, vt si eam proferat in Sacramêto confessionis, vel ad petendum auxilium, aut consilium, pro ipsa relinquenda; & sic de
 37 similibus in vtramque partem. Denique præter casus formalium hæreticorum, & apostatarum incidunt etiam in penam excommunicationis eorum credentes, fautores receptatores, defensores, &c. iuxta dispositione primæ clausulæ in Bulla Cens.

- 35 **D**octrina præsentis Regulae ex se manifestat esse, maximè suppositis istis, quæ li. 1. Nostri Operis de Materiis Tribunalis Fidei, &c. cap. 12. & 13. varijs Regulis copiose tradidimus, explicantes quid sit hæresis formalis; quid apostasia à Fide; quis item dicatur hæreticus internus, nempe ille, qui hæresim, cui internè assentitur, exterius non manifestat. Quis verò hæreticus externus, ille scilicet, qui hæresim, quam mente tenet, verbo, vel facto ostendit. Pari modo dicendū respectu de apostasia à Fide vide loco cit. per nostram adit.
- 36 Ex certa itaque, & communi Doctorum sententia resoluimus, solum hæreticum, vel apostatam externum, qui errore, quem mente tenet, exterius signo aliquo manifestum facit, incidere in penam excommunicationis. Ratio iam adducta supra, in Proœmio, quia Ecclesia visibilis est, ergo nequit hæreticus ei subijci nec ab ipsa poenis mulctari, nisi hæresim internam signo visibili aut sensibili verbo scilicet, vel facto ostendat, ergo nequaquā contraher excommunicatione, si non sit hæreticus, vel apostatus modo dicto externus. Reiectis nonnullis oppositis sententijs, quod ob solam hæresim internam fiat quis excommunicatus, tradunt inueneri melioris notæ auctores, præcipuè Suarez de Fide, disp. 21. sect. 2. n. 2. Simanchas de Cathol. Instit. tit. 42. num. 1. & sequentibus Barbosa 2. par. de potestate Episcopi allegat. 40. n. 9. & Sanchez lib. 2. in decalog. c. 8. n. 14.
- 38 Hinc deducendum, & doctrinaliter notandum, in quo hæreticus purè mentalis differat quoad rem præsentem ab hæretico purè externo, quod ille, qui verbo, vel facto hæresim ostendit, cui tamen internè non adheret, quamuis in excommunicationem contra hæreticos laram non incidat, ab inquisitoribus puniri possit. A hæretico purè mentalis, sed internus, qui hæresim quam mente tenet, externè non manifestat, neque excommunicatur in iure, neque Inquisitoribus subijcitur. (Eadem notanda differentia inter apostatam merè internum, & apostatam merè externum) Ita propter alios Simanch. Azor, & Sanchez quos citat, & sequitur Soula lib. 1. Aphorism. c. 15. nu. 2. & 3.
- 40 Sed quid quando aliquis ad manifestandam suam hæresim internam signum externum insufficientem exhibeat? nisi aliunde

ex circumstantia talis hæresis nota fiat, tunc non contrahit excommunicationem, pro qualitate tamen signi apud Tribunal Sanctæ Inquisitionis debet puniri iuxta Sanchez dict. cap. 8. nu. 7. Azor Instit. moral. lib. 2. cap. 8. qu. 21. & Soula ibidem, n. 4.

- 41 Pari modo in diuersis casibus non incurrit quis excommunicationem contra hæreticos latam, nempe si suam hæresim internam proferat in sacramentali confessione, aut coram solo Inquisitore, vel coram viro prudenti, & docto ad petendum consilium, vteam relinquat. Similiter non incurrit, si hæresim referat, à qua iam discessit, aut si legendo, disputando, vel alienos libros, aut tabellas transcribendo hæresim, quam antea tenebat, ore proferat non quidem animo eam docendi, aut declarandi. Ita Azor dict. cap. 10. quest. 5. & 7. Simanch. vbi supra nu. 9. Farinac. de hæresi quæst. 192. §. 1. num. 4. & Soula ibidem num. 7. & 8.
- 42 E contra penam excommunicationis contrahit quisque hæresim, quam mente tenet, per locum de se narrat. Item quisque dictam hæresim, vel apostasiam internam externè declarat verbo, vel signo aliquo sufficienti, quantumvis occultissimum, cum hoc iam rûc ab Ecclesia per se ex natura rei cognoscat, & puniri possit: atque per accidens esse, quod actu non cognoscatur, neque puniatur ultra punitionem excommunicationis ceterarum ipso facto. Ita Bannes 2. 2. quest. 11. art. 4. concl. 3. in solut. ad 3. Azor loc. citat. & Soula nu. 6. & 7.
- 44 Quenam signa in particulari sint sufficientia ad probandam extrinsecè hæresim internam mentis, quanam verò in sufficientia, exposuimus, factis dicto cap. 12. lib. 1. nostri operis: Quod si præter ibi tradita, lector plura requirit, copiose tractata inueniet apud Azor dict. cap. 10. quest. 4. & multis locis Sanchez, dicti. c. 8. & n. 6. Bannes 2. 2. qu. 11. art. ... concl. 3. Suarez disp. 21. sect. 2. à nu. 8. & Castrum Palao tract. iv. disp. 3. punct. 3. & 4. Hic solum attingo duas conditiones in communi pro sufficientia dictorum signorum, requisitas, quas idem Castrus, num. 2. adducit sic.
- 45 Brenitet, Inquit, dici potest, necessarium esse, vt verba, vel facta sint satis expressiua interioris hæresis, siue hanc expressionem habeant à se, siue ex circumstantiis adiunctis, & ex qualitate personæ, quia hæresis externa cognoscibilis, & punibilis constitui non potest, nisi signis illam sufficienter, & integrè declarantibus. Secundo est necessarium, vt signa, quibus hæresim proferitis, sint in materia hæresis peccatum graue, quia hoc solum est, quod excommunicatione, alijsque poenis puniatur. Sic pluribus relatis docet Sanchez lib. 2. cap. 8. à nu. 7. Suarez disp. 21. sect. 2. à n. 9. Emmanuel Sed verbo excommunicatio Bullæ nu. 2. hætenus ille,

- 47 Occurrit dubium hoc spectans aliquantulum controuersum, præcipue inter recentiores; pro eius discussione, & resolutione, supponendum ex doctrina certa, & communi, quod sicut duplex est fides diuina, altera generalis, quæ ueritatibus à Deo reuelatis, & ab Ecclesia positis credimus, altera particularis, quæ per specialem reuelationem alicui immediate factam hic
- 48 rei reuelata creditur. Ita duplex sit hæresis, una, quæ priori fidei opponitur, altera, quæ posteriori. Reicidit Lorca, qui 2. 2. quæst. 11. disp. 39. nu. 2 id non admittit, docet e contra uniter reliqui, præcipue Azor. dict. lib. 8. cap. 9. quæst. 4. Sanchez alius referens lib. 3. in Decalog. cap. 7. nu. 32. & Castrus Palao dict. disp. 3. punct. 2. n. 14. & sic ostendit.
- 49 Ratio, inquit, est, quia tota malitia hæresis sita est in contemptu primæ ueritatis, quod prima ueritas dicitur mendacem Deum facit, At qui deservit reuelationi speciali, eodem modo primam ueritatem contemnit, & mendacem Deum facit, quia Deus idem est, siue publicè, siue particulariter reuelans, ergo est hæreticus. Neque hæresis, nec falsitas peius contumaciam aduersus Ecclesiam formaliter, si ad uerum Deum reuelantem. Ita ille efficaciter probat, intellige tamen, ex quæ dicta sunt dummodo cõstet talem reuelationem fuisse diuinam quo supposito.
- 50 Dubitatur an hic hæreticus discredens reuelationi speciali, Excommunicationis, & alias hæreticorum penas contrahat? Partem affirmantem defendunt Sanchez dict. cap. 7. num. 32. & Coninch. disp. 18. dub. 7. nu. 20. si hæresis interna in actum externum prodeat. Nam quamuis Ecclesia non proponat talis ueritatem credendam, proponit tamen credendam primam, & summam ueritatem reuelantem, cui proficisioni obstitit, qui negat illam specialem
- 51 reuelationem. Cõfirmatur exemplo, quod adducit Sanchez, quia si quis negaret aliquid existimans esse ab Ecclesia positum, cum tamen non sit, verò hæreticus esset, & excommunicationem, aliasque penas incurreret, ergo pari modo, &c. Atque hæc pars uidetur mihi probabilis.
- 52 Sed probabiliter opposita negans ob solum d. scensum speciali reuelationis posse aliquem excommunicatione ipso facto, & alijs pœnis Ecclesiasticis puniri, ita Azor tom. 1. lib. 8. cap. 9. quæst. 4. Suarez disp. 19. sect. 5. nu. 12. Cordub. lib. 1. quæst. 17. 3. 1. dub. 2. uers. respondet Magister, &
- 53 Castrus Palao, ibidem, nu. 15. Fundatur in eo, quia apparet impossibile, quoddam posset manifestari exterius, talem dissensum esse contrarium fidei, cum supponatur, reuelationem illam esse specialem, & nulli alteri cognitam præter eum, qui illam habuit, ergo nõ potest innotescere alijs, quoddam ipse tali reuelationi discredat, quia ad hoc requiritur, ut reuelatio ipsa prius cognos-

scatur, ergo non fiet excommunicatus &c.

- 54 Est autem dispar ratio de exemplo adducto à Sanchez, & de alijs similibus, in quibus adest dissensus contra generalem reuelationem, aut doctrinam ab Ecclesia communiter receptam, ut si quis diceret, & sic teneret non esse credendum primæ ueritati per specialem reuelationem manifestata, fieret quidem hæreticus, & excommunicationem contraheret, quia negat propositionem à tota Ecclesia receptam, nempe quoddam sit credendum reuelationibus priuatis si legitime proponantur. Ita ibidem ipse Castrus Palao.
- 55 At è contra non erit hæreticus, nec penas hæreticorum incurrer, ut ait idem. Castrus cum Suarez disp. 2. sect. 3. nu. 10. si aliquis manifestet se nolle credere, quoddam existimas esse ab Ecclesia definitum cum
- 56 tamen non sit. Item quando aliquis ueram propositionem credat cum animo deliberato non credendi contrarium, quamuis ab Ecclesia definitum, si rem credatam exterius proferat, & animum suum non declararet, nequaquam incurreret Excommunicationem, quia non dum est hæreticus exterior.
- 57 Denique ad declarationem uicem partis nostræ Regulæ, proponenda, ut iacet, clausula insula in Bulla Cænæ. Excommunicamus, & anathematizamus, &c. à Christiana Fide apostatas, ac omnes, & fugatos alios hæreticos, quocunque nomine censeantur, & cuiuscunque sectæ existant, ac eis credentes, eorumque receptores, fautores, & generaliter quolibet illorum defensores, ac eorum libros hæresim continentes, uel de Religione tractantes, sine auctoritate nostra, & sedis Apostolicæ scienter legantes, aut retinentes, imprimentes, seu quomodolibet defendentes, ex quauis causa publicè, uel occulte, quouis ingenio, uel colore; nec non Schismaticos, & eos, qui se se à nostra, & Romani Pontificis pretempore existentis obedientia pertinaciter subtrahunt, uel recedunt. Hæcenus.
- 58 Clausula Bullæ Cænæ. Cuius singulas particulas in citatis capitibus 12. & 13. lib. 1. Operis nostri, & alibi sufficienter exposuimus pro præfenti instituto. Vnde lectorem, illuc remitto: quod si dicta expositione, non fuerit ei satisfactum, uideat auctores de hac re tractantes, præcipue Sanchez lib. 2. in Decal. toto cap. 10. & Castrum Palao, disp. 3. punct. 5. Atque his Regulæ terminatur.

Per quam absolutio ab excommunicatione hæreticis imperari potest? Aliquando ne sine dicta absolutione ipsi aufferri ualeat.

REGULA CCCCLIV.

- 59 **E**xcepto articulo mortis, & probabili inter periculo eius proximo, in quo quis

quibus Sacerdos hæreticam valide absoluet: per dum nunc Pontificem solum, cui hæresis signo insufficienti exterius prodita, strictissime reſeruat, ab ea absolutio illi in utroque foro, immediatè tribui potest; per Inquisitores vero in foro tantum ex-
 60 terno. Probabile autem est ex concessione Concilij Tridentini hæreticos taliter externos à suis Episcopis, seu Prælati jurisdictionem quasi Episcopalem habentibus posse absolui: sed oppositum probabilius, & tutius, ac in praxi
 61 seruandum? Idem esto iudicium de absoluteione à dicta hæresi ex vi Iubilei, Bul-
 62 læ Cruciatæ, vel alterius Privilegij. Probabile etiam est, ob causam iustam posse absolui hæreticum à Confessario expulso de peccatis non reſervatis, scilicet hæresi, & tantum indirectè absoluta.

63 **H**Ac de re iam egimus alibi, præcipuè li. 5. Nostri Operis de materij Trib. Fidei cap. 8. Regula 422. Sed cum hic sit proprius locus de absoluteione excommunicationis hæreticis inflicte tractandi expedit circa cam nonnulla breuissimè præteritum illic consultò prætermissa attingere.

64 Nullo modo excitatur dubium in titulo huius Regule de hæretico purè occulto, cuius hæresis non prodijt exterius sufficienti signo. Nam certissimum est, posse absolui à quoque Confessario exposito, cum tali hæresi non sunt annexa excommunicatio, ut diximus paulo ante, & consequenter non sit reſervata. Ita post multos, quos refert Sanchez lib. 2. in Dotal. cap. 8. n. 3. Farinac. de hæresi quæst. 192. §. 4. n. 60. &
 65 Soufa. lib. 3. Aphorism. 4. n. 9. Quibus bene limitat sic: Nisi forte inquit in aliquo Episcopatu, sit reſervata memini quoddam apud nostras huius reſervationis in Archiepiscopatu Valentino ad securiorem Fidei conseruationem.

66 Certissimum etiam est, quod quilibet simplex Sacerdos, iund, & prima tonsura initiatus ab excommunicatione propter hæresim externam possit absolvere. Affirmandum probabiliter idem de absoluteione in periculo mortis non remoto, sed pro-

67 ximo. Quamquam si necessitas dicti articuli vel periculi proximi non ita stricte urgeat, sed supersit tempus recurrendi ad superiorem, qui habet legitimam potestatem absolvendi, ad ipsum recursus pro absoluteione obtinenda fieri debet. Docet Peña 1. par. direct. comment. 25. versic. Quod si quis. Rojas de hæret. part. 1. assert. 38. num. 320. Simanc. Cath. Instit. tit. 3. nu. 3. & compluribus relatis, Sanch. lib. 2. in Dotal. cap. 23. à nu. 1.

68 Prædictis casibus articuli, & periculi mortis exceptis, in reliquis, quod solus Papa à dicta hæresi, & excommunicatione possit absolvere, eo quod sit ei peculiariter reſervata, constat manifestè ex peculiari

clausula in Bulla Cœnæ, cuius verba confirmantia id, quod dictum de articulo mortis &c. & aliud vitra experientia non erit abs re hic apponere.

69 Ceterum à prædictis, inquit, sententijs nullus per alium, quàm per Romanum Pontificem, nisi in mortis articulo constitutus, nec etiam tunc nisi de stando Ecclesiæ mandatis, & satis faciendo cautione prestita, absolui possit, etiam prætextu quarumvis facultatum, & indulgentiarum quibuscunque personis Ecclesiasticis secularibus, & quorumvis Ordinum etiam Mendicantium, ac Militiarum Regulationibus, etiam Episcopali, vel alia maiori dignitate prædictis &c. Ita ibi, & insignitur statim excommunicatio licet non reſervata, ijs, qui audent absolvere.

71 Pareat etiam, quod à Summo Pontifice tribui absolutio dicto hæretico, vel apostata immediatè per se ipsum, aut mediatè committendo vices suas alicui: atque simul in utroque foro. De hoc bene Soufa cum attestatione grauissimorum Doctorum, lib. 2.

72 Aphorism. cap. 37. nu. 10 sic. Absolutus, inquit, in foro conscientie, adhuc potest in iudiciali puniri, nisi absolutio facta fuerit à Summo Pontifice, siue per modum gratiæ, siue dispensationis; dummodo penitentiam impositam, vel conditiones dispensationis adimpleuerit. Simanc. Cath. Instit. tit. 3. num. 5. Peña 2. par. direct. comment. 25. versic. item quæritur. Farin. de hæresi quæst. 185. §. 13. nu. 201. & seq. ita ille.

73 De Inquisitoribus vero quid? Diximus iam citata Regula 422. quod tantum possint absolvere directè hæreticos in foro externo iudiciali, & consequenter in foro conscientie; & hoc est, quod cum Eymer. Peña, Sanchez & Farinac. per ipsum relatis docet Soufa, dict. cap. 4. nu. 10. his verbis, Quando, inquit, Inquisitores iudicialiter absolunt hæreticos; simul etiam absolunt: et in foro conscientie. Idem est circa Excommunicatos propter suspensionem.

74 hæresi ita ille. Debet enim intelligi, quod absolunt Inquisitores in foro iudiciali à sola excommunicatione hæresi annexa, & consequenter maneat absolutus in foro conscientie reus ab eadem excommunicatione, ac reſervatio delicti hæresis omnino tollatur. Unde quibus Confessarius expositus poterit ab eo absolvere, estque communis omnium doctrina.

75 Subiungit autem nu. 11. idem Soufa sic: Excommunicatos, inquit, in causa hæresis, aut suspensionis illius, non delatos ad forum iudiciale possunt Inquisitores per se, vel per alios simul, vel quilibet illorum absolvere in foro conscientie. Idem possunt Commissarii Inquisitorum per se. Grass. in 1. decis. lib. 2. cap. 9. nu. 5. Vivald. in Candelâ in edit. anni 1603. 1. par. tit. 11. n. 15. Eymer. d. 3. par. n. 61. quos, & alios refert Sanchez d. c. 12. n. 1. & seqq. ita ille.

- Verum hæc sententia affertur non solum, & auctoritas quos ipse citat, & plurimum, quos recte dicit, Regul. 121. Nostri Operis num. 15. non placuit nobis, atque data legitima interpretatione ex nente Suarez de fide, disp. 1. sect. 4. num. 18. & Sandarelli, tract. de hæresi, cap. 3. sub num. 31. ad Constitut. Clement. VII. incipientem, & sicut, per quam videtur id Inquisitoribus concedi; negantem ampliū sumus cum diversis alijs, præcipuè cum Eym. 3. j. ar. direct. num. 59. & Peña ibi comment. 12. adductis ipsius Eymericus verbe, & nunc quomodo soluta omni pro se rebrat. Vide per nos tradita dict. Regula 121.
77. Dein amplius conceditur privilegium. D. D. Episcop. 3. ad Sacro Concilio o Tridentino sess. 24. cap. 6. Cuius tenor est: Licet Episcopis in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis alijs deductis ad forum contentiosum, dispensare; & in quibuscunque casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ relictis delinquentes quoscuque sibi subditos in d. ecclesiæ suæ, per se ipsos, aut Vicarium ad id speciatim deputandum, in foro cœciliæ gratis absoluerit, inposita pœnitentia saluati. Idem & in hæresi crimine in cœciliæ foro cœciliæ & idem tantum non eorum Vicarijs sit permissum.
78. Circa primum patet: Nam, licet Episcopis, est aliqua controuersia, quoniam nomine Episcoporum intelligitur. Nempe omnes, illi, qui iurisdictionem habent, cum respectu subditorum concedatur eis facultas. Unde debent esse Episcopi electi, & confirmati ante consecrationem enim, nulla potuerit iurisdictio; nequequam tamen requiritur ut sint consecrati, imò nec Sacerdotes, ad absolvendum ab excommunicatione referantur, cum non debeat tribui absolutio sacramentalis, ita, ut relaxet Cenedo. 2. h. 2. Gutierrez & alij tradit ista, ut certa Causas Palao dict. disp. 4. punc. 3. Su. num. 2.
79. Venit ne nomine Episcoporum in prædicto Tridentini privilegio Capitulum de vacante? Quo ad alios casus affirmative respondet communiter doctores: Quo ad absolutionem verò ab hæresi est peculiaris difficultas, Sanchez lib. 2. in decal. c. 11. num. 4. etiam in hoc casu dicitur partem affirmantem ex hoc fundamento, quia probabile iudicari possit deligari ab Episcopo, & consequenter à Capitulo Sede vacante iurisdictionem Vicario generali ad absolvendum ab hæresi ergo etiam pro ista absolutione capitulum de vacante nomine Episcoporum intelligitur.
80. Huiusmodi tamen fundamentum ut improbabile rijkientes tenent partem negantem Suarez to. 4. de pœnit. disp. 30. sect. 3. num. 4. Ledefins 2. tom. sum. tract. 1. cap. 6. post 20. coactis difficultatibus, Bonac.
- nacii de censuris d. sp. 7. quest. 5. punc. 1. & Caltrus Palao dict. 5. 1. num. 2. Oportet inde effluere, quia nequit capitulum de vacante petere ipsi absolvi ab hæresi, nisi prius hoc delictum integre cognoscatur, & data tali cognitione, id sit publicum, ergo cessat facultas Concilii Tridentini, quæ solum pro delictis occultis.
81. Negitatem prius quod nomine Episcoporum sine intelligendi Abbates, & alij Prælati inferiores iurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem habentes in sua Diocesi. Quia dicitur Tridentini privilegium solis Episcopis esse concessum iure speciali ab omni dignitate, & cum sit d. rogatum iuris communis licet debet accipi; ergo non est extendendum ad alios sui dignitate carentes: Ita Bonac. ubi supra nu. 6. Suarez de penitentia disp. 30. sect. 2. num. 6. & de censuris, disp. 41. sect. 3. num. 7. Barbosa 2. par. de potestate Episcoporum allegat. 39. not. 7. & Caltrus Palao dict. 5. 1. 2. 4. Quod probabile id iudicat respectu absolutiois ab hæresi, ob id rationem, quia videtur eligi in ista persona doli soli Episcopos, scilicet in ista Tridentino conceditur.
82. Nihilominus quod nomine Episcoporum veniant, ut dicti Abbates, & Prælati etiam in absolutioe ab hæresi ut probabilis bene d. d. indidem Caltrus Palao ibidem cum, Aulæ de censuris, 7. par. disp. 10. dab. 6. Flores de Men. variet. 1. b. 3. quest. 24. num. 18. ayon in cleme. 10. 6. cap. 1. nu. 83. Sanchez lib. 2. in decal. cap. 11. num. 5. ex opposito fundamentum ostendunt, quia ita facta sunt Tridentino concessa ad iurisdictionem in Episcopis, sed dicti Abbates & Prælati, quia dicitur Episcopis, & ab Episcopis in cœciliæ tamen d. d. scribit ergo, Sc. V. de plura ipod ipsam Caltrus pro solutione argumentor.
83. Certum autem est ex mente se esse omnium in d. privilegio Tridentini nomine Episcoporum non comprehendunt Prælatos regulares, ob hæc etiam rationem, quia concessio tantum fit illis, qui habent diocesim, ut patet ex his verbis in Diocesi sua; sed Prælati isti non diocesim habent, sed Diocesim. Ergo non comprehenduntur ibi, ita Sanchez 2. ibidem, num. 7. Barbosa 2. par. de potestate Episcoporum allegat. 39. nu. 8 & Garcia de beneficijs 7. par. c. 11. §. 12.
84. Atque minus in privilegio Tridentini non sint comprehensæ Prælati Regulares; compenduntur tamen per extensionem factam à Pio V. in quodam motu proprio, cuius meminit Eymann. Rod. igitur to. 1. qq. regal. c. 41. ar. 9. in fi. ubi dicit habet irregularitatem in potestate, 4. cap. 6. habetur ne prior ne in cœciliis, & superius & Prælati dicti. O dicitur tamen dicta irregularitas, quam extra eam, ubi dicitur in hac par-

te deterioris conditionis, quàm clerici, aut seculares exsistant; eisdem priori conuentuali, & superioribus prælatis, vt ipsi per se ipsos idè omnino possint in fratres, & Moniales dicti ordinis sibi subdatis, quoad absoluedi, & dispensandi huiusmodi, quam alias quascunque facultates eisdem auctoritate tenore etiam perpetuò concessimus, & indulgemus, atque etiam declaramus præsertim litteras perpetuò durare, & valere. hæc ibi, & ita tenent Barbosa, & Sanchez loc.cit.

- 87 Sed quid circa absolutionem ab hæresi ex vi motus proprii Pij V. diffidium est inter citatos Thomam Sanchez, & Castrù Palao; ille enim negat, hic affirmat, vtr-
88 que probabiliter, vt iudicio. Quidquid tamen sit de affirmatiua, attento tali motu proprio, postea reuocata fuit per constitutionem Pauli, quæ refert Enmannel de Valle de Moura, de incantat. & ens. sect. 3 cap. 1. num. 10. cuius etiam meminisse Barbosa, de potestate Episcopi 2. par. alleg. 4. num. 39. In ea enim expressè disponitur, ne Prælati etiam in foro conscientie religiosos sibi subditos ab hæresi absoluant, sed ad Inquisitores remittant. Affert Castrù Palao dict. §. 1. num. 6. Qui egregiè ibi à eum. 8. vsque ad 10. expendit reliquas particulas dicti privilegii Episcopis concessi; vide apud ipsum
90 Superest nobis discutienda difficultas illa grauis, an per Bullam Cæne sit renouata facultas absoluedi ab hæresi concessa solis Episcopis à Tridentino in fine dicti cap. 6. sect. 4. ? Valde diuisi sunt circa hoc inter le Doctores: Nam etiam, qui negant rem partem teneant ex diuersis fundamentis non ita firmis procedunt, vt patet ex ipsismet, quæ omittit, ob vitandam prolixitatem. In ea tuenda, præcipuè insudant Bannos, 2. 2. quæst. 11. art. 4. dub. 3. post 3. conclus. argum. 3. Nauarr. in Smmm. lat. cap. 27. nu. 260. & lib 5. consil. tit. de priuileg. consil. 11. quæst. 1. Gutierr. qq. canon. in postcr. lib. 1. ca. 3. ad finem. & plures, quos refert Sanchez citando, eam dicit esse probabilem Suarez tom. 3. de cens. disp. 21. sect. 3. n. 15. addo esse probabilem tantum speculatiuè.
91 Verùm contrariam affirmantem, quod per Bullam Cæne ablata fuerit Episcopis facultas absoluedi ab hæresi, & à reliquijs casibus in Bulla contentis, vt longè probabilior: in praxi tutam, ac omnino seruandam, docent multo plures, & melioris notæ auctores, quos abunde relatos sequuntur Sanchez, lib 2. in decal. cap. 11. fin. Barbosa, 2. par. de potestate Episc. alleg. 40. num. 25. Bonacina, disput. t. de cens. qu. 3. punc. 3. num. 1. & Farinac. de hæresi, qu. 192. num. 61. ita etiam Suarez, de penitent. disp. 30. sect. 2. nu. 11. de censuris, disp. 21. sect. 3. num. 5. ac Peña in directis, 3. part. commente. 141. vers. penult. vbi ait iuxta hanc opinionem in supremo Generalis Inquisitionis

prætorio sapè pronuntiatum esse;

- 92 Duplex probatio huius doctrine efficac adducitur, altera desumpta ex varijs declarationibus summorum Pontificum, & Eminentiſſimorum Cardinalium; sic dicitur declarasse Gregorius XIII. testæ Genuensis in Præxi Archiepiscopali Neapol. cap. 67 nu. 10. in prima editione. Idem de Clem. VIII. testatur Azor, tom. 1. lib. 8. cap. 19 quæst. 1. & ca. 20. quæst. 10. affirmans se audiuisse à Religioso docto, & fide digno. De duplici declaratione authentica Cardinalium testimonium præbet Garcia 11. par. de Beneficijs cap. 10 num. 122.
93 Altera probatio sumitur ex vi fortissimæ rationis, quam hic efformat Castrus Palao, dict. §. 1. nu. 22. Negari, inquit, non potest priuilegium à Concilio concessum Episcopis derogari posse à Pontifice, sed ex supradictis Bullæ verbis colligitur satis fuisse derogatum. Ergo. Minorem probō. Nani Pontifex prohibet ne detur absolutio hæresis, & reliquorum casuum in Bulla contentorum prætextu priuilegiorum, quæ Episcopis, religiosis, conuentibus, &c. concessa sint à Sede Apostolica, etiam decreto alicuius concilij, sed nullum Concilium, nisi Tridentinum hanc facultatem absoluedi ab hæresi, reliquisque casibus referuatis, concessit, ergo hanc facultatem, quæ in hoc concilio conceditur, intendit Pontifex reuocare, alias superfluerent verba, illa, *alicuius Concilij decreto* ita ille, siquæ hæc pars sufficienter probata manet.
94 Quæ intelligitur de absolutione ab hæresi in foro conscientie, quam Episcopi nequeunt dare ex vi Bullæ Cæne reuocantis dictum Priuilegium Tridentini. Sed quid de absolutione ab hæresi excommunicatione in foro iudiciali externo? Videtur certum quod possint Episcopi eam hæreticis tribuere, cum id ipsis expressè concedatur per text. in cap. Vt officium, vers. si verò de hæreticis in 6. illis verbis, *absolutionis beneficium impendatis, & iungatis etiam, quod iniungi talibus consuevit*, ita Archidiacon. ibi, num. 1. verbo impendatis. Ioan. Andr. num. 1. Gemin. n. 2. fin. Gloss. in cap. excommunicamus, el. 1. §. credentes de hæreticis, ibi Felin. num. 3. & Anan. num. 4. Eymer. 3. par. dire. qu. 92. & cum pluribus relatis Farinac. de hæresi 96 quæst. 191. §. 4. num. 52. Atque hæc absolutio in foro externo data ab Episcopo proderit eis pro foro etiam conscientie, sicut dictum est paulo ante. de alia, quæ datur ab Inquisitoribus vt bene notat Castrus Palao ibidem, num. 23.
97 Verùm talis concessio facta Episcopis in dict. cap. vt officium, aut fuit reuocata, vt affirmat Castrus Palao ibidem, aut debet sine dubio intelligi pro locis, vbi non adsunt Inquisitores Apostolici. Nam si in aliqua Diocesi adsint Inquisitor, iuxta Clement. de hæreticis, sicuti nos iam alibi tradidimus, nequit Episcopus sine Inquisito-

- re, neque Inquisitor sine Episcopo, saltem requirito, causam hæreticæ expeditæ, cumque absolueret, & Ecclesiæ reconciliare, vt constat ex praxi, ait Castus Palao citatus, 98 maximè in Tribunalibus Hispaniæ. In sculo quatuor ab hinc annis id seruari vidit; Secus in nostro Melitensi, vbi Illustriss. D.D. Episcopus in modo decisit, sed tantum consultius per se sui Vitarum Generalem ad causas Sacri Officij expediendas concurrit.
- 99 Non immorabor in expendendo, an ex vi priuilegiorum Iubilæi, Bullæ Cruciatæ, aut alterius Religionis Concessa possit tribui absolutio in foro conscientie ab hæresi externa, non dum Inquisitoribus denuntiata? Sed sufficit quod dictum est in Regula, esse idem iudicium de his priuilegijs, atque de illo Episcopis concessio per 100 Tridentinū. Qui circa hoc plura desiderat audiat duos nostros. Choripbaos Thomam Sanchez lib. 2. in Decalog. cap. 11. ac 23. & Castum Palao dict. punc. 3. §. 4. fed non grauior aliqua ex eo referre circa priuilegium Religionis concessum, sic habet §. 3.
- 101 Respondeo nostrum Reuerendissimæ Mom. P. Præpositum Generalem facultatem habere per se, vel per alios absolueri quoscunque ab hæresi in foro conscientie. Quam facultatem concessit illi Iulius III. viuz vocis oraculo primū, vt in viuz vocis oraculis pag. 9. Deinde per Breue in litteris Apostolicis, pag. 66. confirmavit verò, & denuo concessit Gregorius XIII. die 18. Martij 1584. pro reliquis Orbis partibus (Hispania excepta) in viuz vocis oraculis, pag. 123. Hæc autem facultas Prouincialibus communicatur, sed extra Hispaniam, vt habet priuilegium cum potestare, vt rematurè considerata quando sibi videbitur in Domino expedire, in casibus particularibus possint ad alios communicare. Hæc omnia in Compendio priuilegiorum Societatis Iesu, verbo absolutio, §. 3.
- 102 Respectu autem illorum, qui sub obedientia Societatis viuunt, habet Præpositus Generalis, & quibus ipse commiserit facultatem eos absolueri in foro conscientie ab hæresi, & à relapso in hæresim, si quis (quod Deus auertat) In eam incideret. Quam facultatem etiam pro Hispania concessit Gregorius XIII. die 18. Martij 1584. vt in viuz vocis oraculis, pag. 123. sic in Compendio Priuilegiorum Societatis, verbo absolutio, §. 7. & §. 8. dicitur. Facultate concessa Minoribus de Observantia, Vitramontanis possunt Præpositus Generalis, aut Prouincialis Societatis Iesu Vitramontani absolueri nostros Vitramontanos sibi subditos, & dispensare cum eis, quoties opus fuerit à relapso in hæresim, aut apostasiam, & eorum penas à te constitutas commutare augendo, vel minuendo, pensatis qualitate, & quantitate, alijq;
- 104 debitis circumstantijs. Dummodo talij

- telipsum crimina publica. & notoria, apud se, ulares non sint. Vt ex hoc scandalū oriri possit. Alexander VI. in Monu. Minorum fol. 70. concessit, 164. & refertur quamquam non satis plenè in compendio eorundem, verbo absolutio Ordinis quoad fratres, §. 18.
- 105 Hæc facultas absolueri referatur in Societate Præpositio Generali, communicatur tamen Prouincialibus sub onere monendi penitentem, manere sub pena peccati mortalis obligatum, vel se Præpositio Generali presentandi, vel rem eidem manifestandi eo modo, qui seruata sigilli in 106 tegetate, Prouincialis videbitur. Iam noui in Hispania ob particularia Inquisitionis indulta non dari vsum huius facultatis.
- 107 Item omnibus Superioribus Societatis, & ijs, quibus ipsi communicauerint, concessa est facultas absolueri ab excommunicatione incurfa ob lectionem librorum prohibitorum, in his locis, vbi possunt nostri ab hæresi absolueri, sic concessit Gregorius XIII. die 6. Nouembris 1583. prout in viuz vocis oraculis, pag. 123. & habetur supradicto Compendio priuilegiorum, 108 verbo absolutio, §. 4. Vbi aduertitur si libri prohibiti editi sunt ad stabilienda Dogmata hæretica, non poterunt communicare hanc facultatem superiores, nisi in casibus particularibus perspectis circumstantijs. In ijs verò prouincijs, in quibus ex peculiari concessione amplior esset facultas, liber permittitur illius vsum. Hæc ille toto eo §. 3. quibus nihil addo, & ea viris doctis expendenda magis relinquo.
- 109 Restat discutendum id, quod vitimo loco in Regula nostra proponitur, & bene discutitur à Castro palao, rra & 4. disp. 4. punc. 3. §. 6. An possit aliquando in casu hæresis licitè, & valide diuidiare concessio nem Sacramentalem, peccata non referua, ta manifestando Sacerdoti exposito, tacita hæresi, & recipiendo absolutionem ab illis si rectè, ab ista indirectè?
- 110 Supponendum primò pro decisione ex communi fere omnium sententia, quod sit licitum penitenti diuidiare materialiter confessionem, si ex eius integritate aliquod graue damnum ipsi prouenturum appareat. Ita D. Thomas in 4. dist. 17. q. 3. art. 3. q. 4. ad 5. & cum eo reliqui, præcipue ex recentioribus. Valentia tom. 4. disp. 7. q. 1. 11 punc. 1. vers. hoc autem, Suar. de penitent. disp. 23. sect. 2. nu. 1. & Valquez quest. 91 art. 3. dub. 1.
- 111 Rursus supponendū ex mente eorumdem Doctorum, quod tām penitens, quàm confessarius teneatur impedire quoad heri potest, ne dimidietur confessio, & procurare facultatem ad absolueri à reseruato crimine, si aliquod penitens libeat. Vnde in casu præsentis hæresis, vt ait Castro Palao loc. cit. iuxta sententiam, probabile, quod possint Inquisitores ab ea sacramentaliter absolueri, debet penitens huius

huiusmodi hæresis infæctus, adire aliquem Inquisitorem particularem, vel supremum, aut Sacram Penitentiam Romanam, pro obtinenda tali absolutione, si non potuit illa via obtinere.

- 113 Resoluit Cæstrus Palao, quod possit tunc hæreticus confiteri sacerdoti priuato omnia peccata non reservata, & ab eis absolutionem directè recipere, & ab hæresi indirectè, cum spe quod successu temporis sit habiturus copiam confessoris, per quem valeat directè absolui, & seruata hæresi, si vergeat grauis necessitas Sacramentum penitentiae accipiendi. Ollenditur ex supposita doctrina, quia liciti non est ad vitandum graue damnum dimidiare materialiter confessionem; sed graue damnum censetur obligare aliquem ad comparandum coram Inquisitore, & Notario supradictum crimen hæresis manifestare, ac scriptum relinquere, (quippe ex merè libera, & spontanea voluntate solet fieri huiusmodi comparitio, ut reus gaudeat beneficio eius) ergo ob illud damnum vitandum dimidiare materialiter confessionem poterit.

- 114 Confirmatur, quia semper fuit reputatum in Ecclesia Catholica graue damnum, & occasio sufficiens dimidiandi confessionem, si peccatum alteri, quam confessio est, vel metur reuelandum; Hinc excusatur penitens dicere peccatum, quod aperire nequit, nisi in medio interpretet, aut quod timet probabiliter confessarium reuelaturum. Excusatur item scribere peccata, quæ alio modo non manifestare non potest. Ergo non obligabitur hæreticus pro sacramento absolute recipienda ad manifestandum iudicialiter suum crimen hæresis, sed poterit confessionem Sacramentalem in viginti necessitate dimidiare.

- 115 Sed quænam est ista vigens necessitas? Resoluit idem Cæstrus, non esse solum periculum remotum moriendi in peccato, quale quisque habet in omnibus vitæ suæ momentis; quia hoc iam est ex se nimis latum, & reservatio talium vix infruiret, cum quoties quisque committit peccatum reservatum, posset itam dimidiare confessionem, si d tunc esse causam sufficientem sic dimidiandi etiam in casu hæresis, quando vrger præceptum confitendi, &c.

- 116 Vtraque prædicta resolutio Cæstri probabilis mihi videtur, maxime ob auctoritatem doctissimi viri; quanquam veramque iudicio Dominorum Inquisitorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ omnino subijcto, sicuti, & ipsi subiicit, Interim non ita facile audent hanc doctrinam ad praxim reducere, & quidem meo in aliquando habuisse occasionem reducendi ad absurdum. Et in-

- 117 quod suauiter penitenti tamen suam ad comparandum spontè coram quodam Inquisitore Domino Inquisitore, & eius Notario ea efficaci ratione ne si fortè ipse ab alio ex complicibus, quibus cum varia contra fidem egerat in diuersis locis,

capio per aliquem Inquisitorem sominari, & in totum a se se ficaretur talis nominatio, hinc, & carcerem, & condemnationem esse subiturus: Atque his iam Regula nostra terminatur.

Qualiter intelligatur pena priuationis Beneficiorum Ecclesiasticorum. & Officiorum beneficiorum.

REGULA CCCCLV.

- 118 **C**ertum omnino puniti apostatæ à fide, hæreticos, eorum credentes, fautores, &c. pœna priuationis Ecclesiasticorum beneficiorum, dignitatum, & officiorum itè acquisitionum, & inhabilitatis ad futura, maxime si hæresis sit publica, licet iam eius quem penitet, & fuerit Ecclesiæ reconciliatus. Ex hæresi tamen occulta non oriri debent inhabilitatem, probabile censetur. Probabile item est, quod hæreticus beneficij legitime possessus nequaquam priuetur ipso iure, sed veniat per sententiam priuandus probabiliter oppositum requiritur tamen sententia ex aratoria; quæ lata, sequuntur varij effectus explicandi. Si Clericus tandem hæreticus conuenerat, & spontè se prodatur non venit priuandus &c.

- 119 **N**umeratur inter pœnas Spirituales hæreticorum ut præcipua ista, priuatio scilicet beneficiorum Ecclesiasticorum, & officiorum, quæ quis itè iam acquisiuit, & inhabilitas ad alia futura. Patet ex cap. vi commissi §. priuandi de hæreticis in 6. & cap. statutum, il. i. cod. tit. & lib. traduntque communiter omnes.

- 120 Et quidem, quod durante hæresi inhabilis sit hæreticus ad beneficia, & officia publica inde constat, quia hæreticus, ut vidimus Regula præcedenti est excommunicatus, & ut videbimus Regula sequenti, per hæresim sit irregularis, ergo nequit talia beneficia, aut officia acquirere habeturque hoc expressè declaratum per text. in di. cap. statutum, Ne hæretici ad aliquod beneficium Ecclesiasticum admittantur.

- 121 Hinc sequitur collationem beneficij factam hæretico esse nullam, & fructus ex eo præceptos debere restitui ante omnem sententiam. Ita docent ut certum Pessa in direct. 3. par. quæst. 115. comment. 162. in medio Sanchez lib. 2. c. 26. nn. 4. Azor tom. 1. lib. 9. cap. 13. quæst. 8. Garcia, 11. par. de benefice. cap. 10. n. 72. Suarez de hde. disp. 21. in fine, & cum pluribus, quos adducit Farin. de hæresi. q. 89. n. 71.

- 122 Sed quid si iam hæresim quis reliquit, & ab ea absoluitur, & Ecclesiæ reconciliatus fuit, adhuc non in inhabilis ad talia beneficia & officia? Diuersimodè sentiunt circa hoc auctores, cum alij affirmant, &

- alij negent, vt copiose adducit Farinac. de her. li. di. 3. quæst. 189. §. 31. & quæst. 193. à num. 66. Hanc tamen diuersitatem tollit Caltrus Palao distinguens de hæresi occultam, vel publicam; quippe ob publicam hæresim certum est hæreticum irregularem manere, & consequenter incapacem beneficiorum ecclesiasticorum, si dispensatione non obtinuit. Verum si hæresis occulta fuit, cum probabilis sit, ex ea provenire irregularem, vt infra videbimus, etiam probabilitate non carere indico, neque inhabilitatem ad beneficia impetranda inde provenire, & quidem nullibi caverat, quod talis inhabilitas ex occulta hæresi id excludat, nam in di. 3. cap. 1. artum, ubi imponitur, de hæretico vt hæretico debet intelligi, non de hæretico pœnitente ita Caltrus di. 3. disp. 4. punct. 5. n. 2.
- 117 Est autem grauis controuersia inter Doctores circa beneficia iam rite possessa, num hæreticus illis priuatur ipso iure, an sit priuandus per sententiam iudicis, seu Inquisitoris? Dux sunt opinionones oppositæ, vtræque sine dubio probabiles; altera affirmat, non esse priuatum ipso iure, sed venire priuandum, ita Sumanas de Cathol. Indit. tit. 46. num. 71. Alphonsus de Castro lib. 2. de iur. hæresi corum punitione, c. 4. Ludou. Gomez. regul. de annali poss. sione, quæst. 52. Henricus lib. 13. de excommunicatione, cap. 36. num. 3. Valsez 1. 2. disputat 173. cap. 2. num. 11. & plures alij.
- 118 Probatur, quia in dubio, an sit priuatio per sententiam, vel ipso iure, debet intelligi de priuatione per sententiam, cum hæc sit benignior interpretatio, & amplectenda, vt testantur Gonzales. ad regul. 8. Cancell. Gloss. 5. num. 123. & Farinac. in praxi par. 1. quæst. 19. num. 43.
- 119 Confirmatur quia vt aliquæ pœna ipso iure contrahatur, debet esse expressa in iure, quod secundum communem omnium doctrinam recte ostendit Nicol. Garcia. 11. par. de benefic. cap. 10. num. 3. sed in iure nullus reperitur textus, qui dicat beneficiorum priuationem inungi ipso iure, vt
- 120 perpendenti text. parebit, ergo Quatuor tantum solent allegari: primus in cap. Ad abolendam, §. de hæretic. ubi sic habetur *Sic iurati, totius ecclesiæ huius Ordinis prærogatiua nudiur, & sic omni officio, & beneficio spoliatus Ecclesiastico seculari relinquatur.* Ex quo textu potius deducimus, iudicis sententiam expectandam esse, cum verbum nudus, & spoliatus relinquatur, iudicem respiciant, qui debet mandare, & spoliari relinquere, ergo, &c.
- 121 Secundus textus sumitur ex cap. Quo iure, di. 8. ubi ex D. Augustino sic dicitur, qui præter Ecclesiæ Catholicæ communionem vsurpant sibi nomen Christianum, nec volunt in pace colere pacis auctorem, nihil nomine Ecclesiæ audeant possidere, & idem habetur in cap. Si vos, 23. quæst. 5. & cap. si de rebus, cap. Quid autem, 23.
- 122 quæst. 7. Verum ista iura, iuxta expositionem Glossæ intelligenda sunt non de possessione habita, sed habenda, quæ tunc est, cum alicuius rei possessionem, & retributionem hæreticus possidet, cui opponi potest exceptio hæresis. Non enim est iustum, vt audeat nomine Ecclesiæ consecrari possessionem, qui Ecclesiæ offendit.
- 123 Tertius textus est in cap. vt commissi, de hæreticis in 6. ubi sic de illis ponitur *privandi, vel priuatos nuntiandi dignitatibus, ac beneficiis Ecclesiasticis, de Ora. 4. sinorum, vel etiam absque illis Vicariorum, forum consilio, & officij publicis, ac benedictibus quibusque, eos omnes hæreticos, excommunicatos, receptos, & defensores ipsorum, eorumque filios, & nepotes, plenam concedimus facultatem.* At ex hoc textu non sateducitur, hæreticos esse priuatos ipso iure
- 124 re beneficiis. Particula enim illa *vel*, sumi debet non declaratiue vt aliqui volunt, quos merito rejicit Caltrus Palao ubi supra num. 3. sed disiunctiue, seu copulatiue, vt sepe sumitur in iure, & reddat huiusmodi sensum. Facilitatem concedimus Inquisitoribus priuandi hæreticos, eorumque defensores beneficiisque publicis, & sic iam priuatos nuntiandi ergo non inde inferitur priuatio ipso iure.
- 125 Vitius textus habetur in Constitutione Pij V. incip. Cum ex Apostolatus officio, relata a Pœna in sine directorij, in qua beneficia vacantia propter hæresim Sedi Apostolicæ referuntur, & a nullo possit impetrari, nisi vacationis, modum exprimat. Quidquid tamen dicant Salzedo, Farinac. & alij citandi, ex mente Sanchez, lib. 2. in decalog cap. 26. num. 6. Caltrus Palao ibidem, & aliorum, ibi, non dicitur, quando ob hæresim vacent beneficia, an ante sententiam, vel post eam, sed reservata esse, quandoque vacent, ergo non vacant ipso iure ex vi huius textus, sicut nec ex vi precedentium.
- 126 Opposita autem sententia (huius magis adhæreo) similiter probabilis, aut etiam probabilior, & tenenda secundum doctores referendos, defendit hæreticum externum quantumcumque occultum esse. Iure ipso priuatum beneficiis legitime possesse. Probatur duplici ratione, prima sumitur ex stylo curiæ, & consuetudine Romanæ Ecclesiæ, in qua à die Commissi criminis censetur beneficium ipso iure vacare neque posse renuntiari sed à quolibet alio impetrari. De tali stylo, & consuetudine testantur Pegna, Farinac. Suarez & alij citandi.
- 127 Altera ratio insurgit à tortiori inde, quia antequam cap. secundum leges, de hæreticis in 6. omnia bona hæreticorum à die commissi criminis confiscata manent; ergo si sic habet in bonis temporalibus, vt videmus, & videbimus infra, multo magis si se habeat in beneficiis Ecclesiasticis. ita Sanchez, lib. 2. in decalog. cap. 16. num. 6. suat de fide, dirp. 21. sect. 5. num. 17. Pegna 3.

- par. Direct. quæst. 113. Menoc, de arbitrat lib. 2. casu 416. Flamin. de resignat lib. 3. quæst. 1. num. 31. & cum multis relatis Farinac quæst. 189.
- 138 Nihilominus quod requiratur declaratoria sententia, cum ante illam non teneatur hæreticus se beneficiis spoliare, sicut nec alijs bonis, deducitur satis manifeste ex cap. cum secundum, de hæreticis, & docent citati Sanchez, & Farinac. item præter alios Azor tom. 1. lib. 5. cap. 8. q. 14.
- 139 Imo hic Farinac. num. 79. & cum multis Caltus Palao ibidem num. 5. addunt requiri non solum sententiam declaratoriam criminis, sed etiam executionem factam.
- 140 per Iudicē. Hec vim habet obiectio facta à Flamin. ibidem, num. 81. & à Gonzalez, Glossa 5. n. 150. quod hæreticus caret titulo, & nequeat sine titulo quis beneficii retinere, neque fructus lucrari ergo teneatur à die commissi criminis ante sententiam declaratoriam beneficii dimittere: negandum est enim ut ait ibi Caltus, carere absolute titulo ipso facto ante sententiam, sed sub conditione si sententia succedat, ut dicemus. ita ille.
- 141 Ex prædicta verò resolutione, quod ipso iure ante sententiam hæreticus maneat priuatus beneficiis, in simplex sequitur illatio, & varij declarantur effectus. Prima, quod possit à quolibet impetrari presententiam à Patrono, & conferri ab Episcopo beneficium tanquam vacant ipso iure. Deducitur ex cap. licet Episcopus, de præbendis in 6. & vbi Gloss. vbi verbo te non vocato, notant Sanchez lib. 2. c. 26. n. 12. Farinac quæst. 189 n. 79. Gonzalez Glossa 15. a num. 148. Gargia 14. par. cap. 10. nu. 23. & alij. 2. duo volunt hanc presententionem, & electionem fieri posse hæretico non citato ex vi dict. cap. licet Episcopus. Quia cum sit fructus de beneficio vacante ob exclusionem alterius incompatibilis & excludit doctrinam ad casus alios, in quibus inducitur priuatio ipso iure.
- 142 Verum hæretici priuati iuramento hoc non adiungunt Sanchez loc. cit. & Caltus Palao de expunct. 5. nu. 6. quia quoties in penam aliquam delicti priuatur quis beneficio, non amittit titulum eiusque fructus, sed sub conditione, si sententia fructus; alioquin deberet ante sententiam illud fructus ei, si cur debet dimittere cum acquirit beneficii incipit habere, quia tunc absolute, & perfructu titulum perdit. Ergo ut valida sit presententio, & electio citari debet hæreticus & taliter declarari. Confirmat inde citatus Sanchez quod promissio talis beneficii alteri conferri non possit hæretico non citato, quia hic per delictum hæreticum non amittit beneficii possessionem, sed neque etiam amittit titulum perfructu.
- 143 Secundo inferitur, quod impetrans beneficium hæretici non obligatur in impetracione exprimere requisita iuxta regul. Cancellaria 32. vbi disponitur ut impetrans beneficium pacifice possessionem teneatur exprimere valorem, & alia, quæ ibi continentur. ita Bernar. Diaz, cap. 114. n. 3. Causador in diuiss. Corz. 4. & Farin. dist. n. 79.
- 144 Tertiò inferitur, quod non potest hæreticus beneficium in laicos aliorum relinquere, quia non est potestatem suam ad alios translati. Relinquatur autem & ex vi talis reservationis nequaquam ius in beneficium sibi relinquacum irrevocabiliter acquirit. ita Pegna 3. par. Direct. quæst. 113. comment. 163. vers. hoc quoque, & Sanchez 147 dict. cap. 26. nu. 9. Qui notat cum Azor tom. 1. lib. 8. cap. 13. quæst. 8. dato quod iudicet hæreticus re ipsa beneficiorum resignaverit, vel cum alio permittaverit, resignationem, & permutationem tenere, quosque sententia declaratoria criminis accedat, ob eam rationem quia hæreticus non amittit beneficii possessionem, imò nec titulum perfectum, ut bene addit Caltus Palao ibidem in verum affirmans quod possessio sola non sufficeret.
- 145 Quarto inferitur, quod hæreticus priuatur fructibus ex beneficio perceptis. Nā si ob hæresin condemnatur ad priuationem beneficii, quanto magis condemnatus debet ad priuationem fructuum ab eo percepti? Unde secuta sententia criminis declaratoria cum reliqua hæretici bona confiscantur, simul dicuntur fructus confiscari manebunt; Nec valet obiectio hæretici, quod sibi debeatur ob ministerium exhibitum, quia vndeque ex habeat, omnibus priuatur, ita ex mente reliquorum, Caltus Palao, dict. nu. 6.
- 146 Sed iam potest esse dubium, an illarum hæreticus ante sententiam teneatur tales fructus restituere? teneat voluit Azor tom. 1. lib. 5. cap. 8. vers. 3. Gonzalez plausibiliter relatis Gloss. 5. num. 150. eo quod fructus acquiri nequeant sine beneficii titulo, quod ille caret ratione hæresis. Probabilis tamen merito iudicant Sanchez dict. cap. 26. nu. 10. Suarez de Fide dist. 21. sect. 5. nu. 19. & Caltus Palao dict. n. 6. quod hæreticus beneficiarius taliter lucratur fructus beneficii, ut non teneatur illos restituere ante sententiam declaratoriam delicti. Probat sic Caltus, quia priuatio beneficii facta hæretico, ante sententiam non est absoluta, & perfecta, ut titulum, & Dominium beneficii à iuribus rerum amittit.
- 147 Denique disputandum illud graue dubium an si clericus hæreticus contrahat ex voto corde, priuandus sit beneficiis, & officiis Ecclesiasticis? Dissidit inter se Doctor 3. n. 2. tant absolute, ut Sylvest. 3. par. Direct. quæst. 113. Considerandum, & quæst. 113. vers. si de Rebutis prædict. beneficium. Dicitur tract. crimin. lib. 5. cap. 18. vers. in prædict. crimin. 4. tract. de clerici 5. modo quater nu. 1. apud Farinac. citari.
- 148 domini. Ant vero alij, priuandum omnino esse, & tantum ex dispensatione.

Papa posse ea retinere, ita Simanc. de Cathol. institut. cap. 47. n. 76. & in Enchirid. tit. 38. nu. 4. Report. Inq. iust. verb. conquantunt, & Lelius Zechius, in summ. 1. par. de fide cap. 11. nu. 16. in 1. p. 204.

- 153 Dicitur tamen recte sub distinctione, quam ex Pegna 3 par. Direct. quest. 113. comment. 162. adducit Farinac. in fragm. verb. clericus nu. 363. & de heresi quest. 189. nom. 82. afferens ibi priores auctores negantes intelligendos esse de heretico, qui convertitur ex se ad fidem, & coram Inquisitore comparere sponte antequam recepta sint depositiones, & testibus conuincatur. Posteriores verò affirmantes debere intelligi de heretico non sponte conparente, sed post depositionem testium aut
- 154 post sententia ad fidem redeunte. Vtriusque partis fundamentum sumitur ex textu in cap. ad abolendam, de hereticis, vers. present. ubi dicitur, si clericus est, totius Ecclesiastici ordinis prazogatiua nudetur, & sic omni beneficio, & officio spoliatus Ecclesiastico, secularis relinquatur, arbitrio potestatis, animaduersione debita puniendus, nisi continuo post deprehensionem erroris ad fidem Catholicam vnitum sponte recurre, & errorem suum &c.

- 155 Non videtur recedere ad dicta distinctionem. Callrus Palao cit. p. 206. 3. num. 2. Probat ipse efficaciter partem affirmantium non posse hereticum tenere beneficium Ecclesiasticum, nisi ex dispensatione Pontificis, si erumen eius declaratum fuit quantumcumque ante declarationem permutuerit; quia facta declaratione delicti hereticus incurrit penas a iure statutas, sed vna est priuatio ipso iure beneficiorum,
- 156 ergo. Ex Bulla item Pij V. citata supra omnia beneficia propter heresim vacantia Sedi Apostolica referuntur; sed omnino vacante talia beneficia, saltem post heresis declarationem; ergo, &c.

- 157 Partem verò negatiuium sine dubio amplius idem Callrus, cum ait ibidem, si hereticus sponte fuerit conuersus, seu antequam sepius monitus fuerit, & testibus conuictus, conuenientissimum esse, vt a Sede Apostolica beneficia reddantur, quia hæc gratia ad aliorum conversionem
- 158 iuuabit. Et quidem patet, quod non loquatur Callrus de heretico, qui nullis prazuentus indicij sponte comparere coram Inquisitore; Certum enim est sic comparenti nullam penam esse infligendam. Loquitur ergo de reo iam prazuenato, qui metu imminentium probationum accedit, & sponte delictum confitetur, vel citatus, sed Caput statim de plano laetetur.

- 159 Huc tandem spectat, quod in fine dicti v. n. 9. adducit Callrus Palao, & vt melius percipias, propria eiusdem verba accipe.

- 160 Ad hanc, inquit, penam priuationis beneficiorum reduci potest, quæ traditur in cap. quicumque 8. ad hæc de hereticis

in 6. ubi dicitur quoscunque vicia Ecclesiasticos, qui ad preces humilium: personarum, (nimirum hereticorum, vel eorum, receptorum, defensorum, vel tantorum eorum) Dignitates personarum, & quoscunque alia Ecclesiastica beneficia sint adepti, ex nunc priuamus taliter acquisitis, volentes quod tales, & habitis carere perpetuo, & si receperunt illa scienter, ad alia, vel similia nequaquam in posterum.

- 161 admittantur. Circa quam penam aduerte primo preces debere esse efficaces. Ita vt ex illarum obrineatur beneficij. Secundo recipientem beneficium debere Kite ad preces hereticorum sibi beneficium datum esse. His ergo conditionibus existentibus perpetuo priuatur recipientes beneficiis acquisitis, & in habili redditur ad alia, vel similia in posterum obtinenda. Alicui tamen videri posset non esse inhabilem ipso iure ad alia, & similia, beneficia obtinenda, sed illa recipere posse si conferantur; siquidem textus solus dixit, ne ad beneficia admittantur, non tamen irritat, neque annullat admissiorem hæc illis, quibus Regula terminata.

Num heretici, vel apostatae sunt irregulares & quales? rum tantum de heresi suspensi irregularitatem incurrant?

REGULA CCCCLVI.

- 162 **D**elicto heresis, & apostasie a fide secundum se ex vi iuris annexa est irregularitas: Vnde propter illud heretici, & apostatae externi, sive publici externi, sive publici, sive occulti sunt irregulares; secus si putet mentales sint. Apostatae verò a fide tantum externi, vel ex propria voluntate, vel ob metum aliquem ficti specialem incurrunt irregularitatem
- 163 propriam talis criminis. Rursus irregularitas in hereticos lata extenditur ad eorum fautores, defensores, & ad alios explicandos, dummodo id illis inuitu hæ-
- 164 rebus presensit. Abiurantes item de leui, aut de vehementi ob hæresim suspicionem non manent irregulares, nec in habiles ad
- 165 officia, & beneficia. Tandem propter suspicionem contra fidem, quæ non oritur ex facto immediate concernente heresim, non contrahitur irregularitas heretico iniuncta, sed alia indicanda.

- 166 **E**xstat non leuis controversia inter Doctores, an heresi, & apostasie a fide Catholica sit annexa et vi iuris, & secundum se irregularitas? Ex illis aliqui defendunt partem negantem, nimirum hæresim per se, vt ex vi peculiaris iuris non annexa irregularitatem, ac proinde hereticum, vel apostatam a fide, dum non est no-

notorius, siue facti euidencia, siue propria confessione in iudicio, siue sententia iudicis, nequaquam esse irregulares, sed tantum quando est notorius aliquo ex tribus modis. atque asserunt tunc esse irregulares non irregularitatem huius criminis specialis, sed illa generali, ex quibuslibet delictis enormibus notorijs orta.

169 Fundamentum hoc de sumitur quia nulla irregularitas est inducenda, nisi in iure sit expressa, iuxta cap. 15. qui de sententia excommunicationis in 6. & textus omnes, qui in conuictum allegari, si attentè perscrutandus, irregularitatem hæresis specialem non indicant, vel de hæresi notoria intelliguntur. Ita Enriquez lib. 14. de irregul. cap. 4. nu. 6. & cap. 5. nu. 1. Emmanuel 24, in summ. verb. irregularitas, vbi de irregularitate ex defectu animæ nu. 1. Sayrus Thesaur. casuum tom. 1. lib. 7. c. 12. num. 16. Auius de censuris, par. 7. disp. 4. dub. 2. & Perez lib. 8. ordin. tit. 4. lib. 3. fol. 98.

170 Qui addit, secus esse attento Decreto Tridentini sess. 24. de reform. c. 6. sed hoc additamentum merito rejicit Sanchez lib. 2. in decalog. cap. 15. nu. 1. quia in eo Concilij decreto nulla criminis occulto irregularitas statuitur, sed sola dispensandi facultas Episcopo conceditur, quando ob crimine occultum aliquis eam incurrit.

171 Aliunde itaque ex iure ipse Sanchez nu. 2. cum Syluestro verbo crimen, quest. 2. nu. 3. Azor tom. 1. lib. 8. cap. 11. quest. 13. & cap. 21. quest. 8. Suarez tom. 5. de censuris, disp. 43. sect. 1. nu. 4. & cum alijs citandis oppositam partem affirmantem, quam amplector, vti veriorē tueretur, quod per se annexa sit hæresi irregularitas, & quod externi hæretici, ac apostata, quando tumvis occultis fiant irregulares, Deducit bene ipse ex cap. Saluberrimum, & cap. Conuenientibus, quest. 7. & ex cap. Nos consuetudine, dist. 12. vbi permittitur clericis ab hæresi conuersis in ordine suscipiente ministrare, non tamen aliquem de nouo suscipere. Equidem hoc non infamatur, sed propter hæresis culpam, sic videtur dispositum dictis iuribus, in quibus licet laicorum nulla fiat mentio, ad ipsos tamen si hæresi fuerint infecti, quo ad inhabilitatem suscipiendi ordinis a fortiori, aut saltem à paritate rationis multi doctores allegandi ea exrendunt.

172 Offenditur item, quia ex communi omnium sententia irregularitas illa generalis ratione infamie conuersus ex delicto enormi notorio notorietate facti tollitur sublati infamia per publicam viram emendam; sed irregularitas hæretici, quamuis hic iam fuerit publicè emendatus. ad hoc non cessat, sed indiget dispensatione, ergo talis hæretici irregularitas est peculiaris species, nempe quæ dicitur provenire ex defectu animæ: ita Syluester, verb. irregularitas. D. Antonin. 3. part. tit. 28. cap. 6.

Nauar. in summ. cap. 27. num. 105. Maior lib. 5. de irregularitate, c. 46. nu. 1. Tholentus in summ. lib. 1. cap. 28. nu. 1. Penz 3. par. Direct. quest. 126. commen. 175. Va. 174 lent. tom. 4. disp. 7. quest. 19. pun. 3. Et peculiariter loquentes de irregularitate ob apostasiam à fide, idem Syluester, verb. irregul. quest. 5. nu. 7. & ibi Angel. nu. 27. Armil. nu. 87. Tabien eodem verb. quest. vltima, & votus in 4. dist. 15. qu. 1. art. 3. colum. 8.

175 Debet tamen intelligi prædicta decisio, quando iam hæresis vel apostasia à fide in actum externum prodijt siue publicum, siue occultum: quando tamen in sola mente retinetur certum est ob eam nullam contrahi irregularitatem, eo quod vti penitus occulta iudici & Ecclesie indigentis hæc censura subditi non valeat. Teadunt Nauar. in summ. cap. 17. nu. 249. Suarez tom. 5. de cens. disp. 41. sect. 1. nu. 3. Sanchez dict. cap. 15. num. 4. Farinac. de hæresi, quest. 291. num. 69. & Soula lib. 3. Aphor. cap. 5. num. 2.

176 Kurfus controuertitur inter Doctores, an sicte negans fidem, aut sicte ab ea apostatans, siue sponte, siue ob timorem alicuius damni contrahat irregularitatem? Azor tom. 1. lib. 8. cap. 11. quest. 8. de fide spontaneo apostata, & cap. 21. q. 8. de fide apostata ob metum grauem cum Nauar. lib. 5. consil. tit. de hæret. in 1. editione, consil. 3. tenet taliter apostatantem non esse irregularem speciali irregularitate, propria huius delicti sicte apostatandi, quia nullibi hæc fide apostasia sit publicata, & notoria, 177 in iure talia reperitur. Concedit tamen, si hæc fide apostasia sit publicata, & notoria, quod incurrit illam generalem irregularem, quæ secundum communem doctrinam annexa censetur cuicunque delicto enormi notorio.

178 Ab ista etiam liberantur sic fide apostatantem, vel à Fide Catholica sicte recedentem non nulli, quos tacito nomine citat Azor dict. cap. 11. quest. fin. quando ob timorem grauem sic fide faceret. Ratio est, quia tamen mortaliter peccent contra ius diuinum, cum tamen Ecclesia irregularem iniungat, & non intendat ipsa ius præceptis obligare cum moris periculo excusabit hoc ab ea irregularem, confirmant exemplo remigantium in triribus Torcarum, quos rectè aliqui excusant ob hanc causam ab excommunicatione.

179 Verum Sanchez, dict. cap. 15. num. 5. optime hoc in primis rejicit ex eo fundamento, quia si ea ratio esset alicuius momenti, idem vtique probaret, xamersi quia non fide, sed vero animo ob timorem grauem apostataret. Nec valet quidquam exemplum adductum, quia illi remigantes verò erant sicte intrinsecè malum; Ergo si hoc enorme delictum sit notorium, non excusatur sic apostatans saltem ab irregularitate

laritate illa generali cuius enormi delicto notorio annexa.

- 180 Sed neque excusatur ab irregularitate peculiari propria huius criminis si id negandi fidem, aut ab ea apostatandi, si id aliquis, siue sponte, siue ex metu graui preterit, quamquam non incurrit irregularitatem propriam heretici, vel apostate fide supra explicatam, cum talis verè non sit. Docent Maiolus lib. 5. de irregularitate, cap. 3. nu. 2. Vivaldus Candelabro Sacrament. in penult. editione, vbi de irregularitate, nu. 83. Suarez tom. 5. de cens. disp. 43. sec. 3. nu. 2. Farinac. de heresi, quæst. 193. §. 5. nu. 73. Soufa dict. cap. 3. num. 3. & Sanchez vbi supra nu. 6.

- 181 Doctrina ista probari solet ex canone 6 Apostolorum, qui de solis Clericis loquitur, & si bene perpendatur, solam excommunicationem ferendam iniungit. Clarius verò ostenditur ex Concilio Aneyrano c. 1. & 2. & refertur in cap. Præbyteros, dist. 50. In quo textu manifeste sermo est de fidei apostatis, cum enim dicitur, immolantes idolis ex graui timore arcendos esse ab ordinibus, addit secus esse de Laicis, qui cum clamarent se Christianos esse vi præcisa.

- 182 coacti sunt immolari. Vnde ex vi huius textus à tali pœna irregularitatis liberantur, cum sint à culpa immunes: at in priori parte continentur fidei apostatæ ob timorem, qui cum non vi præcisa, sed solo timore compellantur, nequaquam sunt à culpa liberi, & consequenter neque à tali irregularitate.

- 183 Addit autem cum Suarez citato Sanchez ibidem, quod quamuis ille textus extimar de solo offerente sacrificium idolis, idem intendat decidere de quibusvis negantibus Fidem Catholicam quocunque alio signo externo.

- 184 De n irregularitatis dicta in hereticos lata extendi quoque debet ad defensores hereticorum, receptatores, fautores, &c. qui sunt irregulares etiam si sint occulti, vt dictum de ipsis hereticis; quia istis ex mente Doctorum indistinctè, & generaliter æquiparantur illi, quoad irregularitatem ex defectu animæ contrahendam, probaturque ex textu in cap. 2. §. Heretici, de hereticis in 6. Docent id præter Nauar. & Valentiam citatos Maiolus lib. 5. de irregularitate, cap. 46. nu. 4. Suarez tom. 5. in 3. par. disput. 43. sec. 2. nu. 5. Sanchez ibid.

- 185 nu. 7. Qui nu. 8. cum Suarez dict. sect. 3. nu. 6. bene aduertit, quod ita se habeat, quando illi fauoriam, receptationem, defensionem, &c. hereticis intuitu heresis præstant, secus si aliter, vt si intem affinitatis amicitia &c.

- 186 Sed quid de abiurantibus de leui, aut de vehementi sunt, ne irregulares? Ioan. Azor, tom. 1. Instit. moral. lib. 3. cap. 21. quæst. 8. in fine affirmat abiurantes de vehementi contrahere irregularitatem, quia sunt vehementer suspecti de heresi noto-

- 187 riam suspitione. Vti certum tamen docent plures, vt Nauar. lib. 5. confit. de heretic. consil. 5. & 6. consil. item 13. & 19. Flamin. de resignat. benef. lib. 4. quæst. 3. nu. 17. Henriquez lib. 13. de excommunicatione, cap. 56. nu. 1. Emmanuel Sæ verb. heresis nu. 5. Soufa lib. 3. Aphor. cap. 5. n. 6. Sanchez dict. cap. 25. nu. 12. & cum alijs relictis Farinac. de heresi quæst. 192. §. 5. n. 80. 188 Quod non sint irregulares, qui coguntur, ab inquisitoribus abiurare de vehementi & a fortiori, qui de leui, nec vacant beneficia, quæ legitimè possidebant, virtute motus proprii Pil V. quo statuitur hereticorum beneficia vacare, & ad dispositionem Sedis Apostolicæ pertinere. Ratio est quia taliter abiurantes non sint heretici, ergo non incurrit irregularitatem hereticorum, nec sunt inhabiles ad beneficia.

- 189 Denique quamuis ob suspensionem contra fidem, quæ non oritur ex facto immediatè concernente heresim non incurrant irregularitatem propter heresim impostaj incurritur tamen ea, quæ sequitur ad notorietatem criminis enormis, vt exannua, perseverantia in excommunicatione, ex pacto cum Demone, ex inuocatione illius, ex petitione responsi, ex cultu ipsius, absque errore intellectus; Damno, modo huiusmodi crimina sint notoria. Ita egregie totidem serè verbis Anton. Soufa lib. 3. Aphor. 65. nu. 5. cum Suarez dict. sect. 3. nn. 9. & 10. Sanchez dict. cap. 25. nu. 10. & 11. & cum alijs. Atque hæc sint talis pro hac Regula: de dispensatione in irregularitate dicemus infra, quando de dispensatione in alijs penis agetur.

Quatenus pena infamia hereticis &c. imposita, de defectibus ex tali infamia pro dimanantibus quid?

R E G V L A CCCCLVII.

- 190 **A** Postatæ à Fide Catholica, heretici credentes fautores, &c. ob apostasiam, vel heresim contrahunt penam duplicis infamie, iuris scilicet, & facti, maxime post sententiam latam, æque sic remanent infames, etiam facta reconciliatione, donec cum ipsis actualiter sit dispensatum. Contra tales autem hereticos, &c. ex infamia iam contracta diuersi sequuntur effectus, nempe ipso facto omnibus honoribus, dignitatibus, & officijs publicis omnibus etiam priuilegijs priuantur, quibus dum erant Catholici libere gauderent.
- 191 Nequeunt item esse Indices, nec arbitri, & causæ coram eis tractari, ac sententiarum nullæ ramentis communi opinione fideles censentur; & alij effectus explicandi.

- 192 **C** Itca doctinam huius Regule legèdi præcipue Decian. crimin. lib. 5. cap. 5.

cap. 51. Azor Instit. Moral. tom. 1. lib. 8. cap. 13. Pegna 1. par. Direct. comment. 4. Sanchez in Decal. lib. 2. cap. 26. Farinac. de heresi, quest. 189 §. 4. & alij ab isto relati, quibus cum eam per singulas particulas expendemus.

194 Primò quòd hæretici propter hæresim (à fortiori intelligitur de apostatis à fide, propter apostasiam) incurant penam privationis sanz, & honoris, & si fuerint nobiles, vt viles (de hoc infra suo loco,) & plebei puniendi sint, patet ex textu in authent. Gazares, in princip. C. de hæreticis, vbi sic. Et omnes hæreticos vtriusque sexus quocunque nomine censeantur, perpetua damnamus infamia Ex l. item cunctos populos, C. de summa Trinitate, & ex cap. Excommunicamus 1. §. credentes, de hæreticis, & cap. fiat itum, 2. de hæreticis in 6. & ex cap. infames, 6. quest. 1. ex constitutione etià Leonis Pape X. incip. Exurge Domine, relata in fine Direct. 101.

195 Tradunt id plures hæretici auctores, vt Rojas singula §t. 10a. Caldetin. in tract. de hæreticis, rubr. de pœn. hæreticorum. Repert. Inquisitorum in verb. Pœna, Vnberbo. Locat. in iudiciali Inquisit. eodem verbo. Peña, n. 9. & præter alios Sinanch in Enchir. l. Violat. Relig. tit. 67. rubr. de

196 pœnis nu. 5. & 6. Vbi peculiariter specificat illud, quòd si nobiles in hæresim labantur, vt viles & infames pœna plebeiorum afficiendi sint. Quod approbant Farinac. vbi supra nu. 40. & Anton. Soufa lib. 3. Aphorism. cap. 7. num. 1.

197 Quòd verò credentes hæreticorū, fautores, defensores, ac receptatores eorum intuitu hæresis (non fecius) contrahant etià penam infamiz constans ex constitutione Innocentij IV. edita de anno 1252. in capite. Ad extr. panda in vers. Quicunque verò fuerit, & ex alia Alexandri IV. incip. Quod super vers. Frequentes, atque ex illa Pauli IV. incip. Licet ex Apostolatus officio, vers. Et insuper relatis per Franciscum Pegna in fine Direct. citatque exactè ad hoc comprobandum Farin. de hæ-

198 resi, quest. 182. §. 3. nu. 43. Vnde que dicuntur a nobis de effectibus infamiz contra hæreticos, pari modo intelliguntur contra eorum credentes, fautores, &c. vt copiosè ostendit idem Farinac. dict. §. 3. i. num. 44.

199 Dixi, duplicis infamia, iuris, & facti, quod optimè docent Azor, dict. cap. 13. quest. 7. & cum alijs relatis Farinac. de heresi quest. 189, n. 54. cuius hec sunt verba,

200 Amplia inquit, xii Vt hæretici infames sint non solum infamia facti, quia, torpefactum committunt, sed etiam sunt infames infamia iuris, vt pluribus probat Franciscus Pegna in additionibus ad Eymen. in direct. Inquisit. par. 1. comment. 4. ad l. cunctos populos, C. de summa Trinitate, Fide Catholica vers. Visita postis, & seq. fol. mihi 31. colum. prima. Quia in re vide Dudacum Canter. in quest. crimin. rubr.

de hæret. &c. cap. 1. nu. 9. vers. sed accipiendi, & seq. Vbi dixit, quòd post hæresim hæretici sunt infames infamia iuris, & infamia facti, ante autem sententià sunt solum infames infamia iuris, non autem facti, nisi essent notorie hæretici, quia tunc etiam ante sententià sunt infames infamia iuris, & facti, quod, & idem affirmavit Thom. Sanchez in preceptis Decal. lib. 2. cap. 26. n. 2. hæcenus ille.

201 Ex quibus deduci videtur, scilicet secundum mentem Cantetæ, quòd ob delictum hæresis adhuc occultum contraverit hereticus infamiam iuris. Sed hoc nequaquam admitteudum sicuti non admittitur Burlat. consiliorum lib. 1. consil. 4. nu. 18. & eiq. ad num. 23. Ioan. Azor tom. 1. lib. 8. c. 19. quest. 7. & cum alijs Castros Palao tract. 4. disp. 4. punc. 4. nu. 4. vers. Credo tamen. Ratio efficax est, quia infamia est praua,

202 aliquis opinio apud plures. (Hoc modo communiter dicitur) sed sic efficax non potest absq. delicti cognitione, & publicitate, ergo ex delicto adhuc occulto non incurritur infamia.

203 Ad eam itaque contrahendam, etiam hæresis notoria esse debet vel notorietate facti si factum ex se sit publicum, vel notorietate iuris, si per sententià omnibus indetescat, vt affirmat idem Castros. Proinde dixi in Regula maxime post sententià: que sufficit vt sit declaratoria, & non requiritur condemnatoria, vt bene resoluit Sanchez dict. cap. 26. n. 1. & Farin. ibidem num. 56.

204 Dixi item, atque sic remanent infames etiam facta reconciliatione, &c. quia non ex eo, quòd hæreticus penitet, & reconciliatur cum Ecclesia, recuperat samam, & honores, quibus propter hæresim priuatus fuerat, nisi per actualem dispensationem habilitetur. Ita Sinanch. Cathol. Instit. tit. 47. n. 76. Pegna 1. par. Direct. Comm. 4. ad l. cunctos populos. C. de summa Trinitate Decian lib. 5. cap. 43. nu. 8. Soufa lib. 3. Aphor. cap. 7. num. 11. & cum pluribus relatis Farin. de heresi, quest. 193. §. 3. num. 62.

205 Ostendit per text. in cap. illud 50. dist. 11. illis verbis: Quia quamuis sint omnium peccatorum contagione mundati, nulla tamen debent gerendorum Sacramentorum instrumenta scilicet, qui d-

206 dum fuerint valia vtrorum. ita ibi. Quia tamen Geminian. in cap. super eo, nu. 5. de hæreticis in 6. & ibidem Fran. ch. nu. 2. in fine, intelligant de hæreticis relapsis, quando ex misericordia non traduntur corz seculari de eisdem. Item loq. autem.

207 Quibusvis tamen condemnatis in Sando Officio applicari & communiter, vt Vnbert. Locat. l. dicit. Inquisit. verb. Hæreticus, num. 3. & vbi eodem verb. §. 1. num. 17. Hæretici Summi rubr. de heresi, §. quando, & qualiter, num. 12. in fine vbi concludit, cum hæreticis penitentibus reconciliatis posse dispensari, vt promou-

ueri valeant sed de dispensatione in hac poena infamiz infra.

- 109 Quidam de effectibus ex contrah. infamiz prouenientibus? Primò propter heretici infames heretici, credentes, fautores, & repelluntur ab omnibus honoribus, & dignitatibus, & officiis publicis, ac ritè acquiritis ipso iure spoliuntur. Ad probandum hoc facit text. in l. Quæ de Samaritis, C. de hereticis, in illis verbis. Neque villa dignitate decorantur, neque publicam adipiscantur curam. Confirmatur diuersis constitut. Summ. Pontificum, Alexandri IV. de anno 1258. incip. *Quod super vers. Frequenter etiam*. Honor. IV. de anno 1286 incip. *Exhibita*. Martini IV. de anno 1418. incip. *Inter cunctas* vers. *non presint*. Et Innocentij III. incip. Hisque ad amphanadam fidem, relatis per Pegnam in fine direct. Adducuntque loa. Rojas singul. 18. Carer. in tract. de hereticis num. 145 Pegna dict. commen. 4 & cum alijs Farin. ludi. m. num. 43.
- 110 Priuatur item infames heretici vtriusque sexus priuilegijs omnibus, quibus dñi erant Catholici, liberè fruebantur. Pater ex text. in l. C. de hereticis per hac verba: Priuilegia, quæ contemplatione Religionis induita sunt, catholicæ tantum legis obseruatoribus prodesse oportet; hereticos non solum ab his priuilegijs alienos esse volumus, sed aduersus muneribus constingit, & subijci & ibi Glos. ac comment. Ductores Consonat text. in l. Coriales, & ibi præfertim Salyc. ac in l. heretica 3. §. 1. C. eodem. ita Simanch. Cathol. Instit. tit. 29. num. 8 Decian. dict. ca. 43. num. 8 & Farin. vbi supra, num. 45.
- 111 Qui ibi optinè notat cum Azzone in Authen. incipien. Item priuilegium, quod hereticis ob infamiam non solum priuilegia causa Religionis iuxta dict. l. C. de hereticis, sed etiam inuenta ex causa boni regiminis Reipublicæ negari debeant.
- 112 Hinc priuilegium tacitæ hypothecæ, sicut, & præstationis fauore dotis de quibus in dict. Authen. amittit mulier heretica ratione heresis inde contrah. infamiz. ita Rojas singul. 135. num. 3.
- 113 Hinc item mater heretica tenetur dotare filium catholicum, quia inuis aliis dotem dare non tenetur. idem Rojas singul. 139. num. 4. Atque eadem causam infamiz ex heresi orta ait ipse Rojas singul. 136. num. 1. vbi etiam hereticis pro aliquo fideiuentibus non concedi priuilegium Senatus Consulto Velleiani, quod alijs concederetur, si essent catholici.
- 114 Rufus singul. 139. num. 3. affirmat, quod heretico mutanti ad refectionem alicuius rei denegatur beneficium prælationis in illa re aduersus alios creditores, quod non esset ipsi negandum si teneret fidem orthodoxam, siquæ de similibus, quæ videas apud Farinac. citatum.
- 116 Dein quia hereticus, credens, fau-

tor, &c. exilit priuatus, & exclusus ab omni legitimo actu; & omnia acta per eum sunt nulla. Desumitur clarè ex Constitutione Leonis Papæ X. edita de anno 1520. incip. *Exurge Domine*, vers. nec non quoad omnes, relata per Pegnam in fin. direct. de hoc Simanch. in Enchirid. tit. 67. nu. 4. Alberic. in rubr. C. de hereticis. num. 7. Glos. in cap. Excommunicamus, il. 1. §. credentes, verbo sit etiam intelligibilis, de hereticis, Hostien. in summ. §. Quæ poena feriat, num. 8. vers. Quibus per legem omnis legitimus actus interdicatur, & cum pluribus relatis Farin. ibidem, num. 46.

- 117 Sequitur alius effectus ex infamia ob heresim dimanans, quod hereticus non agere, sed conueniri possit. Est etiam text. in l. credentes, §. Nullus (ibi etiam expressè est sermo de credentibus, receptoribus, fautoribus, & defensoribus hereticorum) Cod. de hereticis, vbi sic habetur: Nullus præterea et super quocunque negotio, sed ipse alij respondere cogatur.
- 118 Idem dispositum legitimus de iure canonico, iuxta textum in cap. excommunicamus il. 1. §. credentes, (qui pariter loquitur de credentibus, fautoribus, &c. hereticorum, ergo à fortiori de ipsis hereticis) ibi nullus præterea ipsi super quocunque negotio, sed ipse alij respondere cogatur.
- 119 Exiat etiã circa hoc Bulla Innocentij IV. edita de anno 1251. incip. ad extirpanda, vers. quicunque vero fuerit deprehensus, relata in fin. direct. sicut, & alia eiusdem Innocentij IV. incip. Nouerit Vniuersitas, vers. item receptoris. Ad idem ostendendum plura adducit Farinac. dict. §. 4. num. 48. sed tradita sufficiunt.
- 120 Consequenter heretici, eorum credentes, fautores, &c. ob infamiam ex heresi prouenientem, iudices esse non possunt, nec arbitri, & causæ coram eis agitatæ, ac sententiæ sunt nullæ. ita Rojas singul. 30. & 88. Simanch. cathol. Instit. tit. 46. nu. 58. Soufa dict. cap. 7. num. 7. & cum alijs relatis Farinac. de heresi, quæ tit. 189. §. 4. n. 49. Parer ex citatis Constitutionibus Innocentij IV. & ex alia Clementis IV. incip.
- 121 Ad extirpanda vers. Quicunque te vero. Ex textu etiam in Authen. credentes, §. quod si forte, C. de heret. vbi sic habetur. Quod si forte iudex extiterit, eius sententia nullam obtineat firmitatem, nec causæ aliquæ ad eius audientiam proferantur. Tædem confirmatur per constitutionem Federici Imperatoris incip. Catharos, relata à Pegna in fine direct. corij.
- 122 Dein etiam consequenter heretici, credens, fautor, &c. vii infamis non potest esse notarius, & instrumenta per eum facta nullius sunt valoris tam in iudicio, quam extra. Ceterum id apparet ex text. in Authen. Credentes, §. si tabellio. C. de hereticis. Vbi dicitur si Tabellio, Instrumenta per ipsum confecta nullius penitus momenti censentur, & ibi præfertim Odo-

- 213 sic. Atque de iure canonico adest expressus textus in cap. excommunicatus, il primo, S. credentes, veri. si Tabellio, extra de hereticis, C. qui similiter loquitur de defensoribus hereticorum, fautoribus &c. ubi sic; si Tabellio, instrumenta confecti, per ipsum nullius sint momenti, sed eum Authore damnato damnetur, & ibi Abbas antiquus, num. 2. in verbo Instrumenta. Hostiens. num. 9. verb. si Tabellio, Anchar. num. 3. & alij, quos testetur Farin. ibidem, num. 50.
- 214 Sed potest dubitari, an dispositio dicti textus debeat intelligi de instrumentis confectis per Tabellionem hereticum, etiam antequam laboraret in heresi? Benignior interpretatio amplectenda cum Abbate, loc. cit. (cui videtur adhærere Farin. cum eius nientem exprimat, & non reprober) quod sit intelligendum de solis confectis post lapsum, & non de confectis antea, quia cum tunc Tabellio esset capax & habilis ad ea conficienda, valorem ipsis tribuebat, quem non amittunt per subsequantiam heresim.
- 215 Privatur item infamis hereticus credens, fautor &c. alio privilegio, quod non possit esse Advocatus. Constat ex eadem Authen. credentes, S. si vero fuerit Advocatus, C. de hereticis ita ibi, si verò fuerit Advocatus, eius patrocinium nullatenus admittatur; est etiam text. in l. Que Samaritis, ibi, Neque advocacione fungantur, C. eodem. ita Simanc. de cathol. instit. tit. 46 num. 61. Decian. in tracl. crimin. libro 5. cap. 43. nu. 4 Bonifac. de Vitalinis, in rubr. de crimin. heresim, num. 9. Rojas, singul. 105.
- 216 Vbi bene addit, quod heretici sint incapaces gradus doctoratus, & cum alijs pluribus, quos adducit Farinac. ibidem, numero 52.
- 217 Tandem hereticus, fautor, &c. ob infamiam ad aliquam partem non potest esse miles, secundum textum in l. Quicunque, S. nullum, C. de hereticis, ubi sic. Nullum preterea Apponitur militum, vel Eutychanistam ad aliquam partem, ut aspicere militiam, & si inveniatur, mitti militari cingulo soluti honorum hominum, & Palatii communione priventur, & ibi Buttigar. in fine, extat etiam text. in l. Manichei, la prima, ibi item ostendere quoque prohibeantur, & in l. Que de Samaritis, C. eodem ita Decian. in tracl. crimin. lib. 5. cap. 43. num. 4. in fine Farinac. de heresi, quest. 189. S. 4. n. 53. & Soula lib. 3. Aphorism. cap. 7. num. 9.
- 218 Predictis effectibus ex pena infamie ob heresim prouocantur tibi s. adiungunt aliqui ista, quod collatio beneficiorum facta hereticis, & credentibus, eorum, fautoribus, &c. sit irrita, & quod teneantur statim restituere fructus, ut iniquè percepta, ita Pegna 2. part. l. urel. quest. 113. Comment. 163. Azor. tom. 1. Instit. moral. lib. 8. cap. 18. quest. 8. Sanchez in Dealog. lib. 2. cap. 26. num. 4. & Soula dict. ap. 7,

num. 10. quibus adhæreo. Atque hinc præfens Regula absoluta.

Carent ne heretici, eorum credentes, &c. Beneficia sepultura? Qui de pena illorum, qui ipsos sepeliunt?

REGULA CCCGLVIII.

- 219 **C**ertum de iure, quod heretici, eorum credentes, fautores, &c. priuentur Ecclesiastica sepultura, & preces pro eis non sint fundendæ. Eadem pena privationis talis sepulture quibusvis illos heredes instituentibus infligitur. Carent etiam Ecclesiastica sepultura, qui in carceribus pro heresi, aut heresis suspitione
- 220 detenti se ipsos occidunt. Quod si de facto aliquis ex predictis in sepultura Ecclesiastica sepelatur, protinus exhumari debet, dummodo eius ossa possint diuer-
- 221 si ab ossibus Catholicorum. Quicunque autem clerici, siue laici, qui scieuter sepeliunt hereticos, eorum credentes, fautores, &c. Excommunicationem ipsa facto contrahunt, clerici etiam suo privati officio manent decus, si non scienter.
- 222 **P**œna hæc privationis sepulture à iure diuersorum criminum parricidioribus iniungitur; Adducit compendiosè, ut solet 16. casus, in quibus sit disponunt Sacri canones, Anton. Fernandez de Moura in suo examine Theolog. Moral. par. 4. cap. 20. §. 3. eos maiori compendio perstringere mihi placet, tibi credo haud displicebit cognoscere.
- 223 Primò caret Ecclesiastica sepultura, heretici, &c. ut statim declarabimus. Secundò. Iudei, Pagani, & Infideles in suo errore morientes. Cap. Ecclesiam, de consecr. dist. 1. Tertio. Blasphemi in Deum, aut in Sanctos, qui nolunt acceptare penas sibi pro blasphemia iuridicè impostas
- 224 Cap. Statuimus, de Maleficio. Quarto. Mortui, qui post mortem conuincuntur fuisse heretici, & in heresi obijisse impoenitentes: qui exhumati longè ab Ecclesia sepeliri debent, cap. Sancte 24. q. 2. nisi forte eorum ossa sint cremanda. Quintò. Infantes filij Christianorum ante baptismum decedentes è vita, ut ex vso patet. Sextò. Omnes illi, qui viui prohibebantur ab ingressu Ecclesie, cap. 15. qui delincent. ex-
- 225 Septimò. Omnes qui in Noxiis, & publico peccato moriuntur. Cap. 10. cap. Monachi, de statu Monach. cap. pro obeuntibus 13. quest. 2. &c. Octauò. Se ipsos peccaminosè occidendos. Cap. Placuit 13. quest. 5. Nono. Publii viuarum, in peccato viuarum mortui. Cap. Quamquam de viuris. Decimò. Qui predictos viuarum in Ecclesia sepelierunt. cap. Quia in omnibus, de sepult. Vndecimò. Excom-

- municati vitandi cap. Sanē 24. quēst. 2. & si iam sint sepulti, exhumari debent. cap. Sac. de sepult. Duodecimō. Interdicti publice denunciati. cap. in nostra de sepult. Tertio decimō. Publici Ecclesie spoliatores, vel incendiarj. cap. Quod à viro, 12. quēst. 2. Quartodecimō Religiosi, qui post mortem probantur proprietarij ex inuenito proprio peculio. cap. super quodam de statu Monach. Quintodecimō. Laici negantes, & retinentes iniuste decimas Ecclesie. cap. Prohibemus, de decim. Sexodecimō. Qui in torcamentis mortui sunt, aut in eis mortale vulnus acceperunt, ob quod obierunt. Cap. de torcamentis, quibus negatur sepultura etiam si cōfessi fuerint, & Eucharistiam acceperint: sic dispositum ad terrorem aliorum. En casus, in quibus priuatur quis sepultura Ecclesiastica, ex eis perpendamus iam facientes ad rem nostram
- 337 Quod hæretici, eorum credentes, &c. priuari debeant Ecclesiastica sepultura, & pro eis non sit orandum. patet ex text. expresso in cap. sic, extra de hæreticis in fine, ibi, aut inter Christianos accipiat sepulturam. Vbi id notantur Glos. vers. Nec inter Christianos. & in verb. Ablatio, & præ-
- 338 tet alios, Hostiens., num. 2. Clarius idem patet ex text. hic loquitur in fauoribus, defensoribus, hæreticorum, &c. multo magis procedet in hæretico.) in cap. Excommunicamus, li primo, § credentes, vers. Sanē de hæreticis, vbi sic: *Sane Clerici non exhibeant huiusmodi pecculētibz Ecclesiastica Sacramenta, nec eos Christiani præsumant tradere sepulturæ.* & ibi Anton. de Butrio, n. 38. vers. quarto nota. Card. Zabarel. num. 6. & alij.
- 339 Confirmatur ex alio text. in cap. Sacris, extra de sepult. (hic textus, quamuis loquitur de iudicatu in excommunicato, est tamen eius reſolutio generalis) ita ibi *Sacris est canonibus institutum, vt quibus non communicauimus vinis, non communicemus defunctis.* Et vt careat Ecclesiastica sepultura, qui prius erant ab Ecclesiastica vnitate reſci. prout sunt verē hæretici: atque in hoc textu fundatur Archid.
- 340 diac. in cap. 2. de hereticis in 6. n. 7. Affirmat, quod hæreticorum cadauera non debent in cimiterio Ecclesie sepeliri, neque etiam alibi ad modum Christianorum, sed foras iactari ab Ecclesiastica sepultura in signum perpetuæ damnationis. Ad idē ostendendum multa adducit Farinac. de hæresi quæst. 92. § 3. nu. 18. citans plures, præcipue Pegn. 3. par. Direct. ad quæst. 4. Comment. 89. vers. Quantum ad primum, vbi egregie hac de re tractat
- 341 Priuandus item Ecclesiastica sepultura, & ad suffragia pro defunctis non admittendus, Quicunque hæreticum suorum bonorum constituit heredem, ita Hostiens. in cap. si quis Episcopus, num. 3. in verb. Anathema, vers. ergo non sepeliatur, extra de hæreticis, & ibi etiam Henricus, nu. 1. in fine vers. Non ergo sepelitur, Marian. Soccin. num. 11. Farinac. de hæresi, quæst. 190. §. 8. nu. 107. affirmans cum Hostien. quod præter penam excommunicationis, sit priuandus ecclesiastica sepultura.
- 342 Dein. tali sepultura carere debet quis, quis propter hæresim, aut eius suspensionem detentus in carcere sibi mortem in fert, docet cum Pegn. diſc. comment. 89. solum lib. 3. Aphorism. cap. 3. num. 2. Ostenditur inde, quia cuius sui ipsius occisori infingenda est hæc pena priuationis sepulturæ ecclesiasticæ, vt paulo ante diximus in 8. casu ex 16. propositis, iuxta cap. Placuit 13. quæst. 5. etiam si ob causam honestam se
- 343 occiderit. cap. ex parte de sepult. Excipe si tunc sui compos non erat, aut à Spiritu sancto fuerat impulsus vt Salsō. iudic. 16. ergo à fortiori detento in carceribus per hæresim, vel suspensionem eius, qui se ipsum occidit.
- 344 Quid si de facto aliquis in sepultura Ecclesiastica hæreticum mortui sepeluit. tenetur sepulchri ossa exhumare, & non potest absolui ab excommunicatione, contra dicta (vt solum dicam) nisi prius exhumauerit illa. Adest textus expressus in cap. 2. de hereticis in 6. vbi sic *Nec abſolutionis beneficium mercantur nisi proprijs mœnibus publice extumulent, & projiciant huiusmodi corpora damnatorum.* Glos. ibi in figureatione casus, vers. Aqua non. Archidiacon. ibidem num. 7. & 8. ac cum alijs Farinac. diſc. §. 2. num. 41.
- 345 Debet tamen intelligi cum hac limitatione dumodo exhumanda ossa possunt discerni ab ossibus catholicorum scilicet si aliter. Docet Marianus Soccinus, in cap. si quis Episcopus. n. 11. extra de hereticis, & Glos. in cap. quicunque, de hereticis, in 6. Facit pro hoc textus (& si ibi sit sermo de excommunicato) verbiis: si ab aliorum corporibus discerni poterunt. Afferit Farin.
- 346 Ibidem, num. 42. Qui num. 43. bene aduertit cum Geminian. & alijs, quos citat, casu quo plures simul hæreticum sepeliant, & vnus tantum ex eis illius ossa extumulauit, aut ab alio extraneo exhumata fuerunt, satis factum pro omnibus quo ad obligationē extumulandi; ac proinde absolutionem obtinere poterunt.
- 347 A lute item est dispositorum, vt locus, in quo hæreticus fuit sepultus, pro alijs defunctis catholicis sepultura perpetuo careat. Patet ex textu, in cap. 2. de hereticis in 6. vbi dicitur; & locus ille perpetuo careat sepultura circa quod Glos. in verb. locus Archidiacon. num. 9. eodem verb. cadaver. in tract. de hereticis, rubr. de pœnis hæretic. post mortem Repertat. Inquisitorum, in verb. Sepultura Ioan. 2. Roias, singular. 505. & cum alijs relatis Farinac. de hæresi, quæst. 92. §. 3. num. 44.
- 348 Contra quoscunque verō siue clericos, siue laicos, hæreticos, fautoribus &c. Sepultu-

seqq. Qui bene notant, quod in illis tantum casibus fiat, in quibus confis. a loco locum habi-
taria est, ne in detrimentum Fisci aliqua occultentur, aut surripiantur. Confisatio item est
bonorum in Fiscum applicatio, ut magis ex dicendis pat. b. t. Incorporatio vero bonorum
est, eorum, quæ ad Fiscum sunt delata, eiusdem nomine occupatio, & in corpus bonorum
Fisci redactio. l. 3. l. Incorporatio, C. bonis vacantibus, lib. 10. Prædicta collig. ferè tori-
dem verbis ex Soula dict. cap. 9. num. 1. 2. & 3. Quibus præfatus Proœmiolum, sternendo viam
ad sequentia, satis abundè completur.

*Quibus nam in casibus, & contra quos Delin-
quentes est imposita pœna confiscationis
bonorum? et contra hæreticos &:
& qualiter?*

REGULA CCCCLIX.

EX vi iuris nouissimi Authent. eorum cō-
fiscantur bona delinquentium in duo-
bus tantum casibus criminis scilicet hæresis,
& læsæ Maiestatis: præter casus alios statu-
torum peculiarium, per quæ de tali confis-
catione disponitur. Hæretici autem exte-
ri cuiusvis apollatæ, fautoris, &c. bona ipso
iure confiscata, siue peniteat, siue non, tam-
en si ad præue tempus in errore periterint.
Censetur item hæreticus contraxisse hanc
pœnam confiscationis bonorum à die com-
missi criminis: requiritur tamen sententia
eius declaratoria, casus quo hæresis per se
notoria non est. Contrahitur denique
dicta pœna etiam post mortem à formali he-
retico; deus tamen à suspensio de hæresi le-
uiter, aut vehementer.

Hoc fundamentum in materia ista pri-
mo loco iaciendum, quod confiscatio
bonorum vix ex se res valde odiosa, sit præ-
sus reiicienda, nisi in casibus à iure expre-
ssis. Authen. de non eligendo secundo nu-
bentes & docent Clar. §. fin. quæst. 78. nu. 5.
& Farina. de hæresi, quæst. 191. §. 6. n. 180.
Recurrendum autem pro eis indagandis
non ad ius ant. quum, per quod pœna huius-
modi confiscationis bonorum nimis exten-
debatur. Patet ex l. 1. in prin. ff. de bon. dam-
nat. et l. fin. etiam in prin. C. de bon. proscript.
vbi olim sic dispositum fuit, ut generaliter
in omni casu, in quo quis pœna mortis natu-
ralis, aut deportationis multaretur, in-
de ei in consequentiam illius pœnam etiã
confiscationis bonorum iniungeret. Præ-
terea ex vi dicti iuris antiqui specialiter, &
expresse res bona confiscabantur in mul-
tis alijs casibus, de quibus copiosissime
per Galicium in Marg. ita Fisci, Contad.
in pract. tit. de publi. bonorum, num. 13.
& Clarus in §. fin. quæst. 78. vers. multa alia
sunt crimina.

Verùm postea prodijt ius nouū Authen.
quo corrigitur antiquum, & sic disponitur,
ut damnetur ad pœnam mortis naturalis,
aut deportationis, bona in consequentiam
eius non modo publicentur, sed proxi-
mioribus ab interitu venientibus referen-
ta maneat. ita in Authen. bona damna-

torum, vbi Iaco. Butrig. & Ang. C. de bon.
proscript. §. fin. in Authent. vt nulli. l. 5.
oportet, in Authent. de Mand. pr. no. Glof.
in l. 3. §. legis in verb. ademptio ff. ad l. Cor.
de Sicar. & plures, quos sceleret Farina. dict.
quæst. 25. num. 1.

Talis autem Authen. dispositio aded
favorabilis est, (hoc bene notauit idem
Farina. num. 2. cum auctoribus citandis)
vt sententia contra eam lata à Iudice in-
iungente confiscationem bonorum sit nul-
la, & inualida, etiam quod ab ea non fue-
rit appellatum, nec vnquam in iudicatum
transiit, quamvis sit lata à Iudice habente
latum, & generale arbitrium, ita Marf. in
l. fin. nu. 191. ff. de iure omni. Iudic. Cagnol.
in l. ea sola ff. de regul. Iur. & Rolan. consil.
98. num. 4. lib. 3. Nam in tali casu senten-
tia dicitur. continere expressum iuris erro-
rem, proinde ipso iure est nulla, tanquam
notorie iniqua, nec vnquam in iudicatum
transit, iuxta l. 1. §. Item cum ff. quæ sen-
tentia sine appell. rescind. & cum alijs, quæ
adducit ibidem Farin.

Quamvis autem dicta correctio iuris an-
tiqui per ius nouum Authen. non se exten-
dat ad multos illos casus, in quibus conce-
debatur sicuti dictum supra bonorum con-
fiscatio, vt legenti textum dict. Authen. cla-
rè innotescit: hodie tamè non cõceditur, siue
ex vi iuris, siue ex vi consuetudinis. Itaut me-
rito, & optime affirmat Farin. ibidem n. 9. &
10. per totum mundum id seruari, quod si-
licet non publicentur bona reorum in ali-
quo casu, nisi in crimine hæresis, vel læsæ
Maiestatis, vel nisi statutum, aut consuetu-
do alicuius loci aliter disponat. De hac cõ-
suetudine, & obseruantia statuti particula-
ris locuti sunt Alb. in 3. par. stat. 9. quæst.
18. ad fin. Deci. consil. 257. n. 6. consil. 442.
num. 6. Clar. in pract. 3. fin. quæst. 78. &
cum alijs relatis Farin. loc. cit.

Dein quod committenti crimine læsæ Ma-
iestatis, ultra pœnam mortis, sit etiam in-
figenda pœna confiscationis bonorum, con-
stat ex manifesto text. in l. quilibet, C. ad
leg. Jul. Maiest. ibi, gladio feriatur bonis
eius omnibus Fisco non tro additis, & in-
cap. Si quis cum militibus, 6. quæst. 1. Affe-
runt præter alios Gig. in de crim. læsæ Maiest.
lib. 2. tit. de pœnis quæst. 1. num. 6. Alton.
Gomez variar. resolut. tom. 3. cap. 3. ut de
crim. læsæ Maiestatis num. 11. & Clar. in pract.
læsæ maiestatis. vers. præterea licet hodie.

Quibus cum bene nota Farin. quod rati-
ter in hoc crimine bona confiscantur, vt sta-

eius patrato delicto reus antequam administrationem bonorum fuerit.

- 18 Sed reliquis omisissis iam ad rem nostram accedamus: concurrunt simul leges tam Civiles, quam Canonice ad infligendam hanc penam confiscationis bonorum hæreticis, & apostatis à fide Catholica, ut patet ex text. in l. Manichæos, C. de hæreticis, ibi, quos bonorum etiam omnium publicatione prosequimur, & in Authen. Gazatos, C. de hæreticis ibi. Et omnes hæreticos utriusque sexus quocunque nomine censeatur perpetua damnationis infamia, diffidamus bannimus, censentes, *ubi bona sua confitentur*, neque ad eos ulterius revertantur, ita ut si licet eorum ad successionem pervenire non possint, cum longe sit gravius æteruam, quam temporalem offendere Maiestatem. ubi B: illa pete. in principio.

- 20 Postea idem confirmarunt plures Summi Pontifices, præcipue Innocentius III. in cap. Vigintiis, §. 1. extra de hæreticis. ubi sic habetur: In terra vero temporalis potestatis Iurisdictioni subiectis bona hæreticorum, statim publicari, & in alijs idem præcipimus fieri per potestates, & Principes seculares. & ibi de hoc Glossa in figuraione.

- 21 casus adducit alia concordantia iura. Idem Innocentius in cap. excommunicamus il. 1. §. damnati, eodem tit. ubi ad litteram dicitur, ita quod bona huiusmodi damnatorum si laici fuerint confiscentur, si vero clerici, applicentur Ecclesijs, à quibus stipendia recipiunt. De hoc vide plura apud Farin. de hæresi, quest. 190. §. 1. num. 1.

- 22 Cum autem conflict ex dicis penam confiscationis bonorum legibus civilibus, & canonicis statutam esse, in ea exequenda, quoniam utrarumque executioi servanda? Resolvit bene huc ex iure, & ex mente aliorum Caltrus & alius, dict. disp. 5. punct. 1. nu. 2. resolutionem accipe proprijs ipsius verbis.

- 23 Solum, inquit, adducto in executionem illius leges Ecclesiasticas spectandas esse, non Civiles, quia crimen hæresis merè Ecclesiasticum est, cap. Inquisitionis, §. prohibemus, de hæreticis in 6. Quando autem crimen est Ecclesiasticum tam laici, quam clerici Ecclesiæ legibus, & iurisdictioni subdantur, cap. licet de foro competet, & ibi Glossa, verb. vacante Impetio. Quod adeo verum est, & non possint Principes, & temporales Domini contra voluntatem Ecclesiæ hanc confiscationis penam exequi, quia hæc pena accessoria est delicto, ut scribit Gemu. in cap. cum secundum leges de hæreticis in 6. Ac proinde illius executio ad idem tribunal, ad quod pertinet delictum, debet pertinere, ex vi gæto principio, quod accessorium sequitur naturam principalis, cap. accessorium de Regulis iuris, in 6. & ita videt Pegna 3. part. Direct. quest. 109. Convent. 158. col. 7. vers. nunc quid, & col. 15. vers. n. que his, & seqq. hæc ille.

- 25 Pocius tamen contra hæreticos instituta, suis penæ illa confiscationis bonorum, ut

notant auctores, ob varias causas, ex quibus res tantum attingo; Primò, quia hæresis pterumque à diuturnam cupiditate proeedit, 1. ad Thimor. 6. & asert Farinac. de Castro, de iusta hæretic. punitione cap. 5.

- 26 Secundò quia cum hæretici sint ceteris secularibus peiores, eo magis diutius sunt esse auferendæ, ne per illos nocent. Ita Simane. Cathol. instit. tit. 9. num. 1. & 2. ad Soula.

- 27 dict. cap. 9. nu. 7. Tertiò quia, cum ut potè magis carnales, maxime sunt affectu diuturnis iras deterrantur per earum privationem, quam nec fugientes facile evitant. I. Bonafides, vers. nam male ff. depositi, & ibidem Soula, num. 7. constat itaque ex hæcenus traditis publicari bona hæreticorum, & cur.

- 28 Sequitur perpendendum quæsit illa bonorum publicatio eõra hæreticis, vel apostatis fiat. Supponendum primò doctrinaliter, quod lex in communi loquendo dupliciter hanc penam confiscationis innungere possit. Primo annexendo eam delicto, & hæc vocatur confiscatio ipso facto, Secundo dirigendo Iudicem, ut ipsam imponat, quod exemplo fit manifestum in pena excommunicationis late sententiæ, scilicet ipso

- 29 facto, & ferenda sententiæ. Quod ob crimen hæresis iniuncta sit pena confiscationis ipso facto, patet ex iuribus Canonicis, & Civilibus supra citatis, & testatur Simane Farin. & alij citandi.

- 30 Duplex item differentia existit quoad affectum inter utramque dictam confiscationem bonorum. Prima, quod casu quo lex eam imponit ipso facto, ut in casibus hæresis, læsæ Maiestatis, & pro regnis Hispaniarum, criminis sodomitici, bona delinquentis ita sunt affecta, & obligata Fisco à die commissi criminis, ut ex tunc omnes alienationes factæ in præiudicium Fisci, aut sine ulla, aut per sententiam rescindantur: Quippè sententia postea prolata retrahitur ac si pronuntiata esset cum delictum committeretur. At hoc non ita se habet in confiscatione à Iudice imponenda, ut tradunt auctores citandi.

- 31 Altera differentia consistit in hoc, quod cum hæres delinquentis conueniri possit, & bonis à delinquentis acceptis priuari, si huius memoria condemnatur, iuxta text. in cap. accusatus, §. in eo, de hæreticis in 6, que memoria condemnari nequit in alijs criminibus, in quibus ante mortem delinquentis lis contestata non est: excepto crimine læsæ Maiestatis diuinæ, & humane l. r. C. de delict. defunct. & l. ex iudiciorum 20. ff. de accusationib. ibi non alias transiit ad notius hæreses penæ bonorum ademptio, quam si lis contestata, & condemnatio fuerit secuta, excepto repetundarum, & ma-

- 32 iestatis iudicio. Ratio est quia si bona sint propter delictum ipso iure, & facto confiscata, manent eadem obligata Fisco, & sic obligata transeunt ad hæreses, atque ratione huius obligationis potest hæres conueniri. Si vero bona non sint ipso facto obfiscata,

hæres

ligens delinquentis conveniri nequit, cum non possit conveniri ratione delicti, quia hoc non se extendit ultra personam delinquentis; neque ratione bonorum, quia delinquentis possidebantur, cum non transierint in illum aliqua obligatione affecta. Ita Castus Palau, dict. disp. 5. pññ. 17. nu. 1. cum Simanch. Cathol. Instit. cit. 9. nu. 186. Sanchez, lib. 3. cap. 22. num. 26. 27. & 28. Vasquez 1. 2. d. sp. 170. cap. 4. nu. 25. & Farinae. præter alios relatos per ipsam tom. 1. quest. 25. n. 190.

33 Prædictis sic suppositis, aliquis cōtroversia extat inter Doctores, num delinquentis ipso facto maneat priuatus dominio suorum bonorum, si crimen confiscationem habeat, sicuti habet crimen hæresis, & lēss. Maiestatis? Dux sunt sententiæ oppositæ altera affirmans, & altera negans, utraq; valde probabilis, & facis communis.

34 Tuentur affirmantem præter non paucos ex antiquis auctoribus, Ant. Gomez. de delictis, cap. 2. num. 1. prop. finem. Decian lib. 5. cap. 20. nu. 3. Busat. conf. 14. nu. 3. Azor, tom. 1. lib. 5. cap. 7. quest. 1. Greg. Lop. lib. 4. tit. 2. p. 7. & Faru quest. 190. §. 3. nu. 88. Loquens de crimine hæresis, & quest. 116. num. 66. Loquens de crim. lēss. Maiestatis humane. Ostenditur primo, quia cōmittens crimen propter quod bona sunt Fisco obligata ipso iure, priuatus manet potestate libera alienandi, & administrandi talia bona, sicuti antea habebat.

35 Eundem hoc in crimen lēss. Maiestatis humane patet ex Lex iudiciorum. 20. ff. de accusationibus, ibi aded, ut Drius Senerus, & Antonin. scripserint, ex quo quis aliquid ex his causis erimen contraxit, nihil ex bonis suis alienare aut manumittere enim possit; Et l. virum. C. ad leg. Jul. Maiest. ibi. Ex quo quis tale crimen contraxit, nec alienare, neque manumittere enim possit, n. quo ei solvere iure debitorum, Magnus etiam Antonin. rescripsit. Item in crimine hæresis similiter patet, ex cap. cum secundum leges de hæreticus in 6. §. d. dominium nihil aliud est, quam ius vendi re propria, tanquam propria. Ergo cum delinquens ob delictum hoc ius amiserit, amittit & dominium.

37 Secundo ostenditur ex 1. quis quis, C. ad leg. Jul. Maiest. ubi demonstratur propter crimina præd. 22. lēss. Maiest. Duxing, & humane, bonis delinquentis Fisco add. 22. esse, ergo sunt sublara à possidente, saltem quoad dominium. Terriò ex l. vit. ff. ad leg. Jul. Maiest. ubi vindicantur bona delinquentis transmissa ad heredes, si isti satis non purgauerint delictum; Sed vindictio soli Domino competit, iuxta l. in rem, ff. de rei vindicta. Ergo Fiscus habet dominium.

38 Quartò, quia si Fiscus non acquirat Dominium bonorum delinquentis, quæ ipso iure sunt confiscata, quando transferuntur in tertium possessorem fructificabunt ipsi, & non Fisco, sed contrarium, dicendum nam Fiscus vendicat rem delinquentis cum fructibus perceptis; Ergo cõsetur acquisisse dominium, sicuti dicitur in l. 4. tit. 2. par. 7.

40 Ostenditur quinq; quia si hæreticus nō priuatur dominio à die commissi delicti, frustra Papa in cap. cum secundum leges, de hæreticis in 6. prohiberet Principibus Specularibus occupare delinquentium bona, quousque Episcopus, aut alius Ecclesiasticus habens potestatem fiat sententiam super tali delicto; verum enim est, retento dominio alicuius rei non posse à Domino eam auferri quousque per sententiam priuatur.

41 Altera sententia negans admodum probabiliter defenditur à multis modernis post alios antiquiores à Molin. tom. 1. de instit. disp. 95. vers. dubium verò est. Henric. lib. 13. de excommunic. c. 56. n. 2. Vasquez. 1. 2. disp. 170. toto cap. 3. Ant. Fab. coniect. iuris, lib. 7. cap. 10. Sanchez lib. 2. in decalog. cap. 22. n. 3. & Peregr. de iure Fisci, lib. 5. tit. 1. nu. 171. Ad hanc probandam facit l. questum, 25. ff. §. qui, & à quibus manumissi, ibi, questum est, an 15 qui Maiellatis crimine reus factus sit, manumittere possit, quoniam ante damnationē Dominus est? Et Imperat. Antonin. Calphurnio Cratoni rescripti ex eo tempore, quo quis propter facinororum suorum cognitionem iam de qua sua certus esse poterat multo plius cogitatione, & scientia delictorum, quam damnatione ius dandi libertatis amississe. Videtur ergo solum amississe delinquentis ius dandi libertatis à die commissi delicti, hoc est, liberam bonorum administrationem, non tamen amississe dominium. Vide obiectiōnem contra hoc excitaram à Deciano, & bene reiectam à Castro Palao loc. cit. num. 3.

42 Secundo probatur inde, quia ut dicitur paulo post iuxta magis receptam doctrinā, delinquens commissio delicto non tenetur statim ante sententiam se bonis spoliare, & Fisco tribuere; ergo signum est, quod adhuc retineat dominium. Nam si hoc effecit iam Fisco translatum absque huius voluntate retineri à delinquentem bona non possent. Nullibi item apparet de tali voluntate Fisci; Ergo concluditur retentionem, & consequenter possessionem provenire ex eo, quod delinquens dominio priuatus non sit.

43 Testiò quia non inferretur ex eo, quod ob crimen lēss. Maiestatis bona sint confiscata à die commissi delicti, delinquentem, amississe dominium eorum, sed tantum inferretur ab eo d. e. talia bona esse Fisco obligata, & quasi hypothecata, quod non repugnat esse finni eam dominio, sicut hypotheca possessa à debitor est penes illius dominium ita obligata fit creditori; ergo per confiscationem delinquentis non priuatur dominio, cum penes sint restringenda, & non amplianda.

44 Testiò quia non inferretur ex eo, quod ob crimen lēss. Maiestatis bona sint confiscata à die commissi delicti, delinquentem, amississe dominium eorum, sed tantum inferretur ab eo d. e. talia bona esse Fisco obligata, & quasi hypothecata, quod non repugnat esse finni eam dominio, sicut hypotheca possessa à debitor est penes illius dominium ita obligata fit creditori; ergo per confiscationem delinquentis non priuatur dominio, cum penes sint restringenda, & non amplianda.

43. At circa dictas sententias expostitas duo notantur. Primum. Suarez. de fide. disp. 32. se. 3. num. 6. & Caltus Palaus. ubi supra. num. 4. Primum. quod videatur esse contraria inter ipsos potius de nomine. quam de re. si sit censentia. quoad effectus huius confiscationis. Nam negari non potest. id de commissi criminis bona delinquentis. ita esse sisco obligata. ut secuta sententia possit ipse filius ea recuperare. & quocunque possessorie retenta inueniret. & inde liquet. delinquentem. amissis ius. quod habebat transferendi plene sua bona in quemcumque possessorie. & aliquid ius sisco esse translatum. Delinquens vero. & contra ante sententiam licet retinet ea bona. eisque frui. & uti valet. ut dicitur Ilatius. ergo non amittit omnem dominium. seu ius vendi.
47. Secundum. quod possit dici dominium directum & de commissi criminis esse statutum in filium. & de dominium utile remanere apud Delinquentem. Atque ex mente eorumdem Suarez. & Caltus hac distinctione facie comprehenditur. Supradicta sententia. & sub ea rationes pro ipsa altate. obique difficultate solvantur. nec est curio illis solvendi innotuerunt.
48. Deo pena confiscationis bonorum habere locum esse in delinquentis hereticus ad breue tempus in heresi persistit. siue pollice respicit. & peniteat. ac misericordiam postulet. siue non. Probatur inde. quia talis pena confiscationis delictis annexa reperitur. iuxta cap. cum secundum leges. de hereticis. ibi. ergo semel commissi delicto dicta pena a censura non potest. nec remitti. cum sit per legem imposita. & hac remissio debet fieri. ut vi alterius legis. seu decreti Pontificis. nulli appareat de dispositione talis legis. aut decreti. ergo ex vi iuris acquiritur pena heretico penitenti remitti. Expediuntur. ut ex misericordia quandoque remittatur. ita Simanch. Pagn. Farin. & alij citandi.
50. Prædicta autem remissio penæ confiscationis bonorum ex misericordia. & benigne ac sumit suadamentum ex textu in cap. Vergatis. de hereticis. ibi. Neque ad eos. scilicet hereticos bona eorum. videri revertantur. nisi eis ad cor convergentibus. & abnegantibus hæreticorum consortium misceri aliquis voluerit. ubi Gloss. Abbas. num. 3. in 3. cor. ab. & Felin. num. 13.
51. Remissio itaque dictæ penæ ex misericordia. seu gratia fieri debet quæties hereticus penitet. & petit misericordiam priusquam recusat. aut denuntiatus sit. ita Simanch. de Cathol. Instruct. de. 42. num. 10. Pagn. 4. part. Direct. Comment. 298. vers. tertia similiter. Zanch. tract. de hæreticis. cap. 5. num. 3. & alij. Equidem si hereticus nulla preuentus indicio. nec metu imminentium probationum. sed omnino sponte accedat ad inquisitionem. & integrè manifestet suum errorem. & peniteat. nullum dubium. quod debeat ei remitti dicta pena confiscationis bonorum.
53. Atque in hoc casu tantum esse vltimè remittendi eam penam Tribunali sancti Officii Hispaniarum cum Simanch. de Cathol. Instruct. 44. num. 3. & Pagn. 4. part. Direct. Comment. 12. vers. magnum votum. & Caltus Palaus. ibid. de penæ. 24. num. 6.
54. Secundo. expedit fieri aliquando remissionem dictæ penæ heretico ex misericordia. si postquam fuit accusatus. volentem. qui tunc capitur. hanc suam errorem confiteri. & penitor. aut equam dicta telum ei publicetur. & eorum pro hoc text. adductus. dict. cap. Vergatis. & acment. Vnbert. Locat. in Iude. inquis. verb. gratia num. 3. Pagn. 4. part. Direct. Comment. 298. ubi supra. & cum pluribus ceteris Farinac. de heresi. quæst. 190. num. 17. & 175.
55. Addunt tertio. aliqui ex dictis auctoribus. & Vnbert. locat. præcipue. & Farinac. quod sit remittenda talis pena confiscationis heretico. qui ante sententiam. quævis post publicatam dicta telum. peniteat. & petit misericordiam. Sed hac mentio non admittit Caltus Palaus. dict. num. 4. eo quod tunc non ex voluntate videtur actori delictum. sed quia iam de eo plene commissum reputatur. ergo non remittenda ei talis pena.
56. Supra item satis dictum de sententia. de hereticis. ad executionem confiscationis bonorum requiritur. nec accutur aliquid addendum. Vide Soula dict. cap. 9. num. 21.
57. Tandem quod etiam post mortem sit locus dictæ penæ confiscationis. si memoria fornicis heretici defuncti damnatur. communiter acient omnes præcipue Ant. Gomez. de delict. cap. 2. de crimine ipse mact. diuine. & humane. num. 1. vers. item. etiam. Decian. crimin. lib. 3. cap. 57. num. 4. & cum pluribus Farinac. de heresi. quæst. 190. & 191. num. 2. Patet ex text. in cap. accusatus. & in eo. de hereticis. ibi. Ad confiscationem bonorum post mortem euicere. Nihilominus procedatur. Citandi tamen heredes ob præiudicium confiscationis. ita. ibidem Soula num. 22. comm. citatis De hereticis.
59. Dixi formales heretici. quia si inoplenet contra de eis heresi formali. sed tantum sit suspensus de ea leniter. aut vehementer. nequaquam incurrit penam confiscationis. Nam Canonem eam intelligit heretico ab omnibus expolitoribus intelligitur de heretico vero. & formali. seu de heresi plenè convincitur. non tamen de præsumpto. aut suspecto. Ita Zanch. in tract. de hereticis. cap. 13. num. 1. Repet. inquis. verb. Confiscatio. vers. item de eadem. Tabien. verb. hereticus. num. 3. & de heresi. dict. cap. 9. num. 21. & 22.

cum alijs Farinac. de hæresi, qu. 190. §. 1. num. 26.

60. Excipe in factoribus hæreticorum, de-
fensoribus, &c. qui licet non sint formales
hæretici, plebuntur tamen hac pena pu-
blicationis bonorum. Probatur ex Con-
stitutione Federici Imperatoris in ep. Pa-
tenterum, postea in fin. directior, per quã
manifeste dicta pena illis infligitur. Ita
Afflicti in Constitutione Regni, de hæresi-
bus, & Paternis, rubr. 2. num. 25. Decian.
erimin. lib. 5. cap. 51. num. 79. & concludit
Farinac. de hæresi quæst. 182. num. 51. hanc
opinionem de iure civili sustineri posse.
61. Quamquam de iure canonico contrariũ
tenent Reppert. Inquisit. Didac. Canteria,
& alij vt refert idem Farinac. num. 52. ob
tam rationem, quia factores, &c. non
sunt formales hæretici. Atque his Regu-
la finis.

*Num omnia bona hæretici, etiam donata sub
condicione, & acquisita post delictum,
ante sententiam confiscationis subia-
ciuntur?*

REGULA CCCCLX.

62. **V**niuersa hæretici bona, tam im-
mobilia, aut femouentia, iura, actio-
nes &c. quæ ipsius sunt propria, prius ve-
l a die commissi delicti acquisita, sub confi-
scationem ipso facto cadunt, exceptis pec-
sonalibus, & ad heredes non transeunt.
63. **B**us. Donata autem eukunque, siue cau-
sa mortis, siue inter vivos sub condicione
aliqua, quæ post commissum hæresis deli-
ctum fuit adimpleta, ad fidem transeunt.
Scens in donatis absolutè ad viro causa mor-
tis vatri ob speciale priuilegium, etiam
probabiliter, licet huic non fuerit traditio
64. **I**urum facta Bona item acquisita post
sententiam reconciliationis nullo modo
confiscantur, acquisita verò tempore in-
termedio ante sententiam post confessio-
nem, & penitentiam hæresis, probabiliter
est etiam non confiscari.
65. **S**imul initium in expendendis hæ-
retici bonis, quæ subiacent confiscati-
oni, vel secus, à communioribus, qualia
sunt contenta in doctrina huius Regulæ, vt
ad minus communia, & particularia ex-
plicanda in Regulis sequentibus facilius
procedamus.
66. **R**ecceptum communiter ab omnibus do-
ctoribus, quod omnia bona hæretici pro-
pria, ipso iure publicentur. Constat ex l.
Manichæos, C. de hæreticis, vbi talis pu-
blicatio exprimitur per particulam vni-
uersalem *Omnia*, quamcumque excludens
exceptionem. Et quamuis in cap. cãm.
secundum leges, de hæreticis in 6. vbi pe-
na ista confiscationis illis ipso iure infligitur

tur, non exprimitur vniuersa, ras signo il-
lo disti-ntius, *Omnia*, vel alio quocun-
q; modo, sufficit tamen sine limitatione con-
fiscationem bonorum à signari, vt omnia
bona necessariò comprehendantur, nisi
alioquin confiscatio effectum non fortire-
tur: Nam non posset assignari ratio, cur
magis de his quàm de illis bonis confi-
scatio intelligi debeat. Deducitur, ex l. bo-
norum, ff. de verb. significat. l. si ademptio,
§. C. de sentent. am. passis. Et afferunt Si-
mann de Cathol. instit. rit. 9. num. 7. Suarez
de fide, disp. 12. sect. 5. num. 1. Valqui. 2. l. 2.
disp. 69. num. 3. Sanch. lib. 2. in decal. cap.
24. num. 2. & Castus Palau di. 2. dispot. 5.
ponit. 2. num. 1.

68. **D**ebent autem esse bona propria ipsius
hæretici, vt confiscationi subiaciant. Nam
bona, quæ sunt alterius, quamuis tunc in
potestate hæretici inuenta, sub pœni-
tentiæ confiscationis non comprehenduntur; aliis
innocens puniretur. contra l. sanctius,
C. de pœnis. Offendit inde idem Castus
num. 3. quia in di. 2. cap. cum secundum leges,
& in alijs lurbus relatis semper dicitur,
bona hæreticorum esse confiscanda.
ergo si non sunt hæreticorum, sed Catho-
licorum, non debent in penam confiscati-
onis deuenire.
69. **S**i publicentur bona hæretici simpliciter,
& absolute, seu sine vlla limitatione,
nomine bonorum, quæ publicantur, veni-
unt bona mobilia, immobilia, femouen-
tia, iura, actiones, & iura Sepulchrorum
l. si ademptis, §. C. de sententiam passis, &
l. Bonorum, ff. de verbor. significat. Ex quib-
us innotebit, quod bonorum appella-
tione veniant iura, & actiones. ita docent
Simann. de Cathol. instit. tit. 9. num. 7. Val-
quez. 2. qu. 96. art. 5. disp. 69. nu. 3. Azor.
tom. 1. lib. 5. cap. 7. qu. 8. & cum pluribus;
quos adducit Sanehez, lib. 2. in decal. cap.
24. num. 2. & 3.
70. **A**t confiscatis condemnatis bonis mo-
bilibus, & immobilibus non confiscantur
actiones, & iura, quæ ipsi competunt. Ra-
tio est, quia ista constituunt certam speci-
em bonorum à mobilibus, & immobilibus
distinctam. Quam Tiberoniæ §. in
peculio, ff. de re iudicata, l. duo Pro. §. in vendi-
tione, ff. de re iudicata, tam quia in pœ-
nis strictior interpretatio est facienda. Re-
gula, in pœnis de regul. iuris in 6. Ita Al-
bericus de statutis, lib. 3. q. 73. num. 7. viti-
Pinellus rubr. 6. de bonis maternis, §. 1. n.
26. Barbosa, l. si constare, 29. §. fin. nu. 2.
si soluto matrimonio, l. iustus Clarus §. final.
q. 78. num. 9. & cum pluribus relatis Sane-
hez di. 2. num. 1.
61. **Q**uoniam etiam idem dicendum, addita
dictione vniuersali nimirum vt publicen-
tur Omnia bona mobilia, & immobilia,
ed quod hæc dicitio, *Omnia* non valet ef-
ficere, vt includantur bona diuersæ speci-
ei à nominatis. Immo idem dicendum
licet in publicatione adderentur bona se-

monentia, quod sub confiscatione istorum non includantur iura, & actiones, vt optime docent Vincellus, Barbosa, Clarus, & Sanchez citati contra Chassanum relatum ab ipsi.

75 Personalis item iura cuiusvis condemnati, non transiunt ad fiscum; eo quod non egrediuntur personam. Exemplificat diuersimodè Sanchez dict. cap. 14. ou. 6. sequentibus verbis.

75 Et ideo, inquit, ius eligendi in alicuius personam collatum, & ius reuocandi liberum in seruicium, ius reuocandæ donationis inter viuos ad donantis voluntatem, ex pacto competens, aut ob donatarij ingratitudinem, contrahus, quicquid trahentium morte dissoluuntur, nec inter viuos pretendi ad alios possunt, vt compromissum, lucra bonorum, non transeunt in fiscum. Quippe omnia hæc sunt personalia. & ita multis citatis tradit Peregrinus eodem tit. 1. a no. 90. vique ad 97. ita ille

74 Iuris vniuersaliter additur, quod non possint in fiscum transire, quæ ad hæredes extraneos non transiunt; quippe si in illos, qui vetè, & propriè hæredes existunt, nequeunt transire, à fortiori nequebunt in fiscum. ita Bart. in l. cum qui affirmans, quod omnes hoc teneant, ff. de interdictis, & relegat. Peregrinus de iure fisci, lib. 5. tit. 1. num. 68. & Sanchez ibidem num. 5. qui inde ostendit, quia licet Fiscus sit vniuersitatis bonorum heretici successor, non est tamen propriè heres, cum succedat damnato viuenti. At viuens hæredem

75 habere haud potest. Vnde quauis decisis procedat semper negativè non transiunt hæredes extraneos; ergo nec in fiscum non tamen semper procedit affirmatiuè, transit in hæredes extraneos; ergo in fiscum. Nam cum hæc non sit verè, & propriè heres, nequaquam rectè deducitur argumentum ex verè, & propriè hereditibus ad ipsum. ita docent Ruinus conf. 3. tom. 14. volum. 5. Peregrinus & Sanchez citati Soula lib. 3. Aphor. cap. 9. num. 19, & alij contra Clar. qui minus bene oppositum dicente ff. in q. 72. num. 7.

76 Sub bona autem confiscatis comprehenduntur ea bona, quæ sub conditione donauit, siue donatione inter viuos, siue causâ mortis, si conditio adimpleatur adueniente delicto. Est communis opinio doctrina, quam tradunt Farinac. de hæresi, quest. 190. num. 32. Simanch. de carhol. Institut. tit. 9. num. 9. & 10. Suarez de fide disp. 11. sect. 5. nn. 3. & Caltrus Palaus. dict. disput. 5. punct. 3. nn. 1. Ratio est, quia bona, quæ sub conditione dantur, dantur sunt, dum conditio non adimpletur, tempore autem conditionis iam sunt Fisci ob

77 crimen hæresis commissum. Atque tunc heretici bona donata sic confiscantur, ac si nullam donationem fecisset, cum res donata non sit donantis, sed Fisci quauis

do donatio effectum habere debebat.

78 Quid si aliquid sine conditione vias, sed absolute donetur, causamoris donatione renouabili, & postea donans crimine hæresis committat? Si hæc donatio à viro sit facta vxori, firma manet respectu Fisci etiam post commissum delictum, licet alia bona sint confiscata; ac si moris naturalis euenisset, neque vilo modo illud sic donatum vxori in fiscum transiret. Extat decisio manifestata in l. sed si mors, ff. de donationibus inter vir & vxor, l. res vxoris. C. eodem tit. l. quisquis, S. vxori. C. ad l. l. l. Mariæ. & adducunt Bald. in l. executorum. versic. quero quidam, C. de executione rei iudic. Farinac. cum pluribus relatis, tom. 1. qu. 35. num. 130. Molin. Iesuita, disp. 659. & Sanchez lib. 6. de matrim. disput. 17. num. 3.

79 Dixi manere firmam respectu fisci, non tamen respectu mariti: Cum hæc dum suspensio est possit cum renouare intra l. sed si mors. ff. de donation. inter vir & vxor. & tradunt Farin. Sanchez & alij citati.

80 Est autem aliqua differentia inter Doctores circa prædictam decisionem: Nam nonnulli eorum volunt, vt sit firma illa donatio facta à viro respectu fisci, quod res donata debeat esse iam vxori tradita. ita Farin. dict. quest. 35. num. 137. tom. 1. & Clar. S. donatio, quest. 9. versiculis autè. Alij è contra affirmant non requiri talem traditionem. ita Molin. Theol. rom. 2. disp. 188. S. dubium est, & Sanchez lib. 6. de matrim. disput. 17. num. 5. At Caltrus Palaus cui adhæreo vbi supra iudicat vtrumque probabile.

81 Si talis verò donatio causâ mortis absolute fiat è contra ab vxore viro, vel alteri, commissio hæresis delicto per donantem, non manet firma respectu fisci, sed res donata ipso facto publicatur ratio est, quia prædictum privilegium à Inre vxori concessum non extenditur ad maritum, & mino minus ad alterum, vt patet ex ipso texto l. res vxoris. C. de donationib. inter

82 vir & vxor. ibi. Donatio maritalis ante tempus criminis, ac reatus collata in vxorem, quia pudicitia præmio cessit obseruanda sit, tanquam si maritus eius naturè non pene subduxerit. ita Molin. Iesuita, tom. 3. disp. 89. S. disputat. præcedente. Sanchez lib. 6. de matrim. disput. 10. num. 5. sine, & disput. 7. num. 6. ac cum pluribus relatis Farinac. quest. 35. num. 131. & quest. 164. num. 17.

83 Expendenda superest vltima pars nostræ Regulæ, ac primo certum prorsus non confiscari bona, quæ heretici ante commissum hæresis delictum acquisiuit, & à se donatione simpliciter, vel contra d. alienauit, quia dum delictum committere incipit, iam non sunt ipsius delinquentis, ergo non

84 cadunt sub confiscationem. Excipe tamen si talis alienatio in fraudem Fisci executâ fuerit. Nam tunc non est valida donatio, nec reuocatio, sed statim à fisco omnia

nino tenocatur, ita ex communi omnium doctrina asserunt Farin. in praxi crimin. quest. 164. num. 48. & 50. item nu. 26. & 27. & Castus Palasus di. disp. 5. punct. 2. num. 3. & 4. Ibi cum ipso Farinac. etes exprimit casus in quibus dicta transpresumptio potest eos proprijs illius verbis accipere.

85 Primò, inquit, presumitur fraus, si facta alienatione statim delictum committatur, nisi necessitas appareat alienandi. Menoch. lib. 3. presump. 137. num. 12. Gomez. tom. 3. variar. cap. 14. num. 4. Farinac. de falsis & simulac. quest. 164. num. 134. dubius tamen, quia Ioan. Faber. in §. item si quis in fraudem num. 7. & 9. insitit, de actionib. contratiu desepdit varijs rationibus.

86 Secundo, si sit donatio omnium bonorum, vel maioris illorum partu. Farin. nu. 222. & Mascard. de probat. concl. 538. n. 1. & 2. Menoc. de presump. lib. 3. presump. 114. n. 7. & 8. Adde idem esse in donatione meliorum bonorum, siue magis pretiosorum. Menoch. num. 9. Farinac. 136. Aut. Gomez tom. 3. variar. cap. 14. num. 4. Quod adeo verum est, ut etiam si donatio bonorum omnium facta sit interpellatis vicibus, & diuersis personis, adhuc presumatur facta in fraudem sicut Menoch. num. 10.

87 Gomez num. 31. Farin. num. 124. Idem iuris est de venditione omnium bonorum, non tamen in venditione maioris illorum partu, de hac enim venditione fraus non presumitur, cum facile honestari possit. sic Gomez. num. 4. Farinac. nu. 124. & 130.

88 Menoch. num. 8. Neque etiam in venditione omnium bonorum presumenda est, si facta sit in alto pretio, vel parum minoris, & absque ulla occultatione. Gomez num. 16. Farinac. referens plures, nu. 133.

89 Tertiò, presumitur fraus, si facta est donatio, vel venditio coniuncta personarum iure sanguinis, vel amicitie, a qua facile possit sic donatum, vel venditum recuperare. Farinac. de num. 136. Menoch. num. 33. & seqq. & alij haec omnes Castus exprimens, ubi presumatur fraus in alienatione bonorum contra fidei, vel fecus.

90 Similiter prorsus certum, non confiscari bona acquisita post sententiam definitivam, sed postquam hereticus cum Ecclesia fuit reconciliatus. Ostenditur inde, quia tunc iam cessauit causa confiscationis, nempe delictum. Ergo non possunt talia bona publicari. Patet etiam manifestè ex text. exprello in cap. felicis, de pign. in 6. verò cum talia, ibi, de postmodum acquisitis repetitio non negeret, & l. si mandauero 22. §. 15. cuius, si mandati, ibi publicatis bonis, quidquid postea acquiratur, non sequitur fidei, & l. eius qui §. 1. ff. de testame. ibi, bona, quae tunc habuit cum condemnaretur, publicabuntur asserunt Farin. tom. 1. quest. 15. num. 138. & de heresi quest. 190. num. 25. Sanchez, lib. 2. in decalog. cap. 14. num. 8. & Suarez de

fide disp. 22. sect. 5. num. 13.

91 Contra hanc autem certam doctrinam nequaquam facit l. 2. C. de bonis damnatorum. ubi sic disponitur. Deportari, inquit, neque earum quidem rerum, quas post penam irrogatam habuerint, heredes habere possunt, sed has publicabuntur. Quippe ibi, vt bene cum Cuiacio obseruat. lib. 6. cap. 33. & Fachin. lib. 9. controuersi. cap. 51. notant Castus Palasus di. disp. 5. punct. 3. num. 3. Non est sermo de quouis delinquente cuius bonificaretur, sed de delinquente deportato, qui eo quod capite minutus est heredes habere non potest; ergo &c.

92 Controuertant verò Doctores circa bona acquisita intermedio illo tempore, quo quis crimen heresi commisit, & de eo in Sancto Officio condemnatus fuit, quòd subiaceant confiscationi, teneat Clarus lib. 3. receptor. §. fin. quest. 78. num. 14. Azor. tom. 1. lib. 5. cap. 7. quest. 8. Vasquez l. 2. disp. 169. cap. 1. num. 8. & Suarez de fide disp. 22. sect. 1. num. 5. Probat inde precipue, quia consuetudine sic communiter receptum, & Omnia bona, quae habet delinquens dum eius delictum declaratur, in fidei transierant, quòd in delicto magis habere locum, cum hereticus, dum Ecclesiae non est reconciliatus in heresi perseverare

93 iudicetur. Pro hoc facit l. eius qui §. 1. ff. de testam. ibi bona quoque quae tunc habuit, cum damnator, publicantur, ergo attenditur ad condemnationem, & non

94 solum ad delictum, Deducitur etiam ex l. 10. tit. 9. lib. 5. recopil. ibi mandamus, quod seu audios por bienes de ganancia todo lo multiplicado durante el matrimonio hastaque por el tal delicto los bienes de qualquier de ellos sean declarados pot. sententia, ergo ad tempus sententiae attenditur.

95 Oppositum tamen affirmat probabiliter Castus Palasus di. punct. 3. num. 5. & prae-ter eum defendunt Angelus l. quodres, 14. sine, ff. de nouat. Murica lib. 5. recopil. tit. 4. leg. 3. Glof. 7. num. 6. Baiard. addit. ad Clarum, lib. 5. §. heresi, num. 19. & qu. 78. nu. 212. & cum alijs relatis, Sanchez lib. 2. in Decal. cap. 14. num. 10. Ostenditur ex l. 1. ff. de pignis, ibi, sed eam causam sustinere, quam sustinisset, si eo tempore esset sententiam passurus, cum deliquisset. Ratione etiam, quia confiscatio delicto est annexa, neque reo sententia aliam confiscationem iniungit, nisi, quae per delictum ipsius iure iniuncta est; sed per delictum nequit iniungi confiscatio, nisi bonorum, quae tempore delicti habebantur, ergo, &c. Perpetuas itaque hinc inde adductis, utrūque probabiliter iudico.

96 Adbuc verò remanet dissidium inter Thomam Sanchez, & Castus Palasum, quorum ille tantum admittit bona hereticis intermedio tempore, acquisita non

confiscari, casu quo hæresim tenuerit, secus si in ea perseueret. Atque idco disparem esse rationem de sodomia, quæ est peccatum transiens, ac consequenter post finitum sodomie actum acquisita nunquã publicatur.

99 At talem differentiam inter crimina ista hæresis, & sodomia Castros Palas efficitur sic reijcit. Non enim, inquit, ob hæresim habitualiter permanentem fit confiscatio, sed ob hæresim externam, & manifestam. At hæc hæresis exterior, & manifesta cessauit (ut suppono) etiam si de illa non fuerit absolutus. Ergo cessat effectus confiscationis ex tali hæresi proniens. Neque obstat te esse obligatum ad Ecclesiam redire, cum ab illa te separasti, ut dicamus bona illa esse confiscata ob non impletam hanc obligationem; quia, confiscatio non est annexa peccato huius omissionis, sed hæresi externæ, ita ille, ergo eadem est ratio de criminibus hæresis, & sodomiz quoad effectum confiscandi bona, vel secus. Vide plura penes citatum Castrum pro re præsentem.

100 Vitimo loco illud notandum cum Sanchez. dict. cap. 14. nu. 11. ex mente Felui in cap. scribebam, num. 3. de præsumpt. & Sædi de alimentis tit. 7. quest. 4. nu. 26. quod in dubio, an hæresis perseueret, quæ acquisitionem dominij impedit, præsumatur Regula semel malus, de regul. iuris in 6. & affert Soula lib. 3. pphor. cap. 9. n. 19. Atque his Regula terminatur.

*Debita, & iura hæretici actiua, vel passiva conditionalia a ad Fiseum ne perueniunt?
Quid de donatis illis aut propria ipsius arte acquisitis?*

REGVLA CCCCLXI.

101 **C**onditionale hæretici ius, aut debitum, ut hæreditas, legatum, fideicomissum, ex vitima voluntate descendens, non confiscatur, si conditio, quæcunque sit, post condemnationem, vel postquam cessauit delictum, impletur. Secus si perseuerante ad hoc hæresi, vel quouis tempore, si ius, aut debitum sit passivum.

102 Debita vero, & iura conditionalia ex contractu descendente, quamuis conditionis adimpletio fiat post condemnationem, ad Fiseum pertinent. Dein ius actiui contractum ex conditione potestariæ de futuro, posita in contractu, transire ad Fiseum, si hic eam implete potest: nequaquam tamco transsit si sit ius passivum.

103 vel si conditio sit de presenti. Tandem donata hæretico, cuius hæresim donans ignorat, vel per ipsam acquisita propria negotiatione, vel artificio, similiter confiscantur Excepto casu, nisi pro alimentis necessariis sint dicto modo data, vel acquisita.

106 **D**istingendum primò pro discussione factiori contentorum in Regula ista, de tripli conditione pro re præsentem; sicuti distinguit bene, & eruditè Ant Gomez, tom. 1. variarum, cap. 13. num. 60. & habetur expressè l. vnica, §. fin autem sub conditione. cap. de caducis tollendis. Quedam est conditio potestativa, quæ sic vocatur, quæ doctis facile est, ut a sola eius, cui imponitur, voluntate pendat, ut si impleverit quid tam leue, ut ipse solus implere valeat. Quedam verò est conditio casualis, nempe quæ ex fortunæ evenitu pendet, ut si navis redierit ex India. Quedam item mixta nimirum quæ partim ex voluntate eius cui imponitur, & partim aliunde pendet, ut si contraxerit matrimonium, hæc enim ex alterius coniugis voluntate, & ex alijs eventibus pendet: hæc itaque conditionum distinctione præmissa.

108 Circa punctum principale, de quo in titulo Regula diuisi sunt authores: quidam enim volunt iura omnia conditionalia, tum ex vitima voluntate, quàm ex contractu delinquenti debita confiscationis subiaccere, quamvis conditio post sententiam impletur. Ratio est, quia tempore delicti hæresis Fiskus habuit ius quodam ad illa, licet pendens ab eventu conditionis, sed sub generali confiscat one, qualis est ista, comprehenduntur omnia iura, & actiones, ut supra diximus; ergo cuncta dicta iura conditionalia publicantur. ita Grammaticus consil. crim. 7. nu. 3.

109 E contra alij nullum ius conditionale confiscari tenent, sed solum quodvis ius delinquentis absolutum: ob eam rationem, quia bona acquisita post confiscationem, maxime lata iam sententiæ non publicantur, ut dictum à nobis Regula præcedenti, sed huiusmodi est ius conditionale, quando post sententiam, & confiscationem impletur conditio, eam tunc habere incipiat, impleta conditione; ergo non publicatur. ita Angel tra& macticio: verb. & eius bona, num. 12. Imola. l. quoties 14. nu. 3. ff. de nouat. & ibi Paulus nu. 4. Bald. ibi, §. sed si ac plures.

110 Hæc duò tamen extrema effugientes, sub distinctione media incedimus via, ac primò dicimus, quæcunque debita, vel iura actiua conditionalia, ut hæreditas, legata, aut fidei commissiva talia non publicari si descendunt ex vitima voluntate, quando conditio post condemnationem impletur. Probatior efficaciter, quia in vitimis voluntatibus implementum conditionis non retrotrahitur, sed attenditur ad tempus, quo illa impletur, secundum l. c. §. ferui. ff. ad Syllan. l. si cum hæres. 4. ff. Quando dies legati regul. Quæ legata, 18. ff. de regul. iuris. Vnde, eum tempore impletur conditionis, nempe post condemnationem verè acquiratur, bona futura censentur, quæ ut dictum Regula præcedenti,

cedentium confiscationis nullo modo comprehendantur, ita auctores citandi.

1. Efficacius inde probatur, quia in ultimis voluntariis nulla dispositio conditionalis circa hereditatem, legata, & fideicommissa, transmittitur ad heredes, ergo neque ad Fiscum. Antecedens patet ex l. viciis, §. si autem aliquid sub conditione, C. de caducis tollendis. Peculiariter de legatis ex l. si ita expressum; ff. de conditionis & demonstrat. Item peculiariter de fideicommissis, ex l. in causa, §. Ponopius, & ibi Glossa, ff. de minoribus, & tradunt Farin. tom. 1. quæst. 35. num. 1433. Comstr. præd. quæst. cap. 19. sine. Ant. Gomez tom. 1. variat. cap. 11. num. 36. & post alios, quos citat Sanchez lib. 2. Decal. cap. 14. nu. 15.

2. Quomodo, id bene addit, quod iuxta doctrinam probatam a nobis traditam Regula præcedenti, nempe bona acquisita postquam cessavit delictum, etiam antea sententiam subiacere confiscationi, parimodo probabiliter dicta debita, vel iura, actus conditionalia non publicentur, si conditio post cessationem delicti impleatur. Quia tunc censentur bona futura, quæ ad Fiscum non transeunt.

3. Prædictam autem doctrinam aliqui, ut Romanus, singulari 170. nu. 1. tantum admittunt casu quo conditio est casualis. Verum non esse admittendam, quavis existente conditioe, siue potestarius, siue casualis, siue mixta, recte docet Sanchez ibidem, nu. 17. ex l. viciis. §. si autem aliquid sub conditione, C. de caducis tollendis, namquam ibi expressè decisum, quod alij comprobant, præsertim Callus Palau tract. 4. disp. 5. punct. 4. o. 3.

4. Sed si delinquens substituitur alteri in legato, &c. & conditio impletur post sententiam? Certum est, tale legatum, &c. cui fuit substitutus delinquens, non publicari, ob rationem dictam, quia cum conditio post condemnationem impletur, reputatur inter iura, aut bona futura, quæ vel dignius non censentur, & constat ex l. substitutio, 42. ff. de acquirèdo. rer. domini, ibi substitutio, quæ non dum competere extra bona nostra est, & ex l. ex facto, §. si ff. de vulgari, & pupillari, vbi Bald. & cum loquens Gigas de crimine Iesu Majest. lib. 2. quæst. 15. nu. 144. Sanchez, ibi dem. nu. 18. & Callus Palau vbi supra.

5. Verum dicta debita, vel iura conditionalia ex victimis voluntarie descendencia, absque duxio subiaceant confiscationi, si conditio impletur ante condemnationem, vel antequam delictum cesset, & si tunc delinquens sit capax succedens de hac capacitate ageret infra. Ita Vasquez 1. 3. disp. 169. cap. 1. n. 7. & Sanchez d. 3. cap. 19. ou. 50. & Sosa dict. cap. 9. n. 27.

6. Tandem debemus, aux ius conditionale ex ultima voluntate descendens, si si passivum transit in Fiscum, quandoque

impletio conditionis existat. Patet ex l. Stotius Florus 48 §. finali ff. de iure fisci, & l. ex facto, §. ex facto, ff. ad Trebel. vbi deciditur, §. cum tunc fieri solvere fideicommissum conditionale ad quod delinquens venebatur, libet conditio post condemnationem extiterit. Ita Alexander l. si maritus, 32. num. 2. ff. solut. matrim. Barbosa, l. si constante, 35 §. finali. §. ff. solut. matrim. & Sanchez dict. cap. 19. nu. 19. Quidquid in contrarium allatur lafon, l. si qui arbitratu, a. penultimo. ff. de verb. obligat. interpretans textus de fideicommissio puto. Sed Barbosa ait interpretationem eius esse falsam, & nullo modo admittendam.

7. Secundo dicimus, si iura, aut debita conditionalia promittuntur heretico ex vi aliter contractus, ut ex venditione, aut stipulatione transeant ad Fiscum, etiam si conditio post condemnationem impleatur. Ratio efficax est, quia talia iura, & debita sunt transmissibilia ad heredes, ut patet per §. ex conditionalibus inquit. de verborum

8. obligat. ibi. Ex conditionalibus stipulatione eorum spes est debitorum, itaqueque ipsam spem in heredem transmittimus, si prius quam conditio extet, mors nobis contigerit, & ibi Glossa & Doctores communiter, ergo transire etiam potest in Fiscum, l. inter fœderum, §. finali ff. de pactis dotalibus, & tradunt cum multis, quos referunt, Ant. Gomez tom. 1. variat. cap. 14. nu. 2. Farin. in prædict. 121. 25. nu. 146. & de hyperis, quæst. 190. nu. 13. & Sanch. dict. cap. 14. num. 3.

9. Confirmatur assignando rationem cur debita ex contractu ad heredes transiunt, & non debita ex victimis voluntariis admittuntur quia in contractu interueniunt facti, & persona creditoris, qui in dubio, præsumitur, & sibi, & suis heredibus prospiciet, ac perpetuum vitæ suæ ex contractu procurare arguunt, ex text. in l. si pacta,

10. ff. de probationibus. At in victimis dispositionibus conditionalibus non interueniunt factum etiam eius, in cuius fauorem est facta dispositio, ex quo possit colligi sibi, & suis heredibus velle prospicere, sed solum interueniunt factum disponentis, & legatio, qui solum merita, & personam legatarij accedera videtur. Ita Callus Palau, dispunct. 4. nu. 3. fore totidem verbis.

11. Prædictam tamen doctrinam limitant aliqui, quod debeat intelligi de iuribus, & debitis ex contractu solis actibus conditionalibus, nempe que ipsi delinquens erant solvenda, & quod hæc tantum transeant ad Fiscum etiam si impleatur conditio post condemnationem, non verò de passivis, id est de ijs, quæ ex contractu conditionaliter condemnatas tenebat solvere, quæ ita ad Fiscum pertinere ostendit videtur ex l. Quoties, 14. ff. sine, de nouat.

12. Ibi. Et ideo si forte persona promittens pendente conditione fuerit deportata, Marcellus scribit nec existente quidem conditio-

- 133 fre. Atque de iure canonico adeſt expreſſus textus in cap. Excommunicamus, il primo, S. credentes, verſ. ſi Tabellio, extra de hereticis, C. qui ſimiliter loquitur de deſenſoribus hereticorum, ſautoribus &c. vbi ſic; ſi Tabellio, inſtrumenta confeſſa, per ipſum nullus ſine momenti, ſed cum Auctore damnare damnetur, & ibi Abbas antiquus, num. 2. in verbo Inſtrumenta. Hoſienſ. num. 9. verb. ſi Tabellio, Anchar. num. 3. & alij, quos reſert Farin. ibidem, num. 30.
- 134 Sed poteſt dubitari, an diſpoſitio diſcretus debeat intelligi de inſtrumentis confeſſis per Tabellionem hereticum, etiã antequam haberetur in hæreſim? Benignior interpretatio amplectenda cum Abb. loc. cit. (cui videtur adhærere Farin. cum eius intentum exprimat, & non reprober) quod ſi intelligendum de ſolis confeſſis poſt lapſum, & non de confeſſis antea, quia cum tunc Tabellio eſſet capax & habilis ad ea confeſcenda, valorem ipſis tribuebat, quem non acceperunt per ſubſequenti hæreſim.
- 135 Priuatur item infamis hereticus credens, ſautor &c. alio priuilegio, quod non poſſit eſſe Aduocatus. Conſtat ex eadem Auren. credentes, S. ſi verò fuerit Aduocatus, C. de hereticis ita ibi, ſi verò fuerit Aduocatus, eius patrocinium nullatenus admittatur; eſt etiam text. in l. Que Samaritis, ibi, Neque aduocatione ſanguantur, C. eodem: ita Simane. de cathol. inſtit. tit. 46 num. 61. Decian. in traſſ. crimin. libro 5. cap. 43. nu. 4. Bonifac. de Vitalinis, in rubr. de crimin. hæreſim, num. 9. Rojas, ſingul. 105.
- 136 Vbi bene addit, quod heretici ſint incapaces gradus doctoratus, & cum alijs pluribus, quos adducit Farinac. ibidem, num. 52.
- 137 Tandem hereticus, ſantor, &c. ob infamiam ad id portam non poteſt eſſe miles, ſecundum textum in l. Quicunque, S. nullum, C. ne hereticus; vbi ſic. Nullum præterea Apponitur militum, vel Eutychniſtam ad aliquam tubæ, ſus aſpirare militiã, & ſi inuenti fuerint miſtari cingulo ſolui honeſtorum hominum, & Palarij communionem priuentur, & ibi Burrgar. in fine. extat etiam text. in l. Manichi, la prima, ubi item militare quoque prohibeantur, & in l. Que de Samaritis, C. eodem. ita Decian. in traſſ. crimin. lib. 5. cap. 43. num. 4. in fine Farinac. de heretiſ. queſt. 189. S. 4. n. 53. & Souſa lib. 3. Aphoriſm. cap. 7. num. 9.
- 138 Prædictis cæſibus ex pœna infamie ob hæreſim prouenientibus adiungit aliqui item, quod collatio beneficiorum facta hereticis, & credentibus, eorum, ſautoribus, &c. ſit irrita, & quod teneantur ſtatim reſtituere fructus, vti iniquè perceptos. Ita Pegna 3. part. Direct. queſt. 113. Comment. 163. Azor. tom. 1. Inſtit. moral. lib. 8. cap. 18. queſt. 8. Sanchez in Decalog. lib. 1. cap. 26. num. 4. & Souſa dict. cap. 7.

num 10. quibus adheret. Atque his præſens Regula abſoluta.

Carent ne heretici, eorum credentes, &c. Eccleſiaſtica ſepultura? Qui de pœna illorum, qui ipſos ſepeliunt?

REGVLA CCCGLVIII.

- 139 Certe de iure, quod heretici, eorum credentes, ſautores, &c. priuentur Eccleſiaſtica ſepultura, & preces pro eis non ſint fundendæ. Eadem pœna priuationis talis ſepulturæ quibuſvis illos hæredes inſtituentibus inſigitur. Carent etiam Eccleſiaſtica ſepultura, qui in carceribus pro heretiſ. aut heretiſ. ſuſpicionem 130 detenti ſe ipſos occidunt. Quod ſi de facto aliquis ex prædictis in ſepultura Eccleſiaſtica ſepelatur, proſtrius exhumari debet, dummodo eius alia poſſint dici.
- 131 ni ab oſſibus Catholicorum. Quicunque autem clericus, ſive laici, qui ſcienter ſepeliunt hereticos, eorum credentes, ſautores, &c. Excommunicationem ipſo facto contrahunt, clerici etiam ſuo privati officio manent; ſecus, ſi non ſcienter.
- 132 Pœna hæc priuationis ſepulturæ à iure diuerſorum criminum patraribus iniungitur; Adducit compendioſe, vt ſolet 16. caſus, in quibus ſic diſponunt Sacri canones, Anton. Fernandez de Moura in ſuo examine Theolog. Moral. par. 4. cap. 20. S. 2. eos maiori compendio perſtingere mihi placer, tibi credo haud diſpicebit cognoscere.
- 133 Primò carent Eccleſiaſtica ſepultura, heretici, &c. vt ſtatim declarabimus. Secundò. Iudei, Pagani, & Infideles in ſuo errore morientes. Cap. Eccleſiam, de conſecr. diſt. 1. Tertio. Blaſphemi in Deum, aut in Sanctos, qui nolunt acceptare pœnas ſibi pro blaſphemia iuriſdicte impoſitas.
- 134 Cap. Statuimus, de Maledictis. Quarto. Mortui, qui poſt mortem conuincuntur fuiſſe heretici, & in heretiſ. obſiſſe impœniteres: qui exhumari longè ab Eccleſia ſepeliri debent, cap. Sanè 24. q. 2. niſi forte eorum oſſa ſint erecanda. Quintò. Infantes filij Chriſtianorum ante baſtiſmum decedentes à vita, vt ex uſu patet. Sextò. Omnes illi, qui viuè prohibebantur ab ingreſſu Eccleſie, cap. 15. qui de ſint. ext.
- 135 Septimò. Omnes qui in Notorio, & publico peccato moriuntur, Gloſ. in cap. Monachi, de ſtatu Monach. cap. pro obeuntibus.
- 136 bus 13. queſt. 2. &c. Octauò. Se ipſos peccaminose occideres. cap. Placuit 13. queſt. 5. Nono. Publici vſurarij, in peccato vſurarum mortui. cap. Quamquam de vſuris Decimò. Qui prædictos vſurarios in Eccleſia ſepelierunt. cap. Quia in omnibus, de ſepult. Vndecimò. Excom-

municati vitandi cap. Sanē 24. quēst 3. & etiam sint sepulti, exhumari debent. cap. Sacre de sepult. Duodecimō. Interdicti publice denuntiari. cap. in nostra de sepult. Tertiodecimō. Publici Ecclesie spoliatores, vel incendiarij. cap. Quod a vito, 12. quēst 2. Quartodecimō Religiosi, qui post mortem probantur proprietarij ex inuentio proprio peculio. cap. super quodam de statu Monach. Quintodecimō. Laici negantes, & retinentes iniuste decimas Ecclesie. cap. Prohibemus, de decim. Sexdecimō. Qui in torneamentis mortui sunt, aut in eis mortale vulnus acceperunt, ob quod obierunt. Cap. de torneam, quibus negatur sepultura etiam si cōfessi fuerint, & Eucharistiam acceperint: sic dispositum ad terrorem aliorum. En calius, in quibus priuatur qui sepultura Ecclesiastica, ex eis perpendamus iam facientes ad rem nostram.

337 Quod heretici, eorum credentes, &c. priuari debeant Ecclesiastica sepultura, & pro eis non sit orandum. patet ex text. expresso in cap. sic, extra de heret. in fine, ibi, aut inter Christianos accipiat sepulturam. Vbi id notant Glof. vers. Nec inter Christianos, & in verb. Ablatio, & præter alios, Hostiens. num. 1. Clarius idem patet ex text. (hic loquitur in fautoribus, defensoribus, hereticorum, &c. multo magis procedit in heretico.) in cap. Excommunicamus, il primo; § credentes, vers. Sanē de hereticis, vbi sic: *Sane Christiani non exhibeant* huiusmodi pestiferis Ecclesiastica Sacramenta, nec eos Christiane præsumant tradere sepulture. & ibi Anron, de Batrío, n. 38. vers. quarto nota. Catd. Zabarel. num. 6. & alij.

339 Confirmatur ex alio text. in cap. Sacris, extra de sepult. (hic textus, quamuis loqui videatur in excommunicato, est tamen eius absolutio generalis) ita ibi *Sacris est canonibus institutum*, ut quibus non communicauimus vinis, non communicemus defunctis. Et ut careat Ecclesiastica sepultura, qui prius erant ab Ecclesiastica unitate recisi. prout sunt verē heretici; atque in hoc textu fundatur Archidiacon. in cap. 2. de hereticis in 6. n. 7. Affirmat, quod hereticorum cadauera non debent in cimiterio Ecclesie sepeliri, necque etiam alibi ad modum Christianorum, sed foras iactari ab Ecclesiastica sepultura in signum perpetue damnationis. Ad id ostendendum multa adducit Farinac. de heresi quēst. 192. §. 3. nu. 38. citans plures, præcipue Pego. 3. par. Directa. ad quēst. 4. Comment. 89. vers. Quantum ad primum, vbi egregie hac de re tractat.

341 Priuandus item Ecclesiastica sepultura, & ad suffragia pro defunctis non admittendus, Quicumque hereticum suorum bonorum consilium heredes. ita Hostiens. in cap. si quis Episcopus num. 3. in verb. Anathema, vers. Ergo non sepeliatur, extra

de hereticis, & ibi etiam Henrich. nu. 1. in fine vers. Non ergo sepeliatur, Marian Soccin. num. 11. Farinac. de heresi, quēst. 190. §. 8. nu. 107 affirmans cum Hostien. quod præter poenam excommunicationis, sit priuandus ecclesiastica sepultura.

342 Dein, tali sepultura carere debet quis, quis propter heresim, aut eius suspicionem derentus in carcere sibi mortem in fert. docet cum Pegna dict. commen. 89. Soula lib. 3. Aphorisi. cap. 3. nam. 2. Ostenditur inde, quia cuius sui ipsius occisi infingenda est hæc pœna priuationis sepulture ecclesiasticæ, vt paulo ante diximus in 8. casu ex 16. propofitis, intra cap. Placuit 13. quēst. 5. etiam ob causam honestam se

343 occiderit. cap. ex parte de sepult. Excepit si tunc sui compos non erat, aut à Spiritu sancto fuerat impulsus vt Sāon. Iudici. 6. ergo à fortiori detento in carceribus per heresim, vel suspicionem eius, qui se ipsum occidit.

344 Quid si de facto aliquis in sepultura Ecclesiastica hereticum mortuum sepeliuit, tenetur sepulti ossa exhumare, & non poterit absolui ab excommunicatione, contra dicta (vt statim dicam) nisi prius exhumauerit illa. Adhuc textus expressus in cap. 2. de hereticis in 6. vbi sic *Nec absolutionis beneficium* mereantur nisi proprijs mœnibus publice extumulent, & projiciant huiusmodi corpora damnatorum. Glof. ibi infiguratione casus, vers. A qua non. Archidiacon. ibidem num. 7. & 8. ac cum alijs Farinac. dict. §. 3. num. 41.

345 Debet tamen intelligi cum hac limitatione dumodo exhumanda ossa possint discerni ab ossibus catholicorum secus si aliter. Docent Mariann Soccin. in cap. si quis Episcopus. n. 11. extra de hereticis, & Glof. in cap. quicumque, de hereticis, in 6. Facit pro hoc textus (& si ibi sit sermo de excommunicatione) verbis; si ab aliorum corporibus discerni poterunt. Afferit Farin.

346 ibidem, num. 42. Qui num. 43. bene aduerit cum Geminian. & alijs, quos citat, casu quo plures simul hereticum sepeliant, & vnus tantum ex eis illius ossa extumulauit, aut ab alio extante extumulata fuerunt, satis factum pro omnibus quo ad obligationē extumulandi; ac proinde absolutionem obtinere poterunt.

347 A iure item est dispositum, vt locus in quo hereticus fuit sepultus. pro alijs defunctis catholicis sepultura perpetuo careat. Patet ex textu, in cap. 2. de hereticis in 6. vbi dicitur; & locus ille perpetuo eareat sepultura. circa quod Glof. in verb. locus Archidiacon. num. 9. eodem verb. caducet. in tract. de hereticis, rubr. de pœnis heretic. post mortem Repertat. Inquisitorum, in verb. Sepultura Ioan. d. Roias, singular. 503. & cum alijs relatis Farinac. de heresi, quēst. 192. §. 3. num. 44.

348 Contra quoscunque vero fuit clericos, sine laicos, hereticis, fautoribus &c. Sepultura

pulturam Ecclesiasticam tribuentes scienter, seu ex causa hæretici Excommunicationi ipso facto subiicitur. Adest pro hoc ex textu manifestus in cap. Qui unque, de hæreticis in 6. ubi fit. *Quicunque hæreticos sciet præsumperint Ecclesiæ tradere sepulturæ, Excommunicationis sententia se noverint subiacere.* Et ibi Gloss. in figurata ratione casus, Geminian. in sumuario ante.

249 num. 1. Extrat etiam pro eadem reo Bu-
la Nicolai III incip. Nouerit vniuersitas,
in fin. Direc. relata. Ita Calderin. in trac.
de hereticis rub. de penis eorum post mor-
tem num. 1 Syluest. verb. hereticus S. i.
num. 14 Tabien eodem verb. u. 18 & cum
pluribus, quos refert Farin. di. S. n. 45.

350 Deinde si hæreticum sepeliens sit clericus, præter citatam Excommunicationem, incurrit privationem sui officij, ad quod nequit restitui sine dispensatione sedis Apostolicæ, secundum text. Ex regum in cap. Excommunicamus, l. primo, S. credentes, per hæc verba. *Clerici si dantes sepulchrum* hæreticis, vel eorum fautoribus, suo privantur officio, ad quod si quando restituantur absque indulto sedis Apostolicæ. Tradunt Glos. Anton. de Butrio, Marian. Soccin. & Rosella citati à Lacin. vbi supra. num. 46.

351 Ex tali autem actione sepellicendi hæ-
ricum in loco sacro iniungit contra sepeli-
entem præsumptio hæresis, id est malæ creduli-

litatis, ita ut Inquis. or ad ius ipsius se-
pelientem procedere possit. Docent, ut cer-
tum Pegna 3. par. Direct. q. 128. 45. Comm.
80. vers. sed a terum iam caput, & Farin.

35a ibidem n. 49. Addentes talem presumptionem esse modo tuam, modo vehementem, iuxta personarum, circumstantiarum occurrentium qualitatem.

253. A contrahenda tamen dicta Excommunicatione, & privatione officij liberantur quicunque sepelescentes hæreticum, ignorant, vel non eorum scientes esse hæreticum, sed solum per famam eius certa, & communis omnium sententia, præiudicium Ioan. de Anania, in cap. si quis Episcopus, num. 1. vers. Et intellige, extra de hæreticis, qui id probatur per textum in cap. Quicunque de hæreticis in 6. perpendens à contrahendo sensu præiudiciali, sicut, in eodem textu positam ibi Glof. verb. scienter. Vgolin de censur. Pontifici reservatis, & Parinae eum alij per ipsam relatis dict. §. 3. num. 51.

254 Denique sepelientes hæreticum non ex
causa, vel favore hæresis, nec in sepultura
Ecclesiastica, sed ex amicitia, vel consan-
guinitate, aut ne cadaver putredine aëtem
corrumpat, si sepeliant extra ciuitatem non
contrahunt diuitias pœnas. Hoc etiam est
certum ex mente. Ita Pægna dict. Com-
ment. 89 vers. si quis & Farinac. de hæresi,
quæst. 192. §. 3. num. 50. Atque prædictæ
Regula, & Caput terminantur.

CAPVT IIII.

*De panis temporalibus, contra apostatas à fide, hereticos, credentes eorum, fau-
tores, defensores, &c. Ac primò de confiscatione bonorum ob delictum
ab eo commissum, cuius bona publicantur.*

P R O O E M I O L V M.

Explicatio er cumque in communi spiritualibus penis, (si quid forte prætermisissim, in casibus particularibus occurreret infra occasio indicandi) sequitur agendum de penis temporalibus à iure institutis ad puniendos sancti Officii reos. Atque primo loco, de pena confiscationis bonorum, in cuius declaratione valde abundantes & prolixius auctores, ex iuris peritis præcipue S. in an. h. Catholice. Insunt. tit. 9. ac alibi quandoque, & Farinac. in praxi crim. tom. 1. quæst. 35. & de hæresi, quæst. 190. ac 191. Ex Theologis verò in primis Thomas Sanchez in Eccelego, lib. 2. a cap. 14. vique ad 30. & Casirus Palaut, Tract. 4. disputat. 5. longissima, 24. pænidis. Adde Antonium Soussam, qui licet stylo Aphorismico præ cæteris hæc materiam exactius, & fusius tractat, lib. 3. Aphoriz. a cap. 9. vique ad 19. Vnde conveniens duxi eam diuidere, ne nimis numeri marginales multiplicentur: hoc quarto capite Expendimus quoad hanc partem contentam in eius titulo, & penam autem quinclo sequenti erit sermo de confiscatione bonorum ob crimen ad alio tertio patrum, vel quando hæc pena confiscationis, vel alia privationis officiorum, & penitus filius ob delictum a Patre commissum, dein capite sexto de alijs penis temporalibus contra reos sanctæ Inquisitionis statutis, præcipue de pena pecuniaria agemus. Nunc pro complemento huius prozmioli, accipe, qualiter ex iuris, & communi auctoritum Doctrina distinguantur hæc tria, Annotatio, confiscatio, & Inco. Inco. bonorum: Annotatio est descriptio bonorum delinquentis Fiscii nomine ex causa, & in obligatione, vel sequestratione eorumdem lib. 1. vbi Gloss. verb. Annotatio, si requiruntur, & asserunt Ant. Gomez ad l. 76. Tauri, num. 7. & de delict. cap. 9. num. 2. ac C. rus, §. fin. quæst. 44. nu. & sequo.

leqq. Qui bene norant, quod in illis tantum casibus fiat, in quibus confessio incum habetur est, ne in detrimentum Fisci aliqua occultentur, aut surripiantur. Confessio item est bonorum in Fiscum applicatio, ut magis ex dicendis patet. Incorporatio vero bonorum est, eorum, quæ ad Fiscum sunt delata, eiusdem nomine occupatio, & in corpore bonorum Fisci redactio. l. 3. l. Incorporatio, C. bonis vacantibus, lib. 10. Prædicta colligi ferè totidem verbis ex Soula dict. cap. 9. num. 1. & 3. Quibus præfens Proœmiolum, sternendo viam ad sequentia, satis abundè completur.

Quibus nam in casibus, & contra quos Delinquentes est imposita pœna confiscationis bonorum? an contra hæreticos &: & qualiter?

REGULA CCCCLIX.

EX vi iuris nouissimi Authenticoꝝ cōfiscantur bona delinquentium in duobus tantum casibus criminis scilicet hæresis, & læsæ Maiestatis: præter casus alios statutorum peculiarium, per quos de tali confiscatione disponitur. Hæretici autem externi cuiusvis apollata, fautoris, &c. bona ipso iure confiscata, siue peniteat, siue non, tamen si ad breue tempus in errore peristerit. 6. Censetur item hæreticos contraxisse hanc pœnam confiscationis bonorum à die commissi criminis; requiritur tamen sententia eius declaratoria, casus quo hæresis per se notoria non est. Contrahitur denique dicta pœna etiam post mortem à formali hæretico; sedus tamen à suspecto de hæresi seiviter, aut vehementer.

Hoc fundamentum in materia ista primo loci faciendum, quod confiscatio bonorum vti ex se res valde odiosa, sit protinus reiicienda, nisi in casibus à iure expressis. Authent. de non eligendo secundò nudentes & docent Clar. §. fin. quest. 78. nu. 5. & Farinac. de hæresi, quest. 193. §. 6. n. 110. Recurrendum autem pro eis indagandis non ad ius antiquum, per quod pœna huiusmodi confiscationis bonorum nimis extendebatur. Patet ex l. 1. in prin. ff. de bon. damnat. & l. fin. etiam in prin. C. de bon. proscript. ubi olim sic dispositum fuit, ut generaliter in omni casu, in quo quis pœna mortis naturalis, aut deportationis muldaretur, index ei in consequentiam illius pœnam etiã confiscationis bonorum iniungeret. Præterea ex vi dicti iuris antiqui specialiter, & expressè reus bona confiscabatur in multis alijs casibus; de quibus copiosissime per Galscium in Margarita Fisci, Conrad. in præct. tit. de public. bonorum, num. 13. & Clarus in §. fin. quest. 78. vers. multa alia sunt crimina.

Verum postea prodijt ius nouum Authent. quo corrigitur antiquum, & sic disponitur, ut damnatio ad pœnam mortis naturalis, aut deportationis, bona in consequentiam eius nulli modo publicentur, sed proximioribus ab intestato venientibus referuata maneant. ita in Authent. bona damna-

torum, ubi Iaco. Butrig. & Ang. C. de bon. proscript. §. fin. in Authent. ut nulli lud. §. oportet, in Authent. de Mand. princ. Gloss. in l. 3. §. legis in verb. ademptio ff. ad l. Cor. de Sicar. & plures, quos refert Farinac. dict. quest. 25. num. 1.

Talis autem Authent. dispositio adeo fauorabilis est, (hoc bene notauit idem Farinac. num. 2. cum authoribus citandis) ut sententia contra eam lata à Iudice in iungente confiscationem bonorum sit nulla, & inualida, etiam quod ab ea non fuerit appellatum, nec vnquam in iudicatum tranfit, quomnis sit lata à Iudice habente latum, & generale arbitrium, ita Marf. in l. fin. nu. 193. ff. de iure omni. Iudic. Cognol. in l. ea sola ff. de regul. Iur. & Rolan. consil. 98. num. 4. lib. 2. Nam in tali casu sententia dicitur continere expressum iuris euerum, proinde ipso iure est nulla, tanquam notorie iniqua, nec vnquam in iudicatum tranfit, iuxta l. 1. §. Item cum ff. quæ sententia sine appell. rescind. & cum alijs, quæ adducit ibidem Farin.

Quamuis autem dicta correctio iuris antiqui per ius nouum Authent. non se extendat ad multos illos casus, in quibus concedebatur sicuti dictum supra bonorum confiscatio, ut legenti text. in dict. Authent. clare innotescit; hodie tamè non cõceditur, siue

ex vi iuris, siue ex vi consuetudinis, ita ut merito, & optimè affirmat Farinac. ibidem a. 9. & 10. per totum mundum id seruari, quod scilicet non publicentur bona reorum in aliquo casu, nisi in criminis hæresis, vel læsæ Maiestatis, vel nisi statutum, aut consuetudo alicuius loci aliter disponat. De hac consuetudine, & obseruantia statuti particularis locuti sunt Alb. in 3. par. stat. 9. quest. 18. ad fin. Deci. consil. 257. n. 6. consil. 441. num. 6. Clar. in præct. §. fin. quest. 78. & cum alijs relatis Farin. loc. cit.

Dein quod committenti crimeu læsæ Maiestatis, ultra pœnam mortis, sit etiam infligenda pœna confiscationis bonorum constat ex manifesto text. in l. quisquis, C. ad leg. Inl. Maielt. ibi, gladio feriatu bonis eius omnibus Fisco nostro additis, & in cap. Si quis cum militibus, 6. quest. 1. Afferunt præter alios Gigyn. de crim. l. ex Maielt. lib. 2. tit. de pœnis quest. 1. num. 6. Anton. Gomez. variar. resolut. tom. 3. cap. 2. tit. de crim. l. ex Maieltat. num. 1. & Clar. in præct. l. ex maieltat. vers. præterea licet hodie.

Quibus cum bene notat Farin. quod rali-ter in hoc crimine bona confiscantur, ut sta-

- tim patrato delicto reus amittat admini-
strationem bonorum bonorum.
- 18 Sed reliquis omisſis, iam ad rem noſtram
accedamus; concurrunt ſimul leges tam Ci-
uiles, quam Canonicae ad inſiſtendum hanc
penam conſignationis bonorum hæreticis,
& apoſtaſis à fide Catholica, vt patet ex text.
in l. Mamichæos, C. de hæreticis, ibi, quos
bonorum etiam omnium publicatione pro-
ſequimur, & in Authen. Gazatos, C. de hæ-
reticis ibi. Et omnes hæreticos vtriuſque
ſexus quocunque nomine cenſetur perpe-
tua damnamus infamia, diſidamus banni-
mus, cenſentes, *vt bona talia conſignentur*,
neque ad eos viterius reuertantur, ita vt ſi-
liſi cotum: ad reſuſceptionem peruenire non poſ-
ſint, cum longe ſit grauioſ æteruam, quam
temporalē offendere Maieltatem vbi Billa
pete. in principio.
- 20 Poſtea idem confirmarunt plures Summ.
Pontifices, præcipue Innocentius III. in cap.
Vrgentiſ, §. 1. extra de hæreticis. vbi ſic
habetur: In teris verò temporalibus poſtre
Iuriſdictioni ſubiectis bona hæreticorum
ſtatim publicari, & in alijs idem præci-
pimus fieri per poteſtates, & Principes ſa-
culares, & ibi de hoc Gloſſa in figuratiōe
- 21 caſus adducit alia concedant iura. Idem
Innocen. in cap. excommunicamus il. §.
damnari, eodem tit. vbi ad litteram dicitur,
ita quòd bona huiusmodi damnatorum ſi
laici fuerint conſignentur, ſi verò clericis, ap-
pſentur Eccleſijs, a quibus liſpendia rece-
perunt. De hoc vide plura apud Parin. de
hæreſi, quæſt. 190. §. 1. num. 1.
- 22 Cum autem conſtitet ex dictis penam cō-
ſignationis bonorum legibus cauſis, & Ca-
nonicis ſtatutam eſſe, in ea exequenda, quæ-
nam vitarum, que exequuti ſoluantur? Re-
ſoluit bene hoc ex iure, & ex mente aliorum
Caſtrus talus, dict. diſp. §. punc. 1. no. 3.
reſolutionem accipe proprii iplius vbi ſi.
- 23 Solum, inquit, adueto in executione
illius leges Eccleſiaſticas ſpectandas eſſe, nō
Ciuitiles, quia crimen hæreſis merò Eccleſia-
ſticum eſt, cap. Inquiſitionis, §. prohibe-
mus, de hæreticis in 6. Quando autem cri-
men eſt Eccleſiaſticum tam laici, quam cle-
rici Eccleſiæ legibus, & iuriſdictioni ſubdu-
tur, cap. licet de foro competeti, & ibi Gloſ-
ſa, verb. vacante Impetio. Quòd ad cō-
vum eſt, & non poſſint Principes, & tempo-
rales Domini contra voluntatem Eccleſiæ
hanc conſignationis penam exequi, quia
hæc pena accessoria eſt delicto, vt ſcribit
Genui, in cap. cum ſecundum leges de hæ-
reticis in 6. Ac proinde illius executio ad
idem tribunal, ad quod pertinet delictum,
debet pertinere, ex vulgato principio, quòd
accessorium ſequitur naturam principalis,
cap. accessorium de Regulis iuris, in 6. &
ita tradit Pegna 3. par. Direct. quæſt. 109.
Commen. 158. col. 7. verſ. nunc quid, &
col. 15. verſ. neque his, & ſeqq. hæc ille.
- 25 Peculiariter contra hæreticos inſiſtenda
ſunt pœna iſta conſignationis bonorum, vt

- notant auctores, ob varias cauſas, ex quibus
tres tantum attingo; Primò, quia hæreſis
plerumque à diuinariū cupiditate proce-
dit. 1. ad Thimot. 6. & aſſert Farinac. de
Caſtro, de iuſta hæreſi, punitione cap. 5.
- 26 Secundò quia cum hæretici ſint cæteris ſce-
leratis peiores, eo magis diuerti ſunt eis au-
ferendæ, ne per illas noceant. Ita ſimanc.
Carhol. inſtit. tit. 9. num. 1. & 2. aſ. Souſa.
- 27 dict. cap. 9. pu. 7. Tertio, quia, cum vt potè
magis carnales, maximè ſunt affecti diuitijs
magis deterrentur per eam priuationem,
quam nec fugientes facile cuitant. 1. Bona-
fides, verſ. nam male ſi depoſiti, & ibidem
Souſa, num. 7. conſtat itaque ex hæcenus
traditis publicari bona hæreticorum, & cur.
- 28 Sequitur perpendendum qualiter iſta bo-
norum publicatio cōtra hæreticos, vel apoſta-
ſitas ſit. ſupponendum primò doctrina-
liter, quòd lex in communi loquendo du-
pliciter hanc penam conſignationis iniun-
gere poſſit. Primò annexendo eam delicto,
& hæc vocatur conſignatio ipſo facto, Secun-
do dirigendo iudicem, vt ipſam imponat,
quod exemplo ſit manitum in pena Ex-
communicationis late ſententiæ, ſeu ipſo
- 29 facto, & ferenda ſententiæ. Quod ob cri-
men hæreſis rñiunda ſit pena conſignatio-
nis ipſo facto, patet ex iuribus Canoniciſ, &
Ciuitibus ſupra citatiſ, & teſtatur Simanc.
karin. & alij citandi.
- 30 Duplex item differentia exiſtit quoad af-
fectus inter vtramque dictam conſignatio-
nem bonorum. Prima, quòd caſu quo lex
eam imponit ipſo facto, vt in caſibus hæreſis,
hæreſis Maleſtatiſ, & pro regnis Hiſpaniarum
criminiſ Sodomiticis, bona delinquentis ita
ſunt affecta, & obligata Fiſco à die commiſ-
ſi criminis, vt ex tunc omnes alienationes
factæ in præiudiciū Fiſci, aut ſint nulla, aut
per ſententiam reſcindantur: Quippe ſen-
tentia poſtea prolata retrahitur, ac ſi
pronuntiata eſſet cum delicto committi-
tur. At hoc non ita ſe habet in conſignatio-
ne à iudice imponenda, vt tradunt aucto-
res citandi.
- 31 Altera differentia conſiſtit in hoc, quòd
cum hæres delinquentis conueniri poſſit, &
bonis à delinquente acceptis priuari, ſi hu-
ius memoria condemnatur, iuxta text. in
cap. accusatus, §. in eo, de hæreticis in 6,
que memoria condemnari neque in alijs
criminibus, in quibus ante mortem delin-
quentis lis conteſtata non eſt, excepto crimi-
ne leſæ Maieltatis diuine, & humane l. 1. C.
de delictis deſuncti. & l. ex iudiciorum 20. ff.
de accuſationib, ibi non alias tranſiunt ad-
uerſus hæreses pena bonorum ademptio-
nis, quam ſi lis conteſtata, & condemnatio
fuerit ſecuta, excepto repetundarum, & ma-
32 iſtariſ iudicio. Ratio eſt quia & bona iure
propter delictum, ipſo iure, & ſiſto con-
ſignata, manent realiter obligata Fiſco, & ſic
obligata tranſiunt ad hæreses, atque ratio-
ne huius obligationis poſſet hæres conueni-
ri, ſi verò bona non ſint ipſo facto conſignata,
hæres

- heres delinquentis conveniri nequit, cum non possit conveniri ratione delicti, quia hoc non se extendit ultra personam delinquentis; neque ratione bonorum, quæ a delincente possidebantur, cum non transierint in illum aliquæ obligatione affecta. Ita Castros Palas, dict. disp. 5. ponit 17. nn. 1. cum Simanch. Cathol. Instit. tit. 9. nu. 186. Sanchez, lib. 3. cap. 12. num. 26. 27. & 28. Vasquez 1. 2. d. sp. 170. cap. 4. nu. 22. & Farinac. præter alios relatos per ipsum tom. 1. quest. 25. in 190.
- 33 Prædictis sic suppositis, aliquis cōtroversia extat inter Doctores, num delinquens ipso facto maneat priuatus dominio suorum bonorum, si crimen confiscationem habeat, sicuti habet crimen hæresis, & lèse Maiestatis? Quæ sunt sententiæ oppositæ altera affirmans, & altera negans, utraq; valde probabilis, & satis communis.
- 34 Tunc ut affirmantem præter non paucos ex antiquis auctoribus, Ant. Gomez. de delictis, cap. 2. num. 1. prope finem. Decian lib. 5. cap. 20. nu. 3. Bursar. conf. 14. nu. 3. Azor. tom. 1. lib. 5. cap. 7. quest. 2. Greg. Lop. lib. 4. tit. 2. p. 7. & Farin quest. 190. §. 3. nu. 68. Loquens de crimine hæresis, & quest. 116. num. 68. Loquens de crimine lèse Maiestatis humanæ. Ostenditur primo, quia committens crimen propter quod bona sunt Fisco obligata ipso iure, priuatus manet potestate libera alienandi, & administrandi talia bona, sicuti antea habebat.
- 35 Quidem hoc in crimen lèse Maiestatis humanæ patet ex l. ex iudicio. 20. ff. de accusationibus, ibi aded, vt Drius Soterus, & Antonin. scripserint, ex quo, quis aliquid ex his causis crimen contraxit, nihil ex bonis suis alienare aut manumittere eum possit; Et l. vltim. C. ad leg. Iul. Maiest. ibi. Ex quo quis tale crimen contraxit, nec alienare, neque manumittere eum possit, u. que ei solvere iure debitorum. Magnus etiam Antonin. rescripsit. Item in crimine hæresis similiter patet, ex cap. cum secundum leges de hereticis in d. 5. d. dominum nihil aliud est, quam ius vendi re propria, tanquam propria. Ergo cum delinquens ob delictum hoc ins amittit, amittit & dominium.
- 37 Secundo ostenditur ex l. quis quis, C. ad leg. Iul. Maiest. vbi demonstratur propter crimina prædicta lèse Maiestatis. Duing. & humanæ, bona delinquentis Fisco addi debere, ergo sunt subiecta d. possidente, saltem quoad dominium. Tertiò ex l. vlt. ff. ad leg. Iul. Maiest. vbi vindicantur bona delinquentis transiata ad heredes, si isti satis non purgauerint delictum; Sed vindictio sola Domino competit, iuxta l. in rem, ff. de rei vindic. Ergo Fiscus habet dominium.
- 39 nimm. Quarto, quia si Fiscus non acquirit Dominium bonorum delinquentis, quæ ipso iure sunt confiscata, quando transferebantur in tertium possessorem fructificabant ipsi, & non Fisco, sed contrarium dicendum nam Fiscus vendicare rem delinquentis cum fructibus perceptis; Ergo ostenditur acqulisse d. minimum, sicuti dicitur in l. 4. tit. 2. par. 7.
- 40 Ostenditur quinq; quia si hæreticus non priuatur dominio d. die commissi delicti, frustra Papa in capitulo secundum leges, de hæreticis in d. prohibet Principibus secularibus occupare delinquentium bona, quousque Episcopos, aut alios Ecclesiasticos habens potestatem fiat sententiam super tali delicto; certum enim est, recento dominio alicuius rei non posse à Domino eam auferri quousque per sententiam prinetur.
- 41 Altera sententia negans admodum probabiliter defenditur à multis modernis post alios antiquiores à Molin. tom. 1. de instit. disp. 95. vers. dubium verò est. Henric. lib. 13. de excommunic. c. 56. n. 2. Vasquez 1. 2. dispnt. 170. toto cap. 3. Ant. Fab. coniect. iuris, lib. 7. cap. 20. Sanchez lib. 2. in decalog. cap. 12. n. 3. & Peregr. de iure Fisci, lib. 5. tit. 1. nu. 17. Ad hanc probandam facit l. questum, §. ff. §. qui, & à quibus manumissi, ibi, quæstionem est, an is qui Maiestatis crimine reus factus sit, manumittere possit, quoniam ante damnationem Dominus est? Et Imperat. Antonin. Calpurnio Cratoni rescripsit ex eo tempore, quo quis propter facinorum suorum cognitionem iam de; una sua cæcus esse poterat multo plus cogitatione, & scientia delictorum, quam damnatione eius danda libertatis amississe. Viderat ergo solum amississe delinquentis ius danda libertatis à die commissi delicti, hoc est, liberam bonorum administrationem, non tamen amississe dominium. Vide ob eandem contra hoc excitaram à Deciano, & bene relictam à Castro Palao loc. cit. num. 3.
- 43 Secundò probatur indè, quia vt dicitur paulo post iuxta magis receptam doctrinam, delinquens commissio delicti non tenetur statim ante sententiam se bonis spoliare, & Fisco tribuere, ergo signum est, quod adhuc retineat dominium. Nam si hoc effectum Fisco translatum abique huius voluntate retineri à delincente bona non possent. Nihilibi item apparet de tali voluntate Fisci; Ergo concluditur retentionem, & consequenter possessionem provenire, ex eo, quod delinquens dominio priuatus non sit.
- 44 Tertiò quia non inferatur ex eo, quod ob crimen lèse Maiestatis bona sint confiscata à die commissi delicti, delinquentem amississe dominium eorum, sed tantum inferatur ab eo d. talia bona esse Fisco obligata, & quasi hypothecata; quod non repugnat esse simul cum dominio, sicut hypotheca possessi à d. bitore est, penes istius dominium ita obligata sit creditori; ergo per confiscationem delinquens non priuatur dominio, cum penæ sint restruendæ, & non ampliandæ.

- 45 At circa dictas sententias expostitas duo notantur optime Sanchez de fide, disp. 22. sect. 5. num. 6. & Calrus Palau, ubi supra, num. 4. Primum, quod videatur esse controuersia inter ipsos potius de nomine, quam de re, si sit conuenientia, quoad effectus huius confiscationis. Nam negati non potest à de commissi criminis bona delinquentis, ita esse sisco obligata, ut secuta sententia possit ipse filius ea recuperare, à quocunque possessore retenta inueniantur, & inde liquet, delinquentem, amissis ius, quod habebat transferendi plene sua bona in quemcumque possessorē, & aliquod ius sisco esse transferendum. Delinquentis verò è contra ante sententiam licet retineat ea bona, usque finis, & rei valer, ut dicitur statim, ergo non amittit omnino dominium, seu ius vendendi.
- 47 Secundum, quod possit dici dominium delinquentis à de commissi criminis esse transferrum in siscum. At dominium vile remanere apud Delinquentem. Atque ex mente eorumdem Suarez, & Casti dicit distinctione facili conprehenditur supra dictas sententias, & sub ea rationes proprias aliate, ubique dilucate soluantur, nec est cur in illis soludum immoremur.
- 48 Deinde poena confiscationis bonorum habet locum etiam in delinquentis hereticus ad breue tempus in heresi persistit, siue postea resipiscat, & poeniteat, ac misericordiam passulet, siue non. Probatur inde, quia talis poena confiscationis delictis annexa reperitur, iuxta cap. cum fecimus dum leges, de hereticis in 6. ergo semel commissi delicto dicta poena et non cessat non potest, nec remitti, cum sit per legem imposita, & hac remissio deberet dici ex vi alterius legis, seu decreti Pontificij, aut ibi apparet de dispositione talis legis, aut decreti, ergo ex vi iuris sequitur dicta poena heretico poenitenti remitti. Expeditur enim ex misericordia quandoque remittatur, ita Simanch, Pegn. Paris, & alij citandi.
- 50 Prædicta autem remissio poenae confiscationis bonorum ex misericordia, & benigne ratæ sumit sua admodum ex textu in cap. Vergentis, de hereticis, ibi, Neque ad eos (scilicet hereticos) bona eorum veteris reuertantur, nisi eis ad cor reuergentibus, & abnegantibus hereticorum consortium niscerit aliquis voluerit. ubi Glas Abbas num. 2. in 3. notat, & Felis. num. 2.
- 51 2. Remissio itaque dictæ poenae ex misericordia, seu gratia fieri debet quoties hereticus poenitet, & petit misericordiam priusquam accusatus, aut denunciatus sit, ita Simanch. de Carol. Infit. tit. 42. num. 16. Regna, 2. part. Direct. Comment. 288. vers. tertia similiter. Zanch. etiam de hereticis, cap. 5. num. 3. & alij. Equidem si hereticus nullis preceptis iudicij, nec metu imminenti probationum, sed omnino sponte accedat ad Inquisitionem, &

- integrè manifestet suam errorem, & poeniteat, nullum dubium, quod debeat ei remitti dicta poena confiscationis bonorum.
- 53 Arque in hoc casu tantum esse vnum remittendi eas poenas Tribunalis nunci Officij Hispaniarum eorum Simanch. de Carol. Infit. tit. 42. num. 3. & Pegn. 3. part. Direct. Comment. 288. vers. Magnum volumus, & statuit Calrus Palau ibidem, num. 24. num. 6.
- 54 Secundum, expedit fieri aliquando remissionem dictæ poenae heretico ex misericordiam, si postquam fuit accusatus, vol denuntiatus, quineti in capess, laudat suum errorem confiteri, & poenitere, aut sequam dicta testium ei publicatorum. Facit pro hoc textus adductus in dicto cap. Vergentis, & acient. Vnbert. Locat. in lude, inquis. vbi agitur de om. 3. Pegn. 2. part. Direct. Comment. 288. vbi supra, & cum pluribus rebus Farinac. de heresi, quest. 190. num. 13. & 15.
- 55 Addunt tertio, aliqui ex dictis audacibus, Vnbert. locat. præcipue, & Farinac. quod sit remittenda talis poena confiscationis heretico, qui ante sententiam, quavis post publicata dicta testium, poenitet, & petit misericordiam. Sed hoc merito non admittit Calrus Palau, dicto num. 3. ad quod dicit non ex voluntate videtur, neci delictum, sed quia iam de eo plene committitur reperiatur, ergo non remittenda ei talis poena.
- 56 Supra item satis dictum de sententia, declaratoria, ad executionem confiscationis bonorum requisita, nec occurrit aliquid addendum. Vide Salsum dicto cap. 9. num. 21.
- 57 Tandem quod etiam post mortem sit locus dictæ poenae confiscationis, si memorata formalis heretici defuncti damnatur communiter acient omnes præcipue Ant. Gomez. de delict. cap. 2. de crimine legis iustitiae, diuinae, & humanae, num. 2. vers. Item, etiam, Decian. crimin. lib. 3. cap. 57. num. 4. & cum pluribus Farinac. de heresi, quest. 190. & 21. num. 2. Patet ex textu, in cap. accusatus in eo. de heretico in 6. ibi, Ad confiscationem bonorum post mortem eiusdem. Nihilominus procedatur. Citandi tamen heredes ob præiudicium confiscationis, ita ibidem Salsum num. 22. causam istam de hereticis.
- 59 Dixi formalis heretici, quia si in eo plene constiterit de eius heresi formali, sed tantum sit suspensus de ea tenitor, aut reuertenter, nequaquam incurrat poenae confiscationis. Nam Canonis eam intelligit heretico ab omnibus expositioribus intelliguntur de heretico vero, & formali, sed de heresi plene conuincto, non tamquam de presunto, aut suspecto. Ita Zanch. in etiam, de heretico, cap. 13. num. 1. Repet. Inquisit. verb. Confiscatio, vers. in conuictum. Tabien. verb. hereticus, num. 3. ad fin. Sals. dict. cap. 9. num. 21. & 22.

cum alijs Farinae: de heresi, qu. 190. §. 1. dumtaxat.

60. Excipe in fautoribus haeticorum, de-
fensoribus, &c. qui licet non sint formales
haetici, pleciuntur tamen hac pena pu-
blicationis bonorum. Probarur ex Con-
stitutione Federici Imperatoris incip. Pa-
tarenterum, postea in fin. directior, per qua
manifeste dicta pena illis indiget. ita.
Afflicti. in Constitutione. Regni, de haetici-
tis, & Parentis, rubr. 2. num. 3. Decian.
crimin. lib. 5. cap. 51. num. 79. & concludit
Farinae, de haetico quest. 182. num. 31. hanc
opinionem de iure ciuili sustineri posse.
61. Quamquam de iure canonico contrariu
tenent Roper. Inquisit. Didac. Canteras,
& alij vt refert idem Farinae. num. 52. ob
eandem rationem, quia fautores, &c. non
sunt formales haetici. Atque bis Regu-
la finis.

*Num omnia bona haetici, etiam donata sub
conditione, & acquisita post delictum
ante sententiam confiscationis suba-
ceant?*

REGVLA CCCCLX.

62. Vniuersa haetici bona, tam immo-
bilia, aut femouicia, iura, alio-
nes &c. quae ipsi sunt propria, prius ve-
l a die commissi delicti acquisita, sub confi-
scatione ipso facto cadunt, exceptis per-
sonalibus, & ad heredes non transeunti-
63. bus. Donata autem censuque, siue cau-
sa mortis, siue inter viuos sub conditione
aliqua, quae post commissum haetis deli-
ctum fuit adimpleta, ad fideum transeunt.
Secus in donarij absolute vel viro causa mor-
tis priori ob speciale priuilegium, etiam
probabiliter, licet hinc non fuerit traditio
64. illorum facta. Bona item acquisita post
sententiam reconciliationis nullo modo
confiscantur, acq. ista verò tempore in-
termedio ante sententiam post confessio-
nem, & penitentiam haetis, probabiliter
est etiam non confiscari.
65. Vniuersum initium in expendendis ha-
retici bonis, quae subiacent confiscati-
oni, vel secus, à communioribus, quales
sunt contenta in doctrina huius Regulae, et
ad minus communia, & particularia ex-
plicanda in Regulis sequentibus facilius
procedamus.
66. Receptum communiter ab omnibus do-
ctoribus, quod omnia bona haetici prop-
ria, ipso iure publicentur. Constat ex l.
Manichaeos, C. de haeticeis: vbi talis pu-
blicatio exprimitur per particulam vni-
uersalem Omnia, quamcumque excludens
67. exceptioem. Et quamuis in eap. cdm.
secundum leges, de haeticeis in 6. vbi pe-
na ista confiscationis illis ipso iure indige-

tur, non exprimitur vniuersa, tamen signo il-
lo disti. vniuersa, Omnia, vel alio aequiva-
lenti; sufficit tamen sine limitatione con-
fiscationem bonorum à signari, vt omnia
bona necessario censentur comprehensa:
alioquin confiscatio effectum non fortire-
tur. Nam non possit assignari ratio, cur
magis de his quàm de illis bonis confisca-
tio intelligi debeat. Deducitur, ex l. bo-
norum, ff. de verb. significat. l. si ademptio,
§. C. de sententiam passis. Et asserunt Si-
mans de Cathol. iustit. rit. 9. num. 7. Suarez
de fide, disp. 22. sect. 5. num. 1. Valquez, l. 2.
disp. 69. num. 3. Sanchez lib. 2. in decal. cap.
24. num. 2. & Caltrus Palas di. 3. disp. 5.
punct. 2. num. 1.

68. Debeat autem esse bona propria ipsius
haetici, et confiscationi subiaciant: Nam
bona, quae sunt alterius, quamuius tunc in
potestate haetici inuenta, sub penam
confiscationis non comprehenduntur; alijs
innocens puniretur. contra l. sancimus,
C. de penis. Ostendit inde idem Caltrus
num. 3. quia in di. 3. cap. cum secundum le-
ges, & in alijs libris relatis semper dicitur
bona haeticorum esse confiscanda,
ergo si non sint haeticorum, sed Catho-
licorum, non debent in penam confisca-
tionis deuenire.
69. Si publicentur bona haetici simplici-
ter, & absolute, seu sine vlla limitatione,
nomine bonorum, quae publicantur, ve-
niunt bona mobilia, immobilia, femouicia,
iura, actiones, & iura Sepulchrorum
l. si ademptis, §. C. de sententiam passis, &
l. Bonorum, ff. de verb. significat. Ex quib-
us innoteſcit, quod bonorum appella-
tione veniant iura, & actiones. ita docent
Simanch. de Cathol. iustit. rit. 9. num. 7. Val-
quez l. 2. qu. 95. art. 5. disp. 69. nu. 3. Azor.
tom. 2. lib. 5. cap. 7. qu. 8. & cum pluribus;
quos adducit Sanchez, lib. 2. in decal. cap.
24. num. 3. & 3.
70. At confiscatis condemnati bonis mo-
bilibus, & immobilibus non confiscantur
actiones, & iura, quae ipsi competunt. Ra-
tio est, quia ista constituunt tertiam spe-
ciem bonorum à mobilibus, & immobilibus
distinctam; Quam Tuberonis §. in
peculio, ff. de peculio, l. Diuo Pro. ff. in ven-
ditione, ff. de re iudicata, tum quia in pri-
mis ista maior interpretatio est faciend. Re-
gula, in penis de reguliuris in 6. l. 2. Al-
bericus de iustit. lib. 3. qu. 3. num. vicimo.
Pinellus rubr. C. de bonis matrenis, §. n.
26. Barbosa. l. si constare, 23. §. fin. nu. 2.
ff. soluto matrimonio, l. ius Clarus §. finali
q. 78. num. 9. & cum pluribus relatis San-
chez di. 2. num. 3.
61. Quia etiam idem d. cendum. addita
ditione vniuersa nimirum vt publicen-
tur Omnia bona mobilia, & immobilia,
et quod haec d. cto, Omnia non valer ef-
ficere, vt includantur bona diuersa speci-
ei à nominatis. Immo idem dixerat uni-
licet in publicatione adderentur bona se-

monentia, quod sub confiscatione istorum non includantur iura, & actiones, vt optime docent Finellus, Barbosa, Clarus & Sanchez citati contra Chassanum relatum ab ipso.

72. Personalia item iura cuiusvis condemnati, non transiunt ad fiscum; eo quod non egressiuntur personam. Exemplificat diuersimodè Sanchez dict. cap. 14. nu. 6. sequentibus verbis.

73. Et ideo, inquit, ius eligendi in alicuius personam collarum, & ius reuocandi liberti in seruilem, ius reuocandæ donationis inter viuos ad donantis voluntatem, ex pacto competens, aut ob donatarii ingratitude nem, contractus, qui contrahentium morte dissoluitur, nec inter viuos pretendi ad alios possunt, vt incompromissum, lucras bonorum, non transeunt in fiscum. Quippe omnia hæc sunt personalia, & ita multis citatis tradit Peregrinus eodem tit. 1. & nu. 90. vsque ad 97. ita ille

74. Rursus vniuersaliter additur, quod non possint in fiscum transire, quæ ad hæredes extraneos non transiunt, quippe si in istos, qui verè, & propriè hæredes existunt, nequeunt transire, & fortiori nequeunt in fiscum. ita Bart. in l. cum qui affirmans, quod omnes hinc teneant, & de interdictis, & telegat. Peregrinus de iure fisci, lib. 5. tit. 1. num. 68. & Sanchez ibidem num. 5. Qui inde ostendit, quia licet Fiscus sit vniuersaliter bonorum heretici successor, non est tamen propriè heres, cum succedat damnato viuenti, at viuentis heredem

75 habere haud potest. Vnde quamvis decisi procedat semper negativè non transiunt in hæredes extraneos; ergo nec in fiscum non tamen semper procedit affirmatiue, transiunt in hæredes extraneos; ergo in fiscum. Nam cum hic non sit verè, & propriè heres, nequaquam rectè deducitur argumentum ex verè, & propriè hereditibus ad ipsum, ita docent Ruinus conf. 13. num. 14. volum. 5. Peregrinus & Sanchez citati Sosa lib. 3. Aphor. cap. 9. num. 15. ac alij contra Clar minus bene oppositum dicentes §. fin. q. 74. num. 7.

76. Sub bonis autem confiscatis comprehenduntur ea bona, quæ quis sub conditione donauit, siue donatione inter viuos, siue causa mortis, si conditio adimpleatur adueniente delicto. Est communis omnium doctrina, quam tradunt Farinac. de hæresi, quest. 190. num. 22. Simanch. de cathol. inflat. tit. 9. num. 9. & 10. Suarez de fide disp. 1. sect. 9. nu. 3. & Caltrus Palaus, dict. disput. 5. punct. 3. nu. 1. Ratio est, quia bona, quæ sub conditione dantur, dantis sunt, dum conditio non adimpletur, tempore autem conditio iam sunt Fisci ob 77 crimen hæresis commissum. Atque tunc hæretici bona donata sic confiscantur, ac si nullam donationem fecisset, cum res donata non sit donauit, sed Fisci quan-

do donatio effectum habere debebat.

78. Quid si aliquid sine conditione vili, sed absolute donetur, causamortis donatione reuocabili, & postea donans crimen hæresis committat? Si hæc donatio à viro sit facta vxori, firma manet respectu Fisci etiam post commissum delictum, licet aia bona sint confiscata, ac si mors naturalis euenisset, neque vilo modo illud sit donatum, vixit in fiscum transiit. Extat decisio manifeste in l. sed si mors, & de donationibus inter vir & vxor. & l. res vxoris C. eodem tit. l. quisquis, §. vxores. & ad l. l. Marci & adducunt Bald. in l. accutorem. versio. quero quidam, C. de executione rei iudic. Farinac. cum pluribus relatis, tom. 1. qu. 25. num. 190. Molin. Iesuita, disp. 619. & Sanchez lib. 6. de matrimonio. disput. 17. num. 3.

79. Dixi manere firmam respectu Fisci, non tamen respectu mariti: Cum hic dum suspensus est possit eam tenore iuxta l. sed si mors, §. de donatione, inter vir & vxor. & tradunt Farin. Sanchez & alij citati.

80. Est autem aliqua differentia inter Doctores circa prædictam decisionem: Nam nonnulli eorum volunt, vt sit firma illa donatio facta à viro respectu Fisci, quod res donata debeat esse iam vxori tradita, ita Farin. dict. quest. 23. num. 157. tom. 1. & Clar. §. donatio, punct. 9. versibus antè. Alij contra affirmant non requiri talem traditionem, ita Molin. Theol. tom. 2. disp. 188. §. dubium est, & Sanchez lib. 6. de matrim. disput. 17. num. 5. At Caltrus Palaus cui adhaereo vbi supra iudicat vtramque probabile.

81. Si talis verò donatio causa mortis absolute fiat è contra ab vxore viro, & c. alteri, commissio hæresis delicti per donantem, non manet firma respectu Fisci, sed res donata ipso facto publicatur ratio est, quia prædictum privilegium à Iure vxori concessum non extenditur ad maritum, & multo minus ad alterum, vt patet ex ipso textu l. res vxoris C. de donationibus. inter

82. vir & vxor. ibi. Donatio maritalis ante tempus criminis, ac reatus collata in vxorem, quia pudicitia præmio cessit obsequenda sit, tanquam si maritus eius naturæ non pene subdixerit, ita Molin. Iesuita, tom. 2. disp. 89. §. disputat. præcedenti Sanchez lib. 6. de matrim. disput. 10. num. 5. sine, & disp. 17. num. 6. ac cum pluribus relatis Farinac. quest. 25. num. 131. & quest. 164. num. 17.

83. Expendenda superest vltima pars nostræ Regulæ, ac primo certum prius non confiscari bona, quæ hæreticus ante commissum hæresis delictum acquisiuit, & sic donatione simplici, vel contra iur. alienauit, quia dum delictum committit, incipit, iam non sunt ipsius delinquentis, ergo non

84. cadunt sub confiscationem. Excipit tamen talis alienatio in fraudem Fisci executata fuerit. Nam tunc non est valida donatio, nec redditio, sed statim à fisco om-

nino reuocatur. ita ex communi omnium doctrina afferunt Farin. in praxi crimin. quest. 164. num. 48. & 50. item nu. 26. & 27. & Castus Palas dict. disp. 5. punct. 3. num. 3. & 4. Ibi cum ipso Farinae. tres exprimit casus in quibus dicta fraus presumi potest eos proprijs illius verbis accipe.

85 Primò, inquit, presumitur fraus, si facta alienatione statim delictum committatur, nisi necessitas appareat alienandi. Menoch. lib. 3. presump. 127. num. 12. Gomez. tom. 3. var. ar. cap. 14. num. 4. Farinae. de falsis. & simulat. quest. 164. num. 154. dubius tamen, quia Ioan. Faber. in f. item si quis in fraudem num. 7. & 9. insit. de actionib. contrarij desegit varijs rationibus.

86 Secundò, si sit donatio omnium bonorum, vel maioris illorum partis. Farin. nu. 222. & Mascard. de probat. concl. 558. nu. 2. & 3. Menoch. de presump. lib. 3. presump. 124. n. 7. & 8. Adde idem esse in donatione meliorum bonorum, siue magis pretiosorum. Menoch. num. 9. Facinat. 126. Ant. Gomez. tom. 3. var. ar. cap. 14. num. 4. Quod adeo verum est, ut etiam si donatio bonorum omnium facta sit interpellatis vicibus, & diuersis personis, adhuc presumatur facta in fraudem fisci. Menoch. num. 10.

87 Gomez. num. 31. Farin. num. 124. Idem iuris est de venditione omnium bonorum, non tamen in venditione maioris illorum partis, de hac enim venditione fraus non presumitur, cum facile honestari possit, sic Gomez. num. 4. Farinae. nu. 124. & 130.

88 Menoch. num. 8. Neque etiam in venditione omnium bonorum presumenda est, si facta sit in isto pretio, vel parum minori palam, & absque vlla occultatione. Gomez. num. 12. Farin. referens plures, nu. 133.

89 Tertiò, presumitur fraus, si facta est donatio, vel venditio coniuncte personae iure sanguinis, vel amicitiae, & qua faciliè possit sic donatum, vel venditum recipere. Facinat. d. num. 136. Menoch. num. 13 & seqq. & alij. haecenus Castus exprimens, ubi presumatur fraus in alienatione bonorum contra fiscum, vel fecus.

90 Similiter prorsus certum, non confiscari bona acquisita post sententiam definitiuam, sed postquam hereticus cum Ecclesia fuit reconciliatus. Ostenditur inde, quia tunc iam cessauit causa confiscationis, nempe delictum. Ergo non possunt

91 talia bona publicari. Pareat etiam manifestè ex text. expresse in cap. felix, de pen. in 6. ver. cum talis, ibi, de postmodum acquisitis repetitio non negetur, & l. si mandauero 22. §. 13. cuius, si mandati, ibi publicatis bonis, quicquid postea acquiritur, non sequitur fiscum, & l. eius qui §. 1. ff. de testamen. ibi, bona, quae tunc habuit cum condemnaretur, publicabuntur. Afferunt Farin. tom. 1. quest. 25. num. 138. & de heresi quest. 190. num. 25. Sanchez, lib. 2. in decalog. cap. 14. num. 8. & Suarez de

fide disp. 22. sect. 5. num. 13.

92 Contra hanc aurem certam doctrinam nequaquam facit l. 2. C. de bonis damnatorum. ubi sic disponitur. Deportari, inquit, neque earum quidem rerum, quas post penam irrogatam habuerint, heredem habere possunt, sed haec publicabuntur. Quippe ibi, ut bene cum Cuiac. obseruat. hb. 6. cap. 33. & Fachin. lib. 9. controuersi. cap. 51. notauit Castus Palas dict. disp. 5. punct. 3. num. 3. Non est sermo de quouis delinquente cuius bona confiscantur, sed de delinquente deportato, qui eo quoddam capite minutus est heredem habere non potest; ergo &c.

93 Controuertunt verò Doctores circa bona acquisita intermedio illo tempore, quo quis crimen heresis commisit, & de eo in Sancto Officio condemnatus fuit, quod subiacent confiscationi, tenent Clarus lib. 5. receptor. §. fin. quest. 78. num. 14. Azor. tom. 2. lib. 5. cap. 7. quest. 8. Vasquez 2. disp. 169. cap. 1. num. 2. & Suarez de fide disp. 22. sect. 1. num. 15. Probatur inde precipue, quia consuetudine sic communiter receptum, & Omnia bona, quae habes delinquens dum eius delictum declaratur, infiscum transeant, quòd in delicto magis habere locum, cum hereticus, dum Ecclesiae non est reconciliatus in heresi perseverare

94 iudicetur. Pro hoc facit l. eius qui §. 1. ff. de testam. ibi bona quoque quae tunc habuit, eum damnatur, publicantur, ergo attenditur ad condemnationem, & non

95 solum ad delictum. Deducitur etiam ex l. 10. tit. 9. lib. 5. recopil. ibi mandamus, quod seau audios por bienes de ganancia todo lo multiplicado durante el matrimonio hasta que por el tal delicto los bienes de qualquier de ellos sean declarados por sentencia, ergo ad tempus sententiae attenditur.

96 Opposui tamen affirmat probabilius Castus Palas dict. punct. 3. num. 5. & perter eum defenduntur Angelus l. quodex, 14. sine, si de nouat. Mutica lib. 5. recopil. tit. 4. leg. 3. Glof. 7. num. 6. Baiard. addit ad Glatum, lib. 5. §. heresis, num. 19. & q. 78. nu. 212. & cum alijs relatis, Sanchez lib. 2. in Decal. cap. 14. num. 10. Ostenditur ex l. 1. ff. de penis, ibi, sed eam causam saluare, quam iustinuisset, si eo tempore esset sententiam passurus, cum deliquisset. Ratione etiam, quia confiscatio delicti est annexa, neque reos seuerentia aliam confiscationem iniungit, nisi, quae per delictum ipso iure iniuncta est; sed per delictum nequit iungi confiscatio, nisi bonorum, quae tempore delicti habebantur, ergo, &c. Perpenis itaque hinc inde adductis, utrūque probabile iudico.

98 Adhuc verò temerari diffidium inter Thomam Sanchez, & Castum Palaum, quorum ille tantum admittit bona heretici intermedio tempore, acquisita non

confi.

cedentia confiscatione nullo modo comprehenduntur, ita auctores citandi.

11 Efficacia inde probatur, quia in vitis voluntatibus nulla dispositio conditionalis circa hereditatem, legata, & fideicommissa, transmittitur ad heredes, ergo neque ad Fiscum. Antecedens patet ex l. unica, §. si autem aliquid sub conditione, C. de caducis tollendis. Peculiariter de legatis ex l. si ita expressum; ff. de conditionibus & demonstrat. Item peculiariter de fideicommissis, ex l. in causa, §. Ponitum, & ibi Glossa, ff. de minoribus, & tradunt Farla. tom. 1. quæst. 15. num. 143. Contraria prædicta cap. 19. sine. Ant. Gomez tom. 2. variat. cap. 11. num. 36. & post alios, quos citat Sanchez lib. 2. Decal. cap. 14. nu. 15.

112 Quia nam, id bene addit, quod iuxta doctrinam probabilem à nobis traditam. Regula præcedenti, nempe bona acquisita postquam cessavit delictum, etiam ante sententiam subiacere confiscationi, patimodo probabiliter dicta debita, vel iactata conditionalia non publicentur, si conditio post cessationem delicti impleatur. Quia tunc censentur bona futura, quæ ad Fiscum non transeunt.

113 Prædictam autem doctrinam aliqui, ut Romanos, regulam 170. in 1. tantum admittunt, casu quo conditio est casualis. Verum esse admittendam, quævis existente conditio, siue potestatiaria, siue casualis, siue mixta, recte docet Sanchez ibidem. nu. 17. ex l. unica, §. si autem aliquid sub conditione, C. de caducis tollendis, tanquam ibi expresse decisum, quod alij comprobant. præsertim Castros Palas tract. 4. disp. 5. par. 4. n. 2.

114 Sed si delinquens substituitur alteri in legato, &c. & conditio impletur post sententiam? Certeum est, tale legatum, &c. cui fuit substitutus delinquens, non publicari, ob rationem dictam, quia cum conditio post condemnationem impletur, reputatur inter iura, aut bona futura, quæ ut diximus non confiscantur, & constat ex l. substitutio, 45. ff. de acquirendo rer. domini. ibi substitutio, quæ non dum compertit extra bona nostra est, & ex l. ex factis, §. si ff. de vulgari, & pupillari, vbi Bald. & eum sequens Gigas de crimin. l. §. Malet lib. 2. quæst. 35. nu. 44. Sanchez. ibidem nu. 18. & Castros Palas vbi supra.

115 Verum dicta debita, vel iura conditionalia ex vitima voluntate descendencia, absque duobus subiacent confiscationi, si conditio impletur ante condemnationem, vel antequam delictum cesset, & si tunc delinquens sit capax succedens (de hac capacitate agitur infra.) ita Vasquez 2. 30. disp. 109. cap. 1. n. 7. & Sanchez dict. cap. 12. nu. 30. & Nouis dict. cap. 9. n. 21.

116 Tandem debita, aut iura conditionalia ex vitima voluntate descendencia, si se passivum transit in Fiscum, quandoque

impletio conditionis exstat. Patet ex l. Statius Florens 48 §. finali ff. de iure Fisci, & l. ex factis, §. ex factis, ff. ad Trebell. vbi deciditur, si scilicet teneri solvere fideicommissum conditionale ad quod delinquens tenebatur, licet conditio post condemnationem extiterit. ita Alexand. l. si marito, 33. nu. 2. ff. solut. matrim. Barbosa, l. si constante, 35 §. finali n. 5. ff. solut. matr. & Sanchez dict. cap. 14. nu. 19. Quidquid in contrarium asserat Iason, l. si qui arbitrato, 20. penultimo. ff. de verb. obligat. interpretans textus de fideicommissio patro. Sed Barbosa ait interpretationem eam esse falsam, & nullo modo admittendam.

117 Secundo dicimus, si iura, aut debita conditionalia prosequitur heretico ex vitimalibus contractibus, ut ex venditionis, aut stipulatione transeunt ad Fiscum, etiam si conditio post condemnationem impleatur. Ratio efficax est, quia talia iura, & debita sunt transmissibilia ad heredes, ut patet per §. ex conditionali inhiat. de verborum

118 obligat. ibi. Ex conditionali stipulatione tantum spes est debitum itaqueque ipsam spem in heredem transmittimus, si prius quam conditio extet, mori nobis contingat, & ibi Glossa & Doctores communiter, ergo transire etiam potest in Fiscum, l. inter socerum, §. finali ff. de patris dotallibus, & tradunt cum multis, quos referunt, Ant. Gomez tom. 2. variat. cap. 14. nu. 2. Farin. in præq. quæst. 25. nu. 146. & de heresi, quæst. 190. n. 13. & Sanchez dict. cap. 14. nu. 3.

119 Confirmatur assignando rationem, tunc debita ex contractu ad heredes transeunt, & non debita ex vitimalibus voluntatibus, nimirum quia in contractu interuenit factus, & persona creditoris, qui in debito præsumitur, & sibi, & suis hereditibus prospiciere, ac perpetuum vitilitatem ex contractu procurare argument. ex text. in l. si patris,

120 ff. de probationibus. At in vitimalibus dispositionibus conditionalibus non interuenit factum vitium elius, in cuius fauorem est facta dispositio, ex quo possit colligi sibi, & suis hereditibus voluisse prospicere, sed solum interuenit factum disponens, & legantis, qui solum merita, & personam legatariorum attendere videtur. ita Castros Palas, dict. punct. 4. nu. 3. fere totidem verbis.

121 Prædictam tamen doctrinam limitant aliqui, quod debet intelligi de iuribus, & debitis ex contractu solis actiui conditionalibus, nempe quæ ipsi delinquens erant solvenda, & quod hæc tantum transeant ad Fiscum etiam si impleatur conditio post condemnationem, non verò de passivis, id est de iis, quæ ex contractu conditionaliter condemnatas tenebatur solvere, neque ista ad Fiscum pertinere ostendit videtur ex l. Quoties. 14. ff. sine, de nouat.

122 Ibi. Et ideo si forte persona promissoris pendente conditione fuerit deportata, Merellus scribit nec existente quidem conditi-

conditione vllam cōtingere nouationem, quoniam nunc cum exiit conditio non est persona, quæ obligetur. Ratio est, quia licet in heredem transeat omnia iura condicionalia actiua, & passiuia defuncti. §. ex condicionali instit. de verborum obligat. l. vnica, C. vt actiones ab heredibus. At Fiscus non est propriæ hæres, ergo nihil iurum, si iura passiuia condicionalia ex contractu non transeant ad Fiscum. ita Bald. in dict. l. Quoties, nu. 2. Bodius consil. 1. num. 8. Peregrin. de iure Fisci lib. 5. tit. 1. num. 83. & alij.

123 Nihilominus merito petiit in affirmatiua doctissimus Sanchez. ibidem n. 23. quod tam passiuia, quam actiua iura, vel debita condicionalia, quæ ex contractu aliquo procedunt, ad Fiscum transire debeant, reatuturque iste talia debita passiuia soluere, si actiua ipsi sunt soluenda. Probat præcipue inde, quia bona acquiruntur Fisco cum suo onere. l. ex facto, §. ex facto, ff. ad Trebell. ergo si bona condemnati sint subiecta ari alieno, ad Fiscum cum onere ea soluendi transibunt, ac proinde iura ista passiuia ex contractu condicionali debita ad condemnato, transferentur ad Fiscum, vt in successorem vniuersalem.

124 Confirmatur, quia creditores sub conditione sunt veri creditores, ff. de verbor. significatione l. is, cui, 41. ff. de action. & obligat. secundum Bart. communiter receptum, l. i. na. 3. 3. ff. si certum potest, ergo pati modo debet Fiscus eis satisfacere, sicut creditoribus absolutis. Nec obstant, quæ adductæ ex dict. l. Quoties, vt late ostendit Sanchez. num. 30. quem bene distinguenter videas. Atque hanc partem ante relatum Sanchez tenuerunt Baldus l. finali num. 15. C. de contrahent. empt. & ibi Sali. cetus num. 7. qu. 5. Romanus l. si marito, 31. num. 14. ff. solut. matrim. & ibi Alexand. num. 2. Barbosa l. si constanter 25. §. finali. n. 5. ff. soluto matrim. & alij.

125 Rursus aliqui prædictæ doctrinæ limitationem adhibent, vt iura, vel debita ex contractu condicionali pertineant ad Fiscum, conditione impleta post sententiam, si conditio non sit potestativa, sed vel casualis, vel mixta. Probat inde, quia potestativa conditio non retrahitur, sed in ea tempus impletæ conditionis attenditur. l. Quibus alienum 9. & l. Potior, n. ff. Qui priores in pignore. ergo sicut ob hanc rationem dictum à nobis supra debita condicionalia ex vltima voluntate non transire in Fiscum, idem erit dicendum de debitis ex contractu sub conditione potestativa. ita Alexand. l. si marito, 31. num. 2. ff. soluto matrim. Aut Gomez, tom. 3. variat. cap. vltimo, num. 2. circa finem. Farinac. tom. 1. quest. 13. num. 147. Vasquez 1. 2. quest. 96. art. 5. disput. 169. cap. 1. num. 5. & 6. & alij.

126 Nonnulli tamen vt Chassanuz in ed-

suetudinibus Burgundie, tubr. 2. §. 1. no. 24. limitat & Barbosa l. si constanter, 25. §. finali num. 6. & Baiardus adducit, ad Clarum lib. 5. reuer. quæ 78. num. 105. reijciunt dictam limitationem, & volunt, iura, vel debita descendente ex contractu sub conditione potestativa transire in Fiscum. Ostendunt inde, quia condemnatus non est priuatus, vt at ipse Barbosa ea potestate, quam ante sententiam habebat. l. cum patet, §. Hæreditatem, el. 2. ff. de legat.

127 2. Item quia ius passiuum fidei commissi sub conditione potestativa relictæ transit in Fiscum, vt dictum supra, & tamen in vltimis voluntariis conditio impleta non retrahitur, vt etiam antea traditum. Ergo huic translationi in Fiscum non obstat conditionem potestativam in contractibus adiectam non retrahi.

128 Verum prædictis duabus sententiis oppositis, & obscuris locis assert Sanchez dic. cap. 14. num. 26. & 27. distinguendo, quod auctores istarum non distinguunt de iustibus, vel debitis sub conditione potestativa delinquenti competentibus actiuis, vel passiuis. Magnum enim discrimen interest inter actiua, & passiuia, accipe verba ipsius Sanchez.

129 Si ergo, inquit, sint actiua, vt quia, tempore habili, vt ante delictum promiserat reo aliquid tectius sub conditione potestativa, vt si hoc feceris, dabo tibi decem; vt conditio non est impleta per ipsam eum tempore habili. Difficultas est, an hoc ius condicionali actiuum pendens ex eius conditione potestative impleto, competens delinquenti transeat in Fiscum, ita vt Fiscus eam conditionem implens acquirat rem promissam. Peculiaris autem dubitandi ratio est, quia non transiunt in hæredes, nec in Fiscum transeunt, iuxta dict. num. 5. At contractus sub hac conditione ipitus, & ius illius implende non transeant in hæredes, sed sunt personalia, & ipso, cui conditio imponitur, non implente, evanescent: cum enim sit conditio, debet verè, & in specifica forma impleri, non autem fidei, vt quando impletur per hæredem, vt à contrario sensu colligitur ex l. si decem cum petiero 48. ff. de

130 verbis obligat. Et citata Bartholo, & multis alijs tradit, Anton. Gomez, tom. 2. variat. cap. 1. num. 36. & multis Doctoribus citatis, & varijs textibus comprobans Gonzalez. quest. pract. cap. 39. num. 1. vers. obtinuit tandem, dicit hoc omnium fidei consensum esse receptum.

131 At existimo transire, quando conditionem potestativam implere ad eum est actus, quem contrahentes intenderunt. Quod docent Simanch. do Cathol. instit. tit. 9. no. 21. Vasquez 1. 2. quest. 96. art. 5. disput. 169. cap. 1. num. 6. Azor. tom. 1. instit. moral. lib. 5. cap. 7. quest. 8. Et quamvis ipsi non explicant, an loquantur de iure actiua, an

de iure actiuo, an de passiuo loquuntur
 133 apertè de actiuo: Nam quando ius con-
 demnati est passiuum, non ipsi condem-
 nationi incumbit onus implendæ illius con-
 ditionis, sed alteri cum illo contrahenti.
 Et in hoc casu est vera posterior sententia,
 relata num. precedenti. Ratio autem est,
 quia conditionis implendæ ius, qualiscun-
 que sit illa transmittitur ad heredes, quo-
 ties impleri per illos valet, in forma ex-
 pressa, aut æquipollenti ad eundem effe-
 ctum à contrahentibus intentum, vt latissi-
 mè cum multis citatis, & contrarijs res-
 pondens probat Couar. eo cap. 39. à num.
 precedenti. Ratio autem est, quia condi-
 tionis implendæ ius, qualiscunque sit illa
 transmittitur ad heredes, quoties impleri
 per illos valet, in forma expressa, aut æ-
 quipollenti ad eundem effectum à con-
 trahentibus intentum, vt latissimè cum
 multis citatis, & contrarijs respondens
 probat Couar. eo cap. 39. à num. 2. vique in
 finem hæcenus ille, & persequitur de iure
 passiuo sic:

134 Quando autem, inquit, ius condem-
 nati sub conditione potestatiua est passiu-
 um, vt si condemnatus ante delictum, &
 subinde tempore habili inierat pactum
 cum aliquo tertio, si hoc fecerit, dabo ti-
 bi centum, & post delictum, implet ille
 tertius conditionalem, difficultas est an
 teneatur fideus succedens in vniuersa illius
 delinquentis bona, hoc conditionale de-
 bitum soluere, atque sic hoc ius passiuum
 transeat in fideum, sicut transeunt omni-
 no iura passiuæ absolute condemnati. Et
 quidem posterior sententia relata num. 25.
 affirmat transire: & in hoc casu videtur
 loqui Barbosa ibi citatus, idque sua ratio
 probat.

135 At potius placet prior sententia, num.
 24. relata, quæ ait non transire in fideum.
 Quippè id fortissimè probat ratio ibi ad-
 136 ducta. Hoc tamen est limitandum, nisi
 ex illius conditionis implimento sit fideus
 factus pitor, vt quia inde in facultates de-
 linquentis utilitas redundauit, tunc enim te-
 nebitur fideus, quatenus diuor est effectus,
 sicut teneri illum ex omnibus contractibus
 post delictum à reo iactis, in quantum
 diuor factus est dicemus cap. 22. num. 68.
 hucusque Sanchez, & quidem perdoctè.

137 Prædictæ item doctrinæ aliam limita-
 tionem tribuit Rainarius de Forliuio cita-
 tus à doctoribus allegandis, quod fideus
 tunc teneatur ad iura passiuæ damnati,
 quando conditio impleri facit, postquam
 fideus cognouit bona ipsius damnati, non
 vero quando, ante ea cognita. Hanc ta-
 138 men limitationem meritò rejiciunt Bal-
 dus, l. finali num. 15. C. de contrahend.
 emptio. & ibi Balic. num. 7. Alexand. l. si nia-
 ri 22. num. 2. si soluto matrim. Barbosa l.
 si constanter 25. §. finali num. 7. ff. eodem,
 quia nihil refert ad hoc siue fideus agno-
 uerit bona, siue non, cum sit illa appex-

hensurus tanquam vniuersalis successeur.
 ita etiam Sanchez ibidem num. 28. Quid præ-
 sentem materiam num. 39. hoc modo tet-
 minar.

139 Tandem, dicta hucusque de contra-
 ctu conditionalis, ut intelligenda, quod
 conditio est de futuro: si enim sit de
 præsentia, aut præterito, vt si hoc iura est,
 vel ita fuit, si res ita se habet, ac potius
 in conditione, transiunt ea bona in fidei,
 si verò non ita se habet, & auferunt con-
 tractus, tanquam deficienti conditione.

140 Quia in priori casu acquiruntur statim
 bona, ac si contractus esset absolutus. I.
 cum ad præiens, si si certum petatur, & ita
 fideus, tanquam in bona iam illi condem-
 nato acquisita succedet, in posteriori au-
 tem nil acquisitum est delinquenti, & sub-
 inde nec fideus acquiritur. & ita tradunt
 Ant. Gomea tom. 2. cap. 11. num. 38. coralla-
 rio 5. & tom. 3. cap. ultimo, num. 2. Farinac.
 in prax. tom. 1. quæst. 25. num. 147. Baiard.
 addit ad Iulium Clarum lib. 5. recep. quæst.
 78. num. 106. Valquea 1. 2. quæst. 96. art. 5.

141 disput. 169. cap. 1. num. 6. Atque idem iure
 optimo dicit Azenedo, lib. 4. recopil.
 tit. 10. lib. 3. num. 144. Delegatus sub con-
 ditione de præsentia, aut præterito ea enim
 consistantur, existente ea conditione rela-
 tis auctoribus, ex quibus accepit.

142 Restat aliquid dicamus de propositis
 ultimo loco in Regula. Quando aliqua
 donantur, vel celiuantur heretico ab
 eo qui non sit hæreticus, nullum dubiū,
 quod taliter donata, vel relicta in pœnam
 relinquentis, seu donantis, & multo magis
 in pœnam ipsius heretici, confiscati-
 ni subiacciant. Tradunt vt certum Simane.
 de cathol. in l. 46. num. 36. Azaqued. lib. 8.
 recopil. 3. lib. 1. num. 160. Azoroni. l. in-
 sit. moral. lib. 5. cap. 8. quæst. ac lib. 8. cap.
 12. qu. 8. & Sanchez. dicit cap. 14. num. 38.

143 Dubitatur tamen de donatis, aut reli-
 ctis heretico ab eo, qui prius ignorabat
 eius hæresim, nam ob ignorantiam sic do-
 nata, aut relicta videntur eximenda à con-
 ficatione, & potius reddenda donanti,
 cum hereticus à die commissi delicti non cõ-
 sequeat incapax acquisitionis eorum, ita tenet
 Azor citatus, & alij.

144 Nihilominus approbo sententiam op-
 positam, quæ tenent Sanchez, dicit. ca.
 14. num. 20. & Soula lib. 3. Aphor. cap. 9.
 num. 39. vñmpè, quod donatio facta he-
 retico ab eo, qui ignorat illum esse heret-
 icum, sit valida, & bona donata, vel re-
 licta transiunt in fideum postlatam senten-
 tiam, saltem declaratoriam. Ratio effica-
 x sic ostendit, quia nullus iniure repe-
 ritur textus, inducens talem incapacitatem
 heretico acquirendi bona donata, vel re-
 licta (de hoc infra cap. 6. ex professo) ergo
 sunt eius propria, & secuta sententia et-
 iminis declaratoria transiunt ad fideum.

145 Item quia hereticus, dum per senten-
 tiam non declaratur talis, incapax est ad con-

contractus venditionis, & similes valide efficiendos, vt dict. cap. 6. ostendimus, ergo capax etiam erit ad donationes actiuas & passiuas.

146 Pari etiam modo quacunq; hereticus suo labore, artificio, aut negotiatione acquirit, pertinent lata sententia ad Fiscum, ob rationem dictam, quod huiusmodi acquisitionis sit capax. Atque hoc vt omnino certum tradant Meres de Maioratu, par. 1. quest. 11. nu. 99. Sanchez in decal. lib. 2. cap. 14. num. 37. & Soufa dict. cap. 9. nu. 30.

147 Excipitur tamen casus, nisi donataris sit verè pauper, & quæ ei relinquuntur, vel donantur, habeant rationem elemosinæ, aut sit legatum alimentorum; quod ipsum Inmen, seu ius naturale docet, & asserunt Simanch. Carol. iustit. tit. 45. num. 56. Azor. tom. 1. inlit. moral. lib. 5. cap. 8. quest. 1. & lib. 8. c. 12. quest. 8. Sanchez, ibidem nu. 58. & Soufa nu. 31. dict. cap. 9. Qui sic nu. 32. prolequitur.

148 Alimenta, inquit, quæ debentur insuturum pro tempore, quoddam post sententiam cessit, non confiscantur, quæ tamen tempore sententia debita erant, confiscanda veniunt. Idem dicendum est, quando legatum alimentorum est implicitum, sub nouo, inc. vlt. l. vltus. Farin. crim. tom. 1. quest. 35. num. 146. Sanchez dict. cap. 14. nu. 43. & seqq. hæc ille, quæ omnino approbo, maximè cum sint subiecta auctoritate tantorum virorum, Atque hic finis Regulæ.

Ad bona Ecclesiarum, & Clericorum ob crimen hæresis ipsorum publicentur? Quid de iure patronatus Ecclesiastici? Quid de pensione.

REGULA CCCCLXII.

149 **E**ccliesiarum bona ob hæresis delictum personæ Ecclesiasticæ non publicantur. & excommunicationem contrahunt quicunque in Clement. 2. de hæret. contenti fuerint ea Fisco tam seculari, quam Ecclesiastico applicent: quod verum est quoad verumque respectu bonorum religiosi cuiusvis etiam Ordinis Minorum.

150 Censuerunt bona patrimonialia, vel quasi patrimonialia, ob crimine ipsorum confiscari possunt. Secus, de acquisitis à clerico ratione beneficii Ecclesiastici, aut iure cõmuni.

151 At dein quoduis ius patronatus Ecclesiasticum maxime, si nulli rei ex se directè confiscabili, sed alicui personæ sit annexum, nequit publicari ab illo Iudice laico; bene tamen

152 aliquo modo à Iudice Ecclesiastico. Atque hoc idem affirmandum prout de Ecclesiastica pensione.

153 **V**t doctrina huius Regulæ saltem percipiat, diuisionem bonorum Ecclesiasticorum præmitto cum Sanchez lib. 2. in Decal. cap. 20. nu. 1. his eius verbis: Quadruplicia bona, inquit, possunt à clericis possideri. Quædam sunt ipsius Ecclesiæ, vt Domus, prædia, & similia, ex quibus sæpe reditus beneficij percipiunt. Alia sunt, quæ intuius Ecclesiæ acquiruntur, vt fructus beneficiorum, aut quæ intuius Ecclesiæ ipsis donantur. Alia sunt patrimonialia, vt quæ ex proprio patrimonio habent, at propria industria intuitu persone comparant. Tandem alia quasi patrimonialia, nèpe quæ non sunt beneficij fructus, at ratione alicuius ministerij Ecclesiastici obtinentur, vt pro sacris faciendis, concionibus, ministerio Sacramentorum, sepeliendis defunctis, ministerio Vicariæ ad tempus concessæ, ita ille, de quadruplici genere bonorum Ecclesiasticorum, quo præmisso.

154 Dubitatur an bona Ecclesiastica primi & secundi generis confiscari possint? Resolutio negatiua tradita in Reg. ex Clem. 2. de hæret. vbi sic:

155 Inquisitoribus, & tam ipsorum Sede Vacanti super hoc deputatis Commissarijs quibuscunque districtius iniungentes; hæ prætextu officij Inquisitionis, quibuscunque modis illicitis ab aliquibus pecuniam ex-

156 torqueant. Nec scienter, attentent Ecclesiæ bona, nec Clericorum delictum prædicti occasione officij, Fisco etiam Ecclesiastico applicare. quoddam si secus in his vel eorum altero fecerint excommunicationis sententia eos subiacere decernimus ipso facto. A qua non possint absolui, præterquam in mortis articulo, donec illis, à quibus extorserint, plenè satisfecerint de pecunia sic extorta. Nullis priuilegijs, pactis, aut remissionibus super hoc valentibus. ita ibi.

157 Per quem textum dux actiones, nempe extorquere pecuniam prætextu Sanctæ Inquisitionis, & Ecclesiæ bona applicare, Fisco ob clericorum delictum non solum prohibentur, sed etiam excommunicationi ipso facto subijciuntur, seu potius personæ peculiares utrauique dictarum actionum exqueptes.

158 Sed quamquam istæ personæ? Dedudiente clarè ex ipso textu, quod sint omnes Inquisitorum, Episcoporum, vel Capitulum Sede Vacante, Commissarij, seu Vicarij ad negotia Inquisitionis delegati. Ita Glossa, ibi, verb. ipsorum, Syluest. verb. excommunicatio, 9. casu 42. nu. 81. S. Antonin. 3. par. tit. 24. cap. 8. Nauar. Summa cap. 27. Hispanicè, num. 147. & latine 243. Tabiena verb. Excommunicatio, 5. casu 4. quest. 16. n. 18. Suarez tom. 5. in 3. par. disp. 23. sect. 5. n. 24. & Sanchez lib. 2. in Decal. cap. 20. nu. 4.

159 Qui ibidem ad lit. cum D. Anton. Syluest. Tabiena. itatis hoc esse verum, siue

sint Vicarij, qui diſas actiones exequantur, ſive eorum ſubſtituti. Item. cum Suare effe idem verum, tametſi delegatio ſit ad breue tempus, vel ad vnica cauſam peculiarem: cum omnes huiusmodi dicantur propriſſimè Commiſſarij.

- 160 Certum autem eſt dictam excommunicationem non extendi ad Episcopos, neque ad capitulum Sede Vacante: quia de ſolis ipſorum Vicarij textus meminit, & conſequenter vob hauc rationem, neque ad Prælatos habentes iuriſdictionem quaſi Episcopalem; nec ad iſtorum Vicarios, quia iam materia ſit odioſa, & de iſtis ibi nulla n. eutio fiat, non eſt ad ipſos extenſio facienda. Ita Sanchez ibidem, nu. 6. & peculi. riter de Episcopis, forte quod ipſorum dignitati ſit deſerendum, cap. 2. de offi. deleg. in 6. Docent Gloſſa in dicit. Clemen. 2. verb. Comiſſarij, & ibi Imola. nu. 5. Bonifac. 3. num. 41. vique ad 46. D. Ancon. Syluſt. & Suarez vbi ſupra reſcripto Guillelmo per Bonifacium relato contrarium tenent. Nec vim habet eius argumentum, quod Episcopis ſepius munus Inquiſitorum exerceant, & intuitu huius muneris pecuniam extorquendo, grauius delinquant; quia tantum probatur alia poena eſſe puniendos non tamen excommunicatione, quæ in ſolis caſibus iure expreſſa Episcopo infligi poteſt.

- 161 Quid de Inquiſitoribus, extenditur ne ad eos dicta excommunication? Diſcutit hoc graue dubium Cardinalis in eadem clement. 2. verb. Inquiſitoribus numer. 2. oppoſitione 1. rationem dubitandi ſumens ex ipſo litterarum contextum, qui anceps eſt. Si enim clauſula incipiat, *Inquiſitoribus*, & tam ipſorum &c. patet Inquiſitores comprehendendi in ea. Si verò incipiat; Et tam ipſorum, patet eos non comprehendendi. Sed concludit Cardinalis, incipere priori modo, ac conſequenter ibi comprehenſos eſſe Inquiſitores; quod communiter, vt verum tenent Doctores, Gloſſa ibi in poſitione caſus, notabili 2. Imola, & Bonifacius ibidem. Syluſt. Sanctus Antonin. Taberna. Nanarr. & Suarez ſupracitati, Caietan. in ſumma. verb. excommunicatione, cap. 4. & præcipue Sanchez. ibidem num. 5. cuius hæc ſunt verba.

- 162 Et ita, inquit, tenendum eſt; nec enim facile à tam comuni ſententia eſt recedendum, nullo Authore exiſtente, pro contraria; ſi enim aliquem inueniſſem, illi facili adhærerem. Nam viſo litterarum contextu, poteſt quod bene, imò, & melius legi illud verbum *Inquiſitoribus*, cum clauſula præcedenti, in qua præſcribitur etas creandis Inquiſitoribus, & ſic incipiat clauſula ab ijs verbis. *Et tam ipſorum*.

- 163 Atque in editione Gregoriana non ite correctæ ita ſe habet. Nam clauſula præcedens ſinitur in verbo. *Inquiſitoribus*,

& ibi apponitur punctum. ac littera maiuſcula incipit ſtatim, *Et tam ipſorum*. Et eodem prioris modo in editione antiqua ponitur. Quare ſaltem eſt dubium iuris; in quo euentu non eſt euidenti excommunicatione lata. Vt latè probaui lib. præcedenti cap. 10. numer. 56. hæc ille, quæ approbo, quod dicit ipſe, cum limitatione, aliqua doctrina præcedentis.

- 164 Circa actionem item extorquendi pecuniam intuitu Sanctæ Inquiſitionis, quamuis non ſia præſentis inſtituti, attingo obiter aliquid, vt iam hæc rei, quandoquidem occaſio tulit, manca ſatiſfactum. Vt per talem itaque actionem dicta cenſura ipſo facto contrahatur, concurrere debent aliquæ circumſtantie. Prima teſte Sanchez numer. 7. vt pecunia ſit extorta illicite, ſecus ſi licite, vt in caſu extremæ neceſſitatis, atque hoc per ſe, & ex textu ipſo conſtat, omneſque ſateantur.

- 165 Secunda, vt reuera pecunia extorqueatur; Vnde ſi eam ſpontè oblatam, aut via muneris Inquiſitor, vel ipſus Commiſſarius accipiat, etiamſi noucrit prætextu Sancti Officij offerri non contrahet hæc excommunicationem. ita. Armilla verb. excommunicatione, caſu 10. num. vnico, Suarez tom. 5. de cenſuris, diſput. 23. ſect. 5. num. 25. & Sanchez dict. 167 num. 7. Addens ibidem, non ſufficere ad illam incurrendam, ſi timore vexationis à Commiſſario inferenda, pecunia ei offeratur. Nam requiritur conſuſionis crimen, quod tunc eſt, ut ait Syluſt. verb. conſuſio, quaſi 1. numer. 2. quando conſtitutus in officio extorquet aliquid à ſubditiſ, metum inferens, aut debitum exequi non data pecunia reſcans, quod in caſu iſto non contingit. Sic Bonifacius in Clement. 2. de hæreticis & cum alijs relatis idem Sanchez.

- 166 Tertia circumſtantia eſt, vt fiat extorſio prætextu officij Inquiſitionis, Vnde ſi alio prætextu ſit facta non inducet talem cenſuram; cum circumſtantia iſta expreſſè requiratur in ea Clement. 2. Tradunt communiter omnes, Gloſſa ibi verb. Prætextu. Imol. numer. 5. Bonifac. num. 48. Diu. Antonin. 3. part. tit. 24. cap. 8. Suarez, dict. ſect. 5. num. 25. & cum alijs per cum relatis Sanchez dict. cap. 10. numer. 8.

- 167 Qui num. 9. addit, quod tametſi iſto contextu Clement. 2. tantum ſit fermo de pecuniarum extorſione, comprehendatur nomine pecuniarum quodcumque pecunia æſtimabile. Nam id omne pecunia æſtimatur, & ſufficit ad conſuſionis crimen, ita Gloſſa, ibi verb. Pecuniam. Imol. num. 6. Bonifacius num. 63. Cardinal. ibi verb. Inquiſitoribus, Caietan. in ſumma, verb. excommunicatione, cap. 4. & ibidem

etiam, implicar multo magis eam prohibitionem esse applicandi hñco seculari, aut sibi, aut alijs.

- 183 Dein certum est apud omnes bona clericorum patrimonialia, quæ ex proprio patrimonio, vel propria industria intuitu personæ compararunt, ob ipsorum crimen hæresis, subiacere confiscationi. Patet inde, quia nullibi extat prohibitio publicandi talia bona, postuntque hæc ad quosvis hæredes transire, concediturque clericis facultas de eis testandi. cap. Quia nos, extra de testamen. ita Couarr. 2. variat. cap. 9. num. 12. Simanch. de Cathol. Instit. tit. 9. numer. 92. cum pluribus citatis Pegna in director. 3. par. commen. 161. & Sanch. dict. cap. 20. num. 22.

- 183 Pari modo dicendum de bonis Clericorum, quasi patrimonialibus, quæ non sunt beneficij fractus, sed acquiruntur ex ministerio ecclesiastico, vt declaratum supra, quod possint etiam confiscari, ob eandem rationem, quia de his similiter facultate liberè testandi gaudent Clerici, ergo commissio ab istis crimine hæresis, ad solum illa transeunt, ita cum multis curatis Couarr. cap. 1. num. 11. de testam. & Sanchez ibidem, nu. 23. nec circa hoc vili dubitat.

- 184 Est autem aliquale dubium circa bona clericorum ratione beneficij ecclesiastici acquisita: Nam in cap. excommunicamus, el. 1. §. damnati verò, de hæretic. expressè disponitur, nè illa publicentur, ibi Bona huiusmodi damnatorum, si laici fuerint, confiscentur; si verò clerici applicentur ecclesijs, à quibus stipendia receperunt. Vbi Glossa verb. stipendia adiungit dicens, si plura Clerici habuerint stipendia, esse diuidenda pro rata inter ecclesias, à quibus accipit; idemque asserunt Doctores in cap. Requisti, de testamen. Ex quibus manifestè patet interdictum esse quibusvis Clericis testari de his bonis, sed ea post illorum mortem applicanda Ecclesijs; ergo non possint transire in Fiscum, ita ex communi auctoritum meate Sanchez dict. cap. 20. num. 24.

- 185 Sed adhuc remanet difficultas, quia aliqui, vt Pegna in dict. comment. 161; d. crimen assignant inter acquisita ex beneficio simplici, vt ista omnino publicentur, vbi cumque in commune non est vsu abrogatum, cum clerici sint illorum Domini, & inter acquisita ex beneficijs curatis, aut ex Episcopatu, vt hæc non possint confiscari, nisi quoad portionem ad eorum sustentationem necessariam, quoad huius solius, & nequaquam reliquorum sint veri Domini.

- 186 Nihilominus alij, vt Couarr. lib. 2. variat. cap. 9. num. 11. Peregrin. de iure fisci lib. 5. tit. 1. nu. 97. sine, & Sanchez eodem numer. 24. tale discrimen inter ea bona

assignatum meritò reiciunt, ex firmissimo fundamento; quia dict. cap. excommunicamus, & alia citata indubitanter loquuntur de bonis intuitu Ecclesiæ à Clerico acquisitis, & ubi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus.

- 187 Item iure optimo negant illud fundamentum carere scilicet dominio clericos circa bona ex beneficijs curatis acquisita; cum communior doctrina teneat, quoscunque Clericos, & Episcopos esse suorum reddituum veros dominos. Concluditur ergo bona ex beneficijs ecclesiasticis acquisita iure communi attento, nec in hæredes extraneos, nec in Fiscum transire possunt.

- 188 Verum si alicubi legitimo vsu sit introductum (sicut est in Regno Castellæ, & aliquibus alijs, teste Sanchez, ibidem num. 25.) vt de his bonis ex beneficio ecclesiastico acquisitis clerici liberè testari valeant, & in ea succedant, quicumque hæredes, sicut in alijs bonis publicari etiam illa poterunt. Ita Simanch. de Cathol. Instit. tit. 9. num. 90. Amor. tom. 1. lib. 8. cap. 23. quæstion. 14. Sanchez dict. cap. 20. num. 25. Anton. Soufa lib. 3. Aphor. cap. 11. num. 8.

- 189 Denique notandum cum Sanchez loc. citat. quod facultas concessa Clericis in Regnis Hispaniæ ex consuetudine legitime introducta testandi de redditibus ecclesiasticis, istè prorsus interdicta Episkopia, & in talia bona post obitum illorum succedat Camera Apostolica, vt patet ex antiquo vsu. Prædicta autem facultas testandi concessa Clericis exprimitur lib. 5. recopil. tit. 8. l. 13. & de ea Couarr. defendens cum alijs talem consuetudinem, cap. cum in officijs, nu. 9. extra de testam.

- 190 Sequitur agendum de confiscatione iurispatronatus: quod nulli dubium reponi inter bona Ecclesiastica: circa ipsum præmittenda à nobis, maxime cum Castro Palao, dict. disput. 5. punct. 5. aliqua prorsus certa, & postea ad discutienda controuersa, tacta in fine Regule, facilius deueniamus.

- 191 Primò certum est, quod propriè loquendo non datur talis iurispatronatus confiscatio; non enim transit in Fiscum, vbi de facto dicitur confiscari, sed extinguitur in fauorem Ecclesiæ, & hæc à die commissi delicti, & læz sententiæ ipsius declarationis, manet libera ab illo iure 192 sibi oneroso. Et quomais illud privilegium non sit in iure expressum, est tamen vsu receptum vt notant ferè omnes auctores. Simanch. de cathol. Instit. tit. 9. n. 95. & 96. Lamberinus de iure patronatus, lib. 3. quæst. 8. Vasquez 1. 2. disp. 169. num. 19. Sanchez in Decal. lib. 2. cap. 19. num. 26. Farin. cum pluribus relatis de hæresi, qu. 190. nu. 24. & Castrus ibid. nu. 1.

- 193 Temperant hoc Sanchez n. 17. & Farin.

ibidem in duplici casu. Primò quando ad-
funt alij con patroni, nam tunc in illis re-
sidet ius præstanti, nec iustum est, quòd
absque culpa eo priuentur, ergo non ma-
194 ner libera Ecclesia. Secundò quando præ-
ter eos, ad quos ius patronatus heredita-
rio iure cum reliquis bonis erat transiru-
rum ab eius institutore alij vocati sunt, &
tunc attendenda est dispositio influentis,
vide plura circa hoc apud Calstrum Palaũ
num. 2.

195 Secundò certum est, quòd quando in
fundatione iuris patronatus dispositũ suir,
vt non transcat ad heredes extraneos, sed
ad agnatos, vel ad homines talis condi-
tionis, tunc non possit ipsum transire ad
Fiscũ: quia hoc loco extranei heredis cen-
setur, ex l. 2. C. ad legẽ Iuliam de vi. Con-
firmatur, quia agnati delinquentis habent
ius succedendi in iure patr. natus, non ex
voluntate ipsius delinquentis, sed ex volun-
tate instituentis, & fundantis Ecclesiam;
neque est iustitia consonum, vt ob vnũ
delictum innocentes hoc iure priuentur,
& sine causa directè puniantur. Ita Iulius
Clarus in pract. lib. 3. quest. 78. nu. 8. Pe-
regrin. de iure Fisci, lib. 5. tit. 1. nu. 72. &
121. Farinac. tom. 1. quest. 25. num. 151. &
de hæresi, quest. 190. num. 24. & Sanchez
lib. 2. in Decal. cap. 19. nu. 2.

196 Tertiò certum est casu, quo confiscatio
fit à Iudice Ecclesiastico, vt euenit in cri-
mine hæresis, qualiscunque sit patronus,
siue laicus, siue clericus, & confiscatur
omnia eius bona, confiscatum simul mane-
re ius patronatus, quòd ad heredes extra-
neos poterat transire, Deducitur ex Cle-
ment. pastoralis, §. rursus de sentent., &

197 re iudic. à contrario sensu. Patet etiam
efficaci ratione, quia delictum dignum est
illa pena, & condemnans iurisdictionem
habet, neque tunc curandum est an veniat
ius patronatus principaliter, vel accessoriè
ad publicationem, & an exprimat, cum
Iudex habeat iurisdictionem cognoscendi
de iure patronatus, etiam principaliter. Ita
Lambertin. de iure patronatus lib. 1. q. 1. §.
art. 9 nu. 10. Sanchez cum alijs relatis dict. c.
19. n. 3. & Calstrus Palaus ibidem. n. 5.

198 Vltimò certum est quòd ubi Iudex lai-
cus bona delinquentis confiscat, vt eu-
enit in crimine læsæ Maiestatis humanæ, &
delinquentis est laicus, tunc directè, & pec-
se non possit ius patronatus confiscari. Ra-
tio est quia Laicus non habet iurisdictionem
directam, imò neque indirectam circa
spiritualia, quale est ius patronatus cap.
tuam de ordine cogniti. ergo & ita iidem
Lambertin. nu. 11. Sanchez. num. 4. Farinac.
tom. 1. quest. 25. num. 152. & Calstrus Pa-
laus nu. 6.

199 His quatuor certis sic præmissis, pro
decisione eius, quod est controuersum res-
solut bene prius idem Calstrus num. 7. ex
magis recepta doctrina, quòd tunc Iudex
Ecclesiasticus censetur confiscare ius pa-

tronatus indirectè, seu accessoriè. non so-
lum si eius nulla fiat expressio in confisca-
tione bonorum, quibus annexitur, quod
tenent omnes præcipuè Farinac. Gigas, &
Lambert. relati ab ipso Calstro; sed etiam
si exprimitur in dicta confiscatione, non
200 ad adiuncta Particula & vt si dicat, con-
fisco omnia bona cum iure patronatus illius
coniuncto. Nam hoc modo ipse erit in-
directè, seu accessoriè confiscatio. Ita Ca-
strus Palaus cum Sanchez. dict. cap. 19. n. 13
& cum alijs ab ipso relatis.

201 Grauis est iam controuersia inter do-
ctores, an Iudex Laicus confiscatis bonis
alicuius delinquentis possit vel censetur
simul confiscare ius patronatus, quod ad
heredes transire potest? Non pauci ex il-
lis negantem partem absolūtè tenet, quòd
neque indirectè seu tacitè villo modo fieri
valeat per Iudicem Laicum; Duncur in-
de ad sic tenendum, quia nulla ratione cõ-
petit Iudici laico dispositio etiam tacita,
de re Spirituali, qualis est ius patronatus,
cap. tuam de Ordin. cogniti. & cap. at si
clerici de Iudic. & ibi Gloss. sed concessio
quod ius patronatus publicetur, Iudex
laicus de re Spirituali saltem tacitè dispo-
neret; ergo & c. Ita Glossa cap. satis per-
nersum, §. 0 distinct. & Clemen. Pastoralis,
verbo, subiecta, de re iudicat. Nilus de
bannitis, 1. par. secundi temporis, nu. 32.
Lambert. de iure patronatus, q. 8. art. 8.
nu. 13. & cum alijs relatis Farinac. tom. 1.
quest. 25. num. 151. & de hæres quest. 190.
num. 24.

202 E contra non desunt qui partem affir-
mantem tueantur nempe si Iudex laicus
cuncta bona delinquentis publicet simul
publicare ius patronatus, cum istius pu-
blicatio in hac casu tantum fiat indirec-
tè seu accessoriè, & hoc modo non est
prohibita fieri à Iudice laico talis publi-
catio, sicut nec venditio, siue nullo mo-
do exprimat ius patronatus, quando Iudex
laicus confiscat omnia bona delin-
quentis, & dicitur confiscatio illius ta-

203 cita. Siue adsit aliqua ipse, ex-
pressio non per particulam coniunctam,
& sed per particula cum vt dictum n. 200.
& vocatur publicatio eius indirecta seu ac-
cessoriè. Ita Abbas cap. Quædam nu. 6.
de Simon. & cap. cum laici, nu. 3. & cap.
Nobis, nu. 3. de iure patronatus. Molina.
de primogen. cap. 24. nu. 26. Iulius Clar.
lib. 5. pract. quest. 78. num. 8. & cum
multis relatis Sanchez. dict. c. 19. n. 10. & 13.

204 Qui circa medium huius num. bene
notat quod ad diuersitatem ipsam illarum
particularum & vel consequentibus ver-
bis. Id tamen, inquit, mouerim hanc
distinctionem deferre pro foro externo,
in quo ex verbis præsumitur intentio.
Quare si de intentione constaret, vt vtro-
ius modo se habeant verba, est standum,
illi in foro conscientis; atque adeo si ani-
mus esset vendendi ius patronatus, non

- valeret utrovis modo se habeant verba, : quod si non esset animus transferendi principaliter, sed accessorie valeret. Quod optime docet Sylvest. verb. simonia. quest. 11. dist. 5. Atque id est est de confiscatione
 305 dicendum. Sed ubi dubium est de intentione, standum est quoque in foro conscientie. ea fori externi presumptione deducta, ex verbis iuxta ea, quae dixilib. precedenti cap. 10. num. 13. hęc ille.
- 306 Sed pro decisione dictae controuersie placet modus dicendi Castri Palai dict. punct. 5. num. 9. decidentis sub distinctione sic. Si ius patronatus est annexum alicui ville, castro, aut alteri rei ex se directe confiscabili; & tunc confiscatis bonis omnibus delinquentis a iudice laico, confiscatus simul accessorie ius patronatus, siue huius nulla fiat expressio in confiscatione siue fiat aliqua per particulam *etiam*, & saltem tenent auctores secundae sententiae, & facit pro ea cap. ex litteris, de iure patronatus, si vero non est annexum ius patronatus alicui rei confiscabili; sed tantum personae, aut personis, quae habent ius praesentandi, tunc non manet illo modo confiscatum; atque de hoc secundo sunt intelligendi Doctores primae sententiae.
- 308 Aliqui limitant, quod sit intelligenda praedicta doctrina negans de perpetua confiscatione non vero de temporali, durante condemnari vita, quae non videtur prohibita iudici laico, quia hoc esset confiscare exercitium iuris patronatus, non autem ipsum ius. ita licet dubitaret Gigas, tract. de crimine laesae maiestatis, lib. 2. quest. 4. num. 4. verum considerando eamem; & Rochus de Cusio in tract. de iure patronatus, quest. 29. col. 3. verum vel dicamus.
- 309 Sed merito hanc limitationem rejicit ipse Castus Palai ibidem, num. 10. quia ratio aequaliter procedit, tam de temporali confiscatione, quam de perpetua, cum utramque & ius patronatus & illius exercitium sit quid spirituale, ac proinde extra iudicis laici iurisdictionem. Quid quod exercitium iuris patronatus haberi nequit nisi habito prius ipso iure patronatus. At hoc iure ad tempus, siue in perpetuum confiscari non potest ob eius spiritualitatem, ergo neque exercitium ipsius. Ante Castum Palai tradidit hoc, & egregie probauit Farin. rom. 1. praxis qu. 25. num. 154.
- 310 Est autem dubium, an confiscatis bonis per iudicem laicum, quibus annexum est ius patronatus, possit iudex Ecclesiasticus idem ius patronatus confiscare declarando delictum? Neganter respondent Nilus in 1. pat. secundum temp. quest. 33. & Farinae dict. quest. 25. num. 153. Ducuntur inde quia Episcopus non habet potestatem cognoscendi crimen in laicum item quia posito quod semel de delicto cognitum fuerit ab uno iudice, iterum ab alio cognosci non potest licet, S. penult. si nautę

caupones, & stabular.

- 311 Affirmanter vero respondent Lambert; & alij per eum relati, de iure patronatus, quest. 8. art. 8. num. 15. casu 5. quibus adherere videtur Sanchez, lib. 2. cap. 9. num. 74. non dantur primò, quia illa declaratio delicti non est extra iurisdictionem iudicis Ecclesiastici, cum dirigatur ad tollendum ius patronatus; quod condemnatus iussu possidere non potest. Item quia inferuit ad comprehendendam sententiam iudicis laici, quae ad ius patronatus non se potuit extendere.
- 312 Procedit bene via media inter dictas sententias extemas Castus Palai ubi supra num. 11 & iudicat recte cum Nilò, Farinae, & alijs, quod non possit iudex Ecclesiasticus delinquentis crimen a iudice laico iam punitum, iterum in iudicium vocare, & poenam impositam augere, quia absolute esset bis idem delictum iudicare: quod non est iuri conforme, cap. At si clerici, de iudic. ibi, At si clerici coram seculari iudice conuicti fuerint, vel confessi de crimine, non sunt propter hoc a suo Episcopo aliquatenus condemnandi. Con-
- 313 cedit tamen, & merito ipse Castus, quod quamuis condemnatur a iudice seculari, possit, ab Ecclesiastico formari processus de condemnatione facta, & de infamia per eam acquisita, ob quae censetur indignus retinendi ius patronatus. Vnde ut ab illi digno poterit ab illo auferre. Atque hoc non erit delictum bis iudicare, aut declarare, sed supposito eius declaratione ad defensionem Ecclesiae, ac bonorum illius procedere.
- 314 Vltimo loco attingimus in Regula quod spectat ad pensionem Ecclesiasticam: eius completam resolutionem adducunt Suarez, & Castus Palai citans illum ibidem num. 12 ipsam sibi proprijs istius verbis libenter trado.
- 315 Tandem, inquit, dubitari potest de pensionibus Ecclesiasticis, an sub confiscatione bonorum comprehendantur? Et dicendum est non posse sub confiscatione a iudice laico comprehendere quia est quid spirituale, imò neque talis pensionarius videtur posse a iudice laico iudicari, quia est de Ecclesia iurisdictione ratione pensionis. Quare si a iudice laico confiscatio fiat, distinguendum est cum Suarez disp. 21. de fide, sect. 5. num. 6. de fructibus decursis ante sententiam: vel post sententiam; si de fructibus ante sententiam sermo sit, confiscantur; quia sunt bona delinquentis. Si autem de fructibus post sententiam decurrentis loquamur, non confiscantur, quia confiscatio non extenditur ad futura; neque etiam ius ad eos colligendi.
- 316 Si autem de fructibus post sententiam decurrentis loquamur, non confiscantur, quia confiscatio non extenditur ad futura; neque etiam ius ad eos colligendi.
- 317 gendos propriè confiscantur; Sed si crimen est dignum ptiuacione pensionis, in fauorem Ecclesiae exringitur, ut beneficium, ex quo pensio soluebatur, liberum maneat ab illo onere, ita ut delinquens

nullam iam pensionem habeat. sic Suarez supra hæc ille, quibus iam Regula finita manet.

Sub confiscatione bonorum ob crimen hæresis &c. qualiter comprehendi possint Emphyteusis, census, & feudum? Quælitur scilicet?

REGULA CCCCLXIII.

- 218 **C**onfiscatis heretici bonis, confiscatur etiam fundus, ex quo ille census soluebat Ecclesie, aut alteri particulari, quæ similiter huic fisco solvere tenetur. Sub dicta confiscatione non venit emphyteusis, quæ ad hæredes extraneos transire nequit; sed non idem dicendum probabiliter de fructibus, quos ex ea emphyteuta vita eius derant; percipere debebat; oppositum tamen etiam probabiliter. Contra emphyteusis siue Ecclesiastica, siue laicalis, si ad hæredes extraneos est transitoria, ob crimen hæresis libenter transit ad fisco: cum ab hoc intra biennium eam Ecclesia recuperare valeat, quin, & biennio transacto probabiliter possit uti privilegio restitutionis ad ipsam recuperandam: atque intelligitur recuperatio quandoque cum melioramentis. Hæc autem sic decisa de Emphyteusi, & si quæ alia decidenda, eodem fere modo intelliguntur de feudo; cum coincidant in natura; si quid discriminis in aliquibus interea, explicabitur.

- 221 **E**xpedi primo loco ne in æquiuoco laboremus, terminos illos, Emphyteusis, census, & feudum, seu naturam vniuersaliusque, ac diuersitatem explicare: quod ex iure, & ex communi auctororum doctrina egregie præstat Castus Palas dict. disp. 5. punct. 8. num. 1. & 2. ac punct. 9. num. 1. audi quælo ipsum.
- 222 Emphyteusis, inquit, est contractus, in quo dominus rei immobilis, puta domus, agri, villæ, eam alicui tradit, reservato sibi dominio directo, & utili in emphyteutæ utam translatam sub annua pensione in recognitionem directi domini sibi reservati, vel in compensationem fructuum.
- 223 Habetur ita. C. de iure emphyt. D. si est a censu, quia in censu non solum dominium utile, sed directum in censuarium transfertur cum obligationem tamen soluendi pensionem, cap. constitutus, de relig. domibus, & ibi Glossa, Innocent. Panorait, & alij. Item census, sed pensio alteri solvenda aliquando in propria re constituitur ob pretium receptum, aut ob liberam donationem, si ex pluribus doctoribus comprobatur Matien. lib. 5. tit. 5. l. 1. Glossa 2. num. 1. & 2. ita ille.

- 225 Qui num. 2. præmittit, quod Emphy-

- teusis sit duplex alia, quæ acceptatur ab Ecclesia, alia, quæ a persona privatur. Item alia, quæ transmitti potest ad hæredes extraneos, alia, quæ ad eos transmissibilis non est. Quando a petiõa præuata emphyteusis conceditur absque villa restrictione ad hæredes extraneos transmitti valet. Ita Iulius Clarus in prædic. §. emphyteusis quest. 29. num. vnicò.
- 226 Quando vero ab Ecclesia conceditur nequit ad dictos hæredes transmitti; nisi sit ab ipsa Ecclesia in perpetuum concessa: & in hac concessione fuerint setuatæ conditiones illæ, de quibus in extrauag. ambrosiæ, de rebus eccl. non alienandis. eas vide Barbofam 3. par. de potest. Episc. alleg. 95. à num. 23.
- 227 Et ibi num. 29 rectè notat, conditiones istas esse seruandas in prima alienatione; cum res aliqua semel perpetuò alienata, & in emphyteusim concessa, reddatur perpetuò alienabilis sine villa solemnitate, excepto casu, quando rediret ad Ecclesiam, & hæc ex noua causa veller Emphyteusim concedere, ita idem Barbofa num. 33. & 34.
- 228 Circa feudum item, ait idem Castus Palas dict. punct. 9. num. 1. quod naturam Emphyteusis immitetur, & huic sit valdè simile: sed ad tollendam æquiuocationem bene distinguit de duplici feudo; aliud est, in quo feudatarius obligatur soluere domino directo certam aliquam pensionem pecuniæ aut frumenti. Atque hoc non est propriè feudum, sed emphyteusis, & sic de illo eodem prorsus modo, ac de emphyteusi loquendum est. Aliud verò est feudum, pro quo feudatarius assignatur seruicium personale præstare; quod si cum isto seruicio personali aliqua simul pensio soluenda sit, feudum, & emphyteusis dicitur ita ex Cyno, Alexand. & alijs rectè ostendit Matienzo lib. 5. copilat. tit. 10. l. 6. Glossa 2. num. 13. & seqq.
- 229 Dein ipse Matienzo num. 22. 23. & 24. rectè ostendit naturam, & proprietates feudorum. Nam primo feudum fundandum est super re immobili, aut equipollenti, adiuncta obligatione recognoscendi dominium, & fidelitatem illi præstandi. Unde vñ receptum, quod feudatarij iuramentum de seruanda hac fidelitate emittant, iuxta cap. de noua forma fidelit. & cap. 1. qualiter Vassalli iura debeant.
- 230 Itè feudum ad hæredes masculos transit in infinitum cap. 1. §. hoc autem notandum & ibi doctores, qui feudum dari poss. sed semper non succedunt, cum ad bellum, & a seruicia Militaria habiles non sint Tertiò sine Domini, & agnatorum consensu alienari non potest. Si autem aliquando feudum ex conuentione, & pacto sine aliquo prædictarum conditionum fundetur, non feudum rectum, sed improprium vocabitur; ita ille; quibus sic præmissis iam contenta in Regula nostra per partes expendamus.

- 233 Contentum in prima parte quod scilicet sub confiscatione omnium bonorum comprehendantur prædia, vel alia, ex quibus censuarius soluit censum Ecclesie, vel alteri particulari, salvo iure dicti census præstandi, exemplificat Castrus Palaus d. punct. 9. num. 2 non solum in heretico, sed in sodomitico etiam, & proditori, docentque Simanch. de Cathol. Instit. tit. 9. nu. 20. Farinac. de heresi quest. 190. num. 18. Didac. Cantera quest. crimin. rubr. de heresi cap. 1. num. 47. & cum alijs relatis Sanchez lib. 2. in decal. cap. 19. num. 18. conuincitur inde, quia in iuribus delinquentis succedit fiscus, & consequenter in dominio utili, ac directo illorum prædiorum cum obligatione tamen soluendi censum, ei, cui debetur.
- 234 Quoad secundam verò partem, constat apud omnes non confiscari illam emphyteusim, quæ ad hæredes extraneos ex vi sue institutionis transire non potest; Ratio est, quia sæpius pro alijs decisit à nobis adducta, quia illa, quæ ad hæredes extraneos non transiunt, nequeunt transire ad fiscum, qui loco hæredis extranei in bonis delinquentis succedit, l. 1. C. ad leg. lul. de vi, l. iura libertorum, ff. de iure parron. l. eorum, ff. ad leg. lul. maiest. Docent vt prorsus certum Farinac. tom. 1. prax. quest. 25. num. 1. cum seqq. Sanchez lib. 2. in Decalog. cap. 19. num. 20. & plures ab eis relati.
- 235 Notant bene Farinac. de heresi quest. 190. num. 63. sine, & Castrus Palaus dict. punct. 8. num. 4. quod quamuis in confiscationem non veniat dicta Emphyteusis, delinquens tamen ea priuatus manet, & ad successorem vocatur, si aliquis vocatus est, statim transit; sin minus ad dominum directum redit. cum emphyteuta post declarationem criminis læsæ maiestatis diuina, aur humane, & contra naturam non solum omni emphyteusi priuatur ipso facto, sed etiam inhabilis constituitur ad alias habendas secundum constitutionem Leonis X. incip. Exurge Domine, relatum à Perga in fine direct.
- 236 Est autem aliqualis controuersia inter Doctores circa fructus, & commoditates, quæ vira durante condemnati Emphyteutæ, ex ipsa emphyteusi percipiuntur, pertineant ne ad fiscum, vel ad dominum directum, aut ad alium vocatum? Sententia negã respectu fisci est omnino certa, casu quo ultra prohibitionem iuris, quã se cum assert Emphyteusis, addita sit alia expressa alienationis prohibitio innoct. ad domino emphyteusum instituentem, tunc nullo modo dicti fructus, & commoditates ad fiscum spectant, sed simul cum emphyteusi transmittuntur, vt dicatur similiter infra, quando erit sermo de fidei commissis, & maioribus, quibus est expressa alienationis prohibitio. ita Sanchez lib. 2. cap. 19. num. 23. Castrus Palaus dict. punct. 8. num. 5. docent.
- 238 Difficultas itaque solum extat, quando talis expressa alienationis prohibitio ab Institutore non fuit apposta, sed relicta emphyteusis sue naturæ; an tunc commoditates eius ad fiscum, vel ad successorem vocatum, aut ad Dominum directum pertineant, durante emphyteutæ vira? Dissident inter se circa hoc Vasquez, & Sanchez; quorum ille r. 2. disp. 109. cap. 3. nu. 26. de quacunque emphyteusi affirmat, dictas commoditates ad Dominum pertinere; ex eo fundamento, quia dominium utile cum directo consolidatur.
- 239 Sanchez verò dict. cap. 19. num. 21. & 22. responder sub distinctione; si emphyteusis sit instituta ab aliquo particulari defendit ille, quod dicti fructus, & commoditates ad fiscum spectent. Si tamen emphyteusis sit fundata; seu accepta ab Ecclesia, vult idem Sanchez, nequaquam ad fiscum, sed ad ipsam Ecclesiam pertinere. Ducitur ex cap. felices, vers. si qua verò feuda, de penis in 6. vbi cum sit sermo de reo læsæ maiestatis in Pontificem, ita dicitur. Si qua verò feuda, locationes ab Ecclesijs obriunt, sit eis ipso iure priuatus, & liberè ad Ecclesiam reuertantur, hic autem sub nomine locationis vti species sub genere continetur emphyteusis; Ergo ista liberè ad Ecclesiam reuerti debet, & quidem non sic liberè reuerteretur, si fructus, & commoditates, emphyteutæ vira durante, ad fiscum pertinerent, ita etiam docent Hieron. Gabr. conf. 73. num. 3. & Farinac. dict. quest. 25. num. 58.
- 240 Nihilominus alij, vt Gigas de crimin. læsæ maiest. lib. 2. tit. de penis committit. id crimen, quest. 6. num. vltim. Molina Theologus tom. 2. disp. 48. vers. primum, & tom. 3. disp. 656. num. 3. ac Castrus Palaus dict. punct. 8. num. 6. talem distinctionem non admittunt, sed affirmandum volunt de fructibus vtriusque emphyteusis secularis, & Ecclesiasticæ, quæ ad heredem extraneum transire non potest, quod ad fiscum pertineant durare vira emphyteutæ. Ostenditur inde, quia Emphyteusis, sine secularis, siue Ecclesiasticæ habet rationem, cuiusdam fidei commissi cuius fructus Emphyteuta erit percipitur dum viueret, ergo cum fiscus succedat in Omnibus delinquentis iuribus, succeder etiam in hoc percipiendi dictos fructus; maxime cum nullo iure canonico, aut ciuili eos percipere prohibeatur.
- 241 Textus autem in dict. cap. felices de penis in 6. non videtur contrarius; ipsum enim additamento Castrus Palaus citatus sic reasumit. Si qua verò feuda, locationes, officium, vel beneficium spirituale, vel temporale ab aliquibus Ecclesijs obtinet, sit eis ipso iure priuatus; quæ si liberè ad Ecclesiam reuertantur, quod Ecclesiarum rectores de ipsi pro sua voluntate disponant. Ex quibus vitiis verbis

- 142 sic ille argumentatur. Quia si emphyteusis signatos habeat heredes, non potest de ea rectores Ecclesiarum pro sua voluntate disponere, neque ipsa ad hunc effectum poterat Ecclesie restitui; ergo signum est non esse sequelem in illo textu de tali Emphyteusi: vide plura pro solutione penes ipsum Castrum. Vnde cum pro nulla dictarum sententiarum ad sint rationes, quae conuincant, & pro vnaquaque sint auctores magni nominis, merito hic, ut in Regula cum probabilitate omnes admittimus.
- 143 De emphyteusi item quauis siue Ecclesiastica, siue seculari, quae ad heredes extraneos ex vi suae institutionis transitoria est, sic sentiunt aliqui, quod nequeat confiscari, sed debeat ad Dominum directum reuerti, & dominium utile cum proprietate consolidari. Ita Didacus Canteria in quest. c. c. i. m. e. u. b. de hereticis cap. 1. numer. 46.
- 144 Alij vero ut Iulius Clarus praed. lib. 4. §. emphyteusis, quest. 29. num. v. n. c. Bernardus Diaz cap. 1. §. 3. num. 4. & Mol. Theologus tom. 2. disp. 481. conclus. 1. & 2. Distingunt, & specialiter de emphyteusi Ecclesiastica negant transire ad fiscum; & de seculari admittunt. Dicuntur ea ratione, quia cum vniuersaliter certum sit, quod quouis bona delinquentis ad heredes extraneos transire possunt, valeant etiam transire ad fiscum. Ab ista vniuersalitate excipitur emphyteusis Ecclesiastica, eo quod iuxta Nouell. In fin. de alienat. & emphyteusi §. 1. talis emphyteusis translata in fiscum intra biennium ab Ecclesia recuperari potest.
- 146 Hoc tamen non obstante dicendum est, emphyteusim etiam ecclesiasticam ad extraneos heredes transmissibilem posse transire ad fiscum, dummodo facta sit confiscatio à Iudice Ecclesiastico, cum secularis ad talem sciendam sit incompetens. Ita Simanch. Cathol. In fin. tit. 9. num. 97. & 103. Azor. tom. 1. lib. 8. cap. 12. qu. 11. Sanchez lib. 2. in decal. cap. 9. num. 25. Sousa lib. 3. Aphorism. cap. 12. num. 35. & cum plurijs relatis Farin. dict. qu. 25. num. 54. & Castrus Palaus dict. punct. 8. num. 8. ait hoc esse probabilis. Quod dict. constit. Iustin. non obiter, patet ex ipso textu, quia ibi conceditur optio Ecclesie, ut infra biennium deliberet, an uelit reuocare, quam fiscum habere emphyteutam; ergo si non reuocat, Fiscus manebit verus emphyteuta, retinens emphyteusim; imò licet reuocet, pro eo tempore uelè dicitur, quod emphyteusis ad fiscum transierit.
- 148 Adhuc tamen est grauis difficultas, circa hoc privilegium concessum Ecclesie recuperandi emphyteusim intra biennium an ita se habeat, & ratio dubitandi est, quia in textu Nouellae Iustini. si attendit legatur, apparet clarè, solummodò effectum concessum ecclesie Constantinopolitanae, & ei coniunctis, ergo non uiderint extendendum ad alias Ecclesias; enim hoc illis nec ex vi alterius iuris competat. ita absolute tenent Bosius in sua praed. tit. de bonorum publicat. num. 60. Farin. tom. 1. q. 25. num. 56. cum alijs relatis, Fachin. lib. 9. controuer. cap. 53. & praecipue Castrus Palaus ibidem, num. 9. multis id expendens.
- 149 Nihilominus plures melioris notae auctores, ut Simanch. de Carol. In fin. tit. 9. num. 104. & 105. Iulius Clarus in Praed. lib. 4. §. emphyteusis, quest. 29. num. v. n. c. Molin. Theolog. de iust. tom. 2. disp. 481. conclus. 2. Valquez, 1. 2. disp. 169. cap. 3. num. 23. Azor. tom. 1. lib. 8. cap. 12. quest. 11. & plures allegans Sanchez lib. 2. in decal. cap. 19. num. 3. i. merito ut certum affirmant posse quancumque Ecclesiam reuocare intra biennium Emphyteusim translata in fiscum. Fundamentum hic affirmandi inde sumitur, quia licet negari nequeat, quod in Nouella citata Iustini. dicta facultas renocandi emphyteusim à fisco fuerit tantum concessa Ecclesie Constantinopolitanae, & debet tamen extendi ad alias Ecclesias iuxta Magistralem doctrinam Baldi in Authen. nisi cogari, nu. 13. uel, sed quaro, quando potest esse, C. ad Trabellian. afferentes, quidquid in aliquius Ecclesie fauorem statuitur, intelligitur esse ius generale, nisi contrarium inueniatur expressum. Authen. de alienandis, §. huc ergo, & tradunt Alexand. l. finita. 15. §. si de vestigalibus. num. 36. ff. de damno infecto, & Buratus cons. 199. lib. 2. num. 6.
- 151 Quia etiam, quod elapso biennio ecclesia si adhuc non renocauit emphyteusim. possit aduersus illius lapsum restitui, & sic reuocationem petere, quidquid alij dicant, docent Simanch. dict. tit. 9. numer. 109. Sanchez ubi supra. Valquez illo cap. 3. num. 23. ac reliqui per eos adducti. Mouentur ex doctrina Baldi, l. papillorum. §. sine, C. de repudianda hereditate. & ibi Alexand. in fine, Roman. l. si infamam, num. 45. ff. de verbo ob. obligat. & singular. 94. vide Soulas dict. cap. 12. num. 36.
- 152 Sed quid de melioramento emphyteusis confiscatae, seu rei emphyteutice additis? Omnes distinguunt, vel sunt addita ante commissum delictum ab emphyteuta vel post, & secundum hanc distinctionem, cum magna probabilitate decidunt, sed praeterea Castrus Palaus ibidem num. 14. bene distinguit, & decidit, vnde accipietur eius uerba.
- 153 Hac omnia, inquit, probabilissima sunt. At credo oppositum in utroque casu esse dicendum: si enim melioramenta sunt post delictum commissum facta, cum confiscatio non extendatur ad bona futura, ut iam supra diximus, neque extendi ad melioramenta post delictum, quia extenderetur ad bona futura. Adde confiscationem ipso iure impositam, cum sit

pœna certâ, inspicere tempus commissi criminis, & statum, qui erat in Delinquente tempore patrati sceleris, ut benè comprobatur Matienzo lib. 1. compil. tit. 4. l. 3. glossa 7. n. 6. Ergo commoditates, & melioramenta, quæ tunc habeat Emphyteuta propria (si aliqua habet) ea debent publicari, non ea, quæ delictum subsequantur.

254 Si autem melioramenta ante delictum sint, facta, ad Dominum directum pertinent, sicuti pertinent res emphyteutis, quia cum re emphyteutica consolidantur. Ergo sicut ex re emphyteutica non potest emphyteuta deducere pretium, & exliminationem, sed solum vsum fructuum; ita etiam ex melioramentis factis. Item proprietatem melioramentorum docent omnes ad dominum prædij pertinere; Ergo valor, & exliminatio melioramentorum ad ipsum pertinet secundum proprietatem. Ergo nequit valor, & exliminatio melioramentorum publicari.

255 Adde omnes emphyteutis nisi aliud cautatur expresse, videtur data sub hac conditione, ut melioramenta facta, in re emphyteutica ad dominum pertineant; quia ea de causa res maxima fructifera pro minima pensione donatur; & licet in aliquibus emphyteutis institutionibus hoc expresse apponatur, non apponitur, quia necessarium sit, sed ut omnis dubitatio exstiter, & impediatur usus oppositæ sententiæ probabilis; & ita tenent Simanc. Azor, Valsquez numero præcedenti telati. Atque hæc tenet Castus Palasus.

256 Qui nu. 15. subiungit illud proferens certum, quod quousque emphyteuta, amittit emphyteusim, eo quod non soluit pensionem, aut aliam conditionem in emphyteusi appositam non adimplevit, melioramenta ad Dominum emphyteusi spectent. Ita ille cum Molina Theol. disp. 481. concl. 2. Valsquez 1. a. disp. 169. cap. 3. n. 257 25. & Sanchez dict. cap. 19. n. 36. Atque hinc conuincitur ex merte ipsius Castri Palasii, quod ubi ob culpam emphyteutæ emphyteusis deperditur, melioramenta eius ad Dominum spectent.

258 Tandem est etiam certum, quod ubi Dominus emphyteusis committit crimen hæresis, aut aliud ob quod bona eius confiscantur, tunc etiam confiscari emphyteusim quoad Dominum directum, cum bonum illius sit, & emphyteutam obligatum esse sisco pensionem solvere; ita Sanchez num. 28 & Castus Palasus nu. 16.

259 Superest aliqd dicere de feudo quoad confiscationem, & quidem Indicauimus eius naturam, & quantum similitudinem habeat cum emphyteusi, seu potius aliquando identitatem. Vnde de feudo, & de emphyteusi eodem modo loquuntur Doctores, præcipue Cardinal, in Clem. Notens de hæreticis, verba inquisitoribus, Bernard. Diaz, præf. cap. 131. num. 4. & Alexand. in l. finita §. si de vestigalibus, ff. de damno infecto, col. 11. & 12. Itaque

omnia ferè, quæ circa emphyteusim à nobis decisa sunt, de feudo parimodo intelligenda, maxime primum, quod quando feudum directum non est transitorium ad hæredes extraneos, neque ad Fiscum transire possit. Ita Simanch. dict. tit. 9. n. 120. Pegna 3. par. direct. quæst. 112. Comment. 16. i. ver. quod si clericus & cum alijs, quos testetur Farinac, dict. quæst. 25. nu. 71.

260 Est tamen dubium, cuiusnam tunc sit applicandum feudum, cum alia omnia feudatarij bona confiscantur? Cui distinctio bene resoluunt Rolandus, conf. 15. nu. 1. & seqq. volum. 4. Bossius in tit. de bonorum publicatione, na 51. & 54. in fine, Farinac. refertens alios quæst. 25. nu. 78. & Castus Palasus dict. disp. 5. punc. 9. nu. 3. nempe si delictum, ob quod confiscantur bona sit non commissum à feudatario aduersus feudum dominum, ad hunc illud deuolui, quouis modo feudum fuerit concessum. Nam sub hac conditione videtur à principio concessio eius facta, ut in casu ingratitudinis contra dominum ad ipsum dominum reuerteretur.

261 Sed merito limitant hoc idem Roland. Farinac. & Castus Palasus, citans pro hac limitatione Clarum, §. feudum quæst. 66. nisi scilicet ex tenore institutionis feudi constaret concedentem illud noluisse, ut vnus delictum alteri noceret: ut si in ipsa inuestitura exprimitur: Concedo de vno in alterum, vel concedo omnibus principaliter, siue in solidum; vel concedo attetis metitis singulorum; vel concedo generi tuo. Nam tunc cum omnes per se, & æque principaliter attendantur, & tanquam successores instituentis, & non vel successores primi inuestiti, ideo vnus delictum, nequaquam alteri nocet.

262 At si publicatio bonorum feudatarij fiat non ob delictum contra dominum, sed ob alia delicta, resoluat optime Castus Palasus dict. punc. 9. nu. 4. his verbis. Tunc inquit distinguendum censet si tibi sit concessum castrum in feudum hæreditarium, vel ex te, tanquam ex radice ad hæredes deueniat, domino deuoluitur; secus verò si tibi, & tuis cognatis æque concessum, sit, quia tunc non domino, sed cognatis deuenit, eoquod omnes cognati non ex iure à te accepto, sed ex iure accepto à primo instituyente, & concedente feudum, succedant: sic pluribus relatis docet Farinac. quæst. 25. nu. 87. 88. hæc ille.

263 Occurrit expendendum aliud dubium, an saltem usus fructus, commoditates dicti feudi ad Fiscum spectent, durante vita delinquentis feudatarij? Diuisi sunt circa hoc inter se doctores: partem affirmantem tenent Gigas cum pluribus, quos refert, de crimin. l. 1. Maieftatis, lib. 2. tit. de penis committent crimin. l. 1. & Maieft. q. 5. nu. 3. & seqq. Menoch. de recuper. possell. rem. 9. num. 160. Albert. in tract. statutor. 3. par. quæst. 16. & Matth. de Afflictis, in tit. quæ sint regalia, §. & bona committ. col. 1. n. 5.

- 264 Ratio est quia Vassallus potest durante vita commoditates, & vsusfructus feudi alienare secundum omnes in l. si domus. S. fin. ff. de leg. 1. Docentq; Roland. cons. 80 n. 13. lib. 1. Clarus, §. feudum, q. 31. vers. successuē, & alij; sed ea, quę possunt contrahi alienari possunt, & delicto, ergo &c.
- 265 Partem verò negantem, quod non competant Fiscis, sed ei ad quem feudum spectat, tuerentur alij vt Bossius, in tit. de bonorum pnblicat. num. 53. Alexand. in l. finita, §. si de vctigalibus, ff. de damno infecto. Farin. dict. quęst. 15. nu. 68. asserens ibi hanc esse communem, & in praxi seruandam, ac Pegna 3. par. direct. qu. 112. comment. 161. vers. mihi quandoque in fin. ducuntur ea ratione, quia feudi fructus feudum comittantur; ergo si feudum ad alium perinet confiscari bonis delinquentis feudatarij ad illum & fructus pertinere debent.
- 266 Has inter extremas sententias sub distinctione mediam viam bene tenet Castus Palau ibidem nu. 5. asserens iuxta tradita de emphyteusi, si feudum vitra tacitam prohibitionem alienandi a iure iniunctam, denuo prohibeatur expressè ab institutore, vt si exprimat in institutione, se velle, vt ea bona nullo modo exirent ex sua familia, vel semper in ea permanerent, quod in hoc casu, absque dubio non ad Fiscum, sed ad successore feudj fructus ducuntur. Quod si solum tacita alienandi feudum prohibitio adsit, probabile iudicat ipse Castus, quod ad Fiscum pertineant durante vita delinquentis. Nam prohibitio alienandi solum tacita non videtur impedire translationem feudi durante vita feudatarij, sed tantum impedit translationem post vitam, aut in perpetuum. Tribuit autem ipse Castus huic doctrinæ non certitudinem, quam tribuerat in simili casu Emphyteusis, sed tantum probabilitatem, ostendens differentiam inter Emphyteutam, & feudatarium, quia hic ex natura feudi iurare debet fidelitatē domino prestare, & ad seruitium personale, potiusquàm reale obligatur; quę onera non videntur in Fiscum transferri posse, ac proinde nec feudum.
- 269 Quid tandem de feudo, quoad hæredes extraneos ex vi institutionis transire potest? Breuissimè resoluo cum Roland. cons. 19. num. 17. volum. 3. Menoch. de recuper. posses. rem. 9. nu. 31. Bossio in tit. de publicat. bonorum num. 20. & 53. Farin. tom. 1. quęst. 25. nu. 71. vers. Vnde Castro Palao d. pun. 9. n. 6. & cum alijs, quos ipsi citant, quod in hoc casu confiscatis ob crimen hæresis, &c. bonis feudatarij, transeat feudum ad Fiscum. Ratio sepius iam adducta, quia quę transeunt ad hæredes extraneos (eueniet sic in feudo, si fundans ipsum in fundatione dicat feudatario; sit tibi datum, & quibus tn dare velis) ad Fiscum transire valent. Quamquam

limitans idem Castus ita concludit.

- 270 Hoc tamen, inquit, intelligendum, est, quando Vassallus potest de feudo liberè disponere non possit absque domini licentia, quia ratione huius prohibitionis nequit delinquendo, sicut neque contrahendo feudum alienare, sed facta publicatione, feudum ad dominum reuertitur, & dominum vitale cum directo solidatur: sic clarus, §. feudum, quęst. 84. versic. secundum autem. Bossius, tit. de publicatione bonorum, nu. 54. Farin. nu. 71. hæc illis quibus Regula terminatur.

Num fideicommissum, & maioratus ob crimen hæresis, &c. a possessori, aut institutore eius patratum confiscari possint? & quatenus?

REGVLA CCCCLXIV.

- 271 **B**ona fidei commissio subiecta, vel alienari prohibita confiscari nequeunt, vbi testator prohibuit alienationem in fauorem alterius a delinquente, & vbi prohibitio alienationis est perpetua, nisi ille prohiberet eam pro vita tantum delinquentis: qui fidei commissum retinet, potest, quousque per sententiam declaratur, quę magis innotescet propositis obiectionibus.
- 272 Etiam solutionibus. Dein non publicatur maioratus siue ex proprijs bonis, siue ex datis a Rege institutus, licet sub titulo maioratus detur iuxta placitum pro-
- 273 babilis. Si item in concessione regia, quā maioratus instituitur, fiat expressio vt transeat ad Fiscum possessore eius crimen læsæ Maiestatis committente, tunc confiscatur, secus si in illa non sit expressio.
- 274 Item. Maioratus verò si quis instituit ex bonis habitis, quando patrauit delictum confiscatione dignum, institutio est nulla,
- 275 & talia bona publicantur. Casu deniq; quo maioratus ob crimen institutoris, aut possessoris non confiscatur in perpetuum, confiscatur fructus eius, vitæ illorum durante. Dicta, & dicenda infra de maioratu, pari modo de Regno, aut de simili intelliguntur.

- 277 **P**rima pars doctrinæ huius Regulæ, quod bona fidei commissio subiecta, aut alienari prohibita sub confiscationem non cadant, constat ex textu expresso in l. Imperator, ff. de fidei commis. libertat. & ibi Bart. nu. 1. Clarus pract. quęst. 78. vers. Saltem quæro. Molin. Theol. tom. 3. disp. 556. n. 2. & cum multis relatis Farin. tom. 1. quęst. 35. nu. 22. Ostenditur efficaciter, quia relinquens bona fidei commissio subiecta, cum liberam habeat disponendi de suis bonis facultatem, l. sed & si lege, §. consultatio ff. de petitione heredit. non relinquit ea absolute, sed sub conditio-

ne, ne ea alienari possint, ergo non cadunt sub confiscationem.

278 Quinetiam ea reliquit sub conditione ut non possint diuidi, quia quisquis ea diuidit, necessarii alienat, & diuisio in se est quedam alienatio, l. si pupillorum ff. de rebus cohered. Rolan. conf. 84. n. 30. vol. 2. Farin. alios referens ibidem, n. 31. Sanchez lib. 2. in decal. cap. 15. n. 17. & Castus Pal. dict. disp. 5. pun. 6. nu. 1. Confirmatur sic, quia si alienare quis non potest. Contraheudo in prauiudicium alterius, nequid etiam alienare delinquendo in ipsius prauiudicium l. si filius, C. de bonis proscriptorum. ergo ob crimen heresis, etiam non possunt alienari, nec diuidi, neque in fideum transire bona fidei commissio subiecta.

279 Verum intelligitur cum limitatione, ut habent locum, quando a testatore prohibetur fieri alienatio in fauorem cuiusvis excepto delinquentis: et hoc semper sic essent in fidei commissio, casu quo aliqui sunt vocati. Si enim nulla detur substitutio, nec aliqui vocentur a testatore apparet manifeste, quod in fauorem delinquentis possessoris fidei commissio sit facta ab illo prohibito alienandi, ac proinde tunc fidei commissum ad fideum transit, cum propter delictum fauor ille deperdatur. ita Farin. dict. quest. 35. num. 46. et 47. Saneb. dict. cap. 18. n. 5. ac plures quos ipsi adducunt.

280. Quid quod dicta limitatio vera existit, quamuis testator expresse disponat, ut nullo modo ea bona fidei commissio affecta ad fideum transeant. Nam talis dispositio, cum fauere delinquenti, et in fraudem fidei sit facta, nequit impedire translationem illorum in fideum. Docent iidem Farin. nu. 47. et Sanchez n. 7. facque pro hoc textus in l. si filius familias §. diui ff. de legat. 1.

281. Hinc cum ipso Farin. ibidem n. 49. Castus Palas bene deducit, si delinquant omnes, quotum intuitu facta fuit prohibitio a testatore alienandi bona fidei commissio subiecta, tunc ea transire ad fideum, nam cessat inconueniens, quod poterat insurgere damnificandi scilicet innocentia, ex tali transitu.

282. Debet autem intelligi supradicta doctrina de Alienatione in perpetuum. Si enim fiat ad tempus, nempe durante delinquentis condemnatione lata, absque dubio potest ea non obstante, transire ad fideum eatenus, ut hic percipiat commoditatem, & vsum fructum, quem damnatus percipisset, cum in hoc nulla fiat innocenti iniuria. Pro quo ad sunt expresse textus decedentes in l. statius Florus, §. Cornelio Fabrice, ff. de iure fidei, in l. cum pater §. hereditatem, ff. de legat. 2. & in lex facta, §. ex facto, ff. de Trellian. & ibi Alexand. Bart. & alij. traduntque cum multis relatis Farinac. dict. qu. 35. num. 34. & Sanchez ibidem nu. 8. qui dicit esse communem omnium.

283. Moderatione tamen subiungit Castus Palas loc. cit. n. 3. quod debet intelligi, quando fidei commissio non additur a testatore expressa alienationis prohibitio extra familiam si enim talis prohibitio fiat, uti probabilius ipse bene defendit non potest tunc vsum fructum in fideum transire ob eam rationem, quod nequeat ille vsum fructus ad fideum pertinere, quin bona sint in ipsum fideum alienata: ac eo ipso quod alienata sunt, secundum expressam testatoris dispositionem transeant in substitutum, ergo ad hunc spectat tunc vsum fructum. Plura affert doctrinaliter in confirmationem, idem Castus, vide apud ipsum.

284. Est autem hoc etiam certum, uti Vasquez 1. 2. disp. 109. cap. 4. Sanchez dict. cap. 18. nu. 30. & Castus Palas ibidem. nu. 5. bene notant, quod fidei commissum transeat ad substitutum post delicti declarationem, & sententiam latam contra delinquentem, & quod hic vsque ad illud tempus possit ipsum retinere i. cum testator solum voluerit, ne extra familiam transeat, & non transit, dum delinquens possidet. Lata vero sententia declaratoria, retrotrahitur dominium a die commissi criminis, & transfertur cum bonorum, fructibus &c.

285. Denique pro confirmatione praedictorum circa fidei commissum, respondendum, aliquibus obiectionibus, quae fieri solent. Primo obijciatur, quod nequeat testator impedire, quin sit locus dispositioni legum, i. nemo potest ff. de legat. 1. sed si patratio delicto impedit, ne bona confiscationi subiacciant, impedit legis dispositionem, quae bona delinquentis fidei applicat, ergo, etiam. Respondetur, non posse impedire testatorem quin sit locus dispositioni legum: Negatur tamen impedire, eo quod ante commissum delictum in suo testamento ordinet, ut si de facto delictum perpetretur, bona illa delinquentis ad alterum veniant. Nam lex tantum statuit, ut bona delinquentis, quae eius sunt, quando committit delictum, ad fideum transeant: Sed illa bona iam desinunt esse delinquentis ex ordinatione testatoris, cum ipse delictum perpetrato ergo Merito ex vi eiusdem ordinationis successores & non fidei applicantur. Docent Anton. Gomez l. 40. Taurini. nu. 21. Molin. Iesuita. to. 3. disp. 56. n. vlt. Farinac. dict. qu. 35. nu. 23. Saneb. dict. cap. 18. n. 5. & alij.

287. Secundo obijciatur, quod huiusmodi dispositio testatoris videatur esse in prauiudicium fidei, & propterea nulla, argum. textus in l. si filius familias i. ep. §. diui el. 2. ff. de leg. vbi Ripa n. 53. Respondetur negando esse illa dispositionem in fidei prauiudicium, cum hoc esse nequeat, vbi non soluitur inquisitum, nec dicendum esse in prauiudicium fidei eam testatoris dispositionem, qua celsante, illa erat acquisitoria ex delicto; alias in quibus fidei commissio

missio tale praiudicium reperiretur, quod non est dicendum cum vnicuique liberum sit de suis bonis disponere, & vens iura. suos, nulli in hac dispositione iniuriam facit. Ita Castrus Palaus dict. punc. 6. nu. 6. & 7. vbi plura vide.

- 281 Tertio obijetur, quod taciti, & expressi idem iuris sit, l. de quibus, in fine, ff. de legib. & l. cum quid, ff. si certum pretatur, & copiose Auerer; loco ab expresso ad tacitum nu. 1. ergo cum prohibitio alienationis tacita, quæ in quouis fidei commissio reperitur, non impediatur Fiskum percipere vsumfructum fideicommissi, neque etiam expressa illius prohibitio impedire poterit. Ita ob hanc rationem defendunt multi relati a Sanch. dict. cap. 18. nu. 14. præcipue Ant. Gomez l. 40. Tauri. nu. 91. Peregrin. de iure Fisci lib. 5. tit. 1. nu. 101. & Molin. de primogen lib. 1. cap. 30. nu. 9.

289 Verum concessio, quod taciti, & expressi idem iuris sit, vbi tacitum loco expressi, & loco taciti expressum succedit; aliter ramen se habet, quando expressum, tacito superadditur, vt sit in casu præfenti; nam duplex prohibitio, nempe legis, & hominis plus operatur, quam sola simplex, cap. cum ad verum, & ibi Glossa de conditionibus appositis. Atque hoc v. certum prorsus eradunt Farinac. cum pluribus, quos citat, dicta quæst. 15. num. 36. & 37. ac Castrus Palaus, dict. punc. 6. n. 7. apud quem circa hoc plura legas.

290 Sequitur agendum de maioratibus, qui sunt peculiaris species fideicommissi, an, & qualiter conficiari possint? Non desunt, qui absolute, & vniuersaliter teneant, si publicentur bona alicuius ob crimen, publicatione dignum, præcipue hæresis, in ea comprehendi maioratum quocumque. Ducuntur inde, quia sub ista tacita conditione censetur institui, & à Principe ipsas institutio approbati, secus repelli. Ita Simaneh de Cathol. Institut. tit. 9. à nu. 353. Azor roman. lib. 8. cap. 12. quæst. 7. & 13. atque alij.

291 Pro legitima ramen, & completa decisione, distinguendum de multiplicitate maioratum, vt distinguunt auctores citandi; primo de maioratu instituto ex proprijs bonis alicuius, vel ex bonis donatis à Rege; Secundo de instituto cum licentia ipsius Regis, aut sine ea; Tercio de maioratu confiscando, vel secus ob crimen commissum à presenti eius possessore, aut ob commissum à primo ipsius institutore;

292 Maioratus itaque si ex bonis particularibus alicuius sit institutus secundam dispositionem tantum iuris communis, concedentis cuiuslibet non habenti heredes necessarios disponere de proprijs bonis, prout sibi placuerit, & licet quisvis alius à primo instituit ut possidens ipsum, committat crimen hæresis, vel aliud dignum omnium bonorum confiscatione, sub ista

confiscatione, sub ista nequaquam comprehenditur. Ita Ant. Gomez l. 40. Tauri nu. 91. Molina de primogen. cap. 3. nu. 10. noiter Molina rom. 3. disp. 657. à num. 3. & disp. 581. nu. 1. Valquez 1. 2. disp. 169. cap. 4. à nuu. 30. Sanch. dict. cap. 18. n. 36. & Castrus Palaus dict. punc. 6. nu. 8. vers. 293 cæterum hæc. Probatur efficaciter, quia Fiscus tantum sumit bona delinquentis, quatenus delinquentis sunt. Sed hic maioratus non est delinquentis absolutus & in perpetuum cum solum dum vivit, illam habeat, & post obitum additus sit alijs cognatis ex dispositione primi instituentis, ergo tantum pro tempore vite delinquentis confiscari potest, nimirum quoad fructus, & commoditates.

294 Confiscatur, quia ex vi iuris communis, quæcunque fideicommissa, etiam ob crimen læsæ Maiestatis diuinæ, & humanæ, nec alienari in perpetuum, nec confiscari possunt, sed nullus est textus, qui maiorum ob tale crimen hunc confiscationi subijciat, imò plures sunt textus qui ab eam maiorum eximant, ergo, &c. Paret ex l. iura libertorum, ff. de iure patronatus, l. eorum, ff. ad l. Iuliam Maiest. & cap. Felicitis, ff. si qua verò feuda, de penis in 6. & ex alijs adductis à Castris Palao citato, qui bene respondet ijs, quæ videntur opponi, vide ipsum.

295 Sed quid si maioratus sit institutus ex bonis à Rege, seu Principe donatis? Circa hoc duo sunt certa, & vnum valde controuersum: Primo certum est, si bona aliqua donet Rex tibi, non sub titulo maioratus, sed vt ex eis ipsum instituas, & postea possidens illum committat crimen hæresis, vel aliud omnium bonorum confiscatione dignum, haud quaquam confiscatur maioratus in perpetuum, sed transit ad vocatum sequentem, quia ille possessor delinquens non accepit illum à Rege, sed à te primo institutore. Ita Molina iuris consultus de primogen lib. 4. cap. vltimo nu. 48. Sanchez dict. cap. 18. num. 77. & Castrus Palaus ibidem nu. 9.

296 Secundo certum est, si bona sint à Rege donata sub titulo maioratus in perpetuum, & commissio delicti per possessorem digno confiscatione, & hæc debeat fieri non à Rege, sed à Summo Pontifice, vt de facto sit in crimine hæresis applicans bona confiscata Ecclesie Fisco, nullo modo potest Papa maioratum in perpetuum publicare, sed tantum pro vite delinquentis, quoad fructus, & commoditates. Offenditur inde, quia nequit Pontifex priuare innocentes iure suo succedendi in maioratum, cum ab ipso Pontifice nec datus, nec institutus fuerit sub eâ conditione. Irs Valquez 1. 2. disp. 169 cap. 4. nu. 28. & 29. Sanchez dict. cap. 18. nu. 40. & Castrus Palaus dict. num. 9.

297 Est autem valde controuersum, quid si bona sint donata à Rege iam sub iure, seu titulo

ritulo maioratus instituti ab ipso, & aliquis ex possessoribus crimen lese Maieſtatis humane perpetrat? Grauiſſimi Doctores tuerentur ea bona ad Regis Coronam deuoluenda esse, & in perpetuum publicanda: ita Molina lib. 4. de primogen. esp. vltim. num. 40. & 41. cum seqq. noster Molina tom. 1. disput. 460. num. 1. Valquez 1. 2. disput. 168. cap. 4. num. 18. & Sanchez dict. cap. 8. num. 37. Ducuntur, quia hæc racita conditio donatis à Rege videtur iocesse, vt si aliquis illorum possessor Regem offenderit, statim ad Coronam deuoluatur.

298. Confirmatur à simili ex feudo, cuius Dominum si feudatarius offenderit, ex cunctis agnatis ad ipsum Dominum reuertitur, quia sub hac conditione fundatur. cap. 1. §. si Vassallus, si de feudo fuerit controner. domin. & agnat. & cap. 1. §. denique, quæ fuit prima causa beneficii amittit, & quidem sic expedit vt rationi consonum ob ingratitudinem donatarii aduersus donantem. cap. si propter extra de donationibus l. fin. C. de reuocand. donat. & ibi Glossa. Comprobat multa adducens ex legibus Castellæ, & Lusitanie, Castrus Palaus dict. punct. 6. num. 10. videas apud ipsum.

299. Nihilominus ipse Castrus, cui ad hæc bona maioratus à Rege donatus ob crimen quoduis confiscatione dignum nequeant in perpetuum publicari, ita absolute tenet Gregor. Lopez leg. 2. verb. mandas, quæst. 2. tit. 1. part. 7. inclinatur in idem Anton. Gomez l. 41. Tauri, circa finem. versic. neque obstant, & admittunt, vt probabile in vtramlibet partem Molin. iuriconsultus loc cit. num. 43. & Sanchez ibidem num. 37. Ostenditur inde, quia in iure nullus est textus expressus hanc confiscationem maioratus, seu bonorum ipsius à Rege donatorum perpetuam iniungens. Nec valet argumentum à simili desumptum ex feudo, quia in hoc tunc solum est locus confiscationi, cum committitur feloniam, id est rebellio, & offensus in dominium feudi, qui ob talem offensionem vindicatur sibi feudum, quamuis insequentium vocatorum præiudicium, vt hoc modo vindicet iniuriam sibi illatam ex concessione iuris. capit. 1. §. denique, quæ fuit prima causa beneficii. amittit. &c. Sed hoc non sic euenit in maioratu, cum huius possessor habeat dominium directum, & vtile, nullo iure in soluitente relicto. lege plura si lubet pones citatos Sanchez, & Castrum Palaum.

300. Iungens. Nec valet argumentum à simili desumptum ex feudo, quia in hoc tunc solum est locus confiscationi, cum committitur feloniam, id est rebellio, & offensus in dominium feudi, qui ob talem offensionem vindicatur sibi feudum, quamuis insequentium vocatorum præiudicium, vt hoc modo vindicet iniuriam sibi illatam ex concessione iuris. capit. 1. §. denique, quæ fuit prima causa beneficii. amittit. &c. Sed hoc non sic euenit in maioratu, cum huius possessor habeat dominium directum, & vtile, nullo iure in soluitente relicto. lege plura si lubet pones citatos Sanchez, & Castrum Palaum.

301. Prædicta item intelliguntur de Maioratus ex donatione Regia, aut aliunde institutis, sine expressa Regis facultate. Si hanc tamen Rex concesserit ad illum instituendum, sub ea conditione, vt si aliquis ex possessoribus sic insti-

tuti Maioratus crimen confiscatione dignum patrauerit, eo ipso in sequentes non transeat successores, sed in Fiscum, nulum dubium, quod tunc bona talis maioratus à puncto committi criminis fisco applicata existant, quia institutus maioratus sic disposuit, quæ dispositio legitima est, & sustinenda, cum bonis moribus faueat, & maioratus possessores à committendo delicto retrahat ita Gregor. Lopez leg. 6. que la no pudieſſe, qu. 2. tit. 11. par. 6. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 2. Noster Molina disputat. 657. num. 2. Sanchez dict. cap. 18. num. 41. Castrus Palaus num. 12. & alij.

302. Hinc bene deducunt noster Molina, ibidem, Sanchez num. 45. & Castrus Palaus dict. num. 12. quod vtens facultate, Regia continente prædictam clausulam, nequeat instituer maioratum sub hac opposita conditione, vt si aliquis ex successoribus trahe de crimine contra Maieſtatem diuinam, aut humanam, vel contra naturam hora antecedenti transeat ad primum vocatum, quia hoc esset eludere Fiscum, & regiam facultatem.

303. E contra verò si in facultate regia omitteretur clausula illa de applicando maioratum Fisco propter crimina prædicta certum profusum est, quod non debeat Fisco applicari, sed ad successores transire, ita Anton. Gomez l. 40. Tauri numer. 91. Vterque Molina iuriconsultus de primogen. lib. 4. cap. vltimo. numer. 65. & Theologus disput. 657. num. 2. versicul. quando, Sanchez dict. cap. 8. num. 43. & Castrus Palaus dict. punct. 6. numer. 13. Probat, quia huiusmodi facultates aliquando cum illa clausula, aliquando sine

304. illa conceduntur. Et licet frequentius cum illa, vno, vel altero modo fiat concessio, non debet suppleri id, quod frequentius accidit, sed potius, vt omisſum reputandum est, & ad ius commune redactum, l. commodissime, ff. de liberis, & posthumis. itaque si facultas datur à Rege instituendi Maioratus, & in ea non apponitur clausula, vt ob crimen confiscatione dignum Fisco applicetur, relinquitur dispositioni iuris communis, quo attento nulla est talis applicatio.

305. Sed quid si non consist. num maiorus ex Regia facultate, an sine ea institutus sit? Simanch. de cath. Instit. tit. 9. num. 175. vult, ex regia facultate institutionem eius exſistere, & illam fuisse concessam sub dicto onere, vt ad Fiscum transeat, si à possessore eius delictum confiscatione dignum committatur.

306. Melius tamen defendunt Molin. lib. 4. de primogen. cap. vltim. num. 70. & copiosius lib. 2. cap. 3. & num. 18. Noster Molina tom. 3. disput. 657. num. 2. in fin. Valquez 1. 2. disput. 169. num. 43. Sanchez dict. cap. 18. num. 53. & Castrus Palaus dict. punct. 6. num. 14. quod fuerit

Aa

in-

institutus sine facultate regia, ac propterea non subiacet publicationi. Nam institutio quævis ex communi iure censenda est fieri, ubi de privilegio non constat. Confirmatur, quia privilegium constituit in facto, quod non presumitur, nisi probetur. In bello, §. factæ, ff. de captivis; tum quia maioratus ex iure communi institutus videtur esse possidentis, uti secutus ab omni alienatione, & translatione in Fiscum.

- 307 Hinc rectè deducit idem Castrus, num. 15. sequentibus verbis; Ex quo, inquit, fit, si aliquis instituat maioratum ex facultate regia, quem poterat ex dispositione iuris communis, & legibus regis instituere absque ulla facultate, ut quia in bonis liberis instituit, si habuit descendentes in tertia; & quinta parte suorum bonorum iuxta leg. 27. Tauri, & si habuit ascendentes in tertia, censendum esse instituisse ex dispositione iuris communis, & non ex regia facultate, ac proinde non esse confiscationi subiectum: sic docent Ant. Gom. l. 40. Tauri num. 91. circa finem. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 2. num. 10. Noster Molin. tom. 3. disp. 581. num. 2. & disputat 657. num. 6. Sanchez lib. 2. cap. 18. numer. 47. Valquez 1. 2. disp. 169. numer. 39. fine.

- 308 Ratio est, quia quando actus ex iure communi, atque speciali fieri potest, semper presumendus est ex iure communi fieri, & non ex iure speciali. I. quamquam, C. de testam. milit. plura circa hoc apud ipsum legas,

- 309 Non exigua item actat controuersia circa illud, habens ne descendentes, & ex facultate regia insistentis Maioratum, ex omnibus suis bonis, cum non possit sublata facultate maioratum institui, nisi in tertia, & quinta parte suorum bonorum, censetur talis maioratus institutus ex facultate Regis, ac proinde confiscationi subiectus. etiam quoad illam partem in qua poterat absque facultate institui? Partem negantē tenent Noster Molina, tom. 3. disp. 581. n. 3. verū illud est. Gregor. Lopez l. 6. verbo, que la non pudiese, qu. 6. tit. 11. par. 6. & Sanchez dict. cap. 18. num. 50. Ducuntur, quia non presumitur aliquis vti privilegio, nisi quatenus sibi necessarium est, aut conueniens, sed ad confirmandam maioratum in ea parte, in qua secluso privilegio, poterat Maioratum instituere, non est necessariū, neque conueniens tale privilegium, imò conuenientius est ex iuris dispositione esse institutum; ergo sic indicari debet esse institutum. Vnde hoc probabilis est.

- 310 Veram Anton. Gomez l. 40. Tanri, num. 91. ad finem oppositum defendit, affirmans totum maioratum censendum esse institutum ex facultate regia, quia hæc sola omnem illam dispositionem instituere

di talem maioratum comprehendere potest, & cum huiusmodi dispositio in se appareat indiuisibilis, non videtur posse concedi, ut para aliqua facultati regis correspondeat, & pars alia furia privilegio. Ob vim huius rationis iudicat bene Castrus Palaus dict. punct. 6. num. 17. hoc esse probabilis, imò aliquando omnino certum, vide quando, & qualiter apud ipsum.

- 311 Inpetest aliquid dicere de confiscatione maioratus ob crimen commissum ab institutore eius; circa quod sub distinctione breuiter sic resoluimus: si maioratus instituitur post delictum, cui est confiscatio ipso iure annexa, atque de bonis tempore delicti habitis; nequaquam extat firma eius institutio, quous modo hæc fiat, siue testamento, siue contractu, nec per ipsam impeditur confiscatio, cum sit facta de bonis fisco obligatis. Vnde post declarationem delicti petit institutio, & maioratus in perpetuum publicatur. Tradunt ut prorsus certum Vasquez 1. 2. disp. 169. num. 39. Matien. leg. 3. tit. 4. lib. 5. recopil. Gloss. 7. num. 2. & 3. Sanchez dict. cap. 18. num. 60. & Castrus Palaus punct. 7. num. 4.

- 312 Bona item quando non publicantur ipso iure, sed per sententiam sunt publicanda, si institutio maioratus fiat in testamento, vel codicillo ex bonis habitis tempore delicti, est omnino certum, quod maioratus confiscari possit. Si verò ex bonis post delictum acquisitis, attentio iure communi, institutio eius nullas est valoris. Patet ex Leius qui §. si cuius, de testam. ubi committens delictum, cui poena mortis, deportationis, atque, & ignis interdictionis, bonorum amissionis imponitur, priuatur facultate testandi. ibi Neque. illud testamentum valet, quod antea fecit, neque id quod postea, facit etiam pro hac l. 15. tit. 1. par. 6. & tradit ex communi omnium sententia Castrus Palaus dict. punct. 7. num. 5. qui sic subiungit.

- 313 At spectato, inquit, iure nostro regio valet institutio, neque confiscationi subijcit, ut constat ex l. 4. Tauri, quæ est l. 3. tit. 4. lib. 5. compil. & tradit optimè ex Tello, & alij Molina de primogen. lib. 4.

- 314 cap. vltim. num. 20. & 21. Quod si contractus irrevocabili instituitur, antequam de delicto condemnatur institutor, tenet institutio, neque confiscationi subijcitur, quia illa bona cum non sint fisco obligata, tanquam de omnino liberis disponere potest, & fauet post contractum, ff. de donationib. Sanchez lib. 2. cap. 18. num. 61. Noster Molin. tit. 3. disp. 659. num. 1. hæc ille: apud quem vide limitationem, quam addit, nempe nisi fiat contractus in fraudem Fisci, & alia hæc aliquoties spectantia; quæ omitto, ne nimis diffundar.

- 315 Ex primo tandem illud aliquantisper, quod propè finem Regule attingi, nimirum

rum quotiescunque propter crimen inlit-
tuentis (idem dictum iam supra de possi-
dente) non confiscatur maioratus in per-
petuum, veniunt publicandi fructus, &
commoditates eius, vita instituentis du-
rante. Tradunt Sanchez dict. cap. 18. nu.
68. & Sousa lib. 3. Aphor. cap. 12. num. 22.
Qui prius num. 13. de indicato à nobis in
fine Regule sic asseruerat.

- 318 Pro ultimo huius Regule termino in-
feruiet id scitu dignum, quod adducit ip-
se Sousa cum alijs dict. cap. 12. num. 15. his
verbis. Quando, inquit, bona maioratus
publicantur in perpetuum, licitum est so-
lo equari principalem domum maioratus
subiectam; secus autem si in perpetuum
non publicentur, nisi fiat maioratus com-
pensatio valoris domus Molin. Soc. dict.
disput. 657. num. 5. & Sanchez dict. cap. 18.
num. 56. ita ille.

*Peculia quauis, & legitima filij familias ob
eius haresim, vel aliud delictum, an &
qualiter confiscationi subiacent?*

REGVLA CCCCLXV.

- 319 **T** Amet si legitima, & peculium tam
aduentitium, quam profectitium
filij familias ob quoduis delictum ab eo
commisum iuxta probabilis placitum,
nunquam confiscanda veniant, quidquid
alij diuerſimodè limitando dicant; si ra-
men crimen læsæ maiestatis humanæ, &
diuinæ, vel etiam alicubi crimen contra
naturam ipse perpetret, prædicta bona
publicantur, saltem quoad proprietatem;
secus quoad vsumfructum, qui ad patrē
320 spectat. Peculia verò castrensia, vel
quasi castrensia probabile est publicari ob
crimen quodcunque publicatione dignū;
probabilis censetur oppositum, quod
non fisco, sed patri talia bona deferri de-
321 beant. Quæ doctrina extenditur ad ca-
sum (Excipe in crimine læsæ maiestatis
&c.) quo filius familias est exoratus, &
habet filios, dommodo adhuc sub patria
sit potestate.

- 322 **H** Oc etiam loco expedit prius ex-
plicare terminos, & primò na-
turam vniuersaliūque peculij pro rei præ-
sentis indigentia ostendere, & secundo
qualiter pater, ac filius in his peculij ali-
quid iuris habeant, sed à labore nos libe-

rat Castus Palas dict. disput. 5. punct. 10.
num. 1. & 2. hac ex iure, & ex comuni
auctorum doctrina perspicue, & com-
pendiosè ostendens audi eius verba.

- 323 Præmittendum, inquit, est, quæ sint
& quod iuris pater, & filius in eis habeant
Peculium profectitium est, quod filiosa-
milias provenit à parente vivo, vel cau-
sa parentis principaliter donatur; colligitur
ex 5. igitur, versic. saneirum est. Inli-
tut per quas personas nobis acquirat. I.
cum oportet, in princip. iuncta glossa,
verbo ex illius substantia. C. de bonis, quæ
324 liberis. Aduentitium est, quod filio do-
natur, non quidem à patre, sed ab alijs;
neque in gratiam patris, sed in gratiam
ipsius filij donatur. Item quod filius la-
bore suo, & industria, extra militiam ac-
quirat, est aduentitium. Item hereditas
matris patre superſtite, quia hoc ius so-
lum patris potestati defertur: Colligitur
ex supradicta I. cum oportet, & ex supra-
dicto 5. igitur. ita ille de peculij profec-
ticio, & aduenticio, & proficitur
sic.

- 325 Castrense peculium est, quod filio ac-
quiratur occasione Militiæ, vel obsequij
Principis in Palatio. Castrense. ff. de Cas-
trenſi peculio, lib. 12. Item quicquid his
acquisitis lucratur, Castrense debet dici.
I. 1. C. de castren. pecul. lib. 12. Ad idem.

- 326 est, quod ex beneficio Ecclesiastico ac-
quiratur; quod vocatur quasi castrenſe, &
quod acquiratur post clericatum, etiam si
alias esset aduentitium, authen. Præby-
teros, C. de Episcop. & Clericis, quia
clerici sunt milites spirituales. Item quod

- 327 acquiratur officio publico alicuius artis
liberalis, Iudicis, Advocati, Cathedra-
tici, Tabellionis, Procuratoris &c. I. Ad-
uocati C. de advocat. diuerſor. Iudic. Item
libri donati, occasione studendi has facul-
tates à quocunque donati sint. Adde.

- 328 quæ solum liberalitate Principis fuerint
donata; & generaliter quoties aliquid fi-
lio donatum est, ea conditione, ne Pater
habeat vsumfructum, quasi castrenſe di-
citur, quia castrenſium bonorum privile-
gia habet. Et idem est, si donatum sit Pa-
tre contradicente, quia non videtur æ-
quum, vt ex illo pater commodum re-
porter. I. vltim. §. si verò pater, C. de bo-
nis, quæ liberis. ita ille, & subdit.

- 329 Eadem mensura iudicandum est de
vsumfructu alicuius rei filio relicto; quia
tunc ad patrem non pertinet, eo quod
vsumfructus non deruſualis vsumfructus,
sicut nec seruitus seruitutis, I. 1. ff. de
vsumfructu legato. Denique si pater in hæ-
resim incidat, filius efficitur sui iuris, cap.
2. §. fin. de hæreticis in 6. & acquirat vsum-
fructum in bonis aduentitijs, quia,
vsumfructus tunc consolidatur cum do-
minio directo, vt dicemus. Legitima au-
330 tem est pars hereditatis debita filio

mortuo parente: in his omnes doctores conueniunt. Vide, Syluest. verb. peculium, Nauar. cap. 17. num. 142. Molin. le suit. disput. 9. & 250. & sequentibus, ubi hæc optime explicat, Lessium lib. 2. cap. 4. dub. 3. hæcenus Castrus Palau de primo; quoad secundum sequitur.

331 Filius ergo, inquit, nullum dominiū directum, neque vtile habet in peculio profectio, sed totum penes patrem residet; quare neque illud alienare potest, neque in proprios vfus convertere, nisi

332 iuxta patris præscriptum. In peculio autem aduentitio habet filius proprietatem, sed non vsumfructum, neque administrationem: administratio enim, & vsumfructus patri deferuntur, Quapropter patre non consentiente, nequit filius hæc alienare, aut de his disponere, bene tamen potest donare causa mortis patre consentiente ex l. tam is, 25. ff. de mortis causa donat. Testari tamen non potest, nisi ad pias causas, cap. licet pater, de sepulchris

333 in 6. In peculio autem castrensi, aut quasi castrensi habet filius proprietatem, vsumfructum, & administrationem, sicut patet familiaris; ac proinde alienare ea potest donatione, & contractu, imò & testamento, si pubes sit, quia ante pubertatem testari nullus potest ex l. qua etate 5. ff. qui testamenta facere possunt: Vide Lessium, Molin. Nauar. & Syluest. supra, ita ille.

334 Dubitatur itaque habeatne locum, & qualiter confiscatio in prædictis bonis, seu pecuniis filiofamilias ob crimen aliquod ab eo commissum. proceedit autem dubium de filiofamilias solum, nempe de filio adhuc sub patris potestate constituto; non de emancipato, & extra patriam potestatem existente, qui iam sui iuris est, & omnia eius bona, secundum communem opinionem sententiam confiscari possunt, ac si patrem superstitem non haberet. Vnde, pro faciliori decisione dubij; Videndum prius quibus modis filius à patris potestate eximatur; Nouem assignatur, quos breuissime percurro.

335 Primò eximimur, si filius à patre emancipetur, idest si coram ordinario iudice, de communi consensu vtriusque patris scilicet, & filij extra patriam potestatem filius constituitur. Insti. quibus modis ius patris potest. soluit. §. præterea, vlt. C. de emancip. liberorum.

336 Secundò, si pater naturaliter decedat à vita, & non superfit alius ex ascendentibus per lineam masculinam, cuius potestati filius subesse possit; dict. insti. quibus modis ius patris potest. soluit. §. hi verò, qui in potestate. Quamquam attentis legibus Castelle, & Lusitanie, filius sub solius patris potestate viuunt; Vnde mortuo patre, statim filius sui iuris existit.

337 Tertiò, si exemptus filius à patria potestati. Si pater, vel ipse filius morte ci-

nili moriatur, idest condemnatus in infamiam deportetur, cum amissione omnium bonorum. dict. Insti. quibus modis ius patris potestati. soluit. §. cum autem, & sequent. & habetur l. 2. & 3. tit. 18. par. 4.

338 Quartò, si pater scienter nuptias incestas contrahat, nam tunc filij prioris matrimonij à patria potestate eximuntur. Authent. incestam, C. de incestis nuptijs, §. 1. & l. 6. tit. 18. par. 4. Exemptio tamen ista habet locum, si talis incestus nuptiarum fuerint copula carnali consummata. ita cum Couarruuias in Epitom. decre. 1. par. cap. 6 §. 8. num. 30. Castrus Palau dict. punct. 10. num. 4.

339 Quintò fit extra patriam potestatem filius, eo ipso, quod pater incidat in crimen heresis. cap. 3. §. vlt. de heret. in 6. Atque idem erit, si filius ipse hoc delictum perpetrauerit, argument. textus in §. cum autem is, vers. pari ratione. Insti. quibus modis ius patris potestati. soluat.

340 Sextò, ubi filius in Episcopum eligitur, statim eximitur à patria potestate. Authent. Sed Episcopalis dignitas, C. de Episcop. & cleric. cap. per venerabilem, qui filij sint legitimi, & non requiritur, ut præcedat consecratio, sufficit si à Papa sit electus, quod patet ex iuribus citatis; idem erit, ubi in Cardinale eligitur, vt docent Couarruuias cap. quia nos, num. 5. de testament. & cum sequens Castrus Palau dict. num. 4.

341 Septimò, si pater, aut filius in Religione professionem emittat, à patria potestate filius egreditur, secundum glossam ab omnibus approbatam in l. i. ex causa, §. Papinian. ff. de minoribus, & tradit Couarruuias alij referens cap. 2. de testament. num. 8. 2. edit. cui adhæret. Castrus Palau ibidem.

342 Octauò, si filius in patritium, idest in Regis consiliarium eligatur, à patria potestate per electionem eximitur, authentic. constituitur, quæ de dignitate, in princ. authentic. sed Episcopalis dignitas, C. de Episcop. & cleric. Per alias autem dignitates, Prætoris scilicet, præfecti, & similibus, quæ connumerantur l. vltim. C. de decurionibus. lib. 10. & l. 7. & sequit. 18. par. 4. à patria potestate filius non egreditur, quousque illarum administrationem subeat. His eisdem verbis bene adducit ibidem Castrus Palau.

343 Nonò, in regnis Castellæ, & Lusitanie filius emancipatus extitit, & manet sui iuris, eo ipso quod matrimonium contrahit, quamuis inuitis, aut inscitis parentibus, id faciat. Habetur expressè l. 47 & 48. Tauri, quæ est lex 3. & 9. tit. 1. lib. 5. recopilat. & Lusitan. ordinat. lib. 1. tit. 67. §. 4. & lib. 4. tit. 78. §. 2.

344 Denique, ratione gratis, quamvis sit senex non egreditur filius à patria potestate, cum nullibi in iure id canonum reperitur, iuxta Glossam communiter recept-

ceptam l. fin. §. pupillus verbo pupillus. ff. de verbor obligat. & docet Anton. Gomez. l. 47. Tancr. num. 1. Matienza lib. 5. recopil. l. 1. §. gloss. f. num. 2. & alij. Si-
 345 militet ratione clericatus, etiam sacer-
 dotalis non eximitur filius à patria pote-
 estate, vt est textus, & ibi Abbas, in cap.
 confitetur, de in integrum restitut. & in
 cap. si annum de indic. in 6. & in authen.
 presbyteros. C. de episcop. & cleric. & as-
 serunt Bernard. Diaz. pract. cap. 13. num.
 6. prop. finem. Sanchez lib. 2. in decal. ca.
 15. num. 1. & Molin. Iesuita tract. 2. disput.
 229. vers. sextus. His sic premisiss.

346 Resolendum iam dubium, sumpe-
 initio à clarioribus, & magis certis. Pri-
 mo perspicuum, valde, & omnino certum
 est, quod nullo modo legitima confiscari
 possit ob quodvis delictum à filio familias
 commissum. Est communis omnium sen-
 tentia, quam probat efficax ratio; quia
 confiscatio solum comprehendit bona
 propria delinquentis, quousque è vita pa-
 tris decedat l. suis, de liberis, & postumis.

347 Sed obijciat aliquis, tamen si filius fa-
 milias, vivo patre non habet legitimam,
 quæ actu confiscationi subiiciatur, habe-
 re tamen ius, vt ei post mortem patris
 legitima consignetur, ergo hoc ius con-
 fiscari poterit, & ratione illius mortuo
 patre sicut publicabit legitimam: Sed

348 facile obiectio soluitur, quia hoc ius
 personale est, & nullo modo ad heredes
 extraneos transmissibile. l. 1. §. in nouissi-
 mo. C. de caducis tollendis. Bart. in l. &
 postquam, in vltim. opposit. ff. de acqui-
 renda hereditate. Confirmatur, quia
 confiscatio non extenditur ad futura, &
 conditionalia. l. si mandauero tibi. §. si cu-
 ius bona. ff. mandati. Docet Gigas tract.
 de crimine lese maiestatis lib. 2. tit. de poe-
 nis committere, id crimen, quæst. 9. & 18.
 num. 1. Farinac. tom. 1. quæst. 24. num. 19.
 Vafquez. 1. 2. disput. 169. cap. 2. num. 16.
 Sanchez. dict. cap. 5. num. 9. & alij.

349 Parimodo idem bene affirmant Sanc-
 ibidem num. 22. Bonacina disput. 3. de cō-
 tractib. quæst. 8. punct. vltim. §. 1. num. 18.
 sine de alimentis filio debens, quod ista
 ob nullum crimen ab ipso commissum,
 confiscari possint, quia sunt bona futura
 filij, & non presentia, & quia ius alimen-
 torum est personale, ergo confiscari nequit.

350 Casu autem quo pater assignasset le-
 gitimam filio, & tradidisset, venit ne pu-
 blicanda ob crimen à filio perpetratum?
 Negat Baiardus additionibus ad Clarū,
 lib. 5. quæst. 78. num. 48. nulla adducta ra-
 tione. Affirmant verò Sanchez, & Bona-
 cina vbi supra, eo quod per illam assigna-
 tionem, & traditionem filius tuancet iam

351 dominus legitimæ. Approbat, & me-
 rito, vt veram hanc partem affirmantem
 Causus Palauz dict. punct. 10. num. 5. si fi-
 lius simul cum traditione legitimæ à pa-
 352 tris potestate egrediatur. Secus si ad-

huc sub patria potestate remaneat, cum
 tunc legitima illa reputari debeat, quasi
 Castrense peculium, vel aduentitium; de
 quo decidendum, vt infra.

353 Quid de peculio profecticio? parimo-
 do asserendum non posse confiscari ob cri-
 men à filio familias patratum: Constat ex
 l. cum oportet, C. de bonis quæ liberis, l.
 filius, 3. C. de bonis proscript. l. certum, C.
 familia erciscenda. Tradunt vt omino
 certum Clarus pract. quæst. 78. versic. præ-
 terea quæro Ruin. consil. 24. num. 5. Ant.
 Gomez tom. 2. variar. resolur. tit. de ferui-
 tur. cap. 15. num. 16. Farinac. tom. 1. quæst.
 25. num. 3. Sanchez dict. cap. 5. num. 7. &
 alij communiter. Manifesta ratione osten-
 ditur, quia istud peculium non est filij, sed
 patris, tam quoad proprietatem, quam
 quoad vsumfructum, l. si plures §. in ar-
 rogato ff. de vulgar. & pupill. ergo nequit
 confiscari ob delictum à filio commissum:
 nam quamuis aliquando propter delictum
 patris publicentur bona filij, vt videbi-
 mus cap. sequentis sed non è contra.

354 Prædicta autem doctrina est etiam ve-
 ra, tamen si pater tradiderit filio bonorum
 peculij profecticij administrationem, quia
 vt cum Farinac. citato bene notat Causus
 Palauz dict. num. 6. non propterea cen-
 setur data ei potestas alienandi, siue con-
 tractu, siue delicto, secundum textum
 in l. creditor. §. Lucius. ff. mandati, & in
 l. si conuenire, ff. de pactis dotalibus.

355 Dein dubium grauius extat circa
 peculium aduentitium, an in confiscatione
 bonorum facta filio familias comprehen-
 datur, vsumfructu patri reseruato? Com-
 prehendi volunt nonnulli, Paulus Paris.
 consil. 157. lib. 4. Caldas l. si curatorem,
 verbo lexis num. 112. versic. sed in opposi-
 tum. Cide in integrum restitut. Bonacina
 disput. 3. de contractibus, quæst. 8. punct.
 vltim. §. 1. num. 18. & alij relati a Menoch.
 de recuper. possess. remed. 9. num. 75. Du-

356 cuntur inde, quia huius peculij aduen-
 titij proprietates filij, est non parentis, ergo
 confiscatis bonis filij, ista proprietas publi-
 cabitur iuxta textum in l. si postulauerit,
 §. iubet lex ff. ad legem Iuliam de adul-
 teriis. ibi. Iubet lex eos homines, de quibus
 quæstio, ita habita est, publicos esse, pro-
 inde in communi partem publicamus, in
 proprio, cuius vltus fructus alienus est: nu-
 dam proprietatem, vide plura in confir-
 mationem pnes citatos auctores.

357 Sententia tamen opposita est magis
 certa, & communior; quod propter de-
 lictum filij familias bona peculij aduen-
 titij non pub licentur vlti modo, quoad
 proprietatem. Docent Roland. censil. 56.
 num. 10. Anton. Gomez tom. 2. variar. cap.
 15. num. 14. Menoch. loc. cit. num. 65. & 66.
 Farin. tom. 1. quæst. 24. nu. 5. Sanchez dict.
 cap. 15. num. 9. Iulius Clarus lib. 5. recept.
 quæst. 78. num. 12. Bernard. Diaz pract. ca.
 132. num. 6. & alij ab ipsis relati. Proba-

tur efficaciter, quia tamen filius sit verus Dominus proprietatis bonorum aduentitiorum; nequit tamen eam alienare, nisi consentiente patre ob reuerentiam huic debitam. & ne ipse pater ratione talis alienationis inquietudinem, vel detrimentum aliquod ab extraneo proprietario subeat in usufructu sibi debito; sed ubi alienatio prohibita est alicui ob alterius fauorem, prohibitus non potest alienare per delictum iuxta text. in l. Imperator. ff. de fideicommissis, libere & ergo &c.

- 358 Prædictam autem doctrinam limitant aliqui, vt tantum habeat locum in peculio aduentitio, quod a patre administratur respectus in illo, cuius liberam administrationem pater filio cōcessit de hoc enim affirmant, quod proprietatis publicetur, usufructu patri reservato. Deduci videtur ex l. cum, & filij, C. qui bonis cedere possunt. ubi filiusfamilias potest cedere bonis aduentitijs, quæ ex voluntate patris possidet, ac de illis liberè disponere, ergo potest per delictum alienare; maxime cum nullum ius patri auferatur, quandoquidem eo volente sit talis alienatio ita Bast. in l. si finita, §. si de vendigibus, num. 13. ff. de damno infecto, Paris consil. 157. num. 15. Menoch. de recuper. possessi, reme. 9. num. 77. & alij.

- 159 Hæc tamen limitatio merito rejicitur ob rationem desumptam ex l. 3. C. de bonis damnat. quia statim, atque filius crimen confiscatione dignum patrisque, amittit in bonis privilegia sibi concessa, & pater tamen sua occupat, ergo ex facultate alienandi non deducitur publicatio per delictum filij in peculio bonorum aduentitiorum, ita Abbas consil. 66. num. 5. vol. 3. Baian. ad Clarum, quæst. 78. num. 55. lib. 5. Bernard Diaz, & Ant. Gomez, ubi supra. Sanchez d. 3. cap. 5. num. 11. & Castus Palau. dict. punct. 10. num. 13. Atque vt magis probabilis hæc a nobis sit decisio.

- 360 Verum ex omnium terè doctorum, mente certum decidimus, quod bona aduentitia filij familias publicentur ob crimen læsæ Maiestatis diuinae, & humanæ, ac in aliquibus locis ob crimen contra naturam ab eo commissum. ita Simanchas loquens de hæresi, cathol. instit. tit. 9. num. 16. Ludouic. Gomez de actionibus autem, num. 13. Institut. de actionibus. Vasquez 1.2. disp. 169. cap. 1. num. 9. Azor, tom. 1. lib. 5. cap. 7. quæst. 8. Farinac. tom. 1. prax. qu. 24. num. 9. & de heresi quæst. 190. §. 1. num. 14. & Castus Palau. dict. punct. 10. num. 16. Quidquid in contrarium dicat Gigas de crimin. læsæ maiest. lib. 2. quæst. 11. (videtur ei adhærere Sanchez loquens de peculio Castrensi, de quo infra) ostenditur firmissima ratione, quia illis criminibus patria potestas tollitur. §. enim autem, l. si. Institut. quibus modis ius patri potest. soluit ibi pari ratione, si quis in potestate patris sit, in Insulam deportatus fuerit, esse

in potestate parentis, &c.

- 361 Confirmatur ex l. i. quibus C. ad legem Iuliam, ubi cuius tale delictum perpetranti infligitur pena confiscationis bonorum suorum. At sub particula illa, quisquis, quia valde generalis est, intelliguntur omnes, siue sint sui iuris, siue alieni. argumen. l. si plures, vers. sicuti hæc verba quisquis, ff. de legat. 3. & sub particula *suorum*, comprehenduntur bona, quæ delinquens habet, eo modo quo habet; ergo cum filiusfamilias habeat bona peculij aduentitij, quoad proprietatem sola hæc publicabitur patris per eum crimine hæresis &c.

- 362 Hanc autem publicationem aliqui graues auctores ex citatis, præcipue Simanc. Vasq. & Azor. loquentes de hæresi extendunt ad usufructum patri debitum, ducuntur ea ratione, quia filius propter hæresis crimen (videtur idem esse de alijs delictis, quæ maximum, vel dimidiam capitis diminutionem habent) a patria potestate egreditur. Institut. Quibus modis ius patriæ potest. soluit §. cum autem is, & §. pena seuius; sed de usufructu in bonis aduentitijs est proprius patris solius ob patriam potestatem, ergo hæc dempna non pertinebit ad illum, ex l. si ex causa. §. Papinian. ff. de minoribus: proinde consolidabitur cum proprietate, & ita confiscata, confiscabitur usufructus.

- 363 Castus verò Palau. dict. punct. 10. num. 18. cum alijs auctoribus merito hoc non admittit sequentibus verbis: Caterum, inquit, hæc extensio mihi non probatur. Fateor namque filium non solum facta declaratione criminis, sed a puncto delicti commissi egredi a patris potestate argum. teatus in §. cum autem is, vers. pari ratione, Institut. Quibus modis ius patriæ potest. soluit. sicut enim a puncto, quo pater hæc crimina committit, filius a patria potestate egreditur, ita debet egredi a puncto quo ipse ea committit, vt bene dicit Molin. Iesuita, de instit. disput. 9. vers. 364 ab hac Regula: Sed hoc non præstat, vt pater usufructum sibi debitum in bonis acquisitis a filio ante delictum, & toto eo tempore, quo sub eius potestate erat amittat. Factum enim filij præiudicare non potest iuri patris acquisito. Neque ius percipiendi usufructum annexum est patriæ potestati, quoad conseruari; illo quoad primam acquisitionem a patria potestate pendat, vt rectè pluribus relictis docet Molina supra, & disput. 140. vers. hoc tamen fundamentum consentit ijs Azeu. de lib. 8. recopit. tit. 3. l. 1. num. 113. Ottauius, de cist. Pedemon. 94. & num. 9 Sanchez lib. 2. cap. 15. num. 11. hæc ille, quæ omnino approbo.

- 365 Superest videndum de bonis peculij castrensis, vel quasi castrensis, an ob delictum filij subiaccat confiscationi, aut patri sint deferenda? Multi tenent, & qui.

quidem probabilius subiacere confiscationi, ita Ant. Gomez variat. resoltit. de feruit cap. 15 num. 15. Azor. rom. lib. 5. cap. 7. quest. 8. Vasquez 1.2. disp. 169. cap. 1. nu. 9. Gigas tract. de crim. lese Maiest. lib. 2. tit. de penis, quest. 12. Samanch. de Cathol. institut. 9. num. 13. Bonac. disp. de contra. qu. 8. punct. ult. num. 38. & alij. Ratio est, 366 quia in huiusmodi bonis filius habet plenum, & perfectum dominium circa proprietatem, ac etiam circa vsum fructum, liberamque illorum administrationem, & dispositionem, ac si esset paterfamilias, pater ex l. 3. C. ad Macedon. l. cum oportet verific. exceptis. C. de bonis, qu. libetis, l. miles 1. ff. de Castrensi peculio, ergo si delinquat, poterit illa amittere, cum delictum committens publicatione dignum, tacite alienare censetur.

367 Nec facit contra dicta l. 3. C. de bonis proscript licet enim in ea disponatur ut bona castrensis a patre non debeant auferri, atque ideo sic dispositum, quia tempore illius legis talia bona patris erant, solaque dispositio de illis filio fauore militis concedebatur, quod si non disponeret, patri stant deferenda tanquam propria ipsius, Atrento tamen iure hodierno, bona peculij castrensis sunt patris, sed filij, & pater non iure proprio, sed iure hereditario in illis succedit. Authent. de heredibus ab intest. venientibus, collat. 9. §. sic igitur defunctus, & Authent. defuncto C. ad Tertullian. & l. 3. C. de bonis, qu. libetis, & alijs. Vnde cessare debet dispositio illius legis quandoquidem finis illius cessat.

368 Opposita tamen sententia est probabilior, nempe talia bona castrensis non sicut sed patri competere. ita Clarus lib. 5. q. 78. verific. Quero etiam. Couarru. lib. 1. variat. resolut. cap. 8. num. 7. Menoch. de reoper. possess. remed. 9. num. 69. & 70. Farinac. rom. quest. 14 num. 11. Sanchez dict. cap. 5. nu. 4. & ratiocines ab eis relati.

369 Probatio efficax sumitur ex dicta l. 3. C. de bonis proscript, t. in qua patri, cuius filius est deportatus, conceduntur omnia bona castrensis, vel quasi castrensis, ibi si filius, inquit, tuus, cum esset in tua potestate, in initium deportari meruit: peculium eius nec quod in castris acquisiuit, vel quod ei iustituro donati, auferri tibi 370 debet. Sed lex ista per nullam aliam fuit abrogata, cum eius abrogatio tantum se extendat ad hoc, quod filius familias non habeat administrationem, & dispositionem bonorum castrensiu, neque heredem in illis, si ab intestato decedat: Ex quotum abrogatione nequaquam sequitur, dictam l. 3. fuisse abrogatam stare optime potest filij habere heredem, & successore posteq. administrare bona castrensis, & nihilominus si delinquat, ea patri deferri in prerogativam patris potestatis, & in illius solatium. Vide plura penes Castrum Palaum dict. punct. 10. num. 20. & 21. pro confirmat-

ione, & solutione rationum in contrariis.

- 371 Quia n. 22. sic bene addit. Ampliat, inquit hæc doctrina, ut procedat in casu quo filius condemnatus filios habeat, quia hoc non obstat, quo minus patri peculium sibi debitum deferatur; Sic telato Saliceto, Alexand. & Peregrino tradit Sanchez 372 lib. 2. cap. 15. num. 5. At hoc intelligendum est in casu, quo filius condemnatus sub patria esset potestate: siquidem in illius prerogativam, & solatium bona filij condemnati patri deferuntur, vt tradit Couar. lib. 2. variat. cap. 8. num. 7. Iul. Clarus lib. 5. quest. 78. verific. Quero etiam ad finem. Farinac. q. 24 n. 13 circa finem. Quod 373 tamen in Regno Castella, & Lusitanie fieri non potest, cum eo ipso, quo filius uxorem ducat, patriam potestatem egreditur, vt habetur lib. 1. Lusitanarum ordinationum tit. 67. §. 4. & lib. 4. tit. 78. §. 2. & leg. 47. & 48. Tauti, que sunt 8. & 9. tit. lib. 5. recopil. & tanquam a patria potestate egressus, & sui iuris omnia bona sisco, & non filijs, neque parentibus debentur. hæc illa.
- 374 Dubitatur tandem an ob crimen lese Maiestatis diuine, & humane, ac sodomiticum a filio familias perpetratum bona Castrensis publicentur? Pariem negantem tenet Sanchez dict. cap. 15. num. ducitur inde quia nihil speciale videtur esse de his criminibus dispositum, ergo &c.
- 375 Pars tamen affirmans est communis, & certa, quam tuerentur Repert. Inquisit. verb. confiscatio verificem propter hæresim Vmbert locat. post Iudiciale inquisit. qu. 18. verific. vt nihil remaneat. Gigas de crim. lese Maiestatis, lib. 2. tit. de penis q. 2. in fine Farinac. cum pluribus reclaris romo 1. q. 24. num. 24. et de hæresi, quest. 190. §. 1. num. 17. ac Castus Palaus dict. punct. 10. nu. 25. Ostenditur efficaciter ex l. qui quis, §. filij vetō C. ad leg. Iuliam Maiest. in qua filio familias infligitur pena ista amissionis suorum bonorum sed si ob crimen hæresis, vel lese Maiestatis humane, ac sodomice bona castrensis non publicantur dicto filio, nulla sunt bona, que ei publicari possint, cum nulla alia habeat magis propria, proinde dicta lex respectu filij familias va- 376 na esset, et vniuersis Confirmatur, quia lex condemnat filium in amissione suorum bonorum, et non distinguit, an sint sua ex iure communi, an ex iure speciali, ergo Omnia comprehendit, de confiscatione peculiorum filij ob crimen a patre commissum dicitur cap. sequenti. Atque his Regula terminatur.

- 143 sicille argumentatur. Quia si emphyteusis signatos habere heredes, non possunt de ea rectores Ecclesiarum pro sua voluntate disponere, neque ipsa ad hunc effectum poterat Ecclesie restitui; ergo signum est non esse sermonem in isto textu de tali Emphyteusi; vide plura pro solutione penes ipsum Castrum. Vnde cum pro nula dictarum sententiarum adfuerint rationes, quae conuincant, & pro vnaquaque sint auctores magni nominis, merito hic, ut in Regula cum probabilitate omnes admittimus.
- 144 De emphyteusi item quavis siue Ecclesiastica, siue seculari, quae ad heredes extraneos ex vi suae institutionis transitoria est, sic sentiant aliqui, quod nequeat confiscari, sed debeat ad Dominum directum reuerti, & dominium utile cum proprietate consolidari. ita Didacus Canteria in quest. crimin. rub. de haereticis cap. 1. numer. 46.
- 145 Alij vero vt Julius Clarus praet. lib. 4. §. emphyteusis, quæst. 29 num. vnico. Bernardus Diaz cap. 132. num. 4. & Mol. Theologus tom. 2. dist. 481. conclus. 1. & 2. Distingunt, & specialiter de emphyteusi Ecclesiastica negant transire ad fiscum; & de seculari admittunt. Ducuntur ea ratione, quia cum vniuersaliter certum sit, quod quouies bona delinquentis ad heredes extraneos transire possunt, valeant etiam transire ad fiscum. Ab ista vniuersalitate excipitur emphyteusis Ecclesiastica, eo quod iuxta Nouell. In fin. de alienat. de emphyteusi §. 1. talis emphyteusis translata in fiscum intra biennium ab Ecclesia recuperari potest.
- 146 Hoc tamen non obstantè dicendum est, emphyteusim etiam ecclesiasticam ad extraneos heredes transmissibilem posse transire ad fiscum, dummodo facta sit confiscatio à Iudice Ecclesiastico, cum secularis ad talem faciendam sit incompetens. ita Simanch. Cathol. instit. tit. 9. num. 97. & 103. Azor. tom. 1. lib. 8. cap. 12. qu. 11. Sanchez lib. 2. in decal. cap. 19 num. 25. Souff. lib. 3. Aphor. cap. 12. num. 35. & cum pluribus relatis Farin. dict. qu. 25. num. 34. & Castrus Palaus dict. punct. 8 num. 8. ait hoc esse probabilius. Quod dict. constit. Iustin. non obiter, patet ex ipso textu, quia ibi conceditur optio Ecclesie, vt infra biennium deliberet. an maius reuocare, quam fiscum habere emphyteutam; ergo si non reuocet, Fiscus manebit verus emphyteuta, retinens emphyteusim; imò licet reuocet, pro eo tempore verè dicitur, quod emphyteusis ad Fiscum transierit.
- 147 Adhuc tamen est grauis difficultas, circa hoc priuilegium concessum Ecclesie recuperandi emphyteusim intra biennium an ita se habeat, & ratio dubitandi est, quia in textu Nouellæ Iustin. si attendit legatur, apparet clarè, solummodò esse concessum ecclesie Constantinopolitane,
- & ei coniunctis, ergo non videtur extendendum ad alias Ecclesias; eum hoc istis nec ex vi alterius iuris competat. ita absolute tenent Bosius in sua praet. tit. de bonorum publicat. num. 60. Farin. tom. 1. q. 25. num. 56. cum alijs relatis, Fachin. lib. 9. controuer. cap. 53. & praecipue Castrus Palaus ibidem, num. 9. multis id expendens.
- 149 Nihilominus plures melioris notæ auctores, vt Simanch. de Cathol. instit. tit. 9. num. 104. & 105. Iulius Clarus in sua praet. lib. 4. §. emphyteusis, quæst. 29. num. vnico. Molin. Theolog. de iust. tom. 2. dist. 481. conclus. 2. Valquez. 1. 2. dist. 169. cap. 3. num. 23. Azor. tom. 1. lib. 8. cap. 12. quest. 11. & plures Allegans Sanchez lib. 2. in decal. cap. 19. num. 31. meritò vt certum affirmant posse quancumque Ecclesiam reuocare intra biennium Emphyteusim translata in Fiscum. Fundamentum sic affirmandi inde sumitur, quia licet negari nequeat, quod in Nouella citata Iustin. dicta facultas reuocandi emphyteusim à fisco fuerit tantum concessa Ecclesie Constantinopolitane, &c. debet tamen extendi ad alias Ecclesias iuxta Magistralem doctrinam Baldi in Authen. nisi rogati, nn. 13. vers. sed quæro, quando potest esse, G. ad Trabellian. asserentes, quidquid in aliquibus Ecclesiis fauorem statuarum, intelligitur esse ius generale, nisi contrarium inneniat expresse. Authen. de non alienandis, §. hæc ergo, & tradunt Alexand. L. finita. 15. §. si de vestigalibus, num. 36. ff. de damno infecto, & Burfatus cons. 199 lib. 2. num. 6.
- 150 Quin etiam, quod elapso biennio ecclesia si adhuc non renouauit emphyteusim, possit aduersus illius lapsum restitui, & sic reuocationem petere, quidquid alij dicant, docent Simanch. dict. tit. 9. numer. 109. Sanchez vbi supra. Valquez illo cap. 3. num. 23. ac reliqui per eos adducti. Mouentur ex doctrina Baldi, l. pupillorum. §. sine, C. de repudianda heredit. & ibi A'lexand. in fine, Roman. si infulam, num. 45 ff. de verborum obligat. & singul. 94. vide Souff. dict. cap. 12. num. 36.
- 151 Sed quid de melioramento emphyteusis conficere, seu rei emphyteuticæ additis? Omnes distinguunt, vel sunt addita ante commissum delictum ab emphyteuta vel post, & secundum hanc distinctionem, cum magna probabilitate decidunt, sed præteritis Castrus Palaus ibidem num. 14. benè distinguunt, & decidunt, vnde accipere eius verba.
- 153 Hæc omnia, inquit, probabilissima sunt. At credo oppositum in vtroque casu esse dicendum: si enim melioramenta sunt post delictum commissum facta, cum confiscatio non extendatur ad bona futura, vt iam supradiximus, nequit extendi ad melioramenta post delictum, quia extenderetur ad bona futura. Adde confiscationem ipso iure inpositam, cum sit

pœna certa, inspicere tempus commissi criminis, & statum, qui erat in Delinquento tempore patrati sceleris, vt bene comprobatur Matienzo lib. 1. compil. tit. 4. l. 3. glossa 7. nu. 6. Ergo commoditates, & melioramenta, quæ tunc habet Emphyteuta propria (si aliqua habet) ea debent publicari, non ea, quæ delictum subsequuntur.

254 Si autem melioramenta ante delictum fiat, facta, ad Dominii directum pertinent, sicuti pertinent res emphyteuticæ, quia cum re emphyteutica consolidantur. Ergo sicut ex re emphyteutica non potest emphyteuta deducere pretium, & æstimationem, sed solum usum fructuum; ita etiam ex melioramentis factis. Item proprietatem melioramentorum docent omnes ad dominum prædij pertinere; Ergo valor, & æstimatione melioramentorum ad ipsum pertinet secundum proprietatem. Ergo nequit valor, & æstimatione melioramentorum publicari.

255 bicari. Adde omnis emphyteutis nisi aliud cautatur expresse, videtur dari sub hac conditione, vt melioramenta facta in re emphyteutica ad dominum pertineant; quia ea de causa res maxima fructifera pro minima pensione donatur; & licet in aliquibus emphyteutis institutionibus hoc expresse apponatur, non apponitur, quia necessarium sit, sed vt omnis dubietas tollatur, & impediatur usus oppositi sententia probabilis; & ita tenent Simanc. Azor, Valsquez numero præcedenti relati. Atque hæc tenet Castrus Palaus.

256 Qui nu. 15. subiungit illud prorsus certum, quod quotiescunque emphyteuta amittit emphyteusim, eo quod non soluit pensionem, aut aliam conditionem in emphyteusi appositam non adimpleuit, melioramenta ad Dominum emphyteusi spectent. Ita ille cum Molina Theol. disp. 481. concl. 2. Valsquez t. 2. disp. 169. cap. 3. n. 257 25. & Sanchez dict. cap. 29. n. 36. Atque hinc conuincitur ex mente ipsius Castri Palaus, quod ubi ob culpam emphyteutæ emphyteusis deperditur, melioramenta eius ad Dominum spectent.

258 Tandem est etiam certum, quod ubi Dominus emphyteusis committit crimen hæresis, aut aliud ob quod bona eius confiscantur, tunc etiam confiscari emphyteusim quoad Dominum directum, cum bonum illi sit ut emphyteutam obligatum esse sive pensionem soluere; ita Sanchez num. 28 & Castrus Palaus nu. 16.

259 Superest aliquid dicere de feudo quoad confiscationem, & quidem indicauimus eius naturam, & quantam similitudinem habeat cum emphyteusi, seu potius aliquando identitatem. Vnde de feudo, & de emphyteusi eodem modo loquuntur Doctores, præcipue Cardinal. in Clemens. Nolentes de hæreticis, vers. Inquisitionibus, Bernard. Dixt. præf. cap. 131. num. 4. & Alexand. in l. finita §. si de vestigialibus, ff. de damno infecto, col. 11. & 12. Itaque

omnia ferè, quæ circa emphyteusim à nobis decisa sunt, de feudo parimodo intelligenda, maxime primum, quod quando feudum directum non est transitorium ad hæreses extraneos, neque ad Fiscum transire possit. Ita Simanch. dict. tit. 9. n. 120. Pegna 3. par. direct. quæst. 112. Comment. 161. vers. quod si clericus & cum alijs, quos refert Fatinac, dict. quæst. 25. nu. 71.

260 Est tamen dubium, cuiusnam tunc sit applicandum feudum, cum alia omnia feudatarij bona confiscantur? Cui distinctione bene resoluunt Rolandus, cons. 15. nu. 1. & seqq. volum. 4. Boslius in tit. de bonorum publicat. nu. 52. & 54. in fine, Farin. referens alios quæst. 25. nu. 78. & Castrus Palaus dict. disp. 5. punc. 9. nu. 3. nempe si delictum, ob quod confiscantur bona sic nominatum a feudatario aduersus feudum dominum, ad hunc illud deuolui, quouis modo feudum fuerit concessum. Nam sub hac conditione videtur à principio concessio eius facta, vt in casu ingratitudinis contra dominum, ad ipsum dominum reuertatur.

261 Sed merito limitant hoc idem Roland. Farin. & Castrus Palaus, citans pro hac limitatione Clarum, §. feudum quæst. 66. nisi scilicet ex tenore institutionis feudi constaret concedentem illud noluisse, vt vnus delictum alteri noceat: vt si in ipsa inoffertura exprimitur: Concedo de vno in alterum, vel concedo omnibus principaliter, siue in solidum; vel concedo attenti meritis singulorum; vel concedo generi tuo. Nam tunc cum omnes per se, & quæ principaliter attendantur, & tanquam successores instituentis, & non vt successores primi inuelli, ideo vnus delictum, uequaquam alteri noceat.

262 Ar si publicatio bonorum feudatarij fiat non ob delictum contra dominum, sed ob alia delicta, resoluunt optimè Castrus Palaus dict. punc. 9. nu. 4. his verbis. Tunc inquit distinguendum censeo si tibi sit concessum castrum in feudum hæreditarium, vt ex te, tanquam ex radice ad hæreses deueniat, domino deuoluitur; si ceterum verò si tibi, & tuis cognatis quæ concessum sit, quia tunc non domino, sed cognatis deuenit, eoquod omnes cognati non ex iure à te accepto, sed ex iure accepto à primo instituyente, & concedente feudum, succedant: sic pluribus relatis docet Farinac. quæst. 25. nu. 87. 88. hæc ille.

263 Occurrit expendendum aliud dubium, an saltem usus fructus, commoditates directi feudi ad Fiscum spectent, durante vita delinquentis feudatarij? Diuisi sunt circa hoc inter se doctores: partem affirmantem tenent Gigas cum pluribus, quos refert, de crim. lps. Maiestatis, lib. 2. tit. de penis committentem crim. lps. maiest. q. 5. nu. 3. & seqq. Menoch. de recuper. possess. rem. 9. num. 160. Albert. in tract. statutor. 3. par. quæst. 16. & Matth. de Affidit. in tit. qui sint regalia, ff. de bona committ. col. 1. n. 5.

- 264 Ratio est quia Vassallus potest durante vita commoditates, & vsusfructus feudi alienare secundum omnes in l. si domus, §. fin. ff. de leg. 1. Docentq; Roland. conf. 80 n. 13. lib. 1. Clarus, §. feudum, q. 31. vers. succedisse, & alij; sed ea que possunt contractu alienari possunt, & delictu, ergo &c.
- 265 Partem verò negantem, quòd non competant Fiscò, sed ei ad quem feudum spectat, tuerentur alij vt Bossius, in tit. de bonorum publicat. num. 53. Alexand. in l. si finita, §. si de vectigalibus, ff. de damno infecto. Farin. dict. quest. 25. nu. 68. asserens ibi hanc esse communem, & in praxi seruandam, ac Pegna 3. par. direct. qu. 112. comment. 161. vers. mihi quandoque in fin. duentur ea ratione, quia feudi fructus feudum comittantur; ergo si feudum ad alium pertinet confiscatis bonis delinquentis feudatarij ad illum & fructus pertinere debent.
- 266 Has inter extremas sententias sub distinctione mediam viam bene tenet Castrus Palao ibidem nu. 5. asserens iuxta tradita de emphyteusi, si feudum ultra tacitam prohibitionem alienandi à iure iniunctam, denuò prohibear expressè ab institutore, vt si exprimat in institutione, se velle, vt ea bona nullo modo exirent ex sua familia, vel semper in ea permanerent, quòd in hoc casu, absque dubio non ad Fiscum, sed ad successore feudum fructus decuant. Quòd si solum tacita alienandi feudum prohibitio addit, probabile iudicat ipse Castrus, quòd ad Fiscum pertineant durante vitam delinquentis. Nam prohibitio alienandi solum tacita non videtur impedire translationem feudi durante vita feudatarij, sed tantum impedit translationem post vitam, aut in perpetuum. Tributit autem ipse Castrus huic doctrinæ non certitudinem, quam tribuebat in simili casu Emphyteusis, sed tantum probabilitatem, ostendens differentiam inter Emphyteutam, & feudatarium, quia hic ex natura feudi iurare debet fidelitatem domino prestare, & ad seruitium personale, potiusquam reale obligatur; quæ onera non videntur in Fiscum transferri posse, ac proinde nec feudum.
- 269 Quid tandem de feudo, quoad hæres extraneos ex vi institutionis transire potest? Breuissimè resoluo cum Roland. conf. 29. num. 17. volum. 3. Menoch. de recuper. posses. rem. 9. nu. 31. Bossio iuxta de publicat. bonorum num. 20. & 53. Farin. tom. 1. quest. 25. nu. 71. vers. Vnde Castro Palao d. pun. p. n. 6. & cum alijs, quos ipsi citant, quod in hoc casu confiscatis ob erimen hæresis, &c. bonis feudatarij, transeat feudum ad Fiscum. Ratio sepius iam adducta, quia quæ transeunt ad hæres extraneos (eueniet sic in feudo, si fundans ipsum in fundatione dicat feudatario; sit tibi datum, & quibus tu dare velis) ad Fiscum transire valent. Quamquam

limitans idem Castrus ita concludit.

- 270 Hoc tamen, inquit, intelligendum est, quando Vassallus potest de feudo liberè disponere non possit absque domini licentia, quia ratione huius prohibitionis nequit delinquendo, sicut neque contrahendo feudum alienare, sed facta publicatione, feudum ad dominum reuertitur, & dominium vtile cum directo solidatur: sic clarus, §. feudum, quest. 84. versic. secundum autem. Bossius, tit. de publicatione bonorum, nu. 54. Farin. nu. 71. hæc illæ quibus Regula terminantur.

Num fideicommissum, & maioratus ob crimen hæresis, &c. à possessori, aut institutore eius patratum confiscari possint? & quatenus?

REGVLA CCCC LXIV.

- 271 Bona fideicommissum subiecta, vel alienari prohibita confiscari nequeunt, vbi testator prohibuit alienationem in fauorem alterius à delinquente, & vbi prohibitio alienationis est perpetua, nisi illæ prohiberet eam pro vita tantum delinquentis: qui fidei commissum retinere potest, quousque per sententiam declaratur, quæ magis innoceat propositis obiectionibus.
- 272 Quorum solutionibus: Dein non publicatur maioratus siue ex proprijs bonis, siue ex datis à Rege institutus, licet sub titulo maioratus detur iuxta placitum pro-
- 273 babilius. Si item in concessione regia, qua maioratus instituitur, fiat expressio vt transeat ad Fiscum possessoris eius crimen læsæ Maiestatis committente, tunc confiscatur, secus si in illa non sit expressum.
- 274 Item. Maioratus verò si quis instituat ex bonis habitis, quando patratum delictum confiscatione dignum, institutio est nulla,
- 275 & talia bona publicantur. Casu deniq; quo maioratus ob crimen institutoris, aut possessoris non confiscatur in perpetuum, confiscantur fructus eius, vitæ illorum durante. Dicitur, & dicenda infra de maioratu, pari modo de Regno, aut de simili intelliguntur.

- 277 P Rima pars doctrinæ huius Regulæ, quòd bona fidei commissi subiecta, aut alienari prohibita sub confiscationem non cadant, collat ex textu expresso in l. Imperator, ff. de fidei committ. libertat. & ibi Bart. nu. 1. Clarus pract. quest. 78. vers. Saltem querro. Molin. Theol. tom. 3. disp. 336. n. 2. & cum multis relatis Farin. tom. 1. quest. 25. nu. 22. Ostenditur efficaciter, quia relinquens bona fidei commissi subiecta, cum liberam habeat disponendi de suis bonis facultatem, l. sed & si lege, §. consiliis, ff. de petitione heredit. non relinquit ea absolute, sed sub condicio-

ne, ne ea alienari possint; ergo non cadunt sub confiscationem.

278. Quinetiam ea teliſque ſub conditio-
ne vt non poſſint diuidi, quia quiſque ea
diuidit, neceſſario alienat; & diuiſio in ſe
eſt quædam alienatio. Iſi pupillorum ſi de
rebus eoruſque Rolan. tom. 84. n. 30. vol. r.
Farin. alios referens ibidem, n. 31. Sanchez
lib. 2. in decal. cap. 15. n. 17. & Caſteus Pal.
dict. diſp. 5. punc. 6. nu. 1. Conſtituitur ſic,
quia ſi alienare quis non potest Contra-
hendendo in præiudicium alterius, nequit
etiam alienare delinquendo in ipſius præ-
iudicium Iſi filius, C. de bonis proſcripto-
rum ergo ob crimen heretiſ, etiam non
poſſunt alienari, nec diuidi, neque in ſi-
ſcum tranſire bona fidei commiſſo ſubiecta.

279. Verum intelligitur cum limitatione,
vt habent locum, quando à teſtatore pro-
hibetur fieri alienatio in fauorem cuiusvis
excepto delinquente; et hoc ſemper ſi
euenit in fidei commiſſo, caſu quo aliqui
ſunt vocati. Si enim nullus detur ſubſti-
tutus, nec aliqui vocentur à teſtatore ap-
paret manifeſte, quod in fauorem delin-
quentis poſſit ſocius fidei commiſſi ſiſta
ab illo prohibitio alienandi, ac proinde
tunc fidei commiſſum ad ſiſcum tranſit,
cum propter delictum ſuor ille deperda-
tur, ita Farin. dict. queſt. 13. num. 46. et 47.
Sanch. dict. cap. 18. n. 5 ac plures quos ipſi
adducunt.

280. Quid quod dicta limitatio vera exiſtit
quamuis teſtator expreſſe diſponat, vt nul-
lo modo ea bona fidei commiſſo affecta ad
ſiſcum tranſeant. Nam talis diſpoſitio,
cum ſauet delinquenti, et in fraudem ſi-
ſci ſiſta, nequit impedire translatio-
nem illorum in ſiſcum. Docent ipſem Farin.
num. 47. et Sanchez, 7. facitque pro hoc tex-
tus in l. ſiliusfamilias §. diui ſi. de legat. 1.

281. Hinc cum ipſo Farin. ibidem n. 49. Ca-
ſteus Palaus bene deducit, ſi delinquant
omnes, quorum intuitu ſiſta ſuit prohi-
bitio à teſtatore alienandi bona fidei com-
miſſo ſubiecta, tunc ea tranſire ad ſiſcum,
nam ceſſat inconueniens, quod poterat in-
ſurgere damnificandi ſcilicet innocentia,
ex tali tranſitu.

282. Debet autem intelligi ſupradicta do-
ctrina de Alienatione in perpetuum. Si en-
im fiat ad tempus, nempe durante delin-
quentis condemnatione, vta, aliſque dubio,
potest, ea non obſtante, tranſire ad ſiſcum
catenus, vt hic percipiat commoditatem
& vſumfructum, quem damnatus percepſiſ-
ſet, cum in hoc nulla fiat innocentia iniu-
ria. Pro quo ad ſunt expreſſe textus deci-
dentes in l. ſtarius Florus, §. Cornelio Fa-
licio, §. de iure ſiſci, in l. cum pater §. hæ-
reditatem, ſi de legat. 1. & in l. ex facto, §.
ex facto, ſi ad Trellian. & ibi Alexand. Bart.
& aliſq. traduntque eum multis relatis Fa-
rinac. dict. qu. 25. num. 34. & Sanchez ibi-
dem nu. 8. qui dicit eſſe communem om-
nium, quod ante Reg. 1. l.

283. Moderatione tamen ſubiungit Caſteus
Palaus loc. cit. n. 3. quod debeat intelligi,
quando fidei commiſſo non additur à teſ-
tatore expreſſa alienationis prohibitio ex-
tra familiam ſi enim talis prohibitio fiat, vt
ti probabilis ipſe bene defendit non poſſit
tunc vſumfructum in ſiſcum tranſire ob eā
tationem, quod nequeat ille vſus fructus
ad ſiſcum pertinere, quin bona ſint in ip-
ſum ſiſcum alienata: ac eo ipſo quod alie-
nata ſunt, ſecundum expreſſam teſtatoris
diſpoſitionem tranſeunt in ſubſtitutum; et-
go ad hunc ſpectat tunc vſumfructus. Plu-
ra aſſert doctrinaliter in confirmationem,
idem Caſteus, vide apud ipſum.

284. Eſt autem hoc etiam certum, vt Vaſ-
quez 1. 2. diſp. 109. cap. 4. Sanchez dict. cap.
18. nu. 30. & Caſteus Palaus ibidem. nu. 5.
bene notant, quod fidei commiſſum
tranſeat ad ſubſtitutum poſt delicti decla-
rationem, & ſententiam latam contra
delinquentem, & quod hic vſque ad illud
tempus poſſit ipſum retinere i cum teſta-
tor ſolum voluerit, ne extra familiam tranſ-
ſeat, & non tranſit, dum delinquens poſ-
ſidet. Lata vero ſententia declaratoria,
retrotrahitur dominium à die commiſſi
criminis, & tranſfertur cum bonorum,
fructibus &c.

285. Denique pro confirmatione prædicto-
rum circa fideicommiſſum, reſponden-
dum, aliquibus obiectionibus, quæ fieri
ſolent. Primo obicitur, quod nequeat teſ-
tator impedire, quin ſit locus diſpoſitio-
ni legum, inemo poſſit ſi de legat. 1. ſed
ſi patrat delicto impediatur, ne bona con-
ſiſcationi ſubiſciant, impedit legis diſpoſi-
tionem, quæ bona delinquentis ſiſco ap-
plicat, ergo, etiam. Reſpondetur, non
poſſe impedire teſtatorum quin ſit locus
diſpoſitioni legum: Negatur tamen impe-
dire, eo quod ante commiſſum delictum
in ſuo teſtamento ordinet, vt ſi de facto
delictum perpetretur, bona illa delinque-
tis ad alterum veniant. Nam lex tantum
ſtatuit, vt bona delinquentis, quæ eius
ſunt, quando committit delictum, ad ſiſ-
cum tranſeant: Sed illa bona iam deſin-
eſſe delinquentis ex ordinatione teſtato-
ris, cum ipſe delictum perpetraret, ergo Me-
rito ex vi eiusdem ordinationis ſuſceſſori
& non ſiſco applicantur. Docent Anton.
Gomez l. 40. Tauri. nu. 91. Molina l. ſcruita. to.
3. diſp. 56. n. vlt. Farinac. dict. qu. 25. nu. 33.
Sanch. dict. cap. 18. n. 15. & aliſq.

287. Secundo obicitur, quod huiusmodi
diſpoſitio teſtatoris videatur eſſe in præ-
iudicium ſiſci, & propterea nulla, argum.
tentum in l. ſiliusfamilias, 17. §. diui l. 1. ſi
de leg. vbi Ripa n. 52. Reſpondetur negan-
do eſſe illa diſpoſitionem in ſiſci præiudi-
cium, cum hoc eſſe nequeat, vbi non tol-
litur iniquum, nec dicendum eſſe in
præiudicium ſiſci eam teſtatoris diſpoſi-
tionem, qua teſtante, ille erat acquiſi-
tus ex delicto; alias in quouis fidei com-
miſſo.

titulo maioratus insipienti ab ipso, & ali-
quis ex possessoribus crimen laesae Maie-
statis humane perpetrare? Etiamissimi Do-
ctores tuerentur ea bona ad Regis Coronam
deuoluenda esse, & in perpetuum publi-
canda: ita Molina lib. 4. de primogen.
cap. vltim. num. 40. & 41. cum seqq. nosse
Molin. tom. 3. disput. 660. num. 1. Valquez
1. 2. disput. 168. cap. 4. num. 3. & Sanch.
dict. cap. 18. num. 37. Ducuntur, quia hac
tacita conditio donatis à Rege videtur
in esse, vt si aliquis illorum possessor Re-
gem offenderit, statim ad Coronam de-
uoluantur.

298 Confirmatur à simili ex feudo, cuius
Dominum si feudatarius offenderit, ex-
clusis agnatis ad ipsum Dominum reuer-
titur, quia sub hac conditione funda-
tur. cap. 1. §. si Vassallus, si de feudo
fuerit controuer. domin. & agnat. & cap.
1. §. denique, quæ fuit prima causa bene-
ficii amitt. & quidem sic expedit vti ra-
tioni consonum ob ingratitudinem do-
natarii aduersus donantem. cap. si pro-
pter extra de donationibus l. fin. C. de re-
uocand. donat. & ibi Glossa. Compro-
bat multa adducens ex legibus Castel-
læ, & Lusitanie, Castrum Palaus dict.
punct. 6. num. 10 videas apud ipsum.

299 Nihilominus ipse Castrum, cui ad-
heret, probabilius indicat, quod bona
maioratus à Rege donata ob crimen
quoduis confiscatione dignum nequeant
in perpetuum publicari, ita absolute tenet
Gregor. Lopez leg. 1. verb. mandas,
quæst. 2. titul. 2. part. 7. Inclinat in idem
Anton. Gomez l. 41. Tauri, circa finem,
versic. neque obstant, & admittunt, vt
probabile in vtramlibet partem Molin.
iuriconsultus loc. cit. num. 43. & Sanchez
ibidem num. 37. Ostenditur inde, quia
in iure nullus est textus expressus hanc
confiscationem maioratus, seu bonorum
ipsius à Rege donatorum perpetuam in-
300 iungens. Nec valet argumentum à si-
mili desumptum ex feudo, quia in hoc
tunc solum est locus confiscationi, cum
committitur feloniam, idest rebellio, & of-
fensio in dominum feudi, qui ob talem
offensionem vindicat sibi feudum, quam-
vis in sequentium vocatorum præiudici-
um, vt hoc modo vindicet iniuriam si-
bi illatam ex concessione iuris. capit. 2.
§. denique, quæ fuit prima causa bene-
ficij, amitt. &c. Sed hoc non sic euenit
in maioratu, cum huius possessor habe-
at dominium directum, & vtile, nullo
iure in insititente relicto. lege plura si
libet pones citatos Sanchez, & Castrum
Palaum.

301 Prædicta item intelliguntur de Ma-
ioratibus ex donatione Regia, aut
aliunde institutis, sine expressa Regis fa-
cultate. Si hanc tamen Rex concesserit
ad illum instituendum, sub ea conditio-
ne, vt si aliquis ex possessoribus sic insti-

tuti Maioratus crimen confiscatione di-
gnum patrauerit, eo ipso in sequentes non
transeat successores, sed in Fiscum, nul-
lum dubium, quod tunc bona talis maio-
ratus à puncto commisi criminis fisco ap-
plicata existant; quia instituens maiora-
tum sic disposuit; quæ dispositio legitima
est, & sustinenda, cum bonis moribus fa-
ueat, & maioratus possesores à commit-
tendo delicto retrahat ita Gregor. Lopez
leg. 6. quæ la no pudieffe, qu. 2. tit. 11. par.
6. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 2. Nosse
Molina disputat. 657 numer. 2. Sanchez
dict. cap. 18. num. 41. Castrum Palaus nu-
12. & alij.

302 Hinc bene deducunt nosse Molina,
ibidem, Sanchez num. 45. & Castrum Pa-
laus dict. num. 12. quod vtens facultate
Regia continetur supradictam clausulam,
nequeat instituere maioratum sub hac
opposita conditione, vt si aliquis ex suc-
cessoribus tractet de crimine contra
Maiestatem diuinam, aut humanam, vel
contra naturam hora antecedenti tran-
seat ad primò vocatum; quia hoc esset
cludere Fiscum, & regiam facultatem.

303 E contra verò si in facultate regia o-
mittatur clausula illa de applicando ma-
ioratum Fisco propter crimina supradicta
certum prorsus est, quod non debeat Fi-
sco applicari, sed ad successores transire,
ita Anton. Gomez l. 40. Tauri numer. 91.
Vtrique Molina iuriconsultus de pri-
mogen. lib. 4. cap. vltimo, numer. 65. &
Theologus disput. 657. num. 3. versicul.
quando, Sanchez dict. cap. 18. num. 43. &
Castrum Palaus dict. punct. 6. numer. 13.
Probat, quia huiusmodi facultates ali-
quando cum illa clausula, aliquando sine

304 illa conceduntur. Et licet frequentius
cum illa, vno, vel altero modo fiat con-
cessio, non debet suppleri id, quod fre-
quentius accidit, sed potius, vt omis-
sum reputandum est, & ad ius commune re-
ductum, l. commodissime, ff. de liberis,
& posthumis. itaque si facultas datur à
Rege instituendi Maioratum, & in ea
non apponitur clausula, vt ob crimen
confiscatione dignum Fisco applicetur,
relinquitur dispositioni iuris communis,
quo attento nulla est talis applicatio.

305 Sed quid si non constet, num maiora-
tus ex Regia facultate, an sine ea insti-
tutus sit? Simanch. de cath. Instit. titul. 9.
num. 175. vult. ex regia facultate institu-
tionem eius existere, & illam salsi con-
cessam sub dicto onere, vt ad Fiscum tran-
seat, si à possessore eius delictum confi-
scatione dignum committatur.

306 Melius tamen defendunt Molina lib.
4. de primogen. cap. vltim. num. 70. &
copiosius lib. 2. cap. 2. à num. 18. Nosse
Molina tom. 3. disput. 657. num. 2. in fin.
Valquez 1. 2. disput. 169. num. 42. San-
chez dict. cap. 18. num. 53. & Castrum Pa-
laus dict. punct. 6. num. 14. quod fuerit

institutus sine facultate regia, ac propterea non subiacet publicationi. Nam institutio quavis ex communi iure censenda est fieri, ubi de privilegio non constat. Confirmatur, quia privilegium consistit in facto, quod non presumitur, nisi probetur. l. in bello, §. facta, ff. de captivis; cum quia maioratus ex iure communi institutus videtur esse possidentis, uti secutior ab omni alienatione, & translatione in Fiscum.

- 307 Hinc recte deducit idem Castus, num. 15. sequentibus verbis; Ex quo, inquit, fit, si aliquis instituat maioratum ex facultate regia, quem poterat ex dispositione iuris communis, & legibus regis instituire abique vlla facultate, ut quia in bonis liberis instituit, si habuit descendentes in tertia; & quinta parte suorum bonorum iuxta leg. 27. Tauri, & si habuit ascendentes in tertia, censendum esse instituisse ex dispositione iuris communis, & non ex regia facultate, ac proinde non esse confiscationi subiectum; sic docent Anton. Gom. l. 40. Tauri num. 91. circa finem. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 2. num. 10. Noster Molin. com. 3. disp. 581. num. 2. & disputat 657. num. 6. Sanchez lib. 2. cap. 18. numer. 47. Valquez 1. 2. disp. 169. numer. 39. fine.
- 308 Ratio est, quia quando actus ex iure communi, atque speciali fieri potest, semper presumendus est ex iure communi fieri, & non ex iure speciali, l. quamquam, C. de testament. milit. plura circa hoc apud ipsam legas.
- 309 Non exigua item exstat controuersia circa illud, habens ne descendentes, & ex facultate regia instituens Maioratum ex omnibus suis bonis, cum non possit sublata facultate maioratum instituire, nisi in tertia, & quinta parte suorum bonorum, censetur talis maioratus institutus ex facultate Regis, ac proinde confiscationi subiectus. etiam quoad illam partem in qua poterat abique facultate instituire? Partem negantē tenent Noster Molina, com. 3. disp. 582. n. 3. verbi illud est. Gregor. Lopez l. 6. verbo, que la non puede, qu. 6. tit. 11. par. 6. & Sanchez dict. cap. 18. num. 50. Ducuntur, quia non presumitur aliquis uti privilegio, nisi quatenus sibi necessarium est, aut conveniens, sed ad confirmandum maioratum in ea parte, in qua secuso privilegio, poterat Maioratum instituire, non est necessariū, neque conveniens tale privilegium, imo convenientius est ex iuris dispositione esse institutum; ergo sic iudicari debet esse institutum. Vnde hoc probabiliter est.

- 310 Veram Anton. Gomez l. 40. Tauri, num. 91. ad finem oppositum defendit, affirmans totum maioratum censendum esse institutum ex facultate regia, quia hæc sola omnem illam dispositionem instituen-

di talem maioratum comprehendere potest, & cum huiusmodi dispositio in se appareat indubitable, non videtur posse concedi, ut pars aliqua facultati regie correspondeat, & pars alia iuris privilegio, ob vim huius rationis iudicæ bene Castus Palaus dict. punct. 6. num. 17. hoc esse probabilius, imò aliquando omnino certum, vide quondam, & qualiter apud ipsum.

- 311 Superest aliquid dicere de confiscatione maioratus ob crimen commissum ab institutore eius, circa quod sub distinctione breuiter fit resolutum: si maioratus instituitur post delictum, cui est confiscatio ipso iure annexa, atque de bonis tempore delicti habitis; nequaquam extat firma eius institutio, quous modo hæc fiat, siue testamento, siue contractu, nec per ipsam impeditur confiscatio, cum sit facta de bonis fisco obligatis. Vnde post declarationem delicti perit institutio, & maioratus in perpetuum publicatur. Tradunt ut prorsus certum Vasquez 1. 2. disp. 169. num. 39. Matien. leg. 3. tit. 4. lib. 5. recopil. Gloss. 7. num. 7. & Sanchez dict. cap. 18. num. 60. & Castus Palaus punct. 7. num. 4.
- 312 Bona item quando non publicantur ipso iure, sed per sententiam sunt publicanda, si institutio maioratus fiat in testamento, vel codicillo ex bonis habitis tempore delicti, est omnino certum, quod maioratus confiscari possit. Si verò ex bonis post delictum acquisitis, attento iure communi, institutio eius nullus est valoris. Patet ex leui qui §. si cui, ff. de testamen. ubi committens delictum, cui poena mortis, deportationis, aque, & ignis interditionis, bonorum amissionis imponitur, privatur facultate testandi. ibi Neque illud testamentum valet, quod antea fecit, neque id quod postea, facit etiam pro hac l. 1. §. tit. 1. par. 6. & tradit ex communi omnium sententia Castus Palaus dict. punct. 7. num. 5. qui sic subiungit.
- 313 At spectato, inquit, iure nostro regio valet institutio, neque confiscationi subijcitur, ut constat ex l. 4. Tauri, quæ est l. 3. tit. 4. lib. 5. compil. & tradit optimè ex Tello, & alijs Molin. de primogen. lib. 4. cap. vltim. num. 20. & 21. Quod si contractus irrevocabili instituitur, antequam de delicto condemnatur institutor, tunc institutio, neque confiscationi subijcitur, quia illa bona cum non sint fisco obligata, tanquam de omnino liberis disponere potest, & fauet post contractum, ff. de donationib. Sanchez lib. 2. cap. 18. num. 61. Noster Molin. tit. 3. disp. 659. num. 1. hæc ille; apud quem vide limitationem, quam addit, nempe nisi fiat contractus in favorem Fisci, & alia hac aliquantisper spectantia; quæ omisso, nè nimis diffundar.
- 315 Ex primo tandem illud aliquantisper, quod propè finem Regule attingi, nimis

rum

rum quotiescunque propter crimen instituentis (idem dictum iam supra de possidentibus) non confiscatur maioratus in perpetuum, veniunt publicandi fructus, & commoditates eius, vita instituentis durante. Tradunt Sanchez dict. cap. 18. num. 68. & Soula lib. 3. Aphor. cap. 13. num. 23. Qui prius num. 13. de indicatio à nobis in fine Regulæ sic asseruerat.

- 313 Pro ultimo huius Regulæ termino inferuiet id scitu dignum, quod adducit ipse Soula cum alijs dict. cap. 13. num. 15. his verbis. Quando, inquit, bona maioratus publicantur in perpetuum, licitum est solo equari principalem domum maioratus subiectam; secus autem si in perpetuum non publicantur, nisi fiat maioratus compensatio valoris domus Molin. Soc. dict. disput. 67. num. 5. & Sanchez dict. cap. 18. num. 36. ita ille.

Pecunia quævis, & legitima filij familias ob eius hæresum, vel aliud delictum, an & qualiter confiscations subiactant?

REGULA CCCCLXV.

- 319 **T**Ametsi legitima, & peculium tam aduentitium, quam profectitium filij familias ob quodvis delictum ab eo commissum iuxta probabilis placitum, nunquam confiscanda veniant, quidquid alij diuersimodè limitando dicant; si tamen crimen læsæ maiestatis humanæ, & diuinæ, vel etiam alicuius crimen contra naturam ipse perpetret, prædicta bona publicantur, saltem quoad proprietatem; secus quoad vsumfructum, qui ad patrem spectat. Peculia verò castrensia, vel quasi castrensia probabile est publicari ob crimen quodcumque publicatione dignum; probabilis censetur oppositum, quod non fisco, sed patri talia bona defecti debent. Quæ doctrina extenditur ad casum (Excipe in crimine læsæ maiestatis &c.) quo filius familias est vxoratus, & habet filios, dommodo adhuc sub patria sit potestate.

- 322 **H**oc etiam loco expedit prius explicare terminos, & primò naturam vniuersaliusque peculij pro rei presentis indigentia ostendere, & secundo qualiter pater, ac filius in his peculij ali- quid iuris habeant, sed à labore nos libe-

rat Castus Palas dict. disput. 5. punct. 10. num. 1. & 2. hæc ex iure, & ex communi auctorum doctrina perspicue, & compendiosè ostendens audi eius verba.

- 323 Præmittendum, inquit, est, quæ sint & quod iuris pater, & filius in eis habeant Peculium profectitium est, quod filiofamilias prouenit à parente viuo, vel causa parentis principaliter donatur; colligitur ex §. igitur, versic. sanctum est. Instituitur per quas personas nobis acquirat. Item oportet, in princip. iuncta glossa, verbo ex illius substantia. C. de bonis, quæ
324 libetis. Aduentitium est, quod filio donatur, non quidem à patre, sed ab alijs; neque in gratiam patris, sed in gratiam ipsius filij donatur. Item quod filius labore suo, & induitria, extra militiam acquirit, est aduentitium. Item hæreditas matris patre superstiti, quia hoc ius solum patris potestati defertur: Colligitur ex prædicta l. cum oportet, & ex supra dicto §. igitur. ita ille de peculij profectio, & aduentitio, & profectitium sic.
325 Castrense peculium est, quod filio acquiritur occasione Militiæ, vel obsequij Principis in Palatio. Castrense, ff. de Castrensi peculio, lib. 12. Item quicquid his acquisitis lucratur, Castrense debet & c. l. 1. C. de castren. pecul. lib. 12. Ad idem.
326 est, quod ex beneficio Ecclesiastico acquiritur; quod vocatur quasi castrense, & quod acquiritur post clericatum, etiam si alias esset aduentitium, athen Presbyteros, C. de Episcop. & Clericis, quia clerici sunt milites spirituales. Item quod
327 acquiritur officio publico alicuius artis liberalis, Iudicis, Advocatis, Cathedralicis, Tabellionis, Procuratoris &c. l. Aduocati C. de aduocat. diuersos. Iudic. Item libri donati, occasione studendi has facultates à quocunque donati sint. Adde.
328 quæ solum liberalitate Principis fuerint donata: & generaliter quoties aliquid filio donatum est, ea conditione, ne Pater habeat vsumfructum, quasi castrense dicitur, quia castrensiu bonorum privilegia habet. Et idem est, si donatum sit Patri contradicente, quia non videtur æquum, vt ex illo pater commodum reportet. l. vium, §. si verò pater, C. de bonis, quæ liberis. ita ille, & subdit.
329 Eadem mensura indicandum est de vsumfructu alienius rei filio relicto; quia tunc ad patrem non pertinet, eo quod vsumfructus non detrahatur vsumfructus, sicut nec seruitus seruitutis, l. 1. ff. de vsumfructu legato. Denique si pater in hæresim incidat, filius efficitur sui iuris, cap. 2. §. fin. de hæreticis in c. & acquirit vsumfructum in bonis aduentitijs, quia, vsumfructus tunc consolidatur cum dominio directo, vt dicemus. Legitima autem
330 tem est pars hæreditatis debita filio

mortuo parente: in his omnes doctores conveniunt. Vide, Sylvest. verb. peculium, Nauar. cap. 17. num. 142. Molin. se fuit disput. 9. & 250. & sequentibus, ubi hæc optime explicat, Lessium lib. 2. cap. 4. dub. 3. hæcenus Castrus Palaus de primo; quoad secundum sequitur.

- 331 Filius ergo, inquit, nullum dominiū dicitur, neque vtile habet in peculio profectio, sed totum penes patrem residet; quare neque illud alienare potest, neque in propriis usus convertere, nisi
- 332 iuxta patris præscriptum. In peculio autem aduentitio habet filius proprietatem, sed non vsumfructum, neque administrationem: administratio enim, & vsumfructus patri deferuntur. Quapropter patre non consentiente, nequit filius hæc alienare, aut de his disponere, bene tamen potest donare causā mortis patre consentiente ex l. tam is, 25. ff. de mortis causā donat. Testari tamen non potest, nisi ad pias causas, cap. licet pater, de sepulturis
- 333 in 6. In peculio autem castrensi, aut quasi castrensi habet filius proprietatem, vsumfructum, & administrationem, sicut patrifamilias: ac proinde alienare ea potest donatione, & contractu, imò & testamento, si pubes sit, quia ante pubertatem testari nullus potest ex l. quæzate 5. ff. qui testamenta facere possunt: Vide Lessium, Molin. Nauar. & Sylvest. supra, ita ille.
- 334 Dubitatur itaque habeatne locum, & qualiter confiscatio in predictis bonis, seu peculij filijfamilias ob crimen aliquod ab eo commissum. procedit autem dubium de filiofamilias solum, nempe de filio adhuc sub patris potestate constituto; non de emancipato, & extra patriam potestatem existente, qui iam sui iuris est, & omnia eius bona, secundum communem omnium sententiam confiscari possunt, ac si patrem superstitem non haberet. Unde, pro faciliori decisione dubij; Videndum prius quibus modis filius à patris potestate eximatur; Nouem assignatur, quos brevissime percurro.
- 335 Primò eximitur, si filius à patre emancipetur, id est si coram ordinario iudice, de communi consensu utriusque patris scilicet, & filij extra patriam potestatem filius constitutur. Insuper, quibus modis ius patriæ potest. soluit. S. præterea, vlt. C. de emancip. liberorum.
- 336 Secundò, si pater naturaliter decedat à vita, & non super sit alius ex ascendentibus per lineam masculinam, cuius potestati filius subesse possit; di. in super, quibus modis ius patriæ potest. soluit. S. h. verò, qui in potestate. Quamquam attentis legibus Castelle, & Lusitanie, filius sub solius patris potestate vivit; Unde mortuo patre, statim filius sui iuris existit.
- 337 Tertiò, sit exemptus filius à patria potestate. Si pater, vel ipse filius morte ci-

nili moriatur, id est condemnatus in infamiam deportetur, cum amissione omnium bonorum. di. in super, quibus modis ius patriæ potest. soluit. S. cum autem, & sequent. & habetur l. 2. & 3. tit. 18. par. 4.

- 338 Quartò, si pater scienter nuptias incestas contrahat, nam tunc filij prioris matrimonij à patria potestate eximuntur. Autem incestum, C. de incestis nuptijs, §. 1. & l. 6. tit. 18. par. 4. Exemptio tamen ista habet locum, si talis incestus nuptiarum copula carnali consummate. ita cum Couarruia in Epitom. decret. 1. par. cap. 6 §. 8. num. 30. Castrus Palaus di. punct. 10. num. 4.
- 339 Quintò sit extra patriam potestatem filius, eo ipso, quod pater incidat in crimen hæresis. cap. 2. §. vlt. de heret. in 6. Atque idem erit, si filius ipse hoc delictum perpetraverit, argument. textus in §. cum autem is, verbi pariter ratione. Insuper, quibus modis ius patriæ potest. soluit.
- 340 Sextò, ubi filius in Episcopum eligatur, statim eximitur à patria potestate. Autem Sed Episcopalis dignitas, C. de Episcop. & cleric. cap. per venerabilem, qui filij sint legitimi, & non requiritur, ut præcedat consecratio, sufficit si à Papa sit electus, quod pater ex iuribus citatis; idem erit, ubi in Cardinalem eligatur, ut docent Couarruias cap. quia nos, num. 5. de testament. & eum sequens Castrus Palaus di. num. 4.
- 341 Septimò, si pater, aut filius in Religione professionem emitat, à patria potestate filius egreditur, secundum potestatem ab omnibus approbatam in l. si ex causa, §. Papinian. & de minoribus, & tradit Couarruias alius referens cap. 2. de testament. num. 8. 2. edit. cui adhaeret. Castrus Palaus ibidem.
- 342 Octavò, si filius in patritium, id est in Regis consiliarium eligatur, à patria potestate per electionem eximitur, autem constituitur, quæ de dignitate, in princip. authentic. sed Episcopalis dignitas, C. de Episcop. & cleric. Per alias autem dignitates, Prætoris scilicet, præfæti, & similium, quæ connumerantur l. vltim. C. de decurionibus. lib. 10. & l. 7. & sequent. tit. 18. par. 4. à patria potestate filius non egreditur, quousque illarum administrationem subeat. His eisdem verbis bene adducit ibidem Castrus Palaus.
- 343 Nonò, in regnis Castelle, & Lusitanie filius emancipatus extitit, & manet sui iuris, eo ipso quod matrimonium contrahit, quamvis iniuris, aut in scij parentibus, id faciat. Habetur expressè l. 47 & 48. Tauri, quæ est lex 8. & g. tit. 1. lib. 5. recopilat. & Lusitan. ordinari. lib. 1. tit. 67. §. 4. & lib. 4. tit. 7. §. 5.
- 344 Denique ratione gratiæ, quamvis sit senex non egreditur filius à patria potestate, cum nullibi in iure id cautum reperitur, iuxta Glossam communiter receptam.

ceptum l. fin. §. pupillus verbo pupillus. ff. de verbor obligat. & docent Anton. Gomez. l. 47. Tauri, num. 1. Marienz. lib. 3. recopil. tit. 1. §. gloss. l. num. 2. & alij. Si-
 345 militer ratione clericatus, etiam sacer-
 dotalis non eximitur filius à patria pote-
 state, vt est textus, & ibi Abbas, in cap. consistorius, de in integrum restitut. & in cap. si annum de indic. in 6. & in authen. presbyteros. C. de episcop. & cleric. & asserunt Bernard. Diaz. pract. cap. 13. num. 6. prop. finem. Sanchez lib. 3. in decal. ca. 15. num. 1. & Molin. Iesuita tract. 2. disput. 229. vers. sextus. His sic premiffis.
 346 Resoluendum iam dubium, sumpta initio à clarioribus, & magis certis. Primo perspicuum, valde, & omnino certum est, quod nullo modo legitima confiscari possit ob quoduis delictum à filio familias commissum. Est communis omnium sententia, quam probat efficax ratio; quia, confiscatio filium comprehendit bona propria delinquentis, quousquod è vita pater decedat l. suis, de liberis, & postumis.
 347 Sed obijciat aliquis, tamen si filius familias, viuo patre non habear legitimam, quæ actu confiscationi subiiciatur, habere tamen ins, vt ei post mortem patris legitima assignetur. ergo hoc ius confiscari poterit; & ratione illius mortuo patre fiscus publicabit legitimam: Sed
 348 facile obicchio soluitur, quia hoc ius personale est. & nullo modo ad heredes extraneos transmissibile. l. 1. §. in nouissimo. C. de caducis tollendis. Bart. in l. 1. & postquam, in vltim. opposit. ff. de acqui-
 tendam hereditate. Confirmatur, quia confiscatio non extenditur ad futura, & conditionalia. l. si mandauero tibi. §. si cuius bona. ff. mandati. Docent Gigas tract. de crimine lese maiestatis lib. 3. tit. de poenis committent. id crimen, quæst. 9. & 18. num. 1. Farinac. tom. 1. quæst. 24. num. 19. Vasquez 1. 2. disput. 169. cap. 2. num. 16. Sanchez. dict. cap. 15. num. 19. & alij.
 349 Parimodo idem bene affirmant Sanc-
 ibidem num. 22. Bonacina disput. 3. de cō-
 tractibus quæst. 8. punct. vltim. §. 1. num. 18. sine de alimentis filio debitis, quod ista ob nullum crimen ab ipso commissum, confiscari possint, quia sunt bona futura filij, & non presentia, & quia ius alimen-
 torij est personale, ergo confiscari nequit.
 350 Casu autem quo pater assignasset legi-
 titimam filio, & tradidisset, venit ne pu-
 blicanda ob crimen à filio perpetratum? Negat Baiardus additionibus ad Clarum, lib. 5. quæst. 78. num. 48. nulla adducta ra-
 tione. Afferunt verò Sanchez, & Bonacina vbi supra, eo quod per illam assigna-
 tionem, & traditionem filius maneat iam
 351 dominus legitimæ. Approbat, & me-
 titur, vt veram hanc partem affirmantem.
 Castus Palacios dict. punct. 10. num. 5. si fi-
 lius simul cum traditione legitimæ à pa-
 352 tria potestate egrediatur. Secus si ad-

huc sub patria potestate remaneat, cum tunc legitima illa reputari debeat, quasi Castrensē peculium, vel aduentitium; de quo decidendum, vt infra.

- 353 Quid de peculio profectitio? parimodo asserendum non posse confiscari ob cri-
 men à filio familias patratum: Constat ex l. cum oportet, C. de bonis quæ liberis, l. filius, 3. C. de bonis proscript. l. certum, C. familie erciscendæ. Tradunt vt omnino certum Clarus pract. quæst. 78. vers. præ-
 terea quæro. Ruin. consil. 24. num. 5. Ant. Gomez tom. 2. variar. resolut. tit. de feruitut. cap. 15. num. 16. Farinac. tom. 1. quæst. 25. num. 3. Sanchez dict. cap. 15. num. 7. & alij communiter. Manifesta ratione osten-
 ditur, quia istud peculium non est filij, sed patris, tam quoad proprietatem, quam quoad vsufructum, l. si plures §. in at-
 rogato ff. de vulgar. & pupill. ergo nequit confiscari ob delictum à filio commissum: nam quamuis aliquando propter delictum patris publicentur bona filij, vt videbi-
 mus cap. sequenti; sed non è contra.
 354 Prædicta autem doctrina est etiam ve-
 ra, tamen si pater tradiderit filio bonorum
 peculij profectitij administrationem, quia
 vt cum Farinac. citato bene notat Castus
 Palacios dict. num. 6. non propterea censu-
 rata ei potestas alienandi, siue con-
 tractu, siue delicto, secundum textum,
 in l. creditor. §. Lucina. ff. mandati, & in
 l. si conuenite, ff. de pactis dotalibus.
 355 Dein dubium granius extat circa pec-
 ulium aduentitium, an in confiscatione
 bonorum facta filio familias comprehen-
 datur, vsufructu patri reseruat? Com-
 prehendi volunt nonnulli, Paulus Paris.
 consil. 157. lib. 4. Caldas l. si curatore, verbo laus num. 112. vers. sed in opposi-
 tum. Cede in integrum restitut. Bonacina
 disput. 3. de contractibus. quæst. 8. punct.
 vltim. §. 1. num. 18. & alij relati à Menoch.
 de recuper. possess. remed. 9. num. 75. Du-
 356 cuntur inde, quia huius peculij aduen-
 titij proprietates filij, est non parentis, ergo
 confiscatis bonis filij, ista proprietates publi-
 cabitur iuxta textum in l. si postulanerit,
 §. iubet lex ff. ad legem Iuliam de adul-
 teriis. ibi Iuber lex eos homines, de quibus
 quæstio, ita habita est, publicos esse, pro-
 inde in communi partem publicamus, in
 proprio, cuius vsus fructus alienus est: nu-
 dam proprietatem, vide plura in confir-
 mationem penes citatos auctores.
 357 Sententia tamen opposita est magis
 certa, & communior; quod propter deli-
 ctum filij familias bona peculij aduen-
 titij non publicentur vilo modo, quoad
 proprietatem. Docent Roland. censil. 36.
 num. 10. Anton. Gomez tom. 2. variar. cap.
 15. num. 14. Menoch. loc. cit. num. 65. & 66.
 Farin. tom. 1. quæst. 24. nu. 5. Sanchez dict.
 cap. 15. num. 9. Iulius Clarus lib. 5. recept.
 quæst. 78. num. 12. Bernard. Diaz pract. ca.
 232. num. 6. & alij ab ipsis relati. Proba-

tur efficaciter, quia tamen filius sit verus Dominus proprietatis bonorum aduentitiorum; nequit tamen eam alienare, nisi consentiente patre ob reuerentiam huic debitam. & ne ipse pater ratione talis alienationis inquietudinem, vel detrimentum aliquod ab extraneo proprietario subear in vfusu suo sibi debito; sed vbi alienatio prohibita est alicui ob alterius fauorem, prohibitus non potest alienare per delictum iuxta text. in l. Imperator. ff. de fideicommissis. libet. & ergo &c.

- 358 Prædictam autem doctrinam limitant aliqui, vt tantum habeat locum in peculio aduentitio, quod à patre administratur: secus in illo, cuius liberam administrationem pater filio cōcessit de hoc enim affirmant, quod proprietatem publicetur, vfusu fructu patri reservato. Deduci videtur ex l. cum. & filij. C. qui bonis cedere possunt. vbi filiusfamilias potest cedere bonis aduentitijs, quæ ex voluntate patris possidet, ac de illis liberè disponere, ergo potest per delictum alienare: maxime cum nullum ius patris auferatur, quandoquidem eo volente fit talis alienatio ita Barr. in l. si finita. §. si de vestigialibus, num. 13. ff. de damno infecto, Paris. consil. 157. num. 15. Menoch. de recuper. possess. remed. 9. num. 77. & alij.

- 359 Hæc tamen limitatio merito rejicitur ob rationem desumptam ex l. 3. C. de bonis damnat. quia statim, atque filius crimen confiscatione dignum patrauit, amittit in bonis privilegia sibi concessa, & pater tanquam sua occupat, ergo ex facultate alienandi non deducitur publicatio per delictum filij in peculio bonorum aduentitiorum, ita Abbas consil. 66. num. 5. vol. 2. Bazar. ad Clarum, quest. 78. num. 55. lib. 5. Bernard Diaz, & Ant. Gomez, vbi supra. Sanchez di. 3. cap. 15. num. 11. & Castrus Palaus di. 3. punct. 10. num. 13. Arque vt magis probabilis hæc à nobis sic decisit.

- 360 Verum ex omnium sacrè doctorem mente certum decidimus, quod bona aduentitia filij familias publicentur ob crimen læsæ maiestatis dinixæ, & humanæ, ac in aliquibus locis ob crimen contra naturam ab eo commissum. ita Simanchas loquens de hæresi, cathol. instit. tit. 9. num. 16. Ladouic. Gomez §. actiones autem, nu. 13. Institut. de actionibus. Vasquez 1.2. disp. 169. cap. 1. num. 9. Azor, tom. 1. lib. 5. cap. 7. quest. 8. Farinac. tom. 1. prax. quæ. 24. num. 9. & de hæresi quest. 190. §. 1. nu. 14. & Castrus Palaus di. 3. punct. 10. num. 16. Quidquid in contrarium dicat Gigas de crimin. læsæ maiest. lib. 2. quest. 11. (videtur ei adherere Sanchez loquens de peculio Castrensi, de quo infra) ostenditur firmissima ratione, quia illis criminibus patria potestas tollitur. §. cum autem, l. si. Instit. quibus modis ius patr. potest. soluit ibi pari ratione, si quis in potestate parentis sit, in Insulam deportatus fuerit, esse

in potestate parentis, &c.

- 361 Confirmatur ex l. quiquis C. ad legem Iuliam, vbi cuius tale delictum perpetranti infligitur pœna confiscationis bonorum suorum. At sub particula illa, quiquis, quia valde generalis est, inelliguntur omnes, siue sint sui iuris, siue aliqui argumen. l. si plures, vers. sicuti hæc verba quiquis, ff. de legat. 3. & sub particula suorum, comprehenduntur bona, quæ delinquens habet, eo modo quo habet; ergo cum filiusfamilias habeat bona peculij aduentitij, quoad proprietatem; sola hæc publicabitur patet per eum criminè hæresis &c.

- 362 Hanc autem publicationem aliqui graues auctores ex citatis, præcipue Simane. Valsq. & Azor. loquentes de hæresi extendunt ad vfum fructum patri debitum, dicuntur ea ratione, quia filius propter hæresis crimen (videtur idem esse de alijs delictis, quæ maximum, vel dimidium capitis diminutionem habent) à patria potestate egreditur. Instit. Quibus modis ius patriæ potest. soluit §. cum autem is, & §. pœna seuus; sed vfus fructus in bonis aduentitijs est proprius patris solius ob patriam potestatem, ergo hæc dempna nõ pertinebit ad illum, ex l. si ex causa. §. Papinian. ff. de minoribus: proinde consolidabitur cum proprietate, & ita confiscata, confiscabitur vfus fructus.

- 363 Castrus verò Palaus di. 3. punct. 10. nu. 18. cum alijs auctoribus merito hoc non admittit sequentibus verbis: Ceterum, inquit, hæc extensio mihi non probatur. Fateor namque filium non solum factæ declaratione criminis, sed à puncto delicti commissi egredi à patriæ potestate argum. textus in §. cum autem is, versic. pari ratione, Instit. Quibus modis ius patriæ potest. soluit. sicut enim à puncto, quo pater hæc crimina committit, filius à patriæ potestate egreditur, ita debet egredi à puncto quo ipse ea committit, vt bene dicit Molina. Iesuita, de iustit. disp. 9. vers.

- 364 ab hac Regula: Sed hoc non præstat, vt patet vfum fructum sibi debitum in bonis acquisitis à filio ante delictum, & toto eo tempore, quo sub ius potestatis erat amittat. Factum enim filij præiudicare non potest iuri patriæ acquisito. Neque ius percipiendi vfum fructum annexum est patriæ potestati, quoad conseruari; illo quoad primam acquisitionem à patria potestate pendeat, vt rectè pluribus relatis docet Molina supra, & disp. 140. versic. hoc tamen fundamentum consentit ijs Azueo lib. 8. recapit. tit. 3. l. 1. num. 112. O. Quia. deci. Pedemon. 34. & num. 9 Sanchez lib. 2. cap. 19. num. 11. hæc ille, quæ omnino approbo.

- 365 Superest videndum de bonis peculij castrensis, vel quasi castrensis, an ob delictum filij subiaceant confiscationi, aut parci sint deferenda? Multi tenent, & qui.

- quidem probabiliter subiacere confiscatio-
ni, ita Ant. Gomez variat. resoluit, de ser-
uit cap. 15 num. 15. Azor. tom. 1. lib. 5. cap. 7
quest. 8. Valquez 1. 2. disp. 109. cap. 1. nu. 9.
Gigas tract. de crim. leg. Maiest. lib. 2. tit.
de penis, quest. 12. Simanch. de Cathol. in-
stit. tit. 9. num. 13. Bonac. disp. 3. de contrah.
qn 8. punct. 6. tit. num. 18. & alij. Ratio est,
366 quia in huiusmodi bonis filius habet ple-
num, & perfectum dominium circa pro-
prietatem, ac etiam circa vsum fructum, &
liberamque illorum administrationem, &
dispositionem, ac si esset paternam filius, pa-
ter ex l. 2. C. ad Macedon. l. cum oportet
versic. exceptis, C. de bonis, quæ liberis, l.
miles. s. ff. de Castrensi peculio, etgo si de-
linquat, poterit illa amittere, cum deli-
cium committens publicatione dignum,
racitè alienare censetur.
- 367 Nec facit contra dicta l. 3. C. de bonis
proscripti licet enim in ea disponatur vt bo-
na castrensis à patre non debeant auferri,
atque ideo sic dispositum, quia tempore
illius legis talia bona patris erant, solaque
dispositio de illis filio favore militis con-
cedebatur, quod si non disponeret, patri
erant deferenda tanquam propria ipsius,
Attento tamen iure hodierno, bona pec-
culij castrensis sunt patris, sed filij, & pa-
ter non iure proprio, sed iure hereditario
in illis succedit. Authent. de heredibus ab
intest. venientibus, collat. 9. §. sic igitur de-
functus, & Authent. defuncto C. ad Ter-
tullian. & l. 3. C. de bonis, quæ liberis, &
alijs. Vnde cessare debet dispositio illius
legis quandoquidem finis illius cessat.
- 368 Opposita tamen sententia est probabi-
lior, nempe talia bona castrensis non sisco
sed patri competere, ita Clarus lib. 5. q. 78.
versic. Quæro etiam, Cotarrui. lib. 2. va-
riar. resolut. cap. 8. num. 7. Menoch. de re-
cuper. possesse remed. 9. num. 69. & 70. Far-
nac. rom. quest. 24. num. 11. Sanchez dict.
cap. 5. nu. 4. & plates ab eis relati.
- 369 Probatio efficax sumitur ex dicta l. 3. C.
de bonis proscripti, t. in qua patri, cuius fi-
lius est deportatus, conceduntur omnia
bona castrensis, vel quasi castrensis, ibi, si
filius, inquit, tuus, cum esset in tua po-
testate, in insulam deportari meruit: pec-
culium eius nec quod in castris acquisiuit,
vel quod ei militaturo donati, auferri tibi
370 debet. Sed lex ista per nullam aliam fuit
abrogata, cum eius abrogatio tantum se
extendat ad hoc, quod filius familias non
habeat administrationem, & dispositionem
bonorum castrensiū, neque heredem in
illis, si ab intestato decessat: Ex quorum
abrogatione nequaquam sequitur, dictam
l. 3. fuisse abrogatam, nam stare optime po-
tuit filij habere heredem, & successorē posse
administrare bona castrensis, & nihilomi-
nus si delinquat, ea patri deferri in præro-
gativam patriæ potestatis, & in illius solatium.
Vide plura penes Castrum Palaum
dict. punct. 10. num. 20. & 21. pro confirma-

- tione, & solutione rationum in contrariū.
- 371 Qui n. 22. sic bene addit. Ampliatur,
inquit hæc doctrina, vt procedat in casu
quo filius condemnatus filios habeat, quia
hoc non obstat, quo minus patri peculium
sibi debitum deferatur: Sic relato Salice-
to, Alexand. & Percgrino tradit Sanchez
372 lib. 2. cap. 15. num. 5. At hoc intelligen-
dum est in casu, quo filius condemnatus
sub patriæ efficit potestate: siquidem in il-
lius prærogativam, & solatium bona filij
condemnati patri deferuntur, vt tradit
Covar. lib. 2. variar. cap. 8. num. 7. l. Clau-
rus lib. 5. quest. 78. versic. Quæro etiam ad fi-
nem. Farinac. q. 24. n. 13. circa finem. Quod
373 tamen in Regno Castella, & Lusitania
fieri non potest, cum eo ipso, quo filius
virentem ducat, patriam potestatem egre-
ditur, vt habetur lib. 1. Lusitanarum ordi-
nationum tit. 67. §. 4. & lib. 4. tit. 78. §. 2. &
leg. 47. & 48. Tauri, quæ sunt 8. & 9. tit. 1. lib.
5. recopil. & tanquam à patri potestate
egressus, & sui iuris omnia bona sisco, &
non filijs, neque parentibus debentur hæc
ille.
- 374 Dubitatur tandem an ob crimen læsæ
Maiestatis diuinæ, & humanæ, ac sodomiti-
cum à filio familias perpetratum bona
Castrensis publicentur: Patrem negantem
tenet Sanchez dict. cap. 15. num. ducitur
indè quia nihil speciale videtur esse de his
criminibus dispositum, ergo &c.
- 375 Pars tamen affirmativa est communis, &
certa, quam tuerentur Reper. Inquisit. verb.
confiscatio veritatem propter hæresim Vm-
bert locat. post Iudiciale inquisit. qn. 18.
versic. sed vt nihil remaneat. Gigas de crim.
leg. Maiestatis, lib. 3. tit. de penis q. 2. in
fine Farinac. cum pluribus relatis tomo 1.
q. 24. num. 24. et de hæresi, quest. 190. §. 1.
num. 17. ac Castrum Palaus dict. punct. 10.
nu. 25. Ostenditur efficaciter ex l. quisquis,
§. filij verò C. ad leg. Iuliam Maiest. in qua
filio familias infligitur pena ista amissionis
suorum bonorum sed si ob crimen hæresis,
vel læsæ Maiestatis humanæ, ac sodomiti-
cæ bona castrensis non publicantur dicto fi-
lio, nulla sunt bona, quæ ei publicari pos-
sint, cum nulla alia habeat magis propria,
proindè dicta lex respectu filij familias va-
376 na esset, et vnnitilis confirmatur, quia
lex condemnat filium in amissione suorum
bonorum, et non distinguit, an sint sua,
ex iure communi, an ex iure speciali, ergo
Omnia comprehendit, de confiscatione
peculiorum filij ob crimen à patre com-
missum dicitur cap. sequenti. Atque his
Regula terminatur.

Propter crimen hæresis, aut aliud ab vxore commissum, an bona eius publicanda veniant? & quantum?

REGVLA CCCCLXVI.

377 **S**i post mortem viri bona vxoris viduæ ob crimen hæresis, vel aliud ab ea perpetratum publicentur, sub hac publicatione comprehenduntur dos, paraphernalia, et alia, quæ illo viuente tempore matrimonij acquisiuit. Constat autem matrimonio si vxor delinquat, non confiscatur eius dos, attento iure communi (Excipe quinquē casus indicandos) at spectato iure Castellæ bona, dotis confiscari possunt: nunquam tamen extenditur confiscatio ultra id, quod vxoris est proprium. Casu item quod publicatur dos, probabile est non publicari eius usufructum, probabilius oppositum censetur. Si præcedat tandem pactum inter virum, et vxorem, vt committente aliquo illorum delictum confiscatio dignum, transeant bona illius ad alium, probabiliter defenditur esse locum confiscationi: maiori tamen cum probabilitate id negatur.

381 **D**octrina huius Regulæ breuissimè explicabitur, cum multa circa eam sint omnino certa, pauca verò controuersa. Primò certum est, si viro mortuo, in hæresim vxor vidua incidat, aut aliud delictum confiscatione dignum committat, ac proinde eius bona publicentur extendi hanc publicationem ad dotem, ad paraphernalia, videlicet bona extra dotē, vt a:ras, sponfalitium largitatem, quando ea est vxoris, & ad alia omnia, quæ constante matrimonio acquisiuit. Nam fiscus publicationem exequens, nihil omittit eo-
383 rum, quæ sunt delinquentis. Tacite pro hoc textu in li constante § final. ff. soluto matrimonio, & ibi notant Barr. Bald. Paul. Imola, quos citat Ant. Gomez l. 78. Tauri; num 5. Trad. atque Iul. l. ar. quæst 78. versic. Quæro si bona. Sanchez. lib. 2. cap. 17. num. 25. Bonac. disp. 3. de contract. q. 8. punc. ult. §. 1. num. 17. & Farinac. referens plures tom. 1. prax. crimin. quæst 25. n. 112.

385 **E**il item certum secundum ius commune, si vxor constante matrimonio crimen hæresis, vel aliud confiscatione dignum perpetret, quamuis publicentur vniuersa eius bona, sicuti merito publicanda sunt, non posse tamen confiscari dotem ipsius. Ita Auctores num. præcedenti relati quibus addit Castrus Palau punct. 8. num. 2. Patet ex l. quinquē legibus, ff. de bonis dñati vbi expresse disponitur, ne fiat constan- te matrimonio confiscatio dotis, maxime cum huius eo tempore Dominus vir dicatur l. dote ancillam C. de iure dotium &c.

384 **E**xcipit tamen Imperator in ca. l. quinquē casus seu quinquē crimina grauissima, in quibus locum habet semper publicatio dotis, nempe in criminibus læsæ Maiestatis, vis publicæ, patricidij, veneficij, & Sicarij; quia sic statuitur in dicta l. Quamuis autem in ipsa non fiat expresse mentio de crimine hæresis, concordant tamen omnes doctores quod ad eam extendatur dispositio huius legis quinquē legibus, cū sub crimine læsæ Maiestatis sit comprehensa. Quare in specie propter hæresim vxoris publicari eius dotem, sicut & reliqua bona, defendunt bene Ant. Gomez. l. 78. Tauri n. 1. Farinac. de hæresi, quæst 190. num. 54. Ioann. Rosas tract. de hæresi, par. 2. affert. 40. num. 313. & 315 & Sanchez pluribus relatis ibidem num. 26.

386 **P**ræterea certum habetur, spectato iure regio Castellæ, si constante matrimonio vxor delinquat, etiam extra illa quinquē delicta enormissima, partem dotis, vel totam dotem confiscationi subiicere. Patet ex l. 78. Tauri, quæ est lex 11. tit. 9. lib. 5. recopil. ibi la. Mujer durante el matrimonio por el delicto puede perder en parte, & en todo sus bienes dotales, & de ganancia, & de otra qualquiera calidad
387 que sean. Et non requiritur, vt delictum sit confiscatione dignum, ad hoc vt possit vxor partem dotis, aut totam dotem amittere. Quod docent Matienzo suprad. l. 1. gloff. 1. num. 2. Azuero ibid. n. 5. & Sanchez lib. 2. cap. 17. num. 29. Offenditur inde, quia in textu dictæ legis nulla sit mentio confiscationis, & quia ibi dicitur, posse partem dotis amitti, quod non quadrat confiscationi, quæ totum comprehendit, & quia loquutio est generalis de delicto. Quare ex quocunque crimine vxor condemnatur, in bonis dotalibus poterit fieri executio condemnationis.

388 **T**andem certum est, quoties dos, vel pars dotis publicari potest, publicationem non extendi ultra id, quod proprium est vxoris: Ex quo fit inferi Castrus Palau dict. punct. 3. n. 4. Quare, inquit, si dotem habet obligatam marito, vel alteri reddi soluto matrimonio; fiscus non poterit usurpare dotem in perpetuum, sed ad summum pro tempore, quo vxor fuit dote debet, & illo transito debet redire ad substitutum, habetur expresse l. si dotem, C. de iure dotium quem textum reputat vnicam & singularem Baldus ibi 2. lectura & plures doctores, quos refert & sequitur Ant. Gomez l. 78. Tauri in fine, Matienzo glossa 2. num. 1. Azuero num. 6. Sanchez nu. 33. hæc ille cum attestatione grauium doctorem.

389 **D**ein occurrunt duæ discutienda, allquantulum controuersa: Primum, an quædo ob delictum vxoris dos ei confiscatur, debeat extendi confiscatio non solum ad proprietatem, sed etiam ad usufructum? Intelligitur præsens dubium casu, quæ ob deli-

delictum non infligitur vxori pena mortis sed alia extraordinaria, quia tunc vxoris dos, dum viuit, videtur quoad vfumfructum ad vitu pertinere, pro oneribus matrimonij sustinendis, l. dotis fructus, ff. de iure dotium, & l. pro oneribus, C. eod. tit. sed ad fscum non spectant bona, quæ alienato sunt à delinquente ergo non potest ad eum spectare vfumfructus dotis.

390 Confirmatur, quia propter crimen vxoris: non debet vir innocens puniri, quod eueniret si vfusfructu dotis periret; quin etiam ex alia parte astrictus esset obligationes alendi vxorem, ergo nequaquam extenditur publicatio ad vfumfructum dotis constante matrimonio. Ita licet dubitanter Palaz. rubr. in repet. rubr. de donat. inter virum, & vxorem fol. 46. § 66. col. 4. Ioan. Lupus eadem rubr. § 66. num. 23. & Bonacina dicit esse probabile disp. 3. de contract. qu. 8. punct. ult. §. 1. n. 17. quam probabilioram admitto.

391 Ceterum cum pluribus melioris notæ auctoribus iudicio veris, & probabilius oppositum, nempe confiscari dotem etiam quoad vfumfructum. Ostenditur primò ratione fundata in iure, quia lex, vel dispositio referens se ad aliqua bona, intelligenda est de proprietate, & simul de vfusfructu eorum, iuxta text. in l. restituere, ff. de verbor. signific. in l. in condemnatione, ff. de regul. iur. & in l. videamus, ff. in Fabiana ff. de vfuris, sed lex Regni Castellæ disponit, vt ob quoduis delictum vxoris dos, vel pars eius confiscari possit, & iuxta dispositionem iuris ob quinque illa delicta venit in totum confiscanda ergo intelligi debet simul de proprietate, & vfusfructu.

392 Ostenditur item, quia ista est alienatio non ex contractu, sed ex delicto, quæ vocatur alienatio necessaria, & per legem inducta; ergo potest maritus in ea prejudicari, argument. textus in l. alienationis, ff. familiæ ereciscundæ. Ita Ant. Gomez. l. 78. Tauri, num. 6. Matzeno, l. 1. tit. 9. lib. 5. recop. gloss. 1. num. 4. Azuero lbi, num. 5. Ioan. Rojas singul. 127. Zanch. tract. de hæret. cap. 25. num. 4. sine Lelins Zechius in summa. 1. par. tit. de fide, rubr. de hæresi, cap. 1. §. versic. quinto ampliatur. Farinac. q. 190. num. 34. Sench. lib. 1. in decal. cap. 17. num. 31. Castus Palas dict. punct. 13. num. 6.

393 Pro solutione autem rationis in contrarium licet verum sit dari dorem ad o nera matrimonij subeunda, si tamen mulier delicto suo dorem perdidit, cessat obligatio qua tenebatur maritus alendi eam; sicut cum dos promissa est, & non soluitur, haud obligatur maritus vxorem alere, ita neque obligatur, quando ob culpam mulieris dos aufertur. Docent Sanchez lib. 2. de matrim. disp. 5. num. 10. & cum alijs relatis Farinac. de hæresi x. q. 190 n. 54.

394 Sed petes à quoniam in tali casu vxor sit alenda? Bene respondet, & probat Molina lib. 2. de primogen. cap. 16. nu. 24. obli-

gationem alendi illam refundi in parentes. Quod si isti non possint alere; tunc ratine solus vinculi matrimonialis, ex mutui amoris tenebitur vit ad alimenta ei præbere 395 da. Quid quod tamen defendamus, quod teneatur maritus alere vxorem, quæ sic delicto dorem alienauit, vt descendunt Ant. Gomez l. 78. Tauri num. 6. Simanc de Cathol. inst. tit. 16. num. 19. & Surdus de aliment. tit. 7. q. 21. num. 6. & 7. non proinde sequitur confiscari non posse dorem; cum hæc non sit mariti quoad dominium, & proprietatem, sed tantum quoad administrationem pro sustentanda familia, quæ administrationi finitur confiscata dote, aut casu perditur.

396 Dote verò casu pereunte, nequaquam excusatur maritus ab obligatione alendi vxorem vt deducitur ex l. si cum dorem, 23. §. Si maritus ff. soluto matrimonio, ergo neque excusabitur ab ea propter publicationem dotis; cum talis obligatio præstandi alimenta vxori, ex vinculo coniugali tunc oriatur, quo non dissoluit, ipsa non dissoluitur, ita Castus Palas dict. punct. 13. num. 7.

397 Alterum denique contronetsum restat discutiendum, num dos, vel alia bona, confiscari possint, si præcessit pactum inter virum, & vxorem, vt committente, aliquo illorum delictum confiscatione dignum, dos, aut alia bona ad alterum transeant? Tenent aliqui affirmari eum probabilitate confiscari posse & non impediri confiscationem per tale pactum. Ita Barbosa l. constante, 23. ff. soluto matrim. §. fin. nu. 2. Ducitur inde, quia pactum illud derogat legi communi, per quam statuitur publicatio dotis, & aliorum bonorum delinquentis; ergo nullum, seu inualidum censetur, secundum huius publicam ff. de pactis.

398 Nihilominus, vt multo probabilius tenendum non posse tunc confiscationem, fieri, & dorem, aut alia bona ad coniugem innocentem spectare. Ratio est, quia ex dicto pacto insurgit prohibitio expressa alienandi dorem, & reliqua bona non in fauorem coniugis delinquentis, cum huic non applicentur, neque in fraudem fisci, cum non sit factum post delictum commissum, sed casu, quo committitur. Ergo tale pactum validum existit, & ratione illius coniux innocens habet ius acquisitum ad dorem, & ad bona reliqua, præferenduque est fisco: Tunc expressè Baiardus addit ad clarum lib. 6. q. 78. num. 63. Peregr. de iute fisci lib. 5. tit. 2. num. 87. & 118. Farinac. plures referens, tom. 2. q. 35. num. 115. & Castus Palas dict. punct. 13. n. 9. De confiscatione dotis et bonorum vxoris ob delictum mariti dicemus cap. sequenti, Atque his Regula finis.

An, & qualiter confiscatio bonorum hæretici contumacis etiam existentium in alieno territorio facienda?

REGVLA CCCCLXV II.

- 399 **P**ublicantur bona hæretici contumacis absētis elapso anno post iuridicam citationem: quod si postea compareat pro recuperandis bonis, non auditur, nisi de innocentia eius, vel de iusto impedimento legitime innoscatur, aut nisi sit minor, cui competat restitutio in integrum. 400 aduersus dicti anni lapsum. Fit autem publicatio à tempore, quo prohibitiones ostendunt delictum commissum: Et ostenditur ad bona etiam extra territorium iudicis publicantis existentia, siue de iure communi, siue de speciali ad eam faciendam procedatur, si in utroque territorio idem ius seruetur, & ab eodem superiore. 401 sit latum: aliis secus. Item quamuis Iudex territorij, in quo reus condemnatur, ferat sententia confiscationis bonorum, quæ sunt in alieno territorio, executio confiscationis faciēda est à iudice talis territorij, requisito verò à iudice, qui sententiā tulit.

403 **N**illum dubiū penes doctores, quod hæretico contumaci absenti, seu fugituo, postquam sufficiens, ac iuridicè citatus fuit, & post declaratoriam hæresis, elapso anno confiscari possint omnia bona: ut quandoquidem corpore, vel persona ob fugam, seu absentiam multari nequit, saltem in bonis temporalibus multetur. Ita Siniach. Pegna, Sanch. & alij etiam.

404 **D**ubitatur verò, num elapso anno sententia confiscationis bonorum hæretici contumacis, ita transeat in rem iudicatam, ut comparens postea non sit audiendus ad ea recuperanda? Non desunt, qui volunt hunc esse audiendum ad dictum effectum, recuperandi illa, non aliter, quam si intra annum comparuerit (sicuti est audiendus circa penam corporalem etiam si statua eius fuisset combusta,) si auditus non conuincatur de hæresi. Ita Scaccia de iudicijs lib. 1. cap. 98. nu. 34. & alij.

404 **M**ouentur inde, quia textus in l. finali, ff. de requirend. reus, disponens, ne bona restituantur contumacia non comparenti intra annum, intelligitur de bonis ei ablati in penam consumaciæ: quæ incurritur non comparendo intra annum, & nisi ea purgetur transito anno legitimum impedimentum non comparendi ostendendo, pena habet suum effectum nec restitutum bona confiscata, licet postea ostendat

405 suam innocentiam. Verum in casu hæresis non confiscatur bona propter contumaciam, sed propter ipsam hæresim; et

go quoad hanc bonorum confiscationem, non transibit sententia in rem iudicatam: sed quous tempore contumax compareat, erit audiendus, & si ab hæresi se innocentem ostendat, bona confiscata erunt ipsi restituenda.

406 Decisio tamen vera, & communis ferè omnium est, quod bona confiscata non debeant ille contumax recuperare, nisi postea comparens innocentiam suam, aut iustum impedimentum non comparendi intra annum demonstret. Ostenditur ex l. finali, ff. de requirendis reus, ibi, mandatis cauetur intra annum requirendorum bona obignari, ut si redierint, & se purgaerint, rem suam integram habeant: si neque redierint, neque qui se defendant, habuerint, tunc post annum bona in Fiscum eo-

407 gantur. Manifeste prober idem lex regia, 3. tit. 10. lib. 4. recopil. ibi, y pasado el dicho año, no se auiedo dentro del presentado, ni prendido el tal acusado, se execute luego la sentencia en las penas de dineros ó de bienes, assi en las que aplicaren ala nuestra camara y Fisco, como en las, que se aplicaren ala parte y no pueda en quanto á ellas ser odio, aunque pasado el dicho año se presente. Ita Siniach. de Cathol. institut. tit. 3. fine. Pegna in direct. 3. par. comment. 49. versic. Aduerente. Flamin Cartar. de executione sentent. contum. cap. 1. num. 178. & Sanchez lib. 3. cap. 10. num. 18.

408 **Q**ui nu. 19. bene defendit, cum Boetio decis. 63. Olavio in concordia iuris, littera A nu. 12. Ioann. Garcia de nobilitate, Gloss. 6. §. 1. à num. 24. Azcuedo, lib. 4. recopil. tit. 10. à num. 6. Gutierrez quæst. pract. lib. 3. quæ. 34. à nu. 7. & cum alijs, quidquid neganter dicat. Auadendo responso, §. nu. 7. quod minor aduersus dicti anni lapsum gaudeat beneficio restitutionis in integrum, ut etiam quoad penas pecuniarias, audiat, & bona confiscata ei restituantur.

409 **E**st item dubitatio, quandonam, seu à quo tempore faciēda bonorum confiscatio hæretici contumacis? Ante decisionē notat bene Castrus Palacios, dict. disput. 5. punc. 12. initio, esse circa hoc grauissimam controuersiam inter doctores, cum ex ea pendeat, contumaxne possit bona sua alienare priusquam in contumaciam cōdemnetur, sique valida alienatio eorum, neque reuocanda, nisi in fraudem Fisci licet esse probatur. Nam si confiscatio trahitur non ad diem, in quo probationes ostendunt delictum hæresis esse patratum, sed ad tempus, in quo sententia super delicto in contumaciam fertur, poterit contumax, dum condemnatus non est, bona alienare, & sic vitare bonorum confiscationē, iudices fidei eludere, quod non exiguum inconueniens apparet.

410 **D**uplex circa hanc dubitationem sententia extat, altera tuentium, & quidem proba-

probabiliter bona hereticis contumacis non confiscari à die quod testes de eius heresi deponunt, sed à die, qua condemnatio vel condemnatio, vel ex crimine non se purget. Ita Simanc. de Cathol. in lib. tit. 9. §. 86. Menoch. lib. 3. consil. 159. n. 19. Couar. in cap. Alina Mater 1. par. §. 7. sub n. 1. verbi. sed in causa hereticis, & Sanchez lib. 2. cap. 22. nu. 35. Pro hac sententia plures sunt rationes, quas videas apud Castelm. Palaum dict. p. 2. nu. 1. & earum solutiones num. 3. Vñam solum attingo.

- 411 Nimirum, quia contumax non reputatur pro confesso, & convicto, nec ut talis damnandus, nisi à die quo completa est contumacia, iuxta cap. cum contumacia, de hereticis in 6. & cap. excommunicamus. §. qui autem, eodem tit. & lib. ergo ab illo tantum die bona illius confiscari debent.
- 412 Ceterum opposita sententia multo probabilior censetur, affirmans confiscationem bonorum faciendam esse à die, quo depositiones testium fuerunt receptae, quod talis contumax in heresim incidit. Probat efficaciter Farinac. quem citat, & sequitur Castus Palaus, quia quando quis eodem nate ut hereticus in contumaciam, hac condemnatio non fit propter ipsam contumaciam, seu ob transgressum mandatum superioris, vel iudicis iurisdicte citantis non comparendo, sed propter crimen heresis, quod praesumitur commississe, & pro quo citatus fuit, ut responderet, & se purgaret. At si contumax non censetur crimen heresis incurrere in die quo profertur sententia condemnatoria, sed in die, quo testes de eo incurso deponunt, ergo ab illo die est confiscatio bonorum facienda.

- 413 Confirmatur ex dict. cap. cum contumacia ubi deciditur, quod inordescens per annum in excommunicatione circa causam Fidei, ut hereticis si condemnandus; sed ut hereticus damnari non poterat, nisi iuris fignione esset hereticus: & docent ibi Glossa, Couar. §. 7. num. 12. Menoch. de arbitrat. lib. 2. calu. 416. n. 6. Rojas singul. 3. nu. 4. Albert. de agnoscent. assert. cathol. quæst. 30. num. 73. Nauar. consil. 21. sub tit. de heret. nu. 2. Pegna. 413. par. comment. 49. Parei inde manifeste, quia heresis multo grauius delictum est, quam contumacia, unde nequit vtrique equalis pena assignari: & contra iustitiam faceret iudex, aut cuius superior, si equaliter delicta ista puniret; sed suspensum de heresi, & in contumacia persistenter eidem penis esse puniendum, ac hereticum praesentem, patet ex text. & antecibus predictis; Nam contumacia seu violario precepti superioris cleantis est quædam delicti suspensio, & denunciati manifesta probatio &c.

- 414 Extenditur autem confiscatio facta heretico contumaci elapso anno ad bona eius existentia in proprio, ac etiam in alieno, sed alterius iurisdictionis territorio,

si procedatur de iure communi ad eam faciendam; Ita omnes Doctores, Barth. in l. cunctos populos, num. 51. C. de Summa Trinitate item allegatis Angelo, Conrado, Czpolla, Gigante, Ploto, Romano, Farin. tom. 1. qu. 25. nu. 100. & Sanchez plures referens lib. 2. cap. 20. nu. 30.

- 416 Qui nu. 31. declarans sit subdit. Dicitur a iure, inquit iure cum nuni fieri publicatio, non quod in vtroque territorio vigeat eadem lex à diuersis Principibus lata, sed quando lata est à Superiore vtriusque territorij, ut in crimine heresis, & ideo Fiscus capiet illa bona, vbiue sita sint. Quippe ea sententia ius facit apud omnes. Sic relatis Ioann. Andrea, & alijs tenet Pergrinus eodem num. 27. hæc ille, & bene quidem.

- 417 Sed quid ubi confiscatio fit de iure speciali, seu municipali? Circa hoc est aliquis difficultas, & varios casus distinguunt Doctores, & pro decisione in communi memis se iunxit ad istos consule. dos remittit lectorem Sanchez ibidem nu. 32. Verum, exprimenda distinctio illorum aliquantum, nempe si tale ius in vtroque territorio viget, & vtroque idem sit Dominus, ac idem Fiscus, seu Bursa Fiscalis eodem; trahitur confiscatio ad diuersum territorium. Ita cum alijs relatis Farin. tom. 1. qu. 25. n. 98. & Ant. Soula lib. 3. Aphorism. cap. 14. nu. 5.

- 418 E contra verò si territoria sint diuersa & diuersi etiam Domini vtriusque territorij, ac burse Fiskales separatæ, & distinctæ, non extendatur confiscatio ad bona extra territorium confiscantis existentia, quando fit de iure speciali seu municipali, licet hoc in vtroque territorio seruetur. Sic ibidem Farin. nu. 99. post Barr. Ioann. Andrea, Albert. & præcipue Nell qui prædictos citat in tr. de banni. p. 1. si verò publicatio fit, & infra in verfic. si verò, & iurisdictiones. Atque cum eodem Nell. subiungit Farin. his verbis.

- 419 Quod si, inquit, publicatio fit virtute iuris municipalis tribuentis iurisdictionem, vel penam flaueris, vel vtrumque facientis; die quod tunc publicatio non extenditur ultra illa bona, quæ sunt extra iurisdictionem, & potestatem illius legis municipalis, cuius vigore fit confiscatio, per l. tertiam, ff. de officio præsid. & l. fin. ff. de officio prædicti. verb. & l. neque; Qui dar. tutor. poss. & l. ius singularare. & l. quod ut de corr. ff. de legibus. & l. ille.

- 420 Denique tamen si iudex territorij, in quo hereticus, vel alius reus indicatur, proficitur sententiam confiscationis bonorum, quæ in alieno territorio sita sunt, apprehensio, seu executio confiscationis faciendi venit à iudice talis territorij, requisitio tamen à iudice, qui sententiam tulit. Primum ostenditur à Doctoribus per textum in l. A duo Pio. §. 1. ff. de iudicata, & argumento textus; l. cum vnus, §. fin.

fin. ff. de bonis athen. Iudic. possidendis. Vtrumque tradunt ut certum Farin. ibidē nu. 93. Sanch. lib. 2. in Decal. cap. 20. n. 33. & Soufa dict. cap. 14. n. 7.

- 411 Qui nu. 8. sic addit: Vbi bursa, inquit, Fisci communis non est, bona immobilia, confiscata pertinent ad Fiscum, ubi sunt sita. Dummodo Dominus secundum territorij habeat etiam in eis confiscandi. Clar. d. qu. 78. nu. 27. Farin. dict. qu. 25. nu. 101. Sanch. dict. cap. 20. num. 34. hæc i. le. Et concludit loquens de mobilibus sic. Bona, inquit mobilia in prædicto casu, cum sciatur diuersi sunt Fisci, pertinent ad Fiscum loci, in quo fit confiscatio, eo quod concernunt personam damnati. Peregr. dict. tit. 3. nu. 141. Fañm. dict. quæst. 5. num. 108. Sanchez dict. num. 34. hæc Soufa: quibus Regula finis.

An valeat alienatio facta à Delinquenti cuius bona non ipso iure, sed per sententiam publicantur, ita ut à Fisco reuocari non possint? aut si sint.

REGULA CCCCLXVIII.

- 423 Quæcumque alienationes factæ quouis tempore in fraudem Fisci, ab isto, lata iam confiscationis sententia, reuocari possunt, & quoad rei substantiam, & quoad fructus penitentes: sitque hæc reuocatio via ordinaria, non executina, si bona iam in tertium possessorem transierunt.
- 424 At quilibet alienatio, siue titulo oneroso, siue lucratiuo, ante delictum facta à delincente, cui per sententiam solum bona publicantur, valida est irreuocabilis: quin etiam post delictum commissum, priusquàm sententia feratur, etiam si accusatio, & litis contestatio alienationem præcedat: quid, quid aliqui limitando in contrarium dicant.
- 425 Post latam vero confiscationis sententiam non appellatur, & quæ transit in rem iudicatam, non valent alienationes à dicto delincente factæ.

- 426 Concordant omnes circa doctrinam in prima parte Regulae traditam, quod possit Fiscus quasvis alienationes in fraudem ipsius factas, post latam confiscationis sententiam, reuocare, in tentando contra possessores adiones reuocatorias. Tradunt vti omnino certum Peregr. de iure Fisci lib. 5. tit. 3. nu. 153. Tuscus tom. 4. comel. 481. nu. 2. & seqq. Sanchez lib. 2. in Decal. cap. 21. nu. 25. Patet ex l. in fraudem, ff. de iure Fisci, ibi in fraudem Fisci non solum per donationem, sed quocumque modo res alienatur reuocatur, & ex l. si aliquis 7. ff. de donat. causa mortis.

- 427 Fraus verò cum sit delictum, non presumitur, l. merito, ff. pro socio: quare iudicandum potius esse factam bonorum alienationem

animo bono, & syncero, & non, gratia Fisci fraudandæ: nisi hæc fraus, quæ in solo animo consistit, ex coniecturis eliciatur, sicut ex eis solis elicienda est, ut bene ait Sanchez dict. cap. 21. nu. 5. A quo vsque ad 24. proponit, & expendit sex coniecturas assignati solitas, ex quibus in præfenti materia fraus deducitur, nos iam alibi aliquid de eis diximus, & ne ad id agamus, vide apud eundem Sanchez.

- 429 Parimodo concordant omnes consequenter loquendo (licet id non attigimus in Regula) quòd alienatio facta à delincente ante, vel post commissum crimen, si bona eius non ipso iure, sed per sententiam solum publicentur, quamvis in fraudem Fisci fuerit facta, valida sit, interim, dum non reuocatur: cum ratione talis delicti, & fraudis bona delinquentis non sint specialiter Fisco obligata. Probatur ex textu in l. res vxoꝝ, C. de donat. inter virum, & uxorem, l. 1. C. de penis Fiscalibus. l. in fraudem, ff. de iure Fisci. Tradunt Farin. de falsitat. quæst. 164. nu. 63. & 66. Anron. Gomez. tom. 3. cap. 14. & pluribus relatis Sanch. dict. cap. 21. n. 26.

- 430 Sequitur in Regula, esse reuocandam alienationem factam in fraudem Fisci, non solum quoad rem ipsam, sed etiam quoad fructus in ea pendentes, ratio est, quia isti fructus pars illius rei confiscatæ censentur. Ita Peregr. de iure Fisci, lib. 5. tit. 1. nu. 74. Farinac. dict. quæst. 164. nu. 55. Bonacin. disp. 3. de contract. qu. 8. pune. vltim. §. 2.

- 431 Hinc, & Sanchez dict. cap. 21. n. 41. Quamquam iidem auctores limitant, quod non reuocetur quoad fructus perceptos medio illo tempore ante sententiam, siue consumpti sint, siue non. Nam cum dominium illius rei fructus producentis sit translatum in possessorem, huc sine ulla Fisco obligatio illi acquiritur. Imò addit Castrus Palaus dict. disp. 5. punc. 22. ex mente aliorum, idem esse dicendum de fructibus perceptis etiam post litem contestatam: Ratio est quia contestatio litis non tollit dominium esse translatum in possessorem quid, quid in contrarium dicat Farin. ibidem n. 57. sed de hoc magis clare infra.

- 432 Deinde tametsi Fiscus habeat ad actionem, contra alienationes factas in sui fraudem, nequit tamen res alienatas, quæ iam in tertium possessorem transierunt ab eo reuocare via executina, sed ordinaria. Probatur sic quia alienatio illarum fuit valde facta. Item quia non proceditur de iure communi via executina, quamvis teus sit obligatus auctori per scripturam, l. minor 25. annis, ff. de minoribus, & tradunt ut certum Vmber. locat. post iudic. Inquisit. quæst. 16. & Farinac. de hæresi quæst. 190. num. 88.

- 433 Est autem difficultas, an alienationes factæ à delincente, cuius bona confiscantur non ipso iure, sed per sententiam, & administratio bonorum non fuit ei specialiter

liter interdicta, nisi firmiter, & irrevocabili-
liter validæ? Si fiat ante commissum
delictum, & non in fraudem fisci, certum
est esse prorsus validas, & irrevocabiles.
Adhuc manifesta huius doctrinæ decisio in
l. i. quis posthac §. si quis etiam C. de bonis
damnatis ibi, si quis etiam in emancipa-
tos liberos, ante tempus criminis, ac reus
patrem convulsisse claruerit, integrum
eisdem citra inquietudinem referretur, &
fauet l. regia 2. tit. 4. par. 5. sine. Ostenditur
indè efficaciter, quia ante delictum seculi
fraude, nequaquam competit ius fisco,
neque adversus delinquentem, neque ad-
versus eius bona, ergo non potest alienatio
facta à fisco revocari.

435 At post delictum commissum videtur
circa hoc esse maior difficultas. Nihilomi-
nus si parato iam crimine ante latam
sententiam fiat alienatio bona à desina-
quente alienatur, valida est alienatio,
& nequit revocari, siue titulo oneroso, si-
ue gratuito sit facta, nisi in fraudem fi-
sci factam fuisset, ex coniecturis innotescat.
Ita defendunt Anton. Gomez tom.
1. variar. cap. 14. num. 4. ubi plures anti-
quiores refert, Farinac. de falsitate, quæst.
164. num. 1. Bonacina disp. 3. de contra-
ctib. quæst. 8. punct. ultim. §. 1. num. 1. &
Sanchez dict. cap. 31. num. 32. Ratione
se ostenditur, quia ob tale delictum non
fuit sublata delinquenti bonorum admini-
stratio, ut patet ex l. auctur §. de
iure fisci, nec eius bona sunt fisco obliga-
ta, l. res uxoris C. de donat. inter virum &
uxorem, ergo &c.

436 Moderando, autem affirmant aliqui
hoc tunc solum habere locum, quando
sententia condemnatoria non sequitur.
Nam ea secuta volunt alienationem fac-
tam post delictum invalidam esse, & re-
vocari posse. Ita Ancharam. consil. 25.
ex his quæ superius num. 2. Gadin. tit. de
bonis malefacti, num. 5. versic. & ideo do-
minus, Odofred. in l. post contractum 15.
de donationib. num. 2. & alij. Ducun-
tur quia in ista l. post contractum sic ha-
betur, Post contractum, inquit, capi-
tale crimen donationes factæ valent con-
stitutione duorum Securi, & Antonini, ni-
si condemnatio sequatur sit. Ergo secuta
condemnatione non valent factæ post de-
lictum, quous tempore fiant. Atque
hunc modum explicandi textum valde
approbat Farinac. dict. q. 164. num. 3.

437 Verum hanc moderationem, teste ip-
so Odofredo communiter rejiciunt Do-
ctores, præcipue Barth. in dict. l. post con-
tractum, in princip. Cuman. ibi num. 1.
Clarus in præf. §. final. quæst. 78 num. 17.
Antoa. Gomez & Bonacin. ubi supra, San-
chez dict. cap. 32. num. 31. & Castus Pa-
lus dict. punct. 31. num. 5. versic. Care-
bit hæc quibus adhæreo. Probatur, quia
dict. lex, post contractum absolutam con-
tinet declarationem, quod donationes factæ

post crimen capitale sint validæ firmiter,
& irrevocabili-ter vobis subiungendo, nisi
condemnatio secuta sit non intendit ex
condemnatione postea secuta donationes
ante eam factas infirmari; sed intentio ip-
sius est, quod donationes factæ post cri-
men patratum, & taliter ut condemna-
tio iam secuta sit, nequaquam valeant.
Atque hic est communis intellectus di-
ctæ lege.

439 Confirmat sic Castus Palus, Dona-
tio, inquit post commissum delictum, &
ante sententiam, vel est valida irrevoca-
bili-ter, vel non? Si valida est irrevoca-
bili-ter ex superveniente sententia revocari
nullatenus potest. Si autem non est ir-
revocabili-ter valida, revocari poterit etiam
si condemnatio non sequatur, quod est
contra prædictam legem, & omnes. Ergo
affirmandum est eius valorem non pende-
re ex condemnatione contingente hæc il-
le, quibus omnino rounitur.

440 Limitando item afferunt alij, quod va-
lere alienationem post delictum debeat in-
telligi, si lis contestata non sit, aut accusa-
tio non sit firmata. Post litem enim con-
testatam, aut accusationem firmatam,
quod alienatio irrevocabilis sit non admit-
tunt. Ita Glossa in l. ex iudiciorum 10. verbo
alienare ff. de accusationibus, Cynus in
l. si quis posthac, num. 2. C. de bonis pro-
curip. Baldus ibi, nu. ad finem. Angeln. 3.
ac plures citati à Farin. dict. q. 164. num. 14.
Videtur posse ostendi ex l. fin. C. de litis,
ubi expressè decisum habetur, quod res
litigiosa nequeat alienari sed accusatio iam
delinquentem maxime post contestatam li-
tem bona eius sub litigio sunt, an confis-
canda nec nèt ergo nullo modo tunc alienari
possunt ab vilo.

441 Nihilominus metud expellitur à docto-
ribus meliores notæ ista limitatio, qui ab-
solutè affirmant, quod valida sit irrevoca-
bili-ter alienatio quous tempore fiat ante
sententiam, nisi in fraudem fisci proberetur
facta. Ostenditur ex prædicta l. post con-
tractum, quia ibi solum excipitur tempus
condemnationis. Ita tum alijs relatis Ant.
Gomez tom. 3. variarum, cap. 14. n. 4. versic.
si vero, & versic. quod extendo. Clarus in
præf. §. fin. q. 78, num. 17. & 18. Bonac. disp.
3. de contractib. q. 8. punct. ultim. §. 1. nu. 1.
Sanch. dict. cap. 15. num. 32. & Farin. dict. q.
164. de falsitate, num. 11. & seqq.

442 Nec vim habet quod addidit ex l. fin.
C. de litig. quia ut rectè docent Bart. ibi nu.
14. Imola, num. 1. versic. quarta fuit opi-
nio, Farinac. dict. q. 164. num. 17. & Sanch.
ibidem num. 32. ubi principaliter agit de
vindicatione delicto, & sic criminaliter non
de bonis per contestationem litis, bona
delinquentis non existunt litigiosa, com-
non sit de ipsis litigium, sed de puniendo
delicto, propterea non litis comprehensa
in definitione dictæ legis fin. C. de litig.

443 Aliam limitationem adiungunt non-
nulli

nulli vt Iacobus de Arena in dict. l. post cotra-
ctum num. 2. verfic. neque obstat. Paulus
de Castro num. 2. verfic. testium casus, &
Sanch. dict. cap. 21. num. 25. quod sic intelli-
gendum, nisi suspenderet in contumacia,
cum alienatio delinquenti contumaci pro-
hibeatur, ne hoc prætextu via ad fugam,
ei disponatur, secundum l. finalem ff. de re-
quirendis rebus.

444 Hec tamen limitatio non admittitur
ab alijs, præcipue à Menochio, de præ-
sumpt. lib. 3. præsumpt. 234. num. 58. & seqq.
ac Castro Palao, dict. punct. 21. nu. 7. qui-
bus adhæreo. Ratione sic ostenditur, quia
delinquenti fugituo non est prohibita a-
lienatio, sed delinquenti contumaci, sic

445 per sententiam declarato. Quin etiam
benè addit idem Castus Palao, ibi quod
sit probabile, posse alienare condemnatum
in contumaciam, pro sola contumacia.

446 Secus si in contumaciam ex sufficientibus,
ac iuridicis indicij pro delicto con-
demnatus fuerit: quod etiam docent Pe-
regin. de iure Filii lib. 5. tit. 1. nu. 182. Fa-
rimac. dict. que lib. 64. num. 17.

447 Tandem concordant omnes doctores
hæcenus in hac Regula clari, quod possit
reuocari alienatio facta post sententiam,
condemnatoriam, maxime si ab ista ap-
pellatum non sit. Patet ex supradict. l. post
contractum, ibi, nisi condemnatio secuta
sit. Afferit ibidem citatus Castus Palao
nu. 8. nec maiori hac indiget probatione.

448 Verum si à sententia iuridicè sit ap-
pellatum, & propter appellationem iuridicam
illius executio fuit suspensa; valida erit a-
lienatio post ipsam facta, ac si sententiam
condemnatoria non esset lata, non enim
dicitur propter lata sententia, quæ non
habet effectum. Tradunt vt prorsus cer-
tum Anton. Gomez tom. 3. variarum. c. 14.
num. 4. Bonacin. disp. 3. de contradic. q. 8.
punct. vltim. §. 2. num. 3. sine Farin. dict. qu.
164. num. 24. & Thomas Sanch. lib. 2. in de-
cal. cap. 21. num. 86. Vide plura apud Ca-
strum Palao citatum; vt iam huic Re-
gula finis.

*Num valida, & licita alienatio bonorum
qua ipso iure confiscantur? & an fisco
sic alienata recuperare possit?*

REGVLA CCCCLXIX.

449 **M**ulto probabilis est, quod tam
valide, quam licitè ante con-
demnationem delinquentis possint alienari bo-
na, quæ ob hæresim, vel aliud delictum
ipso iure publicantur. Verum tales aliena-
tiones fisco prout libuerit potestatem ha-
bet reuocandi, nisi obstat, quod possessio

450 res iam legitimè præscripserint. Ad le-
gitimam autem præscriptionem contra dic-
tæ reuocationis actum inducendam in-
crimine hæresis, concurrentibus alijs con-

ditionibus requisitis, spatium quadragin-
ta annorum communiter assignatur, quid-
quid aliqui dicant sufficere quinque annis,
quando bona fisco Regis sunt applicata.

451 In alijs vero criminibus ad hæresim per so-
los viginti annos præscribitur: & non dat-
tar fisco restitutio aduersus præscribentē

452 bona, quæ illi competeant. Alienatio-
nes tandem necessariae nequeunt à fisco re-
uocari: quoniam istæ sunt explicabiles, &
alia notabilia perpenduntur.

453 **A**ntequam discutimus doctrinam
de alienatione bonorum, quæ ob
hæresim, vel aliud crimen ipso iure confi-
santur, & de renouatione illius, quæ cum
discrepantia minoris, aut maioris proba-
bilitatis à Doctotibus traditur; permitta-
mus breuissimè nonnulla vti certa, hæc
spectantia maxime cum Sanchez citando.

454 Primum certum est, quod Dominus bo-
norum, quæ ob hæresim, vel aliud crimen
ipso iure confiscantur, licet à die commissi
delicti maneant fisco addicta, & quasi in
hypothecam tradita, non teneatur tamen
ante sententiam condemnatoriam ex tri-
buere fisco, imò nec post sententiam ea
ipsi offerre, nec statim tribuere (nisi in-
dex id in sententia exprimat, quod solet fa-
cere, quando condemnatur ad multam pec-
uniariam) sed est obligatio non occul-
tandi, nec resistendi si fisco ipse à dicto
domino auferat. Ita Simanch. cathol. instit.
tit. 2. num. 84. & 209. Molin. Iosuita disp.
93. tom. 1. de instit. & Sanchez in decal. lib.
2. cap. 21. num. 78. & 9.

455 Secundo certum est, quod hæreticus,
vel alius cuius cuius bona ipso iure publi-
cantur, si specialiter, aut generaliter per-
dicta interrogetur de talibus bonis, de-
beat illo fisco tradere; Secus si non inter-
rogetur, & purè negatiuè se habeat etiam
post sententiam. Ita cum Ban. & Ara-
gon. per aum relatis idem Sanchez dict. c.
456 22. num. 20. & seq. Atque verumque parī
modo affirmandum est de successore in
bonis hæretici, vel aliteris ipso iure confi-
scatis. Sic noster Molina tom. 2. disp. 66.
ante quarum conclusionem, & dict. disp.
93. Azor tom. 2. instit. moral. lib. 5. cap. 8.
q. 4. & ibidem Sanch. num. 12.

457 Tertio certum est, casu quo Fiscus ab
hæredibus hæretici, vel à successore in bo-
nis ipso iure confiscatis, illa petat, teneat-
ur illi restituere, si ea adhuc in propria
specie perseuerant. Si verò iam sunt
consumpta, & ipsi bona fide receperant
solum illa teneant restituere, in qui-
bus facti sunt discesses, sic totidem ser-
uatis Sousa lib. 3. A phor. cap. 16. cum San-
chez dict. cap. 21. num. 22.

458 His sic præmissis, iam discutiendum
illud grane dubium an hæreticus aut alius
delinquens, cuius bona ipso iure publica-
ntur, possit ante condemnationem sua vali-
dè

dè alienare? Pars negans, quæ re vera probabilis est inde ostenditur, quia sunt aliquæ leges quæ videntur impedire, & tales alienationes irritas, & inualidas reddere, vt l. Manicheos §. præterea. C. de hæreticis & l. vltim. C. ad legem Iuliam Maiestatem, vbi aufertur à delinquente facultas alienandi & additur tales alienationes valere non debere idem in l. 4. tit. 1. par. 7. Regni Castellæ.

459 Confirmatur ex sententia illa, valde probabiliter, quod delinquens ob crimen commissum maneat, priuatus dominio suorum bonorum, quæ ipso iure confiscantur. ergo non poterit valide illa alienare ita. Simanch. de Cathol. instit. tit. 9. num. 35. Peregrin. de Iure Fisco. lib. 5. tit. 1. numer. 166. Bossius in prædictis de bon. publicanum. 76. & alij, quos referunt Farin. & Sanch. statim citandi.

460 Nihilominus multò probabilius censetur oppositum, quod alienationes à delinquente factæ sint valide, quoniam ritulo sunt; veniant tamen per sententiam annullandæ. Probatæ efficaciter hac ratione, quia hæretico, vel delinquenti ante sententiam condemnatoriam non est interdicta bonorum suorum administratio, ex qua sequitur potestas alienandi; Ergo delinquens, dum illa legitime administrat poterit ipsa valide in partem, aut in totum alienare.

461 Confirmatur, quia de facto contractus omnes, quos catholici cum hæreticis Angliæ, & Germaniæ iniunt ab omnibus iudicantur legitimi, & validi. & certè non essent, si crimen hæresis priuaret hæreticum potestate valide contrahendi, cum illi verò hæretici sint, & in omnes poenas hæreticis iniunctas prolabantur. ita cum alijs per ipsos relatis Farinac. de hæresi, quæst. 190. num. 71. Suarez de fide, disput. 11. sect. 4. num. 3. Vasquez 1. 2. disput. 171. cap. 2. num. 9. Azor. tom. 1. lib. 5. cap. 7. quæst. 7. fin. Sanchez d. cap. 11. num. 50. & Castus Palans dict. disp. 5. punct. 19. num. 2.

462 Qui num. 3. sic benè subiungit. Neque leges, inquit, pro contraria sententia adductæ vrgent: sæpè enim donationes, & alienationes, quæ firmæ, & ratæ non sunt inualide vocantur, vt colligitur ex l. 1. & l. post contractum, ff. de donationibus, & proinde nihil mirum, si donationes, & venditiones factæ post contractum dicantur inualide, hoc est infirmæ, & retrahibiles, ita ille: Concluditur, itaque, vt multò probabilius esse, validas huiusmodi alienationes.

463 Notandum autem cum Vasquez vbi supra, & Sanchez dict. cap. 23. num. 51. discrimen, quod extat inter prædictas duas sententias. Nam secundum primam asserentem, tales alienationes esse ipso iure inualidas, consequenter asserendum est, fructus ex rebus alienatis perceptos de-

bere restitui; cum nullum ius in illis bonis per alienationem comparetur. Assentia verò altera sententia, secundum, quam alienationes valide sunt, affirmandum è contra, quod recipiens bona alienata fructus ex eis dimanantes faciat suos nec teneatur ad restitutionem, quouisque delinquens condemnatur.

464 Quamuis item alienationes dictæ ipso iure valide sint; ex mente tamen omnium doctorum prorsus certum est, nullam alienationem factam post delictum commissum ab hæretico, vel à delinquente, cuius bona ipso iure publicantur, esse ita validam, quin Fiscus eam reuocare possit. Tradunt præcipuè Suarez, de fide disput. 11. sect. 4. num. 5. Sanchez dict. cap. 23. num. 33. & Farinac. de hæresi, quæst. 190. num. 70. conuincitur sic, quia à die commissi delicti ea bona sunt Fisco addicta, & quasi in hypotheecam tradita, & propterea cum hoc onere in quemcumque possessorem transierit; ergo delinquens nequit, bona sua omnino firmiter, & irrevocabiliter alienare.

465 Confirmatur ex legibus per quas delinquenti alienatio prohibita est, hoc enim ad minus probant, vt l. ex iudicio, ff. de accusationibus, ibi, ex quo quis aliquod ex his causis crimen contraxit, nihil ex bonis suis alienare, aut manumittere eum possit; & l. Manicheos, §. præterea, C. de hæreticis, ibi non relinquitur contrahendi facultatem l. vltim. C. ad leg. Iul. Maiest. ibi, neque alienare posse: l. donationes in concubinam, §. fin. ff. de donationibus, & aliz.

466 Doctrina autem tradita de reuocacione alienationum debet intelligi: cum hac limitatione, nisi possessores rerum alienatarum, iure Fisco erant addictæ, legitimæ præscriptione se teneant, ex cap. si qui de præscriptionibus in 6. tem. 1. 3. C. de apostatis, l. in omnibus, ff. de iure Fisco, & circa hoc concordant Doctores nullo contradicente.

467 Contrauerunt tamen ipsi circa tempus ad talem præscriptionem requisitum, Aliqui enim volunt requirere spatium 40. annorum; alij 30. alij 20. alij 10. alij 5. tantum, De qua varietate Bart. l. 3. C. de Verdigal. Anton. Gomez tit. de confiscat. nu. 5. Farinac. tom. 1. quæst. 10. num. 81. & qu. 25. num. 158 ac de hæresi quæst. 190. nu. 119. Peregrin. de iure Fisco, lib. 6. tit. 8. nu. 36. & alij copiose agunt.

468 Sit tamen firma, & certa resolutio, quod in crimine hæresis sit necessarium 40. annorum spatium ad præscriptionem legitimam contra Fiscum, circa bona delinquentis cui possessori: Est expressus textus in dict. cap. si qui, de præscriptionibus in 6. ibi, nisi post 40. annorum fuerint bona fide possessa; Tradunt vterumque Farin. vbi supra. cum pluribus relatis Sanchez dict. cap. 23. num. 40. & Noster Molina.

de iustit, tomo, 1. disput. 73. versic. hinc infert.

- 469 Moderationem adhibent prædictæ doctrinæ aliqui, vt Conart. 4. decret. 2. part. cap. 9. §. 8. num. 16. Anton. Gomez tom. 3. variar. cap. vltim. num. 5. & Quema da in quaest. fiscalib. quaest. 16. conclus. 2. ex Mente Abbatis in cap. cum à Nobis, num. 8. & Pælin. num. 11. de præscript. quod debeat intelligi casu, quo bona hæretici applicantur Fisco Ecclesiastico: nam si applicanda sint seculari Fisco volunt quinquennium sufficere ad legitimè præscribendum. Ducuntur fortè ex l. 2. C. de apostatis, vbi præscribitur quinquennio ne contra apostatam defunctum procedatur.

- 470 Sed meritò rejicitur hæc moderatio ab alijs, vt à Simanch. de Cathol. institut. tit. 9. num. 133. & cit. 18. num. 14. Pegua 3. par. direct. comment. 93. Molin. loc. cit. & Sanchez dict. cap. 32. num. 4. qui indistinctè affirmant, requiri 40. annos ad præscribendum, siue Fisco Ecclesiastico, siue seculari bona hæretici sint applicanda. Ostenditur indè manifestè, quia cum crimen hæresis sit Ecclesiasticum, vt patet ex cap. vt inquisitionis, §. prohibemus, de hæreticis in 6. in eo puniendo standum est potius dispositioni iuris canonici, quam civilis. Item quia in dict. cap. Si qui, Papa indistinctè loquitur, ergo vbi ipse non distinguit, nec nos distinguere debemus.

- 471 Est autem grane dubium, an dicta præscriptio procedat post mortem hæretici, & non dum viuit? affirmanter respondet Molin. Iesuita disput. 73. conclus. 3. & 6. Farinac. de hæresi quaest. 190. num. 122. & relatis Ioann. Andrea Anchar. ac Dominico, Sanchez dict. cap. 32. num. 37. Ratio est, quia dum viuit hæreticus contra ipsum semper Sanctum Officiū procedere potest, quamuis 40. anni à die commissi delicti præcesserint, sed quamdiu hæreticus prosequutus, & condemnatus esse potest, non videtur, quod possessores bonorum ipsius valeant præscribere ergo, &c. Confirmatur ex textu in dict. cap. si qui, vbi conceditur præscriptio in bonis hæretici post mortem eius, & cum de vita nulla fiat mentio, videtur in illa non posse dari.

- 472 Præsens dubium benè resoluit Casirus Palau dict. punct. 19. num. 8. circa medium sequentibus verbis. Cæterum inquit & si hæc limitatio in consulendo, & iudicando, reuincenda sit propter auctoritatem doctorum at in puncto iuris censuram repellendam esse. Tum quia, estò nullo tempore præscribatur actio procedendi contra hæreticum, inde non infertur, nullo vnquam tempore aduersus fisco in eius bonis præscribi. Nam Conart. supra n. 16. Sanchez nu. 42. Simanch. tit. 18. num. 42. affirmant nullo vnquam tempore præscribi actionem procedendi contra hæreticum.

defunctum ad eius memoriam damandā, & tamen affirmant pro certo præscribi spatium quadragenario aduersus eius bona. Neque etiam ex eo quod textus in cap. fin. de præscriptionibus, nihil de præscriptione viuente hæretico loquatur, inferatur sensisse non posse præscribi illo tempore: ita ille vide plura apud ipsum.

- 474 Ad dictā item præscriptionem aduersus fisco in crimine hæresis, præter quadragenarium, requiruntur aliæ conditiones de quibus præcipue Sanchez dict. c. 22. num. 41. quo cum eas breuissimè attingo. Prima, vt possidentes bona hæreticorum sint Catholici, si enim reperiantur hæresim infecti, nequeunt villo tempore præscribere; sicut nec ipse hæreticus vnquam consensum præscribit. Secunda, vt hæreticus, cuius bona possident, iudicetur catholicus obijisse: cui iudicio opponitur, si, diffamatus de hæresi discessit. Tertia, vt in ijs conditionibus toto quadragenario perseveret, si enim intra illud consistit defunctum hæreticum fuisse, aut ipse possessor in hæresim incidit, præscriptio interruptitur, & cesset bona fides requisita ad eam in dict. cap. si qui, sic glossa ibi, & docet Pegua 3. par. direct. comment. 93. versic. filij verò.

- 476 Deinde ad præscriptionem aduersus fisco inducendam in alij delictis ab hæresi, probabilius censetur sufficere spatium 30. annorum, ex l. in omnibus, §. de diuers. temp. præscript. ibi in omnibus fisco questionibus exceptis causis in quibus minora tempora seruari specialiter constitutum est, 30. annorum præscriptio custoditur. Vnde si minora tempora assignata non fuerint, 30. annorum spatium requiritur. Tradunt Barthe. circa dict. l. in omnibus, Bossius de publ. bonorum num. 78. & præcipue Casirus Palau dict. punct. 19. num. 10. vbi pluribus id ostendit, & soluit, quæ opponi possunt.

- 477 Duo hic obiter notanda sunt, primum quod attingitur in Regula nostra, fisco scilicet non concedi restitutionem aduersus præscribentem bona, quæ confiscanda erant Ratio est, quia in odiosis, & correctiuis, (qualis est publicatio bonorum) sicut, & in executionibus, & executionibus prauarum dei iure, nec fisco, nec alteri datur restitutio. ita Farinac. tom. 1. quaest. 35. n. 164. cum Aymon. consil. 271. num. 2. lib. 2. Odd. Perusstra de relict. in integrum, part. 9. §. 3. num. 85. & seq. ac cum alijs.

- 478 Notandū secundo quod fisco nequeat petere à tertio possessore bona in ipsius fraudem alienata, nisi infra annum vltim cuius loco conceditur hodie quadriennium cum actiones reuocatorie eo tempore tollantur, & præscribantur. l. a. §. 3. ff. quæ infra fraudem credit §. item si quis in fraudem. Iustit. de actionib. Tradunt Ant. Gomez. to. 3. cap. 14. de bon. public. num. 5. fin. & Farin. dict. q. 35. num. 164.

- 479 Sequitur agendum de alienationibus necessarijs, quæ à fisco reuocari nequeunt etiam

etiam facta ab heretico, seu ab eo, cui bona sunt publicata, & cui bonorum suorum administratio est interdicta, ob eam in communem rationem, quia istę alienationes quasi nomine fisci, & ex pręsumpta ipsius voluntate censentur factę Fautel. alienatione 12. C. famul. ex c. 1. ibi alienationes post iudicium acceptum, interdicta sunt dumtaxat voluntarię. Ergo ex causa necessaria iudicantur concessę. ita Couarr. 4. decret. 2. par. cap. 6. §. 8. num. 9. peregr. de iure fisci. lib. 1. tit. 1. num. 66. Farin. de hęcresi quęst. 190. num. 87. & qu. 164. un. 96. Sanchez dict. cap. 22. nu. 55. & alij ab ipsis relati.

480 Sex assignantur casus, in quibus conveniunt doctores, quod alienationes sine necessariz percurro tenentur. Primò, si hereticus expendat bona sua, vt creditoribus faciat satis, nam tunc fit ab eo, quod a fisco fieri debebat. I. sed neque illud est de solut. ita Bart. in l. post contractum, nu. 17. ff. de donat. & ibi Imola num. 9. Paul. de Montepic. num. 76 Farin. de hęcresi, qu. 190. nu. 87. & de falsit. quęst. 164. n. 97. Sanchez dict. cap. 22. num. 56. & alij.

481 Secundo, si ab heretico, seu ab alio delinquire a ienentur bona ad effectum se suamque similitam alendi, erit necessaria alienatio, non reuocanda, quia quousque sententia criminis declaratoria existit, ipsemer fiscus tenetur alere delinquentem ex bonis eius. ita Bart. ibidem n. 12. Montepic. num. 44. 71. & seq. Farin. de falsit. nu. 111. & de hęcresi num. 87. & Sanchez ibidem num. 56.

482 Tertiò si facta fuit alienatio pro recuperanda valetudine sui, suorumque eum, ista tanquam alimenta censentur. Atque idem est, si alienetur aliquid pro funere, cum hoc inter alimenta computetur, Docent ijdem Farin. Sanchez, & Paul. de Montepic. locis allegatis.

483 Quarto, casu, quo fit alienatio a delinquire, vt se, Suosue a Carceribus liberet, vel a captivitate redimat, cum hæc iudicatur grauis necessitas, cui ex bonis, quę actu possidet, potest delinquens succurrere. ita ibidem Montepiculus, nu. 79. Bosius tract. de public. bonorum. num. 47. sine Farinac. de falsit. dict. q. 164. num. 113. & alij.

484 Quintò, quando facta sunt ad defendendam causam, ad satisfaciendum Aduocatis, ad extrahendas scripturas, vel ad similia Ratio est, quia defensio propria iure naturę conceditur. ita post alios relatos Farinac. de hęcresi q. 190. num. 87. & Sanchez dict. cap. 22. num. 56. Qui non video, cur cum limitatione intelligat de alienatione facta tamen pro expensis litis circa illud etiam, ob quod bona confiscantur; cum reliqui doctores, vt ait Castus Palans dict. punct. 19. num. 13. versic. Que autem, hanc limitationem non admittant, Nam si ex alio delicto persona delinquentis, vel

eius bona periclitantur: iure naturę ei defensio conceditur, ac proinde alienatio est necessaria, & non voluntaria.

486 Sextò, nequit reuocari alienario, si facta sit pro defendendis, reparandis, & conservandis bonis, Nam in hac defensione, reparatione, & conseruatione delinquentis negotium fisci agit. Tradunt Farin. Sanchez; & alij auctores errari.

487 Circa duos verò casus est aliquis controuersia inter ipsos primò, si pro filiabus dotandis fiat alienatio, an ista sit reponenda inter necessarias alienationes, & consequenter nec reuocanda? Probabiliter id negant aliqui, præcipue Sanchez dict. c. 22. num. 56. & Montepic. post contractum. num. 74. ff. de donat. Bosius, nu. 77 & Bonacin disp. 3. de contrahibis, qu. 8. punct. vltim. §. 3. num. 4. proposit. 2. ob eam rationem, quia fiscus non obligatur dotare filias; ergo nec delinquens poterit eum fisci vices gerat, bona ad hunc effectum alienare.

488 Verum pars affirmans probabilior sine dubio iudicatur, quod sit alienatio necessaria, & irreuocabilis. Ratio est, quia dos competens, & moderata loco alimentorum haberetur, atque inier detenti, & alimentata sit æquiparatio, vt optiose Abbas in cap. cum haberet de eo, qui duxit in matrimon. num. 5. Tiraquel. de primogen. lib.

489 1. cap. 25. num. 8. Nec habet vim ratio in oppositum adducta, quod fiscus post publicationem bonorum condemnato delinquire, non maneat obligatus filias eius dotare; cum etiam non videatur obligatus alimenta illis præbere, & tamen ante sententiam alienario facta pro alimentis filiorum, est necessaria, vt diximus ergo idē dici potest de alienatione pro dote ita docent Farinac. de hęcresi, quęst. 190. nu. 87. & alibi sæpè Peregrin. de iure fisci lib. 3. tit. 1. num. 177. Castus Palans dict. punct. 19. num. 14. & alij.

490 Secundo est controuersia circa alienationem factam ob benemerita donatorij, nam ista non videtur necessaria, cum sit gratuita, ac propterea reuocabilis Atque probabiliter in hanc partem implicite inclinatur Sanchez dict. cap. 22. num. 56. fine; & eū affirmet extra causas ibi expressas nullam aliam esse necessariam in quibus easus hanc non memorat.

491 Oppositum tamen, cum probabilitate asseritur, quod alienatio remuneratoria sit necessaria ac proinde non reuocanda, ita expresse Farin. de falsit. q. 164. num. 118. & Castus Palans dict. num. 14. fine. Probatur inde, quia tamen si remunerari merita non sit obligatio iustitiz, est tamen gratitudinis obligatio, quę omnino decet virum probum, & honestum, sed cuiuslibet necessarium est debito honestatis satisfacere, ex quo, non satisfacto læditur eius honor, & bona apud omnes exilimatio

492 ergo &c. Merita tamen aliunde, quam

Bb 3 ex

ex confessione donantis constare debent, alioquin est presumptio fraudis, vt docent Farinac. ibidem & Mantica de tacita, & ambigua conuent. lib. 13. tit. 3. §. num. 17.

- 493 Concluditur itaque alienationes necessarias non posse à fisco reuocari; bene tamen alias, vt diximus, licet sint validae iuxta probabiliorum sententiam, si nondum quid sunt etiam licite? De hoc superest aliquid dicere: quod tunc illicita ostenditur ex varijs capitibus, primò quia diuersæ carent leges, quibus huiusmodi alienationes prohibentur delinquenti, cuius bona ipso iure publicata sunt, vt traditum.
- 494 supra item quia infigitur damnum possessoribus, à quibus bona per fiscum auferri possunt. Preiudicatur etiam ipsi fisco; cum illa contra eius voluntatem in tertium possessorem transmittant, & quidem probabiliter Angles florib. 2. par. quæst. de restitu. legis penalis concl. 2. (limitans pro casu quo nullum fisco detrimentum prouenit) Ioan. Medin. de restitu. q. 1. §. post rectum dominum, verificat. ad propositum igitur, & Sayrus in clau. regia lib. 3. cap. 9. num. 30.

- 495 Verum probabiliter censetur, quod vltus talium alienationum sit licitus, & nulla in eis reperitur culpa, siue sint gratuita, siue onerosa, quando possessori nullum inde damnum prouenire potest, aut ipse proventuro cessit. Docent Sarez de fide disput. 22. Sect. 4. num. 4. Farin. de heresi. q. 190. §. 5. num. 81. Bonacina disp. 3. de contrahib. q. 8. punct. vltim. §. 3. num. 4. Sanch. dict. cap. 22. num. 59. & plures ab eis relati. Probatur soluendo simul rationes in oppositum, quia leges disponentes de confiscatione bonorum, & prohibentes illorem alienationem, auferunt à delinquente facultatem liberam ea alienandi armiter, & irrevocabiler; alienationem tamen reuocabilem nequaquam prohibent; cum delinquenti possessionem bonorum relinquunt, quin etiam dominium vtile, iuxta magis probabilem sententiam, ergo ex parte legum licita erit alienatio.

- 496 Sed quid ex parte possessoris? si alienatio sit gratuita, cegum est, quod regulariter loquendo, donatarius inde pati non possit nocumentum; si enim spoliatur donatis, nihil ex proprijs amittit.

- 497 Quando verò alienatio est onerosa, & delictum adeò occultum, vt nullum addit periculum deueniendi ad forum externum, nulla committitur iniustitia à delinquente alienante, cum tunc censetur alienare rem, ac si nullo esset vicio affecta; quia talis moraliter iudicatur. Dato tamen, quod addit periculum, & alienans illud occultet, certum est committi tunc iniustitiam, cum alienet rem vitiolum tacito vicio. Nam alienat rem vindicationi expositam tacendo, sic expositam esse.

- 498 Prosequitur ostendendo à simili Ca-

stus Pal. dict. pnn. 19. nu. 22. post medium sicut, inquit, si rem alteri hypothecaram, tacita hypotheca, alienaret, contractus oneroso, peccaret sane, ita ille 1. & addit li. 499 mirando sic. Excipe tamen, inquit, nisi apud se retineret alia bona non confiscanda, quibus possessori integre satisficere, posset; casu quo alienata vindicaretur; vel vitium & periculum alienans manifestaret, vt sic cognoscens cedere censetur, quia his casibus cessat, vt de se constat, tota ratio iniuriæ, & iniustitiæ. hec ille.

- 500 Tandem ex parte fisci nulla committi potest culpa, aut iniustitia à delinquente in tali alienatione, nisi hæc in fraudem ipsius fisci fuerit facta, vt dictum supra. Nam ob alienationem non minuitur fisco ius questum, & res alienata semper ipsi obligata maneat, ac penes quemcumque possessorem reperiantur, eas idem fiscus repeteret potest docet Castus Palans ibidè.

- 501 Sed quid si contingat ex alienatione rem perire, & ea fisco priuari? Respondet bene idem Castus, hoc esse per accidens, & quod delinquens non teneatur curare, vt res alienata conseruetur, cum non sit fisci procurator constitutus; sed tantum tenetur non facere alienationem iniusticiæ fraudem; & hoc tunc fit quando alienat nulla interueniente causa honesta alienandi, ne ad fiscum res alienata possit peruenire.

- 502 Vltimo loco accipe à Castro Palao nu. 23. duas illationes scitu dignas, proprijs eius verbis: Ex his, inquit, fit, si causa dotis, vel titulo nuptiarum rem obligatam, fisco alienes, & addit periculum, vt à fisco repetatur, nec consensum facias periculi recipientem, peccas grauitur sic Bonacina.

- 503 supra. Secundo fit, si vendas rem supra dicto periculo expositam, tacito vicio, te grauitur peccare, neque à peccato excusari etiam si vendas ad alimenta, resque necessarias, & etiam si pretium retineas, quia hæc non excusant emptorem à gravi molestia, & sumptibus faciendis in probando pretium à se datum, apud te retineri, & in res necessarias consumptum esse: Sic alij relatis docuit Sanchez num. 64. & 65. hæc ille, quibus Regula præsens terminatur.

Qualiter se gerere debeat fiscus in distis alienationibus rescindendis, ac bonis iam alienatis recuperandis?

REGVLA CCCCLXX.

- 504 Quando alienatio rescinditur, pretium rei alienatæ formaliter, aut æquiualeuter penes hæreticum, vel delinquentem existeret emptori debet à fisco reddi. Dicitur autem pretium æquiualeuter existere penes illum si consumpsit in ne ad sustentationem vitæ requisita, casu quo erat, sine dubio eam empturus, si nullo modo

505 modo fuisse empturus. Onus verò probandi pretium in utilitatem delinquentis versum esse, non Fisco, sed, præcedenti sibi celsiori incumbat: quod si non probetur, probabilius est, posse Fiscum rescindere alienationem, nullatenus pretio restituere, etiam si possessor bona fide contraxerit. Tandem Fiscus vindicat rem alienatam ab hæretico, vel à delinquente, cuius bona iure publicantur, cum augmento eiconiuncto solutis expensis, nequaquam eum separato. De fructibus rei alienatæ distinctimodè resoluendum, uti expandetur.

507 **C**irca doctrinam huius Regulæ discutienda aliqua dubia, & controuersa, præmissis nonnullis, que sunt communia, & certa apud fidei omnes. Primum certum, & commune est, & quod nihil debeat dare, vel relinquere possessori Fiscus, quando ab eo rem alienatam vendicat si per donationem gratuitam, nullis sumptibus factis ab hæretico, seu à delincente acceperat. Ratio est, quia tunc possessor nihil ex proprijs perdit, nec ei alienationis reuocario nocet, enim ista, solum sortitur effectum reducere res ad priorem statum ac si nunquam res alienata esset; ergo, &c. ita auctores statim citandi.

508 Secundò certum est, si per contractum onerosum, nempe per venditionem res ad possessorem transalata fuerit, & pretium danti formaliter, aut æquiualeuter penes delinquentem maneat, emptori reddi debet, quando re emptæ priuatur. Ostenditur efficaciter ratione; quia Fiscus solum habet ius dissoluendi contractum, & reuocata alienatione recuperandi, quæ ipsi obligata sunt; ergo nequit occupare pretium ab innocente datum, cum non sit delinquentis, nisi dum contractus factus firmus permanet, & res alienata non vindicatur. Unde post dissolutionem contractus, & vindicationem rei venditæ, insurgit obligatio reddendi pretium innocenti, & seruandi indemnem.

509 Vnum excipit casum Scaccia de iudic. lib. 1. cap. 98. nu. 16. nempe si emens rem à delincente conficius eius delicti fuisse. Sed merito rejiciuntur eius exceptionem, alij præcipuè Vasquez de legibus, disp. 173. cap. 1. nu. 8. Sanch. dict. cap. 21. nu. 69. & Caltrus Palaus punct. 30. n. 1. circa mediū. Ostenditur, tum quia id nullo iure cauetur, tum quia cum emens conficius criminis delinquentis non committat delictum in tali emptione nequit inde Fiscus habere occasionem eum pretio priuandi: nisi forte probetur, quod voluerit rem delinquentis ita occultare, vt ad Fiscum non perueniret, sed garò id probari potest.

510 Certum est tertio ad obligationem restituendi pretium, sufficere, si penes delinquentem æquiualeuter existat: Nam moraliter loquendo, idem est apud delinquentem

tem existere pretium, vel existere eius æstimationem: existit autem eius æstimatio, si delinquens illo satisfecit creditoribus, aut si vita necessaria sibi, ac suis procurauerit, si aliam æquè pretiosam emit, vel res proprias meliorauit. Nam sic ex illo pretio delinquens ditior factus manet, ergo danti restitui debet. Ita Simanch. de Cathol. in fit. tit. 9. d. nu. 31. Suarez de fide, disp. 22. sect. 4. nu. 9. Vasquez de legibus disp. 173. cap. 1. Farin. de hæresi, q. 190. nu. 78. Sanch. dict. cap. 21. n. 70. & Caltrus Palaus dict. punct. 30. num. 2. quibus sic præmissis.

511 Dubitat itam, nùm existat pretium penes delinquentem, si ex illo res necessaria ad sustentationem vite fuerant emptæ, quæ tamen casu perierunt? Duplex est sententia, alia affirmans, altera negans: Affirmant Simanch. dict. tit. 9. nu. 38. Farinac. vbi supra num. 18. Sanchez ibidem nu. 71. & alij ex eo fundameto, quia æquiualeuter dicitur extare pretium apud delinquentem, quoties ipse proprijs bonis ratione illius parcat; sed ob pretium receptum delinquens pepercit proprijs bonis, quæ necessario consumpsisset, si pretium non recepisset; ergo &c. Negant verò alij maxime Vasquez loc. cit. nu. 9. Probat ut inde, quia nequit verificari tunc, quod pretium illud penes delinquentem extet, quando contractus venditionis rescinditur, quandoquidem nec in eius utilitatem, neque in utilitatem Fisci versum appareat, ergo, &c.

513 Placet modus respondendi Castri: alij ibidem nu. 1. concordantis prædictos auctores sic: Vtraque, inquit, sententia veritatem dicit, & facile conciliari possunt; si enim ex pretio accepto emisit rem, quam sine dubio emeret etiam si pretium non accepisset, credo pretium publicandum non esse, sed reddendum danti, quia ex illius redditione non infertur, Fiscu minori patrimonio frui, quàm frueretur, si contractus ille, qui rescinditur, factus non esset; taleque pretium moraliter cesserit existere tempore, quo contractus rescinditur, quare eius in tui utilitatem versum est; siquidem ratione illius proprijs bonis, quæ debebas

514 accepto emisit rem, quam non emeret, si contractum priorem non celebrasset, neque pretium accepisset; credo tunc non esse restituendum pretium danti, quia absolute non est verum, in tui, vel fisci utilitatem esse consumptum. hætenus ille per acutè quidem.

515 Si petas, ad quem spectat onus probandi pretium in utilitatem delinquentis fuisse conuersum? Respondetur esse certum, ex mente omnium spectare non ad Fiscum, sed ad præcedentem, vt sibi restitatur; quia Fiscus certum ius possidet aduersus omnia bona, quæ in possessione hæretici, seu delinquentis reperiuntur. Unde si dicitur præcedens vult hoc ius certum Fisci minue-

minuere, probaturus est ex tali pretio delinquentem factum fuisse ditionem; aliis nihil efficit. Ita Molin. noscitur tom. 1. disp. 95. verlic. licet autem Bonacin. disp. 3. de contract. q. 8. punct. ultim. n. 2. & Sanchez. alios referens dict. cap. 22. nu. 60.

516 Notandum hic obiter cum Suarez dis. 22. de fide, sect. 4. nu. 9. quod liberum sit Fisco in casu de quo agimus, non rescindere contractum, cum hic, ut vidimus supra validus sit, & facultas rescindendi illum fuerit Fisco concessa, ut privilegium, quo possit, & non ut obligatio, qua uti debeat.

517 Deinde dubitatur, an possit Fiscus non vindicare ab eo, cui delinquens vendidit, nullo relicto pretio, quando hoc non probatur verum esse in utilitatem delinquentis? Partem negantem defendunt aliqui, & quid non improbabilius, praeponit Alciat. in l. post contractum, nu. 21. ff. de donation. & ibi Roman. nu. 3. Imola n. 1. & Cynus in l. fin. C. ad l. Iul. Ma. est. Inde ostenditur, quia contractus ille emptiois, & venditionis, quo delinquens rem venditam validè alienavit, ut dictum supra, validus fuit, & consequenter contulit dominium rei vendita emptori. Ergo iste non debet illa priuari, nisi pretio restitutorio: cum talis res, quamvis maneat obligata Fisco, non sit Fisci, sed possidentis, ergo ius possidentis utpote in re praevalcat iuri Fisci ad rem.

518 Confirmatur, quia inde quod res, quam delinques alienavit, sit obligata Fisco, tantum deducitur posse fiscum rescindere contractum, ita ac si non esset factus; At ex illa rescissione provenit, pretium in omni eventu esse restituendum emptori, alioquin non rescinderetur contractus venditionis, & emptiois, si utriusque parti non reddatur alienatum ab ipsa, sed esset rescissio contractus donati, in qua occupatur donatum nulla donatario tributa.

519 Probabilius tamen censetur pars affirmans, quod in supradicto casu non teneatur fiscus reddere pretium possidenti rem venditam, sed absque pretij restitutione, possit eam sibi integrè vindicare. Ita Simauch, de Cathol. in l. ult. tit. 9. n. 27. Farin. de haereti, quaest. 190. nu. 76. Suarez. de fide, disp. 22. sect. 4. nu. 9. Anton. Gomez. tom. 3. variat. c. 2. nu. 2. Scaccia de indic. cap. 98. nu. 15. & plures relatis Sanchez dict. cap. 22. nu. 68. Probatur, quia cum bona haeretici, aut alterius delinquentis, qui ipso iure confiscantur, à die patraei criminis sint Fisco obligata, & hypothecata, non sine ac obligatione alienantur. Ergo poterit Fiscus ea vindicare, ubicunque inveniatur, etiam non soluto pretio pro illa vindicatione, quando pretium inter bona delinquentis nequaquam extat villo modo etiam etiam aequialiter.

520 Confirmatur, quia possessor rei Fisco obligatus possidet illam eodem modo, quo possidebat delinquens, cum ius, quod illi

habebat idemmet, & non aliud in possessionem transiit; sed delinquens ita possidebat eam, ut nullo pretio accepto pro ipsa poterat à Fisco vindicari, ergo pari modo poterit fieri in possessore, si pretium ab ipso datum delinquenti nec formaliter, 521 nec aequialiter existat. Atque hoc verum est, quamvis possessor bona fide processerit in celebratione contractus, & ignarus omnino fuerit criminis à delincente commissi, quia bona fides non tollit realienatam esse obligatam Fisco, nam bona fides non pretium fuisse consumptum absque utilitate Fisci; & hoc est causae, cur illi non additur, cum res empti vindicator. Docent peculiariter Suarez, Farin. Scaccia etiam & Caltrus Palaus dict. punct. 10. n. 6. & 7. apud quem plura in confirmationem, & solutionem argumentorum in contrarium videas.

522 Quoad argumentum rei alienatae dubitatur etiam an cum ipso simul possit eam à tertio possessore vindicare? Sub distinctione augmenti intrinseci, & extrinseci facit, & breuiter hoc dubium resolvitur. Nam si augmentum non sit intrinsecum, sed à re separatum, aut solum affixum, ut lapis pretiosus anulo, ianua, vel fauista, donui & similia non vindicatur à Fisco cum impedit rem esse obligatam Fisco, nec tollit re ipsi obligata, sed possidenti cedit. Unde si nequit vindicari res sine tali augmento, huius valor per Fiscum reddi debet possidenti, cum illius sit & non domino rei cedat. ita auctores citandi.

523 Verum quando augmentum rei Fisco obligatum est intrinsecum, & ab ea inseparabile, ut salus, & vi res robusta in seruo, quem delinquens debilem vel infirmum alienauerat, sed vendiderat, vindicari poterit, solutis expensis, si quae in augmentanda, seu melioranda re sunt factae, ostenditur, quia res illa obligata est Fisco, ac proinde meliorationes eius ad Fiscum spectant, sed cum istae expensis, & industria possidentis acquisitae sint, teneatur Fiscus eas solvere; Nam non est iustitiae consonum, innocentis labore fiscum locupletari. ita Suarez nu. 10. Sanchez lib. 2. cap. 23. nu. 204. & alij.

524 Tandem dubitatur circa fructus ex re confiscata, à die patraei criminis, usque ad tempus sententiae pronuntientis, num illi à Fisco vindicentur? Brevis etiam, & facilius huius dubij solutio sub distinctione. Nam si sermo sit de fructibus apud tertium possessorem formaliter existentibus, certum est, eos vindicari posse. Ratio est, quia huiusmodi fructus cedant domino rei, & cum res pertineat ad fiscum, quoad dominium directum, & ratione illius eam possit vindicare, poterit etiam 525 fructus. Item, quia tertio possessori non competit aliud ius in illis fructibus, quam competeret delinquenti, cum huius loco cedat. Sed delinquens nequiret impedi-

re vindicationem talium fructuum; ergo nequibit tertius ille possessor. ita Suarez vbi supra num. 11. & Sanchez multis relatis dict. cap. 13. num. 194.

326 Si tamen fructus solum æqualiter extent, cum illis tertius possessor deuenit ditior, & isti fructus fuerint naturales, certum etiam est; quod subiacciant confiscationi ex mente omnium Doctorum Ratio est, quia oriuntur ex re confiscata, & propterea sub ea ratione. fisco debita, & consequenter sunt debiti fructus moraliter ex illa dimanantes, & taliter existentes.

327 Si autem fructus fuerint industriales, probabile censetur, non subesse vindicationi, si possessor bona fide illos consumpsit. Probatur a fortiori, quia si fructus rei alienæ industriales iam consumptos, non tenetur possessor bonæ fidei restituere; & si illorum consumptione factus sit ditior, uti docent, ut magis probabile Sanchez post multos relatos, dict. cap. 13. num. 76. & Castus Palau dict. punct. 30. num. 9. quanto probabilius erit, quod non debeat restituere fructus industriales consumptos ex re fisco obligata, cum absolute non sint fructus rei alienæ, sed propriæ possidentis. Atque poriori ratione idem erit de fructibus ex melioratione rei per possessorem facta.

328 At quid si fructus tam naturales, quam industriales a possidente, ita consumpti sunt, ut nec æqualiter existant? Respondent communiter Doctores, quando fuerint consumpti mala fide, poterunt à fisco vindicari, quia contra eum iniustitia commissæ est dissipando rem ipsi obligatam. Verum si bona fide sint consumpti, ob rationem oppositam nequeunt à fisco publicari. ita Castus Palau dict. num. 9. fin.

329 Petes, quando nam dicatur possessor mala fide consumere fructus, ut hinc possint à fisco vindicari? Simanch. de Cathol. Instit. tit. 9. num. 58 & Sanchez dict. cap. 13. num. 199. affirmant id tunc evenire, quando possessor cognouit delictum alienantis; cum eo ipso cognouerit rem sibi traditam fisco obligatam esse: Vnde huic obligationi satisfaciendi se subiecit, quando rem illam accepit.

330 Verum merito oppositum tenent Suarez de fide, disput. 22. sect. 4. num. 13 & Castus Palau dict. punct. 30. num. 10. quod in præsentī casu non proveniat mala fides possessori ex dicta criminis scientia; cum illa non tollat ipsi instam possessionem illorum fructuum; sicuti nec delinquenti notitia sui criminis aufert. quominus illa bona iuste possideat; ergo à fortiori possidebit tertius possessor innocens, & consequenter fructus ex tali scientiam consumpti à possessore malæ fidei, sed bonæ, ac propterea nequaquam publicationi subiiciuntur.

331 Dicentur itaque tunc delinquens, & tertius possessor mala fide consumere fructus, cum nulla occasione honesta interveniente consumuntur, ne ad fiscum pertinere possint. Nam tunc tanquam infraudem fisci consumpsit, poterit ipse repetere, & sic repetitos, & non antea tenentur delinquens, & possessor restituere: ita idem Suarez, & Castus Palau; apud quem corollaria videas, quæ omitto, ut iam huic Regulæ finis imponatur.

Quid de confiscatione, aut de totali destructione Domus, in qua hæretici conuenerunt, vel alius induitur, ne ea plantetur?

REGULA CCCCLXXI.

332 **D**onus, in qua hæretici conuenticula faciunt, prædicant, &c. omnino destrui, & nullo unquam tempore reedificari debet: si quæ post destructionem superant, ut lapides, & rudimenta
333 Fisco applicanda sunt. Vtrumque a firmandum parimodo, de Domo, in quam Dominus eius impediuit ingressum Curæ ad ibi perquirendum, & capiendum hæreticum; atque idem dicendum de domibus congruis, ac de appendicibus principalibus.
334 ris. Reperta autem in ea domo, ubi impeditus ingressus ad perquisitionem, & captum hæretici, consistant, nisi
335 saliarum personarum esse innoteat. Liberatur denique à talibus pœnis domibus, si ignoret inculpabiliter, quæ in domo sua, ab hæreticis fuit, vel si ea statim D. D. Inquisitoribus reuelet, aut si non ipse, sed eius procurator, vel conductor commoditatem loci illis tribuisse deprehendatur.

336 **Q**uod Domus, in quibus hæretici simul concurrunt, prædicant, conuenticula, & congregationes faciunt, subiaccant confiscationi deduci debetur, ex l. 3. C. de hæreticis, ubi sic habetur, *Cuncti hæretici proculdubio noverint omnia sibi loca adinenda esse, & infra, sine in priuatis aditus, vel locis huiusmodi casibus copiam præbere videantur, his adibus, vel locis priuatis Ecclesia Catholica vindicandis*; & ibi Gloss. & alij. Item ex l. *Atrianis*, §. conditis, vers. siue priuatis ædificijs. Et ex l. *Quicunque*, §. Vniuersi C. eodcm. ita Hostien. in Summ. de hæretic. §. qua pœna, num. 8. Decian. crim. lib. 5. c. 43. num. 15. & alij docent.

337 Non desunt, qui sub distinctione resoluunt de domo propria hæretici, & de domo aliena, quod illa iuxta dispositionem dictarum legum sit confiscanda cum alijs bonis delinquentis: hæc vero prorsus destruen-

struenda. ita Repert. Inquisit. in verb. domus, versic. Item eo casu, in fine Simanc. de Cathol. inquit. tit. 46. rubr. de penis, nu. 91. & alij.

538 Verum communiter doctores sine distinctione absolute tenent, quod quavis domus, siue aliena, siue propria hæretici delinquentis, in qua dicta conuenticula, congregationes, & predicationes ab hæreticis fiunt, ita sit prioris destrucenda, vt nullo vnquam tempore reedificari possit. de hoc bene præceteris doctissimus Pegna par. 3. Direct. quæst. 43. comment. 92. vbi proposita ex Eymérico formula sententiae diruendi domum, in qua hæretici conueniunt, &c. sic subiungit.

539 Hæc pœna, inquit, diruendarum domum in detestationem huius criminis multis Ecclesiæ sanctionibus continetur; nam in Concilio Tholosano, anno Domini 1229. contra hæreticos celebrato, cap. 5. ita scriptum est: Illam autem Domum, in qua fuerit inuentus hæreticus, diruendam decernimus, & locus ipse, siue fundus confiscatur. Et paucis post annis in concilio Biterrensi, cap. 35. idem est plenius cautum his verbis. Domos etiam in quibus inuenti sunt, vel fuerint hæretici viui; vel mortui, vestiti, seu damnati scientibus, & contententibus Dominis domorum existentibus legitima ætatis, dirui faciantur, & bona omnium ibidem tunc habitantium confiscari: nisi suam innocentiam, & iustam ignorantiam probare potuerint manifeste. hæc ibi.

540 non nullo post tempore INNOCENTIVS III. hoc ipsum sancit recepto quodam incipiente, Ad extirpanda (cuius archetypus extat in Inquisitione Bononiensi) S. Domus autem in hæc verba. Domus autem, in qua reperti fueris aliquis hæreticus, vel hæretica sine ulla spe reedificandi, sumatim destruat, nisi Dominus domus eos ibidem procurantes reperiri. Et si Dominus illius Domus alias domus habuerit contiguas illi domui, omnes illa domus similiter destruantur. hæc ibi vt refert Pegna, ex quibus, & ex reliquis dictis innoscit illud de domo destruenda, & comprobant simul diuersa ex conuentis in Regula nostra, quæ statim magis explicabuntur.

541 Notat autem ibidem ipse Pegna duo scitu digna, & in detestationem hæreticæ priuatis excquenda; primum, quod soleat aliquando arca destruxæ domus salce, conspergi indicando sterilitatem, cum diorum prolatione, ac imprecatione verborum; ita ille cum Bernardin. de Mides lib. 2. comment. de salce num. 43. Atque addit, tamen nullo in re id cautum reperitur, posse ab Inquisitoribus laudabiliter, quandoque fieri expresso in sententia hoc pœnæ argumento.

542 Secundum est, in arca diruxæ domus, vt perpetuam maneat infamiae, ac iuste

punitiois monumentum, erigendam esse marmoream columnellam, incisam in ea, masculis characteribus rem gestam indicantibus, cum circumstantijs temporis, personarum, &c. Exemplificat ipse Pegna, in casu famosissimi Dogmatistæ Augustini Cazalla, qui anno Domini 1559. ab Inquisitoribus Valladolidanis curie seculari traditus fuit, Domus eius diruta, & ibi Columnella dicto modo erecta ad indicandam rem gestam in perpetuum illius viruperium.

544 Doctrinam autem traditam de domo quæcunque sit, penitus diruenda, & non confiscanda, præter Pegnam citatum tradunt præcipue Zanchinus in tract. de hæreticis, cap. 39. num. 4. & cap. 41. num. 5. & ibi exprimit formam sententiæ super destructione domus, ac vtrobique Campegg in addit. & Farinac. de hæres. quæst. 190. §. secundo num. 30. & 37. Neque vim habet, quod adducum ab eo num. 31. ex l. Cuncti hæretici. C. de hæreticis; quia heresis est crimen spirituale, seu Ecclesiasticum, ergo secundum leges Ecclesiasticas iam citatas potius, quam secundum seculares ei semper pœna infligenda.

545 Verum si post destructionem dictæ domus, vbi ab hæreticis conuenticula fiunt, &c. aliqua superfint, vt lapides, ligna, trabes, rudimenta, & similia, omnia applicanda sunt filco, ad quem spectat bonorum hæretici confiscatio. ita Repert. Inquisit. in verb. confiscatio, versicul. an quando domus, & in verb. domus versic. secundo, Vmbert. locat. in ludic. Inquisit. in verb. domus hæretici, num. 1. & 2. Zanchin. ibidem cap. 39. num. 5. Farinac. dict. §. 2. num. 3. & Soula lib. 3. Aphor. ca. 18. num. 1.

546 Præterea destruenda, & solo equanda quævis alia Domus, in quam Dominus eius prohibuit ingressum ministris iustitiæ ad perquirendum ibi, & capiendum hæreticum, etiam quod hæreticus ibi non esset, sed multo magis, si in ea repertus est. Et similiter destruenda alia domus coniuncta, & appendices principalioris, si fuerint eiusdem domini. Patent hæc manifeste ex citata constitutione Innocentij IV. Incip. Facilis recordationis, Afferat Farinac. dict. §. 2. num. 32. & 33. & Soula.

547 dict. cap. 1. 8. num. 2. Qui ex mente aliorum bene addit rudimenta post destructionem talium ædium remanentia esse filco applicanda.

548 Ante destructionem verò Domorum, quæcunque in eis reperta confiscantur, (Excipe, nisi constet esse aliarum personarum,) vel sunt officialium iustitiæ capientium, ita Farinac. dict. §. 1. nu. 34. Ostenditque, id verum ex citatis constare. Innoc. IV. & Alexand. IV.

549 Dominus item dictarum ædium, in quibus hæreticis est repertus, vel in quas Ministris iustitiæ ingressum prohibuit, sit

per-

perpetuam inanis, & 50. librarum imperpetuum pena afficitur, quam si non soluerit, in perpetuum carcerem est detrahendus. Constat ex eadem constitutione Innocentij IV. & ex alijs, quas cum Pegna erat Farin. dicto §. 2. num. 35.

550 Quæ autem dicta sunt de destructione Domus sine Spe vaquam reedificandi adeo stricte sumenda sunt, ut nulla temporis duratione præscribitur. Itadunt, ut certum Zanich. vbi supra cap. 40. num. 5. Repert. Inquisit. verb. præscriptio, vers. sed pone, Farin. dicto §. 2. num. 36. & Soula loc. cit. num. 11.

551 Denique dicta ædium destructio, & reparatorum in eis confiscatio, & alia pena ex triplici capite impediri potest. Primum ob ignorantiam, si dominus sine culpa ignoret, quæ ab hæreticis in domo eius sunt; & dato quod nihilominus domus destruat, præterquam illius domino ignoranti relictui debet, ita Simanich Cathol. Instit. tit. 46. num. 90. & Farin. dicto §. 2. num. 37. & 40. Qui num. 41. cum Calderin. de hæret. in tractat. de forma procedendi,

rube. de penis num. 6. bene notat talem ignorantiam cum præsumatur, à Domino domus esse manifeste per idoneos testes probandam.

553 Secundo, non destruitur domus Domini, &c. cuius procurator, aut dictæ domus conductor scierit domum ipsam hæreticis actominus danti. Ipse, tamen, procurator, aut conductor pena pecuniaria, exilij, aut verberum iuxta personam qualitatem punitur, sic in I. Ariani, §. cunctis, versic. siue de priuatis, & tradunt Decian. lib. 5. crim. cap. 51. num. 30. Farin. dicto §. 2. num. 39. & Soula ibidem num. 7.

554 Tertiò, quando Dominus domus reuelat omnia Iudici, aut Inquisitori, quæ in ea ab hæreticis sunt, &c. tunc nec domus destruitur, nec ipse Dominus penam illam incurrit. Patet ex constitutionibus Innocent. IV. & Alexand. IV. citatis, asserereque Farinac. dicto §. 2. num. 42. & Soula dicto cap. 18. num. 8. Atque his iam & Regule præsentis, & cap. quarto finis imponatur.

C A P V T V

De pena confiscationis bonorum, quando ob hæresim, vel crimen Unius Publicantur bona alterius, ac de alijs huc spectantibus, ut de personis, quibus bona confiscata applicanda, & de restitutione, quæ per Fiscum creditoribus facienda.

P R O O E M I O L V M

Immoratur adhuc in declaranda magis eadem pena confiscationis bonorum, hæreticis, vel apostatis, &c. insligenda, circa hanc præcipuè partem, vbi propter crimen vnius confiscantur bona alterius, ut propter hæresim parentum hæreditatis confiscatione filij puniuntur. Nam tametsi Scriptura Sacra apud Ezechielum cap. 18. testetur. Anima, quæ peccauerit, ipsa morietur, filius non portabit iniquitatem Patris, & Pater non portabit iniquitatem filij (quod iuxta communem expositionem Sacrorum interpretum intelligitur, quoad culpam delicti) quoad penam tamen ipsamet Scriptura sacra de DEO OPT. MAX. sic affirmat. num. 14. Qui vixit peccata patrum in filios in tertiam, & quartam generationem. Et Exod. 34. Qui reddis iniquitatem patrum filiis, ac nepotibus in tertiam, & quartam generationem. Hinc Principis, & Ministri iustitiæ, tam Ecclesiastici, quam Sæculares, veri in eius administratione ipsius Dei imitatores suis legibus Canonicis, & Civilibus, ita disposuerunt, ut ob grula parentum crimina, simul cum ipsis filijs eorum mulcentur, maxime pena confiscationis bonorum, amissione nobilitatis, &c. Sicuti hoc quinto capite aliquibus Regulis indicabimus: & sub finem eius duo in proposito titulo tacta duplici Regula ostendimus.

*Quando obierint heresi parentum filij, pater-
terna hereditate, & priuatur? & quomodo
vint, et quomodo vint de his pater-
subiunctis?*

REGULA CCCLXXII.

- 3** **P**riuantur hereditate paterna, & legiti-
mas sibi debitas petere non possunt
filij Catholici ob heresim parentum ex-
ternam, quando isti cariz seculari tradit-
tur. Atque hoc extenditur ad filios illegi-
timos, vbi eorum patris est certus: Ex-
tenditur item ad filios fautorum, & cre-
dentium, receptatorum, ac schismatico-
rum, si cum heresi schisma coniungatur:
ad filios etiam fugitiui ob heresim in con-
tumaciam condemnati. Dein patris he-
retici filia ex bonis illius non consequitur
dotem: imò dos iam data post commissam
heresim filie nuptui tradita, aut sancti-
moniali a sico respecti potest. Distinguen-
dum tamen de heretici filij, & filiabus,
cum ante commissam heresim natis alime-
ta, quin, & probabiliter hereditas, non
denegentur. Tandem si filios patrem he-
reticum inquisitori sponte rencler, nec he-
reditate priuatur, nec alias penas contra
filios hereticorum latus incurrit.

- 6** **A**n te declarationem singularium parti-
tium huius Regule, premittendum
id, quod ex iure certum, nempe tametsi
in cap. 2. §. heretici, & in cap. 17. commissi
§. vltim. de heretic. in 6. fuerit prius sic sta-
tutum, vt filij hereticorum, credentium,
&c. vsque ad secundam generationem ob
heresim parentum penis infra exprimendis
subiacerent. Postea tamen in cap. sta-
tutum ei 2. de heret. in 6. id limitatum est, vt
debeat intelligi per lineam paternam, vsq;
ad secundam generationem, id est vsque ad fi-
lios, & nepotes; per matrem vero vs-
que ad filios solum solum gradum, nempe vs-
que ad filios. Vnde si sola mater sit he-
retica, & soli filij ob heresim eius punientur.
Si autem pater, filij, & nepotes ex filio,
non tamen nepotes ex filia, cum descen-
dant ab heretico per lineam matrem, &
quæ attento iure citato, in penis contra
filios ad solum primum gradum extendit-
ur. Tradit bene cum alijs auctoribus
Thomas Sanchez lib. 2. in decal. cap. 27.
num. 2.
- 8** Nec habet vim, quod opponitur ex Bulla
Pauli IV. confirmata à Gregorio XIII.
prohibente descendentes ex Mauris, Iudæis,
aut hereticis, vsque ad quartam genera-
tionem admitti. Nam omisiss nunc solu-
tionibus aliorum placet illa eiusdem San-
chez no 3. quam desumit ex Manuel Ro-
driguez quæst. regul. tom. 1. q. 14. art. 1. &
2. vbi cum ad verbum refert, quod in ipsa

- tantum sit sermo de admissione ad Reli-
gionem Sancti Francisci. Et addit in dict.
art. 1. talem Bullam fuisse postea, restrictam
à Sixto V. vsque ad secundam generatio-
nem paternam, & primam matrem, vt
disponitur in dict. cap. statutum, quibus
sic præmissis.
- 10** **D**eclaratione iam prima partis Regule,
quod filij ob heresim parentum priuatur
paterna hereditate, patet ex textu man-
dato in cap. vrgentis, vltim. cum enim;
& versis. Nec huiusmodi, extra de heret.
vbi scit Papa argumentum de Minoris
ad maius, quod si in crimine lese Maiestatis
humane filij priuantur hereditate pater-
na, multo magis priuari debent in crimine
lese Maiestatis diuine, cum hoc delictum
gravius sit, nec ob hanc feneritatem vilius
miretur, subditur ibi. Cum in iuxta cano-
nicas sanctiones quodque feratur vltio
non solum in auctorem scelus, sed etiam
in progeniem damnatorum. Et tradit cum
Glossa, ibi, Abbate Hostien., Ioan. Andri.
Zanch. Menoch. & alijs penè innumerabi-
libus, quos refert Fétinac. de heresi q. 191.
§. 1. num. 1.
- 12** Circa id, quod sequitur in Regula, non
posse scilicet filios etiam orthodoxos ob
heresim parentum legitimis sibi debitas
petere; conueniunt omnes serè auctores,
& afferunt peculiariter Decian. in tract.
crim. lib. 5. cap. 45. num. 3. Roland. consil. 8.
nom. 3. Gabriel Quemada q. 24. num. 3.
vbi ait, quod iura ciuilia non primantia
filios Catholicos sua legitima propter pa-
ternam heresim, sunt hodie eorundem de iure
canonico, cui standum est, cum sit de-
lictum merè Ecclesiasticum. Pagina 2. par-
dire & comment. 9. ad cap. vrgentis, extra
de heret. littera D. versisq; ceterum hodie,
Iacob de Grassis, lib. 2. decisio. cap. 11.
nu. 9. Probatur ex vi text. citati dict. cap.
vrgentis.
- 13** Vnde non audiendus Ioan. Rojas sin-
gul. 47. & singul. 95. vbi asserit, ex bonis
confiscatis parentis ob eius heresim, filijs
orthodoxis legitimam deberi, quia loquit-
ur, vt bene ait Farinac. ibidem num. 4.
iuxta dispositionem iuris ciuiliis ab eo cita-
ti, l. Cognouimus C. de heret. At standum
est dispositioni iuris canonici dict. c. vrgen-
tis, vt dictum.
- 14** Sed quid de alimentis? circa ista vide-
tur esse maior difficultas, & quidem quod
filij maxime paruuli ob heresim parentum
non sint priuandi alimentis, quanuis pri-
uentur hereditate, ac legitima defendunt
præter Ioan. Rojas dict. singul. 47. non pau-
ci, præcipue Simanch. de cathol. instit. cir.
29. num. 2. vbi ait in Hispania seruari, quod
filij hereticorum impuberes educantur, &
alantur cura inquisitorum iuxta instru-
ctionem Hispanicam cap. 22. quam refert
Pagina vbi supra docens ibi, qualiter in-
quisitores patris hereticorum providere
debeant, ne fame pereant ita etiam Sur-
dus,

dns, conſil. 384. nu. 13. & valde conſonum iari naturali appetit.

15. E contra alij ſtando in rigore iuris Canonici in dict. cap. Virgencis, abſolutè tenent filios hæreticorum ob parentum hæreſim; etiam alimentis eſſe proutandos, & cogendos ad mendicandum in penam eſſeti criminis. ita Decian loc. cit. Paul. Ghirlan. in tract. de hæret. q. 4. num. 1. & 2. Canter. in qq. crimin. rubricæ de hæret. cap. 1. num. 54. vbi ait, quod hæc opinio procedat de rigore, & ab ea pluribus per ipſum relatis concordantibus non tereat Sanch. lib. 1. in decal. cap. 16. num. 35. Quare attentè auctoritate doctorem, quos pro prima, & ſecunda opinione citavi; veramque vt 17 probabilem admitto. Diſtinctionem verò; quam adducit Farin. dict. §. 1. n. 7. quod prima intelligatur de filiis natis ante commiſſam hæreſim; & ſecunda de natis poſt patratum hoc crimen paulo poſt expendemus.
18. Additur in Regula noſtra (quando iſti curiæ ſeculari traduntur) nempe parentes hæretici, tunc eorum filij, & nepotes modo dicto ſunt pueniendi. Circa quod inſurgit graue dubium hic diſcutiendum.
19. Notandum tamen prius pro eius diſcuſſione, & reſolutione cum Sanchez dict. c. 27. num. 21. Quod tamen in cap. 3. §. hæretici, de hæreticis in 6. diſpoſitum ſic prius fuerat generaliter, vt filij, & nepotes quorumcumque hæreticorum eſſent penis afficiendi; poſtea tamen talis diſpoſitio reſtriſta fuit per Cap. ſtatutum eodem tit. & lib. vt intelligatur de ſolis filiis & nepotibus hæreticorum, qui non ſunt emendati, & reincorporati Eccleſiæ. Exequentes penitentiam ipſis impoſitam, aut parati illam exequi hoc ſic notato.
20. Procedit iam dubium, an filij, & nepotes hæreticorum, qui catholici obſunt, tamen ſi brachio ſeculari tradantur comburendi, eximi à penis debeant? Partem affirmantem tuerentur non pauci, vt Simanch. de eath. Inſtit. tit. 29. num. 7. Didacus Canter. in quaſt. criminal. tit. de qn. tangentibus puiſitionem delictorum, cap. 1. num. 13. & Enriquez lib. 14. de irregularitate cap. 5. num. 4. Probat iudè, quia tales hæretici, curiæ ſeculari traditi obſunt catholici, & neceſſario abſoluantur à cenſura, per quam abſolutionem reincorporantur Eccleſiæ, ſi que reincorporari è vita diſcedunt; Ergo cum textus in dict. cap. ſtatutum requirit tantum hanc reincorporationem, & vt penitentiam ſibi iniunctam exequantur, vel ſint parati exequi ſicuti iſti ſunt, meritò eorum filij, nepotes à penis eximantur. Ac proinde concludit bene Sanch. dict. cap. 27. num. 23. quod hæc pars affirmans ſit probabilis.
21. Nihilominus oppoſitam negaent ipſe Sanchez, cui adhæreo, iudicat multò probabiliozem, & magis vſu receptam, quòd non eximantur à dictis penis filij, & ne-

potes parentum hæreticorum, quando iſti licet Catholici obſunt, traduntur brachio ſeculari, ſive quod ſint relapſi, ſive hæreſiarchæ, aut dogmatizæ, ſive negatiui. Ita etiam abſolutè tenent Gloſ. in dict. c. ſtatutum, & ibi Ioan. Andr. Francus, ac alij Pegna §. par. direct. comment. 164. Aulla de cenſuris par. 7. diſp. 4. dub. 3. Azor. tom. 1. lib. 8. cap. 13. poſt q. 8. Suarez tom. 1. in 3. par. diſp. 43. ſec. 3. num. 4. Molin. tom. 3. de iuſt. diſp. 658. num. 19. ac plures à Sanchez relati.

22. Offenditur hac ratione, quia textus in eo cap. ſtatutum requirit, vt parentes hæretici reincorporentur Eccleſiæ, & vt ſint parati penitentiam iniunctam implere. Ac ſecundum communem modum loquedi ſolet intelligi de reincorporatione per abſolutionem ſolemennem, ad iuridicam, quia ad penitentiam impendam iuridicè 23 admittuntur, ergo, &c. Item quia traditus curiæ ſeculari, licet conuertatur, eſt tamen præſumptio, quod in hæreſi decedat, & fuerit inductus ſic ad exterioris coſtitutionem ex timore ne viuus comburatur; ac proinde denegat ipſi abſolutio iuridica, & ſolemnis. Vide plura apud Thomam Sanchez dict. cap. 27. num. 23 & 24.
25. Qui num. 25. cum Molina citato bene ostendit, qualiter concordent inter ſe dict. cap. ſtatutum, & l. regia §. tit. 3. lib. 8. noua recopil. cuius verba ipſe proponit.
26. Sequuntur in Regula noſtra diuerſæ extensiones doctriuz ibi prædictæ. Prima, quod extendatur ad filios illegitimos, ſeu naturales, ſeu ſuperiores, ad uitandam illud abſurdum, & plus honoris luxuriæ, quam caſtitati tribuatur, contra §. vltim. auth. de reſtit. & ea quæ pet. Communiter inde, quia filij hæreticorum poſtq. inferuntur, eo quod ab eorum ſanguine proceſſerint, & ipſorum pars corporea cauſatur, quod & qui in ſpuris ac in legitimis repetitur. Docent communiter omnes Doctores, vt ait Menoch. de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 33. num. 11. ex quibus plures reſert. Sanchez dict. cap. 27. num. 1.
27. Limitat tamen ipſe, & veriſſimè cum Couar. lib. 2. variar. cap. 8. num. 3. cum Cyno, & Alberico per hunc citatis, cum Villadiego, tract. de hæret. q. 13. & cum alijs, quod liberetur filius ſpurus à penis, ſi pater eius ſit incertus, quia non eſt iulitiz conſonum, vt in dubio ipſe patiat.
28. Extenditur item, quod pſentetur paterne hereditate, &c. ac alijs penis afficiantur filij, & nepotes fautorum, credentium, receptatorum, ac deſenſorum, ita Decian. crimin. lib. 5. cap. 45. num. 5. Farin. dict. §. 1. num. 22. Souſa lib. 3. Aphor. cap. 23. num. 5. & alij communiter; Et quidem quod tales filij, & nepotes non debeant admitti ad officia publica, cautam eſt in citata Bulla Innocen. IV. incip. Ad extirpandam, quam adducit Pegna in fine direct.

- 19 Sed optimè aduertit Farinac. ibidem. num. 13. quod dicta doctrina tantum habeat locum, quando ipsi heretici, eorum fautores, receptatores, & defensores similes sunt credentes, id est credunt saltem in communi erroribus illorum hereticorum quibus fauent, aut quos receperant, vel defendunt, & consequenter sunt veri heretici, tunc illorum filij, & nepotes poenis afficiuntur: Secus verò si ex fautoria, receptatione, ac defensione solum insurgat præsumptio erroris, sed hæresis; cum nulli condemnato, ut suspensio tantum de hæresi bona publicentur, ut traditur iam supra à nobis quanto minus eius filij, & nepotes paternam hereditatem priuabuntur?
- 30 Quid quod iuxta restrictionem cap. statutum, de hæresi in 6. ut paulò ante dictum poenis efficiuntur soli filij, & nepotes illius, qui relaxatus trahitio singulari; ad quam relaxationem error, seu hæresis formalis in relaxato supponitur, etgo &c. præter Farinac. tradit Jousa num. 4.
- 31 Fit item extensio ad filios, & nepotes Schismaticorum, quod comprehendantur sub poenis contra filios hereticorum, modo dicto statutis dummodo schisma cum hæresi sit coniunctum, ita Farin. de hæresi, quest. 91. §. 1. num. 17. & quest. 174. §. 1. num. 58. ac Jousa dict. cap. 11. num. 6. neque hoc maiori indiget probatione cum sit prout certum.
- 32 Quid iam de extensione ad filios, & nepotes eius, qui ob hæresim condemnatus fuit in contumaciam, & ipsius statua combusta, incurrunt, ne poenas contra filios hereticorum relaxatorum cutis seculari lazas? pro parte negante adducit multa doctrinaliter Sanchez dict. cap. 17. num. 18. præcipue, quia licet contumax reputetur uti confessus, huiusmodi tamen confessio à iure facta non se extendit ultra personam contumacis, neque hæredibus nocet, ut patet ex l. eius qui delatorem, 19 ff. de iure Fisci, unde, & ex alijs iuribus, ut commune, & certum, axioma deducunt Barthol. Bald. & alij citati à Sanchez, quod contumax habeatur pro confessio in sui solius præiudicium, sine damno hæredum. Item quia sententia lata in contumacia, nequaquam irrogat infamiam uti cum plurius relatis tenet Surdos consil. 173. num. 100. volum. 1. ergo, &c.
- 34 Verum partem affirmantem, quod filij incuerant poenas si damnato patre ob contumaciam, absolute desodunt præter Sanchez dict. cap. 17. num. 19. Glos. finalis cap. cum contumacia, de hæret. in 6. & ibi Ioan. Andreas Francus, num. 3. Dominicus num. 11. Molin. tom. 3. de iustit. dispnt. 65 §. num. 19. Decian. crimin. lib. 7. cap. 41. num. 33. & alij. quos sequor. Probatur primò, quia contumax iudicio Ecclesiæ habetur, tanquam convictus, & ve-
- 35 re peritax hereticus, ergo &c. Item, quia, tamen facta confessio ex contumacia promerens regulariter non sufficit, ut poena ad hæreses transeat, fallit tamen hoc in crimine lese maiestatis diuinae, & humanæ, ut docent Barth. l. 2. §. si is, sua. vnico. ff. de bonis eorum, qui ante sententiam. Maldard. de probationib. conclus. 348. num. 35. Rojas singul. 69. numer. vnico, & alij. Atque sic responsum manet ad argumenta in contrarium.
- 36 Dein, quod parte ob hæresim condemnato, & curie seculari tradito, filia ex bonis eius non consequatur dotem; quin etiam quod dos iam data filie nupti traditur, aut sanctimoniali, possit à Fisco repeti, tenent communiter omnes attenta generali iuris supra à nobis citati dispositione, nempe filios hereticorum priuari hereditate, & bonis eorum, Tradunt, præcipue Simanch. de Cathol. instit. tit. 9. num. 13. Vmbert. locat. iudic. Inquisit. quest. 12. Azor. instit. Moral. tom. 1. lib. 8. cap. 1. quest. 6. & cum alijs relatis Farinac. dict. §. 1. num. 8.
- 37 Aliqualiter limitare hoc iarendi Rojas singul. 47. dicens, quod de æquitate canonica filia hereticæ enitas bona publicantur, ex eis à Fisco sit dotanda. Ex parte illud sequitur Pegna 1. part. directorij. comment. 9. ubi ait ad maximè seruandum esse in filia alicuius magni Principis heretici, cui limitationi non contradicit Farinac. dum eam refert. dict. num. 8. neque ego contradicam cum præcedat de æquitate, & non de rigore iuris.
- 39 Maior autem limitatio adinungitur per verba, quæ sequuntur in Regula nostra, (sed distinguendum de filijs, & filiabus) nempe natis ante commissum hæresis crimen: vel post: ex qua distinctione insurgit questio, quam esse celeberrimam, & valde controuersam affert Sanchez d. cap. 17. num. 6. Videlicet, an dicta poena, priuandi filios hereditatem paternam, legitimam debitam, &c. ob hæresim parentum relaxatorum extendatur ad natos ante hæresim commissam, vel ad solos natos post lapsum in eam? Discutit hac copiosissimè cum multiplici eruditione citatus Sanchez, duas proponit sententias oppositas, & pro vnaquaque præmitteit nimis abundè diuersa fundamenta, quibus omnis, à te penes ipsum videndis, rem totam paucis perstringere conabo.
- 40 Prima sententia tuetur, quod filij committentium crimen lese maiestatis diuinae & humanæ, subfint penis iure canonico, aut ciuili in eorum filios statuti, siue ante delictum, siue post genus suis, & quod nullum inter utroque distictum teporarij. ita Couarru. lib. 1. varar. cap. 8. numer. 5. Ioan. Rojas, de hæret. part. 1. num. 356. & singul. 68. num. 3. Pegna 3. par. directorij. comment. 69. versit. Omisiss tamen Menoch. de

de p[re]sumpt. lib. 5. p[re]sumpt. 33. à nu. 17. S[an]chez tom. 5. in 3. part. disputat. 43. scđ. 3. num. 1. Azor. tom. 1. lib. 8. cap. 13. post qu[est] 8 & tom. 2. lib. 6. cap. 4. qu[est]ion. 3. & cum pluribus relatis Sanchez dict. cap. 37. num. 9.

41 Ostenditur primò, quia iura p[re]f[er]tim canonica d[ic]tas p[er]nas in iungentia, vt cap. statutum il. secundo. cap. Quicunq[ue] §. h[er]etici cap. Vergentis, de h[er]eticis in 6, & similia indistinctè de filiis loquuntur. Ostendendo compr[eh]endi v[er]osque natos, tam ante, quam post commissum delictum. At vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus.

42 Item quia, ratio in iungendi d[ic]tas p[er]nas nimirum timor in filiis imitandi parentum mores, qu[od] procedit in filiis natis ante, & post delictum patris; maxime cum d[ic]tus timor similitudinis vitæ parentum magis proueniat, ex educatione, & habitatione cum ipsis parentibus, quam ex ortu, seu generatione. Itaque ob istas rationes, & alias, quas adducit, concludit in fine dicti num. 9. Sanchez, & ego pariter concludo cum ipso hanc primam sententiam esse probabilissimam.

43 Nihilominus multò probabilior, & magis pia est secunda sententia, quæ asserit filios h[er]eticorum relaxatorum, seu committentium crimen l[eg]is maiestatis, ante partum delictum genitos, nequaquam d[ic]tis p[re]iudici subiacere. ita Archidia. in. cap. Non imputantur. h. qu[est] 4. vbi expressè in textu habetur, filijs non imputari peccata post eorum natiuitatem à parentibus commissa; & ipse Archidia. ait sic. Hæc verba determinant ceteras decretales, quæ penas parentum filiis irrogandas dicunt. Item Iul. Clar. in p[ra]ctice. §. h[er]esis, num. 17. final. Anton. Gomez tom. 1. variar. cap. 3. num. 16. fin. Villadiego iunior in prologo, lib. 11. num. 20. & sequentibus. Molin. lib. 4. de primogen. cap. 11. numer. 55. Noster Molina tom. 3. de iustit. part. 1. disputat. 658. numer. 21. & cum pluribus relatis Sanchez dict. cap. 37. num. 14.

44 Qui ibidem diuersas asserit huius sententia efficaces rationes (præter quatuor fundamenta p[re]missa;) vnica tantum contentus ero, cum aliqua confirmatione; accipe illam proprijs ipsis verbis; Probatur, inquit, primò, quia timor imitationis parentum ex infecto sanguine confurgens, qui est potissima harum penarum ratio, (vt numero p[re]cedenti probaui) non habet locum in filiis conceptis ante delictum partum; quippe sunt ante eam sanguinis infectionem concepti & ideo illa procliuas naturalis inde deriuata ad eadem vitia non reperitur in his, Quod si aliqua sit ratione p[re]iudici educationis, est accidentaria; & post bonos mores catholicos

parentum, tunc catholicorum imbutos, & sic est multò facilius victu.

45 Et confirmatur, quia in natis post delictum reperitur duplex peruersio, & imitationis causa, altera est procliuas naturalis ex sanguine infecto confurgens, altera vero educatio ab inuente, ætate cum parentibus peruersis. At in natis ante delictum sola educatio reperitur, & sæpè non ab inuente ætate, sed postquam parentes bonis moribus imbuti fuerant, ita ille: & prosequitur probando ex Diuo Augustino in Psalmum 84 vide apud ipsum, & solutiones rationum in contrarium.

46 Tandem illud certum, & commune est apud omnes, non priuari filium paternam hereditatem, neque alias penas contra h[er]eticorum filios latas contrahere. Si spontè reuelet Inquisitoribus patrem h[er]eticum, etiam si hic brachio seculari relaxetur, & comburatur. ita bene Pegna 2. part. direct. comment. 15. ad Capit. literas de p[re]sumption, allegans ibi quandam Federici Imperatoris Constitutionem incipit. Commissi, quam dicite fuisse confirmatam à varijs Pontificibus, Sanchez dict. cap. 17. num. 30. Farinac. de h[er]esi qu[est] 191. §. 1. num. 1. Detian. crimin. lib. 5. cap. 45. num. 5. & Soula lib. 3. Aphor. cap. 12. num. 9.

47 Qui ibidem num. 10. sic addit. Filii, inquit, h[er]eticorum fideles possunt succedere in bonis (paternis exceptis) ex testamento, vel ab intestato ab extraneis, aut etiam ab auiis. Sordus, consil. 186. Simanch. dict. tit. 29. num. 19. alios refert: Farinac. dict. §. 1. numer. 26. & 42. Sanchez dict. lib. 2. cap. 14. num. 35. & cap. 19. numer. 12. hæc ille, quibus cap. 32. terminat, & nos Regulam 471. terminamus.

Priuatione beneficiorum Ecclesiasticorum de iure communi an. & ad quos h[er]etico-rum filios, & quantum se extendit? Quid de iure municipalidicendum?

REGVL. A. CCCCLXXII.

48 Secundum ius commune, quibus filius h[er]etici, fautoris, &c. tam in linea paterna, quam materna, & nepos ex sola paterna, est inhabilis ad beneficia Ecclesiastica obtinenda, & priuatur ipso iure beneficijs post commissam tantum à patre h[er]esim obrentis; maxime si ad petitionem patris h[er]etici scienter obtinuit. Idem prorsus ascendendum de pensionibus Ecclesiasticis.

49 H[er]etici item filius sic inhabilis ad beneficia nequit permutare cum alio be-

beneficium prius legitime habitum, & si
50 permutet, vtrumque amittit. Prædi-
ctas autem penas incurrit filii siue legi-
timi sint, siue illegitimi nati post deli-
ctum parentum, quando illi propter hæ-
51 resim curiæ seculari traduntur. De iure
denique spec. ali. diuersimodum in diuersis
Regnis dispositum, præcipue in Regno
Lusitano, vbi ex vi Bullarum Papalium
descendentes ex stirpe Habercorn vsque
ad septimum gradum sunt inhabiles,
&c.

52 **A**dest expressus textus in cap. Vt
commis. §. priuandi de hære-
ticis in 6. disponens generaliter, quod
Clerici hæreticorum filij, quamuis non
delinquerint, ob parentum hæresim, pri-
uentur beneficiis Ecclesiasticis, si quæ
possident. Adhuc etiam Constitutiones
Pontificie eandem dispositionem conti-
nentes Alexandri V. incip. Quod super
Honori IV. incip. Exhibita, & alix, quas
allegat Farinac. de hæresi, quæst. 191. §. 2.
num. 44. & adducit Pegna in fine directæ.
Arque hoc vt certum tradunt omnes, præ-
cipue Archidia. in cap. dixit Apostolos,
num. 1. 24. quæst. 3. ibi etiam Bellam. et
post num. 3. Repertor. Inquisit. verb. filij.
Siman. h. catholice. inquit. tit. 9. San-
chez lib. 2. in Decal. cap. 28. numer. 26. &
alii præter Farinac. citatur ab ipso re-
lati.

53 Qui merito extendant ad filios fau-
torum, credentium, defensorum, ac recep-
torum; quod ob istorum formalem hæ-
resim, quando eam habent, illi primo
beneficiis prius obtentis priuentur. ita
cum dictis auctoribus Ant. Sousa lib. 3.
Aphor. cap. 13. num. 1.

34. Additur in Regula filios dictos tam in
linea paterna, quam materna, & nepo-
tes, ex sola paterna esse priuandos be-
neficiis, &c. hoc constat ex iure, capit.
Quicumque, §. hæretici, & cap. statum
il secundo de hæreticis in 6. vbi eum
moderatione disponitur, vt via paterna,
vsque ad secundum gradum, materna
verò ad primum solum se extendat. Ver-
ba textus sunt ista. Primum, & secun-
dum gradum per paternam lineam com-
prehendere declaramus, per maternam
verò ad primum dumtaxat volumus hoc
extendi. Afferit Sanchez dict. capit. 28.
num. 26.

55 Quod autem filij hæreticorum, fau-
torum, defensorum, &c. non solum priuen-
tur beneficiis obtentis sed ob hæresim
etiam istorum fiant inhabiles ad obtinen-
da alia beneficia Ecclesiastica, patet ex
textu in dict. capit. Quicumque §. hære-
tici, vbi sic dicitur, Quod hæreticorum

eorumque credentium, receptatorum,
defensorum, & fautorum filij, vsque ad
secundam generationem ad nullum Ec-
clesiasticum beneficium admittantur.

56 Idem præcipitur ferè eisdem verbis in
dict. cap. statum, & vtrouique adnota-
runt Gloss. & alij. Extrat etiam Consi-
lratio, idem confirmans Nicolai Tertij
incip. Nonerit Vniuersitas, reposita in
fine directæ, per Pegnam, qui de hoc be-
nè 3. par. comment. 167. versis. in hac bre-
ui. Siman. catholice. inquit. tit. 28. num. 13. &
cum pluribus relatis, dict. §. 2. num. 48. Fa-
rinac.

57 Dubium iam insurgit nonnihil contro-
uersum, an dicti filij hæreticorum, fau-
torum, &c. sint priuati ipso iure, vel pri-
uandi saltem per sententiam beneficis,
ante paternam hæresim obtentis? hinc
inde discutit aliquantulum copiosè San-
chez dict. cap. 28. à numer. 28. propositis
duobus sententiis oppositis, affirmante,
& negante. Affirmant multi, maxime
Ioann. Monachus, cap. vt commissi, an-
te num. 1. de hæreticis in 6. & ibi Ioannes
Andreas, num. 4. Romanus singul. 693.
Guerrez quæst. canon. lib. 2. cap. vltimo
num. 38. Peregrin. de iure Filii lib. 3. tit.
10. num. 1. Decian. pract. lib. 5. cap. 20. nu.
5. ac reliqui, quos copiosè refert idem
Sanchez.

58 Probatio huius efficax ferè sumitur ex
iure, primo ex cap. vnico, de delictis
clericis in 6. ibi Omnibus beneficiis, & of-
ficiis, honoribus, dignitatibus perpetuo
priuatos, eosdem reddentes inhabiles ad
habendum. Secundò ex cap. felices, ver-
sic. Quod si quis, de penis in 6. vbi sta-
nuent, vt filij, & nepotes percutientis
Cardinalem, sint ipso iure beneficiis an-
tea acquisitis priuati. Ergo idem à for-
tiori est dicendum de filiis, & nepotibus
hæreticorum, cum hæresis crimen cen-
seat longe deterius.

59 Tertiò, ex capit. vt commissi. versis.
Priuandi, de hæreticis in 6. vbi statum
est, parentes hæreticos, eorumque fi-
lios priuandos esse, aut priuatos be-
neficiis denuntiandos. Ergo, sicuti paren-
tes hæretici priuantur ipso iure obten-
tis, ita & filij. Cum sub eodem tenore
verborum exprimentur. Quartò, ex di-
uersis Bullis Pontificiis Innocentij Quar-
ti, Alexandri Quarti, Nicolai Tertij,
& Pauli Tertij, ex quibus verba huc
spectantia refert Sanchez, quo pro-
vianda prolixitate omitto, & alias
probationes, quas apud ipsum videas.

60 Prædictæ tamen sententiæ affirmant
videtur San. hez tribuere, & merito ali-
quam probabilitatem; quandoquidem
de contraria negante auctore, quod sit
multò probabilior, ac propterea et ipse
adhaeret, atque ego eidem similiter ad-
haereo, negando dictos hæreticorum filios,
& ne-

& nepotes priuati beneficijs obtentis ante parentum delictum, sed solis postea obtentis esse ipso iure priuatis concedendo. Defendunt sic Abbas in cap. Vergentis, de hæreticis num. 4. ibi Felin. num. 3. Carrelius, de hæreticis de penis, num. 28. Simanch. de Cathol. instit. tit. 29. num. 2. Menoch. conf. 705. num. 3. Azor. tom. 1. lib. 8. cap. 13. Suarez, tom. 5. in 3. part. disput. 43. sect. 3. num. 2. fin. & plures quos refert Sanchez dict. cap. 28. num. 28.

61. Probatur ex cap. 2. §. hæretici de hæreticis in 6. quia ibi solus redduntur inhabiles ad beneficia, vel officia publica obtinenda: quæ inhabilitas obtentis non priuat secundum Glossam in Clemen. 1. verb. obtinenda de penis, & ibi Paulum, & Zenalium, quos relatus sequitur Cardinalis, ibi, verb. ipsius, num. 3. qu. 2.

62. Probatur item ex eodem §. Hæretici, quia ibi opponitur particula, Non admittantur; quæ cum denotet tempus futurum, excludit à solis beneficijs in posterum obtinendis. Atque hæc sint satis pro decisione præfatis dubij: solutiones probationum, quæ adducuntur pro prima sententia affirmante, vide apud eundem Sanchez num. 37.

63. Qui ibidem num. 39. merito limitat dictam doctrinam secundum sententijs negantis, quod non habeat locum casu quo scienter ad preces patris hæretici filius, vel nepos obtinuerunt beneficia: de hoc enim casu peculiariter loquitur constitutio citata num. 59. Innocentij IV. Quin etiam id definitur cap. 2. §. penultimo, de hæreticis in 6. circa quoscunque habentes beneficia ad preces hæreticorum. Tradunt Petrus Gregorius in Syntagmate iuris p. 3. lib. 33. num. 3. & Soufa dict. cap. 23. numer. 2.

64. Dubitantur item, num filij, vel nepotes hæreticorum, fautorum, &c. sicut sunt inhabiles ad beneficia obtinenda, & priuati obtentis post parentum delictum, eodem modo se habeant respectu pensionum Ecclesiasticarum? Prima fronte non videtur, quod par sit ratio, quia in materia iuridica, penali, & odiosa, qualis est priuatio, & maxime ob alienum delictum. appellatione Beneficij non venit pensio, cum longe differant, & ea pœna iuridicissime sit interpretanda: hic fundaram ostendit hanc partem Sanchez dict. cap. 28. num. 35.

65. Nihilominus contrariam veram iudicat ipse num. 36 cum Gygante de pensionibus quærit 94. num. 7. & consilij 141. num. 7. vers. Quo casu. quos loquitur, & merito dõna dict. cap. 23. num. 3. videlicet idem esse dicendum de pensionibus, quod antea dictum de beneficijs. Pro hac doctrina, telle eodem Sanchez diuersis adfuit Rotæ decisiones; & ostenditur sic, quia pensio est fructus, & pars beneficij, aut saltem ei

accessoria; ergo iudicari debet iuxta principalem. Item quia in cap. 2. §. Hæretici, de hæreticis in 6. dicitur filios hæreticorum ad nullum beneficium adutrendos esse, at Glossa verbo beneficium, & Dominicus ibi num. 2. affirmant beneficium ibi sumi latè, & quidem iuxta significationem lata beneficij sine duobus comprehenditur pensio, vt copiose probat Gygas de pensionibus tota quærit. 28. vide plura circa hoc apud Sanchez, qui sic concludit soluendo rationem in oppositum. Nec obstat, inquit, ratio contra adducta numer. præcedenti; quia id fallit, quando verba sunt lata, & vniuersalia, ita dic.

67. Adhuc autem circa priuationem beneficiorum, & pensionum aliqua decidenda utrisque communia, quæ in Regula non attingimus: Primum, quod filij hæreticorum minime sint priuandi per sententiam beneficijs, vel pensionibus ante parentum hæresim obtentis. Eo quod nullo iure caueatur: sed pro obtinendis alijs sunt inhabiles. Tradunt, vt certum Conauerum, lib. 2. variat. cap. 8. num. 4. fin. Iul. Clarus lib. 5. practic. crimin. verb. hæresis num. 16. Simanch. de Cathol. instit. tit. 29. num. 2. Suarez 5. tom. in 3. part. disput. 43. sect. 3. num. 2. & cum relatis Sanchez. d. cap. 28. num. 30.

68. Secundum, quod filij hæreticorum, fautorum, &c. non sint priuari ipso iure, neque per sententiam priuandi beneficijs, vel pensionibus, post parentum commissam hæresim obtentis, aut tamen eorum condemnationem; sed solis, postquam fuerunt condemnati acquisitis.

69. Atque hoc intelligitur de filijs, vel nepotibus, in linea paterna post delictum parentum generis iuxta probabiliori de doctrinam Regula præcedenti traditam. Ita Simanch. & Suarez citati, Pegna 3. par. direct. commen. 163. vers. Ego vero, & cum alijs Sanchez. d. cap. 28. num. 31.

70. Tertium, & quidem scitu dignum, quod assert idem Sanchez num. 31. Accipe proprijs eius verbis: Nullatenus tamen admittit, inquit, quod ait Simanchas de Cathol. institut. t. tit. 29. num. 20. vbi docet non esse h'is filios ipso iure priuatos beneficijs obtentis post parentum condemnationem. Quod idem significat Pegna dict. commentar. 162. in vltimis verbis, dum ait, eos esse h'is beneficijs per sententiam priuandos.

71. At hoc non est admittendum. Quia vel intelligunt post parentum condemnationem, quando hi sunt Ecclesiæ reincorporari, & tunc nec per sententiam priuandi sunt filij. Qui infamiam, inhabilitatem, & quascunque alias pœnas euadunt, vt probauit cap. præcedenti, numer. 2.

72. Si autem intelligant, quando parentes non sunt ad hanc re incorporationem admissi, id nequit esse verum: Cc 3 quia

ex confessione donantis constare debent, alioquin est praesumptio fraudis, ut docent Farinac. ibidem & Mantica de tacita, & ambigua conuent. lib. 13. tit. 39. num. 17.

493 Concluditur, itaque alienationes necessarias non posse à fisco renocari; bene tamen alias, ut diximus, licet sint validae iuxta probabiliorum sententiam; sed numquid sunt etiam licitae? De hoc superest aliquid dicere: quod sint illicitae ostenditur ex variis capitulis, primò quia diuersae extant leges, quibus huiusmodi alienationes prohibentur delinquenti, cuius bona ipso iure publicata sunt, ut traditur.

494 supra item quia infligitur damnum possessoribus, à quibus bona per fiscum auferri possunt. Præiudicatur etiam ipsi fisco; cum illa contra eius voluntatem in tertium possessorem transeunt, & quidem probabiliter Angles florib. 1. par. quæst. de restrict. legis penalis concl. 2. (limitans pro caso quo nullum fisco detrimentum prouenit) loan. Medin. de restit. q. 1. §. post rerum dominium, versic. ad propositum igitur, & Sayrus in clau. regia lib. 3. cap. 9. num. 30.

495 Veram probabilius censetur, quod versus talium alienationum sit licitus, & nulla in eis reperiatur culpa, siue sint gratuita, siue onerosa, quando possessori nullum inde damnum prouenire potest, aut ipse prouenturo cessit. Docent Suarez de fide disp. 12. sect. 4. num. 4. Farin. de heresi. q. 190. §. 3. num. 81. Bonacina disp. 3. de contractib. q. 8. punct. vltim. §. 3. num. 4. Sanchez. dict. cap. 12. num. 59. & plures ab eis relati. Probatur soluendo simul rationes in oppositum, quia leges disponentes de confiscatione bonorum, & prohibentes illorum alienationem, auferunt à delinquente facultatem liberam ea alienandi sit miter, & irrevocabiliter; alienationem tamen revocabilem nequaquam prohibent; cum delinquenti possessionem bonorum relinquunt, quin etiam dominium utile, iuxta magis probabilem sententiam, ergo ex parte legum licita erit alienatio.

496 Sed quid ex parte possessoris? si alienatio sit gratuita, cestum est, quod regulariter loquendo, donarius inde pari non possit nocumentum; si enim spoliatur donatis, nihil ex proprijs amittit.

497 Quando verò alienatio est onerosa, & delictum adeo occurrunt, ut nullum addit periculum deveniendi ad forum externum, nulla committitur iniustitia à delinquente alienante, cum tunc censetur alienare rem, ac si nullo esset vitio affecta; quia talis moraliter indicatur. Dato tamen, quod addit periculum, & alienans illud occultat, certum est committi tunc iniustitiam, cum alienat rem vitiosam tacito vitio. Nam alienat rem vindicationi expositam tacendo, sic expositam esse.

498 Prosequitur offendendo à simili. Ca-

strus Pal. dict. pnn. 19. nu. 22. post medium sicut, inquit, si tem alteri hypothecatum, tacita hypotheca, alienaret, contractu oneroso, peccaret sane. Ita ille 1 & addit lib. 499 mitando sic. Excipe tamen, inquit, nisi apud se retineret alia bona non confiscanda, quibus possessori integre satisfacere posset, casu quo alienata vindicaretur; vel vitium & periculum alienans manifestaret, ut sic cognoscens cedere censeatur, quia his casibus cessat, ut de se constet, tota ratio iniuriæ, & iniustitiæ. hęc ille.

500 Tandem ex parte fisci nulla committi potest culpa, aut iniustitia à delinquente in tali alienatione, nisi hęc in fraudem ipsius fisci fuerit facta, ut dictum supra. Nam ob alienationem non minuitur fisco ius quæsitum, & res alienatae semper ipsi obligatae manent, ac penes quemcumque possessorem reperiantur, eas idem fiscus repeteret potest docet Castrus Palans ibidē.

501 Sed quid si contingat ea alienationem rem perire, & ea fisco privari? Respondet bene idem Castrus, hoc esse per accidens, & quod delinquens non teneatur curare, ut res alienata conservetur, cum non sit fisci procurator constitutus; sed tantum teneatur non facere alienationem in fisci fraudem; & hoc tunc fit quando alienata nulla interveniente causa honesta alienandi, ne ad fiscum res alienata possit pervenire.

502 Ultimo loco accipe à Castris Palao nu. 23. duas illationes scitu dignas, propriae eius verbis: Ex his, inquit, fit, si causa dotis, vel titulo nuptiarum rem obligatam, fisco alienes, & addit periculum, ut à fisco repetatur, nec conficiam facias periculi recipientem, peccas graviter sic Bonacina.

503 supra. Secundo fit, si vendas rem supra dicto periculo expositam, tacito vitio, & graviter peccate, neque à peccato excusari etiam si vendas ad alimenta, etque necessarias, & etiam si pretium retineas, quia hæc non excusant emptorem à gravi molestia, & sumptibus faciendis in probando pretium à se datum, apud te retineri, & in res necessarias consumptum esse: Sic alij relatis docuit Sanchez num. 64. & 65. hæc ille, quibus Regula præfens terminatur.

Qualiter se gerere debent fisci in diuersis alienationibus rescindendis, ac bonis iam alienatis recuperandis?

REGULA CCCCLXX

504 Quando alienatio rescinditur, pretium rei alienatae formaliter, aut æquivalenter penes hæreticum, vel delinquentem existens emproi debet à fisco reddi. Dicitur autem pretium æquivalenter existere penes illum si consumpsit in re ad sustentationem vite requisita, casu quo erat, sine dubio eam empturus, si nullo modo

505 modo fuisse empturus. Onus verò probandi pretium in utilitatem delinquentis versum esse, non Fiscus, sed præcedenti sibi relictui incumbit: quod si non probetur, probabilis est, posse Fiscum reincidente alienationem, nullatenus pretio restituto, etiam si possessor bona fide contraxerit. Tandem Fiscus vindicat rem alienatam ab heretico, vel à delinquente, cuius bona iure publicantur, cum augmento ciconiuncto solutis expensis, nequaquam eum separato. De fructibus rei alienatæ diversimodè resolvendum, uti expandetur.

507 Circa doctrinam huius Regulæ discutienda aliqua dubia, & controuersia, præmissis nonnullis, quæ sunt communia, & cetera apud fore omnes. Primò certum, & commune est, & quod nihil debeat dari, vel relinquere possessori Fiscus, quando ab eo rem alienatam vendicat si per donationem gratuitam, nullis sumptibus factis ab heretico, seu à delinquente acceperat. Ratio est, quia tunc possessor nihil ex proprijs perdit, nec ei alienationis reuocatio nocet, cum ista, solum fortiatu effectum reduciendi res ad priorem statum ac si nunquam res alienata esset; ergo, &c. ita auctores statim citandi.

508 Secundò certum est, si per contrahum onerosum, nempe per venditionem res ad possessorem translata fuerit, & pretium datum formaliter, aut æquivalenter penes delinquentem maneat, emptori reddi debet, quando te emptor priuatur. Ostenditur efficaciter ratione; quia Fiscus solum habet ius dissoluendi contrahum, & reuocata alienatione recuperandi, quæ ipsi obligata sunt; ergo nequit occupare pretium ab innocente datum, cum non sit delinquentis, nisi dum contrahus factus firmus permanet, & res alienata non vindicatur. Vnde post dissolutionem contrahus, & vindicationem rei venditæ, insurgit obligatio reddendi pretium innocenti, & seruandi indebitum.

509 Vnum excipit casum Scaccia de iudic. lib. 1. cap. 98. nu. 16. nempe si emens rem à delinquente conscius eius delicti fuisset. Sed merito reijciunt eius exceptionem, alij præcipue Vasquez de legibus, disp. 172. cap. 1. nu. 8. Sanchez dict. cap. 22. nu. 69. & Caltrus Palaus punc. 20. n. 1. circa mediū. Ostenditur, tum quia id nullo iure cauetur, tum quia cum emens conscius criminis delinquentis non committat delictum in tali emptione nequit inde Fiscus sumere occasinam enim pretio priuandi: nisi forte probetur, quod voluerit rem delinquentis ita occultare, ut ad Fiscum non pertineret, sed raro id probari potest.

510 Certum est tertio ad obligationem restituendi pretium, sufficere, si penes delinquentem æquivalenter existat: Nam moraliter loquendo, idem est apud delinquentem

tem existere pretium, vel existere eius estimationem: existit autem eius æstimatio, si delinquens illo satisfecit creditoribus, aut si vitæ necessaria sibi, ac suis procurauerit, si aliam æquæ pretiosam emit, vel res proprias meliorauit. Nam sic ex illo pretio delinquens ditior factus manet, ergo damni relictui debet. Ita Simanch. de Cathol. instit. tit. 9. à nu. 31. Suarez de Fidei, disp. 22. sect. 4. nu. 9. Vasquez, de legibus disp. 172. cap. 2. Farin. de hæresi, qu. 190. nu. 78. Sanchez dict. cap. 22. n. 70. & Caltrus Palaus dict. punc. 20. num. 1. quibus sic præmissis.

511 Dubitat iam, num existat pretium penes delinquentem, si ex illo res necessaria ad sustentationem vite fuerint emptæ, quæ tamen casu perierunt? Duplex est sententia, alia affirmans, altera negans: Affirmant Simanch. dict. tit. 9. nu. 38. Farinae, ubi supra num. 28. Sanchez ibidem nu. 71. & alij ex eo fundamento, quia æquivalenter dicitur extare pretium apud delinquentem, quoties ipse proprijs bonis ratione illius parciat; sed ob pretium receptum delinquens pepereit proprijs bonis, quæ necessario consumpsisset, si pretium non recepsisset; ergo, &c. Negant verò alij maxime Vasquez loc. cit. nu. 9. Probatur inde, quia nequit verificari tunc, quod pretium illud penes delinquentem extet, quando contrahus venditionis rescinditur, quandoquidem nec in eius utilitatem, neque in utilitatem Fisci versum apparet, ergo, &c.

512 Placet modus respondendi Caltri Palaus ibidem nu. 2. concordantes prædictos auctores sic: Vtræque, inquit, sententia veritatem dicit, & facile conciliari possunt; si enim ex pretio accepto emiserit, quam line dubio emetes etiam si pretium non accepisset, credo pretium publicandum non esse, sed reddendum danti, quia ex illius redditione non inseretur, Fiscu minori patrimonio sui, quam frueretur, si contrahus ille, qui rescinditur, factus non esset; taleque pretium moraliter censetur existere tunc, quo contrahus rescinditur, quatenus in tui utilitatem versum est; siquidem ratione illius proprijs bonis, quæ debebas

514 consumere pepereisti. At si ex pretio accepto emisti rem, quam non emeres, si contrahum priorem non celebrasses, neque pretium accepisses; credo tunc non esse restituendum pretium danti, quia absolute non est verum, in tui, vel Fisci utilitatem esse consumptum. hæcenus ille per acutè quidem.

515 Si petas, ad quem spectat onus probandi pretium in utilitatem delinquentis fuisse conuersum? Respondetur esse certum, ex mente omnium spectare non ad Fiscum, sed ad præcedentem, ut sibi restitatur; quia si Fiscus certum ius possidet aduersus omnia bona, quæ in possessione hæretici, seu delinquentis reperiuntur. Vnde si dicitur præcedens vult hoc ius certum Fisci minue-

minuere, probaturus est ex tali pretio delinquentem factum fuisse ditorem; aliis nihil efficit. Ita Molina. nosse totum disp. 95. versic. licet autem Bonacini disp. 3. de contract. q. 8. punct. ultim. n. 2. & Sanchez. alios referens dict. cap. 22. nu. 60.

56 Notandum hic obiter cum Suarez diff. 22. de fide, sect. 4. nu. 9. quod liberum sit Fisco in casu de quo agimus, non rescindere contractum, cum hic, ut vidimus supra, validus sit, & facultas rescindendi illum fuerit Fisco concessa, vi privilegii, quo possit, & non ut obligatio, qua uti debeat.

57 Deinde dubitatur, an possit Fiscus non vindicare ab eo, cui delinquens vendidit, nullo restituto pretio, quando hoc non probatur verum esse in utilitatem delinquentis? Partem negantem defendunt aliqui, & quidē non improbabili, præcipue Alciat. in l. post contractum, nu. 21. ff. de donation. & ibi Roman. nu. 3. Imola n. 1. & Cynus in l. fin. C. ad l. l. Ma. est inde ostenditur, quia contractus ille emptionis, & venditionis, quo delinquens rem venditam valde alienavit, ut dictum supra, validus fuit, & consequenter contulit dominium rei venditæ emptori. Ergo ille non debet illa privari, nisi pretio restituito: cum talis res, quamvis maneat obligata Fisco, non sit Fisci, sed possidentis, ergo ius possidentis utpote in re prævaleat iuri Fisci ad rem.

58 Confirmatur, quia inde, quod res, quam delinquens alienavit, sit obligata Fisco, tunc deducitur posse Fisco rescindere contractum, ita ac si non esset factus; At ex illa rescissione provenit, pretium in omni eventu esse restituendum emptorio, alioquin non rescinderetur contractus venditionis, & emptionis, si utrique parti non reddatur alienatum ab ipsa, sed esset rescissio contractus donati, in qua occupatur donatum nulla donatario tributa.

59 Probabilior tamen censetur pars affirmans, quod in supradicto casu non teneatur Fiscus reddere pretium possidenti rem venditam, sed absque pretij restitutione, possit eam sibi integrè vindicare. Ita Simonius, de Cathol. iustit. tit. 9. n. 27. Farin. de hæresi, quæst. 190. nu. 76. Suarez. de fide, disp. 22. sect. 4. nu. 9. Anton. Gomez. tom. 3. variat. c. 2. nn. 2. Scaccia de iudic. cap. 98. nu. 15. & plures belariz Sanchez dict. cap. 22. nu. 68. Probatur, quia cum bona hæretici, aut alterius delinquentis, quæ ipso iure confiscantur, à die patratæ criminis sint Fisco obligata, & hypothecata, non sine ac obligatione alienantur. Ergo poterit Fiscus ea vindicare, ubicunque invenerit, etiam non soluto pretio pro illa vindicatione, quando pretium inter bona delinquentis nequaquam exeat vilo modo etiam æquivalente.

520 Confirmatur, quia possessor rei Fisco obligatæ possidet illam eo modo, quo possidebat delinquens, cum ius, quod illi

habebat idemmet, & non aliud in possessionem transfuerit; sed delinquens ita possidebat eam, ut nullo pretio accepto pro ipsa poterat à Fisco vindicari, ergo pari modo poterit fieri in possessore, si pretium ab ipso datum delinquenti nec formaliter, 521 nec æquivalente existat. Atque hoc verum est, quamvis possessor bona fide processerit in celebratione contractus, & ignarus omnino fuerit, criminis à delinquente commissi, quia bona fides non tollit realitatem esse obligatæ Fisco, nam bona fides non pretium fuisse consumptum absque utilitate Fisci; & hæc est causa, cur illi non additur, cum res empti vindicator. Docent peculiariter Suarez, Farin. Scaccia citatis & Callrus Palaus dict. punct. 20. n. 6. & 7. apud quem plura in confirmationem, & solutionem argumentorum in contrarium videas.

522 Quoad argumentum rei alienatæ dubitatur etiam an cum ipso simul possit eam à tertio possessore vindicare? Sub distinctione argumenti intrinseci, & extrinseci facile, & brevis hoc dubium resolvitur. Nam si augmentum non sit intrinsecum, sed à re separatam, aut solū æstimum, ut lapis pretiosus anulo, ianua, vel fenestra, domui & similia non vindicatur à Fisco, sed impeditur rem esse obligatæ Fisco, nec tollit re ipsi obligata, sed possidenti cedit. Unde si nequit vindicari res sine tali augmento, huius valor per Fiscum reddi debet possidenti, cum illius sit & non domino rei cedat. ita auctores citandi.

523 Verum quando augmentum rei Fisco obligatæ est intrinsecum, & ab ea inseparabile, ut salus, & vi res robusta in fetu, quem delinquens debilem vel infirmum alienaverat, seu vendiderat, vindicari poterit, solutis expensis, si quæ in augumentanda, seu melioranda re sunt factæ, ostenditur, quia res illa obligata est Fisco, ac proinde melloraciones eius ad Fiscum spectant, sed cum illæ expensis, & industria possidentis acquisitæ sint, teneatur Fiscus eas solvere; Nam non est iustitiæ consonum, innocentis labore fiscum locupletari. ita Suarez no. 10. Sanchez lib. 2. cap. 23. nu. 204. & alij.

524 Tandem dubitatur circa fructus ex re confiscata, à die patratæ criminis, usque ad tempus sententiæ provenientes, num. isti à Fisco vindicentur? Brevis etiam, & facilius huius dubij solutio sub distinctione. Nam si fermo sit de fructibus apud tertium possessorem formaliter existentibus, certum est, eos vindicari posse. Ratio est, quia huiusmodi fructus cedunt domino rei, & cum res pertineat ad fiscum, quoad dominium directum, & ratione illius eam possit vindicare, poterit etiam

525 fructus. Item, quia tertio possessori non competit aliud ius in illis fructibus, quam competet delinquenti, cum huius loco cedat. Sed delinquens acquirere impedi-

re

re vindicationem talium fructuum; ergo nequibit tertius ille possessor, ita Suarez vbi supra num. 11. & Sanchez multis relictis dict. cap. 13. num. 194.

- 526 Si ramen fructus solum æquialenter extent, cum illis tertius possessor deuenire ditor, & isti fructus fuerint naturales, certum etiam est; quod subiciant confiscationi ex mente omnium Doctorum Ratio est, quia oriuntur ex re confiscata, & propterea sub ea ratione. fisco debita, & consequenter sunt debiti fructus moraliter ex illa dimanantes, & taliter existentes.

- 527 Si autem fructus fuerint industriales, probabile censetur non subesse vindicationi, si possessor bona fide illos consumpsit. Probatur a fortiori, quia si fructus rei alienæ industriales iam consumptos, non teneretur possessor bonæ fidei restituere; & si illorum consumptione factus sit ditor, uti docent, ut magis probabile Sanchez post multos relos, dict. cap. 13. num. 76. & Castus Palus dict. punct. 20. num. 9. quanto probabilis erit, quod non debeat restituere fructus industriales consumptos ex re fisco obligata, cum absolute non sint fructus rei alienæ, sed propriæ possidentis. Atque potiori ratione idem erit de fructibus ex melioratione rei per possessorem facta.

- 528 At quid si fructus tam naturales, quam industriales à possidente, ita consumpti sunt, ut nec æquialenter existant? Respondent communiter Doctores, quando fuerint consumpti mala fide, poterunt à fisco vindicari, quia contra eum iniustitia commissa est dissipando rem ipsi obligatam. Verum si bona fide sint consumpti, ob rationem oppositam nequeunt à fisco publicari, ita Castus Palus dict. num. 9. fin.

- 529 Petes, quando nam dicitur possessor mala fide consumere fructus, ut hinc possint à fisco vindicari? Simanch. de Cathol. Instit. tit. 9. num. 58 & Sanchez dict. cap. 13. num. 199. affirmant duntaxat euenire, quando possessor cognouit delictum alienantis; cum eo ipso cognouerit rem sibi traditam fisco obligatam esse; Vnde huic obligationi satisfaciendi se subiecit, quando rem illam accepit.

- 530 Verum merito oppositum tenent Suarez de fide, disput. 22. sect. 4. num. 3 & Castus Palus dict. punct. 10. num. 10. quod in præfenti casu non proveniat mala fides possessori ex dicta criminis scientia; cum ista non tollat ipsi iustam possessionem illorum fructuum; sicuti nec delinquenti notitia sui criminis aufert, quominus illa bona iuste possideat; ergo à fortiori possidebit tertius possessor innocent, & consequenter fructus ex tali scientiam consumpti à possessore malæ fidei, sed bonæ, ac propterea nequaquam publicationi subijciuntur.

- 531 Dicuntur itaque runc delinquens, & tertius possessor mala fide consumere fructus, cum nulla occasione honesta interveniente consumuntur, ne ad fisco pervenire possint. Nam tunc tanquam in fraudem fisci consumptos, poterit ipse repetere, & sic repetitos, & non anrea tenentur delinquens, & possessor restituere: ita idem Suarez, & Castus palus; apud quem corollaria videas, quæ omitto, ut iam huic Regulæ finis imponatur.

Quid de confiscatione, aut de dotis destructione Domus, in qua hæretici conuenerunt, vel aliquid induitur, ne capiatur?

REGULA CCCCLXXI.

- 532 **D**onus, in qua hæretici conuenticula faciunt, prædicant, &c. omnino destrui, & nullo vnquam tempore reedificari debet: si quæ post destructionem supersunt, ut lapides, & rudimenta
- 533 Fisco applicanda sunt. Vtrumque à firmandum parimodo, de Domo, in quam Dominus eius impediuit ingressum Curie ad ibi perquirendum, & capiendum hæreticum; atque idem dicendum de domibus contiguis, ac de appendicibus principalioris.
- 534 tis. Reperta autem in ea domo, ubi impeditus ingressus ad perquisitionem, & capturam hæretici, confiscantur; nisi
- 535 aliarum personarum esse innotescat. Libertar denique à talibus pœnis domibus, si ignoret inculpabiliter, quæ in domo sua, ab hæreticis fuit, vel si ea latius D. D. Inquisitoribus reuelet, aut si non ipse, sed eius procurator, vel conductor commoditatem loci illis tribuisse deprehendatur.

- 536 **Q**uod Domus, in quibus hæretici simul concurrunt, prædicant, conuenticula, & congregationes faciunt, subiacent confiscationi deduci videtur. ex l. 3. C. de hæreticis, ubi sic habetur, *Cuncti hæretici præcudubio nauerint omnia sibi loca adinenda esse, & infra, sine in priuatis adibus, vel locis huiusmodi casibus captam præbere videntur, his adibus, vel locis priuatis Ecclesia Catholica vindicandis.* & ibi Glof. & alij. Item ex l. Arriani, §. condici, vers. siue priuatis adificijs. Et ex l. Quicunque §. Vniuersi C. eodem. ita Hostien. in Summ. de hæretic. §. qua pœna, num. 8. Decian. etim. lib. 5. c. 44. num. 5. & alij docent.

- 537 Non desunt, qui sub distinctione resoluunt de domo propria hæretici, & de domo aliena, quod illa iuxta dispositionem dictarum legum sit confiscanda cum alijs bonis delinquentis: hæc veto prorsus destru-

struenda. ita Repert. Inquisit. in verb. domus, versic. Item eo casu. in fine Simanc. de Cathol. inlit. tit. 46. rubr. de penis, nu. 91. & alij.

- 538 Verum communiter doctores sine distinctione absolute tenent, quod quisque domus, siue aliena, siue propria heretici delinquentis, in qua dicta connenticula, congregationes, & predicationes ab hereticis hunc, ita sit proflus destruetur, ut nullo vnquam tempore reedificari possit. de hoc bene prae ceteris doctissimis Pegna par. 3. Direct. quest. 43. comment. 91. ubi proposita ex Eymérico formula sententiae diruendi domum, in qua heretici conueniunt, &c. sic subiungit.

- 539 Hec poena, inquit, diruendarum domum in detestationem huius criminis multis Ecclesiarum functionibus continetur; nam in Concilio Tholosano, anno Domini 1229. contra hereticos celebrato, cap. 5. ita scriptum est: Illam aulem Domum, in qua fuerit inuentus hereticus, diruendam decernimus, & locus ipse, siue fundus confiscetur. Et paucis post annis in concilio Biterrensi, cap. 35. idem est plenius cautum his verbis. Domos etiam in quibus inuenti sunt, vel fuerint heretici viui; vel mortui, vestiti, seu damnati scientibus, & contententibus Dominis domorum existentibus legitime aetatis, dirui faciantur, & bona omnium ibidem tunc habitantium confiscari: nisi suam innocentiam, & iustam ignorantiam probare potuerint manifeste. haec tenus ibi. Et

- 541 non multo post tempore INNOCENTIVS III. hoc ipsum sancit rescripto quodam incipiente, Ad extirpanda (cuius archetypus extat in Inquisitione Bononiensi) S. Domus autem, in hac verba. *Domus autem, in qua repertus fuerit aliquis hereticus, vel heretica sine ulla spe reedificandi, funditus destruantur, nisi Dominus domus eos ibidem procuratores reperiri. Et si Dominus illius Domus alias domus habuerit contiguas illi domui, omnes illa domus similiter destruantur.* haec ibi ut refert Pegna, ex quibus, & ex reliquis dictis innoteceat illud de domo destruenda, & comprobantur simul diuersa ex contentis in Regula nostra, quae statim magis explicabuntur.

- 542 Notat autem ibidem ipse Pegna duo scitu digna, & in detestationem heretice priuatis exequenda; primum, quod soleat aliquando arca destruetur domus sae, conspergi indicando sterilitatem, cum diorum prolatione, & imprecatione veterum; ita ille cum Bernardino de Miedes lib. 2. comment. de sae num. 43. Atque addit, tamen nullo in re id cautum reperitur, posse ab Inquisitoribus laudabiliter, quandoque fieri expresso in sententia hoc poenae argumento.

- 543 Secundum est, in arca diruta domus, ut perpetuam maneat infamia, ac iuste

punitiois monumentum, erigendam esse marmoream columnellam, incisam in ea, maiusculis characteribus rem gestam indicantibus, cum circumstantijs temporis, personarum, &c. Exemplificat ipse Pegna, in casu famosissimi Dogmaritae Augustini Cazalla, qui anno Domini 1559. ab Inquisitoribus Valladolitanis curiae seculari traditus fuit, Domus eius diruta, & ibi Columnella dicto modo erecta ad indicandam rem gestam in perpetuum illius vituperium.

- 544 Doctrinam autem traditam de domo quaecunque sit, penitus diruenda, & non confiscanda, praeter Pegnam citatum tradunt praecipue Zanchinus in tract. de hereticis, cap. 39. num. 4. & cap. 41. num. 5. & ibi exprimis formam sententiae super destructione domus, ac utrobique Campegg in addit. & Farinac. de heresi quest. 190. §. secundo num. 30. & 37. Neque vim habet, quod adductum ab eo num. 31. ex l. Cuncti heretici. C. de hereticis; quia heresis est crimen spirituale, seu Ecclesiasticum, ergo secundum leges Ecclesiasticas iam citatas potius, quam secundum seculares ei semper poena infligenda.

- 545 Verum si post destructionem dictae domus, ubi ab hereticis conuenticula fuit, &c. aliqua superstant, ut lapides, ligna, trabes, rudimenta, & similia, omnia applicanda sunt fisco, ad quem spectat bonorum heretici confiscatio. ita Repert. Inquisitor. in verb. confiscatio, versic. an quando domus, & in verb. domus versic. secundo, Vmbert. locat. in Iudic. Inquisit. in verb. domus heretici, num. 1. & 2. Zanchin. ibidem cap. 39. num. 5. Farinac. dict. §. 2. num. 38. & Soula lib. 7. Aphor. ca. 18. num. 1.

- 546 Praeterea destruenda, & solo squanda quaeuis alia Domus, in quam Dominus eius prohibuit ingressum ministris iustitiae ad perquirendum ibi, & capiendum hereticum, etiam quod hereticus ibi non esset, sed multo magis, si in ea repertus est. Et similiter destruenda aliae domus coniunctae, & appendices principalioris, si fuerint eiusdem domini. parent haec manifeste ex citata constitutione Innocentij IV. Incip. Felicis recordationis, Afferat Farinac. dict. §. 2. num. 32. & 33. & Soula.

- 547 dict. cap. 18. num. 2. Qui ex mente aliorum bene addit rudimenta post destructionem talium aedium remanentia esse fisco applicanda.

- 548 Ante destructionem vero Domorum, quaecunque in eis reperta confiscantur, (Excipe, nisi constet esse aliarum personarum,) vel sunt officialium iustitiae capientium, ita Farin dict. §. 2. nu. 34. Ostenditque, id verumque citatis constit. Innoc. IV. & Alexand. IV.

- 549 Dominus item dictarum aedium, in quibus hereticus est repertus, vel in quas Ministri iustitiae ingressum prohibuit, sit per-

perpetuam inanis, & 50. librarum inspectionum poena afficitur, quoniam si non soluerit, in perpetuum carcerem est detrahendus. Constat ex eadem constitutione Innocentij IV. & ex alijs, quas cum Pegna citat Farina dicto §. 2. num. 35.

550 Quæ autem dictantur de destructione Domus sine Spe vaquam transigendi adeo stricte sumenda sunt, ut nulla temporis duracione præscribatur. Tradunt, ut certum Zanchin. vbi supra cap. 40. num. 5. Report. Inquisit. verb. præscriptio, vers. sed pone, Farin. dicto §. 2. num. 36. & Soula loc. cit. num. 1.

551 Denique dicta adijuncta destructio, & reparatorum in eis confiscatio, & alia poena ex triplici capite impediri potest. Primo ob ignorantiam, si dominus sine culpa ignoret, quæ ab hereticis in domo eius sunt; & dato quod nihilominus domus destruat; perierim illius domino ignoranti relictus debet, ita Simanch. Cathol. iustit. tit. 45. num. 90. & Farin. dict. §. 2. num. 37. & 40. Qui num. 41. cum Calderin. de

rubr. de penis num. 6. bene notat talem ignorantiam cum presumatur, à Domino domus esse manifestè per idoneos testes probandam.

553 Secundo, non destruitur domus Domini, &c. cuius procurator, aut dictæ domus conductor sciens domum ipsam hereticis accommodavit. Ipse, tamen procurator, aut conductor poena pecuniaria, exilij, aut verborum iuxta personam qualitatem punitur, sic in I. Arriani, §. cunctis, vers. siue de primatis, & tradunt Decian. lib. 5. crim. cap. 51. num. 50. Farina dict. §. 2. num. 39. & Soula ibidem num. 7.

554 Tertiò, quando Dominus domus revelat omnia iudici, aut Inquisitori, quæ in ea ab hereticis sunt, &c. tunc nec domus destruitur, nec ipse Dominus poenâ villam incurrit. Patet ex constitutionibus Innocentij IV. & Alexand. IV. citatis, asserereque Farina dict. §. 2. num. 42. & Soula dict. cap. 18. num. 8. Atque his iam & Regule prædictæ, & cap. quarto finis imponatur.

C A P V T V.

De poena confiscationis bonorum, quando ob hæresim, vel crimen Unius Publicantur bona alterius, ac de alijs huc spectantibus, ut de personis, quibus bona confiscata applicanda, & de resuturione, quæ per Fiscum creditoribus facienda.

P R O O E M I O L V M

Immoratur adhuc in declarandâ magis eadem poena confiscationis bonorum, hæreticis, vel apostatis, &c. intelligenda, circa hanc præcipuè partem, vbi propter crimen vnus confiscantur bona alterius, ut propter hæresim parentum hereditatis confiscatione filij puniuntur. Nam tamen Scriptura Sacra apud Ezechielem cap. 18. testetur. Anima, quæ peccaverit, ipsa morietur, filius non portabit iniquitatem Patris, & Pater non portabit iniquitatem filij (quod iuxta communem expositionem Sacrorum interpretum intelligitur, quoad culpam delicti) quoad poenam tamen ipsamet Scriptura Sacra de DEO OPT. MAX. sic affirmat. num. 14. Qui visitas peccata patrum in filijs in tertiam, & quartam generationem. Et Exod. 34. Qui reddis iniquitatem patrum filijs, ac nepotibus in tertiam, & quartam generationem. Hinc Principis, & Ministri iustitiz, tam Ecclesiastici, quam Seculares, veri in eius administratione ipsius Dei imitatores suis legibus Canonicis, & Civilibus, ita disposuerunt, ut ob graula parentum crimina, simul cum ipsis filijs eorum multentur, maxime poena confiscationis bonorum, amissione nobilitatis, &c. Sicuti hoc quinto capite aliquibus Regulis indicabimus, & sub finem eius duo in proposito titulo tacta duplici Regula ostendimus.

*Quando obierim heresi parentum filij pater-
na hereditate & priuatur? & quomodo
vltus, et quomodo et si huius pater-
subiunct?*

REGULA CCCCLXXII.

- 3 **P**riuantur hereditate paterna, & legiti-
mas sibi debitas petere non possunt
filij Catholici ob heresim parentum ex-
ternam, quando illi eorum seculari tradit-
tur. Atque hoc extenditur ad filios illegi-
timos, vbi eorum patens est certus: ex-
tenditur item ad filios fautorum, ore-
dentium, receptatorum, ac schismatico-
rum, si cum heresi schisma coniungatur
ad filios etiam fugitivos ob heresim in con-
tumaciam condemnati. Dein patris he-
retici filia ex bonis illius non consequitur
dotem: imò dos iam data post commissam
heresim filie nuptui traditur, aut sancti-
moniali a fisco repeti potest. Distinguen-
dam tamen de heretici filij, & filabus,
cum ante commissam heresim natis alimen-
ta, quin, & probabiliter hereditas, non
denegentur: Tandem si filios patrem he-
reticum inquisitori sponte rencler, nec he-
reditate priuatur, nec alias penas contra
filios hereticorum latus incurrit.

- 6 **A** Nec declarationem spūaliūque par-
tium huius Regulę, premittendum
id, quod ex iure certum, nempe tamen
in cap. 2. §. heretici, & in cap. vt commissi
§. vltim. de heretic. in 6. fuerit prius sic statu-
tum, vt filij hereticorum, credentium,
&c. vsque ad secundam generationem ob
heresim parentum penis infra exprimen-
dis subiacerent. Postea tamen in cap. sta-
tutum e. 1. de heret. in 6. id limitatū est, vt
debeat intelligi per lineā paternā. vsq; ad
secundā generationem, id est vsque ad fi-
lios, & nepotes; per maternam verò vs-
que ad primum solum gradum, nempe v-
tque ad filios. Vade si sola mater sit he-
retica, & soli filij ob heresim eius priuentur
si autem pater, filij, & nepotes ex filio,
non tamen nepotes ex filia, cum descen-
dant ab heretico per lineam maternam,
quæ attento iure citato, in penis contra
filios ad solum primum gradum extendit-
tur. Tradit bene cum alijs auctoribus
Thomas Sanchez lib. 2. in decal. cap. 27.
num. 2.
- 8 Nec habet vim, quod opponitur ex Bulla
Pauli IV. confirmata à Gregorio XIII pro-
hibente descendentes ex Mauris, Iudæis,
aut hereticis, vsque ad quartam genera-
tionem admitti. Nam omisso nunc solu-
tionibus aliorum placet illa eiusdem San-
chez no. 3. quam desumit ex Manuel Ro-
driguez gust. regul. toci. 1. q. 14. art. 1. &
2. vbi eam ad verbum refert, quod in ipsa

tantum sit fermo de admissione ad Reli-
gionem Sancti Francisci. Et addit in dict.
art. 1. eandem Bullam fuisse postea, restrictam
à Sixto V. vsque ad secundam generationem
nec paternam, & primam maternam, vt
disponitur in dict. cap. Statutum, quibus
sic præmissa.

- 10 **D**eclaratio iam primę partis Regulę
quod filij ob heresim parentum priuentur
paterna hereditate, patet ex texto modo
scito in cap. vrgentis, versic. cum enim;
& versic. Nec huiusmodi, extra de heret.
vbi facit Papa argumentum de Minor ad
maius, quod si in crimine lese Maiestatis
humani filij priuantur hereditate pater-
na, multo magis priuari debent in crimine
lese Maiestatis diuine, cum hoc delictum
gravius sit, nec ob hanc senecitatem vilius
miretur, subditur ibi. Cum iuxta cano-
nicas sanctiones quandoque feratur vitio
non solum in auctorem scelerum, sed etiam
in progeniem damnatorum: Et tradit cum
Glossa, sibi, Abbate Hostien. Ioan. Andre-
Zanch Mendoch. & alijs penè innumerabi-
libus, quos refert Farina. c. de heresi q. 191.
§. 1. num. 1.
- 12 Circa id, quod sequitur in Regula, non
posse scilicet filios etiam orthodoxos ob
heresim parentum legitimis sibi debitas
petere, conueniunt omnes ferè auctores,
& affectunt peculiariter Decian. in tradi-
crim. lib. 3. cap. 45. num. 3. Roland. consil. 8.
num. 3. Gabriel Quemada q. 14. num. 2.
vbi ait, quod iura ciuilia non priuant
filios Catholicos sua legitima propter pa-
terna heresim, sunt hodie correctæ de iure
canonico, cui standum est, cum sit de-
lictum merè Ecclesiasticum. Pagna 2. par.
direct. comment. 9. ad cap. vrgentis. extra
de heret. littera D. versic. ceterum hodie,
Iacob. de Grassijs, lib. 2. decisio. cap. 11.
no. 9. Probatur ex vi text. citati dict. cap.
vrgentis.
- 13 Vnde non audiendus Ioan. Rojas sin-
gul. 47. & singul. 95. vbi asserit, ex bonis
confiscatis parentis ob eius heresim, filijs
orthodoxis legitimam deberi, quia loquitur,
vt bene ait Farinac. ibidem num. 4.
iuxta dispositionem iuris ciuili ab eo cita-
ti. I. Cognouimus Cde heret. At standum
est dispositioni iuris canonici dict. c. vrgen-
tis, vt dictum.
- 14 Sed quid de alimentis? circa ista videretur
esse maior difficultas, & quidem quod
filij maxime paruuli ob heresim parentum
non sint priuandi alimentis, quamuis pri-
uentur hereditate, ac legitima defendunt
præter Ioan. Rojas dict. singul. 47. non pau-
ci, præcipue Simanch. de cathol. instit. tit.
29. num. 2. vbi ait in Hispania seruari, quod
filij hereticorum impuberes educantur, &
alantur cura inquisitorum iuxta instru-
ctionem Hispanensem cap. 22. quam refert
Pagna vbi supra docens ibi, qualiter in-
quisitores pueris hereticorum prouidere
debeant, ne fame pereant ita citam Sur-
dus,

dus; et cōfil. 384. nu. 33. & valde consonum iari naturali apparet.

- 15 E contra alij stādo in rigore iuris Canonici in dict. cap. Vrgentis, absolutē tenent filios hæreticorum ob parentum hæresim; etiam alimentis esse priuandos, & cogendos ad mendicandum in penam tñti criminis. ita Decian. loc. cit. Paul. Ghirlan. in tract. de hæret. q. 4. num. 1. & 2. Canter. in qq. crimin. rubric. de hæret. cap. 1. num. 54. vbi ait, quod hæc opinio procedat de rigore, & ab ea pluribus per ipsum relatis concordantibus non recedit Sanch. lib. 1. 16 in decal. cap. 16. num. 35. Quare attentā auctoritate doctorum, quos pro prima, & secunda opinione citauit; vtramque vt 17 probabilem admittit. Distinctionem vero; quam adducit Farin. dict. §. 1. n. 7. quod prin. a intelligatur de filiis natis ante commissam hæresim; & secunda de natis post patratum hoc crimen paulo post expendimus.
- 18 Additur in Regula nostra (quando isti curia seculari traduntur) nempe parentes hæretici, tunc eorum filij, & nepotes modo dicto sunt puniendi. Circa quod insurgit graue dubium hic discutiendum.
- 19 Notandum tamen prius pro eius discussione, & resolutione cum Sanchez dict. c. 17. num. 21. Quod tametsi in cap. 3. §. hæretici, de hæreticis in 6. dispositum sit prius fuerat generaliter, vt filij, & nepotes quorumcumque hæreticorum essent pñis afficiendi; postea tamen talis dispositio restricta fuit per cap. statutum eodem tit. & lib. vt intelligatur de solis filiis & nepotibus hæreticorum, qui non sunt emendati, & reincorporati Ecclesie, Exquentes penitentiam ipsi imposcant, aut parati illam exequi; hoc sic notato.
- 20 Procedit iam dubium, an filij, & nepotes hæreticorum, qui catholici obunt, tametsi brachio seculari tradantur comburendi, eximi a pñis debeant? Partem affirmantem tunc non pñci, vt Simanch. de cath. Instit. tit. 39. num. 17. Didacus Canteta in quest. criminal. tit. de qñ tangentibus punitionem delictorum, cap. 1. num. 13. & Enriquez lib. 14. de irregulari. 21 tate cap. 5. num. 4. Probat inde, quia tales hæretici, curie seculari traditi obunt catholici, & necessario absoluntur a censura, per quam absolutionem reincorporantur Ecclesie, sique reincorporari è vita discedunt; Ergo cum textus in dict. cap. statutum requirat tantum hanc reincorporationem, & vt penitentiam sibi iniunctam exequantur, vel sint parati exequi sicuti isti sunt, meritò eorum filij, nepotes a pñis eximantur. Ac proinde concludit bene Sanch. dict. cap. 17. num. 23 quod hæc pars affirmans sit probabilis.
- 22 Nihilominus oppositam negantem ipse Sanchez, cui ad hæreo, iudicat multò probabiliorem, & magis vsu receptam, quòd non eximantur a dictis pñis filij, & ne-

potes parentum hæreticorum, quando isti licet Catholici obunt, traduntur brachio seculari, siue quod sint relapsi, siue hæresiarchi, aut dogmatistæ, siue negatiui. Ita etiam absolutē tenent Glos. in dict. c. statutum, & ibi Ioan. Andr. Francus, & alij Pegna 3. par. director. comment. 164. Aulade censuris par. 7. disp. 4. dub. 3. Azor. tom. 1. lib. 8. cap. 13. post q. 8. Suarez tom. 1. in 3. par. disp. 43. sec. 3. num. 4. Molina tom. 3. de iust. disp. 658. num. 19. ac plures à Sanchez relati.

- 23 Ostenditur hac ratione, quia textus in eo cap. statutum requirit, vt parentes hæretici reincorporentur Ecclesie, & vt sint parati penitentiam iniunctam implere. At secundum communem modum loquendi solet intelligi de reincorporatione per absolutionem solemnem, ad iuridicam, quia ad penitentiam implendam iuridicè 24 admittuntur, ergo, &c. Item quia traditus curie seculari, licet conuertatur, est tamen præsumptio, quod in hæresi decedat, & fuerit inductus hæresim ad exterior cōstentum ex timore ne vnius comburatur; ac proinde denegatur ipsi absolutio iuridica, & solemnis. Vide plura apud Thomam Sanchez dict. cap. 17. num. 23 & 24.
- 25 Qui num. 25. cum Molina citato bene ostendit, qualiter concordent inter se dict. cap. statutum, & l. regia 3. tit. 3. lib. 8. noua recopil. eius verba ipse proponit.
- 26 Sequuntur in Regula nostra diuersæ extensiones doctrinæ ibi prædictæ. Prima, quod extendatur ad filios illegitimos, seu naturales, seu superios, adiutandum illud absurdum, & plus honoris luxurie, quam castitati tribuatur, contra 3. vltim. auth. de restit. & ea quæ pet. Coniungitur inde, quia filij hæreticorum pñis inferuntur, eo quod ab eorum sanguine processerint, & ipsorum pars corporea censetur, quod æquum in spuris ac in legitimis reperitur. Docent communiter omnes Doctores, vt ait Menoch. de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 33. num. 11. ex quibus plures refert Sanchez dict. cap. 17. num. 1.
- 27 Limitat tamen ipse, & verissimè cum Couar lib. 1. variat. cap. 8. num. 3. cum Cyno, & Alberico per hunc citatis, cum Villadiego, tract. de hæret. q. 13. & cum alijs, quod liberetur filius spurius a pñis, si pater eius sit incertus, quia non est iustitiz consonum, vt in dubio ipse patiatur.
- 28 Extenditur item, quod priuentur paterna hereditate, &c. ac alijs pñis afficiantur filij, & nepotes fautorum, credentium, receptatorum, ac defensorum. ita Decian. crimin. lib. 5. cap. 45. num. 5. Farin. dict. §. 1. num. 12. Soufa lib. 3. Aphor. cap. 23. num. 5. & alij communiter; Et quidem quod tales filij, & nepotes non debeant admitti ad officia publica, cautam est incitata Bulla Innocen. IV. incip. Ad extirpanda, quam adducit Pegna in fine direct.

- 29 Sed optimè aduertit Farinac. ibidem. num. 13. quod dicta doctrina tantum habeat locum, quando ipsi heretici, eorum fautores, receptatores, & defensores simul sunt credentes, idest credant saltem in communi erroribus illorum hereticorum quibus fauent, aut quos receptant, vel defendunt, & consequenter suae veri heretici, tunc illorum filij & nepotes penis afficiuntur: Secus verò si ex fautoria, receptatione, ac defensione solum insurgat praesumptio erroris, seu heresis; cum nulli condemnato, vel suspecto tantum de heresi bona publicentur, vt traditum iam supra à nobis quanto minus eius filij, & nepotes paternam hereditatem priuabuntur?
- 30 Quid quod iuxta restrictionem cap. statutum, de heresi in 6. vt paulò ante dictū penis efficiuntur filij filij, & nepotes illius, qui relaxatur brachio seculari; ad quam relaxationem error, seu heresis formalis in relaxato supponitur, ergo &c. prater Farinac. tradit. Soula num. 4.
- 31 Fit item extensio ad filios, & nepotes Schismaticorum, quod comprehendatur sub penis contra filios hereticorum, modo dicto statuti dummodo schisma cū heresi sit coniunctum, ita Farin. de heresi, quest. 9. §. 1. num. 7. & quest. 174. §. 1. num. 58. ac Soula dict. cap. 11. num. 6. neque hoc maiori indiget probatione cum sit prorsus certum.
- 32 Quid iam de extensione ad filios, & nepotes eius, qui ob heresim condemnatus fuit in contumaciam, & ipsius status combusta, incurrunt, ne penas contra filios hereticorum relaxatorum cutie seculari latas? pro parte negante adducit multa doctrinaliter Sanchez dict. cap. 27. num. 18. peritque, quia licet contumax reputetur vti confessus, huiusmodi tamen, confessio à iure fida non se extendit vitra personam contumacis, neque hereditibus nocet, vt pater ex l. eius qui delatorem, 29 ff. de iure Fisci, vnde, & ex alijs iuribus, vt commune, & certum, axioma deducunt Barthol. Bald. & alij citati à Sanchez, quod contumax habeatur pro confessio in sui solius praesudicium, sine damno heredum. Item quia sententia lata in contumacia, nequaquam irrogat infamiam vti cum pluribus relatis tener Surdus consil. 173. num. 100. volum. 2. ergo, &c.
- 34 Verum partem affirmantem, quod filij incurrant penas sic damnato patre ob contumaciam, absolute defecunt prater Sanchez dict. cap. 27. num. 19. Glof. finalis cap. cum contumacia, de heret. in 6. & ibi Ioan. Andreas Francus, nam. 2. Dominicus num. 11. Molina. rom. 3. de iustit. disp. 58. num. 19. Decian. crimin. lib. 7. cap. 41. num. 33. & alij, quos sequor. Probatur primò, quia contumax iudicio Ecclesiae habetur, tantum conuictus, & ve-
- 35 re pertinax hereticus, ergo &c. Item, quia, tamen si facta confessio ex contumacia pronuncius regulariter non sufficit, vt pona ad heredes transeat, fallit tamen hoc in crimine lese maiestatis diuinae, & humanae, vt docent Barth. l. 2. §. 4. in. au. vnico. ff. de bonis eorum, qui ante sententiam. Malcard. de probationib. consil. 148. num. 35. Rojas singul. 69. numer. vnico, & alij. Arque sic responsum manet ad argumenta in contrarium.
- 36 Dein, quod patre ob heresim condemnato, & curae seculari tradito, filia ex bonis eius non conseqatur dotem; quin etiam quod dos iam data filiae nupti traditur, aut (sanctionali), possit à Fisco repeti, tenent communiter omnes attenta generali iuris supra à nobis citati dispositione, nempe filios hereticorum priuari hereditate, & bonis eorum, Tradunt, praecipue Simanch. de Cathol. instit. tit. 9. num. 13. Vmber. locat. indic. Inquisit. quest. 22. Azor. instit. Moral. tom. 1. lib. 8. cap. 1. quest. 6. & cum alijs relatis Farinac. dict. §. 1. num. 8.
- 37 Aliqualiter limitare hoc facit Roja singul. 47. dicens, quod de equitate canonica filia heretic. cuius bona publicantur, ex eis à Fisco sit decanda. Ex parte
- 38 illum sequitur Pegna 3. part. direct. 107. comment. 9. vbi ait id maxime seruandum esse in filia alicuius magni Principis heretici, cui limitationi non contradicunt Farinac. dum eam refert. dict. num. 8. neque ego contradicam eum praecedat de equitate, & non de rigore iuris.
- 39 Maior autem limitatio adiungitur per verba, quae sequuntur in Regula nostra, (sed distinguendum de filiis, & filiabus) nempe natis ante commissum heresis crimen: vel post: ex qua distinctione insurgit quaestio, quam esse celeberrimam, & valde controuerfam affirmat Sanchez d. cap. 27. num. 6. Videlicet, an dicta pena priuandi filios hereditate paterna, legitima debita, &c. ob heresim parentum relaxatorum extendatur ad natos ante heresim commissam, vel ad solos natos post lapsum in eam? Discutitur hac copiosissimè cum multiplici eruditione citatus Sanchez, duas proponit sententias oppositas, & pro vnaquaque praemittit nimis abunde diuersa fundamenta, quibus omisiss, à te penes ipsum videndis, rem totam paucis perstringere curabo.
- 40 Prima sententia tuetur, quod filij committentium crimen lese maiestatis diuinae & humanae, subint. pena iure canonico, aut civili in eorum filios statuitur, siue ante delictum, siue post geniti sint, & quod nullum inter verosque discrimen reperiatur. ita Coarreu. lib. 3. variat. cap. 8. numer. 5. Ioan. Rojas, de heret. part. 1. num. 356. & singul. 68. num. 3. Pegna 3. part. direct. 107. comment. 163. versio. Omisiss tamen Menoch. de

de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 33. à nu. 17. Sanez tom. 5. in 3. part. disputat. 43. sect. 3. num. 1. Azor. tom. 1. lib. 8. cap. 13. post quest. 8 & tom. 2. lib. 6. cap. 4. quest. 3. & cum pluribus relatis Sanchez dict. cap. 17. num. 9.

41. Offenditur primò, quia iura præsertim canonica dictas penas iniungentia, ut cap. flagitum ille secundo. cap. Quicumque 5. hæretici cap. Vergentis, de hæreticis in 6. & similia indistinctè de filiis loquuntur. Offendendo comprehendit vtroque natos, tam ante, quam post commissum delictum. At ubi ins non distinguat, nec nos distinguere debemus.

42. Item quia, ratio iniungendi dictas penas nimirum timor in filiis imitandi parentum mores, quod procedit in filiis natis ante, & post delictum patris; maxime cum dictus timor similitudinis vite parentum magis proveniat, ex educatione, & habitatione cum ipsis parentibus, quam ex ortu, seu generatione. Itaque ob istas rationes, & alias, quas adducit, concludit in fine dicti num. 9. Sanchez, & ego pariter concludo cum ipso hanc primam sententiam esse probabilissimam.

43. Nihilominus multò probabilior, & magis pia est secunda sententia, quæ afficit filios hæreticorum relaxatorum, seu committentium crimen læsæ maiestatis, ante patratum delictum genitos, nequaquam dictis penis subiacere. ita Archidiac. in cap. Non imputantur. §. quest. 4. ubi expressè in textu habetur, filijs non imputari peccata post eorum natiuitatem à parentibus commissa; & ipse Archidiac. ait sic. Hæc verba determinant cæteras decretales; quæ penas parentum filijs irrogandas dicunt. Item Inl. Clar. in prætiæ. 5. hæresis, num. 17. final. Anton. Gomez tom. 1. variat. cap. 3. num. 16. fin. Villadiego iunior in prologo, lib. 1. num. 20. & sequentibus. Molin. lib. 4. de primogen. cap. 11. numer. 55. Noster Molina tom. 3. de iustit. part. 2. disputat. 658. numer. 21. & cum pluribus relatis Sanchez dict. cap. 17. num. 14.

44. Qui ibidem diuersas affert huius sententiae efficaces rationes (præter quatuor fundamenta præmissa;) vnica tantum contentus ero, cum aliquali confirmatione; accipe illam proprijs ipsis verbis; Probatur, inquit, primò, quia timor imitationis parentum ex infecto sanguine conflurgens, qui est potissima harum puniarum ratio, (vt numero præcedenti probauimus) non habet locum in filiis conceptis ante delictum patratum; quippe sunt ante eam sanguinis infectionem concepti; & ideo illa proclivitas naturalis inde derivata ad eadem vitia, non reperitur in his. Quod si aliqua sit ratio præe educationis, est accidentaria; & post bonos mores catholicos

parentum, tunc catholicorum imbutos, & sic est multò facilius victu.

45. Et confirmatur, quia in natis post delictum reperitur duplex peruersio, & imitationis causa, altera est proclivitas naturalis ex sanguine infecto conflurgens, altera vero educatio ab ineunte ætate cum parentibus peruersis. At in natis ante delictum sola educatio reperitur, & sæpe non ab ineunte ætate; sed postquam parentes bonis moribus imbuti fuerant, ita ille; & prosequitur probando ex Diuo Augustino in Psalmum 84 vide apud ipsam, & solutiones rationum in contrarium.

46. Tandem illud certum, & commune est apud omnes, non priuari filium paternam hereditate, neque alias penas contra hæreticorum filios latas contrahere. Si spontè remeant Inquisitoribus patrem hæreticum, etiam si hic brachio seculari relaxetur, & comburatur, ita bene Pegna 2. part. direct. comment. 15. ad Cap. literas de præsumption, allegans ibi quandam Federici Imperatoris Constitutionem incipit. Commissi, quam dicite fuisse confirmatam à varijs Pontificibus, Sanchez dict. cap. 17. num. 30. Farinac. de hæresi quest. 191. §. 1. num. 1. Decian. crimin. lib. 5. cap. 45. num. 5. & Sousa lib. 3. Aphor. cap. 22. num. 9.

47. Qui ibidem num. 10. sic addit. Filij, inquit, hæreticorum fideles possunt succedere in bonis (paternis exceptis) ex testamento, vel ab intestato ab extraneis, aut etiam ab avis. Surdus. consil. 186. Simanch. dict. tit. 29. num. 19. alios refert: Farinac. dict. §. 1. numer. 26. & 42. Sanchez dict. lib. 2. cap. 14. num. 55. & cap. 29. numer. 13. hæc ille, quibus cap. 22. terminat, & nos Regulam 471. terminamus.

Prænotio beneficiorum Ecclesiasticorum de iure communi an. & ad quos hæreticorum filios, & quantum se extendat? Quid de iure municipale dicendum?

REGVL. A. CCCCLXXII.

48. Secundum ius commune, quibus filiis hæretici, fautoris, & tam in linea paterna, quam materna, & nepos ex sola paterna, est inhabilis ad beneficia Ecclesiastica obtinenda, & priuatur ipso iure beneficijs post commissam tantum à patre hæresim obtentis; maxime si ad perditionem patris hæretici scienter obtinuit. Idem prorsus asserendum de pensionibus Ecclesiasticis.

49. Hæretici item filius sit inhabilis ad beneficia nequit permutare cum alio be-

- de nepotes priuati beneficijs obtentis ante parentum delictum, sed solis postea obtentis esse ipso iure priuatos concedendo. Desendunt sic Abbas in cap. Vergentis, de hereticis num. 4. ibi Felin. num. 3. Carrelius, de heret. tit. de penis, num. 18. Simanch. de Cathol. instit. tit. 19. num. 2. Menoch. conf. 705. num. 33. Azof. tom. 1. lib. 8. cap. 13. Suarez, tom. 3. in 3. part. disput. 43. sect. 3. num. 3. fin. & plures quos refert Sanchez dict. cap. 18. num. 18.
61. Probatur ex cap. 1. §. heretici de hereticis in 6. quia ibi solui redduntur inhabiles ad beneficia, vel officia publica obtinenda: qui in habilitas obrentis non priuat secundum Glossam in Clemen. 1. verb. obtinenda de penis, & ibi Paulum, & Zenalium, quos relatos sequitur Cardinalis, ibi, verb. ipsius, num. 3. qu. 2.
62. Probatur item ex eodem §. Heretici, quia ibi opponitur particula, Non admittantur, quæ cum denotet tempus futurum, excludit à solis beneficijs in posterum obtinendis. Atque hæc sint satis pro decisione præsentis dubij: solutiones probationum, quæ adducuntur pro prima sententia affirmante, vide apud Eundem Sanchez num. 37.
63. Qui ibidem num. 39. merito limitat dictam doctrinam secundum sententiæ negantis, quod non habuit locum casu quo sciender ad preces patris heretici filius, vel nepos obtinuerunt beneficia: de hoc enim casu peculiariter loquitur constitutio citata num. 59. Innocentij IV. Quin etiam id definitur cap. 1. §. penultimo, de hereticis in 6. circa quos hunc habentes beneficia ad preces hereticorum. Tradunt Petrus Gregorius in Syntagma iuris p. 3. lib. 33. num. 3. & Soufa dict. cap. 13. num. 2.
64. Dubitant item, num filij, vel nepotes hereticorum, fautorum, &c. sicut sunt inhabiles ad beneficia obtinenda, & priuantur obtentis post parentum delictum, eodem modo se habeant respectu pensionum Ecclesiasticarum? Prima fronte non videtur, quod par sit ratio, quia in materia stricte, penali, & odiosa, qualis est priuatio, & maxime ob alienum delictum. applicatione Beneficij non venit pensio: cum longè differant, & ea penæ stricte iure sit interpretanda: hinc fundaram ostendit hanc partem Sanchez dict. cap. 18. num. 35.
65. Nihilominus contrariam veram iudicat ipse num 36 cum Gygante de pensionibus quærit 94. num. 7 & consilij 141. num. 7. vers. Quo casu. quos sequitur, & merito dõsa dict. cap. 23. num. 3. videlicet idem esse dicendum de pensionibus, quod antea dictum de beneficijs. Pro hac doctrina, telle eodem Sanchez diuersis addunt Rotæ decisiones: & ostenditur sic, quia pensio est fructus, & pars beneficij, aut saltem ei

- accessoria; ergo iudicari debet iuxta primcipals. Item quia in cap. 2. §. Heretici, de hereticis in 6. dicitur filios hereticorum ad nullum beneficium aduocandos esse, ac Glossa verbo beneficium. & Dominicus ibi num. 2. affirmant beneficium ibi sumi latè, & quidem sub significatione lata beneficij sine dubio comprehenditur pensio, vt copiose probat Gygas de pensionibus tota quærit 18. vide plura circa hoc apud Sanchez, qui sic concludit soluendo rationem in oppositum. Nec obstat, inquit, ratio contra adducta numer. præcedenti; quia id fallit, quando verba sunt lata, & vniuersalia, ita ille.
67. Adhuc autem circa priuationem beneficiorum, & pensionum aliqua decidenda utriusque communia, quæ in Regula non attigimus: Primum, quod filij hereticorum minime sint priuandi per sententiam beneficij, vel pensionibus ante parentum heresim obtentis. Eoq. iode nullo id iure caueatur: sed pro obtrudendis alijs sunt inhabiles. Tradunt vt certum Couartua. lib. 2. variat. cap. 8. num. 4. fin. Iul. Clarus lib. 3. practic. crimin. verb. heresis num. 16. Simanch. de Cathol. instit. tit. 19. num. 3. Suarez 3. tom. in 3. part. disput. 43. sect. 3. num. 2. & cum relatis Sanchez dict. cap. 18. num. 30.
68. Secundum, quod filij hereticorum, fautorum, &c. non sint priuari ipso iure, neque per sententiam priuandi beneficijs, vel pensionibus, post parentum commissam hæresim obtentis, ante tamen eorum condemnationem: sed solis, postquam fuerunt condemnati acquisitis.
69. Atque hoc intelligitur de filijs, vel nepotibus, in linea paterna post delictum parentum genitis iuxta probabiliori doctrinam Regula præcedenti traditam. ita Simanch. & Suarez citati, Pegna 3. par. direct. comment. 163. vers. Ego veto, & cum alijs Sanchez dict. cap. 18. num. 31.
70. Tertium, & quidem scito dignum, quod assert idem Sanchez num. 32. Accipe proprijs eius verbis: Nullatenus tamen admitto, inquit, quod ait Simanch. de Cathol. institut. tit. 19. num. 20. vbi docet non esse hys filios ipso iure priuatos beneficijs obtentis post parentum condemnationem. Quod idem significat Pegna dict. comment. 163. in vltimis verbis, dum ait, eos esse priuatos beneficijs per sententiam priuandos.
71. At hoc non est admitterendum. Quia vel intelligunt post parentum condemnationem, quando hi sunt Ecclesiæ reincorporati, & tunc nec per sententiam priuandi sunt filij. Qui infamiam, inhabilitatem, & quascunque alias penas euadunt, vt probauit cap. præcedenti, numer. 2.
72. Si autem intelligant, quando parentes non sunt ad hanc re incorporationem admissi, id nequit esse verum: Cc 3 quia

quia cum sint irregulares (vt probauimus numero septimo) sunt omnino eorum beneficiorum incapaces, & ita nulla sententia desideratur, vt teneantur in vtroque foro
 73 ea dimittere. Quod etiam constat ex cap. 2. §. Hæretici de hæreticis in 6. vbi ita inhabiles ad quæcunque officia, & beneficia hi redduntur, vt quidquid contra gestum fuerit, reddatur irritum, & inane, hæc ille, quæ omnino approbo.

74 Occurrit nunc oportune resolueretur, quando nam filij, aut nepotes hæreticorum, fautorum, &c. contrahant hanc penam priuationis beneficii, vel pensionum, & inhabilitatis pro eis in posterum acquirendis? fundamentum dubitandi præbet, id quod num. 71. à Sanchez audiuius nempe neque per sententiam eorum esse priuandos, aut inhabiles declarandos, postquam ipsorum parentes hæretici
 75 fuerint Ecclesiæ rei corporati. Sit tamen brevis, & certa resolutio iuxta traditam iam à Nobis Regula præcedenti, quod incurrant prædictas penas priuationis, & inhabilitatis hæreticorum, fautorum, &c. filij, vel nepotes ex linea paterna, siue legitimi, siue illegitimi sint, ac nati post delictum parentum, casu tantum, quo isti propter hæresim brachio seculari relaxantur. Ex probationibus ibi per me adductis constat singulæ particulæ huius resolutionis, præcipue vltima ex cap. statuti illa. de hæreticis in 6. & tradit ex mente aliorum Sossæ dict. cap. 23. num. 6. nec maiori hæc indigent probatione.

76 Superest aliquid dicere de permutatione beneficii: audi circa hoc eundem Sossæ num. 5. Hæretici, inquit, filius inhabilis ad beneficia obtinenda, non potest beneficium iam habitum permutare: & si permutet, ipse inhabilis amittet beneficium, quod reuera acquireret ille, qui est habilis; inhabilis tamen non acquireret aliud beneficium, quod cum suo permutauit, ita ille, ex Sanchez dict. cap. 1. §. num. 33. & 34. idem dicito de pensionibus.

77 Atque hæcenus de priuatione, & inhabilitate filiorum ob crimen læsæ Maiestatis diuinæ, seu ob hæresis delictum à parentibus commissum egimus secundum ius commune Ecclesiasticum. Quid autem fiat, attentio iure communis illi, ob crimen læsæ Maiestatis humanæ, tradat bene Sanchez dict. cap. 2. §. 18. præmittendo, quæ sunt certa, & decidendo, quæ controuersa, vide apud ipsum, cum non sint præcisè nostri instituti, & pro vitanda prolixitate merito omittamus.

78 De iure tandem speciali Pontificio pro particulatibus Prouincijs Christianitatis, nihil certi hic decidi potest circa dictam priuationem beneficiorum; ac pensionum & inhabilitatem pro eis acquirendis in filiis, & nepotibus hæreticorum, &c. propter hæresim parentum: cum de singulari-

bis non detur scientia, & nullum habeamus ad manum, qui hac de re scribat.

79 Solus Antonius Sossæ dict. cap. 23 à num. 7. vsque ad 13. & vltimum porrigit nobis completam huiusmodi notitiam pro Regnis Lusitanie, & alicubi foras ex vniuersis constitutionibus editis à Clemente VIII. die 18. Octobris anni 1600. & à Paulo V. die 18. Ianuarij an. 1613. vt quicumque siue Ecclesiastici seculares, siue alicuius Ordinis, aut Militiæ regulares descendentes ex genere, seu stirpe Hebræorum, tam in linea materna, quam paterna sint inhabiles, vsque ad septimum gradum inclusiue, à tempore conuersionis illorum computando ad Canoniciatus, præbendas, dignitates in Cathedralibus, & dignitates principales in Collegiatis Ecclesijs ad Ecclesias parochiales, & earum Vicarias, etiam amouibiles ad notum, ad cæteraque beneficia Ecclesiastica curam animarum habentia.

80 Quatuor notat Sossæ ibidem circa dispositionem dictarum constitutionum. Primum collationem huiusmodi beneficiorum in talibus ex stirpe Hebræorum descendentes factam à quocunque quauis autoritate scienter, vel ignoranter esse irritam, & inane.

81 Secundum, quod dicitur Bullæ Pontificiæ dirigantur à Clemente VIII. & à Paulo V. ad publicam in illis Regnis, & Ecclesijs Lusitanie quierem, & salutem; ac consequenter fauorabiles censentur, & latè interpretari debent. cum pro bono animæ fuerint editæ. I. cum quidam, ff. de liber. & posthum. cap. Renouantes, 23. dist. 1. cap. odia. 15. de Regul. iuris in 6.

82 Tercium, quod inhabilitas innotat, per has Constitutiones Pontificias non sit pena alicuius actualis delicti contra fidem; nullum enim in eis apparet expressum; sed ex sola vniuersali presumptione, quæ contra dictos, vsque ad septimum gradum exurgit induci sunt Summi Pontifices ad iniungendam talem inhabilitatem: & ista est presumptio iuris, & de iure, seu violentia teste ipso Sossæ.

83 Quartum particula illa constitutionum, à tempore conuersionis illorum computando, intelligenda est absolute tam de generali conuersione in Regno Lusitanie facta sub Rege Emmanuele, quam de conuersione illorum, qui post baptismum susceptum in iudaismum prolapso, ad fidem reconciliantur. Nam vtrumque in significatione propria, & vltima sic sumitur verbum, Conuersio, & cum lex, ac dispositio ista generaliter loquatur, generaliter intelligi debet, l. de pretio, ff. de public. in rem a. l. Non distinguemus. ff. de recept. arbit. Tullius tom. 2. lit. D. conclus. 308.

84 Et quia interpretando de sola generali conversione, promoueretur ad beneficia magis suspecti, cum magis suspectus sit ille, qui est in septimo gradu, cuius ascendentes apothatarunt a fide, quam qui est in quarto, vel quinto, cuius ascendentes vique ad primum conuersum fuerunt Catholicis, acque adeo frustraretur expressa intentio legis, quod admittendum non est Manica de tacitis, & ambiguis conuention. lib. 2. tit. 12. num. 20, ita Sousa ferè totidem verbis: Acque his iam præsentem Regulam tetinamus.

Num. filij, vel nepotes hæreticorum fautorum &c. ob hæresim parentum infamiam contrahant? aut irregularitatem incurrant?

REGULA CCCCLXXIV.

85 **P**robabilitate, & veritate minimè caret filios hæreticorum, fautorum, &c. propter delictum hæresis à parentibus commissum fieri infames, probabilius tamen, & verius censetur, quod nequaquam infamiam iuris contrahant. E contra veto sententiam negans eos fieri irregulares ob dictum crimen probabilis est: Et opposita affirmans ipsos irregularitatem assequi, maiori 87 probabilitate nititur. Sed intelligi debet de solis filijs, aut nepotibus hæreticorum, fautorum &c. Et non extenditur ad descendentes ex Mauris, vel Iudeis, si ante rationis usum baptizati fuerunt. Imò licet iam adulti baptismum susceperint, post aliquod tempus, suppositis omnibus requisitis, possunt ab Episcopo, sine facultate Pontificis ad ordines sacros, & ad officia, & beneficia Ecclesiastica promoueri &c.

89 **C**onducit ad clariorem notitiam doctrinæ in præcedenti Regula contentæ, hæc quæ in præsentem traditur, vt ex se patet, cum irregulares, & infames ad Ordines, & beneficia ascendere nequeant, ergo idem erit in filijs hæreticorum &c. si ob crimen hæresis parentum, infamia, aut irregularitatem afficiantur: ita Doctores statim citandi.

90 Grauis est ista difficultas, an filij, vel ex via vicili nepotes hæretici, fautoris, defensoris, aut receptoris eius, ob hæresim parentis sint infames? Quod sunt, multè magni nominis auctores absolute, aut saltem probabiliter, ac veraciter affirmant præcipue Conat. lib. 2. variat. cap. 2. num. 1. Simanch. de Cath. in lit. tit. 9. num. 268. & tit. 29. num. 14. Anton. Gomez. l. 40. Tauri, numer. 91. versicul. tertio, & principaliter Caneza quæst. crimin. tit. de quæst. tan. gen. punitionem delicti cap. 1. num. 11. & cap. 2. num. 11. Pegna i. par. direct. com-

men. 4. vers. Hæc autem Noster Molina, tom. 3. de iustitia, disp. 658. num. 25. Enríquez lib. 14. de irregulari. cap. 5. num. 4. ac plures alij relati à Sanch. cap. 18. num. 4.

91 Qui non 3. c. n. Menoch. consil. 808. n. 44. & 45. volum. 9. Suarez 3. tom. 1. par. disp. 48. sect. 3. num. 2. & cum alijs bene defendit vti verius, & probabilius illos inde non esse infames, conuincit id ex eo quia nullo iure hæc infamia statuta est, quod paterbit proponendo simul, & soluendo fundamenta contrariæ partis, vt citius Expediamus.

92 Primum fuit sumptum ex cap. 5. Hæretici de hæreticis in 6. ybi dicti filij hæreticorum &c. redduntur inhabiles ad officia, & beneficia Ecclesiastica, quod est infamia, ergo, &c. Respondetur, talem inhabilitatem non esse propriè infamiam, sed quoddam, quasi genus irregularitatis, cum infamia iuris non hunc solum, sed multos alios effectus producat: nam infames ad ferendum testimonium inhabiles reddunt, & ad multa alia, de quibus agitur in cap. Nō potest, & sequentibus 2. quæst. 7. & cap. testimonium, cap. licet, de testibus, & cap. licet de probat. Quia tamen effectus non possunt tribui hæreticorum filijs, eo quod nullo iure probentur, ita Sanchez dict. num. 5.

93 Alterum fundamentum fuit sumptum à paritate, seu potius à maiori ratione, quia ob crimen læsæ Maiestatis humanæ filij committuntur ipsi sunt infames; vt patet ex l. Quisquis, §. 1. filij verò C. ad leg. Iuliam maiestatis, ibi, infamia eos paterina semper comitetur (an extendatur ad nepotes, & quatenus ex viuius communis, & Regi Castellæ tractat bene Sanch. ibidem num. 2. & 3. vide apud ipsum) ergo à fortiori ob crimen læsæ Maiestatis diuinæ filij hæreticorum committentium illud infamiam contrahent. Maxime cum Innocentius III. in cap. Vergentes, versic. cum enim, de hæreticis, hoc argumento sit usus ad probandum bona hæreticorum publicari, quia id fit ob crimen læsæ Maiestatis humanæ, quod est multo leuius crimine læsæ Maiestatis diuinæ.

94 Respondetur, ex Doctrina Bartholomæi Socini, consil. 275. num. 11. volum. 3. qui expendens ibi penas statutas in dict. l. Quisquis affirmat in penalibus non fieri extensionem maxime contra non delinquentes, præsertim cum ibi aliquæ penæ ipso iure iniungantur, & in penis ipso iure iniunctis non fiat extensio ex ratione similitudinis, citatque pro hac doctrina Ioann. Andream, & Baldum. Confirmatur, quia penæ præsertim illæ quæ filijs innocentibus ob parentum delicta inferuntur, sunt odiosæ, & à regibus iuris communis multum exorbitant, ac propterea non debent extendi ultra casus expressos vide, plura apud ipsum Sanchez.

95 Vtraque pars itaque probabilis est, sed pro-

96

probabilior, & verior negans contrahi infamiam iuris à filiis hereticorum ob paritatem heresim: nisi forte auctores partis affirmantis loquantur de infamia facti, que non est ita grauis, & consistit in hoc, quod omnes ea affecti in minori affirmatione habeantur, & minus apti ad officia, & dignitates reputentur, vt bene cum Gigante, & Molina nostro pet ipsum relatis declarat ibidem Sanchez num. 3.

99. Sequitur agendum de altera parte Regule circa irregularitatem: Sunt aliqui, qui nolunt filios hereticorum, fautores, defensorum &c. propter heresim parentum fieri irregulares. Ratio est, quia nullo iuris textu illa irregularitas iniuncta, apparet, cum sit communis a ioma inter Doctores iactantes de materia irregularitatis, quod hæc non contrahatur, nisi sit expressè in iure statuta. Nec valet obiectio, quod illi sint infames, cum iam contrarium verius sit ostensum; sed dato, & non concesso, infamia ea solo alieno crimine deriuata non infert irregularitatem. ita Toletus lib. 1. sum. cap. 25. num. 8 Sayro de censuris lib. 6. cap. 10 nn. 40. & alij probabiliter id iudicantes.

101. Nihilominus probabilius effertur à pluribus, quod dicti filij, & nepotes ex sola virili linea hereticorum, fautorum, &c. sint irregulares ob heresim parentum. Probat ea cap. 3. §. Heretici, de hereticis in 6. vbi tales filij redduntur inhabiles ad beneficia, & officia publica; at nomine officiorum publicorum comprehenduntur etiam Ecclesiastica, inter quæ officia ordinum numerantur, cum sint publica. ita Sumanec. de cathol. instr. tit. 9. nu. 14. Maiol. lib. 5. de irregularitat. cap. 46 num. 5. Valentia 4. tom. disp. 7. qu. 19. punct. 3. Suarez 5. tom. in 3. par. disp. 43. sect. 3. num. 1. Aula de censuris par. 7. disp. 4. dub. 3. & cum multis relatis quibus adhuc O Thomas Sanch. dict. cap. 18. num. 7.

102. Qui bene concludit ibi obiter, & c. 17. nu. 8. ea professio tradit, ac resoluit quod ad contrahendam hanc irregularitatem non requiratur sententia iudicis parentes condemnantis, sed sufficit, si constet, parentes esse, vel fuisse hereticos, fautores, defensores aut receptatores hereticorum per propriam ipsorum parentum confessionem in iudicio, vel per facti euidenciam. Ostenditur ex textu in cap. statutum, de hereticis in 6. vbi qualitas criminis in parentibus ad id requisita, his verbis exprimitur? Qui tales esse vel tales, etiam de-

103. cessisse probantur. Vbi verbum probatur iuris est, quasi teatuz affimet filios eorum, quos in hæresi decessisse notoriè constiterit, siue sententia iudicis, siue euidencia facti, siue propria in iudicio confessione. Quare si hereticus non fuit aliquo horum modorum notorius, filij, & nepotes eius nec sunt irregulares, nec beneficij incapaces. ita etiam Suarez, Sayro, & Azor,

relati à Sanchez peccos quem plura vide. 104. Notat autem bene idem Sanchez dict. cap. 18. num. 10. cum Glossa cap. satis peruersum, dist. 56. quod filij ante parentis delictum ad ordines promoti non prouentur vsu eorum, ob eam rationem, quia iam habent ius acquisitum, quo nullus sine sua culpa priuari potest item quia in cap. 3. §. Heretici, de hereticis in 6. vnde ista irregularitas deducitur, non fuit dispositum, vt hi filij ab officijs adeptis renouentur, sed ne admittantur ad illa in posterum, ita etiam Maiolus lib. 5. de irregularitate, cap. 47. num. 6 & Suarez tom. 5. in 3. par. disp. 43. sect. 3. num. 8. dict. esse probabile.

105. Verum dicta doctrina de irregularitate contrahita à filiis, & nepotibus hereticorum, fautorum, &c. ob heresim parentum non se extendit ad descendentes ex Mauris, vel Indeis, novos Christianos vulgo appellatos si iustante vsum rationis inceperunt baptismum; sed ad sacros ordines, & ad officia, & beneficia habiles censentur. Ratio est, quia in iure filij hereticorum filij dicta pena irregularitatis afficiuntur, & quamvis neophyti sint irregulares, hoc verum est in neophyts inpet ad fidem conuersis, quales non sunt baptizati à natiuitate, ita Coarr. Clem. si furiosus 1. par. 5. num. 8. concl. 6. Suarez tom. 5. in 3. par. disp. 43. sect. 3. num. 8. spino in speculo testamentorum, Glossa 3. principali, num. 48. & cum alijs relatis Sanch. dict. cap. 18. num. 11.

106. Qui bene addunt hoc ira se habere etiam si parentes eorum adhuc Mauri, aut Iudei perseuerent, quia est dispar ratio de illis, ac de filiis hereticorum cum illi ob parentum delictum irregularitatem contrahant; ac parentum infidelium crimen nec in ipsismet, nec in suis eorum Ecclesia puniunt.

107. Imo vero licet dicti descendentes ex Mauris, vel Iudeis baptizentur post acquisitionem rationis vsum, possint ad sacros ordines, & ad beneficia promoueri, quando sunt iam in iudicio episcopali moribus, & disciplinæ christianorum satis instructi, & fundati, ita vt veteres Christiani iudicari valeant. Facit pro hoc reatus in c. 1. dist. 37. & tradunt vt certum Coarr. cum multis relatis in Clem. si furiosus 1. par. 5. num. 8. concl. 3. Aula de censuris par. 7. disp. 4.

108. & Sanchez dict. cap. 18. numer. 12. Qui merito non approbat ea parte quod ait Nauarros in sum. cap. 17. num. 205. nempe quod conuersi ad fidem ab hinc decem annis non sint amplius neophyti, nec irregulares, cum prius ab hoc statu egredi possint quam primum iudicio episcopali in disciplina Evangelica, & in Christianis moribus complete fundati reperiuntur. Vide plura per illationes apud Sanch. ibidem n. 14. & seq. vt iam Regula nostræ sit finis.

*Am, & qualiter filij, ac nepotes committentium
crimen læsæ Maiestatis diuinæ, & huma-
næ amittant nobilitatem? vifcus?*

REGVLA CCCCLXXV.

- 109 **D**Vplex est nobilitas, altera sangui-
nis altera privilegij illa nunquam
amittitur, etiam ab ipso delinquente ob
parentum hæresim, vel aliud delictum; hæc
verò si fuit concessa soli parenti delin-
quenti, priuantur ea ipse, ac filij eius etiam
nati ante crimen commissum, & posteri
110 omnes. Quod similiter verum est, casu
quo nobilitas privilegij conceditur filio
post commissum à parentibus crimen læ-
sæ Maiestatis diuinæ, vel humanæ hoc siue
scienter, siue ignoranter occultato. E
111 contra ob parentum hæresim, vel aliud
delictum nequaquam amittunt filij, aut
posteri privilegij nobilitatem, quando hæc
fuerat concessa aui, seu ascendentibus
catholicis, vel patri summi, & filio, vel so-
li filio, etiam probabiliter ob merita pa-
rentis hæretici.

- 112 **P**ropositam diuisionem nobilitatis,
nempe sanguinis, & privilegij affe-
runt communiter omnes, præcipue Tira-
quellus, & Sanch-citandi, qui non expri-
munt, quid vnaqueque ex eis sit, cum ex
se pateat, nec indigant expositione.

- 113 Non desunt, qui absolute, & vniuersali-
ter asserunt, quod perdant omnem
nobilitatem, tam sanguinis naturalem,
quàm privilegij acquisitam non solum com-
mittentes crimen læsæ Maiestatis diuinæ,
vel humanæ, sed etiam eorum filij, ac ne-
potes: ostendunt inde, quia isti omnes
sunt infames, & à quouis gradu honoris
repelluntur, de filijs innoscitur ex leg.
114 Regia 2. tit. 2. c. 7. lib. 8. de mas desto sus
fijos, que sean varones, deuen quedar por
infamados por siempre, que no puedan
auer honra de cavalleria, ni de dignidad
& c. l. Quisquis f. Filij verò C. de leg. Iuliam
Maiestatem, sic tenent Cantera quæ-
stionem delicti, cap. 2. num. 11. Oratoria
de nobilitate par. 3. principali in par. 3. c. 7.
num. 17. & in idem inclinat; Faber citat. à
Tiraquello de nobilitatem cap. 14. num. 2.
cum alijs.

- 115 Nihilominus quoad nobilitatem sangui-
nis certum est, hanc nunquam amitti
ob vlla parentum delicta. Patet ex l. 3. ff.
de in re iudicis, & relegatis, ibi Eum, qui
civitatem amisit nihil aliud iuris adimere
liberis, nisi quod ab ipso peruentum esset
ad eos si intellectus moreretur, hoc est hæ-
reditatem eius, &c. Quæ verò non à Pa-
tre, sed à genere, à ciuitate, à rerum na-
tura imbuerentur, ea incolumia remane-

nt re. Connincitur etiam ratione, quia
hæc nobilitas est naturalis, ac naturalia, &
iura sanguinis sunt immutabilia, & sed na-
turalia, intit. de iure naturali, & regula,
iura sanguinis, ff. de regulis iuris, & l. re-
gia 34. tit. final. par. 7. Item quia filij eam
non acceperunt à patre talium criminum
reo, sed ab antiquis progenitoribus ita.
Tiraquell. de nobilit. cap. 35. nu. 4. Simanc.
de cathol. instr. tit. 29. num. 18. Azuendo
lib. 3. num. 29. tit. 3. recopilat. & cum alijs
Sanch. lib. 3. in decal. cap. 29. num. 2.

- 117 Qui num. 3. sic addit, Hinc deducitur,
inquit, nec ipsum parentem horum crimi-
num teum priuari hæc nobilitate. Quod
probant rationes adductæ numero præce-
denti hæc ille: cui adhæret Soufa lib. 3. A-
phor. cap. 24. num. 1. & ego vtrique adhe-
reo nihil aliud addens circa nobilitatem
sanguinis.

- 118 Sequitur dicendum de nobilitate ex
privilegio, quando hæc fuit concessa soli
parenti, qui post concessionem committit
hæresim, aut crimen læsæ Maiestatis hu-
manæ, primo loco perdit eam ipse, ita do-
cent Simanch. di. cit. tit. 29. num. 18. Meno-
chius consil. 805. num. 8. volnm. 9. & consil.
808. num. 14. eodem volum. 9. & præcipuè
Sanch. di. cit. cap. 29. num. 5. Ratio est, quia
cum hæc nobilitas non sit naturalis, & con-
sequenter nec immutabilis, sed ex privi-
legio accidentario, siue dubio perderi po-
test, ergo eam merito perdit parens hære-
ticus, vel criminis læsæ Maiestatis humanæ
reus cum omnibus etiam dignitatibus sit
priuandus.

- 119 Perdunt item tunc eam filij, ac nepo-
tes etiam si sint concepti ante parentis de-
lictum, quia etiam tota posteritas. Docet
Tiraquellus ibidem cap. 15. num. 4. Orato-
ra loco cit. cap. 7. num. 17. & Sanch. di. cit.
cap. 29. num. 5. Probatur hæc ratio, quia
predicti filij, ac nepotes, & tota posteritas
gaudent eo privilegio nobilitatis ratione
parentis, cui concessam fuerat, ac proinde
dependent ab ipso, ergo committente
ipso hæresim, aut crimen læsæ Maiesta-
tis humanæ merito illi tali nobilitate pri-
120 uantur. Item quia hæc priuatio non in-
iungitur eis in pœnam pro delicto parentis
cum ostenderimus iam supra, quod iuxta
probabiliorem sententiam filij ante crimē
parentis nati, non incurrant pœnas, post
delictum verò absolute resolutum à nobis
quod soli filij via feminina, & via mascu-
lina soli filij, & nepotes illis afficiantur,
sed quia dependent à parente, qui com-
misit delictum, eam nobilitatem habeant.

- 121 Dein si privilegium nobilitatis obten-
tum fuit à filio ob propria etiam benemeri-
ta, & seruitia postquam parens peccauit
delictum hæresis, vel læsæ Maiestatis huma-
næ notorium, hoc tacito, aut occultato,
siue scienter, siue ignoranter, neque, ei
neque descendentibus ipsius prodest. Ratio
est quia in obtentione privilegij tacita
fuit

fuit infamia, & privatio honorum ob parentis crimen: & quia multis ignorantia excuset a culpa non tamen a vitio subreptionis acuiltatis, ut bene probat Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 31. num. 56. Qui praesentem resolutionem tradit dict. cap. 19. n. 7. ex Otavola eodem cap. 9. num. 10.

- 132 Ampliant regem citati Otavola, & Sanchez, id esse verum, etiam si clausula ex certa scientia, & ex plenitudine potestatis in concessione privilegij adijciatur. Quia talis clausula ut bene eum Baldo, & alij a Otavola relatis docet Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 4. num. 6. nihil operatur, nisi in illis, quorum principes praesumitur habere certam scientiam, qualia sunt, quae in iure consistunt.

- 133 Limitat tamen idem Sanchez, id tantum ita se habere, quando, inquit, post parentum condemnationem, vel delicti notorietatem, id privilegium est comparatum, ac concepti sunt post parentum delictum. Quia ante eam condemnationem, vel notorietatem non sunt infames, nec incapaces honorum (ut probavimus c. 17. nu. 18.) Nec similiter quando antea sunt concepti (ut probavimus eodem cap. 17. num. 14.) sicut idem propositi dicimus cap. praecedenti, num. 1. h. de beneficiis, quae hi tunc comparantur illis: sed de hoc ultimo nos infra.

- 134 Verum est contra eas, quo privilegium nobilitatis concessum fuit non ipsi parenti, qui commisit crimen haereticum, aut laesae Maiestatis humanae, sed alijs eius ascendentibus, imo umbus talis criminis, non amittunt eam ipsius filij, neque nepotes. Ratio est, quia non habent eam a patre, seu ab avo delinquente, sed ab antiquis progenitoribus. Tradunt ut certum habet Tiraquellus dict. cap. 35. num. 4. Simanc. de cathol. instit. tir. 19. num. 18 & Sanchez

- 135 ibidem num. 4. Qui immediate subiungit quod tunc eam amittit pater huiusmodi criminis patrorum, ob rationem datam; quia non sit non naturalis, sed ex privilegio accidentario, deperdi potest, & defacto tunc perditur in dicto parente reo.

- 136 Tamen quando concessa fuit a Principe nobilitas patri simul, & filijs, aut filijs solis ex benemeritis, & servicijs ipsorum, licet pater ea prius obsequens delictum haereticum, vel laesae Maiestatis humanae ab eo commissum, filij tamen non propterea eam amittunt. Probatur, quia tunc filij independentes a patre hanc nobilitatem acquisiverunt; ergo crimen istius non debet in hoc illis nocere, ita Tiraquellus dict. cap. 35. num. 5. & Sanchez ibidem

- 137 num. 6. Qui addit se credere quod sit idem dicendum, quamvis ob merita parentis haereticum, aut delinquentis contra Principem fuerit prius nobilitas filio concessa quod etiam docet Sousa dict. cap. 24. num. 6. Atque probabiliter ego admitto, & hic suis Regulis.

Ob haereticum, vel aliud crimen parentum excluduntur filij a successione maioratus, qui non confiscatur in perpetuum.

REGVLA CCCCLXXVI.

- 128 **N** Equaquam propter vllum parentis crimen Sodomie, haereticum, aut laesae Maiestatis humanae, excluduntur filij, & nepotes via masculina, & filij via feminina, siue ante, siue post delictum nati a successione maioratus iurisdictione tunc, cuius ille non institutor, sed tantum possessor extitit. Affirmandum etiam quod praedicti succedant in maiortu tamen si hic habeat iurisdictionem, & dignitatem annexam eum titulo ducatus, vel Marchionatus, aut Comitatus. Ob crimen tamen haereticum, aut laesae Maiestatis humanae commissam ab institute quavis maioratum, & ad huius successionem non admittuntur illius filij etiam nati ante delictum patrum, si institutor eius fuit facti iam crimine commissio per testamentum, vel per contractum quantumvis irreuocabile: Nec vero si instituitur per contractum quemlibet inter viros, priusquam crimen ab illo committeretur.

- 131 **T** Antem est nobis sermo de maioratibus, qui non publicantur in perpetuum, ut exprimitur in titulo Regulae, eum pateat manifeste de alijs in perpetuum confiscatis, excludi ab eis omnes successores, ne dum filij, & nepotes, eo quod sine vilo sine temporis a Fisco possideantur, ut bene notavit Sanchez lib. 2. in decal. cap. 30. num. 1. quo cum iam ostendimus, qui nam sint illi maioratus, qui in perpetuum confiscantur; vide illud toto cap. 18.

- 132 De materia praesenti tractat copiose ipse Sanchez dict. cap. 30. distinguens statim initio de quadam rei causa, in quo potest procedere dubium. Primo, quando est haereticum crimen commissum a maioratus iurisdictione carentis possessore, qui eum non instituit. Secundo, quando maioratus est affectus iurisdictione eum titulo alicuius dignitatis, aut sine illo. Tertio, quando agitur de delicto laesae maiestatis humanae. Quarto, quando dicti duo crimina institutor maioratus perperavit.

- 133 Videtur potuisse Sanchez adiungere quintum; nempe quando committitur ab alterutro crimen sodomiticum, sed casus iste ab eo, & a nobis cum ipso brevissime resoluatur, quod propter delictum istud, eo quod nullo iure sit ita eantum filios non affici infamia, nec aliqua succedendi incapacitate. Vnde filij committentes

eis tale delictum succedere possunt in maioratum, qui non in perpetuum confiscatur. ita docet etiam Molina lib. 4. de priuilegiis cap. vltim. num. 51.

34. Quoad primam duę sunt sententię oppositę, altera tenet, quod propter heresim possessoris, qui non est institutor maioratus carentis iurisdictione, excludantur ab eius successione filij illius, & nepotes ex linea masculina, & filij soli ex linea femina, & eis exclusis transeat ad sequentes vocatos. Ita Menoch. conf. 173. nu. 5. volum. 1. Molina cum multis relatis lib. 3. de primog. cap. 7. nu. 1. & 3. qui ibi asserunt tunc solum posse filium in parentis maioratum succedere, quando eius parens possit, si viveret atqui non possit ob
35. crimen heresis, ergo neque filius. Peculiariter hanc sententiam defendit Meres de maioratu, par. 3. quest. 4. illat. 1. num. 3. cum limitatione tamen pro solis filijs, qui nati sunt post commissam a parente heresis crimen. Longam huius sententię probationem asserit Sanchez, quam omitto, ne nimis diffundat; vide apud illum.

36. Tenenda tamen contraria sententię, defendens dictos filios siue natos ante siue post heresim parentis, non reijci ob eam a successione Maioratus iurisdictione carentis, cuius possessor est ipse parens, & non institutor. Probatur inde, quia vbiunque successio filij non ducit originem a parente, nec ab ipso pendet, sed ab antiquo institutore nullam parentis delictum potest eam successionem impedire. Constat manifeste ex textu in l. 1. ff. de interdictis, & relegatis vbi expresse habetur, publicis alicuius bonis, filium sola prouidentia, cuius bona confiscantur, amittere, & statim additur: Quę verò non a patre, sed a genere, & ciuitate ad rerum naturam tribuuntur, ea manere filijs incolumia.

37. Confirmatur, quia per institutionem maioratus reputantur tot donationes factę, si sit in contractu institutus, & tot legata, si in testamento, quot sunt in perpetuum vocati, ac si qualibet peculiariter, & nominatim factę essent, & proinde quilibet vocatus acquirit dominium eodem instanti, quo dies vocationis succedit, & hoc quidem ex propria persona sublati de medio præcedenti successore, siue pater sit siue alius, cum filius non succedat ex persona patris, sed ex sua propria. ita Barth. l. 1. §. si nepotes ff. de collatione dotis lason. l. 1. potest, num. 43. ff. de acquir. heredit. & Lissaus, num. vnico, C. de liberis præteritis. Mautica de consuet. vitim. nolunt lib. 8. tit. 18. nu. 45. Zephalus conf. 4. num. 44. volum. 1. noster Molina tom. 3. de iustit. par. 1. disp. 577. num. 3. Vasquez 1. 2. quest. 96. art. 5. disp. 169. num. 31. & cum alijs relatis Sanchez dict. cap. 30. num. 4. apud quem longiores probationes, & solutiones rationum in contrarium videas.

38. Circa secundam duę sunt etiam opi-

niones contrarię: altera negat, posse parentis heretici filios, & nepotes, via masculina, aut filios solos via femina succedere in maioratu iurisdictionem habente, cum titulo etiam ducatus, &c. si ipse parens hereticus non sit eius institutor, sed tantum possessor. Ostenditur sic, quia huiusmodi maioratus, seu primogenia habentia iurisdictionem cum titulo, iudicatur dignitates ac de eis tanquam de dignitatibus censendum est, vt cum alijs relatis defendit Molina lib. 1. de primog. cap. 13. num. 6. & noster Molina, tom. 3. de iustit. par. 1. disp. 20. num. 3. At infames (tales supponit esse hęc sententię filios hereticorum) nequeunt ad dignitates ascendere secundum l. 1. & ibi Barth. num. 1. C. de dignitatibus lib. 11. & l. 1. C. de infamibus.

39. Item confirmatur ex l. regia 3. tit. 3. lib. 8. non recipiatur; vbi de dictis filijs, ac nepotibus ita habetur: No puedan ser, ni sean de nuestro consejo, ni tener publico, ni real. At comites, marchiones, & duces sunt de consilio regio. vti manifeste habetur, l. regia 4. tit. 4. lib. 1. noua recopil. & docet Gregor. Lopez lib. 6. verb. Aconsejar, tit. 9. par. 1. Ergo tales sunt incapaces maioratus, cui prædicti tituli annexantur, Ex quibus, & ex alijs, quę copiose adducit Sanchez dict. cap. 30. num. 6. resoluitur, quod sententia ista non careat aliquali probabilitate, & veritate.

40. Verum altera opposita est probabilior, & verior, vt ait ibidem Sanchez num. 7. quę asserit filios hereticorum, natos ante, vel post heresim paternam reputari capaces succedendi in maioratum tamen iurisdictionem, & titulo ducatus Marchionatus, aut comitatus fuerit prædictus. Probatur negando fundamentum contrarię sententię, quod tales filij hereticorum sint infames, vt cum probabilior doctrina supra tenuerimus, ergo non est cur ab isto maioratu iurisdictionem, & titulum ha-

41. bere reijciantur. Dato autem, sed non concesso, essent infames, ac consequenter iurisdictionis incapaces, id vtique locum, haberet casu, quo talis iurisdicção per sola tribueretur: scilicet vbi simul cum bonis, quorum illi sunt capaces. Nam in indiuiduis vtile trahit ad se inutile, hocque valere facit. Constat ex l. si sponsus 5. verfic. Generaliter tenendum, ff. de donariis inter virum, & uxorem. Confirmatur ex Regula accessorium 41. de regulis iuris in 6. Secundum quam, vbiunque aliquis est capax principalis, est etiam in consequentiam capax accessorij. Exemplificat Sanchez dict. num. 7. in iure patronatus, & in alijs, quę apud ipsum videri poteris.

42. Peculiariter exemplum ponitur in maioratu habente iurisdictionem, & dignitatem ducatus, &c. cuius diximus capaces esse filios hereticorum. Nam talia dignitas, vt ait Molina lib. 1. de primog. cap. 11.

cap. it. num. 19. dupliciter tribui potest, primo modo in solam administrationem, sine territorio, & tunc morte donatarii finitur, nec transit ad successores, cum non accessorie, sed principaliter tribuatur. Secundo modo dari potest vt annexa territorio, & vt cum illo ad heredes transeat, & tunc datur accessorie, ergo in hoc casu iuxta regulam 43. Accessorium, de regul. iuris in 6. filij hereticorum a successione talis maioratus cum dignitate Marchionatus, &c. non excidentur. Ex multis, quas adducit Sanchez ista pro re presenti sunt satis.

- 143 Quid iam de tertio casu? cum non spectet proprie ad nostrum institutum Tribunal sanctæ Inquisitionis, cum magis recepta doctrina, quidquid alii dicant, breuissime resoluimus cum Sanchez post Antonium Gomez Molina; lib. 1. de primog. cap. 13. num. 13. & plures, quos ille dicit. cap. 30. num. 4. citat, filios, ac Nepotes committentium crimen læsæ Maiestatis humanæ non excludi a quouis maioratu, etiam iurisdictionem cum titulo ducatus &c. habente per contractum, aut per testamentum instituto, siue filij sint nati ante, siue post d. & crimen.

- 144 Breuiter etiam probationem huius resolutionis accipe, quia spes immutabilis succedendi in talem maioratum acquisita est dictis filijs, & nepotibus a tempore institutionis eius, & non ex persona patris, aut ex illius vocatione, sed ex propria persona, ac vocatione, vt iam tactum supra, ergo omnes illi sunt capaces succedendi in huiusmodi Maioratum ab antiquo instituto: quamuis censentur incapaces alter us, cuius spes post parentis delictum acquisita, &c.

- 145 Tandem de quarto casu ante Thomæ San h nullus tractauit, præter solum Villadieg iuniorem in foro iuzgo, in prologo l. v. decimæ num. 76. vbi de filijs teorum læsæ Maiestatis humanæ affectis, quod illi, si post parentum crimen geniti fuerint, non succedant in maioratum, cui iurisdicção cum titulo dignitatis coniuncta est, siue talis maioratus in contractu, siue in ultima voluntate fuerit institutus, Atque huius sue sententiae nullum fundamentum adducit.

- 146 Verum pro resoluendo hoc casu optime distinguit Sanchez d. 2. cap. 30. num. 13. Si Maioratus quouis, siue simplex, siue iurisdictionem coniunctam habens fuerit testamento institutus ante, vel post delictum parentis, nullo modo in eum succedunt filij, etiam si concepti sint antequam crimen a parente illius institutore committeretur. Patet manifesta ratione, quia in hoc casu maioratus in perpetuum propter heresim, aut crimen parentis applicatur Filio, relictoria potestate, vt diximus supra cum ipso Sanchez cap. 18. nu. 64. Atque ex vi eiusdem rationis parimo-

do dicendum, quod non succedant filij, quando institutus est maioratus quocunque contractu, quantumvis irreuocabili, post talia parentis delicta.

- 147 Si vero maioratus sit institutus ante crimen parentis institutoris per contractum inter viuos siue irreuocabilem, siue reuocabilem, quando hic non fuit reuocatus ante parentis condemnationem, non excluduntur filij ab eius successione, et si isti sint concepti post crimen parentis, ac etiam si Maioratus habeat iurisdictionem, & dignitatem ducatus, &c. annexam. Probatur, quia tunc non confiscatur talis maioratus ratione iuris acquisiti filijs ante delictum parentis, &c.

- 148 Dixi, quando institutus fuit maioratus per contractum reuocabilem, nec reuocatus est ante parentis condemnationem. Nam si ante illam reuocatus esset, statim cessasset maioratus, neque in ea bona succederent filij, sed cum reliquis delinquentis bonis confiscarentur. Ita Sanchez dicit num. 13. c. qui adhæreo: Atque hic Regula finis.

Quanam filiorum peculia ob heresim, vel crimen parentum confiscatione dignum publicanda veniant? & qualiter?

REGULA CCCXXLVII.

- 149 Certeum est propter parentum crimen heresim, aut aliud nunquam publicari peculia filiorum castrensia, vel quasi idem prorsus dicendum de pecuniis aduentitiis, quoad proprietatem eorum probabilius tamen oppositum, quoad vsumfructum; secus in delictum sit tale (puta heresim) vt ratione ipsius filius eximatur a potestate patris, & in hoc peccat vsusfructus, ac idem pater maximam, aut mediam capitis diminutionem patitur. Deinde probabile est non confiscari peculium filij profectum ob crimen parentis, maxime si inde paterna soluantur potestas maioris tamen probabilitatis cesset, quod publicatis parentis omnibus bonis, pariter in eo habeat locum confiscatio. legitima item, & alimenta filijs debita non subsunt ob parentum delictum confiscationi: Excipe in bonis maternis, si crimen a Matre committatur; Excipe etiam in casu heresim, & in alijs casibus exprimendis; post quorum expressionem aliqua scitu digna addentur.

- 151 Vt facilius, & clarius de doctrina præsentis Regule innotescat, cum Castro Palao, & cum alijs citandis præ-

mittimus dno, quæ ex parte iam alibi resoluimus. Primum, quod parens in peculio aduentitio filij habeat solum vsumfructum; in profectio tamen simul vsumfructum, & proprietatem, ita ipse Castrus ex communi omnium mente tract. 4. disp. 5. punct. 10. num. 1.

- 153 Secundum, quod vsumfructus, attento iure communi finiat, quotiescunque vsumfructuarius patitur maximam, aut mediam capitis diminutionem; cum tunc efficiatur seruus pæne, & pro mortuo petiti vsumfructus, ac cum proprietate consoluitur. Atque talem à iure pro mortuo haberi, patet ex l. corruptionem, C. de vsumfruct. & s. finali iussit, de vsumfruct. vbi communiter Doctores.

- 154 Quamuis autem prædicta fuisse correctæ per Authen. sed hodie, C. de donation. inter vir. & vxor. non desuit, qui absolute affirmant, præcipue Couart. in rubr. de testamen. par. 3. num. 17.

- 155 Nihilominus tenendum, vt omnino verum in dict. Authen. Sed hodie, & in Authen. de Nuptijs, §. quod autem, quæ ex illa desumptæ est. C. de donat. inter virum, & vxor. fieri correctionem, circa alia damnatorum ad maximam, vel mediam capitis diminutionem, sen ad mortem naturalem, aut civilem: Sed nihil fuisse ibi correctum circa testamentum, vel dispositionem de bonis eorum, ac proinde ipsos, vt seruos pæne, esse inextinguibiles, & inter mortuos reputari, & consequenter in eisdem vsumfructum, si quis erat finiri, atque hunc ad proprietatem deuolui, sic perdoct. tuecor. Noster Molina tom. 1. disput. 9. col. 2. & 3. Pauormit. in rubr. de testam. & cum alijs Castrus Palas ibidem puncta 1. numer. 3.

- 156 Apud quoniam videas num. 4. quid dicendum circa hoc articulo iure regio Castellæ, quod omitto, vt iam ad expendendas singulas Regulæ nostræ partes prædictis, ita præmissis accedamus.

- 157 De certitudine prioris partis nullus est, qui dubitet, quod propter hæresim, aut aliud delictum parentum bona filiorum castrensia, vel quasi nullo modo subiciant publicationi. Ratio efficax est, quia talia bona, & quoad proprietatem, & quoad vsumfructum, atque administrationem sunt istorum; ergo non possunt ob crimen parentum confiscari, ita Nilus tractat. de bannitis 1. part. secundæ temporis nam. 26. Bonacin. disput. 3. de contract. quest. 8. punct. 8. virum §. 1. num. 14. Sanchez cum pluribus relatis lib. 2. in Decal. cap. 16. nu. 1. & Farin. de hæresi q. 1. §. 1. num. 7.

- 158 Pari item certitudine affirmandum, peculium aduentitium filij non confiscari villo modo, quoad proprietatem propter hæresim, aut aliud delictum parentis. Probatur eadem ratione, quia proprietatis talis peculij est tota solius filij; ergo &c.

Ita Nilus, & Bonacin. vbi supra Sanchez num. 9. ac Castrus Palasus dict. punct. 10. num. 9.

- 159 Sed quid quoad vsumfructum dicti peculij aduentitij? circa hoc diuersimodè sentiunt auctores teste Sanchez dict. cap. 16. à num. 11. sed omnia sententiarum diuersitate, quod probabilius est, teneo cum ipso Sanchez num. 15. Antonio Gomez tom. 2. variat. resolut. cap. 15. num. 18. Farinat. tom. 1. quest. 24. num. 33. & cum alijs, nempe posse publicari pro toto eo tempore, quo vsumfructuarius erat percepturus ab huiusmodi peculio vsumfructum. Ratio est, quia Fiscus succedit non solum in iuribus, quæ alienari possunt l. si postulerit, §. iubet. ff. de Adulter. sed etiam in alijs &c.

- 160 Confirmatur hoc inde à Castro Palas Sic. Quia licet, inquit, ius percipiendi fructum proprio nomine alienare possit, quia est personale: ac alienare, cedereque alteri potes facultatem percipiendi fructum durante tua vita non equidem, vt ipse nomine proprio percipiat, quia hoc solū tibi vsumfructuario cōpetere potest, sed vt nomine tuo percipias, & fruatur. Quæ alienatione, & cessione facta tu remansit vsumfructuarius impeditus tam vti vsumfructu propter cessionem, & alienationem alteri factam; alius tamen percipere illam utilitatem potest. Sed ea, quæ alienari, & transferri in alium possunt Fisco subijci. Ergo potest Fisco subijci hæc facultas percipiendi alieno nomine commoditatem, & utilitatem vsumfructus, Hæc ille num. 7. vbi pro hac doctrina, quod ob delictum parentis possit confiscari peculium aduentitium filij, quoad vsumfructum, modo dicto citat plures præcipue Simanc. de Cathol. institut. 9. num. 19. Noster Molina disputat. 9. vers. ex dictis facilius, & Vasquez 1. 2. disput. 169 cap. 1. num. 10.

- 162 Merito tamen liniatur, quod dicta doctrina rantum habeat locum, quando delictum tale est, vt per ipsum non extinguatur in parente delinquente vsumfructus. Nam si tale sit, tunc cum proprietate consolidatur vsumfructus, & nequaquam ad Fiscum spectat, ita Farinac. cum pluribus relatis dict. num. 33. Menoch. de recuperat. possess. remed. 9. num. 244. & Castrus Palas dict. num. 9.

- 163 Est autem dubium, valde controuersum inter Doctores, num committente patre crimen, ratione cuius filius à patria postestato eximitur, extinguatur in patre vsumfructus bonorum aduentitiorum filij, & quidem si sermo sit de bonis acquisitis post commissum delictum, certissimum est apud omnes, vt ait bene Castrus Palasus ibidem, numer. 10. non posse ea, neque eorum vsumfructum ad patrem pertinere, eo quod hic iam

tunc minimè habet: in filium patriam potestatem.

- 164 Proccedit itaque dubium de bonis adnatis acquiritis ante commissum delictum. Duo gravissimi auctores de nostra Societate lesa, Molina tom 1: de iust. disp. 9. versic. ab hac regula, & disp. 219. paulo post priorip. ac Sanchez dict. cap. 16. num. 18. & 19. in solo crimine hæresis volunt extingui usufructum, & cum proprietate consolidari: In reliquis verò delictis manere parentem usufructuarium, & per sicut eius bonis confiscatis, simul confiscari usufructum pro toto tempore, quo patens illo potestus erat. Ducuntur, quia non ex eo, quod à patria potestate filius eximitur, amittit patet usufructum in bonis ante exemptionem acquisitis, cum talis usufructus non sit debitus patri ob patriam potestatem actu existentem, dum percipitur usufructus, sed ratione patrie potestatis, quam in filium exercuit, tempore quo filius bona acquisivit. Atque 166 est dispar ratio de crimine hæresis ob cuius atrocitatem ita filius videtur à patria potestate egredi, ut quoad omnia, propria bona censetur exemptus.
- 167 Verum benè Castrus Palaus dic. punc. 11. num. 11. adherens Farinac. tom 1. quæstion. 24. num. 33. & de hæresi quæst. 190. num. 37. sub distinctione resolvit, nempe si delictum à parente commissum sit tale, ut propter illud ipse patiatur maximam, aut mediam capitis diminutionem, tunc usufructus cum proprietate consolidatur, attentio iure communi, cum ob illud ipse extinctus maneat, exemplificat idem Castrus in triplici crimine nempe hæresis, læsæ maiestatis, & 168 sodomie. At si delictum non sit tale, spectabit ad Fiscum, quia licet filius eximatur à patria potestate, cum usufructus non maneat extinctus, ad Fiscum pertinere debet. quid verò sit tenendum attentio iure regio Castellæ, & Lusitanie, vide apud eundem Castrus Palaus num. 13.

- 169 Rursus dubium maius insurgit circa peculium profectitium filij, nam ob delictum parentis, publicatis illius bonis ad Fiscum spectet? Dubitandi ratio provenit ex l. 3. §. sed utrum, ad finem. ff. de minoribus, ubi peculium istud in publicatione bonorum patris ad filium pertinere decidi videtur. En textum, licet aliquo, inquit, casu, peculium ad filium spectet, ut puta si patris eius bona à Fisco propter debitum pecuniarum occupata sunt: nam peculium eius ex constitutione D. Claudii separatur. ibi Glossa. verbo separatur, ait, ut saluum habeat filium: ergo ad hanc cum effectu peculium spectare dicendum est.
- 170 Coniungitur etiam hac ratione, quia.

Fiscus nequit occupare bona delinquentis secundum eam partem, quæ est aliena ab ipso: at peculium profectitium, non est patris delinquentia, quoad administrationem, & spem in illo succedendi, sed filij, ergo secundum hanc partem

- 171 à Fisco occupari non potest. Quid quod privati ea administratione pona iudicatur, iuxta l. testamento centurio, si de manum. testam. Sed nulla pona infligi potest sine culpa illius, cui ea indigitur, ergo sine culpa filij privati hic non potest administratione. talis peculij, & consequenter hoc nequibit confiscari, ita defendunt Covarruv. lib. 3. variac. cap. 8. num. 7. Menoch. de recuperat. posses. remed. 9. num. 73. Clarus lib. 5. recept. quæstion. 68. num. 14. Farinac. dict. quæstion. 24. numer. 26. & Sanchez dict. cap. 16. num. 31. cum alijs per ipsos relatis.
- 172 Limitant tamen aliqui, ut tunc habeat locum dicta pars negans, ubi delictum est sufficiens ad eximendum filium à patria potestate, quia eo casu dicunt pertinere ad Fiscum, eo quod desinat esse peculium, l. final. C. de in officio. testam. secus si delictum non sufficiat ad talem effectum, quia tunc remanet patria potestas. Tenent Alexand. Bald. Imola. Roma. & alij citati à Farinac. dict. num. 173. 26. Atque hinc deducunt aliqui in crimine hæresis per parentem commissio, semper publicari peculium profectitium filij, quia tunc patria potestas soluitur. Ita Gigas de crimin. læsæ maiest. lib. 3. tit. de pœnis, quæst. 13. num. 4. & cum alijs inclinat. Farinac. de hæresi, quæstion. 190. num. 15.
- 174 Verum dicta limitatio merito rejicitur à citatis Menoch. & Sanchez, ab Anton. Gomez lib. 3. variac. cap. 15. num. 16. & à Castro Palaus dict. punc. 11. numer. 14. Probatur, quia ad confiscationem nihil refert desinere esse peculium, cessante patria potestate, sed sufficit, si profectitium peculium fuerit tempore quo delictum committebatur, & confiscatio facienda erat.
- 175 Concludit itaque benè Castrus Palaus, cui libenter adhaere, dictam partem negantem esse quidem probabilem, sed probabiliorē affirmantem, quod peculium filij profectitium publicationi subest, publicatis bonis parentis criminosi. Facit pro hac parte textus in l. 1. §. sed & si alio. ff. quando actio de peculo est annulla, ibi: sed et si morte patris, vel deportatione, sui iuris fuerit effectus filius de peculo intra annum heres patris
- 176 tris, [vel Fiscus tenebitur. Vnde deducitur, si Fiscus teneatur de eo peculio creditoribus satisfacere, ipsum esse publicatum, & potuisse à Fisco publicari, ob vim propositi textus tenet] sic Bald. post Cyn. ibi.

ibi. tenent etiam Simanch, de Cathol. institut. 9. num. 17. Bonacii disput. 3. de contrah. quest. 8. punct. ultim. §. 1. num. 14. Valquez t. 2. disput. 169. cap. 1. num. 10. Azor. tom. 4. lib. 5. cap. 7. quest. 8. & alij relati à Castro Pal. dict. punct. 1. num. 15.

- 177 Fundamentu præcipu huius partis asser mantis est, quia Fiscus vsurpat bona, quæ sunt delinquentis, sed constat peculium esse patris, quoad proprietatem, & quoad vsufructum, licet cum C. familia circumsundæ. ergo si pater committat delictu confiscatione dignum, merito Fiscus peculium illud occupabit. Neque hoc impeditur potest inde, quod filius habeat administrationem talis peculii, & spem succedendi, quia ista duo sunt quid accessorium. parentis possessioni, qua ob delictum ab eo patrum sublatam, cessat dicta administratio, & spes succedendi. Longior enim probationem, & confirmationem huius doctrine adducit Castus Palus dict. num. 15. apud quem videas, sicut & responsionem ad opposita.

- 179 Sequitur videndum de legitima, & alimentis filio debitæ ex bonis parentis, an si huius bona publicentur, illius legitima, & alimenta simul cum eis publicationi subsint? Communis est omnium, & generalis doctrina, quod non publicentur. Pater ex l. cum ratio, ff. de bonis damnatorum, ubi dicitur, publicatis bonis parentis non esse faciendum præiudicium in legitima, ita cum Menoch, Roland. Farinac. Sanchez, & alij relatis tradit Castus Palus dict. punct. 11. num. 7. ob eam rationem, quia legitima debetur de iure naturali, & non positivo.

- 180 Aduertendum autem, filio deberi legitimam à die, quæ bona parentis confiscata fuerunt, eum ab eo die censetur pater tanquam mortuus. ita Farinac. dicta quest. 34. num. 35. & 36. cum Roland. consil. 97. num. 34. & seqq. volum. 2. Bossio in sit. de bonorum publicatione num. 6. & cum alijs citatis. Fundamentum sic tenendi sumitur ex l. ff. de bonis damnatorum, ubi habetur, quod ubi bona patris confiscantur ob crimen, ratione cuius pater vita, vel ciuitate, & libertate priuatur; filij portionem ex bonis patris damnatorum accipiunt, perpendunt enim verbum, accipiunt, quod est præiudicium sentis temporis, & non futuri. Quanta item sit dicta portio, seu legitima filio debita, docet bene cum alij Castus Palus ibidem; vide penes ipsum.

- 181 Exciipiunt tamen aliqui casus ex generalitate illius doctrine: Primò in bonis maternis; nam si ista propter crimen matris Fiscus occupet, non reueratur inde filijs legitima, secundum l. de bonis matris C. de bonis proscriptis. Afferunt Clarus, alij relatis lib. 5. quest. 78. versic. videndum in fine, & Farinac. dict. quest. 34. numer. 47.

affirmans esse id à Doctoribus communiter receptum. Quamquam ipse Farinac. tom. 3. quest. 11. §. 3. num. 996 pluribus ostendit filijs feminis relictuari legitimam, ac si pater non deliquisset, ut reuertit ipse Castus Palus numer. 18. non reprobans, nec ego reprobo.

- 184 Secundò excipitur, ut non habeat locum in filijs conceptis post condemnationem patris. nam istis non est debita legitima, cum tempore conceptionis nihil habeat iam pater, quod illis relinquere possit. Tradunt Bald. in l. final. C. de bonis damnat. col. 1. Roland. consil. 97. numer. 38. versic. hoc velle videret, &

185 Farinac. loc. citat. numer. 42. Qui cum Bossio. per ipsum relato notat bene, quod hoc procedat in casu deportationis, non autem in casu banis, cum per bannum minimè amittantur iura communia, sicuti amittuntur per deportationem, vnde si post bannum partis fuerit conceptus filius, debetur ei legitima; secus verò si fuerit conceptus post illius deportationem.

- 186 Tertiò excipitur maximè in crimine hæresis. nam ob paternam hæresim, ac in punitionem patris, priuati manent filii, etiam Catholici legitima eis debita prorsus in totum. Textus expressus in cap. Vergentis, extra de hæreticis, ubi filij sunt incapaces omnis successionis paternæ, ut hinc patres timore pœnæ adeò grauis remoueantur à tanto crimine committendo. Habetur etiam decisum in Authen. Gazaros, C. de hæreticis, & assert Glossa in cap. cum secundum de hæreticis in 6. Farinac. dict. quest. 15. num. 44. Pegna a. par. direct. commen. 9. simanc. de cathol. institut. 29. numer. 2. & Sanchez alijs relatis dict. cap. 16. num. 36.

- 187 Quartò excipitur in crimine læsæ maiestatis humanæ patrato à parente contra Principem, vel rempublicam; nam ratione solius huius criminis filij successione patris priuati manent. ex l. quisquis C. ad l. Iuliam Maiest. ubi copiose ostendit, non extendi ad alia crimina læsæ maiestatis. Quæ exprimuntur in l. 1. 2. & 3. ff. ad leg. Iuliam Maiest. Cui glossæ adherent Clarus in prædic. §. læsæ maiestatis. num. 15. versic. Vnum tamen. Menochius de arbit. lib. 2. casu 316. numer. 29. Farinac. cum alijs relatis tom. 2. praxi. quest. 115. §. 3. num. 123. & Castus Palus dict. punct. 11. num. 27.

- 188 Dubitatur adhuc de filiabus, an ob crimen læsæ maiestatis commissum à parentibus, ratione cuius istorum bona, confiscantur, reueratur sit illis legitima? Resoluitur ex certa, & vera doctrina, quod sit reueruenda de bonis maternis, non verò de paternis bonis. Est textus expressus in l. Quisquis, §. ad D d a filias,

filias, C. ad leg. Iuliam Maieftat. & affignatur ibi ratio talis fauoris, quia propter sexus debilitatem minus aurius creduntur formia, ac difficilius paternos deprauatos mores imitatur. ita Gloffa ibi, verb. filibus, & verb. minus aurius Gigas de crimine lae maieftatis lib. 3. rubric. de penis, quae filij incurrunt, quaeft. 14. num. 1. Anron. Gomez de delict. capit. 2. rubric. de crimine lae maieft. num. 13. verfic. filiz verò, & Farinac. pluribus relatis dict. quaeftion. 115. §. 3. num. 94.

189 Ceterum tamen istis filiabus debita non fit legitima ex bonis parentis committentis crimen lae maieftatis, debetur tamen illis dos, quando aliud non habent. Nam iure natura obligatur pater filias dotare, l. final. C. de dotis promissis. Quod si pater huic obligationi non satisfaciat ad haeredes ipfius tranfit, vt optimè docet Barth. in l. si maritus, §. si voluntare, & in l. post dotem, ff. foluto matrimonio. Dynus in l. infulam, eodem titulo. Alexand. in l. quaeftum, §. si sponsam, ff. de priuilegiis creditor. Ergo cum Fiscus loco haeredis fuccedat, parentis bonis publicis, conſequenter assignatis obligatione dotandi filias. ita Barth. in l. final. C. de dotis promissione. Dynus in l. infulam, ff. foluto matrimonio. Roland. conf. 73. num. 23. volum. 23. Clar. in prax. de crimine lae maieftatis. verfic. haec autem pena, & Farinac. tom. 1. quaeft. 24. num. 46.

191 Limitans tamen addit Castrus Palau dict. punct. 11. numet. 23. Quod in crimine haereſis propter eius atrocitatem videatur, quauis legitima, dote, ac ſucceſſione paterna, & materna, ſi ab utroque parente fuerit commiſſum, debere filias priuari, & ſi ab vno ſolo, omnia, quae ab iſſo debebant illis prouenire. Quamquam Doctores citati numero praecedenti videntur eodem modo loqui de hoc crimine, ac de crimine lae maieſtatis, & quidem textus in cap. Vergentis de haereticiſ, illa comparat, ita Caſtrus, quem ſequor.

193 Tandem dubitatur, an ſaltem alimenta ſint reſeruanda filiis committentium crimen haereſis, & lae maieſtatis humane? Partem negantem communitet tenent Doctores, quod non ſint reſeruanda, ſed ſola vita ex miſericordia. Nam vt habetur in l. quiſquis, C. ad leg. Iuliam maieſt. & in cap. Vergentis, de haereticiſ, huiusmodi filij debent eſſe in hoc mundo, vt eis vita ſit ſupplieium, & mors ſolacium. ita Surdus de alimentis, tit. 1. quaeft. 31. & alij relati à Sanchez dict. cap. 16. num. 26. Ex quibus nonnulli loquuntur de legitima, & non de alimentis iure naturali debitis.

193 Probabile tamen cenſetur in crimine

lae maieſtatis humane filios, tamen priuentur haereditate, ac legitima patris committentis illud, non priuari alimentis, ſed de eius bonis alendos eſſe. ita Socin. conſil. 30. num. 3. lib. 1. Ripa in l. ex laſto, §. ex laſto, num. 9. ff. ad Trebellianum. Franc. Bec. conſil. 8. num. 7. Lupat. in reperit. cap. per vtrius, in 3. notabili. num. 15. de donatione inter virum. & vxorem, & alij, quos citat, & ſequitur Farinac. in praxi, quaeſtion. 115. §. 2. numer. 118.

194 Sed quid in ſoto conſcientiae, poſſunt ne licite filij talium reorum abſcondere ad ſui ſuſtentationem, aliquid de parentum bonis, quae iam conſiſcatis ſunt ob crimen haereſis, aut lae maieſtatis, ſi illis non reſeruentur alimenta? Non deſunt, qui abſolute affirmant eſſe licitum, praecipue Guillelmus Bonedict. cap. Raynuntius, de teſtament. verbo, & vxorem, 195 deciſion. 5. num. 186. Sanchez verò lib. 2. in decal. cap. 16. num. 27. nimis limitans ſentit id habere locum in caſu ſolius extremae neceſſitatis, in quo omnia ſunt communia. Vnde nullum dubium tunc ad fieri poſſe.

196 Sed moderatius, & benignius, vti expedit, reſoluit Caſtrus Palau, dict. punct. 11. numer. 25. extendens id ad caſum grauis neceſſitatis, quod in eo poſſit licite abſcondere, & retinere, quae ſufficiunt ad eam repellendam, & tale detrimentum excuſandum. Probatur inde, quia in hoc caſu grauis neceſſitas, probabiliffimum eſt obligari Fiscum ad elemoſynam elargiendam, ergo Confirmatur, quia in eo caſu excuſatur debitor ab obligatione reddendi debitum creditori, vt bene ait Bonacia. diſputat. 3. de contract. quaeft. 8. punct. vitim. §. 1. num.

197 15. final. Qui ad confirmandum magis caſum praſentem diſput. de reſtitution. quaeft. vitim. punct. 11. num. 37. cum Nauarr. Rebellio, & Clauſi regia per ipſum, citatis, optimè docet, quod obligatus cedere bonis ſuis, abſcondere, & retinere poſſit, quantum indicatur neceſſarium. ad tenuem ſui, & illorum, quos alere tenetur, ſuſtentationem, attento ipſius ſtatu, ob eam rationem, quia nullus cum tanto ſuo incommodo reſtituere tenetur. Atque his Regulae ſinis.

*An publicatis bonis mariti heretici bona
alia vxoris publicentur? & contra, an
publicatis bonis vxoris heretici, vi-
ri bona publicentur sub-
iacent?*

REGULA CCCCLXXVIII.

193 **V**niuersaliter loquendo profus cer-
tum est, ob mariti delictum vxor-
is bona, & ob delictum vxoris bona ma-
riti nequaquam confiscari, etiam quoad
199 vsumfructum eorum. Vnde in particu-
lari ex viri crimine quouia est lese ma-
iestatis diuine, aut humane non publican-
tur vxoris dos, (si fuit vere tradita) nec
bona paraphernalia, neque quouis ei alii
200 quo titulo acquisita. Potest autem vxor
innocens omnia sua bona publicatis ma-
riti bonis, propria auctoritate capere, dū-
modo per testis, vel alio modo probet,
sibi realiter fuisse tradita, sicque impedit
nē fisco occupet? quod si de facto occu-
pauit, tenetur eam alere donec restituat.
201 Dein mulier nubens scienter heretico
amittit dorem, quia etiam reliqua bona
202 iuxta probabilis placitum. Quid si d
contra vir ducat scienter vxorem heret-
icam? veraque pars affirmans, & negās,
quod bona perdat, probabiliter non car-
ret: predictis annexa nonnulla adden-
tur.

203 **D**e omnimoda certitudine prioris
partis vniuersalis nostre Regule
constat sic manifestū apud omnes, quia,
est valde dissonum rationi, & iustitiæ re-
pugnans, quod innocens propter delictū
alterius puniatur, nisi à iure expresso sic
hoc statutum; sicuti statuitur à iure, esse
puniendus filius ob parentum delictum,
lese maiestatis diuinæ, vel humane, vt vi-
dimus Regulis precedentibus: ergo cum
in casu presenti non sit hoc à iure dispo-
situm, imò contrarium, vt statim in bo-
nis vxoris dicemus, neutrius coniugis bo-
na publicari possunt ob crimen alterius,
sed sola coniugis delinquentis, referua-
204 tis innocentis suis bonis. Confirmatur
ex textu in l. sancimus, C. de penis, vbi
generaliter pro quibuscunque casibus de-
ciditur, vt poenæ solos delinquentes li-
gent. Tradunt Thomas Sanchez lib. 3. in
decal. cap. 17. num. 1. & Castus Palus di-
sp. 5. punct. 12. num. 1.

205 Ad singula verò particularia descen-
dendo, ob erimen mariti, quodcumque
non publicatur dos vxoris. Patet ex l.
quisquis, ff. vxores san. C. ad leg. Iuliam
maiest. & l. si quis posthac, C. de bonis pro-
script. Atque in crimine heresis adest tex-
tus expressus, cap. decreuit, de hereticis

in 6. vbi sic habetur, Decreuit, inquit,
felix recordationis Innocentius Papa,
IV. quod propter heresim maritorum vx-
orum, Catholicorum dotes non debeant
confiscari. Afferunt Alberic. in l. Mani-
chaos, num. 1. C. de heretic. Symonic 3.
par. direct. quest. 111. & ibi Pegna com-
ment. 160. versic. sed in viam. Uecian. in
tract. crimin. lib. 3. cap. 47. num. 10. Farinae
pluribus relatis, de heresi, quest. 190, §.
3. num. 1. & Sanchez dict. cap. 17. num. 3.

206 Similiter ob heresim, vel aliud cri-
men viri minimè confiscantur bona vxor-
is paraphernalia, videlicet, quæ sunt ex-
tra dorem, vt arrhe largitas sponsauria,
medietas lucrorum, quæ constanter ma-
trimonio acquisita sunt, & quæquis bona
donatione, vel alio titulo vxori par-
ta. Pro predictis non est in particulari expressus
iuris textus, coniungitur tamen efficaci
ratione, iam supra adducta, quia est val-
de dissonum rationi, & iustitiæ repugnet,
vt innocens ob delictum alterius punia-
tur. Tradunt communiter omnes, præ-
cipuè citatus Pegna, Sousa lib. 3. Apho-
rism. cap. 1. num. 1. Farinae. cum multis re-
latis dict. quest. 190. §. 3. & num. 44. vsque
ad 48. per distinctas ampliationes, & Cas-
trus Palus dicto punct. 11. num. 3.

207 Quæ ibi excitat dubium circa donati-
ones vxori factas à marito, Constante ma-
trimonio, an liberentur à publicatione,
res sic donatæ? & quamvis referat, vt
probabilem sententiam negantem eam.
Siman. h. de Cathol. instit. tit. 9. numer. 10.
Valquez 1. 1. disput. 169. cap. 1. num. 4. &
cum nostro Azot. tom. 1. lib. 3. cap. 7. quest.
8. sed ipse rectè probabiliter iudicat libe-
rari eas à confiscatione; ob eam rationem
quia per mortem ciuilem mariti tales do-
nationes censentur confirmatæ, quoad
effectum, nē ad Fiscum transcant. Hinc
208 deducit idem Castus, quod si talem di-
cendum de vestibus, siue pretiosis, siue
vilibus vxori à marito datis, videtur eas
non confiscari.

209 Notat autem bene Sanchez dict. cap.
17. num. 4. circa Arrhas, à tollendum ex-
quiuocationem, quod dupliciter nomen
arrhe solet excipi; primo, pro donatio-
ne, quam facit sponsus sponsæ, seu vir vx-
ori in pretium dotis acceptæ, vel nobili-
tatis, aut pudicitie sponsæ, & fit pro-
pria vxoris per consummationem matrimo-
nij, vt explicat ipse Sanchez lib. 6. de ma-
trimon. disput. 11. num. 18. atque in hac
acceptatione ob mariti delictum non con-
fiscantur arrhe vxoris, vt dixi. Secun-
210 dō accipitur pro pignore, quod inter
sponfos traditur in signum complendi
matrimonij, quod vulgo dar Segnal, ò
Caparra italicè dicimus, sicut in aliis co-
tractibus in signum perficiendi ipsos tra-
di solet; & in hac acceptatione, cum tales
arrhe redeant ad dantem, ac sint profus
eius secundum l. final. C. de sponsal. ob ha-
D d 3 ius

ius delictum confiscatis reliquis ipsius bonis, confiscantur etiam ille, ita ante citatum Sanchez, Cañtera in suis quæst. crimin. in quæstion. tangentibus punitionem delictorum cap. 1. num. 39.

- 211 Dein ut dotis, (ita aliorum etiam bonorum) vxoris confiscatio impediatur, debet esse verè tradita, & non sufficit confessio viri aliquo instrumento, nisi simul per testes, aut per fidem cobellionis, vel aliter constet de reali traditione, & enumeratione, alias fiet sine præiudicio Fisci si quis posthac. C. de bonis proscript. versic. dos etiam, & l. 1. C. de dote cauta.
- 212 non enumerata. Vnde poterit Fiscus, vi cuius alius hæres contra vxorem excipere de non numerata dote; quamvis in instrumento fuerit renuntiatum exceptioni non numeratæ dotis. ita Vmber. locat. post Iudic. Inquisit. quæst. 13. Farin. de hæresi quæst. 190 num. 48. & Castus Palus dict. punct. 12. num. 5.
- 213 Sed quando opponenda à Fisco hac exceptio non numeratæ dotis? intra annum à die mortis, vel condemnationis mariti volunt Simanc. de Cathol. Institut. tit. 9. num. 69. Vasquez 12. disp. 169. cap. 2. num. 11. & Sanchez dict. cap. 17. num. 6. ob eam rationem, quia Fiscus in hac re non fruitur peculiari privilegio, sed succedit loco hæredis, qui transiit anno nequit opponere exceptionem non numeratæ dotis: ergo neque Fiscus poterit.
- 214 Verum audi multo diversam resolutionem Castri Palai dict. num. 5. sic. At Palus, inquit, pace tantorum virorum, nescio quo fundamento tempus ad opponendam hanc exceptionem limitetur ad annum, cum videatur expressè decennium esse concessum in athen. quod locum. C. de dote cauta non enumerata, & tradit Farinac. quæst. 15. num. 123. sine. ita ille, & bene.
- 215 Certissimum item est, quod coniux innocens dotem arrhas paraphernalia, & quidquid proprium eius est, publicatis bonis mariti delinquentis, possit propria auctoritate capere secundum l. si quis posthac. C. de bonis proscriptorum. Quamvis enim in iure statutum sit, ut nullus iure propria habeat manum iniectionem. l. si quis in tantam. C. vnde vi, & l. extat ff. quod metus causa, quasi in prerogativam tamen matrimonij, id vxori conceditur, ut res proprias detentas à viro, cuius bona confiscantur, propria auctoritate occupet. ita Ioan. Lupus rubr. de donationibus inter viros, & vxorem §. 66. num. 18. Conrad. in præf. tit. de bonor. publicat. num. 9. vers. subiungo tamen Farin. tom. 1. quæst. 15. num. 119. & Sanch. dict. ca. 17. num. 1. sine.
- 216 Possit autem contingere, ut dos, & alia, quæ naturam dotis induunt non maneat in propria specie, sed ut vxor habeat bona mariti obligata, & hypotheca-

ta doti, ceteri irregulariter non tribuit hypotheca privilegium retentionis; fluore tamen dotis, & dotalium contrarium concessum merito censetur, si cum hypotheca habeat vxor illorum retentionem, & possessionem. Nam tunc ratione veritatis simul hypotheca, & possessionis poterit impedire ipsorum confiscationem, & occupationem fieri à fisco. ita cum Bald. Ro. land. & aliis relatis docet Farinac. tom. 1. quæst. 15. num. 118. & offert Castus Palus dict. punct. 12. num. 4.

- 217 Quid si nihilominus Fiscus de facto, etiam vi dubitans fore de iustitia vxoris didicim dotem, & cuncta dotalia, vel bona illius occupet? Optimè respondet Sanchez dict. cap. 17. num. 8. quod teneatur Fiscus prestare alimenta vxoris, dum dotem non soluit, aut dotalia, seu bona eius occupata non restituit. Ratio est, quia, Fiscus succedit loco hæredis, qui ad id obligatur, eo quod alimenta doti, aut bonis dotalibus sunt annexa, ita etiam Castus Palus dict. punct. 12. num. 6.
- 218 Occurrit hic enosium, & prædicum dubium; quid si maritus hæreticus cum consensu vxoris, etiam sub iuramento reddat fundum dotalium, quem postea Fiscus ob hæresim viri cum reliquis istius bonis occupat, potestne vxor illum repetere? Rectè, & breuiter resoluitur, quod possit ex eo firmo fundamento, quia non debet Fiscus cum tanto detrimento vxoris loquutus fieri. ita ijdem Sanchez num. 9. & 10.
- 219 Castus Palus dict. num. 6. Neque vim habet obiectio, quod vxor ratione consensus prestiti cum iuramento, nequeat repetere fundum ab emptore. Nam non raro fit, ut quis ex alterius persona acquirat, quod ex se acquirere non potest. Acquirat autem ex eo quod Fiscus habet ius reuocandi alienationes factas per delinquentem à tempore commissi delicti, atque hac reuocatione facta, succedit vxor in fundo dotali, ita etiam Simanc. de Cathol. Instit. tit. 9. num. 75. & Farinac. de hæresi, quæst. 190. num. 84.
- 220 Circa vsum fructuum dotis, ad dotali est difficultas, an publicatis mariti hæretici bonis publicetur simul ille, saltem pro eo tempore, quo maritus ipse potiturus erat? Ratio dubitandi inde insurgit, quia vsum fructuum dotis, & dotalium est mariti, dum viuunt, ergo cum fiscus succedat in omnibus iuribus delinquentis, succedet etiam in hoc vsum fructum, qui ei debetur.
- 221 tur. Certum tamen est, & prorsus tenendum, dotem, & reliqua bona dotalia etiam quoad vsum fructum ad vxorem, & non ad Fiscum spectare, ostendunt efficaciter, quia ob hæresim, facta confiscatione bonorum mariti, hic redditur inops, & imponens ad vxorem alendam; sed dos & dotalia dantur pro alimentis vxoris; ergo huic reddi debent, ut sibi provide-
(re

- (vt supradictum) bona dotalia vsuipare, nec illi reddi deberent, sed retinenda esse sent à fisco. Nec valet, quod vsufructus dotis pertineat ad maritum constante matrimonio, cum hoc ita sit ad effectum alendi vxorem; Quare huic redditus dote redditur etiam ipse vsufructus, vt cum proprietate consolidetur. Docet expressè Ancon. Gomez 178. Tauro num. 4. cum Baldus Nonell. in tract. dotis 7. par. principal. 17. speciali, argumēt. textus in l. vbi adhuc, C. de in re dotum, & cum eis Castrus Palas, num. 7.
- 313 Est item dubium circa dotem debitam vxori inopi, iuxta authent. præterea, C. vnde vir & vxor. vbi statuitur. si vxor pauper sine dote, aut cum modica dote viro diuici nubat, quartam partem bonorum vir esse illi adiudicandam, hoc posito dubietur, an publicis viri bonis, publicetur etiam hæc quarta pars? Fundamentum dubitandi hunc sumitur, quia talis quarta pars, quæ vxori loco dotis assignatur, ei non debetur viuenti viro, sed sibi habet sicut legitima, quæ tantum est debitum filijs post Mortem patris; at huius bonis confiscatis, maxime ob crimen læsæ Maiestatis, confiscatur simul legitima filiorum: ergo publicatis bonis mariti, publicabitur, & ista quarta pars.
- 314 Vera tamen, omnino, & communis est sententia negans hanc publicari, quamuis propter crimen læsæ Maiestatis viri bona publicata sint. Docent Socinus, conf. 221. num. 7. 16. & 17. vol. 4. Plorus consil. diuers. 130. num. 41. & seqq. Farin. dict. qu. 25. num. 123. Sanchez, dict. cap. 17. num. 11. Probatur sic, quia ratione matrimonij contracti, iuxta dispositionem dict. Authent. obligatur maritus quartam partem suorum bonorum vxori pauperi largiri, sed debitis ex contractu teneretur fisco, vt diœmus Regula sequenti sicut alius heres extraneus, satisfacere; ergo, &c.
- 315 Fundamentum dubitandi non est firmum, quia magnum reperitur discrimen inter ista duo debita quartæ partis vxoris, & legitimæ filiorum, nam primum est strictius, cum procedat titulo oneroso. & ratione contractus matrimonij; secundum, verò minus strictum solo titulo successionis. Vnde merito confiscatur legitima, non verò dicta quarta pars ita Castrus Palas, dict. punct. 13. num. 8.
- 316 Qui statim num. 9. cum Sanchez, dict. cap. 7. num. 11. bene aduertit, quod doctrina tradita illius quartæ partis, &c. non habeat locum casu, quo mulier bis nupsisset, & noluisse à priori viro eam partem exigere, quia tunc non potest extrahere ipsam ex bonis secundæ mariti publicatis, enim supponatur, quod tunc non sit pauper, quia non curauit exigere partem.
- 317 quartam ex bonis primi mariti. Sed quid si reuera paupertate prematur? Responder bene idem Castrus Palas adhuc

- habere ius exigendi quartam ex vi citate authent. præterea C. vnde vir, & vxor, quia sorte prior maritus non habuit bona, ex quibus illi quarta pars sustentationi competens adiudicari posset; ergo supposita paupertate à secundo marito exigenda.
- 318 Præterea, si mulier contrahat matrimonium cum viro, quem prius cognouit esse hereticum, & huius bonis ob hæresim confiscatis, dos simul vxoris confiscatur. Habetur expressè in citato cap. decreuit de hereticis in 6. ibi, Nisi mulieres ipse cum viris matrimonia contrahant, quos hereticos tunc esse sciebant. Tradunt Glossa, ibidem, Pegna 3. par. direct. comment. 160. verifican hac tractat Bonac. disput. 3. de contract. quæst. 8. punct. ult. f. 1. num. 16. Farin. cum multis relatis de heresi qu. 90. §. 3. num. 12. & Sanchez dict. cap. 17. num. 7.
- 319 Cum citatis item Farinac. & Sanchez ac cum alijs; duo bene notat Castrus Palas dict. punct. 13. num. 10. Primum, quod in dubio presumatur ignorantia, & onus probandi competat fisco, notam fuisse vxori heresim mariti, vt dos illius confiscari possit. Secundum, hanc penam confiscandi dotem vxoris contrahentis matrimonium scienter cum heretico non incurri ipso facto, sed per sententiam iudicis, quia in dict. cap. decreuit nullum est verbum indicans penam ipso iure.
- 320 Addit etiam idem Castrus Palas dict. num. 10. ex Bonacin. vbi supra, & Sanchez dict. cap. 17. num. 19. liberari procius dotem à pœna confiscationis, si marito tradita sit cum hoc onere, vt solum matrimonio, alteri tradatur. Ratio est, quia tunc non potest, sicut quodlibet aliud fidei commissum, in perpetuum publicari, sed tantum pro eo tempore, quo mulier eius utilitatem erat perceptura.
- 321 Occurrit hic non leue dubium, an quando mulier scienter nupsit heretico, præter amissionem dotis sit etiam condemnanda in priuatione aliorum bonorum, quæ vxoris sunt propria? partem negantem absolute tenent Sanchez dict. cap. 17. num. 22. & Bonac. loc. cit. verific. aliqui videntur asserere. Probatur primò, quia in allegato cap. decreuit tantum est sermo de dote, ergo non est facienda extensio in penam.
- 322 bus. Item quia nimis durum, & diffonum rationi apparet eadem pœna generali confiscationis puniri mulierem scienter hereticum nubentem, quæ punitur ipse hereticus, cum in acquisitione Incri nulla videatur esse turpido, ob quam dignum sit confiscatio: quæ probationes licet non conuincant, hanc tamen partem probabilem efficiunt.
- 323 Ceterum partem affirmantem merito probabiliorē iudicat Castrus Palas dict. punct. 13. num. 12. nempe mulierem scienter hereticum nubentem posse condemnari ad amissionem omnium bonorum, quæ tunc tempore contracti matrimonij habue-

ius delictum confiscatis reliquis ipsius bonis, confiscantur etiam ille, ita ante citatum Sanchez, Cañera in suis quæst. crimin. in question. tangentibus punitionem delictorum cap. 1. num. 29.

- 217 Dein ut dotis, (ita aliorum etiam bonorum) vxoris confiscatio impediatur, debet esse verè tradita, & non sufficit cōfessio viri in aliquo instrumento, nisi simul per testes, aut per fidem rebellionis, vel aliter constet de reali traditione, & numeratione, alias fiet sine præiudicio Fisci si quis posthac, C. de bonis proscript. verific. dos etiam, & l. 1. C. de dote canta.
- 218 non enumerata. Vnde poterit Fiscus, vi cuius alius hæres contra vxorem excipere de non enumerata dote; quamvis in instrumento fuerit renuntiatio exceptioni non numeratæ dotis, ita Vmber. locat. post Iudic. Inquisit. quæst. 13. Farinac. de hæresi quæst. 190 num. 48. & Castus Palus dict. punct. 12. num. 5.
- 219 Sed quando opponenda à Fiscò hac exceptio non numeratæ dotis? intra annum à die mortis, vel condemnationis mariti volunt Simanc. de Carol. Institut. tit. 9. num. 69 Vasquez l. 2. disput. 169. cap. 3. num. 11. & Sanchez dict. cap. 17. num. 6. ob eam rationem, quia Fiscus in hac re non fruitur peculiari privilegio, sed succedit loco hæredis, qui transacto anno nequit opponere exceptionem non numeratæ dotis: ergo neque Fiscus poterit.
- 220 Verum alii multo diversam resolutionem Castri Palai dict. num. 5. sic, At salua, inquit, pace tantorum virorum, nescio quo fundamento tempus ad opponendam hanc exceptionem limitetur ad annum, cum videatur juxta prædictum decennium esse concessum in antea. quod locum C. de dote canta non enumerata, & tradit Farinac. quæst. 15. num. 123. sine. ita ille, & bend.
- 221 Certissimum item est, quod coniux innocens dotem arthas paraphernalia, & quidquid proprium eius est, publicatis bonis mariti delinquentis, possit propria auctoritate capere secundum l. si quis posthac, C. de bonis proscriptorum. Quamvis enim in iure statutum sit, ut nullus in re propria habeat manum iniectionem. Ibi quia in tantum, C. vnde vi, & l. extat si quod metus causa, quasi in prerogativam tamen matrimonij, id vxori conceditur, ut res proprias detentas à viro, cuius bona confiscantur, propria auctoritate occupet. ita Ioan. Lupus rubr. de donationibus inter virom, & vxorem §. 66. num. 18 Conrad. in præd. tit. de bonor. publicat. num. 9. vers. subiungo tamen Farinac. tom. 1. quæst. 13. num. 119. & Sanch. dict. ca. 17. num. 3. sine.
- 222 Potest autem contingere, ut dos, & alia, quæ naturam dotis induunt non maneat in propria specie, sed ut vxor habeat bona mariti obligata, & hypotheca-

ta, doti, esse irregulariter non tribuit hypotheca privilegium retentionis; si nore tamen dotis, & dotalem contrarium cōcessum merito censetur, si cum hypotheca habeat vxor illorum retentionem, & possessionem. Nunc autem ratione veriusque simul hypotheca, ac possessionis poterit impedire ipsorum confiscationem, & occupationem fieri à fisco, ita cum Batz. & Roland. & aliis relatis docet Farinac. tom. 1. quæst. 15. num. 128. & assert. Castus Palus dict. punct. 12. num. 4.

- 223 Quid si nihilominus Fiscus de facto, etiam vi dubitans fore de iusticia vxoris dictam dotem, & cuncta dotalia, vel bona illius occupet? Optime respondet Sanchez dict. cap. 17. num. 8. quod remaneat Fiscus prestare alimenta vxoris, dum dotem non soluit, aut dotalia, seu bona eius occupata non restituit. Ratio est, quia, Fiscus succedit loco hæredis, qui ad id obligatur, eo quod alimenta doti, aut bonis dotalibus sunt annexa, ita etiam Castus Palus dict. punct. 12. num. 6.
- 224 Occurrit hic curiosum, & prædicum dubium; quid si maritus hæreticus cum consensu vxoris, etiam sub iramento vendat fundum dotalium, quem postea Fiscus ob hæresim viri cum reliquis illius bonis occupat, potestne vxor illum repetere? Rectè, & breuiter resoluitur, quod possit eo firmo fundamento, quia non debet Fiscus cum tanto detrimento vxoris locuples fieri, ita ijdem Sanchez num. 9. & Castus Palus dict. num. 6. Neque vim habet obiectio, quod vxor ratione consensu præstiti cum iramento, nequeat repetere fundum ab emptore. Nam non raro fit, ut quis ex alterius persona acquirat, quod ex se acquirere non potest. Acquirat autem ex eo quod Fiscus habet ius revocandi alienationes factas per delinquentem à tempore commissi delicti: atque hac revocatione facta, succedit vxor in fundo dotali, ita etiam Simanc. de Catholic. Institut. tit. 9. num. 75. & Farinac. de hæresi, quæst. 190. num. 84.
- 225 Circa vsumfructum dotis, ad dotaliū est difficultas, an publicatis mariti hæretici bonis publicetur simul ille, saltem pro eo tempore, quo maritus ipse potitus erat? Ratio dubitandi inde insurgit, quia vsumfructus dotis, & dotalium est mariti, dum vivit, ergo cum fiscus succedat in omnibus iuribus delinquentis, succedet etiam in hoc vsumfructu, qui ei debetur.
- 226 Certum tamen est, & prorsus tenendum, dotem, & reliqua bona dotalia etiam quoad vsumfructum ad vxorem, & non ad Fiscum spectare, ostenditur efficaciter, quia ob hæresim, facta confiscatione bonorum mariti, hic redditur inops, & imponens ad vxorem alendam; sed dom & dotalia dantur pro alimento vxoris; ergo huic reddi debent, ut sibi providere possit, alioquin non esset licitum vxori

(vt

(v. supradictum) bona dotalis viciare, nec illi reddi debent, sed retinenda esse, sicut a dotis. Nec valet, quod viciarius dotis pertinet ad maritum constanti matrimonio, cum hoc ita sit ad effectum alendi uxorem: Quare huius redditu dote redditur etiam ipsi viciarius, vt cum proprietate confidetur. Docet expresse Anton. Gomiz. 178. Tauri num. 4. cum Bald. Nouellin tract. dotis 7. par. principali 17. speciall. argument. textus in l. vbi adhuc. C. de iure dotium, & cum eis Caltrus Paulus. num. 7. l. de iure dotium.

23? Est item debium circa dotem debitam vxori inopi iuxta auctoritatem patetere, Ca. vnde vir de vxor. ubi dicitur: Si vxor pauper sine dote, aut cum modica dote viro digne inbat, quarum partem bonorum vir effe illi adiudicandam, hoc posito dubietur, an publicatio viri bonis, publicetur etiam hac quarta pars? Fundamentum dubitandi hunc sumitur, quia talis quarta pars, quae vxori loco dote assignatur, ei non debetur viuenti viro, sed fidei, habet sicut legitima, quae tantum est debitum filijs post Mortem patris; arthus bonis confiscatis, maxime ob crimen lese Maestatis, confiscatur simul legitima filiorum; ergo publicatio bonis mariti, publicabitur, & ista quarta pars.

314 Vera tamen, omnino, & communis est sententia negans hanc publicari; quoniam propter crimen læsæ Maiestatis viri bona publicata sint. Docent Socius, conf. 131. num. 7. *Idem* 17. vol. 4. *Plorus* confil. diuersi. 30. num. 41. & *Fezz* *Panor. dict. qu. 35.* num. 123. *Sanch. dict. cap. 17. num. 11.* Probat sic, quia ratione matrimonii contrahit, iuxta dispositionem dict. Authent. obligatur maritus quartam partem suorum bonorum vxori pauperi largiri, sed debitis ex contractu tenetur alius, vt dicitur Regula sequenti sicut alius hæres extraneus, satisfaciens; ergo, &c.

215 *Fundamentum dabitur non est firmum, quia magnum repetitur discrimen inter ista duo debita reipae partis vxoris, & legitimæ filiorum, nam primum est strictius, cum procedat titulo oneroso. & ratione contractus matrimonij; secundum vero minus strictum solo titulo successio- nis. Vnde merito confiscatur legitima, non verò dicta quarta pars ita Caelstrus Pal. did. punct. 12. num. 8.*

320 Qui statim num. 9. cum Sanchez. dic.
cap. 17. num. 11. bene aduertit, quod do-
ctrina tradita illius quartæ partis, & non
habet locum casu, quo mulier bis nup-
sisset, & noluerat priori viro eam partem
exigere, quia tunc non potest exheredare,
iplam ex bonis secundi mariti publicatis,
cum supponatur, quod tunc non sit pau-
per, quia non curauit exigere partem.

217 quartam ex bonis primi mariti. Sed quid si reuera pauperrare prematnt? Respondet bene idem Castus Palaus adhuc

habere ius exigendi quartam ex vi citate
authenticæ præterea C. vade vir, & vxor, quia
forte prior maritus non habuit bona, ex
quibus illi quarta pars sustentationi com-
petens adiudicari posset; ergo supposita
paupertate à secundo marito exigenda.

138 Præterea, si mulier contrahat matrimonium cum viro, quem prius cognouit esse hæreticum, huius bonis ob hæresim confiscatis, dos simul vxoris confiscatur. Habetur expresse in citato cap. decreuit de hæreticis in 6. ibi, Nisi mulieres ipsæ cum viro matrimonium contrahant, quos hæreticos tunc esse febant. Tradunt Gloss. ibidem, Pegna 3. par. direct. comment. 160. verificat hac tradit. Bonac. disp. 3. de contract. quest. 8. punct. vit. s. in am. 160. Faciunt multis relatis de hæresi cap. 190. §. 3. num. 2. et Sanchez dict. cap. 17. num. 7.

239 Cum citatis item Parinac. & Sanch. ac cum alijs, duo bene notat Caltrus Palus dict. panct. 12. num. 10. Primum, quod indubio presumatur ignorantia, & onus probandi competat fileo, notam fuisse vxori hærefim mariti, vt duo illius conficari poffit. Secundum, hæc penam conficandi dotem vxoris contrahentis matrimonij fcienter cum hæretico non incurri ipfo facto, fed per fententiam iudicis, quia in dict. cap. decreuit nullum eſt verbum indicans penam ipfo iure.

230 Addit etiam idem Caffrus Palas diff.
num. 1. cap. Bonacini ubi supra, & Sanchez
diff. cap. 7. num. 1. g. liberati proflus dotem
à pœna confiscationis, si maritus tradita sit
cum hoc eodem, vt soluto matrimonio, al-
terius tradatur. Ratio est, quia runc non
potest, sicut quolibet aliud fidei commis-
sum, in perpetuum publicari, sed tantum
pro eo tempore, quo mulier eius utilita-
tem exerceat perceptura.

231 Ocurrat hic non leue dubium, an quādo mulier scienter nupti heretico, prater amissionem dotis sit etiam condemnanda in priuatione aliorum bonorum, quæ vxoris lue propria? partem negauit abfolute tenent Sanchez diff. cap. 17. num. 27. & Bonac. loc. cit. verfic. aliqui videntur affecere. Probatur primò, quia in allegato cap. de creuit tantum est fermo de dote, et eo non est faciendi extenfio in penali.

233 bus. Item quia nimis durum, & dissonum rationi apparet eadem pœna generaliter confiscationis pœniri mulierem scienter hæretico nobentem, quæ pœnitur ipse hæreticus, cum in acquisitione lucri nulla videatur esse turpitudine, ob quam dignum sit confiscatione: quæ probationes licet non conuincant, hanc tamen partem probabilem efficiunt.

33. Ceterum partem affirmantem merito probabiliorē iudicat Caeſtus Palaus diſt. pan. et 3. nom. 12. nempe mulierem ſcienti heretico nubentem poſſe condemnari ad amiſſionem omnium bonorum, quā tunc tempore contracti matrimonij habu-

buerit. Sic ostenditur, quia per textum dicti cap. decreuit nihil statuitur de confiscatione dotis expresse, sed per quamdam consequentiam sic confiscanda inferitur, & gratia exempli ibi dos nominatur, vnde sub nomine dotis alia dotalia, & quouis vxoris bona comprehenduntur. Defenduntur hanc partem biman. de cathol. institut. 9. num. 74. Vasquez 1. 2. disp. 169. cap. 1. num. 13. Didac. Canter q. crimin. de quest. tangent. punct. delict. cap. 1. num. 3. sine, & num. 14. ac Farinac. de heresi quest. 190. §. 3. num. 94.

- 234 Extenditur autem à prædictis Doctoribus non solum ad bona, quæ possidebat mulier tempore matrimonij contracti, sed etiam ad medietatem lucri constante matrimonio acquisiti. Quod verum habet, quia talis mulier condemnatur ad hanc priuationem bonorum non præcisè propter crimen ab ex commissum contrahendo matrimonium scienter cum heretico, sed quia sic contrahens, & in tali matrimonio persequens sit suspecta de heresi, & fauorix hereticorum, atque ob hanc suspicionem, & fauoriam dicta confiscatione bonorum puniri potest. ita Glossa in dict. c. decreuit, versic. 190. num. 30. & Castus Palas dict. punct. 12. num. 12. vers. Hi autem.
- 235 Verum si mulier à principio in contrahendo matrimonio cum heretico ignoranter processit, quamuis postea eius heresim cognouerit, ipsamque comiretur, & non denunciaret, propterea nequaquam condemnari debet ad confiscationem bonorum, cum non censetur peccato illius consentire. ita Iul. Clar. lib. 3. recept. qu. 78. nn. 15. Peregrin. de iure fiscal. lib. 5. tit. 1. n. 83. Farinac. rektens Bosium to 1. quest. 25. nn. 11. Sanchez dict. cap. 17. num. 23. partem negantem absolute tenet, cui videtur consentire Bonacina disp. 3. de contractibus q. 8. punct. vltim. §. 1. num. 16. Ducitur inde, quia textus in dict. cap. Decreuit, loquitur de dote, hanc autem non habet maritus; ergo &c. Item quia mulier, attenta huius fragilitate, & marito subiectione, maiori periculo peruersionis se exponit sic nubendo, quam vir, ergo est dispar ratio de viro, ac muliere, & consequenter non debet esse eadem pena vtriusque.

- 236 Est tandem aliqd graue dubium, circa quod prædicti duo grauissimi Auctores Thm. Sanch & Castus Palas inter se contrahunt, nimirum an si è contra Catholicos vir ducat vxorem hereticam incurrat penam confiscationis bonorum? Sanchez dict. cap. 17. num. 23. partem negantem absolute tenet, cui videtur consentire Bonacina disp. 3. de contractibus q. 8. punct. vltim. §. 1. num. 16. Ducitur inde, quia textus in dict. cap. Decreuit, loquitur de dote, hanc autem non habet maritus; ergo &c. Item quia mulier, attenta huius fragilitate, & marito subiectione, maiori periculo peruersionis se exponit sic nubendo, quam vir, ergo est dispar ratio de viro, ac muliere, & consequenter non debet esse eadem pena vtriusque.
- 237 Nihilominus Castus Palas dic. punct. 12. num. 16. oppositam partem affirmantem tueretur. Primo soluendo rationes contrarium, quia sub nomine dotis, vti iam

dictum omnia vxoris bona continentur; Et quia licet ob fragilitatem, & subiectionem marito grauius periculum peruersionis inueniatur in femina, quam in viro; & alia tamen parte ob vehementem amoris passionem quandoque in viro maius periculum adest; Vnde prohibuit strictissime Iudæis, ne alienigenas ducerent; Nam certissime, inquit sanctus textus, auertent

- 238 corda vestra. Dein conatur ostendere, quod in dict. cap. Decreuit, si bene perpendatur non sit imposita pena confiscationis dotis; mulieri scienter cum heretico matrimonium contrahenti, sed quod dispositioni iuris communis relinquitur, 239 &c. Saluo tamen meliori iudicio, vtraque pars mihi probabilis videtur: atque hic Regula finis.

Qualiter fiscus debet satisfacere creditoribus delinquentis, cuius bona publicantur, et hic liber manet ab obligatione illis restituendi.

REGULA CCCCLXXIX.

- 240 **F**iscus alicuius Delinquentis bonas publicas tenetur satisfacere omnia eius debita, ante crimen contracta; scus de contractis post, nisi in viuitatem ipsius criminosis cessent. In dubio spectat ad fiscum onus probandi post delictum fuisse contracta. Si partem bonorum fiscus publice, pro parte debet satisfacere creditoribus; quos constat tales esse summaria informatione facta, & sufficit si fiscus conuincatur via execratoria, ubi delinquens ex dem conueniri poterat. Dicta verò obligatio satisfaciendi intelligitur pro viribus bonorum confiscatorum, & non vltra; etsi non sit factum inuentarium. Item intelligitur ex bonis confiscatis, & incorporatis, non ex debitis postea confiscatis: ex bonis item sitis in eo territorio, ubi adsunt creditores: quibus satisfacere debet fiscus, priusquam sibi pro expensis factis; prius etiam obligatur, ipse ad hanc satisfactionem creditorum, quam fideiusor delinquentis. Hic tandem facta iam confiscatione, liberatur ab obligatione restituendi, etiam si ad pinguiorum fortunam deueniat; nisi forte ex gratia principis bona confiscata ei reddantur.

- 245 **E**x contentis in hac Regula apud omnes multa ex iure, & ex communi doctrina sunt prorsus certe, pauca vero dubia, & controuersia, quæ expenduntur. Certum est primo quod fiscus publicanus bona alicuius criminosi tenetur satisfacere omnia istius debita ante crimen patratum contracta. Ratio est, quia fiscus quauis non sit heres, cum viuenti condemna-

- to succedat, habet tamen loco heredis. Vnde quemadmodum heres ad debita solvenda defuncti, ita fideus ad debita solvenda condemnatur. Item quia fideus nequit capere nisi bona delinquentis, & talia cōsentit solum ea, quæ de dñō are alieno superflua. Ita expenso in l. non possunt l. 1. fide iure fidei, de offere Caltrus Palus disp. 3. punct. 25. num. 1. & Sanchi d. cap. 3. num. 74. & 90.
- 340 Tenetur autem fideus ad omnia debita ad quæ delinquentis obligatus erat, siue ex commodato, mutuo, de posito, legato, fidei commissio, aut aliunde, siue ad illa ciuilibus, siue naturaliter solum obligetur, cum sit vniuersalis succesor succedens in omni actione ad iura & passiva delinquentis. Deducitur etiam ex textu in l. ex fidei f. ad Trebellian. & in l. Papinian. §. memoriae f. de inofficio testamento, & alibi, vt refert Farinac. tom. 1. quæst. 35. n. 169. & de heresi quæst. 190. num. 23. ac Caltrus Palus ibidem, ubi præstat nonnullas adnotas.
- 341 Certum item est, quod teneatur fideus satisfacere debita ante delictum contracta non verò ad satisfactionem eorum, quæ post crimen commissum contracta sunt (nisi consistat in utilitatem delinquentis, & cōsequenter fidei cessit.) Ratio est, quia ex bonis iam prius fisco obligatis solui postea debita, repugnat iustitiæ, & æquitati, ergo, &c. Ita Sanchez d. cap. 22. nn. 76. & Bonacina disp. 3. de contract. qn. 8. punct. vltim. §. 4. num. 1. quibus addo Caltrum, Palum d. cap. punct. 26. num. 3.
- 342 Est autem aliquantulum controuersū, quando dubitatur, an post delictum sint contracta debita, ad quem spectet hoc probare? Non desunt qui affirmant, præcipue Didac. Canteria quæst. crimin. rubr. de heresi. cap. 1. num. 2. i. spectare ad oppositum nemem quicunque sit. Verius tamen, & magis commune inter auctores, onus probandi id incumbere fisco. Ostenditur inde, quia consistit de debito, & de obligatione; ergo vt fideus se libet, debet probare post delictum promanasse. Item quia nullus presumitur delinquere, nisi probetur; ergo neque contrahere in præiudicium fidei. Ita Sanchez & Bonac. loc. cit. Farinac. d. quæst. 190. num. 28. & Caltrus Palus d. cap. punct. 26. num. 4.
- 350 Qui ibidem bene sic addit. Quod sic inquit, delicta annexa non sit pena confiscationis ipso iure, sed veniat imponenda, tenetur eodem modo debita soluere, ac si ante delictum contracta essent; quia tunc delinques obligare sua bona creditoribus potest, cū non sint fisco propriè obligata, & quasi hypothecata. alias posset omnia bona in tertias alienata auocare hypothecaria actione, quod est fallum, vt bene dixit Bossius tit. de bonorum publicatione, num. 181. Farinac. l. pat. praxis, q. 35. n. 290. ita ille, & bene.
- 351 Præterea certum est, si fideus solum publicet partem bonorum delinquentis, quod pro parte tantum teneatur creditoribus satisfacere. Habetur decisum l. fin. C. de bitoelibus dicitur lib. 1. i. ibi pro rata rerum quas possident conueniuntur, & ita Simanchas de Cathol. instit. tit. 9. n. 123. Bonac. disp. 3. de contract. quæst. 8. punct. vlt. §. 4. n. m. 1. Farinac. d. quæst. 35. n. 178. & Sanchi d. cap. 22. num. 74. & 90.
- 352 Si confiscatio, item non fuit omnium bonorum, sed partem tantum, ant si omnia bona fuerint confiscata, pars tamen delinquenti reddita est, eo casu fideus solummodo pro rata illius tenetur satisfacere creditoribus, ac similiter condemnatus pro parte residua obligatur; Decisum habetur l. 1. C. de fidelis foribus, ibi, si Lyfias adempta parte bonorum exulare iussus est non nisi pro parte, quam retinuit, creditur. 353 totibus obligatus est. Sic manifeste ostenditur, quia obligatio ista satisfaciendi annexa est bonis confiscatis; Vnde si res ipsa applicatur fisco omnia bona delinquentis pars, & partem retinet condemnatus pro parte solum fideus, & condemnatus tenebuntur, & inter vtrumque obligatio diuiditur.
- 354 Obijciat tamen quis, quod ex facto debitoris non possit ius creditorum de terius fieri, at si posito delicto, & confiscatione facta, creditores non possunt a debitorum integrum debitum petere, sed partem tantum, & aliam partem a fisco, eorum ius detetius reddetur cum in plures partes distinguatur, ergo in isto casu, non debet admitti debitorum diuisio, sed affirmandum, quod vtique teneatur debita soluere, prout creditoribus exigere placet.
- 355 En certum omnino, & in iure fundamentum responsionem, vtum esse, quod ex persona heredem non immutetur conditio obligationis, sed quod possint et creditores a quouis hærede bona sui debitoris obligata habente integrè debitum exigere. l. 1. §. 1. ff. de verbis obligatione, In casu tamen præsentis aliter est a iure statutum, vt patet ex l. 3. vbi Bald. & Salicet. C. ad legē Juliam de vi publi. & l. si marito, vbi Glossa ff. soluto matrimonio, & d. l. 1. C. de fidei iussoribus, quia repugnant voluntate ipsius debitoris fideus occupat bona, ex quibus tenebatur creditoribus satisfacere. Vnde consensum est rationi, vt pro rata obligetur aliquoquin relicta debitori tota obligatio satisfaciendi, confiscatio partialis sæpè confiscationi absolute æquivaleret, quod iustitiam repugnat ita Simanchas de cathol. instit. tit. 9. num. 123. Farinac. d. quæst. 35. num. 78. & Sanchi alijs relatis d. cap. 22. num. 88.
- 356 Dein fideus in satisfaciendo creditoribus hanc normam sentate tenetur. vt primo satisfaciatur illis, quos tales esse innouerit summario tantum examine veritate inspecta, neque expectaturus est diffinitiuam sententiam deducitur manifestè ex l. si quis post-

posthac, in principio, C. de bonis proferre, & ibi Salicet. in fine Farinac. dict. quæst. 25. num. 176. Clarus præd. quæst. 78. vers. Sed quæro, & Sanch. dict. cap. 22. num. 81. cum alijs relatis. Probatur efficaciter, quia delinquens illo tantum examine summario, & veritate inspecta tenetur debita solvere ergo ad idem obligabitur fiscus, qui loci illius subrogatur.

- 257 Rursus fiscus obligatur satisfacere pro viribus bonorum confiscatorum, & nequaquam ultra quamvis non confecerit inventarium illorum. Ratio est, quia fiscus tantum ratione bonorum obligationem habet satisfaciendi creditoribus, ergo nequit obligatio excedere ipsa bona acceptata.

258 Nec valet argumentum inde sumptum, quod hæres non conficiens inventarium, teneatur debitis satisfacere ultra vires hereditarias. Si verò non fecerit, authent. de hæredibus, & falsoidia, & authent. Sed cum testator in fine C. ad legem falsidiam. Quia hoc in fisco non habet locum, cum non sit propriæ hæres, ac proinde obligatus non maneat conficere inventarium. Ita Bart. in l. 1. §. an bona, & ibidem Alexand. in additionibus ff. de iure fisci Clarus præd. quæst. 78. num. 30. Peregrin. de iure fisci lib. 5. tit. 1. num. 64. Farinac. dict. quæst. 25. à num. 83. & Sanchez dict. cap. 22. n. 83.

259 Fiscus item debet satisfacere creditoribus ex bonis confiscatis, & incorporatis, non verò ex debitis postea confiscandis. Nam sicut ipse debitor delinquens non poterat creditoribus inuito dare in solutum nomine sui debitoris, ut deducitur ex l. cum à quo, & ibi Bald. & Salicet. C. de solutionibus, ita necesse fisco qui loco debitoris subrogatur, id facere valet. Tradit cum alijs relatis Farinac. dict. quæst. 25. num. 174. & num. 175. & cum eo Castus Palaeus dict. punct. 26. num. 7.

260 Exhibenda etiam à fisco satisfactio creditoribus vnius territorij ex bonis ibidem confiscatis, & non ex confiscatis alibi. Patet, quia creditor satisfaciendum est eo in loco, ubi contractus fuit celebratus, & non in alio, ipso creditore inuito, iuxta l. si quicquid, & ibi Barth. ff. de eo, quod certo loco, & quemadmodum quilibet fiscus bona sua in suo territorio occupare potest, & non alia ibi debita ibidem contracta satisfacere tenetur, & non alia.

261 Si autem creditores vnius territorij institerint sibi satisfieri ex bonis alibi confiscatis & ad diversum fiscum pertinentibus, haud obligaretur fiscus illis solvere, quando bona confiscata, in illo territorio sufficiunt.

262 Nam quamvis creditor, qui habet bona debitoris hypothecata, post ex quibusvis illius bonis, etiam in alio territorio sitis, petere sibi satisfieri secundum textum in l. 1. creditoribus, & de distr. pignori. post excentam tamen confiscationem, nequit id fieri, ne fiscus vnius territorij præiudicet

omnibus bonis confiscatis sibi perterritibus, altero fisco illis permanente. Ita Castus Palaeus dict. quæst. 25. num. 173. relatis Cyano Petr. Bald. & Angelo; in l. ex facto de hæredibus institutis Clarus præd. quæst. 78. & Castus Palaeus dict. punct. 26. num. 8.

263 Qui ibidem cum citatis Farinac. Claro & Sanchez bene addit, casu quo vnius territorij bona ad solvenda debita ibidem contracta non essent sufficientia, ex bonis in alio territorio sitis debet tunc creditoribus satisfieri, cum absolute sint bona delinquentis, qui est obligatus, atque huius obligationis satisfactio præferenda est iuri per fiscum acquisito.

264 Vtcrius id contrarium est, iudicio tamen ita se habere. quod teneatur fiscus creditoribus satisfacere, priusquam delinctor ipsius delinquentis, quia huius loco fiscus subrogatur. Vnde si creditor debitorum Exigit à fideiussore, poterit hic excipere excussionem faciendam à fisco in bonis confiscatis, sicuti poterat excipere excussionem faciendam à debitore, si hic non deliquisset ex authent. præsonæ. C. de fideiussoribus authent. Quod si debitor, C. de pignori. authent. Ista multis relatis Farinac. dict. quæst. 25. num. 71. & Sanch. dict. cap. 22. n. 79. reiectis alijs aliter sentientibus.

265 Non caret tamen certitudine illud, si delinquentis bona non sufficiant ad satisfaciendum creditoribus, & fisco pro expensis factis in condemnatione illius, & bonorum, confiscatione, debet Fiscus satisfacere prius creditoribus, quam sibi. Probatur quia creditoribus erat iam suffragitum tempore confiscationis, ergo &c.

266 Item, & præcipue quia Princeps suis expensis tenetur delinquentes persequi. l. 1. C. de muliere, quæ se publice commissit & ita Baiard. ad Clarum, quæst. 78. n. 169. lib. 5. Bonacin diff. 3. de contract. quæst. 8. punct. ult. §. sine, & Sanchez dict. cap. 22. num. 93. quidquid in contrarium dicant Peregrin. de iure fisci, lib. 1. tit. 1. num. 193. & Match. de officio cap. 1. §. & bona committentiam, num. 90. tit. quæ sint regia. in casibus fendorum, ex eo ducti, quod fiscus in hoc tractet vltior negotiorum creatorum.

267 Sed hoc merito rejicit, & alia hinc spectantia addit Castus Palaeus, dict. punct. 26. num. 11. sequentibus verbis. Quod, inquit fundamentum infirmum est, cum potius negotium creditorum infirmetur, tum ob expensas factas, tum quia transfertur debitum in potentiorum, qui est Fiscus, Adde punishmentem delinquentium non creditoribus, sed reipublicæ pertinere.

268 Idem quod dictum est de creditoribus fisco præferendis, dicendum est de pena imposita à fisco pro reparatione alienius damni litati à delinquentibus: hæc enim pena præferenda est cunctis alijs penæ fisco applicandæ, quia damnum passus est creator, cui delinquens iure naturæ satisfacere

cere erat obligatus. Ergo Fiscus succedens in iuribus tam actiuis, quam passivis delinquentis, hanc tenetur satisfactionem prestare priusquam sibi bona delinquentis applicet. Sic Farinacius, quest. 35. n. 186. ubi testatur sepius se vidisse servatum: Cofensio Sanchez lib. 2. cap. 12. in fin. Bonac. dict. disp. 3. quest. 8. ponit. vlt. §. 4. sine hac ille, & prosequitur sic.

369 Secunda vero, inquit, dicendum est de pena pecuniaria imposita delinquenti, non in reparationem alicuius damni, sed pro delicto commisso, applicanda tamen alicui privato: hæc enim pena præferenda non est penæ fisco applicandæ, si bona delinquentis vtrique solvendi non sufficiunt, quia fisco in hac parte dignior est, & prius illi satisfieri debet l. r. C. penis fiscalibus creditores præfer. lib. 10. l. quod placuit ff. de iure fisci, & tradit Farinacius supra n. 188. cum Conarr. variat. resolut. lib. 1. cap. 6. n. 8. Claud Barrant. reg. crimin. 140. num. 1. Sanchez lib. 2. cap. 12. n. 94. Clarus præf. lib. 5. quest. 78. nu. 31. verè videtur quandoque hæc Callrus Pal. quæ approbo.

370 Quoad modum item conveniendi fisco, ut creditoribus satisfaciatur, si delinquens poterat conveniri via executiva, eadem etiam sine dubio poterit fisco conveniri, & obligari solvere. Ratio est, quia fisco non gaudet privilegio, nisi in casibus à iure expressis l. 1. & ibi Cynus, C. de petitione hereditatis l. quod placuit, ff. de iure fisci. ita cum alijs relictis Sanchez ibidem num. 80. & Callrus Palus dict. punct. 26. num. 10.

371 Qui cum Barbosa, in l. si constante §. fin. d. num. 19. ff. soluto matrimonio, rectè addit quod nequeat conveniri fisco coram iudice delinquentis, quamvis instantia fuerit incepta contra delinquentem, sed necessario sit conveniendus coram Iu-

372 dice proprio. Ratio præcipua est, quia fisco à iure concessum fuit, ut nunquam possit conveniri, nisi coram proprio iudice iuxta l. 1. & alijs C. vbi causæ fiscales, l. 2. C. si adactus fisco, l. cum eorum C. de sentent. & interlocut. omnium iudicum, l. 3. C. de fide instrument. lib. 10. l. si constante, §. fin. ff. soluto Matrimonio, nec alicubi appareat Exceptio, casu quo causa cepta est coram alio iudice, ergo conveniri debet Fisco coram iudice proprio.

373 Taudem certissimum est, quod si facta iam confiscatione, liber maneat delinquens ab omni obligatione, satisfaciendi creditoribus, etiam si postea ad pinguorem bonorum acquisitionem ascendat. Patet inde, quia obligatio satisfaciendi creditoribus extincta in delinquentem tota transferitur in Fiscum ex textu in l. si debitori ff. de fideiussores, ibi, si debitori de portario irrogata est, non posse pro eo fideiussores accipi, scribit Iulian. quasi tota obligatio contra eum extincta sit & idem deducitur ex l. 1. C. de fideiussores, ita Simanch. de

Cathol. in l. tit. 9. num. 122. Valquesa 1. 2. disp. 169. cap. 2. num. 20. Peregrin. de iure. Fisci lib. 5. tit. 1. num. 55. Farinac. tom. 1. quest. 27. num. 177. & de heresi quest. 190. num. 29. Sanchez dict. cap. 12. num. 86. & 87. Callrus Palus dict. punct. 26. n. 12.

374 Debet tamen intelligi primò dummodo bona confiscata sit sufficientia pro solvendis debitis cum solum iuxta illorum valorem suscepit Fisco obligationem, ita idem doctores Farinac. dict. quest. 190. num. 29. Valquesa num. 21. Sanchez. nu. 89. & Bonac. disp. 3. de contrah. q. 8. punct. vlt. §. 4. num. 3. Vnde si aliqua debita non fuerint soluta, propterea quod bona confiscata nequaquam sufficienter ad solutionem omnium, & condemnatus deveniat ad pinguorem fortunam, tenetur ex bonis denno acquisitis satisfacere cum obligatio satisfaciendi illis debitis non fuerit exincta, sed suspensa quandiu satisfacere non poterat. ita idem auctores.

375 Secundo debet intelligi, quod non maneat delinquens obligatus satisfacere creditoribus, si bona confiscata fuerint sufficientia solutioni, dummodo poterint creditores bona à fisco recuperare, & negligentia sua non recuperaverint. Secus verò si non poterunt, aut ex defectu probationis, vel quod magnis expensis opus esset, nam non videtur iustum sine culpa sua debito privari. ita Sanchez, dict. c. 22. num. 91. quod prima forte difficile apparet, & tantum ut probabile admittendum videtur.

376 Vnde oppositum credit probabilis Callrus Pal. dict. nu. 12. prope hinc. Dicitur, quia delinquens non est in causa, cur deficiant probationes creditoribus, aut cur in recuperanda debita sint requisitiæ magnæ expensæ, cum vtrumque alienum sit à suo delicto, & primevæ obligatione; ergo non debet cogi illis satisfacere, cum iam quantum est ex parte supplevit satisfecit translatâ obligatione in Fiscum: alioquin bis idem debitum cogeretur solvere, primo cum bona sufficientia solutioni in Fiscum transfert, secundo cum ipsum debitum effectivè solvit ita Callrus ferè totidem verbis, cui adhareo.

377 At quid si post factam confiscationem omnium bonorum, illa ex gratia Principis condemnato reddantur? Certum profus est quod tunc creditoribus satisfacere teneatur. Ratio est, quia illa obligatio satisfaciendi, quæ ratione bonorum publicatorum translatâ fuerat in Fiscum; iterum redit ad debitorem: quod si non omnia bona reddantur, sed tantum pars aliqua pro parte conveniri poterit. Probat ex textu, in l. 3. vbi Bald. Angel. & Salicet. C. de sentent. passis. Tradunt Simanch. de Cathol. in l. tit. 9. num. 122. Bonac. disp. 3. de contrah. quest. 8. punct. vlt. §. 4. proposit. 2. num. 3. & pluribus relictis Farinac. tom. 1. quest. 25. num. 178. & 179.

Talis

- 178 Talis autem condemnatus non excusatur ab obligatione creditoribus satisfaciendi eo capite quod per negligentiam noluerit bona à Fisco recuperare: Nam sufficit habere ius recuperandi, ut conueniri possit. Ita Farinac. ibidem, num. 180. ex textu in l. penult. ff. de sentent. passis, Glossa, in l. 4. eodem tit. & Aug. in l. si debitor, in fine, C. eodem tit.
- 179 Limitat ramen idem Farinac. num. 171. cum Hostia Oddo Pernf. trad. de restitut. in integrum 2. par. quest. 97 art. 3. nn. 15. & cum alijs, quod non habeat locum, casu quo publicatis bonis delinquentis debitoris Fiscus voce prætoris iniunxisset, ut intra certum tempus quicunque creditores compareant, & de suo credito notificent, quo elapso, & de credito hand notificato aliquid exigendum non sint admittendi ex vi alicuius constitutionis specialis consuetudinis, vel statuti.
- 180 Nam tunc si creditores in exigendo debito negligentes fuerint, illud amittunt, neque poterunt Fiscum, & consequenter neque debitorem, cui bona fuerunt restituta amplius molestare, cum iam Fiscus aduersus creditores præscripserit, quæ præscriptione ius illorum extinctum manet, nec iterum reuiscere potest. Ita etiam Castrus Palanus ibidem num. 15.
- 181 Ultimo loco cum ipso Castron. 56. post Farinac. ex alijs relatis dict. q. 35. num. 178. & Sanchez dict. cap. 22. num. 92. illud diligenter aduertendum. Quod fideiussores condemnati non de obligatione satisfacere creditoribus, casu quo forte fiscus non satisfecit. Nam fideiussores in defectum principalis succedunt. Habetur decisum in l. 1. C. de fideiussores ibi. Verum qui pro eo fidem suam adstrinxerint, conueniri possunt, & l. sententia, C. eodem tit. Atque his Regule præfens terminatur.

Quibus personis applicanda bona, maxime ob hæresim confiscata? & per quem Iudicem applicatio facienda?

REGULA CCCCLXXX.

- 182 **L**oquendo in communi, si confiscatio sit facta à Principe ob crimen aliquod, ut hæresis maiestatis, bona confiscata regio fisco applicantur, si verò fiat ab inferiori iudice, cum tunc confiscatio de iure communi comprehendat etiam bona extra territorium confiscantis sita nõ huic sed domino talis territorij applicata manent, quod intelligi debet sub varia
- 183 distinctione, ut explicabitur. Si autem sit sermo de bonis confiscatis ob crimen hæresis, ad summum Pontificem spectat determinare cuinam illorum applicatio facienda, ita ut sine illius consensu Domini temporales nihil de ipsis disponente pos-

- 384 sint. Attento item iure communi sed attentis varijs constitutionibus summorum Pontificum trimembris inter diuersos fit diuisio bonorum ob hæresim confiscatorum statim indicanda, meritò retinenda, quidquid aliqui contra eam sentiant. Ex
- 185 vi tamen aliarum constitutionum aut ex vi consuetudinis, præscripta hoc de applicandis hæreticorum bonis publicatis; in diuersis regnis vti Franciæ, Hispaniæ, &c. diuersimode se habet ut dicitur. Tandem
- 186 Principes, ac domini temporales mandatis Inquisitorum obedire debent, alias de bonis confiscatis participare nequeunt

187 **N**on indiget probatione prima pars regule præfens, cum de se constet, ut ait Castrus Palaus disp. 5. punct. 23. num. 1. bona scilicet confiscata ob crimen aliquod, ut hæresis maiestatis humanæ, & alibi ob crimen contra naturam, regio Fisco competere, quando confiscatio fuit facta à Principe absolute.

188 Quod additur immediate, si à iudice inferiori facta sit confiscatio, quæ secundum ius commune se extendit, ut iam alibi diximus, ad bona extra territorium confiscantis sita, hæc non esse applicanda ipsi iudici confiscanti, sed Domino loci in quo sunt, ostenditur argument. textus in l. Quicunque §. vniuersi verfic. quod si fecerint; ibi in cuius territorio est C. de hæreticis, l. fin. C. de bonis vacantibus lib. 10. l. tutor §. hæres. & ibi Bart. ff. de administratione tutorum, ita affirmant Farinac. plures referens, tom. 1. quest. 35. num. 101. Clarus in præd. quest. 78. verfic. sed hic quero. Sanchez lib. 3. in decal. cap. 30. num. 34. & Castrus Pal. dict. num. 1.

189 Vbi hoc idem cum citatis auctoribus sub varia distinctione expendit, & plura compendiosè resoluit. Primo quod debeat intelligi, dummodo dominus illius loci ubi bona sunt sita, habeat ius confiscandi, & non aliter. Si enim eo careat, iudici confiscanti applicanda sunt talia bona, cum cesserit tunc iurisdictionum consuetudo, quæ est potissima ratio, cur bona extra territorium confiscantis sita, & per eum confiscata ipsi non applicentur, ita dict. Castrus Palaus cum Farinac. Clar. & Sanchez citatis.

190 Secundo, quod sit intelligenda resolutio tradita de solis bonis immobilibus: sic testantur iidem Farinac. post non paucos relatos, num. 108. Sanchez ibidem. & Castrus Palaus dict. num. 1. Ratio est, quia bona mobilia semper delinquentis personam comitantur, neque territorij circumscriptur, ac propterea confiscanti competunt, iuxta textum in cap. 1. §. si iudex, de vrbibus feudorum in illis verbis, Dominus eius omnia bona mobilia sub sacramento iudici repræsentet; tamen si contrarium, teste Claro dicto quest. 78. verfic. sed hic

hic quæro in fine Mediolani feruetur.

391 Tertiò, quod debeat ita sumi prædicta doctrina, quamvis bona iudicis publicati pertineant ad ipsum iure directi domini, nihilominus feudatario, & non domino directo confiscanti applicanda. sint. Copiosè id ostendit Farinac. ubi supra num. 102. & sequentibus, cum pluribus, quos refert, præsertim cum Roland. consil. 78. à nu. 3. usque ad 32. volum. 3. Probatur breuiter sic, quia Vassallus infeudatus per dominum de mero, & mixto imperio non solum possidet multas, suorum subditorum, ut cum Bart. tradunt diuersi auctores in Imperium, si de iurisd. omni. iudic. sed etiam habere debet confiscationes bonorum, cum ipse censetur uti procurator sibi in rem suam.

392 Addit autem Castus Palus prope finem dicti num. 1. per frequentia verba: Excipe, inquit, nisi crimen, ob quod sit bonorum publicatio sit læsæ maiestatis aduersus dominum directum, quia tunc domino directo pertineant ea bona, etià si extra territorium ipsius sint inq. suis. s. 1.

393 Gionem iniuriæ sibi facit. Nisi forte bona illa sint in feudum, vel emphyteusim. accepta à feudatario, quia tunc ipsi feudatario applicantur, ut vitale dominium, cum directo consolidatur, ac ex delicto vassalli infeudati detrimentum feudatarius patitur, & probat expressè textus in c. 1. s. illud, extra de prohibita feudi alienat. sic Roland. consil. 78. per totam, volum. 2. & consil. 73. vol. 4. Farinac. alios referens; quæst. 5. num. 105. & sequentibus. hæc ille, quæ omnino approbo.

394 Notat autem bene ibidem Castus Palus, casu quo sententia confiscationis non comprehenderet expressè bona, quæ sunt extra territorium confiscantis, quod tunc possit Dominus alterius territorii, si delinquens eius subditus sit, ratione originis, vel domicilij nouum processum efficere, & huius vigore condemnato illo bona ibidem sita confiscare. ita ille cum Bosio tit. de bonorum publicat. num. 75. Nilo de bannitis par. 1. secundi temporis, qu. 17. prope finem, & Farinac. quæst. 25. num. 101. sine.

395 His sic resolutis breuissimè, cum viz sint nostri instituti, cuius proprium est de confiscandis hæreticorum bonis, & de istorum applicatione agere; Mitum valde, inquam diuersas sententias diuisi sint auctores circa hoc, cuius illa supplicari debeant? Equidem optanda videtur, ut ait Pegna citandus aliqua constitutio Pontificia, quæ declaratis multis antiquioribus hanc lucem ferret.

396 Attento iure antiquo canonico, bona hæreticorum laicorum ipso facto ob hæresim confiscata applicabantur seculari fisco extra Ecclesiæ statum, in terris verò Ecclesiæ, Fisco Ecclesiastico. Patet ex

textu in cap. Vergentis, extra de hæreticis, ubi sic habetur. In terris verò temporalium nostræ iurisdictioni subiectis bona hæreticorum statim publicari, & in aliis idem præcipimus fieri per potestates, 397 & Principes seculares. Quæ textum sic declarant, & intellexerunt ibi Glossa, Hostien. num. 1. Abbas in summat. num. 1. & plures alij, quos latè refert Farinac. de hæresi quæst. 190. s. 12. num. 164. & 165. cum ampliacione, quod iudices seculares in terris Imperij possent bona hæreticorum confiscare, & super hac confiscatione sententiam ferre, sicque erat visum receptum.

398 Verum postea hoc Principum. & Potestatum secularium Privilegium limitatum fuit per textum in cap. cum secundum, s. confiscationis, de hæreticis in 6. ubi sic dicitur. Confiscationis tamen huiusmodi executio, vel bonorum ipsorum occupatio fieri non debet per Principes, aut alios dominos temporales, antequam per Episcopum loci, vel aliam personam Ecclesiasticam, quæ super hoc habeat potestatem, sententia super eodem crimine fuerit promulgata. hæc ibi: auferunt itaque Principibus, & Iudicibus secularibus facultas ferendi sententiam super crimine hæresis, & super confiscatione bonorum hæretici. Ita Glossa in figuratone casus, Syluest. verb. hæreticus, num. 12. Pegna. 3. par. direct. Comen. 158. versic. lam Bonifacius, Oldrad. consil. 171. num. 5. & cum multis relatis Farinac. ibidem. num. 169.

399 Qui num. 170. cum Alciao in cap. Perniciolam, num. 73. de officio ordinarij, Iacob. de Grassis lib. 2. decisio. cap. 11. num. 4. & cum alijs rectè addit post latam dictam sententiam ab Episcopo, vel à persona Ecclesiastica, posse Principem, aut Dominum secularem statim iniungere num. in bona hæretici confiscata, nec teneri expectare, ut ille abiuret, si forte ob aliquam causam abiuratio differatur, cum illa duo non sit inter se omnino conuexa.

300 Sed quidquid sit de iure antiquo, hodie multò aliter se res habet, ex vi decretorum, & Constitutionum Apostolorum, quæ postea successu temporis emanarunt, & quibus leges canonice antiquæ, & ciuiles (si quæ sunt, quæ de hoc disponant) derogate fuerunt. ita Barth. in l. omnes populi num. 35. & ibi communiter alij Doctores, Simanch. de Catholic. instit. tit. 9. num. 13. Nauarr. consil. 30. n. 3. lib. 5. Pegna 3. par. direct. commen. 158. versic. Neque his, & cum alijs Farin. dict. s. 12. num. 173.

301 At prius quam dissidium maximum, quod extat inter auctores, circa tri-membrem diuisionem bonorum hæretici confiscatorum per Bullas Pontificias

assignatam expendamus, præmittenda à nobis tria vti prius certa, quæ viam munient ad alia resolunda. *Primum*, quod decernere, cuius applicanda sine bona hæreticorum confiscata pertineat ad summum Pontificem, & absque huius consensu Domini temporales nihil de eis disponere valeant. Pater, quia crimen hæresis Ecclesiasticum est, cap. vt inquisitionis, §. prohibemus, de hæreticis in 6. ergo ad Pontificem spectat punire committentes illud, maxime poena ista confiscationis bonorum, Vnde & infligi debet iuxta dispositionem constitutionum Pontificiarum, reiectis legibus regijs, si forte sint oppositæ. Tradunt Pegna 3. par. Direct. Comment. 158. versic. Numquid à iure, & cum alijs relatis. Farinac. dict. §. 12 num. 172. & 173.

302 Secundò, præmittendum certum esse, quod quamvis Summi Pontificis sæpius dixerint ad particulares prouincias, vel personas suas constitutiones, istæ tamen habitæ sunt postea, vt leges valuerint: pro tota Ecclesia, sicut patet ex pluribus insertis in corpore iuris ad speciales persona directis. ita in Comuni Castus Palus dict. punct. 13. num. 3. Et exempli-

303 siat pro casu nostro in Constitutione à Summo Pontifice editis in fauorem Sancti Officii, & directis ad Inquisitores Ordinis Sancti Dominici, vel Sancti Francisci, aut ad Inquisitores Italiz, vel Lombardiz, ex quibus plures affert Pegna in fine direct. Quod istæ nihilominus debeant obseruari à quibuscunque Inquisitoribus totius Ecclesie, constat manifestè (præter quam quod alias multa illis concessa priuilegia amitterentur) ex cap. vir. §. vir. de hæreticis in 6. vbi disponitur, vt omnes constitutiones, & extrauagantes contra hæreticam prauitatem editæ, etiâ si in corpore iuris non continentur, obseruari debeant, quod optimè notarunt Pegna dict. comment. 158. vers. præterea, & Farinac. dict. num. 173. ergo Constitutiones Pontificiæ seruandæ, etiâ ad speciales Inquisitores directæ in confiscatione bonorum hæretici.

304 Tertiò certum est, vt iam particularia decidere incipiamus bona clerici hæretici confiscata, ab Ecclesia in stipendium accepta, non sicut, neque Inquisitionis officio, sed Ecclesie, à qua acceperat, esse applicanda. Pater ex textu expresso in cap. Excommunicamus in primo, extra. 305 de hæreticis. Quod si talis Clericus à diuersis Ecclesijs piura stipendia accepit, inter omnes eius bona confiscata diuidenda sunt, seruata proportione bonorum, quæ ab vnaquaque accepit. Hoc de se constat, & tradunt Gloss. in dict. capit. Excommunicamus, in verb. stipendia. Moiten num. 1. eodem verb. Farinac. cum pluribus relatis de hæresi, questio. 190. §.

11. num. 157. Castus Palus dict. punct. 23. num. 5. & Soufa lib. 3. Aphorism. cap. 20. num. 3.

306 Quin etiam eiusdem clerici hæretici bona patrimonialia, vel alia ob hæresim confiscata, applicari debent Ecclesijs, à quibus stipendia habebat, vel si non habuit, Filio Ecclesie Episcopalis. ita Pegna 3. par. direct. comment. 191. versic. ergo alterum. Simanoh. de Catholicis institutis, tit. 9. nu. 89. Bernard. Diaz in præd. verb. hæretici, cap. 114. num. 4. Farinac. dict. §. 11. num. 157. & 158. ac Soufa dict. cap. 20. numer. 3. & 4. Exprensus in intelligi inspecto iure communi antiquo, quasi indicet aliter se habere, ætate iure nouo, seu non penitus antiquo canonico: Vnde ist.

308 En qualiter bona omnia quorumcumque hæreticorum confiscata sunt diuidenda in tres partes ex vi constitutionis ab Innocentio IV. editæ anno 1252. incip. Ad extirpanda, quam postea confirmant proprii Constitutionibus Alexander IV. & Clemens IV. Earum meminit Pegna 3. par. direct. q. 109. comm. 158. ipsasq; refert in fine eiusdem direct. fol. 63. Decisio d. Innocentii habetur versic. Teneatur insuper, quam opportunum duxi ad verbum vt ibi iacet, titubradere.)

308 Teneatur, inquit, insuper potestas, Consilij, seu alius Rector omnia bona hæreticorum, & rectorum eorum, quæ per dictos Officiales fuerint occupata, sed inuenta, & condemnationes pro his exactas, necnon & lignamina, lapides, & regulas domorum, & turrium, quæ occasione hæresis destruerentur, & bona tam mobilia, quam immobilia, quæ eadem occasione confiscabuntur diuidere tali modo, vna pars deueniat in commune, Ciuitatis, seu loci; Secunda in fauorem, & expeditionem officialibus, qui tunc negotia ipsa peregerint. tertia ponatur in aliquo loco, secundum quod dictis Diocesano, & Inquisitoribus, vel Inquisitori videbitur seruanda, & expendenda per consilium eorumdem in fauorem fidei, & ad hæreticos extirpandos, non obstante huiusmodi dispositionis statuto aliquo condite, vel condendo, ita ibi.

309 Contra hanc trimembrem bonorum hæretici, cuiusvis confiscatorum diuisionem insurgit Bursatus consil. lib. 3. obiciens prædictas constitutiones illorum Summorum Pontificum solum obligare in Italia, & non extra, neque esse satis authenticas, aut vsu receptas, sed vtrumque vt falsum prius reijcitur, falsitas prius constat ex traditis supra. numer. 303. posterioris verò conuincitur manifestè à Pegna dict. Comment. 158. versic. Ego verò. à Farinac. de hæresi, questio. 190. numer. 168. & sequentibus. vt ait Castus Palus dict. punct. 23. num. 4.

- 310 Vbi bene subiungit, quod illis Constitutionibus, & trimembris diuisioni in eis expressis bonorum confiscatorum hæretici nullo modo sic derogatum per Bullam subsequenter eisdem Alexandro IV. editam anno 1260. incip. Discretionis vestre cuius mentionem faciunt iidem Pegna, & Farinac. cit. in ea decernit Papa, vt bona hæreticorum confiscata, & imposteriorum confiscanda, aut eorum pretium ad opus Romanę Ecclesię applicetur. Quippe in ea agitur de casu speciali, ac de parte illa, quæ Fisco Ecclesiastico venit applicanda ex bonis hæreticorum in Prouincia Romana existentium. Firma itaque, manet trimembris illa diuisio bonorum hæretici confiscatorum, ita vt prima pars applicetur in commune ciuitatis, seu loci, in quo delinquens damnatus est, aut bona eius sita sunt. Secunda in expeditionem Sancti Officii Ministris eius danda. Tertia ponenda in aliquo loco tuto, & expendenda postea in fauorem fidei, & extirpationem hæreticorum.
- 311 Cum autem successu temporis dicta trimembris diuisio in consuetudinem forte abiret, aut ab aliquibus impugnaretur, ad eius inuocationem, seu confirmationem post duo fere secula Eugenius IV. peculiarem constitutionem edidit Bononię anno 1438. 17. Kalen. Februarij, cuius initium est, Sedis Apostolicę providentię, eam integram per extensum adducit Farinac. dict. quest. 190. num. 178. in ipsa eisdem verbis dicta trimembris diuisio exprimitur, quibus eam alij Summi Pontifices 312 expresserunt. Concludunt, itaque Farinac. ibidem, & Calstrus Palaus dict. pun. 23. num. 5. nullum esse dubium, quod talis diuisio trimembris debeat obseruari, dum aliud ab aliquo Summo Pontifice non fuerit statutum.
- 314 Nihilominus in particulatiloquendo pro diuersitate prouinciarum, & regnorum nunc diuersis in locis vsus applicandi bona confiscata hæreticorum diuersimodè se habet ex vi consuetudinis legitimę præscriptę, vel ex vi peculiarium constitutionum Apostolicarum, quę allegantur, licet re ipsa de eis quandoquæ non constet. ita Mandos. in addition. ad Report. Inquisitor. verbo diuisio, littera A. Clauas in præd. §. hæresis, num. 41. vct. ficul. in hoc autem. Pegna 3. part. direct. quest. 109. comment. 158. conclusa. & Farinac. de hæresi q. 190. n. 87.
- 315 Expedit, aliquantulum exemplificemus. Primo Fracię legitima cõsuetudine introductum, vt bona immobilia hæretici etiã clerici ad degradationem, & traditionem brachio seculari, vel ad perpetuos carceres condemnati Fisco Regis, vel Domino temporali Imperij ibi habenti applicentur; Mobilia verò Episcopo loci. ita. Oldrad. Rebuff. Petr. Gregor. & alij relati

ab Ignat. Lopez in addit. ad Diaz in præd. criminali, cap. 114. in verb. hære. rei Perregin. de iure fisci lib. 4. titulu. 5. numer. 31. & alij.

- 316 Dein, Omnia hæreticorum bona confiscata in Hispania Fisco regio applicari solent, idque ex concessione Sedis Apostolicę, vt ait Ferriac. dict. §. 12. num. 188. & merito subiungit Calstrus Palaus dict. n. 5. quia Rex Catholicissimus Inquisitoribus, & istorum officialibus abundè suppeditat, & quidquid requiritur ad promotionem Officij Sanctę Inquisitionis, ex suo (si opus est) patrimonio iugiter tribuit. ita affirmant Simanch. de Catholic. instit. tit. 9. num. 132. Clarus in præd. crimin. §. hæresis, n. 11. ver. sed hoc, Narr. consil. 2. num. 1. ad fin. tit. de hæretici. Pegna dict. comen. 158. ver. hinc consequitur, Cardin. Tschus præd. conclus. verb. hæretici conclusio. num. 15. & alij relati plures.
- 317 Ampliando etiam addunne Couar. variat. resol. lib. 2. cap. 9. num. 12. & Mandos. in addition. ad Report. Inquisitor. verbo diuisio, littera A. quod id de applicatione bonorum Fisco regio facienda in Hispania parimodo procedat respectu cuiusvis clerici hæretici habentis beneficia, nimirum eius bona non Ecclesijs à quibus stipendia recepit, sed dicto Fisco regio applicanda esse.
- 318 Seruatur item Mediolani, vt bona hæreticorum confiscata aquis portionibus diuidantur inter Fiscum ducalem. (nunc Regium,) Episcopum, & Inquisitorem. ita testantur Clarus dict. §. hæresis num. 11. ver. in hoc autem decuit, & cum eo Iuschns dict. conclus. 102. num. 16. Farinac. de hæresi, quest. 190. num. 191 & Calstrus Palaus dict. num. 5. Qui non exprimitur, unde id proueniat an ex vicissitudinis Pontificis, vel ex consuetudine per legitimum vsum introducta.
- 319 Subaudiæ verò iuxta specialem Constitutionem à Gregorio XIII. 28. Septembris anno 1584. editam, bona hæreticorum quęcumque confiscata hoc modo diuiduntur, si eorum valor mille scuta non superauerit, pro medietate Camera, seu Fisco Ducali, ac pro altera medietate Officio Sanctę Inquisitionis applicantur.
- 320 Si verò talia bona valore mille scutorum excederint, omnium applicatio fit eidem Camere, seu Fisco Ducali. Ministri tamen Ducis tenentur pro qualibet confiscatione scuta quingenta realiter, & cum effectu, ac sine ulla mora Sanctę Inquisitionis Officio persolvere. Ita. expressè in dicta constitutione Gregoriana, & afferunt iidem Farinac. num. 191. & ibidem Calstrus Palaus.
- 321 Rursus secundum decreta Pontificia, Mantur in hac materia. Sic res habet, vt dimidia pars bonorū hæretici confiscatorū

filias, C. ad leg. Inliam Maieftat. & affignatur ibi ratio talis fauoris, quia propter sexus debilitatem minus aſuræ creduntur ſceminæ, ac diſſicilius paternos deprauatos mores imitaturæ. ita Gloſſa ibi, verb. filiaſus, & verb. minus aſuræ Gigas de crimine læſæ maieſtatis. lib. 3. rubric. de pœnis, quas filij incurrunt, quæſt. 14. num. 1. Anton. Gomez de delict. capit. 2. rubric. de crimine læſæ maieſt. num. 13. verſic. filiz verò, & Farinac. pluribus relatis diſt. quæſtion. 115. §. 3. num. 94.

189 Ceterum tamenſi iſtis filiabus debita non ſit legitima ex bonis parentis committentis crimen læſæ maieſtatis, debetur tamen illis dos, quando aliundè non habent. Nam iure naturæ obligatur pater filias dotare, l. final. C. de dotis promiſſio. 190 ſis. Quod ſi pater huic obligationi non ſatisfacit ad hæredes ipſius tranſit, vt optimè docet Barth. in l. ſi maritus, §. ſi voluntate, & in l. poſt dotem, §. ſoluto matrimonio. Dynus in l. inſulam, eodem. titulo. Alexand. in l. quæſtrum, §. ſi ſponſam, ff. de priuilegijs creditor. Ergo cum Fiſcus loco heredis ſuccedat, parentis bonis publicatis, conſequenter aſſignatis obligatione dotandi filias. ita Barth. in l. final. C. de dotis promiſſione. Dynus in l. Inſulam, ff. ſoluto matrimonio. Roland. conf. 73. num. 13. volum. 23. Clar. in prax. de crimine læſæ maieſtatis. verſic. hæ autem pœnz, & Farin. tom. 1. quæſt. 14. num. 46.

191 Limitans tamen addit Caſtrus Palaus diſt. punct. 11. numer. 23. Quod. in crimine hæreſis propter eius atrocitatem videatur, quanvis legitima, dote, ac ſucceſſione paterna, & materna, ſi ab utroque parente fuerit commiſſum, debere filias priuari, & ſi ab vno ſolo, omnia, quæ ab iſto debebant illis prouenire. Quamquam Doctores citati numero præcedenti videntur eodem modo loqui de hoc crimine, ac de crimine læſæ maieſtatis, & quidem textus in cap. Vrgentis de hæreticis, illa comparat, ita Caſtrus, quem ſequor.

192 Tandem dubitatur, an ſaltem alimenta ſint reſeruanda filijs committentium crimen hæreſis, & læſæ maieſtatis humane? Partem negantem communiter tenent Doctores, quod non ſint reſeruanda, ſed ſola vita ex miſericordia. Nam vt habetur in l. quiſquis, C. ad leg. Inliam maieſt. & in cap. Vergentis, de hæreticis, huiusmodi filij debent eſſe in hoc mandato, vt eis vita ſit ſupplicium, & mors ſolarium. ita Sordus de alimentis, tit. 1. quæſt. 31. & alij relati à Sanchez diſt. cap. 16. num. 26. Ex quibus nonnulli loquuntur de legitima, & non de alimentis iure naturali debitis.

193 Probabilè tamen cenſetur in crimine

læſæ maieſtatis humane filios, tamenſi priuentur hæreditate, ac legitima patris committentis illud, non priuari alimentis, ſed de eius bonis alendos eſſe. ita Sanchez conſil. 30. num. 3. lib. 1. Ripa in l. ex factio, §. ex factio, num. 9 ff. ad Trebellianum. Franc. Bec. conſil. 8. nam. 7. Lupus in repetit. cap. per veſtras, in 3. notabili. num. 15. de donatione inter virum, & uxorem, & alij, quos citat, & ſequitur Farinac. in praxi, quæſtion. 115. §. 2. numer. 128.

194 Sed quid in foro conſcientiæ, poſſunt nè licitè filij talium reorum abſcondere ad ſui ſuſtentationem, aliquid de parentum bonis, quæ iam conſciscata ſunt ob crimen hæreſis, aut læſæ maieſtatis, ſi illis non reſeruentur alimenta? Non deſunt, qui abſolutè affirmant eſſe licitum, præcipuè Guillelmus Benedic. cap. Raynuntius, de teſtament. verbo, & uxorem, 195 deciſion. 5. num. 186. Sanchez verò lib. 2. in decal. cap. 16. num. 27. nimis limitans ſentit id habere locum in caſu ſolius extremæ neceſſitatis, in quo omnia ſunt communia. Vnde nullum dubium tunc id fieri poſſe.

196 Sed moderatius, & benignius, vt expediat, reſoluit Caſtrus Palaus, diſt. punct. 11. numer. 25. extendens id ad caſum grauis neceſſitatis, quod in eo poſſit licitè abſcondere, & retinere, quæ ſufficiunt ad eam repellendam, & tale detrimentum excuſandum. Probatur indè, quia in hoc caſu grauis neceſſitas, probabiliffimum eſt obligari Fiſcum ad elemoſynam elargiendam, ergo & Conſtituatnr, quia in eo caſu excuſatur debitor ab obligatione reddendi debitum creditori, vt bene ait Bonacin. diſputat. 3. de contract. quæſt. 8. punct. vltim. §. 1. num.

197 15. final. Qui ad confirmandum magis caſum præſentem diſput. de reſtitution. quæſt. vltim. punct. 1. num. 37. cum Nauarr. Rebellio, & Clauiregia per ipſum. citatis, optimè docet, quod obligatus cedere bonis ſuis, abſcondere, & retinere poſſit, quantum iudicatur neceſſarium. ad tenuem ſui, & illorum, quos alere tenetur, ſuſtentationem, attento ipſius ſtatu, ob eam rationem, quia nullus cum tanto ſuo incommodo reſtituere tenetur. Atque his Regule finis.

*An publicatio bonis mariti hæretici bona
aliquis uxoris publicentur? & contra, an
publicatio bonis uxoris hæretici, vi-
ri bona publicent sub-
iacent?*

REGULA CCCCLXXVIII.

193 **V**niuersaliter loquendo proflus cer-
tum est, ob mariti delictum vxoris
bona, & ob delictum vxoris bona mari-
ti nequaquam confiscari, etiam quoad
199 vsumfructum eorum. Vnde in particu-
lari ex viri crimine quouis est laice male-
fatis diuina, aut humanæ non publican-
tur vxoris dos, (si fuit verè tradita) nec
bona paraphernalia, neque quouis ei ali-
200 quo titulo acquisita. Potest autem vxor
innocens omnia sua bona publicatis mari-
ti bonis, propria auctoritate capere, dū-
modo per testes, vel alio modo probet,
sibi resisteri fuisse tradita, sicque impedit
nè fiscus occupet; quod si de facto occu-
pauit, tenetur eam alere donec restituat.
201 Deio mulier nubens fletur hæretica
amittit dotem, quin etiam reliqua bona
202 in xtra probabilis placitum. Quid si d
contra vir ducat scienter vxorem hære-
ticam? vtraque pars affirmans, & negas,
quod bona perdat, probabilitate non ca-
ret: prædictis annexa nonnulla adden-
tur.

203 **D**e omnimoda certitudine prioris
partis vniuersalis nostræ Regule
constat sic manifestè apud omnes, quia
est valde diffinuum rationi, & iustitiæ re-
pugnans, quod innocens propter delictū
alterius puniatur, nisi à iure expresso sit
hoc statutum; sicuti statuitur à iure, esse
puniendos filios ob parentum delictum,
lese maiestatis diuina, vel humanæ, vt vi-
dimus Regulis præcedentibus: ergo cum
in casu præsentis non sit hoc à iure dispo-
situm, imò contrarium, vt statim in bo-
nis vxoris dicemus, neutrius coniugis bo-
na publicari possunt ob crimen alterius,
sed sola coniugis delinquentis, referua-
204 tis innocentis suis bonis. Confirmatur
ex textu in l. sancimus, C. de penis, vbi
generaliter pro quibuscunque casibus de-
ciditur, vt poene solos delinquentes li-
gent. Tradunt Thomas Sanchez lib. 3. in
decal. cap. 17. num. 1. & Castus Palans di-
sp. 5. punct. 22. num. 1.
205 Ad singula verò particularia descen-
dendo, ob crimen mariti, quodcunque
non publicatur dos vxoris. Parec ex l.
quisquis, ff. vxores sanæ. C. ad leg. Iulian.
maiest. & l. si quis posthac, C. de bonis pro-
scriptis. Atque in crimine hæresis adest tex-
tus expressus, cap. decreuit, de hæreticis

in 6. vbi sic habetur, Decreuit, inquit
felix recordationis Innocentius Papa,
14. quod propter hæresim maritorum vx-
orum, Catholicorum doctes non debeant
confiscari. Afferunt Alberic. in l. Mani-
chæos, num. 1. C. de hæretic. Eymeric 3.
par. direct. quest. 111. & ibi Pegna com-
ment. 160. versic. sed in viam. Decian. in
tract. crimin. lib. 3. cap. 41. num. 10. Farinae
pluribus relatis, de hæresi, quest. 190, §.
3. num. 1. & Sauch. dict. cap. 17. num. 3.
206 Similiter ob hæresim, vel aliud cri-
men viri minime confiscantur bona vxoris
paraphernalia, videlicet, quæ sunt ex-
tra dotem, vt arrhe largitas sponsalitia;
medietas incommuni, quæ constante ma-
trimonio acquisita sunt, & quæ bona
donatione, vel alio titulo vxori parata. Pro
prædictis non est in particulari expressus
inris textus, conuincitur tamen efficaci
ratione, iam supra adducta, quia est val-
de diffinuum rationi, & iustitiæ repugnans,
vt innocens ob delictum alterius punia-
tur. Tradunt communiter omnes, præ-
cipuè citatus Pegna, Sousa lib. 3. Apho-
rism. cap. 1. num. 1. Farinae cum multis re-
latis dict. quest. 190, §. 3. à num. 44. vsque
ad 48. per distinctas ampliationes, & Cas-
trus Palans dicto punct. 22. num. 3.
207 Quibus excitar dubium circa donati-
ones vxori factas à marito, Constante ma-
trimonio, an liberentur à publicatione
res sic donatæ? & quamvis referat, vt
probabilem sententiam negantem cum
Siman. h. de Cathol. institut. c. 9. numer. 10.
Vasquez 1. 3. disp. 169. cap. 1. num. 4. &
cum nostro Azor. tom. 1. lib. 3. cap. 7. quest.
8. sed ipse rectè probabilius iudicat libe-
rari eas à confiscatione; ob eam rationem
quia per mortem ciuilem mariti tales do-
nationes censentur constitutæ, quoad
effectum, nè ad Fiscum transant. Hinc
208 deducit idem Castus, quod si de n. di-
cendum de vestibus, siue pretiosis, siue
vilibus vxori à marito datis, videlicet eas
non confiscari.
209 Notat autem benè Sanchez dict. cap.
17. num. 4. circa Arrhas, à tollendum x-
quiuocationem, quod dupliciter nomen
arrhe solear excipi; primo, pro donatio-
ne, quam facit sponsus sponsæ, seu vir vxori
in pretium dotis acceptæ, vel nobilitatis,
aut pudicitie sponsæ, & sit prop-
ria vxoris per consummationem matrimoni-
nij, vt explicat ipse Sanchez lib. 6. de ma-
trimon. disp. 22. num. 18. atque in hac
acceptatione ob mariti delictum non con-
fiscantur arrhe vxoris, vt dixi. Secun-
210 dō accipitur pro pignore, quod inter
sponfos traditur in signum complendi
marrimonij, quod vulgo dar Segual, ò
Caparra italicè dicimus, sicut in aliis co-
tractibus in signum perficiendi ipsos tra-
di solet; & in hac acceptatione, cum tales
arrhe redeant ad dantem, ac sint proflus
211 zias secundum l. final. C. de sponsal. ob ha-
212

ius delictum confiscatis reliquis ipsius bonis, confiscantur etiam illi. ita ante citatum Sanchez. Cetera in suis quæst. crimin. in quæstion. tangentibus punitionem delictorum cap. 1. num. 29.

- 211 Deinde ut dotis, & aliorum etiam bonorum, & vxoris confiscatio impediatur, debet esse verè tradita, & non sufficere cōfessio viri in aliquo instrumento, nisi simul per testes, aut per fidem rebellionis, vel aliter constet de reali traditione, & enumeratione, alias fiet sine præiudicio Fisci si quis posthac, C. de bonis proscriptis, verific. dos etiam, & l. 1. C. de dote cauta.
- 212 non enumerata. Vnde poterit Fiscus, uti quis alius hæres contra vxorem excipere de non enumerata dote; quamvis in instrumento fuerit renuntiatum exceptioni non numeratae dotis, ita Vmberloeat. post Iudic. Inquisit. quæst. 13. Farin. de hæresi quæst. 190. num. 48. & Castus Palas dict. punct. 1. num. 5.
- 213 Sed quando opponenda à Fisco hac exceptio non numeratae dotis? intra annum à die mortis, vel condemnationis mariti voluit Simanc. de Cathol. institut. tit. 9. num. 69. Valquez l. 1. disput. 169. cap. 2. num. 11. & Sanchez dict. cap. 17. num. 6. ob eam rationem, quia Fiscus in hac re non fruitur peculiari privilegio, sed succedit loco hæredis, qui transiit anno nequit opponere exceptionem non numeratae dotis: ergo neque Fiscus poterit.
- 214 Vtrum autem multo diversam resolutionem Castri Palai dict. num. 5. sic. At salua, inquit, pace tantorum virorum, nescio quo fundameto tempus ad opponendam hanc exceptionem limitetur ad annum, cum videatur expressè decennium esse concessum in authent. quod locum. C. de dote cauta non enumerata, & tradit Farinac. quæst. 15. num. 123. sine. ita ille, & bend.
- 215 Certissimum item est, quod coniug innocens dotem arrhas paraphernalia, & quidquid proprium eius est, publicatis bonis mariti delinquentis, possit propria auctoritate capere secundum l. si quis posthac, C. de bonis proscriptorum. Quamvis enim in iure statutum sit, ut nullus in re propria habeat manum iniectionem. l. si quis in tantum, C. unde vi, & l. extat ff. quod metus causa. quasi in prerogativam tamen matrimonij, id vxori conceditur, ut res proprias detentas à viro, cuius bona confiscantur, propria auctoritate occupet, ita Joan. Lupus rubr. de donationibus inter virum, & vxorem §. 66. num. 18. Conrad. in pract. tit. de bonor. publicat. num. 9. vers. subiungit tamen Farin. tom. 1. quæst. 13. num. 119. & Sanch. dict. ca. 17. num. 3. sine.
- 216 Post autem contingere, ut dos, & alia, quæ naturam dotis induunt non maneat in propria specie, sed ut vxor habeat bona mariti obligata, & hypotheca-

ta; docet, esse irregulariter non tribui hypotheca privilegium retentionis; sanore tamen dotis, & dotalium contrarium concessum merito censetur, si cum hypotheca habeat vxor ipsorum retentionem, & possessionem. Nam ratione versuque simul hypotheca, ac possessionis poterit impedire ipsorum confiscationem, & occupationem fieri à fisco, ita cum Bald. & Roland. & aliis relatis docet Farinac. tom. 1. quæst. 13. num. 118. & assert. Castus Palas dict. punct. 1. num. 4.

- 217 Quid si nihilominus Fiscus de factis, etiam vi dubitans fore de iudicia vxoris dictam dotem, & causa dotalia, vel bona illius occupet? Optime respondet Sanchez dict. cap. 17. num. 8. quod teneatur Fiscus prestare alimenta vxoris, dum dotem non soluit, nec dotalia, seu bona eius occupata non restituit. Ratio est, quia Fiscus succedit loco hæredis, qui ad id obligatur, eo quod alimenta dori, aut bonis dotalibus sunt annexa, ita etiam Castus Palas dict. punct. 1. num. 6.
- 218 Occurrit hic curiosum, & prædicum dubium; quid si maritus hæreticus cum consensu vxoris, etiam sub iuramento sedat fundum dotalem, quem postea Fiscus ob hæresim viri cum reliquis istius bonis occupat, potestne vxor illum repetere? Rectè, & breuiter resoluitur, quod possit ex eo firmo fundamento, quia non debet Fiscus cum tanto detrimento vxoris locuples fieri. ita idem Sanchez num. 9, & 219 Castus Palas dict. num. 6. Neque vim habet obiectio, quod vxor ratione consensus prestari eum iuramento, nequeat repetere fundum ab emptore. Nam non raro fit, ut quis ex alterius persona acquirit, quod ex se acquirere non potest. Acquirat autem ex eo quod Fiscus habet ius reuocandi alienationes factas per delinquentem à tempore commissi delicti, atque hac reuocatione facta, succedit vxor in fundum dotali. ita etiam Simanch. de Cathol. Institut. tit. 9. num. 75, & Farinac. de hæresi, quæst. 190. num. 84.
- 220 Circa vsumfructum dotis, ad dotaliū est difficultas, an publicatis mariti hæretici bonis publicetur simul ille, saltem pro eo tempore, quo maritus ipse potiturus erat? Ratio dubitandi inde insurgit, quia vsumfructus dotis, & dotalium est mariti, dum viuit, ergo cum fiscus succedat in omnibus iuribus delinquentis, succedet etiam in hoc vsumfructu, qui ei debetur. Certum tamen est, & prorsus tenendum, dotem, & reliqua bona dotalia etiam quoad vsumfructum ad vxorem, & non ad Fiscum spectare, ostenditur efficaciter, quia ob hæresim, facta confiscatione bonorum mariti, hic redditur inops, & imponens ad vxorem alendam; sed dos & dotalia dantur pro alimento vxoris; ergo huic reddi debent, ut sibi provide-re possit, alioquin non esset licitum vxori

(vt supradictum) bona dotalis vsuſpare, nec illi reddi debent, ſed retinenda eſſe ſent a ſiſco. Nec valet, quod vsuſfructus dotis pertineat ad maritum conſtante matrimonio, cum hoc ita ſit ad effectũ alendi vxorem; Quare huic reddita dote redditur etiam ipſi vsuſfructus, vt cum proprietate conſolidetur. Docet expreſſe Anton. Gomez l. 78. Tauri num. 4. cum Baldus Nonell. in tract. dotis 7. pat. principal. 17. ſpeciali. argument. textus in l. vbi ad hoc, C. de inte dotium, & cum eis Caſtrus Palauſ, num. 7.

313 Eſt item dubium circa dotem debitam vxori inopi; iuxta anthen. præterea, C. vnde vir & vxor. vbi ſtatuitur. Si vxor pauper ſine dote, aut cum modica dote viro diuiti nabit, quartam partem bonorum vir eſſe illi adiudicandam, hoc poſito dubitatur, an publicæ viri bonis, publicetur etiam hæc quarta pars? Fundamentum dubitandi hæc ſumitur, quia talis quarta pars, quæ vxori loco dotis assignatur, ei non debetur viuente viro, ſed ſe habet ſicut legitima, quæ tantum eſt debitum filijs poſt Mortem patris; ac huius bonis conſcificatio, maxime ob crimen læſæ Maieſtatis, conſcificatur ſimul legitima filiorum: ergo publicatis bonis mariti, publicabitur, & iſta quarta pars.

314 Vera tamen, omnino, & communis eſt ſententia negans hanc publicari, quamuis propter crimen læſæ Maieſtatis viri bona publicata ſint. Docent Socius, conſ. 231. num. 7. & 17. vol. 4. Plores conſil. diuerſi 30. num. 4. & ſeqq. Farin. diſc. qu. 25. num. 133. Sanch. diſc. cap. 17. num. 11. Probatur ſic, quia ratione matrimonij contracti, iuxta diſpoſitionem diſc. Authen. obligatur maritus quartam partem ſuorum bonorum vxori pauperi largiri, ſed debitis ex contractu tenetur ſiſcus, vt diſcemus Regula ſequenti ſicut alius heres extraneus, ſatiſfacere; ergo, &c.

315 Fundamentum dubitandi non eſt firmum, quia magnum reperitur diſcrimen inter iſta duo debita quartæ partis vxoris, & legitime filiorum, nam primum eſt ſtriſſius, cum procedat titulo oneroſo. & ratione contractus matrimonij; ſecundum, verò minus ſtriſſum ſolo titulo ſucceſſionis. Vnde merito conſcificatur legitima, non verò dicta quarta pars ita Caſtrus Pal. diſc. punſ. 13. num. 8.

316 Qui ſtatim num. 9. cum Sanchez. diſc. cap. 17. num. 11. bene aduertit, quod doctrina tradita illius quartæ partis, &c. non habeat locum caſu, quo mulier bis nupſiſſet, & noſuiſſet à priori viro eam partem exigere, quia tunc non poteſt extrahere, ipſam ex bonis ſecundi mariti publicatis, cum ſupponatur, quod tunc non ſit pauper, quia non caruit exigere partem.

317 quartam ex bonis primi mariti. Sed quid ſi reuera paupertate præmatur? Reſponder bene idem Caſtrus Palauſ adhuc

habere ius exigendi quartam ex vi citate authen. præterea C. vnde vir & vxor. quia ſorte prior maritus non habuit bona, ex quibus illi quarta pars ſuſtentationi competens adiudicari poſſet; ergo ſuppoſita paupertate à ſecundo marito exigenda.

318 Præterea, ſi mulier contrahat matrimonium cum viro, quem prius cognouiſſe eſſe hereticum, huius bonis ob hæreſim conſcificatis, dos ſimul vxoribus conſcificatur. Habetur expreſſe in citato cap. decreuit de hereticis in 6. ibi, Niſi mulieres ipſæ cum viris matrimonia contrahant, quos hereticos tunc eſſe ſciebant. Tradunt Gloſſ. ibidem, Pegna 3. par. direct. comment. 160. verſic. an hæc tractat. Bonac. diſput. 3. de contract. quæſt. 8. punſ. ult. ſ. 1. num. 16. Farin. cum multis reſatis de hæreſi qu. 90. ſ. 3. num. 13. & Sanchez diſc. cap. 17. num. 17.

319 Cum citatis item Farinac. & Sanch. ac cum alijs; duo bene notat Caſtrus Palauſ diſc. punſ. 13. num. 10. Primum, quod in dubio præſumatur ignorantia, & onus probandi competat ſiſco, notam fuiſſe vxori hæreſim mariti, vt dos illius conſcificari poſſit. Secundum, hanc poenam conſcificandi dotem vxoris contrahentis matrimonium ſciatur cum heretico non incurri ipſo facto, ſed per ſententiam iudicis, quia in diſc. cap. decreuit nullum eſt verbum indicatus poenam ipſo iure.

320 Addit etiam idem Caſtrus Palauſ diſc. num. 14. ex Bouacin. vbi ſupra, & Sanchez diſc. cap. 17. num. 19. liberari prout dotem à poena conſcificationis, ſi marito tradita ſit cum hoc onere, vt ſoluto matrimonio, alteri tradatur. Ratio eſt, quia tunc non poteſt, ſicut quodlibet aliud fidei commiſſum, in perpetuum publicari, ſed tantum pro eo tempore, quo mulier eius vtilitatem erat perceptura.

321 Occurrit hic non leue dubium, an quando mulier ſcienter nupſiſſet heretico, præter amiſſionem dotis ſit etiam condemnanda in priuatione aliorum bonorum, quæ vxoris ſunt propria? partem negantem abſolute tenent Sanchez diſc. cap. 17. num. 13. & Bonac. loc. cit. verſic. aliqui videntur aſſerere. Probatur primò, quia in allegato cap. decreuit tantum eſt ſermo de dote, ergo non eſt facienda extenſio in penali-

322 bus. Item quia nimis durum, & diſſonum rationi apparet eadem poena generali conſcificationis puniri mulierem ſcienter heretico nubentem, quæ puniatur ipſe hereticus, cum in acquiſitione ſucri nulla videatur eſſe inſupendo, ob quam dignum ſit conſcificatio: quæ probationes licet non conuincant, hanc tamen partem probabilem efficiunt.

323 Cæterum partem aſſerentem merito probabiliorum iudicat Caſtrus Palauſ diſc. punſ. 13. num. 13. nempe mulierem ſcienter heretico nubentem poſſe condemnari ad amiſſionem omnium bonorum, quæ tunc tempore contracti matrimonij habue-

buerit. Sic ostenditur, quia per textum. dicti cap. decreuit nihil statuitur de confiscatione dotis expresse, sed per quandam consequentiam sic confiscanda inferitur, & gratia exempli ibi dos nominatur, vendit sub nomine dotis alia dotalia, & quouis vxoris bona comprehenduntur. Defendunt hanc partem Simanc. de cathol. institut. 9. num. 74. Vasquez l. 2. disp. 169. cap. 1. num. 13. Didac. Canter q. crimin. de quæst. tangent. puni. delict. cap. 1. num. 3. sine, & num. 14. ac Farinac. de hæresi quæst. 190. §. 5. num. 94.

234 Extenditur autem à prædictis Doctoribus non solum ad bona, quæ possidebat mulier tempore matrimonij contracti, sed etiam ad medietatem lucri constante matrimonij acquisiti. Quod verum habet, quia talis mulier condemnatur ad hanc priuationem bonorum non præcisè propter crimen ab ea commissum contrahendo matrimonium scienter cum hæretico, sed quia sic contrahens, & in tali matrimonio perseverans sit suspecta de hæresi, & fauorix hæreticorum, atque ob hanc suspicionem, & fauoriam dicta confiscatione bonorum puniri potest. ita Glossa in dict. decreuit, versicimò ipsa est, & versic. ideo contra ipsam, ac ibi Ioan. Andr. verb. sciabant. Geminian. num. 2. versic. nota Farinac. de hæresi, quæst. 190. nu. 30. & Castus Palaus dict. punct. 12. num. 11. vers. Hiaut.

235 Verum si mulier à principio in contrahendo matrimonio cum hæretico ignoranter processit, quamuis postea eius hæresim cognouerit, ipsumque comiretur, & non denunciaret, propterea nequaquam condemnari debet ad confiscationem bonorum, cum non censeatur peccato illius consentire. ita Iul. Clar. lib. 5. recept. qu. 78. nu. 15. Peregrin. de iure fisci lib. 5. tit. 1. n. 83. Farinac. reuers. Bonacina ro 1. quæst. 25. nu. 11. Sanchez dict. cap. 7. num. 14. & Castus Palaus dict. punct. 12. num. 13.

236 Est tandem aliqd graue dubium, circa quod prædicti duo grauissimi Auctores Thom. Sanchez & Castus Palaus inter se contrauerunt, nimirum an si contra Catholicum vir ducat vxorem hæreticam incurrat poenam confiscationis bonorum. Sanchez dict. cap. 17. num. 27. partem negantem absolute tenet, cui videtur consentire Bonacina disp. 3. de contractibus q. 8. punct. vltim. §. 1. num. 16. Ducitur inde, quia textus in dict. cap. Decreuit, loquitur de dote, hanc autem non habet maritus; ergo &c. Item quia mulier, attenta huius fragilitate, & marito subiectione, maiori periculo peruersionis se exponit sic nubendo, quam vir, ergo est dispar ratio de viro, ac muliere, & consequenter non debet esse eadem poena vtriusque.

237 Nihilominus Castus Palaus dic. punct. 12. num. 16. oppositam partem affirmantem ruetur. Primò soluendo rationes in contrarium, quia sub nomine dotis, vti iam

dictum omnia vxoris bona continentur. Et quia licet ob fragilitatem, & subiectionem marito grauius periculum peruersionis inueniatur in femina, quam in viro; hæc alia tamen parte ob vehementem amoris passionem quandoque in viro maius periculum addit. Vnde prohibito strictissime Iudis, ne alienigenas ducerent; Nam, certissime, inquit sanctus textus, auertere

238 corda vestra. Dein conatur ostendere, quod in dict. cap. Decreuit, si bene perpendatur non sit imposita poena confiscationis dotis mulieri scienter cum hæretico matrimonium contrahenti, sed quod dispositioni iuris communis relinquitur, 239 &c. Saluo ramen meliori iudicio, vtræque pars mihi probabilis videtur: atque hic Regula finis.

Qualiter fiscus debet satisfacere creditoribus delinquentis, cuius bona publicantur, ut hic liber nunciat ab obligatione illis restituendi.

REGVLA. CCCCLXXIX.

240 **F**iscus alicuius Delinquentis bona, publicans tenetur satisfacere omnia eius debita, ante crimen contracta; secus de contractis post, nisi in vtilitatem ipsius criminosi cesserint. In dubio spectat ad fiscum onus probandi post delictum fuisse contracta. Si partem bonorum fiscus publice, pro parte debet satisfacere creditoribus; quos constat tales esse summaria, informatione facta, & sufficienti si fiscus conuincatur via executiua, ubi delinquens eadem conueniri poterat. Dicta verò obligatio satisfaciendi intelligitur pro vitiis bonorum confiscatorum, & non vltra. 241 cessi non sit factum inuentarium. Item intelligitur ex bonis confiscatis, & incorporatis, non ex debitis postea confiscandis: ex bonis item suis in eo territorio, ubi adsunt creditores: quibus satisfacere debet fiscus, priusquam sibi pro expensis factis; prius etiam obligatur, ipse ad hanc satisfactionem creditorum, quam fideiussor delinquentis. Hic tandem facta iam confiscatione, liberatur ab obligatione restituendi, etiam si ad pinguiorem fortunam deueniat; nisi forte ex gratia principis bona confiscata ei reddantur.

242 **E**x contentis in hac Regula apud omnes multa ex iure, & ex communi doctrina sunt prorsus certe, pauca vero dubia, & controuersa, quæ expenduntur. Certum est primo quod fiscus publicans bona alicuius criminosi tenetur satisfacere omnia illius debita ante crimen contracta. Ratio est, quia fiscus quâvis non sit hæres, cum viuenti condemnato

- to succedat, habet tamen loco heredis. Vnde quemadmodum heres ad debita soluenda defuncti, ita fiscus ad debita soluenda condemnari. Item quia fiscus nequit capere nisi bona delinquentis, & talia censentur solum ea, quæ deducto ære alieno superfluum. Ita expresse in l. non possunt 11. ff. de iure fisci, & affert Castrum Palasus d. 1. p. 1. punct. 25. num. 1.
- 246 Tenetur tamen fiscus ad omnia debita ad quæ delinquentis obligatus erat, siue ex commodato, mutuo, de posito, legato, fidei commissio, aut aliunde, siue ad illa civiliter, siue naturaliter solum obligetur, cum sit vniuersalis succesor succedens in omni actione actiua, & passiva delinquentis. Deducitur etiam ex textu in l. ex factis ff. ad Trebellian. & in l. Papinian. §. meminit ff. de inofficioso testamento, & alibi, vt refert Farinac. tom. 1. quest. 35. d. n. 169. & de heresi quest. 190. num. 28. ac Castrum Palasus ibidem.
- 247 Certum item est, quod teneatur fiscus satisfacere debita ante delictum contracta non verò ad satisfactionem eorum, quæ post crimen commissum contracta sunt (nisi constet in utilitatem delinquentis, & obsequenter fisci cessisse). Ratio est, quia ex bonis iam prius fisco obligatis solui posteriora debita, repugnat iustitiae, & æquitati, ergo, &c. Ita Sanchez dict. cap. 23. nu. 76. & Bonacina d. 1. p. 3. de contract. qu. 8. punct. 5. §. 4. num. 1. quibus addo Castrum Palasum dict. punct. 26. num. 3.
- 248 Est autem aliquantulum controuersum, quando dubitatur, an post delictum sint contracta debita, ad quem spectet hoc probare? Non desunt qui affirmant, præcipue Didac. Camtera quest. crimin. rubr. de heresi. cap. 1. num. 21. spectare ad opposentem quicunque sit. Verius tamen, & magis commune inter auctores, onus probandi id incumbere fisco. Ostenditur inde, quia constet de debito, & de obligatione, ergo vt fiscus se iubeat liberet, debet probare post delictum promanasse. Item quia nullus præsumitur delinquere, nisi probetur, ergo aequè contrahere in præiudicium fisci. Ita Sanchez & Bonac. loc. cit. Farinac. dict. quest. 190. num. 18. & Castrum Palasus dict. punct. 26. num. 4.
- 249 Quod ibidem bene sic addit. Quod sic, inquit, delicta annexa non sit poena confiscationis ipso iure, sed veniat imponenda, tenetur eodem modo debita soluere, ac si ante delictum contracta essent, quia tunc delinquentis obligare sua bona creditoribus potest, cum non sint fisco propriè obligata, & quasi hypothecata, alias posset omnia bona in tertias alienata auocare hypothecaria actione, quod est falsum, vt bene dixit Boslin tit. de bonorum publicatione, num. 181. Farinac. 1. par. praxis, q. 35. n. 190. ita ille, & bene.
- 250 Præterea certum est, si fiscus solum publicet partem bonorum delinquentis, quod pro parte tantum teneatur creditoribus satisfacere. Habetur decisum l. fin. C. de debitoribus ciuit. lib. 1. ibi pro rata eorum, quas possident conueniantur, & ita Simanchas de Cathol. instit. tit. 9. n. 122. Bonac. d. 1. p. 3. de contract. quest. 8. punct. 6. vlt. §. 4. num. 1. Farinac. dict. quest. 35. nu. 178. & Sanchez dict. cap. 23. num. 74. & 90.
- 251 Si confiscatio, item non fuit omnium bonorum, sed partem tantum, aut si omnia bona fuerint confiscata, pars tamen delinquenti reddita est, eo casu fiscus solummodo pro rata illius tenetur satisfacere creditoribus, ac similiter condemnatus pro parte residua obligatur; Decisum habetur l. C. de fideiusoribus, ibi, si Lyfias adempta parte bonorum exulare iussus est, non nisi pro parte, quam retinuit, creditoribus obligatus est. Sic manifestè ostenditur, quia obligatio ista satisfaciendi annexa est bonis confiscatis; Vnde si res ipsa applicetur fisco omnia bona, sed tantum pars, & partem retinet condemnatus, pro parte solum fiscus, & condemnatus tenebatur, & inter utramque obligatio diuiditur.
- 252 Obijciat tamen quis, quod ex facto debitoris non possit ius creditorum deterius fieri, ac si posito delicto, & confiscatione facta, creditores non possint à debitore integrum debitum petere, sed partem tantum, & aliam partem à fisco, coram ius deterius reddetur cum in plures partes diuiditur, ergo in isto casu, non debet admitti debitorum diuisio, sed affirmandum, quod vterque teneatur debita soluere, prout creditoribus exigere placuerit.
- 253 En certum omnino, & in iure fundatum responsum, verum esse, quod ex persona heredum non immutetur conditio obligationis, sed quod possint creditores à quouis hærede bona sui debitoris obligata habente integrum debitum exigere, l. 2. §. 1. ff. de verbor. obligatione, In casu tamen præsentiter est à iure statutum, vt patet ex l. 2. vbi Bald. & Salicet. C. ad legem Iuliam de vi publi. & l. si marito, vbi Glossa ff. soluto matrimonio, & dict. l. 1. C. de fideiusoribus, quia repugnante voluntate ipsius debitoris quis occupat bona, ex quibus tenebatur creditoribus satisfacere. Vnde consonum est rationi, vt pro rata obligetur sioquin relicta debitori tota obligatione satisfaciendi, confiscatio partialis sæpè confiscationi absolute æquivaleret, quod iustitiam repugnat ita Simanch. de cathol. instit. tit. 9. num. 122. Farin. dict. qu. 35. num. 78. & Sanchez. alijs relatis dict. cap. 23. num. 88.
- 254 Dein fiscus in satisfaciendo creditoribus hanc normam sequare tenetur, vt primo satisfaciatur illis, quos tales esse innouerit suorum tantum examine veritate inspectis, neque expectaturus est diffinitivam sententiam deducitur manifestè ex l. si quis post-

- pothac, in principio, C. de bonis proferipe, & ibi Salicet. in fine Farinac. dict. quæst. 25. num. 176. Clarus prædict. quæst. 78. vers. Sed quæro, & Sanchez. dict. cap. 12. num. 81. cum alijs relatis. Probatur efficaciter, quia delinquens illo tantum examine summario, & veritate inspecta tenetur debita solvere ergo ad idem obligabitur fiscus, qui loci illius fabrogatur.
- 257 Rursus fiscus obligatur satisfacere pro viribus bonorum confiscatorum, & nequaquam ultra quamvis non confecerint inventarium illorum. Ratio est, quia fiscus raturum ratione bonorum obligationem habet satisfaciendi creditoribus: ergo nequit obligatio excedere ipsa bona acceptata.
- 258 Nec valet argumentum inde sumptum quod heres non sciens inventarium, reneatur debitis satisfacere ultra vires hereditarias. Si vero non fecerit, authent. de herediabus, & falsoidia, & authent. Sed cum testator in fine C. ad legem falsid. Quia hoc in fisco non habet locum, cum non sit propriè heres, ac proinde obligatus non maneat conficere inventarium. Ita Bart. in l. 1. San. bona, & ibidem Alexand. in additionibus ff. de iure fisci Clarus prædict. quæst. 78. num. 90. Peregrin. de iure fisci lib. 3. tit. 1. num. 63. Farinac. dict. quæst. 25. à num. 83. & Sanchez dict. cap. 12. n. 83.
- 259 Fiscus item debet satisfacere creditoribus ex bonis confiscatis, & incorporatis, non verò ex debitis postea confiscandis. Nam sicut ipse debitor delinquens non poterat creditoribus iniuri dare in solutum nomine sui debitoris, uti de uelut ex l. cum à quo, & ibi Bald. & Salicet. C. de solutionibus, ita neque fiscus qui loco debitoris subrogatur, id facere valet. Tradit cum alijs relatis Farinac. dict. quæst. 25. num. 174. & num. 175. & cum eo Castus Pal. dict. punct. 26. num. 7.
- 260 Exhibenda etiam à fisco satisfactio creditoribus vnius territorij ex bonis ibidem confiscatis, & non ex confiscatis alibi. Pater, quia creditor satisfaciendum est eo in loco, ubi contractus fuit celebratus, & non in alio, ipso creditore inuito, iuxta, l. si qui certo, & ibi Barrh. ff. de eo, quod certo loco, & quemadmodum quilibet fiscus bona sua in suo territorio occupare potest, & non alia. ita debita ibidem contracta satisfacere tenetur, & non alia.
- 261 Si autem creditores vnius territorij instarent sibi satisfieri ex bonis alibi confiscatis, & ad diuersum fiscum pertinencibus, haud obligaretur fiscus illis solvere, quando bona confiscata, in illo territorio sufficiunt.
- 262 Nam quamvis creditor, qui habet bona debitoris hypothecata, possit ex quibusvis illius bonis, etiam in alio territorio sitis, petere sibi satisfieri secundum textum in l. 1. creditoribus, & de distr. pignor. post executam tamen confiscationem, nequit id fieri, ne fiscus vnius territorij priuatur
- omnibus bonis confiscatis sibi presentibus, altero fisco illa permittente. Ita Farinac. dict. quæst. 25. num. 173. relatis Cyno Petr. Bald. & Angelo; in l. ex facto & del. herediabus instituto. Clar. prædict. quæst. 28. & Castus Pal. dict. punct. 26. num. 8.
- 263 Qui ibidem cum tatis Farinac. Claro & Sanchez bene addit, casu quo vnus territorij bona ad soluenda debita ibidem contracta non essent sufficientia, ex bonis in alio territorio sitis debet tunc creditoribus satisfieri, cum absolute sint bona delinquentis, qui est obligatus, atque huius obligationis satisfactio preferenda est iuri per fiscum acquisito.
- 264 Vtcrius id controversum est, indicio tamen ita se habere. quod teneatur fiscus creditoribus satisfacere, priusquam satisfecerit ipsius delinquentis, quia huius loco fiscus subrogatur. Vnde si creditor debitorum Exigat à delincente, poterit hic excipere excussionem faciendam à fisco in bonis confiscatis, sicuti poterat excipere excussionem faciendam à debitore, si hic non deliquisset ex authent. present. C. de fideiussoribus authent. Quod si debitor, C. de pignoribus. Ita multis relatis Farinac. dict. quæst. 25. n. 171. & Sanchez. dict. cap. 12. n. 79. reiectis alijs aliter sententiaribus.
- 265 Non caret tamen certitudine illud, si delinquentis bona non sufficiant ad satisfaciendum creditoribus, & fisco pro expensis factis in condemnatione illius, & bonorum, confiscatione, debet Fiscus satisfacere prius creditoribus, quam sibi. Probatum quia creditoribus erat iam ius acquisitum tempore confiscationis: ergo &c.
- 266 Item, & præcipue quia Princeps suis expensis tenetur delinquentem persequi l. 1. C. de muliere, quæ se publicè commisit & ita Baiard. ad Clarum, quæst. 78. n. 169. lib. 5. Bonacin. disp. 3. de contract. quæst. 8. punct. 11. & Sanchez dict. cap. 12. num. 93. quidquid in contrarium dicant Peregrin. de iure fisci, lib. 1. tit. 1. num. 293. & Match. de afflictis cap. 1. §. de bona committentiam, num. 190. rit. quæ sint regia. in casibus fraudum, ex eo ducti, quod fiscus in hoc tractet vtiliter negotium creditorum.
- 267 Sed hoc merito rejicit, & alia huc spectantia addit Castus Palus, dict. punct. 26. num. 11. sequentibus verbis. Quod, inquit fundamentum infirmum est, cum potius negotium creditorum infirmetur, tum ob expensas factas, tum quia transferretur debitum in potentiorum, quæ est Fiscus. Adde punishmentem delinquentium non creditoribus, sed reipublice pertinere.
- 268 Idem quod dictum est de creditoribus fisco preferendis, dicendum est de pena imposita à fisco pro reparatione alicuius damni illati à delinquentibus: hac enim pena preferenda est cuilibet aliz penæ fisco applicandæ, quia damnum passus est creditor, cui delinquens iure natura satisfacere

- cere erat obligatus. Ergo Fiscus succedens in iuribus tam actibus, quam passivis delinquentis, hanc tenetur satisfactionem. prestare priusquam sibi bona delinquentis applicet. Sic Farinacius, quest. 15. n. 186. vbi testatur sepius se vidisse servatum: Cõsentit Sanchez lib. 3. cap. 12. in fin. Bonac. dict. disp. 3. quest. 8. punct. 2. vlt. §. 4. sine hac ille, & persequitur ite.
- 269 Secus vero, inquit, dicendum est de pœnâ pecuniaria imposita delinquenti, nõ in reparationem alicuius damni, sed pro delicto commisso, applicanda tamen alicui prius: hæc enim pœnâ preferenda non est pœnâ fisco applicanda, si bona delinquentis utrique solvenda non sufficiunt, quia fiscus in hac parte dignior est, & prius illi satisfieri debet. l. 1. C. de pœnis fiscalibus creditores præfer. lib. 10. l. quod placuit ff. de iure fisci, & tradit Farinac. supra n. 188. cum Conarr. variat. resol. lib. 1. cap. 16. n. 8. Claud. Barrant. reg. crimin. 140. num. 1. Sanchez lib. 3. cap. 12. n. 94. Clarus præf. lib. 5. quest. 78. nu. 31. verbi videlicet quandoque. hæc Caltrus Pal. quæ approbo.
- 270 Quoad modum item conveniendi fiscum, vt creditoribus satisfaciat, si delinquens poterat conveniri via executiva, eadem etiam sine dubio poterit fiscus conveniri, & obligari solvere. Ratio est, quia fiscus non gaudet privilegio, nisi in casibus à iure expressis l. 1. & ibi Cynus, C. de petitione hæreditatis l. quod placuit, ff. de iure fisci. ita cum alijs relictis Sanchez ibidem num. 80. & Caltrus Palaeus dict. punct. 16. num. 10.
- 271 Qui cum Barboza, in l. si constante §. fin. a. num. 19. ff. soluto matrimonio, rectè addit quod nequeat conveniri fiscus coram iudice delinquentis, quamvis instantia fuerit incepta contra delinquentem, sed necessario sit conveniendus coram Iudice proprio. Ratio precipua est, quia fisco à iure concessum fuit, vt nunquam possit conveniri, nisi coram proprio iudice iuxta l. 1. & alijs C. vbi causæ fiscales, l. 2. C. si adversus fiscum, l. cum eorum C. de sentent. & interlocut. omnium iudicium, l. 3. C. de fide instrument. lib. 10. l. si constante, §. fin. ff. soluto Matrimonio, nec alicubi apparet Exceptio, casu quo causæ acceptæ est coram alio iudice, ergo conveniri debet Fiscus coram iudice proprio.
- 272 Tandem certissimum est, quod facta iam confiscatione, liber maneat delinquens ab omni obligatione, satisfaciendi creditoribus, etiam si postea ad pinguorem bonorum acquisitionem ascendat. Patet inde, quia obligatio satisfaciendi creditoribus extincta in delinquente tota transfertur in Fiscum ex textu in l. si debitori ff. de fideiussoribus, ibi, si debitori deportatio interrogata est, non posse pro eo fideiussores accipi, scribit Iulian. quasi tota obligatio contra eum extincta sit & idem deducitur ex l. 1. C. de fideiussoribus, ita Simanch. de
- Cathol. in h. tit. 9. num. 122. Valquez 1. 2. disp. 169. cap. 3. num. 10. Peregrin. de iure fisci lib. 5. tit. 1. num. 55. Farinac. tom. 1. quest. 17. num. 177. & de hæresi quest. 190. num. 19. Sanchez dict. cap. 12. num. 86. & 87. Caltrus Palaeus dict. punct. 16. n. 12.
- 274 Debet tamen intelligi primò dummodo bona confiscata sint sufficientia pro solvendis debitis cum solum iuxta illorum valorem susceperit Fiscus obligationem, ita idem doctores Farinac. dict. quest. 190. num. 29. Valquez num. 11. Sanchez. nu. 89. & Bonac. disp. 3. de contract. q. 8. punct. vlt. §. 4. num. 3. Vnde si aliqua debita non fuerint soluta, propterea quod bona confiscata nequaquam sufficienter ad solutionem omnium, & condemnatus deveniat ad pinguorem fortunam, tenetur ex bonis denno acquisitis satisfacere cum obligatio satisfaciendi illis debitis non fuerit extincta, sed suspensa quando satisfacere non poterat. ita idem doctores.
- 275 Secundo debet intelligi, quod non maneat delinquens obligatus satisfacere creditoribus, si bona confiscata fuerint sufficientia solutioni, dummodo potuerit creditores bona à fisco recuperare, & negligentia sua non recuperavit. Secus verò si non potuerit, aut ex defectu probationis, vel quod magnis expensis opus esset, nam non videtur iustum sine culpa, sua debito privari. ita Sanchez, dict. c. 12. num. 91. quod prima fonte difficile appareret, & tantum vt probabile admittendum videtur.
- 276 Vnde oppositum credit probabilis Caltrus Pal. dict. nu. 1. propè finem. Dicitur, quia delinquens non est in causa, cur deficiant probationes creditoribus, aut cur in recuperando debita sint requisitæ magnæ expensæ, cum vtrumque alienum sit à suo delicto, & prima obligatio, ergo non debet cogi illis satisfacere, cum iam quantum est ex parte sua plenè satisfecerit translatâ obligatione in Fiscum: alioquin bis idem debitum cogetur solvere, primo cum bona sufficientia solutioni in Fiscum transferret, secundo cum ipsum debitum effectivè solvit ita Caltrus ferè totidem verbis, cui adhæreo.
- 277 At quid si post factam confiscationem omnium bonorum, illa ex gratia Principis condemnato reddantur? Certum præfatus est quod tunc creditoribus satisfacere teneatur. Ratio est, quia illa obligatio satisfaciendi, quæ ratione bonorum publicatorum translata fuerat in Fiscum: iterum redit ad debitorem: quod si non omnia bona reddantur, sed tantum pars aliqua pro parte conveniri poterit. Probatur ex textu, in l. 3. vbi Bald. Angel. & Salicet. C. de sentent. passim. Tradunt Simanch. de Cathol. in h. tit. 9. num. 122. Bonac. disp. 3. de contract. quest. 8. punct. vlt. §. 4. proposit. 2. num. 3. & pluribus relictis Farinac. tom. 1. quest. 15. num. 178. & 179.

178 Talis autem condemnatus non excusatur ab obligatione creditoribus satisfaciendi eo capite quod per negligentiam noluerit bona à Fisco recuperare: Nam sufficit habere ius recuperandi, ut conneniri possit. Ita Farinac. ibidem, num. 180. ex textu in l. penult. ff. de sentent. passis, Glossa, in l. 4. eodem tit. & Aug. in l. si debitor, in fine, C. eodem tit.

179 Limitat tamen idem Farinac. num. 171. cum Hostia Eodem Perus. tract. de restitut. in integrum 2. par. quest. 97. art. 3. nu. 15. & cum alijs, quod non habeat locum, casu quo publicatis bonis delinquentis debitoris Fiscus voce pratoris iniunxisset, ut intra certum tempus quicunque creditores compareant, & de suo credito notificent, quo elapso, & de credito haud notificato, ad aliquid exigendum non sint admittendi ex vi alicuius constitutionis specialis consuetudinis, vel statuti.

180 Nam tunc si creditores in exigendo debito negligentes fuerint, illud amittunt, neque poterunt Fisco, & consequenter neque debitorem, cui bona fuerint restituta amplius molestare, cum iam Fiscus aduersus creditores praescripserit, qua praescriptione illorum extinctum manet, nec iterum reuiviscere potest. ita etiam Castrus Palanus ibidem num. 15.

181 Ultimo loco cum ipso Castr. n. 56. post Farinac. ex alijs relatis dict. q. 15. num. 178. & Sanchez dict. cap. 22. num. 92. illud diligenter advertendum. Quod fideiussor condemnatus non de obligatione satisficere creditoribus, casu quo forte fiscus non satisfecit. Nam fideiussor in defectu principalis succedit. Habetur decusum in l. 1. C. de fideiussor. ibi. Verum qui pro eo fidem suam adstrinxerint, conneniri possunt, & l. sententia, C. eodem tit. Atque his Regulae praefens terminatur.

Quibus personis applicanda bona, maxime ob haereseum confiscata? & per quem Iudicem applicatio facienda?

REGVLA CCCCLXXX.

182 **L**oquendo in communi, si cōfiscata sit facta à Principe ob crimen aliquod, ut l. x. maiestatis, bona confiscata regio fisco applicantur, si verò fiat ab inferiori Iudice, cum tunc confiscatio de iure communi comprehendat etiam bona extra territorium confiscantis sita nō huic sed domino talis territorij applicata manent, quod intelligi debet sub varia

183 distinctione, & explicabitur. Si autem sit sermo de bonis confiscatis ob crimen haereseis, ad summum Pontificem spectat determinare cuiusnam illorum applicatio facienda, ita ut sine illius consensu Domini temporales nihil de ipsis disponere pos-

184 sint. Attento item iure communi sed attentis varijs constitutionibus summorum Pontificum trimembris inter dueros sit diuisio bonorum ob haereseis confiscatorum statim indicanda, merito retinenda, quidquid aliqui contra eam sentiant. Ex

185 vi tamen aliarum constitutionum aut ex vi consuetudinis, praescripta hoc de applicandis haereticorum bonis publicatis; in duersis regnis vbi Francia, Hispania, &c. diuersimode se habet vt diceret. Tandem

186 Principes, ac domini temporales mandatis Inquisitorum obedire debent, alias de bonis confiscatis participare nequeunt

187 **N**on indiget probatione prima pars regulae praesentis, cum de se constet, vt ait Castrus Palanus disp. 5. punct. 3. num. 1. bona scilicet confiscata ob crimen aliquod, ut l. x. maiestatis humanae, & alibi ob crimen contra naturam, regio Fisco competere, quando confiscatio fuit facta à Principe absoluto.

188 Quod additur immediate, si à Iudice inferiori facta sit confiscatio, quae secundo ius commune se extendit, vt iam alibi diximus, ad bona extra territorium confiscantis sita, hac non esse applicanda ipsi Iudici confiscanti, sed Domino loci in quo sunt, ostenditur argument. textus in l. Quicunque §. vniuersi vers. Quod si fecerint; ibi in cuius territorio est C. de haereticis, l. fin. C. de bonis vacantibus lib. 10. l. rutores §. haereticis & ibi Bart. ff. de administratione rutorum, ita affirmat Farinac. plures referens, tom. 1. quest. 35. num. 101. Clarus in pract. quest. 78. vers. sed hic quero. Sanchez lib. 2. in decal. cap. 30. num. 34. & Castrus Pal. dict. num. 1.

189 Vbi hoc idem cum citatis auctoribus sub varia distinctione expendit, & plura compendiose resoluit. Primo quod debeat intelligi, dummodo dominus illius loci vbi bona sunt sita, habeat ius confiscandi, & non aliter. Si enim eo careat, Iudici confiscanti applicanda sunt talia bona, cum cesset tunc iurisdictio num confusio, quae est potissima ratio, cur bona extra territorium confiscantis sita, & per eum confiscata ipsi non applicentur. ita, dict. Castrus Palanus cum Farinac. Clar. & Sanchez citatis.

190 Secundo, quod sit intelligenda resolutio tradita de solis bonis immobilibus: sic testantur iidem Farinac. post non paucos relatos, num. 108. Sanchez ibidem, & Castrus Palanus dict. num. 3. Ratio est, quia bona mobilia semper delinquentis personam comitantur, neque territorio circumscriptibuntur, ac propterea confiscanti competunt, iuxta eorum in cap. 1. §. si Iudex, de visibus feudorum in illis verbis, Dominus eius omnia bona mobilia sub sacramento Iudici repraesentet; tamen si contrarium, resse Claro dicto quest. 78. vers. sed hic

hic quero in fine Mediolani seruetur.

- 291 Tertiò, quod debeat ita sumi prædicta doctrina, quamvis bona iudicis publicantis pertineant ad ipsum iure directi domini, nihilominus feudatario, & non domino directo confiscanti applicanda. sine. Copiosè id ostendit Farinac. ubi supra num. 102. & sequentibus, cum pluribus, quos refert, præsertim cum Roland. consil. 78. §. n. 3. vfg. ad 22. volum. 2. Probatur breuiter sic, quia Vassallus infeudatus per dominum de mero, & mixto imperio non solum possidet multas, suorum subditorum, vt cum Bart. tradunt diuersi auctores in Imperium, si de iurisd. omni iudic. sed etiam habere debet confiscationes bonorum, cum ipse conceatur vt procurator sibi in rem suam.
- 292 Addit autem Castus Palas prope finem dicti num. 1. per sequentia verba: Excipe, inquit, nisi crimen, ob quod sit bonorum publicatio sit læsæ maiestatis aduersus dominum directum, quia tunc domino directo pertineant ea bona, etiam si extra territorium ipsius sint in, sicut. 6.
- 293 Quoniam minime sibi facit. Nisi forte bona illa sint in feudum, vel emphyteusim. accepta à feudatario, quia tunc ipsi feudatario applicantur, vt utile dominium, cum directo consolidatur, ne ex delicto vassalli infeudati detrimentum feudatarius patiatur, & probat expresse textus in c. 1. §. illud, extra de prohibita feudi alienatione Roland. consil. 78. per totum, volum. 2. & consil. 73. vol. 4. Farinac. alios refert; quæst. 25. num. 105. & sequentibus. hæc ille, quæ omnino approbo.
- 294 Notat autem bene ibidem Castus Palas, casu quo sententia confiscationis non comprehenderet expresse bona, quæ sunt extra territorium confiscantis, quod tunc possit Dominus alterius territorii, si delinquens eius subditus sit, ratione originis, vel domicilij nouum processum efficere, & huius vigore condemnato illo bona ibidem sita confiscare. ita ille cum Bosso tit. de bonorum publicat. num. 75. Nolo de bannitis par. 1. secundi temporis, qu. 17. prope finem, & Farinac. quæst. 25. num. 101. sine.
- 295 His sic resolutis breuissimè, cum vix sint nostri instituti, cuius proprium est de confiscandis hæreticorum bonis, & de istorum applicatione agere; Mirum valde, inquam diuersas sententias diuisi sint auctores circa hoc, cuiusnam illa supplicari debeant? Equidem optanda videtur, vt ait Pegna citandus aliqua constitutio Pontificia, quæ declaratis multis antiquioribus hinc lucem ferret.
- 296 Attento iure antiquo canonico, bona hæreticorum laicorum ipso facto ob hæresim confiscata applicabantur seculari fisco extra Ecclesiæ statum, in tertis verò Ecclesiæ, Fisco Ecclesiastico. Patet ex

textum in cap. Vergentis, extra de hæreticis, ubi sic habetur. In terris verò temporali nostre iurisdictioni subiectis bona hæreticorum statim publicari, & in aliis idem præcipimus fieri per potestates, 297 & Principes seculares. Quem textum sic declarant, & intellexerunt ibi Glossa, Hostien. num. 1. Abbas in sumuario, num. 1. & plures alij, quos latè refert Farinac. de hæresi quæst. 190. §. 12. num. 164. & 165. cum ampliatione, quod iudices seculares in terris Imperij possent bona hæreticorum confiscare, & super hac confirmatione sententiam ferre, siquæ etiam vlti receprum.

- 298 Verum postea hoc Principum. & Potestatum secularium Præiilegium imitatum fuit per textum in cap. cum secundum, §. confiscationis, de hæreticis in 6. ubi sic dicitur. Confiscationis tamen huiusmodi executio, vel bonorum ipsorum occupatio fieri non debet per Principes, aut alios dominos temporales, antequam per Episcopum loci, vel aliam personam Ecclesiasticam, quæ super hoc habeat potestatem, sententia super eodem crimine fuerit promulgata. hæc ibi: auctoritat. itaque Principibus, & Iudicibus secularibus facultas ferendi sententiam super criminibus hæresis, & super confiscatione bonorum hæretici. Ita Glossa in figurato. ne casus, Syluest. verb. hæreticus, num. 12. Pegna. 3. par. direct. Comen. 158. versic. laus Bonifacius, Oldrad. consil. 271. num. 5. & cum multis relatis Farinac. ibidem, num. 169.

- 299 Qui num. 170. cum Aciato in cap. Perniciosam, num. 73. de officio ordinarij, Iacobi. de Grassis lib. 2. decision. cap. 11. num. 4. & cum alijs rectè addit post latam dictam sententiam ab Episcopo, vel à persona Ecclesiastica, posse Principem, aut Dominum secularem statim iniicere manum in bona hæretici confiscata, nec teneri expectare, vt illi abiurer, si forte ob aliquam causam abiuratio differatur, cum illa duo non sit inter se omnino conuexa.

- 300 Sed quidquid sit de iure antiquo, hodie multo aliter se res habet, ex vi decretorum, & Constitutionum Apostolorum, quæ postea successu temporis emanarunt, & quibus leges canonice antiquæ, & ciuiles (si quæ sunt, quæ de hoc disponent) derogatæ fuerunt. ita Barth. in l. omnes populi num. 35. & ibi communiter alij Doctores, Simanch. de Catholice, insit. tit. 9. num. 13. Nauat. consil. 20. n. 3. lib. 5. Pegna 3. par. direct. Comen. 158. versic. Neque his, & cum alijs Fatim. dist. 5. 12. num. 171.

- 301 At prius quam dissidium maximum, quod extat inter auctores, circa tri-membrem diuisionem bonorum hæretici confiscatorum per Bullas Pontificias

- 310 Vbi bene subiungit, quod illis Constitutionibus, & trimembris diuisioni in eis expressa bonorum confiscatorum hæretici nullo modo sit derogatum per Bullam subsequentem eiusdem Alexandri IV. editam anno 1260. incip. Discretioni vestre cuius mentionem faciunt iidem Pegna., & Farinac. cit. in ea decernit Papa, vt bona hæreticorum confiscata, & impostorum confiscanda, aut eorum pretium ad opus Romanę Ecclesię applicetur. Quippe in ea agitur de casu speciali, ac de parte illa, quę Fisco Ecclesiastico venit applicanda ex bonis hæreticorum in Provincia Romana existentium. Firma itaque manet trimembris illa diuisio bonorum hæretici confiscatorum, ita vt prima pars applicetur in commune ciuitatis, seu loci, in quo delinquent damnatus est, aut bona eius sita sunt. Secunda in expeditionem Sancti Officii Ministris eius danda. Tertia ponenda in aliquo loco tuto, & expendenda puse in fauorem fidei, & extirpationem hæreticorum.
- 311 Cum autem successu temporis dicta trimembris diuisio in desuetudinem forte abiiret, aut ab aliquibus impugnaretur, ad eius inuocationem, seu confirmationem post duo fere secula Eugenius IV. peculiarem constitutionem edidit Bononię anno 1438. 17. Kalen. Februarij, cuius initium est, Sedis Apostolicę prouidentia, eam integram per extensum adducit Farinac. dict. quest. 190. num. 178. in ipsa eisdem verbis dicta trimembris diuisio exprimitur, quibus eam alij Summi Pontifices 313 expresident. Concludunt, itaque Farinac. ibidem, & Castrus Palas dict. pun. 23. num. 5. nullum esse dubium, quod talis diuisio trimembris debeat obseruari, dum aliud ab aliquo Summo Pontifice non fuerit statutum.
- 314 Nihilominus in particulari loquendo pro diuersitate prouinciarum, & regnorum nunc diuersis in locis vsus applicandi bona confiscata hæreticorum diuersimodē se habet ex vi consuetudinis legitimę præscriptę, vel ex vi peculiarium constitutionum Apostolicarum, quę allegantur, licet re ipsa de eis quandoque non constet, ita Mandos, in addition. ad Report. Inquisitor. verbo diuisio, littera A. Clarus in pract. §. hæresis, num. 11. versic. in hoc autem. Pegna 3. part. direct. quest. 109. comment. 158. conclus. 3. & Farinac. de hæres. q. 190. n. 87.
- 315 Expedit, aliquantulū exemplificemus. Primo Fræcie legitima cōsuetudine introductum, vt bona immobilia hæretici etiā clerici ad degradationem, & traditionem brachio seculari, vel ad perpetuos carceres condemnati Fisco Regis, vel Domino temporali imperium ibi habenti applicentur; Mobilia vero Episcopo loci. ita Oldrad. Rebuff. Petr. Gregor. & alij relati

ab Ignat. Lopez in addit. ad Diaz in pract. criminali, cap. 114. in verb. hære sci Peregrin. de iure fidei lib. 4. tituli. 5. numer. 31. & alij.

- 316 Dein, Omnia hæreticorum bona confiscata in Hispania Fisco regio applicari solent, idque ex concessione Sedis Apostolicę, vt ait Ferinac. dict. §. 12. num. 188. & merito subiungit Castrus Palas dict. n. 5. quia Rex Catholicissimus Inquisitoribus, & istorum officialibus abundē suppeditat, & quidquid requiritur ad promotionem Officij Sanctę Inquisitionis, ex suo (si opus est) patrimonio iugiter tribuit: ita asserunt Simanch. de Catholic. instit. tir. 9. num. 132. Clarus in pract. criminali §. hæresis, n. 11. vers. sed hoc Nauarr. consil. 2. num. 1. ad fin. tit. de hæreticis Pegna dict. comment. 158. versic. hinc consequitur, Cardin. Tufchus pract. conclus. verb. hæreticus conclus. 103. num. 15. & alij relati plures.
- 317 Ampliando etiam addunt Conar. variar. resol. lib. 2. cap. 9. num. 12. & Mandos. in addition. ad Report. Inquisitor. verbo diuisio, littera A. quod id de applicatioe bonorum Fisco regio faciendi in Hispania parimodo procedat respectu cuiusvis clerici hæretici habentis beneficia, nimirum eius bona non Ecclesijs a quibus stipendia recepit, sed dicto Fisco regio applicanda esse.
- 318 Seruatur item Mediolani, vt bona hæreticorum confiscata equis portionibus diuidantur inter Fiscum ducalem. (nonne Regium,) Episcopum, & Inquisitorem, ita testantur Clarus dict. §. hæresis num. 11. versic. in hoc autem ducatu, & cum eo Fuschus dict. conclus. 103. num. 16. Farinac. de hæres. quest. 190. num. 191. & Castrus Palas dict. num. 5. Qui non exprimuut, vnde id proueniat an ex cōstitutionis Pontificę, vel ex consuetudine per legitimam vsus introducta.
- 319 Subaudiāz verō iuxta specialem Cōstitutionem a Gregorio XIII. 28. Septembris anno 1584. editam, bona hæreticorum quęcunque confiscata hoc modo diuidantur, si eorum valor mille scuta non superauerit, pro medietate Camerę, seu Fisco Ducali, ac pro altera medietate Officio Sanctę Inquisitionis applicantur.
- 320 Si verō talia bona valore mille scutorum exceßerint, omnium applicatio sit eidem Camerę, seu Fisco Ducali. Minutri tamen Ducis tenentur pro qualibet confiscatione scuta quingenta realiter, & cum effectu, ac sine vlla mora San. & Inquisitionis Officio perfoluere. Ita expressē in dicta constitutione Gregoriana, & asserunt iidem Farinac. num. 191. & ibidem Castrus Palas.
- 321 Rursus secundum decreta Pontificia, Mantuę in hac materia. Sic se res habet, vt dimidia pars bonorū hæretici confiscatorū

pertineat ad fiscum Principis, & altera pars dimidia applicata maneat Sanctæ Inquisitionis Officio, ita cum Burſato in conſil. 43. num. 45. ibidem Farinac.

- 312 Tandem Placentiæ legitima conſuetudine introductum, vt ſimilia bona hæreticorum diuidantur in duas partes æquales, quarum altera occupatur à Fisco Principis, qui benigniſſimè brachium ſuū Sancto Officio conſert, & altera ipſi Sancto Officio tribuitur pro eius conſeruatiōe. Ita cum Vmberto. locat. in iudicial. Inquiſit. verb. Ficus num. 1. verſic. Conſuetudo tamen, & ibidem Farinac. nu. 189.
- 323 Qui vltimo loco ſub ſinem num. 193.

optimè aduertit, & cum eo Caſtrus Paulus num. 6. quod Principes, & Domini temporales, quibus vel ex priuilegio per Bullam Papalem conſeſſo, vel ex conſuetudine à Romano Pontifice approbata, pars aliqua ex bonis hæreticorum conſignificariſ competit, debeant non eſſe negi-gentes in exequendis D.D. Inquiſitorum mandatis: alias non ſolum portione bonorum conſignificatorum, illis tribuenda priuati manebunt, & indigni ea reputabuntur, ſed etiam tanquam hæreticorum deſenſores, & fautores inquiri meriti poſſunt. Atque hiſ, & præſenti Reguli, & toto capiti V. ſinem imponamus.

C A P V T V I.

De nonnullis alijs penis temporalibus contra apoſtatas à fide, hæreticos, eorum credentes, & fautores, &c. ac præcipuè de pena pecuniaria.

P R O O E M I O L V M

- 1 **B**onorum conſignificatio nuximè contra hæreticos, de qua duplici capite præcedenti copioſè egimus, cum ab Eccleſia Matre noſtra ordinetur non ſolum in penam delicti, ad. 6. grauis ſed etiam in medicinam, & præuentionem, nè committatur, vt cum Pegna 3.p. direct. quæſt. 95. comment. 144. verſic. Huiusmodi autem, optime notauit Doula, lib. 3. Aphoriſ. cap. 10. num. 10. Hæreſis enim ſapè à diuitiarum timia cupiditate dimanat, teſte Sancto Apoſtolo 1. ad Thimot. 6. Quod ad propoſitum adducit Caſtro lib. 2. de illa hæreticorum punitione. cap. 5. & hæretici admodum ſunt affecti diuitijs, & per earum poſſeſſionem valde nocent, vt ait ſimanch. de Carhol. inſtit. rit. 9. num. 4. & 2. Sicur è contra per ipſarum ablationem plurimum deterrentur, ac de biliores in pertinacia ſuorum errorum efficiuntur. Equidem opportunè ei applicandi pauca breuiter in hoc capite perpendimus præſertim duo nimirum, de incapacitate ſuccedendi ex teſtamento, vel ab intellato, & de infligenda pena pecuniaria ſuſpectis de hæreſi.

An Inquiſitores poſſint imponere penas pecuniarias reiſ Sancti Officij? & quibusnam? ac qualiter? auſualim pro expenſis factis in captura, &c.

R E G V L A. CCCCLXXXI.

- 3 **L**icitum eſt Inquiſitribus regulariter loquendo penas pecuniarias Sancti Officij imponere etiam Eccleſiaſticis, dummodo non carcant patrimonio, aut pingui beneficio: has penas illi applicare poſſunt Sancto Officio, aut alijs cauſis prijs, non ramen ſibi ipſis. Equidem dictis reiſ tunc opportunè inunguntur, quando apparet ab ipſis magis timeri; quamquam non pro omni leui culpa inungenda, nec excedere debent qualitatem delicti, & perſonę. Pena itaque pecuniaria imponitur, non apoſtatis, aut hæreticis ſimulacibus; conſeſſis, vel conuictis, quo-

rum bona iam ſunt conſignata, & quibus alia pena à iure taxat; ſed ſuſpectis de hæreſi, vel de apoſtaſia, aut fautoribus, deſenſoribus, &c. ac proſequentibus hæreſim per locum, vel ex ignorantia culpabili. Poſſunt denique Inquiſitores, maxime ſi ſtipendia ſufficientia non habeant, nec redditus proprios Tribunalis, exigere expenſas factas in captura reorum, & in cauſis peragendis, nequeunt ramen ipſi, & multum Episcopos ſportulas, & xenia ab eiſdem acceptare &c.

- 7 **V**ix quidquam inuenio deſiſum in iure circa hanc materiam penę pecuniarię contra reos officij Sanctę Inquiſitionis in decidendis tamen ſerè omnibus, quę in doctrina huius Regulę continentur cõcordes video omnes actores, ex quibus

- huius ea desumpti; præcipue ex Pegna, Farinae, & Soula citandis. Nullus enim dubitat (vt iam singulas eius particulas discutiamus) Quod licite possint Inquisitores penam pecuniariam Reis Sanctæ Inquisitionis infligere. Ita Glossa in Clement. 2. in verb. illicitis de hæreticis. Simanc. de Cathol. instit. tit. 27. num. 5. Zanchin. in tract. de hæret. cap. 16. num. 9. Pegna. 3. par. direct. quæst. 103. comment. 152. qui ad id confirmandum adducit rescriptum Alexandri IV. incip. Super extirpatione. registratum ab ipso Pegna in fine direct. fol. 33. Farinae. plures referens de hæresi quæst. 197. §. 6. num. 108. & Soula lib. 3. Aphor. cap. 28. num. 1.
- 8 Dixi, regulariter loquendo, quia euenire potest, vt particularibus Inquisitoribus cuiusque Regni, seu Prouinciæ sit prohibitum à supremo Tribunali talem penam reus iniungere, aut saltem ordinatum non id præstare audeant absque speciali licentia ab ipso, aut à maiori superiore, nempe Summo Pontifice concessa. At sub hoc secundo modo fuit sæpius prohibitum D.D. Inquisitoribus huius Sancti Officii Melitenis, ne teis ipsius penam pecuniariam iniungant, nisi accedente consensu, seu beneplacito supremæ Sacre Congregationis Sancti Officii Vrbs, vt patet ex litteris eiusdem Sacre Congregationis 14. Decembris 1618. & 21. Maij 1625. ac 28. Augusti 1632. asseruatis cum alijs penam innumeris in Archiuo huius nostri Tribunalis Melitenis. Quarum omnium transumptum egregie collectum ab Illustrissimo, & Reuerendissimo Domino D. Ioanne Baptista Gorio Panelino, nuper ad supremam Episcopatus dignitatem exaltato maioris, quidæ exaltationis dignissimo, vt memoriale tanti viti penam me consecrui.
- 10 Præterea dixi, etiam Ecclesiasticis, dummodo non carcant patrimonio, aut pingui beneficio, vtrumque sic ostenditur, quia clericus delinquens contra fidem æquæ subest iurisdictioni Inquisitorum, ac laicus, nec vilo modo eximitur ab ea, ratione status Ecclesiastici: ergo si fruatur copiosis redditibus, vel ex patrimonio proprio, vel ex beneficio Ecclesiastico, poterit ob delictum contra fidem ei imponi pæna pecuniaria. Secus verò sit tales redditus non habeat, quia contra decetiam status sui, & in dedecus Ecclesiæ congeretur mendicare, & in vilipendio esset. Docent, vt certum iidem auctores, præcipue Simanch. de Cathol. instit. tit. 27. num. 5. Pegna direct. comment. 152. vers. de Clericis? & plures referens Farinae, direct. §. 6. num. 108. & 118.
- 12 Nullum item de dubio, quod possint Inquisitores penam pecuniariam reis Sancti Officii impostam applicare ipsi Sancto Officio non solum casu vtgentis necessitatis, quem tantum immerito admittit Carterius, tract. de hæreticis num. 79. contra reliquorum mentem, nempe quando egestate opprimitur, nec adfuit sufficientes redditus ad sustinenda onera
- 13 Tribunalis. Hoc in pluribus Italicis Inquisitionibus, vt ait Farinacius citandus, occurrir, quæ paupertate optesse ille nequirent, nisi quandoque; vel subsidio pecuniarum à Sacra Congregatione, vel applicatione beneficiorum simplicium à summo Pontifice succurrerent; sed etiam quando redditus sufficientes habent, cum censeatur oportere, vt Tribunalia Sanctæ Inquisitionis pecunijs abundent ad hæreticorum persequutionem. ita cum Burlae. consil. 90. num. 18. in fine, & cum alijs Farinae, direct. §. 6. num. 119.
- 14 Opus autem maioris edificationis facient Inquisitores. si casu quo Tribunalia Sancti Officii, habent sufficientes redditus ad ipsorum sustentationem, applicauerint, vt sine dubio possunt dictam penam pecuniariam operibus pijs, vt elemosinæ pauperum, nuptijs puellarum, redemptioni captiuorum, maxime eorum, qui periculo apostandi expositi reperiuntur. De se constat hæc doctrina; & quod possint facere hanc applicationem, tradit vt certum Eymeric. 3. part. direct. quæst. 103. ibi Pegna comment. 152. vers. Primum, Ignac. Lopez in addit. ad Diaz in tract. de min. canonie. cap. 145. littera A. & cum alijs telaris Farinae, direct. nu. 119.
- 15 Expedir tamen, ne vilo modo Inquisitores penam pecuniariam sibi ipsis applicent, seu in suis buris ponant: quia esset extorsio, vt affirmat ibidem Farinae. ex mente Cardinal. Zabarelli. in Clement. 2. §. Inquisitoribus num. 2. ad finem versicul, sed caueant, ne imbuant, de hæreticis, & ibi Ioan. de Imola. numer. 6. versicul. Fatetur tamen, & ita quod pena hæc pecuniaria non debeat imbutari. Vmber. locat. in Iudicial. Inquisitor. in verb. Mulctæ, Reportor. Inquisitor. in verb. Extorqueat, & aliorum.
- 16 Atque hoc præcipue à quouis Inquisitore seruandum, quando redditus Sancti Officii, ad eius sustentationem sunt valde pingues, vt esse circumfertur cuiusvis, quod subest supremo Hispaniarum. Et quidem Sancti Officii scilicet annos redditus esse 20. millia scutorum, audiui à teste occultato fide dignissimo, nempe ab Illustrissimo, & Reuerendissimo Domino D. Inquisitore ipsius Didaco Garza de Tramiera. En liberalitas nostri Regis Catholici in fundandis Sancti Officii Tribunalibus; ad applicandæ, ergo sibi ipsis pena pecuniaria eorum. Inquisitores ablineant.
- 17 Sed quando peculiariter teis Sancti Officii pena pecuniaria infligenda? Tunc volunt auctores eam debere infligi, vbi ipsam ab illis magis timere censetur. Vnde

- de cum talis timor in dinitibus, cupidis, seu auaris frequentius occurrat, facilius, & sepius dicta pœna istis ab Inquisitore imponenda. ita Zanchin. in tract. de hereticis cap. 19. num. 3. & eum refert, & sequitur Pegna 3. par. Direct. quæst. 103. comment. 152. vers. Item imponitur, & eadem 3. par. comment. 7. vers. non tamen ambigo. Ignat. Lopez in additionibus ad Diaz in pract. crimin. canon. cap. 145. littera A. vers. Que quidem pœna, propè finem. Farinac. dict. 5. 6. num. 116, & Soula dict. 3. par. 28. num. 3.
- 18 Nihilominus Inquisitor non semper, nec pro omni leui culpa pœnam pecuniariam iniungere debet, & in eius iniunctione tenetur esse prudens, & circumspiciens, ne auaritie motu eam imponere videatur, ac propterea attendat diligenter, ne huiusmodi pœna excedat peccati qualitatē, & personę, cui imponitur condictionem. Alioquin impositio talis pœnæ prohibetur Inquisitoribus per Concilium Narbonense, vt ipsum citat Franciscus Pegna, 3. par. Direct. comment. 7. vers. at quomuis, & comment. 152. vers. Hoc postremo. & tradunt Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 44. num. 7. Farinac. dict. 5. 6. num. 127, & Soula dict. num. 3.
- 20 Quoad reos item Sancti Officii, quibus pœna pecuniaria infligi potest, certissimum est non esse intelligendam illis, quibus ob hæresim bona omnia confiscantur cum nihil superfit, ex quo pœna pecuniaria ipsis iniungi valeat. Neque item illis, quibus iam in iure peculiares pœnæ statuta exant, quas index mutare, aut minuire nequit: quales sunt omnes rei apostatæ à fide, vel hæretici formales, confessi, aut conuicti, vel impenitentes ita Vmbert. locat. in Iudiciali Inquisitorum, verb. pœna. num. 21. vers. Aduertat tamen. Report Inquisitorum. verb. Penitentia, Zanchinus in tract. de hereticis cap. 19. num. 1 & 2. Pegna 3. par. direct. quæst. 103. comment. 152. vers. Pœna verò Farinac. dict. 5. 6. num. 117. & Soula lib. 3. Aphorif. cap. 28. num. 6.
- 21 Est itaque imponenda pœna pecuniaria si expediens videbitur Inquisitori, suspectis tantum de Apostasia à fide, vel de hæresi fautoribus, item hæreticorum, ac defensoribus, proferentibus etiam hæresim per iocum ex fatua simplicitate, vel ex ignorantia, aut ira, quæ omnimodam excusationem non admittant. Itadunt, vt prorsus verum Pegna, dict. commen. 152. vers. Rursus Inquisitores. Decian. erim. lib. 5. cap. 44. num. 7. Cardinal. Zabarellus in Clement. 2. vers. Item Inquisitores, de hæreticis, Vmbert. locat. in Iudiciali Inquisit. verb. Multa. & Farinac. dict. 5. 6. n. 11.
- 22 Dein quando Inquisitores non habent sufficientia stipendia ad suum officium exequendum, possunt expensas exigere ab illis contra quos procedunt. Ex bonis itē
- reorum Sancti Officii satisfaciendum duobus oribus, & custodibus, quando è longinquo deducant. Tenentur etiam Inquisiti in Sancto Officio soluere alimenta, & alia, quædam in carcere detinentur, consumunt, donec causa eorum fuerit expedita de se patent ista, & ex vi ipsò, traduntque vt cetera Eymeric. 3. par. direct. quæst. 104. & ibi Pegna comment. 153. vers. Quoniam & vers. de impensis, quibus adde Soulam dict. cap. 28. numer. 8. & 9.
- 23 Prohibeantur tamen Inquisitores sportulas, aut xenia, & cuncta, & poculenta, quæ intra paucos etiam dies consumuntur, à Reis Sancti Officii, aut ab alijs nomine eorum accipere, propter scandalum, & suspicionem, ac indecentiam, quæ inde sequuntur; Vnde illis à republica, vel à Principe Salaria, maxime pro victu, & vestitu deputanda sunt, si aliunde ista non suppetant. ita Pegna dict. comment. 153. vers. de Sportulis, & vers. de tertia conclus. & assert. Soula num. 10. & 15.
- 24 Prædicta verò prohibitio accipiendi sportulas, xenia, &c. præcipue locum habet respectu Episcoporum, seu ordinariorum dum munus Inquisitoris exercentes procedunt contra hæreticos, aut de hæresi suspectos, &c. Nam ratione dignitatis Episcopalis, qua fruuntur, & redditibus eius, tenentur in hoc negotio elaborare, & scandalum, seu suspicionem illa accipiendo, non præbere. Docent Eymer. 3. par. direct. quæst. 106. & ibi Pegna comment. 153. & Soula ibidem num. 20. Imò
- 25 probabilius est casu quo Inquisitoribus, & alijs Sancti Officii Ministris non sunt Salaria deputata, quod debeant Episcopi, quorum sunt adiutores, ipsos providere. Quamquam probabile est, vt dictum, etiam ad domos temporales hoc spectare, eum istis bona hæreticorum confiscata applicari, vt plurimum soleant. ita Eymer dict. 3. par. quæst. 108. & ibi Pegna comment. 157. quibus adheret Soula num. 14.
- 26 Non displicet, quod vltimo loco addit Soula num. 15. & mente Pegna dict. commen. 157. vers. Quales autem, Inquisitoribus, & alijs Sancti Officii Ministris posse provideri de beneficijs Ecclesiasticis, vel simplicibus, vel etiam residentiam personalem requiruntibus, Apostolica auctoritate applicandis, aut pensiones in eis instituere pro sustentatione illorum. Quare opportunè quidem à Gregorio XIII. Sanctæ memor. in Maiori huius Insule beneficio, nempe Episcopatu, seu in redditibus mensis eius instituta sunt pensio annua 600. scutorum pro sustentatione DD. Inquisitoris hie residentis.
- 28 Ad confirmationem denique aliquorum ex dictis hæcenus tota hac Regula visum est opportunum, referre hic ad verbum Constitutionem illam, cuius memi-

minimus supra, Alexandri IV. editam. anno Domini 1258. ut eam refert Franciscus Pegna in fine Directorii, & ait assertum in Archivio Sancti Francisci de Assisio, cuius tenor si habet.

- 29 Alexander, inquit, Episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Patribus Ordinis Minorum Inquisitoribus hereticam pravitatis in administratione sancti Francisci tam presentibus quam futuris salutem, & Apostolicam benedictionem.

- 30 Super Extirpatione hereticæ pravitatis hoc à vobis in locis, in quibus contra hereticos vobis Inquisitionis officium est commissum statutum observandum, ut hereticis credentibus, fautoribus, receptatoribus, & defensoribus hereticorum ipsorum ad mandatum Ecclesiæ redeuntibus sub certa pena pecuniaria inter cetera, quæ ininagenda fuerit, iniungatis strictè quod fidem catholicam firmiter teneant, & vitæ hereticis ipsius auxilium, consilium, vel sanorem aliquem non impendant; nec non Ecclesiæ mandatis obediant, & obsequantur, quæ eis feceritis, vel vni vestrum occasione ipsius hereticæ pravitatis, & ab eisdem cautio exigatur. Nos autem vobis, & singulis vestrum, cogendi per censuram ecclesiasticam appellatione remota, tam redeuntibus ipsos, quam & defensores si oportuerit eorumdem, ad præstationem vel solutionem huiusmodi pænæ ad quam se obligaverint; si quod ab ista dictam pænâ inciderint plenam concessionem auctoritate presentium facultatem.

- 31 Pecunia verò, quæ de huiusmodi pœnis vel ex tertia parte multarum, vel condemnationem exigendarum à quibuslibet personis, & locis seu bonorum apprehendorum occasione heresis, vel hereticorum secundum tenorem constitutionum nostrorum (quas in eosdem hereticos, fautores, eorum, & alios promulgatas in capitularibus civitatibus, & locorum aliorum conferibi mandavimus) fortè pervenerit, pœnes tres viros fide probos à vobis, & diocesano, vel eiusdem Vicario, si idem præsens non fuerit, eligendos, deponatur fideliter conservanda, & de illa vobis, & singulis vestrum necessarè ad prosecutionem negotij contra hereticos expensis sine difficultate aliqua, de ipsius diocesani consilio ministrantur, & eidem diocesano de ijs, quæ expendi contigerit, rationis plenarie fidelis computatio exponatur datum Anagninæ Idibus Novembris Pontificatus nostri Anno 4.

- 32 Hactenus constitutio Pontificis, in qua continentur diversa scitu digna, præcipuè in §. 2. circa rem discussam de pœna pecuniaria, & de expensis ex ea faciendis Inquisitori de consilio episcopis, & de huic exposita computatione fidelis expensarum cuius oppositum videtur teneretur Soula-

num. 13. cum Eymar. & Pegna per eum citatis: Atque hac finis Regulæ.

An hereticus sit incapax, seu an tantum indignus successione ex testamento, vel ab intestato? Quid de incapacitate eius, & in indiguitate hereditationem aliquam?

REGVLÆ CCCCLXXXII.

- 33 **E** Numeratur inter pœnas hereticorum fautorum receptatorum, &c. privatio successione ex testamento, vel ab intestato, cum istorum quilibet iuxta commune placitum durante heresi, sit incapax successione ad hereditatem, aut legatum. Et
- 34 quamvis attentò iure communi probabile censetur, illum non esse incapacem, sed tantum indignum talis successione, nequam à iudice condemnatur, probabilis tamen est, tam in iure communi, quam regio, quod careat hac capacitate, etiam ante sententiam heresis declarationis.
- 35 Hinc fit, ut hereticus possit validè, & licitè, imò, & debeat hereditatem, aut legatum sibi relictum repudiare. Contrarium verò dicendum de donatione qualibet inter vivos, cuius ille capax maior
- 37 cum probabilitate iudicatur. Hereticus tandem iam absolutus, & Ecclesiæ reconciliatus successione ex testamento, vel ab intestato, & cuiusvis donationis capacitate non caret.

- 38 **P** Oena ista contra apostatas à fide, hereticos, fautores, &c. privationis succedendi ex testamento, vel ab intestato, probari videtur manifestè ex cap. excommunicamus el. 1. §. credentes, extra de hereticis, ibi, nec ad hereditatis successione accedat, & ex l. Manichæos, §. 1. in fine, C. de hereticis, ibi, ipsos quoque volumus amoveri ab omni liberalitate & successione quolibet titulo venientes, & ex l. Atriani, §. cunctis, ibi, siue ex vitæ voluntate rebus qualitercunque relictis, C. de eodem tit. Tradunt, & probant Ioan. Calderinus, tract. de hereticis, rubric. de pœnis hereticorum. nu. 2. Simanch. de carhol. instit. tit. 46. num. 35 & in Enchirid. violatæ Relig. tit. 67. num. 3. ac Farin. de heresi. qu. 190. num. 91.

- 39 Hoc autem etiam nunc ita procedit, quando in testamento militum legatum fuit relictum heretico, quod hic eo privetur, vii habetur decusum manifestè in l. victim. C. de hereticis, ibi iussimus neminem errore constitutum hereticorum hereditatem, vel legatum, vel fideicommissum accipere, etiam in victimis voluntatibus, Tradit Alberic. & Salicet. ibi, Carrer. tract. de

de hæreticis num. 15. 1. ac alij, quibus regulari atheret. Farinac. de hæresi quest. 190. num. 95. Addens num. 96. cum eisdem, & bene, quod non solum priuatur hæreticus hæreditate, vel legato ex testamento, aut ab intestato, sed etiam contrafactu inter viuos. nempe donatione.

41. Supponit hoc in communi, vt prorsus certo, extat grauis controuersia inter doctores, an hæreticus, vel apostata à fide, ita priuatur successione ex testamento. vel ab intestato, dum durat hæresis, aut apostasia, vt illius incapax sit, aut num tantum indignus, cum vtriusque valde dispar sit ratio. Enim ipse statuitur incapax successione, quæcumque ei relinquuntur, nõ fisco, sed venientibus ab intestato applicantur, i. si quis mihi bona, §. si quis plane ff. de acquirenda hæreditate ac l. 1. C. de hæreditibus instituendis, & ibi communiter omnes. Si verò capax repatetur, indignus tamen illius; tunc applicatio facienda non venientibus ab intestato, sed fisco l. Papinian. §. meminisse, & l. cum talibus, §. fin. ff. de h. s., quibus indignis l. 1. ff. de iure succe. ita disparitatem ex iure assignat Farinac. tom. 1. q. 21. 15. num. 139. cum alijs relatis, & Sanchez ibi. 2. in decalog. cap. 14. num. 32.

42. Communis valde est sententia affirmans hæreticum, vel apostatam à fide, durante hæresi, vel apostasia esse incapacem quancumque successione, & legato. Teneatur id absolute vimanach. de carnol. instit. tit. 46. num. 55. Carer in tract. de hæreticis num. 51. Syluest. in verb. hæreticus §. 1. nu. 14. Vmbert. locat in iudicial. inquit in verb. pena. Decian in tract. crimin. lib. 5. cap. 44. num. 17. Rojas singula 70. num. 1. & multo plures, quos refert, & sequitur Farinac. de hæresi, quest. 190. num. 94. & seqq. Probatur ex textibus adductis supra, num. 38. & 39. præcipue cap. excommunicamus, §. credentes, & quamuis ibi non de hæreticis, sed de schismaticis, & receptatoribus eorum sit sermo, à fortiori intelligitur de ipsis hæreticis.

43. Confirmari iudicant dicti auctores efficaci argumento desumpto ex l. quisquis, §. filij C. ad legem Juliam maiest. vbi filij committentium crimen læsæ maiestatis humanæ redduntur incapaces, quauis successione, siue ex testamento, siue ab intestato, ibi ab hæreditate, & successione habeantur alieni, & infra, testamentis extraneorum nihil capiant. Atque à fortiori idem dicendum de ipsis delinquentibus, copiose ostendit Farinac. de crimine læsæ maiestatis quest. 103. num. 73. & Menochius, de præsuppt lib. 5. præsuppt. 35. n. 11. Ergo cum crimen læsæ maiestatis diuine seu hæresis multo grauius sit, in eo pena dictæ incapacitatis incurretur.

44. Sed vim huius argumenti bene soluit Sanchez lib. 2. in decalog. cap. 18. n. 5. pro-

pè finem, inde quod pena extendenda non sint de vno casu ad alium grauiorem, si in isto non fuerint expressæ; cum id solum probet posse conuenientes extendi non tamen extensas de facto esse.

45. Retenta autem dicta communi sententia, ex ea ab omnibus inferretur, quod debeat hæreticus dum in hæresi perseuerat, hæreditatem sibi dilata restituere hæreditibus ab intestato venientibus. Nam cum ipse sit incapax illius, nec habeat titulum

46. retinendi eam, alijs debeat acquiri. Hanc illationem etiam admittit Sanchez vbi supra nu. 34. secundum iam ius regium Castellæ, cum in l. finali, tit. 7. par. 6. sic decidatur. Eo mesuo seria si alguno Christiano estableciere por su heteredo à algun Heteje, Moro, ó Judio ca la tal heredad, en que fuesse establecido alguno de estos, auerlaian los mas propinquos parientes

47. del testador. Vbi de sola hæreditate est sermo, sed intelligitur etiam de quolibet legato, attenta regul. §. legari instit. de, legatis, ibi legari autem illis solum potest, cum quibus testamenti factio est. Nimis illis, qui possunt in testamento heredes in-

48. stitui. secundum glossam ibi. De apostatis item in l. regia, §. tit. 25. par. 7. ita statuitur, Apostata non pudes ser establecido por heredero de otros, en ninguna manera, e manda, e donacion, que le uisiele fecho, ó que el fiesse à otro, no valga desde aquel dia, que el apostato.

49. Adhuc tamen neruus controuersie superest; nam Sanchez dict. cap. 14. num. 33. citans pro sua sententia diuersos, vt Imolam cap. 2. num. 44. de testam. Decian. pract. crimin. lib. 5. cap. 44. num. 17. Rojas singul. 79. num. 2. Nostrom Moianam tom. 1. de iustit. disput. 154. versic. cap. felicis, & tom. 3. disput. 658. num. 19. Lessium lib. 2. de iustit. cap. 19. dub. 5. num. 51. & Ioan. Azor, tom. 1. instit. moral. lib. 5. cap. 8. quest. 1. iudicat probabilius hæreticum non esse incapacem successione, sed tantum esse indignum: Vnde ante sententiam, nec hæreditibus, nec fisco teneri restituere; post condemnationem verò omnia per fisco ab eo auferri, tanquam ab indigno ducitur ille, quia nullo textu iuris communis talis incapacitas statuitur apparet.

50. Hoc autem quamuis repellere videatur Castus Palaus dict. punct. 26. num. 6. saltem ex cit. cap. Excommunicamus, subiungit tamen bene ostendens nullum esse ius siue commune. siue regium, quod non admittat interpretationem in fauorem sententia Sanchez. Nam dict. l. regia fin. tit. 7. par. 6. explicari potest de hæretico, Mauro, & Iudæo per sententiam declarato; similiter l. regia, §. tit. 25. par. 7. intelligenda est de apostata iam declarato per Iudicem. Atque idem dicendum de textibus iuris communis, præcipue dict. cap. Excommunicamus, vbi dicitur, ne-

de donatione inter viuos. Ratio autem huius prohibicionis alia n. n. apparet, nisi incapacitas heretici ergo, &c.

- 63 Confirmatur ex iure regio Castellæ in l. 5. tit. 25. par. 7. & l. 4. tit. 26. par. 4. quarum verbis innotebit hereticum eodem modo esse incapacem donationis inter viuos, ac successionis ex testamento. Atque ita tenent Hostiensis in cap. in eos, de hæreticis, verb. nihil conferant. Butrignus in l. si quis, C. de hereticis. Quemada, quest. fiscal. q. 18. Azor. tom. 1. in lit. moral. lib. 5. cap. 8. quest. 1. & lib. 8. cap. 12. quest. 8. Farinac. de hæresi, quest. 190. n. 96. & alij plures, ex quorum auctoritate saltem hæc sententia redditur probabilis.

- 64 Nih.ominus opposita censetur probabilior, quod iuris rigore attentio valida sit donatio facta heretico, & hic ante sententiam condemnatoriam, non teneatur restituere donanti, ea verò iam lata, quid donatum ad filium pertineat. Trahunt Sanchez lib. 2. in decal. cap. 14. n. 36. & Casirus Palaus dict. punct. 26. num. 1. Momentum ea efficaci rationem, quia nullus extat in iure textus, per quem talis donatio annulletur, & hereticus eius incapax ostendatur: textus enim in Ariani §. cū dicitur C. de hereticis, & cap. in eos eodem tit. non ostendunt hereticum esse incapacem donationis, neque hanc esse inuolidam, sed non debere fieri ob indignitatē illius.

- 65 De legibus item regijs citatis similiter dicendum, quod non satis indicent inualiditatem donationis factæ heretico cum nō apponatur particula aliqua illius expressiua, vt ipso iure, vel ante sententiam, vel non potest, vti illa apponitur ibi, quando agitur de successione ex testamento, & reddit actum nullum ob defectum potentie, vt optime ostendit Sanchez lib. 6. de Matrim. disp. 38. num. 20. ergo per illas leges non exprimitur inualiditas donationis heretico factæ, aut saltem relinquatur res dubie, & in casu dubio pro valore actus standum est, vt ait Casirus Palaus ibidem apud quem plura videas.

- 66 Addendum tandem, id circa quod concordant doctores, esse scilicet hereticum incapacem successionis ex testamento, vel ab intestato, postquam fuit iam absolutus, & Ecclesiæ reconciliatus, quia tunc iam cessauit incapacitas a iure illi iniuncta. Ita Casirus Palaus dict. punct. 26. n. 7.

- 67 Sed quid si adhuc non fuit absolutus, verè tamen penituit ab hæresi, & amplexus corde fidem catholicam erit ne capax successionis? Dissidium est aliquod circa hoc Simanch. de cathol. instit. tit. 9. n. 25. licet dubius in partem negantem inclinet, eam absolutè defendit Vasquez 1. 2. disp. 269. cap. 3. & opuscul. de testam. cap. 9. §. 4. dub. 2. num. 123. ob eam rationem, quia interim dum non absoluitur in hæresi reputatur permanere.

- 68 E contra Sanchez dict. cap. 14. n. 40. affirmantem tener, quod sit capax pro foro tantum conscientie. Quin etiam pro foro externo subiungit vt probabilius Casirus Palaus dict. num. 7. (cui adhæreo) si de vera penitentia innoscat. Inde ostenditur, quia & si excommunicatio auferatur per absolutionem, & non per penitentiam hæresis tamen sola penitentiam tollitur. At incapacitas succedendi non oritur ab Excommunicatione, sed ab hæresi ergo hac ablata per penitentiam, incapacitas profus auferetur. Atque his Regule finis.

*Qualiter heretici sunt incapaces testandi?
Quid de filijs eorum ei ex hanc sententia,
& circa dictam non succedendi Ex
testamento, &c.*

REGVLA CCCGLXXXIII.

- 69 Certum est hereticos quoniam, ac eorum fautores in poenam tanti criminis faculare testandi priuari, & quidem si testentur, probabile censetur, testamentum ipso iure esse nullum, sed probabilius & certius, non annullari, nisi post sententiam condemnatoriam. De bonis verò, quæ hereticus iam absolutus, & Ecclesiæ reconciliatus acquisiuit, valide, ac licet disponere, testarique. Tota item hæc doctrina de poena incapacitatis testandi, & de modo dictio eam intelligendi, pari ratione in filijs hereticis, vel fauoris eius locum habet. Tandem licet filius nequeat ex testamento, aut ab intestato patri suo mortuo heretico succedere, potest tamen quibusuis ascendentibus, & extraneis Catholicis i. est etiam capax recipiendi aliquid ex donatione, vel ex contractu.

- 73 Eritudo primæ partis Regule indè constat manifestè, quia hereticus, cum a die patrati criminis omnia eius bona fisco addicta maneant, consequenter fit incapax testandi habetur expresse in cap. excommunicamus il. §. credentes, extra de hereticis, ibi Sit etiam intestabilis, & necessitadè liberā habeant facultatē, & quouis in textu de fautoribus hereticorum fit sermo à fortiori de ipsi hereticis intelligi debet; cum ob crimen hæresis hæc poenæ iniungantur.

- 74 Nota, quod attentio inter ciuili, & regio hereticus testandi capax erat institutio heredi Catholico, in authent. Vt cum de appellatione cognoscitur §. si quis de prædictis parentibus, versic. Generalem, & Regula 7. tit. 7. par. 6. & l. 1. tit. 26. par. 7. His tamen legibus profus derogatum

tum per dict. c. excommunicamus, cui sine dubio standum, cum hæresis sit crimen Ecclesiasticum, ac proinde dispositio circa ipsum ex iure canonico fumenda. ita Simanch. plures referens de cathol. instit. tit. 9. num. 3. Tello l. 4. Tauri num. 34. Pegna. par. 2. direct. constant. 9. & Sanchez lib. 2. in decal. cap. 24. num. 1.

75 Est autem aliquantulum controuersum, an tanta sit incapacitas testandi in hæretico, ut etiam non secuta sententia declaratoria hæresis, testamentum sit nullum, ita defendunt Pegna 3. par. direct. comment. 165. ver. Rursus, Peregrinus de iure fisci, lib. 5. tit. 1. num. 175. verfic. notandum tamé Greg. Lopez l. 4. sine tit. 26. par. 7. & videtur inclinare Couar. Clement. Si furiosus 1. par. 8. num. 3. Deducitur ex illis verbis textus propofiti, sit etiam interstabilis. Nam verbum sit, demonstrat Canonem late sententiæ, ex mente plurium, quos citat Tiraquellus l. si inquam, verb. Reuertatur, num. 180. C. de reuoc. donat

76 Confirmatur ex l. regia 5. tit. 25. par. 5 que de apostata à fide sic ait: Apostata non pcedit facer testamento deinde el dia. que apostata. Vnde hæc sententia, ita affirmans ex omnibus prædictis probabilis saltem existit.

77 Nihilominus probabilius, & certius iudicatur, quod non sit ipso iure nullum, hæretici testamentum, sed annullandum per sententiam. Docent absolute a. c. edo in pract. Bernard. Diaz. cap. 86. ver. 1. & unitur etiam, Noster Molina tom. 1. de iustit. disp. 59. col. 1. verfic. secundum est, Vasquez 1. 2. quæst. 96. art. 5. disp. 171. [cap. 1. num. 11 Sanchez lib. 2. in decal. cap. 24. n. 3. & Caltrus Palaus dict. punct. 26. num. 1.

78 Probatur inde efficaciter, quia etiam prohibetur hæretico post commissum crimen quouis alienatio, aut donatio suorum bonorum, cum sentiam adductum. 180. & tamen si alienet, vel donet, accipiens potest ratinere, & est iustus in conscientia, quoniam sententia hæresis declaratoria proferatur, uti dictum à nobis supra; cui ergo non idem alienandum de testamento.

79 Sumitur etiam efficax probatio ex eisdem verbis sit etiam interstabilis, perpendendo aliter particula sit, quia ex se est futuræ temporis, & importat sententiam ferendam, ut descendit cum alijs citatis pro seidem Tiraquellus eodem verbo Reuertatur, num. 182 & 183, sed efficacius hoc ipsum offendit Caltrus Palaus dict. num. 1. ex verbis in textu sequentibus, Nec testandi liberam habeat facultatem quasi dicat, habet equidem facultatem testandi, sed non liberam; alias diceret, nec testandi vllam habeat facultatem.

80 Quid autem de bonis ab hæretico post absolutionem, & reconciliationem cum Ecclesia acquisitis, potest ne validè, & licitè testari? Negant absolute Ioann. Cal-

der tract. de hæreticis, rubr. de penis hæreticorum num. 3. sine, Reporcor. Inquisit. verb. pena, verfic. hæreticos reconciliatus, & Farinac. de hæresi, num. 93. Ducunt, quia in supradicto cap. Excommunicamus, hæreticus, & sanctor eius absque vlla limitatione redditur interstabilis, ergo nequibit testari etiam de acquisitis, vel vnde cumque habitis post abiurationem.

81 Verum opposita sententia omnino tenenda, quia hæreticus ob crimen hæresis redditur interstabilis de bonis confiscationi subiectis, cum non sint delinquentis, sed fisci; Confiscatio aut m non se extendit ad bona futura, & post sententiam, & reconciliationem acquisita; ergo neque impotentiam testandi ad illa extendi debet. Facit pro hoc l. regia 4. Tauri hodie l. 3. lib. 5. recopilat. vbi generaliter conceditur facultas testandi quibuscunque reis de bonis confiscationi non subiectis. Tradunt vt certum Sanchez cum alijs relatis dict. cap. 24. nu. 4. Vasquez opuscul. de testamento. cap. 9. §. 1. num. 26 & Caltrus Pal. disp. 5. punct. 26. num. 1. sine.

82 Sequitur agendum breuiter de his duobus penis incapaci tatis testandi, & succedendi ex testamento, vel ab intestato, quatenus competat saltem ex consequenti filijs hæreticorum. Coniungimus simul, quod idem sit fundamentum vtriusque, nempe bona hæretici esse addicta, & quasi hypothecata fisco, vt sæpius diximus; Ergo filius non potest succedere ex testamento, aut ab intestato bonis patris hæretici durante hæresi; & consequenter, neque de his bonis poterit ipse filius postea.

83 testari, vt per se patet. Quod sit incapax talis successione filius ostendit bene Sanchez lib. 2. in decal. cap. 29. num. 8. ex iure ciuili authentic. Gazaros C. de hæreticis, & ex iure canonico, cap. Vergentis cap. filij & cap. quicumque, §. Hæretici extra de hæreticis.

85 Quamquam succedere potest hæretici filius bonis aorum ascendentium quouslibet extraneorum etiam catholicorum, & donationes quasunque recipere, de hisque disponere, ac testari. ita Decian. m. pract. c. i. m. lib. 7 cap. 41. num. 21. Noster Molina tom. 3. de iustit. disp. 65. 8. nu. 24. alter Molina lib. 4. de primogen. cap. ultimo, num. 50. sine Menochius cons. 808. nu. 37. & 38. volum. 9 & cum alijs relatis Sanchez dict. cap. 29. num. 11. 12. & 13. vbi copiose omnia ista probat, vide apud ipsum So-

86 lum pro terminanda Regula, addendum generaliter, quouscunque potest parer hæreticus testari, aut succedere ex testamento, vel ab intestato saltem tenocabiliter, ante sententiam declaratoriam hæresis, quod à fortiori idem & eodem modo possit filius, vt per se patet. De a. j. penis hæreticorum videri possunt Auctores.

CAPVT VII.

*De quibuscunque penis corporalibus contra reos, maxime Sancti
Officii hereticos, apostatas à fide, suspectos de heresi, vel
apostasias, credentes hereticorum, fautores, receptato-
res, &c.*

PROOEMIOLVM

- E**N tertium membrum præcipuum generalis, & adequatæ diuisionis trimembris supra indicatæ, in penas contra reos præsertim Sanctæ Inquisitionis, spirituales, temporales, & corporales: De istis corporalibus, nihil in cõmuni aduertendũ occurrit, nisi quod loco temporalium aliquando iniungantur, vt contingit, si quis condemnatus ad penam pecuniariam non possit eam soluere, communiter censetur iustitiæ consonum, vt iacet in corpore, seu pro qualitate delicti pœna corporali satisfaciatur. ita, Gundisaluuos, in tract. de hereticis, quest. 17. num. 6. vbi ait, hæc commutationem pœnæ pecuniariæ in corporalem posse fieri etiam post sententiam latam, ita etiam Pegna. 3. par. direc. quest. 103. comment. 51. versic. Addit Repertorium, affirmans id non procedere in clericis neque in personis ingenuis. Addit Sousa, lib. 3. Aphorism. cap. 18. num. 2.
3. idem tradit Farinac. de heresi quest. 197. §. 6. num. 114. quem videas. Verum pœnæ corporales, quæ reis à Sancto Officio condemnatis solent iniungi ad capita reducantur, mortis scilicet naturalis, carceris, seu Immurationis, Fustigationis, Tricemium, Amitenda libertatis, Relegationis, aut Exilij, Detractionis in monasterium, Portationis habitus poenitentis, Auditionis Missæ in forma poenitentis, & aliarum poenarum, quæ regularibus imponendæ, ac poenitentiarum salutariam: quas omnes in cõmuni cum Casare Carena par. 3. tit. 13. Castro Palao, disput. VI. & VII. & cum alijs, quoad circumstantias qualiter, & quando, &c. toto hoc capite breuiter expendemus. de eisdem auri toto sequenti in materijs particularibus, quoad circumstantias personarum delinquentium contra fidem Catholicam.

*Quando, & qualiter pœna mortis naturalis
committentibus delictum contra fidem
diuinam infligenda?*

REGVLA CCCCLXXXVI.

- S**Vpposita potestate, quam sine dubio Ecclesia habet mortis pœnam recedentibus à vera fide imponendi; præter tradita à nobis lib. præced. cap. 6 & 7. de hac mortis pœna hereticis impenitentibus & pertinacibus, negatiuis item, ac diuinis, atque relapsis infligenda, non nihil hic circa casus addendum. Diuersi etiã sunt casus, in quibus pro primo lapsu talis pœna mortis reis Sancti Officii imponitur, vt quando quis celebrat, vel audit confessiones, cum non sit sacerdos; aut quando negat Trinitatem Sanctissimam, vel Christi Domini Diuinitatem, Conceptionem eius de Spiritu Sancto mortem ipsius pro redemptione nostra, & Beate Mariæ Virginitatem, & Maternitatem. Dei; ac alij etiam casus statim, vel capite sequenti exprimendi. Executio autem huiusmodi pœnæ semper fit per combustionem, cum hac tamen diuersitate, vt impenitentibus viujs, reliquis prius suffocatis infligatur.

- P**œna ista mortis naturalis à iure ciuili vocari solet summum, & nouissimum, seu vltimum supplicium, l. capitulum, & l. vltimum, ff. de penis, ff. cum Cuiac. lib. 3. obseruat. cap. 36. adducit Garren. dict. tit. 13. §. 1. num. 1. potestas eam iniungendi, quæ residet in Dominis, seu Principibus secularibus, amplissima est, & ad casus poenæ innumeros se extendit circa quos præcipue videndus Bald. in l. data opera, num. 14. C. qui accus. non poss. Fab. à Monte Leo, in pract. arbitrat. tota par. 4. num. 53. 271. & seqq. vbi 704 casus enumerat, plures nempe 77. Bonifac. vital. in opere malefac. rub. quibus de causis possit, quis ad mortem condemnari, vt refert Farinac. in pract. crimin. tom. 1. quest. 30. in cuius titulo. seu argumento non paucos ex illis, non video cur, simul comprehendit sequentibus verbis.
8. Pœna, inquit, mortis naturalis iure ciuili infligitur blasphemis, imagines Dei, & Sanctorum corruptentibus, fortilegis, vinearum vastatoribus, & arborum incisoribus, scalas de nocte alienas domos apponentibus, & muros ciuitatis transcendentibus, se ipsos castrantibus, transfugis, sepulchrorum violatoribus, & pacis tur-

toriatoribus. Quando hæc vera sint, & in quibus alijs casibus pena mortis naturalis inferatur. hæc ille, quæ adducta sunt occasione trium priorum casuum, ex vndecim hic propositis, qui ad præsens institutum spectant, vt infra videbimus, & declarabimus.

9 Quod verò eandem potestatem infligendi penam mortis naturalis, maximè delinquentibus contra fidem catholicam habeat Ecclesia à Christo Domino, & eis iustissimè inlungatur nullus dubitat, cum delictum Christianæ fidei oppositum ex se sit gravissimum, & ipsi Ecclesie perniciosissimum. Probatur efficaci, & potissima ratione, quia absque potestate ista Christus Dominus Ecclesie suæ non satis providisset; nam inobedientes, & rebelles nequaquam posset coercere, neque criminum eorum, prout expedit, vindicare, membraque putrida, & toto corpori noxia omnino præscindere. Pluribus ostendunt alij, præcipuè Couarr. lib. 3. variat. cap. 10. num. 10. Simanch. de Catholic. Instit. tit. 46. à num. 44. Cardin. Bellarm. lib. 3. de laicis, cap. 31. & 32. Sanctarell. tractat. 1. cap. 17. ac 18. & Suarez de fide, disput. 20. sect. 3. num. 18. & disp. 23. tota, sect. 1.

10 Quo cum Castus Palas dict. dispnt. 6. punct. 2. num. 1. benè indicat esse erroneum hanc potestatem Ecclesie negare, cum hæbeatur definitum à Bonifac. VIII. in extraug. vnam sanctam de maiorit. & obedient. & ab Innocentio IV. in cap. Ad Apostolic. de sentent. & re iudic. in 6. & cap. 1. de homicid. in 6. & alijs textibus canonicis, quos citant supradicti auctores.

11 Et concordant leges civiles. talem mortis penam hæreticis imponentes. I. Arriani, & I. quicumque, C. de hæreticis, ibi, ultimo supplicio coercantur, qui illicita docere tentaverint. Atque idem est, qui tentaverint discere illicita, cum docere, & discere illicita æquiparentur in iure. I. culpa, C. de maleficijs, secundum glossam in cap. Excommunicamus 2. verb. puniendi de hæreticis.

12 Verum clemens mater Ecclesia hanc potestatem infligendi penam mortis dupliciter moderatur, vt notat Castus Palas dict. num. 2. primò, quod non solet eam exequi per indices, & ministros Ecclesiasticos, sed per laicos, iuxta cap. ad abolendam. §. præterea, de hæreticis; de hac tamen executione, & de obligatione, ac modo exequendi opportunius infra cap. ultimo. Secundò, quod non iniungat eam omnibus hæreticis (tamen si illi illa sint) sed certis, & determinatis à inre, aut à Bullis Pontificiis, præcipuè contentis in triplici illo gradu impenitentium, negatiuorum, & relapsorum; circa quos pauca valdè attinge-

mus, cum satis dictum alibi, ne actum agamus.

13 De impenitentibus, & eum perrinacia obstinatus in suis erroribus illud solummodo notandum, cum Casto Palas dicto punct. 2. num. 3. & ex mente aliorum, quod postquam tentata fuerint omnia media, ad eos reducentes, si non resiliant, nec sit amplius ulla spes fructus, dum tradantur brachio seculari ultimo supplicio afficiendi, iuxta cap. ad abolendam de hæreticis, omnino expediat, vt lingua eis alligetur ne impiè blasphemando, & obsequendo adstantibus scandalum præbeant.

14 Circa negatiuos item, aut diminutos, cum hæc diminutio possit esse, vel de erroribus proprijs, quos inquisitus per sanctum Officium ex parte negat, vel de erroribus aliorum, quos etsi conuinctur scire, recusat tamen manifestare, dubitatur, an sic recusans, seu hoc secundo modo diminutus sit, vt hæreticis negatiuos condemnandos, & curiæ seculari tradendos. Sunt aliqui, tacitis nominibus à Casto Palas, dict. punct. 2. num. 5. citati, qui ab hac condemnatione, & traditione prorsus liberant consentiente proprios errores, & occultantem alienos, quorum noticiam habere sinit conuictus.

15 Ratio est, quia ex tali occultatione solū deducitur, quod sit fautor hæreticorum; ergo non debet condemnari; vt hæreticus negatiuus, seu verè diminutus, & addit idem Castus Palas se auduisse, quod sic prædicetur in Tribunalibus Sanctæ Inquisitionis Castellæ, & ob hanc causam, tottura insignitur.

16 Nihilominus oppositum rectè descendit grauissimi Doctores Simanch. de Cathol. instit. tit. 48. num. 27. & 28. Pegna 2. par. direct. qu. 34. comment. 59. versic. ex hoc possumus, Decian. tract. crimin. lib. 5. cap. 55. num. 10. Burlat. conf. 7. num. 11. Ludovic. à Paramo, de orig. Sanct. Inquisit. lib. 3. qu. 9. num. 193. Farinac. de hæresi, qu. 196. §. 1. num. 17. Suarez de fide, disput. 23. sect. 1. num. 6. & Castus Palas ibidem. Ostenditur inde, quia non præsumitur manifestare suos errores verè, & ex animo, sed fictè, qui tempore poenitentis hæreticis, ita faciet istorum errores occultando; Ergo de tigre iuris potest, vt hæreticus negatiuus, seu diminutus condemnari, & irremissibiliter curiæ seculari tradi.

17 Dein aliud hic occurrat dubium, an si hæreticus in indicio suos errores manifestet, & postea confessionem factam reuocet, sit puniendus, vt hæreticus negatiuus, seu impenitens, & brachio seculari tradendus? Accipe legitimum solutionem à Casto Palas proprijs eius verbis.

- Astruendum, inquit, existimo, ut impenitentem esse damnandum, si in reuocatione persistat, & eandem reuocandi, & infirmandi prædictam primam confessionem, vero similem non ostendit. Et ratio est, quia ex propria confessionem est plene delictum probatum, cum verò postea reuocat, præsumitur reuocare dolose ad effugiendam poenam ordinariam: alias si facta hac reuocatione non posset, ut hereticus negarij condemnari, cum etiam condemnari non posset, ut hereticus penitus, quia penitentia signa de suo errore non ostendit, cuiusdem sequitur omnibus hereticis dari anam suas reuocandi confessiones, ut sic poenam ordinariam euitent, quod non est permittendum. & ita docet Farinac. de hæresi quæst. 187. num. 75. & quæst. 196. num. 20. & 21. vbi alios refert. Esto contra teneat Didac. Cantera, in quæst. criminal. rubr. de heretic. cap. num. 70 motus ea ratione, quia per hanc reuocationem, aliquid minuitur de fide, & firmitate confessionis factæ. Sed est triuola ratio, quando non probatur causa reuocationis. Adde, esto immueretur aliquoties firmata confessionis, coniecturis tamen præcedentibus iuuatur, ut integram probationem retineat, ita ille.
- Prædicta resolutio tunc præcipue dicitur verum habere, si hereticus postquam suos errores confessus est in iudicio, manifestando complices facti hæresim continentis, hanc confessionem, & manifestationem bis iuridicè ex longo interuallo ratiocet, primò ut reus, postea ut testis contra complices ad instantiam fisci, non enim apparet qualiter in hoc casu possit assignari, & probari causa sufficiens ad reuocandum validè, & confessionem, & ratificationes: hoc sit à me dictum saluo meliori iudicio doctissimorum.
- Circa relapsos verò in hæresim, quid? At ibi iam diximus, istis esse infligendam mortis poenam per brachium seculare, & patet manifestè ex cap. ad abolendum, & illos quoque extra de hereticis. ibi, illos quoque qui post abiurationem erroris, vel postquam se proprii autistis examinatione purgauerint, deprehensi fuerint in abiuratam hæresim reuocasse, seculari iudicio, sine ulla penitus audientia decernimus relinquendos. nec aliam hoc indiget probatione.
- Ex proposito autem textu perpendenda peculiariter partiæula, deprehensi, nam denotat ab alijs deprehendi debere hereticos in hæresim reuocasse, ut sint formales relapsi, poena mortis afficiendi. ita Castus Palau dict. p. 1. num. 7. Vnde hinc ipse cum auctoribus citandis benè deducit eum mor-

tis poenam euasurum, qui spontè à nullo præuentus manifestaret Inquisitori, (eum hæresim abiuratam reuocasse. Nam propterea hereticis relapsis poena mortis infligitur, quod præsumantur fidè conuerti esse incorrigibiles, qui autem à nullo præuentus se ipsam spontè deserunt, & penitentiam petit, manifestum tribuit signum veræ conuersionis, ergo &c. Ita Pegna alias referens, 3. part. Direct. comment. 12. versicul. Sed quid si relapsus. Albert. de agnoscen. assert. quæstion. 25. numer. 25. Decian. tractat. crimin. lib. 5. cap. 56 num. 12. Paramus de Origin. Sandæ Inquisitionis lib. 3. quæstion. 4. numer. 12. Alphonsus de Castro de iusta heretic. punition. lib. 1. cap. 2. & Farinac. de hæresi, quæstion. 193. num. 36.

- Ex prædictis verò auctoribus Pegna, Paramus, & Farinac. vbi supra ad veritatem talis doctrinæ merito requirunt, ut delictum secundi lapsus contra fidem sit occultum; Nam quando est publicum, scire semper præsumitur, quod non spontè, nec ex animo reus veniat, & misericordiam petat, sed ex metu probationum sibi imminuentium, id est, quod intelligeret alios se præparatos ad ipsam accusandum. Vnde si reuera ex hoc metu se prodit, non est euasurus poenam mortis, ut optimè defendunt locis allegatis Castus, Farinac. & Decian.
- Quid item de hoc casu quando reus prima vice de hæresi conuictus fuit per solam suam confessionem, & postea per testes conuincitur esse relapsus? Respondet benè Castus Palau in fine dict. numer. 7. attento rigore iuris posse puniri relapsorum poena: quod si priores errores abiurauit commissos tempore, quo erat impubes, posse ad reconciliationem, & misericordiam admitti, ita ille, & allegat instructionem Vallisoletanam 12.
- Videndum sequitur de hæresarchis, & Dogmatistis, an istis poena mortis sit imponenda? Sed aduertendum prius, quod tales dicantur non solum, qui novos errores ingenerunt, & confuxerunt, sed etiam, qui iam inuentos, & confictos, vti ex officio, & consuetudine alijs publicè, vel occultè prædicant. Atque de his loquitur textus in cap. qui aliorum, 24. quæstion. 3. ibi, qui aliorum defendit errorem, multò amplius damnabilior est illis, qui errant, quia non solum errant; sed etiam alijs offendicula erroris præparat, & confirmat. Vnde qui Magister erroris est, non tantum hereticus, sed etiam hæresarcha dicendus est.
- Vnde non dicitur propriè hæresarcha, aut dogmatista, qui non quasi ex officio, & con-

consuetudine, sed ex prauo affectu, suos consanguineos, aut priuatum aliquem peruertit. Ita recte aduertit Suarez de fide disput. 3. lect. 2. num. 11.

28. Dux sunt oppositæ sententiæ circa quæsitum præsens; prima tenet quosvis hæresiarcho, & dogmatistas, absque misericordia esse relaxandos curi seculari. Ita Simonac. de Catholic. instit. tit. 47. num. 50. & in Eucharist. tit. 59. num. 1. Ioan. Rojas tract. de hæret. 2. par. num. 339. assert. 43. Repert. Inquis. verb. docere, Suarez ibidem num. 9. & alij. Ostenditur inde, quia talibus hæresiarcho, & Dogmatistis infligitur poena mortis per diuersas leges ciuiles, Item qui seruum, C. de apostatis, l. quicumque. C. de hæreticis, l. 2. C. ne sacrum baptisma, l. fin. C. de Iudæis, & cum in iure canonico contrarium non reperitur dispositum, illas iudices fidei obseruare debent, cum non sit alienum, & innotatum in poenis imponendis ius canonicum suppleri per ius ciuile.
29. Confirmatur, quia tametsi iure canonico statutum sit, ut hæretici penitentes ad reconciliationem admittantur; hoc tamen intelligendum est de hæreticis commuioiter contentibus, & non de qualificatis, & ab ordinario delinquenti modo exorbitantibus; neque isti communi regula metiri debent; cum diuersa concernant delicta, & circumstantias varias delictorum; ergo lex simpliciter loquens in eis locum non habet, l. nunquam plura, ff. de priuation. delicti. ex quibus hæc prima sententia redditur sine dubio probabilis teste Palao citando.
30. Verum altera censetur multò probabilior, quod hæresiarcho, & dogmatistæ signa penitentis ex animo vere ostendentes, admittendi sint ad reconciliationem, & nequaquam brachio seculari tradendi. Sic ex Concilijs Biterrensi & Tarracomen. deducit Pegna 2. part. direct. comment. 64. tradunt Decian. lib. 3. tractat. crimin. cap. 54. numer. 47. Didacus Cancellarius questio. crimin. rubric. de hæreticis cap. 1. num. 70. Castrus Palao direct. punct. 2. num. 17 & alij ostenditur inde, quia nullus est textus canonicus eis poenam mortis imponens. Quin etiam in dict. cap. ad abolendam contrarium videtur indicari per æquiparationem eorum, qui docent cum credentibus hæreticos, ibi, aliter sentire, aut docere non metuent; Atque subiungitur, ad misericordiam, utrosque recipi posse, si publicè confitentur abjurare, & satisfactionem inuincibilem exhibere. Exemplificatur in Berengario à nobis lib. 3. inter hæresiarchoas enumerato, qui penitens reconciliatus fuit, cap. Ego Berengarius 32. de consecrat. dist. 2. Nec habet vim, quod leges ciuiles illis poenam mortis

infigant, quia cum de hoc delicto sit Ecclesiasticum, in eis punitione iuri canonico, & non ciuili vilo modo standum est.

33. Hæc tamen secunda sententia triplicem limitationem merito adhibet Pegna loco citat. cui adheret Castrus Palao ibidem. Primò, non esse recipiendum, ad reconciliationem hæresiarcho, qui post multiplices monitiones per longum tempus iam brachio seculari tradendus signa penitentis ostendit, quia non ex animo, & amore veritatis, sed timore mortis ad hanc vitandam conuenit ap-
34. paret. Secundo, nec illi, qui præceptis, comminationibus, & penis, aut è contra præmijs, promissionibus iuratis atque alijs exquisitis artibus conatus fuit doctrinam fidei catholice oppositam inducere, ac suadere. Tertiò, neque illum, qui Regem, Principem, aut alias personas regias procurauit aliquo modo peruertere, Ratio est, quia in huiusmodi hæresiarcho ob immanitatem criminis, & ob defectum penitentis veræ, qui semper præsumitur, adeest sufficiens ratio, à regula communi recedendi, quæ statuit hæreticos penitentes ad reconciliationem esse admittendos. Atque his satisfactum rationibus primæ sententiæ, & approbat prædicta Farinac. de hæret. qu. 193. a num. 7.
36. Exprimendi iam diuersi casus particulares, in quibus pro primo, aut vnicò lapsu delinquenti poena mortis imponitur. Carena direct. tit. 13. §. 1. num. 19. adducit primo loco casum istius sceleratissimi, qui ausu plusquam temerario, & diabolico, cum non sit sacerdos, missam celebrat: quod hic sit curi seculari tradendus; disponunt multe constitutiones Summorum Pontificum, Pauli IV. Gregorii XIII. Sixti V & Clement. VIII. quas refert Laertius in Bullario, tom. 2. & tom. 3. Adde Bullam Urbanam VIII. incip. Apostolatus officium, editam 23. Martij 1618. per quam fit extensio, ut poena mortis afficiatur quisquis non præbyter Missam celebrans, etiam si sit minor viginti quinque annis, dummodo vigesimum compleuerit: eam per extensum proponit Diana in fine 4. part. pag. 456.
38. Potest autem dubitari, an ad violationem dictarum constitutionum, & incurrendam poenam mortis sufficiat, si quis non præbyter Sacerdotalibus vestibus tantum se induit intendens celebrare. & postea non celebrat? de hoc agunt Aoton. Souff. lib. 1. Aphor. cap. 32. num. 5. & Diana 4. par. tract. 7. resolut. 13. versicul. Nota tamen, & resoluunt neganter; ratio est, quia dictæ Bullæ Pontificis solam de celebrantibus Missam mentionem faciunt, & non de his, qui indu-

indati vestibus sacris adhuc non celebrant; ergo illis non pœna mortis, sed alia infligenda.

39. Maius tamen exat indubium de non-Sacerdote, qui post indutas vestes sacras incipit celebrare missam, sed non perficit, nec verba consecrationis proficit, est ne iste pœna mortis afficiendus? ratio dubitandi inde insurgit, quia ut ex Bulla Clement. VIII. §. 2. benè deducit Soufa dict. cap. 32. num. 7. malicia huius delicti ad idolatriam spectat, cum talis celebrans faciat Christi fideles adorare panem, & vinum, uti verum corpus, & sanguinem Christi Domini; at si non perficiat celebrationem, maxime si desistat ante prolata verba consecrationis, non est periculum adorationis huiusmodi, nec idololatricę ex parte adorantium, ergo non videtur pœnendus pœna mortis sic incompletè celebrans.
40. Nihilominus resolutio affirmativa uti proflus cerra traditur à dictis Soufa. numer. 6. & Diana ibidem; ob eam rationem, quia qui indutus vestibus Sacerdotalibus missam incepit, iam dicitur propriè celebrare, ergo si non sit Sacerdos, quamvis desistat ante prolata consecrationis verba, iuxta citatas constitutiones pontificias pœnendus est pœna mortis. Dicerem ramen ob fundamentum dubitandi, saluo meliori iudicio, quod occurrente hoc casu expediret Sacram Congregationem Sancti Officii, Urbis consulere ante prolationem sententiam, & ab ea responsum expectare.
41. Addendus hic alius casus de abusu, & contempu Sanctissimę Eucharistię Sacramenti, propter quem abutens, & contemnens tradi debet brachio seculari morte pœnendus, suxta Decretum Pauli Papę IV. editum in Sacra Congregatione 17. Februarij, anni 1559. quod affert Diana in fine 4. part. Abusus Sanctissimi potest esse, ut quis conculet Hostiam consecratam, vel in partibus pudendis ponat, aut si eam fortilegijs adhibeat, alijsque pluribus modis.
42. Per citatas fœm constitutiones precipuè Gregori XI. & Clement. VIII. statuitur, ut non prębyter, siue secularis, siue Ecclesiasticus confessiones sacramentales audiens, & absolutionem impendens ab Inquisitoribus ad reconciliationem iuridicam non admittatur, quamvis verè peniteat, sed curię seculari relaxetur virimo supplicio puniendus. Ratio est; quia abutitur sacramento cum notabili detrimento proximi, pręsumitque de eo male sentire, cum approbet facto ipso id, quod heretici nostri temporis falso affirmant, nempe etiam laicos esse legitimos Ministros Sacramentorum, ita Scortia in Bull. pontificę. epist. 162. theoremat. 403. Barbosa, de potestat. Episcop. part. 3. allegat. 120. numer. 18. Soufa lib. 1. Aphorism. cap. 33. numer. 1. & 2. Diana 4. part. tractat. 7. resolut. 11.
43. Sed quid si audiat tantum confessionem, qui fingit se sacerdotem in confessionario, licet ex dispositione penitentis, vel ex alia causa, absolutionem non impendat, citre pœna mortis pœnendus? Hoc attingit Soufa dict. cap. 33. num. 3. & ex professio discutit in tract. de sollicitat. cap. 9. num. 3. 4. & 7. ac utrobique partem assernamque merito amplectitur, quia attento Bullarum tenore, quamvis penitentem non absoluat, dicitur proprie audire confessionem, qui tantum peccata audit.
44. Quin etiam rectè addit idem Soufa. numer. 4. & 5. quod sufficit ad incurrendam talem pœnam, si fingens se prębyterum semel confessionem audiat, aut vnum tantum peccatum; secus, si audita sola confessione generali, adhuc nullo peccato speciali expresso à tali actu desistat. Ob incoationem tamen eius subiicitur iudicio Inquisitorum mitiori pœna puniendus, aut suscitationis, aut exilij, aut alia pro delinquentis conditione, vide ipsum Soufam.
45. Norant autem dicti auctores Soufa. lib. 1. Aphorism. cap. 33. num. 12. Diana tractat. 7. 4. part. Resolut. 11. & 12. Calstrus Palas tractat. 4. dispot. 8. punct. 16. num. 3. Et Emanuel de Moura de incant. opus. t. sect. 4. cap. 3. num. 9. Quod pœnę mortis statuta per citatas Bullas Pontificias contra quemcunque non Sacerdotem celebrantem missas, vel audientem confessiones non fuerit visu recepta in Tribunalibus Sanctę Inquisitionis Hispaniarum, sed non assignant causam huiusmodi non receptionis. Subiungit etiam idem Soufa dict. cap. 33. num. 12. per frequentia verba. Atamen prædicta pœna traditionis curię seculari nunc imponenda præcipitur à Sanctissimo Domino Nostro Urbano VIII. per Epistolam Illustrissimi Cardinalis Melini ad Inquisitorem Generalem Lusitanie 5. diei Martij anno 1623. Verum etiam post declarationem istam hoc prædicari non videtur, ita ille.
46. Resolvant itaque idem Soufa dict. capit. 33. numer. 13. Calstrus Palas dict. punct. 16. num. 1. Emanuel Moura cit. opus. t. sect. 3. cap. 3. numer. 9. in illis Sancti Officii Hispaniarum Tribunalibus infligendam esse pœnam arbitriam non Sacerdoti Missam celebranti, vel confessiones audienti, nempe suscitationis, & Tricemium, simul, si delictum sit teratum, ut exemplificat Seraphinus Frei-

Freitas Acugna; additionator, tract. de confess. sollicit. quæst. 13. num. 30. & refert Diana dict. resol. 12. de quodam laico, qui Missas celebrare solebat, ac propterea prius suffragatus, & postea ad tetricos missus.

50 Vel si crimen semel tantum fuit commissum, altera ex his prævis infligatur: Aut si neutram earum qualitas personæ delinquentis ferat, imponenda poena, carceris longi temporis, aut Exilij, vel atetius speciei mitioris.

51 Relaxantur item brachio seculari pro primo lapsu negantes Sanctissimam Trinitatem, aut Diuinitatem Christi Domini, vel eius Conceptionem de Spiritu sancto aut mortem ipsius, ut nos redimeret, vel Beatissimæ V. Mariæ Deiparæ Virginitatem, & Maternitatem Dei, ut tradunt Sousa lib. 2. Aphor. cap. 44. num. 6. Dicit. 4. par. tract. 7. resol. 14. & Carena, 2. par. tit. 2. & 3. par. tit. 13. §. 1. num. 20. iuxta constitutiones Pauli Papæ IV. incip. Cum quorundam hominum prauitatis, & Clementis Papæ VIII. incip. Dominici gregis, sed ut rem totam melius capias clausula, vbi hæc continentur accipe.

52 Qui nimirum asseruissent, dogmatizassent, vel credidissent Deum omnipotentem non esse trinum in personis, & incompotit omnino inuasiuque vnitate substantiæ, & vnum, vnauer simplici Diuinitatis essentia, Aut Dominum nostrum Iesum Christum non esse verum Deum eiusdem substantiæ per omnia cum Patre, & Spiritu Sancto. Aut eundem secundum carnem non esse conceptum in vtero Beatissimæ perque Virginis Mariæ de Spiritu Sancto, sed sicut ceteros homines ex semine Ioseph. Aut eundem Dominum, & Deum nostrum Iesum Christum non subijisse acerbissimam Crucis mortem, ut nos a peccatis, & ab æterna morte redimeret, & Patri ad vitam, æternam reconciliaret. Aut eundem Beatissimam Virginem Mariam non esse veram Dei Matrem, nec persistisse semper in Virginitatis integritate, ante partum scilicet, in partu, & post partum, pro subuersis & relapsis in hæresim haberi, & ut relapsi cutiq; seculari traditi, & per ipsam curiam debitis poenis in relapsos statutus puniti possint, &c. ita ibi.

53 Diana dict. tract. 7. resol. 14. versic. Notandum est tamen, adductis sigillatim prædictis casibus, in quibus reus tradendus brachio seculari, ut poena mortis ei infligatur, adiungit alium peculiarem, nimirum quando Magistratus, seu Domini Ecclesiastici, vel temporales schismatici, aut hæretici schisma, aut hæresin excitarent, quod his similiter poena mortis sit imponenda: sed de isto casu recurret alibi fortè iterum occasio dicendi.

54 Addamus vitimo loco pro nunc casum illum, cuius supra meminimus conspurcantium vel percutientium, aut concul-

cantium sacras imagines Christi Domini, Deiparæ Virginis, ac Sanctorum, an istis sit infligenda mortis poena? controuersia nonnulla erat inter doctores, & quidem iure ciuili sententia affirmans regulariter censetur veta. ita resoluit Farinac. tom. 1. quæst. 20. num. 68. cum Angel. in l. ex senatus consulto, ff. ad leg. Cornel. de Sicar. Marfil. in pract. crimin. §. & quia, nu. 25. Boer. deci. 301. num. 18. Conrad. in pract. tit. de iniuran. num. 25. & cum alijs, quos refert.

55 Verum, cum delictum istud conculcandi, & percutiendi sacras imagines sit merè Ecclesiasticum, eo quod aspiat hæresim manifestam, ut communiter tenent Doctores præcipue Farinac. dict. q. 20. nu. 68. Raphael dela Torre in 2. 2. D. Thomæ quæst. 96. art. 4. disp. 2. Diana, dict. tract. 7. resol. 9. & Sousa lib. 2. Aphor. 42. num. 14. affirmans ex tali crimine oriri violentam hæresim suspicionem, reiectis merito Ghirland. de Sortil. q. 10. num. 52. & Torreblanca in Epirom. delictor. lib. 3. cap. 8. num. 17. contrarium sentientibus, nullo scilicet modo esse hæreticale, nec ad inquisitores pertinere eius punishmentem. Hanc secundum ius canonicum, regulariter fieri per penam arbitrariam, videtur deduci ex cap. si Canonici §. fin. de offic. Ordin. in 6. & docet Farinac. dict. q. 20. num. 72. cum Simanch. Boer. Fab. & Monteleone, Dec. & alijs per cum ibi relatis, & de hæresi q. 181. §. 2. num. 43. & via vilius discent.

57 Excepto Sousa cum relatis ab ipso loc. cit. vbi postquam num. 1. asseruit, quod huic nefario crimini de iure ciuili sit imponenda poena mortis naturalis, arbitraria verò de iure Canonico. attentis circumstantijs personæ, delicti, &c. Subiungit immediate num. 26. sic Perpetrans, inquit, ausu temerario publice hoc horrendum delictum, siue hæreticalem animum fateatur, siue non, tradendus est curiæ seculari, vitimo supplicio plectendus, ob facti qualitatem. ita factum fuisse tradunt Anchar. consil. 15. Chassan. consil. 1. in 5 præsupposito num. 69. relati per Farinac. dict. num. 68. qui etiam nu. 71. & dict. §. 1. n. 44. Menoch. dict. calu. 376. num. 4. & seqq. Hec

58 Ille quæ refert Diana dict. resol. 9. & non reprobatur, nec ego reprobare audebo; addo tamen esse ruitus occurrente casu, consulere Sacram Congregationem, &c.

59 Tandem quoad modum executionis in imponenda prædictis reis sancti Officij, traditis iam curiæ seculari poena mortis naturalis, concordant Omnes auctores, quod merito soleat, & debeat fieri per combustionem eorum. Notat autem bene Carena dict. §. 1. num. 7. cum Cantera in quæst. crimin. de hæret. cap. 1. nu. 59. & cum alijs, quod consuetudo sic exequendi sumpsit originem ex testamento veteri, 4. Regum, 23. vbi Ozias iussit ossa Sacerdotum hæreticorum comburi, & ex testamento no-

uo iuxta illum Christi Domini Ioan. 15. Si quis in me non manserit, eicietur foras sicut palmas, & ardeat, & in ignem mittent, &c.

6a. Notat item idem Carena cum citato Cantera num. 59. discrimen in executione ipsa respectu diversorum reorum, quod omnes penitentes relapsi, aut non relapsi, sed pro primo lapsu traditi curiæ seculari prius strangulentur, & postea Mortui comburantur: Impenitentes verò, & negatiui merito viui combustioni tradi soleant. Atque his Regula præfata terminatur.

Pœna carceris, sive immurationis quatenus in perpetuum, vel ad aliquod tempus rei sancta Inquisitionis imponenda?

REGVLA CCCCLXXXII.

61. **H**æreticis, qui postquam deprehensi sunt in hæresi (idem dicito de apostatis) ad fidem redeunt, si non sint relapsi pœna perpetui carceris, seu immurationis iniungitur, secus, si lateantur delictum, antequam telles eis publicentur.

62. Similiter non damnantur ad perpetuum carcerem venientes ante deprehensionem, vel post eam, si ita crimine manifestentur; dummodo non sint in hæresi notorie deprehensi, nec adiste timor alios eorum.

63. pendi. His item, qui perpetuo carceri non traduntur, inquitur de tempore carceris secundum quod citius reuertuntur, & produnt sua delicta: atque hinc iusto Inquisitionis iudicio dispensatur dicta pœna, vel in peregrinationem, reclusionem in monasterio, aut aliam committatur. Locus tandem perpetui carceris, sive immurationis non debet esse talis, ut carcerato dies abbreviet, & mortem inferat; imo id nec faciendum cum eo, qui iam iam curiæ seculari proximè tradendus, Aliqua huc spectantia adduntur.

65. **D**e carcere, prout conducit ad custodiam reorum, dum formantur processus, & causæ eorum tractantur, ac deciduntur, copiosissimè egimus toto lib. 2. Ogeris nostri de eodem agimus breuiter modo, prout inferius ad puniendos eosdem reos, & in hac secunda acceptione pœna carceris vltatissima est in Tribunalibus sanctæ Inquisitionis, sicut, & in alijs Ecclesiasticis quod primo loco notauit Cantera dict. tit. 13. § 1. num. 27. cum Clato §. fin. q. 70. vers. sana autem.

66. Quin etiam cum duplex possit esse, nimirum perpetuus, & ad tempus concordant omnes doctores, quod carcer perpetuus sit pœna ordinaria hæreticorum per-

nitentium, non relapsorum. Ostenditur primò in iure civili, ex constitutione Federici Imperatoris, incip. Commissi, relata per Franc. Pegnam in fine directorij, vers. Si qui verò in iure. item canonico ex Innocentij IV. constitut. edita anno 1254. incip. Nouerit vniuersitas relata similiter per Pegnam ibidem, constat clarè ex cap. Excommunicamus il primo, extra de hæreticis, vers. Quod si penitere vult, est perpetuo carcerandus, ibi Hostiensis, num. 1. in verbo, puniend, sed clarius ex cap. Excommunicamus il 2. extra eod. tit. ibi. Si qui autem de prædictis postquam fuerint deprehensi redire voluerint ad agendam penitentiam, in perpetuo carcere damnentur. Glossa ibi idem Hostiensis, Abbas & alij plures, quos refert Farinac. de hæresi qu. 193. §. 1. num. 101.

67. Ex proposito autem textu, pœna particula deprehensi, insertur primo ut protus certum nonquam iniungi pœnam carceris perpetui illis, qui solum sunt de hæresi suspecti leuiter, aut vehemente; quia talis pœna solis recedentibus formaliter à fide Catholica imponitur, & illi non deprehenduntur sic à fide recessisse, seu hæresi mente adhæsisse, sed tantum secundum præsumptionem leuem, aut vehementem.

68. ergo, &c. Poterunt tamen puniri carceris pœna ad tempus vel alia pœna extraordinaria, prout videbitur Inquisitioni. Ita Vmbertus locat. in indic. Inquisit. in verb. suspicio num. 31. Repet. inquisit. in verb. carcer. Simanch. de Cathol. instit. tit. 47. num. 53. Pegna 3. par. director. comment. 43. num. 72. Rojas singul. 1. num. 2. & cum pluribus relatis Farinac. de hæresi qu. 193. num. 101.

69. Secundo insertur, non esse condemnandos ad perpetuum carcerem illos (eos sancti officij qui antequam publicentur telles fatentur suum delictum, & incipiunt penitere, veniamque petunt, Ratio est, quia non censetur compiete deprehensi in hæresi, vel apostasia formali, prout requiritur ad condemnationem perpetui carceris, nisi post publicationem testium, iuxta dict. cap. excommunicamus, il 2. imponenda, tamen eis pœna carceris ad tempus; aut alia extraordinaria vri inquisitor expedies iudicauerit. Hoc præter citatos auctores tradunt etiam vt certum Soula lib. 3. Aphoriscap. 8. num. 1. & Castrus Palaus disp. 6. pun. 1. num. 1.

70. Hinc etiam insertur, quòd illis hæreticis aut apostatis, quibus pœna carceris perpetui non infligitur, minuat etiam de tempore carceris secundum quòd citius se produnt, & veniam postulando fatentur sua delicta. Unde breuior carcer temporaneus imponitur illi, qui venit antequam vocetur, aut captus, licet matu imminenti probationum, quam ei qui vocatur, vel captus, statim ex se manifestat suam hæresim; & huic breuior, quam illi, qui non statim

statim, sed post unum, vel plura constituta ante publicationem testium, eam fatetur. Docent eum eadem certitudine Rôjas dicti singula. nu. 2. f. & 1. parte heresi nu. 88. & *legis. assert. 16. Pegna 3. par. dicit. comm. 146.* Locatus in iudic. Inquisitor verb. Hereticus, nu. 34. & verb. Inquisitor nu. 33. *Farinac. dict. 5. 3. nu. 104. & alij.*

71. *Et mentem eorum eadem doctorum ed. Inquisitor dict. pena carcerationis ab Inquisitoribus dispensatur, vel in aliam mitiorē, vbi peregrinationem, aut reclusionem in oppidulo committatur, quō citius, & magis ex corde ad fidem reuertitur.*

72. Facultas autem sic dispensandi, aut committendi conceitur expresse Inquisitoribus in cap. Vt commissi, versic. & illorum, de hereticis in 6. ibi, & illorum, qui vestis mandatis obediētes humiliter stant propter heresim in carcere, vel muro reclusi, penam vni cum Prælati, quorum iurisdictioni subiant, mitigandi, vel morandi, cū videtis expedire vbi Glossa, Abbas. Marianns, Buttrius, Felix, & alij, precipue tradunt Simanc. de cathol. instit. tit. 16. nu. 5. Calderin. tract. de hereticis, rubr. de hereticis reuertentib. nu. 3. & 4. ac Farinacius de heresi quest. 193. num. 104.

73. *Prædictæ autem doctrinæ duplex limitatio merito adhibetur; prima, quod non habeat locum, quando deprehenditur aliquis publico, seu notoriè hereticus. Nam per talem deprehensionem in heresi, magis magis aggravatus, quam si post publicationem testium se manifestet, & heresim confiteatur, vt per se patet. Atqui sic manifestato, & confessio ibi, gignit pena perpetui carceris, seu immurationis, vt diximus ergo & illi publico, seu notoriè in heresi deprehensio eum intelligenda. Ita Vmbert. Locatus in iudicial. Inquisitor, verb. Hereticus, nu. 34. Farinac. vbi supra, Pegna dict. comment. 42. & Soula lib. 3. Aphorism. c. 8. nu. 4.*

74. Altera limitatio, quod tunc reus Sancti Officii, quouis modo, aut quouis tempore deprehendatur in heresi, vel eam fateatur ad perpetuum carcerem, seu in eum damnare debeat, nec inde vlla rationem extrahi, si ad sit timor, seu periculum alios corrumperendi; ita iisdem Locatus, Pegna, Farinac. Soula, & alij. Atque hoc adet verū iudico ex vi iuris naturalis, vt videatur in hi, Saluo meliori iudicio, etiam in sponte comparentibus, nulla præcedente præuentione, habete locum, si detur talē periculum peruersionis aliorum. Quando nam datur iudicio Inquisitorum relinquatur perpensis circumstantijs.

75. Concordant item doctores carcerem ad quem reus damnatur, esse debere proportionatum viribus naturæ, & non ita actum & obsecrum, vt abbreviet vitam in carceratij, ac propterea hic multo citius moriatur, alias Inquisitores non videntur posse ab irregularitate se liberare ita Vmbert.

locat. in iudic. verb. Carcer. nu. 6. Pegna 3. par. Direct. quest. 59. Comment. 107 ad ducent. Decretum Concilij Biterrensis, cap. 23. ibi, & eos enotatis rigor carcerum non extinguat. Decian. lib. 5. cap. 43. nu. 14. Cæp. addit ad Zanchtract. de heret. cap. 10. lit. G. & Castrus Palasus dict. puncta. num. 3.

76. Qui ibi bene respondet ad id, quod in oppositum videtur posse adduci ex Elem. 1. 3. propter de hereticis, ibi, duo tamen, tradere Carcerē, siue arcto qui magis ad penam, quam ad custodiā videatur. Quod Inquisitor de Consensu Episcoporum, & de Consensu Inquisitoris Episcoporum possint id exequi, modo ex tali carceratione vita in carcerati non abbreviatur notabiliter, seu ne intra paucos dies moriatur ex nimio rigore carceris.

77. Hinc ipse Palasus merito reiecit vti dissolutionem rationi eam doctrinam ex Martin Deltio disquisit. magic. lib. 5. sect. 7. vers. potest autem accipi, & ex Farinac. de heresi, quest. 193. §. 5. num. 107. telatam, quam approbat Soula dict. cap. 8. num. 8. nempe hereticos ad mortem damnatos, confessos, vel conuictos, posse retineri in carcere adeo tetro, arcto, & obscuro, vt ibi intra paucos dies moriantur. Fundamentum sic eam reiiciendi firmissimū assignat, quia hæc videtur esse clausura, condemnatio ad mortem, & illatio eius, quæ per iudices laicos, & eorum secularem

78. riam inferri debet. Quod si id nequit fieri cum teis iam iam brachio seculari tradendis, quanto minus eum condemnatis ad perpetuum carcerem, seu immurationem, cum non sint relapsi?

79. Sæpius coniunximus in hæc Regula, perpetuum carcerem cum immuratione, per particulam, seu, quæ ex sua natura, & vi latinis identitatem coniunctorū, vel ista esse synonymia denotat, hocque modo loquendi vtuntur auctores, præcipue Francisc. Pegna 3. par. direct. comment. 46. num. 102. vbi ex Concilij Tolosano, cap. 10. Narbonensis, cap. 9. prius ostendit, qui nam heretici carceri perpetuo, seu immurationi tradendi, & postea circa identitatem vtriusque sic concludit.

80. Iam ex his, inquit, duobus Concilio- rum Decretis appetit colliges, eandem, prorsus esse penam immurationis, & carceris perpetui, contra quam quidam huius antiquitatis ignari censent. Quamquam verò (addit ipse) hodie, aut rarus aut nullus antiquæ immurationis, seu carceris perpetui usus relictus esse videatur. hæc ille; quocum ad tollendam ignorantiam circa ritum antiquum immurationis, seu carceris perpetui, & qualitatem eius absque nimia arctitudine, & obscuritate, quandoquidem occasio loci postulat, expedit nonnulla adducere ex Concilio Biterrensi cap. 23.

81. Ceteris tamen, inquit, vt talibus immu-

murandis fiant iuxta sedis Apostolicę ordinationem, separata, & oculta camera, sicut fieri poterit in singulis ciuitatibus diuicem corruptarum, & alterutrum, vel se, vel alios petuere nequeant: & eos ehorrens rigor catteru non extinguat: quos ab illis, qui bona eorum tenuerint, fieri, & in necessariis provide-ri-ficiatis eisdem secundum statuta Concilij, Toletani, ita cap. 13. & infra cap. 25. Sic autem libet accessum vxoris ad virum, immuratum, & Conuersio, ne cohabitatio de negetur eisdem, sine ambo immurati fue-rint, siue alter, hætenus ibi.

- 81 En qualis vsus immurationis, seu Car- ceris perpetui antiquitus fuit, cum tā tā loci capacitate, vt sufficeret ad cohabitatio- nem simul viri, & vxoris, cum lana ad ingressum, & egressum coniugis non immu- rati, cum lecto ad dormiendum simul, & 82 ad vsum matrimonij, &c. Et non cum & rigore adeo horrendo, quo multis ab hinc annis vidimus immurarum quendam Dia- conum, seu Capellanum Hierosolymita- num, (hic indicatus vehementer de oc- cisione cuiusdam meretricis ad furandam eius bona) in loco archisimo vix quinque pal. nocturni, ita vt ab angulo ad angulum infelix immuratus latere nequirit, siue le- cio, siue ianua, siue vlla commoditate ad 83 vta tuitionem & quiddam consultus se- pius inclinaui hanc immutationem non esse Secundum Canones vti eam fieri sen- tentia ludicum disposuerat, Neque enim sunt alij Canones præter illa Concilia To- losanum, Narbonense, & Biterrense, vt ex adducit Pegna loc. cit. quę videat. Atque his Regulę nostrę finis.

Quid de penis fustigationis, tritremium, & am- missiōnis libertatis? Quælibet reus sancti Officij infinguntur?

REGVLA. CCCCLXXXVIII.

- 85 **I**Nter penas extraordinarias, quę cō- demnatis per Tribunalis sãctę luqui- fitioni iniungi solent, Communio, & gra- uior omnium verberatio, sed fustigatio cen- setur: cū tam ad mulieres, quā ad viros se extendat, & maiorem præ cæteris infamiam utroget; infligenda tamen modera- te attentis circumstantijs delicti, & perso- 86 ne, & in effectum valde in vna pena tri- tremium contra fustigatioem vehementer de hæresi, vel de apostasia a fide, quamuis sine ætatis grandæ, vel sexagenarię proba- bilitate, si ad finem delinquente vires 87 rubuit. Condemnantur item dicti Apo- statæ ad penam mancipij, seu amissæ libe- ratis, si exierunt piraticam contra Chri- stianos, vel apostatarunt in maiore ætate: Sæc tamen in istis, quando sponte ad fidem redierunt, aut saltem statim, ac capti

sunt, publicè se pro Christianis propala- runt:

- 88 **C**oniungimus, simul sub eadem Re- gula plures ex his penis corporalibus supra in Proemio indicatis, non tam quod connexionem aliquam habeant in- ter se, quā quod parca admodum occu- rant, quę de singulis in Comuni dici pos- sint, ac propterea sine dubio similiter di- uerſę ex eis sub eodem titulo coniungan- tur à Doctores, qui de ipsis tractant, præ- cipue à Castro Palao tract. 4. disp. 6. sub ti- tulo puncto 3 sic: de pœna, inquit, fustiga- tionis, Exilij, tritremis, & mortis, ac so- le num. 1. duodecim tantum lineis, tres prio- res fustigationis, Exilij, & tritremis expē- dit quodd, soleat Sancti Officij reus imponi, 89 Quo ad primam fustigationis, & verbo- rum patet ex praxi ipsa esse vsu receptam penis tribunalia Sancti Officij, iuxta cap. 1. 3. 4. quæst. 6. ibi, & flagellis puniri, tradit- que vt certum Decian tract. etim. lib. 5. cap. 42. nu. 5. & 6. Ioan Rois singal. 1. nu. 23. Clar. in praxi, §. fin. quæst. 7. verfic. Est au- tem pena, & Farinac. de hæresi, quæst. 193. §. 4. nu. 85.
- 90 **D**icit, inter penas extraordinarias, &c. Communio. Et hoc sit peculiariter ex- pressum respectu pœnæ tritremium, quā pi- niuntur soli viri, qui contra fidem Catho- licam delinquant, pœna verò fustigationis contra eandem vtriusque sexus delinque- tes, esse quidem fustigandas mulieres, quę viuo primo marito ad secundum matrimo- nium conuolant, aut falsum in Sancto Of- ficio deponunt, vel similes videbimus ex- sequenti in materijs particularibus cum. Souſa, Diana, Carena, & alijs ibi citandis.
- 91 **V**nde generaliter, aduertit Carena dict. tit. 3 §. 4. quando delinquens deberet dam- nari ad tritremes, & non potest vel ratione sexus feminei, vel alia de causa, tunc in- iungendam esse ei fustigationem, & c. et- go pœna verbetū communio, & vtriusque- lior est, quā pœna tritremium reus Sancti Officij infligenda.
- 92 **R**ursus dixi grauior Omnium, cuius gra- uitatis red do rationem, quia pœna fustiga- tionis præcæteris penis extraordinarijs maiori reum infamia adiicit. Quod præci- pue verum habet, quando illi mitra, aut berlina adiugitur, vt bene notat Menoch. de arbit. quæst. lib. 1. quæst. 80. nu. 41. & cum alijs relans Farinac. rom. 1. quæst. 19. nu. 29. vbi subdit sine adiunctis dictis mitra, aut berlina, per solam fustigationem admodū infamari fustigatum, & sicut flagellis magis idcirco in corpore, ita eisdem magis lædi in fama, & honore.
- 93 **H**inc bene deducit Carena dict. §. 4. nu. 61. cum Rol à Vall. consil. 63. lib. 3. & Pegna de tempore gratiæ, cap. 21. regul. 8. regula- riter abstinendum esse ab imponenda pœ- na fustigationis mulieribus, quę habent vltim

virum, vel etiam viris, qui habent filias nobiles, ne illa marito fiant exose in odium matrimonij, & iste ob id concubio priuati cogantur. Ostendit factio argumento a fortiori, quia si secundum probabilem doctrinam Sonzæ lib. 4. Aphoriscap. 13. nu. 6. hoc attendendum est in abijuratione publicæ imponenda, ne ex ea sequantur tales effectus, quanto magis attendi debet in fugatione insignenda?

95 Tandem dixi, insignenda tamen moderatè de quo est textus expressus, cap. in Archiepiscopatu, extra de rapt. ibi, flagellis afficere, ea moderatione adhibere quod flagella in viduam sanguinis transire minime videantur & asserit Ioan. Rojas, singul. 1. nu. 23. esse valde consonum iur. naturali, ut talis moderatio seruetur in quibuscunque Tribunalibus, præcipue in Ecclesiasticis, & multo magis in nostris

96 Sanctæ Inquisitionis. Porro quibus excessus in hac materia etiam ex cõdemnatione iudicis laicalis, nedum Ecclesiastici, aut Quæstoris fidei, non rigorosa iustitia, sed nimia crudelitas reputatur. Heu spectaculum horrendum mulierculæ turpis vitæ per vias publicas huius cineritatis iustigatam pancis ab hinc mensibus ad quamlibet percussorem eam sanguinis proflunio vidimus, cum omnium conclamatione, contra percussoris in humanitatem, atque ferocitatem.

97 Sequitur proferendum verbum circa penam trirremium; præter tactum iam a libi ex mente Carter. in pract. tract. de homicidio, §. circa quartum, & Farinac. cum alijs telatis, tom. 1. quæst. 19. nu. 14. quod ista pena trirremis succederet loco damnationis in metallum, aur in opus metalli, quæ omnino abiit in dissecundinem, tradunt, ut proflus certum doctores, præcipue Mantua in 1. transigere post. num. 5. Clarus in pract. §. fin. quæst. 67. vertic. item damnatio, & Carena. dict. tit. 13. §. 3. nu. 33. esse frequentissimam condemnationem ad trirremes pænes quævis tribunaia, etia Ecclesiastica, maxime nostra Sanctæ Inquisitionis, quod copiose exemplificabimus cum ipso Carena, & cum alijs infra.

98 Nunc tantum in communi ostensum, accipe a Ioan. Rojas, singul. 1. nu. 25. hisce verbis. Item per iudices, inquit, Ecclesiasticos potest potest pæna damnationis ad trirremes, & ad remigandum in trirremibus colligitur ex dicti Innoc. in cap. qualiter, & quando, in 2. de acula quem refert Ioan. Bernar. Diaz in pract. c. in canon. cap. 135. vbi ad id allegat text. in cap. 23. quæst. 5. in quo loco optimè nititur rationibus probare talem penam ad trirremes præscriptam nullo modo esse imponendam. Et: an talis condemnatus loco eius seruus, vel aliam personam ponere possit, ex causa; puta ob infirmitatem? videtur quod sic. In metallum, & de pænis explicat optime Ludouic. Carter. in pract. c. in.

§. fin. num. 12. ita ille.

99 Quamquam in eo, quod adducit de præscripto nul. atenus ad trirremes condemnando; oppositum merito defendunt Clarus in pract. §. fin. quæst. 67. vertic. item damnatio. Paul. Grauar. in suo Theorem. 4. num. 10. & Farinac. dicit quæst. 19. num. 14. affirmantes propter execrandam Clericorum, & læcerdotum malitiam, hanc penam trirremium eis debere infligi, adentes quidem, vel in perpetuum, vel ad 100 tempus. Dum Illustrissimus, ac Reuerendissimus D. Dominus Fabius Chigijs huius nostri Tribunaies Melitenis Sanctæ Inquisitionis curam habuit ex præscripto Sanctæ Congregationis Sancti Officii Verbis, condemnatus fuit, me presente, quidam Sacerdos Religiosus ad trirremes per decennium: quo exemplo, & alijs quæ omitto, ne nimis diffundar, prædicta doctrina clare innotescit.

101 Notat autem bene Carena dict. §. 3. nu. 53. pro maiori perspicuitate, quando alicui pæna trirremis per Sanctum Officium imponitur, exprimentum esse in sententia, quod debeat inseruire ad remum, vel manere in trirremi loco carceris. Atque sic in Inquisitionibus Hispaniæ obleruari addit ex Paulo Gara. en la orden de proccesar en el Santo Oficio fol. 34. ibi, si la carcereria se manda tener en las galeras, se expresara el tiempo, y que seruirá al re-

102 mo, y fin sueldo. ita ille. Idem esse vñ receptum in quouis Sancto Oficio Italiæ ait Massin. par. 8. in forma sententiae contra vehementer suspicuum, ibi. ti condemnato a seruir per remigante alla galera. ita fol. 209 impressiois.

103 Secundum verò hanc distinctionem, condemnandi aliquem ad trirremes, vel ad locum carceris, vel ad remigandum in trirremibus, quam attingit Rojas dict. nu. 25. & paulo ante vidimus. Dubium hic insurgit, cuius nam ætatis hominibus possit infligi hæc pæna trirremium? Diana par. 1. tract. 9. Refol. 20. tract. 2. aliud grauissimum dubium, an Senes sexagenarii excusentur a præcepto ieiunij? confirmandam sententiam negatiuam, quam ipse non sequitur, tradit ex parte solutionem præsentis dubij sequentibus verbis.

104 Pacit etiam, inquit, pro hac sententia id quod probat Riccius par. 3. decis. 233. nu. 6. & Nouarius in pract. quæst. 18. Sec. 1. nu. 4. Senes sexagenarii non esse damnandos ad trirrenes, secus autem si sint robusti, & validi, ita ille; & hoc secundum inteligitur, ut ex se patet, si sint robusti, & validi ad remigandum in trirremibus, quod tunc hac pæna tales Senes suff. i. possint, affirmat absolute ipse Diana, Ego verò tantum ut probabilem admittam, si pæna, item trirremium iniungatur non ad remigandum in eis, sed pro loco carceris, sed pro alijs seruitijs leuioribus hominibus virium debilibus, & ætatis maioris sexa-

- genariz sine dubio imponi potest, neque nec aliqui indiger probatione.
- 106 Denique circa penam mancipij, aut amittendi libertatem, quando quis apostatauit à fide Catholica in maiori etate, aut post apostasiam, etiam in minori etate exercuit piraticam contra Christianos, viz quidquam raptum à doctoribus nostris, qui de materijs Tribunalium fidei agunt. Hinc credo factum, vt D.D. Inquisitores sancti Officij Melitenfis, occurrente causa libertatis (solet ista frequenter occurrere, me teste oculata, & ciuilliter in Congregatione traditi, citata parte cuius interest) sepius ad sacram Congregationem vrbis scripserint, & huc litteris ab ea transmissis diuersa spe & antia, ad banc materiam deciam acceperint; quæ vt continentur in eorum transumpto cuius supra memini, opportunum duxi hic apponere, vulgari lingua vti sunt ibi, notato die, & anno.
- 107 Apostati, che voluntariamente hanno rinnegato, & in età adulta, e che poi sono stati fatti prigionieri dalli Christiani, se bene abiurano non acquistano la libertà, ma si restituiscono à loro Padroni; lassandoli alla loro coscienza, & a disposizione Dat. 8. Dece.mbr. 1595.
- 108 Apostati, che sono presi fu le galere, o vascelli, che vengono à combattere, & predare contra Christiani reconciliati si restituiscono à Padroni, acciò secondo la loro discretione, & coscienza disponghino circa la libertà, & li trattino con carità 13. Augusto 1599. 8. Maggio 1615. 12. Febbraio 1628. e 1. Marzo 1631.
- 109 Apostata, preso in corso, che rinnegò di anni 12. trenta, anni sono, che ha aderito col cuore alla setta Maomettana, si spedisca con l'abiura de formali, & rimanga.
- 110 schiauo 13. Febbraio 1639. Item apostata, che col cuore ha creduto nella legge de Turchi poterli saluare, ancorche prima de apostatare sapesse, che santa Chiesa tiene il contrario, si spedisca col abiurare de formali, & rimanga schiauo nella sudetta lettera.
- 111 Apostata, posto in libertà da Turchi che non solo non è tornato in Christianità, ma contra de Catholici andaua in corso per Capitano di Tartana, rimane schiauo come sopra.
- 112 Apostata, posto in libertà da Turchi ha continuato la vita de Turchi con l'esteriore per molti anni ancorche habbia sosteputo nella corda non haue aderito col cuore, remane schiauo 13. Febbraio 1636.
- 113 Apostati, non formali si fanno abiutare de vehementi per hauer vissuto all' vsanza de Turchi, se però non sono stati presi in età minore, & affretti con minacce, & tormenti à viuere all' vsanza turchesca, & sono poi presi in corso già fatti maggiori contra Christiani, restano schiaui, se condannano ad tempus in Galera per cinque, o sette anni 16. Giugno 1639.
- 114 Apostati, preuenuti con inditij negando d'hauer aderito col cuore alla setta Maomettana, li si dia la corda per viteriori veritate, & intentione, & non risultando dalla corda colà che s'aggraua, abiurano de vehementi, con imporli penitentie salutarì, & non acquistano la libertà, massimamente se sono stati presi combattendo, o predando contra Christiani 6. Maggio 1615.
- 115 Apostati, che pretendono esser stati presi & apostatato in età puerile, o minore non si sta alla loro asserzione per goder la libertà, ma lo deouo provare legittimamente, & questo è stato lo stile, & deue così gouernarsi 17. Luglio 1615. & 22. Marzo 1635.
- 116 Apostati, che spontaneamente fuggano dalle mani de Turchi, deouo esser reconciliati, & conseguir la libertà 13. Agosto 1599. Item Apostati, che dalli Turchi sono tenuti al remo, & in quello stato sono presi da Christiani, deouo conseguir la libertà, poiche non possono procurar se la altrimenti dette lettere.
- 118 Per Apostata, sponte comparète s'habbia benchè sia stato preuenuto da doivno de quali habbia depolto de auditu, che habbia apostatato per forza, 25. Giugno 1639. Item per apostata sponte comparente, benchè sia notorio, mentre che subito, che fu preso s'habbia propalato per Apostata, detta lettera.
- 119 Apostata sponte comparsens dixit se vi apostatare, & voluntarij pyratam exercuisse, & nunquam corde adhezisse sette Mahumetanz, praxis est, vt post abiuratum de vehementi apostasiam, absoluitur in forma consueta ab excommunicatione ob apostasiam incurra. Sed ad tollendam difficultatem supplicabitur sanctissimis pro facultate concedenda Inquisitori absoluedi ab excommunicatione contra pyratas, contenta in Bulla Cong. Domini 25. Iulij 1639. ita habentur hæc latine in dicto transumptu. Ex quo plura adduci possent pro præsentis; sed adducta sufficiant, vt iam huic nostræ Regulæ finis imponatur.

Pena relegationis, Exilij, & detrusionis in Monasterium condemnatis à sancto Officio, quatenus imponenda?

REGVLA CCCGLXXXI. X.

- 122 **Q**uoad penam relegationis, quidquid sit de alijs Tribunalibus, siue Ecclesiasticis, siue Laicalibus, adhuc tamen in nostris sanctæ Inquisitionis aliquis vsus ipse seruatur, sique relegatio arbitrio iuri, & æquitati reddato non solum ad locum iurisdictioni inquisitoris relegantis subiectum, sed ad alium etiam al-

123 alterius inquisitoris. Pœna item exilij vbiq; contra quoscunque reos, maximè delinquentes in materia fidei frequentissima est: quamquam aliquando conuenientius bono communi pœna relegationis, quam Exilij reo sancti Officij infligitur.

124 E contra pœna detrusionis in Monasterium raro admodum reis sancti Officij per se primo inijungitur; aliquando tamen in eam ex causa rationabili pœna carceris permutatur.

125 **A** Tigimus iam supra cum Menochio de arbitr. quæst. casu 330. lib. 3. c. 2. Clar. in præf. §. fin. quæst. 67. versic. deportatio etiam; Farinac. tom. 1. quæst. 19. num. 15. & cum alijs, qualiter de iure antiquo relegatio, sicut & deportatio, quæ in aliquibus ab ea differt, vt videre poteris apud ipsum Menoch. & apud Conrad. Lancell. in suo Brenario. tit. de contumacia & banni num. 17. & 19. in quibusvis iudicijs, & iurisdictionibus fuerint admodum vtilitate; Nunc verò ab vfu, & ab aulæ recesserint, & subintrarint loco earum pœna exilij, & banni perpetui, ac aliæ arbitrarie, vt multis ostendunt Gramma, voto 19. num. 11. Petrus à Placha in epit. delict. cap. 44. num. 1. & Guido Papa decil. 433.

126 Verum omisso nunc sermone de alijs, quæ non sunt nostri instituti, certum prorsus est, quod reis sancti Officij frequenter pœna ista relegationis infligitur. Ita ex mente omnium tradit Carena dict. tit. 12. §. quinto num. 63. & exemplificat bene num. 65. cum Soufa lib. 1. Aphorism. cap. 3. §. n. 10. in mulieribus honestioribus, quæ matrimonium cum secundo, viuentē adhuc primo viro, contraxisse deprehenduntur.

127 Item exemplificat in quodam sacerdote religioso, qui relegatus fuit in ciuitatem Medianensem ad tempus multorum annorum per Cremonensem tribunal sancti officij quod præfumeretur celebrasse super rebus aptis ad maleficia, adiuncta ea conditione, vt singulis mensibus se præsentaret Reuerendissimo Inquisitori illius ciuitatis, sed de his, & alijs exemplis cum eodem Carena cap. sequenti.

128 Cum pœna item ista relegationis inter arbitrarios numeretur, quæ per Inquisitorem reis iniungi possunt, vt docent Farinac. de hæresi, quæst. 193. num. 80. & sequenti Soufa lib. 3. Aphorism. cap. 26. num. 3. alij, in ea imponenda, debet Inquisitor præ oculis Deum, & iustitiam habere, atque arbitrium suum iuri, & æquitati conformare. Ita præter relatos Farinac. num. 84. & Soufam num. 3. docent Pegna 3. par. direct. comment. 144. versic. iam hic, & Carena dicto §. quinto num. 64.

129 Solent autem fieri relegatio delinquentis contra fidem non solum ad locum iurisdictioni Inquisitoris relegantis subie-

ctum, sed ad alia etiam loca, quæ subfunt iurisdictioni aliorum Inquisitorum, vt fuit seruatum in casu proposito Sacerdotis Religiosi in vrbem Mediolanensem relegati. Ratio est, quia omnia loca subiecta sunt Summo Pontifici, & ipsum tanquam caput; ac supremum fidei iudicem omnes loquutores agnoscunt, item quia cum agitur de locis eidem Principem subiectis, consuetudo generalis ita obseruat. Tradit ex mente Iul. Clar. vbi supra, & aliorum. Carena ibidem num. 63.

130 Rursus nullum dubium, quod pœna exilij multo frequentius reis sancti Officij infligitur, quam prædicta relegationis, vt docet Carena §. 6. ex doctrina communis, & experientia ipsa patet, spatio enim 43. annorum per quos huic sancto Officio Militensi, vt consultor eius inferuiui, vix vltimum ab ipso relegatum vidi, saltem sub hac formalitate relegationis; exiliatos verò penè innumeros.

131 Solet autem hæc pœna exilij dupliciter imponi, sicut & reliquæ arbitrarie, primò si ipsa sola imponatur condemnandum reum sancti Officij ad exilium, vel perpetuum, vel per aliquod tempus; etiam si delictum non sit ita graue, aut tantum existat præsumptio eius, cum aliquando expedit omnino ratione scandali, vel ad tollendam occasionem delinquendi, vt reus sancti Officij à loco delicti pro tunc exilietur, & hoc ei in pœnam iniungatur: vti habetur expresse in Bulla Gregotij XV. incip. vniuersis, contra sollicitantes ad turpia in confessione, & ex certa doctrina generaliter pro quibuscunque delictis tradit Carena dicto §. sexto num. 74.

132 Imponitur secundo pœna exilij delinquenti contra fidem simul cum alia extraordinaria. Exemplificat Simanch. de cathol. instit. tit. 8. num. 10. in blasfemijs viliibus, qui post sultigationem in exilium mittuntur, si sint personæ honestæ ad duplicem pœnam, pecuniariam scilicet & exilij condemnantur. Exemplificat alij in mulieribus prolegis, quod simul sint sultigatæ, & in exilium mittendæ. Ita Faber. in suo Cod. rit. de Maleficiis & mathem. defen. t. ob eam rationem, quia expedit pro bono publico prouinciam malis hominibus purgari l. 1. de officio Præsidis.

133 Rectè tamen defendit Carena dicto §. 6. nu. 71. quod tales mulieres sortilegæ præter flagellationem, sint relegandæ in certum locum, vbi possint diligenter obseruari, ne alias prouincias inficiant. Ita ille cum Canter. de hæreticis cap. 1. n. 55. cum. Præf. Abano in praxi §. Sortilegium n. 98. affirmante quod huiusmodi mulieribus exilium præbeat occasionem Maleficia continuandi, ergo iniungenda eis relegatio in loco determinato.

134 Sed quid si pœnam exilij ad quam aliquis condemnatus est, non exequatur? Audi circa hoc Carenam dicto §. 6. num.

meto 75. sic resolventem.

- 135 Quomodo autem inquit, puniendus sit, qui exilio multatus ad tempus illud frangit, de hoc est textus relegati, ff. de pœnis, Vbi L. C. ait, quod duplicatur exilium: & sic Sen. Notter Mediol. indistincte obseruat, quod exilio multatus infra decennium puniatur duplicacione temporis quod restabat ad exilium quando illud fregit; Si verò iussus erat ad decennium exulare, puniatur exilio perpetuo; & si perpetuo exulare debebat puniatur pœna mortis. Ita Clarus in praxi, §. fin. quæst. 71. versic. Quæro qua pœna, & idem obseruat senatus in condemnatis ad Trimenis, & aufugientibus ab eis bene in hac materia fractionis exilij videndus Glorba conf. crimin. 47. num. 21. & seqq. vbi more suo plures in hac re casus distinguit, & erudite discurret Ergo ultra ea, quæ dixi in titulo de non implentibus pœnitentias, dico quod regulariter dispositio dictæ l. relegati obseruanda videtur etiam in hoc tribunali Cantara de heret. cap. 1. num. 60. hæc ille & plura, quæ videas apud ipsum; dum generaliter non discussio qualiter agendum cum non adimplentibus pœnas, vel pœnitentias.

- 136 Circa pœnam denique detractionis in Monasterium vix quidquam occurrit dicendum, nisi quod cum olim frequenter delinquentibus maxime contra fidem infligi solebat, hodie nullus, aut rarus sit eius usus, ut manifestè constat ex praxi omnium sancti Tribunalium sancti officij ita lul. Clar. in prax. §. fin. quæst. 70. versic. alie sunt, & cum eo Carena dict. tit. 3. §. septimo n. 78. & num. 79. proponit aliqua exempla huiusmodi detractionis, sed decem nos oportet.
- 137 Nunc cap. sequenti. Addit autem ibidè ipse Carena, se vidisse loco dictæ detractionis in monasterium, recludi præfectorum mulieres in aliquo hospitali, & damnari ad inferuendum ibi gratis per aliquod tempus.
- 138 Atque hæc pœna, seu pœnitentia inferuendi ægrotis in Hospitali etiam, sine dicta reclusionem censetur proportionata. reis sancti Officij, hincque nostrum Tribunali Militenfi quandoque eam me cooperante inflixit.
- 139 Potest verò talis detrahitur in Monasterium dupliciter iniungi, vel primo, & per se attentata qualitate delicti, & personæ uti fuit à sancto officio Militenfi iniuncta per decennium cuidam honestæ mulieri, quod reperiretur non solum valde indiciata, sed etiam quasi per confessionem duorum cõpletum de cooperatione principali ad occisionem cuiusdam familiaris huius sancti Officij Militenfis, acque ob eam tatem ingrauefcentem apta non esset turtura.
- 140 Secundo potest iniungi per commutationem alterius pœnæ, vt carceris de quo Simanchas cathol. inflit. tit. 16. num. 16. Pegna 2. par. direct. in cap. Excommunicamus 2. num. 5. de heret. & comment. 46. Farin. de heret. quæst. 93. §. 5. num. 105. & Soula

lib. 3. Aphorism. cap. 8. num. 5. vbi absolute affirmant quod pœna carceris commutari possit in peregrinationem, vel reclusionem in aliquo monasterio. Ratio huius est quod pœna extraordinariæ omnes sint arbitrariæ, ac proinde ob rationabilem causam vna, in aliam commutari merito debet.

- 141 Vltimo loco audi Carenam ibidem circa hoc dinerfimo de sic loquentem. De hac inquit pœna detractionis in monasterium, vide Renatum Choppinum, de sacra Politia Forensi, lib. 3. tit. 3. num. 18 & seq. vbi tamen ait, Monasteria non tam supplicij loco haberi quam portus morum humanarum tempestatum ibi plura refert exempla Imperatorum Regum, & aliorum Principum, qui mundi vanitatibus spertis, in monasteria se se receperunt, ibique Deo viucentes sanctissimi vixerunt, ac piissimè in Deo obierunt, hæc ille quibus finem. Regulæ imponimus.

De pœna portandi habitum, seu Sacrum benedictum? de pœna item audiendi Missam in forma pœnitentis quid?

REGVLA CCCCLXXX.

- 142 Secundum antiquam consuetudinem iugiter, & vbique seruatum, infligitur reis sancti Officij pœna ferendi habitum communiter vocatum, habitellum seu Sacrum benedictum, in quo est depicta anre & retro Crux sancti Andree, rubei, vel 143 crocei coloris. Soler autem infligi non omnibus, sed ex certa doctrina conuinctis de heresi, vel apostasia ex probabili etiam violenter, aut vehementer suspectis de eadem, saltem indinctis habitello cum dicta cruce dimidiata, idque vel in perpetuum, vel ad tempus, vel tantum dum sententia condemnatoria in actu publico profertur.
- 144 Pœna item audiendi Missam in forma pœnitentis, quidquid sit de vsu antiquo, nunc sic imponitur, vt reus sancti officij stet præ foribus Ecclesiæ cum candelâ accensa in manu, dum Missa celebratur.

- 145 Tactant bene de hac pœna portandi habitum pœnitentialem crucibus signatum Zacharius tract. de heret. cap. 20. num. 3. & ibi Campegius, Reportorum Inquisit. verbo Crux §. qualiter redeunt. Simanch. de cathol. inflit. tit. 47. num. 9. 12. & seq. Ioan. Rojas, singul. l. n. 33. copiosius, & præ ceteris Pegna 3. pat. Direct. comment. 42. num. 175.
- 146 Ac primò affirmat eius Originem esse antiquissimum, deducitque fundamentum eius ex Sacra Scriptura vbi volentes placare

re Deum iurum ob scelera enormissima commissa, & veniam, ac benedictionem ab eo obtinere facis induti proponuntur, ut apparet in casu Achab. lib. 3. Regum, cap. 21. eum enim per nefas vineam Naboth possedisset, commissi Idoliis penitentiam adurus, vestimenta scindens saccum posuit super carnem suam. cap. Achab. de penitent. distin. 3 & cap. in capite Quadragesima.

147 Hinc saccum istum, seu habitum penitentialem, nuncupatum ab Italis, Abitoello, in Hispania licet alij vocent, Samarra, alij tamen Sanctenito communiter appellant, quasi saccum benedictum, eo quod sit aptus ad agendam penitentiam, per quam reus à Deo benedicitur, & saluatur, ita interpretantur, & benè Ioann. Rojas, & Pegna loc. cit.

148 Prosequitur ibidem Pegna in inuestigando magis vsum antiquum dicti habitus penitentialis, & formam eius peculiariter pro nostris Tribunalibus Sancti Officii, atque iam fuisse vseratum tempore, quo ipsa cum iurisdictione delegata insituit ceperunt contra haereticos, Albigeneses, ut diximus in Prolegomenis, & ostendit illi. ex primo Concilio Tarracensis, relato per Eymericum par. 2. dire. ubi tit. de formis penitentiarum, 5. credentes, versic. & portant duas cruces. Fit etiam mentio huius habitus penitentialis cum duplici cruce in quibusdam litteris, siue sententijs Sancti Dominici, quas ad verbum refert Camillus Campegius apud Zanchinum de haereticis cap. 30.

149 Confirmatur ex Concilio Tolosano, contra haereticos celebrato ad annum Domini 1229. A quo de dictis crucibus gestandis in habitu penitentiali sic dispositum per sequentia verba. In detestationem quoque, inquit, veteris erroris duas cruces portent de cetero altius praeinentes, alterius coloris, quam sint vestes eorum, vnā à dextris, & alteram à sinistris; nec propter cruces excusetur aliquis, nisi habeat litteras sui Episcopi testimoniales de reconciliacione ipsius habitus ibi.

150 Verum cum adhuc dubitaretur, quanam modo, & cuius coloris cruces huiusmodi essent sciendae, post aliquod tempus à Concilio Biterrensi cap. 26. dictum hoc dubium fit: In detestationem etiam erroris veteris portent in superiori veste duas cruces coloris crocei longitudinis duorum palmorum, & dimidij, latitudinis quoque duorum, & in ferrum digitorum habentes latitudinem, vnā antierius in pectore, & aliam posterius inter spatulas, vestes in quibus cruces portarent coloris crocei non habentes, superiori veste intellecta: supra quam in Domino, vel extra alia non portetur. haec

151 ibi, & plura, quae afferit citatus Pegna ostendens Eymericum 3. par. dire. in.

6. modo terminandi processum fidei secundum mentem Concilij Biterrensis de dict. habitu penitentiali eum duplici cruce ante, & tetro ad formam illius, in qua crucifixus S. Andreas, benè fuisse locutum.

152 Est autem non leue dubium inter Doctores, quibusnam reis condemnatis à Sancto Officio sit injungenda poena habitus penitentialis? Concordant omnes, quod debeat iniungi quibuscunque, reo conciliatis ab haeresi, vel apostasia formalis, cui corde adhaeserunt. Ut certum tradunt ex vniuersali praxi quocumlibet Tribunalium Sancti Officii Simanchensis de Cathol. Institut. tit. 47. rubr. de penitentibus, & conuersis num. 9. & seqq. Zanchin. in tract. de haereticis cap. 20. post num. 3. & ibi Campeg. in additionib. littera F. Reportor. Inquisit. in verb. poena num. 10. & cum alijs relatis Farinac. de haeresi, qu. 193. num. 91.

153 Sed quid circa suspectos de haeresi, vel apostasia? istis posse imponi poenam habitus penitentialis cum praedictis duabus crucibus, si suspicio sit violenta: seu si vehemens, & multo minus, si tantum levis, docent Eymericus 3. par. direct. rubrica de 6. modo terminandi processum fidei, num. 172. versic. At tenendum autem, & ibi Pegna comment. 42. versic. Quoniam verò, Bonifae de Vitalinis in rubric. de crimine haeresis post num. 6. versic. item quia, Lxl. Zecch. in summa. par. 1. tit. de fide, rubr. de haeresi, cap. 11. nu. 18 & alij quibus eum vtrumque probabile indicio.

154 Quamquam circa suspectos vehementer de haeresi, vel apostasia aliter resoluit Castus Palaus tract. 4. disput. 7. punct. 1. num. 10 cuius resolutionem probabiliter etiam admittit saltem ob tanti viri auctoritatem: audi eam propriis ipsius verbis.

155 Quae omnia, inquit, obseruari vidi in publicis actibus fidei: in quibus vehementer suspecti, ob aliquos ritus Iudaicos publice errores abiurarunt; & poena pecuniaria Sancti Officii sumptibus applicanda condemnati sunt, alij verò ad exilium, Neque illis fuit postus sacculus penitentialis, erueibus integrè signatis, sed solum dimidiatis, qui tamen sacculus facta abiuratione illis subatus fuit.

156 Hec ille. Atque vltimum de crucibus dimidiatis esse valde notandum asseruit Diana 4. par. tract. 7. Resol. 3. & ego similiter assermo. Hincque deducio iuxta praxim cuiusque Tribunalis Sanctae Inquisitionis esse id seruandum de habitus penitentialis poena his, vel illis reis reconciliatis indifferenda.

157 Quoad circumstantiam verò temporis quamdiu hi, quibus imponitur habitus penitentialis, ipsum gestare debeant, varius admodum est vsus talis impositionis,

tionis, vel gestationis. Nam hæc aliquando solum durat per illud breue tempus, quo fit reconciliatio, & abiurgatio, qua finita, habentis penitentialis reconciliatio omnino aufertur. Patet ex testimonio Castri Palai num. 155. adducto, & ex vñ nostri Sancti Officii Melitenfis, in quo per plures vidi gestantes habitum penitentialem dum abiurarent solummodo, & actus condemnationis, ac reconciliationis perficeretur.

158 Aliquando item condemnantur [rei Sanctæ Inquisitionis ad ferendum sacrum benedictum per aliquod longum tempus: circa hoc, & circa alia prædicta audiamus Emericum vltimo citatum.

159 In primis, inquit, quod statim induaris supra omnes testes, quas defers, veste liuida admodum (capularis Monachi, sine capucio facta, ante, & retro habente cruces de panno croceo longitudinis trium palmorum, & latitudinis duorum, quam vestem deferre habeas super omnes vestes alias per tantum tempus (Exprimat: vnus anni, vel duorum, vel plus, vel minus, prout culpa exegerit delinquentis) & nihilominus, quod cum dicta veste, & crucibus stes in porta talis Ecclesiæ, tali, & tanto tempore, scilicet in quatuor festis principalibus gloriose Virginis Mariæ talis Ecclesiæ. hæc ille.

160 Possunt denique condemnari, vt scripsit de facto condemnantur Apollatæ, aut hæretici fornales ad penam dicti habitus in perpetuum. tradunt per certum ex mente omnium Eymæ, & Pegna citati, & solet hæc perpetuitas extendi etiam post mortem condemnatorum, eum tunc sacri benedicti appendentur in aliquo loco publico, vt extet semper memoria talis condemnationis, in dedecus, ac infamiam perpetuam illorum, ipsique coniunctorum. Constant

161 manifeste ista ex cuiusque Tribunalis Sanctæ Inquisitionis exemplaribus, præcipue nostri Melitenfis; cum ab antiquo in Ecclesiâ Cathedrali appensi conspiciantur aliqui sacri benedicti hæreticorum, qui olim per ipsum condemnati fuerunt.

162 Hic autem videtur aliquid addendum circa dispensationem in gelanda veste, crucibus signata; sed quia infra cap. 9. opportunitur occurrer locus dicendi, cum de dispensando in aliis penis reorum. Sancti Officii agemus, nunc obiter tantum attingo cum Eymæ. 3. par. direct. in 8. modo terminandi processum fidei, & ibi Pegna comment. 44. numer. 196. Simancham de catholic. insistent. titul. 47. num. 10. & cum alijs, quod difficulter sit dispensandum in pena ista portandi habitum penitentialem cum duplici cruce.

163 Quia etiam subiungit Pegna per frequentia verba: iam, inquit, quod hic refert Emericus de non concedenda facile dispensatione in deponendis crucibus locum etiam habet, cum cruces penitentium suspensæ sunt in Ecclesijs illis in quarum paroccijs habitant illi: neque enim inde facile debent amoueri: imò si vetustate labantur, renouandæ sunt in scriptis nominibus illorum, quorum passimenta fuerunt, vt extet in perpetuum ea signa, & monumenta impietatis, vt eo horrendo, & formidando infamie spectaculo homines à committendo tam grani scelere auocentur: neque hoc est recens inuentum, vt alibi plenius dixi hæc Pegna, & rectè quidem.

164 De pœna tandem audiendi Missam, in forma penitentis accipe vnum verbum: eius sit copiosa mentio in cap. statumimus, de Maledictis, contenta in eo textu, sunt huiusmodi.

165 Statuimus, inquit, vt si quis contra Deum, vel aliquem sanctorum suorum, & maxime Beatam Virginem linguam in blasphemiam publicè relaxare præsumperit per Episcopum suum penam subdatur inferius annotatæ, videlicet, vt septem diebus Dominicis præ foribus Ecclesiæ in maiestate (dum aguntur Missarum sollempnia) blasphemus existens, vltimo illorum die dominico pallium, & calceamenta non habeat, ligatus corrigia circa collum septemque diebus præcedentibus vi. feriis in pane, & aqua incinet.

66 Ecclesiâ nullatenus ingressurus. Quolibet quoque prædictorum dierum tres si poterit, alioquin duos recitat pauperes, siue vniui. Et si nec ad hoc eius suppetant facultates, id in penam aliam commutetur, cuietiam rennetit, recipere, ac peragere penitentiam supradictam, Ecclesiæ interdicat ingressus; & in obitu Ecclesiastica careat sepultura.

167 Per temporalem præterea potestatem, coactione (si necesse fuerit) Episcopi dictæ adhibita contra eum, blasphemus si diues fuerit, quadraginta solidorum, alioquin Triginta, siue Viginti, & si ad id non sufficiat, quinque solidorum vsualis monetæ pœna mulctetur, nullam in hoc misericordiam habiturus. quod etiã inter alia communitatum statuta ponatur. hæc ibi.

168 Quæ conueniens duxi hic per extensum apponere, vt statim elarè propicias differentiam temporum, & quomodo olim blasphemus pena ista audiendi missam in forma penitentis admodum rigorosè imponi cõsueuerit: hodie verò rei Sancti Officii solum sunt semel præforibus Ecclesiæ cum candelis accensa in manu, dum sit Sacrum Missæ sacrificium in die festo, prout sono campanæ, vt benè notauit Ca-

169 rena dict. tit. 13. §. 10. Subdens, quod blas.

blasphemo aliquando iniungatur, ut ibi
flet genuflexus, lingua intra duo signa
alligata. Vide circa hanc penam Canter.
in quest. criminalibus tangentibus poe-
nam delictorum, cap. 14. num. 4. versicul.
quoad. Atque his Regula finem impo-
namus.

*Quanam pena pro Religiosis in Sancto
Officio? Quanam vero poenitentia
salutares pro quibusvis in eo reist
Qualiter item iniungenda?*

REGULA CCCCLXXXI.

- 170 **A** Tentes obligatione status Reli-
giosi in in observantia legum
omnium, ac in exercitio virtutum ad per-
fectionem tendendo, maiores semper pro-
gressus facere tenentur; ita si a recto de-
clinant, & in materia precipue contra
fidem delinquant, peculiari poena, sta-
tim indicanda, prae ter explicatas pro alijs
reis Sancti officij, merito illis insigun-
tur. Hereticis item, & apostatis, aut
de haereticis, & apostasia suspectis solent in-
iungi poenitentiae salutares, ut ieiunium,
Oratio, elemosyna, & praesertim fre-
quentia sacramentorum. Verum in
vtriusque proponendis inclinandum potius
Inquisitionibus ad Clementiam, & misericor-
diam quam ad crudelitatem, & seve-
ritatem, circumstantijs omnibus delicti
personarum, loci, temporis, &c. bene
perpensis ac legitimis servatis.

174 Quamvis autem dicti auctores Para-
mus, Diana, & Castus de solis Confesso-
ribus sollicitantibus loquantur, quod hi
peculiaribus poenis sint, ob istud gravis-
simum delictum mulcandi, bene tamen
ait Carena ibidem, idem esse dicendum
de Religiosis, aliter delinquentibus in
quouis casu Sanctae Inquisitionis. Atque
recte exemplificat ipse persequentia ver-
ba.

175 Vnde superioribus, inquit, annis in
nostra Congregatione Cremonae de Or-
dine Sacrae Congregationis, quidam
regularis, qui temere inciderat in Con-
stitutiones Pauli V. & Gregorii XV. in
matetia Conceptionis editas, fuit con-
demnatus, ut propositiones, scandalosas
& piarum aurium offensivas publice in
eodem loco, in quo eas praedicauerat, re-
uocaret, & ulterius suis priuatis voce,
actibus, & passiva, ac munere concionan-
di, & lectoratus, cum alijs poenitentis
salutaribus, ita ille.

176 Penae autem quae peculiariter Religio-
sis delinquentibus a Sancto Officio insi-
guntur, ut plurimum solent esse istae pri-
uatio vocis actiuae, & passivae priuatio mu-
neris concionandi, ac legendi, audiendi
que confessiones saltem mulierum, quod
in capitulo Religiosorum bis in anno reo
praesente sententia Inquisitionis legatur:
Quod a suis Religiosis flagellentur, praesen-
te notario Sancti Officij, quod vltimam se-
dem in choro, & Refectorio habeat, & a-
lia, de quibus citati Paramus, Diana, &
Castus agunt, prae communes reliquis
reis, quae simul cum particularibus insi-
gi Religiosis possunt.

177 Proponit Exemplum Carena dicti nu.
88. vers. sic, & in solemnem, cuiusdam reli-
giosi Ordin. Min. Obl. Fr. Marcellus de
Pactis, qui eo quod temerarie se Sanctum,
impeccabilem, ac confirmatum in gra-
tia sinxerit, ac alias propositiones tem-
erarias, & scandalosas prouulerit, per
Tribunali Siculum Sanctae Inquisitio-
nis fuit condemnatus ad triremes per
triennium, relegatus item per aliud
biennium in Conuentu suae Religionis
ei assignando, Item quod singulis die-
bus Veneris leionet in pane, & aqua, &
comedat in terra in Refectorio, ac in ce-
dar sine caputio, atque in Choro, &
Refectorio vltimo loco sedeat, Tandem
priuatus in perpetuum voce actiua, &
passiva, facultateque audiendi confes-
siones quorumcumque.

178 Sequitur iam aliquod communi
proferamus de poenitentis salutaribus,
quae quibusvis reist Sancti Officij,
sive haereticis, vel apostatis, si-
ue de haereticis, vel apostasia suspectis v-
tra poenitentia condignas, iniungi consue-
runt, nempe Ieiunia, Orationes,
Elemosynae, Peregrinationes, & alia,

173 **N** Onest nostris fixuri plura con-
tineat de obligatione stricta Re-
ligiosorum ascendendi ad gradum perfe-
ctionis (vide circa de Sanctum Thomam
2. 2. quest. 86. & eius interpretes,)
sed ut obiter de annotescat, & qualiter
illi ipsius obliui, felicitas maxime contra
fidem Catholicam committant, peculia-
ribus poenis a Sacerdotio Officio debeant puniri.
Patet ex litris Supremi Tribunalis
Hispaniarum dictis ad Inquisitores Regni
Siciliae sub 14 primo Julij 1580. qua-
tum meminit lra par. 4. tract. 7. Resol.
7. & tradunt, verum Paramus de origi-
ne Sanctae Inquisitionis lib. 3. quest. 10.
num. 166. Cast Palanus tract. 4. disp. 9.
punct. 11. num. 6. Carena, 3. par.
tit. 13. §. 11. num. 88.

De eis egregiè tractant præsertim Zanchinus de hæreticis cap. 30. (Ab isto reliqui accipiunt) Pegna 3. part. direct. comment. 17. versic. in his autem, & Carena dict. tit. 13. §. 13. num. 89.

179 Duo autem notar optimè idem Carena, primum eodem num. 89 & cum Pegna citato, quod cum huiusmodi penitentia salutaris reis vix ægris applicetur in medicinam, debeant applicari illæ, quæ sunt Morbis contrariæ. Vnde illi reo, qui noluerat ieiunare, orare, nec diuina officia audire, expedit imponatur, vt ieiunet, oret, & sacra audiat.

180 Secundum notar ipse Carena num. 90 quod præteritis penitentibus, salutaribus semper sit iniungenda illa, quæ spectat ad Sacramentorum Penitentia, & Eucharistia frequentiam. Nam sacramenta ista magnam vim habent ad vitanda peccata, remouenda occasiones eorum, & ad perseverantiam in fide à Deo obtrine-

181 da. Atque ita seruari in Tribunalibus Italiæ. Sancti Officii, sicut ex par. 8. Mass. in forma sententia contra suspectum de vehementi, ibi, Et per penitentia salutari imponiamo, &c. & infra, che durante il tempo di detti sette anni confessi sacramentalmente, &c. seruari etiam in Tribunalibus Hispaniæ Sancti Officii innoteceat ex similibus sententijs penes Paulum.

Barz fol. 34. ibi, y que todos los Domingos, y fiestas vaya a oyr la Misa mayor, &c. y los Sabados, &c. rezar cinco vezes el Pater noster, &c. y se confiese, y reciva el Santissimo Sacramento del Altar. ita ibi, & nihil amplius addendum.

182 Tandem quod Inquisitores in poenis, & penitentibus imponendis potius ad clementiam, & misericordiam, quam ad severitatem, & nimium rigorem inclinare debeant. Docent omnes, præcipuè Simanch. de Catholic. Instit. tit. 47. num. 79. & Carena dict. tit. 13. §. 13. num. 91. patetque ex illo Iacob. epist. canon. cap. 2. Iudicium sine misericordia fietili, qui non facit misericordiam, & ex illo Proverb. 3. Misericordia, & Veritas te non deferant, Circunda eas guttore tuo, & describe in tabulis cordis tui, & inuenies gratiam coram Deo, & hominibus.

183 Nulla tamen Misericordia, vt bene ait ibidem Carena num. 92. cum hæretico impenitente vrendum: perpendenda item atrocitas delicti, & an hoc fuerit consummarum, vel an solus at ipsum conatus adhibitus, attendendum etiam ad circumstantias loci, temporis, & personæ delinquentis, quæ iam ex alibitraditis innotescent: Vnde iam Regul. & capituli si-
pem imponamus.

C A P V T V I I I .

De quorumcunque Delinquentium contra fidem panis tam ordinarij, quam extraordinarij, seu arbitrarij in materijs particularibus, seu casibus quibusvis occurrentibus, & de probatione aliquando delicti ad eas incurrendas?

P R O O E M I O L V M

1 **H**actenus explicata sufficienter pro nostro tenui capite, dissonæ vniuersali penarum contra reos Sancti Officii, nimirum trimembri spiritualium, temporalium & corporalium, nihil deesse videbatur pro complemento huius Sexti Libri, & rotius Operis Nostri, nisi aliquid attingere de eam excoquitione, vel omissione, aut ex parte saltem dispensatione, prolata sententia in solemnè actu fidei, aut ea reuocata, si potest reuocari; Cæterum ante complementum huiusmodi, conuenientissimum duxi, toto isto capite octauo, quoscuque singulos casus penarum contra reos Sancti Officii condemnatos percurrere, & peculiariter eprimere, vt de-

2 praxi in eis puniendis magis in specie, ac simul innoteceat. Quamvis enim in decursu rotius operis, pro occasione quandoque oblata, non nihil de diuersis huiusmodi penarum casibus à nobis sit sæpius dictum, & in non paucis ad sufficientiâ traditum, præter tamen vniuersos in vno coniungere, & simultaneâ omniâ notitiâ DD. Inquisitoribus ac Magistris Tribunalium SS. Inquisitionis præbere, vt ab oculis facilius eos habentes, id quod expedit pro puniendo

3 quouis reo, vix vilo labore possint inuenire. Sequor in hoc vestigia priam. ve Antonii Souls, qui in diuersis locis suorum Aphorismorum penas quasque in particulari contra reos Sancti Officii exprimit, & tamen postea lib. 3. de eisdem peculiare caput instituit, nempe 17. Similiter Cæsar Carena per totam secundam Partem sui Tractatus de officio Sancti Officii Inquisitionis in vnoquoque titulo ostendit penas his delicti, de quo agit, & nihilominus in fine 3. pat. toto tit. 13. easdem in communè, àin particulari de-

ri declarat. Vltra expressionem verò dictarum penarum in particulari, toto hoc cap. attingemus nonnulla, quæ fortè suis locis omiſſa, aut non ſatis indicata, præcipue quod ſpectat ad ſufficientem probationem delictorum contra fidem catholicam, & iſtorum penarum in totum, aut ex parte incurrantur.

Veris hæretici, aut apoſtati, ut pena Ordinaria imponatur, quanam probatio delicti requiſita? Sufficiet ne per teſtes ſingulares?

REGULA CCCXCII.

Quinis hæreticus, vel apoſtata à fide. Catholica formaliter pertinax ſaltem in foro externo, tamen ex rigore iuris poſſit condemnari ad penam Ordinariam per ſolam depoſitionem duorum teſtium, conſeſſum, idoneorum, hodie tamè iam tenet praxis plurium Tribunalium Inquiſitionis præſertim Hiſpanicæ, vt ad talem condemnationem neceſſariò retiaſſet conſeſſus ſimiliter omni exceptione maior adiugatur. Præterea iuxta dictam praxim ex duobus ſemiplenis probationibus reo Sancti Officii, licet alia adſint indicia contra eum, pena ordinaria nequaquàm inſiſtitur: quam quam oppoſitum probabilitate non careat. Ex multis item teſtibus ſingularibus adminiſtratis ſingularitatis circa eandem. Speciem hæreſis concordantibus, delatus penæ ordinariæ ſubijci valet: ac ſententia negatiua, vbi benignior, & fauorabilior, probabilis merito cenſetur.

Premittitur hæc Regula communem continens doctrinam, quæ lucem præbet ſequentibus, quorum iam alibi meminimus. Cum autem pena ordinaria, ſeu ſtatuta à iure veris hæreticis, vel apoſtatis ſit ad modum grauis, nempe mors naturalis, per traditionem brachio ſeculari, ac carcer perpetuus, ſeu immutatio, vt vidimus capite præcedèdi Regula 486. & 487. expendenda duo hic diligenter, primum quoniam ſint veri hæretici, ſed formaliter pertinaces. Secundum quæ probati delicti requiratur, vt rei Sancti Officii dictis penis mulcentur. Arque pro primo ſupponimus omnino certum ex D. Thoma 2. 2. quæſt. 11. art. 2. ad Tertiū & ex C. Auguſtino Epil. 162. habeturque clare in cap. dixit Apoſtoli, & cap. in Eccleſia. 24. quæſt. 3. nullam eſſe hæreſim ſine pertinacia: conſtatque ex eius definitione, nempe Error voluntarius contra aliquam fidei veritatem eum pertinacia aſſertus ab eo, qui fidem recipit, ita omnes DD.

Et autem difficultas admodum gravis, in ostendendo quoniam ſit hæc pertinacia, ſine qua nullus exiſtit hæreticus? De hac iam ex profeſſo in primo libro egimus, ſed cum ex ibi traditis quod difficultatis non videatur omnino ſolutus, & adhuc circa

ipſum non paucorum torqueantur ingenia pro maiori elaritate aliqua, nunc addentur, Reieciamus tunc, & merito opinionem iuriſperitorum, vt Alciar. in l. 2. C. de ſum. Trin. & fide Carh. nu. 3. Menochij volum. 2. conſil. 149. num. 49. & aliorum argumentum, nullum eſſe hæreticum pertinacem, niſi prius fuerit admonitus, vt reſiliat à ſuo errore contra fidem catholicam.

Reſoluimus, ſitaque cum communi Theologorum, maximè recentiorum, vt Valentiz, tom. 3. diſput. 1. quæſt. 11. pun. 1. Sanchez in Decalib. 3. cap. 7. numer. 34. Valquez 1. 2. quæſt. 76. artic. 7. diſput. 136. cap. 3. Villuicij, tom. 3. tract. 22. cap. 6. n. 153. Caſti Palai, tom. 1. tract. 4. diſput. 3. pun. 1. 2. num. 1. & aliorum, non eſſe neceſſariam talem admonitionem (Excepto vno caſu ſtatim indicando,) ſed ſufficere, ſi quis ſciens aliquid eſſe de fide deliberare illud non cedit, & aduertens ſuam opinionem eſſe contrariam ſenſui Eccleſiæ Catholice neglecta tamen eiaſ authoritate, perſiſtat in ſua opinione. Notat verò benè Diana 4. par. tract. 7. Reſolut. 36. cum Loroa in 2. 2. D. Thom. quæſt. 11. art. 2. diſput. 41. num. 8. quod prædicta Doctrina habeat locum non ſolum pro foro conſcientiæ, ſed etiam pro foro externo. Sienim reſpectu iſtius requiretur admonitio ad pertinaciam, pauciſſimos hæreticos condemnarent Tribunaſia Sanctiſſimæ Inquiſitionis, cum quiniſ ex illis ſe defenderet aſſerendo, quod non fuerit admonitus. & hinc detrimenta maxima reipublicæ Chriſtiana provenirent.

Dein reſoluimus, quod impeditur pertinacia ad hæreſim requiſita per quamcumque ignorantiam, non ſolum crassi, & ſuperſari, ſed etiam affectatam, ſi hæc affectatio præcedat tantum ex tadio ad diſcendi, vt ſi quis velit aliquid ex rebus fidei ignorare, quia tæder eum diſcere, & hoc modo error in illis non eſt hæreſis, ſecus, ſi affectet, ignorare, cui ex falſa opinione contra Eccleſiam, eo quod inuolucet, nullius, aut parui momenti eſſe, quæ ab ipſa creduntur, aut credenda, proponuntur, ita Valquez 1. 2. diſput. 136. cap. 2. Canus de loc. Theol. lib. 1. cap. 9. Becan. tom. 3. in 2. 2. cap. 14. quæſtion. 2. num. 16. Sanctarellus tract. de hæreſi, ca. 1. dub. 5. num. 23. diſput. 3. punct. 2. num. 3. & alii.

Atque hic etiam optime aduertit Diana dict. reſolut. 36. verſ. Notandum tamen, cum citato Caſtro Palao numer. 5

- Soufa lib. 1. Aphorif. cap. 13. num. 14. & cum aliis citandis fupradicta de ignorantia, quod impedit femper pertinaciam, intelligenda effe, quoad forum confue- rit. Quippe in foro externo, ac iudiciali, fi quis errans in fide alleget ex ignorantia erraffe non creditur ei, quando error commiffus fuit in illis, quæ vniufquifque ratione officii, vel ftatus fci- re tenetur. Quare errantes in articulis, fidei, & præceptis Decalogi ex malitia præfumatore errare.
16. Circa hoc audiamus Atnal. Alberti, de agnofcen. quæft. 30. num. 37. Si vero, am- que, fumus in cafu, quod aliquis negat articulum dimulgatum, vel contentum in fymbolo, quem tenetur explicite, & diftincte credere; tunc ea quo eft præfumptio violenta contra eum, quod veritate illius non ignoret per proximè allegata, fed quod illum afferit fcienter, & non ignoranter, ideo pertinax hereticus eft iudicandus, quamvis dicat fe paratim corrigi. Pro hoc eft argumentum forte in cap. fuper quibufdam, §. 1. de verb. fignif. cap. contra Chriftianos de hereticis in 6. ita ille. Eadem res adducit. Siman. de Cath. inflit. tit. 18. num. 13.
17. Nihilominus metito huic doctrinæ ex mente Deciani lib. 5. cap. 39. nu. 11. Sylue- ftri, verb. hærefis nu. 1. Pegna 2. par. direct. Comment. Sanctærelli de hæret. cap. 1. dub. 6. num. 39. Diana citati, & aliorum, adhibenda eft limitatio refpectu perfonarum, fimplicium, & hominum rusticorum, de quibus probabiliter præfumitur, quod ignorent verè Catholicos aliquos veritates aut etiam articulos fidei non ex illis, qui folent in Ecclefia folemnizari. Tales enim rustici fic ignorantia haberi in foro externo debent non, vt formaliter heretici, fed folam tanquam fufpecti de hærefi, & confequenter arbitrio iudicis puniri. Cum tamen contingere poffit, vt quoad forum, confcientiæ quis rusticus, aut fimplex ignoret inuincibiliter, & p. inculpabiliter articulum aliquem fidei, faltem ex non folitis folemnizari, vt contingit in Ciuitate ca- fareugustana Regni Aragoniæ, vbi vetulus rusticus plufquam Octidus generatus, dum fore animam efflaret, articulum refurrex- tis Corporis noftri à quodam facerdote, Iefuita didicic, & ftatim cum fuma læticia ob folam notitiam tunc acquifitam, & fignis claris faluationis æternæ fpiritum Deo reddidit; vti ab illo audiui.
19. Reftat præcipuum punctum difficultatis propofitæ circa hunc maximè cafum, qui potèft fæpius occurrere quando quis verè baptizatus in ætate infantili, edu- catur inter hæreticos, aut infideles, ac ita ad- hæret fectæ, aut religioni eorum, vt iudicet effe veram, & poffe in ea faluari. nùm ille talis fit confensus hæreticus pertinax, fi monitus ab Inquifitoribus, vel ab Epif- copo de fuo errore adhuc in ipfo perfeueret?
20. Dux fiant circa hoc oppofitæ fententiæ grauiſſimorum auctorum, prima negans alicui non fufficere ad pertinacem hæreti- cum conſtituendum, etiam fi ille fic edu- catus inter hæreticos, aut infideles, & ad- hærens eorum fectæ, admonetur de fuo errore non folum à viris grauiſſimis, & do- ctiſſimis, fed etiam ab Inquifitoribus, & ab Epifcopo. Ratio eft, quia dum ipfe iudicat fuam opinionem non effe contra sē- ſum Eccleſiæ Romanæ, ipſoque Inquifito- res, ac Epifcopum decipi, nequaquam effe verus hæreticus; eum ad hunc ftatum re- quiratur, vt ipſe credat fe opinari aduerſus Eccleſiæ doctrinam, ita Sayrus de cenſu. lib. 3. cap. 4. nu. 17. Valenzia tom. 3. diſp. 2. quæft. 11. punc. 1. difficult. 4. Sanchez in De- cal. lib. 1. cap. 7. nu. 35. Torres de Trinit. qu. 32. art. 4. in 4. par. Comment. Sanctærelli de hæret. cap. 1. dub. 6. nu. 18. & alij, ab ipſis relatis.
21. Altera fententia defenditur à pluribus vt à Bartolo in l. Tutor, §. Tutores, nu. 1. ff. de fufpectis tutor. Vgolino in Bull. can. 2. par. 2. cap. 1. §. 1. nu. 10. Rebuffo in Bull. can. ex cōmuni. 1. art. 1. verb. hæret. Pegna 1. par. direct. comment. 26. Durando fuper cand. Bull. Can. lib. 2. can. 1. quæft. 35. nu. 4. Far- nac. de hærefi, quæft. 169. nu. 10. Simanch. de Cathol. inflit. tit. 48. n. 18. & ab alijs ad- poſitum affirmantibus, quod talis fit ad- monitus ab Epifcopo, vel ab Inquifitori- bus, aur à viris doctis de mandato eorum, fi non reſiliat à fuo errore, fit verus hære- ticus pertinax, quia tunc iam iudicat, & credit contra Sēſum Eccleſiæ Romanæ, huiusque auctoritati reſiſtit.
22. Sub diſtinctione reſolunt bene alij af- fectes primam ſententiæ negatiuam præ- cedere in foro confcientiæ, ſecundam verò affirmatiuam in externo, & iudiciali, ita Sna- rez de fide, diſp. 19. ſect. 3. nu. 21. Vaſquez in 1. 2. tom. 1. diſp. 136. cap. 3. nu. 7. Merolla in diſp. Theol. tom. 1. diſp. 1. tract. 2. nu. 183. Lorca in 2. 2. D. Thomas, quæſt. 1. ar. 2. diſp. 41. nu. 10. & Diana diſt. Reſolut. 36. verſ. Tertia opinio, quibus vti verius, & proba- bilius ſentientibus libenter ad hære, ma- ximè cum hæc reſolutio clare innoteſcere videatur ex cap. Ad Abolendam, extra de hæreticis.
23. Vnde mirum, quod Caſtrus Palans ab ea recedat, & ſolus ipſe dicat, ſententiam affirmatiuam effe tendendam in vtroque foro, cum fit diſpar ratio vtriuſque: Nam fi ille baptizatus in infantia, & educatus in ſectæ hæreticorum, vel infidelium poſt ad- monitionem factam ab Epifcopo, aut ab inquifitoribus, vel à viris doctis ad id per eos deputatis, nolit reſpicere, & fidem Catholicam amplecti, quamvis in confci- tia forte fit verus, in foro tamen externo, & iudiciali, cenſendus eſt, & condemnandus vti verus hæreticus pertinax indè re- ſte offendit Lorca, vt reſert Diana loc. cit.
24. Quoniam ad iudicium cuiuſcunque cau- ſæ,

sz, & eiusdemque hæretici non oportet Ecclesiam congregare, neque summū Pontificem adire, & oportuit esse peculiare indices, quorum iudicio causa finiantur; fertim cum hi prudenti semper, & maturo examine procedant, nec nisi in certis, & manifestis sententiam proferant. Ita illi atque hæc pro decisione prioris.

25 Quoad posterius, quod precipue continetur in Regula nostra, de probatione requisita delicti, ut verus hæreticus, aut apostata pertinet pena ordinaria mulctetur, diuersa occurrunt dubia expendenda. Primum an ad effectum sic mulctandi sufficiat depositio duorum testium contestium, omni exceptione maiorum? Negatiue respondet aliqui, ut Eymeric. 3. par. direct. quæst. 71. Albertin. de agnosc. quæst. 34. nu. 3. & Barbosa in collect. tom. 3. lib. 5. tit. 2. cap. 5. nu. 5. Ducitur eo fundamento, quia in Tribunali Sanctę Inquisitionis non publicantur nomina testium, & hinc isti non censentur idonei, nec omni exceptione maiores, cum reus nequeat aliquid obijcere contra eos, quorum nomina ignorat.

27 Hoc tamen non obstante, cum diligentia D. D. Inquisitorum Suppleat abunde id, quod defensionis, in testium nominibus suppressimis admittitur, ut bene ait Ioseph Aldrete de relig. discipuli tuen. lib. 1. cap. 14.

28 nu. 13. Respondendum affirmative attento Iuris rigore, quia vniuersaliter dicitur Matth. 18. & 1. Corin. 13. in ore duorum, vel trium testium stat omne verbum, & ad ista regula nullo iure excipiuntur hæretici, ergo iuste per duos testes idoneos condemnatur ita Cantera in quæst. crimin. cap. 11. de heret. nu. 61. Simanch. de Cathol. Instit. tit. 51. nu. 8. & tit. 64. num. 36. Torrella de magia lib. 3. cap. 17. num. 70. Lessius lib. 2. cap. 30. dub. 4. nu. 33. & post. Iul. Clar. in pract. lib. 3. hæresis num. 10. plures alij quos citat, & sequitur Sanctæ Relm. tract. de heret. cap. 39. dub. 1. num. 12. quibus adde Dianam dict. tract. 7. par. 4. Resol. 32. veta. Verum ego.

29 Sequitur ex parte eandem Sententiam affirmantem, eum aliqua limitatione Ioan. Rojas de hereticis par. 2. nu. 103. sic optime asserens. Verum meo, inquit, tenuissimo ingenio non audeam, in tam graui crimine truncata, atque diminuta rei defensione duobus tantum legitimis testibus quampiam condemnare, nisi delatus esset male opinionis, & fame, vel alia adminicula, contra eum concurrerent, quo casu communis Doctor. opinio esset tenenda. ita ille.

30 Eodem ferè modo tenet Diana dict. Resol. 32. ex mente Pegna, referens verba istius se claudis dicitur, inquit, hoc quæstionem verbis doct. Franc. sei Pegna in Direct. Inquisitor. Commen. 10 sic asserentis. Non possumus diffiteri liberum esse Iudicibus fidei & ob communem sententiam, & ob intra duos solum testes idoneos in quavis causa postulanti, & ob commu-

nem vsum sacri Tribunalis Inquisitionis, ad voces duorum testium idoneorum, reū huius criminis condemnare. Negatiua sententia valde benigna est, & secunda, quæ tunc potissimum non esset condemnanda, quando reus insignis probitatis communiter haberetur, & integra fama, & incorrupte vitæ; tunc enim non esset incongruū aut differre supplicium, donec sorte alia accederet coniectura, & probatione; aut mitius punire, & hac etiam ratione videntur loquuti huius opinionis assertores, ita.

32 Pagna. Vnde Reus male vitæ, & fame potest puniri à D. D. Inquisitoribus tanquam hæreticus, ex delatione duorum testium, dummodo sint contestes, & omni exceptione maiores hæc ille.

33 Confirmat idem est ex testimonio Malei Maleficarum, tom. 1. par. 3. quæst. 2. atque addit ista se haberet, stando in rigore iuris, cum iuxta praxim Sanctę Inquisitionis Hispanicę regulariter non damnentur, quicunque hæretici ad penam ordinariam, nisi per tres testes contestes, idoneos. Praxis autem ista, quam valde approbo, crederem, quod deriuata iam sit ad alia Tribunnalla Sancti Officii cum confiteri benignior, & videatur concedi facultas eam sequendi à Sacro Textu. Matth. 18. & 1. Corin. 13. in ore duorum, vel trium, &c. particulam enim, vel dissimulata, vnum, vel alterum posse à Iudicibus executioni mandari indicat.

35 Rursus dubitatur, an ex duobus semiplenis probationibus possit imponi reo ab Inquisitoribus pena ordinaria? Negant id absolute Simanc. de Cathol. Instit. tit. 51. num. 5. & in Enchir. tit. 34. num. 3. Soula lib. 2. Aphorism. cap. 3. num. 10. Castus Palaus tom. 1. tract. 4. disp. 8. punct. 10. num. 7. Anton. Queuedo de indicij, & tortura par. 1. cap. 6. num. 2. & alij. ob eam rationem, quia cum vnaqueque semiplena probatio in suo ordine diuersa sit, non videtur posse coniungi eam alia.

36 E contra affirmant alij, præcipue Ioan. Rojas singul. 188. nu. 16. Vmberto locutus in praxi, verb. testis, & Ioseph. sessio in decisione Regni Aragoniæ tom. 4. decis. 477 nu. 24. Atque hanc partem affirmantem tueretur Diana dict. tract. 7. resol. 30. cum Diana o Cantera in quæst. crimin. tap. 1. de pop. per testes, quæst. 5. nu. 1. si cū duobus simul probationibus semiplenis adiuncta alia indicia contra reum Sancti Officii, quia per ista suppletur defectus probandi plene, si quis est in illis Vnde cum hæc pars sit in fauorem fidei, eam probabilem iudico.

37 Verum cum talibus etiam inditijs, sententiam negantem magis inclino, iuxta Inquisitionis Hispanicę praxim, quæ regulariter non iniungit hæreticis penam ordinariam, ex duobus semiplenis probationibus, quamuis alia adiuncta indicia, suppletia quoquomodo defectum probationis.

bationis. ita Diana loco citato :

- 38 Quid de probatione per testes singulares. insufficiente ista, vt inquisitor possit reus hereticus, vel apostatus penam ordinariam imponere? Grauius: & difficilius est hoc dubium prae alijs expensis, & circa ipsum diuisi sunt doctores in duas oppositas sententias affirmantem, & negantem. Tuentur illam Zacharius tract. de heretie. cap. 16, num. 6. Anton Gomez variar. tom. 3. cap. 1. num. 12. & alij citati à Rojas vbi infra, etiam quando plures testes singulares deponunt de diuersis hereticis prolatis ab eodem diuerso loco, & tempore, vt si quis v.g. deponat audiuisse Petrum 4. die Maij in domo sua dicentem sub hostia consecrata non contineri Corpus Christi, & alius deponat audiuisse in platea eundem Petrum 30. Maij dicentem, Mariam Dei Matrem non esse Virginem, quod ex his depositionibus plenè conuincatur ille ita vt possit condemnari ad penam ordinarij, si alias sic deponentes sint idonei.
- 39 Caterum cum hæc nimia extensione nullo modo approbo dictam sententiam affirmantem, sicut nec approbant auctores pro-negante paulo post allegandi difficultas itaque peculiariter existit casu quo plures testes singulares tantum in loco, & tempore, concordet circa eandem speciem heretis deponent contra eundem reum de diuersis numero actibus, an maneat plenè conuictus, & pena ordinaria puniendus. Vt certum affirmant id Simanchas de cathol. Instit. tit. 64. num. 77. & in Enchir. tit. 37. num. 8. & quamuis Rojas in tract. de heret. par. 2. num. 145. nimis rigide contra Simancham loquatur, vocans eius opinionem periculosam eum tamen merito, ipsamque vt probabilius sequuntur, Salycetus, in l. testium, cap. de testibus, n. 26. Conradus Brunus lib. 4. de heret. cap. 9. l. 10. seph. Aldrete, de Relig. discip. tuend. lib. 2. cap. 3. num. 39. Sancharell, tract. de heresi cap. 39. dub. 1. num. 6. & Leonard. Lessius de instit. & iure lib. 2. c. 30. dub. 4. nu. 33. cuius hæc sunt verba :
- 40 Si duo, inquit, de eadem heresi asserta deponunt, & solum in tempore discrepent plenè probant, quia in substantia delicti conueniunt: & quamuis non sit idem numero actus, tamen quia est idem numero significatum, habetur pro eodem actu, imò discrepantia temporis interdum facit ad maiorem fidem hæc ille.
- 41 Quod si secundum Lessium duo tantum singulares testes singularitate administrationis sic plenè probant contra hereticum ad intelligendam ei penam ordinariam quanto magis si sint tres, aut quatuor, vel plures argumento ex cap. in fidei fauorem de hereticis in 6. cum iuxta ibi decisum, vt iam alibi diximus, plures testes non omni exceptione Maiores plenè probent, quia ex pluralitate suppletur defectus, quanto magis in casu presenti?

42 Eandem sententiam affirmatiuam moralis tuncur Antonius Soufa proposita in fine 4. lib. Aphorism. quest. vnica sed longissima, in tres sectiones diuisa, quibus rem totam comprehendit, & egregie, ac eruditè difficultatem illam grauem, de testibus singularibus in causis fidei, ultra morem suum Aphorismicum discutit, & pro ingenij acumen omnia nihil intactum relinquens pertrahat; Vide penes ipsum, & non penitebit. In 3. sect. octo efformat argumenta in defensionem suæ sententiæ affirmatiuæ, reliquis omisiss accipere solum quintum proprijs ipsius verbis.

- 44 Quinto, inquit, Arguit Simanch. vbi supra, num. 20. deducendo ad conueniens quia si testes singulares in proposito casu non probant, sequitur maximum absurdum, nimirum non posse hereticum, qui in tota aliqua ciuitate, vel prouincia, errores suos disseminat plenè conuinci, & pena ordinaria affici, si vnumquemque hominem illius ciuitatis, aut prouinciæ suorsum doceat, eum nullos tunc habeat testes contra se testes: quod nullus sane mentis admitte, cum tam notabili si dei, & boni communis præiudicio. Præcluditur namque via ad conuincendos hereticos, imò, & dogmatizantes, cum plenam probationem effugiant per solam variationem loci, & temporis manifestationis delicti, ac ex mendacio, & malitia sua nequaquam homines commodum reportabunt contra omnes iuris, & æquitatis regulas. In fundo ff. de rei vindic. l. itaque ful. ff. de furtis, cap. cognoscetes, de constit. cap. sedes, cap. plerumque, de script. cap. intelleximus de iudic. hæc illa; potius sic Simanch. c. 7. de testibus.
- 45 Nihilominus sententiam negantem per testes singulares nunquam probari plenè erimen heretis ad intelligendam hereticam penam ordinariam, sed tantum extraordinariam, præter Rojas citatum tenent plures, maxime Iul. Clar. in praxi. l. 1. q. 36. Mascard. tom. 1. de probat. conclus. 36. Regna 3. par. dist. 1. comment. 1. de scaccia de iudic. lib. 1. cap. 9. dub. 10. num. 527. Carst. Palau tract. 4. disp. 8. punct. 15. §. 4. num. 16. Diana 4. par. tract. 7. Resolut. 31. & Farinac. tom. 1. quest. 64. num. 202. cum sepeq. ac de heresi. quest. 188. §. 9. num. 152.
- 46 Ob quorum saltem auctoritatem hæc sententia negans probabiliter non careat, nec est destituta rationibus, aliquas adducit idem Soufa sect. 1. quas licet sed. 3. connotat soluere, vim tamen earum non omnino enecat lege alias apud illum; hinc videntur tamen proponam ipsius verbis.
- 47 Quinò, inquit, in causis criminalibus multis probationibus imperfectis nõ collatur vna probatio perfecta sufficiens ad præiudicandam inoponendamque maiori est ratione obsequenda in materia heretice, inane inquit ff. de iuris iur. C. de donat. l. vlt. C. de iur. iur. l. vlt. C. qui nuntio

ro tutelam simanc. de cathol. instit. tit. 51. num. 5. Pegna ad 3 par. direct. inquit. qu. 72. comment. 121. vcl. primum, Farinac. crimin. 86. num. 72 & sequenti, ac de heresiqua. 187. §. 1. num. 7. qui alios refert.

48 Dubitari autem non potest vnumquemque teitem singularem per se facere imperfectam probationem, ergo quantumcumque testes singulares multiplicentur, non efficiunt plenam, & perfectam probationem sufficientem ad imponendam poenam ordinariam, ita ille.

49 Accipe solutionem ab eodem: Ad quantum, inquit, responderet, doctrinam illam de non coniungendis imperfectis probationibus ad vnam probationem perfectam in criminalibus, non esse veram, quando concurrunt multe probationes imperfectae eiusdem rationis, qualitatis, & substantiae, cum haec necessariò vniuntur in vnam probationem perfectam, & plenam. Menoch. de praesumpt. lib. 1. qu. 39. n. 3 & 4.

50 Et in nostro casu testes deponentes de particularibus declarationibus sunt eiusdem qualitatis, formae & substantiae. Vnde nullum est inconueniens huiusmodi testes vni in vnam probationem plenam, & perfectam. Accedit, quod vniuersusquisque testis (cum deponet de declaratione, quae aequalit testimonio deponentis de vni, vt dictum est) censetur perfectam probationem in suo genere, ita Soula.

51 Qui ex praedictis bene sic deducit. Ex his parer quomodo conciliantur duae illae Regulae, quae videntur contrariae, videlicet, quae non profunt singula, nec multa, iuuant. Glossa in l. si tres tutelae, C. qui nuntio tutelae, re excusant verb. Non proficiunt. l. si idem ff. de iurisdic. omnium iudic. l. vsura C. de vsuris l. sancinus §. si quis autem, C. de donat. & alia singula, quae non profunt multa collecta iuuant l. spadonem §. qui inra ff. de excusat. tutor. l. Rationes & l. Instrumenta, C. de probat. l. stipularius ff. de vsuris. Tufcus tom. 7. lit. 5. concl. 276.

52 Farinac. in praxi par. 4. concl. 39. no. 1. Prima Regula intelligitur quando singula vitiosa sunt, & genere suo imperfecta. Secunda vero quando singula genere suo perfecta inveniuntur. §. ex eo, instit. quibus modis testam. infirmatur. Menoch. de praesumpt. lib. 1. quest. 39. num. 6. ita ille, atque haec doctrina causa hinc tradita.

53 Concludimus itaque cum Diana dicta. resol. 31. verfic. Nota, tamen quod pro diuersitate dictarum sententiarum ferè aequaliter probabilium, diuersa sit praxis in inquisitionibus Hispaniae, & Lusitaniae: Nam in Hispanica inquisitione Haeretici nunquam damnantur ex testibus singularibus ad poenam ordinariam (maxime mortis naturalis) secus in inquisitione Lusitana: Vide Soulam. c. 1. par. 19. §. 10. nu. 19. atque iam Regulae finis imponatur.

Quanam poena ab crimine Schismatis incurri possunt? Quibus item Schismaticis ab officio sacra Inquisitionis infligenda? quibus secus?

REGULA. CCCXCIIII.

54 **Q**uoties cõstat crimen Schismatis coniunctum esse haereticis, vt spèp contingit, Schismaticus per omnia quoad eum iudicandum, & puniendum vt conuictus haereticus tractari debet. Contra Schismaticos autem peculiaries poenae iniuste assignantur: primum excommunicatio in Bulla Cæne contenta, ad quam actus externus requiritur, & aliquando per hunc solum, sine interno contrahitur: Secundo priuatio Ecclesiasticæ potestatis, seu iurisdictionis: Tertiò inhabilitas ad beneficia in futurum comparanda, secus ad iam prius comparata retinenda. Quarto poena mortis naturalis, in aliquo casu etiam pro primo lapsu. Schismaticis, etiam presumptinè tantum haereticis solent inquisitiones poenas alias arbitrio infligere, vt pecuniariam, Exilij relegationis carceris tristemium, &c. Denique Schismatici impropiè dicti, quod inuincibiliter aliquam recognoscant vt Papam, vel caput Ecclesiae, cum non sit aut dubitetur, nullis poenis a iure afficiuntur.

58 **P**ro diffensione contentorum in hac Regula pramittendum, quod diuersa genera Schismaticorum distinguantur, vt tradidit a nobis lib. 1. cap. 13. regul. 110. Primum conuenit illos, qui sunt diuisi ab Ecclesia vel à Summo Pontifice non solum quoad obedientiam in præceptis, sed etiã quoad crudelitatem in decisionibus fidei vtriusque & ab alterutro capite ex his proprie schismatici, id est separati ab unitate Ecclesiae dicuntur.

59 Secundum genus est illorum, qui tantum quoad obedientiam sunt diuisi ab Ecclesia, quia cum nullum habeant in mente erroris, sed omnibus fidei articulis, ac Summum Pontificem esse caput illius credant, ex malitia propriae voluntatis, ex superbia, vel avaritia, nolunt ei obedire: atque isti etiam proprie vocantur schismatici. Constant illa ex D. Thoma 2. 2. qu. 39. art. 1. ad tertium ubi Magistrali diuisione de hoc duplici genere schismaticorum agit, tradunt etiam Eymeric. 2. par. direct. quest. 48. num. 2. Pegna ibi Farinac. de haereticis quest. 184. num. 14. & alij communiter.

60 Tercium genus schismaticorum assignatur ab eodem Farinac. ex Simanch. de Cathol. instit. tit. 58. de schismat. num. 4. ex Pegna loc. cit. & ex alijs. suntque sub eo illi, qui

bationis. ita Diana loco citato :

38 Quid de probatione per testes singulares. Iussuensis ista, vt inquisitor possit reis hæreticis, vel apostatis pœnam ordinari imponere? Grauius: & difficultus est hoc dubium p̄t̄ alijs expensis, & circa ipsum diuisi sunt doctores in duas oppositas sententias affirmantem, & negantem. Tuentur illam Zanchinus tract. de hæretic. cap. 16, num. 6. Anron Gomez variat. tom. 3. cap. 1. num. 12. & alij citati à Rojas vbi iussa, etiam quando plures testes singulares deponunt de diuersis hæreticis prolatis ab eodem diuerso loco, & tempore, vt si quis v. g. deponat audiuisse Petrum 4. die Maij in domo sua dicentem sub hostia, consecrata non contineri Corpus Christi, & alius deponat audiuisse in platea eundem Petrum 10. Maij dicentem, Mariam Dei Matrem non esse Virginem, quod ex his depositionibus plene conuincatur ille ita vt possit condemnari ad pœnam ordinari, si alias sic deponentes sint idonei.

39 Caterum cum hæc nimia extensione, nullo modo apto approbo dictam sententiam affirmantem, sicut nec approbant auctores pro negante paulo post allegandi difficultas itaque peculiariter existis casu quo plures testes singulares tantum in loco, & tempore, concordēs circa eandem speciem hæresis deponent contra eundem reum, de diuersis numero, actibus, an maneat plene conuictus, & pœna ordinaria poniendus. Vt certum affirmant iidē Simanchas de cathol. Instit. tit. 64. num. 77. & in Enchir. tit. 37. num. 8. & quamvis Rojas in tract. de hæret. par. 2. num. 145. nimis rigide contra Simancham loquatur, vocans eius opinionem periculosam eum tamen merito, ipsamque vt probabilem sequitur, Salicetus, in l. testium, cap. de testibus, u. 26. Conradus Brunus lib. 4. de hæret. cap. 9. l. 9. seph. Aldrete, de Relig. discip. tuend. lib. 2. cap. 3. num. 79. Sandarell, tract. de hæresi cap. 39. dub. 1. num. 6. & Leonard. Lessius de Instit. & iure lib. 2. c. 30. dub. 4. nu. 33. cuius hæc sunt verba.

41. Si duo, inquit, de eadem heresi asserta deponunt, & solum in tempore discrepent plene probant, quia in substantia delicti coherunt: & quamvis non sit idem numero actus, tamen quia est idem numero significatum, habetur pro eodem actu, imo discrepantia temporis interdum facit ad maiorem fidem hæc ille.

42. Quod si secundum Lessium duo tantum singulares testes singularitate administrationis sic plene probant contra hæreticum ad intelligendam eius pœnam ordinariam quanto magis si sint tres, aut quatuor, vel plures argumento ex cap. in fidei fauorem de hæreticis in 6. cum iuxta ibi decisa, vt iam alibi diximus, plures testes non omni exceptione Maiores plene probent, quia ex pluralitate suppletur defectus, quanto magis in casu praesenti?

43. Eandem sententiam affirmatiuam moralicus tueretur Antonius Sousa proposita in fine 4. lib. Aphorism. quæst. vnicæ scd longissima, in tres sectiones diuisa, quibus tamen totam comprehendit, & egegete, ac eruditè difficultatem illam grauem, de testibus singularibus in causis fidei, vltra motem suum Aphorismum discutit, & pro ingenij acuminis omnia nihil intactum relinquens pertractat; Vide penes ipsum, & non præterbit. In 3. scd. octo efformat argumenta in defensionem fidei sententia affirmatiuæ, reliquis omisiss accipe solum quintum ptoptijs ipsius verbis.

44. Quinto, inquit, Arguit Simanch. vbi supra, num. 20. deducendo ad conueniens quia si testes singulares in proposito casu non probant, sequitur maximum absurdum, nimirum non posse hæreticorum, qui in tota aliqua ciuitate, vel prouincia errores suos disseminat plene conuinci, & pœna ordinaria affici, si vnumquemque hominem illius ciuitatis, aut prouinciæ seorsim doceat, cum nullo tunc habeat testes contra se testes: quod nullus faciens mentis admittit, cum ram notabili fidei, & boni communis præiudicio. Præcluditur namque via ad conuincendos hæreticos, imò, & dogmatizantes, cum plenam probationem effugiant per solam variationem loci, & temporis manifestationibus delicti, ac ex mendacio, & malitia suæ nequaquam homines commodum reportabunt contra omnes intis, & æquariæ regulas. In fundo ff. de rei vindic. l. itaque & f. l. ff. de furtis, cap. cognoscetes, de constit. cap. sedes, cap. plerumque, de rescript. cap. intelleximus de iudic. hæc illa; potiusue Simanch.

45. Nihilominus sententiam negantem per testes singulares nunquam probari plene crimen hæresis ad intelligendam heretico pœnam ordinariam, sed tantum extraordinariam, præter Rojas citatum tenent plures, maxime Iul. Clar. in praxi. §. sim. qu. 53. Mascard. tom. 1. de probat. conclus. §. 16. regna 3. par. ditedit. comment. 1. de scaccia de iudic. lib. 2. cap. 9. dub. 10. num. 527. Car. str. Palas tract. 4. disp. 8. punct. 15. §. 4. nu. 16. Diana 4. par. tract. 7. Resolut. 31. & Farinac. tom. 1. quest. 64. num. 202. cum seqq. ac de hæresi. quest. 1. §. 8. §. 9. num. 152.

46. Ob quorum saltem auctoritatem hæc sententia negans probabilitatem non caret, nec est destituta rationibus, aliquas adducit idem Sousa scd. 1. quas licet scd. 3. conueniat solueri, vum tamen earum non omnino exuat lege alias apud illum in his vna tantum proponam ipsius verbis.

47. Quinco, loquitur in causis criminalibus ex multis probationibus imperfectis non cõditur vna probatio perfecta iussiciens ad præuõrdinariā imponendam; quod maiori est ratione obseruari debet in materiâ hæresis, i. sanctissimæ f. f. quibus tamen C. de donat. l. vltima C. de test. l. vltima C. qui nunc,

ro tutelam dimanc: de cathol. inlit. tit. 5.1. num. 5. Pegna ad 3 par. direct. inquit. qu. 72. comment. 121. vers. primum, Farinac. crimin. 86. num. 72 & sequenti, ac de heret. si quis l. 187. §. 1. num. 7. qui alios refert.

48 Dubitatur autem non potest vnumquemque testem singularem per se facere imperfectam probationem, ergo quantumcumque testes singulares multiplicentur, non efficiunt plenam, & perfectam probationem sufficientem ad imponendam penam ordinariam, ita ille.

49 Accipe solutionem ab eodem: Ad quintum, inquit, responderetur, doctrinam illam de non coniungendis imperfectis probationibus ad vnam probationem perfectam in criminalibus, non esse veram, quando concurrunt multe probationes imperfecte eiusdem rationis, qualitatibus, & substantiis, cum hæc necessariò vniuntur in vnam probationem perfectam, & plenam. Menoch. de præsumpt. lib. 1. qu. 39. n. 3 & 4.

50 Et in nostro casu testes deponentes de particularibus declarationibus sunt eiusdem qualitatibus, formæ & substantiæ. Unde nullum est inconueniens huiusmodi testes vni in vnam probationem plenam, & perfectam. Accedit, quod vniquisque testis (cum deponit de declaratione, quæ æquiuale testimonio deponentis de visu, ut dictum est) censetur perfecta probatio in suo genere, ita Soula.

51 Qui ex prædictis bene sic deducit. Ex his pater quomodo conciliantur duæ illæ Regulæ, quæ videntur contrariæ, videlicet, quæ non prosunt singula, nec multiuuant. Glossa in l. si res tutelæ, C. qui numero tutelæ, se excusant verb. Non proficiunt, l. si dem ff. de iurisd. omnium iudic. l. vlt. C. de vltis l. sacinus §. si quis autem, C. de donat. & alia singula, quæ non potest multa collecta iuuare l. spadonem §. qui inra ff. de excusat. tutor. l. Rationes & l. Instrumenta, C. de probat. l. stipulatus ff. de vltis. Tufcus tom. 7. lit. S. concl. 176.

52 Farinac. in præi. par. 4. conf. 39. nu. 1. Prima Regula intelligitur quando singula vitiosa sunt, & genere suo imperfecta. Secunda vero quando singula genere suo perfecta inveniuntur. §. ex eo, inlit. quibus modis reitam. infirmatur. Menoch. de præsumpt. lib. 1. quest. 39. num. 6. ita ille, atque hæc doctrinæ causa sunt tradita.

53 Cenciudimus itaque cum Diana dicta. resol. 31. versic. Nota. tamen quod pro diuersitate dictatum sententiarum ferre æqualiter probabilem, diuersa sit praxis in inquisitionibus Hispaniæ, & Lusitanie: Nam in Hispanicæ Inquisitione Hæretici nunquam damnantur ex testibus singularibus ad penam ordinariam (maxime mortis naturalis) secus in inquisitione Lusitanæ: Vide Soulam citatum, & Fernandez in exam. Teol. moral par. 1. cap. 19. §. 10. nu. 19. atque iam Regulæ finis imponatur.

Quenam pena ob erimum Schismatis incurri possunt? Quibus item Schismaticis ab officio sacra Inquisitionis infligenda? quibus sitis?

REGVLA. CCCXCIII.

54 **Q**uoties constat crimen Schismatis coniunctum esse hæresi, ut sæpè contingit, Schismaticus per omnia quoad eum iudicandum, & puniendum vti conuictus hæreticus tractari debet. Contra Schismaticos autem peculiaries pænæ iure assignantur: primum excommunicatio in Bulla Cænæ contenta, ad quam actus externus requiritur, & aliquando vti hunc solum, sine interno contrahitur: secundò priuatio Ecclesiasticæ potestatis, seu iurisdictionis: Tertiò inhabilitas ad beneficia in futurum comparanda, secus ad iamptius comparata retinenda. Quarto pænna mortis naturalis, in aliquo casu etiam pro primo lapsu. Schismatici, etiam presumptiue tantum hæreticis solent Inquisitiones alias arbitrio infligere, ut pecuniariam, Exilij relegationis carceris tristemium, &c. Denique Schismatici improprie dicti, quod inuincibiliter aliquam recognoscant ut Papam, vel caput Ecclesiæ, cum non sit aut dubitetur, nullis pænis à iure afficiuntur.

58 **P**ro discussione contentorum in hac Regula præmittendum, quod diuersa genera Schismaticorum distinguantur, ut traditum à nobis lib. 1. cap. 3. regul. 110. Primum continent illos, qui sunt diuisi ab Ecclesia vel à Summo Pontifice non solum quoad obedientiam in præceptis, sed etiã quoad crudelitatem in decisionibus fidei vtriusque & ab alterutro capite ex his proprie schismatici, idest separati ab unitate Ecclesiæ dicuntur.

59 Secundum genus est illorum, qui tantum quoad obedientiam sunt diuisi ab Ecclesia, quia eum nullum habeant in mente errorem, sed omnibus fidei articulis, ac summum Pontificem esse caput illius credant, ex malicia propriæ voluntatis, ex superbia, vel avaritia, nolunt ei obedire: atque isti etiam proprie vocantur schismatici. Constant illa ex D. Thoma 2. 2. qu. 39. art. 1. ad tertium ubi Magistrali diuisione de hoc duplici genere schismaticorum agit, tradunt etiam Eymetic. 2. par. direct. quest. 48. num. 2. Pegna ibi Farinac. de hæresi quest. 184. num. 14. & alij communiter.

60 Tertium genus schismaticorum assignatur ab eodem Farinac. ex Simanch. de Cathol. inlit. tit. 58. de schismat. num. 4. ex Pegna loc. cit. & ex alijs, suntque sub eo illi, qui

qui ex inculpabili, aut iusuperabili ignorantia existimant aliquem esse summum Pontificem, & vt talem agnoscunt, qui forte non est, aut saltem dubitator, eo quod nō fuerit legitime, nec tēdē electus idque tunc solet euenire, quando pīnax de papa tu inter se contendunt; Atque qui continentur sub hoc genere, neque hæretici sūt neque de hæresi suspecti, & non nisi improprie schismatici decuntur, ita Carena 2. par. tit. 3. §. 10. num. 23.

61 Sed intelligitur quamdiu durat dicta ignorantia inculpabilis, nam ea sublata, qui non adhibent debitam diligentiam in inquirendo, quis sit summus Pontifex, peccant grauiter; & proprii schismatici reputantur, iuxta cap. quoties cordis 1. quæst. 1. & cap. Schisma, 24. quæst. 1. vbi Glossa, verb. magis & cap. telegentes 23. quæst. 1. [Felin. in cap. 1. de hæret. quæst. 13. nu. 24. & 25 Socinus in cap. fraternitatis de schisma nu. 11. Turrecr. in summ. de Ecclies. lib. 4. par. 1. cap. 14. propos. 2. Et asserit Sanctarellus tract. de hæresi, cap. 43. dub. 1. nu. 11. fin. his sic præmissis.

62 Quoad schismaticos primi generis constare debet per legitimam, & plenam probationem saltem modo dicto in Regula, præcedenti, quod schisma sit coniunctum cum errore inenitens contra fidem, vt tanquā consummati hæretici in omnibus, & per omnia circa condemnationem, & punitionem habeantur, & tractentur. Nam confitendo tali coniunctione schismatis cum errore in materia fidei, nequeant schismatici effugere quosunque penas, contra formam hæreticos à iure statutas, bene ex mente omnium aduertunt Pegna 2. par. dist. 8. comment. 73. sub littera B. & Carena dicto §. 10. nu. 34. nec aliud circa hos schismaticos primi generis addendum occurrit in particulari.

63 Sequitur agendum de schismaticis secundi generis, scilicet quando constet de schismate, & est præsumptio alicuius erroris in materia fidei, Nam vbi schismata, ibi regulariter hæreses existunt, vt docent Origines Homilia 9 in Ezechielem, cum tales schismatici, qui sese christianos præsentantur ipsa, seu facto externo ostendunt se credere, quod extra Ecclesiam sit salus; quod summo Pontifici non sit parendum, quod vnitas Ecclesie possit scindi; & similia huiusce generis erronea, & heretica. Tradunt optime Simanches de Cathol. Instit. tit. 58. n. 6. Bonac. in Bullam Cenz., dist. 1. quæst. 3. punct. 5. num. 12. versic. Obserua tamen, & alij Communiter:

64 Dixi, quando constat de schismate, secus si tantum extet de eo præsumptio. Nam in hoc casu si quis de schismate, nec conuictus, nec confessus effect, sed tantum suspectus, non insurget suspicio, hæresis contra eum. Quia nequaquam nascitur suspicio, seu præsumptio ex præsumptione, sed ex facto certo secundum doctrinam Bart.

in l. 5. §. diuus, ibi quod probato vero, tūc præsumitur subtraxisse & de iure fisci Bald. l. Idem & si, in 2. lect. de statu hominum., Ruin. consil. 90. in fin. versic. Secus autem, lib. 3. & consil. 51. nu. 15. vol. 5. & aliorum.

65 Vnde contra hunc sic suspectum de schismate non procedit Sanctum Officium, bene tamē contra illum, qui de eo est conuictus, vel per propriam confessionē, vel per testes, vel alio modo, quia in hoc casu adest præsumptio hæresis iuxta Peirin. in Priuil. minor. tom. 2. ad consil. 9. Pauli V. num. 14. & Carena ibidem num. 35.

66 Contra ipsos autem schismaticos secundi generis diuersæ penæ sunt statutz à iure, quæ etiam à fortiori insurgunt schismaticis primi generis, cum isti similes sint formales hæretici. Prima est Excommunicatio lata in 1. Canone Bullæ Cenz., vt patet ex ipse textu, & nullus est, qui de hoc dubitet Vide Azor. tom. 1. lib. 8. cap. 20. quæst. 6.

67 Est autem controuersum non nihil inter doctores, an de iure antiquo sint ipso facto schismatici Excommunicati? Non de sunt, qui affirmanter respondent, ita Innocen. in cap. 1. de schismaticis, nu. 2. & ibi Socinus nu. 6. & 7. Decian in tract. crimin. lib. 5. cap. 64. nu. 1. & cap. 67. nu. 3. 5. 15. & 16. Ioan. Rojas tract. de hæreticis par. 1. nu. 531. Hostis in summa §. quia pæna, nu. 3. Diaz in pract. crim. canon. verb. schismaticis, cap. 113. Sylu. verb. schisma, nu. 9. & Turrecr. lib. 4. sum. par. 1. cap. 8. Qui conaneur ostendere ex diuersis cap. juris canon. præcipue ex cap. in homine 24. dist. & ex alijs citandis.

68 Verum vt certum omnino tradunt alij, quibus adhæreo, vniuersaliter non excommunicari schismaticos ipso facto, nisi in Bulla Cenz. ita Azor cit. Sayrus de censuris lib. 3. cap. 5. nu. 9. Sanchez in decal. lib. 2. cap. 36. u. 1. Suarez de charitate, disp. 12. sect. 2. nu. 1. Farin. de hæresi quæst. 184. nu. 37. & seq. ac præterea Sanctarellus, tract. de hæresi cap. 34. dub. 2. nu. 8. vbi percurrit omnia capita iuris canonici, in quibus agitur de hærese, & ostendit ibi aut non fieri mentionem excommunicationis vt cap. 2. de schismaticis, quod allegatur à doctores contraria sententia; aut solum fieri mentionem excommunicationis ferendæ.

69 & non iam late Cap. citatum, in homine habet verbum Damnentur, quo quis non videt excommunicationem ferendam iudicari? Similiter cap. 1. de schismaticis, cap. nulli fas, 19. dist. & cap. de liguribus, 23. qu. 5. clarè disponunt, vt schismatici excommunicatione, & alijs penis efficiantur, non quod ipso facto sint eis affecti.

70 Quamquam autem negari nequit, in cap. licet de electione, esse sermonem de excommunicatione lata, & non ferenda contra schismaticos, & hinc inferi Abbas in rubr. de schismaticis, nu. 2. omnes esse à iure ipso facto excommunicatos Reijcit tamen

ramen bene hanc illationem Sanctarellus
71 loco cit. his verbis. Verum, inquit, ibi non
excommunicantur in uniuersum omnia
schismatici, sed tantum illi, qui creato ve-
ro Pontifice, alium rament ipsi, creant, il-
lumque tanquam Ecclesia caput veneran-
tur ita ille.

72 Circa excommunicationem item Bullæ
Cenæ notat bene Sanchez dict. cap. 36.
num. 15. non comprehendit sub ea schis-
maticos solum mentales, sed requiri ad
externum expressum intentionis ad ip-
sam incurrendam, quod per se patet ex
generali doctrina in materia de censuris,
que nunquam infinguntur ob merum.

73 adum internum. Teneat verò idem San-
chez num. 14. & merito cum Suarez de
censuris, disput. 1. l. sec. 3. num. 13. Duard.
ad Bullam Cenæ lib. 2. can. 1. quest. 56. nu.
8. Schismaticos sub jci dictæ excommuni-
cationis Bullæ Cenæ solo opere excom-
municari, absque intentione se subtrahendi ab obe-
dientia Summi Pontificis. Exemplificant
per illationem in Angliam, qui externæ obe-
dientiæ signa exhibent erga Regem suum
quauis a mente credant ipsum non esse
Christi Vicarium. ita etiam Careua dict.
§. 12. n. 46. cū Bonac. & Alterio quos ci. t.

75 Sed adhuc extat dubium, an Schisma-
tici, qui nullo modo habent hæresim con-
iunctam cum schismate, ligentur ista ex-
communicatione Bullæ Cenæ? Fatinae.
de hæresi, quest. 184. num. 59. negant
respondere, eo quod iudicet, istos non
esse propriè schismaticos: Affirmanter ta-
men, & optimè resolvunt Suarez, San-
chez, & Duardus ubi supra ob rationem
oppositam, quod hi etiam sint strictè
schismatici, atque de istis secundi generis
est sermo in Bulla Cenæ? cū ibi subiun-
gitur. Nec uon schismaticos, & eos, qui
se à nostra, & Romani Pontificis pro tem-
pore existentis, obedientia pertinaciter
subtrahunt, cum iam schismatici primi
generis sint prius excommunicati sub no-
mine hæretici.

76 Pœna secunda vtriusque generis schis-
maticorum est priuatio Ecclesiasticæ po-
restatis; adeit expressus textus in cap.
didicimus, 14. quest. 1. & tradunt omnes.
præcipuè Card. Tuschus præc. conclusio.
7. littera S. conclus. 55. num. 1. & seq. Bonac.
de censuris in specie, disput. 1. & de
censuris Bullæ Cenæ, quest. 1. punct. 5.
num. 8. Sanchez lib. 3. in decal. cap. 36. n.
10. & Suarez de Charitate, disput. 12. sect.
1. num. 3. cum aliis, quos allegant. Sed
77 intelligitur de potestate iurisdictionis, &
non ordinis, vt ex omnium mente notat
Carena ibidem, num. 41.

78 Aliqua item est controuersia inter no-
stros auctores, an pœna ista possit infingi
Schismaticis adhuc non denunciatis: Pla-
cet Ioan. Azor. Instr. moral. par. 1. lib. 8. c.
10. quest. 9. Gregor. de Valentia, tom. 3.
disput. 3. quest. 15. punct. 3. & alijs, quod

Schismaticos caret Ecclesiastica iurisdic-
tione etiam antequam sit denunciatus.
Atque hanc sententiæ videtur parere tex-
tus, quem atterit legi in citato cap. didi-
cimus, vnde non caret probabiliter.

79 Ceterum probabilior iudicatur oppo-
sita, quod non habeat locum talis pœna
schismatico occulto, seu non denunciato.
Eam tuentur Socus in 4. dist. 1. quest. 27.
4. Tholetus lib. 1. Sum. cap. 13. in Addition.
num. 2. Bonacin. in Decalogum, disput. 3.
quest. 4. punct. ult. 5. 5. num. 8. Duardus
ad Bullam Cenæ, lib. 2. can. 1. quest. 56. nu.
13. vers. Que quidem, Carena dict. §. 12. n.
43. & alii. Facit pro ea statutum Concilij
Constantiensis, quod disponit, vt nullum
teneamur vitare ex vi prohibitionis Eccle-
siasticæ, nisi notorius sit percussor clericis,
aut Religiosi, vel nominatim denunciatus
si reus criminis perpetrati, cui est annexa
communione priuatio, ergo schismaticus
non priuatur Ecclesiastica potestate in iurisdic-
tionis antequam sit denunciatur.

80 Tertia pœna schismaticorum est inhabi-
litas ad beneficia Ecclesiastica retinenda.
Sed controuertitur similiter inter doctores
de quibusdam beneficiis intelligatur,
de obtentis etiam ante patratum schis-
matis delictum? an de solis obtinendis in
futurum? Debere intelligi de vtriusque vo-
luerunt diuersi, vt Gloss. in cap. 1. de schis-
maticis, simanch. de Carol. instit. tit. 38. n.
7. Rebuff. in praxi benef. rubrica de modo
amittendi beneficia num. 19. Parisi de re-
signat. benef. lib. 3. quest. 1. nu. 36. & alij. co-
nantes ostendere ex cap. Quia diligentia,
de electione, & ex cap. Nos consensur ad rem
sed in dict. textu solum dicitur, quod sint
schismatici inhabiles ad beneficia obtinenda.
Quod rectè priuatur ipso iure
beneficiis prius obtentis ibi non inuenies
si atterit legas, vt debes.

81 Quare optimè concludunt alii, præ-
cipuè Sanchez lib. 2. in Decal. cap. 36.
num. 19. Sanctarellus dict. cap. 43. dub.
1. num. 12. & Carena dict. §. 13. numer.
48. Quod nullo iure caueatur, vt schis-
matici ipso facto priuatur beneficiis,
ante obtentis, sed tantum, quod sint
inhabiles ad beneficia in posteram conse-
quenda, ac etiam ad Sacros Ordines
suspiciendos, etiam si ad penitentiam
rederint. Pareat ex dict. cap. Quia dili-
gentia, de electione, docentque Specula-
tor in titul. de dispensat. §. iuxta,
versicul. 14. Maiolus, de irregul. lib. 5.
cap. 46. Decian in tractat. crimin. lib. 5.
cap. 66. num. 7. & cap. 67. num. 10. Pe-
gna 2. part. Direct. quest. 48. comment.
73. versicul. cogniti dignum. Suarez
tom. 5. de censur. disput. 43. sect. 1. num.
7. & Azor tom. 1. lib. 8. capit. 20. ques-
tion. 8.

82 Notat autem bene Sanctarellus ibidem
cum Abbate in dict. cap. Quia diligentia:
num. 7. quod solus summus Pontifex possit
dispen-

dispensare in illa inhabilitate, quam contrahit schismaticus, si delictum schismaticis sit iam publicum. Dum enim est occultum, habet Episcopus facultatem dispensandi in ea ex vi decreti Concilii Tridentini sess. 24. de reformatione, cap. 6. ubi expresse conceditur ipsi, dispensandi scilicet in quavis inhabilitate proveniente ex delicto occulto.

83. Cum audis schismaticus esse inhabilem ad beneficia, &c. Ne hinc inferas eum esse irregularem, eum talis illatio fiat sine fundamento, nam vt egregie docet Sayrus, Suarez, & Sanchez locis citatis, ac Sanctarellus dict. dub. 1. num. 13. nullo iure disponitur, quod schismatici sint irregulares. Quidquid dicat Pegna 2. par. direct. q. 48. comment. 73. allegans dict. cap. quia diligetia; sed ibi nulla fit mentio de irregularitate.

84. Nisi forte loquatur de ea, quæ oritur ex notorietate, quando schisma est notorium, sicut provenit semper ex quovis aliquo delicto, quod notorie committitur, & depositione dignum censetur, sed hæc irregularitas cessat per penitentiam, ut iam aibi attigimus, sicuti cessat infamia ex tali delicto orta: quæ omnes concedunt.

85. Sed quid de inhabilitate ad conferenda beneficia in Episcopis, ac in alijs, qui de iure possunt conferre si sint schismatici licet nihil in doctrina Regule nostræ circa hoc dubium attigimus, cuius tamen sit coniunctum cum ijs, quæ in ea traduntur, non potui non hic illud excitare, & breviter eius resolutionem tibi porrigere ex mente Sanctarelli dict. dub. 1. num. 15. accipe proprijs eius verbis.

86. Dico, inquit, decimoquinto collationes beneficiorum factæ ab Episcopis schismaticis sunt ipso iure irritæ, cap. 1. de schismaticis; ubi dicitur, eos, qui dignitates Ecclesiasticas, seu beneficia per schismaticos acceperunt carere impetratis alienationibus quoque ab illis factas de rebus Ecclesiasticis carere firmitate, & ad Ecclesias sine omni onere reuerti; uti etiam sunt nullæ vniones ita Rota in Valentina vnio-

87. nis 2. Junij 1606. coram Cocino; Et vniversallyter gesta à schismaticis non esse valida, constat ex cap. 1. ac schismatici & docent ibi Glossa verb. Firmitate, & cap. precatæ 11. quæst. 2. Franci. March. quæst. 497. num. 1. Aldobr. consil. 1. num. 50. Rota decis. 619. apud Seraphin Gloss. in cap. cum alienationes, 12. quæst. 2. verb. Alienationes, & ibi Præpos. num. 1.

88. Et ahus, qui sunt sede vacante dicuntur aulli in dict. cap. precatæ, & in cap. si qua de rebus, 12. quæst. 3. & docet Abbas in cap. causam, quæ de iudic. nu. 11. ab Ecclesia quandiu habet pastorem schismaticum, dicitur vacare, in cap. 1. & cap. cum vobis

89. de rescript. Deinde cum schismatici habeantur tanquam intrusi, alienationes ab eis factæ, etiam inualidæ cum in cap. nihil

de elect. & in cap. Alienationes 12. quæst. 2. dicitur alienationes factas ab intrusis nihil valere hæc ille; quibus, & excitatum dubium, & alia diuersa, bene resoluta ex vi iuris tibi manent.

90. Vltima pena contra schismaticos à iure statuta est mors naturalis, maxime si sint schismatici primi generis, & inueniantur relapsi, aut imponentes, seu contumaces. Nam huiusmodi traduntur brachio seculari, & ultimo supplicio afficiuntur sicuti iam aibi explicatum, & tractat bene citæ tales schismaticos, quicumque sint. Farin. de hæresi, quæst. 184. num. 51. & 52. Affirmans, quod in hoc casu Impenitentes possint iudices seculares clericum schismaticum sine degradatione punire, quod etiam affirmat Marta, de iurisdic. cap. 3. par. 2. & eum vtroque adducit Carena dict. §. 12. cum. 49.

91. Eadem pena vltimi supplicij infligi debet Dominis, ac Magistratibus quibuscunque tam Ecclesiasticis, quam secularibus, qui in schisma incidunt, excitauerint, &c. iuxta Constitutionem Pauli IV. incip. cum ex Apostolorum officio, relatam à Pegna in fine direct. 19, per quam disponit Summus Pontifex, ut tales schismatici etiam pro primo lapsu pena mortis, vt verè relapsi multentur. Tradunt Duard ad Bullam Cæne rubr. 2. quæst. 56. nu. 13. Scortia copiose in Selectis Roman. Pontificum const. Epitom. 7. & Carena dict. §. 12. n. 50.

92. Addit autem idem Carena dict. tit. 3. §. 13. num. 51. Fatinae, de hæresi, quæst. 184. num. 49. sousa lib. 3. Aphoriscap. 27. num. 7. & Castro Palao tract. 6. disp. 4. punct. 6. n. 20 quod præter dict. penas possint schismatici pro gravitate delicti ab Inquisitoribus alijs penis arbitrarijs multari, scilicet pecuniaria, carceris, Exilij relegationis, Interdium sustigationis, &c. iuxta usum cuiusque Tribunalis sancti Officii.

94. Tandem quod schismaticis tertij generis, qui improprie tales dicuntur, nullæ sint ex vi iuris ab inquisitoribus iniungendæ pænæ, cum communi omnium tradit, vt prorsus certum Carena dict. tit. 3. §. 10. num. 33. & inde patet, quia quando alius ob ignorantiam probabilem, seu inuincibilem recognoscit in summum Pontificem eum, qui reuera non est, nullam committit culpam, & largo modo vocatur schismaticus; ergo nullam merito incurrit penam, quamdiu talis ignorantia durat.

95. At ea cessante statim ille delinquit, & reputatur proprijs schismaticus, si non adhibeat debitam diligentiam in perquirando, quoniam sit verus summus Pontifex cap. quoties cordis 1. quæst. 1. & cap. schisma 24. quæst. 1. & cum Felino, Turrecrem. & Socino per eum relatis tradit Sanctarellus dict. cap. 43. dub. 1. num. 11. Vnde huiusmodi schismaticus saltem penis arbitrarijs ab inquisitoribus puniri poterit. Atque hic finis Regula.

Quid de penis hæreticorum, apostatarum, ac Schismaticorum fautoribus, defensoribus, receptoribus &c. imponendis? aut secus?

REGULA CCCCXCIV.

96 **V**ltra excommunicationem in Bulla Cana contra fautores, defensores receptatores, &c. hæreticorum apostatarum, & schismaticorum expresse contentam, iidem etiam ipso facto excommunicantur diuetsis iuribus, & Bullis Pontificijs statim indicandis. Incurrunt, item ipso iure penas infamie, & inhabilitatis ad publica officia, & beneficia si petantur in excommunicatione permanerint: atque sic permanentes, si fuerint clerici omni beneficio Ecclesiastico per sententiam 98 iudicis priuari debent. Diâ etiam fautores &c. excommunicati ab Inquisitore ob fautoriam, si transacto anno non desistant, vt veri hæretici habendi, & condemnandi sunt. Ab incurrendis tamen prædictis penis, & alijs possunt illi liberari ex duplici præcipue capite, tum si ignorent eum esse hæreticum, cui fautoria, defensorio, & receptatio exhibetur, tum si ista, non redundent in suauem hæresis; addentur interim pauca huc spectantia.

100 **L**ib. 1. cap. 12. Regulæ 104 & 105. tractauimus copiosè de fautoribus, defensoribus, ac receptoribus hæreticorum, & apostatarum, & tria hæc fautoria defensorio, & receptatio respectu istorum an inter se differant, vel secus completè ostendimus, qualiter etiam huiusmodi fautores &c. abjurare debeant alibi indicauimus. Nunc itaque pro præsentis instituti solum attingimus, quod ad penas quasvis spirituales, temporales, & corporales contra 101 eos spectat. Coniungimus, in titulo, & in corpore Regulæ fautores schismaticorum cum fautoribus hæreticorum, quia, iidem de vtriusque proportionaliter dicendum, vt optimè notante Carena s. part. tit. 3 s. 12. n. 5. cum Scortia in Selectas Roman. Pontif. constit. Theoremate 184.

102 **D**e pena excommunicationis in Bulla Cana contra fautores hæreticorum, &c. in textum ipsius Bullæ, Excommunicamus & anathematizamus, &c. omnes, & singulos hæreticos, &c. eorumque receptatores, fautores, & generaliter quoslibet illorum defensores, qui textus per se manifestus est, nec vlla indiget declaratione. 103 **Q**uod ipso facto contrahant illi hanc censuram, nullus est, qui dubitet. Vide Pe-

gnam 2. par direct comment. 76. 77. & 78. vbi late de penis laicentium hæreticis. Farinac. de hæresi tota quæst. 182. & Sanctærellum tract. de hæresi cap. 11. & 12. de eodem præ cæteris egregiè agentem.

104 **A**fficiuntur item eadem pena excommunicationis ipso facto hæreticorum fautores, &c. per Constitutiones Innocentij IV. incip. Nouerit vniuersitas, Martini V. incip. Inter cunctas & Pauli IV. incip. cum ex Apostolatus officio, quas refert Pegna in fine direct. inter litteras Apostolicas per cap. sicut, de hæreticis, & cap. excommunicamus, in primo S. credentes, extra de hæreticis. Cum autem in isto S. credentes contineantur plura nostrum institutum respicientia, conueniens duxi, ad verbum hic integrum textum referre, sicuti etiam refert Castrus Palauis tract. 4. disp. 3. punc. 6. num. 1.

105 **C**redentes præterea, inquit, receptatores, defensores, & fautores hæreticorum excommunicationi decernimus subiaceres firmiter statuentes, vt postquam quis talium fuerit excommunicationis notatus si satisfacere contempserit, infra annum, ex runc ipso iure sit factus infamis, neque ad publica officia, seu consilia, neque ad eligendos aliquos ad huiusmodi, neque ad testimonium admittatur; sit etiam interstabilis, vt nec testandi liberam habeat facultatem, neque ad hereditatis successionem accedat.

106 **N**ullus præterea ipsi super, quocunque negotio, sed ipse alijs respondere cogatur. Quod si forte Iudex extiterit, eius sententia nullam obtineat firmitatem neque, causæ aliquæ ad eius audientiam perferantur. Si fuerit aduocatus, eius patrocinij nullatenus admittatur: si tabellio, instrumenta confecta per ipsum nullius sint momenti, sed cum autore damnato damnentur: & in similibus idem præcipimus obseruari. Si vero clericus fuerit, ab omni officio, & beneficio deponatur, vt in quo Maior est culpa, grauior exerceatur vindicta.

107 **S**i qui autem tales, postquam ab Ecclesia fuerint denotati euitare contempserint, excommunicationis sententia vique ad satisfactionem idoneam præcellantur. Sanè clerici exhibeant huiusmodi pestilentibus Ecclesiæ sacramenta, nec eos christianæ præsumant tradere spualitæ, nec Eleemosynas, aut oblationes eorum percipiant, alioquin suo priuentur officio, ad quod nunquam restituantur absque indulto sedis Apostolicæ speciali.

108 **S**imiliter quilibet regulares, quibus etiam hoc indigatur, vt eorum priuilegia, in illa diæcesi non seruentur, in qua tales excessus præsumperint perpetrare ita in eo textu.

109 **P**ost relationem verò ipsius, cum expressione iam multiplicum punarum contra diuersos hæreticorum fautor &c. exci-

- car dubium Castrus Palaus ibidem num. 2. an isti contrahant illius prius, quam ab Ecclesia denunciati fuerint, & per annum in Excommunicatione publica perstiterint? cum distinctione respondet Suarez de fide, disput. 24. sect. 1. si poenae sint infamiae, & incapacitatis ad officia publica, & ad cessandum, requiri in istis, vt per annum in excommunicatione infunderetur; secus in alijs.
- 110 Responso tamen placet mihi, quam huic dubio tribuit idem Castrus Palaus, affirmans vniuersaliter, quod ex vi propositi textus, & ratione excommunicationis nullam ex supradictis poenis haereticorum fautores, &c. incurrant, nisi per annum in excommunicatione remanserint. Ostenditur ex verbis textus, nepe postquam quis fuerit excommunicatione notatus, & per annum infunderetur, & illis. Cum auctore damnato damnetur, & illis. ab
- 111 Ecclesia fuerint denotati. Atque in hanc sententiam videtur inclinare Eymeric. 3. part. directior. quest. 123. numer. 2. Cum ibi neget eos affici alijs poenis, ex eo quod negantur in excommunicatione per annum, nisi sic excommunicati nocentur, & publicentur, quasi diceret ex alio capite illas incurere posse.
- 112 Doctrina autem praedicta, quod peculiariter habeat locum, respectu poenae infamiae, priuationis officiorum, incapacitatis ad testandum, & ad succedendum, testatur Farinac. de haeresi, quest. 183. num. 39. & manifestius num. 59. 60 & 106. idem subiungit ipse num. 4. & 107.
- 113 de priuatione beneficiorum. Quid quod non priuatur vilis haereticorum fautor beneficijs prius acquisitis ipso iure, sed per sententiam iudicis saltem declaratorium. Vt certum tradunt Ghirlandus tract. de haeret. quest. 9. num. 1. Pegna 3. par. Direct. comment. 162. versic. de haereticorum Farinac. quest. 189. n. 73. & seqq. Sanctarell. de haeresi cap. 11. dub. 1. nu. 20.
- 114 & alijs. Quamquam ad alia obrinenda, quibus fauens haeretico ipso iure inhabilis efficitur, vt habetur expressim in cap. quicumque de haeret. in 6. versic. haeretici, & assert. ibidem Castrus Palaus.
- 115 Qui merito addit sequentibus verbis. Limitanda tamen, inquit, est haec doctrina in sepultura Ecclesiastica, & Orationibus faciendis pro fauore haereticorum, quia eo ipso, quod constet aliquem fauendo haereticis decessisse, non debet inter Christianos accipere sepulturam, neque pro illo Orationes fundi, quia in peccato mortali, & excommunicatione decessit, & text. in cap. sicut de haeret. & cap. 2. eod. tit. in 6. & constitutione Innocent. IV. incip. Nouerit, quam refert Pegna in vltima par. Direct. fol. mihi 17. Verum tamen hoc raro constare potest, nisi condemnatus sit. ita ille
- 117 Dein pro peculiaribus sanctoribus haereticorum statuta sunt a iure peculiares poenae; Vnde si Episcopi, & Inquisitores, eorumque Ministri, ad quos spectat contra haereticos procedere, si id omittant, & non puniant, censentur fautores haereticorum, & ipso iure Episcopi suspenduntur ab officio per triennium, & alij excommunicatio est reservata Summo Pontifici.
- 118 ita in Clement. 1. de poenis. Quin etiam si tales personae id faciant ex odio, vel amore, vel ob lucrum temporale, incidunt in excommunicationem Papae reservatam, ex Clement. 1. §. Verum de haereticis, iuxta Glossam ibi, in verbo fraudulenter, innotum. 3. Caeter. verb. excommunicatio, & cum alijs relatis, Sanctarellum
- 119 dict. cap. 11. dub. 1. num. 2. in fine. Qui n. 3. bene addit, quod debeant Episcopi deponi ab officio Episcopali, si fuerint negligentes in puniendis haereticis ex cap. excommunicamus in primo, §. Volumus, de haeret. & assert. Pegna 2. par. direct. comment. 2. vers. Episcopo ergo.
- 120 Saeulares item Domini si requisiti, & moniti ab Ecclesia, terras suas purgare, neglexerint ab haereticis, sine dubio tunc iam sunt fautores haereticorum (prius ante requisitionem probabiliter id negant. Archidiaconus, in cap. Quicumque de haereticis in 6. num. 4. & Gemin. num. 9.) & post annum elapsum a tempore monitionis, terrae illae possunt a Catholicis occupari, salvo iure domini principalis, ubi tales Domini feudatarii extiterint. Constat ex Authen. Si vero C. de haereticis, & capit.
- 121 excommunicamus, §. monentur, de haereticis, sic disponitur, vt Domini temporales excommunicentur, si terras suas purgare ab haereticis neglexerint, & postea significetur Summo Pontifici, vt Vassallos ab eius fidelitate denuntiet absolutos, & terram exponat Catholicis occupandam. Assert. Sanctarellus dict. dubio 1. numer. 6. vide plura, apud ipsum.
- 122 Rursus Magistratibus non seruanti-bus leges contra haereticos latas, vt iuris fautoribus haereticorum diuersae poenae infliguntur per constitutionem Alexandri IV. incip. Ad extirpanda, §. Quod si accipe tenorem eius ad verbum, vt iacet in ipsa constitutione.
- 123 Quod si, inquit, potestas, capitaneus, vel aliquis praedictorum constitutiones ipsas, & singula in eis contenta, seruare noluerit, vel neglexerit, praeter notam periuurij, & perpetuae iacturam infamiae, ducentorum Marcharum poenam incurrat, quae irremissibiliter exigantur ab eo, & in utilitatem communicatis, cui praest. in integrum conuertantur, & nihilominus, vt periuurus, & infamis, & tanquam haereticorum fautor

de fide suspensus officio, & honore sui regiminis spoliatur, nec ulterius potestas, Capitaneus, Consul, seu Rector habeatur, in aliquo, aut de cetero ad aliquam dignitatem, vel officium publicum nullateus assumatur. ita hi; quod per se patet, nec villa interpretatio adhibenda. Atque sic de alijs similibus.

- 124 Præterea cum ex fautoria, defensoria, & receptatione hæreticorum præsumptio aliqua hæresis vehemens, vel levis oriatur, ultra abiurationem, de qua iam alibi diximus, arbitrio Inquisitionis puniri possunt fautores, defensores, & receptatores illorum varijs penis pecuniarijs, usque ad confiscationem omnium bonorum, exilio, fustigatione, &c. Probatur ex textu in cap. Accusatus, §. J. Sacerdotes, de hæreticis in 6. & ex ijs, quæ afferunt Menoch. de arbitrio, lib. 2. punct. 6. casu 348. numer. 1. 2. & 4. Decian. in tractat. crimin. lib. 5. cap. 51. numer. 47. Farinac. de hæresi, question. 142. numer. 54. & Castus Palau disput. 3. punct. 6. num. 4.
- 125 Tandem ad idendum, quod tradit Sanctarellus dict. cap. 11. dub. 1. num. 10. in fine, per sequentia verba. Item, inquit, si fautores hæreticorum fuerint ab Episcopo vel ab Inquisitore excommunicati tanquam fautores hæreticorum, & per annum persecutauerint in excommunicatione habendi sunt, tanquam hæretici, & tanquam tales sunt condemnandi. ita Hostiensis, in summ. de hæretic. §. qualiter deprehendantur, numer. 1. Repor. Inquisit. verb. Excommunicare, versicul. Item fautores. Direct. Inquisit. part. 2. quest. 47. num. 3. & quest. 51. num. 5. & patet ex cap. ut Inquisitionis, §. prohibemus, de hæret. in 6. hæc ille, quæ proferus approbo.
- 126 Sequitur videndum, an in aliquibus casibus fautores, defensores, & receptatores hæreticorum ab excommunicatione in Bulla Censuræ, & ab alijs penis contrahendis liberentur? Primum certum est liberari in casu ignorantie, quando quis illum, cui fauet, aut quem defendit, vel receptat, proferus ignorat esse hæreticum, apostatam, aut schismaticum. ita Glossa in cap. Accusatus, §. illi quoque, verb. non possit, de hæreticis in 6. Calderin. tractat. de hæretic. titul. de hæreticis credentibus num. 14. Sylvest. Hæresis 1. numer. 10. Ioan. Andr. in cap. quicumque num. 3. de hæret. in 6. & alii.
- 127 Notatur tamen bene Simanch. de Catholic. institut. tit. 15. numer. 18. Pegna par. 2. direct. quest. 51. Comment. 76. & cum eis Sanctarell. tractat. de hæresi cap. 11. dub. vnic. numer. 5. quod sit intelligendum de ignorantia probabilis. Quia

lex debet esse de re possibili, capit. erit lex, distinct. 4. ergo non potest obligare ignorantem, cum alioquin esset de re impossibili, & consequenter iniqua, & contra l. impossibilem, ff. de regul. iuris. Facti item ignorantia, de regul. iuris in 6. & l. regula. ff. de iuris, & facti ignorantia. At quod quis receptat ignorantem hæreticum, est ignorantia facti: Ergo hæc excusabit illum ne incidat in penas statutas contra receptatores hæreticorum.

- 128 Quod autem alicui iuranti a se ignorantia fuisse receptatum hæreticum, regulariter sit adhibenda fides, docent ut certum Simanch. de Catholic. institut. titul. 15. numer. 19. Azor tom. 1. lib. 8. capit. 15. quest. 8. Pegna 3. part. direct. question. 51. comment. 76. Decian. in tractat. crimin. lib. 5. cap. 51. num. 70. & Sanctarellus ibi 129 dem num. 6. Qui tres vltimi cum Locato in iudic. Inquisit. verb. receptatio, num. 6. merito addunt, hoc præcipue verum esse in nautis, & stabularijs, quia communiter omnes recipiunt, nec vlla, alitraguntur obligatione aduentantium, ad eorum hospitii mores, & vitam perscrutandi, vt expressè traditur in l. 1. ff. de fortis aduersus nautas &c.
- 130 Neque item incurrit penas contra fautores hæreticorum statutas, sed potius meritum acquirit, apud Deum, qui hæretico in extrema, vel graui necessitate constituto ob amorem Dei Eleemosynam tribuit, & non vt ei inhæresit sineat, cum tunc non censetur fautor hæretici. ita Glossa in cap. Accusatus, §. ille quoque de hæreticis in 6. verb. non possit, & ibi Archid. num. 3. Suarez tom. 5. de censuris disput. 1. sect. 2. num. 8. Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 51. num. 79. Nauarr. in Manuali cap. 27. num. 55. & alij.
- 131 Quia etiam liber est à penis contra fautores hæreticorum assignatis, quicumque fauorem prebet hæretico; ne occidatur, aut ne offendatur, vel si faciat ei in patrandis furto, homicidio, &c. nam talis potius est dicendus fautor homicidij, furis, &c. quam fautor hominis hæretici. Vnde ad hoc vt aliqua dicatur fauor hominis hæretici, requiritur, vt huiusmodi fauor saltem secundario, etiam præter intentionem operantis ordinetur ad hæreticum.
- 132 Secus autem erit, si defensor, vel receptatio hæretici, vel auxilium ei præstitum in committendo alio delicto non redundet in fauorem hæresis, quia tunc nullo modo dicitur fautor hæretici. Docent, vt certum Angelus verb. hæreticus num. 25. Azor, tom. 1. lib. 8. cap. 15. quest. 6. Sanchez, in Decalog lib. 2. cap. 10. num. 4. & 5. Nauarr. in Manual. cap. 27. numer. 55. & cum alijs relatis, Sanctarellus dict. cap. 11. dub. 1. num. 19. & cap. 12. d. b. vnic. num. 3.

133 Restat discutere illud graue dubium, an fautor, vel defensor, aut receptor heretici excommunicationem, & alias prædictas penas incurrat, licet affectus fautoris, defensionis, vel receptionis non fuerit secutus? v.g. dedisti pecuniam heretico, vt suggeret, ne caperetur à Ministerio sancti Officij, nihilominus fuit captus, depositus falsum in Tribunali sancte Inquisitionis, vt liberaret hereticum à condemnatione, sed ex depositione aliorum repetitur condemnatus. Oculatissimi domi hereticum ad liberandum eum & non potuit, quod ibi Inquisitores eum inuenerint, & in aliis similibus casibus, partem negantem probabiliter tenent Sanchez lib. 2. in decalog. cap. 10. numer. 9. & Bonacin. tom. 3. in Bull. Cens. disput. 1.

134 quest. 2. punct. 3. num. 3. Ostenditur inde quia quando quis mandauit alicui percellere clericum, mandans non contrahit excommunicationem, nisi secuta percussio: ergo similiter, &c. Item quia fauor prohibetur hereticis, ne in heresi foueantur; sed qui non obtinuit effectum fauoris, nequaquam fauet heretico in sua heresi, etiam si intenderit fauere, ergo non erit puniendus, vt fautor.

135 Nihilominus partem oppositam affirmantem, vt probabiliorē sequuntur plures (his libenter adhaereo) præcipue Suarez de fide disput. 24. sect. 1. num. 24. Sayrus tom. 1. in Thesaur. lib. 1. cap. 5. nu. 4. Grassi. lib. 4. decis. cap. 18. num. 34 & Castus Palaus tract. 4. disput. 3. punct. 5. num. 11. Ratio potissima est, quia fauor heretici prohibetur, non solum, vt heresis non committatur, sed etiam ne iam commissa firmitatem habeat, atque hic effectus semper obtinetur, quoties auxilium in fauorem heresis præstatur, saltem pro illo tempore, quo auxilium exhibetur, etiam si hoc poëta fuerit impeditum, ergo &c. Atque ex hac ratione videtur solui fundamentum contrarium, nec requiritur alia solutio.

136 Vitimo loco notat optimè Carena, dict. tit. 3. §. 13. num. 95. quod præter supra expositas penas contra fautores, defensores, & receptatores hereticorum statutas de more sancti Officij iniungendæ eis sint poenitentia salutaris, vt Ieiunia, Orationes, Eleemosynæ, Peregrinationes, Frequentia Sacramentorum, &c. Atque his Regulari terminamus.

Pena infligenda impediētibz Sanctam Officiū, maxime ex vi Bullæ, si de protegendis, quanam? & quando?

REGULA CCCCLXXXIV.

137 **Q**uienque inuicui Sancti Officij, & non ex odio priuato, aliquem ex Inquisitoribus, aut Ministriū eorum, testem deponentem, vel denuntiantem, in causa fidei, etc. offenderint, aut quodlibet ex delictis, in dicta Bulla si de protegendis, merito prohibitis, commiserint, aut ad id consilium, auxilium, vel fauorem præbuerint, quamuis nullus inde effectus fuerit secutus penas nihilominus 138 per eam statutas incurrunt. Quæ sunt huiusmodi: Excommunicatio laxa sententiæ omnes penas in primo capite legis Iulie Maiestatis: in Clericis priuatio beneficiorum, & dignitatum: in quibusvis traditio brachio seculari. Confiscatio omnium bonorum: ac in filiis, etiam priuatio successuum, &c. A quibus non eximuntur præteriti violatores Bullæ, nisi per claras probationes contrarium doceant; ab eis tamen ratione ætatis, aut ignorantia, vel ex alio capite quandoque ex parte, aut in totum liberari possunt.

140 **C**um præcipuum firmamentum, & quasi columna stabilissima nostrorum Tribunalium Sanctissimæ Inquisitionis censetur communiter ab omnibus constitutio illa, incip. Si de protegendis omnibus Ecclesiæ Ministris, edita à Pio V. Sanct. Mæm. anno 1569. Kalen. Aprilis, Pontificatus ipsius anno quarto; & cum tantum ex eius mera lesione, vel auditione terrore maximus iniciatur, ne quis contra Sanctum Officiū insurgere, & statum, res, ac personas eius subuertere, vel disturbare audeat. (Hinc credo videri in dictis Tribunalibus, maxime in nostro Melitensi legendi eam [per Notarium] iis, à quibus aliquid mali timetur) Equidem non erit absque nonnulla hic attingere pro ipsius intelligentia, & pro indicandis præcipue in doctrina nostræ Regulæ contentis: Ex pluribus, quæ afferunt Doctores, præsertim Cesar Carena 2. part. tituli 13. paragraphis 25.

143 Diximus per hanc Bullam legenti, vel audienti incuti terrorem; & hoc præber occasionem expediendi primò loco

140 loco paucis dubium circa ipsam, quod S. 1. excitat Carena, nempe; an ad terrorem potius, quam ad eius executionem fuerit condita? fundamentum dubitandi sumitur ex quadam Baldi doctrina in addit. ad specul. in tit. de sententia, in verb. banna, ubi ait Bannimenta, & edita iniungentia grauiorem penam illam, quam imponit ius commune, potius esse edita ad terrorem, quam ad pœne executionem, Baldo adherent Gramat. de c. 36. num. 1. Mascardus, de probat. vol. 1. conclus. 162. num. 33. & alij. Atque hinc sentit Formanus in ius reportorio, verb. bannum, num. 35. sic esse affirmandum de hac Bulla Pii V. cum perterrefactibus teles, &c. imponat penam reis læsæ maiestatis imponi solitam, ergo, &c.

143 Ceterum teicta vt falsa sententia Firmani. vti eam reicit Gramat. loc. cit. & non admissa vniuersaliter doctrina Baldi, vti eam non admittit Farinac. in Fragmentis crimin. par. 1. in verb. Bannimenta imponentia, nu. 1. & 2. sed potius ait, quod quotidie contra Baldum in praxi per iudices iudicari solet. Cocludentium cū Carena nu. 2. dict. S. 1. esse prorsus certum, quod dicta Bulla fuerit condita non solum ad terrorem, sed multo magis, vt pœne in ea statutz violatoribus eius de facto infligantur. Hanc autem fuisse Intentionem Pii V. patet manifestè ex lectura eiusdem, maxime ex vitiis elausulis: debuisse item tales reos grauissimis pœnis multari, apparet clarè ex grauitate, & enormitate delicti, & ex maximo fidei favore, ob quem Sanctum Officium ab omnibus impedimentis liberum esse expedit, vt pluribus comprobatur Campeg. apud Zanch. de hæreticis cap. 31.

145 Deinde quoad personas violantes prædictam constitutionem, & personas contra quas Violatus, diuersa occurrunt breuissimè discernenda, sed vt facilius, & clarius præstetur, accipe prius textum eius ex S. 1.

146 Hic igitur, inquit, generali constitutione, de fratribus nostrorum consilio sancimus, vt quicunque, siue priuatus siue cuncta ciuitas, siue populus, siue dominus, Comes, Marchio, Dux, vel potiore titulo illustis, quemuis ex Inquisitoribus, Aduocatis, Procuratoribus, Notarijs, alijsue ministris prædicti Officij, vel Episcoporum id munus in sua Diocesi, aut Prouincia obeunrium, seu accusatorem, denuntiatiorem, aut testem in causa fidei quomodocunque productum, vel euocatum occiderit, verberauerit, deiecerit, seu perterrefecerit hæcenas verba textus.

147 Ex quibus manifestè patet. quam generalis sit dicta constitutio circa personas offendentes, quod comprehendat omnes, & qualescumque ipsam violantes, & hoc

clarè denotat dictio illa. Quicunque, quæ nullum incipit, Iulianus, ff. de leg. 3. & clarius clausula sequens ampliatiua, siue cuncta Ciuitas, siue Populus, siue Dominus, Comes, Marchio, Dux, vel potiore titulo illustis. ita Carena S. 3. num. 9.

148 Quoad personas verò offensas. certissimum etiam est, quod non extendatur Bulla ad alias in ipsa non nominatas, etià si in istis militet eadem ratio, quæ in nominatis, conuincitur ex eo, quia tametsi secundum communem Doctorem ob causas diuersas solet concedi extensio de casu ad casum; nunquam tamen conceditur de persona, ad personam, iuxta rectum in l. si quis ita, S. penultimo, ff. de restitut. tutel. & docent. Arret. in l. gallus S. & quid si, de lib. & posth. Farinac. in fragm. crimin. par. 1. verb. extensio, num. 277. & alij.

149 Confirmatur ex casu, quem refert Riccius decil. 74. num. 9. vol. 1. quod scilicet fuerit decisum in Curia Archiepiscopali Neapolitana, per Bullam, si de protegendis, non comprehendere mulierem, quæ perculserat clericum, eo quod hic indicasset cursori Sanctæ Inquisitionis, ubi nam esset eius Mater, alias de hæreticis libus superstitionibus inquisita: quia talis clericus non erat aduocatus, nec testis, nec denunciatus, nec Minister Sancti Officij, quæ sunt personæ solæ in Bulla expressæ; ergo, &c.

150 Excitat item dubium Carena S. 5. An dicta Bulla habeat locum in offendente ministrum Sancti Officij electum tantum? Respondet ipse neganter; & format casum in Inquisitore, qui acceptis litteris suæ legationis à summo Pontifice, vel à sacra vniuersali Romana Inquisitione non dum eas offendit Regi, aut Principi, &c. loci, ad quem destinatur, vti ostendere tenet, & cuncta communi doctrina, quam afferunt Simanch. de Cathol. instit. tit. 44. num. 1. Pegna S. par. Directa. commen. 1. in principio, & alij, casu itaque sic formato.

151 Probat suam responsionem Carena ex mente Baldi, quem citat asserentis, quod privilegium concessum ratione officij requirit officium in actu, nec sufficit habitus tantum: atqui Inquisitor ante dictam litterarum presentationem habet officium, habitum tantum, & non actu; ergo &c. Verum licet vtrique & responsio Carenz, & doctrina Baldi mihi placeat; quod tamen deduxit ille ex ista, Inquisitorem, scilicet habere officium habitum tantum, dum non præsentat modo dicto litteras suæ potestatis, & iurisdictionis, non videtur vniuersaliter admitendum, nec faciendam vim in tali presentatione litterarum; cum Illustrissimus D. Inquisitor Melitenfis nequaquam præsentare soleat, vt iam alibi dixi, & mihi quidem probabile

bile est, quod per solum ingressum in hanc Insulam sumat sui Officii possessionem.

153 E contra dubitatur, si fiat offensio ei, qui fuit Inquisitor, aut Minister Sancti Officii, & iam non est, an offendens incurrat penas prædictæ Bullæ? Magna est controversia circa hoc inter Doctores, præcipue inter Albericum, & Iordine, de public. iudicijs, & Romanum, l. si quis in grauis, §. de his, ad Syllanian, opposita, defendentes; sed omiſſa, quæ hinc inde ab eis afferuntur, duplici conclusione decidetur.

154 Prima conclusio, Probabile est, quod simpliciter loquendo, offendens Ministrum Sancti Officii, iam munere, functum, non subiaceat penis Bullæ. Cum Romano citato tenent diuersi, præcipue Franc. de c. 403, num. 3. cum seqq. & Catena dict. tit. 13. §. 4, num. 6. Facit pro hac conclusione textus in cap. 1. de vassallo, qui contra constituit. Lorhar. vbi habetur. Quod

155 si Vassallus sit liberatus à Vassallaggio, non teneatur Dominum, vt prius descendere; item non offendere; si tamen offenderet, non ponitur ea pena, qua puniretur, si Dominum offenderet, sed alia, indicis arbitrio; ergo nec offendens eum qui prius fuit Minister Sancti Officii, puniri debet illa pena, qua puniretur, si minister Sancti Officii offenderet, vide longiorem probationem apud Carenam.

156 Secunda Conclusio, si offensus fuit Minister Sancti Officii iam Ministerio functus, intuitu tamen, & contemplatione officii præteriti, ad tunc gestorum, certum est, quod rali ter offendens penis, dictæ Bullæ subiaceret. Probatur efficaciter ex his, quæ allegant Paris. de Put. tract. de Sindicat. in verb. remotus ab officio, vers. an statutum, & Mastrillus in comment. ad Indultum Generale, cap. 36 nu. 10. vers. Amplia 3. vbi affirmant, quod offendens officialem remotum iam ab officio, puniri debeat penis statuti punientis offendentem officialem in ralem offensam ei inserat occasione officii præteriti: Ergo pari modo erit in offendente ministrum sanctæ Inquisitionis remotum iam ab officio, si offenderat intuitu officii præteriti.

157 Secus autem erit, si non contemplatione officii præteriti, sed ex priuato odio, seu inimicitia speciali ealem ministrum Sanctæ Inquisitionis offenderat. Quin etiam hoc verum habet, si fiat ei offensio dum est in officio, quando illa procedit ex humilissimi modi morio priuati odii, seu inimicitie particularis, & non intuitu officii. Probatur ex ipsa Bulla, si de procegendis in illis verbis. Qui tantum nefas in odium, & contemptum sacri Officii admiserit, ergo non iam erit, si ex odio, seu inimicitia priuata Ministrum Sanctæ Inquisitionis

offendat. Decent communiter auctores præcipue Farinac. de hæresi, quæst. 180, n. 80. in fin. & Carena dict. tit. 3. §. 6, num. 23 & 24. vbi plura videas.

158 Quid verò si sit dubium, ex quoniam motiuo procedat offensio in prædicto casu, an ex odio priuato cum ministro sanctæ Inquisitionis offenso? an potius ex odio, & contemptu sancti officii? Perpicuam resolutionem huiusce grauis difficultatis tradit nobis Carena dict. §. 6. ab ipso met audiamus.

159 Secunda, inquit, dispositione Bullæ nostræ dicendum est, quod in dubio presumuntur officiales, & ministri offensi ex odio particulari, & hoc ad excludendum maius delictum; vel pluribus alijs eum latis, docuerunt Farinac. de crimine læsæ Maiestatis, quæst. 12. num. 154. Mastrillus ad indultum Regium cap. 36. num. 22 qui alios allegat quidquid ex Boss in contrarium dixerit Burlat. conf. 148. num. 15. in fin. vol. 2.

160 At autentica dispositione Bullæ nostræ, vt versumur in offendente, qui fuerit in Sancto Officio indicatus, denunciatus, vel positus pro aliquo delicto spectante ad dictum Tribunal, in aliquo consanguineo, seu affine talis inquisiti, &c. clarissimum est, quod offensa prædicta intelligitur, & presumitur facta intuitu, & in contemptum Sancti officii; probant hoc verba, textu, ibi. Nemo autem expurgationem habere, aut causam vllam proponere, vel pretendere possit, qui tantum nefas in contemptum, & odium huius officii admiserit, nisi contrarium per claras probationes docuerit se fecisse. ita ille; vide, plura, apud ipsum.

161 Dicendum iam aliquid de exhibentibus auxilium, consilium, fauorem &c. cuius violatori dictæ Bullæ, si de procegendis, qui parimodo incurrunt penas in ipsa expressas. Qualiter autem illa auxilium consilium, &c. inter se & etiam à mandato differant, bene declaratam inuenies penas Farinac. prax. crimin. quæst. 129 à nu. 1. & Duard. ad Bullam Cænz, lib. 2. cap. 11. quæst. 17.

162 Quibus cum, & Carena, dict. tit. 13. §. 21. nu. 49. hic solum notandum quod verba illa Bullæ: auxilium, consilium, &c. in quolibet prædictorum scienter præsterit: debeant, intelligi de auxilio consilio, &c. præstatis in ipso delicto, patrandò, non autem post delictum. Comprehenditur itaque in Bulla, & huius penas incurrit quilibet tribuens opem occisori, vulneratori, &c. in ipsa occasione, & vulneratione, secus post.

164 Deposito item dictæ Bullæ inde præcipue apparet stricta, & valde rigorosa, quod violans eam incurrat penas, etiam vltimi supplicij, in ipsa statutas, etiam si ex violatione, seu ex conatu eius nullus sequatur effectus. Pareti tibi, licet, inquit, ne;

mo

nio occisus, nemo verberatus, nemo extractus, emissus, vel ereptus; nihil expugnatum, nihil effractum, succensum direptumque, nullum demique damnum] re ipsa sit secutum. Nihilominus sit, anathemæ, &c.

- 164 Non tamen sufficit actus merè internus, seu sola intentio violandi, sed requiritur conatus, seu actus externus qui sit proximus ipsi delicto. Tradunt vt certum Farinac. de crimin. l. x. §. Maiest. quæst. 116, num. 153. & 154. Menoch. de arbit. iudic. casu 360. num. 34. & num. 315. & cum alijs Carena dict. tit. 13. §. 13. num. 33.

165 Quoad penas ipsas quid? Primo verbis eiusdem Bullæ tibi expressas trado. Nihilominus, inquit, is sit anathemate presentis Canonis auctoritate ligatus, idem quoque l. x. §. Maiestatis reus, dominio, dignitate, honore, feudo, ac quocunque alio beneficio temporali perperuo, & ipso priuatus, secularis iudicij arbitrio relinquatur, qui de eo illas ipsas penas exigat, quæ damnatis primo capite dictæ legis per constitutiones legitimas irrogantur, bonis rebusque omnibus sibi iuribus applicatis, vt etiam est de damnatis hæreticis, per sanctiones canonicas constitutum, eius filij paternam infamiam subiecti omnis, & cuiuscunque hereditatis, & successionis, & donationis, & legati, siue propinquorum siue extraneorum omnino sint expertes, eisdem præterea portæ nunquam pateant dignitatum. ita ibi, §. 4.

- 166 Contra violatores Bullæ Clericos, sic addit §. 5. Quod porro de prædictis eorumque filijs statulimus, illud idem de omnibus clericis, præbyteris secularibus, & quorumvis ordinum, etiam exemptorum regularibus, & quacunque eriam Episcopali, & Maiori dignitate præditis, ac etiam privilegio quomodocunque sustulitis, decernimus exequendum, ita ut ipsi beneficijs, & Officijs omnibus Ecclesiasticis presentium auctoritate priuati, per iudicem Ecclesiasticum hæreticorum more degradentur, demum potestati seculari traditi, penas prædictas laicorum instar subijciantur. hæc ibi, quæ per se patent, nec aliqua indigent declaratione.

- 167 Restat videndum, qualiter reus in violatione Bullæ, si de protegendis, à prædictis penas saltem ex parte liberari possit. Communiter tenent doctores in criminibus atrocissimis ob minorem ætatem non esse minuendam penam, vt ex mente multorum, quos citant, tradunt Farinac. de penis temperandis, quæst. 93. num. 107 & Ruginell. præst. qu. cap. 34. num. 46.

- 168 Nihilominus quoad casum præsentem, quamvis delictum violationis dictæ Bullæ inter atrocissima merito computetur; in praxi ipsa minorem 25. annis, seu 18. annis pænes fideles, & Militenses, mirius puniri debere, & respectu eius penas dictæ Bullæ esse minuendos rectè defendit Carena

dict. §. 3. §. 30. num. 86. cum Menoch. de arbit. iudic. casu 356. nu. 43. & cum eodem Farinac. num. 108. vbi testatur diversos casus minorum, qui ob atrocissima delicta fuerint mitius puniti.

- 169 Addens ibidem, si iuxta sententiam, oppositam penæ ordinariæ piectantur minores debent concurrere duo; primum, quod minor excedat annum 14. secundum quod id non fiat, nisi consulto Principe, seu supremo Magistratu.

- 170 Sic etiam, subiungit Carena dict. n. 86. in crimine hæresis minor 25. annis, qui hæresim abiuraerit, non est puniendus pena ordinariæ, qua puniretur, si esset Maior, vt docuerunt Simanch. de Cathol. instit. tit. 29. num. 56. Conradus in summ. Diuino. præceptorum, rom. 2. in fin. tract. de penis minuendis cap. 6. versic. Quarto fallit, & Pegna ad dict. par. 1. comment. 13. hæc ille; quibus confirmatur, quod in minore violatione dictæ Bullæ sint minuendæ eius penæ.

- 171 Propter ignorantiam item, saltem probabilem, seu inuincibilem, in aliquo rustico, seu idiota, quod possint minui penæ dictæ Bullæ, si eam violet sic ignoranter, merito defendit Carena §. 32. sub arbitrio tamen sacre Congregationis sancti Officij Urbis. Ad quam semper recurrendum, quoties agitur de insignidua penis dictæ Constitutionis, si de protegendis, vt benè aduertunt cit. Zanar. tom. 1. cap. 5. de fide versic. tertium genus, & Carena ibidem num. 95.

- 172 Denique qualiter ex alijs capitibus possint minui penæ dictæ Bullæ, vel si eas respecta violatorum eius. Vide eundem Carenam dict. tit. 13. toto §. 21. egregie declarantem; plura circa hoc à nobis in.

- 173 communi alibi tradita. Crederem tamen, quod nunquam occurrat casus, in quo possit violator huius constitutionis à penis in ea contentis in totum liberari, nisi id fiat ex mera gratia Summi Pontificis, à qua concedenda Pins V. Sancti. Mem. retraxit quantum potuit successores suos in Pontificatu per clausulam in §. 9. dictæ Bullæ appositam, secta equidem dignam, nec in alijs Bullis finalem inuenio. Vnde conueniens duxi ea presentem Regulam terminare.

- 174 Cæterum, inquit, eam omnium, & quorumcunque absolutionum rationem à prædictis criminibus nec non habitacionum, & restitutionum, etiam ad famam & honores, ita deinceps habendam opramus, vt successores nostri nullas, nisi saltem semelstri post cuiusque assumptionem ad huius dignitatis fastigium excursu, & precibus apud supremum officium Inquisitionis hio institutum verificatis concessis, & restitutionibus, quæ precibus fide non verificatis de cætero fient, nemini prorsus pro-

prodeffe sed nec presentibus, nisi toto ipsarum tenore ad verbum inserto, & gratia ex certa Romani Pontificis scientia, iacta, & propria manu subsignata vlla in parte derogari, nec derogatum censei debere, & si illis ex quacunque causa aliter derogari contigerit, derogationes huiusmodi nullius foris fore roboris, & momenti. ita ibi.

Polygami, & contrahentes matrimonium clerici, aut alij post emissam professionem in aliqua Religione quibus penis mulcandi?

REGULA CCC CXCVI.

- 176 **V**ltra infamiae poenam, (sub qua polygamia etiam intergentiles olim prohibita) condemnantur polygami arbitrio iudicis, seu Inquisitoris ad penas extraordinarias, vt eremium, fustigationis, &c. maxime si sint plebei, & vilis; si vero si nobiles, in quibus habent locum poenae exilij relegationis, carceris, ac pecuniariae: minuendum tamen valde de penis, si polygamia non fuit consummata, sed solum attentata, vt contrahendo tantum spon-
- 177 talia. Pari item modo dicendum circa penas infligendas quibuslibet polygamiæ cooperantibus, vt consiliis dantibus, falso deponentibus, de morte prioris coniugis, &c. Clerici denique in sacris, & Religiosi votis solemnibus iam attracti, si ad matrimonium transeant, præter excommunicationem ipso facto sunt irregulares beneficijs, & officijs priuati, & poenis carceris perpetui, tritemium, &c. sicut dictum est de polygamiæ plecuris.

- 179 **P**Lucibus in locis nostri Operis de Materijs Tribunalium Fidei, assignamus hanc de polygamijs, & clericis in sacris, aut Religiosis Matrimonium Contrahentibus, tum lib. 1. quoad ostensionem, quod sit casus sanctæ Inquisitionis, tum lib. 4. quoad torturam illis infligendam pro eruenda veritate, tum lib. 5. quoad abiectionem ab ipsis emittendam superest hoc loco nonnulla dicamus, punitiorem huius criminis, quæ desamentur ex varijs auctoribus præcipue ex Farinac. de delictis carnis, quest. 140. & de heresi qu. 178. Soula lib. 1. cap. 35. Carena 1. par. tit. 5. §. 12. & 13. ac ex Illustrissimo D. Didaco Garcia de Frasniera, de polygamia diuersis in locis citandis.

- 180 Quod in Regula nostra per patentissimū primo loco apponitur, nempe sub pena infamiae fuisse prohibitam olim polygamiam inter gentes, seu infideles, constat ex ff. de his, qui notantur infamia, l. item, C. de incestis nuptijs, l. eam, qui l. 8. C. de

Adulterijs Nouell. 18. cap. 2. nec potuisse duobus esse eandem nuptiam, neque fuisse licitum eidem eodem tempore duas uxores habere, ex 5.6. infra de nuptijs l. 15. §. 4. ff. de manumiss. vindic. At cum ista leges additæ fuerint ab Ethnicis Imperatoribus pro suis subditis infidelibus, eorum est, vt bene notauit Trasmiera lib. 1. quest. 6. n. 42. 43. Monogamiam penes ipsos fuisse acceptam, & polygamiam sub nota infamiae, & alijs penis prohibitam.

- 181 Ex vi autem prædictarum legum, quæ postea fuerunt ab Imperatoribus Catholicis approbatæ, et receptæ pro subditis fidelibus, manifeste patet, quod attentata re civili, polygamia in tota Ecclesia Christiana sub penis infamiae, et alijs prohibeatur. ita Guttier. in pract. quest. lib. 2. q. 6. Thesaurus iunior, quest. forens. lib. 1. q. 14. Parlador. quodid. differentiarum iuris, differentia 108. num. 26. & Carena dict. tit. 5. §. 12. num. 65. Qui duo postquam absolute asserunt polygamos esse infames, cū limitatione merito subiungunt, quod hæc infamia non afficiat filios polygami, quid, quid sit de filiis hæretici.
- 183 Quibusnam autem alijs penis sint polygami secundum ius civile puniendi diffidum est inter doctores diuisos in varias opiniones, vt refert Farinac. dict. qu. 140.
- 184 par. 1. a. num. 3. Nam aliqui volunt polygamos puniendos poena adulterij iuxta textum in authent. hodie. S. si verò Prætor.
- 185 C. de repud. Aliqui item quod polygami sint iniungenda poena stupri, quæ vt ait Albert. de agnos. q. 23. num. 9. diuersa assignatur secundum diuersitatem delinquentium.
- 186 Aliqui denique vt Gemmat. voto 17. n. 5. quod debeat infligi poena mortis committenti delictum polygamie, etiam si sit mulier, ex l. vxor, C. de repudio, & hoc tunc maxime seruandum quando tantum scelus reiteratur.
- 187 Quas opiniones, & alias rejicit idem Farinacius, citatis ibidem, nu. 4. auctoribus & iuribus, quibus ad reiciendum fundatur, & sequitur eam, quam iudicat veriorē, vt i magis in praxi receptam, nimirum quod poena polygamis imponenda iudici sit arbitraria attentis qualitate personarū delinquentium, & maiori, vel minori grauitate delicti ostenditur ex l. miles, §. mulier in fin. ff. ad l. iuliam, de Adult.
- 188 Verum postquam punitio delicti polygamie ad Episcopos seu Inquisitores pertinere cepit priuatiue, quoad Indices secularis, non fuit amplius curandum de prædictis penis contra polygamos ex vi curis ciuilibus, sed de receptis in praxi (vt bene notauit Trasmiera lib. 3. quest. 8. nu. 14) penes Tribunalia Sanctæ Inquisitionis ex vi iuris canonici, aut de contentis in illo, vel de mutatis per ipsam, aut per dicta Tribunalia. Quippe qui quod poena polygamo imponenda DD. Inquisitoribus sit arbitraria vt reuera est, mutatum fuit

- per illa à iure civili, vt egregiè docet idem Trasmiera dict. quæst. 8. nu. 4.
- 189 Pereurfo autem iure canonico, aliquæ à doctores, præcipue à Reginald. in praxi fori penit. lib. 31. cap. 12. nu. 79. notatæ sunt pænæ, quas præter peccatum mortale, in currit ille, qui sciens uxorem adhuc viuere, ducit secundam. Primò, iniungitur ei, vt 40. diebus ieiunet in pane, & aqua, ac septem sequentibus annis pænitet ita in cap. 2. de sponsa duorum. Secundo fit irregularis, ex cap. nuper. de bigamis. Tertio, contrahit matrimonii impedimentum vnum de minoribus significatum
- 190 nomine criminis. Quarto ipso iure pæna infamie afficitur, iuxta idem cap. nuper denique ex vi iuris canonici, vt testatur Couarr. in tract. in Epitoma par. 3. cap. 7. §. 3. nu. 3. & Didacus Cansera quæst. crimin. de tang. punit delicta quæst. 5. polygamus incurrit pænâ Adulterij, & Stupri, si secundam ducat virginem.
- 191 Peculiariter verò expendendum, quod magis ad nostrum institutum spectat, quænam pænæ nri vsu receper. in Tribunalibus sanctæ Inquisitionis; cum circa hoc extet diuersitas magna pro diuersitate eorum, atque hinc confirmatur, quod paulo ante dictum, hoc scilicet pænâ esse arbitriarias Inquisitionibus. Porro in supremo Inquisitionis Romanæ Tribunali, & in aliis ipsi immediate subiectis, vt in nostro Militeni, qui delictum polygamie consummata perpetrarunt, condemnantur ad Trirèmes ad minus per quinquennium vt ait Eminenti. Cardinalis Scaglia in.
- 192 praxi manuscripta cap. 6. Addens ibi, quod Sententia pænæ legi soleat in loco, ubi delictum fuit commissum ad aliorum Exemplum.
- 193 Quia etiam augeatur dicta pænâ Trirémium ad septennium, & aliquando ad decennium, vt testatur Aloysius Barolo in aphor. lit. V. verbo vxor, §. 3. & Farinac. de hæresi, quæst. 178. nu. 73. Maximè si polygamus ter, vel quater, viuente adhuc prima Vxore matrimonium contraxit. ita etiam Thesaur. quæst. foren. lib. 1. quæst. 14. nu. 5. & Campana in diuersis canon. rub.
- 194 l. nu. 47. Vbi ait quod Romæ ipso present. in Ecclesia sanctæ Mariz super Mineruam per supremum Tribunal sanctæ Inquisitionis vrbis quatuor simul polygami. 18. Maii 1597. condemnati fuerint ad Trirèmes, nimirum duo per septennium, qui cum tribus simul contraxerant, & alij duo per quinquennium, qui secundam tantum duxerant viuente adhuc prima vxore.
- 195 E contra minuenda valde pænâ trirémium ad biennium, vel tollenda omnino, & assignanda minor, vt carceris, Exilij, vel relegationis per aliquod tempus, quando reus inde exciperet, quod post adhibitam aliquam diligentiam oblongam absentiam mors prioris coniugis certa præsumetur ita bene Diana pat. 4. tract. 7. resolu. 4. vers.
- 196 non desinam. Vel quando polygamia non esset consummata, sed solum attentata, deueniendo ad actum proximum, vi si instrumentum dotis sit consecutum, si denuntiationes in Ecclesia caperunt fieri, vel si sponsalia de futuro fuerint tantum inita. Tradit vt omnino certum ex mente aliorum Carena dict. §. 12. nu. 64.
- 197 Qui ibidem duo addit etiam vt certa admittenda: primum si dictus reus attentans polygamiam sit plebeius, aut vilis, pos sit adiungi secunda pænâ publica ad tuborem, & dedecus eius, vt nec prætoribus Ecclesiæ cum candela accensa, dum missa
- 198 celebratur. Secundum, quod possit condemnari ad trirèmes sepius attentans polygamiam, quamuis nunquam eam consumet. Atque in vtroque libenter Carena adheret.
- 199 Sed quid iam de pænis contra polygamos in supremo Tribunali sanctæ Inquisitionis Hispaniarum, & in aliis ei subiectis, vt in isto vicini Regni Siculi? Quamuis regulariter miris agatur cum eis quoad ab iurationem, vt alibi à nobis dictum, cum tantum abiurent de leui. ad duplicem, tamen pænâ grauem condemnantur, nempe ad fustigationem in publico circumducta, & ad remum per quinquennium, si sint homines plebei, sed viles, si verò mulieres viles ad fustigationem dictam, & exilium, At polygamus nobilissimus vt uque sexus præter exilium, vel relegationem iniungenda pænâ pecuniaria, ita Diana, ubi supra resectuè cum Semanch. de Cath. instr. rit. 40. nu. 6. cum Salced. in addit. ad pract. crimin. Diaz cum Soua lib. 1. Aphor. cap. 35. n. 10. & cum Castro Palao tract. 4. disp. 8. punct. 6. §. 8. num. 1. ad arg. Farinac. de hæresi, quæst. 178. nu. 74.
- 200 Tradita à tem breuiter duplici numero præcedenti copiosissimè discursu, & resolu. D. Trasmiera lib. 2. sui operis eruditissimi de Polygamia multis quæstionibus longissimis. Octaua in comuni pro quibusuis polygamis; nona pro viris nobilibus solis hoc delictum committentibus, ubi per multa de nobilitate, & de priuilegiis, quæ ei competunt; decima pro hominibus tantum polygamis vilibus, seu plebeis; Undecima, pro solis mulieribus binas nuntias contrahentibus. Hinc nobis ansa potestebatur, expressi nem doctrinæ presentis Regulæ non parum extendendi; sed conuenientius duxi breuiter illudens, circa dictas pænâs nobilibus, aut ignobilibus vel mulieribus insignendis, benignum lectorem ad certum D. Trasmieram remittere vt remittit Carena dict. cit. §. 12. n.
- 201 65. Qui initio dicti §. 12. benè aduertit, quod polygamus in sancto Officio solene etiam iniungi pænitentiz salutares, vt ieiunia, orationes, &c.
- 202 Sequitur agendum de pænis iniungendis cuicunque conperanti ad delictum polygamie patrandum, maximè consilium dantis

- danti, aut testimonium falsum de morte prioris coniugis ferenti. Vniuersaliter loquendo communis est auctorum doctrina, quam asserunt, & sequuntur Farinac. prax. crimin. par. 5. quest. 139. d. num. 3. Bernard. regul. 175. Campan. in diuersorio iur. can. rubr. 11. cap. 3. num. 79. & alij quod consulens, seu suadens quoduis delictum puniatur eadem poena, qua ipse delinquens
- 1205 Imò aliquando maiori ut bene ait Albert. de agnosc. qu. 30. nu. 6. & ponit exemplum in medico, quidedit filio poculum venenarum, ut hic propinaret patri intendens ipsum occidere, cum in hoc casu plus sit puniendus medicus, consulens quam filius occidens l. 5. ff. de parricid. & l. utrum ff. eodem.
- 1206 Ex qua generali decisione clarè. ac rectè deducitur quod consulens, aut suadens alicui polygamiam non sit minori poena plectendus, quam ipse polygamus, ut bene docent Monta opuscul. de incant. sect. 3. cap. 6. num. 11. & Diana dict. resol. 4. versic. Notandum est etiam qui referunt exemplum, nempe ad eandem poenam fuisse condemnatam Matrem consulentem filiae, ut polygamiam iniret, qua fuit ipsa filia puni-
1207 nra. Quoniam etiam non improbabilitate descendit Trasmiera dict. lib. 3. quest. 5. n. 1. & seqq. quod maiori poena sit plectendus consulens hoc delictum, quam suspiciens consilium. Atque inde probat quia inconsulente est maior presumptio erroris, quod male sentiat de sacramento matrimonij, cum consilium spectet ad intellectum, in quo residet error. Item quia circumstantia lucrandi dotem, & satisfaciendi luxuriae, quae minuunt suspicionem erroris non adiunt in dante consilium, sicuti adiunt in contrahente secundum matrimonium, ergo, &c.
- 1208 Præterea quoad testes deponentes falsum in curia Episcopali de morte prioris coniugis, aut de celibatu violentis contrahere: atque quoad eos, qui ad sic falso testificandum ibi illos inducunt: supponimus ut certum, & firmiter resolutum, quod poenitio illorum eorum ad Tribunal sanctæ Inquisitionis spectet, vbi fundamentum firmo resoluit D. Trasmiera dict. lib. 3. tota.
1209 qu. 16. Licet enim ipse solummodo probabilissimum esse asserit num. 12. certitudinem tamen resolutionis clarè ostendit suadamentum, in quo nititur, oempe in connexionem, seu continentiam, siue identitate causarum polygamij, & falsi testis, quod ad eundem iudicem spectare debeat iuxta doctrinam Martæ casu 119. num. 5. & aliorum in cap. per hoc de hæret. in 6. & quod ubi caput est iudicium, ibi de iure sit finiendum, l. ubi caput ff. de iudic. S. quoniam in authent. de testibus.
- 1210 Ex quo manifestè apparet loqui Trasmiera in casu præuentionis, quæ circa dictas causas polygamij, & falsi testis alibi sine dubio datur inter Tribunalia sanctæ Inquisitionis, & Tribunalia Episcoporum. At in hac Insula Melitensi nequaquam extat, sed vel ex præscriptione, & antiquo vsu, vel ex eo quod Sacra Coegregatio vrbis sic voluit, huiusmodi causæ ad sanctum
1211 officium tantummodo pertinent. Et quod semel curia Episcopalis peculiarem causam polygamij tractare, & expedire, tentauit, ab Illustrissimo Inquisitore D. Nicolao Herrera omoia abrogata, & annullata fuerunt, itaque ad iudicem incompetentem tentata, & causa de nouo, me præseore vti consultore, & vidente agitata ab eo, & expedita.
- 1212 Hoc itaque supposito, quod dicti rei falso testificantes, vel ad sic testificandum alios inducentes sint plectendi eisdem poenis, quibus plectuntur polygami, præcipue poena tricenarium quinquennialium, aut septennialium pro modo culpe arbitrio Inquisitorum, ex omnium mente docet bene Carena dict. tit. 5. §. 13. nu. 67. nec est cur in hoc amplius immergemur.
- 1213 Aliqua pulchra dubia excitat idem Carena dict. §. 13. circa huiusmodi testes, si oegent depositionem factam, & Notarius asserit, cui dicto standum? Huius equidem affirmationi, si depositio sit facta coram Iudice, aut subscripta ab illis. Vide resolutionem egecetorum apud ipsum, quæ omittimus, ne oimis diffundamur.
- 1214 Quid tandem de poenis, quas incur-
1215 runt clerici in sacris, vel religiosi contrahentes matrimonium? Quoad poenam excommunicationis sine polygami sine propriè dicti, de quibus supra, siue impropriè dicti vocati similitudinariis, quales sunt isti clerici in sacris, & Religiosi matrimonium contrahentes: de omoi bus vniuersalem mouet Trasmiera questionem, nempe 14 lib. 3. An qui committit delictum
1216 polygamij, sit excommunicatus? Et quidquid in contrarium dicat Paulus Grillandus in tract. de poenis Omnifac. coitus, qu. 14. bene ostendit ipse Trasmiera polygamos propriè dictos oulla à iure excommunicatione affici, neque huius viliam fieri mentionem in cap. accepti, de sponsa. duorum, & in cap. neque de bigamis, vbi est sermo de ipsis, neque alibi, & ita enim Glossa in Clemen. vnica de consang. & affin. sentiuor Imola, & Cardinalis.
- 1216 Ex hac vero Clement. manifestè constat, quod tales polygami similitudinarij sint ipso facto excommunicati; vbi alij simul eodem modo excommunicantur, En ipsius verba: Eos, inquit, qui scienter in gradibus consanguinitatis, vel affinitatis constitutione canonica interdictis, aut eisdem Monialibus contrahere matrimonioaliter non verentur: Nec non Religiosos, & moniales, & Clericos in Sacris Ordinibus constitutos matrimonium contrahentes referre metum pæne ad huiusmodi eorum temeritatis audacia cupientes, ipsos excommunicationis sententiæ ipso facto de-

decernimus subiacete. ita ibi.

- 217 Circa hanc constitutionem diuersa notat bene Sanchez lib. 7 de Matrimonio disp. 48 primo affici sine dubio dicta excommunicatione Religiosos Societatis IESV, qui professionem solemnem non emisserunt, sed simplicia biennij vota, eo quod sint veri Religiosi. Secundo non incurri eam Religiosus, vel clericus in sacris matrimonium clandestinum contrahat, cum istud annullatum fuerit a Concilio Tridentino sess. 24. cap. 1. de reformatione matrimonij. Tertiò, non ligari excommunicatione conspuentes, nec mandantes, neque opem ferentes, cum dicta Clementina de solis contrahentibus loquatur. Vide plura apud ipsum Sanchez.
- 220 Præter excommunicationem dictæ Clementinæ Clericus sacris initiatus matrimonium contrahat, sit irregularis, iraut nec in susceptis ordinibus ministrare, nec ad alios suscipiendos promoueri possit. Patet ex cap. decernimus, distinct. 28. & afferunt Couarr. de sponsalib. par. 2. cap. 6. §. 3. nu. 1. & cum multis relatis Trasmiera lib. 3. q. 12.
- 221 non. 13. Addens num. 14. quòd hoc fecerit statutum in Concilio Toletano octauo his verbis. Quicumque etiam inuiti ad Ecclesiasticarum officia dignitatu assumuntur, deserere quam semel receperint gratiam, donumque nequaquam audeant. Si vero ad coniugia, mortisque sæculi redite attentauerint, omni Ecclesiastica dignitate priuentur, & apostatæ habeantur, & in monasterio, donec vixerint sub pœnitentia detrahantur. ita ibi.
- 222 Quoad alias penas trirerium, relegationis exilij, &c. vt optime docet idem Trasmiera dict. q. 1. 2. resoluendum pari modo in sancto officio de istis reis, vel clericis sacro ordine initiatis, vel Religiosis contrahentibus matrimonium, ac resolutionem fuit paulo ante de polygamis propriè dictis perspecta semper conditione delinquentis, & grauitate delicti, an fuerit actus polygamie similitudinariæ solum attentatus? an verò iam consummatus. Atque hæc locum etiam habent in Greco sacerdote, quod sint ei dictæ pœnæ infligendæ arbitrio Inquisitorum, si post susceptos sacros ordines vxorem ducat, vel teneat ducere, vt ait idem Trasmiera dict. q. 12. num. 14. & habuimus casum in hoc sancto officio Meliteni multis ab hinc annis, vt iam alibi attigi.
- 224 Prædicta tandem de pœnis iniungendis clerico sacris initiato, matrimonium contrahenti similiter applicanda sunt coniugato, qui sine licentia vxoris in sæculo degentis sacros ordines suscipit. Excepto quando vxor committeret adulterium. Peculiarem circa hunc casum excirat Trasmiera questionem 13. scilicet lib. 3. & resolutum eum in particulari num. 33. vsque ad 38. Vide resolutionem per extensum

apud ipsum, vt nos iam præsentì Regulæ finem imponamus.

Qualiter à sancto Officio puniendi, qui in eo circa fidei causas falsum deponunt ad condemnandum innocentem, vel liberandum delinquentem?

REGULA CCCCXCVII.

- 225 **Q** Vamuis ad torquendum testem falsum deponentem in sancto Officio Episcopus simul, & Inquisitor concurrere debeant probabili tamen est à solo Inquisitore pro crimine adeo graui eum puniri posse. Est autem talis punitio ipsi Inquisitori arbitraria per condemnationem eiusdem ad tritremes, suspensionem, exilium, &c. Si falsitas testificantis detegatur priusquam testificatus fuerit condemnatus; Si verò postea, probabilis censetur, esse illi intelligendam irremissibiliter pœnam talionis, etiam cum morte (consulto supræmo Senatu sanctæ Inquisitionis) casu quo acceptus vti negatus potest.
- 227 nam capitis subiuit. Idem esto iudicium de mandantibus, vel indicentibus ad falsum sic deponendum: secus de verorumque filijs, qui nullis inde pœnis afficiuntur.
- 228 Deponens tandem falsum in sancto officio, aut iuridicè interrogatus veritatem occultans pro liberando delinquentem pœnas contra fautores hereticorum statutas incurrit, &c.

- 229 **S**equitur opportunè hæc Regula post præcedentem, in qua actum de rebus falsum deponentibus penes curiam Episcopalem circa crimen polygamie, agimus in præsentì de deponentibus falsum circa hoc idem, & circa quorū alia crimina contra fidem penes sanctum Officiū. Ac primò dubitatur à quonam ratiōe deponens puniri queat? an à solo Inquisitore.
- 230 re. Sanctarellus tract. de heresi cap. 39. dub. 3. non. 20. cum Eymer. 3. par. direct. in duodecimo modo terminandi processum fidei, nu. 209 & cum Pegna ibi Comment. 122. versic. illa etiam est, absolute tenet, quod ad testes falsos in causâ fidei puniendos debeant simul interuenire Episcopus, & Inquisitor, itaut alius sine alio nihil efficere possit. Videtur expresse haberi in rescripto quodam Leonis X. cuius meminit ibidem Pegna.
- 231 Nihilominus extendendo dubium etiâ ad torturam, bene sub distinctione incipit respondere Castus Palus tract. 4. disp. 8. punct. 15. §. 6. num. 3. si testis sit torquendus non vt reus, sed vt testis pro fornicatore de.

- depositionis facta, quod quandoque requiritur, nullus dubitar, à quouis separatum, siue Episcopo, siue Inquisitore in causa procedente, posse cum torqueri, cum illorum quibus habeat potestatem inquirendi, & examinandi veritatem vsque ad conclusum in causa. Si verò interrogandus sit reus, quia reperitur sufficiens indicium de falsa depositione, ad hanc torturam tenentur simul concurrere Episcopus, & Inquisitor, nec sufficit vnus sine alio. Patet manifestè ex Clem. 1. de heret. §. propter, versic. duro tamen tradere, &c. neque hoc maiori indiget probatione.
- 333 In dicta autem Clement. nulla sit mentio de punitione, & attentio iuris rigore, certum est, quod possit Inquisitor sine Episcopo, & e contra, punire testem, coram se falsa deponentem, cum potestas sic puniendi coupetat cuius delegator. Principis in causis criminalibus. Constat ex l. nullum, C. de testibus, & pluribus comprobant Clarus in prax. §. fin. quest. 38.
- 334 vers. sed quero in fia. solum oblat dictum rescriptum Leonis X. editum anno 1530. & propter illud idem Castrus Palaus prius cum citato Pegna, & Farinae, de heret. quest. 188. num. 41. in hanc partem negatiuam vti tutiorem, quod nequeat vnus sine alio, pro pendit.
- 335 Verum postea idem Castrus, quod dictum rescriptum sit derogatiuum, seu limitatiuum iurisdictionis ordinariæ, & delegatæ, quæ competit Episcopis, & Inquisitoribus ipsum strictè interpretatur, esse scilicet intelligendum de solis Inquisitoribus provincia Aragonæ, ad quos fuit directum: Atque hæc interpretatio, quæ sine dubio videtur admittenda ob auctoritatē tanti interpretis, facit mihi probabilem, saltem partem affirmantem, quod quibus deponens falsum in Sancto Officio ab Inquisitore solo, sine Episcopo possit puniri.
- 336 Occurrit secundo loco aliud dubium multò grauius, & difficilius, quamam pena sit plectendus deponens falsum in causa fidei contra innocentem & omnis multis, quæ eruditè adducit Trasmiera lib. 3. de polygam. quest. 17. à nu. 9. decidendo sub terminis vniuersalioribus pro falsa depositione cuiusvis criminis, in quouis Tribunali, citatis iuribus & expressis moribus etiam gentilibus Romanorum, Indorum, &c. in puniendo hoc crimine, (vide si l. 37 bet ea apud ipsum) Circa casum præsentem duæ sunt sententiæ oppositæ, altera affirmans, altera negans, prior est Simanc. de cath. instit. tit. 64. nu. 86. & 90. Salzedi pract. in addit. ad Bernard. Diaz c. 93. vers. hic sanè. Ant. Gomez in l. Tauri, 83. nu. 8. in fine, Rojas tract. de heret. par. 1. a.ffer. 8. nu. 356. cum seqq. & aliorum affirmantium quod infligenda sit semper pena mortis illi,

li, qui falso crimen hæresis alicui impostit, & hic ob talem impositionem brachio seculari tradendus esset.

- 338 Fundatur primò hæc sententia, quia in aliis quibusvis causis imponens falsum crimen punitur talionis pena, nempe eadem, quæ erat puniendus testificatus, si verum esset obiectum. Habetur expresse dictum in l. §. præterea, & de fideiariis, & in cap. satis hinc, in fine 33. quest. 5. & consonat lex regia, 83. Tauri. Ergo idem erit in causa hæresis, cum hoc crimen sit omnium grauissimum. Fundatur secundo in supradicto rescripto Leonis X. ubi Papa remittit Inquisitoribus punitionem relictis falsi pro qualitate criminis, & circumstantiarum etiam vsque ad traditionem faciendam brachio seculari, absque periculo irregularitatis, ergo falsus testis in causa fidei plectendus pena talionis.
- 340 Altera sententia negans est Ignat. Lopez de Salzedo cap. 93. vers. in Romana. Farinae de testibus, quest. 67. nu. 19. & de heret. quest. 188. nu. 39. Sanckarelli, de heret. cap. 39. dub. 3. nu. 17. & aliorum, qui e contra tenent, quod imponens falso crimen hæresis alicui non debeat puniri pena talionis, sed arbitratia, nempe exilii, suspensionis, tritremium, aut duplicis simul, & quod raro, aut nunquam: pena mortis sit ei iniungenda. Ducuntur inde, quia ille, hæresis crimen falso imponitur, licet verum esset penam mortis necessariò non incurreret, sed poenitens, ab ea liberari posset, nisi esset relapsus. Ergo deponenti falsum crimen hæresis non debet absolute infligi pena mortis, sed alia mitior arbitrio Inquisitoris.
- 341 Cæterum legitima, & completa resolutio dubii tradenda sub hac distinctione, bimembri, vti tradunt Castrus Palaus, & Trasmiera citandi, nempe, quod falsitas denuntiariis, aut testificantis in causa hæresis detegatur postquam testificatus, sed falso accusans iam passus esse penam, & mortem subimit, vel antea, si priori modo, probabilissimum est, quod sic falso accusans, aut testificans, debeat pena talionis puniri, vel ad mortem damnari. Probat hoc saltem fundamenta primæ sententiæ affirmantis, & ita sentiunt auctores pro ea citati, quibus adde Sosniam lib. 1. Aphorism. cap. 8. num. 19. Sicque fuisse præcicatum in Tribunali Sanctæ Inquisitionis Logronen. ait Castrus Palaus dict. punct. 15. §. 6. num. 6. citans ibi pro hac parte Farinae.
- 342 Dixi, per parentesim (Consulto supremo senatu Sanctæ Inquisitionis) in quo concordant omnes, quod debeat consulti supremus senatus, si pena mortis sit infligenda falso reſti, præcipue cum Diana 4. par. tract. 7. resolut. 16. adducit Trasmiera, dict. quest. 17. nu. 10. ob eam rationem quia pena adeo grauis sine expressa lege canonica

- nica ob huius, vel illius doctoris opinio-
 343 nem non est facile imponenda. Quam-
 quam bene addit ibidem ipse Trasmiera,
 cautellam hanc consulendi Supremum Se-
 natum esse adhibendam non solum in hoc
 casu, sed etiam in quouis alio quoties
 reus tradendus brachio seculari.
- 344 Dixi, irremissibiliter, quia secundum
 communem doctrinam Bald. in l. 6. n. m.
 3. C. de accusatore, Panormit. Ioan. And.
 Abbat. & Cyni in cap. Excommunicamus
 2. de hereticis, Pegna in 3. part. direct.
 comment. 122. vers. quæsitum est. Farin.
 de heresi, quest. 188. num. 43. & aliorum,
 quamvis hereticis, si vaniam petio sit ad-
 mittendus ad reconciliationem (Excipe,
 quando est relapsus) id tamen falsò accu-
 satori, seu testi nunquam conceditur, sed
 necessario traditur curiæ seculari, capite
 plectendus, si prius ob eius falsam depo-
 sitionem testificatus poenam mortis iam
 subiuit. Assignar rationem Trasmiera
 dict. qu. 17. num. 8. ex Simanich. de Cathol.
 initit. tit. 64. num. 94. quod heretico soli
 id concessum sit, vt ad catholicam fidem.
- 345 reuertatur. Aliam firmiorem adducit Ca-
 strus Palasus dict. num. 6. in fin. quia ille sic
 falsum deponens non solum, vt falsus re-
 tens, sed vt vetè homicida est punien-
 dus.
- 346 Hinc ipse Castus bene resoluit aliam
 causam prædicto connexam paucis sequen-
 tibus verbis: Idem credere, inquit, di-
 cendum, si in carcere existens testificatus
 obiret, quia credendum est testem fal-
 sum causam illius mortis fuisse. ita ille.
- 347 Nouam excitat difficultatem Trasmie-
 ra dict. quest. 17. num. 17. camque egregiè
 decidit; sed ipsummet excitantem, & de-
 cidentem audiamus; sed posset, inquit,
 quis adhuc iuxta prædicta dubitare; si cõ-
 tingeret, quod delatus non esset condem-
 natus ex solo testimonio falso; quia erat
 tantum vnus testis, sed quia simul fuit cõ-
 fessus delictum, an aperta falsitate, esset
 poena talionis puniendus? & videtur, quod
 sit puniendus, cum ipse testis fuerit illius
 damni causa, maximè si in tortura, ad
 quam condemnatus fuit propter talis tes-
 tis depositionem (alijs concurrentibus
 adminiculis) confessus fuit non perpe-
 tratum delictum ob torturæ acerbitatem,
 & dolorem; pro quo facit Gloss. in verb.
 priuatus, in l. damus, C. de falsis, quam
 ibi sequitur Bart. & idem Bart. in l. si quis
 legatur, ff. de falsis, latè Socin. conf. 104.
 lib. 2. haec tenet ille.
- 348 Atque prædicta omnia locum habent
 saltem cum magna probabilitate, stando
 in primo membro distinctionis, quæ vt
 ait Trasmiera num. 14. est de mente Bald.
 in cap. sicut, in fine de testibus, & ibi Ariet.
 & Fel. num. 3.
- 349 Ac quod attento secundo membro di-
 stinctionis? nimirum si falsitas impen-
 tens alicui heresim falsò accusando, vel te-

- stificando, manifestetur ante accusati,
 vel testificati condemnationem, aut poe-
 næ iniunctæ executionem, nequaquam
 sic falsò accusans, vel testificans plecten-
 dus est poena talionis, nec relaxandus bra-
 chio seculari, etiam casu, quo testifi-
 catus ei relaxaretur si testificantis falsitas
 detecta non fuisset, sed alia poena arbi-
 traria mulcandus, nempe vt in publi-
 cum tabularum cum signis, publici per-
 nitentis adducatur, & ad fustigationem,
 vel trilemes, aut exilium &c. pro qua-
 litate personæ condemnatur. Sunt hæc
 omnia de mente auctorum secundæ sen-
 tentiæ negantis, & tradunt præcipue Tras-
 miera dict. quest. 17. num. 13. ac præ cae-
 teris Castus Palasus dict. 9. 6. num. 7.
- 350 Probat efficaciter soluendo funda-
 menta prioris sententiæ, & demonstran-
 do nullum dari textum Canonicum, quo
 iniungatur falso testi poena talionis, seu
 mortis, si de falsitate innoteat prin-
 cipium testificatus puniatur. Nam ille,
 qui adducitur ex cap. satis hinc, 33. qn.
 5. præterquam quod non est alicuius Pon-
 tificis, sed D. Augustini, potius pro do-
 ctina nostra facit, vt patet ex illis ver-
 bis, Eum, qui testimonio falso cuiquam
 nocuerit; quibus nocumentum non ar-
 tentatur, sed cum effectu illatum expri-
 351 mitur. In rescripto item citato Leonis
 X. similiter est sermo non de damno in-
 ferendo, sed de iam illato, cum ibi tribus
 Inquisitoribus facultas liberè proce-
 dendi sine timore irregularitatis contra
 illos, qui tacendo verum, vel falsum de-
 ponendo, vel inducendo ad falsam de-
 positionem occiderunt, aut membro ali-
 quo mutilarunt, &c. ergo &c.
- 352 Subiungit, verò statim idem Castus
 Palasus num. 8. resolutionem peculiaris dif-
 ficultatis scitu dignam, quam proprijs e-
 ius verbis audire ne graueris. Dico, in-
 quit, tertio, nullam esse differentiam in-
 ter testem imponentem falsò heresim ali-
 cui de heresi nunquam damnato, vel im-
 ponentem falsò heresim alicuiam de il-
 la damnato, quia in vtroque casu testifi-
 catus morti erat tradendus, si firma ma-
 neret falsa testis depositio. Nam vterque
 debebat mori, vt imponentis negatiuus;
 cum secundum probabilem sententiam
 nemini liceat sateri crimen heresis non
 commissum. Ergo si testis falsò im-
 ponens crimen alias damnato, morte ple-
 ctendus est, etiam plecti debet eadem
 morte imponentis crimen ei, qui nun-
 353 quam damnatus, fuit. Fateor ta-
 men id imponentem falsò crimen ei, qui
 alias de heresi fuit damnatus, efficacius
 procedere, cum hic nulla via à morte
 liberari posset, nisi falsitas, & mendacijs
 detegeretur, nam siue neget heresim im-
 positam, sine illam fateatur, mortem eui-
 tare non potest, quia in vtroque casu
 damnaretur, in vno vt negatiuus, in alio vt

relapsus. At testificatus de heresi, alias de illa nunquam condemnatus suppetit, via eundem mortem, si crimen fateatur. Quod an fieri possit in sequentibus examinabimus, ita ille.

254 Denique hæcenus tradita de pœnis falsi testis in crimine heresis, pari modo, & sub dicta distinctione bimembri intelligi debeant de illis, qui mercede testem corrumpunt, & falsum deponat, aut qui mandant, vel persuadent ad falsum deponendum, quod isti eisdem pœnis sint plectendi. ita Simanc. de Cath. Instit. tit. 64. num. 26. Zanchin. tract. de heret. cap. 9. num. 6. & ibi Campeg. num. 7. Pegna part. 3. direct. comment. 122. Castrus Palaus dict. 5. 6. num. 14. & cum aliis relatis Sanchez. dict. dub. 3. n. 99. Patet ex citato rescripto Leonis X. & non est cur amplius probetur.

255 Sed tantum advertendum, vt bene aduertit idem Sanchez. in fine dict. n. 19. ex Bart. in l. si quis legatum, ff. ad l. Corneliam de falsis, quod taliter falsum deponens, vel ad deponendum inducens non liberabitur totaliter à pœna, licet ex depositione, aut inductione ob aliquam causam nullus fuerit securus effectus: quia per eum non stetit, quod proximo nocumentum ratione talis depositionis, vel inductionis ab eo executum non fuerit illa. ita etiam Clarus, in 5. falsum. vers. tu scis.

256 Rursus advertendum, vt cum Pegna, 3. par. direct. comment. 122. vers. cum verò iudices. Simanc. de cath. instit. tit. 64. num. 95. & cum Farinac. alios reserente, quæst. 188. num. 43. aduertit optimè Castrus Palaus dict. 5. 6. num. 13. casu quo deponens falsum in Sancto Officio contra innocentem, aut inducens ad sic deponendum, se ipsum prodidit, & complices, si forte habuit, plenè reuelavit, mitius eum eo agendum esse, & nullo modo pœna mortis muliandum, nisi quando iam testificatus hac pœnam subiisset. Carceri itaque, vel exilio, vel trimeribus per aliquod tempus dammandum. Vnde spontanea comparitio coram Inquisitore non inferuiet ipsi, vt à pœna liberetur.

257 Filij autem, & nepotes falsum deponentis in crimine heresis, aut inducentis ad sic deponendum, etiam ubi hic mori fuit traditus non incurrunt infamiam, nec alias pœnas, quibus filij hereticorum afficiuntur. Ratio est, quia nullibi in iure, quidquam circa hoc reperitur dispositum & pœna non debent extendi, sed potius restringi. ex textu in cap. odia, de reg. iuris in 6. ita Simanc. de Cathol. instit. tit. 64. num. 91. Pegna dict. comment. 122. vers. Postremo quæsitum est. Sanchez lib. 1. in decal. cap. 27. n. 25. Farin. d. quæst. 188. n. 54. & cum aliis Castrus Palaus d. 5. 6. num. 5.

258 Denique quoad victimam partem nostræ Regulæ de falsum deponentibus in 5. Officio, aut legitime interrogatis: verita-

tem negantibus pro defendendo delinquente contra fidem quid? Certum primò est, quod isti sint plectendi pœnis contra fautores hereticorum statutis, à nobis iam supra explicatis; Quia ex tali depositione falsitatis, vel occultatione veritatis manifesta provenit fautoria reo Sancti Officij; ergo &c. ita ex omnium mente tradit Castrus Palaus eodem 5. 6. num. 11.

259 Quamvis autem fautoria hæc non intendatur à deponente falsum, vel ab occultante verum: adhuc tamen præcipue pro delicto gravissimo talis depositionis, vel occultationis pœnam ei gravissimam esse intelligendam nonnulli volunt, imò Pegna 3. par. direct. comment. 122. vers. par. ratio eorum, & Lellius Zechi summ. 1. part. tit. de fide, cap. 1. n. 4. vers. quod si testes, iudicant ipsum esse tradendum curi seculari. Inde ostendunt, quia grauioris pœne sit dignus, qui grauius offendit: sed disponit falsum occultando heresim, grauius delinquit, quam si deponeret falsum eam reuelando, cum ille diuinam maiestatem, hic vetò humanam offendat; ergo grauius puniri debet. Item quia deponens contra Fiscum, & rem publicam maiori supplicio est dignus, quam qui deponit contra prinatum, in textum in Authent. multo magis, C. de sacrosanct. Eccles. Sed deponens pro reo falsum, aut occultans veritatem, contra Fiscum, & contra rem publicam deponit, eique magnam damnum infert; ergo &c.

260 Nihilominus verò æquior, & benignior, ac in praxi omnino recepta, merito retinenda est sententia Simaneh. de Cath. Instit. tit. 64. num. 90. (ibi ait sibi. ita fuisse rescriptum à Supremo Senatu, vti habetur in Toletana instructione 4. cap. 11.) & in Enchirid. violat. Relig. tit. 38. num. 4. Farinac. de heresi, quæst. 188. num. 49. Castrus Palai dict. 5. 6. num. 9. & aliorum affirmantium, deponentem falsum pro defensione inquisiti, aut occultantem eius heresim, ad eundem finem, licet delinquat contra fiscum, & rem publicam, esse pœna arbitraria puniendum, & non relaxandum Curie seculari, nisi forte in aliquo casu extraordinario, ubi ex tali depositione, vel occultatione gravissimum damnum Ecclesiæ, se Communitati immineret.

261 Atque de hoc casu videtur loqui citatum rescriptum Leonis X. nec alibi in iure canonico circa hoc reperitur cautum; ergo arbitrio Inquisitoris debet puniri.

262 Neque vim habent obicæ, cum non semper verum sit, quod grauiora crimina grauioribus pœnis debeant puniri, vt patet in perjurio, & sacrilegio, quæ grauiora sunt, quam homicidium, & adulterii, & tamen illa mitius puniuntur, quam ista, ita Castrus Palaus, num. 10. vers. verum re-

retinenda : apud quem plura videas pro solutione . vt iam prædictis hanc Regulam finiamus .

Quid de penis abutentium Sacramento Confessionis, aut alijs sacramentis, sollicitando ad turpia, vel ad alia vitia .

REGULA CCCXCXVIII.

- 163 **C**ertum profus est, acientis constitutionibus Pontificiis citandis, quod abutentes Sacramento confessionis per sollicitationem ad venera, subint iurisdictioni Inquisitorum, & incutrant
- 164 penas, in illis, vel alibi decretas. Quales sunt priuatio beneficiorum, & officiorum quorumcunque, perpetuaque inhabilitas ad illa, & maxime ad audiendas confessiones, ac priuatio vocis astrictæ, & passivæ, item exilium, aut damnatio ad tremitres, carceratio etiam perpetua, & alix iuxta qualitatem, & iterationem delicti; imò aliquando traditio caris seculari . Dein probabile censetur, quod si non ex vi dictarum constitutionum, saltem ex vi iuris communis contra inducentes ad turpia, vel ad quævis delicta in alijs sacramentis, sicut, & in ipso confessionis, possint similiter iidem Inquisitores procedere, & eisdem penis eos multari; & cet.

166 **C**Ap. 16. lib. 1. nostri operis de Materijs Tribunalium Fidei, copiose actum a nobis per nossem Regulas, penitus communibus circumstantis, quis, quid, vbi, cur, quibus auxiliis, quomodo, & quando, de materia ista abusus sacramentorum, præcipue confessionis cum sollicitatione ad turpia, & ad quævis vitia, & de alijs circa ipsum alibi dictum. Nunc nonnulla adiungenda pro exprime ndis penis contra taliter abutentes, ac sollicitantes, sumpto initio ab ijs, quæ omnino sunt certa.

- 167 Ad sunt Bullæ Pontificæ, diuersis temporibus editæ Pauli IV. die 16. Aprilis 1561. Pii IV. die 3. Aprilis 1564. Clementis VIII. die 3. Decembris 1593. & præcipue Gregorii XV. die 30. Augusti 1621. in quibus, tantum est sermo de sacerdotibus, siue secularibus, siue religiosis, sollicitantibus ad sola venera, qui ibi subiiciuntur iurisdictioni Inquisitorum pro delicti gravitate arbitrio puniendi . Cum autem in antiquioribus Bullis Pauli IV. Pii IV. & Clementis VIII. non specificarentur in particulari omnes penas, quæ illis possent intelligi,

diuersus, extitit modus opinandi, et loquendi inter Doctores circa ipsas, vt refert Diana 4. par. tractat. 7. resolution. 7. vt ex Sousa tract. 2. de confessor. sollicit. capit. 15. numer. 13. vbi ita habet.

- 169 Pena, inquit, quæ confessorij de sollicitatione conuictis, vel confessor impo- nitur est, quod ab officio confessorij simpliciter suspendantur, & locum vbi delictum commiserunt, in perpetuum, vel ad tempus non ingrediantur . Imponitur etiam Exilij pena, carceris, reclusionis in aliquod monasterium, priuantur item Inquisitorum arbitrio administratione aliorum Sacramentorum, & Prædicatoris officio . ita ille .

170 Præterea ex Seraphino Freytag in Ad- dit. ad Acugnæ. quæst. 24. num. 50. sic. Dum casus, inquit, sollicitationis Penitentia contingeret, confessor, qui per multos annos sollicitauerat priuatus fuit audiendi confessiones facultate, in carcerem detrusus per decennium in conuentu sui ordinis à Superiore Prouinciæ designando, dummodo non esset domus illa, in qua confessiones, & sollicitationes exercebat, & ante carcerationem, vt subitus ab omnibus Religiosis per coronam castigetur, præsentem sanctæ Inquisitionis Notario cum aliquibus ieiuniis, & Eucharistia abstinentia certi temporibus . ita Freytag.

- 171 Affert etiam ibidem Diana partem Epistolæ supremæ Senatus Sanctæ Inquisitionis Hispaniæ 1. Iuhj ann. 1580. directæ ad Inquisitores scilicet, in qua ipse contra dictos sollicitantes magis exprimuntur . Vnde non erit ab re eam tibi tradere .

172 Las penas, inquit, quæ a los tales delinquentes se acotumbra imponer, suelen ser arbitrarias conforme ala qualidad de los delitos, grauedad, y frecuencia dellos, y otras circunstancias, que pueden mouer ad vñ de rigor, o moderacion: aduertiendo que en qualquier euen to los tales reos han de abiturar de leui, y ser priuados perpetuamente de la administracion del Sacramento de la Penitencia a lo menos à mugetes, y quanto a los de mas Sacramentos, y predicas será arbitrario, y tambien el delictio, o reclusion que se los deuere imponer de los lugares, donde cometieron los delitos con algu-

- 173 nas leguas al deredor . A los Religiosos se les podran dar disciplinas en los Capítulos de sus Monasterios tornandolos à leer en ellos ius sententias por vn Notario del secreto en presencia del Conuento . y tan grave podria ser la culpa, que se les diese tambien disciplina en la sala del Tribunal, quando en ella se pronuncia la sententia . hec ibi, & alia, quæ cap. præcedenti copiosius adduximus cum Castro Palao tract. 4. dispus. 9. punct. 1. num. 3.

- 271 Sed in prædictis tribus modis opinando, & dicendi circa penas imponendas sollicitantibus ad turpia in sacramento confessionis, nulla fit mentio pœnæ trirremiæ, nunquid quod nequeant inquisitores eam ipsi imponere? Non deest, qui ita sentiat, nempe Freytag loc. cit. quæst. 14. num. 43, & 44. Dicitur ibi de, quia ex tali condemnatione proueniret publicum scandalum, & occasio retrahendi multos à confessione; ergo evitari debet, quid quod indecens valde videtur, homines Deo dicatos inter peiusorum sententiam trirremibus mancipare:
- 272 Certissimum tamen est oppositum, & in quibuslibet Tribunalibus Sanctæ Inquisitionis iam vñ receptum, in Tribunalibus Hispanieis, ait Cæstrus Palaus loc. citat se vidisse aliquos propter delictum illud sollicitationis ad trirremes damnatos, & Aloysius Bariola in traç. de confess. sollicit. affirmat generaliter hoc servari in praxi
- 276 Inquisitionis Romanæ. Et in S. Officio uiculus addit Diana resolut. 6. citat. quod se consolente, ob id delicti, quidam religiosus fuerit missus ad trirremes per septennium. Atque ego addo, in nostro Melitensi aliud Religiosum, me præsentē, de Ordine sancti Officii verbis eadem pœna trirremium.
- 277 per decennium fuisse afflictum. Imo ipse Freytag in nobilissima editione, postquam constitutio Gregorij XV. in lucem prodijt, sententiam miratur, quia in ea talis pœna, sicut, & alix contra confessarios sollicitantes in specie habentur. Vnde cõnveniens duxi clausulam eius, vt ibi iacet, tibi tradere.
- 278 Et quos inquit, in aliquo ex huiusmodi nefariis excessibus culpabiles repererint, in eos per criminum qualitate, & circumstantijs, suspens. ab executione ordinis, priuationis beneficiorum, dignitarum, & officiorum quorumcunque, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa; necnon vocis actiuz, & passiuæ, si Regulares fuerint, Exilij, damnationis ad trirremes, & carceres etiam in perpetuum absque ulla spe gratiæ, aliasque penas decernant; eosque si pro delicti enormitate grauiorē pœnas meruerint debita præcedente degradatione, curi seculari puniendos tradant. ita dicta Constitutio.
- 279 Nihil ibi exprimitur in particulari de priuatione facultatis ad audiendas confessiones, sed supponitur omnino certum, quod confessarij sollicitantes ad turpia, debeant ea statim priuari, & hac pœna præteritis puniri. Verum dubitatur, an priuatio ista possit illis ab Inquisitoribus iniungi ad tempus tantum? an etiam in perpetuum, maximè circa confessiones
- 280 mulierum? Primum docent Riccius pat. 3. collect. 549. Exemplificans in quodam Parocho, qui Neapoli ob sollicitationem per annum suspensus fuit à cura,
- animarum. & Homobonus de bonis in exam. Eceles. par. 1. traç. 5. cap. 16. quæst. 99. affirmans ibi secundum communem praxim Tribunalium Sanctæ Inquisitionis dictos Confessarios sollicitantes ad inhonestas ad tempus esse priuandos facultate audiendi confessiones, quod probabilè iudico cum Carena, tit. 6. §. 8. num. 90. quando Confessarius non est conuictus de sollicitatione, sed tantum indicatus.
- 281 Secundum habetis expressè in quadam Epistola supremi Senatus de anno 1600. ad Inquisitores particulares. cuius meminit Diana dict. resolut. 7. versic. Sed in nostro, his verbis idiomate Hispano, y ha pãcedido aduirtetes que siempre que algun sollicitante en el atto dela confession suete condenado en priuacion de no confessar mugeres, no lo sea por tiempo limitado, sino perpetuamente. ita ibi.
- 282 Quin etiam addit Didacus Camerarius in quæst. crimin. cap. 1. de hæret. num. 65. etiam ab audiendis confessionibus viro- rum esse in perpetuum suspendendum confessarium sollicitantem. Quam additionem licet Cæstrus Palaus dict. dispnt. 9. punct. 11. num. 2. solum admittat in causa graui, vt quando plures sollicitasset, &c. eam tamen absolute approbante citatus Diana versic. His tamen, & Sousa traç. 2. de Confess. sollicit. cap. 15. num. 13. siue sollicitauerit feminam, siue masculum, maximè post editam constit. Gregor. XV. in qua casus sollicitandi masculinos exprimitur. Atque talis additio, & approbatio dictorum auctorum, vti secutior in praxi, ita probabilior mihi videtur, maximè si confessarius sit de sollicitatione confessus, vel conuictus, ita Carena dict. paragraph. 8. numer. 93. absolute tenet.
- 283 Certissimum denique est, vt constat ex eadem Bulla Gregor. XV. posse in aliquo casu sollicitantem facerdotem ad turpia, præcedente degradatione, tradi Curie seculari, & pœna mortis puniri, nempe si vt dicitur in iure de alijs hæreticis, talis sollicitans sit plene conuictus, sicuti in hac materia sufficit per singulares testes. (id habetur expressè in dicta Bulla Gregoriana,) & ipse persistat in negatiua, vel si interrogatus suum fateatur errorem non dari scilicet Sacramentum penitentiae, & nolit ab eo vñ modo resiliire, vel si sit relapsus. Tradunt bene Sousa traç. 2. de Confess. sollicit. cap. 12. numer. 9. & Trasmiera lib. 3. quæstion. 8. numer. 37. loquens de Polygamo tradendo Curie seculari. Verum rectè ibi ait, hanc non esse penam propriam polygami, aut sollicitantis ad turpia in confessione, sed communem omnibus hæreticis.

185 Peculiare casum assignat ibidem Sou-
sa, in quo ob atrocitatem delicti indicat
ipse sic sollicitantem brachio seculari tra-
di debere, & exprimit illam his verbis.
In nostra, inquit, materia illam dixerim
gravissimam, & enormissimam sollicitatio-
nem depositione dignam, quando con-
fessarius poenitentem sollicitaret, & tenui-
tem occideret; aut si Marrem, vel filiam
per vim carnaliter cognovisset ipso con-
fessionis actu, aut puctum nefando coitu
per vim etiam oppressit; huiusmodi enim,
& similes circumstantiae taliter sollicitan-
tem qualificat, ut gravissimum, & enor-
miffimum crimen merito dici possit. ita
ille.

186 Hunc autem casum Trasmiera dict. qu.
8. num. 30. & 40. non solum admittit, sed
similem etiam cum similibus circumstan-
tiis efformat in materia polygamiae,
in quo sit polygamus carnis seculari tra-
dendus, ut si testes primi matrimonij oc-
cideret ad secundum liberè contrahendū,
vel si testem occideret, qui praesumeretur
denuntiaturus in Sancto Officio: vel si cō-
misso iam polygamiz delicto primam vx-
orem vitam priaret, ut illud celari posset,
&c. In talibus casibus polygamum huius-
modi, sicuti dictum Sacerdotem sollicitan-
tem ab Inquisitore esse tradendos brachio
seculari, consulto prius supremo Tribuna-
li; cum his Doctoribus Sousa, & Tras-
miera non dubito affirmare.

187 Sequitur dicendum aliquod brevier
de propositis in parte victimae Regulae no-
strae, quae sunt valde controuersa inter
Doctores aliquos recciores, circa du-
plex caput. Quoad primum Pagna 2. par.
direct. comment. 81. vers. ille quoque, ita
sentit, quod Sacerdotes sollicitantes in
confessione ad alia delicta, ut ad furtum,
homicidium, praeter libidinem, subfine
iurisdictionis Inquisitorum, & ab istis puni-
ri debeant, quia est pars, seu maior praesump-
tio erroris in alijs delictis, cum soli-
citatio ad turpia magis procedat à passio-
ne. Hoc etiam probabile iudicat Casterus
Palans dict. disput. 9. punct. 6. num. 2. Quam
quam ipse ibi oppositum, ut probabilis
defendit.

188 Circa secundum, Acuña, quæst. 16.
de confessariis sollicit. defendere conatur
eam, qui in quouis Sacramento inducit
mulierem ad turpia esse de fide Inquisi-
toris, & ab isto penis arbitrijs plecten-
dum. Omissis alijs ab illo adductis ad hoc
ostendendum, solum attingo id, in quo
ipse Magnam vim facit, nempe textum
Bullae citat. Pauli IV. ibi. Nos in ani-
mam, inquit, inducite nequecentes, quod
qui de fide rectè sentiunt Sacramentis à
Christo Domino institutis abutantur. Ex
quibus verbis deduci videtur secundum
mentem Pontificis generalis resolutio,
quod qui sacramentis quoquo modo abu-

tuntur, malè sentiant in fide, atque adeo
de fide sint suspecti.

189 Tractat admodum copiosè, & eruditè
de controuersia ista, quoad utrumque ca-
put. D. Trasmiera lib. 3. de polygamia qu.
2. quam dicit esse gravissimam, eo quod
praefiniat terminos iurisdictionis Inquisi-
torum adeo latè, & vniuersalibus ter-
minis rem discutit, & adductis hinc
inde facientibus pro parte negante, & af-
firmante, in hanc vltimo inclinat, nempe
quod punitio abusus Sacramenti confessio-
nis, sicut cuiusvis alterius sacramenti per
sollicitationem non solum ad turpia, sed
ad quælibet etiam alia vitia, pertineat ad
190 Inquisitorem. Sumitur efficax argumē-
tum ex eo casu, quando mulier ad libi-
dinem Sacerdotem in confessione sollici-
tat, qui non exprimitur in citatis Bullis
Pontificijs, cum tantum sit in eis sermo
de Confessario sollicitante poenitentem, &
tamen manifestè apparet esse ibi eundem
abusum confessionis, licet non ita frequen-
ter eveniat, & consequenter mulierem,
sic sollicitantem ab Inquisitore, si non ex
vi dict. Bullarum, saltem ex vi iuris com-
munis esse puniendam.

191 Remissio itaque beneuolè Lectore ad
videndum Trasmiera, resolutoriè dicimus
quod eius doctrina, quamvis nullibi, quod
sciam, sit in praxi recepta, nequaquam
tamen probabilitate caret, innotescitque
ex eo quod bene ipse ibidem num. 35. ad-
ducit, sic:

192 Et confirmatur, inquit, hæc doctrina,
quia hæ Bullae Pontificiae de sollicitatione
emanatae potius videntur excitatuae anti-
quæ iurisdictionis Inquisitorum, uti
refert Moura opuscul. 2. de in. ant. sect.
3. cap. 3. ubi loquens de Bulla in sollici-
tantes, ait ex mente Acuña, quod noua
constitutio est tantum excitatua iurisdic-
tionis Inquisitorum, ac declaratiua iu-
ris communis, quam de nouo facultatem
concedens; & latae sunt tales constitutio-
nes, ut normam praerent potius, quam
ut iurisdictionem committerent. Id quod
colligitur ex verbis ipsius Bullarum. De
praemissis quomodo libet diffamatos. ha-

193 tenus ille. Si quæ autem in contrarium
adducuntur, quæ videatur vim habere,
facile solui possunt sub illa distinctione,
quod sit sermo, vel ex vi dictar. constitu-
tionum, vel ex vi iuris communis: atque
per dictas iam praesentem Regulam termi-
namus.

Blasphemias (quoque modo, maxime hereticis manifestis, quanam poena, ac poenitentia à Sancto Officio infligenda?

REGVLA CCCCXCXIII.

- 194 **A** B Inquisitoribus puniri possunt, & debent blasphemi, non solum quando blasphemia sapit heresim manifeste, vel tacite, sed etiam quando dicit ordinem ad eam, aut eum ipsa connexionem aliquam habet; atque ob consuetudinem loci nequaquam à poenitione excusantur. Poenae autem si blasphemias sint atroces, solent esse tritimum, suffigationis, exilij, carceris, &c. pro qualitate delinquentium; quin etiam aliquando poena mortis naturalis, v. in casu relapsus; si blasphemus fateatur errorem mentis, & quidem probabiliter, si factò valde atrociter blasphemus, nempe ausu temerario Imaginem Christi, Deiparae, ac Sanctorum publice vulnerando, percutiendo, spurcando, &c. &c. E contra minuuntur poenae, si blasphemus sint leues, aut etiam ratione minoris gradus, vel ex alio capite, imò nullae quandoque iniunguntur poenae blasphemis, sed tantum correptiones, & poenitentiae salutares, vt orationes ieiunia, &c.

- 197 **T** Raciat copiose, & erudite præceteris Prosper Farinacius in pract. crimin. tom. 1. quæst. 10. & de heresi quæst. 161. hanc materiam de poenis blasphemorum vtriusque generis, siue tributientium verbis Deo, ac Sanctis, id quod eis non competat, aut detrahentium ab illis id, quod ipsis conuenit à num. 1. vsque ad 67. siue factis crimen blasphemie patrantium, eorum scilicet, quilibet imagines Christi Domini B. Virginis, aut Sanctorum vulnerant, percutiunt, deturpant, vel similia faciunt à num. 68. vsque ad 71. Ex illo, & 198 ex citatis per eum, atque ex aliis recentioribus, præcipue ex Sanchez lib. 2. in Decal. cap. 32. Carena 2. par. tit. 7. multis S. S. Diana 4. par. tract. 7. refol. 8. & Soula lib. 1. Aphorif. cap. 19. & lib. 2. cap. 42. à nu. 14. nonnulla ad declarationem doctrinæ huius Regulæ desumemus.
- 199 Supponimus: 1. generalem blasphematum diuisionem in hereticas, & non hereticas, ac sub diuisionem primi membri in eas, quæ sapiunt manifestam heresim, & in illas, quæ sapiunt heresim tacitam, seu implicitam; de quibus nos alibi, & affe-

runt Eymeriens 2. par. diceb. quæst. 41. nu. 1. Pegna, ibi comment. 66. Sanchez lib. 2. in Decal. cap. 32. num. 1. Sanctarell. tract. de blasphemia cap. 8. dub. 1. num. 2. ac alij. & ad secundum membrum sub diuisionis reducant Rojas de heresi par. 2. Affert. 12. nu. 168. & Carena dicit. cit. 7. S. 8. numer. 44. eas blasphemias, quæ nec implicite heresim sapiunt, sed tantum aliqualem cum ea connexionem habent; his suppositis.

- 300 Certum profors, quod omnes prædictæ blasphemias hereticas, & habentes connexionem cum heresi subsint iurisdictioni Inquisitorum, & quod illi non solum queant, sed etiam teneantur quemcunque eas committentem punire. Ita præter citatos auctores Albertin. de agnoscend. assert. quæst. 12. num. 63. Alphons. à Castro de iusta heresi. puniri. lib. 1. cap. 12. in fin. ibi, blasphemias autem, quæ habent quandam cum heresi vicinitatem, vel connexionem ad Inquisitores spectant, eius scilicet cognitio, & poenitio. Ita etiam Lazar. de blasphemia, quæst. 6. num. 10. & cit.
- 301 tatus Carena. Qui cum Sanctarell. dicit cap. 8. dub. 2. num. 2. bene addit, secus esse dicendum de blasphemis, quæ nullatenus sunt hereticas, neque connexæ cum heresi, quod non solent Inquisitores de illis directe cognoscere, nec committentibus eas penam aliquam infligere, tametsi ex illis valeant malam delinquentis indolem arguere.
- 302 Verùm, quibusnam poenis mulcandi committentes blasphemiam, quouis modo hereticalem, aut cum heresi connexionem aliquam habentem? Farinac. dicit. quæst. 10. num. 1. & 10. tam de iure ciuili antiquo quam de iure canonico, seu diuino proquantis graui blasphemiam, nedum pro hereticis, si sit annexa iuramento, post. ostensam grauitatem huius delicti præ furto, homicidio, & aliis poenam mortis naturalis esse infligendam resoluit, & ostendit, tum vt ex textu in Auth. vt non Inuenerient contra naturam, S. quoniam, collat. 9. & ibi Gloss. Bart. Arg. & communiter alij, tum ex eo, quod dispositum cap. 24. leuit. vt blasphemii lapidibus, opprimerentur; & tradit multis Clar. in præd. S. blasphemiam, verè, sed quæro.
- 303 Nihilominus ipsemet Farinac. post adiunctas 12. ampliationes, & non pauca sistarum limitationes (apud eundem videas, si libet), tandem nu. 64. optime concludit primo cum Bald in Secunda C. de reb. credit. Conrad. in præd. tit. de iniur. sub n. 25. Lud. de Pegna in homines iudices C. de delato. lib. 10. & cum pluribus aliis quid in contrarium dicat Iulius Clar. loc. cit. quod poena mortis naturalis blasphemis tantum à iure iniuncta, recedat ab aula, & ex vi consuetudinis non fræuetur, & quod satis per statuta particularium loca.

locum scilicet piosum de penis contra quoscumque crimen blasphemiz committentes.

304 Concludit Farinac. nu. 66. cum Hostien. in summ. tit. de maledic. 3. blasphemiz, verfic. & cum sequentibus cum Ioanne Andr. Abb. Ancharan. & cum Cardin. in cap. 3. de Maledic. in l. 3. §. iurari num. 14. si de iure infra. Menoch. de arbit. quib. 2. cent. 4. casu 373. num. 30. & cum alijs pluribus, quod penae contra quosvis blasphemos sint iudicij, vel Inquisitori admittit ibidem amplians iuxta suam sententiam tale arbitrium, ut possit extendi vsque ad penam mortis, sicuti in alijs delictis extenditur ex mente ipsius Farinac. in Prax. crimin. tom. 1. qu. 17. num. 34. & seqq.

306 Sed idem Farinac. in dicto blasphemiz etiam atrocis licet attento iure civili hanc ampliationem admittat, eam tamen merito rejicit, & ait quod solum possit extendi dictum arbitrium, & viderit extendi vsque ad penam triricinium stando in iure canonico, à quo pena contra blasphemos limitata fuerunt, cap. si quis per Capillum 22. qu. prima, & cap. 3. de maledicis, & in Concilio Lateran. sub Leone X. anno 1514. adducit per extensum hanc limitationem ipse Farinac. dict. qu. 17. num. 63. vide apud eum.

307 Attingenda obiter duo huc aliquo modo spectantia, quae disponuntur in dicto Lateranen. Concilio sess. 9. §. Ad abolendam; primum de corripiendo blasphemante, ibi Quicunque blasphemante in audierint, cum acriter verbis oburgare teneantur, si citra periculum suum id fieri posse contineant.

308 g. t. Quibus verbis praecipuum continetur diuersum à praeepto iuris diuini naturalis de scienda correctione fraternae, ut docet Sanchez lib. 3. in decalog. cap. 32. num. 46. licet alij probabiliter idem esse praeeptum velint. Addit tamen ipse Sanchez, quod credat id praeeptum Concilij non obligare, eo quod non sit vsu receptum.

309 Secundum est de blasphemante denunciando, ibi; Eum denique deferre, vel notificare apud Iudicem Ecclesiasticum, seu secularem intra triduum debeant. Quod si plures dictum blasphemantem simul audierint, singuli eum accusare teneantur, nisi forte omnes conuenerint, ut unus pro cunctis tali officio fungatur. Vbi tantum est sermo de blasphemis non haereticis iudici Ecclesiastico, aut seculari denunciandis; nam haereticas, aut habentes connexionem cum haeresi solis Inquisitoribus, qui sunt Iudices competentes, denunciari debet; ita ibidem num. 47. Sanchez, apud quem plura haec de re inuenies.

311 Ad institutum verò praefatis Regulae iam nos restringentes, pro expedienda praecipua eius parte, dicimus, quod blasphemantibus praesertim ex consuetudine, si sine blasphemiz graues sapientes haereticos, & connexionem cum ea habentes, possint & debeant infligi penae triricinium, saltem per triennium, vel fustigationis si vel sint per se viles, si verò honesti, aut nobiles penae carcerum, aut exilij, seu relegationis, aut pecuniariae in magna Summa, ita Zanard. in summ. par. 1. §. 11. vers. secundum est, Salcedo ad Diaz cap. 11. 3. vers. penae autem. Rojas de haereticis par. 1. nu. 176. Barbosa de officio, & potestate Episcopi, alleg. 5. num. 89 cum alijs per illum relatis. Carena tit. 7. §. 14. num. 71.

312 Qui ibidem bene aduertit cum Gayl. lib. 3. obseruat. 110. num. 43 quod quoad nobiles regulariter ratione nobilitatis videantur mitius puniendi, iuxta cap. graue, de penis, ibi volentes tamen nobilitati parcere comites, & assert Pegna, 3. par. direct. commen. 16. secus esse censetur, quando delictum est commissum ab eis contra splendorem nobilitatis; Nam tunc nobilitas auget penam tunc eodem Carena cum Henrico Boich. in cap. cum quidam, de iure iurand. vbi inter delicta quorum poenae ob nobilitatem augentur, delictum blasphemiz enumerat.

313 Neque item blasphemii poena minuitur nedum à punitione omnino liberatur ob consuetudinem blasphemandi alicuius loci, seu regionis. Ratio est, quia in ijs, quae ex propria natura sunt mala, consuetudo non excusat Gloss. in cap. sanè, de tempor. ordinat. Lazar. de blasphem. qu. 1. n. 21. Farin. de delictis, & penis qu. 1. n. 44. Sanchezellus tract. 3. de blasphemia cap. 6. §. 4. dub. 3. Hinc merito Griuell. decis. 24. Senatus Dolanum, num. 12. inachit in illos Doctores, qui affirmant ob consuetudinem loci poenam esse minuendam, cum potius ut plurimum sit augenda, quia consuetudo aggravat delictum, & grauantibus multis opus est exemplo, & aut facta, §. fin. ff. de poenis, & aucta malitia, expedit poenam augeri maximè in delicto istius blasphemiz. Vide plura circa hoc apud Carenam dicto tit. 7. §. 10.

314 Adhuc autem dubitatur an in aliquo casu possit blasphemio haereticali poena mortis iniungi? Evidem si blasphemans haeretice ter confiteatur errorem blasphemiz quam ore protulit, certum est quod debeat trahi, ut haereticus formalis, & penis haereticorum puniri, ac consequenter si à tali errore nolit resiliere, vel si sit relapsus, curae seculari tradendus, & vitio supplicio afficiatur. ita Lazarus de blasphemia, qu. 6. nu. 17. Zanard. in summ. diuin. praeept. par. 1. cap. 11. vers. secundum est, & Carena dict. tit. 7. §. 14. num. 71.

316 Probabile item est committere blasphemiam facti atroci contra Imaginem Saluatoris, aut B. Virginis Mariae, vel sanctorum esse peccandum poena mortis, ex men.

mente Farinac. & aliorum quos citat, ab-
soluté defendit Soufa lib. 2. Aphorif. cap. 42.
verba eius.

317 Qui imaginem, inquit, Christi Deipa-
ræ, ac sanctorum data opera percutit, vul-
nerat, deturpat, spurcat, lapidem in eam
iacit, vel similia facit, violentiam hæresis
fuspicionem incurrit, hoc enim factum
manifestam hæresim sapit, & raro vel nun-
quam inuenitur ab hæresi separatim. ita.
Castro de iuxta hæresim, pun. r. cap. 15. Si-
manch. de cathol. rit. 33. num. 118. Farinac.
tom. 1. quaest. 20. num. 68. hæc ille num. 14.
& subdit num. 16. (omissis traditis nu. 15.)

318 Perpetrans, inquit, ausu rceratio pu-
blice hoc horridum delictum, siue hære-
ticalem animum lateatur, siue non traden-
dus est curiæ seculari, vltimo supplicio ple-
diendus, ob facti qualitatem. ita factum
fuisse tradunt Ancharr. consil. 15. Chassan.
conf. in 5. præsupposito num. 69. relati per
Farinac. dict. num. 68. hoc idem confirmat
nu. 7. addens aliud scitu dignum, sequen-
tibus verbis.

319 Prædicti, inquit, criminis publicus ne-
arius patrat, si animum hæreticalem
lateatur, & misericordiam petat, recon-
ciliari debeat Ecclesiæ vnionem, attamē
curiæ seculari tradendus est. Quoniam
bonum spirituale non denegatur peniten-
ti, & rationi scilicet non potest manere im-
punitum, & semper potest timeri, quod
conuersio sit ficta. hæc tenet Soufa, & egre-
gie quidem.

320 Tandem illud notandum circa profe-
rentem blasphemias graues, quauis pæna
placendus sit iuxta prædicta, in exemplum
& terrorem aliorum, expedit producat
ad publicum spectaculum, lingua, ferro,
vel ligno comprehensum. Ita Salzedo in ad-
dit. ad præd. crimin. Bernard. Diaz cap. 110.
litt. A. & Diana 4. par. tra. 8. 7. resol. 8. vers.
Verum quoad alias, id tamen attenta qua-
litate personæ approbo: Nam in nobilibus
regulariter non credo haberi locum.

321 Sed quid si blasphemiz ex se sint leues,
ac ideo eas proferens sit leuiter suspectus,
vel quia ipsas protulit ex ira, aut ex vehe-
mente animi passione? Communis est Do-
ctorum sententia, quod sit infligenda ei
pæna leuis; vt pecuniaria in casu præser-
tim personæ nobilis. ita Carena dict. §. 14.

322 num. 72. Vel vt fiat præ foribus Ecclesiæ
cum candela accensa in manu, dum Mis-
særum solemnina in die festiuo celebrantur.
Præter Carenam citatam tradunt Salzedo,
& Diana vbi supra, eisque expressa in iure
canonico cap. 2. de maledictis hæc pæna
contra taliter blasphemantes.

323 Minuitur etiam pæna blasphemiz ratio-
ne minoris ætatis: Nam sicut in alijs deli-
ctis ad Sanctum officium spectantibus, ita
& in delicto blasphemiz habet locum, quod
minor vigintiquinque annis mitius sit pun-
iendus; nisi hæreticus esset pertinax, &

impenitens. ita Farinac. de hæresi qu. 194.
§. 2. num. 32. Soufa lib. 3. Aphorif. cap. 32.
num. 18. & Carena dict. tit. 7. §. 17. num. 85.

324 Qui bene limitat ex Vrbani VIII. consti-
tutione, incip. Apostolatus, 23. Martij
1618. in casu celebrantis Missam cum non
sit Sacerdos, quod debeat tradi curiæ sa-
culari etiam si non peruenierit ad 25. an-
num ætatis, dummodo compleuerit 20.

325 Quid quod potest ex aliquo capite a-
deo minus malitia delicti blasphemiz spe-
ctantis ad sanctum officium, vt delinquens
sit ab Inquisitoribus expediendus cum
solis penitentis salutaribus orationibus le-
uius, sacramentorum, &c. quæ om-
nibus blasphemis regulariter solent iniungi
vt docent Lazzar de blasphem. qu. 6. num. 22 &

326 Carena ibidem §. 14. num. 72. Non autem
sine eis, aut sine acri correptione: (Cum
hac sapienter similes expediuntur in nostro
sancto officio Militenti) in tali casu dict.
diminutionis malitia. Nam nequaquam
admittenda videtur cuiusdam recentioris
opinio cuius meminit Diana dict. resol. 8.
vers. Non desinam assermantis blasphe-
manti ex passione vehementi esse remit-
tendum omnino liberum absque vlla
penitentia.

327 Nec admittenda vilo modo, sed potius
reprobanda opinio Bartoli in conf. 167. in-
cipiente Minister fratrum de penitentia
defendens, quod blasphemus post pro-
laram blasphemiam sacerdoti confiteatur,
& ab eo absolutionem obtineat, liberetur
ab omnibus alijs penis, cui mordicus ad-
hæsit Thomas Ferrarius in cautelarum.

328 trahat, cautel. 25. Sed hoc esse prosum
falsum ex se patet, cum confessarius nul-
lam habeat iurisdictionem in foro externo,
sed tantum in interno. Vnde merito Bar-
tholomæus reprobant Bald. loc. de Anania, &
alii relati à Greg. Lopez in l. 4. glo. 2. tit. 8.
partita 7. Barbosa in i. in can. num. 6. de
Maledictis, & Soufa lib. 1. Aphorif. cap. 19.
num. 23. atque his Regula finitur.

*Quid de penis contra non denunciante
in sancto officio, & in excommuni-
catione editis, aut in alia per an-
num infordescentes?*

REGVLA. CCCCC.

329 S Vpposita obligatione denunciandi
Inquisitoribus reos sancti officii, o-
mittens denunciare nullam excommuni-
cationem ipso facto contrahit præter con-
330 tentam in edicto. Penas item contra
factores hæreticorum à iure latis rali-
ter non denunciante regulariter nequaquam
incurrit, sed ob delictum inobedientie ar-
331 bitrio ab Inquisitore puniri potest. Quod

si in tali Excommunicatione, vel in alia simili ob causam fidei infusa aliquis per annum infordescat, quandoque curia seculari tradendus, quandoque vero gravibus penis, aut minus gravibus, ut penitentiaria multandus, quandoque nullis, sed solis penitentibus, salutaribus expediendus.

que los que tuñieren que dezir alguna cosa de las Contendidas en los edictos, han de yr a declararlas antes el Commissario sin Comunicarlas con persona alguna antes, ni despues de averlas declarado. y que no se excusan dela obligazon de declararlas, aunque sepan que otros lo han hecho hac la illa instruçione.

332 **N**E adum, iam, rursus agamus, supponimus resolutum in ultimo c. lib. 1. nostri operis. quinz criminosos contra fidem Inquisitori, seu Iudici competenti denunciare teneantur: Quia nam secus ex causa rationabili. Quod si tradita ibi forte ad fatietatem non suppetant, adeat benignus lector: magis recentiores hac de re tractantes precipue Illustrissimum Dominum Didacum Trasmieram in erudito Opere inscripto, stimulus, fidei, sine de obligatione reuelandi hæreticos, & de hæresis suspectos: ubi pluribus questionibus, omnia hunc spectantia exactè percurrit. Quæ, autem, 3. tractat benè omnia contenta in prima parte nostræ Regulæ: Vnde ex eo, ex Sanctarello, tract. de hæresi cap. 9. dubio unico, nu. 19. ex Carena 2. par. tit. 9. §. 2. & ex aliis non nulla presentanti instituto capiuntur sumpto initio à certis penitis omnes.

333 **P**rimò certum est, quòd quisvis non denuntians Inquisitori delinquentes contra fidem, etiam si non intendat eis fauere, nec sinor villos ipsi sequatur, quoties ex vi edicti denuntiari tenetur, incidit ipso facto in excommunicationem per ipsum Edictum sine generale, siue particulare ab Inquisitoribus iniunctam. Tradunt Pegna 2. par. direct. comment. 3. Suarez de fide, disp. 30. sect. 4. nu. 28. Sanchez lib. 2. in decal. cap. 33 nu. 47. Sanctarel de hæresi cap. 9. nu. 10. Carena par. 2. tit. 9. §. 7. n. 25. & Trasmiera, dict. quæst. 3. cap. 1. nu. 2. & seqq. vsque ad finem. Ostendens qualiter hac excommunicatio sit iusta & quomodo Edictum Generale à particulari differat: Vide apud eum.

334 **S**ecundo certum est, quòd incurrit dicta excommunicatio ab omittente denunciationem hæretici, vel de errore contra fidem suspecti; quamuis de facto illi prius iam alter denunciauierit, ita Suarez de fide disp. 24. sect. 1. nu. 14. ubi ait. Qui non denunciat hæreticum, cum tenetur excommunicationem incurrit, etiam si alter denunciet, & consequenter prior non consequatur effectum. ita etiam Trasmiera, dict. quæst. 3. cap. 2. num. 14 qui id probat, quia id Inquisitores precipere possunt, & de facto precipiunt, ut patet ex instructione ad Commissarios direct. recta, ibi. Y alí mismo se aduertira

336 **B**enè tamen aduertit Trasmiera quòd hoc intelligi debeat non de testibus ex auditu alieno, nempe de iis, qui solum dicere possunt se ab alijs auduisse, cum isti non obligentur reuelare si sciunt reum Sancti Officii fuisse ab alio reuelatum tantum de testibus formalibus, qui immediate de ipsam viderunt, vel audierunt ab ipso delinquente ut si tres simul audierunt ab aliquo B. Virginem non esse, Matrè Dei, omnes tenentur adire ad denunciandum, etiam si vnicuique coram ianotescat, ab alijs fuisse denunciatum. Nam omnes sunt testes formales, & diuini, & requisiti ad reum conuincendum, ergo &c.

337 **T**ertio certum est non contrahi Excommunicationem ipso facto ab omittente denunciationem hæretici, vel suspecti de hæresi per extrauagantem Gregorii IX. incip. Excommunicamus, cum ibi sit sermo de excommunicatione ferèda, ut patet ex illis verbis Excommunicationis sententia procedatur; & benè aduertunt Suarez de fide disp. 30. sect. 4. nu. 28. & Sanctarellus ubi supra, nu. 19. Quidquid in contrarium dicat Pegna par. 2. direct. Comment. 2. cuius opinioni Sanctarellus ibidem notam falsitatis impingit.

338 **E**st autem aliquantulum controuersum an omittens denunciare hæreticum, vel suspectum de hæresi reddatur fautor eius, & consequenter incurrat excommunicationem latè sententia in Bulla Cenz. & penas contra fautores hæreticorum à iure statutas? Partem affirmantem defendunt aliqui ut Pegna 2. par. direct. comment. 78. & Decian in tract. crimin. lib. 5. cap. 51.

339 **A**liè contra negantem absolute tenent, ut Sanctarellus loc. cit. quasi cans etiam oppositam, quòd non sit vera, sed procedendum sub distinctione in huius controuersie decisione.

340 **E**x mera itaque omissione denunciationis hæreticum, si non concurrat aliquid circumstantia, aliaque inditia, & omittens denunciare nolit hæretico fauere, nequam incurrit excommunicationem in Bulla cens. nec penas contra fautores hæreticorum statutas, sed alijs penis arbitrio Inquisitorum tanquam inobediens puniri debet. ita Suarez dict. nu. 28. Toler, lib. 1. summa. cap. 19. nu. 6. vers. Quartum genus, Vgolinus in Bullam cens. par. 2. verb. fautores nu. 9. & alij. Ratio est quia ob solam dict. omissionem denunciandi non reputatur fautor hæreticorum, ergo, &c.

341. Confirmatur, quia omittens denunciare hereticum, nisi aliæ circumstantiæ concurrant ex sola hac omissione non redditur suspectus de heresi, vt docent ibidē Suarez. Rojas singul. 3. nu. 18. Sanctarellus
342. dict. nu. 19. prope fin. Licet Alphonsus à Castro lib. 2. de iusta hæreticor. panit. cap. 25. contrarium assereret improbabiler, ne dicam falso vti dicit idem Sanctarellus, ad dens, & merito falsum etiam esse opinionem Pegnæ affirmantis 3. par. direct. comment. 160. vers. plus tamen vxorem non denunciando maritum hæreticum fieri suspectam de heresi, ergo ex sola, omissione denunciandi hereticum, nisi aliæ circumstantiæ adfuerint non redditur, quis fautor eius, nec excommunicationem Bullæ Cænz contrahit, neque alias penas fautoribus hereticorum infligi solitas.
343. Omittens verò denunciare hereticum si per hanc omissionem intenuat ei fauorem prestare, præter excommunicationem vnam, vel duplicem vtriusque generalis, & particularis Inquisitorum, incurrit aliam ipso facto in Bulla Cænz latam
344. contra fautores hereticorum. Tractat copiose, & optime Trasmiera toto cap. 4. dict. quæst. 3. de multiplicitate excommunicationum in eodem subiecto, seu delinquente specifica, vel numerica ex hoc solo titulo non denunciandi hereticum, videlicet specifica si sint plures simul à iure, & ab homine infligæ, vel ob diuersas specie causas; numerica verò si sint multæ omissiones numero distinctæ, & interrupte manifestandi eundem hereticum, vel si omittantur denunciari plures heretici simul, aut successiue exemplis pro vtroque res fieri clarior, pro priori de multiplicatione specifica, accipe exemplum ab ipso Trasmiera dict. cap. 4. nu. 10. vbi sic ad rem deque agimus.
345. Ex his, inquit, à fortiori manifestum est, quod qui omittit denunciare intendens fauorem heretico impertiri, eo modo, quo supra explicatum fuit, duobus excommunicationibus impeditur, altera, prouocante ex edito Inquisitorum, altera ex Bulla Cænz. Quia excommunicari posse eundem ob diuersas causas non est dubium etiam ab eodem Iudice, vt docent supracitati Auctores. Ex Editis verò Inquisitorum Excommunicatur quis simpliciter ob denunciandi omissionem; Ex Bulla Cænz ob fautoriam in omissione inrentam, & quod in casu fautoris duplex incurritur censura, docet in terminis Cæna par. 1. tit. 9. §. 10. nu. 47. hæc illi confirmans attestatio viri doctissimi Cæne.
346. Pro secundo circa multiplicationem Excommunicationum numericam in eodem omittente denunciare hereticos ex Suar. tom. 5. de censuris disp. 3. sect. 3. multa adducit, & perpendit Trasmiera dict. c.
4. à nu. 11. vsque ad 17. final. Ac primò assignat doctrinam generalem nempe toties multiplicari numero excommunicationes quoties sit nouum peccatum per transgressionem legis, seu præcepti, iniungentis denunciare hereticos sub pena excommunicationis. Et è contra non multiplicari, sed esse vnam censuram, si nouum, & distinctum peccatum non fiat omitendo
347. denunciationem heretici. Vtrumque deducitur ex doctrina magis generali, quam asserunt idem Suarez dict. sect. 3. nu. 1. Nauar. in summ. cap. 6. nu. 17. & Vgolin. tabu. 1. cap. 16. §. 3. nu. 4. de quarumcumque Excommunicationum distinctitate, aut vnitatem numerica, pro distinctione, vel vnitatem etiam numerica peccatorum, quibus illæ sunt annexæ.
348. Cum autem admodum difficile sit apud auctores assignare distinctionem numericam, vel vnitatem peccatorum, & vt plurimum ex duplici capite sumi solet, nempe ex interruptione actus peccaminosi, vel continuatione eius, secundò ex obiectis, seu personis vna, vel pluribus, ad quas talis actus terminatur. Egregie applicat ista Trasmiera ad casum nostrum de multiplicitate, vel vnitatem numerica excommunicationis propter omissionem denunciandi hereticos, sed ne nimis diffundat, remitto lectorem ad eum, & tantum de secunda capite, circa quod est maior difficultas, aliquid attingo proprijis verbis nu. 21. sic.
349. Dico, inquit, secundi, si quis eodem tempore, & loco audiret duos similes diuersos, aut eandem hæresin afferentes, tunc si proponeret alterum denunciare, & alterum suppressere, in vnam tantum excommunicationem laboretur Ratio est euidens, quia vnica est omisso vnam abiectionem denunciationis, ac proinde vnica, transgressio existimanda est subdit sic. nu. 23.
350. Si uero, inquit, neutrum denunciat, tunc aut omittet denunciationem per actum positum, scilicet Expressè ac posituè proponendo non denunciare. Et si hoc propositum est vnicum terminatum ad duas personas, & delicta, quæ vna voluntate proponit non denunciare, in hoc casu vna tantum incurritur excommunicationis, probat sic. nu. 4.
351. Quia inquit, quando tota actio simul fit terminatur verò ad diuersas personas, vel obiecta, vna est, & vnum peccatum, grauius; vt bene docet Suarez sect. 1. cit. numer. 8. Et ita putat probabile, quod qui simul duos homines duabus manibus teneret, & ita extraheret ab Ecclē.
352. si, vnam incurteret censuram, & idem censet de illa, qui eodem tempore simul conuerteretur cum duobus excommunicatis. Ratio est, quia diuersitas sola personarum parum confert ad multiplicandam pec-

353 peccata in his casibus. De casu verò homicidij quando vno ictu quis plures clericos occidit, rem magis dubiam existimat, sed sibi videtur etiam probabilis hæc pars quia simpliciter vnum peccatum est, & vna transgressio, quæ in vna actione consistit, quamvis ex ea resulerent plura nocumenta, quæ potius sunt effectus vnius peccati, quam plura peccata. hæc ille cum Suaris doctrina equidem valde probabili.

354 Quamquam opposita non caret probabilitate, quam pro casu occidendi vnicuique plures clericos, quod sint plura peccata, & contrahantur plures excommunicationes tenent graues auctores, vt Lazarus de blasphemia quest. 8. nu. 38. vbi citat Ioan. And. in Mercen. cap. delictum de reg. iur. in 6. Nauar. in Man. cap. 6. num. 19. Vgolin. de censur. cap. 16. tab. 1. §. 3. num. 8. Diana par. 5. tra. 8. g. resol. 60. & alij ex contrariis fundamento, quod vnitas & distinctio numerica peccatorum, & excommunicationum, quæ illis sint annexa desumenda sit non solum ex continuatione, vel interruptione temporis, & actionis, seu percussione, sed etiam ab obiecto, seu a persona, seu personis circa quas actio, vel puniatio exercetur. Ergo in actu proposito omittens de nunciat duos eandem vel diuersam hæresim asserentes, duplicem probabiliter excommunicationem contrahat, atque hæcenus de parte prima notæ Regulæ.

355 Quoad secundam de penis infordeſcentium in excommunicatione per annum, præmittenda similiter, quæ sunt certa apud omnes DD. scilicet certum est, si quis ex causa hæresis, quod de ea sit suspectus, vocatus ab Inquisitoribus nolit comparere, ac propterea ob contumaciam declaratur excommunicatus, & in hac excommunicatione contumax per annum infordeſcat, tunc potest per sententiam pronunciarî hæreticus, & vt talis puniri. Pater ex cap. cum contumacia de hæreticis in 6. & cap. excommunicamus illa. eod. tit. traduntque copiosè præsertim Pegna 3. par. directæ comment. 49. versic. quod si is, & Sanctarell. de hæresi cap. 4. dub. 5. concl. 1. & 2. cum pluribus allegatis.

357 Est item certum, quod huiusmodi excommunicatus ob hæresim, aut ob eius suspensionem, & in excommunicatione per annum perseuerans ipso iure absque alia sententia habendus est pro hæretico. Adest manifesta decisio in auct. Gazzarus C. de hæresi, quam fuisse approbatam ab Ecclesia cum Hostien. Abb. Ioan. Andr. & cum alijs relatis ostendit idem Sanctarellus dict. cap.

358 4. num. 2. Nihilominus bene ibi addit ex Pegna 3. par. directæ in 13. modo terminandi procedim Farinac. de hæresi quest. 192. num. 14. & seq. requiri sententiam declarationem, & antequam definitiua executioni mandetur, & statua eius comburatur

debere citari denuò, vt se purget, &c.

359 Dein certum est si transacto anno sic infordeſcens compareat etiam post executionem sententiam, & combusta iam eius statua debere ab Inquisitore admitti, & audiri. ita Pegna 3. par. directæ comment. 46. versadueneientem autem. & versic. Postremo illud Farinac. de hæresi quæ. 85. nu. 106. & cum alijs relatis Sanctarellus vbi supra num. 3. in fin. Ostenditur inde, quia est valde colonum iustitiae vt audiat, cum contingere possit, vt ob iustum impedimentum non comparuerit, & ab hæresi de qua est suspectus, innocens reperiat.

360 Vnde si innocentiam suam circa lytrūque probet etiam si comparuerit, postquæ fuit declaratus hæreticus, & statua eius combusta, liber omnino ab omni pena, & penitentia est dimittendus. Vel si tantum probet legitimum impedimentum, non comparendi, vt quia fuit apud hostes, &c. tunc nulla habenda est ratio infordeſcentis, nec ob illam pena aliqua, vel penitentia iniungenda. Ita Pegna par. 3. comment. 49. vers. tandem addo. Farinac. de hæresi quest. 192. num. 22. & cum alijs Carena 2. par. tit. 8. §. 2. num. 39.

361 E contra parimodo certum est quod taliter infordeſcens, quando neutrum probat videlicet nec legitimum impedimentum non comparendi, nec innocentiam, circa suspensionem hæresis, si sit impenitens, vel relapsus, tradi debeat curiæ seculari si verò peniteat, & misericordiam petat post aburationem de formali, pena carceris perpetui, & aliæ hæreticorum a nobis supra explicatæ merito ei infligende, ita cū alijs pluribus relatis Farinac. de hæresi quæ. 185. num. 103. & Carena dict. tit. 8. §. 2. num. 44. & seq.

362 Quod si quis infordeſcens in excommunicatione ex causa fidei compareat ante vel post condemnationem, & non tollat penitus suspensionem contra ipsum militantes, minuat tamen eas aliquantulum post torturam, & aburationem de vehementi poterit multari ob infordeſcentiam præcipuè grauioribus penis arbitrio Inquisitoris, vt ait Menoch. de arbit. iud. casu 416 præsertim pecuniarijs, vt testantur Simanch. de cathol. inſtit. tit. 27. num. 5. & Scaccia de iud. cap. 98. num. 29. quibus adhæret Carena dict. tit. 8. §. 9. num. 47. qui num. 46. præcedentis sic bene terminat.

363 Quæ dicta, inquit, sunt de reo infordeſcente sponte comparente, habent locum etiam in eo qui captus fuit a curia. Verumtamen coniectura magis vrgent caput, quàm sponte comparentem, Scacc. vbi supra num. 33. ita ille.

364 Prædictis autem traditis vt certis, iam quod est valde dubium, & conuenerim expendamus nempe an si quis non ex causa hæresis, sed ex alia criminali, aut ciuili sit affectus excommunicatione, vel quauis censura, & in ea per annum infordeſcat, iust.

iurisdictioni & punitioni Inquisitorum subdit? Diuisi sunt circa hoc doctores in sententias oppositas affirmantem, & negantem, & pro vtraque citantur plures, sed paucis finis contenti, ne nimis diffundamur.

- 365 Affirmantem tunc praeipue lex recentioribus Eminentissimis Card. Mellarminus in notis ad Trident. loco statim citando, & Vgolin. de cens. Tab. 1. cap. 14 §. 3. num. 3. Gutier. lib. 1. canon. quest. cap. 13. num. 30. Salzedo ad Diaz. in prax. cap. 110. num. 12. & Sanctarellus tract. de heresi c. 4. dub. vnic. num. 4. Ratio est, quia sic infordescens per annum in tali censura, praesumitur male sentire de fide, & de potest. Ecclesie; Ergo Inquisitores possunt contra eum procedere, sed audi Sanctarellum, & rem totam melius capies.

- 366 Dico 4. inquit, Qui ex alio delicto praeter heresim fuit excommunicatus, & in excommunicatione illa permansit per annum, non est habendus, nec condemnandus tanquam haereticus, sed solum, ut suspectum de heresi, ut pater ex Concil. Trid. sess. 25. cap. 3. de reform. in fine, ubi dicitur: Excommunicatus verò quicumque, si post legitimas monitiones non respuerit, non solum de sacramenta, & communionem fidelium non recipiat, sed si obdurato animo censuris annexis in illis infordescit, etiam contra eum tanquam de heresi suspectum procedi possit. ita ille, qui nequit probationem efficacioris suae doctrinae adducere, quam ex testimonio Tridentini.

- 367 Nihilominus quidquid sit de iure (Tridentini scilicet censuram, & manifestissimam) ex vi tamen consuetudinis ubique receptae, contra infordescentem quemvis in censura ob aliam causam, quam haereticam, Tribunal sancti officij procedere non solet resoluunt. ita negant Pegna. 2. par. direct. comment. 73. versic. ex recepta. Lazzarus Zeechius in summ. par. 1. Rubric. de fide cap. 11. num. 13. versic. Hi si per annum, Iacob. Grass. in decis. par. 1. lib. 4. cap. 14. n. 4. versic. ex recepta tamen consuetudine, Lazzar. de Monitorijs scd. 4. q. 8. n. 30 & 31.

- 368 Vbi refert quod Eminentissimus Card. Aragonius de Ordine Congregationis per litteras 30. Septembris 1606. praecepit Vicario Episcopi Placent. Vt non procedat sub nomine sancti officij contra aliquem ob infordescentiam ex eo quod non paruierit excommunic. censuris Rota Romanae, & similia, sed tantum super infordescentiam proueniente ex inobedientia Excommunicationis, & censurarum impositarum ab ipso sancto Inquisitionis officio.

- 369 Similia vero mandata de ordine Congregationis facta fuisse alijs Vicarijs, & Episcopis referunt Borg. decis. 33. par. 2. nu. 61. in fin. Carena dist. cit. §. 5. num. 18. ubi circa finem sic subdit. Et ita etiam, inquit, sacra Congregatio, de anno 1627. rescrip-

sit Reueren. P. Inquisitori nostro Cremonensi contra hosce infordescentes procederet nisi prius consulto supremo Urbis Romane Inquisitionis Senatui in omnibus particulis, Belloch de casibus referuat. par. 1. qu. 4. num. 226. In aliquibus tamen casibus siante maxima contumacia scio in Tribunalibus aliquibus sancti officij inquisitos fuisse hosce infordescentes, consulto tamen prius supremo Urbis Tribunali, ut mihi à viris fide dignis, relatum fuit hac Carena,

- 370 Praeteris tamen hac de re tractat Praxis M. S. Eminentissimi Card. Scaglia, & assert diuersos casus, in quibus de ordine Sacrae Congregationis per litteras prohibetur cum sit aliquibus Episcopis aut enrum. Vicarijs contra tales infordescentes in censura, tanquam de heresi suspectos procedere, & è contra alius casus in quibus hoc idem fuit eis concessum, ut possint contra illos ut suspectos de heresi novum processum formam, postquam ipsos ob infordescentiam solum ut ordinarij condemnarunt, & taliter infordescentes declararunt, ita ut post hanc sententiam infordescentia condemnatoria, & declaratoria, si non respiciant incipiat in eis suspicio haereticis, & iurisdictione inquisitorum contra ipsos: quae sententia media Praxis M. S. Valde mihi placeat; Vnde proprijs suis verbis eà italico idiomate audiamus.

- 371 Dalche, inquit, si deduce questa regola, che quando pure s'habbia à procedere contra l'infordescenti come sospetti de fide è necessario, che prima siano citati, e moniti come tali auanti Monsignor Auditor della Camera, & all'ordinario, e come tali ancora siano condannati, e dichiarati per sentenza, che così il Santo officio ragionennilmète vi entra effèdo che l'infordescenza in tal modò qualificata induce di sua natura suspitione di mala crudeltà delle censure. ita ibi.

- 372 Supposito tandem quod taliter infordescentes modo dicto subint iurisdictioni & punitioni Inquisitorum, petes qualiter puniendi? Ex Mente Genueus in Praxis Archiepiscopali Neapol. cap. 68. nu. 8. respondet bene Carena dist. cit. §. 5. nu. 37. & §. 9. num. 47. cum suspicio de heresi de istorum infordescentium in excommunicatione ob aliam causam quam fidei lata, ut plurimum sit tantum leuis, quod possint expediri cum solis poenitentia salutaribus. Atque his Regula manet expedita.

Contra legentes, retinentes, &c. libros per edictum Sanctae Inquisitionis prohibitos, quamvis pena statuta.

RBGVLA CCC CGI.

- 373 **P**ro multiplici gradu librorum prohibitorum pena multiplici spiritualis, & temporalis eos legentibus, retinentibus, &c. imponitur, nempe excommunicationis ipso facto referuatur, 374 vel aliquando nequaquam referuatur. Alii item penae, attenta qualitate delicti, & delinquentis arbitrio Inquisitorum illis infligendae, praesertim, relegatio, exilium, priuatio vocis actiuae, & passivae, ac minus 375 nerum concionandi, legendi, &c. Dein qui haereticorum libros imprimunt, transcribunt, vendunt, &c. tanquam de haereticis suspecti, & uti haereticorum fautores 376 puniri debent. Legentes tandem, vel retinentes librum prohibitum non ratione haereticis, sed contentis in eo doctrinae solius contra bonos mores, ut plurimum non penis illis, sed correptionibus, & penitentibus salutaribus sunt expediendi.

- 377 **E**x pluribus, quae de materia vniuersaliter librorum prohibitorum per septem Regulas cap. 19. lib. 1. nostris operis tradidimus, Expedit nonnulla in memoriam reuocare, quae facilius doctrinam praesentis Regulae discutiamus quadruplex gradus librorum prohibitorum, fuit ibi a nobis assignatus, in primo gradu continentur illi, qui sunt editi ab Auctore haeretico, & simul continent aliquem errorem contra fidem, vel de Religione tractant. Et quicunque absque legitima licentia huiusmodi libros retinent, legunt, imprimunt, transcribunt, ducunt de loco ad locum, vendunt, defendunt, vel simili seu aliquod ex his faciunt, in pena excommunicationis ipso facto in Bulla Caelestissimi Pontificis referuatur probabuntur, Patet hoc ex ipso texto Bullae in 1. clausula, nec maiori indiget probatione.
- 379 Ampliatur diversimode, primo ad contrahendam hanc Excommunicationem, non requiri, auctorem libri esse iam per Ecclesiam damnatum, sed sufficere quomodocunque esse haereticum, Reuerso Caelestio in decision. lib. 4. cap. 1. §. num. 43. bene hoc docent Suarez de fide, disput. 30. sect. 2. num. 11. Sanchez lib. 2. in decal. cap. 10. num. 22. Carena 3. part. tit. 10. §. 2. num. 4. & alii communiter.
- 380 Secundo, quod incurrant eandem excommunicationem in Bulla Caelestii retinentes, legentes, &c. libros scismatico-

rum, cum isti verè sint baptizati, & ut plurimum supponantur haeretici, ita sua- 381 rez dict. sect. 2. num. 11. & Sanctarellus de haeresi cap. 13. num. 17. Atque hoc intelligitur, siue libri sint imprædissimè manuscripti, ut rectè cum alijs notarunt Barbosa iunior, in capit. fraternitati num. 3. de haeret. & Carena ibidem.

382 Parimodo incidentur ipso facto in illam censuram, quicunque legunt, retinent, &c. libros continentes haereticum, vel de religione tractantes Graecorum, Armenorum, ita Castros Palas tom. 1. tractat. 4. disput. 2. §. 1. numer. 1. & Ca-

383 rena dict. §. 1. num. 5. Quamquam hodie nulla est controuersia circa hoc, quia isti Armeni, & Graeci, ut plurimum sunt haeretici, cum negent Purgatorium, & processionem Spiritus Sancti à Filio, praeter alios errores contra fidem, quibus sunt infecti, ut alibi diximus per extensam. Vide Sossam lib. 3. Aphotii, capit. 21. numer. 20.

384 E contra liberantur à contrahenda, ea excommunicatione in Bulla Caelestii les libtos retinentes, legentes &c. ex diuersis capitibus, praecipue ex illo, quod auctor libri continens haereticum, vel de religione tractans non sit haeticus baptizatus. Vnde legens, vel retinens librum Talmud editum à iudaeis non incurrit excommunicationem dictam Bul-

385 lae Caelestii. Bene tamen alium latam, aut à Clemente VIII. in constitutione eius, de qua infra, quando etiam sermo de penis contra iudeos &c. vel in Indice librorum prohibitorum Reg. 10. ita Suarez, & Sanchez loc. cit. Duard. ad Bullam Caelestii lib. 2. can. 1. quest. 35. num. 5. Nald. in summ. in verb. lib. num. 9. & Carena, dict. §. 1. nu. 3.

386 Ratione item ignorantie non legatur censura in Bulla Caelestii legens, retinens, &c. libros ibi vetitos, nam in clausula, qua prohibetur sub pena Excommunicationis, lectio, retentio, &c. eorum expresse apponitur particula, Sciens: Ergo qui ignorat penitus auctorem libri esse haeticum, vel in eo contineri haeticum, aut tractari de Religione, nequaquam talem Excommunicationem contrahit, ita Duard. quest. 36. & seqq. Sanctarell. dict. cap. 13. num. 19. cum pluribus quos citat, & Carena ibidem numer. 8.

387 Ob paritatem etiam materiae, ut ob breuissimam retentionem libri prohibiti, quod possit excusari illum retinens ab Excommunicatione in Bulla Caelestii quidquid in contrarium dicat Vgolinus in Expositione 1. canonis Bullae communiter, ut verum tenent doctores, praecipue Sanchez dict. cap. 20 n. 31. Duard. quest. 46. per totam, & cum alijs relatis Sanctarellus de haeresi cap. 13. num. 1. Quem legas circa propositas tres amplia-

tionem, & tres limitationes, & circa non paucas alias, de quibus iam alibi dictum.

- 388 Dein continentur in 3. grado libri prohibiti ob hæresim in eis traditam, licet fuerint edati a viris catholicis. In tertio verò gradu è contra comprehēduntur libri prohibiti, eoquod auctores eorum sint hæretici etiam per Ecclesiam non adhuc damnati, quemvis in eis nulla propositio hæretica, aut sapiens hæresim, vel eum ista connexionem habens reperitur.
- 389 Libros itaque prohibitos vt rursus gradus ex his duobus quicunque retinens, aut legens, &c. contrahit Excommunicationem ipso facto nulli reservatam. Constat manifestò ex Pij IV. Bulla, incip. cum pro munere, per quam talis censura infligitur. Ratio est, quia nulla ibi fit mentio de reservatione. vt bene notauit Carena dict. tit. 10. §. 10. num. 33.
- 390 Ultra declaratas autem excommunicationes porerunt quovis legentes, aut rerentes, &c. aliquos ex libris in triplici gradu proposito contentis, puniri aliis penis arbitrio Inquisitorum maioribus, vel minoribus pro qualitate criminis. docent ex communi, alioquin mente Pegna 2. par. direct. communicationem. 2. vers. iam qua pena. Diana. par. 4. tract. 7. resol. 6. & Carena dict. tit. 10. §. 9. nu. 49.
- 391 Si taliter delinquentis fuerint Religiosi; cum ex illorum lectione, retentione, &c. fiant vt plurimum vehementer suspecti de errore contra fidem, poterunt privari voce actiua, & passiva, officio item docendi, & concionandi,
- 392 item suspensione à diuinis. Non regulares verò à euitate valent bandiri, adiunctis penitentibus salutaribus, vt testantur Genuens. in praxi Archiepisc. Neapol. cap. 68. num. 12. vers. Item seruatur in curia, & Carena dict. §. 9. num. 49. cum Pegna vbi supra.
- 393 Specialiter quicunque libros hæreticorum imprimunt, aut transcribunt, vel defendunt sunt suspecti de hæresi, & puniendi veniunt tanquam fautores hæreticorum. ita Pegna 1. par. direct. incip. cap. Nouerit. vers. item Excommunicamus. Menoch. de arbitrar. lib. 2. casu 549. Azor. tom. 1. lib. 9. cap. 17. quæst. 5. & cum alijs Farin. de hæresi quæst. 180. §. 1. num. 18. innotescitque primum ex Bulla citata Pij IV. incip. cum pro munere.
- 394 Petes quinam dicantur hæreticorum libros defendere? Declarat bene Sancta-rellus dict. cap. 13. nu. 19. in fine ostendens ibi qualiter isti excommunicationem in Bulla cenz ipso facto contrahunt
- 395 accipe eius verba. Norandum, inquit, hic est excommunicari in Bulla cenz eos, qui hæreticorum libros defendunt quovis

quæsito colore, vt accidit cum quis occurrat tales libros ne in Inquisitorum manus veniant, ne capiantur, ne comburantur, vel si vi resisteret, vel si argumentis probaret esse vera quæ in illis libris continentur, & ad obiectiones propolitas aduersus tales libros responderet, vel si diceret illos libros iniuste combusti, vel prohiberi. Qui enim prædicta faceret, diceret defensor librorum hæreticorum, hæc ille.

- 396 Tandem in 4. gradu reperuntur illi libri, quorum auctor non est hæreticus, nec in eis reperitur aliquo proposito hæretica, aut sapiens quoquomodo hæresim; sed tantum in ipsis agitur de rebus turpibus, aut de aliis contra bonos mores. cum autem contra retinentem, legentē, &c. tales libros solum insurgat suspicio levis, cum aliqua correptione, penitentibus salutaribus poterit in Sancto officio expediti. docet bene carena in fine dicti nu. 49.
- 397 Suspecti autem, inquit, tantum de leui possunt de iure dimitti cum penitentibus salutaribus. ita ille de correptione verò per se pater, nec est cur magis ostendendo immoremur; sed iam finem Regule imponamus.

Homines laici, aut Ecclesiastici non sacerdotes missam celebrantes, vel confessionem audientes, aut, & quibus penis à Sancto officio mul-tandi?

REGVLA. CCCCCII.

- 398 Nilam dubium, quod poitio huiusmodi enormissimorum, criminum, nempe si quis laicus, aut Ecclesiasticus non sacerdos Missam celebrat, vel confessionem sacramentalem audiat, ad officium Sanctæ Inquisitionis
- 399 pertineant. Ex iusta autem dispositione Bullarum Pontificalium, quæ vbiq; recipi debent, (alibic audio id secus esse) committentibus talia delicta, vbi eorum plena probatio extat pena vltimi supplicij pro primo lapsu est infligenda per traditionem brachio seculari, præcedente degradatione ordinum, si quos
- 400 traditus habet. Quod si delictum tantum sit inchoatum, vt si vestibus saceris iam indutus desistat, vel si audita confessione, non absoluat, alijs penis, vt suffigationis, trirremium, exilij, & arbitrio Inquisitorum illud committens placendus.

401 **T**amet si multoties de duplici isto atrocissimo crimine pro rei indignitate acciderit nobis sermo; nunc tamen ut in proprio loco non possumus, non ad maiorem eiusdem declarationem pauca ca attingere. Ac primo discutiendum, id quod prima fronte controuersum appareret. Ad quem Iudicem spectet punire huiusmodi reos, ad ordinarium Ecclesiasticum, an ad Inquisitorem contra hæreticam prauitatem? Videtur esse in fauorem ordinarii cap. litteris extra de clerico non ordinato ministrante. vbi à Summo Pontifice iniungitur Episcopo Legionensi, ut particularibus poenis mulctet quendam Diaconum, qui adhuc non sumptis Sacerdotij ordine Missam celebrare præsumpserat.

403 Videtur etiam inde deduci tales reus ab Ordinario Ecclesiastico esse puniendos, quia cum isti velint factio se sacerdotes demonstrare, certum est, quod tunc committant crimen falsi, vt optimè docet Bald. in l. Qui sub prætextu C. de Sacrosanc. Eccl. Diaz in praxi crimin. canon. cap. 12. num. 5. & cum alijs rotatis Farinac. de falsis, & si. mulat. quæst. 150. num. 85. & seq. At de crimine falsi iudicem competentem respectu clericis committentis illud esse ordinarium Ecclesiasticum concordant omnes Doctores, & patet ex notatis per ipsos toto tit. de crimine falsi.

404 Verum cessauit omnino controuersia, postquam prodit in lucem anno 1574. constitutio Gregorij XIII. incip. Officiu nostru per quam id clarè deciditur, ibi. Nos itaque, vromnis difficultatis, dubitatione tollatur, &c. Eorum, qui in presbyteratus ordine non conuerti Missas celebrant, & confessiones audiunt, cognitionem, & punitionem ad Inquisitionis officium, & Inquisitores ante dictos pertinere, ita huiusmodi delicti ratione aduersus eos inquirere, procedere, ac culpabiles repositos punire, officium, & Inquisitores prædicti valeant Apostolica auctoritate præsentium tenore perpetuò declaramus, & diffinimus. ita, ubi, quid clarius?

405 Nec habet vim obiectio, quàm forte, quis, excitabit intelligi scilicet debere, Gregorianam Constitutionem de solis Inquisitoribus Hispanis, cum ad eos fuerit directà, quia sine dubio habet locum pro quibuscunque Inquisitoribus aliarum Provinciarum ultra Hispanicas; quod de similibus constitutionibus vetè affirmant Bartholom. Spin. in tractat. de stig. cap. 3. vers. quod etiam patet, exemplificans in constitutione quadam directà ad Inquisitores Alemaniar. Pagna 3. parte. direct. comment. 158. versicul. Præterea,

non arbitror, Carena 3. part. titul. 11. §. 4062. num. 10. & alij. Qui meritò reprobant Bursat. in consil. 43. num. 52. lib. 1. afferentem Bullas Innocent. I & Clement. IV. disponentes de confiscandis hæreticorum bonis, solum in Italia esse obseruandas, eo quod ad Provincias Italice fuerint directæ: cum vbiq; extra Italiam, in Hispania, &c. obseruentur; ergo similiter in casu nostro, &c.

407 Sed quid iam de poenis contra laicos, aut Ecclesiasticos non Sacerdotes Missam celebrantes, vel confessionem sacramentalem audientes? Post dictam Constitutionem Gregorianam, non sine speciali Dei Optimi Maximi providentia, editæ fuerunt tres alix à Paulo IV. Sixto V. & Clement. VIII. quas proponit, & declarat Scortia in Bullar. Pontif. Ep. 163. Theorem. 407. Per easdem disponitur, nimirum ut adeo enormiter delinquentibus, etiam in primo lapsu per Inquisitores fidei captis, & curiæ seculari traditis poena victimi supplicij irremissibiliter indigatur.

408 Tractant de ista poena, harum constitutionum mentionem facientes Maiol. de irregul. lib. 4. cap. 13. numer. 1. Emanuel de Moura de incantis, opuscul. 1. section. 3. cap. 3. num. 9. Farinac. de hæresi, quæst. 193. numer. 39. August. Barlofa de Officio, & potest. Episcopi par. 3. allegat. 110. num. 19. Sanctarell. de hæresi cap. 43. num. 5. & præter alios Francisc. Leo in Theaur. fori Ecclesiast. part. 3. cap. 35. num. 57. & 58.

409 referens ibi de quodam, qui in Hispania pro Episcopo Manfredonia, & Nuntio Sedis Apostolicæ se gessit, & multas Missas, etiam Pontificaliter decantauit, ac propterea per Sanctum Officiu decessit, laqueo deaurato tandem suspensus fuit Leone ipso vidente.

410 Motiuum autem præcipuum edendi dictas constitutiones sine dubio fuisse censetur, vt allegati Summi Pontifices promuro se opponerent in defensionem contra grassantem huius temporis hæresim, quod laici etiam, & seculares sacramentorum Eucharistia, & Penitentia sint idonei Ministri, vt ex Cardina. Bellarmino controuers. fidei tom. 2. controu. 1. generali lib. 1. cap. 24. & 25. vbi eam multis reprobant, & assert Carena dict. titul. 11. §. 11 num. 3. & seqq. Assurans ibi ex magis recepta sententia doctorum præcipuè Martini del Rio lib. 5. Disquis. magic. sect. 12. & 15. quod taliter delinquentes fiant de ista hæresi vehementer suspecti, seu quod ex his actionibus celebrandi missam, & audiendi confessionem sacramentalem factis per homines laicos esse istos hæreticos lutheranos benè vt plurimum concludatur.

412 Verum vt hoc loco de grauitate, & K K 2 chor-

enotmitate utrinque huius criminis, & ut de poenis contra sic delinquentes iure optimo per dict. constitutiones statutis magis innoteſcat, expediens duxi nonnulla ad verbum referre ex illa Clement. VIII. incip. Et ſi alias, quam per extenſum adducit Diana in fine 4. par. fol. mihi 454.

413 Sic §. 2. Noſigitur, inquit, animaduertentes huiusmodi perditos, & neſarios homines ad Sacrum Praſbyteratus ordinem non promotos, Miſſarum celebrationem viuſſare praſumentes, non ſolum. a ſacris idoliſſis ſaltem extrinſecæ, ſed per externa, & viſibilia religionis, & pietatis ſigna exercere. Sed etiam quantum in ipsis eſt, efficiere, vt Chriſtus fideles, qui credunt eos ordinatos eſſe, & rite conſecrari Sacramentum Eucharistiæ idoliſſis crimen ignotanter incurrunt, putram videlicet panem, & vinum, tanquam verum Chriſti Domini noſtri corpus, & ſanguinem eiſdem adorandum proponentes. Confeſſiones autem audientes, non ſolum ſacramenti poenitentiae dignitatem contemnere, verum etiam Chriſti fideles decipere, dum ſcilicet iniquè ſibi aſſumunt gradum ſacerdotalem, & auctoritatem abſoluenſi a peccatis magno cum periculo, & ſcandalo platurorum. ita ibi.

414 Sequenti vero §. 3. ſic ſubingit. Propterea vt grauiffima hæc ſcelera committentes, poſthac debito ſupplicio puniantur, motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, ac matura deliberatione, de que Apoſtolice poſteſtatis plenitudine §. Inquiſitionis indicum conſcientiae conſulere, & ne in ſuturum de poena huius delinquentibus imponenda dubitari poſſit, providere volentes, ſupradictorum Praedeceſſorum noſtrorum veſtigijs inherentes, hac perpetuo valitura conſtitutione.

415 Decetnimus, atque ſtatnimus, vt quicumque non promorus ad Sacrum Praſbyteratus Ordinem, reſcriptus fuerit Miſſarum celebrationem viuſſare, vel ſacramentalem confeſſionem audiviſſe a Iudicibus Sanctæ Inquiſitionis, vel locorum ordinarijs, tanquam Eccleſiae miſericordia indignus a foro Eccleſiaſtico abijciatur, & ab ordinibus Eccleſiaſticis, ſi quos habuerit rite degradatur, ſtatim Curiae ſeculari tradatur per iudices ſeculares debitis poenis pleſtendus. ita ibi.

416 Cæterum miror valde quod cum diſpoſitio prædictarum conſtitutionum reſtiſſima, & luſtiſſima, ſit ac propterea in quibus locis recipi deberet, hæctenus non fuerit vſu recepta in Tribunalibus Sanctæ Inquiſitionis Hiſpaniarum, vt reſtantur Anton. Souſa lib. 1. Aphoriſm. cap. 32. num. 12. & Caſtrus Palauſ tractat. 4. diſput. 8. punct. 16. §. 9. num. 2. Adden-

417 tes, quod ibi, qui ſcilicet delinquant, puniri ſoleant poenis ſuſſigationis, triremium, exilij, pecuniarijs, reclusionis in 418 Monafterio, &c. Etiam poſt monitionem, vt addit ibidem Souſa, ſacram Generali Inquiſitori Luſitano de Exequendis dictis conſtitutionibus per litteras Eminentiſſ. Card. Mullini de mandato Urbani Papæ VIII.

419 Quamquam vt hæc poena adeo grauis virimi ſupplicij in quouis Tribunali Sanctæ Inquiſitionis poſſit inſigri ſaliter delinquentibus, requiritur, vt præcedat plena probatio delicti, ſed vt de corpore eius aliquo modo conſtet, ſaltem per teſtes, qui conuincant, licet ſint ſingulares, vt ſi vnus deponat ſe tali die in tali Eccleſia, & Altari viſiſſe reum dicentem Epistolam, alter vero deponat ſe viſiſſe eundem recitare Euangelium, tertius hoſtiam eleuare; quod hæc ſit ſuſſiciens probatio, cum Jeli, in capit. licet ex quadam, de teſtibus, numer. 12. Abba ibidem num. 11. Simanch de Cath. inſtit. tit. 74. num. 65. & cum Farinac. de teſtibus quaſt. 65. nu. 18. docet bene Carena dict. tit. 1. & §. 4. num. 17. vide ipſum per totum.

420 Requiritur item delictum ſit completum, prout exprimitur in dictis conſtitutionibus. Hinc reſoluantur aliqua dubia. Primum, quod non habeant locum iſtae Bullae Pontificiae, quoad poenam mortis, quando quis non Sacerdos audit Confeſſionem alicuius, ipſum tamen non abſoluit. Deducitur hoc clare ex illis verbis conſtitutionis Clement. VIII. Dum ſcilicet iniquè ſibi aſſumunt gradum ſacerdotalem, & auctoritatem abſoluenſi a peccatis, Arque hoc vt certum defendunt multi, præcipue Rodriquez quaſt. Regul. tom. 1. quaſt. 28. art. 2. Rodericus a cunha, Quaſt. 23. num. 14. de confeſſ. ſollicit. cui telato adheret Sancti Barellus de hæreſi cap. 42. num. 5.

421 Quidquid in contrarium dicar Freyſas ad Roder. cit. quem optime reſutat Carena dict. tit. 11. §. 3. num. 4.

422 Dein reſoluitur, quod nequaquam ille incurrat poenam virimi ſupplicij, in prædictis Bullis ſtatutam, qui cum non ſit Sacerdos, veſtibus tantum ſacris ſe induit cum voluntate celebrandi, ſed hanc voluntatem ante initium celebrationis reuocat. Secus vero ſi non reuocet, & celebrare incipiat, licet non perueniat ad conſecrationem. ita Souſa, lib. 1. Aphoriſm. cap. 32. num. 5. & 6. ac Carena dict. §. 3. num. 15. in fine.

Ratio eſt, quia dictæ Bullae tantum loquuntur de celebratione, quæ adhuc non eſt, dum quis ſolum veſtibus ſacris induitur, adeſt vero poſtquam incipit Miſſam, quamvis ad conſecrationem non perueniat, &c.

432 Tandem cum prædicti inchoantes delictum, & non perficientes, subsint Inquisitioni, & pñitioni Inquisitorum ex vicinitate Bullæ Gregorij XIII. nullum dubium, debeant mulctari arbitrio illoꝝ alij extraordinarijs penis, vt Inquisitionis, tritremis exilij, &c. pro qualitate delinquentis; nec est cur hinc doctrinam maiorem probationem adhibeamus, sed iam Regulam terminamus.

Num. & qualiter comedentes carnem, & ona, & Lacticia diebus prohibitis ab Inquisitoribus pñiendi.

REGULA CCCCIII.

434 **C**um ex comestione carniũ, Ouum, & Lacticiniorum diebus vetitis sæpius pñumptio hæresis insurgat, sine dubio ab Inquisitoribus fidei spectat, contra tunc comedentes ritè procedete, eosque pro qualitate criminis, & persone pñire. Quando suspicio heresis inde orta est vehemens, grauioribus penis vt Inquisitionis, exilij, &c. afficiendi sunt, violantes præceptum ea non comedendi, sicuti solent affici in alijs casibus vehementer de hæresi suspecti, & fortè maiori, etiam mortis. Quod si ex tali comestione leuis tantum suspicio hæresis oritur, leuiore etiam pena sic suspectis infligenda. 437 Quin etiam isli quandoque cum sola correptione, & penitentij salutariis, maxime ieiuniorum dimitti debent.

438 **D**iximus iam alibi copiosè, & nunc pro præsentis instituti indigentia, breuiter attingimus qualiter comedens carnes, ona, & lacticia diebus prohibitis sit suspectus de hæresi, nimirum illa antiqua, à Sæcularijs quibuscum nostri temporis renouata, improbante in ieiunijs delectum ciborum, & opponentem se dogmati de fide certo, & per Concilium Tridentinum sess. 35. de reformat. cap. de delectu ciborum in ieiunijs, &c. definitio, quod ieiunium Ecclesiasticum cum abstinentia à carnibus, & aliquando ab ouis, & lacticijs sit vtile, atque laudabile: vide circa hoc, omisiss alijs, Gregorij de Valentia tom. 3. in summ. D. Thom. disp. 9 quæ. 2. punct. 2. vers. 3. controuersum.

439 Fieri autem suspectum de dicta hæresi vescentem carnibus, vel ouis, aut lacticijs tempore vetito docent communiter omnes, præsertim Repert. Inquisit. in verb. cognoscere vers. Sed an Iudex, Pegna 3. par. direct. commen. 14. vers. Ecclesiastica. Sacramenta Zanchin de hæreticis cap. 35.

num. 2. Fatinae de hæresi quæst. 178. nn. 80. & Bellarmin. in particulari hb. de Ieiunio, ostendens clarè, quòd omnes ferè hæretici nostri temporis concordent circa reprobandum delectum ciborum in ieiunijs, ergo qui conuenit in hoc cum eis vescendo carnibus cibis vetitis redditur suspectus de ipsoꝝ hæresi. Et conuincitur magis ex cap. si quis sunt dist. 81. vbi relatis D. Gregorij verbis sic habetur. Peccatum, inquit paganitatis incurrit, quisquis dum Christianum se affectit Sedi Apostolicæ obedire contemnit. ita ibi.

431 Sed intelligitur dicta pñumptio hæresis in eo qui absque licentia, seu dispensatione diebus vetitis carnes, aut ona, vel lacticia comedit; Si enim ratione indispõsitionis corporalis (in hoc semper standum indicio medicorum) aut aliunde legitime dispensatus, id faciat, nequaquam ex tali comestione pñumptio hæresis insurget, cum licitè fiat, & quod lege permittente sit, penam non meretur. l. Gracius C. ad leg. lul. de Adult. Maxime si desit omnis contemptus præcepti, & adsit aliqua infirmitas corporis. ita Paci. consil. 169. num. 68. volum. 4. & Carena tit. 5. §. 2. num. 5.

432 Hac itaque doctrina propõsita, quòd ex comestione diebus vetitis carniũ, aut ouorum, vel lacticiniorum dimanet pñumptio declaratur hæresis, sine dubio rectè concluditur, ea tunc comedentem, sine dispensatione legitimã, subesse Inquisitioni, & pñitioni Inquisitorum, sicuti subsunt quicunque alij de hæresi aliquo modo suspecti, ita Zanchin. de hæreticis cap. 35. num. 2. Repertor. Inquisit. vbi supra, Riccius in praxi fori Ecclesiastici, resolut. 43. vers. carnes comedentes, & Carena dict. tit. 15. §. 4. num. 11. Probatur ex

Glof. Communiter recepta in Clemen. Norlentes de hereticis, affirmante, quod ab Inquisitores spectet iudicare, & punire, quosuis hæreticos, & de hæresi suspectos: quam Glof. allegant, Ioann. And. Gemin. & alij in cap. ne aliqui, de hæretic. Ludouic. Paramus cum pluribus relatis lib. 3. de Orig. sancti Officij quæst. 10. num. 97. Sed vescentes carnibus, &c. tempore vetito sunt de hæresi suspecti, vt probauimus, ergo &c.

434 Pñumptio item dictæ hæresis in comedentibus carnes &c. diebus prohibitis potest esse vehemens, vel leuis, vt iam alibi à nobis dictum: censetur vehemens, si vltra carensum licentiæ, & defectum, cause ad sint alia signa eam inducentia, vt si pluries vetitos cibos comederit, si reprobatus parui fecerit reprobationem, &c. si

435 milia, Atque sic intelligi debent auctores, qui de hac vehementi pñumptio hæresis ob comestionem ciborum prohibitorum in die ieiunij, loquuntur, nempe Genuen. in Praxi Archiepisc. Neapolit. cap. 18. num. 1. & Pegna 2. par. direct. comment.

ment. 80. verſ. Et ob hanc præſumptionē,
idem Pegna 3. par. dicit. & commen. 24. verſ.
Eccleſiaſtica Sacramenta, & ex mente alio-
rum Carena §. 3. num. 7.

436 Stante verò hac præſumptione hæreſis
vehementi in comedere carnes, aut ova,
vel læticia diebus prohibitis, nullus du-
bitat, quod ſic de hæreſi vehementer ſu-
ſpecti debeant puiſi grauibz pœnis, vt
exiliũ, ſullagationis, &c. quemadmodum
ſimiles de hæreſi vehementer ſuſpecti in
alijs caſibus mulſati conſueverunt. ita ex
communi ſententia Doctõrum Carena.

437 dict. tit. 1. §. 6. num. 15. Quin etiam ſi ta-
li reo inſigatur tortura, aut ſine ea con-
ſiteatur de ſe errorem formalem, de quo
extabat vehemens præſumptio ob com-
eſſionem ciborum prohibitorum, punien-
dus eſt pœna ordinaria perpetui carceris;
aut ſi ſit relapſus, pœna vltimi ſupplicij, vt
cum eodem Carena, & alijs in ſimilibus
caſibus ſæpius reſoluimus.

438 E contra ſi præſumptio hæreſis in co-
medente cibos vetios fuerit levis, conſe-
quenter minori, ſeu leui pœna plecti debet
vt quod maneat in Eccleſia cum candelâ,
accenſa ſine palio, dum Miſſa celebratur,
vel quod adeat aliquod Sacellum B. Virgi-
nis Mariæ, aut ſancti alicuius extra Vr-
bem nudis pedibus, iniunctis ſimul aliquibus
ieiunijs, vt in quo peccauit puniatur; quod
bene notat idem Carena dict. §. 6. nu. 15.

439 Imò ſi ſuſpicio hæreſis ſit leuiſſima, vt
potèſt eſſe in aliquo caſu, tunc expedien-
dus cum ſola correptione, & aliqua peni-
tentia maxime ieiunij iuxta ſam alibi reſo-
luta cum eodem Carena, & alijs.

440 Quod dico de correptione deduco ex
ipſomet Carena in diuerſo caſu huius etiã
marerit, quem proprijs eiſdem verbis in
fine §. 2. propoſitum ſibi trado.

441 Quæri tamen, inquit, hoc loco poteſt
quid ſentendum ſit de edente in diebus
ſciunij, quædam animalia, de quibus du-
bitari poteſt, an ſint piſces, vel carnes, vt
ſunt ponticus vulgo lodria, camaleones,
&c. & breuiter in hac re ſemper recurren-
dum eſt ad iudicium medicorum, vt in
propoſita quæſtione dixit Fagundes in
quartum Eccleſiæ Præceptum, l. ſecunda.

442 cap. ſecundo num. 9. In omni tamen ca-
ſu, tales meo iudicio, eſſent ab Inquiſito-
ribz vocandi, & vti temerarij grani-
ter oretenos obviandiquantum
enim eſt ex ſe exponunt ſe pe-
riculo ſrangendi Eccle-
ſiaſticum præceptum,
circa delectum
ciborum.
ita il-
le,

atque his præſens Regu-
la ſinitur.

*An, & quænam pœna Iudeis, Mauris, ac
alijs infidelibus ob delicta ad ſancti
officium ſpectantia ab Inquiſi-
toribus inſigenda?*

REGVLA. CCCCCIV.

443 T Ameti Iudæi, Mauri, & alijs infi-
deles ob carentiam baptiſmi extra
Eccleſiam reperiantur; in diuerſis tamen
caſibus attento iure communi iuriſdictio-
ni, ac punitioni ſanctæ Inquiſitionis ſub-
duntur, quæ iuriſdictio, & puniſio poſt
editas aliquot ſummorum Pontificum cõ-
ſtitutiones cum maiori certitudine ad plu-

444 res caſus contra illos protrahuntur. Pœ-
næ autem eiſdem iniungendæ ſunt arbitra-
riæ, maiores, vel minores, pro delictorum
qualitate, gravitate, ac multiplicatione,
nimirum pœnæ priuationis communican-
di cum Chriſtianis, & pecuniariæ, carce-
rum, verberum, & remigandi etiam in-

445 perpetuum. Adde quod quandoque ſi
atrocitas criminis in Iudeis, Mauris, aut
alijs infidelibus contra fidem vltimam ſit
maxima, per ſanctum Officium vltimo ſup-
plicio puniri poſſint.

446 F Vndamentum dubitandi, an iſti in-
fideles aliquando ſubſint punitioni
Tribunalium ſancti Officij, deſumi poſſe
videtur ex illo D. Pauli 1. Corinth. 5. Quid,
enim mihi de his, qui foris ſunt iudicari?
quaſi indicans, quod ipſe conſequenter et-
iam quiuis miniſter Eccleſiaſticus de iſtis
illis ſit iudicaturus, qui ſunt intra Eccleſi-
am, ad quam pertinet adiutis tantummodo
per baptiſmus. Vnde cum illi non ſit bap-
tizati extra Eccleſiam, ſeu foris exiſtant,
quod conſtat ex textu in cap. gaudemus
de diuort. & in cap. multi 3. quæſt. 1. atque
copioſè oſtendunt. Card. Bellarm. tom. 3.
lib. 3. controu. general. cap. 3. & Ricciolus
de perſonis extra Eccleſiæ gremium exi-
ſtentibus lib. 2. cap. 1. ergo &c.

447 Nihilominus, proſus certum eſt, quod
ex vi communis iuris canonici ſolius in
multis caſibus, quos exprimit Eymericus
3. par. dicit. quæſt. 46. poſſint Inquiſitores
contra Iudeos, Saracenos, & alios infide-
les procedere, eoſque condignè punire,
ita traſiderunt præter Eymericum aucto-
rem antiquum citatum, locutus, Reper-
torium Inquiſitor. Comenſis in lucerna in
Inquiſitor. Vterque in verb. Iudeus De-
ciat. in ſuis traſ. crim. lib. 3. cap. 4. num. 2.
Rojas de hæreſis par. 1. num. 552. & Far-
nac. 2. par. Fragn. verb. Iudeus num. 657.
quibus adhærent Carena 3. par. tit. 14. §.
4. num. 14. & alijs communiter.

Nec

448 Nec opponitur testimonium D. Pauli adductum; cum debeat intelligi de pœna excommunicationis, & de aliis pœnis spiritibus, ut illud interpretantur sacri expostores, precipue uollet Cornelius à lapide in dict. loco vers. 12. Nequeunt enim ab inquisitoribus puniri iudei, & infideles huius pœnis spiritualibus; bene tamen temporalibus, & corporeis. Vtrumque expresse, & bene docent per verum Rojas de heret. par. 1. nu. 363. Azueud. ad Regias Hispaniæ consil. lib. 8. rit. 1. leg. 1. num. 20. Carena dict. §. 4. nu. 14. & alij.

449 Reiciuntur itaque merito pauci, qui contrarium tenuerunt: audi rejectionem ab eodem Carena dict. §. 4. nu. 15. sequentibus verbis. Ex quibus, inquit, patet perperam loquutos Simanch. de cath. Instit. tit. 35. de iudeis num. 11. & Socin. sen. cons. 119. nu. 8. vol. 4. ubi concludunt Inquisitores non posse procedere contra iudæum, qui aduersus Christianos dixerat (sa vobis sede, e sede de par. 1) & Anchar. in cons. 15. ubi consuluit, quod iudæa secularis deber iudæum punire, qui proiecit immunditias super Crucem, quæ in iustitiis deferebatur ira illi.

450 Equidem mirum valde, quod dicti auctores, alioquin cauti, & eruditi, sic tenuerint, contra certam doctrinam, olim de eisdem à Gregorio Papa XI. ut refert Eymeri loc. cit. nempe per ipsum Eymericum, tunc fide Inquisitorem circa annum Domini 1371. ac per Episcopum simul, & non per iudicem laicum, qui illi prætendebat, debere puniri quandam iudæum, qui reperiatur conuictus, & confessus, quod demones inuocasset sacrificia obrulisset, ac responsa expectasset. Ergo in alijs similiter casibus, si delinquant iudei, aut alij infideles contra fidem, vel in ijs, quæ sunt nobis, & illis communia, vel in ijs, quæ sunt propria Religionis Christianæ à D.D. Inquisitoribus sunt puniendi.

451 Verum, cum dict. decisio Gregorij XI. fuerit pro casu particulari, expediens erat ad tollendam omnem difficultatem, & rationem dubitandi, ut prodiret alia pro quibuscunque Vniuersalis, sicuti prodiret, peculiari Dei providentia anno incarnationis dominicæ 1381. Kalend. Iunii, per Constitutionem Gregorij Papæ XIII. incip. Aliqua iudeorum improbitas, ubi declarantur plura delicta particularia, propter quæ Inquisitores contra iudeos, & infideles quosvis procedere possunt; non Expressimus hic, cum iam lib. 5. ubi fuit nobis sermo de aburatione dictis iudæis, & infidelibus infligenda, vel secus, fuerint satis expressa: solum accipe clausulas, per quas in his constitutionibus potestas procedendi ipsi Inquisitoribus tribuitur, sic.

452 Illi vero, inquit, nullis beneficiis mansueti, aliquid de suo prestino scelere remittentes Dominum Nostrum Iesum Christum in calo triumphantem adhuc in

synagoga suis, & vbique persequuntur. Chilli quoque; membris insensibilium non desinunt in Religionem Christianam horrenda facinora quotidie magis audere. Quibus nos noster pietatis nostra furit, oluarur, aut à fœdis maucipijs Chillis, christianorumque nomini impune illudatur, obuiare volentes, statimur, ac etiam declaramus, Inquisitores haretice prauitatis liberè procedere posse in omnibus causis, & casibus, qui sequuntur. ita ibi.

453 Deinde nullum dubium, quod pœna dict. iudeis & infidelibus delinquentibus contra fidem, nolitur, sicut arbitrarie iuxta maiorem, aut minorem grauiter criminum. ita Pegna 2. par. direct. comment. 69. Azor. tom. 1. lib. 8. cap. 23. quest. 12. vers. & subiungitur, Farinac de hær. qu. 178. nu. 146. & Sousa lib. 1. Aphor. cap. 37. nu. 29. Atque specificant in ijs pœnis, nempe in priuatione communicationis cum Christianis impenitentiis, in penia carcerum, verbum, & remigandi etiam in perpetuum.

454 Addunt irem alij præter citatos auctores nempe Repert. Inquisitor. verb. iudæus, §. sed circa prædicta, Zanich. de hareticis cap. 36. num. 4. ibi Campegius, & Caltrus Pæulus tom. 1. tract. 4. disp. 8. punt. 16. §. 6. un. 1. Quod possit extendi arbitrium usque ad penam mortis per traditionem brachio seculari, quoties delictum est adeo graue à iudice, aut infideli commissum, ut huiusmodi penam mereatur. 455 rur. Semper tamen debet esse tale arbitrium regulatum ratione, & iure, præsertim dispositione Constitutionis Gregorianæ Antiqua iudeorum improbitas. Unde non erit abs re illam eius parrem hic exprimere, quæ agit de omnibus dictis pœnis infligendis sic §. 12.

456 In quibus, inquit, casibus vniuersis, & singulis omnes prædictæ prauitatis Inquisitores omnium Regnorum, Prouinciarum ciuitatum, dominiorum, & locorum vniuersi orbis christiani iudices in suis quique locis perpetuo delegamus, ut super his contra iudeos, atque infideles quoscumque, simul, vel separatim prout in causis fidei, iuxta sacrorum canonum formam, nec non officij Inquisitionis huiusmodi constitutiones, diligenter inquireant, & procedant.

457 Et quos in aliquo, vel aliquibus horum flagitiorum excessibus culpabiles reperiunt, in eos pro culpe modo ac etiam pro criminum numero, vel multiplicatione, aut consuetudine delinquendi, flagra, remigia, etiam perpetua, rerum quoque publicationes exilia aliqua atrociora decernant, & alias de eis exempla edant, quæ sceleratos illos deterreant ab huiusmodi flagitijs in posterum admittendis. ita ibi vide plura apud multos paragraphos declarantem egregie Constitutionem Gregorianam.

458 Ultimo loco attingendum illud, quod sine

sine dubio huc spectat, nempe cū magnam perniciem Ecclesiæ Catholicæ, eiusque membris Christi fidelibus perisidi iudei perpetuo conati sunt inferre suis perniciosissimis libris, aut codicibus Thalmudicis, ac Cabalisticis, atque aliis nefariis, Cumque diuetsi olim summi Pontifices, vt Clem. IV. Honor. IV. Ioann. XXII. & Gregor. XIII. huic malo remedio adhibuerint illos strictissime prohibendo, nouissime ad eundem finem Clem. VIII. anno 1599. Prid. Kal. Martij Constitutionem edidit incip. Cum Hebreorum malicia, iniuncta illorum strictiori prohibitione sub grauioribus penis, quod tibi clarius innotescet relata hic ad verbum ea parte, quæ hoc continet.

- 459 *Præcipientes, inquit, tam ipsi iudeis quam quibuscunque Typographis Bibliopolis, seu mercatoribus, & aliis quibuscunque Christi fidelibus etiam cuiuscunque; status, gradus, ordinis, vel conditionis existentibus, sub pœna amissionis librorum & publicationis omnium bonorum fisco, eius Principis in cuius distinctione libri repositi fuerint applicandorum, ac alijs etiam grauioribus, & corporis afflictionis arbitrio, dircelani, ac etiam Inquisitoris, si inibi*
 460 *fuerit flarnendis, ac moderandis. Nec non quoad Christianos, etiam Excommunicationis maioris late sententia vnumquaque contrasactentem ex ipso incurrendæ, ne huiusmodi libros, & alia scripta superius prohibita, vt præsertur retinere, habere, legere, edere typis excudere, imprimere, describere, vel exemplare ad vehere, emere, scendere, donare, commutare, aut alias, quomodolibet distrahere, vel alienare. ita §. 6. & additur §. 7.*

- 461 *Nè ue quisquam, inquit, etiam sub prædictis, & alijs penis contra fautores apostatarum à fide, & hæreticorum à Sacri Canon. & constitutionibus Apostolicis inflatis, ipsi Hebreis, pro habendis, scribendis, seu imprimendis huiusmodi libris, vel vndeque afferendis, seu transfuehendis, aut pro eorumdem legendorum licentia de cætero impetranda, opem consilium auxilium, vel suotem prestare, aut impendere quouomodo audeat. hoc, ibi, quibus iam Regulam terminamus.*

*Quibus penis multandi sortilegi, pactum cum dæmone, quouomodo habentes?
 Quid si ex sortilegio mors sequatur?*

REGVLA CCCCCV.

- 462 *T* Ametū de iure antiquo sortilegia simplicia haud heretica nullo modo ad iurisdictionem, & punitionem Inquisitorum spectarent; nunc tamen spe-

stant, attentis Bullis Pontificum recentioribus: & taliter sortilegi penis per eas
 463 statutis multantur. Facientes vero sortilegia hæresim sapientia ex pacto cum dæmone expresso, vel tacito, maxime si res sacræ in eis adiungantur, penæ graues vt trirerium, suffragationis, exilij, simul pecuniariæ &c. pro qualitate deinquen-
 464 tis insiguntur. Si in sortilegio, item hostia consecrata immisceatur pro prima, vice sic sanctissimo abutens, vel quouis alio modo, curæ seculari traditur; pœna
 465 capitis plectendus. Vitio similiter supplicio perimendus, qui ex pacto expresso cum Dæmone facit maleficium ad occisionem alicuius: secus effecta non secuto. Secus etiam de mandante, vel consulente, qui alijs penis multandi.

- 466 *C* Opiosissima præ cæteris omnibus materijs Tribunalis Fidei, est ista de Astrologia iudiciali, diuinatoriibus, sortilegis, maleficis, magis, & quoquo alio nomine appellatis, vt vidimus lib. 1. cap. 14. per 14. Regulas, & lib. 4. ac 5. pro insigenda eis tortura, & assignando aburationis gradu, non pauca tradidimus. Superest aliquid de penis contra ipsos addere, quod discutere, vsque ad præsentem locum distulimus, post explicatas penas Iudeis, & alijs infidelibus iniungendas in casibus ad Sanctum Officium spectantibus; cum omnes penè nationes tum fidelium, tum infidelium hac pessima arte diuinatoria, astrologia iudiciali, magis dæmoniæ, & sortilegiariz insinuantur.

- 467 *Supponitur autem certum, quod talis ars execrabilis cooperatione Dæmonis exerceatur. Vnde vt facilius, & clarius, quæ huc spectant, discutiantur, attingenda aliqua obiter ex iam traditis, aut etiam omisis, alibi circa potestatem ipsius Dæmonis in inferiora sublimitaria, circa pactum hominis cum eodem, &c. ex Martino del Rio, Leon. Less. & ex alijs citandis.*
 468 *Possumt itaque Dæmones excitare tempestates, grandines, tonitrua, ventos, terremotos, eiusque diuersimodè, nocumentum inferre. Constat ex lib. Job cap. 1. Item possunt ex vno in alium agrum segetes transplantare. Ita Martin. del Rius disquis. magic. lib. 2. quæst. 17. & Lessius de iustit. & iure lib. 1. cap. 44. dub. 3. no. 14.*

- 469 *Dein possunt corpora hominum, & animalium breuissimo tempore de vna ad aliam regionem longinquam transferre; & in locum, vel monasterium vndeque clausum ad finem peccandi, vel ad alium intromittere. Nam quamuis transportatio sagarum ad Conuentus nocturnos, aliquando imaginariè tantum fiat. & vt plurimum verè, & realiter illuc à*
 Dm.

Dæmone transportantur, ita Sanchez lib. 2. in Decalogum cap. 40. num. 6. Lessibid. & del Rius, quest. 26.

470 Dæmones etiam possunt transformare corpora hominum, & animalium, non mutata intrinseca forma, sed alia ex vaporibus extrinsecas circumposita. Tradunt idem Less. num. 18. Del Rius, quest. 18. & Binsfeld. de confess. magar. & fagar. conclus. 3. ubi copiose de transformatione Nabucodonosor Regis, ut habetur 4. Danielis.

471 Possunt item morbos immittere, qui nulla arte medica valeant curari; atque & contra morbos omnes curare, qui naturaliter sanari queunt, sic idem Less. dict. dub. 3. num. 19. & 20. ac Binsfeld. ibidem. conclus. 7. & 8.

472 Rursus possunt actum matrimoniale impedire, vel resistendo coeuntes ab actu illo, adhibitis virtutibus rerum occultis, vel impediendo missionem spirituum ad membrum in quo est virtus motiva, ut non erigatur ad copulam, sed languescat. Idem Binsfeld. ubi supra conclus. 6. & lucerna Inquisitor. in tract. de strigijs num. 4.

473 Actum præterea venereum exercere, valent dæmones cum viris, si exhibeant se suevebos, & cum mulieribus, si istis incubent, & ex hoc actu possunt generari proles de late semine alicuius, viri in vas mulieris dum huic dæmon copulatur. Atque in tali casu verus pater prolis non est dæmon, sed dictus vir a quo ille semen desupsit ita Delrius loc. cit. quest. 15. & Petrus Thyreus de apparitionibus lib. 1. cap. 10. num. 2.

474 Vide præcipue apud Delrium dict. qu. 15. & seqq. qualiter dæmon possit facere, ut gigantes nascantur, & e contra pigmeis etiam ut bestia loquantur, patet exemplo serpentis loquentis cum Eva, Genes. 3.

475 Et multa alia, quæ nimis longum esset, exprimere, & multo longius hæc ac prædicta exemplis exornare, sicut sapius exornant auctores citati nobis sufficiat victimo loco adducere illud Job. 41. Non est super terram potestas, quæ comparatur ei.

476 Nihilominus certum est, quod nequeat dæmon naturæ ordinem, aut universi leges mutare, neque miracula vera facere, ut suscitare mortuos, tribuere visum ceco nato, & similia, cum ad hæc requiratur potentia infinita. Unde si effectus, qui expectatur a dæmone potentiam eius superet censendus est præstigiatus, ita Delrius lib. 2. quest. 6. & 7. & alij.

477 Quamvis autem circa animam corpori constantiam possit dæmon omnia illa, quæ ex corporis dispositione, & imaginatione pendunt, ut amentiam inferre, ad amorem, odium, libidinem, &c. excitare, neque tamen liberum arbitrium cogere, nec futura dependentia a libero arbitrio præ-

478 scire, Neque animis separatis quid quam damni inferre, exceptis damnatis, quibus potest irrogare supplicia non ad libitum, sed iuxta sententiam condemnatoriam divinx iustitiæ. Itaque non potest illas ab inferis excitare, & vivis representare idem Delrius quest. 6. & 6. Less. de iustitiis, & iure lib. 2. cap. 44. dub. 3. nu. 13. & alij.

479 Sequitur de pacto fortilegi cum dæmone dicendum, duplex communiter assignatur, Expressus n. & tacitus; illud adest, quando fortilegius expressis verbis cum dæmone pacifetur, vel quando aliquis sciens, quod dæmon per signum particolare occulta docere solet, illud, ut ea doceatur, usurpat, ita Sanchez lib. 2. in decalog. cap. 38. num. 3. & seq. Quamquam hoc secundo modo vult Delrius lib. 2. disquis. magic. quest. 4 non Expressum, sed tacitum pactum adesse, & ei probabiliter ad hæreo.

480 Tacitum autem, seu implicitum pactum precipue reperitur, cum quis superstitionis signis vitetur, ad quorum usum dæmon vigore pacti expressi habet cum primo insitiente aliquo id manifestat, aut operatur, ita Delrius loc. cit. & alij communiter.

481 ter. Atque hinc bene deducunt Cantic. 2. quest. 95. art. 3. veritas evidentiam huius Simanch de cath. Inlicit. 63. num. 13. & Sanchez ubi supra. quod possit repetiri pactum tacitum cum dæmone etiam si fortilegius non intendat opem eius implorare. Nam eum signa illa a fortilego adhibita ex sola secreta hominis ope effectum spectarum efficiant, eo ipso quod quis eis vitetur, tacite dæmonis opem velle videtur.

482 Sortilegiorum item duplex est genus, sub altero continentur sortilegia simplicia non sapientia heresim, & sunt inter superstitiones; sub altero verò sortilegia qualificata, aut heretici calia, seu sapientia aliquo modo heresim, qualia sunt, quæ fiunt, cum aliquo dicto, vel facto hereticali, ut cum abusu sacramentorum, vel sacramentalium nempe olei Sancti, Candelæ benedictæ, Agnus Dei, etc. Aut si in eo immisceantur aliquæ orationes, vel scripturæ sacre verba, ut Psalmus, Patet nobis, &c. Tradunt Pegna 2. par. direc. comment. 67. Farinac. de heresi, quest. 181. num. 2. & seqq. & delrius disquis. magic. lib. 5. sect. 15. de plura de utroque genere sortilegiorum apud Catenam 2. par. tit. 12. a §. 4. usque ad 13.

483 Ex utriusque antiqui cap. ex rnarum, extra de sortilegiis. & cap. Accusatus de hereticis in 6. §. sane cum, non spectat ad inquisitores papie diuinares, vel sortilegos, quando sortilegia sunt simplicia, quia id ipsis prohibetur in dict. §. ibi. de diuinationibus, aut sortilegijs (nisi heresim facerent manifeste intrinsece se non debeat, nec punire talia excommunitos, sed eos relinquere suis iudicijs puniendos quod qualiter intelligendum, bene explicat valde de mora, in opus. de incant. sec. 3. cap. 6. nu.

nu. 10. quo eum nos lib. 2. cap. 14. Regula 124. vers. superest vittima.

- 484 Verum de iure nouo Alexand. VI. per constit. incip. cum acceperimus, & per aliam eiusdem Pontificis incip. Dudum de anno 1523. adductus à Pegna in fine directi, & citatus à Farin. de heresi quest. 182. §. 4. possunt Inquisitores de quibusvis fortilegijs etiam simplicibus, seu non sapientibus heresim manifestam cognoscere, & fortilegos, ac diuinatores, meros non hereticos iudicare, ipsosque punire. In quibus Bullis multi particulares casus in communi exprimuntur; sed multo plures in nouissima Bulla Sixti V. incip. Cali, & ter-
- 485 rz. Quam confirmauit, & extendit Urbanus Papa VIII. Constitut. incip. Inscrutabilis, circa fortilegia fabricata ab astrologis iudiciarij, [qui de statu Religionis Christianæ, vel Sedis Apostolicæ, seu vitæ Romani Pontificis, aut eius consanguineorum iudicia facere, necnon eos, qui illos desuper consulere præsumpserint. Quæ constitutiones, vt sonant amplectendæ, nec vltius interpretationis locus vquam apparet.
- 486 Sed quid iam de penis, primò contrahientes fortilegia simplicia, seu non hereticalia? cum Sousa lib. 1. Aphorism cap. 48. num. 15. citante Sanchez lib. 2. in decalog. cap. 38. num. 34. ita resolutus Diana par. 4. traç. 7. resolut. 17. Astrologus, inquit, iudiciarius de futuris contingentibus à libera hominum voluntate pendentibus aliquid euenturum affirmans, etiam si id non certo affirmare afferat ab Inquisitoribus puniri potest canonicis penis, ac etiam alijs secundum eorum arbitrium, ex Constit. Sixti V. hæc ille, & bene ad hærens Bullæ Sixtinæ, cuius verba hoc contentum expedit hic apponere.
- 487 Ex §. 3. ibi. Inquisitores hereticæ prauitatis vbique gentium deputati, etiam si in plerisque ex his casibus antea non procedebant, aut procedere non valebant, diligentius inquirant, & procedant, atque in eos seuerius canonicis penis, & alijs eorum arbitrio animaduertant. hæc ibi.
- 488 Atque ex §. 4. vbi prohibentur libri, ex scripta astrologia iudiciarij, ibi, Et nihilominus eadem auctoritate statuimus, & mandamus, vt contra scienter legentes, aut retinentes libros, & scripta huiusmodi, seu in quibus talia continentur, similiter iidem Inquisitores liberè, & licitè procedant, ac procedere & penis condignis punire, & coercere possint hæc ibi.
- 489 Quod autem dictum Inquisitorum arbitrium præter priuationem beneficiorum, dignitatum &c. possit extendi ad penam vitæ supplicij expresse disponitur bis citat. constitut. Urbani VIII. ibi §. 3. Nedom excommunicationis maioris lætæ sententiæ, sed etiam vt l. 1. de Maiestatis reis victimi supplicij, ac confiscationis omnium bonorum, &c. ibi §. 4. Ita quod personæ Ecclesiastica, praua illarum degradatione,

cutiæ seculari tradantur puniendæ talis verò dispositio qualiter &c. de quibus sit intelligenda, alijs me doctores legitime decidendum relinquo.

- 496 Quoad penas fortilegia qualificata, seu manifeste heresim sapientia facientibus intelligendas, sic decidit Pegna 2. par. directi comment. 67. sed amplius, inquit, coerceri possunt anathemate, dignitatum (suspensione, verberibus, exilio carcere Monasterij, alijsque supplicijs spectata personarum qualitate. cap. illud 26. q. 3. cap. admoncant, 26. q. 7. tradit Simanc. de cath.
- 491 instit. tit. 21. num. 23. Addit Panhormic. in cap. de fort. vltra penas iuris fortilegos infami indutos mitra in publico produci, aut scali alligatos cum vituperatione propè Ecclesiæ fores confitti, & à diacepsi pelli. 26. q. 5. ita ille, & bene.
- 492 Sed melius Genouen in praxi Archiepiscop. cap. 68. num. 2. ex Roman. Inquisitionis stylo docet, quod vt plurimum ignobiles laici fortilegi talia facientes condemnantur ad tiremes, quod tradi Diana directi traç. 7. resolut. 10. vbi ait videndum esse circa hoc Scottiam in Bull. Pontif. optimo. §. 8. Theorem. 158. Delri. disquis. magic. lib. 3. sect. 16. & Souf. lib. 1. Aphorism. cap. 58. d.
- 493 num. 10. vsque ad 17. Vbi adducit plura exempla fortilegiorum, vtriusque generis simplicium, & qualificatorum, maximè quando in istis immiscetur res sacræ, quia tunc manifestius sapient heresim, ac propterea facientibus ipsa grauiores pene iniungi debent.
- 494 Sub finem, verò num. 16. directi. cap. 38. subiungit optimò idem Souf. his panis verbus, Imò & curiæ seculari traduntur, quod verum est iuxta adducta à nobis. supra ex constitutione citat. Urbani Papæ VIII. & tunc præcipue locum habet quando in fortilegio adhibetur hostia consecrata: Ob hunc enim sanctissimū abusum sicuti ob quemcumque alium, vt si dicta hostia in partibus pudendis apponatur pedibus conculcetur, &c. taliter abtenti pena mortis etiam pro primo lapsu, merito infligitur. Patet ex decreto Pauli Papæ IV. edito de anno 1559. Februarij 7. cuius tenor ita se habet.
- 495 Sanctissimus D. N. Paulus Papa IV. in Congregatione sancti Officij commisit, quod omnes, qui audirent confessiones non existentes in sacris, & celebrantes Missas, non existentes etiam in sacris, & abusi sunt Sacratissimo Altaris Sacramento, tradi debeant brachio seculari. ita ibi: & assert Diana in fine 4. par. sol. mihi 497. eiusque meminit Sanctarellus de heresi cap. 4. dubio vnic. num. 5. ex loco pro eum relato,
- 496 Fuit tandem aliqualis controuersia inter Doctores casu quo ex fortilegio. seu Maleficio prouenit homicidium alicui; si ne maleficus ab inquisitor curiæ seculari relaxandus, vt pena mortis affigitur? Affi-

firmâter respondet Delrins disquis. magic. lib. 5. sc. 2. 16. vers. Si mors scui videtur adherere Carena dict. tit. 12. §. 31. num. 257.

497 Et consonat insciuiti l. Cornel. de Sici-
rijs, quia plus est hominem veneno, seu
maleficio, quam ferro negare l. 1. C. de ma-
lef. & Math. Ita Iodocin præst. tit. de bo-
mic. per fortilegia cap. 73. & Farinac. par. 1.
quest. 10. num. 102. ubi cum illo ait casu,
iusto fortilegium esse comburendum, addit-
que per frequentia verba.

498 Et idem quando in fortilegijs, seu per
fortilegia naturalium in viris, ac mulieribus
generandi vim fortilegijs impedit, aut
efficit, ne mulier concipere possit, aut gra-
uida parere, ant lac nutricis deficiat, aut
alia similia maleficia in corpore per cibû
& potum, aut extra corpus conficit: is in-
quam fortilegijs, vt homicidia teneat, Cap.
& si quis, & ibi scriben. extra de homic. l. si
quis aliquid §. abortione, & ibi docet ff.
de pœnis hæc ille, quæ admittenda appa-
rent præsertim attento iure ciuili.

499 Verum idem Farinac. dict. quest. 20.
concl. 12. n. 105. post Menoch. lib. 1. cent. 4.
casu 338. cum quibus, Diana dict. tract. 7.
Regula 10. citans Soufam magis adhirendo
iuri canonico antiquo neganter respo-
dente, nempe quemconque fortilegium,
etiam hæreticum formalem, siue seculari-
rem, siue Ecclesiasticum, si confiteatur
per fortilegia fecisse homicidium, & pœni-
teat, ac paratus sit corripi, non posse ab
Inquisitoribus tradi curiæ seculari, sed
debere eum admitti ad reconciliationem,
sicut admittuntur alij hæretici, dum non
sunt relapsi.

500 Media tamen incedimus via ex vi iu-
ris noui, seu nouissimæ Constitutionis Gre-
gorij Papæ XV. editæ 20. Martij 1623. incip.
Omnipotens Dei, secundum quam tætes
conditiones concurrere debent, vt forti-
legus faciens homicidiû curiæ seculari tra-
datur prima, vt procedat pactum eius ex-
pressum cum dæmone, apollatando à fi-
de. secunda vt homicidium ex fortilegio,
& non alionde fiat. Tertia vt de viroque
constet, & non tantum sint indicia: Si ali-
qua ex eis defuit fortilegius homicida non
pœna mortis, sed alijs pœnis multandus
circa quas conditiones, vt cum Doctõri-
bus præcipue cum Carena dict. tit. 12. §. 31.
& seqq. nonnulla dubia discutimus, ex-
pedit tenorem ipsius constitutionis addu-
cere: sic habet.

501 Qua propter, inquit, vt tam exitiosa
scelera à Christi fidelibus arceantur, gra-
uioribus pœnis vindicanda duximus. Mo-
tu itaque proprio, & ex certa scientia, ac
matura deliberatione nostrâ, deque Apo-
stolica potestate plenitudine tenore præ-
sentium decernimus, præcipimus, & man-
damus, vt confitto, quod aliquis pactum
cum diabolo fecerit, & à fide apollatando,
maleficijs sine fortilegijs vnam, seu plures
personas, ita læserit, vt ex maleficio, vel

fortilegio mors secuta sit, etiam pro pri-
mo lapsu, curiæ seculari tradatur, de-
bitis pœnis puniendus, ita ibi.

502 Occurrit itaque primò discutiendum
dubium, si post factum fortilegium alicui,
adiuncta sit ei febris maligna mortisque sub-
lequuta, an ista tribui debeat fortilegio
ad effectum tradendi fortilegium b. achio
seculari? Placeat mihi resolutio Carenae
dict. §. 31. num. 257. nempe si iudicio me-
dicorum innosceat febrem non ex fortile-
gio, sed aliunde prouenisse ipsi febri, vt
causa proximiori mortem esse tribuendâ,
& consequenter fortilegium non esse vti-
mo supplicio afficiendum, ostenditur ex
textu in l. Huic scriptura, & si seruus ff. ad
503 leg. Aquilam. Vbi deciditur, quòd cum
seruus fuisset legaliter vulneratus, & po-
t. vultus superuenisset naufragium, non po-
tuerit agi de occiso contra vulneratentem,
quia seruus præsumitur mortuus ex naufragio
vri ex causa proximiori.

504 Desumit confirmationem prædictæ re-
solutionis idem Carena sequentibus v. r-
bis. Confirmantur, inquit, prædicta ex
duabus pulcherrimis Rota decis. 220. &
239. inter decisiones Eminentiſſimi Car-
din. Causal. contracta fuerat Societas, im-
per periculo vitæ cuiusdam foemine, ex-
cepto casu partus, mulier hæc vixt prægnans
decide in quinto mense correpta fuit febri
maligna cum morbillis, & die 14. quæ cri-
tica est fecit abortum cum effusione ma-
gna sanguinis, & post septem horas mortua
est. Decidit ibi Rota, quod mulier cen-
satur obijſſe ex abortu vti ex causa proxi-

505 miori. Et quamuis, inquit, Rot. ibi n. 4.
potuerit febris esse causa abortus, cum vt
dicit Zachias in suis quest. Medico legalis
tit. 4. q. 4. l. 1. febribus acuta solcat partum in-
terimere, vel corrumpere, attamen ait
Rot. de hoc non est curandum, quia febris
est causa æquivoca. Igitur idem conclu-
dendum erit in casu nostro, quod scilicet
mors intelligitur causata à febre acuta, &
maligna, cum ex ea, vt plurimum solcat
mors subsiqui, non ex maleficio, quod fe-
bris causam fuisse non probatur, & illius
causa esse non potest, nisi æquivoca habeu-
nus ille, & rectè quidem.

506 Circa tertiam conditionem, expressam
in Bulla Gregoriana per particulam con-
stituto, quòd debeat prius consistare de
duabus alijs conditionibus, dubitatur, an
sufficiat ad infligendam pœnâ vltimi sup-
plicij fortilego iuxrà dispositionem dicte
Bullæ, si per sola indicia indubitata inno-
tescat, ipsum habere pactum cum Dæmo-
ne, & mortem maleficiati ex fortilegio
fuisse securam? Ex coincidir cum dubio v-
niuersali pro alijs casibus, possit nequis ex
inditijs tantum indubitatis ad capitalem,
aut ordinariam pœnam damnari,

507 Pro legitima resolutione præmittendû
primo, quòd illa dicantur indubitata indi-
cia, quibus moueatur animus iudicis. imo.
vio-

- violenter ad credendum a reo tale delictum fuisse commissum. Ita cum Cantera ex alijs ab eo relatis in qn. tit. de probation. cap. 2. qn. tit. 6. num. 1. & Carena 508 dict. tit. 12. §. 3. num. 260. Secundo premittendum, ex delictis alia esse occulta, ex natura sua, & difficili probationis, quales est fortilegium, de quo agimus; alia vero non occulta, & facili probationis. Ita idem Carena num. 261.
- 509 His sic premittis, communis est, & verior resolutio, quod in delictis non occultis, & facili probationis a nullo Iudice possit reus condemnari ad penam mortis vel aliam ordinariam corporis astrictam ex solis presumptionibus, seu iudicijs indubitat. Docent ut certum Angel. in l. 2. de furtis. Anan. consil. 59. col. 2. Castren. Consil. 299. num. 3. par. 1. & precipue Innocent. in cap. quia verisimile, de presumptionibus, ubi ait, quod quando quis condemnatur ex presumptionibus in criminalibus non habeat locum pena ordinaria delicti, maxime si hoc non si occultum, & facile possit plene probari.
- 510 Quando vero sumus in delictis atrocibus ex se occultis, ac difficili probationis cuiusmodi censetur dict. fortilegium, seu maleficium, tunc distinguendum de Iudicibus, aut inferioribus, aut supremis (qualis est Sacra Congreg. sancti Officii Urbis) Atque ab illis posse reos ex solis iudicijs indubitatis affici pena mortis, vel alia ordinaria corporali ob dictum crimen maleficij, aut haresis, &c. certum est; ostenditque multis exemplis Carena dict. §. 3. num. 263. sic fuisse condemnatos reos per Iudices supremos, nempe per Senatam Pedemontanam, per sacrum Concilium Regni Neapolitani, per Senatam Dolanensem, per magna Curiam Regni Siciliae, per Senatam Mediolanensem, per Regiam audientiam Regni Aragonensis, per nostrum Senatam Valentinum, &c. vide ipsam Carenam exprimentem casus particulares cum circumstantiis.
- 511 At probabilis, & verius censetur non posse vltim reum ex solis iudicijs indubitatis, sine plena probatione delicti a iudicibus inferioribus damnari ad penam ordinariam mortis naturalis, & consequenter, nec posse maleficium a particularibus inquisitoribus virtute dictae Constitutionis Gregorij XV. in casu proposito, pena vltimi supplicij per brachium seculare muldari; sed tunc esse illum torquendum vel pena extraordinariam etiam corporali afficiendum, ita ex mente Innocentij in dict. cap. quia verisimile. Aug. Anan. & aliorum, qui negatiuam partem vniuersaliter tenent, tradit bene Carena ibidem num. 264. Nec mirum quod id particularibus inquisitoribus denegetur, cum etiam quando adest plena probatio delicti nunquam soleant ipsi aliquem condemnare ad penam mortis naturalis, nisi de consensu, seu approbatione nprami Tribunalis, ut iam a iudicimus, quanto magis quando tantum adsunt indicia indubitata.
- 512 Quamquam non omittam apponere, hic doctrinam, quam cum Cantera, & Simancha citandis, vel fundatam in iure canonico assertit Diana resolutionum Moralium par. 4. tract. Resolut. 116. per frequentia verba.
- 513 Sed his, inquit, obstantibus in casu x. resis conerarium dicendum est. Vnde Didacus Cantera in qq. crimin. cap. 1. de probation. per testes qu. 1. num. 60. sic asserit. In crimine haresis probato facto, ex quo resultat indubitatum indicium, bene datur pena ordinaria delicti v. g. aliquis latet aliquam ceremoniam iedorum, cum sit ex eorum genere, & idem si faceret aliquam ceremoniam Mahometanum, cum sit de genere Maurorum, certe ex isto facto cum ille sit ex illo genere, resultat presumptio indubitata, vel indicium, indubitatum, quod fuit propter observationem, illius legis, vel scilicet, & sic si est negatiuus peritax, datur pena ordinaria haresis.
- 514 perextum in cap. Ad abolendam de hereticis. Ita Cantera & in his terminis loquitur Simancha in Cathol. insit. tit. 49. n. 3. Vnde huc menti teneant DD. inquisitores quia quotidiana erunt, vt obseruat Cantera loc. cit. qui etiam videndus est in qn. 6. ubi supra num. 2. huc ille, quia vt probabilis, & scitu digna admitto.
- 515 Quid item si ex fortilegio non mors, sed aliud graue damnum personis; vel rebus proueniat? qualiter tunc fortileges puniendus stando in terminis Constitutionis Gregorij XV. claram decisionem ab ipsa audiamus; sic persequitur:
- 516 Qui vero, inquit, similiter apostatando, pactum cum diabolo, vt praefertur fecerit, & maleficium, seu fortilegium commiserit ex quo licet mors secuta non sit, in infamiam, diuortia, impotentiam gerendi siue animalibus, frugibus, vel alijs fructibus damnum notabile prouenerit. Mors claudi siue perpetuis carceribus in sancto inquisitionis officio ubi illud existit fabricandis, mancipari debeat: ita ibi.
- 517 Circa depositionem autem dictae constitutionis occurrit graue dubium, an intelligenda fortilegio pena per eam statuta, si post factum re ipsa fortilegium, seu maleficium ex aliquo accidente effectus eius non fuit secutus? Diffunditur valde in hoc Carena dict. tit. 12. §. 3. 4. extendens ad plures casus diuersorum criminum, & sub duplici distinctione, de delictis atrocibus, vel non atrocibus, & de casibus quando peruentum est in patrandum crimine ad adum iam proximum, vel ad adum tantum remotum, cum Cantera citat cap. 7. de homicidio n. 26. Farinac. qq. crimin. 12. q. 4. Gutierrez. pract. qn. lib. 3. qn. 7. & cum alijs multa egregie resoluit, quae non sunt nostri

noſtri Inſtituti, & ideo apud eum videnda Leſtori relinquo.

9 At quoad caſum præſentem abſolutè ſine vlla diſtinctione aſſerendum non contrahi penam ſtatutam per Gregorianam Conſtitutionem à Sortilegio, niſi ſecutus fuerit effectus ſortilegij, ſeu maleficii, ita Carena diſt. §. 34. num. 290. & 291. Oſtendit inde, quia ipſa conſtitutio requirit per modum conditionis, quod mors fuerit ſecuta ex ſortilegio, ut patet ex illis verbis eiſdem, ita læſerit, ut ex maleficio, vel ſortilegio mors ſequuta fuerit. Ergo ut diſpoſitio Bullæ habeat locum, debet præſentari conditio in forma ſpecifica: quod bene notat Barboſa Inſi. diſt. 183. numer. 9. etique conſorme traditis à Menoch. caſu 360. num. 9. ubi ait, quod ſtatuto puniente delictum, non puniatur conatus ſolus ad illud poſſa talis ſtatuti.

10 Nihilominus ex mente eiſdem Menoch. num. 110. & ſeq. ac Carenæ ibidem, num. 292. atque ex certa doctrina, in huiſmodi caſu, quando ex ſortilegio factum non ſequitur effectus à ſortilegio inſectus, tunc poſſa extraordinaria non ita graui multari debet.

11 Dubitatur tandem an mandans, vel conſulens ſortilegium fieri comprehendatur ſub conſtitutione Gregorij XV. Ad deciſionem huius caſus, & ſimilium conducit doctrina Bart. in l. Sed ſi vnaus, §. ſeruus, numer. 2. ff. de Inſur. & in l. aut qui dicitur. §. ſin. numer. 3. ff. quod vi, aut clam. quam approbant communiter Doctores, præcipue Clarus in praxi crimin. §. ſin. quæſt. 89. verſic. ſed quero. & cum multis relatis Farinac. de conſultoribus, & mandatoribus, quæſt. 133. par. 3. num. 97 ſub hac diſtinctione.

12 Nimirum, aut in lege, ſeu ſtatuto eſt ſermo in rem, ut ſi aſſerit ſortilegium eale homicidium hoc modo commiſſum, ſurtum cum his circumſtantijs factum, & ſimilia, puniatur mortis poſſa, earceris, exilij, &c. tunc ſecundum Barth. & eius ſequaces, ſub lege, ſeu ſtatuto comprehenditur etiam mandans. cum hic, & mandatus ſint correlatiui, & ab utroque vnicum committatur delictum, ut ex Maſtrillo per eum citato aſſert Carena diſt. cit. 12. §. 33. num. 266.

13 Aut item in lege, ſeu ſtatuto eſt ſermo in perſonam, ut ſi dicitur ibi, quicumque ſortilegium commiſerit, homicidium patrauerit, ſurtum ſecerit, &c. poſſa capitali mulſetur, tunc ex mente Barthol. & reliquorum mandans, vel conſulens, nequaquam mulſtandus poſſa legis, ſeu ſtatuti. Nam ut bene ait Farinac. loc. citat. num. 97. & 100. mandans, vel conſulens non dicitur committere delictum verè, ſed interpretatiuè. Hanc autem Barth. diſtinctionem

iam Tribunalia deduxerant ad praxim, uti deduxit Aragonenſe, ut teſtatur Portulas pat. 4. verb. Mandatum, num. 11. & noſtrum Melitenſe, ut audio.

14 Quare circa caſum præſentem, cum Gregorij XV. Conſtitutio loquatur non in rem, ſed in perſonam, ut patet ibi. Conſtituto, quod aliquis pactum cum Diabolo ſecerit, & à fide apoſtata, maleficijs, ſue ſortilegij vnus, ſeu plures perſonas, ita læſerit, & infra, pactum cum Diabolo ſecerit, & maleficium, ſeu ſortilegium commiſerit, nulum dubium, quod iuxta dictam Barthol. doctrinam, mandans, & conſulens ſub conſtitutione Gregorij XV. non comprehendantur, quia iſti verè non dicuntur facere ſortilegia, vel pacta cum Dæmone, ſed tantum ſiſtere, & interpretariuè; ergo &c.

15 Poſſet deſumi confirmatio huius noſtræ deciſionis ex alio caſu à ſimili, quia committens homicidium proditorium, non gaudet immunitate Eccleſiaſtica, patet ex cap. Inter alia, de immunitate Eccleſiaſtica, & ex Bulla peculiari Gregorij XIV. incip. Cum alias verum cum tam in illo capitulo, quam in iſta Bulla ſermo ſit in perſonam, ibi. Qui proximum ſuum proditoriè occiderit, bene ſequitur ex tradita doctrina Barthol. quod mandans, & conſulens fieri tale homicidium non priuatur immunitate Eccleſiaſtica. ita, inter alios defendunt præcipue Sanchez tom. 2. opus. lib. 6. cap. 1. dub. 9. numer. 3. & Carena diſt. tit. 12. §. 33. num. 269. ergo pari modo in caſu præſenti.

16 Nihilominus mandantes, & conſulentes taliter ſortilegia, ſeu maleficia facere alijs poſſis, prout de iure, ordinarijs, ut eremum, ſuſtigationis, exilij, pecuniarijs, &c. pro qualitate perſonarum maxime ſequuto effectus puniri debent, ita, ibidem Carena num. 271. cum Torreblanca de magia lib. 3. cap. 3. Diana part. 4. tractat. 7. reſolut. 10. & Souſa lib. 1. Aphoriſm. cap. 58. per totum. præſertim num. 24. & ſeqn. Atque his præſens Regula terminatur.

Quid de poenis, ac poenitijs plurium caſuum Sanctæ Inquiſitionis in Bullis Pontificijs, aut alibi expreſſorum?

REGULA CCCCVI.

17 Vilibet obloquenti de DD. Inquiſitionibus, aut de Tribunalibus Sanctæ Inquiſitionis, ſi fuerit perſona vilis, ſuſtigationis, ſi verò perſona honeſta, præter Correptionem, ac rem, poſſa pecu-

- 528 cuniarum infligi potest. Frangentes item carceres Sancti Officii, & inde fugientes, non poenis hereticorum, sed alijs arbitrarijs ob fractionem, & fugam ab Inquisitore re plectendi. Dein superioribus Religioforum procedentibus contra Regulares subditos suos in causis heresis, priuatio vocis actus, & passus, officiorum, &c. ac poenae illarum contra fautores hereticorum iniungenda. Simili-
- 530 ter etiam & fautores hereticorum, quandoque tractandi, varijsque poenis afficiendi, quandoque fecus, qui arma, equos, &c. ad terras infidelium, & hereticorum, transulerunt; Denique qualiter rei puniri debeant in multis casibus Sancti Officii proponendis in Decursu Regulae praesenti expendetur.

- 531 **D**uctis Regulis poterant adduci, & explicari. Sed isti per plures indicati, & indicandi. Ad Sanctum Officium spectantes, sed breuitati studens conuenientius duxi omnes sub vna Regula comprehendere, sequens in hoc vestigia Carerae, qui comprehendit eos sub vincto titulo nempe 17. part. 2. et Castris Italae sub eodem puncto 16. disput. 8. trac. 4. Maior tamen claritatis gratia per varios §. §. diuidemus.

§. I.

- 532 **E**GIMVS iam supra de punitione reorum, qui Inquisitorem, aut quemuis Ministrum Sancti Officii iniurijs realibus afficiunt, iuxta dispositionem Bullae Pij V. incipit. Si de protegendis. Nunc addenda pauca de punitione afficientium eosdem iniurijs verbalibus. Nul- lum est dubium, quod possit Inquisitor procedere contra obloquentes de se, et de suo Tribunali, seu de suis Ministris, eosque condigne punire. Ita Zanchinus de heret. cap. 31. et ibi Campegius, Simanca de Cathol. iustit. tit. 34. num. 18. Farinac. de heresi quæst. 182. numer. 79 et Carena dicta tit. 7. §. 8.

- 533 Punicio condigna ob talem oblo- cutionem, vt iudicat ipse Carena dict. §. 8. num. 27. est illa, nempe si obloquens sit persona honesta, quod condemnatur ad petendam veniam D. Inquisitori, aut ad correptionem acrem in plena Congrega- tione. vel coram multis, simul cum poe- na pecuniaria. Si vero sit persona vilis ad subigationem adiuncta etiam ei alio quando poena pecuniaria, vt in exemplo illius Iudei, qui teste eodem Carena, ob libellum famosum factum contra D. Inquisitorem, et Tribunal Sancti Offi-

cij, de voto Congregationis Cremonen- sis ad subigationem, et ad poenam pecuniariam merito fuit condemnatus.

- 535 Dictam autem doctrinam, quod ius- titie puniat Inquisitor obloquentes de se, vel de suo Tribunali; sequenti §. 9. idem Carena num. 18. confirmat multis exem- plis supremorum Iudicum, quidem si- ne dubio possunt; non vero Iudices in- feriores, sed his recurrendum ad illos pro vindicta, et multis offendit Don. Thom. Carleual. in tract. de foro com- petenti, lib. 1. tit. 1. disput. 2. quæst. 7. sect. 1. numer. 785. et est secundum textum in Authentic. de defens. Ciuitatum, coll. 3. tit. 2. Nou. 15. cap. 5. ibi. Si vera eg- rint aliquid iniuriosum circa defenso- nes, officiales, tunc Prouinciarum Prae- sides vicissim, et castigare officiales pos- sunt.

- 536 Sed hoc, vt ipsemet Carleual. ibi- dem num. 798. bene ait, non habet lo- cum, quando iniuria fuit illata Iudici pro Tribunali sedenti cum magna au- thoritate. Quod adhuc firmat Carena loc. cit. num. 33. esse scilicet intelligendum de Officialibus tantum Regis Maiori- bus, licet non supremis, seu in qui- busuis Officialibus inferioribus Feudata- rij cuiuscunque; cum isti vix vilius con- siderationis solent esse. Ampliationem tamen quoad Inquisitores, et Iudices laicos supremos subiungit Carena n. 34. sequentibus verbis.

- 537 Bene verum est, inquit, quod tam Inquisitor, quam Iudices laici supremi, cum iniuria est ipsis facta notorie, puta in actu publico fidei, vel in loco, vbi pro Tribunali laici Iudices sedent, tunc potest iniuriatus puniri etiam sine pro- cessu, et sententia in scriptis lata, cum solo decreto oretenus lato; Carleual. vbi supra num. 799. qui addit se ita vidisse se- pius praticari in Tribunalibus supremis Hispaniarum, et ibi multos D. D. allegat, quibus addo Ego Hieronym. Portales in dicto verb. Iniuria num. 39. et seqq. huc bene ille.

§. II.

- 538 **M**IRVM sanè, quod aliqui Viri docti, vt Zanchinus de hereti- cis cap. 10. num. 4. ibi Campegius eius ad- ditionator, litt. B. & Mascardus de probat. tom. 2. conclus. 820. tam facile in- hanc sententiam inclinauerint, absque firmo fundamento, nempe carceratum quemuis ob praesumptionem heresis, si frangat carcerem, & fugiat, pro conui- cto esse habendum, & tanquam hereti- cum damnandum ad poenam ordina- tiam.

529 Oppositum tamen, ut certum docent Simanc. in annot. ad tract. Zanchini cap. 8. & de Carol. inlit. tit. 16. num. 23. Pegna 3. parte, direct. comment. 35. Soula lib. 2. Aphor. cap. 26. num. 37. Diana 4. par. tract. 7. resolut. 15. & alij communiter. Ostenditur, inde, quia tunc praesumendum est, quod reus fugerit ob metum tormentorum, aut faisorum restium, vel ob tardium carceris, & non quia haberet errorem in mente.

540 Propter dictam verò fingam infligenda est reo fugituo aliqua poena; quanam? Soula dict. cap. 26. num. 32. tantum in communi ait esse Inquisitori arbitriam. At Pegna loc. cit. specificat, & aliqua doctrinaliter. ac bene adducit sequentibus verbis.

541 Qui dum custodiretur pro heresi, & carceribus effugit, consuetudine potius, quam lege aliqua receptum est, praesertim in Hispania, ut si honestior sit is, qui fugit, ut si Nobilis, Doctor, Religiosus, aut alias honorabilis cuius custodiatur arctius, & durius puniatur; quod si vilis sit, publice verberibus flagellandus, & causa heresis in suo statu permanens tractatur; quamquam, & alijs poenis arbitrarijs puniri possunt. In quo mitius est cum illis agendum, qui custodis negligentia evaserunt. hae Pegna, cui adherent Paramus lib. 3. quest. 4. num. 81. & Sesse, tom. 4. dec. 471. num. 6.

542 Tandem aduertendum cum cit. Pegna & Rojatnum. 187. quod quamvis carceratus cum pro heresi praesumptione. Si fugiat e carceribus, ut diximus, non sit habendus pro confesso, neque pro conuicto; insurgit tamen ex tali fuga indicium, contra eum, non solum ad torturam, teste Soula allegato; sed etiam ut ex illo, & ex alijs indicijs, si non inueniatur, aut non praesentet, possit legitimè citari ad comparandum, quod si intra terminum 30. dierum, aut plurium, assignatum non compareat, deueniri potest ad eandem poenam ordinariam contra eum. etiam cum statui ipsius combustionem. ut alibi iam traditum. legendi circa hoc Sesse ubi supra num. 8. & Diana part. 4. tract. 7. Resolut. 15. Nec, aliud hic addendum.

§. III.

543 **S**EQVITVR casus de poenis contra Superiores Religionum, qui de causis heresis, aut spectantibus ad Sanctum Officium cognoscunt, & iudicant. Nam quamvis antiquitus id possent ipsi soli per privilegia 2. Summis Pontificibus illis concessa; postea Pius Papa IV. anno 1562. die 1. Aprilis, constitutionem edidit, incip. Pastoris eterni, relatum per Pegnam in fine directorij, qua cognitio, & iudicium talium causarum committitur Inquisito-

ribus fidei; reuocatis dict. 2. privilegijs, excepto casu praeventiois, in quo poterant adhuc superiores Religionum procedere. Quod si praeter hunc casum in alijs de dictis causis cognoscere tentarent, in illa constitutione (ipsam attente legi) eis nulla poena iniungebatur; puniendi tamen arbitrio erant.

544 Post longum verò tempus nempe anno 1606 Kal. Septemb. prodijt in lucem alia constitutio Pauli Papae V. incip. Romanus Pontifex ea, per quam sub gravibus poenis iniungit Superioribus Religionum, ne in posterum villo modo audeant se intromittere in iudicandis causis fidei suorum subditorum, etiam in casu praeventiois, sed eas omnes totaliter remittant fidei Inquisitoribus, cum scripturis

545 causarum pendendum. Praecipit item, sub eisdem poenis ne dicti Superiores audeant, vel praesumant impedire quemcumque subditum volentem adire Inquisitorem ad denunciandum aliquem religiosum haeticum, aut suspectum de heresi, &c. poenas autem ipsius Bullae verbis accipere.

546 Quod si, inquit, Generalis, alique praedicti praesentibus litteris non paruerint, eos omnes priuationis, quarumcumque Dignitatum, seu Praelaturarum, vel Officiorum suorum Ordinum, ac vocis aeternae, & passivae, perpetuaeque inhabilitatis ad eandem: necnon contra fautores haeticorum, & impedidores officij statutas, & inflictas poenas, aliasque censuras ecclesiasticas, etiam excommunicationis maioris latae sententiae, a qua non nisi a nobis, vel a Romano Pontifice pro tempore existente, praeter quam in mortis articulo absolutionis beneficium valeant obtinere, eo ipso incurrisse. Ita ibi §. 6.

547 Ad incurtendas autem dictas poenas requiritur in transgrediente praecceptum Bullae, audacia, & praesumptio, ut patet ex verbis illius. Quoquomodo id impedire, vel retardare audeant, vel praesumant. Nam verbum praesumant, denotat temeritatem, secundum Bald consil. 426. num. 5. volum. 4. Menochius cons. 763. numer.

548 10. & alios. Vnde bene notant Bonac. de censuris in specie, disput. 2. quaestio. 9. pnn. 7. & Carena dict. tit. 17. §. 10. numer. 35. mitius esse puniendum illum superiorem, qui ignoranter eum aliqua tamen culpa (sufficiente ad contrahendum excommunicationem, deliquisse contra dictam constitutionem teperit, quare curandum est ei de absolutione obtinenda, cum sit reclusus.

§. IV.

549 **Q**VID item de punitione illorum, qui arma, equos, &c. ad terras in-

Li. a. fide.

fideliū, & hereticorum deferunt? Si præsumatur, quod id faciant animo adiuuandi infideles, & hereticos ad inferendum bellum Christianis, in detrimentum fidei, & Religionis Catholice, nullum dubium, in tali casu possint, ac debeant Inquisitores pro circumstantijs delicti, & qualitate reorum contra eos procedere, tanquam lautores, & defensores hereticorum, &c. ipsis secundum gradum presumptionis, torturam, abiurationem, & penas à iure statutas infligendo. ita opinamè Diana tract. 7. Regul. 19. vers. Non desinam tamen.

550 Contra illos verò, qui transferunt arma equos, &c. in crandis, & negociandi causa, adhuc in Hispanica Inquisitione proceditur, vt dicit ibidem Diana, vers. Aduersus supradictos, cum Canera in qq. crimin. cap. 1. de heret. num. 68. vbi ait, Inquisitores possunt cognoscere, & procedere contra deportantes arma, & cibaria prohibita Sarracenis. Cum Bobadilla in polit. tom. 4. lib. 2. cap. 17. num. 69. testante ibi. Que en los Reynos de Aragon procede el danto Officio dela Inquisición contra los tales. Et eum Castro Palao tom. 1. tractat. 4. disp. 8. pññc. 17. §. 10.

551 Qui specificat, quoad penas, quod olim hoc delictum committentes abiurarent de leui, & modo non fit in usu. Si verò viles personæ fuerint, subitus cadantur sine minus mulctentur exilio, & pecunia, in ea quantitate, quæ equi, arma, &c. valebant, & insuper omnia illa confiscantur, quod si iam translata fuerint, pena pecuniaria duplicatur.

552 Declarat magis, & exemplificat idem Castro Palao loc. cit. sequentibus verbis. Et scio, inquit, quandam Religiosum ob hoc crimen ex consilio supremi Senatus condemnatum fuisse in sexcentis scutis, & in annua in suo Conuentu reclusionem, & suspensionem, interim ab officio; quam condemnationem adimpleuit, & pecuniam ex reddito sibi obuenturo duobus annis soluit. Ita illa, quem ibi videas.

553 Quocunque tamen modo, seu ex quauis causa deferantur ad terras infidelium, vel hereticorum, arma, equi, cibaria vestita, &c. nequeunt deferentes liberari ab excommunicatione ipso facto lata, & seruata in Bulla Cœnæ, vt patet ex clausula 7. quam bene explicat Bonacina loco cit. ad quem recurrendum.

§. V.

554 **P**ERMITTITVR infidelibus, & hereticis mercaturæ causa ad terras Catholicorum venire, sub pacto, quod in his, quæ ad fidem, & Religionem pertinent, non molestantur, nisi dato scandalo. Atque circa hoc fuit facta

concordia inter Regem Hispaniæ, & Regem Angliæ, approbataque à Summo Pontifice. Tunc verò tales infideles, & heretici dicuntur prebere scandalum, quoad effectum, de quo agitur, quod possint puniri ab Inquisitoribus, quando tribuunt Catholicis occasionem ruinæ, aut suadent eis transitum ad suam sectam, ita Soufa lib. 1. Aphorism. cap. 31. numer. 1. & 15, ac nos alibi diximus.

556 Verum infideles, & heretici ad terras Christianorum taliter venientes, si dent scandalum, non ob infidelitatem, aut heresim, sed ratione scandali puniri possunt ab Inquisitoribus pena arbitraria proportionata delicti, & qualitate delinquentis. ita ibidem Soufa num. 6. & sequens.

557 Debet tamen prius constare plenè de scandalo dato. Nam qualicunque iurisdictionem tribuens debet procedere plena probatio. Tradunt vt certum Castill. de eis. Regni Siciliæ 156 num. 5. resolut. 2. Soufa vbi supra num. 8. pro casu præsentis, & Carena dict. tit. 17. §. 6. num. 10. & sequentibus.

558 E contra verò Regulares, si absque licentia superioris Ordinis ad partes ultra marinas proficiantur, ibique commorantes, detrahant Sanctæ Romanæ Ecclesiæ constitutionibus, & aliis multa à fide deuia in suis sermonibus, & occultis colloquutionibus euomere insanis ausibus non vereantur, sunt de heresi vehementer suspecti, vt deiecit à Ioanne XXII. in Extrauag. Ad nostrum sub titulo, de Regularibus, assert Pegna, part. 1. direct. comment. 81. versicul. in extrauaganti, & Carena §. 7. numer. 26. Qui nihil attingit de excommunicatione lata contra dict. regulares in ea extrauagante, sed remittit Lectorem ad viderendum Bonacina de Clausura quæst. 2. punct. 4.

559 At nos, qui tam penas spirituales, quam temporales, & corporales contra reos Sancti Officii discutimus, non possumus non aliquid circa eam proferte cum eodem Bonacina, qui diuersa excitat dubia, præcipue circa licentiam: primò an requiratur expressa, & in scriptis? Resoluit bene affirmante, alioquin contrahitur excommunicatione. patet ex text. ibi, absque superioris Ordinis sui licentia sibi per ipsius litteras patentes concessa.

560 Secundò dubitat, an hæc licentia possit concedi, quibusuis Religiosis subditis superiori ordinis? Resoluit etiam bene negante, quia id expressè prohibetur in dict. extrauagan. ibi: Superioribus ipsis nihilominus iniungentes, ne quibusuis sui Ordinis fratribus, diu dumtaxat litteratis, prouidis, & expertis, huiusmodi licentiam impetiri præsumant. Triplex, itaque conditio requiritur, vt alicui

aliqui Religioso talis licentia valde concedatur, nempe scientia, prudentia, & expertentia sit præditus. Quod si una
561 ex tribus defuit, tam superior licentiam sic invalide concedens, quam subditiens ea utens afficiatur excommunicatione ipso facto; nisi forte id bona fide, aut ex ignorantia faciat; nam textus utitur verbis præsumant, quod supponit aduerentiam, ita ex mente aliorum Bonacina ibidem.

562 Ommissis autem reliquis, apud ipsum videndis, solum notum, quod dicta excommunicatione, sit Papæ reservata. habetur expressè in ipsa extraneante, Ad nostrum ibi. Nos enim quoscunque præsumentes contrarium, quousimodo, excommunicationis subiacere sententiam volumus ipso facto, à qua nullus ab alio, quàm à Romano Pontifice possit (nisi duntaxat in mortis articulo) abolitionis beneficium obtinere.

563 Præter dictam tandem excommunicationem contra tales Religiosos sine licentia ultra mare proficiscentes, tanquam de hæresi vehementer suspectos, ut traditurum, possunt Inquisitores procedere, eosque poena extraordinaria, ut reclusionis in Monasterio punire; quod si post legitimam citationem non comparuerint, ad sententiam condemnatoriam, ut contra hæreticos deuenire, etiam combussæ eorum statua, sicuti diximus paulo ante ex omnium mente de fugientibus à carcere Sancti Officij.

§. VI.

564 Quid circa disputantes de fide in ea, si finire prohibito, possunt ne ab Inquisitoribus puniri? Approbo responsum affirmatiuum cum Michaelo Zannardo in direct. Theol. par. 2. cap. 6. quæst. 31. Umberto locato in praxi Inquisitor. verb. disputare, num. 2. Farinae de hæresi quæst. 78 num. 117. & cum Diana 4. part. 56 tract. 8. Resol. 56. Qui Auditores non exprimunt, quam poena sint puniendi, sed intelligitur arbitraria, pro gravitate delicti, & qualitate delinquentium, ultra excommunicationem, que habetur in iure, cap. Quicumque 5. Inhibemus de hæret. in 6. accipe verba textus.

565 Inhibemus quoque, inquit, ne cuiquam laicæ personæ liceat publice, vel privatim de fide catholica disputare. Qui verò contraxerit, excommunicationis laqueo innodetur, ita ibi, & intelligitur etiam de laico docto, Glof. verb. innodetur, dicitur hinc inde: an hæc excommunicatione sit laici ipso facto, an potius ferenda? & bene resoluit pro hac secunda parte, uti benigniori, & magis fundata cum Archidiacono, & Joann. Andrea per eam

citatis; idem tenent alij, quos refert, & sequitur Sandiarellus tract. de hæresi cap. 8. dub. 2. num. 7.

566 Notant autem optime diversi vir docti, ut idem Sandiarellus, Albertinus de agnoscend. quæst. 13. num. 12. Pegna par. 10. comment. 25. Becanus tom. 3. tract. de fide cap. 15. quæst. 7. numer. 6. Suarez de fide, disput. 20. sect. 1. num. 11. Turrianus in 2. 2. D. Thomæ tract. de fide, quæst. 10. art. 7. disput. 50. quod in aliquo casu magnæ necessitatis, vel utilitatis, non solum sit licitum laico litterato, sed etiam obligatorium disputare de fide, nempe si in aliquo loco adesset aliquis hæreticus, qui fideles peruerteret, & non reperiretur ibi Ecclesiastici docti, qui se illi opponerent, ad id teneretur laicus litteratus; non verò clericus ignarus, qui ex vi iuris naturalis à similibus disputationibus abstinere debet: sed de his iam nos alibi.

§. VII.

567 EXPLICANDA breviter ponitio violentantium Bullas Pontificias Clement. VIII. incip. Cum sicut de xxvj. Julij anni 1596. editam, & confirmatam, atque ampliatam per aliam Gregor. xv. incip. Romani Pontificis, ann. 1622. die 2. Julij: Quamnam promoveantur in istis Bullis iam alibi à nobis complete explicata, sunt cum Carena 2. par. tit. 17. §. 6. Unde ne actum agamus, obiter tantum aliquam attingo ipsius Bullæ verbis omisissis non necessarijs.

568 Ordinamus, ut de cætero nullus Italicus audeat habitare, vel domicilium tenere in ciuitate, siue loco, ubi aliqua Ecclesia cum Parochia, seu Sacerdote catholico non existat, in qua libere, & sine omni periculo publice celebrari, & audiri possint Sacrosanctæ Missæ, & alia diuina officia, & conciones, ac sacramenta ecclesiastica ministrari, mortuorum corpora sepeliri, & cætera fieri iuxta ritum S.

569 R. E. Ut quæ iidem Itali abstineant à matrimonij cum hæreticis mulieribus, & ab hæreticorum sepulcris, filios suos de sacro fonte leuari per hæreticos non permittant, nec ipsi vicissim hæreticorum filios, nisi per catholicum Sacerdotem catholicæ more baptizentur, leuare permittant. Medicorum, quoque hæreticorum opera, necessitate cessante, non vtantur, hæc ibi, & alia ibidem iniuncta.

570 Quoad punitionem sic habetur in Bulla Clementina. Quod si quis, inquit, propriæ salutis immemor, contra præmissa, facere præsumperit, possit aduersus eum per locorum ordinarios, & Inquisitores hæreticæ prauitatis, ut de hæresi suspectum procedi, hæc ibi, & intelligitur processio, vsque ad condemnationem, & punitionem, ipsius poena delicto condigna

- arbitrio Inquisitorum, &c.
- 572 Extenditur autem prohibitio in Bulla Gregoriana sic: Insuper, ne villas hereticus in locis Italiæ, & Insularum adiacentium, neque etiam sub commercij, & mercimonijs, aut alio quouis prætextu domicilium contrahere, seu domum apertam, habere propriam, vel conductam, aut gratia concessam, seu habitare, aut morari possit, earumdem tenore præsentium prohibemus, ac respectuivè statuimus, & ordinamus. hæc ibi.
- 573 Atque subiungitur statim de punitione in hunc modum. Contra prohibitionis autem, inquit, ac statuto, & ordinationi nostris huiusmodi non parentes, seu contrariantes cuiusvis status, gradus, ordinis, dignitatis, tam Ecclesiasticæ, quam secularis existentes, iuxta formam iuris procedatur, & puniantur. Et simili modo eos, qui hereticos prædictos receptaverint, eisque quoquomodo contra præsentium litterarum senorem, favorem, opem, seu auxilium præbuerint, uti fautores, & receptatores hereticorum puniri &c. debere, &c. autoritate, & tenore prædictis decernimus, & declaramus.
- 574 Quod ait poni debere, intelligitur per ordinarios locorum, & Inquisitores hereticæ pravitatis, ut exprimit Carena loc. cit. breviter dicens. Tandemque contrasistentes, tanquam de hæresi suspectos puniri, ab Inquisitoribus, & ordinariis mandatis, nempe Clemens VIII. & Gregor. XV.

S. V. III.

575 **T**RADITIS iam alibi per Nos circa distinctionem, quoad Imagines, nondum à Sede Apostolica canonizatorum, vel Beatificatorum cum radijs splendoribus, laurocolis proponendas, vel tabellas, & luminaria ad eorum sepulchra apponenda, & cum atreitationibus desuper præponendis recipienda, & asseruanda, siue eorum miracula in imponendis libris enarranda, quæ omnia ex vi decretorum Pontificalium prohibita sunt, addendum nunc aliquid circa penas violantes talia decreta ab Inquisitoribus infligendas.

576 De his Carena dict. tit. 17. §. 12. nu. 37. solum in communis ait. Quoniam graviter ab Inquisitoribus puniendi sunt, qui inconsulto Romano Pontifice, publicè defunctos nondum canonizatos, vel beatificatos venerari audent, &c. Post traditam doctrinam, decem conclusionibus huc spectantem, addit; cum violantes dict. decret. fiant suspecti, quod malè sentiant de potestate Summi Pontificis, ut testatur Zanchinus de hæresi, cap. 23. nu. 8. de hac ab Inquisitoribus interrogari debent; Atque hinc iustificatio Inquisitorum, circa istos reos manifesta apparet,

& quod possint eos punire: sed non exprimit in particulari Carena, quibus nam. penis? Nec de hoc quidquam curandum, eom expressas habemus in decret. Pontif. accipe eius propria verba.

577 Ve autem, inquit, præmissa diligentius observentur Vniuersis, & singulis ordinatis, quàm hereticæ pravitatis Inquisitoribus districte præcipit, ut in sua quisque Diocesi, vel Provincia sedulo perquirat, nè sine approbationibus prædictis imagines cum memoratis signis exponantur, aut miracula, revelationes, ac beneficia prædicta publicentur, aliaue contra superius disposita fiant.

578 Transgressores verò, Regulares fuerint, privationis suorum officiorum ac vocis activæ, & passivæ, necnon, & suspensionis à divinis; si verò clerici seculares, privationis pariter suorum officiorum, suspensionis à divinis, & ab administratione sacramentorum, Exequutioneque suorum Ordinum respectivè, aliisque arbitrio prædictorum ordinariarum, seu Inquisitorum pro modo culpe insignendis penis

579 plectendo. Qui autem libros impresserint, aut imagines pixerint, sculperint seu quoquomodo assinxerint, vel formaverint, ceterique artifices circa præmissa qualitercunque delinquentes, prædicta omnia amittant, & insuper pecuniariis, aliisque etiam corporalibus penis, iuxta criminis gravitatem eorumdem ordinariarum, seu Inquisitorum arbitrio afficiantur hæc ibi nec quidquam addendum occurrat.

S. IX.

580 **D**EBITATVR, qualiter puniendus, qui se fingit ministrum Sancti officij, sub duplici distinctione hinc dubio satisfiet. prima est secundum doctrinam Alex. in addit ad Bart. in l. eos, §. qui se pro milite, & ad leg. cornelian. de falsi, nempe vel aliquis se esse ministrum Sancti Officij fingit solum verbotenus, ut æstimetur ab alijs, aut ex alio fine; & in hoc casu, cum tale fictionis delictum meram infamiam contineat, puniri debet pænâ extraordinariam Inquisitoris arbitrio. ita bene Carena dict. tit. 17. §. 13. num. 53. citans se ipsum sub titulo de sortilegijs.

581 Vel item quis fingit se ministrum Sanctæ Inquisitionis, & fecit aliquos actus spectantes ad solocius veros ministros, atque in hoc casu sic fingens puniri debet pænâ falsi, de qua iam alibi dictum. Ostendit recte ibidem Carena ex traditis per Menoch de arbit. iudic. centur. 4. casu 318. nu. 31. & seq. Azaved. ad reg. Hispania constitutiones, tom. 1. lib. 2. tit. 21. l. 9. in princip. & per alios, quos refert Ximenes in concord. totius iuris ad dictum §. qui se pro milite.

Sub

§. X.

- 581 Sub alia verò bimembri etiam distinctione procedit melius Caelus Palatus tract. 4. disp. 2. punct. 16. §. 7. num. 4. contra singentem se esse ministrum sanctae Inquisitionis, vel usurpantem sibi munus eius aliquod, vt Notarii, Fiscalis, aut alioris ministri, nempe Inquisitoris, vt v-
- 583 surpauit ille Sahabedita. Si vera est historia, de qua Lendou. Paramus lib. 3. de orig. Sancti Officii, tit. cap. 15. & noa in Proleg. nostri operis, quamquam eam vt falsam vari auctores praesertim Iustiani reijciunt. Supponit, vt certum Palatus quod taliter fingens, seu usurpans debeat ab Inquisitoribus puniri eo quod Sanctae Inquisitionis iurisdictionem offendit; qualiter verò puniendus ius distinctione sequentibus verbis declarat.
- 584 Sed qua, inquit, pena puniatur, non constat. Examinanda enim est diligenter causa usurpationis, nam si officium usurpauit, vt se ab aliquo periculo in quod fuit coniectus, liberaret, nec alicui nocuit, leuiter est puniendus, reprehensione aliqua verbali secretò in tribunalis facta, & pena aliqua pecuniaria, vel exilio per aliquos annos, sic colligitur ex ijs, quae tradit Menochius de arbitr. lib. 2. casu 306. §. nu. 4.
- 585 Vbi probat falsitatem & quae nemini nocuit, nec nocere potest, non pena salu, sed aliqua extraordinaria puniri ita in primo membro Caelus, & prosequitur sic r
- 586 At si officium Inquisitionis usurpauit, vt aliquos terreret, & concureret, vel pecunias extorqueret, vel alia pena praestaret, in actu publico est producendus, ibique legenda eius sententia, vt aliquoties vldi, sententia autem solet esse pecuniaria satisfactionis, & terremis pro qualitate delicti sic docuit Simanchas cathol. instit. tit. 46. col. viz & in Enchirid. cap. vlt. n. 75. & probat autoritate Iulii Clari lib. 3. recept. sentent. tit. ad leg. Cornelianam, testamentariam, qui ita scriptum reliquit.
- 587 Qui insignibus altioris ordinis videntur, militiamue constringunt, quo quem terrent, vel concutiant, humiliores capite puniuntur, honestiores in Insulam deportantur huc ibi Caelus Palatus.
- 588 Potest confirmari traditum in primo membro, excitato dubio, an sit casus Inquisitionis, si quis fingens se ministrum Sancti officii, acclamaret, & diceret circumstantibus, Adguro al Sancto Officio. Adguro al Sancto Officio, ad capiendum reum legitimum & carceribus peculiaris monasterii. seu donus religiosae Saluo equidem meliori iudicio, crederem eum, qui taliter fingeret, & acclamaret (vt reuera aliquando contigit me fere presente) si denunciaretur Inquisitoribus vti videtur certe denunciandus, ab ipsis esse vocandus, & saltem acriter corripiendus.

- 589 QUID de punitione Iudicis Laici in causis haereticis, seu San. Si Officii se ingerentis? Quamuis olim de iure ciuili potuerint Indices saeculares de crimine haereticis cognoscere, vt constat ex Authent. de Sanctissimis Episcopis. §. si verò crimen, & l. 1. §. finali, C. de Summa Trinitate; hoc tamen illis fuit prohibitum iure canonico sub pena excommunicationis ipso facto. Habetur expressè in capite Vt inquisitionis officium, §. prohibemus; de 590 haereticis in 6. vbi sic dicitur. Prohibemus quoque districtius Porcellatibus, Dominis temporalibus, Rectoribus, eorumque officialibus supradictis, ne ipsi de hoc crimine, cum merè sit Ecclesiasticum, quoquomodo cognoscant, vel iudicent. De excommunicatione post alia circa finem sic. Si quis verò, &c. Excommunicationis se nouerit incurre petensum; quā si per anuū animo sustinuerit pertinaciter ex tunc velut haereticus condemnatur.
- 591 Notat autem bene Glossa ibi. verb. percussum dictam excommunicationem, non esse Papae reseruatum, posseque per Episcopum absolui, imò per quemuis habentem facultatē absoluedi a censuris si violas prohibitionē a pertinacia resisterit. Proinde merito Bonac. disp. 2. de censuris in specie quaestio. 10. punct. 8. hanc excommunicationem dicti cap. Vt inquisitionis officium, inq̄r non reseruatas ponit, nec de hoc vllus dubitat.
- 592 Verum successu temporis strictius agi coepit contra tales indices laicos in causis haereticis se ingerentes, insista eis alia excommunicatione latae sententiae, Summi Pontifici reseruata per Bullam Iulij III. Incipit a diuersis, edita anno 1550. 15. Kal. Aprilis relatā a Pegna in fine direct sic ibi.
- 593 Qui, inquit, monitis his nostris non obtemperauerint, quia scienter in praedictis consilium, auxilium, aut fauorem dederint, nouerint se non solum per sacras dictorum Praedecessorum nostrorum constitutiones, verum etiam per hanc nostram sanctionem, siue sententiam, & declarationem perpetuo duraturam, (quam auctoritate Omnipotentis Dei ac Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, ac nostra, in ipsos non obtemperantes, quacunque illi surgeant dignitate in his scriptis proferimus) communione fidelium, & omnium Ecclesiasticorum Sacramentorum participatione priuatos, ac maledictionis, ac excommunicationis aeternae vinculo ligatos anathematique, & maioris excommunicationis muncrone percussos, itaut nemo vquam in praemissis delinquens, nisi a nobis, & successoribus nostris canonicè intrantibus, &c. praeterquam in mortis discrimine, absolui possit, huc ibi seruenda.

Sed

594 Sed magis scienda, & non leuiter pensanda quæ sequitur, attendant nunc DD. Episcopi, & Inquisitores: Quibus etiam inquit, censuris ipsos Diocesanos Episcopos, & Inquisitores subiacere volumus; Si laicos secum quomodocunque de ipso crimine cognoscere, aut iudicare permiserint ita ibi.

595 Solet autem strictè interpretari textus tam dict. cap. Vt inquisitionis officium, quæ Bullæ Iulij III. licet à diuersis, ita ut contrahant excommunicationem Iudices laici si se ingerant in causis sancti Officii non solum principaliter, sed etiam incidenter. Vt bene notauit Glossa ibi in verbo quoquomodo, & tradunt Paris. lib. 4. consil. 2. n. 107 Farinac. de hæresi quæst. 186. num. 153. Sanchetarell. tract. de hæresi cap. 40. dub. 4. nu. 22 & alij communiter: hisque satisfactum.

§. XI.

596 **V**IDENDVM sequitur nam, & qualiter puniendi, qui proutur verbis sacre scripturæ ad iocum, & res turpes videtur expresse decisum à sacro Concilio Tridentino sess. 4. in decreto de editione, & vsu sacrorum librorum in fine; accipe aliquæ eius verba.

597 Post hæc, inquit, temeritatem illam reprimere volens, quæ ad profana quæque conuertuntur, & torquentur verba & sententiarum sacre Scripturæ ad scurrilia scilicet, fabulosa vana, adulationes detractiones substitutiones impias, & diabolicas incantationes, diuinationes, sortes, libellos etiam famulos mandat, & præcipit ad tollendam huiusmodi irreuerentiam, & contemptum ne de cætero quisquam quomodolibet verba Scripturæ sacre ad hæc, & similia audeat vsurpare, vt omnes huius generis homines temeratores, & violatores verbi Dei, iuris, & arbitrij pœnis per Episcopos coercantur, ita ibi.

598 Nihilominus certa, & communis est sententia, quod ab Inquisitoribus quoque poni possint, qui verba sacre scripturæ ad vana, & iocosa, & alia expressa à Tridentino applicant, libelloscque famulos componunt. Ita Pægna 3. par. direct. comment. 17. litt. B. vers. Postremo, Salzedo, ad Diaz cap. 13. vers. sed locus iste Sanchetarellus de hæresi tract. 3. de blasphem. cap. 8. dnb. 2. nu. 3. & Carena 2. par. tit. 7. §. 6. in fine num. 36. & tit. 17. §. 18. num. 61.

599 Sed quibus pœnis manifestandi, adeo scelerati homines, verbis sacre scripturæ abutentes? Ex vltimis verbis Sacri Concilij Tridentini propositis, manifestè apparet pœnas contra eos debere esse arbitraras, iure tamen regulatas; nec magis certam in communi quidquam dici potest. In particulari vero qualiter quisque in hac materia delinquens sit puniendus, poteris secundam partem eligere ex peculiari ex-

plo, quod cum locat. post Iudiciale inquisitionum in casibus Romæ decisi, casu 1. fol. 417. refert Farina dict. num. 62. de quodam professo cuiusdam approbatæ Religionis, quod iste commiserit delictum, res turpes, & scandalosas Hymno, iam Luis Orto Siderere, immiscendo; ac propterea de Ordine supermi Tribunalis sancti Officii Verbis, fuerit fustigatus in Palacio Sanctæ Inquisitionis, voce actiua, & passiva per decennium priuatus cum ieiunio per triennium singulis sextis ferijs, &c.

§. XII.

600 **P**ETES, aa, & à quo, ac qualiter sit puniendus, qui dum maneret carceratus in sancto officio ipsum occidit, aut vulnere in illo occidere tentauit Supponendum ex certa, & communi doctrina, quam asserunt præcipue Prosper Farinac. cum multis relatis de homicidio, qu. 123. per totam, & Balb. Gomez lib. 1. de potestate hominis in se ipsum cap. 1. & §. quod cum nemo sit dominus suorum membrorum, aut suæ vitæ, grauissimè delinquit quicumque se vulnerat, vel occidit, nisi ex aliquo capite insurgat excusatio, vt dicitur.

601 Supponendum item cum citatis Farinac. & Gomezio, ac alijs quod dicta vulneratio, aut occisio possit provenire ex duplici causa, nempe vel ex tardio vitæ, & doloris impatentia, vel ex conscientia delicti, propter quod in carcere fuit constitutus.

602 Si ex priori causa certo proveniat, videtur se ipsum occidens, aut vulnerans in carcere sepius omnino eximendus à punitione, per text. in l. in §. si quis autem, ff. de bonis eorum, qui sibi mortem, &c. ibi nisi tardio vitæ, vel impatentia alicuius doloris coactus est facere. Vbi Gothofred. plura exempla adducit huiusmodi se occidentium ex tardio vitæ, aut impatentia doloris nimij, & notant bene quod sit excusandi. Parmac. loc. cit. & Iul. clar. in praxi, §. si quis, quæst. 68. versic. se ipsum occidens.

604 Quid si sit dubium, an se occiderit, vel vulnerauerit ex tardio vitæ, aut ex conscientia criminis? Approbo cum Carena, dict. tit. 17. §. 21. nu. 85. resolutionem Cantaræ in quæst. crimin. par. 4. tit. de homicidio num. 34. versic. Primo casu, sic bene distinguendus: Si carceratus se occidit facta iam in iudicio semiplena probatione delicti, & ipse sciebat, se in carcerem coniectum ob illud delictum, præsumitur sine dubio ad fauorem fisci, se occidisse ex conscientia criminis: alias fectus, maxime si adsit aliquod iudicium quod carceratus se occiderit ex tardio vitæ, &c.

605 Quibus omnibus sic in communi decisum pro quouis carceratus in quocunque carcere; iam in particulari quoad carceratum

tum Sanctę inquisitionis in istius carceribus si hic ex conscientia commissi, criminis ad sanctum officium spectantis, solummodo vulnus sibi ipsi incurtiar, licet animo se occidendi illud inesset, ab Inquisitore, qui in tali casu ex mente omnium censetur eius iudex competens, puniri debet ob istud delictum vulnerationis, non pœna mortis, sed alia extraordinaria, saltem ex generali consuetudine, vt testatur ibidem Farinae. num. 35. & Gomez cap. 31. num. 1. & seqq.

606 Si carceratus verò in sancto Officio ob crimen ad ipsum pertinens ex conscientia, talis criminis se occidat, condemnandus ab Inquisitore ad confiscationem bonorum. Docent pluribus ijdem Farinae vbi supra. num. 47. & 48. Gomez ibidem. cap. 33. n. 26.

607 Aduertens ibi bene ad hanc pœnam confiscationis tunc infligendam requiri de necessitate vt delictum ob quod qui se in carcere occidit, sit à iure punitum confiscatione bonorum qualiter puniri solet criminis hæretici præiudicis. Cantera etiam loc. cit. idem tenet, & addit non posse in tali casu pœnam istam publicationis bonorum infligi, nisi delictum sit saltem semelprobarum à iudice vna cum occasione.

608 Tandem quid si in carcere sancti Officij aliquis se traxit tantum vitæ occidat, sed non sine malitia, ac propterea aliquando sit meritò puniendus ad quem spectabit hac punitio? Refert Carena dict. §. 23. num. 87. quòd D. Amidanus olim cremone Inquisitor sic teneret cognitionem huius causæ, & huiusmodi punitioem spectare ad indices ordinarios illius se occi-

609 dentis, sed ipse Carena hoc non admittit, & ait, posse spectare ad Inquisitorem, quia tunc reus est in carceribus sancti Officij, & subditus Inquisitori quoad delictum, pro quo reperiebatur carceratus, quado mortem sibi conscivit, ergo iudex eius competens erit Inquisitor.

610 Nihilominus vltimo concludit in hac res se remittere decisioni Tribunalis supremi sanctę Inquisitionis Romane; Ad quod consulendum in hoc, & in similibus expedit, frequens omnibus Inquisitoribus sit recursus.

§. XIII.

611 GRAVISSIMUM censetur ab omnibus delictum frangendi confessionis sigillum; cum hoc enim sit de iure pariter, diuino, & humano, vt copiose ostendunt huicet tom. 4. in 3. par. D. Thom. disp. 38. sc. 2. a. Becc. de Sacram. cap. 30. n. 2. Conine de Sacram. n. 2. disp. 9. dub. 1. & alij, quicumque confessarius sigillum sacramenti penitentię violat, triplicis dicti iuris violator existit, & reuelando audita in confessione magnam iniuriam, ac iniustitiam penitentem infert. Hinc bene dedu-

citur, quod ex omnium doctorum mente tradunt præcipue Godof. Abauo in prax. reatum quælibet. num. 17. & Carena dict. tit. 17. §. 2. n. 88. nempe quod potius debeant confessarius mori milles, quam peccata in confessione sacramentali audita reuelare.

612 Maior autem grauitas huius delicti inde sine dubio sumenda, quod in violatione sigilli confessionis appareat manifestè aliquis abusus sacramenti penitentię: Et consequenter dubitari posse videtur, an tale crimen subdit iurisdictioni, & punitio- ni Inquisitorum? Pro sententia affirmante adest fundamentum, quia ex tali violatione, & abusu insurgit præsumptio contra credulitatem violentis, & abutentis, quòd malè sentiat de sacramento penitentię, & de eius sigillo ipsum frangendo, sicut insurgere solet præsumptio, quòd malè sentiat confessarius de eodem sacramento, ex alio abusu eius sollicitudo in ipso ad turpia. Ob

613 istud fundamentum, & ob alia Alphons. de Leone, tom. 1. de offic. confessarij resol. 23. num. 12. casu 13. sic tenet talem scilicet confessarium fractorem sigilli esse denunciandum sancto officio, & ab Inquisitoribus puniendum, sique communis vulgi opinio arbitratur.

614 Nihilominus absolute, & per se loquendo sententia negans est vera, & communiter recepta apud auctores, tam iurisperitos quam Theologos, præsertim Mosell tom. 1. summ. tract. 7. cap. 23. num. 68. Dian. par. 4. tract. 9. resol. 95. & Carena dict. §. 23. num. 91. & seqq. Probatur inde, quia nullibi hoc, neque in Tribunalibus supremis Romane inquisitionis, aut Hispanice, reperitur præxis villa, aut vltus, quod Inquisitores contra violatores sigilli confessiones procedant, eosque puniant, bene tamen penes Tribunalia Episcoporum, sine villa oppositione inter ipsa, ergo signum, quòd ad hæc & non ad illa cognitio, & punitio talis delicti spectet.

615 Ostenditur à priori efficacius sic, quia Tribunalia sanctę Inquisitionis, agunt de persequendis, & puniendis hæreticis suspectis de hæresi, impeditoribus sancti officij, ac aliquando committentibus crimina aliqua, vt crimen nefandum (de hoc paulo post) ex vi bullæ Pontificiæ. Sed ex violatione sigilli non insurgit hæresis, neque suspicio de hæresi, nec impedit sancti officij, nullaque lege Pontificia statutum, vt de illa Inquisitores cognoscant; ergo in puniendo delicto fractionis sigilli Inquisitores se se ingerere nequeunt.

616 Dixi absolute, & per se loquendo, nam negari non potest, quod in aliquo casu fractore sigilli confessionis subdit iurisdictioni, & punitio- ni Inquisitorum, nempe si cum errore formali intellectus credat licitam esse sigilli fractionem, & secreti sacramentalis reuelationem, quia tunc malè sentiet de sacramento penitentię, ergo &c. ita citati

citati auctores vbi supra Molfes. Diana, & Carcna num. 93. & alij cum eis.

- 619 Prosequitur Carcna ibidem hisce verbis: Sed an saltem, inquit, possint Inquisitores interrogare hunc confessariū, quid sentiat de sacramento penitentię, probabiliter potest controuerti. In qua etiam re ego distinguendum puto hoc modo. Vel sumus in confessario omnino alias probatę vitę, neu consuetudinario in hoc delicti genere, & tunc arbitraretur nullo modo posse Inquisitores eum hunc citare, nec interrogare de fide circa sacramentum penitentię. Ratio est, quia ex vna parte delictum hoc fractionis sigilli ex natura sua non spectat ad sanctum officium, vt supra vidimus, & ex alia parte confessarius est omnino integre vitę, igitur Inquisitor nō poterit confessariū hunc interrogare. &c.

620 Vel sumus in confessario malę vitę, & alias de hæresi suspecto, & tunc essem in voto, quid possit Inquisitor eum citare, & interrogare, quid sentiat de hoc penitentię sacramento, quia cum sumus in persona alias de hæresi suspecta, & circa hoc penitentię sacramentum speciales adfint modetorum hæreticorum hæreses, non sine ratione in hoc casu sanctum officium potest dubitare, quod talis Confessarius sit de hæresi suspectus, hæc illo, & confirmat exōplo sequenti.

621 Et ita in effectu in casu simili vidco sensisse nostram Congregationem sancti Officij Cremonę sub die 9. Nouemb. 1587. apud Reuerendissimum Matcum Anronij Andanū in eius votis manuscriptis, apud me existentibus voto 34. nu. 9. tom. 2. cum enim in sancto officio tunc adesset quidam homo perdidit vitę grauat de horrendis blasphemijs, & de contemptu censurarum de non seruato delicti ciborum, de non auditione Missarum diebus festis, & etiam de Adulterio, & concubina ex consuetudine, Congregario censuit per omnes, attenta eius pessima vita, & alijs delictis, ex quibus alias iste erat de hæresi suspectus posse eum interrogari in tormentis, quid sentiat de sacramento matrimonij, cuius fidem (cum coniugatus esset) per adultertia violauit. ita ille.

622 Ex prædictis itaque solutum manet fundamentum sententię affirmantis; superest vltimo attingendum, quod cum Menoch. de arbit. lib. 2. Centur. 5. casu 414. & cum alijs ab eo relatis bene notarunt Coninch. de sacram. disp. 4. num. 70. & Diana. 4. par. tract. 2. resol. 95. nempe confessario sigillum confessionis frangentem, nullam a iure assignari penam, quam ipso facto incurrat; sed solum in cap. omnis vtriusque sexus, de penit. statuitur, vt debeat deponi a sacerdotali officio, & detrudi in arcium monasterium ad agendam penitentiam.

§. XIV.

623 **D**VBITATVR, an Inquisitor possit punire illum confessariū, qui dicit penitenti, vt reuelet sibi complices, alias eum non posse, ac nolle absolueret? Medina in summ. lib. 2. cap. 4 §. 1. & cum eo Lopez in instruct. confess. par. 1. assumentes respondent, & absolute tenent talem confessariū esse denunciandum Inquisitori, ab isto puniendum, vt hæreticum, quia hæresis est affirmare, quod obliget penitens eam circumstantiam aperire in confessione; sequeretur enim licitum esse infamare proximum.

624 Contrarium tamen vt prorsus certum merito tenent plures alij, præcipue Coriolanus tract. de casibus refero. par. 1. sect. 3. art. 9. num. 3. Petrus Nauarra, per eum citatus, Diana dist. tract. 8. resol. 97 cum Villalobos in summ. tom. 1. tract. 9. diff. 38. n. 9. vbi ita asserit. Añade Medina, que si el confessor dize al penitente no oshe de absoluer, ni puedo hazerlo, si no me reuelais el complice, que el penitente en tal caso tiene obligacion a denunciarlo como herege en el sancto officio, porque es herege dezir, que esta circunstancia es necessaria declararla en la confession; y por el coniguiente dize que si el penitente viene a confessarse con otro, y le dize lo que le passo con el primeto, que no le ha de absoluer hasta que denuncie al santo officio, como de heregia y trayga recando como lo ha hecho. Pareceme que el Padre Maestro Medina esaua muy colerico, que el fenrido de aquellas palabras no es tan rigoroso como el le haze que el dezir no puedo muchas vezes es el mesmo que no quiero. ita ille.

625 Reddir Diana vbi supra rationem, sic quia tamen sit hæresis dicere non esse illicitum infamare proximum; Est tamen valde controuersum inter Doctores, an per reuelationem complices in confessione sacramentali factam infametur proximus? & pars negans est magis recepta. Vide circa hoc ipsum Dianam par. 2. tract. 7. resolutione 49.

§. XV.

626 **C**OMMUNITER tenent doctores, quod laicus sumens, præsertim mortis tempore, hostiam non consecratam, reddatur de hæresi vehementer suspectus (excipe nisi constet id ab eo factum ex magna ipsius teuerentia erga sacram Eucharistiam) & vt talis ab Inquisitoribus tractari, ac puniri debeat. ita Menoch de præsumpt. lib. 5. præsumptione 6. num. 22. & 23. Albert. in tab. de hæret. quest. 13. num. 66. 69. & seq. Simanch. de Cath. in lib.

sic tit. 30. n. 19. Farin. cum pluribus relatis de hæresi quæst. 178. num. 49. & Carena dict. tit. 17. §. 4. nu. 15.

627 Prædictum autem crimen diuerso modo reperitur in sacerdote, qui missam celebrans fingeret se hostiam consecrare, & non consecraret. Habetur ea sus expresse in cap. de homine, de consecratione missarum, fieretque talis sacerdos suspectus de hæresi, maxime si sepius omitteret consecrationem in missa, & posset ab Inquisitoribus interrogari quid sentiat de sacrificio missæ, atque condigne arbitrio puniri. ita lucerna Inquisitor. in verb. sacerdos celebrans, & ibi Pegna in annot. Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 17. num. 63. locutus in ludit. verb. sacerdos, num. 4. & Carena dict. §. 4. nu. 16.

628 Qui ibidem confirmat exemplo peculiari, quod refert Bariola in Aphorif. vtriusque iuris, verb. sacerdos, nempe die 30. Aprilis 1627. fuisse decisum per Congregationem Sanctæ Inquisitionis Mediolanens. quod posset hoc sacrum Tribunal Sancti officii procedere, & ad condignam penam condemnare quandam sacerdotem, qui cum existeret in peccato mortali, faciens sacrum, non consecrauit hostiam, sed super particulam iam consecratam, & Tabernaculo extractam verba consecrationis proleuerat.

629 Fundamentum sic decidendi tam in hoc exemplo, quam in casu dict. cap. de homine, sine dubio est illud firmissimum, quod talis sacerdos celebrans, & non consecrans hostiam, censetur aduri sacramento Altaris, & Sanctissimo Missæ Sacrificio, & malè de eo sentire; ergo erit suspectus de hæresi. ita idem Carena cum Grassin aureis decision. par. 2. lib. 3. cap. 15. de celebratione missarum num. 6. 7. & seq. nec vltus contradicit.

630 Excitat autem dubium Carena, qualè nam hæresis suspitionem contrahat talis sacerdos per huiusmodi abusum sacrificii, missæ, & Altaris sacramenti, an leuem, seu potius vehementem? & dicit, non posse in abstracto determinari, sed perpenis facti circumstantijs, & intentione delinquentis resoluendum de qualitate eius, pro iniungenda grauiori, aut leniori pena. Crederem tamen, quod regulariter sit indicanda vehemens, maxime cum dict. sacerdos, sic delinquens præbeat causam Christi fidelibus hostiam non consecratam adorantibus in idolatriam, saltem materialiter, incidendo quod bene notauit idem Grassi, loc. cit.

631 Poterat hic aliquid addi circa dicentes missam, vt vulgo dicitur siccam, idest sine consecratione, cuius vsu valde receptus, est in nauigationibus, præcipue super-terremes Hierosolymitanas. Certissimum, quod nulla inde insurgat suspicio contra dicentes illam. legendus de eius vsu præsertim Durand. de ritibus Ecclesiæ lib. 2.

cap. 4. & Henricus lib. 9. summ. cap. 27. nu. §. 2. in Glos sub littera A.

632 De punitione tandem sacerdotis dicentis missam super rebus apertis ad scienda fortilegia, & dicentis missas defunctorum pro viujs, vt citò moriantur, legendi, præ alijs Menoch. de arbit. casu 388 & Diaz in prax. crimin. canon. cap. 40. & 44. nec aliud addendum.

S. XVI.

633 **E**X vi Bullarum Pij IV. & Gregorij XIII. in Regno Lusitanie spectat ad Inquisitores cognoscere de crimine nefando, illudque punire, vt referunt Barbosa de potest. Episcop. par. 2. alleg. 40. num. 45. & Snuia lib. 1. Aphorif. cap. 59. nu. 10. 634 Atque idem seruati ex vi constitutionis Clemens. VII. in Regnis Hispaniæ, Aragoniæ, Valentiniæ, & Grotiano affirmante Henriquez lib. 13. cap. 24. num. 2. in Glosa litt. P. & Castrus Palaus tom. 1. tract. 4. disp. 8. punct. 12. Ac vti in tota christianitate sic seruaretur pro extirpatione huius enormissimi criminis, adhibito rigore Tribunalium Fidei.

635 Committentes verò ipsum, absque vlla iniuncta ab iurisdictione, si confiscantur, vel conuincantur commississe in actu publico traduntur curiæ seculari mortis præiudicio multandi, Quod si delictum fuerit solum attentatum, & non consummatum, ad flagella, & triremes condemnantur. ita Emanuel de Moura opuscul. 1. de incant. sect. 3. cap. 1. num. 16. Castrus Palaus ibidem. Diana 4. part. tract. 7. resolut. 20. & alij.

637 Sed quid in casu, quando quis non solum tentauit actum, sed etiam intus membrum immisit, licet extra semen effundat? probabile iudicat Joseph Sesse, in decis. Regni Aragon. decis. 475. nu. 5. tom. 4. quod possit puniri pena ordinaria combustionis.

638 & non dissentit Diana loc. cit. Melius Souff. lib. 1. Aphorif. cap. 59. nu. 63. hoc tantum admittit non pro vniuerso actu, sed pro pluribus huiusmodi repetitis: nam quod deest ad complementum actus solum dimittit, suppletur per repetitionem actuum in fraude legis.

639 Nimis verò ampliare videtur Freytas in nonis addit. ad tract. de confess. foliis. quæst. 24. nu. 736 affirmans ibi contra Emanuel. Mouram citatum non posse nefandum committentes ab Inquisitoribus brachio seculari relaxari, nisi sint incorrigibiles: sed de hoc vitio satis.

S. XVII.

640 **T**ERMINAMVS: iam presentem Regulam, sicut terminat Carena titulum sepius citatum 17. casu illo, (de quo

quo iam nos alibi) ad Sanctum Officium spectante ex vi dispositionis Urbani Papæ VIII. editæ 14. Aprilis 1633. quam in fine dict. tit. 17. num. 98. affert Carena sequentibus verbis.

- 641 Sanctissimus, inquit, D.N. Urbansu Octauus, mandauit in Generali congregatione Sanctæ Inquisitionis Romanæ, quod quilibet superior regularium cuiusvis ordinis, in perpetuum semel in anno videlicet feria 6. post octauam Assumptionis B. M.V. in publica mensa, vel Capitulo, & insuper in quorumque generali, vel provinciali capitulo, dicta, & capitali congressu teneatur suos subditos commonere de iuncta omnibus obseruantia, & executione in infra scriptarum litterarum Apostolicarum, ad Sanctæ Inquisitionis munus attentionem sub pœna priuationis officii, & vocis actiue, & passiuæ. ita ille.
- 642 Qui post citatas dictas litteras Apostolicas (vti nos iam alibi citauimus) addit, nullum esse dubium, quod superiores non obseruantes dict. Urbani Papæ VIII. dispositionem iudicii, & pœnitioni Inquisitorum subfint, &c. Atq; hic Regulæ finis.

*Propositiones temerarias, malè sonantes
Scandalosæ, pias aures offensus,
&c. quibus proferentibus, an, & qualiter à Sancto Officio plectendus?*

REGULA. CCCCXVII.

- 643 **E**X multis damnabilium propositionum gradibus, qui in materia Fidei communiter distinguuntur, certum prorsus, quod subfint iurisdictioni, & pœnitioni Inquisitorum præter hereticas, &c. etiam malè sonantes, temerariæ, scandalosæ, pias aures offensus, iniuriosæ, impie, &c.
- 644 (Idem similiter dicendum de factis male sonantibus, temerariis, scandalosis, impiis, &c.) Quicumque autem aliquas ex istis protulerint, licet ad abiurandum nullo modo cogantur, debent tamen cogi ad retractandum se, & reuocandas tales propositiones, in loco si fieri potest, vbi pro-
- 645 late fuerunt, pro tollendo scandalo. Expediendi tandem huiusmodi rei in Sancto Officio cum correptione, & penitentiis salutariis, nisi grauitas casus postulet, vt pœna aliqua, vti priuatio muneris concionandi, adiungatur.

aliis, ex concilio constantienfi, sess. 8. in sententia damnationis Articulorum Ioan. Vuicleph, & sess. 25. in sententia condemn-
648 nationis Ioan. Ho. Supponimus omnino certum, quod Inquisitores possint procedere contra proferentes Propositiones quasvis hereticas, & erroneas, sapienterque heresim, aut errorem & eos pro qualitate criminis, ac personæ punire. Constat ex traditio in prima Regula huius c. 8. cui per præsentem finem imponimus: ibi enim diximus, qualiter Inquisitores punire possint hereticos, nempe qui sunt tales tam in dictis, quam in factis. Nam quoad spectantia ad Sanctum officium parimodo proceditur in dictis, atque in factis, vt attingimus (per parentem) in hac Regula, & attulimus iam in ille qq. cap. 12. hb. 1.

649 Poterat verò olim dubitari, an subfint iurisdictioni, & pœnitioni Inquisitorum proferentes propositiones malè sonantes temerarias, scandalosæ, & similes: Ratio dubitandi inde proueniebat, quia iurisdictioni illorum videtur se tantum extendere ad casus heresis, aut erroris contra fidem catholicam, sed tales propositiones non continent heresim, nec saporem eius: ergo non spectat ad Inquisitores proferentes eas punire.

650 Nihilominus postea successu temporis dubium omnino sublatum, quando Paulus Papa III. protulit in lucem 14. Ianuarii 1542. constitutionem incip. In Apostolici culminis specula, quam refert Pegna in fine director. Per eam enim conceditur Inquisitoribus facultas procedendi contra proferentes propositiones non solum heresim, vel errorem sapientes, sed etiam scandalosæ, suspectas, &c. vt bene notauit Carena, 2. par. tit. 16. §. 4. num. 5. Imò id ipsis Inquisitoribus iniungitur, ibi per sequentia verba.

651 Motu proprio, inquit, & ex certa scientia Volumus, statuimus, & ordinamus quod Inquisitores præfati, &c. contra omnes, & singulos, tam seculares, quam religiosos quorumvis ordinum etiam mendicantium professores, seu iuscunque sexus gradus, status, conditionis, dignitatis, & præheminentis, (non tamen Episcopalis) existant, qui propositiones suspectas, scandalosæ, periculosas, errores continentes, heresim sapientes, ac alias catholice fidei minus consonas, christianæque pietati, & bonis, moribus minime conformes, huiusmodi, vel earum quaslibet in posterum asserere, seu publice proponere, aut populis predicare audeant, vel præsumant, iussu auctoritatem, & potestatem eis Inquisitoribus à iure, aut alias quomodolibet traditam, & concessam procedere, & inquirere, suamque iurisdictionem exercere
652 debeant. Nec non eis contra illos iuxta prædictam potestatem, vt præfertur procedendi, & inquitendi, & iurisdictionis humilimo-

- 647 **L**ib. 1. Nostri Operis, de materiis Tribunalium Fidei, c. 12. Regula 99. copiosè egimus de his gradibus propositionum damnabilium, vnde cum distinximus ibi cum differentia vnius cuiusque ab

iustmodi exercendæ facultatem quatenus opus sit, eadem auctoritate de nouo concedimus. hactenus ex dicta constitutione vide Dian. 4. par. tract. 8. Reg. 94. id cū Petro Lorca bene tractantem.

- 657 Eodem fere tempore, vt asserunt Ioa. Franc. Leo in Thesau. fori Eccles. par. 1. cap. 8. num. 12. Campanil. in diuers. Iuris canonici, rubr. 22. cap. 13. num. 21. & alii per Concil. Trident. sess. 5. cap. 2. vers. Si verò concessa fuit Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis facultas procedendi contra concionatores huiusmodi propositiones in publicis concionibus proferentes. Quæ dispositio Tridentini non opponitur illi Constitutioni Pauli III. Sed vtræque stat, & datur locus præuentionis, atque tam Inquisitores, quam Episcopi se gerunt in hac taliam delinquentium prosecutione vti Sedis Apostolicæ Delegati. ita Zanard. in summ. diuinoe. præceptor. part. 1. rubric. de Inquisitor. quæstion. 54. versio. Nota quod, & Carena dict. §. 4. nu. 16. & 17.

- 655 Proferentibus autem similes propositiones scandalosas, temerarias; male sonantes, &c. nulla iniunctio solet ab iurario, vt iam traditum à nobis in proprio loco lib. 5. Regul., Iniungitur eis tamen stricta obligatio renouandi dictas propositiones, sensumque earum detestandi, secundum Extratag. Vas Election. de hæretic. & debet hæc renouatio fieri publicè ad tollendum scandalum, si quod fuit personis simplicibus datum. ita cum Ludou. Paramo lib. de origine S. Inquisitionis quæst. 9. nu. 174. & cum aliis per eum relatis Carena 2. 656 vbi supra num. 22. Qui afferunt exempla huiusce retractationis cum Henriquez lib. 6. sum. cap. 16. nu. 3. Nam cum dno concionatores temere populo prædicassent, per Bullam Cruciarz posse absolui etiam ab hæresi, infu Inquisitorum id publicè retractarunt.

- 657 Ultra talem retractationem dicarum propositionum, an eas proferenti sit iniungenda aliqua pœna arbitraria, vel saltem penitentia Salutaris? Non expendit, nec attingit Carena loc. cit. & quidem mirum, eum ex professo ibi hæc de re agat. 658 Verum standum esse decis in vitima. parte præsentis Regulæ, quod similium propositionum prolatoris sine expediendi in Sancto Officio saltem eum aceri correptione, & penitentijs salutaribus, imo aliquando cum pœnis, vel à lege iniunctis, vel arbitarijs, deduco manifestè ex casibus particularibus, iam alias in decursu Operis nostri expensis: quibus nunc omissis ne nimis sermonem protrahamus. 659 Tantummodo attingo vnum, quem rectè discutit ipse Carena 2. part. tit. 17. §. 11. cum Naldo in summ. verb. Conceptio. Comitol. quæst. moralium lib. 6. quæst. 40. Bonacin. de censuris in specie, dispnt. 2. quæst. 3. punct. 34. & cum alijs, nempe

qualiter expediendi, & puniendi in Sancto Officio Violatores Constitutionum, & Decretorum plurium Summorum Pontificum, præcipue Pauli V. quibus iniungitur, ne quis temere in materia Conceptionis Beatæ Mariæ Virginis, alterutram partem, siue affirmantem, siue negantem qualicet, quod sit hæretica, vel erronea &c. Accipie decisionem Carens proprijs eius verbis.

- 660 Praxis autem, inquit, contra hosce transgressores nostrarum constitutionum esset, vt acceptata denunciatione in Sancto officio, vel ad supremam Romanam. Inquisitionem mittatur denunciatio, ab eoque supremo Tribunali expectetur iussu ab Inquisitoribus in partibus exequenti. 661 da. Vel si denunciatio commode Romanam mitti non potest, fieri debet ab Inquisitoribus diligens perquisitio scripturarum, & concionum in domo inquisiti, & testes super eontrauentione diligenter examinandi, quibus peractis, si de eontrauentione constat, declarare debent Inquisitores, & ordinarii reos incedisse in pœnas, & censuras comminatas in dictis Constitutionibus. ita ille.

- 662 Constat autem ex Bulla Sixti IV. incip. Graue nimis, edita anno 1488. dictis transgressoribus infligi excommunicationem ipso facto, Papæ reseruatum, ex illa. Pij V. anno 1570. incip. Super speculam, addi pœnam suspensionis. cum priuacione Dignitatis, vel admistrationis ipso facto incurrendam, etiam Papæ reseruata. 663 tam. Ex alia item Pauli V. anno 1616. die 6. Iulij publicata adiungi, vt violatores dicarum Constitutionum eo ipso priuati maneant facultate concionandi, publice legendi. seu docendi, ac interpretandi, voceque actiua, & passiva; nec absolui, aut habitari possint, nisi à Romano Pontifice, cuius arbitrio grauius puniri valeant. Tandem ibi Paulus V. præter Ordinarios locorum constituit Iudices competentes DD. Inquisitores contra Violatores huiusmodi, vt istos pro delicti qualitate prosequantur.

- 664 Verùm magis facit ad rem nostram, quod decidit circa hunc casum de Missierio Conceptionis B. M. V. in Praxi illa, vulgari, manuscripta, quam audio editam ab Eminentiſſimo Cardinali Scaglia, & taliter à nobis in decursu operis sæpius citatam, cap. 19. vers. doppo l'emanatione, &c. contra violantes dict. Bullas, & decretas habetur. 665 Si de transgressione consistit plene omnino, puniri debent per sententiam declaratoriam, quod incederint in pœnas dic. constitutionum, & decretorum si verò nõ consistit de expressa transgressione, sed tantum fuisse prolata verba temeraria, aut cum tali inuere, & mordacitate, vt malè sonent, et sapient transgressionem, quicæ protulit. Solet Romæ in Congregatio-

ne sancti Officij coram Eminentissimis Cardinalibus acriter corripit, & arbitrio concionandi, aut legendi munere priuari, ita in praxi ista; sed praxiat verba ipsius, vt iaceat adducere.

- 666 Doppo l'emanatione, inquit, di questo decreto alcuni, che hanno contrauenuto, ò per per predicare l'opinione affirmatiua, ò per consultarla, sono stati denunciati nel Santo Officio. Nel quale il modo di peccare sin hora è che fuor di Roma, l'Inquisitori prendono indistintamente le denuncie, che li vengono date, e senza procedere più oltre ne mandano copia quã al supremo Tribunale, il quale se realmente vede, che si sia contrauenuto alla disposizione di detto Decreto, e Costituzione, Ordina all'Inquisitor, che facciano al transgressore la perquisitione delle prediche, ò seriture, nelle quali hanno asserito, ò confutato l'affirmatiua; & examinano ancora alcuni testimonij, che sono stati presenti, i quali deuono pet

quanto più si può esser persone disinteressate, cioè non Frati di San Domenico, se il transgressore è Franciscano, ne' Frati di San Francesco, se il transgressore è Domenicano. I transgressori poi è solito di farli venire à Roma, one si examinano, e trouandosi, che espressamente habbino contrauenuto, si punischino, dichiarandosi incurti nelle pene delle Constitutioni 667 ni sudette. E non trouandosi la contrauentione espressa, ma solo, che habbino dette parole temerarie, liuorose, & mordenti, de' quali se bene non si può inferire la total asseritione, ò confutatione di vna delle due sudette respettiuamente; ad ogni modo sonano male, & sapiunt contrauentionem, scilicet si vn'accre monitione in Congregatione de' Signori Cardinali, e secondo la qualità del Caso se li prohibi sce il predicare ad arbitrio. hęc ibi, atque eis. & caput 8. & Regulam 307 terminamus.

C A P V T I X.

De reuocatione sententia iam lata, praesertim in Sancto Officio, vel de mutatione eius ex nouis probationibus, & indiis. de dispensatione item in penis iam iniunctis saltem ex parte, Atque de absolutione totaliter ab eis.

P R O O E M I O L V M

- V**idimus iam alibi qualiter Iudex quouis, aut Inquisitor haereticæ prauitatis ex aliquo capite, vt ex incompetencia officij, ex carentia iurisdictionis, ex iusta recusatatione à delinquente facta, & ex similibus, circa prosecutionem causæ contrarium, & circa prolationem sententiae, ac condemnationem possit saepius impediri. Vidimus etiam praesertim toto serè capite primo huius Libri Sexti, qualiter ob multiplices causas, vt ob defectum doli, aut malitiae, ob credulitatem, vel ignorantiam, ob iracundiam aut dolorem iustum, ob aetatem minorem, vel è contra nimis senilem, ob furorem, aut amentiam, ob consuetudinem, ob iussu Superiores, & ob alias ibi expressas, valeat idem Iudex, aut Inquisitor penas infligendas, maxime extraordinarias, seu arbitrarías minueri, aut relaxare; vel secus. Superest modo videndum breuiter de potestate reuocandi sententiam iam iuridice latam, aut eam mutandi, maxime ex nouis probationibus, ac indiis superuenientibus: quod peculiarem habet difficultatem penes nostram Tribunalia Sanctae Inquisitionis, cum in eis, vt statim declarabitur, sententia etiam diffinita lata, quocunque termino decessu, nunquam in iudicatum transeat. Videndum tandem de facultate, quam habet Iudex, aut Inquisitor, minnendi, vel relaxandi ex parte, aut in totum penas ipso facto incursum, aut per condemnationem inflictas. Atque haec tribus tantum Regulis hoc loco, prout ordo executionis postulat cum nostro Baptista Fragofo, Cum Castro Palao, eum Sousa, & Diana, ac cum alijs citandis expendemus.

*An Iudex Ordinarius, maxime Inquisitor
possit sententiam à se latam reuocare
aut corrigere, vel ob noua indi-
cia mutare?*

REGULA CCCCVIII.

N Equir Iudex Ordinarius sententiam definitiuam semel à se latam reuocare, aut corrigere, neque incontinenti: quæ de sententia interlocutoria, quæ semper dum non mandatur executioni reuocari potest, etiam si ab ea sit appellatum. Vbi verba sententiæ definitiuæ sunt obscura, possunt ab eodem Iudice Ordinario declarari; non tamen à Iudice, Delegato; imò nec ab Ordinario, quando ex tali declaratione insurgeret noua dispositio; quæ solum ad Summum Principem spectat; cum plena informatione per sententiam damnatus, casu quo de huius innocentia iudici damnantur constat. Prædicta autem, quæ communia sunt omnibus alijs Tribunalibus, vix habent locum, apud nostram Sanctæ Inquisitionis, cum in istis nunquam vlla sententia transeat in rem iudicatam, & Inquisitor iam absolutum reum, jux nouis iudicijs, semper condemnare possit, &c.

P Ro expressione completa doctrinæ presentis Regulæ, cum Fragoso par. 1. Regim. Reip. Christ. dispunt. x §. 4. lib. 4. distinguendum prius de duplici sententia definitiuæ, quæ vniuersam causam diffinit, & nullam aliam post se expectat. Altera verò interlocutoria, quæ super incidentibus, & emergentibus fertur, & definitiuam post se expectat. ita Barth. in l. Tertia num. 4. vers. secundo modo, ff. de accusat. Arelin. cons. 106. in presenti dubitatione num. 3. Pauin. cons. 157. numer. 21. lib. 5. idem Bart. & Angel. in l. propterandū §. & siquidem. C. de iudic.

Diffinitiuæ sententiæ talis est natura, vt regulariter postquam semel lata per iudicem fuit, nullo modo possit reuocari corrigi, aut mutari ab ipso, quicunque iste sit, siue superior, siue inferior, siue ordinarius siue delegatus, ac etiam abbitr. cap. in litteris, officio delegati, & l. iudex postquam, ff. de re iudicata; estq; doctrina certa, & communis omnium sequentium. Glossam in l. actorum, ff. de re iudicata, & ibi Bart. n. 1. Atq; debet intelligi, quod nō possit, siue ante decursū, siue post, postquā sententia fuit lata, vt aduertunt idem Barth. & alij in l. post sententiam, C. de sententijs, & interlocut. omnia iudic. Effica ratio pro ea sic desumitur ex citatis

iudicijs; quia Iudex post latam sententiam definitiuam, iam finitus est officio suo; atque ita nihil ultra potest; cum non committat naturæ sententiæ definitiuæ, quod possit corrigi, &c.

Est autem non parum controuersum, inter Doctores, an etiam incontinenti nequeat talis correctio, mutatio, aut reuocatio sententiæ fieri? Duæ sunt circa hoc opiniones, altera Baldi, & Angel. in l. Iudex postquam, ff. de re iudicata. Ancharan. cons. 108. num. 15. & seqq. Titacelli de retract. conuention. §. 1. num. 7. Gloss. in cap. prædicator, in verb. imo verbo 16. quæst. 1. & aliorum asserentium, ex intervallo non posse reuocari, aut corrigi sententiam à Iudice; bene tamen incontinenti. Ducuntur eo principio, quia censentur inesse, quæ incontinenti sunt.

Altera opinio est Felin. in cap. qualiter il. n. 31. de accus. Menoch. cons. 360. n. 2. Alexand. cons. 90. lib. 1. num. 2. Gloss. in l. actorum, ff. de re iudicata, & aliorum affirmantium etiam incontinenti non posse sententiam à Iudice mutari, aut reuocari, postquam eam habitam, iam pro perfecta pronunciauit, ac publicauit.

Aute pronuntiationem eius, & publicationem omnes concedunt, quod possit corrigi, & emendari. Probatur efficaciter, quia statim, atque recitata, et publicata fuit sententia definitiuæ iudex incontinenti definit esse iudex, cum finitus sit officio suo, ergo &c. Item quia post sententiam pronuntiatam incontinenti, fuit ius acquisitum parti, quod et per Iudicem non potest auferri, argumento l. huiusmodi, §. qui stichum, ff. de legat. 1. et l. apud Aufidium ff. de opt. legat. Ergo in casu presenti non habet locum principium illud, quæ sunt incontinenti censentur inesse, adductum pro prima opinione.

Vnde ea testis amplector secundam vti certam cum Felin. Menoch. Alexand. citatis. & præcipue cum Fragoso dict. §. 4. nu. 217. Quæ confirmatur argumento donationis irreuocabiliter factæ, quæ vbi perfectæ est, amplius reuocari non potest si fiat inter viuos, & acceptetur à donatario. l. velles, C. reuocand. donat. l. perfectæ donatio §. quæ sub modo. Flamin. de resignat. lib. 1. quæst. 3. num. 7. & §. vbi dicit quod transferens, & cedens ius suum in alium non potest pænitere, cum jid, quod à principio fuit voluntarium ex post facto efficiatur necessarium regula, quod, semel, de regul. iurif. in 6. ergo similiter &c.

Nihilominus limitanda dicta resolutio, quod neque ex intervallo, neque incontinenti sententia definitiuæ à Iudice possit corrigi, aut mutari, excepto quoad accessoria, & consequentia, in quibus etiam ex aliquo intervallo potest fieri sententiæ

correctio aut mutatio, l. Paulus ff. de re iudicat. ubi sic dicitur, Si suppletio fiat eodē die idque etiam notatur, l. in opetis eum. Glof. & ibi Bart. ff. locati, & aliter Fragoſus diſt. num. 217.

- 16 Limitanda item quoad aliquod, quod à principio iudex expreſſe in ipſa ſententia poſtea à ſe diſſiniendum tulerunt. Ita, cum Romano conſil. 4. n. 3. & cum Tuſco verb. iudex conſil. 432. num. 4. & 15. idem Fragoſus diſt. 9. 4. n. 216. Oſtenditur inde, quia iudex, licet ſunctus ſit officio ſuo ipſumque ſineat, adduc tamen eſt iudex quoad illud reſervatum in ſententia poſtea deſiniendum, ſicut quoad accessoria, & conſequentia de quibus dictum n. p. c. edenti; utraque, ergo limitatio ſatis probata manet.
- 17 De ſententia verò interlocutoria pro- ſus certum, eſt quod poſſit reuocari, aut corrigi, vel mutari à quouis iudice quam- diu non ſit diſinitiva prolata, & ipſa interlocutoria executæ, tametiſt à iſta ſit ap- pellatum. Habetur de iure communi, l. quod iuſſit, ff. de re iudicata ubi Bart. in. 1. notabili Alexand. num. 4. Ripa num. 10. Me- noch. conſil. 360. num. 4. & 3. abſolute afir- mant ſententiam interlocutoriam poſſe re- uocari corrigi, & mutari. Ratio eſt, quia
- 18 poſt eius prolationem adhuc iudex perfe- ratur, quoad ſequentia, vt deditur ex l. poſt ſententiam, C. de ſententijs, ſecus poſt diſinitiuam ſententiam prolationem: vi- de plura apud Fragoſum diſt. 9. 4. n. 218.
- 19 Quid ſi in ſententia diſinitiuam ſint poſi- ta aliqua verba obſcura, & ambigua? Sine dubio poſt eius prolationem etiam ex in- teruallo ad tollendum ambiguitatem poſ- ſunt declarari à iudice ordinario, aut ab eius ſucceſſore etiam parte non citata, vt notant Felin. in cap. qualiter, & quando il- l. de accusat. & Boer. decif. 73. num. 23. afir- mantes nunquam eſſe excluſam declara- tionem, cum hæc nullus ius nouum affe- rat, ſed tantum ambigua manifeſter l. hæ- redes palam §. ſi quid poſt, ff. de testamen- tis, & ait Barth. ac Decius in l. edita nu. 48. C. de edendo.
- 20 At ſi dicta declaratio ſententię ſecum af- ſerat nouum ius, aut nouam diſpoſitionem tunc nequit ab vſo iudice fieri, ſed ſpec- tat ad ſupremum Principem, vel ad ſum- mum Pontificem, aut ad alium, qui de nouo actum ſacere poteſt, ita tradunt de Summo Pontifice Decius in diſt. l. edita, num. 49. qui cum beneficia de nouo poſſit conferre, poteſt declarare conſeſſionem iam factam. Similiter de ſummo Principe Tiraqueſius in l. ſi vñquam, in verb. libertis nu. 15. C. de reuocat. donat. & Pazifius conſ. 50. in fine lib. 4. quibus adhaeret. Fragoſus ibidem num. 219.
- 21 Dictam autem de facultate declarandi verba dubia, & ambigua, iudici ordina- rio conceſſa, non habet locum reſpectu iudicis delegati, qui non poteſt ſuam ſen-

tentiam, declarant, ſed id competit dele- ganti dumtaxat, ex verbis tamen delegati. Ita Alciatus reſpon. 439. ad ſignem Bart. in l. edua C. de edendo, ibi Decius nu. 19. & diuerſi auctores in cap. ex parte, il 3. de verb. ſignificat. ſomicro leſorem ad Fra- goſum citat à num. 215. plura deſiderat.

- 22 Ex quo illud vltimo loco pro quibuſuis Alijs Tribunalibus adduco, caſu quo poſt latam ſententiam criminalem conſtat ma- niſeſte iudici de innocentia condemnati ad penam corporalem maxime capitalem non ſolum poteſt, ſed etiam expedit re- mittere cauſam ad Principem, aut huic docere de innocentiam dammati, & inte- rim executionem diſſerre; Cum nequeat talem innocentem abſolueri, ſecundum allegata, & approbata repertum nocen- tem. Conſtat ex l. 2. §. ſi. ff. de re iudica- ra; & ex l. diui, ff. de penis, tradique Pa- normit. conſil. 92. contra ſententiam vol- ſ. Felin. in cap. Conſanguinei col. 2. de re iudicata, & Conar. cum pluribus relatis in Epirome, de ſponſ. 2. p. c. 8. §. vltimo n. 15.
- 23 Accedamus iam ad noſtra Tribunalia, ſancitę Inquiſitionis, in quibus eſt valde diuerſa praxis ab alijs, circa vtiq; præci- pue circa hoc de mutanda, vel corrigenda ſententia diſinitiuam. Nam in ſuore fideli ſententia diſinitiuam in cauſis heretis nunquam tranſit in rem iudicatam, ſed quouis tempore ſuperuenientibus nonis probationibus, vel iudicijs, poſſunt In- quiſitores eam iterum examinare, & gra- uiori pœna etiam ordinaria aſſicere. Ita, ſtatutum per Bullam Pij V. Sanctę Memor. editam anno 1567. cuius meminit Diana, 4. par. tract. 7. reſol. 35. Tradunt vt certum Pegna 3. par. direct. comment. 37. & 92. Si- manch. de cath. inſtit. tit. 60. num. 13. Rojas de here. 2. par. 2. nu. 184. Souſa lib. 2. Aphor. cap. 36. num. 31. & alij.
- 25 Hinc cum citatis Pegna, Simanch. & Souſa bene inferunt Caſtrus Palans tom. 1. tract. 4. diſp. 8. pun. 11. num. 10. & Diana, ubi ſupra, quod in eanſa heretis probatio- nes ſuperuenientes coniungi poſſint cum præcedentibus inſufficientibus ob quarum inſufficienciam abſolutus fuit ab inſtancia iudicijs. Hæc videntur confirmari per in- ſtituenciam quandam Hiſpalenſem anno 1484. que ſic habet num. 3. Item acorda- ron, y Ordenaron, que los que fueren pre- ſos por eſto delicto, que no ſean fatigados en las carceles en la dilacion del tiepo, que luego ſe haga el proceſſo con ellos, por que no haya lugar de que xarſe, y no ſe deten- gam à cauſa de no haer entera prouanza pueſque es cauſa qua quando ſubrenien- prouanca, ſe puede de nuevo agitar no ob- ſtante la ſentencia, que fuere dada.
- 27 Confirmantur magis ex his, que tradit Souſa lib. 2. Aphor. cap. 37. num. 7. Sic Abiu- rata, inquit, vehementi heretis ſuſpicio- ne, ſi dantur nouę probationes, non plenè conuincentes nouorum lapſum, de iu-

- ris tunc tales probationes coniungi possunt cum precedentibus, ad vnam constituendam probationem, cum sententia non transeat in rem iudicatam, hactenus tamen hoc praticari non vidi: hęc ille, quę approbo cum Diana loc. cit.
- 28 Sed est dubium non levis considerationis, an indicia superuenientia contra reum sancti officij circa idem crimen sint coniungenda cum indicijs, ex quibus ipse prius fuerat tortus? perdoctę resoluit Fatinae. in addition. ad eius opera post lib. 3. consiliotum ad q. 4. num. 29. ab ipsomet resolutionem audiamus.
- 29 Si quis, inquit, fuit absolutus ex eo quod in tortura perflitterit, & tunc sine dubio indicia, quę per torturam fuerunt purgata, & sublatā, nullam vim habent, mortua sunt, nec propterea coniungi possunt cum alijs superuenientibus indicijs, aut probationibus. Secus, si tortura non illata, reus fuit absolutus, ex eo quod in iudicium contra ipsum deducta non sufficiebant ad condemnandum. Tunc enim imperfecta probatio primę instantię, coniungitur cum superueniente probatione, secundum veram, communem, & vñ receptam sententia de qua est Bart. Host. Abbas Felin. Alex. & Alciat. in locis per eum, relatis, testatur Simanch. Dathol. instit. tit. 18. rubr. de defunctis num. 20. Et hanc declarationem bene nota, quia (ni fallor) alibi non reperies in specie positam, sepē habui in factō, & sic, vt supra iudicavi, & committere iudicatum vidi. hęc Fatinae, & ea merito approbat Diana loc. cit.
- 32 Aliud multo grauius dubium restat discutendum, num reo condemnato ad penam extraordinariam ob defectum probationum si nouę superueniant probationes possit pena ordinaria per Inquisitores infligi? Rojas par. 2. de heret. num. 592. ingenue ait, quod in huius dubij decisione potius discipuli officio, quam Magistri fungi vellet, & citatis pro parte affirmante Luca de Pegna, & Iacobo Bellouiso. Sic cum distinctione, licet hęsitans, bene resoluit. Si pena extraordinaria non fuit executioni mandata, tunc reus pena ordinaria puniri potest, superueniente legitima probatione; secus, si fuit executioni mandata. Nam in hoc casu nequit reus plecti pena ordinaria, sed ab ista detrahendum, quantum extraordinaria, iam executā importabat, alioquin puniretur grauius, quam meretur. Ita sine ulla hęsitatione tener Castus Palanus loc. cit. pun. 2. num. 12, & ait se vidisse hoc praticari in Tribunali sancti officij Hispani.
- 34 Hoc idem defendit Soufa lib. 1. Aphotif. cap. 37. num. 8. dicens, quod condemnatus ob suspicionem heretici ad penam arbitratam ex defectu probationis, superueniente plena probatione, debet pena ordinaria puniri, dummodo, prima pena adimpleta non sit, si autem adimpleta fuerit

compensetur in secunda. Sic ille. Sed n. 9. optimę limitat pro casu, quo pena ordinaria delicti est capitalis; tunc enim prima, & si corporalis, non minuet secundam, nec ista compenabitur cum primo, sed tota ordinaria imponi potest, cum talis pena indubitable nequaquam sit.

- 36 Pro complemento nostri instituti in prefenti Regula, accipe aliqua doctrinaliter ab eodem Soufa lib. 2. Aphorif. cap. 36. vbi num. 15. ait Inquisitor nullo modo potest condemnari illum, quem certo nouit esse criminofum, si luridice talis non probetur, quia priuata notitia Iudicis non est sufficiens testimonium in iudicio. Cap. si Sacerdos de offic. iud. ord. hęc ille.
- 37 Sequenti num. 16. ita addit: Si innocens probetur nocens, tenetur Inquisitor aliqua via licita illum liberare, & examinando de nouo testes separatim. admonendo vt a falsa testificatione desistant, causam illam differendo, offendendo innocentem viam, qua se descendat, & si est iudex inferior, remittat causam ad superiorem. S. Thomas 2. 2. quęst. 64. art. 6. ad 3. & qu. 67. art. 2. vbi Caiet. Aragon. Salom. & alij Soto de inst. lib. 5. quęst. 4. art. 2. ita ille ibi.
- 38 At num. 17. subiungit: Si Inquisitor nullo modo possit innocentem liberare, & cogat sententiam ferre debet iudicare secundum allegata, & probata S. Thom. dict. qu. 67. art. 2. & alij proximę relati doctores. ita
- 39 idem concludens sic num. 18. Facta omni morali diligentia, vt innocens liberetur, non tenetur Inquisitor cedere officio suo, cum nulla sit lex, aut institutio, aut charitatis, quę ad hoc obliget. predicta omnia Soufa; Ex quibus nonnulla, vt patet, habent locum, etiam post latam sententiam, quę vt diximus panes Tribunalia sancti officij semper reuocari potest; Atque hic Regula finis.

Quid de dispensatione in penis iam iniunctis, saltem ex parte a iudice quouis preteritum ab Inquisitore facienda?

REGULA CCCCIX.

- 40 **R**egulariter loquendo fuit iudices, qui augent penas a iure statutas male agunt, & puniri debent pena, qua puniuntur iniuste iudicantes; et contra magistratus, qui nocentem quemuis impunitum relinquunt, tam in graue delictum, committere censentur, quam ipsemet reus a c propterea eadem pena multandi. Vnde de quauis apud quęcunque alia Tribunalia possint iudices ex rationabili causa, antequam sententiam proferant, aliquid de pena minuere, vel relaxare, non verò vt plurimum post sententiam prolatam.

43. Nihilominus in Tribunalibus Sancti Officij, tum ante sententia prolationem, tum post in penis tam incurris ipso facto, quam iudicis est locus aliquis relaxationis. prout in bonum fidei D.D. Inquisitores expedire indicabunt.

43. **V**ix ista indigebant expressione, cum ex traditis iam alibi, precipue toto capite primo huius libri 6. facile deduci possent ad maiorem tamen lucem.

44. dirigitur pignens Regula. Verumque, autem in ipsa eius parte propositum, constat esse prolixius vetum testimonium scripturae sacrae, Proverbia 2. Qui iustificat inipsum. & condemnat iustum abominabilis est, uterque apud Dominum, & Isa. 5. Qui iustificatis impium pro muneribus, & iustitiam iusti auferis ab eo. Quae exponunt Vatani. Iansenem, & alij de iudicio forensi, quo iudex, vel amore, vel odio, vel munere corruptus condemnat innocentem, & absoluit nocentem.

45. Pro primo, quod iudex augens poenam, à iure praescriptas fecerit agat, & eandem poenam incurrit, quā qui iniuste imponit, facit text. in l. iulius, §. vi. ff. ad l. iuliam repe. quod adducit, & laudat Bald. in l. 3. col. 4. vers. & aduerte, C. ex delict. defuncti & Felin. in cap. accusasti, in principio, de accusat. Facit etiam text. in l. ff. ad leg. Cornel. de Si ear. cum ex eo deducatur esse sub hac lege Cornel. iudicem iniuste ponentem, quin et esse homicidam concludit Bald. in cap. 2. post medium, de re iudicata, si capitalem poenam alicui infligit causa non examinata. Ita Fragos etiam dicit.

46. E contra verò iudex minuens poenas, & criminosos impunitos relinquens, tam graue scilicet committit, quam ipsi criminosis, ac proinde eadem poena plectendus, quā illi, contrahitque infamiam. Est secundum textum in l. Seruas in fine. C. de vi pub. quoniam ad hoc propositam adducunt Declus, & Panhormit in cap. de.

47. causis, de officio delegati, Exemplificat Lucas de Pegna l. a. C. de desert. lib. 12. in crimine laesae maiestatis, quod iudex non vindicans maiestatem laesam, teneatur laesae maiestatis poena per text. in l. 2. C. de Sepulch. viol. & in Authen. iubemus, C. de iudic. & ibi Bald. in vltim. notan. Quoniam

47. etiam per text. in dicta l. C. de desert. lib. 12. si iudex ubique causi poenas à lege, vel consuetudine statutas minuens, aut nocentem impune remittens bonorum proscriptio, aut amissione puniri debet, ita Rom. in l. si vero, §. de viro, fall. 26. ff. solut. matrim. & Fragos dict. lib. 4. disput. 11. §. 1. num. 238. & seqq.

48. Equidem praedicta duo adeo sunt de iure naturali, ut Tullius Cicero solo lumine naturae duabus merito inuehatia quem-

dam iudicem, seu Praesidem, nempe Verem, & in alios, qui turpissime in vitroque deliquerant. Eruditionis gratia accipe eius verba ex actione 2. in Vetre, ibi sic: Non istum mains in se scelus concepisce certum est, cum sana spoliaret, cum tor homines innocentes necares, cum ciues Romanos morte cruciatu cruce afficeret, cum praedones duces accepta pecunia dimiserit, quam eos, qui illum tot tantis, tam nefariis sceleribus coopertum iurati sententia sua liberarent. hec ille.

50. Sed ijs in comuni praemissam proprius ad rem nostram, de qua in parte secunda Regulae, accedendo, vidimus, & copiose indicauimus toto capite primo huius libri 6. qualiter ex diuersis causis, sine intrinsecis, seu coherentibus delicto, siue extrinsecis ei possit iudices poenas minueri delinquentibus: & quidem Iudices supremi ex causis tribusque generis; minores verò iudices ex causis tantum intrinsecis, nisi consulto Principe, ita Decius, in cap. de causis, de officio delegati, Blanch. in praxi crimin. fol. 73. d. num. 71. & alij, qui dictam causarum distinctionem tanquam in communem admittunt.

51. Verum talis definitio habet locum, si diminutio poenae fiat, antequam iudex sententiam proferat: nequaquam tamen si post latam sententiam poena minuitur, & procedit in quibusvis iudicibus, & magistratibus, qui tunc poenam mutare, aut minueri nequeunt, inconsulto Principe. Ratio iam supra adducta, quia post latam sententiam iudex fundus fuit officio suo, & non est amplius iudex quoad eam causam: Ergo non potest poenam mutare, aut minueri. Ita Gloriosa in l. quid ergo, §. poena grauior, in verb. onerasset, ff. de infam. & Couart. cui relato adhaeret Iulius Clarus lib. 5. §. finali quæst. 86. num. 10. ad medium.

52. Quod si obiecias esse communem regulam (de ea nos alibi) secundum quam iudices à iure concessum habent arbitrium minuendi, augendi, & alterandi poenas delinquentium, etiam legales, & statutaras iuxta delictorum qualitates, & circumstantias, ut docet Bart. in l. quid er. go §. poena grauior, ff. de his, qui notantur. Fulgos. consil. 124. col. finali, vers. ceterum eorum, Roman. consil. 429. Blanc. vbi supra, §. postquam vidimus, num. 71. & seqq. Menoch. de arbit. quæst. 99. num. 16. lib. 2. & alij communiter.

53. Respondetur, quod dicta regula diuersas habeat declarationes, ut limitationes, ut notat, & copiose adducit Fragosus citandus; azingoo vnam, vel alteram. Primo iudices minores non possunt ordinarias poenas minueri, aut alterare, nisi consulto Principe, aut nisi ex causa coherentis delicti; & quidem sufficit altera ex his

54. duabus conditionibus, & non audiendo, quod

quod minus bene ait Menoch. de arbit. lib. 1. quæst. 96. num. 18. utramque requirit. Ita Decius in dict. cap. de causis, num. 8. C. de precib. Impetrat. offic. Carrer. in præd. crimin. num. 16. pagin. 252. Bald. in Authent. sed non iure. C. de seruis fugiti in Clar. in præd. quæst. 85. vers. ulterius quæro.

Secundo, nequeunt iudices, quicunque illi sint, penas alterare, aut minuerre, quando statutum expressè affirmat, verba ipsius statuti esse intelligenda prout sonant, & iacent. Tradunt per certum Bald. in l. vitum. C. de sacros. Eccles. Bonacof. in commun. opin. par. 2. pagin. 102. col. 2. vers. iudex. l. iudex ex causa, & iacob. Nouell. regul. 41. in 1. fallen. Similiter dicendum si lex, vel statutum manifestè prohibeat iudici, ne pena alteretur, vel minuat; sic decisum inuenies in l. final. C. ne sanct. Baptism. & tradit rectè Blanchin in præd. crimin. §. postquam vidimus, &c. num. 96. vers. Non obstat.

Pari modo tenendum, quando verba statuti penalis imperatiue ad iudicem feruntur, ut bene notauit Carrer. in præd. crim. tract. de homicidio §. fin. in 1. & Afflict. in consil. Rapinas in 1. notabili, quod tunc non possit à iudice, quouis pena minui, vel augeri. Prosequitur Fragoius dict. lib. 4. disput. 11. §. 1. à num. 250. alias declarationes, seu limitationes dict. Regule exprimere, videas apud ipsum, nobis dicta sint satis, ut iam ad ea quæ sunt propria Tribunalium Sanctæ Inquisitionis, quoad relaxationem, & diminutionem penarum transiamus.

Nullum dubium, concessum esse arbitrium DD. Inquisitoribus etiam postlatam sententiam circa penas reis inflictas, ut possint eas minuerre, vel augere, aut alterare. Parec ex cap. communi, §. necnon, de hæret. in 6. ubi in fauorem fidei expressè se id illis conceditur. Hinc inter hæresim, aut suspensionem eius, & alia crimina magna differentia de qua Soam cum alijs Doctoribus, lib. 3. Aphor. cap. 30. num. 4. breuissime sic.

Quamuis, inquit, in alijs criminibus Iudex post latam sententiam non possit penam minuerre in consilio Principe; in crimine tamen hæresi, vel suspensionis illius, id Inquisitor licet. Ghirland. de hæret. tract. de relaxat. carceratorum, de sentent. & penar. execut. quæst. 6. num. 3. Farinac. dict. quæst. 17. num. 61. ita ille. Qui idem reperit cap. 7. num. 11. sed addit limitationem num. 12. quod quamuis attentio iure hoc inferioribus Inquisitoribus competat, in Lusitania tamen, & in Hispania reservatum est Generalibus Inquisitoribus.

De hac limitatione, sicut de alijs prædictis egimus iam supra cap. 1. huius lib. 6. Regul. 432. à num. 70. vsque ad 75. ubi

excitauit dubium de Inquisitoribus inferioribus Italiæ, & dixi, quod crederem idem esse de his, atque de illis Lusitanis, & Hispanis: sumpto argumento ex nostris Melitenensibus, quibus prohibitum à Sacra Congregatione Sancti Officii Urbis, minuerre post sententiam latam, aut commutare penas per ipsos iam inflictas, sine licentia eiusdem, ut patet ex litteris ab ea huc transmissis 22. Maij 1625 & 28. Augusti 1632.

Circa finem autem dicti cap. 37. nu. 26. bene docet idem Soam, quod in penis arbitarijs, per sententiam iam inflictis, ut in penis carceris, habitus penitentialis, & similibus, non sit statim dispensandum, nec sine causa rationabili, perpenis circumstantis quomodo pœnitens ad fidem reuerfus, an statim, aut multo post tempore quibus signis contritionis, & humilitatis penitentiam iniunctam ad impleuerit &c.

Atque subiungit num. 27. cum Eymr. 3. par. direct. quæst. 96. & ibi Pegna commen. 145. Rojas de hæret. par. 2. nu. 102. & Farinac. de hæresi quæst. 193. §. 5. num. 104. quod non sit facili concedenda dispensatio in pena carceris perpetui; & quando conceditur non fiat, nisi post tres annos si tamen carcer fuerit irreversibilis post octo ad minus concedatur.

Quoad penas, quas ipso facto hæretici, fautores, credentes, &c. incurrunt, quæque à iure sunt statutz quæ? Non habent Inquisitores particulares, imò nec generalis Inquisitor facultatem dispensandi in eis, cum hæc nullibi sit ipsis concessa.

Vnde nequeunt iidem dispensare in irregularitate ob hæresim, fautoriam, &c. contracta, nec possunt tollere infamiam cadè de causa incursum. ita Zanchin. de hæret. cap. 38. & ibi Campeg. Girland. de relaxatione carcerat. tit. de beneficio, & indulgentia Principis. Pegna 1. par. direct. adl. cunctos populos, C. de sum. Trinit. & Souisa dict. cap. 37. nu. 13. ac 14.

Def. endèdo iam magis ad particularia, potest dispensare Episcopus cum Apostatis ex grauimetu fidei apostatantibus, quoad vtum inferiorum ordinum. Similiter dispensatio in irregularitate ob hæresim, fautoriam, &c. ab Episcopo potest tribui, quoad vtum ordinum iam suspectum, non verò quantum ad vtum sacerdotij in sacrisciis. Milla. Tradunt per certum Sanchez tom. 3. de censuris disp. 43. sec. 1. num. 6. Sanchez in decal. lib. 2. cap. 15. nu. 14. Farinac. dict. §. 5. num. 78. & Souisa ibidem nu. 26. & 18.

Probabilius item posse per Episcopum dispensari absolute ad recipiendos quoscunque ordines in irregularitate contracta ob hæresim occultam. Quidquid sit de absolutione à tali hæresi, & dubitetur, an ab Episcopo possit impetiri ob relaxationem eius in Bulla Cænz, ita idem

San-

Sanchez dict. cap. 15. nu. 18. Pajnac. ibidem num. 79. & Soula eodem cap. 37. num. 17.

72. Communis scilicet est omnium sententia, quod solus summus Pontifex possit dispensare cum apostatis, siue voluntariis, siue ex metu graui apostatantibus, quoad promotionem ad quouis ordines, & quoad vltim sacerdotij. ita Pegna 3. par. direct. in quest. 113. commen. 162. ver. Postremo, quis, & in quest. 126. commen. 175. ver. Hodie. Farin. dict. §. 5. nu. 77. Sanchez eodem cap. 15. num. 21. & Soula ibidem num. 73. 19. Qui num. 20. bene subiungit cum Deciano crimin. lib. 5. cap. 75. nu. 5. quod vbi Papa dispensat cum predictis, aut cum hereticis, fautoribus, &c. ad ordines, vel ad honores, debeat intelligi, nisi aliud in dispensatione exprimat, quoad eos tantum honores, quos illi antea habuerunt, & quo administratione in ordinibus prius susceptis, non vero quoad futuros honores, neque quoad ascendendum ad superiores ordines.
74. Quin etiam si fiat dispensatio cum predictis a summo Pontifice ad ordines suscipiendos, vel ut clerici fiant, intelligi debet de solis minoribus ordinibus. sic Henrquez lib. 7. de indulgentijs, cap. 30. nu. 2. Sayro, tom. 5. Thesaur. casuum conscientie, lib. 6. cap. 51. num. 19. & Sanchez de marital. lib. 9. disput. 1. num. 26. Quamquam ipse ibi num. 28. cum Suarez de censuris disput. 41. sect. 3. num. 3. bene ait, Quod si predicti dispensentur absolute in irregularitate, vel infamia, remaneant habiles ad omnes ordines, dignitates, & officia: Atque ijs Regulam terminamus.

Num in aliquo casu possit, & expediat alicui reo maximam Sancti Officii absolutio totaliter a penis tribui, consulto saltem prius Sancta Inquisitionis Supremo Tribunali, aut Summo Pontifici?

REGVLA CCCCCX.

76. **C**ertissimum est, facultatem indulgendi delicta, & penas ex gratia, reo tam damnato totaliter relaxandi, soli Principi superiore non recognoscendi, & subdito, cui ipse concesserit abundanter competere: Sed multoties nequit eam exequi praeterit parte laesa reclamante.
77. Imo quando potest, sapiens valde expedit, ne sua facultate vratur, cum talis indulgentia delictorum, & penarum, vt plurimum in damnum communis re-
78. sulcet. Posse tamen vsu illius perpenden-

da verba gratie num sit totalis, quoad omnes penas, etiam quoad bona confiscata 79. recuperanda. Damnatu item peculiari-ter in Sancto Officio nullum dubium posse concedi relaxationem totaliter omnium penarum a supremo Tribunali, & multo magis a summo Pontifice: quamquam etiam ab isto cum aliqua limitatione exprimenda.

80. **O**stenditur breuiter per singulas partes doctrina huius Regule: prima constat ex text. in l. 1. C. de bon. damn. l. relegati, & l. ad bestias, §. ex prouincia, ff. de penis. Atque vt prorsus certum tradat omnes, quod facultas indulgendi delicta, & remittendi penas maxime capitalium sit de regalibus, & Principi soli non recognoscendi superiori referuatur. ita Afflict. in tit. quae sint regalia num. 13. & seqq. Maslail. de indultis generalibus cap. 2. num. 1. Peregrin. de priuileg. fisci, lib. 5. tit. 2. num. 5. Marta in trac. de iurisdictione, par. 1. cap. 44. & alij.
81. Hinc deducitur, quod Principes inferiores non possint gratias concedere delictorum capitalium, nec eorum penas remittere: cum id soli Regi, aut supremo Principi competat: bene tamen pecuniarias, & alias, quae illorum aetario applicantur, ita Bart. in l. acta, §. amplianda, ff. de re iudicata, Felin. in cap. quae in Ecclesiis, num. 23. de constit. Balard. ad Clarum, qu. 59. num. 21. & cum alijs relatis Farin. de Inquisit. quest. 6. num. 2.
82. A fortiori inde etiam deducitur omnino certum, quod Iudices Ordinarij non habeant talem facultatem faciendi gratias, aut remittendi penas, delinquentibus. Patet ex textu in relegati, ff. de penis, & ostenditur inde, quia haec non spectant ad eorum iurisdictionem. Secundum l. praesens, C. de trans. l. penam, C. de penis.
83. & similia intra. Ac propterea, nequit iudex bannitum remittere, cum post sententiam latam fundus suo officio fuerit, l. postquam, ff. de re iudicata, nec eam valet reuocare, neque in aliquo alterare, etiam si consiliet de innocentia condemnati, nisi consulto Principe, vt dixi Regula praecedenti, iuxta text. in l. 1. §. si quis ultra, ff. de questionibus, & tradunt ibi Bart. Maslail. num. 46. & alij.
84. Fundamentum autem triplicis predictae decisionis asserit cum Oñase. decil. 101. num. 1. & 4. Fragoius dict. disputat. 11. §. 2. num. 264. his verbis. Quia remittere peccata est supra legem, Matth. cap. 18. Marc. cap. 1. Lucae cap. 5. Remittere vero penas est, quid contra legem, & naturam. Innocent. in cap. cum P. Tabellio. num. 2. de fide instrument. sed a legibus solus superius Princeps, seu qui sapienti iura habet, fo-

- solutus est, l. princeps. ff. de legibus. l. digna vox, C. eodem. Ergo pœnas remittere, & gratias facere i. supremo Principi duntaxat, non autem inferiori competit. hæc 85 ille addens bene facultatem indulgendi, non posse præscribi, nec consuetudinem, sufficere ad eam acquirituram.
- 86 Princeps tam si supremus non cõcedere subdito suo, siue Comitij, siue Marchioni, siue feudatario talē facultatem indulgendi, & gratiandi, Sed requirit concessio specialis. & non est sufficiens si fiat per generalia verba, ita Iulius clarus §. fin. quæst. 59. ver. & hæc quod Memnoch, de arbit. quæst. 93. num. 7. Delcius, lib. 5, disqu. magicar. sect. 2. col. 5. Afflic. in tit. quæ sint regalia num. 61. & Mastrius de indult. general. cap. 2. num. 1. & 21. Qui duo cum alijs recte notant, quod ista facultas indulgendi concessa subdito per mortem concedentis extinguitur.
- 88 Excitat hic dubium Fragoſus dict. §. 2. num. 266. an si Princeps supremus suo feudatario tribuit merum, ac mixtum imperium, ac omnimodum, & perpetuam administrationem censente tribuisse facultatem indulgendi pœnas? Affert sententiam affirmantem, vt probabilem cum Decio, in l. principibus, num. 12. verb. non obstat, ff. si certum petatur. Iacobo de Sancto Georg. in sua inuestit. verb. & c. 89 mero, & mixto imperio, num. 9. Sed magis inclinat, & merito in sententiam negantem cum Bald. in l. Omnes populi, & ibi Iason in l. Ictura. ff. de iust. & iure, Alexand. in l. ff. quod quisque iuris, & cum alijs. Probatur, quia Vassallus habens merum, ac mixtum imperium non potest aliquid statuere, vel disponere contra ius commune. cap. finali de offic. Archiepisc. vbi Ioan. And. & alij, nec legibus derogare ergo nec pœnas delictorum remittere.
- 90 Sequitur expendendum qualiter predicta facultas indulgendi delicta, & remittendi pœnas sit limitata etiam in supremo Principe, & nequeat eam exequi respectu delicti graui deliberati, vt homicidij, parte læsa non concordata, aut sine ipsius consensu. Hoc per se loquendo verum est, & ab omnibus receptum: ob eam rationem, quia committens crimen homicidij de iure diuino vtriusque testamenti pœna mortis affligi debet. Patet ex Genes. 9. ibi. Quicunque effuderit humanum sanguinem sauetur sanguinis illius. & Exod. 21. Qui percussit hominem volens occidere, morte moriatur. Item Marth. cap. 26. omnes enim qui acciperint gladium, gladio peribunt. & Apocal. 13. Vidi de mari bestiam. Qui in gladio occidit, oportet eum gladio occidi; ergo &c.
- 92 Quod nequeat indulgere parte non concordata, probatur efficaciter, quia Princeps licet supremus non potest etiam de peccatis plenitudine tollere ius tertii, sine causa, l. fin. C. si contra ius, vel vit. publ. ita Gabriel. in tit. de iure quæsit. non tollendo, concl. 1. Aymon conf. 7. nu. 10. Bald. Alexand. & Iason. in l. testamentum, C. de testam. & alij communiter.
- 93 At ex causa graui, nempe publicæ utilitatis, seu pro bono pacis potest Princeps pœnas, ac damna partis læsæ, ea repugnante, & non concordata remittere, & gratias de delictis, & homicidijs deliberatis concedere. Tradunt vt certum Clar. in prax. quæst. 59. ver. Adde, quod in princip. Boslius, in tit. de remed. ex sola Clemens. Prius cap. num. 23. Hostien. Anton. & alij, in cap. 1. & cap. in nostra de iureiuram. Barth. in proemio digestorum, ver. item quarto. Alexand. conf. 315. lib. 2. Decius conf. 510.
- 94 num. 5. Affirmans ciuitatem pro pace consequenda posse suorum ciuium bona concedere, absque illorum consensu. ergo Princeps propter utilitatem publicam poterit res priuatorum auferre, ita illa, & communiter ceteri.
- 95 Quod si aliqui, vt Bald. in l. si domus, vetit. item dicit. ff. de fer. verb. pred. Achar. et Imol. in cap. quarto, de iure iur. dissentire videntur, interpretandum est, eos loqui in dubio, quando non constat Principem vti dicta sua facultate ex causa pro bono pacis; nam in hoc casu non potest faciendo pacem cum hostibus damna, et iniurias illatas subditis remittere, tenenturque hæres dei Principis damna subditis illata restituere; ita ex monte aliorum Fragoſus disput. 11. §. 1. num. 253.
- 96 Limitando item ait optimè ipse Fragoſus dict. disput. 11. §. 3. quod remissiones horum rarissime sunt concedende, et non sine causa iusta, et Re-publicæ vt. l. iuxta text. in l. delegati in fine, et l. ad bestias, eod. tit. S. plane inhiuit de iur. nat. & gen. & ciuilitat. Paris. cum alijs testibus tot. 1. quæst. 6. num. 19. Mastrius. de magistratib. lib. 3. cap. 7. num. 6. vbi probat ex testimonio multorum Theologorum, quos ibi citat, grauissimè peccare Principem sine causa crimina remittentem. Cum facilitas in remittendis delictis delinquendi occasionem præbeat, vt ait Gloss. in cap. iniusta, 23 quæst. 4.
- 97 Vnde concludit idem Fragoſus numer. 305. quod debeat cauere Princeps, ne facilius sit in remittendis delictis, eo quod maxime expediat, vt gratia cum iustitia fiat, & cum causa. Pax enim populorum viget, & Respublica feliciter gubernatur, regnante iustitia, vt testatur D. Cyprian. lib. 2. de abasionibus; terrentur namque mali & conseruantur boni, iuxta l. capitalium, ff. famulos, & Laut. facta, §. fin. ff. de pœnis.
- 98 Pro maiori declaratione addidimus in Regula esse perpendenda verba, quibus remissio, seu indulgentia conceditur, vt appareat, qualis sit, simplex, aut plenaria, ita vt ad omnes pœnas, etiam ad pecuniarias, & ad recuperanda bona conficiat.

ficata se extendat. Si post latam sententiam dicat tantum in gratia se remittere delictum, nullo alio verbo addito, vel si utatur sola paricula, indulgemus: censetur simplex gratia, seu indulgentia, & remissam fuisse indulto poenam tantum corporalem, non verò pecuniariam, nec poenam infamiz. Ita Molinara & 3. num. 14. Clossin l. 3. §. penultimo, verbo: eximij ff. de postul. & pro non subblata poena, infamiz. facit textus in l. generalis, C. de sentent. pass.

99 Erit autem gratia, seu indulgentia plenaria, quoad omnes penas, etiam pecuniariam, & quoad recuperanda bona confiscata, si dicat Princeps. restituiamus, & indulgemus, seu ex indulgentia restituiamus, siue restituiamus, & gratiam facimus, ita, Chirland. de relaxat. in tit. de benef. Princip. quaest. 1. num. 4. Angel. in l. fin. col. 2. versic. si autem dixit. C. de sentent. pass. & cum ahis Fragosius dict. disp. 11. §. e. nu. 194. ubi concludit esse omnino tenendum, licet non desint, qui contradi-
100 cant. Ex eo fundamento quod benefici Principis sint latissime interpretanda, l. fin. ubi Barr. ff. de constit. princip. vide plura si desideras apud eundem Fragos.

101 Quid tandem specialiter de dict. indulgentia, & remissione poenarum totaliter in nostris Tribunalibus Sanctæ Inquisitionis certissimi iuris est apud ea multo magis vigere misericordiam, indulgentiam, & remissionem delictorum, ac poenarum omnium, quam apud quæcunque alia Tribunalia etiam Ecclesiastica. Paret manifestè primo in communi ex duobus illis spontaneæ comparitionis, & temporis gratiæ statutis per aliqua vetusta concilia, prouincialia celebrata in Gallia, præsertim Narbonense, & Biterrense cap. 2. ac postea vniuersaliter à tota Ecclesia receptis. Nempe, quòd spontè comparentibus in Sancto Officio, priusquam sint prænunciati, vel intra tempus gratiæ venientibus,

et manifestantibus completè. Inquisitori suas, hæreses, &c. Concedatur impunitas mortis, immutationis, Exilij, confiscationis bonorum, & aliarum poenarum. Docet Eymer, par. 3. direct. num. 56 et ibi Pegna.

103 Tractat egregiè de prædictis duobus privilegijs Carena par. 2. toto titulo 18. et cum magna extensione ait bene §. 6. quod eis gaudeant relapsi in hæresim, etiam illi scilicet, de quibus Paulus IV. in sua constit. incip. Cum quorundam, cum maiori item extensione ait par. 2. tit. 1. §. 33. quod habeant locum quandoque talia privilegia, respectu Hæreticarum, et dogmatistarum.

104 Verum quod peculiariter post latam sententiam in Tribunalibus Sancti Officij possit, indulgentia totaliter, ac remissio poenarum concedi. Ofsenditur ex cap. commissi, §. Necnon de hæret. in 6. ubi manifestè habetur concessa facultas Inquisitoribus in fauorem fidei, ut etiam post latam sententiam, circa poenas arbitrandi, eas minuendo, alterando, etc. (quamquam hoc, ut vidimus Regula præcedenti sibi reseruauit supremi Inquisitores) ergo isti, aut saltem, qui illud ipsis concesserunt, nempe Summi Pontifices poterunt totaliter dictas poenas remittere, sicque exequuntur, quando iudicant expedire, et in hoc concordant Doctores omnes, præcipue citandi.

105 Tamen si circa poenas irregularitatis, etc. non debeat ipse Summus Pontifex cù hæreticis formalibus dispensare, ut ad superiores ordines ascendant, aut si nulli habent, ut prima tonsura initiuntur, ac beneficia Ecclesiastica obtineant. Nisi virgens necessitas, vel euident Ecclesiæ utilitas id exposcat. ita cum D. Anon. tract. de censur. cap. 100. Syluest. Pegna, Mayo, et alijs relatis docet bene Soula lib. 3. Aphor. cap. 7. num. 24. et 25. Atque his Regula, et caput terminantur.

CAPUT X.

De Actu publico fidei celebrando, iniuncta omnibus obligatione assistendi, de Concione in eo habenda, ac de materia istius, de abusionibus, & penis, ac penitentibus infligendis post lectionem Processuum De Constringendo Iudice laico ad executionem pene relaxatorum. Atque de reis non adimplentibus penas, & penitentias.

PROOEMIOLVM.

- E** N tandem ad Decimum, et vltimum caput Libri VI. peruenimus; En per hoc iam ad finem nostri Operis, de Materijs Tribunalium Fidei, Deo duce properamus. Cuncta in isto contenta, te Iudice, Lector beneuole, ordine executionis iugiter seruat, tibi tradidimus; et ab eo non recedendo, pauca hæc, quæ supersunt indicata per titulum propositum huius decimi capitis, expedit breuissime trañemus. Ac primo loco de Actibus fidei, seu spectaculis publicis, merito celebrandis, sermo nobis occurrit. Quamuis enim iuri, & rationi valde consonum sit, ne DD. Inquisitores victos in Carceribus diu remorentur, qualore, & merore confectos, dum futuras probationes expectant. vt dispositur l. 1. et fin. C. de cust. reor. l. 1. et l. 6. tit. 3. lib. 6. C. Theod. Vbi Imperator sic ait. De his, quos tenet carcer inclusos, id aperta definitione sancimus, vt aut conuictos velox pena subducatur, aut liberandos custodia diuturna non maceret. Constatque ex diuersis Instru. ad Inquisitores Hispaniarum missis. Pincia 3, cap. 1. et 3. Hispanen. cap. 6. Tolet. cap. 6. Et exequendum ab illis ob eam præcipuè rationem, quia carcer est funesta Domus, eiusque damnum vindictis reparari non potest; cum interim fama eorum dispendium patiarur, & bona ipsorum multimodis dispendantur. Ex Simanc. de Carhol. Instit. tit. 44. num. 31. & ex alijs tradit Ludou. Paramus lib. 3. de orig. Sanctæ Inquisitionis, quæst. 4. num. 36. & à nobis obiter sunt dicta. Nihilominus propter varias causas bonum commune Reipub. Christianæ, & priuatum ipsorum reorum respicientes, conueniens sæpius iudicatur, vt per aliquod temporis spatium in carceribus Sancti Officii retineantur, maxime propter Actum fidei publicum, seu spectaculum celebrandum, vt multi simul inquisiti prodeant, & ibi expediantur, vt ex prima Regula, quatuor in hoc capite proponendarum, illico patet.

An, quando, vbi, & qualiter D. D. Inquisitores teneantur Actum fidei publicum celebrare? & iniungere omnibus obligationem illi quandiu sit assistendi?

REGVLA. CCCCXI.

tem concursum excitandi sunt, et constringendi etiam sub censuris per edictum ipsorum Inquisitorum iussu in omnibus, et singulis Pæreis publicandum. Inuicem tamen personaliter sigillatim Præfules capitula Ecclesiarum, magistratus, etc. vt committitur, et assistant iuxta cuiusque loci consuetudinem.

- A** bsolute loquendo, non obligatorium sed valde conueniens censetur ad finem intentum, nimirum ad Exaltationem, Carholicæ fidei, & exteripationem hæreticæ prauitatis, vt quandoque ab Inquisitoribus Actus fidei publicus, seu spectaculum, productis simul multis deliquentibus celebratur. Equidem expedit, fiat die dominicæ, vel festiui, & eligatur locus propius executione, quoad potest opportunus, vt templum maximæ capacitatis, aut platea aliqua amplissima, quo omnes de populo conuenire, et ibi commodè comprehendendi valeant. Ad huiusmodi au-

P Auci valde ex nostris Scripioribus ràm antiquis, quàm recentioribus, qui de materijs Sancti officij trañarunt, hoc punctum de publicis fidei Actibus seu spectaculis attingerunt, nempe Eymericus, Pegna eius comentator, Nauarrus, Paramus Salzedus, et Diana citandi, quod hæcenus scire potuerim, et hi quidem pauca admodum circa ipsum adducunt.

A liqua Regule prepositæ verba perpendenda, vt de doctrina eius facilius innotescat, dixi, Absolutè loquendo, non obligatorium, etc. Certum enim profus est, quod

- Inquisitores non obligentur ad celebrandum Actum publicum fidei pro quibuscunque sancti officii causis, cum ex praxi vniuersali coniter manifeste plures quotidie expediri secretè, et non in Actu fidei publico, iniunctis ab iuratione, et penis, ac penitentis debitis. Secundum veram decisionem, quam ex Pegna 3. par. direct. comment. 40. nu. 166. et ex Farin. de heresi quest. 194. §. 1. nu. 4. et seq. tradit Soufa lib. 1. Aphor. cap. 40. num. 5. quod abiuratio aliquando debeat fieri publice, aliquando verò secretè, secundum quod cuius publicæ, vel occultæ fuerit prout Inquisitoribus videbitur.
11. Profectò causa sollicitationis ad turpia, in Sacramento confessionis, cum hæc delicta sint occultissima, concordant omnes quod sint secretè, & non in Actu fidei publico expedienda, & credendum, saluo meliori iudicio, esse obligationem sic faciendi, ne simplices personæ a Sacramento confessionis suscipiendo retrahantur, huiusmodi sollicitationibus in Actu fidei publico auditis. Imo Soufa, tract. 1. de confessor. sollicit. cap. 16. num. 8. adeo strictè intelligit hoc de tractandis, & expediendis secretè istis causis sollicitationis, vt condemnet ad mortale illum, qui adfuit alienius expeditioni, & postea eam notificat alijs, qui non adfuerunt. Sed meritiò Diana 4. par. tract. 5. resol. 44. hanc doctrinam Soufa nimis rigorosam iudicat, & simul ibi limitat eam cum Seraphino Freyra in addition. ad tractat. de confessor. sollicitant. quest. 24. num. 49. pro casu tantum, quo Inquisitor sub mortali, aut sub pena excommunicationis talem notificationem prohibet, ne sequatur ex eo scandalum.
14. Verum quidquid sic de illa Soufa nimio rigore, & de hæc Dianæ limitatione, ex prædictis bene concludimus, quod non sit obligatorium, neque necessarium, pro causis delictorum occultorum Actum fidei celebrare: quin etiam libere, & audeat subinigo, quod nec pro causis criminum publicorum, sed tantum censetur valde conueniens ad exaltationem fidei catholicæ, & extirpationem hæreticæ prauitatis,
15. vt pro istis quandoque celebretur. Ratio est, quia nulla citatur lex, quæ id Inquisitoribus iniungat, & quia iudicatur iuri, & rationi valde consonum, sicuti vidimus paulo ante in Proœmiolo, vt primum causæ Sancti Officii finitis processibus terminentur, & miseri rei ne nimis in carceribus detineantur. Et quidem Eymericus auctor maxime antiquus 3. p. direct. in g. modo terminandi processum, num. 197. videtur primus inuentor huiusmodi vius celebrandi Actum fidei in causis hæreticorum relapsorum, quæ sunt admodum graues, ac proinde meritò pro eis celebratur. Præcipue si aliquis ex relapsis sit ordinatus, cum tunc fieri etiam debeat degradatio Ordinis cum maiori solennitate, vt ibi ab ipso Eymerico depingitur.
18. Dixi, equidem expedit, fiat die Dominico, vel festiuo circa hanc circumstantiâ temporis aliqualis est controuersia inter auctores. Eymericus loc. cit. absolute defendit, non debere fieri similia spectacula die Dominico, vel festiuo, sed alio die.
19. Et addit Pegna ibi comment. 45. vers. Quantum ad primum in multis Europæ Urbibus hanc Eymerici doctrinam obseruari, maxime si relapsi, aut impenitentes, vel negatiui, etc. sint tradendi curiæ seculari, vt iuxta supplicio afficiantur.
20. Nihilominus idem Pegna ubi supra optime suum sensum exprimit per sequentia verba. Verumtamen, inquit, hoc libere dicam, multum mihi probari eorum Inquisitionum ritum in quibus huiusmodi sententiæ in diebus festiuis solus pronunciari. Cum enim (vt pulchre docuit Io. Andreas cap. vt commissi, de heret. lib. 6.), expediat multitudinem populi congregari ad videndos reorum cruciatus, & penas, vt inde discant timere homines, & a malo committendo auocari valde conueniens videtur fieri hæc publico, & diebus festiuis: cum maior, tunc adfit confluentis populi multitudo, hæc ille. idem
21. sentiunt Paramos lib. 3. de origin. Inquisitionis quest. 4. num. 36. Salzedus in pract. crimin. Diaz cap. 124. lib. 1. & Diana par. 4. tract. 8. resol. 98.
22. Consona in confirmationem Instructio Toletana anni 561. quam vulgari sermone Hispano afferre sic Diana loc. cit. Etando los procesos de los presos votados, y las sentencias ordenadas, los Inquisidores acorderan el dia señalado, que se deue hazer el Auto dela fe, el qual se notifique a los cabildos dela Iglesia, y ciudad, y adonde se halla Audiencia, Presidente, y oydores, los quales sean combidados para que lo acompañen segun la costumbre de cada parte. ita ibi.
23. Similiter alia Instructio Madriliana eiusdem anni 561. cap. 77. vel ferè eadem, in latinum translata, adducitur a Pegna, & a Paramo citatis, & sic habet. Vbi reorū Processus conclusi fuerint, & ordinatæ sententiæ. Inquisitores diem feriatum, in quo fiat publica fidei Actio, assignabunt: quem diem significabunt capitulis Ecclesiæ, & consistorio ciuitatis. & ibi fuerit Regius Senatus, intimabitur etiam Præfidi, & Auditoribus, qui omnes inuitabuntur, vt fidei Actionem comitentur iuxta consuetudinem cuiusque loci. Curent autem Inquisitores, vt hæc tam commodò tempore fiant, vt excentrio sententiarum eorum, qui tradendi sunt curiæ seculari possit fieri die, ob vitanda inconuenientia. ita ibi.
24. Approbo itaque hanc sententiam, quod

- Aus fidei publicus debeat die Dominico vel festivo, seu feriato idest vacante à negotiis forensibus, & communibus actionibus, (in hoc sensu videntur loqui dictæ instruct. Tolet. & Madril, alioquin sunt pro sententia Eymerici) eam expressus tradit citatus Saucedus hisce verbis: Fuit, inquit, aliquando controversum, an in die festo traditio curiæ seculari faciendâ est? Et omni prætermissa disputatione, semper mihi earum Inquisitionum ritus placuit, in quibus huiusmodi sententiæ diebus festiuis solent pronunciari. hæc ille, & confirmat ratione ex Ioanne Andrea iam supra adducta.
- 25 Ita. Nec quidquam obstat, quod die festivo aliqui rei curiæ seculari tradantur; cum non eodem die, sed sequenti, vel alio per eam victim supplicio sint afficiendi, & interim saluti animæ intertæ magis ad mortem disponantur.
- 26 Est etiam dubium inter prædictos Auctores circa loci circumstantiam, vbi nam celebrari debeat actus fidei publicus? Tuentur expresse idem Eymericus supra citat in platea aliqua, vel simili loco, & nullo modo in Ecclesiâ esse celebrandum, præsertim quando reus aliquis est tradendus curiæ seculari. Atque huius suæ doctrinæ, & simul præcedentis de circumstantia temporis reddit rationem sub finem dicti nominis modi terminandum processum per sequentia verba.
- 27 Considerandum, inquit, etiam est, quod tales sententiæ tradendi alicui rei curiæ seculari non consueverunt fieri de die festivo vel solemnâ, nec in Ecclesiâ, sed extra illam, aliqua platea, quia sententiâ est, quæ ducit ad mortem, & honestius est, quod setatur in die festiâ, & extra Ecclesiâ, eum dies festiâ, & Ecclesiâ sine Domino dicta, hæc enns ille.
- 28 Placet tamen mihi resolutio illa, quam ex Nauarro adducit Pegna his verbis. Verum, inquit, doctissimus, & multis nominibus Venerandus Marinus ab Azpilueua Doctor Nauarrus in Enchyridio, seu Manuali, de oratione, & horis canonicis impresso Romæ anno Domini 1578, cap. 5. dū hanc ipsam questionem tracta Suas, Fratris Pauli Constabilis Ferrariensis Sacri Palatii Magistri rationibus non vulgaribus verè contendit intra Ecclesiâ posse hoc tractari contra quam hic velit Eymericus, cui sententiæ ob easdem illas rationes censet subscribendum. ita ille. Vide ipsum Nauarrum citatum. Sed audi eundem Pegnam sic bene prosequentem.
- 29 Hoc vnum, inquit, addiderim commodissimum esse ob rationem paulo ante à me allatam ex Ioanne Andrea, vt in ampla & latæ patenti platea, seu foro, ac in præ altis tabularis hæc celebrantis, vt cunctis populus facilius, & apertius intueatur. Raro enim tam commodè videntur huiusmodi spectacula intra Ecclesiâ quam in latè patentibus foris, ac placeis, & propterea

in Hispaniâ extra Ecclesiâ solent huiusmodi publicæ fidei actiones celebrari, vt optime adnotauit idem Nauarrus præcitato loco in fine eius cap. 5. hæc enns Pegna.

- 30 Dixi inuitandi tamen personaliter iudicem in instructione Toletana, Madriliana, & ex eisdem innoteceit magna ex parte qualiter celebrari debeat Actus fidei, & est tertium quod petitur in titulo Regulæ, nimirum quæ solemnitate, & apparatus pro quo præcipit legendus Eymericus 9 modo terminandi processum in causis fidei num. 197.
- 31 Sed quid circa prædicta omnia penis nostrum Melitense Tribunal sanctæ Inquisitionis? Consuevit semper me teste oculato 43. circiter annorum spatio simili spectacula facere die Dominico, vel festivo, & in templo Sanctissimæ Virginis Natiuitatæ, aut in alio sancti Laurentij, multo maioris capacitatæ, excepto quando traditi sunt aliqui rei curiæ seculari, vt contigit 10. ab hinc annis tempore Illustrissimi ac Reuerendissimi Domini Inquisitori Io. Baptistæ Gorij Pæselini. Tunc enim in nostra Congregatione sancti Officii omnino conueniens iudicatum, vt Actio extra Ecclesiâ in platea Ciuitatis victoriosè ageretur, non ob rationem Eymerici, quod sententiâ in Ecclesiâ prolata ducat ad mortem, & hinc non expediat in ea profecti, cum sit domino dedicata; sed ob præbendam commoditatem videndi Omnibus ex tota Insula illuc concorrentibus. Nam
- 32 publicato Edicto Illustrissimi Inquisitoris præcipientis ad actum fidei accedere, tantus fuit vndequeque vtriusque sexus personarum concursus, vt vix, ac ne vix quidem in illa capi possent; ex curiositate sine dubio videndi præter alios Ecclesiæ Catholicæ reconciliandos, duos Curie seculari tradendos, & comburendos vti per signa ignis, & flammaram, quæ supra caput depicta gestabant, clarè innotecebat. Atque his finis Regulæ.

Habenda ne Concio initio Actus Fidei publici? à quonam, & de qua materia?

REGVLA CCCCXII.

- 33 **T**amet si non sit prosum nec cessarium; conducit tamen non parum ad maiorem celebritatem publicæ Actionis Fidei & magnum fructum spirituales, tum reorum reconciliandorum, tum quorumcumque præsentium, vt initio dictæ Actionis
- 34 Concio sacra habeatur. Pro ea autem prius paranda, & postea proficienda, eligendus est à D. Inquisitore aliquis ex Con-
- Na
fut

sulporibus, vel q̄ iustificatoribus sancti officij, nisi forte ipse Inquisitor concionari velit. **35** lit. Materia vtrò talis concionis opportunè poterit esse de necessitate, & excellentia fidei Catholice, vel de miseria, & damno hæreticæ, & apostolicæ prauitatis, vel de simili, sed opportunius de ipsa reorum condemnatorum reconciliatione.

36 **D**octrina huius Regule tota ex se ipsa patet, nec est cur singule eius partes a nobis probentur, aut magis exprimantur; imò neque id præstare possumus ab auctoritate doctorum, cum nullus ex citatis in Regula præcedenti, nec alius, quod sciam viliam de concione habenda in actibus fidei publicis mentionem faciat: Et miror quidem hoc ab eis fuisse prætermisum, cum vbique de vñ concionandi in similibus publicis fidei spectaculis manifestè conterret.

37 Verum hæud omittam illud aduertere, meritò statim, vt solet initio dicti actus fidei esse habendam sacram Concionem, nè fortè postea præ auititudine sententiarum profunderarum, seu reorum expediendorum, desit tempus ad concionandum, ac propterea nequaquam videtur seruandum id, quod supra adductum ex instructione

38 Madriliana nempe. Current autem, inquit, Inquisitores, vt hæc tam commodò tempore fiant, vt executio sententiarum eorum, qui tradendi sunt curiæ seculari, possit fieri de die ob viranda inconuenientia, ita ibi. Talis enim executio, comburendi scilicet relapsos, potest differri, imò expedit, pro reuerentia diei Dominico, vel festiui debita, & indice laico in alium diem non festiui omnino differatur.

39 Prædicta quidem doctrina de differenda executione sententiarum in relapsis est secundum mentem Pegnæ in citat. comment. 45. vers. Quantum ad primum, ibi, duobus, inquit, etiam, vel tribus diebus, antequam reus comburatur, solet, è domibus, seu carceribus Inquisitorum ad carceres iudicum secularium transferri: in quo nolo laudabilem, & consuetam cuiuslibet inquisitionis consuetudinem immutari, ita ille, cui adhereo.

40 Nostrium autem Melitense Tribunal sancti officij nullam videtur habere circa hoc consuetudinem, cum rarissimè contingerit in eo tradi reos curiæ seculari, nempe spatium 43. annorum, quibus munus consulatoris in eo iugiter exercui, duos tantum simul decem ab hinc annis vt dictum supra, & tunc conueniens omnino iudicatur, vt traditi curiæ seculari, per vnam solummodo noctem in eius carceribus manerent. Nam cum prope occasum solis dies Dominici actio fidei publica peracta esset, & sententij omnium reorum perlectis ad finem

vltimè scilicet perducta, die sequenti, hora cum dimidia post initium eius transacta illorum duorum sententiæ fuerunt executæ, vtriusque corpora combusta. Cui executioni, & combustioni, omnes, ferè, qui præcedenti die ad actionem publicam Dei conuenerant interfuerunt.

41 Quod verò ad habendam factam concionem sit ab Inquisitores eligendus aliquis ex consulatoribus, vel qualicatoribus sancti officij, honor, & reputatio ipsius id requirit, vt inde omnibus pateat, ad qualificandum, & consiliū præbendum in omnibus spectantibus ad sacra fidei Tribunalia eos viros adeo habiles, & peritos ab illis adhiberi, qui sciant, & valeant talem actionem concionandi præstare.

42 Hinc credo factum, vt licet immeritis aliquoties electus fuisset DD. Inquisitoribus, vt pro mea tennitate in diuersis actibus fidei concionaret, præcipue in illo decem ab hinc annis celebrato, vt dictum. Tunc adiunxerat Domino, breui tempore composui concionem, & habui de præcipua materia, nempe de reconciliatione, seu de renouata desponsatione spiritali per fidem reorum cum Deo, Ecclesiæque.

43 Cum autem sperem fore gratam lectoribus, sicut tunc fuit audientibus, opere pretium duxi hic non italeo idiomate, quo habuit, sed latino (vti iudicauerunt conueniens viri doctissimi censesores nostri) operis in concionibus pro publicatione edicti sanctæ Inquisitionis tam apponere, vt sit in exemplarijs, qui ad similem functionem eligentur.

Concio sacra in Actu fidei publico habita anno 1639. vt sit exemplar pro similibus.

44 **S**ponsabo te mihi in sempiternum, & sponso te mihi in iustitia, & iudicio, in misericordia, & miserationibus, & sponso te mihi in fide, & scias, qui ego Dominus. Euse cap. 1.

Verendus hic hodie tantorum reorum concessus (-) insuetus amplissimæ huius plateæ apparatus, noua huius loci facies, atque conspectus, terribilis denique illi tantæ vndique forma non oratoris modo, sed spectatorium omnium reterret oculos: quocunque enim inciderint siue in Quæstoris Illustrissimi Maiestatem, siue in reorum crimina, siue in ministrorum omnium solertiam, sagacitatemque plena seueritatis omnia, plena timoris vident. Quare non immerito quidem doctissimi viri buius ætatis Pegna, atque Salzedo, vt refert P. Antonius Diana par. 4. tra. 2. c. 8. Refol. 98. hodiernum diem cum horrendo illo orbis terrarum supremo conferentes hoc iudicium

cum extremi illius, ac tremendi totius vniuersi quasi quandam imaginem esse voluerunt, sed tamen accidit non raro, ut quæ primò aspectu terrorem incutiunt, animum deinde paulatim confirmant, ac recreant: atque hoc idem nobis in presenti, si rem bene perpendamus, continget; ac sanctissimum sanè diem, alioque etiam signandum lapillo indicabimus, quæ tot ferè auptiales faces clariorem, illustrioremque reddunt, quot ferè illi sunt, quorum animis ob nefaria scelera adhuc vique à cælesti sponso repudiata eidem hodie ab hæres exultat communi hominum, calitumque letitia, & plausu conciliantur. Cui quidem letitia his verbis Sanctissimus Vates Offens videtur accinere sponso te mihi, &c. de quibus hoc loco mihi est, quæ breuissimè agendum.

45 Sponso te mihi in sempiternum, &c. sub obscuram Prophetæ sententiam diuinæ sapientie oraculum eorum repetitione verborum (sponso te mihi ter. 3. eadem inculcans, ita reddidit obscuriorem, ut sacrarum litterarum interpretes inter se non sine aliqua dubitatione pugnarent. & quidem D. Hieronymus ternas hic Domini nuptias significari putat; alteras ab initio cum Hebræorum Synagoga per Abraham circumcissionem primam, deinde per legem Moysi in Monte Sinai latam, alteras, quas per diuinam Hypothalam semel cum hominum genere, ac natura contraxit. Quam singulis pro temporum varietate varia itidem verba doctissimus vir aptare conatur. Atque adeo primis nuptiis illa. Sponso te mihi in sempiternum secundis alia. Sponso te mihi in iudicio, & iustitia &c. tertijs denique vitima. Sponso te mihi in fide, & scias quia ego Dominus. Conuenire contendit. Optima, sanè, ut eruditissimi, & sanctissimi hominis explanatio quam colo, & Venerabundus obseruo.

46 Sed tamen præfulgentissimum illud Gregorius Syrus Theodoretus longe aliter sentire, magisque nobis sœuere videtur; nullo enim pacto indicat potuisse Dominum Hebræorum Synagoga per ea verba sibi spondere. Sponso te mihi in sempiternum. Cui multis eam ab hinc annis, ne dicam sæculis, repudiatam miserimè, non sine aliqua commiseratione adhucque legemus, sed potius ea verba tanquam de Ecclesia Christiana pronuntiata interpretatur, cui Cælestis idem sponsus diuinæ veritatis auctor ipse diuinus dono dedit æternitatem, spondens in Evangelio, (Ecce ego vobiscum sicut omnibus diebus usque ad consummationem sæculi) perpetuamque incolomitatem, omni vacuum timore promittit Matth. 16. & portæ inferi non præualebunt aduersus eam.

47 Quam Theodoretæ sententiam confirmat etiam Theophilatus in eadem. Sponso te mihi. Verba sic addens: quid est mihi

ipsi? quoniam non per Angelam, vel aliquem natu magnum, sed per se ipse Dominus nos seruauit; Patribus locutus est Dominus in Prophetis, nobis autem per filium: vel quia veterem Synagoga Moysi desponsiderit. Vnde ad ipsum, Populus inquit, tuus inique egit, credentem autem incarnati Verbi Aduentui sibi Ecclesiam desponsauit.

48 Neque verò hic contra Theodoretæ, ac Theophilati sententiam aliquis, ut Hieronymo sœuat, ingeniosior omnem mihi verborum contextum causerit quasi non possit integrè ad litteram Ecclesiam, sed tantum Synagoga accommodari. Nam scriptus in sacris litteris non illi, cui prædicitur, oraculum congruit, sed alteri, cuius illæ figuram, atque personam gerit, ut optime asserit D. Augustinus, lib. 7. de Ciuitate Dei, cap. 18. sic, Non de ipso Benjamin, cui prædictum est à Parente Iacob. Lupus rapax manè rapit prædam, & ad vespertam diuidit spolia. Sed potius de personato Benjamin, nimirum Apostolo Paulo ex eius tribu genua trahente variatioris comprobatur. Sic neque de Salomone, quod cecinit Psalmita. Dominabitur à mari usque ad mare, & à flumine usque ad terminos orbis terræ. Sed de Mystico tantum. Salomone, de Christo inquam, Rege Christianorum dici res ipsa ostendit, cuius imperium Togo, vel Gange, non Istro, vel Nilo terminatur, sed ad remotissimas usque regiones, ad vitimas extremi Orbis partes, per insulas quoque transmarinas longè, lateque propagatur. Quod cum, ita sit potiori iure Theodoretum sequitur Theophilatus, nosque ab eorum ne discendam sententia, assentiri per est, per Officium vaticinium sub Hebræorum Synagoga figura, atque persona, stabile perpetuumque eum Filio Dei Ecclesie Christiane promitti conueniunt.

50 At enim rursus quid sibi vult, aut quosum teena illa spectat eorum verborum. Sponso te mihi. repetitum interrogas? tu vero Rupertum Abbate in hæc ipsa verba consulas differentem: qui tibi suse tres nuptiarum dies à filio Dei cum Ecclesia, sponsa celebratos assignat. Sed tamen ne forte molestus mihi sis interpellator, breuiter hic ego, quod Rupertus ibi longiori complexus est tractatione, perstringam. Primus igitur nuptialis est dies cum in Virginis vtero per suam hypostasim id semel assumpsit humani, atque corporei, quod nusquam dimisit, ideoque Epithalamio illo celebratur, sponso te mihi in sempiternum. Secundus nuptiarum est dies, quem vates longiore veluti cautione commendat. Sponso te mihi in iustitia, & iudicio, in misericordia, & miserationibus. Cum nimirum amore languens in cruce, tanquam in thalamo per gratiam sibi deuinxit Ecclesiam. Vnde idem ipse hoc Sanctissimo Matrimonio. Consumatum est,

salutoribus, vel qualifcatoribus sancti officij, nisi forte ipse Inquisitor concionari velit. ³⁵ *lit.* Materia verò talis concionis opportunè poterit esse de necessitate, & excellentia fidei Catholicae, vel de miseria, & damno hereticæ, & apostolicæ prauitatis, vel de simili, sed opportunius de ipsa reorum condemnatorum reconciliatione.

³⁶ **D**octrina huius Regulæ tota ex se ipsa parer, nec est cur singulæ eius partes a nobis probentur, aut magis exprimantur, imò neque id præstare possumus ab auctoritate doctorum, cum nullus ex citatis in Regula præcedenti, nec alius, que disciam ullam de concione habenda in actibus fidei publicis mentionem faciat. Et miror quidem hoc ab eis fuisse prætermisum, cum vbique de vsu concionandi in similibus publicis fidei spectaculis manifestè conlter.

³⁷ Verum hæud omitam illud aduertere, meritò statim, vt solet in initio dicti actus fidei esse habendam sacram Concione, ne tunc postea præ multitudinem sententiarum proficiendarum, seu reorum expedicndorum, desit tempus ad concionandum, ac propterea nequaquam videtur seruandum id, quod supra adductum ex instructione

³⁸ Madritiana nempe. Cuius autem, inquit, Inquisitores, vt hæc tam commodum tempore fiant, vt executio sententiarum eorum, qui tradendi sunt curiæ seculari, possit fieri de die ob viranda inconuenientia. ita ibi. Talis enim executio, comburendi scilicet relapsos, potest differri, imò expedit, pro reuerentia diei Dominico, vel festiui debita, si iudice laico in alium diem non lestium omnino differatur.

³⁹ Prædicta quidem doctrina de differenda executione sententiarum in relapsis est secundum mentem Pegnæ in citat. commen.

⁴⁰ *vers.* Quantum ad pñum, ibi, daobus, inquit, etiam, vt tribus diebus, antequam reus comburatur, solet, è domibus, seu carceribus Inquisitorum ad carceres iudicium secularium transferri: in quo nolo laudabilem, & conseruam cuiuslibet inquisitionis conseruandem immutari. ita ille, cui adhareo.

⁴⁰ Nostrium autem Melitense Tribunal sancti officij nullam videtur habere circa hoc consuetudinem, cum rarissimè contingerit in eo tradi reos curiæ seculari, nempe spatios 43. annorum, quibus munus consultius in eo iugiter exercui, duos tantum simul decem ab hinc annis vt dictum supra, & tunc conueniens omnino iudicatur, vt traditi curiæ seculari, per vnam solummodo noctem in eius carceribus manerent. Nam cum prope occasum solis diei Dominici actio fidei publica peracta esset, & sententij omnium reorum perlectis ad sinem

vigne feliciter perducta, die sequenti, hora cum dimidia post initium eius transacta illorum duorum sententia fuerunt executæ, vtriusque corpora combusta. Cui executioni, & combustioni, omnes, serè, qui præcedenti die ad actionem publicam dei conuenerant interfuerunt.

⁴¹ Quod verò ad habendam sacram concionem sit ab Inquisitores eligendus aliquis ex consulatoribus, vel qualifcatoribus sancti officij, honor, & reputatio ipsius id requirit, vt inde omnibus pateat, ad qualifcandum, & consiliū præbendum in omnibus præstantibus ad sacra fidei Tribunalia eos viros adeo habiles, & peritos ab illis adhiberi, qui sciant, & valeant talem actionem concionandæ præstare.

⁴² Hinc credo factum, vt licet immeritis aliquoties electus fuerim à DD. Inquisitoribus, vt pro mea tenore in diuersis actibus fidei concionarer, præcipue in illo decem ab hinc annis celebrato, vt dictum. Tunc adiuvante Domino, breui tempore composui concionem, & habui de præcipua materia, nempe de reconciliatione, seu de renouata desponsatione spirituali per fiden reorum cum Deo, Ecclesiæque.

⁴³ Cum autem sperem fore gratam lectoribus, sicut tunc fuit audientibus, opere, pretium duxi hic non itaico idiomate, quo habuit, sed latino (vt iudicarent conueniens viri doctissimi censes nostri Operis in concionibus pro publicatione editi sancti Inquisitionis eam apponere, vt sit in exemplarijs, qui ad similem functionem eligentur.

Concio sacra in Actu fidei publico habita anno 1639. vt sit exemplar pro similibus.

⁴⁴ **S**ponsabo te mihi in sempiternum, & & sponsabo te mihi in iustitia, & iudicio, in misericordia, & miserationibus, & sponsabo te mihi in fide, & scias, qui ego Dominus. Ofec. cap. 2.

Verendus hic hodie tanctorum virorum concessus (-) insuetus amplissimæ huius plateæ apparatus, noua huius loci facies, atque conspectus, terribilis denique illa, tanti vndique forma non oratoris modo, sed spectatorum omnium tectet oculos: quocunque enim inciderint siue in Quæstoris illustissimi Maiestatem, siue in reorum crimina, siue in ministrorum omnium solertiam, sagacitatemque plena seueritatis omnia, plena timoris vident. Quare non immerito quidem doctissimi viri huius ætatis Pegna, atque Salzedo, vt refert P. Antonius Diana par. 4. tra 3. 8. Resol. 98. hodiernum diem cum horrendo illo orbis terrarum supermo conferentes hoc iudicium

oium extremi illius, ac tremendi totius vniuersi quasi quandam imaginem esse voluerunt, sed tamen accidit non raro, ut quæ primò aspectu terrorem incutiant, animum deinde paulatim confirmant, ac recreent: atque hoc idem nobis in presenti, si rem bene perpendamus, continget; ac sanctissimum sanè diem, alioque etiam signandum lapillo indicabimus, quæ res erant aptiores facies clariorem, illustrioremque reddunt, quot ferè illi sunt, quorum animi ob nefaria scelera adhuc vsque à celesti sponso repudiata eidem hodie ab hæresi explat communi hominum, exilitate lætitia, & plausu conciliantur. Cui quidem lætitia his verbis Sanctissimæ Vates Offens videtur accinere sponsabo te mihi, &c. de quibus hoc loco mihi est, quæ breuissimè agendum.

45 Sponsabo te mihi in sempiternum, &c. sub obscuram Prophetæ sententiam diuinæ sapientiæ oraculum eorum repetitione verborum sponsabo te mihi ter, 3. eadem inculcans, ita reddidit obscuriorem vsu sacrarum litterarum interpretes inter se non sine aliqua dubitatione pugnant. & quidem D. Hieronymus ternas hic Domini nuptias significari putat; alteras ab initio cum Hebræorum Synagoga per Abraham circumcissione primum, deinde per legem Moysi in Monte Sinai latam, alteras, quas per diuinam Hypothasim semel cum hominum genere, ac natura contraxit. Quam singulari pro temporum varietate varia itidem verba doctissimus vir aptare conatur. Atque adeo primis nuptiis illa. Sponsabo te mihi in sempiternum secundis alia. Sponsabo te mihi in iudicio, & iustitia &c. tertius denique viciam. Sponsabo te mihi in fide, & scias quia ego Dominus. Conuenire contendit. Optima, sanè, vt eruditissimi, & sanctissimi hominis explanatio quam colo, & Venerabundus obfero.

46 Sed tamen presulgentissimum illud Gregæ Sydy Theodoretus longe aliter sentit, magisque nobis fouere videtur: nullo enim pacto indicat potuisse Dominum Hebræorum Synagoga per ea verba sibi spondere. Sponsabo te mihi in sempiternum. Cui multis eam ab hinc annis, ne dicam sæculis, repudiata miserimè, non sine aliqua commiserat iudice adhuc vsque legemus, sed potius ea verba tanquam de Ecclesia Christiana pronuntiata interpretatur, cui Celestis idem sponsus diuinæ veritatis auctor ipse diuinus dono dedit æternitatem, spondens in Evangelio, (Ecce ego vobiscum sū omnibus diebus vsque ad consummationem sæculi) perpetuamque incolumitatem, omni vacuum timore promittit Matth. 16. & portæ inferi non præualebunt aduersus eam.

47 Quam Theodoretæ sententiam cōfirmat etiam Theophilatus in eadem. Sponsabo te mihi. Verba sic addens: quid est mihi

ipsi? quoniam non per Angelum, vel aliquem natu magnum, sed per se ipse Dominus nos seruauit; Patribus loquens est Dominus in Prophetis, nobis aurem per filium: vel quia veterem synagogam Moysi despondent. Vnde ad ipsum, Populus inquit, tuus inique egit, credentem autem incarnati Verbi Aduentui sibi Ecclesiam desponsauit.

48 Neque verò hic contra Theodoretæ, ac Theophilati sententiam aliquis, vt Hieronymo faueat, ingeniosior omnem mihi verborum contextum cauetur quasi non posset integrè ad litteram Ecclesiam, sed tantum Synagoga commodari. Nam ipsius in sacris litteris non illi, cui prædicatur, oraculum congruit, sed alteri, cuius illæ figuram, atque personam gerit, vtoprimè asserit D. Augustinus, lib. 7. de Ciuitate Dei, cap. 8. sic, Non de ipso Benjamin, cui prædictum est à Parente iacob. Lupus rapax manè rapit prædam, & ad vesperam diuidit spolia. Sed potius de personato Benjamin, nimirum Apostolo Paulo ex eius tribu genus trahente vaticinatione comprobatur. Sic neque de Salomone, quod cecinit Psalmista. Dominabitur à mari vsque ad mare, & à flumine vsque ad terminos orbis terræ. Sed de Mystico tantum Salomone, de Christo inquam, Rege Christianorum dici res ipsa offendit, cuius imperium Togo, vel Gange, non Istro, vel Nilo terminatur, sed ad remotissimas vsque regiones, ad vltimas extremi Orbis partes, per insulas quoque transmarinas longe, lateque propagatum. Quod cum ita sit potiori iure Theodoretum sequitur Theophilatus, nosque ab eorum ne dicendam sententia, assentiri par est, per Offeg vaticinium sub Hebræorum Synagoga figura, atque persona, stabile perpetuumque cū Filio Dei Ecclesiæ Christianæ promitti coniungitur.

50 At enim rursus quid sibi vult, aut quot sum terna illa spectat eorum verborum. Sponsabo te mihi, repetito? interrogas? tu vero Rupertum Abbate in hæc ipsa verba consulas differetem: qui tibi iuste nuptiarum dies à filio Dei cum Ecclesia sponsa celebratos assignat. Sed, tamen ne forte molestus mihi sis interpellator, breuiter hic ego, quod Rupertus tibi longiori complexus est tractatione, perscringam. Primus igitur nuptialis est dies cum in Virginis vtero per suam hypostasim id semel assumptis humani, atque corpori, quod nunquam dimisit, ideoque Epithalamio illo celebratur. Sponsabo te mihi in sempiternum. Secundum nuptiarum est dies, quem vates longiore veluti cautione commendat. Sponsabo te mihi in iustitia, & iudicio, in misericordia, & miserationibus. Cum nimirum amore languens in crucetantum in thalamo per gratiam sibi deuinxit Ecclesiam. Vnde idem ipse hoc Sanctissimo Matrimonio. Consumatum est.

- inquit, & inclinatio capite tradidit spiritum. Atque hic quidem spectat, quod in Euangelio legimus Ioan. 1. Nunc iudicium est mundi, nunc princeps huius mundi eiectur foras. Ad iustitiam verò fecit illud Pauli ad Rom. 4. Crucifixus est propter delicta nostra resurrexit propter iustificationem nostram. Atque adeo. Sponsabo te mihi, inquit, in iustitia, & iudicio. Nam id quod sequitur in misericordia, & miserationibus, Doctor ipse Angelicus in suis quodlibetis approbat, neque usquam inquit, Melius Deum, quam in Christi cruciatibus, ac morte sciam erga nos exhibuisse.
- 52 se misericordiam, apertissime docet. Tertius denique nuptialis est dies Pentecostes cui suum, & accinetur Epithalamium. Sponsabo te mihi in fide, & scias quia ego Dominus, cum scilicet adhuc recens Ecclesia diuino afflata spiritu, sui sponsi sublapsa flamma, calidius amore inardescens, eodemque collustrata lumine secum illo firmissima, atque incorrupta fide, perfectaque scientia copulauit. Sponsabo te mihi in fide, ut scias, quia, ego Dominus. Atque hæc satis cum Ruperto.
- 53 Nec desunt Recentiores nonnulli, qui ex hisdem, quæ ter inculcat verbis. Sponsabo te mihi, non nisi certam, firmamque arguunt in sponso contrahendi connubij voluntatem. Alij melius cum D. Bernardo tres inde intelligunt conditiones, quæ semper in matrimonio requiruntur, primum ut stabile, atque insolubile perpetuo sit, iuxta illud quos Deus coniunxit homo non separet. Deinde ut sponsus iustitiam æque ac misericordiam, iudicium, ac miserationem præferat. Et tertia quam iustus iste sit sponsus inde colligitur. Quia Deus non est acceptor personarum, quam verò misericors ex eo, quia non est volentis, neque currentis, sed Dei misericordis, Tum deum ut sponsa eidem sponso, eiusque diuinis verbis tum habeat, tum præstet fidem, sponsamo te mihi &c.
- 55 Restat ut ultimam adhibeamus manum neque enim huius loci explicationem à doctissimo viro Hieronymo Guadalupe traditam; mihi verò in primis probatam, prætermittere illo modo possum. Si enim Prophetæ, verba interpretatur. Quasi Dominus tum vniuersæ Ecclesiæ, tum etiam vnicuique animatum velit triplex spondere coniugium pro triplici temporis varietate. Atque adeo incipientibus. Sponsabo te mihi, inquit, in fide, &c. Proficientibus. Sponsabo te mihi in iustitia, & iudicio in misericordia, & miserationibus. Perfectis, & iam ex hac vita migrantibus, ac dissolui cum Apostolo, & esse cum Christo cupientibus. Sponsabo te mihi in sempiternum.
57. Atque hoc quidem totum (si liceat exemplo confirmare) cum integerrima, Virgine Catharina Senensi factum acceptum; quam Christus Dominus sibi per fi-

dem primum, Deinde per anulum illi traditum Summo Angelorum opere, perfectus postremo per cælestem æternæ beatitudinis docem, perfectissimè desponsatam habuisse legimus; Hoc idem (ne longior sim finemque iam tandem attingam) cum cæteris etiam improborum hominum animabus facturum se benignissimus idem, sponsus asseruit. Loc. 5. Non veni, inquit, vocare iustos, sed peccatores, O vetè lætum, ô felicissimum nuncium Auditores? Non veni vocare iustos, sed peccatores. O ter, quaterque beatos peccatores, qui ad cenam nuptiarum agni vocati sunt? Non veni vocare iustos, sed peccatores.

59 Vos ego hic peccatores (ut ad id vnde digressa est mea reuertatur oratio) vos, inquam, appello, quicumque à præteritis, siue Mahometti, siue Lutheri, siue Pseudomagistri cuiuscunque; Hæreticorum roboribus abhorrentes delictisque corruptæ fidei per penitentiam maculis in huiusce conspectu multitudinis constituti non sine aliqua verecundiæ nota mihi attenditis peccoranti vobis, inquam, præcipue felicissimum hunc auguror diem, quo vos Sanctissimo Ecclesiæ sponso Christo vestras conciliari animas accessistis; fauillamque & candidam hodiernam lucem, quæ tanquam nouæ nuptiæ maritales manibus sacres præferentes, tantaque comitante pompa in hoc loco comparuisse videmini pitomas quasi nuptias celebraturæ. Vobis nō iam amplius probrosa illa verba Offic. c. 1. Domino exprobrante iactata. Tu autem fornicata es cum amatoribus multis, Sed amica illa potius ab amantissimo sponso dicta credatis Reuerrere ad me, & voca me dux Virginitatis tuæ. Virginitatis quidem; nam sanctus Hieronymus, ait Homo cum virginem accipit de Virgine mulierem facit. Deus etiam Meretricibus copulatus eas mutat in Virgines. Reuerrere ad me, & voca me dux Virginitatis tuæ. Liceat igitur, liceat Auditores quando bis, terque iteratur. Sponsabo te mihi. Nobis quoque non semel, sed iterum, atque iterum reddere Beati quid ad cenam nuptiarum agni vocati sunt. Simulque cum Choro plaudente cœlitum plausus date. Dum, ego 40. dierum indulgentia ex quo fitoris Illustrissimi auctoritate, omnibus tanquam voce præconis edicta conticesco.

Atque hæcenus de sacra Concione, ac de Regula ipsius conditiones exprimentem.

Lectis processibus, & inuiculis abiurationibus, ac penis, & penitentis unicuique reorum, qualiter adstringendus iudex laicus ad Exequendam penam relaxatum?

REGVLA CCCCXIII.

62. **T**eneatur Iudices laici non solum non impedire quoquomodo functiones Tribunaliter sanctæ Inquisitionis, sed ad eam etiam vfu, & exercitium, vt ad capturam reorum, &c. maximè ab Inquisitionibus requisiti promptè cooperari. Imò ad id sub censuris, & penis, vt pecuniarijs adstringi possunt; præcipuè ad executionem sententiarum, quando aliqui curie seculari traditi sunt vitimo supplicio afficiendi; nec sententiæ executioni differri ab illis valet, sub prætextu, quod sit iniusta.
64. Transacto autem termino quinque, vel sex dierum, si obediunt declarandi sunt censuras, & penas incurrisse; Si que ab ipsis Inquisitoribus absque metu irregularitatis ad intelligendam reis penam mortis condungi debent. Casu tandem quo nec sic adstricti ad obediendum inducantur, procedant Inquisitores contra eos rigorosius, tanquam contra fautores hæreticorum; sed expedit supremis senatus sanctæ Inquisitionis prius moneatur.

65. **A** Crusidei publicus tres præcipuas continet partes, nempe sacram. Contionem, de qua iam dictum Regula. præcedenti. Secundò, lecturam processuum, & sententiarum, iniungendo abiurationem, & penas, ac penitentias unicuique reorum, vt iudicatur in titulo præsentis Regula. Et circa eam nihil aliud aduertimus nisi quod valde sit conueniens vt pro ipsius executione eligantur idonei ministri, solum duo (solum vnus non videtur sufficiens, si plures sint sententiæ legende) qui visitum elera, & perspicaci voce eas percurrant, quo tum ipsi condemnari, tum adstantes omnes abiurationes, & penas insistas, & ob quæ delicta facillè percipere possint. Tertiò reorum, siue relaxatorum, siue impenitentium, siue negatiuorum traditionem curie seculari: de qua ex professio apimus modo, & persequimur. qualiter adstringendus Iudex laicalis sententias Inquisitorum exequi, & illos morte afficere.

66. Cum autem iudex laicus nolens exequi sententiam Inquisitoris in numero impenitentium sanctum officium enumeretur, quamuis iam alibi de impenitentibus sanctæ

Inquisitionis peculiari Regula comentantes Bullam Pij V. sanctæ Memor incip. si de protegendis satis multa dixerimus, præstat tamen pro maiori tunc loci præsentis de impediendum officium Inquisitionis in communi aliqua attingere fortè ibi omis-

69. Notat optimè ex Pegna par. 1. direct. ad quest. 54. commen. 79. Anton. Soua lib. 1. Aphor. cap. 18. num. 1. quod dupliciter possit impedire officium sanctæ Inquisitionis, nempe directè, & indirectè. Dicitur impedire directè, qui non circūit, vel per aliud medium, sed principaliter in id incumbit, ne fiat. At indirectè, si in sinuauatione, vratur, vel alio modo procurent ipsum euertere, & num. 2. subdit cum eodem Pegna, & Farinac. de hæresi q. 181. §. 1. num. 84. non solum factis, sed etiam verbis comminatorijs, aut signis posse impedire.
70. Vnde concluditur, quod qui facit quouis modo, aut nititur, vt hæreticus, aut suspectus de hæresi non capiat, aut iam captus liberetur, vt fugiat, vt non iudicetur, aut non puniatur inter impenitentes sancti officij merito numerari debeat. Ita Eymor. par. 1. direct. qu. 53. & Pegna comment. 77. Farinac. dict. quest. 181. §. 1. n. 89. & §. 7. num. 95. & seq. ac Soua vbi supra. num. 3.
71. Sed idem Eymor. 1. par. direct. quest. 36. ad rem nostram propius accedens, ita excitat dubium sub titulo aliquantulum. Vniuersali, vt rum Inquisitor possit procedere contra Dominos temporales, eorumque officiales, eius processum, iudicium, sententiam directè, vel indirectè impenitentes, seu retardantes, vel ad hoc præstantes auxilium consilium, vel fauorem.
72. Respondendus, inquit, quod si iuxta. cap. vt inquisitionis §. prohibemus lib. 6. vbi dicitur sic. Prohibemus quoque diuitibus potestatibus, Dominis temporalibus & rectoribus, eorundemque officialibus supradictis ne ipsi de hoc crimine (enim merè sit Ecclesiasticum) quoquomodo cognoscat, vel iudicent, siue captos pro eodem crimine absque distorum Episcoporum, siue inquisitorum, aut saltem alterius eorum licentia; vel mandato à carcere liberent, aut executionem sibi pro huiusmodi crimine à diocesano, vel inquisitoribus, seu inquisitore iniunctum, promptè (prout ad suum spectat officium) facere, seu adimplere decreuerint, vel alias diæcesanorum, aut inquisitorum iudicium, sententiam, seu processum directè, vel indirectè impedire presumant. Ita ibi & cō. firmat idem Eymor. sic.
73. Ex litteris verò, inquit, Apostolicis Urbani IV. & Clementis IV. Præ cunctis §. cæterum, dicitur sic, Cæterum si fortè (quod non credimus) aliqui cuiuscumque conditionis huic negotio vobis commisso se opponere, seu illud presumpserint aliquatenus impedire, vt non possit pro-

cedi liberè in eodem: imo nisi requisiti illud fouerint, & iuxta officium, & possum singuli inueniri studiosos, contra eos tanquam contra hæreticorum fautores, & desultores secundum sanctiones canonicas, frecti, eadem auctoritate intrapide procedatis. ita ibi.

74. Ex prædicta verò Eymetici resolutione, firmiter fundata etiam rescripto Pontificio in cap. vt inquisitionis. §. prohibemus de hæret. lib. 6. hanc conclusionem proflus veram beate deducit Pegna, sub dict. quest. 36. comment. 85. videlicet, quod obligentur indices seculares non solum, non impedire aliquo modo operationes officij Sanctæ Inquisitionis, sed etiam ad eam executionem promptissime, maxime ubi requisiti fuerint, concurrere.
75. Et quod possint Inquisitores coercere iudices seculares impediens processum, aut sententias in hæreticos latis, aut eorum punitionem nimis differentes: nam, cum hoc crimen sit metè Ecclesiasticum, de eo oculus laicus directe, vel indirecte se debet iocromittere.
76. Fuit olim magna controuersia inter professores iuris ciuilibus, & professores iuris canonici circa hoc dubium, an iudices seculares, postquam ipsi ab Inquisitoribus traditi, vel relictis fuerant rei hæreseos relapsi, aut impuniti, mortis pœna ferendi, possent iterum, examinare processum, & causam, ac sententiam, si res ita postulasset, mutare? Non pauci ex illis, & magni quidem nominis, vt Barth. Fulgosius, Paulus Castrensis, & alij in l. Magistratibus, ff. de iurisdic. omn. indic. idem Bart. in l. non dubium, & in l. diuina, ff. de Cust. reor. ac Marcus Mantica, singular. 274. incip. cum hæresis, partem affirmantem saltem vti probabilem tenebant.
77. Nec inde videbatur aliquid rationi dissonum sequi, cum Illustrissima Religio Hierosolymitana iuxta propria statuta per sedem Apostolicam approbata, & confirmata, perpetuo seruare consueuerit in causis criminalibus suorum Religiosorum, vt postquam aliquis ex eis ob delictum enorme per Venerandum Concilium, vel A.sembleam fuit condemnatus ad priuationem habitus, & curie seculari traditus, iudex laicalis processum denuo formet, & causam contra eum tractet, vt ex dedictis torture subiciat, sique ipsum liberet, aut ultimo supplicio afficiat: ergo nullum apparebat inconueniens, si post condemnationem aliquem ab Inquisitore, & traditum Curie Seculari, huius iudex denno illius causam discuteret.
78. Parti tamen neganti merito fortiter adhaerunt communiter Canonistæ, vt Abbas, & Ancharan. in cap. At si clerici, de iudicijs. Ioan. Imol. in cap. i. de offic. ordin. Alberti. tract. de agnoscent. assert. qu. 25. num. 43. Bernard. Diaz in præct. cri-

min. canon. cap. 141. Ioan. de Anas in cap. Excommunicamus si 1. de heret. na. 27. Alphons. de Castro lib. 1. de iusta hæret. puni. cap. 23. Rojas singular. 107. Campeg. apud Zanchinum cap. 8. versicul. sed quid si iudex. imo multi ex Doctores iuris ciuilibus, quos copiose citat Bernardus Vasquius lib. 1. de successione. creatione, §. 6. num. 16. vers. denique, quamquam ipse ibi prohemio affirmantem nimio affectu tueri conatur.

79. Verum rota hac controuersia cessante, veritas pro parte oegante omnino stetit, postquam ista, vltra decisionem dict. cap. vt Inquisitionis, §. prohibemus, fuit decisa per Bullam Innocentij VIII. incip. Dilatus filius, & per aliam Urbani IV. incip. Cum sicur. cuius meminit Bernardus Comensis in Lucerna, verb. executio, §. 7. vers. Imo Inquisitor. Per Bullam item Alexand. IV. incip. Ad audientiam, cuius copiam sibi fuisse traditam ab Eminentiſſimo Cardinali Felici Perreto de Montezaro, restatur Pegna dict. Comment. 81. 80. vers. Sed paucis. Ex quibus scribis, & Bullis manifestè constat, vt air idem Pegna, quod Inquisitor processum a se factum non debeat ostendere iudici laico, & quod hic indilata, ser statio, id est sion mora, vt inrelligit Glossa, i. o. dict. §. prohibemus, sententiam illius, debeat executioni integre mandare.
81. Dein eisdem scribis, & bullis, præsertim illa Alexandri IV. Ad audientiam, vti subiungit ibidem Pegna, tribuitur Inquisitoribus potestas amplissima aduersus Magistratus seculares oegligentes, aut differentes sententias latis in hæreticos, executioni mandare, vt sub censuris, & pœnis possint illos ad cas executionis constringere, si absque vlla legitima causa præter morem solum requisita executionem differant.
82. Sed quid si hac dilatio, seu omisso executionis pronuntietur ex prætextu, quod sententia lata ab Inquisitore sit iniusta? Adhuc in hoc casu sine dubio esse constringendos dicto modo ad exequendum, quia, non spectat ad ipsam cognoscere sit necne iniusta, & notitia priuata iniusticie non excusat executorem ab executione, vt optime adducit Fragoſus par. 1. lib. 4. de obligat. moder. Reip. disp. x. §. 4. num. 27. his verbis.
83. Quid si sententia, inquit, si manifestè iniqua, & equiparatur nullitati, vt post alios responderunt Ruin. conf. 438. num. 22. lib. 1. variat. cap. i. num. 10. Vantius de oultitate in tit. de nullit. ex defectu processus, num. 127. vbi aione ex iniquitate notoria, ex actis resultante, & ex iniusticia reddi sententiam nullam, & prout est etiam, si ex causa notoria falsa feratur; nam tunc est ipso iure nulla, prout asserit Abbas post Barrium, & Imolam in cap. inter ceteras, & ibi Felin. vers. secunda conclusio, col. 6. de

82. de re iudicata. In quo enenta (attendens nunc Lector) executor requisitus, si cognoscat sententiam notoriam iniquitatem aut incompartibilem errorem continere, ex scientia particulari, potest, & tenetur illam exequi. ut in specie tenet Caiet. 3. qu. 67. num. 11. hæc ibi, & plura.

85. Dixi præter morem solum, quoniam iste solus mos? Non eundem, sed diversum pro diversitate regionum, seu sanctorum inquisitionum ab ore Pegne dicti comment. 85. audiamus.

86. Verum, inquit, in hac consuetudo provinciarum spectanda est, solum in Hispania quam primam lecta est sententia relapsum, aut impenitentium, aut quorumcumque, qui tradantur curie seculari, iudices seculares eosdem statim in suum forum, recipere, & ad supplicii locum pronuntiare mortis, seu combustionis sententia recta, & deferre. In Italia in multis urbibus, quas

87. vidimus iudices seculares reos sibi per inquisitores relictos, aut traditos per tres, aut quatuor dies antequam ultimo supplicio afficiant, in suis carceribus detinent. inde certo die non festivo publice educunt & comburant. Quod videtur fieri auctoritate Innocentij IV. in Bulla incipiente Ad extirpanda relata in Bullatio in fine huius operis, ubi jta scriptum est. Dam-natos verò de hæresi per diocesanos, vel eius Vicegerentes, seu per inquisitores prædictos, Potestas, vel Rector, vel eius nuntius specialis, eos sibi relictos recipiat, statim, vel infra quique dies adminuat, circa eos constitutiones contra tales editas servatur. 88. ruz, hæc tunc ibi. hæc ille. Et inde etiam mos hispanicus dictus per particulis statim, in iure sanctus innovescit.

89. Quin etiam postea longiorem terminum, nempe sex dierum pro executione faciendam a iudice laico circa damnatos ipsi relictos, assignavit Innocentius VIII. per Bullam citatam dilectus filius, persequentia verba; Eisdem officialibus secularibus sub executionis pœnis, & aliis censuris Ecclesiasticis precipitis, atque mandatis, ut infra sex dies, postquam legitime fuerint requisiti, sine aliqua dictorum processuum, per vos agitatorum visione, sententias per vos latas contra huiusmodi hereticos promptè exequantur, appellatione remota. hæc ibi; ergo autem terminum sex dierum index secularis non est censendus negligens aut insulse differens executionem sententie.

90. Sex diebus vero transactis postquam reus fuit traditus curie seculari, huiusmodi allicem potest inquisitor dicto modo sub censuris, & pœnis ad sententiam executionem constringere. Sed est dubium, qualiter id facere scilicet quibus verbis ipse inquisitor uti debeat pro evitanda irregularitate, ad quem effectum DD. Inquisitores quid reos brachio seculari tradunt, adhibet solitam protestationem, de qua in cap. no-

uimus de verbor. significat, iteranda ne eadem protestatio aut quidam aliud faciendum?

91. Cirat, Pegna dicti comment. 85. versic. quassum est, tacito nomine quandam non imperitum, ut ipse ait, qui afferunt, quod possit tunc inquisitor percipere iudici seculari verbis manifestis, & expressis. absque vilo periculo irregularitatis, ut pœnam mortis, vel combustionis hereticis sibi traditis infligat, cum talis pœna similibus delinquentibus infligi solet. ita Felin in cap. ad abolendam circa finem, extra de heret. quamquam cap. Vergentis de heret. circa hoc hæsitat, absolute tenet maius lib. 3. de irregularitate cap. 10. Tabiena in summa, verb. irregularitas, 2. §. 9. num. 10. & §. 15. num. 16. ac idem Pegna citans se ipsum 2. par. direct. super cap. Nouimus de verbor. significat. §. quamquam autem. Atque hoc probabile iudico.

92. Verum ad tollendum omnem scrupulum, expedit, ut inquisitor verbis communibus utatur, & in genere præcipiat iudici seculari sub pœnis dictis sententias a se latas executioni mandet. Habetur expressè hic modus dicendi in Bulla citat. Alexandri IV. incip. Ad Audientiam, & similiter in rescripto Leonis X. incip. Honestis penitentium Votis. Et hic modus securè usurpatur, & sufficit ad evitandam irregularitatem iuxta cap. Episcopus, ne clerici, vel Monachi, lib. 6. & notat bene ibidem ipse Pegna, qui prosequitur sic.

93. Potest etiam, iubere Magistratum seculari sub censuris Ecclesiasticis, ut servet constitutiones, & leges contra hereticos editas, & hic modus præscribitur non obsecutus ab Innocentio IV. in Extravagante, Ad extirpanda, §. damnatos verò, cuius verba paulo ante retulimus in hoc eodem comment. Atque hi quidem, modi tuto servari possunt. ita ille.

94. Postremo, quid si adhuc postquam index laicus declaratus fuit ab Inquisitore, quod contraserit dictas censuras, & pœnas ob non executas sententias contra hereticos ipsi traditos, renuat eas exequi & nolit obedire? nullum dubium, quod possit idem Inquisitor iuxta facultatem per citatas Bullas Pontificias ipsi traditam procedere contra illum, & formare processum, tanquam contra fautorem, aut defensorem hereticorum. ita ex mente, Oseuium idem Pegna dicti comment. 85.

96. in fine. Qui bene addis, ut id Maturius peragatur supremæ Inquisitionis Senatui esse significandum, & ab eo expectandum responsum ego addo. Atque his Regula finalis.

*Quid de condemnatis non adimplentibus penas, aut penitentias? Quomodo contra eos ab Inquisitore de-
nū procedendum?*

REGVLA CCCCCXIV.
& Vltima.

97 **Q** Vicunque in Sancto Officio condem-
nati, dum penas, aut peniten-
tias adimplent, iurisdictioni Inquisitorum
substant in causis solū ad ipsum S. Officiū
spectantibus; secus in non spectantibus, siue
98 ciuilibus, siue criminalibus. Condemnatus
item ob hæresim, vel suspicionem eius ad
carcerem perpetuum, aut temporalem,
si ab ipso fugiat, non est censendus relap-
sus, nec curie seculari tradendus; nisi ad-
fint signa peioris, vel alterius hæresis;
sed probabilius, & tutius, neque in hoc
casu esse tractandum, vel relapsus, bene
tamen grauiori pœna afficiendum. Omit-
99 tens verò penas, aut penitentias inin-
ctas, & nolens eas proficui, aut ab initio
acceptare, vt imponentis tradi debet bra-
chio seculari, vltimo supplicio mulsan-
100 dus. At si desistat à malo animo omit-
tendi, & velit eas exequi, rament in ab-
iuratione se iuramento obligauerat ad po-
nam relapsi, nequaquam hanc contrahit,
sed aliam pro qualitate delicti, & per-
sonæ.

101 **C** Oncoordant circa hoc omnes Do-
ctores, quod quilibet condemna-
tus in Sancto Officio propter hæresim, vel
suspicionem eius, quamdiu penas, & p-
nitentias ininccas adimpler, quoad ha ne
ipsas adimplendi, & quoad quasuis alias
causas ad idem Sanctum Officiū perti-
nentes, subist iurisdictioni Inquisitorum,
& quod isti possint procedere contra illum
eas violentem, aut aliud fidei oppositum
agentem. ita Sisanach. de Cathol. Institut.
tit. 48. num. 29. & 30. Eym. 3. par. direc.
quæst. 97. & ibi Pegna comment. 146. verb.
Et quantum ad primam, & seqq. Parinac.
de hæresi, quæst. 193. §. 7. num. 13. & Sou-
sa lib. 3. Aphor. cap. 29. num. 5. Nec est
enī in probanda hac re adeo per se certa,
quidquam innoxium.

102 Quoad causas verò tam ciuiles, quam
criminales, non spectantes ad Sanctum
Officiū, diuidunt aliquantulum inter
se auctores; ex quibus Augustinus Berous
in cap. de his, extra de accusation. Hosti-
us, in summ. tit. de foro competent. Re-
pertor. Inquisitor. verb. penitentia, §.
nota quod. Antonius Butrins, in cap. 2.
de foro competent. ac nonnulli alii indi-

stincte tenent prædictum condemnatum.
& publicè penitentem Sancti officii in-
omnibus subesse iurisdictioni Inquisitoris,
& nullo modo posse cognosci à iudice lai-
co, etiam si talis condemnatus sit laicus,
& solemniter penitens, cui peculiariter
applicat calderinus, eons. 7. tit. de iudi-
ciis huiusmodi doctrinamque fundari vi-
detur in cap. aliud, 21. quæst. 1. vbi sic ha-
betur (Si quis penitens habet causam, ,
quam negligere forte non debeat, melius
expedit Ecclesiasticum, quam forense iu-
dicium.)

103 Nihilominus contraria sententia est
communior, & magis recepta, quod in
causis tam criminalibus, quam ciuilibus
penitentium publicorum Sancti officii (his-
panice, Sanbenitados) non spectantibus
ad ipsum, etiam tempore penitentis du-
rante, non possint Inquisitores se intromit-
tere; conuegiturque debeant ipsi peniten-
tes, aut carcerati apud iudicem secularē,
vel etiam Ecclesiasticum, si talis penitens
vel carceratus sit persona Ecclesiastica,
104 Qualis censetur ille, de quo in dict. cap.
aliud 11. quæst. 1. vt obiter sit telponsum
ad fundamentum contrarie sententia, docet
absolutè Panorm. in cap. 2. de foro
competen. Couar. cap. 34. præticæ quæst.
num. 3. Rojas singul. 98. Simanc. cathol. In-
stit. tit. 47. num. 19. Sousa loc. cit. num.
2. Pegna ibidem vers. carcerum & alij.
105 Firmum fundamentum habet hæc sen-
tentia in iure nempe cap. accensatos, §. sa-
ne, de hæret. in 6. vbi nominatim id injun-
gitur Inquisitoribus, ne extra causas hære-
sis, alia negotia, & delicta tractent, ergo
nequeunt ipsi se intromittere in causis
suorum carceratorum vel penitentium.
ad Sanctum Officiū non spectantibus Vi-
de alias probationes huius sententia apud
Pegnam citat. qui eam parum limita huius
verbis.

106 Illud tamen, inquit, non omitam non
videri absurdum, vt tunc Inquisitores in
huiusmodi penitentes animaduertant,
cum leuiter illi inter se delinquerit, vt si le-
uiter rixari, suaserint aut conuincia alter in
alterum dixerit, aut quid simile, dum sunt
in perpetuis, aut temporaliibus carceribus
pæserint, quod nullo modo inter grauius
causas possit computari hæc ille, quæ bene
admitit Diana 4. par. tract. 8. Resol. 69.
107 Dein maius extat dubium circa con-
demnatos in Sancto officio ad penam
carceris perpetui, aut temporalis an si in-
de fugiant, aut non stet per eos, quominus
fuga liberentur, censentur relapsi, curie
seculari tradendi? Affirmanter tenent
Ioan. Andr. Ancharan. Domin. & alij in
cap. Vt commissi, §. nec non, de hæret. lib.
6. Zanchin, tract. de hæret. cap. 10. num.
4. Felinus in cap. Excommunicamus, §. 2.
& plures, ob eam rationem, quia sic à car-
cere fugiens, præsumitur sicē conuersus.
& in veteri errore permanere: Vnde cum
nun-

nūquam censetur ab hæresi, quam ab inuenerat recessisse, merito velut hæreticus impunitus, & relapsus, seu recidius, damnari potest.

- 108 Opposita tamen sententia uti benignior ita & verior est, quam bene defendit Simon. de cathol. Infit. tit. 16. num. 25. sequentibus verbis. Ego veto, inquit, ab illorum opinione vehementer, & dissentio, quia is, qui est carcere fugit, impunitus, est, non relapsus; indeoque si penitere velit, audiendus, & recipiendus est. Quippe relapsus non est, nisi, qui iterum in hæresim labitur, quod, vel ex ipso relapsi nomine quibus facile intelligit. Ille, autem, qui fugit nullam hæresim fuga ipsa committit. nec iudices presumere, aut fingere debent quempiam esse relapsum, quæ lex nominatim relapsum esse non dicit. Itaque quamdiu ille in fuga fuerit, & innoxie penitentia non satisfecerit, condemnari poterit tanquam impunitus, Si vero ipse redierit, vel comprehensus fuerit, & paratus sit Ecclesie satisficere, tunc maiori penitentia corripiendus propter fugam: Sed tamen Ecclesie gremio benigne excipiens est, I. aut damnus, §. quisquis si. de pœnis ita ille: cui merito adherent Pegna dict. commen. 146. vers. verumtamen. & seqq. Farin. dict. §. 7. nu. 136. Sousa ibidem num. 4. & alii magis recentiores.

- 109 Sed quid si dictam fugam, à carceribus sanctæ Inquisitionis, saltem iam executioni mandata procedant, committentur, aut subsistant signa, vel coniecturæ siue prioris, siue alterius hæresis quamvis alias non sufficerent ad reum conuincendum de lapsu, condemnandusne talis fugitiuus tanquam relapsus? Probabilis est sententia affirmans, ut ait Sousa dict. cap. 39. n. 6. & eam à fortiori tuerent Ioan. Andreas, Anchatan, Dominicus, Zanchin. Telynus, & alij supra num. 106. relati. Si enim absque istis signis ob fugam tantum secundum eorum mentem contrahitur pœna relapsus, quanto magis ipsis concurrentibus, cum, inde multum augeatur presumptio, quod fugiens est carcere nunquam ab hæresi destitit?

- 110 Verum sententia negans probabilior, & tunc iudicatur à Doctores præcipue à Sousa dict. nn. 6. & à Pegna eodem commun. 146. vers. Atque probatur hac ratione, quia ob nullas culpas, aut coniecturas, vel indicia, quisquam est iudicandus relapsus, quæ à iure non approbentur, & indicentur sufficere ad conuincendum illum de relapsu incurso.

- 111 Hinc limitando bene deducitur quod sit relapsus, & curiæ seculari tradendus ut ultimo supplicio afficiatur quisquis post fugam à carcere committit culpam, juxta iuris præsumptionem iudicatur, relapsus, ut si visiter hæreticos, fauorem eis impendat, receptet, deducat, afficiet, dona, vel munera eis donet, vel mittat, aut similia, quæ

ex vi inris cap. Accusatus de hæret. lib. 6. talem præsumptionem ut plurimum semper inducant, ita Sousa ibidem num. 9. Pegna dict. commen. 146. vers. quod si, & Farin dict. §. 7. num. 144.

- 112 Sequitur agendum in communi de omittentibus, vel non adimplentibus quasque alias pœnas, aut penitentias ab Inquisitoribus iniunctas, an isti sint relapsi, & curiæ seculari tradendi? Absolutè, & indistinctè, affirmanter respondent huic quæsitio Ioan. de Imola in clem. 3. de hæret. verb. propagine Federicus de Senis consil. 157. incipiente Alexander Episcopus, & Nicolaus Arelatensis tract. de hæret. notabili 30. incipien. inter cetera, quos sequi videtur Campegius ad Zanchinum. cap. 10. versic. detrusus in carcerem, quod isti non adimplentes pœnas, aut penitentias pro relapsis in hæresim sint habendi, & velut tales multandi. Ducuntur fortè inde ad sic respondendum, quod abiurans se obliget sub iuramento ad pœnam, de quo dicam statim, sed vndeque ducantur dicti auctores, generaliter loquendo eorum sententia nimis rigorosa apparet, nec admitenda.

- 113 Responso autem Calderini in cap. litteras de presumptione, vel reuerentia Squalacensis tract. de fide cathol. cap. 19. & Report. Inquisitor. verb. penitentia §. sed posset queri moderatiore, & procedit sub distinctione, nempe aliquando iniungitur penitentia, quæ directè est contra hæresim ut detestari eam, prædicare contra ipsam, item quod non conuersabitur cum hæreticis, & similia. Atque in hoc casu si reus iniunctam ipsi non adimpleat, velut hæreticus relapsus habendus, & multandus.

- 114 Aliquando vero imponitur penitentia, quæ non est contraria directè hæresi, ut ieiunare, peregrinatio & similia, & huiusmodi, si quis non adimpleat, non censetur relapsus.

- 115 Maiori tamen, & magis opportuna distinctione nobis utendum. Sed præmittendum, id quod omnino certum apud omnes admittitur, nimirum quicunque penitentias iniunctas non solum non adimpleverunt, sed animo indurato adimplere recusant, nisi resipiscant, ut impunitus sunt iudicandi, & curiæ seculari tradendi.

- 116 Quod pari modo habet locum respectu illorum, qui pro hæresibus probatis renouit penitentias recipere sumpto argumento ex text. in cap. Excommunicamus il. §. qui autem, & in cap. ad abolendam. §. præsentes, vers. & errorem suum extra de hæret. traduntque Pegna ibidem vers. ceterum. Farinac. dict. §. 7. num. 140. & Soutam ibidem num. 7.

- 117 His sic præmissis, optimè distinguit Pegna eodem comment. 146. vers. Quod, si nempe, aut reus post acceptatas penitentias non adimplet eas per meram omissionem eius, quod promiserat, aut simul per omissionem, & commissionem aliter inod-

121. si, si priori modo nequaquam est censendus relapsus, sed impenitens, & ut talis relaxandus brachio seculari, & ultimo supplicio afficiatur, si noluit resistere a tali omissione. Quod si resistit, pro gravitate culpe omissionis aliqua poena gravi ob amplectendus, nisi excusationem omittendi alleget, ut quod egrotaverit; nam tunc iuxta qualitatem executionis a culpa, & a poena liberabitur. Quae liberatio magis secuta erit, & facilius effugiet omnem culpae suspicionem, si occurrente impedimento aut necessitate consulit inquisitores. Hec omnia doctrinaliter tradunt citatus Pegna dict. ver. Quod si, & ver. & hęc Farin. cod. §. 7. n. 141. & 148, ac Soufa ibidem n. 8.
120. Si secundo autem modo reus non ad impleat penitentias iniunctas, nempe simul per omissionem eorum, & commissionem alicuius delicti sunt sub distinguendum de delicto, si enim hoc sit coniunctum aliquo modo cum hæresi, & ex eorum presumptione iudicatur relapsus, ut in exemplis supra allatis, visitare hæreticos, favorem illis impendere, receptare, deducere associare, dona, vel munera ipsis donare, aut mittere, vel similibus, sine dubio in tali casu, non adimplens inflicta poenas aut penitentias, ut relapsus tradendus est curi seculari ut poena mortis plectatur. ita ijdem Pegna dict. comment. 146. ver. Quod si. Farina. cod. §. 7. n. 144. & Soufa ibidem, num. 9.
121. Quod si reus Sancti officii committat in non adimplendo penitentias delictum aliquod, quod nec hæreticum sit, nec sapiens hæresim, neque id ipsum virandum esse se obligavit, tamen si alios tale delictum recte prohibearur, neque relapsus, neque impenitens indicandus. ita ibidem Pegna,

122. ver. si autem, & Soufa num. 10. Imo etiam casu quo se obligavit specialiter ad aliquod crimen vitandum, ut ad non exercendas vias, quando abiuravit illam hæresim, quæ docet non esse peccatum vias exercere nequaquam iudicatur relapsus, quia attentio iure ex hoc delicto relapsa non concluditur; sed interrogandus per tormentum, quid de ea sentiat, & iuxta confessionis qualitatem ut relapsus, vel ut deficientis in penitentia puniri debeat. ita ibidem Pegna & Soufa num. 11.

123. Superest tamen adhuc difficultas non levis considerationis, quod abiurantes in Sancto officio soleant eum iuramento se obligare ad penam, relapsus si contra abiurata aliquid faciant, aut penitentias non adimpleant, ut assert. Eymeric. 3. par. direct. in 8. modo terminandi processum §. dei nu. 191. & patet ex vniuersali vsu omnium Tribunalium Sanctæ Inquisitionis, Ergo si faciunt contra talem obligationem, videntur esse relapsi, & curi seculari tradendi.

124. Nihilominus merito negantur resolvunt ibidem Pegna, ver. Et quamvis, ac Soufa num. 12. ob eam efficacem rationem, quia obligatio, & promissio abiurantis non extenditur extra iuris dispositionem, nec potest amplius operari, quam ipsum ius permittat; quo enim in actis legitima unusquisque se conformare censetur. I. si duo & de acquirere, vel omitt. hæredit. Ergo cum a iure statuti sint casus, quibus in poenam relapsus incurritur dict. cap. Accusatus de hæret. in 6. de istis abiurantibus obligatio intelligi debet. Atque his iam Regula caput, ac liber 6. terminantur.

125. **P**OST ingentes, ac valde tempestuosas vastissimi pelagi superatas difficultates, post maximos, & penè innumeros longissimæ, ac periculossissimæ navigationis exantlatos labores: En tandem diuina fauente aura, salua naue cum mercibus, portum operatissimum lætantes, ac plaudentes ingredimur. En opus de Materijs Tribunalium Fidei, seu de Regulis multiplicibus pro formandis, quouis eorum ministro, præsertim Consultore, spatio 13. annorum, & 3. mensium elaboratum, in sex libros, triaque volumina diuisum, post acceptum nuncium de facta iam Romæ quinque illorum reuisione, & de obtenta tum a Domesticis, tum ab externis Illustrissimæ Religionis Dominicanæ censoribus approbatione, ac de felici progressu, ibi editionis primi voluminis, pro Sexto Libro elaborando, & perficiendo, etiam de quiete, & somno non parum detrahentes, totum prorsus absolutum hodierna die Sanctis Cosmæ, & Damiano, primordijque, seu Natalijs Nostræ Societatis I E S V dicata cum non exiguo animi gaudio cunctis fauendum impertimur.

126. Hæc autem fruitio, ut maior existat, pro ultimo Colophone, pauca hic breuissimè attingenda. Primum circa combinationem Librorum, ut innotescat, qualiter Opus nostrum non solum D. D. Inquisitoribus, & Ministris Sancti Officii, sed etiam alijs Indicibus, & Officialibus, quorumcunque Tribunalium sit profuturum. Quis enim non videtur ex eis, Primum de Qualificatione, Tertium de Intentione

tione, seu de inuestigando errore mentis, & Quintum, de Abiuratione ad tribu-
nalia tantum Sanctæ Inquisitionis spectare? Secundum verò de Carceratione,
Quartum, de Quæstione, seu tortura, Et Sextum, de Punitione, seu de Pœnis,
quibuscunque Tribunalibus, tam Ecclesiasticis, quam Laicalibus communes esset?
Sed cur in tria volumina diuisum? inde Origo, cum ultimam manum Secundo
Libro imposuissim, contenta in eo, & in primo iudicatum à Superioribus à P. Re-
tore Nicolao Vro prius, & à P. Prouinciali Cæsare del Bosco postea, esse suf-
ficientia ad completum Volumen illicò in lucem prodendum, id mihi ab ipsis per-
sualum, vt animos adderent, ad elaborandum, ex duobus sequentibus Libris,
secundum Volumen, & tertium ex ultimis Quinto, & Sexto. Quare iussu admo-
dum Reuerendi P. Nostri Generalis Mutij Vitelleschi Sanctæ Memor. post præ-
stitam recognitionem, & approbationem à Nostri quinque Censoribus, viris do-
ctissimis in Collegio Romano existentibus. Secundum eorum censuram, bene
emendatum, & correctum hoc primum Volumen fuit transmissum Venetias, vt
ibi sub protectione, & auxilio Illustrissimi D. D. Fr. Scipionis Papafaua Sanctæ
Religionis Hierosolymitanæ Prioris Messanenſis in lucem prodiret.

- 127 At vndenam retardatio huiusce editionis? paucis indicabo: casu contigit, vt
Sacra Congregatio Sancti Officii Vrbis, dum per annum, & dimidium, in ma-
nibus Ordinarii, seu Inquisitoris Veneti dictum Volumen mansit, pro alia reui-
sione eius, & approbatione ab ipso præstanda, prout de iure requiritur, in noti-
tiam talis editionis venerit, & iuxta Decretum non multis ab hinc annis ab ea
latum, quo disponitur, ne quidquam in lucem prodeat de materijs, & casibus
Sanctæ Inquisitionis, nisi prius de ipsius Ordine à Ministris eiusdem fuerit reui-
sum, & approbatum. Proinde statim datæ litteræ ad Inquisitores Melitensem,
& Venetum cum strictissimo præcepto, aut illud suspendendi, prohibita eius [pu-
blicatione, si iam effect editum, aut si secus, transmittendi Romam ad prædictum
effectum: Excusauit se ille respondens non Melitæ typis excudi, nec ideo posse
mitti duo exemplaria, quæ nomine Sanctissimi Papæ INNOCENTII X. pete-
bantur, vti vidi in dictis litteris; hic verò nimis per octo ferè menses executionem
præcepti, illud transmittendi distulit: eo tamen executo, à Sacra Congrega-
tione subitò Reuerendissimo Patri Martinenghi Illustrissimæ Religionis Domeni-
canæ, Commissario Sancti Officii iniuncta cura nouæ reuisionis, & approbationis;
quam ipse, etsi post longi temporis spatium, ob ingentes quibus præmitur, oc-
cupationes, non solum honorificè præstitit, sed omnino etiam voluit, vt Romæ
typis cuderetur, quod mihi valde in honoris erat; atque ipsemet typographum,
quæsiuit: quo cum circa editionem, meo nomine pactum initum hinc, inde pro-
ductis conditionibus ab admodum Illustri, & Reuerendo D. Fra Laurentio de
Aztiria S. R. H. cooperante ad omnia summa cum vigilantia, & sollicitudine; coo-
perantibus item maxima cum liberalitate ad superandam peculiarem conditionem
à typographo productam, his quatuor ex eadem S. R. H. videlicet Illustrissimo
D. Fratre Don Thoma de Hozes Baiuliatus Loræ Baiuliuo, ac Commendæ de
Tossina Commendatario, Illustrissimo Domino Fratre Don Ioanne de Villarreal
Baiuliatus Sancti Sepulchri Tauri Baiuliuo, ac Commendarum de Alcolea, & de
YeKenes Commendatario, Petillustri Domino Fratre Don Henrico de Roccafull
Commendarum de Ambel, & de Alcon Commendatario, & Perillustri Domino
Fratre Luca Bono S. Theol. Doctore Commendæ de l'Almunia Commendatario,
& Vicecancellarij Religionis Hierosolymitanæ Coadiutore, atque Eminentiſſimi,
ac Reuerendissimi Magni Magistri à Secretis.

- 128 Verum, quisnam finis huiusce nostri Operis, & Laboris? quisnam petis? nonne
fidei Catholicæ exaltatio, atque hæresim extirpatio? nonne bonum commu-
nè totius Ecclesiæ Christianæ, ac præcipuè nostrorum Tribunalium Sanctæ Inqui-
sitionis? nonne ingens augmentum gloriæ, & honoris Dei Opt. Max.? Absit à
nobis inde ne tantillus quidem gloriolæ vanæ appetitus, absit vlla propriæ æsti-
mationis intentio. Vt id ipsi Deo referamus, à quo totum accepimus. Ad hoc
inducimur peculiari exemplo Sanctissimi Patris Nostri Ignatij, qui semper fixum
in

INDEX RERVM NOTABILIVM.

QVAE IN PRIMO TOMO CONTINENTVR

Absolutio.

ABSOLVI an possit quis à referuatis petita, & non obtenta facultate Superioris lib. 2. cap. 1. reg. 166. n. 189
ABSOLVI an possit moribundus à quouis Sacerdote, Parocho praesente. ibid. n. 199

Accusatio, & accusans.

ACCUSATIO quomodo differt, à denunciatione. lib. 1. cap. 31. reg. 152. à n. 17.

ACCUSATIONIS definitio lib. 2. cap. 31. reg. 152. n. 8. Modus procedendi per viam accusationis in Trib. Inquisitionis olim fuit in vsu. ibid. n. 261. Hodie raro admittitur. ibid. n. 281. & 289

SI iussit accusator teneatur accusationem recipere Inquisitores. ibid. n. 30

QUANDO accusator, vel testis falsus est puniendus poena talionis. ibid. n. 30

ACCUSATOR non est facile audiendus, si post accusationem vellet resistere ab accusatione. ibid. n. 315

ACCUSARE in causis fidei potest quouis, etiam nuncius, ibid. n. 318. sed eius dictum non probat. ibid.

ACCUSATORIS munus hodie exercet Promotor Fiscalis. ibid. n. 31

ACCUSATIONIS forma in causis fidei semper fieri debet in scriptis, & eam iuramento, quod non fiat malefice. lib. 2. c. 1. reg. 164. n. 57

ACCUSATIO si fiat verbo, sed à Notario in scriptis re. dignatur, valida est. ibid. n. 58

ACCUSATOR non debet exprimere diem, & locum commissi criminis, nisi reus requiratur, & Inquisitor ita iudicet expedire. ibid. n. 59

QUID si delictum sit punibile eadem die, & hora, tenebitur accusator declarare diem lib. 2. cap. 1. reg. 166. n. 90

ACCUSANS nisi probe, subiicitur poena talionis. lib. 1. cap. 31. reg. 152. n. 30

DE accusatione. Vide etiam delicti Inquisitio.

Acacius.

D. ACACIUS dubium est an fuerit Episcopus Melitenensis. Proleg. 10. n. 9

Aclius, & Aclio.

Aclius fidei. Vide, Fidei aclius.

ACTIONES humanas non esse omnes peccata, vt volebat Lutherus, de fide est. lib. 1. cap. 11. reg. 39. n. 20. & seq.

Aclius amoris supernaturalis an elici possit de potentia Dei absoluta per solam cognitionem naturalem. lib. 2. cap. 1. reg. 164. n. 91.

Aclius supernaturalis charitatis, an haberi possit sine aclu fidei. ibid. n. 93

Adam.

ADAM fuit primus inquisitor. Prolegom. 1. n. 6

Adrianus.

ADRIANUS VI. Summi Pontif. ante assumptionem ad Petri cathedram fuit sextus Inquisitor Generalis in Regnis Aragonie, Valentiae, Siciliae, & Castellae. Proleg. 4. n. 5

Advocatus.

ADVOCATUS Fiscalis. Vide. Promotor Fiscalis.

ADVOCATUS semper est dandus ab Inquisitore pro defensione reorum, quando delictum est dubium, vel negatur à reo. lib. 1. cap. 1. reg. 42. n. 27

QUALIS debet esse Advocatus. ibid. n. 29.

AN praeter Advocatum debeatur dari etiam Procura tor. ibid. n. 30.

SERVANDA in hac re cuiusque Tribunalis consuetudo ibid. n. 31

ADVOCARE pro haeretico quando liceat. lib. 1. cap. 12. Reg. 105. n. 233

ADVOCANS. Vide v. Receptatores & v. Reus.

Actas.

ACTAS Inquisitorum debet esse ex aere 40. annorum.

EPISCOPI vero, sicut, & Inquisitorum Hispaniae, & Commissarii annorum 30. lib. 1. c. 1. reg. 13. n. 19

SI secus fiat, invalida erit electio, nisi fiat à Papa. ibid.

Aegyptiana.

AD Aegyptianam, vulgo Zingaram, & quando sit mortale petere praedictionem de bona, aut mala forma. lib. 1. cap. 14. reg. 118. n. 167

Acromantia.

ACROMANTIA quid sit. lib. 1. cap. 14. reg. 114. n. 72.

Affectio.

AFFECTIO pia quomodo distinguitur à charitate, studiositate, obedientia, & virtute Religionis. lib. 1. cap. 8. reg. 70. n. 95. & seq.

Albigenses.

ALBIGESES impugnantes Ecclesiam in Gallia expugnati. Proleg. 3. n. 4

Alphonfus.

D. ALPHONFUS Manriquez septimus Inquisitor Generalis pro Regnis Hispaniae. Proleg. 4. n. 5

ALPHONFUS Imperator privilegia concedit Inquisitoribus Siciliae. Proleg. 1. n. 9

Aloysius.

D. ALOYSIUS de Aliaga vigesimus Inquisitor Generalis. Proleg. 4. n. 6

Andreas.

D. ANDREAS Pæceus vigesimus primus Inquisitor Generalis. Proleg. 4. n. 6

FR. ANDREAS Kos primus Inquisitor Regni Valentini. Proleg. 1. n. 5.

Antonius.

D. ANTONIUS Zapata vigesimus secundus Inquisitor Generalis. Proleg. 4. n. 6

FR. ANTONIUS de Sotomaior vigesimus tertius Inquisitor Generalis. ibid.

Angelus.

IN Angelis viatoribus fuit fides supernaturalis. lib. 1. cap. 2. reg. 72. n. 123

ANGELUS Cuius an dici possit, quod habeat maiorem curam nostris, quam ipse Deus? ibid. n. 55

I N D E X

Anima Purgatori.

In animabus Purgatori; est fides supernaturalis. lib. 1. cap. 8. reg. 72. n. 131

Apostoli.

Apostoli omnes fuisse Inquisitores fidei? Proleg. 1. n. 42. & 43. & Proleg. 10. n. 4
Apostoli aliquem actum iurisdictionis exercuerunt in infideles. Proleg. 1. n. 7
Apostoli Concilia celebrabant ad decernendas res fidei. Proleg. 1. n. 4
Apostoli quomodo concessum fuerit donum linguarum? lib. 1. cap. 1. reg. 165. n. 340

Appellatio.

Appellatio non datur ab ultima sententia supremi Tribunalis Hispani. proleg. 4. n. 3
Appellatio concedenda reis in causa fidei, ut sit validus processus. lib. 1. cap. 1. reg. 161. n. 13

Apelles.

Apelles docebat vnumquemque in sua fide relinquendum. lib. 1. cap. 1. reg. 1. n. 9

Apostata, & Apostasia.

Apostata proprie quatuor sunt? lib. 1. cap. 13. reg. 106. num. 5
Apostata est, qui ex parte à fide recedit. lib. 1. cap. 13. reg. 107. n. 37. vique ad 38.
Apostata à religione, quanam sunt? lib. 1. cap. 13. reg. 108. num. 52. & 57
Apostata, non sunt nouitij si habitum relinquunt, & à religione discedunt. ibid. n. 52
Apostata non est, qui habitum dimittit, quem longitimo tempore ex deuotione, vel voto portauit. ibid. n. 59
Apostatam essentialiter constituit fuga à religione, cum animo, & intentione non redeundi ad illam. ibid. n. 65
Apostata quomodo differt à fugitivo? ibid. num. 63. & 64. in Apostatam religiosum possunt procedere Inquisitores. ibid. n. 73. & seq.
Apostata, & Apostasia à Clericatu est, cum dimittitur habitus ab eo, qui habet sacros Ordines, & transit ad statum saecularem, cum animo non amplius reuertendi ad proprium statum. lib. 1. cap. 13. reg. 108. n. 63. 70. & 71.
Contra hos apostatas possunt procedere Inquisitores, siue clam, siue palam ducant uxorem. ibid. n. 72. et seq.
Apostasia latè, et strictè sumpta quid sit? lib. 1. cap. 13. reg. 106. n. 4. 5. 9. et seq.
Apostasia tres species sunt: à religione, ab obedientia, à fide, ibid. n. 12. & 13 quomodo inter se differant haec tres species? ibid. reg. 107. n. 36. & seq.
Apostasia à fide quid sit? lib. 1. cap. 13. reg. 107. à nu. 16. ad 27
Apostasia circumstantia aperienda est in confessione, siue metet speciem infidelitatis, siue nou. ibid. n. 37. 38. 39
Apostasia non est species infidelitatis, sed circumstantia, ibid. n. 36. & 37.
Apostasiam excusat ignorantia, etiam affectata, & coactio, & qualis coactio? ibid. n. 40
Ad Apostasiam à religione non est necessarium dimittere habitum, lib. 1. cap. 13. reg. 108. n. 61
Apostasia à religione quid sit? ibid. n. 52. & 57.

Arnaldus.

S. Dominicus videtur fuisse primus Inquisitor Generalis fidei proleg. 3. n. 3. & 9. & lib. 1. c. 2. reg. 9. nu. 4.
Arnaldus Albertus primus Trinacriae, Inquisitor laudatur, proleg. 4. n. 7

Arragonense Tribunal.

Arragonensis Tribunalis fidei origo proleg. 5. num. 3
Vide vtr. Tribunal.

Aruspicium.

Aruspicium quid sit? lib. 1. c. 14. reg. 114. n. 72

Ars notoria.

Ars notoria quid sit? lib. 1. c. 14. reg. 120. n. 218. & seq.
Ars notoria pertinet ad Magiam superstitiosam, ibid. num. 221

Arma.

Equos, Arma, etc. transferentes ad infideles, vel hæreticos subiiciantur Inquisitioni iurisdictioni. lib. 1. cap. 30. reg. 150. n. 134. quomodo sunt puniendi? ibid. n. 150. excepte naturalis translatio hæc negotiationis causa. ibid. n. 152

Assessores.

Assessores Tribunalis Melitenis per ordinem conuertantur, proleg. 13. post Inquisitores.
Assessoris munus quid sit, qui, & quibus virtutibus pradius eligendus sit à nouo Inquisitore. lib. 1. c. 5. reg. 38
Assessor est distinctus à Consultoribus in Melitensi tribunali, & Urbis non autem in Seculo, & Hispano. ibid. n. 4
Assessor Melitensis Tribunalis eligitur à S. Congreg. S. Officii Urbis, sicut etiam Promotor Fiscalis, ibid. num. 7

Astrologia.

Astrologia duplex, Naturalis, & Iudiciaria, lib. 1. cap. 14. reg. 115. n. 85
Astrologia naturalis non est illicita, & quid continet? ibid. num. 86. et 88.
Astrologia iudiciaria est omnino iure prohibita, lib. 1. cap. 14. reg. 115. n. 92. & 95
Astrologia iudiciaria pactum salutem tacitum cum Demonis supponit, ibid. etiam si tantum conieciatur aliter prædicat. ibid. n. 94. & seq.
Astrologia iudiciaria triplex: Reuolutio-num, Magisterij naturarum, & electionum, ibid. nu. 99. & seq.
Astrologia iudiciaria an prohibita solum in foro externo, an simul etiam in interno? ibid. nu. 108. & 109

Astrologus.

Astrologus prædicens futura maiori certitudine, quàm naturaliter haberi potest, an semper peccet mortaliter? lib. 1. cap. 14. reg. 115. n. 91. Peccata moraliter sic certo putat posse prædicare, quæ à libero arbitrio pendunt. ibid. n. 92
Astrologi, Augures dicuntur, explicatur Isaias, lib. 1. cap. 14. reg. 115. n. 95
Astrologis iudiciariis, quæ poenæ impositæ? ibid. nu. 104. & seq.
Astrologi iudiciarii possunt indicare circa agriculturam usumigationem, et rem medicam, ibid. n. 105 subiiciuntur Inquisitoribus, et Ordinariis locorum, ibid. n. 106

Auctor.

Auctoris in Societatem Iesu ingressus, lib. 1. cap. 5. reg. 46. n. 59

Auctoritas.

Auctoritas sola diuina, et nullo modo humana sufficit ad fundandam fidem, lib. 1. cap. 7. reg. 56. n. 67

Augurium.

Augurium quid sit, lib. 1. cap. 14. reg. 114. n. 76

Auspicium.

Auspicium quid sit? lib. 1. c. 14. reg. 114. num. 72

Auxilium.

Materiam de Auxilijs censurantes, aut impugnantes inquisitorum iurisdictioni subiiciuntur, lib. 1. cap. 30. reg. 150. n. 141.

I N D E X

Augustinus.

3. Augustinus tria optabat & quæ? Proleg. to. n. 1.

B

Baronissa.

Baronissa de Florita ex genere Leonfantæ, & omnes fornice ex eius familia gaudent foro Sancti Officii, & car? Proleg. 7. n. 11

Balthassar.

II. Auliculus Domini Balthassar Cagliaris, Episcopus Melitenis. Vide v. Melita.

Bartholomæus.

D. Bartholomæus Sebastianus Inquisitor in Sicilia, prope fuit, vt concrementis à faccenibus quibusdam, Proleg. 7. n. 11

Baptizatus.

Baptizatus inualidè si constat, non potest puniri ab Ecclesia lib. 1. c. 1. reg. 100. n. 152. & seq.

Bellum.

Bellum iustum contra Albigenses hæreticos, Proleg. 3. n. 4

Bernardus.

Ex D. Bernardi familia aliqui aduocati socij primo generali Inquisitorij, proleg. 3. n. 7. & 8. an illi primi Inquisitores, ibid. n. 10

D. Bernardus de Royas Inquisitor generalis fidei, proleg. 4. n. 6

Belgium.

In Belgio nullo modo introduci potuerunt Inquisitores fidei. proleg. 4. n. 9

Beatificatio.

Beatificatio quomodo differat à Canonizatione, lib. 3. cap. 7. reg. 45. n. 169. Vide etiam v. Pontifex.

Beneficium.

Beneficiorum fructibus priuantur, non emittentes professionem fidei, &c. vide fidei professio.

Bigamia, & Bigamus.

Bigamia est multi sori ex iure. l. 1. c. 30. reg. 149. n. 104 Bigamos hodie sori Inquisitores puniuntur, vt noui videntur consuetudine contraria, ibid. n. 105

Bigami qui deuntur, ibid. n. 106
Contra Bigamos proceditur, vt contra suspectos de fide, ibid. o. 111

Quid si Bigamus contraxit matrimonium cum prima & sponsalia de futuro cum secunda? ibid. n. 110
Non est de nite suspectus, qui sponsalia cum iuibus contraxit, etiam si vtramque cognouit, ibid. n. 112.

Bigami qualiter sint suspecti de hæresi, & quomodo sint expellendi, ibid. n. 113

Bigami à consensu puniuntur eadem poena, ac bigamus, ibid. n. 114

Contrahens cum secunda vxore ob rationem apparentem de morte primæ ab Ordinario est puniendus, ibid. n. 117. sed debet precedere de licitæ probatione, ibid. n. 123

Blasphemia, & Blasphemus.

Blasphemia late sumpta, quid sit, lib. 1. cap. 18. reg. 137. n. 10. & 11

Blasphemia strictè sumpta quid? ibid. n. 12. & seq.
Blasphemia diuiditur in formatam, & informem, ibid. num. 15. & 10 internam, & externam, num. 16. in hæreticalem, & non hæreticalem, seu simplicem, n. 18. & seq. exempla blasphemiz oon hæreticalis, ibid. n. 31. & seq.

Blasphemia ex suo genere peccatum mortale est, lib. 1. c. 14. reg. 139. n. 42

Blasphemia potest esse peccatum veniale, vel nulum, ob inuoluntariam, vel ex nimia ira passionis, ibid. n. 40. & 41.

Blasphemia est, per locum pudenda Christi nominare, vel Sanctorum, ibid. n. 46. excipe quando locus talis esset, qui auferret omnem irreuerentiam, ibid. n. 47.

An sit blasphemia dicere de aliquo Sacerdote non vt Sanctus est, fuisse sutores, vel quid simile? ibid. n. 45
Blasphemia prauitas cognoscitur ex poenis, quibus punitur quæ numerantur, ibid. n. 52. Item ex legibus quibus promittitur, ibid. n. 48. 59. & 60. et reg. 149. n. 106. et seq. Item ex virtutibus quibus opponitur, lib. 1. c. 18. n. 54. et seq.

Bulla Iulij III. contra blasphemos est solum pro Vrbis Roma, ibid. reg. 139. n. 65

Blasphemia hæreticalis, non semper est conuicta est hæresi, vel infidelitate, ibid. n. 75. et seq.

Blasphemia hæreticalis non est reogagie Sanctos. ibid. n. 74. nec cum dicitur renego tales, nisi per ly tale m, intelligeret Deum, ibid. n. 75

Blasphemantis animus ex coniecturis cognosci potest, ibid. n. 87

Afferuntur aliqui modi loquendi continentes blasphemiam hæreticalem, ibid. à n. 88. ad 92

Al dispecto di Dio, an sit blasphemia, et vtrum hæreticalis et simplex? ibid. à num. 93. ad 97

Può far Dio, quando continet materiam hæreticalem, ibid. n. 98

Dicere quod aliquid sit verum, sicut est verus Christus, vel Deus, an sit Blasphemia? ibid. num. 100. 108. 103

Dicere sic futurum erat an sit modus loquendi ex se malus? ibid. n. 103

Blasphemix omnes per se sunt ciuilem speciei, ibid. num. 105.

Non verbis, sed factis pagione, v.g. insultare B. V. aut alicuius Sancti imaginem puniendus est vt hæreticus, ibid. n. 109. 110

Bolonienfis Inquisitor.

Bolonio. Inquisitor quomodo procedat in causis fidei pro lib. n. 12

Bracarenfis Ecclesia.

Bracaren. Ecclesia tenet primatum inter Ecclesias Hispaniar. pro lib. n. 5

Breues Apostolici.

Breues Apostolici ad Inquisitores Meliten. pro lib. 11. et 11.

C

C Ain an dicendus sit hæresarcha? pro lib. 1. n. 11.

Catholicus.

Catholicus titulus, quando primam sortiti sunt Reges Hispaniarum? pro leg. 4. num. 2.

Carolus V.

Carolus V. Imperator confirmauit privilegia Inquisitoribus Siculis eo cessa, et alia coecefuit de nouo pro lib. 7. n. 12. et 13

Carolus V. quas conditiones apposuit Equitibus Hierosolymitanis pro Insula Melita, pro leg. 10. o. 34.

Carolus V. Vide verbo Oblatio.

Causa Fidei.

Causa fidei exercita in Insula Melitenfi, pro leg. 10. num. 32. & 33

Cantica.

Cantica Canticorum sensus spiritalis, et non sensuales continent, pro leg. 13. n. 7.

Cancellarius.

Cancellarij omnes Meliten. Tribunalis numerantur pro lib. 13. o. fine.

Capitanus.

Capitanei omnes Tribunalis Meliten. numerantur, pro lib. 13. in fine, quod eorum munus? lib. 1. c. 5. reg. 44. Vir nobilis eligitur in Hispania, ibid. n. 40

INDEX

Catechumeni.

Catechumeni absolute non subduntur Ecclesie potestati, ac iurisdictioni, lib. 1. cap. 1. reg. 5. n. 23

Capitulum Sede vacante.

Capitulum Sede vacante habet iurisdictionem ordinariam in causis fidei contra subditos Diocesani, lib. 1. cap. 3. reg. 23. n. 31. quid contra expositum ibid. Nomine Sedis Vacantis, quid veniat? ib. nu. 32. Non ad Capitulum, sed ad Vicarium spectat executionis ibid. n. 33

Canonizatio.

Canonizatio quomodo differt à Beatificatione. ibid. cap. 7. reg. 65. n. 169. Vide etiam verbo Pontifex.

Carminatrices.

Carminatrices, seu ensalmatrices an sint superstitionis? lib. 1. cap. 14. reg. 121. n. 140

Caro.

Carnes, qui comedunt diebus prohibitis, quando cognoſci possunt ab Inquisitoribus? lib. 1. cap. 30. reg. 150. n. 141.

Carcer.

Carcer quid sit? lib. 2. cap. 6. reg. 189. n. 3. 6. et 7. Carcer alius ad custodiam, alius ad poenam, ibid. num. 10.

Carcere ad poenam ius Canonicum tantum, infligit. ibid. n. 13

Carcer ad custodiam multiplex pro multiplicitate delicti, ibid. n. 14

Carcetes publicos construere possunt soli Principes et Magistratus, siue Ecclesiastici, siue laici, quia habent merum imperium. Item Episcopi, et Inquisitores ad custodiendos delinquentes contra fidem, ibid. n. 16

Carcere multando omnibus Tribunalis est necessaria et ita habet usus, lib. 2. c. 6. reg. 190. n. 23. 24. et 25. fecit precipue Inquisitoribus, et eunt ibid. n. 30. et seq.

Carcere rigor vehemens cavendus, ibid. n. 28

Carceres fere ceuam habet aliquod Tribunal, ibid. num. 37

Carcetes separatos pro inquisitis contra fidem hodie Inquis. haerent, oim de iure concolebatur Episc. ibid. n. 38. et seq.

Carcere Custodes.

Carcere custodes assignare debet, qui potest carceres construere, ex iure, lib. 2. cap. 6. reg. 191. nu. 40 et 42

Idem conceditur Inquis. et ex iure canonico etiam Episc. ibid. n. 43

Carceram vnum, soli Inquisitores hodie assignant pro custodiendis inquisitis contra fidem. ibid. n. 45

Carcere custodes in Hispania eligit Inquisitor generalis pro singulis Provinciis, ibidem

Carcere custos qualis esse debet? ibid. n. 47. quales eius munus ibid. n. 49

Carcere custodi praeſtantum est iuramentum, et quod ibid. n. 50. et seq. si iuramentum violat cit punitur, ibid. n. 53.

Vide etiam verbo seq. conti.

Carcerati, & Carceratio.

Carcerati pro causis fidei, ne sapiant si opus est, custodiendi sunt compedibus, lib. 2. c. 7. reg. 198. nu. 527. et 128

Tenentur custos eos quotidie visitare. e. ibid. n. 529. et Inquisitor bis in mense personaliter, ib. n. 131. 134.

Carceratus in S. Officio si fugiat, ob solam fugam non manet conuictus, ibid. n. 135. et 136. si non comparere possit cito tamen condemnandus, vt apostata, vel haereticus. ibid. n. 137

Si compareat punitur poena arbitraria, et quidem maiori si fugit non fracto carcere, ib. n. 137. 138.

Carceratio reorum praefertim vero delinquentium contra fidem continuanda est, quoad eorum causa fuerit expedita, lib. 2. cap. 7. reg. 199. n. 104. et 105. et a. n. 105. vsque ad 108.

Carceres mutandi infirmis, et quomodo, ibid. n. 104.

et 103. et non finis.

Carceratis pro rebus fidei concedendus est confessarius, etiam si non sint agniti, ibid. n. 109. ad 129. quomodo se debet habere in tali casu confessarius et de quibus est monendus ab Inquisitoribus, ibid. n. 113. vsque ad 119.

E. Carcere non sunt delinquentes extrahendi ad audiendum sacrum, vel diuinum Officium. ibid. n. 120. ad 123. Vide etiam verbo sequenti.

Captura, & Carceratio.

Ad capturam rei sitam deuenire debet Inquisitor omnia citatione, vbi est periculum fugae, quod regulariter est intendendum. lib. 2. c. 7. in proem. lib. 1. n. 1

Captura, et carceratio delinquentis contra fidem a Inquisitoribus, vel de ipsorum mandato fieri debet, ne sit illicita, et iniusta, ibid. reg. 195. n. 4. et a. n. 7. ad 12.

Quomodo puniendi qui priuati carceris crimen committunt, ibid. nu. 13

Capi potest a quauis etiam priuata persona reus contra fidem, et carcerari cum in flagranti crimine reperitur, sed eo animo, vt ad Inquisitorem, vel iudicem deferat, ibid. n. 12. vsque ad 21. sed non potest detinere ultra 20. horas, ibid. n. 18

Recentior casus in iure expressi, quando id licet priuatae personae, ibid. num. 11. 19. et 20

Haereticus cognitus licet non in flagranti reperitur potest, imo, et debet a quauis persona priuata capi moſto expulso, ibid. n. 21. et seq.

Ad capturam, et carcerationem delinquentis debent precedere legitima indicia, lib. 2. c. 7. reg. 193. n. 25. et 29. multo magis si sit delinquentis contra fidem, ibid. n. 30.

Captio, et carceratio iniusta erit si non fiat praecedentibus legitimis iudiciis, ibid. n. 31

Interdum sine his iudiciis potest capi, et quando, ibid. n. 32. ad 35

Legitima indicia ad effectum capiendi, et carcerandi quocumque reum, quantumcumque, et vt plurimum praesentis Inquisitoris iudicio relinquuntur statuendum iuxta qualitate personarum, et circumstantiarum, ibid. a. nu. 36. ad 45

Ad capturam personae magna auctoritas valde nobilis, religiosi consuevit, vnde litterae in casu haereticis non procedunt inconsulta S. Congreg. Vrbis, ibid. n. 27. et 28. exco. nisi ad sit periculum fugae, vel infectionis, ibid.

Capi possunt quilibet delinquentes in criminalibus, & civilibus in quouis loco profano, etiam in propria domo, & quidem in civilibus ex consuetudine, lib. 2. c. 7. reg. 194. a. n. 50. ad 57

Capi nullus delinquentes in loco sacro potest, ibid. n. 58. Exciipiendi aliquot casus, quos excipit Gregorius xv ibid. n. 49

Quid si capiuntur in loco sacro, ibid. n. 52.

Quis potest extrahere a locis sacris? ibid. n. 61

Haereticus, & Apostatus non sunt locus sacri, ibid. n. 49. & 54. nec suspectus de haeresi, & protestantis blasphemias haereticas, ibid. n. 59. ad 62

Quid dicendum ex vi iuris antiqui ibid. n. 57. Indici, Papiani, Saraceni, & in casibus in quibus contra ipsos procedere possunt Inquisitores non grauentur Ecclesiae, seu loci sacri immunitate, ibid. n. 59

Quid in alijs casibus ibid. n. 61. et seq.

Carceratio delinquentum contra fidem vbique executioni mandari potest, ibid. n. 63

Carceres grauiiores, vel minus graues pro personae, & de liciti qualitate assignandi, ibid. n. 64. & 65

Carcer nimis rigidus iniustus esse potest, ibid. n. 63

Capi, & carcerari potest, & debet delinquentes contra fidem quouis die festo, lib. 2. cap. 7. reg. 195. nu. 77. etiam non sit fuga periculum, ibid. n. 79

Fieri etiam potest diebus festis processus contra delinquentes contra fidem, ibid. n. 80.

In civilibus nec capere, nec carcerare licet diebus feriatis, nisi ad instantiam in partem, cum ad sit periculum fugae, ibid. n. 86. & a. n. 69. ad 73

Cap.

I N D E X

Captivitas & carceratio pro causis fidelis erequenda est a Promotore fiscali vel alioquin post receptas denunciations, lib. 2. cap. 7. reg. 196. num. 81. 85. & 86.

Si Fiscalis non instat, debet ipse Inquisitor decretum facere talis captivitas. ibid. num. 87.

Ad captivum Promotore videtur Capitaneo S. Officii, vel ministris ad id deputatis. ibid. num. 88.

Stylus cuiusvis Tribunalis in hac re servandus, ibid. num. 90. & 91. quis fit stylus Tribunalis Medientis? num. 92. 93.

Cum Equibus Melitensibus quomodo agendum ex Decreto Saerę Congregationis Vrbis. ibid. num. 93. 94. & 95.

Ad decernendam captivam & carcerationem aliquis Inquisitor non tenetur sed congruum est petere consilium a suis Consultoribus. ibid. n. 96.

Censura.

Censuras coercitivas, quando sunt suspecti de heresi, & quomodo puniendi. lib. 1. cap. 20. reg. 198. num. 68. & seq.

Censurę aliquarum propositionum spectantium ad Theologiam speculativam, positivam, & moralem afferuntur, lib. 2. cap. 1. reg. 163. n. 30. ad 34: Vide etiam verbo Propositiones quę, & quomodo censurantur.

Censuratio vide Qualificatio, & Qualificator.

Christus.

Christus Dominus supremus & generalis Inquisitor, prol. 1. a. nu. 32. ad 33.

In Christo fuisse duas naturas distinctas, decernitur in Concilio Constantinop. & Later. prol. 2. a. nu. 19. & 20.

Christus Dominus non est obiectum primarium, & 1 secundarium fidei, licet v. Deus sit primarium. lib. 1. cap. 7. reg. 53. n. 30.

Christi, seu Melis aduentus, probatur contra Iudeos, lib. 1. cap. 7. reg. 60. n. 171.

Christi humanitas an sanctificetur per divinitatem. ibid. n. 107.

In Christo an fuerit gratia habitualis. ibid. num. 109.

Christi gratia an fuerit finita. ibid. n. 111.

Christianitas.

Christianus non potest esse servus viri infidelis, qui sit subditus Principi infideli. lib. 1. cap. 11. reg. 94. n. 65.

Christianus servus alicuius infidelis, an possit licite fugere ab eo. lib. 1. cap. 11. reg. 94. n. 78.

Christi 1200 fideles interduciuntur nutrire filios Iudeorum in domibus, potum Iudeorum, lib. 1. cap. 11. reg. 93. n. 84.

Iote receduntur item coniugia cum ipis Iudis, ibid. n. 90.

Item usus axumorum cum ipis. ibid. n. 94.

Item ingressus in idem balneum. ibid. n. 95.

Item cohabitatio, nisi sint famuli alienius Cath. ibid. n. 96. & seq.

Item vii Medicis Iudeis, nisi in gravi necessitate. ibid. n. 101.

Item relinquere Iudeos heredes, vel legatarios. ibid. n. 103. & seq.

Item deferre arma Iudeis, & alijs hostibus Christiane Reipublicę sub pena excommunicationis. ibid. n. 104.

Christiani an semper mortaliter peccent transgrediendo predictas prohibitions. ibid. n. 105. et 106.

Christiani fideles omnis communicatione prohibetur cum hereticis, praeterquam circa participationem Sacramentorum divinum officiorum, et Missę sacrę. lib. 1. c. 11. reg. 93. n. 79. et seq.

Christophorus.

Fr. Christophorus Gualbes Inquisitoris munere prius tunc & cur. proleg. 1. n. 5.

Chiromantia.

Chiromantia quid sit. lib. 1. c. 14. reg. 114. n. 76.

Citatio.

Citatio et alia substantialis ad iudicium sunt neces-

sario servanda ab Inquisitoribus, secus invalidus est processus, lib. 2. c. 1. reg. 161. n. 13. cum sententia, lib. 2. cap. 4. reg. 183. n. 3. 7.

Citatio, quid sit. lib. 2. cap. 4. reg. 183. n. 3. & 7.

Citatio duplex est, verbalis, & realis, seu personalis. ibid. n. 9. quomodo vteodum utraq. ibid. n. 10.

Citari possunt inquisiti de heresi, si sint absentes, ibid. n. 12. 13.

Causa citationis non debet exprimi, sicut nec tempus, nec locus delicti. ibid. n. 14.

Citari potest denunciatus de crimine contra fidem, si fugit, aut si occultat in locis ubi habitat etiam alterius Diocesis, lib. 2. c. 4. reg. 184. n. 23. & 24.

Hereticus, vel de heresi suspectus si sit eorumque, citandus est per triplicem citationem si sit absens, ibid. a. n. 25. ad 30.

Quot dictum, vel mensum, terminus assignandus inquisito absenti, ut compareat post citationem? ibid. n. 33.

Citatio aliquando omittitur, & cur. ibid. n. 34.

Pro citatio in causa heretici nullus proceator, aut innocentis ipsius defensor admittendus est, ibid. n. 37. & 38.

Citatus si compareat etiam post condemnationem, & statim combustum, audiendus est, ibid. n. 39.

Si conflict de innocentia, debent restitui bona confis. ibid. n. 40.

Citandus non est hereticus relapsus, si tamen negat esse relapsus audiendus est, ibid. n. 41. & 42.

Ad citat. nullus Index in causis criminalibus, ne dum in causis fidei, deuenire debet sine sufficientibus indicijs, & praesumptionibus lib. 2. cap. 4. reg. 185. n. 43. & 47. alioqui inquisitus potest opponere de nullitate actus, ibid.

Ad primam citationem in causa heresi requiruntur inditia probabilia, & non sufficiunt levia, ibid. n. 49. et seq.

Ad secundam, et tertiam citationem inquisiti eorumque requiruntur inditia grauiora, ibid. n. 52. et seq.

Citare reus, et transiungere inquisit. reo sunt, synonyma ibid. n. 53.

Iudicare quamvis sint indicia leuia, grauia, ad iudicium prudentiam spectat, spectatis circumstantijs, etc. ibid. n. 54.

Si citationes dirigitur ad condemnationem inquisiti, et ad eius statim combustionem requiruntur plene probationes, et indicia multo grauiora. ibid. n. 55.

Citatus eod. tempore ab Episc. et Inquis. debet comparere coram Inquis. etiam si Episc. praueuerit, lib. 2. c. 4. reg. 186. n. 63. 63. 67.

Citatus ab Inquisitore, et Commissario S. Officii electi a Summo Pontifice debet comparere ante Commiss. ibid. n. 65.

Citatus ab Episcopo, et Inquisitore diuerso tempore coram utroque comparere debet, ibid. n. 63.

Si sit ab vno absolutus an iterum clamandus ab altero, ibid. n. 69.

Quid si utroque procedunt in aliqua causa iurisdictione, delegata, debet ne dari locus praueuentioni? ibid. n. 70.

Quid si duo Inquisitores independentes citent ibid. eum. 74.

Clericus.

Clerici saeculares fuerunt multo tempore fidei Inquisitoribus in Regno Valentino, et quibuslibet Regni Hispanię. prol. 1. n. 5.

Clericus apostata, et fugitiuus quis? Vide verb. Apostata a clericatu.

Clericus, vel Religiosus ducens uxorem quomodo puniendi? Vide verb. Religiosus.

Clemens Papa VII.

Clemens Papa VII. concessit erectionem Tribunalis Fidei in Lusitania super Iudeos recentem baptizatos, proleg. 6. n. 11, cui facta est talis concessio. ibid.

INDEX

Concilia .

Concilia varia ab Episcopis Fidei Inquisitoribus co-
acta ad damnandas hæreses , hæreticosque conu-
cendos . Proleg. 2. a. n. 16. ad 21
Concilia sacra Scriptura , & traditiones sunt norma
credendi res fidei lib. 1. c. 7. reg. 62. 63. 64
Concilia quomodo differant à sacra Scriptura lib. 1.
cap. 7. reg. 62. n. 194
Concilia à la Diocesana , alia Synodalia , alia Pro-
vincialia , alia Generalia , seu vniuersalia , & que-
nam ex his sunt norma credendi res fidei & quid
ad hoc requirunt lib. 1. c. 7. reg. 64. n. 147. & seq.
Concilium vniuersale si aliquod definit cum Legati
Summi Pontificis sine confirmatione Pontificis
non est regula cetera fidei . ibid. n. 256. & seq.

Comparantes sponte .

Comparantes sponte . Vide verb. Sponte comparen-
tes .

Conimbricensis Tribunal .

Conimbricensis Tribunal fidei erectum à Serenissi-
mo Cardinali Infante fratre Henrici Regis Luk-
tanæ , & qui primus Inquisitor . Proleg. 6. n. 28

Consultor .

In Consultorum Sancti Officii Siciliæ fauorem ema-
nant litteræ prouisionis à Philippo II. Rege . Pro-
leg. 7. n. 32
Consultores Inquisitionis Melitenis vocem decisi-
uam non habent , habuit tamen Episcopus , et in
aliquo casu Vicarius Episcopi . Proleg. 3. n. 3
Inquisitor solet ferre sententias adherendo maiori
parti suffragiorum Consultorum . ibid. n. 4. ad 8
Consultores omnes Tribunali Melitenis numeran-
tur . Proleg. 13. post numeratos Inquisitores .
Consultorum manus , et dignitas cui , quale sine eli-
gendi à nouo Inquisitore lib. 1. c. 5. reg. 39. et 40
Non possunt excusare se ab hoc munere eo quod gra-
tis exercere debent . ibid. reg. 40. n. 14
Consultorum consilium non tenetur sequi licet salte-
m in causis arduis teneatur potius uocari perferum
Inquisitor . lib. 1. cap. 5. reg. 41. et lib. 2. cap. 7. reg.
196. n. 97

Vide etiam verb. Consultarij .

Consultatio .

Consultationes ab Inquisitoribus fidei quoties fiunt ,
et quot horis durent . Proleg. 9. n. 9
Consultatio quibus ceremonijs inchoatur . Proleg.
13. n. 3. et 4

Consultarij Inquisitionis .

Consultarij Inquisitionis Generales Vlyssipponensis ,
et Lusitanæ votum habent decisiuum . Proleg. 9. n. 7.

Congregatio Cardinalium .

Congregatio Eminentiſſimorum Cardinalium stabili-
tis pro rebus fidei à Paulo III. facta non sine ope-
ra Sancti Ignatii Loyolæ . Proleg. 8. n. 3 . habet po-
testatem creando Inquisitores delegatos . lib. 3. cap.
2. reg. 10

Commissarij .

Commissarij pro causis fidei constituti Melitæ à Ma-
gno Magistro Eminentiſſi . Fratre Ioanne de Ome-
des . Proleg. 10. n. 36
Commissarium etiam . Vide Verb. etiam .
Commissarij possunt Inquisitores suas vices plene
communicare . lib. 1. cap. 3. reg. 33

Colonia .

Coloniæ Agrippinæ nunquam fidem Catholicam
desertit . Proleg. 10. n. 3

Constantinus .

D. Constantinus an fuerit Episcopus Melitenſis , an
posuit Melitætanus Proleg. 10. n. 9

Comes Rogerius .

Comes Rogerius Rex Siciliæ Episcopos , & redditus
constituit Melitæ post expulſos Saracenos . Proleg.
10. n. 11.

An idem tradiderit redditus Episcopatus Leonino
dubium est ibid.

Collegium Melitenſe .

Collegij Melitenſis Societatis Iesu insignis benefa-
ctor Illustrissimus Episcopus D. Thomas Gargal-
lus . Proleg. 10. n. 18. vide verb. Thomas .

Cosmas de Luna .

Fr. Cosmas de Luna missus Romam contra Don Ma-
tinum Royas Episcopum . Proleg. 11. n. 16. & Pro-
leg. 12. n. 3.

Coactio .

Coactio duplex absoluta , & conditionata , & que tol-
lit libertatem lib. 1. cap. 1. reg. 3. n. 4
Coactio , vel metas quis excolit ab apostasi , à hæ-
resi , &c. in foro interno ? & quid de iuris præſum-
ptione in foro externo ? lib. 1. cap. 13. reg. 107.
n. 46.

Conciones , & Concionatores .

Conciones de fidei , vel de necessitate , ac obligatione
cam defendendi , vel de damnis faciendi hæresim .
lib. 1. cap. 6. an Proemol .
Exemplar trium Concionum ab auctore de hac res .
lib. 1. cap. 6. post reg. 46.
Concionatores docentes animas in Purgatorio non
detinere ultra decem , vel viginti annos , Inquisito-
rum iurisdictioni subiunguntur . lib. 1. cap. 30. reg. 150.
n. 174. & seq.

Confessio .

Confessiones reorum audire Inquisitoribus est prohi-
bitum per litteras Sacre Congregationis Urbis .
lib. 5. cap. 6. reg. 48. num. 13. & 14. Vide etiam verb.
Sponte compantes .
Confessiones audientes , aut aliud Sacramentum so-
lemniter administrans non Sacerdos , ubi iuratur In-
quisitorum Inquisitioni . lib. 1. cap. 15. reg. 116.
Explicatur hoc de confessione inchoata , licet non ex-
presso aliquo peccato . ibid. n. 20.
Secus si confessio non sit inchoata , vel non sit Sacra-
mentaliter , vt si laici inuicem confiteantur tempore
tempeſtatis . ibid. n. 22. et seq.
Contra confessionem auricularem hæreticorum erro-
res . lib. 1. cap. 16. reg. 135. a. n. 163. ad 169.
Confessionis secretum an reuelari possit ex aliqua
causa lib. 2. cap. 3. reg. 178. n. 31. et 32.
Vide etiam verb. Denunciare , & denunciatio .
Confessio quid sit et quomplex . lib. 2. cap. 3. reg. 178.
n. 39.
Confessio Sacramentalis , iudicialis , et extraiudicialis
definitur . ibid. et n. 30.
Ex notitia habita per reuelationem confessionis sa-
cramentalis oculum iudicium , nec ad inquiren-
dum contra reum , insurgit . ibid. num. 21. et 31.
et seq. imò Confessarius cobibendus est . ibid.
n. 34.
Per confessionem iudicalem factam à reo plenè pro-
batur delictum hæresis . ibid. n. 35. debent tamen co-
currere aliquæ circumstantiæ , quæ recenseantur et
explicentur . ibid. n. 37. 38. et 39.
Confessio facta à populo , seu minore , sine auctoritate
tutoris ipſo iure nulla est , etiam si sit facta in tor-
mentis . ibid. n. 40. et 41.
Confessio ex tortura , seu ex metu iniuste illato nil
probat . ibid. n. 42.
Item facta ex errore , vel deceptione . ibid. n. 43 .
Quid si confessio fiat coram Iudice competente , sed
qui non sedeat pro Tribunali . ibid. n. 43.
Quid si aliqui promittant impunitatem post confes-
sionem positi puniti . ibid. nu. 49. et an hoc confes-
sio probet . ibid. nu. 53.
Ad confessionem extorquendam à reo quid fieri possit
à Iudice , vel Inquisitore . ibid. n. 45. et seq.
Præter confessionem reo non debet constare de cor-
pore delicti in crimine hæresis , et lamarum .
ibid. num. 52. in causa duplicis matrimonij v-
sus contrarius est in Melitenſi Tribunali . ibid.
n. 52.

Quid

I N D E X

Quid quædò confessio est nimis generalis? ibid. n. 55
 Confessio extrajudicialis ex se non habet vim probandi, etiam si sit iurata. ibid. n. 56
 Confessio fidei. Vide fidei confessio.

Confessarius.

Confessarius concedendus est carceratis pro criminibus contra fidem. lib. 1. cap. 7. reg. 197. à nu. 103. ad 119.
 Confessarii quid tenentur facere cum poenitente ignorante mysteria fidei, & an possint eos absolovere cum obligatione, ut postea addiscant? lib. 1. cap. 9. reg. 80. n. 108. & seq.
 Confessarii sollicitantes in confessione. Vide verb. sollicitatio.

Compositio.

Compositio non est loci pro crimine hæresis, licet sit pro alijs delictis. lib. 1. cap. 6. reg. 49.
 Potest tamen solus Papa id facere, sed non ex-pedit. ibid. n. 51.

Consensus SS. Patrum.

Consensus Sanctorum Patrum præferunt approbationis à Sede Apostolica est regula certa fidei lib. 1. cap. 7. reg. 65. n. 179. & seq.

Conventicula.

Conventicula celebrantes in materia Religionis sunt vere hæretici. lib. 1. cap. 18. reg. 136. à n. 7
 Quia Conventiculis assidue frequenter, credentes hæreticorum sunt. ibid. n. 9
 Quia semel in terris Christianorum, sæpius versò in terris hæreticorum audiunt conventicula suspicari sunt de hæresi. ibid. n. 13
 Conventiculis in terris hæreticorum potest quis interesse sine peccato, quomodo ibid. num. 16. & seq. excipe si ad sit scandalum, quod intelligitur cum respectu Catholicorum, tum ipsorum hæreticorum ibid. num. 18

Conceptio Beatis. Virginis.

Conceptio Immaculata Beatis. Virginis. Vide Marianæ Virginis Conceptio.

Correctio Fraternalis.

Correctio fraternalis, an præmittenda ante denunciationem hæresis vel Apostasie. lib. 1. cap. 21. reg. 553. n. 36. & seq.
 An præmittenda ante denunciationem sollicitationes in confessione? Vide verb. sollicitatio.

Commendationes, & Comendatitia litteræ.

Commendationes, & commendatitia litteras recipere acqueunt Inquisitores, pro reis inquisitis, & sub quibus p. n. 3. in proemio.

Coniectura.

Coniectura non distinguitur aliquando à presumptione, & iudicio, lib. 1. cap. 3. reg. 181. num. 149. Vide etiam v. Presumptio.

Competentia Iudicis.

Competentia Iudicis. Vide Iudicis competentia.

Credibile, & reuelabile.

Credibile, & reuelabile quomodo spectat ad obiectum fidei? lib. 1. cap. 7. reg. 56. à n. 73

Cultus in debito modo.

Cultus in debito modo. Vide verb. superstitio.

D

Defensores.

Defensores hæreticorum. Vide receptatores hæreticorum, vel Hæreticorum receptatores.

Delegati.

Delegati Inquisitores possunt sibi eligere unum, aut plures Vicarios, & Comissarios, sed hi non possunt alios subdelegatos creare. lib. 1. cap. 1. reg. 11. n. 16
 Delegati Inquisitores in iudicio ad quos se extendant Vide Inquisitoris iurisdic-tio.

Delicti Inquisitio.

Delicti Inquisitio quid sit lib. 1. c. 1. reg. 163. n. 30.
 Expoliatu definitio, ibid. n. 29. et seq.
 Delicti Inquisitio duplex generalis, et specialis, ibidem.
 Delictum inquirere tenetur ex officio Inquisitor si adsint indicia ad inquirendum, etiamsi nec accusator, nec denunciator interveniat, ibid.
 Reus cuius crimen actor probare non potest si absoluitur, non absoluitur definitiue, sed tantum ab observatione iudicii, et potest Inquisitor de eo inquirere si adsint noua indicia, ibid.

Denunciatio, & Denunciare, ac Denunciator.

Denunciatio sumitur aliquando pro accusatione lib. 1. cap. 11. reg. 552. n. 10
 Denunciationis quantum sunt species, vel potius duæ iudicialis, et euangelica, ibid. a n. 12. ad 16
 Denunciatio quomodo differt ab accusatione? ibid. n. 17. et seq.
 Denunciatio propriè quid sit? ibid. n. 22.
 Denunciare satis est, nec necesse est accusare ad Sanctam Officiam cum scimus aliquem esse hæreticum. ibid. n. 26
 Denunciare debemus quæcumque crimina hæresis, vel apostasie, siue publica, siue omnino occulta, lib. 1. cap. 11. reg. 553. n. 35. 39. et seq. excipe scita in sacramentali confessione. ibid. n. 51
 Aut denunciationem, an sit præmittenda correctio fraternalis ibid. n. 36. et seq.

Quid sit confessio fuerit tantum incepta, et non hmita tenetur ne denunciare? ibid. n. 54. et seq.

Quid si confessio fiat fidei, et cum animo decipiendi confessarium? ibid. n. 57

Ne sacerdos teneatur ad denunciationem debet audi- re in confessione, quæ sibi narratur crimina hæresis, &c. ibid. n. 55. 56

Denunciatio fieri debet etiam si crimina hæresis, vel apostasie sint emendata, ne dum si sit spes emendationis post factam correctionem. ibid. n. 59. ad 75

Denunciandi sunt Sanctæ Inquisitionis quæcumque persone cuiusvis gradus, conditionis, & præmi-nentia existant lib. 1. cap. 11. reg. 554

Ad denuntiandum habiles sunt quæcumque persone etiam infideles, viles, & infames. ibid. n. 83. excipe solos inimicos. ibid. n. 84

Officiales Inquisitionis ex officio tenentur denunciare hæreticos, & apostatas, reliqui vero fideles ex præcepto Inquisitorum, et cogi etiam possunt infideles, ibid. n. 88. et 86

Pater tenetur denunciare filium, maritus uxorem, et è contra, Superior subditi, et è contra, seruus Dominum, et è contra, si sint infecti hæresi, vel apostasia, ibid. n. 90. et seq.

Quid de filio teneatur ne denunciare Patrem? ibid. n. 91. et seq.

Nemo tenetur se ipsum deferre, nec complices sui delicti, ibid. n. 101.

Denunciatio criminum contra fidem nullo modo fieri debet iudicibus secularibus, lib. 1. cap. 11. reg. 555. seq. Prælati Religionum licet crimina sint commissa ab eorum subditis. ibid. num. 116. olim habebant hoc privilegium, ibid.

Si plures sint Inquisitores siue dependentes inter se, siue non cuiusque fiat denunciatio, satisfactio obligationi denunciandi, ibid. à u. 119. Excipe nisi aliquis casus alicui determinato delegerit à Pœnitenti. ibid. n. 121.

Denunciatio vbi nullus adsit Inquisitor fieri debet Episcopis, seu Ordinarijs locorum. ibid. n. 122.

Religiosi peccantes contra fidem, et Astrologi iudicarij, vbi non est Inquisitor Hispanica, de iure denunciari possunt tum Episcopis, tum Inquisitoribus. ibid. n. 124. et 135. et quid de sollicitatione in confessione? ibidem n. 129

INDEX

Denunciatio factum, ex consuetudine debet fieri In-
quisitoribus, sine quibus Episcopi inquirere non
possunt de rebus fidei, ibid. n. 132
Episcopi debent assistere per suos procuratores in
causis suorum subditorum, dum processus ab In-
quisitoribus fit, ibid. n. 134
Melius denunciatio fit solis Inquisitoribus, & nullo
modo Episcopo, ibid. num. 137
Quid si eques aliquis Hierosolymitanus demancie-
tur, ibid. num. 138
Denunciatio ex iure naturalis fiat im fieri debet, si sit
periculum fugae. lib. 1. cap. 31. reg. 156. num. 140.
& 144
Non est absolvens poenitens communiter, nisi
prius denunciaverit, ibid. num. 141. & seq.
Denunciatio ex vi edicti Inquisitorum debet fieri in-
tra certos dies, & quot? ibid. n. 141. & a. n. 150.
Præceptum denunciandi obligat etiam si post annum
non sit ab Inquisitore promulgatum, ibid. n. 153
Affertur edictum obligans ad denunciationem ibid.
a. n. 156. non videtur edictum esse annuale, sed per-
petuum, ibid. n. 154. 159. & 160.
Terminus denunciandi incipit à die habite notitie
delicti contra fidem, ibid. num. 163. excipe, nisi
quis sit legitime impeditus, ibid.
Dilectissimus alio an tenetur anticipare terminum præ-
fixum denunciandi? ibid. n. 165
Denunciatio ut plurimum fieri debet coram Inqui-
sitore, vel Episcopo pro qualitate tamen persona-
rum, vel pro damno repellendo, potest ex com-
missione Inquisitoris fieri coram Confessore in
quoque privato loco, & modis adveniendus est,
ut omnino fiat denunciatio, lib. 1. cap. 31. reg. 157
Quid quando ex denunciatione timetur aliquod da-
num graue? ibid. a. num. 161. ad 168
Denunciatio sub qua forma facienda est lib. 1. c. 31.
reg. 158
Denunciatio fieri potest scripto, & per litteras si li-
teræ sint subsistentes, & summat iuramento denun-
tiantem. ibidem n. 198. si non per litteras occultè
missas sine subscriptione, & nomine auctoris, nec
qui ita denunciaverit satisfaciatur præcepto denunciandi,
ibid. n. 198. & 200. imò incurrit poenas, ibid., &
reg. 159. n. 215
Denunciare nolentes delicta contra fidem ipso facto
excommunicatione contrahunt, nisi ignorantes,
aut iusta causa excuset, lib. 1. cap. 31. reg. 159. num.
204. & 208. Item sunt suspecti de hæresi, ibid. 210.
Item censentur fautores hæreticorum, ibid. 213
Denunciantes falso puniuntur poena talionis, ibid.
n. 216.
Ab excommunicatione contracta ob omissionem de-
nunciationem delicti contra fidem absolvere po-
test ille solus, qui excommunicavit, vel eius su-
prior, ibid.
Post adimpletum præceptum denunciationis, quisvis
Confessarius virtute Censuræ, vel privilegii, si
forte habet, absolvere potest à contractu excom-
municationis, ibid. n. 225

Demon.

In Demonibus non est fides supernaturalis. lib. 1. c.
8. reg. 72. a. n. 139
Demon quæ pendet ex libero arbitrio ignorat, con-
spicit tamen melius quam quisvis homo, & cur lib. 1.
cap. 14. reg. 117. n. 63. & seq.
Demonis invocatio implicita quando presumitur, &
quando non. ibid. a. n. 79
Demonis auxilio acquisita, ut scientia, nummis, &c.
an licite retineri possunt? lib. 1. cap. 14. reg. 123.
n. 306
Vide etiam verb. Maleficium maleficio solvere, &
verb. diuinatio.

Depositarus.

Depositarus. Vide verb. Thesaurarius.

Desperatio.

Desperatio de Dei misericordia à Cain ortum ha-
bit. Proleg. 1. n. 11.
Desperationis atrox poena in quendam Mexicanum.
ibid. num. 12.

Dens, & Dinina Persona.

Deus non est adequatum obiectum fidei stricte In-
quendo. lib. 1. cap. 7. reg. 13. n. 12. & 15
Deum mentiri non posse de fide est. lib. 1. cap. 7. reg.
55. a. n. 56. Priscillianus, & Præteoli error circa
hoc. ibid. n. 57
Dei auctoritas, ut reuelans est obiectum formale
fidei in actu secundo lib. 1. cap. 7. reg. 56
Dei non visi cognitio euidens, non est necessaria ad
obiectum formale fidei. lib. 1. cap. 7. reg. 59. n. 134
Deus immediate aliquando reuelatur credenda, sed
de fide est, non esse necessarium reuelationem fie-
ri immediate à Deo, sed mediate satis esse. lib. 1.
cap. 7. reg. 60. n. 154. & seq.
Deum esse credi debet lumine supernaturali, &
diuino, non autem humano. lib. 1. cap. 7. reg. 57.
num. 96. & seq.

Didacus.

Fr. Magist. Didacus Deza Dominicanus secundus
Inquisitor generalis Hispaniarum, Proleg. 4. n. 5.
D. Didacus de Episcopo Vindecimus Inquisitor ge-
neralis Hispaniarum. Proleg. 4. num. 5
Fr. Didacus de Sylva primus Inquisitor generalis in
Lusitania. Proleg. 6. num. 21

Dissidia.

Dissidia inter Inquisitorem, & Præregem Siculum or-
ta ob iurisdictionis tempore alem, quomodo sedan-
ta? Proleg. 7. n. 13.

Disputatio, & disputare.

Disputare de rebus fidei cum hæreticis non licet spi-
cis, lib. 1. cap. 10. reg. 36. num. 83. sub qua poena
ibid. num. 77. & 83.
Excusantur si desunt Ecclesiastici si adsit usus contra-
rius, et si sint rogati ab ipsismet Ecclesiasticis.
ibid. n. 99. et seq.
Clerici primæ tonsuræ, et religiosi etiam laici non
veniunt nomine laicorum in hac re, ibid. n. 84
Disputatio alia materialis, alia formæ, et quomo-
do differunt lib. 1. cap. 10. reg. 36. n. 79. Item alia ex
motu disputandi, alia convincendi. ibid. n. 83
Disputatio de rebus fidei cum hæreticis nulli perso-
ne ecclesiasticae, siue seculari siue regulari nare
Ecclesiastico prohibetur, lib. 1. cap. 10. reg. 37. nu-
103. et seq. imò licita est, et laudabilis ipis. ibid.
n. 106. et seq.
In iure civili an prohibetur et si prohibita esset, non
comprehenderet, nec ligaret clericos. ibidem.
num. 109.
Disputatio de rebus fidei est illicita clerico, etsi ex
pauore siue fiat, si clericus, seu persona ecclesias-
tica sit inducitur, vel si sit periculum in auditori-
bus. ibid. a. n. 112

Dissimulare, & dissimatio.

Dissimulatio de hæresi quis dicatur et quot ex capi-
tibus dissimatio oriatur lib. 1. cap. 12. reg. 104
An quælibet dissimatio faciat ut ad indicendam cano-
nicam purgationem, ibid. n. 128
Canoonica purgatio, an sit in usu ibid. n. 128. et quid
sit? ibid. n. 145
Dissimatio quælibet satis est adhuc, ut Sacerdos sol-
licitans in confessione incurrit poenas positas in
bullis Pontificum lib. 1. cap. 16. reg. 123. n. 14.
Dissimatio, vide etiam Delicti Inquisitio, et V.
Hæresis.

INDEX

Diunatio, & Diunare.

Diunatio proprie quid sit; sub l. cap. 14. reg. 114. n. 56. & a. n. 60.

Diunatio largi sumpta diuiditur in Prophetiam, Praefagium, & Daemoniacam. ibid. n. 57.

Diunatio Daemoniaca semper est mala, ibid. n. 58. Et diuiditur in Necromantiam, Angurium, & Sortilegium, ibid. a. num. 69. & quomodo inter se hæ tres veluti species differunt accidentaliter, ibid. num. 74. eorum ratio formalis est quod sunt ex directione, auxilio, vel pacto cum.

Daemone, siue tæ loysue capteio; ibid. ou. 75.

Diunationis species sub Necromantia sunt nouem, lib. 1. c. 14. reg. 114. n. 72.

Aliæ species sub Angurie numerantur, ibid. n. 76. & aliz sub sortilegio, ibid. n. 77.

Angurium, & sortilegium de se sunt peccata mortalia. Ex ignorantia tamen, vel si loco hanc sunt venialia. ibid. n. 83. & seq.

Diunatio per somnia, & per Pythones quid sit; lib. 1. c. 14. reg. 114. n. 72.

Diunatio per sortis, seu Pythones quid sit; lib. 1. c. 14. reg. 114. n. 72.

Diunatio. Vide etiam verb. fors, & verb. Prædictio, & v. somnia.

Diunare ex motu, vocibus, partibus, lineis, &c. hominis vel aliorum tanquam ex signis, vel causis eorum naturalibus licita est; lib. 1. c. 14. reg. 118. n. 154. & seq. et n. 164.

Illius tamen est licet extendat ad actus quosvis de peccatoribus à libero arbitrio, vel plus quam ipsa signa indicant; ibid. n. 158. et seq. et 165. et 166.

Dominicus, & Dominici.

S. Dominicus Ord. Domini. Fundator, an fuerit primus Inquisitor fidei; Proleg. 3. n. 7.

Frates Dominici post Sanctum Dominicum fere semper Inquisitores fidei; Proleg. 3. n. 12.

Dominicana Religio vix tantum Inquisitorem delegatum habuit in Insula Melitæ, futsque Fr. M. Thomas Gaetanus; Proleg. 15. n. 2.

Dominici olim concessum eligere Inquisitores ex propria Religione; lib. 1. c. 2. reg. 111.

D. Fr. Dominicus Cubelles Episcopus Melitenis laudatur, et quomodo exerceat causas fidei, puniens punitores et quos; Proleg. 10. ou. 23. et 28. Cuius Inquisitor Generalis à Pio V. pro tota Insula Melitenis iurisdictione delegata; Proleg. 17. ou. 1. et 10. et oon. Consultoribus tradita iurisdictione ad causas fidei; ibid. n. 3. et 4.

Donati, & Donatista.

Donati, et Donatistarum error. oegantium coactio nem hæreticorum ad fidei lib. 1. c. 1. reg. 1. n. 13.

Dubius in fide.

Dubius in rebus fidei, vel opinans in istem sufficienter sibi propofitus, hæreticus est, lib. 1. c. 13. reg. 96.

E

Eborensis Tribunal.

Eborensis Tribunal fidei, à quoniam erectum, et quis primus Inquisitor; Proleg. 6. n. 17.

Ecclesia.

Io Ecclesia de fide et dari potestatem pleom pinien di infidelis hæreticos etc. Proleg. 1. n. 3. et 4. et lib. 1. c. 1. reg. 4.

Ecclesia Bracarenfis primatum tenet inter Ecclesias Hispaniz, et curi; Proleg. 6. n. 2.

Ecclesie iurisdictione absolute ab fide baptizatos excedendi; lib. 1. c. 1. reg. 5.

In Ecclesia debet dari norma aliqua viua credendi, eaque est ipsa vnuerfalis Ecclesia congregata in Concilio auctoritate Papæ coactis. lib. 1. c. 2. reg. 7. n. 64.

Ecclesia habet iurisdictionem prædicandi, vbique inter quosvis infideles, legem Euangelicam, lib. 1. c. 1. reg. 91. n. 43.

Ecclesia potest, sed oon deest exercitium mittere ad reddendos rutos euangelicos prædicatores; ibid. n. 43.

Ecclesia oon potest cogere inimicos non subditos ad audiendum legem euangelicam. lib. 1. c. 1. reg. 91. n. 52. Potest tamen lubitos, ibid. n. 57. nec subditos oon cogere potest ad amplectendam fidem; et uocandos errores proprio, lecti; ibid. n. 57. Sed potest ad deponendos et fides contrarios veritatibus communibus Christiano, et mistic; ibid. n. 60.

Ecclesia quomodo iurisdictionem exercere potest in infidelis, et iudicos, et in quibus casibus; lib. 1. c. 1. reg. 94. n. 108. et 111.

Ecclesie iurisdictione non fundatur in potestate seculari; lib. 1. c. 1. reg. 66. n. 187.

Ecclesie immunitas; Vide Verb. Captura, & Carceratio.

Edictum.

Edictum iustitiz quando publicari debet pro denuntiandis hæreticis, et quod spatium dicitur aliquandam ad denunciationem lib. 1. c. 6. reg. 51.

Edicti forma, quænam communis, cuique tribunali ibid. a. n. 44. Et saltem io anno, et quando publicari debet; ibid. n. 47. Melita id oon seruatur, et cur ibid. n. 50.

Edictum gratiz. Vide tempus gratiz, vel gratiz tempus.

Edicti iustitiz exemplar prout publicatur Melitæ lib. 1. c. 6. reg. 51. n. 53.

Enfalmatrices.

Enfalmatrices. Vide Carminatrices.

Episcopus.

Episcopi sunt Indices Ordinarij iure diuino contra hæreticos; Proleg. 2. n. 12. et Proleg. 10. n. 5.

Episcopatus Leoninus redditus quando adiuuati Episcopi; lib. 1. c. 1. reg. 10. n. 11.

Episcopus Melitenis, sit Eques Magnæ Crucis, et precipio Caroli V. Proleg. 10. n. 12.

Episcopus Melitenis pro causis fidei informationes suscepit contra quendam Monachum; sed non puniatur, traolimitque informaciones ad Summum Pontificem; et laudatur; Proleg. 10. n. 21.

Episcopus Nethuens; Vide etiam Melitenis Episcopus.

Episcopus tanquam Sedis Apostolicæ Delegatis tribuitur facultas procedendi contra exemptos quoscumque Proleg. 10. n. 23.

Episcopi, an omnem iurisdictionem quo ad forum externum habeant à Summo Pontifice uero saltem aliquam à Christo; Proleg. 11. n. 1.

Episcopus, et Inquisitor soliti subfiscere sine ordine in causis fidei; Proleg. 1. n. 7. oue foz Inquisitores subfiscunt; ibid. n. 8.

Episcopi io foz Diocesi habent potestatem coercendi poena spiritualia temporales hæreticos, et ducentes à fide; lib. 1. c. 1. reg. 4. n. 7.

Episcopi sub qua obligatione teneant punire, aut persequi hereticos; lib. 1. c. 1. reg. 4. n. 7.

Episcopi sub qua obligatione teneant punire, aut persequi hereticos; lib. 1. c. 1. reg. 4. n. 7.

Episcopi sub qua obligatione teneant punire, aut persequi hereticos; lib. 1. c. 1. reg. 4. n. 7.

Episcopi sub qua obligatione teneant punire, aut persequi hereticos; lib. 1. c. 1. reg. 4. n. 7.

Episcopi sub qua obligatione teneant punire, aut persequi hereticos; lib. 1. c. 1. reg. 4. n. 7.

Episcopi sub qua obligatione teneant punire, aut persequi hereticos; lib. 1. c. 1. reg. 4. n. 7.

Episcopi sub qua obligatione teneant punire, aut persequi hereticos; lib. 1. c. 1. reg. 4. n. 7.

Episcopi sub qua obligatione teneant punire, aut persequi hereticos; lib. 1. c. 1. reg. 4. n. 7.

Episcopi sub qua obligatione teneant punire, aut persequi hereticos; lib. 1. c. 1. reg. 4. n. 7.

Episcopi sub qua obligatione teneant punire, aut persequi hereticos; lib. 1. c. 1. reg. 4. n. 7.

Episcopi sub qua obligatione teneant punire, aut persequi hereticos; lib. 1. c. 1. reg. 4. n. 7.

Episcopi sub qua obligatione teneant punire, aut persequi hereticos; lib. 1. c. 1. reg. 4. n. 7.

Episcopi sub qua obligatione teneant punire, aut persequi hereticos; lib. 1. c. 1. reg. 4. n. 7.

F

Epi.

I N D E X

Episcopi coacti pro rebus fidei auctoritate Papæ possunt inquirere, & condemnare quicumque hæreticis, & uniuscuique status, & conditionis, & procedere ad depositionem dignitatis lib. 1. c. 3. reg. 22. Episcopalem velut potestatem habentes, ut Abbas, &c. non habent iurisdictionem vllam in subditos circa res fidei: sed omnem habent Inquisitores, lib. 1. cap. 3. reg. 24. n. 43. & 44.

Episcopi, & Inquisitores habent iurisdictionem delegatam non autem ordinariam in causis fidei, lib. 1. cap. 3. reg. 25. n. 47.

Episcopi sunt exempti à iurisdictione cuiusvis Inquisitoris, etiam Generalis Congregationis Emulæ, Card. lib. 1. cap. 3. reg. 28. Prouide contra ipsos; Inquisitores non possunt inquirere, sed debent deferre ad Summum Pontificem, ibid. num. 58. & 63. intelligitur hoc de Episcopis, titularibus, & de Episcopis electis, & confirmatis à Sede Apostolica, licet nondum consecratis: secus de electis sed nondum confirmatis, ibid. n. 58.

Episcopus in alium Episcopum, qui in sua Diocesi exultat, & suspectus de hæresi, licet possit procedere, cautius tamen procedere, si ad eundem Apostolicam recurrat, & consulet, lib. 1. c. 3. reg. 28. n. 62. Episcopus. Vide verb. Inquisitor, & verb. Pontifex, & Inquisitorum potestas.

Epistola.

Epistolæ S. Dominici, & Philippi III. Vide verb. litteræ.

Eutyches.

Eutychetis error, docentis in Christo ex duabus esse vnâ tertiam naturam, demonstratur in Concilio Chalcedonensi, Proleg. 2. n. 19.

Evidentia.

Evidentia quomodo probat Verborum factis.

Examen testium.

Examen testium. Vide Testium examen.

Excommunicatio, & excommunicati.

Excommunicati ex causa fidei si per annum continentur, & integrum in excommunicatione obdurant, condemnandi sunt ab Inquisitore, vt hæretici præsumpti, lib. 1. cap. 30. reg. 148. n. 72. & sequens. Annus incipit à die declarationis, aut notorietatis excommunicationis, ibid. n. 86.

Ad excommunicationis declarationem procedere debet probabilis suspicio delicti, ibid. n. 72.

Item iuridica citatio de fide, ibid. n. 80.

Excommunicati non ex causa fidei, sed ob aliam causam, si toto anno in excommunicatione persistent, puniendi sunt tanquam suspecti de hæresi, ibid. n. 90. & seq. Iuris ne an graui hæc suspicio, ibid. n. 91. censuras contemnens quomodo puniendus, ibid. n. 95. & seq.

F

Fabius.

D FABIVS CHISIVS Inquisitor Melitenensis huiusmodi, lib. 1. cap. 1. reg. 19. n. 30. & lib. 2. in Proemio.

Factum.

Factum contra hæresim multiplex nempe hæreticum, eronum, & male sapiens, &c. lib. 1. cap. 12. reg. 92. num. 135.

Vide etiam propositio Destinabilis.

Familiares.

Familiares S. Officii, seu Inquisitoris à Indicibus Ordinariis exempti sunt ex concessione Caroli V. Imperatoris, Proleg. 2. n. 16.

Arma prohibita ferre possunt, ibid. n. 17. & lib. 1. c. 5. reg. 45. n. 63.

Suspensionem totius privilegia in Sicilia, & curia, ibid. num. 10.

Familiares nobilibus prohibiti Inquisitoribus fidei in

Sicilia, & curia, Proleg. 2. n. 20.

Familiares eligendi ab Inquisitoribus, lib. 1. c. 1. reg. 45. n. 42. non debent eligi plus quam sunt necessarii, in quo non potest assignari certa regula, ibid. num. 45. Melita pro tota Insula sua tantum viginti. ib. n. 50. subijciuntur hæc in omnibus tam in criminalibus, quam in civilibus, quatenus etiam in spiritualibus Inquisitoribus, ibid. n. 51. & quidem cum approbatione sacre Congregationis Urbis, ibid. n. 51. Quid in alijs Tribunalibus, ibid. n. 46. & 47.

Famianus Strada.

P. Famianus Strada ex errore typographi emendatus circa originem Inquisitionis generalis Romanæ, Proleg. 2. n. 3.

Fama.

Fama sumitur in bonam, & in malam partem, & vt trisusque differentia, lib. 1. cap. 3. reg. 124. n. 154.

Infamia alia iuris, alia facti, ibid. n. 155. vtique effectus, & differentia, ibid. n. 156.

Fama ad effectum probandi per cam debet prius iudicari probari, & quomodo, ibid. n. 159. vtq. ad 127.

Fama nec plene, nec simpliciter probat in causis tantum civilibus, tum criminalibus, ibid. n. 157. excipiuntur aliqui casus, ibid. n. 153. in crimine hæresis aliquando est sufficiens ad aburationem, & purgationem canonicam, n. 159. et seq.

Fascinatio.

Fascinatio triplex Vulgaris, seu Poetica, Phisica, & Diæmonica, ex his tertia solum illicita, lib. 1. cap. 14. reg. 122. n. 294.

Favores hæreticorum.

Favores hæreticorum quinam dicuntur, lib. 1. cap. 12. reg. 104.

Favores alij per emissionem, alij per commissionem, & qui vtique, ibid. n. 204.

Prius personæ omittentes denunciare hæreticos post publicationem edicti, non sunt censendi fauores hæreticorum, sed solum inobedientes, ibid. num. 213.

Sepelescentes hæreticos non in loco sacro, sed iuxta ex amicis, vel cognatione non sunt fauores hæreticorum per commissionem, ibid. n. 216.

Omittentes persequi hæreticos ob rationabilem timorem, vel ob vitanda scandala quid, ibid. n. 222.

Federicus.

Federicus Imperator Inquisitoribus Siciliis privilegium concessit, Proleg. 2. n. 6.

Ferdinandus.

Ferdinandus V. Imperator primus vocari cepit Catholicus, & curi, Proleg. 2. n. 2.

Idem italem fidei impetrat à Sixto IV. in suis Regnis Inquisitoribus generalibus fidei, à neca nulli, sedem fixam habentibus, Proleg. 2. n. 2.

Idem privilegia concessit Inquisitoribus Siciliis, Proleg. 2. num. 11.

Festis diebus.

Festis diebus an capi, carcerati, &c. possit delinquere contra iuram, Vide verb. Captura, & carceratio.

Fides.

Fidei Inquisitores. Vide verb. Inquisitores fidei.

Le fœu est in sola fide Catholica, & non quicumque in sua Secta, quicumque ea sit, saluam, lib. 1. cap. 1. reg. 109.

Fides quomodo debet esse libera, lib. 1. c. 1. reg. 2. n. 14.

Fidei oceptis explicatur concione prima, qua habetur lib. 1. cap. 6. initio.

Fides quid sit, & an recte ab Apostolis, & DD. definitur, lib. 1. cap. 7. reg. 52.

Fidei nomen quot modis accipitur, ibid. n. 7.

Fidei

I N D E X

Fidei obiectum materiale adæquatum est Deus & omnia Contenta in Symbolo fidei, lib. 1. cap. 7. reg. 53. Deus sub ratione Salvatoris non est obiectum primarium, sed Secundarium fidei. ibid. nu. 30.

Fidei obiectum adæquatum quomodo possit dici Deus lib. 1. cap. 7. reg. 53. n. 35.

Fidei obiectum formale quomodo est lib. 1. cap. 7. reg. 55. Vide etiam obiectum formale fidei.

Fides humana non sufficit ad prænoscendum de Deo quod fidei habet habendam sed necessaria est fides divina lib. 1. cap. 7. reg. 57.

Fides agens, & Dei cognitio potest esse Deo non viso lib. 1. cap. 7. reg. 59. n. 35.

Fides non habetur, cum actualis potest simul esse cum habituali, & actuali scientia, ibid. num. 40. & seq.

Fides mystica sunt eiusdem credibilitatis idque quatuor ex capitulis ibid. reg. 60. n. 160. & res fidei sunt certiores qualibet scientia, lib. 1. cap. 8. reg. 67. n. 34 & seq.

Fides agens est actus inter seclus, lib. 1. cap. 8. reg. 66. nu. 67. & eius demit, actus, et explicatur, ibidem, nu. 67. & 8.

Fides agens triplex est nempe agens credendi Deo, Deum, & in Deum, lib. 1. cap. 8. quomodo isti agens inter se distinguantur ibid. nu. in. et sequent. credere possunt in Deum, & sic vera caritate, ibid. n. 14. Aliumque alia divisione, et explicatur, ibidem, nu. 15.

Fides universalis est particularis, an et quomodo differant, lib. 1. cap. 8. reg. 66. num. 17. Hæreticum, diviso de actibus fidei in vitales, & malos, ibid. n. 19. et seq.

Fides agens est supernaturalis, quoad substantiam, lib. 1. cap. 8. reg. 67. num. 35. est unus, et simplex, non elicitur per dictum, ibid. num. 38. et seq. eadem non potest subesse falsum, ibid. nu. 30.

Fidei assensus supponit actum voluntatis supernaturalem, non solum quoad modum, sed etiam quoad substantiam, lib. 1. cap. 8. reg. 66. num. 40. et seq.

Actus etiam talis voluntatis, et fides semper est honestus, nec vitatur ex circumstantiis, ibidem, n. 50. et seq.

Fidem impliciter oblenem, vel malum finem, an vere actum fidei eliciat, ibid. n. 51. et seq.

Fidei actus voluntatis sunt meritorii, an de congruo, vel de condigno, ibid. n. 52. et seq.

Fidei actum præcedit actus iudicii naturalis quo iudicat intellectus hac, et nunc esse credendum lib. 1. cap. 8. reg. 69. num. 69. et seq. Prædictum verò iudicium præcedit gratia præcipientis, seu illuminationis Spiritus Sancti, ibid. num. 75. et seq. contra Pelagium.

Fides agens continet duos actus utroque simplices, et supernaturales, actum scilicet intellectus, et voluntatis, ex quibus integratur unus actus fidei, lib. 1. cap. 8. reg. 70. n. 31. et seq.

Fides Theiopolis quomodo distinguatur à Prophetia, dono linguarum, scientia, sermone, sapientia, etc. ibid. n. 28.

Fidei firmo quomodo distinguatur à scientia et sapientia, etc. ibid. n. 94.

Fides quomodo augmetur, et quid de diminutione, lib. 1. cap. 8. reg. 70. n. 100.

Fides formalis, si una expellitur per quodvis peccatum, informis verò seu mortua per peccatum hæresis, vel infidelitatis, lib. 1. cap. 8. reg. 71. quomodo utraque differat, ibid. nu. 113. quomodo per peccatum hæresis fides expellitur, ibid. n. 122. et seq.

Fidei articulum negans omnes negat, lib. 1. cap. 8. reg. 71. n. 120.

Fides tunc quoad actum, tum quoad habitum est in omnibus viciosis, et in iis, qui sunt in Purgatorio, etiam in Angelis dum essent viciarii, lib. 1. cap. 8. reg. 72. n. 131. impeditur tamen actus tri-

bus de causis, ibid. num. 134. et seq.

Fides non est in beatis, nec in damnatis, tum quoad habitum, tum quoad actum, explicaturque, S. Iacobi ibid. n. 139. de potentia tamen adiuvata Dei in utroque potest esse fides, ibid. num. 141. et de facto in beatis est fides conditionata, ibid. n. 145.

Fides divina duplex est effectus moralis, non physici, tum scilicet purificatio cordis, lib. 1. cap. 8. reg. 73. num. 155. et seq. quatuor modis prædictis et alius effectus causat, ibid. n. 158. et seq.

Fides alia implicita, alia explicita, quomodo differunt, lib. 1. cap. 9. reg. 74. n. 67. et 8.

Fides habitualis est necessaria necessitate medi omnibus adultis, imo etamentibus, et pueris catenibus visum rationis, lib. 1. cap. 9. reg. 74. n. 10. Et seq. impugnatur Pelagius negans hanc necessitatem, ibid. n. 9. quomodo verum sit in infantibus, et perpetuo amentibus, ibid. n. 52. et seq.

Fides actualis, seu actus fidei infusus necessarius est necessitate medi omnibus adultis visum rationis habentibus ibidem n. 19. et seq. quid de pueris baptizato, qui postea non habuit aliam fidei cognitionem, vel statim, post, visum rationis mortuus est, ibid. n. 29. et seq.

Fides actus internus est etiam necessarius necessitate præcepti non solum iuris divini, sed etiam naturalis quomodo, lib. 1. cap. 9. reg. 75. est hoc præceptum aliquo modo negatum, ibid. n. 36. et seq.

Fidei præceptum quatenus positum obligat quicumque baptizatum, ubi ad visum rationis pervenit, et sufficientem habet mysterium fidei cognitionem, lib. 1. cap. 9. reg. 76. n. 47. et seq. Quamquam infirmitas satis sit ob obligandum hominem fidelem baptismum, ibid. n. 51. et 71. obligat etiam, quicumque infidelis, ubi primum pervenit infirmitas notitia fidei, lib. 1. cap. 9. reg. 76. n. 42. et seq. et quando committit quis habere sufficientem notitiam, ibid. num. et seq.

Fidei actum quando tenetur elicere fides, lib. 1. cap. 9. et seq.

Fidem accipere non tenetur infidelis, cui res fidei non sit tantum, vel magis credibiles propositiones, lib. 1. cap. 9. reg. 76. num. 48. et sequent. et quid in simili casu debeat facere, ibidem num. 48. et seq. Quid de pueris baptizatis, sed educatis inter infideles, etc. ibid. n. 71. et seq.

Fides, et notitia explicita de Deo, vel auctore supernaturali, ac remuneratore est, et semper fuit necessaria necessitate medi, lib. 1. cap. 9. reg. 67. nu. 75. et seq. Item de Mediatore futuro, et de Christo Deo per incarnationem, mortem, etc. et de mysterio Trinitatis satis erat implicita, ibid. n. 90. et seq. Hodie post incarnationem, notitia Christi incarnati, et mysterij Trinitatis est solum necessaria necessitate præcepti, ibid. n. 100. quidquid alij dicant, ibid. n. 92.

Fides, et cognitio explicita de rebus contentis in symbolo Apostolorum est necessaria, nec est tamen præceptum tantum, omnibus etiam sufficiens, lib. 1. cap. 9. reg. 78. n. 104. Id debet intelligi de ipsis rebus quas substantiam? non autem quas circumstantias accidentales, et quomodo, ibid. n. 110. An possit quis excusari ob hebetudinem ingenij, ibid. reg. 80. n. 152.

Fidei mysteria quando tenentur, quæ sub præcepto addiderit, lib. 1. cap. 9. reg. 80. n. 147. an deus ignorans omnino sit, et obligatioem mysteriorum fides ex necessitate præcepti ibid. num. 154. et 157. ratio datur circa necessaria necessitate medi, ibid. n. 156. an excusari quis possit ex alio capite, ibid. n. 158. et seq.

Fidei confessio externa necessaria est, et quando tenetur sub præcepto, assentitur varij casus, lib. 1. cap. 9. reg. 81. n. 176.

Fides exterius negari nunquam potest, lib. 1. cap. 9. reg. 81. n. 187. hæretici docent satis esse fidem internam, ibid. n. 188.

I N D E X

Episcopi coadi pro rebus fidei auctoritate Papae possunt inquirere, & condemnare quoscunque haereticos, quoscunque status, & conditionis, & procedere ad depositionem dignitatis lib. 1. c. 3. reg. 23.

Episcopalem veluti potestatem habentes, ut Abbates, &c. non habent iurisdictionem viliam in subditis circa res fidei: sed omnem habent Inquisitionem, lib. 1. cap. 3. reg. 14. n. 43. & 44.

Episcopi, & Inquisitores habent iurisdictionem delegatam non autem ordinariam in causis fidei, lib. 1. cap. 3. reg. 25. n. 47.

Episcopi sunt exempti a iurisdictione cuiusvis Inquisitionis, etiam Generalis Congregationis Encomendat. lib. 1. cap. 3. reg. 28. Proinde contra ipsos, Inquisitores non possunt inquirere, sed debent deferre ad Summum Pontificem, ibid. n. 58. & 63. intelligitur hoc de Episcopis, titularibus, & de Episcopis electis, & confirmatis a Sede Apostolica, licet nondum consecrati: secus de electis, si nondum confirmati, ibid. n. 58.

Episcopus in alium Episcopum, qui in sua Diocesi exiit, & suspensus de heresi, licet possit procedere, cautius tamen procedere, si ad Sedem Apostolicam recurat, & consulas, lib. 1. c. 3. reg. 28. n. 62.

Episcopus. Vide verb. Inquisitor, & verb. Pontifex, & Inquisitorum potestas.

Epistola.

Epistola S. Dominici, & Philippi III. Vide verb. luterz.

Eutyches.

Eutychetis error, dacentis Christo ex duabus esse vnam veritatem naturam, damnatur in Concilio Chalcedonensi. Proleg. 1. n. 19.

Evidentia.

Evidentia quomodo probat. Vide Notorietas facti.

Examen testium.

Examen testium. Vide Testium examen.

Excommunicatio, & excommunicati.

Excommunicati ex causa fidei si per annum continentur, & iure iuramento excommunicatio obdurantes, condemnandi sunt ab Inquisitoribus, & haeretici praesumpti, lib. 1. cap. 20. reg. 148. n. 72. & seq. Annus incipit a die declarationis, aut notorietatis excommunicationis, ibid. n. 86.

Ad excommunicationis declarationem procedere debet probabilis suspicio delicti, ibid. n. 72.

Item iuridica citatio de fide, ibid. n. 80.

Excommunicati non ex causa fidei, sed ob aliam causam si toto anno in excommunicatione persistant, puniendi sunt tanquam suspecti de haereticis, ibid. n. 90. & seq. Item non in graui hac suspicio, ibid. n. 93. censuras continentis quomodo puniendus: quod n. 95. & seq.

F

Fabius.

D. FABIVS CHILIVS Inquisitor Messinensis laudatur, lib. 1. cap. 1. reg. 14. n. 30. & lib. 1. in Proemio.

Factum.

Factum contra fidem multiplex, nempe haeticum, etiam non male sapientis, &c. lib. 1. cap. 1. reg. 29. n. 135.

Vide etiam propositio damnabilis.

Familiares.

Familiares S. Officii, seu Inquisitionis a Indicibus Ordinariis exempti sunt ex conceptione Caroli V. Imperatoris. Proleg. 7. n. 16.

Arma prohibita ferre possunt, ibid. n. 17. & lib. 1. c. 3. reg. 45. n. 43.

Suspensus non potest privilegia in Sicilia, & curia, ibid. n. 40.

Familiares nobiles prohibiti Inquisitoribus fidei in

Sicilia, & curia. Proleg. 7. n. 40.

Familiares eligendi ab Inquisitoribus, lib. 1. c. 3. reg. 45. n. 41. non debent eligi plus quam sunt necessarii, in quo non potest assignari certa regula, ibid. n. 45. Melior pro tota infusa sententia viginti, ib. n. 50. subijciuntur fieri in omnibus tam in criminalibus, quam in civilibus, quoniam etiam in spiritualibus Inquisitoribus, ibid. n. 51. & quidem cum approbatione sacre Congregationis Urbis, ibid. n. 51. Quod in alijs Tribunalibus, ibid. n. 47. & 48.

Famianus Strada.

P. Famianus Strada ex errore typographi emendatus circa originem Inquisitionis generalis Romanae, Proleg. 2. n. 1.

Fama.

Fama sumitur in bonam, & in malam partem, & utriusque differentia, lib. 1. cap. 3. reg. 121. n. 104.

Infamia alia iuris, alia facti, ibid. n. 115. utriusque effectus, & differentia, ibid. n. 116.

Fama ad effectum probandi per causam debet prius iudice probari, & quomodo? ibid. n. 119. vj. ad 123.

Fama nec plene, nec semiplene probat in causis tum civilibus, tum criminalibus, ibid. n. 127. excipitur aliqui casus, ibid. n. 131. in crimine haereticis aliquando est sufficiens ad aburationem, & purgationem canonica, a n. 139. et seq.

Fascinatio.

Fascinatio triplex Vulgaris, seu Poetica, Philosophica, & Diabolica, ex his tertia solum illicita, lib. 1. cap. 14. reg. 52. n. 294.

Fautores haereticorum.

Fautores haereticorum quinam dicuntur? lib. 1. cap. 12. reg. 104.

Fautores alij per omissionem, alij per commissionem, & qui utriusque, ibid. n. 104.

Primata personarum omittentes denunciare haereticos post publicationem edicti, non sunt censendi fautores haereticorum, sed solum inobedientes, ibid. n. 113.

Sequentes haereticos non in loco facto, sed a se alijs ex amicitia, vel cognatione non sunt fautores haereticorum per commissionem, ibid. n. 116.

Omittentes persequi haereticos ob rationabilem timorem, vel ob vitanda scandala quid? ibid. n. 125.

Federicus.

Federicus Imperator Inquisitoribus Siculis privilegium concessit, Proleg. 7. n. 6.

Ferdinandus.

Ferdinandus V. Imperator prius vocari cepit Catholicus, & curia. Proleg. 4. n. 2.

Idem statum sedem impetrat a Sixto IV. in suis Regibus Inquisitoribus generalibus fidei, antea nulli sedem fixam habentibus, Proleg. 4. n. 2.

Idem privilegia concedit Inquisitoribus Siciliae, Proleg. 7. n. 11.

Festus dies.

Festus dies non capiuntur, & possit de linguas contra nomen. Vide verb. Caput, & catetero.

Fides.

Fidei Inquisitores. Vide verb. Inquisitores fidei.

De hoc est in sola sede Catholica, & non quocunque in tua decet, quocunque ca sit, sa. u. a. n. 1. cap. 1. reg. 10. g.

Fides quomodo debet esse libera? lib. 1. c. 1. reg. 2. n. 14.

Fidei necessitas explicatur concione prima, qua habetur lib. 1. cap. 6. initio.

Fides quid sit, & an recte ab Apostolis, & DD. definiatur? lib. 1. cap. 7. reg. 52.

Fidei nomen quot modis accipitur? ibid. n. 7.

Fidei

I N D E X

Fidei obiectum materiale adaequatum est Deus & omnia contenta in Symbolo fidei. lib. 1. cap. 7. reg. 13. Deus sub ratione Salvatoris non est obiectum primarium, sed Secundarium fidei. ibid. nu. 30.

Fidei obiectum adaequatum quomodo possit dici Deus lib. 1. cap. 7. reg. 53. n. 15.

Fidei obiectum formale quodnam esse lib. 1. cap. 7. reg. 55. Vide etiam obiectum formale fidei.

Fides humana non sufficit ad praeconoscendum de Deo quod sit ad fidem habendum, sed necessaria est fides divina, lib. 1. cap. 7. reg. 57.

Fides antiqua, & Dei cognitio potest esse Deo non viso lib. 1. cap. 7. reg. 59. n. 135.

Fides tum habitualis, tum actualis potest simul esse cum habituali, & actuali scientia. ibid. num. 40. & seq.

Fidei mysteria sunt evidenter creditibilia idque quatuor ex capitulis ibid. reg. 60. n. 160. & res fides tum certiores quilibet scientia, lib. 1. cap. 8. reg. 67. n. 34. & seq.

Fides, acussit actus in lectis, lib. 1. cap. 8. reg. 66. nu. 5. actus dicitur, affectus, et explicatur, ibidem, nu. 6. 7. 8.

Fidei actus triplex est nempe actus credendi Deo, Deum, et in Deum, ibid. n. 9. quomodo isti actus inter se distinguantur, ibid. nu. 10. et sequent. credere positum in Deum, alique vera caritate, ibid. n. 14. Affertur alia distinctio, et explicatur, ibidem, nu. 15.

Fides universalis et particularis, et quomodo differant, lib. 1. cap. 8. reg. 66. num. 17. Haereticorum, diffusio de actibus fidei in vitiis, et malis, ibid. n. 19. et seq.

Fidei actus est supernaturalis, quoad substantiam, lib. 1. cap. 8. reg. 67. num. 21. est unus, et simplex, non elucit per se, ibid. num. 28. et seq. eadem non potest subesse falsum, ibid. nu. 30.

Fidei assensus supponit actum voluntatis supernaturalem, non solum quoad modum, sed etiam quoad substantiam, lib. 1. cap. 8. reg. 60. num. 40. et seq. Actus etiam talis voluntatis, et fidei semper est honestus, nec vitatur ex circumstantiis, ibidem, n. 50. et seq.

Fidem implicitam ob leviem, vel malam finem, vel re actum fidei, et actum, ibid. n. 51. et seq.

Fidei actus voluntatis suae memoriam, et unde congruo, vel de condigno, ibid. n. 51. et seq.

Fidei actum praecedat actus iudicii naturalis quod indicat intellectus hic, et tunc esse credendum lib. 1. cap. 8. reg. 69. num. 69. et seq. Praedictum verò iudicium praecedat gratia praeveniens, seu illuminatio Spiritus Sancti, ibid. num. 75. et seq. contra Pelagianum.

Fidei actus continet duos actus utroque simplices, et supernaturales, actum scilicet intellectus, et voluntatis, ex quibus integratur unus actus fidei, lib. 1. cap. 8. n. 70. n. 32. et seq.

Fides Theologalis quomodo distinguatur à Propheta, dono linguarum, scientia, sermone, sapientia, etc. ibid. n. 88.

Fidei firmo quomodo distinguatur à scientia et sapientia, etc. ibid. n. 94.

Fides quomodo augmetur quid de diminutione, lib. 1. cap. 8. reg. 70. n. 108.

Fides formata, si una expellitur per quodvis peccatum, infirmior vero seu mortua per peccatum, haereticum, vel infidelitatis, lib. 1. cap. 8. reg. 71. quomodo utraque differat, ibid. nu. 113. quomodo per peccatum haereticum fides expellatur, ibid. n. 113. et seq.

Fidei articulum negans omnes negat, lib. 1. cap. 8. reg. 71. nu. 120.

Omnes tum quoad actum, tum quoad habitum est in omnibus viatoribus, et in ijs qui sunt in Purgatorio, sunt etiam in Angelis dum essent viatores, lib. 1. cap. 8. reg. 72. à n. 130. impeditur tamen actus tri-

bus de causis, ibid. num. 134. et seq.

Fides non est in beatis, nec in damnatis, cum quoad habitum, tum quoad actum, explicatur, lib. 1. cap. 8. reg. 73. de potentia tamen adiuvata Dei in viris potest esse fides, ibid. num. 111. et de facto in beatis esse fides & conditionatam, ibid. n. 145.

Fidei divina duplex est effectus moralis, non phisicus, tum scilicet purificatio cordis, lib. 1. cap. 8. reg. 73. num. 15. et seq. quatuor modis praedictis et alios effectus causas, ibid. n. 156. et seq.

Fides alia implicita, alia explicita, quomodo differunt, lib. 1. cap. 9. reg. 74. n. 6. 7. et 8.

Fides habitualis est necessaria necessitate medij omnibus adultis, imo et amentibus, et pueris carentibus visu rationis, lib. 1. cap. 9. reg. 64. n. 10. Et seq. impugnatur Pelagius negans hanc necessitatem, ibid. n. 9. quomodo verum sit in infantibus, et perpetuo amentibus, ibid. n. 52. et seq.

Fides ad alios, seu actus fidei infuse necessarius est necessitate medij omnibus adultis, visum rationis habentibus ibidem n. 19. et seq. de puero baptizato, qui postea non habuit aliam fidei cognitionem, vel statim, post, visum rationis mortuus est, ibid. n. 19. et seq.

Fidei actus internus est etiam necessarius necessitate praeccepti non solum inra divini, sed etiam naturalis quomodo, lib. 1. cap. 9. reg. 75. est hoc praecceptum aliquo modo negatum, ibid. n. 36. et seq.

Fidei praecceptum quantum possumus obligat quemcumque baptizatum, ubi ad visum rationis pervenit, et sufficientem habet mysteriorum fidei cognitionem, lib. 1. cap. 9. reg. 76. n. 47. et seq. Quoniam instructio satis fit ab obligandam hominem fidelem baptizatum, ibid. n. 55. et 71. obligat etiam, quemcumque infidelis, ubi primum pervenit sufficientem notitiam fidei, lib. 1. cap. 9. reg. 76. n. 42. et seq. et quando videtur quis habere sufficientem notitiam, ibid. num. et seq.

Fidei actum quando tenetur elicere fidelis, ibid. nu. 51. et seq.

Fidem accipere non tenetur infidelis, qui res fidei nostras tantum, vel magis credibiles proponimus, lib. 1. cap. 9. reg. 76. num. 45. et seq. et quid si mali casu tenetur fidei, ibid. num. 63. et seq. Quid de puero baptizato, sed educato inter infideles, etc. ibid. n. 71. et seq.

Fides, et notitia expacita de Deo, ut auctore supernaturalis ac remuneratore est, et semper fidei necessaria necessitate medij, lib. 1. cap. 9. reg. 69. nu. 75. et seq. Item de Mediatore summo, et de Christo Deo per incarnationem, mortem, etc. et de mysterio Trinitatis satis erat implicita, ibid. n. 90. et seq. Hodie post incarnationem, notitia Christi incarnati, et mysterii Trinitatis est solum necessaria necessitate praeccepti, ibid. à nu. 100. quicquid alij dicant, ibid. à n. 92.

Fides et cognitio explicita de rebus contentis in symbolo Apostolorum est necessaria, necessitate praeccepti tantum, à omnibus etiam rusticis, lib. 1. cap. 9. reg. 78. à n. 104. Id debet intelligi de ipis rebus quoad substantiam, non autem quoad circumstantias accidentales, et quomodo, ibid. à n. 110. An possit quis excusari ob hebetudinem ingenij, ibid. reg. 80. n. 152.

Fidei mysteria quando tenentur, quia sub praeccepto addiscere, lib. 1. cap. 9. reg. 80. n. 157. An deus ignorantia inveniuntur, etiam obligationem mysteriorum fides ex necessitate praeccepti, ibid. num. 154. et 157. raro datur circa necessaria necessitate medij, ibid. n. 156. an excusari quis possit ex alio capite, ibid. n. 150. et seq.

Fidei confessio externa necessaria est, et quando tenetur sub praeccepto, assertum variis casibus, lib. 1. cap. 9. reg. 81. à n. 176.

Fides exterius negari nunquam potest, lib. 1. cap. 9. reg. 81. n. 187. haeretici docent satis esse fidem internam, ibid. n. 188.

Fidem teneris confiteri exterius, si rogatus fueris de ea ab infideli, & privato, lib. 1. cap. 9. reg. 82. nn. 106. oppositum est etiam probabile, ibid. n. 107.

Fidem non negat, qui fugit tyrannum ob vitæ periculum (nisi sit pastor) vel quia de sua fortitudine in tormentis non est securus, vel ob maius bonum fideliū, lib. 1. cap. 9. reg. 82. n. 109. & seq. nec qui se Christianum esse negat, si non fides, vel religio, sed ratio perquiratur lib. 1. cap. 9. reg. 81. n. 173. nec si neget se esse Clericum, vel Religiosum, ibid. n. 174. nec si impediat irrisores fidei, quando putat esse publica sua laudatione nil profuturum, nec eos ab irrisione cessaturos, lib. 1. cap. 9. reg. 82. n. 100. & 101.

Fidei publicam professionem tenentur facere omnes quannuvis exempti ab Episcopo prout de quibuscumque beneficiis curam animarum habentibus & prout de dignitatibus, & canonicatibus Ecclesiasticis in Cathedralibus, lib. 1. cap. 10. reg. 83. non tenentur eam facere coadiutores Canonici, vel qui solum coadiutoriam habent, nec Canonici, vel dignitates Ecclesiasticas Collegiatas, ibid. n. 9. 10. 11. coram Episcopo, vel Vicario tenentur facere, ibid. n. 7. intra quem terminum, & sub qua culpa? ibid. n. 3. & si omittant priuatur fructibus beneficiorum tantum, ibid. n. 14. ad 18. an ante omnem sententiam debeant restitui, & cur? ibid. n. 19. ad 25. nomine fructuum non veniunt distributiones quotidianæ, nec annuatim, sed fractus in quibus grossa consistit, ibid. n. 24. quid de fructibus ex menta Episcopali? ibid. n. 27. An amittant, qui inculpabiliter fidei professionem non emisissent? ibid. n. 22. & 23. quid de accipiente nouum beneficium a ratum a tenetur demo professionem fidei emittere? ibid. n. 13. & 19. Incipit obligatio post acceptam professionem beneficii, ibid. n. 14.

Professionem fidei tenentur etiam intra bimestre facere omnes Rectores Vniuersitatum, Magistri professores omnes cuiusvis scientiæ, & artis liberalis etiam magistri grammaticæ, qui in propriis domibus docent, & qui ad doctoratum, & Magistrum promouentur, lib. 1. cap. 10. reg. 84. Excepit nisi alicubi sit consuetudo in contrarium ibid. n. 40. Prælati Religiosum, etiam ex iure tenentur facere professionem fidei, at non ex consuetudine, ibid. n. 34. 35. 40. 41. Porro imponitur non eam tenentibus professionem fidei, vel promouentibus alios ad doctoratum, vel Magistrum non præmissa tali professione, ibid. n. 36 37. 38.

Professionem fidei, an possint Prælati, & alij per legitimos Procuratores facere, an vero teneantur immediate per se ipsos, & sub qua forma? reg. 85. lib. 1. cap. 10. Afferitur forma, ibid. n. 50. ad 56. Alia forma pro Græcia à n. 57. ad 76.

Fidem Damon exigit ab eis qui quibus peccatum taciturnum, vel expellunt, lib. 1. cap. 11. reg. 111. num. 255.

Fidei reuocatio. Vide v. Reuocatio.

Fiscalis.

Fiscalis. Vide Promotor Fiscalis.

Fornicatio.

Fornicatio nem simplicem non esse pactum, & quoddam alios errores docere olim quidam Melitæ, & damnati, l. 1. c. 10. reg. 138.

Fornicationem adferens non esse peccatum, quomodo est puniendus? lib. 1. cap. 10. reg. 151. n. 207.

Fornicationem non esse peccatum, si quis optare diclamen id docens, an dignus censura? ibid.

Formina sollicitans.

Formina sollicitans Confessione denuncianda est Inquisitoribus à quoniam habent cognitionem talis rei extra confessionem, lib. 1. cap.

16. reg. 133. n. 132. & reg. 130. n. 76.

Forma Iudicij.

Forma Iudicij non est seruanda ab Inquisitoribus in negotijs fidei lib. 1. cap. 1. reg. 161. num. 4. non tamen ad hunc modum procedere obligantur, ibid. n. 5. neque tenentur seruare solemnitates Ordinis Iudicialis accidentales, ibid. n. 7. ad 10. Nec istis contestationem etiam præserte Reo, ibidem num. 11. Debet tamen seruare omnia substantialia, quæ sunt iuris naturalis, & diuini, nempe citationes, iuramenta de veritate dicenda, probationes legitimæ, &c. nu. 13. Procedere debent præcipue secundum leges Ecclesiasticas, & secundum Imperiales, ac Regias, si non opponantur Ecclesiasticas, ibidem reg. 162. num. 19. & 20. præsertim si nihil leges canonicæ disponant, & disponat lex Caudis, quatenus tamen faget Ecclesie, ibid. n. 22. si sit dubia lex interpretari eam possunt Inquisitores, ibid. n. 24. at alij non tenentur sequi ipsorum interpretationem, ibid. n. 15. Tenentur tamen Inquisitores seruare statuta, & consuetudines Tribunalium Inquisitionis ibid. n. 16. & 17. In formando processu possunt sequi opinionem probabilem Doctorum lib. 1. reg. 163. n. 24. & seq. At non minus probabilem, nisi sit vltimæ receptæ, ibid. n. 26. & 27. debent procedere iuxta probata, & allegata, ibid. n. 29. opino Canonistarum, quando præferenda opinioni Theologorum, & contra? ibid. n. 30.

Franciscus, & Franciscani.

Frater Franciscus Ximenes Cisneros & Franciscana familia quatuor Inquisitor Generalis in Hispania Iudaturæ Proleg. 4. n. 1. Creatur Cardinalis à Iulio secundo, ibid.

D. Frater Franciscus Habela Vicecancellarius Melitenis, laudatur, Proleg. 11. n. 13.

Franciscanis olim concilium eligere Inquisitores ex propria familia, lib. 1. cap. 2. reg. 11.

Fugere, & Fugitiui.

Fugere an liceat Christiano, quæ sit seruus alienius infidelis? lib. 1. cap. 1. reg. 92. n. 75. & 78.

Fugitiui quomodo differat ab Apostata, lib. 1. cap. 13. reg. 103. n. 63. & 64.

Quomodo, & quibus poenis puniatur à iure? ibid. n. 65. & seq.

G.

D. Garzias.

Don Garrias de Loayza Inquisitor Notus Generalis, Proleg. 4. n. 6.

D. Gaspar.

Don Gaspar Quiroga XIII. Inquisitor Generalis, ibidem.

Genæ.

Ex Genæ aliqui venerunt in Siciliam ad disseminandas hæreses, & quomodo tanto malo prospectum fuit? Proleg. 7. n. 35.

Gentiles.

Gentilium sectas, quam clare constat non esse credibiles comparatione nostræ fidei? lib. 1. cap. 7. reg. 60. n. 165.

Genothlia.

Genothlia quid sit lib. 1. cap. 14. reg. 114. n. 72. 77.

Geomantia.

Geomantia quid sit, ibid.

I N D E X

Gefualdus.

Cesualdus hereticus comburitur Melite ab Illustrissimo Episcopo Cubelles fidei Inquiretore. Proleg. 10. num. 22.

Goa.

Goa fidei Tribunal erigitur, & quis praeficitur primus Inquiretor? Proleg. 6. n. 39.

Gratia, & Gratia tempus.

Gratia gratis datz quomodo distinguuntur a fide? Theologali? lib. 1. cap. 8. reg. 70. n. 46. et seq.
Gratia tempus assignant Inquiretores noui infectis haereticis, &c. quomodo, lib. 1. cap. 6. reg. 47.
Accedentes hoc tempore quomodo tractandi, et quid cum ipsis agendum, ibid. reg. 48. Vide etiam edictum gratiae.

Dum gratia tempus durat non sunt recipiendae denunciations, lib. 1. cap. 6. reg. 11. n. 42.

Gratia tempus nulli Inquisitioni prohibetur, sed Melite non est in usu edictum gratiae publicari a quolibet Inquiretore, et cur? lib. 1. cap. 6. reg. 51. num. 50.

Gratia tempus. Vide etiam verb. Sponte comparationes.

H

Habitus.

Habitus praenitentiae asseruati in Ecclesia Cathedrali, qui et qua de causa? Proleg. 10. n. 22.
Habitus dimissio non est necessaria ad Apostasiam, lib. 1. cap. 13. reg. 107. n. 61.

Haeresis, & Haereticus.

Haereses cur Deus permittit? Proleg. 1. n. 3. et seq.
Haereses, et haeretici damnati in aliquibus Concilijs Proleg. 3. n. 15. ad 21.

Haeretici molestandi sunt neque in sua fide relinquendi, lib. 1. cap. 1. reg. 1. n. 7.

Haereticos cogere ad amplectendam fidem licitum est, et conuenientia rationi, lib. 1. cap. 1. reg. 3. n. 12.

Haereticos prosequi tanquam permicrosos Reipublicum est si fiat ab habente potestatem, lib. 1. cap. 1. reg. 3.

Haereticorum scilicet quomodo eueniunt incredibile compatiata cum Catholica fide? lib. 1. cap. 7. reg. 60. n. 176.

Haereticorum templa adire, concionesque audire, an aliquando liceat? lib. 1. cap. 9. reg. 61. n. 193.

Haereticus est, qui falsa credit, malus Catholicus, qui non vult, vt credat, lib. 1. cap. 10. regul. 151. num. 140.

Haereticismus quomodo differt a Paganismo, et Iudaismo, lib. 1. cap. 11. reg. 90. n. 31.

Haereticus est, qui alicui articulo non creditur, vel leui argumento a fide discedit? lib. 1. cap. 20. reg. 321. n. 247. & seq.

Haereticis definitiones asseruntur, & explicantur lib. 1. cap. 12. reg. 105.

Haereticus, & infidelis formaliter est, qui pertinaciter dubitat, vel opinatur de rebus fidei sufficienter si propositis, vti erediendis, secus si, vt de propositis ex testimonio hominum, lib. 1. c. 13. reg. 56.

Haeretici alij solum interni, alij solum externi, alij interni, & externi, & quoniam subiiciuntur poenis haereticorum, & absoluti possunt a quouis Confessario? lib. 1. cap. 12. reg. 97. n. 19.

Ad haerem necessaria est pertinacia, & quid ea sit, & in quo consistat? lib. 1. c. 12. reg. 91. num. 65. & sequ. supponit aliquam Ecclesiae noticiam, ibid. n. 63 quomplex hac pertinacia? ibid. n. 75. Vide etiam verb. pertinacia.

Haereticus est quiuis, licet non aetholicus, qui prius creditur, & postea a fide recedat? lib. 1. cap. 12. reg. 100. n. 145. & 146.

Haereticus proprie in foro externo est Christianus

baptizatus, & postea recedens a fide ibid. nu. 148. in foro tamen interno, et respectu Dei Cathecumenus est verus haereticus, ibid. n. 151.

Haereticus non est is, quem constat inualide suscepisse baptismum, nec puniri ab Ecclesia potest, vt talis, secus si non constat, & eogi potest ad reuelandam baptismum, lib. 1. cap. 13. reg. 100. nu. 154. et 155.

Haereticus est, qui discedit ab aliqua re sibi penultima reuelata, sed non potest ab Ecclesia puniri, et cur? ibid. nu. 158. et 159.

De haereticis suspecti dicuntur, qui per indicia suspicionem suae fidei dant, lib. 1. cap. 12. reg. 101. n. 164. Haec iudicia sunt vel leuia, vel vehementia, vel violenta, & quomodo inter se differunt? ibid. n. 165.

De haereticis diffamatur quis dicatur, & quor modis diffametur? lib. 1. cap. 12. reg. 101. An ob quamlibet diffamacionem indicenda sit purgatio canonica? ibid. n. 181. Vfus purgationis canonice vix hodie est in usu ibid. n. 188.

Haereticorum credentes quoniam dicuntur? lib. 1. cap. 12. reg. 103. et quor modis cognosci possunt? ibid. n. 194.

Haereticorum fautores sunt, qui eos fauent intuitu haereticis in causis contra fidem, non autem si fauent ex affectu amicitiae, vel cognationis in alijs delictis, lib. 1. cap. 12. reg. 104. Fautores alij per omissionem, alij per commissionem, et quomodo differunt? ibid. n. 104.

Vide etiam verb. Fautores haereticorum.
Haereticorum receptatores, et defensores, quoniam dicuntur? lib. 1. cap. 12. reg. 105. n. 224. & 225. ex parte excusantur consanguinei, ibid. n. 226. et 230. Vide etiam receptatores haereticorum.

Haereses olim crepebantur in Insula Melite, et quod remedium adhibuit a Sacra Congregatione Romana. Proleg. 11. n. 3.

Haereticus Vide V. Index.

Hieronymus.

Hieronymus Maniqueus Decimus quartus Inquiretor Generalis, Proleg. 4. n. 6.

Hispanum Tribunal.

Hispanum Tribunal immediate subiectum est Summo Pontifici, lib. 1. cap. 3. reg. 10. Vide Tribunal Hispanum.

Hispanum Tribunal habet potestatem creandi Inquiretores inferiores Delegatos lib. 1. c. 2. reg. 8.

Hydromantia.

Hydromantia quid sit? lib. 1. cap. 14. reg. 114. n. 72.

Hostia.

Hostias plures, seu particulas dantes, aut accipientes in communione subiiciuntur Inquiretorum mridicationi, lib. 1. cap. 19. reg. 150. n. 178.

I

Iacobus.

Iacobus Brutus, qui ex Genens in Siciliam venerat ad spargendas haereticas, igni traditur, Proleg. 7. num. 35.

Don Iacobus Rex Hispaniarum cognomento il C6 quistador, Tribunal Inquisitionis posuit in Regno Aragonensi, Proleg. 5. n. 3.

Dux Iacobi aduentus in Hispaniam, Proleg. 6. n. 1. Iacobus Sabelles. Vide Ioannes.

Idololatria.

Idololatria proprie quid sit, et unde dicta? lib. 1. c. 14. reg. 113. n. 19. et 22. Metaphorice significat omne peccatum, ibid. n. 22. Est maximum peccatum, sed

I N D E X

sed datur ipsa aliquod peccatum grauius, ibid. n. 39. et 31. Coniuncta est cum heresi, et infidelitate, vt plurimum. aliquando vero non, ibid. nu. 32. et 33.

Idololatria alia interna tantum, alia etiam exterior, item alia ficta, alia vera ibid. n. 33.

Idololatria quadruplex est, lib. 1. cap. 14. reg. 113. n. 34. et seq.

Idololatrię causa, et origo duplex. dispositiua scilicet ex parte hominum, et commotiva ex parte Demonum, lib. 1. cap. 14. reg. 113. n. 47.

Idololatria in quo consistit ex Caluino, et alijs lib. 1. cap. 14. reg. 113. n. 52. et 53.

Idololatria. Vide verb. Imago.

Idolum.

Idolum proprię quid sit lib. 1. cap. 14. reg. 112. n. 25.

Imagines sanctosum quare non sunt Idololatrię lib. 1. cap. 14. reg. 113. n. 52. et 53.

Infidelis, Infidelitas.

Infidelis quando tenetur acceptare fidem Catholicā, et an statim ad omnem a Christiano viro prædicationem lib. 1. cap. 9. reg. 76. n. 55.

Infidelium opera non sunt omnia peccaminosa, lib. 1. c. 10. reg. 89. n. 21. et sequentibus.

Infidelium quomodo, et quando possunt procedere Inquisitiones, lib. 1. cap. 11. reg. 91. nu. 60.

Infidelis subiectus Christiano Principi non potest exercere iurisdictionem in Christianos, lib. 1. cap. 11. reg. 91. nu. 63. ac proinde officia publica nequit exercere, nec dari possunt Christiano Principi, ibid. nec habere seruum Christianum, ibid. nu. 65.

Infidelis habet seruum infidelem, sit statim liber, si fiat Christianus, ibid. amittit etiam dominum suum filium Christianum, ibid. n. 66.

Infidelis subiectus Christiano Principi habere non possit aliquem simulam domi, qui sit Christianus, post tamen extra domum, lib. 1. cap. 11. reg. 91. nu. 68.

Infidelis non subiectus Principi Catholico, non potest priuati, per se aliquando iurisdictione temporali, & dominio circa vassallos suos, aut seruos suos Christiano, ibid. n. 69. seruus sit ad se periculum pendenda fidei, ibid. n. 77.

Infidelis dicitur, dubitans, & opinans in rebus fidei sufficienter sibi propofitis, lib. 1. cap. 12. reg. 96.

Infidelitas quinquplex lib. 1. cap. 11. reg. 88. nu. 5. & 10. & reg. 90. Quid sit, ibid. n. 4. & 7. quem grauius peccatum? ibid. n. 8. & 9.

Infidelitas alia materialis, & negatiua, alia formalis, lib. 1. cap. 11. reg. 88. n. 11.

Infidelitas potest esse sine peccato in infideli, lib. 1. cap. 11. reg. 89. n. 24. & seq. Infidelitas hæc potest esse non solum circa res fidei, que sciuntur per reuelationem, sed etiam circa alias res, que homine natura, vel alio modo cognosci possunt, ibid. nu. 25.

Infidelitas species veluti adæquæ sunt Paganismus, Iudaismus, Hæreticismus, lib. 1. cap. 11. reg. 90. nu. 32. & 31. Quomodo differunt inter se? ibid. n. 30. differunt accidentaliter ibid. nu. 31.

Non possunt per se simul, nec omnes, nec duæ simul esse in eodem homine, ibid. n. 35. Quenam prætor? ibid. n. 38. & seq.

Ignorantia.

Ignorantia inuincibilis, an deus circa necessaria ad salutem, seu salutem fidei? lib. 1. cap. 9. reg. 80. n. 14. & 15. & in spe e circa pollutionem voluntariam, ibidem n. 15.

Ignorantia alia amara, deus, alia subsequens, & cum qua peccat esse peccata? lib. 1. cap. 12. reg. 98. n. 82. & seq.

Cum ignorantia etiam affectus non potest esse per ignorantiam, ibid. nec apostasia, ibid. cap. 13. reg. 107. nu. 40.

Ignorantia. Vide v. Perinacia.

S. Ignatius.

S. Ignatius Loyola induit Summ. Pontif. Paulum, III. ad fundandam Generalissimam Congregationem Eminentiſſ. Cardinalium pro rebus fidei Romæ, & cur. Proleg. 8. nu. 3. & 4.

Infamia.

Infamia, Vide verb. Fama.

Indicia.

Indicium quid sit lib. 1. cap. 3. reg. 18. nu. 147. Triplex est, ibid. nu. 151. Quid seu? quid graue? quid grauiſſimum? ibid.

Indicium aliud plenum, & inhabitatum, aliud non plenum, & dubitatum, & quid verumque ibidem nu. 151.

Indicia non sufficiunt ad torturam, nisi faciant semiplenam probationem, ib. n. 177.

Indicium vchemens semiplenam probationem facit, & quomodo? ibid. n. 179.

Indicia debent probare per duos testes idoneos alioqui nil probant, ibid. n. 185.

Indicia. Vide verb. Presumptio, & verb. citatio.

Instrumentum.

Instrumentum. Vide Scriptura.

Imago.

Imagines adorationi non est idololatria, & cur? lib. 1. cap. 10. reg. 115. n. 226. & seq.

Imagines nouum Beatorum exponi publice, aut priuatim adoranda non possunt, ibidem n. 224.

Imaginem B. Virginis, aut aliusque Sancti, pugnare impetens, puniendus est vt hæreticus lib. 1. cap. 18. reg. 139. nu. 109. & 110.

Inadvertentia.

Inadvertentia. Vide verb. Pieceptum.

Inducia.

Inducia. Vide Termin. competentes.

Intercessio.

Intercessionis pro reis non admittuntur ab Inquisitionibus, & sub quibus poenis? lib. 1. Procem.

Internuntium.

Internuntius expressè preuocatus ad præcatum, an possint deferri a seruo concubinae sui Domini, lib. 1. cap. 1. reg. 166. nu. 273.

Inquisitio.

Inquisiti omnium primi an Adam, Caim, Lucifer, & alij, quos aque diluuij peruenit? Proleg. 1. n. 5. ad 15. quæritur etiam de alijs, ibid. n. 19. quæritur ad nunt. 31.

Inquisitionis Tribunal quid prodest? Proleg. 1. n. 4.

Inquisit. origo an a lapsu Adami, vel Luciferi? ibid. nu. 5. & 8.

Inquisitionis munus non fuit commissum Sara, ibid. nu. 18.

Inquisitionis origo a tempore Bonifacii iij. vt Albigensium hæreticorum præteritum extingueretur. Proleg. 3. n. 6. et seq.

Inquisitor.

Inquisitor primus an Deus? Proleg. 1. n. 6. ad 16. Quæritur de alijs, vsque ad Christum, ibid. a nunt. 17. ad 52.

Inquisitores fidei quando sic nominati? Proleg. 3. n. 2.

Inquisitor primus Generalis in Ecclesia an S. Dominicus

I N D E X

nicus? Proleg. 3. n. 7. & an potius Arnaldus Abbas Cisterciensis? ibid. n. 10. et 11. S. Dominicus instituit Inquisitorem fidei Innocentius III. et non Alexander III. et quomodo lib. 7. n. 10.
Inquisitor, et Episcopus Melita olim soliti in causis huius f. subscribere et quo ordine? Proleg. 1. n. 7. nunc soli Inquisitores subscribunt ibid. n. 8.
Inquisitorum etas. Vide etas.
Inquisitorum scientia, ac doctrina debet esse eminentis præcipue debent esse Theologi, meliores quoque scientia etiam Iurisperiti. lib. 1. c. 2. reg. 14. contrarium aliqui decepti. ibid. n. 30.
Inquisitors quibus virtutibus debent esse prædicti. l. 1. c. 2. n. 15.
Inquisitores indigni non eligendi, et ineptissimi amovendi et qui tales lib. 1. cap. 3. reg. 16.
Inquisitor digne electus non potest pro libito revo-
cari nisi à Papa, nec alio transferri, nisi ex iusta causa. lib. 1. c. 3. reg. 17.
Inquisitores audire non possunt confessiones reorum. lib. 1. cap. 6. reg. 48. n. 13. et 14.
Inquisitores et Episcopi, et alij quibus ex officio competit, si non præsumunt hæreticos, quando censentur eorum fautores? lib. 1. c. 12. reg. 104. nu. 307. et 321.
Inquisitores rectè suam manus obant, et quid si quem vexant iniuste in Prohem. lib. 2.
Inquisitorum fortitudo ad irrempendas iniquitates. ibid.
Inquisitores quomodo procedere debent? et an servata forma iudicij, & quidquid ad iudicium pertinet. Vide Forma iudicij, et verb. Indicia.
Inquisitor. Vide verb. Index, Tribunal sponte, compa-
rens Consultor, Qualificator, Libri prohibiti, Redditus, Punicio.

Inquisitores in Hispania.

Inquisitor primus generalis fidei in Hispania Fr. Thomas Tinecrem. ann. 1483. Proleg. 4. u. 4. idque opus Ferdinandi V. lib. n. 2.
Inquisitor Secundus Generalis fidei. Petrus Diaconus Cardinalis. Proleg. 3. n. 10. prope finem.
Inquisitor tertius Generalis fidei Bernardus presb. Card. ibid.
Inquisitor quartus Generalis Fr. Ioannes de Vique-
ra Episc. Dertensis. Proleg. 4. n. 5. item Fr. Fran-
cisus Ximenes Cameros Franciscanus. ib. ubi etiam eius virtutes narrantur.
Inquisitor quintus Generalis fidei in Corona Arago-
næ tantum Ludovicus Mercator, vel ut alij ap-
pellant Petrus Ioanguen vel Ioannes Pol. Proleg. 4. n. 5.
Inquisitor sextus Generalis D. Adrianus, qui etiam Regni Siciliæ fuit Inquisitor, et tandem creatus fuit Summus Pontifex. ibid.
Inquisitor septimus Generalis pro Regni Hispaniæ D. Alphonsus Manriquez. ibid.
Inquisitor octavus Generalis D. Ioannes Tavera Ar-
chiepiscopus Toletanus. ibid.
Inquisitor novus Generalis D. Gratia de Loaysa. ibid.
Inquisitor decimus Generalis D. Fernandex de Val-
des. ibid.
Inquisitor undecimus Generalis D. Didacus de E. pinossa.
Inquisitor duodecimus Gener. D. Petrus Pontius de Leone.
Inquisitor decimus tertius Generalis D. Caspar Qui-
roga.
Inquisitor decimus quartus Generalis D. Hierony-
mus Manriquez.
Inquisitor decimus quintus Gener. D. Petrus Porto-
carrero.
Inquisitor decimus sextus Generalis D. Ferdinandex
de Migno, et de Guevara.
Inquisitor decimus septimus Generalis D. Ioann-
de Zuniga.

Inquisitor decimus octavus Gen. Id. Io. Baptista de
Arcuedo.
Inquisitor decimus nonus Generalis D. Bernardus
de Royas.
Inquisitor vigesimus Generalis Fr. Aloysius de Alia
ga Dominicanus.
Inquisitor vigesimus primus Generalis D. Andreas
Pacechus.
Inquisitor vigesimus secundus Generalis D. Antonius
Zapata.
Inquisitor vigesimus tertius Generalis Fr. Anto-
nius de Soto maior Archiepiscopus. Proleg. 4. n. 5. et
nu. 6.
Inquisitores fidei constituti sunt non solum Domini
cani, sed Franciscani. Proleg. 13. n. 13.
Inquisitores Hispanici supremi Tribunalis viri sem-
per auctoritate, et litteris conspicui. Proleg. 4.
nu. 4.

Inquisitores Regni Valentia.

Inquisitores Regni Valentini plures primum ex Do-
minicana Familia, deinde, ut plurimum ex alijs
Religionibus, & ex statu Clericorum secularium.
Proleg. 5. n. 5.
Inquisitores Regnerum Valentini, Coronarij, & Ara-
goni, Proleg. 5. n. 4. 5. 7. quomodo sedem fixerunt?
num. 7.
Inquisitores Regni Valentini n. quadragintanovem,
omnes per ordinem numerantur. Proleg. 5. n. 6.

Inquisitores Regni Castilla.

Inquisitor primus Regni Castellæ. Proleg. 4. n. 4.

Inquisitores Lusitania.

Inquisitores primus, & reliqui Lusitanæ. Proleg. 6.
n. 11. Vide verb. Lusitanæ Inquisitores.

Inquisitores Eboracensis Tribunalis.

Inquisitor primus. Tribunalis fidei Eboracensis D. Ioan-
nes de Mello. Proleg. 6. n. 12. Quis etiam Vlyssip-
ponensis? ibid. n. 27.

Inquisitores Sicili.

Inquisitoribus Siculis ab Imperatore Federico sta-
nuatur terra pers rerum debitarum siccò ad eorum
sustentationem, Proleg. 7. n. 6.
Inquisitoribus Siciliæ, quænam privilegia, & fa-
vores concessi ab Imperatoribus Federico, et Alphon-
so, Ferdinando II. & Carolo V. Proleg. 7. a num. 6.
ad 19.
Inquisitores Siciliæ non teneantur facere interesse in
ordinarij registris litteras Regiæ sibi traditas.
Proleg. 7. n. 13.
Quid circa familiares S. Omicij concesserit Carolus
V. Vide verb. Familiares.
Inquisitor fidei in Regno Siciliæ à Saccentibus expul-
sus. Proleg. 7. n. 24.
Inquisitoribus Siciliæ confirmantur à Carolo V. pri-
vilegia ab eodem suspensa, et conceditur cogni-
tio causarum ad eos spectantium. Proleg. 7. n. 26. ea-
dem confirmant, et ampliavit Rex Philippus Se-
cundus. ibid. n. 27. et 31.
Inquisitores in Regno Siciliæ, et Hispaniæ tres, ut
plurimum Proleg. 9. n. 3.
Inquisitores Siciliæ per ordinem numerantur. Proleg.
7. n. 36. Vide etiam verb. Siciliæ.

Inquisitores Romani.

Inquisitorum Romanorum origo, et potestas gene-
ralis, et amplissima. Proleg. 8. n. 3. et 4. Possunt reui-
dere causas, et sententias in fauorem hæreticorum
et reorum latis etc. ibid. num. 8.
Vide etiam verb. Romana congregatio.

I N D E X

Inquisitores Melitenses.

Inquisitor primus Melitæ fuit S. Paulus Apostolicus, Episcopi vero qui potest succedere eiusdem SS. Apostoli successores in causis fidei dici debent. Præl. 10. n. 5.
Inquisitores Delegati in Insula Melita per ordinem numerantur. Præl. 11. n. 9. et tiro 12.
 Vide etiam verb. Melitæ, et verb. seq.

Inquisitorum potestas, & Iurisdictio.

Inquisitorum potestas est in Ecclesia Prælog. 3. n. 2.
Inquisitores Delegati possunt sibi eligere Commissarios, aut Vicarios, sed hi non possunt alius subdelegatos creare. lib. 1. cap. 4. reg. 12. n. 16.
Inquisitores, & Episcoporum iurisdictio in causis fidei videtur esse delegata, non ordinaria. lib. 2. c. 3. reg. 25. n. 47.
Inquisitores delegati suam iurisditionem habent à Summo Pontifice, licet aliquando dependenter ab ipsa quibus habent. lib. 1. cap. 3. reg. 26.
Inquisitorum delegati iurisdictio extenditur plenè ad quoslibet personas cuiuslibet status, &c. quæ subsunt sue iurisditioni, seu existunt in loco regno, &c. ubi est Inquisitor. l. 1. c. 3. reg. 27.
Inquisitor novus potest exigere iuramentum à Principi protegendum eundem, & quodam aliasfod hodie non est in usu. lib. 1. c. 4. reg. 33. c. 6. ber. salte exigendo ad erigitur unum Tribunal, ut Melitæ factum est. lib. 1. n. 12.
Inquisitores esse possunt de iure, tamen non procedunt in Reges, Duces, &c. sed summi Pontificum. consilium. lib. 1. cap. 3. reg. 27. n. 55.
Inquisitores contra Episcopos procedere non possunt. ibid. reg. 28. possunt tamen, si Episcopi sint hæretici, vel adit periculum fuga. ibid. n. 60. & reg. 30. n. 9.
Inquisitores, tunc ordinarii, siue delegati non possunt procedere contra Nuncios, & Legatos sedis Apostolicæ. lib. 1. cap. 3. reg. 19. nisi sit periculum fugæ extra regul. 30. num. 69.
Vnus Inquisitor non potest procedere in alium Inquisitorem, siue sint facies, siue non. lib. 1. cap. 3. reg. 30. sed ad Summum Pontificem deferre, post acceptatam informationem. ibid. locus de Inquisitorum amittit ex quacumque causa, nempe procedere in eum potest alius Inquisitor. ib. n. 66.
Inquisitores possunt plenè suas vices, & iurisditionem delegari suis Commissariis, lib. 1. c. 3. reg. 31. sed attendi debet stylus causæ. Tribunalis. ib. n. 72.
Inquisitor novus debet ostendere suas litteras delegatæ, potestati laici, sed hodie non est in usu, & suppletur per publicationem edicti lib. 1. cap. 4. reg. 35. n. 4. et regul. 33. n. 10.
Inquisitor novus potest sibi creare vnum aut plures Notarios, & quibus eorumque, & quibus debet esse Notarius eligendus. lib. 1. c. 4. reg. 34. & reg. 35. num. 32.
Inquisitores quomodo possunt exercere iurisditionem in infideles, cum non sint subditi Ecclesiæ lib. 1. cap. 11. reg. 91. 64.
Inquisitorum iurisdictio in infideles, & Indios ad quos casus scilicet extendit ex Bulla Gregorij xxi. lib. 1. cap. 1. reg. 94. n. 103. & seq. & a nu. 14. ad 137.
Inquisitoribus, & Ecclesiæ subijciuntur, Iudei etiam ad paganismum transiunt, in ipsi scilicet, quæ sunt contra veritates ex iure naturali ipsi, & homini Catholico communes, & in alijs à iure expressis. lib. 1. cap. 11. reg. 94. n. 131. & seq.
Inquisitores iurisditionem habet in hæreticos, & duces in huc, &c. opinantes, contra ipsam, quando res fidei sunt illi sufficienter propolite. lib. 1. cap. 11. reg. 96. debet tamen hæretici, vel dubium signo aliquo manifestari. ibid. regul. 97. contra nonnullos. ibid. n. 29. & seq. & quos ad conditiones requirit. ibid. à n. 33.
Inquisitores cognoscere possunt de quibusvis propo-

sitionibus damnabilibus, & quamvis hæ sunt, & quomodo distinguuntur. lib. 1. cap. 11. reg. 99.
Inquisitorum iurisdictio subijciuntur Religiosi, vel Clerici, in facris, qui uxores ducunt, & Clericus Græcus, qui post susceptum Ordinem sacras matrimonium in se tenet, & vxoratus, qui sacros Ordines sumit. vel Religionem ingrediuntur extra casus à iure permittis. lib. 1. cap. 13. reg. 104. à nu. 75. ad 78. & cap. 1. reg. 149.
Item subijciuntur apostatæ à Religione, et Clericali. lib. 1. c. 13. reg. 105. à nu. 72. Item apostatæ ab obedientia, et quando? ibid. reg. 109. n. 17.
Item schismatici, et qui? lib. 1. c. 13. reg. 110. nu. 154. et seq.
Item qui cultum per excessum, seu superstitionem, Deo exhibent, continentem in se falsitatem. lib. 1. c. 14. reg. 111. n. 118.
Item lousummarum interpretes vult. lib. 1. c. 4. reg. 116. n. 123.
Item qui vtrutrum sortibus divinatorijs. lib. 1. c. 14. reg. 117. n. 149.
Item qui ex partibus hominum, vel animalium prædicunt, quæ pendet à libera arbitrio, et vtrumquam res ipsa significat. ibid. reg. 158. et seq. et n. 155. et 166.
Item Enfalmatrices, seu Carminatrices, Salmatrices et qui solis verbis, vel signis ab Ecclesia non instituti facientes operantes. ibid. reg. 171.
Item malefici, et qui hi sunt? ibid. reg. 173.
Item falsitatis quævis operantes. ibid. regul. 174. à num. 157. etiam si sint simpliciæ, aut non sapientia hæretici, et sint superstitionis. ibid. n. 360.
Item sodomitæ, sed alibi, ibid. n. 363. c. lib. 1. cap. 10. reg. 158.
Item omnes, qui non sunt Sacerdotes, et celebrant Missam, vel ad eam celebrandum accedunt. lib. 1. cap. 15. reg. 125. nec excusat ignorantia, & ibid. n. 5. dummodo 30. annum attingant. ibid. n. 6. Vide etiam verb. Missam celebrantes.
Item quicumque non Sacerdotes confessoria audient. ib. reg. 126.
Item sollicitantes in sacramenta Pœnitentia, tam ad res venerandas, tum ad quodvis aliud crimen, vel abutentes alijs sacramentis. lib. 1. c. 16. reg. 137. n. 9. & 11. idque ex iure diuini ib. n. 9. non est tamen in praxi quod Inquisitores exerceant iurisditionem in sollicitantes ad illud crimen præter Venerem. ib. n. 13.
Item sollicitantes non feminatum puerum. ib. reg. 139. à n. 47. ad 56. Et quidem in Tribuna la Hupano, et Melitensi proutque quod alios quoslibet iudices de hac, et quomodo alia crimine mixti fori cognoscunt. ib. n. 58. ad 61.
Item Sacerdotes sollicitantes, siue ab ipso exeperit sollicitatio, siue à pœnitente. ib. reg. 139. Item pœnitens, vel confessorius sollicitans, in confessione ad lenocinium siue secum, cum alio. lib. 1. cap. 16. reg. 151.
Item confessorius laudans malum animum fornicæ pulchritudinem. ib. reg. 139. à n. 104. ad 112. vel si sollicitat facris dubium. ib. n. 113.
Item subijciuntur Inquisitorum iurisdictio non committit celebrantes in materia religionis, eadem frequentantes, vel ad ea accedentes semel, si in terris Christianorum sunt priuati. lib. 1. cap. 17. reg. 158.
Item qui blasphemias hæreticas, aut quocumque hæresim seu infidelitatem sapientes præferunt. lib. 1. cap. 18. reg. 159. ex visu autem non procedunt contra eos, qui simplices, et non hæresim sapientes blasphemias præferunt. ib. n. 14.
Item legentes, retinentes, imprimentes, &c. defendentes libros prohibitos, quacumque ex causis prohibentur. lib. 1. c. 19. reg. 145. et aliquando libri, et alij infideles non baptizati ab usu librorum prohibitorum. ib. n. 11. et seq.

I N D E X

Item afferentes B. Virginem fuisse conceptam in peccato originali, &c. lib. 1. cap. 30. reg. 146. n. 35. et 36.

Item impoſuit officium S. Inquiſitionis immediate vel mediante, et Inquiſitores ipſos, vel quos ipſorum miniſtros offendentes in contemptum vel ſordium S. Officii, lib. 1. cap. 30. reg. 147.

Item qui per annum continuum in excommunicatione h. obſiſcunt, lib. 1. cap. 30. reg. 148. et conſequentes caſus, lib. 2. n. 95. et 96.

Item bigami, ſeu duas nuptias contrahentes, et clerici, ac religioſi ducentes uxorem. lib. 1. cap. 30. reg. 149.

Item comedentes carnes prohibitis diebus. lib. 1. c. 30. reg. 150.

Item tranſiētes arma, ete in terras infidelium. lib. 1. Vide etiam verb. Arma.

Item inſoluentes notas Religiones ſine approbatione Pape, ib.

Item Itali habitantes in terris hereticorum non ſervatis conditiōibus à Clemente viij. præſcriptis. lib. 1. c. 30. reg. 149.

Item ſumētes, ſeu inſerentes in communione plures hoſtes, vt particulis, ib.

Item afferentes annos non detineti in Purgatorio ultra decem, aut viginti annos, ib.

Item qualiſcunque doctrinam de auxilijs, ſeu aliquid de hac materia impudentes abſque licentia S. Congregat. ib.

Item qui docent, et cō, qui peccata aperiant religioſis ab Episcopo approbatis, debere iterum eadem conſiteri Parecho, ib. n. 133.

Item alicui ſubſignari Inquiſitoris iuriſdictionem vt ſuarij, ib. n. 137. quomodo huius prædicti omnes expediendi ab Inquiſitore, ib. n. 193.

Item muliercula proferentes reuelationes. ibidem, n. 185.

Item afferentes aliquid fidei oppoſitum eſſe peccatum, vel ſecus v. g. quod ſit peccatum iurare, vel quod non ſit peccatum fornicari, etc. lib. 1. cap. 30. reg. 151. num. 105. et ſeq. vel vſuram non eſſe peccatum, nec decimas ſoluendas, nec dari liberum arbitrium in homine, nec vllum opus bonum eſſe neceſſarium ad ſalutem conſequendam, vel animam cum corpore mori, infernum non eſſe nec Paradifum, animam eſſe ſanguinem, nec creaturam, etc. ibid.

Item inuentes male de Summo Pontifice v. g. cum non habere poteſtatem concedendi indulgentias, non eſſe Dominum temporalem, nec abſolventem, nec in ordine ad ſpiritualia reus excommunicatione non eſſe timendas, &c. ib.

Item qui negant adorationem imaginum, & reliquiarum vel qui exponunt adorandas imagines, vel reliquias alicuius nondum beatificati, vel canonizati, ib. n. 215. & 228.

Item qui S. Scripturam exponunt aliiter, ac ſerit Eccleſia vel qui obſcena verba miſcet eadem. S. Scripturæ ib. n. 229. & ſeq.

Item auctores, & ſequentes falſas ſectas, et dogmata item ſentientes de Sacramentis aliter, ac ſentit Eccleſia, item inſirmi petentes hoſtiam non conſecratam. ibid.

Inquiſitorum iuriſdictio. Vide verbo veſtis.

Inquiſitores fidei non admiſſa Neapoli, Mediolani, & in Belgio contra voluntatem, & conatum Caroli Quinti, Philippi II. Regis Hiſpaniarum. Proleg. 4. n. 9.

Inquiſitores Religioſi Vide verb. Religioſi.

Ioannes

Diuus Ioannes Euangelista an fuerit Inquiſitor fidei, Proleg. 1. n. 52.

Diuus Io. Baptista an fuerit Inquiſitor, ibid. n. 39.

Ioannes pol. item, ac Ludouicus Mercatus, proleg. 4. n. 5.

Ioannes Royas laudator, Proleg. 4. n. 7.

Ioannes Perex de Sancedra, ſeu potius Sahancedra, an erexerit Tribunal fidei in Luitania, proleg. 6. n. 7.

D. Ioannes de Meilo laudatur proleg. 6. n. 22. & 27.

Ioannes, & Iacobus Sakiles laudati, lib. 1. cap. 5. reg. 146. n. 34. & 39.

Italia

Italia habitantes extra Italiam vbi vigent heretici, quando ſubſignari Inquiſitorum iuriſdictioni, lib. 1. cap. 30. reg. 150. n. 105. Quamdam Italia prohibita à Clemente Octauo, & Gregor. XV. Italia degentibus intra infideles, &c. ibid. n. 167. ad 173.

Iudex

Iudex ſecularis an poſſit iudicare de crimine, de quo dubitatur an pertineat ad Inquiſitorem, lib. 1. c. 1. reg. 164. n. 3.

Iudice interrogatus, an poſſit vt in aquinoſationi, lib. 1. cap. 1. reg. 166. n. 161.

Iudex competens debet iudicare reum, & qui ſit Iudex competens, lib. 1. c. 5. reg. 187. n. 6. Hereticus ab Inquiſitore loci vbi captus eſt, non debet remitti ad Inquiſitorem loci, vbi commiſſe hereticalia ibid. n. 31. ad 34. excepte naſi Inquiſitor loci, vbi ſuit commiſſum delictum inchoaſſet cauſam per citationem, vel alio modo praenſiſſet, ibid. n. 25. & ſeq. Vel niſi ab Inquiſitoribus maioribus remiſſio iubeatur, ibid. n. 4. & 29. Si crimen hereticale habeat annexam aliud non hereticale, neque ſe ri debet remiſſio iudici laico, ibid. n. 31. & ſeq. Imò hic debet etiam non requiſitus remittere ſtatim Inquiſitori, ibid. n. 34. Aliquaſi expediat, vt hereticus, tum in loco vbi captus eſt, tum vbi commiſſe hereticalia puniatur, ibid. n. 38. & ſeq.

De iure reus vt plurimum remittendus eſt ad Iudicem loci, vbi deliquit, ibid. n. 9. Secus eſt conſuetudine quando Iudices non ſubſunt iuriſdictioni eiusdem Principis, ibid. n. 16. & 17. & 19. non autem ſi ſint ſubditi eiusdem Principi, ibid. Meli ex Principes reuocant ad ſe omnem cauſam ob delictum extra Vallertam commiſſum, ibid. n. 11.

Obligatio remittendi delinquentem quandoſc oriatur Inquiſitori requiſito, lib. 1. c. 5. reg. 178. Alique cōditiones ad id requiſitæ, à n. 45 prima debet cōſiſtere iudici, vel Inquiſitori remiſſio de delicto commiſſo in territorio iudicis, vel Inquiſitoris requiſitis, ibid. n. 46. ſi Iudex requiſitus eſt laicus debet ſtatim remittere, ibid. n. 48. Imò debet remittere ante inquisitionem, ibid. n. 58. Secunda delictum non debet eſſe leue, ſed graue, ibid. n. 50. Tertia Iudex, vel Inquiſitor debet petere remiſſionem à Iudice, vel Inquiſitore vbi captus eſt delinquens, ibid. n. 52. ex vrbaniſſe poteſt remittere non requiſitus, ibid. n. 53. Remiſſio debet fieri à Inquiſitoribus ſupremis int. ſe, maxime præcedente requiſitione, ib. n. 55. & ſeq. cauſa iuſta non remittit de reum quoniam, ſint ibid. n. 62. & 63. ſi adſe cauſa iuſta non remittendi, debet alius Inquiſitor mittere ad Inquiſitorem ſuū Iudice, qui iudicaturus eſt reū quid quid de eod. reo leuauerit, ib. n. 69. Requſito & remiſſio poteſt fieri de reo tū condemnando tū condemnatum, ſi pœna non eſt executioni mandata ibid. n. 60. Imò ſi fuerit puniſſus, ſi tamen puniſſio ſuit facta pro alio duncto crimine contra ſidem, ibid. n. 61.

Iuramentum

Iuramentum emittere debent omnes Officiales, ac Miniſtri Inquiſitorum, lib. 1. cap. 5. reg. 146.

Iuramentum quomplex, lib. 2. c. 5. reg. 130. à n. 98. ad 104. Probatio per iuramentum neceſſitas, non probat plenè in cauſis criminalibus, ſine in criminibus contra fidem ex parte Iudicis, ſed ſolum in ciuilibus, ibid. n. 95. & à n. 103. ad 106. In dubio, reo, & non actori deferendum eſt à Iudice iuramentum in rebus ciuilibus, ibid. n. 108.

I N D E X

Judaismus, & Indeus.

Judaismus caret omni credibilitate, si comparetur cum fide Catholica, lib. t. c. 7. reg. 60. n. 170. & seq. Inceorum cohabitatio, & plerique alia prohibentur Christiano, lib. t. cap. 11. reg. 93. n. 88.

Indeo r. filios occidere prohibetur mulieri Christiana, ib. n. 88.

Indei etiam ad Paganismum transiunt, adhuc subdiciuntur Ecclesiæ, & fidei Inquisitoribus, in q. 3. in quibus errant contra veritates ex iure naturali ipsi, & homini catholico communes, & in alijs a iure expressis, lib. t. c. 11. reg. 94. n. 131. & seq.

Iurisdicção.

Iurisdicção excitata, & delegata quomodo differunt, prol. 3. n. 1.

L

Lani.

Lani, & honor quomodo distinguuntur, lib. t. cap. 18. reg. 137. n. 16.

Legati.

Legati à lincie olim procedebant contra hereticos, & c. nunc ex defectu dicitur non possunt sine expressa concessione Pape, vel Congregationis Cardinalium, lib. t. cap. 3. reg. 19.

Legati Apostolici non subiacentur iurisdictioni Inquisitorum, & Episcoporum in causis fidei, lib. t. c. 3. reg. 19.

Leontinum.

Episcopatus Leontini redditus quando admodi Episcopatus Melitensis, prol. 10. n. 11.

Leonfanie.

Leonfantorum familiæ, in Urbe Sacra concessum, est, ut faminz eiusdem familiæ sui possint foro S. Officij, cur, prol. 7. n. 11.

Libros prohibiti.

Libros prohibendi est in Ecclesia potestas, lib. t. c. 19. reg. 140. n. 1. affectum exempli à n. 9. ad 13. libro, rum promittitur, quatenus sint gradus, & quæ, ibid. n. 3. & à n. 15.

Libros prohib. & legentes quibus poenis ligantur, ib. à n. 3.

Libri qui ex professio de religione tractant, quinam sunt, ibid. o. 19.

Libri hereticorum intelligi debent tam manuscripti, quam impressi, ib. n. 26.

Libri aliqui vulgaris lingue cur prohibiti, ib. à o. 46.

Libri prohibiti plures, vel pauciores pro varietate regionum, ib. n. 52.

Libros quoscunque prohibitos retinendi prohibitio comprehendit omnes personas cuiuscumque gradus, etiam si sint Reges, lib. t. cap. 19. reg. 141. n. 61. Præter reuocata est potestas legendi libros prohibitos, ib. n. 1. Sole Inquisitores, & Commissarii habere etiam potestatem, ib. n. 93. etiam post edictum edictum ad Urb. viii. ib. à num. 67. Habet etiam unus solus, ex consultoribus Inquisitorum, et non omnes Consultores, nec alij officiales, ib. n. 78. Incurrunt poenis in his legentibus, seu retinentibus libros prohibitos, quæ partem et non totum librum, in quo hæretici, vel suspicio heresis, vel causa prohibitorum continetur, ib. n. 75. Item siue apud scilicet apud alios retineant, ib. n. 77. Item an, tequam d. libri sint ab Ecclesia declarati vt prohibiti, ib. n. 78. debent autem seuerius retinere, vt con trahant poenam, ib. n. 79. et quæ scilicet requirant, ib. n. 81. nullo sine a retentione excusari possunt, vel ob moram exquirant, nisi vt tradant statim Inquisitoribus, ib. n. 82. quæ sit hac parua mora, ibid. n. 84.

Libri prohibiti ferri ne debent Inquisitoribus, et an possint priuata potestate comburi, lib. t. c. 19. reg. 141. n. 77. et seq.

Inquisitores ipsi libros prohibitos statim comburant, ibid. num. 94. Inquisitores Melitenses olim consueuerunt feruare per annum, & postea comburare, ib. n. 96.

Libri comburendi statim intelligi debent qui prohibentur ab iustis, & non cum clausula donec expurgentur, ib. n. 94.

Libros prohib. non dicuntur legere, qui audiunt legere per famulum, vel alium etiam coactum legere, lib. t. c. 19. reg. 143. n. 105. nec qui legunt, & sensum verborum non percipiunt, ib. n. 111. nec qui legunt volumina, in quo nulla sit hæresis, vel suspicio hæresis, licet in alijs secundum modum auctor sit catholice, lib. t. c. 19. reg. 142. n. 102. et à n. 130. non est necessaria cætera prolatio verborum, sed satis est, oculis, ac mente percurrere, lib. prohib. ad poenam incurrendas, ib. n. 114. cæcus nunquam incurset has poenas, qui nunquam v. legere, ib. n. 116. excusat parua materia, et errores hæretici ibi notatos, et hoc solum sine legere, ib. n. 135. Quod dicit legere, ac retinere lib. cathol. cum scholasticis hæreticis, lib. n. 137. quod si liber catholice sit paruos et scholasticos, seu commentarios hæresis maxime, ib. à n. 139.

Legendi libros prohibitos Summo Pontifici reuerentia est potestas, ac Cardinalibus, et Inquisitoribus, ib. n. 141. An possint concedere Cardinales Sede vacante, ib.

Libri vetitus an legi possint in magna necessitate, et recluso aditu ad Papam, lib. t. cap. 19. reg. 142. n. 143.

Libros prohibitos imprimere, & excommunicantur, lib. t. cap. 19. reg. 143. num. 151. et seq. Imprimi non possunt sine uoluntate auctoris, vel saltem approbatione Inquisitorum, vel Episcoporum, ib. à n. 154. Impressioni quomodo pro vine cooperantes, vii sunt Domini officina, Transfribens ipsos lib. reg. ordinis characteres, et excusans omnes excommunicantur, ib. à n. 158.

Non est proxime cooperans corrigens librum hæreticum, aut faciens expensas, vt imprimatur liber, ib. à n. 161.

Libros promulgantes sine auctoribus, ipsi pro auctoribus habentur, ib. n. 166.

Libri quando imprimi ceperant, ibid. num. 169. et 169.

Excommunicationi etiam subiiciuntur immiscentes errores contra fidem libris Catholicorum, & ita transporantes libros contra errores contra fidem in terras Christianorum, item vendentes, et ementes, ib. à n. 171. et ad 176. Quod quoad libros prohibitos impediendos, statum sit in Tridentina Synodo, ib. n. 177. et seq.

Librorum prohibitio sub pena prædicta, intelligitur de libris, et scriptis, p. opus dictis, qualis non videtur esse epistola separata, concio, et prædictio, ib. à n. 181. et ad 184.

Libros prohibitos defendere, vel fidei (si scilicet eos cecent nec comburantur) vel verbi, ib. n. 185. g. laudantes, et legere, vel scriptis, excommunicantur, lib. t. c. 19. reg. 144. n. 190. Incurrunt etiam poenam pro qualitate librorum, qui vel incurrunt defensione, vel etiam alijs expriment voluntatem defendendi, etiam si bono fine et penitus occulte, et nullo audient faciant, ib. à n. 193. ad 201. laudans ex doctrina et stylo librum compositionem ab hæretico, qui tractet de religione, sed nullam hæresim continet, non dicitur defendens, ib. n. 203.

Libros prohibitos quacunque ex causa sint prohibiti, retinentes, legentes, defendentes, imprimentes, etc. subiiciuntur Inquisitorum Iurisdictioni, lib. t. cap. 19. reg. 145. à n. 209. ad 215. Quomodo expellendi sint legentes, etc. libros prohibitos, ib. à n. 216. vsque ad 243. Attendenda est ratio, et qualitas personarum, ac librorum, et imitatio prædicta, ib. n. 223. et seq. Quomodo sint expellendi falsificantes libros Catholicorum, ib. à n. 243. Quomodo defendentes, ib. à n. 248. Quomodo in Iudæos retinentes, vel communicantes, ac vulgantes libros contra fidem, ib. à n. 257.

I N D E X

Litteræ.

Litteræ S. Domitiani tanquam innotis fidei. proleg. 1. n. 10. & 11.
Litteræ Philipp. III. in laudem Tribunalium fidei. Proleg. 4. n. 10.
In Sententiis super fcriptionibus dabatur præcedentia Episcoporum non ita in fubfcriptionibus. Proleg. 1. n. 7.

Loca præcedentia.

Loca præcedentia an tempore debeat dari Episcopo ab Inquisitore. Proleg. 13. n. 7.

Locus sacer.

Locus sacer. Vide Captura; & Carceratio; Lucifer.

Lucifer fuit ne primus inquisitus. Proleg. 1. n. 1.

Ludonici.

Ludonici Mercato, idem ac Petrus Ioannes, ac Ioannes Pol. Episcopus Dertusensis. Proleg. 4. n. 5.
Ludonici Paramis laudator; proleg. 4. n. 7. agit de vniuersis Tribunalibus fidei per totam Christianitatem; Proleg. 5. n. 1.

Lusitania.

In Lusitania erectum est Tribunal fidei ad extirpandum errores ibi contractos excommunicationem cum Iudeis Africanis; & alijs. Proleg. 6. n. 2.
Lusitania quam grata Indis; & quid Iudei passi fuerint, ne inde discederet. proleg. 6. n. 5.
Lusitani Inquisitores omnes per ordinem numerati. proleg. 6. n. 21. ad 39.
Lusitania. Vide verb. Origo.

S. Lucas.

S. Lucas imaginem depictam reliquit Melitæ. proleg. 10. n. 2.

Lucillus.

Lucillus Episcopus Melitensis depositus est ab Episcopatu ab excessu aliquot. proleg. 10. n. 9.

M

Macedonius.

Macedonius docens Spiritum Sanctum esse creaturam damnatus in Concilio Constantinopol. proleg. 1. n. 17.

Magnus Magister.

Magnus Magister Microfolius. una cum Concilio conuincit Commensarios pro causis fidei ad purgandum errores, qui serpentes Melitæ. proleg. 10. n. 27. Vide infra V. Martinus.

Magnus Magister vna cum Concilio debet nominare tres in Episcopos Melitenses, & quos proleg. 10. n. 14.

Magia.

Magia læte sumpta quid sit. lib. 1. cap. 14. reg. 119. n. 172. Magi unde dicti. ibid.

Magia duplex estimanda triplex. Naturalis, Artificiosa & Demoniacalibid. n. 173. Demoniacal est Magia strictè sumpta. ibid. n. 177. Quod sit. ibid. n. 180. Est sumptè illicita, & subiecta Inquisitionum potestati. ibid. n. 183. Vocatur taceria Idolatralibid. Demon est auctor artis Magiæ. ibid. n. 184. Scilicet. Quot modis suas varias operationes exercet Demon. ibid. n. 188. melius dicunt qui eam volunt operari tum realiter, tum apparenter. ibid. n. 190.

Magia quomodo distinguitur à diuinatione. ibid. n. 178.
Magia Demoniacal operatrix, duplex est. ibid. reg. 130. n. 307 nempe ratione pacti tacti, & ratione pacti expressi. tacti potest tertia species ratione scilicet ignorantia quæ signa multiplicatur à Demone sine sine. ibid. n. 308.

Magia operatrix ex parte pacti tacti potest esse peccatum solum veniale; ex parte pacti expressi, & per est mortale. ibid. n. 313.

Magia Demoniacal natus triplex, alia operatrix scientiarum, alia sanitarum, alia maleficiorum. lib. 1. cap. 14. reg. 130. n. 214. & seq. Operatrix scientiarum quid sit. ibid. n. 216. Quomodo differat à superstitiosa diuinatione. ibid.

Magia Demoniacal operatrix sanitarum quid sit lib. 1. cap. 14. reg. 131. n. 215. & 217. Quatuorplex est. ibid. n. 226. In signis supernaturalibus quomodo potest cognosci, quod interuenit superstitio. Demoniacal. ibid. n. 228. afferuntur aliqua exempla superstitiosa ex rebus collo appensis, ubi sunt scriptæ res sacre, &c. ibid. v. g. ad n. 237. Mixta superstitio quomodo dignosci possunt. ibid. n. 237. En Salma trices, vel Carminatrices quomodo iudicandæ sunt superstitiosæ medicare. ibid. n. 240. Si præter sacra additur medicamentum, & dubitatur de vi sanantia illius, quomodo dignosci potest superstitio. ibid. n. 242. & seq. Non omnis effectus mirus, & insolitus censendus est provenire à Demonibus. ibid. n. 243. ad 247. Salutarior fanatice mortis canis rabidi, non sunt superstitiosi. ibid. n. 249. sunt tamen diligenter examinandi à Prelatis, & ex circumstantijs cognoscendum, an fiant ex pacto saltem tacito cum Demone. ibid. n. 250. & seq. Arte facta applicata ad sanandum, vel ad alios effectus extraordinarios, sunt omnino superstitiosi. ibid. n. 253.

Magiæ naturalis effectus à Demoniacal quomodo ducerni possunt. lib. 1. cap. 14. reg. 131. n. 257. Preteritio qua quis ait se non dicere verba etc. v. institutam à Demone pro talis talis effectus quantum immet. ibid. n. 257.

Magiæ opera omnia saltem sapienter legem. lib. 1. cap. 14. reg. 134. n. 347.

Maleficium.

Maleficium sacrilegium strictè sumptum quid sit. lib. 1. cap. 14. reg. 132. n. 260. f. 261. & 265. Quomodo varijs instrumentis vitur ad maleficiæ. & illorum capita septem. ibid. n. 266.

Maleficium sacrilegium triplex est Soumificum, Amatorium, & Hostile. ibid. n. 273.

Maleficium somnificum quid sit. ibid. n. 275. Amatorum qui subit. n. 280. nullis forsibus, v. s. s. humanæ cogi potest. ibid. Ad hoc fortilegium, amatoij componendum Demon vitur. rebus sacris, hostia consecrata, &c. ibid. n. 284.

Maleficium hostis quid sit, & quot modis à Demone sit. ibid. n. 285. Memoriam & intellectum hominis qua ratione maleficium lædatur. ibid. n. 290. Fasci natio quid sit. Vide verb. fascinatio.

Maleficium per antonomasiam est cum quis redditor arte Demoni impotens ad coeundum. lib. 1. cap. 14. reg. 133. n. 297. quomodo cognosci in possit. ibid. n. 298. afferuntur alia genera maleficij hostilis. ibid. n. 299.

Manichæi.

Manichæorum errores aliqui numerantur. Proleg. 3. n. 2. Manichæorum error quod nihil est credendum, nisi quod ratio consentit. lib. 1. cap. 9. reg. 56. num. 69.

Martinus.

Martinus Inquisitor, & Petrus de Epila primi Inquisitores Regni Valentini. Proleg. 12. num. 4.

Beatissima V. Maria.

Beatrix. Virg. Mariæ imago depicta à sacro Luca. inscribitur in Urbe Notabili Melitæ. Proleg. 10. n. 3.

Beatissima Virgine Mariæ Immaculata Conceptio absq. peccato originali. lib. 1. cap. 10. reg. 146. n. 117. Probatur à n. 123. Insuperioribus datur potestas inquirendi contra affirmantes conceptum fuisse in peccato originali. n. 115. & quomodo. ibid. n. 39. & 40. Nemo in functionibus alijsque actionibus.

I N D E X

bus publicis potest afferere fuisse conceptam cum originali peccato. ibid. a. n. 36. ibid. n. 37. Quidam alia à Pontificibus statuta. ibid. n. 38.

Fuisse Matrem Dei decernunt contra Nestorion. Proleg. 5. n. 18.
Beatissima Virgo Maria. Vide V. Imago.

Martyrium.

Martyrium Canonici Petri Mastrepilz, seu Arbues qui fuit primus Inquisitor Regni Aragonensis. Proleg. 5. n. 10. & seq.

Marcus Antonius Columna.

Marcus Antonius Columna Princeps Siciliæ cum Inquisitoribus diuina habuit, et quomodo sedata. Proleg. 7. n. 18.

Matheus.

Matheus de Pontiano Inquisitor Siculus reprobatus, quod exemplum damnauit, et excommunicauit. Proleg. 10. n. 22.

Matthæus Falson hæreticus Melitæ damnatur. Proleg. 12. n. 11.

Mediolanum.

Mediolani, et alibi non admissum est Tribunal fidei. Proleg. 4. n. 9.

Mendacium.

Mendacium in Deo esse non posse, tum per se, tum per accidens, de fide est, et aliquotum in hac re error. lib. 1. cap. 7. reg. 55. a. n. 16.

Melita, & Melitense.

Meliter primus, Apostolus Paulus exercuit munus Inquisitoris fidei. Proleg. 10. n. 3.

Melitenses à Sancto Apostolo Paulo fidem acceptam nunquam deseruerunt. Proleg. 10. n. 7.

Melitenses et Melitætanum Concilium in quo damnatus Palagius an fidei. Proleg. 10. n. 7.

Melitensis Episcopus primus creatus à Sancto Paulino circa annum à Christo Natiuitate 59. fuit Sanctus Publius, qui postea Episcopus Athenarum.

iusus eiusdem Apostoli. Proleg. 10. n. 6.

Melitenses Episcopi reliqui usque ad annum 451. ignorantur. Proleg. 10. n. 1.

Melitensis Episcopus ann. 599. Lucillus quidam, cui Sanctus Gregorius scripsit epistolam. Proleg. 10. n. 9.

Episcopus fuit ab Episcopatu non quodam excessus. ibid.

Melitenses Episcopi per ordinem numerati ab anno 599. usque ad annum 1634. Proleg. 10. a. num. 10.

usque ad finem.

Melitensis Inquisitor natus finitus non exigui ad fidei confirmationem. Proleg. 13. n. 1.

Melitaris Episcopus Balthasar Cagliaris 1500. fuit re clarius etiam ad tres et docetate Jesu redemptos captivos apud Turcas. Proleg. 10. num.

Melitenses quanta promptitudine acceptauerunt Inquisitores fidei. Proleg. 11. n. 5. et 7.

Melitenses Inquisitores Delegati per ordinem numerantur. Proleg. 13. n. 8. Deinde Inquisitores, qui per interim habuerunt eorum eiusdem Tribunalis.

ibid. Præsum Inquisitor Delegatus Illustrissimus D. Dominicus Cubelles Episcopus, eiusdem In-

suble. ibid. et Proleg. 11. n. 5. et 9. Aliquid aliud prout Inquisitoribus. Proleg. 12. n. 3.

Melitenses Inquisitores soli cognoscunt de sollicitudine in confessione, et de quibus alii crimine-

mari foy, et non Episcopus. lib. 1. cap. 10. reg. 129. n. 191.

Melita. Vide Iudex. Minor. Notarius officialis Tribunal. et sollicitudin.

Messias.

Messias aduentus conuincitur contra Iudeos, lib. 1. cap. 7. reg. 60. n. 171.

Metempsychopia.

Metempsychopia quid sit. lib. 1. cap. 14. reg. 114. n. 76.

Metus.

Metus, & exactione quæ excusat ab incursum hæresis, & apostasia. lib. 1. cap. 13. reg. 107. num. 40. & quando quæ præsumitur incursum. ibid. n. 49. Vide etiam verb. coactione.

Miles.

Milites ad pugnam non procedant, nisi peccatis absoluit, & victoriam cupiunt. Proleg. 13. n. 4.

Minor.

Minores de iure dicuntur, qui non expleuerunt 15. annos: in regno tamen Siciliæ & Melitæ, qui non expleuerunt 18. lib. 1. cap. 5. reg. 43. n. 36.

Missa.

Missam celebrantes, vel celebrare incipientes cum sacris vestibus singentes in sacerdotes, cui nomen, qui cumque illi sint Inquisitorum iurisdictioni subiacentur. lib. 1. c. 75. reg. 145. etiam si semel id fecerint. ibid. n. 10. non subiacentur, tamen si induunt se vestibus sacris, sed nec celebrant, nec incipiunt celebrare. ibid. n. 12. Reprehendendi tamen acriter sunt ab Inquisitoribus. ibid. n. 13.

Mulier.

Muliercularum, & aliorum reuelationes examinari ab Inquisitoribus debent, lib. 1. cap. 20. reg. 150. n. 195.

N

Nestorius.

Nestorius docens & V. Mariam non esse Matrem Dei, nec Christo unitam hypostaticè personam damnatur in Concilio Ephesino. Proleg. 1. n. 18.

Neapolis.

Neapoli, & alibi non admissi Inquisitores fidei Proleg. 4. n. 9. Vide Tribunal fidei.

Necessitas.

Necessitas duplex medijs, & præcepti, & quomodo differunt. ibid. 1. cap. 9. reg. 74. n. 4. & 5.

Necessitas alia in re, alia in voto tantum, & quomodo differunt. ibid. n. 21.

Necromantia.

Necromantia nouem habet species sub se. & quæ sint. lib. 1. c. 24. reg. 174. n. 7. alia item species numerantur. ibid. n. 76. & 77.

Nicolaus.

Pater Nicolaus Hymericus generalis Inquisitor in Regno Aragoniæ iudicatus. Proleg. 4. n. 7.

Novatus.

Novus error de non admittendis ad penitentiam lapsis post baptismum damnatur. Proleg. 4. n. 15.

Notarius.

Notarii omnes Tribunalis Melitensis numerantur. Proleg. 13. n. 10. fere.

Notarii Inquisitorum quales esse debent, & tenentur accepto officio iurare fecerunt. &c. lib. 1. c. 4. reg. 35. etiam si antea suo alio Inquisitore iurauerint. ibid. n. 21.

Notarii Inquisitorum. Vide Inquisitorum iurisdictione potestas, & verb. scriptum.

Nouitius.

Nouitii Religionum diuerentes habemus, & decedentes à Religione non sunt apostata, & cur. lib. 1. cap. 13. reg. 108. n. 51.

Notoria ars.

Notoria ars. Vide Ars notoria.

I N D E X

Notorium, & Notorietas.

Notorietas duplex est iuris, & facti. lib. 1. cap. 3. reg. 179. n. 72.

Notorium facti, quid sit: ibid. n. 77. Plenè probatur delictum per notorietatem facti maxime in fraganti crimine. ibid. n. 81. & quid de notorietate facti transiens, & non permanentis. ibid. n. 83. & 84. Testes depoñentes de notorio oportet, ut viderint, non autem, ut audiverint, nisi delictum esset antiquum. ibid. n. 85. Hæreticus plenè probatur per notorietatem, seu evidentiam facti hæreticulis, & deprehensio in hæresi, habet vim talia probationis, nec ad condemnandum aliud requiritur. ibid. n. 89.

Nuncios.

Nuncios Apostolicus non subditur potestati, & iurisdictioni Episcoporum, vel Inquisitorum in eam sitis. lib. 1. c. 3. reg. 19. Vide verb. Oficialis.

Oblatio.

Oblationem octingentorum millium aureorum in summa necessitate recessit Carolus V. à notuiter conseris. Proleg. 4. n. 5.

Obligatio.

Obligatio persequendi hæreticos, & alios discedentes à fide est sub mortali in habente potestatem. lib. 1. cap. 1. reg. 3.

Obiectum.

Obiectum fidei materiale quid sit. lib. 1. cap. 7. reg. 53. Vide verb. fides.

Obiectum formale fidei in actu primo est Deus sub ratione veritatis, tam in cognoscendo, quam in dicendo. lib. 1. cap. 7. reg. 55. n. 54. non autem sub ratione Deitatis. ibid. n. 47. nec quia supremus est Dominus. ibid. n. 49.

Obiectum formale fidei in actu secundo, est Dei auctoritas, ut revelantis. ibid. reg. 46.

Observatio vana.

Observatio vana. Vide verb. Magia.

Officium sanctæ Inquisitionis.

Officium sanctæ Inquisitionis impediens quomodo puniatur. Vide sanctæ Inquisitionis Officium. Officium sanctæ Inquisitionis. Vide verb. Tribunal, & verb. Inquisitor, & inquisitio.

Officialis.

Officiales Inquisitori quomodo creati Melitæ: Proleg. 11. n. 6. & Proleg. 12. n. 5.

Officiales ab Inquisitoribus quot, qui, quomodo, & quales creandi? lib. 1. c. 4. reg. 34. Vide verb. Notarius. Promotor Fiscalis, Allector. Qualificatores. Consultores.

Officiales omnes Inquisitorum debent emitte iuramentum fidelitatis, & secreti. lib. 1. cap. 5. reg. 46. & qui frangunt secretum debent officio statim privari, & puniri pro qualitate criminis. ibid. n. 54. Probationes debent procedere de vita, & moribus, quod non descendant à Mauris &c. ibid. n. 56.

Officialis nullus ex creatis ab Inquisitoribus potest substituere alium sua auctoritate. lib. 1. c. 5. reg. 46. num. 55.

Officialia Seder Apostolicæ, Nuncios, Episcopi, & similia non subiacent iurisdictioni Inquisitorum, nec vni Inquisitor alteri. Vide verb. Episcopus. Inquisitor, & Nuncios Apostolicus.

Omen.

Omen quid sit? lib. 1. c. 14. reg. 114. n. 76.

Onirocritia.

Onirocritia quid sit? ibid.

Opera.

Opera omnia à quovis iusto, esse peccata, fuit hæretici. Lutheri. lib. 1. c. 1. reg. 89. n. 19.

Opinio.

Opinio Theologorum quid præferenda est opinioni Canonistarum, & contra? lib. 1. c. 1. reg. 163. num. 30. & seq.

Ordo.

Ordines sacros qui discipulis, licet tunc Græco viuat, à postea viderentur ducere ab Inquisitore cognosci potest tanquam suspectus de credulitate. lib. 1. c. 1. reg. 108. n. 74. & seq.

Origo.

Origo sanctæ Inquisitionis a tempore Bonificij, & qua occasione? Proleg. 3. a. n. 3. vide Inquisitionis origo.

Origo Tribunalis fidei in Lusitania, qua? Proleg. 6. a. num. 3.

P.

Pactum.

Ad pactum tacitum cum Dæmonis satis est si quis vitatur se aliqua ad eum finem ad quem ordinatum est auxilio ipsius lib. 1. cap. 14. reg. 114. n. 80. tale pactum tacitum, quando præstat? ibid. n. 81.

Paganismus, & Paganus.

Paganismi duplex est species. lib. 1. cap. 7. reg. 60. n. 165. & seq.

Paganismus quomodo differt à Iudaismo, & Hæretismo, & quomodo ad has species infidelitatis reducuntur? Turci, & Aethi. lib. 1. c. 11. reg. 90. n. 31. & seq.

Pagani ut quibus casibus subiacent iurisdictioni Ecclesiæ, & Inquisitorum lib. 1. c. 11. reg. 94. Vide Inquisitionis iurisdictione.

Paludanus.

Paludani error circa propositionem, et obiectum fidei. lib. 1. c. 7. reg. 53. n. 23.

Paulus.

Paulus Apostolus an fuerit Inquisitor fidei? proleg. 1. n. 44. et seq. et proleg. 1. n. 5. S. Pauli adveniens Melitam quot in Insulam beneficia contulerit? proleg. 10. n. 3. S. Paulus Melitæ causas fidei immediate exercuit. proleg. 10. n. 3. S. Paulus fuit Melitæ circa annum 59. à Christi Nativitate. proleg. 10. n. 6.

Particula.

Particulas, vel hostias plures dantes, vel accipientes in communione Inquisitorum iurisdictioni subiacent. lib. 1. c. 20. reg. 150. n. 178.

Pæna.

Pæna inquisitis afflicta olim, quam graues? proleg. 3. n. 10. et 11.

Pœnam pecuniariam Inquisitores tempore gratiæ etiam an vni pios, licet possint non debent alimen imponere rebus. lib. 1. c. 7. reg. 49. n. 23.

Pensio.

Pensio. Vide reditus.

Petrus.

S. Petrus Apostolus generalissimus Inquisitor fidei? proleg. 1. n. 44. et seq. et proleg. 2. n. 4. Petrus Diaconus Cardinalis secundus Inquisitor generalis fidei. pvl. 3. n. 10. prope finem. S. Petrus martyr Inquisitor fidei Tribunalis patronus. proleg. 3. n. 11. Petrus loquens idem ac Ioannes Pol, et Ludovicus mercator. proleg. 4. n. 5. D. Petrus Pontius de Leone Inquisitor generalis in Hispania. proleg. 4. n. 6. D. Petrus Porto Cerrero Inquisitor generalis. ibid. D. Petrus de Pila idem est, ac Mastrepil. et Petrus Arbues, et vnde hæc diversitas agnominum. proleg. 5. n. 8. et c. eius mora gloriose illata à Iudæis recentet.

I N D E X

center Comerfius in odium fidei, ibid. n. 10. et 11.
Miracula poft mortem, ibid. n. 19. et 13. eius en-
comium, ibid. n. 14.
D. Petrus Doctrina Inquifitor Melitenfis laudatur.
Proleg. 11. n. 11

Pertinacia

Pertinacia neceffario requiritur ad haresim forma-
lem, et quid fit lib. 1. cap. 1. reg. 99. an poffit efle
cum ignorantia, et quomodo fit ignorantia, ibid.
n. 83. et feq.

Pertinacia. Vide verb. Ignorantia.

Philippus

Philippus fecundus Rex ampliat privilegia concef-
fa Inquifitoribus Siciliæ à Carolo V. patre. prol.
7. n. 17

Philippus. Vide verb. litteræ.

Phyſognomia

Phyſognomia quid fit, lib. 1. c. 1. reg. 114. n. 76. An
fit licitus eius viſus? ibid. reg. 118. n. 164.

Piſcator

Piſcatores dicuntur Inquifitores, et euri concione
fecunda, quæ habetur lib. 1. cap. 6

Pyromantia

Pyromantia quid fit, lib. 1. cap. 14. reg. 114. n. 71

Pontifex

Pontifex Summus de fide est, quod habeat poteſta-
tem contra quoscunque errores, ac hoſtes Ecce-
ſiæ. proleg. 1. n. 9

In lumino Pontificæ Romano refide plena poteſtas
puniendi, tum poena ſpirituali, tum corporali
hæreticos, et quomodo recedentes à fide lib. 1. c.
2. reg. 6.

Summus Pontifex ſolus habet poteſtatem erandi
Inquifitores fidei, alij habent delegatam, Epifco-
pi verò poſſunt eligere miniſtros. lib. 1. c. 1. reg. 9.

Summus Pontifex habet ſummam poteſtatem, et te-
netur procedere contra quoscunque hæreticos,
vel de hæreſi ſuſpectos, cuiusſcunque ſint ſtatis,
gradus, et conditionis, puniendo etiam ſin tem-
poraliſſimis. lib. 1. c. 3. reg. 88

Summus Pontifex ſolus in aliquibus caſibus eſt re-
gula credendi viua. lib. 1. cap. 7. reg. 65. n. 159. et
ſeq. nempe quando ex cathedra aliquid defini-
t. aſſeruntur aliqua exempla n. 164. errare pronde-
non poſſunt in beatificatione, et canonizatione Sa-
ctorum. ibid. num. 167. Que differentia inter ebe-
nificationem, et canonizationem. ibid. n. 269. Vi-
detur etiam nec poſſe errare circa approbatione
Religionum ſaltem quoad ſubſtancialia. ibid. n. 271
Pontifex Summus eſt hunc hominem, qui hodie
gubernat Eccleſiam. Quomodo fit de fide. 1. l. c. 7
reg. 65. n. 177.

Portuſenſes

Portuſenſes ſeu Luſitani venientes in Italiam, &
iudicantes condemnandi ſunt tanquam Apoſtati
à fide. lib. 1. cap. 10. reg. 15. n. 103. et ſeq.

Publius

S. Publius nuper conſueſtus conſtitutus. Epifcopus,
& Index in cauſis fidei ab Apoſtolo S. Paulo poſt
diſceſſum Melitæ. proleg. 10. n. 4. & 5

S. Publius iuſſu euſdem Apoſtoli tranſlatus ad Epi-
ſcopatum Athenienſem. Proleg. 10. n. 6.

Publicatio

Publicatio, & acceptatio litterarum Inquifitionis
quomodo & quibus ſolemnitatibus Melita ſcitæ
ſuerit Proleg. 11. n. 5. & Proleg. 11. n. 4

Præſcolus

Præſcolus error, quod Deus menti poteſt. lib. 1. c. 7.
reg. 13. n. 17

Prælati

Prælati Religionum. Vide Superiores Religionum.
Prælati Parochi, & alij, qui curam habent animarū
quid teneant ſeire ſub præcepto de rebus fidei lib.
1. cap. 9. reg. 79. n. 136. et ſeq.

Prælati, Parochi, & Parentes quando teneant alios,
& filios docere myſteria fidei. lib. 1. cap. 9. reg. 80
n. 140. & 159

Præſumptio

Præſumptio hæreſis alia levis, alia vehemens, alia
violenta. lib. 1. cap. 13. reg. 101. ob violentiam, neq;
conſuetudo eſt aliquem damnare. ibid. n. 178

Præſumptio quid fit, lib. 1. c. 3. reg. 182. n. 148. Quo
modo diſtinguitur ab indicij, et conſuetudine. lib. 1. 150

Præſumptio alia hominis, alia iuriſet deante, & ex-
plicatur. ibid. n. 154

Præſumptio alia ueracialis, alia verſimilis, alia non
repugnans. ibid. n. 156

Præſumptio hominis ſubſiuiditur in temerariam, et
probabilem. ibid. n. 157. Probabilis ſubſiuiditur
in leuem, grauem, ſeu vehementem et violentam,
et explicatur diuiſio, ibid. n. 158. ad 163.

Ex præſumptionibus temerarijs nulla inſurgit proba-
tio, necite datur caput inquiringi de crimine hære-
ſis, ibid. n. 163. quid de præſumptionibus hominis
probabilibus ibid. n. 165

Præſumptionem, et indiciorum attendenda eſt qua-
litas ad probationem tantummodo. ibid. n. 170

Præſumptio, vel ſuſpicio vehemens ſemiplenam fa-
cit probationem, et ſatis eſt ad torturam. ibid. n.
179. et ad condemnationem, ac poenam extor-
tionem. ibid.

Præſumptio, ſeu ſuſpicio violenta, tum in ciuilibus,
tum in criminalibus plene probat, et ſatis eſt ad
condemnationem poena ordinaria. lib. 1. c. 10. n. 6 admiſſe
probatione directæ, ſed indirectæ ibid. In curia Ro-
mana ob violentam præſumptionem ſolè imponitur
abiuratio, vel in forma, vel de vehementia. ibid. n. 187

Præſumptiones leues, nec plenam, nec ſemiplenam
faciunt probationem, nec ſufficiunt ad torturam
intelligendam. ibid. n. 181. An ſint ſufficientes ad in-
quirendum, etiam, abſtinenti de ſent. etic. lib. 1. c. 13.

Præſumptio iuris, et de iure probat ne plenè. ibid. n. 182

Præſumptiones capite ex indicij debet probari ſaltem
per duos teſtes habiles, vel plures inhabiles, vt ſum
habent contra reos. ibid. n. 185

Contra præſumptionem iuris, an datur probatio?
lib. 1. cap. 12. reg. 101. n. 77

Præſtigiū

Præſtigiū quid fit, lib. 1. c. 14. reg. 114. n. 73.

Prædictio

Prædictio. Vide verb. Dignatio, et verb. Sors. An ſit
licitum petere prædictionem ab Aegiptiana vulgo
Zingara de bonis, vel mala fortuna? lib. 1. c. 14.
reg. 118. n. 167

Prior

Dominus Prior Eccleſiæ, et Vicecancellarius, nec
aliſter alius aſſiſtus, aut interueniens capiendus infor-
mationibus, et proceſſu formando ad Inquifitoribus
melite, et quid olim? Proleg. 10. n. 9.

Privilegium

Privilegia varia conceſſa Inquifitoribus, ſeu ſupre-
mo Tribunali Hiſpaniæ. proleg. 4. n. 3.

Privilegia non nulli conceſſa Inquifitoribus Siciliæ
à Reſcriptis, ac Imperatoribus. proleg. 7. n. 6. ad
19. eadem privilegia cur deinde ſuſpenſa, et quan-
diu, et quando petrum in integrum reſtituta? ibid.
n. 20. et ſeq.

Privilegia noua Inquifitoribus Siciliæ à Carolo V.
conceſſa. prol. 7. n. 10.

Privilegium ſpontaneæ comparitionis. Vide verb.
Sponte comparentes.

Printeps

Principes temporales non habent poteſtatem coer-
cendi poena ſpirituali hæreticos. 1. l. c. 1. reg. 6. n. 26

Præſcillaſiſſe

Præſcillaſtiam error, quod Deus menti poteſt.
lib. 1. c. 7. reg. 13. n. 17

Profeſſio, & Profeſſus

Profeſſionem fidei non emittentes, quas poenas in-
cur-

I N D E X

currunt, et quomodo? Vide verb. fidei professio.

Procurator.

Procuratores pauperum Tribunalis Melitenfis nominantur. Proleg. 13. prope finem.
Procurator non est dissolutus ab Inquisitore, sed solum Advocatus, nisi aliter adit contraria contentio: lib. 1. cap. 5. reg. 42. n. 30. & 31.

Promotor fiscalis.

Promotores fiscales Tribunalis Melitenfis numerantur. Proleg. 13. prope finem.
Promotor fiscalis, qui, & qualis eligendus à nouo Inquisitore? lib. 1. cap. 4. reg. 36. & 37. & quod sit eius officium? teneturque iurare fidei atem, ibid.
Promotor fiscalis Tribunalis Melitenfis, cligatur à sacra Congregatione sancti officij Verbi, lib. 1. c. 5. reg. 38. & 39.
Promotor fiscalis accusat, & quasi contestat licet ex officio. lib. 2. cap. 1. reg. 67. n. 210.
Promotor fiscalis. Vide verb. scriptura.

Probatio.

Probatio quid sit? lib. 1. cap. 3. reg. 170. n. 3. & 7. explicatur definitio probationis. ibid. n. 8. & seq.
Probatio multiplex est. ibid. n. 12.
Probatio dividitur in plenam seu concludentem, & in semiplenam seu non integram. ibid. n. 14. Plena subdividitur in septem quasi species. ibid. n. 15. 16. semiplena in quatuor species. ibid. n. 17. ad 21.
Probationum forma tres probatur per Tridentinū & Bullas Pontificum. ibid. n. 13.
Probatio in omni delictis praefertim contra fidelem debet esse clarissima, seu plena & concludens. ib. n. 22. & 23. Semiplena, non sufficit ad puniendum reum poenis ordinariis, sufficit tamen ad puniendum poenis extraordinariis, seu arbitrariis. ibid. n. 24. 25. & 26. Duæ semiplenes probationis non in regunt unam plenam in causa adici ad condemnandum poenis ordinariis. ibid. n. 27. & seq.
Probationis varietate sunt species v. g. testes, per scripturas authenticas, per confessionem ipsius rei &c. ibid.
Probatio per notorietatem facti, seu per euentus. Vide euentus, & notorietas.
Probatio per iuramentum. Vide iuramentum.
Probatio per famam. Vide fama.
Probatio per indicia, vel praesumptionem. Vide Praesumptio, & indicia.

Propositio.

Propositio damnabilis quæ, & quomplex sit semper alia hæretica; alia erronea, sapientia hæretica, male sonans, temeraria, schismatica, si anathematis. Piarum autem offensiva; iniuriosa, blasphemica, & impia, & quando inter se hæ omnes propositiones dilucuantur. lib. 1. cap. 12. reg. 99. Omnes prædictæ propositiones subiunguntur auctorisationi Inquisitoris ibid. n. 140.

Propositiones impertinentes non sunt damnabiles. lib. 1. c. 22. reg. 99. n. 134.

Propositiones quæ, & quomodo censurandæ? lib. 1. c. 2. reg. 163. n. 33. Ad theologiam scholasticam spectantes sunt, quæ auctore graui, & ratione firma earent circa partem Theologie scholasticæ, seu speculatiuæ. ibid. reg. 164. n. 37. Adferuntur, & censurantur aliquæ propositiones à n. 38. Adferuntur, & censurantur aliæ propositiones spectantes ad theologiam positiuam, reg. 165. à n. 206. Adferuntur, & censurantur aliæ spectantes ad theologiam moralem. reg. 166.

Protestatio.

Protestatio præmitti debet ad effugendam superstitionem in verbis prolatis ad aliquem effectum procedendum. lib. 1. c. 14. reg. 121. n. 237.

Protestatio an & quomodo excuset perniciam, ne quis incedat in hæresim? lib. 1. c. 12. reg. 98. n. 26. & seq.

Protestatio. Vide verb. Magia Naturalis.

Pseudopostoli.

Pseudopostolorum error agnatum obedientiam.

omnibus præterquam Christo immediatè lib. 1. c. 13. reg. 102. n. 89. et 90.

Purgatio Canonica.

Purgatio canonica quid sit? lib. 1. cap. 12. reg. 102. n. 185. & an sitan? ibid. n. 188.

Purgatorium.

In Purgatorio animas solos detinet decem, & vel viginti annis, error est subiectus Inquisitorum iurisdictioni. lib. 1. c. 20. reg. 170. n. 174. & seq.

Purgatorium. Vide verb. Meritum.

Q

Qualificator, & qualificare.

Qualificatores, et Consultores qui, et quales eligendi à nouo Inquisitore, & quod eorum munus? lib. 1. c. 5. reg. 39. et 40. sint praefertim Theologi, possunt esse laici, et possunt sub præcepto compelli ad acceptandum hoc munus gratis licet non repugnet posse accipere salarium, reg. 39. citata. n. 10. et reg. 40. n. 15. et 16.

Qualificantes, & censuras male errorem committunt, et qualem? lib. 1. c. 12. reg. 99. n. 137. Magna cautela procedendum est in qualificando, et cauenda procliuas censuras ad Propositiones. ibid. n. 139. et lib. 1. cap. 1. reg. 163. à n. 34.

Qualificantur à lique propositiones pertinentes ad Theologiam scholasticam, positiuam, et moralem. lib. 2. c. 1. reg. 164. 165. et 166. Vide verb. Propositio.

Quamprimum.

Quamprimum à quantum temporis spatium apponere solent. lib. 1. cap. 21. reg. 156. n. 52.

R

Receptor.

Receptor idem, ac Theaurarius, seu Depositarius. Vide verb. Thesaurarius, et Depositarius.

Receptatores.

Receptatores, et defensores hæreticorum sunt ij, qui seculi receptant, vel defendunt in causa hæretica. lib. 1. cap. 12. reg. 105. Consequenter quomodo ex parte excusentur, et quid in dubio. 2. an quis sciens receptauerit, vel defendit hæreticos? ibid. n. 234. et seq. Quid de aduocato, et quando possit ad vocari pto hæretico? ibid. n. 276.

Redditus.

Redditus, et pensio perpetua super Episcopatum Meliteni quando coepta haberi ab Inquisitoribus? Proleg. 16. n. 11.

Regula fidei.

Regula aliqua fidei, vniuersalis proponenda est à proponere res credendas, sibi non immediatè reuelatas, et cur? lib. 1. c. 7. reg. 61.

Regule aliquæ fidei seu norme credendi res fidei augmantur. lib. 1. cap. 7. reg. 62. 63. et 64. nempe sacra scriptura, Traditiones, Concilia. Vide etiam V. Pontifex.

Religio, & Religiosus.

Religio Hierosolymitana constituit Commissarios pto causis fidei ad tollendos errores, qui serpabant Melice. Proleg. 10. n. 17.

Religiones non à instituentes sine approbatione Summi Pontificis subiunguntur iurisdictioni Inquisitoris, lib. 1. c. 20. reg. 170. n. 161. et 170.

Religiosi Dominicani constituti à Summo Pontifice Inquisitores fidei post sanctum Dominicum. Proleg. 3. n. 12.

Religiosi Franciscani, ac Dominicani constituti Inquisitores à fidei à Summi Pontificibus, præcipue per Hispaniam, et Italiam, proleg. 3. n. 13.

Religiosi Hierosolymitanis delegatum munus Inquisitorum, aliisque item Religiosis. ibid. n. 14.

Re-

I N D E X

Religiosi Inquisitores subijciuntur suis Prælati quo ad regularem disciplinam, licet non quoad spectantia ad Officium Sanctæ Inquisitionis. lib. 1. c. 1. reg. 11. n. 14.

Religiosi olim poterant puniri a suis Prælati in rebus spectantibus ad Sanctam Inquisitionem. lib. 1. cap. 1. reg. 11. n. 15. & hodie omnes subijciuntur Inquisitoribus, nec datur prebentio, lib. 2. cap. 3. reg. 24. n. 44.

Religiosus apostata, & fugitivus quomodo differunt. lib. 1. c. 15. reg. 108. n. 61. & seq. Enginui qui fuit, & quæ poena statuitur à iure? ibid. n. 65. & seq.

Religiosi Hierosolymitani. Vide cives Hierosolymitani.

Religiosus, vel Clericus lucens uxorem quomodo puniendus. lib. 1. cap. 20. reg. 149. n. 130.

Religiosi Societatis Iesu. Vide verb. Obedientia, verb. Professus.

Remissio delinquentis.

Remissio delinquentis, seu rei ad iudicem competentem, &c. Vide iudex competens.

Revelatio

Revelatio divina non cognoscitur, seu creditur alia revelatione, sed se ipsa. lib. 1. cap. 7. reg. 57. n. 98. & seq.

Revelatio fidei debet esse realis, et non existimata. talis. lib. 1. cap. 7. reg. 58. n. 108. & seq. nec requiritur, quod res sit propolita per Ecclesiam. ibid. n. 113.

Revelationem particularem accipiens, & ab ea recedens non potest ab Ecclesia puniri, nisi ipsam revelationem Ecclesie proposuerit, et hæc approbaverit. lib. 1. cap. 22. reg. 100. n. 159.

Revelationes muliercularum, & aliorum examini Inquisitorum subijciuntur, lib. 1. cap. 20. reg. 150. n. 135.

Reus.

Reis an dandus procurator præter Advocatum? lib. 1. cap. 5. reg. 42.

Reis qui sunt minores assignandus est præter advocatum curator, etiam illi non curent, nec peccant, alioqui actus erit irritus. lib. 1. cap. 5. reg. 43. Potest idem esse curator, & advocatus, ibid. n. 34. Minores dicuntur qui 25. annum non compleverunt. Melius verò, & in Sicilia, qui nondum compleverunt 25. annum. ibid. n. 36.

Reis assignatur tempus tot diebus, quod dicitur tēpas gratias, et intra hoc tēpas comparere fronte, quomodo enim ipsis agendum? lib. 1. c. 6. reg. 57. et 58.

Rex.

Reges Hispanie quando capti vocari Catholici. proleg. 4. n. 3.

Reges Hispanie quantum semper protexerint, & fautores fuerint Tribunalium fidei, quantumque id suis hæredibus commendaverint. proleg. 4. n. 10.

Reges Lusitani Iudeos à Regno discedere iubent, proleg. 6. n. 2. et seq.

Reges, et Principes seculares non habent potestatem coercendi poena spirituali hæreticos, et recedentes à fide. lib. 1. cap. 1. reg. 6. n. 16.

Romana Congregatio.

Romana Congregatio generalis Sancti Officii origo à Paulo Tertio. proleg. 8. n. 2. et non à Sixto V. qui solum eam confirmavit. ibid. n. 9.

Romana Congregatio Sancti Officii, quanta potestas, proleg. 8. n. 1. et seq. Potest inquirere, et procedere non solum in Vrbe, sed in toto orbe super omnes Patriarchas, Archiepiscopos, &c. ibid. n. 9. et 10.

Romana Congregatio pro causis Fidei ret cognitur singulari hebdomada, et quomodo. proleg. 10. n. 11. Hæc præfides eidem Congregationi Summus Pontifex, ibid. forte præfuisse etiam alij Summi Pontifices, ibid.

Sacerdotes.

Sacerdotes aliqui concenere tentant Inquisitorem Siciliæ ob publicationem in ea vrbe edificium Fidei. proleg. 7. n. 1. Sacerdos quoque appensus in Ecclesia S. Dominici in hæreticos, ignominiam auferunt, ibid. n. 22. Alia item pessima flagitia patris in odium Sanctæ Inquisitionis, ibid. n. 23. Inquisitorem ipsum expellunt, ibid. n. 24.

Salutatores.

Salutatores an censendi superstitio? lib. 1. c. 14. reg. 121. n. 249. et seq.

Sal.

Sal Demon in suis conamici non miscet, lib. 1. cap. 14. reg. 124. n. 349. nec deificationem ex iber in actis veneris inebrium, et succuborum, ibid.

Sancti Patres.

Sanctorum Patrum consensus unanimis videtur regula Fidei certa: præsertim si accedat Summi Pontificis approbatio, lib. 1. c. 7. reg. 65. n. 279. et seq.

Sara.

Sara non fuit commissum muner Inquisitoris, proleg. 11. n. 12.

Sabellius.

Sabellius, et Arius dammati ab Episcopis Fidei Inquisitoribus, et Nicæna Synodo, proleg. 2. n. 16.

Sacramenta.

Sacramenta saltem aliqua, et præcepta Decalogi, et quædam alia fuisse tenemus, vel præcepto, et quædam ista sint lib. 1. cap. 9. reg. 79. n. 124. et seq. Sacramenti minister an pro labore intrinseco Sacramentorum sumere pretium possit, lib. 2. cap. 1. reg. 166. n. 264.

Spatulamantia.

Spatulamantia quid sit, lib. 1. cap. 14. reg. 124. n. 176.

Secta.

In Sectis quemque fidei posse saluari, hæretici est, lib. 1. cap. 1. reg. 1. n. 9.

Secta Gentilium, et aliorum Paganoorum quam clare constare esse falsas, lib. 1. cap. 7. reg. 60. n. 165.

Sermo.

Sermo Fidei à scientia, et sapientia quomodo distinguitur, lib. 1. c. 2. reg. 70. n. 94.

Senex.

Senex quidam ologenarius insuenebilitate uesciebat resurrectionis carnis mysterium, lib. 1. cap. 9. reg. 80. n. 153.

Sergius.

Sergius, Pyrrhus, et Paulus hæresiarum dammati in Concilio Lateranensi, proleg. 2. n. 20.

Schisma.

Schisma improprie peccatum mortale, et excommunicationem significat, lib. 1. cap. 13. reg. 110. n. 111. 95. et 96.

Schisma proprie est divisio ab unitate Ecclesie Romanæ, seu Summi Pontificis, vt Summus Pontifex est, ibid. n. 97. et 103. Schismaticus etymon ex D. Indoto, ibid. n. 98. est speciale peccatum, ibidem Schisma definitur, ibid. n. 93. purum probabiliter, vel ignorantia insuenebilitate non esse Summum Pontificem, non est schismaticus, si et sit rebellis, et inobediens, ibid. n. 95. et 123. nec qui non vult esse eius subditus tanquam Dominus temporalis, ibidem n. 106. Factis quomodo quis sit schismaticus, ibid. n. 108. nec proprie sunt schismatici, qui remane subesse suo Episcopo, vel pastori, ac prælato Religiosis, ibid. n. 109.

Schif.

I N D E X

Schisma, hæresis, & apostasia dissipt essentialiter, & cur, ibid. n. 121.
Schisma quodvis fuit in Ecclesia in electione Summi Pontificis, ibid. n. 128.
Schismatica subiacentur Inquisitioni Jurisdictioni, ibid. n. 124, & 125.

Scriptura Sacra.

Scriptura Sacra continet omne reuelabile, & declarabile ab Ecclesia, lib. 1. c. 7. reg. 13. n. 35. & 36.
Scriptura Sacra, traditiones, & Concilia sunt infalibiles regulae Fidei, seu norma credendi, lib. 1. cap. 7. reg. 63. & 64.
Scriptura Sacra quid sit, ibid. reg. 62. n. 191. & seq.
Scripturae Sacre non solum sensum, sed verba, etiam Deus dicitur, & quomodo, ibid. n. 192. & seq.
Scriptura sacra quomodo differat a Concilijs, ibid. n. 194.
Scriptura sacra continet tres classes librorum sacrorum ibid. n. 119 editio, quæ certa, & tenenda, lib. 1. cap. 7. reg. 62. n. 203.
Scriptura sacra in multis est obsesta, & cur, ibid. n. 205.
Scripturae sacre sensus multiplices, qui, & quomodo differunt, lib. 1. c. 7. reg. 63. n. 208.
Scriptura Sacra verbi obsecra munimenta puniendæ est ab Inquisitionibus, & quomodo puniuntur, qui corripit hymnum. Tam lucis orto fidere, lib. 1. c. 10. reg. 151. n. 230.

Scripturae.

Scripturae sanctæ Inquisitionibus clauibus seruari debent, quas custodiunt Promotor, Fiscalis, & Notarius, lib. 1. cap. 4. reg. 37.
Scripturae aut entice, seu instrumenta publica legitimis probant, & plene in causa Fidei, concurrentibus alijs circumstantijs, lib. 1. c. 3. reg. 177. n. 3. Secus in alijs causis criminalibus, & quando agitur de infligenda poena reo, ibid. n. 7. ad 10.
Scriptura priuata etiam plene probat aliquando, & quot circumstantijs ad inquirentem, ibid. n. 12. & seq. Regulariter scriptura priuata semiplenam probationem facit, ibid. n. 18. & 19. Vna scripta a comparari cum alia poterit, & si sit omnimoda similitudo, semiplenam probationem facit.

Sicilia.

In Sicilia Regno tria Tribumalia singularia sunt Inquisitionis, Criminales, & Monarchia. Proleg. 7. n. 2. fertilitas Siculæ laudatur, ibid. n. 6.
Siculum Tribunal Fidei est antiquissimum, videlicet circa annum 1206. erectum. Proleg. 7. n. 4. et 5.
Probat ex privilegio Fidei Imperatoris Inquisitionibus Siculis concessio, et assertur ibid. n. 6.
Privilegium alijs Imperatores confirmauerunt, ib. n. 9. et 12.

Siculis Inquisitionibus assignatur pro sustentatione tertia debita Fisco, proleg. 7. n. 6.

Siculum Tribunal Fidei dotatur large, et stabili sede firmatur Imperator Ferdinandus V. et Elisabetha, anno 1477. ibid.

Siculis Inquisitionibus per ordinem numerantur, ab anno 1499. aliorum memoria perijt, quando à Sacrosanctis combustum fuit Archiducum Inquisitionis Proleg. 7. n. 34.

Simon Comes.

Simonis Comitiss insignis victoria contra Mamelinum, et Abilgentes hæreticos, ob suam, et militum pietatem, proleg. 3. n. 4.

Syluanus.

D. Syluanus Episcopus non fuit Episcopus Melitensis, sed Melitensis, proleg. 10. n. 9.

Symbolum.

Symboli etymon, in eo latet implicitè continetur omnia credibilia, quæ ab Ecclesia declarari possunt lib. 1. cap. 7. reg. 63. n. 202. & seq.

Symbolum, et quæ in eo continentur, substantialiter tenemur credere explicite sub præcepto, lib. 1. c. 9. reg. 78.

Striga.

Strigarum sceler fuit in triplici genere, hæretico, superstitioso, et abusuoso, lib. 1. c. 14. reg. 124. n. 356.

Societas Iesu.

Societas Iesu quantum obedientiam votum. Vide obedientiam, et verb. votum.

Societas Iesu prohibetur, an possit accipere dignitatem secularium. Vide vera. Prolicius.

Sodomia.

Sodomie alieni ab inquisitoribus puniuntur, lib. 1. c. 10. reg. 150. n. 144. Poena in ipsos à Pontificibus statuta, ibid. n. 145. et 146. errores ex hoc vitio, etc. ibid. n. 147. et seq. quomodo in sodomias procedendum, ibid. n. 154.

Solemnitas.

Solemnitates in acceptanda delegatione Inquisitionis Melitæ, proleg. 15. o. 4. et proleg. 13. n. 1.

Solicitatione, & sollicitantibus.

Solicitationum in confessione poenæ extenduntur ad eos, qui sollicitant ante publicationem bullarum lib. 1. c. 10. in proem. n. 4. & 6.
Solicitationes non in Sacramento poenitentiae, sed in aliquo alio Sacramento subijciuntur iure Diuino inquisitorum Jurisdictioni, vt potè suspecti de mala credulitate, lib. 1. cap. 16. reg. 157. n. 31.
Solicitationes in Sacramento poenitentiae non ad veniunt, sed ad alia crimina, iure Diuino subijciuntur Inquisitorum Jurisdictioni, ibid. n. 9. et seq.
Solicitatione in confessione dicuntur omnes, et quilibet Sacerdotes etiam ceteros Jurisdictione ad audiendum confessionem, lib. 1. cap. 16. reg. 158. n. 330 et 31. et si solum ex vi bullarum subijciuntur poenitentibus, interpres, et Laurus fingens se Sacerdotem, vt sollicitet, non comprehenditur in consilium Pontificum, ibid. n. 36. et 37. Secus de iure Diuino cum sint suspecti de mala credulitate, ibid. n. 38. Qualiter diffrangit esse debent prædici Sacerdotes, vt incurrant poenas, ibid. n. 41. et seq.
Solicitationes non firmantur, sed masculos ex vi bullarum, tam Pij, Pauli, et Clementis, tum capress Gregorij XV. Inquisitorum Jurisdictioni subijciuntur, lib. 1. cap. 16. reg. 159. n. 47. ad 57. in Hispania non est incepta Bulla Gregorij XV. de sollicitatione, et casus, ibid. n. 57. Melitensi officio soli Inquisitores priuatiue cognoscunt de sollicitationibus in confessione, et de alijs delictis mixtis fori, ibid. n. 59.
Solicitationes Sacerdos à femina, et consentientes, incurrit poenam sollicitationum in confessione, lib. 1. cap. 16. reg. 160. n. 66. et tenetur eum poenitentem denunciare Inquisitioni, sed tacendo suum peccatum, ibid. Idem dicendum de femina sollicitata, quæ consentit, ibid. n. 77. Femina sollicitans debet denunciari à quolibet sciente, quod Confessarium sollicitauit, idque ex iure Diuino, est enim suspecta de hæresi, ibid. n. 78.
Solicitationes poenitentem ad lenocinium, siue pro se, siue pro alio subijciuntur poenitentibus, lib. 1. cap. 16. reg. 161. n. 39. et seq. non autem si ad id sollicitatus non consentiat, ibid. n. 39. denunciandus etiam est poenitentem, qui extra confessionem, vel in confessione sollicitat Confessarium, vel alium in confessione sollicitat Confessarium ad lenocinium pro se, vel pro alio, ibid. n. 36.
Solicitationis materia, vt sit casus Inquisitionis videtur satis esse venialis, lib. 1. cap. 16. reg. 162. n. 131. ad 12. Item si aequatur verbi, vel factus delictis, ibid. n. 113. et si scripto, quod legatur post confessionem, et quomodo ibid. n. 130. et seq.
Solicitatione in confessione dicitur qui immediate ante, vel post confessionem sollicitat poenitentem siue deinde legatur confessio, siue non lib. 1. cap. 16. reg. 163. n. 137. Secus si vitæ nouicia confessionis aliquo tempore ante, vel post confessionem, interiecto eam sollicitet, ibid. n. 135. ad 139.

Sol.

I N D E X

Sollicitantis pecuas incurret, qui in Confessionario, vel loco ad Confessionem deputato poenitentem sollicitat occasione, vel pretextu confessionis, vel simulando confessionem. lib. 1. cap. 16. reg. 134. à num. 143. vel si abique tali prætexit, & simulatione stans, vel sedens in Confessionario, illam etiam stantem, aut sedentem sollicitat. ibid. n. 153. vel si arguit lascivie concubinam de zelotypia. ibid. n. 158. non autem si vocatus prætexit confessiones in eadem domo sollicitat, vel rem habeat ex praecedenti vtriusque confessione. ibid. n. 150. & seq. nec si consentiat sollicitanti ob vitandam infamiam, vel ob finem honestatis. ibid. n. 176. & 177.

Somnia.

Somnia quæ, & quando licet observare. lib. 1. et cap. 14. regul. 116. n. 112. et seq. diuinae pendentiæ ex libero arbitrio mortale esset nec certum, nec probabile esse ait à Deo, ibid. à n. 112. quid in dubio an sint à Deo, vel à Dæmone, ibid. n. 116. et seq. signa somnorum, quæ sunt à Deo, vel à Dæmone quæ à finit. ibid. n. 123.

Somniorum observatio potest ex aliquibus causis esse peccatum veniale, ibid. n. 121. Somniorum interpretres subiunguntur Inquisitorum iurisdictioni, ibid. n. 122.

Sponte comparentes.

Sponte comparentes coram Inquisitoribus benignissime excipiuntur, & liberantur, proleg. 4. n. 8. & 1. lib. 1. c. 8. in Progn. 2. quando incipit hoc privilegium. ibid. nu. 3. Spontaneæ comparitionis privilegium quid sit, ibid. reg. 109. explicatur definitio à nu. 8. ad 23. Quomodo differt privilegium spontaneæ comparitionis à privilegio temporis gratiæ, ibid. n. 12. et seq.

Sponte comparentes iudicialiter etiam si sint heretici (si non sint antea denunciati, aut prævenerit) liberè expelluntur, et statim, et quomodo. ibid. n. 16. Poena pecuniaria non iungitur sponte comparitis. ibid. n. 10. nec idem Inquisitor, nec successores, nec quisvis alius inquirere iterum potest pro delictis iam concessis à sponte comparentibus. ibid. n. 21. et seq. non debet faciliè dari sponte comparitis in scriptis attestatio, seu fides ab Inquisitore de facta reconciliatione. ibid. n. 22. et seq.

Sponte compars non fruatur privilegio siue per se, siue per alium, siue per scripturam copareat, lib. 2. cap. 8. reg. 110. n. 31. satis est si compareat coram Commissario, vel alio Ministro designato ab Inquisitore. ibid. n. 33. comparatio non potest esse facta amialis, sed debet esse iudicialis, nempe recipienti et scribente Notario depositionem comparentis, etc. ibid. n. 24. et seq. Quod iudicii satisfacti, vi sponte compars dicatur prævenerit, ibid. n. 38. et 39. debet esse iudicium legitimum, et sufficiens ad citationem et capturam delinquentis, ibid. n. 40. et 44. Ad prudentis iudicis iudicium ut plurimum hoc spectat determinare. ibid. n. 44. debet iudex semper inclinare in partem benignioris, iudicæ ex mente Sacre Congregationis. Vbi, ibid. n. 45. debet sponte compars non esse dimittus in confessione individuali integrè omnia facta substantialia aperire, et complicem delicti, ibid. 27. et 46. aliqui non gaudent comparitionis privilegio. ibid. et n. 47. Apostata à fide, qui non se propalavit, quando captus fuit à Christianis, quomodoque prævenerit, non gaudent privilegio spontaneæ comparitionis. ibid. n. 48. Quid si quis abstinuit per spontaneam comparitionem iterum in heresim se contulatur, et missus sponte compareat, gaudebit ne privilegio, ibid. n. 51. et seq.

Sortes.

Sorte quid sit, lib. 1. cap. 14. reg. 117. n. 133. quotuplex sit, ibid. n. 134.

Sortes diuino se nunquam sunt illicitæ, nisi in electionibus Ecclesiasticis. ibid. n. 136. et seq. n. 14. et 14. Per accidentem possunt esse illicitæ, ibid. n. 139. et seq.

Sortes consultoriae regulariter sunt illicitæ, et sub anathemate prohibita, ibid. n. 147. Possunt esse licitæ vbi humanum consilium deest, et adest pecunia Dei inspiratio, ibid. n. 148. et seq.

Sortes diuinatoriæ semper sunt illicitæ, et superstitiose, ibid. n. 149. et quicquid vtiuntur subiunguntur iurisdictioni Inquisitorum. ibid. Diuinare per sortes aliquas. Vide verb. Diuinatorio.

Sortilegium.

Sortilegium Vide verb. Diuinatorio, Maleficium, Fasciatio, Inquisitorum potestas.

Sortilegium vade dictum, lib. 1. c. 14. reg. 127. n. 135.

Sortilegia hæretica, & heretica, et hereticis sapientia distinguitur inter se, et quomodo, lib. 1. c. 14. reg. 124. à n. 334.

Sortilegium sapientia hæresim sunt illa in quibus Dæmon immoratur verbis tum deprecatoriis, tum imperatiis. ibid. n. 340. Item cum so. reg. 125. admittuntur res sacræ, vnde licet sacramenta, sacramentalia, orationes, aqua benedicta etc. ibid. nu. 343. adque etiam sint ad finem induferentem, vt ad sanatur procurandam, etc. vite defensionem. ibid. n. 347. Sortilegia omnia laqueum salutis hæresim. lib. 1. c. 14. reg. 124. n. 347. et non omnia sunt superstitiosa. ibid. n. 355.

Succubi & Insubi.

Succubi, et incubi delectatione non sentiunt. lib. 1. cap. 14. reg. 124. n. 349.

Superior.

Superiores Religionum poterant olim procedere in suos subditos suspectos, vel conuictos de hærese, et à hodie nullo modo possunt. lib. 2. cap. 3. reg. 14. Vide verb. Religiosi.

Sumerus Pontifex.

Sumerus Pontifex. Vide Pontifex.

Suspectus de hæresi, & de fide.

Suspectus de hæresi qui nam sint. Vide verb. Hæresis. Suspecti de fide non omnes subiacent Inquisitorum iurisdictioni, vt patet in Summariis, vbi sunt, nempe sanctis saltem alibi. lib. 1. c. 13. re. 102. n. 51. 127.

Suspicio.

Contra suspensionem violentam, seu maximam non quæ admittitur probatio. lib. 1. c. 13. reg. 101. n. 176. Suspiciones de hæresi sunt vel leues, vel vehementes, vel violentæ, & quomodo inter se differant. lib. 1. cap. 12. reg. 101. n. 166.

Suspicio. Vide verb. Presumptio.

Superstitio.

Superstitio quid sit, lib. 1. cap. 14. reg. 111. n. 3. Vnde dicta. ibid. n. 5. Opusculum religionis secundum excessum. ibid. n. 6. & 7. Eius species, quatuor sunt, cultus modo indebito, idololatria, Diuinatorio, & Vana observatio. ibid. n. 4. explicatur prima species à nu. 9. Cultus modo indebito si continet solum superfluitatem, & non salutem, vt plurimum est solum peccatum veniale. ibid. n. 4. & 18. scilicet si continet salutem, nisi excuset ignorantia inueniibilis. ibid. nu. 41. & seq. non omnis superstitio est contra fidem. ibid. n. 8.

Superstitio. Vide verb. Magia.

Traditio.

Traditiones, sacra Scriptura, & Concilia sunt norma credendi res fides. lib. 1. cap. 7. reg. 62. n. 63. & 64.

Traditio quid sit, quotuplex, sit, lib. 1. c. 7. reg. 63. n. 215. Traditiones vel sunt Diuinae, vel Humanae, vel Vniuersales totius Ecclesie, vel particulares aliquius Ecclesie, vel perpetuæ, vel temporales, vel diuinae, & apostolicae, & quænam ex istis sunt norma, & regula fidei. ibid. n. 216. & 219.

Traditio Diuina, & Apostolica quomodo distinguitur. lib. 1. cap. 7. reg. 63. n. 216. & seq.

Traditiones diuinas dari potest contra hereticos. ibid. nu. 215. & seq. ex traditionibus quædam desunt ex sunt in Conciliis. ibid. n. 216. & seq.

Trans.

INDEX

Transfrentes arma &c.

Transfrentes arma, equos, &c. ad infideles. Vide verb. Arma.

Testis.

Testes non sunt publicandi in Tribunalib. Inquisit. Pr. 4. n. 5.

Testium dicta contra Episcopum ut mietantur ad Summum Pontificem recipi possunt ab Inquisit. lib. 1. c. 8. reg. 18. n. 19.

Testis falsus in causa criminis contra fidem pona- tur, punitur, et lib. 1. c. 1. reg. 167. n. 304.

Testibus probari debet omne crimen contra fidem, ex iure lib. 1. c. 1. reg. 171. n. 36.

Testis recusans examinari in causa huiusmodi habetur suspectus, et sicut hereticorum &c. ib. n. 38. Quid si vocatur ad testificandum amicus, vel assistens. ib. n. 39.

Testes alij idonei seu legitimi, seu habiles, seu omni exceptione maiores. Alij non idonei, et inhabiles. ib. n. 40.

Testes ut sint idonei seu omni exceptione maiores quot conditiones requiruntur ib. nu. 41. non idonei qui nam sunt. ib. n. 42. In crimine heresim, et alij quibus accipitur adiutor testes inhabiles iam pro reo, quam contra reum. ib. n. 30. 44. 46. et seq. excipe inimicum cap. talem ex odio privato, licet de proximo reconciliatum. ib. n. 60. et seq. In alijs criminibus testes debent esse idonei. ib. n. 30. et 44.

Testis, et reus interrogandi ab Inquisitoribus de inimicitia capitali. ib. n. 63. de testium vita, et qualitatibus debent etiam inquirere Inquisitores, licet nihil a reo opponatur. ib. n. 64.

Duo testes omni exceptione maiores regulariter probant ad condemnandum pena ordinaria. ib. n. 65. Explicatur textus in cap. excommunicamus, qui videtur contrarius. ib. n. 66. In aliquibus casibus non probant, ut cum damnandus est homo bonae famae, et erimur virtutis. ib. n. 69. Quid si unus testis sit admodum fide dignus, et alter minus habilis. ib. n. 71. Unus testis nunquam plene, sed se- mipleme probat etiam si Papa, vel Rex. ib. n. 73. et 74. Tres vel plures testes minus idonei, et inhabiles probant plene. ib. n. 76. ad 78.

Testes inhabiles admihi ad probanda crimina excepta, non admittuntur ad probandum ipsorum adminicula extrinseca, et non substantia testes si sint intrinseci, et substantia lib. 1. c. 1. reg. 171. a nu. 79. ad 85. Adminicula intrinseca, et substantia, itemque extrinseca, et non substantia qua- nam sunt. ib. n. 81. et seq.

Testis potest esse Clericus contra laicum, et de contra mulieres, servus contra Dominum. Pater contra filium, et de contra, maritus contra uxorem, et de contra in crimine contra fidem, et ceteri homines possunt ab Inquisitoribus ad testificandum. ib. nu. 49. et seq.

Testes non debent adhiberi domesticis, consanguinei, affines, et ad testificandum in defensionem sui pro ostendendo innocentia inquisiti, nisi quando veritas aliter fieri non potest. ib. a. n. 13. ad 16. In fideles, Indeti, Apostata, Haeretici, dubij in fide, fautores haereticorum, et ceteri qui alia ex iure, vel consuetudine in testibus contra Christianos non essent admittendi, in casibus fidei et criminibus excep- tis, libere admittuntur, cum contra ipsos Chris- tianos, tum contra infideles. ib. n. 57. Testes etiam admitti possunt. et ceteri in causis fidei illegitimi, burarij, blasphemij, iurationis, leones, ebriosi, pro- dices, meretrices, et quicumque alij infamia facti vel inris affecti. ib. n. 59.

Testium singularitas triplex obstrata, diversificatio- ria, et ad minuculatam. lib. 1. c. 1. reg. 173. nu. 82. et explicatur diffusio. ib. n. 89. et seq.

Testis singularis quib. ib. n. 94. et seq.

Testium singul. ex plurib. oriri potest. ib. n. 97. ad 101.

Testes singularis singular. obstrata etiam in causis si- de, ne sempleme quidem probant. ib. n. 101. Tales testes etiam plures, minus probant, quam unus testis. ib. n. 104. excipe nisi illorum consensum re- ducatur ad concordiam. ib. nu. 106. quomodo id fiat. ib. nu. 107. 108. Affertur ubi casus in qui bus testes singulares qui alioqui videbantur, discon- det concordant et contra. ib. a. n. 109. ad 113.

Testes singulares singularitate diversificata probant sempleme. ib. nu. 116. Aliquando probant etiam plene ad penam ordinatam, et quando? at probabilis est ut plurimum non probare ple- ne. ib. a. n. 117. ad 121. non est verum posse proba- ri aliquem haeticum in genere, non autem in spe- cie. ib. n. 123.

Testis varius et contrarius, quomodo differunt. lib. 1. c. 2. reg. 173. n. 131.

Testis vacillans dupliciter sumitur. ib. n. 104.

Testis varius circa substantia nullo modo probat. ib. nu. 124. et 133. et seq. si hit varius in accidentalibus, et accessorijs manitur ubi fides, et aliquid probat, excipe nisi accessoria in probatione veniant. ib. n. 124. 135. 136. Quid de teste vacillan- te. ib. n. 137. ad 141. Testis varius in accessarijs in quatuor casibus. probat. ib. n. 144. et seq.

Non est testis varius qui plus vel minus dicit in a- dicto quando in a. aut si in a. examine se remittat ad primum. ib. n. 148. 149. In casibus fidei si aut dicta in a. examine, et quid quando iudex non vult admittere depositionem remissam ad dicta in a. examine. ib. a. n. 150. ad 156. Quid de teste depo- nente per verba obscura, vel dubia, vel incerta, vel de suo iudicio, ac propria credulitate. ib. a. nu. 157. ad 160.

Testis falsus in quavis causa nihil probat, nec facit iudicium ad torturam, neque ad inquirendum, et si fuerit lata sententia ex tali depositione illico est rescindenda. lib. 1. c. 1. reg. 174. a. 161. 166. 167. et seq. Verum est hoc etiam si testis falsus probat contra salutem in causa pia. ib. n. 168.

Testis falsus in totum reputatur qui scienter, vel ignoranter deponit falsum in parte, aut in accessi- rijs etc. ib. nu. 177. scilicet si deponit falsum in non pertinentibus, nec ad usum transit vitiosum de di- cendo verum super re tota. ib. n. 177. et seq.

Testis falsus in crimine haeretic regulariter non tradi- tur curiae seculari, nec puniatur pena talionis, nisi quando reus extrinsecum supplicium iuret. ib. a. n. 181. ad 186. minus cum teste falso agitur si se ipsum probat, antequam falsitas depositionis aliunde sciat. ib. nu. 187. Tradita doctrina applicanda est denuncianti falsum. ib. n. 188. et ei qui veritatem ta- cet. ib. n. 186.

Testes corrupti nullo modo probant nisi contra ip- sos corruptentes. ib. nu. 164. 190. et seq. quomodo puniendi ab Inquisitorib. testis corruptus et cor- ruptens. ib. n. 163. et seq.

Testis peruersus licet ad deponendum etiam post peni- tentiam non admittatur tamen in causis fidei admitti- tur si ex zelo fidei deponere ex iudicij manifestis appareat. lib. 1. c. 1. reg. 175. n. 191. 198. 199. 206. In tali depositione standum regulariter secundo eius dicto et non primo, et quid ad hoc requiratur, et quando fraudi primo. ib. a. nu. 207. ad 212. Veniens secundum dictum perlicit tortura subiiciendus est. ib. n. 212. et prius 197. id intelligendum est quando solum perurum obstrata. ib. n. 215. et prius 197.

Testes etiam ab Inquisitore debent examinari tamen ex causa potest committi alijs examen. lib. 1. c. 2. reg. 176. n. 217. 223. 224. In testium receptione ad- hibenda sunt praeter Inquisitorem, et Notarium duo persone religiose, et dicuntur, si id non necessario. ib. n. 225. et 226.

Testes de quibus rebis interrogandi, et quod inchoa- dum examen a iuramento de dicenda veritate. ib. n. 227. et seq.

Testes

I N D E X

Testes examinati ante litem constitutionem, & citationem partis causis fidei, licet non in aliqua. ib. n. 230. Testes pariter etiam si sint recepti, & repentes parte non citata, & in praxi serventur, ib. a. 234. ad 240. Testium, & denunciantium nomina nunquam publicantur reo in Tribunali S. Inquisitionis. ib. n. 43. & seq. An aliquando possint confrontari testes, & reus. ib. n. 245. Testium nomina si publicantur concedendum est reo ut det interrogatoria per quae testes repetantur. ib. n. 248. & seq. In testium examinatione ac debet abesse suggestio, alioquin depositio est nula. ib. n. 251. & 252. Potest tamen testis interrogari de aliqua persona quando specialis de ea primum petitio est. ib. n. 252. Vnus testis idoneus facit semiplenam probationem, ib. a. c. 3. in pro. n. 2. Testis, vide Notorum.

Thesaurarius.

Thesaurarius, seu Depositaris, seu Receptores Inquisitionum munus quod sit. lib. 1. c. 5. reg. 37. n. 38.

Tempus.

Tempus gratie. Vide verb. Gratia tempus.

Templum.

Templa hereticorum an liceat frequentare, si Princeps id iubeat in honorem sancte fidei, seu fidei Religionis lib. 1. c. 6. reg. 37. n. 190. Quid si dicat in suo edicto se solum exigere subditorum obedientiam, & non apostasiam a Religione. ib. n. 161. quid praefundendo a precepto Principis. ib. n. 193.

Theologia.

Theologia diversa est in homine Catholico, ac in heretico, & quomodo. lib. 1. c. 7. reg. 37. n. 81.

Theologicus habitus quomodo differt ab habitu fidei, & de conclusione Theolog. & de fide. lib. 1. c. 7. reg. 38. n. 555. & seq.

Theologia triplex, Philosophica, Civilis, & Fabulosa explicatur & asseruntur differentiae. lib. 1. c. 14. reg. 35. a. n. 37. Vide verb. idololatris.

Termini competentes.

Termini competentes dandi reis in causa fidei. lib. 1. cap. 1. reg. 165. n. 13.

Tribunal.

Tribunal Inquisitionis. Vide verb. Inquisitio. Quantum tertio inveniatur vocatur ad ipsum. Proleg. 4. n. 4. Tribunalis Inquisitionis origo, & prima erectio, & prima causa erectionis declaratur. Proleg. 3. nu. 2. & seq.

Tribunal superius Hispaniae dependet solum a Summo Pontifice. Proleg. 4. n. 3.

Tribunalis Castelle progressus. Proleg. 8. n. 3.

Tribunalis S. Inquisitionis dignitas ob insignes virtute ac scientia viros, qui ea semper rexeant. Proleg. 4. n. 7.

Tribunal fidei recusatum, & non admissum Neapoli, Mediolani, & in Belgico contra constitutum, ac voluntatem Caroli V. Imperatoris, & Philippi II. Regis Hispan. Proleg. 4. n. 9.

Tribunalia fidei quae sunt per totam Christianitatem inveniuntur apud Ludovicum Param. Proleg. 3. n. 1.

Tribunal Aragonense, quando, & cur erodum. Proleg. 5. nu. 3. & qui primi inquisitores huius Regni. ib. n. 7. quantum diffinitur introduci, & quam infensum fuerit iudeis recentur conuersis. ib. n. 8. 9. & 10.

Tribunal Valentinum, & Gotoianum quando erectum, & qui primi inquisitores horum Regnorum. Proleg. 1. n. 4. & 5. & quidem Valentinum non sine oppositione erectum. ib. n. 5. Vide etiam verb. Inquisitores Regni Valentini.

Tribunal Lusitanum cur, & a quo erectum. Proleg. 6. a. n. 2. ad 51. Vide verb. Lusitania.

Tribunal fidei in Sicilia fuit antiquissimum. Proleg. 7. n. 6. Vide verb. Sicilia.

Tribunal Sancti Officii Romanum a Paulo Tertio, & non a Paulo Quarto institutum. Proleg. 8. n. 2. & 1. h. i. c. 3. reg. 10. n. 3.

Tribunal S. Inquisitionis laudatur a Danid. p. 100. proleg. 8. n. 1.

Tribunal Melitense S. Inquisitionis erectum per delegatos inquisitores ab anno 1562, & qua de causa. Proleg. 11. n. 3. & 9. Vide etiam verb. Melita.

Tribunal Melitense proinde iuxta stylum, & morem Inquisitionum Romanorum, non autem Hispanorum, ex placito Inquisitionis vniuersalis Verbis, Proleg. 11. n. 1.

Tribunal Melitense. Vide verb. Melita.

Tribunal Siculum. Vide verb. Sicilia. Tribunal Valentinum, vide Valentinum Tribunal.

Tritemes.

In tritribus, & nauigijs fundatum quoque, & erectum Tribunal fidei. Proleg. 5. n. 1.

Thomas.

Frater Thomas Turrecremata primus Generalis Inquisitor fidei in Supremo Tribunali Castellae in Hispania. Proleg. 4. n. 4. eius virtutes. ib. Biennio ante mortem abdicauit se hoc munere ob infinitatem. ib. creatus alios inquisitores provinciales. ib. n. 6.

Illustrissimus D. Thomas Gargallus Episcopus Melitenis laudatur. Proleg. 8. o. 18. & Proleg. 11. nu. 13. est maxime insignis bene actor Collegij Melitenensis Societatis fidei omni namque studio erigendum curauit auctoritate Clementis Papae viij. Proleg. 10. n. 18. redditus quosdam assignauit alicuique sua mensa Episcopali ad complendum fundationem, & plura alia maxima liberalitate, ac in Societatem maximum affectu largitus est. ib.

Fr. Thomas Gaetanus fides ex Dominicana familia inquisitor in insula Melitae. Proleg. 11. n. 2.

V.

Valentinum Tribunal.

Valentinum Tribunal erectum non sine milium oppositione. Proleg. 5. o. 5. eius progressus. ibid. n. 5. & 6.

Valentini Regni primus inquisitor Fr. Andreas Ros. Proleg. 5. n. 6. Reliqui inquisitores Regni per ordinem numerantur. ib. Vide verb. Inquisit. Valentini.

Vana observatio.

Vana observatio. Vide verb. Magia.

Venator.

Venatores dicuntur inquisitores fidei, & ex concione a qua habetur lib. 1. c. 6.

Veritas.

Veritas in essendo, in dicendo, & in cognoscendo, quomodo distinguuntur. lib. 1. c. 7. reg. 35. n. 51.

Vestis.

Vestibus, et signis infidelium destinatis ad distinguendos fideles ab infidelibus uti an aliquando liceat. lib. 1. c. 9. reg. 38. n. 178. & seq. et quid quando Princeps precipiat. ib. nu. 183. Potest ex causa omitti aliquod signum praecceptum a Rege, vel Principe in protectionem nostrae fidei. ib. n. 185. secus si alii cui in particulari id precipiat. ib. n. 187.

Vestibus sacris abutens, vel applicans ad locos profanos esse suspectus est de mala credulitate, et subijciatur inquisitioni iudicanti. lib. 4. c. 16. reg. 127. n. 10. et 11.

Vissipponense Tribunal.

Vissipponense Tribunal fidei erectum fuit a Sereniss. Cardinali Infante, et primus inquisitor Don Ioannes de Melo. Proleg. 6. n. 26. et 27.

Virga.

Virga hereticis percutitur, significat l. 1. in proxima explicatur. ib. Apostolus ad 1. et c. Salomon. Prou. 29.

Vicecauallus.

Vicecauallus quamvis olim cum Priore assisteret, ac interueniret formidans processibus vna cum inquisitis, et hoc neuter interuenit. Proleg. 11. n. 9.

Voratus.

Voratus sacros Ordines suscipiens, aut religionem ingrediens extra casum a iure permisso suspectus est de mala credulitate, et cognoscitur, et inquisitoribus. lib. 5. c. 13. reg. 108. n. 73.

INDEX RERVM NOTABILIVM,

QVAE IN SECVNDO TOMO CONTINENTVR.

A

Abailardus.
BAILARDVS. Vide Petrus Abailardus.

Abeleita.
Aheleitarum secta. & Acapha-
lorum. lib. 3. fol. 113. n. 151

Abiuratio.
Abiuratio Hieronymi de Pra-
ga in Concilio Constantiensi
& eius lapsus. lib. 3. fol. 218. n. 107

Abolita.
Abolita, seu Abelsoni, vel Abelian, sic dicti à
Babele Virgine. lib. 3. fol. 113. n. 181

Abrahamus.
Abrahamus Bronius aduersarius fuit Raymundi Lul-
li. lib. 3. fol. 190. n. 66.

Abolutio, Absolutio.
Abolutum non senci nexu satisfactionis dicebat
Lutherus. lib. 3. fol. 227. n. 181.

**Abolendi auctoritatem ab omnibus peccatis etiam
Sedi Apostolicae referentiae satisfaciunt habere.**
Illuminati. lib. 3. fol. 308. n. 450

**Abolitionem, vique adeo esse à sola fide dicebat
Lutherus.** lib. 3. fol. 227. n. 99.

Abstinentia.
Abstinentium secta Auditoris Manicheus, &
eius errores. lib. 3. fol. 71. n. 27n.

Abutentes.
Abutentes per locum verbus Sacra Scripturae, quod
peccatum committant? lib. 3. fol. 40. n. 153

Abusus Sacramentorum quomodo puniatur? lib. 4.
fol. 60. n. 160

**Abutens Sacramento Eucharistiae, tortura subiicien-
dus.** lib. 4. fol. 40. n. 159

**Abutens primario sine Sacramentorum exhibet sus-
picionem de haeresi.** lib. 4. fol. 60. n. 158.

Acephali.
Acephali, seu Diacrinomini à quo originem sum-
pserunt? lib. 3. fol. 114. n. 183. & seq.

Achab.
Achab, & Iezabel idolatra. lib. 3. fol. 18. num. 79.
& seq.

**Achab, & Reginae Iezabel penis, & cruciatibus
perierunt.** ibid.

Accendinus.
Accendinus Haresarcha damnatus in Concilio ec-
clesiastico tempore Ioannis Papae XXII. circa an-
num Domini MCCXCIII. lib. 3. fol. 107. n. 162.
eius errores à n. 154. vique ad 162

Adas.
Actum eo magis meritorium esse quo minus sensibi-
lem deuotionem dicebant Illuminati. lib. 3. fol.
307. n. 495.

**Actus turpes, & tactus inhonestos non esse peccata,
sed virtutes, et pietatem dicebant Illuminati.** ibid.
n. 497.

Accusatio, Accusator.
Accusatio quomodo fieri debeat? lib. 4. fol. 10. num.
103 & seq.

Accusatoris necessitas in causis criminalibus Sancti
Officii. lib. 4. fol. 5. n. 11.

Accusatores habere presentem accusatum, est Ro-
manorum consuetudo. lib. 4. fol. 6. n. 27

Accusatio non est de iure Diuino nec Naturali, sed
de Humano. lib. 4. fol. 6. n. 28. & seq.

Accusatoris vices supplet infamia. ibi. n. 32.

Accusator, & denuntiator in quo differunt. ibi. n. 33

Accusatoris vices supplet notorietas delicti. ibi. n.
34. & 36.

Accusator non requiritur si delictum patretur cor-
ram Iudice sedente pro Tribunali, & alij. ibi. n.
37 & 40. si coram solo Iudice requiritur. ibid.
num. 38.

Accusator requiritur ad substantiam Indicii verus,
aut falsus, seu aequalis, vel denuntiator, vel
notorietas delicti. lib. 4. fol. 6. n. 44

Accusatio Reorum fit diuersimode pro diuersitate
Regionum. lib. 4. fol. 6. n. 72.

Accusatio porrigi debet ab accusatore in scriptis,
quumquam ad eius validitatem sufficit, si verbaliter
ab illo fiat, Notario scribente. lib. 4. fol. 10. n.
103. & 104

Accusationis formula expressè continere debet sin-
gula crimina de quibus reus accusatur, & quare.
lib. 4. fol. 10. n. 105.

Accusationis varius modus formandi libellum in
Sancto Officio. lib. 4. fol. 10. n. 107. vique ad 114

Adamus.
Adamus, & Eua nunquam carni copula con-
iungendos, si in statu innocentie permansissent.
sed hominum multiplicationem exque, ac Ange-
lorum formam esse affirmabat Almaricus. lib. 3.
fol. 117. n. 17

Adamus in statu innocentie non habuisse, unde
posse stare creabant Trinitarii. lib. 3. fol. 176. num.
974.

Adamus, licet non peccasset, mortemum se ipsa
non merito culpa, sed naturae conditione dice-
bat Pelagius. lib. 3. fol. 116. n. 65

Adamus, & Eua ante peccatum cecros, & tunc
videre coepisse, quando ex fructu prohibito man-
ducarunt, dicebant aliqui. lib. 3. fol. 111. n. 394.

Adamus, & Eua damnatos esse dicebant Tactiani,
& quare lib. 3. fol. 16. n. 247

Adamus.
Adamus vnus ex tribus insignibus Manicheis in Si-
riam missus à Manete ad suam haereticam doctri-
nam propagandam. lib. 3. fol. 74. n. 212

Adamitarum secta instituta turpissimas Proditus
Carpocratis Discipulus. lib. 3. fol. 37. n. 281

Adamitarum cur sic dicti? & eorum errores. ibi. nu-
mer. 288. & seq.

Adamitarum, quando sic esse dicebant Adam, & Eua.
ibi. n. 272. & 273.

Adelphius.
Adelphium Pseudomonachus Discipulus Meviliano-
rum. lib. 3. fol. 92. n. 228.

Adminiculum.
Adminicula, quae vt fama sit sufficiens ad torturam.
lib. 4. fol. 35. n. 185

Adrianus.
Adrianus Burgensis quis & qualis eius errores? lib.
3. fol. 197. n. 283. & seq.

I N D E X

- Adriani** Epistola danna Felicem, & Elipandum. lib. 3. fol. 148. n. 171.
- Advocatus.**
- Advocatus** Hæreticorum, ubi primò cognoscit esse hæreticos tenetur a patrimonio desistere lib. 4. fol. 15. n. 63.
- Aegidius.**
- Aegidius** Aquensis Annueris supplicio mortis addictus. lib. 3. fol. 137. n. 270.
- Aegidiorum**, Anabatistarum secta sic dicta ab Aegidio Aquensi. lib. 3. fol. 137. n. 170.
- Aegyptij.**
- Aegyptij** Ranis sacrificabant. l. 3. fol. 17. n. 69.
- Aerius.**
- Aerius** per ambitionem sacrauit Ariarius. lib. 3. fol. 176. n. 126.
- Aesiani.**
- Aesianorum** sectæ, quis autor. lib. 3. fol. 187. n. 135.
- Aetij** doctrina, & ipsius mores, doctrinæ conformes ibi. n. 142. & seq.
- Aesiani** dicebant non obesse animæ omnia enormia scelera modo crederent, non ea sibi imputari. ibi. fol. 188. n. 137.
- Aesiani**, seu Eunomij germina lib. 3. fol. 139. n. 169.
- Agapeta.**
- Agapetarum** secta originem duxit ab Agape sœmnia Hespia. lib. 3. fol. 101. n. 391.
- Agnoita.**
- Agnoitarum** Progenitor Theophrastus. lib. 3. fol. 189. n. 174. ipsorum errores ibi. a. nu. 180. vique ad 189.
- Aginenses.**
- Aginensium** secta viguit circa annum Domini 634. cuius primus auctor ignoratur, & eorum errores. lib. 3. fol. 138. n. 169. et seq.
- Agonista.**
- Agonistarum** secta sic a suo errore dicta, semper stantes orandum defendebant. Eius præcipuus auctor, & tempus, quo viguit ignoratur. lib. 3. fol. 138. n. 9.
- Agrippinianus.**
- Agrippinianistarum** secta, et errores. lib. 3. fol. 64. n. 37. et seq.
- Albanenses.**
- Albanensium** secta viguit circa annum Domini 796. eius primus auctor ignoratur. lib. 3. fol. 148. n. 179. eorum errores a. n. 186. vique ad 190.
- Albigenses.**
- Albigensium** secta sœpe Albanoorum, seu Albigeosorum, vel Albiorum vocatur, ortum habuit a quodam Oliberio in Tolosana Prævincia. lib. 3. fol. 121. n. 217. et seq.
- Almus** a Summo de Monte Forte deusfata doctrina et prædicatione ab Episcopis Tolosensibus. Hemessen. Baiocens. Combenar. & Mebonens. Abbatibus Decleraco, Villamagna, et Sancti Tiberij i. et a Divo Dominico de Guzman impugnata ibi. a. n. 236. vique ad 244. Per tribunal Ecclesiasticum condemnata bis fuit n. 244. et 249.
- Albiguales** alij appellamus Perfecti, sœp. Boni homines, alij vero credentes. lib. 3. fol. 185. a. n. 185. vique ad 211. ab ambulatione deorum versus nemo posse peccare, nec maius peccatum esse coniunctionem cum matre, vel fornicationem quam cum alia qualibet femina. ibi. n. 211. et 212.
- Aldeucertus.**
- Aldeucertus** natione Gallus Hæresiaracha. lib. 3. fol. 142. n. 15. et seq.
- Aldeucertio** atq. in qua inveniuntur dispersa nomina Angelorum, aut Dæmonum. lib. 3. fol. 143. n. 11. et seq.
- Aldeucertus** Hæresiaracha docet invocationem Dæmonum, et Peregrinationem ad limina Apostolorum ridet. lib. 3. fol. 143. n. 11. per totam regulam.
- Alexander.**
- Alexander V.** citat Ioannem Hus, & mittit bullam prohibentem dogmatizari articulos Vbiclephi. lib. 3. fol. 113. n. 43. & seq.
- Alexander** Aerarius Apostata tempore Diui Pauli a fide declinauit. lib. 3. fol. 36. n. 4. eius præcipuus error ibi. n. 45.
- Alexander III.** promittit cuidam Episcopo Simonæ secum dispensare. si ei soli consecratur delictu, & postquam concessit, etiam eorum Cardinalibus, ipsum deposuit. lib. 3. fol. 17. n. 70.
- Alexius.**
- Alexius Imperator** detegit errores Basilij, & igni tradidit eundem. lib. 3. fol. 168. n. 18. et seq.
- Alloctio.**
- Alloctio** secreta, quando sit inditium ad torturam? lib. 4. fol. 44. n. 246.
- Almaricus.**
- Almaricus**, sive Amoricus, quis fuisse? lib. 3. fol. 187. n. 8. et seq.
- Almaricus**, et sequaces ultimo supplicio traditi sunt. lib. 3. fol. 188. n. 18.
- Almarici**, et sequacum morte, orta fuit magnæ inclementia, et intemperis serie. lib. 3. fol. 188. n. 18. et seq.
- Altare.**
- Altaria** sua lauant Græci, si Christiani in eis celebrant. lib. 3. fol. 155. n. 317.
- Altaria** abluunt Armenij si in eis Latinos celebrare contingit. lib. 3. fol. 35. n. 119.
- Alcacia**, Euangelia, et Imaginem Christi Domini nupster blasphemæ, et sine reuerentia tractantur Abbigenes in Ciuitate Viterasii. lib. 3. fol. 185. a. n. 315. vique ad 318.
- Ambitia.**
- Ambitio** fecit Hæresiaracham Valentinum lib. 3. fol. 47. n. 97.
- Ambrosiani.**
- Ambrosianorum**, seu Pœnupatatorum secta. lib. 3. fol. 136. n. 150.
- Amicitia.**
- Amicitiam** etiam si a superiore prohibita, et scandalosam, non vitandam dicebant Illuminati. lib. 3. fol. 308. n. 498.
- Amisdorfiani.**
- Amisdorfiani** affirmabant bona opera nocere ad salutem spirituale. lib. 3. fol. 262. n. 415.
- Anabatista.**
- Anabatista** nouus fuit Mercurius Hæresiaracha. lib. 3. fol. 307. n. 413. et seq.
- Anabaptiste** a quo sic dicti? lib. 3. fol. 334. n. 117. Eorum Primus Auctor, seu Magister, quis fuisse? a. n. 118. vique ad 126.
- Anatematizatus.**
- Anatematizatus** sui horrida fulmina emisit aduersus Sanctos in Cœlo, et contra sanctas Imagines Petrus Amapensis lib. 3. fol. 112. n. 35. et seq.
- Andreas.**
- Andreas** Olander Author Olandianorum Disceptulæ Lutheri et eius errores lib. 3. fol. 131. n. 177.
- Andreas** Musculus, et eius Alceste Musculum, et eorum errores. lib. 3. fol. 121. n. 100. et seq.
- Angelici.**
- Angelici** Hæretici cur sic dicti? lib. 3. fol. 61. n. 122.
- Angelitarum** sectæ origo. lib. 3. fol. 115. n. 107.
- Angelus.**
- Angelum** malum a puncto sue creationis, malum fuisse, et nunquam, nisi malum itempie dicebant Deulz. lib. 3. fol. 176. n. 97.
- Angelum**, nec spiritum, nec futurum Iudicium esse dicitur.

INDEX

diebant Saducei. lib. 3. fol. 31. n. 113.
 Angelum appellabant Ioannem de Cisca eius se-
 ctatores. lib. 3. fol. 317. n. 28.
 Angelus esse inunctum, ut coram Adamo se projece-
 rant, et hoc Belzebul repugnasse dicebat Ma-
 hometes. lib. 3. fol. 131. n. 131.

Anglia.

Anglia Pseudopropheta. lib. 3. fol. 304. n. 436.

Anima.

Animas mortuorum redimi oleo, balsamo, et aqua-
 putabant aliqui Hæretici. lib. 3. fol. 49. n. 146
 Animum corpoream credidit Tertullianus. lib. 3.
 fol. 15. n. 339.
 Animum duplicem esse in homine docent Manichæi.
 lib. 3. fol. 95. n. 243.
 Animum non esse a Deo ex nihilo, sed ab Angelis
 ex igne, & spiritu productam dicebant Seleucia-
 ni. lib. 3. fol. 93. n. 343.
 Animas alijs corporibus vniendis post mortem affe-
 rit Philoponus. lib. 3. fol. 110. n. 70.
 Animum a corpore separatam non pati dicebant
 Trinitarii. lib. 3. fol. 176. n. 985.
 Animum formam hominis simul cum corpore cor-
 rumpi asserebant. ibid. n. 994.
 Animum nostram esse, ut Dei substantia, aut e-
 dei substantia; nihilominus bruta, quo ad sentiri-
 & intelligere homini aequalia dicebant Gnostici.
 lib. 3. fol. 45. n. 74.
 Animas migrare ex corpore ad corpus dicebant Co-
 pteatiani. lib. 3. fol. 46. n. 90.
 Animum in alia vita peccasse, et in hac pati suppli-
 cium, asserbant Basilidani. lib. 3. fol. 43. n. 43.
 Animas ante mundi constitutionem Beatas esse, &
 tunc peccasse asserbat Barluis. lib. 3. fol. 179.
 n. 198.
 Animum simul cum corpore interire putabant Ara-
 bici. lib. 3. fol. 64. n. 40.
 Animum peccatis nequaquam inquinari dicebat
 Gregorius David. lib. 3. fol. 373. n. 905.
 Animas Infidelium, ac fidelium æternæ Beatitude
 fruaturas asserbat. ibid. n. 906.
 Animum vnam, & eandem esse in omnibus ho-
 minibus, animalibus, & plantis dicebant Ma-
 nichæi. lib. 3. fol. 75. n. 220. & huius doctrinæ im-
 memores dicunt in vno, & eodem homine esse
 duas animas. ibi.
 Animum bonam esse eiusdem naturæ, cuius est Deus
 malam vero ex duabus esse ipsam carnis concu-
 piscientiam dicebant Manichæi. ibi. n. 332.
 Animas transfigurare ab vno in aliud corpus som-
 niabant Manichæi. ibi. n. 333.
 Animum hominis homicidæ statim post mortem,
 in corpus occisi migrare volebant Manichæi. ibi.
 n. 333.
 Animas eorum, qui carnem manducauerunt trans-
 formari in eandem animantis cuius carnes comede-
 runt. ibi. n. 334.
 Animas Avistorum sortem, tempore mortis in or-
 dine electorum ingredi, Animas vero reliquo-
 rum in beluis transire volebant Manichæi. lib. 3.
 fol. 75. n. 335.
 Animas duas habere vnumquemque hominem vo-
 lebant Messeliani. lib. 3. fol. 33. n. 143.
 Animas tres præter corpus esse in homine dicebat
 Nicolaus Calabrus. lib. 3. fol. 208. n. 206.
 Animum hominis antiquorem corpore confiteretur
 Origenes, & quatuor animas esse Angelos, &
 propter peccatum in corporibus torquenti, tamquā
 in carcere. lib. 3. fol. 66. n. 71.
 Animas transfigurare ex corporibus ad corpora
 dicebant Platonici. lib. 3. fol. 36. n. 40.
 Animum ortu carere, & immortalē, & diuinam
 esse, ipsi animas tres augurant. ibidem.
 n. 41.
 Animas non sine corporibus Coelestis Gloria fruira-
 tas, sed alijs corporibus, ex nihilo creatis vnica-

das dicebat Philoponus. lib. 3. fol. 130. n. 70.
 Animas duas in homine ponebat Phonus, et eui.
 lib. 3. fol. 155. n. 318. & seq.
 Animum rationalem sub hac ratione non esse forma
 humani corporis dicebat Petrus Ioannes. lib. 3.
 fol. 116. n. 343.
 Animum non esse ex nihilo creatam à Deo, sed igne
 & spiritu ab Angelis productam dicebant Seleu-
 ciani. lib. 3. fol. 93. n. 343.
 Animum hominis etiam immortalis esse, esse nihilomi-
 nus corpoream, & genitam modo, quo vnum
 corpus ab alio corpore generatur dicebat Tertul-
 lianus. lib. 3. fol. 63. n. 30.
 Animas hominum impiorum post mortem euerteri
 in Dæmones, & in quoscunque animata bruta
 suis metibus congrua, ita voluit Tertullianus. lib.
 3. fol. 63. n. 32.
 Animas transfigurare de corpore ad corpus dicebat
 Albanicus. lib. 3. fol. 149. n. 190. Idem dicebant
 Albigenes. lib. 3. fol. 144. n. 277.
 Animum hominis in morte cum corpore petire di-
 cebant Albigenes. lib. 3. fol. 144. n. 277.
 Animas nullum fructum conferre Sacramenta Con-
 firmationis, & Confessionis dicebant Albigen-
 ses. lib. 3. fol. 185. n. 313.
 Anima Christi eo instans, quo fuit vnica Diuinita-
 tis statim ipsa, Anima sciuit omnia, quæ Deitas
 sentiebat Arnaldus de Villanova. lib. 3. fol.
 104. n. 139.
 Animum rationalem transfusisse esse genitam à car-
 ne, volebant Luciferani. lib. 3. fol. 94. n. 177.
 Animas in purgatorio deitas non esse securas de
 sua salute, volebat Lutherus. lib. 3. fol. 318. n. 105.
 Animas in purgatorio assidue peccare, quia quarant
 quæ sua sunt contra voluntatem Dei dicebat Lu-
 therus. ibi. n. 506.
 Animum hominis prius peccasse in alia vita, et hic
 puniri dicebat Basilides. Item passionē putant
 esse malos spiritus inhabitantes. lib. 3. fol. 43. et
 44. n. 43. & seq.

Anonimi.

Anonimorum id est sine nomine Progenitorum se-
 ctæ. lib. 3. fol. 101. n. 393.
 Antichristus, Antichristianus.
 Antichristum non esse aliquam particularem perso-
 nam, sed diuersis tribui, præcipue Summo Pon-
 tifici asserbat Lutherus. lib. 3. fol. 325.
 n. 48.
 Antichristianorum secta. lib. 3. fol. 375. n. 262.
 Antichristi extirpationem Desha fili abrogabant,
 lib. 3. fol. 375. n. 963.
 Antichristo adueniente eum ad singulare duellum
 prouocaturum dicebat Gondalsinus. lib. 3. fol.
 199. n. 318.

Antidiaforista.

Antidiaforista, qui? lib. 3. fol. 367. n. 311.

Antropomorphite.

Antropomorphitarum errores. lib. 3. fol. 93. n. 354.
 Anthropomorphitarum secta corpus humanum in
 Deo reponitum. lib. 3. fol. 132. n. 230.

Antilutherani.

Antilutherani, qui sine? lib. 3. fol. 334. n. 214. Inter
 præcipuos sectas ducuntur nunc Anabaptistarum
 Sacramentariorum, & Homologitarum, seu Con-
 fessionitarum, qui etiam Protestantes ecclesiasticæ
 vocantur. ibi. n. 315.

Antimaritani.

Antimaritani cuius sic dicti? lib. 3. fol. 109. n. 362.

Anticaluiniani.

Anticaluiniani cuius sic dicti? lib. 3. fol. 362. n. 323.

Antidemoniaci.

Antidemoniacorum secta quare sic dicta. lib. 3. fol.
 367. n. 314.

I N D E X

Antimus.

Antimus a Theodora promouitur simulat se Catholicum apud Imperatorem, sed a Sancto Agapito detegitur. a Sinodo Constantinopolitana damnatur. lib. 3. fol. 119. 2. n. 40. vsque ad 48

Antinomi.

Antinomi, qui fuerunt, & eorum secta. lib. 3. fol. 172. n. 174.

Antinomorum instaurator fuit Ioannes Agricola Discipulus Lutheri. ibi.

Antiofandriani.

Antiofandriani, siue Pseudotheologi Tubigenses, eorum sic dicti affirmant hominem imputatione esse iustum. lib. 3. fol. 270. n. 261

Antipuritani.

Antipuritani, qui fuerunt, & eorum errores. lib. 3. fol. 281. n. 17. & seq.

AntisueuicKfeldiani.

AntisueuicKfeldianorum secta. lib. 3. fol. 287. n. 112.

Antiscacariani.

Antiscacariani, seu Musculani, sic dicti, eo quod Stancato obfiderent affertentes Diuinam Christi Domini naturam esse mortuam in Cruce. lib. 3. fol. 288. num. 180

Antitrinitarij.

Antitrinitarij sunt quidam Ministri Caluini. lib. 3. fol. 276. n. 989

Antitrinitariorum secta, siue Antotheorum, & Sabellianorum. lib. 3. fol. 276. n. 984.

Antitrinitarij Sanctissimum Trinitatem conspiciunt & dicunt Symbolum Athanasij esse Satana. lib. 3. fol. 276. n. 990.

Appellatio.

Appellatio, quid sit & quocumque. lib. 4. fol. 94. num. 3.

Appellatio extrajudicialis, quam vim habet, quoad iurisdictionem maiorem. lib. 4. fol. 94. n. 4.

Appellatio a sententia interlocutoria diuiditur ab appellatione a sententia definitiva. lib. 4. fol. 95. & 96. n. 193

Appellans, & appellatus quomodo se gerere debent ex iudicio eorum Notario. lib. 4. fol. 95. n. 25.

Appellatio Mixta ex definitiua, & interlocutoria, cuius est valor. lib. 4. fol. 95. n. 31.

Appellatio habet vim potestatis legitimam Iudicis inhibitionem? Item quomodo Iudex inhiberi, id est quocumque ipsi manus ligari possunt. lib. 4. fol. 95. & 97. n. 44.

Appellatio per inhabilem personam interpositam, est ne valida? lib. 4. fol. 97. n. 56.

Ad appellandum, quae sunt inhabiles Personae. lib. 4. fol. 97. n. 61. quae habiles lib. 98. n. 61.

Nullo appellante ex duobus principibus litigantibus potest ne subintrare tertius? ubi? quid est illius tertius? & cum quibus circumstantiis ad appellandum procedere potest. lib. 4. fol. 98. n. 70.

A appellare quibus Iudicibus, & ad quos est licitum. lib. 4. fol. 99. n. 90.

Facta Appellatione ad vnum ex duobus Iudicibus assignatis licet ne relicto eo, ad alium tertium, & de quibus conditionibus. lib. 4. fol. 100. n. 116.

Appellatio in materia pertinente ad Sanctum Officium. lib. 4. fol. 100. n. 101. Item fol. 105.

Appellationis valida, quae sunt conditiones, et quomodo seruari debent. lib. 4. fol. 101. n. 134.

Appellans ex quibus capitibus excusari potest a facienda appellatione eorum Iudice appellato. lib. 4. fol. 101. n. 138.

Appellatio debet ne concedi, absque grauamine? Item debet ne concedi ratione grauaminis futurum, vel praesentis in quibus circumstantiis. lib. 4. fol. 102. n. 155.

Appellatio a quibus sententiis potest concedi ab-

solutorem ne? an condemnatoris? lib. 4. fol. 102. n. 172.

In appellationis libello, quando requiritur expressio causae appellandae. lib. 4. fol. 101. n. 308.

Appellatio a quibus prohiberi potest, & quibus casibus in prohibitionem poni debet. lib. 4. fol. 103. n. 340.

Praeter causam appellandam, an debeat exprimi militas, nec ab appellante, nec a quocumque alio deduci potest. lib. 4. fol. 101. n. 363.

In Appellatione debet ne apponi nomen appellati? Item omnium consensuum litis? Item Iudicis? lib. 4. fol. 105. n. 378.

Appellans in appellatione debet ne inferre renouem sententiae, & quomodo. lib. 4. fol. 106. n. 391.

In actu appellandi solemnia requisita, quae sunt et quomodo ad alia appellandi attendere debet. lib. 4. fol. 106. n. 405.

Appellans, quis auctor, et institutor, et quae congruentia. lib. 4. fol. 106. n. 217.

Appellantis effectus deuolutiuus, suspensiuus, et plures alij. lib. 4. fol. 107. n. 228.

Appellantis modus, et forma. lib. 4. fol. 108. num. 311.

Appellans a quibus verbis abstinere debet. lib. 4. fol. 112. n. 325.

Appellatio tempus, et dies. lib. 4. fol. 113. n. 311.

In appellatione prius petenda est fideiussio cum iuramento, ex prima causa est petitio Appellatorum. Vnde de varijs speciebus Appellatorum. lib. 4. fol. 117. n. 409. et seq.

Appellationis ratificatio quomodo, et quando debet fieri. lib. 4. fol. 119. n. 445.

Appellare licet reo conuincto, si Iudex denuo in-ferat torturam, si appellatio non est calumniosa. lib. 4. fol. 124. n. 78. et seq.

Appellatio vna Iudicialis, altera extrajudicialis. lib. 4. fol. 94. n. 3. et seq. 13.

Appellantis species quae? lib. 4. fol. 94. n. 4. et 5.

Appellatio debet fieri de minore ad maiorem Iudicem. lib. 4. fol. 94. n. 9.

Appellare quis potest ab illato, & futuro grauamine. lib. 4. fol. 94. n. 10. et 13.

Appellatio Iudicialis differentia. lib. 4. fol. 94. num. 12.

Appellatio a futuro grauamine qualiter, et quomodo fieri debet. lib. 4. fol. 94. n. 13.

Appellationis extrajudicialis effectus. ibi. n. 14.

Appellatione defensa grauatur, per viam quae est ad Iudicis Officium implorare potest. ibi. n. 17.

Appellatio extrajudicialis non suspendit, negotium lib. 4. fol. 95. n. 19.

Appellationis interlocutoriae, et definitivae sententiae diuisio. ibi. n. 19.

Appellatio ab interlocutoria debet esse in scriptis, aut fiat in iudicio, siue incontinenti. lib. 4. fol. 95. n. 25. Nec sufficit si fiat Notario scribere qualiter etc. sed potius gerendus est libellus. n. 26.

Appellatio definitiua tollit effectum, vtrolibet modo fiat incontinenti eorum Iudice, et dicat appello, ex ex intervallo in scriptis alias non valet. ibi. n. 28. quando datur fieri incontinenti. ibi. n. 28.

Appellatio interlocutoria habente vim definitivae potest fieri incontinenti, vel ex intervallo in scriptis. lib. 4. fol. 95. n. 31. et seq.

Appellans in voce cum inscriptione appellandi in scriptis, et in scriptis appellans, quae appellatio erit valida? lib. 4. fol. 95. n. 33. et seq.

Appellans a definitiua non tenetur exprime in genere causas grauaminibus, et rescriptis sententiae. lib. 4. fol. 95. n. 35.

Appellans ab interlocutoria exprimere debet causas grauaminis in specie. lib. 4. fol. 96. n. 36. et seq.

Appellans a definitiua potest indicare ex nominis grauaminibus dicens nun probata probabo, &c. non

I N D E X

non producta producatur. lib. 4. fol. 96. n. 38. et 40.
 Appellatio ab interlocutoria nequit regulariter iustificari nisi ex causis expensis. lib. 4. fol. 96. num. 39. et 41.
 Appellatio a sententia definitiva statim ligat manus Iudicis a quo vel plurimum. lib. 4. fol. 96. n. 42. ex-
 ceptantur 31. causis. num. 43.
 Appellatio ab interlocutoria non ligat manus Iudicis, qui potest procedere, vique ad definitivam donec per Iudicem appellantis fuerit inhibitus. lib. 4. fol. 96. n. 44. Et non obstante appellatione potest proficere definitiva sententia in absque exceptione. ibi. n. 45. sed Iudex ad quem revocatur omnia acta. n. 46.
 Appellans ab interlocutoria, si Iudex adhuc non inhibitus procedat ad definitivam poterit appellare eum protestatione ab utraque. lib. 4. fol. 96. num. 47.
 Appellatio friusola, aut iniusta non releuat, et citata parte Iudex potest procedere. ibi. num. 48. et 49.
 Appellatione ab interlocutoria interposita, admissa, Iudex a quo non potest ad interlocutoria procedere. lib. 4. fol. 96. n. 50. Alias paritendus venit. n. 51. maxime si continet gravamen irreparabile etiam ante inhibitionem Iudicis. lib. 4. fol. 97. num. 52. & in Regno Neapolitano si Iudex procedat ad torturam, & reus obicit, Iudex condemnatur Capituli panna. ibi. n. 53.
 Appellationis legitima, & valide diffusio. lib. 4. fol. 97. n. 54. et seq.
 Appellationis ad auxilium, cuique esse licitum, confingere duplici condemnatione concurrente. lib. 4. fol. 97. n. 60.
 Appellatio per inhabilem personam est nulla. lib. 4. fol. 97. n. 61. & seq.
 Appellare quibus non liceat. lib. 4. fol. 98. n. 65. & seq.
 Appellandi, qui sint habiles. lib. 4. fol. 98. n. 69.
 Appellare potest reus publicarium defensor. ibid. num. 70.
 Appellare potest quivis interesse in causa habens ibi. num. 71. & qui habeat interesse relinquatur arbitrio prudentis Iudicis. n. 72. & 73.
 Appellare potest licet, gravatus non solum per se ipsum, sed per alium. ibi. n. 74. & seq.
 Appellare potest Mater pro filio. n. 75. & filius pro patre. n. 76.
 Appellans pro alio satisficere tenetur infra octo dies. ibi. n. 78.
 Appellare nullo ex litigantibus cui interest in eadem causa appellare, appellare potest tertius pro suo interesse in causa inter alios agitata. lib. 4. fol. 98. n. 80. et seq. Nihil minus causam in prima, & secunda instantia. nu. 84. si non sciauerit, qua cauteja? n. 85.
 Appellans tertius docere debet incontinenti de suo interesse. lib. 4. fol. 99. n. 86. fuisse prout summariis de suo interesse. n. 87. qualiter debeat formare appellationem. n. 88. tenetur exprimere causam appellationis. n. 89.
 Appellare licet ab omnibus Iudicibus regulariter loquendo cognoscitur superiorem. lib. 4. fol. 99. n. 90. et seq.
 Appellare quando non liceat a sententia Episcopi. lib. 4. fol. 99. n. 93.
 Appellare possunt ex consensu partium. ibi. n. 94.
 Appellari non potest a Iudice executor. ibi. n. 95. nisi exeat in modo. n. 96.
 Appellari non licet a Iudice arbitro. n. 97. et quando sit pignus adiecta in compromisso. n. 98.
 Appellatio non datur locus a Iudicibus non recognoscantibus superiorem. lib. 4. fol. 99. n. 99.
 Appellare non licet a sententia Ducis Venetiarum. lib. 4. fol. 99. n. 100. nec a Sacro Regio Consilio. n. 101. nec a Principe Pratorio. n. 103.
 Appellare a Iudice absoluto non recognoscatur

Superiorem, quando liceat. lib. 4. fol. 99. n. 103. & seq.
 Appellare ad quem Iudicem liceat. lib. 4. fol. 100. num. 109.
 Appellatio debet fieri ad Iudicem a Principe assignatum. lib. 4. fol. 100. n. 110.
 Appellare de maiori ad minorem, neque Papa dispendiare potest. ibi. n. 111. Assignatus a Principe, et minor sit censetur esse maior. ibi. num. 112. & seq.
 Appellare licet aliquando de Vicario ad Vicarium. lib. 4. fol. 100. n. 114. nisi prius ad dictum appellaverit. n. 116. et seq.
 Appellationem ad Metropolitanum in rebus fidei, quando liceat facere. lib. 4. fol. 100. n. 113. sed debet fieri ad Sedem Apostolicam, seu ad Congregationem Generalem. ibi. n. 114. et seq.
 Appellationem in rebus tribunalium fidei in Regno respiciente ad Inquisitorem Generalem, seu ad supremam Senatam Inquisitionis sciendam esse. lib. 4. fol. 101. n. 118. et seq.
 Appellatio debet fieri coram Iudice a quo lib. 4. fol. 118. n. 134. sed non est necesse, quod Iudex sedeat pro tribunali, si sufficiens fiat, ubi praesens inveniatur. ibi. n. 135. et seq.
 Appellans ex quibus causis excusetur, ne faciat appellationem coram Iudice. lib. 4. fol. 100. n. 139. et seq. Immo nec in domo Iudicis. ibi. n. 141. Debet fieri coram Notario causae. n. 142. et seq.
 Appellatio, ut fiat coram viris probis, quibus constitutionibus. ibi. n. 144. Quam sine viri probe ostenditur. n. 145. et seq. Quid si sit metus, vel carentia Iudicis, a quo n. 146. Immo tali metu affectus adhuc si comparat coram Iudice a quo, et dicat etiam causa eius. exprimeret graviter metum licet non utatur verbo, appello, habetur pro appellatione. ibi. n. 151.
 Appellans timens et compare coram Iudice, a quo, et Iudex ad quem est valde distans si iter arripit infra decem dies ad appellandum valet appellatio. lib. 4. fol. 102. vel casus nuntio. n. 153. et seq.
 Appellatio ubi et in quibus casibus est concedenda. lib. 4. fol. 102. n. 155.
 Appellatio ob gravamen illarum tenet. lib. 4. fol. 103. n. 156. et seq.
 Appellatio ratione gravaminis praesentis, aut futuri quando sit valida. lib. 4. fol. 103. a n. 157. vique ad 165.
 Appellatio non admittitur attentis iure civili ratione gravaminis futuri. lib. 4. fol. 103. n. 167. praeterea cum res exterior sit requirit. n. 168. Neque de iure Canonico datur aliquando. n. 169. Referuntur casus in quibus ob gravamen futurum non admittitur appellatio. lib. 4. fol. 103. a n. 170. vique ad 175.
 Appellatio admittitur supposito gravamine in criminibus. lib. 4. fol. 104. n. 178.
 Appellatio ab absolute excommunicationis non admittitur. lib. 4. fol. 104. n. 179.
 Appellatio non admittitur Canonico, vel Clerico a mandato de residendo, nisi de causa iusta. lib. 4. fol. 104. n. 181. Referuntur casus in quibus et extrajudicialis fore licet appellatio. a n. 180. vique ad 186.
 Appellatio in quibus casibus extrajudicialis libus negatur. lib. 4. fol. 104. n. 191.
 Appellatio ab interlocutoria non conceditur de iure Civili. lib. 4. fol. 104. n. 192. et seq. Bene tamen de iure Canonico in a quibus casibus, qui referuntur. lib. 4. fol. 105. a n. 194. vique ad 200.
 Appellare ab interlocutoria raro debet esse, quia prius abutitur facultate appellandi a definitiva. lib. 4. fol. 105. n. 200.
 Appellatio a sententia contra haereticos non admittitur in Tribunalibus Sanctae Inquisitionis. lib. 4. fol. 105. n. 201. et seq.
 Appellatio haeredibus haereticorum, an et quando admit-

I N D E X

admittatur . lib. 4. fol. 109. n. 104. et seq.
 Appellatio datur a termino ad leg. purgationem . ibid. n. 106.
 Appellatio datur hereticis ab interlocutoria ratione grauius illati, aut infrendi lib. 4. fol. 109. num. 107. et seq.
 Appellatio licet in Crimine heresis a decreto torturæ lib. 4. fol. 109. num. 109. et a decreto carcerationis . ibi. fol. 106. n. 110. et seq.
 Appellatio adiuncta fuit aduersus iniquitatem, & imperitiam Inferiorum Iudicum . lib. 4. fol. 106. n. 113. finis appellacionis est sententię receptio, vel suspensio, et causę deuolutio . ibi. n. 114. Effectus deuoluti ex istis causis etiam in causis Sancti Officii sunt 40. ibi. n. 115.
 Appellationis inuocator sicut Deus. lib. 4. fol. 106. num. 118. et seq.
 Appellationis inuocatores, apud Aegyptios fuit Mercurius Trismegistus; Apud Cretenses, Minos, apud Persas Zoroastes; apud Lacedæmonios Licurgus; apud Athenienses Solon; apud Romanos Romulus, seu Numa Pompilius . lib. 4. fol. 106. n. 121.
 Appellationis Encomia. lib. 4. fol. 107. n. 124. vsque ad 169.
 Appellationis effectus Primus est, quod deuoluat causam ad Superiorem . lib. 4. fol. 107. num. 129. dictum effectum habet etiam quando sententia est nulla . ibi. num. 230. Imo an sit causa deuoluta cognoscat solus Iudex ad quem . ibi. n. 231.
 Appellationis effectus Secundus est eximere appellentem a iurisdictione Iudicis. lib. 4. fol. 107. n. 232. Etiam si appellatio non sit praesentata superiori ligat manus Iudicis . ibi. n. 233. et seq.
 Appellationis effectus Tertius est, quod vires sententię suspendat . lib. 4. fol. 107. num. 235. et suspendit omnia acta producta, vt non obstant in secundam instantiam, nisi reproducantur . ibi. num. 236. et non suspendit effectus iam consumatos, et in facto iam productos . ibi. n. 237.
 Appellationis effectus quartus est, Extinguere pronuntiatum . lib. 4. fol. 107. n. 238. et seq. Extinguit sententiam . ibi. n. 239. quæ differentia sit inter extinguere, et suspendere appellacionem . ibi. n. 242.
 Appellationis effectus quintus est, quod, et si iudex forum non tamen variat naturam causę . lib. 4. fol. 108. n. 244.
 Appellationis effectus Sextus est conferre appellentem in statum, quod erat ante sententiam . lib. 4. fol. 108. n. 245. et seq.
 Appellationis effectus Septimus est, vt per eam praecludatur ius inuocandi . lib. 4. fol. 108. n. 247.
 Appellationis octauus effectus est, reuocare causam in primum statum . lib. 4. fol. 108. n. 248.
 Appellationis effectus nonus est, vt per eadem statuta per quę decisa sunt causa prima iustitia per eandem decideret sit in secunda lib. 4. fol. 108. num. 249. Iudex semper debet seruire in decisis solum reuelata loci illius . ibi. n. 250. et 251. quando debeat attendi locus Iudicis . ibi. n. 252.
 Appellationis effectus decimus est, vt cautio de Iudicio finiatur finita instantia prima . lib. 4. fol. 108. n. 254.
 Appellationis effectus vndecimus est, quod quantum neget debitorum in prima instantia non possit credere bonis, in secunda vero potest . lib. 4. fol. 108. n. 254.
 Appellationis duodecimus effectus est, quod tamen si per eam corrumpat imperitia Iudicis primi hic tamen iniuriarum nota non afficitur . lib. 4. fol. 108. num. 255. et seq. etiam si fuerit pactum de non retardando executionem . ibi. num. 260. Maxime si sit generaliter petita, licet aliquo respectu prohibita . ibid. num. 261. Nihilominus ex concessione, seu dispositione iura, ob aliquam causam ex a genere insurgit tantum effectus deuolutiui . ibid. fol. 109. n. 262. Assignantur causę

a num. 263. vsque ad 268. Rationes cur in praedictis causis non retardetur executio sententię, et appellatio admittatur, quo ad effectum deuolutiui . ibi. fol. 110. n. 269. vsque ad 297. limitatur doctrina in causis Sancti Officii . n. 300.
 Appellatio quater olim soleret interponi . lib. 4. fol. 112. n. 311. et seq.
 Appellationis modus, et forma, quæ his temporibus vultur . lib. 4. fol. 112. n. 315. et seq.
 Appellationis forma determinata ab authoribus non assignatur . lib. 4. fol. 112. n. 317. assignatur a Regiello . ibid. num. 318. quæ videtur nimis restricta . num. 319.
 Appellans attendere debet ad verba, quibus concipienda est appellatio . lib. 4. fol. 112. n. 320. et seq.
 Appello, et Proouoco sunt verba synonyma, alterum ex his sufficit ad validitatem appellacionis . ibid. n. 321. quamquam verbum appello magis est inuictu . ibi. n. 322.
 Appellans de reliquis verbis non est curat . ita sollicitus sit, cur sufficiant quæcumque, quibus actus appellandi concipi possint . lib. 4. fol. 112. n. 325. Nec est inconueniens, vt forma appellacionis quoad verba varietur . ibid. n. 324.
 Appellans abstinere debet a verbis incuriam contentibus . lib. 4. fol. 112. n. 325. et seq. affirmans, quod sententia fuit lata per sordes, vel per pecuniam, si id non potest statim sententia, accusetur iniuriarum delictis, declarata prima comunicari poterit . ibi. n. 327.
 Appellans non solum a verbis, sed a temeraria appellacione abstinere debet . lib. 4. fol. 112. n. 328. et sic appellans venit puniendus . ibi. n. 329. et seq.
 Appellans exprimere debet diem in appellacione . lib. 4. fol. 113. n. 332. Imo exprimere debet horam in libello . n. 333.
 Appellatio interponi potest respectu Iudicis de facto . lib. 4. fol. 113. n. 334. sed tamen est respectu partis . ibi. n. 335.
 Appellans exprimere debet causam appellandę, id est grauiorem . lib. 4. fol. 113. n. 336. vt Iudex percipere valeat, an sit locus appellacionis . ibi. n. 337.
 Appellans de iniusta sententia, seu de grauiori manifesto non tenetur exprimere . lib. 4. fol. 113. n. 338. Etiam si grauiorem tantummodo, et in iniustitia presumptus colligatur, quod tamen appellatio nulli libi prohibetur . ibi. n. 339.
 Appellatio quibus in casibus per principem prohibetur . lib. 4. fol. 113. num. 340. Primo exprimitur, quando ponitur clausula appellacionis remota . ibi. n. 341. Vis, et efficacia dicte clausule ostenditur . ibid. n. 342. et seq.
 Appellatio variis modis tacite prohibetur . lib. 4. fol. 113. n. 346. Primo, quando fit prohibitio in lege, vel statuto . ibi. n. 347. Secundo, cum in scripto ponitur clausula, sine aliqua contradicitione . num. 348. Tercio, quando sunt verba ad satisfacionem condignam facies obstruunt . Quarto, quando sunt ea verba, non possunt querelare . ibi. fol. 114. n. 351.
 Appellatio quęcumque modo prohibetur si sententia continet grauiorem, et iniustitiam est valida licet supra dictam limitationem debent interpretari leges, statuta, et scripta, quibus appellatio prohibetur . ibi. n. 353. vsque ad 357.
 Appellatio interlocutoria prohiberi potest a Principe, vel Statu . lib. 4. fol. 114. num. 357. Resoluitur, quod non, si temerarius, qui non suspendit executionem . ibi. n. 358. et fol. 114. n. 359. et seq.
 Appellans in libello cum causę appellandę debet exprimere nullitatem . lib. 4. fol. 114. n. 359. et seq. ex ceteris aliquibus casibus ibi. n. 262. vsque ad 369.
 Appellans de nullitate, quibus verbis fit licet . lib. 4. fol. 114. n. 369. et seq.
 Appellatio communda cum nullitate efficaciter operatur, sic appellans habet animum, & ex causa bonam ad proseguendum . lib. 4. fol. 115. num. 371. & seq.

I N D E X

Appellantis, & Iudices à quo, & ad quem, nomina exprimentia sunt in appellatione. lib. 4. fol. 115. n. 378. Etiam nomina procuratores, & fideiussoris exprimentia sunt in libello. ibi. n. 377.

Appellationis omnium non vniat appellationem. Insufficit nomen illius ad cuius fauorem fuit lata sententia. lib. 4. fol. 115. n. 378. & seq.

Appellatum nomina omnium, tam appellantium, quam illorum in quorum fauorem sententia fuit lata in appellatione sunt exprimentia. lib. 4. fol. 115. n. 380. quod si non fuerit causa discussa, neque singulas adfectionum partes respiciat. ibid. num. 381. & seq.

Appellans debet inferre in libello tenorem sententiae. lib. 4. fol. 116. n. 391. Sufficit dicere, appello à sententia in tali actione lata. ibid. num. 392. Si tenor sententiae inficitur, non solum prodest appellanti, sed etiam litis consensibus. ibid. num. 393. & seq.

Appellans si dicit latam contra se sententiam, cum sine discussione vna intelligatur appellare li. 4. fol. 116. n. 395. Si in eodem iudicio duplex fuerat sententia, vna fortis, alia vniuersum vtriusque facienda est mentio in appellatione. ibi. n. 396. Idem seruandum est si duplex fuerat sententia, & secundum eam executio prima. ibi. n. 397.

Appellanti, vt propter appellatio debet exprimeretur in appellatione non solum a sententia, sed à sententiae latæ vincto consensu, quando fuerint super duobus libellis, & capibus. lib. 4. fol. 116. num. 398. fecus tamen quando sint vna tantum contentiones discussae. ibi. n. 399.

Appellare ab vincto grauius licet, etiam si sententia plura capia committat. lib. 4. fol. 116. num. 400. quando consistit de sententiae tenore, & de peculiariter capite, interat vna appellatio. his verbis, Appello a tali sententia, vel capitibus, quatenus contra, & c. n. 400. & seq.

Appellans tenetur attendere ad solennia requisita in praxi. lib. 4. fol. 116. n. 405. & non requiritur, quod libellus ab aliquo legatur. ibi. n. 406.

Appellatio quoties debet esse in scriptis dictata, & finita, antequam à Notario occupetur. lib. 4. fol. 117. n. 409.

Appellans tenetur praestare iuramentum fidei iussoris si à parte petatur de restituendis expensis. lib. 4. fol. 117. n. 409. et seq. Declarat, circumstantias modi, & temporis, quando facienda est. nu. 411. pauper non tenetur ad huiusmodi. n. 412.

Appellans in appellatione tenetur exprimere petitionem Apollitiorum. lib. 4. fol. 117. n. 415. Vnde dicantur Apollitoli. ibi. n. 419. an sint petendi in appellatione extrajudiciali. n. 420. & seq.

Appellandi forma in tribunalibus Sancti Officii. lib. 4. fol. 118. n. 423. Maxime, quod petitionem Apollitorum. n. 424. & seq.

Appellatio in casibus, in quibus interdictum habet locum quiescit, seu recurrit ad Summam Pontificem. lib. 4. fol. 119. n. 424. vique ad 444.

Appellatio, vt si valida interponi debet a sententia à qua de iure licitum est appellare. lib. 4. fol. 119. n. 449.

Appellationis prosecutio fieri debet intra tempus legitimum. lib. 4. fol. 119. n. 450.

Appellanti de iure antequam sint concessum biduum in causa propria ad interponendum appellationem, & triduum in causa aliena. lib. 4. fol. 119. num. 451. Secundum ius nouum, & secundum ius canonicum decem dies assignantur. ibid. n. 452. Dies incipiunt à die lata sententiae, & currunt de momento ad momentum. ibid. n. 453. quod de iure municipali? ibid. n. 454. et seq.

Appellanti currunt terminas decem dierum à die quo incipit latam esse sententiam contra se. etiam si per annum, et ultra, maneat in ignorantia latae sententiae potest semper appellare. lib. 4. fol. 120. nu. 456. et seq. impedito nunquam incipit currere.

tempus. ibid. n. 457. dictus dierum terminus intelligi debet, nisi grauiorem illatum habeat tractum successuum, nam in hoc casu semper potest appellare, quando durat grauiorem. ibi. num. 458. limitatur doctrina. n. 459. et seq.

Appellationi adherens, an teneatur intra decem. lib. 4. fol. 120. n. 465. Negatiua sententia stabilis. lib. 4. fol. 120. n. 467. Refertur per casus à num. 470. vique ad 472.

Appellationem fieri intra decem dies, ita est necessarium, vt oecque per Iudicem, etiam ex consensu partium potest rogari possit. lib. 4. fol. 121. num. 471. et seq. assignantur casus duos in quibus etiam post decem dies potest interponi appellatio. a nu. 474. vique ad 477.

Appellans debet petere, ac recipere Apostolos intra spatium triginta dierum. lib. 4. fol. 121. n. 477. quando nam cursum incipiunt variant Doctores, à die latae sententiae stabilis opinio. n. 480. Si habuit notitiam. n. 481. Potest Iudex à quo assignare terminum breviorum, si appellans intra illum omittit petere et recipere remanet defecta appellatio. ibi. n. 483.

Appellans praestare se debet, quomodo primum, cum Apostolis coram Iudice ad quem. lib. 4. fol. 122. n. 487. quod sint requisita ad legem inhiendum Iudicem, et quidam? ibid. n. 489.

Appellans ad prosequenda appellationem habet an numer ex causa biennium. lib. 4. fol. 122. n. 490. Causas praeter quas conceditur biennium. ibid. n. 494. quid si in secundo etiam anno sic legitime impellatur. n. 497. et seq.

Appellanti legitime impedito qualiter prorogationes concedantur. a n. 500. vique ad 505.

Appellanti in partibus currunt iacta solutio à die quo similiter possit committi facere causam in curia. lib. 4. fol. 123. n. 504.

Appellans ab interdictoria in tribunalibus Sancti Officii, quando interponere, et prosequi debet appellationem. lib. 4. fol. 123. n. 511. et seq.

Appellationem prosequi, tempus, et Apostolos in casibus fidei petendi nullus est vltus. lib. 4. fol. 123. n. 515. vique ad finem sexti libri.

Apocrifta.

Apocriftarum secta, et eorum errores. lib. 3. fol. 78. n. 367.

Apolinarista.

Apolinares, qui faciunt, et eorum errores. fol. 95. num. 109.

Apolinaritarum secta ortus. lib. 3. fol. 96. n. 111. cur dementie datus ipsorum errores. lib. 3. fol. 95. a num. 115.

Apostata.

Apostata in quo ab haeretico determinetur. lib. 3. fol. 310. n. 547.

Apostatae gradus quot. ibi. n. 548.

Apostata, et Haeticus dum ab Inquisitoribus examinatur in numeris modis sua delicta occultat, et quibus? lib. 3. fol. 123. n. 24. et seq.

Apostolus.

Apostolum se laqueabat Manes. lib. 3. fol. 74. n. 309.

Apostolos, et quos successores, et Praelatos non habere à Christo Domino auctoritate condendi Sacros Canones asserbat Ioannes Vuesphalius. lib. 3. fol. 171. n. 410.

Apostolos, neque Praelatos aliorum successores habere à Christo vna potestate dicebat Lutherus. lib. 3. fol. 25. n. 43.

Apostolos non praedicasse Euangelium secundum spiritalem scilicet, sed secundum literalem asserbat Petrus Ioannis. lib. 3. fol. 186. n. 144.

Apostolici Haetici ipsorum triplex genus, et errores. lib. 3. fol. 64. n. 40.

I N D E X

Apoſtolos, et Martyres in ſannos vocabat Gregorius David, et quare lib. 3. fol. 173. n. 907.

Aquarij.

Aquarij. lib. 3. fol. 70. n. 147.
Aquas, & memora omnibus eſſe communia aſſerebat Ioannes Behami. lib. 3. fol. 222. n. 860.

Aquam Benedicam non delere peccata venialia aſſeruerunt illuminati. lib. 3. fol. 306. n. 508.

Aquam Benedicam non eſſe efficaciorẽ alijs aquis doccebat Ioannes Vucſphalis. lib. 3. fol. 272. n. 838.

Aquariorum, ſeu Hydropraſtitarum ſecta, & errores. Præcipuus erat, quod in conſecratione Calicis ſolam aquam reſcribent. lib. 3. fol. 70. num. 147.

Arabici.

Arabicorum ſecta, & errores tententium animam, cum corpore, ſimul interire, & in die Iudicij reuiuſcitur, vnde nomen accepit. lib. 3. fol. 46. num. 40.

Araſiani.

Araſianorum ſecta, & errores. lib. 3. fol. 84. n. 92.

Arbor.

Arborem ſerentem fruſtum ſingulis anni menſibus. Apocal. 22. interpretabantur de muliere menſuata, Carpocratiani. lib. 3. fol. 46. n. 87.

Arreſimus.

Arre iſmi deſenſores, & profeſſores, qui, & quando? lib. 3. fol. 26. n. 52. & ſeq.

Arreniſtici.

Arreniſticorum errores de Sacramentis, reſurrectione mortuorum, de mundo. lib. 3. fol. 49. num. 133. & ſeq.

Artius.

Artius, quam occaſionem accepit diſcedendi ab Eccleſia. lib. 3. fol. 82. n. 19. & ſeq.

Artius veſtem Chriſti dilaceraturus ab ipſo Chriſto prædicatur. lib. 3. fol. 82. n. 61. pro Artio deprecatur Sanctum Petrum Martyrem, Alexander, & Aquila; ipſius condemnatio in Concilio Nicæno, & Romano. lib. 3. fol. 82. tandem euſdem Artij inſeruit epiſtus. fol. 83. n. 69.

Artianorum errores de Trinitate, Incarnatione, Concilijs, ac Sacramentis. lib. 3. fol. 83. & 84. à num. 76.

Artianiſmi Propagatores, ac deſenſores Euſebius Nicomedia Epicoſopus Artius, Felicianus. lib. 3. fol. 83. n. 69. & ſeq.

Artianiſmi germina, Callutiani, & Martelliani. lib. 3. fol. 85. n. 96. & 99.

Artianorum differentia a ſemi Artianis. lib. 3. fol. 84. n. 86.

Artiani Dominica die ieiuſabant. lib. 3. fol. 87. num. 131.

Artio Caluiniſtarum ſecta, & errores. lib. 3. fol. 303. num. 419.

Ariſtoteles.

Ariſtoteles Diſcipulus Platonis: eius error circa conſtitutionem mundi. lib. 3. fol. 26. n. 38.

Ariſtipus.

Ariſtipus Cirenatus Socrati Diſcipulus Beatitudinem ponebat in voluptate corporis. lib. 3. fol. 26. num. 55.

Armeni.

Armenorum, ſtans, origo, errores, auſtor, & propagatio. lib. 3. fol. 135. n. 200. et ſeq.

Armini.

Armini, & ſequacium errores. lib. 3. fol. 123. num. 39. & ſeq.

Arnaldus.

Arnaldus Villanous Medicus, & Alquimiſta. Hæreſis, origo libellorum ab ipſo editorum. lib. 3. fol. 104. n. 230. Condemnatus in Ciuitate Tarraconen. anno Domini 1310. ibi. a. n. 251. & ſeq. ad finem regule.

Arnaldistarum ſecta ab Arnaldo Brugensi inſtituta. lib. 3. fol. 173. n. 102.

Arnaldus Erixenſis obſtinatus Hæreticus Romæ turbas agit, tandem capus ibidem comburitur. lib. 3. fol. 73. num. 89. & ſeq.

Articuli.

Articuli diſceptati in Pſeudo ſinodo Dodracena, in Olanda celebrata anno 1618. lib. 3. fol. 296. à num. 259. vſque ad 265.

Arthyntia.

Arthyntiarum, ſeu Quantitatorum errores, qui Praxillam, & Maximilian mulierculas Prophetas vocabant eiſque ſacerdotium, et prælatum impertiebant. lib. 3. fol. 55. num. 231.

Aſcetrogita.

Aſcetrogiti pleni paracliſto ſe dicebant. lib. 3. fol. 55. n. 235.

Aſcetrogitum ſtultitia. lib. 3. fol. 55. n. 235.

Aſtharotica, Aſtharot.

Aſtharoticarum, ſeu Aſtharitarum ſecta, diſti ab Aſtharot. lib. 3. fol. 28. n. 76.

Aſtharotæ fuerunt Iudæi. ibid.

Aſtharot abominatio interpretatur. ibid.

Aſtharoticarum ſecta durauit, vſque ad captiuitatem Babilonicam. ibi. n. 77.

Aſtharot, & Aſtharot nomina Regum Syrorum, & Aegyptiorum. ibi. n. 77.

Aſtharoticarum ſecta. lib. 3. fol. 28. n. 66. et ſeq.

Aſtologi.

Aſtologorum ſecta, & errores. lib. 3. fol. 31. n. 110.

Aſthaniſius.

Athanaſius Patriarcha Iacobitarum Hæreſiarum, et eius errores. lib. 3. fol. 126. n. 22. et ſeq.

Artheſimus. Artheus.

Artheſimus prædica Lacullus Italus in Gallia. lib. 3. fol. 314. n. 210.

Atheus Primus filij Dæmon. lib. 3. fol. 39. n. 544.

Atheiſmi ſecta omnium nequiſſima. lib. 3. fol. 312. n. 546. et 574.

Atheiſtarum ſecta, & ſequacium lib. 3. fol. 310. n. 556.

Atheorum leges Antiquiſſima, vniuerſaliſſima, occultiſſima. Caterarum. lib. 3. fol. 38. num. 514. et ſeq.

Aurelianus.

Aureliani Imperatoris tempore habitum ſuit Concilium Antiochen. in quo damnati fuerunt Samofateni. lib. 3. fol. 172. n. 167. & ſeq.

Aurelianiſmum iſtæ crudæ hæreſis Mulier quædam ex Italia inſeſtauit. lib. 3. fol. 162. n. 23.

Autheritas.

Autheritas à Domino Jeſu Chriſto tradita Eccleſiæ Romanæ iam dudum ceſſante dicebant Guarard Sagacillus, et Dulcimus. lib. 3. fol. 196. n. 154.

I N D E X

B

Baalis.

Baalitarum festa omnia habuit, & Bello Idolo postea Baal. lib. 3. fol. 16. n. 78
Baal fuit idolum Achab, & Iezabel. lib. 3. fol. 28. num. 79.

Bacularij.

Bacularium Anabaptistarum secta, cuius sic dictum. fol. 136. n. 251

Balthasar.

Balthasar Pacimontanus Anabaptistarum sectator, eius errores exparte in partibus. Vuestphaliae viginti circa annum Domini 1534. scripta tenentibus Paulo III. Romano Pontifice, & Carolo V. Imperatore. lib. 3. fol. 135. n. 40

Baptismus, Baptizare.

Baptizare mortuos confuevit Montanistæ. lib. 3. fol. 14. n. 119.

Baptismus quando conferebant Aetiani Ecnomeni. lib. 3. fol. 88. n. 149

Baptizandos homines non in nomine Trinitatis, sed in Christi morte dicebant Agnoix. lib. 3. fol. 90. n. 185.

Baptismus se habere instat nouaculæ dicebant Masiliani. lib. 3. fol. 93. n. 138.

Baptismus non aqua, sed igne esse conferendum dicebant Seleutiani. lib. 3. fol. 93. n. 151

Baptizatos non posse peccare dicebat Iouinianus. lib. 3. fol. 101. n. 385. idem docebat Pelagius. ibid. fol. 105. n.

Baptizandi forma quæ usus est Deutetius Baptizetur Barbas in nomine Patris, per Filium in Spiritu sancto, sed quod Miraculum interea. lib. 3. fol. 111. n. 145. & seq.

Baptismus Christianorum irritum esse ob defectum formæ dicebant Donatistæ. lib. 3. fol. 80. n. 16.

Baptismus Christi, quo Iohannis baptismo confundebant Donatistæ. lib. 3. fol. 80. n. 17

Baptismus solum super pectus, & non supra alia membra volebant Exemiani fieri. lib. 3. fol. 127. n. 149. modus Baptizandi eodem.

Baptizandi modus Effrontius, qui abradebant ferro sibi frontem, donec inde sanguis emanaret, ac postea oleum apponebant, alique alia forma. lib. 3. fol. 127. n. 107

Baptizandos non esse infantes ante octauam diem, etiam si mortis periculum impendat docet Græci. lib. 3. fol. 155. n. 325.

Baptizati à Christianis Grati iterum rebaptizant. ibid. n. 327.

Baptismus aquæ terminatum esse, & commutatum cum Baptismo sanguinis effusi per flagellationem dicebant flagellantes. lib. 2. fol. 196. n. 196.

Baptismus esse solum Balneum enouementum Suenkeldiani. lib. 3. fol. 150. n. 235.

Baptismus expugnabat Iohannes Aliscus. fol. 143. n. 390.

Baptismus Hæreticorum non esse recipiendum docebat Hilarius Anabaptista. lib. 3. fol. 95. n. 146.

Baptismus admittebat Lutherus, negabat tamen peccatum ipsum deleri. lib. 3. fol. 227. n. 86

Baptismus peccatum originale delere tamen non peccatum concupiscentiæ. lib. 3. fol. 315. n. 111.

Baptismus post Baptismus peccare non possent dicebant Antilutherani. lib. 3. fol. 263. num. 247.

Baptismus necebat negare Lissius cum sequaci- bus, & bonorum Sancti Crucis, Beckæ, & Sæctorum. lib. 3. fol. 163. n. 34.

Baptismus dicitur, & quatuor conferebat Marmon. lib. 3. fol. 171. n. 167.

Baptismus confertur à feminis, etiam sine necessi-

tate esse licitum docebat Martion. lib. 3. fol. 112. num. 168.

Baptismus alijs collatum in gratiam prodesse suis affectis decedentibus, ad salutem docebat Martion. lib. 3. fol. 112. n. 169

Baptizandi forma Montanistarum, seu Cataphrizarum. lib. 3. fol. 54. n. 217.

Baptismus aquæ nullius esse fructus, & Baptismus Christianorum execrabile credebant Manichei. lib. 3. fol. 76. n. 236.

Baptismus tanquam nouaculum esse, quæ capillos corradit, & tamen idem ex radicibus iterum pululant, & ita post Baptismus manere peccatum originale docebat Melitiani. lib. 3. fol. 93. num. 238.

Baptismus delere peccatum originale asserbat Meliton, pernegabat vero per ipsum alia peccata deleri. lib. 3. fol. 166. n. 784. & seq.

Baptismus infantium detestabatur Serbenus, & vsque ad 30. diffini debere affirmabat. lib. 3. fol. 174. n. 922.

Baptismi ceremoniam esse inuentum Satanae volebat Marcerus. lib. 3. fol. 303. n. 415

Baptismus suscipere distulit Nonatianus, quo- vique in letho iaceret agnoscit lib. 3. fol. 70. n. 133 Neque in tali sumptione adhibuit ceremonias Ecclesiæ ibid. n. 134. Nec Confirmationis sigillo consignatus fuit. ibid. n. 135.

Baptismi reitabant Nouatiani loco penitentia, & Baptizatos ab Ecclesia Catholica rebaptizabant. lib. 3. fol. 70. n. 139.

Baptismi formâ à Christo Domino institutâ non ad- mittebat Paulinistæ, neque eorum Magister Sa- mosianus lib. 3. fol. 73. n. 473.

Baptismo subiecti non posse peccare libenter ar- bitrium, neque gratiam susceptum amittere, vole- bant Pelagiani. lib. 3. fol. 105. n. 55

Baptizandos esse infantes, ut à bono in melius pro- moueretur dicebant Pelagiani, sed non concede- bant, quod nati fuissent in peccato originali. lib. 3. fol. 106. n. 63.

Infantes vix fundens matrem extra Dei regnum struunt tamen Beatitudine æternâ penitus ceteris descendebant Pelagiani. ibid. num. 64.

Baptismi forma, quæ vtebatur Pauliohammam. Ego sum aqua viva. lib. 3. fol. 145. n. 141.

Baptismi Sacramentum non conferre gratiam nec alia virtutes euomit Petrus Iohannis. lib. 3. fol. 106. n. 1166

Baptismus non aqua, sed igne esse conferendum dicebant Seleutiani indignè additis verbis San- cti Iohannis Baptiste Math. 3. lib. 3. fol. 93. num. 251.

Baptismus hunc recipiebat Simone Magnus cum suis, & perficitur fronte contra ipsum perniciosisimas Hæreses minabat. lib. 3. fol. 33. num. 116.

Baptismus respicebat Lucas Scenbergerus, appellans illum Satanicam institutionem, affirmans omnes Christianos esse damnandos, & admittebat cir- cuncisionem. lib. 3. fol. 269. n. 844.

Baptismus extra ueram Ecclesiam collatum, nulli Indicante Terullianus. lib. 3. fol. 46. n. 25.

Baptismus à Lutherano admittitur solum esse, venificum cum vero Baptismus per spiritum Dei perficitur à Lutheris & Turingus dixit. lib. 3. fol. 399. n. 314. filios suos natius sanctos esse, & non egere Baptismo. ibid. n. 315.

In Baptismo nullo modo oleum sanctum debere ad- duci dicebant Vualdenes. lib. 3. fol. 180. n. 315.

Baptismus sine Crismatis vñctione collatum, nisi va- lere defendebant Artiani. lib. 3. fol. 131. n. 222. In Romana Ecclesia non repetitur verum Baptismus, & ideo Baptizatos in illa rebaptizabant. ibid. nu. 224.

Baptismo nullum in esse vim dicebant Alaman- tes. lib. 3. fol. 149. n. 195.

Baptismus Aquam non de ferre aqua visâa bap- tizant. lib. 3. fol. 149. n. 195.

I N D E X

lib. 3. fol. 185. num. 310.
 Baptizandos non esse pueros visu rationis carentes, & sic Baptizatos visu rationis adinveniente rebaptizabant Manzeri. lib. 3. fol. 131. p. 226.
 Baptizati nunquam posse consequi remissionem peccatorum communiorum per baptismum dicebant Montanistæ. lib. 3. fol. 154. n. 125.
 Baptizandos homines non esse in nomine Trinitatis, sed in Christi morte volebant Agnoites. lib. 3. fol. 90. n. 185.
 Baptismum Ecclesie, esse Baptismum Joannis, suum verò Christi, dicebat Basilus. lib. 3. fol. 169. n. 24.
 In Baptismi Sacramento non infundi gratiam, neque alias virtutes docebat Petrus Joannes. lib. 3. fol. 186. n. 348.

Barbarismus.

Barbarismus totum fere orbem inundavit. usque ad tempus Noe. lib. 3. fol. 14. n. 5 & 13.
 Barbarismi secta cur sic dicta ibid. n. 12.
 Barbarismi Hæretici neminem cui parere debuerant, sed quod sibi quisque statueret, id legis instar pro animi libidine ferabat. ibid. n. 12.

Barbisia

Dachitarum secta, & errores, à Manete Hæreticæ introducta. lib. 3. fol. 88. n. 267.

Bardeffanis.

Bardeffanis Sinus Hæreticæ temporibus Soteris Papæ, & Marci Aurelii Antoni Imperatoris varios libros contra valentium scripsit, sed postea in eius Hæresim incidit quo Bardeffanorum secta nomen accepit. lib. 3. fol. 49. n. 147. & seq.
 Bardeffanis resurrectionem mortuorum negabat. lib. 3. fol. 50. n. 150.

Barlamus.

Barlamus, & Acendym error præcipuus eorum fuit quod creata Dei essentia cum increata eius substantia confunderent, essentialisque ipsius operationes effecta creata referrent. Item, ad quod in labor Monte effudit diuinum illud luminis phasma, id est spectrum, dumtaxat fuisse, & Creaturam, quæ ortum habuit, & interitum. lib. 3. fol. 105. à n. 158. usque ad 163.
 Barlamus, & Acendym damnati fuerunt per Concilium generale tempore Imperatoris Michaelis Andronici, & Papæ Ioannis XXII. lib. 3. fol. 105. n. 162.

Barfaniiani.

Barfaniianorum secta à Barfano, quodam Gazintarum affecta. lib. 3. fol. 115. n. 29.
 Barfaniianorum scandalitarum errores. lib. 3. fol. 120. num. 55. & seq.

Bartholomæus.

Bartholomæus Iconensis Hæreticus ex Maiorica condemnatus cum uno libro ab Inquisitoribus Bar chopone. lib. 3. fol. 137. n. 107. & seq. Præfixit tempus certum aduentus Antichristi, nempe die Pentecostes anni 1360. Secundo, quod tempore dicti Antichristi futurum sit, ut esse incertum fieri sciamus, & alia Ecclesiæ Sacramenta alia de Antichristi aduentu signenta docebat dictus Bartholomæus. lib. 3. fol. 208. à n. 108. usque ad 113.

Barulius.

Barulii secta, & eius errores. lib. 3. fol. 179. n. 197.

Basilus.

Basilii errores. lib. 3. fol. 169. n. 24.

Basiliscus.

Basiliscus hæreticus Discipulus Martionis. lib. 3. fol. 53. n. 173.
 Basiliscus Medicus Amoris Bongomilosus errorum hanc

detestum Alexius Imperator igni tradidit. lib. 3. fol. 163. & 169. à n. 12. usque ad 26.

Basilides.

Basilides Hæreticus Saturnini Condiscipulus, quis fuerit, & eius errores. lib. 3. fol. 42. à n. 27. usque ad 43.

Basilides sc. ac suos sequaces solos homines appellabat ceteros omnes suos, & canes lib. 3. fol. 43. num. 32.

Basilides suo nomine ausus est scribere Euangelium. ibid. n. 33. affirmavit avertens homines à martyrio Christum negare persecutionis tempore, non esse crimen ibi. num. 34. Contra Christi Euangelia volumina edidit 23. n. 32. & seq.

Basilides redicula dehramenta esica creationem. ibid. n. 39. Hostias Idolis immolatas comedere, quod esset res indifferens putabat. ibid. fol. 44. n. 46. eius errores innumeri fuerunt. ibid. n. 47.

Bayra.

Bayra, sc. Sergius Ludæi, adiutor Mahometis ad fingendum Alcoranum. lib. 3. fol. 150. n. 86 & fol. 152. num. 156.

Beatni, a, um, Beatitude.

Beatam Virginem cululatricq. venerandam esse dicebant Collyridiani. lib. 3. fol. 95. n. 229.
 Beatam Virginem esse Angelum dixerunt Corretiani. lib. 3. fol. 181. n. 224.

Beatissimam Virginem à patris Virginem esse desisse, & non hominem peperisse, sed Angelum. ita sequela Theodori. lib. 3. fol. 26. n. 170.

Beatissime Virginis cultus post condemnationem hære sius Nestoris maxime fuit in Ecclesia dilatatus, & canit Ecclesia cunctas hæreses inermis. lib. 3. fol. 110. n. 119. & seq.

Beatam Virginem non esse Dei Genitricem impudentissime dixit Nestorius. lib. 3. fol. 110. n. 112. & ideo non volebat dicere Deiparam, sed tantum Christi param. ibi. n. 113. & seq.

Beatitudinem non esse ex gratia Dei providere etiam in viatorum haberi dicebant Beghardi. lib. 3. fol. 198. n. 14.

Bedricus.

Bedricus Autor sectæ Orbetrarum, quis fuerit, & eius errores. lib. 3. fol. 120. num. 142. & seq. in quodam monte se recepit, quem vocavit Orbem, inde sui Discipuli Orbetræ. ibi. n. 150. & seq.

Beghardi.

Beghardorum mores, & errores. lib. 3. fol. 198. num. 16. & seq.

Beghardorum à Beguinis differentia. lib. 3. fol. 198. num. 17.

Beghardorum, & Beguinarum Primarii Duces Jacobus Iustus, & Bononius. lib. 3. fol. 199. n. 14.

Beghardorum secta fecit ex Bertoldum de Barbacha. lib. 3. fol. 200. n. 42.

Beguina.

Beguinarum errores Auctores, & Affectus. lib. 3. fol. 199. num. 24.

Bellum.

Bellum non esse licitum Christianis assererat Ioannes Occolampadius. lib. 3. fol. 39. n. 308.

Bellum gerere cum turcis nefas esse docuit Lutherus. lib. 3. fol. 229. n. 127.

Bellum, malum, & illicitum censebant Manichei. lib. 3. fol. 76. n. 247. inculpabant Moysem ob Agypiorum impugnationem. lib. 3. fol. 101.

Belua.

Beluas ratione præditas iudicabant Manichei. lib. 3. fol. 75. n. 216.

Ba.

I N D E X

Benedictio.

Benedictio aequi, nil virtutis ei accrescere, docebant flagellantes. lib. 3. fol. 197. n. 197

Berengarius.

Berengarii vita, & errandi occasio, à Leone IX. & Victore Damiani Romæ, & in Concilio Turonensi fidei fidem profiteatur coram Gregorio VII. Moritur. lib. 3. fol. 154. n. 9. & per totam in reg. Magie Dæmoniacæ fuit deductus. ibi. n. 61.

Berengarii errores. ibi. n. 57. eius sequaces. ibi. n. 63. & seq.

Bernardinus.

Bernardus OKinus, Dux Anabaptistarum, & Porigamistarum, Hæreticæ scripsit librum de licita vxorum multitudine. lib. 3. fol. 136. n. 243.

Bernardus.

S. Bernardus de Clara valle impugnat Gilbertum Postretanum. lib. 3. fol. 164. n. 118.

Bertoldus.

Bertoldus de Borbae, sequitur fuit Beguinus. lib. 3. fol. 100. n. 24.

Bertrandus.

Bertrandus Cardinalis Augustinensis Episcopus libertatis Ecclesiasticæ defensor. lib. 3. fol. 106. n. 131.

Bertrandus Cardinalis Augustinensis Episcopus soluit adducta à Magistro Petro de Canisio per se hæretico. ibid.

Beza.

Beza Homo pestilentissimus, quot errores effudit, omnino Atheus primarius Calani Discipulus. lib. 3. fol. 159. n. 661. Orundus ex Burgundia Gallicæ Celticae Provincia, omnibus, ac sanctis virginis deductus. ibi. n. 651. se Christi Martyrem iactabat. ibi. n. 660.

Beza esse Arhenm ipse de se ipso demonstrabat in illo carmine Virgilij. Motus omnes &c.

Beza venditus beneficiis Ecclesiasticis alienas mulieres permonebat, tam familiariter, ut publicus Matronarum haberetur Maritus. lib. 3. fol. 161. n. 617.

Bizochi.

Bizochi Hæretici, idem quod, Beghardi, & Beguinæ. lib. 3. fol. 194. n. 131.

Blasphemans, Blasphemia, Blasphemus.

Blasphemias Hæreticales proferens est de hæresi suspectus, sicut contra. lib. 4. fol. 57. num. 115. & seq.

Blasphemus quando vehementer fit de hæresi suspectus. lib. 4. fol. 57. n. 117.

Blasphemias proferens ex consuetudine, si dicat ex ira, & non ex mala credulitate prolatus est suspectus de hæresi, & non habet excusationem. ibid. num. 118.

Blasphemias hæreticaliter si sint de hæresi vehementer suspecti tortura subiiciendi sunt. lib. 4. fol. 57. n. 119 & seq.

Blasphemo se scire quod qualiter Blasphemus est ut ligenda tortura pro veritate. lib. 4. fol. 57. n. 121.

Blasphemias hæreticales proferens, vel connectionem cum hæresi continens regulariter, suspectus de hæresi habetur. lib. 4. fol. 57. n. 115.

Blasphemans raro est solum leuiter suspectus de hæresi. lib. 4. fol. 57. n. 117.

Blasphemus, si non est persona vilis ex lentius suspicionibus in officio Sancti Inquisitionis non est interrogandus, neque est procedendum ad eperuram, neque ad torturam. lib. 4. fol. 57. a num. 122 vsque ad 130

Blasphemans leuiter aliquando ad abjurandum de leui condemnatur. lib. 4. fol. 58. n. 123. & seq.

Blasphemus suspectus leuiter de hæresi pro veritate facti, & super complicitibus est tortura infligenda. lib. 4. fol. 58. n. 125.

Blasphemus regulariter loquendo suspectus de hæresi leui, si sit ex suspitionibus gradum infimum, excedentibus torqueri debet. lib. 4. fol. 58. n. 131. & seq.

Blasphemantes Iudæos, & aliquos infideles contra veritates fidei subeundos esse torturæ. lib. 4. fol. 58. a n. 134. vsque ad 136. non vero super intentione. ibid. n. 137.

Blasus.

Blasus Hæreticus propugnabat pascua celebrandæ esse more Iudæorum, & nuptias. lib. 3. fol. 59. n. 236.

Bohemus.

Bohemi ferè omnes infideles sunt ex ore Ioannis Hus. lib. 3. fol. 113. n. 10.

Bononatus.

Bononatus Hæreticæ Beguadorum in Catalonia in Villa franca de Panades relapsus traditus est euriæ seculari. lib. 3. fol. 132. n. 167.

Boquini.

Boquiniomum secta instituta à Boquino Sacramento. lib. 3. fol. 139. n. 314.

Brechini.

Brechinorum secta. lib. 3. fol. 159. n. 668.

Brene.

Brene Gregorij XII. circa modum procedendi in rebus fidei cum Religiosis Miltanibus Religiosis Hierosolymitanis. lib. 4. fol. 72. n. 34.

Bochtunista.

Bochtunista, qui? lib. 3. fol. 301. n. 374.

Brunista.

Brunistæ Hæretici vnde dicti. lib. 3. fol. 301. n. 373.

Bucerns.

Bucerns Hæreticæ insignis. lib. 1. fol. 25. num. 666.

Buddas.

Budas præcipuus Seythiani Discipulus fuit. lib. 3. fol. 73. n. 195. Prius Terebunth appellatus postea in Persia nomen mutauit. de se asserbat quod de Virgine, sicut Saluator Noster natus, & in montibus fuisset nutritus. ibi. n. 196. & 197. fuit Præcursor Manetæ.

C

Catani.

Cataniomum secta à Valennio, & Carpoerantibus Gnosticis orta. lib. 3. fol. 48. n. 115.

Catani à Cain, quem Patres appellabant, nomen acceperunt. lib. 4. fol. 15.

Cain, Sodomitæ Aegyptios, & reliquos impios falsos esse dicebat Martion. lib. 3. fol. 51. n. 171.

Calarbais.

Calarbais Discipulus Valenini, idem ac Basius? lib. 3. fol. 49. n. 143. Dicebat omnium rerum perfectionem vna cum vita, & generatione cunctorum hominum in 34. literis, & 7. Astris, esse continendum non in potestate Iesu Christi, & item veræ salutis hominum, non in Iesu potestate reponi debere. ibid.

h. a. Cal.

I N D E X

Calificatio.

Calificatiois discrimen ab investigatione intentionis dicentis, vel facientis. lib. 3. fol. 20. num. 21. & seq.

Caluinus, Caluinista.

Caluinum vicum irreprehensibilem, verum Prophetam, & os Domini vocabat Beza. lib. 3. fol. 160. n. 483.

Caluini vita, patris, & mores. lib. 3. fol. 243. a nu. 404. vsque ad 415.

Caluinistarum sectæ institutor. num. 419. & seq. Omnes articulos fidei, & sanctiones Ecclesiasticas, vel mutilauit, vel exterminauit, vel deprauauit ille cum suis Ascetis. ibi. n. 421. eius precipui errores centum referuntur. ibid. a num. 431 vsque ad 646. eius infidelissimus exitus. ibid. n. 647. & seq.

Caluinus se iustificat de sua salute, ita esse securum, ac ipse Christus Dominus. lib. 3. fol. 246. num. 422.

Caluinus ex Sacro Canone scripturæ sanctæ varios libros abradi debere sensit. lib. 3. fol. 247. n. 472. solum textum Hebraicum veteris testamenti authenticum iudicabat, versionem autem nullam. lib. 3. fol. 247. n. 473. & noui testamenti solum. Græcum authenticum iudicabat. ibid. fol. 248. num. 476.

Caluinus tribuebat Diuinitati possibilitatem. lib. 3. fol. 250. n. 220.

Caluinus morbo pediculari ægrotus miserime perisse dicitur. lib. 3. fol. 258. a. n. 647. vsque ad 657.

Caluinitæ Rigidi. lib. 3. fol. 295. n. 254.

Caluinus secutus fuit Iudam Scariothum dicentem Christo Domino, durus est hic sermo. lib. 3. fol. 33. n. 8. & seq.

Caluinista tenere infantes in ipsis matris uteris per parentum fidem iustos esse. lib. 3. fol. 35. num. 70.

Caluinista miracula in Sanctissimo Sacramento Eucharistiæ illusiones Satane reputabant. lib. 3. fol. 33. n. 10. sub prætextu pietatis subripiebant uocula Ecclesiæ ibi. n. 12.

Caluinus sequens Iesum Iesum, negabat Iudam accepisse corpus Christi Domini in ultima Cena. ibid. n. 14. Spiritum sanctum sibi assistere se iustificabat. ibi. n. 23.

Callutus, Callutiani.

Callutianorum sectæ Author Callutus, & eorum errores. lib. 3. fol. 85. n. 95.

Callutus Presbiter assumebat sibi manus Episcoporum ordinando, & malum poenæ à Deo non infligi asserbat. lib. 3. fol. 85. n. 96. Coudemnatu fuit in Concilio Alexandrino. ibi. num. 98.

Camos.

Camos abominatio Mohauitarum dicitur. lib. 3. fol. 18. n. 76.

Campana.

Campanas nubes Diæmonum vocabant Albigenes. lib. 3. fol. 185. n. 224.

Campanus.

Campanus Iuuenis Denis, quis, & qualis fuerit, & eius errores. lib. 3. fol. 305. n. 445. & seq.

Campeffes.

Campeffes Hæretici Montenses appellati Romæ, & quare. lib. 3. fol. 1. n. 47.

Campeffes mortem sibi procurando se martyres iudicabant. ibi. n. 48. Solum apud se veram Ecclesiam, & Baptismum esse dicebant. ibid. n. 48. ut in illa malos non esse sed bonos. ibi. n. 48.

Canes.

Canibus iubebant fundi Eucharistiam Donatistæ lib. 3. fol. 80. n. 30. et à canibus ipsi Donatistæ dilaniantur.

Cantus.

Cantum Ecclesiasticum Deo dupliciter dicebat Caluinus. lib. 3. fol. 255. n. 592.

Cantus Ecclesiasticus dicebant Henriciani esse meram Dei irruptionem. lib. 3. fol. 176. n. 151.

Canon.

Canonis verba vulgari Bohemico tradidit Hieronymus de Praga, ut se doceret rusticos, non iniurius, & Sacerdotes posse consecrare toties, quoties. lib. 3. fol. 219. n. 122.

Cantilena.

Cantilenas diuicias Sacrarum Scripturarum, et Euangeliorum vulgari Bohemico composuit Vbi delusus. ibid. n. 123.

Capitalis.

Capitalis inimicitia contrahitur ex atroci iniuria, sitz omnium honorum, et ex afectione criminali, & ex detentione in carceribus. lib. 4. fol. 43. n. 26.

Caput.

Caput Sacris Virginibus reuelabantur professionem abolerent Donatistæ. lib. 3. fol. 51. n. 35.

Caput Presbyteris reuebant Donatistæ, ut eos sacra vocatione deuocarent. lib. 3. fol. 81. n. 34.

Caput vnum in spiritualibus, regens Ecclesiam, negabat Ioannes Hus. lib. 3. fol. 216. n. 82.

Carcer, Carcerare.

Carcerem publicum assignandi omnes ne potestatem habeant? Item quando indebita sit Carceratio? lib. 4. fol. 71. n. 13.

Carcerans indebit, quia poena puniendus. lib. 4. fol. 71. n. 14. & 16.

Carcerans, absque Iudicis auctoritate poena capitis plectendus. ibid. n. 17.

Carcerans homo priuatus lædit Maiestatem Principis. ibid. n. 18. et 19.

Carcerare in omnibus Tribunalibus Hispaniæ Sædæ Inquisitionis potest Inquisitor, absque assensu Episcopi. ibi. fol. 72. n. 30.

Ad Carcerationem Religiosorum Hierosolymitanorum, siue Donatorum, Episcopus, et Magnus Magister interesse debent. lib. 4. fol. 72. n. 35.

Ad Carcerationem in alius casibus fidei in Insula Melito Episcopus nunquam intercedit. lib. 4. fol. 73. n. 37.

Post Carcerationem et completum processum per forum Inquisitorum Magister Magistro Priori Ecclesiæ, ex voto Consulorum in Congregatione resoluta sententia contra Militem cui subscribunt Episcopus, et Inquisitor. lib. 4. fol. 73. n. 38.

Carcerem priuatum exercens, quæ poena est puniendus. lib. 4. fol. 71. n. 9.

Cardinales.

Cardinales non esse inanis, et verè Successores Collegii aliorum Apostolorum, nisi vixerint more Apostolorum seruantes Consilia Christi asserbat Ioannes Hus. lib. 3. fol. 216. n. 60.

Carletonus.

Carletonus legatus Regis Angliæ inter fuit in Psen do synodo Dordrechtæ in Olandia, ut fauere Communi, seu Puritani, lib. 3. fol. 196. num. 270.

I N D E X

Carolus.

Carolus Molinens Hæretarcha inter alios errores dixit nascere Iesu Christo refectum esse Matris verum. lib. 3. fol. 273. n. 916. Quo errore licet se præbuerit Caluinismo. affirmans pro sua defensione scripsit librum contra Caluinistas sub nomine Simonis Caluisti. Vbi Cathecismus. Geneuensem à Senatu Bernensi reiectum testatur. ibi. n. 917. et seq.

Carolusadus.

Carolusadus Lutheri Primus familiaris. lib. 3. fol. 237. nu. 272. et seq. Impugnauit Milsam, et præsentiam corporis, et sanguinis Christi in Eucharistia. Negabat, et simul profanabat imagines, et templis eiciebat. ibi. 2. n. 272. et seq.

Carolusadus relinquens Archidiaconatum duxit vxorem. ibi. n. 276.

Carolusadus tanquam infans, et stolidus reputatur ibi. n. 278. et seq.

Carolusadus impugnabat Lutheranismum ad maioris famę proprix acquisitionem. ibi. n. 280.

Carolusadus ob odio profectus ab ipso Luthe- ro. ibi. fol. 238. n. 281.

Carolusadus, et Lutheri odium. ibi. n. 285.

Carolusadus repugnans Lutheri omniā abrogat habitum Ecclesiasticum abiecit. Eucharistiam profanauit. imagines et templis abiecit. ibid. num. 283. et seq.

Carolusadus secutus fuit Lutherus in odio Pontificis. ibid. n. 284.

Carolusadum factus est Sacramentarius, qui fuerint sacramenta? à Carolusadio originem primum. affirmant non esse præfens in coena corpus Domini. ibid. n. 286. Idem est fieri Sacramentarium, et arguere realem præsentiam corporis, et sanguinis Christi in Eucharistia, vt Carolusadus. ibid. n. 287.

Tenit Missę sacrificium nullius esse valoris. ibi. n. 288. et seq. Negabat adorationem Imaginum. ibi. n. 291. Docuit licitum esse Sacerdotibus ducere vxorem, vt ipse fecit. Negabat liberales artes, et philosophiam, et solum textum Biblię admittebat. ibi. n. 292. Iubebat comburere libros, et suos ad officia, seu ad liberales artes exerceudas mittere, et ipse factus est Agri cola, vt Melanchthon *Prætor* natus. ibid. n. 294.

Ex isto errore, quod solum nudo textu Bibliorum debeat quis operam impendere, fundata est scilicet Bibliolatria. n. 295. Alia etiam fuit orta. scilicet eius sequaces nominati sunt scripturarii. ibid. n. 296. Fuit alia etiam facta eorum, qui appellauerunt Paulini, eo quod erga Sanctum Paulum essent iactantur ad studium. ibid. n. 297.

Carolusadum insequitur Lutherus, et copie eum. et finibus Saxoniz exulare, et conatur, vt nullam fidem doctrinæ eius adiciatur in ijs, quæ docebat circa Sacramentum Eucharistię, et imagines Sanctorum. lib. 3. fol. 238. n. 298 et reconciliatur cum Luthe- ro. ibid. n. 300.

Carolusadus mox visus, spectro terribili ab eodem post triduum moriens raptus. ibid. fol. 239. n. 302.

Carnalis, Caro.

Carnalibus voluptatibus insatiabiliter interuenientes. Valentiniani. Dicebant Carnalia carnalibus, spiritualia spiritualibus reddi. lib. 3. fol. 47. num. 288.

Carnem à Dæmone factam affirmabant Patenianus, et alij Hæretici. lib. 3. fol. 95. n. 299.

Carnis etiam esse peccaminosum dicebant Priscilianici. lib. 3. fol. 98. n. 340.

Carnem Christi Domini non esse nostrā similem, docebat Erieches. lib. 3. fol. 111. n. 167. illamque de Cælo defendisse, et in primo instanti creationis mutatam in Diuinitatem fuisse. ibid.

Carus resurrectionem negabant Desile. lib. 3. fol. 276. n. 982. et alij Hæretici. lib. 3. fol. 42. n. 41.

Carus resurrectionem, et futurum Iudicium negabat Simon Magus. lib. 3. fol. 43. n. 40.

Carus resurrectionem, neque Christum resurrectione ad futurum Iudicium Iudicem suorum, et mortuorum venturū dicebat Alexander Aëratius, Hymeneus, et Philenus. lib. 3. fol. 36. n. 45. et 47.

Carnes quous tempore comedens crumenā repa- rabant Maucheii. lib. 3. fol. 77. n. 254.

Ex sola Carnum comestione non ometur sufficiens iudicium ad torturam. lib. 4. fol. 68. n. 251. et 252.

Carnes, oues, lacticia, absque legitima causa, vel sine dispensatione comedens scilicet de hæresi suspectū reddit. lib. 3. fol. 68. n. 248.

Carperatiani.

Carperatianorum error fuit, concupiscentia non esse resiliendum. lib. 3. fol. 44. n. 18.

Carperatianorum secta, et errores, et à quo nomen accepit. ibid. n. 58. et seq.

Carperatiani equalem Basilidi, et his, qui Gnostici appellantur fuisse, et etiam deditum Magie. lib. 3. fol. 61. et 64. cius Discipulum ab ipso etiam fuerunt Nicolaitæ. ibi. n. 65.

Carperatiani librum Porrenosum scripserunt de stirpe Sanctissimæ Dei Genitricis. lib. 4. fol. 46. nu. 88.

Ici dicebant Christum Dominum per spatium anni tantum prædicasse Euangelium. ibid. n. 89.

Errorem Pythagore de transmigratione animarum admittebant. ibid. num. 90. Ielum Christum literas, et Alphabetum sub Magistro didicisse. ibi. n. 91. Scripturas ad opinionem suorum scelerum pervertebant, ibi. n. 92.

Cassianus.

Cassianus Sectarius Tatiani. Princeps hæresis Docitæ, qui dicebat Christum Dominum suspensisse corpus phantasticum iisd ad roborandum Tatiani dogma, scripsit librum de continentia, et de castitate. lib. 3. fol. 56. n. 251.

Refertur hic ex Pseudo Euangelio secundum Marcum, vt ipse quoniam erat uisum de Christo loquente ad Salomonem, ac matrimonium derelictum, eundemque propriam interpretatum esse Genesim cum per lignum vetum diceret significatum esse con- iugium, et per pelliceas tunicas humanam carnem. ibid. n. 253.

Præter abominationem nuptiarum, abstinuerunt ab animalis, et à vino. Con- cesserunt etiam Principes quosdam, et eum, qui Diaboli est aduersus Dei opera oppositum, esse, et Deo non subiectum. ibi. n. 254.

Adinuenit quosdam Apocryphas scripturas inadiutulationem suorum Dogmatum nimirum, Acta Andree, Ioannis, Alia vero Thomę. Insuper admittunt foeminas, inter quas adeo uidentur, et qui nomine continentium sunt dicti, ut ipsa turpes eliant. ibid. num. 255.

Cassianus.

Cassianus Hæretarcha Donatista, imo Auditor, et & Pater Donatistarum. lib. 3. fol. 10. n. 16.

Cassianus.

S. Cassianus Regis Platonis filius operarius est recō- entiamque. Cassianus cum Ecclesia Catholica Romani, inueniens parentem suum iad seren- dam legem disponens ne Schismatice noua, templa construere, ne vetera collabentia restau- rare posset. lib. 3. fol. 121. n. 167.

Cathalogus.

Cathalogus Hæretarcharum, et Discipulorum. Perdidit Lutheri in tres classes diuisus. lib. 3. fol. 229. n. 137, et seq.

I N D E X

Catholici.

Catholicos exarantes diuina ex Prophetis despicimus Donatiz. lib. 3. fol. 81. n. 73.
Catholicos inter alia damnabant Sabelliani, quod multi eorum Monachi serent. lib. 3. fol. 71. n. 163

Catharista.

Catharistarum, Purgatorum, seu Purificatorum secta ab illa Macharianorum, et Manicheorum distincta. lib. 3. fol. 70. n. 139.

Chasari.

Chasatorum alias Publicanorum secta factus Enriatorum, vel Markli Paduani, et Arnaldi Panisius coniuncta cum Albigensibus. lib. 3. fol. 176. et 177. n. 113. et seq. Itorum secta damnata in Concilio Lateranen. sub Alexandro III. ibid. fol. 177. n. 155. et seq.

Causa.

Causam ob quam forum iussu sacrificabant sortum, seu Regum, idest lunt, seu mulatodis stellarum. lib. 3. fol. 18. n. 85

Cautela.

Cautelas, quas debent Inquisitores seruare in examine. lib. 3. fol. 15. n. 3. et seq.
Cautela assignantur ibid. n. 55. non debent esse falsae, aut cauallose. n. 56. et seq.
Cautela, absque fallacia debent esse. n. 57.
Cautela Salomonis ad inuestigandam veritatem infantis laudatur. lib. 3. fol. 16. n. 58.
Noua Cautela iuxta circumstantias quomodo ab Inquisitore excogetanda. ibid. n. 61.
Cautelis licitis, quibus vi possunt Inquisitores. ibid. n. 63. et seq.
Cautela in signis contra Conuictos, de mandato Inquisitoris mouetur Reus ab veribus Prudentibus promittentibus et benignitatem tribunalis. ibid. n. 95. Et Inquisitor postea accedat, et vitare blandis verbis. ibid. n. 66.
Circumstantia cautela mouetur duo dubia. an sit licitum indagare veritatem per eam. ibidem. numer. 67. Nec impunitatem, aut omnimodam misericordiam, licet promittere. ibid. n. 66. In male promissis non est seruanda fides. ibid. n. 69. et 70. Contraria sententia statuitur ibid. n. 71. et seq.

Cautela pro inducendo delato ad veritatem. ibid. fol. 17. n. 73.

Celestinus.

Celestinus Papa III. exhumare fecit, quendam Petrum Iohannem cum suis scriptis condempnit aut Autorem sectae Petri Iohannitarum tanquam haereticum. et Haresarcham declaratum igitur tradidit. lib. 3. fol. 166. n. 342.

Celibatus.

Celibatum censebat in habitu, Virginitatem esse maiorem. Diuino mandato oppositam obseruati in potibilibus censebat Ludus. lib. 3. fol. 126. n. 74.

Caelum.

Caelum esse profusum vacuum, ideoque se missum ut in Regni Carlestus Hares filios adoptaret impudenter dicebat Georgius David. lib. 3. fol. 172. n. 903.

Caelum Paradisum, et alia similia non esse accipienda secundum litteram, sed figuratim dicebant Origenes. lib. 3. fol. 166. n. 77.

Cena.

Cenam in Lutheranis Ecclesiis non esse veram Cenam, sed veneficium, veram autem esse eam de qua in Apocal. cap. 3. dicebat Turiagus. lib. 3. fol. 122. n. 316.

Cenam supposuit Zuinglius loco sacrae Eucharistiae cupiens abolere missam, & iustitiam eorum ritus pro celebratione. lib. 3. fol. 141. n. 330 & 331. & seq.

Censura.

Censuras Ecclesiasticas, quibus Ecclesia vitare vii preparare Anichristo, quia ab illo tales procedere alicebat Iohannes Hus lib. 3. fol. 116. n. 74.

Cerdo.

Cordonis errores, qui sunt discipulus Heracleonius Author sectae nouae Cerdonianorum. lib. 3. fol. 50. n. 155. et seq. Dicebat Christum a Deo Bono missum, non ex forma naturae, nec assumptis carnem, neque passum fuisse, neque mortuum. ibid. fol. 50. n. 157.

Cerinthus. Cerinthiani.

Cerinthus Haereticus. Eius errores, & motus. lib. 3. fol. 37. & 38. n. 39. & que ad 92.
Cerinthus post Simonem Magum omnium Haereticarum primus, et principis co. iustitiae. lib. 3. fol. 37. n. 67.
Cerinthus cum Baptismo simul circumcissionem, & obseruationem legis veteris necessariam esse, ad saltem defendebat contra quos Diuus Paulus Epistola ad Galatas. cap. 6. lib. 3. fol. 38. n. 71. et seq.
Cerinthus, et sequaces negabant virginitatem. SS. V. ibid. n. 73. mundum non fuisse creatum a Deo dicebant. ibid. n. 74. Euangelium secundum Matthaeum solum admebant, alia tria, Acta Apostolorum, et Epistolas Diui Pauli contemnebant. ibid. n. 77. Christum Dominum fuisse Deum abnegabant. ibid. n. 76. Christum impassibilem a Iesu passibili euolasse. ibid. n. 77. Christi regnum futurum post resurrectionem per spatium mille annorum dicebant. ibid. n. 78. proditorem Christi maximo in honore habuerunt, Martyres Baptistam. ibid. n. 80.
Cerinthus, & Eunio derelictum causam Diuo Iohanni scribendi Euangelium lib. 3. fol. 39. numer. 92. & 93.

Chaos.

Chaos, quid fuerit iuxta opinionem Valentini. lib. 3. fol. 47. n. 91.

Chazinzarg.

Chazinzariorum ortus, et differentia ab aliis sectis. lib. 3. fol. 136. numer. 145. et seq. Ibi in Christo duplicem personam impingunt. ibi. n. 145. Quid de eorum leuino. ibi. n. 149.

Chitraz.

Chitraz Lutherani dicebat Anichristum apparuisse anno circiter 600. esse habere pro primo Antichristo. Post hunc Sanctum Gregorium Magnum. lib. 3. fol. 163. n. 747.

Chrisma.

Chrisma consperendum, ac consecrandum indicatur Donatus. Semel proiecitur per fenestram miraculo non cecidit, sed manu Angelica liberauit. lib. 3. fol. 10. n. 12. et seq.

Chiffians.

Chiffiansi Categoni Haeretici sunt, qui cum Christianis enim Deum vnum venerantur. ipsi venerandas im. nes. D. N. I. Christum V. M. Sanctorum Angelorum, atque Sanctorum, vi Deos coherant. lib. 3. fol. 140. n. 37. et seq.

Chiffianos omnes ab ecclesia dignitatem, & Republicae administratione remouit Iulianus Apostata. lib. 3. fol. 97. n. 105.

Chiffianorum dem reiecit librosque eorum damnauit.

I N D E X

- nauit, & christianos vocabat Galileos, idem Iulianus Apostata, ibid. n. 109. & seq.
- Christianos melius esse suum prosequi iustitiam, quam multam eorum inopiosens decessu, atque sententiam ponere dicebat Gnostomachi, lib. 3. fol. 125. n. 66. & seq.
- Christi non posse perire salutem, & etsi velit, non vult non credere asserbat Lutherus, lib. 3. fol. 126. n. 61.
- Christianismus, et Iudæismum interdicit Mahometes, lib. 3. fol. 130. n. 87.
- Christianum omnem proximum diligenter irridebat Nicaphorus Imperator, lib. 3. fol. 145. n. 102.
- Christianum virgine perirentem posse licite a fide resiliere dicebat Simonas, lib. 3. fol. 34. n. 24.
- Christus**
- Christum ad inferos descendente liberasse Sodomitas Aegyptios, et reliquos impios, non verò Abolem, Enochs, Noe, Abraham, aliosque Patriarchas dicebat Martiurus, lib. 3. fol. 5. n. 170. & seq.
- Christum eiusque Discipulos, nihil habuisse suum, in communis, nec in particulari asserbat Okam, lib. 3. fol. 207. n. 186.
- Christum Dominum non Dei Filium, sed verum iustum hominem præstolantem Helsen, lib. 3. fol. 31. n. 112.
- Christum Dominum fuisse Deum, negabat Cerinthus, lib. 3. fol. 38. n. 76.
- Christum in passione in impassibilem a Iesu passibili euolasse cum alijs argumentis somniabat Cerinthus, ibid. n. 77.
- Christum denegasse passionem vitiosam habuisse somniabat Caluinus, ibid. n. 77.
- Christi regnum post resurrectionem, terrenum per mille annos futurum die, Cerinthiani, ibid. n. 78.
- Christum Dominum ex viro, & Muliere natum, affirmant Ebionites, negantes illum fuisse Deum, ibid. n. 79.
- Christum esse quamdam virtutem dicebat Elxai cūfrare suo Elxio, lib. 3. fol. 41. n. 20.
- Christum sumptisse corpus phantasticum dicebat Caluinus, lib. 3. fol. 111. n. 548.
- Christum non esse natum ex Virgine Maria asserbat ipse Euthychus, ibid. fol. 112. n. 577.
- Christi Domini diuinitatem fuisse passam, crucifixam, mortuam, & sepultam dicebant, Euthychiani, ibid. n. 168.
- Christi naturas ante adunationem duas, post adunationem, vnam factam esse dicebant ipsi, n. 172.
- Christum Dominum secundum carnem esse Filium Dei adoptiuum dicebant Felix Virgilianus, & Eupandus Archiepiscopus Toletanus, lib. 3. fol. 146. n. 133. & n. 138. 139. & 140.
- Christum Dominum cum Patre, & Spiritu Sancto non esse vnam Deum dicebat ipse Eupandus, lib. 3. fol. 147. n. 164. 165. & seq.
- Christum Dominum natum ex Beatissima Virgine negabant Iordan, lib. 3. fol. 59. n. 193.
- Christum Dominum putum hominem natum, ex femina Ioseph generatum, dicebant Carpocrates, & Gnosticæ, lib. 3. fol. 45. n. 71. Virum quidem bonum dicebant, cuiusque animam post Crucifixum corpus, fuisse in Coelum receptam iussu carnem in terra, ibidem. Christum Dominum per spatium vnius tantum aevi præcasse Euangelium, asserbat ipsi Carpocrates, & Gnostici, ibid. n. 79.
- Christum Dominum more puerorum sub Magistro Alphabetum, & litteras docuisse assercant ipsi, ibid. fol. 45. n. 91.
- Christum Dominum, dumtaxat tolerasse mortem pro ijs, qui blasphemant, dicebat Godefridus, lib. 3. fol. 175. n. 368.
- Christus, ita bene potest adorari in memoribus, sicut in Ecclesijs, et melius, dicebat Gerardus Sagarellus, & Dulcinus, lib. 3. fol. 196. n. 18.
- Christi Domini naturam humanam non esse creatam, sed Spiritus Sancti generatam dicebat Gaspar Vuenkelanus, lib. 3. fol. 139. n. 316.
- Christum se esse illum verè celestem esse Spiritum sanctum natum, qui peccata verè condonet, aut reseruet, qui denique iudicaturus sit vltimo illo die dicebat de se iulianus Georgius Daud, lib. 3. fol. 174. n. 199.
- Christum Dominum sine Summo Pontifice, qui est caput in spiritualibus in Ecclesia, potuisse per suos veraces Discipulos sparsos per orbem melius suam Ecclesiam gubernare dicebat Iohannes Hus, lib. 3. fol. 116. n. 331.
- Christum Dominum Dei Filium, non admitebant Samaritani, lib. 3. fol. 31. n. 117.
- Christum Dominum Dei Filium non expectabant Esenij, sed vt Prophetam, & lumem hominum præstolabantur, lib. 3. fol. 31. n. 118.
- Christi cultum, & christianos omnes persecutus est Iulianus Apostata, lib. 3. fol. 91. n. 204.
- Christum Dominum non vocabat Iesum, sed Galileum, ibid. n. 213.
- Christum Dominum non instituisse Ieiunium Quadragesimale dicebat Iohannes Vocspitalis, lib. 3. fol. 171. n. 887.
- Christum Dominum esse Crucifixum dubitabat idem, n. 890.
- Christi Domini signata habere impressa quemdam illuminatum, asserbat ipse illuminatus, ibi, n. 911.
- Christum Dominum, non verum hominem, sed potius, et eo modo passum, secundum apparentiam, non secundum carnem dicebat Lucianus, lib. 3. fol. 11. n. 187.
- Christi Domini Corpus fuisse Lancea perforatum, dum adhuc viveret dicebat Petrus Iohannis, lib. 3. fol. 186. n. 142.
- Christum Dominum esse finalem, æternam, varijs imaginacionibus delusum, seductorem, vltis piebuculæ, imo ipsam damnasse vniuersum mundum, et omnem saluasse, et quod melius homines per suum statum Euangelium interfecti sunt dicebat Hermanus Ryhuik, lib. 3. fol. 51. n. 179. et quidquid Christus egit, id tantum esse generi hu-
mano, et recte rationi contrarium, ibidem, n. 180.
- Christi Iesu Imaginem Pancezæ vrbe Phœniticæ ab Evangelica Hemorrhoidis ad honorem illius erectam ad cuius pedes nasebatur herba incognita, quæ habebat virtutem coercentis amnes morbos Iulianus Apostata abulit, lib. 3. fol. 91. n. 203.
- Christum Dominum non esse Deum dicebat Marton, lib. 3. fol. 51. n. 158.
- Christum vocabat arborem Paradisi Manichei, lib. 3. fol. 77. n. 317.
- Christum Dominum non fuisse verè incarnatum neque verè natum ex Virgine, sed solum apparentem, sic passum, et suscitatum dicebant Manichei, lib. 3. fol. 76. n. 315.
- Christi redemptionem animarum tantum, et non corporum admitebant Manichei, ibid. n. 319.
- Christum Dei verbum, et eius filium admitebat, sed creatum, et feruum ex Maria sine femine generatum Mahometes, lib. 3. fol. 130. n. 101.
- Christum Dominum non fuisse crucifixum, sed liberasse eum de Manibus Iudeorum, in quorum manibus solum vinctum remansisse dicebant Mahometani, lib. 3. fol. 151. n. 110. & seq.
- Christum Dominum non esse mortuum, sed tandem mortuum in statu impassibili dicebat Mahometani, ibid. n. 113.
- Christum Dominum ad iudicium venturum non tamen, vt Iudei, ibid. n. 115.
- Christum Dominum carnem assumptisse ex Beata Virgine Maria negabat Melchioris, sed dicebat Deum ex se carnem esse factum, ita vt vna tantum esse in illo naturam, lib. 3. fol. 163. n. 734.
- In Christo Domino nato ex Virgine duas coniungi negabat naturas Sermetus, lib. 3. fol. 374. n. 946.
- Christi-

I N D E X

Christum non esse Deum, sed in eo Deum habitasse dicebat Nicolaus negantes in illo divinitatem. lib. 3. fol. 40. n. 109.

Christum Dominum esse sanctissimam Mariam natam, nequaquam Deum, sed solum hominem, dicebat Nestorius. lib. 3. fol. 120. n. 177. et seq.

In Christo Domino duas personas reponere videri vocabat Filium Dei, scilicet Filium hominis, id est Mariæ. ibid. n. 129.

Christi Dominum non Deum, sed Deum appellabat. ibid. n. 131.

Christum Dominum per gratiam, & adoptionem, esse Filium Dei ore blasphemum dicebant Origenes. lib. 3. fol. 65. n. 66.

Christi Domini Regnum, aliquando finitum, esse dicebant. ibid. fol. 66. n. 77.

Christum Dominum hominem tantum esse, Iustitia præstare dicebat Paulus Samosatenus. lib. 3. fol. 72. num. 169. Eumque non de Cælo descendisse, sed esse caput ex tempore, quo ex Maria Virgine natus. ibid. n. 171. In quo sanguinem corruptibilem esse in Sacramento Eucharistie. ibidem n. 174.

Christi Dominum in carne non venisse dicebat Proclianus. lib. 3. fol. 93. n. 36.

In Christo Domino duas distinguere personas Petrus Fullo, & ob id in Hymno Angelico, in quo ter, Sanctus, nominari solet, quartum addere Sanctum, qui Crucifixus esset. lib. 3. fol. 120. n. 69.

Christum Dominum, corpus suum de cælo attulisse dicebant Suenkfeldiani. lib. 3. fol. 140. n. 320.

Christum Dominum non assumptisse carnem humanam assererat Petrus Abailardus. lib. 3. fol. 173. n. 79.

Christum Dominum in carne sua non adorandum dicebat Petrus Richerius. lib. 3. fol. 262. nu. 723. vixit Deum concedebat adorandum & invocandum ibid.

Christum Dominum damnatum dicebat Præmonstratensis Apostata. lib. 3. fol. 263. num. 739. neque esse verum Messiam, & alium cum Iudeis expectandum. ibid.

Christi Vicarium vocabant Antichristum, Antichristiani. lib. 3. fol. 263. n. 741.

Christum Dominum non venisse, nec à Iudeis male passum dicebat Simon Magus, id est esse ipsum Christum. lib. 3. fol. 333. n. 19.

Christum Dominum ambrosialiter solum apparuisse, non carnem veram hominis, nec veram animam sumptisse, assererat Saturninus. lib. 3. fol. 4. nu. 48. & Phantasma factum fuisse, nec resuscitatum affirmabat. ibid. n. 49.

Christum Dominum de Iosephi, & Mariæ concubitu natum, ac purum hominem dicebat Simplicius. lib. 3. fol. 6. n. 313.

Christos duos esse, unum sursum, & deorsum Alterumque habitasse in multis prius, postea vero in Iesu Mariæ Filio dicebant Sampsii, aliter dantes ad illud de transfiguratione animarum. lib. 3. fol. 67. num. 99.

Christum primum formatum esse in corpore Adæ, & rursum induere quando vult, dicebant Sampsii. lib. 3. fol. 67. num. 100. Negabant etiam Christum esse filium à Deo, & ex Beatissima Virgine Mariam natum. ibid. n. 101.

Christi Domini, & Spiritus Sanctus, & aliquid secundum Sampsios. ibid. n. 103.

Christum Salvatorem, nequaquam esse Patris antiqui Filium, & Primumgenitum omnis creaturæ, Blasphemo ore asseruit Sabellius. lib. 3. fol. 71. n. 161.

Christum Dominum non esse unigenitum Patris secundum naturam, dicebat Secundus Manicheus. lib. 3. fol. 101. n. 11.

Christum Dominum non fuisse verum Deum, sed hominem, duritatis inter alios mortales natum,

que illum non esse, nisi ex Mariæ & Iosephi fabrolignario, dicebat impudenter Sternenbergianus. lib. 3. fol. 163. n. 35.

Christum non propria virtute divina, sed virtute omnipotentis subterfuge à mortuis, nec vultum fuisse miraculum asserat ipse. ibid. n. 36. Et quod ob vitam honestam & virtute actum, alibi in illum adoptaverit Pater cum a Joanne in Jordane Baptizaretur, & ita Christum esse filium Dei secundum animam duntaxat, eo quod illam, illi in cruce reddidit Sternenbergianus assererat. ibid. n. 37.

Christum Dominum proflus abegzabat, atque vel sed hominem seductorem Blasphemum quidam ignotus Sabellianus. lib. 3. fol. 30. n. 43.

Christum Dominum per Virginem Deiparam transisse velut per canalum humanam, carne nequaquam assumpta est, sed ex Cælo ipsam secum deversisse dicebat Valentinus. lib. 3. fol. 47. num. 100.

Christum fuisse Concomitem cum omnia sustinuisset, quodque edebat, & bibebat, propriè non red dens cibos, & alia delramenta somnabat ipse Valentinus. ibid. n. 109.

Christum Dominum semel venisse cum tamen, ante diem iudicii reditum spectabat VVritus. lib. 3. fol. 162. n. 719.

Christum Dominum confiteri, nunquam necessarium esse, necdum pro eius confessione martyrium pati, & se liberos esse, de nulla lege obditi eos tenebat Adamus. lib. 3. fol. 52. n. 274.

Christum Dominum vocabant tantummodo Arrianum Iesum Christum. lib. 3. fol. 83. n. 221.

Christum Dominum à sumptis animam vna cum corpore, tamen absque intellectu, & esse perfectum hominem, et verbum perfectum fuisse incarnatum Apollinariæ asserbat, ideo Demetrio appellati, eo quod Christo Domino duas tantum partes tribuerent, corpus scilicet, & animam; intellectum vero qui est quasi animæ pars ipsi Christo permixtum. lib. 3. fol. 97. n. 113 & 319. dicebant etiam quod Christus Dominus corpus suum de Cælo attulerit. ibid. n. 320.

In Christo duas naturas negabant Armenii, & ideo in Sacramento Eucharistie aquam non apponendunt. lib. 3. fol. 304. n. 215.

Christum Dominum non sumptisse carnem, ex B. V. sed attulisse de cælo, nec fuisse verum hominem, nec manducasse, nec verè mortuum, nec resurrexisse, nec in cælum ascendisse, dicebant Albanenses. lib. 3. fol. 149. n.

Christum illum natum in Bethleem, & Hierosolymis Crucifixum in iudæa, & habuisse concubinam Mariam Magdalenam impudenter Blasphemabant Abigenes. lib. 3. fol. 125. n. 303.

Christum Bonum natum esse in alia terra nostra, & inaudibiliter erugatum esse hic nunquamque comedisse, aut bibisse, nec verum carnem assumptisse, neque fuisse unum in mundo hoc, nisi spiritualiter in corpore Sancti Pauli dicebant ipsi Abigenes ibid. n. 305.

Christum, et Diabolum filios esse eiusdem creatoris etiam asserbat. ibid. n. 307.

Christum Dominum non assumptisse carnem ex Virgine Mariæ dicebat Muretus. lib. 3. fol. 335. num. 477.

Christum Dominum fuisse Deum negabant Cerinthiani, et solum naturam humanam habuisse, ipsum non resurrexisse à mortuis, resurrexerunt tamen aliquando dicebant ibid. n. 308. In passione Christum in impassibilem à Iesu passibilem evolasse affirmabant. ibid. n. 376.

Christi Regnum post resurrectionem terrenam futurum per ipsum mille annorum iterum homines in carne, & consensuque vitam auctores ipsi Corinthios. ibid. n. 373.

Christi Dominum ex Viro, & Muliere purum, homi-

I N D E X

hominem natum dicebat Ebionitæ negantes ipsum esse Deum. lib. 3. fol. 38. n. 51. Impugnantes veritatem Virginis Mariæ. ibi. n. 53.

Christi Iesuc redere extremam naturam esse fundamentum Religionis Christianæ dicebat Hæreticus Anabaptistæ. lib. 3. fol. 137. n. 263.

Christum Dominum non abiecit Iudæum esse fur, eo quod non esset contra eum accusator. lib. 4. fol. 6. n. 30.

Christum negare tempore persecutionis, esse quid indifferens dicebat Basilides. lib. 3. fol. 43. n. 34.

Christum passum ac Crucifixum negabant Basilides, Sed Simonem Cyrenæum, qui crucem substituit. lib. 3. fol. 43. n. 4.

Christi Domini præsentiam realem in Eucharistia, & ingressus ad discipulos Iamnelaus negabat Berengarius. lib. 3. fol. 161. n. 59.

Christum Dominum, corpus Cælestis ex vero Virginis assumptum, non humanam Carnem dicebat Barluc. lib. 3. fol. 177. n. 309.

Christi Domini corpus realiter esse in pane altaris, quam in alio pane, & in qualibet alia, re, dicebat Almaricus. lib. 3. fol. 187. n. 11.

Christum Dominum in tormentis derelictum fuisse, & de sua salute dubitasse, Blasphemabat Bertholdus de Borbac. lib. 3. fol. 200. n. 43.

Christum Dominum non pro omnibus peccatoribus crucifixum esse, sed tantum pro fidelibus, & pro his, et solos istos corpus ipsum manducare docebat Boquimus. lib. 3. fol. 133. n. 314.

Christum Dominum non esse propriè Creatorem Cæli, et terræ, dicebat Caluinus. lib. 3. fol. 150. n. 507.

Christum Dominum secundum naturam humanam fuisse ignorantem, ipse Caluinus dicebat. ibid. n. 512. et seq.

Christum Dominum, ita personam nostram suscepisse, ut peccatorum scilicet et maledictionis Reus ipse Caluinus aiebat. ibid. n. 514.

Christum Dominum recusasse officium redemptionis volebat Caluinus. ibid. n. 521.

Christum tempore sue passionis fuisse inquinatum, dixit ipse Caluinus. ibi. n. 522.

Christum Dominum timuisse de animæ salute. ibid. n. 524. et damnatum fuisse, et tormenta damnatorum percellisse. ibid. n. 528. et nihil pro meritis fuisse habita ratione diuini iudicii, uec sibi quidem. ibi. n. 530. et seq.

Christum Dominum non descendisse ad inferos, sed quod eius descensus intelligendus sit de sepultura, dicebat Beza. lib. 3. fol. 251. n. 533.

Christum Dominum non admittetebant Samaritani. lib. 3. fol. 31. n. 117.

Christum Dominum non aliter descendisse ad inferos, quam veros damnatorum cruciatus in crucis patendo, asseruit Caluinus. lib. 3. fol. 451. numer. 535.

Christum Dominum resurrexisse, et de sepulchro egressum, et ingressum ad discipulos clausi Iamnis negabat Caluinus. lib. 3. fol. 252. n. 543. Similiter negabat Christi Domini ascensionem in Cælum. ibi. n. 544. et seq.

Christum corpus fide animæ assumptum, ac in eo verbum ipsum nunc animæ sanguinebat Apollinaristæ. lib. 3. fol. 97. n. 317.

Christi Domini præsentiam, in Eucharistia non recipiri dicunt Muretus. lib. 3. fol. 335. n. 529.

Christolite Dominum Nostrum Iesum Christum asseruerant excitatum esse ab inferis, ubique corpore cum animâ relicto, eum solam diuinitate in Cælum ascendisse. lib. 3. fol. 122. n. 100.

Christophorus Goodmanus Hæresiaracha Caluinita Anglus, ex Angliâ exulans, Genesæ prædicare coepit. lib. 3. fol. 265. numer. 713. et seq.

Etiâ admittetbat Christum Dominum, iam se-

mel venisse eum tamen antediem Iudicii. re-
diturum sperabat. ibid. n. 719. Asserbat contra
Mariam Catholicam Regnam Angliæ non li-
cete formis rempublicam gubernare. ibidem
num. 714.

Christophorus Schaplerus fuit Ramus sectæ Munt-
zeristæ Anabaptistarum Dux Rusticus illi præci-
pius, qui interierunt ad centum millia error illius
erat nullum esse Magnatibus soluendum tribu-
tum propterea famosis Hæresiaracha sectæ Ru-
sticorum enatis. lib. 3. fol. 235. et 236. n. 243. Fuit
etiam Poligamistæ. ibi. n. 243.

Cibus.

Cibus, quasi à Diabolo creatos condemnabant
Abstinentes; Spiritum Sanctum esse Crealuram,
non Deum volebant; coniugia, omnino impro-
perabant. et intra diuiniungere conuenerunt. lib.
3. fol. 78. n. 270.

Circumcelliones

Circumcelliones, qui Circelliones, aut Circuitores
sunt appellati, qui Circuncelias vagarentur, vnde
acceptum nomen, festinatio Donatista-
rum. lib. 3. fol. 81. n. 43.

Circuitores dicuntur, quia circuibant terras, et
quos inueniunt in via cognoscebant, ut interficerentur
ab illis, ducentes se desiderasse Martyrium.
sub hac causâ multi la trocinantur, quidam autem
Birthenati mentuntur se dantes in præcipi-
tum. ibid. n. 44.

Hi Circunceliones erant defensores sectæ, qui au-
derent Prædictis resistere, quique per nudinas
villas, vicofque circumuagantes præferebant
se esse Publici iudicii vindictæ errantes mu-
nera ludicum. lib. 3. fol. 81. n. 45.

Circunceliones Appellati fuerunt Scotopiez. ibid.
num. 46.

Circumstantia

Circumstantia temporis attendenda est post tor-
tam circa ratificationem, transactio ad minus
spatio 24. horarum. lib. 4. fol. 615. n. 155. et seq.

Cirillus.

Cirilli reuelationem perfectiorem esse omnibus scri-
pturis sacris dicebat Arnaldus à Villanova. lib.
3. fol. 204. n. 144.

Cirus.

Cirus Alexandrinus Hæresiaracha Author Monothe-
litarum dicebat in Christo Domino reperiri quæ-
dam duas naturas, sed vnam tantum voluntatem
lib. 3. fol. 125. n. 14. et 15. Quam opinionem secu-
tus fuit Sergius Constantinopolitanus. ibid. num.
16. Ab istis ortum habuit Eustachius, et ab isto
Eustachiani damnati in Concilio Cæsariensi, et
in alijs Concilijs anno 359. ibid. n. 117.

Qualiter Cyrus haberet occasionem excitandi se-
ditionem Monothelitarum. ibidem fol. 126. numer. 200
et seq.

Cirus Alexandrinus, Eustachius Sebastianus Epi-
scopus Athanasius Patristæ Jacobitarum,
deceperunt Imperatorem Eraclum. lib. 3. fol. 126.
et 127. n. 22. 26. 33. 35. et seq. Fraus Ciri in Con-
cilio Calcedonensi ubi laudat Epistolam Sancti
Leonis. ibid. num. 56.

Cinixas.

Cinixas casu quo tota laboretur habetisim, non spe-
ctaret ad particularem Iniquitatem casum re-
soluere, sed esset mittenda certioratio ad
Summum Pontificem, vel ad Sacram Congrega-
tionem vros. lib. 4. fol. 19. n. 135.

I N D E X

Clancularij.

Clancularij Anabaptistarum genus, licere sibi putant si interrogentur num sint Anabaptistae, id pernegare, fatique sibi esse, quod ipsi prius se fecerant. Itaque Ecclesiis non intrant, sed domi, vel in hortis conveniunt, ideo dicuntur fratres hortenses. lib. 3. fol. 336. n. 245. & seq. Alij vocantur Manichaeij, qui aliam Anabaptistarum sectam sequuntur. ibid. n. 246.

Claudius

Claudius Taurinensis Episcopus Haresiarcha. lib. 3. fol. 150. n. 222. & seq. Ionas Avarchianensis Episcopus contra impium Hagiomachum hominem sectestimum Claudium Taurinensem Episcopum quia Ludovico missus Romam, functus est legatione ad Eugenium Papam, tres libros aculeosque scripsit. ibid. num. 255. In primo impugnat fractionem Sacramentum Imaginum. Secundo virget impugnantem Sanctae Crucis adorationem. Tertio defendit Sanctorum Cultum, et perreginationem Romanam. ibid. nu. 226. ex dictis libris apparet errores dicti Claudij Taurinensis. ibid. n. 227.

Clericus

Clericorum vitam accusabat Ioannes de Hain. lib. 3. fol. 225. n. 187.
Clericis nullam legem prohibere continentiam dicebat Ioannes VViciphilius. lib. 3. fol. 571. nu. 226.

Clemens.

Clemens natione Scythae, seu Briranus Haresiarcha, monstrum horrendum Ecclesiae Catholicae produxit anno 745. Summo Pontifice Zacharia. lib. 3. fol. 242. n. 51. 53. et 56.
Clemens, & Aldomerus Haresiarcha damnati a S. Bonifacio. ibid. n. 59. et seq. Sententia damnationis istorum. ibid. n. 64.
Clemens haresiarcha Sacros Canones resutabat ex positionem Sanctorum Patrum revocabat, ex sua Synodalia. Dicebat licitum esse fratri viduam suam accipere. Christum; eum ad inferos descenderet omnes liberasse etiam Isidorum cultores. Horrribula dixit de praedestinatione. lib. 3. fol. 149. n. 92. Post duos filios in adulterio natos esse posse quemlibet leges. Christum Episcopum, dixit. ibid. n. 94.
Collabant Collabant esse viros Boni Dei dicebant Albigenes. lib. 3. fol. 185. n. 306.

Communis.

Communia habentium Anabaptistarum secta cur sic dicta? & eius precipuus error. lib. 3. fol. 236. n. 257

Communio.

Communione in propriis domibus accipere docebat Eusebius seductores. lib. 3. fol. 26. n. 120

Concilium.

Concilium Antiochenum congregatum, et condemnans Samositanos. lib. 3. fol. 72. n. 177.
Concilium Ephesinum, et Calcedonense, iridebant Eutichiani. lib. 3. fol. 173. n. 170.
Concilium Moguntinum condemnauit Godescalcum. lib. 3. fol. 152. n. 155. et seq.
Concilium Remense celebratum ad decidendam doctrinam Gilberti Porretani. lib. 3. fol. 175. num. 127.
Concilium Lateranense damnauit doctrinam Iohannis Abbatis. lib. 3. fol. 186. nu. 339. Non condemnauit illum tanquam Haeticum, et quare? ibid. n. 340.
Concilia duo habita ad condemnandos inestuosos sub Alexandro Secundo. lib. 3. fol. 166. num. 152. et seq.
Concilia generalia non esse in Spiritu Sancto congregata tenebat Ioannes Vnesphalus. lib. 3. fol. 271. nec Conciliorum sanctionibus omnes tenentur obtemperare. ibid. n. 278.

Concilium Generale, etiam Rite congregatum, posse etiam circa fidem dicere Lutherus. lib. 3. fol. 225. n. 44.

Concilia plura habita in Asia, et Graecia, in quibus condemnati fuerunt Montanus, Prisca, et Maximilla. lib. 3. fol. 53. n. 210.

Concilium Nicenum statuit, vt denovo Baptizentur, qui ex Montanistis, seu Charapragis ad Ecclesiam redirent. lib. 3. fol. 54. n. 212

Concilium Ephesinum, sub Celestino, et Calcedonense sub Sancto Leone I. condemnauit Nestorium, et eius errores. lib. 3. fol. 110. n. 127

Concilium Millesitanum, et Cartaginense delegauerunt Sancto Augustino, vt confutaret Haresin Pelagianorum lib. 3. fol. 106. et seq.

Concilium Constantiense condemnauit asserentes, laicos sub vitraque specie debere communicare. lib. 3. fol. 155. n. 320.

Concilium Viennense errores Petri Ioannis condemnauit. lib. 3. fol. 186. n. 245. et seq.

Conciliorum decreta Canones, et definitiones. Oecumenicum non recipiebant Rutheni. lib. 3. fol. 221. n. 263

Concilium Constantiense Iussu Gregorij XI. congregatum condemnauit 45. articulos Vucileff. lib. 3. fol. 220. n. 352.

Concilia errori esse obnoxia, maxime Nicenum, dicebant Arriani. lib. 3. fol. 84. n. 83

Concilium Lateranense sub Innocentio III. potissime fuit congregatum ad damnandos errores Almarici, siue Amorraci. lib. 3. fol. 187. n. 122.

Concilij Niceni decretum contra Samositanos circa Baptismi firmum. lib. 3. fol. 72. n. 173.

Concilium Antiochenum sic congregatum contra Petrum Samositanum in quo fuit condemnatus. lib. 3. fol. 72. n. 179.

Concilium Hispanense congregatum fuit ad condemnandum Ricardum Armeanum, et eius errores. lib. 3. fol. 207. n. 196. et seq.

Concordenses.

Concordensium, seu Bagnolesium, seu Cozocensium secta, unde nomen habuit, & errores. lib. 3. fol. 149. n. 221. & seq. Haec sunt, quod sint duo principia, vnum penitus bonum, & aliud penitus malum. ibid. n. 224

Concubitus

Concubitum illegitimum esse bonum asserabant Nicolai. lib. 3. fol. 40. n. 122

Concupiscentia.

Concupiscentiam, vt Deam adorant Manichei. lib. 3. fol. 75. n. 221.
Concupiscentiam esse verè peccatum asserbat Melancthon, & quare? lib. 3. fol. 166. n. 782
Concupiscentiam ex se id est motum primum, qui concilium antecedit esse peccatum tenebat Calvinus. lib. 3. fol. 222. n. 145.

Condemnatio.

Condemnationem Americi Bini Doctrina non tam heretica, quam insana sit censenda. lib. 3. fol. 188. n. 27. & seq.

Condemnationem quadraginta quinque Articulorum Ioannis Vucileff factam per Catholicos. Injustam clamabat Ioannes Hus; & in eodem cubiculo dormiunt novam Charitatem Evangelicam, quos allegatam hñam, & quare? lib. 3. fol. 216. num. 20.

Condormientes.

Condormientium Anabaptismi Sarculus est, disponens sub praeccepto, vt viri, & feminae Iuuenes, & Virgines eodem loco viuant, & in eodem cubiculo dormiant novam Charitatem Evangelicam, suae turpitudinis, bellioris praetextendo. lib. 3. fol. 226. n. 222

Con-

I N D E X

Confessarius.

- Confessarius sollicitans in Confessione comodo suspectus de heresi. et quod qualitatibus testibus convincitur potest torqueri. lib. 4. fol. 61. vsque ad 63. n. 167. & seq.
- Confessarius sollicitans penitentem ad libidinem, & alia delicta est sub iurisdictione Inquisitoris, quo ad torturam. lib. 4. fol. 61. n. 167.
- Confessarius penitentem ad turpia, vel ad alia peccata inducens, in Hispania est leuiter suspectus. ibid. nu. 169. In Italia est suspectus vehementer ob abusum Sacramenti. ibid. fol. 61. num. 170. & seq.
- Confessarius sollicitans qualiter, & quando sit torquendus? ibi. n. 175.
- Confessarius conuictus de sollicitatione ad hoc, vt eodemineat requiritur arbitrium Dominorum Cardinalium iuxta Bullam Gregorij XV. ibid. n. 166.
- Confessarijs licere confessionem revelare illis, quibus dederunt obedientiam, dicebant Illuminati. lib. 3. fol. 306. n. 477.
- Contra Confessarium diffamatum si constat attestatione alicuius forinsecus honeste proceditur, et si se aggrauet in confitendo. ibid. fol. 63. n. 187.
- Confessarius sollicitans extra confessionem in confessionario, eo abstinere, & contra eum proceditur iuxta Bullam Gregorij XV. lib. 4. fol. 63. nu. 189. sic sollicitans non est subiacendus torture. ibid. n. 190. & est expendendus absque abturatione ibid.
- Contra penitentem sollicitantem Confessarium, quomodo procedatur? lib. 4. fol. 63. n. 192. Ex vi Bullarum Pontificum non possunt Inquisitores procedere, sicut contra sollicitantes in confessione. ibid. num. 193. Ex vi iuri communis, & diuini subicitur ex sollicitans Inquisitoribus. ibi. n. 194. & si sollicitans potest, & debet torqueri pro veritate erunda. ibid. n. 195.

Confessio.

- Confessio Augustiana Correcta. lib. 3. fol. 399. n. 329.
- Confessione Sacramentali, efficacionem esse suam, flagellationem ad tollenda peccata dicebant flagellantes. lib. 3. fol. 197. n. 193.
- Confessionem non Sacerdotes, sed solo Deo debere fieri dicebant Iacobiti. lib. 3. fol. 133. n. 96.
- Confessionis filius; nihil debere facere, nec ieiunare adhuc, nisi ex confessoris precepto dicebant Illuminati. lib. 3. fol. 306. n. 476.
- In Confessione sollicitas non absolueudas, nisi prius ante deputatos declarent a quibus essent sollicitas dicebant Illuminati. lib. 3. fol. 306. n. 481.
- Confessionis filiabus communicantes Illuminati, os suum otillillum superponunt haliuque emittentes amorem Dei infundere dicunt lib. 3. fol. 309. n. 517.
- Confessionem iuriscandere non ad Deo, sed ab hominibus institutam dicebat Lutherus. lib. 3. fol. 227. n. 98.
- Confessione Augustanam nuncupatam Carolo V. traditam composuit Melancthon. lib. 3. fol. 275. num. 780.
- Confessio sola extrajudicialis facit inditium ad torturam. lib. 4. fol. 31. n. 125. et seq.
- Confessio extrajudicialis delicti complicitas, etiam, si probatio accedat non sufficit ad torturam, & c. ibid. n. 137.
- Confessio extrajudicialis criminis commissi a confitente, postea reuocata sufficiens inditium est ad torturam. ibid. n. 139.
- Confessionis extrajudicialis requisita ad torturam, lib. 4. fol. 36. n. 131. 132. vsque ad 37.
- Confessionis extrajudicialis testium singularium si

- ad eundem finem tendere faciunt inditium ad torturam. ibid. n. 137. & seq.
- Confessio extrajudicialis non nocet Clerico, nisi de tali crimine infamato. ibid. n. 140.
- Confessio facta coram Iudice non competente, vt extrajudicialis se habet. ibid. n. 141. & seq.
- Confessio in tortura facta a Reo nullius est momenti, nisi per eum post tormenta transacta interuallo vnius diei in loco, vbi ipse instrumenta torquentis videre queat coram Iudice ratificatur. lib. 3. fol. 90. n. 14.
- Confessio a Reo per comminationem tormentorum extorta; indiget ne ratificatione dicta; sub distinctione respondetur. ibid. n. 150. & seq.
- Confessio in tortura facta ratificanda est licet precedat confessio extrajudicialis; delicti plene probata. lib. 4. fol. 91. n. 151. & seq.

Confessionista.

- Confessionista Rigidus. lib. 3. fol. 367. n. 212.
- Confessionistaru secunde clasis fuit. cum Antesigna no Philippo Melancthone, Confessionistae Moles sunt appellati. lib. 3. fol. 369. n. 246. & seq.
- Confessionistae Spretitantes Moles secunda clasis sunt, qui relictis Ecclesie Catholice sincera fides, ei, quae Augustana est adhaerebant ibid. num. 251.
- Moles Philosophi, & Vitzembergenis Theologi, qui voluit mansueti Homines praeteris videri, & eum omnibus alijs sectis pacem colere. ibi. n. 352. & seq.
- Confessionistae Males, cum omnibus sectis oppositis se accommodant cum magna simulatione. ibi. n. 354.
- Confessionistae Moles, isti sunt appellati quadi Sacramentales, vocantur adiuuant quatuor Sacramenta Baptisum, scilicet, Eorum, & Absolutionem, & Sacerdotium. ibid. n. 355.
- Confessionistaru Molium scilicet Georgio Maiorini, ibid. n. 356. Sane etiam Appellati Maiorani, seu Maioriti. ibid. n. 357. Vocantur etiam Semislandini. ibid. num. 360. Contra Osiandrum pro Antiochianis pugnant, sustinentes hominem in hac vita imputatione Iustum Appellari, Osiandri dicebant necesse esse, vt in futura vita homo realiter iustus fiat. ibi. n. 361.

Confirmatio.

- Confirmationem non esse Sacramentum, neque conferre gratiam, sed meram extremionem dicebat Lutherus. lib. 3. fol. 227. n. 97.
- Confirmationem non esse Sacramentum dicebat Caluinus, & Ministris Ecclesiae vocabat Histriones, Sumas, & Vnetores. lib. 3. fol. 257. num. 619.

Coniugium.

- Coniugia legitime inita dissolubantur: damabantur nuptias, dormientes cum vxoribus excrebantur, interdicebantur; ne in domibus coniugatorum oratio fieret, Eutactus, & Discipuli. lib. 3. fol. 186. num. 114.
- Coniugia dissolubantur Berengarius, et sequentes. Item panulorum Episcopus excrebant, lib. 3. fol. 161. n. 60.
- Coniugia communiter coniugum licitum esse defendebat Lutherus. lib. 3. fol. 223. n. 112.

Canonita.

- Canoniti, qui et quis Auctor eorum? lib. 3. fol. 119. n. 12. & seq.
- Canonitarum errores, circa altissimum Mysterium Sanctissimae Trinitatis. lib. 3. fol. 120. n. 54.

Conradus.

- Conradus VVorstius Haresiarcha, & eius errores, & quando, & qualiter ad haresiarchatum gradum ascendit. lib. 3. fol. 284. n. 93. & seq.

I N D E X

Conradus VVorstius scripsit contra simplicitatem Dei dicens, aliquid multiplicatis, aut diuersitatis esse in Deo. *ibid.* n. 63. 63. & seq.

Conspiratio.

Conspiratio de qua maxime in Officio Sanctæ Inquisitionis, est delictum difficillime probationis. *lib.* 4. fol. 18. n. 103

Conspiratio probari potest per res singulares, etiam Conspiratores ipsos etsi irassent se se conspirationem non reuelaturos. *ibid.* n. 104

Conspiratio casus grauius in Tribunali Militen. Tempore Illustrissimi, & Reuerendissimi D. FABII GHISII Inquisitoris, qui casus suæ prudentia fuit deteminatus. *ibid.* n. 105. & seq.

Constantinus.

Constantinus V. Hæreticus Sæctator Iconoclastarum. *lib.* 3. fol. 141. n. 43

Constantinus VI. filius Leonis IV. etiam Hæreticus Iconoclasta. *ibid.* n. 43

Constantinus V. Crudelior omnibus antecessoribus Hostis crudelissimus Sacram Imaginum, & Catholicorum, vt testatur martyrium Sancti Stephani Iunioris Constantinopolitani. *ibid.* n. 44.

Constitutus.

Constitutum numerus multiplicandus in materia fidei pro diuersitate gradus, seu dispositionis inquisiti. *lib.* 3. fol. 12. n. 3. præmissis autem in primo constituto communibus interrogatorijs circa Patritiam Parentum professionem, aliorumque circumstantias. *ibid.*

Constitutum vnum sufficit pro examine sponte, seu de plano confesso, antequam a Fiscali denuntietur. *ibid.* n. 9.

Consultor.

Consultoris Sancti Officii discrimen a Calificatore *lib.* 3. fol. 49. n. 22. & 23.

Consultor Sanctæ Inquisitionis præter calcificationem dicti, vel facti intentionem inquisiti inuelligat, ad quod magis requiritur prudentia, quam scientia. *lib.* 3. fol. 50. n. 23

Contemplatiuus.

Contemplatiuus, vel Beatus, perdere suum esse in proprio genere, & redire in illud esse Ideale, quod habuit in mente diuina dicebat Alma anus. *lib.* 3. fol. 148. n. 32.

Contrahens.

Contrahens matrimonium viuente coniuge per verba de presenti suspectus est de hæresi vehementer per verba vero de futuro tantum leuiter. *lib.* 4. fol. 59. num. 148.

Contumax.

Contumax, si post condemnationem in contumaciam, seu presentem, quamuis eius statuta fuerit combusta in suis defensionibus est audiendus, et quamuis in suis defensionibus concludenter suam ignorantiam probe subiuciens est tortura maxime in causis fidei. *lib.* 4. fol. 44. n. 247

Conuenticulum.

Conuenticulum occultum in materia Religionis exercentes sunt suspecti vehementissime de hæresi deo torquendi. *lib.* 4. fol. 168. n. 253. Si non sint præcipui auctores erunt leuiter suspecti. *ibid.* num. 254.

Conuictus.

Conuictus pluribus criminibus non potest torqueri.

si tameunde altero non sit plenè conuictus, torqueri potest, cum protektione. *lib.* 4. fol. 84. n. 80. et seq.

Coration.

Coration Hæresiarum Sæctator Millenariorum, seu Chilarum. *lib.* 3. fol. 75. n. 182.

Correry.

Correry, seu Correllorum Sæctarum esset trun ei putridi Petro Brudianorum. *lib.* 3. fol. 181. num. 223. isti docebant Mariam Virginem fuisse Angelum. *ibid.* n. 224. Corpus Christi non esse glorificatum in Cælo, sed post diem Iudicii putridum Cadaver. *ibid.* n. 225. Animas Sanctorum non esse in gloria ante diem Iudicii. *ibid.* n. 226.

Cornatise.

Cornatise noua Pelagianorum soboles, eo quod antiquum errorem Pelagii in materia originalis peccati innovarunt. *lib.* 3. fol. 197. n. 291. et seq.

Corpus.

Corpus Christi esse coelestiale verbo dicebant Apollinaristæ, et quæret *lib.* 3. fol. 95. n. 315.

Corpus solum hominis non animam redemptum fuisse à Christo docebat Timotheus Apollinarista. *lib.* 3. fol. 97. n. 326.

Corpus esse carcerem animæ ob peccatum ante uincien commissum dicebant Priscillianistæ cum Manicheis. *lib.* 3. fol. 98. n. 328

Corpus humanum post resurrectionem fore impalpabile dixit Eutiches. *lib.* 3. fol. 115. n. 369

Corpori Mortuorum non esse sepelienda dicebant Trinitarij. *lib.* 3. fol. 276. num. 983.

Corporum ignem non pati animam à corpore separatam asserunt Trinitarij. *lib.* 3. fol. 98. n. 315.

Corpus Christi corruptibile dicendum respondit seuenus, ideo eius Discipuli appellati sunt corrupticula. *lib.* 3. fol. 116 & fol. 117. num. 13. et 17.

Corpus Christi Domini pressus esse in Eucharistia, nunc tamen illud esse ipsam Dei essentiam, dicebat Gaspar Sæwenfeldus. *lib.* 3. fol. 140. n. 327.

Corpora Apostolorum non minus inferorum flammis comburenda esse, ac infidelium quorumcunque, dicebat Georgius David. *lib.* 3. fol. 175. n. 906.

Corporum resurrectionem futuram negabat Caluinus. *lib.* 3. fol. 154. n. 583

Corpus Christi Domini in Sacramento Altaris non esse dicebat Petrus de Bruiis cum Hæreticis. *lib.* 3. fol. 716. n. 151. Baptismus infantium negantes, asserere remppla superflue fabricari Crucem Domini adorandam non esse. *ibid.*

Corpus Christi Domini non esse secundum realem presentiam in Sacramento Eucharistia, sed significatiue dicebat Vuicleif. *lib.* 3. fol. 118. num. 120.

Corpus Christi Domini, præsens esse verè cum Eucharistia in pane, vel sub pane eodem modo, quo farina est in panis dicebat Passillarij, et ex hoc sic vocari. *lib.* 3. fol. 133. n. 187. et seq.

Corpus Christi Domini alij ex Lutheranis dicunt adesse in Eucharistia, alij inesse, alij subesse, alij esse cum pane, alij circa panem, alij aliud signum tradunt. *lib.* 3. fol. 133. n. 190.

Corpus hominis omni esse turpitudine coinquinandum asserere Manichæi. *lib.* 3. fol. 75. n. 218

Corporea voluptates, nequaquam aduersari felicitati futuræ volebat Mahometes et se contradicendum mansisse prohibet fornicationem. *ibid.* n. 128.

Corpus Christi Domini, in Eucharistia adesse præsens, dum recipitur, alias tamen nunquam, adu-

I N D E X

a firmabit Buxerus. lib. 3. fol. 149. n. 376
 Corpus Christi Domini, postquam in Corlum ascendit plant Deum esse factum omninoque propriè dici debere, corpus Christi esse Deus, asserbani Metamorposius. lib. 3. fol. 164. n. 719
 Corpus Christi Domini in cena esse verum corpus, sed tale corpus, quod iam sit diuina essentia, et Deus simpliciter non caro humanæ naturæ consubstantialis, scribit SuenenKildius. lib. 3. fol. 164. num. 760
 Corpus Christi non accipi ab hominibus malis, dum consecratum panem accipiunt, asserbat Photius. lib. 3. fol. 155. num. 321
 Corpus Christi in pluribus simul locis existere, Deum non posse facere, asserbat Petrus Vermilius Florentinus, qui Martyris nomen sibi attribuebat. lib. 3. fol. 143. n. 1393
 Corpus Christi Domini esse in Eucharistia, non autem verum Corpus, sed tropum, seu figuram, dicebant Tropistæ Sacramentarii. lib. 3. fol. 264. n. 764
 Corpora defunctorum olio, & aqua inungebant Arcetrii. lib. 3. fol. 49. n. 138
 Corpus esse consensuale Verbo dicebant Apolinarij male intelligentes verba Ioannis primo. lib. 3. fol. 96. n. 715
 Corpus Christi realiter inesse in Eucharistia indirectè negabant Armeni. lib. 3. fol. 136. n. 125
 Corporum resurrectionem, nequam futuram negabant Albanenses. lib. 3. fol. 149. n. 307
 Corpus Christi Domini, non aliter inesse in Eucharistia, quam in alijs rebus tenebani Albigenes. lib. 3. fol. 184. n. 224. & malum Sacerdotem non posse consecrare, neque esse, Sacerdotem. ibid. n. 225
 Corpus Christi non aliter esse in pane Altaris, quàm in alio pane, & in quolibet alia re denegans tran substantiam, dicebat Almaricus. lib. 3. fol. 17. n. 121
Corrupticula.
 Corrupticula Hæretici, sic dicta quia corpus Christi corruptibile esse dicebant. lib. 3. fol. 117. num. 16. et seq.
Creator. Creatura.
 Creatorem fuisse vnum, qui habuit duos filios scilicet Christum, & Diabolum Blaiphemabant Albigenes. lib. 3. fol. 125. n. 307
 Creaturas omnes bonas extitisse, sed per filias de quibus 10 Apocalyp. corruptionem magnam accepisse dicebant Albigenes. lib. 3. fol. 125. n. 307
 Creaturas omnes præsertim hominem, quæ non à Deo bono, sed à Maligno quodam patrem materialem, seu corpoream, et Diabolum, omnes esse malas dicebant Manichei. lib. 3. fol. 73. n. 213
 Creaturas omnes in fine in Deum rediret in ipsam conueni, ut sint vnum indiuindum, cum ipso dicebat Almaricus. lib. 3. fol. 188. n. 233
 Creatorem cum creaturis confundeat Serberus. lib. 3. fol. 274. n. 919
Credere.
 Crederentiam non esse, nisi illud quod ex se notum est, & ex Principijs certis deducitur, dicebant Deiste. lib. 3. fol. 176. n. 981
Crimen.
 Crimen esse, et iniustitiam, Hæreticos vicijsi, dicitur Raymundum, asserbat Emmericus. lib. 3. fol. 192. n. 64. in fine.
Cruce.
 Cruce signat Demone apparente Iulianus Apostata, sed Sanctum Crucem, et Imaginem eius hostiliter fuisse infectam. lib. 3. fol. 91. n. 200
 Crucis signum in capite vrbis Constantinopolitane à Constantino possum à Iuliano fuisse destru-

ctum. ibid. n. 201
 Cruci Sanctæ Sanctorumque veneratio à Iuliano damnata. ibid. n. 201
 Cruci Sanctissime Domini cultum, et honorem detrahebant Pauliniani. lib. 3. fol. 145. n. 116
 Cruci omnes sacras coniungit saccedi (non enim Crux adoratio, nec veneratione digna est omni de decore dehonesta) dicebat Petrus de Brues. lib. 3. fol. 170. n. 51
Cultus.
 Cultum Parentibus, et Dominis negabant Eucathi sectatores. lib. 3. fol. 126. n. 122
 Cultum nullum esse deferendum Christi nomini Beate Virginis Mariæ, et Sanctis Reliquijs asserbat Beza. lib. 3. fol. 160. n. 679
 Cultum Christi, et Christianos omnes persecutus est Iulianus Apostata. lib. 3. fol. 160. n. 678

D

Damnati.

Damnatorum peccatum non fore pensam, seu aternam docebat Ongenes, & eius Afflicti. lib. 3. fol. 66. n. 75

Daniel.

Daniel Camerius Minister Montisientis Metaphorice Auctorem eumque Filium Dei non esse propriè Verbum, aut Imaginem Dei Patris, sed tantum Metaphoricè. lib. 3. fol. 181. n. 16. 27. & seq. Interrogatus ille à quodam Catholico, quidnam in infantia Christus Dominus ageret? Respondit ipsum eum Matre insepisse. ibid. n. 31. & seq. Ille metaphorizabat in materia Eucharistica. ib. n. 53. Ipse fuit Vbiquestarius. ibid. n. 34. Interrogatus à quadam femina, an visura sit peccatum? & cum liceat eam numero sine voluntate descendendi visuram, & restituendi Respondit hæc omnia pertinere primo, & per se ad politicum; ad Religionem veto per accidens. lib. 3. fol. 182. n. 35. & seq. Eadem vniuersam vocabat metaphorice. ibid. n. 37. Traditiones non scriptas rejiciebat, versiones exauthorizauit. ibid. n. 37.

Daodes.

Daodes, Sabas, Adelphus, Sicon, Hermas Hæretici Mesalianorum, qui Eucharistia sunt dacti, latine præcatore. lib. 3. fol. 92. n. 228

Dauid.

Dauid Dinantius, qui fuerit, scilicet errores. lib. 3. fol. 138. n. 34. Ille docebat Deum esse materiam primam. ibid. n. 35.

Decima.

Decimæ non esse soluenda Clero, cuius viram accusabat, dicebat Baham. lib. 3. fol. 122. n. 187.

Defensio.

Defensio, quid sit lib. 4. fol. 12. n. 4.
 Defensio per repulsam restum est præcipua, & maxima. lib. 4. fol. 17. n. 201.

Delictum.

Delictum non esse peccatum, sed imperatum, ita ut pena dignus censetur, qui sua prius voluntate, quæcumque cupienti non satisfacere, dicebat Carpocrates, cum Gnoicis. lib. 3. fol. 45. n. 71. & qui aduersus concupiscentiam peccata transformatiois plebendus, qui veto expleat concupiscentiam ad alium Deum, qui est super Angelos fabricatores Mundi, libere profecturum. ibid. num. 76. & seq.
 Delictum notorium dicitur, quod probabiliter negari

I N D E X

gari, aut celari non potest. lib. 4. fol. 6. n. 37.
De corpore delicti constare debet in actis antequam
iudex incipiat contra aliquem maximè ad arres-
tendam torturam. lib. 4. fol. 79. n. 3. 6. 10. & seq.
Plene, & concludenter si sit publicum probari
debet, secus si sit occultum, & difficulti proba-
tionis. ibid. num. 4. In officio Sancti Inquisito-
ris, ut plurimum non est necesse constare de cor-
pore delicti, sed folis indicij, vel sola consen-
sione extrajudiciali. lib. 4. fol. 79. n. 5.
Delicta alia sunt merè interna, alia verò sunt simul
interna, & externa. ibid. fol. 80. n. 7.
Delicta quidam licet facto externo patrentur nol-
lum vestigium relinquunt, ut adulterium. ibid.
num. 8.
Delicta alia sunt facili probatiois, alia difficilis
ibid. n. 9.
De delicti corpore debet constare concludenter, non
per coniecturas, sed per testes legitimos. lib. 4.
fol. 80. num. 17.
Delictum debet constare commissum fecerit, vel
dolo. ibid. n. 18. Hic modus probandi requir-
tur, quando delictum est publicum, & facile po-
test probari, secus si occultum. ibid. num. 19. &
seq. Iam sufficit ad procedendum contra eum,
qui confessus est hominem necesse, & in mari
proiecit, ibid. n. 22. & seq. Quid si nec diffama-
tio, nec indicia adint. sed tantum mera suspicio
de homicidio parat. ibid. n. 24. Quando est dubium
an fuerit homo occisus veneno propinato, seu po-
tius obierit ex veneno ingenito standum est iu-
dicio medicorum. ibid. n. 26. vel consulatur Prin-
ceps, aut Sacra Congregatio. ibid. n. 27. In deli-
ctis quæ nullum vestigium relinquunt ex coniectu-
ris, & indicij potest iudex procedere. ibid. n.
23. et 29.
Delicta spectantia ad Tribunal Sancti Officij non
est necesse constare de corpore delicti si sint ex
illis quæ non relinquunt vestigia. lib. 4. fol. 81. n.
36. 37. & 37.
In Delictis ad Sanctum Officium pertinentibus re-
linquentibus post se vestigium, ut in fractione
Crucis nequeunt Inquisitores procedere, nisi sit ne-
cessarium fugæ, si ante nō emiserit de corpore delicti
ibid. fol. 82. n. 35. Si non plene saltem ex ratione,
quæ constare potest iuxta qualitatem Criminum.
ibid. num. 36.
Delictum difficilis probatiois Sancti Officij Meli-
ori. ibi. n. 37. et seq.

Democritus.

Democritum affirmavit atomis, fortuitate aliqua
conversione coluisse mundum. lib. 3. fol. 26. n. 39

Dæmon.

Dæmon præsidere Concilijs factis non ante Spiritum
Sanctum docebat Beza. lib. 3. fol. 266. n. 677.
Dæmonem habitare in Apostolis dicebant Messa-
liani. lib. 3. fol. 92. n. 236.
Dæmones se super falsitate iactant, atque in eis iacula
la affirmabant Messaliani. lib. 3. fol. 93. n. 247. Illa-
sione Dæmones taliter fuerunt decipitur, ut reue-
laciones futurorum se habere gloriarentur. ibid. num.
245.
Dæmon aliquando ligas corporaliter in ludum,
deducit, aliquando imaginariæ. lib. 4. fol. 85
num. 99.
Dæmones esse saluandos, cum Origenistis docebat
Mahometes. lib. 8. fol. 131. n. 120.
Dæmoniacorum secta, seu Anabaptistum,
sic dicta eo, quod teneant Dæmones in sine mun-
di saluandos, ac propterea Satanam adorant, et
deprecant in die iumentum. lib. 3. fol. 270. n. 155.

Demoliri.

Demoliri Altaris, & in eodem loco sacrificium men-
saryptas die coque inibat Eleazar Blandebat-

genis. lib. 3. fol. 299. n. 320

Deposito.

Deposito socij criminis patiens plures debeat, non
facit inditium ad torturam. lib. 4. n. 34. n. 105

Deiste.

Deiste qui, & Trinitaristæ Ariani & Lutherani,
secta eorum. lib. 3. fol. 275. n. 956. & 960
Deiste causam omnium malorum esse Deum impu-
denter dicebant. lib. 3. fol. 290. n. 443. isti dicebant,
quæ committunt suam voluntatem ad diuinam
conformant, ut talis sit eorum voluntas, qua-
lem Deus esse vult. ibid. n. 778
Plura dixerunt Deiste circa naturam diuinam, circa
Angelos Malos, circa gratiam datam Adamo,
circa intellectum humanum, liberum arbitrium,
& animam rationalem. ibid. n. 960. & seq.
Deistarum secta, distincta ab alia, quæ Trinitario-
rum dicitur. lib. 3. fol. 305. n. 443. isti dicebant,
quod ad saluam fuisse credere Deum esse, ideo
Deiste, & quod nunquam ad alios deum Articulis
credulas cuiusquam hominis se debeat extendere.
ibid. & 444

Deus.

Deum Auctorem peccati faciebat Florinus. lib. 3.
fol. 59. n. 266.
Deum cognoscere se dicebat Eumomius eodem mo-
do, quo se ipsum Deus cognoscit. lib. 3. fol. 83.
n. 142
Deitatem Filio Patris æterni eamque assumptis-
se negabat Eumomianus. lib. 3. fol. 3. fol. 87. n. 147
Dei æqualitatem humanam virtute esse acquilibi-
lem asserunt Manichæi. lib. 3. fol. 92. n. 234.
Deum esse corporeum volebant Anthropomorphi-
tæ, & Seleuciani. lib. 3. fol. 93. n. 254.
Deos duos, Bonum & Malum, ponebant Priscilla-
nitæ. lib. 3. fol. 98. n. 333
Deum esse maiorem Primam docebat David Di-
nantius. lib. 3. fol. 152. n. 35
Deum in lapide verè esse lapidem dicebat Serbetus.
lib. 3. fol. 274. n. 919
Deum corde solum adorandum, & venerandum esse
dicebant Trinitarii. lib. 3. fol. 276. n. 916
Deum solum Patrem, & verum, Filium, &
Spiritus Sanctum non esse illum verum Deum,
dicebant Deiste, seu Trinitarii. lib. 3. fol. 276.
n. 970.
Deum esse naturæ esse naturam, sed non vnæ essen-
tiam. ibid. n. 949
Deos esse tres defendebat Gregorius Paulus Cara-
nobius, & alii. Ambrosium Sancti Athanasij esse
Satanas. lib. 3. fol. 276. n. 920
Deum non habere providentiam de rebus humanis &
nec de hominibus, et multis iudicia reaserebant Epicu-
rei. lib. 3. fol. 282. n. 953
Deum non modo malum culpe permittere, sed etiã
facere dicebat Florinus. lib. 3. fol. 59. n. 296
Deos duos esse Bonum, & malum tenebant Gno-
stici. lib. 3. fol. 424. n. 73.
Deum non voluisse, ex se homines saluos fieri, id est
voluntate, & iam antecedente docebat Godefridus
Cus. lib. 3. fol. 22. n. 267.
Deum omnia præsidere, sed cum hominibus, et per-
sonis particularibus non operari, quas relinquerebat
in confinio, seu libero suo Arbitrio, docebat Adria-
nus Burgenfis. lib. 3. fol. 397. n. 227.
Deo nihil gratum, nisi quod ab illo mandatum, at-
que præcipium docebat Ioannes Spengerbergius.
lib. 3. fol. 273. n. 910
Deum Opt. Max. in cessantibus, ut in æterna lux,
gloria se vincere dicebant Illuminati. lib. 3. fol. 306.
n. 920.
Deum posse videre ab Illuminatis omnibus, & sin-
gulis horis dicebant ibid. n. 908. & ad consequen-
dam cum Dei vnæm requirunt eadem puritas,
quæ ad viuendum Deum. ibid. n. 903.

Deos

I N D E X

Deos duos pſuisse Locians Bonum vnum, & alteram Malum. lib. 3. fol. 52. n. 166.
 De Verbum habuit ſa ſauis, & teſtamentum vetus reuocat. ibid.
 Deum eſſe corpoream ſingunt Mahometani. lib. 3. fol. 137. n. 117.
 Deum Patrem ſine ſemina filium generare non poſſe, nec habere filium. Item Deum, ut e genitum, nec generantem eſſe, ipſe dicebat Mahometes.
 Deos plures ex vno ſoluuntur Platonici. lib. 3. fol. 56. n. 43.
 Deum materiam, & ſpeciem ex quibus omnia conſiſte dicebant. ibid. n. 44.
 Deos tres eſſe, ſingebat Philoponus. lib. 3. fol. 121. num. 69.
 In Deo reperiri compoſitionem aliquam; Beatoſino non Deum, ſed aliquam claritatem. eius videre, atque alia huiusmodi abſurda, dicebat Petrus Abailardus. lib. 3. fol. 171. n. 74.
 Dei timorem in futuro ſeculo nullam. eſſe dicebant Abailardus, & Arnaldus. lib. 3. fol. 72. n. 77.
 Deum habere plures eſſentias docuit Raymundum Lullum aſſerebat Eymericus lib. 3. fol. 90. n. 63.
 Deum Patrem fuiſſe antiquum fuiſſet filius, & quod diuina eſſentia cum non fit otioſa eſſentia ipſe ait Eymericus dixiſſe Raymundum ibid.
 Deum non conſtituiſſe materiam elementorum ex qua Mundus eſt conſtitutus dicebant Seleucia. n. lib. 3. fol. 93. n. 135.
 Deum eſſe mutabilem dicebat Secundinus. lib. 3. fol. 102. n. 111.
 Deum eſſe corporeum, etmetſi nullo modo eſſigian-
 dum docuit Terentianus. lib. 3. fol. 63. n. 31.
 Dei verbum eſſe vnum eſſentiale aeternum, alterum verbum vocale nullius momenti, dicebat Michael Heibergus. lib. 3. fol. 182. n. 310.
 Deos triginta conſingebat Valentinus quindecim ma-
 ſculos, ac totidem feminas, eorumque permix-
 tione alios generari. ex his Saluatorem omnium
 veluti Pandoram & Heſiodi. lib. 3. fol. 47. n. 99.
 Deum tanquam legis Authorem Blaſphemabant
 Aconitici Diſcipuli Valentini, ideo ſic appel-
 lati. lib. 3. fol. 49. n. 33. & 134.
 Deos plures admitebant Addamita. lib. 3. fol. 57.
 n. 11.
 Deum eſſe Mendacem tenebant Armeni. lib. 3. fol.
 131. n. 110.
 Deum ebriorem Authorem pernegabant, & ob id
 illos abhorrebant Agninenſes. lib. 3. fol. 132. nu.
 270.
 Deos duos conſtituebant Albanenſes. Bonum vnum
 alterum Malum, omnia bona ab illo produxiſſe,
 mala vero ab illo, & vni teſtamentum vni a Malo
 Deo ſa ſuum reſcribunt. lib. 3. fol. 142. n. 116. ſub
 teſtamento veteri nullos fuiſſe homines bonos,
 ac conſequenter Adamum, nec Moysen non fuiſ-
 ſe a Deo. ibid. n. 127.
 Deum per ſe ipſum nullum malum praſtare, ſed per
 Dæmonem. ibid. n. 128.
 Deo, duos admitebant Albigenſes nimirum Deum,
 & Diabolum. Deo Bono tribuebant creationem
 animarum, huic vero corporum. lib. 3. fol. 124. n.
 175. & 276.
 Deum nullam animam inſundere, ſed animas ex v-
 no in alium corpus transficere, ibi Albigenſes.
 ibid. n. 177.
 Deo Benigno tribuunt novum Teſtamentum, mali-
 gno vetus. ibid. n. 198.
 Deum Bonum duas habuiſſe vxores, & ex ipſis fi-
 lios, & filias procreaſſe. ibid. n. 206.
 Deum cum procedat ex notitia veritatis, ſimul eſt
 Accuſator, & Iudex. fuit etiam Daniel vnum-
 que. lib. 4. fol. 6. num. 31.
 Deum ignotum introduebat Baſilides. Chriſtum
 ingenitum fuiſſe, Spiritum Sanctum non eſſe, om-
 nia a Deo creata per aliam poteſtatem non per

Chriſtum fuiſſe, dicebat. lib. 3. fol. 43. n. 42.
 Deum ſic l. cumm fuiſſe Ouidio, ſicut Auguſtino
 aſſerebat Almericus. lib. 3. fol. 127. n. 43.
 Deum non videri in ſe, ſed in creatoris ſicut lumen
 in aere dicebat Almericus lib. 3. fol. 128. n. 19.
 Deum eſſe omnipotentem negabat Beza, & non poſ-
 ſe eſſicere, vt corpus aliquod manente ſubſtan-
 tia ſi abique loco, & in pluribus locis. lib. 3. fol.
 160. n. 171.
 Deum eſſe omnipotentem, niſi ad omne peccatum
 improbit, ſe impoſſibilem, & Authorem praebu-
 rit, negabat Beza. ibid. n. 676.
 Deum eſſe, & immortaliſſimam animam, negabat Be-
 za. ibid. n. 685.
 Deum Autorem eſſe peccati, neque abſolute omni-
 potentem eſſe, dicebat Caluius. lib. 3. fol. 129.
 n. 197.
 Deum non modo malum cuiuſque permittere, ſed et-
 iam facere aſſerebat Florinus. lib. 3. fol. 59. num.
 196.
 Deum Patrem geſuiſſe ſuum filium, & produxiſſe
 Spiritum Sanctum, quia voluit ita quod po-
 ſuit illum non producere. lib. 3. fol. 129. n. 193.
 Deiparam Virginem fuiſſe multorum peccatorum
 Ream impuſentia me decuit Caluius. lib. 3. fol.
 210. n. 517.
 Deum, ſola ſua voluntate, hoc eſt nulla habita pec-
 catatione, quorundam reprobationem abſolute
 decreuiſſe dicebant Gommariti. lib. 3. fol. 296.
 n. 261.
 Deos duos admitebant Cerdoniani. lib. 3. fol. 10.
 n. 156.
 Deum impoſſibilia praecipue maxime in indiuiduo
 coaiungi vniuoluſſe dicebant Petoletici. lib. 3. fol.
 43. n. 125.
 In Deo vnam tantum perſonam credebat Michael
 Serbetus. lib. 3. fol. 174. n. 924.

Diaboli.

Diaboli omnes tentationes ex lapidum, & herba-
 rum contaſtin procreant aſſerebat Abailardus
 & Arnaldus. lib. 3. fol. 172. n. 76.
 Diabolum nuquam habuiſſe vnde poſſet ſtare, dic-
 bit Deſſe. lib. 3. fol. 176. n. 974.
 Diabolum non Deo ſubiectum, ſed habere propriam
 poteſtatem, dicebat Caſſianus. lib. 3. fol. 56. num.
 154.
 Diabolum non poſſe ſubuertere eos, qui plena fide
 in Baptiſmate renati ſunt. lib. 3. fol. 101. n. 395.
 Diabolum ex natura ſua malum, tenuerunt Mani-
 chei. lib. 3. fol. 74. n. 113.
 Diabolum ex igne eſſe creatum, dicebat Mahometes
 lib. 3. fol. 121. n. 119.
 Diabolum ingenioſe feciſſe praecipitem populum
 Chriſtianum a Veritate Domini Noſtri Ieſu Chri-
 ſti, dicebat Arnaldus de Villanova lib. 3. fol. 102.
 n. 140. & ſeq.

Dichariſta.

Dichariſtaram ſecta, & errores. Alias diſta-
 Apocritarum, & Barchitarum. lib. 3. fol.
 78. n. 167. ex ſita ſecta pullulantur Tar-
 godrogata, ſeu Theſſilite, et Taradrite ſe-
 ctatores Maneti, & Manicheorum. ibid. n. 168.
 et 169.

Diction.

Ex Dictionum Scriptorum criminis non poſſe tortu-
 ram inſigere nominato ſi ſe bonae famae. lib. 3. fol.
 14. n. 103.
 Dictionum mirabilis contra tertium non valet, ſed
 bene contra decimum. lib. 4. fol. 11. n. 108.

Dies.

Dies omnes equales eſſe, et indifferentes, et non
 eſſe ſecta dicebat Caluius. lib. 3. fol. 383. n. 401.

Diff.

I N D E X

Prima Hæresis Donatistarum sece sue, quod nulli essent mali in Ecclesia lib. 3. fol. 80. n. 13
 Donatistæ ex Komæ Monachis vocati sunt. lib. 3. fol. 81. n. 37.
 Donatistarum germina, Suritanis Circuncisiones, seu Circumcisiones, Campesiles, Rogationibus Parmeniam sunt. ibid. fol. 81. n. 41. et seq.
 Donatistarum de nominario, & progressu eiusdem ibid. n. 9. Donatus a Cassis propter ambitionem in mane Scisma suscitatum contra hunc coactum fuit Concilium Carthage. ibid. num. 10. Eius seccatores fuerunt Maximus, Tigrinanus, & Brutus ex his coagulata fuit secca Donatistarum. ibidem num. 12.

Donatus.

Donatus Hæreticus plures fuisse atroces Sanctæ Ecclesiæ Hostes amplexus fuisse Castensis. ibi. num. 13. Alter Carthaginensis Episcopus. ibid. n. 14. & 16. ab isto secundo Donatistæ sunt Appellati. ibi. n. 17.

Dulcinus

Dulcinus cum Sagarello condemnatus ab Honorio IV. lib. 3. fol. 300. n. 57
 Dulcinus supraquam dici potest homo nefarius cum sua amica, siue vxore redditus Ecclesiasticos turpiter dissipauit. ibid. num. 55.
 Dulcinus affectu maribus, & foemina miscuitur. ibid. n. 57. et seq. ubi et de eorum erroribus.
 Dulcinus palam contradicebat Ecclesiæ. ibidem. num. 59.
 Dulcinus, & sua Margarita vini capti, & Verellas perditus membrum suscepit, et cremati. lib. 3. fol. 301. n. 63. et 69.

Dudleus.

Dudleus Carletonus legatus Regiæ Angliæ in Pseu do Synodo Dordracenæ in Olandiâ. lib. 3. fol. 396. n. 270. ubi Rex Angliæ tribuit sibi iurisdictionem Ecclesiasticam. lib. 3. fol. 396. num. 271. et seq.

Durandus

Durandus de Vualdach Hæresarcha. lib. 3. fol. 168 n. 4. et seq.
 Durandus de Vualdach in Aragonia sparsit suas Hæreses anno 1117. inter quas docuit matrimonium nulli aliud esse, quam occultam dissolutionem. ob id igni adiudicatus est. lib. 3. fol. 168. num. 8. 10. & 11.

E

Ebion, Ebionita.

E Bion Hæreticus ex Iudaismo oriundus. lib. 3. fol. 37. n. 60
 Ebion in materia hæresum contra fidem, omnium Hæresarcharum seculi huius, non solum admittit seculum Cernuisti, sed plunum, etiam antiquarum seculorum errores, & in vnam coniungit. lib. 3. fol. 38. n. 81
 Ebionitæ Christum Dominum, ex viro, & muliere purum hominem adimabant. ibid. n. 82. Obseruationem legis veteris non esse admittent. ibid. n. 83
 Ebionitæ a Cernuistis in hoc discrepant, quod isti dicunt a Deo creatum esse Mundum, alteri ab Angelis. ibid. n. 85
 Ebionitæ licentiam tribuebant vnicuique faciendi, quodquid voluisset. ibid. n. 86
 Ebionitæ Vrginatum improbant. ibid. n. 87. mo riunt in Balneo Ebion. ibi. fol. 39. n. 91.
 Ebionitæ.
 Ebionitarum secula Nicolaitarum dicta Ophitarum a serpente, Græce Ophidiotæ, qui dicebant Serpentem, qui decepit primos parentes, fuisse Christum propterea Serpente, quendam confueverunt nutrire, & venerari. lib. 3. fol. 40. n. 106. & seq.

Edictum.

Edictum Sancti Officii, quibus in locis, et quo tempore fieri debeant. lib. 4. fol. 8. n. 8. et seq.
 Edictum Supremi Principis negans defensionem quo modo intelligendum. lib. 4. fol. 14. n. 51

Ecclesiæ.

Ecclesiæ non continere Malos, sed omnes esse bonos dicebat Donatistæ. lib. 3. fol. 83. n. 33
 Ecclesiæ, ubique terrarum esse extitisse, nisi apud se, et duratam durante auctoritate Donatistæ, dicebat Donatistæ. ibid. n. 34
 Ecclesiæ Romanæ primatum neganti Graci. lib. 3. fol. 156. n. 340
 Ecclesiæ esse claudendas, siueque Monachis Monasteria eripienda ab iis, qui eorum errores amplecti voluerint, dicebat Graci. ibid. n. 34
 Ecclesiæ Romanam non esse Ecclesiæ Dei, sed reprobam, quæ perseuerat sine fructu, dicebat Germanus Sagarelus, et Dulcinus. lib. 3. fol. 196 n. 55.
 Ecclesiæ Romanam esse meretricem, quæ a fide Christi apostatauit. ibid. n. 56
 Ecclesiæ Consecrationem non plus valere ad Deum orandum, quam stabulum equorum, dicebat ipsi. ibid. n. 179
 Ecclesiæ errare posse, velne in proponendis Apostolicis traditionibus acceptis a Christo circa hoc examinandum est hæreticus ad cognoscendos suos errores. lib. 3. fol. 180. n. 28
 Ecclesiæ esse vnam, et vniuersalem negabat Ioannes Hus. lib. 3. fol. 315. n. 55.
 Ecclesiæ per conuocationem prædestinatorum, siue fini in gratia, siue non, isto modo esse articulum fidei dicebat Ioannes Hns. ibid. n. 60.
 Ecclesiæ ex sola prædestinatione, et in gratia existentibus contra re dicebat Ioannes de Roeseana lib. 3. fol. 117. n. 99.
 Ecclesiæ Catholice errare posse, & etiam errauisse et quod in eius auctoritate non sit tanta certitudo dicebat Ioannes Vuesiphilus. lib. 3. fol. 171. n. 875.
 Ecclesiæ Romanam Idolatriæ, et plunum errorum infundebat Arminius. lib. 3. fol. 243. num. 42
 Ecclesiæ ornamenta abhorrebant Illuminati. lib. 3. fol. 307. n. 48
 Ecclesiæ factam esse meretricem Blasphemabant Luciferani. lib. 3. fol. 95. n. 201. & 221.
 Ecclesiæ Catholice ex fide hominibus bonis constituta, dixit Lutherus. lib. 3. fol. 135. n. 42
 Ecclesiæ, seu personæ Ecclesiasticæ, nec possunt, nec debent habere bona, suadobat Lutherus. lib. 3. fol. 125. n. 54
 Ecclesiasticus non posse vllas diuitias, nec alia bona possidere docebat Marfilus. lib. 3. fol. 168. n. 16
 Ecclesiæ Orientalem ad ruinam perduxit Cerialarius. lib. 3. fol. 164. n. 123
 Ecclesiæ Romanæ, et eius decreta, odio habebat Petrus Apomensis. lib. 3. fol. 188. n. 34. Ex tabulis Ecclesiæ nomen Sanctorum abradebit. ibid. n. 35.
 Ecclesiæ, seu personæ Ecclesiasticæ, nec possunt, nec debent habere bona, suadobat Lutherus. lib. 3. fol. 125. n. 54
 Ecclesiæ vasa aurea, et argentea improbat, et o fanat. ibid. n. 107
 Ecclesiæ Catholice quælibet Sacerdotum auctoritatem non admittunt Paulo Ioannæ. lib. 3. fol. 145. n. 117
 Ecclesiæ, aut templorum fabricam nullam fieri debere, et factam euertebat Petrus Brullius. lib. 3. fol. 170. n. 50
 Ecclesiæ Romanam nomine Meretricis Magnæ intelligi debere, et Antichristum Summum Pontificem dicebat Petrus Ioannes. lib. 3. fol. 186. n. 349. et 350.
 Ecclesiæ Caluistitiam non esse aliam a Catholica, imo neque aliam asseriebant Pacifici. lib. 3. fol.

I N D E X

fol. 191. n. 124. Ima neque aliam Religionem ibi.
a. n. 185. vsq. ad 195. et in omnibus istis falsi Pa-
trici Hæretici contendunt Ecclesiam Catholicam
cū Calvinismo coniungere. lib. 2. n. 177. vsq. ad 180
Ecclesiam Romanam nou esse ceterarum caput. oc-
que Sanctum Petrum fuisse Summum Pastorem
Ecclesie, et Episcopum Sedis Romanæ docebat
Ruteni, siue Russi, aut Moscovitæ. lib. 3. fol. 121
n. 160. et seq.
Ecclesiam Christianam debere esse sanctam. Immu-
nem culpæ, alioquin Ecclesiam dici non posse,
docebat Turingus. lib. 3. fol. 199. n. 317.
Ecclesiam non posse à communione fideiū seijcere,
nec sceleratos castigare, neque quidquam sta-
nante, nec pœcipere dicebant Albansenses. lib.
3. fol. 149. n. 203. et seq.
Ecclesiam non continere, nisi sanctificatos, imo nisi
electos contēdebat Calvinus. lib. 3. fol. 153. n. 310.
Ecclesiam esse inuisibilem dicebat ipse. ibid. n. 313.
sed se contradicit. n. 354
Ecclesiam posse deficere dicebat ipse Calvinus. ibi.
fol. 153. n. 366. Afferebat ipse ecclesiam non pos-
se condere leges, quæ conscientiam obligent, et
eius decreta non esse seruanda. ibid. n. 362.
Ecclesias contēnebant Albigenſes, et quare? lib. 3.
fol. 124. n. 181
Ecclesia Romana extradiſſione Apostolica San-
ctorum Petri, et Pauli, semper tenuit Pascha
celebrandum esse die Dominica. lib. 3. fol. 58. n.
177. et seq.
Ecclesiam non debere recipere lapsos in Idololatriâ
tempore persecutiois, nec mercedem preni-
rentis posse saluari, docebat Noetiani. lib. 3.
fol. 69. n. 130
Ectasis.
Ectasis, semi visionem, inter fidem viatoris ob-
fcuram, & manifestam gloriam, ab ipsâ possi-
deri, dicebant illuminati. lib. 3. fol. 307. n. 504. &
seq.
Efrontes.
Efrontes fuerunt, qui anno 1534. sectam suam ex
tribus speciaz erroribus coagmeorant. lib. 3.
fol. 177. n. 1004. Assimabant idolatriam esse, ado-
rare Spiritum Sanctum. ibid. n. 1005. Spiritum
sanctum esse eleuationem Animæ. ibid. n. 1006.
Efrontes abrahebant sibi ferro frontem, donec san-
guis emanaret, ac propere, oſium apponentes
se Christianos, absq. vlla alia forma, prouin-
ciabant. ibid. n. 1007
Eiulantes.
Eiulantes sunt Anabatistæ, qui sibi suadent nullam
esse deuotionem Deo æque gratam, quam perpetuo
luctuari, ac eiulari. lib. 3. fol. 337. n. 161. & seq.
Eclesiasta.
Eclesiaste duas seminas, quarum nomina fuerunt
Maiolus, & Macedonia ex genere Elxai vti Deus
adorabant. lib. 3. fol. 68. n. 104
Eclesiaste octi habuerūt à Sampſe. lib. 3. fol. 67. n. 97
Electus. Elector.
Electus Dei Patris Filius, quod non sit orandum,
nisi in laude, et gratiarum actionem, dicebat Her-
cules Coxam. lib. 3. fol. 303. n. 404.
Electos nullo peccato mortali cootaminatos esse,
reprobos vero nullo veniali dicebat Beza. lib. 3.
fol. 160. n. 471
Electores Brandeburgenses anno 1614. ad sedandas
contentiones inter Lutheranos, & Calvinistas,
Lutheranismum cum Calvinismo conciliat. lib.
3. fol. 199. n. 314. Innuunt lux ditionis Ministris,
vt Euangelium in posterum iuxta correctionem
Augullanæ Prædicarent, & gnaus Articulos. ibi.
n. 315. et 326. Dicti Articuli n. 327. vsq. ad 339.
Electorum, nec reproborum non esse numerum do-
terminatū asserēbat Pelagianus. lib. 3. fol. 105. n. 54

Elementa.
Elementa esse coeterna ipsi Deo allucinabant Au-
thromorphi. lib. 3. fol. 93. n. 255.

Eleosyna.
Eleosynas non esse Ecclesie, nec pauperibus tri-
buendas docebant Albigenſes, lib. 3. fol. 184.
n. 196.
Eleosynam Pauperibus Elargientes detestaban-
tur Manichei. lib. 3. fol. 76. n. 245.

Elenus.
Elenam Simonis Magi cōcubinam ipse vocabat suū
Spiritum Sanctum, & eius simulachrum adeo co-
lebat, vt pro illo Micturæ, adorandum propone-
ret. lib. 3. fol. 34. n. 26.

Elipandus.
Elipandus Hæresarchæ quid? lib. 3. fol. 147. n. 153.
Iste dicebat, suos antecessores vſos fuisse
in missa de Cena Domini, qui per adoptiui homi-
nis passionem, dum suo non indulsit corpori.
Item in missa de Ascensione Domini. Hodie Sal-
uator Noster post adptionem carnis sedem repo-
nitur Deitatis. lib. 3. fol. 147. n. 156.

Elipandi Doctrina damnata in Concilio Francofer-
dæ, sub Adriano I. lib. 3. fol. 147. n. 153. et seq. et n. 167

Eluidius.
Eluidius Hæresarcha discipulus Hæresarchæ Auxen-
tij. lib. 3. fol. 99. n. 355

Eluidius, et eius sequaces Virginitatem, et Mater-
nitatem Putrefactæ Virginis Mariæ negabant. Vn-
de eantem ueneram in Christo Domino admebant
ibid. numer. 356. et 357. Item blasphemabant
Sanctum Iosephum, Beatiſsimam suam Sponsam
carnaliter cognouisse, et filios ex ea fratres Do-
mini habuisse. ibid. n. 358

Elxai.
Elxai, et Iexai Hæresarchæ fratres Pseudo Prophe-
tæ. lib. 3. fol. 41. n. 5. & et 12. et Proxi Luther-
anorum. ibid.

Elxai scripsit librum secundum Prophetam, vel secun-
dam diuinitus inspiratam sapientiam. Eius frater
prophetæ fuit Iulius oriundus, et cum eis sen-
tens. ib. n. 1001. et seq. Eorū discipulos. n. 1002. et seq.

Enkratitarum secta. Principis sectator Severus, cuius
sectatores Seccuriani sunt appellati. Carnis
resurrectionem negabant, respiciunt fabu-
losam vanitatem veteris testamenti, & acta Aposto-
lorum rejiciebant lib. 3. fol. 57. n. 156. et seq.

Energia.
Energiam, qui in verbo Dei prædicato ineff. esse
solum Dei, et verbum dicebat Eugenius Kfeldius lib.
3. fol. 140. n. 32.

Energici.
Energici inter Sacramentalios constituantur existi-
mantes Eucharistiam non esse corpus Christi Dol-
mini, sed Energiam, ideo Energici dicti. lib. 3.
fol. 164. n. 767

Eon.
Eonis errores, et secta. lib. 3. fol. 177. 178. n. 166. et 183

Epicurus.
Epicurus hæresio laudatus male in quibus volup-
tatibus beatitudinem constituebat? lib. 3. fol. 36. n.
50. et seq. Tres sunt præcipue eius, & affectus erro-
res. Primo indidua, quædam corpora rerum,
omnium principia assignabant, et ex ipsi homi-
nes adeo mere corporei, vt animæ sit spiritus lem
negarent. ibid. o. 1. Deo Providentiam tollebat
nec pro meritis aliquid vniuersique sit reddidit
Deus. ibi. n. 53. vitam beatam in voluptate pone-
bant ibid. n. 54.

Epicurorum secta quid? et cur tam plures habeat
sectatores. lib. 3. fol. 309. n. 534. et seq.

Epi-

INDEX

Episcoporum, & **Atheorum** sedes pro vna reputantur. lib. 3. fol. 309. n. 135.

Episcopus

Episcopi Sacerdotes implicem nullam esse differentiam dicebat Acrius. lib. 3. fol. 17. n. 139.

Episcopi Perfectiores esse Fratres Minores dicebat Bequardi. lib. 3. fol. 199. n. 19.

Episcopus Concordens legabat sententiam contra Ioannem Hus. lib. 3. fol. 144. n. 32. Sequitur tenor sententiae. ibid. n. 34.

Episcopus esse supra alios, & Papam supra omnes, non a Christo Domino, sed ab hominibus esse constitutum dicebat Ioannes Vivesphalus. lib. 3. fol. 171. n. 673.

Episcopus non esse recipiendus cum honore in Ecclesia, qui in Actuum summo, vel aliam basilicam, Ipsi huiusmodi debeat pro peccato satisfactionem expensis, dicebant Luciferiani. lib. 3. fol. 170. n. 57.

Episcopi Monachos, Praedictos, Hereticos, Templarios esse in statu damnationis, dicebat Albigenses. lib. 3. fol. 144. n. 195.

Episcopus absque potestate Sacerdotes inferiores exercere munita Episcopalia. lib. 3. fol. 107. n. 195.

Episcopus tertium locum tenuisse, apud Montanistas, nam primo Patriarchas, secundo Canonicos, fuisse dicebant. lib. 3. fol. 141. n. 227.

Epistola

Epistola Sancti Bernardi, contra Petrum Abailardum, & Arnaldum de Brissea. lib. 3. fol. 171. n. 69. & seq.

Epistola condemnatoria Heretici Godefridi. lib. 3. fol. 153. n. 157. & seq.

Epistaphium

Epistaphium Lutheri, quod vinctus ipse posuit Pestem vinctos, moriens tua mors ero Papa. lib. 3. fol. 225. n. 98.

Error

Error Eustachii futurum damnari per Concilium Gangenicum. lib. 3. fol. 26. n. 114.

Error Almarici Viginti. lib. 3. fol. 183. n. 26.

Errorem grauiorem, & communem Canonum circa celebrationem Paschatis. lib. 46. n. 83.

Errores Nicolai Caballero contra A. Inquisitibus Hereticis. lib. 3. fol. 201. n. 201.

Essentia

Essentia mundi orta ante Christi naturam 105. Dicitur a verbo Alia, quod operari significat. lib. 3. fol. 32. n. 111.

Essentia sunt, qui Monachorum vitam exercent, nihil possidebant in loco separatis habitibus, nec Christum Dominum Dei Filium non spectabant, nec in lege, aut in Prophetis agnoscebant, sed ut Prophetam praefolabantur. ibid. n. 113.

Essentia

Essentia Diuinam, non solum non videri ab Angelis, & hominibus, sed nec videri posse vquam, dicebant Trinitarii. lib. 3. fol. 196. n. 97.

Essentia sanctissime Trinitatis negabat Gilbertus Porretanus. lib. 3. fol. 175. n. 131.

Essentia Sanctissime Trinitatis haecbat Rosalinius Heretiarum refrenans Sabellii errorem. lib. 3. fol. 169. n. 165. & seq.

Essentia genitrix essentiam in diuinis, dicebat Ioachimus. lib. 3. fol. 186. n. 13.

Essentia Diuinam, & Trinitatem Arcana possunt videri in hac vita a quous Illuminato, qui ad eam per perfectionis gradum ascendit. lib. 3. fol. 106. n. 461.

Essentia Diuinam non videri Beatos, sed aliquem radium eius solummodo, dicebant Armeni. lib. 3. fol. 135. n. 13.

Essentia Diuina non habere distinctionem realem, dicebat Calanus. lib. 3. fol. 149. n. 100.

Ethnophrones

Ethnophrones errores, qui statum gentium sequuntur in ceteris erant Christiani. Hi natalis dies, festiua, facti, Augusti, Sortes, & impii fabulis addicebant quibus gentes videntur. lib. 3. fol. 134. n. 197.

Ethnophrones secta adhuc viget inter eos, qui Astrologia ludicra videntur cum praesumptione expelli passi cum Damone. ibid. n. 193.

Eua

Eua inanimata, ac immobilis esse, etiam hominem in forma bestiae fuisse conditam dicebant Manichei. lib. 3. fol. 74. n. 14.

Euangelium

Euangelium Matthaei illudque mutilatum, & diversis scripturas depravatas admittente Ebionitum. lib. 3. fol. 38. n. 24.

Euangelium flagellantium aduentu ad exitum peruenisse dicebant. lib. 4. fol. 197. n. 199.

Euangelium Matthaei solum admittebat Cerinthos, tria alia cum Epistolis Sancti Pauli, & ad Apostolorum reiecit. lib. 3. fol. 36. n. 75.

Euangelium, & Sacram Scripturam pro arbitrio interpretabatur Illuminati. lib. 3. fol. 307. num. 101.

Euangelium non esse legem, sed tantum Bonum muncendumque morum, dicebat Ioannes Benciectus. lib. 3. fol. 234. n. 105.

Euangelium non esse legem iuxta prophetiam rationem, sed in eo solum patet fieri nobis Bonum de Christo Domino nuncium dicebat Malancthon. lib. 3. fol. 166. n. 790.

Eucharistia, Eucharisticus

Eucharisticus panem conficiebant Montanistae ex farina sanguine humano mixta, vnde ibi modum conquirendi sanguinem indicium. lib. 3. fol. 55. n. 219.

Eucharistia Sacramentum in sola aqua conficiebant Trinitarii. lib. 3. fol. 56. n. 242.

Eucharistiam Canonicos non habere, sed Donatistae, sed Canones non habent, sed Canones non habent, sed Canones non habent. lib. 3. fol. 109. n. 13.

Eucharistiam continere veram carnem non debet panem hominis dicebant Nestoriani. lib. 3. fol. 110. n. 113.

Eucharistiam in utraque specie utebantur, carne ex pane fermentato, dicentes non iam bene. lib. 3. fol. 111. n. 114.

Eucharistiam fieri, quia feni in exna Domini esse Maioris virtutis, quam alio die, dicebant Graeci. lib. 3. fol. 155. n. 112.

Eucharistia Sacramentum non esse Corpus Christi, sed est Energia, dicebant Energici. lib. 3. fol. 164. n. 171.

Eucharistiam fument solum suscipere arborem Corpus Christi, dicebat Scaucus. lib. 3. fol. 164. n. 176.

Eucharistia Sacramentum non posse confici in pane Azimo docuit Graeci. lib. 3. fol. 175. n. 114.

Eucharistiam Sacramentum solum feni quia in Corona Domini seruant, & ad ultimos deferunt. ibid. n. 115.

Eucharistiam Sacramentum administrandum infantibus non post Baptismum tenent. ibid. n. 114.

Eucharistiam Sacramento genui lexionem, & signa externa tenent, italia exercit, erga Christum esse Iudaei dicebat Hercules Coxa. lib. 3. fol. 303. n. 406.

Eucharistiam contentum esse Christi gessit in menta a fari, comenit panis, & vinum, quibus Christus in cena vltis esse propinquantur. ibid. n. 404.

Eucharistiam excepto Cene quibus hoc Sacramentum esse iari conficiunt, iacebat. ibid. n. 410.

Eucharistiam accipiebant non solum sub utraque specie, sed nec praeter confessionem polluti animabus, & manibus Orphani. lib. 3. fol. 317. n. 94.

I N D E X

fol. 191. n. 184. Imo neque aliam Religionem. ib. a. n. 181. vsque ad 195. et in omnibus ibi falsi Pa-
cifici Hæretici contendunt Ecclesiam Catholicam
cui Calvinismo conuigere. ib. a. n. 177. vsq. ad 190
Ecclesiam Romanam non esse cateranum caput. ne-
que Sanctum Petrum fuisse Sedem Primatum
Ecclesie, et Episcopum Sedis Romanæ docebat
Ruteni, siue Russi, aut Moscovitæ. lib. 3. fol. 121.
n. 160. et seq.
Ecclesiam Christianam debere esse sanctam, Imma-
nem culpæ, alioquin Ecclesiam dici non posse,
docebat Turingus. lib. 3. fol. 293. n. 317
Ecclesiam non posse à communione fidelium reijce-
re, nec sceleratos castigare, neque quidquam sta-
tuere, nec præcipere dicebant Albanenses. lib.
3. fol. 149 n. 101. et seq.
Ecclesiam non continere, nisi sanctificatos, imo nisi
electos contēdebat Caluinus. lib. 3. fol. 151. n. 550.
Ecclesiam esse inuisibilem dicebat ipse. ibid. n. 557.
sed se contradicit. n. 554
Ecclesiam posse deficere dicebat ipse Caluinus. ibi.
fol. 151. n. 566. Alierebat ipse ecclesiam non posse
condere leges, quæ conscientiam obligent, et
eius decreta non esse seruanda. ibid. n. 562.
Ecclesias contēnebant Albigenses, et quare? lib. 3.
fol. 144. n. 111
Ecclesia Romana extradiitione Apostolica San-
ctorum Petri, et Pauli, semper tenuit Pascha,
celebrandum esse die Dominica. lib. 3. fol. 58. n.
177. et seq.
Ecclesiam non debere recipere lapsos in Idololatriâ
tempore persecutionis, nec medicamento pec-
nitentie posse saluari, docebat Noetianus. lib. 3.
fol. 69. n. 130

Eclipsis.

Eclipsibus, semi visum, totæ fidem viatoris ob-
scuram, & manifestam gloriam, ab ipsis possi-
deri, dicebat illuminati. lib. 3. fol. 307. n. 504. &
seq.

Efronites.

Efronites fuerunt, qui anno 1534. sectam suam ex
tribus specibus erroribus coagmentarunt. lib. 3.
fol. 177. n. 1004. Assumebant idolatriam esse, ado-
rare spiritum Sanctum, ibid. num. 1005. Spiritum
sanctum esse eleuationem Animæ. ibid. n. 1006.
Efronites abrahebant sibi ferro frontem, donec san-
guis emanaret, ac prospera, omnem apponentes
se Christianos, absque vlla alia formâ, pronun-
ciabant. ibid. n. 1007

Eulantes.

Eulantes sunt Anabaptistæ, qui sibi suadent nullam
esse deuotionem Deo, æque gratiam, quam perpe-
tuo lacrimari, ac eulari. li. 3. fol. 37. n. 361. & seq.

Euseisæ.

Euseisæ duas feminas, quarum nomina fuerunt
Maiolus, & Macedonia ex genere Elxai vti Deas
adorabant. tib. 3. fol. 61. n. 101
Icelandæ ortu habuerunt à Samphis. li. 3. fo. 67. n. 97

Electus. Elector.

Electus Dei Patris Filius, quod oio sit orandum,
nisi insuadet gratiarum actionem, dicebat Hæ-
reules Coxam. lib. 3. fol. 303. n. 404.
Electos nullo peccato mortali contāminatos esse,
reprobos vero nullo veniali docebat Betza. lib. 3.
fol. 160. n. 875

Electori Brandeburgensi anno 1614. ad defendendas
contentiones inter Lutheranos, & Caluinistas,
Lutheranismum cum Calvinismo conciliat. lib.
3. fol. 199. n. 324. Inuixit suæ ditionis Ministris,
vt Evangelium in posterum iuxta correctionem
Augustinam Prædicarent à ligandis Articulis. ibi.
n. 325 et 326. Disti Articuli à 9. 327. vsq. ad 349.
Electorum, nec reproborum non esse numerum do-
terminati asserat Pelagianus. li. 3. fol. 105. n. 54

Elementum.

Elementa esse coeterna ipsi Deo allucinabant An-
themorphitæ. lib. 3. fol. 93. n. 155.

Eleemosyna.

Eleemosynas non esse Ecclesiæ, nec pauperibus tri-
buendas docebat Albigenses. lib. 3. fol. 184.
n. 196.

Eleemosynam Pauperibus Elargientes docebat an-
tur Manichei. lib. 3. fol. 76. n. 145.

Elena.

Elenam Simonis Magi cōubinam ipse vocabat suam
Spiritum Sanctum, & eius simulachrum adeo co-
lebat, vt pro illo Mineræ, adorandum propono-
ret. lib. 3. fol. 34. num. 16.

Elipandus.

Elipandus Hæresiarcha quis? lib. 3. fol. 147. no. 153.
Iste dicebat, suos antecessores vñs fuisse
in missa de Cena Domini, qui per adoptiui homi-
nis passionem, dum suo non indulsit corpori.
Item in missa de Ascensione Domini. Hodie Sal-
uatur Noster post adoptionem carnis sedem repe-
nit Detrahit. lib. 3. fol. 147. n. 156.

Elipandi Doctrina damnata in Concilio Francofer-
dunsi. lib. Adriano I. li. 3. fol. 197. n. 153. et seq. et u. 167

Eluidius.

Eluidius Hæresiarcha discipulus Hæresiarche Auxen-
tij. lib. 3. fol. 99. n. 355

Eluidius, et eius sequaces Virginitatem, et Mater-
nitatem Purissimæ Virginis Mariæ negabant. Vñ
tantum naturam in Christo Domino à diuitiabant
ibid. numer. 356. et 357. Item blasphemabant
Sanctum Iosephum, Beatiſsimam suam Spōsam
carnaliter cognouisse, et filios ex ea fratres Do-
mini habuisse. ibid. n. 358

Elxai.

Elxai, et Ilexæi Hæreses fratres Pseudo Prophe-
tæ. lib. 3. fol. 41. nu. 5. et 12. et Pinaui Luther-
anorum. ibid.

Elxai se ipsi librum secundum Prophetam, vel fecer-
unt diuinitus inspiratum sapientiam. Eius frater
erroris fuit à Iudeis orundus, et cum eis sen-
tiens. ib. n. 10. 11. et seq. Eorū errores. n. 13. et seq.

Encratitæ.

Encratitarum secta. Præcipuus sectator Severus, cuius
sectatores Severitatis sunt appellati. Carnis
resurrectionem negabant, respuerunt fabu-
losa vanitate veteris testamentum, Scitia Aposto-
lorum reiciebant lib. 3. fol. 57. n. 116. et seq.

Energia.

Energiam, qui in verbo Dei prædicato inest esse
filium Dei, et verbum dicebat Suenus Kfeldius lib.
3. fol. 140. n. 321.

Energici.

Energici inter Sacramentarios constituntur. existi-
mantes Eucharistiam non esse corpus Christi Dol-
mini, sed Energiam, ideo Energiet dicti. lib. 3.
fol. 164. n. 767

Eon.

Eonis erroris secta. li. 3. fol. 177. 178. n. 166. et 183

Epicurus.

Epicurus à Laetio Iaudatus malè in quibus volup-
tibus Beatitudinem constituebat lib. 3. fol. 26. n.
50. et seq. Tres sunt præcipue eius, & affectuū erro-
res. Primus inuidia, quædam corpora rerum
quintum principia assignabant, et ex ipse homi-
nes adeo mere corporei, vt animæ spiritusque
negarent. ibid. n. 51. Dei Præsentiam tollebat
nec per meritis aliquid vnicuique sit reddendus
Deus. ibi. n. 53. vitam beatam in voluptate pone-
bant ibid. n. 54.

Epicureorum secta quid? et cur tam plures habeat
sectatores. lib. 3. fol. 309. n. 538. et seq.

Epi-

I N D E X

Episcoporum, & Aetheorum sedes pro vna repub-
licamur. lib. 3. fol. 309. n. 535.

Episcopi.

Episcopi a Sacerdote simplici nullam esse differen-

tiam dicebat Aetius. lib. 3. fol. 87. n. 129.

Episcopi Perfectiores esse Fratres Minores dice-

bant Bernardi. lib. 3. fol. 199. n. 38.

Episcopi Concordantes legebat sententiam contra

Ioannem Hui. lib. 3. fol. 374. nu. 33. Sequitur

tenor sententiae. ibid. n. 34.

Episcopi omnes esse supra alios, & Papam supra omnes,

non a Christo Domino, sed ab hominibus esse

constitutum dicebat Ioannes Vuediphalus. lib.

3. fol. 371. n. 633.

Episcopi non esse recipiendos cum honore in Ec-

clesia, qui in Artianismum, vel aham haresim

lapsi fuissent, debentur pro peccato facti scilicet

non expulsi, dicebant Luciferiani. lib. 3. fol.

170. n. 37.

Episcopi, Monachos, Praebendarios, Harencas,

Templarios esse in statu damnationis, dicebant

Albigenses. lib. 3. fol. 124. n. 495.

Episcopi ab aliis posse Sacerdotes inferiores exer-

cere munera Episcopalis. lib. 3. fol. 209. n. 195.

Episcopi tertium locum tenuisse, apud Montani-

stas, nam primo Patriarchas, secundo Canonicos

fuisse dicebant. lib. 3. fol. 54. n. 227.

Epistola.

Epistola Sancti Bernardi, contra Petrum Abade-

rum, & Arnaldum de Bricea. lib. 3. fol. 171. nu.

63. & seq.

Epistola condemnationis Harencis Godefridi. lib.

3. fol. 152. n. 357. & seq.

Epitaphium.

Epitaphium Lutheri, quod vultus ipse posuit

erat vivens, unicus tua mors ero Papa. lib. 3.

fol. 225. n. 53.

Error.

Error Eustachii fuerundumque per Concilium

Gangrense. lib. 3. fol. 26. n. 14.

Error Almarici Vignii. lib. 3. fol. 180. n. 126.

Error grauius, & inhumanum Carpo-

cratorum circa celebrationem Pascae. lib. 3.

fol. 46. n. 83.

Error Nicolai Caramanico. lib. 3. Inquisi-

tionis Harenciae. lib. 3. fol. 208. n. 301.

Essentia.

Essentia fides orta ante Christi natiuitatem 109.

Dicit a verbo Alsa, quod operari significat. lib.

3. fol. 52. n. 111.

Essentia sunt, qui Monachorum vitam exercent, hi-

hal possidebant locis separatis habitantibus

illum Dominum Dei Filium non spectabant, nec

in lege, aut in Prophetis agnoscebant, sed ut

Propheetam praefatu intant. lib. 3. n. 113.

Essentia.

Essentia Diuinam, non solum non videri ab An-

gelis, & hominibus, sed nec videri posse vi-

quam, dicebant Trinitarii. lib. 3. fol. 376. n. 972.

Essentia Sanctissimae Trinitatis negabat Gilbertus

Porretanus. lib. 3. fol. 179. n. 131.

Essentia Sanctissimae Trinitatis lacerabat Roscel-

lus Harencia refutans Sabellii errorem. lib.

3. fol. 163. n. 165. & seq.

Essentia generare essentiam in diuinis, dicebat

Ioachim. lib. 3. fol. 126. n. 114.

Essentia Diuinam, & Trinitatem Arcana posse

videri in hac vita a quibus Illuminatio, qui ad cer-

tum perfectionis gradum ascenderit. lib. 3. fol.

206. n. 461.

Essentia Diuinam non videre Beatos, sed aliquem

radium eius solummodo, dicebant Armeni. lib.

3. fol. 115. n. 233.

Essentia Diuinam habere distinctionem realem

dicebat Calanus. lib. 3. fol. 149. n. 502.

Ethnophrones.

Ethnophronum errores, qui statuta gentium frequen-

ter in exterior erant Christiani. Hi natales

dies, sortitus, festo, Auguris, Sorte, & im-

pij fabulis addicebant, quibus gentes tunc. lib.

3. fol. 114. n. 191.

Ethnophronum secta adhuc viget inter eos, qui

Astrologia ludicra videntur cum praesumptione

expelli pati cum Demone. ibid. n. 193.

Eua.

Eua inanimata, ac immobilis esse, creatam ho-

minem in forma bestiae fuisse conditam dicebant

Maichei. lib. 3. fol. 74. n. 114.

Euangelium.

Euangelium Matthei illudque mutilatum, & diuer-

sa scripturas deprauatas admittent Ebionitae.

lib. 3. fol. 38. n. 24.

Euangelium flagellantium aduentum ad exitum per-

uenisse dicebant. lib. 3. fol. 197. n. 599.

Euangelium Matthei solum admittent Cerinthus,

et alia cum Epistolis Dion Pauli, & ad Apo-

losolomum regebat. lib. 3. fol. 36. n. 75.

Euangelium, & Sacram scriptum pro arbitrio

interpretabatur Iheronimus. lib. 3. fol. 307. num.

301.

Euangelium non esse legem, sed tantum Bonum in-

cundumque quantum, dicebat Ioannes Breniceus.

lib. 3. fol. 234. n. 207.

Euangelium non esse legem iuxta propriam ratio-

nem, sed in eo solum patetis nobis Bonum de

Christo Domino nuncium dicebat Malancthon.

lib. 3. fol. 266. n. 792.

Eucharistia, Eucharisticus.

Eucharisticum panem confectum a Montanistis ex

fermentis sanguine mixto, vide ibi modum

confectionis sanguinem inditum. lib. 3. fol. 35.

n. 29.

Eucharistia Sacramentum in sola aqua conficiebat

Ysaiani. lib. 3. fol. 56. n. 242.

Eucharistiam Canibus, & Iheronimus Donatistae, sed

Caves ad eam rationem. Domatistae Iheronimus

non recipit. lib. 3. fol. 111.

Eucharistiam continere veram carnem non Delsed

per Homos dicebant Nestoriani. lib. 3. fol. 110.

n. 13.

Eucharistiam in utraque specie tribuebant eamque

ex pane fermentato, dicentes non iam hoc. lib.

3. fol. 124.

Eucharistiam fieri, quinta feria in cena Domini esse

Maiores viri, quam alio die, dicebant Gize-

ti. lib. 3. fol. 155. n. 122.

Eucharistia Sacramentum non esse Corpus Christi,

sed eius Energia, dicebant Energetici. lib. 3. fol.

164. n. 77.

Eucharistiam sumentes solum suscipere arboremus

Corporis Christi, dicebat Seacarius. lib. 3. fol.

164. n. 76.

Eucharistia Sacramentum non posse confici in pane

Azimo docent Graeci. lib. 3. fol. 155. n. 324.

Eucharistiam Sacramentum factum esse in cena

in Cena Domini seruauit, & ad eandem de sumit.

lib. 3. fol. 323.

Eucharistiam Sacerdos, & non administrandum infanti-

batur, post Baptismi munus tenent. ibid. n. 224.

Eucharistia Sacramentum genui lexonem, & signa

externa reuerentia exerceat, erga Christum esse

Ubi illi dicebat Hercules Coxa. lib. 3. fol. 303.

n. 46. Magi, confitebantur esse Christum gessit, ut

mensa alaris communis panis, & vinum, quibus

Christus in cena vltis eius proponebantur. lib. 3. fol.

164. n. 77.

Eucharistiam appellationem solum, reijciunt. lib. 3. fol.

164. n. 76.

Eucharistia accipiebant non solum sub utraque specie,

sed nec praeter confusione polluti a nimibus, &

manibus Orphanis. lib. 3. fol. 117. n. 94.

I N D E X

Eucharistia Sacramenti verba, scilicet, Hoc est Corpus meum, idem sonare, ac si hoc est figura corporis mei. dicebat Ioannes, Oecolampadius. lib. 3. fol. 139. n. 304.

Eucharistia verba, Hoc est Corpus meum, fingebat Ioannes Alafus, hoc inquit ad est non panis, sed vniuersa hæc actio est &c. lib. 3. fol. 143. num. 388.

Eucharistia sacramentum, dum elenatur, necessario claudendi sunt oculi dicebat Illuminatus ab eo qui præsens reperitur. lib. 3. fol. 306. n. 464.

Eucharistia Sacramentum per plures hostias recipientes, plus gratia recipere: quod ex pane cuncto possit communione accipere quilibet. lib. n. 467.

Recipientes communionem per paucas formas Deum parum recipere aiebant. ibid. n. 483.

Eucharistia Sacramentum a non reuino, licet recipi tantum habet, gradum amoris Dei ille, qui recipit. ibid. n. 483.

Eucharistia Sacramentum solo se sustentat, & cum Deo Patre colloquatur, & quod Signata. D. N. I. Christi habere impressa, iudoremque crucem emittere, dicebat quidam Illuminatus. lib. 3. fol. 308. n. 511.

Eucharistia, verum Christi corpus non contineri secundum existentiam permanentem, sed solum, secundum vsum, dicebat Lutherus, & post celebratam Missam, nunquam seruandam, etiam si necessitas occurrat. lib. 3. fol. 327. n. 89.

Eucharistia communione necessariam esse, sub vtraque specie, et aliter fiat committi peccatum. ibid. n. 90.

Eucharistia communioni non debet præmitti peccatorum confessio, & quod sola fides sufficiat. ibid. num. 91.

Eucharistia Sacramento nullam nobis ad edendum, aut bibendum dari substantiam Corporis, & sanguinis Iesu Christi dicebat Ludouicus Alemannus lib. 3. fol. 368. n. 703.

Eucharistia materiam esse panem, negabant Manichei, sed materiam esse semen humanum. lib. 3. fol. 368. n. 703.

Eucharistia Realitas à Mahometo illuditur. lib. 3. fol. 371. n. 137.

Eucharistia, nihil aliud accipit, nisi signum Corporis Christi, quicquid habet idem solam hystoricam illam nempe, qui creditur veritas inferiorum. Religio Christiane. lib. 3. fol. 343. n. 379.

Eucharistia Sacramento non tam bene Christum contineri sub vna specie, quam sub vtraque. Propter a omnibus, sine parulis, siue grandioribus, sub vtraque specie tribuebant Nestoriani, etiamque ex pane fermentato confectum dicebant ipsi. ibid. n. 124.

In Eucharistia Sacramento sanguinem Christi esse corruptibilem docuit Paulus Samosetanus. lib. 3. fol. 372. n. 174.

Eucharistia Sacramento non continere realem, præsentiam Christi dicebat Petrus de Bruis, & missæ sacrificium, nihil esse, neque Deo offerri debere. lib. 3. fol. 370. n. 173.

Eucharistiam non in pane Azimo, sed tantum in fermentato confectandam dicebant Rusi. lib. 3. fol. 321. n. 165.

Eucharistia Sacramentum iudebant Sternombergi. lib. 3. fol. 399. n. 343.

Eucharistiam simul cum Baptismo conferebant Armeni, & negabant realitatem Corporis Christi in ea item asserere Eucharistiam corporis inlumini duntaxat esse vitalem. lib. 3. fol. 136. num. 324. 325. & 326.

Eucharistia non posse confici in Azimo, sed in fermentato ex quo latinos Asimicas appellant Armeni. Nec permittunt latinos Sacerdotes in eorum altaribus missam celebrare. lib. 3. fol. 136. n. 327. & 328. Adco vt si ipsi nesciant inuitis latinis celebrare contingit abluant Altaria, quod

ea credant esse polluta. ibid. num. 329.

Eucharistia Sacramentum, nihil esse docebant Albanenses. lib. 3. fol. 199. n. 197.

Eucharistiam posse conferri deficiente pane, & vino ex quous alio cibo, & potu dicebat Beza. lib. 3. fol. 160. n. 181. & 182.

Eucharistia Sacramentum decem modis à Caluino profanatur. Primo negando realitatem, & substantialem SS. Corporis, & Sanguinis. lib. 3. fol. 157. n. 620. Secundo melius esse ex pane fermentato, ac vino mero. ibid. n. 611.

Tertio insinuat transubstantiationem. ibid. num. 622. Quarto, denegando Eucharistia adorationem. ibid. n. 623. Quinto dilacerando nomen, missæ sacrificium Eucharisticum. ibid. num. 624. Sexto asserendo laicos sub vtraque specie communicandos. ibid. n. 625. Septimo confringendo Calices. ibid. n. 626. Octauo Altaria subterfundo. ibid. n. 627. Nono, solo quando templi. ibid. n. 628. Et docimo mutando materiam. n. 629.

Eucharistia Sacramentum omnino tollunt Caluinistæ, & loco eius introduxerunt cornam. ibidem num. 630. Præsentiam Christi Domini recipiunt. ibidem.

Eucharistia formam mutat Monasteriensis Anabaptistæ. lib. 3. fol. 336. n. 214.

Eucharista.

Eucharistia Hæretici latine prætoricos, quod se spirituales les vocabant ex secta Mefellianorum. lib. 3. fol. 39. n. 228.

Eudo, seu Eon.

Eudo, seu Eon Vetus Hæresarcha, & Magus dicebat se esse ipsum, qui venurus est indicare viros, & mortuos. lib. 3. fol. 171. n. 183. & seq. & fol. 179. num. 193. Pater præsentatus in Concilio Rhemenfi coram Eugenio Papâ III. Eudo cognomine de Stella, natione Britanus valde præligotus. ibid. n. 187. 188. & seq.

Eudonius fabula de Baculo. ibid. n. 194. Mors Eudonis, & discipulorum. lib. 3. fol. 139. n. 195. & seq.

Eudoxiani

Eudoxianorum secta, seu Eunomianorum, & origo, et Hæresis. lib. 3. fol. 87. n. 135.

Eugenius

Eugenij Papæ Prudentia. lib. 3. fol. 175. n. 128.

Eunomiani, Eanomius.

Eunomianorum secta compacta ex Aetianis, seu ex Eudoxianis. lib. 3. fol. 87. n. 135.

Eunomius Pessimus Aucto, et Eunomianorum sua secta præualuit inter Aetianos, et Eudoxianos. lib. 3. fol. 87. n. 139. 140. et seq. Ausus est dicere nihil se ex rebus diuinis ignorare, sed etiam ipsam diuinam substantiam exatè nouisse, etiamque de Deo se habere cognitionem, quam de ipso habebat ipse Deus. ibid. n. 142.

Eunomius, & asseclæ Deitatem Filio Patris Aeternam, nemque assumpsisse negant. ibid. n. 143. Filium, et Spiritum Sanctum esse Creaturas dicebant. ibid. n. 145. Signa repræsentantia SS. Trinitatem amoueant. ibid. n. 146. Ili reprobant venientes ad sectam. ibid. n. 147. Forma quæ reprobantur. ibid. n. 148. Diuersi modis baptizandi Eunomianorum. ibid. n. 149. Non ingrediebantur Basilicas Apostolorum. ibid. n. 151. dicebant, absque peccato licere se carnis libidinis quomodocunque pollueri. ibid. n. 154. vocati sunt Trogloditæ. ibid. n. 155. Dicebant sufficere fidem ad salutem, etiam graua Crimina peperissent homines. ibid. n. 156. Mors Eunomij. ibid. n. 159.

Eustachiani, Eustachius.

Eustachianorum, seu Eustatianorum, secta, et errores.

E

I N D E X

P

Fabula.

Fabula Meffalianorum de purgatione animæ. lib. 3. fol. 98. n. 244. De igne etiam in pectus hominis intrante; qui dicitur esse Spiritum Sanctum. lib. 3. fol. 93. n. 246. Fabula Ioachim Abbatis de triplici luminis statu. lib. 3. fol. 126. n. 332. Fabula Richagorea ab Albigensibus in re pertinaciter defendebatur. lib. 3. fol. 184. n. 278.

Factum.

Facti extrajudicium in rem indicatam transire non solent. lib. 4. fol. 95. n. 17.

Falsus, 4, um.

Falsum testimonium impossibile Sacerdoti Elxai, & sequaces ad Confirmationem suæ hereticæ doctrinæ. lib. 3. fol. 42. n. 17. Falsi subornatores in rebus tribunalium fidei qualiter suspensæ? & quomodo puniendi? lib. 4. fol. 68. n. 258.

Fama.

Fama, siue infamia per se sola regulariter non facit incitium ad torturam. lib. 4. fol. 39. n. 123. Fama Publica adminiculata alio indicio, vel conjectura iudicium ad torturam. lib. 4. fol. 39. n. 184. Fama quando, & quomodo, & a quibus probetur. lib. 4. fol. 39. n. 186. & vique ad 191. Fama, an aliquando non adminiculata sit sufficiens ad torturam in delictis occultis, & difficilis probatinnis? lib. 4. fol. 40. n. 190. & 192. Fama, quando sit vehemens relinquatur iudicio Inquisitoris. lib. 4. fol. 40. n. 193. Famam vehementem, adminiculatam dicunt alij. lib. 2. n. 194. vique ad 197. Fama non adminiculata est vehemens orta à fundamento firmo, quando diffamatus esse videtur. lib. 4. fol. 40. n. 198. & seq. Fama Boosa in genere non est lib. malum, sed specie adminiculata. lib. 4. fol. 41. n. 200. Fama mala in genere arguit suspensionem in eodem genere delicti. lib. 4. fol. 41. n. 201. Fama bonæ probatio movet torturam. ibid. num. 201.

Fausus.

Fausus Hæresiarcha, & Manicheus. lib. 3. fol. 76. num. 277.

Fœlicissimus.

Fœlicissimus Schismaticus. lib. 3. fol. 69. n. 118. Fœlicissimus fuit Author Montesium Schismaticorum. ibid. n. 120. Fœlici similis introduxit Schisma in Urbem. ibid. n. 121. & 125.

Felix.

Fœliciana secta ortum habuit à Fœlice Virgiliano. lib. 3. fol. 145. n. 124. Fœliciana secta dicebat Christum esse Filium Dei adoptivum, ponebatque in Christo duas Hypostases. lib. 3. fol. 145. n. 127. Felix Ravenna Archiepiscopus Hæresiarcha erravit circa censum Sacramentorum, cum eius secta damnata fuit in Concilio Francoeci. lib. 3. fol. 145. num. 124. et 135. & seq. Felix Virgilianus dicebat Christum secundum humanitatem esse filium adoptivum. ibid. n. 126. & 135. Fœlicius Virgiliani secta damnata in Concilio Regensburgensi, siue Ratiponensi. ibid. fol. 146. n. 138. Felix, & Eupandrus damnati. lib. 3. fol. 147. num. 160. & seq.

Femina.

Formas induere vestem virilem, & Capillos amputare volebant Eustachiani. lib. 3. fol. 86. n. 119. Formas esse Sacerdotij capaces dixerunt Marti-

tores, & quis Author. lib. 3. fol. 85. num. 106. 107. et seq.

Eustachius, an vero Eustachius sit dictus vide. ibid. num. 111.

Eustachius, & Discipuli damnarunt nuptias. Viros cum uxoribus dormientes exsecrabantur. Incedebant orationem fieri in domibus coniugatorum. ibid. fol. 86. n. 114. Eleemosynas quotidianas in pauperes sibi dari curarunt de quibus in Concilio Gangrensi lib. n. 116. Condemnandos Presbyteros dicebat. ibid. n. 118. Feminas sub continentis prætextu mutare habitum, ac induere viriles vestes, & relinquere viros suos hortari solebant. ibid. n. 119.

Eutiches.

Eutiches Constantinopolitanus Monachus, & Archimandrita Hæresiarcha, quis fuerit, & eius errores? lib. 3. fol. 111. et seq. n. 148. 152. et seq. Scit Epistola S. Leonis Papæ ad Eutychem, vt susciperet impugnationem Nestorii errorum. ibid. n. 154. 155. & seq.

Eutyches toties citatus ad Concilium. n. quando, & quomodo comparuit. ibid. fol. 118. n. 161. et seq. Eutyches damnatus in Concilio Calcedonensi. ibid. num. 164.

Eutyches negabat Christum duas naturas. ibid. num. 165. Iste error fuit confutatus à S. Leone Papæ. ibid. fol. 113. n. 166. Dicebat carnem Christi Domini non esse similem nostræ, oque naturæ de Virginis, sed de Coelo in ventrem Virginis descendisse, ita vt in instanti incarnationis fuerit mutata ratio in dissimulatam. ibid. num. 167. Dominatum fuisse Passim, dicebat ipse, ibid. n. 168. Ecce corpus humanum fore impalpabile post resurrectionem. ibid. num. 169. Coocium Ephesium et Calcedonensem erratibus. lib. 4. num. 170.

Exceptio.

Exceptio quid sit. lib. 4. fol. 120. n. 5.

Exceptiones frivole non admittuntur. lib. 4. fol. 15. o. 64. et seq.

Excommunicatio, Excommunicatus.

Excommunicati ad incutendam infidelitatem quantum temporis spatij requirunt. Item ad peritiam animi, et clauum contemptum demonum stragum. lib. 4. fol. 66. n. 223. et seq. In Excommunicatione laici infidelitatem est suspensus de hæresi. quibus cunctis autis, et quomodo puniendus, aut etiam absolvens. lib. 4. fol. 66. num. 2. 4. 125. et seq.

Excommunicationem non esse timendam, nisi quis scierit prius à Deo excommunicatum esse dicebat Hieronymus de Praga. lib. 3. fol. 119. n. 115.

Excommunicationem non esse rimendam, sed gaudio prosequendam, et procurandam dicebat Lutherus. lib. 3. fol. 225. n. 55.

Exorcismus.

Exorcismus reiiciendus esse dicebat Calvinus. lib. 3. fol. 258. n. 64.

Extrema Vnctio.

Extremam Vnctionem recipiunt Calvinistæ. lib. 3. fol. 258. n. 63. et seq.

Extrema vñctionis Sacramentum, nil subsistentiæ habere dicebant Albanoenses. lib. 3. fol. 144. n. 19.

Extremam vñctionem esse inutile Sacramentum dicebat Hircacius. lib. 3. fol. 78. n. 273.

Extremam vñctionem non esse Sacramentum, admettebat tamen eam, vt Ceremoniam Lutherus. lib. 3. fol. 127. n. 103.

Exequius.

Exequius Rex fuisse adorationem serpentium. hoc erat Hæresis Serpenticularum. lib. 3. fol. 28.

num. 74.

I N D E X

12. lib. 3. fol. 19. n. 232. Et Collisidiana. lib. 3. fol. 45. n. 239.

Feminas coniungatas non teneri obedire viris in debito matrimoniali dicebat Iulianus. lib. 3. fol. 306. n. 476.

Feminas post resurrectionem generaliter nullas esse, sed has omnes in viros coniungendas tenebant Armeni. lib. 3. fol. 326. n. 335.

Feminas Offensas esse peccatum morale, quia natura homines ad hoc faciendum non impellat, dicebant Beguandi, scilicet de peccato carnali sinu amé intentato. lib. 3. fol. 199. n. 32

Festum.

Festa Domini, & Dominicos dies profus abstergebant, qui in verum aeternum Christi Sabbatum ingressi sunt dicebant Hieronimus Cora, & Mercerus. lib. 3. fol. 301. n. 4007

Fidelis, Fides.

Fidelium orationes, & congressus in Ecclesiis deservabantur Eusebius. lib. 3. fol. 106. n. 130

Fidem veram, quam post diluvium propagavit. lib. 3. fol. 14. n. 17

Fidem non haberi, nisi eia nota, & certa dicebat Deista. lib. 3. fol. 276. n. 381

Fidem sufficere ad salutem aiebant Eunomiani. lib. 3. fol. 55. n. 457

Fidem non pendere à scriptura, neque à Deo, & scripturam accommodandam esse ad fidem dicebat Suenkpheldius. lib. 3. fol. 240. n. 319.

Fidem nostram fabulam esse, & quicquid docet sacra Scriptura, dicebat Hieronymus Ritsch. lib. 3. fol. 222. n. 187.

Fidem per misericordie virtutem esse proprium hominis opus, dicebat Adrianus Burgensis. lib. 3. fol. 106. n. 256

Fidem solam esse necessariam ad salutem dicunt Ma homerum cum Caluano. lib. 3. fol. 301. n. 104

Fidem ita absulit Melancthon, ut bonis operibus de trahat. lib. 3. fol. 166. n. 793

Fidem negare tempore necessitatis esse eam indifferenter, & absque culpa fieri, dicebant Eleutheri. lib. 3. fol. 67. n. 104.

Fidem nullam variis doctis habendam esse, dicebat Varrus. lib. 3. fol. 222. n. 731

Fidem extolui negare licere dicebant Albigenses. lib. 3. fol. 184. n. 180

Fidem datam Reo à Iurice, maxime Inquisitore feruandam esse, quantum ius patitur. lib. 3. fol. 17. n. 71

Fidem nunquam posse amitti, cum Caluano asserbat Beza. lib. 3. fol. 260. n. 610.

Fidem non esse vnam, neque futuram esse vnam, vsque ad finem Mundi dicebat Caluinus. lib. 3. fol. 349. n. 431.

Fidem si per esse ineredulitate permixtam. ibidem n. 436. Semperque dubitatione, & inconstitutum consensum, & erroribus permixtam. ibidem n. 440. & 445

Fidem simplex esse communem, crassamque ignorantiam, & fidem veram cognitionem requirere, dicebat eum à Bailardo Caluinus. lib. 3. fol. 346. n. 447.

Fidem non habere aliud obiectum, nisi Bonitatem Dei, & indubitatam promissionem salutis salutis. ibidem n. 451.

Fidem non posse esse sine spe, imo quod nil aliud sit fides, nisi spes. Desinitio fidei tradita à Caluano. lib. 3. fol. 248. n. 437

Fidem non infundi, nisi electis, & predestinatis dicebat ipse. ibidem fol. 243. n. 487.

Fidem nunquam posse amitti dicebat ipse. lib. 3. fol. 249. n. 439

Fide sola, absque subsidio operum homo iustificatur, ut dicebat Caluinus. lib. 3. fol. 244. n. 374. Et quod fides à Charitate, & bonis operibus separari nequeat. ibidem n. 375

Fidelium omnia opera esse peccata mortalia dice-

bat ipse. lib. 3. fol. 244. n. 378

Fideles debere credere, absque dubitatione esse Iulios, & in gratia petierunt, dicebat ipse. lib. 3. fol. 244. n. 379. Debere etiam credere faciandos esse tam securos, quam ipsum Christum, quia etiam certiores. ibidem n. 381

Fidem remanere in Beatiss dicebat. ibidem fol. 275. n. 385.

Fidem esse Charitate nobiliorem, dicebat ipse. lib. 3. fol. 255. n. 396.

Filius.

Filium hominis nescire horam Iudicij, quomodo intellexerunt Agostus. lib. 3. fol. 86. n. 110.

Filium, & Spiritum sanctum non esse duas personas à Patre distinctas, dicebat Campanus. lib. 3. fol. 240. n. 326.

Filium diuinum esse minorem Patre voluerunt Donatistae. lib. 3. fol. 86. n. 23

Filium Patris aeterni non habere Deitatem asseriebant Eunomiani. lib. 3. fol. 170. n. 123

Filium Dei dilectum non esse carne, sed ex spiritu natum se habebat esse Georgius Daud. lib. 3. fol. 172. n. 899

Filium esse virtutem quendam habitam in sole, dicebat Manichei. lib. 3. fol. 75. n. 116.

Filium Dei non proprie Verbum, sed Metaphorice asseriebant Metaphoristae. lib. 3. fol. 182. n. 126.

Filium Dei non esse orationem cum Patre, quia hic non est Auctor indulgendarum petitionum, sed supplicator dicebat Origenes. lib. 3. fol. 65. n. 65

Filium Dei comparatum cum hominibus sanctis esse veritatem, cum Patre vero comparatum esse mendacium. ibidem n. 64.

Filium Dei per gratiam tantum, & adoptionem esse. ibidem n. 66

Filium Dei non posse videre Patrem, neque Spiritum sanctum. ibidem n. 67.

Filium, & Spiritum sanctum creaturam appellarent. ibidem fol. 66. n. 70

Filios promissionis, etiam ex fornicis natos à Spiritu sancto Conceptos, dicebat Priscillianus, & quos solos ad hereditatem Dei pertineret. lib. 3. fol. 94. n. 342.

Filium Dei esse summam Charitatem, dixerunt Sampei. lib. 3. fol. 67. n. 98.

Filium semper fuisse cum Deo Patre, sed non semper Filium, sed ex tempore quo natus est dixerunt Harectici. lib. 3. fol. 101. n. 397.

Filio diuino non nisi precario nomen Dei committere eum fratri Patre essentiarum, quem essentiarum angelus Valentinus. lib. 3. fol. 177. n. 999

Filium solum à se seruum Patris aeterni, ob hanc causam sic credentes appellati sunt Dalliani ex fecia Ariani. lib. 3. fol. 13. n. 77

Filium, & Verbum distinguabant, itum dicerent, aliud esse Dei verbum, aliud Dei Filium. ibidem fol. 13. n. 75. Carnem solum assumptis, absque anima loci illius, informationem, & vitam à diuinitate. ibidem n. 10. Multa ignorasse, & nostro more tempore didicisse tenuerunt peristi Ariani. ibidem fol. 4. n. 51

Filium Deum genitum continere à Patre aeterno, dicebat Caluinus. lib. 3. fol. 149. n. 509

Filium Dei non esse aequalem Patri docuit ipse. lib. 3. fol. 150. n. 508. & seq. Neque accepisse essentiam à Patre. ibidem n. 510

Finis.

Finem Beatitudinis in voluptate consistebant Nicolaitae. lib. 3. fol. 60. n. 103.

Fiscalis.

Fiscalis Officium. lib. 4. fol. 76. & seq.

Fiscalis quomodo libellum accusationis debeat con-

ficere. lib. 4. fol. 101. & seq.

Fiscalis debet defendere Sancti Officij iurisdictionem.

I N D E X

Fuga, Fugere.

Fugere diuinos oculos subterfanea dicebat Leotar
dus, & sequaces, quare in subterraneis locis impu-
dictas exercebat. lib. 3. fol. 206. n. 171

Fugiens, & intentans fugere præbet inditium, &
ex fuga socij criminis oritur tantummodo fa-
spicio. lib. 4. fol. 36. num. 148

Fugio, & se abscondere idem est. ibid. 149

Fugiens aut fugere intentans a tequam accusetur,
aut de Reo hat inquisitio ex tali fuga oritur in-
ditiu ad torturam. lib. 4. fol. 36. nu. 151. & seq.
talis fuga probari debet duobus testibus. ibid. n.
153. Limitata doctrina si causâ iustam habeat fi-
giendi. ibid. ou. 155. et seq. Quam sint Cause
iustæ. num. 157. v. q. ad 166

Fuga post accusationem adinuicem est inditiu
ad torturam. lib. 4. fol. 38. n. 166. et seq.

Fugiens videns focum criminis carceratum præbet
inditiu ad torturam. ibid. n. 167. v. q. ad n. 171.

Fugiens ammo redeundi si hoc præbet per testes pur-
gat inditiu. ibid. n. 171. Si sponte reuertatur,
hæcico, 20 fuga purget inditiu? ibidem oum
172.

Fugiens è carcere animo non redeundi si à Ministris
Iustitiæ mancipetur puber iudicium, totiens fu-
gere e carcere semel plene præbctum inditiu.
lib. 4. fol. 38. o. 178

Fuga quando non faciat inditiu ad torturam. lib. 4.
fol. 39. n. 174. et seq.

Fulbertus

Fulbertus Episcopus Carocensis mortu proximos
Berengarium Hæreticum fugillauit. lib. 3. fol.
159. o. 27

Functus.

Functus Hæresarcha dicebat Sanctum Petrum oum
quam fuisse Romæ. lib. 3. fol. 263. o. 749.

Fur.

Furibuset Latronibus insignibus, seu aliis facinoro-
sis, ob notorietate delicti non conceditur defensio
lib. 4. fol. 16. n. 73. Quod si fuerint occulti non est
neganda. ibid. n. 74

G

Gabriel.

Gabrielem Archangelum à Deo ad se missum
ad confingendum suum Alcoram, ougabatur
Mahometes. lib. 3. fol. 130. o. 86

Gaiannus.

Gaiannus Hæresarcha quomodo affirmavit corpus
Christi esse incorruptibile: ab eo secta Gaiannita-
rum. lib. 3. fol. 112. n. 4. & 23. et seq.

Gallia.

Gallix insecta sunt hæres prima à Vigilantio. lib. 3.
fol. 103. n. 15. et seq.

Gallia iudicium Manicheismo per quamdam muliè-
rem Iralam. lib. 3. fol. 165. n. 82. et seq.

Galilei.

Galileorum secta negantium dandum à Iudeis tri-
butum Cæsari, sed hoc non videtur contra fidem
lib. 3. fol. 30. n. 104.

Gaspar.

Gaspar Sineo Kfedius Auctor sectæ, et seq. Affere-
bat humoam Christi Domini Naturam non esse
creaturam Dei, sed Spiritus Sancti genituram.
ibid. n. 336

Georgius

Georgius Maior Auctor Maioraoorum Lutherano-
rum, seu Mollium docebat opera bona ad salu-
tem esse necessariâ etiam infantibus. lib. 3. fol. 170
n. 151. & seq.

Geor-

nem lib. 4. fol. 8. n. 78. Debet iolare, apud loqui-
torem, vt edicium fidei debitis temporibus, &
lucis publicetur. In Hispania semel taorum, quo-
rantas publicari solet: io Italia sapius. ibid. o. 80.
Debet heri in singulis Ecclesijs curatis publicatio
ibid. num. 81

Fiscalis debet interesse Congregationi Sanctæ In-
quisitionis, dum cause referuntur. lib. 4. fol. 9. nu.
14. et seq.

Fiscalis officium io materia fidei est inquisitum, et
accusationem profequi. ibid. fol. 10. n. 99

Flaciani, Flacus.

Flaciani Hæretici, vel Illyricani sic dicti à Mar-
shia Flaceo Illyrico, Discipulo Lutheri, qui rei-
ciebat necessitatem operum bonorum. lib. 3. fol.
229. n. 177. et seq.

Flatus renouauit Mahometismum, & Arrianismum
inflaurauit, quo ad causam, et eisectiam pecca-
ti. ibid.

Flagellantes, Flagellatio.

Flagellantes Hæretici cur sic dicti. lib. 3. fol. 197.
n. 115.

Flagellationem equiparabant, & præferebant Mar-
tyrio. lib. 3. fol. 197. n. 194.

Floriani.

Florianorum secta ortum habuit à Floriano Presby-
tero Romæ. lib. 3. fol. 19. n. 294. & 296. Primus,
ac Præcipuus istorum error fuit, quod asseruerint
Deum non modo malum culpe permittere, sed
etiam facere. ibid. n. 296. Sequuntur errores Flo-
rianorum. ibid.

Forma.

Formam Sacramenti Eucharistiæ peruertebat Su-
uenkfeldius. lib. 3. fol. 239. n. 315

Forma Baptismi Eunomiorum. lib. 3. fol. 28. o. 118

Forma baptizandi Deuteri. lib. 3. fol. 111. n. 142.

Fornicatio.

Fornicationem simplicem non esse peccatum, post
multos alios Hæresarchas defendunt Greci. lib. 3.
fol. 156. n. 339.

Fortunastilla.

Fortunastillarum secta, qui Fortunam, seu Reginam
Cæli, seu Corlestem, vt Africani vocant, co-
lebant. lib. 3. fol. 28. o. 82. Causam sacrificandi
fortune que? ibid. n. 85

Franciscanus.

Franciscana Familia nullo modo est origo Fraticel-
lorum. lib. 3. fol. 294. n. 133

Fraticelli.

Fraticellorum; seu fratrum de paupere vita Auctor,
Hermantus Pongilupus, qui deinde dampnatus, &
combustus. lib. 3. fol. 193. n. 105. & seq. Hoo-
rius IV. cum Gregorio X. damnauit lectam tra-
ctellorum. lib. 3. fol. 103. n. 114. et seq. a nu. 125.
et seq.

Fraticelli Summum Pontificem iudicabant illum,
in cuius manibus poeri ex illicita cômatione na-
tu per giru tratu moriebatur. lib. 3. fol. 164. n. 126.

Fraticelli indicabant indignum, aliquod proprium
habere. ibid. n. 127.

Fraticelli cum Caluino nullum inter homines supe-
riorem admittebant. ibid. n. 299

Frequentans.

Frequentans secretæ conuenticula Magorum, 201
Hæreticorum, quando præbeat inditiu ad tor-
turam. lib. 4. fol. 145. n. 249. v. q. ad 259

Fridericus.

Fridericum Imperatorem Hostem fortissimum Ec-
clesiæ futurum dixit Abbas Ioachim; sed omnes
Historie. conuincunt illum de mendacio. lib. 3.
fo. 186. n. 337

I N D E X

Georgius Daud Harefarcha, quis fuerit Scam do-
ctum non solum pueritiae Doctrinae Aposto-
lorum, imo & ipsius Christi potenterque Dei non
carne, sed spiritu se esse affirmabat. lib. 3. fol. 272.
n. 69. & seq. Se esse tertium Davidem verumque
Memum Mulierculis, quibusdam persuasus, quae
se putabat Beatissimas si relictis maritis ex pro-
misso ipsius quod negabat in semine concipienti.
ibid. n. 892. Doctrinam Christi Propheciarum &
Apostolorum iussu imperfectam, & ad salutem
consequendam inutilem, fiam vero perfectam,
se esse Christum, & Spiritu Sancto tantum, qui
peccata verè condonet, aut reseruet, qui iudica-
tus sit ultimo Die. ibid. n. 899.
Georgius Daud negabat resurrectionem mortuo-
rum, spiritus Bonos, Malosq; & vitam aeternam.
ib. 3. fol. 272. n. 903.
Georgius Daud reuocabat matrimonium asserens
omnes mulieres esse communes. ibid. n. 904.

Gerardus.

Gerardus Sagarellus Parmensis, & Dulcius No-
uariensis Praeceptorum Restauratoris, mores ipso-
rum, damnatos, & errores &c. Se Christum Aposto-
los vocabant, & se subiectos esse soli Deo. lib. 3.
fol. 195. n. 149. & seq.
Gerardus Sagarellus & Dulcius vocantur Pseu-
do Apostoli. ibid. n. 146. n. 150.
Gerardus Sagarellus, se reposuisse Ecclesiam in sta-
tu principio, in quo Christus commisit Ecclesiam
Beato Petro. ibid. fol. 196. n. 159. & seq.

Gilbertus

Gilbertus Porretanus Episcopus Viennensis Auctor
seculi Hæreticorum, ac ipse, nequaquam Hæreti-
cus. lib. 3. fol. 174. n. 101. 109. & seq.

Gliffa.

Gliffa Puella Discipula Lolhardi, & sequacium illa-
rum tradita, cum quereretur an esset Virgo, illa
respondit super terram Virgo sum, lib. 3. fol. 206.
n. 171.

Gloriam.

Gloriam Beatorum differri, vsque ad diem Iudicii;
imo quod nullus sit Paradisi locus dicebant Cal-
uinistae. lib. 3. fol. 255. n. 587.

Gnapheus

Gnapheus Harefarcha, quis fuerit, & eius erro-
res. lib. 3. fol. 115. n. 197.

Gnosimachi.

Gnosimachorum secta, qui omnium Christianorum
cognitionis, ac scientia adiciantur. lib. 3. fol. 128.
num. 66.

Gnostici.

Gnosticorum errores de Beata Virgine, de Christo,
de transfiguratione animarum, de multis alijs. lib.
3. fol. 44. n. 59. & seq.
Gnostici diuersi nominibus sunt appellati Phibio-
tici, Leuineci, Bartholomaei, Sotatitae, Zae-
cheani, Barbelae, Cadiiani, Soratitici, &
Aliani. lib. 3. fol. 45. n. 67.
Gnostici Auxum sanguinis monstratum edebant di-
centes. Hic est Sanguis Christi. lib. 3. fol. 46.
num. 21.
Gnostici celebrant Pascha interfectis puerum,
postea postum, mænum melle &c. edebant. lib. 3.
fol. 46. n. 83. & 84.
Gnostici in Celebratione Paschalis nudi toto cor-
pore manus inquina tas habentes impudenter, &
chrestatibus multa uisoria dicunt. ibid. n. 85.
Gnostici, quaecumque scripturae sententiam lux opi-
noni contrariam spiritui mundo ascribebant,
quaecumque vero simpliciter tenus lux contem-
pcentiae fuerent, etiam uerbus ad 316 ritum libidin-
emque transmutatis, & spiritui veritatis profæ-
tam ascribebant. ibid. n. 92.

Gnostici dicebant Animam nostram esse, ait Dei
substantiam, aut ex Dei substantia, & omnia
bruta homini æqualia. lib. 3. fol. 43. n. 74.

Godefridus.

Godefridus Harefarcha, quis & eius errores. lib.
3. fol. 152. n. 154. & seq. sui condemnatus in Con-
cilio Moguntino. ibid. n. 255. & seq. et 265. De
predicatione Dei praua sentiebat. ibid. n. 156.

Gommaris.

Gommaris secta, & errores, à Gommaro
senso Harefarcha. lib. 3. fol. 235. n. 254. Quin-
que Articuli Gommaris contra Arminianos.
Primo, quod possit homo perire diuinae Miseri-
cordiae delectu. Secundo, Deus sit sola voluntate
reprobationem quorundam decreuit. Tercio,
quod Iesus Christus non pro omnibus fuerit mor-
uus. Quarto, quod nullo modo possit diuina
gratia resistere. Quinto, quod illi qui semel credi-
derunt non possunt Dei gratia cadere. ibid. n.
256. & sequ. ad 265.

Gondifalvus.

Gondifalvus Harefarcha Hispanus à Nicolao Ca-
labro dicebatur filius Dei ipse vero se esse dice-
bat Germanum Sancti Michaelis, ubi semari in
Caelis locum Luciferi, se esse primam ueritatem,
scilicet Caeli, se quotidie Caelum ascendere, &
descendere. lib. 3. fol. 208. n. 147. & seq.

Gratia.

Gratiam Dei non esse necessariam ad remissionem
peccatorum, ad observationem omnium precep-
torum docebat Pelagius. lib. 3. fol. 205. n. 53.
Gratiam Praedestinationis esse vinculum, quo cor-
pus Ecclesiae, & quodlibet eius membrum ungitur
Christo. docebat Ioannes Hus. lib. 3. fol. 116.
num. 26.
Gratiam non esse necessariam ad salutem docent
Zuingliani. lib. 3. fol. 242. n. 365.
Gratia à Deo recepta, qui uoluntarii peccat pos-
set nunquam in ipsius gratiam recipere dicebant Mel-
chionistae. lib. 3. fol. 163. n. 755.
Abique Dei gratia, per Christum posse hominem
iustificari dicebat Pelagius. lib. 3. fol. 105. n. 51.
Gratiam datam quasi ad effectum remissionis, pec-
ca torumque ad eum duntaxat facilius consequen-
dum. ibid. n. 53.
Gratiam primam conferri à Deo hominibus usu tra-
ditionis præditi, ob aliqua bona opera ab eis facta
dicebant Semipelagiani. lib. 3. fol. 107. n. 84.
Gratiae nomine, quid iust ligant Semipelagiani. lib.
3. fol. 107. n. 80.

Graci.

Græci Schismatice Orientales credunt, quod
procello Spiritus Sancti sit à solo Patre. lib. 3.
fol. 155. num. 308. et seq. Duas, animas in
vno corpore constituunt. ibid. n. 312. Sacra-
mentum Eucharistie confici infermentato (&
propter hoc deum) sunt à Ecclesia Romana,
peruicaciter tenent. ibid. n. 314. & seq. In Sacra-
mento Eucharistiae non apponunt aquam, ideo
conerarij sunt alijs Hæreticis, qui sunt dicti Aqua-
rij. ibid. n. 315. et 319. Laici sub utraque specie
communicant. ibid. n. 320. Homines malos non
accipere Corpus Christi. ibid. n. 321. Quinta fi-
ria in Coena confici Sacramentum, maiorem virtu-
tis esse dicunt. ibid. n. 322. Sacramentum Eucha-
ristiae administrari iudicibus asserit. ib. n. 324. In
sintet ite nō esse Baptizandos ante ossuū diem.
ibid. n. 325. Laicos Catholicos rebaptizant. ibid.
n. 327. Sacramentum extreme Vnctionis non pro-
dest: ad salutem sentiunt. ibid. n. 328. Secundas
nuptias damnant. ibid. n. 329. Matrimonium pro
aibitratu dissoluit. ibid. n. 330. An imē decedent-
es in gratia non sunt Beati ante diem Iudicii. ibi-
n. 331. Reprobos in pœnam in diem Iudicii dis-
ferunt.

I N D E X

ferunt. lib. n. 335. dicunt ad purgationem suffragia pro delincentibus, nil prode esse. lib. n. 334. Non esse peccatum vlturam, nec res facias vendere. lib. n. 335. fornicationem simplicem non esse peccatum. lib. n. 337. Abstinere se a fuscatione cum ludis. lib. n. 339. Primum Ecclesie Romanæ abieciunt. lib. n. 340. Ecclesiam Latinorum elaudentes esse dicunt. lib. n. 341.

Græci mutabiles. lib. n. 343.

Gracifmi

Gracifmus seu Helenifmus ortum habuit à Heleno Idolatra. lib. 3. fol. 25. n. 29.

S. Gregorius.

S. Gregorium Magnum Appellabat David Chitregus Lutheranus Hæreticus, Primum Aote Christum. lib. 3. fol. 263. nu. 743.

Gregorius Paulus Craeuicenfis Minister Trinitarius Hæresiarum extirpationem Anichristi sibi arrogabat gloriabaturque sibi plura à Deo esse data, quam alijs Hæreticis. lib. 3. fol. 275. n. 961. et seq.

Guilelmus

Guilelmus de Sancto Amore Hæresiarum Perfidus lib. 3. fol. 189. n. 39. & seq.

Guilelmus de Sancto Amore acerbissimus Hostis Mendicantium Monachorum. lib. n. 41. Dicebat nullum hominem in Religionibus Mendicantium saluati posse. lib. n. 42. scripsit librum contra Religiosos Mendicantes. lib. n. 43. Monachos ex Eleemosyna viuentes non acquiri salutem æternam. ibi. n. 45. Paupertatem habitalem esse heitiam, non vero actuale. ibi. n. 46.

Guilelmus Postellus Gallus Hæreticus & Societate Iesu dimittitur. lib. 3. fol. 375. n. 945. & seq. De Trinitate Mundi, Corporis, & Animarum, de Beata Virgine, de Christo intoxicato, de Metrice Mundi iofanda euomuit. ibi. nu. 947. Idem scripsit clauem abicooditum, quæ nec Apostoli, nec Ecclesia possunt ad hanc diem portare. lib. num. 948. Vniuersas omnis generis humani sectas per Christum Domuum saluandas dicebat. ibi. n. 949. de Natiuitate Mediatoris futura scripturæ, hæc scripta non esse sua, sed Christi. ibi. numer. 950. Se iactabat, quod Angelus Raphael varia sibi reuelasset. ibi. n. 951. In insula Pantheonæ docet se esse Sacramenta. lib. n. 951. Obiit Postelli. ibi. num. 963.

Guilelmi Farelli, & sequacum eius Farellistarum secta, & errores, & quis ille fecerit. lib. 3. fol. 239. n. 310.

Guilelmus Farellus fuit sectator Antelutheranorum Sacramentorum, & Pauli Samofetani docuit Spiritum Sanctum esse quendam Monachum creatum. ibi. n. 311.

Guilelmus Cafales frater Dominicæ, & simul Inquisitor Regni Balcanis cum Iulianis pugnat defendentibus Conceptionem Deiparæ Virginis, quæ ob id Romam perrexit contra Iulianis, sed nec ipsi, nec doctrinæ in aliquo, ibi nocere potuit. lib. 3. fol. 193. n. 89. 90. 91. & 94.

Guibertus.

Guibertus Cancellarius postea AntiPapa Dux Simoniarum, qui primus Corrupt Bullam Nicolai II. de Electione Romani Pontificis. lib. 3. fol. 162. n. 93.

H

Hadrianus

Hadriani Burgenfis, & Hadrianistarum secta, errores, & Arseni. lib. 3. fol. 197. nu. 281. Primum Articulus. Peccatum origiale non esse peccatum, sed tantum occasionem peccati. Secundus Dei misericordiam esse solam occasionem boni operis. Tertius, idem per misericordiam virtutem esse proprium hominis opus. Quas

tres, quod Dei, quidem præmissio sit, Deus omnia præiudicat, non oportet tamen in hominibus, aut in Personis particularibus, quas in Consilio, seu libero Arbitrio reliquit. Quintus, quod fideles, aut credentes filij Dei possint hac vita perficere, sine gratia mandata Dei adimplere. Sextus, Quod possint filij Dei Cadere ex gratia, ac salutari, misericordia excedere, & sic damnari, & quod non sit certa prædestinatio. Septimus, quod Iulianis apud Deum causa originalis sit fesu Christi passio. lib. n. 183. vsque ad 190.

Hamstedij.

Hamstediorum secta orta ab Hadriano Hamstedio ex Sellandia in Angliam Profugo. lib. 3. fol. 237. n. 106. Liberum vnicuique esse putabat per aliquos annos absque Baptismo pueros seruare. Religionis Christianæ non esse fundamentum, sed circumsistantiam eredere Iesum Christum ex femina natum, & humanam eamque sumplisse. ibi. n. 106. 108. & 109.

Hæcietæ.

Hæcietæ Hæretici sunt Monachi, qui cum Monachorum ceteris tripudis, & saltatione laudibus afficiunt. Dicunt imitari Chorum, qui Moyses Duce conuersus est, cum Aegypti in mari Rubro perierunt. lib. 3. fol. 122. n. 63. & seq.

Hælenifmus.

Hælenifmi sectarum genus. lib. 3. fol. 24. n. 18.

Heliognostici.

Heliognosticorum secta, fuit apud Iudæos eorum, qui Solem vti Deorum maximum adorabant. lib. 3. fol. 29. n. 86. De ista Iudæorum Idolatria est illud apud Ezechielem cap. 8. adhuc conuersus &c. videbis. ibi. n. 87.

Helias.

Helias Propheta reuocatur Iudæis ad adorationem Idoli Baal. lib. 3. fol. 28. n. 80.

Hemeropistæ.

Hemeropistarum secta. Hi apud Iudæos fuerunt, qui se, & sua vestimenta quotiæ abluabant dicentes (nisi singulis diebus in aqua mergatur) non posse viuere hominem. lib. 3. fol. 31. n. 115.

Henricus. Henritiani.

Henritianorum ortus, & errores. lib. 3. fol. 176. n. 147.

Henricus Bullingerius Hæresiarum dicebat non alium esse Antechristum, quam qui iam venit in Romanis Episcopis. lib. 3. fol. 244. n. 396. & seq.

Henritiana secta Simoniacorum, sic dicta, eo quod Henricus Imperator fuit fautor illius. Alij dicunt ab Henrico Monacho Tolosano. lib. 3. fol. 176. n. 147. et 152.

Heraclius.

Heraclius Imperator occasionem dedit Hæreticis, propagandi suos errores. lib. 3. fol. 228. n. 372.

Herba.

Herba, quædam incognita nascetur ad pedes Imaginis Iesu Christi, quam abulit Iulianus Apostata, quæ habebat virtutem curandi omnes morbos. lib. 3. fol. 91. nu. 103.

Hercules

Hercules Coxam Hæresiarum, et errores ipsius. lib. 3. fol. 302. n. 395. & seq. Præsertim dicebat, quod nullus alius in terra sit Pastor angmarum, nisi Christus. ibi. n. 398. Sequuntur Articuli, & errores ipsius. ibi. Hæresis, et errores doctrinæ Hercules Coxam nuntiantur doctrina Caluini. ibi. n. 398. & seq.

I N D E X

Hæresiartha.

Hæresiartha Sanctus Paulus Satana tradidit lib. 3. fol. 35. n. 39. & seq. Primi septem Hæresiartha, qui fuerunt. n. 31. & seq.

Hæresiartha tæntur se habere commercium cum Damone. lib. 3. fol. 161. n. 165

Hæresis.

De Hæresi suspecti, qui possunt esse. lib. 4. fol. 60. et 61. n. 149. et n. 157. vique ad finem reg.

De Hæresi leuiter est suspectus, quando quis inconsiderate legibros prohibitos. lib. 4. fol. 65. n. 211 & sic Homo male vite est suspectus vehementer. ibid. n. 214. Reueneris librum prohibuit ob aliquam causam non est suspectus. ibid. n. 219.

Hæresis est dicere Ecclesiam, vel Pontificem, vel Concilium Generale posse errare, seu has que sunt de fide. lib. 3. fol. 200. n. 28

Hæresis signa. ibid. fol. 52. n. 44. quibus actibus in iure expellitur coniunctur quis, esse hæreticum. ibid. fol. 53. nu. 39. damnari, vi Hæreticus potest per annum fulciens excommunicationem. ibidem num. 54

Hæresis multum vixerunt, apud Indios. lib. 3. fol. 30. n. 100.

Omnis Hæresis est Blasphemia in Deum. lib. 3. fol. 36. n. 52

Hæresis nunquam est primum peccatum. ibid. n. 54.

Hæresibus ceteris semper aliquos Orthodoxos scriptores Deus opponit. lib. 3. fol. 125. n. 1

Hæresis, & Auctores Illuminati, & sequaces eorum condemnantur Illud. D. D. Andreas Pachecus Inquisitor. G. Hæpauze. 29. Maij. anno 1623. lib. 3. fol. 300. n. 519.

De Hæresi sunt suspecti vehementer, vt plurimum impediunt Obsequium Sanctæ Inquisitionis. lib. 3. fol. 31. n. 41. et seq.

Hæresis subleuans ex Muliere ex Italia in Gallias introducta. lib. 3. fol. 165. n. 83. & seq.

Hæresis noua à Manicheis in Gallia introducta. ibid. n. 84. & seq.

Hæresis Simoniacorum Repullulantium. lib. 3. fol. 162. nu. 93. Auctor Guibertus Cancellarius. ibid. n. 91.

Hæreticus.

Hæreticorum librum retinere non sunt habendi pro Hæreticis, sed tantum suspecti lib. 4. fol. 64. n. 10

Sed tamen quis composuit librum hæreses contentem, & apud se retinet, tanquam Hæreticus est condemnandus. ibid. nu. 101. et 102. Quis de illo, qui non ex proposito scriptis, sed per transcursum ibid. n. 103. et seq.

Hæreticus non à quocunque Indice torqueri potest, nisi ab inquisitoribus, vt subest Tribunali Sancti Officii. lib. 4. fol. 72. n. 24. et seq.

Hæreticus quomodo damnari, et excommunicari possit etiam post mortem. lib. 3. fol. 128. n. 30

Hæreticorum libri comburuntur iuxta libris Catholicorum, dum vtrique igne probantur. lib. 3. fol. 23. n. 168

Hæreticus pertinax magis ex factis, quam ex verbis coniunctur. lib. 3. fol. 32. n. 42

Hæretici variis modis dum ab inquisitoribus examinantur sua delicta occultant. lib. 3. fol. 33. n. 44. et seq. Communes modi, quibus occultari solent. ibid. n. 35. 36. & seq.

Hæretici alij manifesti, alij occulti. ibid. num. 27. et seq.

Hæretici manifesti, et occulti, qui sunt ibid.

Hæretico pertinaci non compunt defensiones. lib. 4. fol. 15. n. 57. Nec volenti probare aliquam speciem Hæresis, que verè hæresis est. ibid. n. 58. et seq.

Hæreticorum fiat or, quot modis potest. quis esse. lib. 4. fol. 30. n. 16. in his modis, que periculis, et quomodo torqueri possint. ibid. n. 17. et 18. Hæreticorum facinus, quis dicatur. ibid. n. 19

Hæreticorum fautores vehementer, vt plurimum, suspecti de hæresi lib. 4. fol. 60. n. 30. vt procedatur contra fautores prius de hæresi constare debet. ibid. n. 31

Hæreticorum fautores, quando torturæ subijciendi. ibid. n. 32

Ex Hæreticorum conuersatione, aliquando oritur leuis suspicio, aliquando vehemens. ibid. n. 34

Hæreticorum credentes, qui dicantur, et quando torturæ subijciendi. ibid. n. 35. Inducti de Hæresi si negant sunt torquendi. ibid. n. 37

Haribertus.

Haribertus Hæreticus alter Liffiois Propagator Hæresis Manicheorum. lib. 3. fol. 162. n. 25.

Hermannus.

Hermannus Riffelich Blaphemans in Christum viuis comburit. lib. 3. fol. 121. n. 168. et 174. Angelos, siue bonos, siue malos à Deo non esse creatos dicebat. ibid. n. 175. Animum Hominis esse mortalem. ibid. n. 177. Materiam Elementorum non à Deo productam. ibid. n. 178. Christum fuisse italem dicebat etc. n. 179. Quidquid Christus epistolum rationis esse contrarium. ibid. n. 180. Fabulam esse quod docet fides nostra. ibid. fol. 122. num. 181. Moysen non accepisse legem à Deo. ibid. n. 182. Qui mundum creauit sine incarnatione ponit etiam sine illa saluare. ibid. n. 183

Hermanus Equites Originis Anglicani sectæ, & errores. lib. 3. fol. 304. n. 437. et 439. et seq.

Hermannus Italus dicitur Pongilipus Auctor Fratitellorum. lib. 3. fol. 193. n. 109. et 110. et seq. Eius cadauer exhumatum, ac in cineres redactum. ibid. n. 112. Eius ficti errores, et sequaces damnati in Concilio Lugdunensi, et à Gregorio X. et ab Honorio IV. ibid. fol. 193. n. 115. et seq.

Hermannus et sequaces tenebant, quod vixores essent communes in suis Congregationibus, quibus in speluncis agentes se commiscebant, inde criminantur. ibid. fol. 194. n. 115. Pontificem, constituant illum in cuius manibus posset tali commissione natus manuiatum per gyrum tractum animam elisabat. ibid. n. 116. Eleemosynis victabant etc. ibi n. 117.

Hermas.

Hermas, seu Hermecum Discipulus Manetis Manicheus missus in Aegyptum ad seminendam suam. etiam. lib. 3. fol. 74. n. 215

Hermes.

Hermes Trismegisti Hæresiartha errores. Inter alios dicebat post Dominum Omnipotentem non alium præter Solem debere adorare homines. lib. 3. fol. 19. n. 28

Herminiani.

Herminianorum secta orta ex Hermas ex Galatia. Primus error Herminianorum fuit, quod Baptismus non esset conferendus aqua, sed igne. lib. 3. fol. 93. num. 251. Animum non à Deo, sed ex igne creatum. ibid. n. 253. Deum esse corpusculum. ibid. n. 254. Elementa non à Deo creata, sed coeterna Deo. ibid. num. 255. Parasitum vtilibilem non admittit. ibid. num. 256. Resurrectionem futuram negabant. ibid. num. 257. Saluatorem sua humanitate se expoliassse, et cum sole collo esse. ibid. n. 258. Spiritum hominis factum esse ex terra. ibid. n. 259

Hermoganes.

Hermogenis Aegyptius errores. lib. 3. fol. 52. n. 290. Ab eo orta secta Hermogianorum, qui dicebant Eorum ortam esse de materia ingemata. ibid. n. 291.

I N D E X

Hermogenes dicebat corpus Domini in sole esse repositum. *ibid.* n. 195.

Hermogeniani.

Hermogeniani negabant Christum esse Filium Dei, & à Spiritu Sancto intellectum oblitui. *ibid.* num. 196. Personæ Patris, & Filij, & Spiritus Sancti confundebant. *ibid.* n. 197.

Herodiani

Herodianorum secta ortum habuit ante mortem Christi Domini. *lib.* 3. fol. 31. n. 229. Herodian, vt Christum adorabant Herodem *lib.* 3. fol. 31. n. 110.

Hessinici.

Hessiniorum secta, qui ita legi obtemperabant, vt quædam eorum, quæ post legem scripta sunt probabant, rejicerent plerisque Prophetas. *lib.* 3. fol. 31. n. 113.

Hieracita

Hieracitarum, seu Hierarchiarum secta; quorum Dux quidam Hieram. *lib.* 3. fol. 78. numer. 171. Turrant circa Filij Dei naturam, & circūvinitatem essentia, et personarum distinctionem *ibid.* n. 275. Sacramentum Extremæ Vnctionis rejiciebant *ibid.* n. 273. Excludabant Regno Cælorum infantes. *ibid.* n. 274. Despexerunt matrimonium. *ibid.* n. 275. Carnis resurrectionem negarunt. *ibid.* n. 276.

S. Hieronymus

S. Hieronymus, quid senserit de Ioviniano Hæretico. *lib.* 3. fol. 401. n. 127.

Hieronymus de Praga.

Hieronymus de Praga, eius errores, & accusatio. *lib.* 3. fol. 217. n. 103. & seq.

Hieronymi de Praga secta abinartia. *ibid.* fol. 218 n. 107 & seq. Sequuntur Articuli accusationis contra Hieronymum de Praga. *ibid.* a. n. 118. vs. que ad 136.

Hydroparisto.

Hydroparistarum, seu Aquariorum secta vocati Aquarij, eo quod in consecratione Calicis solum aquam adhibebant. *lib.* 3. fol. 70. n. 147.

Hilarius Anabatista.

Hilarius Hæresiarum Anabatista amplius sectam Luciferianorum baptizando, qui cum esset Ecclesiæ Romanæ Diaconus ab ea se segregauit. Baptisimum Hæreticorum asserbat non esse recipiendum, & ad adiutandam suam sententiam commentarios scripsit. *lib.* 3. fol. 95. n. 285. & seq.

Hilcesei.

Hilceseorum secta, qui duas uxores Marthus, & Marthanam ex semine Rixæ, vti Deas colebant. *lib.* 3. fol. 44. n. 23.

Hildebrandus.

Hildebrandus Cardinalis congregauit Concilium Turonense contra Berengarium iussu Victoris Papæ II. *lib.* 3. fol. 159. n. 34.

Hymineus.

Hymineus Hæreticus de quo Sanctus Paulus Prima Timothei primo. *lib.* 3. fol. 36. n. 34. & seq. Resurrectionem futuram negabat, & sectam, quomodo Metaphoricam adstruebat. *ibid.* num. 45.

Hyporitarij.

Hyporitariorum secta. *lib.* 3. fol. 95. n. 294. Ignem adorabant, Sabbathi custodiebant, cum abstinencia

à cibis se potius ludicos, quam Christianos demonstrabant. *ibid.* n. 295. et seq.

Homo.

Homines nudo Dei Arbitrio circa proprium meritum in æternam mortem prædestinatos docebat Caius. *lib.* 3. fol. 149. nu. 492. Aliquos à Deo creatos, vt peccarent, & in postremum damnarentur. *ibid.* fol. 149. n. 494.

Hominem vilius peccata præter illos, qui suam doctrinam non admittunt dicebat Christophorus Gommarius. *lib.* 3. fol. 295. n. 730.

Homines posse perire diuinæ misericordiæ defectu, dicebant Gommarius in Picudo sinodo Dardor cenæ. *lib.* 3. fol. 195. n. 260.

Hominem non posse diuinæ Gratia resistere docuerunt Gommarius. *lib.* 3. fol. 196. n. 263. & seq.

Homines à quibus semel crediderunt non posse suis ingentibus peccatis, suaque ipsorum culpa Dei gratia excidere. *ibid.* num. 264.

Hominum tria esse Genera Carnale, Animale, & Spirituale. Et de suisque affectibus vocat spiritualis Valeunus. *lib.* 3. fol. 47. n. 101.

Homines impios, nempe Esau, & Core, & Datam, Auron, & Sodomitas venerantur Caius. *lib.* 3. fol. 48. n. 116.

Homines esse fixabiles dixerant Priscillianistæ. *lib.* 7. fol. 98. n. 343.

Hominem habere duas animas docebat Phœlus. *lib.* 3. fol. 155. n. 312.

Homines malos non accipere Corpus Christi, dicebant Græci. *ibid.* n. 321.

Homines Sapientia, Iustitia, & Prudentia præditos eisdem esse naturæ cum Deo, dicebat Gaspar Suenkelaus. *lib.* 3. fol. 140. n. 318.

Homines Arbitrij libertatem non habere, dicebat Oecolampadius. *lib.* 3. fol. 139. n. 301.

Homines diuino Cultui dicatos non esse adflictos ad laborem, volebat Illuminati. *lib.* 3. fol. 306. n. 455.

Hominem tantum habere amoris cum Deo posse, vt non ieiunio communicare liceat, asserunt Illuminati. *lib.* 3. fol. 307. n. 483.

Hominem posse scire, vtrum sit in Gratia, vel in Charitate, absque reuelatione, docebat Illuminati. *ibid.* n. 487.

Hominem ad talem statum posse peruenire, vt non possit progredi, vel retrogradi. *ibid.* n. 489.

Hominem ad cum gratia gradum peruenire posse, vt dicere liceat se ter à Deo consecratum, & ex carne Adæ, nihil habere. *ibid.* n. 490.

Hominem ad talem statum posse peruenire, vt Sanctorum intercedere non egeat. *ibid.* n. 491.

Hominem diuini amoris valere agrum non teneri ieiunare. *ibid.* n. 492.

Hominem illum solummodo intellectum, quod Deus intelligit in se ipso. *ibid.* n. 496.

Hominem publicè excommunicatum amplectentē sectam Illuminatorum despiciere posse excommunicationem. *ibid.* n. 499.

Hominem non esse Christi Domini creaturam dicebant Maronistæ. *lib.* 3. fol. 51. n. 565.

Hominem, silem quo ad partem materiam a Deo Male creatum, dicebant Manichæi. *lib.* 3. fol. 74. n. 273. & Hominem in forma Bestiæ conditum. *ibid.* num. 274.

Hominem à duobus creatum. *ibid.* fol. 75. nu. 278.

Hominem posse Humanæ virtutis ad Dei equalitatem peruenire dicebant Messaliani. *lib.* 3. fol. 93. n. 234.

Homini partem animæ Dei fuisse infusam dicebat Mahometes. *lib.* 3. fol. 131. n. 122.

Homines etiam quibuslibet sceleribus oppressi credent debent se per Christum esse Deo gratos dicebat Bucerus. *lib.* 3. fol. 243. n. 383.

Hominem posse solis naturæ virtutibus, & ad gratiam disporre, & eam acquirere, dicebat Melancthon. *lib.* 3. fol. 166. n. 793.

I N D E X

Hominem, quemlibet Iustum non solum esse certum, quod sit in gratia esse obligatum ad credendum in tali statu esse. *ibid.* n. 794

Hominem nulli liberi Arbitrii libertatem habere; sed necessitate, & facto omnia euenire. *ibid.* num. 800. se. contradicit. *ibid.* n. 801. & seq.

Hominem Iustum, dum in hoc Mundo viveret immunitum à peccato volebat Pelagus. *lib.* 3. fol. 106 n. 19. Et orationem esse inutilem ad impetrandam peccatoribus conuersionem. *ibid.* n. 63

Homini secundum merita, concedi gratiam, quod idem est, quod Homo dum est in peccato mortali possit mereri. *ibid.* n. 60.

Hominem libero Arbitrio denudat Abailardus. & Arnaldus. *lib.* 3. fol. 172. n. 74.

Homines, & Mulieres incedere nudos, inebant Peccardi Hæretici. *lib.* 3. fol. 330. n. 143

Homines omnes esse seruos se vero, & qui ex ipsis nascerentur esse liberos. *ibid.* n. 144.

Hominem libero Arbitrio eacere, et abique operibus per solam gratiam adquirere salutem, dicebat Simon Magus. *lib.* 3. fol. 34. n. 28

Hominum duo genera ab Angelis facta dicebat Saturninus. *lib.* 3. fol. 44. n. 35

Homina carum non à Deo factam, sed à Diabolo dicebat Simoniacus. *lib.* 3. fol. 60. n. 316

In Homine antiquo spiritus iniquos habitantes inesse dicebat Valentinus. *lib.* 3. fol. 47. n. 106.

Hominem nullum peccare præter illos, qui suam doctrinam non admitterent, dicebat Vuribertus. *lib.* 3. fol. 162. n. 718. Dicebat item ei cui peccata fuerant simul remissa non amplius peccare. *ibid.* n. 72.

Homines omnes Christi Domini passione anteriores fuisse damnatos, idque non ob culpam originalem voluerunt Armeni. *lib.* 3. fol. 136. n. 393.

Hominem, & forinam obligari inqaros, à quolibet libidinem admittente, tenebat Munchierus. *lib.* 3. fol. 235. n. 232

Hominem posse in hac vita Beatitudinem adipisci, dicebant Beguardi, & Beguinij. *lib.* 3. fol. 198. num. 14

Homo in hac vita ad gradum impeccabilem peruenire potest. *ibid.* n. 16. & 10 tali gradu nulla bona opera esse facienda dicebant ipsi. *ibid.* n. 17

Honor.

Honorem Sanctorum, et quævis alia festa ipsi dicata abhorrebant Manichei. *lib.* 3. fol. 76. n. 235.

Honorius PP.

Honorius Papa damnat Gerardum Sagarellum, & Dulcinum. *lib.* 3. fol. 191. n. 243.

Hestia.

Hestiam consecratam nil à pane communi differre tenebant Albigenes. *lib.* 3. fol. 185. n. 311.

Hilarius

Hilarius, sine Valtricus Zunglii Canonici Cōfessarius Hæresiarcha. *lib.* 3. fol. 340. num. 331. et seq.

Humanitas

Humanitatem assumptam a quoque diuinizati, asserit Arnaldus de Villanova. *lib.* 3. fol. 304. n. 238

Hus, Hussita.

Hus Anser interpretatur. *lib.* 3. fol. 273. num. 17. & 19.

Hussita à Iuane Hus Hæresiarcha genere Boemo appellati. *lib.* 3. fol. 213. n. 2

Hus gloriosi solebat se contra Romanæ Ecclesiæ impacturum. *lib.* 3. fol. 213. n. 22

Hus pedistat Iheros Alexandri V. *ibid.* num. 23. & seq.

Ursinus Ioannis Hus aduersus Bullam, à qua ex frivolo apparetur. *ibid.* n. 20.

Hus inest in Concilio Constantensi, ut fuit innocentem, in demonstrare. *ibid.* fol. 214. n. 23. &

seq. Sententia Condemnatoria contra Ioannem Hus in Concilio Constantensi. *ibid.* n. 34. & seq.

Articuli damnati Ioannis Hus. *ibid.* fol. 215. n. 15 et seq.

I

Iacere.

Iacere cum muliere, & non commisceri carnaliter magis est, quam mortuum resuscitare dicebat Gerardus Sagarellus. *lib.* 3. fol. 196. num. 177.

Iacobus.

Iacobus de Vitrico pietate sincera prædicat contra Albigenes. *lib.* 3. fol. 181. n. 236.

Iacobus Arminius Perfidus Hæresiarcha. eius errores. *lib.* 3. fol. 223. n. 39. & seq. Hostis Romanæ Ecclesiæ. n. 41. & seq.

Iacobitarum secta, ortum habuit à Iacobo genere Syro. *lib.* 3. fol. 122. n. 88. & seq.

Iacobus, quis fuerit. *ibid.* n. 91. & seq.

Iacobus confutatur filios suos frontis, vel genis inulto castro circūcidere auferentes peccatum originale. *lib.* 3. fol. 122. n. 94. Infirmitas, & lactentium Eucharistiam, sub vtraque specie, rubebant. *ibid.* n. 96. Confessionem Auricularem iustitiam Iudeabant. *ibid.* n. 97. de Trinitate nil crederent. *ibid.* n. 99.

Iacobus Præpositi Augustiniani, Discipulus Prioris Lutheri. *lib.* 3. fol. 229. n. 165. Religiosos infecit. Iulio Summi Pontificis Adriani V. Iconem cum delevit. *ibid.* n. 166

Iactatio.

Iactationes contra Iactantem inditium præbent. sicut nunc contra omniem, & discrimen augentur. *lib.* 4. fol. 442. n. 144.

Iconoclastia.

Iconoclastarum secta ortum habuit à Xenais, qui fuit Primus, qui negavit adorandas esse Imagines Sanctorum. *lib.* 3. fol. 114. n. 128. & fol. 140. n. 7. & seq. et fol. 267. n. 771. et seq.

Iconoclastia, seu **Iconomachia**, id est Imaginum demolitio. *ibid.* fol. 140. n. 20.

Iconomachi.

Iconomachorum, seu **Iconoclastarum** secta. *lib.* 3. fol. 140. n. 16. & fol. 265. n. 771

Idæ.

Idææ Platonice miscebat Valentinus cum Evangelio Ioannis, & consuebat triginta Deos quindecim Masculos, et totidem feminas. *lib.* 3. fol. 47. n. 99

Idææ, quæ sunt in mente diuina creare, & eicari posse, dicebat Almatius. *lib.* 3. fol. 182. n. 221.

Idolatra. Idolatria.

Idolatria inuentor, quis, et qui propagator res. *lib.* 3. fol. 24. n. 19. et fol. 21. n. 27.

Idolatria in tres tribus inuenta, & acta. *lib.* 3. fol. 30. n. 99

Ab Idolatria neminem esse absolute mundum censuit Nomines, & Nomatanes. *lib.* 3. fol. 69. n. 430.

Idolatrarum sectæ, apud Iudeos cursu temporis duodecim fuisse. *lib.* 3. fol. 17. n. 64.

Idolatra crepit tempore Seruici. *lib.* 3. fol. 24. n. 19.

Idolatriam Idolatriæ transnemo habebat colit, seu Imagines de pictas, abique alia adoratione. *lib.* 3. fol. 21. n. 27

Idolatria post destructionem Iugurum. *lib.* 3. fol. 3. n. 2.

Idolatria crepit tempore Regis Babilonis. *lib.* 3. fol. 25. n. 24

Idolatria fieri Iustis verum opinionem ortu habet à Belo. *lib.* 3. fol. 25. n. 13. & 24.

Idolatria à Græcia ortum habuit à Cecrops primo

I N D E X

mo Rege Atheniensium . ibid. fol. 15. n. 28
 olatria Serpenticularum permansit, vsque ad
 tempus Regis Ezechie . lib. 3. fol. 18. n. 74.
 Idolatria sublata per Samuelem Prophetam . lib. 3.
 fol. 30. n. 99
 Idolatrias præter prædictas fuerunt aliæ septem . lib.
 3. fol. 30. n. 100
 Idolatriæ reputatæ Vigilantiis venerantæ Sancto-
 rum sepulchra, et sanctas reliquias, lib. 3. fol. 103
 n. 19.
 Idolotrii indifferenter manducabant Valentiniani .
 lib. 3. fol. 47. n. 107

Ieiunium.

Ieiunia Ecclesiastica despiciebant concordantes cū
 Eutateis . lib. 3. fol. 87. n. 331. et seq.
 Ieiunia Ecclesiæ contēnebat Vigilantiis . lib. 3. fol.
 103. n. 35.
 Ieiunia Ecclesiastica reprobabat Iovinianus . lib. 3.
 fol. 110. n. 393
 Ieiunia noua sicut tres quadragesimas in anno in-
 troducebat Montanus . lib. 3. fol. 54. n. 225
 Ieiunia Ecclesiastica, & abstinentiam à cibis in
 quadragesima reprobabat Caluinus . lib. 3. fol. 256
 n. 609
 Ieiunia detrahuntur Carpoeratiis, et Gnostici . lib.
 3. fol. 46. n. 86
 Ieiunia irridebant Etrahacti . lib. 3. fol. 86. n. 122. et
 Concordantes . fol. 87. n. 131
 Ieiunium nullius esse meriti dicebat Lutherus . lib. 3
 fol. 227. n. 83

Ienenses.

Ienenses Hæretici, & eorum secta . lib. 3. fol. 132.
 nu. 173.

Iesus Christus.

Iesum Christum, et Spiritum Sanctum in Cælo
 creatos fuisse, dicebant Ebionæi . lib. 3. fol. 132.
 num. 16.
 Iesu Christi corpus, ubi in Cœlum ascendit omni-
 no factum esse Deum, dicebant Metaphotisti .
 lib. 3. fol. 264. n. 757.
 Iesu Christi, & Patris æterni substantiam non esse
 vnam dicebat Manichei . lib. 3. fol. 76. n. 231
 Iesum Christum non esse pro omnibus mortuum,
 dicebant Gomaristæ . lib. 3. fol. 296. n. 263

Iexus.

Iexus Pseudo Propheta . lib. 3. fol. 41. n. 5.
 Iexus fuit frater Elxai orundus à Iudeis . lib. 3. fol.
 41. n. 10

Ignatius.

Ignatius vir Sanctissimus deponitur ab Archiepisco-
 patu, & cur? lib. 3. fol. 153. n. 277.

Ignis.

Ignem S. Spiritus sensibilem ad se accedere dice-
 bant Mactiani . lib. 3. fol. 12. n. 246
 Ignem adorabat Hypuritarii . lib. 3. fol. 95. nu. 295.
 Nabbarum non diem Dominicam observabant . lib.
 nu. 296. In abstinentia à cibis se potius Iudeos,
 quam Christianos demonstrabant . ibid. n. 297.

Illirici.

Illiricanorum secta ducta à Matthia Flacco Illiri-
 co Discipulo Melancthonis cur Confessionis
 vocati? lib. 3. fol. 167. n. 806

Illuminati.

Illuminati Hæretici ipsorum errores circa oratio-
 nem, Obsequium, Mysterium, Confes-
 sionem, Eucharistiam, Castitatem, etc. lib. 3. fol.
 305. et seq. n. 451. et seq.
 Illuminatio, Patres esse vocandos ab his qui obe-
 dientiam ipsi dederunt . lib. 3. fol. 306. n. 472.
 Illuminatorum secta pullulauit anno 1623 . lib. 3. fo.
 305. n.

Imago.

Imagini Iesu Christi subsumit suam statuum Iulia-
 nus, sed quo cuncti? lib. 3. fol. 91. numer. 203
 Imagines Sacras primus venerari prohibuit Xena-
 ras Hæreharchia . lib. 3. fol. 115. n. 203
 Imagines à templis eorum exterminari iubet Ele-
 ctor Blandeburgensis . lib. 3. fol. 209. n. 327.
 Imagines non esse venerandas nec propendendas vole-
 bat Hieronymus de Piaga . lib. 3. fol. 219. n. 130.
 Imagines Sanctorum non debere aduari, dicebat
 Carolitadus . lib. 3. fol. 232. n. 291.
 Imagines detestabantur Ioannes de Rothesana . lib. 3
 fol. 217. n. 99
 Imaginibus non esse vrendum asseriebant Illuminati.
 lib. 3. fol. 370. n. 509
 Imaginum Cultu, et Sanctæ Crucis, Idolatriam vo-
 cant Mahometani . lib. 3. fol. 131. n. 113
 Imaginibus, et monumentis Sanctorum abolitis, Dio-
 scoris, et aliorum Hæreticorum simulacra venera-
 batur Petrus Apamenis . lib. 3. fol. 118. n. 36
 Imaginum vsu Idolatriam esse dicebant Aithigenses
 lib. 3. fol. 135. n. 323.

Impossibile.

Impossibile esse abstinere à Mulieribus, dicebat
 Mahometes . lib. 3. fol. 131. n. 126.
 Impossibile nil est, apud Deum; axioma Angeli ne-
 gabat Ilexa dicens accipiendum esse cum excep-
 tione . lib. 3. fol. 260. n. 672.

Impudicus.

Impudicus tactibus lasciuorum, meritum confite-
 bant Illuminati . lib. 3. fol. 260. n. 519.

Incestuosi.

Incestuosorum secta, & errores, & a quo ortum,
 habuere . lib. 3. fol. 165. & 166. nu. 145. 146. 147. &
 seq. fuerunt damnati ab Alexandro II. ibid. nu.
 152. Assecebat matrimonium in quarto con-
 sanguinitatis gradu esse permittum . ibid.

India.

Indiarum Occidentalium Pseudo Propheta, Mar-
 ces Antonius de Dominicia, qui se Deum Terra,
 & à Deo Cœli messum proclamabat . Acerimus
 Inimicus Christianorum in odio præfatus Socie-
 tatis Iesu Religiosos . lib. 3. fol. 300. nu. 359. 360.
 & seq.

Inditium.

Inditia ad insigendam torturam Reus probanda sunt
 à Iudice . lib. 4. fol. 29. n. 45.
 Inditia sufficientia ad insigendam torturam regulan-
 tur ad Arbitrium Prudentis Iudicis . lib. 4. fol. 26.
 num. 7.
 Inditia sufficientia verosimilia debent esse . ibid. nu.
 10. & seq.
 Inditia sint probabilia, seu potius probata . ibid. fol.
 27. n. 47. non leuia . ibid. n. 18. In Tribunali San-
 ctæ Inquisitionis, verum leuia sufficiant . ibid. nu.
 19. & seq.
 Inditia sufficientia ad torturam, quæ debeant esse .
 ibid. n. 33.
 Inditiorum probatio debet esse absolutà per duos
 testes . lib. 4. fol. 29. n. 53.
 Inditium proximum respiciens immediate substan-
 tiam delicti pro insigenda tortura vnicui teste pro-
 batur . lib. 4. fol. 30. n. 52. Inditia testis omni
 exceptione maior per visum diffidit, vel per a-
 lum sensum . lib. nu. 55. Limita, nisi Reus est.
 Bone famæ, nam tunc præter testem requiritur
 alia inditia, vel adminicula . ibid. num. 56. & 57
 Quid si inditium non sit ita proximum cum deli-
 cto? ibid. n. 59. & seq.
 Inditia, an probentur per testes singulares? ibid.
 fol. 30. n. 63. & seq.
 Inditia remota probantur per testes singulares serua-
 tis quatuor conditionibus . ibid. fol. 31. num. 66.
 & seq.

I N D E X

Inluta, vel *adinnucula*, ex quibus alicui con-
iuncta nominatio foci criminis, facit In-
ditiū completū ad torturam. *ibid.* fol. 32. nu.
85. & 87.

Inditiū sollicitationis, vt ad torturam sufficiat
alijs probationibus roborari debet. *l. 4. fol. 45.*
num. 358.

Inditiū facit affectio vulnerati, ex vulneris Mor-
tali. *ibid.* nu. 359. Innotio rei in loco delicti facit
Inditiū contra eum cuius est res illa. *ibid.* nu.
60.

Inditiū remotum raro per se solum tribuit semi-
plenam probationem, vel adinnuculam. *ibid.* fol.
46. n. 364. & seq.

Abſque Inditijs ſufficiētibz, adhuc de abſoluta cu-
iusvis Principis poteſtate, in nullo caſu poteſt de-
ueniri ad torturam. *lib. 3. fol. 46. n. 270. & ſeq.* Ex-
cipiuntur aliqui caſus ab hac regula generali. *ibi.*
fol. 46. n. 274. vſque ad 290.

ſtantijs Inditijs videntibus poteſt Reus torqueri
ad extorquendam, an ipſe ſit Hæreticus &c. *ibid.*
fol. 50. n. 25.

Inditia ſpecie diſtincta à prioribus ad repetitionem
torturæ, quælibet debent eſſe. *lib. 4. fol. 93. num.*
274. Reſanquar arbitrio Iudicis. *ibid.* n. 275.

Inditijs non probatis ſufficiēter ſi Inquiſitor proce-
dat ad torturam, hanc viliſ ſequitur effectus iuri-
dictus. *lib. 4. fol. 139. n. 51. & ſeq.*

Indulgentia.

Indulgentia irridebat Hieronymus de Praga. *lib. 3.*
fol. 219. n. 228.

Ineulgentia impugnabat Zuīngius. *lib. 3. fol. 241.*
num. 362.

Indulgentia eſſe piaſ ſeandis fidelium aſcruiſt La-
therus. *lib. 3. fol. 226. n. 76. et ſeq.*

Infans.

Infantes ſine Baptiſmo vita functos, manere qui-
dem ſemper extra Dei Regnum, fructuosos ramen
vita, ad Beatitudeſ aſcenda, dicebat Pelagius
lib. 3. fol. 106. n. 63.

Infantibus ante deſcriptionis vſu Chriſti Baptiſma-
te non poſſe ſaluari, dicebat Petrus de Bruis.
lib. 3. fol. 270. n. 49.

Infantes non egere Baptiſmo, dicebant Albigenſes.
lib. 3. fol. 149. n. 191.

Infantes, qui ſolum peccatum Originis le contraxe-
runt ſaluari poſſe, negabant Albigenſes. *lib. 3. fo.*
234. n. 223.

Infantes abſque Baptiſmo, per aliquos annos ſer-
uabat Adrianus Hāmſtedius Hæreſiarcha. *lib. 3.*
fol. 237. n. 267.

Infantibus lactentibus ſacram Eucharistiā ſub
vtraque ſpecie tribuebant Iacobita. *lib. 3. fol. 222.*
n. 96.

Infantes excluduntur Regno Cælorum Heretice.
lib. 3. fol. 78. n. 274.

Infantes, quosdam licet Baptizatos delabi in Infer-
num, dicebat Bucerus. *lib. 3. fol. 243. n. 374.*

Infernus.

Inferni locum pro damnatis nullum eſſe, docebat
Calvinus. *lib. 3. fol. 212. n. 539.*

Infernus non eſſe debebat Heſmanus Ruſuich.
lib. 3. fol. 221. n. 177.

Infidelis.

Infidelis oculus non poteſt deprehendi ab Inqui-
ſitoribus, niſi ſigna aliqua externa dederit. *lib. 3.*
fol. 19. n. 20.

Ignis.

Ignis Spiritus Sancti ſenſibili aſcendere, abſque com-
buſione ſe affirmabant Maſſolani. *lib. 3. fol. 93.*
n. 246.

Ingratitudo

Ingratitudo fuit cauſa, vt Populus Iudaicus in Ido-
latrariā laboraretur. *lib. 3. fol. 27. n. 67.*

Inimicitia.

Inimicitia non Capitalis quæ? *lib. 4. fol. 43. n. 227.*
Inimicitia Capitalis adinnuculata præbet inditiū
ad torturam. *lib. 4. fol. 43. n. 228. 229. 230. & ſeq.*
Quid de *Inimicitia* reconciliata. *ibid.* num. 232.
& ſeq.

Inimicitia non capitales non præbet inditiū ad
ad torturam, neque ad Inquiſitionem. *lib. 4. fol.*
43. n. 233.

Iniuria.

Iniuriam, qui patitur nequaquam eſſe licitū co-
ram Iudice expectere, vt illa ſanetur, dicebat
Luthæus. *lib. 3. fol. 227. n. 120.*

Innocentia.

Innocentia Reorum quomodo probatur. *lib. 4. fol.*
17. n. 93. & ſeq.

In procreatione filiorum admiferunt reſurrectionē
Floriani. *lib. 3. fol. 129. o. 300.*

In Pſeudo ſinodo Drodaena Rex Angliæ inten-
dit referbari ſibi cognitionem omnium cauſarum.
Eccleſiaſticarum. *lib. 3. fol. 126. nu. 272.* Sed ex-
prieſus hoc declarauit in Pſeudo ſinodo Lond-
nenſi. *ibid.* n. 272. & 273.

Inquiſitio. Inquiſitor. Inquiſitus.

Inquiſitor poteſt ne recitari? *lib. 3. fol. 5. nu. 25. 29.*
& ſeq.

Inquiſiti in materia fidei pro diuerſitate gradus di-
ſpoſitionis multiplicandus eſt numerus conſtitu-
torum. *lib. 3. fol. 12. n. 3.*

Inquiſitor quomodo ſe gerere debeat circa Hære-
ticos ſua ciuitia occultantes. *lib. 3. fol. 13. n. 30.*

Inquiſitor quomodo ſe gerere debeat in examine.
lib. 3. fol. 12. n. 16.

Inquiſitor promittens ſe gratiam facturum intelli-
gitur de potius, qui pendit ab eius Arbitrio nō
circa eas, quæ à iure ſunt ſtatutæ. *lib. 3. fol. 17.*
num. 73.

Inquiſitor in promiſſione genericè loquatur, ſed ſi
Reus abſque mora ſeruetur fides data ſeruanda
eſt ei. *lib. 3. fol. 17. n. 74.*

Inquiſitor ſupponendo, ſeu indicando factum eſſe
verum, interroget Reum de circumſtantijs, de
loco delicti, de inducentibus, vel deſcentibus,
blandè iunctus, quod iam ſcit factum. *ibidem*
num. 75. verbis, & modis quibus vti debet. *ibid.*
n. 76.

Inquiſitori non licet vti mendatio ad cautelam. *ibi.*
n. 77. & ſeq.

Inquiſitori non licet dicere ſe ſcire, ſi neſciat fa-
ctum. *ibi.* num. 79.

Inquiſitio ſpecialis non poteſt fieri, niſi præceden-
te infamia. *lib. 4. fol. 6. n. 29.*

Inquiſitor tenetur inquirere deſenſiones pro Reo e-
tiā non petitis, & copias iudiciorum tribuere. *lib.*
4. fol. 13. n. 33. & vbi putat Rei innocentiam de-
tegi poſſe aliquo modo, omni cura, & diligentiā
quærat. *ibid.* nu. 35.

Inquiſitores ex officio totis viribus tenentur occur-
rere delictio conſpirationis, quod eſt difficillime
probationis. *lib. 4. fol. 18. n. 103.*

Inquiſitores tenei, ita moderatum eſſe in tormen-
tis, vt Reos innocentis, vel ſupplicio incolu-
mes ſeruet. *lib. 4. fol. 21. n. 11.*

Inquiſitor non debet deſeruire ad torturam, niſi quan-
do veritas aliter haberi non poteſt. *lib. 4. fol. 21.*
num. 11.

Inquiſitor tenetur Reum non torquere ſtatim, neque
comediri, vel bibiri: ſed poſt tranſactas nouem,
aut decem horas. *lib. 4. fol. 25. n. 70.*

Inquiſitor qualiter peccet, ſi procedat ad torturam,
abſque iudicij legitime probatis. *lib. 4. fol. 29.*
num. 46.

Inqui-

I N D E X

Inquisitor, & **Iudex** excusatur à iudicatu sequutus
opinionem Doctorum. lib. 4. fol. 129. n. 40. & seq.
Inquisitor caute procedere debet contra socios crimi-
nosos nominatos à toto præcepto, si sit vilis co-
tra Nobiles. lib. 4. fol. 35. n. 116
Inquisitor, vt procedat ad torturam, præter famā
diminuatā, alia requirit probare debet. lib.
4. fol. 39. n. 126
Inquisitor potest procedere contra abutentem con-
fessionario. lib. 4. fol. 63. n. 189
Inquisitor, quo iure possit, procedere contra peni-
tentem sollicitantem confessionem in confessione.
lib. 4. fol. 63. n. 194. et seq.
Inquisitor est **Iudex** legitimus contra retinentes, aut
legentes libros prohibitos. lib. 4. fol. 65. n. 220
Inquisitores non debeat facile credere hunc, vel il-
lum esse suspectos de heresi. lib. 4. fol. 80. n. 271.
Inquisitor, an sine assensu Episcopi possit proce-
dere ad sententiam, seu ad torturam. lib. 4. fol. 72.
n. 23. & seq.
Inquisitor quando suspicatur aliquem veneno
propinato occidit, cuius procedet si consulat su-
premum iudicem. lib. 4. fol. 81. n. 26. & 27
Inquisitio. Meliten. Tribunal quomodo se gerit in casu
cuiusdam Græci. lib. 4. fol. 82. n. 28. & l. q.
Inquisitor debet vt tormentis visitatus. lib. 4. fol. 89.
num. 128
Inquisitor, vel **Iudex** dubitans, an sit causa sufficiēs
rependi torturam, quid facere debet. lib. 4. fol.
91. n. 160.
Inquisitor, seu **Iudex** qualiter se gerere debeat circa
Reum iam tortum. lib. 4. fol. 90. n. 143. & seq.
Inquisitor, seu **Iudex**, quem modum seruari debeat
in ratificatione confessionis factæ in tortura. lib. 4.
fol. 90. n. 146
Inquisitores in actu torturæ, quomodo se gerere de-
beant, quando delinquentes opponant de impe-
diendis, propter quod non possint vitæ tortu-
ræ. lib. 4. fol. 90. n. 153
Inquisitor, vel **Iudex** in nominatione socij criminis
semper præcuius habeat textum in cap. in fidei
favorem de Hæret. in 6. lib. 4. fol. 30. n. 28.

Infabbatari.

Infabbatorum secta orta ex VValdensibus, qui por-
tabant signum, quoddam in superiori Calcei parte
quem Sabbatum vocabant. lib. 3. fol. 120. & 181.
n. 322.

Insurdescere,

Insurdescere, quando quis dicitur. lib. 4. fol. 66.
n. 223
Insurdescentia, quando incipiat. ibid. n. 224. Perse-
cuerantia cum animi pertinacia, & quid amplius
requiratur. ibid. n. 225
Insurdescens ex quacunque causa possibili potest sub-
ijci torturæ. ibid. n. 227. & seq. Ad emptam consue-
tudinē contra insurdescentem ob hæresim proce-
ditur. ibid. n. 231. et seq.
Insurdescens quando dei suspicionem vehementem
de heresi. ibid. fol. 67. n. 236
Insurdescens, vt quis dicatur. **Inquisitor** debet con-
tra illum sententiam declaratoriam proferre. ibid.
n. 237
Insurdescens si iustam causam habeat non compa-
rendi, et absolvendus ab insurdescentia. ibid. n.
238. & si de neutro doceat legitimam excusationē
torturæ est subijciendus. ibid. n. 239. Si innocen-
tiam docet, & non legitimum impedimentum,
est subijciendus torturæ. ibid. n. 240
Insurdescens ob aliquam causam, quam hæresim so-
lum leuiter, vt plurimum est suspectus. ibid. n.
231. et seq.

Intellectus.

Intellectum Humanum esse æternum asserunt Dei
filij. lib. 3. fol. 276. n. 975.

Interdictum

Interdictum docuit continere Hieronymus de
Praga. lib. 3. fol. 119. num. 126

Ioachim.

Ioachimus Abbas, et si non sit condemnatus, tanquā
Hæreticus, sui sequaces condemnati, fuisse à Coe-
lestino Papa. Præsertim Petrus Ioannes. lib. 3.
fol. 106. n. 341.
Ioachimus Abbas ab omnibus Pseudo Prophetis
censetur. lib. 3. fol. 126. n. 331
Ioachimus Abbas doctrinam, et librum condemna-
uit Concilium Lateranense. ibid. n. 342.

Ioannes.

S. Ioannem Baptistam esse damnatum blasphemam-
runt Manichei. lib. 3. fol. 76. n. 234
Ioannes Grammaticus Hæresiarcha cognomento
Philipponus, et eius errores. lib. 3. fol. 120. n. 18.
Ioannes Vigilius Secundus Beguinos excedit sua
auctoritate, et cur. lib. 3. fol. 199. n. 226. et 227
Ioannes de Polico Hæresiarcha Doctor Parisiensis
erant, circa Sacramentalem confessionem. lib. 3.
fol. 206. n. 373
Asserunt, quod Papa, nec Deus possit concedere
facilitatem excipiendi confessiones. ibid. n. 177.
Ioannes de Cusa Hæresiarcha, et eius errores. lib.
3. fol. 217. n. 87. & seq.
Ioannes Behaim Hæresiarcha pastor pecorum do-
cuit vegetalia non esse soluenda, et omnia esse
communia. lib. 3. fol. 222. n. 127
Ioannes Oecolampadius ab illo Oecolampadiani
appellatur. lib. 3. fol. 239. n. 302. etiam mori. ibidem
num. 309.
Ioannis Campani dogma ab illo Campanitarum
secta. lib. 3. fol. 240. n. 324
Ioannis Alasti Polloni errores. lib. 3. fol. 243. n. 387
Ioannes Hotus cum suis, omnia delapidabam dicens
proximum fore diem iudicii. lib. 3. fol. 264. num.
710. et seq.
Ioannes Vindobonus Hæresiarcha, quis fuerit eius
libri Magni exulsi, eius errores circa Spiritum
sanctum, Ecclesiam, Papam, Christum, Con-
cilia Generalia, Apostolos, Episcopos, Peccat-
um Originale etc. lib. 3. fol. 261. et seq.
Ioannes Spangenbergus, quid de præceptis, de bo-
nis operibus, et iustificacione. lib. 3. fol. 273. nu.
920. & seq.
Ioannes Trausus Hæresiarcha. lib. 3. fol. 304. nu. 425.
errores ipsius circa forum Im, et defectum peni-
tentiarum. Item circa Ecclesiam ibid. n. 226. et seq.
Ioannes Hus, et sui errores damnati, et in Concilio
Constantiensi viuis cruciatus. lib. 3. fol. 302. n. 113.
Ioannis verba cap. 10. corrumpebat Zuinglius dicens
Verbum Caro facta est. lib. 3. fol. 322. num. 364.
et seq.
Ioannes de Roessana Sacerdos Vultes, et Hus Hæ-
resiarcha, quis ille fuerit. lib. 3. fol. 317. n. 96. Cum
suis damnatus in Concilio Basiliensi. ibid. nu. 98.
et seq. Infensibilis hostis Religiosorum. ibidem
num. 100.
Ioannes Agricola discipulus Lutheri Insuperator se-
cte Autonomorum. lib. 3. fol. 320. n. 174.
Ioannes Breuenus Semilutheranus Auctor sectæ
Vbiquitarianorum. lib. 3. fol. 324. n. 212. et seq.
Ioannes Neorus. lib. 3. fol. 346. n. 345. et seq.
Ioannes Sturnus Hæresiarcha Semilutheranus. lib. 3.
fol. 324. n. 212.
Ioannes Bocheidus Auctor Monasteriensium Regem
Monasterij se nominat, et in vrbē per seditionem
capit, quam quasi Capitulum, aut Arcem parat
& Notum Hierusalem vocat plures vxores duxit
lib. 3. fol. 236. n. 251. et seq.
Ioannes Batemburgus Miles Vagus Hæresiarcha.
lib. 3. fol. 337. n. 262.

I N D E X

Iohannes XXIII: damnat Michaelem Casena Gulielmum Okam, docentes Christum, & discipulos, ac Veros imitatores, nihil habuisse suum in communi, nec in particulari. lib. 3. fol. 217. num. 126. & seq.

Iocalia.

Iocalia Sacra, Corporalia &c. eripiebant radentes Altaris Donatistae. lib. 3. fol. 140. n. 33

Ionas.

Ionas Hæresarcha fuit Cocus Lutheri, se iustum Ionom vocandum curavit. lib. 3. fol. 277. num. 1008. & seq.

Ionas Aurelianensis Episcopus contra impium Hægiomatum hominum secessum Claudium, Taurinensem Episcopum stylum exacuit. lib. 3. fol. 150. n. 225. in primo libro impugnat fractionem imaginum. In secundo suadet venerationem Sanctæ Crucis. In tertio defendit sanctorum cultum, &c. ibid. n. 226.

Ionam fuisse Hæreticum conuincimus ex suis libris. ibid. n. 225

Ioseph.

S. Ioseph cognouisse carnaliter Virginem Mariam Blasphemabant Heluidiani. lib. 3. fol. 99. n. 317. & 350

Iovinianus

Iovinianus Auctor fecit Iovinianistarum. eius vita, & errores, et condemnatio. lib. 3. fol. 100. n. 370 et seq.

Iovinianus reuincit habitum Monachorum, ut scilicet suos errores exprimeret. lib. 3. fol. 100. numer. 375

Iovinianus in coitu, et in saturitate fuit Epicureus in retributione meritorum Stoicus. lib. 3. fol. 100 nu. 376

Iscariote.

Iscariote negabant Iudam Iscariotem verum corpus domini accepisse. lib. 3. fol. 265. n. 769.

Iscariote vnde dicti, et eorum errores. lib. 3. fol. 265. n. 769

Iudaismus.

Iudaismus, quid sit. lib. 3. fol. 37. n. 61. et seq.

Iudaisia. Iudas.

Iudas fuit Primus Christianus Hæreticus non credens Realem Christi præsentiam in Eucharistia. lib. 3. fol. 37. n. 6

Iudam Iscariotem præcipuum Martyrem appellabat Petilianus. lib. 3. fol. 111. n. 136

Iudam proditorem Christi maximo in honore habebat Cerinthus, Beatos Martyres Blasphemis adficebat. lib. 3. fol. 38. n. 80

Iudam proditorem, tanquam quid Diuinum colebant Caiani. lib. 3. fol. 48. n. 114

Iudas Iscariotes Miracula Christi Domini magicis artibus imitabatur. lib. 3. n. 9

Iudas damnauit factum vngendi pedes Iesu in Maria Magdarena, quem sequuntur Caluinitæ. lib. 3. fol. 33. n. 11

Iudaistarum secta à Iuda Iscariote, qui reuerentur Iudam in venditione Christi bonus opus effecisse. lib. 3. fol. 33. n. 13. & seq.

Iudes.

Iudei cur sacrificarent fortibus. lib. 3. fol. 159. n. 85.

Iudei exemplo Aegyptiorum Ranis sacrificabant. lib. 3. fol. 17. n. 69 et seq.

Iudas adorans serpentem Aeneum, quem Moyses exaltauit in deserto Serpenti cole sunt appellati. lib. 3. fol. 18 n. 64 Etiam Ophitæ dicuntur, qui adorant serpentem, qui decepti primos parentes. ibid. n. 75

Iudei varios errores contra fidem habent, et quales? lib. 3. fol. 31. n. 124.

Iudei quinque libros Moysi, Regum, & Prophetarum admittunt. Nouum Testamentum reijciunt, & Sacramenta, excepto Matrimonio &c. lib. 3. fol. 32. n. 124. et seq.

Iudei credebant Mahometem esse Messiam, sed postquam illum viderunt comeditent carnem Caniculi ab eo recederunt. lib. 3. fol. 130. n. 99

Index.

Iudici debet ne constare de corpore delicti, quoties hoc simul est internum, & externum? lib. 4. fol. 80. 2. o. 6. vsque ad 13

Index quomodo procedere debeat cum Reo ubi de supra suspicatur. ibid. n. 14. & seq.

Index, quid agere debeat cum est sola diffamatio, & leuis inditio, et quid si nec diffamatio, nec inditio sint? ibid. fol. 81. n. 24. et 25 Quid si sit dubium an homo fuerit occisus veneno propinato, seu potius ingenito. ibid. n. 26. Quid de Adultério & Rapto, & similibus, que sine vilo vestigio relicto commissa sunt? ibid. fol. 81. n. 28. & seq.

Index in delictis ad Sanctum Officium pertinentibus, quomodo procedere debeat. ibid. fol. 81. n. 28. et 83. n. 30.

Index debet concedere Reis defensiones, et exceptiones. lib. 4. fol. 12. n. 8. 9. 10. et seq.

Index in Materia fidei debet concedere Reo iudicia contenta in processu, et dicta testium. ibid. n. 13. 14. & seq.

Index ad defensionem Rei debet concedere terminum competentem ad defensionem. ibid. n. 16. et seq. Vide Appellatio, Tortura, Testis, et Reus.

Index suspectus potest recusari, tam ab Actore, quam a Reo. lib. 3. fol. 3. n. 9

Iudices Supremi non possunt recusari. lib. 3. fol. 3. et 4. n. 13.

Index potest esse in causa propria Princeps non recognoscens superiorem. lib. 3. fol. 4. n. 15

Index Cardinalis, etiam si sit Legatus de latere ex graui causa potest recusari. lib. 3. fol. 4. num. 17. et seq.

Vicarius Episcopus non vt Ordinarius, sed vt delegatus à Papa recusari non potest, vt Ordinarius potest recusari. lib. 3. fol. 4. n. 20. et seq.

Iudices si plures sint, vt Collegium, Concilium, omnes recusari simul possum, si vero aliqui tantum suspecti sint ad illos solos recusatio se extendit. lib. 3. fol. 4. n. 25

Index potest recusari ab Orphanis, et Viduis speciali privilegio. lib. 3. fol. 6. n. 39

Iudici recusatōis causæ. lib. 3. fol. 6. n. 40. 41. & seq.

Iudici inquisitori post licet contestatam posse opponi causam recusatōis de nouo emergentem. lib. 3. fol. 7. n. 54

Index ex suspitione de nouo emergente recusari potest. lib. 3. fol. 7. n. 59

Index, vel Inquisitor post traditam schedulam sententiæ recusari non potest. lib. 3. fol. 7. n. 71

Index si causa sit legitima Recusatōis, postquam fuerit recusatus se abstinere debet ab executione suæ iurisdictionis. lib. 3. fol. 8. n. 67. Et contra si recusatio sit frivola. ibid. n. 68. & 69

Index delegatus à Papa, vel ab alio Principe cum clausula remota nullo recusatione, an possit recusari? lib. 3. fol. 8. n. 71. et seq.

Index datus de consensu parium casu, quo noua causa recusandi superuenient recusari potest. lib. 3. fol. 9. n. 91

Index in Criminalibus, quando non possit recusari. lib. 3. fol. 9. n. 86. 87

Index quis licet recusari potest ex pluribus delegatis. lib. 3. fol. 9. n. 88

Index si sit vnus à Papa delegatus, quando nam ad illum recusandum eligendi sunt arbitri? lib. 3. fol. 9. n. 94

In casu recusationis, an sit expectanda arbitrorum declaratio.

I N D E X

declaratio ante appellationem. lib. 3. fol. 10. num. 103. & seq.
 Post Iudicium recusatam processus est ne validus li. 3. fol. 10. n. 104. & seq.
 Index in quibus causis absque vlllo accusatore etiam scito, & absque infamia precedere possit procedere. lib. 4. fol. 73. n. 51. vique ad 71
 Iudicij potestati non reliquitur deoicare Reo defensionem. lib. 4. fol. 33. n. 30
 Iudicé Inquisitoré dedecet tormenta Reis inferre. lib. 4. fol. 31. n. 31
 Index ex sua sola conscientia, absque iudicijs non potest procedere ad torturam. lib. 4. fol. 39. n. 47.
 Iudices illi solum possunt inferre torturam qui habent merum, & mixtum Imperium. lib. 4. fol. 70. n. 3. & seq.
 Iudices inferentes torturam non habentes imperium quomodo puniendi. lib. 4. fol. 71. n. 9
 Index Locummoens, & simplex Affisor non potest inferre torturam. lib. 4. fol. 71. n. 10.
 Index ex solis coniecturis potest procedere ad torturam in delictis, quæ nullum relinquunt vestigium. lib. 4. fol. 31. n. 51. & 59
 Index torquens Reum alius comitum, quomodo puniendus. lib. 4. fol. 74. n. 70.
 Index quando liceat torquere comitum. lib. 4. fol. 74. n. 71. & seq.
 Index inferens torturam Reo plenè conuicto obutari debet ne appellat per Calumniam. lib. 4. fol. 36. n. 105
 Index seu Inquisitor respicere debet sint ne per defensionem purgata, seu potius adhuc sufferentia inditia pro auilgenda tortura. lib. 4. fol. 36. n. 109. & seq.
 Index, seu Inquisitor ante torturam, quomodo debet admonere Reum? lib. 4. fol. 89. n. 116
 Index quando plures sunt torquendi incipere debet à timidiore. lib. 4. fol. 89. n. 113
 Index ad quem tenetur reuocare facta per appellationem. lib. 4. fol. 94. n. 15. & seq. Probata veritas causa grauius. ibid. n. 16
Iudicium generale.
 Iudicium futurum irridebat Calumnias. lib. 3. fol. 52. n. 546
 Iudicij diem Christo Domino fuisse incoogitum dicebant Agnoscere. lib. 3. fol. 131. n. 55
 Iudicij diem proximum esse atque ei de causa ante eas aduocatum omnia in epulis impendebant Huius Antilutheri. lib. 3. fol. 164. n. 750
 Iudicium Generale iam factum, nec vllum super esse facendum, dicebat Albanenses. lib. 3. fol. 119. n. 108
Iudicium.
 Iudicij partes alie essentielles, alia integrales. De essentialibus Iudicij sunt Index, Accusator, sue Actor, & Reus tot Civilibus vocatur actor, in Criminalibus accusatur. lib. 4. fol. 5. n. 16. Testes sunt de essetia Iudicij. n. 17. & 18. Tempus spectat ad integritatem Iudicij. ibid. n. 19.
 Iudicium tam Civilibus, quam in Criminalibus incipit à citatione, siue contestatione litis ad integritatem Iudicij. lib. 4. fol. 5. n. 19. & 20
 Iudicij partes integrales, & essentielles si omittantur, processus redditur nullus. lib. 4. fol. 5. num. 21 & seq.
 Iudicij definitio. lib. 4. fol. 5. n. 14. et seq.
 In Iudicijs criminalibus an requiratur accusator? & an ipsius vices suppleat infamia. lib. 4. fol. 6. num. 24. & seq.
 In Iudicijs Religiosis, quomodo se gerere Prelati debeant. fol. 7. n. 45. et seq.
Iulianus.
 Iulianus Apostata Hæresarcha. Viriæius, & errores lib. 3. fol. 90. n. 190. 191. & seq.
 Iuliani Apostata Magistri Magici lib. 3. fol. 90. numer. 194

Iulianus à fide, & à Monastica vita apostarsuit. lib. 3. fol. 90. n. 196
 Iulianus fateatur se esse Idolatram, & Idolatriam, in integrum restitui lib. 3. fol. 90. n. 198. et 199.
 Iulianus Apostata ex insidio vulnere eum iaceret, et animam ageret, manum sanguine plenam ad Cœlum proiecit, dicens. Visisti tandem Galilee Christum significare volens. ibid. fol. 91. n. 203

Iulius.

Iulius Cassianus solator Tatiani. lib. 3. fol. 56. n. 251
 Preter abominationem nuptiarum abstinentur ipse, et sui affectu ab animatis, et vino concesserunt etiam principatus quosdam, & eum qui Diaboli est aduersus Dei opera oppositus, et Deo non subiectum. ibid. fol. 56. n. 254. et seq.

Iurare.

Iurare non licet, nisi pro Articulis fidei dicebant Gerardus, et Dulcinus. lib. 3. fol. 196. n. 181
 Iurare si cogitur quis metu mortis in nullo casu tenetur respondere veritatem dicebat Gerardus, & Dulcinus. lib. 3. fol. 196. n. 181,

Iuramentum.

Iuramentum quodvis etiam si iuxta compellat, esse illicitum tenebant Catharisti, seu Cathariani. lib. 3. fol. 76. n. 251.
 Iuramentum ita esse Christianis interdictum, ut nunquam liceat iurare dicunt Albanenses. lib. 3. fol. 149. n. 200

Iurandum.

Intra Iuranda delere docebat Mahometes. lib. 3. fol. 152. n. 156

Iustificati.

Iustificatorum secta, et errores, qui asserbant in hominis iustificatione duo tantum contineri, nempe remissionem peccatorum, & cum Deo Patre reconciliationem etc. lib. 3. fol. 275. n. 281

Iustificatio.

Iustificationem in sola peccatorum remissione consistere, absque alia interioa Hominis renouatione dicebat Lutherus. lib. 3. fol. 225. n. 57
 Iustificatio Hominis sola fide habetur, absque operibus, dicebat Lutherus. ibid. n. 59

Iustitia.

Iustitiam non produci in nobis à Deo, neque inherere, sed Iustitiam Christi nobis imputari dicebat Lutherus. lib. 3. fol. 225. n. 51.

Iustus.

Iustus, absque reuelatione sola fide scire certe se esse iustum gratis, iuxta Lutherum. lib. 3. fol. 225. n. 60.

L

Laici.

Laici non tenentur dare decimas Sacerdotibus dicebant Gerardus, et Dulcinus. lib. 3. fol. 196. n. 173. et 174.
 Laicos debere communicare, sub vtraque specie dicebant Græci. lib. 3. fol. 177. n. 310
 Laicos administrare Sacramentum Pœnitentiæ, Ordinis, Eucharistiæ etc. aut singens se ministrare, quomodo est suspectus de hæresi, et quomodo puniendus. lib. 4. fol. 61. n. 163. et seq.
 Læus Index se in causa Hærese ingerens, quomodo à Sancto Officio puniendus. lib. 4. fol. 217. num. 99

I N D E X

Laico licere vbiuicquē, et quomodo cuncte prædicare Verbum Dei, dicebat Hieronymus de Praga lib. 3. fol. 119. n. 129

Lampetiani.

Lampetianorum scilicet, & erroris. lib. 3. fol. 137. n. 255. & 256

Lampetiani dactili à Lampetio, qui vitam in communibus, & Carnoq; degere instituerunt, & sine, quod quisque velis ad lequi. ibid. n. 259. patitur etiam dari locum naturalibus perturbatio- nibus. ibid. n. 260

Lampetiani se Apostolos esse iactabant ibid. n. 263. & 264. iniquius quod Christianos mi inuitis sc- cere debet. male interpretantes illud Psalm. 53. voluntarie Genitrici tibi. ibid. n. 259

Laira.

Lairone, Maleficus alioque peccatoribus secun- dum Dei prædeterminationem in eo flari esse morum dos volebat Mahometas. lib. 3. fol. 131. n. 205

Lans.

Laudem Dei in saltatione, & tripudiis consistere dicebant Heietz. lib. 3. fol. 128. n. 63

Lectura.

Lectura librorum Vbielst. infectus est Ioannes Hus. lib. 3. fol. 113. n. 19. et seq.

Lex.

Legem diuinam, et Humanam esse inutiles docebat Ioannes Agricola. lib. 3. fol. 232. n. 175

Legem esse malam, et à Deo non esse datam existi- mabant Manichei. lib. 3. fol. 75. n. 259

Legis Decalogum, eo quod per ipsum cuius in iungatur vnum Deum Colere reiciebant Ma- nichei. lib. 3. fol. 76. n. 246

Leges Canonice, & Ciuiles per quas scilicet Hære- ticorum, Iudæorum, Saracæorum, & Gentilium damnantur. liq. 3. fol. 19. n. 14. 15. 16. et 17

Lex ob carmen 5. eadem dictio, si de testi quomodo obstruere debeas à Inquisitoribus, et à torturam reitum. lib. 4. fol. 75. n. 59. et seq.

Legem veterem malam esse, et à Malo Deo prodijf se, et solum Euangelium Lucæ admittebat Cer- do. lib. 3. fol. 50. n. 158.

Leo.

Leo Tertius Istanicus Imperator prolapsus fuit in Hæresim Iconoclastarum. lib. 3. fol. 141. n. 35. Qui fuit Acerrimus Hostis Catholicorum. ibid. n. 36.

Leonis Isaurici Imperatoris tres successores in vita, et in morte successerunt. ib. n. 42.

Leo X. dominus Michaelen Cerualuam, lib. 3. fol. 164. n. 113. et seq.

Lentherus.

Lentherus Senonen. Archiepiscopus hæresim Berengarii in- fectus de reali Christi præsentia, in Eucharistia male sensu, & quomodo à Rege Gallie corripitur, et conuertitur. lib. 3. fol. 158. et 159. n. 14. et seq.

Libido.

Libido Horrenda Gnosticorum. lib. 3. fol. 45. n. 70. et seq.

Libidinibus inquirari esse licitum, docebat Basili- des. lib. 3. fol. 43. et 44. n. 44

Libello.

Libellos 23. Hæresibus infectos edidit Parisius Arnal- dus à Villanova. lib. 3. fol. 205. num. 155. et 156. et seq.

Liber.

Librum scriptum à Guilhelmo de Sancto Amore damnatum ab Alexandro IV. lib. 3. fol. 129. n. 43.

Liber Ioannis Vniuersali combusti. lib. 3. fol. 375. num. 872

Libros quinque de seminarunt in scriptis reuelatio- nes Prophetarum Arconitici. lib. 3. fol. 49. n. 237.

Librum scriptum Lutherus de abroganda Missa. lib. 3. fol. 227. n. 91

Librorum prohibitorum lectio, quando oritur suspitio de hæresi. lib. 4. fol. 24. nu. 198. Quando leuis suspitio. ibid. fol. 65. nu. 217. Quando vero vehemens. ibid. n. 214.

Librum prohibendum legens, aut retinens, si alius sit bonæ famæ non est inditum ad torturam. ibid. n. 216. et seq.

Librum si apud aliquē reperitur sine nomine quid. lib. 4. fol. 65. n. 218

Librum legens, aut retinens ob aliam causam, quam Hæresis non est subiectionis torture, sed arbitrio Inquisitoris puniendus. ibid. n. 219

Librum prohibendum ab Inquisitione, et si non sit cõ- tra hæresim est grauissimum peccatum illum legere, etiam si non continentem malam doctrinam. lib. 4. fol. 65. n. 221. et 222

Libros prohibitos sciens aliquem retinere tenetur In- quistori reuelare. ibid. n. 222

Librum prohibendum nulli priuato licet combure- re, sed tradere Inquisitoribus. lib. 3. fol. 289. num. 44.

Liberi Vbielst ab Episcopo Sineo Præg etiam à elicto Regis igne consumpti, et Ioanni Hus in- terdictus concionandi facultas. lib. 3. fol. 213. n. 21

Liberi.

Liberi Antelutherani, se enim ab obedientia Principum, habentes vixores communes. lib. 3. fol. 263. nu. 746. Dicebant post Baptisum se peccare non posse, & solum esse carum, qui peccat. Similes se esse Deo, atque etiam indi- gatas asseriebant. ibid. fol. 263. 264. n. 748

Libertatis.

Libertatem in Euangelio promissam à Principibus extirpam eamque esse armis recuperandam do- cebat Muntherus. lib. 3. fol. 251. n. 237

Librum arbitrium.

Librum Arbitrium esse potentiam passiuam, non autem actiuam, quon, necessario mouetur ab appetitu, dicebant Desile. lib. 3. fol. 276. n. 976.

Libero arbitrio carere hominem, et omnia ex necessitate fieri dicebat ipse, et orationem esse inutilem. ibid. n. 979

Librum arbitrium tantum esse dicebant Albanen- ses. lib. 3. fol. 149. n. 193.

Librum arbitrium ad bene operandum, vel ad pec- candum fugiendum nullum esse dicebat Caluinus. lib. 3. fol. 354. n. 568

Limbus.

Limbum esse irridebat Caluinus. lib. 3. fol. 251. num. 576.

Lisois.

Lisois Hæresiarcha, et eius errores. lib. 3. fol. 162. num. 25

Locus.

Locum vbi erat Deus adorandus negabant Sam- maritani, dicentes adorandum esse in templo Ga- galitano. lib. 3. fol. 31. n. 118.

Lolhardus.

Lolhardus Vualterius Hæresiarcha. lib. 3. fol. 266. n. 163

Lolhardus, et eius Asselz dicebant Luciferum et Soerjanus iniuria à Cõlo deturbatum, et ali- quando Beatitudinem recepturum. n. 162. Sancti Michaelis et Beatos esse Damianos asseriebant. ibid. n. 162. Virginem Mariam à partu Virginem, esse desisse. ibi. n. 170.

Lotio.

Lotinnos Tandem bibebant sequaces eius, et cum- flas in matrum præsentia Sponsasque maris vi- dentibus conuenerat opus spirituale id esse asse- rebant Tandem, et asselz. lib. 3. fol. 27. n. 48

I N D E X

Lucas.

Lucas Senberger Hæretarcha Discipulus Lutheri, et Melancthonis censeretores. lib. 3. fol. 152. num. 138

Lucianus.

Lucianus Sarnostanus Hæretarcha. lib. 3. fol. 52. n. 185. Dnos Deos armetebat. ibid. n. 186. Camillus Christum Dominum &c. ibid. n. 187
Lucianus appellatus cognomento Blasphemus. ibid. n. 188. & quisille fuerit. ibid. n. 188
Lucianus Hæretarcha Discipulus Martionis. lib. 3. fol. 51. n. 178

Luciferani.

Luciferanorum Auctor fuit Luciferus forassee non Hæreticus. lib. 3. fol. 94. nu. 266. Errores ipsorum de generatione Animæ. ibid. n. 267. de potentia Episcoporum. ibid. fol. 95. n. 279. Praeceptum huius secta amplifactor fuit Iulius Anabaptista. ibid. n. 285

Lucillus.

Lucillus natione Italus Aethiops To lose docet suâ doctrinam. lib. 3. fol. 214. nu. 620. Nullum esse Deum credebat, neque esse dæmones, qui si fuissent telluris in morte deumebat. illi fuit lingua putata. ibid. n. 621. 622. & seq.

Ludonius.

Ludonius Alemanni natione Italus professione Calvinista Zuinglianum edoceo lib. 3. fol. 167. nu. 695. 697. & 698. Christum spiritus liter tantum manducari in cena asfirmabat cum Zuinglio. ibid. n. 703.

Lutherus.

Lutherus apostatavit à Religione S. Augustini, & à fide ob infidelitatem & contemptum. lib. 3. fol. 223. n. 8. Libertum Arbitrium in homine non admettebat. ibid. fol. 225. n. 39. Scriptis libris de abroganda missa. ibid. fol. 227. nu. 93. Monasteria quædam seculari fidei matrimonio copulavit. suo exemplo idem fecit Oecolampadius Monachus S. Brigidæ. ibid. fol. 228. n. 109. & seq.

Luthero Papistarum secta Romanæ Ecclesiæ excommunicationes emittari videntur. lib. 3. fol. 235. nu. 195

Luthero Zuingliani, qui Zuinglianum cum Lutherano conciliari studeat. lib. 3. fol. 231. numer. 196

Luthero Calviniste, qui cum sint ex Mollum Confessionis illarum fatione persuadere nituntur Calvinum à Luthero non dissentire, Auctor Iacobus Semdolinius. lib. 3. fol. 231. n. 197

Luthero Smandronij, qui Luthero copulari moluntur. ibid. n. 298

Luthens qualem sectam formavit ipsius plurimæ germina. lib. 3. fol. 223. n. 5. & seq. vique ad 159

Luxuria.

Luxuria quotidie conquiraribus salutem necessariâ docebat Nicolaitæ. lib. 3. fol. 40. n. 107

M

Macedoniani.

Macedoniani, seu Pneumatomachi Hæretici semper Ariani, Filium esse Patris Confessionalem, Spiritum sanctum tamen esse Creaturam dicebant. lib. 3. fol. 84. n. 28.

Magici, & um.

Magician Arsem exercitibus Carpoerates, & Gnostici. lib. 3. fol. 44. & 45. n. 63. & 64. Etiam Manichei. lib. 3. fol. 76. n. 237

Magistratus.

Magistratum suorum animas impositionem deiecit peccata, dicebant Albigenes. lib. 3. fol. 117. n. 317. & 318.

Mahometani, Mahometes.

Mahometus ortus, vita, & errores superantes omnem hæresim. lib. 3. fol. 129. n. 74. & seq.

Mahometes diversis nominibus nuncupatur. lib. 3. fol. 129. n. 10. & seq.

Mahometes fuit idololatra, ignavus, audax, & calidus lib. 3. fol. 129. n. 23. & seq.

Mahometes ex Christianis nomen tantum Christi assumpsit, colens hunc eo modo quo Ariani. lib. 3. fol. 129. n. 10.

Mahometes sibi esse licitum ducere uxorem, etiam in secundo gradu consanguineo, dicebat lib. 3. fol. 129. n. 135

Mahometani dum orant ad meridiem se convertunt. ibid. n. 135.

Mahometes fuit Prophetam, vel Dei legatum existimare volebat. ibid. n. 143

Mahometes transgressionis sui Alchorani, sub comminatione maledictionum, & poenarum prohibet. ibid. nu. 147. & seq.

Mahometes sub poena capitis prohibet disputationem lux fecit, sed foliis armis defendendam voluit. ibid. nu. 149

Mahometiani frequenter se lauant pro abluendis Animæ culpis, asfirmantes, id sibi præstari bono, quod Christianis Confessio Sacramentalis. lib. 3. fol. 133. n. 164. 165. & seq.

Mahometus Moys. ibid. n. 167. & seq.

Mahometes Alchoranum cum veteri, & nouo testamentis commiscebat. ita & Valentini ad suos hæreticos. lib. 3. fol. 277. n. 10. 2

Maiolus.

Maiolus, & Macdon feminarum, quas adorabant, Elefente. lib. 3. fol. 62. n. 108

Maleficium.

Maleficia quomplacita sunt? et quomodo? puniendi, qui illa exerceant. Item an ad ea excreta verba, & res facere a dubitari possint. lib. 3. fol. 53. vique ad 55. n. 63. & seq.

Malitia.

Malitiam peccati non libero arbitrio, sed naturæ, Mundo, aut Diabolo adscripserunt Valentiniani lib. 3. fol. 47. n. 105. & in homine antiquo spiritus iniquos inhabitasse dixerunt. ibid. n. 106

Malus.

Malum esse quandam substantiam cum alijs erroribus, dicebat Secundinus. lib. 3. fol. 102. et 103. num. 11

Mandatum.

Manifesta Dei adimpleri pericula posse sine Gratia, docebat Adrianus Burgensis. lib. 3. fol. 297. numer. 288

Manducantes.

Manducantes carnes in eisdem animantibus transmutari, dicebant Manichei. lib. 3. fol. 15. n. 224

Manes.

Maneris Hæretarchæ secta, & eius errores. lib. 3. fol. 73. n. 199

Manicum Hæretarcham Apostolum Christi fuisse volebat Paulus Manicheus. lib. 3. fol. 73. n. 278

Manes Natio Persi, prius vocabatur Cubritinus, sine Viribus, aut Cubitus. lib. 3. fol. 73. n. 199. Ne scrupus agnosceretur mutavit sibi nomen. ibid. Manes fuit Auctor Manicheorum. lib. 3. fol. 74. numer. 201.

Manes docuit duo ingenta esse Deum, et Materiam ex quibus lucem, & tenebras vocantur. lib. 3. fol. 74. n. 201

Manes, ut suum dogma de duobus principiis stabiliret libros sacros quærebat. lib. 3. fol. 76. n. 256

Maneris foliorum de propaganda sua secta. lib. 3. fol. 76. n. 259

Maneris libros præclaris simulis orabant Manichei. ibid.

I N D E X

ibidem fol. 76. numer. 373.
 Manetis in ore semper erat nomen Christi, cum
 nil penitus de Christianismo haberet, nec vnquā
 fouisset Baptizatus. lib. 3. fol. 76. n. 369
 Manetis mors Atrocissima. ibid. fol. 76. n. 366.
 Manes duodecim elegit ad imitationem Christi quos
 Magistros vocabat, et ipse se dicebat tertium de-
 cimum Principem. lib. 3. fol. 74. n. 311.
 Manes excoiatur à Persarum Rege. lib. 3. fol. 76.
 num. 366.

Manicheus.

Manichei respuebant partem veteris, et noni testa-
 menti. lib. 3. fol. 30. n. 25.
 Manicheus, quid significet. lib. 3. fol. 74. n. 300.
 Manicheorum errores. ibid. n. 301. et seq.
 Manicheismus repullulauit anno 1017. lib. 3. fol. 161
 num. 70.
 Manicheorum secta prodijt anno Domin. 277. lib.
 3. fol. 74. n. 301.
 Manicheorum Primus error est, quod duos
 Deos aequæ æternos constinebant. lib. 3. fol.
 74. n. 305.
 Manichei gloriabantur se esse de Cælo Illuminatos
 et habere Spiritum Sanctumque impetrari.
 lib. 3. fol. 74. n. 310.
 Manichei in suis vigiliis noctu conuocatis indiffe-
 renter copulabantur. lib. 3. fol. 75. n. 319.
 Manicheorum Multitudo circa plantas, & fructus.
 lib. 3. fol. 75. n. 326.
 Manichei dicebant suos electos à malo expiari per
 cibum corporum ipsi vero ciborum creatorem
 calumniabantur. lib. 3. fol. 75. n. 327.
 Manichei qualē differentiam inter suam sectam, & si-
 dem Catholicam ponebant. lib. 3. fol. 76. n. 360.
 Manichei tenebant, et quid indifferens posse vnum
 quæque liberè amplecti religionem quam vellet.
 lib. 3. fol. 76. n. 363.
 Manicheorum secta à Manes, seu Cubico Homi-
 ne vilissimo ortum habuit. lib. 3. fol. 73. n. 328.

Manifestary.

Manifestariorum Anabaptistarum secta, cur sic dicta,
 et eorum errores. lib. 3. fol. 376. n. 442. & seq.

Manifestantes.

Manifestantes Lutherani ad Euangelicorum cla-
 ssem spectantes. lib. 3. fol. 332. n. 373.

Marcelliani.

Narcelliani, qui fuerint, & eorum Auctori, & er-
 rores. lib. 3. fol. 85. n. 99.

Marcion. Marcionista.

Marcion venit testamētum cum Celedone reijci-
 bat. lib. 3. fol. 51. n. 164.
 Marcion Hæresiarum Discipulus Cerdonis, quis
 fuerit, & eius errores. lib. 3. fol. 90. n. 159.
 Marcionistarum error peculiaris, quod negant in
 Humanitatem Christi Domini esse creaturam, &
 consequenter, quod Christus sit Deus. lib. 3. fol.
 51. n. 165.
 Marcionis Discipuli, Prothescus, Basiliscus, Luca-
 nus &c. lib. 3. fol. 51. n. 172. & seq.
 Marcionis fuit alius Discipulus Apelles, ibidem.
 num. 175.

Marcita.

Marcitarum, seu Marcofitarum secta instituta à
 Marco Discipulo Valentini, qui hæresin addide-
 rit Magiam. lib. 3. fol. 41. n. 17. et seq.
 Marcites se perfectos dicebant, & suam doctrinam
 perfectiorem Sancti Petri, & Pauli, et Reliquo-
 rum Apostolorum doctrina. lib. 3. fol. 49. n. 130.

Masceus.

Marcus Hæresiarum. lib. 3. fol. 48. n. 127.
 Marcus Januarius habuit demonem quo iustitia-
 batur Prophetam agere. & Magiam Daemonia-
 cam mirabiliter exercere. lib. 3. fol. 49. n. 132.

Marcus Antonius de Dominicis Hæresiarum Apo-
 stata. lib. 3. fol. 300. n. 359. et seq.

Maria V.

Mariam Virginem Christi param non Deiparam
 vocabat Nestorius. lib. 3. fol. 110. n. 121.
 Mariæ Virginis Immaculate Conceptionis contra-
 uerbia inter Lullistas defendentes eam contra Eri-
 mericum. lib. 3. fol. 191. n. 24. et seq.
 Mariam Virginem non esse laudandam, vt quæ prius
 habuit duos, aut tres filios, inique distare à reli-
 quis foemina dicebat Lucas Stenbergerus Luth-
 ianus. lib. 3. fol. 169. n. 339.
 Mariæ Virginis prerogatiua Materinitatis Dei prin-
 bat Valentinus. lib. 3. fol. 47. n. 101.
 Mariam Sanctissimam à partu Virginem esse desiste-
 se dicebat Lotherdus. lib. 3. fol. 126. n. 170.

Marenita.

Maronitarum origo, Auctores, et errores. vnde no-
 men? Ipsorum Patriarcha sub Innocentio III.
 Venit ad Concilium Lateranense. Celebrant in
 Azimo, sequuntur Kalendarium Gregorianum m.
 Vnam in Christo voluntarie admittunt, &
 post quingentos annos reconciliati sunt Ecclesie
 Romanæ. lib. 3. fol. 131. n. 473. et seq. vlt. ad 196.

Maron.

Maron Hæresiarum, quis fuerit, & eius errores. ibi.
 n. 273. 282. et seq.

Marfilus.

Marfilij Paduani errores, et secta. lib. 3. fol. 188. n.
 22. et seq.

Martinus.

Martinus Bucerus Homo inconstans Hæresiarum
 Sacramentarius, eius vita, & errores. lib. 3. fol.
 242. n. 270. et seq.
 Martinus Bucerus ex Dominicano primo Lutheranus,
 postea Zuinglianus. postea ad Lutheranismum
 reuertitur. ibid. fol. 141. n. 173. Mors, et sepultura
 Bucerij, eius ossa fuerunt inuenta combussa.
 lib. 3. fol. 242. n. 274.
 Martinus Bucerus sua Morie Iudaismum profectus
 est, et negauit adhuc Messiam venisse. lib. 3. fol.
 243. n. 281.

Martyr, Martyrium.

Martyrium nullo modo, nec tempore esse subeu-
 dum dicebat Valentini. lib. 3. fol. 47. n. 103.
 Martyrius S. Stephanus luminis ob cultum Imagi-
 nis. lib. 3. fol. 141. n. 44.
 Martyres putabant Donatistæ esse illos, cui morte
 libi, aliquo modo inferrent, vel ab alijs inferri
 precurarent. lib. 3. fol. 81. n. 39.
 Martyres vocabat Petilianus, qui ipsos pro pec-
 cato commisso se interimebant. lib. 3. fol. 122.
 n. 136.
 Martyrum miracula, nil prodest fidelibus, quæ
 pro praefugis habebat Vigilantius. lib. 3. fol. 103
 num. 59.

Marthus.

Martius, et Marthianus fratres ex semine Elxai,
 vt Deus colebatur Hæresis seu Hellesæci. lib. 3.
 fol. 42. n. 23.

Masculani.

Masculani diæni ab Andrea Masculo dicebantur Dhu-
 nam Christi Naturam esse mortuam in Cruce,
 cum humana natura. lib. 3. fol. 132. n. 180.

Masculiani.

Masculianorum Hæresiarum secta, et errores.
 lib. 3. fol. 31. n. 22. et seq.
 Masculianorum prima secta pharisæos assererebat
 vnum tamen adorabant. lib. 3. fol. 91. et 92. n. 253.
 Qui etiam Martiani sunt appellati. ibid. fol. 92.
 n. 254. Eum sunt vocati Satanazæos quod Cul-
 tum

I N D E X

turn exhibebant Sacram. mo. ad existerent. ibi. num. 125.

Maffaliani Secundi generis. lib. 3. fol. 99. num. 127. Quid Euchariſte dicit. Latine Precatores, qui ſpirituales eſſe dicebant. ibid. num. 128. Inter alios errores docebant ſolam orationem ſufficere ad ſalutem animæ, ideo ſemper orandum. ibid. num. 131. Fabula eorum de purgatione animæ. Vidē ibid. fol. 93. n. 144.

Maffalianorum errores, quomodo ſunt detecti. lib. 3. fol. 93. n. 145. et ſeq.

Maſtheſei.

Maſtheſeorum ſecta, et errores. lib. 3. fol. 31. numer. 119

Materia.

Materiam elementalem non eſſe a deo productam, ſed ipſi coeum docebat Hermianus Ruſſich. lib. 3. fol. 221. n. 178

Mattheus.

Mattheus Palmirius Florentinus Hæreſarcha conuictus ex libro quem de Angelis ſcripſerat. regi adſcribitur eſſe. lib. 3. fol. 222. n. 179.

Martialis.

Martialis Flaccus Illyricus Diſcipulus Melanthonis Auctor Illyricanorum. lib. 3. fol. 267. n. 806.

Matrimonium.

Matrimonium eſſe meram ſortitionem, dicebant Albigenſes. lib. 3. fol. 184. n. 129

Matrimonium pro cuiuſvis arbitrio diſſolui poſſe defendunt Græci. lib. 3. fol. 156. n. 339. et 350.

Matrimonium eſſe occultum fornicationem dicebat Durandus Vualdus. lib. 3. fol. 164. n. 478

Matrimonium deſpexerunt Hieracitæ, ſed ſolos Monachos, et concuſgatos admittēbant. lib. 3. fol. 72. n. 177

Matrimonium in quarto gradu conſanguinitas eſſe licitum dicebant inſtuoſi. lib. 3. fol. 166. n. 151.

Matrimonium inter Chriſtianos inſitum non eſſe Sacramentum, dicebat Lutherus. ibid. fol. 122. n. 207

Matrimonio ſibi copulare poſſe fratrem, vel ſororem ſuam paternam, vel maternam modo non eſſet ex utroque parente; ipſe Lutherus aiebat. ibi. fol. 222. n. 177

Matrimonia inter fratres eſſe ſpiritualia, ita vt vxores haberent communes, dicebant liberi. lib. 3. fol. 263. n. 746

Matrimonij ſolutionem pro arbitrio contrahentium eſſe defendebat Montanus. lib. 3. fol. 51. n. 221. In ſtatu Matrimonij neminem poſſe ſaluari, dicebant Albigenſes. lib. 3. fol. 185. n. 313

Matrimonium vndeque eſſe licitum defendebat Marcion. lib. 3. fol. 51. n. 166.

Matrimonia tanquam inutilia diſſoluebant Maſſaliani. lib. 3. fol. 99. n. 117.

Matrimonia auctēbant Manichei. lib. 3. fol. 76. n. 247. et ſeq.

Matrimonium eſſe Sacramentum negabāt Arminiſti. lib. 3. fol. 136. n. 230

Matrimonium execrabant Agnienſes. lib. 3. fol. 173. num. 271

Matrimonium eſſe malum aſſerebant Albanenſes. lib. 3. fol. 149. n. 190

Matrimonium Multipliciter deſpicunt Caluinſti. lib. 3. fol. 154. n. 339. vſque ad 644

Melancthon.

Melancthon Tertius ſpiritus emundus, ſeu Buſoſilius in doctrina erronea Lutheri Pſeudo Prophetæ, Patet Confeſſionistarum, eius ſecta, et errores. lib. 3. fol. 265. et 266. n. 778

Melchiorita.

Melchioritarum ſecta, et errores à Melchiorre Hof

man Antelnetherano orta. lib. 3. fol. 263. n. 773. et ſeq.

Melchifedeciani.

Melchifedecianorum ſecta, qui pro Chriſto Melchifedechum habebant. lib. 3. fol. 69. n. 705. et 709

Melchior.

Melchior abominatorem filiorum Amnon adorabant Aſſharoniti. lib. 3. fol. 28. n. 76

Menandriani.

Menandrianorum ſecta orta à Menandro, quæ eſt etiam Simoniacorum. lib. 3. fol. 33. et 34. n. 90.

Mendacium.

Mendacium, ſeu variatio non præbent indicium ſufficiente ad torquendum, niſi conuincatur alia adminicula. lib. 4. fol. 47. n. 209

Mendacium aut variatio circa ſubſtantiam delicti faciunt iudicium vehemens. lib. 4. fol. 42. n. 212

Mendicitas.

Mendicitatem Religioſam eſſe inuentionem Diaboli dicebat Caluinus. lib. 3. fol. 253. n. 566

Mendicitatem Religioſam lege Diuina prohibitam dicebat Lutherus. lib. 3. fol. 226. n. 72

Menoniæ.

Menonitarum ſecta, qui etiam Tibbe vocati, ex Anaſtaſio orta Auctores eorum Menon, defendebant illi Chriſtum Dominum non eſſe natum ex carne Sanctæ Mariæ Virginis Mariæ. lib. 3. fol. 236. numer. 244

Mentiri.

Mentiri licet ſine peccato, & veritatem ſuæ ſecte negare, palliando crimē dicebat Gerardus, cum Aſſectis. lib. 3. fol. 196. n. 122

Merces.

Mercedem bonorum operum nullam ſperandam dicebat Caluinus. lib. 3. fol. 255. n. 578. & ſeq.

Merces.

Merces Anabaſti Hæreſarchæ eius ſecta, & errores. lib. 3. fol. 203. n. 433.

Meretrix.

Meretrix Lobanienſem nudam adorabant Antechriſtiani. lib. 3. fol. 263. n. 778. et 779

Metaphoriſta.

Metaphoriſtarum ſecta Dux, Daniel Chamerius Montienſis famoſus Miniſter eorum præcipuus error erat, Filium Dei non eſſe proprie verbum, aut Imaginem Dei Patris, ſed tantum Metaphoriç. lib. 3. fol. 225. n. 27. et ſeq. ſequitur errores ibid.

Metamorphiſta.

Metamorphitarum ſecta, & errores, qui dicebant Chriſti Corpus, poſtquam 10 Corum aſcendit Deum eſſe ſacrum. lib. 3. fol. 264. n. 759.

Metangilonita.

Metangiloniſtarum ſecta, et errores. Filium Dei in paſſe eſſe ſicut vas minus in vas magis conuenienter intra illud, ad conſequenter Patrem eſſe maiorem Filio dicebat, lib. 3. fol. 67. num. 923. et ſeq.

Michael.

Michaelis Ceralani ſecta, errores, et condemnatio. lib. 3. fol. 264. n. 774. et ſeq.

Michael Serenus Hiſpanus Diſcipulus Lutheri ſeiebat miſum à Deo vocem vniuèſi terrarum orbis Prophetam eius vita, & errores. lib. 3. fol. 272. n. 921. et ſeq.

Michael Archangeſum fuiſſe incarnatum, Deum humana forma præditum defendebat Baſilius. lib. 3. fol. 269. n. 24

Michael, & Beatos Angelos omnes æternis ſupplicijs eſſe deſtinandos, dicebat Lohardus Vualterus. lib. 3. fol. 206. n. 169

INDEX

Millenarij.

Millenariorum, seu Chilastarum secta, & errores. lib. 4. fol. 72. n. 180. & seq. Qui dicebant post universalem resurrectionem illud dogma de Christi Regno cum Sanctis duraturo per annos mille fore terram in delinij corpus, & voluptatibus sensibilibus. ibid. fol. 73. & 75. n. 183. Isti fuerunt damnati à Sancto Damasco Papa. ibid. num. 186.

Miles.

Miles in pectus laticiter vulneratos à Ghitis Ianna manere exclusos volebant Albigeneses. lib. 3. fol. 124. n. 234.

Miles Hierosolymitanus in rebus fidei quomodo examinandi ab inquisitoribus lib. 3. fol. 72. nu. 34. & seq.

Mina.

Mina concurrentibus aliquibus conditionibus prebent Indulgentiam ad torturam. lib. 4. fol. 43. n. 234. Non solum de peccatis expressis sed etiam de tacitis, et per enigma interius hoc dicitur. ibid. n. 235. & seq. Minarum probatio, et si dicitur per loco, et tempore prebent Indulgentiam ad torturam lib. 4. fol. 44. nu. 238. Si fiat per unicum testem, et si omni exceptione maiorem, solum prebent Indulgentiam ad Inquisitionem Generalem. ibid. nu. 239. Quid sit solutus minas exequi? Variatur D. d. 340. Et si statim, post minas sit executum Maleficium. ibid. nu. 241. Concordant sententia. ibid. n. 242. et 243.

Ministrans.

Ministrans Sacramentum Pœnitentia, et Eucharistia non praebyter de facto impugnat fidem Catholicam, et de hæresi suspensus. lib. 4. fol. 61. n. 261.

Miraculum.

Miraculum insignis Spiritus sancti in Archiepiscopo Simoniaci operato, qui in Synodo habita iniquam potuit pronuntiare Spiritum Sanctum. lib. 3. fol. 163. n. 103. & seq. Cur Archiepiscopus Simoniacus non potuit proferre Spiritum Sanctum. ibid. n. 107.

Miraculum singulare in conversione Albigenium. lib. 3. fol. 113. n. 269. usque ad 272.

Miraculum singulare ostendens Dei furorem contra iniquissimos commentantes censuras Ecclesiasticas. lib. 3. fol. 166. n. 153. et 154.

Miracula S. Domini contra Albigenes, quibus Domus fidei Catholica comprobatur. lib. 3. fol. 113. n. 268. et seq.

Missæ.

Missam abrogavit Zuinglius, et loco illius ponebat Cœnam. lib. 3. fol. 432. n. 361.

In Missæ celebratione non est admiscenda aqua dicebat Lutherus. lib. 3. fol. 227. n. 92.

Missam non à Christo Domino institutam, nec esse sacrificium aditus, nec bonum opus dicebat ipse. ibid. n. 93.

Missam sanctitatem, et impietatem vocabat. ibid. num. 94. Nec prodesse desunt, nec vinum, sed soli sacrificio prodesse dicebat. ibid. n. 95.

Missæ sacrificium nihil esse nec offerri debere tenebat Petrus de Bruijs. lib. 4. fol. 111. n. 32.

Missas post mortem facientem celebrare non facere opus charitatis, dicebat Alualtus à Villanova lib. 2. fol. 205. n. 146. Per ipsi mortem facit celebrare Missas cadit in eternam damnationem. ibid. n. 147.

Missæ Sacramentum nullus esse valens dicit Carolus Radus. lib. 3. fol. 235. n. 229.

Miseriordia.

Miseriordiam Magnam Dei esse solum boni hominum occasionem, qui illam admittunt potius, ut remittere volebat Adrianus Burgenfis. lib. 3. fol. 297. n. 231.

Miseriordiae opus plus Deum laudat, quam Altaris sacrificium, dicebat ibid. fol. 298. n. 232. lib. 3. fol. 203. n. 245.

Modus.

Modus Baptizandi Deuterij lib. 3. fol. 111. n. 102. Modi cognoscendi Hæreticum ex dictis, vel ex Lictis. lib. 3. fol. 10. n. 24. et seq.

Moyse.

Moyse legem, humanum censore, & suam Doctrinam Apostolicam Pholomari. lib. 3. fol. 43. nu. 187. n. 236.

Mosayce legis lesione Deum tres diei horas expedit dicunt Talmodi. lib. 3. fol. 122. n. 107.

Moyse aliquando Coram ascendens reperit Deum accensus in Scriptura Sacra scribentem, tunc Talmod hoc delatum. lib. 3. fol. 122. n. 108.

Moysem non accipere legem à Deo, neque cum eo locum esse facie ad faciem dicebat Hermannus Ruinich. lib. 3. fol. 122. n. 103.

Molochita.

Molochitz, & Remphamite Idolatrarum, apud Iudæos, qui Moloch, & Rempham Ammonitarum Idolum adorabant. lib. 3. fol. 19. n. 89.

Monasterienfes.

Monasterienfium secta Ante lutheranorum, & Anabaptistarum, qui sequuti fuerunt Ioanncm Bocheld Lindensem, qui ex Sarnore fuit factus Rex Monasterii Vitis capta per seditionem, quam appellabant novam Hierusalem. lib. 3. fol. 136. numer. 232.

Monachatus.

Monachatus, & Celibatus necessarium esse violationem volebat Lutherus. lib. 3. fol. 221. n. 85.

Mortuo.

Mortuo fiat diversis temporibus Reo indicare veritatem reitenti, antequam à promotore fiscali accusetur. lib. 3. fol. 12. n. 12. & seq.

Monophysite.

Monophysitarum, seu Monobylitarum secta, Auditor eius Philoponus. lib. 3. fol. 121. num. 74. In Christo licet duas naturas daret non dabat tamen post unionem duas eas stare, sed in vnam misceri, unde Monophysitæ sunt appellati. ibid. fol. 122. n. 75. & seq.

Montanus, Mokianista.

Montanus ad seducendos alios usus est Prisca, & Maximilla, seu Quintilla, quas prædicas esse spiritus Prophetice dicebat. lib. 3. fol. 53. n. 198. et seq. Errores Montani de Baptismo, de Eucharistia, Pœnitentia, et Spiritu Sancto. ibid. fol. 54. n. 216. & seq.

Montanista ad extollendum errorem Montani suas Pseudo prophetias extollit, et Antiquos Prophetas deprimit. ibid. fol. 54. n. 216.

Montanus cum suis fecit multa falsa miracula. fingebat. ibid. fol. 53. n. 215.

Montaniste mortuos Baptizabant dicentes tale Baptisum ad salutem prodesse. ibid. fol. 54. numer. 219.

Montenses.

Montensem Sciscianorum secta originem habuit à Firmo Antiochia, qui colligere facie suos in montibus lib. 3. fol. 69. n. 120.

Mors, Mortuus.

Mortuo Fabriciano Papa Martyre villa remansit Ecclesia per quinque menses, et diuturnum. lib. 3. fol. 69. n. 123.

Post mortem nullam sinistram sexus distinctionem dicebat Origenes. lib. 3. fol. 64. nu. 79. Et Petrus Ioannes. lib. 3. fol. 188. n. 73.

Mors Cynthii in Balneum ingrediens S. Ioanne Evangelista. lib. 3. fol. 39. n. 91. et seq.

Mulier.

Mulieres communes esse omnibus dicebant Platonicus. lib. 3. fol. 126. n. 22.

INDEX

Mulier deponens contra Confessionem sollicitantem habet exceptioem sexus, & ex eius depositione non infertur plena probatio ad torturam. lib. 4. fol. 63. n. 183

Neque fuit depositio vnius mulieris ad eundem, & ea cerandum. ibid. n. 184. Neque ex depositione duarum meretricum. ibid. cum. 179.

Extra littera superius Tribunalis. ibid. num. 186, et seq.

Multicem menstruatam interpretabatur Carpocra nani, illud Apocalyp. 12. de arbore ferente liquorem singulis mentibus. lib. 3. fol. 101. 46. n. 57

Multitudo.

Multitudo delinquentium diminuit penas in Tribunalibus Inquisitionis, & alijs. lib. 4. fol. 19. n. 133 & seq.

Mundus.

Mundum fuisse ab Angelis malis creatum, et Deum humana forma primum asserbat Basilus. lib. 3. fol. 169. n. 84

Mundum ab Angelis fuisse continuum dicebant Ebionites. lib. 3. fol. 18. n. 85

Mundum fuisse creatum ex preexistente materia, dicebant Platonici, Aristoteles ab eterno existere docuit. lib. 3. fol. 25. nu. 38

Mundum ortum habuisse ouoquam vero interitum, docuit Platonici. ibid. fol. 26. o. 45

Mundum huic vniuersum ab Angelis factum fuisse Angelos vero à quibusdam senibus de Cælo prædictis etc. dicebat Simoetici. lib. 3. fol. 34. num. 22

Mundum huic post resurrectionem vniuersalem in eo statu permansurum in quo tunc est defendebat aliqui Hæretici. lib. 3. fol. 101. n. 395

Mundus esse innumerabilis, dicebant aliqui Hæretici. lib. 3. fol. 101. n. 394

Mundum semper extitisse, et semper in eodem statu permansurum, dicebant Albacentes. lib. 3. fol. 149. n. 139

Mundum materiam non à Deo creatam, sed ipsi Deo coeternam, dixerunt Albacentes. lib. 3. fol. 149 num. 201

Mundi finem totaliter futurum anno 1335. dicebat Arnaldus à Villanova. lib. 3. fol. 205. n. 132

Mundi creationem non Deo, sed Archangelis tribuerunt Archonitici. lib. 3. fol. 49. n. 133

Mundum hunc Paradisum esse censebant Manichei. lib. 3. fol. 35. n. 217

Muntzerus.

Muntzerus alias Monetrio Lutheri Discipulus à quo Muntzeri. eius vita, et errores. lib. 3. fol. 235 nu. 214. et seq.

Muntzerus gloriabatur sibi à spiras reuelatum esse, gladio Gedeonis, quem se accepisse à Deo dicebat, vniuersum Orbem per ipsum cogi debere ad nouum Christi Regnum instituendum. ibid. fol. 235. nu. 38.

Muscharonita.

Muscharonitarum secta sumpta denominatione à Musa, et Aazaron Gionate in qua Musa colebatur pro Deo, & erat de Acubich. lib. 3. fol. 39. n. 93. & seq.

Musorita.

Musorita erant apud Indos Idolatra, qui Soricos colebant. lib. 3. fol. 39. n. 95.

N

Natiuitas.

Natiuitas, progenies, et Echimologia nomiois Lutheri declaratur. lib. 3. fol. 223. n. 13. & seq.

Natura.

Naturam vnam esse communem tribus Personis non eandem vnam essentiam asserbat Trinitariani.

lib. 3. fol. 266. n. 969

Naturam et principium motus incorporibus esse intelligentiam mouentem, dicebant Trinitariani. lib. 3. fol. 176. n. 977

Naturam Diuinam, quæ diuinita dicitur Deum, non esse, sed formam, quæ Deus edidit, dicebat Gilbertus Porretanus. lib. 3. fol. 175. n. 130

Naturam Diuinam non esse incarnatam, dicebat Gilbertus Porretanus. lib. 3. fol. 175. n. 133

Nazaret.

Nazareorum secta, qui dicti sunt alio nomine Minei, & errores. credunt Filium Dei natum de Maria Virgine. lib. 3. fol. 31. n. 122.

Nemo.

Neminem gerere vicem Christi, vel Petri, qui nõ sequatur eam in moribus asserbat Ioannes Hus. lib. 3. fol. 216. n. 66

Neminem posse iustificari, nisi se iustificatum crediderit, dicebat Ioannes Spangerbergus. lib. 3. fol. 271. n. 913

Neminem Saluationem Animæ posse adipisci, absque oratione Illuminatorum, asserbant ipsi. lib. 3. fol. 306. n. 459

Nepos.

Nepos Episcopus Hæresiarcha. lib. 3. fol. 72. num. 181.

Nestorius.

Nestori Hæresiarcha Simonis tmi Hostis Ecclesiæ fuit, & errores. lib. 3. fol. 108. n. 93. Quis ille fuerit n. 92. & seq.

Nestori lingua propter horrendas Blasphemias contra Christum lectum, et Beatiæ Virginem fuit post eius mortem primo loco à veribus de patra. lib. 3. fol. 120. n. 128

Nestori Magister Theodorus Hæresiarcha. lib. 3. fol. 110. n. 131

Neutrales.

Neutrales Sacramentarius dicebant sufficere fidem, absque communionis sub vna, vel sub utraque specie. lib. 3. fol. 264. n. 761

Nicephorus.

Nicephorus Imperator, Sæcutor, et Propagator sectæ Paulichonitarum. lib. 3. fol. 244. n. 59

Nicephorus Imperator Persecutor Monachorum, damnatum hæresim Manicheorum. lib. 3. fol. 144. n. 104.

Nicephorus Imperator Studiofissimus sectæ Manicheorum, & incantationum. ibid. fol. 145. num. 112.

Nicolaus, Nicolaita.

Nicolaitarum inaudita nomina numinum ex quibus orta fuerunt aliæ sectæ. lib. 3. fol. 40. n. 114.

Nicolaus à quo secta Nicolaitarum, an voquam à Fide discerneretur. lib. 3. fol. 39. n. 100.

Nicolaita luxuria, quotidie inquirere esse necessarium ad salutem asserbant. Beatinidum inuoluptatibus constituebant. eorum egrediuntur. lib. 3. fol. 40. n. 104. vique ad 144

Nicolaitarum Duces Remouatores. lib. 3. fol. 165. n. 135 et seq.

Nicolai Calabri errores, & pœna. hic prædicabat Gondalsium quemdam Hispanum esse Filium Dei ab eterno natum, nec vinqum morturum, cuius prædictos omnes dinatos liberados fore. lib. 3. fol. 207. & 208 à n. 200. et seq.

Nicolaus Galinus Hæresiarcha, quis ille fuerit inter cæteros errores asserbat neminem in lege gratia etiam iudicis sententia iusta morte mulctari posse. lib. 3. fol. 210. n. 154

Nicolaus Summus Pontifex declarat in Concilio Romæ eo cæco ignatu verum Patriarcham Sedis Constantinopolitane, et deponit Impium Phocium

INDEX

cum Scismaticum. lib. 3. fol. 154. n. 198. & seq.
Nicolaus Eymericus aduersus Raymundum Lullum
acer Bellum exerceat. lib. 3. fol. 190. n. 55. et seq.

Ninus.

Ninus Secundus Rex Babiloniae fuit Primus Idola-
tra, qui adorauit statum. Belli Patris sui. lib. 3.
fol. 15. n. 14. & 15.

Noberius.

Noberius Episcopus extirpator Hæresis Tandemi.
lib. 3. fol. 170. n. 43. et seq.

Nobilis.

Nobiles persone de iure non possunt torqueri, id
est vulgo Hédalgos. lib. 4. fol. 77. n. 125. Licet de
confutradine varijs in locis aliter obiectur.
ibid. n. 126.

Noctiani.

Noctianorum secta Auditor Blasphemus Noctus 4
lib. 3. fol. 70. n. 50.

Noctus.

Noctua Hæresiarcha, quia fuerit ibid. fol. 71. n. 153.
Noctus dicebat Patrem esse Palsum & confunde-
bat Personas Sanctissimæ Trinitatis, & dicebat se
esse Moysem, & fratrem suum Aaron. lib. 3. fol.
71. n. 155. & seq.

Nomen.

Nomen Iudicis à quo fuit appellatum, qualiter ex-
primendum in appellatione. lib. 4. fol. 115. n. 383.
et seq. sufficit nomen dignitatis. ibid. n. 384. Lini-
tatur doctrina. ibid. n. 385. et seq.

Nomen Iudicis ad quem, an sit necessario exprimen-
dum in appellatione de iure civili sufficit appella-
ri ad Iudicem competentem. lib. 4. fol. 115. n. 387.
De iure Canonico citi necessaria nominatio Iudicis
ad quem. ibid. fol. 126. n. 388. quando ad Papam
vel Episcopum, &c. assignantur motui. ibid. n.
389. & 390.

Notarius.

Notarii erant, quando dicunt se rogatos de appel-
latione. lib. 4. fol. 117. n. 104.

Novati. ani. amnensis.

Novati quomodo differunt à Nouatianis, vbi de-
vitijs, ac erroribus Novati. lib. 3. fol. 69. n. 121.
Nouatianus à Novato promouetur ad Pontifica-
tum. lib. 3. fol. 69. n. 124. Anathè suscepit Bap-
tismum. ibid. fol. 70. n. 133.

Nouatiani, & assecularum ipsius errores de Nuptijs
de remissione peccatorum, de Baptismo, etc. ibid.
n. 137. et seq.

Nouatus, & Nouatianus, qui fuerint lib. 3. fol. 68.
n. 120. et seq.

Nouatianorum secta ortum habuit à Novato, et No-
uatiano. ibid. n. 110. & seq.

Nouatus Episcopus sentina omnium vitiorum.
lib. 3. fol. 69. n. 121. et seq.

Nouatianus Presbyter vehementer amebat su-
premam dignitatem. ibid. n. 124.

Nouatianus Presbyter Antipapa Primus tempore
Concilij. ibid.

Nouatiani Scitoes nam sectam spargere conantur in
Ecclesia. lib. 3. fol. 70. n. 136.

Nouatiani nominari voluerunt Chatari, id est Mun-
di, seu Puri, & quare. ibid. n. 142. & seq.

Nouatianus suus in communione compellitur su-
rare nunquam ad Cornelium Papam redituros.
ibid. num. 145.

Nouatiani sequentes Nouatianum Antipapam Mar-
tyris nomine Ducem suum appellabant. ibid. nu-
mer. 146.

Nudipedes.

Nudipedum Antelutheranorum, & Anabaptis-
tarum secta, qui etiam spirituales, ac separati vo-
cari solent. lib. 3. fol. 137. n. 264. Qui per agros vi-
cabant à calcibus abhorrentes, & populi exulta-
tionem vni cum cubis, & armis delectabantur.
ibid. n. 265.

Nuptia.

Nuptias deserviantur Hæresici; præcipue Tatiani.
lib. 3. fol. 160. n. 45.

Nuptias damnabant Eustasii, & abutiebantur vxor-
ibus. lib. 3. fol. 86. n. 114.

Nuptias primas admitebant Græci, secundas dam-
nabant. lib. 3. fol. 157. n. 319.

Nuptias, ita abhorrebat Callianus, vt propter Ca-
stitatem se abstinebat ab Animatus, & Ymo. lib.
3. fol. 56. n. 154.

Nuptias secundas, tanquam Stupra damnabat Ter-
tullianus. lib. 3. fol. 44. n. 33.

Nuptias abhorrebant Adamantæ credentes fuisse,
propter peccatum. lib. 3. fol. 57. n. 270.

O

Obedientia.

Obedientiam Ecclesiasticam esse inuenientem.
Sacerdotum dicebat Hus. lib. 3. fol. 126. n. 70.
Obedientiam non esse Prelatis exhibendam, quan-
vis ad eam se voto quis astrinxerit, dicebat Luche-
rus. lib. 3. fol. 126. n. 74.

Oblatio.

Oblatio communis Quintilianorum, et Priscillianor-
um componebatur ex pane, et caseo, et hinc
Arthonia duci sunt. lib. 3. fol. 55. n. 130.

Observatio.

Observatione mandatorum Dei non esse necessariâ
defendebat Cælius. lib. 3. fol. 160. num. 600.
Observationem duorum mandatorum esse impos-
sibilem. ibid. n. 602.

Observationem legum tan aequam post iustifica-
tionem non esse necessariam, dicebat Iohannes
Agricola. lib. 3. fol. 733. n. 175.

Ochozias.

Ochozias Rex sequutus fuit sectam Muscaritarum.
lib. 3. fol. 39. n. 94. et seq.

Oculus.

Oculus corporeis orantes capaces esse. Videndi SS.
Trinitatem dicebat Malalani. lib. 3. fol. 91. nu-
mer. 235.

Odiu.

Odiu insensibilem inter Lutherum, & Zuinglium
lib. 3. fol. 141. n. 338. et seq.

Officium.

Officium Sanctæ Inquisitionis quomodo procedat
contra Iudices seculares ingereutes se in rebus fi-
dei. lib. 4. fol. 49. n. 163.

Oleum.

Oleo Sancto ungebant occisas, et calceos Orphi-
ni. lib. 3. fol. 117. n. 93.

Ollarij.

Ollarij qui et vnde sint dicti. lib. 3. fol. 164. n. 771.

Omnipotencia.

Omnipotentiâ Dei maxime in constituendo substanti-
aliter eodem corpore pluribus in locis, negabat
Beza. lib. 3. fol. 60. n. 470.

Opat.

Opus

I N D E X

Ophis

Ophis Hæretici dicuntur a Ophis, qui interpretatur serpens. lib. 3. fol. 40. n. 117.
Ophites Scip. item illum a quo primi Parentes decepti sunt colebant, dicentes Christum esse authorem scientia boni, & mali. Vide ibi cetera de acta istorum lib. 3. fol. 4. n. 117.

Opinio

Opinionem Bakli de tortura inferenda Ro. plane conuoluit, ut nequeat appellari, reiectus. lib. 4. fol. 84. num. 38 & seq.

Opus

Opus omne illicitum esse omnibus Christianis etiam pro sustentanda vita, dicebant Masselatici. lib. 3. fol. 95. n. 341.
Opia bona etiam infantibus esse necessaria ad salutem docebat Maioritz, seu Moles. lib. 3. fol. 179. num. 8.
Opera meritoria non esse necessaria ad vitam æternam consequendam, docebat Ioannes Spangenbergus. lib. 3. fol. 33. n. 166.

Orare, Oratio.

Orandum non esse pro reprobis volebat Beza. lib. 3. fol. 106. n. 674.
Orantem teneri, ut se coniungere in presentia Dei, ut nec discurrere, nec meditare, nec aliquid de Deo cogitare possit, dicebant Illuminati. ibidem num. 469.
Orantes Masseliani se iactabant oculis corporeis capaces esse videre SS. Trinitatem. lib. 3. fol. 95. num. 335.
Orationem non debere fieri pro uiuis, & defunctis, dicebat Acrius cum Aſſectis. lib. 3. fol. 37. n. 117.
Orationem continuam esse necessariam ad salutem dicebant Masseliani. lib. 3. fol. 95. n. 335.
Orationem inutilem esse, sentiebat Pelagus. lib. 3. fol. 106. n. 65.
Orationem iuxta in domibus intromittebant Eutasti. lib. 3. fol. 36. n. 114.
Orationem faciebant Eutasti in domibus propria demittentes Ecclesias, & Sanctorum Martyrum Sepulchra, communiorem accipientes in domibus propriis. lib. 3. fol. 106. n. 110.
Oratio facta in Plendo Synodo Drodacena à Dndeo Carletono Legato Regis Angliæ. lib. 3. fol. 106. n. 171. et seq.
Orationem Mentalem præcepto Diuino iniunctam, ut per eam omnia adimpleretur dicebant Illuminati. lib. 3. fol. 305. n. 453.
Orationem Mentalem esse Sacramentum sub accidentibus, oculi in vero exigui momenta, dicebant Illuminati. ibid. n. 454.
Orationem Mentalem exercentes non tenentur obediunt Prelati dicebant ipsi. ibid. fol. 306. n. 466.
Orationem, & abstinentiam non posse simul sine miraculo consistere. ibid. n. 468.
Orationi vacantes debere obligationes omnes penitus obliuiscipuli Illuminati dicebant. lib. 3. fol. 306. numer. 471.
Orationem sufficere ad laxanda peccata, fugandos Demones in quous homine, dicebant Masseliani. ibid. n. 330.
Oratio Pissimi Imperatoris Henrici II. habitæ contra Simoniacos repullantem. lib. 3. fol. 1063. n. 93. 99. et seq.
Orationem potius inutilem esse ad impetrandam peccatorum remissionem etc. sed sufficere liberum arbitrium, dicebat Pelagus. lib. 3. fol. 106. n. 63.
Orationis præteritionem atque ætationem esse superfluum, et à Deo prohibitam docebat Caluinus. lib. 3. fol. 155. n. 590.
Orationes non Latine, sed populari sermone concipiendas esse. ibid. n. 593. & quod in tribus primis perihombis orationibus Dominice, nihil petendum est pro nobis. ibid. n. 593.
Orationem, quomodo faciebant Agonizantes, qui

quoties prædant genuflectere solebant. lib. 3. fol. 140. n. 9.

Orationem non esse faciendam ad orientem, ita ut orantes vbicumque sit ad Hierosolimam conuertantur, dicebant Elxay, et Iexay, lib. 3. fol. 45. n. 118.

Ordo.

Ordinem coniugatorum initium sumpsisse ab Adam, & fluctuasse in Abraham. Ordinem sacerdotalem incepisse ab Oas de Tribu Iuda, denique Monachorum incepisse a S. Benedicto, & cepisse fructificare tempore Ioachim, asseribat ipsi. lib. 3. fol. 186. n. 334.
Ordinem non esse Sacramentum, sed omnes Christianos esse in eodem originis gradu, dicebat Lutherus. lib. 3. fol. 217. n. 103.
Ordines Religiosorum omnium, Sacerdotum, Prelatorum esse ad hæc Catholice detinentur, dicebant Gerardus, & Dulcanus. lib. 3. fol. 196. numer. 178.

Orphani.

Orphanorum Secta, unde ortum habuit. lib. 3. fol. 117. num. 93. et seq. Illorum fœnetica rabies potissimum in Sacerdotes, Religiosos, Templarum, & in Imagines Sanctorum, et in Oleum Sanctum exarstet etc. ibid. n. 93.

Oriens.

Orientis Imperium, dum discedit ab Ecclesia Catholica peruenit Deus occupari à Turcis. lib. 3. fol. 164. n. 118.
Orientales Prouinciæ in suis Templis Idolum habent forma illius, quem nos depingimus Diabolum. lib. 3. fol. 74. n. 37.

Origenes.

Origenis dicti Adamantini Patriarchæ Alexandrini vita, & errores. lib. 3. fol. 64. a. n. 42. & seq.
Origenes in adolescentia, virtute maxima floruit, desiderio Martiris ardebat. ibid. n. 45. Epistola Origenis ad Patrem suum Leonidem hortans eum ad Martirium. ibid. n. 48. Excellentia Origenis in quibus scientiis. ibid. n. 49.
Origenes eonstat Hæreticos. ibid. fol. 65. num. 63. & seq.
Origenis deficit à fide. ibid. n. 55. & seq.
Origines, & Originularum errores. lib. 3. fol. 65. n. 63. & seq.
Origenes, an duo fuerint? lib. 3. fol. 66. & 67.

Origo.

Origo Montani. lib. 3. fol. 53. n. 101. & seq.

Osculum.

Oscula, & tactus impudicos esse licitos, dicebant Gerardus, & Dulcanus. lib. 3. fol. 196. n. 175.

Oscander.

Oscander hominem cultum in hac vita appellari coequentem Hæretici. lib. 3. fol. 370. n. 361.
Oscander se ipsum secundum Henoc vocitabat. lib. 3. fol. 377. n. 1009.
Oscander Auro Oscandrinorum, Discipulus Lutheri. lib. 3. fol. 131. n. 176. inter alios errores.
Oscander cum suis sequacibus Christi Domini humanitatem solam esse causam nostræ iustificationis dicebat. ibid. n. 178.

P

Pacificati.

Pacificatorum secta. lib. 3. fol. 391. n. 175. & 176.

Palium.

Palium expressum cum Demone iacentes sunt vehementer suspecti de Apostasia. lib. 4. fol. 53. n. 70.

Palor.

Palor, titubatio, seu vacillatio non præbent indicium ad reuerentiam nisi administrantur dicunt multi. lib. 4. fol. 42. n. 113. Contraria Sententia.

I N D E X

ve vterior reputatur ibian. 324. vique ad 312.

Panis.

Panem vel aliud alimentum à quouis oblatum animo sacre hilaris recipientibus sed in creatorem male dicta eructabant Manichei. lib. 3. fol. 76. n. 313
Panis, et aque benedictiones odio prosequantur Calumniz. lib. 3. fol. 152. num. 646.

Papa.

Papam nec aliquem alium posse precipere vt deferaur. statum, seu vitam tantę perfectionis, etiam nec posse eo. excommunicare dicebat Gerardus et Dulcinus. lib. 3. fol. 196. num. 163.

Papam debere relinquere omnia in sua libertate, nec posse aliquem abfoluere à peccatis nisi sit in tanta perfectione, vt fuit S. Petrus dicebant Gerardus, et Dulcinus. fol. 1. 6. num. 170.

Papę dignitatem à Cæsare inoleuisse, et Papę perfectionem, et institutionem à Cæsaris potentia emanauisse dicebat Ioannes Hua lib. 3. fol. 116. n. 63
Papam non esse manifestum, et verum successorem S. Petri ibi. fol. 116. num. 67.

Si Papa est malus et peccator si est perfectus non caput Ecclesie censent Gerardus et Dulcinus. ibi. num. 75. et 77.

Papam non debere dici Sanctissimum ibi. num. 17. Et si viuat Christo comparare etiam per legitimam electionem ascendit aliunde non à Deo ibi. n. 79.

Papam non eo ipso quo maior para electorum conueniat in eo esse verum, sed de suis operibus accipere maiorem, vel minorem potestatem dicebant ipsi ibi. fol. 116 num. 81.

Papam nou habere potestatem concedendi indulgentias dicebat Geronimus de Praga lib. 3. fol. 119. num. 137.

Papam nec Deum posse concedere quicquid facilitatem excipiendi confessiones, et quia fuit confessus teneatur iterare confessionem cum proprio Parrocho dicebat Lothardus v. Walterus. hq. 3. fol. 106. num. 177.

Papam post Christi Domini ascensionem non permisisse eius Vicarium in Ecclesia, quia eam reliquit sine Vicario dicebat Marfilus. lib. 3. fol. 68. num. 114.

Papam posse subire Iudicium Imperatoris et Imperatorem succedere summo Pontifici. ibi. fol. 168. num. 115.

Papa dum Papa est non potest errare in rebus fidei lib. 3. fol. 11. num. 32. et seq.

Papazara.

Papazara Vicus Galanz Capadociz ex quo Montanus Maximila, et Priscus ortum habuere vbi excedendas imperates exercebant. lib. 3. fol. 55. 122.

Paracletus.

Paracletum Spiritum quem Pater pollicetur erat dicebat Montanus se esse illum. lib. 3. folio 54. n. 116.

Paradisus.

Paradisum visibilem non admittebant Seleutiani. lib. 3. fol. 97. num. 136.

Paradisum esse hunc Mundum, et Christum Arborē Paradisi dicebat Manichei. lib. 3. fol. 55. n. 177.

Parentes.

Parentes primi si à peccato se abstinuissent nequam futuram coporum multi nem vt genus humanum propagaretur, somnabant Armeni. lib. 3. fol. 136. num. 134.

Parcunementa.

Parcunementarum secta, et errores. lib. 3. fol. 134. n. 195. & seq.

Parmenianise.

Parmenistarum secta, et errores orta à Parmeniano Episcopo Cartaginens. lib. 3. fol. 121. n. 54.

Partus.

Partum Virginis calumniabat Basilides. lib. 3. fol. 44. num. 41.

Pascha. Pascharia.

Pascha celebrandus die Dominico Victor Romanus Antileza diligenter curauit li. 3. fol. 70. d. 777.

Pascharitarum secta lib. 3. fol. 58. n. 253.

Pascha non esse celebrandum eo quod Pascha nostrum Christus immolatus dicebat Rerius. lib. 3. fol. 37. num. 100.

Pascha celebrandum esse necessarium Lenna dicimur quarta Marty dicebat Blasius. lib. 3. fol. 77. n. 269 et 324. et seq.

Pascharitarum secta autor Blasius. lib. 3. fol. 57. n. 268.

Pastellari.

Pastellarii qui fuerint, et cur eis dicti. lib. 3. fol. 131. num. 27. et seq.

Pastor.

Pastorem animarum in terra nullum alium nisi Christum dicebat Hieronimus Coxam. lib. 3. fol. 102. numero 398.

Pastoriscilianorum secta, et errores quorum facilio versant vt presbiterorum et pastorum Ecclesie viam conipit lib. 3. fol. 136. n. 259.

Patarenis.

Patarenorum, seu parrinorum, seu Chatarorum secta publicanorum secta, et errores. lib. 3. fol. 176. n. 253.

Pater.

Patrem in aliquo occulto lumine habitare, filio vero quandam esse virtutem in sole habitantem sapientiam in Luna, Sanctum Spiritum in aere dicebant Manichei. lib. 3. fol. 75. num. 116.

Patrem filium, et Spiritum Sanctum esse tres non tamē tres personas dicebant Trinitarii, seu Deistæ. lib. 3. fol. 176. num. 962.

Patrem esse verum Deum, filium vero, et Spiritum Sanctum nō esse illum verum Deum dicebant ipsi ibi. num. 970.

Patrē esse patris dicebat Noetus. lib. 3. fol. 71. n. 155.

Patrem esse maiorem filio dicebant Metacungumonites. lib. 3. fol. 67. num. 91.

Patris potestate filio sapientia, Spiritui sancto Bonitatem ad per appropriationē sed per proprietatē tribuebat Abailardus, et Arnaldus. di. 3. fol. 172. n. 76.

Patrem cum filio et Spiritu Sancto esse incarnatū dicebat Rosicinus. lib. 3. fol. 167. n. 165.

Patrem solum innocens Sabbatharum filium et Spiritum Sanctum negligant. lib. 3. fol. 136. num. 156.

Patres familias et magistros non habere potestatem simpliciter cohercetuum. lib. 4. fol. 7. n. 49.

Paterniani.

Paterniani qui et ear eis dicti, et eorum errores. lib. 3. fol. 95. n. 293.

Patriciani.

Patriciani. lib. 3. fol. 60. num. 315.

Paulianise Paulus.

Paulianistarum error circa cultum, et doctrinam Ecclesie SS. Trinitatis. lib. 4. fol. 211. n. 178.

Paulochianistarum secta, error de baptismo et Eucharistia, lib. 3. fol. 144. num. 19. et seq.

Paulus Hereticus Monolitus conuictus à Maximo Abbate cum Ecclesia reconciliatur. lib. 3. fol. 127. num. 46 et seq.

Paulus nunquam fuisse membrum Diaboli dicebat Ioannes Hux. lib. 3. fol. 215. num. 16.

Paulianistarum secta Autor Paulus Samocetapuz Episcopus Antiochenus. lib. 3. fol. 70. num. 151. et fol. 73. num. 176. et seq.

S. Paulus tradidit Satanæ Apostatas Alexandrum, Himeneum, et philem ob Hæresim, et Blasphemiam. lib. 3. fol. 136. num. 48. et seq.

Paulochannitæ Christianorum sibi nomen, Catholicis Romanorum tribuebant. lib. 3. fol. 145. n. 228.

Peccatum.

Peccata esse equalia dicebat Iovinianus. lib. 3. fol. 100. au. 383. aita Nouatiani. lib. 3. fol. 70. n. 236.

I N D E X

Peccatum originale negabat Pelagius, & infantes nati cum uio. . ibi. 3. fol. 30. n. 63. & Armeni lib. 3. fol. 136. n. 20. & Alimacius, lib. 3. fol. 146. num. 191.

Peccatum originale exultauerunt Iacobus, & Iacobus austeri cauterio agens infanti. lib. 3. fol. 113. num. 4.

Peccatum originale, esse tantum naturae morbus dicebat Zuinglius, & non peccatum, lib. 3. fol. 244. num. 363.

Peccatum originale non peccatum sed tantum peccandi occasionem esse dicebat Hadrianus Bogenus, lib. 3. fol. 197. n. 34.

Peccatum originale nullum esse nec in hoc Sancto Augustino credenda dicebat Ioannes Vucleff, lib. 3. fol. 371. num. 835.

Peccata non imputari habentem fidem dicebat Lutherus, lib. 3. fol. 226. num. 62.

Peccatum nulli reperiri nisi infidelitatem ipse Lutherus dicebat. ibi. fol. 2. n. 63.

Peccatum quousque lenius fidem amitti docebat ipse ibi. num. 64.

Peccata esse quousque opera hominis quantumvis sint bene facta ipse Lutherus. ibi. fol. 2. n. 70.

Peccati remissionem post Baptismum nemo consequi posse dicebat Montanus, lib. 3. fol. 54. n. 122.

Peccata curare non posse neque originem eorum summi a libero arbitrio sed a Demone dicebant Manichei lib. 3. fol. 76. n. 250.

Peccata nunquam deleri quia concupiscentia carnis non extinguitur quam esse peccatum dicebat Bucerus, lib. 3. fol. 341. n. 380.

Peccatum mortale nullum datur praeter incredulitatem dicebat Bucerus cum Lutero, lib. 3. fol. 243. n. 181. & cum Melancthone, lib. 3. fol. 366. n. 737.

Peccatum & malitiam non libero arbitrio sed naturae ascriptionem Valentiniis, lib. 3. fol. 47. n. 105.

Peccata quousque a nullo penitus Sacerdote condonari posse dicebant Armeni, lib. 3. fol. 136. num. 371.

Peccatum libero hominis arbitrio Armeni non adferebant. ibi. n. 377. Idem sentiebat Albanenses, lib. 3. fol. 149. n. 193.

Peccatum nullum esse in exercitio vsuorum dicebant Albanenses. ibi. n. 194.

Peccatum committerem nec debere nec posse illud contrari. ibi. n. 190.

Peccata non esse contra la Sacerdoti dicebant Albigenes, lib. 3. fol. 184. n. 327. & Sacramento penitentiae aufferent satisfactionem. ibi. n. 328.

Peccata omnia propter Christum esse condonata nec aliud ad vitam requiri dicebat Muozierus. lib. 3. fol. 235. n. 237.

Peccata perignorantia facta a Deo dimitti totum non aliter, asserunt Massiliani. lib. 3. fol. 43. & 44. num. 44.

Peccatum mortale habens, habere etiam cum domo infernum non aliter, quam demum putridum in ore dicebat Almaricus, lib. 3. fol. 187. n. 15.

Peccatum mortale factum in caritate non esse peccatum asserbat ipse. fol. 183. n. 20.

Peccata non deleri, sed tantum non imputari quoad gratiam defecdebat Caluinus, lib. 3. fol. 252. num. 572.

Peccato Cuppe perficiendo Angelum esse praefectur bohorum nem oppressores esse Angelos, malorum vero adiutores tenuerunt Caius. lib. 3. fol. 47. num. 118.

Peccata vitari non posse & omnia facto esse subiecta dicebant Manichei. lib. 3. fol. 76. n. 250.

Pelagius.

Pelagius Haresarcha, & eius errores. lib. 3. fol. 104. num. 34. & seq. ubi errores suos claudit initio, & cui ipse cum adflectit latere cupit ibi. num. 42. & seq. Errores ipsius de gratia Baptismo, & oratione decet, ibi. fol. 104. num. 44. & seq. negabat peccatum originale. fol. 106. num. 63. Quis de-

se sentierint Pelagiani fol. 106. num. 67. S. Augustinus in fatigabili studio peruersos Pelagium laborauit, lib. 3. fol. 106. num. 73. & 274.

Pena.

Pena filiorum Israel contra adorantes Deos alienos praecipue solent lib. 3. fol. 29. n. 47.

Penitentia.

Penitentiam aliam non esse admittendam ecclesia Dei nisi gratiam aeternam per quam impeccabiles redderentur dicebat Hercules Covam, lib. 3. fol. 303. num. 402.

Penitentiae partes esse duas scilicet fidem, & contritionem dicebat Ioannes Spangerbergus, lib. 7. fol. 373. num. 913. & seq.

Penitentiae Sacramentum posse a quolibet Sacerdote obque ulla licentia vbi libet administrari dicebant illuminati, lib. 3. fol. 306. num. 479.

Penitentiam, seu contritionem quae iniuriam sumit a terrore inferni perniciosam vocabat Lutherus, lib. 3. fol. 227. num. 97.

Penitentiam optimam esse omnium vitam dicebat Lutherus lib. 3. fol. 227. num. 96.

Penitentiam a numero Sacramentorum esse reticiendam tenebat Caluinus, lib. 3. fol. 257. num. 632.

Penitentiarum.

Penitentiarum secta. lib. 3. fol. 270. num. 864. & 59.

Perfectio.

Perfectionem non posse in Cenosis comparare dicebant illuminati. lib. 3. fol. 307. num. 446.

Periurare. Periurium.

Periurum esse licitum, opus vero vilius manuale esse illicitum omnibus Christianis dicebant Massiliani. lib. 3. fol. 92. num. 240.

Periurare licitum esse aiebant flagellantes. lib. 3. fol. 197. num. 300.

Persona.

Personas Diuinas esse uequeas, et non habere eandem substantiam dicebat Donatus, lib. 3. fol. 80. num. 25.

Personas SS. Trinitatis a Diuina essentia numero differre dicebat Gilbertus Porretanus. lib. 3. fol. 175. num. 137.

Personam vnam solum admitterent in Trinitate Iacobites. lib. 3. fol. 122. num. 99.

Personam vnam sicut vnam Deum esse totum in diuinis dicebat Paulus Samositanus. lib. 3. fol. 71. et 72. num. 162.

Personas tres in vna Dei essentia stantes, sili dicebat Elaphemus Valentini cum essentia Dei sit solo Patre sit. lib. 3. fol. 257. num. 999.

Personarum Diuinarum consubstantialitatem negabant Arriani. lib. 3. fol. 83. num. 76.

Perturbatio.

Perturbationibus non esse resistendum dixerunt Lepetitii. lib. 3. fol. 138. n. 267.

Peruani.

Peruani Pseudo Propheta gesta & mors. lib. 3. fol. 278. num. 1018. & 12.

Petilianns.

Petilianns Haresarcha quis fuerit, & eius errores; inter alia dicebat esse vere Martyrum illos qui se ipsos pro peccato se intulerunt secundo a malis Sacerdotibus non conferti vera Sacramenta, lib. 3. fol. 11. num. 35. et 19.

Petrus.

Petrus Pullo Theopetitarum autor, duas ponit in Christo personas. non baptismum confert in Episcopum ob idque successorem habet. lib. 3. fol. 114. et 115. num. 217.

Petrus Apamensis Episcopus Aescia Diofiori, eius vita et errores lib. 3. fol. 118. num. 26. et 19.

I N D E X

Petrus de Brui Meteoris scilicet Petro Benfianorum
vita, et errores errant circa baptismum. lib. 3. fol.
170. num. 47. et seq.

Petri Ioannis, auctoris Petrolionitarum varij
errores delumpti ex Abbate Ioachim. lib. 3. fol.
186. n. 36. et seq.

Petrus de Caignet Libertatem Ecclesiasticam im-
pugnans. lib. 3. fol. 706. n. 16. et seq.

Petrus de Olina, quis fuerit, & eius errores. lib. 3.
fol. 122. n. 185

Petrus Viamilus Florentinus, qui Martini nomen
sibi abrogabat, quis fuerit? inter alia blasphemabat
non posse Deum efficere, vt Iesu Christi
corpus in pluribus simul locis existeret etiam sub
sperebus panis, et vini confectatis. lib. 3. fol.
143. n. 393.

Petrus Piquenins Haresarcha humanitatis Christi
hostis. lib. 3. fol. 162. n. 722. et seq.

S. Petrum non fuisse caput Ecclesie, dicebat Io-
annes Hus. lib. 3. fol. 115. n. 62.

Petrus Damianus Vrs Sanctus impugnator accer-
simus scilicet Insuperosorum. lib. 3. fol. 167. n. 148
& seq. Vnus ex legatis contra Nicolaitas a Ni-
colao Papa II. recentis errores Nicolaitarum
recentiorum. lib. 3. fol. 165. n. 139.

S. Petrum non esse baptismum, dicebat vnus ex No-
uitianis. lib. 3. fol. 70. n. 141

Petrus Cluniacensis Abbas Impugnator scilicet Pe-
tri de Brui. lib. 3. fol. 171. n. 54

Petrus Abailardus Natione Gallus Haresarcha
Magister Arnaldi Bruvensis eius vita, & errores
presertim circa SS. Trinitatem. lib. 3. fol. 171.
n. 59. & seq.

Petrus Ioannis, quidam Discipulus Ioachim, adiu-
stis alijs erroribus Scilicet Petrolionorum insti-
tuit. lib. 3. fol. 186. n. 34

Petrus Piquetius Discipulus Caluini instaurator se-
ctae Piqueanorum ex Carmelita factus Minister.
inter alia dicebat Iesum Christum in carne sua
humana non esse adorandum. lib. 3. fol. 162. num.
712. & 713. et seq.

Petrus Abailardus ad publicum certamen de rebus
fidei ausus est propnare sanctum Bernardum. lib.
3. fol. 172. n. 80. & in dicto certamine con-
fudit S. Bernardus Abailardum appellatione pro-
posita ab Abailardo, Bernardus diuersas scriptas
Epistolae ad Innocentium Papam etc. lib. 3. n. 54

Petrus Summus fuisse Ecclesie Pallorem, & Se-
dis Romanæ Episcopum negabant Russi. lib. 3.
fol. 122. n. 160.

Petrus Moranus Diuina Illuminante gratia ad fi-
dem conuersus. lib. 3. fol. 182. nu. 354. et seq. Vbi
de eius preuentia.

Petrus Valisicemensis scriptis historiam Albigensium,
lib. 3. fol. 185. 197

Phantasma.

Phantasma vidit in somnis Zuinglius. lib. 3. fol. 341.
n. 346. et seq.

Pharisei.

Phariseorum Secta sic appellata a voce Pharis, quia
segregationem significat. lib. 3. fol. 10. n. 109.

Pharisei distinguuntur a Scribis, quia isti humano
Instituto introduci fuerunt. lib. 3. fol. 3. n. 109

Philicus.

Philicus Haresarcha. lib. 3. fol. 36. n. 42.

Philomena.

Philomena Seueri propheta. lib. 3. fol. 37. n. 259

Philoponus.

Philoponus, sive Ioannes Grammaticus, prius vt Ca-
tholicus contra Proclum in philosophia aberrauit
præterea circa vnam naturam, et vnicam vo-
luntatem in Christo. lib. 3. fol. 120. n. 58. et eius er-
rores. n. 61. et seq.

Philoponus Auctor sectæ Monophysitarum, seu
Monothelitarum. lib. 3. fol. 121. n. 74

Philosophia.

Philosophia studium condemnabat Arnaldus de
Vallanova. lib. 3. fol. 204. n. 143

Phorius.

Phorius Haresarcha, quis fuerit, et eius errores. lib. 3.
fol. 153. n. 274. et seq.

Phorius iordanus sumus persecutor Ecclesie se iactat
Vultum Saucum, & Apostoli sum. lib. 3. fol. 154.
n. 274. 275. et seq.

Pichardi.

Pichardi genus Hæreticorum a Pichardo quodam
ex Gallia Bellica oriundo, qui Adamitarum hæ-
resim in Illoemiam inuexit. lib. 3. fol. 120. n. 142.
et seq.

Pichardorum Secta. ibid. n. 144. & seq.

Pethilianus.

Pethilianus Auctor vnde seeling hæresis Donatistarum.
præcipuus error eius est, veros habere martyres
eos, qui se ipsos præcipites iactant, vt mortem sibi
aliquo modo inferrent. lib. 3. fol. 81. n. 39.

Piscator.

Piscator I. theologus Caluinianus in Schola Narbo-
nensi Professor Haresarcha. lib. 3. fol. 129. n. 139

Pithagores.

Pithagoreorum Secta, & errores, qui sunt Disci-
puli Pithagoræ, præcipuus eorum error de trans-
migratione animarum, & abstinentia a potu
vini, & ab usu carniū. lib. 3. fol. 15. n. 3. vs-
que ad 34.

Pirrhus.

Pirrhus Patriarcha Constantinopolitanus Auctor
Sectæ Monothelitium. lib. 3. fol. 127. n. 41. et seq.

Planta.

Plantæ sensibiles esse dicebant Manichei. lib. 3.
fol. 75. n. 226

Plato, Platonici.

Platoniceorum errores xpo sine dici. lib. 3. fol. 15.
num. 35

Platonici vocati sunt peripatetici cur sit dicti? ibid. fol. 15. n. 35

Platonis Primus Discipulus Aristoteles. lib. 3. fol.
16. n. 38.

Polyuria.

Polyuria, seu Polygamia, quod crimen? lib. 4. fol.
59. n. 142

Polygamia, Polygamus.

Polygamia diuisio. ibid. fol. 59. n. 143

Polygamia suspecta vehementer de hæresi subiectionis
tortura super autentione, seu mala credulitate. lib. 4. fol. 60. n. 149

Polygamia Patriarcharum, et antiquorum Patrum
persecuti sunt Manichei. lib. 3. fol. 76. n. 343

Polygamiam id est plures viros habere concedit
Mahometes. lib. 3. fol. 131. n. 129

Polygamiam esse licitam defendebat Lutherus. lib.
3. fol. 118. n. 121.

Polygamia quædam, & quomodo sunt puniendi lib.
4. fol. 60. n. 155. et seq.

Polygami non solum sunt, qui duo simul matrimo-
nia carnalia contrahunt, sed etiam qui contra-
hant vnum spirituale, et alterum carnale, vt per
Georg. Oudenes, vel potius omittam profane homines.
Ibid. fol. 60. n. 155. et 156.

Politici.

Politici, et temporalem dominationem despiciunt
Manichei. lib. 3. fol. 76. n. 247

Pollucere.

Pollucere se, et libidinibus vti licere dicebat ab his
peccato Actus. lib. 3. fol. 83. n. 154

Pon-

I N D E X

Pontifex.

Pontifex Summus ob attestationem orationis Christi Domini, scilicet. ego negavi pro te Petre nunc potest in rebus fidei decernendis, errare. lib. 3. fol. 11. n. 33.

Pontificem nullum posse aliquem absolvere nisi sic Sanctus, ut S. Petrus fuit, dicebat Gerardus lib. 3. fol. 198. n. 170.

Pontifex, ut habens rationem peculiaris personæ etiam in materijs fidei potest errare. lib. 3. fol. 11. n. 34.

Pontificem Summum Romanum non esse caput Ecclesiæ, dicebat Ioannes Hus. lib. 3. fol. 1. n. 64.

Pontificem Romanæ Ecclesiæ non esse caput cuiusque particularis Ecclesiæ, nisi Deus enim prædestinaverit dicit idem. ibid. n. 67.

Pontificem Summum Romanum etiam legitimè, le- gium non esse Vicarium Christi dicebat Ioannes. Vespallus. lib. 3. fol. 271. n. 879.

Pontificem Summum dispensare non posse Thesauros Ecclesiæ Minorum Christi, ut Virgilio, & San- ctiorum dicebat ipse. lib. 3. fol. 377. numer. 889.

Summum Pontificem non esse Superiorem alijs Epi- scopis, dicebat Lutherus. lib. 3. fol. 235. n. 47.

Pontificem Summum Antechristum vocabat Iaco- bus Arminius. lib. 3. fol. 183. n. 43.

Pontificem Romanum contemnit Ananiam suum, propriam primariam Catholicam appellat. lib. 3. fol. 135. n. 205.

Populum.

Populum Israeliticum, etiam corporatale sc esse, dicebat Huritz. lib. 3. fol. 64. n. 750.

Porphyrius.

Porphyrius impius Hæreticæ Miracula Sancto- rum dicebat esse præfalsas Deumum. lib. 3. fol. 57. n. 151.

possessio.

Possessiones renouanciantes ad suam communionem admissibiles duntaxat Aseriam. lib. 3. fol. 57. n. 134.

Potestas.

Potestatem Ecclesiæ esse translatam in illorum Le- gitimam dicebat Gerardus Sagarellus, & Dulcinus lib. 3. fol. 169. n. 147. & ipsi soli habere potestatem Beati Petri. ibid. n. 148.

Non esse in potestate vari, ut absque semina degat dixerunt Elxas & Ieremias. lib. 3. fol. 43. n. 13.

Potius.

Potius Discipulus Marcionis Hæreticæ. lib. 3. fol. 91. n. 173.

Præars.

Præars Hæreticæ præcursor Sabellianorum con- fundebat Personam Sanctissimæ Trinitatis. Quam- Patrem esse Iesum Christum dicens, Quicum, ac Mortem passum. lib. 3. fol. 61. n. 326.

Præarsium Tabernaculum, & Ophanonum festi- cotum habuerunt a Ioanne Hus. lib. 3. fol. 217. n. 70. 91. 92. & 93.

Præceptum.

Præcepta Deitelle impossibilia dicebat Ptolomeus. lib. 3. fol. 43. n. 115.

Præcepta Gerardi, & Dolcini, quibus disci- puli iniebat ad zelandam veritatem. lib. 3. fol. 196. n. 171. & seq.

Præceptum nullum esse in tota lege Evangelicæ, dicebat Lutherus, sed exhortationes. lib. 3. fol. 226. n. 645. Et Deum præcepisse nobis servare im- possibilia, exemplificat doctrinam, ibi Lutherus. ibid. n. 665.

Præcepta Dei esse impossibilia maxime in coniugij vinculo, dicebat Ptolomeus. lib. 3. fol. 43. n. 115. suam doctrinam esse Apostolicam legem, Moysi humanam etiam dicebat. ibid. n. 116.

Præcepta Dei posse, absque gratia solis viuis, na- ture obsequari dicebat Pelagius. lib. 3. fol. 105. n. 56.

Præcursor.

Præcursor Antechristi vocavit Damascenus Maleiorem. lib. 3. fol. 129. n. 31.

Prædestinatio. atus.

Prædestinator, quo iam Deo ad mortem, ita ut illis non possent proficere opera bona, dicebat Go- defricus. lib. 3. fol. 162. n. 266.

Prædestinationem non esse certam dicebat Adrianus Baugensis. lib. 3. fol. 297. n. 229.

Prædicare. predicator.

Prædicandi munus sibi solis arrogabant Albigenes lib. 3. fol. 184. n. 392.

Prædicandi ministerium non publicè, sed secretè exercendū, dicebat Munierus. lib. 3. fol. 235. n. 228.

Prælati.

Prælatos Romanæ Ecclesiæ, postquam declinaue- runt in modo viuendi Sanctorum sunt præuica- tores, excepto Papa Celestino, dicebant Gerar- dus, & Dulcinus lib. 3. fol. 196. n. 173.

Prælati non esse obtemperandum, nisi in rebus a scripturis manifestè scriptis, dicebat Lutherus lib. 3. fol. 235. n. 46.

Prælati Religionis, quibus non teneantur sequi apices Iuris possunt ferre sententiam contra subditos. lib. 4. fol. 7. n. 45. peccabunt si omittant, qui sunt de iure naturali, & de essen- tia Iudicii. ibid. n. 46.

Prælati Religionis obo punitores ut Iudices in le- nioribus, sed ut patentes. lib. 4. fol. 7. n. 47. & 48.

Prælatum nullum esse, si talis in peccato mortali sit dicebat Hus. lib. 3. fol. 186. n. 85.

Prælatum cuius Ecclesiæ Romanæ posse separare matrimonium, sed ipsum posse, dicebat Sagarel- lus. lib. 3. fol. 90. n. 167.

Præmonstratenses.

Præmonstratensium ordo institutus a S. Norberto, qui fuit acerrimus impugnator Hæreticorum. lib. 3. fol. 169. n. 34.

Præbyter.

Præbyteros & Episcopos esse indignitate pares as- serbat Vespallus. lib. 3. fol. 271. n. 822.

Præbyteris Donatistæ consueverunt radere caput, ut eos Sacra Vnctione denun- rent. lib. 3. fol. 181. n. 34.

Præcitus.

Præcitos non esse partes Ecclesiæ dicit Ioannes Hus. lib. 3. fol. 115. n. 57. & 59.

Præscriptio.

Præscriptio, viginti annorum regulariter post cri- meo commissum est exceptio ulterius procedi- tur contra reum. lib. 4. fol. 193. n. 136. in crimi- nibus Hæreticis, vel Apostaticis non admittitur. ibid. n. 137.

Præscriptio qualis? quando agitur de vendicandis Bonis, per Fiscum inquisitionis. lib. 4. fol. 19. nu- mer. 138.

Primus.

Primus inuentor sectæ Stoicorum fuit Zenon Cyprius. lib. 3. fol. 261. n. 46. Continentia Zenonis lau- datur habuit simillarem Diogenem, ab ipso in- uentum ibid. n. 47. & 48. Deum statuere non- nulli Discipuli Zenonis ex igne constare, oculo se- que eius esse Solem & Lunam. ibid. n. 47. & 49.

Primus hominis mortis esse peccata defendebat Lu- therus. lib. 3. fol. 226. n. 67.

prima veritas est Deus, in quem omnis hæreticus blasphemus. lib. 3. fol. 36. n. 32.

Princeps.

Princeps Supremus Ecclesiasticus, aut Secularis non potest negare defensionem reo, nisi in aliquibus casibus. lib. 4. fol. 14. n. 49. & seq.

I N D E X

Priscillianista.

Priscillianistarum, qui institutores ipsorum graui-
simi errores. lib. 3. fol. 97. & 98. a. n. 391. & seq.
Priscillianistarum precipuus Author, fuit Marcus
Metaplius lib. 3. fol. 97. n. 391.
Priscillianistarum errores ex pluribus Sectis coagu-
lati. lib. 3. fol. 97. & 98. a. n. 391. vsq; ad 345

Probatio.

Probationes supraprophetice Marci quomodo fieri
debeant lib. 4. fol. 6. n. 157

Processio.

Processionem Spiritus Sancti a solo Patre esse di-
cent Graeci, & alij Orientales cum Photio. lib.
3. fol. 155. n. 308. & seq.

Processus.

Processus ipso iure nullus si suspicio, aut recusa-
tio sit clara. lib. 3. fol. 11. n. 111. quid si dubia
probatio. ibid. n. 110.
Processus non ipso iure nullus quando recusans coram
Iudice recusato comparuit non protestans. ibi nu-
mero 114.

Proclianita.

Proclianitz, seu Proclianitz quid lib. 3. fol. 97. n. 260.

Procopius.

Procopius homo militaris protector Ioannis de
Roccellana. lib. 3. fol. 117. n. 101.

Prodicius.

Prodicius turpissimus discipulus Carpocratii Autor
sectae Adamitarum. lib. 3. fol. 57. num. 261. 266.
267. & sequitur.

Promotor.

Promotor fidei alius praesente reo quem accusat in se ri-
ptis Inditij accusationem asserere debet, & propria
voce, licet accusationis legere. lib. 3. fol. 11. nu-
mero 114.

Promotor promotor fidei alius quando debeat facere iurame-
ntum. ibid. num. 115

Promotor fidei alius debet allegare tam in factis, quam
in iure in causis Sancti Offitij ibi. n. 116.

Promotoris fidei officium est exquirere dista tes-
tium, libros denumerationum, scrutari, apud In-
quisitores instare vt capiatur delinquentes lib.
4. fol. 8. num. 76. hoc de quibuslibet fidei libus quoru-
que Tribunalium int. aligatur. ibi. n. 75. et de fende-
re iurisdictionem. ibi. Offitij n. 74. & 79. instare
apud Inquisitorem, vt ceditum fidei debitis tem-
poribus & locis publicetur. ibi. n. 80. & seq. de il-
lius attestatio in congregationibus ad regionum
confessionem standum. ibi. n. 80. vsq; ad seq.

Promotoris fidei alius particulare munus in Tribunali-
bus non vbi libet idem usus, sed pro discretate re-
gionum. lib. 4. fol. 9. num. 96. & seq.

Promotor fidei alius in materia fidei apud Inquisitorem
accusat, & accusatione persequitur. lib. 4. fol. 10.
num. 97. & seq.

Promotor fidei alius in Hispaniz Regnis accusare non
potest, nisi inquisitione vel delatore precedenti ibi
fol. 10. num. 100.

Promotor fidei alius etiam si delinquentes confessi fue-
rint suas haereticas de eisdem eos accusare debet, vt
iudicium sit legitime factum ibi. fol. 10. n. 105.

Promotor fidei alius si post factam accusationem ali-
cuius alia crimina superuenierint, tenetur reum de
nouo accusare. lib. 4. fol. 10. n. 106.

Propheta.

Prophetas non intellexisse ea de quibus loqueban-
tur ad extolendum suum Prophetam Montanum,
Priscam, & Maximilam dicebant Montaniz lib.
3. fol. 54. num. 226.

Prophetas non a Deo sed a demone esse ductos,
ideo scripturas prophetarum respiciebant Mani-
chei. lib. 3. fol. 75. & 76. num. 23.

Prophetas tunc scilicet Mahometem Moysen et Is-

surum Christum tantummodo agnoscunt Turci. lib. 3.
fol. 177. num. 144.

Prophetas, & legem despiciebant Valeri, lib. 3. fol.
66. num. 84.

Prophetas novos, nouis nominibus appellando ex-
cogitauit Basilides ad suos errores nobilitandum
lib. 3. fol. 43. num. 377

Proposio.

Proposio blasphemiae Vvohstij contra Dei magni-
tudinem. lib. 3. fol. 125. n. 70. & seq.

Providentia.

Providentiam Diuinam in rebus humanis negabant
epicurij lib. 3. fol. 26. num. 177.

Psalmus.

Psalmus qui in Ecclesia cantatur abrogauit Samo-
retanus et statuit vt imitatio carent ipsius laudes
in medio Ecclesiae lib. 3. fol. 70. n. 115.

Pseudo, Sinodus.

Pseudo Sinodus Dordracena in Ollandia inter Ar-
minianos, & Gommanistas opinio Gommanista-
rum praualuit lib. 3. fol. 195. & 196. n. 242. & seq.

Pseudo Sinodus Nationalis apud Gebenas per Gal-
lic Ministros in Gommanistis Ollandiz graui
contra Arminianos lib. 3. fol. 196. n. 246

Pseudo sinodus a Ministris Galliz habita Vipanci
circa propositionem facinorae Delphinatum de
querendo modo habenda cum Ecclesia Germanica
quas Lutheranas vocant, collationis. lib. 3. fol. 141.
num. 56. & seq.

Ptolemaica.

Ptolemaicum secta, et errores auctoris Ptolemeus
scolasticus. lib. 3. fol. 48. num. 124.

Purgatorium.

Purgatorium non esse dicebant Graeci. lib. 3. fol. 156
num. 334.

Purgatorium poenarum immunes se dicebant Illumi-
inati. lib. 3. fol. 307. num. 506.

E contra non sequentes suam doctrinam. ibi. n. 107.

Purgatorium licet admittat Lutherus negat tamen
esse pro peccatis satisfactionem. lib. 3. fol. 126.
num. 76.

Purgatorium esse concedit Lutherus negat tamen
prouari posse ex scriptura sacra. lib. 3. fol. 127. et
fol. 128. num. 104. Animas in purgatorio detentas
adhuc mereri, et demereri, et non esse securas de
sua salute ibi. num. 105. Animas in purgatorio af-
fictas peccare ibi. num. 106.

Purgatorium explodebant Armenii lib. 3. fol. 136.
num. 232.

Purgatorium, et infernum negabant Albigeneses. lib.
3. fol. 134. num. 252.

Purgatorii locum nullum esse tenebat Caluinus.
lib. 3. fol. 131. num. 577.

Puritani.

Puritanorum auctores Sarpius. lib. 3. fol. 131. n. 9. eorum
errores num. 10. & seq.

Q

Quadri.

Quadri Sacramentales eorum secta ad Confessio-
nis refertur qui quatuor admittunt Sacra-
menta baptismum, eorum, Absolutionem, et
sacrosanctum. lib. 3. fol. 170. num. 377.

Quadri sumam perierunt Mahometani quippe-
qui ex vno mense vagui hebdomada coponunt
diem integrum oblique villo cibo, & potu, agendo
lib. 3. fol. 131. num. 134.

Quarta.

X I N D I E X

Quarta.

Quarta decimanorum, ien Paschatiarum secta eorum præcipuus error circa Paschatii celebrationem lib. 3. fol. 58. num. 375. 376.

Quatuor.

Quatuor assignantur genera sectarum, et Hæresim ante Inquisitionem Verbum contra fidem, ex quibus alia species dimanarunt nimirum Barbarismus Icythinus, Elenismus, et Iudæismus, lib. 3. fol. 24. num. 4. 10. et seq.

Quilibet.

Quilibet homo, et quilibet mulier nudi simul possunt licite coeere in vno lecto, & tangere se mutuo vnus alterum in omne parte sua, et osculari sine omni peccato dicebant Geiardus, et Dulcinus lib. 3. fol. 196. num. 175.

Quintilliani.

Quintilianorum seu Arithmetiarum secta et errores in gratia pseudo prophetarum suarum Priscille, et Marcellie Sacerdotum, Prælatum, et superioritate feminis impreciebant, lib. 3. fol. 55. num. 33. in Arbitrio cuiusque immutabit nomen et veteri testamentum ibi num. 33.

R

Raymundus.

Raymundus Lullius an sit numerus inter Hæresarchas conceditur lib. 3. fol. 190. num. 53. & sequitur.

Raymundus Lullius, & Lullix descendunt Immaculatam Virginis Mariæ Conceptionem contra Eymericum illam impugnantem lib. 3. fol. 191. n. 83. 84. et sequitur.

Raymundus Lullius non fuit condemnatus à Gregorio Papa XI. sed Raymundus Neophatus Frater Dominicæ simul cum eius libris ubi est equiuocatio, lib. 3. fol. 192. n. 95. et seq.

Raymundus Neophatus quis fuerit declaratur, lib. 3. fol. 192. num. 99.

Rana.

Ranis sacrificare solebant Iudæi, et quare lib. 3. fol. 27. n. 69. et seq.

Ratificatio. are.

Ratificatio quomodo fieri debeat et officiosis torquæ lib. 4. fol. 99. num. 134.

Ratificari debet confessio facta in mementis alias ex illa condemnari non potest Reus lib. 4. fol. 99. numero 146.

Ratificatio post torturam respectu Reorum non testium, ibi. num. 147.

Ratificari nolens suam confessionem in tortura iterum est torquendus, ibi. num. 148. et seq.

Recusatio.

Recusatio est multiplex cuius definitio lib. 3. fol. 3. num. 1. 23. et seq.

Recusatio Canonica suspecti Iudicis quæ debet esse lib. 3. fol. 3. num. 5. et seq. Ex parte recusantis, ibi. num. 9. Ex parte iudicis in cuiuslibet et criminalibus num. 11. et 12.

Recusari non possunt Iudices supremi vt Reges, et Pontifices, lib. 3. fol. 3. n. 13. et seq.

Recusari possunt Iudices inferiores, ibi fol. 4. n. 16.

Recusari an possint Cardinales Iudices, statuitur sententia, ibi. num. 17. et seq.

Recusatio Episcopo an recusari possint eius Vicarii, ibi. num. 19. et seq.

Recusari potest quis Officialis etiam non recusato Iudice, ibi. n. 21. et seq.

Recusari possunt etiam si sint plures Iudices vti Collegium etc. Si causa non currit respectu omnium, lib. 3. fol. 4. n. 23. et 27.

Recusari an possint Inquisitores? discutitur opiniones, lib. 3. fol. 50. 28. et seq.

Recusationis causa quales debeant esse ibi. n. 35.

Recusationis quævis causa sufficiens ibi. n. 36. factum posse recusari Iudicem quam testem ibi. num. 37.

Recusandi Iudicem causa assignatur in specie ibi. num. 38.

Recusari potest Iudex subdus in lite, quam habet cum domino eius, lib. 3. fol. 6. n. 39.

Recusandi Iudicem etiam ordinariarum causa principales assignantur, lib. 3. fol. 6. num. 41. et 44. 45. et sequitur.

Recusandi circumstantiæ temporis proponuntur, ibi. num. 51. et 52. Quid si ponatur recusatio cum aliis exceptionibus? ibi. fol. 7. num. 53. Casu quo de nouo emerit causa potest poni, ibi. num. 54. et sequitur.

Recusationis causa antiqua post litem contestatam denovo ad noticiam partis promouens an sit sufficiens ad recusandum Iudicem, ibi. num. 57.

Recusari non potest Iudex vel Inquisitor post traditam sententiam schedulam notario ad publicandam sententiam, ibi. n. 62.

Recusationes Iudicem qualiter impediuntur quando causa recusationis est sufficiens tenetur Iudex se abstinere. E contra quando est insufficiens lib. 3. fol. 8. num. 67. et 68. et seq. Et quando in commissione est clausula, remota omni recusatione, dissident. DD. Affirmatiua sententia vt verior statuatur, ibi. num. 71. et seq. Quam limitant quælibet nu. 73. et sequitur.

Recusationem posse poni quando Princeps generaliter remouit assignationem, assignando Iudicem suspectum ibi. n. 74. et clausula recusationis remota intelligitur de quouia ac de sufficiens ibi. fol. 9. num. 81. et seq.

Recusatio tollitur consensu partium, fol. 9. num. 83. et sequitur.

Recusatio in criminalibus non attenditur si criminalis sit notoria et pæne a iure determinata, ibi. num. 86. Secus quando pæne sunt Arbitrarie, ibi. num. 87.

Recusationis causa sufficiens quando in commissione sunt plures Iudices simul delegati cum clausula quod si Ambo, si recusari procedat cum aliis reddit processum nullum, lib. 3. fol. 9. num. 88. et sequitur.

Recusato vno Iudice si in commissione sint plures cum clausula eorum quilibet in solidum, alteri competit decisio causæ non recusationis lib. 3. fol. 9. num. 90. et seq. Verum si simpliciter sint nominati plures vno recusato et etiam recusari censentur ex defectu iurisdictionis ibi. n. 92. et seq.

Recusato Iudice siue ordinario siue delegato à Papa eligendi sunt arbitri qui de tali causa cognoscant si delegatus recusatur ab ordinario ipse ordinarius cognoscit, ibi. n. 94.

Recusantes de communi consensu debent eligere Arbitros ubi eligendos? Si non concordant in Electione vniquisque suum Arbitrum eligat, lib. 3. fol. 10. num. 96.

Recusato Iudice cogenda sunt partes ad eligendos Arbitros, lib. 3. fol. 10. n. 97. Arbitri electi solum, si circa articulum suspicionis, et recusationis non vero circa causam principalem ad discussionem illius à Iudice assignatur terminus, ibi. n. 99. si non probatur Iudex ad vltiora procedit, ibi. num. 100.

Recusationis Iudicis prouisa causa de consensu accusantis peritio idonee delegatur ibi. n. 100.

Recusationem potest non admittere Iudex, ibi. num. 101.

Recusatus Iudex nisi reiciat à recusatione appellare non potest ex hoc idem quod est suspectus ibi. num. 102.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol. 10.

Recusationis causa Inquisitionum non ab Arbitris, sed à sacra congregatione est discutienda, lib. 3. fol

I N D E X

fol. 10. n. 105. Quid si habeat inquisitor Collegam
ibid. num. 106.
Recusationem pendente vique discutatur ad admitten-
da? non potest iudex ad vitiora procedere. ibi.
num. 107. Quid si procedat. ibi. n. 108.
Recusari ne potest iudex delegatus ad vniuersitatem
causarum lib. 3. fol. 11. n. 105
Redemptio.
Redemptionem perfectam in cognitione statuunt,
vnde baptismum, reliqua Sacramenta contemne-
ban Arconthius. lib. 3. fol. 47. n. 131.
Regeneratio.
Regenerationis modum nullum alium esse nisi in for-
lis pedibus dicebat Mercurius. lib. fol. 303. n. 416.
Regenerationis usum in eadem adultam deferre
debere exemplo Christi, qui in Corna discipulis
suis pedibus lauit dicebat ipse. lib. 3. fol. 303.
num. 417.
Rigidus.
Rigidorum Confessionitarum errores. lib. 3. fol. 369
num. 816. & seq.
Regina.
Reginam Caeli appellabant fortunam, & heren-
cia offerebant fortunę id est Lux lib. 3. fol. 180.
num. 82. & seq.
Regnum.
Regnum Christi quale futurum dicebatur à Millena
113. lib. 3. fol. 12. num. 123.
Regnum Christi esse corporeum dicebant Melchio-
ritæ. lib. 3. fol. 163. n. 737.
Religio Religiosus.
Religiosi mendicantes non esse consentia peccata
dicebat Ioannes de Polacio lib. 3. fol. 106. num.
175. Io omni Religione posse viuamque sal-
uari Christianum ius, Iudæum in Iudaismo
facta, & Mohometanum in suaque lib. 76. num.
omnes colunt Deum dicebant Manichei. lib. 3.
264.
Religionum indifferentiā admittit Mahometes, mo-
do vix sit probat lib. 3. fol. 139. r. 143. & seq.
Religionem simulabant Rufi sed al. Ecce ista Roma-
na discedebant. lib. 3. fol. 321. n. 153.
Religiosos omnes falsificare doctrinam Christi, &
esse extra charitatem dicebat Arnaldus à Longaul
la. lib. 3. fol. 304. cum 145.
Reliquia.
Reliquias Sceptorum despiciebat Hieronymus de
Praga. lib. 3. fol. 119. n. 131.
Reliquiarum venerationem Idolatriam vocabat Vi-
gilantius. lib. 3. fol. 103. n. 129.
Remphanitarum secta apud Iudæos qui Molochem
phum adorabant. lib. 3. fol. 19. n. 89.
República.
Republi non esse à Christianis administrandam
dicebat fratres de paupere vitadi. 3. fol. 194. n. 118
Renati.
Renati in baptismo non posse in peccatum labi
neque posse gratiam perdere dicebat Ioumanns.
lib. 3. fol. 101. n. 325.
Reordinantes.
Reordinantium secta lib. 3. fol. 163. n. 108.
Reprobis.
Reprobis portam differi vique ad diem Iudicii
detendant Græci. lib. 3. fol. 116. n. 333.
Res.
Res sacras vendere licitum esse dicebant Græci lib.
3. fol. 116. n. 335.
Res sacras venales, & Dei dona adquirenda esse pe-
ccatis volebat Simon Magus. lib. 3. fol. 34. n. 29.
Restitutio.
Restitutionem non esse necessariam ad salutem dice-
bant Græci lib. 3. fol. 156. n. 336.
Resurrectio.
Resurrectio à quibus potissimum hæreticis impugn-

ta. lib. 3. fol. 36 numero 45.
Resurrectionem non aliam futuram adhibebant
Seleuciani quam quotidianam filiorum generatio-
nem. lib. 3. fol. 93. n. 337.
Resurrectionem mortuorum, & Iudicium negabant
Floriani. lib. 3. fol. 51. n. 399.
Resurrectionem perfectam mortuorum sibi ipsi con-
trarius negat Origenes. lib. 3. fol. 46. n. 72.
Resurrectionem iam factam, & non futuram asser-
bat Phileus cum suis ass. clis. lib. 3. fol. 36. n. 44.
Resurrectionem mortuorum impugnat Severius. lib.
3. fol. 55. n. 317. & Floriani. lib. 3. fol. 59. n. 399. &
Valentinus lib. 3. fol. 47. n. 303.
Resurrectionem mortuorum nullam esse. nec vitam
æternam defendebat Turingius. lib. 3. fol. 394. n. 330.
Resurrectionem corporum. Paradisum, & infernum
negabat Almaricus lib. 3. fol. 117. n. 14.
Retorici.
Rethoriarum author Rethorius. dicebat Rethori-
cos non ab errate à veniente. lib. 3. fol. 96. n. 301.
Reus.
Reus sponte, seu de plano confessus quomodo dam-
natus. lib. 3. fol. 11. n. 9.
Rei qui itam dicantur dimouit qui negatiui, & qui
Rei pertinaces, & relaxi. lib. 3. fol. 12. n. 8.
Reus si tenens quomodo damnandus? Reus de qui-
bus circumstantijs est interrogandus. ibid. fol. 12.
num. 14.
Reus in cuiusque hæresis debet de concessis interroga-
ri. lib. 3. fol. 13. n. 22. & 23. quid iudat ad euenientia
reorum sophismata. lib. 3. fol. 15. n. 5. facia non
sunt adhibende ad veritatem ad reum commen-
dum ibi. fol. 15. num. 56. Certe laudabiles adhi-
beri debent penitentiæ ab Inquisitoribus ad cri-
mina indaganda. ibi. fol. 16. n. 59.
Inquisitores ampliores habent potestatem intempe-
rantis, & remanendis poenis quam ceteri Iudices
lib. 3. fol. 16. n. 62.
Reo non est facienda gratia circa poenas que sunt
à iure statute. lib. 3. fol. 17. n. 71.
Reorum & Inquisitionis gradus & dispositiones mul-
tiplices lib. 3. fol. 18. n. 6.
Reo cuius in hanc inquisitionis Tribunali con-
cedenda sunt exceptiones, & defensiones ante
& post torturam etiam non petenti & recusanti.
lib. 3. fol. 18. num. 5.
Reo assignatur ad se defendendum terminus trimi-
sterum vt plurimum. lib. 3. fol. 18. n. 16.
Reo conceditur aduocatus Procurator, & minori
curator. ibi. num. 7.
Reo non petenti omnia iudicia contenta in processu
debent dari ibi. fol. 18. num. 23.
Reus potest renunciare terminum assignatum. lib. 3.
fol. 18. num. 30.
Reo quamvis facinoroso defensiones sunt credende
ante & post torturam etiam si relapsus, si talem
se esse neget ibi. fol. 18. n. 33.
Reo neganti se esse hæreticum conceditur aduoca-
tus, et procurator, & defensiones, et dum forma-
tur processus constituitur vt solet acti ad large.
lib. 3. fol. 18. n. 36.
Reus quo ad ea que statuer non indiget aduocato.
ibid. num. 27.
Reo minori 25. aonorum assignandus est curator
alias processum nullus ibi. n. 29. & p. loco curato-
ris procurator sufficit. ibid. num. 31. et loco pu-
eratoij aduocatus. in Tribunali sibi nullus est
vltis procuratoris, et curatoris. ibi. n. 32.
Reo non conceduntur defensiones si delictum publi-
cum sit et in flagranti scripto ibi. fol. 18. et 19. n. 40.
& sequitur.
Reo confesso et conuicto non fini neganda defen-
siones. lib. 3. fol. 19. n. 41. vique ad 49.
Reo defensionis calumniosæ neganda semper, et
que ille defensores calumniosos sint lib. 3. fol. 19. n. 50.
num. 60.
Reo in repetitione torturæ in Tribunali Inquisitio-
n. 32.

I N D E X

nis, negantur defensiones, quare? lib. 4. fol. 16. num. 80. limitatur doctrina. ibid. n. 81. 82. & seq.
Reorum suis cuiuslibet Tribunalis est in suis defen-
sionibus ab omni sententia condemnatoria se libe-
rare ad id tenentur probare suam innocentiam, &
quomodolibet lib. 4. fol. 17. n. 93. primo per eiusdem
facti. ibi. n. 94. Secundo ostendendum verum esse ne-
gatiuum coarctatum cum alijs circumstantijs ibi.
n. 99. & seq.
Rei inquiri in ea repetitione & examine sint ad-
mittenda interrogatoria ad testes fiscales & e con-
uerso vide ibi. lib. 4. fol. 18. n. 107. & sequi.
Rei defensio pro delicto commissio imminuatur. lib.
4. fol. 18. n. 113. & seq.
Reorum defensio eo quod fuerint ebrii tempore de-
lictii. lib. 4. fol. 18. n. 115.
Rei suam defensionem formant asserentes se dum-
taxat de iussu lib. 4. fol. 18. n. 119. & seq.
Reus ad suam defensionem potest se tueri se passionem
& commississe delictum lib. 4. fol. 19. n. 123.
Rei defensio desumpta ex amore qui solet furori
comparari lib. 4. fol. 19. n. 127. & seq.
Rei defensio sumitur ex qualitate delinquentis, ut si
sit rusticus, vel sagana lib. 4. fol. 19. num. 130. &
sequi.
Reus etiam sumit suam defensionem ex eo quod non
sit solutus committere similia lib. 4. fol. 19. n. 139.
sicuti est contra eum. 140.
Reus etiam potest ad sua defensionem se tueri pro
diminutione poenae si ex delicto bonus proueniat.
eiusus lib. 4. fol. 19. n. 141.
Reus ad suam defensionem potest se defendere quod
iussu superioris adimpleuit lib. 4. fol. 19. num. 144.
quod limitatur si delictum sit graue ibi. n. 145. & se-
quent. in Tribunali SS. Inquisitionis non admittit
num. 146. quod si iussu Domini nullo esse Ca-
uenterij, ad sursum ibi. num. 147. & seq. rei
defensiones sunt lubricatio linguam iocum, & in
aduerentia lib. 4. fol. 20. n. 150.
Rei defensiones, sunt visitata metus, & mobilitas.
lib. 4. fol. 20. n. 152.
Reus confessus de se suum crimen non potest de fo-
cus interrogari secundo ius commune lib. 4. fol. 21.
num. 77. in rebus fidei ex privilegio iuris Canonici
interrogari solet ibi. n. 78. quid si reus nomina-
uerit forum ad suggestionem Iudicis ibi. n. 79.
num. 84.
Reus nominando socium criminis videndum est an
ex odio, seu inimicitia, vel spe immunitatis lib. 4.
fol. 21. num. 81.
Reus in secunda interrogatione vel tortura à prima
depositione varians non facit sufficiens inducium
ad torturam nisi forsitan eum dicto socii criminis
per iuramentum adminicula graui. lib.
4. fol. 21. num. 80. & 101.
Reus de se crimen confessus tenetur sociis criminis
manifestare etiam non interrogatur ex dicta San-
cta Inquisitionis. lib. 4. fol. 21. num. 85.
Rei confessio extra Iudicialis criminis se commissi
est sufficiens ad torturam varians super hoc do-
ctrinae lib. 4. fol. 21. num. 128. & 129. nisi in suis
defensionibus se ex errore talem confessionem extra
Iudicialem fecisse ibi. num. 136.
Reus interrogatus ab Inquisitore, vel à Iudice non
respondens ex eo oritur inditium ad torturam.
lib. 4. fol. 21. n. 220. idem oritur si non responderet apte
ex directo, ut si dicat nescio non recordor ibi. n. 221.
Reus dum ligatur moeundus est ut veritatem non
differat fati lib. 4. fol. 21. n. 127. & seq.
Reus in tortura dum currit tempus unus ore sub pre-
ssu quod nimis pati asserat non facile deponen-
dus à tortura nisi in ipsa manifestet prius. lib. 4. fol.
21. num. 134.
Reus si aliquod impedimentum opponat ratione
eius appareat non posse torqueri supercedendum
est à tortura & eum peritis iuramento astricis an
ita sit ibi. n. 135.

Reus an si vis tortus vis confiteatur & post torturam
revoce confessionem an sit retro torquendus? lib.
4. fol. 22. num. 176. negatur sententia statuitur ibi
fol. 23. n. 178. & seq.
Reum conueniri potest coram Iudice à quo appella-
uit in alia causa à nisi eum velut suspectum veluti
recusare lib. 4. fol. 22. num. 301. ut si de alijs hacten-
us Inquisitori denuntietur re vera in illis adhuc
subiectus remanet Inquisitori appellatione non
ibi. n. 303. & 304.

Rex Anglia.

Rex Angliæ mittit legatum in Pseudo Sinodo pro-
ducena ut foueat Gommaristas lib. 3. fol. 196. num.
270. 271. & 272.

Richardus.

Richardus Armacanus hostis infensibilis ordinis
Sancti Francisci focus ipsius Ioannis Vviclei.
lib. 3. fol. 107. n. 190. & 196.

Ritus.

Ritus, & ceremonias institutas à Zuinglio lib. 3. fol.
241. num. 351.

Realitas.

Realitas in amore an, & quando possit facere indi-
cium ad torturam lib. 4. fol. 45. n. 253.

Robertus.

Robertus Rex francorum euigilaui, ut aduheret
hæresim Manicheorum. lib. 3. fol. 162. n. 82.

Rogatiani.

Rogatiani originem in sua hæresi à Donato traxe-
runt lib. 3. fol. 81. n. 49.

Romana.

Romana Civitas interdictum ab Adriano Papa, &
quare? lib. 173. n. 97.

Romanum Pontificem esse successorem S. Petri in
gubernatione Ecclesie Christiane impugnabat
Calixtus lib. 3. fol. 253. nu. 559. imo esse verum
Antechristum. ibi. n. 560.

Romanam Ecclesiam esse speluncam latronum, &
meretricem dicebant Albigeneses. lib. 3. fol. 185.
num. 109.

Roscelini.

Roscelini secta Sabellum renouat lib. 3. fol. 167. nu-
mero 165.

Rosa.

Rose Crucis innisibilium & in mortalium secta le-
ges & aug. lib. 3. fol. 301. & 302. nu. 375. et seq.

Rutina.

Rutinus & Moscobitarum errores contra quos S.
Cassimirus Coloniae Princeps lib. 3. fol. 220. n. 157.
Rutheni reconciliantur cum Ecclesia Catholica.
lib. 3. fol. 221. num. 166.

3

Sabbati.

Sabbatum, & non diem Dominicum obseruabam
Hypocritarum. lib. 3. fol. 95. n. 196.
Sabbatariorum secta ab Anabatistis cur sic dicta, &
eorum errores lib. 3. fol. 236. n. 256.
Sabbas cum sedis Auctore secta Mefalianorum, qui
Eucharistia sunt dicti, siue precatris. lib. 3. fol.
92. n. 228.

Sabelli.

Sabelli, & Sabellianorum secta et errores, et quia
fuerit Sabellus? qui circa Trinitatem Christi, et
diuinitatem ad quæ Monachismus plura, eboomit.
lib. 3. fol. 74. an. 157. et seq.

Sabellianus.

Sabellianus Nouus Theologus Misanus Hæretica
h
cha

I N D E X

cha, eius errores circa Christum, et Divinas personas lib. 3. fol. 304. n. 431.

Sacerdos.

Sacerdotes fideles Apostolos Domini fuisse primos in Ecclesia introductos atquequam Papæ officium dicebat Ioannes Hus lib. 3. fol. 216. n. 84.

Sacerdotibus licentem esse votum dicere ut ipsi fecit dicebat Carolus Stadius lib. 3. fol. 138. n. 193.

Sacerdotem se aliquis fingens missam celebrans, et sacramentum penitentiae ministrans quomodo sit suspensus de hæresi lin. 4. fol. 6. n. 160. et 167.

Sacerdos sollicitus ad crimina in confessione eidem suspensionem dat de hæresi ac si sollicitus ad libidinem, licet non eadem poena puniendus lib. 4. fol. 161. num. 115.

Sacerdos sollicitus à turpis in confessione, quando vehementer de hæresi suspectus et tortura subiungendus lib. 4. fol. 61. et 62. n. 169. vsque ad 177.

Sacerdotem officium vel nescire faciem, nil Deo offerre dicebat Arnaldus à Villanova lib. 3. fol. 205. num. 149.

Sacerdotibus non esse deferendum honorem dicebat Albigenensis lib. 3. fol. 134. n. 292. et 293.

Ad Sacerdotium, nullum iudicium admittebat Armeni nisi ex Sacerdotali genere lib. 3. fol. 135. num. 216.

Sacerdotes non teneri celebratum firmare dicebat Lutherus lib. 3. fol. 228. num. 108. et Bucerus lib. 3. fol. 243. num. 382.

Sacerdotes quomodolibet criminose viuentes possint potestatem, et sicut ipsi infideles infideliter intertinent etc. dicebat Ioannes Hus lib. 3. fol. 215. n. 82.

Sacerdos Christi viuens secundum legem eius non obstat excommunicatione non debet obedire præceptis Papæ dicebat ipse Ioannes Hus lib. 3. fol. 116. num. 78.

Sacramentum. Sacramenti.

Sacramenta non conferri à malis Sacerdotibus dicebat Petilianus lib. 3. fol. 111. num. 137.

Sacramenta male administrantes quomodo possint esse suspecti de hæresi lib. 4. fol. 62. n. 158. et seq.

Sacramenta non prodesse nec obesse dicebant Melchior, quod proinde de Eucharistia, Matrimonio et Baptismo etc. lib. 3. fol. 92. n. 236. et seq.

Sacramentarium institutum lib. 3. fol. 156. n. 243.

Sacramentum Eucharistiae in ipsum suum signatum Corpus Christi esse, non autem verum corpus, asserunt Propria lib. 3. fol. 164. n. 784.

Sacramentum extreme unctionis non prodesse egrotantibus defendunt Græci lib. 3. fol. 155. n. 220.

Sacramenta Ecclesie esse tantum lex declinabat Petilianus lib. 3. fol. 171. n. 954.

Sacramentis abutentes vehementer suspecti de hæresi lib. 4. fol. 59. n. 147. et seq.

Sacramenta cōficere Laycos utriusque sexus de sua secta, et esse maioris vitii quam à sacerdotibus Romanæ Ecclesie cōfecta dicebat Hieronymus de Praga lib. 3. fol. 118. num. 124.

Sacramentarij duo tantum esse Sacramenta dicunt, Baptismum, et Coenam lib. 3. fol. 242. n. 360. et Calvinus lib. 2. fol. 610.

Sacramentum impressum caracterem, signumque Theologorum dicebat Lutherus lib. 3. fol. 227. numero 84.

Sacramentum aliquod conferre gratiam, esse hæresim dicebat ipse ibid. n. 85.

Sacramentum penitentiae non consistere tribus partibus ibid. n. 96.

Sacramenta confirmationis et extreme unctionis cum purgatorio solebant Russi lib. 3. fol. 221. numero 104.

Sacramentis omnibus vim conferendi gratiam adhibebant Armeni lib. 3. fol. 135. n. 218.

Sacramenta confirmationis et confessionis nullum animæ fructum conferre dicebant Albigenenses lib. 3. fol. 135. num. 312.

Sacramentis Ecclesie Christianæ nullam insitit esse à Deo virtutē iustificandi dicebat Calvinus lib. 3. fol. 256. num. 6. 11.

Sacramento ordinis Calvinista triplicem continuentiam inferunt lib. 3. fol. 258. n. 635. vsque ad 674.

Sacramentum baptismi reuocari ab Sacerdotibus blasphemans, dicens esse sathanicam institutionem, et solum circumcisionem admittebat lib. 3. fol. 249. num. 342.

Sacramentarium Antilutheranorum præcipuus author Carolus Stadius lib. 3. fol. 138. n. 186.

Sacramentarium fieri idem est quod negare realem præsentiam corporis Christi ibid. n. 287.

Sacrificium.

Sacrificia orationis, Elemosinas, et quævis bona opera à Christianis pro defectis oblationis prodesse aheretice Petrus de Bruni li. 3. fol. 170. n. 75. in gemina magna representatur passio Christi quam in sacrificio Altaris, dicebat Arnaldus de Villanova lib. 3. fol. 205. n. 149. et seq.

Sacrificium Barlamanorum quid lib. 3. fol. 120. n. 57.

Saducei.

Saduceorum secta lib. 3. fol. 31. num. 113.

Sagarellus.

Sagarellus Hæresiarum eius errores lib. 3. fol. 200. num. 49.

Saga.

Saga quandoque à Demone corporaliter in ludum transfiguretur, aliquando imaginarie lib. 4. fol. 55. num. 99.

Saga depositio non est sufficiens ad torturam neque ad inquirendum ibi n. 100.

Saga depositio si est de his, quæ videntur antequam ad conuentum iret, est sufficiens ad torturam. ibid. num. 103. et 104.

Sanctus.

Sanctos publicè colendos proponendi facultas foliis Pontificibus summis reueretur est lib. 4. fol. 69. num. 245.

Sanctum spiritum obcenium blasphematum ab Elia, et Iero lib. 3. fol. 42. n. 111.

Sanctos nullo modo esse venerandos dicebant Eustacii lib. 3. fol. 16. n. 153.

Sanctus Dominicus disputans cum hæreticis ex pacto cum illis proficiat in igne liberos, et liberum hæreticum comburit igni, et liberum Sancti Dominici illatum reliquit lib. 3. fol. 13. n. 268.

Sanctos non posse esse nisi corde credentes et ore constantes docuerunt Vucicci, dicebat Hieronymus de Praga lib. 3. fol. 118. num. 121.

Sanctos Dei nec inuocatio, nec honorandus esse dicebat Ioannes Oecolampadius lib. 3. fol. 239. n. 308. et Lutherus lib. 3. fol. 225. n. 37. Et Vigilantius lib. 3. fol. 107. n. 20. et 27.

Sanctos Patres in inferno remansisse ex eo quod Christo Domino ibi credere noluerunt dicebat Martinus lib. 3. fol. 51. n. 170.

Sanctos nullo modo innocendos, esse et Sathanum iocis fundamenta inuocantibus eorum, dicebat Beccam lib. 3. fol. 260. n. 679.

Sanctum Petrum esse Principem Apostolorum, et Ecclesie caput et iussu aliquando Romæ negabat Calvinus lib. 3. fol. 253. n. 548.

Sanctorum veneratio esse Idolatriam dicebat Calvinus similiter Sacram Reliquiarum veneratorem lib. 3. fol. 250. num. 604. et 605.

Sanctum Michaelem, et Beatos Angelos omnium terminis supplicis esse defuantes aiebat Lohardus et sequaces lib. 3. fol. 206. n. 169.

Sanguiniani.

Sanguiniorum secta cuius dicta lib. 3. fol. 357. num. 240.

Saraceni.

Saracenos sive Ismaelitas vocare voluit Mahometus

I N D E X

tes suos sequaces, et quare? lib. 3. fol. 130. n. 96.
Sapientia.
 Sapientiam in Luna hautasse dicebat Manichei lib. 3. fol. 75. n. 116.
Sathanas.
 Sathanæ cultum tribuebant Mafeliani ne ab eo la-derentur lib. 3. fol. 92. n. 225.
Saturniani.
 Saturniani dicebant nubere et generare à Sathana esse et ab animata s; abstinebant lib. 3. fol. 44. num. 56.
Saturnianorum secta. author
 Saturninus Antiochenus discipulus Simonis Ma-gi, & Menandri lib. 3. fol. 42. num. 27
Scisma.
 Scisma potest dari sine errore intellectus lib. 4. fol. 49. num. 9.
 Scisma primum in Ecclesia à Novatiano Præbitero Romano introductum tempore Corneli lib. 3. fol. 69 num. 156. & seq.
Scientia.
 Scientiam esse domum Dei non eharitatem assero-bat Pelagius lib. 3. fol. 106. n. 61.
 Scientias speculativas errorem vocabat Lutherus lib. 3. fol. 225. n. 38.
Scita.
 Scita quomodo barbaro opponatur lib. 3. fol. 23. nu-mero 15
Scitismus.
 Scitismi secta quo tempore cepit lib. 3. fol. 44. n. 14
Sebastianus.
 Seythianus quis fuit et quo tempore cepit lib. 3. fol. 73 num. 194.
Scriba.
 Scribarum secta lib. 3. fol. 3. n. 206. & seq.
Scriptum Scriptura.
 Scripturam sacram fæ melius intelligere, quam alios iactabant Illuminati lib. 3. fol. 308. n. 512
 Scripta sanctorum latinorum reiciebant Rustici lib. 3. fol. 221. n. 162.
 Scriptura sacra magnam partem refecit Luth-e-rus lib. 3. fol. 224. n. 36
 Scripturas omnes reiciendas & habendas esse tan-quam somnia dicebant Munticeri lib. 3. fol. 235. num. 334
 Scripturam sacram non esse ex se certum neque er-roris aut falsitatis expertem docebat Calvinus lib. 3. fol. 144. num. 477
 Scripturam sacram ex se claram, & facilem intel-le-ctui esse dicebat ipse lib. 3. fol. 248. n. 480
 Scripturas interpretare esse cuiusque fidelis iudicii absque recurfu ad Ecclesie determinationem dicebat Calvinus lib. 3. fol. 249. n. 481.
Sebastianus.
 Sebastianus Castellio Genubensis abradi ex Cano-ne canticum Canticorum volebat, dicens esse can-tilenam impudicam Salomonis lib. 3. fol. 246. nu. 433. & 444. et seq.
Secula.
 Secte varie damnetur in iure canonico cap: sicut et cap. exco. l. 11. extra de hæret. et ceteri Clemens, vltis hæret. vbi damnatas sectas Beguardorum, & Beguinarum lib. 3. fol. 19. n. 16.
 Secta quædam ab Anonymis lib. 3. fol. 202. nu-mero 383.
 Secta Eclesiorum ortum habuit ab Elsay, et Isezo lib. 3. fol. 47. num. 6.
 Secta Elenorum ortum habuit à Phariseis & Sadu-ceis author eorum Ioannes Ayanus Simonis filius lib. 3. fol. 131. num. 225.

Secta Mahometis ex Manicheis, Arrainis Nesto-rianis, & Iudeis præcipue confatur lib. 3. fol. 13. nu-mero 94
Secta Mahometismi diffecti suos in Septuaginta lib. 3. fol. 133. num. 150.
Secta Albigenium pullulare cepit temporibus Fe-derici II. Imperatoris, et Innocentii III. in com-munita Tolosano lib. 3. fol. 81. num. 234. et mille ciuitates infecte ibi num. 235
 Secte nom: n à sectando dicitur, potest in bonam, et in malam partem sumi, vt in plurimum in ma-lam partem accipitur lib. 3. fol. 18. n. 6. et 7
 Secta dupliciter sumi potest in genere, et in specie in secunda acceptione idem quod hæresis ibid. nu-mero 8.
 Secta Iudgorum cum Axarenis confatur ibid. n. 11. et sequitur.
 Sectas, leges Canonice, et ciuiles damnautes pro-ponuntur ibi n. 15. et seq.
 Secta Atheismi omnium nequissima lib. 3. fol. 381. num. 573. et 574
Secundini.
 Secundini hæresiarum discipuli Manetis secta, et errores lib. 3. fol. 102. num. 6. et seq.
Seculares.
 Seculares non esse subiectos Iudicio Ecclesiastico neque posse excommunicari si bonis expolientur iacebat Veelinus lib. 3. fol. 105. num. 146
Secunda nuptia.
 Secundas nuptias reiciebat Montanus lib. 3. fol. 54. num. 214
Selectiani.
 Selectianorum, seu Herminianorum quis author? eorum errores lib. 3. fol. 93. num. 250
Semi-Arriani.
 Semiarianorum secta et errores lib. 3. fol. 74. n. 26. et sequitur.
Semi-Lutherani.
 Semilutherani qui lib. 3. fol. 233. n. 193. et seq.
 Semilutherani ad quatuor Classes reducuntur lib. 3. fol. 233. num. 195
Semi-Pelagiani.
 Semipelagianorum quis author et cur sic dicti liq. 3. fol. 107. num 75. et sequitur.
Sine.
 Sine vlla Christi Domini gratia intrinsecus exis-ente in esse in nobis nostro labore proprio quædam ignis per qm nobis ipsi inchoantibus diuina nobis gratia tribuatur, non vt meritoria de cõdigno sed imptetratio, asserunt Semipelagiani lib. 3. fol. 107. num. 80. & seq. gratie nomine nec remis-sionem peccatorum præfere neque gratiam habi-nalem per quam homo formaliter iustificatur in-telligentes quæ gratie auxilia quibus ad iu-ctificationem deducitur ibi num. 80.
Sensum.
 Sensum verborum hoc est corpus meum quemodo intelligebat Bucerus lib. 3. fol. 243. num. 377.
Sententia.
 Sententia contra Michaellem Ceraliarum Episcopum Constantinop. et contra eius sequaces lib. 3. fol. 264. num. 125. et seq.
 Sententiarum genera sunt tria definitiua, interlo-cutoria, et mixta cur sic dicta lib. 3. fol. 95. n. 19. et 20. et seq. differentia earum num. 23. et seq.
 Sententia contra Ioannem Has lata à Concilio Cõ-stancien. fol. 214. num. 34
Sepulchrum.
 Sepulchra sanctorum et Ecclesias detestabantur eu-ractit

thacti lib. 3. fol. 86. numero. 113.

Sergius.

Sergius Pseudo Monachus Magister Mahometis lib. 3. fol. 129. num. 75. et fol. 133. n. 159.

Serpenteule.

Serpenteule qui, fuerit, et cur sic dicti lib. 3. fol. 18. num. 74. et seq.

Serpenteum illud qui decepit primos parentes Phitæ adquebant dicentes esse Christum lib. 3. fol. 49. n. 117.

Sexueb.

Sexueb proanus Abraham fuit primus inventor Idola trax lib. 3. fol. 24. n. 19.

Seibiani.

Seibiani esse sectas Valentinianorum orti dicentes se hñmum Adæ esse Christum See. lib. 3. fol. 34. num. 119.

Seueriani. Seuerus.

Seueriani hæretici, & eorum errores lib. 3. fol. 117. num. 6. & seq.

Seuerus Monachus Magis deditus Hæresiaracha quis fuerit lib. 3. fol. 116. & 117. an. 3. & seq.

Seuerus Hæreticus sex Eneeritris lib. 3. fol. 57. n. 156. iste dicebat Philamenem Puellam esse inspiratam Diuinitus ad sua somnia ibi. num. 157.

Sibrandus

Sibrandus Lubertus Hæreticus Sæclator Corradi. lib. 3. fol. 117. num. 115.

Sigillum.

Sigillum confessionis reuelans an, et quando sit subiectus Iurisdictioni Inquisitionis lib. 4. fol. 69. num. 207. & seq.

Signum.

Signa quibus Inquisitores vsi sunt ad cognoscendos errores lib. 3. fol. 23. num. 38. & seq. et per totam regulam.

Signa incognita, ezechetheres, nomina sunt intrinsece mala, & præsumuntur pactio cum Demone. lib. 4. fol. 55. num. 91. & sequitur.

Symmachiani Simachus

Symmachus ex Iudaismo ad sectam Ebionitarum. transiit lib. 3. fol. 60. num. 311.

Symmachianorum secta, alia à Symmacho Samaritana, alia à Patritio Romano. lib. 3. fol. 60. num. 315.

Symbolum.

Symbolum nouum fidei Eugenius Papa promulgauit contra errores Gilberti, Porretani lib. 3. fol. 156. num. 337.

Symbolum Apostolorum mutilantur Nonatiani negantes remissionem peccatorum, & Clauum regni celestis in Ecclesia reperiri lib. 3. fol. 70. n. 138.

Symbolum S. Athanasii sophistici vocabat Valentinus lib. 3. fol. 277. num. 1000.

Simon

Simon de Montefort cum octo millibus Catholicis deuastauit centum millia Albigenes lib. 3. fol. 182. num. 241.

Simonis Magi errores cum erroribus Caluini receduntur lib. 3. fol. 34. num. 15.

Simon Armenus vir Sanctus Roma tanquam Manicheus accusatur, sed miramur eum innocentem. apparet lib. 3. fol. 161. & 162. num. 76. & seq.

Simoniaci.

Simoniacorum secta lib. 3. fol. 133. num. 15. Simonachorum Dux Gilbertus Cancellarius Antipapa qui prius prostravit Bullam Nicolai III.

lib. 3. fol. 162. num. 95.

Simoniacos persequitur Henricus Imperator II. & Collegit Concilium Episcoporum ad expungendam hæresim ibi. num. 97. Oratio Imperatoris Henrici contra Simoniacos ibi. num. 99. & seq. Miraculum contra Episcopum Simoniacum an. 109. vique ad 110.

Simoniacorum repullulantiæ secta lib. 3. fol. 162. n. 97. Simoniacos ad Ecclesiam vniuersam redeuntes non effugit admittentes nisi reordinarentur, dicebant Reordinantes lib. 3. fol. 163. num. 109.

Synodus.

Synodus Mediolanensis in qua Ambrosius præfuit, & Iovinianus condemnatur lib. 3. fol. 101. num. 390.

Synodus Nicæna damnauit Sectam Yconoclastam lib. 3. fol. 141. num. 34.

Siricus.

Siricus Papa condemnauit Iovinianum, & eius sequaces lib. 3. fol. 101. num. 389.

Socrates.

Socrates damnatus quia Atheus stetit lib. 3. fol. 310. num. 554.

Sol.

Solem adorabant Helio Gnostici lib. 3. fol. 19. num. 86. & 87.

Solem triangularem dixerunt Manichei lib. 3. fol. 47. numero 215.

Solem materialem esse Christum Dominum asserunt ipsi. Solem, & Lunam idolatrabant, & adorabant ibi. num. 215. & modus adorandi ibi.

Sollicitans.

Sollicitans in confessione abutitur Sacramento lib. 4. fol. 62. num. 171. & seq.

An sollicitans probationem certum est posse conuenire iudex singularis ibi. fol. 62. n. 177.

Sollicitus ex utroque confessionis in confessionario nulla, aut levis suspicio, expojis ibi. fol. 63. num. 129.

Sollicitans confessionem in confessione quo iure puniatur lib. 4. fol. 63. num. 194.

De Sollicitantibus confessionum non intelliguntur Bullæ quæ contra confessorum loquuntur ibi. numero 192.

Sortilegium, Sortilegus

Sortilegium, aut maleficium sunt crimina valde enormia lib. 4. fol. 53. n. 61.

Sortilegio, aut maleficio tortura est inferenda cum, sufficienter est indicatus de sortilegio qualificato lib. 4. fol. 53. num. 66.

Sortilegium qualificatum est illud quod exercetur cum dicto vel facto hereticis, & cum abusu Sacramentorum &c. ibi. n. 68.

Sortilegia qualificata qualia sunt ibi n. 62. & 69.

Sortilegia qualificata efficientes sunt de hæresi vehementer suspecti & si legitime indiciati reperiantur subiacentur torturæ ibi n. 71.

Sortilegia simplicia confessiones non subiacentur torturæ ibi. num. 72. & seq.

Sortilegia quædam ad finem inueniendi res furto ablatas, quænam sint, et quomodo puniendi ibi numero 76. & seq.

Sortilegium quale committitur in incedendo vulnere penis lineis iunctis sanguine vulneratis. ibi. num. 80.

Sortilegia simplicia sunt si fiant absque vlla mixtione rituum sacrarum ibi. n. 81.

Sortilegus quidam datus, eo quod ad sananda vulnera, verba confessionis recitabat ibi n. 83.

Sortilegus abutens hostia consecrata, & hostia non consecrata ibi num. 83. 84. & seq.

Sor.

INDEX

Sortilegia ad famitatem, per Psalmos sunt qualificata ibi num. 87. & seq. & est declaratio Congregationis Sancti Inquisitionis Vitis ibi n. 99.
Sortilegia cum nominibus, & Caractheribus ignotis non sunt qualificata nisi mitteretur aliquod Sacramentale lib. 3. fol. 55. n. 90.
Sortilegia facta a populo amatorum non sunt heretica si absque abusu sacrorum & absque pacto cum Demone fiant ibi. num. 93.
Sortilegia facta proculis animarum, & expressio patris &c. sunt qualificata ibi num. 94.
Sortilegium in quo sanctitas alicuius Sancti canonici in dubium reuocatur, quare & ibi n. 95.
Sortilegium qualificatum ibi
Sortilegium inferenda in tertura non solum quando fuit complete exceptio, mandatum sortilegium sed ubi tantummodo fieri capit ibi n. 106.
Sortilegium quod facit caput etiam si non perfecerit tunc subijci. n. ibi num. 109. & seq.

Socius.

Socii vnus in delictis patrando nminatin non sufficit ad torquendum nminatum & quare lib. 4. fol. 32. num. 83. sed sufficit si coniungatur cum alia presumptione, indicio, vel admiculu num. 84.
Sociorum plurium testium nominatione in insurgat inditum ad terturam fol. 83. num. 89.
Socij criminis si singulares deponunt de diuersis actibus faciunt ne indicium ad torturam? si ad eundem finem tendant ibi fol. 33. num. 90. 91. & 92.
Socij deponitio criminis adminiculata modo dicto sufficit ad torquendum? complicitur si patiarur aliquis defectus in criminibus contra eundem. ibid. num. 95. & 96. opposita sententia vt probabilior admittitur.
Socius criminis, & quilibet alius testis inhabilis, specialiter torqueri potest vt eius depositio faciat fidem, & conueat ad torturam nominati. quid in praxi lib. 4. fol. 34. num. 106. et seq.
Socij criminis si sint persone viles via receptum est torqueri vsque ad secundum gradum. ibi n. 102. et seq.

Species.

Species Idolatrie duodecim inueniunt in populo Iudaico lib. 3. fol. 27. num. 64.

Spiritus. Sancti

Spiritum sanctum minorem filio aiebant Donatistae lib. 3. fol. 80. num. 35.
Spiritum sanctum esse eleuationem animae dicebant efrontes lib. 3. fol. 177. n. 106.
Spiritum sanctum adinrare esse Idolatriam dicebant ipsi fol. 177. n. 105.
Spiritum sanctum esse quemdam mentem creatum dicebat Guillelmus patetis lib. 3. fol. 139. n. 315.
Spiritum sanctum procedere a filio nulli sibi in sacris litteris reperiui asserere Vespasianus lib. 3. fol. 135. num. 874.
Spiritum sanctum accepisse Illuminationem illorum asserit dicebant. lib. 3. fol. 106. num. 460.
Spiritum sanctum rearsse Illuminationem dicebant ipsi. ibi num. 463.
Spiritum sanctum dirigere actiones Illuminatorum dicebant ipsi ibi num. 463.
Spiritum sanctum sibi non Apostolis esse infusum dicebat Montanus lib. 3. fol. 54. num. 216.
Spiritum sanctum sibi fuisse datum, et se esse ipsum paracletum iactabat Manes lib. 3. fol. 74. n. 209.
Spiritum sanctum habere, et ipsum Impari gloria bantur Manichei lib. 3. fol. 74. n. 210.
Spiritum sanctum in aere habitare dicebat Manichei, lib. 3. fol. 15. num. 116.
Spiritum sanctum futuris temporibus incarnari debere et Gondisaldum totum mundum iunc conuersum dicebat Nicholaus Calabrus. lib. 3. fol. 208. numero 304.

Spiritum sanctum non a filio, sed a Patre solum procedere dicebat Plinius. lib. 3. fol. 154. n. 311.
Spiritum sanctum esse animam Mundi dicebat Abaylardus, et Arnaldus lib. 3. fol. 172. n. 76.
Spiritum sanctum conceptum de patre, et filio docuisse Raymundum Lulum asserere Eymericus. lib. 3. fol. 190. num. 64.
Spiritum sanctum intellectui et cognitione carere dicebat Sabellianus lib. 3. fol. 71. num. 163.
Spiritus sancti confubstantialitatem cum Patre, et Filio negabant Semaariani lib. 3. fol. 14. n. 80.
Spiritum sanctum creaturam esse credebant Macedoniani lib. 3. fol. 84. n. 83.
Spiritum sanctum Nil aliud esse quam columbam, atque in sacris scripturis nil de eius diuinitate haberi dicebat Stembergerus lib. 3. fol. 266. n. 830.
Spiritualem rem esse filias in oculis matrum cnosfra pare etc. dicebat Tandemus lib. 3. fol. 170. n. 39.
Spiritum sanctum esse creaturam dicebant Abundantes lib. 3. fol. 78. n. 270.
Spiritum sanctum a Patre solo non a Filio procedere dicebant Armenij lib. 3. fol. 131. n. 171.
Spiritum sanctum minidum esse sacramentorum, contendebat Caluin, et quod non accipiat essentia a Patre et filio lib. 3. fol. 123. n. 584. et 769.

Spontaneus. a. um

Spontanei comparentes tenentur socios criminis manifestare, et hereticos, et suspectos lib. 4. fol. 34. num. 115.
Spontanea presentatio licet tollat inditum flagit, et alia inditia leuiter, non operatur quin reus qui a ius erat torquendus torqueatur, sed leuiter lib. 4. fol. 39. num. 177.

Stancharani.

Stancharani qui? et cur sic dicti eorum secta et errores lib. 3. fol. 131. numero 378.

Statua.

Status, et cruce reijcebat in sua secula Elector Sembergenus lib. 3. fol. 199. n. 379.
Statum suum quam deposuit Iulianus apostata in locum Imaginis Christi caput illius ignis de Caelo deuorauit lib. 3. fol. 91. n. 203.

Status.

Status et vita Iominiani qualiter cum socijs prodierit lib. 3. fol. 100. num. 371.
Status tres hominum constituit Ioachim lib. 3. fol. 136. num. 332. et 337.
Status dictis correspondebat tres ordines; coniugatorum, Clericorum, & Monachorum ibi. num. 333.
Statum Monachorum, seu Religiosorum damnabilem iudicabat Luther, lib. 3. fol. 226. n. 75.

Stephanus.

Stephanus Paletis theologus ingratibus erroribus conuincit Ioannem Hus in concilio Constantien- si lib. 3. fol. 114. num. 31.

Stembergerus.

Stembergeri varij errores praesentem circa Christum et Beatissimam Virginem etc. lib. 3. fol. 268. et sequitur num. 828.

Stoici.

Stoici Lutherani lib. 3. fol. 267. num. 815.

Suffragia.

Suffragia viuientium nil prodesse defunctis dicebant Graeci lib. 3. fol. 156. num. 334.

Summus.

Summus Pontifex imo nec ipse Deus stante canonice vtriusque sacros potest dispensare, vt Parochiani non consecrantur proptio Parocho dicebat Ioan- nes

I N D E X

nes de Poliacio. lib. 3. fol. 106. num. 176.

Superbia

Superbia ambitio, et arrogantia Lutheri lib. 3. fol. 229. num. 11. & seq.

Supremum.

Supremam potestatem habere regem Angliæ in rebus Ecclesiasticis decernit Pseudo Episcopus Ludenensis lib. 3. fol. 196. o. 27. et seq.

Suspicio.

Suspicio de hæresi ex retentione librorum prohibitorum qualis, et quando oritur lib. 4. fol. 64. num. 195. ex sola retentione non indicatur hæreticus nec suspectus ibi num. 100. ex sola retentione libri compositi si se in quo sunt expresse errores, cōdemnandus ut hæreticus ibi. num. 28. si præter retentionem librorum arolaborum obliuiscimus virginitatem conuicturæ concurrant, ut hæreticus condemnandus ibi num. 100.

T

Tabernaculum.

Tabernaculum scilicet extra à Ioanne Zifca qui occupauit arcem Catholici cuiusdā quem interfecit; & arce vocabatur Tabernaculum lib. 3. fol. 117. o. 37. & sequitur.

Taciturnitas.

Taciturnitas dupliciter potest præbere indicium ad torturam lib. 4. fol. 141. num. 374. & seq.

Talmudistarum.

Talmudistarum scilicet errores pœne infiniti qui in libro Talmud nomine quo addantur lib. 3. fol. 133. omni. 103. & seq.

Talmud.

Talmud duplex fuit Hus Hierosolymitanus alter Babylonicus. Talmud in sex ordines diuiditur vocati ab libris, ordo Sader, tractatus Mascher, et Caput, seu distinctio, et per Chumibi, fol. 122. num. 105. et seq.

Tandem.

Tandem oritur error et à S. Noberto confutatio lib. 3. fol. 169. et 170. num. 30. et seq.

Tatianus.

Tatianus ex natione Syrus Philosophus Cætonus trāsit ad Philosophiam Christianam et doctus à Iustiano Martyre Romā veniens in publica schola laudatus à fide abstraxerat, et suos errores euertit, fuit sectator Valentini Martionios, et Nazarinum lib. 3. fol. 56. n. 141. et seq. sacramentum Eucharistiæ in aqua sola conficiebant Tatianiæ ibi. num. 142. Amant continentiam, et abhorrent nuptias ibi. n. 145. falsificat Epistolæ Pauli, et laborabit opus appellatum Diatheciron contra Euangelistas lib. 3. fol. 56. num. 150.

Templarium.

Templariorum origo huius à pulcro Rege Galliarum accusatur à Concilio Viennense supplicio afficitur lib. 3. fol. 101. et seq. n. 79. et seq.

Templariorum innocentiā à multis relatum, ibid. fol. 103. n. 109. et seq. et fol. 104. n. 116.

Tempus.

Tempus expectat ad integritatem iudicii non ad essentiam lib. 4. fol. 5. num. 19.

Tempore quo erat Episcopus Constantinopolitanus Michiel Zenuarius Schismaticus fuit translatio Imperij orientalis ad Turcas lib. 3. fol. 144. n. 118. et seq.

Tentatio.

Tentationem hominis libero arbitrio vreis Vitalis tentationis in peccatum incidit non esse culpabilem affirmabant Dicitur lib. 3. fol. 176. o. 79.

Terco.

Terco Drugitarum, seu Patrochopringitarum sic dicti à voce T alcus quæ peritiam, vel palum significat, quod palum in ore tenebant ad obsequium silentij. lib. 3. fol. 55. n. 136. et seq.

Terrori.

Terrori an possint testes ad eruendam veritatem qui fruuntur privilegio exceptionis lib. 4. fol. 71. numero 142.

Termini.

Termini suspensum causarum quot sunt lib. 4. fol. 94. omni. 11.

Tertullianus.

Tertullianus ponitur inter sectatores Montani lib. 3. fol. 54. num. 103. et fol. 62. num. 6. et seq. Tertullianus natione Afer Patria Cartaginensis omnes scientias caluit, latinorum omnium eius temporis disertissimus ibi num. 13. et 21. scriptis contra hereticos ibi. num. 17. à fide et Religione Christiana recedit amplectens Dogma Montani ibid. n. 17. et seq. eius errores fol. 63. n. 19. et seq.

Testamentum.

Testamentum vetus reijciebat Luciano. lib. 3. fol. 52. num. 186. et Carpocratiani, et Gnostici lib. 3. fol. 46. num. 28. Testamentum nouum Mutilabant, et adulterabant Manichei lib. 3. fol. 75. o. 230. Testamentum omne antepœchant quasdam scripturas apocryphas et præcipue pseudæ Euangelium secundum Thomam ibi. num. 230. Testamentum vtrumque corruptum Mahometes lib. 3. fol. 132. n. 145. et seq. Testamentum vetus cur reijciebant Albigeneses, et nouum amplectebantur lib. 3. fol. 148. num. 116. ex quo dicebant ante Incarnationem Christi Domini sub testamento veteri nullos fuisse homines bonos neque Adam, neque Moysem ibid. fol. 149. num. 117. Testamentum vetus reijciebant, et nouum trucidabant Albigeneses lib. 3. fol. 144. n. 179.

Testes.

Testes in causis civilibus parte non citata examinati non probant lib. 3. fol. 315. n. 8. et seq.

Testis examinatus parte impedita ad comparandum non probat ibi. fol. 115. num. 13. et an pars impedita teneatur materiam procuratorem ibid. fol. 116. num. 15.

Testes absque præsentia partis probant aliquando cum tamen potest aduersari vel quoties est periculum in Mora ibi. fol. 116. n. 15.

Testes valide examinatum parte non citata cum sumitur informatio circa habilitatem personarum ibid. fol. 116. num. 14.

Testes probant non citata parte dum agatur de probatione consuetudinis non vero cum agitur de præiudicio partis consuetudine respiciente decisionem causæ lib. 3. fol. 116. n. 25. et seq.

Testes nihil probant in causis criminalibus absque citatione partis lib. 3. fol. 116. n. 29. nisi in tribunalibus sanctæ Inquisitionis fol. 318. n. 36.

Ex testibus examinatis absque citatione partis an resultet indicium aut præsumptio et an notatio partis requiratur cum reus est contumax ibid. fol. 317. num. 31. et seq.

Testes an sint repetendi cum Index procedit ex officio et per Inquisitionem item circa sacræ notoriorum fol. 317. et seq. n. 45. item in causis hæreticis Apostolicæ etc. ibi. fol. 319. o. 6.

Testes

I N D E X

Testes tres probant parit non citata ad capteuram. lib. 3. fol. 318. n. 54.
 Testium repetitio: an possit petere reus protestatus de habendo testes pro repetitis fol. 319. n. 70.
 Io testium repetitio: quæ conditiones requirantur. fol. 320. num. 77.
 Testes singulares possunt concurrere ad probationem sollicitationis cõfessionis ad alia crimina cõmuniã lib. 4. fol. 62. n. 177. quando criminosa aliter probari non possunt. Testes singulares, et alias inhabiles admittuntur ibi eum. 179. Ad probationem delicti sollicitationis non sufficiunt depositionem duarum mulierum etiam honestarum ibi nu. 179. quot formæ, et quales debeant esse relinquatur arbitrio Inquisitoris ibi n. 180. Duæ mulieres honestæ deponentes de diversis sollicitationibus faciunt indicium ad torturam ibi n. 181.
 Testes qualiter torquendos ubi varietatem, vel mendaciam lib. 3. fol. 320. n. 127. & seq. & li. 4. fol. 73. o. 47
 Testes quales et quando torquentur, lib. 4. fol. 73. numero 47
 Testes vacillantes tradendos tortoræ. lib. 4. fol. 73. numero 48.
 Testes infames, criminosi, excommunicati ad sunt torquendi ad eruendam veritatem lib. 4. fol. 74. num. 59. et seq.
 Testes in solemnitate iuramenti possunt tangeri, quamlibet scripturam Sacram. In Sacerdotibus sufficit tacto pectore. lib. 3. fol. 320. num. 83.
 Testes alias inhabiles, et infirmes in rebus fides probant famam lib. 4. fol. 40. num. 219.
 Testes in puberis, vel minoris viginti annis in criminalibus etiam si alias veritas haberi non possit eius depositio oon sufficit ad torturam. lib. 4. fol. 45. num. 254. Admuniculata sufficiens ad carcera- dum ibi. n. 245
 Testis ad perpetuam rei memoriam instanti fisco si sit omni exceptione maior facit indicium ad torturam ibi fol. 45. o. 256. n. 57.
 Testes singulares singularitate comulativa nō plene probant contra sollicitatem in confessione, et cõtra frangentem sigillum cõfessionis lib. 4. fol. 42. o. 257. et 176.
 Testes ante examen debent iurare quid si iuramentum recusent? lib. 3. fol. 320. num. 85. et seq.
 Testes an probent sine interrogatoriis a parte datis? ad repetitum in causis criminalibus S. Inquisitionis super interrogatoriis datis lib. 3. fol. 321. et seq. o. 102.
 Testes de quibus interrogandi ibid. fol. 323. et seq. num. 127.
 Testium confrontatio com reo facienda, ea quæ facta adhuc est locus repetitionis, sed confrontatio oō est facienda in causis expetantibus ad Studium Officium nisi forte in aliquibus casibus lib. 3. fol. 325. n. 151. & seq.
 Testium nomina in criminalibus sacro Officii oon publicanda, nec aperienda lib. 3. fol. 327. n. 182.
 Testes an possint se referre ad primum examen ibid. fol. 328. num. 209. quod in causis S. Officii fol. 329. num. 221.
 Testes relaxati deponit quando à Iudice admittendi lib. 3. fol. 329. n. 219.
 Testis legenda prima depositio facti cum hoc esset antiquum, vel cum testis daret se esse oñitum. lib. 3. fol. 329. n. 220.
 Testis obstinatus præsens in prima depositione potest torqueri ibi. 320. n. 228.
 Testis manifestans in favorem fidei delictum inquitum, oon est torquendus lib. 3. fol. 320. num. 230.
 Testis si diversimodi deponat a depositione primi examinis ad torquendus? fol. 320. n. 321.
 Testes examinandi an sit locus post conclusum in causa lib. 3. fol. 321. n. 242. quid quando agitur de periculo animarum lib. 3. fol. 323. o. 47.
 Testium publicationis attestatorum et conclusionis

causæ definitio lib. 3. fol. 322. n. 244.
 Testium publicatio an sit de substantia processus, et quæ sit requisita ad ipsam lib. 3. fol. 331. o. 249
 Testificata de iudice quando quis dicatur lib. 3. fol. 332. n. 257.
 Testes examinandi, vel repetendi an sit locus post publicationem attestatorum lib. 3. fol. 332. nu. 265.
 Testium novorum productionem an impediatur conclusio in causa præsertim si examinandi sint super novis articulis? impeditur publicatio attestatio- num? lib. 3. fol. 332. et seq. n. 275.
 Testis nulliter examinatus possunt post conclusum, examinari lib. 3. fol. 335. o. 300.
 Testes quando dicuntur oon rite recepti lib. 3. fol. 335. num. 302.
 Testes possunt reproduci post conclusionem in causa Matrimonij item in causis personarum quibus cõceditur restitutio in integrum lib. 3. fol. 336. numero 306.
 Testium restitutio post conclusum conceditur rusticis, Ecclesiæ, Republicæ, Castris vniuersitatibus, et fisco, etc. lib. 3. fol. 337. et sequitur num. 314. et sequitur.
 Testes noui et antiqui possunt examinari in causis criminalibus post conclusum et dicta testifica- ta lib. 3. fol. 337. et seq. o. 320. et seq.
 Testes an possint demum examinari post conclusum ad instantiam partis? quid si ad offensam, seu de- fensam lib. 3. fol. 337. n. 327 et seq.
 Testes oon sunt de essentia iudicii sed de solemnita- te lib. 4. fol. 5. n. 17 et 18.
 Testes falsi an sit tradendus tortoræ negata defen- sione? lib. 3. fol. 16. o. 75. negatiue resoluitur in id. o. 76 et seq.
 Testis dicens se falsum deposuisse ab alio corruptus, non facit indicium ad torturam neque ad inquirē- dum contra Regem lib. 4. fol. 33. n. 28.
 Testes singulares diversis nominor à quibus audie- runt etiam si oon sit clausula quod à pluribus alijs famam probant lib. 4. fol. 40. num. 242.

Thebutes.

Thebutes discipulus Simonis magi à quo thebutia- norum lib. 3. fol. 34. n. 34. et seq.

Theocatognostici

Theocatognosticum secta qui nonnulla verba, et fa- cta in Domino nostro et in personis etc. improba- re cognoscunt lib. 3. fol. 333. n. 187. et seq.

Theoda.

Theodo Pseudo profetiz bucinabat scire se verē, dicim Iudicij confessus fuit spelocri hoc facitandū adductam lib. 3. fol. 152. et 153. o. 199. et seq.

Theodosiani.

Theodosiani à Theodosio, qui apud eo Alexandriæ Papa factus est lib. 3. fol. 215. n. 209.

Theodiscus

Theodiscus natione Græcus, seu Episcopus hereti- cus successor S. Isidori primus autor erroris quod Christus Dominus secundum humanitatem sit tā- tum filius Dei: ad adiunctus li. 3. fol. 147. n. 159. 160 et seq.

Theodorio

Theodorio Bibiorem interpretator Martionis Iudaymo adherens circumsus fuit. Hebraici, et Græci sermone peritissimus Sacrarum scripturarum translationem edidit quæ Ecclesia licet ab in- secto fonte vitur lib. 3. fol. 40. o. 310. et seq.

Theo-

I N D E X

Theodotus.

Theodotus hæresarcha duo alter Coriarius sectæ Alogorum author Alter Argentarius Melchisedecianorum indituror lib. 3. fol. 39. & 60. n. 261. ab arubus ab illis abiectis & dicti fol. 60. m. 304. & seq. eorum errores ibi. 302. & seq.

Theodorus.

Theodorus Episcopus Mopuestiensis condiscipulus S. Ioannis Chrysostomi Magister Nestorij hæresarchæ deserto Monachum Luxurie vitij se totus tradidit lib. 3. fol. 110. & 131. & seq. præcipuus eius error contra fidem ibi n. 132.

Theologus.

Theologus multa explicite credere debet quam non tenetur Idiotæ lib. 3. fol. 10. num. 17.

Theophrastarum secta eius instituit Petrus Fulco cognomento Gnapheus Episcopus Antiochenus eius errores lib. 3. fol. 114. o. 187.

Theophrastarum.

Theophrastarum secta quæ hominum, animas similes deducere introducit ad quæ corpus, & animam simul intire ibi. fol. 119. n. 72.

Thomas.

Thomas unus ex insignibus Manicheis missus in Indiam à Manicæ ad propagandam suam doctrinam lib. 3. fol. 74. num. 112.

Theophrastarum.

Theophrastarum secta vnde deo nominatur lib. 3. fol. 19. num. 96.

Tilenus.

Tilenus hæresarchæ vtrum errores distincti ab erroribus Pileatoris dicitur lib. 3. fol. 119. num. 136. & seq.

Tilenus Scythæensis hæreticus scripsit Librum quem dicitur cuius scriptio ex amen doctrinæ Molini de vniione hypostatica, lib. 3. fol. 198. o. 195. eius error an. 197. & seq.

Timoleontes.

Timoleontes dicti sunt qui data potestate infandas ignominias committebant in imagines. lib. 3. fol. 141. num. 16.

Timorem.

Timorem scribilem inutilem, & perniciosum vocabat Lutherus lib. 3. fol. 116. n. 68.

Timotheus.

Timotheus Achaicus Episcopus Alexandrinus intrusus Nestorij sectator corruptus ab eo fuerunt multa Sancti Cyrilli scripta oñdum in luce edita lib. 3. fol. 111. n. 134.

Timotheonastorum secta auctor Timotheus discipulus Apollonaris. lib. 3. fol. 97. n. 316.

Tonitura.

Tonitura audientes, an cernentes fulgore eorum, auctorem blasphemare consueverunt Manichei. lib. 3. fol. 75. n. 112.

Tormenta.

Tormenta pro varietate nationum varia sunt et quid in praxi seruari debeat Index vs inquit lib. 4. fol. 11. num. 10.

Tormentorum genera vt plurimum sunt quinque, lib. 4. fol. 11. num. 13.

Tormentum funis olim colligi consueuisse æquæ frigida indorfo ibi. o. 14. hodie non est in vsu numero 15.

Tormentum stanghetta, seu taxilorum ibi. n. 16. isto tormento vntur Indices in subsidium obsecrati, vel aliud corporis impedimento restructur o. 17. casus cuiuspiam vnti ibi. n. 18.

Tormentum sibilorum quo vntur Indices in pueros, vel in mulieres lib. 4. fol. 11. n. 19.

Tormentum ignis quid? lib. 4. fol. 11. num. 20. et seq.

Tormentum Vigiliæ quo sepe vntur Indices Ecclesiastici, quam Seculares lib. 4. fol. 11. n. 21.

Tormentum caualietis quando infligendum, & quibus lib. 4. fol. 11. n. 25. et seq.

Tormentum genus nouum non licet nulli Indici excogitare lib. 4. fol. 11. n. 29.

Tormentorum proprijs manibus inferre dedecet, quæcumque Iudicem lib. 4. fol. 11. n. 31. & seq.

Tormentum funis Regina tormentorum vocari solet lib. 4. fol. 11. num. 36.

Tormentum funis aliquando datur in torturam, sed in Tribunali Sanctæ Inquisitionis semper ad indagandam veritatem. lib. 4. fol. 11. num. 37. vbi que ad 40.

Tormenta dignatorum differri vsq. ad diem Iudicij dicebat Caluin. lib. 4. fol. 11. n. 541.

Tortura.

Ad torturam infligendam, quæ delicta, quæ inditia, quæ testes, quæ conditiones requirantur lib. 4. fol. 41. vbi que ad 48. num. 112. et seq. item omnia ne Indices illam posse inferre? fol. 179. an. 3. et sequen.

Tortura potest ne infligi reo pleo conuincito ad impedienda rei appellatione etiam adhibita protestatione? fol. 14. & seq. in decreto detorquendo Reo est ne ponenda clausula solita citra per iudicium probatorium? vel confessi & conuicti, & quomodo in vniuersum Index cum torquendo se genere debeat ante in, & post torturam. fol. 19. & 90.

Tortura vt inferatur procedere debent inditia legitima, & qualia lib. 4. fol. 16. n. 47. & seq.

Tortura generice fuit quid lib. 4. fol. 11. n. 9.

Torturæ species, seu gradus siue suos tormenti sunt res lib. 4. fol. 23. num. 40. & quæ secundum alios quinque ibi fol. 14. n. 45. admittitur venientia in quinque gradus, seu species diuisa fol. 44. n. 47. & seq. prænotantur aliqua circa circumstantiam temporis quo est infligenda tortura. ibid. fol. 15. num. 64.

Tortura non infligenda reo diebus festis, & Decretis lib. 4. fol. 15. n. 71.

Ad torturam peruenire non potest absque inditijs sufficientibus etiam de absolutis cuiusvis principis potestate lib. 4. fol. 46. 11. num. 170. vbi que ad 190.

Tortura est infligenda hæreticis. A postea Schismaticis horrore infectis negatus per indaganda veritate, & promanifestanda complicitas si eos fine ea manifestare recusent lib. 4. fol. 48. & 10. n. 77. & sequitur.

Tortura potest dari consentientibus hæresim circa complices lib. 3. fol. 49. n. 18. & seq. ad infligendam torturam non requiruntur maiora inditia in crimine hæresim, quam in alijs criminibus lib. 4. fol. 49. n. 18. & seq. ad torturam potest deinceps super complicitibus absque semiplena probatione ibid. num. 10. & 11.

Torqueri potest reus hæreticus stantibus inditijs ad extorquendum complices lib. 4. fol. 50. num. 13. 14. & 15.

Torquendi sunt hæreticorum fautores cuiusmodi sua gloria existit ex tribus nempe omissione, seu negligentiâ, factâ, seu cooperatione consilio seu verbo lib. 4. fol. 51. n. 14. 17. 18. & seq.

Tortura infligenda credentibus hæreticorum, et conuersantibus cum eis lib. 4. fol. 50. n. 13. & 34.

Torturæ quando subiijcendi hæreticorum credentes lib. 4. fol. 50. n. 35. & seq.

Torturæ subiijcendi sunt impediens officium S. Inquisitionis lib. 4. fol. 50. n. 51. o. 32. & seq.

Tortura infligenda est receptoribus defensoribus, & consultoribus hæreticorum. lib. 4. fol. 51. num. 42.

Tortura infligenda in tribunalis Sanctæ Inquisitionis super

I N D E X

super inuentione in causa hæresis lib. 4. fol. 51. numero 43.

Tortura, quando infligenda consistenti factum hæreticum, vel Apostaticum consistunt doctores. lib. 4. fol. 51. num. 10. vsque ad 61.

Tortura quando infligenda fortilegis lib. 3. fol. 53. num. 43. 44. 45. et seq.

Torturæ subijciendi fortilegi, seu malefici si fortilegi sint qualificari, vel hæreticali lib. 4. fol. 53. n. 42. quot sint fortilegia qualificata, seu potius simplicia ibi. n. 49. & seq.

Torturæ non subijciendi, v. plurimum conficientes fortilegia simplicia ibi. n. 73. & seq. expenduntur aequa fortilegia, seu potius simplicia lib. 4. fol. 54. n. 76. & seq.

Torturæ subijciendi blasphemantes hæreticaliiter si sint vehementer de hæresi suspecti, & quare lib. 4. fol. 57. n. 119. blasphemus hæreticaliiter assistens leuiter tantum est torquendus lib. 4. fol. 57. num. 120. & seq.

Torturæ quando subijciendi suspectus leuiter de hæresi lib. 4. fol. 58. n. 125. & seq.

Torturæ quando subijciendi Iudei, & infideles lib. 3. fol. 58. num. 134. et seq.

Torturæ quando subijciendi Poligami si sint vehementer de hæresi suspecti lib. 4. fol. 59. n. 138 et seq. quod etiam intelligendum de contrahente Matrimonii spiritualia ibi. num. 155.

Torquendi non sunt dicti poligami pro veritate facti cum hoc supponatur probatum ibi. fol. 60. num. 150. et seq.

Torturæ quando subijciendus qui vultente prima vxore inuit sponfalia de futuro lib. 4. fol. 60. numero 154.

Torturæ subijciendus abutens sacramentis. lib. 4. fol. 60. n. 157. et seq.

Torturæ quando subijciendus sacerdos se fingens sacerdotem administrantem Sacramentum Pœnitentiæ, seu Eucharistiæ confitentem lib. 4. fol. 60. et 61. n. 160. et seq.

Torturæ quando subijciendus confessorius sollicitans ad turpia lib. 4. fol. 61. & 62. n. 169. et seq.

Ad torturam infligendam confessorii sollicitantes, quod mulieres requirantur lib. 4. fol. 63. nu. 181. et seq. depositio vnius tantum femine non sufficit ad citandum et carcerandum ibi. fol. 63. n. 184.

Ad torturam infligendam confessorio sollicitanti requiritur semiplena probatio que non insuper ex depositione vnius mulieris nec dictum meritum ibi. n. 184. et 185. Depositio duarum mulierum honestarum de diuersis faciente indicium ad torquendum lib. 4. fol. 63. n. 181.

Torturæ non est subijciendus confessorius sollicitans extra actum confessionis nisi in confessionario lib. 4. fol. 63. n. 189. 190. et seq.

Torturæ quo iure subijciendus poenitens sollicitans confessorium in confessione lib. 4. fol. 63. num. 193. et seq.

Torturæ quando infligenda sit detentoribus librorum prohibitorum lib. 4. fol. 64. n. 196. et seq.

Torturæ quando infligenda infordecentibus in excommunicatione, et que requirantur ad infordecentiam lib. 4. fol. 66. n. 223.

Torturam non possunt inferre iudices non habentes Imperium lib. 4. fol. 70. n. 34. & seq.

Torturam infligens sine carcerem publicum exercens absque iure, Imperio est multandus ultimo supplicio lib. 3. fol. 79. numero 13. et seq.

Torturam exercere possunt habentes facultatem circa delinquentes et testes lib. 4. fol. 73. num. 47. et 48.

Torturæ infligenda obhæresim. lib. 4. fol. 73. numero 46.

Torturæ acquiri infligi pueris minoribus quatuordecim annorum lib. 4. fol. 75. num. 70. torreri possunt si sint pubertati proximi ibi. n. 71.

Torquentur minores in crimine læsæ Maiestatis sue Diuinæ, sue humanæ lib. 4. fol. 75. n. 75.

Torturæ non subijciendi stes decreperi septuaginta annorum lib. 4. fol. 76. n. 76. et seq. Si tamen sit robustus licet etiam sexagenaria vitra agar torqueri possit ibi. num. 78. Senex qui propter decrepitam etatem aut corporis imbecillitatem non sunt torquendi terri possunt ibi. n. 81.

Torturæ finium Inquisitionis arbitrio relinquenda. ibi. n. 83. torqueri nec terri possit etiam in tribu nati Sanctæ Inquisitionis mulier prægnans ibi. num. 85. et seq. Mulier torqueri possit post partum arbitrio Inquisitionis relinquatur lib. 4. fol. 75. 76. num. 86. & seq.

Torturæ quando infligenda Laborantibus febri quar tana lib. 4. fol. 76. num. 88. et seq.

Torquendi non sunt Laborantes morbo Gallico lib. 4. fol. 76. num. 90.

Torquendi non sunt obsessi à Demone lib. 4. fol. 76. numero 91.

A torturæ quando sunt exempti constituti in magna dignitate lib. 4. fol. 76. num. 92.

Torturæ non subijciendi Magistris dum durat nuptus ibi. num. 99.

Torturæ non sunt subijciendi Episcopi ibid. fol. 76. num. 100.

Torturæ quando infligenda Clericis ac religiosis ibi. fol. 77. n. 103. et 105. et seq.

Torturæ à ministro Laico non infligenda Sacerdotibus, et religiosis ibi. n. 108. ex consuetudine aliter obseruatur ibi. n. 109.

Torturæ an subijciendi Doctores, et Aduocati lib. 4. fol. 77. n. 111. et seq.

Torturæ non est infligenda feudataris nisi privilegio renuntient ibi. p. 116. et seq.

Torturæ quando subijciendi sunt Decuriones ibid. num. 118. Decurionis nomine qui intelligitur ibi. num. 119. qui Decuriones hoc privilegio gaudent ibi. n. 121.

Torqueri non possunt Nobiles Milites de iure de consuetudine torquentur lib. 4. fol. 77. et fol. 78. n. num. 125. vsque ad 136. Personæ à iure exemptæ à torturæ an possint terri lib. 4. fol. 78. n. 142.

Torqueri possunt in crimine hæresis vel in alio casu ad Sanctum Officiu expectantes quantum personæ excepto casu periculi vitæ propriæ vel alienæ in quibus dignitate vel gubernatione, ac gradu honoris exaltentur si reperiuntur indicatæ ibi. fol. 79. num. 147. itæ personæ in crimine hæresis possunt torqueri leuiter tantum dicunt aliquando lib. 4. fol. 79. num. 150.

A torturæ quando Index, seu Inquisitor se debet abstinere lib. 4. fol. 84. n. 67.

Torturæ locus est quando constat de corpore delicti non de delicto lib. 4. fol. 84. n. 68.

Ad torturam potest procedere Index ex solis coniecturis in delictis, que post se nullum relinquunt vestigium lib. 4. fol. 81. n. 37. et seq.

Torturæ quando constat de delicto non est infligenda nisi in subditi præiudicium lib. 4. fol. 84. num. 68. et sequitur.

Torquens reum conuictum alias quæ poenæ puniendus ibi. num. 70.

Torqueri non potest conuictus pluribus criminibus sed si de altero crimine non constat cum protestatione torqueri potest lib. 4. fol. 84. num. 80. et sequi.

Torquendus est qui in parte criminis est conuictus et in parte non sed cum protestatione lib. 4. fol. 85. num. 83. et seq.

Torqueri potest reus quando est plene conuictus non de complicibus etc. lib. 4. fol. 85. num. 84. et sequi.

Torturæ effectus qualis, si est infligatur reo pro delicto de quo est plene conuictus, si cum torqueretur ex parte de qua non constat intertorqueri etiam de alia quæ iam extat probata lib. 4. fol. 85. n. 86. et seq.

I N D E X

Tortura vis qua? lib. 4. fol. 85. n. 88.

In tortura praesentis maioris reputandū, ac a nec accensationem lib. 4. fol. 85. n. 89.

Tortura si infligatur reo in ea parte in qua est conatus cum clandestina sine praesidio iudicis prote-
statio non prodest lib. 4. fol. 85. n. 94. et seq.

Tortura purgandi indicia et causam eligendi probatio-
nes lib. 4. fol. 85. n. 95.

Tortura inflicta reo non commisso plenius probatio-
nibus sed solum virginitatis in substantia lib. 4. fol. 85. n. 95. et seq. et sequens con-
firmatio non torquent tunc obstinere debet
ab infligenda poena ordinaria, & extraordinaria.
lib. 4. fol. 85. & 86. n. 96. et seq.

Tortura quando infligenda est pluribus & timidiori
est incipiendum lib. 4. fol. 89. n. 123. et seq.

Tortura tempore regulandum a qualitate indiciorum.
lib. 4. fol. 90. n. 127. et seq.

Tortura non est repetenda reo etiam quod indicia
essent multum manifesta lib. 4. fol. 91. n. 161.
& 162.

Tortura repetitio quando lib. 4. fol. 92. n. 161. et seq.
quando inter arbitrii Inquisitoris vel Iudicis ibi.
num. 165. & seq.

Tortura potest reus secundo & tertio si insurgant
nova iustitia distincta in substantia lib. 4. fol. 92.
num. 169. et seq. sed si prius reus habuit contra se
iudicium fama probat per aliquos testis, & ideo
eotus si superveniant alij non potest repeti. ibid.
num. 171.

Torturandus non est reus ultra tertiam torturā lib. 4.
fol. 93. num. 181.

Tortura subiiciendus ille apud quem instrumenta
ad forelegium inuenta fuerint lib. 4. fol. 96. n. 108.

Traditio.

Traditiones reiciebat Caluin. lib. 4. fol. 247. nu-
mero 464.

Transiens ad secundas nuptias vivente coniuge est
suspectus vehementer de haeresi lib. 4. fol. 99. n. 144
& seq.

Transire.

Transire tentans per verba de futuro ad secundum
nuptias, an sit torquendus? lib. 4. fol. 60. n. 114.

Transubstantiatio.

Transubstantiatio panis, et vini in Eucharistia
negabatur Zuingliis lib. 3. fol. 40. n. 333.

Transubstantiatio Eucharistica reiciebat bla-
phemus Lutherus lib. 3. fol. 226. & 227. n. 88.

Tribunalia.

Tribunalia Inquisitionis occasione Albigensium ca-
perunt erigi lib. 3. fol. 181. num. 230.

Trinitatis.

Trinitas SS. se posse videre oculis corporeis dice-
bant Messaliani lib. 3. fol. 92. n. 235.

Trinitatis hostes accerimi fuerunt Enomianis lib. 4.
fol. 87. num. 145. et omnia signa representantia
SS. Trinitatem admouchant ibi. fol. 88. n. 146.

Trinitatem in Deo non admittebant Mahometani.
lib. 3. fol. 131. n. 106.

Trinitatis inequalitatem Patris, Filij, et Spiritus
Sancti assignabant Origeniz lib. 3. fol. 61. n. 64.

Trinitatis divinitatem personarum negabant Sa-
beliani lib. 3. fol. 71. n. 160.

Trinitatem SS. collens, collere tres Deos dicebat
Sternberger lib. 3. fol. 269. nu. 232. et quod in sa-
cris scriptis nunquam fuit expressum vultu ca-
nere: O (veneranda Trinitas): & O veneranda.

Dei bonitas fit ibi n. 233

Trinitatem nescire se vtrum forma, vel mas sit, &
Trinitatem illam quandā in feminam fusseque-
res maritos habuit dicebat Sternberger ibidem
fol. 269. num. 234.

Trinitatem, SS. non esse invocandam docuit Calu-
nus lib. 3. fol. 250. n. 106.

Trisacramentorum secta ex Mollium confessionibus
non proveniens lib. 3. fol. 270. n. 262. tria tantum
Sacramenta admittit ibi. n. 263.

Troglogitae.

Troglogitarum secta apud ludos in abditis spelun-
cis vel locis incultis habitabant ad quos inter hos
Idolatrias erant Sacerdotes templi. lib. 3. fol. 30.
numero 97

Tropisae.

Tropistarum errores et denominatio lib. 3. fol. 264.
num. 764

Turcae.

Turcae sequaces Mahometes Christum non esse mor-
tuum sed morituum, & refecturum admittant
lib. 3. fol. 131. num. 113.

Turci Insulani.

Turci Lupinorum sectae & Begordis orta vade sit di-
cta? eius errores lib. 3. fol. 200. nu. 45.

Turgingi.

Turgingi Haereticos esse magnum Principē
Machael alias verbum Dei dicebat lib. 3. fol. 194.
a n. 309. et seq.

Turpitudine.

Turpitudines, & blasphemiae Carpocratianorum, &
Gnosticorum lib. 3. fol. 45. & 46. a num. 1. usque
ad 93.

V

Vvaldensium.

Vvaldensium secta in sabbatorum lib. 3. fol. 186.
num. 222.

Vvaldensium secta ortum habuit aq Vvaldone Ciro
Lugdunensi, ei ab Alpium astrictibus vbi mo-
ratur lib. 3. fol. 179. n. 203. et seq.

Vvaldo.

Vvaldo Civis Lugdunensis quis fuerit ibi. num. 204.
et seq.

Valeus.

Valeus Arianns Murianorum Episcopus Author
Antihomocianorum lib. 3. fol. 90. n. 288

Valentini.

Valentinus Haereticus inter alios errores enomian
quod nihil aliud esse antea in mundo nisi profun-
dum mare & silentium quod a poetis Cahos vo-
catur, et de hoc processus insulcus, et veritas
de his hominibus ab hoc Ecclesiastico. lib. 3. fol. 44.
num. 93. scriptis Evangelium quod vocatur iustitia
Salvatoris ibi. n. 170.

Valentinus Haereticus quis fuerit et eius errorum.
lib. 3. fol. 46. n. 96. et seq.

Valentiniana ortu ab Valentino Gentili Napolio-
nensi Pedagogo, qui fuerat, et eorum errores lib.
3. fol. 27. num. 996

Valesiorum.

Valesiorum secta qui se ipsos castrabant dicti Va-
lesii a quodam Arabe Vocato Valesio qui hanc
sectam a alde promovebat ipsi Valesii nos motum se
ipsos castrabant sed etiam Hospites et eos qui se
cū versabantur ad ad faciem inducebant lib. 3. fol.
66. num. 22.

Vanum orare.

Vanum esse orare pro defunctis dicebat Petrus de
Brugis lib. 3. fol. 176. num. 198.

Vapine.

Vapine Pseudo Synodus a Magistris Gallia habita-
mentis

I N D E X

Mense Octobris anno 1603. lib. 3. fol. 124. num. 56. et sequens.

Vasa.

Vasa Sacra pro communione habebat Imperator Niphorus lib. 3. fol. 104. nu. 507. eius impietati ibi num. 109. & sequitur.

Vbiq̃uatiij.

Vbiq̃uatiij semilutherani, eorum errores lib. 3. fol. 134. num. 302. et seq.

Vbiq̃uatiij vocati sunt etiam Brenciani ab Breicio. ibi num. 103.

Vedigalia.

Vedigalia, & tributa non esse solenda dicebat Ioannes Bechum lib. 3. fol. 122. n. 182.

Vveclinatorum.

Vveclinatorum secta, et origo eius eorum Author, & cur sic dicti lib. 3. fol. 106. num. 157.

Vdalicus.

Vdalicus seu Holricus Zaingius Hæresiarcha Discipulus Lutheri. lib. 3. fol. 140. num. 331. Et per totam regulam.

Vellum.

Vellum Beatissimæ Virginis Mariæ despiciebat Hieronymus de Praga lib. 3. fol. 119. n. 133.

Veneratio.

Venerans hominem mortuum nondum canonizatum ab Ecclesia qualiter suspensus et comodo punitus lib. 4. fol. 69. n. 145. & seq.

Veneracionem S. Crucis Sanctorum imaginum, & Reliquiarum conuenda esse cum idolatria dicebat Caluinus lib. 3. fol. 156. num. 405. et seq.

Venusianorum.

Venusianorum secta lib. 3. fol. 97. n. 98.

VVestphalia urbem, nouam Hierusalem vocabant Monasterienses Anabaptistæ lib. 3. fol. 436. n. 153.

Verbum.

Verbum hominem factum non esse dicebant Eusebii lib. 3. fol. 87. n. 144.

Verbum omne scriptum repudiabat Gaspar Sueuicfeldus lib. 3. fol. 140. n. 319.

Verba illa symboli S. Athanasij sicut anima rationalis, &c. falsa, & erronea dicebat Vuesphalus lib. 3. fol. 271. num. 876.

Verba Christi Domine vili christiano non esse hec tam interpretari ipse lib. 3. fol. 194. n. 424.

Verba Matth. c. 7. petrus & accipietis eum. quomodo interpretabatur illuminati lib. 3. fol. 308. n. 514.

Verba Pauli 1. Timot. 4. mortui qui in Christo sunt &c. ad litteram intelligebant illuminati de quodam confessorio lib. 3. fol. 107. n. 413.

Verba Luca cap. 8. Ceteris loquentem fuisse in parabolis &c. intelligi debere de solis reprobis dicebant ipsi fol. 308. n. 515.

Verba Sancti Apostoli Rom. cap. 5. sine poenitentia sunt dona Dei &c. accipiebant illuminati, ac si diceret vobis gratificetur nostra non egerit poenitentia: ibi fol. 308. n. 516.

Verba Ioan. cap. 9. scimus quia peccatores non audit Deus &c. dicebant illuminati quod peccatores non audiat Deus emendati ad Obmutescendum quod putant ibi fol. 308. n. 17.

Verbum & Spiritum Sanctum semper esse in Deo non tamen substantiales, aut personaliter &c. dicebant Pauli misti lib. 3. fol. 72. n. 170.

Verbum in carnem esse conuersum dicebant Tropistæ lib. 3. fol. 104. n. 765.

Verbum Patris non assumpsisse carnem ex V. Maria tenebant Apollinistæ lib. 3. fol. 97. n. 316.

Vetus.

Vetus testamentum calumoniabant Arconitici eo, quæ fides et nouo abusi sunt lib. 3. fol. 49. n. 136.

Vvicleffus.

Vvicleffus Hæresiarcha & eius errores & damnatio lib. 3. fol. 109. n. 119.

Vvictor.

Vvictor Papa conuocauit primum Concilium Romanum in quo decretum fuit Pascha celebrandum, esse die Dominica lib. 3. fol. 58. num. 175. & sequens.

Vvigliantius.

Vvigliantius Hæresiarcha quod Inditium edidit sua futura turpitudini. & eius errores lib. 3. fol. 103. num. 12. & sequitur.

Vinum.

Vinum respiciebant Eucharistia & fabulosa vanitare quod ex Satana, & contra Vinum germinasse lib. 3. fol. 157. num. 157.

Vinum, & mustum nullo modo bebebant Manichei asserentes esse secl. Demoniis lib. 3. fol. 77. n. 252.

Vir Virginis.

Vir coniugens ventrem suum cum ventre mulieris, vt esset tentation non esse peccatum dicebant Gerardus, et Dulcius lib. 3. fol. 196. n. 176.

Virginem Beatam venerandam esse calculatrix voluerunt Colyridiani lib. 3. fol. 91. nu. 289. & 292.

Virginis Beatissima. Cultus post condemnationem Nestorius hæresim summo opere creuit. Tunc inueni fuit salutatione Angele &c. Sancta Maria Mater Dei ora pro nobis &c. lib. 3. fol. 110. num. 129. & 130.

Virginem Beatam non esse Deiparam, sed Christiparam dicebat ipse Nestorius. lib. 3. fol. 110. num. 120. & 121.

Virginem Mariam esse Angelum dicebant Cotteriani lib. 3. fol. 181. num. 254.

Virginitatem purissimam Virginis Mariæ negabant Ebionitæ cum Corinthiani lib. 3. fol. 38. n. 83.

Virginitatem, & continentiam uno, & matrimonio reuicquebant Tibionitæ. lib. 3. fol. 38. n. 87. & sequitur.

Virginitatem impugnabant Elial, & Teuenc, et omnes ad coniugium obligabant. lib. 3. fol. 41. et 42. num. 13.

Virginitatem non esse apud Deum maioris meriti, quam coniugium dicebant Heludiani cum Iouiniano lib. 3. fol. 99. num. 363. et fol. 100. om. 377. et 378. et Basilides lib. 43. num. 35.

Virginitatem post partum Beatissime Virginis negabat Heludius lib. 3. fol. 99. n. 365.

Virginitatem purissimam Virginis contra Heludium defendit Sanctus Hieronymus ibi n. 367.

Virginem Mariam fuisse à Sancto Ioseph cognitam, & violatam dicebat Heludius cum Iouiniano lib. 3. fol. 100. num. 380.

Virginibus Viduis et Maritatis post Baptismum si non discreper in cæternis operibus in cælo equa-

I N D E X

Tortura vis quæ lib. 4. fol. 25. n. 88.

In tortura præstans melior reputandus ac ante accusacionem lib. 4. fol. 25. n. 89.

Tortura si infligatur reo in ea parte in qua est conueniens cum clausula sine præiudicio talis protestatio non prodest lib. 4. fol. 25. n. 94 et seq.

Tortura purgat indicia et causam eligendi probationes lib. 4. fol. 25. n. 95.

Tortura indicia reo non conuincto plenis probationibus sed solum virgibus indicij si iudex omnia vis conuictionis torquat tunc abstinere debet ab indigenda poena ordinaria & extraordinaria lib. 4. fol. 25. & 26. num. 96. et seq.

Tortura quando infligenda est pluribus à timidiore est incipiendum lib. 4. fol. 25. n. 123. et seq.

Tortura tempus regulandum à qualitate indiciorum lib. 4. fol. 25. n. 137. & seq.

Tortura non est repetenda reo etiam quod indicia exigent multum manifesta lib. 4. fol. 25. n. 161. & 162.

Tortura repetitio quando lib. 4. fol. 25. n. 161. & seq. quando ioret arbitrij Inquisitoris vel Iudicis ibi. num. 165. & seq.

Torqueri potest reus secundo & tertio si insurgant noua indicia distincta in substantia lib. 4. fol. 25. n. 169. & seq. sed si prius reus habuit contra se indicium famæ probat per aliquos testis & ideo tortura si superueniam alij non potest repeti. ibid. num. 171.

Torquendus non est reus vltra tertiam torturam lib. 4. fol. 25. n. 181.

Tortura subiiciendus ille apud quem instrumenta ad forelegium inuenta fuerint lib. 4. fol. 26. n. 108.

Traditio.

Traditiones reiciebat Caluin. lib. 4. fol. 247. numero 464.

Transiens ad secundas nuptias viuente coniuge est suspectus vehementer de hæresi lib. 4. fol. 29. n. 114 & seq.

Transire.

Transire tentans per verba de futuro ad secundam nuptias an sit torquendus? lib. 4. fol. 60. nu. 154.

Transubstantia.

Transubstantialitatem panis et vini in Eucharistia negabat Zuinglius lib. 3. fol. 140. n. 333.

Transubstantiationem Eucharisticam reiciebat blasphemus Lutherus lib. 3. fol. 226. & 227. n. 88.

Tribunalia.

Tribunalia Inquisitionis occasione Albigenum ceperunt erigi lib. 3. fol. 181. num. 230.

Trinitatis.

Trinitas SS. se posse videre oculis corporeis dicebat Messalam lib. 3. fol. 92. n. 237.

Trinitatis hostes accerimi fuerunt Eunomiani lib. 3. fol. 87. num. 145. et omnia signa representantia SS. Trinitatem admocebant ibi. fol. 88. n. 146.

Trinitatem in Deo non admitebant Mahometani. lib. 3. fol. 131. n. 106.

Trinitatis inequalitatem Paris, Filij, et Spiritus Sancti assignabant Origenez lib. 3. fol. 45. n. 64.

Trinitatis diuersitatem personarum negabant Sabelliani lib. 3. fol. 71. n. 100.

Trinitatem SS. collentes, collere tres Deos dicebat Sternberger lib. 3. fol. 269. nu. 832. & quod in saceris scripturis nunquam fuit expressum vultu canere. O (veneranda Trinitas)! & O veneranda Dei bonitas sit ibi n. 833.

Trinitatem nescire se virum feminam, vel masculum & Trinitatem illam quandam in feminam fuisseque res maritus habuit dicebat Sternberger ibidem fol. 269. num. 834.

Trinitatem SS. non esse inuocandam docuit Calanus lib. 3. fol. 150. n. 106.

Trifacamentorum secta ex Mollium confessionistarum proueniens lib. 3. fol. 270. n. 261. tria tamen Sacramenta admittit ibi. n. 262.

Troglodita.

Trogloditarum secta apud Indicos in abditis speluncis vel locis incultis habitabant ad quæ inter hos Idolatras erant Sacerdotes templi. lib. 3. fol. 20. numero 97.

Tropisia.

Tropistarum errores et denominatio lib. 3. fol. 264. num. 764.

Turca.

Turca sequaces Mahometis Christum non esse mortuum sed mortuum, & resurrecturum affirmabant lib. 3. fol. 131. num. 113.

Turci Inpini.

Turci Lupinorum secta & Regardia orta vnde sit dicta & eius errores lib. 3. fol. 200. nu. 45.

Turingi.

Turingi Hæretici errores se esse magnum Principem Michael abas verbum Dei dicebat lib. 3. fol. 138. a n. 309. et seq.

Turpitude.

Turpitudines, & blasphemia Carpocratianorum & Gnosticorum lib. 3. fol. 45. & 46. n. 8. vsque ad 92.

V

Vvaldensium.

Vvaldensium secta in sabbatorum lib. 3. fol. 180. num. 122.

Vvaldensium secta ortum habuit aq Vvaldone Cuius Legationis & ab Alpium anfractibus vbi morantur lib. 3. fol. 179. n. 105. et seq.

Vvaldo.

Vvaldo Cuius Lugdonensis quis fuerit ibi. num. 104. et seq.

Valens.

Valens Arianus Murianorum Episcopus Author Antihomocianorum lib. 3. fol. 90. n. 188.

Valentini.

Valentinus Hæresiarum inter alios errores euomies, quod nihil aliud esse antea in mundo nisi profundum maris & silentium quod à poetis Cahos vocatur, et de hoc proefferunt insulles, et veritas, et de his homines ab hoc Ecclesia, etc. lib. 3. fol. 48. num. 93 scripti Evangelium quod vocant in essentia Saluatoris ibi. n. 110.

Valentinus Hæresiarum quis fuerit et eius errores lib. 3. fol. 46. n. 96. et seq.

Valentiniana ortu ab Valentino Gentili Napolitano Pedagogo, qui fuerint, et eorum errores lib. 3. fol. 277. num. 996.

Valesiorum.

Valesiorum secta quæ ipsos castrabant dicti Valesii à quodam Arabe Vocato Valesio qui hanc sectam à alde promouit isti Valesii non solum se ipsos castrabant sed etiam Hospites et eos qui se cùs verisabantur ad id sacrum inducebant lib. 3. fol. 66. num. 82.

Vanum orare.

Vanum esse orare pro defunctis dicebat Petrus de Bruns lib. 3. fol. 176. num. 138.

Vapinci.

Vapinci Pseudo Synodus à Magistris Gallia habita mens

I N D E X

Maasé Octobris anno 1803. lib. 3. fol. 284. num. 56. et sequitur.

Vafa.

Vafa Sacra pro communibus habebat Imperator Niphophorus lib. 3. fol. 144. nu. 107. eius impietas ibi num. 108. & sequitur.

Vbiquetarij.

Vbiquetarij semilutheraui, eorum errores lib. 3. fol. 234. num. 202. et seq.

Vbiquetarij vocati sunt etiam Brenciani ab Brencio. ibi num. 203.

Vcſtigalia.

Vcſtigalia, & tributa non esse solocnda dicebat Ioſannes Becham lib. 3. fol. 222. n. 188.

Vvcelinorum.

Vvcelinorum feſta, et origo quae eorum Author, & cur sic dicti lib. 3. fol. 166. num. 157.

Vdalicus.

Vdalicus seu Hukicus Zuinglius Hæreſiarcha Diſcipulus Lutheri. lib. 3. fol. 240. num. 331. Et per totam regulam.

Vellum.

Vellum Beatiffimæ Virginis Mariæ deſpiciebat Hieronymus de Praga lib. 3. fol. 219. n. 133.

Veneratio.

Veneratio hominem mortuum nondum canonizatum ab Eccleſia qualiter ſuſpectus et comodo piumendus lib. 4. fol. 49. n. 265. & ſeq.

Venerationem S. Crucis Sanctorum imaginum, & Reliquiarum coniuncta eſſe cum idolatria dicebat Caluinus lib. 3. fol. 256. num. 605. et ſeq.

Venuſtiorum.

Venuſtiorum feſta lib. 3. fol. 95. n. 298.

Vveſtphalia urbem, nouam Hieruſalem vocabant Monachienſes Anaſtaſiæ lib. 3. fol. 236. n. 253.

Verbum.

Verbum hominem factum non eſſe dicebant Eunomiani lib. 3. fol. 87. n. 144.

Verbum omne ſcriptum repulſabat Gaſpar Sueueningſeldius. lib. 3. fol. 240. n. 319.

Verba ſic ſymboli S. Athanaſii ſicut anima rationalis, &c. falſa & erronea dicebat Vveſtphalius lib. 3. fol. 271. num. 876.

Verba Chriſti Domine vltiſtiano non eſſe licita interpretari ipſe lib. 3. fol. 271. n. 884.

Verba Matth. c. 7. perit et accipiet eum, quomodo interpretabantur illuminati lib. 3. fol. 308. n. 574.

Verba Pauli 1. Tim. 4. morui qui in Chriſto ſong &c. ad litteram intelligebant illuminati. de quodam confefſario lib. 3. fol. 267. n. 513.

Verba Luca cap. 8. Cæteris loquutum fuiſſe in parabolis &c. intelligi debere de ſolis reprobis dicebant ipſi fol. 308. n. 515.

Verba Sancti Apoſtoli Roman. cap. 5. ne pernitentiam donet &c. Accipiebant illuminati, ac ſi diceret vobis gratificetur noſtra non egerit pernitentia lib. 3. fol. 308. n. 516.

Verba Ioann. cap. 9. ſcimus quia peccatores non audit Deus &c. dicebantur illuminati quod peccatores non audiat Deus efficitur ad Obſtendum quod peccatores ibi fol. 302. n. 517.

Verbum & Spiritum Sanctum ſemper eſſe in Deo non tamen ſubſtantialiter, aut perſonaliter &c. dicebant Pamiſiani lib. 3. fol. 72. n. 170.

Verbum in carnem eſſe cometiſm dicebant Tropikæ. lib. 3. fol. 264. n. 765.

Verbum Patris non aſſumpſiſſe carnem ex V. Maria tenebant Apoliſtariæ lib. 3. fol. 97. n. 316.

Vetus.

Vetus teſtamentum calumniabatur Arconitici eo, quæ ſicis et nouo abuſi ſunt lib. 3. fol. 49. n. 136.

Vvicleſſus.

Vvicleſſus Hæreſiarcha & eius errores de damnatio lib. 3. fol. 209. n. 219.

Vvitor.

Vvictor Papa connoſcit primum Concilium Romanum in quo decretum fuit Paſcha celebrandum eſſe die Dominica lib. 3. fol. 58. num. 175. & ſequen.

Vvigilantijs.

Vvigilantijs Hæreſiarchæ quod Indignum edidit ſua futura turpitudine. & eius errores lib. 3. fol. 103. num. 12. & ſequitur.

Vinum.

Vinum reſpiciebant Encratitæ ex fabuloſa vanaſe quod ex Satana, & terra Vincum germinariſe lib. 3. fol. 27. num. 257.

Vinum, & muſtum nullo modo bibebant Manichei aſſerentes eſſe ſel. Demanijs lib. 3. fol. 77. n. 252.

Vir Virginis.

Vir coniugens ventrem ſuum cum ventre mulieris, ut eſſet centatio non eſſe peccatum dicebant Gerardus, et Dulcius lib. 3. fol. 196. n. 176.

Virginem Beatam venerandam eſſe cultulatriæ vocabant Colyridiani lib. 3. fol. 95. nu. 289. & 292.

Virginis Beatiffima. Cultus poſt condemnationem Neſtorij hæreſim ſummoveſe cœmit. Tunc annu. fuit ſalutationi Angehæ. Sancta Maria Mater Dei ora pro nobis &c. lib. 3. fol. 210. num. 219. & 130.

Virguem Beatam non eſſe Deiparam, ſed Chriſtiſparam dicebat ipſe Neſtorius. lib. 3. fol. 210. num. 220. & 221.

Virginem Mariam eſſe Angelum dicebant Cotterini lib. 3. fol. 281. num. 224.

Virginitatem puſſimæ Virginis Mariæ negabant Ebionitæ cum Cirinſiani lib. 3. fol. 38. n. 133.

Virginitatem, & continentiam imo, & matrimonium reſiciebant Tibionitæ. lib. 3. fol. 38. n. 87. & ſequitur.

Virginitatem impugnabant Eliaſi, & Ierex, et omnes ad coniugium obligabant. lib. 3. fol. 41. et 42. num. 13.

Virginitatem non eſſe apud Deum maioris meriti, quam coniugium dicebant Heludiani cum Ioniſiano lib. 3. fol. 99. num. 363. et fol. 100. num. 377. et 378. et Baſilius fol. 42. num. 35.

Virginitatem poſt partum Beatiffimæ Virginis negabat Heludius lib. 3. fol. 99. n. 364.

Virginitatem puriffimæ Virginis contra Heludium defendit Sanctus Hieronymus ibi. n. 367.

Virginem Mariam fuiſſe à Sancto Iſoiphoe cognita, et vularam dicebat Heludius cum Ioniſiano. lib. 3. fol. 100. nu. 380.

Virginibus Viduis et Maritatis poſt Baptiſmum non diſcrepent in cæteris operibus in cælo equa-

I N D E X

Iem trahit mercedem Iovinianus. lib. 3. fol. 101. num. 384.
 Virginitatem mali esse & divino mandato oppositâ obferuari in poffibile docebat perdidus Lutherus. lib. 3. fol. 126. n. 74.
 Virginitatis amatores se exultare cupiebant Marnichei lib. 3. fol. 76. num. 244.
 Virginem Mariam laudat in suo alcorano Mahometes lib. 3. fol. 131. num. 116. errat tamen dum non nullam illi mendris sanguinem fluxionem ante parum tribus ibi num. 117.
 Virginitatem & integritatem Beatiffimæ Virginis non esse credendâ docebat impudenciffimus Caluinus lib. 3. fol. 149. et 150. n. 115.
 Virginitatem fupervacuo errore profitebantur Abelloni lib. 3. fol. 113. & 114. num. 131.
 Virginem Mariam laudat Sternbergerius & eam habuiffe duos, aut tres filios et. oſcul eam autare reliquis feminis dicebat lib. 3. fol. 269. n. 239.
 Viris doctis nullam eſſe fidem habendam docebat Chriſtophorus Godmannus, lib. 3. fol. 162. numero 722.

Virtus.

Virtutis aduſ exercere eſſe hominis imperfecti dicebant Beguardi lib. 3. fol. 198. n. 17.

Viſio.

Viſionem Dei vſque ad finem mundi animabus ſanctis diſſero docebat Frates de paupere viſi lib. 3. fol. 194. numero 130.
 Viſionem clarâ Dei ſemel in hac vita communicatam in ea perpetuo ad ætæternum permancere dicebant illuminati. lib. 3. fol. 307. num. 501.

Vitam.

Vitam malam tendere & deſinere in hæreſim Mores vite corrupte ſunt ſcopuli, ad quos fides quali equis frangitur. lib. 3. fol. 137. n. 45.
 Vita perfectionem eſt vivere ſine voto dicebat Gerardus Sagarelius. lib. 3. fol. 196. n. 173.

Vitalis.

Vitalis Antiochenus ſocius Apollinaris & eius errores lib. 3. fol. 97. n. 322. & ſeq.

Vitularum.

Vitularum ideſt collectionem vitularum ſecta lib. 3. fol. 17. numero 72.

Vires.

Vivere vnicuique licere pro vt liberit nullis legibus humanis ſubieſto docebat Lutherus lib. 3. fol. 185. num. 45. vir, ſit rei aliqua ad fidem expetenda de qua impudens Lutherus non ſcripſit ibid. num. 128. vita Lutheri oſtenditur lib. 3. fol. 228. n. 17. & ſeq.

Vniuerſale.

Vniuerſale Iudicium negabant Gnoſtici lib. 3. fol. 45. n. m. 72.

Vniſo.

Vniſorum Anglicorum ſecta lib. 3. fol. 162. n. 716.

Vocation.

Vocationem S. Pauli Dei opus eſſe ſicut Davidis

adulterium, & Iuda traditionem dicebat Melancthon lib. 3. fol. 166. num. 797.

Voluntas.

Voluntatem peccatoris eſſe conferendam ad voluntatem Dei ita talem eſſe qualem Deus vult dictebant Deſſe lib. 3. fol. 176. n. 978.

Voto.

Voto de non contrahendo matrimonium, et nec de amplectenda religione teneri omnes facere dicebant illuminati lib. 3. fol. 306. n. 46.
 Vorum de non eo ſiſtendo cum illis niſi cum illuminatis aſtringebant filios conſeſſionis ipſi illuminati lib. 3. fol. 306. num. 474. et ſeq.
 Voto emiſſo amplectendâ religione implorata interceſſione Sanctæ Annæ à ſinibus iſtu iter agens miraculoſe ſuit liberatus Lutherus lib. 3. fol. 223. n. 22.
 Vota moniſtica impia, et diabolica eſſe dicebat Lutherus ibid. fol. 126. num. 71.
 Vota religioſe paupertatis, caſtſtatis, et obedientie damndanda eſſe dicebat Caluinus lib. 3. fol. 153. numero 185.

Vritus.

Vriti errores lib. 3. fol. 162. n. 717.

Vſura.

Vſur, et ſimoniam non eſſe peccatum docet Gramer lib. 3. fol. 156. num. 315.
 Vſuram non eſſe peccatum quia primo et per ſe tantummodo peccatum vſuræ pertinet ad politicam ad Religioſum vero per accidenti daretur Metaphoriſte lib. 1. fol. 182. n. 35. et ſeq.
 Vſuram non eſſe omnino damndandâ tenet expreſſe Caluinus. lib. 3. fol. 156. num. 607.

Vſus.

Vſus Baptizandi Claudii Taurinenſis lib. 3. fol. 151. num. 152.
 Vſus, et ceremonias, ritus, quos inſtituit Elector Brandenburgiſ ad ſuam ſectam attenta conſeſſione Auguſtina correctæ ſecundum Articula. lib. 3. fol. 299. numero 326.

Vxor.

Vxores eſſe communes volebant Fraticelli lib. 3. fol. 194. num. 125.
 Vxores habebant Gnoſtici communes, et peregrinum tranſeuntem ex ipſorum dogmate ad ſuas ſeſſinas inuocabant viuentes turpibus ſignis lib. 3. fol. 45. num. 79. et ſeq.
 Vxori licetiam eſſe permutare virum ſi ab viro et nico ſeu Piſcudo Chriſtiano deſecratur dicebat Lutherus lib. 3. fol. 122. num. 113.
 Vxorem dicere patrem ſuum, aut conſobrinarum ino neptem ex ſuave vulſore docebat ipſe lib. 3. fol. 128. n. 116.
 Vxores habebant communes, et matrimonia inter fratres eſſe ſpiritualia neque vniuerſe teneri reddere deum maritus ſi non eodem ſecte nomen darent Lucii Antilutherani lib. 3. fol. 163. n. 746.
 Vxori a marito diuiſa poſt quatuor menſes a deſeſti diuorij permittit alteri ducere Mahometis lib. 3. fol. 131. num. 131.
 Vxorem ſibi licere ducere in ſecundo gradu conſanguinitatis dicebat. fol. 123. num. 130.

Xena-

I N D E X

X

Xenias.

XEnias Hæresarcha, quis fuerit eius origo, & status, vixit. lib. 3. fol. 115. n. 201. & seq.
 Xenias ad nouam sectam conuincendam nouum errorem excogitauit dum imagines Christi Domini, & Sanctorum venerari prohibuit. ibid. num. 203. Gnaphæus non solum recepit Xeniam in Ecclesia, sed Episcopum Hieropolitanum creauit etiam quod non esset Baptizatus ibidem num. 202.

2

Zacharias.

Zacharias Papa condemnauit Alberum, & eius errores. lib. 3. fol. 143. n. 73.

Zaccheus.

Zaccheus Hæresarcha, qui cum esset Monachus

non iuxta vitam Monasticam vivebat, abhorrebat orationem, & cum esset laicus officium Ecclesiasticorum, sibi assumpsit, et sacra mysteria et sacrificia tractabat lib. 3. fol. 91. n. 215. et seq.

Zenon.

Zenon Stoicus Author Stoichorum habuit Dæmonem familiarem. lib. 3. fol. 26. n. 46. et seq.
 Zenon Imperator fuit Discipulus Eutichetis, & Dioscori. lib. 3. fol. 113. n. 179. et seq.
 Zenone Imperator adiuuante Petro Fullo fuit Auctor sectæ Theopaschitarum Sedem Antiochenam tyrannice inualit expulso Martino Episcopo. lib. 3. fol. 114. n. 191. et seq.

Zuinglius.

Zuinglius Perfidus Hæresarcha gloriabatur se esse Coelitus illuminatum, et quod Dæmon eidem aëma suppeditasset. lib. 3. fol. 241. num. 243. eius erroris, & mors. fol. 240. et 241. c. 243. num. 331. et seq.

F I N I S.

Secundum, & Tertium Tomum, quatuor Libros, nempe Tertium, Quartum, Quintum, & Sextum, de Materijs Tribunalium Sanctæ Inquisitionis continentes à P. Sebastiano Salelles Societatis IESV S. T. P. & Sanctæ Inquisitionis Consultore elaboratos legi, & nihilque in eis inueni Catholicæ Fidei, Sacris Canonibus, aut bonis moribus repugnans, quapropter dignissimos cenfeo, qui prælo mandentur. Datum in Conuentu Sancti Saluatoris in Vnda. Die 17. Augusti 1652.

Fr. Modestus Gauatius Procurator Generalis Sancti Francisci Min. Conuentualium, Sanctæ Romanæ Inquisitionis Consultor, & Qualificator.

En de hac re poesim metro Hispano ab
Auctore totius operis in primæua
ætate compositam.

: *Ad Maiorem Gloriam Dei.*

SONETTO.

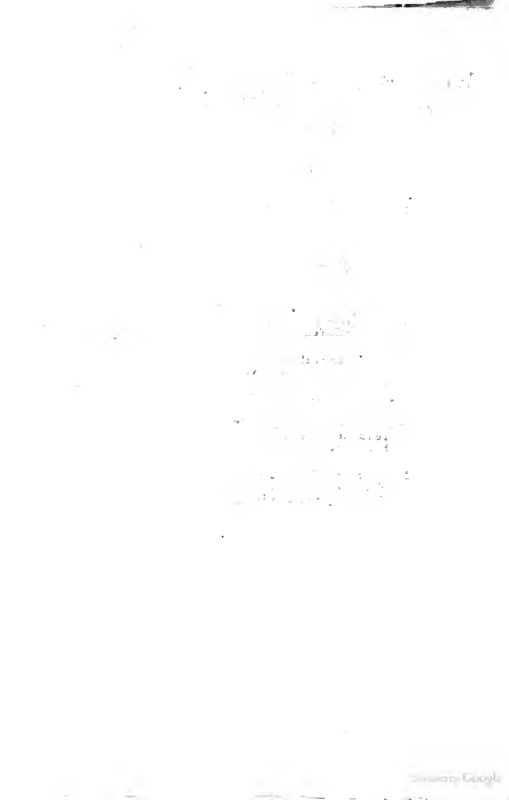

L Enemigo astuto, al inuincible,
Que aun sale vencedor quando es vencido,
Hauer tenido IGNACIO tan rendido,
Saberlo de su boca lo haze creible

La gloria digo vana, el monstruo horrible,
Que espanta a los mas fuertes, este ha sido,
El que de si dixo ser menos temido,
Por mas fiero que sea, y mas terrible.

La espada de dos cortes, que ceñir,
Le hizo triunfador de tal victoria,
El conozerse así, y a Dios le hazia.

Desear que le tuuiesen por escoria,
Y en qualesquiera cosas noche, y dia
Buscar siempre de Dios la mayor Gloria.

INDEX RERVM NOTABILIVM.

Quae in hoc tertio Tomo continentur:

A

Abbas.

BBATES, an Episcopi nomine intelligantur? l. 6 cap. 3 fol. 399 num. 21
Abbatess ab Episcopis in consecratione tantum differunt. ibid. num. 23

Abinians, Abinatio.

Abinatio quomodo sit iudicis iniungenda l. 5 c. 5 fol. 46 num. 70 Quibus casibus iudicis imponenda? ibi fol. 47 num. 83 Non fit nisi in materia abiurabili. ibi fol. 48 num. 100
Abiurantes haecism Deum glorificant. Proem. l. 5 fol. 6

Abinatio iuridica, propria Tribunalis S. Inquisitionis. Proem. fol. 6. Eius gradum assignare, difficile. ibidem

Abinatio ob solam familiaritatem cum haereticis debet fieri. l. 5 cap. 3 fol. 16 n. 75 Eius usus, Tribunalis S. Inquisitionis proprius. l. 5 cap. 3 fol. 17 num. 6.

Abinatio, an sit poena, vel signum in fidei requisitum? ibi fol. 18 num. 14. Secundum essentialia, vel accidentalia particularia in diffinitione positae dicatur poena, vel non. ibi fol. 19 n. 23.

Abiuratio usus à quo tempore initium sumpserit? ibidem num. 27 Cur etiam institutus? ibi fol. 20 num. 37.

Abiurationis gradus quatuorplex? ibidem n. 39. Qualis publicè, & qualis secretè facienda sit? ibi fol. 21 num. 50 & seq. Quo idiomate, & quibus circumstantiis fieri debeat? ibi fol. 22 n. 64.

Abiuratio, cur continere debeat detestationem omnium haeresum? ibid. n. 73.

Abiuratio à quonam iudice iniungi debeat? ibi fol. 24 num. 98 & seq.

Abiuratio, & abiurare quid sit? l. 5 cap. 3 fol. 18 num. 7.

Abiurans de leui, si in eandem, vel diuersam haeresim incidat, quid? l. 5 cap. 4 fol. 30 n. 17

Abiuratio de vehementer dispositum eum ad hoc quod si denovo incidat, sit relapsus. l. 5 cap. 4 fol. 31 n. 37

Abiurans de leui, si in eandem, vel diuersa haeresi, denovo haereticus formalis existit, non censetur relapsus. l. 5 cap. 4 fol. 32 n. 45 & seq.

Abiurans de vehementer, si denovo in vehementem suspicionem incidat, quomodo cum ipso agendum? ibid. n. 49

Abiuratio qualis iniungenda Apostatis, vel schismaticis? l. 5 c. 5 fol. 49 n. 104 & fol. 50 n. 113 Fautoribus haereticorum qualis debet iniungi? l. 5 cap. 5 fol. 54 num. 175 & seq.

Abiuratio an sit poena? l. 5 cap. 3 fol. 18 n. 13.

Abfens.

Abfens contumax qualiter tractandus? l. 5 cap. 7 fol. 143 n. 50

Abfens indiciatus de haeresi, an sit expedieudus? ibi fol. 146 n. 181 & seq.

Abfentis contumaciter modus terminandi processum, ibi fol. 143 n. 148 & seq.

Abfentis contumaciter plene criminati statua tradit potest, vt comburatur. ibi fol. 144 num. 146.

Abolutio, Absolutio.

Abolutio ab haeresi externa non denuntiata, an dari possit virtute licuius privilegij, vel Bullae? l. 6 cap. 3 fol. 241 n. 99

Abolutio facultas Episcopis concessa, per Bullam Coenae reuocata, in foro conscientiae intelligitur l. 6 cap. 3 fol. 240 n. 94.

Abolutio Inquisitori ab excommunicatione, datur in foro iudiciali. l. 6 c. 3 fol. 238 n. 73 & seq.

Abolutio, in foro conscientiae, quando Inquisitores possunt? ibidem n. 75

Abolutio ab excommunicatione an prius imperianda, quam fiat abiuratio, vel e contra? l. 5 c. 3 fol. 27 n. 142 & seq.

Abolutio ab excommunicatione, an cuiuslibet abiuranti danda sit? ibi fol. 28 n. 146 & seq.

Abolutio iuridica qui denegatur l. 6 c. 5 fol. 303 n. 24. à non reuerfatis, quando potest directè accipi, & indirectè ab haeresi? l. 6 cap. 3 fol. 245 num. 212

Abolutio dupliciter potest ab Inquisitoribus praticari. l. 5 cap. 3 fol. 168 n. 10 & seq. Quando est deneganda Polygamis? l. 5 cap. 3 fol. 164 n. 201. & seq. Quibus item deneganda? l. 5 cap. 8 fol. 154 num. 242.

Abolutio ab excommunicatione à quo possit impendi? l. 6 cap. 3 fol. 103 n. 66 & seq.

Abolutio aulentis ab excommunicatione reservata, excommunicantur? l. 6 cap. 3 fol. 238 n. 70.

Abolutio ex superuenienti probatione delicti remouetur. l. 5 cap. 1 fol. 7 n. 23.

Abolutio nem, vel condemnationem sententia continet. ibidem n. 12.

Abusus, Abutens.

Abutens sacramentis, qua poena plectendus? l. 6 cap. 8 fol. 377 n. 266

Abusus Confessionarii, an inducat suspensionem haecesis? l. 5 cap. 5 fol. 67 num. 318

Abusus causus Sacramenti vehementem praesumptionem inducit in abutente. l. 5 cap. 5 fol. 72 num. 326

Abusus Sacrificij Missae, quam suspensionem inducit? l. 6 cap. 8 fol. 409 n. 630

Abutentes Sacra Scriptura, quibus poenis multantur? l. 6 cap. 8 fol. 406 n. 599

Abusus Sacramentum Eucharistiae, quibus modis fiat? l. 6 cap. 7 fol. 342 n. 42

Abutens Sacramento Penitentiae, quid dicatur? ibidem n. 43

Accusatio, Accusator.

Accusatio firmata, an valeat alienatio à delinquente facta? l. 6 cap. 4 fol. 399 n. 440.

Accusator quando non probat? l. 5 cap. 5 fol. 11 n. 8

Accusatio anno probante reus absolvitur. ibidem.

Accusationem à fiscalibus, quando Inquisitores recipiunt? l. 5 cap. 6 fol. 146 n. 193

Accusatori fallo non conceditur, quod solet haereticis condemnatis concedi. l. 6 cap. 8 fol. 396 num. 244.

Ac.

112

I N D E X

Accusator falsus, quando curie seculari traditur capite plectendus? ibidem.

Achan.

Tria subiciens Anathema fuit in Israel. Procem. fol. 5 Propter ipsum iratus est Dominus contra Vniuersum Israel. ibidem

Achan ad confiteodum inducit, velut Inquisitor Iosue. ibidem.

Acquisitus.

Acquisita intermedio tempore ad commissio crimine vique ad condemnationem, an publicentur? l. 6 cap. 4 fol. 350. n. 92.

Acquisita post reconciliationem non confiscantur. ibid. num. 90

Actio.

Actiones reuocatoria, quae tempore tollantur? l. 6 cap. 4 fol. 394 num. 478

Actiones, quae Inquisitoribus prohibentur. l. 6 cap. 4 fol. 364 num. 157

Actio, quae tota sit simul, terminata ad diuersa obiecta, vnicuique est peccatum, l. 6 cap. 3 fol. 394 num. 351

Actio contra haereticum definitum nullo tempore impeditur. l. 5 cap. 7 fol. 148 num. 209

Actiones, & iura non confiscantur, mobilibus, & immobilibus bonis confisicatis. l. 6 cap. 4 fol. 357 num. 7

Actiones diuersam speciem bonorum à mobilibus constituent. ibidem

Actiones, & iura sub confiscatione bonorum femouetorum non includuntur. ibid. fol. 353. n. 71

Actor.

Actores, & Reus partes litigantes apud Iudicem l. 5 cap. 5 fol. 91 num. 605

Actum, Actus.

Actum Idolatriæ, quis saltem extrinsece, exercet? l. 6 cap. 8 fol. 390. num. 413

Actus criminosis natura in satioso est ponderanda, l. 6 cap. 1 fol. 303. n. 305

Actus qualiter praesumendus? ibi. fol. 304. n. 313. De sua natura illicitus, quia via sit licitus? ibidem. num. 322

Acta omnia per haereticum nulla. l. 6 cap. 3. fol. 349 num. 216

Actus mere internus non sufficit ad poenas incurrendas Constituit. Pil. V. l. 6 cap. 8 fol. 369 n. 164

Actus Fidei.

Conuenienter valde videntur celebrari ad excommunicationem haereticis prauiatatis. l. 6 cap. 10 fol. 455. num. 14

Actus fidei, non expedit die dominico celebrari? ibidem num. 18 Vbi celebrari debet? ibi. fol. 453 n. 26 Ad eius celebrationem Praefules iniungendi. ibidem o. 30

Actus fidei publicus tres praecipuas continet partes l. 6 cap. 10 fol. 457. num. 29

Administratio, administrans.

Administratio bonorum non interdicta, an possit fieri coram aheretico? l. 6 cap. 4 fol. 396 n. 460 Administrans laicus potestatem sacramentum, quo modo ablutare debet? l. 5 cap. 5 fol. 71 n. 369

Admonitio.

Admonitiones cum comminationibus quando fa-

cienda? l. 5 cap. 7 fol. 135 num. 37

Admonitio Episcopi super errore non acquiescente, an sit haeretica? l. 6 cap. 8 fol. 356. n. 20

Admonitio ad penitenciam erroris demonstranda, an sit necessaria? l. 6 cap. 8 fol. 355 n. 24.

Alexander.

Alexandri IV. constitutio ad Inquisitores Ordinis Minorum. l. 6 cap. 6 fol. 333 n. 29. & seq.

Alienatio.

Alienationes oecessariae, quae dicantur? l. 6 cap. 4 fol. 395. n. 491

Alienatio remuneratoria, necessaria. ibidem.

Alienatio à delinquente facta licita est? l. 6 cap. 4 fol. 396 num. 495 Pro dotandis filiabus, an inter necessarias reponenda? ibi. fol. 395 n. 487

Alienatio bonorum, quae ipso iure publicantur, an valide fiat? ibi. fol. 393 n. 458. Post sententiam condemnatoriam facta, an valida? ibi. fol. 392. num. 487

Alienatio contrarium prohibens? ibidem n. 453. Quando irrevocabilis est? ibi. fol. 394 num. 474. Post delictum fraudem indicat, l. 6 c. 3 fol. 359. n. 85. De Alienatione vide fol. 375

Alimentum.

Alimenta, an sint referenda filiis committentis crimen haereticum? l. 6 cap. 5 fol. 378 n. 192

Alimenta iure naturali sunt debita. ibidem.

Alimenta in casu necessitatis retineri possunt. ibid. num. 196

Amens, Amencia.

Amencia tempore delinquendi à poena excusatur. l. 6 cap. 1 fol. 302 n. 392

Amens etiam cum ad sanitatem redierit non est puniendus. ibidem num. 394

Amens in atrocissimi delictis, an sit puniendus? ibid. n. 397. & sequens.

Amor.

Amor est causa remittendi poenam l. 6 cap. 3. fol. 314 o. 438

Amoris impetu demonem invocari minus puniatur. ibid. n. 440

Anathema.

Anathema apud Concilia erubatur haeretico. Proccm. lib. 1 fol. 5

Anglus.

Angli haeretici, an possint commercio causa ad Inquisitionem Meliorum accedere? l. 5 c. 5 fol. 95. n. 655. Anglorum cum Rege Catholico conventio super commercio? ibi. fol. 94. n. 641.

Animus.

Attendendus in delictis, an excuset? l. 6 cap. 1 fol. 310 num. 513.

Animus delinquendi Appius Claudius non habuit, ideo non puniatur. ibid. num. 511.

Animus malum habens, si felix sit euenias, non in totum poena excusandus. ibid. n. 514

Annullatio.

Annullatio confisicatio, & incorporatio quomodo describuntur? l. 6 cap. 4 fol. 374. n. 3. Proccm.

Anus.

Anus elapsus post declarationem haereticis, continet

cit

I N D E X

cis abſentis conſecrari poſſunt omnia bona. l. 6 cap. 4 fol. 128 n. 409. Anno elapſo à ſententia conſecrationis, an audiendus reus ad recuperandum? ibid. num. 403

Apoſtaſia, Apoſtaſia.

Apoſtaſia propriè dicta quid ſit. l. 5 cap. 5 fol. 50 nu. 117

Apoſtaſia, quam abſurationem facere debet? ibi. fol. 49 nu. 104.

Apoſtaſia ab Obſedientia, quis dicatur? ibidem. num. 109. à fide quis dicendus? ibid. n. 111

Apoſtaſia à fide materialiter quo modo expediendus? ibid. num. 112.

Apoſtaſia à fide, mancipium remanet poſt abſurationem. l. 6 cap. 7 fol. 348 n. 106. Quando libertatem conſequitur? ibid. n. 116. Sapius ad portandum habium poenitentialem damnatur, in perpetuum, l. 6 cap. 7 fol. 352 n. 160

Apoſtaſia, & hæreticus in quo differant? l. 5 cap. 5. fol. 49 n. 105

Arbitrium.

Quotuplex, & quid ſit. l. 6 cap. 1 fol. 186 n. 94. Quando iure dicunt regulari? ibidem n. 97

Arbitrium cōformare, difficile. l. 6 cap. 1 fol. 101 num. 160. Iuri, & æquitati conformandum, l. 6 cap. 7 fol. 319 num. 118

Arbitrium Inquiſitoris in puniendi blaſphemo quo viſque extendi poteſt? l. 6 cap. 8. fol. 331 n. 305.

Area.

Area domus diruta ſcilicet ſeminanda, l. 6 cap. 4 fol. 300 n. 543 In area domus diruta ob hæreſim, columella erigenda in monumentum puniuntur. ibidem nu. 543 In area domus Dogmatizæ Caſalla columella erecta in perpetuum illius vaucrium. ibid.

Arma.

Arma ad infideles portantes, qualiter puniantur? l. 6 cap. 4 fol. 422 n. 549

Arma ad illos portantes inſiſtenti Inquiſitorum ſubſunt. l. 6 cap. 5 fol. 90 n. 438 Eorum delatio in deſtructionem Chriſtianitatis tendit. ibidem n. 589

Arma ad prædictos deſerens, an abſurgere debeat? ibi. fol. 91 n. 596

Arrha.

Dupliciter accipiunt. l. 6 cap. 5 fol. 319 num. 109.

Arrha pro donatione ſponſi ob dotem ſponſæ acceptam, non conſecratur. ibidem.

Arrha pro ſigno complendi matrimonij, alij conſecratur, etiam conſecratur. ibidem n. 110

Arrha, quæ ad dantem recit. ibidem

Ars.

Art ſortilegaria cooperatione Dæmonis exercetur. l. 6 cap. 8 fol. 394 n. 497

Artis peritia, an delinquentis poenam minuat? l. 6 cap. 1 fol. 116 n. 460

Aſtologia, Aſtologus.

Aſtologia iudicialis libros reſiciens ab Inquiſitori- bus puniendus. l. 5 cap. 3 fol. 8 n. 519

Aſtologus prædicere poteſt in quantum alia inci- pant. l. 5 cap. 5. fol. 119 n. 933

Aſtologi iudicarij poenam. l. 6 cap. 8 fol. 396 nu. 426.

Auſor.

Auſores principales delicti puniendi rigorofius. l. 6 cap. 1 fol. 307 n. 353

Auſores hæretici liberi, licet non ſit damnatus legi non poteſt. l. 6 cap. 8 fol. 387 n. 379

Auſor ſectum non ſolum puniunt, ſed etiam eius progenies. l. 6 cap. 5 fol. 302 n. 11

Audientes.

Audientes blaſphemum, omnes tenentur ipſum de- nunciare. l. 6 cap. 3 fol. 381 n. 309

Audientes blaſphemum non hæreticalem, cuiſque iudica poſſunt ipſum denunciare. ibidem.

Audientes conſeſſionem, qui Sacerdotes non ſunt, quæ poena puniendi? l. 6 cap. 8 fol. 389 n. 407

Augmentum.

Augmentum rei alienatæ, qualiter poſſit à ſiſco ven- dicari? l. 6 cap. 4 fol. 393 n. 523

Augmentum intrinſecum, & extrinſecum rei datur. ibidem.

Augmentum rei intrinſecum poteſt à ſiſco vendica- ri, ſolutis expenſis in augmento factis. ibidem. num. 523

B

Baptizatus.

Baptizatus verè in infantia, & inter infideles edu- catus, quando pertinax in ſua ſectâ dicendus? l. 6 cap. 2 fol. 356 n. 19

Bartoli.

Bartoli qualis opinio reprobat. l. 6 c. 3. fol. 382 n. 37

Beneficium.

Beneficia Principis ſanctius interpretanda. l. 6 cap. 9. fol. 420 n. 100. In Kemp publicam collata poenam delinquentis minuit, l. 6 cap. 1 fol. 117 n. 471. Ri- tē poſſeſſa, an ipſo iure ob hæreſim abſque ſententia perdatant? l. 6 cap. 3 fol. 243 n. 127

Beneficium hæretici impetrans non obligatur expri- mere requiſita iuxta regulas Cancellariæ. l. 6 c. 3 fol. 344 n. 145

Beneficium non poteſt hæreticus in favorem alicuius reſignare. ibidem n. 146

Beneficium obtinens hæreticorum precibus, ipſo iure, illo priuatur. ibid. fol. 245 n. 160

Beneficium prælationis contra alios creditores hæ- retico mutant denegatur. l. 6 c. 3 fol. 349 n. 151

Beneficijs obtinentibus hæreſim parentum, clerici ſuo- rum ſibi priuandi ſunt. l. 6 c. 5 fol. 306 n. 52

Berliua.

Berliua poena, qualis? l. 6 cap. 2 fol. 115 n. 53. Magna inſert inſamiam. ibidem n. 54

Berliua morti æquiparatur. ibidem n. 55

Berliua poena quibus inſigunt? ibidem n. 57

Blaſphemia.

Blaſphemias hæreticæ ſnō abſolute conſeſſarij, abſque facultate. l. 5 cap. 8 fol. 167 n. 241. Illas pro- ferēs ad abſurationē cogēdus. l. 5 c. 5. fol. 69 n. 332

Blaſphemias non hæreticæ, an inquiſitor punire poſſit? ibi fol. 70 num. 358. Plures, vno impetu proſeque, an vnicæ poenæ puniendæ l. 6 cap. 1 fol. 335 num. 175

Blaſphemia in hæreſi alem, & non hæreticalem di- ſtinguit. l. 6 cap. 8 fol. 380 n. 199

Blaſphemiz ſapientes hæreſim ex conſuetudine pro- lare, irremiſſus puniendæ. ibi. fol. 384 n. 377

Blaſphemias graues proferens publice puniendus in exemplum. ibi. fol. 385 n. 380.

Blaſphemantes, Blaſphemias.

Blaſphemantes ex conſuetudine, qui dicantur? l. 6 cap. 5 fol. 60 n. 333

Blaſphemantes pluries, qui? ibidem num. 338

Blaſphemantes ex conſuetudine abſurgere debent. ibidem num. 339

Blaſphemantes lapidibus opprimebantur. l. 6 cap. 8 fol. 360 n. 302

Blaſphemantium poenæ arbitrariz. ibi fol. 381. num. 304

Blaſphemantium poenæ ſias canonica limitat. ibid n. 306

a a Blaſ.

I N D E X

Blasphemantes ex Lateran. Concil. corrigendi. ibid. num. 307
Blasphemia iuxta qualitatem Personae poena infligitur. ibid. n. 311 Eorum poena non minuitur ob consuetudinem loci. ibid. n. 313
Blasphemo haereticali, quando mortis poena infligenda? ibid. n. 315
Blasphemus supra alias, quae etiam poena multandus? l. 6 c. 7 fol. 352 n. 167

Bona.

Bona Reorum non publicantur, nisi in duobus casibus. l. 6 cap. 4 fol. 353 n. 15
Boorum publicatio qualiter cum haereticis fiat? ibi. fol. 354 n. 18
Bona ipso iure confiscata propter delictum, manent fisco obligata. ibidem n. 32
Bona Clerici haeretici, eis debent applicari? ibi. fol. 354 num. 22
Bona omnia haeretici ipso iure publicantur. ibi. fol. 357 num. 66
Bonorum confiscatorum nomine, quae bona veniant? ibidem. num. 69
Bona mobilibus, & immobilibus confiscatis, actiones, & iura, quae delinquenti competunt, non confiscantur. ibi. fol. 357 n. 70
Bona ante commissum haerese delictum acquisita, & alienata, cuius sunt? ibi. fol. 358 num. 83 Post sententiam acquisita, an confiscantur? ibi. fol. 359 num. 90 Propter laborem ab haeretico acquisita, lata sententia ad fiscum pertinent. ibi. fol. 364 n. 146
Bona Ecclesiastica quadruplicia sunt. ibidem n. 153
Bona Ecclesiae, vel eius instituta donata non confiscantur. ibidem n. 154 Intuitu Personae comparata fisco subiacentur. ibi. fol. 367 num. 182
Bona patrimonialia confiscantur Ecclesiasticis. ibid.

Brachium.

Brachio seculari, qui sunt pro primo lapsu relaxandi? l. 6 cap. 7 fol. 361 n. 70

Bulla.

Bulla Pontificis prohibentes reconciliationem aliquorum. l. 5 cap. 4 fol. 400 n. 153
Bulla Greg. XIII. contra Iudeos. l. 5 cap. 1 fol. 46 num. 65
Bulla Clem. 8. contra ipsos ibidem
Bulla Pontificis contra abutentes sacramentis. l. 6 cap. 8 fol. 377 num. 167
Bulla Coene censuram incurrit ipso facto Schismaticeorum fautores. ibi. fol. 363 n. 102

Bursa.

Bursa fisci si communis non sit, quid operatur circa confiscationem in alieno territorio? l. 6 cap. 4 fol. 300 n. 431

C

Calcamentum?

Calceamentis, & Pallio quis debet spoliatus exiit? l. 6 cap. 7 fol. 352 n. 165

Candela.

Candela accensa, quibus an poenam praeforibus Ecclesiae tenenda? l. 6 cap. 7 fol. 352 n. 168

Canonizatio, Canonicatus.

Canonizatio Sanctorum ad quos iudices, vi potest legitime pertinere? l. 5 cap. 5 fol. 108 n. 801
Canonizati, vel Beatificati solummodo publice venerandi. l. 6 cap. 3 fol. 404 n. 576

Capitalis, Capitalis poena.

Capitalis poena triplex. l. 6 cap. 2 fol. 351 n. 10
Capitalis poena pro qua morte in lege accipienda? ibi. fol. 352 n. 11

Capitales poenae antiquae. l. 6 cap. 2 fol. 354 n. 43

Capitalis poena in dubio pro morte civili accipienda. ibi. fol. 352 n. 15

Capitulum.

Capitulum Sede Vacante, an Episcopi nomine intelligatur? l. 6 cap. 3 fol. 359 n. 79 An possit delegare iurisdictionem absolvendi ab haeresi ibidem An possit per se ipsum ab haeresi occulta absolvere. ibidem num. 80

Carcer.

Carcer prout poena visitatissimus. l. 6 c. 7 fol. 346 n. 65
Carcer perpetuus, & ad tempus. ibidem num. 66
Carcer brevior quibus iniungendus. ibidem num. 70.
Qualis debet esse? ibi. fol. 345 n. 75
Carcer prout custodia, & prout poena. l. 6 cap. 2 fol. 326 n. 62
Carceris perpetui poena, an de iure civili prohibetur. ibidem num. 63 Pro grauib. delictis iungitur. ibid.

Carceratus.

Carceratus ob haerese se occidere tentans, a quo, & qualiter puniendus? l. 6 cap. 8 fol. 406 n. 600
Carcerati in Sancto Officio in triplici statu considerandi. l. 6 cap. 8 fol. 354 n. 22 Frangentes carceres, an pro coepta habendi. l. 5 cap. 5 fol. 10 n. 160. Ausugientes a S. Officio fracto carcere, non statim, ut haeretici condemnandi. ibid. num. 982. Se occidere tentans qualiter puniendus? ibi. fol. 39 num. 581

Carnes.

Carnes vescens diebus vetitis sit suspensus de haeresi. l. 6 cap. 8 fol. 391 num. 49
Carnes his diebus comedentes qualiter abstinere debeant? l. 5 cap. 5 fol. 79 n. 469
Carnes comedentes diebus vetitis, an peccent simul comedentes pures? ibi. fol. 80 num. 481

Castrum.

Castrum bona, an ob delictum filii confiscari possint? l. 6 cap. 4 fol. 352 n. 164 & seq. An patris ob delictum filii deterioratur? ibid. n. 369
Castrum bona, an ob crimen laici Malefactoris a filio perpetratum publicetur? ibid. n. 374

Casus.

Casus rarus non est in consequentiam trahendus. l. 6 cap. 1 fol. 199 num. 321
Casus, quo iudex laicus potest de causa haeresis cognoscere. l. 5 cap. 5 fol. 84 n. 573
Casus diversi, quibus aliquis dicatur, vel non relapsus. l. 5 cap. 6 fol. 324 n. 47 & seq.

Catholici.

Si uxorem haereticam ducat, an penam confiscationis honorum incurat? l. 6 cap. 5 fol. 322 n. 326
Catholici in locis haeticorum non peccant communicando cum eis. l. 6 cap. 3 fol. 235 n. 26

Causa.

Causa delictum excusans. l. 6 cap. 1 fol. 195 n. 308
Causa carcerationum in S. Officio, quae ad hoc non spectant a quibus tractandae? l. 6 cap. 10 fol. 430 n. 101
Causa sollicitationis secreti expedienda. ibi. fol. 432 n. 111 Causa duplicitante contra hominis vitam? si mors eueniat, cui attribuenda? l. 6 cap. 8 fol. 397 n. 502
Causa legitima existente potest index in poenis a iure statutis dispensare. l. 6 cap. 1 fol. 183 n. 13
Causa commutandi poenam, an debeat in sententia declarari? ibi. fol. 187 num. 100
Causa expressio in sententia qualiter expendenda? ibid. num. 107

Causa

INDEX

Causa doli augeri potest poena. ibi. fol. 189. n. 135
Causae fidei non attendantur circa poenas causas inclu-
dentes, vel excludentes dolum. ibi. fol. 193. n. 179

Censura.

Censuram Bullae Censurae ipso facto incidunt Schis-
maticum fautores. l. 6. cap. 8. fol. 303. n. 103.
Censurarum contemptus, negatus vnus, positi-
uus alius. l. 5. cap. 5. fol. 74. n. 406. & seq.

Charta.

Charta in qua peccata sunt scripta, au publicari li-
ceat? l. 5. cap. 5. fol. 113. n. 855

Circumstantia.

Circumstantiae lucranda dotem, & satisfaciendi lu-
xuriae erroris suspensionem manuum. l. 6. cap. 8. fol.
373. n. 207.
Circumstantiae in materia librorum prohibitorum
ponderandae. l. 5. cap. 5. fol. 81. n. 496.

Citatio.

Citationis forma pro fugitivo. l. 5. c. 7. fol. 143. n. 153
Citatio reorum specialis debet fieri ad sententiam.
l. 5. cap. 1. fol. 8. n. 35

Civitas.

Impediens, quod prohibetur haeretici, quia poena affi-
cienda? l. 6. cap. 1. fol. 308. n. 360

Clementia.

Clementia. Constitutio contra non Sacerdotes cele-
brantes. l. 6. cap. 8. fol. 390. n. 413
Clementia. Constitutio, quod Itali ad terras haeretico-
rum non adeant. l. 5. cap. 5. fol. 93. n. 622.
Clementia. quos casus adiunxit pro non reconcilian-
dis? l. 5. cap. 1. fol. 8. n. 35

Clericus.

Clerici contrahentes matrimonium, quas poenas
incurrunt? l. 6. cap. 8. fol. 373. n. 214
Clerici quicumque a poenis Constitutionis Pij V.
non excluduntur. ibi. fol. 369. n. 166
Clericorum bona, quasi patrimonialia, confiscari
possunt. l. 6. cap. 4. fol. 269. n. 227.
Clericorum bona ratione beneficii Ecclesiastici ac-
quisita, an sisco subiciantur. ibid. n. 224
Clericus haereticum speliens quas poenas incurrat?
l. 6. cap. 3. fol. 252. n. 230
Clerici haeretici bonaeu applicanda? l. 6. cap. 5. fol.
373. n. 704.
Clericus haereticus, si conuertatur ex corde, an be-
neficio priuandus? l. 6. cap. 3. fol. 244. n. 151

Collatio.

Collationes à schismatico factae ipso iure nullae sunt
l. 6. cap. 8. fol. 362. n. 56.
Collatio beneficii cum haeretico facta, nulla. l. 6.
cap. 3. fol. 250. n. 233.

Columna.

Columna marmorea in monumentum iustae punitionis,
quo loco erigenda? l. 6. cap. 4. fol. 300. n. 143.

Complices.

Complices, quo casu creduntur adiuuasse? l. 5. cap. 4.
fol. 35. n. 96.
Complices testes secure possunt confrontari. l. 5. c.
7. fol. 155. n. 43

Concilium.

Concilij Lateran. preceptum de corrigendo blasphe-
mo. l. 6. cap. 8. fol. 381. n. 307
Concilium Tolosanum, quibus poenis clericum ad
mores fructu redeuntem puniri? l. 6. cap. 8. fol. 373.
n. 221. N. arbitrio cuiusque privilegij Inquisito-

rum mentionem facit? l. 5. cap. 4. fol. 38. n. 126.

Concio, Concionator.

Concio ab vno ex Confessoribus in actu fidei facien-
da. l. 6. cap. 10. fol. 424. n. 41
Concio in actu fidei praedicata. ibid. n. 44.
Concio vna ex praecipuis partibus Actus fidei, l. 6.
cap. 3. fol. 249. n. 216.
Concionatores dicentes posse virtute Bullae Cencia-
tae, quemuis etiam ab haerese absolutus, coguntur se
retractare, l. 5. cap. 5. fol. 47. n. 86.

Conditio.

Conditioes requisitae, vt Sortilegius Curiae Execu-
ti tradatur puniendus. l. 6. cap. 8. fol. 397. n. 100.
Conditio triplex requisita, vt Religiosus partes trans-
marinas adire possit. l. 6. cap. 8. fol. 402. n. 160
Conditiois genus triplex. l. 6. cap. 4. fol. 260. n. 106
Conditiois implementum in vltimis voluntatibus
non retrahitur. ibid. n. 110.
Conditio post condemnationem impleta, quid oper-
atur in iure delinquentis? ibidem. Antec condem-
nationem impleta, quid? fol. 261. n. 115
Conditio potestatiua non retrahitur. ibi. fol. 262
num. 125
Conditioes requisitae, vt possit de insurdescentia in-
ferri suspicio. l. 5. cap. 5. fol. 74. n. 408.
Conditioes ad negantium haereticum requisitae. l. 5.
cap. 7. fol. 133. n. 22. & seq.

Confessarius.

Confessarius dicens pernitenti, se non posse illum
absolvere, nisi complicem reuelat, an denunciandus?
l. 6. cap. 8. fol. 401. n. 623.
Confessarius, an debeat reclusus in causa fidei con-
cedi? l. 5. cap. 8. fol. 152. n. 46. An Reo S. Officij
non petenti offerat? ibidem n. 58
Confessarius Reo in tortura non adfuit. ibi. fol.
153. n. 62.
Confessarius compellenti manifestare, quae in confes-
sione audiunt, non obediunt. ibid. n. 70. Quid possit
manifestare? ibid. n. 71.
Confessarius, quid cum carceratis in S. Officio de-
bet agere? ibi. fol. 255. n. 93.
Confessarius, an possit Reos probatos, sed negati-
vos absolvere? ibi. fol. 156. n. 105. An possit ab-
solvere Reum conuictum, qui negatiuus persistens
damnatur ad mortem. ibidem.
Confessarius officio iudicis, & medici fungatur. ibi.
fol. 158. n. 124. Quomodo cum haereticis in S. Offi-
cio, vel extra se gerere debet, quoad absolutionem?
ibidem n. 190. Qualiter cum sortilegis? l. 5. cap. 8.
fol. 162. n. 176
Confessarium sollicitans in confessione, an possit à
quolibet Confessario absolui? ibi. fol. 166. nu. 221
Confessarius quomodo cum sollicitante, & sollici-
tata in confessione se habeat? ibidem num. 222.
Circa varia crimina quomodo? ibi. fol. 167. n. 1.
per tot. regul.
Confessarius nullam habet iurisdictionem in foro ex-
terno. l. 6. cap. 8. fol. 382. n. 322. Qualiter cum Po-
lygamis se gerere debeat? l. 5. cap. 8. fol. 164. n. 202
Confessarius ad turpia sollicitans, facultate admini-
strandi Sacramentum priuandus. l. 6. cap. 8. fol.
378. n. 279
Confessarij sollicitantis poena. ibi. fol. 377. n. 269.
Quando per sollicitationem debeat brachio scy-
lari tradi? ibidem n. 123.
Confessarius ad delicta non venere sollicitans In-
quisitioni S. subiacet. ibi. fol. 376. n. 257
Confessarius loquens de auditis in confessione abso-
lutionem penitenti, an frangat sigillum? l. 5. cap. 5. fol. 113. n. 859. Negans absolutionem,
nolenti complicem declarare, an erroris presum-
ptionem praebet? ibi. fol. 115. n. 878
Confessarius in actu confessionis sollicitans, quanta
suspicionem incurrat? l. 5. cap. 5. fol. 64. n. 394.
Con-

INDEX

Confessio.

- Confessio facta absente per litteras prohibita. l. 5. c. 5. fol. 48. n. 99.
Confessio criminis veridica dat gloriam Deo. l. 5. Procem. fol. 6.
Confessionem audientes non Sacerdotes vltimo supplicio puniendi. l. 6. cap. 3. fol. 389. n. 407.
Confessio Sacramentalis, an valide in casu hæresis possit dimidiari? l. 6. cap. 3. fol. 241. n. 100.
Confessionem audientes per iocum, quomodo tractandi? l. 5. c. 5. fol. 73. n. 399.

S. Confessor.

- Confessor plura quam Martyr pro Canonizatione requirit. l. 5. cap. 5. fol. 108. n. 797.

Confiscatio.

- Confiscatio bonorum a Iudice Ecclesiastico facta ius etiam patronatus ad heredes extraneos transiens, confiscatur. l. 6. cap. 4. fol. 268. n. 196.
Confiscatio bonorum ex se, res valde odiosa. ibi. fol. 253. n. 8.
Confiscationis poena per ius antiquum nimis extendebatur. ibidem n. 9.
Confiscationis bonorum exequutio per leges Ecclesiasticas faciendi. ibi. fol. 254. n. 23.
Confiscatio bonorum, cur specialiter hæreticis infirmita? ibi. fol. 255. n. 25.
Confiscatio fieri potest post mortem delinquentis, ibi. fol. 256. n. 57.
Confiscatio bonorum vltra poenam mortis committenti crimen laesæ Maiestatis iniungitur? ibi. fol. 253. n. 16.
Confiscatio bonorum per leges tam civiles, quam canonicas hæreticis iniungitur. ibi. fol. 254. n. 18.
Confiscationis poena ipso facto ob crimen hæresis fit. ibi. fol. 254. n. 29.
Confiscatio bonorum in Regnis Hispaniarum ob crimen sodomizum iniungitur. ibidem n. 30.
Confiscationis poena erga hæreticum habet locum etiam si ad breue tempus in hæresi perstiterit. ibi. fol. 256. n. 48.
Confiscationis poena, quando ex misericordia remittitur? ibid. n. 50. & seq.
Confiscationis poena non iniungitur ob solam suspicionem hæresis, ibid. n. 59.
Confiscationis poena fauoribus hæreticorum iniungitur, etiam si non sint formales hæretici. ibi. fol. 257. n. 60.
Confiscationi, quæ bona subiecta sint? ibi. n. 66. & seq.
Confiscatio iura personalia non includit. ibi. fol. 258. n. 72.
Confiscatio non fit de bonis, quæ ad hæreses extraneos non transiunt. ibid. n. 74.
Confiscatio, bona, quæ sub conditione donata sunt, includit. ibidem n. 76. Quæ vxori absolute donantur ante commissum crimen confiscationi non subiacent. ibid. n. 78.
Confiscatio de bonis viro ab vxore donatis, si post commissum hæresis crimen, ibidem n. 81.
Confiscatio non fit de bonis ante commissum hæresis crimen alienatis, ibid. n. 83.
Confiscationi subiacent, quæ in fraudem filii donata sunt, ibid. n. 8. & seq.
Confiscationi non subiacent acquisita post dissolutionem fementium. ibi. fol. 259. n. 90.
Confiscationi, an subiacet acquisita intermedio tempore à crimine commissio ad condemnationem, ibi. n. 93.
Confiscationi, an iura condonatoria tam ex vicinia voluntate, quam ex contractu delinquentis debita, si subiacent? ibi. fol. 260. n. 108.
Confiscatio, cur fit de debitis ex contractu, & non de debitis ex vicinia voluntate? ibi. fol. 261. n. 119.
Confiscationi subiacent relictæ hæretico à cognoscente ipsum esse hæreticum, ibi. fol. 263. n. 142.

- Confiscatio, an fiat de relictis hæretico ab eo, qui eius hæresim ignorabat, et quando? ibidem num. 143. & seq.
Confiscationi subiacent, quæ labore proprio hæreticus acquirit. ibi. fol. 264. n. 146.
Confiscatio non fit de Alimentis, quæ in seruam debentur. ibidem n. 148.
Confiscatio, an de bonis Ecclesiasticis fiat? ibi. fol. 264. n. 154.
Confiscationi subiacent bona patrimonialia Clericorum ibi. fol. 267. n. 182.
Confiscatio, an fieri possit de acquisitis ratione beneficij Ecclesiastici? ibidem n. 184.
Confiscatio iurispatronatus, an fieri possit? ibidem n. 190.
Confiscatio à Iudice Ecclesiastico facta, quid operetur in confiscatione circa ius patronatus? ibi. fol. 268. num. 196.
Confiscatio indirecta iurispatronatus, quando fit? ibi. n. 199.
Confiscatio a Iudice laico facta, quid circa iurispatronatus operatur? ibid. n. 201.
Confiscatione iurispatronatus à Iudice laico facta, an possit Iudex Ecclesiasticus idem ius confiscari? ibi. fol. 269. num. 210.
Confiscatio bonorum, an pensiones Ecclesiasticas comprehendat? ibid. n. 215.
Confiscatione omnium bonorum, comprehenduntur prædia, ex quibus census Ecclesie soluntur. ibi. fol. 271. n. 231.
Confiscatio non comprehendit Emphyteusim, quæ ad hæreses extraneos transire non potest. ibidem n. 234.
Confiscatio, an comprehendat commoditates, & fructus Emphyteutæ, perceptos ex Emphyteusi? ibid. num. 236.
Confiscatio Emphyteuticæ ad dominum directum quando fit? ibi. fol. 273. n. 258.
Confiscatio circa feudum fit sicut in Emphyteusi? ibid. num. 259. & seq.
Confiscatio, an comprehendat bona fidei commissio subiecta? ibi. fol. 275. n. 277.
Confiscatio, an Majoratus comprehendat? ibi. fol. 278. n. 290.
Confiscatio, an de peniis filijfamilias fiat? ibi. fol. 282. n. 324.
Confiscatio legitimam non comprehendit? ibi. fol. 283. n. 346.
Confiscatio, an peculium aduocatum comprehendat? ibidem n. 355.
Confiscationi, an bona rationis propter filij delictum subiacent? ibi. fol. 284. n. 364.
Confiscatio omnia bona vxoris viduæ hæreticæ comprehendit. ibi. fol. 286. n. 387.
Confiscatio, propter vxoris delictum marito viuentis, de quibus bonis fit facienda? ibi. fol. 286. n. 383.
Confiscatio, iure reuo Caselle spectato, si vxor delinquit constante matrimonio ad quæ extenditur? ibidem n. 386.
Confiscatio, quæ decem vxoris comprehendit, an ad vniuersum, & proprietatem extendatur? ibidem num. 389.
Confiscatio, an comprehendat decem, si præcedat, cum inter conjuges, vt ad alterum transeat, potest delinquenti? ibi. fol. 287. n. 397.
Confiscatio bonorum hæretici absentes post mortem eius fit. ibi. fol. 288. n. 402. & seq.
Confiscationi subiacet domus in qua hæretici præcant. l. 6. cap. 4. fol. 299. n. 556.

Confratratio.

- Confratratio testium cum reo, quando faciendi? l. 3. cap. 7. fol. 135. n. 41.
Confratratio testium cum reo, quando secum fieri potest? ibid. n. 43.
Confratratio testium non simul, sed singulim fit. ibi. n. 44.

I N D E X

Confrontatio testium adhibito peritorum consilio, & consulto supremo statuta sunt. ibid. n. 45.

Coniugatus, Coniux.

Coniugatus, qui sine licentia uxoris in saculo degen-
tis factus inuitatur, qualiter puniendus? l. 6. cap. 8.
fol. 363. n. 223.

Coniux unus bona propter alterius delictum non
publicantur. l. 6. cap. 1. fol. 319. n. 197.

Coniux innocens, qui capere potest publicatis bonis
alterius delinquentis. ibi. fol. 320. n. 215.

Coniux innocens, non debet puniri. ibi. fol. 319.
num. 206.

Connexio.

Connexio necessaria inter delicta commissa ad pro-
ductionem effectus quid operatur? l. 6. cap. 1. fol.
230 num. 117.

Conscientia.

Conscientiam bonam continentem, naufragum,
circa fidem faciunt. l. 5. cap. 5. fol. 50. n. 122.

Conscientia bona contempta, liberis quisque uiuit.
ibi. n. 121.

Consilium.

Consilium ad polygamiam praebens, maiorem hære-
sis suspensionem incurrit, quam exequor. l. 5. cap.
5. fol. 61. n. 362.

Consilium dantes ad polygamiam de vehementi ab-
iurare debent. ibidem. Consilia praua dantes magis
videntur ad errorem mentis accedere quam o-
pera praua exequentes. ibidem. n. 366.

Consilium dantes ad secundas nuptias, cessi in ipsas
non insuati, abire debent. ibidem. n. 367.

Consilium datum reuocans religione morum, a suspi-
cione liberatur secundum Tramineram. ibi. fol. 64
n. 285.

Consilium dantes ad sollicitationem, an comprehen-
dantur in Constituti Gregoriana? ibi. fol. 65.
num. 305.

Consilium a uiris doctis peti debet circa discretionem
spirituum. l. 5. cap. 5. fol. 101. n. 730.

Constitutio.

Constitutiones Pontificis contra fautores hæreticorum.
l. 6. cap. 5. fol. 363. n. 104.

Constitutio Pij V. Columna Tribunalis S. Inquisitio-
nis. ibi. fol. 366. n. 140. An ad errorem, uel ad exe-
cutionem condita? ibi. fol. 367. n. 141.

Constitutionem circa celebrationem Missæ quis vio-
lare dicatur? l. 6. cap. 7. fol. 341. n. 38.

Constitutio Pij V. contra impediens S. Officium. l. 5.
cap. 5. fol. 51. num. 209.

Constitutiones legende feria 6. infra octauam As-
sumpti. l. 5. cap. 5. fol. 106 n. 579.

Consuetudo.

Consuetudo facti quomodo describitur? l. 6. cap. 3.
fol. 304. n. 315.

Consuetudinis natura, ut est quid iuris. ibidem. 310.

Consuetudo si a multis sit recepta, quid? ibid. fol. 305
num. 330.

Consuetudo delinquenti poenam auget. ibidem. n. 333.

Consuetudo delinquenti valde nocet. Res. ibi. fol. 305
num. 339.

Consuetudo quo genere delicti interpretanda? ibid.
num. 340.

Consueuinem habere in delinquendo, quis dicatur
ibidem. n. 341.

Consulentes.

Consulentes delictum, eadem poena, qua delinquentes
punientur. l. 6. cap. 3. fol. 313. n. 304. Quo casu maiori
poena puniantur? ibidem. n. 305.

Consulentes polygamiam maiorem hære-
sis suspi-

cionem incurrit, quam contrahentes. l. 5. cap. 5.
fol. 61. n. 364.

Contemnens, Contemptus.

Contemnens indulgentias, Campanas, & alia si-
milia puniendus, sicut contemptor. Censurarum.
l. 5. cap. 5. fol. 77. n. 44.

Contemnens positum censuras, sunt de hære-
si suspecti. ibi. fol. 76. n. 439.

Contemptus censurarum negatiuus unus, posituius
alter. ibi. fol. 74. n. 406.

Contemptus quantitas, qualitatem suspensionis com-
menturatur. ibi. fol. 76. n. 443.

Contemptus negatiuus effectum quis de re aliqua nullam
curam habet. ibi. fol. 74. n. 407.

Contemptus censurarum negatiuus, est infirmitas
circa ipsas. ibidem.

Contractus.

Contractus Catholicorum cum hæreticis Angliis ini-
tiis, aliis, & legitimis indicantur. l. 6. cap. 4. fol. 193
num. 461.

Contractus onerosus, quid in vindicatione rei alie-
ne operatur? ibi. fol. 197. n. 503.

Contractus per fidei potest rescindi. ibi. fol. 198. n. 518.

Contumax.

Contumax uerus, quis censendus? l. 5. cap. 7. fol. 143
num. 142.

Contumax pro confesso habetur infanti solius præiudi-
cium. l. 6. cap. 5. fol. 30. n. 352.

Contumax in causa fidei, si abens sit, nec compre-
hendi possit, qualiter vocandus? ibi. fol. 144. n. 168.

Contumax per annum post accusationem a fiscali fa-
ctam, declarandus hæreticus. ibi. fol. 145. n. 190.

Contumax quocumque tempore resiliens a cõmuni-
cia si comparere uelit, est audiendus. ibi. fol. 147.
num. 198.

Conuentio.

Conuentio super accessu hæreticorum ad Christi-
anorum terras, debet a Sum. Pontifice approbati.
l. 5. cap. 5. fol. 94. n. 462.

Conuersantes.

Conuersantes cum hæreticis sunt generaliter de hære-
si suspecti, & ab iurare debent iuxta gradum su-
spicionis. l. 5. ca. 5. fol. 94. n. 637.

Conuersantes cum hæreticis, qui debeant intelligi
ibid. n. 631.

Cooperantes.

Cooperantes ad polygamiam qualiter ab iurare de-
beant? l. 5. cap. 5. fol. 62. n. 261.

Cooperantes ad sollicitationem, an sint suspecti, &
ab iurare debent? ibi. fol. 65. n. 303.

Cooperantes precipui procuratores sunt. ibi. fol. 63
n. 262.

Cooperantes sunt consulentes polygamiam. ibid.
num. 264.

Corporalis.

Corporalis poena mitius est nobili intelligenda. l. 6.
cap. 1. fol. 215. n. 452.

Corporales poenae alie capitales, alie non capitales
sunt. l. 6. cap. 2. fol. 227. nu. 10. & seq.

Correctio.

Correctio fraterna, an sit præmittenda ad denuncian-
dum in S. Officio? l. 5. cap. 1. fol. 57. n. 209.

Credens.

Credens suam opinionem non esse contra sensum Ec-
clesiæ, an sit hæreticus, si admonitus non resipis-
cat? l. 6. cap. 2. fol. 356. n. 79.

C. 18

INDEX

Credulitas.

- Credulitas triplex ex capite cutari potest. l. 6. cap. t. fol. 193. n. 185.
Credulitas excusans, arbitrio Iudicis remittitur. ibidem. num. 189.
Credulitas, quando delinquentem excusat? ibidem num. 185.
Credulitas quando à dolo, & pueria credentem excusabit? ibi. fol. 194. n. 199.
Credulitas ex viro fide digno proueniens qualiter excusare potest? ibi. fol. 193. n. 198.

Crimen.

- Crimen delinquentis committit, relinquitur criminolum impunitum. l. 6. cap. 9. fol. 416. num. 46. & seq.
Crimen nefandum ex vi Bullarum ad Inquisitores Hispanie punire prestat. l. 6. cap. 8. fol. 409. n. 335.
Crimen hoc committens, quia poena puniendus? ibidem n. 335. & seq.
Crimen calumnie committens quia causa excusatur? l. 6. cap. 1. fol. 395. n. 313.
Crimen laici Matellatis committens, quibus poenis afficiendus? l. 6. cap. 4. fol. 413. n. 16.
Crimen Ecclesiasticum per leges Ecclesiasticas puniatur. ibi. fol. 414. n. 23.
Crimen celebrans Missam, cum Sacerdos non sit, qualiter condare debeat? l. 5. cap. 1. fol. 71. n. 376.
Crimina qui patrauit, quando à iudice ipsa certissime cognoscere condemnari non potest? l. 6. cap. 9. fol. 415. n. 36. & seq.

Crux.

- Crux habitus penitentialis cuius coloris conficiendus? l. 6. cap. 7. fol. 351. num. 150.
Crux in decessationem, veteris erroris portanda. ibidem.
Circum Cruxis deportationem non facile dispensandum. ibi. fol. 351. n. 163.
Crux renouanda in parochiis, & vetustate labantur. ibidem.

Culpa.

- Culpa quomodo generice diffinitur? l. 6. c. 1. fol. 182 num. 119.
Culpa diffinitio prout culpa dolum includit. ibi.
Culpa prout à dolo separata. ibidem.
Culpa species, seu gradus quot sint? ibi. n. 120.

Cultus.

- Cultus sollemnis, & publicus qualis? l. 5. c. 7. fol. 507 num. 790.
Cultus Sanctorum saluorum praecandendus. ibid. 729.
Cultus Ecclesiae nomine exhibitus, hominibus mortuis canonizatis, vel beatificatis solum praestatur. ibidem n. 791.
Cultus priuatus nondum Beatificatione exhiberi potest. ibidem n. 793.
Cultus publicus est aliquem in Litanis, & officio sacro invocare. ibid. fol. 108. n. 794. & seq.
Cultum praesententia amoueri debent à nondum Beatificatis. ibi. fol. 109. num. 818.
Cultum nondum Beatificatis exhibentes iurisdictioni Inquisitorum subiacent. ibi. fol. 108. n. 816.
Cultum litterae continet invocatio. l. 5. cap. 1. fol. 118. num. 914.
Cultu nullo exhibitu, an possit fieri demonis invocatio? ibid. n. 915.
Cultum, & venerationem nondum Beatificatis exhibentes quibus poenis afficiendi? l. 6. cap. 8. fol. 404. num. 576. & seq.

D

Debitus. a. num.

- D**ebita criminis ante crimen contracta sicut satisficere tenetur. l. 6. cap. 1. fol. 393. n. 247.
Debita si contracta sunt post delictum ad quem spe-

ctet probare. ibid. n. 248.

- Debita de vxore, quae pars quarta dicitur, an debeant publicari bonis viri confiscatis? ibi. fol. 381. num. 223.
Debitum filijs post mortem patris quale sit? ibidem.
Debita quatuor partis, & legitime filiorum in quo differunt? ibidem. n. 225.
Debita defuncti haeredem, condemnati vero sicut obligant. ibi. fol. 383. n. 245.
Debita delinquentis vndeumque proueniunt sicut soluat. ibid. num. 246.
Debitum integrum quo casu non possunt creditores petere à debitore? ibid. n. 254.
Debita in vno territorio contracta soluat sicut ex confiscatis inibi. fol. 384. n. 260.
Debitis delinquentis prius sicut satisficere tenetur, quam sibi soluat. ibid. n. 264.
Debitum ex damno à delincente illato prius sicut soluere tenetur, quam bona sibi delinquentis applicet. ibidem n. 263.
Debitorum obligatio post confiscationem manet in delincente extincta. ibi. fol. 385. n. 273.
Debita delinquentis, si ex confiscatis non plene soluantur, ex denovo acquisitis delinquentis solui tenentur. ibid. num. 274.
Debitum, autem conditionale ex vltima voluntate descendens, si sit passum transit in sicut. l. 6. cap. 4. fol. 386. num. 116.
Debita haereticis conditionalia ex contractu proueniunt, an transiant in sicut? ibid. n. 117.
Debita translata in sicut, quando ad debitum, redeunt? l. 6. cap. 1. fol. 385. num. 277.
Debita, quando creditores iuxta gentis amittunt? ibid. fol. 386. num. 280.

Declaratio.

- Declaratio sententiae si nouum ins inferat, nequit ab illo iudice nisi à supremo Principe fieri. l. 6. c. 9. fol. 414. num. 20.
Declaratio fieri potest ab ordinario iudice super verbis obscuris in sententia positis. ibid. n. 19.
Declaratio nunquam excluditur cum nouum ins non afferat. ibidem.
Declaratio fieri non potest super sententia, à iudice delegato iud. n. 21.

Decretum.

- Decreta, quibus non canonizatis, vel beatificatis cultus prohibetur. l. 5. cap. 1. fol. 109. n. 816. Horum violatores, an ab iure debeant? ibid. fol. 112. num. 827.
Decretum quid sit, & quomodo à sententia differat? l. 5. cap. 1. fol. 7. num. 13.
Decreta Societatis lesu circa paruitatem materis in re venerata. l. 5. cap. 5. fol. 116. n. 895. & seq.

Defectus.

- Defectu alicuius requisiti in re lapsu, ad reconciliationem relapsus admittitur. l. 3. cap. 6. fol. 122. num. 29. & seq.
Defectu causae, quae excoogitari nequit dolus excluditur. l. 6. cap. 1. fol. 191. n. 161.

Defensores Defensar.

- Defensores liberos haereticorum, sunt de heresi suspecti. l. 6. cap. 8. fol. 383. num. 393.
Defensores nomine sanctorum indicantur. l. 5. cap. 5. fol. 112. num. 133.
Defensores haereticorum poenam impeditur S. Officii incurret. ibid. fol. 53. num. 159.
Defensores haereticorum excommunicationis poenam incurrunt. l. 6. cap. 8. fol. 383. n. 393.
Defensores ultra ab iurisdictione poenis pecuniariis multandi. ibi. fol. 385. n. 394.
Defensores librorum haereticorum, qui dicuntur. l. 6. cap. 8. fol. 382. num. 391.

Defensio

INDEX

Defensio.

Defensiones concedendæ sunt hæretico impenitentem in relapso. l. 5. cap. 6. fol. 13. c. n. 144. & seq.

Degradatio.

Degradatio quid sit? l. 6. cap. 1. fol. 118. n. 89.
Degratio generice sumpta actualem, ac verba-
lem continet. ibidem. n. 88.
Degratio pœna in iure verbalis dicit. ibid.
num. 92.
Degratio actualis, quibus casibus potest imponi?
ibid. n. 94.

Delectatio.

Delectatio in re venera, an possit esse venialis? l.
5. cap. 5. fol. 115. n. 286.
Delectatio venera paritatem materiam non admit-
tit. ibi. fol. 116. n. 288.
Delectatio quantum modica, si est de obiecto
mortalis, est mortalis. ibid. n. 290.
Delectatio de liberis quæritur, puritati morum plu-
rum obest. ibi. n. 292.

Delectus.

Delectus ciborum ab hæreticis in ieiuniis reproba-
tus. l. 6. cap. 8. fol. 391. n. 459.
Delectus ciborum, eademque ieiunium Iudæica à
seculari ascribitur. l. 5. cap. 8. fol. 38. n. 558.
Delectus ciborum, Baptiste ieiunium gratissimum.
Deo. ibidem. n. 459.
Delectus ciborum in ieiunio superfluitatis asserens.
hæreticus est formalis. ibidem. n. 461.

Delictum.

Delicta qualiter sint puniendæ? l. 6. cap. 1. fol. 28. c.
num. 33.
Delicta grauiora seueritatem legum cum tempera-
mento benignitatis sentiant. ibi. fol. 28. n. 35.
Delictorum punitione morum rigorem iudex ser-
uare tenetur. ibidem. n. 37.
Delictis eisdem si duæ pœnas inæquales iudex im-
ponere potest, in dubio minorem imponat. ibi. fol.
181. n. 76.
Delicta, quando irrationabiliter impunita man-
reant? ibi. fol. 184. n. 60.
Delictorum qualitas tribuit iudici occasionem ana-
themæ, vel minorem pœnam arbitrandi. ibi. fol.
185. n. 72.
Delictorum pœnas arbitrarias quando potest iu-
dex extendere ad auiorem? ibidem. n. 98.
Delictorum pœna si à iure communi sunt indicte,
quid agere possit iudex? ibi. fol. 166. n. 86.
Delicta, alia facilia, alia difficilia probationis. l. 6.
cap. 8. fol. 398. n. 408.
Delicta Iudeorum contra veritates fidei commu-
nes illis, & nobis ab Inquisitoribus puniri possunt.
l. 5. cap. 5. fol. 46. n. 75.
Delictum parentum, in quo filii non nocet? l. 6. c.
5. fol. 315. n. 157.
Delictum blasphemie nobilitatem obscurat. l. 6. c.
8. fol. 381. n. 313.
Delicta facientes ante publicationem testium, car-
ere perpetuo ne dammentur. l. 6. cap. 7. fol. 344.
num. 63.
Delictorum genera, quæ possunt Iudæi committere
tria sunt. l. 5. cap. 5. fol. 46. n. 70.
Delicta Iudeorum contra propriam ipsorum sectam
ab Inquisitoribus non puniuntur. ibidem. n. 71.
Delicta Iudeorum contra nostram fidem, pro veri-
tate habenda puniendæ sunt. ibid. n. 73.

Delinquens.

Delinquens crimine confiscationem requirentem,
numa maneat priuatus ipso facto, bonorum do-
minio? l. 6. c. 4. fol. 415. n. 33.

Delinquens si substituitur alteri in legato; quid de
confiscatione? l. 6. cap. 4. fol. 46. n. 114.
Delinquens, credens non delinquere excusatur. l. 6.
cap. 1. fol. 193. n. 186.
Delinquens iracundia communis, non in totum ex-
cusatur à pœna. ibi. fol. 195. n. 320.
Delinquens, cuius bona confiscantur, quando cre-
ditoribus satisfacere tenetur? l. 6. cap. 5. fol. 315.
num. 377.
Delinquens, cuius bona ipso iure confiscantur, si in-
terrogetur de ipsis, debet ea sibi tradere. l. 6. c.
4. fol. 193. n. 455.
Delinquens hæreticus, an ante condemnationem possit
bona sua valide alienare? ibi. fol. 193. n. 452.
Delinquentem contra fidem non denunciante, an
de hæresi sint suspecti? l. 5. cap. 5. fol. 55. n. 183.
Delinquentis pœnam potest Princeps, parte læsa
repugnante remittere, publica utilitatis inquiri.
l. 6. cap. 9. fol. 417. n. 93.

Denunciatio.

Denunciationem omittere qualiter puniendus? l. 5.
cap. 5. fol. 58. n. 237.
Denunciationem omittere non excommunicatur ip-
so facto per extrau. Greg. IX. l. 6. cap. 2. fol. 383.
num. 336.
Denunciationem hæretici omittens, an reddatur fau-
tori? ibid. n. 338.
Denunciationem omittere, an sic ad abiurationem
cogendus? l. 5. cap. 5. fol. 58. n. 235.
Denunciationem facere, an complices delicti re-
noceant? l. 5. cap. 5. fol. 58. c. 57. a. n. 205. per seq.
Denunciationis obligatio, an teneat in casu parui-
tatis materiam? ibid. n. 200.
Denunciatio in casu sollicitationis propter veniale
an faciendæ? ibi. fol. 55. n. 189.

Deposito.

Deposito est verbalis degradatio l. 6. cap. 3. fol. 328.
num. 82.
Depositionis pœna in cultus locum subiegitur de
iure canonico? ibid. n. 93.
Deposito duorum testium confessum, an ad hæresis
probationem sufficiat? l. 6. cap. 3. fol. 337. n. 86.
Deposito falsa, ob quam inquisitus delictum non
perpetratum facitur, an pœna talionis punien-
da? ibid. fol. 337. n. 147.
Depositionem falsam persuadentes, vel mandantes
eisdem pœnas puniendi, ac deponentes. ibi. fol.
376. n. 254.
Deposito falsa non inficit infamia filios deponen-
tis. ibi. fol. 376. n. 257.
Deposito falsa coram Ministris S. Officii, auctorum
pœnis castiganda. ibid. n. 258.

Diaconus.

Diaconus nimio rigore immeritatus. l. 6. cap. 7. fol.
346. n. 83.

Dicere.

Dicere absolute, licitum est proximum infamare
hæresis est. l. 5. cap. 5. fol. 55. n. 183.

Diffamatus.

Diffamatus de aliquo hæresi vehementer, & ab ipsa
purgatus, nisi in eandem recidat non dicitur re-
lapsus. l. 5. cap. 4. fol. 32. n. 50.
Diffamatus huiusmodi recidat non in ipsam, ac-
riter coercendus. ibidem. n. 55.
Diffamatus leuiter de hæresi, aqua se purgavit, si
in eandem, vel aliam incidat, quid eiudem.
num. 44.

Diminutio.

Diminutio pœna fieri potest ante sententiam la-
tam. l. 6. cap. 9. fol. 416. n. 51.

I N D E X

Diminutio poenarum, qua criminosi manent impuniti. i. iure punitur. ibid. n. 45. & seq.
 Diminutio poenae, quando a iudice fieri non potest? ibi. fol. 417. n. 55.
 Diminutio poenarum etiam post sententiam latam ab Inquisitoribus fieri potest. ibid. n. 60.
 Diminutio poenae post sententiam Inquisitoribus Generalibus reservatur. ibid. n. 62.

Dispensatio.

Dispensatio qualiter de scribatur? l. 6. cap. 1. fol. 181. num. 30.
 Dispensatio quomplex sit? ibid. n. 32. dispensatio, sine causa est nulla. ibi. fol. 183. n. 49.
 Dispensatio facta ad ordines suscipiendos, de quibus intelligi debeat? l. 6. cap. 9. fol. 418. num. 74.
 Dispensatio cum Apostatis ad quosvis ordines solam potest fieri a Sum. Pontifice. ibid. n. 72.
 Dispensatio ab irregularitate ob haereticam occultam contracta, per Episcopum fieri potest. ibi. fol. 417. num. 70.
 Dispensatio poenarum, an ab Inquisitoribus fieri possit? ibidem. n. 66.
 Dispensatio, in quibus ab Episcopo fieri potest? ibid. n. 68. & seq.
 Dispensatio poenarum non statim, sine rationabili causa facienda. ibid. n. 64.
 Dispensatio perpetui carceris post tres annos fiat. ibid. n. 65.
 Dispensatio valida, sed iniusta, qualis? l. 6. cap. 1. fol. 183. n. 50.
 Dispensationis potestas circa haereticos stricte in restringenda. ibi. fol. 184. n. 46.
 Dispensatio circa habitum poenitentialem difficilis l. 6. cap. 7. fol. 372. n. 162.

Dispositio.

Dispositio nulla conditionalis in ultimis voluntatibus circa haereticum transmutatur ad haereticos. l. 6. cap. 4. fol. 181. n. 111.
 In dispositionibus conditionalibus ultimis factum disponentis interuenit tantum. ibidem. n. 120.

Distinctio.

Distinctio numerica peccatorum difficile assignatur. l. 6. cap. 8. fol. 324. n. 348.
 Distinctio inter bonorum dominium, & usum non fit iuxta Clem. de haeret. l. 6. cap. 4. fol. 266. n. 176.
 Distinctio numerica peccatorum, & excommunicationum, quae illis sunt annexae ex quibus desumenda? l. 6. cap. 8. fol. 325. n. 354.

Diuisio.

Diuisio haereticorum in affirmatiuos, & negatiuos. l. 5. cap. 7. fol. 332. n. 6.
 Diuisio bonorum Ecclesiasticorum assignatur. l. 6. cap. 4. fol. 264. n. 153.
 Diuisio in se est quaedam bonorum alienatio. l. 6. c. 4. fol. 275. n. 278.

Doctrina.

Doctrina circa Iudaeos, & Infideles. l. 5. cap. 5. fol. 45. num. 55.
 Doctrina Catholica a fidelibus remouere tentans haereticus cum scandalum, an possit ratione haereticis ab Inquisitore puniri? l. 5. cap. 5. fol. 95. n. 646.

Dogmatista.

Dogmatista, qui dicantur? l. 6. cap. 7. fol. 340. n. 27.
 Dogmatista, an mortis poena astringendi? ibidem.

Damon.

Pro omnis inuocatio absque cultu ipsius fieri potest l. 5. cap. 5. fol. 118. n. 915.
 Daemonem credens ad amorem posse amari velum

tatem cogere, qualiter puniendus? ibi. fol. 119. num. 923.
 Daemonis potestas in sublunaria. l. 6. cap. 8. fol. 394. num. 467.
 Daemon quomodo hominum corpora transformare potest? ibi. fol. 395. n. 470.
 Daemon naturae ordinem mutare nequit. l. 6. cap. 8. fol. 395. n. 476.
 Daemon morbos omnes, qui naturaliter sanari queunt curare potest. ibidem. n. 477.
 Daemon, quid circa animam corpori coniunctam, potest? ibidem. n. 477.
 Daemonem vti Deum exteriori tantum actu adorans, quando adlarare debeat? l. 5. cap. 5. fol. 50. num. 119.
 Daemonis fraudes multiplices. ibi. fol. 97. n. 668.
 Daemonis reuelationes, quales censendae? ibi. fol. 96. n. 662.
 Daemon, & caro fontes falsarum reuelationum. ibidem. n. 661.
 Daemon diuersas illiuit personas. ibidem. n. 663.
 Daemon lucis Angelum mentis acudam virginis se commiscuit. ibidem. n. 665.
 Daemon quandoque inducit ad bonum. ibi. fol. 97. num. 673.
 Daemon quomodo quendam in idoneum ad concionandum r. educit? ibid. n. 674.
 Daemonis illusioem altera ex duabus reuelationibus oppositis conuenit. ibi. fol. 99. n. 695.
 Daemonis illusioe qualis via sit libera? ibi. fol. 98. n. 687.
 Daemonis reuelationes, vt cognoscantur, quae perpendenda? ibi. fol. 99. n. 699.
 Daemonem suum, quilibet passio profundata habet. ibi. fol. 100. n. 707.
 Daemoni se mulier in famulam dedicauit. ibidem. num. 7013.
 Daemon sub forma snoris Claretz apparet. ibi. fol. 101. n. 719.
 Daemonis affectus, in via spiritus exercitati cognoscunt. ibi. fol. 102. n. 730.
 Daemonem inuocans strilegum haereticale committit, circulos in terra faciendo l. 5. cap. 5. fol. 1017. n. 9200.

Dolor.

Dolor iustus delinquentem excusat. l. 6. cap. 1. fol. 1095. n. 211.
 Dolorem temperare difficillimum. ibidem.
 Dolore intenso affectus extra plenitudinem intellectus, quasi transportatur. ibidem.

Dolus.

Dolus quid sit? l. 6. cap. 2. fol. 182. n. 188. & 1014.
 Dolus quomodo a fraude differat. ibidem. n. 1015.
 Doli diuisiones quae sint. ibi. fol. 189. n. 125.
 Dolus versus a praetextu, quomodo differat? ibidem. num. 134.
 Doli carentia an minuat poenam? ibidem. n. 131.
 Dolus si addit in delicto nequit poena omitti. ibi. fol. 196. n. 139.
 Dolus praesumptus initius debet puniri, quam verus. ibidem.
 Dolus, & fraus, quot praesumptionibus probentur? ibidem. num. 152.
 Dolus, vel fraus non presumendi. Sed potius culpa aliqua. ibidem. n. 146.
 Doli praesumptiones exclusivae. ibi. fol. 192. n. 173.
 Dolus in impuberibus Christianis Crucifixum negantibus est praesumendus l. 5. cap. 1. fol. 42. n. 19.

Dominium.

Dominium directum a die commissi criminis ad quod pertineat? l. 6. cap. 4. fol. 256. n. 47.
 Dominium vtile, apud delinquentem remanet. ibidem.

Do-

I N D E X

Dominium vtile, & directum in rebus trans-
ferretur. ibi fol. 170. n. 110.
Dominium vtile cum directo consoluitur. ibi fol.
171. num. 138.

Dominus.

Dominus secularis quando possit possessione pri-
uari? l. 6. cap. 8. fol. 304. num. 110.
Dominus sine Ecclesiastici sine temporalis schisma,
aut heresi excommunicatus, morte puniendi. l. 6. c. 7.
fol. 343. num. 53.
Dominus temporalis si in exequendis Inquisitorum
mandatis negligenter sint, quomodo tractandi?
l. 6. cap. 5. fol. 330. num. 111.
Dominus non consentiens: fudum alienari non
potest. l. 6. cap. 4. fol. 170. num. 131.
Dominus directus quando commoditates emphy-
teus percipiat? ibi fol. 171. num. 132.
Dominus directus est, ad quem emphyteus ali-
quando reuertitur. ibi fol. 172. num. 143.

Domus.

Domus heretici confiscanda. l. 6. cap. 4. fol. 199.
num. 556.
Domus destructio ex quo capite impediri potest?
ibi fol. 301. num. 557.
Domus ubi predicationes hereticorum sunt, peni-
tus destruenda. ibi fol. 300. num. 334.

Donatio

Donationis renovanda ius an transeat in fideum?
l. 6. cap. 4. fol. 158. num. 73.
Donatio ab heretico sub conditione facta nulla est
ibidem num. 77.
Donatio heretici sub confiscatione veniens. ibidem
num. 76.
Donatio a viro facta uxori firma manet. ibidem.
num. 78.
Donatio ab uxore facta viro non manet firma. ibi-
dem num. 81.
Donatio omnium bonorum fraudis praesumptione
inducit. ibi fol. 159. num. 86.
Donatio si facta est personae iure sanguinis coniu-
ctae fraudis praesumitur. ibidem num. 89.
Donatio heretico facta, an sit valida? ibi fol. 163.
num. 144.

Donatus, a. num.

Donatus heretico ab eo, qui heresim noverat trans-
eunt in fideum. l. 6. cap. 4. fol. 163. num. 141.
Donatus heretico ab ignorantem heresim, an in fidei
transeat? ibidem num. 143.
Donatus, hereticus, an contra ius acquirat? ibi-
dem num. 144.
Donatus, sub conditione donantis sunt, dum non
adimpletur conditio. ibi fol. 145. num. 76.
Donata bona heretici, cur confiscantur? ibidem.
num. 77.
Donatum uxori quomodo transeat in fideum? ibidem
num. 78.

Dormiens.

Dormiens delinquens nullo modo puniatur. l. 6. cap. 1.
fol. 113. num. 419.
Dormiens delinquens quando puniri debet? ibidem
num. 433.
Dormiens vel delinquit non excusatur. ibi fol. 114.
num. 431.
Dormiens, qui delinquit, si excommunicatus delictum ratifi-
cat, puniendus est. ibidem num. 437.
Dormiens pater, vel mater, qui infantem suffocat
an culpandus? ibi fol. 113. num. 434.

Dos.

Dos an possit confiscari, si inter maritum, & ux-
orem praesentem pactum de transference propter deli-
ctum? l. 6. cap. 4. fol. 187. num. 397.

Dos uxoris non confiscatur ob crimen mariti. l. 6.
cap. 5. fol. 319. num. 505.
Dos confiscatio ut impediatur in crimine mariti,
quid requiritur? ibi fol. 320. num. 511.
Dos uxoris, quando cum bonis mariti publicatur?
ibi fol. 321. num. 528.
Dotis publicatio quando fieri debet? ibi fol. 186. nu-
mer. 384.
Dotis confiscatio an ad proprietatem, & usufruc-
tum extendatur? l. 6. cap. 4. fol. 186. num. 389.
Dotis pars iure Castellis spectato, quando confis-
cationi subiacet? ibidem num. 386.
Dote percunte, an inarritus vocatur alere uxorem?
ibi fol. 187. num. 396.

Dubius.

Dubius quocumque modo sit hereticus, si relicto
dubio redeat recipiendus est. l. 5. cap. 5. fol. 45.
num. 57.
Dubius in fide, infidelis est, seu hereticus. ibi fol. 44.
num. 38.
Dubius circa fidem quinque modis dici potest. ibi-
dem num. 39.
Dubius in fide, si non superciat, non est haereti-
cus. ibi fol. 45. num. 57.

Duplex.

Duplex infamia, scilicet iuris, & facti. l. 6. cap. 3.
fol. 748. num. 199.
Duplex lapsus requiritur, ut aliquis luridice relap-
sus dicatur. l. 5. cap. 7. fol. 13. num. 33.
Duplex semper probatio, an sufficiat ut aliquis
poena ordinaria puniatur. l. 6. cap. 8. fol. 337.
num. 35.
Duplex arbitrium, plenum scilicet, & regulatum.
l. 5. cap. 1. fol. 186. num. 94.
Duplex ratio iudicem impedit, ne reum a poena
absolvat. ibi fol. 182. num. 39.

E

Ebricitas.

Ebricitatis gradus io blasphemante distinguendi.
l. 5. cap. 5. fol. 69. num. 343. & seq.
Ebricitas, causa est relaxandi poenas. l. 6. cap. 7. fol.
300. num. 271.
Ebricitatis gradus triplex. ibidem n. 267.
Ebricitas magna prius tollit meos iura. ibidem
num. 274.
Ebricitas non a roto, sed a tanto excusatur. ibi fol.
301. num. 283.

Ebrus.

Ebrus quando ab extraordinaria poena excusatur?
l. 6. cap. 1. fol. 300. num. 275.
Ebrus, quando ordinaria poena puniendus? ibi-
dem fol. 301. num. 280.
Ebrus, an Inquisitori subdit? ibidem num. 285.

Ecclesia.

Ecclesiae ingressus, cui debet interdicti? l. 6. cap. 7.
fol. 311. num. 166.
Ecclesia potestatem a Christo Domino habet inin-
gendi mortis poenam. ibi fol. 339. num. 9.
Ecclesia clemens mater dupliciter potestatem mo-
deratur in ingendi mortis poenam. ibidem.

Ecclesiasticus.

Ecclesiastici iudices, an ad perpetuos carceres pos-
sint recondamnat? l. 6. cap. 1. fol. 216. num. 65.
Ecclesiasticus reus S. Officii quando poena pecunia-
ria potest imponi? l. 6. cap. 6. fol. 331. num. 10.
Ecclesiastica poena maiore excommunicatio est. l. 6.
cap. 2. fol. 127. num. 79.
Ecclesiasticis secularibus, & Regularibus prohibetur.
quod ab heresi absoluant. l. 6. cap. 3. fol. 138.
num. 60.

INDEX

Ecclesiasticorum beneficiorum priuatio, est per na-
hę reticorum precipua. ibi. fol. 242. n. 122. & seq.
Ecclesiastica Sepultura, qui careant? ibi. fol. 250.
 n. 233. & seq.
Ecclesiastica leges spectanda in executione con-
secrationis. l. 6. cap. 2. fol. 254. n. 22.
Ecclesiasticum crimen per leges Ecclesiasticas puni-
dum. ibidem.
Ecclesiastica bona quadruplicia sunt. ibi. fol. 264.
 num. 153.
Ecclesiastica bona, an confiscari possint? ibidem. n.
 254. & seq.
Ecclēstasticum bonum iurpatronatus aſtimatur. ibi.
 fol. 267. n. 193.
Ecclesiasticus iudex conſiſtente, cum omnia bona
conſiſcantur, ius etiam patronatus conſiſcantur. ibi.
 fol. 268.
Ecclesiasticus iudex an poſſit iterum conſiſcare,
quod a iudice laico conſiſcandum eſt? ibi. fol. 269.
 num. 210.
Ecclesiastica penſiones, an conſiſcationi ſubiaceant?
 ibidem. n. 215.
Ecclesiastica Emphyteuſis, an conſiſcari poſſit? ibi.
 fol. 275. n. 223. & seq.
Ecclesiasticus beneficij filij hæreticorum priuandi. l.
 6. cap. 5. fol. 306. n. 52. & seq.
Ecclesiastica beneficia filij hæreticorum obſeruari
non poſſunt. ibidem. n. 55.
Ecclesiastica officia inter publica comprehenduntur
 ibi. fol. 310. n. 101.
Ecclesiastico ſiſco, quæ bona erant conſiſcanda ſe-
cundum ius antiquum? ibi. fol. 327. n. 256.
Ecclesiasticus non eximitur a juſtificatione inquisito-
rum ratione ſtat. l. 6. cap. 6. fol. 331. n. 10.
Ecclesiastica poteſtate priuamur ſchiſmatici. l. 6.
 cap. 8. fol. 361. n. 76. & seq.
Ecclesiasticus iudex, aut ſecularis blaſphemum nō
hæreticalem punit. l. 6. cap. 8. fol. 321. n. 309. & seq.

Effectus

Effectus quilibet in rerum natura apparens tripliciter
ſieri poſſit. l. 5. cap. 4. fol. 30. n. 25.
Effectus ab inſamia proueniens. l. 6. cap. 3. fol. 449.
 n. 109. & seq.
Effectus maleficij niſi ſequatur, pernis a Greg. XV.
ſtatim non punitur. l. 6. cap. 8. fol. 399. num. 519.
 & seq.
Effectus, qui expectatur a dormone, ſi eſſe poten-
tiam ſuperet præſtigiatorius eſt. ibi. fol. 395. n. 476.

Elaemoſina

Elaemoſinā tribuens hæretico in neceſſitate non di-
citur fautor. l. 6. cap. 4. fol. 365. n. 130.
Elaemoſina propertius ſalutari Reus S. Officij in
iungenda. ibi. fol. 366. n. 136.
Elaemoſinis pauperum penas reis iniunctas applica-
re, opus adſcriptionis eſt. l. 6. cap. 6. fol. 331. n. 14.

Emphyteuſis

Emphyteuſis, quid ſit. l. 6. cap. 4. fol. 270. n. 123.
Emphyteuſis quomodo a cenſu differat. ibid. n. 224.
Emphyteuſis duplex eſt. ibidem. n. 225.
Emphyteuſis quæ conſiſcari non poſſet. ibidem. n.
 num. 234.
Emphyteuſis quando Emphyteuta priuatur? ibi. fol.
 274. n. 225.
Emphyteuſis, quando ad Dominum directum riuertur.
 ibi. fol. 275. n. 245.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica an poſſit ad ſiſcum tranſi-
re? ibidem. n. 244.
Emphyteuſis, quando quoad dominium directum
conſiſcatur? ibi. fol. 273. n. 228.

Episcopus

Episcopi, quando deponunt? l. 6. cap. 8. fol. 364.
 num. 219.

Episcopus, quando punit ſaluſum deponentes de
morte prioris conuictus? ibi. fol. 372. n. 208.
Episcopus, & inquisitor ad tutam ſalutem deponen-
tis concurrere debent. ibi. fol. 374. n. 221.
Episcoporum nomine, qui intelligentur? l. 5. cap. 3.
 fol. 239. n. 78.
Episcopus, quando vſum inferiorum ordinum cum
Apoſtatis diſpenſare poſſet? l. 6. cap. 9. fol. 417.
 num. 68.
Episcopus, & inſequor permiſſus laicum de hæ-
reſi cognoscere, excommunicatur. l. 6. cap. 8. fol.
 406. n. 194.
Episcopus eſt conſeſſa facultas procedendi contra
concionato res proſerentes propoſitiones, temera-
rias. ibi. fol. 412. n. 653.
Episcopus, an poſſit alicuius feſtum non Canoniza-
ti introducere? l. 5. cap. 5. fol. 408. n. 208. & seq.
Episcopus, an poſſit ſine inſpectore ad abſolutionem
cogere? l. 5. cap. 3. fol. 415. n. 182.
Episcopus Miniſtris S. Officij ſalaria deputata non
habentibus prouideat. l. 6. cap. 6. fol. 331. n. 25.
Episcopus dum munus inſpectoris exercet ſportu-
las non accipiat. ibidem. n. 24.
Episcopus, & inſpector an poſſint ſeparatim ſenten-
tiam abſolutionis ferre? l. 5. cap. 1. fol. 413. n. 43.
Episcopus, & inſpector, ſi non ſe diſſident circa
inſpecti ſententiam, quid agendum? l. 5. cap. 3.
 fol. 418. n. 113.
Episcopis, quæ facultas a conc. Trident. conſeſſa?
 l. 6. cap. 3. fol. 239. n. 77.
Episcopis abſolutio ab hæreſi probabatur. ibi. fol.
 218. n. 69.
Episcopis conſeſſum privilegium a Concilio depo-
ſiti poſſet per ſum Pontificem. ibi. fol. 340. n. 94.

Eques

Eques Hieroſolimitanus ſimplici ſortilegio ad
medicandum vtens, quomodo in S. Officio expedi-
unt? l. 5. cap. 4. fol. 30. n. 23.

Errans, Error

Erroris non denunciatus, videtur tacite illos appa-
bare. l. 5. cap. 5. fol. 418. n. 217.
Errorum conſultus magis ad errorem accedit, quam
exequor. ibi. fol. 418. n. 266.
Errans ex ignorantia affectata, cur non ſit vere hæ-
reticus? ibi. fol. 413. n. 224.
Errans in fide ex ignorantia, dummodo non ſit inui-
acibilis, abſolvere debet. ibi. fol. 44. n. 35. & seq.
Errans per ſimplicitatem eo modo tractandus ac
per ignorantiam errans. ibidem. n. 37.
Errorum expreſſio in ſententijs abſolutionis omittitur.
 l. 5. cap. 1. fol. 408. n. 69.
Error contra fidem, cur in Perſonis ignaris non ſit
formaliſ? l. 5. cap. 4. fol. 30. n. 103.
Error formalis in materia fidei abſolutionem forma-
lem poſcit. l. 5. cap. 5. fol. 42. n. 8. & seq.
Error ſpecialis in ſententia exprimens. l. 5. cap. 1.
 fol. 39. n. 40.
Error notorius ruſticum non excuſat. l. 6. cap. 1. fol.
 212. n. 362.

Eſculenta

Eſculenta a reis inſpectores non recipiant. l. 6. cap. 6.
 fol. 332. n. 23. & seq.
Eſculenta cur Episcopis potiori ratione recipere
non debeant. ibidem. n. 24.

Euentus

Euentus felix in crimine Reum a poena liberat. l. 6.
 cap. 1. fol. 210. n. 108.
Euentus bonus in re prohibita non excuſat a
punitioe perpetrante. ſecundum opinionem
 ibidem. n. 511.
Euentus bonus in deſecti contra fidem non minuit
praſumptionem hæreſis. ibidem. n. 516.

I N D E X

Euentus bonus, dom adeit animus delinquendi, non in totum, scdm pœna liberat. ibidem. n. 514.
Euentus bonus, si non adeit animus delinquendi, in totum liberat. ibidem. o. 515.

Excommunicatio.

Excommunicatio, pœna maior Ecclesiastica. lib. 6. cap. 2. fol. 227. n. 79.
Excommunicatio maior quibus bonis priuatur. ibidem.
Excommunicatio maior duplici modo infligitur. ibi. fol. 228. num. 85.
Excommunicatio non comprehendit eos, ad quos non extenditur. lib. 6. cap. 4. fol. 265. n. 180.
Excommunicatio Inquisitores comprehendens. ibid. num. 162. & seq.
Excommunicatio, vt ab Inquisitoribus conseruatur, quæ circumstantiæ debeat concurrere. ibidem. numer. 165. & seq.
Excommunicationem incurrit speliens hæreticos. lib. 6. cap. 4. fol. 152. n. 248.
Excommunicatio quibus casibus incurritur. quibus non. ibi. fol. 236. num. 41.
Excommunicationem non incurrit hæreticus tantum interior. ibid. num. 36.
Excommunicationem ipso facto incurrit delinquentes contra fidem non denunciatus. lib. 6. c. 8. fol. 383. num. 333.
Excommunicationem Bullæ Cœne contra fautores incurrit, qui denunciare omittit. ibidem. n. 339.
Excommunicationes plures, an possint vnico actu incurri. ibi. fol. 385. num. 353.
Excommunicatio Bullæ Cœne, quos schismaticos comprehendit. ibi. fol. 361. num. 72.
Excommunicatio hæreticorum, an sit pœna de iure diuino. lib. 6. cap. 3. fol. 233. n. 8.
Excommunicatio hæreticorum quando corripit. referuat. ibi. fol. 256. num. 14.
Excommunicatio Papæ referuata contra cunctas ad partes transmarinas absque sui Superioris licentia. lib. 6. cap. 9. fol. 403. num. 165.
Excommunicatio Bullæ Cœne incurrit legentes libros prohibitos. lib. 6. cap. 8. fol. 387. n. 378.
Excommunicatio lata in legentes libros prohibitos quando non ligat. ibidem. num. 384.
Excommunicatio non reuocatur in legentes libros secundum, & reuoc. gradus. ibi. fol. 388. n. 383.
Excommunicatio non per annum cōtemnentis, qualiter abstinere debent. lib. 6. cap. 5. fol. 374. n. 405.
Excommunicatio, quando in Episcopum fertur. lib. 6. cap. 8. fol. 406. n. 594.
Excommunicationis grauitas quanta. lib. 6. c. 3. fol. 234. num. 11.
Excommunicatio crimini annexa, an declaranda, vt vitetur delinquentes condemnatus. ibid. num. 17. & sequente.
Excommunicationem incurrit, qui hæresim, quam mente tenet peritocum narrat. ibi. fol. 236. n. 43.

Excommunicatus.

Excommunicatus per annum non ex causâ hæresis, an Inquisitoribus subdit puniendus. lib. 6. c. 8. fol. 36. num. 364.
Excommunicatus infundens per annum, de fide male sentire videtur. ibid. n. 365.
Excommunicatus vitandus, qualis. lib. 6. cap. 3. fol. 234. num. 16.
Excommunicatus declarandus etiam si declaretur hæreticus. ibi. fol. 235. n. 22.

Excusatio.

Excusatio nulla à vero dolo datur. lib. 6. cap. 1. fol. 189. n. 136.
Excusatio, quæ datur à dolo, dari potest à pœna. ibi. fol. 193. n. 187.
Excusatio pœnæ est credulitas quæuis ex facto proueniens. ibidem. o. 191.
Excusatio, quæ fit propter fidem datam, simplicis personæ debet esse. ibi. fol. 194. n. 193.

Excusatio, quæ datur propter credulitatem ex igno- rantia iuris prouenientem, an liberet à pœna. ibi. n. 197.

Excusatio pro delincente irato, & dolore affecto. ibi. fol. 195. n. 205. & seq. per tot.
Excusationes pro delincente ex parte ætatis. ibi. fol. 197. o. 215. & seq. per totam.
Excusationes varias pro minuenda delinquentis pœ- na. vide à fol. 193. vique ad 220.

Executio.

Executio punitiois, quando differri debet. lib. 6. c. 1. fol. 203. n. 308.
Executio sententiæ, quando differenda. lib. 6. cap. 9. fol. 414. n. 22.
Executio pœnæ, legis auctoritatis reservatur. lib. 6. c. 1. fol. 185. n. 38.
Executio confiscationis propter hæresim per quos facienda. lib. 6. cap. 1. fol. 384. n. 302.

Exilium.

Exilium loco relegationis datur. lib. 6. cap. 7. fol. 349. n. 125.
Exilium frequentius, quam relegatio infligitur. ibidem. n. 130.
Exilium dupliciter solet imponi. ibidem. n. 131.
Exilium frangens quomodo puniendus. ibidem. num. 135.

Exitus.

Exitus delicti, an attendendus. lib. 6. cap. 1. fol. 220. n. 513.
Exitus, quando in sedelictum non habet, etiam si voluntas sit delinquendi, attendendus secundum aliquos. ibidem. n. 514.
Exitus in maleficia non spectator, sed voluntas. ait Adrianus. ibidem. n. 504.

Extensio.

Extensio de casu, ad casum, non de Persona ad Personam conceditur. lib. 6. cap. 2. fol. 367. n. 148.
Extensio excommunicationis ex Clem. 2 de hæ- ret. ad quos vique perueniat. lib. 6. cap. 4. fol. 214. n. 158. & seq.
Extensio pœnarum, committit eorum crimine lase Mancilatis diuini. & humanæ, an filios compre- hendat. lib. 6. cap. 5. fol. 311. n. 114. & seq.
Extensio usumque Patris hæretici, an perueniat ad filios. ibi. fol. 309. num. 90. & seq.

Extraordinarius, a. um.

Extraordinaria pœna, qui veniant puniendi. lib. 6. cap. 1. fol. 2. n. 362.
Extraordinaria pœna non excusatur, qui ab ordina- ria in multis excusatur. ibi. fol. 123. n. 414.
Extraordinaria pœna suum delictum ante publica- tionem testium fatentibus, a S. Officio est im- ponenda. lib. 6. cap. 2. fol. 343. n. 69.
Extraordinaria pœna committitur, & grauior, qua- lis. ibi. fol. 346. u. 90. & seq.
Extraordinaria pœna condemnatio, quando potest ordinaria imponi. lib. 6. cap. 9. fol. 415. n. 33. & seq.

Extraneus.

Ad euitanda scandala. Qui circa hæreticos vitan- dos requirit. lib. 6. cap. 3. fol. 234. n. 18.
Extraneus huius privilegium, omnibus fidelibus concessum. ibidem. n. 18.
Extraneus virtute, quæ sunt deducenda, vt certa. ibi. fol. 235. o. 20. & seq.

F

Fatum.

Fatum atroci blasphemiam committens in imagi- nem Saluatoris. N. mortis pœna puniri potest. lib. 6.

I N D E X

1.6. cap. 8. fol. 381. n. 316.
Factum confitens, se offensus non delatus, si negat intentionem credendus est. 1.5. cap. 7. fol. 143. num. 141. & seq.
Factum, manifestam hæresim sapiens, quale? ibi. fol. 381. num. 317.
Facta hæreticalia exercens, si de eis non sit convictus, quomodo tractandus? 1.5. cap. 7. fol. 142. num. 130.
Factum, vel dictum, an ex aliqua affectione pronuntietur, considerandum est. ibid. n. 136.
Factum criminis poenam ultimi supplicij lucratur. 1.5. cap. 4. fol. 35. n. 92.
Factum si equaliter sit in probatione dubium, reus absolutus debet. 1.5. cap. 8. fol. 141. n. 102.

Facultas

Facultas indulgendi delictis, & remittendi poenas maxime capitales, Regibus reservatur. 1.6. cap. 9. fol. 418. n. 80.
Facultas indulgendi qualiter possit subito concedi? ibi. fol. 419. n. 86.
Facultas Episcopis concessa ad absoluedum, an per Bull. Cœne reuocetur? 1.6. cap. 3. fol. 240. num. 90.
Facultas concessa Clericis ad testandum in Regnis Castellæ, Episcopis interdicta. 1.6. cap. 4. fol. 267. n. 189.
Facultates virtute Minoribus concessæ, quid alij Mendicantes possunt? 1.6. cap. 3. fol. 241. n. 103.

Fallacia

Fallacia cuius species sūt 1.6. cap. 1. fol. 116. n. 118
Fallacia loquendo committitur. ibidem.
Fallacia est finis doli. ibi. fol. 189. n. 131.

Falsus, a, um.

Falsum deponens de morte prioris coniugis ad Tribunal S. Inquisitionis spectant. 1.6. cap. 8. fol. 372. n. 108.
Falsi testis causæ, an detur casus præuentionis? ibidem. n. 110.
Falsum deponens in S. Officio a solo Inquirenti puniri potest. ibi. fol. 374. n. 235.
Falsum coram Inquirenti deponentes, qua poena puniendi? ibidem. n. 236. & seq.
Falsus Accusator, quomodo puniendus? ibi. fol. 375. n. 244.
Falsum deponens contra iam hæresi damnatum, vel antea non damnatum, an differat? ibidem. n. 252.

Fama.

Famæ, & honoris priuationem incurrit hæretici. 1.6. cap. 3. fol. 246. n. 194.
Fama, & mala vita infensus per delationem duorum testium puniri potest. 1.6. cap. 8. fol. 357. n. 32.

Familiaritas.

Familiaritas cum hæreticis sufficiens, vt abûratiōe inungatur. 1.5. cap. 1. fol. 15. n. 74.
Familiaritas cum hæreticis suspicionem hæresis inducit. ibidem.
Familiaritatem solam cum hæreticis, suspicionibus iam purgatis, etiam abûrare debet. ibi. fol. 16. n. 75.

Fautor.

Fautores hæreticorum, qualiter abûrare debent? 1.5. cap. 5. fol. 51. n. 135.
Fautores hæreticorum poenam infamix contrahunt. 1.6. cap. 3. fol. 248. n. 197.
Fautores hæreticorum, quando ab excommunicatione Bull. Cœne liberantur? 1.6. cap. 8. fol. 365. n. 126.
Fautores Scismaticorum, & hæreticorum equiparantur. ibi. fol. 363. n. 101.

Fautor hæresis, quam abûravit relapsus dicitur. 1.5. cap. 7. fol. 143. n. 42. & seq.

Fautor hæreticorum, postquam sponte comparuit, & de vehemēti abûravit, an relapsus dicitur? ibi. fol. 126. n. 75.

Fautores hæreticorum excommunicantur. 1.6. cap. 3. fol. 237. n. 17.

Fautores Ecclesiastica sepultura careant. ibi. fol. 230. n. 233. & fol. 231. n. 137.

Fautores hæreticorum, et si formales hæretici non sint poena confiscationis puniendi. 1.6. cap. 4. fol. 257. n. 90.

Fautorum filij, quibus bonis priuandi? 1.6. cap. 5. fol. 306. n. 53. & seq. per tot.

Fautorum filij, an infamiam contrahant? ibi. fol. 309. n. 90. per tot.

Fautoribus poena pecuniaria imponenda. 1.6. cap. 6. fol. 331. n. 11.

Fautores, an incapaces ex testamento succedendi? ibi. fol. 333. n. 35. & seq.

Fautores, an si citatis testandi priuentur? ibi. fol. 336. n. 69. & seq.

Fautorum filij, quibus bonis succedere possint? ibi. fol. 337. n. 83. & seq.

Fautores hæreticorum varijs poenis puniuntur ab Inquirentibus possunt. 1.6. cap. 2. fol. 365. n. 124.

Fautores violatorum Bull. Pij V. poenis violatorum puniuntur. ibi. fol. 367. n. 161.

Fautorum poenis, qui sunt puniendi? ibi. fol. 376. n. 258. & seq.

Fautores an sint, qui hæreticum denunciare omittunt? ibi. fol. 383. n. 338.

Fautores iudicant, libros hæreticorum imprimētes. ibi. fol. 388. n. 393.

Feudatarius.

Feudatarius, qui pensionem aliquam Domino directo tenetur solvere, qualis? 1.6. cap. 4. fol. 270. n. 222.

Feudatarius est, qui seruitium personale præstare adstringitur. ibidem. n. 229.

Feudatarij, iuramentum deferenda Domino fidelitatis emittunt. ibidem. n. 230.

Feudatarij bona cum confiscantur, cui erit feudum tunc applicandum? ibi. fol. 273. n. 260.

Feudatarij delinquentis vita durante, cuius erunt feudi fructus? ibi. n. 263.

Feudatarius quomodo ab Emphyteuta differt? ibi. fol. 274. n. 268.

Feudum.

Feudum, Emphyteusis naturam imitatur. 1.6. cap. 4. fol. 270. n. 228.

Feudum duplex est. ibidem.

Feudorum proprietates. ibidem. n. 230.

Feudum ad hæreses masculos transiit in infinitum ibidem. n. 231.

Feudo, cuius heredes non succedunt? ibid. n. 232.

Feudum sine Domini, & agnatorum consensu alienari non potest. ibidem.

Feudum, quando improprium dicitur? ibid.

Feudum, quando ad hærem transire non potest. ibi. fol. 273. n. 259.

Feudum cui nunc applicandum, cum bona feudatarij confiscantur? ibid. n. 260.

Feudi commoditates, potest Vassallus eius vita durante, alienare. ibi. fol. 274. n. 164.

Feudi, cui innumera est prohibitio alienandi, ad quæ fructus decimantur, delinquens feudatario? ibidem. n. 266.

Fideicommissum.

Fideicommissio subiecta bona non confiscantur. 1.6. cap. 4. fol. 274. n. 277.

Fideicommissum, quando ad hærem transiit? ibi. fol. 274. n. 279.

Fidei-

I N D E X

Fideicommissum, quando transit ad substitutum? ibid. n. 224.

Fideiussor.

Fideiussor delinquentis non prius obligatur creditoribus, quam fideus. l. 6. cap. 5. fol. 324. n. 264.
Fideiussor condemnatus, cui quo fideus non satisfaciatur, tenetur creditoribus satisfacere. ibi. fol. 326 num. 281.

Fides.

Fides Divina, generalis una, specialis alia. l. 6. c. 3. fol. 237. num. 47.
Fides, cui sit adhibenda? l. 6. cap. 5. fol. 365. n. 128.
Fides iudicia tum virtus, tum factus violatur. l. 5. cap. 5. fol. 48. n. 91.
Fides Catholica per abiurationem hæresum exaltatur. Procm. l. 5. fol. 6.

Filia.

Filia ex bonis hereticis, Curie sacrilari traditi non consequitur modis. l. 6. cap. 5. fol. 304. n. 36.
Filiabus, quid ex bonis parentis delinquentis debeatur? ibi. fol. 318. o. 129.

Filius.

Filij ob hæresim parentum in quo puniendi? l. 6. c. 5. fol. 301. n. 10.
Filij hereticorum an alimentis privandi? ibid. n. 14.
Filij, & nepotes fautorum quomodo puniendi? ibi. fol. 303. num. 28.
Filij condemnati in consummationem, an puniendi? ibi. fol. 304. n. 32.
Filij hereticorum sub distinctione temporis, quo crimen committitur, puniendi. ibid. n. 39.
Filij recusantes patrem hæreticum non puniuntur. ibi. fol. 305. n. 4.
Filij hereticorum fideles possunt in bonis succedere. ibidem n. 47.
Filius heretici an possit ex testamento vel ab intestato succedere? l. 6. cap. 6. fol. 337. n. 83.
Filius heretici, quibus bonis succedat? ibid. o. 85.
Filius, quando a maioratus successione non excluditur? l. 6. cap. 5. fol. 313. n. 136.
Filij hereticorum, an sint beneficii ipso iure privati? l. 6. cap. 5. fol. 306. n. 57.
Filius heretici beneficium permutare non potest. ibi. fol. 308. n. 76.
Filius in peculio profectio nullum habet dominium. l. 6. cap. 4. fol. 282. o. 331.
Filius quid iuris in aliis bonis habeat? ibid. n. 332. & seq.
Filius quibus modis a patria potestate eximitur? ibid. n. 336. & seq.
Filius legitimus an consensu p. sit? ibi. fol. 283. numer. 346. & seq.
Filij peculium aduentitium quoad proprietatem non confiscatur. ibidem n. 357.
Filij hereticorum ad obtinenda beneficia inhabiles. l. 6. cap. 5. fol. 306. n. 55.
Filij, an ob hæresim parentum sint infames? ibi. fol. 302. n. 90. & seq.
Filij committentium crimen Iste Maestatis, an notorietatem perdant? ibi. fol. 311. n. 112. & seq.
Filiorum pecunia. an ob hæresim parentum publicatorum iubeantur? ibi. fol. 315. n. 155. & seq.

Fiscus.

Fisco, qualiter delinquentis bona sunt a die commissi criminis obligata. l. 6. cap. 4 fol. 254 n. 30. & seq.
Fiscus, an omnia bona heretici habere debeat? ibi. fol. 257. n. 6. & seq.
Fiscus, quando alienationes in fraudem sui factas vix exactione reuocare non potest? ibi. fol. 290. n. 457.
Fiscus cum alienatam vendicans, an debeat aliquid

possessori dare? ibi. fol. 297. n. 507.

Fiscus an possit idem ab emptore vendicare nullo restituto pretio? ibi. fol. 298. n. 515. et seq.

Fiscus non est proprie hæres. l. 6. cap. 4. fol. 262 num. 122.

Fiscus, quæ debita criminosis satisfacere tenetur? l. 6. cap. 5. fol. 323. n. 245.

Fiscus ultra vires bonorum confiscatorum non tenetur solvere. ibi. fol. 324. n. 257.

Fisco Regio bona heretici applicantur in Hispania ibi. fol. 329. n. 316. & seq.

Fiscus ad quid tenetur dum bona occupata vxori innocenti non restituit? ibi. fol. 320. n. 217.

Fiscus iuribus delinquentis succedit. l. 6. cap. 4. fol. 271. n. 233.

Forma.

Forma prima terminandi processum fidei, per dispositionem heretici (confessum, ac pernitentem, sed non relapsi) ad abiurationem faciendam. l. 5. c. 4. fol. 36. num. 108.

Forma cedulæ legendæ in publico, continens criminallibus, qui habet hæresim abiurare. ibi. fol. 37. n. 110.

Formæ disponendi reos ad penas. ibi. fol. 33. n. 65. et seq.

Forma abiurandi omnem hæresim. ibi. fol. 37. n. 112.

Forma habitus penitentialis. l. 6. cap. 7. fol. 352. n. 159.

Frans.

Frans cur non presumenda? l. 6. cap. 4. fol. 290. n. 427

Frans, quid sit, et quomodo differat a dolo? l. 6. cap. 1. fol. 128. o. 115.

Frans, et dolus, an in dubio presumendi? ibi. fol. 190. n. 143.

Frans, et dolus, qualiter probantur? ibidem n. 150.

Frans in Fisco quando presumitur? l. 6. cap. 4. fol. 259. n. 85.

Frans quando de venditione bonorum non presumitur? ibidem n. 87.

Frequentia.

Frequentia Sacramentorum, quibus imponitur obsequia. l. 6. cap. 7. fol. 354. n. 180.

Frequentia Sacramentorum pro salutari penitentia iniungenda. l. 6. cap. 3. fol. 366. n. 136.

Fructus.

Fructus, an teneantur heretici ante sententiam restituere? l. 6. cap. 3. fol. 244. n. 149.

Fructus ex re confiscata proventus, an vendantur a Fisco? l. 6. cap. 4. fol. 298. n. 524.

Fructus, pars rei censentur. ibi. fol. 290. n. 430.

Fructus Emphyteute condemnati ad quem pertinent? ibi. fol. 271. n. 236.

Fructus feudi ad quem spectant delinquentem fendantur? ibi. fol. 27. n. 263.

Fugiens fugitiuus.

Fugiens fracto carcere, si statim supremis iudicibus se præsentet, quomodo tractandus? l. 6. cap. 5. fol. 289. n. 577.

Fugiens et carcere presumitur sic conuersus. l. 6. cap. 10. fol. 430. n. 107.

Fugitiuus, an sit pro conuicto habendus? l. 6. cap. 8. fol. 400. n. 538.

Fugitiuus pro qualitate Personæ puniendus. ibi. fol. 401. n. 540. et seq.

Fundus.

Fundus dotalis vxore conferente venditus, quando potest ab vxore repelli? l. 6. cap. 5. fol. 320. n. 218.

Fundus dotalis, quando succedit vxori? ibidem n. 219.

INDEX

Furiolus, furor.

- Furiolus conium dicens iniuriam non facit. l. 6. cap. 1. fol. 104. n. 194.
Furorem allegans probare debet. ibi. fol. 104. n. 311.
Furor in crimine parricidii excusatur. ibid. fol. 104. n. 398.
Furiolus habens lucida intervalla, an excusetur à culpa? ibi. fol. 103. n. 300. & seq.
Furorem incursum post delictum, quomodo trañian-
dus? ibidem. n. 308.

Furtum.

- Furtum quando capitali poena puniendum? l. 6. cap. 1. fol. 106. n. 336.
Furtum tria committens in diversis territorijs quali-
ter puniendus? ibidem.
Furtum, vel aliud crimen in confessione confu-
tens, S. Officio subiacet. l. 6. c. 8. fol. 379. n. 187.

Fugitatio.

- Fugitatio moderata iniungenda. l. 6. cap. 7. fol. 347. n. 95.
Fugitatoris poena, qualis? l. 6. cap. 2. fol. 325. n. 53.
Fugitatoris, & Mura poena, quibus infligitur? ibi. fol. 326. n. 58.
Fugitatorum blasphemiam ex consuetudine punien-
di. l. 6. cap. 8. fol. 311. n. 311.
Fugitatio recepta penes tribunalia S. Officij. l. 6. cap. 7. fol. 346. n. 89.
Fugitatio, loco trremum iniungenda l. 6. cap. 7. fol. 346. n. 92. & seq.
Fugitatio, cur grauior omnibus poenis. ibidem.

G

Gaudens.

- G**audens virgo, quam Dæmon varijs reuelati-
onibus superbia Spiritui inflauerat. l. 5. cap. 5. fol. 96. n. 664.
Gaudens virgo persuasa, separem meritis virgini
Desparare esse. ibidem.
Gaudens per aliquot annos confessionem inter-
misit, nec à sacra Synaxi abstinuit. ibid. n. 665.
Gaudens Dæmon persuader, se de celo, gravidam
tam. ibidem.
Gaudens demoniacus partus. ibidem. n. 667.

Genebaldus.

- Genebaldi Episcopi incauta cum vxore familiari-
tas. l. 5. cap. 5. fol. 96. n. 658.
Genebaldi poenitentia asperitima. ibidem.
Genebaldi oratio à Deo exaudita. ibid. n. 669.
Genebaldus per Angelum confortatus. ibi. fol. 97. n. 670.
Genebaldus miraculo omisso, ad maiorem certitudi-
nem per obedientiam signum currit. ibidem. n. 671.

Gens.

- Gens Iudeorum, quavis alia infamior. l. 5. cap. 5. fol. 47. n. 86.

Grads.

- Grads hæreticorum negationum triplex. l. 5. cap. 7. fol. 133. n. 16.
Gratus plures qualificationis eidem propositioni
competunt. ibi. 5. cap. 5. fol. 49. n. 102.
Gratus librorum prohibitorum quomplex. l. 6. cap. 8. fol. 387. n. 377.

Gratia.

- Gratia cum iustitia fieri expedit. l. 6. cap. 9. fol. 419 n. 97.
Gratia simplex poenam corporalem remittit, non
pecuniariam. l. 6. cap. 9. fol. 419. n. 96.
Gratia plenaria, quid secum importet? ibid. n. 99.
Gratia tempore ad tribunal S. Officij venientibus
impatientia conceditur. ibid. n. 103.

Gregorius.

- Gregorij XV. Constitutio contra sortilegos. l. 6. cap. fol. 397. n. 101.
Gregorij XV. prohibitioe stante, per conuersantes
cum hæreticis, qui intelliguntur? l. 5. cap. 5. fol. 174. n. 635.
Gregorij XIII. Bulla contra Indos, et alios in-
deles. l. 5. cap. 5. fol. 46. n. 62.

H

Habitus.

- H**abitus poenitentialis. Auitello, Italico, Sanbenito Hispanice nungspatus. l. 6. cap. 7 fol. 351. n. 147.
Habitus poenitentialis, quibus imponendus? ibid. n. 152.
Habitus origo antiquissima, cum fundamento ex
Sac. Scriptura. ibi. fol. 350. n. 146.
Habitus forma, pro Tribunalis S. Inquisitionis iam
vixata tempore, quo cepit ipsum institui contra
Albigenses. ibi. fol. 351. n. 148.
Habitus poenitentialis spectantia. vide ibidem.
per tot. regulam.

Hæreditas.

- Hæreditas hæretico delata restitui debet ab inter-
lato venientibus. l. 6. cap. 6. fol. 334. n. 45.
Hæreditatem repudiare an valide possit hæreticus?
ibi. fol. 335. n. 55.
Hæreditate ex testamento, seu ab intestato, hæreti-
ci priuari debet. ibi. fol. 334. n. 40.
Hæreditate priuantur crimine lexi Matrisis com-
mittentes. ibid. n. 43.
Hæreditatem, Apostata iuxta legem Regiam non
accipiat. ibi. n. 45.
Hæreditatem, cuius incapax est hæreticus, quando
siscus non habet locum capiendi? ibi. fol. 335.
num. 52.
Hæreditatis repudiatio, quid sit? ibi. n. 56.

Hæres.

- Hæredem Catholicum potest hæreticus infirmare,
secundum ius civile, non Canonium. l. 6. c. 6. fol. 336. n. 74.
Hæreses hæretici, quando tenentur bona parentis
restituere, & quæ? l. 6. cap. 4. fol. 192. n. 457.
Hæreses, quando ad probandum pro patre sus-
pecto admittuntur? l. 5. cap. 7. fol. 143 n. 106.
Hæreditate paterna, filij ob hæresim parentum
priuantur. l. 6. cap. 5. fol. 305. n. 10.
Hæreditate, ac legitima, etiam filij ob hæresim
parentum priuandi, non tamen alimennis. ibid.
num. 14.

Hæresiarcha.

- Hæresiarcha, quomodo trañdus, si sponte com-
pareant? l. 5. cap. 4. fol. 41. n. 170.
Hæresiarchis quantum errorum magistris compari-
tionis causa, non denegatur gratia? ibidem.
Hæresiarcha, si ex corde poeniteant à quando re-
conciliandi. ibidem. n. 171.
Hæresiarcha, quando ad reconciliarium nem non est
admittendus? l. 6. cap. 7. fol. 341. n. 33.
Hæresiarcha Regem conantes pervertire, ob im-
munitatem criminis non reconciliantur. ibidem.
num. 35.

Hæresis.

- Hæresis sola poenitentia tollitur. l. 6. c. 6. fol. 336.
num. 60.
Hæresim manifestans signo insufficienti, ex commu-
nicationem non contrahit. l. 6. cap. 3. fol. 126.
num. 4.
Hæresis duplex, duplici fidei opposita. ibi. fol. 137.
num. 48.

Hæresi

I N D E X

Hæresis durante inhabilis est hæreticus ad beneficia & officia. ibi 141. num. 113.
Hæresis crimen imponentis mortis poena quando plectendus? l.6. cap.8. ibi. fol. 374. n. 237. & seq.
Hæresis diffinitio qualis? ibi. fol. 355. n.9.
Hæresis nulla sine pertinacia est ibidem.
Hæresis pertinacia per quod impediatur. ibi. n. 142.

Hæreticus.

Hæreticus formalis in secundo lapsu deprehensus, qui de leui absumitur, quomodo tractandus? l.5. cap.4. fol. 30. n.18.
Hæretici omnes, secundum aliquos, nominatim excommunicantur. l.6. cap.3. fol. 134. n.15.
Hæreticus nominatim excommunicatus solus est vitandus. ibi. n. 16.
Hæreticus condemnatus sine mentione excommunicationis, crine vitandus? ibidem n. 17.
Hæreticus pure mentalis in quo differat a pure externo? ibi fol. 136. n. 38.
Hæreticus deferendus diuinae reuelationi speciali, an excommunicationem incurrit? ibi. fol. 137. num. 50.
Hæreticus fructibus ex beneficiis, perceptis priuatur. l.6. cap.3. fol. 144. n. 141.
Hæreticus agere non potest, sed conueniri. ibi. fol. 149. n. 117.
Hæreticus non potest esse iudex. ibi. n. 130.
Hæreticum denunciare omittens, ipsi fauendo quot excommunicationes incurrit? l.6. cap.8. fol. 384 num. 348. & seq.
Hæreticus, errores in iudicio manifestans, si confiscationem reuocet, qua poena puniendus? l.6. cap.7. fol. 339. n. 17.
Hæreticus condemnatione approbata ad Christianorum terras accedens, quomodo ratione scandali puniendus? l.5. cap.5. fol. 95. n. 64. & seq.
Hæreticus abiurans de formalis hæresim, & in factionem incidens, relapsus constituitur. l.5. cap.6. fol. 113. n. 43.
Hæreticus impoñens, quis dicatur? ibi. fol. 117 n. 86. & seq.
Hæreticus affirmatiuus, vel negatiuus, quis? l.5. cap.7. fol. 112. n. 7. & seq.
Hæretici totaliter negatiui primi gradus qualiter expediendi? ibi. fol. 114. n. 38. & seq.
Hæreticus negatiuus secundi gradus, qualiter? ibi. fol. 117. n. 70. & seq. & fol. 118. n. 85. & seq.
Hæreticus dimissus, quis censendus? ibi. fol. 116. num. 60.
Hæreticus sine acerbis internis reperiri non potest. ibi. fol. 119. n. 96.
Hæreticorum credentes sunt in triplici differentia. l.5. cap.5. fol. 94. n. 175. & seq.
Hæreticos non denunciare, velut hæreticos puniendus? ibi. fol. 98. n. 119.
Hæreticus & caucere fugiens, & hæreticos visitans vltimo supplicio puniendus. l.6. cap. 10. fol. 431. num. 111.
Hæreticus fugiens nullam hæresim fuga ipsa committit. ibidem n. 108.
Hæretici ad terras Christianorum venientes, ratione scandali ibi patrati puniri possunt. ibi. fol. 401. n. 556. & seq.
Hæreticus formalis post abiurationem de vehementer deprehensus, relapsus habetur. l.5. cap.4. fol. 38 n. 48. & seq.
Hæreticus quando ad reconciliationem admitti debet. ibi. fol. 38. n. 49. & seq.
Hæreticus ad tabularum productus, si respiciat, an & reconciliandus? ibi fol. 39. n. 137. & seq.
Hæreticus idem est quod diuinus. l.5. cap.5. fol. 45 num. 51.
Hæreticus non punitur nisi præcedente sententia. l.5. cap.1. fol. 7. n. 18.
Hæreticus, an in successione ex testamento incapax? l.6. cap.6. fol. 314. n. 41. et seq.
Hæreticus, an donationis inter viuos sit capax. ibi.

fol. 335. n. 63. et seq.

Hæreticus testari non potest. ibi. fol. 336. n. 73.
Hæreticus post reconciliationem, an possit de acquisitis testari? ibidem n. 10.
Hæretici delectum ciborum in ieiunijs reprobant. l.6. cap.8. fol. 391. n. 439. et seq.

Hierosolymitanus.

Hierosolymitana Religio, quid iuxta propria statuta seruare confuevit in causa criminali? l.6. cap. 10. fol. 411. n. 77.
Hierosolymitanorum causæ non possunt sine Episcopo ab Inquisitore tractari. l.5. cap.3. fol. 116. n. 130. et seq.
Hierosolymitani Diaconi immutatio horrenda. l.6. cap.7. fol. 346. n. 83.

Hispalensis.

Hispalensis instructio, quid super reincorporato ad Ecclesiam doceat? l.5. cap.4. fol. 38. n. 125.

Hispania.

Hispaniarum Inquisitionis praxis circa hæreticum ad misericordiam recipiendum. l.5. cap.4. fol. 39 n. 136.
Hispaniarum Inquisitionis Tribunal, qualiter Polypamos puniat? l.6. cap.8. fol. 371. n. 199.
Hispanie mos in exequenda sententia in hæreticos lata. l.6. cap. 10. fol. 439. n. 166.
Hispanie tribunal, quid circa punarum mutationem obseruet? l.6. cap.9. fol. 417. n. 61.

Homocidium.

Homocidium foralegi committens, an brachio seculari tradendus? l.6. cap.8. fol. 396. n. 496. & seq.
Homocidium in consensu sollicitatione persuadens, S. Officio subest puniendus. ibi. fol. 379. num. 227.
Homocidium proditorum committens Ecclesie immunitate non gaudet. ibi. fol. 399. n. 185.
Homocidium consensu, an immunitate Ecclesie gaudeat? ibidem.
Homocidium plurimum vnico actu factum, an multiplex sit peccatum? ibi. fol. 381. n. 353.

Homo.

Homo vilis leui suspitione trahi potest in iudiciu. l.5. cap.4. fol. 19. n. 9.
Homo probus non ita leui trahi potest. ibidem.
Hominum corpora demon transformare potest. l.6. cap.3. fol. 395. n. 470. De vna in aliquam regionem etiam transferre. ibi. fol. 394. n. 465.

I

Idolatriæ.

Idolatriæ crimen, quando ignoranter incurritur l.6. cap.8. fol. 390. n. 413.

Ieiunium.

Ieiunium recte, & iuste sub præcepto a fidelibus suscipitur. l.5. cap.5. fol. 78. n. 457.
Ieiunium ab Ecclesie institutum superflitiosum affirmans pertinaciter, formalis est hæreticus. ibi. num. 461.
Ieiunium iniungendum citi comedentibus carnes diebus vetitis. l.6. cap.8. fol. 391. n. 433.
Ieiunium hæretici improbant. l.5. cap.5. fol. 77. num. 454.
Ieiunium in pane, & aqua, quibus imponendum? l.6. cap.7. fol. 352. n. 165.
Ieiunium quadraginta dierum in pane, & aqua. Polypamis imponendum. l.6. cap.4. fol. 371. num. 129.

I N D E X

Ignorantia.

Ignorantia prout est mala, sumpta stricto modo multipliciter dividitur. l. 5. cap. 5. fol. 43. n. 21.
 Ignorantia in crimine hæresis, qualis excusatur ibid. num. 22.
 Ignorantia affectata, an excuset reum ab hæresi, & effectibus eius? ibidem n. 23.
 Ignorantia iuris diuini circa explicite credenda, vel iuris naturæ primario non excusat externo foro. ibi. fol. 44. n. 35. & seq.
 Ignorantia potius, quam dolus, & malitia, in dæbio præsumitur. l. 5. cap. 7. fol. 139. n. 99.
 Ignorantia pertinaciam excusans qualiter intelligenda? l. 6. cap. 8. fol. 456. n. 15.
 Ignorantia quævis pertinaciam excusat. ibi. fol. 355. n. 14.
 Ignorantia, quando fautores ab excommunicatio-
 ne liberat? ibi. fol. 365. n. 126.
 Ignorantia dolum non committit. l. 6. cap. 1. fol. 192. n. 162.

Imago.

Imaginem Christi Domini, ac Sanctorum percutiens, data opera, manifestam hæresim sapit. l. 5. cap. 4. fol. 35. n. 92.
 Imaginem Christi percutiens, si animum hæreticalem fateatur & misericordiam perat, reconciliatur. ibidem n. 95.
 Imagines sacras percutiens, quæ poena puniendus? l. 6. cap. 7. fol. 343. n. 54. & seq.
 Imaginem concubicare sapit hæresim. ibi. fol. 343. num. 55. & seq.
 Imaginem Saluatoris ausu temerario percutiens, brachio seculari tradendus l. 6. cap. 8. fol. 382. num. 313.
 Imagines nondum Beatorum contra Decreta venerantes, qualiter puniendi? l. 6. cap. 8. fol. 404 num. 576. & seq.

Immunitio.

Immunitatis ritus antiquus. l. 6. cap. 7. fol. 345. num. 80.
 Immunitio, & perpetuus carcer synonyma. ibid. num. 79.
 Immunitio Diaconi tigorosa nimis. ibi. fol. 346. num. 83.

Impediens.

Impediens sententiam, & contumaciter absens, qualiter debet expediri? l. 5. c. 7. fol. 146. n. 183.
 Impediens iudicium postquam fautor extitit, & citatus in absentia non comparuit, an curæ seculari tradendus? ibi. fol. 144. n. 196.
 Impedientibus S. Officium, an iniungenda sit aliquando abjuratio. l. 5. cap. 5. fol. 53. num. 157. & seq.
 Impedientes S. Officium, quando, & super quibus torquendi? ibidem n. 55.
 Impedientes S. Officium, quomodo ex vi Bullæ, si de protegendis puniendi? l. 6. cap. 8. fol. 366. num. 140. per totam reg.

Impedimentum.

Impedimentum non computandi probans, infirmitas calpe non punitur. l. 6. cap. 8. fol. 385 num. 360.
 Impedimentum iustum non comparandi contingere potest. ibidem n. 39.
 Impedimentum non probans, quibus penis ob infirmitatem puniendus? ibidem n. 361.

Impetratio, impetrans.

Impetratio beneficii, quo priuatur hæreticus, quid uti possit? l. 6. cap. 3. fol. 244. n. 141. & seq.
 Impetrans beneficium hæretici non obligetur exprimitè requista iuxta regul. Cancellariæ. ibid. num. 145.

Impenitens.

Impenitentibus morte afflicenda lingua alliganda. l. 6. cap. 7. fol. 339. n. 13.
 Impenitens hæreticus quis dicatur? l. 5. cap. 6. fol. 137. n. 93. & seq.
 Impenitens reputandus, qui condemnatus ad abjurandum, abjurare non vult. ibi. fol. 137. n. 106.
 Impenitens non relapsus, quis dicendus? ibi. fol. 138. n. 107.
 Impenitens non relapsus, quomodo tractandus? ibidem. num. 109.

Impostura.

Impostura, cuius sit species? l. 6. cap. 1. fol. 188. num. 118.

Impuber.

Impubes nulla poena iudiciali afficiatur. l. 6. cap. 1. fol. 198. n. 247.
 Impuberibus nulla est iniungenda abjuratio. l. 5. cap. 3. fol. 28. n. 91.
 Impubes abjurare debent, si doli sunt capaces. ibi. fol. 24. n. 95.

Impunitas.

Impunitas mortis, & aliarum poenarum, cui conceditur apud Tribunal S. Officij? l. 6. cap. 9. fol. 410. n. 104.
 Impunitas poenarum post latam sententiam concedenda. ibid. n. 104.
 Impunitas delictorum irrationabiliter esset, si iudicibus poenas relaxandi facultas adesset. l. 6. c. 2 fol. 154. n. 60.

Incapax.

Incapax successione in testamento, an sit hæreticus? l. 6. cap. 6. fol. 334. n. 41. & seq.
 Incapax testandi sit hæreticus. ibi. fol. 336. n. 73.

Indiciatus.

Indiciatus de crimine hæresis, post indicia purgata non est tanquam innocens absolucndus. l. 5. c. 2. fol. 124. n. 39.

Indicium.

Indicia leuia, quando in vehementia transeunt? l. 5. cap. 4. fol. 30. n. 50.
 Indicia magna, virgentia, & probata præcedere abjuratorem de vehementia. ibi. fol. 31. n. 55. & seq.
 Indicia contra reum per contraria manent euacuata. l. 5. c. 2. fol. 11. n. 9.
 Indicia per torturam euacuantur, & pro reo sententia absolutoria proferenda est. ibidem. n. 12.
 Indicia indubitata, quæ dicuntur? l. 6. cap. 8. fol. 397. n. 507. & seq.
 Indicia superuentientia contra reum S. Officij, cum indicij, ex quibus fuit tortus possunt coniungi. l. 6. cap. 9. fol. 415. n. 28. & seq.
 Indicia probabilia sufficiunt respectu doli præsumpti. l. 6. cap. 1. fol. 191. n. 152.
 Indicia perspicua, quæ dicantur? ibidem. n. 156. & sequent.
 Indicia magis virgentia, quando requiruntur? fol. 27. n. 130.

Indignatio.

Indignationis Principis poena, a quibus incurritur? l. 6. cap. 1. fol. 227. n. 70.
 Indignationis poena in quo consistat? ibidem. n. 71 et seq.

Infamia, infamis.

Infamia duplex, scilicet iuris, et facti. l. 6. cap. 3 fol. 248

I N D E X

fol. 248. n. 599. et seq.
 Infamia iuris vi contrahatur, quid requiritur. ibid. n. 204.
 Infamia propter hæresim etiam si preniteat, famam non recuperat nisi dispensetur. ibidem. n. 205.
 Infamia Poligamitulos non inficit. l. 6. cap. 8. fol. 370. n. 122.
 Infamia pœna non tollitur simplici gratia. l. 6. cap. 9. fol. 410. n. 90.
 Infamia quis perperuo sit? l. 6. cap. 14. fol. 301. n. 543.
 Infamia totaliter sublata, potest reus ad honores, et officia promoueri. l. 5. cap. 3. fol. 16. n. 77.
 Infamiam ab alij hæreticorum contrahant? l. 6. c. 5 fol. 309. n. 90. et sequenti.

Infant. infantia.

Infans a pœna iudicia exculatur. l. 6. cap. 1. fol. 193. n. 250.
 Infantia, prima ætas est, quæ ad septimum annum procedit. ibi. fol. 197. n. 234.
 Infantia proxima dicitur ætas secunda, quæ dudum vique ad annum decimum. ibidem.
 Infans proximi etiam a pœna iudicia exculatur. ibi. fol. 198. n. 150. et seq.

Infidelis.

Infideles, et hæretici, quando dicuntur Catholicis probare scandalum. l. 6. cap. 2. fol. 403. n. 155.
 Infidelis an possit ab inquisitoribus puniri? ibi. fol. 393. n. 46. et sequenti.

Ingratitudo.

Ingratitudinis casu tendum ad dominum et uoluitur. l. 6. cap. 4. fol. 373. n. 360.

Inhabilis.

Inhabiles ad beneficia Ecclesiastica obtinenda filij hæreticorum sunt. l. 6. cap. 3. fol. 304. n. 55.
 Inhabiles ad conferenda beneficia schismatici sunt. l. 6. cap. 8. fol. 362. n. 85.

Inhabilitas.

Inhabilitas ad beneficia schismaticorum est pœna. l. 6. cap. 8. fol. 361. n. 80.
 Inhabilitas ad beneficia præfati obtinenda, obtenens non prouat. l. 6. cap. 1. fol. 307. n. 41. et seq.
 Inhabilitas iniuncta per Constit. Clem. VIII. non est pœna actualis delicti. ibi. fol. 308. num. 82.
 Inhabilitas non est proprie intamia. ibi. fol. 309. num. 93.

Iniuria.

Iniuria publice iudice inferens, potest ab ipso sine processu puniri. l. 5. cap. 1. fol. 92. a. 617. & seq.
 Iniuriarum crimen committens, quæ via excusatur? l. 6. cap. 1. fol. 196. n. 118. et seq.

Innocens.

Innocens propter delictum alterius non punitur, nisi sit a iure statutum. l. 6. cap. 1. fol. 319. n. 203.
 Innocens si probetur nocens, quid ab Inquisitore sciendum? l. 6. cap. 9. fol. 415. n. 37.

Inobediens.

Inobedientes vi Ecclesiæ coerceat, quæ potestatem pœndit? l. 6. cap. 7. fol. 339. n. 9.

Inquisitor.

Inquisitores processum a se factum iudici laico nõ debent ostendere. l. 6. cap. 10. fol. 428. num. 80.
 Inquisitor quibus verbis ad custodiam irregularitatem, virtus iij. fol. 429. n. 90. & seq.
 Inquisitor si nõ pœnerit innocentem liberare, secundum allegata iudicet. l. 6. cap. 9. fol. 415. n. 38.

Inquisitores pro quibuscumque S. Officij causis nõ tenentur actum fidei publicum celebrare. l. 6. cap. 10. fol. 422. n. 9.
 Inquisitor quid possit in sortilegos virtute Constit. Gregorianæ l. 6. cap. 8. fol. 391. n. 511.
 Inquisitores peculiare etiam dum adfecti plena pœna delicti non possunt morte damnare per se. ibidem n. 512.
 Inquisitor punire potest iniuriantem se, vel alium ex Minutis S. Officij. l. 6. cap. 8. fol. 400. n. 513 & seq.
 Inquisitores, quo casu contra violantes sigillum Confessionis procedant? ibi. fol. 407. n. 618. & seq.
 Inquisitores, quando infudefcentes in excommunicatione non ex causa hæresis expediunt? ibi. fol. 386. n. 371.
 Inquisitores possunt ultra excommunicationis incursas, legentes libros prohibitos, pœnis alijs etiam punire. ibi. fol. 382. n. 390.
 Inquisitor de iure nouo sortilegos simplices punire potest. ibi. fol. 390. n. 424.
 Inquisitor etiam particularia contra iniuriantes verbis ipsam, potest procedere. l. 5. cap. 5. fol. 92. n. 112. & seq.
 Inquisitor an possit aduersus delatos absentes procedere? l. 5. cap. 7. fol. 144. n. 155. & seq.
 Inquisitor, quomodo contra absentes conueniatur agat? ibi. fol. 147. n. 197.
 Inquisitores non possunt post mortem aduersus fautores procedere. ibi. fol. 142. n. 220. & seq.
 Inquisitor, qualiter contra desinatos reos in crimine hæresis procedere debet? ibi. fol. 147. n. 225.
 Aduerse hoc duplicem esse numerum. 147.
 Inquisitores absque cognicione fori extenri, non possunt absolueri in foro interno. l. 5. cap. 8. fol. 149. n. 18. & seq.
 Inquisitor congruentius iurisdictionem delegat ad forum interuam, quam per se exercet. ibi. fol. 150. n. 29. & seq.
 Inquisitores contra Apostatas a fide procedant. l. 5. cap. 5. fol. 40. n. 113.
 Inquisitor post latam sententiam ad quid se potest extenlere, noua probatione adueniente? l. 5. c. 2. fol. 43. n. 31.
 Inquisitores non pro omni leui culpa pecuniariam pœnam imponant. l. 6. cap. 6. fol. 334. n. 18. & seq.
 Inquisitores Prouinciales nihil grauius dubijs proprio Marte decendant. l. 5. cap. 4. fol. 35. n. 87. & seq.
 Inquisitor, an abintatrum debeat interrogare, sitne in veritate, quæ fuerint lecta? ibi. fol. 37. n. 110. & seq.
 Inquisitor, si omittat in sententia exprimere reationem suæ facultatis circa eius mutationem ad huc mutare potest. ibi. fol. 38. n. 127.
 Inquisitor, cum possit iudex laicus prolationi sententiz adesse, non debet eius præsentiam subterfugere. l. 5. cap. 1. fol. 10. n. 65.
 Inquisitor si indebitum infonem promittet, noua probatione illum damnare potest. l. 5. c. 2. fol. 43. n. 41.
 Inquisitores pœnam pecuniariam sibi non applicant. l. 6. fol. 351. n. 15. & seq.
 Inquisitor sicut post denuntiandum sententiam, pœnam augere, ita etiam liberari causam nouo iudicio pertrahere potest. l. 5. c. 2. fol. 11. n. 26. & seq.
 Inquisitor Illustris, ac Reuerendiss. D. Fabio Chigio Tribunalis Meliten. existente, qui nunc gloriose summum regni Ecclesiæ etiam cumdam regulari sacerdoti pœna tritimum int licita est. l. 6. cap. 7. fol. 347. n. 100.
 Inquisitor solus, an falso deponentes de morte prius conuicti punire queat. l. 6. cap. 8. fol. 373. n. 230. & seq.
 Inquisitori non denunciatis delinquentes contra fidem ipso facto excommunicantur. ibi. fol. 323. n. 333.

I N D E X

Inquisitores arbitraria poena polygamos puniunt .
ibi. fol. 370. n. 188.
Inquisitor post latam sententiam poenam minime
licet. l. 6. cap. 9. fol. 417. n. 60.
Inquisitor etiam generalis non habet facultatem
dispensandi quoad poenas, quae a iure sunt statu-
tae. ibid. n. 66.
Inquisitoribus est concessa facultas remittendi to-
taliter poenas l. 6. cap. 9. fol. 410. n. 102.

Inquisitus .

Inquisiti confessio , & haereticis probatio requiruntur
ad abiurationem de formali. l. 5. cap. 4. fol. 36.
num. 122.
Inquisitus in S. Officio per nullum actum, ita rigo-
rose agatur, ac per abiurationem. ibi. fol. 37.
num. 138.

Instrumentum .

Instrumenta ante lapsum in haerem facta, an post
lapsum reddantur invalida l. 6. cap. 3. fol. 450.
n. 324.
Instrumenta ab haeretico facta, nulla . ibi. fol. 349.
num. 222.

Insurdescens .

Insurdescens per annum in excommunicatione
poenz. l. 6. cap. 8. fol. 385. n. 356. & seq.
Insurdescens quando Curiae seculari tradendus?
ibi. n. 361.
Insurdescens in excommunicatione per annum per
iudicem laicum puniri potest. l. 5. cap. 5. fol. 75.
n. 430. & seq.
Insurdescens non dicitur, qui post sex menses ad
reincendendum absoluitur, licet per alios sex
menses in censu permaneat. ibi. fol. 74. n. 409.

Insurdescensia .

Insurdescensia veris, praecipue circumstantiis, &
conditiones. l. 5. cap. 5. fol. 74. n. 408. et seq.
Insurdescensia in excommunicatione per causam
civilem latam, an ad inquisitores punire spectet?
ibi. fol. 75. n. 421. et seq.
Insurdescensia eo modo, quo crescit, praesumptio-
nem inducit. ibi. fol. 76. n. 436.

Intentio .

Intentionem negans, si verba haeretica confiteatur,
an relaxari debeat? l. 5. cap. 7. fol. 140. n. 101.
Intentio ex qualitate facti probatur. ibidem. n. 105

Interpretatio .

Interpretatio omnis facienda ad exclusionem cul-
pa. l. 6. cap. 1. fol. 190. n. 149.
Interpretatio benignior amplectenda. l. 6. cap. 3.
fol. 243. n. 128.

Ioannes .

S. Ioannis Baptiste regulatio pro custodienda
Melitica insula. l. 5. cap. 5. fol. 98. n. 684. et seq.

Iordanus .

B. Iordani exemplaria casus. l. 5. cap. 5. fol. 97. n.
674. et seq.

Iosue .

Iosue veris index, et inquisitor. Proem. l. 5. fol. 5
Iosue stratagemata in expugnanda Hierico. ibidem.

Ira .

Ira an sit causa minuendi poenam? l. 6. cap. 1. fol.
191. n. 202.
Ira excusans, qualis esse debet. ibi. fol. 196. n. 220
et seq.
Ira cuius non est poenitentia, siue parva, siue
magna sit, non excusat. ibidem. n. 225.

Irregularis, irregularitas .

Irregularitas ab inquisitore vitanda, & quomodo?
l. 6. cap. 10. fol. 439. n. 90. & seq.
Irregularitas ob haereticum occultum contraria, po-
test per Episcopum dispensari ad omnes ordines
recepticios. l. 6. cap. 9. fol. 417. n. 70.
Irregularitatis poena etiam ad Sum. Pontificem non
debet haereticis formalibus dispensari, nisi neces-
sitate vigente. ibi. fol. 420. n. 105.
Irregularitas tem. haereticorum non incurritur, qui
ab inquisitoribus coguntur abjurare de vehementi-
ti. l. 6. cap. 3. fol. 247. n. 188.
Irregularitas, quae ad obsequium criminis com-
mis sequitur, ob suspicionem contra fidem in-
curritur. ibidem. n. 169.
Irregularitas, quae ex notorietate delicti procedit.
l. 6. cap. 8. fol. 262. n. 84.
Irregulares, an filij haereticorum sint? l. 6. cap. 5.
fol. 310. n. 99.
Irregularitatem contrahit scilicet negans fidem. l. 6.
cap. 3. fol. 246. n. 179. & seq.
Irregularitatem haeretici non contrahit scilicet negans
fidem. ibi. fol. 247. n. 180.
Irregularitas non contrahitur ob haerem sola-
mente retentam. ibi. fol. 246. n. 175.
Irregularitas ratione infamiae contraria, subla-
ta infamia per vitam emendationem tollitur. ibidem.
n. 173.
Irregularitas nulla statuitur crimini occulto, in
Concil. Trident. Decreto. ibidem. n. 172.
Irregulares, an sint abirrantes de Iesu ante de ve-
hementi? ibi. fol. 247. n. 186.
Irregularitas in haereticis laicis etiam ad defenso-
res, &c. extenditur. ibi. n. 184.
Irregularitas nulla inducenda, nisi in iure sit ex-
pressa. ibi. fol. 245. n. 169.
Irregularitas haeretici, qui multis ipse sit emendatus,
non cessat. ibidem. n. 173.
Irregulares sunt haeretici, 30 Apostatae quantum-
vis occulti sint. ibi. n. 175.
Irregularitatem non inferit infamia ex solo crimine
alioquin demerita secundum Toletum. l. 6. c. 5.
fol. 310. n. 100.
Irregularitatem incurrit filius haereticorum pro-
babilis censetur. ibidem. n. 101. Ad contrahen-
dam hanc irregularitatem non requiritur senten-
tia iudicis parentes condemnantis. ibi. n. 102.
Irregularis sit Polygamus. l. 6. cap. 8. fol. 371. n. 189
Irregularis sit Clericus, si sacris iniunctis matri-
monium coarctat. l. 6. cap. 8. fol. 373. n. 220.
Irregularitas a filijs haereticorum coarctata, non
extenditur ad descendentes ex Mauris, vel Iudeis
ante rationis usum baptizatos. l. 6. cap. 5. fol. 310
num. 105.
Irregulares sunt Neophiti, hoc est, a natiuitate
non baptizati. ibidem.
Irregularitas Neophytorum per quot annos duret
ibidem. n. 107. & seq.
Irregularitatem dispensatio ex delicto occulto
promeretur commissa est Episcopis a Sac.
Cong. Trid. l. 6. cap. 3. fol. 239. n. 77. Postest
etiam Praebiti Regulares super irregularitatem
dispensare circa ubi subditi ex Concessionem
Pij V. ibidem. n. 85. & seq.
Irregularis, beneficiorum Ecclesiasticorum est
capax. ibi. fol. 243. n. 125.
Irregularitatem dispensatio per haerem contraria
potest fieri ab Episcopo quoad usum Ordinis
suscepti, non tamen quoad usum sacerdotii in
sacramentis. l. 6. cap. 9. fol. 417. num. 69.

Italia, italus .

Italici consuetudo in exequenda sententia a S. Of-
ficio lata. l. 6. cap. 10. fol. 439. n. 873.
Itali ne matrimonium cum haeticis mulieribus co-
trahant. l. 5. cap. 5. fol. 93. n. 623.

Italor

I N D E X

Itales receptantes hereticos, veluti fautores Pontificis puniri iussit. ibidem. n. 619.
Itali ne medicamentum ab hereticis accipiant, nec eos ad medicandum vocent. ibidem nu. 623. & seq.
Italus Clementis VIII. Constitutionem non gerens iurisdictioni Inquisitorum subicitur. ibidem. num. 627.

Iudæus.

Indæus Christianus effectus, an possit puniri propter delicta anteriora? l. 6. cap. 1. fol. 217. n. 478. & seq.
Iudæus Christianus effectus restituere tenetur ante abiectum. ibi. fol. 218. n. 485.
Iudæus quando post baptismum non tenetur restituere nec ante abiectum. ibidem. n. 486.
Iudæi an sine heretici? l. 5. cap. 5. fol. 45. n. 56. & seq.
Iudæi et infideles iurisdictioni Inquisitorum, an subiecti? ibi. fol. 45. n. 60.
Iudæi quibus casibus puniri ab Inquisitoribus possunt? ibi. fol. 46. n. 63.
Iudæi quomodo puniendi? ibi. fol. 48. n. 94.
Iudæi non possunt spiritualibus penis ab Inquisitoribus puniri. l. 6. cap. 5. fol. 393. n. 443.
Iudæi Ecclesie Catholice magnum perniciem libris Thalmudicis inferunt. ibi. fol. 394. u. 454.
Iudæorum gens, quavis alia infamior. l. 5. cap. 5. fol. 47. n. 46.
Iudæi non decernunt ab Ecclesia diuisi, quia ipsi non fuerunt vitia. l. 5. cap. 5. fol. 47. n. 58.
Iudæus super Crucem immunditias proieciens, non debet à Indice seculari, sed ab Inquisitoribus puniri. ibi. fol. 46. n. 64.
Iudæi, si in die Veneris Sancti tripudient possunt ab Inquisitoribus puniri. ibidem. n. 66.
Indæi inferuentes in die Sabbati puniri possunt ab Inquisitoribus. ibi. n. 67. et seq.

Index.

Indicet laicos in causis hæresis se ingerentes S. Inquisitionis Officiam puniri. l. 5. cap. 5. fol. 84. n. 543.
Index laicus non potest de causis hæresis cognoscere. ibi. fol. 85. n. 550.
Index, ex parte non potest idem esse in eadem causa. ibi. fol. 91. n. 606. et seq.
Index, quæ ratione iurum absoluerit non potest? l. 6. cap. 1. fol. 183. n. 39.
Index in dubio minorem poenam imponat. ibi. fol. 185. n. 76.
Index laicalis, quando processum ab Ecclesiastico iudicatum de novo format? l. 6. cap. 10. fol. 428. n. 77. Ad iudicem excoquem non spectat cognoscere, si necesse in iusta sententia. ibidem. num. 83.
Index laicus, si post declarationem censuræ, non obtemperat, quomodo puniendus? ibi. fol. 439. n. 95. et seq.
Index Ordinarius non intelligitur delegatus. l. 6. cap. 9. fol. 414. n. 27.
Index poenas à iure præscriptas augens scelerat. agitur. ibi. fol. 416. n. 45.
Index poenas minores delinquentis crimen committit. ibidem. n. 46.
Indices Ordinarii sententiam non habent faciendi poenas delinquentibus. ibi. fol. 418. num. 82. et seq.
Index in delictis facili probationis non potest indicia indubitanter rem motu asserere. l. 6. cap. 8. fol. 398. n. 509.
Index ex quibus casibus cognoscere potest indicia violentæ suspensionis? l. 5. cap. 4. fol. 34. num. 80.
Index auctoritas S. Officii Tribunalium post diffinitum sententiam sicut nec minorem condemnationem poenam, ita nec liberam causam reassumere

potest. l. 5. cap. 5. fol. 15. n. 24.
Indices laici olim de crimine hæresis cognoscebant. l. 6. cap. 8. fol. 405. n. 529.
Indices laici in causis hæresis se ingerentes, excommunicatione reclusi à iudicantur. ibidem. n. 539.
Index competens carceratorum in S. Officio, se ex conficienda criminis vulnerantur, est Inquisitor. ibi. fol. 407. n. 605.
Index Ordinarius carceratos in S. Officio se ex odio vix vulnerantes, puniunt. ibi. n. 609.
Index violentus sigillum Confessionis est Episcopopus. ibi. n. 616.
Index Ecclesiasticus, vel secularis blasphemus puniatur. l. 6. cap. 8. fol. 381. num. 309.
Index laicus delinquentis bona confiscans, an impetratus confiscare possit? l. 6. cap. 4. fol. 264. cum. 198.
Index Ecclesiasticus, quando indirecte censetur iurisdictionem confiscare? ibidem. num. 199.
Index inferior, Principe non consulto, mortis poenam non potest arbitrarî. l. 6. cap. 1. fol. 185. n. 24.
Index in alijs ab hæresi criminibus post latam sententiam non potest minuire poenam inconsulto Principe. ibi. fol. 184. n. 70.
Iudici, quando est licitum poenam augere? ibi. fol. 185. n. 76.
Iudici pro qualitate delicti facultas conceditur arbitrandi poenas. ibi. n. 78.
Index generaliter in arbitrandi poenis non potest recedere ab eo, quod est solum. ibidem. num. 81.
Index, si habere facultatem sine iusta causa poenas relaxandi totaliter, delicta irrationabiliter manerent impunita. ibi. fol. 184. n. 60.
Iudicis inferioris a superiore differentia. ibi. n. 63.
Index poenam, quæ pro satisfactione parti laice debetur, contra voluntatem eius, remittere non potest. ibidem. n. 65.
Iudici si concedatur arbitrium moderandi poenas, an possit mortem reo infligere? ibi. fol. 186. n. 85.
Index duplici arbitrio poenas relaxare, minuire, vel augere potest. ibi. n. 94.
Index, quod peculiariter præstare debet, ut recte ac legitime arbitrium exerceat? ibi. n. 97.
Index secundum consuetudinem introductam, poenam mortis in aliam corporis afflictionem commutare potest, si arbitrarî poenam conceditur. ibi. fol. 187. n. 100.
Index, si in arbitrio poena à iuris dispositione ex causa iusta recedat, tenetur in sententia illam exprimere? ibi. n. 102. & seq.
Index iuxta presumptionem arbitratu poenam. ibi. fol. 193. n. 178.
Iudicis arbitrio puniuntur doli extra ordinem si nominatum delictum non habet coniunctum. ibi. fol. 190. n. 142.
Iudicis arbitrio concessæ doli remittuntur. ibi. num. 151.
Iudicibus difficile est discernere, qualia adint indicia doli. ibi. fol. 191. n. 160.
Index, in quibus poenis non habet arbitrium? ibi. fol. 192. n. 179.
Iudicis arbitrio remittitur, quæ sit crudelitas excusans a dolo, & contumacia. ibi. fol. 193. n. 189.
Index, aut Inquisitor credentem afferenti non verosimile, et nequam inexcusabilem proet de iure puniunt. ibi. fol. 194. n. 195.
Index delinquentem ex iracundia, aut inimico dolore minus puniunt. ibi. fol. 195. n. 205. & infra. & seq.
Index etiam hæreticalem blasphemum iracundie colore per mortuum minus debet punire. ibi. num. 215.
Index minores poenas corporales sensibus infligit. ibi. fol. 197. n. 237.
Index minores ætate delinquentes minus puniunt. ibi. fol. 198. n. 245.

I N D E X

Iudices, quid obſervauerint circa adoleſcentes per-
mittentes ſe ab alijs carnaliter cognosce. ibi. fol.
199. n. 366.

Iudex qualiter ebrios delinquentes punire debeat?
ibi. fol. 200. n. 272. & ſeq. per tot.

Iudex ſurioſo homicida poenam poteſt diſſimula-
re. ibi. fol. 202. n. 297. & ſeq. per tot.

Iudex, quid circa delinquentes ex conſuetudine
agere debeat? ibi. fol. 204. n. 319. & ſeq.

Iudex vniuſi loci nequit contra delicta alibi patra-
ta procedere. ibi. fol. 205. n. 335. Quomodo hoc
venit intelligendum? vide ibi. & per ſeq.

Iudex quo modo circa multitudinem delinquentium
ſe gerat? ibi. fol. 207. n. 350. & ſeq.

Iudex in miſoriem partem pro reo in dubijs incli-
net. ibidem. n. 353.

Iudex, ſi aliquis iniuſte agat, non excuſatur a poe-
na ob Superioris mandatum. ibi. fol. 210. n. 388.

Iudicis ſententia circa feminas puniendas miſior
ſit. ibi. fol. 211. n. 404. & ſeq.

Iudex qualiter delinquentes ſomni, vel amoris
cauſa debet punire? ibi. fol. 213. n. 429. & ſeq.
per tot.

Iudex delinquentes nobiles, vel in arte peritos quo-
modo puniat? ibi. fol. 215. n. 444. & ſeq.

Iudex, an ob merita delinquentis, vel parentum
poſſit mitius illum punire? ibi. fol. 217. n. 471. et
ſeq.

Iudex filium a patre in carceribus conſtitutum, non
poena ordinaria puniat. ibi. fol. 219. n. 496. et
ſeq.

Iudex, an propter bonum euentum in delicto, debet
delinquentem excuſare? ibi. fol. 220. n. 506.
et ſeq.

Iudex ſi in ſententia poenam capitalem exprimat,
de qua tamen intelligi debeat? l. 6. cap. 1. fol. 222
num. 41.

Iudicum diſcretores, quid circa poenas capitales ob-
ſeruent. ibidem. n. 17.

Iudex omnes poenas ſunt arbitrarie iuxta facti, et
perſonarum qualitates. ibi. fol. 223. n. 29.

Iudicis ſententia ſi membri amputationem exprima-
t, de quo debeat intelligi? ibi. fol. 224. n. 47.
et ſeq.

Iurix ſecularis, an poenam carceris perpetui po-
ſſit imponere? ibi. fol. 226. n. 63. et ſeq.

Iudicibus Eccleſiaſticis quandoque poena pecunia-
ria interdicta. ibi. fol. 229. n. 103.

Iudice non poteſt haereticus agere. ibi. fol. 229.
num. 220.

Iudicem dirigit lex vel poenam conſecrationis im-
ponat. l. 6. cap. 4. fol. 254. n. 28.

Iudici laico diſpoſitio de re ſpiritali non competit
ibi. fol. 268. n. 201.

Iudicis officio, quod filius acquirit peculium Ca-
ſtreoſe, vel quaſi Caſtreſis dicitur. l. 6. cap. 4.
fol. 281. n. 329.

Iudice Ordinario preſente filius a patre emanci-
patur. ibi. fol. 282. n. 335.

Iudex inaequalia delicta qualiter puniens contra-
iuſtitiam facit. ibi. fol. 289. n. 414.

Iudex proſecutus contra haereticum ſententiam con-
ſecrationis bonorum, quae in alieno territorio
ſunt ſita, illam non exequitur. ibidem. n. 420.

Iudici reuelata, quae contra idem in domo ſua ſunt,
facit vel nec ipſe puniatur, nec domus deſtruatur.
ibi. fol. 301. n. 554.

Iudici conſecrati, quando bona conſecrata appli-
centur, quando vero non? l. 6. cap. 5. fol. 326.
n. 228. & ſequent.

Iudicibus ſecularibus auferitur facultas ſerendi ſen-
tentiam ſuper crimine haereſis, & conſecratione
bonorum haeretici. ibi. fol. 317. n. 292.

Iudices Eccleſiaſtici non ſolent poenam mortis
exequi. l. 6. cap. 7. fol. 339. n. 12.

Iudicum ſententia ſuper immutatione cuiuſdam
Diaconi, non ſecundum Canones lata. ibi. fol.
346. n. 24.

Iudices Eccleſiaſtici poenam damnationis ad tri-
mes imponere poſſunt. ibi. fol. 347. n. 98.

Iudicibus huiusmodi eſt duorum teſtimonio ali-
quem damnare. l. 6. cap. 8. fol. 357. n. 30.

Iudicibus inferioribus, & ſuperius non eſt eadem
facultas. ibi. fol. 398. n. 510.

Iudex poſt definitam ſententiam latam, quid poſ-
ſint circa ipſam? l. 6. cap. 9. fol. 413. n. 9. et ſeq.

Iudex quilibet ſententiam interlocutoriam poteſt
reuocare. ibi. fol. 414. n. 17.

Iudex poenas a ſege ſtatutus minime, quae poena
punientis? ibi. fol. 416. n. 47.

Iudex ſi laici poſſunt reorum combustionem in aliu
diem non ſcitum diſſerre propter diei reueren-
tiam. l. 6. cap. 10. fol. 424. n. 38.

Iudex non poteſt ſententiam ſerre abſque reorum
citatione. l. 1. cap. 1. fol. 43. n. 34.

Iudex condemnare non poteſt, quem certo ſcit
commiſiſſe delictum, & hoc iuriſdictione non probetur.
ibi. fol. 9. n. 51.

Iudex, quid agere deberetur illo, quem certo ſcit
eſſe innocentem? ibidem. n. 52. et ſeq.

Iudex laicus ſi exequi ſententiam renuat velut ſan-
ctorum haereticorum excommunicatur de ſacſo. ibi.
fol. 10. n. 66.

Iurisdiction.

Iurisdictionem laicus circa reuocationes ſibi ſacſas, peri-
culoſe agit. l. 5. cap. 5. fol. 101. n. 755.

Iurisdictionem circa reuocationes factus domum diſcre-
tionis cniue a Deo poſſuit. ibi. fol. 101. n. 760.

Iurisdictione ſua ſtare non poſſunt illi, quibus
experimentalis diſcretionis non eſt conceſſus.
ibidem. num. 758.

Iurisdictionem laicus circa reuocationes alienum modo
doctrinaſi ducendum ſpiritus eget. ibidem. n. 729
& ſequent.

Iulius.

Iulius II. prohibet haereticos ad Italiam acceden-
tes, domum apertam quatuſi praeratu habere. l. 5
cap. 5. fol. 93. n. 618.

Iurisdictione.

Iurisdictione Inquiſitorum poſſit in foro Poli exer-
ceri. l. 5. cap. 8. fol. 148. n. 8.

Iurisdictionem quaſi Episcopalem Superiores Re-
gularium habentes, an poſſint contra ſuos ſub-
ditos in executione aliquarum Bullarum proce-
dere. l. 5. cap. 5. fol. 109. n. 773.

Iurisdictionem quaſi Episcopalem habere dicuntur
Guardiani, Priores, &c. ibi. fol. 106. n. 774.

Iurisdictione Majoras, an haeretici filij ſuccedere
poſſint? l. 6. cap. 5. fol. 313. n. 138. & ſeq.

Ius.

Iuris praſumptio pro vera probatione habetur. l. 6
cap. 7. fol. 140. n. 108.

Ius ad haereditateſ extraneos tranſitus conſecratur. l. 6
cap. 4. fol. 268. n. 196. & ſeq.

Ius patronatus, quod tranſit ad haereditateſ, an poſſit
a iudice laico conſecrari? ibidem. n. 201.

Ius naturale, & diuineſi immutabile. l. 6. cap. 1.
fol. 205. n. 325.

Ius patronatus taliter fundatum, vt ad extraneos
non tranſeat, non tranſit ad ſiccum. l. 6. cap. 4.
fol. 268. n. 195.

Ius canonicum poenas limitat blaſphemantium. l. 6.
cap. 8. fol. 382. n. 306.

Iure ipſo, quis abſque alia ſententia habendus pro
haeretico? ibi. fol. 385. n. 357.

Ius cuius quibus poenis Polygamos puniatur? ibi. fol.
370. n. 183. & ſeq.

Iure canonico poena capitis qualiter accipitur. l. 6.
cap. 3. fol. 214. n. 31.

Ius nouum athenicum contra antiquum. l. 6. cap.
fol. 253. n. 11.

Ius

I N D E X

Lus nomen confiscationem bonorum non extendit ad casus iuris antiqui. ibidem. & seq.
Lus Canonica circa poenas in filios hereticorum statuta indistincte de iis loquuntur. l. 6. cap. 5. fol. 305. n. 41.
Lus possidentis in re, praevalet iuri fisci ad rem. l. 6. cap. 4. fol. 329. n. 537.
Lus Castellae regium super haereticis l. 6. c. 6. fol. 336 n. 63.
Lus cuius attentio, quomodo haereticus testari poterat? ibi. n. 74.
Lus habens recuperandi, si negligentia sua non recuperet conueniri potest. l. 6. cap. 5. fol. 336. n. 37.
Lus antiquo, cui applicabatur bona propter haereticum confiscata. l. 6. cap. 5. fol. 337. n. 396.
Lus legitime filij, an confiscari possit? l. 6. cap. 4. fol. 328. n. 347.
Lus Regium Castellae circa delinquentem varem. ibi. fol. 326. n. 336.

Lus Pontificis, quid circa primum lapsum in haereticum disponit? l. 5. cap. 4. fol. 35. n. 91.
Lus civile, mortis poenam imponit, imaginem Christi Domini, vel Virginis Mariae percutienti. ibidem. n. 93.
Lus patronatus annexum rei confiscabili, accessorie confiscatur. l. 6. cap. 4. fol. 369. n. 108.
Lus patronatus a iudice laico confiscatur, an possit ab Ecclesiastico confiscari? ibidem. n. 2. o.
Lus patronatus, non confiscari potest? l. 6. cap. 4. fol. 367. n. 190.
Lus conditionalia delinquenti debita, an confiscentur? ibi. fol. 360. n. 103.
Lus ad ipsa condemnati, ex contractu, ad fiscum transeunt. ibi. fol. 362. n. 123. & seq.

L

Laicus.

Laicus non habet iurisdictionem directam, nec indirectam circa spiritualia. l. 6. c. 4. fol. 368. n. 198.
Laicus iudex, an confiscans bonis alienius, censuratur simul ius patronatus, quod transit ad haeredes confiscare? ibi. n. 2. o.
Laicus iudex non potest pensiones Ecclesiasticas sub confiscatione comprehendere. ibi. fol. 369. num. 215.
Laici Missam celebrantes ultimo supplicio puniendi. l. 6. cap. 8. fol. 389. n. 407. et seq.
Laicus, aut Ecclesiasticus non Sacerdos, audiens confessiones, et non absolvens quomodo tractandus? l. 5. cap. 5. fol. 73. n. 387.
Laicus, vel quisvis non sacerdos ad celebrandum indutus non tamen celebrans, an puniendus? ibi. fol. 73. n. 391. et seq.
Laicus oculos debet intermittere circa haereticum crimen. l. 6. cap. 10. fol. 418. n. 75.
Laici de fide Catholica publice disputantes, ab Inquisitoribus puniri possunt. l. 6. cap. 1. fol. 403. n. 564. et seq.
Laici quando publice disputari possunt? ibidem. num. 568.
Laicus iudex in causa haereticis ingens qualiter puniendus? ibi. fol. 405. n. 590.
Laicus hostiam non consecratam mortis tempore immens an sit de haereticis lapsus? ibi. fol. 408. num. 616.

Lapsus.

Lapsus in haereticum Deus permittit, ut humiliores deinceps lapsi fiant. l. 5. cap. 4. fol. 37. n. 120.
Lapsus primus circa aliqua haereticalia ultimo supplicio puniuntur. ibi. fol. 40. n. 155.
Lapsus circa abusum Divinis Missae Eucharistiae Sacramenti, an pro relapsu habendus. ibi. n. 58.
Lapsus primus quoad Religiosos, inhabilitatem ad dignitates Religionis inducit. l. 5. cap. 3. fol. 37. num. 138.

Lapsus secundus in haereticum formalem poena ordinaria puniuntur. l. 5. cap. 4. fol. 30. n. 12.
Lapsus in haereticum fit in eandem, vel aliam incidit, an inter relapsos enumeretur? ibi. fol. 32. nu. 44.
Lapsus in quancumque haereticum, postquam haereticum aburavit ut vehementer suspensus, relapsorum poena puniuntur. ibidem. n. 12.
Lapsus primus, & secundus vnam relapsorum differentiam constituunt. l. 5. cap. 6. fol. 120. n. 4.
Lapsus duplex non plene probatus relapsus praesumptus indicat. ibidem. & fol. 121. n. 11.
Lapsus praesumptus si antecedit, vel subsequatur lapsum certum, nihil refert. ibidem. n. 13.
Lapsus duplex externus distans requiritur, ut quis sit invidetur relapsus. ibi. fol. 123. n. 33. De lapsis & relapsis vide in regulis eiusdem capitis. 6 a fol. 120. vique ad 128.

Legatum.

Legata ex ultima voluntate descendente non publicantur, quando conditio post condemnationem impletur. l. 6. cap. 4. fol. 360. n. 110. Circa legata nulla dispositio conditionalis transmittitur ad haeredes. ibi. fol. 361. n. 111.
Legatum, cui fuit substitutum delinquens, cur non publicatur? ibidem. n. 114.
Legatum alimentorum non confiscatur. ibi. fol. 364 num. 147.
Legatum alimentorum si sit implicitum sub nomine usufructus, quando venit confiscandum. ibi. num. 148.
Legati alimentorum, an sit haereticus capax? l. 6. cap. 6. fol. 335. n. 58.
Legata tot repetantur, quot sunt in perpetuum vocati. l. 6. cap. 5. fol. 313. n. 37.

Legens.

Legentes libros prohibitos excommunicationem. Bulla Coenz incurritur. l. 6. cap. 8. fol. 387. n. 378.
Legentis libros prohibitos ultra excommunicationem possunt arbitrio Inquisitorum puniri. ibi. fol. 388. n. 390.

Legislator.

Legislatores, aliquando sanciunt ea, de quibus ratio reddi non potest. l. 5. cap. 4. fol. 32. num. 52.

Legitima.

Legitimae dominus, per assignationem patris, filius remanet. l. 6. cap. 4. fol. 253. n. 350.
Legitima est pars hereditatis, debita filio, mortuo parente. ibi. fol. 281. n. 330.
Legitima filio assignata confiscari potest. ibi. fol. 288. n. 350.
Legitima filij, an possit, vivente patre confiscari? ibi. fol. 283. n. 346. & seq.
Legitima filio debita ex bonis parentis, an illis publicatis, ipsa etiam cum illis publicetur? l. 6. cap. 5. fol. 376. n. 1797.
Legitima quibus casibus non debetur? ibi. fol. 317. num. 182.
Legitima a quo die filio debetur? ibidem. n. 180.
Legitima an sit filiabus conferenda? patris delinquentis bonis publicatis? ibidem. n. 123. & seq.
Legitima, quasi Castellense peculium reputatur, dum filius sub potestate, sit patris? l. 6. cap. 4. fol. 283 num. 352.
Legitimam filio debitam, non potest filius ob haereticum parentum petere. l. 6. cap. 5. fol. 302. nu. 12.

Lex.

Lex circa bona delinquentis quid statuerit? l. 6. c. 4. fol. 275. n. 226.
Legum dispositioni, testator non potest locum impetere. ibidem.

Legis

I N D E X

Legis, & hominis prohibitio, plinquam simplex operatur. ibi. fol. 376. n. 389.
Legibus Castellæ, & Lusitanis ærentis, filius sub solius patris potestate viuit. ibi. fol. 382. n. 336.
Lex vnica, & alcerius territorij, quando communis dicitur? ibi. fol. 389. n. 416.
Lex prohibens, non potest iudex pœnam mutare. l. 6. cap. 9. fol. 416. n. 56.
Lex ponens Alternatiue pœnas, quomodo intelligenda? l. 6. cap. 1. fol. 185. n. 76. & seq.
Lex quomodo differat vel in rem, vel in personam loquens? l. 6. cap. 2. fol. 231. n. 122.
Lex communiter loquendo pœnam confiscationis imponere potest. l. 6. cap. 4. fol. 254. n. 28.
Leges circa nobiles de linquentes, seruanda. l. 6. c. 1. fol. 215. n. 451.
Leges eiusdem mortis pœnam hæreticis imponunt. l. 6. cap. 7. fol. 339. n. 11.
Leges eiusdem & canonicæ hæreticos bonorum, confiscatione multant. l. 6. cap. 4. fol. 254. n. 18 & seq.

Libri.

Librorum prohibitorum gradus quadruplex. l. 6. cap. 8. fol. 387. n. 377. & seq.
Libros hæreticorum defendere quid sit? ibi. fol. 328 num. 394.
Libri turpes continentes, quo gradu prohibiti ibidem. n. 396.
Libri Talmudici perniciosi. ibi. fol. 394. n. 452.
Libros prohibitos legentes qualiter abstinere debeant? l. 5. cap. 5. fol. 81. n. 496. & seq.
Librorum prohibitorum retentio sapientis suspicionem inducit. ibidem. n. 510.

Lingua.

Lingux impudentia in blasphemio puniendi. l. 6. cap. 7. fol. 353. n. 169.
Lingua impudentibus obstricta, quando & quomodo alliganda? ibi. fol. 339. n. 13.

Lis.

Litis contestatione facta, an valeat alienatio a delincente facta? l. 6. cap. 4. fol. 291. n. 440.

Locatio.

Locationes, & scuda, quando ad Ecclésiâ reuertuntur? l. 6. cap. 4. fol. 271. n. 239.
Locatio, amphiteatrum continet. ibidem.

Locus.

Locus pro sepulchro hæreticis deferuens, Christianis nunquam deferuiat. l. 6. cap. 1. fol. 291. n. 347.
Locus reconciliationis negatur quibuslibetque relapsis. l. 5. cap. 4. fol. 36. n. 100.
Locus reconciliationis, quibus non conceditur ex vi Bullarum Papalium? ibi. fol. 40. n. 153. & sequent.

Lucidus.

Lucida interualla habens si delinquat, quid? l. 6. cap. 1. fol. 303. n. 300.
Lucida interualla habens in dubio, si delinquat, præsumendus furiosus. ibidem. n. 302.
Lucida interualla habens ex qualitate actus celebrari iudicandus. ibi. n. 307.

M

Mahometismus.

Mahometismum fumens, a fide Catholica recedens, solet etiam post torturam intentionem negare. l. 5. cap. 5. fol. 49. n. 114.
Mahometismum asserens, se tantum exterius amplexatum fuisse, si tamen faciat, se ex corde

a fide Catholica recessisse, de formalis debet aburrere. ibi. fol. 50. n. 115.
Mahometismum amplectens etiam non sic cum adhesionem cordis. Apostata dicitur sua fide Catholica recedere. ibidem. num. 117.
Mahometismo potest quis non adherere, & a fide Catholica recedere. ibi. n. 118.
Mahometismum homo prauus amplectens, ut contempra bona conscientia liberius viuat. ibidem. num. 121.

Magia Magica.

Magix demoniacæ materiam tractantes. l. 5. cap. 5. fol. 162. n. 173.
Magia in arte horrendissima crimina reperiri solent. ibidem. n. 174. & seq.
Magice instrumenta penes forniculum inuenta sufficiens sunt indicium ad torturam. l. 5. cap. 5. fol. 150. num. 937.
Magix, vel sortilegij professoribus quænam aburratio iniungenda? ibi. fol. 117. num. 905. per totam reg.
Magia demoniaca omnes penè Nationes super inficit. l. 6. cap. 8. fol. 394. n. 466.
Magia, ars excrabilis, cooperatione demonis exercitur. ibi. n. 967.

Magistratus.

Magistratus, an possit verbaliter tantum degradatum capere? l. 5. cap. 7. fol. 145. n. 173. & seq.
Magistratus faciales si executionem pœnarum a Sancto Officio infidelium differant, qualiter confingendi? l. 5. cap. 10. fol. 418. n. 81.
Magistratus non seruantes leges contra hæreticos latas, pœne ab Alexandro 4. assignatæ infligenda. l. 6. cap. 2. fol. 364. n. 123.
Magistratus potest inquisitoribus eosdem subire, ut leges contra hæreticos editas seruent. l. 6. cap. 10. fol. 429. n. 94. & seq.

Maioratus.

Multiplex distinguendus. l. 6. cap. 4. fol. 276. n. 221.
Maioratus an ultra tertiam, & quartam patrem possit institui? ibi. fol. 280. n. 309.
Maioratus instituitur, quando non extat firmas. ibi. n. 311. & seq.
Maioratus successus, quo casu potest in dubium uerui? l. 6. cap. 5. fol. 312. n. 132.
Maioratus tot donationes includit, quot sunt vocati. ibi. fol. 313. n. 137.
Maioratus habens iurisdictionem cum titulo, dignitas indicatur. ibidem. n. 138.
Maioratus qualiter constitui possit? l. 6. cap. 4. fol. 276. n. 290.

Maleficium. Maleficus.

Maleficium, a quo homicidium prouenit, quomodo puniendum? l. 6. cap. 8. fol. 398. num. 496.
Maleficorum materia epistolorum præ cæteris apud Tribunal fidei. ibi. fol. 194. n. 466.
Maleficio hominem necare, plus est quam necare ferro. ibi. fol. 397. n. 497.
Maleficia in corpore, vel extra corpus consciscunt ut homicida habetur. ibidem. n. 98.
Maleficio non potest a particularibus Inquisitoribus, ultimo supplicio affici. ibidem. n. 511.
Malefica persona difficiliter excusatur ad Communionem. l. 5. cap. 8. fol. 162. n. 181.
Maleficus, iuramentum Confessario præstare non exerceendo maleficio. ibi. fol. 163. n. 191.
Maleficijs debet Confessarius medicamentis occurrere, ut Medicis. ibidem. n. 194.
Maleficus pactum cum demone iniuncti negandi Baptismi, formalis hæreticus constituitur. l. 5. cap. 5. fol. 177. n. 905.
Malefici interrogandi sunt, ut ab eis mala creduli-

I N D E X

fas trunare. ibi. fol. 119. n. 923

Malitia.

Malitia est a qua declination voluntaria a bono, procedit. l. 6. cap. 1. fol. 188. n. 119.
Malitia aucta, expedit poenam aucteri. l. 6. cap. 8. fol. 141. n. 314
Malitia delicti ex aliquo capite sic minus potest, vt delinquens cum salutaribus folis poenitentis expediendus sit. ibi. fol. 181. n. 345.

Mandans.

Mandans fortilegia fieri puniri debent. l. 6. cap. 8. fol. 399. n. 526
Mandans percutere clericum, non sicuta percussione, excommunicationem non incurrunt. l. 6. cap. 8. fol. 366. n. 134
Mandans & consensu sub constitutione Greg. XV. non comprehenduntur. ibi. fol. 399. n. 524
Mandans homicidium non prematur immunitate ecclesiastica. ibidem. n. 525
Mandantes, & Mandatarij correlatiua sunt. ibidem. n. 522.
Mandans non dicitur vere committere delictum, sed interpretatur. ibidem. n. 523

Mandatum.

Mandata Sacre Congregationis super infirmitate facta, l. 6. cap. 3. fol. 186. n. 369
Mandatum Superioris obedienter exequendum. l. 6. cap. 1. fol. 309. n. 372
Mandatum Superioris iniuste non est obediendum prestantia. ibidem. n. 373. & seq.
Mandatum Superioris obediens, etiam iuripositio contrario excusatur & consequenter a poena. ibid. n. 376
Mandatum Superioris obediens cum graui preiudicio tertij, sine dubio delinquit. ibidem. n. 377.
Mandatum Superioris obediens, minis adiunctis, an in atrocioribus excusatur? ibidem. n. 380. & sequentibus.
Mandatum Superioris non excusat Indicem iniuste agentem. ibi. fol. 210. n. 388
Mandatum Inquisitorum Index secularis exequi debet in causis fidei, & si iuuuim appareat ibid. n. 391
Mandatum Superioris de laborando infundo alieno, non excusat operarios, si fundum alienum esse sciant. ibid. n. 392.
Mandatum parentum in filios, Mariti in vxorem, Tutors in pupillum, & Domini in seruum, an illos excuset. ibidem a num. 394. vsque ad 399
Mandatum de sollicitatione ab iurisdictione cortegendum. l. 1. cap. 1. fol. 65. n. 306

Manifestare, Manifestatio.

Manifestatio delicti per sacramentalem confessionem facta nullum effectum ad torrum delinquentis operatur. l. 1. cap. 7. fol. 154. n. 78
Manifestanti delictum sibi in confessione patefactum, credi non debet. ibid. n. 79.
Manifestatio de auditu in confessione fieri non debet, etiam Confessarius compellatur. ibi. fol. 151. n. 79
Manifestare in confessione audita, quando expedit ibid. n. 71. & seq.
Manifestatio secreti iniusta damni reparationem inducit. l. 1. cap. 5. fol. 111. n. 833
Manifestatio delicti in confessione auditi, potest poenitentem infamiam nota incurrere. ibid. n. 834
Manifestans peccata sua, quando obligationem inducere seruandi sigillum. ibi. fol. 112 a. num. 840 per seq.

Manus.

Manus amputation non est poena capitalis. l. 6. cap. 3

fol. 225. n. 45.

Manus, an veniat intelligenda sub nomine membri in communi? ibidem. n. 47. & seq.
Manus per sententiam amputanda, qualis debet esse, si non exprimitur? ibid. n. 50

S. Maria.

Mariæ purissimæ virginitatem negantes, morte pro primo lapsu puniendi. l. 6. cap. 7. fol. 343. n. 51. & seq.
Mariæ immaculatam Conceptionem pertinaciter de fide credentes ante definitionem Ecclesie, puniri debent. l. 1. cap. 5. fol. 103. n. 739
Mariæ purissimæ conceptionem peccato infectam affirmantes hæretici reputandi. ibid. n. 743.
Mariam Dei Matrem, Iudæi, vel alij infideles Virginitatem eius negantes, sancto Officio subijciuntur. l. 1. cap. 5. fol. 46. n. 73

Mater.

Matri dormienti sine debita cura, suffocatio infantis imputatur. l. 6. cap. 1. fol. 213. n. 434.
Mater hæretica teneretur dotare filium Catholicam, licet alias non teneretur. l. 6. cap. 7. fol. 249. n. 213
Mater si sola sit hæretica, soli filij hæretici puniendi. l. 6. cap. 5. fol. 308. n. 7
Mater delinquens, si a Filio carceribus constituitur minus punienda. l. 6. cap. 1. fol. 219. n. 499
Matri ob vindictam si la clericum percutiens, vbi nam esset, cursori Inquisitoris indicantem, non incurrat poenam Bullæ, si de protegendis. l. 6. cap. 8. fol. 367. n. 149
Mater, eadem poena, qua filia puniuntur propter consilium. l. 6. cap. 8. fol. 372. n. 106

Materia.

Materiæ paruitas in duersis delictis ad, sanctum Officium spectantibus, non datur. l. 1. cap. 5. fol. 56. n. 193
Materiæ paruitatem non admittit Magia. ibidem num. 194
Materiæ paruitas in aliquibus delictis, S. Inquisitioni subiectis inuenitur. ibid. n. 195.
Materiæ paruitas in lectione librorum prohibitorum, an dari possit? ibidem. n. 197. & seq.
Materia non excedens peccatum veniale, an sit sufficiens inducere obligationem reuelandi? ibi. fol. 55. n. 189
Materiæ paruitas in delectionibus veneris non reperitur. ibi. fol. 126. n. 228. & sequent.

Matrimonium.

Matrimonij versantibus gladus in eius violatores, opus Transactæ. l. 1. cap. 5. fol. 59. n. 235
Matrimonium duplex legumum contrahens, Polygamus speciem constituit, quæ dicitur Bigamia. ibid. n. 237.
Matrimonium secundum consulescentes primo viuente coniuge, quomodo puniendi? l. 6. cap. 3. fol. 372 num. 206. & seq.
Matrimonium duplex contrahens, neutrum, vel istorum alterum inualidum, secundum speciem Bigamæ constituit, quæ interpretatiua dicitur. l. 1. cap. 5. fol. 59. n. 238.
Matrimonij spiritualis viuit, Christi cum Ecclesia vera deest representatio in Bigamo. ibid. n. 237
Matrimonium contrahens sacris ordinibus initiatus speciem Bigamæ similitudinariam constituit ibid. n. 240.
Matrimonij Sacramentum Polygamum non bene credere vehementer presumitur ibi. fol. 60. n. 244
Matrimonij Sacramento Polygamus abutitur. ibid. num. 247.
In duobus casibus reputatur Polygamus vehementer suspectus de mala credulitate circa Matrimonij Sacramentum in Sac. Tribunali Hispaniæ. ibid.

I N D E X

ibid. n. 249
Matrimonij Sacramento, quis magis abutitur? Ibid. fol. 61. n. 251
Matrimonium lapsus per Procuratorem contrahitur. ibi. fol. 61. n. 263
Matrimonio primo durante, si Procurator mandatis nomine secundas celebret nuptias, de heresi suspectus est. ibidem.
Matrimonij Sacramento abutendo, magis quam mandantis, animus Procuratoris deprauius ostenditur. ibid. n. 263. & seq.
Matrimonium duplex contrahendum consensu perficitur factum illud suo intellectu approbare videtur. ibidem. n. 266
De matrimonij Sacramento, quando videntur resiles malam credulitatem habere? ibid. a num. 268 ad num. 278.
Matrimonij impedimentum nomine criminis significatur, Polygamus incurrit. l. 6. cap. 8. fol. 371. num. 189.
Matrimonium contrahentes primo viuentis coniuge vel sacris Ordin. initiati, quas penas incurrun? ibi. fol. 370. a num. 179. per seq.
Matrimonium ter, aut quater contrahens pena trirremium ad decennium puniatur. ibi. fol. 371. num. 193.
Matrimonium clandestinum contrahentes Religiosi, vel Clerici, non incurrun excommunicationem Clement. ibi. fol. 373. n. 218

Maurus.
Mauri post rationis usum baptizati ad sacros adhuc ordines promoueri possunt. l. 5. c. 5. fol. 310. n. 107
Mauri, an S. Inquisitionis Officio subint, & de eorum punitione si deliquerint contra fidem. l. 6. cap. 8. fol. 391. n. 416. & seq.
Mauri quibus casibus possunt ab Inquisitore puniri? l. 5. cap. 5. fol. 46. n. 76. & seq.

Melioramentum.
Melioramenta Emphytheutis confiscatæ ad quem pertinent? l. 6. cap. 4. fol. 372. n. 252.
Melioramenta si post delictum commissum facta sunt, ad ea non extenditur confiscatio. ibid. n. 253
Si ante delictum sine facta ad Dominum directum pertinent. ibi. fol. 373. n. 254
Melioramentorum proprietates ad prædij Dominum spectat. ibidem. & num. seq.

Mendicatio.
Mendicationi filij hæreticorum sunt cogendi. l. 6. cap. 5. fol. 303. n. 15

Meritum.
Merita delinquentis possunt esse causa minuendi penam. l. 6. cap. 1. fol. 217. n. 471.
Merita maiorum, aut consuetorum possunt etiam esse causa penas minuendi. ibidem. n. 472.
Merita maiorum ad posterum transeunt. ibidem.
Meritis delinquentis non inducitur iudex ad penam minuendam in atrocibus delictis. ibidem. num. 473.
Merita si in delictis anne xia sint, ad minuendam penam, vel secus, animus delinquentis aduertit debet. ibidem. n. 476. et seq.

Miles.
Militis officium exercere non potest hæreticus. l. 6. cap. 3. fol. 150. n. 227.

Minister.
Ministri S. Officij per Bullam si de protegendis, a nullis cuiuscunque dignitatis personis debent molestari. l. 6. cap. 8. fol. 367. n. 146. et seq.
Minister S. Inquisitionis absque actuali sui officij exercitio, an si impediatur, vel molestetur ab aliquo, intelligatur iuxta Bullam impediri? ibid. n. 150. et seq.

Ministram S. Officij iam munere functum offendens probabile est quod Bullæ poenæ non subiaceat. ibi. fol. 364. n. 153. et seq.
Ministram S. Officij iam munere functum offendens inuitu gestorum in officio, Bullæ poenæ subiaceat. ibid. n. 156.
Ministros S. Officij ex priuata inimicitia offendens, non incurrit Bullæ poenam. ibid. n. 157.
Ministros S. Inquisitionis offendentes priuati. ibi. fol. 469. n. 165. et seq.
Ministros S. Officij per balli iniuria offensores, puniri ab Inquisitore possunt. l. 5. cap. 5. fol. 92. n. 612. et seq.
Ministros S. Officij offendens, quo casu ad abiturandum cogendus. ibid. n. 612.
Ministram S. Inquisitionis si fingens qua poenâ puniendus. ibi. fol. 387. n. 546. et seq.
Ministram S. Officij perterrefactio, an sufficiat ad incurrendas poenâs in Bulla Pij V. contentas? ibi. fol. 52. n. 149. et seq.
Ministros S. Officij impediens an debeant abinerrare. ibi. fol. 53. n. 158. et seq.

Minor.

Minorum, et feminarum instructio in materia fidei a quibus fiat perpendi debet. l. 5. cap. 9. fol. 42. num. 19.
Minoreas in blasphemio penas minuit. l. 6. cap. 8. fol. 382. n. 323.
Minoreas, vepina ordinaria plebs, quæ requiruntur? ibi. fol. 389. n. 169.
Minoreas etate quomodo excusentur. l. 6. cap. 1. fol. 398. n. 242.
Minor si re se peniteat in crimine hæresis maioris puniatur. ibi. fol. 199. n. 262.

Misericors.

Dominus Deus, cur nonnullos prolabi in hæresis aliquando permittit. l. 5. cap. 4. fol. 37. n. 117. et seq.

Missæ.

Missam celebrans, cum Sacerdos non sit, qua pena puniendus. l. 6. cap. 7. fol. 342. n. 49.
Missam in forma penitentis audire, quis debeat? ibi. fol. 352. n. 164. et seq.
Missam celebrantes, non sacerdotes, an ad Inquisitores spectet punire. l. 6. cap. 8. fol. 389. n. 402.
Missam saliter celebrantes idolatrare faciunt. ibi. fol. 390. n. 413.
Missæ, quæ vulgo dicuntur, seca, vsus receptus in trirremibus. ibi. fol. 4. p. n. 631.
Missam celebrantes non sacerdotes ad abiturandum cogi debent. l. 5. cap. 5. fol. 71. n. 374. & seq.

Mitra.

Mithra poena non est capitalis. l. 6. cap. 2. fol. 225. num. 53.
Mithra poena grauis admodum reputatur, & morti æquiparatur. ibid. n. 54. & seq.
Mithra vilibus personis solet imponi. ibid. n. 58.
Mithra infamæ sortilegi inducendi. l. 6. c. 8. fol. 396. num. 491.

Mobilia.

Mobilium, & immobilium bonorum confiscatio sub simplicis & absoluta forma publicationis venit. l. 6. cap. 4. fol. 157. n. 69. & seq.
Mobilibus, & immobilibus confiscatis, et actiones, quæ reo competunt non confiscantur. ibid. n. 70.
Mobilia, quæ dixerint suam fisci, pertinent ad fiscum in cuius loco facta sunt confiscatio. ibi. fol. 290. num. 422.

Modus.

Modus puniendi vilem, vel honestam personam diuersus sit. l. 5. cap. 4. fol. 39. n. 112.

Modus

I N D E X

Modus terminandi processum absque abiteratione
vilia. ibi. fol. 30. n. 22.

Modus terminandi processum per Canonicam pur-
gationem. ibi. fol. 31. n. 39. et seq.

Modus terminandi processum per abiterationem ab
heretico porritente faciendam. ibi. fol. 36. n. 507
et seq.

Modus expediendi relapsos in S. Officio. l. 5. cap. 6
fol. 123. n. 20.

Modi fabricandi processum contra absentes. l. 6.
cap. 8. fol. 390. n. 413.

Modus, quo Inquisitores contra hereticos ad ter-
ras Christianorum venientes, procedere debent.
l. 5. cap. 5. fol. 94. n. 640.

Modus duplex discernendi Spiritus. ibi. fol. 105.
num. 726. et seq.

Monogamia.

Monogamia penes infideles alicuius, polygamia
prohibita. l. 6. cap. 8. fol. 370. n. 180.

Morbis.

Morbos immittere potest daemon, qui arte medica
sanari nequeant. l. 6. cap. 8. fol. 395. n. 471.

Morbos iteni demon curare potest, qui naturaliter
sanari queunt. ibidem.

Mors.

Mortem, quando Inquisitores peculiares iniunge-
re possunt. l. 6. cap. 8. fol. 398. n. 514.

Mortis genus duplex. l. 6. cap. 1. fol. 322. n. 18.

Mortis mentio si in contractibus fiat de morte na-
turali debet intelligi. l. 6. cap. 2. fol. 322. n. 19.

Mors cum per modum poenae nominatur, cuius
intelligitur. ibid. n. 19.

Mors naturalis variis terminis exprimi solet. ibi.
fol. 323. n. 20.

Mors cuius damnatione in metallum, vel exilio,
trementibus exprimitur. ibid. n. 25. et seq.

Mortis poena quando placenda, qui crimen he-
retici alicui imponit. l. 6. cap. 8. fol. 374. nu. 237.

Mors naturalis iure antiquo blasphemis infligeba-
tur. ibi. fol. 380. n. 303.

Mortem naturalem, ius civile ultimum supplicium
appellat. l. 6. cap. 7. fol. 339. n. 6.

Mors naturalis ob varia crimina infligitur. ibid. n. 8.

Mulier.

Mulier fortilega qualiter punienda? l. 6. cap. 7.
fol. 349. n. 133.

Mulier si scienter heretico nubat dotem amittit.
l. 6. cap. 5. fol. 321. n. 228.

Mulier quando ultra amissionem dotis condemnan-
da? ibid. n. 231. et seq.

Mulier mitius punienda. l. 6. cap. 1. fol. 321. n. 404.
& seq.

Mulier ex minore malitia delinquit. ibid. nu. 405.

Mulier in multis iure excusatur. ibid. n. 406. et seq.

Mulier aliquando castam, quas masculinis poenas
subit. ibi. fol. 322. n. 411.

Mulier Clericum percussit, indicantem S. Officio,
ubi nam esset eius mater. l. 6. cap. 2. fol. 367.
num. 149.

Mulier heretica quid amittit? l. 6. cap. 3. fol. 349.
num. 223.

Mulieris cuiusdam revelationis falsas. l. 5. cap. 5.
fol. 200. n. 710.

Mulier veritatem celans punita. ibi. fol. 58. n. 237.

Murus.

Muro claudi debet, notabile damnum maleficio
inferens. l. 6. cap. 8. fol. 398. n. 517.

Mutis.

Mutorum causa in materia fidei peculiariter non

exprimi possunt. l. 6. cap. 2. fol. 218. n. 491.

Mutis si reus sit, est causa sufficiens ad mitigan-
dum, vel remittendum poenas. ibid. nu. 490. et
seq.

Mutis si quocumque modo signis mentem suam demon-
stret an de loquens debeat puniri? ibid. n. 492. et
seq.

N

Natio.

Nationes omnes arte fortilegaria inficiuntur.
l. 6. cap. 8. fol. 394. n. 456

Natura.

Homini ponderanda, ut possit de ipso haberi prae-
sumptio. l. 5. cap. 7. fol. 137. n. 68. & seq.

Natura actus criminosa in furioso videatur. l. 6. cap.
1. fol. 103. n. 305

Nauta.

Nautis, & stabularijs fides adhibenda. l. 6. cap. 8
fol. 365. n. 129

Necessitas.

Necessitate occurrente circa poenitentiae adimple-
tionem, Inquisitor est consulendus. l. 6. cap. 10.
fol. 423. n. 219

Necessitatis tempore omnia sunt communia. l. 6.
cap. 5. fol. 312. n. 195.

Necessitatis tempore potest filius necessaria ad su-
stentationem abscondere. ibid. n. 196.

Necessitatis tempore probabilissimum teneri fidei
abscondere. ibid. n. 197.

Negans.

Fidem fidei non incurrit irregularitatem speciale
huius delicti propriam. l. 6. cap. 3. fol. 246. n. 126
& seq.

Negans ex parte erroneas, an ut negationis condem-
nandus? l. 6. cap. 7. fol. 339. n. 14. & seq.

Negantibus verum ab Inquisitore interrogatis, an
unus obligatio abiturandi? l. 5. cap. 5. fol. 62. nu-
mero 269. & seq.

Nepos.

Nepotes hereticorum, qui catholici obeant, an
puniendi? l. 6. cap. 5. fol. 303. n. 20. & seq.

Nepotes hereticorum Clerici ex sola paterna li-
nea beneficijs priuantur. ibi. fol. 306. n. 54.

Nobilis, nobilitas.

Nobiles si in haerem incident, ut viles puniendi.
l. 6. cap. 3. fol. 248. n. 194. & seq.

Nobilitas ob delictum blasphemiae poenam auget.
l. 6. cap. 8. fol. 381. num. 312.

Nobilitas propter peritium amittitur. l. 6. cap. 1.
fol. 316. n. 459.

Nobilitas duplex. l. 5. cap. 5. fol. 312. n. 109.

Nobilitas privilegij propter delictum haereticum amit-
titur. ibid. n. 118.

Nobilitas privilegij ob propria filij merita, tacito
parentis delicto nihil ei prodest. ibi. fol. 311. n. 122.

Nobilitas privilegij, quando propter parentis deli-
ctum non amittitur. ibi. fol. 312. nu. 124. & seq.

Nobilis quando mitius puniendus? l. 6. cap. 1. fol. 315
num. 452.

Nobilis quia nobilis quando debet durius puniri?
ibid. n. 454.

Nobilis non eximitur a poena per legem taxata.
ibid. n. 448. & seq.

Nocturnus.

Nocturni, & 10r differentia in ebrietate. l. 6. cap. 5.
d. 2 fol. 201.

I N D E X

Fol. 201. n. 277. & seq.
 Nee post diluuium incipiat excusatur a peccato
 ibidem. num. 278

Notitia.

In infamia priuata non excusatur executores ab executione p[re]sentis. l. 6. cap. 10. fol. 248. n. 32

Numerus.

Compurgatorum, quatuordecim assignantur. l. 5. cap. 3. fol. 15. n. 69
 Numerus locorum in quibus Reus diffamatur numerum compurgatorum mensurare solet. ibidem. n. 70. & seq.
 Numerus testium in causis fidei quantus debet esse

O

Obedientia. Obediens.

Superiori exhibita dolum in agente excludit. l. 6. cap. 1. fol. 192. n. 171
 Obedientia debet Superiori praestari. ibi fol. 209. num. 371
 Obedientia, quando est delictum? ibid. n. 372. & seq.
 Obediens non excusatur a p[re]sentia delicti in rebus fidei p[re]cipue. ibi fol. 209. n. 374

Obligatio.

Obligatio, se, & complices denunciandi, an sit? l. 5. cap. 5. fol. 56. n. 202. & seq.
 Obligatio reuelandi in S. Officio an ex materia v[er]nali sufficienter oriatur? ibi fol. 55. n. 138
 Obligatio denunciandi sub p[re]sentia excommunicationis iniungitur. ibi fol. 56. n. 139
 Obligatio denunciandi in S. Officio, an teneat, correctione si aeterna non p[re]sentia? ibi fol. 57. n. 210 & seq.
 Obligatio non occultandi bona quando currit? l. 6. cap. 4. fol. 292. num. 443.
 Obligatus cedere bonis suis potest retinere necessaria ad sustentationem. l. 6. cap. 5. fol. 31. n. 197
 Obligatio seruandi sigillum p[re]sentis ex triplici u[er]te. l. 5. cap. 5. fol. 112. n. 233. & seq.
 Obligatio sigilli, quando quis non tenetur? ibi fol. 112. n. 240. per seq.

Oblivio.

Oblivio non p[re]sumitur in grauib[us] delictis. l. 5. cap. 7. fol. 137. n. 61
 Obluionis exceptio, quando opponi non potest? ibid. n. 62.
 Obluio p[re]sumi potest in multis ibid. n. 63.
 Obluio, ut p[re]sumatur, decem annorum tempus requiritur. ibid. n. 64
 Obluio in stupido, & obliuiosis p[re]sumitur. ibid. num. 69.
 Obluionem allegantes conuicti, si memorosi sint non facile se nu[n]tiant ibidem.

Obloquens.

Obloquens contra Iudicem an possint ab ipso puniri? l. 5. cap. 5. fol. 91. n. 60
 Obloquens iniuriolus contra supremum Principem puniri possunt ab ipso. ibid. n. 602
 Obloquens de quadam curia triplicis suis iura puniri. ibid. n. 60
 Obloquens contra S. Officiu[m] iniuriolus, a particulari etiam inquisitor punitur. ibid. n. 612 & seq.
 Obloquens contra S. Officiu[m] p[re]sentis. ibi fol. 92 n. 914. & seq.

Occultus.

Occultum delictum iuris infamiam non inducit. l. 6. cap. 3. fol. 248. n. 202

Occultus hereticus fingens se velle confiteri, ut Confessarium in errorem inducat denunciandus est. l. 5. cap. 5. fol. 112. n. 246

Occulta, & publica peccata in confessione manifestata sub sigillo tenenda. ibid. n. 248. Ex occulto delicto provenientes irregularitates per Episcopum dispensantur, excepta ea voluntario homicidio p[ro]ueniente. l. 9. cap. 3. fol. 239. num. 77.

Occultis casibus etiam reuerenti delinquentes potest Episcopus absolvere. ibid.

Offendens. Offensa.

Offendentes Ministros S. Officii electos tantum, an p[re]sentia Bulla P[ap]ae V. incurrant? l. 6. cap. 8. fol. 367. n. 150.
 Offendentes Ministros S. Officii plures incurunt p[re]sentia. ibi fol. 366. n. 146.
 Offendens Ministru[m] iam officio functu[m], an illas p[re]sentia incurat? ibi fol. 368. n. 153. & seq.
 Offensa Ministro S. Officii facta, quando in contemptu Tribunalis p[re]sumitur? ibid. n. 160.
 Offendens officiali occasione officij p[re]sentis, p[re]sentia statuta puniuntur. ibid. n. 156.

Officium.

Officii necessitas dolum in agente excludit. l. 6. cap. 4. fol. 192. n. 171.
 Officiu[m] uel artis p[re]sentia est causa sufficiens minuentia uel remittenda p[re]sentia. ibi fol. 216 n. 460

Omissio. Omittens.

Omissio, quando vicia est, vicia etiam transgressio lib. 6. cap. 2. fol. 3. n. 349
 Omittens denunciationem heretici, etiam si alter prius denunciaret excommunicatur. ibi fol. 383. num. 334
 Omittens denunciationem heretici non incurrit ipso facto excommunicationem excommunicatus. Greg. IX. ibid. n. 336
 Omittens p[re]sentia denunciandi hereticum non reddit omittentem fauorem. ibid. n. 340. & seq.
 Omittens denunciare si fauere iur. m[er]ito heretico p[re]sentia fauorum incurrit. ibi fol. 342. n. 343
 De omissione vide fol. 57. n. 213. & fol. 432. n. 218

Onus.

Onera, quae in Fiscum transferri non possunt. l. 6. cap. 4. fol. 274. n. 268
 Onus probandi p[re]sentia in uoluntatem delinquentis conuersam, ad quem spectat ibi fol. 297. n. 515.

Opera. Operarij.

Operibus pijs p[re]sentis pecuniaria a S. Officio applicat[ur] faculares adiunct. l. 6. cap. 6. fol. 331. n. 114.
 Operarij in fundo alieno laborantes, ob p[re]sentiam excusantur. l. 6. cap. 1. fol. 210. n. 391

Opinio.

Opinionem circa confessionem in absentia tenens, quo m[er]ito eam debet abstinere? l. 1. cap. 5. fol. 19 num. 103
 Opiniones duplici[us] quae p[ro]babiliter sunt illi uel fop[er]atur inquisitor, quae uero fauere. l. 5. cap. 2. fol. 122. num. 19
 Opinio immaculat[ur] conceptionis. fol. 103. n. 732. & seq.

Ordinarius.

Ordinari[us] p[re]sentis dicitur quae a iure sunt determinata. l. 6. cap. 1. fol. 100. n. 14
 Ordinariu[m] p[re]sentia sine causa remittens, p[re]sentia contrahit incommoda. ibi fol. 182. n. 452. & seq.
 Ordinari[us] p[re]sentis Summus Pontifex relaxare potest. ibi fol. 193. n. 52

Ordi-

I N D E X

Ordinarias pœnas potest quilibet Iudex relaxare, legitima causa existente. ibid. n. 53.
Ordinaria pœna liberatur abſque dolo delinquent. ibi. fol. 193. n. 186. & ſeq.
Ordinaria pœna mortis non eſt pubertati proximis imponenda. ibi. fol. 192. n. 245.
Ordinaria pœna impubes liberi, ab extraordinaria tamen non liberatur. ibi. fol. 199. n. 256.
Ordinaria pœna abſens oon puniunt. ibi. fol. 200. n. 272.
Ordinaria pœna debet hinc puniri, qui delinquent, ſicut ſe ſolent in ebrietate delinquere. ibi. fol. 201. n. 280.
Ordinaria pœna puniendus hogens amentiam, vt deſequatur. ibi. fol. 202. n. 299.
Ordinaria pœna non liberat delinquentem conſuetudo male introducta. ibi. fol. 205. n. 331.
Ordinaria pœna non puniuntur, exiſtentes domi, vbi fuit aliquis occuſus, tunc occiſor. ibi. fol. 206. n. 363.

Orthodoxus

Orthodoxi filij ob parentum hæreſim non poſſunt legitime petere. l. 6. cap. 5. fol. 302. n. 12.

P

Paſſum.

Paſſum expreſſio cum Dæmone non fit niſi apoſtatando a fide. l. 5. cap. 5. fol. 117. n. 905.
Paſſum forteſcit cum Dæmone duplex. l. 6. cap. 8. fol. 395. n. 479. & ſeq.
Paſſum etiam tacito exſtante, ſi in forteſcijis adhibentur res ſacre, formalis abſuratio debet fieri. l. 5. cap. 5. fol. 118. n. 912.
Paſſum tacitum cum adeſt abſque ſacrorum abuſu, cum ſalutaribus poenitentij expendendus eſt forteſcijis. ibi. n. 920.

Paraphernalia.

Paraphernalia vxoris ob hæreſim mariti non fit conſiſcatio. l. 6. cap. 5. fol. 319. n. 206.

Parentes.

Parentes in peculio aduentitio filij, ſolum vſumfruſtum habent. l. 6. cap. 5. fol. 315. n. 152.
Parentes in proſcriptio peculio filij vſumfruſtum, & proprietatem habent. ibidem.
Parentum ob hæreſim bona Caſtrenſia filiorum publicationi non ſubiacent. ibid. n. 157.
Parentes deſectum non inferunt conſiſcationem peculij aduentitij, quoad proprietatem. ibid. n. 158.
Parentes ob deſectum, quæ bona filij conſiſcanda? ibid. 162. & ſeq.
Parentum ob hæreſim, aſ filij a maioratus ſucceſſione excluſi. ibi. fol. 313. n. 134. & ſeq.
Parentum filij crimen læſe Maieſtatis committentium, a nobilitate amittunt, a nece? ibi. fol. 311. n. 113. & ſeq.
Parentis hæretici filij non ſunt infames. ibi. fol. 309. num. 91. & ſeq.
Parentum hæreticorum filij quibus beneficij priuati di? ibi. fol. 306. n. 52. per ſeq.
Parentum ob hæreſim filij hæreditate priuatur. ibi. fol. 301. n. 10. & ſeq.
Parentes primi abſurati. fol. 20. n. 31.

Partes.

Parte bonorum conſiſcata, pro parte etiam tenetur ſiſcus ſatisfacere. l. 6. cap. 5. fol. 323. n. 253.
Parte non curata, ſententia firri oon poteſt. l. 5. cap. 1. fol. 8. n. 83. & ſeq.
Parte vtrinque æque probabili, reo ſauendum eſt. ibi. fol. 12. n. 19.
Partes precipue cauſarum Ordinarij ſunt communicande. l. 5. cap. 3. fol. 24. n. 101.
Partes abſolutionis intrinſecæ, & eſſentialis. ibi.

fol. 20. o. 31.

Partes apud iudicem litigantes duæ. l. 5. cap. 5. fol. 91. num. 605.

Particula.

Particula (ſciens, & volens) quid in inſurdeſcente denotet. l. 5. cap. 5. fol. 74. o. 410.

Pater.

Pater ſi fit hæreticus; filij, & oepotes puniendi. l. 6. cap. 5. fol. 308. n. 7. & ſeq.

Patrimoniale.

Patrimonialia bona, Clerici hæretici, cui applicanda. l. 6. cap. 5. fol. 328. n. 306.

Paulus.

Pauli V. & Sixti diſpoſitio contra audientes conſiſſiones abſque preſbiteratus ordine. l. 5. c. 4. fol. 40. n. 152.

Pauli IV. decreta circa abutentes altifimo Euchariftia ſacramento. ibid. per ſeq.

Pauper.

Pauperes in pœnam blaſphemantis ſuis ſumptibus ſubſtituendi. l. 6. cap. 7. fol. 352. n. 460.

Peccatum.

Peccatorum diſtinctio quædam difficile assignatur. l. 6. cap. 8. fol. 324. num. 348.
Peccata manifeſtata ſacerdoti in ordine ad conſiſſionem ſub ſigillo cadunt. l. 5. cap. 5. fol. 111. num. 838.
Peccata, ad quæ ipſa natura homines trahuntur. l. 5. cap. 7. fol. 140. o. 105.
Peccatorum numero multiplicato, excommunicatione multiplicatur, ſi ſit eis annexa. l. 6. cap. 8. fol. 324. n. 346.
Peccata manifeſtata ſcienter non ſacerdoti, obligationem ſigilli non inducunt. ibi. fol. 112. n. 840.
Peccata manifeſtata ſcienti ſe ſacerdotem eſſe, ſigilla obligationem inducunt. ibid. o. 841.
Peccata etiam publica in conſiſſione audita obligant ad ſigillum. ibid. o. 848.

Peculiaris.

Peculiares pœnæ pro peculiaribus fautoribus. l. 6. cap. 8. fol. 364. n. 117.
Peculiares quicumque a pœnis Conſtitut. Pij V. non excluſiuntur. ibi. fol. 369. n. 166.

Peculium.

Peculium aduentitium filij, an poſſit conſiſcari? l. 6. cap. 4. fol. 283. n. 351. & ſeq.
Peculium proſcriptum filij, bonis parentis publicatus ad quem ſpedet? l. 6. cap. 5. fol. 316. n. 169.
Peculium aduentitium quoad proprietatem non conſiſcatur. ibi. fol. 315. n. 150. & ſeq.
Peculium aduentitium quid ſit? l. 6. cap. 4. fol. 281. num. 324.
Peculium proſcriptum quid? ibid. n. 323.
Peculium Caſtrenſis, & quali Caſtrenſis. ibid. n. 325.
Peculia filij emancipati publicantur. l. 6. cap. 5. fol. 316. n. 168.

Pendulus.

Pendulus manens perpetuus rationibus contra fidem ſibi occurrentibus, quando non coſtituit hæreticus? l. 5. cap. 5. fol. 43. n. 50.
Pendulus ſuſpendens iudicium, ſententia tentationem contra fidem, non eſt hæreticus. ibid. n. 49.

I N D E X

Penſio.

Penſione Eccleſiaſtica, an filij hæreticorum puniendi. l. 6. cap. 5. fol. 307. n. 64.
 Penſiones ante parentum hæreticum habitæ, an ſint a filijs auferendæ per ſententiam? ibid. n. 67.
 Penſionibus, an filij hæreticorum ipſo iure privati ibid. n. 68.
 Penſiones Eccleſiaſtica, an ſiſco ſubijciantur? l. 6. cap. 4. fol. 309. n. 215. & ſeq.

Periurium.

Periurij peccatum grauius homicidio, & tamen mitius punitur. l. 6. cap. 3. fol. 376. num. 362.
 Periurium in nobili efficitur, vt nobilitas amittatur. l. 6. cap. 1. fol. 316. n. 459.

Periculoſus.

Periculoſum eſt hominem honeſtum ob leues ſuſpicionem in iudicium trahere. l. 5. cap. 4. fol. 39. num. 9.

Perſona, perſonalis.

Perſona nulla, hæreſi infecta, vel ſuſpecta cuiuſcumque ſit dignitatis ab abſolutione eximitur. l. 5. cap. 3. fol. 23. n. 86. & ſeq.
 Perſonæ blaſphemantis qualitas inſpicienda. l. 5. cap. 5. fol. 69. n. 342. & ſeq.
 Perſona inuiſus Inquiſitorum afficiens, punienda. l. 6. cap. 2. fol. 400. n. 333. & ſeq.
 Perſona comitia dolum in actu excludit. l. 6. c. 1. fol. 192. n. 170.
 Perſonalia iura condemnati non tranſeunt in ſiſcum. l. 6. cap. 1. fol. 358. n. 273. & ſeq.

Pertinacia, pertinax.

Pertinacia, qua quæ, hæreſis conſtituitur. l. 6. cap. 8. fol. 355. n. 10.
 Pertinacia hæreſis diſtinctione ingreditur. ibid. n. 9.
 Pertinaces formaliter, qui dicantur? ibid. n. 8. per ſeq.
 Pertinacia vt ſit, an requiratur admonitio? ibid. n. 12. & ſeq.
 Per quamcumque ignorantiam, etiam affectatam impediatur, & quomodo? ibid. n. 14. Et quod hoc intelligitur in ſacro conſcientia. ibi. fol. 356. n. 15.
 Pertinax dicendus, quamvis paratus corrigi, quis, et in quo caſu? ibid. n. 16.
 Pertinax, an cenſendus, qui ab Inquiſitore admonitus, in errore, quo credit poſſe ſaluari, perſeuerat? ibid. n. 19. & ſeq.
 Pertinax Apoſtata vt pena ordinaria multetur, quid requiritur? ibi. fol. 357. n. 25. & ſeq.
 Pertinacia reſpectu impenitentis quomodo ſe habeat? l. 5. cap. 6. fol. 127. n. 37.
 Pertinax, et impenitens ſi conuerſi velit, quomodo expeditur? ibi. fol. 129. n. 116.
 Pertinax in dubio, non eſt pertinax. ibi. fol. 130. num. 128. & 129.
 Pertinax impenitens, et relapſus, non eſt abſolutionem admittendus. ibid. n. 139.
 Pertinacia niſi ſit obſtinata, nullus pertinax dicitur committere. ibid. n. 139.
 Pertinacia ad hæreſim requiſita, ſufficit ſi inſtantea ſit. ibi. fol. 137. n.
 Pertinacia ad ſpeciem impenitentis contraſta per obſtinationem declaratur. ibid. n. 89.
 A pertinacia erroris reſiliens ante latam ſententiã ad reconciliationem admittendus. l. 5. capit. 4. fol. 33. n. 130.
 Pertinax in hæreſi mulier non eſt mitius punienda. l. 6. cap. 1. fol. 311. n. 410.
 Pertinaci animo, errorem ruſtici non defendentes, & mitius puniendi. ibi. fol. 311. n. 410.

Plus adiect.

Plures blaſphemia hæreſes vno impetu prolatæ, vnica pena puniendæ. l. 6. cap. 2. fol. 232. n. 135. & ſequitur.
 Plura delicta paucibus penis pleſtenda. ibi. fol. 239. n. 107. & ſeq.
 Plura delicta eiſdem generis ex intervallo commiſſa, qualiter puniendæ? ibi. fol. 230. n. 113.
 Plures ſalutationes ad eundem vnius cauſæ finem faciæ, an vnica pena pleſtenda? ibi. fol. 231. n. 130. & ſeq.
 Plura delicta eodem tempore ad eundem finem commiſſa vnica poena maiori delicto debita, puniendæ. ibi. fol. 230. n. 114.

Pena.

Pœna a iure ſtatuitur non poſſunt ab Inquiſitoribus diſpenſari. l. 6. cap. 9. fol. 417. n. 66. & ſeq.
 Pœna pecuniaria an poſſit ab Inquiſitoribus imponi? l. 6. cap. 6. fol. 337. n. 7. Et ipſi S. Officio, an poſſit applicari? ibid. n. 12. Quando reus imponenda? ibid. n. 17. Quibus S. Officio inſigenda? ibi. fol. 338. n. 20. Que a ſiſco imponitur delinquenti pro damno illato, præſentia pœnæ ſiſco applicanda. l. 6. cap. 5. fol. 324. n. 268.
 Pœna a S. Officio propter paucitatem delicti inſigenda. l. 6. cap. 8. fol. 393. n. 453. Ordinaria quando debet puniri ad extra ordinariam damnans? l. 5. cap. 2. fol. 13. n. 35. & ſeq. Ordinaria, ſi vltimi ſupplicij ſit, an compenſanda? cum prima? ibid. n. 37.
 Pena inſigenda eſt, iudicij leuitibus plene probatis. l. 5. cap. 4. fol. 39. n. 15. Minor inſigenda abſurantibus de leui, quam aliter abſurantibus. ibid. n. 12. Augenda, non probatione adiuuante. l. 5. cap. 2. fol. 13. n. 35. & ſeq.
 Pœna propter hæreſim ad priuationem paternæ hereditatis extenditur, circa filios. l. 6. cap. 5. fol. 303. num. 34.
 Pœnæ, quas incurrit indices laici ſe ingerentes in cauſa hæreſis. l. 5. cap. 5. fol. 384. n. 543.
 Pœnæ diſcretæ, & diſuſe. l. 6. cap. fol. 180. n. 8.
 Pœnæ tria eſſentialiter continent. ibid. n. 11. Arbitraria deſcribitur. ibid. n. 18. Contraria debet eſſe delicto. ibid. n. 21.
 Pœnæ ſpirituales, & que dicantur? ibi. fol. 181. n. 23.
 Statutus per legem iudex vniuerſe non poſſet. ibi. fol. 182. n. 37. Arbitraria, an poſſit a Iudice diſpenſari? ibi. fol. 184. n. 65. An poſſit ad mortem extendi? ibi. fol. 185. n. 79.
 Pœna pecuniaria de vtroque iure frequens. l. 6. c. 2. fol. 419. n. 101.
 Pœnæ plures de iure canonico. ibi. fol. 327. n. 78.
 Arbitrariæ, plus ſunt medicina, quam venenum. l. 6. cap. 1. fol. 180. n. 20.
 Pœnatum executio legi auctoritati ſeruatur. ibi. fol. 182. n. 38.
 Pœnarum diſpenſatio etiam a iure ſtatutorum fieri poſſet legitima cauſa. ibi. fol. 183. n. 53. & ſeq.
 Pœnæ arbitrariæ iudex diſpenſare non poſſet ſine cauſa. ibi. fol. 184. n. 60. & ſeq. Illarum diſpenſatio a Principe facta ſine cauſa, valida eſt. ibid. num. 63.
 Pena parti applicanda diſpenſari non poſſet. ibid. n. 66. & ſeq. Arbitraria poſſet cauſa exiſtente diſpenſari. ibid. n. 68. & ſeq.
 Pœnæ duæ ſa a lege taxentur, quid? ibi. fol. 185. num. 76.
 Pœnæ omnes in Principe arbitrariæ ſunt. ibid. n. 81.
 In indice inferiorum an arbitrariæ ſint? ibid. n. 83.
 Pœnæ mortis, an poſſit arbitrariæ, ſi lex arbitrium moderandi concedat? ibi. fol. 186. n. 85. & ſeq.
 Ab inquiſitore poſſet abſolvere etiam in cauſis a iure non expreſſis. ibid. n. 78.
 Penam mortis quomodo in aliam poſſit iudex commutare. ibi. fol. 187. n. 99. & ſeq. Eius commutationis

I N D E X

rationis causa, in sententia quando exprimenda? ibid. n. 103. & seq.

Pena locum non habet, ubi dolus non est. ibi. fol. 189. n. 138.

Pena iuxta presumptionem doli, augeri, vel minui potest. ibi. fol. 149. n. 138. & seq. ibi. fol. 191. n. 178.

Pena ratione credulitatis potest minui. ibi. fol. 193. num. 186. & seq.

Pena pro modo culpe arbitrandi. ibid. n. 191.

Pena, an debeat ratione iracundiae excusari? ibi. fol. 195. n. 208. & seq.

Penam non minuit iracundia de qua delinquens non pœnit. ibi. fol. 196. n. 215.

Pena corporalis ratione ætatis minui potest. ibi. fol. 197. n. 237. & seq.

Pena ordinaria non est pœnendus ebrius si delinquit. ibi. fol. 200. n. 272. & seq. A quavis pœna tora, seu amentia delinquentem excusat. ibi. fol. 202. n. 293. & seq.

Pena, an ratione consuetudinis augeri, vel minui possit? ibi. fol. 204. n. 319. & seq.

Pena diminutionem multarum delinquentium inducit. ibi. fol. 207. n. 350. & seq.

Pena, quando minus debet maiori delinquentium contra fidem. ibi. fol. 206. nu. 358. et seq.

Penam delicti, an mandatum superius excuset? ibi. fol. 209. n. 372. & seq.

Penam femine fragilitas minuit. ibi. fol. 211. nu. 404. et seq.

Pena propter rusticitatem hominis minuenda. ibi. fol. 212. n. 417.

Pena summi causa excusatur. fol. 213. n. 429. et seq.

Penam minuit amoris causa. fol. 214. n. 438. et seq. Ab ea delinquens propter nobilitatem non excimitur. ibi. fol. 215. n. 444.

Pena corporali nobiles mitius puniendæ. ibid. n. 452.

Pena grauiori, quando multandi? ibid. n. 453. et seq.

Pena ob artis peritiam, vel remittenda, vel minuenda. ibi. fol. 216. n. 460. et seq.

Pena ob beneficia in Republicam collata, minuenda. ibi. fol. 217. n. 471. et seq. Indae, vel infidelis, quando mitius infligenda? ibi. fol. 218. n. 481. Sardo, et muto, quando mitius debet infligi? ibid. n. 490. & seq.

Pena ob filicem criminis euenum delinquenti nõ infligitur. ibi. fol. 220. n. 507. & seq.

Pena corporales, alia capitalia, alia non capitalia. l. 6. cap. 2. fol. 221. n. 0. et seq.

Pena capitalis triplex. ibid. n. 10.

Pena capitis in iure pro qua debet sumi? ibi. fol. 222. n. 21. et seq.

Pena capitis magis ignominiosa, est furca. ibi. fol. 223. num. 25.

Pena capitis per morte civili. ibid. n. 25.

Pena capitis in iure canonico, dignitatis amissio. ibi. fol. 224. n. 31.

Pena ignis inter capitalia maxima. ibid. n. 39. Quibus infligenda? ibid. n. 49. et seq.

Pena capitalis, quæ non sunt in vfu. ibid. n. 43.

Pena amputationis membri. ibi. fol. 225. n. 45. et seq.

Pena fustigationis, mitior, et berline. ibid. nu. 53. et seq.

Pena torture frequens. ibi. fol. 226. n. 60. et seq.

Pena carceris tribuendis S. Inquisitionis propria. ibid. n. 62. et seq.

Pena indignationis Principum. ibi. fol. 227. n. 70. et seq.

Pena bellionatus arbitraria est. ibid. n. 74. et seq.

Pena excommunicationis alijs spiritualibus maior. ibid. n. 79.

Pena excommunicationis duplici forma infligitur. ibi. fol. 228. n. 82.

Pena priuationis officij, dignitatis, etc. ibid. n. 84. et seq.

Pena degradationis, aut depositionis. ibid. nu. 87. et seq.

Pena suspensionis & eius a depositione differentia. ibi. fol. 229. n. 96. & seq.

Pena pecuniaria maxime habetur in vfu. ibid. n. 101. & seq.

Pena singule singulis imponuntur delictis. ibi. nu. 108. & seq.

Pœnarum multiplicatio quando fit, & quando non fit. ibi. fol. 230. n. 113. & seq.

Pena excommunicationis, an sit de iure diuino? l. 6. cap. 3. fol. 233. n. 8. & seq.

Pena excommunicationis contra hæreticos per Bull. Cœnz reservata. ibi. fol. 234. n. 14.

Pena excommunicationis qualiter declaranda ad euitandos excommunicatos? ibi. fol. 235. n. 15. per seq.

Pœnam excommunicationis hæreticus interius incurrit. ibi. fol. 236. num. 36. & seq.

Pœne excommunicationis absoluti a quibus satisfacienda? ibi. fol. 238. n. 64. & seq. per seq.

Pœna priuationis officiorum, & beneficiorum hæreticorum præcipua. ibi. fol. 242. n. 122. & seq.

Pœna irregularitatis, an sit hæresi annexa? ibi. fol. 245. n. 168. per seq.

Pœna infamæ damnavit hæretici. ibi. fol. 248. n. 194. & seq.

Pœna infamæ duplex. ibid. n. 199. & seq.

Pœna infamæ puniti, priuilegijs priuantur. ibi. fol. 249. n. 210. & seq.

Pœna priuationis sepulchra, quibus infligitur? ibi. fol. 250. n. 232. & seq.

Pœna confiscationis quibus imponenda. l. 6. cap. 4. fol. 253. n. 9. & seq.

Pœna confiscationis dupliciter iniungi potest. ibi. fol. 254. n. 22. & seq.

Pœne, quibus ob hæresim parentum subiiciuntur filij. l. 6. cap. 5. fol. 261. n. 6. & seq.

Pœnam pecuniariam possunt Inquisitores reis S. Inquisitionis infligere. l. 6. cap. 6. fol. 331. n. 7. & seq.

Pœna pecuniaria quibus possit ab ipsis applicari? ibid. n. 12. & seq.

Pœna priuationis succedendi ex testamento hæretici imposta. ibi. fol. 333. n. 32. & seq.

Pœna mortis, quando hæreticus infligenda? l. 6. cap. 7. fol. 338. n. 3. et seq.

Pœna carceris duplex. ibi. fol. 344. n. 66.

Pœna carceris perpetui quibus imponenda? ibi. fol. eod. n. 67. & seq.

Pœna fustigationis mulieres apud S. Officium puniendæ. ibi. fol. 346. n. 90.

Pœna truenium in cuius locum successit? ibi. fol. 347. n. 97. & seq.

Pœna relegationis frequenter reis S. Officij infligitur. ibi. fol. 349. n. 126. et seq.

Pœna exilij multatus, si non exequatur, quæ pœna puniendus? ibi. fol. 350. n. 131.

Pœna penitentialis habitus, vfu. ibi. fol. 351. n. 46. et seq. Quibus imponenda? ibid. n. 152. et seq.

Pœne, quibus religiosi in S. Officio multandi. ibi. fol. 353. n. 174. et seq.

Pœna ordinaria, vt puniantur hæretici, quæ probatio requiritur? l. 6. cap. 2. fol. 359. n. 8. per totam. et seq.

Pœna schismaticis debita. ibi. fol. 360. n. 62. & seq.

Pœne favoribus hæreticorum, ac schismaticorum debita. ibi. fol. 361. n. 101. & seq.

Pœne Bullæ Pij V. ibi. fol. 369. n. 165. & seq.

Pœne contra impediētes S. Officium qualiter minui possunt. ibid. fol. 369. n. 167. & seq.

Pœna infamæ Polygamis imposita. ibi. fol. 370. num. 180. & seq.

Pœne alia Polygamis imponendæ. ibid. n. 183. & seq.

Pœne deponitum circa crimen Polygamie falsum. ibi. fol. 373. n. 229. & seq.

Pœne

I N D E X

Pœne contra abutentes Sacramentis. ibi. fol. 377. n. 366. & seq.

Pœne Blasphemorum propriæ. ibi. fol. 380. n. 397. & seq. per tot.

Pœne non denunciantium in S. Officio. ibi. fol. 383. num. 333. & seq.

Pœne legentium libros prohibitos. ibi. fol. 387. num. 378. & seq.

Pœne celebrantium Missam, vel audientes confessiones, cum sacerdotibus non sunt. ibi. fol. 389. n. 407. & seq.

Pœnis grauibz debent puniri, carnes, & lacticiis diebus prohibitis comedentes. ibi. fol. 392. n. 436. & seq.

Pœnz Iudaorum contra fidem delinquentium arbitrarie pro qualitate criminum. ibi. fol. 393. num. 453. & seq.

Pœnz forulegis debitz. ibi. fol. 396. num. 486. & sequen.

Pœne contra obloquentes in Inquisitores. ibi. fol. 400. n. 517. & seq. & n. 532. & seq.

Pœna carcerati in S. Officio frangentis carcerem. ibi. fol. 401. n. 529. & seq.

Pœnz contra Superiores Religionum. ibi. fol. 401. num. 453. & seq.

Pœnz portantium arma ad infidelium terras. ibi. fol. 402. n. 549. & seq.

Pœnz hæreticis ad terras Christianorum venientibus, ratione scandali infligendæ. ibi. fol. 402. n. 556. & seq.

Pœna arbitraria puniendi laici de fide catholica disputantes. ibid. fol. 403. n. 565.

Pœnz Italorum cum hæreticis conuiuentium &c. ibid. n. 570. & seq.

Pœnz violentum decreta circa depingentes imagines nondum canonizatorum cum radijs. ibi. fol. 404. n. 576.

Pœne se frangentis S. Officii Ministrum. ibid. n. 580 & seq.

Pœnz Iudicis laici se in causis hæresis ingerentis. ibi. fol. 405. n. 539. & seq.

Pœnz sacra scriptura abutentium. ibi. fol. 406. n. 596. & seq.

Pœnz carcerati in S. Officio, qui se ipsum occidere tentauit. ibid. n. 600. & seq.

Pœnz ligillum confessionis frangentis. ibi. fol. 407. n. 605. & seq.

Pœne Sacerdotis non consecrantis, sed consecrare frangentis. ibi. fol. 409. n. 618. & seq.

Pœnz committentium crimen nefandum. ibid. n. 635. & seq.

Pœne non legentium constitut. Apostolicas iuxta Urbani VIII. decretum. ibi. fol. 410. n. 641.

Pœna an sint imponendæ temerarias propositiones preferentibus? ibi. fol. 411. n. 657. & seq.

Pœnz violentum constitut. Sixti IV. circa immacularam Conceptionem B. Virginis Mariæ. ibi. fol. 411. n. 665. & seq.

Pœnitens, Pœnitentia.

Pœnitens quando excusatur, peccatum in confessione dicere? l. 6. cap. 3. fol. 242. n. 774.

Pœnitens Confessarium in confessione sollicitans, an possit a quolibet confessario absolui. l. 5. cap. 8. fol. 266. n. 227. & seq.

Pœnitentia Sacramento abutentibus, an sit abiuratio iniungenda? l. 1. cap. 5. fol. 71. n. 369. & seq.

Pœnitentiam ab inquisitoribus iniunctam non adimplentes, an curia seculari tradendi? l. 6. cap. 10. fol. 437. n. 778. & seq.

Pœnitentia solutaris, quando blasphemum tantum iniungenda? l. 6. cap. 8. fol. 382. n. 395. & seq.

Pœnitentia feminis iniungenda. l. 6. cap. 1. fol. 211. num. 405.

Polygamia, Polygamus.

Polygamia inter gentes sub pœna infamiz prohibi-

ta l. 6. cap. 8. fol. 370. n. 780.

Polygamiam consensum, vt Polygamus puniatur. ibi. fol. 372. n. 306. & seq.

Polygamus a Confessario admonendus. l. 1. cap. 8. fol. 164. n. 204. & seq.

Polygamus a Confessario examinandus. ibid. n. 205. & seq.

Polygamus, qualiter suspensus? l. 5. cap. 5. fol. 59. num. 331.

Polygamus, et bigamus, qui dicantur? ibid. n. 336.

Polygamiz specijs, tres designantur. ibid. n. 337.

Polygamus qualiter abutatur debeat? ibi. fol. 60. num. 342.

Polygamus de mala credulitate vehementer suspensus. ibi. fol. 60. n. 247.

Polygamiam atqueutens, an sit de hæresi suspensus? ibi. fol. 63. n. 279. & seq.

Pontifex.

Pontifices Maximi purgatione canonica etiam vti sunt. l. 5. cap. 2. fol. 115. n. 161. & seq.

Possessor.

Possessor rei obligatus, si quod ius habeat in ipsa? l. 6. cap. 4. fol. 120. n. 520.

Possessor, quando mala fide consumit fructus? ibi. fol. 129. n. 529.

Potestas.

Potestate publica, non propria Index fert sententiam. l. 6. cap. 1. fol. 122. n. 39.

Potestas dispensandi late concessa, non debet circa hæreticos extendi. ibid. n. 46.

Potestatem infligendi penam mortis habet Ecclesia a Christo Domino. l. 6. cap. 7. fol. 339. n. 9.

Potestatem hanc Ecclesia negare, erroneum indicat Palam. ibid. n. 10.

Prædicator.

Prædicatores hæresim, licet intentionem negent, veluti hæresim habendi. l. 5. cap. 7. fol. 122. num. 123.

Prædicatores scandalosas propositiones prædicare audentes, inquisitoribus subiacent. l. 6. cap. 8. fol. 410. n. 657.

Prædicatores afferentes posse aliquem virtute Bullæ Cruciatz ab hæresi absolui, se retrahere debent. ibi. fol. 411. n. 655. & seq.

Prælatus.

Prælati, et Præfules ad actum fidei inuitandi. l. 6. cap. 10. fol. 413. n. 30.

Prælati Regulares, an Episcopi nomine intelligantur? l. 6. cap. 3. fol. 239. n. 24. & seq.

Prælati Regulares ser. 6. post Octau. Assumption. B. M. V. Decreta D. N. Urbani VIII. legi in mensa præcipiant. l. 6. cap. 8. fol. 420. n. 641.

Prælati Regulares se in causis hæsi ingerentes, quibus pœnis afficiendi? l. 6. cap. 8. fol. 401. n. 544. & seq.

Propositus.

**Propositus Generalis Societatis facultas ad absol-
uendum.** l. 6. cap. 3. fol. 241. n. 101. & seq.

**Propositus Generalis Decreta de puritate matris
circa venerat.** l. 5. cap. 5. fol. 116. n. 892. & seq.

Præscriptio.

**Præscriptio de bonis hæreni quantum annorum
spatium requirit?** l. 6. cap. 4. fol. 293. n. 467.

**Præscriptio in moderatio circa bona nico seculari
applicanda.** ibi. fol. 294. n. 469.

Præscriptio an post hæretici mortem procedat ibid. n. 471. & seq.

**Præscriptionem præter quadragenarium annorum,
alias**

I N D E X

alix conditiones comitentur. ibid. n. 474.
Præscriptio in alijs ab hæresi delictis aduersus fî-
cum inducenda. ibid. n. 476.

Præsentia.

Præsentia iudicis secularis ad ferendam sententiam
contra hæreticum, an requiratur? l. 5. cap. 1. fol.
9. n. 19. & seq.
Præsentia iudicis secularis non est de forma sub-
stantiali sententiae. ibi. fol. 10. n. 62.
Præsentia iudicis secularis ad delictum executione-
nem, non ad validitatem requiritur. ibid. n. 63.
Præsentia secularis iudicis si fidelis sit, non est ab
Inquisitore fugienda. ibid. n. 65.

Præsumptio.

Præsumptio hæresis violenta pro manifesta veritate
habetur. l. 5. cap. 4. fol. 34. n. 71. & seq.
Præsumptionis violentia descriptio. ibid. n. 72.
Præsumptio violenta non admittit probationem in
contrarium. ibid. n. 73. & seq.
Præsumptio vna, per aliam tollitur. l. 5. cap. 1. fol.
11. n. 10.
Præsumptio exclusiva delicti est præferenda con-
trariæ. ibid. n. 11.
Præsumptiones dolum excludentes. l. 6. cap. 1. fol.
193. n. 173.
Præsumptiones ad doli probationem. ibi. fol. 190.
num. 174.
Præsumptiones includentes dolum. ibi. fol. 192. nu-
mer. 173. & seq.
Præsumptio iuris quis censendus hæreticus? l. 5.
cap. 7. fol. 132. n. 9.
Præsumptio doli contra feminam in dubio non
habetur. l. 6. cap. 1. fol. 212. n. 415.
Præsumptio non ex præsumptione, sed ex facto na-
scitur. l. 6. cap. 8. fol. 360. n. 64.

Prærium.

Prærium rei alienatæ, quando dicitur penes delin-
quentem extare? l. 6. cap. 4. fol. 197. n. 111. & seq.

Princeps.

Princeps inconsulto in crimine hæresis post latam
sententiam poena mutari potest. l. 6. cap. 9. fol.
417. n. 60.
Princeps inconsulto post latam sententiam poena
mutari nequit. ibi. fol. 416. n. 51.
Principes inferiores delictorum capitalium gratias
concedere nequeunt. ibi. fol. 418. n. 83.
Princeps solum supremus a legibus est solutus. ibid.
num. 84.

Prinatio.

Prinatio Ecclesiastica potestatis, schismaticorum
est poena. l. 6. cap. 8. fol. 361. n. 76.
Prinatio vocis actus, & passus Religiosis est pec-
cualis. l. 6. cap. 7. fol. 357. n. 176.
Prinatio officij est poena a quolibet iudice tam
seculari, quam Ecclesiastico praticata. l. 6. c. 5.
fol. 128. n. 84.

Privilegium.

Privilegium ratione officij concessum, quid requi-
rat? l. 6. cap. 8. fol. 367. n. 151.
Privilegium amplum Episcopis concessum. l. 6.
cap. 3. fol. 219. n. 77.
Privilegium Episcoporum Regularibus extensum.
ibi. fol. 240. n. 86.
Privilegium negari debet infamibus. ibi. fol. 249.
num. 212.
Privilegium nullum concedi potest, abiurationem
excusans quoad partes essentielles ipsius. l. 5. c. 3.
fol. 23. n. 82.
Privilegium Ecclesiæ super recuperatione emphy-
teutis. l. 6. cap. 4. fol. 172. n. 244. & seq.

Probatio.

Probationem indirectam suspicio iuris, vel violenta
præsumptio admittit. l. 5. cap. 4. fol. 34. n. 75.
Probatio innocentie superueniens aufert debet eò
determinationem præcedentem. l. 5. cap. 1. fol. 7.
num. 23.
Probatio hæresis, & inquisiti confessio, quando re-
quiritur? l. 5. cap. 3. fol. 26. n. 22.
Probatio delicti debet abiurationem præcedere.
ibid. n. 27.
Probatio duorum testium. l. 6. cap. 8. fol. 357. n. 26
Probatio semiplena an sufficiat? ibid. n. 35.
Probatio singularium testium, an sufficiat, vt quis
poena ordinaria puniatur? ibi. fol. 358. n. 38. &
seq.
Probatio fraudis difficilis est. l. 6. cap. 1. fol. 191.
num. 154.
Probationis qualitas multiplex. l. 5. cap. 7. fol. 149
num. 71. & seq.
Probatio quando debet plena conferri? ibi. fol. 149.
num. 218.
Probatio superueniens in causa hæresis cum insuf-
ficienti antecedenti potest coniungi? l. 6. cap. 9.
fol. 414. n. 25. & seq.
Probatio iurata si abicit, criminofus iudici notus
condemnari nequit. ibi. fol. 415. n. 36.

Procurator.

Pro reo S. Officij absente, quando debet admitti?
l. 5. cap. 7. fol. 147. n. 199.
Procurator officium exercens in crimine polyga-
miae, abiuratus tenetur. l. 5. cap. 5. fol. 62. n. 26.

Propositio.

Propositiones temerarias proferentes Inquisitori-
bus subsunt. l. 6. cap. 8. fol. 410. n. 648.
Propositiones temerarias prædicantes etiam Epî-
scopis tanquam delegatis Apostolica Sedis sub-
sunt. ibi. fol. 411. n. 653. & seq.
Propositiones temerarias proferentibus nulla solet
iniungi abiuratio. ibid. n. 657.
Propositiones tales proferentes, acri correctione,
& salutaribus præsentibus expediendi. ibid. n. 658
& seq.

Promocatus.

Promocantem iniurijs ætius minoris poena pu-
nendus. l. 6. cap. 1. fol. 196. n. 219.

Puer.

Carnis delicta committens, an excusandus? l. 5. c. 1.
fol. 199. n. 52.

Papillus.

Ob mandatum tutoris delinquens, in quibus excu-
satur? l. 6. cap. 1. fol. 210. n. 297.

Purgatio, purgatus.

Purgatio canonica quid sit? l. 5. cap. 2. fol. 14. n. 52
Purgatio canonica ab Episcopo, vel Inquisitore,
vel ab utroque simul indicenda. ibi. fol. 15. n. 63
& seq.
Purgatio quomodo iniungenda, & adimplenda?
ibid. n. 66.
Purgatio alijs compurgatoriis debet fieri. ibid.
num. 67.
Purgatio iuxta modum diffamationis fiat. ibid. n. 72
Purgatio, diversum ab abiuratione præstat effec-
tum. l. 5. cap. 4. fol. 32. n. 52.
Purgatio indicta reo post torturam, crudelis. l. 5.
cap. 2. fol. 12. n. 17.
Purgatio in occulto fiat, nisi reus sit publice diffamatus.
ibi. fol. 16. n. 86. In quibus casibus de-
beat omitti? ibid. n. 87.
Purgatio, an præter purgationem, possit abiuratio
vel aliqua poena iungi. ibi. fol. 15. n. 73. & seq.

I N D E X

Qualitas.

F Acti, & persona in penis infligendis attendenda. l. 6. cap. 1. fol. 121. n. 22.
Qualitas articuli circa quem reus grauatius reperitur, inspicienda. l. 5. cap. 5. fol. 41. n. 15.
Qualitas personae dubitantis contra fidem, & articuli circa quem dubitatur attendenda. ibi. fol. 44. num. 45. & seq.

Quarta.

Quarta pars bonorum, an publicetur, alijs bonis mariti publicatis. l. 6. cap. 5. fol. 321. n. 223.
Quartam partem bonorum tenentis mariti uxori patet clargiri. ibid. n. 224.
Quarta pars uxoris, & legitimae filiorum discrimen. ibid. n. 225.

R

Ratio.

Rationes, quibus Inquisitores ab excommunicatione excusantur propter extortionem Ecclesiasticorum bonorum. l. 6. cap. 4. fol. 206. n. 170. & seq.

Reconciliatio.

Ut legitima sit, & valida, quid requiritur. l. 5. cap. 4. fol. 37. n. 112. & seq.
Reconciliationis locus, quando, & quibus est concedendus. ibi. fol. 28. n. 128. et seq. per tot.
Reconciliatio in foro poli, non in foro fori relapsi conceditur. l. 5. cap. 6. fol. 129. n. 12.
Reconciliatio pro utroque foro, quae requiritur. l. 5. cap. 8. fol. 149. n. 12. & seq.

Regula.

Certa in qua materia vix dari potest. l. 5. cap. 5. fol. 82. n. 515.

Regularis.

Regulares abintus de leui, an reddantur inhabiles ad dignitates. l. 5. cap. 3. fol. 18. n. 12. & fol. 27. n. 132.
Regularis, qui temere in Constitut. Pauli V. & Gregor. XV. in materia Immaculatae Conceptionis editas incidit, multatus est. l. 6. cap. 7. fol. 353. n. 175.
Regularis ultra mare proficiscens absque sui Superioris licentia est de haereticis suspectus. l. 5. c. 5. fol. 91. n. 600.
Regulares impediennes subditum haereticos denunciare, an abhorere debeant. ibi. fol. 105. n. 772.
Regulares in causis fidei non suis Superioribus, sed Inquisitoribus subdantur. ibid. n. 765.
Regulares omittentes exequi mandatum de Constitut. legendis, Inquisitoribus subdantur. ibi. fol. 106. n. 778. & seq.

Reincorporatio.

Per solemnem sit absolutionem. l. 6. cap. 5. fol. 303. num. 23.

Relapsus.

Relapsus, quis apud Tribunal S. Inquisitionis sit. l. 5. cap. 4. fol. 31. n. 37.
Relapsus, quando mortis poena afficiendi, vel non. l. 6. cap. 7. fol. 340. n. 21. & seq.
Relapsus, quis dicatur. l. 5. cap. 6. fol. 120. nu. 3. & 11.
Relapsorum multiplex differentia. ibid. num. 4. & seq.
Relapsus Curiae seculari tradatur. ibi. fol. 12. num. 14.

Relaxatio.

Relaxatione, quis excusatur. l. 5. cap. 7. fol. 143. num. 133. & seq.
Relaxatio, pro quibus curia seculari faciendarum. n. 147. & seq.

Relegatio.

Relegationis loco, quae poenae subintrant. l. 6. c. 1. fol. 223. n. 28.
Relegatio, & deportatio iam ab usu recesserunt. l. 6. cap. 7. fol. 349. n. 125.
Relegatio à Tribunali S. Officii infligitur solum. ibid. n. 126.

Religio.

Religionis societatis privilegium circa absolutionem. l. 6. cap. 3. fol. 241. n. 101. & seq.
Religionem aliquam influens absque approbatione Sedis Apostolicae, reus S. Officii constituitur. l. 5. cap. 5. fol. 115. n. 223. & seq.

Religiosus.

Religiosi, aut sacris ordinati, quando suspecti sunt de fide. l. 5. cap. 5. fol. 49. n. 107.
Religiosi legentes libros prohibitos, quomodo puniendi. l. 6. cap. 8. fol. 388. n. 391.
Religiosi defunctes circa fidem qualiter puniendi. l. 6. cap. 7. fol. 353. n. 273.
Religiosi contrahentes matrimonium, quae poenas incurrant. l. 6. cap. 8. fol. 375. n. 214.
Religiosus societates simplex votum tantum emittens, si contrahat matrimonium ipso facto excommunicatur. ibi. fol. 373. n. 217.
Religiosus matrimonium clandestinum contrahens Clementin. excommunicationem non incurrit. ibid. n. 215. De Religioso vide. fol. 405. & 473. n. 558. et seq.

Remedium.

Remedia adhibenda, ut reus confiteatur. l. 5. c. 7. fol. 135. n. 43.

Remissio.

Remissiones delictorum rarissime concedenda. l. 6. cap. 9. fol. 419. n. 96.
Remissio poenarum apud Tribunal S. Officii vitiata. ibi. fol. 425. n. 101.
Remissio poenae confissionis, quando fieri debet. l. 6. cap. 4. fol. 256. n. 10. et seq.

Requisitum.

Requisita ad infligendam poenam latam contra laicos Musam celebrantes. l. 6. cap. 8. fol. 390. n. 419 et seq.
Requisita necessario, ut possit contra haereticum, desertum procedi. l. 5. cap. 7. fol. 129. n. 225. et seq.

Res.

Rem periculo expositum, tacito vitio, vendens, peccat. l. 6. cap. 4. fol. 296. n. 1503.
Res sacra fortilegijs adhibere haereticis suspicionem praebet. l. 5. cap. 5. fol. 118. n. 917. et seq.

Restitutio.

Non conceditur fisco contra prescribentem, qui confiscanda erant. l. 6. cap. 4. fol. 394. n. 497.
Restitutio quando emptori facienda. ibi. fol. 297. num. 580.

Retentio.

Retentio breuissima leri prohibita potest ab excommunicatione excusare. l. 6. cap. 3. fol. 387. n. 387.

Reuelatio.

Revelationes, ut cognoscantur, an verae, vel falsae sint, ostenduntur. l. 5. cap. 5. fol. 95. n. 659. et seq.
Reuelatio

I N D E X

Revelationes, quæ debent dõ moniacz iudici i. ibi. fol. 96. n. 462. et seq.
 Revelationis, an possit homo sine revelatione assequi? ibi. fol. 98. n. 481. et seq.
 Revelationis veritas indaganda per similes ab auditoribus relatas. ibi. fol. 99. n. 491.
 Revelationes virorum plus fidei mereantur. ibi. fol. 101. n. 715.
 Revelationes habentes quorum iudicio subdantur? ibi. fol. 102. n. 731. & seq.

Renotatio.

Renotatio alienationum potest fieri a fisco, etiam si alienationes valide fuerint. l. 6. cap. 4. fol. 193. n. 464. et seq.

Reus.

Reus abiurans, an sit per Inquisitorem ab excommunicatione absolvendus, et quando? l. 5. cap. 3. fol. 17. n. 14. et seq. In eo respicientia promptæ post monitionem ponderanda. l. 5. cap. 5. fol. 43. num. 20.
 Reo parato abiurationem emittere, sed non secum duci omnes abiurationis partes, quid agendum? ibid. n. 137.
 Reus vitæ integræ per quos testes condemnandus? l. 6. cap. 8. fol. 357. n. 31.
 Reo S. Officij quando perpetuus carcer iniungendus? l. 6. cap. 7. fol. 341. n. 74.
 Reus nolens abiurare non statim relaxandus. l. 5. cap. 3. fol. 17. n. 136.
 Reus S. Officij tripliciter potest contingere, quod abiurare oolit. ibidem. n. 134.
 Reus iniunctam purgationem nolens exequi, intra terminum legitimum potest ab ipsa appellari. l. 5. cap. 2. fol. 16. n. 35.
 Reus, quo casu super complicitibus torquendus? l. 5. cap. 4. fol. 35. n. 96.
 Reus S. Officij, si crimen non pertinet ad fidem, confiteatur, non debet iudici seculari propalari. l. 5. cap. 1. fol. 10. n. 71.
 Reus post prolationem sententiæ condemnatoriæ non est interrogandus. ibid. n. 70.
 Reus, fisco, vel accusatore non probante absolvi debet. l. 5. cap. 2. fol. 11. n. 7. et seq.
 Reus defunctus ob defectum probationis absolutus, nova adveniente probatione accusati potest l. 5. cap. 2. fol. 13. n. 30.
 Reus de vno crimine contra fidem diffamatus, et de altero suspectus, quomodo tractandus? ibid. fol. 16. n. 30.
 Reo de hæresi diffamato, et de purgatione deficienti, quid agendum? ibid. n. 21. et seq.
 Reus sibi impurans crimen falsum, an teneatur se retractare? l. 5. cap. 8. fol. 156. n. 110. et seq.
 Reus non plene convictus, an po sit sibi falsum hæresis crimen imponere, vt a tormentis se liberet. l. 5. cap. 9. fol. 158. n. 130. et seq.
 Rei Confit. tit. Pij V. qualiter tractandi? l. 5. c. 5. fol. 53. n. 154.
 Reus in S. Officio propter hæresim condemnatus, in quibus, et quando Inquisitoribus subest? l. 6. cap. 10. fol. 430. n. 101. et seq.
 Reo ad extraordinariam poenam condemnatus, an ordinaria poa coniungi noua superueniente probatione? l. 6. cap. 9. fol. 411. n. 33. et seq.
 Reus ad perpetuos carceres dam natus, si inde fugat, an curie seculari tradendus? l. 6. cap. 10. fol. 430. n. 107. et seq.
 Reus, quando potest in scilicet indubitatis poenis mortis affici? l. 6. cap. 8. fol. 398. n. 510.
 Reo brachio seculari relicto, si deductus ad comburendum respiciat, quid agendum? l. 5. cap. 7. fol. 136. n. 52.
 Reus vbi inuocatur, continetur. ibi. fol. 144. num. 159.

Reus cootamacer absens condemnandus. ibid. n. 166. et seq.
 Reus in absentia condemnatus, si compareat rationem redditurus, audiendus. ibi. fol. 145. n. 172.
 Reus iam mortui causa, qualiter in S. Officio expedienda? ibi. fol. 147. n. 104. et seq.
 Reus convictus, negans perflens, et propterea damnatus, an possit a Confessario absolui? l. 5. cap. 2. fol. 156. n. 105. et seq.
 Rei, an teneantur Inquisitori interroganti manifestare hæresim testibus probatam? ibi. fol. 155. num. 92. et seq.
 Reus negans, falso convictus, et ad mortem damnatus, an possit falsum sibi crimen imponere, vt se liberet? l. 5. cap. 8. fol. 156. n. 110. et seq.

Rusticitas, rusticus.

Rusticitas, et sagacitas in vno possunt hominem reperiri. l. 6. cap. 1. fol. 213. n. 418.
 Rusticus homo est mitis puniendus. ibid. n. 417.
 Rusticus, quando non excusatur? ibid. n. 419. et seq.
 Rusticus excusandus, quomodo hoc debeat intelligi? ibi. fol. 213. n. 424.

S

Sacer, a. nm.

Sacra Scriptura casum rarum proponit. Progm. l. 5. fol. 5.
 Sacrarum Scripturarum multi sensus latent. l. 5. cap. 4. fol. 37. n. 119.
 Sacra Scriptura abutentes, quibus penis puniendit l. 6. cap. 8. fol. 406. n. 599. et seq.

Sacerdos.

Sacerdos trirremium poena puniatur. l. 6. cap. 7. fol. 347. n. 100.
 Sacerdos etiam Graecus matrimonium contrahens punietur. l. 6. cap. 2. fol. 377. n. 223.
 Sacerdos accedens ad altare celebraturus si non consecrasset, quomodo tractandus? l. 5. cap. 5. fol. 73. n. 396.
 Sacerdos fingens se consecrare hostiam, si non consecrasset, an sit de hæresi suspectus? l. 6. cap. 8. fol. 409. n. 627. et seq.
 Sacerdos super parculam consecratam verba edificationis proferens, punietur. ibid. n. 621.
 Sacerdos non consecrans, Sacramento altaris videtur abuti. ibid. n. 629.

Sacramentum.

Sacramenta ab hæreticis sumere, et cum ipsi orare quando catholicis est licitum? l. 6. cap. 5. fol. 235 num. 28.
 Sacramento penitentiae abusus ex violatione sigilli apparet. l. 5. cap. 8. fol. 407. n. 614.
 Sacramento altaris censetur abuti, qui celebrando Missam, non consecrat. ibi. fol. 409. num. 619. et seq.
 Sacramentorum Eucharistiæ, et Penitentiae Titulos, Ministros adferre licet. ibi. fol. 389. num. 410.
 Sacramentum Eucharistiæ conficiens non sacerdos, idolatriæ crimen committendi est causa. ibi. fol. 390. num. 413.

Saccus.

Saccus induti proponitur, Deum iratum placare volentes. l. 6. cap. 7. fol. 351. n. 144.
 Saccus benedictus, Abieclo in Italia, Sanbenito in Hispania dicitur. ibid. n. 417.
 Sacci benedicti origo antiquissima. ibi. fol. 350. num. 416.

Saccus benedictus reconciliatus ab hæresive Apostatus a fide imponitur. ibid. n. 432. & seq.

Sæcularis.

Sæculares iudices, quando non tenentur Ecclesiasticis obedire? l. 6. cap. 1. fol. 310. n. 389. & seq.
Sæculares iudices promptissime debet exequi Tribunalis S. Officii mandata. l. 6. cap. 10. fol. 438. num. 74.
Sæcularibus presbyteris, ac Regularibus, quid inungitur pro S. Inquisitionis Tribunali? l. 6. cap. 1. fol. 369. n. 166.
Sæculari brachio tradendi violentes Bullam, si de protegendis. ibidem.
Sæculari Curie quando Confessarius ad turpia sollicitans potest tradi? ibi. fol. 378. n. 187.
Sæcularis iudex contra blasphemos non hæreticales procedere potest. ibi. fol. 381. n. 309.
Sæculari Curie blasphemus relapsus hæreticalis tradi potest. ibid. n. 315.
Sæculares non sunt Sacramentorum Eucharistia, & Pœnitentia Ministri. ibi. fol. 389. n. 410.
Sæculares iudices olim de crimine hæresis cognoscere poterant. ibi. fol. 405. n. 589.

Sagæ.

Sagaxum transportatio, aliquando realiter, aliquando verò imaginarie fit. l. 6. cap. 8. fol. 394. n. 469

Sanguis.

Sanguinis nobilitas nunquam propter delictum amittitur. l. 6. cap. 5. fol. 311. n. 115.
Sanguis, & princeps nobilitas. ibid. n. 113.
Sanguinis nra immutabilia sunt. ibid. n. 116.

Satisfactio.

Satisfactionem debitorum, quæ criminosa ante delictum contraxit, sibi facere tepetur. l. 6. cap. 1. fol. 323. n. 145.
Satisfactio debitorum post crimen contractorum non debet a fisco fieri. ibi. fol. 323. n. 147.
Satisfactio pro parte debet a fisco fieri, si pro parte facta est bonorum publicatio. ibidem n. 151.
Satisfactionis obligatio, bonis confiscatis est annexa. ibid. n. 153.
Satisfactionis ordo servandus erga creditores. ibid. n. 156.
Satisfactio pro viribus bonorum debet a fisco fieri, etsi illorum inventarium non fecerit ibi. fol. 324 n. 157. & seq. per tot.

Scandalum.

Scandala ne veniant, pœna minnenda est. l. 6. c. 1. fol. 308. n. 358.
Scandalum grave, vel vehemens suspicio ex iustis testibus oborta, purgationem inducunt. l. 5. c. 2. fol. 16. n. 75.

Schismaticus.

Schismaticorum diversa genera. l. 6. cap. 8. fol. 359 num. 58.
Schismatici, quid facto externo se credere ostendunt? ibi. fol. 360. n. 63.
Schismatici diverse pœna sunt statuta. ibid. n. 66.
Schismatici, an de iure antiquo sunt excommunicati? ibid. n. 67.
Schismatici tertii generis nullam pœnam incurrunt. ibi. fol. 362. n. 94.
Schismaticus quadrupliciter dicitur. l. 5. cap. 5. fnl. 50. n. 113. & seq. Qualiter abjurare debeat ibid.
Schismatici si amicus sit, gravissimam hæresis suspensionem parit. ibi. fol. 51. n. 120.

Schismaticorum filii puniendi. l. 6. cap. 5. fol. 304. num. 37.

Seditio.

Seditionis, & rebellionis delictum atrocissimum. l. 6. cap. 1. fol. 307. n. 353.

Senex.

Senes, an ad irremediam damnandi? l. 6. cap. 7. fol. 347. n. 103.
Senex ologenarius Refractorios arcumculum igno-
rabat. l. 6. cap. 8. fol. 356. n. 113.
Senes delinquentes quomodo puniendi? l. 6. cap. 1. fol. 197. n. 235.

Sententia.

Sententia diuina quatuorplex? l. 5. cap. 1. fol. 7. n. 13 & seq.
Sententia a decreto differt. ibid. n. 15.
Sententia quomodo definitur? ibid. n. 7.
Sententia condemnatoria propter violentam hæ-
resis suspensionem, ubi non est in usu? l. 5. cap. 4. fol. 33. n. 67.
Sententia condemnatoria hæretici pœnitentis re-
conciliati, an debeat exprimeri, quod ipse fuerit hæreticus? ibi. fol. 38. n. 113. & seq.
Sententia definitiva, & interlocutoria. l. 5. cap. 5. fol. 7. n. 17.
Sententia in causis fidei non est ferenda, sed lata. ibi. fol. 8. n. 26.
Sententia in scriptis fieri debet. ibid. n. 38.
Sententia, quo idiomate ferenda? ibid. n. 48. & seq. Cur ferenda vulgari sermone? ibi. fol. 9. n. 45
Sententia, quid debet exprimere? ibid. n. 46
Sententia, quo tempore, & quo modo fieri debet? ibid. n. 48.
Sententia hæretici impœnitentis condemnatoria coram quo fieri debet? ibid. n. 59.
Sententia publica, qua cautela legenda? ibi. fol. 10 num. 62.
Sententia Polygamo data, ubi legi solet? l. 6. cap. 2. fol. 371. n. 192.
Sententia criminis declaratoria requiritur, ut propter crimen tale beneficium priuatur. l. 6. cap. 3. fol. 344. n. 136. & seq.
Sententia interlocutoria, etiam si ab ipsa fuerit appellatum reuocari potest. l. 6. cap. 9. fol. 414. num. 17.
Sententia si obscura contineat verba ab Ordinario Iudice declarari debet. ibid. n. 19.
Sententia diffinitiva in causis hæresis non transit in rem iudicatam. ibid. n. 24.
Sententia lata, si constat de innocentia condemnati quid agendum? l. 6. cap. 9. fol. 414. n. 22.
Sententia executionis mandata, si hæreticus impœnitens, dum combuitur, velit conuerti quid? l. 5. cap. 6. fol. 131. n. 148. & seq.
Sententia ab Inquisitore lata, si iniusta sit, adhuc a Iudice seculari exequenda. l. 6. cap. 10. fol. 428. num. 22.
Sententia, ex quibus redditur nulla? ibid. n. 23.
Sententia duplex distinguitur. l. 6. cap. 9. fol. 413. num. 8. & seq.
Sententia diffinitiva lata, nec reuocari, nec mutari potest. ibidem n. 9. An possit in continenti post prolationem mutari? ibid. n. 11. & sequen.
Sententia, quoad accessoria potest corrigi etiam ex intervallo. ibidem n. 15. & seq.

Sernus.

Servi ob mandatum domini delinquentes, an exco-
municentur? l. 6. cap. 1. fol. 311. n. 398.
Servi Dei non canonisati, aut beatificati, quo cul-
tu venerandi? l. 5. cap. 5. fol. 107. n. 788. & seq.
Sernus Dei non beatificatus veneramus contra
Decretum Pontificis quibus pœnis puniendi? l. 6. cap. 8. fol. 404. n. 176. & seq.

Sigillum.

Sigillum confessionis, quo iure seruati debet? l. 5. cap. 5.

I N D E X

cap. 1. fol. 111. n. 33. & seq.
Sagittum, obferuandi quando adeft obligatio ibi.
fol. 112. n. 340
Sigillum fragere, an heretici fufpicionem præbeat
ibi. fol. 114. n. 361. & seq.
Sigillum confeffionis frangens facerdotali officio
præiudicat. l. 6. cap. 2. fol. 408. n. 622

Signum.

Signa poenitentium in fupplicio demonftrantibus,
quid agendum? l. 1. cap. 4. fol. 40. n. 149. & seq.
Signa hærefis exprefsa, quæ? l. 6. cap. 3. fol. 136.
n. 45. & seq.
Signum veræ converfionis, quis præbeat, l. 6. cap. 7
fol. 340. n. 23.
Signa, quæ vehementem præfumptionem inducunt.
l. 6. cap. 8. fol. 391. n. 434. & seq.

Summas.

In quo nimis rigide loquitur? l. 1. cap. 4. fol. 39.
num. 135.

Similitudinarius adieft.

Similitudinarius Polygami ipfo facto excommunic-
cantur. l. 6. cap. 4. fol. 373. n. 216.
Similitudinaria bigamia tertia fpecies bigamiae eft.
l. 1. cap. 1. fol. 19. n. 240
Similitudinaria bigamia, cur dicitur? ibidem.

Simplex. fimplicitas.

Simplex a præfumptione hærefis excufandi. l. 6.
cap. 1. fol. 112. n. 420
Simplicitate præfumiunt fornicia deliquiffe. ibid.
num. 415.
Per fimplicitatem etiam Rufficus delinquit. ibid.
num. 417.

Sixtus.

Sixtus IV. caufas S. Officii ad fe adiecit, ac poft-
ea Inquifitori Generali Hifpaniarum delega-
uit. l. 1. cap. 3. fol. 24. n. 101.
Sixtus V. Confefiones fortilegi iurifdictioni In-
quifitorum fubieftos declarauit. l. 1. cap. 4. fol. 39
num. 27.

Sodalitas lefuit.

Sodalitatis decretum circa paritatem matris in
re venerat. l. 1. cap. 5. fol. 116. n. 392. & seq.
Sodalitatis Præpofitos Generales, quam facultate
habet ad abfoluendum? l. 6. cap. 3. fol. 341.
num. 101. & seq.
Sodalitatis Religiofus fimplex votum emittens, fi
nubet, ipfo facto excommunicatur. l. 6. cap. 4.
fol. 373. n. 217.

Sollicitus.

Sollicitantes in actu Confefionis, quomodo abfol-
uere debeant? l. 1. cap. 5. fol. 41. n. 299. & seq.
Sollicitantes in confeffione ad alia peccata vitia
libidinem, an fin de fide fufpecti. ibi. fol. 46. n. 314
Sollicitantes in confeffione pro alijs de vehementi
abfintere debent. ibidem. n. 311
Sollicitans mulier confeffarius fufpicionem hærefis
incurrit. ibid. n. 316.
Sollicitantem Sacerdotem, & follicitatam poeni-
tentem, an Confefarius poffit abfoluere? l. 1.
cap. 3. fol. 166. n. 122. & seq. per tot.
Sollicitantis Sacerdotis poenæ. l. 6. cap. 8. fol. 377.
n. 267. & seq. per tot.

Sortilegius. fortilegium.

Sortilegia fimplicia, quam erroris fufpicionem
contineant? l. 1. cap. 4. fol. 30. n. 15
Sortilegius impem amoris demonem imocans mi-
tus puniendus. l. 6. cap. 3. fol. 114. n. 440.

Sortilegius quando velat hæreticus puniendus? l. 1.
cap. 1. fol. 117. n. 905.
Sortilegius, quando Confefario non poteft abfol-
ui? l. 1. cap. 8. fol. 163. num. 185. & seq.
Sortilegius aliquando immurandus. l. 6. cap. 8. fol.
391. n. 517.
Sortilegium mandans puniri debet. ibi. fol. 399. n. 526
Sortilegijs fimplicibus vocatus, an ad Inquifitores
fpectet punire? ibi. fol. 399. n. 485.
Sortilegius, quibus poenæ puniendus? ibi. fol. 396.
num. 490.
Sortilegius naturalem vim generandi impediens, vt
homicida tenetur. ibi. fol. 397. n. 498
Sortilegium hæreticale ab innocente Dæmonem
committitur. l. 1. cap. 1. fol. 117. n. 904.
Sortilegia, quæ in oprobrium fidei Chriftianæ ten-
dunt, hæreticalia funt. ibi. fol. 118. n. 909. & seq.
Sortilegius in quibus abique adoratione Dæmonis fit
de hærefi fufpectus? ibid. n. 911.
Sortilegijs leuiter fufpectis, leuis abiuratio inin-
genda. ibi. fol. 119. n. 931
Sortilegorum hæreticorum libros retinentes funt
vehementer fufpecti. ibi. fol. 120. n. 932.

Stellionatus.

Stellionatus erimen, quid? l. 6. cap. 1. fol. 227. n. 74
& seq.
Stellionatus poena, quando infligitur? ibidem.
num. 76

Succelfio.

Succelfio ex testamento prohibetur hæreticis. l. 6.
cap. 6. fol. 333. num. 38. & seq.
per totam regulam.
Succelfio ex testamento etiam filijs hæreticorum
prohibetur. ibi. fol. 337. n. 33. & fequent.

Summus Pontifex.

Solus in Schifmaticorum inabulitate difpenfat.
l. 6. cap. 4. fol. 365. n. 21
Summus Pontifex, decernere debet fuper bonis hæ-
reticis. l. 6. cap. 5. fol. 382. n. 301.
Summi Pontif. constitutiones ad fpeciales Prouin-
cias directæ, leges vniuerfales funt. ibidem.
num. 302.
Summi Pontifices literæ an debeant Principi loci
præfentari, vt illas poffit crequi legatus? l. 6.
cap. 8. fol. 367. num. 150. & seq.
Summi Pontif. gratia poffunt tantum a poenis li-
berari violatores Bullæ, fi de protegendis. ibi.
fol. 369. n. 173.
Summi Pontificis libros Talmudicos ftitiffime
prohibuerunt. ibi. fol. 394. num. 457.
Summo Pontif. eft referuata excommunicatio lata
contra laicos & in casibus fidei ingredientes. ibi.
fol. 405. n. 522.
Summus Pontif. non debet, nifi neceffitate urgen-
te cum hæreticis formalibus difpenfare, vt ad Su-
periores ordines alcendant. l. 6. cap. 2. n. 105. l. 6.
cap. 9
Ad Summ. Pontif. vel ad fanteq. dominum rerum
Minoribus clargitarum pertinet. l. 6. cap. 4. fol.
266. num. 176
Summorum Pontificum declaratione facultas ab-
foluendi ab hærefi Epifcopis conceffa, reuocatur
l. 6. cap. 3. fol. 340. num. 92
Summo Pontifici abfolutio ab hærefi referuatur.
ibi. fol. 338. num. 19. & seq. per tot. circa difpen-
fationem vide. fol. 418. n. 72

Superior

Superiores Religionum caufam ad S. Officium
fpectentem cognofcentes, qualiter puniendi? l. 6.
cap. 8. fol. 401. n. 545. & seq.
Superiores non quibufvis Religiofis licentiam
tran-

I N D E X

transfundi ad partes transmarinas concedant. ibi. fol. 403. num. 360.
Superiores Regularium ad quid tenentur, feria 6. post octau. Assumpti. ibi. fol. 410. n. 641.

Supplicium.

Vltimum dicitur mori. l. 6. cap. 1. fol. 225. n. 12. & sequen.
Supplicium vltimum, quando Magistratibus infligendum? l. 6. cap. 3. fol. 363. num. 92.

Supremus.

Supremi Senatus instructio super follicitantibus in confessione. l. 6. cap. 8. fol. 377. n. 273. et 331.
Supremus S. Inquisitionis Senatus informari debet ab inferiori Tribunali. ibi. fol. 374. n. 244.
Supremus Index iniurias sibi illatas potest punire. l. 5. cap. 5. fol. 93. num. 408. et seq.
Supremus Princeps, qualiter facultatem remittendi puenas habeat limitatam? l. 6. cap. 9. fol. 419. n. 90. et seq.

Suscipiens.

De hæresi leuiter, non est hæreticus. l. 5. cap. 4. fol. 39. num. 8.
Suscipiens de hæresi leuiter quando quis dicitur? ibi. num. 7.
Suscipiens de hæresi vehementer, si eam abiurare nolit, curis seculari tradendus. ibi. fol. 34. n. 75.
Suscipiens de hæresi violenter, si persistat in negatione, quid agere oportet? ibi. fol. 33. n. 60.
Suscipiens de hæresi vehementer quis ducatur? ibi. fol. 35. n. 62. et seq.

Suspensio.

Suspensionis poena in iure canonico frequens. l. 6. cap. 3. fol. 329. num. 96.
Suspensio in duobus præcipue a depositione differt. ibi. d. m. et seq.
Suspensio quando perpetua est? ibi. n. 97.
Suspensiones singulares tot sunt, quot sunt actus a quibus potest aliquis suspensus ibi. num. 98.

Suspicio.

Leuis, quando in vehementem transit? l. 5. cap. 4. fol. 33. num. 63.
Suspicionem violentam abiurans, si denovo ipsa suspectus reperiantur, quomodo mulctandus? ibi. fol. 35. n. 84. et seq.
Suspicionem hæresis vehementem abiurans an iudicium reduciatur, noua adueniente probatione? l. 5. cap. 2. fol. 33. n. 32. et seq.
Suspicionem hæresis vehementem abiurans, si nouorum lapsus noue dentur probationes, quid agendum? ibi. n. 35.
Suspicio de hæresi triplex reperitur. l. 5. cap. 4. fol. 26. num. 1.

Sepultura.

Sepultura Ecclesiastica, quis priuandus? l. 6. cap. 3. fol. 36. n. 115.
Sepultura Ecclesiastica sepelientis hæreticum ad quid tenetur? l. 6. cap. 3. fol. 353. n. 244.

Statutum.

Statuti poenalis verba, si ad iudicem imperatiue feruntur, poena mutari non potest. lib. 6. cap. 9. fol. 415. n. 57.
Statuto delictum puniente, contra delicti non puniatur. l. 4. cap. 8. fol. 399. n. 157.
Statutum poenale, vel in rem, vel in Personam terminatur. ibidem.

T

Tacitus adiect.

Tacitus, et expressus, idem est iuris. l. 6. cap. 4. fol. 276. n. 28. et seq.

Tacita alienationis prohibitio, quid operatur? ibidem.

Tacito expressum superadditum, diuersum effectum operatur, ac succedens. ibidem. n. 29.

Tacito pacto cum Dymonie solummodo extante, quando violata hæresis præsumptio datur? l. 5. cap. 5. fol. 118. n. 917.

Tacitum pactum quando reperitur? l. 6. cap. 8. fol. 395. n. 480.

Tempus.

Temporis spatium requiritum, vt obliuio inducatur præsumatur. l. 5. cap. 7. fol. 137. n. 64.
Tempus gestationis habitus pœnentialis. l. 6. cap. 7. fol. 352. n. 157.
Tempus ad prescriptionem contra Fiscum requisitum. l. 6. cap. 4. fol. 293. n. 467.
Tempus commissi criminis respicit confiscatio ipso iure imposita. l. 6. cap. 4. fol. 273. n. 253.
Tempore eodem plura delicta committens, si pluribus poenis puniendus? l. 6. cap. 2. fol. 230. n. 119. et seq.
Tempus requisitum, vt quis non dicatur pœn conductum delinquent. l. 6. cap. 1. fol. 106. n. 361.
Tempore furoris, actus præsumitur geitus, si breui tempore post furorem aiat. ibi. fol. 204. n. 313. et seq.

Territorium.

Territorio alterius iurisdictionis, quando potest confiscatio bonorum fieri? l. 6. cap. 4. fol. 289. num. 4. 5. & seq.
Territorij Index, in quo vltimum delictum est commissum, augere potest poenam ob delicta in alijs territorijs commissa. l. 6. cap. 1. fol. 208. num. 337.
Territoria si diuersa sint, ac diuersi domini, inspectione publicatione non extenditur confiscatio extra territorium conuictantis. l. 6. cap. 4. fol. 289. num. 413.
Territorij Index executionem confiscationis faciat. ibi. n. 410.

Terror.

Terrorem maximum constituit, si de protegendis sola lectio moueat. l. 6. cap. 8. fol. 206. n. 149.
Terrorum non solum, sed etiam executionem talis constitutio respicit. ibi. fol. 367. n. 143. & seq.

Testamentum.

Testamentum hæretici, an sit nullum ante sententiam declaratum hæretici? l. 6. cap. 6. fol. 337. n. 75. & seq.
Ex testamento, vel ab intestato, an filius hæretici possit succedere? ibi. n. 83. & seq.
Ex testamento succedere, est capax hæreticus Ecclesie reconciliatus. ibi. fol. 336. n. 66.

Testimonium.

Falsum ferens de more prioris coniugii, qua poena puniendus? l. 6. cap. 8. fol. 372. n. 204.
Testimonium falsum deponentis contra reum confitentem delictum, qua poena puniendus? ibi. fol. 375. num. 47. & seq.
Testimonium falsum ferentes ad polygamiam, ipsius cooperatores dicuntur. l. 5. cap. 5. fol. 162. num. 273. & seq.

Testis.

Testes ad Polygamiam cooperantes, tripliciter se habere possunt. l. 5. cap. 5. fol. 62. num. 208.
Qualiter debeant abiurare? ibidem. num. 269. & sequen.
Testis in S. Officio falli depoentes, an debeant abiurare? l. 5. cap. 5. fol. 104. n. 75. & seq.
Testis depositionem in S. Officio factam reuelans, quomodo puniendus? ibi. n. 757. & seq.

Testes,

I N D E X

Testes, quando *sepius* examinandi. l. 5. cap. 7. fol. 33. num. 38.

Quando perpetua immutatione puniendi. *ibidem*. Tales quomodo confortandi. *ibid.* n. 44.

Testes oculares non denuntiantes hereticum, excommunicantur. l. 6. cap. 1. fol. 33. n. 336.

Testes, si depositionem factam negent, Notarius vero affirmet huiusmodi vel illorum dicto standum. *ibid.* fol. 373. n. 413.

Testis falsus, quando vt bonaeide puniendus. *ibi* fol. 375. num. 45.

Testem cor *tes*, vt falsum dæponat, quæ pœna plecti. *ibi* fol. 376. n. 354.

Testes duo *tes*, an ad puniendum hereticum formales *ant* *ibi* fol. 377. n. 36. & sequent.

Testes singuli. *n* probationem sufficientem efficiant ad *m* ordinariam imponendam. *ibi* fol. 378. n. 38. & seq.

Testis quilibet singularis imperfectam probationem efficit. *ibi* fol. 379. n. 48. et seq.

T i m o r .

Timor semper habendus de reconciliatis hereticis. l. 5. cap. 4. fol. 35. n. 95.

Timor ne filij mores parentum imitentur, est ratio ipsi in iungendi pœna. l. 6. cap. 5. fol. 305. num. 42.

Timore, ne viuis comburatur hereticus, ad exterius constituendum inducitur. *ibi* fol. 303. n. 16.

T o r t u r a .

Torturæ pœna apud Tribunal S. Inquisitionis frequent. l. 6. cap. 3. fol. 336. num. 60.

Tortura, qua cruciatur indicia, inflicta, quid de Reo agendum. l. 5. cap. 3. fol. 11. n. 12.

Tortura insufficientis ad purganda indicia, Reum non liberat. *ibi* fol. 12. num. 15.

T r a s m i s s i o .

Quid digne aduerseat iuxta tarditatem, vel promptitudinem heretici in conversione. l. 5. cap. 4. fol. 38. num. 38.

Transmissio quid circa parauitatem *quæritur in* hororum lectis habuerit. l. 5. cap. 5. fol. 56. num. 498. & seq.

T r i b u n a l .

Meliten. quodæ, & loco, Actum fidei celebrare. *fol.* l. 6. cap. 10. fol. 43. n. 31.

Tribunal S. Officii an contra violatores sigilli Cofessionis procedat. l. 6. cap. 8. fol. 407. n. 64. & seq.

Tribunal S. Officii non procedit contra infidelitatem in excommunicatione non ex causa hæresis. *ibi* fol. 376. n. 367.

Tribunal Melitensis *quis* in terminando processum, in causis fidei. l. 5. cap. 4. fol. 30. num. 21. Tribunal supremum Urbis, vsus canonice purgationis omnino omittit. *ibi* fol. 31. n. 43.

T r i n i t a s S S .

Trinitatem Sanctiss. negantes pro primo lapsu bachelio seculari relaxandi. l. 7. cap. 7. fol. 343. n. 37.

T r i r e m i s .

Trirerium pœna cuius loco successit. l. 6. cap. 7. fol. 347. n. 97. & seq.

Trirerium pœna Polygamis iniungenda. l. 6. cap. 8. fol. 371. num. 191. & seq.

Trirerium pœna, quando minuenda. *ibid.* n. 195. et seq.

Trirerium pœna, an sit expediens Præbitero iniungi. l. 6. cap. 7. fol. 347. n. 94. et seq.

Trireris pœna. *fol.* l. 5. Officio pro carcere imponendum. *ibi* n. 191. & seq.

Trireris pœna cubitum ætatis hominibus imponenda. *ibidem* n. 103. et seq.

V

V a s s a l l u s .

Quando Dominum defendere non tenetur. l. 6. cap. 8. fol. 365. n. 155.

Vassallus, quid potest, durante vita, circa feudum. l. 6. cap. 4. fol. 374. n. 168.

Vassallus mortuus, ac mixtum habens imperium, nequit contra ius commune dispoñere. l. 6. cap. 9. fol. 419. num. 89.

V e h e m e n s .

Vehementia suspitionem, quando levis suspicio inducit. l. 5. cap. 4. fol. 33. n. 63.

Vehemens suspicio in violentam transiens, non admittit defectionem. *ibidem* n. 64.

Vehementem hæresis suspitionem abiurans, si in eadem deprehenditur, relapsus censetur. *ibi* fol. 35. num. 83.

Vehementem suspitionem tribuit vehementia peragrare. *ibi* fol. 31. n. 32. et seq.

De vehementi quando quis abiurare debeat. *ibi* l. num. 36. & seq.

V e r b u m .

Verba hereticalia proferens, si sit confessus, & de illis plene conuictus, licet intentionem neget, brachio seculari est relaxandus. l. 5. cap. 7. fol. 142. num. 126.

Verba, quibus indulgentia conceditur perpendenda. l. 6. cap. 9. fol. 419. n. 98.

Verba horrenda blasphemæ tacenda. l. 5. cap. 3. fol. 10. num. 68.

V e r i t a s , V e r u s .

Veritatem negantes ab Inquisitore interrogati pœna fautorum plectendi. l. 6. cap. 3. fol. 336. num. 60.

Versus *quæritur in* horum lectis habuerit. l. 5. cap. 5. fol. 56. num. 498. & seq.

Versus dolus confertur, quando indicij indubitatim probantur. *ibi* fol. 191. n. 158.

Versus dolus si speciali delicto sit coniunctus pœna illius delicti puniuntur. *ibi* fol. 190. n. 141.

Versus dolus describitur. *ibi* fol. 139. n. 151. et seq.

Versus iurasse Reum se purgantem, debent compurgatores iurare. l. 5. cap. 2. fol. 15. n. 68.

Veritatem occultanti pro defensione delinquentis contra fidem, aliqua abiuratio imponenda. l. 5. cap. 5. fol. 104. n. 755.

Veritatem vt detegat hereticus negatus, multo- ties admonendus. l. 5. cap. 7. fol. 135. n. 37. et seq.

Veritatem fateri volens iam comburendus, potest de misericordia recipi. *ibi* fol. 136. n. 54.

Versus, ac formalis hereticus, quis habendus. *ibi* fol. 139. n. 96.

Veritas ostenditur, cum iuris est præsumptio. *ibi* fol. 140. n. 108.

V e s t i s .

Vestibus sacris capium indutum non dicitur celebrare. l. 6. cap. 9. fol. 390. n. 422.

Vestes scindens Achab succum posuit super carnem suam, poenitentiam adiutus. l. 6. cap. 7. fol. 351. num. 146.

Vestis poenitentium colore differant ab habitu, quas sanbenito dicitur. *ibid.* n. 149.

Vestis luida seapularis initis portanda super vestes. *ibi* fol. 352. n. 159.

Veste luida poenitens S. Officii induitur, et præ foribus Ecclesiæ ponitur. *ibidem*.

V i l i s .

Viles Personæ polygamiam attentantes, secunda pœna.

INDEX

porra publica puniri possunt. l.6. cap. 8. fol. 371. num. 197.
 Viles personæ, si testes sint confonari possunt. l. 5. cap. 7. fol. 135. n. 43.
 Vilis, et honestæ Personæ differentia. l. 5. cap. 4. fol. 12. n. 12. et seq.

Violator.

Violatores Bullæ Pij V. quas pœnas incurant; l. 6. cap. 1. fol. 369. n. 165.
 Quando ab iisdem pœnis excusantur: ibidem. n. 167. et seq.
 Violatoribus decretorum Urbani circa nondum Beaticatos, an ab iuratio aliqua iniungenda? l. 5. cap. 5. fol. 111. n. 8. 6. et sequent.
 Violatores Bullar. Pontif. circa prohibitionem librorum quomodo expediendi; quoad ab iurationem ibi. fol. 81. n. 495. et seq.

Violentus. a. um.

Violentiam suspicionem ab iuratio, si relabatur, curiz seculari tradendus, vt relapsus. l. 5. cap. 4. fol. 34. num. 81.
 Violenta suspicio oritur ex vehementi ab iurata, et iurata. ibi. fol. 35. n. 89.
 Violentæ suspicionis, ex factis aliquibus oriuntur. l. 5. cap. 7. fol. 132. n. 9.
 Violenta suspicio si in suspectis de hæresi sit, potest ipsi pœna habitus penitentialis imponi. l. 6. cap. 7. fol. 351. n. 153.

Vir.

Viro mortuo, si Vxor vidua in hæresim incidat confisicatio bonorum vsque ad dotem extenditur. l. 6. cap. 4. fol. 286. n. 381.
 Vir innocens propter crimen vxoris non puni- tur. ibi. fol. 287. n. 390.
 Vir quando vxorem delinquentem ratione vinculi matrimonialis tenetur alere? ibid. n. 394.
 Vir delinquentis bona paraphernalia vxoris non confisicantur. l. 6. cap. 5. fol. 319. n. 208.
 Viri donatio, facta vxori in præteritum dotis, si sit propria vxoris. ibid. n. 209.
 Viri confessio non sufficit ad liberandam a confisicatione dotem vxoris, nisi aliunde eius traditio constet. ibi. fol. 320. n. 216.

Vita.

Vitæ integritas circa reuelationes ponderanda. l. 4. cap. 5. fol. 100. n. 705. et seq.

Voluntas.

Quando licet coacta concurrat? l. 6. cap. 1. fol. 110. num. 386.
 Voluntas spectatur in facto, non facti exitus. ibi. fol. 210. n. 508.

Vsus.

Vsus habitus penitentialis. l. 6. cap. 7. fol. 351. num. 148.
 Vsus Tribunalis, attendendus circa absolutionem sacramentalem. l. 5. cap. 8. fol. 150. n. 34. et seq.
 Vsus Regnorum pro applicandis hæreticorum bonis. l. 6. cap. 5. fol. 329. n. 314. et seq.
 Vsus canonicæ purgationis, iam desinit, præterquam in crimine hæresis. l. 5. cap. 2. fol. 14. n. 54.

Vsus fructus.

Bonorum aduenturorum illa, quando exinguntur in Patre committente crimen examenis illum a patria potestate. l. 6. cap. 5. fol. 315. n. 163.
 Vsus fructus peculii aduentitij pro quo tempore potest publicari ibidem. n. 159.
 Vsus fructus quando cum proprietate consolidatur ibi. fol. 3. 68. 164. et 167.
 Vsus fructus, non datur alius vsus fructus. l. 6. cap. 4. fol. 281. n. 379.

Vxor.

Vxor vincente, ducens secundam, quas pœnas incurrat? l. 6. cap. 8. fol. 371. n. 188.
 Vxor delinquens ob Mariti mandatum qualiter excusetur? l. 6. cap. 1. fol. 310. num. 396.
 Vxoris paraphernalia ob crimen mariti non publicantur. l. 6. cap. 5. fol. 319. num. 206.
 Vxor innocens, quid propria auctoritate potest capere, marito delincente? ibi. fol. 320. n. 215.
 Vxor post Mariti mortem in hæresim incidens, omnia eius bona publicantur. l. 6. cap. 4. fol. 286. num. 383.
 Vxor delinquentis confisicatio Matrimonio, dos non confisicatur. ibid. et vide seq. per tot.

E I N I S.

Prem. Legatoria Artistica
ACQUARO FIORE
Via Grande Archivio, 3 - Napoli

